III. 429

Muncă și Pace

flacara

anul XXXVI
1-2 (1644, 1647)
MARȚI
6 IANUARIE
1987

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI SI UNITĂȚII SOCIALISTE

Acestea sînt direcțiile de esență ale programului construcției naționale definite în primul document politic românesc al anului 1987

Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat cu prilejul Anului Nou

In pagina 2

An de vrednicie, an de rodnicie

Am încheiat un an și am pășit într-altul cu bucuria matură a contemplării unui rodnic bilanț de muncă și viață, vast cît și timpul celor 365 de zile, vast cît și țara, și a „semnelor bune" ce se vestesc la orizontul noii trepte a timpului și a țării. Noi, oamenii de la Dunăre și Carpați, am crezut, de cînd ne știm, în astfel de semne, oricum ar fi fost timpul sau anul. Credeam în ele măcar o dată pe an. Acestea ne-au fost neamul și credința, am trăit prin încredere, am existat prin încredere. Încrederea aceasta, astăzi, la noi, nu mai ține de clipă, e a tuturor clipelor, nu mai ține de semne, ține de vii și tăioase certitudini. Ține de certitudinea, fruct al unei noastre istorii, că tot ce mișcă în țara asta, rîul, ramul, orașul, satul, timpul cu densa și impetuoasa sa curgere către mîine se așază sub semnul — sau sensul — continuei înnobilări a peisajului și a vieții noastre, răsplătindu-ne tot mai din plin eforturile, zbuciumul, căutările. Cu acest sentiment am sărbătorit Revelionul '87, cu acest sentiment ne-am despărțit de un an ca să urcăm într-altul.

Ca totdeauna în ceasurile deschizătoare de cicluri noi ale existenței noastre și ale istoriei, poporul și țara și-au ascultat conducătorul. Am ascultat Mesajul de Anul Nou adresat națiunii de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, mesaj care, din însăși clipa rostirii sale, sărbătorește marcînd cumpăna dintre ani, a devenit platforma națională — marea platformă națională — de muncă și de creație a întregului nostru popor, în acest ceas înalt al devenirii sale. Un mesaj în care, ca în toate cuvintele conducătorului, ne recunoaștem cu tot ce gîndim, simțim, plănuim, încercăm, rîvnim. Un mesaj-program de muncă și de construcție națională precis definit, clar exprimat, fără amăgitoare miraje, arătîndu-ne drumul spre viitor nu mai senin și mai lin decît este, dezvăluindu-ni-l cu tot ce-i al lui, cu împliniri și cu încordări, cu noile și grandioasele altitudini ale progresului și civilizației, dar și cu aprigele eforturi cerute de ele, statornicindu-l pe o direcție profund realistă, științific fundamentată, în consonanță deplină cu posibilitățile și resursele țării, cu nevoile ei, cu stringențele dezvoltării ei. Un mesaj precedat, în ultima lună a lui 1986, de cuprinzătoare analize ale zilei noastre de azi

(Continuare în pag. 11)

„Plugușorul" la Palatul Republicii

„Vă adresăm în ceas de sărbătoare Profund respect și tînără urare"

Comentariul în pagina 3

686.439

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

Mesajul de Anul Nou adresat întregului popor la posturile de radio și televiziune, de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Am deosebita plăcere ca, în numele Comitetului Central al partidului, al Consiliului de Stat și Guvernului, precum și al meu personal, să adresez tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor, cu prilejul Anului Nou, cele mai calde felicitări și cele mai bune urări.

Încheiem anul 1986 cu satisfacția unor noi realizări pe calea dezvoltării economico-sociale a patriei, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului pe pămîntul românesc. În condițiile economice internaționale grele, am reușit, prin munca unită a întregului popor, să realizăm o creștere a producției industriale de peste 7 la sută față de anul trecut, să obținem progrese însemnate în sporirea productivității muncii și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în creșterea eficienței economice și a venitului național. În agricultură, am obținut cea mai mare recoltă de cereale din istoria țării — de peste 28 milioane tone. Au continuat să se dezvolte învățămîntul, știința, cultura, întreaga viață economică și socială a țării.

Toate aceste realizări evidențiază cu putere justețea politicii generale a partidului nostru, care, aplicînd în mod creator adevărurile și legitățile obiective la realitățile și condițiile concrete din România, își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a conduce națiunea română pe calea socialismului și comunismului, a independenței, bunăstării și fericirii.

Privind retrospectiv activitatea desfășurată în acest an, putem aprecia că 1986 — primul an al celui de-al 8-lea cincinal — a fost un an în care poporul nostru, constructor conștient al socialismului, și-a demonstrat încă odată, prin fapte, voința și capacitatea sa de a învinge orice greutăți și de a asigura mersul neabătut înainte al societății noastre pe calea dezvoltării sale materiale și spirituale, a civilizației socialiste.

Pentru toate aceste mari realizări, adresez, din toată inima, eroicei noastre clase muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor, cele mai calde felicitări și urări de noi și tot mai mari succese în activitatea viitoare consacrată progresului și înfloririi patriei socialiste.

Dragi tovarăși și prieteni,

Începem cel de-al doilea an al actualului cincinal cu un program de largă perspectivă, temeinic fundamentat, de muncă și acțiune revoluționară. În vederea realizării în cele mai bune condițiuni a importantelor obiective cuprinse în planul și programele pe 1987 se impun măsuri organizatorice ferme pentru dezvoltarea intensivă a întregii economii, accentuarea puternică a laturilor calitative ale activității economice, promovarea în producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, creșterea productivității muncii și sporirea eficienței în toate sectoarele. Sînt necesare măsuri hotărîte pentru întărirea ordinii și disciplinei, creșterea răspunderii și spiritului revoluționar în vederea înfăptuirii programelor de perfecționare a organizării muncii și de modernizare a producției, de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, de aplicare a noului mecanism economic, a normativelor economico-financiare, a autoconducerii și autogestiunii muncitorești. Trebuie să perfecționăm în continuare și să folosim și mai larg cadrul democratic care asigură participarea nemijlocită la organizarea și conducerea producției, a întregii vieți economico-sociale, a tuturor oamenilor muncii în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari direcți a tot ceea ce se realizează în societatea noastră. O preocupare de prim ordin trebuie să o constituie realizarea în cele mai bune condițiuni a producției de export, dezvoltarea activității de comerț exterior și cooperare economică internațională, a colaborării în C.A.E.R. pe baza Programului complex al progresului tehnico-științific, pînă în anul 2000, sporirea participării României la schimbul mondial de valori.

Dispunem de tot ce este necesar pentru înfăptuirea în bune condițiuni a tuturor obiectivelor prevederilor înscrise în planul de dezvoltare economică și socială a țării pe 1987. Să luăm toate măsurile pentru a asigura, chiar din primele zile, îndeplinirea exemplară a tuturor acestor prevederi. Să ne angajăm în modul cel mai hotărît în lupta pentru ridicarea la un nivel superior de calitate și eficiență a întregii activități din industrie, agricultură, din întreaga economie! Să desfășurăm larg noua revoluție tehnico-științifică, noua revoluție agrară, noua revoluție de dezvoltare a societății noastre socialiste. Să facem astfel încît anul 1987 să marcheze, prin realizările ce le vom obține în toate domeniile vieții economice și sociale, o etapă importantă pe calea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului privind trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată —, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului nostru popor!

Dragi tovarăși și prieteni,

În anul 1986, situația internațională s-a menținut deosebit de gravă și complexă. A continuat cursa înarmărilor, inclusiv a înarmărilor nucleare, s-au menținut și chiar s-au amplificat o serie de conflicte și focare de tensiune din diferite regiuni ale lumii, au avut loc noi manifestări ale politicii de forță, de amestec în treburile interne ale altor state. Încălcîndu-se interesele de pace și securitate ale popoarelor în Europa și în alte părți ale lumii s-au amplasat noi rachete nucleare și arme de distrugere în masă, au continuat experiențele nucleare și acțiunile de extindere a cursei înarmărilor în spațiul cosmic. Norii amenințători ai unui război nuclear pustiitor continuă să plutească la orizonturile planetei noastre.

În fața acestor grave primejdii la adresa vieții și civilizației întregii omeniri, s-a intensificat lupta forțelor înaintate, progresiste de pretutindeni, a tuturor popoarelor, a opiniei publice mondiale, pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război, pentru afirmarea fermă a politicii de pace, de colaborare, de apărare a dreptului suprem al oamenilor, al națiunilor, la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Evenimentele anului 1986 au demonstrat, încă o dată, cu putere, că problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, apărarea păcii și vieții popoarelor. Este mai necesar ca oricînd ca popoarele lumii să-și unească eforturile, să conlucreze cît mai strîns pentru a determina să se treacă în mod real la soluționarea problemelor dezarmării, îndeosebi nucleare. România a salutat și sprijină propunerile Uniunii Sovietice privind lichidarea, în mai multe etape, pînă în anul 2000, a tuturor armelor nucleare și consideră că trebuie depuse în continuare toate eforturile pentru ca, pornindu-se de la concluziile întîlnirii sovieto-americane la nivel înalt din Islanda, să se ajungă, într-un timp cît mai scurt, la înțelegeri corespunzătoare care să deschidă calea lichidării armelor nucleare și a reducerii substanțiale a armelor convenționale.

Trebuie făcut totul pentru ca anul 1987 să fie un an în care să se treacă hotărît de la declarații, la fapte concrete de dezarmare! România apreciază că este posibil ca, în 1987, să se ajungă la un acord în problema rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa.

În mod deosebit considerăm că trebuie intensificată activitatea pentru încetarea experiențelor nucleare — ca un prim pas pe calea dezarmării, a eliminării pericolului nuclear.

Prin votul său unanim, exprimat în cadrul referendumului național de la 23 noiembrie, poporul nostru a demonstrat că este hotărît să lupte pentru dezarmare, pentru pace, România fiind prima țară din cadrul celor două blocuri militare care a trecut efectiv la reducerea cu 5 la sută a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Avem satisfacția că această inițiativă a poporului român a găsit un puternic ecou pe plan internațional — și ne exprimăm convingerea că ea va constitui un îndemn și pentru alte state de a trece la măsuri reale de dezarmare.

În viața internațională sînt multe probleme complicate și grele, care trebuie soluționate cu participarea activă a tuturor statelor, fără deosebire de mărime sau orînduire socială. Trebuie făcut totul pentru excluderea forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale și rezolvarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai și numai pe calea pașnică, a tratativelor. De asemenea, se impune să fie intensificate eforturile și acțiunile îndreptate în direcția lichidării subdezvoltării și instaurării noii ordini economice mondiale.

Este necesar să crească și mai mult rolul Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică, în spiritul păcii și colaborării, a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană.

În ce o privește, România este hotărîtă să întărească continuu conlucrarea cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, precum și cu statele capitaliste dezvoltate, în spiritul principiilor coexistenței pașnice. Situăm ferm — ca și pînă acum — la baza tuturor relațiilor noastre cu celelalte state, principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. În spiritul și pe baza acestor principii, vom conlucra larg cu toate popoarele și țările lumii, cu forțele iubitoare de pace de pretutindeni, pentru afirmarea fermă a politicii de dezarmare, de colaborare și securitate internațională, pentru o lume fără arme și fără războaie, a păcii și înțelegerii între toate națiunile planetei.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Fie ca anul 1987 să reprezinte pentru poporul nostru un an de noi și tot mai bogate realizări, de mari victorii în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a măreților obiective ale edificării socialismului și comunismului pe pămîntul României!

Fie ca anul 1987 să aducă tuturor popoarelor lumii împlinirea năzuințelor și aspirațiilor lor legitime de a trăi și munci într-un climat de înțelegere și largă colaborare internațională, deplină securitate și pace!

Cu prilejul Anului Nou vă urez, din toată inima, dragi compatrioți, succese și realizări tot mai bogate pe calea progresului și înfloririi patriei noastre socialiste, libere, independente și suverane! Vă urez, tuturor, satisfacții depline în muncă și viață, multă sănătate și fericire!

LA MULȚI ANI!

Felicitările corpului diplomatic

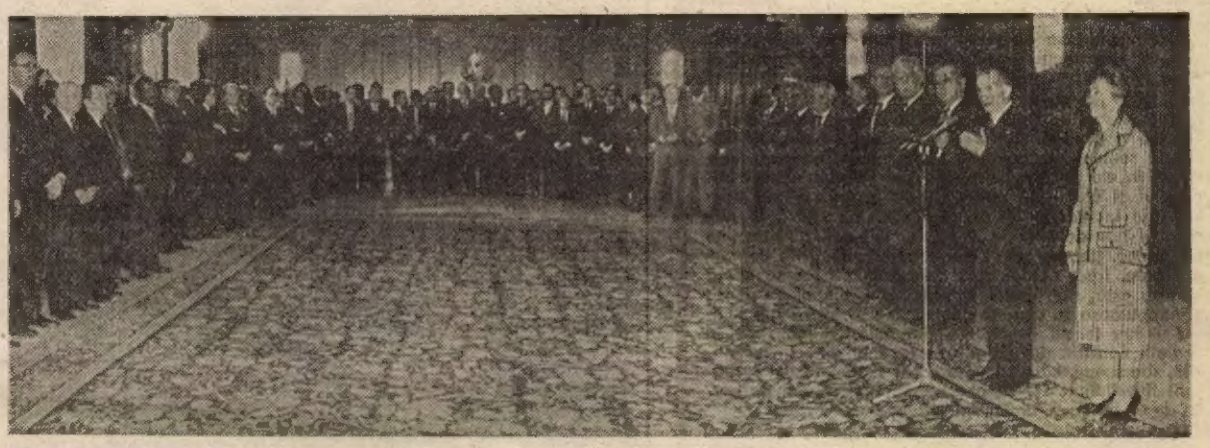

La sfîrșitul anului trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe șefii misiunilor diplomatice, pe reprezentanții unor organizații acreditați în țara noastră, care au prezentat felicitări cu prilejul celei de-a 39-a aniversări a proclamării Republicii și al Anului Nou. Diplomații au transmis președintelui României din partea șefilor de state și guverne, a conducătorilor organizațiilor pe care le reprezintă cele mai calde felicitări împreună cu urări de sănătate și fericire, de noi succese în activitatea pe care o desfășoară în fruntea statului român, pentru dezvoltarea colaborării cu toate statele lumii, pentru instaurarea unui climat de pace și înțelegere între națiuni. În cuvîntul său, prodecanul corpului diplomatic a arătat că numărul mare de diplomați rezidenți la București demonstrează importanța pe care statul român, președintele Nicolae Ceaușescu o acordă relațiilor internaționale cu toate statele lumii, indiferent de mărimea sau orînduirea lor socială, și constituie, totodată, expresia recunoașterii față de participarea activă a României la viața internațională, față de activitatea și eforturile președintelui României îndreptate spre soluționarea problemelor cu care se confruntă omenirea în prezent, în primul rînd asigurarea păcii, dezarmarea, încetarea stării conflictuale și rezolvarea lor exclusiv pe cale pașnică. Spre sfîrșitul anului, a arătat vorbitorul, poporul român și-a dat votul pentru reducerea unilaterală cu 5 la sută a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Prodecanul corpului diplomatic a adus mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu, guvernului român, celorlalte instituții române pentru ajutorul și cooperarea manifestate în anul care s-a scurs în îndeplinirea misiunii diplomaților acreditați la București. În același timp, el a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, Consiliului de Stat, guvernului, întregului popor român sentimente de respect și prietenie, o dată cu cele mai calde și sincere urări de sănătate și fericire, de viață lungă și pace, pentru a se putea consacra în continuare nobilei sale misiuni în folosul României socialiste, al poporului român, al înțelegerii între națiuni.. Cu prilejul celei de-a 39-a aniversare a proclamării Republicii, vorbitorul a exprimat felicitări și a transmis poporului român urarea sinceră de prosperitate, de noi înfăptuiri, urarea de a trăi mereu în libertate și pace.

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat poziția României în cele mai importante probleme ale contemporaneității. „Am dori — a spus șeful statului român în încheiere — ca relațiile dintre România și statele pe care le reprezentați dumneavoastră în țara noastră să cunoască, în 1987, progrese mai importante, în toate domeniile de activitate. În ajunul Anului Nou, doresc să adresez popoarelor dumneavoastră, tuturor popoarelor lumii cele mai bune urări în dezvoltarea economico-socială, astfel ca anul 1987, în ciuda aprecierilor economiștilor, să determine totuși o înviorare a activității economice, a conlucrării, a soluționării problemelor grave ale subdezvoltării. Doresc să adresez tuturor popoarelor urări de succes în lupta pentru dezarmare și pace, de a face astfel încît anul viitor să marcheze pași reali în direcția dezarmării, și nucleare, și convenționale. Vă rog să transmiteți șefilor de state, de guverne, guvernelor, țărilor dumneavoastră salutul meu, al Consiliului de Stat, al guvernului și poporului român, împreună cu urările cele mai bune pentru anul viitor.

P. NICOARA

Gîndul celor tineri,

simțămîntul întregii națiuni:

Vă urăm, într-o simțire,

La Mulți Ani, cu fericire,

Să conduceți țara toată

Către culmea mult visată!

Luni, 29 decembrie 1986, în Sala Palatului Republicii s-a desfășurat sărbătoarea tradițională a Plugușorului, prilej cu de fiecare dată, pentru tînăra generație de a-și exprima sentimentele de adîncă dragoste și de prețuire față de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de tovarășa Elena Ceaușescu, recunoștința profundă pentru minunatele condiții de viață și de pregătire create de partidul și de statul nostru socialist și pentru posibilitățile largi de afirmare asigurate tuturor tinerilor din România. Au participat reprezentanți ai tinerilor, pionierilor și șoimilor patriei de pe întreg cuprinsul țării.

După frumoasa noastră tradiție, la minunata sărbătoare a Plugușorului au fost de față membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului. Erau, de asemenea, prezenți membri ai Secretariatului C.C. al U.T.C., cadre de conducere ale Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și Consiliului Național al Organizației Pionierilor.

Alături de reprezentanții tinerei generații, numeroși membri ai unor colective de muncă din întreprinderi și instituții bucureștene au venit cu mare bucurie să adreseze și ei tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu strămoșescul „La mulți ani!", urări de sănătate și fericire, de noi și tot mai mari succese în strălucita activitate consacrată dezvoltării necontenite a patriei noastre socialiste, binelui poporului român și păcii în întreaga lume.

Alaiul colindătorilor, alcătuit din tineri și copii din diferite zone folclorice ale țării, prezenta, ca într-o splendidă paradă a portului popular, de o neasemuită bogăție cromatică, imagini vii ale obiceiurilor noastre strămoșești legate de sărbătoarea Anului Nou. Un adevărat spectacol de gală al bucuriei, al copilăriei fericite, al tinereții avîntate s-a desfășurat în chip de omagiu pentru partid, pentru conducătorul său iubit.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au răspuns cu căldură, cu afecțiune părintească urărilor adresate de micii colindători.

În această atmosferă sărbătorească încărcată de emoție, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care a spus: „Societatea noastră e o societate a muncii libere. Tot ceea ce am realizat nu se poate înfăptui decît prin muncă. Ce mai avem de realizat și ce trebuie să facem întotdeauna vom înfăptui prin muncă bazată pe cele mai noi cunoștințe în toate domeniile de activitate. Cred că toți copiii mă vor înțelege dîndu-le un sfat: să ascultați pe părinți pentru că ei v-au născut, ei vă cresc, ei vă asigură viitorul, înfăptuind politica partidului, muncesc ca voi să duceți o viață îmbelșugată, fericită!". „Acum, în pragul Anului Nou, a mai spus secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, în numele poporului nostru adresez încă o dată chemarea tuturor națiunilor europene și întregii lumi de a acționa împreună, cu toată răspunderea față de popoarele noastre, față de copiii popoarelor noastre, de copiii întregii lumi pentru a le face cel mai minunat și frumos dar: acela de a reduce armamentele și cheltuielile militare. Să facem astfel încît copiii să poată să crească fără teamă că vreo armă nucleară sau chimică le va lua viața! În numele vieții, al copiilor să facem totul pentru dezarmare și pace!"

Cuvîntarea conducătorului partidului și statului nostru a fost urmărită cu viu interes de toți cei prezenți. S-a scandat cu însuflețire „Ceaușescu, La mulți ani!", „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu — Pace!", „Ceaușescu — România ocrotește copilăria", „Ceaușescu — tinerii!", „Ceaușescu și poporul!".

După datina străbună, tinerilor și copiilor le-au fost oferite daruri de Anul Nou.

DORIN GHERGHINESCU ■

Militant de frunte al partidului comunist, neobosit luptător pentru fericirea poporului român

„Doresc să subliniez că intrarea mea în partid a reprezentat un moment esențial pentru întreaga mea viață. Am considerat întotdeauna că nu există o satisfacție mai mare decît aceea de a sluji cauza clasei muncitoare din rîndurile căreia m-am ridicat, cauza celor mulți, cauza partidului."

Înălțător exemplu

Am început, în aceste zile, cel de al doilea an al cincinalului care va marca intrarea României într-un nou stadiu de dezvoltare economico-socială, fapt ce va determina realizarea unei noi calități a muncii și a vieții întregului popor. Grandioasele realizări și cîștiguri, rod al muncii avîntate a harnicului nostru popor, mărturisesc cu puterea adevărului unitatea de nezdruncinat a întregii națiuni în jurul partidului, în jurul secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Trăim și muncim într-o epocă de lumină, ale cărei dimensiuni se măsoară prin îndrăzneala proiectelor noastre, prin înălțimea marilor împliniri.

În acest cadru, la început de nou an, care va așeza noi pagini de glorie în cronica de aur a celei mai înfloritoare epoci din istoria României, printr-o superbă tradiție a neamului nostru, aceea de a cinsti marile personalități care definesc prin activitatea lor progresul social, politic, științific sau cultural, avem bucuria să aniversăm cu nețărmurită dragoste ziua de naștere și îndelungata activitate revoluționară a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al partidului, prim viceprim-ministru al guvernului. Această sărbătoare prilejuiește omagierea unei proeminente personalități, cu o contribuție de prim rang la viața socială și politică a țării, strălucit militant al partidului, exemplu de neînfricat luptător revoluționar pentru cauza clasei muncitoare, eminent om de știință de largă recunoaștere internațională.

Pentru contribuția de înaltă competență și răspundere comunistă adusă la elaborarea și traducerea în viață a măreților planuri de dezvoltare economico-socială a patriei, pentru dăruirea și abnegația cu care se consacră progresului continuu al României socialiste, alături de cel mai de seamă fiu al poporului român, revoluționar și patriot înflăcărat, ilustră personalitate a lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întregul popor, întregul partid, aduc la această aniversare un omagiu fierbinte tovarășei Elena Ceaușescu, exprimînd întreaga gratitudine și cele mai alese sentimente pentru tot ceea ce înfăptuiește spre progresul neîntrerupt al țării.

Viața și activitatea tovarășei Elena Ceaușescu, înaltele sale calități politice și morale o așază la loc de cinste între personalitățile de seamă din istoria contemporană, ale acelora care și-au închinat puterea de muncă și de creație binelui țării și propășirii ei. Prezentă încă din tinerețe în centrul luptelor revoluționare ale clasei muncitoare, ale întregului nostru popor pentru libertate socială și națională, tovarășa Elena Ceaușescu a înrîurit prin militantismul său, prin claritatea și fermitatea opțiunilor sale ideologice și politice desfășurarea multor momente cruciale ale istoriei acestor lupte, așa cum a fost, de pildă — suficient de amintit în acest cadru — marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939.

Întregul nostru popor vede în pilda biografiei luminoase a tovarășei Elena Ceaușescu mărturia vie a crezului de viață al unui comunist înflăcărat și deopotrivă, expresia grăitoare a modului în care partidul a conceput rolul femeilor în viața societății, luptînd pentru drepturi de participare activă, dinamică, egală, a acestora la făurirea orînduirii în care trăim.

Militantă comunistă, încă din anii ilegalității, pentru dreptate și egalitate între oameni, pentru schimbarea condiției sociale a femeii, tovarășa Elena Ceaușescu își consacră și astăzi, cu energie și dăruire, toate forțele înfăptuirii politicii partidului privind afirmarea deplină a femeii, implicarea ei în toate domeniile vieții politice, economice și sociale. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, plecînd de la faptul că femeile reprezintă peste jumătate din populația țării, ele constituie o mare forță ce este chemată să se implice plenar în procesul de făurire a bunurilor materiale și spirituale necesare societății noastre. Rezultantă a mutațiilor calitative care au avut loc în statutul lor social, participarea femeilor la viața politică și obștească, la conducerea democratică a societății constituie una din cuceririle de seamă ale noii orînduiri, o dovadă grăitoare a democratismului din România socialistă, a afirmării spiritului revoluționar din întreaga noastră activitate. Nu putem desprinde aceste mutații de seamă care au condus la o prezență puternică a femeilor în viața societății noastre contemporane de consecvența cu care partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au acționat pentru asigurarea condițiilor afirmării depline a personalității umane, a principiilor egalității și demnității sociale în viața întregului popor.

Înaltul prestigiu al tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și comunist devotat cauzei sociale, se îmbină în mod fericit, cu personalitatea sa științifică, de savant de renume mondial. Ca președinte al Consiliului Național pentru Știință și Învățămînt, tovarășa Elena Ceaușescu a adus și aduce o contribuție de cea mai mare însemnătate la orientarea activității de cercetare științifică spre obiectivele prioritare ale progresului social-economic, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a științei și tehnologiei, la realizarea unei integrări tot mai strînse între învățămînt, cercetare și producție, acționînd cu fermitate pentru mobilizarea întregului potențial creator al națiunii noastre la soluționarea mai rapidă și cu eficiență sporită a problemelor pe care le pun în fața științei și tehnologiei dezvoltarea continuă a economiei românești, noua etapă a revoluției tehnico-științifice contemporane. Datorită îndrumării cu înaltă competență de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, știința românească este tot mai puternic implicată în procesul de înnoire și modernizare a industriei și agriculturii, în accentuarea laturilor intensive ale dezvoltărilor economice, în obținerea unui salt calitativ în toate domeniile — imperative de prim ordin ale actualului cincinal, statuate la cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

Alături de această importantă activitate, menită să crească an de an prestigiul științei românești în lume, o contribuție de excepțională semnificație o au lucrările științifice de înaltă ținută ale tovarășei Elena Ceaușescu, opere teoretice unanim apreciate și traduse în nenumărate țări, ca o dovadă a interesului și prețuirii de care se bucură în rîndul oamenilor de știință. Pe plan internațional, această eminentă activitate de om de știință, de cercetător cu mare experiență și cu deosebite rezultate în cîmpul teoretic și aplicativ al științei este bine cunoscută și se bucură de o largă și unanimă prețuire.

Înaltul stadiu de dezvoltare a științei românești n-ar fi, desigur, posibil fără un învățămînt puternic, fără o școală care să țină seama de toate cuceririle științei. La toate marile realizări din domeniul învățămîntului, la orientarea fundamentelor programatice ale acestuia, tovarășa Elena Ceaușescu și-a adus și își aduce o contribuție de excepțională însemnătate. Datorită concepției sale de organizare, pe temeiuri noi, adecvate cerințelor actuale și de perspectivă, învățămîntul românesc poate să traducă în viață misiunea de a da țării specialiștii de care are nevoie, oamenii care să ducă România pe noi culmi de progres și civilizație.

Relevînd strălucita activitate desfășurată fără răgaz de tovarășa Elena Ceaușescu pe planul politicii interne este firesc să punem în lumină și vasta sa activitate în domeniul vieții internaționale. Îmbinarea calităților proprii patriotului înflăcărat cu acelea ale omului de știință, care își dedică întreaga energie creatoare binelui și fericirii popoarelor, idealurilor de pace ale umanității, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu acordă o importanță deosebită problemelor legate de răspunderea ce revine oamenilor de știință și cultură în înfăptuirea unei lumi mai bune, a unei noi ordini internaționale, în apărarea și consolidarea păcii. Preocupată în mod constant de necesitatea ca știința să se afirme ca un mijloc de dialog și comunicare între națiuni, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea" militează activ pentru ca minunatele cuceriri ale științei, ale tehnicii, ale cunoașterii, energia nucleară să fie puse numai în slujba dezvoltării pașnice a civilizației umane.

Iată de ce gîndurile noastre, ale tuturor fiilor patriei se îndreaptă astăzi, cu vie recunoștință, către tovarășa Elena Ceaușescu, adresîndu-i și cu acest prilej cele mai calde și pline de respect urări de sănătate, de fericire personală, de viață lungă, de putere de muncă și noi împliniri în activitatea pe care o desfășoară alături de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spre binele și fericirea poporului, pentru pace, colaborare și progres social, pentru cauza socialismului în lume.

MARIA GHIȚULICĂ
membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R.

Floare măiastră

În plin viscol,
în plin ger,
în sclipire de astre,
din oglinda lui Argesis,
cristalin și neschimbat
de veacuri
pentru nobila femeie,
pentru militanta revoluționară,
pentru promovarea științei,
a modernei gîndiri,
răsară și înflorească
la început de ianuarie
floarea măiastră de dar,
crescută din inimă
pentru inimă
din iarnă
tot spre primăvară.

SANDU STELIAN

Eroina țării

Sînteți o eroină a acestei țări,
Iar țara știe a-și cinsti eroii.
Ei sînt totodată oamenii faptei
Dar și acei ce visează.
Mîinile lor oțelului dau chip.
Din visele lor urcă școli și palate.
Puterea apei se face lumină
Și satul se preschimbă-n oraș.
Sînteți o eroină a acestei țări
Și eroii muncii
Aduc pacea în lume : de aceea
Frumoși sînt precum luna Mai.
Buni ca razele soarelui
Și tari ca uriașii.
Sînteți o eroină a acestei țări,
Unul dintre eroii muncii,
Pe umerii cărora țara,
Spre frumusețe se-nalță !

KATALIN BOKOR

Urare

Azi, ziua a șaptea a lui Ianuar
urările-i aduce țara-n dar.

Viața ei, de nalte fapte plină
poporului și patriei o-nchină.

Și toată țara — unică rostire —
i-nalță azi omagiu și cinstire.

HANS SCHULLER

La inaugurarea Palatului pionierilor și șoimilor patriei din Capitală

Mereu alături de marele ctitor de țară și istorie, pretutindeni unde se decide triumful noului și al mai binelui pentru toți

La Uzina de utilaj petrolier din Tîrgoviște

În vizită, împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Întreprinderea de stofe din Brașov

Gînduri de aleasă prețuire

Opera de transformare și înnoire, larg desfășurată în sfera științei și tehnicii românești, este nemijlocit legată de prodigioasa activitate a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, om politic și savant de largă recunoaștere internațională.

Tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Prim Viceprim Ministru al Guvernului, Președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, constituie o eminentă personalitate a vieții științifice și politice din țara noastră.

Multiple ramuri noi ale științei și tehnologiei cunosc o dezvoltare fără precedent în strînsă legătură cu cerințele economiei naționale și cu tendințele evoluției științifice internaționale. Astfel, realizările științei și tehnologiei românești au atins niveluri deosebit de înalte bucurîndu-se de o înaltă apreciere și recunoaștere internațională, fapt posibil prin directa implicare totală a personalității științifice a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

În acest context general se reliefează prodigioasa contribuție a tovarășei Elena Ceaușescu în toate domeniile științei și tehnicii românești și în special în domeniul ingineriei și tehnologiei chimice. Conducînd cu înaltă competență Institutul de Cercetări Chimice, cel mai mare institut de cercetare de profil din țară, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a reușit fabricarea cauciucului poliizoprenic după o concepție originală cu aplicabilitate directă, practică, în industrie. De altfel realizările tovarășei Elena Ceaușescu în cercetarea și ingineria chimică sînt reflectate printr-o operă științifică impresionantă care sporește prestigiul internațional al științei românești. Multiplele monografii dintre care amintim : „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari" ; „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului" : „Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari" ; „Cercetări în chimia și tehnologia polimerilor" ; „Enciclopedia de chimie", publicate în prestigioase edituri constituie preocuparea permanentă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu în efortul de ridicare continuă a nivelului științific și a tehnologiei românești pe cele mai înalte culmi ale științei și cercetării internaționale.

De asemenea tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu militează împotriva rutinei, deschizînd prin exemplul personal al muncii perseverente noi orizonturi pentru știința și tehnica românească.

Savant de renume mondial, cu largă recunoaștere științifică internațională, aleasă în multiple academii, societăți științifice și universități din lume, tovarășa Elena Ceaușescu este în același timp și un militant de frunte al Partidului Comunist Român și al mișcării comuniste și muncitorești internaționale. Afirmînd și pe acest tărîm valențele personalității sale marcante tovarășa Elena Ceaușescu își aduce o contribuție de seamă la înfăptuirea politicii interne și externe a Partidului Comunist Român.

Gîndurile noastre se îndreaptă cu înaltă prețuire către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, aducînd un respectuos omagiu exemplarei sale activități. De asemenea aducem întreaga noastră recunoștință tovarășei Elena Ceaușescu pentru sprijinul direct acordat științei și învățămîntului românesc și îi adresăm cele mai sincere urări de sănătate, putere de muncă, ani mulți fericiți, plini de succese în strălucita și rodnica sa activitate, alături de iubitul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, Președintele țării.

În aceste momente sărbătorești îi asigurăm de întreaga și neobosita noastră dăruire de muncă pe frontul științei, învățămîntului și cercetării, pentru înfăptuirea mărețului Program al partidului, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului spre binele poporului, spre înflorirea scumpei noastre patrii, România Socialistă.

CONSTANTIN ARSENI ■
președinte al Biroului C.C. al O.D.U.S.

Cu stimă și recunoștință

Sînt deosebit de bucuros și onorat să-mi pot exprima și-n acest fel, în numele întregului colectiv de oameni ai muncii de la întreprinderea bucureșteană „Laromet", sentimentele de aleasă stimă și recunoștință față de conducătorul iubit al partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și față de prodigioasa activitate a tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și personalitate de frunte a științei românești, adresîndu-le tradiționala urare de mulți ani.

Îmi desfășor activitatea în secția de S.D.V.-uri, care reprezintă inima oricărei întreprinderi, și acest lucru îmi dă posibilitatea să particip direct la amplul proces de modernizare și dezvoltare tehnologică a întregii întreprinderi. Cu alte cuvinte, în activitatea colectivului din care fac parte se regăsesc la scara unu pe unu exigențele de producție ce decurg din îndeplinirea programelor naționale prioritare elaborate în lumina indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, sub directa îndrumare a tovarășei Elena Ceaușescu și la care „Laromet"-ul își aduce o contribuție tot mai sporită, de la an la an. De fapt, urmare a amplului proces de modernizare a fabricii noastre, profilul acesteia s-a schimbat radical în anii din urmă, devenind în prezent una din principalele unități de prelucrare a metalelor neferoase din țară, furnizoare a unor produse semifabricate ce intră în circuitul industriilor energetice, constructoare de mașini, electrotehnice, de energetică nucleară. Acest efort de diversificare a fabricației se împletește cu cel al asimilării unor produse și tehnologii, domeniu în care am înregistrat succese deosebite și care, punînd în valoare forța de creație și gîndire tehnică a colectivului nostru, se soldează cu importante economii valutare.

Sîntem, astfel, beneficiarii politicii înțelepte a partidului nostru, a orientărilor și îndrumărilor pe care tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu le dă în fundamentarea căilor prin care producția industrială modernă din economia noastră devine tot mai racordată la ritmurile revoluției științifice și tehnice contemporane. Pentru înțelepciunea și clarviziunea cu care știința a fost pusă în slujba muncitorilor, pentru impresionanta capacitate de cuprindere a tuturor aspectelor prin care această puternică forță de producție își poate aduce o contribuție și mai mare la îndeplinirea prevederilor documentelor partidului nostru, întreaga noastră clasă muncitoare își exprimă cu acest prilej aniversar prinosul recunoștinței sale față de activitatea neobosită a tovarășei Elena Ceaușescu, față de strălucita sa personalitate în care se îmbină, în mod fericit, calitățile de eminent om politic și de savant de renume mondial.

Pe de altă parte, sîntem conștienți că modul cel mai semnificativ în care putem da viață acestor alese sentimente îl constituie numai munca noastră neabătută pentru îndeplinirea sarcinilor de producție, pentru creșterea continuă a eficienței și calității, pentru realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor care revin fabricii noastre din programele naționale prioritare, de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică. Este, acest angajament, reversul omagiului fierbinte pe care-l aducem în această zi de sărbătoare mult stimatei tovarășe Elena Ceaușescu.

GRIGORE MIRCEA ■
maistru la Întreprinderea „Laromet" București membru în Consiliul Național al Oamenilor Muncii

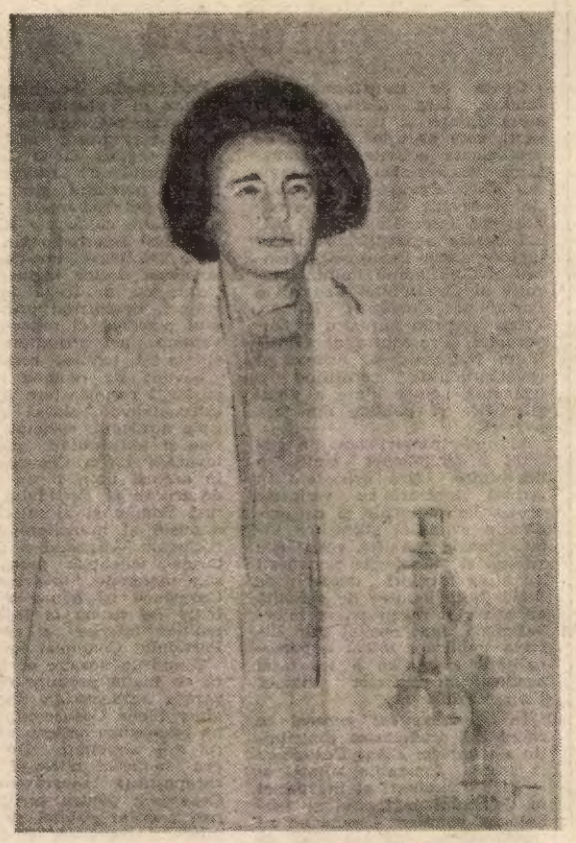

PORTRET *de Ion Țarălungă*

Savant de aură planetară, eminent promotor al creației dedicate umanității și păcii

„Astăzi, cînd revoluția științifică și tehnică a pus la îndemîna omului mijloace moderne de transformare a naturii în folosul său, se impun mai mult ca oricînd o conlucrare tot mai strînsă între oamenii de știință și cultură din toate țările, o neîngrădită colaborare și cooperare între națiuni, în scopul punerii tot mai depline a marilor cuceriri ale geniului uman în serviciul tuturor popoarelor, al libertății și bunăstării lor."

Valoros tezaur științific

Expresie a concepției novatoare, revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, strategia de dezvoltare multilaterală a României socialiste statuează știința drept principal propulsator al progresului. Obiectivele majore ale științei sînt clar formulate, rolul său de principală forță de producție materializîndu-se în implicarea directă, ca element determinant, în toate domeniile de activitate.

Legate indisolubil de numele tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, marile realizări din ultimele două decenii de știință românească sînt expresia cea mai convingătoare a modului în care oamenii de știință din țara noastră înțeleg să-și onoreze misiunea.

Împletind strîns activitatea de studiu cu cea de îndrumare a științei, tovarășa Elena Ceaușescu, președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, om politic de mare valoare, a imprimat științei românești drept trăsătură fundamentală împletirea organică a cercetărilor cu caracter fundamental cu cele aplicative, activitatea sa complexă fiind un exemplu și în acest sens.

Coordonarea directă, nemijlocită a cercetării științifice în domeniul chimiei și crearea Institutului național de chimie au demonstrat valoarea modului nou, modern de organizare a cercetării prin concentrarea tuturor forțelor creatoare din institutele de cercetare și proiectare și institutele de învățămînt superior.

Pildă mereu vie, prestigioasa activitate pe tărîm științific a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu a marcat, în chimia românească, un adevărat salt valoric. Studiile sale științifice într-un domeniu de vîrf al chimiei, cum este sinteza stereospecifică a compușilor macromoleculari, problemă extrem de actuală și pe plan mondial, s-au bucurat de interesul specialiștilor din întreaga lume.

Excepționalele sale contribuții teoretice și practice în domeniu, materializate în patru volume fundamentale și numeroase articole publicate, au primit aprecierea unanimă a specialiștilor, ele fiind traduse în multe țări ale lumii și constituind, pentru știința polimerilor, opere de referință.

Recunoaștere a acestei prodigioase activități științifice, tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu i-au fost conferite numeroase distincții și titluri științifice din partea unor institute de cercetare, universități și academii de înalt prestigiu. Foruri științifice recunoscute în întreaga lume au ales-o pe tovarășa Elena Ceaușescu membru de onoare sau membru titular.

Vasta operă științifică a savantei de renume mondial care este tovarășa Elena Ceaușescu operează deschideri de mare perspectivă în cîteva domenii de excepțional interes în întreaga lume.

Unul dintre acestea este polimerizarea stereospecifică. Domeniu relativ recent în chimie, **polimerizarea stereospecifică** a însemnat una din cele mai mari cuceriri înregistrate de știința polimerilor. Obținerea unor compuși macromoleculari cu structură ordonată similari celor pe care îi sintetizează natura reprezintă desigur obiective de o deosebită importanță, atît sub aspect teoretic cît și aplicativ. Pe această linie de preocupări se înscriu lucrările privind polimerizarea stereospecifică a izoprenului. Obținerea poliizoprenului, cauciuc sintetic cu structură și proprietăți similare cauciucului natural se impune ca o realizare de excepție, binecunoscută și apreciată de specialiști din lumea întreagă. Lucrarea marchează un aport teoretic esențial la înțelegerea mecanismului și sterochimiei reacției de polimerizare stereospecifică a izoprenului. Rezultatele cercetărilor au fost transpuse în practică prin realizarea unei tehnologii originale de sinteză a cauciucului poliizoprenic, care astăzi se produce la scară industrială în combinatele noastre petrochimice.

Studii teoretice aprofundate, abordarea la un înalt nivel științific a problemelor legate de **polimerizarea stereospecifică a monomerilor vinilici și dienici** s-au materializat prin realizarea și a altor elastomeri stereoreglați cu proprietăți excelente. Este vorba de cauciucul polibutadienic sau copolimerul etilenă propilenă, elastomeri produși astăzi în instalații industriale după tehnologii proprii elaborate sub directa conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

Un interes cu totul deosebit îl prezintă lucrările privind **polimerizarea prin deschidere de inel a cicloolefinelor.** Acest produs de polimerizare se înscrie, prin caracterul său particular, ca o nouă metodă de sinteză a polimerilor. Studiile efectuate în această direcție au evidențiat aspecte cu totul inedite privind mecanismul de reacție și relațiile dintre structura speciilor active și stereochimia procesului. Aceste aspecte se înscriu ca priorități ale științei românești. Descoperirea unor noi sisteme catalitice de mare performanță creează perspectiva realizării unei premiere mondiale prin industrializarea acestui elastomer similar cauciucului natural.

Preocupările majore ale industriei de cauciuc — micșorarea consumului energetic, recuperarea și refolosirea integrală a materialelor de cauciuc scoase din uz se regăsesc în tematica legată de **sinteza elastomerilor termoplastici obținuți prin sinteză amionică.** Evaluarea cantitativă a relațiilor care există între structura de tribloc copolimer și proprietățile fizico-mecanice ale elastomerilor de acest tip prezintă în egală măsură interes în înțelegerea unor fenomene intime legate de interacțiunea segmentelor de polimer diferite ca natură cît și sub aspect tehnologic.

Ca orice substanțe, polimerii pot participa la reacții chimice. În același timp, caracterul de compus macromolecular imprimă acestor reacții particularități neîntîlnite în alte cazuri. **Transformarea polimerilor pe cale chimică** constituie o altă direcție de cercetare în opera științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Lucrările din acest domeniu pun în evidență atît legile specifice care guvernează reacțiile pe substrat macromolecular, mecanismul reacțiilor de transformare, cît și studiul proprietăților noilor compuși macromoleculari obținuți prin transformări chimice. Transformarea prin reacții chimice a compușilor macromoleculari se dovedește a fi o metodă extrem de eficientă pentru îmbunătățirea calității polimerilor, pentru crearea lor în noi sorturi.

Opera științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu reprezintă un tot unitar în care se întrepătrund armonios cercetarea fundamentală de cel mai înalt nivel cu aplicativitatea practică. Studiul teoretic al diverselor aspecte legate de sinteza și proprietățile compușilor macromoleculari lărgește și precizează sfera cunoștințelor în acest domeniu. Noile cuceriri nu rămîn doar în prețiosul patrimoniu al cunoașterii, ci sînt utilizate în elaborarea de noi tehnologii și aplicații practice de mare interes economic. Strategia cercetării științifice, așa cum apare din opera tovarășei Elena Ceaușescu reprezintă pentru noi, slujitori ai științei și învățămîntului, un exemplu de eficiență în desfășurarea acestei activități. Această strategie implică stăpînirea perfectă a celor mai noi cunoștințe teoretice, dezvoltarea acestora în procesul de cercetare — care trebuie să fie, în egală măsură, un proces de îmbogățire a cunoașterii științifice și, în același timp, suportul progresului tehnic și tehnologic.

Prof. dr. MIHAI DIMONIE

Noile orizonturi ale școlii românești

Rod al concepției novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu privind integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, învățămîntul superior este astăzi o puternică citadelă a științei, în amfiteatrele sale formîndu-se viitoarele generații de specialiști.

În ceea ce ne privește, integrarea învățămîntului chimic cu institutele de profil care fac parte din Institutul Central de Chimie, creat și îndrumat direct de tovarășa Elena Ceaușescu, s-a realizat în principal prin abordarea de către colective mixte de cadre didactice și studenți a problemelor de cercetare. Element de referință în activitatea noastră, felul în care s-a materializat triada învățămînt-cercetare-producție în domeniul compușilor macromoleculari a demonstrat excepționala valoare a acestui mod de structurare a învățămîntului modern.

Marele privilegiu al școlii superioare de chimie este acela că în amplu proces de perfecționare a beneficiat de îndrumarea directă, nemijlocită a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, om de știință de remarcabilă valoare, a cărei operă, tradusă în numeroase țări ale lumii, este recunoscută și apreciată drept o contribuție de excepțională importanță la dezvoltarea științei polimerilor, în același timp, om politic și revoluționar care cu clarviziune a conturat sarcinile ce revin științei și învățămîntului ca sectoare de activitate determinant implicate în dezvoltarea multilaterală a țării pe drumul progresului și bunăstării.

Așa cum arăta tovarășa Elena Ceaușescu în cuvîntarea la Congresul Științei și Învățămîntului, nouă, cadrelor didactice, ne revine sarcina de înaltă răspundere patriotică și revoluționară de a educa, de a forma pentru muncă și viață tînăra generație, de a o înarma cu temeinice cunoștințe de specialitate de a o ajuta să-și însușească spiritul înaltelor valori morale ale societății noastre, astfel încît acești tineri să fie la locurile lor de muncă promotori ai concepțiilor noi, revoluționare.

Condițiile create în facultate, care ne-au permis abordarea unor teme de mare complexitate din documentele de partid și de stat, din planul Institutului Central de Chimie, solicitările industriei chimice și ale altor unități de cercetare sau producție au făcut posibilă desfășurarea unei bogate activități de cercetare științifică, cu importante contribuții la rezolvarea numeroaselor probleme ale producției, an de an contractele realizate depășind valorile planificate.

Eforturile noastre, regăsite în primul rînd în calitatea absolvenților pe care îi pregătim și în modul în care cercetarea științifică universitară răspunde marilor comandamente ale economiei românești, oferind soluții și produse competitive pe plan mondial sînt expresia cea mai elocventă a angajării noastre, a responsabilității și patriotismului revoluționar cu care, așa cum ne-a cerut în repetate rînduri tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, acționăm în fiecare moment al muncii pe care o desfășurăm atît în calitate de cadre didactice formînd în spirit angajat, dăruit, comunist viitoarele generații, cît și ca personalități active în domeniul cercetării științifice.

Considerînd o datorie de onoare ca absolvenții noștri să devină specialiști de valoare, cu o gîndire tehnică descătușată de formalism și susținută de curajul opiniei proprii, ne vom pune întreaga capacitate creatoare în slujba unei cercetări științifice de avangardă, pentru rezolvarea problemelor prezente și de viitor ale economiei românești, conștienți fiind de aportul acestei activități în perfecționarea profesională. Vom urma în acest fel strălucitul exemplu al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a cărei contribuție la dezvoltarea științei și învățămîntului, la promovarea idealurilor de pace și înțelegere între popoare constituie pentru noi o călăuză și un model permanent în întreaga noastră viață și activitate profesională.

Alăturăm, în această zi aniversară, urarea noastră urărilor întregii țări dorindu-i tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, sănătate și putere de muncă pentru propășirea științei și învățămîntului românesc, pentru ridicarea lor pe noi trepte valorice spre creșterea prestigiului României socialiste în lume.

Prof. dr. GHEORGHIȚA JINESCU

Amplă și strălucită recunoaștere internațională

Lucrările tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU apărute în străinătate în anul 1986

Interesul deosebit manifestat în lumea științifică italiană față de opera tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, înalta apreciere dată activității sale remarcabile în domeniul cercetării și-au găsit expresie în publicarea, în Italia, a unui nou volum datorat eminentului om de știință român — „CERCETĂRI ÎN DOMENIUL CHIMIEI ȘI TEHNOLOGIEI POLIMERILOR".

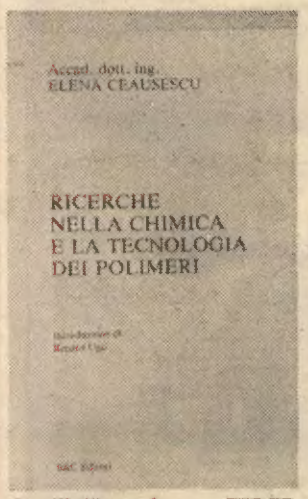

Cartea a apărut în limba italiană sub îngrijirea Editurii „B and C" din Roma și a fost prezentată în cadrul unei manifestări desfășurate la Palatul „Serbelloni" din Milano — important centru al industriei chimice din Italia.

Înalta apreciere față de prodigioasa activitate științifică desfășurată de tovarășa academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, savant de renume mondial, interesul și prețuirea deosebite manifestate peste hotare pentru marcanta contribuție a eminentului om de știință român la progresul chimiei — în special în domenii de mare actualitate și importanță, cum este chimia polimerilor — pentru aportul său la extinderea cunoașterii științifice, în general, și la utilizarea rezultatelor acesteia în interesul bunăstării popoarelor, al păcii, au fost reafirmate cu prilejul unui important eveniment editorial: apariția în Grecia, a unui nou volum — cel de-al patrulea — din opera științifică a tovarășei ELENA CEAUȘESCU: „CERCETĂRI ÎN CHIMIA ȘI TEHNOLOGIA POLIMERILOR".

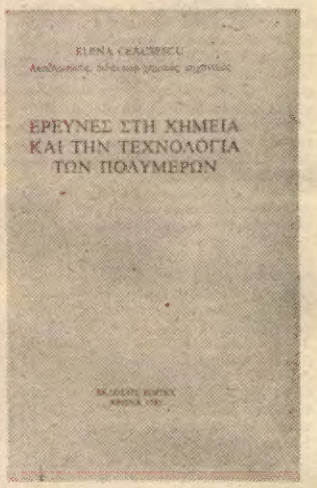

Realizat în condiții grafice deosebite, volumul a apărut în Editura „Editex" care în 1982 a publicat și ediția în limba greacă a unei alte lucrări de referință a tovarășei ELENA CEAUȘESCU: „NOI CERCETĂRI ÎN DOMENIUL COMPUȘILOR MACROMOLECULARI".

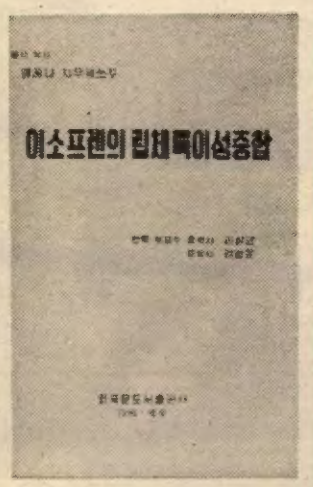

Răspunzînd interesului deosebit manifestat în lumea științifică din R.P.D. Coreeană față de opera tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, larg cunoscută și apreciată în prezent pe toate meridianele lumii ca o contribuție de mare valoare la progresul chimiei moderne, la mobilizarea marilor resurse ale acestei științe în folosul dezvoltării economico-sociale a națiunilor, editura „CARTEA ÎN LIMBI STRĂINE" din Phenian a lansat recent traducerea în limba coreeană a două dintre volumele de referință în acest domeniu — „POLIMERIZAREA STEREOSPECIFICĂ A IZOPRENULUI" și „NOI CERCETĂRI ÎN DOMENIUL COMPUȘILOR MACROMOLECULARI".

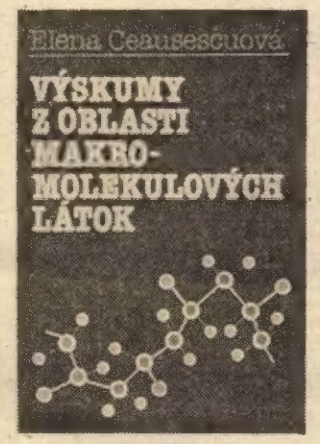

La Bratislava a avut loc sub egida Prezidiului Academiei Slovace de Științe (SAV) și a editurii „Veda" lansarea festivă în R. S. Cehoslovacă a volumului „NOI CERCETĂRI ÎN DOMENIUL COMPUȘILOR MACROMOLECULARI" de academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU. Tipărită în condiții grafice deosebite, ediția în limba slovacă se adaugă, astfel, versiunilor în limbile rusă, franceză, italiană, greacă, chineză și coreeană, pe care le-a cunoscut în ultimii ani valoroasa monografie.

Ani mulți și fericiți pentru binele patriei

Nu știu cîți dintre locuitorii municipiului Giurgiu — oricum, foarte puțini — și-ar fi imaginat, în urmă cu numai un deceniu că localitatea lor se va înscrie curînd printre cetățile chimiei românești, că pe terenurile mocirloase dinspre marginea sudică a așezării se va ridica un mare combinat. Un combinat care, asemenea Întreprinderii de Utilaj Greu din vecinătate, creată tot în ultima vreme, va determina schimbări esențiale în fizionomia orașului și în privința ritmului de viață al localnicilor.

Combinatul Chimic din Giurgiu s-a născut ca urmare a indicațiilor și orientărilor formulate de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În cadrul vizitelor de lucru efectuate împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. Pregnantă personalitate a vieții științifice mondiale, tovarășa Elena Ceaușescu este un savant ale cărui preocupări depășesc sfera profundelor studii teoretice și de laborator, mergînd mult mai departe, spre aplicarea practică a tuturor rezultatelor cercetărilor de vîrf, spre implementarea noului în activitatea de fiecare zi a unităților economice din domeniul chimiei. Combinatul nostru, la fel ca toate combinatele chimice durate în **Epoca Ceaușescu**, s-a bucurat permanent de atenția tovarășei Elena Ceaușescu, de competentele și inspiratele sale îndrumări, încă din momentele prime ale construcției. Astfel se explică faptul că, în anii din urmă, Combinatul Chimic Giurgiu a înregistrat o serie de succese remarcabile, realizînd produse de înaltă calitate și aducîndu-și o contribuție tot mai însemnată la progresul neîntrerupt al industriei chimice românești.

Desigur, începuturile n-au fost lipsite de inerente greutăți, între care cea mai de seamă a fost aceea a lipsei de specialiști în domeniul chimiei. Dar, beneficiind de sprijinul și de grija permanentă ale conducerii superioare de partid și de stat, personal ale tovarășei Elena Ceaușescu, am reușit să avem, în momentul de față, un modern liceu, dotat cu tot ceea ce se cuvine pentru ca absolvenții săi să lucreze, cu bune rezultate, imediat după absolvire, pe una sau alta dintre platformele combinatului. Am beneficiat și în această direcție, de rodul gîndirii profund novatoare a tovarășei Elena Ceaușescu, reușind o deplină integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, apropierea elevilor de problemele reale ale unității în care urmează să lucreze și reușind ca practica productivă să devină, cu adevărat, elementul decisiv al unei rapide și eficiente integrări în viața Combinatului.

Unitatea noastră se află în plină dezvoltare. În anul trecut au intrat în funcțiune două noi capacități de producție, urmînd ca în 1987 să li se adauge alte șase. Am devenit, tot de anul trecut, producători de auxiliari pentru cauciuc și de antrachinonă și derivați ai săi. Începînd din anul acesta vom realiza și livra alte produse noi, necesare economiei naționale. Ne propunem, în același timp, să acordăm o atenție sporită muncii de perfecționare profesională a specialiștilor noștri, urmînd — și în acest sens — exemplarul model de savant preocupat atent de problemele concrete ale producției al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

Doresc, în numele celor peste 2600 de oameni ai muncii de la Combinatul Chimic Giurgiu, să o asigur pe tovarășa Elena Ceaușescu de fierbinteа noastră dorință de a urma întru totul prețioasele sfaturi pe care ni le-a dat, astfel încît să facem din unitatea noastră un etalon în ceea ce privește activitatea de cercetare și producție, situîndu-ne astfel la înălțimea încrederii ce ne-a fost acordată, de a crea aici, în mai de Dunăre, un Combinat puternic, ai cărui oameni să se angajeze cu pasiune și responsabilitate în direcția promovării decise a progresului tehnico-științific și a sporirii continue a calității produselor pe care le realizează.

Cu prilejul zilei de naștere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, întregul nostru colectiv îi urează din inimă eminentului om de știință, revoluționarului înflăcărat și omului politic înțelept și cutezător ani mulți și fericiți alături de marele strateg al înaintării țării noastre spre comunism, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întru prosperitatea necontenită a patriei și progresul științei românești.

ȘTEFAN MANEA
directorul Combinatului Chimic Giurgiu

Din toată inima

Omagiem în acest început de an, ziua de naștere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial și înflăcărat militant politic ce și-a dăruit întreaga viață cauzei socialismului, propășirii României, științei și păcii în lume.

Sărbătorim în distinsa sa persoană întruchiparea exemplară a celor mai alese virtuți ale femeii române, noblețea și gingășia, perseverența și cutezanța, fermitatea și spiritul de luptă, de dăruire revoluționară puse în slujba celor mai înalte aspirații ale poporului nostru, devenirii patriei noastre socialiste.

Ca artist plastic mă alătur tuturor celor ce îi urează din adîncul inimii tradiționalul „La mulți ani!", dorindu-i totodată multă sănătate și putere de muncă, noi și noi împliniri pe tărîmul vast al științei, rodnică și bogată activitate în viața de zi cu zi a României socialiste.

Îmi exprim, în același timp, convingerea și satisfacția că aleasa sa prezență în preajma tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului român, va fi, în continuare, o chezășie a drumului mereu ascendent al națiunii noastre spre semețele piscuri ale comunismului.

Vom răspunde grijii părintești și nețărmurite pe care o poartă artei și culturii cu opere ce vor ilustra la un înalt nivel artistic viața nouă a României, mărețele împliniri ale Epocii Nicolae Ceaușescu, izbînzi ce își au sorgintea și în gîndirea revoluționară a tovarășei Elena Ceaușescu.

Fie ca acest moment aniversar să se încarce cu frumusețea blîndă și albă a zăpezilor acestui început de an, semn sigur al belșugului, al rodniciei viitoare.

Încă o dată, din toată inima, La mulți ani!

ILEANA BALOTĂ

Cîntece pentru eroii națiunii

Om politic de exemplară dăruire revoluționară, promotor de prestigiu internațional al științei, culturii și învățămîntului românesc puse în slujba înfloririi vieții materiale și spirituale a națiunii socialiste, tovarășa Elena Ceaușescu a adus și aduce o contribuție de prim ordin la împlinirea vocației creatoare cu care este înzestrat poporul român.

În climatul fecund în care prin grija permanentă a tovarășei academician inginer Elena Ceaușescu se dezvoltă în patria socialistă știința, învățămîntul, cultura și arta, muzica s-a afirmat ca o cititorie a acestui ev aprins, ca o mărturie a creativității românești contemporane, ca un nimb al muncii, prieteniei și păcii.

Emanație a vieții și realizărilor poporului, crescută pe temelia viguroasă a tradiției, muzica românească contemporană este rezultatul dialogului, inedit în întreaga sa istorie, între milioanele de oameni ai muncii, eroii de pe șantierele patriei, ei înșiși păstrători și creatori de cultură și muzicienii acestui timp și loc, exponenții unei arte de inconfundabilă identitate a formei, bogăției și vitalității expresiei. Dacă acum o jumătate de veac Enescu și generațiile care i-au urmat pilda lăptau cu neistovită putere pentru realizarea unui climat propice afirmării școlii muzicale naționale, astăzi acest deziderat este un program în desfășurare, asigurînd afirmarea tuturor talentelor într-un orizont nelimitat de opțiuni creatoare. Un singur an înseamnă astăzi crearea de noi lucrări corale, melodii lirice și de dans, piese de fanfară, cantate, oratorii, concerte, simfonii, opere, balete, operete, cele mai valoroase dintre acestea fiind promovate în viața de concert și spectacol, și tipărite, înregistrate pe disc, transmise la radio și televiziune, abordate în spațiul românesc. Din acest orizont nu lipsesc zonele unor direcții de investigație stilistică și gîndire estetică ce mărturisesc participarea compozitorilor români la frămîntările creației muzicale pe plan mondial. Un an înseamnă astăzi pentru muzicienii români — compozitori, interpreți, teoreticieni, educatori — rodnice prezențe în mijlocul oamenilor muncii sub forma concertelor-dezbatere pe platforme industriale, în unități agricole, în case de cultură ale tineretului, în unități militare, pentru cunoașterea și redarea mai profundă și veridică a vieții, pentru perfecționarea mișcării artistice de masă, pentru însușirea prin contact direct a valorilor melosului național, filon inepuizabil al muzicalității care ne este proprie. Un an înseamnă noi aduceri la lumină de către muzicologi a dovezilor existenței neîntrerupte a culturii muzicale pe pămîntul patriei, a afirmării artei sonore românești în lume. Un an înseamnă astăzi participarea unui public mereu mai numeros și mai pasionat la manifestările muzicale din centre de cultură, din localități care nu cunoșteau în trecut asemenea preocupări, obținerea unui număr de premii naționale și internaționale ce nu fac posibilă în nici un fel comparația în acest sens cu trecutul. Specific anilor noștri este Festivalul național „Cîntarea României", care reunește într-o emulație de o amploare cu totul inedită talente din toate domeniile creativității românești și astfel și talente muzicale care activează pe plan profesional sau în cadrul mișcării artistice de masă.

Un an înseamnă în viața noastră muzicală de azi o nouă și sporită exigență la înălțimea exigențelor evului socialist, în spiritul orientărilor date de secretarul general al partidului și președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al cărui nume se identifică cu o epocă glorioasă, cu un ideal, cu un drum de împliniri și aspirații.

Un an înseamnă în viața noastră muzicală de azi, prinos de cîntece, așa cum au fost compuse și interpretate în această epocă măreață ca un omagiu vibrant adus de muzicieni și poeți, de marile mase, tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, expresie a dragostei și recunoștinței pentru tot ce au făcut și fac spre binele și înflorirea scumpei noastre patrii, pentru afirmarea civilizației și culturii românești.

dr. VASILE TOMESCU

Semne bune de belşug pentru brazda de sub plug

Şi în 1986, an bogat în împliniri şi cutezător în perspective, problemele dezvoltării şi înfloririi României au fost analizate cu înaltă exigenţă şi responsabilitate în cele mai reprezentative foruri ale democraţiei noastre muncitoreşti-revoluţionare, în chip simbolic, sfîrşitul lui 1986 a fost marcat, ca o încununare a acţiunilor politice din cursul anului şi ca trainic punct de plecare pentru activitatea din acest an, care tocmai a început, de un eveniment strîns legat de rodnicia pămîntului şi a muncii : plenara lărgită a Consiliului Naţional al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Gospodăririi Apelor, convocată din iniţiativa conducătorului partidului şi statului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Avînd un pronunţat caracter de lucru, plenara lărgită a Consiliului Naţional al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Gospodăririi Apelor, care şi-a desfăşurat lucrările în prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a dezbătut probleme de mare importanţă privind aceste sectoare de bază ale economiei noastre naţionale. În cadrul dezbaterilor au fost prezentate rezultatele obţinute în 1986 în creşterea producţiei de cereale, plante tehnice, în horticultură şi zootehnie, în sporirea livrărilor de produse agroalimentare la fondul de stat, realizările din industria alimentară, silvicultură şi gospodărirea apelor. Au fost evidenţiate experienţa bună, iniţiativele şi acţiunile eficiente, rezultatele valoroase ale unor unităţi agricole în vederea folosirii raţionale şi depline a pămîntului şi obţinerii unor recolte mari, în vederea creşterii efectivelor de animale şi a producţiei acestora, înfăptuirii prevederilor programelor speciale elaborate pentru agricultură. O atenţie deosebită a fost acordată pregătirii producţiei în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiţii a planului pe anul 1987 şi pe întregul cincinal. S-a relevat că pentru obţinerea unor producţii superioare se va acţiona ferm, încă de pe acum, pentru pregătirea temeinică a campaniei agricole de primăvară. A fost subliniată grija deosebită ce trebuie acordată în permanenţă sectorului zootehnic pentru sporirea efectivelor, a producţiei animale şi asigurarea bazei furajere pentru toate speciile de animale. De asemenea, din dezbateri au rezultat concluzii practice pentru activitatea viitoare în domeniul dezvoltării legumiculturii, pomiculturii şi viticulturii, pentru ca şi aceste sectoare să contribuie la o mai bună aprovizionare a populaţiei şi a industriei prelucrătoare. Aprobînd în unanimitate programele aflate pe ordinea de zi, vorbitorii au reafirmat hotărîrea lucrătorilor ogoarelor, a tuturor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură şi gospodărirea apelor de a înfăptui în mod exemplar prevederile din aceste documente.

Cuvîntarea secretarului general al partidului rostită la încheierea lucrărilor plenarei constituie un document programatic al activităţii tuturor lucrătorilor ogoarelor în perfecţionarea continuă a întregii activităţi consacrate realizării producţiei vegetale şi animale stabilite pentru 1987 şi pentru întregul cincinal. Concluzia esenţială desprinsă din cuvîntare este că agricultura dispune de mari rezerve de sporire a producţiei. În acest document au fost jalonate cu claritate direcţiile în care trebuie să se acţioneze pentru ca anul 1987 să marcheze o îmbunătăţire radicală, să determine o atitudine de înaltă răspundere în toate unităţile, la nivelul tuturor verigilor organizatorice din agricultură. În mod deosebit a fost subliniat faptul că şi în 1987 în centrul activităţii oamenilor muncii din agricultură trebuie să se afle creşterea puternică a producţiei de cereale, al cărei nivel trebuie să atingă cel puţin 32 de milioane de tone, horticole şi a producţiei zootehnice. Pentru realizarea producţiilor mari pe care le presupune noua revoluţie agrară, se spune în cuvîntare, trebuie aduse îmbunătăţiri în practica de elaborare a tehnologiilor, de executare a lucrărilor agricole, este nevoie de o concepţie revoluţionară a oamenilor, a specialiştilor din unităţile agricole. Cercetarea ştiinţifică şi-a adus şi îşi va aduce în continuare contribuţia la promovarea noului în agricultură. Decisive sînt acum acţiunile concrete, munca de zi cu zi pentru transpunerea în viaţă a programelor existente.

Puternic însufleţiţi de orientările şi îndemnurile cuprinse în cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, participanţii la lucrările plenarei au reafirmat hotărîrea tuturor lucrătorilor ogoarelor, a oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură şi gospodărirea apelor de a acţiona în continuare cu devotament şi spirit revoluţionar, cu înaltă responsabilitate, pentru traducerea în viaţă a sarcinilor şi indicaţiilor secretarului general al partidului, a hotărîrilor adoptate de plenară, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe 1987 şi pe întregul cincinal, a prevederilor programelor speciale, a istoricelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

ION CODRU

GALERIA PERSONALITATILOR MUNCII

Primele zile ale noului an,

Continuă montarea prizei de apă pentru viitoarele recolte din preajma barajului Drăgăneşti-Olt

Rodul, udat cu sudoarea frunţii

Deşi primar în Drăgăneşti-Olt de numai doi ani de zile, Valentin Niţu n-a stat prea mult pe gînduri atunci cînd l-am rugat să ne-ndrume spre casa unui gospodar de frunte al oraşului. „Nu numai că vi-l spun dintr-o suflare, cum se zice, dar vă dau şi strada, şi numărul şi mai adaug următoarele : nea Grigore Catană, om ai muncii la secţia de la alumină, la sulfatul de aluminiu, încă de la înfiinţarea acesteia, este, după părerea mea, adică se poate el considera, în sinea lui, un adevărat om fericit. De unde-i vine fericirea asta, mulţumirea de sine, după care cu toţii alergăm ? De la muncă. Numai şi numai de la muncă. Muncitor exemplar la întreprindere, dar şi acasă, un grădinar desăvîrşit. Un împătimit al grădinii. Şi-acum adresa : strada Grădinari, numărul 11".

Scund, vînjos, încă în plină putere la cei 52 de ani ai săi (amănunt pe care aveam să-l aflăm ceva mai tîrziu), nea Grigore Catană, cum i-a spus primarul, s-a mirat şi nu prea cînd i-am spus că se zice despre dînsul că ar fi un om fericit. „De ce n-aş fi fericit, a replicat, dacă toţi ai casei sîntem sănătoşi ? Sănătoşi fiind, muncim. De dimineaţa pînă seara. Cu mic cu mare. Iar de la muncă vine şi îndestularea. Şi iar mă întorc la sănătate şi spun că dacă eşti sănătos te poţi bucura de îndestularea care îţi vine numai de la muncă. Sigur că da, ca să poţi spune că eşti fericit, trebuie să mai fie în sînul familiei şi o anume înţelegere, o dragoste a fiecăruia pentru toţi ceilalţi. Cele două fete ale mele, Ana şi Florica, una de 28 de ani, cealaltă de numai 25, s-au măritat cu oameni buni, muncitori şi au fiecare cîte doi copii. Cum s-ar spune, eu şi cu nevastămea, Miţa, sîntem de patru ori bunici. M-am uitat într-o zi la mîinile mele. Au zece degete. Tot zece sîntem şi noi, ai casei. Dacă mîinile astea, cu zece degete, se înţeleg, noi, cei ai casei, ne înţelegem la fel. Cam ăsta ar fi, ca să zic aşa, tot secretul. Nu-i cine ştie ce mare filozofie. Totul porneşte de la sănătate şi de la muncă. Astea două aduc buna înţelegere într-o familie, oricît de mare sau de mică ar fi ea. Acuma, că vă văd scrîind aproape tot ce vă spun, vedeţi cum faceţi dumneavoastră acolo, la ziar. Le mai înfloriţi, dumneavoastră aşa şi pe dincolo, că noi, cu vorbitul, ştiţi cum sîntem. Spunem ce gîndim, dar asta aşa, în mare...".

Într-adevăr, am cam scris tot ce-a spus nea Grigore Catană. Eram, cum chiar şi dînsul a observat, ca un elev sîrguincios. Şi de ce n-aş fi fost ? Luam notiţe despre felul în care un om simplu gîndeşte noţiunea de fericire. Nu cred că tatăl meu, deşi mult mai în vîrstă, s-ar fi exprimat altfel. Îmi aduc aminte, acum, cînd transcriu aceste „notiţe", cuvînt cu cuvînt, că m-am surprins gîndindu-mă la tatăl meu şi el un grădinar împătimit. Nu ştiu cît să fi durat acest gînd. Destul că la un moment dat m-am trezit că de-o bună bucată de timp tăceam. Nea Grigore Catană aştepta din partea mea, aşa cum ştia el că se obişnuieşte, tot felul de întrebări. Dar cu grădina, l-am întrebat eu aşa, dintr-odată, cum e ? „Păi ştiu eu ce să vă spun? Grădina asta, atîta cît e, acolo, pe o bucăţică de pămînt în spatele casei, este toată viaţa mea. Din 15 februarie, dar chiar aşa să scrieţi, 15 februarie, că eu în ziua asta încep cu grădina, şi pînă toamna tîrziu, cînd încep brumele, numai şi numai la grădina asta mă gîndesc. Asta, bineînţeles, după ce vin de la secţia de alumină. Atunci, la 15 februarie, încep semănatul. Pînă aunci, pe toamnă şi pe iarnă, aranjez pămîntul, îi dau îngrăşămînt, fac patul pentru legume. Asta, cu munca de peste iarnă, nu-i o treabă tocmai plăcută, dar fără ea nu se poate. Eu folosesc numai îngrăşămînt natural. Nici nu ştiţi dumneavoastră cît de plăcut este să ţii o grădină, să vezi cum de sub mîna ta ies toate minunile şi darurile pămîntului ! Acuma, că sîntem la început de an, parcă aş fi legat de gînduri. Nu-mi găsesc astîmpărul. Parcă tot aş face ceva la grădină, dar grădina este pustie, îmbrăcată în zăpadă.

O cetate care va găzdui apa din această vară

primele semne ale speranţelor împlinite prin muncă

padă. Mă învirt şi eu prin curte, prin bătătură, mai îndrept una, mai dreg alta şi mă bucur de sărbători. Ne-am strîns cu toţii în jurul mesei, o masă încărcată cu bucate, şi ne-am urat sănătate şi fericire. Eu mă voi gîndi şi la pace, pace în toată lumea, aşa cum o doreşte tot poporul nostru, că românul a iubit pacea mereu, dar eu voi spune nepotului mai mare, lui Doru, ca să fie atent, că anul acesta va merge în clasa întîi şi, cum noi sîntem zece în toată casa, să facă bine şi să ia numai şi numai note de zece. Dar parcă ne-am abătut de la vorbă !". Am revenit, deci, la vorba noastră, la grădină. „Grădina asta, a adăugat nea Grigore Catană, acum, că a venit iarna, arată ca o bucată oarecare de pămînt. Dar primăvara, cînd începe să dea colţul ierbii, apoi vara, cînd legumele parcă ţipă de frumuseţe, şi mai ales toamna, cînd strîngem roadele, este raiul pe pămînt, nu altceva. Un rai udat cu sudoarea frunţii noastre, sigur că da, dar rai. Singurul rai adevărat. Altul nu cred să existe. Grădina asta, ca să nu-mi pierd şirul, te obligă să faci totul la timpul potrivit şi cu multă, foarte multă atenţie. N-ai voie să faci nici cea mai mică greşeală. Într-unul din ani m-am cam grăbit. N-am ţinut cont de

Tehnică şi construcţii în slujba agriculturii

timp. Au venit nişte brume şi cu toată oboseala mea, n-am mai salvat nimic. S-a dus toată munca. De-atunci, ce se spune la radio, la timpul meteo, e sfînt. Apoi, ca să vă spun altceva grădina asta mă obligă să citesc, să ascult, să caut soiurile cele mai bune, să le probez pe pămîntul meu, să văd cum le merge, cum să le mai ajut şi eu, că legumea este ca un copil. Dacă-l creşti cu dragoste şi grijă şi-l ajuţi să treacă peste necazuri, că mai sînt şi din astea, atunci îţi umple casa de bucurie şi îndestulare. Ba, cum îi cu mine, îţi mai dă şi faimă. Pe strada mea şi în oraşul nostru sînt un om respectat, un grădinar de frunte. Şi asta nu e puţin lucru".

După cum vedeţi, n-a fost să fie un dialog, cu zeci de întrebări şi răspunsuri, cum se aştepta nea Grigore Catană să fie, ci mai mult un fel de monolog, o stîrnire la vorbă, la mărturisire. În ceea ce mă priveşte sînt sigur că într-una din zilele anului viitor, cînd va fi să am drum spre Drăgăneşti-Olt, voi poposi pentru cîteva ceasuri şi voi încerca să muncesc, cot la cot, cu nea Grigore Catană. Nu de altceva, dar sînt sigur că munca lîngă el va fi la fel de liniştitoare, ca şi vorba sa, cumpănită şi exactă, cu adevărat desfătătoare.

VICTOR NIŢĂ ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

RAMA, trenul care ştie să alerge

Pe 1 martie anul trecut, odată cu primele semne ale primăverii, în gara Bucureşti-Nord sosea un tren mai puţin obişnuit. Avea patru vagoane albăstrii, aproape identice ca mărime şi culoare, fără nici-un fel de locomotivă, semănînd întrucîtva cu automotoarele rapide de altădată. Silenţios cum era, aproape că nici nu s-a simţit apropierea lui de peronul cu copertină metalică. Pe cei neavizaţi solitara apariţie îi intrigase. Oamenii s-au dumirit însă repede : era un nou vehicul feroviar, cu rang de tren accelerat, abia pus în circulaţie pe linia Craiova—Bucureşti. Denumit pe scurt RAMA, el fusese realizat de constructorii de locomotive ai Uzinei „Electroputere" Craiova, după proiectele oferite de Institutul de cercetări ştiinţifice şi inginerie tehnologică din localitate.

Ca şi alţi curioşi, ne-am mulţumit atunci să aflăm doar ce capacitate de transport şi ce viteză are. Abia deunăzi am poposit în Cetatea Băniei, în întreprinderea „Electroputere", spre a ne interesa mai îndeaproape de noua realizare. Interlocutori ne-au fost inginerul Marin Marciu, directorul tehnic al Fabricii de locomotive, şi inginerul Sergiu Stamate de la Institutul de cercetări ştiinţifice şi inginerie tehnologică pentru maşini, transformatoare şi aparataj electric (I.C.S.I.T.M.T.A.E.) Craiova.

— Care au fost, vă rog, raţiunile care au stat la baza acestei noi realizări ?

— Necesităţi legate de modernizarea transportului interurban şi suburban de călători — spune ing. Marin Marciu. Noul tip de vehicul feroviar e urmarea directă a aplicării în viaţă a indicaţiilor şi sarcinilor expuse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, cu prilejul vizitelor de lucru făcute în uzina noastră, anume de a contribui şi noi la conceperea, proiectarea şi realizarea unor mijloace de transport feroviar caracterizate prin confort sporit, consum redus de energie şi alte materiale.

— Ce capacitate şi ce viteză are ?

— **Rama din generaţia I-a a fost proiectată pentru 3 000 de călători şi pentru o viteză medie de 120 km/oră. O mare calitate şi un avantaj al noului tren rămîne faptul că demarează scurt, atinge repede viteza optimă de rulare şi poate opri în cîteva zeci de metri. E foarte indicat şi avantajos pentru distanţele scurte, cu staţii şi opriri din 5 în 5 kilometri. Rama a funcţionat experimental, cu rezultate relativ bune, şi pe liniile Bucureşti-Ploieşti-Predeal şi Bucureşti-Buzău. Intenţionam apoi s-o introducem pe relaţia Bucureşti-Giurgiu.**

— De ce ziceţi : cu rezultate relativ bune ?

— Pentru că nu ne-a satisfăcut pe deplin. Aceste linii fiind în zone cu flux prea mare de călători şi neputînd asigura o frecvenţă de circulaţie din 10 în 10 minute — pentru că era numai una — Rama era pur şi simplu asaltată ; în loc de 3 000 de călători, limita maximă a locurilor, urcau în ea pentru un singur transport chiar şi 10 000 de călători, cam de trei ori mai mult. Mergea foarte bine în regim de accelerat, cu locuri, cum a fost pe relaţia Bucureşti-Craiova, însă Rama nu pentru aceasta era destinată, ci pentru regim de tren personal mai rapid, pe linii scurte, cu opriri din 5 în 5 kilometri. Ne-au mai dat bătaie de cap boghiurile, care au trebuit readaptate şi motoarele de tracţiune.

— Şi atunci ?

— Deocamdată e tot în exploatare, în Regionala C.F.R. Cluj, care dispune de un depou corespunzător, cu lungime adecvată, capabil să-i asigure reparaţiile de care are nevoie. De curînd însă, am trecut la proiectarea **Ramei din generaţia a doua.**

— Cum va arăta această nouă Rama ?

— Va fi, în mare, asemănătoare cu prima. Va avea, în schimb, 6 vagoane, din care două vagoane-motoare, capacitatea de numai 912 călători, iar viteza maximă va atinge 160 km/oră. Parametrii funcţionali vor fi mult îmbunătăţiţi, va creşte mult fiabilitatea, întrucît vom produce (tot noi) motoarele de tracţiune, boghiurile speciale vor fi asigurate de C.C.S.I.T.E.H. Reşiţa (prin I. M. Caransebeş), iar consumul de energie electrică, faţă de tracţiune, cu locomotiva electrică, va scădea cu cel puţin 2 100 MW/an. Ne preocupăm, deocamdată de găsirea celor mai eficiente soluţii de descongestionare a traficului feroviar interurban şi suburban de mică distanţă, de cel mult 100—150 kilometri.

— Şi cînd va fi gata de start Rama din generaţia a 2-a ?

— Cel mai tîrziu în 1988.

MIHAI STĂNESCU ■

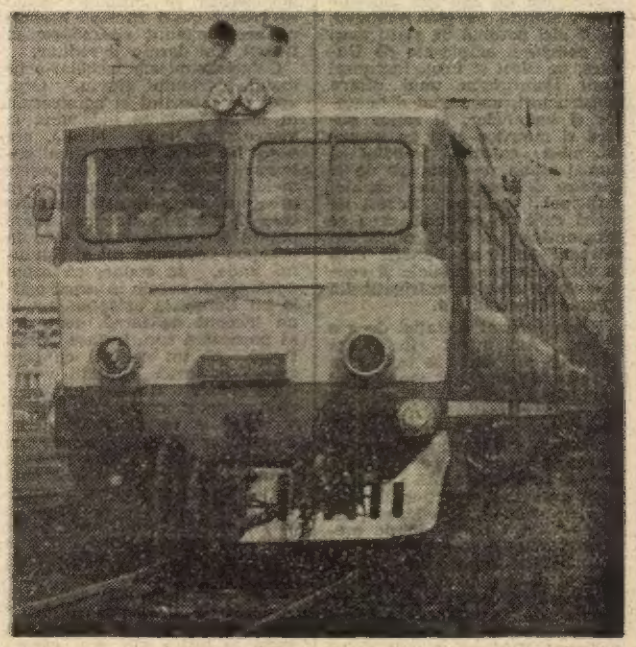

Un vehicul care va circula în anul 1988

Un arbore al vieţii creşte în pămîntul Moldovei de Jos!

Sîntem participanţi, direcţi şi martori la cea mai rodnică etapă a construcţiei socialismului în România, cea mai spectaculoasă epocă a unor construcţii gigantice care vor înfrunta secolele, timp eroic în care oamenii poartă nenumărate bătălii cu apa, cu focul, cu pămîntul, cu ei înşişi, pentru ca adevărurile prezentului să devină metaforă la simpla lor enunţare. Izvorîtă din marea primăvară a ţării al cărei zori luminoşi au fost larg deschişi de Congresul al IX-lea al partidului, **această epocă este numită cu legitimă mîndrie patriotică de** întregul nostru popor „Epoca Nicolae Ceauşescu". Un timp în care se durează peste tot în ţară „ctitorii" ce vor argumenta generaţiilor viitoare despre o experienţă seculară ce poartă în ea geniul şi vocaţia de constructor ale poporului român, voinţa sa nestrămutată de a construi în pace, într-un climat de linişte şi înţelegere între toate popoarele lumii.

Una dintre aceste „ctitorii" este şi amenajarea pentru irigaţii „Cîmpia Covurluiului". Privind „harta sistemului" împreună cu inginerul Gheorghe Moraru, şeful proiectului complex — un moldovean politicos, rezervat, inteligent şi melancolic — pe umerii căruia apasă greutatea a opt miliarde de lei, care-mi vorbea cu deopotrivă pasiune şi despre marile producţii agricole, dar şi despre grija proiectantului de a păstra echilibrul ecologic al zonei, de-a ocroti natura şi frumuseţile ei vii, mi-am dat seama că sistemul acesta de hidroamelioraţii seamănă cu un arbore uriaş. Un uriaş arbore al vieţii cu rădăcinile adînc înfipte în Dunăre, cu trunchiul viguros şi o coroană bogată care va „acoperi" 230 000 de hectare de pămînt, ducînd anual spre ele peste 750 milioane metri cubi de apă. Un arbore al rodniciei, al belşugului şi al triumfului omului contemporan asupra capriciilor naturii. Apele îngemănate ale Dunării, Siretului, Prutului vor transforma Cîmpia Covurluiului într-o insulă a fertilităţii. Se scontează pe o producţie sporită cu mii de tone de cereale. Specialiştii susţin că va fi depăşită încă din acest an — un sfert din sistem a şi fost dat în exploatare, — unele unităţi agricole cum ar fi I.A.S. Galaţi, C.A.P. Vînători, C.A.P. Nicoreşti şi altele au obţinut recolte de porumb de peste 13 000 kg. la hectar.

Un sistem de irigaţii ca un arbore al vieţii şi al rodniciei ! Metafora porneşte dintr-un adevăr. Canalul magistral, adică trunchiul are 105 km. Canalele secundare, adică ramurile, 315 km. Conductele, adică rămurelele, 3 200 de kilometri. Frunzele uriaşe vor fi lanurile de grîu, orz, porumb, soia, tutun, vie, furaje, legume şi atîtea alte culturi.

Patru mii de constructori ai antreprenorului general şi ai altor unsprezece constructori specializaţi din ţară „cioplesc" acest gigantic arbore. Din pămîntul excavat şi care se va mai excava, circa 180 de milioane de metri cubi se pot ridica peste cincizeci de piramide la fel de falnice ca aceea a lui Keops. Suprafaţa totală a canalelor este de peste 1 400 de hectare. Buldozere, screpere, castori uriaşi muşcă sălbatic din sedimentele rocilor, bătrîne

MIRCEA IONESCU ■

(Continuare în pagina 10)

Discuţie despre recoltele record

„AGROTEHNICA '86 — dialog cu satul", manifestare tradiţională în judeţul Botoşani, a adunat de această dată invitaţi fruntaşi ai recoltelor din judeţele Olt, Dolj, Călăraşi, Bihor, Teleorman, Suceava, Arad, Braşov, Harghita, Giurgiu, Timiş şi de la Institutul de cercetări agricole Fundulea. Ideea celor ce se ocupă de agricultura judeţului Botoşani, de a avea în mijlocul lor cadre de conducere din unităţi agricole distinse cu titlul de „Erou al Noii Revoluţii Agrare" s-a materializat într-un fructuos dialog cu oamenii ogoarelor şi ai fermelor zootehnice din consiliile unice agroindustriale Coţuşca, Truşeşti, Ripiceni, Săveni, Cîndeşti, Dragalina, Şendriceni, Stăuceni, Suliţa, Albeşti, Bucecea, Dîngeni. Gazdele s-au străduit să fie cît mai primitoare, să preia cît mai mult din experienţa oaspeţilor, gîndindu-se, firesc, că în anul viitor or să se numere şi ei între campionii recoltelor.

În imagine, aspect de la schimbul de experienţă de la Staţiunea de cercetare şi producţie pentru creşterea oilor Păpăuţi.

(Urmare din pagina 9)

ca, însăşi planeta, transformă peisajul tradiţional într-un spaţiu al organizării după legile productivităţii noii revoluţii agrare şi al rigorii ştiinţifice.

„Foamea de apă din agricultură", simţită pe plan mondial, va fi aici potolită de staţii mari de pompare, amplasate pe Dunăre, pe Siret şi Prut. Inginerul Emil Dumitraşcu unul dintre constructori, un om al distanţelor şi volumelor, al cailor putere şi metrilor cubi pe secundă, mi-a calculat imediat că numai staţia de pompare de la Dunăre deversează în canalul principal aproape şaizeci de metri cubi pe secundă, ceea ce înseamnă că în două săptămîni întregul debit al Dunării urcă în totalitate pe canalele şi conductele sistemului de irigaţii din Cîmpia Covurluiului.

N-am rezistat tentaţiei de a o vizita. Am intrat în „Priza Dunăre" cînd ziua se îngîna cu noaptea. Din primul moment ai impresia că te afli în sala de comandă a unei hidrocentrale. Totul este automatizat şi computerizat. Tînărul subinginer Gheorghe Mardare, şeful staţiei, ne dă largi explicaţii ; cifre, date, parametri funcţionali, grafice cu abscise şi ordonate desenate direct pe tăblia de melamină albă a mesei. Din tot ceea ce îmi spunea am înţeles că acestor oameni le place şi au încredere în ceea ce fac. Şi fie că stai de vorbă cu inginerii Dorin Buta, de la staţia de repompare Vinători, Victor Oană de la secţia Vameş, Marcel Bolea de la brigada de constructori Suhurlui, sau simplii muncitori Ion Ciupitu, Gheorghe Cicuş, Aurel Zamfir, Ion Potolea, Nicolae Grigore, Gicu Palade şi alţii, oamenii aceştia sînt mîndri că se numără printre constructorii care vor dărui Moldovei de Jos un nou... riu cu un volum de apă cît Siretul. Un riu care va izvorî din Dunăre şi va curge la deal spre podişul Covurluiului, un fel de „minune", cum mi-a spus un ţăran bătrîn în preajma marelui sifon de pe dealul Mălinei, zîmbind hîtru : „Dacă oamenii copilăriei mele ar fi văzut cum se bagă apa pe o ţeavă aici şi iese peste două dealuri, ar fi strigat că au văzut cu ochii lor o minune !...". De fapt întregul sistem de irigaţii ce capătă azi contur în judeţul Galaţi ne demonstrează ce „minuni" poate să creeze omul zilelor noastre ca acest pămînt strămoşesc să fie cît mai darnic şi roditor.

Călătoria mi-am încheiat-o pe malul bătrînului fluviu. Orga apei cu clipocitul ei neîntrerupt în malul înalt te îndeamnă la visare. Era iarnă blîndă, era seară iar cerul şi apa aveau culoarea humei de la picioarele mele. Mila 77 a Dunării, în preajma căreia se află instalate cele 12 electropompe de mare putere şi randament, este în preajma vestitului cot al fluviului unde, se spune, că acum douăzeci de secole în urmă oştile lui Burebista aşteptau, tot la un început de iarnă, semnalul să pornească spre trufaşa Romă. Poate că tot pe aici cu şase secole în urmă călăreţii vestitului domn Mircea cel Mare, străluciitor cîrmuitor de ţară şi apărător al vetrei străbune au trecut „podul de ghiaţă" pentru a împlini ţara „încă pînă la Marea cea Mare...". Nici o sută de kilometri mai spre munţi Ştefan cel Mare a mutat albia Siretului stabilind nou hotar trainic Moldovei. Spre Prut, pe dealul Roşcanilor Ioan Vodă Viteazul a dat ultima sa bătălie cu turcii pentru păstrarea „slobozeniei şi neatîrnării ţării.." Burebista, Mircea, Ştefan, Ioan Vodă şi atîţia alţi eroi cărora poporul român, generaţie după generaţie, le-a păstrat faptele şi amintirea de „ctitori" acolo unde nici o amintire nu piere: în inimă, în legende, în cîntece, în istorie.

Cînd un popor construieşte asemenea „ctitorii" ce vor înfrunta secolele nu pentru faţă ci pentru pîine, înseamnă că se pregăteşte, crede şi e hotărît să apere pacea lumii. Înseamnă încă o confirmare a hotărîrii noastre nestrămutate, a dorului nostru adînc de a fi noi înşine, de a trăi şi construi liberi şi demni în vatra străbună o ţară mîndră, puternică şi prosperă.

Cum se mai face sîrma la Cîmpia Turzii?

Anul ce tocmai s-a încheiat a însemnat pentru Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii — producător unic, la nivel naţional, pentru foarte multe produse necesare îndeplinirii programelor economice prioritare — un spor al producţiei marfă de 36 de milioane lei faţă de plan. Lucrul acesta a fost posibil în principal prin asimilarea şi omologarea a 28 de noi produse, între care sîrmele şi barele din oţel pentru industria aeronautică, electrozi inoxidabili pentru centralele nucleare electrice, borne şi bare calibrate pentru autovehicule ceea ce a condus la reducerea importului cu aproximativ 30 milioane de dolari. Dacă adăugăm acestor realizări şi aplicarea unor tehnologii noi, de vîrf (precum degazarea sub vid a oţelului sau producerea de noi mărci de oţel în lingouri poligonale, necesare fabricării de ţevi), precum şi aplicarea şi urmărirea programului de modernizare a proceselor tehnologice şi a muncii (în baza căruia s-a ajuns la un spor de producţie de 324 milioane lei, la creşterea productivităţii muncii cu peste 12 la sută, la reducerea costurilor totale cu 137 milioane şi a cheltuielilor materiale cu 97 milioane lei), avem o imagine limpede a eforturilor depuse de cei peste 10 000 de oameni ai muncii de aici pentru a face din primul an al acestui cincinal, o bază trainică de pornire pentru perioada următoare.

„Este imposibil să comparăm realizările din 1986 ale Combinatului — ne-a spus Iuliu Arghiuş, şeful serviciului planificare — cu acelea din urmă cu un deceniu sau două. Singurul termen de comparaţie este anul trecut şi ceea ce ne propunem să realizăm în viitorul apropiat. Ritmul în care progresează ştiinţa şi tehnica în clipa de faţă ne obligă la adaptări rapide şi la o intensă muncă de cercetare. Metalurgia este, în acest sfîrşit de veac, altceva, cu totul altceva decît se ştia despre ea la data cînd la Cîmpia Turzii se produceau doar cuie. Este un teritoriu al invenţiei, al inteligenţei creatoare, al înaltei tehnicităţi.

„Într-o unitate de proporţiile Combinatului metalurgic din Cîmpia Turzii, astfel de afirmaţii se cer argumentate prin fapte pe măsură, Iar faptele există. În 1986 a fost pus în funcţiune un atelier al trăgătoriei de oţeluri speciale, profilat pe producerea de sîrme zincate de oţel pentru cabluri de benzi transportoare. În anul viitor vor porni şi celelalte două ateliere, unul pentru fabricarea sîrmelor trase din oţeluri inoxidabile, iar celălalt pentru realizarea de sîrme necesare arcurilor de supape — o premieră naţională, care va face din România a doua ţară europeană producătoare de asemenea repere, ceea ce va duce la înlocuirea totală a exportului, pe lîngă asigurarea unei cantităţi de asemenea căutată sîrmă pentru export. Şi, pentru că am adus vorba de export, să notăm că metalurgiştii din Cîmpia Turzii şi-au realizat planul şi la acest indicator, fără a se înregistra, pe tot parcursul anului, nici un refuz datorat calităţii, chiar în condiţiile în care ţările importatoare — între care S.U.A., U.R.S.S., Anglia, R.F.G. Finlanda — au tradiţie în producerea de oţel.

Ce va aduce nou anul 1987 în activitatea Combinatului ? — l-am întrebat pe tovarăşul Ion Olteanu, director tehnic, specialist care lucrează aici de peste 30 de ani, adică de la începutul carierei sale inginereşti. Am aflat că se va continua programul de modernizare, că se vor asimila 20 de mărci noi de materiale de sudură, sîrme pentru bare calibrate necesare aeronauticii, că noile tehnologii ce vor fi elaborate şi aplicate vizează o puritate tot mai înaltă a oţelului şi că se va pune la punct conducerea pe calculator a procesului de elaborare a oţelului

Dincolo de realizări şi de ambiţioasele proiecte, împlinirile acestui an mai ţin, la Combinatul din Cîmpia Turzii, şi de o atitudine nouă faţă de muncă a celor ce lucrează aici. Este vorba de o disciplină exemplară şi de o veritabilă sete de progres. Creaţia tehnico-ştiinţifică nu mai este apanajul cîtorva specialişti. Ea se realizează la nivelul unor colective complexe, fiind reclamată stringent de necesităţile producţiei. Se simte chiar, sublinia directorul tehnic, nevoia unui centru de cercetări propriu.

Primul an al acestui cincinal a reprezentat pentru marea unitate industrială de la Cîmpia Turzii o perioadă plină de însemnate realizări. Dar, mai presus de aceasta, a demonstrat că progresul tehnic — rod al asimilării unor cunoştinţe de ultimă oră şi al unei mari investiţii de inteligenţă creatoare — este cea mai de seamă sursă a autodepăşirii şi că realizarea lui, în ritmul cerut de intensa dezvoltare industrială a ţării stă în puterea marelui colectiv muncitoresc de aici.

DAN MUCENIC

Cu dragoste, despre o şapă

Din miile de idei pe care se întemeiază existenţa unei constructii, aproximativ 100 dintre ele aparţin inginerului Florin Gheorghiu. Dintre acestea, 20 au fost deja brevetate ca invenţii. Cu treisprezece ani în urmă îşi susţinea teza de doctorat avînd ca temă „Protecţia şi funcţionalitatea faţadelor prin utilizarea unor tehnologii de finisare speciale şi a unor materiale termoizolante mai eficiente", cumulînd căutările şi realizările a douăzeci de ani de muncă de cercetare.

Ce este o şapă ? Mulţi dintre noi n-au văzut niciodată cum arată, pentru că pe ea sînt montate parchetul, mocheta,

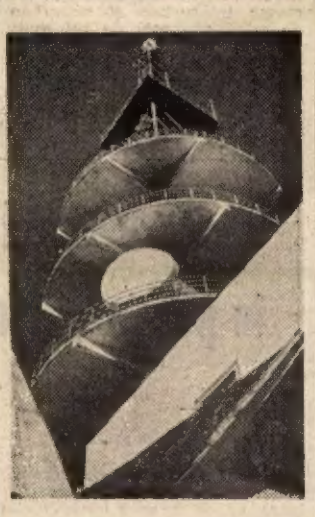

PVC-ul sau mozaicul pe care călcăm în fiecare zi acasă, la birou, în vizită, la spectacole, în camere, în bucătării, în băi, în foaierele teatrelor sau în sălile de expoziţie. O „amintim" numai atunci cînd reproşăm clădirii proasta izolaţie termică sau fonică a structurii planşeu-pardoseală ; de fapt, şapa este unul din elementele foarte importante ale unei construcţii.

Din ce se face o şapă ?

Pînă în urmă cu cîţiva ani, la noi, exclusiv din mortar de ciment. În 1980, O.S.I.M.-ul brevetează procedeul de folosire a ipsosului în locul cimentului : autori, dr. ing. Florin Gheorghiu şi maistrul Mihai Mustăţea. Prima întrebare pe care era firesc să şi-o pună posibilii beneficiarii ai acestei invenţii : „De ce să se renunţe la şapa clasică din mortar de ciment ?" Şi răspunsul ei. Aşezarea unei şape din mortar de ciment de 5 cm grosime peste un planşeu de beton înseamnă o suprabetonare a planseului şi, deci, o îngreuiere a construcţiilor în condiţiile în care pretutindeni în lume se acţionează pentru uşurarea acestora. Pentru a asigura izolarea termică şi fonică între etaje în cazul folosirii şapei din mortar de ciment, în structura de pardoseală trebuie să se adauge materiale termo şi fono izolante (plăci semirigide de vată minerală, plăci din fibrobeton etc). Întinderea sa necesită timp îndelungat (6 minute pentru fiecare metru pătrat) şi manoperă costisitoare. Materialul viscos (care se întăreşte pe suprafaţa pardoselii după abia 30 de zile), se transportă greu, deteriorînd părţile construcţiei deja realizate. Şi, nu în ultimă instanţă, cimentul este material energofag, necesitînd pentru preparare o cantitate de energie de trei ori mai mare decît ipsosul.

În ceea ce priveşte şapa de ipsos, aceasta este realizată din aşa-numita pastă GIF, avînd în compoziţie ipsos, apă, nisip şi un întîrzietor de priză, graţie cărula se întîrzie întărirea ipsosului atît cît are nevoie constructorul. În această formulă, ipsosul (roca naturală din care se prepară acesta se găseşte în România în cantitate mare şi la preţ de cost mic), din material higroscopic devine un liant, ajungînd să se comporte din punct de vedere al proprietăţilor fizico-mecanice şi chimice ca cimentul. Spre deosebire de ciment, însă, şapa de ipsos este mult mai uşoară, poate fi aplicată direct cu furtunul prin curgere (micşorînd spectaculos cheltuielile de manoperă şi scurtînd timpul de întindere de şase ori — de la 6 minute pentru fiecare metru pătrat, la un singur minut). Are, de asemenea, calitatea de a fi o „şapă caldă", ce izolează fonic şi termic fără nici un adaus de alte materiale, iar întărirea la nivelul la care să se poată lucra pe ea se realizează într-un timp de 15 ori mai mic (2 zile comparativ cu 30, pentru şapa de mortar de ciment).

Este această şapă o noutate mondială ?

Nu şi da, în acelaşi timp. Nu, pentru că în multe ţări ale lumii ipsosul a înlocuit demult cimentul în realizarea elementelor de construcţie ce nu asigură rezistenţa clădirilor, ajungîndu-se ca în prezent cantitatea de ipsos folosită în construcţii să se ridice la 60—80 kg. pe cap de locuitor, în timp ce la noi abia atinge 10 kg. pe cap de locuitor.

Da, pentru că în timp ce în celelalte ţări se foloseşte un ipsos special, ce necesită adaus de bachelită şi arderi în cuptoare speciale la temperaturi înalte (deci, consum mare de energie şi preţ de cost ridicat, depăşind uneori pe cel al cimentului), propunerea românească oferă cea mai eficientă soluţie pe plan mondial, folosind numai materiale la îndemînă şi cu preţ de cost foarte scăzut — ipsos, apă, nisip, iar ca întîrzietor de priză, DISAN-ul, o leşie bisulfitică rezultată ca deşeu în urma fierberii lemnului în fabricile de celuloză şi hîrtie. (În prezent, se lucrează la înlocuirea DISAN-ului cu o substanţă şi mai simplu de procurat).

Cine trebuie să opteze ?

Iată o întrebare ce pare deplasată din moment ce din 1982 este în vigoare un normativ cu caracter republican în construcţii care prevede executarea straturilor suport pentru pardoseli la locuinţe şi construcţii social-culturale din pastă GIF.

Şi totuşi, ea rămîne de actualitate atîta vreme cît şapa de egalizare din amestec de ipsos şi nisip (pasta GIF) cu autonivelare şi transport prin pompare este, încă, o „rara avis" în şantierele noastre de construcţii. Generalizarea sa în judeţul Sibiu, unde există 2 milioane mp de şapă din pastă GIF construită deja, este cea mai convingătoare pledoarie — susţinută prin elocvente argumente de ordin economic — pentru extinderea procedeului în întreaga ţară (la nivelul celorlalte judeţe care au aplicat-o — Iaşi, Tulcea, Călăraşi, Constanţa, Suceava), — parţial, însă, suprafaţa realizată se ridică la numai 1 milion mp).

ROXANA PAICU

După şase ani, victorie

La început Petre Vasilescu a vrut, într-adevăr, să demonstreze că e bun, a vrut să-şi dovedească lui însuşi că a învăţat în şcoală tot ce se putea învăţa, să arate lumii că are forţă şi capacitate în meseria de tecemist. Şansa începutului i-a dat-o repartizarea la Atelierul de autoutilări al Întreprinderii de utilaj chimic şi forjă — Rîmnicu Vîlcea. A pus în practică mai întîi proiectele altora. Memoria a fotografiat toate maşinile. Schemele lor îl urmăreau peste tot. La uzină, acasă, în somn, vedea doar mecanisme agitîndu-şi segmentele. I se părea că unele din maşinile făcute de alţii ar putea fi mai bune şi le-a îmbunătăţit, făcînd mici inovaţii. Posibilităţi nebănuite, descoperite pe încetul, l-au atras, deschizîndu-i alte drumuri, punîndu-i alte întrebări.

Mai tîrziu s-a simţit atras, irezistibil, de o maşină, o maşină scumpă adusă din import. Îşi zicea că se poate face în uzină, dar n-avea decît o idee vagă. Cîteva luni a trăit numai printre cifre şi calcule, căci trebuia găsită soluţia care să răspundă tuturor întrebărilor privind maşina de rifiat role valţ. Pe atunci nu prezenta nici un credit, dar oamenii i-au dat încrederea lor.

— Am făcut-o în cîteva luni şi a fost pentru mine mai mult decît un examen. După prima reuşită, vine impresia că poţi sa răstorni lumea.

Plin de înfrigurare a „inventariat" problemele întregii între-

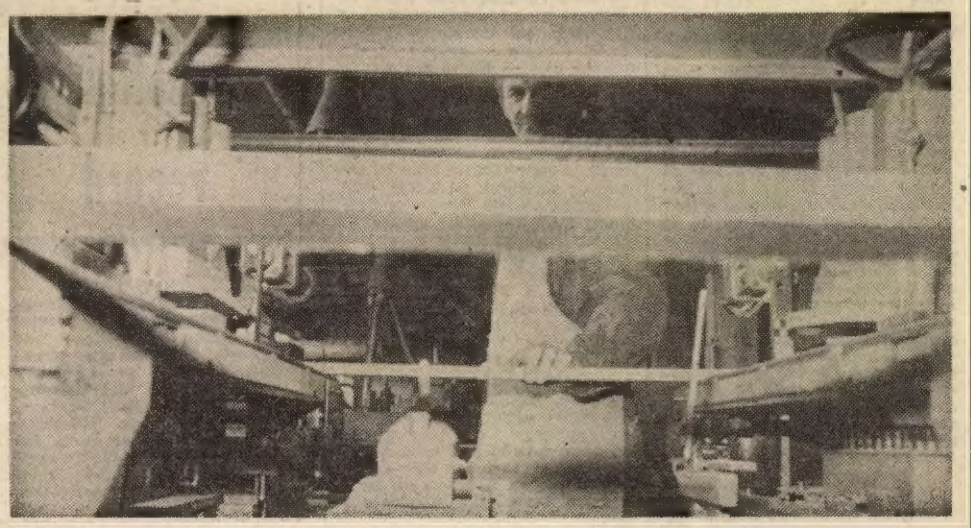

Acasă la giganți

prinderi, de parcă rămăsese doar el, singur, față în față cu tehnica. Îl impresiona fiecare șurub, în fiecare rotire a unei mașini vedea o posibilă minune viitoare. Munca în secție era o destindere, căci acasă avea mult mai multe de rezolvat. Maldăre de dosare și planșe, zi de zi înmulțite, se cereau mereu, mereu răsfoite, zeci de lăcăte se așteptau desculate spre a dezvălui taina unor mecanisme.

Rezolvarea problemelor legate de șlefuirea recipienților pentru industria alimentară l-a adus trei noi brevete de invenție. O mașină de polizat suduri din import, similară cu cea realizată de Petre Vasilescu costa întreprinderea între două și trei milioane lei.

— Pe mine „mă costă" 150 000 lei — adaugă autorul. În plus, ridică productivitatea și îmbunătățește condițiile de lucru.

Credința subinginerului Petre Vasilescu este că investițiile trebuiesc îndreptate spre locurile unde munca omenească este cea mai grea. Acolo sînt cele mai necesare, acolo trebuie să ne imaginăm mai întîi apariția mecanicii. Din credința aceasta au apărut o serie de dispozitive cu o trăsătură comună : mecanizarea operațiilor și dublarea productivității muncii.

În sfîrșit, subinginerul a ajuns cu povestirea la ceea ce constituie marea sa pasiune : mașina de rectificat profilul cuțitelor roată de danturat.

Ascultîndu-l, înțelegi cît de convențional este împărțit timpul : șase ani pot trece mult mai ușor decît cîteva săptămîni cît vor fi necesare pentru instalarea mașinii în uzină. Șase ani i-au trebuit lui Petre Vasilescu pentru a primi brevet de invenție : anii în care a încercat să copieze în metal iscusința mîinii omenești, ani în care a trecut prin stări din cele mai diverse : ezitări, speranțe, temeri, căutări. Și în întreprindere erau controverse, mulți ziceau că nu se poate face, e prea complicat. Adevărul este, întotdeauna, rezultatul unei confruntări și Petre Vasilescu le-a depășit pe toate.

Cîte necunoscute poate ascunde o mașină ? Infinit de multe dacă o consideri din capul locului o problemă irezolvabilă. Petre Vasilescu a crezut cu tărie în mașina sa, chiar și atunci cînd miile de cifre se încurcau și formulele se răzvrăteau. A avut puterea să la mereu, totul de la capăt, umblînd timp de șase ani cu planșeta sub brat. Și, iată-l acum, în acest început de an nou, așteptînd nerăbdător să-și vadă visul cu ochii, adică mașina instalată în uzină.

Petre Vasilescu nu mai gîndește de mult să dovedească oamenilor sau să-și dovedească siesi cît este de bun. Acum visează monumente de cutezanță și de exactitate, lucrări care să se anunțe ca înălțimi impunătoare pe platoul tehnicii.

Ceea ce era de demonstrat, a fost demonstrat.

LIANA MOLNAR ■

Doar cinci țări ale lumii fabrică „anvelope-gigant", cu diametre, ajungînd la 3 metri, cu greutăți atingînd 1 800 de kilograme, cu un număr de „pliuri", acei centri vitali ai structurii lor, ce se ridică la 52 (de 52 de ori mai mulți, ca ai anvelopei unui autoturism !), și care costă între 45 și 70 de mii de lei (deci la rivalitate cu prețul unui autoturism !) România este una din cele cinci. Și nu cea din urmă. Întreprinderea de profil din Drobeta-Tr. Severin e, ca nivel de tehnicitate, prima din Europa, la fel și ca grad de complexitate, ca amploare și ca diversitate a evantaiului productiv. Iansînd pe piață nu doar giganții de cauciuc pe care rulează autobasculante-gigant, de 100 și 110 tone, ci tot felul de anvelope, de toate dimensiunile și de toate tiparele, pentru bicicliste și motorete pentru tractoare și avioane pentru toate roțile, pentru toate pretențiile. Orgoliul, firește, rămîn „giganții", cu ei întreprinderea, deși tînără (cinci ani de producție în 1987), a ieșit în lume, circulînd din Australia în U.R.S.S., din Egipt în Canada, din Liban în Franța și R.F.G., din Singapore în Italia și Albania.

Pentru anul 1987, ne spune ing. Dan Ioan Buzulică, directorul tehnic al întreprinderii, toată producția „se bucură de portofolii de comenzi". Deci surprizele tinind de desfacerea mărfii, destule cîndva și nu o dată terorizante, de-acum sînt excluse numai oferta tinerei întreprinderi să fie în stare să acopere cererea, sensibil sporită față de anul trecut. Va fi oare în stare ?

Halele cît niște mosii, ultramodern echipate (sofisticate mașini cu comenzi electronice, cu ceasuri programatoare, cu celule fotoelectrice, cu sisteme de numărătoare inversă a operațiilor, cu tot ceea ce tehnica branșei are mai nou și mai scump), sînt ocupate de tineri. Nu sînt, sau mai exact nu par, prea mulți, automatizarea extremă a muncii îi aduce doar la pupitrele de comandă ale unor puncte nodale ale proceselor tehnologice, dar, atîția cîți sînt, ne silesc să adăugăm interogației de mai sus și semnul de exclamare. Flindcă sînt, cum spuneam, oameni tineri, chiar foarte tineri, virsta lor medie abia atinge 24 de ani cînd să fi învățat pretențioasa tehnică a făuririi „gigantilor" ? În punctele de răspundere ale demersului productiv sînt meșteri bucureșteni, meșteri cu ani de experiență, transferați aici de la „Danubiana", întreprinderea-etalon a domeniului, dar ceilalți, cei mulți, cei ce duc greul muncii, sînt acești foarte tineri severineni și mehedinteni, împinși, cum s-ar zice, cam peste noapte, cam brusc, pe niște piscuri ale chimiei moderne, pierdute în zările fizicii quantice, de unde trimit, sau cel puțin așa ni se pare nouă, un ochi de pasăre speriată spre misterele tehnice care îi înconjoară. Repetăm ideea întrebarea noastră : va fi în stare tînăra întreprindere, cu tinerii ei, să facă față unor sarcini ca nicodată mai mari ? Anul trecut, întreprinderea s-a cam luptat cu planul. În primele luni cu destule eșecuri, abia spre sfîrșit cu necesarele biruințe. Iar anul acesta, pe lîngă niște substanțiale procente în plus la producția-marfă, o așteaptă asimilarea unor noi și complexe tipodimensiuni ale anvelopei-gigant, deci niște noi și complexe examene. Le va lua ?

Inginerul Dan Guran e de părere că da. Inginerița Valeria Șoric crede la fel. Ne răspunde afirmativ și subinginerul Marcel Popescu. I-am numit pe conducătorii unor sectoare-cheie (confecții semifabricate, atelier de vulcanizare), și ei oameni tineri, care, în ce-i privește, și-au luat cu brio examenele, perforînd în timp scurt ierarhiile muncii, cucerind epoleții unor răspunderi dintre cele mai importante. Dar ceilalți ? Pe ce se sprijină credința celor trei în ceilalți ?

S-a învățat, ni se spune, din experiența lui '86, din încercările lui, convergente de fapt la una singură, aceea a calității muncii, echivalentă aici cu calitatea ideii. Procesele făuririi anvelopei-gigant sînt, cum spuneam, automatizate, o operație cum este de pildă, vulcanizarea, cea mai complexă și mai exigentă dintre toate, efectuîndu-se sub vegherea ceasului programator, care comandă cu supremă precizie duratele fazelor și succesiunea lor, rolul operatorului fiind doar acela de a nu scăpa de sub control semnalele optice sau acustice care pretind intervenția omului. Aceasta înseamnă atenție însușire nativă, dar și educabilă, înseamnă promptitudine a deciziei, a unei decizii calificate, elemente care, în gradul cel mai înalt, sînt educabile, de fapt sînt fructul însuși al educației. Drept pentru care toți operatorii chimiști, unii abia ieșiți din școli, au luat din nou loc în bănci. Restructurate, eliberate de caracterul formal și uneori fortuit, scoase de sub domnia „teoriei pure" și legate într-de producție, de nevoile sau de aventurile ei, adică de acele momente-surpriză, nu prea tratate în cărți, vestite de semnalul optic ori acustic, cursurile de ridicare a calificării și-au adus tot mai mult, în ultima vreme, dobînda, la ele participînd pentru prima oară, mai de voie, mai de nevoie, chiar și cei cu pregătirea profesională stampilată cu marca „Danubiana" și care, într-o seamă de cazuri, se socoteau specialiști infailibili, complecși și completi. Dar o anvelopă-gigant, în structura căreia intră nu mai puțin de 150 de tipuri de materii prime, fiecare cu legile și pretențiile ei, împletite cu legile și pretențiile de inedită factură ale ansamblului, pune, pe fiecare lîngă de execuție, probleme noi, care obligă la limpirea din mers a calificării. Se spune (și s-a spus și aici, din necunoaștere uneori, alteori în scopuri propagandistice, pentru atragerea de tineri în întreprindere) că utilajul de înaltă tehnicitate „nu-l lasă pe om să greșească". Dar rețeta de fabricație a „giganților" rămîne totuși isprava omului, iar această rețetă se schimbă de la o piesă la alta, nicăieri nu se repetă aceleași soluții. Într-un fel trebuie concepută textura anvelopei-gigant care va rula într-o exploatare carboniferă, într-alt fel textura celei menite să aibă de-a face cu cariere de calcar sau cu lucrări de regularizare a rîurilor, într-un fel va fi anvelopa exploatabilă în regim de lucru de numai 4—5 ore, într-altul cea care va trebui să ostenească 10 sau 12 ore în șir. Anvelopele cu marcă severineană s-au vădit, în toate aceste cazuri, bune, însuși președintele celebrei firme „United", oaspete al uzinei și-a declarat deschis prețuirea față de ele, ca față de unele ferm înscrise în parametrii tehnicii mondiale, dar și aici, ca pretutindeni, cîncinalul pe care-l străbatem va trebui să îmbogățească gama produselor cu tipuri care să depășească, prin performanțe cotele mondiale ale domeniului. Iar aceasta, zice directorul tehnic, reclamă, legitim, o știință a muncii și o iscusință a ei peste cota obișnuitului.

S-a trecut pragul noului an cu multiple probleme ale producției și calificării rezolvate atent, dar și cu unele încă deschise. Mulți dintre tinerii navetiști, își abandonează satele doar ca să „la un ban bun" din noua fabrică, ideal destul de îndepărtat de cel al specialistului cu conștiința răspunderii și cu pasiunea noului. Mai sînt, în număr mare, și fete, venite aici pentru o „muncă de față", „curată", iar unele doar ca să-și petreacă într-un fel profitabil timpul pînă la măritiș. Mai sînt deci probleme cu forța de muncă, cu fluctuația, cu disciplina. N-o spunem noi, o spune interlocutorul nostru, ceea ce, desigur, sună bine, sună că o certitudine că aceste probleme se află în atenția celor în drept, sînt a fi grabnic soluționate.

Toată producția Întreprinderii de anvelope din Drobeta-Tr. Severin e solicitată, anul acesta, la export. Destui dintre mai vechii clienți și-au reînnoit, unii și-au înmulțit comenzile, au apărut și clienți noi, atrași de faima anvelopelor — a anvelopiei-gigant. În chip expres — „made in Romania", „Noblesse oblige", faima obligă. Acasă la giganți se știe bine asta și se depun străduințe în consecință.

ILIE OLTEANU ■

An de vrednicie, an de rodnicie

(Urmare din pag. 1)

și de sigure orientări ale zilei noastre de mîine, strălucit formulate de cîrmaciul destinului național la tribuna unor înalte foruri, trasînd trecerea zilei de azi în cea de mîine cu precizie de geometru și cu forță vizionară de o inestimabilă rodnicie istorică.

Am pășit, ne învață cîrmaciul, într-un an decisiv al înaintării noastre, pus pisc peste anii celei mai dense etape de strălucire istorică a României și a românilor, inaugurată de revoluție, desăvîrșită de Congresul al IX-lea al partidului, și angajînd, din perspectiva sa, o nouă, superioară etapă a revoluției, de maximă potențare și de maximă afirmare a geniului creator al neamului. Am pășit într-ăn an în care vom aloca, pentru dezvoltare, nu mai puțin de 285 miliarde lei (cea mai înaltă cotă de investiții din panorama construcției noastre !), în care vom spori cu 8-9 la sută venitul național, cu 6-7 la sută valoarea producției-marfă industriale (spor care, în limita-i maximă, înseamnă de cinci ori producția industrială a anului ^ naționalizării !), cu 5,5-6,5 valoarea producției globale agricole (producție care, în anul trecut, a însemnat, și ea, un pisc al acestei vitale ramuri, înregistrînd cea mai bogată recoltă de cereale din istoria țării !). Am pășit într-un an în care vom construi încă 150 000 de apartamente (cu 10 000 mai multe ca în '86), în care calitatea vieții, țintă întregii noastre politici, va spori în cuprindere și în intensitate, înălțînd demnitatea unui întreg popor. Am pășit într-un an decisiv al unui cincinal decisiv, la orizontul căruia România noastră se va înfățișa ca un stat modern, cu dezvoltare economică medie și cu un standard de viață, cu un nivel de civilizație și cultură aureolîndu-i cu noi străluciri nobilul și trudituI chip.

Am pășit într-un an de apoteoză istorică, dar și de noi, de mari exigențe ale istoriei, ținînd de noua calitate a ascensiunii noastre, de noua revoluție tehnică, tehnologică, de noua revoluție agrară, de noua revoluție de dezvoltare a societății noastre socialiste, în care accentul cade pe factorii intensivi, pe racordarea la nou, la cunoaștere, la cucerirea științifică extremă, pe creșterea productivității muncii, pe modernizarea producției, pe modernitatea produselor, pe sporirea eficienței în toate planurile creației naționale, astfel ca nici un strop de sudoare sau de idee să nu se piardă, ci să rodească înzecit. Dispunem, pentru aceasta, de o uriașă masă de mijloace materiale, dispunem de structuri economico-sociale supie, dinamice, deschise perfecționării perpetue, dispunem de programe judicios întocmite, dispunem de tot ce ne trebuie, ne învață cîrmaciul, pentru ca acel paralizant „nu se poate", funest ecou dintr-o revolută epocă a întîrzierii, a șovăielii noastre istorice, să fie definitiv proscris, definitiv eliminat din limbajul nostru, înlocuit cu afirmarea fran că și rezolută, proprie revoluționarului, a voinței de a ne situa, într-un timp cît mai scurt, în rîndul forțelor avansate ale lumii și veacului. Înfăptuirea marilor sarcini ale anului și cincinalului depind de forța acestei afirmări, de forța cu care omul de astăzi al României, pătruns de conștiința ineluctabilei lui misiuni și înarmat cu instrumentele noului, stăpîn pe un larg orizont de cunoaștere și apt să transforme cunoașterea în factor motor al progresului, va ști să răspundă somațiilor ceasului și ale ceasurilor ce vor veni.

Efortul creator național se vestește deci, în continuare, intens, Mesajul noului an de istorie românească al președintelui țării neocolindu-l, ci luminîndu-i în chip expres, ca unic izvor al devenirii noastre. Avem cu toții, și nu de azi, conștiința necesității acestui efort, ea a fost limpede exprimată, în numele nostru, al tuturor, prin autorizata voce a națiunii, la tribuna Congresului al XIII-lea al partidului, focarul de idee și faptă al noii etape calitative din viața patriei, al înaripării edificării socialiste a României. **„Cei care urcă spre piscurile munților** — ni s-a spus atunci —, **pe măsură ce ajung mai sus, încetinesc pasul. Noi, comuniștii, împreună cu întregul popor, nu numai că nu încetinim pasul, ci grăbim urcușul spre culmile înalte ale civilizației — societatea comunistă".** Grăbim urcușul luîndu-ne după cei îndrăzneți, după deschizătorii de drum, după cei care bat, undeva, sus, bornele, care fixează, primii, corzile, care de acolo, de sus, ne trimit îndemnuri. Și care, trimițîndu-ne aceste îndemnuri, ne atrag atenția, prin însuși exemplul lor, că între noi toți există, trebuie să existe o solidaritate a frînghiei, a cățărării, a gesturilor, a respirației. Trebuie deci, așa cum ne îndeamnă conducătorul, să ne unim strîns eforturile, să le sudăm într-unul singur, astfel ca nimeni să nu rămînă în urmă, astfel ca nimeni să nu cadă, căderea unuia putînd antrena un șir de căderi. Nu țîșniri solitare spre culmi, oricît de multe și de temerare ar fi acestea, ci înaintare în front, într-un puternic, unic și indivizibil front, cu toate aripile de luptă bătînd la fel, funcționînd la fel, într-o ireproșabilă unitate a ritmului, într-o continuă și hamică asumare de noi și noi cuceriri. Avem un plan unic de dezvoltare, de escaladare a culmilor, plan care, în strategia conducătorului, se constituie ca un **„instrument viu de stimulare a inițiativei creatoare a tuturor organismelor statului nostru democratic, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii"**, astfel ca întreg și parte să fie una, astfel ca **toate** eșaloanele productive să acționeze cu aceeași răspundere, cu aceeași nestrămutată disciplină muncitorească, pentru realizarea sarcinilor ce le revin. Viața noastră, independența și forța noastră, viitorul însuși al națiunii depind de acest unic și unitar efort, singurul înăuntrul căruia se află cheia succeselor mari și durabile.

Cu aceste gînduri am pășit în noul an, cu aceste gînduri pășim către viitor. Strînși uniți în jurul partidului, al secretarului său general, transformînd unitatea noastră de ideal și de faptă într-un factor de permanență și într-o forță motrice a înaintării.

Căci nu e om, în aceste zile, care să nu-și fi spus, modificînd o zicere celebră : statul, adică țara, sîntem noi. Noi toți, deveniți o singură ființă cu munca și cu creația noastră, dedicate fierbinte țării.

ILIE PURCARU ■

Durerea — un capitol închis

Spectaculosul salt în lupta omului cu durerea s-a făcut în ultimii 140 de ani. Împotriva suferinței fizice, născută probabil o dată cu omenirea, s-au încercat mereu, fel și fel de remedii. Anestezia propriu-zisă apare însă, abia în 1846, arsenalul ei devenind de atunci, din ce în ce mai bogat în substanțe chimice extrem de active. Datorită anesteziecelor chirurgii și-au putut demonstra întreaga măiestrie, mijloacele acestea, mereu perfecționate, au permis marile operații și salvarea a mii și mii de vieți.

Tehnicilor de anestezie, care au început a fi, deja, socotite „clasice", li se reprosează însă, de către specialiști, unele scăderi: instabilitate hemodinamică, agresivitate farmacologică ridicată prin introducerea unor substanțe cu acțiune relativ toxică, reactivitate scăzută a sistemului nervos vegetativ atît intra, cît și postoperator, costul crescut al drogurilor folosite.

Căutările menite să înlăture impedimentele existente au dus, tot în ultimii zeci de ani, la apariția unor noi tehnici de analgezie (pierderea sensibilității la durere). Lasero, magneto, chimio, electropunctura sînt tehnici avînd la bază metoda acupuncturii, cunoscută de mii de ani — prima lucrare abordînd această adevărată artă medicală a fost scrisă acum 4 700 de ani.

Acupunctura este o metodă de tratament, dar și o concepție despre relațiile permanente ale organismului viu cu mediul înconjurător. Punctele de acupunctură (specifice durerii unui organ) sînt numite puncte active ale pielii, căci pielea nu este numai o structură de graniță cu simplă funcție de protecție a organismului, ci o suprafață de schimburi energetice cu mediul ambiant, un organ receptor și efector strîns legat de sistemul nervos. Pe suprafața corpului omenesc se cunosc aproximativ 750 puncte de acupunctură, situate de-a lungul a 14 linii, denumite convențional meridiane și legate funcțional de unul din organele principale ale organismului.

Sînt lucruri cunoscute la noi, căci România a fost, după China și Japonia, apoi Franța și Germania, printre primele țări din lume care au introdus analgezia prin electroacupunctură, astăzi existînd o tehnică pusă la punct de profesorul dr. George Litarczek, la Spitalul Clinic Fundeni. Despre această premieră a școlii românești de anestezie s-a scris nu o dată, succesele ulterioare au fost — și ele — deseori remarcate. Într-un con de umbră au rămas, oarecum, realizatorii aparaturii, aparatură de concepție românească, cu ajutorul căreia s-a putut pune la punct noua tehnică anestezică. Sînt un grup de electroniști care, pentru a găsi aplicații în medicină, sisteme de prelucrarea datelor medicale pentru diagnostic și terapie, au învățat medicină, deși, după afirmația lor, nu ciță ar fi dorit.

Prezentul articol se încearcă a fi o sinteză a preocupărilor autorilor — colectivul Catedrei de electronică aplicată din cadrul Institutului Politehnic din București — preocupări privind studiul stimulării electrice a țesuturilor și proiectarea de aparatură adecvată. Pentru a se deduce parametrii stimulatorului proiectat, s-a pornit de la organizarea structurală și funcțională a materiei vii. Procesele care au loc permanent în organism sînt de o extremă complexitate. O anormalitate sau o patologie reprezintă o deranjare energetică în bioritmul organismului respectiv, care sustrage organul din circuitul natural, perturbînd și echilibrul energetic al meridianelor corelate. Acupunctura încearcă să corecteze deficitul sau excesul energetic printr-o acțiune inversă, dînd energie, tonificînd organul aflat în deficit, dispersînd organul cu energie în exces.

Senzația de durere este adusă din domeniul periferic inervat prin nervii căilor aferente la creier. Durerile interne au un aspect propriu, caracteristic și se traduc printr-o senzație bine precizată, într-o zonă limitată pe piele. Spre exemplu, durerea iradiată în brațul sting la angina pectorală, durerea laterală intercostală în pneumonie, durere cutanată abdominală într-o regiune bine delimitată în cazul apendicitei. Acțiunea sedativă asupra pielii, analgezia locală, calmează durerea care, totuși, nu-și avea sediul acolo. Este o terapeutică pe cale reflexă.

. Stimularea electrică a punctelor de acupunctură utilizează curent continuu, curent alternativ, de diverse forme și frecvențe. Semnale de foarte joasă frecvență (maxim 10 Hz) au acțiune stimulatorie asupra punctelor active, fiind utilizate pentru tonifiere. Semnalele de frecvență între 20 și 300 Hz au acțiune analgezică.

În scopul efectuării actului operator în cele mai bune condiții, este necesară suprimarea progresivă, pînă la total, dar reversibilă, a sensibilității organismului sau viscerului abordat, precum și a unor funcții ale sistemului nervos central și periferic. În aceste cazuri sînt necesare forme de undă complexă, variabile în timp, pentru a nu produce o adaptare a țesuturilor la stimulii electrici injectați. „Aparatul electrostimulator complex pentru acupunctură" conceput și realizat integral la Catedra de electronică aplicată a Politehnicii bucureștene, descarcă curent electric cu anumite frecvențe, menținînd starea de anestezie cît este nevoie pentru desfășurarea intervenției chirurgicale. Anestezia prin electroacupunctură cu acest stimulator a fost aplicată în cele mai diferite domenii ale chirurgiei. Piatra de încercare a metodei, cît și a aparaturii a fost, fără îndoială, chirurgia cardiacă pe cord deschis.

Avantajele s-au dovedit imense: evoluția postoperatorie este lipsită de incidente, necesitatea de medicamente pentru calmarea durerilor mult scăzută, funcțiile organice se normalizează rapid. Aparatul stimulator a salvat oameni pe care nici cel mai bun medic nu i-ar fi ajutat. Sînt acei bolnavi care nu puteau fi anesteziați din cauza alergiilor la diferite substanțe chimice.

Acum, cînd aparatul se fabrică în serie la Întreprinderea de aparatură medicală din Cluj-Napoca, autorii lor ne asigură că n-a fost numai „muncă savantă", ci și multă treabă pe care o consideră de rutină. S-a pornit de la o aparatură chinezească, mică și foarte simplă, pe care au tot „complicat-o și sofisticat-o" din punct de vedere electronic, ceea ce a și dus, de fapt, la performanțele pe care le-a atins. Au fost mii de calcule, sute de încercări și probe de testare „cumplite", pe care le-au depășit cu sufletul la gură, împreună cu stimulatorul lor. Satisfacția nu poate fi decît egală cu a chirurgului, căci la fiecare viață salvată meritul este, în cazul anesteziei prin electroacupunctură și al electronistului.

După această temerară probă, de înalt profesionalism, următoarea temă de cercetare abordată de colectivul Catedrei de electronică aplicată a Institutului Politehnic din București, nu are — afirmația le aparține — nimic spectaculos. „Stimulatorul pentru terapie transcutanată și electromasaj" arată ca un aparat de radio cu tranzistori, iar specialiștii ne asigură că este mai simplu decît un tranzistor. Poate fi folosit și la acupunctură dar, în același timp, este prevăzut cu niște electrozi de suprafață care se aplică în punctele specifice de acupunctură. Asta, pentru că s-a constatat că mulți pacienți se tem de ace. Funcționează pe baterii și are patru butoane: două sînt destinate reglajului de curent pentru două perechi independente de electrozi, celelalte butoane servind reglajului de frecvență de semnal. Impulsurile pot fi, după necesitate, mai rare sau mai dese. Se poate realiza, de asemenea, amestecul de semnale de frecvențe diferite. Ideea de bază de la care s-a pornit în construcția aparatului a fost aceea a transferului de energie care are loc în organism. Stimulatorul pentru terapie transcutanată nu face decît să introducă în organism niște energii, înlăturînd, într-o ședință de 15—20 de minute, orice fel de durere, de la nevralgii, pînă la cele reumatice.

Din punctul de vedere al autorilor săi, stimulatorul este gata. Urmează să intre în fabricație, conform unui contract încheiat, la aceeași întreprindere clujană care produce astăzi Aparatul electrostimulator pentru acupunctură. Dacă acest prim aparat a fost conceput, proiectat și realizat pentru a fi utilizat în clinici sau spitale, Stimulatorul pentru terapie transcutanată, ultima realizare a electroniștilor bucureșteni, este gîndit ca un obiect de „larg consum", pentru uz personal. Cu alte cuvinte, nu va trece mult timp și fiecare dintre noi va putea avea acasă un asemenea stimulator, așa cum avem televizoare sau aparate de radio. Nici o durere nu ne va mai face să strîngem din dinți sau să apelăm la eternul algocalmin, căci stimulatorul ce se pregătește să intre în fabricație la I.E.I.A. Cluj-Napoca, rodul gîndirii electronice românești, va face ca durerea fizică să devină un capitol definitiv închis.

LIANA MOLNAR ■

Revelion cu electronică

Cea mai spectaculoasă miniatură, care a făcut, cum se spune, vogă, în greutate totală de numai 1 kg., la care trebuie adăugată cea a unui litru de șampon, a fost miniagregatul

de producere automată a baloanelor de șampon, suratele atît de cunoscutelor baloane din apă și săpun. De fapt această ingenioasă jucărie are drept principale componente, un miniventilator și un motoraș de antrenare a paletelor. Ce a realizat însă această bijuterie mecanică? În intervalul orar 20—5 dimineața nu mai puțin de 1 milion 590 balonașe, care, evident, au „explodat" deasupra echipelor de dansatori în feeria luminilor și a culorilor, creînd astfel în interiorul unei săli animate senzația petrecerii sub o ploaie de stele sub rafale atît de gustate ale fulgilor de nea. Parcă și cei doi ani ce și-au predat ștafeta simbolizați prin globuri luminiscente, unul pîlpîind și altul emanînd lucși intenși (primul a pîlpîit 1987, în așteptarea intrării în rol, iar după semnalul de la ora 0, a trecut automat în acest regim „bătrînul" 1986), au privit cu admirație întreaga ambianță în care un punct de refrință majoră l-a constituit mesajul de Anul Nou al secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, mesaj care a fost ascultat, cu vibrant interes de toți cei prezenți. În salba de urări care au urmat s-au închinat cupe cu șampanie pentru reușitele anului trecut, s-au adresat îndemnuri pentru noi și mai mari împliniri în noul an, s-a dansat, după partituri moderne, clasice și folclorice, fără a fi uitată, ca gong de final, nemuritoarea noastră Perinița.

Mecanică și electronică, adică activitățile concrete ale constructorilor de mașini bistrițeni, cuplate la energiile veseliei și a bunei dispoziții și completate cu apetisantele preparate ale artei culinare, acesta a fost Revelionul 1987 a celor de la Întreprinderea de utilaj tehnologic din Bistrița — o secvență a altor și altor revelioane din întregul județ Bistrița-Năsăud — unde asemenea atribute s-au derulat în fel și fel de alte variante, la fel de interesante, plăcute și instructive care au marcat caratele unei munci exemplare depuse cu abnegație și dăruire în cea dintîi etapă a cincinalului, pe care toți și le-au dorit, dublate și triplate în răstimpurile ce urmează sub semnul strămoșescului: „La anul și la mulți ani!".

GHEORGHE CRIȘAN ■

Arta de a fierbe apa

Prezentă, prin interesantele soluții oferite de cercetarea științifică desfășurată de valorosul său colectiv de cadre didactice, în toate marile realizări ale țării, Facultatea de construcții și instalații din Institutul de construcții București este un recunoscut creator de nou, angajat permanent în rezolvarea problemelor prioritare ale economiei țării. Iată, impusă de contextul energetic, necesitatea de a valorifica lignitul inferior cu umiditate mare și steril mult, o nouă problemă căreia, prin studiu și experimentări laborioase, cadrele didactice de la secția de instalații a facultății i-au găsit o soluție ce s-a dovedit a fi o noutate absolută.

Rod al cercetărilor colectivului condus de conf. dr. **Vasile Caloianu**, prodecan al facultății, avînd drept colaboratori pe conf. dr. **Costică Bandrabur** și asistent **Florin Chiriță**, cazanul din elemente de radiator cu coloane unite pentru apă caldă, funcționînd cu combustibil solid inferior (mai exact, lignit cu putere calorică sub 2 000), brevetat deja de către O.S.I.M., este destinat încălzirii și preparării apei calde menajere la organizări de șantiere, locuințe individuale (inclusiv în mediul sătesc), clădiri social-culturale. Ceea ce constituie noutatea absolută a acestui cazan de capacitate mică este realizarea sa din elemente de radiator. De aici, și primul avantaj major — elementele de radiator din fontă sînt foarte rezistente la coroziune și la variații de temperatură, se fabrică în serie și se montează ușor. Spre deosebire de majoritatea cazanelor mici pentru apă caldă, care sînt de tip ignitubular (gazele circulă în interiorul cazanului prin niște țevi care formează suprafața de schimb de căldură, la exterior circulînd apa care se încălzește), la noul tip, apa circulă prin interiorul elementelor, care de fapt alcătuiesc focarul cazanului. Rezultatul — schimbul de căldură prin radiație este foarte mare și încărcarea termică pe metru pătrat suprafață foarte mult sporită.

Mantaua metalică a cazanului este demontabilă, pentru a permite curățirea periodică a suprafeței de schimb de căldură de funingine și a oferi posibilitatea înlocuirii oricărui element care s-ar defecta, înlocuire ce se poate face rapid, în maximum o zi (în cazul cazanelor clasice timpul necesar reparațiilor este mult mai mare).

Grătarul pe care se arde cărbunele, spre deosebire de cel clasic (care, pentru toate tipurile de cărbune inferior se înfundă după 2—3 ore de folosire) este conceput și realizat cu o porțiune fixă și una mobilă, fapt ce permite ca în timpul funcționării să se poată evacua cenușa, admițînd, în același timp, pătrunderea aerului necesar continuării procesului de ardere. Prin calcul riguros s-a stabilit distanța între barele grătarului care să permită arderea completă a cărbunelui și realizarea amestecului aer-combustibil la valoare optimă. Conceput inițial în variantă clasică, din fontă, grătarul era greu și scump, în cazul defectării unei singure bare, el trebuind înlocuit în întregime. Soluția nouă — un grătar din bare de oțel cu răcire laterală și posibilitate de dilatare liberă, mult mai ieftin și extrem de simplu de reparat, barele defecte putînd fi înlocuite prin sudare, rapid.

De remarcat că în afară de cărbune inferior, acest nou tip de cazan poate arde și lemne — cu putere termică și randament sporit cu 75 la sută — și deșeuri vegetale (cocenă de porumb, coarde de viță de vie, știf etc.).

Cele două modele — de 20 000 kcal/h și 40 000 kcal/h — au fost realizate într-o variantă îmbunătățită a modelului inițial (cu o preîncălzire a aerului necesar arderii combustibilului, cu posibilitatea de reglare a debitului de aer și cu îmbunătățirea etanșeității pe circuitul gazelor de ardere) de către Întreprinderea de confecții metalice și prefabricate București, urmînd a fi omologate și introduse în fabricația de serie.

Dat fiind interesul economic pe care îl prezintă acest nou tip de cazan de capacitate mică (posibilitatea de a arde o mare varietate de combustibili solizi inferiori) este, credem, demn de reținut că el poate fi executat în variante cu puteri termice cuprinse între 10 kcal/h și 80 000 kcal/h.

ROXANA PAICU ■

Cei peste 5000 constructori de mașini de la Întreprinderea de utilaj tehnologic, care formează unul dintre cele mai numeroase colective de oameni ai muncii de pe platforma industrială de vest a municipiului Bistrița, au petrecut răstimpul cumpenei dintre ani, fiecare, după preferințe. Un eșantion format din 115 familii de muncitori de specialiști și-a dat întîlnire pentru acest eveniment în sala cantinei Liceului industrial nr. 1, instituție pendinte a unității productive. Lăcașul a îmbrăcat, în mod firesc, straiele de sărbătoare sub „baghetele dirijorale" ale ospătarilor amabili, ai frumoaselor surprize. Da, trebuie să fie și astfel de oameni, creatori de ambianță, veselie și bună dispoziție, pentru că ce ar fi o seară de revelion fără astfel de fenomene „atmosferotehnico-spectaculare". Și trebuie să o spunem de la bun început că „miniaturiștii" coordonați de ing. Tiberiu Negreanu, ca și „decoratorii" lui Petru Podaru și Ioan Crișan s-au întrecut pe ei înșiși, în sensul că, și-au propus și au reușit să atingă o seamă de recorduri în materie.

Să le luăm pe rînd în vîrful peniței și să le descifrăm tainele. Mai întîi afișajul alfa-numeric, cuplat cu un orologiu electronic au oferit participanților, etapă cu etapă, de la urările de bun sosit, la cele de la revedere și numai succese pentru 1987. Tavanul sălii a fost ocupat de un reușit și rotitor glob terestru, tapetat în oglinzi care a semnificat buchetul de raze productive ce au făcut trimitere către toate cele patru continente ale lumii unde ajung produsele cu marca „CO-MELTF". E vorba aici de renumitele electrofiltre ajunse la numărul jubiliar 1000 care primenesc pînă la puritatea de 99,90 la sută, într-o singură oră peste 700 milioane metri cubi de aer în 15 țări ale mapamondului, de utilajele chimice și energetice, de produsele brazate și sudobrazate din aluminiu pe care nu mulți, ci foarte puțini specialiști din lume le stăpînesc. Orga de lumini dinamică a asigurat o permanentă trecere a clipelor de destindere prin întregul spectru al curcubeului, iar tonomatul cu premii a înlocuit tradiționalele bilete de tombolă prin cele 600 de combinații programate pentru doar trei mari cîștigători dar și pentru tonifiantele „mai trage odată".

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEME PENTRU PATRIE

Mărire vouă

Mărire vouă, plaiuri, cît mai am
Puterea unui vers în mînă — fulger,
Cît ard de tinereţe, cît învăţ
De dorul vostru — rană tot — să sîngер !
Mărire lutului, din care cresc
La ceas ascuns statuile de piatră
Să ne-nsoţească fiecare gest,
Să ne-ncălzească, flacără, în vatră !
Mărire codrului, stăpîn şi domn,
El, freamăt viu în sînge şi în oase,
Venind cu lumea lui de vietăţi
Să poposească crednicios în case !
Mărire vouă, lanuri largi de nori
Jertfindu-vă la înflorirea noastră,
Ferindu-ne de grîji necontenit,
Pîndind după perdeaua din fereastră !
Mărire vouă, drumuri, alegînd
Din pasul nostru calm o nouă treaptă
Spre miezul cel mai pur şi mai ascuns
Care, tăcut, să-l întîlnim ne-aşteaptă !
Mărire vouă, treceri dinspre vis
Spre lumea de-adevăruri şi de fapte,
Cînd fiecare gest este sortit
S-aprindă zori din fiecare noapte !
Mărire vouă, mîini neobosind
Să adunaţi din negură lumină,
Voi, lumea-ntreagă mîngîind sfios,
Făcînd-o mai rotundă şi mai plină,
Înflăcărate să trudiţi din greu,
Simţind în deget gust de biruinţă,
Topindu-vă spre-a răsări din nou
În acest vers de slavă şi credinţă !

GH. MINCĂ ■

Porţile iubirii

În vatra ţării noastre de doine şi balade
Scăldată în lumina acestui timp sublim,
Binevenit fii astăzi, An Nou, al devenirii,
Şi treaptă către piscul spre care năzuim !

Să intri-n Casa Ţară larg porţile deschidem
Şi inima asemeni deschidem spre-a intra,
Căci porţile acestea sînt porţile iubirii
Şi inima aceasta iubire e şi ea.

Pe-aceste porţi — însemne despre străbuna glie
Din care mîini măiestre au frămîntat în lut,
Istoria străveche a tot rodit în inimi
Şi mîndri-n demnitate prin veacuri ne-am ştiut.

Sînt porţi de omenie de cînd sîntem aicea,
Uniţi în idealuri pe plaiul românesc,
Din vremuri milenare, din moşi-strămoşi efigii,
Simboluri de dreptate ce-n inimi dăinuiesc.

Prin porţile acestea istoria cea nouă
Pătrunde luminoasă în frumuseţea ei,
Pe drumul către mîine, de muncă şi victorii,
Noi sîntem făurarii acestei epopei.

Ne-a dat o forţă nouă şi soare în privire
Acel ce ni-i în frunte — nebiruit partid,
Prin el sîntem asemeni cu ţara — gînd de pace,
Şi hotărîrea noastră e stîncă de granit.

În patria aceasta ce-şi împlineşte visul
O singură voinţă sîntem sub tricolor :
Partid, popor şi ţară şi brav conducătorul,
În strînsă unitate pornind spre viitor.

În vatra ţării noastre de doine şi balade
Scăldată în lumina acestui timp sublim,
Binevenit fii astăzi, An Nou, al devenirii,
Şi treaptă către piscul pe care îl suim.

VIOREL COZMA ■

Geta Mermeze „Omagiul Păcii"

La început de an

Anul Nou e de-acum o certitudine. Munca, luînd locul sărbătorilor, ne-ndreptăţeşte speranţa în izbînzi. Zăpada proaspătă, unduind deasupra pămîntului dintre Mare şi Carpaţi, e steagul purităţii gîndurilor noastre.

Gîndim să ne păstrăm Ţara rotundă, bogată şi nevămuită de nimeni. Gîndim să ne păstrăm nealterată setea de frumos. Gîndim să ne dăruim vieţii patima nobilă a bucuriei de-a trăi liber.

Anul Nou, ca o răscolire a simţurilor, viscoleşte în noi cu idei înfruntîndu-se întru desăvîrşirea noastră ca oameni demni. Cînd toate hotarele sînt numai înainte căi gonesc nestăpîniţi pe arcul drumului, sorbind zările deschise. Totul se întîmplă numai pentru cucerirea luminii, sufletul caută depărtările ca să le subjuge şi în vatra părintească focul se schimbă în bulgăr de aur.

Anul Nou e jur împrejur şi noi rupem poteci ce duc în piscul lui de mărgăritar.

Anul Nou e plecarea în zori la muncă şi frîngerea pîinii pe masă.

În arborele vieţii văd anul 1987 ca o ramură de măslin. Atît şi-ar merita să-l trăim cu toată fiinţa.

FĂNUŞ NEAGU ■

Cîţiva dintre cunoscuţii şi apreciaţii artişti pe care i-aţi reîntîlnit în minunatul program de Revelion al Radioteleviziunii române. Fotografii de VASILE BLENDEA ■

1986 – an rodnic pentru înflorirea

ALBIN STĂNESCU — Cintec pentru străbuni

VASILE GRIGORE — Lectură

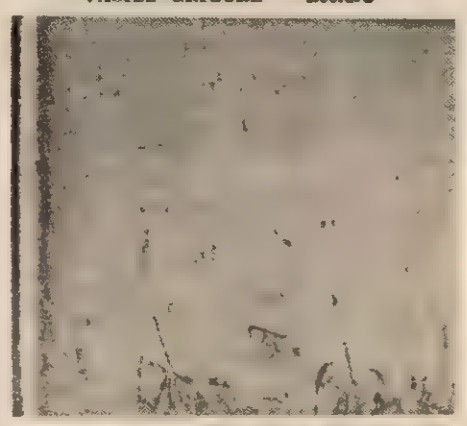

CONSTANTIN ALBINI — Schelă petroliferă la Videle

Gh. ILIESCU-CĂLINEȘTI — Semn pentru pace

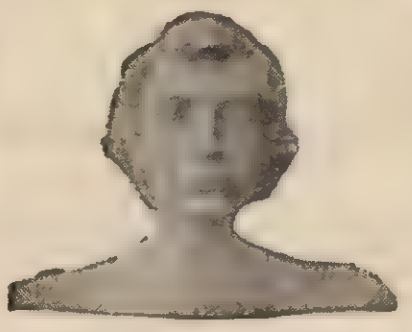

PAUL VASILESCU — Nichita Stănescu

SAVA STOIANOV — Luptătorul

Salonul municipal

Vernisarea, în ultimele zile ale anului, a **Salonului municipal de pictură, sculptură, grafică, arte decorative și design**, eveniment de maximă importanță în viața culturală a Capitalei, ne obligă să revenim asupra însemnărilor noastre privind anul 1986 în arta plastică. O facem cu o deosebită plăcere, între motive aflîndu-se și acela că la actuala ediție, spre deosebire de anii trecuți, participă un foarte mare număr de artiști plastici, cu adevărat reprezentativi pentru un oraș de talia Bucureștiului, virstnici și tineri, cunoscuți marelui public iubitor de artă, sau aflați în pragul afirmării. Ne vom referi în rîndurile de față, pentru început, doar asupra picturii și sculpturii, secțiuni găzduite de sălile aflate la parterul **Muzeului de Artă al Republicii**, celorlalte trei arte oferindu-le un comentariu într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

Cum spuneam, ceea ce caracterizează actuala ediție a **Salonului municipal** este marele număr de expozanți, ceea ce însă nu înseamnă că nu regretăm cîteva absențe de marcă. Dar, firește, într-un astfel de salon, cu nimic mai prejos decît o republicană, nu numai numărul expozanților contează, ci, mai ales, capacitatea lucrărilor lor de-a configura principalele direcții ce se manifestă în pictura și sculptura contemporană românească. Din acest punct de vedere, spațializînd ambianța celor trei mari săli ale muzeului, organizatorii au reușit să contureze un fel de încăperi în care se simte o unitate de stil, viziune și manieră. Un exemplu în acest sens l-ar reprezenta spațiul rezervat sculpturii în lemn, sau cel repartizat sculpturii mici, unde expun artiști cam din aceeași generație, fapt ce asigură lucrărilor șansa unui dialog continuu, incitant și viu, deosebit de ilustrativ pentru ceea ce vrea să însemne scultpra la ora actuală. O situație intrucîtva asemănătoare o vom întîlni și în fața panourilor unde însă precumpănitoare a fost, în primul rînd, consonanța stilistică, de tehnică sau manieră picturală, acestora adăugîndu-li-se, firește, alternanțele cromatice sau tematice. Acest ansamblu general, alcătuit din zeci și zeci de eșantioane ilustrînd viața intimă a unor universuri plastice extrem de diferite, lumea însăși a unor ateliere în care se plămădește frumosul, inclusiv mărturisirea de sine a artistului vizavi de marile probleme ce frămîntă societatea contemporană, poartă pecetea inconfundabilă a școlii românești de pictură și sculptură, a tradițiilor ei, a mereu înnoitoarelor sale deschideri spre universalitate. Destul ar fi să ne oprim ceva mai pe larg asupra peisajului, sau a naturilor, a compozițiilor tematice, sau asupra interpretărilor nonfigurative și am realiza cîmpul vast și cu depline reușite plastice ale unor pictori al căror nume îl vom transcrie așa cum l-am întîlnit pe simeze, deci fără nici cea mai mică intenție de ierarhizare: Ion Popescu Negreni, Sever Frențiu, Ștefan Grimalschi, Gheorghe Ioniță, Grigore Spirescu, Teodor Bogoi, Constantin Nițescu, Ion Grigore, Andrei Romocean, Ioan Papazoglu, Mihai Bandac, Traian Brădean, Margareta Steriade, Vasile Pop Negreșteanu, Viorel Mărginean, Augustin Costinescu, Brăduț Covaliu, Horea Cucerzan, Constantin Gheorghe, Ion Sălișteanu, Spiru Vergulescu, Pavel Codiță, Vasile Grigore, Gheorghe Șaru, Ion Pacea, Sorin Ilfoveanu, Sorin Ionescu, Dan Constantinescu, Vlădulescu Mariangela, Ștefan Pelmuș, Ștefan Călția, Virgil Mancaș, Paula Ribariu, Nadia Ioan, Carolina Iacob, Ion Achitenie, Constantin Apostol, Cătălin Guguianu, Sorin Dumitrescu, Ion Gheorghiu, Constantin Pacea, Ștefan Rămniceanu, Alexandru Boanchiș, Adriana Blendea, Luca Mihai, Vladimir Șetran, Albin Stănescu, Corneliu Ionescu, Constantin Albini, Eugen Popa, Geta Mermeze, Emil Aniței, Elena Greculesi, Dimitrie Grigoraș, Radu Dăringă... Și lista ar putea continua cu zeci de nume, încă, fapt ce confirmă de la sine interesul deosebit de care s-a bucurat în ochii pictorilor **Salonul municipal** din acest an.

Același interes sporit și în lumea sculptorilor, mai greu de urnit, obiectiv vorbind, să-și aducă lucrările la o expoziție colectivă, fie ea chiar și un salon de importanța celui de față. Impresionantă este însă prezența lor cu piese de-o mare acuratețe, cu adevărat reprezentative pentru specificul fiecăruia, pentru orientarea plastică la care au subscris. Între cei ce-au optat de-această dată pentru sculptura în lemn îi vom menționa, printre alții, pe Gheorghe Iliescu Călinești, Ovidiu Maitec, Pavel Bucur, Ion Iancuț, Gheorghe Covaci, artiști ce au conferit lemnului, dincolo de acea calitate în sine pe care o numim îndeobște frumosul natural, și puterea de-a exprima o stare de spirit definitorie pentru timpul pe care-l trăim. Între alți sculptori care participă cu bronzuri de mici dimensiuni, cu lucrări executate în marmură, sau aflate doar în gips, îi vom aminti pe Horea Flămându, Alexandru Ialomița Deac, Nicolae Pascu, Doru Drăgușin, Mihai Stănescu, Victor Postelnicu, Alecu Robu, Aurel Cucu, Radu Dumitru, Panaite Chifu, Manuela Șiclodi, Bela Crișan, Corneliu Tache, Alexandru Bujor, Răzvan Mincu, Mircea Enache, Adrian Popovici, Sava Stoianov, Elena Hariga, Florentin Tănăsescu, Jean Pârvan, Paul Vasilescu, Aurel Vlad, Liviu Smedoiu, Dinu Rădulescu, Ion Mândrescu, Constantin Marinete, Aurel Contraș, Narcis Teodoreanu... Și în cazul sculptorilor, lista este departe de-a fi epuizată. Ceea ce însă neapărat trebuie să consemnăm este impresia de forță, de talent și expresivitate colectivă pe care o degajă actualul salon. Pictura și sculptura, văzute în lumina acestei ample expoziții, sînt într-o stare de necontestat avînt, de cristalizare a căutărilor ce s-au derulat în ultimii ani, căutări care, iată, se materializează plenar.

VICTOR NIȚĂ ■

CAP LIMPEDE

Alma-nahuri

Printre cele mai interesante almanahuri ale acestui sfîrșit de an se prenumără și cel al ziarului **Elöre**. Originalitatea cea mai pregnantă — care face din apariția acestui almanah un eveniment în felul său — vine din suita de imagini fotografice care dau publicației un aer de distincție și de rafinament artistic. Nu înseamnă, de bună seamă, că doar fotografiile reprezintă un punct de interes. Articolele, reportajele, literatura și textele de divertisment întrețin interesul cititorului mereu constant, încît te lași cucerit de diversitatea și bunul gust al paginilor consacrate actualității imediate, ca și de cele în care e vorba de faptele diverse obișnuite oricărei recuzite publicistice. Întrucît un almanah e și un calendar al anului ce tocmai s-a scurs, cel al ziarului **Elöre** a găsit o formulă publicistică pe care alte asemenea publicații par a o ignora. Calendarul e prezentat gazetărește, într-o așezare grafică atrăgătoare și deloc comună. Dar nu e numai atît: acest calendar te îmbie să-l consulți ca pe o operă publicistică în sine, chiar dacă n-ai un interes anume să cauți nu știu ce zi din el. Ceea ce nu poate fi altceva decît o dovadă de reușită dincolo de exigențele minimei utilități.

Farmecul indiscutabil al almanahului **Elöre** vine însă, cum aminteam deja, dinspre sectorul fotografic. O veritabilă emancipare a ideii de fotografie artistică — iată ce ni se propune pe cîteva zeci de pagini. Numărul fotoreporterilor ce colaborează la succesul emancipării fotografiei artistice și de gazetă este el însuși semnificativ. Peste 30 de autori sînt convocați să sugereze că imaginea este mai importantă decît lasă să se înțeleagă uneori. Prin ceea ce-au făcut ei în acest almanah avem un semn că și în acest fel o publicație poate bucura mintea și ochiul. **(R. Gheorghiu).**

Aflat în cel de-al 38-lea an de apariție, almanahul **Neuer Weg** se prezintă cititorilor cu un conținut bogat și atractiv (redactor Ernst Breitenstein, și într-o îngrijită ținută grafică (Victor Mașek). O scurtă trecere în revistă a cuprinsului său demonstrează cu pregnanță diversitatea lui tematică. Amintim, în primul rînd, reportajele despre actualitatea politică și economică a țării. Printre ele, relatarea despre traseul noii căi ferate Vîlcele — Rîmnicu Vîlcea, însemnările despre Turnișor, locul unde se formează în continuare buni meseriași și constructori, aspectele semnificative despre Dognecea, o localitate din Banat, precum și consemnarea unei plimbări prin Timișoara, prilej minunat de readucere în memorie a unor momente din trecut dar și de înfățișare a noului chip al orașului. Desigur, cu un mare interes se citește interviul cu prof. dr. Ioan Pop D. Popa despre prestigiul școlii medicale românești ca și prezentarea obiceiurilor populare la Șura Mare de-a lungul unui an întreg. Almanahul mai conține și o povestire inedită a lui E. Wittstock, pagini închinate copiilor, jocuri, cuvinte încrucișate, sport, curiozități. Realizat cu mult talent publicistic, plin de vervă, **Neuer Weg Kalender 1987** este o apariție de prestigiu în domeniu. (G. A.).

O apariție în premieră vine să completeze lecturile tradiționale ale cumpenei dintre ani: **Almanahul oștirii '87.** Publicația, realizată de harnicul colectiv redacțional al **Vieții militare**, constituie o surpriză prin ineditul ei, dar și prin virtuțile gazetărești care-o aliniază între cele mai izbutite almanahuri ale sezonului.

Astfel, grăitor pentru participarea armatei la viața țării este grupajul „Noi, toate armele, la datorie!", cuprinzînd, cum bine se spune într-un titlu,

continuă a spiritualităţii româneşti

Din cărţile de succes ale anului trecut

„Prinţul Ghica e un roman cu mai multe voci —, ca şi altele ale Danei Dumitriu — care îşi adaugă însă, alături de vocile fireşti ale ficţiunii, încă două : cea curat obiectivă (a documentului) şi cea curat subiectivă (a autorului), făcînd să se întîlnească cel puţin două din vîrstele romanului : cea realistă, clasică şi cea mai puţin clasică, modernă, necanonică, autoreferenţială." (**Flacăra**, nr. 29/1986).

„Deşi spaţiul invenţiei epice şi construcţiei caracterologice este limitat de informaţia documentară, Paul Anghel reuşeşte (**în Cutremurul**, n.n.), păstrîndu-se în datele istorice, să investească personalităţile politice ale timpului cu autenticitate şi verosimilitatea romanescă" (**Flacăra**, nr. 29/1986)

„În Toamnă fierbinte cunoscutul prozator Ion Lăncrănjan menţine tonul conversativ şi voit prozaic la nivelul conduitei stilistice dar ambiţionează mult cînd conferă un înţeles aparte, deopotrivă, iniţiatic şi justiţiar, mersului în şi peste munţi, către o ţinută mai interesantă decît orice referinţă istorico-literară" (**Flacăra**, nr. 29/1986).

„Lucru mai puţin obişnuit pentru proza de mare întindere, cel de-al doilea volum al romanului lui Dinu Săraru, **Dragoste şi revoluţie**, nu e o continuare în timp a primului ci o aprofundare a acestuia. Blocînd ţinăria invenţiei epice, naratorul se întoarce asupra faptelor şi personajelor primului volum pentru a le dezvolta şi nuanţa şi, acolo unde era cazul, a le supune unei subtile operaţii de chirurgie estetică" (**Flacăra**, nr. 29/1986).

„Pornind de la o proză scurtă, cuprinsă în volumul său mai vechi „Fals tratat de petrecerea călătoriei", romanul **Cu cărţile pe iarbă**, de Costache Olăreanu este, în linia obişnuită a prozei acestui autor, o fantezie spumoasă, construcţie epică plină de surprize, în ciuda cheii oferite pe faţă" (**Flacăra**, nr. 44/1986).

În vîltoarea istoriei

Una din apariţiile literare de anul trecut care s-a bucurat de o mare atenţie atît din partea cititorilor cît şi a criticilor literari a fost, fără îndoială, **Romanul de familie** al lui Ion Brad, carte care retopeşte într-o formă superioară naraţiuni mai vechi ale autorului.

De la primele sale pagini ai impresia că ai fost invitat cu cordialitate să cunoşti un univers de o extraordinară concreteţe, cu toate reperele riguros precizate, unde nimic nu rămîne sub pavăza misterului decît pentru scurtă vreme. Un ghid omniscient şi răbdător, de o pedanterie nesupărătoare, îţi călăuzeşte pe cititor printr-o ambianţă descrisă cu lux de amănunte revelatoare. Asupra fiecărui detaliu se poposeşte îndelung, pînă cînd acesta capătă un contur inconfundabil şi poate fi receptat sub înfăţişarea sa cea mai exactă. Participi, astfel, la geneza prin cuvînt, a unei lumi ce cu greu poate fi uitată.

E vorba, în special, de lumea satului, a Zăpadiei, unde se nasc copii, se încing ospeţe, se înfiripă iubiri delicate, se fac nunţi, se moare de moarte bună sau tragică ; e spaţiul unde se trăieşte frumos sau abject, unde unii luptă să se salveze pe ei înşişi şi pe ceilalţi, iar alţii nu se sinchisesc decît de vremelnicia lor ; e cadrul în care istoria îşi are emblemele bine fixate — cele ale trecutului ca şi cele ale prezentului — cum ar fi de pildă cele ce amintesc de Cîmpia Libertăţii, de Dictatul de la Viena sau de convulsiile sociale din anii de după cel de-al doilea război mondial ; e teritoriul privilegiat în care se petrec prefaceri revoluţionare ce zdruncină din temelii o orînduire, pentru a propune o alta ce visează să fie mai curată : sînt meleagurile unde existenţa se desfăşoară potrivit unui ceremonial transmis din vechime şi care asigură dăinuirea neamului ; aici oricînd pot apărea eroi statuari precum cei din tragediile antice, traversînd evenimente încordate fără frica de a le cunoaşte, cu o calmă măreţie. Şi mai e locul pe care nimeni nu-l poate părăsi definitiv fiindcă altfel şi-ar pierde obîrşiile.

Romanul urmăreşte evoluţia unor familii, precum cea a Borceştilor — organizate ca adevărate clanuri, cu şefi autoritari, care cer o supunere deplină şi care pedepsesc orice încercare de răzvrătire. Întîmplările prin care trec membrii lor sînt în cele mai multe cazuri dramatice, ca şi cum ei ar dori să-şi probeze forţa în confruntarea cu evenimente cît mai potrivnice lor, pentru a le domina. Fiecare este conturat cu precizie, rămînind în memorie prin fapte, prin ceea ce spun şi gîndesc, chiar dacă sînt în general firi retractile, nu se lasă descifrate cu uşurinţă şi ţin în ei înşişi şi bucuriile şi necazurile. Prin faţa ochilor noştri se perindă o sumedenie de personaje, fiecare cu un rost al său, perfect justificat, fiindcă nimic nu e lăsat să se deruleze sub semnul hazardului de acest povestitor cu limbaj colorat şi savuros, grav în tot ceea ce istoriseşte, deoarece în orice moment doreşte să comunice lucruri importante despre destinul omului şi să depună o mărturie cît mai adevărată şi mai tulburătoare despre trecerea lui prin lume. Departe de a ne prezenta o oază unde stăpîneşte liniştea, Ion Brad e interesat să ne aducă la cunoştinţă un document elocvent despre transformările din colectivitatea pe care ne-o înfăţişează şi care sînt deseori proiectate pe ecranul vast al epocii, devenit un fundal pasionant de urmărit, alcătuit din elemente eterogene doar la o primă impresie, ele avînd, pînă la urmă, o funcţionalitate irepro-şabilă.

Lipsit de idilism, de falsificare prin edulcorare, romanul atrage atenţia asupra nobilei tentative a unei colectivităţi de a se păstra potrivit altor imperative ale timpului. Într-o relatare firească, nedorind să epateze prin nici un artificiu de ultimă modă, autorul celebrează, cu un patos reţinut, puterea eroilor săi de a rezista presiunilor istoriei şi de a deveni biruitori.

Romanul de familie constituie o sondare curajoasă şi profundă în realitatea noastră, întreprinsă cu ajutorul unor mijloace tradiţionale dar bine minuite pentru a înălţa o construcţie ce impune respect prin grandoare şi problematica de interes major.

GEORGE ARION

Revelion TV—1987

Cronica literară

de Al. Piru

Hasdeu, poetul

Fost-a sau n-a fost B. P. Haşdeu filologul, istoricul, dramaturgul, folcloristul, filosoful şi jurnalistul un poet? Se ştie că cele două volume publicate de el, **Poezii** (1873) şi **Sarcasm şi ideal** (1877), ultimul conţinînd şi povestiri, articole, conferinţe, — note din anii 1857—1896, volume scoase la 35, respectiv 59 de ani, nu i-au adus în epocă recunoaşterea aşteptată. Maiorescu îi negase încă din **Direcţia nouă** (1872). Alte sentinţe capitale le dădeau în 1937 G. Călinescu şi Pompiliu Constantinescu, cu ocazia ediţiei **de Scrieri literare, morale şi politice** I—II, Fundaţia pentru literatură şi artă, tipărită de Mircea Eliade. După G. Călinescu, Eliade selectase prea multe poezii lipsite de valoare de Hasdeu, o adevărată „maculatură". Concluzia era şi în **Istoria literaturii române** cam aceeaşi: „Lirica sa este, dintre toate ramurile încercate, cea mai slabă... Poetul exuberează, dar e arid, fără percepţia furtunilor naturii, mult invectiv, scolastic, polemic fără obiect precis". Nu mai pozitiv este Pompiliu Constantinescu: „Cu ciţiva epigoni paşoptişti, în istorie, cu o lipsă totală de orientare în poezie — animatorul Hasdeu se-ntorcea la epoca lui Heliade, a lui Bolintineanu şi Alecsandri, întoarcere pe care o agravează cu propria lui poezie. Aş putea spune cu toată sinceritatea că Hasdeu nu e poet; nu e poet fiindcă n-are sensibilitate, nu e poet fiindcă are o fantezie mecanică, nu e poet fiindcă n-a conceput starea de contemplaţie a ideii, pe care a versificat-o cu mijloacele formale ale lui Bolintineanu, Heliade şi chiar Alecsandri. În nici un caz, d. Eliade nu ne convinge, prin larga sa antologie din opera versificată a marelui poligraf, de valoarea şi semnificaţia literară a textelor".

Judecăţile pronunţate asupra poeziei lui Hasdeu nu înseamnă că această latură a personalităţii sale trebuie să rămînă necunoscută. Cei mai buni prilej de restudiere ni-l oferă nouă ediţie critică de **Opere** iniţiată de Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice în colaborare cu Institutul de istorie şi teorie literară „G. Călinescu" prin Stancu Ilin. Ediţia cuprinde toate poeziile lui Hasdeu din cele două volume amintite, alte treizeci de poezii, din periodice, postume după manuscrise, poezii originale în limba rusă şi traduceri din poloneză în franceză din Tadeu Hasdeu, din rusă în franceză din Alexandru Haşdeu, din germană în rusă (**König Harald Marfagar** de H. Heine) şi un fragment din **Cîntarea cîntărilor** în franceză, poate urmînd exemplul lui Voltaire. Să nu uităm cele două remarcabile traduceri ale lui Haşdeu în limba română din Ovidiu (**Tristele**, c. III, el. 10, **Pontice**, c. III, el. 3).

Din poeziile ruseşti ale lui Hasdeu interesant e poemul epic **Domniţa Voichiţa** despre însoţirea lui Ştefan cel Mare cu fiica lui Radu cel Frumos luată prizonieră după lupta de la Vodnău (1474). Voevodul a trebuit să lupte mai întîi în duel cu ea. Haşdeu pretinde că de asemenea femei viteze sînt pline ţările româneşti, cîmpiile dunărene unde a fost patria amazoanelor. Şi citează legendele asachiene despre Antina şi Dahia, soţia şi fiica lui Decebal, alte legende de Bolintineanu (sursă pentru **Muma lui Ştefan cel Mare: Valea Albă**, Odesa 1838 de N. Gherbanovski). Există asemenea femei viteze la toate popoarele, scrie Hasdeu: „Franţa se mîndreşte cu Ioana d'Arc, cu contesa Montford, cu ducesa Ronan, contesa B. Balnore, cu Jeanne Hachette şi altele, cronicile Angliei preamăresc pe Margareta de Anjou, iar neamţul e preamăreşte pe Maria Tereza...". Adevărul e confirmat de Boudier de Villement în **Philosophie du beau sexe**, 1768 : „Există atîtea eroine cît eroi şi marile suflete nu sînt mai comune la un sex ca la altul". Hasdeu a reluat motivul din **Domniţa Voichiţa** în cîntecul bătrînesc **Ştefan şi Radul** din care rezultă că voevodul moldovean a făcut un copil cu Maria, fiica lui Radu cel Frumos, în 1475 (era însă căsătorit atunci cu Maria din Mangop care a murit în 1477; ce-i drept, Bogdan, zis cel Orb, născut în 1478, era fiul lui Ştefan cu Maria Voichiţa, fiica lui Radu cel Frumos, mort în 1475). Hasdeu punea în aplicare planul său din tinereţe refăcînd poezia **Ştefan cel Mare şi hatmanul Arbore** (1861) în balada **Magda lui Arbure** (1872). Cînd Ştefan vodă opreşte pe oşteni să jelească pe bătrînul Arbore ucis într-o luptă, soseşte fiica sa Magda care cere să i se toarne pelin într-o cupă dintr-o ţeastă retezată de tătar. Arbure, tatăl lui Luca Arbure, nu era însă hatman, ci pîrcălab de Neamţ. Nici Luca, ucis de Ştefăniţă, nu era hatman, ci portar de Suceava. Se poate spune că eroinele prefigurează pe Vidra din **Răzvan şi Vidra**. Portretul lui Ionaşcu-vodă din balada cu acelaşi nume (1862) e al lui Ioan-vodă cel Cumplit, astfel numit de Hasdeu în monografia sa din 1865 (era fiul lui Ştefăniţă cu o armeancă). Discursul lui e în stilul lui Bolintineanu : „Robi să nu se facă ! Nu voi să mă-ncurci / Peară tot ce-i turc!" Ionaşcu e viteaz, Ştefan Tomşa (**Ştefan-vodă Tomşa şi vornicul Moţoc la Leopole**, baladă din 1863 refăcută în 1867) pusilanim, mişel, în vreme ce Moţoc dema („Noapte bună, Tomşo! E timp de dormit" / „Cu plecată frunte un Moţoc nu merge!"). Ştefan Tomşa şi vornicul Moţoc au fost executaţi la 5 mai 1564 la Liov. Autorul nu-şi va aduna această poezie în volum în 1873, deoarece în 1864 va publica în **Buciumul** două episoade din romanţul istoric **Copilăriele lui Iancu Moţoc** (**Ursita** şi **Procopseala**). Ultimele trei balade sînt un fel de instantanee cronice relativ la deprinderile lumii filistine (pictorul care confundă modelul ideal cu cel real, părinţii preocupaţi cu totul de altceva decît de fiica lor, un avar privindu-şi nepotul drept o dobîndă multiplicabilă într-un strănepot, **Portretul, Tablou Flamand, Multiplicaminul**). Pamfletele lui Hasdeu (**Complotul bubei, Odă la ciocoi**) sînt jurnalistică rimată cu imagini hidoase, posibil truculente, fabulele (**Femeia cu cîţelul, Ciinii şi lupii, Femeia înecată**) banale, fără o adevărată învăţătură morală, practică intoleranţa şi exclusivismul. Spiritul satiric cade în mărunte calamburi (Falsul elogiu al economistului Iancu Strat devine elogiul castraţiunii, un călugăr se laudă cu evlavia sa care în realitate se traduce printr-un en la vie, o dezbatere în Cameră devine conjuraţia lui Fiasco).

Critica a arătat că Hasdeu nu era în pas cu vremea în poezie, nu gusta pe Eminescu, preţuind şi imitînd, în afară de Bolintineanu, doar pe Alecsandri (vezi îndeosebi poezia **Aib şi negru**, „un pastel-terţet" în propria sa definiţie, publicat în **Revista nouă** din 15 februarie 1888, care stîrni o justă nedumerire soţiei sale, la Paris). Alecsandri însuşi nu era indiferent faţă de imitatori şi în **Convorbiri literare** din 1875 dădu o replică la poezia lui Haşdeu **Bradul**, descurajînd mimetismul.

Haşdeu nu şi-a ţinut promisiunea de a scrie poezie filosofică sau cel puţin de revoltă împotriva unui rău universal, mulţumindu-se a rămîne în miasmul imaginar al unei tot atît de imaginare cangrene a timpului său. Aşa numita sa poezie neagră, dură, nu e poezia unui „abis nemărginit", e doar neputinţa de a depăşi tirania cărnii pînă la transparenţa ideii. Poezia **Dumnezeu**, ultima din **Sarcasm şi ideal**, face eforturi ciclopice de a răspunde marilor întrebări eşuînd în constatări dezamăgitoare.

CAP LIMPEDE

semnături ostăşeşti pe coloana măreţelor cititorii ale Epocii Nicolae Ceauşescu. Un alt grupaj, de puternică forţă evocatoare a trecutului de luptă pentru libertate şi independenţă naţională, „traversează" momente semnificative din istoria poporului nostru, de la luptele de acum 2 500 de ani ale „celor mai viteji şi mai drepţi dintre traci" şi evocarea personalităţii marelui rege Decebal, cuprinzînd apoi momente mai puţin cunoscute din viaţa şi domnia lui Mircea cel Mare, Vlad Ţepeş şi Mihai Viteazul şi pînă la o sugestivă croinică eroică a evenimentelor din anii 1877—1878. O interesantă faţetă a vieţii militare este dezvăluită de acest almanah în componenta sa culturală şi artistică : un comentariu amplu al prezenţelor ostăşeşti în Festivalul naţional „Cîntarea României", un periplu prin „Muzeul Marinei" din Constanţa, un popas în studioul de arte plastice al armatei, o sinteză documentată despre „Ostaşul român, erou de film" şi o întîlnire cu „artileria grea" a poeţilor militari redau sugestiv partea complementară, de sentiment şi vibraţie artistică. „Savanţi în uniformă" evocă acest (memorabil, de fapt, pentru fiecare din cei care au făcut armata) segment de timp şi de viaţă cît au fost la haine militare oameni de vază ai ştiinţei şi culturii noastre — Ştefan Odobleja, Ioan Cantacuzino, Horia Hulubei, C. Daicoviciu, Iser, Ion Jalea.

Pagini mai puţin cunoscute din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial, documentare la zi despre „războiul stelelor", despre alte „strategii şi mijloace din arsenalul politicii de forţă", despre mult comentatul „experiment Philadelphia" fac obiectul unei lecturi pasionante, cum povestirile poliţiste scrise de aşi în materie (Haralamb Zincă, Rodica Ojog-Braşoveanu şi Paul Ştefănescu) întregesc beletristica unui almanah ce se citeşte pe nerăsuflate, cum se spune. Sportul reuneşte semnături cunoscute (Cristian Topescu, Octavian Vintilă, Şerban Ionescu) sub comentarii de mare interes despre performanţele sportive ale Clubului „Steaua", între care un loc aparte ocupă, desigur, „jurnalul" campaniei europene a echipei de fotbal. (O. Ştireanu).

Două expoziții la Muzeul de istorie al Republicii

Mărturii ale străvechimii și dăinuirii eroice

Tineri vizitatori în expoziția „2500 de ani de la primele lupte ale poporului geto-dac pentru libertate și independență"

Regele Burebista, monedă-medalie comemorativă

O hartă care marchează un mormînt istoric – Expediția lui Darius I

Sarmizegetusa Regia – o capitală celebră a antichității

De-așa vremi se-nvredniciră cronicarii și rapsozii

Mihai Eminescu

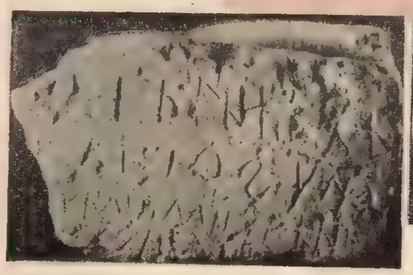

Inscripție descoperită în localitatea Mircea Vodă, datînd din anul 943

Două tezaure purtătoare de informații neprețuite, cel de la Surcea (sec. I) și Coșoveni (sec. V)

Monede din anul 1406

Cetatea Severinului stăpînită de Mircea cel Mare.

Mult încercata vremii slovă

Octavian Goga

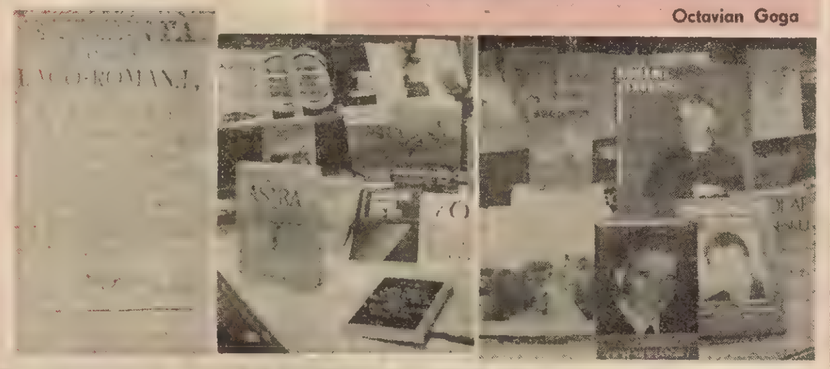

Cartea de istorie – memorie fidelă a mileniilor de luptă a poporului român

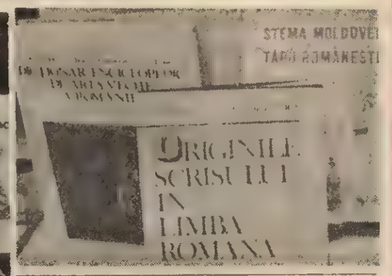

Fotografii de ELENA GHERA ■

„Epoca Nicolae Ceaușescu, epocă de glorie și măreție a României socialiste"

Cu puține zile în urmă, s-au deschis, la Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România, două ample expoziții ce evocă două milenii și jumătate de luptă neîntreruptă a poporului nostru pentru libertate și independență. Unite sub aceeași semnificație tutelară — sfințirnicia poporului român pe aceste meleaguri carpato-dunărene — cele două expoziții (una de carte, cealaltă de fotodocumente, date și dovezi arheologice) ilustrează munca slujitorilor științei istoriei angrenați de multă vreme în cercetarea și atestarea momentelor importante ale trecutului nostru.

În holul monumental de la parterul Muzeului de istorie al R.S.R., expoziția fotodocumentară se constituie ca un expozeu analitic al principalelor perioade de dezvoltare a poporului român. Fragmente de izvoare scrise, descoperiri arheologice (tezaure geto-dacice, arme, unelte) ilustrează perioada formării etnosului geto-dac, a culturii materiale și spirituale a geto-dacilor, din care a crescut și s-a dezvoltat, în complexe forme de manifestare, cultura românească.

Secțiune de mare importanță, atestînd peste două milenii de existență materială și spirituală pe aceste locuri, expoziția dedicată epopeii eroice a geto-dacilor se așază astfel ca temelie, ca vatră aprinsă cu prețul jertfelor aprige, adesea importante și în destinul popoarelor învecinate.

Destinul poporului român în perioada secolelor III—XIII este și el amplu ilustrat prin exponate de mare interes și de factură foarte diversă, ordonate pe liniile de forță ale principalelor evenimente ce au jalonat această perioadă.

Un spațiu generos este acordat formării și dezvoltării mișcării democratice în România, culminînd cu creșterea Partidului Comunist Român, devenit forța conducătoare a întregii vieți politice și sociale a țării. Fotografii, machete, hărți, grafice, cărți ilustrează etapa de istorie modernă și contemporană a țării, momentele de înclestare și dificultate în lupta pentru eliberare națională, independență și suveranitate a poporului român. Atent etajate, exponatele de la Muzeul de istorie al R.S.R. străbat etapele istoriei românești înfăptuin crescendo către etapa actuală de înflorire multilaterală și dezvoltare armonioasă economică, socială și politică, etapă în care rolul P.C.R., al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, devine central. Expoziția reflectă și preocuparea atentă a partidului nostru pentru pace, pentru păstrarea valorilor ce se nasc și înfloresc pe timp de pace, pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului nostru. Aspecte din activitatea oamenilor muncii și zilelor noastre, elemente ce ilustrează într-un fel sau altul realizările lor, materiale diverse care așază personalitatea președintelui țării în fruntea acestei rodnice propășiri a României socialiste transformă ultima amplă secțiune a expoziției fotodocumentare într-un omagiu adus poporului român care a străbătut cu demnitate și curaj vecurile unei istorii convulsionate, un omagiu adus forței creatoare a neamului românesc, în sfîrșit, un omagiu adus conducătorului de astăzi al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Concepută ca un pandant la expoziția fotodocumentară, expoziția de carte deschisă la etajul 1 al Muzeului de istorie al R.S.R. propune un excurs istoric cu mijloacele tiparului. Două mii de volume — studii și culegeri de documente istorice române și străine — sînt reunite în această expoziție omagială pentru a evoca măreția faptelor din care se compune trecutul neamului nostru, precum și vocația constructivă a epocii pe care o trăim și care încununează cele două milenii și jumătate de luptă și jertfă pentru o viață liberă și independentă.

În standuri sînt prezente volume rare, datînd din secolele XVI, XVII, cuprinzînd referiri și atestări ale existenței și luptei poporului geto-dac pe aceste meleaguri. Cartea românească de istorie este prezentă de la primele sinteze de specialitate — letopisețele țărilor române publicate în secolul trecut de M. Kogălniceanu — străbătînd toate etapele cercetării istorice românești.

Un loc aparte în expoziție îl ocupă operele tovarășului Nicolae Ceaușescu, contribuții de seamă la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii revoluționare, la îmbogățirea gîndirii social-politice contemporane. Diversele serii tematice de opere ale secretarului general, atît în limba română cît și în alte limbi, se alătură unei selecții de volume ilustrînd cercetarea științifică românească — veritabil corolar al unei evoluții istorice către condițiile necesare înfloririi acestor domenii ale spiritului. În acest sector, un loc important este cel acordat lucrărilor tovarășei Elena Ceaușescu.

Cele două expoziții omagiale găzduite în aceste zile de Muzeul de istorie al R.S.R. reprezintă o impresionantă evocare a istoriei eroice a poporului român și, în același timp, un devotat angajament în slujba progresului permanent, al înfloririi an de an a patriei noastre, sub conducerea Partidului Comunist și a secretarului său general, căruia îi aparține această frază cuprinzătoare, sintetică: „Putem afirma, pe baza faptelor istorice, că poporul nostru s-a plămădit de-a lungul mileniilor în spațiul carpato-dunărean, că fiecare metru pătrat de pămînt și fiecare piatră sînt stropite cu sudoarea și sîngele mușilor și strămoșilor noștri. În cele mai grele timpuri, înaintașii nu și-au părăsit pămîntul unde s-au născut, ci, înfrățindu-se cu el, cu munții și cîmpiile, cu riurile și codrii falnici, au rămas neclintiți pe aceste meleaguri, apărîndu-și ființa, dreptul la existență liberă".

T. MIHĂILESCU ■

Tot ce are arta mai frumos

Programul pentru noaptea și primele două zile ale noului an este de fiecare dată un examen greu pentru redacțiile Televiziunii. Publicul așteaptă elemente de noutate prin muzică, filme și reportaje și emisiuni de divertisment în premieră absolută. Dar revelionul e înainte de orice o sărbătoare de suflet și familie, de regrupări sentimentale între cei ce sînt rude sau se simt prieteni. Iar acestia își doresc în mijlocul lor eroii și actorii preferați, așteaptă deopotrivă și reîntîlnirea cu emisiuni și genuri artistice consacrate prin opțiunile tradiției. E singura dată cînd repetiția nu supără, ci capătă valoare artistică, ea face parte din regulile jocului la fel ca urările și colindele, ca sarmalele și cupa de șampanie de la miezul nopții. E un punct de vedere și nu singurul, dar mai apropiat poate decît altele de preferințele marelui public. Îl vom folosi tocmai de aceea ca ghid în notațiile ce urmează.

Sîntem îndreptățiți, cred, să remarcăm în prunul rînd ritmul alert, dinamic, în care a fost conceput întregul spectacol, realizatorii eludînd de data aceasta pauzele și introducerile fastidioase, rezervate altădată prezentatorului „înțelept" și voit hîtru, rol dificil, greu de susținut în lipsa textului de mare calitate. E mai bine uneori, fără. Risul e spontan, nu se învață cu profesor. S-a renunțat și la decorul fastuos, copleșit de butaforii savante și recuzită costisitoare. Densitatea de idei e mereu la preț mai mare decît ambalajele colorate. În spațiile rezervate revistei a strălucit ca întotdeauna, mereu tînără și explozivă, Stela Popescu, actor de compoziție cu disponibilități inepuizabile, remarcabilă cu deosebire în pretextul revuistic intitulat „O sută de ani de revistă românească". Alături de ea, în formă excelentă, Mitică Popescu, Tamara Buciuceanu, Dem Rădulescu, Sanda Sticlaru, Horia Șerbănescu, Dem Savu, Corina Chiriac și alții. În privința momentelor vesele, realizatorii au mărturisit în continuare preferință pentru mini-bancuri („videoanecdote"), folosind în exces actori de prima mărime, o șansă în plus pentru dobîndirea succesului, dar nu și pentru întinerirea unor glume cu bărbi matusalemice. Concluzia se dovedește valabilă și pentru scenetele hazlii. Trei, patru din acestea, și-au asigurat încă de pe acum un loc de cinste în antologia umorului. Vom revedea oricînd cu plăcere „Litera buclucașă" (cu Stela Popescu și Dan Tufaru) sau „Dizertație despre modă" cu Tamara Buciuceanu. Am avut prilejul să revedem și umor de acum 15-20 de ani în variante mai mult sau mai puțin izbutite („O surpriză de revelion", sau „Specialitatea casei") ; realizatorii s-au gîndit probabil că telespectatorii le-au uitat, iar cei mai tineri n-au apucat să le vadă. În general vorbind, umorul a trăit la televiziune ore de succes ; s-a rîs și s-a zîmbit după pofta inimii.

Soliștii și solistele de muzică ușoară au evoluat sub beneficiul unor melodii îndrăgite, cunoscute, alegere inspirată și, în asemenea momente, în acord cu obținutele marelui public. O distincție particulară pentru Mihaela Oancea care a dovedit din nou că știe să cînte și să danseze la fel de bine, atribute de nelipsit din arta și cinematica artistului modern, o invitație adresată deopotrivă outsiderilor genului celor care rămîn prizonierii gesticii repetitive stereotipe, cu consum minim de calorii. Au existat totuși și melodii în prima audiție, două premiere muzicale reținîndu-ne în mod cu totul deosebit atenția, este vorba de cîntecele datorate compozitorilor George Grigoriu („Slăvită epocă de aur") și Ionel Tudor („Mulți ani, iubit conducător") remarcabile prin limpezimea melosului și sinceritatea mesajului, partea solistică și armoniile corale fiind susținute de o izbutită partitură orchestrală.

S-a acordat și de data aceasta un spațiu generos baletului, operetei, muzicii populare „romanței, cîntecelor de petrecere în cadru unui program pentru toate gusturile și vîrstele și care a concentrat cele mai mari forțe ale artei naționale într-o veritabilă competiție a calității. Melodia populară, mai cu seamă, a prilejuit o adevărată trecere în revistă a celor mai autentice talente, reprezentative pentru întreaga țară, aducînd odată mai mult dovada a ceea ce înseamnă în depistarea și hrănirea talentului virtual uriașa scenă a Festivalului național „Cîntarea României".

Încercînd o concluzie dar nu cu inimă de cronicar (fiindcă acesta mai uită că trebuie să vorbească în numele marelui public) socotim că vom fi în asentimentul cititorilor noștri cînd vom recunoaște în programele amintite o mare reușită, o demonstrație de virtuozitate a artei scenice naționale, o imagine fidelă pentru folclorul și obiceiurile de Anul Nou.

Cei care au conceput, realizat și organizat acest complex efort artistic, tehnic și, ca să apelăm la un termen la undă, pluridisciplinar, merită cu adevărat felicitările noastre. Să le urăm ca experiența profesională, maturitatea de care au dat dovadă în alcătuirea programelor de revelion; ca și a celor din primele zile ale anului să constituie un îndreptar pentru munca lor viitoare.

LIVIU TIMBUS ■

Revelionul la televiziune și radio

Anul Nou 1987 a intrat în viața tuturor, așteptat și întîmpinat cum se cuvine. Oriunde ne-am aflat, între rude și prieteni, televizorul și radioul au fost — ca să folosesc o glumă lansată de Radu Beligan — invitații ideali : nu consumă, ți distrează și a doua zi nu te bîrfesc. Vorbind însă serios, trebuie să spunem de la început că Radioteleviziunea Română, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste, s-a străduit și a reușit să ne ofere trei programe — maraton, în timpul cărora carul cu muzică și umor a mers ca pe roate, strunit cu știință și cu bucuria de a ne antrena la petrecere de către realizatori.

Radiorevelionul transmis pe programul I, alcătuit sub deviza „Cine nu se-nveselește mai degrabă **vreme-mbătrînește**", ne-a dăruit cu largheță de toate : mîndre cîntece și jocuri din toate zonele etnografice ale țării, aforisme, epigrame, fabule, miniaturi umoristice, rîvașe, anecdote — e adevărat că nu toate nemaiauzite, panseuri, schegiuri, schițe, scenete și multă, multă muzică ușoară și de dans. Cu mîna pe inimă, nici acum, după ce atmosfera de sărbătoare s-a destrămat, nu putem spune că au fost momente care ne-au plictisit sau nu ne-au plăcut. Să le alegem atunci pe cele care ne-au desfătat cu deosebire ? Cinstit este să recunoaștem meritele tuturor celor care ne-au oferit roadele talentului și muncii lor — scriitori, compozitori, actori, cîntăreți, instrumentiști, regizori, tehnicieni — în noaptea cea mai lungă a anului. Am petrecut împreună cu cei mai buni dintre artiștii noștri de comedie. Să ne bucurăm că ne sînt contemporani, să le mulțumim și să le dorim să nu obosească niciodată în strădania lor de a ne bucura. Și să nu-l uităm — cum nici realizatorii nu l-au uitat — pe clasicii vestiți ai microfonului, pe cei care au animat odinioară lumea minunată a glumei.

La radio, pe programul II, Revelionul tinereții a fost chiar o noapte de dans și veselie în cinstea lui 1987. Realizatorii Adriana Marian și Dragoș Ciocîrlan, inspirați de însuflețitoarea muză — tinerețea — au adus pe ring ritmuri de asemenea tinerești. Mondorium, Retrostop '86, Caravana primelor audiții, Jocuri populare — cu nelipsita Perinița — Carnavalul tinereții, Caravana melodiilor, Salutări în prag de an — au fost rubrici ale unei adevărate sărbători a tinereții, a cîntecului și dansului. Știu, am scris de mai multe ori cuvîntul tinerețe, dar nu am exagerat, a fost un program dedicat celor mai puțin interesați de definiția sarmalei sau de buchetul vinului.

În primele zile ale lui 1987, Radioteleviziunea ne-a dăruit în continuare programe frumoase, bogate de sărbătoare. Am avut în zi întîi Concertul extraordinar de Anul Nou al formațiilor muzicale ale Radioteleviziunii (dirijori Iosif Conta, Cristian Mandeal, Ludovic Bacs, Horia Alexandrescu, Cristian Brîncuși, conducerea corurilor Eugenia Văcărescu-Necula, Aurel Grigoraș) și a doua zi Concertul de Anul Nou al Filarmonicii din Viena sub bagheta lui Herbert von Karajan. Am reascultat la radio Iașii în carnaval de Vasile Alecsandri, în regia lui Mihai Zirra, cu Miluță Gheorghiu și Gr. Vasiliu Birlic. La TV ne-am ținut răsuflarea urmărind ululitoare numere de circ, am urmărit Caleidoscopul muzical sau Romanțe și melodii de neuitat, emisiuni la care Florentina Satmari a invitat chiar pe cei care le-au lansat pe unde și am revăzut succese ale sportului românesc și mondial în anul ce abia s-a încheiat.

Dacă vom putea în fiecare zi a anului să ne amintim de vreunul din momentele acestor programe de început de an, vom avea asigurate 365 de zîmbete, căci anul trece, bucuria rămîne!

REGHINA VĂRVICI ■

Film

În amurg

Domnișoara Aurica (regia Șerban Marinescu, scenariul Eugen Barbu) ar putea fi numit un film-frescă, dacă acceptăm să lăsăm deoparte nuanța de solemnitate pe care o implică, în general, cuvîntul „frescă". Un film care scrie cinematografic o lume, compunînd-o din imagini alăturate — mozaic cu evidente intenții de culoare locală, pe care îl omogenizează nu epica, ci, poate, atmosfera.

Un București de anii '30, spulberat de gunoaie și colorat de excentricități, în care bovarismul auster se alătură degradării perverse, dictatura în ascensiune conviețuiește cu rezistența în ilegalitate, succesele de șantan răsună la unison cu sirenele grevelor, tramvaiele devin uneori eșafod, cinstea culege firimiturile opulenței, o lume care se precipită în lumina incertă a crepusculului și pe care finalul filmului lui Șerban Marinescu o închide simplu cu două domestice obloane consfințindu-i calitatea de ficțiune. Prin însumare, atmosfera propusă de scenariul lui Eugen Barbu devine relevantă la nivelul imaginii. Decorul este cel cunoscut din nuvelele prozatorului. Orașul e cotropit de mahala, iar contaminarea avansează progresiv din planul pur urbanistic în cel al sufletelor. Așa cum o transcrisă în Domnișoara Aurica, lumea lui Gică Hau-Hau e lipsită de șanse. Înecată în aburul lînced al propriei mizerii, ea se mișcă prin zboruri eșuate ridicol, printr-o agitație colcăitoare și fără sens. Viziunea aparține mai degrabă scenariului (care se înscrie în paradigma destul de amplă a citorva scrieri ale lui E. Barbu), iar meritul regiei constă în aceea că a reușit să-i conserve spiritul.

Filmul lui Șerban Marinescu se interesează mai puțin de verosimilitatea detaliilor, cît și de veridicitatea efectului lor. De aici poate ambiția figurației foarte numeroase, în care se topesc adesea și cîteva din multele personaje rămase la stadiul de crochiu. În jurul domnișoarei Aurica și a lui Gică Hau-Hau gravitează figuri de-o clipă sau două, care se reține mai degrabă prin aceea că revin în cadru decît prin prestația actoricească. Dacă un rol de mare întindere și, într-un fel, de compoziție, cum este cel al bătrînei domnișoare (în interpretarea Margăi Barbu) este construit cu migală, din unghiuri diverse, catalitice, altele sînt pur și simplu sufocate în cîteva secvențe (așa sînt partiturile rezervate actorilor Olga Tudorache, Dan Condurache, Marcel Iureș, Remus Mărgineanu, Dorel Vișan, Paul Lavric ș.a.). Marga Barbu se depășește pe sine, fără îndoială, în acest rol. O scenă în care interpretarea ei atinge cota maximă este desigur cea a spectacolului din sala Marconi, unde celebrul Lică Rădulescu cîntă o romanță de inimă albastră. Sînt însă și multe altele în care actrița rămîne la suprafață, la simpla compoziție fizionomică.

În rolul lui Gică Hau-Hau, Valentin Uritescu aduce ceva din groparul-nebun-bufon pe care îl compune pe scenă în Hamlet-ul lui Tocilescu. Bonomia explodează cînd în accente tragice, cînd în furii isterice, personajul fiind un veritabil liant pentru un film în care fluența lasă totuși de dorit.

Umanitatea din Domnișoara Aurica pare construită metodic, după legile unui „bestiariu" de epocă. Escrocul saturnian (Marcel Iureș), demimondena (domnișoara Carmen — Eniko Szilagyi-Dumitrescu), comersanții, babe, zăriști, studenți comuniști — interpretați de Dinu Manolache și Rodica Horobeț — neveste cu apucături reprobabile, ghicitoare, lustragii, copoi cu trabuce și fulare de mătase, bancheri în căutare de țițoare ieftine și drăgute etc, etc.

Imaginea filmului, semnată de Vlad Păunescu, are inventivitate și putere de individualizare. Lumea prinsă în cadru suferă către final o alterare a contururilor, paralel cu degringolada personajelor. Detalii ingenioase (o gură privită prin plinia de portavoce, o minitipografie comunistă, ilegală, ascunsă în casa liftului, în permanență amenințată cu strivirea de cutia pe funii).

O scenă cu adevărat antologică este cea a nunții, în care stilul grotesc al lui Daumier este o referință (evident, dintr-un alt domeniu), aproape obligatorie.

Domnișoara Aurica este o realizare de evident interes, păgubită însă de prioritatea în intenții a atmosferei față de substanța propriu-zis dramaturgică pe care o puteau oferi prozele ce au stat la baza scenariului.

TANIA RADU

Muzică

Melodicitate și accesibilitate

Tihon Hrennikov — lăsînd la o parte funcția pe care o deține de foarte mulți ani este primul secretar al Uniunii Compozitorilor din U.R.S.S. e nu numai un compozitor important al vremii noastre ci și un pianist redutabil, chiar la cei 73 de ani ai săi ceea ce, să recunoaștem, este și mai emoționant. Pe lîngă numeroasele sale lucrări simfonice, opere, comedii muzicale etc., el a creat și mai multe lucrări concertante pentru diferite instrumente, dintre care Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră — scris în 1983, la 70 de ani, în aceeași perioadă de timp cu opera comică „Dorothea — ni l-a înfățișat recent, în interpretare proprie, la Ateneul Român, cu concursul orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu", dirijată de Ilarion Ionescu-Galați.

S-a remarcat, de la bun început, puternica apartenență a compozitorului la cele mai bune tradiții ale muzicii ruse, melodicitatea, accesibilitatea, căldura și romantismul ; trăsături care se împletesc, de minune într-o construcție clară, cu o deosebită știință a respectării formelor propuse, ca și a unei mari abilități polifonice, servită de o instrumentație pe măsură. Întrepretul Hrennikov a rămas același pianist, pe care-l cunoscusem în urmă cu aproape 11 ani, cu o tehnică de virtuoz care se adaugă celorlalte însușiri componistice ; un tot, care ne-a dăruit satisfacții estetice depline pe întreg parcursul actului interpretativ.

„Pro humanitate", cantată pentru cor mixt, cor de copii, orgă și orchestră, este o creație interesantă, scrisă cu mult meșteșug de cunoscutul compozitor Alexandru Pașcanu. Ideea centrală a lucrării o constituie chiar „humanitas", adică omenia, bunătatea, dragostea, înțelegerea și dăruirea, sentimente proprii acestei noțiuni înălțătoare, care fac ca omul să fie într-adevăr om ! Muzica ne-a apărut în sensul programului dat, urmînd strict imaginile acestuia : nobilă și accesibilă, cu toate că, aparent, suferă de unele lungimi. Judecată însă mai temeinic, cantata este construită înțelept, însușire proprie maestrului Pașcanu, iar interesul audibilității crește tocmai prin folosirea unui aparat complex : un grup de copii, care de la cîntec trece la strigăte de groază (eficientă prestația celor citorva zeci de copii din corul RTV, condus de Eugenia Văcărescu-Necula) un cor mixt tulburător, bine acordat, cu efecte surprinzătoare (corul Filarmonicii „George Enescu" dirijat de Nicolae Bica), orga ce este tratată stilistic sau integrată în tutti (frumos stăpînită de Lidia Sumnevici) și orchestra, în plenul instrumentelor sale. Cît despre minunea acestui aparat sonor, e suficient să amintim că maestrul Pașcanu a publicat — printre altele — lucrarea „Despre instrumentele din orchestra simfonică"; fapt elocvent, care demonstrează înalta sa pricepe în conducerea partidelor orchestrale, desțelenind, firesc, hățișurile acestora.

Dirijorul Ilarion Ionescu-Galați este un nume cunoscut muzicienilor și, oarecum, mai puțin familiar marelui public. Pe nedrept, deoarece s-a scris prea puțin despre el, în comparație cu bogata sa activitate, cu marile sale succese, atît din țară cît și peste hotare. Și-a început cariera, mai întîi ca violonist (iată că și fiul său, tînărul Florin, demonstrează un talent ieșit din comun, pentru acest instrument) și mai apoi s-a specializat în arta baghetei cu artiști celebri: Eugen Ormandy, Leopold Stokovski, Pierre Dervaux și Charles Munch. Maeștri mari, care și-au lăsat — din fericire — amprenta pe gestul dirijoral, pe patima sau pe meditație, pe înțelegerea partiturii și reconstituirea ei în orchestră. Așa cum s-a văzut în decursul întregului concert, dar — mai ales — în Simfonia a treia de Johannes Brahms, lucrare de căpătîi pentru orice dirijor. Căci, creația brahmsiană ascunde multe idei în evantaiul sonor, iar reliefarea temelor centrale și a contratemelor subsidiare sprijină chiar întregul edificiu construit cu atîta migală de marele compozitor german. Și, spre mulțumirea noastră, colectivul simfonic a răspuns cu suficientă promptitudine — în pofida unui număr restrîns de repetiții — în Andante ieșind în evidență și cîțiva mari instrumentiști aflați în acest valoros ansamblu: clarinetistul Aurelian Octav Popa, flautistul Virgil Frincu și mai tînărul oboist Adrian Petrescu.

O seară plină de muzică, datorată celor doi mari muzicieni: compozitorul Tihon Hrennikov și dirijorul Ilarion Ionescu-Galați, pe care-i așteptăm mai des programat, după meritele sale, pe estradele de concert din Capitală.

CLAUDIU NEGULESCU ■

În 1987, vor împlini 100 de ani

Deasupra vremii

În cele cîteva rînduri cînd am avut bucuria unui ceas alături de Celia Delavrancea, mi-am amintit fără să vreau de una sau de alta din mărturisirile care i-au însoțit aniversările din urmă. Recunosteam de fiecare dată un sunet aparte — acela al sincerității — ordonînd și polarizînd înțelesurile, sensul unei existențe călăuzite de steaua frumosului. **„Eu mă dusesem la pian, ca micului la iarbă, la vîrsta cînd nu pronunțam încă litera r".** Este aici, în felul simplu și cald al alăturării cuvintelor, harul unei rare familiarități, originare, cu domeniul artei. În ființa Celiei Delavrancea, omul și artistul au concrescut simbiotic, dublînd nu atît durata trupească, cît pe cea spirituală.

În pragul centenarului, Celia Delavrancea este miracolul bucuriei. Cu doar un an în urmă a făcut o călătorie la Paris, mingîind a nu știu cîta oară, cu tandra sa curiozitate, locuri, oameni și sanctuare ale artei europene pe care le cunoaște din copilărie. Acum, cînd tocmai a trecut de 99 de ani, acum, cînd iernile au redevenit aici, pe malul Dîmboviței, cu adevărat geroase, încărcate de zăpadă, izolîndu-ne cîteva luni din an într-un anotimp imperios, Celia Delavrancea convietuiește cu sine, cu vîrsta sa într-o odaie caldă, în care nu rezistă să nu audă, măcar în memorie, clapele pianului. Jumătate din an, pianul își cere felia lui de viață din viața Celiei Delavrancea. Două ore de studiu, de meditație mai bine zis, prin muzică reprezintă un ritual cu adînci semnificații: **„nimic nu dezvoltă suplețea cerebrală mai bine ca o Fugă de Bach, și nimic nu trezește emotivitatea ca o Nocturnă de Chopin".**

Între cuvînt și sunetul muzicii, Celia Delavrancea nu a ezitat și nu ezită. Cele două vocații s-au instituit și s-au conservat de-a lungul timpului ca un veritabil bilingvism. Există o armonie rară a combinațiilor în care cuvintele intră, în cea mai firească propoziție pe care autoarea **Mozaicului în timp** o formulează, după cum muzica devine, sub degetele sale un discurs de o elocvență, aparte în care strălucește inconfundabil inteligența.

La 99 de ani și cîteva săptămîni, înconjurată de dragoste și admirație — exact în această ordine, impusă de haloul de afectivitate care îi înconjoară ființa — Celia Delavrancea a încetat să mai fie un fenomen biologic. Longevitatea este, în cazul său, o simplă platitudine, o reducere la mecanisme biologice. Ceea ce farmecă este superioritatea de spirit, ridicată, în timp, la tăria esenței ca un vin vechi. Timpul a devenit, pentru domnia sa, ceea ce cu toții năzuim să fie: o convenție dominabilă prin spirit, prin gîndire, prin trăirea în estetic. O existență cotidiană limpede — alcătuită din plăcerile lecturii, ale muzicii, ale amintirii, ale revederii unui chip de prieten — desface timpul ca pe un fir al Ariadnei al cărui capăt a devenit demult o ficțiune. Lumea pe care o străbate de aproape un secol, cu o frenezie a descoperirii prezentă în tot ce a scris (de la celebrele bilețele adresate mamei pe sub ușă, la cinci ani și pînă la scrisorile pe care încă le migălește cu mare plăcere, și trecînd, firește, prin tot ceea ce a scris cu intențiile și mijloacele scriitorului: **Vraja,** nuvele, **O vară ciudată,** roman, **Mazoic în timp,** impresii călătorii, amintiri și portrete, **Arpegii în ton major,** file de cronică, portrete), lumea unui veac românesc așadar își are în ființa acestei intelectuale de rasă cea mai rodnică întruchipare. Ca pianistă, ca profesoară la Conservatorul bucureștean, ca scriitoare, ca autoare a unor celebre emisiuni radio care au deschis ani și ani orizontul milor de ascultători către bucuriile muzicii, într-un cuvînt, ca **om de cultură,** Celia Delavrancea este și rămîne un model și un argument că, în zodia frumosului, împlinirea este posibilă.

A intrat de curînd în anul centenar. Spunînd aceasta mă încearcă un fel de uimire, ca o readucere forțată la unelitele meschine ale măsurării timpului. Cu fiecare aniversare, Celia Delavrancea trece deasupra timpului.

TANIA RADU ■

Muzica poeziei

Pe poetul Mihail Cruceanu, ajuns acum la o vîrstă venerabilă, l-a comentat G. Călinescu în **Istoria sa** din 1941, scriind despre el în termeni lirici și vaporoși. Criticul observa că autorul tratează simbolurile „cu o delicată tehnică poantilistă, înfățișînd o mare de rubin cu vapoare albe, încărcate cu flamanzi". Simbolismul lui Mihail Cruceanu, indiscutabil în recuzită și imageria lirică, n-a sărit însă obstacolele clasicismului formal decît de dragul ideii, fiindcă ceea ce-l trage îndărăt pe poet înspre rigoare și precizie e versul cantabil, semn că himera care-l bîntuia pe autor era mereu gîtuită de mîna delicată a cîntărețului în rime. Fantasmele lui Mihail Cruceanu au o valoare strict decorativă, căci poetul închipuie viziuni picturale numai pentru a da imaginii poetice un sens erudit, deci clasic. Ce poate fi avangardist, în linia adevăraților simboliști, în versuri ca acestea: „Flăcări roze cad în mare / Marea-ntinsă e rubin / Aurora-ncet apare / Cu reflexu-i opalin... // Un vapor în alb pluteste... // Greu vaporu-naintează, / Trece soarele-n declin, / Mari flamanzi pe el visează / În reflexul opalin..." ? Jucăreasa melancolică, atîta cîtă este, pare docilă și nu sare prea departe de intenția iconoclaștilor eruditi care, într-un fel de elan moderat, încercau să spargă normele închistate prin fine bătăi în ușa clasicismului. Puncte de suspensie, culori pastelate, secvențe exotice, picturalitate flamandă sînt elementele de decor care populează poemele lui Mihail Cruceanu și care, puse în ritm galant, stîrnesc senzații agreabile iubitorilor de versuri delicate. Autorul a fost, așadar, un simbolist prin orientare, deși destinul său a parcurs atîtea direcții literare, încît a devenit contemporan cu întreaga epocă modernă.

S-a născut la 13 decembrie 1887, în Iași, ca fiu al farmacistului M. Cruceanu, spițer

Bătrînul sol

Dacă-ai plutit,
S-arăți corabia în care
Ai străbătut întinsa mare,
De ani albit.

De vii călare,
Arată-mi calul plin de foc,
Ce te-a purtat, din loc în loc,
Fără-ncetare.

De vii pe jos,
Să-mi dai tolagul
Cu care tînărul frumos
Porni și-ajunse azi
„moșneagul".

Dar el tăcu,
O mînă galbenă-mi întinse;
Tăcerea sufletu-mi cuprinse;
Și el tăcu...

Mihail Cruceanu

din tîrgul Ieșilor, și al Ecaterinei Petrovanu. Din Moldova a plecat destul de repede, la Ploiești, unde și-a început studiile secundare, pentru a trece apoi, în același scop, la Pitești. Termină școala secundară în București, la „Sf. Sava", după care urmează studii de drept și de litere în același oraș. Devine avocat, apoi profesează în calitate de filolog, la Tîrgoviște, Craiova și București, pentru ca, în vremea din urmă, să devină dascăl la Facultatea de filologie din București. A fost, într-o vreme nu tocmai limpede pentru conștiințele liberale, avocat democrat, a fost participant la greva din 1920, a devenit apoi membru al P.C.R., și conducător al ziarului **Socialismul.** Militantismul, angajamentul social și politic i-au sporit sensibilitatea și nu e de mirare că, într-o perioadă de mari frămîntări, poetul producea versuri pline de efuziuni lirice ori de imagini ale energetismului geologic: „Băteau ciocanele enorme în poarta masticei cetăți / Și vai, în orice clipă-arama părea zdrobită în bucăți, // Iar înăuntru peste ziduri dormea o palidă tăcere, / Nu răsunau nici bachanale, nici imnuri sacre de durere...". Solemnitatea e, în astfel de poeme, atît de pronunțată, încît nimic din ritmurile simboliste nu mai transpar în aceste versuri atinse de viforul metaforic. Dar Mihail Cruceanu este și un barbian într-o vreme în care Barbu însuși era mallarméan: „Ca-n visuri nebuloase pădurea e de gheață, / Giganticele-i trunchiuri în palidă splendoare / Adorm învăluite în fumul alb de ceață...". Frumoasele sonuri parnasiene, cernute prin sita deasă a conceptualismului liric, aduc acum în poezie lui Mihail Cruceanu un val de transparențe îmbibate de ploaia rece de simboluri. Abstracție și muzicalitate discretă, triumf al decorativismului și ritm interior.

După ce a debutat cu poezie la **Revista literară** (1904), poetul a continuat să colaboreze la **Viața nouă, Românul literar, Rampa, Noua revistă română, Revista celorlalți, Versuri și proză, Flacăra,** precum și la revistele de după Eliberare. A acoperit, în suta de ani pe care o va împlini anul acesta, o zonă fertilă și importantă a lirismului românesc, prin volumele **Spre cetatea zorilor** (1912), **Altare nouă** (1915), **Fericirea celorlalți** (1920), și prin **Lauda vieții** (1945), **Poezii alese** (1957), **Versuri** (1968), **Poeme alese** (1974), celebrare a realității socialiste în ton encomiastic și viol. În prozele din **Povestiri pentru tine** (1924) și **Pălării și capete** (1972), Mihail Cruceanu taie realitatea cu un bisturiu al observației acute, precise și delicate.

Călătoria pe care poetul a făcut-o între două secole a tras după sine o experiență fascinantă pe care nici chiar un memorialist n-ar putea-o traduce în toată bogăția ei. Mihail Cruceanu este un poet al trăirilor sombre și regale, prinse în poeme muzicale și armonioase.

RADU GHEORGHIU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

Andrei: Din păcate, n-ați depășit pasa neagră. Se pare că a intervenit o schimbare mai profundă (și nu în bine...) în optica și în expresia dv., care alunecă spre obscuritate și uscăciune, spre lipsă de transparență și de vibrație. Singurul lucru de semnalat, oarecum, „Clopot".

Mirela State: Singurul lucru demn de atenție din tot plicul, e „Cu haina umilă și rece" (**din păcate,** nedactilografiat). În ce vă privește, vă aflați pe un drum greșit, „în dodii", lipsindu-vă și scăpărările sporadice, întîmplătoare, care constituie (deocamdată) micul „atu" al prietenului dv. N-are rost să stăruiți pe această cale, care ocultează total înzestrările lirice de care, eventual (încă nu e clar !), dispuneți.

Stardust: Un buchet cam sărac și convențional, ieșit mai mult din inerție meșteșugărească decît din inspirație, mai mult din osteneală caligrafică decît din vie spontaneitate. („Alt anotimp", „Amintire", oarecum „Rondel" și „Poem de dragoste"). „Și dacă nu-mi publicați poezia, eu tot v-aș fi scris" — ziceți în scrisoare. O afirmație cel puțin bizară ! Noi nu vă publicăm poeziile, ca să ne scrieți scrisori, chiar dacă, uneori (probabil cînd vă imaginați că ați mai prins vreun Dumnezeu de un picior !..., aceste scrisori — precum precedenta — sînt neașteptat de nedrepte, astile, ingrate... (Pe care prea ușor uitați să le explicați ulterior și să le înlocuiți cu scuze !). Noi publicăm aceste versuri alăturate pentru că indiferent de reacțiile și capriciile autorilor, le-am reținut demne de a fi publicate, de a scoate la lumină talentele și de a ilustra (mai bine, mai rău) argumentele, preferințele, criteriile noastre, expuse în aceste coloane.

Miroea: Greu de înțeles ceva din această învălmășeală confuză de vorbe (în care se reiau și niște refrene de multă vreme **banalizate...**). E clar, însă, că fondul general al acestei tinguitoare tirade e comoditatea și răsfățul și „viața ca o discotecă", etc. Există — e drept — în text și o formulă clară (cam **banalizată** și ea prin frecvența publică a declarațiilor): „vreau să fiu util." Vorbă mare ! Dar... vorbă. E timpul să aflați cum vreți să fiți util (nimeni nu vă poate spune), să vă puneți nițică ordine, adică rațiune, în gînduri, și să treceți la fapte ! La vîrsta dv., oamenii mai au încă idealuri, fel de fel, pro și contra, etc., pentru care își cheltuiesc cea mai mare și cea mai bună parte din viață !... (Oare chiar degeaba frecați de-atîta vreme condeiul pe hîrtie ?...).

N. Cîrstea, F. Lian, M. Papp, M. Crișovan, A. Dângă, A. Zamfira, Corn. Toma, Meda, Missura, Șt. Dușescu, T. Nechiti, A. Voig, O. Neamțu, E Surda, Gh. Dumitrescu, Nicky, E. Șebu, V. Vancea, S. Surugiu, G. Bâle, Nona, O. Clanca („Tristul"), Ela Ghițeanu (scrieți prea mult, cînd mai citiți ?), **Z. Sigmirean, Em. Perșa, D. Cojan, I. Denova, C. (R) Bursaci, T.C.G.-Cța, M.Gh. Zeno, M. Golombieschi, D. Chițiba, M. Oprișca, A.B.-Alba, B. Marcovici, Doroftei L. Ariadna, D. Dor, Mihaela Enescu:** Nimic nou !

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

STIGMATIZATUL NIMIC

La început nu aveam nimic
dar tu ai scuturat nucul cerului deasupra mea;
eu am crezut că mi-au căzut stele pe umeri;
mă temeam să observ
că venise iarna, și degetele tale
nu erau decît
cinci lacrimi de zăpadă
care s-au topit cînd le-am sărutat...
...vai, eu numai sus,
sus,
am înțeles că tot muntele pe care îl urcasem
fusese doar o cochilie de străvechi nautil,
și eram tocmai acolo unde
virtejul devine punct,
gîndul devine punct,
punct,
lăcăt la fraza speranței
punct — reabsorbitul nautil
punct — stigmatizarea punctului în punct...

SIMONA MUREȘAN

PE LOCUL UNDE SUFLETU-MI...

Voi treceți, tremurînd sub ovilitire
Pe locul unde sufletu-mi se cerne,
Un cerb bătrîn, scăpat de hăituire,
Umblat prin rafuri vechi și noi inferne.

Prin trupul meu săgeți se mai întîmplă,
Și gloanțe calde, parcă răni desfac.
Orașul tot mi-e sprijinit de-o tîmplă,
De cealaltă, pădurea de sub lac.

Prietenii ? Îi țin la cataramă.
Iubirile ? Le-am dus la mănăstire.
Doar maica mea, cu ochii strînși de teamă
Așteaptă să mă-ntoarc din nemurire.

Un unchi se mai strecoară, o mătușă,
Miroase blînd a paiuri și lucerne:
Lumina lunii pare jucăușă
Pe locul unde sufletu-mi se cerne.

ADRIAN PĂRVU

RĂSĂRIT DE SECOL

Într-o dimineață demult
bunicul
mai tînăr decît mine acum
s-a trezit foarte devreme
dornic să vadă
un răsărit de secol
împreună cu bunica
o lumină stranie
le tot juca pe fețe
bunica se uita la bunicul
bunicul se uita la bunica
și între timp secolul
a trecut.

MIRCEA ȚALAN

TATUAJ

Sub genele orhideei,
negresa,
purtătoarea gutuilor, cercelor, brățărilor
și albaștrilor ârnici de toamnă, a lor,
iar ei împrejuru-i,
și-a desenat pe spate
o enigmă. Nu te întoarce,
nu încerca să o sperii cu privirea.
Poate enigma va rămîne în loc, poate
bălatul de ciocolată nu va mai dori să pipăie
din ilustrata cu șerpi și uriașe banane.
În hohote, soarele rîde,
numai gură și ochi, ca într-un desen de copil.

MIHAELA COSMETTO

ALT ANOTIMP

Nici cît o lacrimă nu pot să fiu.
În nume mi-a intrat atît tîrziu
Și mîna mi se scutură de vreme
Și-n tîmplă o zăpadă prinde-a geme.

Nici cît un cîntec n-am strîns în ulcior
Și zorii-mi dau poruncă să cobor.
Atîția pomi în floare m-au uitat
Că parcă sînt străin și înnoptat.

DIANA BARBU

Reporteri la izvoarele Bistriței

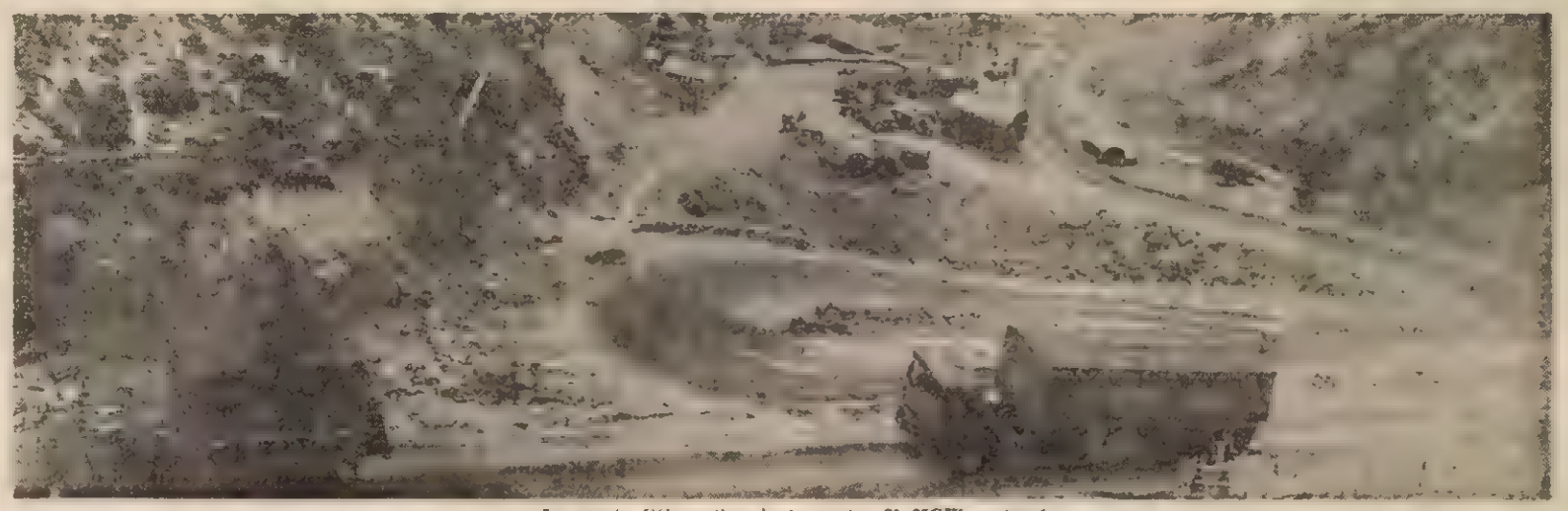

La poarta Călimanilor, lupta pentru 21 MGW continuă

Oameni și praguri

În dreapta drumului, apa limpede a Bistriței se avîntă iute ca o săgeată peste pragurile de granit și cade dincolo de ele înspumată ca șampania. Cît ai clipi din ochi, virtejul alb se desface iarăși, pînă la pragul următor, în transparențe de cristal fluid.

Aici, la poarta Călimanilor, și-au așezat casa Valeria și Toader Halostă. N-aveau de unde să știe că va veni vremea cînd un șantier se va întinde chiar pînă în ușa casei lor. Aproape, la nici o sută de metri, în urmă cu doi ani a început construcția centralei electrice de 21 MGW. Clădirea se află acum în curs de finisare. Acum, în 1987 urmează să fie montat grupul energetic și să fie încheiate lucrările la bazinul de liniștire a apei. Din lacul de acumulare aflat în amonte, o parte din apele Bistriței vor fi deviate prin galeria de aducțiune principală și de pe creasta muntelui vor ajunge, prin conducta forțată, pînă la turbină. Acesta fiind un prag pe care Bistrița o să-l treacă nu peste multă vreme pentru a îmbogăți zestrea energetică a țării, după cum spuneam, cu 21 MGW.

Mai sus, spre izvoarele Bistriței, la colonia constructorilor și încă vreo cinci kilometri mai departe, pe firul apei, spre inima Călimanilor, toată lumea vorbește despre un eveniment ce urmează a se petrece doar peste cîteva zile. Inginerii Titus Gorgon și Gheorghe David sînt oameni care au lucrat pe mai multe șantiere hidroenergetice, la Bicaz, pe Argeș sau pe Someș, dar experiența nu are cum să reprime bucuria firească a omului care știe că se află doar la un pas de clipa cînd va putea spune că și-a dus munca pînă la capăt. După o muncă de cîțiva ani buni, n-au mai rămas de săpat decît vreo cîțiva metri în piatra muntelui iar cele două formații conduse de Vasile Viman și Constantin Trifescu urmează să se întîlnească în punctul Șoimul amonte priză. Asta înseamnă că galeria de aducțiune principală, un tunel de 6 kilometri și 400 de metri, este aproape gata.

Constantin Bejenaru este șeful unei echipe de mineri. Are 39 de ani și de fel este din comuna Vorona, din Botoșani. Pe șantier a plecat în urmă cu 15 ani. A lucrat mai întîi la Tarnița și Mărișelu, apoi a venit aici, la Colibița. „N-a fost ușor nici tunelul ăsta, spune el, am avut de luptat mereu cu ape care se infiltrau de pretutindeni dar pînă la urmă am izbutit. În cîteva zile ne întîlnim cu cei care au pornit lucrul din partea cealaltă a muntelui. Cum să nu ne bucurăm ?".

Chiar lîngă capătul din amonte al aducțiunii principale se înalță barajul, un zid uriaș de piatră cenușie. Aici mai este încă de lucrat o vreme. Barajul va avea o înălțime de 90 de metri și va ține în spate o acumulare de 90 milioane metri cubi de apă. Pentru valorificarea potențialului hidroenergetic al rîului, după cum spuneam, dar și pentru alimentarea cu apă potabilă și industrială a orașului Bistrița.

Dincolo de baraj, lacul artificial a înghețat bocnă. Chiar aici, unde se întinde acum oglinda de gheață, a existat satul Colibița, ni se spune. Un sat de munte, unde oamenii se îndeletniceau cu creșterea vitelor. Unii dintre ei lucrau și ca muncitori forestieri. Însă Colibița, după descrierea „Enciclopediei administrative a României", publicată în urmă cu jumătate de veac, începea să aibă și faima unei „stațiuni subalpine, admirabil așezată între păduri seculare de brad".

Alexandru Gabor, primarul comunei Bistrița-Bîrgăului, de care aparține Colibița, își aduce aminte că pe cînd era elev, în urmă cu vreo treizeci de ani, a venit la Colibița într-o vacanță. În 1982, cînd a ajuns primar, tocmai urma să înceapă strămutarea satului. Ce se întîmplase mai înainte la Ada Kaleh sau Orșova se știa prea bine și la Colibița, la 30 de kilometri de izvoarele Bistriței. Dar, se înțelege, una este cînd citești despre o astfel de strămutare și altceva cînd te găsești în situația de-a închide poarta casei și-a nu mai privi în urmă. Fără îndoială, spune primarul, a fost și aceasta un prag greu, dar oamenii l-au trecut cu bine. Ca ei să-l treacă pe cît mai ușor cu putință, proiectul noii Colibițe trebuia să fie într-atît de frumos încît oamenii să poată fi convinși din adîncul inimii că totul se întîmplă spre binele lor.

Vatra satului cel nou, pentru ridicarea căruia au fost cheltuite cîteva zeci de milioane de lei, se află mai sus cu cîțiva kilometri pe firul apei. Toate străzile sînt asfaltate, așezarea cea nouă are apă curentă și canalizare iar spre mulțumirea celor cîțiva țărani care-și aveau casele, mai demult, în această parte a muntelui, așezarea cea nouă are și curent electric. Au fost construite o școală cu patru clase și laboratoare, o agenție poștală, punct sanitar, magazin universal și bufet, un bloc cu mai multe apartamente pentru specialiști, un cămin cultural ale cărui dotări au costat, numai ele, după cum spune primarul, 300 mii de lei, precum și o sală de sport cu pardoseu elastică. Nivelul urban al dotărilor edilitar-gospodărești atrage oamenii să-și așeze aici gospodăriile și nu puține familii care inițial hotăriseră să se mute în centrul de comună sau în alte sate de pe valea Bistriței, aflate mai jos, au hotărît în cele din urmă să-și înalțe casele în perimetrul noului sat Colibița. „Da, spune primarul, satul cel nou crește mereu, în fiecare an primim cereri pentru atribuirea unor locuri de casă. Așa cum spuneam, instalațiile sînt făcute și pentru fiecare casă nouă este ușor să se racordeze la rețeaua de apă sau la linia de energie electrică. Colibița crește frumos, ca sat de munte în care oamenii se ocupă tot cu creșterea animalelor iar mulți dintre ei sînt și muncitori forestieri. Așezarea cea nouă este însă, în același timp, și o frumoasă stațiune de odihnă. În vara trecută au venit aici o mulțime de turiști din toată țara. Și noi credem că le-a plăcut tuturor ceea ce s-a construit aici. Înseamnă că nu vom fi trăit degeaba — adaugă primarul — dacă într-adevăr copiii noștri vor fi învățat ceva de la noi. Aici, la Colibița, între altele ei au putut să vadă și ce înseamnă a construi frumos. S-a construit în așa fel încît nimeni nu va mai putea să construiască urît în urma noastră...".

D. CONSTANTINESCU ■

A construi durabil, a construi frumos

Acolo unde orice țăran e și un crescător de vite

Colibița a fost, Colibița este și va fi

Pe străzile noului sat, automobilului îi stă bine alături de carul cu fîn

Fotografii de ALEXANDRU ANDRON ■

Portret de fată din Maieru

Copiii frumoși dintr-o comună muzeu

Este greu de spus ce anume dă comunei Maieru o culoare deosebită, într-un ținut în care fiecare așezare are un farmec aparte : casele frumoase, muzeul căruia i s-a dus într-atît vestea, încît localitatea pare a fi devenit o adevărată instituție (plecați dinspre Bistrița, cineva, pe drum, auzind că mergem la Maieru, nu ne întrebase ce treburi avem acolo, ci zise pur și simplu : vreți să le vedeți muzeul), sau copiii (localitatea cu numai două sate avînd renumele uneia dintre localitățile cu cea mai mare densitate de puști pe kilometrul pătrat). Probabil că toate la un loc, deși copiii, pe care-i întîlnești pretutindeni, la orice oră a zilei, frumoși ca într-un pliant turistic, te fac să te simți un fel de Gulliver în Liliput. Pentru ca tabloul să fie cît de cît complet, ar mai trebui să adaugi încă două lucruri, comune însă pentru străvechile ținuturi ale Năsăudului și Bistriței, hărnicia oamenilor și cultul lor pentru istorie. Vrednicia măierenilor se vede fără eforturi în tot ceea ce înseamnă comuna azi : 14 grădinițe și 5 localuri de școală, dispensar cu 5 medici, numeroase unități de servicii, începînd cu atelierul de depanare radio-tv și terminînd cu laboratorul de cofetărie, două cămine culturale, peste 12 500 de animale, bovine, porci, oi și capre. Primarul Ieronim Bora, de fel din Măgura Ilvei („pînă la 1762, zice el, Măgura Ilvei era tot împreună cu Maieru, unde era vatra, apoi s-au despărțit, înființîndu-se Regimentul 2 de graniță românesc ; bătrînii, celor din Măgura Ilvei, le spun și azi „cutare de după Măgură") este de 16 ani în Maieru, fapt care, pentru el, n-ar avea o prea mare semnificație dacă de așezarea pe care o conduce n-ar pomeni toată lumea nu numai cu plăcere, dar cu o anume bucurie pe care doar faptele frumoase o dau. „Nu demult, 24 de copii au mers la București, la tradiționala urare de Anul nou. S-au alăturat celorlalți copii din Capitală și din țară și i-au urat secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului sănătate și multă putere de muncă. Ei au reprezentat comuna, județul. Pentru noi, faptul că au fost desemnați copiii noștri este semnul unei recunoașteri, a muncii, a succeselor noastre. Vedeți, să spui doar atît, Maieru este comuna cu cei mai mulți copii, apare ca un fel de curiozitate. Dar copiii sînt locuitori ai comunei, oameni care după puterile lor pun mîna la toate treburile obștei. Reparațiile capitale la școala din Anieș au fost făcute cu meșterii noștri dar și cu copiii. La fel, la căminele culturale din Maieru și Anieș. Părinții lor lucrează la mină, la Rodna, la cariera de piatră, la pădure, dar cînd vin acasă, sînt ai comunei. În bancă, din contribuția obștei, avem aproape două milioane de lei. Vrem să ne introducem apă potabilă și mai avem planificat și un bloc cu spații comerciale și două nivele, pentru specialiști. Ambele lucrări le vom face cu toții, cu părinții și copiii din Maieru. Dacă ne bucurăm că nu trebuie să ne cumpărăm bătrîni, pentru că îi avem, ne bucurăm că nici nepoții nu ne lipsesc ca să prospere comuna". Ca să înțelegi dragostea măierenilor pentru istorie, pentru tradiții, ca să le deslușești mîndria că marele scriitor Liviu Rebreanu a scris cuvintele „În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele", trebuie să le vezi Muzeul. Muzeu care prin fiecare cărămidă, prin fiecare exponat este opera întregii suflări a comunei. Sever Ursa, directorul școlii din Maieru, care n-a precupețit nici un efort pentru a vedea acest muzeu în stadiul în care este astăzi și care s-a îngrijit ca nimic din ceea ce amintește de istoria locurilor, de obiceiuri, de marele scriitor, să nu rămînă în anonimat, să nu se piardă, spunea că muzeul este o creație a copiilor, dirijată cu atenție de profesori, de părinți. „Copiii au umblat din casă în casă ca să găsească obiecte care să merite așezarea între exponate. Facem totul pentru ca ei să înțeleagă tradițiile locale. Avem colinde și obiceiuri de o acuratețe excepțională. Pînă la 12 ani, Rebreanu nu cunoștea alt grai decît cel al copiilor de azi."

Elevii din Maieru, mulți dintre ei laureați ai Festivalului național „Cîntarea României", sînt buni în primul rînd la română și la istorie. Vorbesc frumos și cunosc bine istoria locurilor, istoria țării. Muzeul pe care și l-au clădit este o lecție vie de istorie, comuna, așa cum arată, cum o îngrijesc ca să arate astfel, este un mod de a arăta ce au învățat din pildele înaintașilor.

Este în gestul lor respectul pentru obiceiurile și tradițiile bunicilor și străbunicilor, este dragostea pentru conducătorul iubit, recunoștința fierbinte pentru tinerețea lor frumoasă, pentru liniștea și libertatea de a-și înălța comuna alături de părinți.

Cum se învață mersul pe scară

Practic, să-ți construiești o casă cu etaj nu este o problemă. Diferența este că azi îi spui P + 1. Termenul a fost preluat de la constructor și adoptat temeinic. O casă cu trei etaje va fi una P + 3. Și așa mai departe. La Prundu Birgăului însă, chestiunea nu ține doar de terminologie, ci de atitudine. Aici oamenii n-au construit decît case joase, nu foarte joase, dar nici înălțate. Asta le dădea un sentiment de siguranță, îi ținea ziua și noaptea mai aproape de obiectul muncii lor : pămîntul. Avantajul înălțimii deloc amețitoare a unui etaj nu-i interesa. Dar nou, oricît de comod ar fi vechiul, a început să-i tenteze. Nu este un lucru simplu. O casă se ridică mult mai repede decît îi trebuie unei prejudecăți să se facă uitată. Iată casa lui Leon Moișan din Prundu Birgăului, casă cu un etaj, ridicată nu departe de hotelul care face mîndria comunei. Pe același teren, de două ori mai mult spațiu de locuit. Ce zice Moișan, maistru instructor la Liceul din Prundu : „Am fost obișnuiți cu casă din lemn. Cînd ne-am gîndit la casa asta nu prea știam cum va fi. Pe de-o parte, bătrînii, mama și tata, pe de alta eu, nevasta și cei trei copii. Mulți stau în casă cu părinții, cu frații, cu surorile. Se însoară băieții, se mărită fetele, unii pleacă, alții rămîn. Cei care rămîn se extind în curte. În loc de grădină, în loc să mai crească un animal, mai fac o bucătărie de vară, vorbesc de etaj. Încep să se mai lipsească o cameră. Dar cînd cum, venind la Bistrița, la bloc, uite altfel unul la celălalt. Ca și nu stăteau unii deasupra altora. Noi ne-am strîns și am stat de vorbă. Adevărul e că ne înțelegem bine și asta contează. Cînd ne-am hotărît, ne-am dus la Consiliul popular județean și am ales unul din cele 24 de modele, proiectul care ni s-a părut cel mai bun pentru locul unde era casa bătrînească. De la vechea casă am folosit bîrnele, materialul din fundație, o parte din țiglă, geamuri, uși. Fundația am făcut-o din piatră de rîu. Am făcut un alt grajd, mai mare, un alt fînar, o lemnărie, pentru că avem două vaci, o viță, cinci oi, porci și păsări. Casa are 7 camere, 3 jos, unde stau bătrînii, și 4 sus, baie, cămară. Ne-am făcut și încălzire centrală, cu un cazan încălzit cu lemne. O problemă a fost cu apa. Prundu are apă potabilă, dar aici, unde stăm, prin înălțarea drumului, am rămas sub nivel. Mai rămîne să ne racordăm la conductă. Pentru canalizare însă, am făcut un bazin decantor, cu piatră zidită, la 60 metri în spatele casei, la care se poate racorda și vecinul, pentru că e pe terenul lui și își face și el casă înaltă".

În acest an, 12 locuitori ai comunei și-au ridicat astfel de case, pe întreaga comună numărul lor depășind cifra de 50 de familii. Ca și Moișanii, ei cresc animale, păsări, au grădină și un loc unde-și cultivă de pildă, cartofi. Alții au depus la primărie cereri pentru P + 2. Noul învinge : cîștigă și el, cîștigă și comuna. Un exemplu este și familia Moișanilor.

LOCURI ÎN CARE NU SE POATE SPUNE UNDE SE TERMINĂ SATUL ȘI UNDE ÎNCEPE ORAȘUL

Laminorul și o nouă civilizație

— Elena Maris, sînteți din Beclean ?

— Nu. De fel sînt de prin părțile Mureșului, mai exact din Zau de Cîmpie. În Beclean sînt numai de opt ani. Bărbatumeu e de aici și e maistru laminorist.

— Ce vă leagă de Beclean ?

— Acum, totul. Am familia în oraș, muncesc la întreprinderea metalurgică, unde sînt poleitor filiere, și sînt și deputată în circumscripția electorală nr. 5, în zona (orașul nu are, deocamdată cartiere) „6 Martie".

— Ce face un poleitor filiere ?

— Se mai poate spune și rectificator pentru piesele principale folosite la trefilare. Este o meserie pretențioasă și eu cred că o femeie se descurcă mai bine. De altfel, în atelier sîntem, cu totul, 33 de femei.

— Vă întrebasem ce vă leagă de Beclean tocmai pentru că sînteți și deputată. Pentru acest lucru v-am căutat. Ce înseamnă să fii deputat într-un oraș care pentru mulți se confundă cu întreprinderea metalurgică, așa cum cu ani în urmă se întîmpla cu Hunedoara, care pentru destul se reducea la existența combinatului ?

— Este un adevăr aici : marile obiective economice au ridicat multe localități, mai ales în ultimele două decenii. Becleanul datorează mult întreprinderii metalurgice : locuri de muncă, locuințe, o dezvoltare adecvată a comerțului. Eu am făcut școala la Cîmpia Turzii, acolo am învățat meserie. Deși școala din Beclean era renumită și acum douăzeci de ani, să spunem, azi, Liceul metalurgic este excepțional. Și eu cred că de la educație pleacă totul.

— Cînd vă întîlniți cu oamenii din circumscripția dumneavoastră ?

— Destul de des. Majoritatea lucrează în întreprindere, sînt oameni care stau la blocuri, iar orașul, deși a crescut, este încă mic. Există sesiunile de lucru, dar ne întîlnim de cîte ori vrem să ne sfătuim, să ne rezolvăm problemele. Circumscripția numără 333 de cetățeni, în cea mai mare parte harnici, sufletiști. Ne-am propus să amenajăm casa de cultură, o construcție veche, dar bună, încăpătoare. Acum se lucrează la ea, totul din contribuția cetățenilor. Apoi stadionul. Avem o echipă de fotbal bună, laminoriștii noștri sînt mari amatori de fotbal, orașul are nevoie de stadion. Cel pe care-l avem astăzi este prea mic și are niște tribune, de îți e greu să le iei oamenilor banii la un meci. În 1985 ne-am ocupat de zonele verzi. Unii au ieșit mai greu, dar, pînă la urmă, i-a scos din casă rușinea. Adevărul este că tot ceea ce facem se vede, și asta îi cîștigă pe oameni.

— Vă bateți pentru cetățenii din circumscripția 5 ?

— Depinde ce înțelegeți prin „vă bateți". Primăria este nu alături de noi, ci chiar cu noi, în realizarea numeroaselor propuneri de interes obștesc. Iată, în toamnă, toți membrii biroului executiv de la consiliul popular, din care fac și eu parte, am intrat în fiecare bloc verificîndu-le, cei de la IJGCL luînd apoi măsuri. De altfel, verificăm în permanență locuințele. Sînt un om insistent, tenace, bătăios, ca să revin la ce mă întrebați, și mi-aduc aminte cît am umblat pentru terasele blocurilor în care se strecura apa, la etajul 4. Am tot stat pe capul meșterilor de la sectorul IJGCL, deși ei sînt oameni de înțeles, însă pe vremea aceea nu prea aveau materiale. La noi, lumea e mică, dar orașul începe să fie mare.

— Ce v-ați propus pentru anul 1987 ?

— Este vorba de o propunere făcută de cetățeni : amenajarea unor locuri de joacă. În circumscripția nr. 5, doar două familii n-au copii. Sînt proaspăt căsătoriți. Dar cum la copii se gîndesc foarte mult și bunicii, membrii ODUS din circumscripție, în cea mai mare parte pensionari, au început deja să facă planuri. Este și bucuria lor nu numai a copiilor.

— Cînd mai aveți timp și pentru casă, pentru gospodărie ? Vă mai ajută și soțul ?

— Nu. De gospodărie văd numai eu. Mă descurc.

— Vi se pare echitabil ?

— Așa l-am obișnuit. El lucrează în trei schimburi și îl las să se odihnească, fiindcă laminorul e greu.

Pagină realizată de
RĂZVAN BĂRBULESCU

O nouă cale de investigare a universului uman

Calculatorul grafolog!

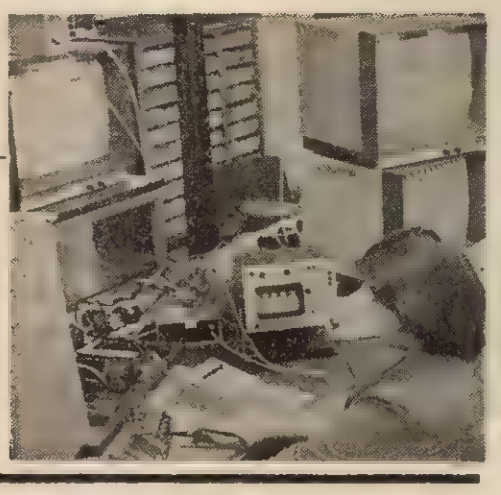

Un bolnav era declarat cu comportament confuziv. Prin „citirea" scrisului lui de către un echipament computerizat de concepție românească s-au obținut date care au condus spre un alt diagnostic, de tumoare de lob frontal. Intervenția neurochirurgicală a confirmat „sugestia" calculatorului și pacientul, operat la timp, și-a reluat viața normală. Este unul din numeroasele exemple în care acest sistem original a adus servicii spectaculoase medicinei.

Iată istoria acestei realizări de excepție : Un medic de la Spitalul Municipal Satu-Mare, Virgil Enătescu, fire iscoditoare și inventivă, și-a dirijat cercetările lui de ani spre studierea scrisului, desenului gesturilor, mersului și vocii omului. Firesc, în lume și la noi, au existat preocupări în aceste direcții, însă medicul român le-a abordat sub un unghi modern, introducînd în „joc" și calculatorul, acel instrument rapid și riguros. Dacă însă pînă acum toate experimentele erau marcate de subiectivismul și limitele observatorului, computerul aduce observația lucidă și obiectivă, diversificată și complexă. A devenit posibilă astfel analiza automată a mersului, scrisului, desenului, gesticii și fondului sonor al vorbirii într-un sistem unitar tehnic, matematic și medical, apărînd un nou domeniu științific interdisciplinar, în care România are prioritate absolută.

— „Nu numai că prin aceste metode se pot depista simptomele unor anumite boli și da orientări spre diagnostice prezumtive. — ne spune doctorul Virgil Enătescu, dar cu ele se poate stabili și eficiența unor tratamente, ba mai mult, depășind sfera patologiei, se reușește să se analizeze și comportamentul omului sănătos. Înclinațiile și aptitudinile lui motrice mai speciale. „Să începem cu cercetările asupra scrisului în lume, oamenii de știință, printre pionierii în domeniu, numărîndu-se și savanții români Gh. Marinescu, C. I. Parhon și alții, au dezvoltat ramura grafologiei medicale, care punea diagnostice analizînd forma literelor, dimensiunea lor, dispunerea în pagină. Fierul științific al doctorului Virgil Enătescu l-a făcut „să sîntă" că în dinamica scrisului există mult mai multe elemente de ecou ale personalității și stării subiectului decît în produsul finit, manuscrisul, studiat de grafologia clasică. În metoda lui originală, presiunea asupra creionului, direcția și modul de desfășurare în timp a scrisului sînt preluate de niște traductoare, convertite în mărimi electrice ce sînt prelucrate apoi de calculatorul românesc Diagram, care face calcule și le memorează. El le afișează apoi pe display-ul color ca grafice, curbe, matrice, reprezentări multidimensionale. În continuare, programul pe sistemul cibernetic **Independent 100** stabilește o serie de caracteristici cantitative și calitative specifice scrisului, poate fi urmărită prin evoluția scrisului, ca și îmbătrînirea individului. Această metodă este utilă cercetărilor antropologice și în medicina sportivă. În vederea selecționării tinerilor cu îndeminare motrică și precizie în mișcări. Analizarea unui desen (casă, floare, om) în locul scrisului este un test mai complex, deoarece intervine efortul de abstractizare, codificare a realității, deci sistemul nervos, gîndirea sînt implicate mai profund. Computerul, învățat de doctorul Virgil Enătescu și echipa lui multidisciplinară să „vadă, să înțeleagă și să compare" desenul pacientului, a condus la depistarea precoce a unor leziuni de scoarță și la alte rezolvări favorabile în cele peste 800 de cercetări efectuate. Lumea științei medicale și-a scos pălăria cu respect în fața realizării specialiștilor români. Premiul III la Congresul Internațional de Cibernetică de la Namur (Belgia) atestarea prioritătii românești în publicația Modern Trends Cybernetics-Berlin, Heidelberg New-York, afirmarea în congresele și în revistele din S.U.A., Anglia etc., succesul de la Expoziția și Academia de la Moscova, sînt etapele unui drum de recunoaștere fără echivoc a valorii metodei originale românești. Expertul în informatică medicală din Satu-Mare a introdus în banca de programe a sistemului realizat de doctorul Enătescu este riguroasă, eficace, de mare randament. Camera de televiziune în circuit închis prelia imaginea subiectului care se mișcă în fața unui perete de culoare închisă și o furnizează unui calculator românesc Diagram, care recunoaște mișinile și fața omului datorită unei luminozități mai mari. El calculează și memorează coordonatele și traiectorile lor de mișcare. Apoi după o prelucrare primară, le reprezintă grafic, fie ca o serie de pătrate luminoase pe un ecran, fie ca pe niște matrice matematice. Dacă se continuă prelucrarea acestor date, el poate da chiar diagnostice prezumtive sub forma unor buletine de analiză. Și toate acestea automat și prompt, în timpul testului.

Pe lîngă numeroasele calcule prelucrări și transformări în curbe, inteligența artificială mai aduce avantaje maiore : tot procesul se desfășoară automatizat, fără intervenția omului, și în plus în timp real, adică în timpul desfășurării fenomenului analizat, în „creierul" computerului are loc prompt și traducerea și analiza. Paleta de utilizări a acestei metode de analiză a scrisului este de mare suprafață. Pe lîngă ajutorul dat în diagnosticarea unor boli psihice și în studierea efectului unor medicamente cu repercursiuni asupra sistemului nervos și metabolismului, ea este și o probă obiectivă a depistării stării de oboseală. Se aduc argumente de finețe privind mișcările articulare ale mîinii și brațului în ortopedie recuperare, chirurgia plastică. Dezvoltarea copilului

Astfel, în pediatrie se pot studia mișcările copilului, iar în neurologie, parezele și paraliziile. Mobilitatea articulațiilor puse în evidență de „desteptăciunea" computerului scuteste pe balneologi și reumatologi să măsoare manual unghiurile mișcărilor. Rapiditatea și memoria cip-urilor și circuitelor integrate ale „creierului" artificial dă indicații „calde" asupra evolutiei bolilor și eficienței tratamentelor. În evoluția și terapia artrozelor și paraliziilor, diferențele apărute după cîteva zile sînt prea mici pentru a fi sesizate de ochiul medicului, dacă nu este ajutat de detalierea fină a calculatorului. La testele după cîteva luni, cînd modificările se pot repera, medicul nu mai are drossăt în minte cazul, dacă memoria calculatorului nu-i dă o mînă de ajutor. Iată de ce este util ca medicul să aibă alături acest „consilier" dotat, apărut din prietenia medicinei cu cibernetica. Prin valențele și calitățile lui deosebite, sistemul a depășit sfera medicală. El poate ajuta la depistarea sportivilor cu aptitudini de excepție, cît și la corectarea tehnicii lor prin chinogramele mișcărilor de la antrenamente. Analizînd cu ajutorul lui succesiunea de mișcări ale unui muncitor la bandă, ergonomia poate găsi soluții mai bune, iar robotica își poate construi roboți industriali după modelul omului. În plus, aceste metode pun la dispoziția cadrelor sanitare un instrument operativ, subtil și versat de analiză. Dacă unui medic experimentat îi trebuiesc puține minute pentru a aprecia un diagnostic din cîteva gesturi ale pacientului unui medic tînăr îi trebuiesc ani de experiență, pentru a ajunge la această maturitate profesională. Sistemele acestea cibernetice îi pun și tînărului la dispoziție o metodă exactă, cu o zestre de mii de cazuri analizate. În activitatea lui de destelenire a unor teritorii neexplorate ale științei, doctorul Virgil Enătescu a avut ajutoare de nădejde în ingineri Mihai Poiană de la I.E.P.E.R., Mircea Bocu de la I.T.C.-Cluj, Ladislau Larth de la C.E.P.R.O.M. Satu-Mare, matematicianul Lucian Codreanu de la Centrul de Calcul Arad și alții. Pe toți i-a unit aceeași pasiune pentru nou, pentru inovație. Despre sistemele lor de analiză automată a vorbirii și a mersului, Tlacăra va reveni.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Simpli mecanici...

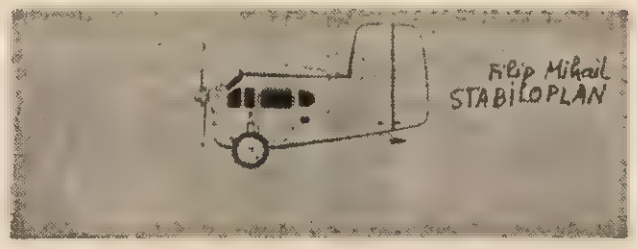

Poate să apară ciudat că la cîteva numere după ce am prezentat creația românească în domeniul, de mare subtilitate, al esteticii matematice, ne ocupăm astăzi de noutățile aduse în tehnică de niște „simpli mecanici". Dar adevărul este că noul nu este făurit doar în sferele cele mai înalte, ci uneori și la rezolvări practice pe care le descoperă sau le inventează oameni „de rînd", unii dintre ei chiar autodidacți. Să nu uităm că betonul armat a fost inventat de grădinarul Joseph Monier, că Samuel Morse, inventatorul telegrafului era pictor, că Traian Vuia și Alexandru Ciurcu erau juriști...

Sîntem în anul 1912. Un avion pilotat de sublocotenentul Stefan Protopopescu, care obținuse brevetul nr. 1 la școala organizată la Chitila de înimosul avocat Mihail Cerchez, zboară deasupra Mării Negre, nu departe de Constanța. La bord, o premieră tehnică absolută : un aparat de telegrafie fără fir, conceput de tehnicianul **Gustav Rotleuder** și căpitanul **I. Zaharia**, special adaptat aeronauticii, stabilește legătura cu o stație de pe sol. Comunicația T.F.F., astăzi curentă, între aparatul de zbor și pămînt, este astfel pentru prima dată realizată. Iar revista „Gazeta ilustrată" nr. 34/1912 comentează pe drept cuvînt : „**O problemă pe care străinătatea n-a fost în stare să o rezolve și-a căpătat dezlegarea la noi, cu aparate românești** (...) **Experiențele făcute deunăzi la Constanța au reușit pe deplin**" (citat după I. Gudju, Gh. Iacobescu, Ovidiu Ionescu. **Construcții aeronautice românești**, Buc., 1970, p. 49)...

În anul 1910, la Salonul internațional aeronautic de la Paris, din cele 12 aparate de zbor expuse, 2 erau românești, o „pondere" care ne face fără îndoială cinste : avionul cu reacție al lui Henri Coandă (primul de acest tip din lume) și avionul „Columba" al inventatorului autodidact **Dumitru Brumărescu**. De profesie funcționar, prietenii îl porecliseră „Mecanicul", căci în atelierul pe care și-l amenajase se născuseră multe noutăți tehnice : o combină de recoltat stufuf din bălți, un „salvator" de submarine, o sanie cu tracțiune mecanică, un sistem automat de cuplare a vagoanelor, o mașină de pirogravat etc. Avionul „Columba", a cărui formă aducea cu aceea a unui porumbel în zbor, era de fapt un hidroavion-elicopter, prezentînd multe noutăți tehnice interesante. Dacă la salonul de la Paris a fost prezentată doar macheta, în anul următor, 1911, cu sprijinul lui Spiru Haret, al lui C.I. Istrati și grație unei subscripții publice aparatul a putut fi construit în mărime naturală, trezind un deosebit interes printre specialiști.

Încercarea de zbor s-a făcut, după cum relatează „Revista automobilă" nr. 66/1911, la 27 mai 1911, pe cîmpul de la Cotroceni. Avionul a rulat pe sol și apoi s-a ridicat în aer, făcînd astfel dovada viabilității sale. După aceea însă, a revenit brusc spre pămînt, deteriorîndu-se grav (întocmai așa cum se întîmplase cu aparatul lui Coandă în decembrie 1910). Iar merituosul „mecanic" nu a mai găsit fondurile necesare pentru a-l reface, în forma perfecționată pe care o proiectase...

Un caz tragic a fost acela al mecanicului **Dumitru Popescu**. Scriind despre el, în ziarul „Dimineața" din 28 august 1912, Dumitru Brumărescu nota : „**Pentru mine nu există îndoială asupra faptului că invențiunea lui Popescu a ajuns în mîna contelui Zeppelin**".

Era vremea cînd mulți credeau că viitorul aeronauticii va aparține uriașelor dirijabile, „zeppelinurilor", cum li se spunea în aria de limbă germană și nu numai acolo. Ferdinand Zeppelin construise mai multe asemenea nave aeriene de la începutul veacului XX, propulsate de un motor. Dar dirijabilelor (ca și balonelor) le lipsea o cîrmă satisfăcătoare astfel încît se deplasau mai mult în voia curenților aerieni. Mai multe dispozitive create în acest scop, de pildă acela al ceasornicarului Julien nu dăduseră decît parțial rezultatele scontate. Și iată că un mecanic român inventează în 1904 ceea ce el a numit „**cîrma balonului**" : Dumitru Popescu. Veștile despre invenția sa au ajuns peste hotare și contele Zeppelin i-a oferit suma de „**șase zeci de mii lei**" ca să-i vîndă dispozitivul și sistemul său („Universul" din 16 august 1912).

Dumitru Popescu a plecat la Viena să-și valorifice invenția. Aci a fost contactat de un anume maior Gross, din partea contelui, în prezența căruia au început experimentările, trecînd apoi la perfecționarea sistemului, care devenea treptat operativ. În cursul unui zbor, într-o zi rece de toamnă, mecanicul s-a îmbolnăvit. Pe deasupra, un rezervor de benzină explodase, rănindu-l. A fost internat la spital, unde, după patru zile, la 10 noiembrie 1905, a și murit, avînd la căpătîi sub pernă, memoriul invenției sale. La cîteva ore după încetarea sa din viață, un emisar al contelui a venit la spital și a sustras memoriul. Emoția a fost mare ; printre cei care au protestat s-au numărat membrii Societății „România Jună", cărora D. Popescu le făcuse, după sosirea sa la Viena, o expunere, care îi entuziasmase. S-au înaintat și reclamații, dar fără folos. Au rămas faptele, pe care amintitul articol din „Universul" le-a sintetizat în titlul pe care l-a dat textului publicat : **Contele Zeppelin și-a însușit invenția unui român**. Iar cînd în septembrie 1916 un „Zeppelin" a aruncat bombe asupra Bucureștiului, înspăimîntînd populația pașnică, aeronava era înzestrată cu un dispozitiv sigur de dirijare... ce ar fi trebuit să poarte numele lui Dumitru Popescu. Astfel de „întîmplări" din lumea tehnicii sînt, din păcate, prea adesea uitate...

Un inventator care a creat tot în domeniul aeronauticii a fost **Ion Paulat**, mecanic la Șantierul Naval din Galați, apoi pe diferite vapoare ale Serviciului Maritim Român. Într-un atelier improvizat pe vasul „Turnu Severin", el a amenajat în 1908 unul dintre cele dintîi „tunele aerodinamice" cunoscute, pentru studiul profilelor de aripi. Adaptînd la o barcă o elice, el construiește mai întîi cel dintîi hidroglisor românesc. În fine, în 1910, ajutat bănește de aeronautul George Fernic, realizează primul hidroavion românesc, cu care efectuează o demonstrație la Galați, la 6 noiembrie 1911 (un an și șapte luni după zborul lui Henri Fabre din 28 martie 1910). Aparatul lui Paulat era un biplan amfibiu, la care planurile erau montate pe un fuselaj de forma unei bărci, unde se afla motorul și postul de pilotaj ; a fost unul dintre primele hidroavioane cu coca din lume. Tot Paulat a mai inventat și construit un original avion monoplan, cu care a efectuat în 1912 mai multe zboruri reușite. În 1933 a întemeiat asociația aeronautică „Aurel Vlaicu".

Ultimul de care ne vom ocupa în articolul de față este inventatorul **Filip Mihail**. Într-o perioadă în care se studia formula unui avion de tipul „aripă zburătoare" (Alexander Lippisch și alții), el proiectează, începînd din 1924 o originală avionetă de acest fel, „Stabiloplanul Filip Mihail" (vezi schița), care nu cîntărea, cu pilot cu tot, decît 370 kg., avea o anvergură de 9 m și o lungime de numai 3,7 m. Aripile (enorme față de lungimea minimă a fuzelajului) se puteau deplasa înainte și înapoi în timpul zborului, iar după aterizare erau pliabile, ceea ce permitea adăpostirea într-un garaj de automobil. A fost încercat în zbor în noiembrie 1933, obținînd în anul următor și certificatul de navigabilitate (calculele necesare construcției fuseseră efectuate de ing. Cristea Constantinescu). Aparatul a dovedit o mare stabilitate în zbor, fiind supiu și maniabil. A participat la mai multe mitinguri aviatice, a realizat și traversarea Carpaților...

Simpli mecanici... Dar iată ce a produs mintea lor !

I. M. ȘTEFAN ■

Morala bunului meseriaş (I)

Serviciile prestate populaţiei constituie în societatea modernă unul din elementele direct resimţite ale nivelului de trai. Firesc, deci, grija pentru volumul, diversificarea şi calitatea lor este o preocupare permanentă a partidului şi statului nostru. Congresul al III-lea al Oamenilor Muncii a stabilit, de asemenea, sarcini pentru dezvoltarea şi controlul permanent al acestor activităţi.

În 1986, volumul prestărilor de servicii către populaţie în Capitală a fost de trei ori mai mare decît în 1975, anul în care s-au lansat primele programe de dezvoltare sistematică a acestui domeniu. S-au modernizat 206 unităţi şi au fost igienizate 985, aceste acţiuni urmînd să se execute în toate unităţile pînă la sfîrşitul lui 1987. Au fost organizate 95 de unităţi-etalon, iar 48 au fost „mixtate" (oferă mai multe servicii în loc de unul singur). Au fost puse în funcţiune 140 de noi unităţi mai ales în sectoarele şi zonele care erau deficitare. S-au introdus 25 de noi servicii, mai ales la cooperaţia meşteşugărească. Amintim dintre acestea : reparaţii de calculatoare ; îndepărtarea condensului şi mucegaiului din apartamente ; dublări de ferestre şi uşi ; reparaţii de butelii pentru voiaj. Modernizările de utilaje au atins o valoare de 31 miliarde de lei. Au fost calificaţi în şcoli profesionale şi prin ucenicie la locul de muncă, numai în cooperaţie, 1615 tineri. Au absolvit cursuri de recalificare şi policalificare (a doua meserie) 354 de lucrători. Pe lîngă aceştia au fost perfecţionaţi prin cursuri de şase luni 45 683 de meseriaşi. Toate acestea au făcut ca producţia suplimentară faţă de planul anual să se ridice la o valoare de 3 000 000 lei.

Acesta fiind însă un domeniu prin excelenţă al contactului cu publicul, calitatea serviciilor prestate cuprinde în sine în foarte mare măsură şi atitudinea, comportamentul faţă de cetăţeni, buna cuviinţă, solicitudinea cu care li se vorbeşte, respectul cu care, la nevoie, sînt sfătuiţi şi îndrumaţi. Pentru că serviciul oferit cetăţeanului încorporează nu doar reparaţia — să zicem — solicitată la o haină, tratamentul obiectului adică, ci şi felul în care este tratat clientul.

Să vedem în practică, pe viu, cum stau lucrurile în cîteva unităţi.

Un om reconfortant

La ceasornicăria de pe calea Victoriei nr. 25, sau centrul nr. 42 al Cooperativei Artă şi precizie, l-am găsit la primirea comenzilor pe meşterul Andrei Marin. De o politeţe desăvîrşită cu clienţii, el face parte din cei ce asigură demnitatea şi morala bunului meseriaş. O cetăţeancă vine să ridice două ceasuri. Le caută, le ascultă şi o roagă să i-l mai lase o zi pe unul dintre ele : „Vă rog frumos. Nu-mi place ceva la el şi aş vrea să-l mai verific o dată şi eu." Un alt client, care se vede bine că nu-i este un cunoscut personal, îi întinde mîna la plecare. Meşterul se ridică în picioare pentru a da mîna cu el. Tot ce face şi tot ce spune sînt lucruri de un firesc desăvîrşit, dar şi conduita lui este aşa. După ce am văzut cele relatate aşteptînd la rînd, mă prezint şi aflu mai acolo că acel ceas a fost reparat şi întreţinut numai de Andrei Marin şi nici o altă persoană n-are voie să umble în el".

Spălatul rufelor şi comportamentul mai puţin... spălat

Iată cîteva informaţii sintetice care au fost centralizate la Consiliul municipal al sindicatelor Bucureşti din documentele încheiate de echipele de control al oamenilor muncii între 15 octombrie şi 1 decembrie, în unele unităţi ale Întreprinderii „Nufărul". Alături de munca responsabilă a multor lucrători din aceste unităţi, neregulile, incorectitudinea altora sînt vizibile ca petele pe o cămaşă numai bună de dat la „Nufărul". Se menţionează centre la care termenele de execuţie a prestaţiei sînt depăşite cu multe. Andrei Marin practică meseria de 40 de ani. Lucrează aici de un sfert de secol. În timpul liber citeşte. Într-o vreme se apucase de pictură, „dar m-am lăsat cînd am văzut cît de bine desenează fiul meu." (Student în anul I la arhitectură, unde a intrat pe locul întîi în vara lui 1984 n.n.) Aici, meşterul lucrează împreună cu alţi şase ceasornicari. El, cu schimbul lui, face cam 11 000 de reparaţii pe an. Îi întreb ce îi se pare important în conduita unui meseriaş. „Absoluta corectitudine în relaţia cu clientul şi în munca sa, alăturată competenţei." Andrei Marin nu se dezice de o viaţă de la acestea. Odată, i-au fost suficiente şapte minute ca să repare un ceas cu mecanism complicat, la care se chinuiseră două ore cîţiva specialişti. Altă dată l s-a prezentat o clientă care i-a întins un ceas şi l-a întrebat dacă îl cunoaşte. „Era un cronograf de aur. L-am recunoscut. Vreo 25 de ani, eu îl întreţinusem. Am întrebat-o unde este posesorul lui. Mi-a răspuns că unchiul ei murise şi îl l-a lăsat cu un bilet pe care mi l-a întins. Scria 4 pînă la 20 de zile, sau care restituie obiecte ce nu sînt cu-rate nici după aşa zisa curăţire pe care cetăţeanul a plătit-o anticipat. Nu sînt rare nici cazurile în care hainele sînt curăţate de... nasturi. Nu lipsesc obiectele de lenjerie pe care omul le aduce întregi şi le primeşte gata..rupte. Nu mai vorbim despre cele călcate necorespunzător ori necăloate. Ba mai mult, unitatea nr. 33 din Calea Moşilor, cea din strada Luterană nr. 2 ori centrul nr. 68 din şoseaua Ianculuî consumă inutil timpul cetăţenilor, punîndu-i pe drumuri şi prin faptul că „sesizările lor nu sînt soluţionate la timp sau sînt formal soluţionate". La unele unităţi, care curăţă cojoace şi covoare, s-a constatat că se încasau suprapreţuri. Sînt menţionate dintre acestea „unitatea Cosmos" din şoseaua Panteli-mon, centrele nr. 44 din şoseaua Colentina şi nr. 20 din strada Teiul Doamnei, unităţile din Calea Moşilor nr. 201 şi 308".

Între propunerile făcute în urma controalelor amintite este şi aceea ca în programele de perfecţionare a gestionarilor de centre să se includă şi lecţii speciale privind comportamentul civilizat faţă de cetăţeni. Tocmai pentru că sînt destui care au neapărat şi grabnic nevoie de astfel de lecţii. Realitatea arată că această cizelare a comportamentului lor trebuie întreprinsă, urmărită şi repetată sistematic. Nu credem că ar fi suficient să li se ţină o lecţie sau două lecţii, doar la asemenea cursuri unde fiecare poate să ajungă o dată la cinci ani. Dacă vom aştepta atît, unii vor îmbătrîni fără să-şi modifice năravurile, ba chiar se vor pensiona cu ele...

Nu de laude era vorba

Zilele trecute am însoţit la lucru echipa de control al oamenilor muncii alcătuită din tovarăşii Anghel Preda, Paul Misai şi Constantin Comănici. La unitatea nr. 42 (strada Smîrdan nr. 30) a Cooperativei Radioprogres, stăm de vorbă cu şeful de unitate, Dumitru Vasile. Dezordinea care domneşte în holul unde se primesc şi se eliberează aparatele nu este depăşită decît de lipsa de curăţenie de prin ateliere. Peste tot, o neaşteptată colecţie de pînze de păianjeni. Impasibilitatea gazdelor este una cu adevărat rară. Despre fotoliile cu pernele ferfeniţă, din care curge buretele, şeful de unitate se mulţumeşte să ne spună, cînd observă că le privim miraţi, doar atît : „Astea sînt casate de două ori". Ceea ce este o performanţă. Înseamnă cumva că după prima casare au fost reintroduse în inventar ca să mai poată fi casate încă o dată ? Originale şi mai ales întortocheate trebuie să fie căile contabililor de la Radioprogres. Aceeaşi sacră netulburare şi cînd echipa de control cere caietul pentru evidenţa banilor personali ai lucrătorilor din unitate. Şeful o strigă pe casiera Elena Ivan să-l aducă, dar vine numai răspunsul candid al acesteia : „S-a pierdut, tocmai s-a pierdut de cîteva zile !" În unitate, la tot pasul, dai de aparate pline de praf. Ni se spune că multe nu se pot repara şi sînt abandonate. De ce nu se pot repara ? Unul din lipsa unui potenţiometru variabil, altele din feluri-te motive depistate de meşteri. În multe cazuri însă reparaţiile întîrzie fiindcă unitatea nu este aprovizionată cum trebuie. Nu există nici o scuză pentru lipsa cronică din ateliere pînă şi a butoanelor de 2—3 lei care se produc, slavă domnului, în ţară şi care se găsesc în magazine. Unui client i s-a spus să-şi cumpere singur, de la magazin, un comutator — pentru aşa zisa claviatură — fiindcă unitatea nu este aprovizionată cu aşa ceva. Altfel, aparatul nu se poate repara. Din păcate, la aceste dificultăţi, care numai impresie strălucită nu pot să facă solicitatorilor, se mai adaugă şi alte motive care conduc la acelaşi nedorit rezultat. În sesizarea nr. 49, din 3 noiembrie a.c., un cetăţean spune că i s-a restituit la 1 noiembrie radiocasetofonul adus la 25 mai, cu verdictul că nu se mai poate repara. Îl verificase Cristian Neagu. Dar omul spune că, întors acasă cu un asemenea „diagnostic" s-a hotărît să intervină singur. „Am lipit eu un contact imperfect şi, de atunci, aparatul merge perfect". Citim la măsuri luate de şeful de unitate : „Cazul a fost prelucrat cu tot colectivul, fiind dat exemplu, ca pe viitor să nu se mai întîmple.". Ce să mai adăugăm ? Poate mulţumirile de pe fila următoare care i se aduc lui Dumitru Vasile însuşi pentru repararea unui aparat Gloria (Tehnoton). Numai că la bucuria aceasta clientul n-a ajuns tocmai uşor : „Prima dată mi-a fost înapoiat mai stricat decît îl adusesem." Cine îi „reparase" acea primă dată ? Dumitru Chilianu. La măsuri luate de şeful de unitate scrie tulburător de puţin : „Tov." Atît. Dumitru Vasile ne explică, amabil, că nu avea ce să scrie, fiind vorba de laude aduse tocmai lui. Numai că, în fond, era vorba de treaba de mîntuială făcută de colegul său, motiv pentru care el a trebuit să repare cu adevărat aparatul. Ce n-a observat şeful de unitate este o nimica toată : exact fondul problemei. Cu un asemenea mod de tratare a incorectitudinii şi lipsei de răspundere faţă de client, oricînd un alt om va păţi la fel.

DORIN GHERGHINESCU ■

Modernul tradiţional

Parada modei organizată la Muzeul satului de Centrul de estetică a produselor industriei uşoare (director Angela Petre) a fost în primul rînd o demonstraţie de tradiţional bun gust şi frumuseţe nouă. Creaţiile stiliştilor vestimentari nu numai că nu au distonat cu arhaicele piese ale expoziţiei de zadii maramureşene, în ambianţa cărora s-a desfăşurat parada ci, dimpotrivă, ultramodernul a conlucrat cu străvechiul într-o manieră care face din manifestarea de la sfîrşitul lui decembrie un eveniment al permanentului sezon care e valoarea.

Mai mult chiar decît o simplă paradă — trecerea în revistă a ultimelor modele inspirate din arta populară s-a constituit într-un prilej de meditaţie asupra valorificării tradiţiei şi interpretării formelor ei într-un context în care se pune acut problema găsirii unor mijloace eficace de anihilare a poluării folclorului, fenomen care n-a ocolit nici portul popular. Preluării mecanice a elementelor de vestimentaţie arhaică şi transpunerii lor grosiere în materialele diverse ale industriei uşoare contemporane — operaţie efectuată în special de diverse cooperative care au umplut unele vitrine ale magazinelor artizanale de manufacturi ostentativ folclorice, de un gust uneori de-a dreptul îndoielnic, în nici un caz reprezentativ pentru tezaurul de frumuseţe al portului nostru — acestor tendinţe vădit comerciale, deloc profitabile nici pentru reclama turistică, nici pentru educaţia patriotică a tinerei generaţii, Centrul de estetică a produselor industriei uşoare le-a răspuns printr-un spectacol de creativitate, marcat evident de constiinţa actului artistic.

În primul rînd, costumul popular dintr-o zonă etnografică sau alta este cercetat şi analizat ca un complex de îmbrăcăminte care a densificat în esenţializările sale milenii de experimente ale liniei, culorii, formei. Stiliştii textilişti depistează, înainte de toate, aceste stratificări „geologice" de expresivitate, depuse în veritabilul zăcămînt al fiecărei piese de port popular studiate. Abia în urma acestei analize de laborator etnologic, designerii vestimentari preiau o tendinţă sau alta abandonată de tradiţie sau explorează o direcţie posibilă de evoluţie în viitor. Ei se comportă în acest caz faţă de corpul tradiţiei cu precizia chirurgilor care fac un transplant, noul e introdus cu atîta precauţie încît complexul organic tradiţional să nu respingă grefa de modernitate propusă.

În al doilea rînd, stiliştii Centrului de estetică nu pastişează costumul popular propunînd variante tautologice, ci îl privesc ca pe un univers în sine căruia îi depistează elementele constitutive şi mai ales mecanica funcţională, ţinînd seama de datul esenţial al acestei veritabile arte care este portul : obiectele vestimentare nu sînt destinate unei receptări statice, ci unei destinaţii strict subiective, ele sînt singurele obiecte de artă receptate dinăuntrul lor, purtate nu doar într-o sală de expoziţie ci pe marea scenă care este strada, oraşul, lumea, universul uman.

Fie că e vorba de lungimea taliilor, linia umerilor unui suman, modul de împodobire a capului, diversele jocuri coloristice ale cojoacelor, contexturile cămăşilor, volumele poalelor, umeriţele detaşabile, asimetriile funcţionale şi multe altele, motivele străvechi din zone etnografice ca Bucovina, Bihor sau Banat sînt preluate în modul în care o orchestră de jazz sau una simfonică tratează o temă folclorică, respectînd identitatea ei arhaică, dar coborînd la esenţă şi dezvoltîndu-i potenţialităţile în forme şi viziuni de-o acută modernitate. Dincolo de faptul că veşmintele propuse de Centrul de estetică a produselor industriei uşoare sînt pur şi simplu frumoase „de-şi pun singure nume" — cum se spune în folclorul nostru —, ele sînt competitive în cea mai bună avangardă a modei actuale şi, în acelaşi timp, ne reprezintă cu tot ce are mai intim portul nostru popular !

ION ZUBAŞCU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Primim de la **Consiliul popular al municipiului București**: Urmare scrisorii lui Mario Stebe din București, în care acesta propunea executarea unor lucrări de remediere a bazinului destinat kinetoterapiei, de la Spitalul de copii Berceni, vă informăm că în scopul rezolvării problemei a fost necesară o perioadă mai îndelungată de timp, impunîndu-se colaborarea mai multor factori, printre care reprezentanți ai I.P. Arges, I.P. București, D.S.M. București, D.G.D.A.L. și ai Consiliului popular al sectorului 4. S-a stabilit și avizat soluția de remediere, urmînd a se proceda la executarea lucrărilor, termenul fiind sfîrșitul trimestrului I al anului 1987.

■ **Consiliul popular municipal Craiova** răspunde lui Mihai Lazăr: Întrucît sînteți pensionat gradul II de invaliditate, s-a hotărît scutirea de contribuția în bani, și în muncă pe anul 1986; **Consiliul popular al județului Suceava** ne informează: cetățenilor vîrstnici Ilie Covătaru și soției sale din Cîmpulung Moldovenesc, li s-a redus contribuția bănească, fiind scutiți și de contribuția în muncă.

■ Ziua de 1 noiembrie 1986, data pensionării mele, ne scrie **Mihai Zîrnă din București** (str. D. Petrescu 73, bl. S-2, ap. 134) — a fost destul de tristă pentru mine. De ce?... Pentru că după 44 de ani de muncă neîntreruptă la I.T.M. București, cu calificative dintre cele mai bune, după ce am format serii întregi de tehnicieni care au dus faima noastră și peste hotare, iată că — vă scriu și acum cu stringere de inimă, colectivul din care făceam parte nu a găsit fie și măcar un prilej de cîteva momente pentru un simplu „mulțumesc", sub forma unei strîngeri de mînă. Asemenea atitudine nu mi se pare firească pentru că ea demoralizează, și în același timp constituie un rău exemplu pentru alții".

■ Pentru cîțiva cetățeni care ne-au solicitat sprijin în soluționarea situației lor profesionale — vești bune de la factorii cu care conlucrăm — cărora le mulțumim pe această cale și le urăm tradiționalul „La mulți ani!". **Consiliul popular al județului Brașov** răspunde lui Gheorghe Frunză din Oltet: Începînd cu 1 decembrie 1986 ați fost trecut în gradul III de invaliditate cu drept de muncă de 1/2 normă. De la această dată s-a procedat la reîncadrarea dvs. în cadrul aceleiași secții a Combinatului chimic Făgăraș urmînd să beneficiați de toate drepturile conferite de lege; **D.P.M.O.S. Argeș** ne informează că Lihanei Zoica Dilirici din Berevoiești i s-a emis repartiția nr. 5995/1986 pentru Întreprinderea de automobile ARO din Cîmpulung Muscel; **Consiliul popular al județului Neamț** ne înștiințează că Elena Tudosă din Piatra Neamț a fost repartizată la A.C.M.R.I.C. Piatra Neamț cu data de 29 noiembrie 1986; **Consiliul popular al județului Ialomița** ne încunoștințează: Constanța Crăciun din Urziceni s-a angajat la Întreprinderea de industrializarea sfeclei de zahăr Urziceni; **Direcția generală comercială a municipiului București** ne răspunde că Adriana Gorocilă a fost recomandată, în vederea încadrării, Întreprinderii comerciale de stat pentru legume și fructe București; **Inspectoratul județean școlar Dîmbovița** a revenit asupra hotărîrii luate, în sensul că Niculina Bondu, profesoară de biologie la Școala generală din localitatea Dărmănești, a rămas pe postul solicitat și pentru anul școlar 1986/1987.

■ Profesorul **D.D. Stancu din București** consemnează întîlnirea absolvenților Institutului pedagogic de învățători din București, promoția 1961. Deci, după 25 de ani. Diriginta, profesoara de pedagogie Maria Fabian, strigă catalogul, conform uzanțelor. Urmează firul mărturisirilor. Sînt învățător în satul meu, Ionești de Argeș, spune fostul student Florea Stancu și sînt căsătorit cu o colegă de școală, învățătoare și ea. Tot învățătoare sînt și eu, răspunde Marioara Budescu, deși am obținut o altă calificare pe linie universitară; Liceul pedagogic București, unde lucrez, este ca un laborator. Și eu sînt învățător la Albești (Argeș) spune Vasile Arion. Și eu sînt învățător! Și eu sînt învățător! răspund, pe rînd, fostele studente Stela Pandele, Constanța Marcu, Nadejda Lungu, Olga Lungu, Lucia Ivanciu, Georgeta Bratu.

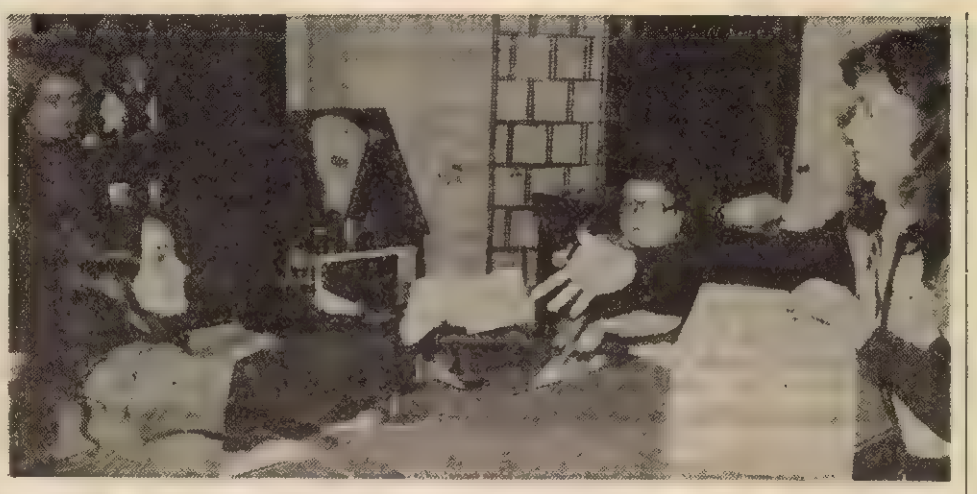

La Oficiul poștal 33 București, Elena Soare, Ana Iliescu și Carmen Vasile îngrijesc ca scrisorile dvs. să aibă cel mai scurt drum

Citind această însemnare de suflet semnată de profesorul bucureștean D.D. Stancu, actualmente pensionar, mi-am dat mai bine seama cît de îndrăgită este această profesiune de dascăl și cîte astfel de exemplare vieți și destine avem dedicate învățăturii și luminii din cuvînt.

■ **Primim de la Consiliul popular județean Neamț**: Stelian Jipa din comuna Borlești are 19 ani și este absolvent al școlii profesionale, promoția 1986, calificat în meseria de mecanic mașini și utilaje. La absolvire a fost repartizat la Șantierul naval Giurgiu. La data de 1 decembrie 1986 s-a discutat cu susnumitul și a fost îndrumat să se prezinte la Șantierul naval Giurgiu.

N.N. Din cuprinsul scrisorii reiese însă că în luna februarie 1986 Stelian Jipa a absolvit al doilea din clasă, ca medie, școala profesională de pe lîngă I.A. Bacău, unitate cu care are altminteri contract încheiat și parafat. Iar din luna februarie și pînă în decembrie a.c. unitatea băcăuană a angajat totuși personal muncitor avînd aceeași calificare cu a lui Stelian Jipa. Ce să înțelegem?

■ Primim, de la **Consiliul popular orășenesc Zărnești (Brașov)**, răspuns la scrisoarea unui grup de 11 maiștri instructori de la Liceul „6 Martie" din Zărnești: Încadrarea persoanelor în cauză la Întreprinderea „6 Martie" a fost făcută în baza avizului Ministerului Muncii nr. 4789/86, care prevede că retribuția tarifară pentru maiștrii instructori încadrați în funcții tehnice, se face potrivit punctului 10 din anexa 6 la Decretul 100/79, respectiv, pînă la clasa de retribuire corespunzătoare retribuției tarifare avute ca maiștri instructori. Precizări suplimentare au fost aduse prin adresa M.E.I. nr. 9246 1986. Ținînd cont de această prevedere impusă la încadrarea peroanelor în cauză, li s-a păstrat acestora clasa de retribuire avută ca maiștri instructori și li s-a acordat gradația corespunzătoare în noua funcție de tehnician principal sau de tehnician. Drepturile bănești privind sporul de vechime în această unitate, pînă la primirea ultimelor precizări ale M.M. și M.E.I. au fost plătite în procente corespunzătoare sectorului de învățămînt.

S-au luat măsuri ca începînd cu data de 1 ianuarie 1986 să li se recalculeze aceste drepturi în funcție de vechimea fiecărula și să li se acorde aceste diferențe, retroactiv.

■ **Ioan Gh. Tătaru din satul Prosăinici**, comuna Miroslava, județul Iași, ne scrie în numele cîtorva cetățeni din comună că Vasile Albu, Neculai Lehu, Ene C. Tătaru, Ioan Gh. Moroșanu, Catinca Gh. Tătaru, Maria Gh. Tătaru, M. Cojocaru, Margareta Moroșanu, Costache Lupu, Petru P. Burada, Cosma Lisnic, Elena Hriscu, au deținut în anul 1986 mai multă suprafață de lot în folosință decît este prevăzut în statutul C.A.P. Iar pensionarilor de stat Dumitru Vizu, Costache Crudu, Ion Mihăilă, li s-a atribuit de asemenea lot în folosință, fără să fi muncit efectiv în C.A.P. Nu aceasta este însă rău cel mai rău, spun sătenii, ci faptul că la C.A.P. Miroslava există, an de an, suprafețe însemnate de teren lăsate în paragină (pîrloagă). Una peste alta, C.A.P. Miroslava reține în mod nejustificat 20—30 la sută din pensiile membrilor C.A.P. Poate ne răspunde Direcția agricolă județeană. Ușor de ce această situație nedorită la C.A.P. Miroslava?

■ **Primim de la U.J.E.C.O.O.P. Brașov** răspuns la scrisoarea Emiliei Boldeanu, asistentă la Dispensarul medical Tărlungeni: „Măsurile care s-au dispus de noi, conducerii cooperativei Tărlungeni, au fost aplicate, iar din verificările pe care le-am făcut recent constatăm că starea disciplinară în rîndul lucrătorilor **pare a fi îmbunătățită**".

N.R. Un răspuns absolut formal din care nu rezultă de fel ce măsuri s-au luat față de un minus în gestiune de 35 000 lei (produs de Elena Szas de la Autoservirea nr. 1 Tărlungeni). Lipsește copia de pe răspunsul adresat Centrului sanitar antiepidemic Brașov. Paradoxal, lipsește chiar și răspunsul către revista „Flacăra" i Ne-a parvenit copia ștearsă a unui răspuns adresat de U.J.E.C.O.O.P. Brașov factorilor locali. Se poate și așa? Cei în drept vor decide.

■ Numele meu este **Constantin Rainer** și domiciliez în București, (str. Vasile Grozavu nr. 17, Sectorul 5). De ce vă scriu? Am cumpărat de la I.D.M.S. București o mașină Dacia 1300. După două zile de rodaj am observat kilometrajul că înregistra mai mult decît trebuia. M-am dus la reprezentanța Dacia-Service din cartierul Militari, unde maistrul șef mi-a trecut „kilometraj defect" pe factură. S-a justificat că nu dispune în magazie de un asemenea kilometraj. M-am dus la Dacia-Service din cartierul Pantelimon. Nici acolo nu aveau kilometraj de schimb. Mi l-au reparat în așa hal încît kilometrajul a rămas blocat la 0! Cum pot să circul fără să știu cîți km am la bord și, mai ales, cu cîți km merg la oră? Nici din provincie n-am reușit să-mi procur piesa defectă.

■ **Primim de la Ministerul Muncii, Direcția generală asigurări sociale, pensii și asistență socială**, răspuns pentru Elena Bunghez din Comarnic: Potrivit art. 6 (2), litera „a" din Decretul nr. 410/1985, pentru copiii rezultați din căsătoria anterioară a unuia dintre soți, alocația de stat se acordă în aceleași condiții ca și pentru copiii proveniți din a doua căsătorie. În același mod a fost reglementată această problemă și pînă la 31 decembrie 1985, pe baza Decretului nr. 246/1977.

Față de cele de mai sus, începînd cu luna următoare celei în care v-ați recăsătorit, beneficiar al alocației de stat pentru copilul dv. din căsătoria anterioară este soțul actual, indiferent dacă a înfiat sau nu copilul respectiv și indiferent dacă pentru acel copil primiți sau nu pensie de întreținere.

■ „Sînt responsabilul unui centru de închiriat biciclete din **Băile Herculane** (Caraș Severin), **scrie Dumitru Ștef.** Mă adresez dv. cu următoarea problemă. Regulamentul de circulație prevede că o bicicletă să fie echipată cu far, dinam și catadioptrii, în special pentru cicluațiile pe timpul nopții. Aici e buba. Mulți tineri închiriază bicicletele pentru o oră la suma de 8 lei. Coboară scări cu bicicletele și le defectează sistematic. Alteori le descompletează. Aici nu mai poate fi vorba de avîntul pe care l-a luat sportul velo și nici de civilizația străzii, ci de civilizația unor indivizi care confundă proprietatea obștească, desigur, cu cea personală".

■ **De la Direcția agricolă a județului Buzău**, un răspuns la scrisoarea lui Radu Tudor din Rîmnicu Sărat: Prin numărarea berbecuților ce aparțin Asociației economice intercooperatiste pentru îngrășarea ovinelor Topliceni, s-au găsit în plus 4 capete la o primă numărare și 32 la alta, care s-au înregistrat în evidența contabilă. În luna decembrie 1985 o comisie a verificat activitatea de producție și integritatea mijloacelor materiale și bănești, constatînd o serie de deficiențe. După verificare, oameni din conducerea asociației și șeful de fermă au continuat sacrificarea berbecuților fără aprobarea D.G.A.I.A., în loc să se ocupe de hrănirea corespunzătoare a animalelor. Avînd în vedere cele constatate D.G.A.I.A. Buzău a hotărît înlocuirea din funcția de director a lui Marin Neagu și a șefului de fermă Tudor, Radu, iar medicul veterinar Nicolae Zugravu de la Dispensarul veterinar Topliceni a fost transferat ca șef de fermă la C.A.P. Rm. Sărat.

■ Cititorul **Petru Gheorghiu** din str. Muntuleasa nr. 40 București, sesiza într-un număr trecut al revistei că monumentul „Lupoaica" este amplasat necorespunzător în parculețul Dorobanți, aproape ascuns de vegetație, propunînd edililor Capitalei să-i găsească un amplasament favorabil. Subscriind acestei propuneri, încă din luna octombrie 1984 am scris presei, relatează Emanoil Ștefănescu, din str. Doamnei nr. 27—29, București. Am primit un răspuns aproximativ din partea factorilor de cultură, în sensul că statuia este judicios amplasată, doar că se impune să fie mai bine pusă în valoare printr-o ușoară degajare a vegetației din jur.

Fără-ndoială, pentru a fi văzut și admirat de cît mai mulți cetățeni, acest monument care simbolizează și originea latină a poporului nostru, trebuie reamplasat într-un loc central și de intensă circulație.

■ De la o vreme în Carpații notări au început să apară tot mai mulți cabanieri tineri. Oameni energici, cu dragoste de munte, operativi, gospodari și ospitalieri, așa cum li se cere și așa cum le șade bine. Printre cei cunoscuți se numără și Alexandru Dușe. Are numai 25 de ani și este originar din Sibiu. Într-un an de zile a reușit — la cabana-hotel Negoiu — amplasată într-un tulburător de frumos peisaj alpin, să facă ceea ce alții n-au făcut în zece — ne scrie **Petre Grigore din București.** A pus la punct iluminatul electric, precum și captarea apei curente de izvor, atît de necesară la bucătărie, cît și la instalațiile sanitare. Într-un timp relativ scurt a reușit să renoveze întregul edificiu. Cea mai îngrijită și solicitată bază turistică din Munții Făgărașului își așteaptă, cu dragoste, vizitatorii.

■ **Primim de la Regionala de Căi Ferate Timișoara:** Din cercetările făcute la sesizarea Teodorei Teampă din Craiova s-au stabilit vinovați Damaschin Botoș, șef de tren, Ilie Birsan, șef de echipă, Romulus Destimpar, lăcătuș de revizie și impiegatul de mișcare Vasile V. Topor. În urma neajunsului întîmpinat în trenul 1938 între stațiile Anina și Oravița și a dovedirii veridicității celor semnalate, s-au luat următoarele măsuri: Damaschin Botoș a fost retrogradat în funcția de conductor tren pe timpul unei luni; Ilie Birsan a fost retrogradat în funcția de meseriaș cale I pe timp de trei luni; Romulus Destimpar a fost retrogradat în funcția de montator vagoane pe timp de trei luni; iar Vasile V. Topor a fost sancționat cu retragerea a trei gradații pe timp de trei luni.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

● **Zainea Olimpia** — com. Gugești (Vrancea): Este legal, fiind elevă la seral și încadrată în muncă. ● **Sbircea Alexandra** — Drobeta-Tr. Severin: Adresați-vă cu cerere, însoțită de documente, Consiliului popular. ● **R.I.** — Tg. Mureș: Dosarul de pensionare se întocmește de către unitate, la împlinirea vîrstei, cu 90 zile înaintea datei propuse pentru pensionare, iar persoana respectivă trebuie să continue activitatea pînă la emiterea deciziei. ● **Gheorghe Irina** — Timișoara: Numai medicul poate stabili pierderea capacității de muncă și propune pensionarea de invaliditate. ● **Tudor Ana** — Pitești: Deoarece din 1971 n-ați mai lucrat nici o zi la C.A.P., nu puteți beneficia de lot în folosință pe baza certificatului medical prezentat, pe motivul că boala nu a survenit în timpul activității. ● **Mirzacu Ion** — Pitești: În calculul retribuției medii tarifare nu s-a luat în considerare indemnizația pentru funcția de contabil șef, iar Decretul 210/1977 a fot abrogat prin art. 15 din Decretul 325/1983. ● **Constantinescu Lucian** — Barșov: Cu adresa nr. 10093/20.02.1986, Consiliul popular municipal a făcut cunoscut tuturor instituțiilor, întreprinderilor, precum și Asociației de locatari schimbarea numărului și a denumirii străzii. ● **Panait Radu** — satul Cuza, com. Slobozia Conachi (Galați): Decretul 246/1977, art. 11, punctul 2 prevede că alocația de stat pentru copii nu se acordă cumulativ cu bursa, persoanele îndreptățite putînd să opteze pentru bursă sau alocație. ● **Cristea P. Petrică** — com. Răcăciuni (Bacău): Vă sfătuim să încercați să urmați cursurile unui liceu de specialitate și precis că într-o zi... „soarele va răsări" și pentru dv. ● **Constantinescu Nicolae** — București: Dacă Ministerul Educației și Învățămîntului apreciază că dovezile din dosarul de reconstituire întocmit de inspectoratul școlar în raza căruia funcționează sau a funcționat școala respectivă, nu sînt concludente, poate dispune organizarea de examene pentru verificarea cunoștințelor solicitantului, la una dintre școlile desemnate de inspectoratul școlar. ● **Corelescu Ștefan** — Tîrgoviște: Costul energiei electrice consumată pentru funcționarea liftului, cît și plata pentru apă caldă menajeră se suportă în mod egal de toți locatarii (pe număr de persoane), indiferent de forma de proprietate a locuinței, iar sumele pentru revizii numai de către proprietari. ● **Despina Ion** — Suceava: Din cîte știm, nu mai funcționează.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Cîte vieți am trăit anul trecut

În mine feroviarii au un prieten pe viață. Nu numai pentru că mă duc și mă aduc din drumurile prin țară, de unde îmi trag seva reporterică-ească. Ținuta lor morală am verificat-o și într-o întîmplare veche de 15 ani. Într-o comună de lîngă Iași, o femeie gata să nască, făcuse o complicație, trebuia operată de urgență, la oraș, sau adus medicul acasă. În acea iarnă omătul era cît omul. Nici trenurile nu circulau pe acea porțiune de drum. A fost o mare alertă telefonică, schimburi de păreri, cum să se procedeze. Un mecanic de locomotivă, cu coechipierul său, au propus să facă drumul cu lopata. Curățau drumul, înainta locomotiva, se oprea, iar înaintau. Medicul și sanitarul s-au înghesuit în locomotivă și, cu schimbul, cei patru au deschis drumul pînă în comună. Am avut norocul să fixez pe peliculă acest moment deosebit de solidaritate umană. Copilul, mama, au fost vedetele Festivalului internațional de reportaj de la Cannes, iar eu povesteam amănunte care lipseau de pe ecran. Mi-am amintit de acei oameni, al căror nume s-a șters din memorie, dar nu-i voi uita niciodată înotind prin zăpadă, „trăgînd" pur și simplu locomotiva, să ajungă la timp să salveze o tînără mamă și pruncul ei.

Chiar dacă nu de tensiunea amintirii ieșene, tot sublimul a fost atins și în desfășurarea energiilor pentru schimbarea înfățișării unui oraș. La Satu Mare nu se mai știa cînd e zi cînd e noapte, munca se înlănțuia non-stop, încît centrul creștea „într-o zi cît altul în zece". Arhitectul Porumbescu, cu energia unui tînăr, dar cu experiența unui profesor septuagenar, și-a pus întregul suflet la temelia orașului. Și oricît va trece timpul nu i se va uita numele...

Necunoscuta timișoreancă, care dintr-o privire m-a înțeles, (căutam un fapt special) m-a luat sub „aripa" ei ocrotitoare și mi-a arătat șantierul grădinii botanice, „care s-a transformat dintr-un teren viran într-o materie de studiu". Era atîta sărbătoare în activitatea, de după orele de lucru, a sute de oameni, încît încă odată se verifică constatarea : ce faci cu suflet, din prea plinul inimii, nu poate ieși decît bine și folositor pentru semeni.

Cuvintele simple, imposibil de împrumutat, pentru că sînt numai ale ei, ale Mariei Spiridon din Avrig, ar putea valora cît o scumpă carte veche. Nu m-a primit niciodată în casa ei țărănească, cu scoarțe și perne pînă-n tavan, cu neprețuitul război de țesut fără să fie îmbrăcată cu costumul ei de Avrig, cu tulpan negru pe cap.

— Maria Spiridon, ați fost departe în lume, pînă-n America !

— Eu care nu trecusem singură o stradă în București ! Am fost să demonstrez cu războiul meu de țesut !

Într-adevăr, printre bagaje, în avion, a pus și războiul de țesut. Vameșii l-au privit lung, uimiți și amuzați.

— Stăteau în jurul meu și nu le venea să creadă că din aceste mîini ies cîmpuri cu flori, figuri geometrice...

În Insula Mare a Brăilei, astă iarnă, bătea un vînt de credeam că o să măture din loc, nu numai zăpada, nu numai căsuțele din lemn, dar și tractoarele. Șefii de fermă erau neclintiți, lacrimile le înghețau pe față, gerul le îmbujora fețele dar lucrau avînd în față prosperitatea viitoare a verii, lanurile împovărate de pline albă.

Vis à vis, la Șantierul naval vasele ajungeau pe cală veghește ca niște copii care învață să meargă. Din tablă, lemn, cuie, navele luau proporții, răspundeau la comenzi, învățau să despice apele, își asumau încărcături viitoare. Citeva copilițe în salopete imblănite, erau salutate cu respect de maiștri încărunțiți. Inginerele navaliste, șefe de proiecte îndrăznețe, treceau prin șantier respectate pentru multa lor știință de carte, răsfrîntă asupra navelor. A fost înfrîntă prejudecata că mintea unei femei nu este suficient de abstractă, de analitică, pentru a-și pune semnătura pe o navă.

Academicianul profesor Caius Iacob e la vîrsta cînd ar putea doar să se plimbe și să se bizuie pe notorietatea care și-a cîștigat-o într-o jumătate de secol de muncă științifică. Da de unde ! Cursurile cu studenții, lungile drumuri solitare prin labirintul matematicii fin de disciplina unei vieți, pe care a petrecut-o în tovărășia lui Newton și a lui D'Alembert.

De cîte ori o întîlnesc pe micuța Daniela aflu starea la zi a șantierului Dîmbovița. „Acum s-a asfaltat ! Nu mai este apă ! Din nou este apă ! O să mergem cu barca ! Tata a spus că va fi mai frumos decît în Cișmigiu..."

Pe tată, un tînăr blond, subțirel, l-am cunoscut chiar pe șantier. Inginerul Constantin Jalbă este brigadier șef. Fetița lui, de numai cîțiva anișori, nu vorbește despre păpuși, despre cum se joacă. Adîncimea Dîmboviței, lungimea cursului ei, plăcile de beton, sînt elementele care trec din lumea tatălui într-a fiicei.

Abia aștept s-o revăd pe Cella Serghi, să-mi spună cît a înaintat la cartea care-i ia oră după oră, zi și noapte... Am să caut să-i „fur" din acest timp prețios o jumătate de ceas ca să-mi vorbească, pentru sufletul meu, despre marii ei prieteni : Camil Petrescu, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat Bengescu, Eugen Lovinescu, Mihail Sebastian... La fel de frumoasă, ca-n portretul Magdalenei Rădulescu, la fel de exigentă cum a fost de cînd s-a lăsat „devorată" de scris, la 80 de ani, fără cîteva luni, Cella Serghi e continuu cu manuscrisul ei, într-o lume în care deocamdată nu putem fi decît intruși ..

Profesorul doctor Dan Setlacek este pînă peste cap un om al profesiunii sale. Cu toate acestea îi place să stea de vorbă, să afle ce se întîmplă în alte domenii, dar sala de operații îl ocupă și-l... preocupă. Numai în această toamnă, în luna septembrie, l-am văzut ca un școlar în vacanță. Terminase de redactat un tratat, în colaborare cu profesorul doctor Eugen Proca, în Clinică erau puțini oameni internați. În cabinetul său era o atmosferă plăcută, de sărbătoare. Nu mai era loc să arunc nici un ac printre atîtea flori primite de ziua sa de naștere. L-am văzut mulțumit că putea să aibă o pauză mai lungă.

— Vă face bine această stare. Ați vrea să se prelungească ?

— O zi de lene, la cîțiva ani odată, merge...

A doua zi a fost ca... înainte. De atunci încerc să-l conving că și interviul este tot o operație, trebuie să-i rezerve niște minute.

— Ce spui dumneata, între timp operez un om, e altceva !

Mă înclin... Cum în singura zi liniștită dintr-un an îmi promisese că-mi va spune ce gîndește despre diferența dintre scrisul medical și cel literar „adulmecam" idei originale, interesante. Trebuie să stăm de vorbă în 1987, tovarășe profesor !

Chiar dacă am fost alături cîteva clipe, dacă am respirat doar cîteva secunde același aer, dacă am schimbat în fugă gînduri, dacă n-am făcut decît cîțiva pași împreună, nu uit aceste întîlniri. Îmi rămîn amintiri durabile pentru că orice trăire, pe aceeași lungime de undă, este definitivă.

O zăresc pe Daniela. Cu părul în vînt, cu fularul de cîteva ori înfășurat în jurul gîtului, mă anunță ceva deosebit.

— Știați că și mama e constructor ?

...Vom avea un nou subiect. Ce altă fericire mai mare ți-ai putea dori ca reporter... Cu fiecare om pe care-l cunoști simți că mai trăiești tu însuți o viață !

CARMEN DUMITRESCU ■

Povestiri într-o frază

● Din cele ce am citit și am auzit de la oameni luminați, am înțeles că dacă într-o frază ai spus tot ce-ai fi putut spune într-un roman, asta nu înseamnă că ai avut puțin de spus, ci doar că ai avut tăria să tai din roman tot ce era inutil !

● Unii merg înainte fără să privească înapoi și nu-și dau seama că au înaintat lin și ușor pentru că grupile nu se aflau în fața lor, ci apăreau imediat în urma lor.

● Dacă „teatrul începe de la garderobă" ar fi un adevăr universal, ce s-ar întîmpla cu teatrele din țările calde, care nu au garderobă ?

● „De ce are omul umbră ?", l-am întrebat pe un copil care mi-a răspuns pe loc: „Ca să nu fie singur, cînd e foarte singur !"

● După ce tăia pîine, nana Lena strîngea cu grijă firimiturile, le ținea puțin în palmă și cu un gest aproape solemn le îndrepta spre gură mestecîndu-le încet : „Grîul, zicea ea, n-are preț în bani, el costă 365 de zile de muncă pe an".

● Deasupra biroului modest de unde conducea imensitatea de șantier din creierul munților, un om, cărunt nu-i plăcea deloc vorba lungă, agățase un carton pe care chiar el scrisese cu litere ca de școlar : „Cînd pleci — pleacă !".

ALEXANDRU STARK ■

Etica de fiecare zi

Biletul din parbriz

Recunosc de la bun început că nu sînt omul care să aibă pretenția ca, zi de zi, totul să-i meargă din plin. În ziua la care mă refer, însă, parcă prea multe îmi merseseră pe dos. Ceea ce a umplut, cum se zice, paharul, a fost lovirea mașinii.

Fusesem invitat de un amic la cină. Bun prieten încă din facultate, acum om așezat, cu nevastă și copii, a insistat mult să mă duc cu familia. N-aș fi vrut să-l deranjez lui-du-i pe toți ai mei, dar n-am avut încotro. Mi-a spus că fără copii n-am ce căuta, iar dacă nu mă duc se supără.

De obicei, deplasările de acest gen le fac cu mijloacele de transport în comun sau, dacă nu-i prea departe, chiar pe jos. De data aceasta însă, insistențele amicului m-au obligat să mă abat de la regula pe care mi-am impus-o din momentul cînd mi s-a livrat mașina și am primit cheile în mînă. Am pleoat cu „Dacia".

Amicul era cunoscut pentru pălinca lui curată, tare și parfumată, pentru vinul din boabe de strugure, alese, una și una, spunea el, cu propriile sale mîini. Plecînd cu mașina, din două, trebuia să aleg una: ori să nu beau de loc, ori să beau și să las mașina acolo. Am ales-o pe prima. M-am gîndit că are și un caracter educativ, în primul rînd pentru cei cinci copii care aveau să fie de față: trei ai mei și doi ai gazdei.

La prieten veselie mare. Mari și mici ne-am bucurat de revedere. Bun gospodar și priceput la toate, ne pregătise fel de fel de surprize. Deși, recunosc, am înghițit de multe ori în sec privind mărgelușele de pălincă gălbuie și reflexele vinului rubiniu, totuși nu am băut nici un strop de alcool.

...Mergînd înapoi spre casă, văzînd și auzind pe ai mei ce veseli și bine dispuși erau, m-am felicitat. De două ori m-am felicitat. O dată pentru că m-am dus cu mașina, acum nemaifiind nevoit să aștept prin stații sau să alerg după taxi și, încă o dată, pentru că trecusem cu bine testul: am rezistat tentațiilor, eram un tată ce constituia, cum se zice, un bun exemplu.

Ajuns în fața blocului, am lăsat familia acasă, iar eu am plecat mai departe, să duc mașina la garaj. Ajung, mă dau jos, aprind lumina și... Privirile îmi rămîn țintuite pe partea din față a capotei și masca mașinii. Mă apropii, pipăi, privesc și examinez. Vopseaua sărită, zgîrieturi, burdușeli. E clar. Cineva mi-a lovit mașina, la parcare, în timp ce eu sus, la amicul meu, mă „sacrificam", mă luptam cu fel de fel de tentații, tocmai pentru a nu pricinui, mie și altora, necazuri cu mașina. Simt că îmi plesnește capul.

Ajuns acasă, n-am spus nimic. N-am vrut să mai indispun și pe ai mei. De ce să le strice și lor seara ? Prea fusese frumos. Ar fi fost păcat. M-am frămîntat însă toată noaptea, gîndindu-mă la necaz, la ghinionul ce l-am avut de a parca lîngă un neisprăvit, la alergătura ce am să trag pentru a repara mașina, la cîte și mai cîte.

A doua zi dimineața m-am îndreptat spre garaj, hotărît să plec cu mașina și să cer directorului o învoire pentru a mă prezenta cu ea la miliție și de acolo la reparat. Deschid portiera. Intru în mașină, apăs o dată, de două ori pe pedala de accelerație, trag șocul și mă pregătesc să „dau" la chei. Mă opresc însă. Privirea mi-e atrasă de o hîrtie jumătate intrată sub scaun. O ridic și citesc : „Regret mult și-mi cer scuze. Fiul meu a lovit mașina. Sîntem gata să plătim reparația. Rotaru — șos. Olteniței 5". Am citit încă o dată biletul și nu-mi venea să cred. Surprins, mirat și, de ce să n-o spun, chiar uluit de cele cîteva cuvinte, de noblețea gestului în aparență minor.

După-amiaza am fost în șos. Olteniței. Semnatarul biletului găsit de mine în mașină lipsea. Un vecin mi-a spus :

„— Nea Rotaru nu-i acasă. L-am văzut plecînd cu nepoțelii. Vedeți, s-ar putea să fie colo în parc". Și, cu mîna, mi-a arătat direcția în care trebuia să merg.

Nu mi-a fost greu să-l găsesc. Stătea pe o bancă. Copiii, doi băieței, se jucau cu un trenuleț din lemn și tablă.

Din cîte am înțeles omul lîngă care mă așezasem a fost mecanic și lăcătuș la „Griviția Roșie", pensionar de aproape 12 ani. În seara cînd eu am fost în vizită la amicul meu, el se afla la fiul său, „inginerul de la șase". La puțin timp după ce parcasem, el se pregătea de plecare. Fiul s-a oferit să-l ducă acasă cu mașina. Din grabă și neatenție, tînărul Rotaru, începător în ale șoferiei, mi-a lovit mașina. După ce a făcut pozna, a vrut să plece. Tatăl însă l-a oprit zicîndu-i :

„— Nu, nu-i bine și nici frumos ceea ce vrei să faci. C-ai greșit, nu-i nici o o nenorocire. Se mai întîmplă. Gîndește-te însă cum să îndrepți lucrurile. Nu-l putem lăsa pe om așa. Trebuie să-l ajutăm să-și repare mașina".

Cu vorbe simple, privind din cînd în cînd la cei doi nepoți, cel ce lucrase „aproape o jumătate de veac la atelierele noastre", cum zicea el, s-a străduit să mă lămurească de cele întîmplate în seara cu pricina. Din cînd în cînd se scuza, spunînd că-i pare rău și pentru mine și pentru fiul său. Din cîte mi-a explicat, mi-am dat seama că și el în seara aceea dăduse fiului său o lecție vie de felul cum trebuie să ne comportăm fiecare dintre noi în viața de zi cu zi.

VASILE DUMITRU ■

Aprindeți farurile!

Eram la stop așteptînd schimbarea culorii la semafor și un conducător auto, foarte grăbit, a ieșit din rînd, a lovit ușor mașina din față și a trecut peste stop. Omul de la volan, abia revenindu-și din stupoarea accidentului, a așteptat liberul de trecere, timp în care, celălalt dus a... fost.

Am auzit vecini, prieteni plîngîndu-se, mult în ultima vreme, că își găsesc, în parcaj, mașinile tamponate. Din zecile de asemenea întîmplări, o singură dată am aflat că vinovatul și-a cerut scuze, printr-un bilet pe parbrizul mașinii, lăsînd numărul de telefon pentru clarificarea incidentului. Un gest normal, care capătă proporții, cînd 99 la sută dintre făptași încearcă să ascundă inabilitatea unei parcări printr-o altă faptă nedemnă.

Tot așa, alte gesturi reprobabile, de puține ori sancționate, pentru că se petrec pe ascuns noaptea.

De cîte ori nu v-ați găsit mașina nouă cu zgîrieturi, cu nume și adrese scrise cu vîrful unui cui, antena îndoită, ventilele de la cauciucuri lipsă, becurile de semnalizare dispărute, oglinda retrovizoare spartă sau furată ! (fiată că nu mai m-am putut stăpîni și am scris ceea ce trebuia). La adăpostul nopții, hoții de mină a doua, șterpelesc ce pot, indiferent de valoare, descompletînd sau uriînd mașinile. Am făcut o mică pauză, pentru că tocmai acum a sunat telefonul și un cititor mi-a semnalat exact aceeași problemă. Este șofer la Întreprinderea Flacăra Roșie din București, i-a fost lovită mașina dar făptașul nu a avut „timp" să meargă la Miliție pentru constatarea avariei. Un alt fel de a-l „trata", de fapt a-și bate joc de cel căruia, din neatenție sau imprudență, i s-a produs un necaz. Grabă, dar numărul a fost reținut. Poate că posesorul autoturismului Dacia 10-B-8134 va fi mai puțin... grăbit după aceste rînduri.

Am pe masa de lucru cîteva inspirate caricaturi, cu diferite scene din mișcarea străzii. Un conducător auto dialoghează cu un om de zăpadă.

— Nu știți, vă rog, pe unde este strada Frumoasă ?

— Dacă v-ați aprinde farurile, așa cum cere regulamentul, ați găsi-o ușor și nici pe mine... nu m-ați confunda !

...Să-și aprindă unii „farurile", pentru a nu confunda obiectele din stradă cu buzunarul lor sau obligațiile cetățenești cu bunul plac.

C. D. ■

Trei tablouri din „Iarna pe uliță“

Știați că de săniuță se ocupă și o federație? Atunci, pe cînd rezultatele de atîția ani dorite în sportul derdelușului ?

Fotografii de PAUL AGARICI ■

BÖLÖNI:

„Principalul lucru e să iubești fotbalul“

— Cum ai primit rezultatul anchetei noastre pentru cel mai bun fotbalist al anului ?

— Bineînțeles că m-a bucurat acest succes, pentru că nu cred că există fotbalist care să nu vrea să ajungă la rezultate cît mai bune sau sportiv care să nu-și dorească să fie primul în ramura lui. Dar să știți că n-am jucat în acest an cu gîndul la vreun clasament de acest fel ! Îmi place să lucrez cît mai bine pentru că așa mi-e firea, nu pentru a ajunge în față. Că rezultatele vor ține seamă de asta, e altceva, dar niciodată nu mi-a trecut prin cap să joc cu gîndul la clasamentele de sfîrșit de an.

— Nu mă îndoiesc că așa este — și nu numai în cazul tău. Pe 11 martie împlinești 34 de ani. Cîți din aceștia i-ai ocupat cu fotbalul de performanță ?

— Vreo 18, din care 13 la Tîrgu-Mureș, sînt în al treilea an la Steaua și restul la Tîrnăveni.

— Și-n răstimpul ăsta, de cîte ori „ai ajuns în față“ în clasamentele de sfîrșit de an ?

— N-am ținut o evidență. Cred că de două ori pe locul întîi în ancheta „Sportului“, am mai primit un trofeu și de la „Viața Studențească“, iar în primii zece cred că am ieșit de mai multe ori, dar nu mai știu exact. Mă bucură, oricum, clasamentul din acest an din revista dumneavoastră, pentru că, practic, cuprinde echipa națională.

— În cît timp ai adunat 94 de selecții în echipa națională ?

— Am debutat în 1975, dar vreun an și jumătate n-am mai fost selecționat, era în preliminariile pentru Mundialul spaniol. La acea întrerupere aveam 44 de selecții.

— În '86, cam cîte zile ai fost „liber“, fără antrenamente, jocuri sau alt program de pregătire ?

— Pe șoție ar trebui s-o întrebați ! Cred că, astfel de zile, puse cap la cap, fac în total cel mult două luni.

— De la cine ai învățat cel mai mult cum să te pregătești și ce atitudine să ai față de sport, de fotbal, de tine însuți, în ultimă instanță ?

— Cred că și-n fotbal, ca-n orice domeniu, important este nu să muncești mecanic, ci dimpotrivă, să deschizi ochii și să gîndești la ceea ce faci. Primul care mi-a implantat ideea că cel mai bun antrenor ești chiar tu, jucătorul, a fost Tiberiu Bone. El a fost acela care m-a îndemnat și m-a învățat să adaug în pregătire ceea ce cred eu, să gîndesc și la ceea ce poate gîndi adversarul. De la Lucescu, cît l-am avut antrenor, am învățat cît de importantă este tactica jocului, astfel încît în teren să fie cît mai puține lucruri lăsate la voia întîmplării. În sfîrșit, Jenei este cel mai mare „vrăjitor“, sau așa ceva, nu știu cum să spun, în a ține jucătorii într-un mediu și o atmosferă în care ei să poată da randament maxim. Are un mare talent de a limpezi apele, care, inevitabil, se mai „tulbură“ în orice colectiv, astfel încît primordial să devină jocul fiecăruia și al echipei în ansamblu.

— În virtutea experienței tale și de pe platforma autorității tale în echipa națională, ai avea ceva să-i spui lui Hagi ?

— Dar de ce mă întrebați ? pentru că, după părerea mea nu cred că Hagi este un caz special. Din cîte îl cunosc eu, e un jucător corect și extraordinar de talentat, ca și Belodedici, de altfel. Poate un singur lucru aș avea să-i spun, și anume să iubească mult fotbalul, că numai astfel vor veni și rezultatele. E drept, a avut un an ceva mai slab, dar care a venit după alți doi foarte, foarte buni. La vîrsta lui este de așteptat această oscilație. Principalul lucru este să iubești fotbalul, să muncești și să gîndești pentru el. Cînd jocul lui se va limpezi și mai mult, va deveni, cu siguranță, mai cerebral, mai constant și mai altruist. Sînt convins, însă, că nu-și va dezminți valoarea.

— Să revenim la treburi mai concrete. Cum a apărut ruptura aia musculară ? Ține de „viața sportivă“ sau de vreo lovitură ? Ai mai avut asemenea accidente ?

— N-am mai avut niciodată asemenea ruptură musculară. Cred că a fost din cauza oboselii și a frigului din ziua jocului. Nici că am neglijat încălzirea nu poate fi vorba, deoarece accidentarea a survenit prin minutul 75. Urmez un tratament prescris de medicul care m-a operat la călcîi acum doi ani și ceva, doctorul Cornel Ciucudean, și sper să-mi reiau pregătirile în plenitudinea forțelor.

— Dar la călcîi ce ai ?

— Acum nu mai am nimic, am avut o bursită.

— Adică ?

— În limbaj obișnuit, o pungă cu puroi, care amenință să atace tendonul lui Achile. A fost înlăturată și gata, atîta doar că, din cînd în cînd, mai joc cu gheata tăiată în spate.

— Loți, cum se vede fotbalul nostru de la mijlocul terenului?

— E o întrebare foarte grea. n-aș vrea ca eu să-mi dau cu părerea.

— Dar tot tu spuneai că e bine să gîndești la ceea ce faci și ce e în jurul tău, inclusiv în fotbal !

— Atunci, părerea mea este că în recentul sezon competițional s-au împuținat echipele de valoare; ori poate că Steaua a crescut foarte mult ! În orice caz, în ultimii trei ani parcă avcam adversari mai tari, acum numai Dinamo se află în apropierea noastră.

Steaua, indiferent de rezultatele internaționale ale toamnei, este o echipă foarte, foarte solidă, bună, puternică, de nivel european. Este cea mai bună din campionatul nostru, dar vrem s-o facem și mai bună, după etalonul echipelor englezești, de pildă. Bine ar fi ca și concurența din campionatul nostru să fie mai puternică, măcar între vreo patru echipe. Folosul ar fi al tuturor, pentru că ne-ar obliga la o muncă și mai exigentă, iar rezultatele vor fi cu atît mai frumoase.

— Cum se explică faptul că de trei ani Steaua joacă „metronom“, la cel mai bun nivel ?

— Valoarea echipei poate explica acest lucru; a echipei, și nu a lotului, pentru că dacă se întîmplă să lipsească trei titulari, mai ales într-un meci internațional, ați văzut că avem probleme.

Apoi, condițiile excelente de pregătire, munca serioasă și bine organizarea foarte bună a clubului sînt factori care explică evoluția constant bună a echipei.

— Două vorbe despre echipa națională.

— Echipa națională este în creștere, i s-au reproșat așa-zise scăderi: de pildă, am mers la turneul final al campionatului european cu o cenușă mult apreciată, pentru ca, la întoarcere, aceeași echipă, cu aceiași jucători să fie socotită slabă. Încet-încet ne-am revenit, pentru ca, după meciul acela de pomină cu Irlanda de Nord, iar să scădem în ochii comentatorilor.

Acum, ce să zic, eu nu promit niciodată rezultate, ci un joc de o anumită factură. Și pot să spun că echipa națională va încerca să joace în continuare spectaculos, așa cum a făcut-o și la Sevilla, cu Spania, chiar dacă am pierdut la limită.

— Ce gînduri ai pentru 1987 ?

— Mă gîndesc deocamdată pînă la sfîrșitul sezonului de primăvară, după aia om mai vedea. În primul rînd am dorința să devin sănătos. Apoi, jocul Stelei să devină și mai spectaculos.

— Și mai ?

— Da, pentru că avem încă resurse de exploatat, iar valoarea echipei ne permite să facem un joc și mai plăcut.

La echipa națională, avem două meciuri grele — cu Albania, joc care nu este deloc o formalitate, cum s-a văzut din experiența Nentori, și cu Spania — meciul decisiv pentru calificare. Deocamdată, astea sînt problemele pentru mine. Avem mult de muncă în această pregătire de iarnă, foarte grea, dar decisivă pentru tot restul sezonului — în care trebuie să jucăm bine, să cîștigăm campionatul, și așa mai departe.

— Un gînd de încheiere pentru cititorii revistei noastre, cei care, de fapt, ți-au desemnat cel mai bun fotbalist al anului '86.

— Dacă îmi dați această posibilitate, aș vrea să mulțumesc, în numele jucătorilor de la Steaua și din echipa națională prezenți în acest clasament pentru aprecierea care o dau străduinței noastre de a satisface așteptările iubitorilor fotbalului. Începem Anul Nou cu același gînd, de a dovedi prin joc și rezultate recunoștința noastră pentru condițiile de pregătire care ne sînt create, pentru dragostea și încrederea de care ne bucurăm din partea iubitorilor fotbalului din patria noastră.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Rugby

Două turnee

Parcă tocmai pentru a contrazice îngrijorările noastre în legătură cu situația rugbiului divizionar intern, luna decembrie ne-a adus unele satisfacții la nivelul cluburilor noastre fruntașe, referindu-ne la cele două turnee întreprinse în Occident de Farul Constanța și R.C. Grivița Roșie. După cum am relatat în numărul trecut al revistei noastre, echipa constănțeană a repurtat în turneul „Rugby-Masters“ din Franța două surprinzătoare victorii asupra reprezentantei Noii Zeelande **Ponson By** cu 21—15 (3—6) și asupra vicecampioanei franceze **S.U. Agen** cu 10— 3 (10—3), ajungînd în finala acestei prestigioase competiții. În primul meci, jucătorii noștri Dumitru și Constantin Ștefan s-au impus în jocul la margine față de cocchipierii celebrului Andy Haden, iar înaintașii au organizat bine mișcările penetrante, activitate reeditată și în jocul cu **S.U. Agen**, în care unul din cele două eseuri ale **Farului** a fost marcat de combativul Dumitraș. Din păcate, efortul copleșitor la care a fost prezentă grămada constănțeană, confruntîndu-se cu aceste formații de mare clasă, a privat-o de aportul a nu mai puțin de patru titulari dintre înaintași (Giuglea, Dumitraș, Opriș, Grigore) și doi truacari (M. Toader și Gh. Florea), ceea ce a determinat rezultatul, tot surprinzător, dar de data asta în sens negativ (3—47 !) din finala acestei competiții disputate la Toulouse cu campioana Franței — **Stade Toulousain.** După afirmația antrenorului Mihai Naca, oboseala de care a fost marcată echipa constănțeană s-a vădit și în faptul că „a irosit trei eseuri ca și făcute“, iar „în condiții normale, eram capabili să arătăm altceva celor 20 000 de spectatori veniți să-și încurajeze echipa locală“.

Rezultatul din finală este exagerat față de adevărata valoare a celor două echipe finaliste, dar trebuie subliniat și aportul internaționalilor francezi Codorniou, Charvet și Bonneval, aflați în maximă formă. Situarea pe locul al doilea, în primul turneu „Rugby-Masters“, al echipei Farul Constanța, față de celelalte șase prestigioase echipe din Noua Zeelandă, Fidji, Argentina, Australia, Italia și Franța, nu poate fi trecută cu vederea, la nivelul mondial al rugbyului-XV, întărindu-ne încrederea că dezvoltarea de masă a rugbyului nostru intern își testează competitiv și treapta valorică.

Această concluzie pozitivă mi-a fost certificată și de către turneul recent al fruntașei noastre **R.C. Grivița Roșie,** în Marea Britanie, care, în decurs de o săptămînă a susținut trei jocuri obținînd tot atîtea victorii și anume : cu **Sidcup R.F.C.** (21—16), cu **Harow R.F.C.** (35—3) și cu **Old Beccehamanians R.F.C.** (18—4), înscrînd opt eseuri față de numai trei primite și realizînd un punctaj înscris : 72—23.

Trebuie subliniat faptul că aceste trei cluburi învinse fac parte din zona londoneză, fiecare dintre ele depășind centenarul de la înființare. Totodată, fiecare din aceste cluburi are 6—8 echipe de seniori, precum și numeroase formații de tineret și cadeți pentru fiecare categorie anuală de virstă. Întrucît în Anglia nu există un campionat și un clasament unitar, trebuie să reperăm în lista jocurilor celor trei cluburi echipe de talia lui Harlequins, Cowentry, etc. Din rîndurile rugbiștilor grivițeni s-au remarcat îndeosebi internaționalii Marin Alexandru, Moraru Octavian și Stroe Ion, precum și Nicolae Ion cu Tudosie Teodorin. Inginerul Viorel Moraru, conducătorul **R.C. Grivița Roșie** ne-a declarat următoarele : „Turneul a fost util pentru faptul că s-a putut menține contactul cu bine cunoscutul rugby britanic, unul dintre cele mai valoroase din lume și care se bazează pe un angajament fizic total, cu atacuri directe și susținerea permanentă a purtătorului de balon“. Trebuie să conchidem, deci, la încheierea acestui sezon rugbistic internațional, că la ieșirile lor peste hotare, în țările de obîrșie și tradiție ale sportului cu balonul oval (Marea Britanie și Franța), echipele noastre fruntașe de club **Farul Constanța** și **R.C. Grivița Roșie** au făcut eforturi fructuoase pentru păstrarea prestigiului nostru internațional, fapt care stimulează și reanimă speranțele noastre pentru anul 1987, în perspectiva apropiatei **Cupe Mondiale** din Noua Zeelandă și Australia.

TUDOR GEORGE ■

Toată lumea face sport

● Printre primele competiții de interes ale noului an, „Turneul veteranilor“ la fotbal, din Brazilia, reține atenția în mod deosebit. Cum știți, este vorba de o competiție de old-boys (jucători de peste 35 de ani), cu participarea a cinci dintre cele șase campioane mondiale, Italia, Brazilia, Uruguay, R.F. Germania și Argentina (lipsește, deci, Anglia). Denumirea oficială : „Pele Cup“ spune totul despre afacere. Mai greu de înțeles este însă atitudinea impricinatului, care a declarat : „Voi juca în primul meci, dar probleme profesionale nu-mi permit să fiu prezent în continuare“... Acum în vîrstă de 46 de ani, Pele este „public relations“ la compania americană „Warner Communications“. Printre altele ● În U.R.S.S. a început o intensă popularizare a baseball-ului, anul acesta urmînd să aibă loc primele competiții. Se speră, de asemenea, să fie creată, tot în 1987, federația unională de specialitate. Practicată încă timid (hocheiștii sînt cei mai pasionați de inedit sport), noua disciplină are, se pare, un viitor interesant în Uniunea Sovietică, mai ales că din 1992 baseball-ul

„Tabela de concurs" a noului an

Anul sportiv 1987 se anunță deosebit de pretențios : o parte din sporturi trebuie să-și ia revanșa pentru neîmplinirile din '86, altele să confirme succesele dobîndite în anul trecut, totul sub semnul exigenței unei cît mai bune pregătiri în perspectiva Jocurilor Olimpice de anul viitor. Dintotdeauna, de fapt, anul preolimpic și-a avut importanța sa în strategia desfășurării pregătirilor, de acum locul căutări or și al încercărilor fiind luate treptat de acumulări valorice și tehnice progresive, pînă la nivelul unei certitudini în reprezentarea corespunzătoare a sportului nostru la marea întrecere olimpică din toamna anului viitor.

Competițiile internaționale ale anului 1987 sînt concepute tocmai ca părți integrante ale planurilor de pregătire stabilite pentru actualul ciclu olimpic. De aceea, exigențele și speranțele noastre în performanțe și rezultate cît mai bune la aceste competiții sînt corelate la perspectiva pe care ele o deschid participării la Olimpiadă, fiind greu de anticipat mutații spectaculoase, în bine sau în rău, chiar în preajma startului acestei întreceri.

Anul 1987 este, apoi, anul Universiadelor — competiții la ale căror precedente ediții sportivii studenți din țara noastră au repurtat prestigioase succese, dobîndind poziții fruntașe pe care acum le avem de apărat. Așa vor trebui să se petreacă lucrurile îndeosebi la Jocurile Mondiale Universitare din vară, găzduite de orașul Zagreb între 8 și 19 iulie, și care includ întreceri de atletism, gimnastică, înot, sărituri în apă, scrimă, tenis, caiac-canoe, canotaj și fotbal. Tot sub egida Federației Internaționale a Sportului Universitar (președinte, dr Primo Nebiolo, același care este și președintele I.A.A.F. — forul atletic internațional) se va desfășura, în țara noastră, de data aceasta (30 mai — 8 iunie) o altă competiție majoră, Campionatul Mondial Universitar de handbal (sport la care, alături de judo se organizează întreceri separate de programul propriu-zis al Universiadelor). Țara noastră are un palmares strălucit la aceste întreceri ale handbaliștilor studenți, fiind de departe pe primul loc (cu cinci medalii de aur) în clasamentul general neoficial al celor nouă ediții de pînă acum.

În afară de aceste întreceri cu un profil aparte, anul care a început cuprinde pe „tabela de concurs" alte importante competiții, multe din ele având, cum spuneam, caracterul unor veritabile preselecții pentru participarea la Olimpiadă. Dintre sporturi, atletismul are și de-astă dată agenda cea mai încărcată : europenele de sală de la Lievin — Franța (sfîrșitul lui februarie), prima ediție a Campionatului mondial în sală, la Indianopolis — S.U.A. (începutul lui martie), Campionatul mondial de cros (Varșovia, sfîrșitul lui martie), Campionatul mondial în aer liber (Roma, începutul lui septembrie), europenele de juniori (Birmingham-Anglia, începutul lui august). Sperăm că multe anunțate măsuri întru redresarea atletismului nostru își vor arăta roadele la momentul oportun, astfel încît dincolo de linia de sosire a acestor prestigioase întreceri să putem constata rezultate mult mai bune și performanțe mult mai multe decît cele obținute de atletele și atleții noștri în anul care a trecut.

O revanșă așteptăm și din partea luptătorilor, care au prilejul să... lupte din nou pentru medalii — europene (în Finlanda, greco-romane și la Bulgaria, libere — ambele în aprilie) și mondiale (în Franța, septembrie, această întrecere fiind și un criteriu de calificare la Olimpiadă, unde vor putea participa cei clasați de la locul șase în sus).

Cu viu interes vom urmări evoluția handbaliștilor la Campionatul mondial — grupa B (Italia, la sfîrșitul lui februarie), unde, de asemenea, 16 echipe participante își vor disputa cele trei locuri fruntașe care asigură drept de participare la Olimpiadă. Va fi a doua mare competiție handbalistică (după relativ recentul „Trofeu Carpați" găzduit la Craiova) și prima cu miză mare în care vom putea (sau nu) identifica (înaintea campionatului mondial universitar) semnele redresării acestui sport cu mare tradiție în țara noastră.

Boxul este alt sport ce-și așteaptă reabilitarea, prilejul constituindu-l Campionatele europene din Italia (sfîrșitul lui mai), după cum echipele naționale de baschet (masculin și feminin), calificate la turneele finale ale campionatelor europene (Grecia, în iunie și respectiv, Spania, în septembrie) vor avea datoria să confirme aceste rezultate și să șteargă, totodată, impresiile după slaba evoluție la campionatele balcanice desfășurate la sfîrșitul anului trecut.

Dacă de la aceste sporturi sînt de așteptat rezultate care să îndrituiască speranța în redresarea și progresul lor, avem, din fericire, și ramuri sportive pentru care marile competiții ale anului 1987 vor fi examene la fel de pretențioase, menite, însă, să confirme rezultatele obținute anul trecut. Spunem acest lucru întrucît, se știe, în sport o poziție fruntașă adesea se obține mai ușor decît se menține. De dificultatea întrării în concurs de pe poziția de mari favoriți se vor convinge, de pildă, cu siguranță, o dată în plus, sportivii și sportivele loturilor naționale de canotaj și caiac-canoe, pentru care va suna goarna unor noi campionate mondiale (în Danemarca și, respectiv, R.F.G. — în luna august), ca și halterofilii, ce se vor întrece din nou la nivel european și mondial (Cehoslovacia, septembrie). Gimnaștele și înotătoarele noastre sînt, de asemenea, printre favoritele campionatelor europene ce se vor desfășura în U.R.S.S. (în luna mai) și, respectiv, Franța (august).

Fotbalul este angrenat, inutil să mai amintim, în două importante campanii de calificare la nivelul echipelor reprezentativă și olimpică : pentru turneul final al campionatului european (ce va fi găzduit de R.F.G., în 1988) și pentru cel olimpic.

Nepropunîndu-ne, desigur, epuizarea în rîndurile de față a prezentării întregului calendar sportiv internațional pe 1987, v-am oferit, stimați cititori, doar cîteva din punctele de mare interes pe care acest program competițional îl reprezintă deopotrivă pentru sportivi și pentru iubitorii sportului din țara noastră. Avem convingerea că anul abia început va marca și pentru sport, asemenea celorlalte domenii, atingerea unor noi niveluri de performanță și de calitate a rezultatelor. Momentele de analiză, bilanț și angajamente care au însoțit intrarea spre Noul An îndreptățesc speranțele că anul 1987 va aduce noi cununi de lauri sportului românesc, îmbogățind astfel tradiția și prestigiul de care el se bucură pe toate meridiane e lumii.

În ceea ce-i privește slujitorii acestor pagini de sport ale revistei noastre, ei se vor strădui și pe mai departe să fie cît mai obiectivi și cît mai „pe față" în reflectarea spre dumneavoastră a semnificației, importanței și valorii rezultatelor pe care sportivii noștri le vor obține în multele și dificilele întreceri la care vor lua startul.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Civilizația sportului

A venit poștașul

Roxana Iordache — studentă la Facultatea de limbi străine București : *„Urmărind finala fotbalistică intercontinentală de la Tokyo, m-am bucurat pînă la a ignora rezultatul că echipa noastră campioană a arătat un joc elegant dublat de o reală seriozitate vizînd respectul pentru adversar. Aveți dreptate, „marile elogii sînt mute", însă uneori nu se poate să nu le dăm glas : numai o adevărată campioană își putea permite luxul de a recurge la pasa cu călcîiul și la tușături nebunești în tensiunea unor momente care ar fi determinat alte echipe „să se dea de ceasul morții" pentru „a egala cu orice preț". Steaua știe însă că o victorie cu prețul frumuseții pierdute nu e o victorie adevărată. O echipă care cîștigă un meci cu miză fără să spună nimic, valorează incomparabil mai puțin decît un „team" care pierde în toată splendoarea. Important este faptul că avem într-adevăr o ECHIPĂ care poate rămîne ea însăși pe orice stadion din lume, o ECHIPĂ căreia i se recunoaște personalitatea, o ECHIPĂ care a învățat să depășească statistica : izbînzile nu se văd totdeauna pe tabela de marcaj. În final, (mai) risc o afirmație : dacă Pele ar fi fost arbitru, dreptatea s-ar fi dovedit de partea fotbalului, a frumuseții sportive. Dacă a urmărit această finală, sînt convinsă că Pele a fost cucerit de Steaua și nu de River Plata care i-a readus, poate, în memorie, senzația crampoanelor cu care făcea și el deseori cunoștință în lipsa altor mijloace prin care să poată fi oprit. Sînt echipe ce se impun și echipe ce se... cramponează".*

Vă mulțumim pentru aceste frumoase rînduri despre cea mai bună echipă română a anului 1986 care la Tokyo ar fi meritat un premiu de atitudine. Să sperăm că la Monte Carlo — loc capricios al hazardului ispititor — va domni în legea lui fair play-ul. Și poate că neșansa ne va ocoli acolo, lăsîndu-ne formația întreagă, în plenitudinea calelor ei de inteligență.

Ing. V. Oanță — str. Prieteniei, bloc H 7, ap. 14 — Tîrgoviște : *„Este fair play să încerci să ajuți, chiar și numai moral, pe cineva care ți-a adus multe bucurii altădată, dar care acum trece prin momente mai puțin favorabile. De aceea, vă rog să faceți cunoscute antrenorului Mircea Lucescu următoarele : Aș vrea să știți că există foarte mulți oameni în România care au crezut, cred și vor crede în continuare în capacitatea, știința și profesionalismul dumneavoastră și care, mai presus de toate zvonurile, frontiile și vorbele răspîndite pe la diferite colțuri, au crezut, cred, și vor crede în continuare în cinstea, corectitudinea și integritatea OMULUI Mircea Lucescu. Pentru că ai fost totdeauna un luptător, nu te lăsa doborît ! Iar cînd îți este greu, gîndește-te că cei care nu au uitat seara de legendă pe „23 August" dintr-un aprilie nu prea îndepărtat și Bratislava, sînt alături de dumneata. Și nu sînt puțini !"*

Frumos. Fără comentarii.

Nelu Vlădăianu — Drăgușești, jud. Gorj : *„E foarte mult de... lucru în domeniul civilizației în sport și în viața de toate zilele. E greu să fii OM pe acest pămînt, iar dacă ești cu adevărat, ești privit (culmea) total greșit de cei care încalcă uneori cu bună știință normele eticii, moralei, ale bunului simț și cu toate străduințile noastre, ale celor ce vrem să apărăm aceste principii, mai sînt încă multe de făcut".*

Poate că este necesar să amintim, și oameni ca dumneavoastră ne conving să o facem, că preocuparea pentru sănătatea fizică nu poate fi despărțită de o preocupare măcar tot atît de intensă pentru cea morală. Să amintim că, la începuturile sale, întrecerea sportivă cerea oamenilor să aibă și alte virtuți pe lîngă cele atletice. Să amintim contemporanilor noștri și cu precădere sportivilor înșiși cît preț puneau anticii lor predecesori pe corectitudinea unei întreceri.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

va deveni sport olimpic ● La campionatele asiatice de baschet pentru juniori de la Manila, aflate în plină desfășurare, principala favorită a turneului masculin este echipa R.P. Chineze. Nimic surprinzător, dar ce ziceți de media de înălțime a juniorilor chinezi : 1,97 m ?! Multe echipe de seniori din lume (inclusiv campioana mondială, S.U.A.) și-ar dori o asemenea talie ! ● Anul începe cu un scandal în boxul profesionist american : la meciul pentru centura cu diamante a „greilor" dintre Tim Witherspoon și James Smith ambii pugiliști au avut același manager, pe Carl King, fiul celebrului promotor, Don King. Vă imaginați cîte posibilități de scenariu avea patronul ! Ancheta declanșată de primarul New York-ului este condusă de un fost agent al F.B.I. specializat în culisele boxului profesionist ● „Cupa Davis" a revenit pentru a 26-a oară Australiei, care a dispus de deținătoarea „Salatierei de argint", Suedia, pe gazonul de la Melbourne. Eroul meciului a fost Pat Cash (21 ani), jucătorul cu cel mai spectaculos progres în 1986.

LUCIAN OPREA ■

Patinaj artistic

Pas în doi

Acum o lună de zile, între 2—7 decembrie, la Kichener (Canada) s-au desfășurat întrecerile Campionatului mondial de juniori la patinaj artistic. La proba de băieți (25 de concurenți din 18 țări) a participat și tînărul sportiv român Gheorghe Cornel, provenit de la Galați, dar legitimat în prezent la Centrul Olimpic Mecanică Fină (antrenori, Gabriela și Cornel Munteanu). O prevedere a federației internaționale intrată în vigoare cu o zi înainte de începerea concursului a permis participarea la întreceri a sportivilor în vîrstă de pînă la 18 ani (în loc de 16 ani, cît era limita inițială de vîrstă pentru aceste campionate mondiale), fapt ce a mărit, desigur, densitatea concurenților de valoare. Chiar și în aceste condiții, reprezentantul nostru a reușit o clasare onorabilă, obținînd în final locul 17, „Meciul s-a jucat" în proba programului scurt, cînd Gheorghe Cornel a ratat execuția unui element de mare dificultate, care-i ieșise, însă, perfect la antrenament.

Există însă o circumstanță care nu poate fi eludată din evoluția sportivului nostru, și anume că Gheorghe Cornel a concurat tot timpul bolnav, cu febră, din cauza unei viroze contractată, probabil după sosirea în orașul concursului. În atare situație, destul de delicată pentru un copil de 15 ani și jumătate, Gheorghe Cornel n-a putut beneficia decît de asistența celuilalt membru al delegației noastre, profesorul Florin Gămulea, invitat la acele campionate pentru a oficia ca arbitru. Încurcătura celor doi soli ai sportului nostru, adult și copil, flecare, totuși, cu obiectivul lui a devenit evidentă. Profesorul Gămulea a făcut tot ce-i stătea în putință, solicitînd (și aprobîndu-i-se) o abatere de la regulament, și anume de a locui în hotelul sportivilor, tocmai pentru a fi mai aproape și a-l putea îngriji, cît de cît, pe tînărul sportiv. Exista posibilitatea iminentă chiar de a nu-l înscrie în concurs, dată fiind starea sănătății, dar răspunderea era, totuși, prea mare, în condițiile în care Gheorghe Cornel fusese trimis acolo, totuși, pentru a concura. Firesc era ca în astfel de momente tînărul sportiv să aibă alături pe unul din antrenorii săi, care putea analiza toate datele problemei (tehnice, medicale, psihologice) luînd o decizie în cunoștință de cauză, dublată de responsabilitatea corespunzătoare. Un astfel de om (care, mai ales la patinaj, face corp comun cu sportivul) n-a existat lîngă Gheorghe Cornel, pentru simplul fapt că n-a fost trimis ! Dincolo de străduințele omenești ale profesorului Gămulea (care, grație poziției sale acolo, a reușit să-l prezinte și să-l facă cunoscut pe Cornel autorităților internaționale ale patinajului, lucrù extrem de important și de benefic pentru evoluțiile viitoare ale acestuia) rămîne problema de principiu : cum este posibil ca un copil de 15 ani și jumătate să nu fie însoțit de antrenor la o asemenea competiție, cînd, știam bine, în alte cazuri, sportivi majori și „vaccinați" sînt însoțiți nu de puține ori de unul sau mai mulți antrenori, și chiar la competiții mai puțin importante ? Un concurs internațional presupune un întreg angrenaj de strategii, elemente organizatorice, stări psihologice și chiar situații neprevăzute (de tipul celei în cauză) în care unul copil îi este, orice am zice, foarte greu să se descurce. Cu atît mai mult la patinaj, unde a devenit aproape regulă ca sportivul să păsească pe gheață și să fie primit de pe gheață de îmbrățișarea antrenorului. Nu este vorba, deci, numai despre un drept moral al celui care munceste pentru slefuirea unui talent de a-și secunda elevul în marile competiții, ci mai ales de o latură strict tehnică, sportivă a unei astfel de întreceri copleșitoare în multe privințe pentru vîrsta copilăriei. Neglijența (care, din cîte am înțeles, nu se poate scuza nici prin rațiuni de ordin financiar) a fost reparată, cum s-a putut la fața locului — și poate că nici prezența unui antrenor n-ar fi schimbat prea mult datele medicale ale problemei. Dar, în acest ultim caz, întreaga situație era lipsită de confuzie (inclusiv în privința responsabilităților) și în plus, era salvat principiul.

ȘT. OCTAVIAN ■

ȘAH

Margareta Mureșan

Curiozități olimpice

● Ceremonia de deschidere a celei de-a 27-a ediții a Olimpiadei a adus surpriza unui splendid spectacol în aer liber, ce a culminat prin demonstrarea unei atractive partide de atac cu... „piese" vii, traseul mutărilor fiind efectuat în stil șahist, dar prin practicarea karatelor. ● Pe programele televiziunii din Dubai, cel mai comentat meci a fost întîlnirea dintre echipele masculine ale Angliei și Spaniei. Englezii erau în poziția de leader ale clasamentului, urmați la distanță de jucătorii americani și sovietici. A părut uluitor că spaniolii, fără nume strălucitoare, au jucat fantastic și și-au adjudecat victoria cu scorul 3,5:0,5 ! Englezii au dat vina pe... șahiștii sovietici, care s-au dovedit mult mai interesați de evoluția acestui meci decît de partidele proprii ! S-au căutat martori, s-au luat declarații și, totuși, arbitrii n-au recurs la sancțiuni... ● Numele maestrului internațional J. Reyers (Peru) era puțin cunoscut în arena mondială. Performanțele sale olimpice au atras atenția asupra sa. A realizat la masa a treia 9p din 14 posibile, fiind învins doar o dată. Deși are un Elo doar de 2400 p., el a reușit să-l „țină cu remiză" pe A. Iusupov, candidat la titlul mondial ! ● Cum era și firesc, Kasparov a fost răsfățatul publicului. Campionul lumii și-a răsplătit suporterii lucînd admirabil. Aplauzele au răsunat în marea sală doar pentru Kasparov, spre disperarea jucătorilor aflați în criză de timp și spre nemulțumirea arbitrilor care insistau pentru păstrarea liniștei. Una dintre cele mai frumoase partide ale olimpiadei s-a jucat în runda a treia : Kasparov-Smejkal, un duel spaniol excepțional, încheiat cu victoria pieselor albe. ● Anatoli Karpov nu a jucat la adevărata sa valoare. Se vedea clar că e marcat de oboseala acumulată în ultimul sezon. A avut de luptat cu multe situații inferioare în fața unor adversari nu prea valoroși. Se părea că în partida cu marele maestru maghiar, Ribli Zoltan, ex-campionul lumii este pus în încurcătură. Cu negrele, Ribli cantarase un pion și mai amenința unul. Karpov a căzut pe gînduri și a imaginat, poate, cea mai frumoasă combinație de mat a concursului. A dublat turnurile pe coloana h, a lăsat în „priză" un cal a sacrificat dama pe un pion și, în fața matului imparabil, Ribli a cedat. Spectatorii au fost uluiți de profunzimea în calcul. ● Campioana mondială, Maia Ciburdanidze a trecut prin mari pericole și nu a fost învinsă niciodată. De la înfrîngere clară a fost salvată de... nepricepera antrenorului echipei maghiare. J. Tompa Marea maestră Veröci Zsuzsa deține avantaj copleșitor cînd experimentata antrenoare a echipei sovietice Ludmila Biunova a propus încheierea meciului cu 2:1 în favoarea sovieticelor. Ex-campioana lumii Nona Gaprindasvili cîștigase deja. Fără să stea mult pe gînduri propunerea s-a acceptat, jucătoarele nefiind consultate. Două remize s-au semnat în partidele Veröci-Ciburdanidze și Ahmilovskaia-Mádi ca apoi să se constate că Mádi avea oricum remiză, iar Veröci urma să cîștige. Cine pe cine a tras pe sfoară ?

MARGARETA MUREȘAN ■

Ce-şi doreşte lumea la început de An nou

A intrat în tradiţie şi e în firea lucrurilor ca la început de an să se dea glas dorinţelor fiecăruia fi să se urzeze împlinirea lor în cursul anului. Şi în domeniul politicii internaţionale se poate face acelaşi lucru, se poate, adică, alcătui o listă de probleme pe care locuitorii planetei noastre ar dori să le vadă rezolvate în anul care începe. Ni se pare însă mult mai important să ne ocupăm nu de ceea ce ne-am dori, ci, privind lucrurile în faţă, realist, să avem în vedere ceea ce sîntem îndreptăţiţi să pretindem, ceea ce se poate realmente înfăptui în împrejurările de acum.

Dosarul unor astfel de probleme este destul de bogat, însă dintre acestea se detaşează evident cîteva : dezarmarea, şi în primul rînd dezarmarea nucleară — problema fundamentală a epocii contemporane ; lichidarea focarelor de încordare şi război, a „punctelor fierbinţi" de pe glob ; lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice, a sărăciei pe glob, stabilirea de relaţii economice echitabile şi rezolvarea, în acest context, a problemei datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare. În toate chestiunile menţionate, popoarele sînt îndreptăţite să ceară iniţierea şi înfăptuirea în 1987 de acţiuni concrete, trecerea de la vorbă la faptă, de la declaraţii de bune intenţii la transpunerea în viaţă a declaraţiilor.

Prioritatea priorităţilor a constituie, desigur, asigurarea păcii, dezarmarea, domenii în care România a dat lumii un semnificativ exemplu. Anul care a trecut a mai adus şi un cîştig important pe linia înţelegerii exacte a coordonatelor, a dimensiunilor şi a componentelor procesului de dezarmare. De unde multă vreme lucrurile au fost prezentate de către una dintre părţi ca şi cum dezarmarea s-ar fi redus aproape numai la componenta ei nucleară, în prezent este unanim admis că armele „clasice", inclusiv cele chimice şi cele biologice, se apropie ca forţă de distrugere de armamentul atomic. Prin urmare, armamentul clasic şi efectivele militare aferente trebuiesc luate bine în calcul cînd se procedează la dezarmare. Însă recunoaşterea acestei realităţi nu micşorează cu nimic pericolul pe care îl reprezintă armele atomice şi, ca atare, nu înlătură caracterul de urgenţă al dezarmării nucleare.

Comentariul săptămînii — Pace şi dezarmare — XXXIII

Priorităţi în 1987

Cu ce ar putea începe procesul dezarmării nucleare ? Cei mai mulţi dintre specialişti sînt de acord cu primul pas ar fi încetarea experienţelor nucleare, semn că nu s-ar mai urmări nici perfecţionarea detonatoarelor, sporirea puterii de distrugere a încărcăturii, nici crearea de noi tipuri, mai perfecţionate şi mai distrugătoare, de arme atomice. „În mod deosebit — sublinia preşedintele Nicolae Ceauşescu — considerăm că trebuie să intensificăm activitatea pentru încetarea experienţelor nucleare, avînd în vedere că acestea reprezintă un grav pericol pentru existenţa omenirii. Încetarea acestor experienţe trebuie să fie primul pas în dezarmarea nucleară" Ar urma reducerea treptată a stocurilor existente, a mijloacelor de transportare la ţintă, etc.

Se ştie că în afară de rolul lor în sporirea şi perfecţionarea arsenalului atomic, experienţele nucleare poluează puternic planeta şi constituie o uriaşă risipă de fonduri şi de materiale. Şi n-au fost puţine aceste experienţe. Din 1945 şi pînă în 1985 în lume s-au efectuat 1570 de experienţe atomice, repartizate astfel : 805 — Statele Unite ; 562 — Uniunea Sovietică ; 134 — Franţa ; 39 — Anglia ; 29 — China ; 1 — India. După cum este cunscut, la jumătatea anului 1985, deci după 40 de ani de experienţe atomice, cu tot ce-au însemnat ele, Uniunea Sovietică a hotărît cunoscutul său moratoriu internaţional. România a salutat şi a sprijinit această acţiune, ca şi prelungirea în mai multe rînduri a moratoriului, pe care le-a apreciat drept un act constructiv, drept o contribuţie la cauza păcii şi securităţii în lume. Statele Unite şi alte ţări însă au continuat experienţele. De aceea România consideră că realizarea unei încetări globale a experienţelor cu arma atomică ar însemna o contribuţie de însemnătate excepţională la destinderea pe plan internaţional şi la creşterea încrederii între state, ar consolida rezultatele pozitive ale Conferinţei de la Stockholm, ar avea efecte salutare asupra tratativelor de la Geneva privind ansamblul problemelor dezarmării, ca şi asupra desfăşurării ulterioare a noii reuniuni general-europene de la Viena. Din aceste considerente, un acord privind sistarea tuturor experienţelor nucleare se înscrie, fără îndoială, în lista problemelor a căror soluţionare poate fi aşteptată de la anul 1987.

ION D. GOIA ■

Copiii şi computerele

Prin Europa circulă o mulţime de legende admirative despre faptul că în Japonia copiii nu mai joacă ţurca, nu mai bat mingea, nu mai înalţă zmeie, nu-şi mai omoară timpul nici cu puşti de lemn şi cu săbii de carton, ci se joacă, nici mai mult nici mai puţin, cu aparatură electronică, fapt ce le-ar crea o bază solidă pentru activităţile de mare performanţă tehnică de mai tîrziu. Să vedem ce părere au japonezii înşişi despre jocurile ultramoderne ale copiilor lor.

În Japonia — scrie revista „East", care apare la Tokio — există circa 20 de milioane de elevi. Imediat ce se întorc acasă de la şcoală, mulţi dintre ei, mai ales băieţii, se instalează în faţa televizoarelor şi încep să joace jocuri video cu un asemenea entuziasm, încît uită şi de mîncare. Aproape în fiecare familie cu băieţi de vîrstă şcolară există un „computer casnic" pentru jocuri video, cumpărat la insistenţa copiilor. În 1984—1985 o firmă a vîndut 6 milioane de „computere casnice" ; ca urmare, fiecare a şasea familie japoneză a dobîndit o „minune electronică". Se aşteaptă ca numărul acestor computere să depăşească la sfîrşitul lui 1986 10 milioane. În prezent, continuă publicaţia amintită, elevii japonezi îi consideră inapoiaţi pe cei de aceeaşi vîrstă cu ei care n-au computer. În concluzie, părinţii acestora din urmă trebuie să aloce suma de 15 000 de yeni pentru a procura un astfel de aparat. Preţul nu prea ridicat al computerului este fixat înadins aşa de producător. Pentru că cel mai important cîştig al producătorului provine din asigurarea informaţională pe mai departe a computerului familial. Copiii se satură curînd de un singur joc video şi cer unul nou. Fabricantul acestor jocuri a elaborat deja mai bine de o sută de programe diferite pentru jocuri video, fiecare dintre ele costînd 4 500 de yeni. S-au vîndut pînă acum peste 40 de milioane de asemenea jocuri, fapt care a adus compania respectivă — între firmele specializate în această producţie — pe primul loc în ceea ce priveşte profitul. De altfel, producătorii de jocuri electronice ocupă un loc de seamă în industria japoneză.

Unele şcoli din Ţara de la Soare-Răsare se străduiesc să domolească pasiunea exagerată a elevilor pentru computerele familiale. Savanţii consideră că trebuie dusă, în această direcţie, o asiduă muncă de lămurire în rîndurile populaţiei. Fiindcă, susţin ei, mult adulatul computer familial aduce mai multă pagubă decît folos : copilul petrece multe ore în faţa ecranului, urmărind jocuri video, după care se simte epuizat. Cît despre îmbogăţirea spirituală, nici vorbă nu mai poate fi...

Din aceste motive, computerizarea timpurie a preocupărilor copiilor nu mai stîrneşte entuziasm în Japonia. În campania de pînă acum în favoarea computerului familial se pare că a fost vorba mai ales de nişte prea bănoase afaceri cu jocuri video şi mai puţin de grija pentru specializarea timpurie a celor mici în ale electronicii. Cu atît mai mult cu cît nu toţi şcolarii vor deveni ciberneticieni. Europenii ar trebui deci să ia aminte la experienţa japoneză şi să redescopere adevărul simplu că inginerul se pregăteşte în facultate, şi nicidecum la liceu sau la şcoala primară.

ION CODRU ■

Vînzătorul de visuri

Un cadru, un singur cadru din primul desen animat cu Mickey Mause a fost vîndut la licitaţia organizată de firma Christie's cu 24 000 de dolari. Un altul, din „Albă ca zăpada şi cei şapte pitici" care o reprezintă pe vrăjitoare oferind mărul otrăvit, a fost achiziţionat cu 9 000 de dolari de un colecţionar din Missouri. Vînzările de cadre din filmele lui Disney şi de-desene originale au adus 300 000 de dolari pentru 371 de piese oferite la licitaţie.

„Sînt un optimist, poate pentru că sînt capabil să mă emoţionez în faţa minunilor lumii, spunea Walt Disney explicînd imensul său succes care, la 20 de ani de la moartea sa (16 decembrie 1966), este la fel de prezent şi universal. Şi dacă Mickey, Pluto, Donald, Dingo nu mai sînt vedetele de necontestat ale benzilor desenate, ei umplu încă sălile de cinema şi, mai ales, atrag milioane de vizitatori în giganticul parc de distracţii, în palatul fabulosului imperiu postum al „vînzătorului de visuri". La început palatul n-a existat decît în imaginaţia lui Walt Elias Disney, în timp ce tabla de desen servea ca adăpost pentru şoareci. Şi un şoricel a fost acela pe umerii căruia tînărul din Chicago şi-a clădit imperiul. „Am auzit zgîriind la fereastră un mic şoricel care nu putea ieşi. L-am privit îndelung şi am încercat să umanizez acest animal căruia i-am descoperit o personalitate distinctă". Era în 1928, data de naştere a lui Mickey Mause. Era tare urît acest şoricel, cu toate că purta mănuşi albe şi chiloţi roşii. Şi totuşi, el a devenit super-starul a zeci de filme, a milioane de ziare şi reviste, o siluetă pe care o multitudine de obiecte au făcut-o cunoscută în toată lumea.

Disney a pus bazele regatului său magic după un debut dificil. A fost succesiv vînzător de fructe, de ziare, sanitar pe ambulanţele americane din Franţa în timpul primului război mondial. Mickey a fost atît de celebru încît numele său era folosit ca parolă de comandamentul forţelor aliate în ziua debarcării din Normandia. „Am încercat mereu să înţeleg de ce Mickey este atît de popular, povestea creatorul său. Este un mic tip simpatic, care niciodată n-a făcut rău nimănui. Este atît de simplu, apropiat şi bun încît nu te poţi opri să-l iubeşti". A urmat o liotă de animale, unele mai umane ca altele. Raţe, cerbi, urşi, lupi, cei trei purceluşi, raţoni, veverite şi cîte şi mai cîte. Un profesor de biologie de la universitatea Yale spunea că Disney a reuşit ceea ce niciodată laboratoarele nu vor fi în stare, să dea suflet animalelor. Devenit lider necontestat al box-office-ului desenului animat, Disney s-a lansat în lung metraje. Televiziunea şi cinematograful au popularizat în toată lumea pe Albă ca zăpada, Peter Pan, Zorro şi Pinochio. Studiourile din Burbank, California au trebuit să fie extinse şi maestrul desenului animat a abandonat calcul pentru o administraţie autoritară, lăsînd unora din cei 3 000 de angajaţi libertatea să-şi creeze propriile personaje. Răsplătit cu 29 Oscaruri şi multe alte premii, Disney n-a pus niciodată frînă imaginaţiei sale debordante. În 1955 el a înfăptuit în California o idee genială, Disneylandţ giganticul parc de distracţii unde minunile din film au fost concretizate.

La moartea lui Walt Disney compania sa era evaluată la 110 milioane dolari. Aproape o bagatelă faţă de puterea ei financiară actuală : 2,5 miliarde de dolari cifră de afaceri anuală, 247 milioane venit net, studiouri de film, un canal de televiziune prin cablu, numeroase produse cu marca Disney şi, mai ales, trei parcuri de distracţii. Pentru că Disneylandului din California i s-a adăugat în 1971 Disneyworld din Orlando, Florida şi în 1983, Disneyland din Tokio care au fost vizitate de 500 milioane de persoane. Urmează Disneylandul parizian.

„Nu-i condamn pe cei care spun că Disney nu e bun, spunea celebrul creator al lui Mickey Mause. Tot ce mă interesează este că milioane de persoane spun că Disney este nemaipomenit de bun".

IOAN ROŞCA ■

Mafioţii după gratii

Opt dintre cei mai importanţi şefi ai Mafiei americane, printre care şi boşii a trei dintre puternicele „familii" newyorkeze, au fost declaraţi vinovaţi de către un tribunal din Manhattan, la capătul unui proces apreciat a fi cel mai mare din istoria criminalisticii americane. Numeroasele capete de acuzare împotriva lor au făcut ca juraţii să pronunţe pedepse cu închisoarea ce totalizează nu mai puţin de 300 de ani. Este vorba, după cum apreciază presa americană, de cea mai dură lovitură împotriva Mafiei, în special a celei din zona New York. Au trecut mai mulţi ani de cînd autorităţile, nefăcînd deloc economie de personal şi de mijloace materiale, încearcă să combată crima organizată, care a cuprins, ca o adevărată pecingine, ample sectoare ale vieţii economice şi sociale ale acestei metropole de opt milioane. Utilizînd cele mai diverse metode, de la ascultarea convorbirilor telefonice, minimicrofoanelor disimulate, pînă la valorificarea informaţiilor provenind din lumea interlopă, poliţia a reuşit să strîngă materiale suficiente pentru lansarea mai multor procese.

Juriul, format din 12 persoane, a căror identitate a fost ţinută secretă, din motive de securitate, şi-a însuşit concluziile procuraturii, potrivit cărora acuzaţii sînt membri ai misterioasei „comisii", un fel de directorat al lumei delicvenţei, care controlează de peste o jumătate de secol sordida societate interlopă americană. Procurorul Rudolph Giuliani a relevat, după pronunţarea verdictului, că în prezent a devenit o presupunere realistă să se considere „că Mafia poate fi eradicată". În cadrul procesului, au fost aduse probe că Mafia există, că este condusă de o „comisie" şi că este implicată în crime monstruoase. Printre cei găsiţi vinovaţi se află şi presupuşii boşi a trei din cele cinci „familii" mafiote din New York : Anthony „Fat Tony" Salerno (75 de ani), „naş" al clanului Genovese, Carmine „Şarpele" Persico (52 de ani), socotit căpetenia a familiei Colombo, şi Anthony „Tony Ducks" Corallo (73 de ani), bosul familiei Luchese. La venerabilele lor vîrste, se vor adăuga acum pedepse ce totalizează circa trei secole de închisoare.

De altfel, Persico se afla nu demult în centrul altui proces, în urma căruia a fost condamnat pentru şantaj şi mituire la alţi 39 de ani de închisoare. Probabil pentru a nu rămîne mai prejos la jocul de ruletă al celor ce riscă pentru a pierde. Acuzaţia în 25 de puncte a „procesului comisiei", cum a fost denumit de presă, îi învinuieşte pe aceşti boşi mafioţi că au săvîrşit, prin intermediul organizaţiei întemeiate de ei în 1939 numeroase activităţi criminale cum ar fi comerţul ilicit cu droguri, jocuri ilegale de noroc şi şantajul. În zona New York, „comisia" a cedat unor firme constructoare contracte grase, în schimbul unor substanţiale mite. În cazul cînd se ivea vreun concurent, acesta era repede lichidat. Astfel, la Chicago, unul din cunoscuţii boşi ai gangsterilor oraşului, Willi Stokes, 49 de ani, a fost ucis sub ploaia de gloanţe trase de arme automate de către ucigaşii comisiei, pe cînd ieşea din luxosul său Cadillac. Deşi era poreclit „Norocosul", Willi a plătit cu viaţa legătura cu lumea interlopă. Şi, aşa cum se întîmplă în poveştile cu gangsteri americane, acum a venit rîndul ucigaşilor să plătească. Lumea dură şi nemiloasă a Mafiei americane a primit o lovitură de moarte, dar condiţiile pentru a renaşte în fel de crudă ca întotdeauna continuă să existe.

N. ROMEO ■

Lumea se amuză

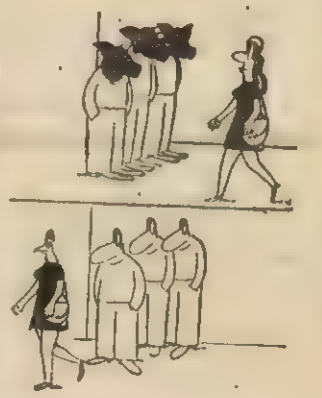

După PANORAMA — Polonia

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Cu șarpele spre viața de apoi

Strania idee de a crea o sectă ce adoră șerpii, a apărut tot în America în anul 1909, în valea Santerelles din Tennesse. Trăia pe vremea aceea, acolo, un anume George Went Hensley, arierat mintal poreclit „micul George". Serile, în valea Santerelles erau triste și anoste, fără nici un fel de distracții și în lipsă de altceva, George Hensley s-a apucat să facă lecturi biblice. Într-o seară de vară, el dădu peste următorul text din evanghelia lui Marcu : „...în numele meu ei vor alunga demonii și vor vorbi în noi limbi ; ei vor prinde șerpii și dacă vor bea ceva otrăvitor, nu li se va face nici un rău ; ei, vor pune mîinile lor pe bolnavi și aceștia vor fi vindecați".

Aceste cuvinte, pe care le-ar fi pronunțat Hristos după înviere, i s-au părut micului George ca o revelație și s-a botărît să le aplice în practică, rezumîndu-se la aspectul cu șerpii. Și întrucît pe valea aceea, nu avea altceva de făcut, a plecat într-o dimineață să prindă o reptilă. Fără prea multă greutate, după o scurtă căutare vede un șarpe cu clopoței, de o mărime apreciabilă al cărui solzi străluceau în razele soarelui. Căzînd în genunchi a rugat pe dumnezeu să-l întărească, după care să prindă peste reptilă, o prinse cu ambele mîini și o ridică într-o poză biblică spre cer.

Șarpele, stupefiat probabil și el de acest straniu comportament, a uitat complet să mai muște pe agresorul său. Convins și el că este protejat de dumnezeu, micul George se întoarse în sat, ducînd victorios reptila prinsă. Omul și șarpele au devenit curînd nedespărțiți, creînd stupefacție în rîndul sătenilor care, treptat au început să se obișnuiască cu imaginea micului George, întîlnit frecvent prin sat cu șarpele înfășurat în jurul gîtului.

În frica pe care o inspira consătenilor săi, micul George își găsise un sentiment de superioritate asupra celorlalți, dar în același timp și o vocație de profet. Dumnezeu venindu-i în ajutor, gîndea George, trebuia să-i mulțumească și el într-un anume mod. Așa s-a botărît el să propage doctrina adorării șerpilor în numele lui dumnezeu.

El a început mai întîi, să-i convingă de noua credință pe consătenii săi, cîștigînd apoi treptat, adepți, la strania sa credință, în statele Tennesse, Kentucky, Virginia, Carolina, Alabama.

În cursul turneelor sale de „evanghelizare", „profetul" a fost mușcat de patru sute de ori, arăta soția sa Sally, dar el nu a avut niciodată nimic, exact așa cum afirmă biblia. Este adevărat că, atunci cînd făcea această afirmație, Sally era deja văduvă pentru că profetul murise în 1955 tot de mușcătura unui șarpe, care nu citise probabil biblia. Fidel pînă la capăt doctrinei sale, micul George refuzase orice îngrijire medicală.

Dar secta adoratorilor de șerpi nu a murit odată cu fondatorul ei. Ea s-a organizat și și-a schimbat numele în „secta sfintei biserici a lui dumnezeu" și numără astăzi cîteva mii de membri, răspîndiți în statele menționate, adică în așa-zisele zone ale bibliei în care, trăiesc populații cu cel mai scăzut nivel de cultură. De altfel, în aceste zone există secte fundamentaliste pe al căror adepți, îi poți vedea mergînd de-a buișilea în jurul unor arbori, pentru a forța diavolii să lasă din ei.

Localurile sectei poartă denumiri pompoase ca : sanctuarul divinei „vindecări", biserica primului născut, „templul" sfinților rusalii, „adevărata biserică a lui dumnezeu" etc. Principalul obiect de adorație care se află în biserică este un portret al lui Hristos, oferit de vreo casă de pompe funebre și un șarpe.

Serviciile de cult au loc sîmbăta și duminica seara, prelungindu-se uneori pînă noaptea tîrziu sau chiar pînă în zori. Pastorii sectei, considerați „sfinți" sînt aceia care manipulează reptilele. Unii dintre ei beau în fața adepților un lichid pe care îl denumesc otravă mortală iar uneori, își plimbă o flacără pe pieptul gol, demonstrînd că tot biblia afirmă că, „atunci cînd tu vei călca prin foc, nu vei fi ars".

„Sfinții", așa-zișii pastori, în luna martie, încep să vîneze șerpii în momentul în care reptilele termină hibernarea. Sînt mulți adepți însă, care păstrează șerpii în casele lor și-i hrănesc cu lapte, cu șoareci vii iar uneori chiar cu pui de găină. Dogmele sectei interzic adepților să se supună tratamentelor medicale cînd ei sînt mușcați de șerpi sau chiar cînd sînt bolnavi. De la înființarea sectei au murit în chinuri lente cîteva zeci de „sfinți" și sute de adepți mușcați de reptile.

Datorită acestui fapt, unele state americane au promulgat legi prin care au interzis activitatea sectei. Adepții, susțin însă că aceste legi sînt anticonstituționale, deoarece încalcă libertatea religioasă.

Unul din așa-zișii „sfinți", Lewis Ford a murit de mușcătura unui crotal de dimensiuni apreciabile. Văduva sa, a solicitat societății de asigurare, despăgubiri, cererea fiindu-i însă respinsă pe motivul că „o persoană care manipulează în mod voluntar un șarpe veninos, nu poate fi victima unui accident dacă ea este mușcată de reptilă".

Un martor ocular care a asistat la un „serviciu divin de evanghelizare" din cadrul sectei, arată următoarele : „În localul ce era denumit biserică se strînsese peste o sută de persoane. Au fost aduși cca. 20 de șerpi și vipere într-un fel de cuști din plasă de sîrmă. În biserică se afla un fel de catedră și mai multe bănci pentru asistență. Era improvizată o mică orchestră de cîțiva tineri cu ghitare și tamburine. Pe măsură ce adepții soseau în sală, aceștia își dădeau sărutul sacru. Fratele Hayes, unul din „sfinți", împreună cu muzicienii de circumstanță au început să cînte un imn cu cuvinte de neînțeles, pentru a justifica probabil versetul din biblie al „vorbirii în limbi". Asistența nu întîrzie să bată din palme și să scoată urlete nearticulate în ritmul muzicii. Apoi calmul se instală. Huton, un alt „sfînt", într-un gest biblic, urcă pe scenă și deschise cuștile reptilelor. El luă un enorm șarpe cu clopoței cu ambele mîini. Animalul începu să se agite bătînd aerul cu inelele cozii sale emițînd niște sunete ciudate. Ceilalți „sfinți" luau, la rîndul lor reptile din cușcă.

Huton, introduse în cămașa sa șarpele. Hayes luă două vipere pe care le înnodă și le puse pe un piedestal. Apoi, adepții, rînd pe rînd, merg la cușcă și scot cîte un șarpe pe care îl țin în mîini. Unii îl înfășoară în jurul gîtului. Cei cu șerpii și restul asistenței încep să se agite în spasmele reptilelor, îngenunchiază și „vorbesc în limbi".

O credincioasă cade cu fața în sus parcă într-o criză de epilepsie, tremură, se convulsionează. O fetiță de cca. 12 ani care urma să fie convertită încearcă să-și înfășoare o viperă în jurul părului, ca o diademă. Reptila o mușcă, fetița cade iar pînă la sfîrșitul serviciului divin decedează în fața asistenței. Nu intervine nimeni ; așa a vrut dumnezeu". Un cadavru nu mai poate fi însă convertit.

Ceea ce uită să spună însă „sfinții" adepților lor este faptul că ei, cei care manipulează reptilele de pe colinele din sudul american, nu sînt decît practicieni ai șiacîrismului. Ei se imunizează împotriva veninului iar de cele mai multe ori, înaintea așa ziselor ceremonii religioase ei colectează veninul, așa cum se procedează în laboratoare.

Acești șacîri americani contează însă pe ignoranța și credulitatea adepților lor care, așa cum se întîmplă în mai toate religiile, păstrează în memorie numai „minunile" care ar confirma credința, uitînd accidentele care omoară pe unii dintre ei.

LG. VULCĂNEANU ■

Porumbelul

Știrile transmise pe teleimprimatoarele agențiilor de presă din întreaga lume se constituie în „pîinea" puoncaților. Sînt foarte bine cunoscute de către cititori denumiri ca TASS, U.P.I., China Nouă, France Presse, Agerpres, etc. — simboluri ale agențiilor de presă. Ciți dintre noi știu oare de unde provine numele agenției Reuter ? M-am gîndit la acest aspect citind o știre a respectivei agenții cu privire la cumpărarea unui porumbel călător belgian de către o firmă din Marea Britanie pentru suma de 41 000 de lire sterline.

Paul Julius Reuter, născut în 1816 la Kassel (și mort în 1899, la Nisa) este părintele agenției de presă ce-i poartă numele. Inițial, cel în cauză a apelat la un număr de 40 de porumbei călători care erau folosiți la transmiterea datelor de la bursa de valori din Bruxelles la Aachen, ceea ce scurta timpul de la 9 la 2 ore (indiferent de condițiile meteo). Bineînțeles că nu dintr-un capriciu, ci cu un profit substanțial. Cu timpul Reuter a creat o vastă agenție care avea în atenție lumea finanțelor. Bine informați, salariații de la Reuter, atenți în orice clipă la „barometrul" acestei lumi, pot lua cu promptitudine măsuri pentru a-i feri pe clienți de pierderi. Agenția a rămas ca un apendic al companiei, mai ales după reculul înregistrat în perioada anilor '70. În prezent compania se ocupă, în principal, cu intermedierea operațiunilor de vînzare-cumpărare de acțiuni. Dacă pînă nu demult acest lucru se făcea telefonic, acum există un sistem complet computerizat. Investitorul are la îndemînă un terminal cu mai multe chei. Apăsînd pe clapeta „B" înseamnă „acesta este prețul", clapeta „M" — „oferiți mai mult ?", etc. Costul operațiunilor prin acest sistem se reduce de circa 10—20 de ori, față de cazul folosirii telefonului, care tinde să devină la fel de desuet ca și porumbeii.

Și totuși, porumbelul este simbolul universal al PĂCII. Aș vrea să trăiesc ziua cînd Reuter sau oricare altă agenție de presă va vesti încetarea tuturor conflictelor armate de pe Terra, scăderea vertiginoasă (de ce nu la 0 ?) a acțiunilor din industria armamentului.

Fie și cu stoluri de porumbei.

Pînă atunci „La mulți ani" și... PACE !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Zelul feroce al jandarmilor horthyști

În zorii zilei de 3 mai 1944, evreii din toate satele Ardealului de Nord au fost treziți de zgomote puternice. Jandarmii izbiseră cu patul puștilor în uși cu atîta sete încît tencuiala se desprinsese de pereți. Drumurile de țară au fost năpădite de care încărcate cu baloturi, valize, traiste, iar de-asupra bătrîni, mame cu copii, bolnavi. Cei în puteri mergeau tăcuți în urma carelor. La nevoie puneau și ei umărul, ajutînd bietele animale să smulgă carele din hîrtoape, să urce dealurile. La coborîșuri se apropiau de loitre ca nu cumva vreun copil să se rostogolească de pe grămada de baloturi.

Jandarmii înjurau și amenințau cu schimbul. Numai la pornire țipau toți deodată, și cînd se treceau prin localități. Carele din fiecare sat se îndreptau spre cel mai apropiat post de jandarmi ; uneori spre prima comună cu o sinagogă mai încăpătoare ori în care exista vreun hambar sau un grajd mai mare părăsit. În aceste locuri se făcea prima haltă. Se stătea o noapte, o zi. Ori două-trei. Depindea de cît dura scotocirea bagajelor, percheziționările corporale, interogatoriile, confiscarea obiectelor de valoare. Apoi jandarmii începeau din nou să urle, să injure, să amenințe toți deodată și convoalele se puneau iarăși în mișcare și se tîrau tăcute și înfricoșate spre ghetou.

Evreii din Cristur, cca 200, au fost duși direct în curtea sinagogii tîrgușorului și ținuți acolo 5 zile fără mîncare. Cei mai înstăriți dintre ei au fost luați la cercetări, așa cum știau jandarmii cu pene de cocoș la pălărie să cerceteze.

„Spuneți tot, nu așteptați să intrăm în acțiune ! Veți vrea atunci să ne spuneți și laptele care l-ați supt de la mama voastră, dar va fi prea tîrziu." Fără să aștepte efectul amenințării, jandarmii puneau mîna pe vina de bou, pe vergile de metal, pe biciul împletit din sîrme subțiri. Torturile durau zi și noapte. Pauze se făceau numai pentru mîncarea și odihna zbirilor. Simțeau nevoia să-și relaxeze mușchii, să prindă puteri.

În a cincea zi, la Cristur, căutarea „asemnătorilor" s-a terminat și oamenii au fost duși în ghetoul din Șimleul Silvaniei.

Cei din Tășnad au fost adunați în două clădiri în școala de stat și în cea catolică. Avînd mai mult noroc decît cei din Cristur, aici „cercetările" au durat doar două zile. Fiind însă mai puțini, jandarmii au avut timp să se ocupe aproape de fiecare. În dimineața de 6 mai au mers pe jos pînă la gară, cărîndu-și în spate întreg avutul care-l putuseră lua cu ei. Au fost duși cu trenul pînă în ghetoul din Șimleul Silvaniei. De aici aveau să fie expediați spre Auschwitz. Printre ei se afla și un evreu din satul Santan. Împușcat în drum spre gară, el nu va rămîne totuși în gară, cadavrul lui va fi urcat în tren și astfel, pe peronul de la Birkenau, din mica comunitate a Tășnadului nu va „lipsi" nimeni la apel.

Evreii din Beclean au fost ridicați în noaptea de 4 spre 5 mai. Înainte cu cîteva zile se făcuse o înregistrare exactă a tuturor evreilor tîrgului și a locuințelor lor, sub pretextul că va avea loc schimbarea cartelelor de alimente. Se subliniase că cine nu va figura pe listă, nu va primi cartele. A doua zi, urcați în căruțe și alte mijloace de transport, toți cei înscriși pe listă au fost duși în ghetoul din Dej. Din 822 ciți au fost deportați din Beclean se vor întoarce doar 41.

Evreii din Nușfalău, cîteva sute, au fost înghesuiți toți în sinagogă. După rugăciunea de minha și citirea Thorei, rabinul Weiss le-a ținut o cuvîntare. Ultima. Cînd s-a înserat de-a binelea, toți evreii au fost urcați în căruțe și duși în ghetoul din Șimleul Silvaniei.

Din comuna Pir au fost tîriți în convoi, spre același ghetou, peste 100 de evrei. Simon Slomo a vrut să ia cu el sulul sacru al Thorei. Jandarmii i l-au smuls din mînă și i-au ras barba cu baioneta, umplîndu-l de sînge.

Și în Gherla, ghetoizarea a început în zorii zilei. Aici însă nu s-a oprit nici după ce s-a lăsat întunericul.

Toată noaptea evreii din oraș au fost transportați cu căruțele în ghetou, fiecărei persoane permițîndu-i-se să ia cu ea un bagaj de 30 de kg. Lucrurile de valoare — tablouri, covoare, obiecte de aur și argint — au fost confiscate pe loc. În aceeași noapte au fost aduși cu căruțele evreii din împrejurimi, circa 500 de suflete.

La Tîrgu Lăpușului ordinea a fost inversă. Întîi au fost arestați și ridicați evreii din satele învecinate. Căruțele au sosit în tîrg noaptea. Cei aduși au fost înghesuiți cu „tot avutul" lor în curtea sinagogii. A doua zi au fost strînși și împinși în același spațiu toți evreii din Tîrgu Lăpușului. Pînă în seara zilei de 5 mai, totul s-a terminat. A doua zi, „trista caravană" — căruțe cu cai, care trase de bivoli, toate încărcate de-a valma : oameni, haine, alimente, veselă, lemne de foc, păsări — a pornit, în țipetele și injurăturile jandarmilor cu pene de cocoș la pălărie, cu puștile în bandulieră și cravașele în mîini, spre ghetoul din Dej.

Jandarmii horthyști, executau arestarea consolat că pornim spre un nou destin însoțiți de oameni care, chiar dacă stau cu mîna pe pușcă, în piept au totuși o inimă. Duritatea și încrîncenarea lui Györffy au înspăimîntat-o pe mama mai tare decît însăși arestarea.

Eu mă uitam înmărmurit cînd îa părinți cînd la jandarmi. Pur și simplu nu puteam pricepe ce se întîmplă. Cît a durat împachetarea nu m-am gîndit nici o clipă la ce va urma, nu m-am întrebat unde ne duc, ce se va petrece cu noi. Tot timpul m-am străduit să înțeleg de ce atîta înverșunare și încrîncenare. Niciodată nu auzisem pînă atunci pe cineva strigînd la tata, amenințîndu-l. Niciodată, pînă atunci, nu auzisem pe un străin s-o jignească pe mama. Și acum, acest Györffy, un lungan necopt, care mereu își aranja curelele de pe ei să pară cît mai țanțoș, urla la tata și la mama, ca la niște bandiți, fi umilea cu fiecare cuvînt, fi amenința mereu cu împușcarea.

Peste tot, jandarmii se comportau dur, neîndurător. Furia lor depășea orice limită cînd la familia arestată nu găseau nici un lucru prețios pe care să-l subtilizeze. Răcneau pînă ce răgușeau :

— Bijuteriile ! N-ați înțeles ! Tot ce-i obiect de valoare pe masă ! Acum, imediat, repede !

— De unde amarul meu, să am eu așa ceva. N-am nici cu ce-mi sătura copiii, se tînguiau bietele femei.

— Cum îndrăznești să mă minți de la obraz ! Uită-te la propria ta mînă.

Bărbatul care ar fi trebuit să-l înfrunte pe jandarm era în detașament de muncă forțată, poate de mult îl înghițise zăpezile Ucrainei, așa că soția bolborosea îngrozită :

— Dar acesta este inelul de logodnă. Singurul lucru...

— Tacă-ți fleanca femeie și nu mă fă să folosesc vina de bou în fața copiilor. Am spus cît se poate de clar. Tot ce-i valoros, tot ce-i din aur sau argint, pe masă ! Vezi și cerceii din urechile fetiței. Nu aștepta să-i smulg eu !

Cei de la țară, arestați cu toții în ziua de 3 mai, am fost năuciți de șocul surprizei. Spaima ce ne-a cuprins, cînd în ușa izbită în lături au apărut jandarmii, ne-a paralizat. Și totuși, mulți dintre prietenii din oraș, care au sosit în ghetou în zilele următoare, mi-au spus că noi, cei ridicați în zorii zilei de 3 mai, am fost mai norocoși ; pentru ei, așteptarea a fost insuportabilă.

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

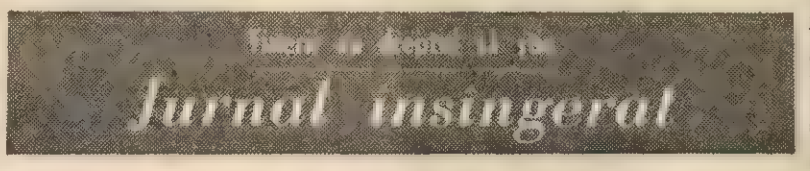

Moara cu noroc la New-York

Inițial, aceste însemnări trebuiau să se intituleze „Ioan Slavici la New York". Marele scriitor român nu a fost însă niciodată în marea metropolă americană. Opera sa a ajuns însă la cititorii americani. Este un fapt foarte puțin cunoscut, care merită să fie semnalat. Dintre toți scriitorii români Ioan Slavici este cel mai aproape de Eminescu, prin „cuvîntul său de foc", iar modul în care scrierile sale au fost primite de cititorii străini nu poate să nu rețină atenția.

„Ioan Slavici, 1919.II 53". Această modestă și aparent criptică referință figurează la pagina 22 a volumului al XIX-lea al lucrării în 25 de tomuri „Personal Name Index to the New York Times Index (1851—9974), apărută în editura Roxbury Data Interface, Succasupna, New Jersey, în 1981. Lucrarea cuprinde peste trei milioane de nume citate în ziarul „The New York Times", în perioada menționată mai sus. O actualizare este în curs de publicare, întreaga cercetare fiind întreprinsă cu ajutorul computerelor.

Dar să ne întoarcem la Ioan Slavici. Trimiterea la numele său ne face să ajungem la indexul lui „The New York Times", pe anul 1919, volumul al doilea, pagina 53, de unde aflăm că nuvela „The Lucky Mill" („Moara cu noroc") a fost publicată la New York și recenzată în „The New York Times Review of Books Magazine", secțiunea a VIII-a din 11 mai 1919, textul figurînd în coloana I de la p. 270.

Recenzia nuvelei lui Ioan Slavici apare într-un grupaj mai larg de cronici literare, cuprinzînd autorii Blasco Ibanez, Archibald Marshall și Emerson Hough. Potrivit practicii, recenzia nu este semnată, ea fiind opera unui membru al colectivului redacțional al ziarului. Autorul ei afirmă că „traducerile din limba română sînt suficient de extraordinare pentru a da povestirii „Moara cu noroc" o atracție sporită de noutate". Este reamintită prezentarea pe care editura Duffield and Company din New York o face autorului povestirii, caracterizat drept „cel mai important scriitor român în viață". În continuare, este redat pe larg conținutul nuvelei. Pe ansamblu, această scriere este considerată o povestire interesantă și pasionantă din viața țăranilor români. Unele scene sînt calificate ca „dramatice". În încheiere, autorul recenziei afirmă: „Sînt unele trăsături pitorești în nuvelă, care portretizează o existență în care bogăția constă în a poseda mari turme de porci".

Din „The Book Review Digest", publicat în 1920 de Mary Katharine Reely și Pauline H. Rich, în editura The H. W. Wilson Company din New York, aflăm că „Moara cu noroc" a fost recenzată și în alte ziare americane. Astfel, în cotidianul new-york-ez „Dial" din 31 mai 1919, după repovestirea nuvelei, se arată că acțiunea, personajele și fundalul sînt originale, reamintind de Dostoievski și atestînd o „complexitate infinită".

Ziarul „Springfield Republican", în numărul său din 11 iunie 1919, precizează între altele, că „Moara cu noroc" este o povestire din viața satului „foarte omenească", iar tragedia acesteia impresionează profund cititorul".

Cum se prezintă ediția new-york-eză a „Moarei cu noroc"? A apărut sub titlul „The Lucky Mill", în 1919, în editura Duffield and Company, în format mic, cuprinzînd 220 p. Este tradusă din română în engleză de A. M. Emperle, care semnează și o scurtă prefață.

Din primele sale rînduri A. M. Emperle afirmă că, după cucerirea independenței naționale, literatura română a început să dobîndească „o originalitate care o distinge printre celelalte literaturi ale Europei". Sînt prezentate apoi cîteva date biografice ale lui Ioan Slavici. Precizînd că autorul român este originar din Transilvania, A. M. Emperle reliefează faptul că românii ardeleni sînt de „o sensibilitate autentică și au un orizont mai larg. Elementul transilvan este în mod sigur cel mai bogat și mai fertil. Aici lumea este mai naturală în simțiri și idealuri". „Ioan Slavici, susține prefațatorul, nu este un intelectual aristocrat. Cînd își observă semenii, el nu se urcă la o tribună a indiferentei pentru a contempla în mod pasiv lupta care se desfășoară mai jos. El nu este un poet al naturii, ci este făcut din materia din care sînt plămădiți poeții umanității. Pentru el fericirea omenirii are o însemnătate covîrșitoare. Desigur, nu este vorba de o fericire „cinematografică", ci de cea care se poate naște prin educarea spirituală a poporului".

Referindu-se la creația literară a lui I. Slavici, prefațatorul american al volumului „Moara cu noroc" adaugă: „S-ar putea aprecia că Ioan Slavici portretizează în principal tipuri umane. Dar ceea ce constituie cea mai mare enigmă pentru el este sufletul omului, conștiința sa, loviturile pe care trebuie să le sufere din partea soartei și absurdităților ei... Dezvăluirea acestei enigme, dezlegarea și denudarea ei în fața perceptiei umane — aceasta este sarcina pe care și-a asumat-o Ioan Slavici. O sarcină... de neimblînzit, ca însăși viața".

Traducerea lui A. M. Emperle este fidelă, cursivă și aerisită. Specificul local al povestirii este ocrotit cu grijă. Cuvintele intraductibile, sau pentru care nu există echivalente englezești satisfăcătoare sînt păstrate în text în limba română, iar în subsolul paginilor sînt date explicațiile de rigoare. Cititorul american la astfel cunoștință de cuvinte și expresii, cum sînt opinci, popă, Buză Ruptă etc. Pentru ușurarea pronunției, unele nume proprii românești sînt ușor modificate ca ortografie: Ghitza, Utza, Petrishor. Alte nume proprii sînt redate cu ortografia originalului românesc: Ineu, Fundureni, Oradea Mare etc.

Critica literară românească este unanimă în a considera „Moara cu noroc" o capodoperă a prozei lui Ioan Slavici. Nuvela rămîne o pildă de profunzime artistică. Consecințele dezastruoase ale setei de înavuțire apar în această povestire cu o forță de convingere unică. Cititorii americani nu puteau să nu fie sensibili în fața atmosferei tragice impresionante, zugrăvită cu vigoare și talent de scriitorul român. Nicolae Iorga nota cîndva: „Țăranii lui Slavici, adevărați și energici, au intrat biruitori în literatura românească". Difuzarea în străinătate a operei lui Ioan Slavici, comentarea ei favorabilă în numeroase țări, cunoașterea ei tot mai largă de categorii diverse de cititori constituie o dovadă a scrisului românesc în literatura universală. O asemenea biruință se înscrie organic în capitolul contribuțiilor nepieritoare ale poporului român la zestrea de frumos și vrednicie a întregii lumi.

IOAN VOICU ■

Ghici, cine bate la ușă!

Scrisul după dictare, ne amintim noi cei care am început a albi cam odată, reprezenta pentru școlar un test deloc simplu. De la o vreme dictarea ca fel de a scrie a devenit o modă. Lăsînd deoparte penița, romancierii au îndrăgit compunerea cărților în tăcănitul mașinii de scris ca mai apoi să constate că pot face asta pur și simplu privind pe fereastră și dictînd totul stenografei, și ea cu ochii spre ceașca de cafea. Experții susțin că prin dictare eficiența transpunerii ideilor crește de șase pînă la zece ori. O constatare nu prea greu de făcut, rămînînd doar ca noi, beneficiarii metodei, să nu ne învîrtim de nu știu cîte ori în jurul călcîielor pentru a găsi cuvîntul căutat. Cu atîta încredere în virtuțile dictării, privesc din umbră uneltele ajutătoare. Dictafonul nu reprezintă chiar o sculă de ultimă oră dar el revendică meritul deschizătorului de pîrtie. Trecut prin malaxoarele modernizării a ajuns acum să contracareze carnetul și bunul nostru pix pus pe vremea rea sau vreme bună să rețină toate cîte ne vor trebui mai tîrziu.

Nu procedeul în sine are alură insolită, atîta timp cît casetofonul cu microfon la butonieră se găsește azi pe toate drumurile ci deprinderea de a-l subordona unor activități presupunînd mare volum de informații, acurateță și rapiditate în înmagazinarea lor. Odată ce relațiile de muncă au fost definite, rămîne să se tragă foloase cît mai multe din vecinătatea acestor bănci de date portabile.

Prin urmare, în avion, la volanul mașinii, la birou — aparatul de înregistrat ne poate ajuta în fixarea ideilor. Tehnicienii genului s-au și pus în mișcare pentru a facilita procesul muncii. S-a născut astfel casetofonul la care un singur buton acționează combinat operația de înregistrare, mersul înapoi și oprirea. Sînt aparate, acționate prin voce, care pornesc și se opresc automat în raport de ce face vorbitorul. Au apărut în compunerea unor dictafoane ceasul de alarmă pentru a avertiza sonor asupra unor momente. Există deja casetofoane cu înregistrare stereo. Pot fi urmărite, de asemeni, fixarea în lungul benzii a unui anume fragment înregistrat.

Există și în cazul de față o anume diversitate de atitudini față de „scrisul prin dictare". Sînt oameni care s-au grăbit a-i exploata ofertele. Se dictează, în mașină sau tren, ordine de servicii, circulare, rapoarte, instrucțiuni, seara de acasă, totul fiind transferat prin telefon la aparatul de înregistrare aflat pe birou. Secretara își începe ziua de muncă bătînd la mașină totul, pentru a prezenta la prima oră documentele la semnat. A trezit oarecum nedumerire întîrzierea în materie a japonezilor. Ei care nu sînt chiar în urmă cu producerea de echipamente de acest fel. Întrebarea

a și fost rostită. Răspunsul n-a întîrziat: legătura tradițională a japonezului cu scrierea de mînă.

Ceea ce nu înseamnă că lucrurile ar sta pe loc. Utilajul pentru dictare digital și-a anunțat apariția, în vecinătatea unui microprocesor. Este un lucru de finețe care uzează de sistemul binar al transpunerii informației. Dovedește o flexibilitate superioară în redactarea și transcrierea textelor, permițînd aplicarea de inserturi în locuri precise, depistarea urgentă a unor fraze fără a fi obligat să parcurgi toată banda cu înregistrări.

Tehnologia digital pare a-și fi asumat rolul decisiv pentru deprinderea dictării a zilei ce vine.

NEAGU UDROIU ■

O afirmație îndrăzneață cu destui opozanți dar și cu numeroase argumente

Omul zăpezilor există!

Pelele albe ale cunoașterii se împuținează pe măsură ce știința progresează tot mai spectaculos. Geografic, practic totul a fost descoperit, iar atunci cînd se produc modificări datorate unor fenomene sau procese naturale, o întreagă cohortă de sateliți artificiali de observație le aduc la cunoștința cercetătorilor. „Misterele" de acum un veac, nenumărate lucruri socotite altădată de domeniul „imposibilului" au intrat astăzi sub reflectorul realului, și în sfera înfăptuirii, de la călătoriile omului în Cosmos la descifrarea treptată a codului genetic, de la structura atomului la construirea de inteligențe artificiale, de la transplanturile de organe la minunile tehnice (submarin, cinematograf) prevăzute de Jules Verne. Desigur, noile descoperiri aduc cu ele și noi întrebări, universul cunoașterii se dovedește tot mai complex, cu trăsături adesea imprevizibile, dar „domeniul a ceea ce cunoaștem și putem se lărgește tot mai mult. Poate că în cîteva decenii, dacă nu mai curînd, vom descoperi și făpturile raționale care viețuiesc pe alte tărîmuri din Univers, căci nu este de conceput că sîntem singuri în cuprinsul Cosmosului; au intuit-o atît Giordano Bruno, cît și alte spirite luminate, începînd cu cele din Antichitate.

Dar înainte de a intra în contact cu reprezentanții altor civilizații galactice, avem de rezolvat o problemă, încă misterioasă pe Terra. Trebuie să descoperim făptura stranie, „gigantopitecul" pe care exploratorii englezi l-au denumit „Omul zăpezilor", cercetătorii sovietici „Ciuciuna", canadienii „Sasquatah", tibetanii „Yeti", iar chinezii „Yeren". Pe lîngă cercetătorii onești, au existat, e drept, și șarlatani, care au inventat relatări despre el sau au trucat chiar fotografii, în scopuri evident publicitare. Dar dovezile autentice se acumulează. Oameni demni de toată încrederea au văzut grupuri de asemenea ființe, există fotografii, e drept luate de departe, dar de necontestat, în Canada s-a realizat și o scurtă înregistrare pe film, în apropierea unei păduri. Omul zăpezilor există și poate că reprezintă o verigă din lanțul care a dus la formarea omului, o verigă care a suferit modificări datorate condițiilor climatice speciale în care s-a refugiat, unde viețuiește. Ceea ce lipsește este doar capturarea unui exemplar viu și studierea lui.

Pentru a analiza „dovezile" la care ne-am referit și care nu au nimic de a face cu halucinațiile, ne vom referi pe baza reportajelor publicate de „Paris Match" la cercetările ce se întreprind în Republica Populară Chineză, de către specialiști cunoscuți prin scrupulozitatea lor.

Profesorul Li Jian s-a lăsat fotografiat ținînd în mîini mulajul în ghips a unei labe de „Yeren". O amprentă uriașă, măsurînd nu mai puțin de 48 cm. Savantul chinez, care lucrează ca istoric la Universitatea din Șanghai, este fondatorul Societății chineze pentru studii și cercetări asupra Yerenului, al cărei secretar general a devenit. Au fost analizate pînă acum peste 1 000 de amprente, au fost strînse și numeroase alte indicii și urme, precum și mărturii care fac neverosimile orice dubii. Yerenul pare a fi o făptură înaltă, uneori de aproape 3 metri, acoperită cu păr, avînd o seamă de caracteristici care o apropie mai curînd de om decît de maimuță sau urs. Societatea amintită a organizat mai multe expediții și a publicat un lung raport. Să urmărim constatările și concluziile la care acest document a ajuns.

La începuturile existenței omenești a fost, după cum se știe, focul. Primatelor le este, cum se știe, frică de foc, inclusiv maimuțelor și urșilor, cu care Yeti este adesea asemuit. Omul zăpezilor nu se teme însă de flăcără. Iată o mărturie, culeasă de profesorul Li Jian și considerată de el de toată încrederea. În 1978, vînători din masivul Leigong, surprinși de căderea nopții, aprinseseră un foc mare, ca să se încălzească. Deodată un Yeren apăru din desișul pădurii. Unul dintre vînători se repezi să-și ia pușca. Un altul însă, care nu era la prima întîlnire de acest fel, îi porunci să arunce arma și le ceru tuturor să se întindă la pămînt și să rămînă nemișcați, ca și cum ar dormi. Se supuseră, toți neliniștiți, privind cu ochii întredeschiși și cu gîndul să treacă la „contraatac", dacă va fi nevoie. „Făptura" însă s-a apropiat de foc și... s-a așezat pe jos, ca să se încălzească. A rămas mult timp așa, pînă ce flăcările au ajuns aproape să se stingă. Ce avea să facă acum? se întrebau oamenii. Yerenul nu a șovăit. S-a dus, cu pași greoi, spre mormanul de crăci adunat de vînători, a luat un braț zdravăn și l-a aruncat în focul care abia mai pîlpîia. A repetat manevra de cîteva ori. Și cum flăcările nu țîșneau destul de puternice, a luat o cracă mai lungă și a început să le agite de colo-colo, pînă ce focul s-a reaprins de-a binelea. S-a așezat din nou lîngă foc, a mai stat cîtva timp și apoi a plecat liniștit. Oamenii au vrut să se scoale și să discute despre cele întîmplate. Dar vînătorul, care mai avusese de-a face cu straniile făpturi, le-a spus să rămînă imobili. Într-adevăr, după o jumătate de oră, Yerenul a reapărut, venind din pădure, încărcat cu o nouă provizie de crăci, mai groase. Le-a azvîrlit în foc, a plecat iar și din nou a venit și iarăși a întețit focul. Cînd flăcările au atins aproape pantalonii unuia dintre oameni, Yerenul a îndepărtat, cu un gest ușor, piciorul amenințat de vîlvătaie. În zori, vizitatorul s-a îndepărtat iarăși și nu s-a mai întors.

Raportul societății chineze arată că mărturiile numeroaselor persoane care i-au zărit pe Yereni diferă prea puțin între ele. Cu toții aproape arată că făpturile au urechile pe laturile capului, ca oamenii și nu în partea superioară a acestuia, ca urșii. Merg, de asemenea, ca oamenii, pe picioare și nu se sprijină în membrele anterioare, în brațe, decît cînd urcă o pantă foarte abruptă (așa cum fac și alpiniștii cînd se cațără pe stînci). Se știe că brațele maimuțelor sînt mai lungi decît picioarele; la Yereni, ca și la oameni, picioarele sînt mai lungi decît brațele. Părul lor are, după cei mai mulți, o culoare roșie, strălucitoare, care nu se întîlnește la nici o specie de maimuțe sau de urși.

Într-o regiune pădureasă de mare altitudine din provincia Hubei, profesorul Li Jian a colindat sate sau oamenii povesteau despre întîlnirile cu Yereni ca despre fapte curente. Doar copiii se mai speriau de ei cînd îi zăreau în drum spre școală. Oamenii maturi se obișnuiseră cu „făpturile" și le știau neagresive.

Cu ce animal seamănă? i-a întrebat profesorul. Aproape de la toți a primit un același răspuns: Cu nici unul!

SERGIU SRAGHER ■

(Continuare în numărul viitor)

Cinci subiecte captivante

Geto-dacii, un nume

strălucit al antichităţii

Sărbătorim 2 500 de ani de la un eveniment care îi aduce în scenă istoriei pe geto-daci. Popor mîndru şi brav, liber şi doritor să trăiască paşnic, suveran şi independent cu preţul oricăror jertfe, dacii au cutezat să înfrunte, pentru a-şi păstra spaţiul de dăinuire, cel mai puternic imperiu al timpului — Imperiul Persan. Sub conducerea împăratului Darius I, expediţiile de cucerire ale perşilor erau de nestăvilit. Ajunşi la gurile Istrului, precum relatează Herodot, primul istoric al lumii, întemeietorul istoriografiei universale, geto-dacii s-au aşezat zid în faţa invincibilei armate a lui Darius. Învăţatul antic grec lasă însă nu doar o simplă informaţie despre o incursiune militară, ci o preţioasă mărturie despre trăsăturile etice ale acestui popor curajos, despre spaţiul stăpînit de el, ca şi despre viaţa lui spirituală. Civilizaţia geto-dacă a fascinat mileniile. Arheologia românească a înregistrat în ultimele decenii mari progrese în cercetarea vieţii geto-dacilor, adunînd date noi,deosebit de preţioase despre cultura materială şi spirituală a acestui popor, care confirmă continuitatea şi unitatea sa în spaţiul carpato-dunărean, ca una din componentele esenţiale ale etniei noastre, alături de componenta romană, strămoşi de la care am moştenit „o dată cu fruntariile ţării, numeroase şi numeroase trăsături morale şi spirituale, tradiţii inestimabile. Despre aceste noi descoperiri, despre importanţa şi semnificaţia lor, ALMANAHUL FLACĂRA 1987 îl informează pe cititor într-un amplu grupaj de materiale semnate de istorici de prestigiu.

Pe insula

lui Robinson Crusoe

Robinson Crusoe i-a făcut să viseze pe milioane de adolescenţi din întreaga lume. Părintele lui literar, Daniel Defoe, n-a inventat în întregime povestea marinarului naufragiat pe o insulă nelocuită ; multe din peripeţiile atribuite lui Robinson i s-au întîmplat de-adevăratelea contramaistrului Alexander Selkirk. Într-adevăr, Robinson-Selkirk a trăit mai bine de patru ani pe o insulă pierdută în imensitatea Oceanului Pacific. Salvat de corsarii englezi, el s-a întors în Anglia. Dar anii de singurătate petrecuţi pe insulă n-au rămas fără urmări : fostul contramaistru apărea în lume îmbrăcat în piele de capră, iar izolarea a devenit pentru el o pasiune puternică. În cele din urmă, Selkirk s-a reîntors pe mare. El a murit navigînd pe întinderile oceanelor, fără să-l întîlnească pe Vineri al său, pe „sălbaticul cel bun" imaginat de Daniel Defoe. Însă locuitorii de pe insula pe care Selkirk a trăit mai bine de patru ani se referă la Vineri ca la un strămoş. Dar, cum arată astăzi insula lui Robinson Crusoe, ce se petrece acolo ? Despre toate acestea cititorul află din reportajul publicat de Almanahul FLACĂRA 1987.

Călătorie în interiorul

creierului

Reputatul neurochirurg profesor doctor docent Constantin Arseni, după o experienţă pe care o cuprinde în 60 000 de intervenţii, după ce a stat de atîtea ori faţă-n faţă cu drumul fără întoarcere, spune — şi-l credem — „oamenii au curajul să rămînă în viaţă". „Călătorie în interiorul creierului" este o lungă confesiune a marelui neurochirurg, care la 74 de ani intră uneori şi de 6 ori pe zi în sala de operaţie, într-un nou tur de forţă. Această confesiune poate fi citită în Almanahul FLACĂRA 1987.

Cavalcadă în West

În reportajul istoric cu acest titlu, din Almanahul FLACĂRA pe anul 1987, jocul cu moartea revine ca un leit-motiv. Cucerirea Westului este prezentată în cîteva pagini palpitante. André Maurois scria că „în West erau permise orice visuri, orice ambiţie era legitimă, orice basm era verosimil". Viaţa nu avea pe atunci mare preţ ; oferta de lucru pentru însoţitorii de diligenţe suna astfel : „Se caută tipi înalţi şi solizi, în vîrstă de pînă la 18 ani. Să fie experţi în călărie, dorind să-şi rişte viaţa zilnic. Se preferă orfani". Alte amănunte despre epopeea cuceririi Westului şi despre eroii acelei epoci eroice pot fi aflate citind „Cavalcadă în West".

Meciul-revanşă

În toamna anului 1985, nici nu se încheiase bine meciul pentru titlul mondial de şah, că s-au şi înfiripat discuţii despre un nou duel între cîştigătorul coroanei, Garri Kasparov, şi Anatoli Karpov. Ex-campionul lumii revendica un drept pe care îl avuseseră şi alţi campioni mondiali şi de care beneficiase ultima oară cu cîteva zeci de ani în urmă Mihail Botvinic. Nici Tigran Petrosian nici Boris Spaski şi, cu atît mai puţin, Bobby Fisher, n-au mai avut dreptul la un meci-revanşă după pierderea titlului. Dar Karpov insista... Nu se putea împăca cu gîndul că numelui său nu i se mai asociază noţiunea de campion mondial. Kasparov, la rîndul său, nu voia să audă de un nou meci. Era acum campionul lumii şi nu intenţiona să ofere nici o revanşă. Dorea să se bucure pe deplin de succesul său, obţinut la o vîrstă aşa de fragedă pentru o astfel de supremaţie — 22 de ani. Era şi plictisit, pe drept cuvînt, să-l aibă din nou în faţă pentru cîteva sute de ore pe acelaşi adversar incomod. Invoca Regulamentul de desfăşurare a Campionatului mondial de şah, arătînd că fostul campion nu poate revendica un drept nespecificat în regulament ; cu atît mai mult cu cît Karpov, care întrase în posesia titlului nu la masa de joc, ci la masa verde, nu acordase în timpul celor zece ani cît fusese campion nimănui nici o revanşă. Dar Federaţia Internaţională a hotărît în favoarea lui Karpov. Şi aşa a avut loc, în 1986, cea de-a doua confruntare Kasparov — Karpov. Ea este prezentată partidă cu partidă în Almanahul FLACĂRA 1987.

Pe larg le puteţi citi în

ALMANAHUL FLACĂRA '87

care va apărea în zilele următoare

Cronica şoselei

A anticipa înseamnă a preveni

Prima zăpadă reprezintă un deliciu pentru copii, indiferent dacă grosimea ei nu întrece pe cea a unei coji de nucă. Orice petec de gheaţă e speculat la maximum. Chiar şi adultului care merge preocupat spre serviciu i se aşterne pe faţă un crîmpei de zîmbet, după ce făcîndu-şi vînt, cum zic cei mici, reuşeşte să alunece cîţiva metri pe minuscula pîrtie de gheaţă. Îţi vin în minte celebrele versuri din „Iarna pe uliţă" cînd vezi cum cîţiva metri pătraţi de apă, proveniţi din zăpadă topită s-au prefăcut în gheaţă, transformată de zeci de copii într-un veritabil patinoar. Zarvă, veselie, risete pe seama celor care înainte de a face cunoştinţă cu solul, descriu în aer cu mîinile şi picioarele, figuri care ar stîrni invidia şi celor mai reputaţi patinatori.

Aceeaşi gheaţă are din păcate şi efecte de altă natură. Numai cei care i-ar asista pe medicii de gardă de la spitalele de urgenţă, şi-ar da seama de urmările primei zăpezi pentru cei care înainte de plecare nu s-au uitat pe fereastră ori au omis buletinele meteo de la radio sau televiziune, dar mai ales n-au avut precauţia să se încalţe cu pantofi sau ghete cu talpă antiderapantă. În aceste zile graficul cazurilor de picioare, mîini şi alte oase rupte creşte considerabil.

Nu e mare deosebire între pietoni şi automobilişti. Şi ei o pot păţi dacă încălţămintea maşinilor arată ca pielea obrazului. Faptul că primele zile de alunecuş aduc modificări substanţiale în statistica accidentelor rutiere, de la banalele tamponări la cele mai grave evenimente de circulaţie şi conduc la o sporire a numărului de maşini cu înfăţişare de bidon turtit aduse la atelierele service, demonstrează că mulţi automobilişti nu învaţă din ceea ce au pătimit în anii trecuţi. Rulăm cuminte, prudent, strict pe partea dreaptă. Stratul de zăpadă nu depăşeşte trei centimetri. Ninge liniştit, dar cu fulgi mari. Eşti tentat să admiri frumuseţea ninsorii, a diversităţii formei fulgilor, dar tendinţa maşinii de a valsa te readuce la realitate. Trebuie să priveşti în faţă şi numai în faţă. Două faruri puternice care tocmai se îndreptau exact spre tine, te obligă la o decizie rapidă. Involuntar îţi pui întrebarea : „Ce caută ăsta pe partea stîngă ?". Mulţi dintre cei care au dorit să afle răspunsul la această întrebare, discutînd după consumarea secvenţei cu vinovatul, n-au mai putut s-o facă, deoarece au ajuns la spital sau... mai rău. Pentru acest motiv extrem de simplu, omul de la volan face o eschivă, evitînd în extremis o coliziune frontală. Cum e şi firesc, doreşti să ştii motivul pentru care cel ce venea din sens opus şi-a ales o traiectorie atît de ciudată. Omul nu pare dispus să discute deoarece îşi continuă mersul. Noroc de un parapet care nu s-a putut da la o parte şi în care s-a înfipt agresorul. Coboară din maşină să-şi examineze stricăciunile. Te gîndeşti rapid la ipostazele în care s-ar putea afla cel de la volan ; un simplu imprudent care a uitat lecţiile iernii trecute, un beţiv căruia albul zăpezii i-a sporit starea euforică, un individ care a furat maşina respectivă şi a cărui unic ţel e să se îndepărteze de locul unde a subtilizat autoturismul, un „vîtor" şofer care, pînă la examen a dorit să exerseze cum reacţionează maşina în condiţii de drum alunecos. Nu, e vorba de prima variantă. „Tovarăşe, vă rog să mă scuzaţi. Mă grăbeam la serviciu. Intru în schimbul de noapte. Cine să-şi dea seama că o zăpadă atît de mică poate să-ţi pună probleme atît de mari. Eu am luat carnetul în timpul verii. Instructorul mi-a spus el ceva de zăpadă, de lunecuş, dar cînd afară sînt 30 de grade la umbră, dimpotrivă parcă ai dori chiar puţină zăpadă să te mai răcoreşti. Îţi vine să zîmbeşti cînd auzi de gheaţă, de derapaj. Eu cred că şi acuma, iarna, 30 de minute îmi sînt suficiente pentru a ajunge la serviciu. Omul pînă nu se loveşte cu capul de plafon nu învaţă".

Un tribut nu lipsit de importanţă îl plătesc numeroşii şoferi dominaţi de o mentalitate nocivă şi anume aceea a ignorării implicaţiilor care pot avea loc ca urmare a atitudinii neglijente, libertine, imprudente, în procesul pilotării automobilului. Conducătorul auto vede pe o şosea din sudul ţării, în zona de demarcaţie a celor două sensuri de mers un om, care îl ajută pe altul, căzut, să se ridice. Bărbatul e preocupat să-l pună pe celălalt în poziţie verticală. Atenţia lui e concentrată spre acest lucru şi deloc, sau aproape deloc, asupra şoselei. Uşuratic, fără a anticipa secvenţele următoare ale filmului care se desfăşoară în faţa ochilor lui, şoferul emite doar un semnal sonor, fără a reduce viteza, bazîndu-se pe prudenţa celor de pe şosea care îşi închipuie el, se vor ridica şi se vor retrage din calea maşinii. În realitate, lucrurile stau însă altfel. Cei doi sînt în stare de ebrietate. Singura deosebire e că unul e beat turtă, iar celălalt, ceva mai rezistent, care poate că a băut şi mai puţin, crede că dispune de forţa necesară pentru a-l ridica pe al doilea şi a-l transporta pe marginea drumului. Aceste detalii nu le ştie însă şoferul şi nici nu anticipează că cel căzut, un om voluminos, greu, în momentul cînd va ajunge să fie ridicat în picioare, lăsîndu-se cu toată greutatea lui pe celălalt, mai treaz, dar nu chiar atît de puternic, îl va dobori la pămînt, prăbuşindu-se peste el. Omul de la volan vede această scenă la care nu se aşteptă, de la o distanţă insuficient de mică pentru a mai face ceva şi loveşte în plin pe cei doi, care la prima vedere par nişte gladiatori încăieraţi. Ce valoare mai au vorbele. „Am crezut, mi-am închipuit, nu-mi imaginam că se va întîmpla aşa etc. !".

Şoferul, pe timp de iarnă este îndus în eroare de şoseaua uscată, adeseori pe mari distanţe. El nu anticipează că vitregii curenţi reci care se plimbă sub un pod metalic îl pot transforma într-un patinuar, că într-o porţiune de şosea unde zăpada s-a topit la amiază, apa se transformă spre seară în gheaţă, devenind o teribilă capcană pentru imprudenţi. Pilotul autoturismului care, după ce a rulat peste 50 de km pe drum absolut uscat şi s-a pomenit pe un asemenea sector de şosea cu polei tocmai cînd întrase într-o curbă strînsă la dreapta, n-a mai putut întreprinde nimic pentru a salva situaţia. S-a prăbuşit în gol de la 7 metri înălţime, după ce a penetrat parapetul metalic. Noroc că maşina a căzut peste nişte arbuşti care au jucat rolul unor resorturi. Exact ca un săritor cu prăjina care în final cade pe o saltea groasă.

De unde se vede încă o dată că a anticipa înseamnă a preveni !

VICTOR BEDA ■

Racul

● Talentul face din pană aripi.

● Plapuma cu care te înveleşti ziua nu îţi ţine de cald.

● Cosmopolitul îşi taie rădăcinile cu foarfecă străină.

● Cine cască ziua, oftează noaptea.

● În loc să-şi construiască corăbii mai bune unii se roagă să nu mai fie furtuni.

● Sabia are miner, nu cap.

● Nu te încrede în servil !... Degetele care se îndoaie formează pumnul.

● Norocul se sperie de zarurile aruncate prea des.

● Dacă punctul nu-i pus unde trebuie, „i"-ul se transformă în semnul exclamării.

● Nimeni n-a reuşit să urce în viaţă pe scările de la cramă.

● Servilul îşi ţine căciula în mînă pentru a nu-i cădea cînd se apleacă.

● Lacrimile se evaporă cel mai greu.

● Sînt oameni care cred că îşi pot recăpăta echilibrul psihic renunţînd la cel fizic.

N. PETRESCU-REDI ■

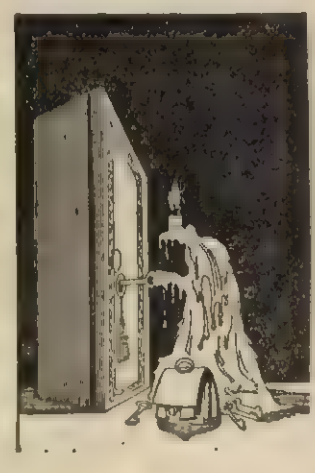

● Cînd eşti bolnav de fericire, doreşti din toată inima ca boala să fie incurabilă.

● Poteca nu se mai cunoştea, aşa că au mers tot pe lîngă ea.

● Boala fiind cronică, a fost chemat un doctor în istorie.

● Lovitura primită sub centură i-a dat mari dureri de cap.

● A plătit de mai multe ori preţul succesului. Dar, de fiecare dată, reprezentaţia se amînase.

● În jurul arenei s-au instalat plase. Urma dresura de purici.

● Au ajuns deodată la linia de sosire. Cap în cap.

● Termometrul era stricat în ultimul grad.

● La a treia încercare nereuşită s-a oprit. Ştia că toate lucrurile bune sînt trei la număr.

● Spiritul de glumă se încearcă la un banc de probă.

● A deschis uşa cu piciorul. Cheia o avea în pachet.

● Cînd s-a renunţat la arme, caii au simţit o mare uşurare.

● La stînă, calul de bătaie este măgarul.

LAURENŢIU ORAŞANU ■

Revelion '87

Care bucurie, La noi să tot fie!

Revelion 1987 — strălucitoare cumpănă între ani, cuprinzînd în săgătătorească ei arcuire împliniri de muncă și viață, bilanțul rodnicului urcuș al omului și al țării prin 365 de zile, speranțe de viitor, certitudini de viitor. Am prăznuit înalta noapte dintre ani strînși toți, ca o familie, la aceeași masă, vastă cît țara și, tot ca țara, încărcată de roadele zilei de azi, aureolate de făgăduințele celei de mîine. Mesajul de Anul Nou adresat națiunii de președintele Nicolae Ceaușescu, mesaj de pace și de noi și măreți întemeieri ale existenței noastre, ne-a umplut inimile de nouă și fierbinte credință în zilele care vor veni. Am mai îmbătrînit cu un an, am întîmpinat totuși cu unul, într-o patrie care, pururi întinerită prin munca noastră, e și va fi tot mai aptă să răspundă năzuințelor viitorului ei de aur.

An Nou — an de nouă și robustă tinerețe a țării și a celor ce-i duc mai departe misiunea în timp și destinul în lume. Imaginile din pagina noastră, surprinse la Revelionul tineretului din Capitală, sînt, de aceea, simbolice. Simbolice pentru noi toți cei ce-am dat basmului despre tinerețe fără bătrînețe temei de faptă și temei de faptă.

La mulți ani, țară, la mulți ani, tinerețe a ta!

Fotografii de LUCIAN TUDOSE ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 4 lei

41 505

flacăra

anul XXXVI
3 (1 648)
VINERI
16 IANUARIE
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

• Două fotoreportaje din Botoșani
Paginile 12—13

• Viața a trei sutimi de secundă
Pagina 21

Sarcina de plan, datorie față de țară

Sintem la jumătatea primei luni a celui de-al doilea an al cincinalului și ne sînt vii în minte îndemnurile cuprinse în Mesajul de Anul Nou al tovarășului Nicolae Ceaușescu: **„Dispunem de tot ce este necesar pentru înfăptuirea în bune condiții a tuturor obiectivelor și prevederilor înscrise în planul de dezvoltare economică și socială a țării pe 1987. Să luăm toate măsurile pentru a asigura, chiar din primele zile, îndeplinirea exemplară a tuturor acestor prevederi! Să ne angajăm în modul cel mai hotărît în lupta pentru ridicarea la un nivel superior de calitate și eficiență a întregii activități din industrie, agricultură, din întreaga economie! Să facem astfel încît anul 1987 să marcheze, prin realizările ce le vom obține în toate domeniile vieții economice și sociale, o etapă importantă pe calea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului privind trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată —, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului nostru popor!"**. Importanța anului care a început rezultă din sarcinile economice și politice, complexe, deosebit de mobilizatoare ce urmează a fi realizate în cursul lui, obiective ce fac din 1987 un an hotărîtor pentru întregul cincinal 1986—1990. Dor pentru ca aceste obiective să poată fi îndeplinite, se impune ca încă de acum, din prima lună a anului, să se înfăptuiască sarcinile de plan integral și la toți indicatorii. Este ceea ce a subliniat secretarul general al partidului și în cadrul recentei ședințe a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care a avut loc marți, 13 ianuarie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pornind de la rezultatele obținute în perioada care a trecut de la începutul anului, de la experiența bună, ca și de la neajunsurile care s-au manifestat în activitatea de anul trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat necesitatea de a se acționa cu toată hotărîrea și răspunderea pentru a se asigura, chiar din prima lună a anu-

(Continuare în pagina 2)

ION CODRU ■

Dragostea și prețuirea întregului popor

La sărbătorirea zilei de naștere a tovarășei ELENA CEAUȘESCU

Apreciez aceste manifestări ca o expresie a sentimentelor de profundă încredere și atașament pe care oamenii muncii, întregul popor le nutresc pentru eroicul și gloriosul nostru partid comunist — forța politică conducătoare a întregii națiuni — în rîndurile căruia am militat din cei mai tineri ani ai vieții și pe care îl voi sluji, întotdeauna, cu întreaga mea ființă. Voi acționa cu toată energia, și în viitor, pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului de dezvoltare economică și socială a țării, pentru progresul continuu al științei și culturii, pentru împlinirea aspirațiilor supreme ale poporului român, pentru triumful cauzei păcii, colaborării și înțelegerii între toate națiunile lumii.

ELENA CEAUȘESCU

(Din Scrisoarea adresată celor care i-au trimis mesaje și telegrame de felicitare cu prilejul aniversării zilei de naștere)

O chemare pentru toți, în interesul tuturor:

Să folosim cu grijă de buni gospodari fiecare picătură de energie!

Zăpadă

M-acoperi cu straturi de liniște,
Iubită zăpadă,
Visată în vară cînd frunzele
N-aveau de gînd să mai cadă,
Cînd nici ea n-avea de gînd
Să mai plece,
Nici cu păsările cerului,
Nici cu duhul vîntului rece,
Nici cu iluzia mărilor calde,
Nici cu chemările șinelui
În care i-e drag să se scalde...

ION BRAD ■

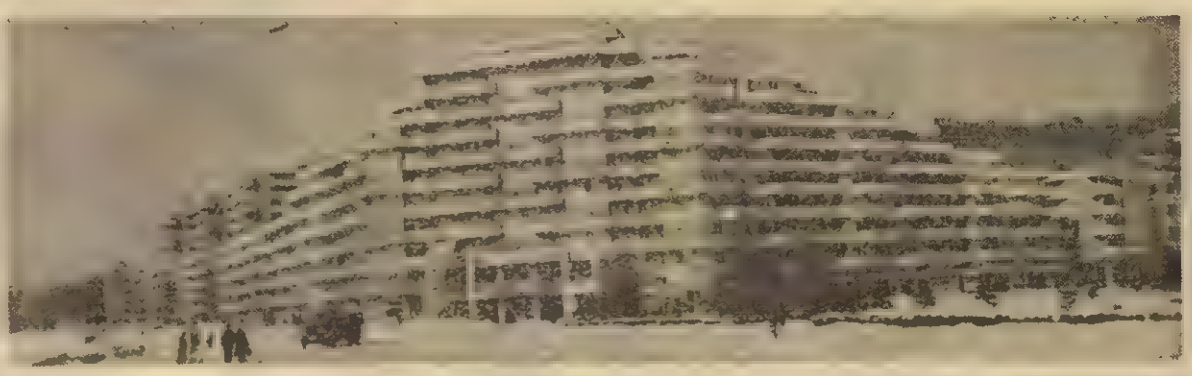

Hărnicia și simțul civic al fiecărui locuitor al țării sporesc prospețimea unui peisaj urbanistic care se îmbogățește de la an la an.

OMAGIU TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

Aniversarea zilei de naștere

Cu prilejul aniversării zilei de naștere și a îndelungatei sale activități revoluționare, tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Științei și Învățământului, a fost sărbătorită în cadrul unei solemnități desfășurate la Sinaia. Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au participat membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, membri ai Consiliului de Stat și ai guvernului. Tovarășei Elena Ceaușescu i-a fost înmînată scrisoarea Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Atît prin scrisoare, cît și prin viu grai, cei prezenți la solemnitate au adresat tovarășei Elena Ceaușescu cele mai calde felicitări împreună cu urări de viață îndelungată, multă sănătate și fericire, putere de muncă, noi și tot mai mari succese în îndeplinirea înaltelor funcții încredințate de partid și popor în întreaga activitate dedicată cu exemplară dăruire înfăptuirii istoricelor obiective stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru a contribui în continuare, alături de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la înflorirea patriei la făurirea socialismului și comunismului în România.

Mulțumind, în cadrul mesei tovărășești oferite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pentru scrisoarea adresată de Comitetul Politic Executiv pentru felicitările și urările transmise, tovarășa Elena Ceaușescu a subliniat că și în viitor își va consacra întreaga activitate, forța și energia creatoare înfăptuirii programului partidului, slujirii cu nețărmurit devotament, cu abnegație și dăruire revoluționară a intereselor supreme ale poporului a idealurilor sale de pace înțelegere și colaborare cu toate națiunile lumii. Tovarășa Elena Ceaușescu a adresat din toată inima cele mai calde urări de sănătate, fericire și multă putere de muncă, de viață îndelungată conducătorului iubit și stimat al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul și organizatorul programelor cutezătoare de înălțare a României pe cele mai îndrăznețe culmi de progres și civilizație.

În cuvîntul rostit cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o înaltă apreciere rezultatelor obținute de poporul nostru în primul an al cincinalului. În același timp, secretarul general al partidului a subliniat că trebuie să se facă totul, să se acționeze cu cea mai mare răspundere și spirit revoluționar pentru a se asigura îndeplinirea ritmică, integrală a sarcinilor economice, îndeosebi a producției destinate exportului, a tuturor obiectivelor stabilite pentru acest an, a planurilor și programelor din toate sectoarele. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a toastat pentru gloriosul nostru partid, pentru eroicul popor român, adresînd cele mai bune urări de sănătate și fericire, de succese tot mai mari în dezvoltarea multilaterală a țării, pentru a se asigura înaintarea fermă a patriei pe drumul socialismului și comunismului.

Aniversarea zilei de naștere și a îndelungatei activități revoluționare a tovarășei Elena Ceaușescu a prilejuit și primirea a numeroase și emoționante scrisori și telegrame de felicitare, adresate de către comitetele județene, municipale orășenești și comunale de partid, de ministere, instituții centrale, organizații de masă și obștești, colective de oameni ai muncii din întreprinderi, institute, institute de cercetare, proiectare și învățămînt, unități agricole personalități ale vieții politice, științifice și culturale de pe întreg cuprinsul țării. Dînd expresie gîndurilor și sentimentelor de înaltă prețuire, dragoste și stimă ale poporului, semnatarii acestor mesaje adresează tovarășei Elena Ceaușescu, în această zi aniversară calde urări de viață lungă, sănătate și fericire, putere de muncă noi și tot mai mari succese în activitatea de înaltă răspundere pe care o desfășoară în conducerea partidului și a statului, pentru progresul și prosperitatea României, pentru ridicarea ei pe culmi tot mai înalte ale civilizației socialiste și comuniste, pentru afirmarea unei politici de pace, dezarmare, securitate și înțelegere internațională. În scrisori și telegrame se reafirmă hotărîrea oamenilor muncii de la orașe și sate, a întregului nostru popor ca, urmînd exemplul eroicei vieți de muncă și luptă revoluționară a conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al tovarășei Elena Ceaușescu, să acționeze și în viitor cu abnegație răspundere comunistă și spirit revoluționar pentru realizarea în chip exemplar a planului pe acest an și pe întregul cincinal pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

ION CODRU ■

Oda recunoștinței

Ca în fiecare an, la începutul de ianuarie, sărbătorirea zilei de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu a căpătat în timp valoarea unui simbol, prin care întreg poporul își manifestă recunoștința și prețuirea pentru savantul de renume mondial, pentru omul politic în care sînt întruchipate exemplar trăsăturile modelatoare și stimulatoare pentru destinul națiunii. Scriitorii și-au strîns și ei condeiele, ca într-un buchet de gînduri, pentru a da glas sentimentelor de prețuire și recunoștință și aceste urări de viață rodnică au prins chip în volumul realizat de curînd de editura „Eminescu", sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și al Consiliului Național al Femeilor, volum de o aleasă ținută grafică, intitulat, sugestiv și grăitor pentru bucuria care-i animă pe creatori, **Nobil însemn al dăruirii.** Poeți și prozatori, dramaturgi și publiciști, scriitori dedicați cu tot sufletul măreților timpuri pe care le trăim, și-au adus în acest volum gîndul lor de recunoștință, urările de prosperitate și împlinire a marilor idealuri științifice, realizînd un portret cu putere de emblemă pentru spiritualitatea prezentului. Un **Portret** cu adînci trimiteri la contemporaneitate și cu o profundă înțelegere a resorturilor umaniste ale epocii noastre, cum e acela realizat de scriitorul Eugen Barbu : „După un bun obicei românesc, Înalta Doamnă a Țării și-a urmat bărbatul pînă la poarta lagărelor de concentrare sau a pușcăriilor, cu aceeași nestrămutată credință în biruința care a venit după atîtea jertfe. Domnia Sa dovedește aceeași tenacitate în munca de zi cu zi, pe care o duce de la postul său de comandă, și dovedește prin biografie că poți urca pe cele mai înalte trepte ale societății dacă ești tenace, dacă ai un crez măreț pe care-l slujești de o viață întreagă".

Liniile complexe ale portretului spiritual și moral se încrucișează însă cu acelea ale savantului, ale omului de știință care și-a consacrat întreaga viață emancipării și progresului științific, înălțării țării pe o treaptă superioară de civilizație cercetarea științifică avînd, în acest sens, un rol hotărîtor, de avangardă. Știința și pacea reprezintă, în concepția tovarășei Elena Ceaușescu, o îngemănare fundamentală pentru destinul societății și al planetei și acest lucru îl simte foarte exact, în versurile sale, poetul Mihai Negulescu : „Sub cetină de dor și de lanuri / din vechi urări la tînăr vers ființă. / Ea s-a născut s-aducă biruință / luminilor pe plaiul milenar. // Din brazi înalți, din murmur de izvor / al dragostei elogiu prinde rază. / Cu flacăra științei, Ea veghează / al Păcii ideal nepieritor" (**Cu flacăra științei, Ea veghează**). Complexitatea personalității tovarășei Elena Ceaușescu, înalta sa mentre de savant și om politic răzbat la tot pasul în versurile și textele cuprinse în antologie, semn că scriitorii, datorită harului și intuiției lor, s-au obișnuit să vadă în devotatul om politic o viață exemplară, un destin de excepție capabil să coaguleze cele mai frumoase sentimente și cele mai reprezentative calități umane. Imaginea caldă și prietenească sub care tovarășa Elena Ceaușescu apare în conștiința scriitorilor e o dovadă că efortul său științific și spiritual se aureolează mereu de o prietenie afectuoasă, de bucuria de a comunica cu oamenii, întotdeauna într-o frumoasă atmosferă sărbătorească, așa cum o înfățișează și poetul Nicolae Dan Fruntelată : „Fiică a Patriei, continuînd demn mărețe tradiții ale personalităților feminine ce ilustrează istoria românească, tovarășa Elena Ceaușescu primește în acest început de ianuar omagiul sărbătoresc al națiunii întregi. Am în memorie o imagine ce exprimă poate în modul cel mai profund acest sentiment : copii oferindu-i flori și întîlnindu-i ochii într-o expresie de duioșie și grijă infinită. O imagine în care prezentul și viitorul se reunesc sub semnul de inimă al omagiului, al cinstirii și recunoștinței". O cinstire, iată, pe care scriitorii o adaugă la fiecare început de an celei exprimate de toți artiștii țării, o cinstire care înseamnă chiar un imbold pentru anul în care am pășit cu toții, cu gînd de pace, de prosperitate - și bunăstare gînd pe care tovarășa Elena Ceaușescu îl simte cel mai profund și mai sincer de la înălțimea marilor sale responsabilități politice. În gîndul de recunoștință și în urările de sănătate ale scriitorilor, chiar zăpada acestui ianuarie pare o odă limpede și cristalină.

RADU ILIESCU ■

Sarcina de plan

(Urmare din pagina 1)

lui, îndeplinirea integrală, ritmică a sarcinilor economice prevăzute în planul pe 1987. În acest scop, s-a cerut guvernului, ministerelor, centralelor și întreprinderilor industriale, organelor și organizațiilor de partid să ia toate măsurile tehnice și organizatorice pentru rezolvarea neîntîrziată a tuturor problemelor și pentru realizarea în bune condiții a tuturor indicatorilor planului, pentru dezvoltarea la un nivel superior a întregii activități din economie. O mare atenție s-a acordat producției pentru export. S-a arătat că realizarea acestei producții constituie sarcina numărul unu a planului pe 1987 ; prin urmare, fiecare minister, fiecare centrală și întreprindere trebuie să pună pe primul plan îndeplinirea acestui obiectiv important, hotărîtor pentru progresul întregii economii naționale. Secretarul general al partidului a cerut, de asemenea, să se acorde o atenție sporită realizării prevederilor planului privind creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor, valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, ridicarea eficienței întregii activități economice.

În efortul pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan o importanță de prim ordin o are asigurarea ritmică a energiei necesare. Se poate spune că în prezent asigurarea resurselor energetice, precum și gospodărirea lor riguroasă constituie o problemă de importanță fundamentală și de interes general, impunîndu-se ca o preocupare majoră a tuturor, atît a producătorilor, cît și a consumatorilor. În acest sens, se impune ca în toate unitățile economice să se ia măsuri operative, eficiente pentru încadrarea în normele planificate prin cotele stabilite, pentru eliminarea oricărei forme de risipă. Totodată, este necesar ca energia electrică să fie destinată cu prioritate sectoarelor productive, eforturile de economisire accentuîndu-se îndeosebi în sectoarele neproductive. Aceste necesități au fost reliefate de secretarul general al partidului în ședința Comitetului Politic Executiv.

Fără îndoială că îndemnurile și sarcinile cuprinse în Mesajul de Anul Nou și în cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu din cadrul ședinței menționate vor mobiliza pe toți oamenii muncii să-și intensifice eforturile și să acționeze cu hotărîre pentru îndeplinirea în bune condiții, chiar din prima lună, a prevederilor planului pe 1987, astfel încît acest an să marcheze, după cum sublinia secretarul general al partidului, o etapă importantă pe calea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Prima lună a anului, lună de eforturi sporite pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan

a tovarășei Elena Ceaușescu

SCRISOAREA

Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., adresată tovarășei Elena Ceaușescu

Mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu

Ne este deosebit de plăcut ca, la aniversarea zilei dumneavoastră de naștere, să vă adresăm, cu cele mai alese sentimente de stimă, respect și prețuire, calde felicitări și urări de ani mulți și luminoși, în deplină sănătate și fericire, împreună cu ilustrul conducător al partidului și statului, ctitorul strălucit al României socialiste, marele Erou al națiunii române, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Dorim, totodată, ca, în acest moment aniversar, să vă aducem un fierbinte și respectuos omagiu și să vă exprimăm deosebita apreciere ce o dăm, împreună cu toți fiii țării, strălucitei și neobositei activități în mișcarea revoluționară, în cadrul conducerii partidului și statului pe care dumneavoastră ați desfășurat-o și o desfășurați cu înaltă dăruire patriotică pentru înflorirea necontenită a României, întărirea independenței și suveranității sale, pentru ridicarea ei pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor hotăriri ale Congresului al XIII-lea al partidului.

Ca militant de frunte al vieții politice, sociale și științifice, dumneavoastră ați contribuit direct la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, la realizarea neabătută a luminosului Program al partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Întregul nostru partid și popor cunosc și dau o aleasă și unanimă cinstire contribuției, de mare și înaltă răspundere comunistă, pe care dumneavoastră o aduceți — ca membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim-ministru al Guvernului și președinte al Consiliului Național al Științei și Învățământului — la găsirea soluțiilor și punerea în aplicare a vastelor planuri de dezvoltare economico-socială a patriei, la elaborarea și înfăptuirea programelor de creștere intensivă, de organizare și modernizare a producției, de ridicare a calității și nivelului tehnic al acesteia, de sporire a productivității muncii, la realizarea obiectivelor noii revoluții tehnico-științifice și noii revoluții agrare în România.

Prin devotament nemărginit și abnegație fierbinte față de partidul comunist și patria socialistă, prin spirit revoluționar și militant, prin sensibilitate și umanism, prin toate aceste minunate calități ce vă caracterizează întreaga viață și activitate, dumneavoastră, mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu, întruchipați în mod strălucit virtuțile cele mai alese ale neamului românesc.

Ne este, în același timp, deosebit de plăcut să subliniem și cu acest prilej, remarcabila dumneavoastră activitate pe care o desfășurați în domeniul cercetării științifice și tehnologice, rolul determinant pe care îl aveți — ca eminent om de știință și ilustru savant de largă recunoaștere internațională — în dezvoltarea și înflorirea științei, învățământului și culturii românești, promovarea noului, a valorilor de vîrf ale cercetării tehnico-științifice în practica vieții materiale și spirituale. De numele și activitatea dumneavoastră prodigioasă, de marea putere de creație științifică și capacitate organizatorică se leagă nemijlocit definirea rolului științei naționale ca forță activă de producție în vastul proces revoluționar de făurire a civilizației socialiste, a unei economii dinamice, moderne, realizările strălucite din domeniul cercetării și tehnologiei românești.

Prezența dumneavoastră în fruntea Consiliului Național al Științei și Învățământului, într-un moment în care cercetarea științifică și tehnologică, învățământul sînt chemate să aducă o importantă contribuție la progresul multilateral al societății românești, atestă recunoașterea unanimă de către întregul partid și popor a meritelor excepționale pe care le aveți în conducerea și îndrumarea nemijlocită a acestor domenii, în elaborarea și punerea în aplicare a unor importante programe vizînd modernizarea producției și creșterea eficienței și rentabilității întregii activități.

Slujind cu abnegație și dăruire revoluționară interesele poporului și ale patriei, unind într-o viziune armonioasă strălucitele calități ale omului politic cu răspunderea savantului față de marile cerințe ale dezvoltării și progresului societății românești contemporane, dumneavoastră, mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu, v-ați impus în conștiința națiunii și a întregii lumi ca luptător neobosit pentru folosirea cuceririlor științei în slujba civilizației umane, pentru apărarea dreptului sacru al popoarelor la viață liberă și demnă, la independență și suveranitate, pentru triumful rațiunii și păcii în lume.

Împreună cu întregul partid și popor apreciem în mod deosebit activitatea pe care — în calitate de președinte al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea" — o desfășurați pentru întărirea continuă a colaborării și conlucrării cu oamenii de știință și învățămînt de pretutindeni, ca știința și cultura să servească vieții, păcii și înțelegerii între toate popoarele lumii.

Dorim să vă asigurăm, și cu acest prilej aniversar, că rodnica și neobosita activitate pe care o desfășurați cu exemplar patriotism și spirit revoluționar pentru progresul științei, pentru înfăptuirea măreților planuri și programe de dezvoltare economico-socială a patriei reprezintă pentru noi, pentru toți comuniștii și cetățenii țării un minunat exemplu, un mobilizator îndemn de a face totul pentru edificarea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea neabătută a României spre comunism.

Împreună cu întregul partid, cu întregul popor, animați de cele mai înălțătoare și nobile gînduri, vă aducem, mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu, prinosul nostru de aleasă prețuire și recunoștință și vă adresăm din adîncul inimilor urarea de viață îndelungată, de multă sănătate și putere de muncă, pentru a contribui, în continuare, — alături de cel mai iubit fiu al națiunii, de marele și încercatul revoluționar și conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — la înflorirea multilaterală a României, la înfăptuirea visului său de aur, comunismul.

Cu cele mai alese sentimente de înalt respect și afecțiune tovărășească, vă adresăm cu toată căldura inimilor noastre tradiționala urare

La mulți ani!

Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Susținută activitate internațională

N-au trecut decît puține zile de la începutul anului 1987, dar pe agenda de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au aflat deja numeroase și semnificative contacte și convorbiri cu personalități politice de peste hotare, fapt care ilustrează dinamica activitate a conducătorului partidului și statului nostru pe tărîmul vieții internaționale, în eforturile susținute și consecvente pentru garantarea păcii, pentru înțelegere și colaborare în lume.

Astfel, în acest interval, la președintele României a fost primită delegația Partidului Socialist Popular din Danemarca, condusă de tovarășul Gert Peterson, președintele partidului. În timpul întrevederii au fost subliniate bunele raporturi dintre cele două partide, exprimîndu-se dorința de a se acționa și în viitor pentru extinderea acestor relații, în interesul promovării cursului ascendent al relațiilor româno-daneze, al întăririi prieteniei dintre cele două țări și popoare, al colaborării și cooperării în Europa și în întreaga lume. Schimbul de păreri în probleme internaționale a evidențiat preocuparea celor două partide față de agravarea situației politice în Europa și pe plan mondial, în special ca urmare a continuării cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, a creșterii pericolului unui război nuclear. S-a subliniat că în aceste condiții se impune întărirea rolului O.N.U. în viața internațională, a mecanismelor politice, juridice și diplomatice de soluționare a diferendelor dintre state, pe calea tratativelor, a respectării principiilor fundamentale ale dreptului internațional, în primul rînd a dreptului fiecărui stat de a-și alege în mod liber calea de dezvoltare politică, economică și socială, a principiului egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne. Președintele Partidului Socialist Popular din Danemarca a dat o înaltă apreciere politicii externe a României, inițiativelor și acțiunilor secretarului general al Partidului Comunist Român consacrate intensificarea eforturilor tuturor popoarelor, ale forțelor progresiste și democratice de pretutindeni, ale opiniei publice, în direcția opririi cursului periculos al evenimentelor, a înfăptuirii unor măsuri reale de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, precum și de dezarmare în domeniul armamentelor convenționale, a promovării unor relații noi între state, bazate pe respectarea principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, a dreptului fiecărui popor de a hotărî singur destinul său, fără amestec din afară, a soluționării tuturor problemelor litigioase pe cale pașnică, prin tratative. Președintele Partidului Socialist Popular din Danemarca a apreciat în mod deosebit recentei hotăriri privind reducerea de către țara noastră cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, care reprezintă un exemplu de sprijin ferm, prin măsuri concrete, al politicii de pace și dezarmare.

Președintele României a primit, de asemenea, pe Osmo Kock, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Finlandei în țara noastră, și pe Sven Gustaf Linder, cu prilejul prezentării de către acesta din urmă a scrisorilor de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Regatului Suediei în România. În cuvîntările pe care le-a rostit în cadrul celor două primiri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat relațiile bune ale României cu Finlanda și cu Suedia, relații care cunosc o evoluție ascendentă, pe diverse planuri, precum și posibilitățile existente pentru dezvoltarea lor, îndeosebi pentru sporirea substanțială a schimburilor comerciale și pentru extinderea cooperării economice și tehnico-științifice. În cuvîntare se subliniază că în condițiile internaționale actuale se impune ca toate statele lumii, toate țările europene să acționeze cu toată hotărîrea, să-și asume răspunderea directă pentru a determina realizarea unor înțelegeri și acorduri corespunzătoare în domeniul dezarmării, al asigurării păcii.

O activitate deschizătoare de orizonturi în activitatea internațională a țării este și examinarea la recenta sedință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a Mandatului delegației române la reuniunea general-europeană de la Viena pentru securitate și cooperare pe continent. Delegația țării noastre a primit mandatul să promoveze activ poziția României, concepția și orientările președintelui Nicolae Ceaușescu privind necesitatea ca reuniunea de la Viena să dezbată și să adopte măsuri reale care să determine progrese efective în edificarea unui sistem trainic de securitate în Europa, în mod deosebit în realizarea unor înțelegeri corespunzătoare pe calea înfăptuirii dezarmării nucleare și convenționale, a întăririi încrederii și colaborării pe continent.

P. NICORA ■

ENERGIA

• O sarcină de producție prioritară

• Un bun național gospodărit cu maximă grijă

Noroc bun, oameni buni!

■ În mină, o treabă e limpede pentru toată lumea : cărbunele e măsura tuturor lucrurilor ■ Pentru minerul adevărat, proba adîncului e proba vieții ■ Morala abatajului : aici îți cîștigi pîinea numai din ce faci ■ La Petrila nu se muncește mai greu sau mai ușor, ci doar mai bine ■ În 1987, producția se va dubla ■ „Să nu fim zgîriciți cu vorba bună, pentru că oamenii nu trebuie sancționați, ci înțeleși. Așa face minerul mai eficient" ■

Ziua de muncă a minerului începe întotdeauna noaptea

Se vorbește adeseori despre eroismul meseriei de miner, deși puțini oameni pot să explice în ce constă el. Din această cauză, sîntem tentați să gîndim că minerul trebuie să fie voinic și temerar, adică o plămadă mai specială de bărbat, capabil să înfrunte, în contul nostru, al tuturor celor care nu sîntem nici prea voinici, nici prea îndrăzneți, necunoscutul.

Radu C. Ion, unul din cei mai buni mineri ai Văii Jiului, măsoară 1,65 m. și cîntărește 60 de kilograme. Ștefan Alba, un alt miner vestit, pare frate în toate cu Radu C. Ion. Au amîndoi privirea vie, inteligentă, mai degrabă blîndă, decît decisă și după ce începi să-i cunoști, ți se confirmă — ceea ce de altfel bănuiai — că dacă sînt cine sînt, e pentru că au minte, nu mușchi. Nu vreau să spun că minerul e pînă la urmă o ocupație potrivită cu firile meditative. Meseria e grea ca orice altă meserie grea : cere dîrzenie și caracter, cît despre forța fizică, e nevoie și de ea, ba chiar prea adesea. Numai că ar fi să observi neesențialul, dacă n-ai socoti lucrurile în ordinea în care le socotesc niște oameni ca Radu C. Ion și ca Ștefan Alba.

Ca orice activitate industrială, mineritul comportă o sumedenie de indicatori însă aici, spre deosebire de alte activități industriale, nici un indicator nu impresionează, dacă din mină nu iese cărbune. Brigăzile conduse de Radu C. Ion și Ștefan Alba sînt fruntașe fiindcă dau cărbune. Totuși, cînd stai de vorbă cu ei doi, vezi că problema care îi preocupă acum nu e aceea a cărbunelui. Dacă un miner de frunte nu găsește necesar să-ți vorbească despre cantitatea de cărbune trimisă la suprafață de el și de echipa ori brigada lui, nu la modestia sa trebuie să ne gîndim. În mină, modestia are alt nume și alt chip. În mină, o treabă e limpede pentru toată lumea : cu cît dai mai mult cărbune, cu atît e mai mare cîștigul. Dar dacă îl întrebi pe Ștefan Alba ce face el, la începutul zilei de muncă și la sfîrșitul ei, răspunsul său nu te lămurește asupra cantității de cărbune produse : „Eu la începutul zilei de muncă și la terminarea ei am grijă ca să dau mîna cu fiecare și să-i zic noroc bun".

Asta n-o remarcă nimeni. Ar remarca-o însă, dacă Ștefan Alba nu ar mai da mîna cu oamenii săi. Ar însemna atunci că lucrurile merg prost și că strîngerea aceea de mînă nu ar mai semnifica nimic.

Faptul că un șef de brigadă fruntaș are această problemă : cum să le mulțumească tovarășilor săi că-și fac bine datoria e plin de înțeles.

★

Întreprinderea Minieră Petrila sau „mina Petrila", cum i se mai spune, împlinește 127 de ani de activitate și pentru foarte multă lume Petrila înseamnă însuși mineritul la cărbune. În viața unei întreprinderi se întîmplă și ani, pe care, cu o exprimare de biografi amabili, i-am putea numi mai puțin semnificativi. Adevărul este că, de la un timp, mina Petrila trecuse, în Valea Jiului, din fruntea listei, în coada ei. Mina dădea din ce în ce mai puțin cărbune. Și dădea din ce în ce mai puțin cărbune întrucît plecau de la ea din ce în ce mai mulți oameni. Pricinile pentru care un om lasă un loc de muncă pentru altul sînt multe și îndeobște mai subtile decît ne imaginăm. Aici existau practic două motive : cîștigul diminua, pe măsură ce oamenii aveau tot mai rar îndemnul să-și strîngă mîna la ieșirea din schimb, iar despre ce gîndeau efectiv oamenii nu prea părea să se intereseze nimeni.

În minerit e întotdeauna o fluctuație a forței de muncă — sensibil mai mare decît în alte industrii. Mineritul se învață chiar în mină și, contrar a ce s-ar putea crede, cei care vin ca să plece nu sînt pierduți pentru meserie la proba adîncului, ci la aceea a vieții într-un colectiv cu niște reguli de viață și muncă extrem de riguroase. Ștefan Alba spune că cel mai greu examen pentru un nou venit în mină e unul de caracter. „Cînd am venit eu la mină, zice Radu C. Ion, eu bătut dintr-o familie cu mulți copii și cu multe lipsuri — asta era prin '64 — muncea la sectorul 5 un inginer, Vasile Darie, un bărbat ca lumea. Mai era și un brigadier Vlad Titu, bun și el la timpul ăla. Ei m-au luat binișor. Am venit și eu ca să cîștig, spuneam. Măi, tu ai venit să te realizezi, mi-au zis ei. Atunci am folosit pentru prima oară cuvîntul acesta : să mă realizez."

Directorul „Petrilei", inginerul Bogdan Bujor spune despre cei doi, Radu C. Ion și Ștefan Alba că sînt „autorități tăcute", că au autoritate reală în brigadă pentru că tot ce spun și mai ales tot ce fac arată deșteptăciune și responsabilitate. Iar dacă ei vorbesc despre realizare, asta trebuie că se referă neapărat la partea sufletească.

„Un miner cu experiență, spune Ștefan Alba, este profesor pentru noul venit. În '80, cînd am primit brigada, ea avea cam 45 de oameni. De atunci, am stabilizat 40 și am calificat 12. Noi nu cerem oameni de la alte brigăzi. Cum să vă spun : să zicem că vin să se angajeze 300 de oameni. Din aceștia, doar unul dacă a mai intrat în mină. Ei, cum procedezi ? Trebuie să fii ca un tată pentru copii. Mina te obligă la o maturizare rapidă. De fapt, te obligă să te maturizezi în cîteva ceasuri, să arăți cum ești tu în realitate. La suprafață, poți să te lauzi cu firea și cu puterile tale, iar oamenii te ascultă, fiindcă n-au ce face. Acolo poți să cîștigi pîinea familiei și din ce zici. În abataj numai din ce faci. Problema forței de muncă nu e una a muncii în abataj, ci a muncii cu omul în abataj. Să te știe prieten și alături de el. Dar știți, nu prieten pe vorbe. Cînd ești în abataj, lucrurile se leagă atît de strîns unul de altul încît nu merge să spui „asta las pe altădată". Dacă vrei, într-adevăr, să te „realizezi".

★

E ora intrării în schimb, ziua, în preajma anului nou. Un coridor lung, boltit, o forfotă ca în preajma a ceva important. Chiar și e un moment important : se fumează ultima țigară. În subteran, evident, nu se fumează. Stau de vorbă cu o mulțime de oameni : Ștefan Țuțu, Gheorghe Porfire, Gheorghe Moldovan, Benone Avădanei, Marin Graure din Sectorul Investiții — care nu-i unul funcționăresc, cum ar putea să pară, ci un sector greu și important pentru scopul propriuzis al cărbunelui. Oamenii aceștia deschid noi fronturi de lucru. Ei sînt mai voinici decît, să spunem, Ștefan Alba, fiindcă treaba lor cere și asta, vină adică. Declară că „acum e bine". Discut, de asemenea, cu Ioan Andone, Constantin Gîrda și Andrei Boier de la sectorul Transport. „Acum zic și ei, e bine".

Transportoarele, mașinăriile și benzile, deci, au — e drept — niște slăbiciuni din fabricație, dar cele mai mari vin din proastă folosință. Ca să meargă bine, o bandă trebuie să nu fie împiedicată să meargă. Ceea ce spun pare să fie o inepție. Oamenii de la transporturi îmi confirmă însă că se ajunsese în această situație : benzile transportoare nu mai făceau față din cauza dezordinii generale. Ca să se ajungă la un climat de ordine și disciplină, la eficiență, s-a început pur și simplu cu începutul : curățenie generală, așezarea fiecărui lucru la locul lui. Oamenii sînt foarte sensibili la ordine. Ordinea stîrnește nevoia de ordine, la fel cum haosul alertează în om niște impulsuri primare spre dezordine. Mi-o confirmă la sectorul I producție Gheorghe Raileanu, Emil Ignat și Dumitru Cucu. „Acum, spun ei, cîștigăm bine. Am ieșit bine și toate-s în regulă". În numai două luni, producția a crescut aici de la 64% la 102%. În 1987, producția se va dubla. Toate sînt astfel orînduite acum încît oamenii au motive ca să muncească bine. Motive fundamentale : cîștigul e bun și sigur, organizarea e ceva concret, nu doar o vorbă. Dovadă de concretete : din luna august 1986 și pînă la sfîrșitul anului producția a crescut constant și clar, fără ca să se fi muncit mai ușor ori mai greu. S-a muncit doar mai bine. Încă un fapt, unul cheie : la sfîrșitul lui decembrie, la Petrila se înregistra un număr de 312 oameni „la plus", adică o diferență extrem de încurajatoare între cei plecați și noii angajați.

„Cea mai importantă creștere de personal, spune Bogdan Bujor, o avem la sectorul investiții : aproape dublu. Aici lucrează și prima femeie șefă de secție din Valea Jiului, inginera Steluța Naghiu. E vital să asigurăm dezvoltarea. Vedeți, în această perioadă grea de redresare a minei Petrila, cel mai important lucru a fost nu atît asigurarea unui prezent de natură a-i convinge pe oameni că aici le e locul, cît pregătirea lui 1987. Faptul că producția e într-o creștere constantă dovedește nu doar faptul că sîntem pe cale de a atinge cifrele de plan stabilite, ci pe acela, mult mai interesant, că ea poate crește în continuare. În ziua în care am fost numit la direcția Întreprinderii știam, fiindcă așa am învățat eu de 20 de ani, de cînd am terminat facultatea și din multele locuri de muncă pe care, prin natura împrejurărilor le-am cunoscut și trăit ca pe niște facultăți, știam prin urmare că nu eu voi săvîrși schimbarea ci chiar oamenii mine. Singura problemă era să-i aflu pe aceia capabili și dornici de schimbare. Am fost ajutați de conducerea Combinatului miner Valea Jiului, de inginerul Dan Surulescu, de primarul Petroșanului, Ioan Resiga. Mulți oameni de bine au fost alături de noi. Trebuie să spun că cel mai important ajutor a constat în aceea că au fost ascultați minerii, ca să spună ei ce trebuie făcut. Au fost mari schimbări. Cei mai greu lucru e să convingi pe niște oameni că dezorganizarea și bunul plac nu sînt o fatalitate, că numai schimbarea în oameni poate aduce schimbări reale în procesul de producție. Cînd lucrurile merg prost se insinuează în tine gîndul extrem de păgubos că o schimbare nu poate să aducă decît ceva și mai prost. Am promovat șefi de sectoare și de brigăzi tineri. Ei s-au promovat, felul lor de a munci i-a ridicat. Principiul meu de bază este că vorba bună nu e cu cheltuială de valută, că nu trebuie să fim zgîriciți cu vorba bună. Eficiența în minerit e o chestiune de climat, nu de dotare tehnică. Starea tehnică a minei e bună. La Petrila lucrează peste 3 000 de oameni. E o mare simbioză între profesiuni și interese profesionale. În linia întîi, la stratul de cărbune lucrează doar 600. Progresul în minerit are un aspect paradoxal : nu creșterea numărului de oameni în abataje aduce progresul, ci sporirea personalului în meseriile ajutătoare și pregătitoare și chiar înmulțirea acestora, cu o scădere corespunzătoare a numărului de oameni din abataje. Cînd pregătirea e bună, cărbunele, cum să spun, ajunge parcă singur la suprafață, n-are cum să nu ajungă ! Trebuie să mă înțelegeți : îmi e greu să calific situația de la Petrila, așa cum era ea în vara lui '86. Un caz tipic de situație în care un colectiv bun nu era mobilizat ca să dea tot ce poate. Nu ce vrea, ci numai ce poate ! Fiindcă o seamă de oameni uitaseră asta. Imaginați-vă momentul cînd un nou angajat intră în mină și-i află pe toți bombănind. Omul n-are alt gînd decît să plece. Încă un lucru specific : oamenii nu trebuie sancționați, ci înțeleși. Unii procedează incorect, nu fiindcă ar vrea ei să se pună strîmb, ci pentru că sînt copleșiți de noutate. Vedeți, la noi biroul directorului se găsește la cîțiva metri distanță de locul unde se pregătesc oamenii pentru intrarea în schimb. Cînd oamenii își fumează ultima țigară dinaintea intrării în subteran trebuie să te vadă lîngă ei. Și nu doar să te vadă, ci să te simtă la același interes, să rezolvi acolo lucrurile care se cer rezolvate numai acolo. Nu există situație fără soluție. Cu condiția să faci efortul să o cunoști în intimitate, corect. Sîntem hotărîți să-l dăm o nouă tinerețe acestei mine bătrîne".

TUDOR OCTAVIAN ■

Petrila — oraș vechi, oraș nou

ECONOMISIREA — o resursă la îndemîna fiecăruia

Angajati cu hotărîre în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de producție ale celui de-al doilea an al cincinalului, gîndul și fapta noastră de mai bine depind în mod hotărîtor de energie. Sistemul energetic național constituie în permanență „sistemul vascular", închis și neîntrerupt, al întregii economii naționale, complexul uriaș de vase comunicante prin care pulsează continuu fluxul vital din care se hrănește avuția națională, din care se nasc noi și noi valori materiale ale societății noastre.

Scriem din nou despre energie cu sentimentul că nu întotdeauna am făcut-o și o vom face de ajuns. Scriem din nou despre energie cu luciditatea că aici se află primum movens al ritmurilor înalte de dezvoltare pe care ni le-am propus, temeiul de încenut al creșterii bogăției țării. Și scriem din nou despre energie cu atît mai mult acum, cînd principalul aliat al omului în truda pentru obținerea energiei — natura — a devenit ea însăși, odată cu această iarnă aspră, principalul energofag, ce cantează prin toți porii și prin întreaga ambianță fiecare scînteiere de lumină, fiecare undă de căldură.

Avem forța să facem ireversibil drumul energiei dinspre natură spre om. Stă în puterea noastră să asigurăm un flux continuu și să transăm mereu spre semnul plus inevitabilul „bilanț energetic" pe care omul și-l dispută cu natura în această perioadă. Este la îndemîna fiecăruia din noi să dăm energiei sensul dorit oburînd orice cale de risipă și pierdere în natură a ceea ce cu atîta trudă a fost pus la dispoziția noastră tocmai pentru a avea un sens și o finalitate de maximă eficiență.

Sîntem convinși în forța minerilor, petroliștilor, energeticienilor de a pompa fără încetare în sistemul vascular al economiei naționale energia de care acest impresionant și dinamic organism are nevoie. Sîntem solidari cu truda lor de neprevăzut în această perioadă și credem în izbînda pe care o vor avea, și de-astă dată, asupra naturii potrivnice. Gîndul nostru se îndreaptă mai întîi la ei pentru că ei sînt la primul capăt al contactului nostru energetic cu natura : la celălalt, ne aflăm noi, botezați cu un cuvînt ce nu acoperă întotdeauna și obligațiile pe care le avem — ne aflăm noi, beneficiarii. Recunoștința noastră pentru cei care ne dau, zi și noapte, în această postură de civilizație nu este de altfel suficientă. Semnul cel mai înalt al acestei recunoștințe e dat de transformarea ei în obligație : în obligația noastră, a celor de la celălalt „capăt al firului", de a veghea ca particulele de lumină și căldură ce ajung pînă la noi în urma atîtor eforturi să nu se risipească în van, să nu se piardă în eter, să nu scape trasee lor de finalitate și eficiență pe care le dorim cu toții. Pentru că energia este acea formă de viață și de realitate cu care fiecare din noi se află în contact, și de aceea stă în puterea noastră să știm cînd și cum s-o folosim.

În pofida vremii aspre, producția de energie a țării continuă dar „intrările" sînt la limita „ieșirilor". În termeni tehnici asta înseamnă că sistemul energetic național este puternic solicitat. La borna lui zero se lucrează cu greu minerii, petroliștii, energeticienii tind la datorie. Dar trebuie să-i ajutăm. Este vorba de o solidaritate cu noi înșine de fapt. Trebuie să-i ajutăm dinspre celălalt capăt, de la „ieșirile" unde se află comutatoarele noastre și prizele casei noastre. Numele acestei atitudini de solidaritate cu munca energeticienilor este economisirea. Orice circuit întrerupt este un strop de sudoare mai puțin pe fruntea celor din mină sau de la gura sondei. Orice gest de economisire a energiei este, cu atît mai mult în această perioadă, un veritabil act de responsabilitate patriotică. Să nu ne ferim de cuvintele mari cînd situația o cere. Anonimatul fiecăruia dintre noi se poate regăsi la scară socială prin solidaritatea tuturor în a face ca energia să rămînă, s-o putem folosi integral, s-o economisim cu voință, răspundere și înalt spirit civic. Pentru că economisirea este și rămîne o resursă de energie la îndemîna fiecăruia.

Ce avem de făcut

La fiecare loc de muncă:

— să respectăm cu strictețe regimul de lucru, stabilit în fiecare unitate economico-socială, pe perioada de iarnă !
— să producem în limitele normelor de consum stabilite pentru fiecare produs, pentru fiecare utilaj și instalație !
— să folosim la maximum capacitățile de producție, preluînd din sarcinile liniilor tehnologice energointensive !

La sursele de energie:

— să asigurăm funcționarea la capacitate maximă a centralelor electrice !
— să menținem în stare de funcțiune toate grupurile energetice, evitînd întreruperile de orice natură !
— să introducem operativ în producția termocentralelor cărbunele și celelalte materii prime enegetice !

În casa fiecăruia:

— să gospodărim cu maximă grijă energia și combustibilul !
— să evităm folosirea concomitentă și timp îndelungat a oricărui consumator de energie !
— să facem din economisirea energiei o practică a fiecărei zile, dovedind astfel un înalt spirit civic !

Vine Lechința!

Lechința nu e un nume necunoscut.

Dacă există și sate al căror nume abia trece, cu greu, de cercul satelor din jurul lor, Lechința nu este unul dintre acestea.

Profir Glodea, inginerul șef al Consiliului unic agroindustrial Lechința, își amintește că în urmă cu 15 ani, după ce absolvise facultatea și se întorsese aici, în comuna în care s-a născut, numele acestei comune era destul de bine cunoscut în lumea agriculturii românești.

Faimă locului o aduseseră și niște vestiți cojocari, nu-i vorbă, care izbutiseră ca despre cojoacele de Lechința să se vorbească numai admirativ, dar ceea ce făcuse ca numele comunei să fie rostit mai des, în auzul lumii, era și felul în care sectorul zootehnic al cooperativei agricole reușea să obțină o producție considerată a fi chiar foarte bună la acea vreme.

O vacă de la Lechința dădea mai mult lapte decît vreuna din alte părți iar acest fapt nu putea fi decît un motiv de mîndrie pentru toți și un argument pentru ceea ce oamenii de prin aceste locuri nu uită niciodată să amintească : spiritul lor gospodăresc.

În treacăt fie spus, spiritul gospodăresc nu trăiește numai prin simpla lui afirmare, rostire, enunțare, ci prin dovezi zilnice, iar adevărul acesta a fost știut prea bine la Lechința, pînă într-o vreme. Ceea ce s-a întîmplat apoi n-a fost decît o adeverire în plus că gloria se cîștigă greu dar se păstrează și mai greu.

Despre spirit gospodăresc le place să vorbească și altora, de prin alte sate, iar nevoia dovezilor pe care se întemeiază hărnicia a făcut ca sectoarele zootehnice ale unor C.A.P.-uri mai puțin cunoscute în urmă cu 15 ani să înceapă să obțină și să continue să obțină, constant, producții mult mai bune decît acelea care au făcut mai de mult faima Lechinței. Faptul acesta n-a trecut neobservat, bineînțeles, în rîndul celor ce lucrează la sectorul zootehnic din această comună.

Cooperativa din Lechința, se spune, ar fi și astăzi una dintre cele mai bune din județul Bistrița-Năsăud. Dar lauda hărniciei oricărui țăran crescător de vite a început să se cuvină acelora care-și îngrijesc astfel vitele încît de la o vacă să poată mulge 4 000 de litri și chiar mai mult. Lechința, în anii ei buni, obținea 3 000—3 500 de litri. În 1986, producția medie a fost cu puțin peste 2 000 de litri. Prin urmare, rămîn multe de făcut aici pentru a se ajunge la nivelul atins altădată și rămîn și mai multe de făcut pentru a se ajunge la producțiile cu care alții se laudă în mod cît se poate de întemeiat.

Nu încape îndoială, această situație a stîrnit o anume ambiție, la Lechința, o ambiție mărturisită de a veni din urmă și de a se înscrie iarăși în rîndul fruntașilor. Sigur că împlinirea acestei ambiții este mai greu de îndeplinit decît o simplă mișcare de stînga-împrejur, în urma căreia privirile să țintească înainte, nu înapoi. O astfel de ambiție nu are cum să izbutească decît prin efort și stăruință. Și este de spus că semne ale unei munci mai stăruitoare se văd de pe acum la C.A.P. Lechința.

În 1986, producția medie de lapte a fost cu o sută sau două sute de litri mai mare decît în anul de dinainte iar acesta e un semn că sectorul zootehnic al cooperativei se află pe drumul bun. Pentru anul în curs se prevede o anume accelerare a ritmului acestui progres. „Pentru 1987, ne spune inginerul Ovidiu Chirea, șeful uneia din cele două ferme zootehnice, a fost planificată o creștere a suprafeței furajere de la 110 la 240 de hectare, ceea ce ne va ajuta să nu mai intrăm în iarnă cu deficite de furaje, mai ales de fin".

Inginerul Ovidiu Chirea lucrează aici de cîțiva ani buni și are, desigur, îndeajuns de multă experiență încît să nu creadă că o recoltă de 2 700 kilograme de fin la hectar este chiar mulțumitoare. De fapt, atît s-a obținut în anii care la Lechința au fost socotiți ani rodnici. În urma secetei din 1986 producția a fost doar de 1 500 kilograme de fin la hectar. A fost un an secetos, fără îndoială, dar cauzele pentru care finarele au fost umplute doar în parte trebuie privite și din altă perspectivă ; însămînțarea terenurilor și administrarea gunoiului de grajd în cantități optime ar duce, fără îndoială, la o creștere a producției, cu condiția ca operațiunile acestea să fie executate întocmai după normele științei agricole. Cooperativa avînd nu mai puțin de 868 hectare pășuni și 420 hectare de fînețe ! Între timp, chiar în 1986, o faptă bună a fost redescoperirea celor 271 hectare de livezi ca sursă pentru sporirea bazei furajere ; printre meri, peri, pruni, pe 20 de hectare oamenii au cultivat sfeclă furajeră iar pe 140 au semănat borceag și trifoi. Pe de altă parte, intrarea în probe tehnologice a fabricii de zahăr construite la Lechința, o fabrică ce va prelucra 1 000 tone de sfeclă de zahăr în 24 de ore, va da cooperativei posibilitatea de a-și hrăni vițele și cu, să zicem, tăieții de sfeclă pentru care alții or să bată drumuri mai lungi și poate că or să aștepte mai mult pentru-a obține o repartiție. Ca întreprindere industrială, fabrica a primit răspunderea de-a ajuta acest C.A.P. iar colaborarea va merge perfect, se înțelege. În sfîrșit, trebuie să notăm că, deși mai tîrziu decît prin alte părți și numai după ce exemplul altora s-a dovedit foarte folositor, cei din Lechința s-au hotărît să-și facă și ei cîte o bucătărie furajeră, la fiecare dintre cele două ferme. La ferma inginerului Ovidiu Chirea, construcția ei s-a terminat în toamna anului trecut. La cealaltă fermă, din satul Singeorz, abia acum, în iarnă, se montează utilajele, o tocătoare, o moară. Tot e bine, zic oamenii, asta înseamnă că și grosierele vor putea fi tocate, melasate, vițele or să le mănînce cu mai multă plăcere iar lapte va fi mai mult, să sperăm.

Însă speranța aceasta, ca să spunem lucrurilor pe nume, se întemeiază în mod hotărîtor pe oameni, pe felul în care ei înțeleg că în munca lor trebuie să se schimbe ceva.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Pregătiți pentru al 5-lea reactor

Dimineață de zi geroasă, cu viscol și ninsoare măruntă, sîcîitoare. Șantierul Centralei nucleare-electrice de la Cernavodă, unul dintre cele mai mari șantiere de construcții ale țării, dacă nu cumva chiar cel mai mare, ni s-a ivit brusc în față, ieșind de după coama dealului ca o pădure de macarale-gigant, cu masive și neobișnuite construcții terminate sau în plină devenire. Peste zece mii de constructori, de cele mai felurite branșe și meserii, își vedeau nestingherit de lucru și vacarmul stîrnit de puzderia de mașini și utilaje angajate în plin efort se auzea în ciuda vîntului pînă departe peste întinderile albe de zăpadă.

Sîntem la adăpost, sub anvelopa de beton armat a Reactorului 2, acolo unde brigada inginerului Nicolae Bostină, de la I.A.C.N.E.C., alcătuită din mai bine de cinci sute de oameni, disputa o aprigă bătălie. Fiecare dintre ei e angajat parcă într-o încleștare eroică cu timpul și cu vitregiile dezlănțuite ale unei naturi potrivnice. Dacă atingi fierul, din cauza gerului, degetele rămîn pentru o clipă lipite de metal. Nimeni nu ia însă în seamă măruntul... impediment. Toți constructorii din brigadă sînt animați de un singur țel : chiar în aceste prime zile ale anului, ei vor să devanseze cu orice preț, lucrările și să predea montatorilor cea mai mare parte a anvelopei R 2. De aceea și minutele și chiar clipele par aici o veșnicie. Și nimeni nu-i dispus să-i treacă vremea degeaba.

Ei, dar ce se tot aude ?... La intervale scurte de timp, străbate pînă jos, la noi, un strigăt bărbătesc, prevenitor ca o alarmă : Păzea focuuu !... Păzeaaa ' .

Îmi dau capul mult pe spate și privesc instinctiv spre locul de unde continuă să cadă intermitent scîntei și jerbe de metal incandescent. La peste patruzeci de metri înălțime, suspendat sub cupola rece a anvelopei cilindrice — construcție de mărimea unui bloc cu 13 etaje sau a unui siloz cerealier de mare capacitate — descopăr o mogîldeață de om, manipulînd cu gesturi sigure un banal aparat de sudură electrică. Era tocmai cel care striga cu voce de tunet, ca un disperat. În semiobscuritatea uriașului cilindru de beton armat, el pare un lucrător de zi proiectat pe bolta unui cer plumburiu, nefiresc de aproape. Doar străfulgerările galben-albăstrii ale sudurii și ploaia de metal topit ce cade la doi pași de noi îi trădează locul și existența. Nu-s mulți cei care iau în seamă amănuntul.

De la cota plus 25, de pe platforma unei macarale tip M.T.A. 125, temerarul sudor e asistat cu înfrigurare și îndrumat de însuși inginerul Nicolae Bostină, șeful de brigadă, venit și el aici, încă de cu zori, să conducă personal desfășurarea dificilei lucrări de decofrare a eșafodajului inferior al cupolei. Așa cum ne-a mărturisit în scurta discuție pe care am avut-o împreună, bridele de susținere a grinzilor metalice pot fi demontate și recuperate numai prin tăiere cu aparatul de sudură. Treabă grea, plină de riscuri, pe care tocmai acum o execută omul din echipa lăcătușului Ion Dragomir.

Curajosul sudor-cățărător nu-l altul decît tînărul Constantin Olăeru, unul dintre cei mai buni sudori de pe șantier. N-are mai mult de 28 de ani, dar e dîrz și perseverent, călit în marea școală a muncii și a vieții. Lui, acestui tînăr brav, i s-a încredințat printre primii dificila misiune. Sînt îndelungi momente cînd, împreună cu ceilalți coechipieri, trebuie să lucreze numai în poziții incomode, precum cosmonauții, stînd pe spate sau cu capul lăsat în jos și ținîndu-se doar cu o mînă sau cu picioarele amîndouă... Bineînțeles, avînd legate centuri de siguranță pentru orice eventualitate... Dar, niciodată nu rămîne singur. Alături de el lucrează, cam în aceleași condiții dificile, o întreagă echipă de sudori, lăcătuși și dulgheri de înaltă clasă.

Am trăit, ca reporter, impresii profunde în multe locuri din marele șantier. Am urcat în cabina de comandă a unei macarale-gigant și m-am întreținut cîteva minute bune cu macaragiul Costica Davidescu, un alt erou al marii cîtorii ce se înalță aici, la îngemănarea Dunării cu marea magistrală albastră ; am admirat îndelung panorama ultimelor preparative ce se fac în vederea turnării temeliilor celui de-al cincilea reactor, dar imaginea aceea a sudorului, lucrînd la peste patruzeci de metri, între cer și pămînt, nu m-a părăsit o clipă.

MIHAI STĂNESCU ■

Starea de iarnă

Iarna e o stare de spirit prin care poți privi oamenii ca printr-o lupă curată și mare. Așezat sub lentila groasă a frigului sufletul omului se vede ca la microscop. Umbrele caracterului se conturează neașteptat. Curajul e scurt și îndoiala se vede ca o pată. Frica murdărește peisajul iar puterea e ca o coloană de gheață. Iarna e o altă țară, o lume pentru cei tari, presărată cu groaza bătrînilor, e o probă de foc pentru gospodari și o sabie ascuțită pentru leneși. Pentru fiecare iarna e o poveste densă și-o amintire fascinantă din copilărie, o probă neiertătoare pentru prietenii rimelate și goale, un examen sever pentru constructori, e povestea greierului retrăită mereu. Proba zăpezilor viscolite e cea mai aspră pentru instituțiile care aspiră la un titlu de campion, e povestea grîului care așteaptă povara călduroasă a blănurilor albe spre a-și mai croi încă un drum spre vară. Iarna e ca o lecție în care reînvățăm să mergem și spectacolul căciulilor brumării ca niște coloane pe care se reazemă lumea. La un centru de lapte am urmărit isteria unui bărbat care nu mai suporta așteptarea. Îl hărțuia pe vînzătorul bătrîn, invalid de război, de parcă acesta ar fi vinovat de întîrzierea mașinii. Dumneata nu vezi ce poleială e afară, îi spune vînzătorul înghețat dar calm. Trebuie să oosească în cîteva minute. Dar bărbatul, amenințat de o lacrimă sau de neputință, striga, ce-mi pasă mie, copilul meu nu știe de polei, el vrea lapte ! și-n motivația aceasta era și dragostea lui pentru pui, dar și semnul unei căderi nervoase, al unei zvîrcoliri interioare înainte de-a ceda. Unii se alăturaseră vînzătorului, alții îi țineau partea, și-n acea dispută fără finalitate s-a apropiat o bătrînică arătînd ca o paranteză sprijinită de un baston. A pus bățul sub braț, a desfăcut o sacoșă de pînză și a scos o sticlă de lapte pe care i-a întins-o, zicîndu-i, ia, maică și dă-i să bea ca să crească mare. Iarna rămîne ca o superbă probă de solidaritate, ca un război pe care trebuie să-l purtăm în fiecare an. Și în vreme ce bărbatul înmuiat de generozitatea bătrînei se îndrepta spre casă cu sticla de lapte, mi-am propus acest periplu, fără intenția de a realiza o hartă completă a acestui anotimp. Ea ar trebui să includă micul sau marele război al fiecăruia împotriva frigului, spre a rămîne același, spre a ajunge la țărmul primăverii fără remușcări, fără dureri, fără amintiri urîte. Iarna e o stare de spirit și un examen neiertător la care trebuie să primim note. Zăpada și gerul sînt aceleași, și unii trec și alții, oricît s-ar strădui s-o amăgească, rămîn ca niște elevi care se încurcă la tabla înmulțirii și se trădează că n-au învățat nimic.

Oțelărie în haine albe

Bine-i să fii vara pădurar și iarna brutar, zice o meditație a unui leneș. Prima parte poate să conțină un dram de adevăr dar să fii brutar nu-i nici bine și nici ușor, indiferent dacă e iarnă sau vară. Multă lume zice că brutăria e artă, că e boierie sau meserie măruntă peste care nu poți trece pentru că nu te lasă stomacul. Într-o noapte petrecută în parte la „Spicul", pe malul Dîmboviței, am văzut cum brutăria e un fel de oțelărie în haine albe, un fel de ocnă a pîinii, de muncă grea trăită în subteran, cu nările și sprîncenele albite, cu fruntea și umerii umeziți de aerul moale, cu mîinile alergînd înnebunite să treacă pe la fiecare pîine care călătorește pe banda rulantă, cu proiectilele mici de aluat pe care mașina de porționat coca ți le aruncă în același ritm de ani și ani de zile, fără să oboosească, fără să-i pese de omul care le prinde, dacă el mai are sau nu un strop de putere, cu cocătoarele care minuiesc cuțitul cu coadă lungă și taie cinci crestături pe spinarea fiecărei pîini și aleargă apoi la ferestrele și la gura cuptorului să vadă pîinile lenese stropite de o ploaie subțire spre a le da luciu și banda rulantă care tot aduce aluat și tot duce pîini lenoșe și fierbinți, și cu muncitorii care tot încarcă și încarcă navetele și camioanele cu pîine, pornind să urule singure pe străzile adormitului și înghețatului oraș bătut de viscol. „Spicul" este cea mai veche fabrică de pîine din București. Ființa și pe vremea sănilor boierești, și a tramcarului, și a tramvaielor care urcau la Universitate, și pe vremea războiului și a ajuns pînă la noi, cu aceiași meseriași veniți de la țară, oameni simpli care n-au găsit slujbe de șmecheri și s-au bucurat cînd au aflat că pot să-și cîștige o pîine lucrînd chiar la pîine. „Spicul" nu arată ca o farmacie. Poate că-i puțin îmbătrînită, părîndu-li-se studenților care vin mereu în Regie că seamănă cu un depou sau cu o centrală termică de cartier. Dar înăuntru, fie vară, fie iarnă, munca rămîne aceeași. Gurile orașului nu se satură niciodată. Ele cer mereu pîinea de fiecare zi. De aceea „Spicul", fie viscol, fie caniculă, cu oameni veseli sau necăjiți, odihniți sau sfîrșiți de oboseală, trebuie să-și facă numărul de pîini solicitate ziua și noaptea prin hîrtiile sosite în teancuri și prin telefoanele care țiue mereu. Ce se petrece iarna ? „Spicul" are un siloz de grîu care lucrează fără încetare. Primește și livrează la moara aflată la cîțiva metri, unde se macină zilnic 175 de tone de făină. Vremea nu schimbă nimic din cursul vieții de aici. Silozul reprezintă o garanție pentru 25 de zile. Orice s-ar întîmpla, „Spicul" poate produce pîine vreme de 25 de zile fără să primească un bob de grîu. Și dacă viscolul și gerul se întețesc și presiunea gazului metan de la cuptoare scade sub limitele normale, în cel mult 7 minute sînt puse în funcțiune injectoarele cu motorină. Dincolo de orice, la capătul benzii care iese din cuptor trebuie să apară pîini, mîi de pîini. Crăpi sau amețești, moți sau curge apa pe tine, te îndoaie somnul sau nu te ascultă aluatul, pîine trebuie să iasă.

Am stat de vorbă cu cîțiva brutari, bărbați în vîrstă, din generațiile mai vechi, oameni munciți de pîinea zilnică a bucureșteanului, îndoiți de gura fierbinte a cuptorului, școliți la lopată și panacodă încă de pe vremea cînd la „Spicul" se produceau zilnic doar 170 de sortimente de panificație, cînd pe malul Dîmboviței rege neîncoronat al fabricii de pîine era unul Oprițescu, brutar care-ți făcea din aluat ce alții pe alurea îți făceau din porțelan sau jad, un bărbat care-ți făcea și flori de pîine și castele. Atunci au învățat meserie Ion Doagă, venit la „Spicul" ca panacodar, băiat care cară scîndurile cu coca, și Constantin Hutan și Eugeniu Ionescu, acum maiștri și șeful unei secții. Au trecut și ei prin clasicele glume ale brutarilor bătrîni, cei care îi pun pe începători să toace făina cu gripca (un cuțitoi mai mare) sau să modeleze coca cu mîinile umede, și apoi, primind botezul fabricii, să intre în foc și s-o ia de zi și de noapte, ani și ani în care au făcut milioane de pîini și franzele și să le vină rîndul și lor să coacă o turtă mare, cu flori și urări de „La mulți ani" pentru cei care treceau în rezervă. Însoțind-o pe inginera Magdalena Manoliu, directoarea „Spicului", am văzut cum se face pîinea într-o noapte de ianuarie cînd afară viscolea în draci, iar înăuntru, la trei metri și jumătate sub nivelul solului, ca într-o mină albă, sute de oameni munceau la pîine. E și făcutul pîinii un fel de salahorie în numele vieții, al liniștii noastre cotidiene. E un foc continuu, o zdroabă în lupta cu banda, cu drumul neiertător al bucății de coacă pe care trebuie s-o simți din ochi și după pipăitul între buricele degetelor. Brutarii spun că aluatul e o ființă vie pe care nu-l mai poți opri pînă cînd nu devine pîine. E apoi munca grea a distribuitorilor de pe mașinile de noapte, care pe gerul și viscolul de afară încarcă sute de navete în camioanele prea înalte, bat orașul și descarcă sute de navete, spre a reveni iar la fabrică, spre a pleca din nou în altă cursă, și iar de la capăt, pînă dimineața, cînd, sleiți de puteri și de frig, mai fac o tură pe la magazinele de pîine spre a ridica notele de comandă confirmate de vînzătoarele, unele nu totdeauna amabile. Cînd pleacă acasă, alte mașini, cu alți încărcători sosiți și ei la patru și jumătate dimineața, străbat orașul pînă seara tîrziu spre a cără pîinea cerută printr-un joc imprevizibil al comenzilor, din care cea mai sfîntă, spun cei de la „Spicul", vine de la un telefon public de unde un cetățean din nu știu ce cartier introduce o monedă de un leu și zice, știți, la centrul nostru s-a terminat pîinea ! Ca și cum n-ar fi nici viscol, nici zăpadă, nici oboseală, ei trebuie să încarce în prima mașină și să răspundă prompt acelui apel transmis prin folosirea atît de banalei monede de un leu.

Meserie, te mănînc

Iarna e ca un anotimp de groază pentru cei bătrîni. Îi vezi pe stradă cum merg ca niște copii mici care abia învață să meargă. Bătrînii care n-au pe nimeni și locuiesc singuri trebuie să iasă, să înfrunte strada sticloasă ca să ajungă la magazinele apropiate. Mulți dintre ei nu mai apucă să se întoarcă decît mai tîrziu, după ceasuri, zile sau săptămîni. I-am văzut în holul spitalului de urgență, la camera de gardă, întinși pe targi, cu picioarele rupte sau așezați pe scaune, cu mîna ruptă pe piept, icnind de durere sub privirile pline de compasiune ale rudelor care i-au însoțit sau ale binevoitorilor care i-au luat de pe stradă și i-au adus aici. În zilele cu viscol și polei, camera de gardă de la ortopedia Spitalului de urgență îi adună pe bunicii noștri singuri, încumetați să iasă pînă la alimentară. Și cînd îi vezi ți se rupe sufletul și nu-ți vine să crezi că oasele lor care au îndurat atîtea au devenit atît de fragile. Stau la rînd. Au făcut și listă de ordine, privind ca niște copii cuminți spre ușa care se deschide mereu și le aprinde în ochi un licăr de speranță care le mai alină durerea. Maria Ștefănescu a căzut mai demult și are o complicată fractură de șold. Maria Cringașu a căzut în fața blocului și a făcut aceeași fractură dureroasă de șold. Constantin Smeu, muncitor la U.C.R.M. Panduri, a căzut de la 40 de centimetri, de pe scara unui camion și ambele oase s-au rupt ca niște surcele, ieșind prin piele. „Era unul de la Baia Mare cu niște marfă și zicea că nu-i ies banii. M-am dus să-i număr și-am alunecat de pe scară". Cabinetele de ortopedie sînt pline ochi și toți stau cu mîinile sau cu picioarele întinse. Asistenții medicali pansează și pun la „cizme" de ipsos ca în vreme de război. Seamănă cu niște morari. Au fost atîtea fracturi în ultimele zile că nici ipsosul nu a mai ajuns. A trebuit umblat pe la o întreprindere care să cedeze cîțiva saci. Nici aparatul pentru radiografii nu mai poate. Într-o singură zi a făcut 527 de imagini și la sfîrșit s-a ars. Un student arab din anul IV de la Facultatea de medicină se plînge și el. De azi dimineață a căzut de trei ori. Se vaită dar mai are putere să ajute un bătrîn să se descalțe, să ducă o femeie pînă în camera alăturată pentru radiografii. Studenții scriu în registre, fac și pe brancardierii, urmăresc și explicațiile medicilor de gardă, dau și ei o mînă de ajutor în această nebunie adusă de polei. Un muncitor de la Întreprinderea de produse zaharoase de pe Șoseaua Viilor venea cu o mașină încărcată cu marfă. Vîntul a întors o bară care a intrat prin radiatorul mașinii și i-a zdrobit piciorul. Șoferul îi privește rana cu groază și nu știe pe cine să mai roage și cui să mulțumească. O avocată a căzut pe Lipscani. Lăcrimează de durere și se ține de spate. La camera de gardă pentru interne un bărbat în vîrstă acuză dureri de abdomen. Colecistită acută ! Doctorița Adriana Georgescu îl consultă și conchide scurt : internare și intervenție chirurgicală. Omul ezită. Parcă mi-a mai alinat ! Degeaba, zice doctorița, n-aveți altă cale. Mă simt mai bine ! Semnați că refuzați internarea ! Nu semnez ! Nu vă supărați, e viața dumneavoastră ! Așa-l, dar dacă mă mai prinde o criză acută mă internați ? Să nu fie prea tîrziu, zice doctorița. M-am liniștit ? De frică, spune ea. Faceți peritonită și e mai grav ! Am avut, zice el. Și atunci ce mai așteptați ? N-am pijama la mine ! Nu-i nimic, vă dăm noi ! Dar nu știe soția, zice el, o anunțați la telefon, zice ea, dar, dar e la serviciu ! o sunați la serviciu ! nu am numărul, zice el speriat și mai tare de o intervenție chirurgicală, sunăți-ne instituția și o anunțăm noi, nu zice el, mai bine mă duc pînă acasă și-i iau numărul și o anunț eu ca să nu se sperie. Dumneavoastră fugiți, zice ea, nu, doar că nu-s pregătit moral, zice el, aici la Urgență nimeni nu vine pregătit moral, zice doctorița Georgescu, încercînd să-l convingă pe un pensionar delicat și fisticit să-și apere sănătatea, în vreme ce în camera alăturată se taie bandaje de ghips și se pun altele și brancardele pe rotile circulă ca niște cărucioare cu copii care scîncesc de durere. Doctorul Florin Tocan are aproape 32 de ore petrecute în spital. Cu puțin timp în urmă un bătrînel întreba iritat de ce lipsește doctorul Tocan. Undeva, la etaj în sala de operație, doctorul Tocan împreună cu echipa operă o fractură de bazin și stătea cu sufletul la gură lîngă un bărbat care mai avea puțin și capota și-și spunea mereu, meserie, te mănînc dacă nu scapă. Cu mari eforturi și după grele zbateri trece și durerea. Trece și viața și nici nu știi cînd ai ajuns la capăt. Și-n toate situațiile limită, toată lumea fuge la Spitalul de urgență. De cum dă înghețul și zăpada, ortopedia nu mai face față. Numai în luna decembrie a anului trecut au fost 1 334 de fracturi, iar în ultimele 10 zile ale anului, la camera de gardă au bătut 1 540 de oameni. Cu o zi înainte, la serviciul de chirurgie se prezentaseră zeci de bolnavi. Patruzeci și unu au fost internați iar 20 au fost operați imediat. Deși, începînd cu 1986, o parte din asistența de urgență a fost preluată și de spitalele Vitan Bîrzești și Municipal, la urgență au fost cu 3 000 de consultații mai mult decît în anul precedent. E semnul unui reflex și al unei considerații. Dar asta înseamnă și zile grele, aproape sufocante. „Sînt zile de iarnă în care la ortopedie nu mai facem față. Detașăm medici din secție la camera de gardă și, în timp ce, jos, la gardă, se primesc zeci de fracturi, în sala de operație lucrăm pînă la orele 15, uneori pînă la 17 fără întrerupere. În 24 decembrie s-au prezentat la camera de gardă 207 pacienți cu cel puțin 70 de fracturi de membre. Sînt zile în care medicii specialiști abia mai fac față" (dr. Andrei Firică, directorul spitalului). Mult bine a făcut spitalul acesta de-a lungul anilor.

• O clădi cu milioane de pilaf • Și peștii știucul visează circulații prezidențiale • Arca lui Bărbulescu • 1000 de lăzi de lapte pe o singură pagină • Publicitate, fără pescuiri • Pe țărmul în pregătirea verii • Stațiunea teatrelor și cinelor se va relua luna • Țăranii din Liteni la București • În Triaj se împarte vagoanele țării

Iarna la mare

L-am auzit pe unul dintre ei cum zilele trecute, fiind la capătul puterilor, acuza înțepături la inimă. Pînă la urmă și doctorii sfîrșesc prin a deveni proprii lor pacienți. Și pentru că poloiul și zăpada aduc o avalanșă de fracturi, n-ar fi rău ca Spitalul de urgență să se poată bucura de un aparat Röntgen diagnostic mobil cu amplificator de imagine. E unul singur, vechi și obosit și acesta nu mai face față. Tot zăpada îi mai aduce și pe cei care speră să se încălzească la un șprit. Sfîrșesc prin a cădea pe trotuare, sau în fața mașinilor și ajung la urgență cu leziuni grave. Cei mai nechibzuiți urcă chiar la volan. Cu o seară înainte, Ion Pop, mecanic la unul din atelierele Ciclopului din Capitală, a urcat la volan sub influența alcoolului, a lovit un om sănătos, l-a urcat în mașină și l-a adus la spital după care a plecat bine mersi. Sînt destui clienți la urgență care ajung aici de pe urma unei sticle, după cum, culmea ironiei, sărbătorile îi aduc la ușa Urgenței pe toți cei care au mîncat fără măsură. Neiertătoare, iarna îi arată cu degetul și pe cei cu ghinion, și pe cei fără caracter, și pe viciosi, și pe leneși, și pe oamenii harnici, și pe cei care nu se sperie și încă se mai cred în plină vară. Iarna taxează cu răceală fiecare neatenție.

Să nu fii niciodată fără motiv

Ninge viscolit la Bulbucata în județul Giurgiu, o comună de pe Valea Neajlovului din Cîmpia Română. Unii știu de localitate dintr-o glumă din noaptea de revelion. Cuiva i s-a părut că sună comic și a pomenit-o fără să fie sigur că există cu adevărat. Și Bulbucata chiar există, e o comună mică, alcătuită din cinci sate (Valea, Bulbucata, Făcău, Teișori și Coteni) din care două vor dispărea în viitorii ani în procesul de sistematizare. De altfel, la Coteni n-au mai rămas decît 16 familii. Ulița mare e pustie. Abia mai trece cîte o sanie sau o căruță încărcată cu gunoi de grajd. Într-un tîrziu, apuci să vezi un bătrîn pornit cu găleata după apă. Vîntul flutură cristalele de gheață și uneori le învîrte și înalță coloane care sfredelesc cerul. Anul trecut, Bulbucata a stat izolată vreme de 20 de zile. Sulurile de zăpadă cît casa au blocat drumurile și Bulbucata s-a închis în sine fără să sufere prea mult. Și-a văzut de case și de vite s-a luptat cu nămeții, încercînd să deschidă drumurile și a înfruntat gerul și viscolul cu calm, bărbăție și liniște.

Se face amiaza și liniștea din Bulbucata te face să crezi că satul e pustiu. Nu latră nici cîinii, oamenii nu deschid ușile și numai fumurile prelinse din hornuri îți strecoară o îndoială. Am bătut la o poartă. Era casa lăptarului. Se vedeau o căruță trasă în spatele acareturilor și pălăriile albe ale piramidelor de coceni. Dumitru Brătilă e achizitorul de lapte al comunei. Nevasta lui, Tudora, e lăptăreasa pentru satul Valea. Oricît de mică este această comună (cea mai mică din județul Giurgiu), în bătăturile oamenilor trăiesc cîteva sute de vaci și-n fiecare dimineață Dumitru Brătilă se scoală cu noaptea în cap, înhamă caii și pornește prin Bulbucata, pe la centrul de lapte și pe la casele oamenilor mai bătrîni care nu pot veni cu gălețile pe gheață. Adună laptele și cu căruța încărcată cu bidoane pleacă la Stîlpu ca să întîlnească cisterna. La amiază, stăpînul casei încă lipsește. Nu s-a întors de la moară, unde-a plecat după livrarea laptelui. Nevasta lui tricotează, cei doi copii joacă șah iar mama bătrînă stă lîngă sobă. E pensionară după ce și ea a lucrat vreme de douăzeci de ani la colectarea laptelui. Multă trudă cere-o vacă atunci cînd nu ai pășune, cînd mai ai și alte necazuri pe cap. Și cu toate acestea, cei din Bulbucata se țin de vite. Vara le poartă pe margini, pe mîriști, cară buruieni din cîmp. Sînt zile în care de la vitele țăranilor pleacă spre întreprinderea de prelucrarea laptelui mai multe bidoane decît de la cooperativa agricolă. „Oamenii se țin aici mai mult după laptele de la vite, zice Paula Ste Brătilă cum își spune ea numele. Marin a lui Boală are 30 de ani și aduce în fiecare an patru mii de litri de lapte. Are grijă de vacă, o poartă numai el știe cum și pe unde, o cîntă, ce-i face, ce nu-i face, dar îi taie pe toți cu vaca lui. Toată ziua-i cu ea și după buruieni. O poartă de parcă ar fi mireasă". E greu să-i explici unui orășean ce discretă și profundă afecțiune e între țăran și animalele lui. Primarul din Bulbucata, Gheorghe Rădoi, spunea că în anul trecut comuna a dat 3 260 de hectolitri cu lapte. Și acum, la început de an, în plin viscol, țăranii își văd de vite. Dimineața, ele sînt prima lor grijă. Apoi văd de căratul gunoiului pe cîmp, de dusul la moară și de alte lucruri mărunte. Mai stau pe lîngă foc, mai gustă un păhărel de vin și se pregătesc de primăvară. Cel puțin pentru modul în care o întîmpină, dacă nu și pentru socotelile încheiate anul trecut, pe seama celor din Bulbucata, atîta vreme cît nu-i cunoști, nu merită să rizi mai ales că e greu de găsit vreun motiv.

Iarna la mare

Fată de nebunia verii, pe litoral, singurătatea stăpînește deplin. Doar marea bufnește surd în stînci, prelingindu-se pe forme ciudate de gheață. Pe șalele altădată întesate de lume, nu trece nimeni. La Magazinul universal din stațiunea Neptun se vînd și costume de baie, și cizme, și paltoane și cojoace. Pe șosea, cam la o oră sau două, mai trece un camion sau o mașină mică. În copacii desfrunziți cîntă ciorile și un singur om se încumetă să meargă cu bicicleta între două hoteluri mai depărtate. Cauciucurile sfîrîie pe gheață și de pe crengile înghețate păsările statornice și negre îl privesc cu curiozitate. Cînd trece personalul de Mangalia, din trenul zburlit coboară un singur om pe peronul pustiu. Cît este vreme de școală, copiii animă puțin stațiunea spre dimineață și spre amiază. Seara, cele cîteva sute de oameni care lucrează permanent în Neptun se retrag în fața televizoarelor, la bowling sau la braseria Dunărea. Toată imaginea stațiunii pare o glumă frumoasă, un peisaj ideal pentru liniștirea unui bolnav de nervi. Și cu toate acestea, nu-i liniște nici la Neptun, nici în celelalte stațiuni de pe litoral. Dacă privești mai atent și te strecori în hotelurile încremenite, descoperi echipele de zugravi, instalatorii, tîmplarii, constructorii. La Neptun s-a încheiat extinderea policlinicii Doina și continuă instalarea de panouri solare pentru încălzirea apei. Se extinde holul hotelului Miorița, se lucrează la parcul de distracții care va ocupa spațiul dintre hotelul Panoramic și casa scriitorilor. Se construiește o nouă recepție la satul de vacanță și se continuă reparația capitală a hotelurilor Miorița, Transilvania, Moldova și Maramureș. Nu peste multă vreme începe reparația capitală a hotelului Neptun iar în celelalte, administratorii, împreună cu echipele de muncitori (alcătuite din cei care pe timpul verii lucrează în recepții, restaurante și alte servicii), pregătesc hotelurile pentru debutul sezonului estival. Pînă atunci se va deschide doar baza de tratament din hotelul Doina care începînd cu 1 februarie va primi primii turiști ai anului 1987. A înșira toate chestiunile care ard la această oră în stațiunea Neptun, în ciuda crivățului care suflă nemilos, așa cum le-am aflat de la directorul adjunct cu probleme tehnice, Ionel Atanasiu, ar însemna să întocmim o listă extrem de lungă care ar putea să contrarieze cu peisajul încremenit, acoperit de zăpadă. Sub aparența de pustiu, pe litoral se munceste în numele sezonului estival 1987.

„Atenție la tren"

„Atenție la tren" scrie pe o mulțime de tăblițe în lungul liniei ferate. La barieră la Chitila stau camioane și tractoare cu remorci, autoturisme și căruțe încărcate cu cărbuni. Se așteaptă un tren și o echipă de muncitori îmbrăcați în stridentele lor veste roșii se retrage dintre linii cu toate uneltele: tîrnăcopul, lopata și mătura. Fac scurgeri dintre traverse. Apa e moartea liniei ferate și echipa lui Ion Nicola are districtul numărul 8 de la Chitila. Dacă se înțelește viscolul, începe războiul acelor. Cele mai multe au încălzire electrică. Dar dacă zăpada cade cu nemiluita se dă alarma și fiecare iese cu mătura pe macazuri. Nicola are 26 de ani la districtul 8 Chitila și, după cum simte aerul în nări, zice scurt, se face iarnă grea, grea de tot! Sună știnele a ger? Simte asta după culoarea orizontului? După mirosul aerului pe vreme de ninsoare? Cert este că el s-a hotărît. Va fi o iarnă grea și pentru asta, în așteptarea ei, stă toată ziua pe linii. Are 14 oameni împărțiți în două echipe cu care supraveghează acest district de pe magistrala 300. Dacă viscolește și cade magistrala 300, adică linia spre Ploiești, cade tot, e nenorocire, zice directorul tehnic al Regionalei C.F.R. București, inginerul Ion Ivan. Va fi iarnă grea? Va cădea magistrala 300 sub asaltul viscolului? Cît privește iarna, s-ar putea ca prognoza lui Ion Nicola să se adeverească. Dar magistrala 300, ca și toate celelalte, nu va cădea. La C.F.R., războiul iernii a început din martie trecut. Zonele mai afectate de zăpadă în viscolul din anul precedent au fost protejate cu parazăpezi. Au fost extinse încălzitoarele de macaze, a fost construit un plug de zăpadă și s-au pus la cale o sumedenie de strategii de luptă împotriva viscolului. Apoi sistemul de informare și posibilitatea de reacție promptă ca și pregătirea concretă a personalului fac ca la cel mult 10 minute de la constatarea primelor semne ale unui viscol să pună în mișcare forțe impresionante. O mie cinci sute de oameni ies la locurile lor fixate dinainte și o mulțime de pluguri de deszăpezire instalate pe locomotive intră în acțiune. Unul dintre ele a fost construit de Regionala C.F.R. București și a trecut deja cu brio primele examene. Un comandament permanent, instalat la etajul 1, în sala de telespeaker a Regionalei, ține sub control toate punctele. În aceste zile nici un tren n-a plecat cu întîrziere din București Nord, cei puțin așa ne asigură directorul tehnic. În plus, s-au luat măsuri pentru o pregătire mai atentă a trenurilor, pentru curățenie și preîncălzire, pentru asigurarea confortului și siguranței de circulație. Ce se întîmplă dacă viscolește la noapte? I-am întrebat pe directorul tehnic Ion Ivan. Toate utilajele ies pe linii, împreună cu 1 345 de oameni. De la Cristea Marin, Popa Carmen și Mircea Neamțu din Liteni (jud. Suceava) din districtul Chitila, am revenit la Gara de Nord și în Triaj, ca să descoperim o mulțime de alți oameni, toți ceferiști și mulți dintre ei din aceeași comună Liteni din județul Suceava. Unii lucrează la linie, alții la vagoane, alții în triaj, ca prinzători de vagoane, sabotari și scriitori de vagoane, oameni simpli, fără prea multă școală, care și pe caniculă, și pe viscol țin mersul trenurilor de marfă și mersul trenurilor de călători dacă nu la precizia din broșura tipărită în fiecare an, atunci măcar la mare cinste. În Triaj, de frig, mîna se lipește de metalul înghețat. Cînd îl atingi cu buricele degetelor fierul rece parcă sfîrîie și-ți arde pielea care rămîne lipită. Și cu toate acestea, mii de vagoane se triază mereu, ca niște colete trimise pe linia ferată între marile și micile întreprinderi ale țării. Pe cocoașă, frecîndu-se aiene cu burta de zăpadă, vagoanele alunecă mai greu. Dar trenurile se desfac ca niște șiraguri rupte de mărgele spre a se recompune iar, pe direcții, cu mărfuri și minereu, cu lemn și utilaje. Mersul trenurilor de marfă și al celor de călători nu au nici un paragraf special pentru iarnă.

Fotografii de PAUL AGARICI

Iarna e cîntecul aspru pe care-l interpretăm fiecare cu gîndul la ziua de mîine. Iarna e amenințarea directă a buletinului meteo, cel care-i pune în gardă pe oamenii de ispravă și-i sperie pe cei care nu mișcă un deget dar exclamă mereu vai, vai. Iarna e o altă lume — o lume a vieții și muncii în care se schimbă numai hainele.

CORNEL NISTORESCU

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● **Consiliul popular al județului Vîlcea :** „În privința scrisorii adresate revistei de către **un grup de oameni ai muncii** din municipiul Rm. Vîlcea, prin care se sesizau unele abuzuri în serviciu comise la magazinul alimentar nr. 124 aparținînd ICSA Rm. Vîlcea : se confirmă faptul că șeful unității, **Șerban Mircea**, în raporturile cu oamenii muncii din unitate are în unele cazuri o atitudine necorespunzătoare, folosind expresii jignitoare sau ridicînd tonul ; vînzătoarea Florica Siminea refuza să vîndă sare motivînd că nu are cîntar, cel existent fiind defect ; vînzătoarele Lucreția Dumitrescu și Elena Duță nu efectuează recepția la unele produse ; casiera Elena Șoarece de la secția autoservire nu eliberează bonuri prin aparatul de marcat pentru produsele cumpărate de oamenii muncii ; șefa de unitate Floarea Stroe nu păstrează asupra sa cheile de la aparatele de casă și nu semnează la intrarea în schimb nota de control la aceleași aparate, etc. În consecință, s-au luat următoarele măsuri : aspectele semnalate, ca și cele constatate cu ocazia controlului au fost prelucrate cu întreg personalul unității ; tov. Mircea Șerban a fost atenționat în fața întregului colectiv de muncă pentru a-și corecta atitudinea față de colaboratorii săi, în caz contrar urmînd a se lua măsurile ce se impun ; tovarășele amintite mai sus au fost sancționate contravențional cu amendă în baza H.C.M. nr. 2 503.1969 și Legii 3/1972".

● **Consiliul popular al județului Neamț :** „În legătură cu scrisoarea numitului **Mihai Cozmiuc** din municipiul Roman, strada Gloriei, blocul 19, apartamentul 58, prin care sesizează defecțiuni la acoperișul blocului, vă informăm : defecțiunile sesizate de M.C. au fost cunoscute de EGCL Roman ; lucrarea solicitată de petent **fiind de mai mică importanță (s.n.)**, a fost planificată pentru **a fi executată în trimestrul III 1986 (s.n.)**, finalizarea ei avînd loc **la data de 07 decembrie a.c.** Astfel, problema prezentată de petent a fost rezolvată **operativ (? ! — s.n.)**."

Vorba aceea : mai bine mai tîrziu decît niciodată...

● **Consiliul popular al județului Olt :** „Privind modul de rezolvare a scrisorii adresate redacției de către **Florea Marinescu**, din comuna Celaru, județul Dolj : numitul a lucrat la Întreprinderea de vagoane Caracal pînă în anul 1979, cînd, după dese abateri, urmate de sancțiuni repetate, i s-a desfăcut contractul de muncă prin decizia nr. 1 169 14.07.1979. În discuțiile purtate cu F.M., acesta și-a recunoscut vinovăția și a fost ajutat să se încadreze ca fierar-betonist la A.C.M. Caracal, unde lucrează în prezent".

● „Mă numesc **Floarea Cora** și locuiesc în Oradea, strada Margaretei nr. 29, și vă rog să mă ajutați în următoarea problemă : am muncit la întreprinderea „I. T. Miorița" fără nici o abatere timp de peste 20 ani. În 4 mai a.c., împlinind vîrsta de 57 ani, mi s-a întocmit dosarul de pensie, care a fost trimis la Oficiul de pensii Oradea, cu Nr. 21 784/30.04.86. În luna iulie am trecut pe la acest oficiu și mi s-a spus să mai aștept pînă mi se va trimite o carte poștală și să mă prezint atunci. Am așteptat pînă în 20 octombrie decizia și cartea de muncă, dar degeaba. Mergînd din nou, am aflat că au trimis dosarul prin poștă în data de 18 octombrie. Am mai așteptat două săptămîni. Pe 15 decembrie sînt anunțată că actele mi-au fost trimise **recomandat** prin oficiul poștal județean. Acum stau și mă întreb : de unde pot procura aceste acte unicat, în caz că voi avea nevoie ? Pentru că — menționez, pensia o primesc ! — dar în caz de nevoie eu nu pot dovedi unde și cînd am muncit timp de 20 de ani."

● **Consiliul popular al sectorului 1 :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției — și trimisă nouă spre competentă rezolvare — de către **Ecaterina Gheorghe**, om al muncii la Întreprinderea „Zarea", prin care aceasta solicită schimbarea locului de muncă, motivînd faptul că secția Rampa-Chitila, unde a fost mutată, este departe de domiciliu, vă comunicăm : cererea numitei a fost analizată de conducerea unității ce a dispus transferarea acesteia la secția Bucureștii Noi, măsură cu care tovarășa E.G. s-a declarat mulțumită".

● Am citit în revista Flacăra despre succesul obținut în unele sere, în ceea ce privește cultivarea arborelui de cafea : este într-adevăr un merit să deții un astfel de arbore, dar meritul e mult mai mare atunci cînd reușești să obții o «recoltă» de cafea nu într-o seră, ci într-un atelier de proiectare mai exact, în cadrul atelierului proiectare SDV al întreprinderii «Electromureș» unde s-a obținut chiar... a doua recoltă de cafea ! Sub îngrijirea atentă a tehnicianului **Alexandru Munteanu** și a celorlalți membri ai colectivului, aici cresc — alături de arbori de cafea — și curmali, lămîi, smochini și multe plante decorative ; atelierul a devenit astfel o mică grădină botanică, în care plantele cresc nestingherite printre... planșete. Pentru a dovedi cele scrise mai sus, anexăm o fotografie a arborelui de cafea" **(Scrisoarea este semnată de către membrii colectivului de proiectare SDV, Tg. Mureș).**

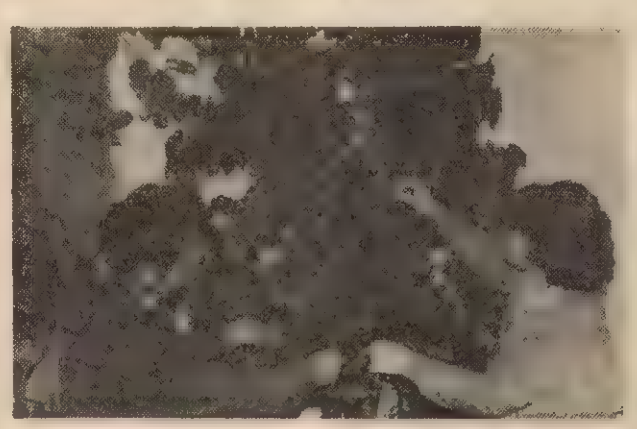

● **Mihai Hermeneanu, elev la Școala generală nr. 20 — Brașov** (strada Valea Cetății nr. 8) : „...și la dorința tuturor copiilor din școala noastră, vă aducem la cunoștință următoarele : lîngă gardul școlii, la doi metri de gard, s-a săpat o groapă pentru a se pune acolo un container cu gunoi. Noi vă rugăm mult de tot ca acesta să fie amplasat la 15—20 metri de gardul școlii noastre, deoarece există această posibilitate, ei fiind astfel la o distanță destul de mare de toate blocurile din jur. Așa ar fi bine și pentru noi și pentru cei din blocuri".

● **Consiliul popular al orașului Sebeș :** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Lucia Hațegan** din Sebeș, județul Alba : Biroul executiv, analizînd situația petentei, a constatat că cele sesizate sînt reale, aceasta locuind într-un apartament cu două camere împreună cu soțul și cei patru copii minori. S-a stabilit să se repartizeze un apartament cu 3 camere întreprinderii unde lucrează soțul numitei, apartament situat în blocul ce se află într-un stadiu avansat de execuție pe strada Ecaterina Varga".

● „Din toamna anului 1985 la bordura trotuarului din fața blocului unde locuiesc zace o șină de tramvai — șină de circa zece metri lungime, **nouă** — care și veche dacă ar fi fost, tot ar fi fost de folos oțelarilor. Ce facem, o lăsăm la bordură și în 1987 ?! **(Ioan Culitran, Calea Călărași nr. 117—119, bloc A, apartament 1 — sector 3, București).**

● **Consiliul popular al județului Gorj :** „Privind scrisoarea semnată de **Cornelia Sîrbu** din orașul Motru, prin care petenta reclamă un incident pe care l-a avut în urmă cu cîtva timp la unitatea de desfacere a cărnii din Piața Motru : se confirmă faptul că la această unitate au fost servite preferențial cîteva persoane, etc... Pentru asta s-au făcut propuneri conducerii I.C.S.M. Motru de sancționare disciplinară a tov. **Ion Burghel**, șef serviciu comercial și s-au luat măsuri de schimbare de la unitatea respectivă a lucrătorilor **Marian Vătășoiu** și **Antonie Szaba.** În scopul evitării pe viitor a unor asemenea abateri, conducerea I.C.S.M. Motru a fost atenționată de către organele competente, iar cazul respectiv a fost prelucrat în ședința lunară de analiză".

● „Mă numesc **Constantin Constantinescu și locuiesc în București, pe strada Vizanie nr. 33, sector 1 :** este vorba de o străduță din periferia sectorului, în perimetrul cuprins între șoseaua Giulești și o stație C.F.R., avînd o lungime de numai 250 metri. Pe această stradă, la capătul ei dinspre Giulești, a izbucnit acum 2—3 ani un izvor în jurul căruia s-a format o bălțoacă, cu scurgerea spre gura de canal din fața casei cu numărul 12. În zadar am umblat, intervenind la I.C.A.B. prin numeroase apeluri telefonice sau în scris să se facă ceva. Culmea, de mai bine de o lună, la celălalt capăt al străzii a apărut un alt fenomen asemănător, la ora actuală o crustă din gheață acoperind trotuarele și amenințînd cu blocarea gurilor de canal. Este vorba de o veritabilă **risipă de apă** și mă întreb cine oare suportă pagubele produse de nepăsarea unor oameni cu sarcini de serviciu pentru remedierea unor astfel de accidente ?".

● „Nu caut să stabilesc un record în materie, dar, iertat, să-mi fie, pe data de 12 decembrie 1986 am împlinit 10 (zece) luni de căutări a unei piese din componența electromotorului de la „Dacia—1300", numită „bendix", căutări efectuate în mai multe magazine de specialitate. Răspunsurile, în permanență : „nu avem momentan", „mai revenți"... În Arad, la atelierele Dacia-service — același răspuns. În tot acest timp am învîrtit, și nu exagerez, de 2 000—2 500 ori la manivelă, sau am împins mașina de „N" ori atunci cînd s-au ivit binevoitori. Rog pe această cale să fiu ajutat în această problemă prin publicarea acestor rînduri în speranța că se va găsi cineva din rîndul factorilor de decizie să pună puțină ordine și în comercializarea acestui produs atît de necesar **(Ioan Martieș, Calea Armatei Roșii 3—11, blocul F, scara E, apartamentul 20 — Arad)".**

● **Direcția sanitară a județului Timiș :** „Urmare scrisorii lui **Constantin Dislea** din comuna Biled, satul Sandra, blocul Petrol, scara B, apartamentul 1, care sesizează că nu a primit medicamente gratuit pentru copiii bolnavi, vă comunicăm că s-au cercetat aspectele prezentate în scrisoare, luîndu-se măsuri pentru asigurarea medicamentelor gratuite destinate copiilor din satul Sandra".

● „Pe data de 9 noiembrie 1986, la Craiova, în marea sală polivalentă a avut loc un spectacol de umor și muzică prezentat prin intermediul filarmonicilor de stat Ploiești și Oltenia. Printre prezentatori fuseseră anunțați și Jean Constantin și Puiu Călinescu. Cererea de bilete fiind uriașă, s-a mai programat un spectacol pentru a doua zi. Mare a fost surpriza noastră cînd la sfîrșitul primului spectacol am constatat lipsa celor doi atît de îndrăgiți actori ! Și nu numai atît. Florin Piersic, care figura și el în program împreună cu Ana Szeles, ne-a precizat că actrița avea în acel moment spectacol la... Tg. Mureș. Nivelul întregului spectacol — poate cu excepția momentelor susținute de Horia Căciulescu și Nae Lăzărescu — a fost sub orice critică, iar în ce privește celălalt aspect, al eticii profesionale, este greu de înțeles lipsa interpreților pomeniți, care au determinat transformarea unui întreg spectacol într-o „șușanea". Nu știu dacă procedînd astfel în continuare ei își vor spori „popularitatea", **(Nicolae Cocărăscu, cartierul Valea Roșie, blocul T. 2, scara 1, apartamentul 7 — Craiova).**

● **Ministerul de Interne — I.G.M. :** „Referitor la scrisoarea cetățeanului **Gheorghe Oprișan**, vă informăm : din cercetările efectuate rezultă că G.O. a cumpărat din piața Buzești o cantitate de hrean pe care a plătit-o la prețul de mercurial și nu la cel pretins de vînzător. Acest fapt a generat o altercație între petiționar și producător, urmare căreia, în final, au fost invitați împreună la postul de pază al pieței. Menționăm că agenții de ordine au apreciat în mod greșit că petiționarul se face vinovat în exclusivitate de producerea incidentului, întocmind un proces-verbal de contravenție, prin care i-au aplicat o amendă în valoare de 500 lei conform art. 2, litera „D" din Decretul nr. 153/1970 pentru producere de scandal în locurile publice. În această situație, s-a luat măsura înștiințării în scris a Judecătoriei sectorului 1, în vederea anulării procesului-verbal de contravenție încheiat petiționarului. De asemenea, organele noastre vor avea în atenție această zonă pentru prevenirea săvîrșirii unor aspecte negative de acest gen".

● **Întreprinderea de transporturi auto — Prahova :** „În legătură cu scrisoarea tovarășului **Constantin Bunea**, referitoare la situația transporturilor auto pe traseul Secăria — Comarnic, vă comunicăm următoarele : pe acest traseu starea drumului prezintă dificultăți existînd multe pante, gropi, rampe, etc ; se circulă din pricina aceasta cu autobuze de tip A. 8 — care, în aceste condiții, se defectează ușor. Pentru rezolvarea situației existente, I.T.A. — Prahova va primi pentru acest traseu autobuze tip „Teleconstrucția", care vor intra în dotare în acest prim trimestru al anului în care am intrat".

● **Vasile Roman** din satul Ciuturești, comuna Secuieni, județul Bacău — om al muncii la Întreprinderea metalurgică Bacău — în numele mai multor tineri din localitatea sa, ne scrie că acum cîțiva ani, în satul Ciuturești s-a construit un foarte frumos cămin cultural ; din păcate, la ora actuală căminul a devenit de nerecunoscut, geamurile sînt sparte, instalația electrică este defectă, plouă în interiorul clădirii, etc. Este lesne de înțeles că în astfel de condiții este greu să mai fie vorba de o activitate cultural-artistică la acest cămin. În timp ce în satele vecine tinerii beneficiază săptămînal, mai ales sîmbăta, de o seară cultural-distractivă, la căminul din Ciuturești, într-un întreg an de zile, dacă se organizează **una** singură ! Ca să meargă la cămin din centrul comunei este la fel de greu, din pricina distanței de circa 10 kilometri. Să sperăm că factorii de răspundere din cadrul Consiliului popular comunal Secuieni vor reține cele cuprinse în aceste rînduri și așteptăm o veste bună pentru tinerii satului Ciuturești.

● **Consiliul popular al sectorului 4 al Capitalei :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Gheorghe Teodorescu,** domiciliat în strada Boccaccio nr. 99, blocul 7, apartamentul 38, care sesiza întîrzierea lucrărilor de reparații necesare garsonierei în care locuiește, vă facem cunoscut următoarele : ICRAL „Berceni, prin unitatea sa din strada Secuilor nr. 8 — SGL nr. 5 — a efectuat lucrările de aducere la stare normală de folosință a garsonierei petentului. Pentru tergiversarea lucrărilor, tehnicianul S.G.L.-uiui în cauză a fost sancționat".

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU

Poșta redacției

Butoianu Gabriel — Năvodari, **Magereanu Alexandru** — Oradea, **Rădulescu Ada** — București : Vă rugăm pe dv. și încă o dată pe toți cititorii, ca atunci cînd trimiteți texte literare să scrieți pe plic „Atelier literar". ● **Cătană Alexandru** — București : Despre noile tablete împotriva fumatului brevetate de un colectiv de la Institutul oncologic din Cluj-Napoca se vorbește încă la viitor, pentru că acestea nu au intrat încă în producție la „Biofarm", deci încă nu le putem găsi. ● **Oprescu Gheorghe** — București : Tractoarele sînt utilaje care se livrează numai unităților socialiste. ● **Moinar Gheorghe** — satul Sărvăzel, com. Pir (Satu-Mare) : Într-adevăr, persoanele înapte de muncă sînt scutite de obligația de a contracta și preda la fondul de stat produse agro-alimentare, așa cum este prevăzut în art. 38 din Decretul 69/1984. ● **Rudău Ion** — Călimănești : Cartea dv. de muncă se află la redacție (nr. 3 810). ● **Dragoș Salustia** — Carei : Nu îndepliniți condițiile cerute de lege. ● **Ciulpan Ovidiu Dumitru** — București : Credem că amîndoi. ● **Nistor Rodica** — Petroșani : 1. Cereți informații la inspectoratul școlar. 2. Consiliul Culturii și Educației Socialiste. ● **Corbei Petre** — Dorohoi : În conformitate cu prevederile art. 23 al. 4 și 25 al. 5 din Legea nr. 3/1977, pensionarii de invaliditate gr. III, care lucrează cu jumătate normă, primesc prin unitatea la care sînt încadrați retribuția aferentă timpului lucrat, plus pensia de invaliditate gr. III, fără ca acestea împreună să depășească 70% din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată cu majorările legale ulterioare. Odată determinată, cota parte din pensie rămîne ca atare, cu excepția lunilor cu zile nelucrate, cînd și plata pensiei se face proporțional cu timpul efectiv lucrat. ● **Coșbuc Tiberiu** — Cluj-Napoca : În baza Legii 3/1977 art. 6 unitățile socialiste pot folosi, în cazuri excepționale și cu aprobarea organelor prevăzute de lege, pensionari numai pentru activități temporare, sau pentru executarea unor lucrări. Sumele realizate, cumulate cu pensia, nu pot depăși nivelul retribuției avute la data pensionării, actualizată. În baza Legii 2/1980 art. 33 pensionarii pot lucra în industria mică cu pensia întreagă, mai puțin compensația acordată în baza Decretului 46/1982. De asemenea, pensionarii mai pot lucra în sectorul vegetal, zootehnie și prestări servicii în cadrul C.A.P.-urilor cu plata integrală a pensiei și a pensiei suplimentare. ● **Stoian Vasile** Medgidia : Adresați-vă Întreprinderii de ferite Urziceni, Drumul Național 2, km 57,5. ● **Coman Vasile** — Baia Mare : Executarea reparației capitale la instalația de încălzire a fost cuprinsă în planul pe 1987. ● **Lupu Gheorghe** — București : Ne bucurăm că v-am fost de folos. ● **Predescu Maria** — satul Marginea Pădurii, com. Jugureni (Prahova) : Prezentați-vă la serviciul de oncologie care va recomanda internarea în spital (nu neapărat 90 de zile), după care, dacă este cazul, va propune pensionarea de invaliditate.

REGHINA VÂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

La aniversară

Scrînd, la o vîrstă cînd nu-și cîștigase un nume, schița cu acest titlu, Eminescu n-ar fi putut visa măcar că va suna ceasul cînd națiunea noastră întreagă îl va sărbători nu o dată, ci de două ori pe an: de ziua nașterii și de aceea a intrării lui în veșnicie.

Săvîrșim cu pietate acest ritual, în cinstea celui ce a întrupat, ca nimeni altul, geniul național.

Așteptăm cu înfrigurare data apropiată, a centenarului apoteotic, cînd, sperăm, Opera sa întreagă va fi mesajul mult așteptat, în toate bibliotecile.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Și s-o ajungă chiar e dat de soarte,
Căci tinereță neîmbătrînită
Îi dăruim și viață făr' de moarte.

Iubirea de Eminescu

Eminescu este partea de eternitate
a zilei noastre de naștere.

Este partea de eternitate a garoafelor
care s-au trecut și a celor care încă n-au înflorit

Este partea de eternitate a clipei
după ce totul a devenit amintire

Trenul care oprește în toate gările

Floarea care continuă visul zăpezii

Cuvîntul fericit rostogolit de pe limba copilului
în roua din privirile mamei

Cheia cu care pătrunzi în piramida gramaticii,
în odăile inimii și-ți permite să asiști la nașterea fulgerului

Moneda cu care treci ultima apă

Însoțitorul ființei tuturor celor care l-au visat
într-o noapte, flacăra pe care o urmezi cînd noaptea
pare că nu se mai sfîrșește.

Ora-etalon după care se pun de acord
toate orologiile poeziei române

Cel care niciodată nu te va părăsi
o, tu, cel nenăscut,
îl vei cunoaște, bucurîndu-te
că ai un prieten de nădejde
în singurul zeu care a reușit să fie Om.

DAN VERONA ■

Eminescu și astronomia

„Nu e ramură de știință — istorisește I. Slavici în **Amintirile** sale — **pentru care el [Eminescu] nu avea, cum zicea, o «particulară slăbiciune» și cînd se înfiga o dată în vreo chestiune, cetea un întreg șir de cărți privitoare la ea. Dacă nu le găsea acestea la Leon Alcalay, care-și avea atunci dulapurile cu cărți vechi pe maidanul unde e azi «Cartea românească», le cerea la «Socec», iar după ce le cetea, de obicei i le vindea lui Leon Alcalay. Între altele, încă fiind la Viena, Nicolae Teclu îl îndrumase spre chimie, iar la lecțiunile de anatomie ale lui Hyrtl și la cele de fiziologie ale lui Brücke prinsese slăbiciune pentru fiziologie. Trecerea la botanică și la zoologie era firească, iar aceste nu puteau să fie-nțeleagă fără de fizică și astfel a ajuns în cele din urmă la astronomie".**

Mărturiile scriitorului-prieten menționate mai sus sînt surprinzătoare doar pentru cine nu a deschis vreodată caietele manuscrise Eminescu, cu atîtea însemnări despre noutățile cunoașterii științifice sau cu observații de eseistică științifică, numai pentru acela care nu a pătruns implicațiile științifice ale unora dintre prozele și poeziile sale, pentru cel care nu a străbătut pasajiile științifice din publicistica sa, deschise larg către toate orizonturile creației omenești, răscolite cu înfrigurare, la o înaltă tensiune.

Își însușise, mai ales prin lecturi neîntrerupte, citind acasă „în toată tigna" și „nesupărat de nimeni" (I. Slavici) o cultură științifică vastă, în toate domeniile, pe care Octav Onicescu o considera pe drept cuvînt vinciană, iar pe baza ei poetul emitea uneori idei de o clarviziune uluitoare, ca de pildă acelea privitoare la energie sălășluind în materie, de unde trebuie doar „dezlegată" sau făcea analogii cu caracter precibernetic între organismele vii și sistemele tehnice.

Ne vom opri doar asupra uneia dintre științele, foarte numeroase, care au atras interesul lui Eminescu și anume asupra **astronomiei**, consemnînd numai cîteva aspecte, credem, semnificative, care, de altfel, au dat aripi și unora dintre cele mai frumoase poezii ale sale. Însemnările sale manuscrise dovedesc în primul rînd că a fost un om **foarte bine informat** în acest domeniu.

Date foarte exacte sînt furnizate de poet nu numai despre Soare. Lună, planete, sateliții acestora, stele, dar și despre comete (pentru cometa Encke, ivită în 1818, Eminescu indică, de pildă, precis durata de revoluție și tendința de scădere continuă a acesteia) și asteroizi, caracterizînd orbitele lor și observînd că uneori se apropie foarte mult de Pămînt. Adesea filozofează asupra proceselor cosmice: **„Sistemul nostru solar este în orice moment o unitate de forțe, ale cării manifestațiuni, sumate la un loc, dau pururea aceeași unitate"** (ms. 2267, f. 162). Un text amplu este intitulat **Pămîntul** și figurează în manuscrisul 1820, f. 138—141. Nu știi ce să admiri mai mult aci: precizia informației, limpezimea și frumusețea limbajului științific sau grafia armonioasă, impregnată de o grație lăuntrică. Iată cum debutează: **„Începînd a număra de la Soare, Pămîntul este al treilea dintre planeții cunoscuți și are forma unui glob puțin apăsat [turtit] la cele două poluri, care se nu-**

(Continuare în pag. 10)

Dan Condurache:

„Teatrul e o meserie în care trebuie să fii învingător"

— Dan Condurache, se spune că sînteți un om dificil.

— Se vede ?

— Nu, se spune.

— Se spun multe. Chiar și că sînt un tip dur. Nu știu, poate e adevărat. Am în mine un fel de înverșunare, dar nu cred să fi lăsat vreodată „șeichele" în relațiile cu ceilalți. Duritatea e a mea, cu mine însumi, e un fel de a mă apăra de mine, de firea mea și atît. Unii zic că sînt îngîmfat. Nu mă justific. Vreau să spun numai că nu-mi place să mă pling, nici chiar cînd ar trebui s-o fac și atunci, din efortul de a-mi respecta un principiu de viață, pot părea agresiv. N-am avut, de fapt, conflicte reale cu nimeni, numai că mi-e din ce în ce mai greu...

— În ce privință ?

— Cred că mă număr printre actorii care își fac meseria mai mult cu sudoare decît cu jubilație. Mi-a fost dat să spun, la un moment dat — evident, mimînd gluma — că aș vrea și eu o dată un rol în care să-mi fie ușor. Evident, pînă la un punct mă răsfățam, dar undeva înăuntru rodea un adevăr.

— Și totuși, privind din afară, ați avut șansa unor roluri mari, și ca întindere și ca anvergură, la 34 de ani — o vîrstă cînd alții sînt încă „speranțe" !

— Am avut o mulțime de șanse. Mai întîi că am venit aici la Teatrul Mic imediat după institut în 1975, crescînd în ritmul unui teatru mare, obligat, astfel, la performanțe pentru unii de invidiat. Am jucat mult, mai ales în ultimii cinci ani, nu știu dacă și bine, nu e treaba mea să judec. Am jucat mult mai mult decît alți actori la vîrsta mea. De obicei, se consideră că fiecare rol înseamnă experiență acumulată, achiziție cu care mergi mai departe. Prea puțini însă se sperie — cum mi se întîmplă mie, de uzura pe care o aduce, de ceea ce pierzi cu fiecare rol. E firea mea, sînt problemele mele personale, de suflet, de conștiință profesională, în care nu accept să antrenez nici o altă răspundere decît a mea.

— E un risc, deci, să joci mult ?

— E un risc asumat, în ca-

(Continuare în pag. 15)

De la funcțional spre artă

Ca și în edițiile precedente ale Salonului municipal, grafica, artele decorative și designul au ocupat două din sălile de la etajul al treilea al Muzeului de Artă al Republicii. Vrind parcă să confirme și în acest an statutul oarecum incert al designului, excelent exprimat de două ironice sugestii semnate de Constantin Petraschievici, un evantai burlesc și un gramofon comic, intitulat **Stil 1900**, în fața cărora zimbetul, fie el chiar și bonom, păstrează totuși evidente urme de maliție, piesele acestei arte ce-ar trebui să o regăsim tot mai mult și mai pregnant în produsele și obiectele a tot felul de industrii, sînt, din păcate, foarte puține la număr: un prototip pentru o sanie, conceput de Cristian Vasile, cîteva atrăgătoare modele de recipienți, semnate de Vasile Sopoaarin, un elegant set de vase pentru bucătărie, preconizate de Marina Rusu, și, dacă am mai adăuga cîteva rochii și jachete, frumoase, firești, și cu un rafinat gust al liniei și culorii, ar însemna că am spus aproape totul **despre** palida prezență a designului, această cu-adevărat cenușăreasă a artelor plastice. Nici orfevrii, adică bijutierii, nu au prea dat năvală la această municipală. Cele cîteva piese aparținînd lui Marian Nacu și Traian Dumitrescu Tili au avut darul să ne atragă atenția că breasla respectivă e mai mult absentă decît prezentă. În schimb, ceramica, beneficiind de cîteva prestigioase semnături, precum Costel Badea, Alexandrina Gheorghe, Dumitru Voicu, Marius Marcel Rusu, Eugenia Manole Pasima, sau sticla, avîndu-i ca protagoniști pe Dan Băncilă, Eugenia Enescu, Laurențiu Anghelache și alții, dar mai ales tapiseria și, în general, textilele, prin Ileana Balotă, Georgeta Bărcăcescu, Doina Mihăescu, Ileana Dan Theodorini, Rodica Mermeze, Ioan Anghelache, Cela Neamțu și Lena Constante, alcătuiesc o imagine de ansamblu a căutărilor mai vechi și mai noi, și a împlinirilor, mai mult sau mai puțin evidente, ce se consumă și se rotunjesc în spațiul atît de divers compus al artelor decorative. Se simte un anume salt de la utilitatea în sine a obiectului, dinspre funcționalitatea sa, la care nu s-a renunțat definitiv, spre un comentariu propriu-zis al lumii, cu precădere al lumii interioare. O amplă tapiserie, precum **Facea cimpului**, semnată de Ileana Balotă, se constituie, dincolo de funcția sa ornamentală, într-un peisaj cu prețioase virtuți picturale, atît cromatice cît și compoziționale. Sau, dispuse pe un fond alb, un fel de imensă perdea, cîteva horbote, lucrate cu îndelungă migală, semnifică în viziunea Georgetei Bărcăcescu o **Fereastră cu amintiri**, o sugestie plastică de mare acuratețe.

Cît despre grafică, deși lipsită de aportul cîtorva semnături de marcă, putem spune că și la ediția din acest an a Salonului municipal al artelor plastice ea face o figură cu totul și cu totul remarcabilă. Se poate spune, cu deplin temei, că grafica se află într-un moment de grație, artiștii reușind să acopere un foarte larg și complex teritoriu de gînd trăit intens: lumi fabuloase, populate cu zeci și zeci de personaje născute dintr-o memorie febrilă, sau elemente simple ridicate brusc la rang de simbol, o pajiște, cîțiva arbori, un vălmășag de acoperișuri, sau lumea ultrapopulată a unei străzi, un gest, o atitudine exprimînd o reverie blîndă, impactul dintre lumină și întuneric, sau descoperirea unor tainice raporturi între real și închipuire, între acum și atunci, între ființă și mineral, toate acestea și multe altele încă vorbesc despre nemăsurata putere a graficii de-a construi mai din nimic o stare de spirit, un înțeles mereu sporit al lucrurilor ce ne înconjoară, al universurilor ce trăiesc în noi. Deși întrucîtva înghesuită, avînd la dispoziție o sală de mici dimensiuni, plus încă un fel de coridor, în care fiecare bucățică de spațiu a fost, bănuim, cu ardoare disputată, grafica expusă în acest an este o încununare a întregului Salon. I-s-ar cuveni, desigur, cîte un comentariu fiecărui expozant în parte, dar cum o astfel de întreprindere este de domeniul imposibilului, nu ne rămîne altceva de făcut decît, cu prilejul unor viitoare expoziții personale, să încercăm să delimităm diversitatea și efervescența, inclusiv autonomia plastică pe care grafica și-a recîștigat-o în ultimul timp.

VICTOR NIȚĂ

Cînd a apărut în **Revista Cercului literar** de la Sibiu articolul lui Radu Stanca, intitulat **Resurecția baladei**, unul din cei mai apropiați poeți față de ideile vehiculate acolo se dovedi Ștefan Aug. Doinaș. Ideea cercîștilor de a înnoi poezia, plecînd pe o structură neoclasică o recuzită livrescă, firească pentru instrucția solidă a acelor scriitori, avea să-și găsească în Doinaș un participant fidel la acțiunea de resuscitare a artisticului pur. În două feluri a răspuns poetul acestei tendințe de prefacere a lirismului: prin raliera la tiparele clasice (balada, sonetul) și prin reabilitarea unui neoromantism pur estetic, cum observa un confrate al său. La început, Doinaș n-a depășit dezideratele pe care Radu Stanca le-a susținut în articolul său despre baladă: exercițiul formei s-a dovedit însă superior, căci a stimulat disponibilitățile imaginative mai cu seamă sub raportul atmosferei. Tema, motivul sînt extrase din orizontul cultural și, chiar cînd acestea nu sînt recongnoscibile imediat în descendența lor, holul livresc este indiscutabil. Sub impresia acestă de joc subtil cu mărgelele de sticlă ale arsenalului cultural, Doinaș își creează în fond o mitologie proprie în care eul poetic e deopotrivă spirit constructiv și arheu rătăcitor, actor și spectator al propriilor proiecții. O orchestrație barocă de măști împinge poezia dumnealui spre un spectacol dramatic al limitelor (lucidității și inconștientului sînt, în fapt, niște coduri artistice). Himite pe care de altfel, autorul le va mărturisi în **Lampa lui Diogene**: libertatea se naște din chiar conștiința trează a obstacolelor.

În baladă, pe care sibienii au reabilitat-o în cel mai înalt înțeles, Ștefan Aug. Doinaș e un elegiac contemplativ, cu un ochi la achizițiile culturale, cu celălalt la vălurile melancoliei, cu unul deschis în afară cu altul deschis înăuntru. Mai puțin ironic decît Radu Stanca, fără impulsurile pamfletare ale lui Ioanichie Olteanu, Doinaș e asadar un arhitect al imaginii livrești și al stării lăuntrice fiindcă natura și cultura sînt, la el peisaje" superioare în care realul s-a dizolvat pînă la imaginea lui arhetipală; ordinea în locul spontaneității, rațiunea fandează elegant în fața sentimentului. Fiorul metafizic și ironia rece, galactică născute din orchestrații fantaste, neguroase par a ascunde o nostalgie a formelor pure, ivite doar în „armonia muzicii de sfere", cum zice chiar poetul. Emoția însăși pe care poezia o deșteaptă în cititor o una culturală de natura artisticității pure. Balade în ton medieval hieratice și solemne (**Sf. Gheorghe cel Fals, Mistrețul cu colți de argint, Balada întrebării lui Parsifal**), balade ale genezei (**Forma omului, Soarele și scoica**) ori „parafraze" culturale după mituri antice (**Alexandru refuzînd apa, Funeraliile lui Demetrios**) închid în ele, în ciuda impresiei de joc artistic superior, și o parabolă morală ori filosofică. Aiteori, „bijuteriscul" reprezentărilor dă la iveală voluptăți ascunse, care sînt ale unui degustator rafinat de delicii ale unui **homo aestheticus**: printi levantini măcinați de boala căutărilor vesnice (donquijotismul e o „filosofie" a contemplării fictiunilor), regi aroganți înfășurați în superbie „vizionari" naivi și melancolici, ființe hibride care înrudesc regnurile „posedați" de duhurile rele (precum Cecilia, „fecioara fără preț"). Aventura mitică și personajul arhetipal dau acestei poezii un caracter cultural superior, o notă de vizionarism calculat.

De natura aparte a acestei structuri lirice se leagă și fizionomia universului poetic, a cosmosului aflat acesta, într-o succesiune a formelor, într-o lentă metamorfoză. Lumea poetului trăiește cum zice Cornel Regman, o veritabilă „demonie a modificării". Natura, care e un cimp al simbolizării, se populează de ființuri sumptuoase, de

un orizont utopic și halucinant. Peste întregul univers liric coboară iluzia, ca o transcendentă himerică. Împinsă într-un plan abstract și fictiv, cunoașterea e, în poezia lui Doinaș, o formă de trăire spirituală mediată cultural.

Cuvîntul însuși trăiește în aceste poeme o nostalgie a creației originare fiind, în plan simbolic, o formă îndepărtată a genezei. Numirea e un act de întemeiere a lumii un mod de dezvăluire a numenalului: „nemișcat, ne restituie rîul / îl-am numit, deci acum există!) / unor specii de păsări sticloase..." (**Cuvîntarea luntrașului**). Ca și la Nichita Stănescu ori, într-o formă comic-mitologizantă, la Rebreanu, cuvintele sînt resimțite, în poetica lui Doinaș, ca prezențe fizice, palpabile: „filfiind în locul păsării / cuvîntul pasăre se oună în aer" (**Conjuratio poetica**). Ceea ce cîștigă prin văz și auz (simțuri figurate adesea hiperbolic la Doinaș) ființa pierde prin numire căci cuvîntul suspendă ceva din starea de grație pe care o dobîndise în aventura pură a privirii și auzului. Rostirea însăși e o prefigurare a caducității, a morții. În chip explicit, poetul dă pe față această intuiție poetică în volumul de eseuri **Lectura poeziei**: „Rostindu-și Cuvîntul Creatorul ne-a condamnat să fim, adică să suferim și să murim". Ceea ce cîștigă poemul prin imaginarea abstractă, consubstanțială proiectiei spirituale, el pierde, figurat vorbind, în aventura limbajului, care demitizează formele înalte ale lucrurilor. Însă poezia e tocmai această trecere subtilă de la reprezentarea himerică și „abstractă" a realului (de la înfățișarea lui culturală adică) la imaginile concrete pînă la grotesc (la chipul lor încărcat de materialitate). Metamorfozele universului liric ascund, așadar, și o poetică riguroasă și coerentă cum imaginația lirică însăși e, pentru Doinaș o emanație a ordinii intelectuale, limpezi și clare.

Raportul eului poetic cu treptele realului reflectă tocmai diversitatea înfățișărilor pe care universul liric le ia de-a lungul metamorfozelor sale. Cel dintîi spațiu în care ființa fuzionează cu idealurile ei înalt-spirituale, cu transcendența e un loc privilegiat, al virtualităților, aflat într-o convulsie perpetuă. Cosmosul acestei poezii începe cu acvaticul, undoire continuă și multiplicare a imaginilor. Acum, la acest nivel, cunoașterea ia forma unei comunicări senzoriale (care e și o formă de „echilibru fericit", cum considera un critic francez). Visceralitatea treaptă cea mai impregnată de organic e tradusă în secvențe terifiante, convulsive. Marea, apa în general este infernul poeziei lui Doinaș. E, totodată, imaginea haosului primar, a lentei desprinderi de inform, a impulsurilor confuze. Pădurea e, dimpotrivă, un simbol al spațiului închis, al interiorizării, figurare a labirinticului și, deci, a ordinii consacrate și misterioase. Esoterismul și practicile magice mijlocesc desprinderea de real și sprijină adîncirea în ordinea spirituală a cosmosului. În același registru simbolic al claustrării, alături de pădure apar grota și peștera, forme ale spiritului tragic. Dar, ca și la Claudel bunăoară, peștera este totodată un loc al genezei, un lăcaș al poeziei: „Bolesc în propriile-mi începuturi / ca vînturile lumii în Eol. / Și stau așa, ca-n peșteră, retras / în mine însumi: un Orfeu pe-o treaptă / a unui univers lipsit de glas" (**Monolog**). Acestor două trepte le urmează o a treia, a spațiului boreal, hiperboreean, utopic, al ordinii imuabile. Un castel de gheață al gîndirii se înalță acum de umerii realului și-n contururile lui sticloase și reci poetul simte lira ridicîndu-se la un mod superior, al poeziei pure. Jocurile cu avaturile poeziei se sting și-n sunetul limpede al versului poetul descoperă cristalul transparent al cîntecului.

RADU G. ȚEPOSU

Eminescu și astronomia

(Urmare din pagina 9)

meșteșteferoidul pămîntesc. Pămîntul are o mișcare îndoită, întîi împrejurul axei sale proprii — rotațiunea —, apoi o mișcare numită progresivă împrejurul Soarelui"... Urmează indicații riguroase asupra mișcărilor Terrei, asupra afeliului și periheliului, a anului solar sideral și a anului solar tropic, a înclinației eclipticii etc., întregite de un aparat cifric foarte exact. În ms. 2255, f. 408, apare interogația „**Totul e — idrogen?**", într-un context privind compoziția Universului; foarte interesant, căci hidrogenul e într-adevăr de departe elementul chimic cel mai răspîndit în Cosmos, uneori de-a dreptul covîrșitor.

Tabloul cosmologic schițat de Eminescu în poeziile ca și în proza sa este tulburător și bogat în semnificații. Oare astronauții zilelor noastre, călătorind cu rachetele lor, nu contemplă și trăiesc întocmai momentul descris de poet din zborul lui Hyperion: „**Un cer de stele dedesupt, / Deasupra cer de stele — / Părea un fulger ne-ntrerupt / Rătăcitor prin ele**"? Și cît de aproape este poetul-gînditor de intuirea **black-holeurilor** (găurilor negre) cînd scrie tot despre Hyperion: „**Căci unde-ajunge nu-i hotar, / Nici ochi spre a cunoaște, / Și vremea-ncearcă în zadar / Din goluri a se naște. // Nu e nimic și totuși e / O sete care-l soarbe, / E un trecut asemene / Uitării celei oarbe.**"

În poezia **La steaua**, a cărei temă este reluată în manuscrisul 2276A, f. 209—210, ca și într-un articol din „Timpul" din 9 decembrie 1882, ceea ce este inedit nu este relevarea imensității distanțelor cosmice, nici faptul că o stea care se zărește azi a pierit poate de mult — ceea ce astronomia descoperise cu decenii în urmă, odată cu măsurarea primelor paralaxe stelare (1838) —, ci substanțializarea poetică a anului-lumină, întrepătrunderea apațiului cu timpul (spațio-temporalitatea), concentrarea mai multor timpuri în prezent și înainte de toate puterea de sugestie, transpunerea unică în registrul uman, alegoria stea-om. Întrucît versurile poemului ne sînt bine cunoscute tuturor, să cităm textul, cu adevărat fascinant din manuscrisul 2276A amintit: „**Să ne-nchipuim că Cezar ar fi trăit pe un pămînt depărtat de noi, ale cărui raze n-ajung la noi decît într-o mie de ani. Să ne-nchipuim că astăzi Brutus [îl] ucide și noi ținem ochianul spre acea stea. Acum nu vedem nimic — abia peste o mie de ani vom vedea ceea ce în steaua X se petrece astăzi. Pe de altă parte, să ne-nchipuim că oamenii din toți corpii cerești țin ochianele îndreptate spre noi, unii mai aproape, alții mai departe. Și Cezar azi cade de mîna lui Brutus. Cei din Lună ar vedea astăzi — cei mai departe mini, și mai departe poiminl, în văile Universului peste o mie de ani. Raza care a căzut pe fața lui murindă, călătorește în Univers și ajunge, pe rînd, toate stelele infinitului și miliarde de ani pe rînd, însă tragedia morții lui Cezar se petrece mereu, fără sfîrșit [...] Pretutindenea ea e o clipă care nu este, devine, este, scade, nu este...**" Să menționăm, între altele, că sugerînd, în acest fragment „miliarde de ani", „prognoza" eminesciană devine desăvîrșită, căci astăzi cele mai gigantice distanțe cosmice cunoscute sînt de 14—20 miliarde de ani-lumină.

Viziunea cosmogonică a lui Eminescu este aceea a unei **pluralități de lumi care se nasc și se sting fără încetare.** Entropia și antientropia sînt mereu active. În nuvela **Avatarii faraonului Tlà** citim: „**În peire și renaștere este eternitatea**". Idei științifice moderne cunoscute, altele care în vremea lui Eminescu nu fuseseră încă elaborate și izvoare cosmogonice orientale (mai ales indiene) se împletesc într-o imagine fără egal în măreția și adevărul ei, mergînd uneori pînă la detaliu.

Stelele apar și mor („**Din sînul vecinicului ieri / Trăiește azi ce moare, / Un soare de s-ar stinge-n cer / S-apriude iarăși soare...**"). Să precizăm că detectarea precisă, astronomică, a procesului de formare necontenită de sori (adică de stele) aparține abia anului 1947 (V. Ambarțumian — identificarea asociațiilor stelare, alcătuite din stele foarte tinere).

Viitorul îndepărtat al Soarelui nostru?: „**Soarele, ce azi e mîndru, el îl vede trist și roș / Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoși...**" Soarele „**roș**" (care „**roșește**", într-o variantă) e tocmai stadiul pe care astronomii îl prevăd pentru miliarde de ani în cazul stelelor „obișnuite", de tipul astrului central al sistemului nostru planetar!

Sfîrșitul acestui sistem însuși? În deplină concordanță cu știința: „**Cum planeții toți înghea-ță și s-asviri rebeli în spați' / Ei din frînele luminii și al soarelui — scăpați...**".

Dar începutul, cum a fost oare începutul? „**Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface, / Și în sine împăcată stăpînea eterna pace!... / Dar deodat-un punct se mișcă... cel întîi și singur lată-l / Cum din chaos face mumă, iar ei devine Tatăl... / Punctu-acela de mișcare, mult mai slab ca boaba spumii / E stăpînul fără margini peste marginile lumii... De-atunci negura eternă se desface în fășii. / De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii...**" Iar în final: „**Și în noaptea neființii totul cade, totul tace. / Căci în sine împăcată, reîncep-eterna pace...**". Să fie o simplă întîmplare modul cum e conceput începutul, „neființa", „noaptea", „eterna pace", apoi „punctu-acela de mișcare" din care iese totul și în fine cum „răsare lumea" cu corpurile ei cerești? Apare mai mult decît verosimilă, deși nu identică, înrudirea cu cea mai modernă teorie științifică a începuturilor, **big-bang-ul (explozia inițială)**. Iar dacă alăturăm începutului sfîrșitul, să ne gîndim la ideea, tot modernă, a **Universului pulsatoriu**, mai ales că „**terna pace**" figurează și la începutul și la sfîrșitul procesului de evoluție cosmică descris în versurile eminesciene.

Aci vorbește un om care cunoaște temeinic teoria cosmogonică Kant-Laplace („**două mari spirite, în adîncimea lor înrudite**" — ms. 2275B, f. 22), teoria despre formarea sistemului nostru planetar (o extrapolează asupra întregului Cosmos), un om care, dincolo de ea, cugetă cu privire la evoluția lumilor și crede în eterna lor devenire, în veșnica lor geneză. O veritabilă **dinamică a Universului** este schițată în versuri care dau glas înțelepciunii vechi și noi a „**bătrînului dascăl**", sub a cărui „frunte" „**viitorul și trecutul se încheagă**", căci „**Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr / Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr**". Eminescu scrie într-un loc (ms. 2278, f. 40) că bătrînul dascăl din **Scrisoarea I**, „fu Kant", Anghel Vasilescu presupune în „Iașul literar" (nr. 6/1964) că s-a referit la marele matematician K.F. Gauss. Noi credem că poetul s-a gîndit în primul rînd la el însuși, ca o făptură în care „**se-ncearcă spiritul Universului, se opintește de din nou, răsare ca o nouă rază din aceeași apă, oarecum un nou asalt spre ceruri**" (ms. 2269, f. 39).

I.M. ȘTEFAN

MUZICA

Verdi și Mandeal

La Gala Artei Lirice, organizată de RTV, cu concursul orchestrei simfonice și a corului instituției dirijate de **Cristian Mandeal**, numeroși solicitanți ai „unui bilet în plus" au rămas pe dinafară, Studioul de Concerte fiind supraaglomerat. Mai rar o asemenea afluență la care s-au adăugat, credem noi, alți circa 1 000 000 de ascultători, manifestarea fiind transmisă în direct pe posturile de radio. Să vedem, deci, cum s-au achitat de răspunderea deosebită pe care și-au asumat-o nu numai artiștii aflați pe estrada de concert, dar și specialiștii din umbră, adică realizatorii **Galei**, ale căror nume — din păcate — n-am reușit să le aflăm, programul de sală fiind inexistent, iar prezentarea — ne referim, desigur, la text — sub nivelul obișnuit și cu date puerile ori total greșite ; **Dalne** în loc de **Daphne**, prima operă din istoria muzicii care a văzut lumina rampei în 1600 și nu în 1594 (data creării sale) etc. sau informații lilare, ca aceea că Verdi se temea de apă și din această pricină el n-a participat la premiera operei **Aida** ; am fi preferat ca prezentarea, pe lîngă alte date, să prezinte soliștii, succesele lor naționale și internaționale legate chiar de interpretările operelor verdiene, lîngă celelalte date, necesare, biografiei marelui compozitor.

Așadar, tema concertului a fost enunțată clar : **Verdi**. Adică muzică din creația verdiană și — atît cît permitea timpul afectat, — circa trei ore — o sumară istorisire a libretelor și încadrarea lor în condițiile social-politice ale vremii. Am fi fost pe deplin satisfăcuți — spațiul fiind suficient — dacă programul ar fi urmat o cale firească a dezvoltării artistului și creației sale ; dar cronologia a fost ocolită, iar ca urmare osatura istorică — atît de necesară cunoașterii unei personalități cuprinse într-un medalion — s-a prăbușit, Auditoriul neinițiat, adică publicul obișnuit, a fost purtat într-un talmeș-balmeș al celor trei epoci creatoare : de la **Forța Destinului** (epoca sociologică) la **Falstaff** (ultima operă a lui Verdi), pentru a sări la **Ernani** și la **Aida** (care a inaugurat perioada dramei muzicale italiene) și a reveni, în final, la **Nabucco**, scrisă în tinerețe, în perioada revoluționară. Asta spre a nu mai aminti și de alte opere importante, printre care **Othello**, ce au lipsit din prezentarea muzicală, în timp ce alte titluri s-au repetat de cîteva ori. Abdicînd de la principiul cronologiei istorice, realizatorii trebuiau să releve cel puțin o distribuție de concert omogenă. Din păcate, alegerea soliștilor a lăsat foarte mult de dorit, deși protagoniștii sînt — toți — angajați ai teatrelor lirice din București și din țară, ei fiind foarte folositori în economia spectacolelor acestor instituții ; nu toți, însă, au fost la valoarea cerută de o asemenea manifestare, iar alăturarea lor unor stele de talie mondială, ca Sanda Șandru, Eugenia Moldoveanu și Maria Slătinaru-Nistor (în ordinea apariției lor pe podium), a creat, fără nici o intenție, o comparație defavorizantă.

Ar mai rămîne o nedumerire : care să fi fost motivele pentru care exigentul dirijor Cristian Mandeal să fi acceptat mai multe neajunsuri : distribuția, alcătuirea programului și prestația inegală a orchestrei, raportîndu-ne, desigur, la valoarea deosebită și la cerințele acestui mare artist. Căci, în nici un concert dirijat de acest șef de orchestră, n-am fost martori la decalaje (lemne), la intrări instrumentale greșite și flagrante (oboiul la **Nabucco**), la pizzicate imprecise și la acoperirea — prin forța alămurilor și a percuției — a solistului-cîntăreț. Păcat, altminteri, de nuanțe, de reliefarea temelor, de strașnica interpretare dată uverturii la opera **Forța Destinului** și de multe alte bune momente. Dirijînd **Aida** la Opera Română din București, chiar cu foarte puține repetiții, Cristian Mandeal a demonstrat că știe și iubește opera. A fost, atunci, o adevărată sărbătoare, pentru public și interpreți. Să credem, deci, că această **Gală** a constituit doar un pasaj, trecător ca toate pasajele din viața unui mare interpret.

Parcurgînd toate acestea, cititorul ar putea crede că manifestarea a fost dezastruoasă. Eroare. Publicul, de multe ori în picioare, ovațiile sale ar contrazice această părere. Judecata noastră pornește, însă, de la exigență maximă, în evoluția pe viu datorată de artistul profesionist marelui public. Și, cu cît receptorii sînt mai numeroși, cu atît mesajul trebuie să se situeze la o cotă artistică înaltă, așa cum s-a întîmplat și în cazurile celor trei mari soprane amintite, cărora li s-au adăugat : Lucia Țibuleac, Mioara Cortez-David (Iași) și Airizer Czabo (Timișoara), urmați îndeaproape de Dan Serbac ((Cluj-Napoca), Emil Iurașcu și Mihaela Agachi. La valoarea lor, Cornelia Angelescu, Eleonora Enăchescu și Ștefăniță Lascu, lîngă Alexandru Agache (Cluj-Napoca), cellalți soliști manifestîndu-și calitățile lor obișnuite, relevate în reprezentațiile teatrelor lirice.

Cuvinte calde despre corul RTV, condus cu competență de Aurel Grigoraș, pentru participarea integrală, în cea de-a doua parte a programului. De ce, oare, corurile sînt mereu lăudate ? Probabil, fiindcă vorea umană este cel mai frumos instrument : cu condiția unei totale discipline artistice. Așa, se pare, a gîndit și Verdi !

CLAUDIU NEGULESCU ■

TEATRU

Fantezia controlat

În **Îmblînzirea scorpiei**, recent pusă în scenă de tînărul și talentatul Mihai Măniuțiu la Teatrul Național din Cluj-Napoca regizorul își bazează modernitatea spectacolului său pe o axă teoretică sigură, accentuează caracterul de teatru în teatru" al textului, pe care însă îl desparte de al doilea termen al sintagmei (în original acțiunea în sine este o farsă actoricească pe care cîțiva actori ambulanți o joacă în fața bețivanului Sly) lăsînd în scenă doar convenția pură, teatrul absolut ; acest decupaj îi permite de fapt să elibereze spectacolul de orice constrîngere a timpului sau spațiului. Drept urmare asistăm la un veritabil „joc", stimulat de un „vis" și întreținut de un gust fervent pentru actual. Spectacolul lui Măniuțiu nu se rezumă la hazardul fanteziei contemporane, ci tinde spre justificarea ei atît din interiorul textului, cît și din afara lui. Nu „șocul" îl urmărește el, ci „dovada" — fapt ce mai greu poate fi pus în balanța mustrătoare a conservatorilor ; pentru că, e clar, spectacolul nu se supune deloc vreunor canoane clasic-shakespeare-iene și nici măcar celor acreditate deja în complicata bătălie a modernizării scenice. **Îmblînzirea scorpiei** este o creație profund originală, în care inteligența lecturii nu inhibă nici valențele primare ale textului, nici jocul actorilor. În același timp, spectacolul este cu desăvîrșire eliberat de prejudecăți (aduce în scenă sugestii muzicale sud-americane, ceremonii asiatice, imitații de tip western, ritmuri disco, ornamente carnavalești, metafore folclorice etc.), fără însă a prejudicia definitiva teatrului shakesperare-ian.

Demonstrația lui Măniuțiu este excelent sprijinită de către interpreți, aceștia formînd o trupă de o omogenitate surprinzătoare. De multă vreme n-am mai văzut pe scena Naționalului clujean atîta risipă de energie și fantezie actoricească. Am avut senzația deosebit de plăcută a depășirii unei limite de inerție care a dăunat multor reprezentații ale acestei scene de primă mărime a țării. Și, așa cum e și bine, în rezultat final, mișcarea scenică pare a fi rodul unei colaborări naturale între regie și celelalte compartimente ale spectacolului. Evident, aceasta înseamnă pentru absolut fiecare actor prezent în scenă un succes personal, un rol de referință în biografia sa artistică, cu o valoare net peste cota pe care o poseda pînă la data premierei. Aplauze se cuvin întregului corp artistic : Ion Tudorică plin de vervă și fantezie, Octavian Cosmuta, Gheorghe Gherasim, Gelu Bogdan Ivașcu (ca deobicei inventiv și inspirat în realizarea unui comic mobil și gesticulat), Bucur Stan (spumos, dar tentat de clovnerie), Paul Basarab (constîncios într-un rol episodic contrar dispozițiilor sale), Ion Marian (reușit într-un tip de Sancho Panza italic), Eugen Nagy. Aprecieri în plus obțin cele două cupluri care formează acțiunile paralele ale piesei. Mai întîi perechea Lucentio-Bianca, interpreți în nota bufon-sentimentală a erotismului commediei dell'arte de Victor Nicolae și Maria Munteanu. Iar apoi, ca moment de vîrf al spectacolului, cuplul Anton Tauf (Petruchio) — Miriam Cuibus (Catarina) ; în cazul lor asistăm la realizarea unui duet de mare forță, de reală străluclre artistică, dincolo de modele, dar nu și dincolo de așteptări. Anton Tauf a dovedit de mai multă vreme prin roluri dificile, de complexitate dramatică, un drum în clară ascensiune. Cine s-ar fi așteptat însă să dea cea mai bună interpretare a sa din cîte cunoaștem într-un rol comic ? Anton Tauf a aruncat din sine pe canavaua comediei tot ceea ce tragicul l-a învățat : violența, forța, violența (cerute de altfel de rol), inspirația, tentația mișcării bogate. A reușit excelent, fără nici un moment de ezitare sau de oboseală. Iar Miriam Cuibus, această actriță cu mare deschidere interpretativă, posesoare a unui registru bogat, plină de patos, de iubire activă pentru scenă, l-a însoțit în mod egal, construind continuu, eliberînd inerții, atrăgînd după sine și pe cellalți actori în realizarea a ceea ce nu ne sfiim să numim unul din cele mai bune spectacole din ultimul deceniu al activității teatrale clujene.

VALENTIN TAȘCU ■

CAP LIMPEDE

● **Clasicii noștri.** O colecție menită să aducă în atenția tuturor categoriilor de cititori cele mai de seamă opere ale literaturii noastre clasice este aceea intitulată „Biblioteca Eminescu", inițiată de editura cu același nume. Într-o prezentare grafică simplă și elegantă însă redactorii editurii ne-au oferit pînă acum 59 de volume din cei mai reprezentativi autori, în fapt reeditări după ediții critice apărute anterior, unele cu studii introductive, altele fără, alese toate, după criteriul reprezentativității și al popularității, ediții utile nu doar celor care studiază literatura, ci și cititorilor obișnuiți care pot afla în această colecție o veritabilă bibliotecă a clasicilor noștri.

Din ultimele apariții, semnalăm cele trei romane ale lui Sadoveanu, **Neamul Șoimăreștilor, Zodia Cancerului** și **Creanga de aur**, și o ediție din versurile și proza lui Vlahuță, cel mai riguros întocmită, căci cuprinde și o prefață extrasă din studiile lui Tudor Vianu, un tabel cronologic și o bibliografie, ediție care dă o imagine cvasiintegrală asupra creației vlahuțiene, de la poemele cadențate și pline de elan pînă la amintirile, cugetările, conferințele și pamfletele acestui scriitor talentat în felul său, deși ironizat copios de confratele lui mai malițios, Caragiale. Acestora li se adaugă și o selecție din proza lui Slavici (romanul **Mara** și nuvelele **Moara cu noroc** și **Pădurenca**), cu un glosar necesar celor mai puțini inițiați în graiul ardelenesc. Toate trei volumele reprezintă un adaos necesar și binevenit la celelalte apariții editoriale de acest fel, cum sînt și cele din colecția similară inițiată de „Cartea Românească". **(R.G. Teposu).**

● **Tinerii iubitori de muzică**, avînd — desigur — și aptitudini vocale, au toate motivele să fie mulțumiți : la sfîrșitul acestei săptămîni, mai precis, duminică 18 ianuarie 1987, la ora 10, în incinta Ateneului Român, va avea loc un *Concurs*, pentru ocuparea locurilor vacante în cunoscutul ansamblu *„Voces Primavera"* al Casei de Cultură a sectorului V din Capitală. Scena de operă ca și estrada de concert, îi așteaptă pe proaspeții promovați, adică pe aceia care vor reuși la verificările de rigoare (vîrsta între 10 și 20 de ani).

Cronica literară de Romul Munteanu

În plin mister

În pofida micilor sale reticențe, enunțate sub o formă ironică și drăgălașă, mare trebuie să fie încrederea lui Mircea Nedelciu în puterea sa de persuasiune a cititorilor prin intermediul unei lungi (excesiv de lungi) postfețe, menită să-i comunice și să-i justifice intențiile din **Tratament fabulatoriu** („Cartea Românească", 1986).

În oferta făcută cititorului, Mircea Nedelciu îi dă acestuia mai multe variante asupra **realului** ca și asupra **spațiului imaginar**. Pentru prozatorul român lumea nu se configurează în totalitatea sa ca un labirint. Există însă **tuneluri** labirintice, unde punctele obișnuite de reper se estompează pînă dispar cu desăvîrșire. Odată ce au pătruns pe aceste canale misterioase de comunicare cu **misterul**, personajele intră printr-o întîmplare (excepție cele inițiate) în **outopos** (țara nimănui, **utopia**), unde descoperă un alt mod de a fi în existență, un spațiu al libertății ludice și eficiente.

Prozatorul creează în permanență noi **versiuni** pe marginea realului. De altfel, lumea percepută de unele dintre personajele sale este într-o continuă schimbare. Unii oameni din universul literar creat de Mircea Nedelciu **văd** ceea ce nu **este**, alții însă nu **văd** (nu-și mai amintesc) ceea ce a fost. **(Vederea memoratoare** nu este proiectată de scriitori doar în spațiu. Forța ei de departajare între **real** și **ficțional** se verifică, mai ales, prin proiectarea în **timp**. Gradul de vedere al personajelor în spațiu și timp este însă diferit. Relatările lui Luca, tînărul meteorolog venit la Fulca, privitoare la **Conacul** de la Valea Plînsii, unde o comunitate umană restrînsă s-ar fi organizat într-un fel de **falanster**, sînt privite de interlocutorii săi ca o fantezie, o **abatere de la normalitate**, tipică unui om cu simțurile dereglate.

Mircea Nedelciu epicizează acest spațiu utopic umplut cu personaje, îl vizualizează în așa fel încît **reveria asupra unei reverii** să capete consistență, să devină o versiune asupra realului. Marius, Aron, Sachelarie, doctorul Sarba, frumoasa postăriță cu părul lung etc. capătă prin această reverie epicizantă tot atîta consistență ca și Gina (felina), doctorul Abras, profesorul Nelu, Neculai-Festru Gulianu, presupusul tată al lui Marius, se configurează vag în amintirea lui Pătru Brodeală care știa **ceva** despre povestea unui vechi conac și peripețiile petrecute acolo **eîndva, odinioară**. Relatarea privitoare la **falansterul** de la Conac este supusă de prozator unei noi reverii, prezentă în nuvela tînărului agronom Pascu. Enunțarea este de factură **probabilistă**. Ea se structurează deci ca o supoziție: „Cică un tip povestește unora la o petrecere despre un loc minunat în care ar fi nimerit din întîmplare, un fel de rai pe pămînt, un loc care e și la îndemîna tuturor și destul de greu accesibil dacă nu te ghidează cineva pînă acolo, poți oricînd să treci pe lîngă ei fără să-l observi".

Martorii flotanți atestă într-un fel sau altul faptele produse de **„imaginația delirantă"** a lui Luca sau se îndoiesc de acestea, în vreme ce alții le infirmă în mod tranșant. Mircea Nedelciu ne propune o ficțiune literară, imaginată după modelul falansterului de la Scăeni, organizat pe vremuri de Th. Diamant. Scriitorul nu ne oferă prin aceasta un **model social** pentru contemporanii noștri. Dacă ar fi procedat astfel, atunci ar fi scris un roman utopic penibil. Ficțiunea literară a falansterului nu-și pierde consistența fiindcă distanțarea ironico-dubitativă privitoare la unele informații despre existența lui pare să le confirme pe altele. Reținem un singur enunț de acest gen : „Aveau date sigure că avocatul care le împrumutase bani la începutul experienței nu exista în realitate. Că Marius și Aron, ajutați de soldatul reformat și de cîțiva dintre cei aduși de el de la Conac, iar acum și de această fată care le fusese prezentată drept fata avocatului, nu făceau decît să-i exploateze pe cellalți". Însuși comentariul meteorologului „delirant" constituie uneori o distanțare față de propria reverie. „Aici, zise Luca, se scuturase ca de un vis urît întrebîndu-se dacă nu cumva o mașină a timpului l-a dus pe o moșie din Prahova la începutul secolului al IX-lea".

Într-un anume fel s-ar putea spune că așa cum C. Toiu a dat în **Însoțitorul** un roman despre timp, la fel și Mircea Nedelciu a conceput în **Tratament fabulatoriu** un roman ironic despre timp și evaziunile ficționale din prezent. Puterea ficțională a scriitorului se comportă față de existență așa cum și-a imaginat Fichte atributele eului creator de lucruri. Și cînd unii spuneau, mai în glumă mai în serios, dacă nu cumva și doamna Fichte este o proiecție a soțului său și noi se cuvine să ne întrebăm dacă Ulla, avocatul Mierean cu toate conflictele adiacente, nu sînt simple proiecții flotante în existență a unor personaje pe care ficțiunea auctorială le poate suspenda cînd dorește sau le poate rectifica după însăși rațiunea modului de textualizare a realului. Și prozatorul citește marele text oferit de realitate după cum consideră de cuviință, așa cum fac și personajele sale. Iar cînd Luca coboară în real, el anulează confuzia dintre Sachelarie, Sarba, Gheorghe (ficțiuni din Conac) cu unii ingineri de la **Fitotron**. La urma urmei și **Fitotronul** este o ficțiune destinată să facă să coexiste în același spațiu dar în anotimpuri și stări climaterice diferite plante, flori, pomi, cereale, care își au fiecare calendarul lor specific. Cele mai multe efecte de **stranietate** sînt realizate de autor prin perturbări de imagini spațiale și temporale. Luca meteorologul spune la un moment dat : „cred că în legătură cu timpul ceva nu e în regulă acolo". Mutarea **centrului** unor personaje în alt timp duce astfel la multiplicarea viziunilor despre lume.

După o fertilă ucenicie la școala prozei moderne, Mircea Nedelciu combină unele procedee literare în așa fel încît nu mai dau sentimentul unei formule mimetice. Imaginea **Conacului** din Valea Plînșii ne amintește de **Castelul** lui Kafka, simetriile arhitecturale generatoare de confuzii din anumite orașe trimit spre Alain Robbe-Grillet și Michel Butor, caracterul interșanjabil al personajelor poate fi comparat cu cel din teatrul absurd etc., etc.

Tratamentul fabulatoriu pune în lumină un **ideolect** estetic tipic pentru un scriitor care cunoaște delicille culturii. Textualizarea ficțională solicită cu îndrăzneală spiritul imaginar care nu poate ieși din real decît printr-o **artă combinatorie**. Informațiile grefate pe ficțiunile unei intrigi explodate sînt colectate cu abilitate după o rețetă bine condimentată.

În pofida obstacolelor create programatic pentru cititori, Mircea Nedelciu scrie o proză elegantă cu un succes public cert.

Ce-ar putea să însemne azi un vers eminescian pe plaiurile natale ale poetului

Toate-s vechi şi nouă toate!

Ciobănaş la oi m-aş duce...

Două fotoreportaje din județul Botoșani de VICTOR RĂDULESCU

Imagini elocvente despre dragostea și respectul oamenilor din Popăuți pentru animale

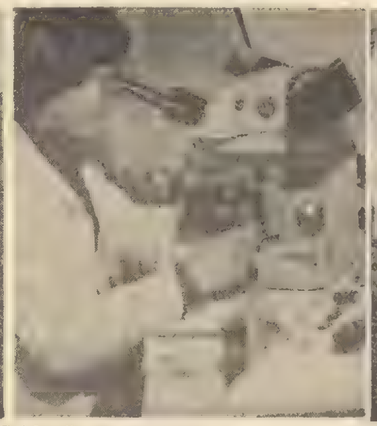

Trei decenii de muncă asiduă, de cercetare tenace în modernele laboratoare ale stațiunii pentru crearea unei rase de excepție

Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor Popăuți, din vecinătatea Botoșanilor, este unică în țară prin profilul său. Aici se cresc și se ameliorează ovine pentru pielicele, se produc și se livrează animale de înaltă valoare biologică pentru reproducție. Faima sa, a rezultelor muncii specialiștilor săi a depășit de mult granițele României, statisticile situînd-o pe locul doi în Europa, după U.R.S.S.

Cînd a luat ființă stațiunea, în 1909, sub denumirea de „Tamazlicul Popăuți", avea menirea de a crește vite din rasa „Sura de stepă", varietatea Moldovenească. În 1923, se aduc oi pentru pielicele în efective mici, iar din 1956 se începe o acțiune organizată pentru crearea unui tip local de oaie producătoare de pielicele. S-au folosit rasa „Caracul" cu aptitudini ameliorătoare în această direcție, ca bază paternă, și oile „Țurcane" autohtone, ca bază maternă, avînd o rezistență și adaptabilitate perfectă la condițiile pedoclimatice din nord-estul Moldovei. Printr-o schemă proprie de încrucișare și metisaj, ne relatează doctorul Vasile Niga, cercetător la Stațiunea Popăuți, s-a ajuns, astăzi, la crearea oii românești sau „Oaia de Botoșani", rasă în fază de omologare la O.S.I.M. S-au răspîndit astfel în țară, pornind de aici, de la Popăuți, 1 200 000 de capete din acest nou tip de oaie, care asigură, anual, o producție de circa 500 de mii de pielicele pentru industria confecțiilor.

Preocupările colectivului nostru de cercetători, ne spune inginerul Marin Lucian, directorul stațiunii, venit aici cu 20 de ani în urmă, constau în crearea unor noi varietăți de culoare (maro, sur, roz, alb) în cadrul acestei noi rase, consolidarea genetică a acestora, stabilirea particularităților biologice de reproducție, precum și a tehnologiilor adecvate de creștere și exploatare.

Specialiștii care lucrează în laboratoarele de genetică și biochimie, ameliorare, reproducție, nutriție și tehnologie se preocupă și de înmulțirea efectivelor de animale, de la 12 mii la 20 de mii de capete. Există și dorința realizării în diverse unități, stații pilot, a unor cîrduri, unde Caraculul să crească în rasă curată și de unde să se recolteze în totalitate materiul seminal pentru toate unitățile din țară. În prezent, de la Popăuți se livrează anual peste 800 de capete berbecuți de prăsilă în zone în care se poate crește Caracului și anume în județele Iași, Suceava, Neamț, Bacău, Olt, Sibiu pentru încrucișare pe rasa „Țurcană". La acestea se adaugă și 50 de mii de doze material seminal congelat de la berbecii pepinierei stațiunii, iar din anul 1987 cite o mie capete de mieluțe pentru prăsilă.

În ferma vegetală se caută soluțiile cele mai utile pentru întreaga producție a județului și se stabilesc tehnologiile cele mai propice. Cercetătorii Stațiunii Popăuți indică cu exactitate, în urma studierii în teren și în laboratoare a plantelor, perioadele optime de semănat, erbicidat, pregătirea terenului, întreținere, recoltare. Fiind în relații de permanentă colaborare cu Institutul de cercetări agricole Fundulea, cu Institutul de cercetare și producție pentru cultivarea pajiștilor Brașov, cu Stația centrală pentru combaterea eroziunii solului Perieni, Stațiunea Popăuți rezolvă multe din problemele terenului colinar al județului Botoșani, teren care necesită lucrări deosebite în oprirea eroziunii solului.

Este limpede că oamenii de la Stațiunea Popăuți își fac datoria pe deplin. Dar, dincolo de acest fapt, există aici și o nemulțumire. O nemulțumire creatoare, care se transformă în invenții și inovații. La „Simpozionul de inventicâ" de la Iași, din septembrie '86, au fost prezentate și două lucrări aparținînd unor specialiști de la Popăuți. Doctorul inginer Ion Lașcu a prezentat lucrarea „Reducerea consumului de carburanți la cultura cerealelor", iar tînărul inginer mecanic Adrian Butnărașu a adus noutăți în ceea ce privește „îmbunătățirea calității furajelor prin amonizare". Această din urmă idee este pregătită pentru omologare și urmează să fie [illegible]

O miniexpoziție grăitoare în privința citorva dintre virtuțile „oii de Botoșani"

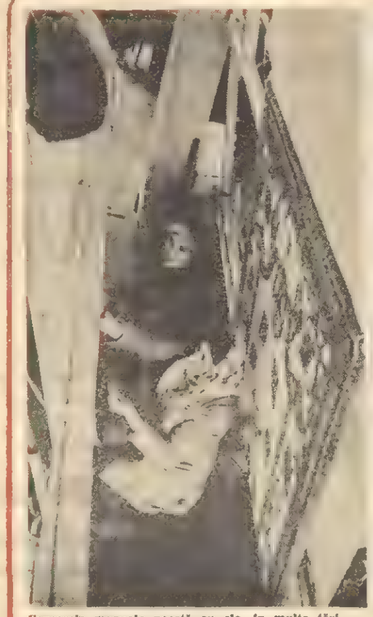

Covoarele manuale poartă cu ele, în multe țări ale lumii, faima meșteșugarilor botoșăneni

Măiestrie și autenticitate — două repere pentru aceste mîini harnice

Izvorul pururi viu al artei populare

Ileana Trufaș, președinta cooperativei „Artizanatul", străbate drumurile satelor pentru ca stratele din lăzile de zestre și vasele ceramice să fie modele pentru creația de azi

Decorațiunile interioare îmbină motive tradiționale cu linii și cerințe moderne

Clopotiva Hațegului

...Clopotiva, un sat din Țara Hațegului : este titlul unei expoziții de fotografii pe care, sub auspiciile „Cinării României", Muzeul satului ne-a oferit-o nu demult, aducînd sub privirile noastre unul din acele „sate tipice" ale românilor — cum le numeau reprezentanții școlii sociologice de la București, condusă de D. Gusti —, tulburătoare ca un memento. Un sat-matrice al vechiului sat pastoral românesc, un sat-monument al vechimii și dăinuirii noastre, încrustate în ambianță, în port, în memorie, în croiul caselor, în dimia aspră a verbului, care e aspră doar pe dinafară, pe dinăuntru fiind lina unduitoare și caldă a gîndului și simțirii ce-au născut „Miorița". Un sat al Hațegului, ținut ce conservă, mai mult ca oricare altul, aerul de arhaică „Dacie Felix", de lume a etnograficului pur și a înfățișării noastre primordiale.

Fotografiile au fost făcute în 1936, anul în care echipele monografice studențești, patronate de același D. Gusti, poposeau, pentru luni de zile, la Clopotiva, ca într-o rezervație de arheologie socială menită să ofere răspunsuri la întrebarea : ce forțe tainice, ce magnetisme ale acestui pămînt au făcut ca oamenii și viața lor să se păstreze ca-n vechi, de parcă timpul, cu ireparabila-i goană, a trecut peste ele fără să le atingă ? Peisajul însuși, așa cum l-a surprins pe peliculă fotograful că-a însoțit expediția, cu risipirea-i de stîncării și cu brazii rari, răstigniți la răscruci de cer, gemeni cu pinii maritimi ai Italiei sudice, sugerează o lume veche, o antică Sicilie mutată la Septentrion, în care divina Ulpie, aflată la cîțiva pași, se va fi simțit foarte bine. Casele încheiate din birne sînt mici fortărețe, puse pe temelii de bolovani, ca și Sarmizegetusa. Oamenii sînt cei de pe Columnă, chipuri nobile, cu o nobilețe ce exclude cruzimea, nu și dirzenia, cu o înțelepciune ce exclude disperarea, cu o credință în steaua lor nestrămutată nici chiar atunci cînd ei, vechii și mîndrii oameni ai Daciei, au fost supuși și tîriți la carul învingătorului. Vesmîntul alb-negru le dă o demnitate sacerdotală. Femeile care-l poartă par niște prințese descinse dintr-un mirific Bizanț alpin.

Fotografiile au fost făcute în 1936, și totuși parcă ar fi fost făcute azi. Căci cine pășește în Clopotiva de azi va fi uimit să descopere nu doar o imagine, ci mult mai multe, identice sau cvasiidentice cu cele de pe pereții muzeului. Același sat de pe Riul Mare, „sat mare", cum îl numește cronica, mare în Hațeg, altfel sat mic, „sat pitulat sub streașina de Nord a Retezatului ca un cuib de rîndunică sub streașina ocrotitoare a unei case de țară", cum îl descria în 1936 geograful și sociologul Ion Conea ; același „sat adunat", cum spun etnografii, născut din contopirea mai multor cătune (vreunul din acestea, desigur, va fi fost un „vicus", o așezare rurală a coloniștilor romani, din cele ce gravitau în jurul Ulpiei) ; aceleași uliță strîmte, întortocheate, firave ca niște piraie pe care le treci dintr-o săritură, și care în vremea topirii zăpezilor devin chiar pîraie ; aceiași oameni cu clop pe cap, cu dulamă de miel cu blana întoarsă în afară, cu opinci bune de drumuri lungi peste piatra abruptă și colțuroasă a munților. Și totuși...

Și totuși, Clopotiva, cuib românesc de viață atestat la 1360, dar cu rădăcini care, după toate semnele, coboară pînă la rădăcina mileniului și chiar mai jos, nu e un sat-muzeu, nu-i un Pompei al satului românesc, ci un sat viu, un sat al acestei vremi, în care civilizația noului a pătruns și pătrunde sub complexe și adesea copleșitoare înfățișări. Vechile case de birne îmbătrînesc și mor romantic sub umbra timpului, dar și sub asaltul betonului, nu ciclopean, ca pe timpul strămoșului de pe Tîrbu, ci de cea mai modernă extracție. Aproape 200 din cele vreo 230 de case ale Clopotivei sînt, spun statisticile primăriei, construite în ultimele două decenii, cu temelii de beton și pereți de zid. Oamenii sînt cei de pe Columnă, își țin ca-n veac straiul și datina, dar C.A.P.-ul lor scoate recolte de cartofi de 17—18 000 kg. la hectar, fruct al celor mai noi izcusințe tehnice. Mulți dintre ei își pun, diminețile, salopete de muncitori și o iau spre șantierul hidrocentralei Riul Mare-Retezat, a doua ca mărime (după cea a Lotrului) de pe riurile noastre interioare, cu hotarul înfipt chiar în hotarul satului. De unde atunci impresia de „stătătoare slavă" a locurilor, de neclintită și de neschimbată lume, de oază suspendată dincolo de timp, neatinsă de timp ?

Te stăpînește aceeași impresie pentru că noutățile vremilor proaspete, multe și mari, se înscriu în desenul și în destinul satului nu deturnînd sau rupînd măiestrele fire ce vin din veac, ci împletindu-le într-o alcătuire nouă, de sinteză. Casele de beton și zid păstrează intact străvechiul canon de arhitectură și artă rustică, îl păstrează chiar și casele cu etaj, prevestitoare de viitor, chiar și noile edificii publice. Clopotiva zilei de azi desenînd astfel un sat în care esențială în priveliște și în ființă e coerența întregului, pe o axă ce se vădește a fi, de la un capăt la altul, a locului. Primind cu aviditate noul, oamenii n-au renunțat la „vechi" doar fiindcă-i „vechi", ci l-au curățat de rugină și efemer, scoțîndu-i la zi valorile de substanță, perene, aptă încă de rod ales. De ce, de pildă, să-și zis ei, să renunți la vechile mori pe apă, cînd ele, aceste arhaice rîșnițe, învîrtite de presiunea sutelor de ani ce se cheamă tradiție, încă merg, cruțînd energia electrică și dînd o făină atît de bună ? De ce, de pildă, să nu ții în sat fierari, odată ce vitele, ca să poată bîrui piatra munților, trebuie potcovite ca armăsarii ? Nimic din ce-i bun nu trebuie să se piardă, fiecare cucerire sau experiență semnificativă a muncii și vieții se cuvine să dăinuie, antrenîndu-se în fluxul timpului și dîndu-i culoare, ca și microorganismele și pulberile ce dăruiesc apei Riului Mare calitatea de apă vie. Schița de sistematizare, dezbătută și aprobată de obște, restaurează teafăr tabloul satului, corectîndu-i efecte, cristalizîndu-i noi străluciri.

Acești oameni intră în cinul nouului, al tehnicii veacului, fără complexe, fără sfieli, fiind ei înșiși posesorii unor tehnici și măiestrii ce vin din timp și trec peste timp. Valorificarea apelor munților, de pildă, au făcut-o și cei de ieri. S-au găsit în hotarul Clopotivei urmele unui apeduct care, se pare, alimenta cetatea Ulpiei. Riul Mare a mai fost deviat, cu aproape două milenii înainte de devierile operate de marea hidrocentrală, prin lazuri care, rupîndu-i albia, desprinzînd din ea crengi de apă, au alcătuit un eficace sistem de irigații, în folosință și azi. (De ce să nu-l folosești, odată ce apa lui binecuvîntează solul arid, prefăcîndu-l în tipsie de grîne ?) Întrebați cine a construit sistemul, bătrînii din Clopotiva șaltă din umeri : „Așa a fost din veci". Constructorii hidrocentralei captează deci, ca să transforme în energie, niște izvoare a căror memorie s-a pierdut, reconstituie deci — într-o formulă modernă — un secret uitat, dar vital pentru oameni. Un secret care însă a fost al lor, ai celor din Clopotiva Hațegului.

Clopotiva, un sat din țara Hațegului, un sat din Țara Românilor.

Un sat ce pășește spre viitor rămînînd mai departe el însuși.

ILIE PURCARU ■

Vorbiți și scrieți românește

Despre plasticitate

Din felurite motive, lingviștii se feresc să facă aprecieri de valoare asupra limbilor, să le ierarhizeze după vreun criteriu ori măcar pe una față de alta s-o considere „superioară". Din ce punct de vedere superioară ? Căci dacă, odată ales un asemenea reper, vom putea constata excelența unui grai asupra altora, de îndată ce schimbăm perspectiva, unghiul de vedere, criteriul, se schimbă și rezultatul, consemnînd „superioritatea" altei limbi, ș.a.m.d., încît ám putea postula că pentru orice limbă există un punct de vedere din care acea limbă poată fi considerată superioară altora. Ceea ce este un alt fel de a formula postulatul egalității între idiomuri, cel pe care mizează în general specialiștii, ferindu-se, precum spuneam, de orice clasament. Lingviștii se ocupă în mod curent de **clasificarea** limbilor, împărțindu-le în felurite clase și subclase, după diverse criterii (origine, structură, statut politic, cultural etc.), dar le e cu totul străină preocuparea de a le ierarhiza în **clasamente**.

Asta în ceea ce îi privește pe specialiști.

Publicul larg însă, e tentat să facă la tot pasul clasamente, să compare între ele mai multe orice ar fi ele de același soi — echipe de fotbal, actori, cîntăreți, mărci de automobile, de pantofi ș.a.m.d. — și să afle cine e pe primul loc, pe al doilea și tot așa, pînă la ultimul, încît în acest scop se organizează și competiții, campionate, concursuri sportive, muzicale, artistice, culturale etc., de tot felul ! Nu avem o olimpiadă a matematicienilor, alta a chimiștilor și altele ale nu mai știi cui de multe ce sînt ?! Căci, cel mult, interesează competiția **mondială**: care e cea mai bună echină de fotbal din lume, cea mai bună dansatoare, cea mai frumoasă femeie, cea mai blondă, **cea mai cea mai** !, cum a apărut, prompt, expresia românească, sensibilă la această obsesie modernă. Doar în copilăria mea se știa cine este și cel mai mare pitic din lume !... Ce mai ? ! Lumea e pusă pe asemenea calcule, ceea ce e și bine și e și rău, dar asta are mai puțină importanță. Fapt este că din această obișnuință, de-acum atît de înrădăcinată în mintea lor, oamenii ajung să raporteze între ele, pentru a le distinge valoric, calitativ, pentru a le clasifica, ierarhic, și lucruri pentru care nu se mai potrivește un asemenea demers. Bunăoară graiurile.

Circulă, la un nivel de cultură destul de ridicat, acel nivel la care oamenii încep să cunoască binișor o limbă străină, părerea că o anumită limbă este superioară altora, că, deci, în principiu, s-ar putea face o ierarhizare valorică a limbilor. Greșită sau nu, această părere este foarte răspîndită și trebuie să ținem seama de ea ca atare. Într-un chip neașteptat, constatăm că această părere este întreținută și de... școală, unde, predarea limbilor străine reclamă, ca pe un procedeu firesc, justificat, să punem în evidență dinaintea elevilor îndeosebi acele caracteristici ale limbii străine prin care aceasta se deosebește structural de limba de referință, maternă, deci cea românească.

Așa de pildă, copiii învață foarte devreme că în alte limbi (franceză, engleză, germană etc.), se face deosebirea, prin cuvinte diferite, între **a învăța** (pe alții) : **enseigner, to teach** etc., și **a învăța** (de la alții) : **apprendre, to learn** etc., între **a împrumuta** (de la cineva și **a împrumuta** (pe cineva) sau că funcționează în alte limbi categorii gramaticale necunoscute limbii române (cum ar fi aspectul verbului). Din asemenea exemple — sau, în general vorbind, cînd luăm cunoștință de o altă limbă, devenim sensibili mai ales la ceea ce limba respectivă are în plus față de limba noastră maternă, deducînd, în mod pripit și eronat, că o limbă ar fi superioară alteia.

Să nu se înțeleagă cumva că vinovați de o asemenea eroare, răspîndită și prin școală, ar fi profesorii de limbi străine. Cu atît mai mult cu cît aceștia, cei mai mulți, sînt profesori și de limba română ! Nu ! Vinovați sînt profesorii de limba română! Care, aidoma colegilor care predau franceza, rusa etc., care, deci, ca profesori de limba română s-ar cuveni, la tot pasul, să atragă luarea aminte a elevilor și asupra acelor puncte ale structurii lingvistice, asupra acelor **momente** în care limba română excelează ca în raport cu celelalte. Căci, în total, **fiecare limbă este prin ceva mai bogată, mai frumoasă decît celelalte.** Ei bine, acest ceva intră în preocupările, firești, repet, ale celor ce predau la noi în școală o limbă străină, dar lipsește aproape cu desăvîrșire din preocupările profesorilor de limba română. Și așa se face că majoritatea elevilor termină liceul fără să afle, de pildă, că în limba lor părintească există un mod verbal de neîntîlnit în alte graiuri : modul prezumtiv. Nu e de mirare că lucrurile stau așa, pentru că și la Universitate pregătirea viitorilor profesori de limba română nu are în vedere această perspectivă, pe care dacă ar fi s-o căutăm în bibliografia după care studenții filologi își pregătesc seminariile și cursurile, nu vom afla nici un titlu de lucrare, nici un autor. Studenții, firește, învață despre modul prezumtiv, dar ce anume ? Că nu e clar dacă e vorba de un mod propriu-zis sau de o conjugare !... Și nimic despre cîștigul pe care îl avem de pe urma acestui prezumtiv, sporul de expresivitate ce-l oferă limbii române, deci nouă, vorbitorilor, existența acestor forme verbale atît de românești : **o fi, o fi venit, o fi știind** etc., intraductibile în franceză, rusă etc. Cum observa un coleg: dacă Hamlet ar fi știut românește, celebra sa problemă își găsea soluția, căci dacă „a fi sau a nu fi" este întrebarea, apoi „ce-o fi o fi, aceasta e răspunsul !", răspuns pe care limba engleză nu se „pricepe" să-l dea...

Pentru cunoscători, s-ar părea că încerc, prin rîndurile de mai sus, să pledez din nou pentru introducerea lucrărilor lui Constantin Noica în bibliografia de bază a studenților filologi, a profesorilor de limba română. Căci din păcate lucrurile stau într-adevăr așa: lucrările lui C. Noica sînt sistematic ocolite în pregătirea viitorilor profesori de limba română. Din fericire însă, aceste lucrări circulă extrem de intens, de susținut, printre studenți, printre profesorii de liceu. Și nu la ele vreau să ajung. Ci la altă carte, publicată în urmă cu aproape 50 de ani, devenită o raritate în biblioteci, o carte despre care nu se suflă o vorbă la Universitate, despre care toate generațiile de profesori de limba română azi în funcțiune nu au auzit ! O carte al cărei titlu extrem de atractiv este onorat, este „acoperit" de materia cuprinsă între coperțele ei: **Expresivitatea limbii române,** a lui D. Caracostea.

...O carte în care ni se oferă, în parte, răspunsul la întrebările ce oamenii și le pun cu privire la **valoarea** limbii lor materne. Și mai ales ni se oferă un suport teoretic pe seama căruia să putem ajunge la un răspuns și mai cuprinzător.

Nu cunosc, printre cărțile apărute în ultimii 50 de ani, prea multe care să merite să stea alături de aceasta în bibliografia minimă a unui corect profesor de limba română. De aceea, la acest început de an nou, nădăjduind că o voi face într-un ceas bun, aduc această carte tuturor iubitorilor limbii noastre românești: să vedem cît mai curînd retipărită această carte minunată ! La mulți ani frumoși și la mai multe cărți și mai frumoase !

ION COJA ■

Adevăratul nume al tenorului Leonard

Pe tatăl lui Leonard l-am cunoscut în Cîmpulung Muscel, în anii bătrînețîi lui. Costică Nae, cum i se spunea îndeobște, avea o statură potrivită, totdeauna îngrijit îmbrăcat, era onorat și stimat în urbea lui de adopție. Față prelungă, părul și mustața albe, frunte înaltă, ochii radiau bunătate, bărbia puțin adusă, Constantin Nae era încă un bărbat chipeș, în anii cînd l-am cunoscut (1932—1945). Îi plăcea muzica și trăia cu emoție adîncă amintirea morții fiului său, Leonard. Nu o dată, mă chema în casa lui, vecină cu a părinților mei. Îmi cerea să cînt „Creola" și lăcrima. Păstra cu sfințenie albumul cu fotografii, ce i le trimetea Leonard.

Amintind de Leonard, nu puteam trece cu vederea că și în prezent se mai fac unele erori, cea mai gravă fiind aceea referitoare la numele său patronimic. Astfel, în emisiunea radio din 13 decembrie a. c., s-a spus că, prințul operetei românești **„Nicolae** Leonard" a murit în casa natală din Cîmpulung, iar filmul consacrat lui Leonard, la împlinirea a 100 ani de la naștere, surprinzînd într-o secvență placa comemorativă așezată pe casa din Cîmpulung, a reținut că, în casa aceea a murit, la 24 Decembrie 1928, „Nicu Leonard". Am întîlnit adesea în publicații, reviste, cărți asemenea greșeli cu privire la numele artistului. Bunăoară, în Dicționarul Enciclopedic Român, apărut în 1965, (vol. 3, pag. 103), cîntărețul român de operetă figurează sub numele Nicolae Leonard, ca și în „Istoria muzicii universale — în date" (Iosif Sava și Petre Rusu — pag. 382). Teatrul muzical din Galați a purtat multă vreme aceeași denumire, iar într-o carte, consacrată marelui tenor, se menționează surprinzător, „că tatăl său s-a numit Naia Constantin".

Nu este exclus, ca la menținerea erorii, privind numele patronimic al artistului, să fi contribuit și faptul că, în epocă, pe multe fotografii ce îl înfățișau, în roluri pe care le întruchipase stă scris „N. Leonard".

Dacă sintagma N. Leonard reprezintă adevărul cu privire la numele și prenumele său, în nici un caz inițiala „N" nu constituie numele „Nicolae" sau „Nicu", ci prescurtarea, prin contracție, a numelui patronimic al tatălui său : **Nae** Constantin".

Originar din părțile Galațiului, după pensionare, Constantin Nae, împreună cu cea de-a treia soție, Ecaterina Nae, s-a stabilit în Cîmpulung. Casa în care au locuit cei doi bătrîni, situată în centrul orașului, pe strada Constantin Brîncoveanu nr. 66, există și astăzi, așa cum arăta în urmă cu 58 ani, cînd Leonard s-a stins din viață între zidurile ei.

Fotografia tenorului Leonard din epoca maturității, pe care o încredințez publicității, purtînd inscrisul autentic „Leonard C. Nae" aparține lui Constantin Nae, și a fost trimisă de acesta în anul 1927 pe adresa tatălui meu Ioan Zamfirescu, din Cîmpulung, strada Constantin Brîncoveanu nr. 84. Iată și cuprinsul scrisorii, (verso fotografiei) : „Rugăm primiți sincerele noastre felicitări pentru ziua D-tră onomastică. Vă dorim ani mulți, fericiți și cu sănătate".

Nae CONSTANTIN
și Ecaterina C. NAE

Lăsînd viitorimii dovada pertinentă a numelui lui Leonard, inscrisul părintelui său constituie, desigur, un argument pentru înlăturarea oricăror erori.

Nu există, așadar, temei pentru a se mai scrie „Nicolae" sau „Nicu" Leonard, deoarece prințul operetei românești din primele decenii ale veacului XX s-a numit **Leonard C. Nae,** sau pur și simplu, **Leonard.**

Nu este pentru prima oară, cînd un prenume a devenit un

TEODOR ZAMFIRESCU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

A. Pârvu : După cum, desigur, aţi observat, nu e nimic de retras, deşi evaluările noastre s-au dovedit, pe ici pe colo, nu tocmai exacte. E bine, şi e rău... E bine, că sînteţi mai tînăr decît bănuiam (şi, adesea, decît versurile dv. — uneori, ameninţate de anacronism şi de un fel de mizgă livrescă, convenţională, etc.). E rău, că, totuşi aţi pierdut — un fel de-a spune — nişte ani buni, pe care trebuie să-i recuperaţi rapid, ajungînd la nivelul zilelor noastre (prin eliminarea, în primul rînd, a balastului şi decalajului temporal sugerat în paranteza anterioară, etc.). Rămînem în aşteptare.

I. Pleşa : Nimic nou. Se reia o formulă mai veche, de multă vreme ineficace, neconvingătoare, o moară de vorbe prelungă, uneori • pisăloagă, fără un sens, o finalitate, o propensie oarecare. Vorbe inerte, fade, fără vibraţie, expresivitate, ecou. Vechea dv. „tehnică", pe care e uluitor că nu reuşiţi, de-atîta vreme, s-o comparaţi concludent şi profitabil cu adevărata poezie de ieri şi de azi !

A.I. Oprea : Se simte lucrul grăbit, „de serie" (de „bandă rulantă") în care substanţa nobilă e în scădere şi lucrurile alunecă spre banalitate şi dulcegărie. Nu vă lăsaţi în voia acestei porniri facile, primejdioase.

Iulia Doru : Şi totuşi, nu ne ocupăm de proză.

M. Caba : Noi nu discutăm aici cărţile deja apărute (vă mulţumim pentru gentileţea de a ne-o fi trimis !). Presupunem, însă, în lipsa unei scrisori explicite, că doriţi o părere (chiar aşa, după debutul editorial !...) asupra celor cîtorva pagini alăturate. (Fireşte, comparativ, ne va fi utilă şi cartea). Un lucru e limpede de la început : ostenceala dv. grafică nu e lipsită de bune motivaţii şi ,uneori (mai rar) de bune rezultate. Dintre ms., „Cu şoimul" ni s-a părut lucrul cel mai consistent; din păcate într-o cam veche formulă programatic-monografică, încărcată, enumerativă, greoaie (cu unele imagini căutate, forţate, neconvingătoare), lipsită de spontaneitate, dezinvoltură, etc. În celelalte (ca şi în multe din carte) multe gratuităţi periferice, nesemnificative (ex. „submarine nichelate de culpe" — cu obligaţii facile de rimă (firească, „pulpe" !...), aici, şi în prea numeroase alte împrejurări...

I. Chişu: În linii şi culori, s-ar putea să spună ceva, cine ştie... În vorbe, însă, nu spun nimic, nu comunică; nu sugerează, nu transmit, nu induc, nici freamăt, nici cîntec, nici înţeles, nici semnificaţie, simbol, etc. Absolut nimic ! **Codrina, Şerban M., Ov. S. Florian, M. Gâbreanu** (mai citeţ !), **Em. Neagu, Mocanu V.** (mai bine, în „Extaz"), **Florin Jale** (ceva mai bine, în „Trecere"), **Ion Corbeanu, Arlechin Anahoretu, Ardeleanu Gabriel, Nana, Magdalena Zaharia, Adriana Radu :** încă nu deajuns de clare Sînt unele semne bune, şi concludente. Continuaţi şi reveniţi.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

METAMORFOZĂ

Această destrămare
de soare pe retină,
cînd sufletul mă doare

de prea multă lumină,
desigur, e de vină
că mă închipui floare
avîndu-te tulpină.

ANATOL COVALLI

ÎNCHIS ÎNTR-UN MIT

În lumea aceasta ce ger e !
O trompetă sună de stingere.
Sînt aşteptat la fiecare-n oglindă —
singura care nu ştie să mintă.
(O, de-aş putea să cred că-am venit
să rămîn închis într-un mit !).
Dar eu sînt o fiinţă ce are trecut,
şi, cînd trec pe străzile reci,
toate jivinele nopţii amuţesc.
Pînă şi amintirile se lau după mine —
mă muşcă pe furiş
sau mă latră pe faţă ?
cu alerg prin curtea unei căzărmi,
ca un prometeu de cartier,
în mînă cu un fulger de gheaţă.

NICULAE ALEXANDRU VEST

VEGETALĂ

Iubeşte-mă ca pe-o ferigă ! îţi spuneam —
Ca pe cea mai înaltă ferigă ce sînt.
Iubeşte-mi oasele libere preschimbate
în frunze
şi picioarele înfipte adînc în pămînt.

•

Iubeşte-mă cu toţi sporii,
ochii mei zburînd — zburătorii
Ia în braţe lumina mea frîntă
lumina mea verde, plăpîndă.

Ferigă sînt, îţi spuneam,
şi te voiam trup de plantă — os verde.
Iubeşte secunda din trupul meu lung
pe care timpul meu tînăr o pierde.
Iubeşte-mă ca pe-o ferigă ! îţi spuneam.
Iubeşte-mi libertatea şi bulgării
de ţărînă
pe care stau cu toate visele

Iubeşte-mi ora, rotundă ascunsă în iarbă
şi toate după-amiezile.

ANGELICA MIHALCEA

CLOPOT

Înaintez
în banda sonoră
a înţelegerii voastre
cu genunchii numai răni
Mă lovesc de mine
cu ţipăt metalic

VIOREL ANDRIESCU

EFORT

Urc mai sus,
Ochelarii au funcţionat toată noaptea.
Tîmpla sprijinită de
mîna obosită
nu mă interesează.
Acum, în sfîrşit, gata !
Ridurile de pe frunte
sînt antena
cu care captez
gîndul.

VICTOR ANTONIE

ORAŞUL

oraşul acesta cu măiuşi vecini copaci
trandafiri
şi-a virit străzile în buzunar
— maşinărie a spaimei — copilăria mea
un afiş anunţînd
venirea toamnei
copilăria mea cubic bătută în drumuri
— orologii de carne sîntem în care
se bate rar secolul douăzeci —
oraşul acesta care a pornit
în căutarea fluturilor lui
cu zbor complicat
noaptea, neoane marfare şi luna
demontată de degetele visătoare
ale copilului
care am fost.

IULIAN BOLDEA

„Teatrul e o meserie în care trebuie să fii învingător"

(Urmare din pagina 9)

zul de faţă, nu numai de mine, ci, în alt plan vorbind, de conducerea Teatrului Mic. Au fost nişte ani în care aici s-a mizat foarte mult pe actorii tineri. Principiul a fost ca ei să joace mult, să arate ce pot, să se ridice rapid la poziţia „vedetei". Aşa s-a întîmplat cu Dinu Manolache, Rodica Negrea, Mihai Dinvale, Ioana Pavelescu, Gheorghe Visu, cu mine etc. Am fost învăţaţi să avem curaj. (A nu se confunda aceasta cu orgoliul.) Ei, pe mine tocmai acest curaj simt că mă „costă".

— Aţi jucat întotdeauna ceea ce v-aţi dorit ?

— Mai mult chiar, ca să zic aşa : nu mi-am dorit niciodată un rol anume. Nu vreau să par mai modest decît sînt. Aşa-i adevărul, chiar dacă e greu de crezut. Dacă m-aţi întreba la ce rol visez în viitor, n-aş putea răspunde.

— Nu vă temeţi de asemenea sinceităţi ?

— De sinceritate nu m-am temut niciodată, chiar dacă... nu mi-a fost uşor. Vorbind însă foarte serios, într-un teatru cu un program atît de riguros stabilit, într-un teatru care îşi asumă ei responsabilitatea distribuirii trupei, aşezînd pe fiecare în locul cel mai avantajos personalităţii lui, a fost pur şi simplu mai interesant să mă supun repertoriului, decît să doresc altceva.

— Şi totuşi, aţi fost acuzat de manierism. Nu cumva întîmplarea, fie ea şi bine gîndită, a-a fost întotdeauna benefică ?

— Da, mi s-a reproşat în cîteva rînduri alunecarea în manieră. Am jucat într-o anumită perioadă personaje dintr-o zonă comună, cam din aceeaşi familie spirituală. Cum există însă în teatru o lege nescrisă — că rolurile nu se refuză — le-am primit şi m-am luptat pentru diferenţierea lor. Dacă n-am convins, e numai vina mea, chiar dacă întîlnirea cu ele nu mi-o datorez decît printr-un „da" al actorului disciplinat. Pînă acum, în materie de roluri, n-am ales niciodată singur. Face parte din meseria noastră această servitute, ca şi relativa dependenţă de conducerea regizorală. Şi, dacă e drept că eforturile în construirea unui spectacol sînt conjugate, drept e şi că actorul nu trebuie judecat ca un profesionist de sine stătător.

— Cît de mult mizaţi pe colaborarea cu regizorul în teatru ?

— Cred că nu sînt un actor foarte comod pentru regizori, deşi înţeleg destul de bine şi am gîndit îndeajuns asupra relaţiei dintre cele două profesiuni. Cred în regizorul care stă un număr mai mare de ani lîngă nişte actori, care încearcă, greşeşte, care riscă alături de ei, care ajunge astfel să-i cunoască şi să-i folosească în mod adecvat. Am debutat în Teatrul Mic sub conducerea Soranei Coroamă-Stanca, dar destinul meu de actor rămîne legat de numele Cătălinei Buzoianu şi de al lui Silviu Purcărete (în această ordine pentru că nu-i puteam cita simultan şi pentru că am jucat mai tîrziu cu Purcărete).

— Nu credeţi că experienţa colaborării cu cît mai mulţi regizori poate modela mai complex un actor ?

— Numai dacă e vorba despre o întîlnire excepţională şi care s-ar cere de la sine reeditată.

— Sînteţi aşadar fidel... ideii de fidelitate.

— Cam aşa, pentru că actoria e o meserie în care, într-un fel sau altul, trebuie să fii învingător. În primul rînd faţă de tine în raport cu ceea ce ţi-ai propus, şi apoi, cu necesitate, faţă de public, singurul care autentifică victoria personală. Or, la riscurile şi aşa destule ale meseriei mele, nu l-aş mai adăuga şi pe acela al curiozităţii de a lucra cu cît mai mulţi regizori.

— Cînd nu v-aţi simţit învingător ?

— Mi-e greu să răspund frontal. De fiecare dată cînd primesc un nou rol, încep să lupt cu un fel de spaimă (una bărbătească, îmi place să cred) de tot ceea ce a rămas nefructificat în celelalte roluri încheiate. Eu construiesc aşadar mai mult pe neîmpliniri. E un fel de superstiţie, aş zice, sau pur şi simplu, o vigilenţă de o culoare mai aparte, care ar trebui să mă ferească de a-mi călca în propriile urme. Nu cred totuşi că sînt un fatalist. Recunosc însă că meseria de actor, ca orice profesie artistică, are flux şi reflux şi că, uneori, trebuie să mai şi pui acolo de unde tot dai. De aici încolo începe teritoriul fiecăruia dintre noi. Soluţia cred că se află în păstrarea unui echilibru instabil al disponibilităţilor şi solicitării.

— Cui datoraţi cel mai mult ca actor ?

— Lui Octavian Cotescu. Am fost studentul lui, la clasa pe care o îndruma alături de Ovidiu Schumacher. Anii din Institut au rămas ca un reper. Teatrul pe care l-am făcut atunci va fi probabil cu greu sau imposibil de egalat de-a lungul carierei mele. Cotescu avea un fel anume de a desface lucrul pe scenă, de a ne incita în a căuta adevărul. Era un foarte mare profesor (ceea ce nu înseamnă că nu mai sînt şi alţii) şi, o spun cinstit, îmi lipseşte, de un an şi jumătate de cînd nu mai este, îmi lipseşte privirea lui liniştitoare peste ceea ce fac. Ne şi spunea : o să vedeţi voi ce greu o să vă fie cînd o să fiţi singuri, numai voi, fără nici un ajutor ! Din nefericire, atunci cînd ai avut un dascăl ca el, un dascăl pînă la capăt, nu ai cum să nu rămîi un student pînă la sfîrşit. Am jucat atunci Caragiale şi Mazilu, cu care nu m-am reîntîlnit mai tîrziu în teatru şi cred că e greu de trecut peste nivelul la care îi înţelegea Cotescu şi la care ne făcea să înţelegem aceste universuri teatrale extrem de dure.

— Care a fost relieful celor unsprezece ani petrecuţi la Teatrul Mic ?

— Relieful absolut normal al unei ucenicii într-un teatru de prestigiu. Am început cu roluri mai mici, apoi, în funcţie de evoluţia mea şi de nevoile repertoriului, am ajuns „să mă ung cu toată marmelada teatrului pe faţă", cum spunea un coleg de-al meu.

— Am simţit amîndoi cu greu această convorbire unor zile scăpărate de repetiţiile la Coriolan, de Shakespeare, unde aveţi rolul titular. Va fi o victorie ?

— Pentru mine ? E poate cea mai îngrozitoare întreprindere pe care mi-a pus-o în faţă teatrul. Îngrozitoare, în sensul în care tot Cotescu spunea că actoria e o meserie îngrozitoare. E primul Shakespeare în care joc, e şi primul spectacol pe care-l montează Dinu Cernescu la Teatrul Mic, deci, mi-sai ar trebui să fie o victorie. Deocamdată nu simt însă decît lupta. Vom vedea.

— Cu ce luptaţi în primul rînd ?

— Cu alte personaje ale mele, care trebuie să moară pentru ca acest Coriolan să poată trăi. Cu Filip din **Ivonna, principesa Burgundiei** de pildă şi cu altele. Dar acestea nu sînt lucruri de povestit.

— Ce gînd vă obsedează ?

— Gîndul că teatrul e o meserie de practicat în condiţii de sănătate perfectă, fizică şi psihică. Or, o asemenea stare e greu de conservat cînd... Dar am zis ! Mie nu-mi place să mă pling.

— Ce a fost înainte de teatru ?

— Drept să spun, nu mare lucru. Cînd am dat examen la Institut nu cred că ştiam prea bine la ce mă înham. Pur şi simplu îmi plăcea să fac şi eu ca „ăla". Atunci, la examen, cînd Beate Fredanov mi-a spus „mulţumesc" la sfîrşitul probei, nu prea găseam uşa să ies. Nimeream elegant prin diverse ziduri. Să fi fost premonitoriu pentru ce avea să urmeze ?...

— Totdeauna aţi avut umoarea asta neagră ?

— Păi din ea îmi trag umorul, o chestie la care chiar ţin foarte mult, ca la un atribut al inteligenţei.

— În ce raport vă aşezaţi faţă de comedie ?

— Comedia e pentru mine o paranteză încă deschisă, în care aşez foarte puţin : **Pluralul englezesc, Micul lurbat...** Mă atrage, există însă un domeniu în care nu mi-o doresc : în film.

— Filmul e deci un obiect de neîncredere pentru Dan Condurache ?

— Nu, nicidecum. Chiar dacă am ajuns să fac film oarecum nepregătit, e o experienţă absolut captivantă, cu acest exerciţiu de discontinuitate, cu un fel subtil de răscolire a lăuntrului actorului pe care nu ţi-l revelă teatrul, dar pe care îl poţi folosi apoi pe scenă. Am făcut film destul de mult, în roluri inegale. E o artă în care reuşita actorului e şi mai puţin controlabilă de către actor, dar, repet, e o experienţă care m-a fascinat. Pot zice că aici mi-am verificat în alt fel părerile vizavi de colaborarea cu regizorul. Am lucrat cu Blaier, Vaeni, Tatos, Dinu Tănase, Nicu Stan, Şerban Marinescu. Nu e însă vremea concluziilor, cu toate că am cam albit.

— Ce se află dincolo de teatru ?

— Cărţile, muzica, sportul... N-am să pomenesc aici familia. Amza Pellea avea o vorbă : actorul e demult vîndut. Aşa că viaţa mea personală n-are nici un amestec în acest interviu în care sînt actor. Am ales, acum trebuie să mă descurc. Teatrul seamănă cu un ring : cu cît ai mai multe răni, cu atît trebuie să te ridici mai repede. Altfel nu mai interesezi pe nimeni...

TANIA RADU ■

La opera română

● Cu Vasile Martinoiu în rolul titular Daniela Vlădescu în Gilda şi Toma Dăroczi, de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca, în Ducele, vineri 16 ianuarie (ora 19), Rigoletto. Dirijează Constantin Petrovici.

● Tot din repertoriul verdian, **Ernani** — simbătă 17 ianuarie (ora 18). Din distribuţie fac parte : Florin Farcaş (Ernani), Emil Iurăşcu (Don Carlos), Dan Zancu (De Silva), Victoria Bezetti (Elvira), Veronica Gârbu (Giovanna), Nicolae Bratu (Riccardo) şi Ion Grigorescu (Iago). Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● În matineul de duminică 18 ianuarie figurează baletul **Spărgătorul de nuci** de P. I. Ceaikovski. Rolurile principale sînt interpretate de Magdalena Rovinescu, Elena Dacian, Mihai Tugearu şi Florin Brînduşă. Dirijează Lucian Anca.

● Duminică seara **Nunta lui Figaro**, capodopera lui Mozart cu Nicolae Urziceanu (Contele), Monica Teodorescu (Rosina), Mihaela Agachi (Cherubino), Alexandru Moisiuc (Figaro), Gerda Radler (Suzana), Adina Iurăşcu (Marcellina), Pompei Hărăşteanu (Bartolo), Corneliu Fânăţeanu (Basilio). La pupitru Lucian Anca.

● În ciclul **capodopere lirice comentate**, luni 19 ianuarie (ora 18), Costin Popa ne va prezenta **Don Carlos** de Verdi cu Placido Domingo, Katia Ricciarelli Leo Nucci, Ruggero Raimondi, Lucia Valentini-Terrani, Nikolai Ghiaurov, Corul şi Orchestra Teatrului Scala din Milano, în direcţia muzicală a lui Claudio Abbado. Este vorba de prima înregistrare a ediţiei originale în limba franceză cuprinzînd şi variante din versiunea rusă ce nu au fost cîntate încă.

● Din Verdi se cîntă şi marţi 20 ianuarie. Este vorba de **Aida**, în distribuţie cu Sanda Şandru (Aida), Florin Farcaş (Radames), Lucia Cicoară (Amneris), Nicolae Urdăreanu (Amonasro). Dirijor Constantin Petrovici.

● Romanticul **„Cocoşat de la Notre Dame"**, monstrul pe care Victor Hugo, ca să-şi respecte gustul contrastelor, îl pune să se îndrăgostească de frumoasa Esmeralda, vor fi interpretaţi în baletul omonim al lui Pugni-Glier-Vasilenko) de către Anne Marie Vretos (debut în rolul Esmeralda), Ioan şi Mihai Tugearu, Laurentiu Guinea, Irina Roşca. Dirijează Carol Litvin. Miercuri 21 ianuarie, ora 18.

● Silvia Voinea (Olimpia), Elvira Cirlc (Giulietta), Liliana Ciobanu (Antonia) Ionel Voineag (Hoffmann), Adriana Alexandru (Niklaus), Pompei Hărăşteanu (Lindorf), Cristian Mihăilescu (Andreas), Cornelu Fânăteanu (Spalazani) sînt o parte numai din distribuţia operei lui Jaques Offenbach **Povestirile lui Hoffman.** Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu. Joi 22 ianuarie (ora 18).

Portretul concret al pasiunii

Istoria ştiinţei este şi istoria unor mari pasiuni. A pasiunilor laborioase întrupate în creativitate. Iar creativitatea e primul semn al desprinderii vieţii din lumea inconştientului.

Dedicăm grupajul nostru nu unor realizări de răsunet, ci omului robit de pasiuni dominante, celui care, mai devreme şi mai hotărît decît alţii, s-a avîntat în marea aventură a cunoaşterii.

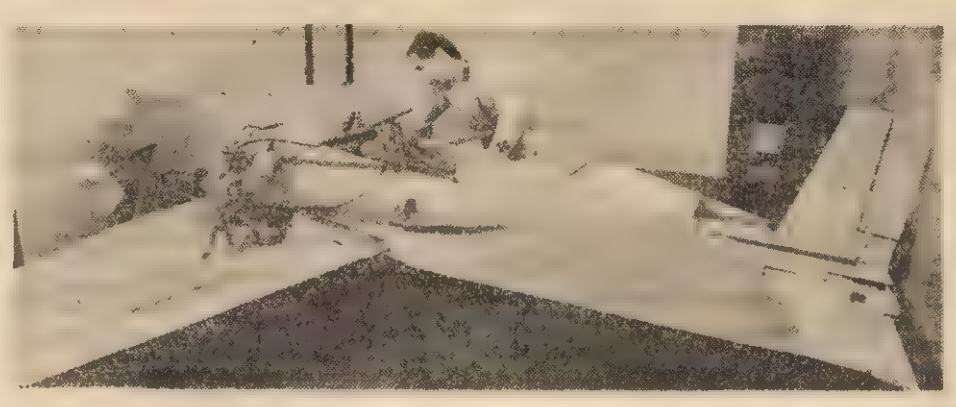

Avionul dintr-o sufragerie

Titlul nostru nu este o simplă figură de stil, ci anunţă o realitate de fapt. În Bucureşti, pe strada General Dona nr. 7, un om, un inventator, un ins cu pasiuni mistuitoare, a construit aievea, într-una din încăperile locuinţei sale, un avion la scara unu pe unu. Un avion de dimensiuni reduse, dar totuşi un avion, prevăzut cu aripi, elice, fuselaj, carlingă, cu instalaţii de comandă şi control şi capabil de a duce la bord un pilot de greutate normală. Pînă la ora actuală, această aeronavă nu a decolat vreodată. Din două motive : ea a fost terminată de curînd şi condiţiile atmosferice nu au permis efectuarea experimentului. În al doilea rînd, conform legilor în vigoare, nimeni nu are dreptul să folosească un avion, chiar de construcţie proprie, fără o autorizaţie de zbor şi fără să posede brevet de pilot. Demonstraţia va avea loc, dacă situaţia o va permite, în primăvara acestui an şi, evident, cu un pilot profesionist. Autorul acestei construcţii sui-generis nu doreşte însă nici să zboare cu maşinăria lui, nici să o ridice la sute de metri. Dacă aparatul va izbuti să decoleze şi să parcurgă în zbor o distanţă scurtă şi la foarte mică înălţime, demonstraţia îşi va atinge scopul.

Creatorul acestei maşini de zburat se numeşte Valentin Manoliu, este în vîrstă de 35 ani şi de profesiune conducător auto. Am mai aflat, şi nu fără uimire, că omul acesta n-a fost preocupat în mod expres de probleme de aeronautică şi nici n-a visat să devină pilot. Personal, am avut prilejul să-l cunosc prin mijlocirea unui confrate de breaslă, este vorba de cunoscutul redactor pentru probleme de ştiinţă al Televiziunii, Alexandru Mironov, cel care, de altfel, a încurajat demersul creator al inventatorului Manoliu şi i-a susţinut printr-un referat favorabil lucrarea înaintată Editurii „Litera".

Ei bine, a întîlni un avion într-un apartament este un fapt cu totul neobişnuit chiar pentru cei care colindă de ani de zile laboratoarele inventatorilor, deci şi pentru autorul acestor rînduri care s-a obişnuit să înregistreze fără surpriză ciudăţeniile şi originalitatea oamenilor stăpîniţi de diferite pasiuni.

Valentin Manoliu este un autodidact în sensul că nu a beneficiat de frecventarea unor cursuri superioare. Cunoştinţele sale sînt rodul studiului individual, al parcurgerii unei imense bibliografii ce cuprinde în special cărţi de fizică şi chimie, lucrări universitare dedicate fizicii plasmei, tehnicii laserilor, electronicii, biologiei. A citit mult despre astronautică şi reacţiile termonucleare. Informaţiile incluse în manuscrisele sale sînt copleşitoare, iar temeritatea ipotezelor sale, derutantă. Evident, nu sîntem în măsură să facem nici o apreciere, nu ne vom îngădui să arbitrăm în nici un fel creaţia sa ştiinţifică, nu vom susţine şi nu vom nega ipotezele sale. Valentin Manoliu ne interesează ca om prin exemplul său de dăruire şi sete de cunoaştere. Atît. Viitorul va promova sau va scoate din competiţie realizările sale ştiinţifice, dar oricum va rămîne modelul unui om cu ambiţie de autodepăşire, pornit să îmbogăţească zestrea de cunoştinţe a omenirii, deci un om în contrast atît de izbitor cu cei ce se mulţumesc cu idei de împrumut şi viaţă cenuşie.

Trăind între cărţi, s-a gîndit la un moment dat să scrie el însuşi o operă ştiinţifică. Şi-a intitulat lucrarea „Acceleratorul de particule şi reacţia de fuziune nucleară controlată" şi a înaintat-o unui for de specialitate. N-a avut succes, cei care au citit-o, au apreciat-o ca necorespunzătoare. Valentin Manoliu nu s-a lăsat descurajat dar nici nu a considerat criticile nedrepte. A continuat să studieze şi, ulterior, a întocmit o nouă scriere, dar din nou a primit un referat negativ. A continuat să lucreze, extinzîndu-şi cercetările, şi munca s-a concretizat în altă lucrare de proporţii, „O.Z.N.-urile între ştiinţă şi ficţiune", pe care a înaintat-o Editurii „Litera".

În fapt, autorul nu şi-a concentrat atenţia, aşa cum s-ar putea crede, asupra obiectelor misterioase ce survolează, după părerea unora, planeta noastră. Despre aşa-zisele O.Z.N.-uri s-au scris sute de cărţi fără ca prin aceasta să se poată certifica existenţa lor reală. Nimic concludent. Asemenea vehicule spaţiale ar fi apărut în mai multe colţuri ale pămîntului, ba chiar şi în ţara noastră cum susţine într-o recentă carte („Lumi galactice") un aviator român. Dar Valentin Manoliu nu s-a gîndit să intre în acest dialog fără sfîrşit. El şi-a pus doar următoarea întrebare : dacă asemenea nave enigmatice ar exista cu adevărat, atunci ce forţă de sustentaţie le-ar putea garanta zborul fantastic, ce energie ar fi capabilă să le propulseze cu viteze atît de mari, şi cum poate fi explicat învelişul luminos, alb, verde, violet care le însoţeşte zborul ? Ca obiect de studiu a avut în vedere forma „clasică" a farfuriei zburătoare, deci o navă discoidală cu donjon superior. Dar toate acestea n-au constituit decît pretextul cercetărilor sale. În cuprinsul lucrării el susţine în esenţă posibilitatea realizării unui accelerator de particule într-o altă variantă decît cea cunoscută, şi pe această bază, construirea unui aşa-zis **motor cuantic**. Numai pe această bază, crede autorul, s-ar putea asigura energia pentru vehicule de tipul O.Z.N.-urilor. Este vorba de o altă fizică decît cea cunoscută, o fizică a curentului electric continuu şi a sistemelor atomice izolate şi neizolate care nu se vor mai afla în echilibru termodinamic. El mai emite apoi părerea că luminozitatea observată la O.Z.N.-uri poate fi rezultatul fuziunii dintre azot şi oxigenul din atmosferă, care se transformă în fosfor radioactiv degajînd o emisie de 233 mega-electroni-volţi.

Sînt numai cîteva din ideile pe care se sprijină această lucrare voluminoasă, încărcată de formule matematice, scheme şi consideraţii savante. Dar aici e din nou momentul să amintim că nu vom putea aprecia în nici un fel valoarea lucrării, că rîndurile de mai sus nu au decît darul de a întregi portretul unei vieţi pasionale. Modul de redactare se dovedeşte totuşi — cum vin să aprecieze referenţii de specialitate — fluent captivant şi plin de intuiţii remarcabile. „Chiar dacă Valentin Manoliu nu a absolvit facultatea de aeronautică — se scrie într-unul din referate — şi chiar dacă rigoarea ştiinţifică a demonstraţiilor poate părea pe alocuri discutabilă, eu cred că trebuie să-i lăsaim să-şi trimită mesajul său către lume. Să nu uităm că tot nişte autodidacţi, unul Ţiolkovski, altul Goddard — au strigat „Vom zbura către stele !"

Acum se va înţelege, cred, că Valentin Manoliu s-a apucat să construiască de unul singur un avion numai pentru a-şi putea demonstra pe viu ipoteza sa. Nava este realizată din placaj, cu un fuselaj de 3 metri şi jumătate şi aripile în lungime de 10 metri (5 metri fiecare). El este prevăzut cu două motoare de motocicletă „Mobra" care pun în mişcare două elice amplasate pe aripi. Cabina este dotată cu o manşă, două ambreiaje şi două schimbătoare de viteză, iar acceleraţia este comună pentru ambele motoare. O bobină de inducţie montată în interiorul fuselajului îl străbate pe acesta pe toată lungimea lui. Ea este destinată să ajute la absorbţia aerului. Înaintarea avionului ar fi astfel asigurată atît de către elice cît şi de aerul ejectat. Noutatea ar constitui-o faptul că aerul este propulsat datorită cîmpului electric şi electromagnetic şi nu unor turbine şi instalaţii de comprimare şi ejectare. Nu vom intra în amănunte. Şi nici nu putem anticipa reuşita sau eşecul experimentului. Importantă este dorinţa de a intra în marea competiţie pentru descifrarea tainelor naturii cu un lucru remarcabil. Numai pentru acest fapt merită să-l facem cunoscut cititorilor noştri şi să-l asigurăm de întreaga noastră stimă.

LIVIU TIMBUS ■

Aripi că-şi punea şi mi se-nălţa!

4 septembrie 1980, ora 14,33. Din vîrful Omul decolează, sub privirile pline de uimire şi admiraţie ale celor prezenţi — specialişti de la Staţia meteorologică şi turişti — o imensă aripă galbenă. Plutind, ireală, trece pe sub Colţii morarului, paralel cu Valea Cerbului, urmează un viraj la dreapta pe sub turnul de televiziune de la Coştila; cu o viteză între 60 şi 70 kilometri pe oră, drumul aripii galbene continuă paralel cu peretele Văii Prahovei, trece pe sub Monumentul eroilor de la Buşteni şi se îndreaptă către vale, rămînind deasupra Poienii Palanca de lîngă Buşteni, la o altitudine de 400 metri, în curent ascendent termic, vreme de încă 25 de minute.

„Povestea" este filmul unei premiere naţionale — decolarea unui deltaplan de pe vîrful Omul — cea mai mare înălţime atacată de un deltaplanorist român — şi zborul său, vreme de 50 de minute, pînă la aterizarea în Poiana Palanca.

„A fost un zbor relativ scurt, de 20 kilometri şi numai 50 de minute, de fapt prima testare a posibilităţilor zonei. Ca orice premieră, însă, a presupus o pregătire minuţioasă (mai corect ar fi fost să spun, ca orice zbor) — cunoaşterea perfectă a locurilor, o verificare extrem de serioasă a aparatului şi o foarte bună condiţie fizică". Ion Niculescu, acest om minunat cu aripa sa galbenă zburătoare, are 38 de ani şi este mecanic la Întreprinderea de transporturi internaţionale auto din Bucureşti. În cei cinci ani de cînd zboară, a efectuat 28 de ore de zbor. Da, 28 de ore de zbor este o cifră dezamăgitoare pentru cititorul dornic de extraordinar, de neobişnuit, şi totuşi...

„Fiecare zbor este un mic eveniment după o foarte lungă perioadă de pregătire. Mereu vrei să realizezi mai mult, ori asta înseamnă permanente îmbunătăţiri aduse aparatului. Eu mai mult am construit decît am zburat !"

În 1981 lua primele lecţii. În 1982 înfiinţa Aerodeltaclub ITIA, iar la sfîrşitul aceluiaşi an avea propriul său aparat de tipul Iser-Futura, cu o anvergură de 10,5 metri şi o greutate de 27 kilograme. Nu, nu despre zilele şi nopţile în care a citit şi calculat, în care a învăţat ca un şcolar ca să poată realiza proiectul deltaplanului său vrea să vorbească, ci despre oamenii care l-au ajutat să-şi împlinească pasiunea, primii săi îndrumători, profesorii Craioveanu şi Predescu, despre directorul general al întreprinderii, inginerul Puiu Stan, despre strungarul Petre Caragea şi frezorul Nicolae Costache, care a vrut să-şi dovedească sieşi că e atît de bun în meserie încît poate face şi piese de aviaţie.

„Un deltaplan înseamnă o luptă acerbă cu gramele. Sigur, sînt foarte importante materialele folosite, dar, în egală măsură, prelucrarea lor. Trebuie să ai convingerea că piesa pusă pe aparat rezistă la de trei ori forţa de solicitare la care e supusă în mod curent pentru a fi cu adevărat în siguranţă acolo, sus, unde eşti singur şi nu te mai poate ajuta nimeni. Aparent numai spectaculos, deltaplanorismul este, poate cel mai complex sport. Construcţia aparatului cere cunoştinţe tehnice şi eforturi speciale, iar manevrarea lui, o pregătire fizică, dar nu numai fizică, deosebită. Ca să poţi zbura cu un deltaplan, trebuie să fi un bun înotător, ciclist, săritor în înălţime şi lungime, un bun gimnast, acrobat la trapez. Şi în fiecare moment trebuie să acţionezi cu precizie maximă, să prevezi perfect mişcarea următoare ca un şahist de înaltă performanţă."

Între timp, celor 11 deltaplanorişti români din 1981 li

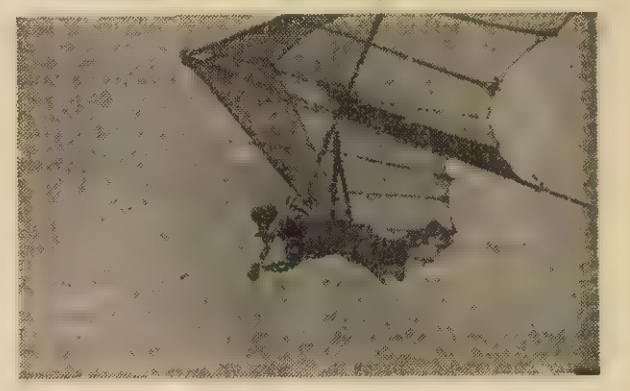

s-au adăugat încă 15. Sînt, acum, 26 de pasionaţi pentru care visul zborului a devenit o realitate. Unii dintre ei şi-au construit aparate tip Comet, cu performanţe mai mari ca Iser-Futura. Fără a renunţa la deltaplanul său, cu care continuă să zboare, Ion Niculescu lucrează acum la realizarea unui nou aparat, de concepţie proprie. Păstrînd vechea formă, operează o serie de modificări ce sporesc aerodinamicitatea aparatului, asigurînd creşterea fineţei de zbor. În locul bordului de atac clasic, foarte mare, va folosi un bord foarte îngust, cu care speră că va avea un important cîştig de viteză. Sistemul de geometrie variabilă a aripii şi sistemul pif-paf (mecanism ce uşurează comenzile în timpul zborului, eliminînd eforturile mari ale pilotului pe bara de comandă) vor fi plasate grupat în inima aparatului (punctul de agăţare al pilotului) spre deosebire de vechiul amplasament, în două puncte, greoi şi foarte periculos pentru zbor; noul deltaplan va fi dotat, de asemenea, cu variometru şi altimetru.

Un aparat nou, apoi încă unul, şi încă unul. Noi mai mult construim decît zburăm, sună ca o declaraţie de dragoste. Şi de fapt, aşa şi este. Zborul, această superbă pasiune, iar Ion Niculescu spune că pasiunea este mama voinţei, nu poate fi împlinit fără dăruire. Ca o mare dragoste.

ROXANA PAICU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

L-am cunoscut pe omul-amfibie!

Invenția graficianului Veniamin Chițu, onorată cu marele premiu la Salonul inginerilor (București, decembrie, 1986) ar avea toate șansele de a transforma aventura imersiunii într-o disciplină sportivă națională și — ne îngăduim noi să anticipăm — chiar de a pregăti teren fertil în deprinderea unor meserii puțin cunoscute în țara noastră dar care tind să devină extrem de solicitate și de mare actualitate într-un viitor apropiat.

Aparatul construit de interlocutorul nostru reprezintă în cel mai înalt grad rodul pasiunii, al acelei pasiuni dominante, tiranice, capabile de a transforma viața în chin și chinul în bucurie. Ea s-a născut în urmă cu 23 de ani, la vremea cînd cel despre care scriem abia împlinise 12 ani, deci la o vîrstă cînd băieții mai bat mingea, încredințeze tiparului. Ei au folosit îndeobște aparate construite în străinătate. Unul din acești pionieri a publicat în urmă cu 30 de ani lucrarea „După pești, la ei acasă", prezentînd o suită de imersiuni în lacurile din preajma Capitalei. El a apreciat între altele că un scufundător, beneficiind de o butelie cu oxigen, poate atinge minute în șir o adîncime de 25 metri. În fapt, este o gravă eroare, deoarece oxigenul în circuit închis, respirat în stare pură dincolo de presiunea de două atmosfere, devine toxic provocînd convulsii și moarte subită. Am dat acest exemplu pentru a arăta cît de sumare cunoștințe aveau la data respectivă chiar și cei care inițiau primele scufundări cu rezervoare de aer sau oxigen.

În general — continuă Veniamin Chițu — cei mai mulți litri dă posibilitate scufundătorului să rămînă în imersiune pînă la o oră și jumătate. A realizat și o variantă de dimensiuni mai reduse (pentru copii), în acest caz butelia avînd o capacitate de numai 2 litri, sau aer suficient scufundătorului timp de 15 minute. Cu aceste instalații, autorul, însoțit de amatori ai acestui sport și de fiica sa în vîrstă de 7 ani, a întreprins cu rezultate excelente imersiuni în lacurile Mogoșoaia, Snagov și pe litoralul Mării Negre. N-au fost atinse performanțele lui Cousteau și nici n-a intenționat vreodată acest lucru. Ne-o mărturisește chiar autorul invenției :

— Intenția mea a fost de a realiza un aparat de scufundare pe care să-l poată folosi oricine, tineri, bătrîni, chiar persoane ce nu știu să înoate. Dar nu este vorba numai de un mijloc de agrement. Paradoxal, omul s-a avîntat în Cosmos, în timp ce mările, oceanele și fluviile Terrei ascund încă atîtea secrete. Despre acest lucru și-a dat seama abia în ultimele decenii. Așa au apărut o serie întreagă de meserii care reclamă un număr mare de scafandri. Astăzi este nevoie de sudori, geologi, detonatori, sondori subacvatici, înotul sub apă a devenit necesar în domeniile arheologiei, construcțiilor portuare, biologiei marine, ecologiei, acvaagriculturii, pisciculturii etc. Dacă aparatul meu, susceptibil de îmbunătățiri, va fi produs în serie mare și la prețuri accesibile, în țară va exista atunci un număr mare de tineri ce practică acest sport, tineri ce vor putea îmbrățișa meseriile pe care le-am amintit, profesiuni de mare viitor și pentru economia națională.

Veniamin Chițu este deopotrivă și un pasionat cineast amator, fapt care l-a îndemnat să înființeze la I.C.L. Alimentara, unde lucrează, un cineclub. După exemplul lui Cousteau (marea și eterna dragoste a inventatorului nostru) a realizat un documentar subacvatic „Sub valuri", distins cu premiul I la Festivalul național „Cîntarea României". Încurajat de succes, și-a încercat norocul într-un film de factură fantastico-științifică. Filmările le-a făcut cu un aparat pentru film de 8 milimetri în decor natural și cu elemente de decor nu mai mari de un metru, executate din carton și lut. Dar utilizînd racursiuri și unghiulații savante, a izbutit să creeze iluzia realității. Nava cosmică de numai cîțiva centimetri a apărut ca un gigant de oțel, munții, în fapt niște bolovani, semeți ca lanțul Himalaiei. „Orașul" descoperit de astronauți pe o planetă necunoscută, straniu, enigmatic, e tot o butaforie de dimensiuni reduse, dar oamenii vii care se plimbă prin el par pur și simplu striviți de „înălțimea" zidurilor. Filmul a fost vizionat și de un cerc de cineaști profesioniști. Unul dintre aceștia a fost de părere că secvențe întregi au fost preluate de pe o casetă video. O acuzație nedreaptă dar care nu face decît să confirme talentul și iscusința cineastului, scenaristului, operatorului, graficianului și tehnicianului Veniamin Chițu.

LIVIU TIMBUS ■

iar fetițele alintă păpușile. Veniamin Chițu s-a născut la Constanța unde, firește, ca atîția alții, a prins încă din perioada preșcolară gustul pentru sporturile nautice. Apoi, într-o zi, Veniamin Chițu a avut prilejul de a urmări într-o sală de cinematograf filmul lui Jacques Yves Cousteau „Tainele mării". L-a revăzut și a doua zi și încă de 20 de ori în săptămînile și lunile următoare. A fost momentul în care în sufletul unui copil de numai 12 primăveri a încolțit o dată pentru totdeauna pasiunea declarată pentru înotul subacvatic. De atunci și pînă la ora actuală a citit tot ce i-a căzut în mînă despre arta și tehnica imersiunii, a întreprins în repetate rînduri scufundări cu aparate de împrumut și în cele din urmă a hotărît să-și construiască un dispozitiv propriu pentru incursiuni subacvatice. În fapt, vreme de două decenii, toate preocupările extrașcolare sau extraprofesionale au fost subordonate acestui gînd. Un exemplu, între altele, emoționant și convingător, despre ceea ce înseamnă forța și temeritatea pasiunii laborioase.

Multă vreme, ne mărturisește interlocutorul nostru, cei care practicau acest sport în România s-au numărat pe degetele de la o mînă. Totuși, cîțiva dintre ei au ținut să-și descrie expedițiile submerse și să le consideră că omul supraviețuiește în apă dacă duce cu sine o rezervă de oxigen sau aer comprimat. Alții cred că e de-ajuns chiar un tub prin care înotătorii să respire la adîncimi de cîțiva metri aerul de la suprafața apei. Cu asemenea iluzii s-a legănat pînă și un inventator de geniu, Leonardo da Vinci, precursor al atîtor invenții. Imaginînd imersiunea omului, artistul și savantul florentin a apreciat că este suficientă o țeavă prin care scufundătorul să țină legătura cu atmosfera terestră. În realitate, problema e ceva mai complicată. Știința a dovedit că presiunea la care respirăm aerul trebuie să fie egală cu presiunea mediului ambiant, în cazul de față, apa. La diferențe de presiune, deci cînd aerul inspirat se află la o presiune mai mică decît cel al mediului ambiant, scufundătorul este condamnat la accidente vasculare și asfixie.

Aparatul construit de Veniamin Chițu este ușor de folosit și permite o depanare ușoară. El este alcătuit dintr-un reductor, așezat în capul buteliei, menit să reducă aerul comprimat de la 200 atmosfere la 10—7 atmosfere. El mai este dotat cu un detentor bucal ce are menirea de a regla automat aerul inspirat în funcție de presiunea mediului ambiant. Butelia cu o capacitate de 10

Vorba care i se potrivește: un om ca bradul!

În tren călătorii se cunosc între o gară și alta. Profesorul Constantin Chiriță face excepție de la regulă. Stă rezervat în fotoliul său lîngă fereastră. Pare însetat de natura pe care o privește îndelung. De la Cimpulung, unde s-a urcat, în afară de „bunăziua" n-a scos un singur cuvînt, deși „compartimentul" a încercat să-l atragă la vorbă. L-am cunoscut în luna mai, într-un parc bucureștean. Adunase, trist, crengi rupte dintr-un copac tînăr, în floare. Trecuseră „iubitorii" de natură, care noaptea, „entuziasmați", au luat un brat pentru acasă, rupînd zece. Indignați de necuviința gestului, am intrat în vorbă și am aflat că este unul dintre slujitorii pădurii. De 60 de ani, de cînd profesează, trăiește pentru ea. Natura i-a impus atitudini, i-a dăltuit caracterul. La senectute are aceleași gînduri: pădurea să rămînă bogată, să fie izvor de energie și de farmec pentru cine o traversează...

Planul pînă în anul 2010 elaborat la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este o materializare superioară a tuturor aspirațiilor unui om dăruit, cu trup și suflet, silviculturii, pentru că cere grijă maximă pentru toate tipurile de păduri existente în România, pentru că recomandă și interzice tăierea irațională a capitalului lemnos.

Îi reamintesc profesorului C. Chiriță de întîlnirea noastră din primăvară și reluăm conversația, de parcă n-ar fi trecut șapte luni.

— Oamenii care distrug natura sînt tot un fel de răufăcători!

Încuviințez...

— Cu ce treburi acum, prin Moldova, tovarășe Chiriță?

— Am examinat o pădure de brad care prezintă semne de uscăciune...

— Dintr-o privire vă dați seama de boală?

— E un consult repetat. Ca orice clinician „supun" bolnavul și la analize.

— Pădurea, la anii dvs., nu vă obosește ?

O nedisimulată supărare îl face să se îndrepte în fotoliu, să-și pună deoparte ochelarii, să-și treacă mîna prin părul alb...

— Toți îmi vorbiți de anii mei ! N-ați văzut tineri... bătrîni și invers?! Pădurea mă revigorează. Cu o pelerină groasă, indiferent dacă bate vîntul sau ninge, mă simt ca în „Dumbrava minunată".

— Ați bătut cu piciorul toate pădurile din România?

— Cine vă spune așa ceva e un lăudăros! 27 la sută din suprafața țării e împădurită și se presupune că sînt miliarde de arbori, pentru că n-au putut fi numărați toți.

— De la ce vîrstă v-ați format convingerea că veți fi om de știință, care să dezlege din tainele naturii?

— Copilăria te poartă cînd într-o parte, cînd în alta, dar la 15 ani mă fixasem pentru silvicultură. La Brăila, unde m-am născut, în parc era locul favorit de învățat. Mama, cînd nu știa unde sînt, acolo mă căuta. Am respirat aer curat în copilăria mea. În 1927, cînd am terminat facultatea, pădurea îmi era prieten pentru toată viața.

— Un prieten cărula v-ați devotat...

— N-ar fi fost mare păcat să se usuce bradul, din 1928 era o problemă în regiunea Satu Mare. Cum să nu facem totul ca să împiedicăm o asemenea pierdere! În România trăiesc exemplare splendide, monumentale, de 50 de metri înălțime, cu trunchiuri uriașe, care ajung pînă la 200 de ani.

— „Medicamentele" pentru redresarea naturii vă sînt bine cunoscute dumneavoastră și celor care se îngrijesc de arbori. Eu am astăzi în fața mea un „brad" falnic care se numește Constantin Chiriță.

— Și el are nevoie, din cînd în cînd, de medicamente. Dar le pun printre bagaje pentru că tot mai fac 6—7 deplasări într-un an. Mă duc cît de curînd la Timișoara și la Satu Mare pentru aceeași problemă — bradul.

— Însănătoșiți-l! Pe lîngă multele și nenumăratele lui întrebuințări, ce ne-am face fără micul brad din casa noastră, din noaptea Anului Nou, împodobit cu globuri, cu beteală...

— Îl facem zdravăn, avem metode, experiență și o iubire curată. Dacă ne punem mintea, cu ea răsturnăm chiar și munți!

...Cu o mare dragoste pe care a pus-o la „temelia" pădurilor, Constantin Chiriță a învățat, și-a dat doctoratul în știința solului în 1933 ; Premiul de Stat în 1955 marca un drum... prin pădure. Catedra, pe care o slujește și astăzi, îi releva personalitatea de excepție. Peste 800 de silvicultori îl recunosc pe profesor făuritorul modului lor de a gîndi și a aprecia fenomenele din pădure.

„Soluri și stațiuni forestiere", „Pedologie generală și forestieră", „Ecopedologie", manuale îndreptar, stabilesc statura profesională a academicianului Constantin Chiriță.

— Mergeți vreodată printr-un luminiș numai pentru plăcerea de a asculta trilul ciocîrliei? Vă uitați vrăjit la natură, ca noi, fără să-i înregistrați evoluția?

— Nici un silvicultor începător nu-și poate permite... excursii în pădure. Un arbore nu poate să crească la infinit, el se supune, ca și omul, unor legi biologice. Trăiește cît este productiv, altfel exploatarea pădurii, din cîștig, se transformă în pierdere.

...Stejarul de la Livada are o suferință, care apare și dispare. Constantin Chiriță o știe, de aceea nu contează că va merge o zi cu trenul, că vremea și-a pus „cojocul" de iarnă, că sînt de străbătut kilometri de pădure... Nici unul din „obstacolele" ridicate de soție (gripă, tensiune crescută) nu-l vor opri să vadă totul la fața locului. La 84 de ani, tinerețea de spirit și acțiune i se pare firească acestui om adînc devotat pămîntului românesc, de la mirabila sămînță... la mirabila idee.

Constantin Chiriță este un „brad" frumos! Înalt, cu părul ca zăpada, cu nelipsiții ochelari care-i dau prestanța cărturarului, totdeauna elegant îmbrăcat, intră-n pădure ca un mare actor de film, care s-a pregătit pentru rolul unui silvicultor.

Pentru a întregi acest „tablou" să punem printre bagajele deplasărilor sale și micul aparat de radio. Constantin Chiriță a fost unul din suporterii credincioși ai marilor competiții sportive. Întotdeauna avea locul său la „galerie" pe stadioane, cu prietenul din copilărie. După ce Vasile Sabău, un mare specialist în economia forestieră, s-a îmbolnăvit și medicul i-a prescris să evite emoțiile, Constantin Chiriță îi relata telefonic partida. Ani de zile tot așa, pînă n-a mai avut cui să povestească... Nu rareori, după un meci palpitant se repede la telefon... Statornicia în prietenie se învață și ea tot în tăcerea pădurii.

După Constantin Chiriță, în familie, un alt bărbat poartă același „microb". Fiul său e bine dispus numai cînd stejarul și bradul sînt sănătoși. Cantr-o coloană fără sfîrșit, urmează ceilalți doi copii, cu profesiuni înrudite, ei sădesc fiori pe oriunde trec... În acest fel, de patru ori, familia Chiriță dă suflet și putere de regenerare naturii românești.

— Nu cunosc datorie mai aproape de inima mea decît să știu ce nevoi are pădurea și să fiu lîngă ea cît trăiesc...

...Sublimă profesiune de credință! La 84 de ani un om se trezește în zori cu grija de a munci... Brazii nu cresc doar în pădure! În noaptea Anului Nou o părticică din sufletul lui Constantin Chiriță a fost în fiecare casă...

CARMEN DUMITRESCU ■

O prezentare a pasiunilor laborioase nu se poate încheia aici. Fiindcă pasiunile sînt sarea vieții și munca încărcată de frumusețe și fiindcă au fost și vor rămîne mereu călăuza și fermentul împlinirii dezideratelor de progres, de bine și frumos. Paginile noastre nu pot fi decît începutul unui dialog deschis închinat muncii pasionale, inventicii, aventurii cunoașterii. Îi rugăm pe cititorii noștri să ne scrie sau să ne informeze în legătură cu aceste nestemate născute în retortele inteligenței, despre cei care, în colectivele de muncă sau în viața personală, se dăruiesc unor mari iubiri: ideilor noi, originale, bătăliei pentru adevăr.

Un prieten mai găsești

Discuția noastră despre prietenie a început, firesc, tot de la relațiile dintre colocatari. Administratorul blocului în care locuiesc, Constantin Stoenescu, avea această părere la care eu țin : anume că dacă omul i-ar fi celuilalt un prieten adevărat, multe lucruri s-ar rezolva mai simplu, mai ușor. Prietenia e un sentiment profund, cu un rol activ chiar în educație, în continua umanizare a individului. În discuția noastră am apelat la exemple întrate în însăși istoria omenirii. O găsim preamărită încă în vechile culturi. Pierzindu-l în luptă pe Patrocle, Ahile, eroul Iliadei lui Homer, îl plînge cu o sfîșietoare durere. În decursul acestor zbuciumări sufletești, cu urmări atît de dramatice, el îi spune mamei sale, zeița Tethis, că l-a iubit pe Patrocle ca pe sine însuși. Este cea mai veche definiție a prieteniei din cîte ni s-au păstrat în cultura europeană. Omul nu poate trăi fără prieteni, așa cum arborele s-ar usca fără apă. Mai mult : prietenia a fost una dintre primele forme de manifestare ale vieții conștiente. Ea este una dintre relațiile umane cele mai cercetate care au stîrnit încă din timpurile vechi nu numai interesul literaților și moraliștilor, dar și pe cel al filosofilor. Aristotel spunea despre prietenie că este „un suflet cu două trupuri". Toți cei care au meditat apoi asupra prieteniei subliniază în esență că ea unește două sau mai multe persoane într-o realitate psihologică nouă. Ne-am întrebat : în ce fel se realizează această unitate psihologică ? Antonimul prieteniei este dușmănia. Administratorul blocului în care locuiesc, ca și prietenul său, coleg de serviciu, Mircea Cosma, îmi dau exemple cunoscute de ei de-a-lungul timpului despre oameni care s-au urît toată vremea în care au fost vecini. O viață de pace generală transformată într-un război nesfîrșit. Cîmpul de luptă se așternea în fața lor în fiecare zi cu o altă înfățișare, dar care provoca continuu aceleași nervozități vrăjmășești, începînd cu zgomotul (mereu amplificat), cu cheia de la spălătorie dispărută, cu un spațiu comun asupra căruia fiecare își aroga drepturi nefixate de vre-o autoritate, cu ușa liftului lăsată dinadins sau din neglijență deschisă, pînă la jigniri verbale reciproce. Toată viața lor a decurs între aceste plîngeri : „O duc rău cu vecinul, dacă l-aș vedea odată în mormînt !"

Într-adevăr, cum atrage atenția Miroea Cosma asupra ridicolului și gravității situației, de fapt asupra limitei inteligenței omenești, în morminte alăturate, oamenii nu se mai ceartă. La rîndu-i, după ce plasticizează noțiunea, administratorul Constantin Stoescu îmi spune că omul e frumos sau urît și prin prietenii săi. Poporul are chiar o zicală : „Spune-mi cu cine te însoțești, ca să-ți spun cine ești". Dar dacă s-a nimerit să ai un vecin de care nu-ți place? Nu se poate — îmi spune administratorul — ca omul să nu aibă și calități. Totul e să-l cunoști. Prietenia prilejuiește manifestarea unor calități care altfel rămîn ascunse în om. Interesul prietenului pentru celălalt fiind mare, el încearcă să-i descopere ce are mai bun. Prietenia este astfel un declanșator de profunzime a vieții. De aceea se și spune : prietenul te exprimă pe tine însuți.

Cîteva zile mai tîrziu, i-am făcut administratorului blocului în care locuiesc, Constantin Stoescu, o vizită la locul său de muncă. Am mai spus la această rubrică chiar în primul articol care purta titlul : „Să te vezi în celălalt pe tine", că el e totodată șef de birou în cadrul Trustului — Antreprize Generală de Instalații și Automatizări București, întreprindere cu o rază de acțiune în întreaga țară. I-am cunoscut, cu acel prilej, pe cîțiva dintre tovarășii săi de muncă, între care inginerul Ion Maria, directorul Antreprizei 3 București, și maistrul Sabin Mihăilescu, șeful unei formații de lucru cu un număr de aproape 40 de constructori ai metroului bucureștean. Interesant este faptul că inginerul Ion Maria îmi vorbea despre maistrul Sabin Mihăilescu aproape cu aceleași cuvinte cu care maistrul Mihăilescu îmi vorbea despre inginerul Ion Maria. El dădeau prieteniei un caracter social. Frumusețea prieteniei stă în frumusețea idealului. Nu poți fi prieten cu o mie de oameni, dar caracterul social al acestui sentiment provine din aceea că fiecare om, avînd un prieten, toți oamenii din societate pot fi între ei prieteni. Mi se povestesc o mulțime de fapte, care dau, la un loc, următorul tablou : inginerul lucrează în meserie încă de pe cînd nu împlinise 30 de ani. A fost pe aproape 50 de șantiere. A început uzine și hidrocentrale. A făcut combinate și fabrici dintre cele mai diferite. A locuit în barăci și cămine. Și de fiecare dată i s-a întîmplat un lucru tulburător : pretutindeni și-a făcut sau s-a întîlnit cu un prieten mai vechi. Sentimentul produce emoție asemenea unei opere de artă. André Malraux chiar spunea : „Să-ți trăiești viața ca pe-o operă de artă". Încrederea devenea tot mai puternică. Dacă e vorba de cincizeci de șantiere, atunci e vorba neapărat și de cel puțin cincizeci de prieteni. Uneori i se părea ceva predestinat. Se ducea, de exemplu, la Oradea, la Uzina de aluminiu, și-l întîlnea pe prietenul său care, un an-doi mai tîrziu, cînd ajungea la Tulcea, i-apărea în aceeași postură de „gazdă" : „Bine-ai venit ! Cu ce începem ?".

Maistrul Sabin Mihăilescu, completează tabloul cu acest argument care face din prietenie un sentiment cu o valoare deosebită în procesul muncii. Să-l explicăm. El trebuie să piece urgent la Agigea. Cu oamenii după el. Dar cu care oameni ? Ce înseamnă să pleci, așa, dintr-o dată ? Ce înseamnă să-ți lași familia, să-ți părăsești apartamentul pe care abia l-ai primit ? Și pentru cine, și pentru ce ? Sigur că ai un salariu, sigur că e vorba de cîștig, dar poți să-ți rezolvi asemenea cerințe și rămînînd pe loc, unde ești stabilizat ! Pleci pentru că e necesar ! Pleci pentru că ești muncitor de șantier. Adică la o întreprindere care ea însăși călătorește. Angajații ei sînt peste tot. Angajații ei sînt constructori. Oameni ai unei întreprinderi care se mișcă necontenit dintr-o parte în alta a țării. Cei cu care pleci sînt de fapt prietenii tăi. Întîi se ridică unul : „Eu merg cu nea Mihăilescu !". De ce zice el așa ? Fiindcă au fost împreună peste tot. Are încredere în mine. Dar și eu zic : „Îl iau cu mine pe el. Am încredere în el ! Și în el, și în el, și în el !". Și astfel se formează echipa. Ne ducem știindu-ne sentimentele, valoarea : „În prezența prietenului poți gîndi cu voce tare", cum e o zicală. Și plecăm împreună. O echipă de la început sudată, tocmai datorită stimei reciproce, a sentimentului prieteniei.

Oamenii cu care stăm de vorbă ne dau o idee a educației. Poate fi „dirijată" prietenia ? — i-am întrebat pe maistru. Sigur, ne răspunde el, și iată cum : în sectorul meu vin mereu tineri. Nu poți niciodată spune că ai început munca pe un șantier cu o echipă care rămîne absolut neschimbată. Orice formație de lucru e și ea într-o continuă mișcare. În primul rînd cum vă spun vin tinerii. De unde vin ei ? Din familie, din școală. Chiar acolo a și început educația prieteniei. Apoi : trebuie să ținem seama că prieteniile nu se impun. Adică omul își alege singur și benevol prietenul. Nu poți ordona : fii prieten cu Cutare ! Dar un fapt e clarificat : prieteniile cele mai frecvente se formează între oamenii care lucrează împreună. La locul de muncă se cunosc cel mai bine. Această realitate nu exclude însă prieteniile închegate încă din copilărie, din cartier, din armată. Deci, eu ca responsabil al unei formații de lucru, organizație, educator, nu pot face o listă cine cu cine să fie prieten, ar fi absurd și intenția n-ar avea nici un efect, afară poate de unul rău. Pot face însă altceva ! să mă ocup de educația omului în așa fel încît să fiu sigur că-și va alege un prieten bun. Un prieten care să-l ajute să-și pună în valoare propriile calități.

În fine, inginerul ne spune o întîmplare mai de demult : trebuia să ducă la un obiectiv 30 de noi brigadieri de pe un șantier la care lucrările erau pe sfîrșite. În vreme ce-i selecta, unul dintre ei i-a spus : „Dacă nu-l luați și pe prietenul meu, eu nu merg !". „Bine, i-a întrebat surprins inginerul, dar cel despre care vorbești că îți e prieten n-are nici un merit. Mi s-a spus că aici pe șantierul ăsta v-a făcut numai greutăți ! Iar dumneata vrei să-l iuăm cu noi și să ne încurce și pe acolo ?" „E adevărat ce spuneți, i-a răspuns brigadierul. Dar dacă l-aș lipsi de prietenia mea, i-aș face un mare rău. Sînt sigur că se va îndrepta". Povestind întîmplarea, inginerul ne-a spus : „Și așa a și fost. Brigadierul a avut un mare rol în îndreptarea prietenului său. Omul nu-i un obiect. Nu poți zice : a ruginit, nu mai e bun de nimic, aruncă-l !".

Străluminată de idealuri nobile, prietenia este — așadar — ca o oglindă în care te poți vedea și cunoaște mai profund. Dar ea nu constă numai în a te privi în prietenul tău, ci a privi împreună în aceeași direcție.

VASILE BĂRAN ■

Doi vinovați de rezervă

Sînt mulți oameni care duc o viață modestă și se agață de o slujbă măruntă ca să-și completeze veniturile. Unii mai au de întreținut un bolnav, alții, pensionați pe caz de boală, au totuși copii de crescut, unii mai au necazuri, alții sînt pensionari de război și nu pot sta fără să facă ziinic ceva. Aceasta e lumea vînzătorilor de la chioșcurile de înghețată, de la tonetele de hîrtie, de la depozitele mărunte, cu bărbați și femei care-și trec nevoile prin plasa deasă a fiecărei zile, niște oameni simpli, cuminți, luînd în serios toate treburile și încercînd să nu greșească. Și peste o astfel de lume a apărut el ca un uliu flămînd, care răspîndește groaza și sacrifică după bunul plac. Era un om cu școală, specialist în comerț și, dacă ar fi existat un asemenea titlu, ar fi putut deveni și doctor în „mînării", în mici potlogării, nevinovate, cum ar fi spus el, din care „abia îți scoți bani pentru o ciorbă de burtă". Se numește Ardeleanu Mircea dar toată lumea, inclusiv vecinii lui de pe strada Arcului, numărul 3, din București îi spuneau „dom' director". Și Mircea Ardeleanu era într-adevăr director, nu la o mare întreprindere a Capitalei, ci la una mai mică, născută și ea din propria ei umbră abia în ultimii ani cînd recuperarea materialelor refolosibile a devenit o importantă sarcină a economiei. Și de prin 1980, de cînd a devenit director adjunct, Mircea Ardeleanu a început să țipe, să amenințe, să-i coplesească zilnic cu controale și deficiențe pe toți acești oameni cuminți, îngroziți că se apropie de desfacerea contractului de muncă. Toți își dădeau seama că directorul era un cusurgiu, că toate pricinile căutate din te miri ce erau un fel de bate șaua ca să pricească iapa. Și ei pricepeau și se adaptau acestei noi forme de viață; impuse de directorul adjunct, ajungînd pînă acolo încît socoteau micile lui potlogării ca niște lucruri obișnuite, firești, care fac parte din viața lor cotidiană. Nimeni n-avea curajul să se opună puterii lui, nimeni nu i-a tras de mînecă, nimeni nu i-a spus că se întinde mai mult decît îi ajunge plapuma, nici chiar atunci cînd a rămas fără ea și pătura a devenit din ce în ce mai scurtă. Toți s-au conformat, „au cotizat", „au ieșit pe ring", ca să se salveze pe ei, să-și stringă un bănuț și să se descurce. Unul singur, bătrîn și cinstit s-a retras. Toți ceilalți au mers înainte, zicînd despre el că-i „fraier, că s-a găsit el mai deștept ca să se opună directorului și să fie cinstit. A rămas fără pîine și cu cinstea întreagă. Halal afacere !" Iar el, gestionarul plecat , să zîmbească acum și să spună : „Din iunie 1984 a trebuit să plec, să mă retrag din funcția de gestionar deoarece nu mai puteam face față solicitărilor. Într-un cuvînt, nu am vrut să ajung în situații de a fura din avutul obștesc pentru a satisface pretențiile unor oameni ca fostul director Ardeleanu și contabilul șef Căpățînă.

Și acest om stă acum liniștit. El își poate spune că și-a făcut datoria. În schimb, toți ceilalți care au crezut că îi pot liniști pe director cu o sută sau două în fiecare lună, care au ridicat miza, toți aceștia și-au complicat de fapt propria viață. În cîțiva ani, directorul adjunct al Întreprinderii de recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile București, economistul Mircea Ardeleanu a ajuns să primească mită de la un sfert din oamenii muncii din instituție. În mod normal, cifra ar fi trebuit să se ridice la proporții impresionante. Și totuși, ea nu e prea mare. Abia dacă depășește 200 000 de lei. Dar dacă luăm în seamă faptul că toți cei care au dat erau oameni cu venituri modeste, bătrîni și cu posibilități mai mici, achizitori de tonete pentru hîrtie, abia atunci suma ia alte proporții. Cum proceda directorul adjunct, care mai bine de un an a fost și singurul conducător al instituției ? Întîi își pregătea terenul cu cîteva nereguli. Dacă nu le găsea, le inventa. Achizitorii, oameni cu școală mai puțină și slabi de înger, erau dispuși să se considere vinovați de orice. Și începea să țipe. La următoarea vizită îi chema și la sediu. Aveau bieții oameni sentimentul că se ține de capul lor și atunci, speriați de-a binelea, trăgeau cu urechea la sfaturile altora. Te duci și tu să-i dai omului o sută pe lună, niște cafea sau niște carne și te lasă în pace. Numai stîlpii gardului din preajma instituției nu știau că directorul ia bani de la oameni și cine nu are bani, poate ieși pe ring și cu produse alimentare. Cei mai documentați își spuneau că dacă mărești miza, dacă ai un sold între cinci și zece mii de lei, atunci te poți lipi și de un apartament, chiar dacă nu ai buletin de București. Te duceai, puneai pilcul pe birou, n-o mai dădeai cotită, spuneai pe șlehu miei în fiecare an, cîteva kilograme de brînză săptămînal și puțină pastramă cînd venea tătaul oilor. Cătană Pascu, achizitor de piei, trebuia să lasă la interval cel puțin cu un pachet de kent în fiecare săptămînă sau cu un sfert de cafea. Gheorghe Ciudin, pensionar, pentru vina de a-și fi ajutat soția, a trebuit să dea directorului în fiecare lună cîte o sută de lei. Unora le-o spunea de la obraz. Fii atent, tu nu prea ai nici școală și nici meserie, așa că dacă nu dai un șpriț te-ai ars. Șprițul era pe post de a propos, scoate banii că rămîi pe drumuri ! Nici șoferii întreprinderii nu erau scutiți de taxă. Unul dintre ei, repartizat să facă deplasări zilnice la Abatorul București, a fost avertizat că dacă nu aduce carne pentru cățelușa Bella, va rămîne pe drumuri. Omul, mai puțin descurcăreț, sau cu simțul umorului, i-a adus o jumătate de kilogram de intestine. Bineînțeles că în curînd s-a despărțit de drumurile abatorului. În locul lui a fost trimis Gheorghe Vameșu care, pentru a rămîne în cursă a trebuit să dea 156 de kilograme de carne și de fiecare dată era întîmpinat de director cu o discretă masare a zonei stomacale. Alții au dat bani ca să le fie repartizată o mașină nouă, alții au dat cafea, țigări, icre, vin, brînză, plus cotizația lunară. Te scăpa de plan, îți dădea mașină, îți dădea casă, îți dădea aprobare de gard, îți schimba centrul, îți rezolva orice. Și din toată această nebunie a ciupelilor mărunte, numai timp de întreprindere nu mai avea. Nici el, nici contabilul șef. Vizarea anuală a autorizației se făcea tot cu 100 de lei. Contabilul șef ciupea ce rămînea de la director. Nicolae Stelian Căpățînă avea și el gestionarii și achizitorii lui care dădeau lunar suta de lei, pachetul de kent și „nitică cafea". De la Bantaș Mihai contabilul șef a primit zeci de mii, de la Ioana Goldiș 180 de pachete de țigări străine. Listele sînt lungi de tot. Privindu-le, te apucă un sentiment straniu. Ai impresia că în întreprinderea respectivă toată lumea lua și dădea. Elena Marinate pentru a-și ușura viața la deconturi a dat contabilului șef două kilograme de cafea, șase cartușe de țigări străine, 5 sticle de coniac și o cravată. În ciuda faptului că ea este chiar soția inginerului șef. De ce nu s-a revoltat inginerul șef pe soția lui trebuie să cotizeze la conducerea întreprinderii pentru lucruri absolut normale ? Pentru că și el, la rîndul lui, avea altă „lipitură". Împreună cu alți oameni ai muncii din întreprindere se ocupau cu afaceri de mașini. Cele abandonate sau livrate la punctele de achiziționare erau recondiționate la Brănești și revîndute la sume bune de tot.

Că directorului adjunct și contabilului șef de la I.R.V.M.R. București nu le-a păsat de viața lor și s-au nenorocit cu bună știință, îi privește. Și-au făcut-o cu mîna lor. Dacă-ți cauți belea, pînă la urmă, ți-o găsești. Dar tot umblînd după belele, cei doi n-au mai avut grijă nici de întreprindere. Mulți dintre cei care au dat, n-au avut încotro și au sustras din avutul obștesc. Alții au folosit datul drept paravan pentru a lua și ei o parte din ce nu li se cuvenea. Mihai Bandaș, pentru sustragerile din avutul obștesc a luat 16 ani. Acum, alți 11 oameni din întreprindere, în frunte cu inginerul șef, își fac deconturile pentru matrapazlîcurile făcute. Asta e poate vina cea mai mare a directorului adjunct Mircea Ardeleanu, și a contabilului șef Nicolae Stelian Căpățînă că nepăsîndu-le de ei au ajuns pînă acolo că nu le-a mai păsat nici de alții și, întorcînd spatele legilor și normelor în vigoare i-au lăsat pe aceștia să îi urmeze pe același drum. Pentru asta directorul adjunct și contabilul șef nu au putut fi pedepsiți. Dar ar trebui să nu uite niciodată că mai au pe conștiință încă vreo cîteva biografii întoarse pe dos.

CORNEL NISTORESCU ■

Farsa „măsurilor luate de șeful de unitate"

Unitatea nr. 38 a Cooperativei Sporul (strada Colței nr. 1) este o croitorie specializată în reparații. Șeful de unitate Gheorghe Dumitru tocmai îl întreabă pe un client : „Aveți fermoar ?" Omul este, pe drept cuvînt, uimit de întrebare. „Noi nu ținem așa ceva", explică șeful cu candoare. De ce nu ține ? Pur și simplu. Se pare că lui Gheorghe Dumitru nici nu i-a trecut prin minte un asemenea lucru. Lipsa de respect pentru cetățean și pentru timpul acestuia este prea evidentă. Șeful acesta pare să joace impecabil rolul unui om plătit să compromită unitatea. Caietul de sesizări ne convinge că nu este singura zi cînd cei ce intră aici pleacă, din păcate, cu această impresie. În sesizarea nr. 8 din aprilie 1986, Anton Tonca, strada Rahovei nr. 30, spune : „Am adus la stopat o pereche de pantaloni albaștri pe data de 2 aprilie, dar pe 22 aprilie, cînd am revenit, nu se mai știa unde sînt. Cer să mi se restituie pantalonii așa cum sînt, taxa de lucru plătită anticipat și să se ia măsurile de rigoare." Ei bine, ce credeți că scrie la rubrica **măsuri luate de șeful de unitate** ? Iată : „Numitul Florin Georgescu sînt clientul acestei cooperative de circa 2 ani, timp în care am fost deservit exemplar. **(Ironia sorții și a agramatismului este incununată de faptul că nici autorul sesizării nu spunea, în fond, altceva decît că a fost deservit exemplar !!! n.n.).** Tov. Maistrul Catană Alex. și întregul colectiv și-au dat întotdeauna interesul să execute lucrări de bună calitate și la timp." Era tura maistrului Catană. Cît despre procedeu, ne scuteste de alte comentarii. În sesizarea nr. 10, un cetățean reclamă că, mai întîi, a așteptat zece minute să apară din atelier lucrătorul chemat de tovarășul de la primiri ca să-i ajusteze o scurtă. Apoi, cel chemat i-a spus că el e din tura de după amiază, este doar în trecere pe aici (deși lucra, menționează sesizarea !) și l-a trimis tot la cel de la primiri, care, pînă la urmă, s-a apucat să-i facă bon. Dar tocmai atunci a intrat șeful Gheorghe Dumitru, care lipsise din unitate și care a hotărît că scurta aceea nu poate fi ajustată aici. Lucru pe care ni-l repetă și nouă, acum, deși vede bine că avem în față răspunsul pe care cooperativa l-a dat reclamantului și în care se spune că el, reclamantul, are dreptate și că se vor lua măsuri ca să nu se mai repete asemenea abateri. Hotărît lucru, Alexandru Catană și Gheorghe Dumitru sînt doi șefi de unitate cum rar se mai pot vedea și cum nimeni nu dorește să mai vadă.

Unitate fără reclamații

Că se poate foarte bine și altfel, o demonstrează multe unități. Între acestea este și cea cu numărul 20, aparținînd aceleiași cooperative și amplasată în strada Lipscani nr. 20. Aici se lucrează și costume și lenjerie pentru femei și pentru bărbați. Șefii de unitate Gheorghe Bănițoiu și Gheorghe Pislaru intervin oricînd este nevoie pentru menținerea unei atitudini civilizate față de clienți, pentru lucrări de calitate. Ei înșiși sînt primii care ilustrează această conduită. Nu întîmplător în 1986 nimeni n-a înscris nici o reclamație în caietul destinat acestui scop care a devenit, astfel, un obiect de mîndrie, nu unul de scuze ca la alții. „Șeful de unitate trebuie să intervină cu tact, dacă relația cu publicul riscă să iasă din cadrul normal de solicitudine, cu aceeași atenție cu care are grijă să fie curat în unitate și în fața ei, ne spune Gheorghe Pislaru. Eu îmi doresc în 1987 aceași curățenie în caietul de sesizări. Lucrez aici de aproape 39 de ani." Ani de meserie și de respect pentru meserie.

Și fără ochelari

Este o adevărată „plăcere", de pildă, să vezi ce grad de rafinare a atins Mircea Berendei, care se prezintă ca gestionar sub firma OPTICA, în unitatea 12 b din strada Smirdan nr. 37, aproape de intersecția cu Gabroveni. Dezinvolt peste măsură, Mircea Berendei primește comenzile de ochelari. Cît timp clientul se dovedește supus, îi vorbește normal. Dacă are însă îndrăzneala să ceară cea mai nevinovată lămurire în legătură cu prețul, cu durata execuției, tonul lui Mircea arată, cu o violență claritate, că omul a întrecut măsura. Dar Mircea Berendei nu-și dă friu liber acestor stranii iritări. El are o metodă superioară de a și le manifesta : își concentrează cu o magnifică pricepere — îndelung exersată, se vede — își focalizează superiorul dispreț în **tonul** cu care vorbește, aparent destul de calm. Unul din membrii comisiei de control al oamenilor muncii are pe puțin de două ori vîrsta acestui performer al insultei abia camuflate, dar asta n-are absolut nici o importanță. Uimiți, oamenii asistă la un minirecital al acestui „neîntrecut artist maro al luării la mișto", cum aveam să aflăm că i se spune.

Aflăm, însă, și alte lucruri care nu mai depind de atelierele care vînd rame, ci de altul, care produce lentilele mai complicate. Este vorba de așa numitele **formule personale**, cînd clientul nu găsește lentilele de care are nevoie, conform rețetei lui. Atunci i se primește o comandă pentru 30—45 de zile, timp în care, transmisă unui atelier special, comanda ar trebui autorizat de fabricat lentile. El execută în cel mult **două săptămîni** orice rețetă, oricît de complicată. La el apelează toți cei aduși la exasperare de întîrzierile atelierelor **OPTICA**, sau toți cei care, bine îndrumați, nici măcar nu mai pierd vremea pe acolo. Diferența oferită de Ilie Vlad este, în primul rînd, una de conținut al lucrurilor : el prestează foarte bine serviciul solicitat și o face în timp util. Dar mai există una, de loc neglijabilă. Omul acesta mai este și deosebit de amabil, de respectuos cu cei ce au nevoie de ajutorul lui. Discuția cu el este agreabilă. Pentru fiecare găsește tonul, cuvîntul, la nevoie sfatul potrivit, pentru ca oricînd să-i mai treacă pragul ca unui prieten. Și așa se și întîmplă. Conducerile cooperativelor de meșteșugari au încă mult de făcut în privința disciplinei, a comportamentului unor lucrători. Așa cum se luptă pentru ordine și disciplină, pentru calitate în orice fabrică, tot așa trebuie să se lupte și aici. Mai ales că, în acest an, lucrătorii din domeniul serviciilor către populație din Capitală au de îndeplinit sarcini și mai mari, altele — noi. Dintre activitățile noi ce vor fi înființate în 1987 am reținut doar cîteva : repararea obiectelor din fibre de sticlă (Cooperativa Metalocasnica) ; repararea și întreținerea pe bază de abonament a autoturismelor proprietate personală (Automecanica) ; evacuarea apelor din subsolurile inundate, spălarea și întreținerea subsolurilor (I.C.A.B.) ; la domiciliul clientului : service auto, supravegherea copiilor, reparații la mașini de spălat, amenajarea locurilor de parcare (Întreprinderea de prestări servicii) și altele.

DORIN GHERGHINESCU ■

Morala bunului meseriaș (II)

Cronica șoselei

Trenul, trenul!

În familia Circiumaru erau doi băieți, unul de 11 și al doilea de 6 ani. Cel mai mare provenea din prima căsătorie a soției. Un băiețel înăiuțat pentru vîrsta lui, palid la față, deși nu era bolnav, cu o privire visătoare și întotdeauna tristă. În asemenea situații, copiii din alte căsătorii își fac uneori complexe, se simt frustrați, neîndreptățiți. În cazul nostru, tatăl, o fire cam închisă, nu prea vorbăreț, care rîdea extrem de rar, îi îndrăgise pe copii și făcea vădite eforturi ca băiatul să nu simtă cîtuși de puțin că e tratat altfel decît frățiorul lui. Chiar dacă era cazul să-i facă observație pentru vreo greșeală minoră, nu i-o făcea în mod deliberat. Alteori, cînd era vorba de ceva mai serios, îl mustra cu blîndețe, mîngîindu-i ușor părul castaniu. Atunci, Radu, extrem de sensibil, începea să plîngă ușor, înfundat. În sufletul lui se credea persecutat. Deși încă un puști, citea extrem de mult. Învățase din cărți că persecuția se poate realiza și sub forme rafinate, sofisticate, nu neapărat prin cele clasice. Suferea, dar obida din sufletul lui nu o mărturisea nimănui. În aceeași măsură, poate mai mult, se chinuia tatăl. Dezavantajat de felul lui de a fi, închis, morocănos, însă cu o inimă de aur, nu știa cum să mai procedeze pentru a-l atrage pe băiat, spre a-i mai alunga tristețea profundă ce se citea în ochii lui negri, și mari. Cînd Radu primea de la tatăl lui vitreg vreun dar, își manifesta recunoștința. „Îți mulțumesc, tată, ești ca întotdeauna foarte bun și drăguț". Gîndea însă în neconcordanță cu cuvintele rostite. Nu era convins că părintele vitreg face gestul din inimă. „E de complezență, parcă nu știu eu !" Cel mic, Cristian, caracterizat de sinceritatea crudă și dezarmantă a celor aflați la această vîrstă, îl lovea crunt uneori cu cuvintele lui pe Radu, care, în pofida celor cinci ani de cînd maică-sa se recăsătorise, nu se integrase deplin în atmosfera familiei. „De fapt, tu, nu ești fratele meu. Bratu (așa-i spunea el lui taică-său) nu e și tatăl tău." Atunci Radu simțea că parcă intră în pămînt. Nu-i răspundea nimic piciului. Își ștergea cu discreție lacrimile ce-i izbucneau din ochi. „De ce nu-mi răspunzi ?, insista micuțul. Așa-i, sau nu-i așa ?" „E adevărat ce spui, Cristiane, așa este, ceea ce nu înseamnă însă că nu te iubesc !" „Dacă ai ține la mine, mi-ai da să mă joc cu trenulețul tău electric". „Ulte, ți-l dau și chiar te ajut să-l pui în funcțiune. Ar fi păcat să-l stricăm". „Bine, îți mulțumesc" și pacea se reinstaura între frățiori, dar cuvintele mezinului lăsau urme în inima celui mai mare.

Își propuseseră mai de mult să facă o vizită părinților soțului care locuiau într-o comună la vreo 20 de kilometri.

„Ceață, lunecuș, n-are rost să pornim la drum, Bratule", remarcă soția. „Asfaltul e alunecos numai în anumite locuri, pe care le voi sesiza din timp, iar ceața, după cîte vezi, începe să se ridice". „Putem amîna vizita pentru duminica viitoare. Au doar tot ce le trebuie". „Dar știi cît se bucură bătrînii cînd le ducem o prăjitură făcută de tine". „Bine, să mergem, dacă ții, tu, atît de mult". „De fapt, Cristina mea, pe ei îi bucură nu atît ce le ducem, ci prezența noastră și a copiilor". La bunici, care își îndreptau atenția îndeosebi asupra băiatului cel mic, îl așteptau alte deziluzii pe Radu. Se simțea stingher, nebăgat în seamă. Ca și cînd n-ar fi existat. Tot Bratu era cel care încerca să dreagă lucrurile. „Ați văzut, mamă, tată, ce frumos crește Radu, ce băiat fain se face ?" Se uitau cîteva clipe la el. „Da, am văzut, cum să nu", și apoi continuau să se joace și să discute cu cel mic. Altă lovitură pentru Radu, a cărui față se făcea și mai palidă. Maică-sa, vorbăreață de felul ei, nu observa starea sufletească a băiatului și continua să discute cu socrii pe teme culinare, care o pasionau cel mai mult. Bratu și-l apropia pe Radu, mîngîindu-l pe creștet. Gestul tandru îl mai consola pe băiat. Abia aștepta însă momentul plecării spre casă.

„Ce mult s-a schimbat timpul în nici două ore de cînd sîntem aici. Ce zici, Cristina ?", remarcă Bratu în momentul plecării. „De fapt nici la plecare nu era prea grozav". Mașina înainta condusă prudent. Șaluri compacte de ceață, adevărate baraje de-a curmezișul șoselei, și porțiuni de șosea acoperite cu polei, greu sesizabile din pricina vizibilității reduse, făcură călătoria, în ciuda farurilor de ceață, deosebit de dificilă. „N-ar fi mai bine Bratule, să ne întoarcem la bătrîni și să plecăm dimineață ? Drumul e greu, iar mai departe, cu serpentinele lui pe dealuri va fi mai anevoios. Ne mai trezim în vreo prăpastie ! De aici pînă la socri sînt doar doi kilometri, iar pînă acasă 18 !" „Parcă poți avea garanția că mîine dimineață timpul va fi mai bun ? În plus, trebuie să ne sculăm pe la patru, ca să ajungem la timp. Există riscul să întîrziem la serviciu. Ca să nu mai vorbim că la ora șosirii vom fi deja obosiți". „Mă rog, fă cum vrei", răspunse Cristina puțin iritată. „Eu mi-am spus părerea la plecare. Nu trebuia să riscăm. Și pentru ce ? O convorbire banală de două ore despre tot felul de nimicuri. Mai bine citeam ceva acasă. Doar duminica mai pot face asta". „O discuție care, pentru ei, atît de singuri, contează însă enorm, ai să te convingi cînd vei fi de vîrsta lor". „Mai am mult pînă atunci". Se apropia pasajul de trecere peste calea ferată. „Vezi ceva în partea ta, Cristina ?" „Nu, dar tu ?" „Linia e liberă, se pare că nu vine nici un tren". Bratu nu mai are nici un metru pînă să treacă drumul de fier. Drumul, pe porțiunea cît traversează calea ferată, urcă puțin. Ghinion, tocmai acolo s-a format un strat de gheață. Roțile patinează și mașina lunecă ușor înapoi, ajungînd din nou pe șine. Bratu accelerează la început lin și apoi din ce în ce mai puternic. Cea mai puțin indicată soluție în asemenea cazuri, deoarece gheața se lustruiește, devenind de netrecut. Sub roți s-au format două făgașe care se adîncesc mereu. Omul e preocupat numai de mașină. Cum să treacă mai repede de acest loc periculos. Soluții există. Să manevreze mai spre stînga ori mai la dreapta. Să evite șanțurile nu foarte adînci, dar pline de gheață. Batu parcă are însă timp să gîndească ? Femeia, care ocupă locul de lîngă șofer, observă prin ceața densă două lumini, care devin din ce în ce mai puternice. Știe că prin aceas'ă zonă garniturile feroviare trec în mare viteză. „Trenul, trenul", strigă ea, deschizînd lute ușa mașinii și sărind din ea. Aude apoi un zgomot teribil. Cel al frînelor puternice ale trenului, amestecate cu acela al loviturii și apoi tîrîrii mașinii, al geamurilor prefăcute în țăndări, al tablei care se îndoaie, căpătînd în final cele mai ciudate forme. Parcă a auzit, or i s-o fi părut că aude, vaietele copilașilor rămași în mașină. Deși purtată în botul locomotivei zeci de metri, caroseria mașinii a protejat cumva viețile tatălui și ale celor doi copii. Sînt în afara pericolului, vor fi salvați. Mai mult suferă Cristina. Nu fizic, ci sufletește. „Cînd am strigat trenul !, eram convinsă că soțul meu, împreună cu copiii, vor sări și ei din mașină. Bine că totuși sînt în viață ! Nu știu, însă, dacă operațiile îi vor scăpa de infirmități !"

VICTOR BEDA ■

VIRGIL MILITARU ■

Racul

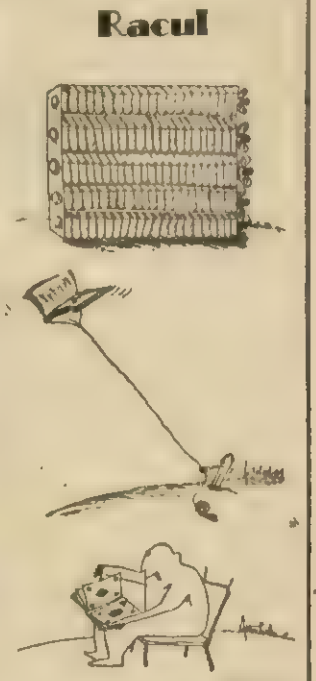

P. SORIN ■

— Popescu era cam sbătut cînd vorbea despre sudoarea muncii !
— Da, nu era în apele lui !

— Ce mă fac ? Fiica mea are un scris prea urît ca s-ajungă doctoriță !
— Caută-i un post de dactilografă.

— Petrecerea de aseară, m-a durut !
— De ce ?!
— Mai mulți doreau să stea în capul mesei !

— A avut o copilărie nefericită !
— De unde știi ?
— Nu vezi ?! Nu vrea să-și mai amintească de cei șapte ani de-acasă !

— Bine, dragă ! Și de ziua mea vii tîrziu ?!
— Da, dar ți-am adus un buchet din vinuri alese !.

— Doctore, am avut un proces de conștiință.
— Cum a fost ?!
— S-a aminat ! Nu s-au prezentat martorii !

— Ce tragedie ! Saltul mortal nu i-a reușit !
— Cum așa ?!

— Acrobatul a rămas în viață !

— Ionescu se laudă că a venit la carnaval fără mască !
— Ca să vezi ! Și nimeni nu l-a recunoscut !

— Ne-am căsătorit fără motiv !
— Și ?!
— Cînd a apărut, am divorțat !

— Vezi ce mult seamănă vinurile astea ?!
— Da ! Ca două picături de apă !

— Logodnicul mi-a mărturisit că moare după mine !
— Asta rămîne de văzut !

— Ce-a zis doctorul ?! Ți-a prescris ceva ?!
— Da ! O autopsie !

— Ai reușit să-i citești gîndurile ?
— Imposibil ! Parcă scrie cu picioarele !

— Am rupt orice legătură cu prietenii !
— Cum ai reușit ?!
— N-am plătit telefonul de trei luni de zile !

DANIEL MILITARU PITEȘTI ■

Această româncă, Tamara Costache,

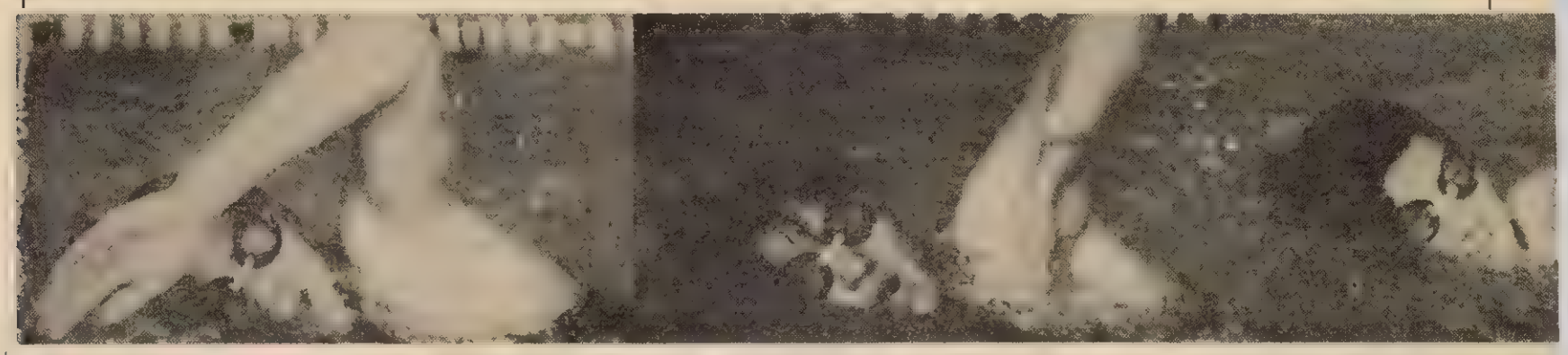

Baschetul — sub panoul europenelor

Reluarea în aceste zile a activității baschetbalistice interne se cere tratată și conectată la perspectiva celor patru mari competiții internaționale ale anului, la care sportivele și sportivii noștri au obligația unor evoluții cît mai prestigioase. Este vorba de turneele finale ale campionatelor europene, întreceri menite să stabilească ierarhia în baschetul european la seniori și senioare, la cadete și cadeți. (Doar pentru această ultimă categorie de vîrstă lucrurile încă nu sînt decise, în sensul că abia în aprilie, în urma unui turneu de calificare ce se va desfășura la Craiova, se va ști care două din respectivele reprezentative ale României, U.R.S.S., Bulgariei și Ciprului vor accede în turneul final).

Desigur, prezența între cele 12 echipe de frunte ale continentului a reprezentativelor noastre (la, deocamdată, trei categorii de vîrstă) poate fi considerată o performanță. Mai ales în cazul echipei de seniori, care a reușit anul trecut să obțină „un incredibil loc doi", cum aprecia antrenorul federal George Chiraleu, la turneul de calificare al grupei B, după Polonia și înaintea Israelului și Olandei. Și este firesc ca această performanță să pară incredibilă în contextul în care baschetul nostru, îndeosebi cel masculin, are încă un „coș de probleme" suficient de încărcat.

De pildă se cunoaște că, la băieți, campionatul național se desfășoară, practic, numai pentru locurile de la trei în jos, titlul revenind, de 33 de ani încoace, fie Stelei (de 16 ori), fie echipei Dinamo (de 17 ori)! Acest „monopol" al titlului național are, desigur, cauzele și efectele sale. Din mulțimea copiilor și juniorilor angrenați în campionatele republicane pe categorii de vîrstă, este, totuși, nefiresc, ca valorile autentice să găsească drum de afirmare doar spre cele două cluburi. Pragul biologic îl constituie majoratul, cu variantele sale — admiterea la facultate sau stagiul militar. Marea majoritate a fostilor juniori ratează admiterea, dar nici nu pot încăpea în posibilitățile cluburilor militare, astfel încît sînt pierduți pentru performanță. Ceilalți, intră în anturajul cluburilor universitare, mult prea anemice și aflate sub nivelul a ceea ce ar trebui ele să reprezinte, adică veritabile forțe ale baschetului masculin.

Deși federația s-a îngrijit o vreme de redistribuirea unor jucători de la cele două cluburi fruntașe la altele, totuși au fost perioade cînd rezervele de la Steaua și Dinamo puteau fi jucători titulari la alte echipe, crescînd astfel în valoare, mărind și competitivitatea campionatului și lărgind sfera selecției pentru echipa națională. Pe lîngă această „atrofiere" a talentului multor jucători aflați, vrînd-nevrînd, în postura de rezervă, „monopolul" amintit nu poate să nu fie corelat și cu un recul al popularității baschetului masculin.

În altă ordine de idei, sezonul competițional durează la băieți cam cinci luni pe an, mult prea nutin, totuși, pentru ambițiile firești, de competitivitate și performanță internațională ale baschetului nostru. „Cupa României", care a dăinuit vreo cinci ediții a încetat de ani buni să mai fie organizată, deși — cum se întîmplă la alte sporturi — era o competiție ce putea completa benefic tabloul întrecerilor interne de baschet.

Automulțumirea cu nivelul la care sîntem și, poate, nefasta teamă de înfrîngere (pe care au cunoscut-o, la vremea respectivă, rugbiul și fotbalul, de pildă) fac ca nici în competițiile europene intercluburi să nu participăm cu acea frecvență și consecvență care ne-ar putea aduce, în timp, acumulări valorice, și chiar rezultate. Anul acesta am înscris doar cîte o echipă în Cupa campionilor („U" Cluj-Napoca, la fete și Steaua la băieți) și nici una în Cupa „Liliana Ronchetti" (cupa cupelor, de fapt), deși la ediția din urmă aveam dreptul să înscriem patru! Tot patru puteam înscrie în fiecare an și la a treia competiție europeană, ca importanță și prestigiu, „Cupa Koraci", unde am fost reprezentați, însă, de-a lungul anilor, doar o singură dată, de echipa Rapid! Se înțelege că performanțele internaționale nu pot fi clădite fără contactul cu baschetul de performanță, fără participarea la circuitul internațional al valorilor, mai ales cînd, în condițiile noastre, se știe de la start cine va cîștiga campionatul și ce nivel de întrecere va avea acesta. Teza că „nu participăm pentru că n-avem valoare" are și reversul ei — „n-avem valoare și poate pentru că nu participăm".

Campionatul de fete are un alt dinamism, sînt mai multe echipe de valoare și întrecerea este mult mai pasionantă. Dovadă a cît de benefic este un acest fel de competiție o constituie nu numai succesul la public, mai ales în provincie, al meciurilor între echipele feminine, dar chiar și performanțele internaționale. „U" Cluj a stîrnit și-n acest an aprecieri pentru evoluțiile sale, iar echipa reprezentativă feminină est. de ani buni o prezență constantă între primele 12 din Europa. Dar și-aici trebuia, parcă, să ne punem și singuri bețe-n roate în calea unor performanțe mai bune. De pildă, la recenta Balcaniadă, echipa feminină n-a putut beneficia de aportul a patru jucătoare valoroase, aflate în afara activității competiționale pentru că nu le este încă reglementat transferul (Bădinici, Mărînguț, Stoichiță, Laszlo). Diferendele între cluburile respective au determinat inactivitatea în tot sezonul de toamnă a acestor jucătoare de lot național — și ne gîndim cît de bogat în valori poate fi baschetul nostru dacă-și permite să risipească și valorile pe care le are!

Referitor la Balcaniada din decembrie, interpretăm aprecierea dată — de a ne fi clasat „pe podium", și la fete, și la băieți — doar ca un frumos... dublu dribling! Mai corect spus, ne-am clasat pe locurile trei, din cîte patru echipe participante, și „am realizat" aceasta în contextul în care echipele de pe locul patru au fost o selecționată de juniori a Iugoslaviei și, respectiv, o selecționată feminină a Greciei, cam de valoarea diviziona relor B de la noi. Intrucît și în baschet amăgirea este la fel de nefastă ca în cazul oricărui sport, Balcaniada să rămînă mai degrabă subiect de meditație pentru ce ar trebui făcut ca s-o cîștigăm măcar o dată (indiferent la ce, băieți sau fete) sau punct de plecare în măsurile ce se impun pentru o cît mai bună participare la turneele finale ale campionatelor europene din acest an.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Rugby

La început de an

În zilele de 7—9 ianuarie a.c., Federația Română de Rugby a organizat în sala de conferințe a clubului bucureștean IREMOAS, o consfătuire riuit așteptată cu caracter de analiză a activității de pînă acum și instruire pentru viitorul apropiat a tuturor antrenorilor și căpitanilor de echipă din divizia A și din principalele echipe de juniori. Au mai fost invitați și președinții sectoarelor de rugby.

Programul acestei consfătuiri metodice, alcătuit sub auspiciile C.N.E.F.S. a cuprins un bogat registru de referate și studii datorate multora dintre profesori, antrenorii și tehnicienii disciplinei respective. Prelegerea de deschidere prezentată de președintele F.R. Rugby, ing. Marin Cristea, sintetizează astfel preocupările actuale: — **„Necesitatea îmbunătățirii radicale a climatului de muncă, a creșterii substanțiale a volumului și calității antrenamentului, conștientizarea procesului de instruire sportivă, creșterea responsabilității jucătorilor față de importanța sarcinilor ce le revin în cadrul activității lor rugbystice."**

În spiritul acestor idei, o scrupuloasă analiză a prezentat noul antrenor federal, profesorul Dumitru Mihalache, intitulată: **„Sarcini speciale de ordin fizic, tehnico-tactic și moral volitiv în procesul de instruire sportivă, la cluburi și la echipa națională"**, căreia i s-au adăugat principiile de bază și **„Concepția de joc a echipei naționale"** (D. Manoilea-nu) precum și **„Tactica generală"** (Viorel Morariu) împreună cu **„Antrenamentul specific al jucătorilor, pe posturi"** (Teodor Radulescu) ilustrîndu-se cu video-casetofonul.

Au mai contribuit cu lucrări aprofundate și antrenorii Dumitru Titi Ionescu, Radu Demian, profesorii Mihai Cojocaru și Rene Chiriac, medicul sportiv Virgil Ignat, psihologul M. Brăiliță și Gabriel Eftimescu (despre maniera modernă de arbitraj), concluziile finale aparținînd lui Carol Krummer.

Consfătuirea a produs o vie impresie în rîndul tehnicienilor reuniți abia acum, după un lung șir de ani, resumțindu-se acel suflu nou al acțiunilor impetuoase. Participanții au primit materiale didactice utile și s-a remarcat apariția primelor două numere din **Buletinul informativ**, editat de F.R.R., cuprinzînd articole cu probleme specifice de ultimă oră.

Tot cu această ocazie, s-a comunicat programul special de pregătire a loturilor naționale de seniori și juniori pe semestrul I — 1987, în vederea participării la C.E. retur, ediția 1985—87 și la Cupa Mondială, respectiv la turneul FIRA-juniori și C.E. — juniori. De asemenea s-a precizat colectivul definitiv de conducători și antrenori care va răspunde de pregătirea lotului A, prin numirea următorilor: Mihalache Dumitru (antrenor federal), Manoileanu Dumitru (consilier tehnic), Ignat Virgil (medic), Cojocaru Mihai, (metodist), Naca Mihai (antrenor principal), Dumitru Gheorghe și Paraschiv Mircea (ajutori activi).

Urăm tuturor cadrelor rugbyste un an nou cu noi succese!

TUDOR GEORGE ■

Vieți dedicate sportului

Sportul românesc a pierdut în ultimul timp mai multe nume de mare rezonanță. Nume care au marcat istoria sportului românesc, onorîndu-i culorile. Sîntem datori să evocăm pe cei pe care se cade să nu-i uităm niciodată: Constantin Nour, *plecat dintre noi la 80 de ani, fostul antrenor emerit de box, care în 1917 vedea un film cu Georges Carpentier,-în 1923 îl învingea la puncte, în 10 reprize, la Galați, pe englezul Lingdon Jeffries, iar în cariera sa de dascăl în pugilism a crescut peste 70 de campioni naționali (printre care Titi Dumitrescu, Nicolae Linca, Vasile Mariuțan);* Sony Niculescu, *un vestit centru înaintaș din epoca romantică a fotbalului nostru, echipier al Unirii Tricolor, de două ori selecționat în echipa națională și peste toate un artist de faimă, prim-violoncelist al Filarmonicii radio;* Simion Ismailciuc, *unul din primii campioni olimpici ai canoei românești (la Melbourne în 1956), de două ori campion mondial și tot de atîtea ori campion european, îndrumătorul primilor pași ai deltașului Ivan Patzaichin;* Gheorghe Guriev, *animator și sprijinitor al sportului românesc, fost ani în șir președinte al Federației române de box, membru al Comitetului executiv al A.I.B.A. și vicepreședinte al forului continental E.A.B.A.;* Ulysse Petrescu, *aviator și sportiv întrepid, cu care se stinge ultimul component al bobului de 4 cu care Alexandru Papană obținea la Jocurile Olimpice de iarnă de la Lake Placid, în 1932, locul 4.*

Nu pot trece în uitare numele unor astfel de oameni care au făcut cinste sportului și — prin sport — țării. Să rămînem consecvenți ideii că avem dreptul (și datoria!) de a ne luda cu sportivii noștri, cu acei oameni din sport care, într-adevăr, o merită pentru că au făcut „ceva" recunoscut, ceva care a rămas, ceva care nu trebuie uitat, ceva care trebuie dat ca exemplu.

În această idee mai consemnăm de exemplu ieșirea din activitatea oficială a doi adevărați „monștri sacri" ai sportului românesc și mondial, doi oameni de al căror nume sînt legate — fără excepție! — toate marile victorii ale sportului cu cele mai bune rezultate din România: handbalul! Este vorba de profesorii Ioan Kunst-Ghermănescu și Lucian Grigorescu, oameni care au muncit o viață (la propriu, nu la figurat) pentru prea binecunoscutele rezultate.

Cinstind gloria sportului, cinstim gloria țării.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Un cronicar cu drept de veto?!

Cu verva-i cunoscută, capabilă să desconsidere argumente și logică renumitul cronicar sportiv Corneliu Vadim Tudor ne trage de urechi în public, așa cum obișnuiește să mai facă și cu alții, pentru abominabilul fapt că rezultatele anchetei noastre privitoare la cel mai bun fotbalist al anului nu coincid cu părerile dumisale în această privință. Recunoaștem, am luat cunoștință de opinia sa, dar subjugați de regulile jocului și încredințînd decizia finală legilor statisticii, am scăpat din vedere să-i dăm acestei opinii o valoare aparte și o greutate în plus față de cele ale celorlalți participanți la anchetă, fie ei publiciști de renume sau simpli iubitori ai fotbalului care au răspuns invitației noastre. N-am aflat dec't în **Săptămîna** trecută că domnia sa pretinde, drept de veto. Pe care, totuși, nu noi, organizatorii acestui sondaj de opinie, i l-am putut da.

Cît privește insinuările jignitoare la adresa unor colegi, a unor instituții, ca și a unor sportivi de frunte, fie-ne îngăduit să le ignorăm, ele încălcînd regulile eticii profesionale. O explicație la tăcerea noastră ar fi de găsit chiar în textul semnat de C.V.T., care spune, el însuși, că **„exagerările unor fanatici ai fotbalului din lumea întreagă nu pot fi luate în considerație"**. (O.Ș.)

Toată lumea face sport

● Prima surpriză a noului an a constituit-o, putem spune astfel, bilba secretariatului Federației internaționale de șah (F.I.D.E.) la anunțarea clasamentelor mondiale pe baza coeficientului E.L.O., clasamente modificate substanțial în două zile consecutive, în ce privește ierarhia feminină. Într-un prim comunicat, pe locul întîi la feminin s-a aflat ilustra necunoscută Eleni Vazoura (Grecia), care nu are nici un titlu internațional, cu 2 575, înaintea campioanei mondiale Maia Ciuburdanidze — 2 530. Apoi, un telex transmis de la Lucerna agenților internaționale de presă, de către singaporezul Lim Kok, secretarul general al F.I.D.E., cuprinde o altă listă, din care dispărea, pur și simplu, Vazoura, ca și Erzebet Halasz (Ungaria), inițial pe locul 5. ● Campionatul englez de fotbal a programat etape în zilele de 30 decembrie, 1 ianuarie și 3 ianuarie! ● Fostul atlet american de culoare John Carlos, medaliat cu bronz la Jocurile Olimpice de la Ciudad de Mexico, din 1968, și-a petrecut revelionul în celula unei secții de poliție din Los Angeles, sub acuzația „deținere de cocaină". În vîrstă de 41 de ani, tată a trei copii, John Carlos, care după retragerea din atletism a devenit jucător profesionist de fotbal american, este în prezent șomer ● „Balonul de aur" al anului 1986, sovieticul Igor Belanov, n-a reușit să cucerească și titlul de cel mai bun fotbalist al U.R.S.S., fiind devansat în tradiționala anchetă a săptămînalului moscovit „Fotbal-hochei" de coechipierul său Aleksandr Zavarov. ● Passarella vrea să se țină de cuvînt. După absența de la „El Mundialul" mexican — datorată așa cum declară el, împotrivirii lui Maradona —, Passarella, libero-ul lui Internazionale Milano,, a spus că va face orice pentru a-l împiedica pe „Diegito" să cîștige, cu Napoli, campionatul italian. Or, după prima etapă a anului acesta, Inter a egalat pe Napoli în fruntea clasamentului și păstrează șanse mari pentru „scudetto". Regularitatea milanezilor se datorează, în special, apărării conduse de Passarella, care n-a primit în 14 etape decît 5 goluri.

LUCIAN OPREA ■

care a făcut imposibilul posibil !

Viața celor trei sutimi de secundă

Sînt, în această pagină, cîteva secvențe din universul unei campioane și recordmene mondiale, al unei mari campioane al cărei nume a intrat deja în istoria sportului : Tamara Costache va rămîne pentru totdeauna prima învingătoare într-o nouă probă a natației mondiale și, totodată, cea care a adus natației românești prima medalie de aur și primul record mondial, îmbunătățit succesiv de patru ori în același an. După criterii similare coeficientului ELO la șah, performanța Tamarei Costache a fost cotată ca fiind cea mai valoroasă dintre toate rezultatele campionatelor mondiale de la Madrid. La această întrecere supremă a înotătorilor lumii, Tamara a îmbunătățit recordul mondial cu trei sutimi, înotînd lungimea de bazin în 25,28 secunde față de 25, 31 cît reușise cu nu prea multă vreme în urmă, la un concurs de la Sofia.

Cît poate încăpea în trei sutimi de secundă ? Cîtă viață poate fi în aceste diviziuni ale clipei ? Trei sutimi consitule un interval de timp imperceptibil pentru oamenii obișnuiți. Trei sutimi înseamnă o zvicnire pe un spațiu cît unghia degetului mic. Trei sutimi înceteză, de fapt, să mai fie o măsură a timpului, devenind — aveam să aflu din pilda Tamarei Costache — un etalon al apropierii omului de propriile

limite fizice, un etalon al muncii, răbdării și voinței depășirii de sine, o replică pentru eternitate a anonimatului unei întregi vieți, o comprimare scînteietoare a virtuților condiției umane aflată în întrecere cu sine însăși. De aceea, universul acestor trei sutimi de secundă este, practic, de necuprins. Cunoașterea lui presupune mai degrabă parcurgerea unui traseu în sens opus, de la clipa atingerii „liniei" de sosire, înapoi, spre respirațiile din timpul cursei („eu am respirat de trei ori în 50 m, respirația te face să pierzi vremea, sînt atleți de 100 m plat care nici nu respiră în cele 10 secunde, s-ar putea înota fără respirație, e o limită și-aceasta"), spre frecvența mișcărilor de brațe, spre startul care trebuie să anuleze cît mai mult în timp efectul gravitației, și de-aici mai departe, spre sala de haltere și alte aparate care dezvoltă forța de explozie și rezistența, apoi iarăși în bazin, pe care trebuie uneori să-l parcurgi înot de vreo 240 de ori („adică 12000 m pe care trebuie să-i parcurgi și, mai ales, să nu-ți faci probleme că durează cam trei ore și jumătate, în timpul ăsta îți poți repeta și lecțiile, de mai multe ori chiar !" — prof. Mihai Gothe), și de-aici la recuperare, apoi drumul spre casă („o destindere, vreo 20 de minute pe jos"), aleea dintre blocuri, strada Cameliei, scările pînă la etajul patru, colțul de încăpere unde te mai așteaptă și niște lecții de făcut, poate și alte treburi, părinții sînt la servici, sora mai mare la servici, fratele celălalt, Marian, e deocamdată în armată, dar cîte nu sînt de făcut pentru mezina familiei într-un apartament cu două camere !

Steaua unei constelații

Universul Tamarei Costache este universul unei adolescente obișnuite (17 ani pe 23 iulie), un univers sfîrîitor însă de razele aurii ale marii performanțe sportive. Nici o aliniere a planetelor, nici un „accident gravitațional" à la Bob Beamon n-au putut interveni la temelia acestor performanțe ; ele s-au clădit pe munca tenace a unui copil care acum zece ani pășea temător pentru prima oară într-un bazin cu apă fără să știe să înoate și a unui profesor încrezător în propria vocație și în propria menire, un dascăl care s-a apucat de treabă în meseria pentru care se pregătise conectat cu întreaga ființă la ceea ce făcea pentru a întrezări la timp de unde pot crește virfurile, de unde pot apărea sclipirile. Tamara Costache este un astfel de virf și o astfel de sclipire, dar apariția ei corespunde pe deplin legilor elementare ale statisticii. Ea nu este un meteor, ci doar steaua cea mai strălucitoare dintr-o constelație de tineri sportivi la a cărei apariție pe firmamentul natației românești s-a muncit programat, temeinic, fără încetare, astfel încît era imposibil să nu se ivească și o izbîndă maximală. Profesorul Gothe a absolvit I.E.F.S.-ul în anul în care Tamara Costache se născea — 1970. De la început a lucrat cu copiii, la Clubul Sportiv Școlar Ploiești într-o frumoasă rivalitate sportivă și profesională cu secția de natație a clubului „Petrolul". Apoi a apărut ideea fericită a înființării unor clase cu profil de înot. A fost aleasă școala nr. 25, unde la șase ani și trei săptămîni intra în clasa întîi Tamara Costache. Au fost patru astfel de clase întîi cu profil de înot, din care, însă timpul și filtrul selecției au oprit copii doar pentru o clasă a cincea. Piramida se îngusta tot mai mult. Fiica cea mică a profesorului era colegă cu Tamara, dar n-a putut întra pe „culoarul" înotului. Au fost ani de muncă anonimă, „totul s-a derulat treptat, de la ușor la greu și de la puțin la mult", cum spune profesorul .Cînd fostii pitici au ajuns printr-a șaptea și-a opta, au început să fie selecționați în loturile naționale. Începînd cu 1982 și pînă în prezent, promoția cu care plecase la drum profesorul Gothe a obținut 9 medalii (2, aur, 5 argint și 2 bronz) la con-

cursurile „Prietenia", una de aur și 3 de bronz la europenele de juniori, una de aur și un loc 5 la mondialele de juniori, 24 medalii de aur la balcaniadele de juniori și 12 de aur la cele de seniori (argintul și bronzul nemaicontînd, nu-l așa, în palmaresul acestor ultime competiții).

Acum, Tamara Costache și antrenorul ei sînt celebri și cunoscuți în multe țări ale lumii, dar nici unul, nici altul n-au „plonjat" în această frumoasă aventură cu gîndul la această celebritate ce putea sau nu să vină. „Ne-a plăcut munca, am lucrat din pasiune, înconjurați de atenția și sprijinul părinților, al profesorilor și învățătorilor. Am întrezărit mereu posibilități de evoluție și am urmărit deplina lor valorificare. Erau voci care spuneau că ne putem gîndi cel mult la titluri balcanice ; le-am cucerit. Apoi, că la europene putem avea o participare cel mult onorabilă, dar Cristian Ponta (în 1983) și Tamara Costache (în 1985) depășesc și acest pronostic, aducînd natației noastre primele titluri și medalii de aur la juniori. Ne-am propus un nou pisc, recordul mondial la 50 m liber. L-am atins o dată, apoi încă o dată și orice idee despre întîmplare s-a spulberat cînd l-am atins pentru a treia oară în același an. Să vă vedem la mondiale, mai pîlpîiau vocile sceptice sau cele cărora nu le venea să creadă că natația noastră deține un record mondial. Și ne-au văzut... Am făcut imposibilul posibil, spunea un gazetar francez. Poate, dar așa trebuia să fie, munca noastră conducea spre astfel de rezultate. Și încă mai avem posibilități de progres", adaugă la fel de sigur pe sine profesorul Gothe.

Lecții de înot, lecții de viață

Tamara a reluat munca. Ba nu, Tamara continuă munca. În toți acești ani nu și-a permis nici un rabat în pregătire. În sezonul '85-'86 n-a avut nici o zi de absență de la antrenamente, nici o zi de pauză, nici duminica măcar, cînd se recuperau pierderile cauzate de programul școlar. „Dacă nu înoată o zi — totul se ia de la început ; dacă nu înoată trei zile — e o catastrofă, iar dacă întrerupe o săptămînă — o calamitate". Aceștia sînt termenii de comparație ai pregătirii pentru un record mondial, pentru menținerea în elita natației mondiale. Iar terenul pe care se pot realiza acestea îl constituie sala pregătirii fizice, „sala de forță", cum i se spune. Sînt aici multe aparate unicat în țară, și în lume — și

sînt așa pentru că au fost concepute după ideile și cerințele profesorului de către mecanicul de întreținere al bazinului, Ion Ignat, 37 de ani, fost sportiv de performanță (în lotul național de juniori la ciclism), împătimit după sport și mare sufletist. Fără exagerare, se poate spune că în strălucirea aurului Tamarei se reflectă și clipele de trudă și de inspirație ale acestui om, autor al unor angrenaje de scripeți, lanțuri de bicicletă, pîrghii și roțițe, pe cît de ingenioase pe atît de importante în pregătirea sportivilor. Aici, în această sală de forță s-a clădit partea „de uscat" a recordului mondial, Tamara nefiind vreo zi în cantonament special de pregătire înaintea mondialelor din Spania. Și tot în această sală de forță, Tamara a mai stabilit și alte recorduri mondiale neomologate, fiind probabil printre puținele fete din lume care pot ridica haltere de 130 kg, în poziția culcat pe spate !

Felul de a fi al Tamarei este impregnat de tăcerea apei în care înoată. Nimic din fastul ce i-ar putea însoți marea-i celebritate, nimic din ifosele ce mai zgîrie cîteodată reversul medaliilor ce consfințesc marile performanțe. E un copil cărula educația de acasă i-a permis ca lecțiile de înot să fie și lecții de viață. „Principiul de pregătire este să nu facem filozofie prea multă, ci foarte multă muncă și mult bun simț". Ce-nseamnă bun simț pentru un antrenor, tovarășe Gothe ? „Să știi cînd trebuie să te oprești, să fii maleabil, să nu fii dogmatic, să te adaptezi situației fiecărei zile și fiecărui elev. Sportivii știu ce-i așteaptă și ce-nseamnă, de pildă, să înoate trei ore fără întrerupere — îngrozitor de monoton, chiar dacă le pun și muzică de pe mal —, dar le cer conștiinciozitatea și-i conving să se angajeze firesc la un efort ce din afară e greu de imaginat. Această colaborare decentă și civilizată este expresia bunului simț la care în nici un caz nu trebuie să renunțăm, în numele nici unei performanțe, oricît de mari".

Nici n-am știut cînd de repede a trecut această zi obișnuită din viața Tamarei Costache, după cum sînt convins că niciodată nu voi putea cuprinde cu adevărat cînd viața începe în cele trei sutimi de secundă ale unui record mondial.

Fotografii de PAUL AGARICI ■

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare

XXXIII

Cosmosul curat

Anul 1987 a preluat de la cel precedent, după cum am mai arătat, o întreagă listă de probleme nerezolvate. Printre ele se află și proiectul american inițiativa de apărare strategică (prescurtat, cu inițialele denumirii în engleză, S.D.I.), sau, cum i se mai spune, „războiul stelelor". Nu vom relua întregul dosar al chestiunii. Amintim însă că tocmai proiectul S.D.I. a constituit la Reykjavik piatra de încercare a întîlnirii sovieto-americane la vîrf. Sovieticii au propus ca timp de 10 ani de acum înainte experiențele în cadrul proiectului „războiul stelelor" să fie sistate, în timp ce americanii au fost de acord doar ca în această perioadă cercetările să nu depășească faza de laborator. Divergențele în problema S.D.I. au făcut, după cum se știe, ca întîlnirea din capitala Islandei să nu-și atingă scopul. Și astfel, la grijile pe care omenirea le avea și așa cu escaladarea înarmărilor, a cheltuielilor militare, cu focarele de încordare de pe glob, cu dificultățile economice de tot felul, s-a mai adăugat încă una, legată de o intenție care, dacă va fi pusă în practică, va spori considerabil încordarea în lume și pericolul de război.

În prezent, disputele în jurul proiectului continuă. Mai întîi, nu puțini oameni de știință pun la îndoială eficiența lui, posibilitatea ca un asemenea scut spațial să fie invulnerabil, să realizeze o securitate antirachetă în proporție de sută la sută. Aceasta, argumentează specialiștii, din cauză că este imposibil de neutralizat între 10 000 și 30 000 de focoase nucleare și un milion sau chiar mai mult de așa-numite „momeli". Unul sau mai multe focoase ar putea depăși scutul de apărare și aceasta ar fi suficient ca să facă sistemul inutil. Și atunci, mai merită oare osteneala și imensele fonduri cheltuite în acest scop ? Pentru că, potrivit declarațiilor unor oameni de știință americani, costul întregii rețele de instalații și armament pentru ducerea de către S.U.A. a războiului stelelor se va ridica pînă la urmă la cel puțin 1 000 de miliarde de dolari. Cifră fatidică, se pare, întrucît ea coincide, pe de o parte, cu nivelul anual al cheltuielilor militare pe glob și, pe de altă parte, cu volumul datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare. De astă dată însă povara acestor cheltuieli ar urma să fie suportată numai de Statele Unite (încercările de a-i antrena la proiect și pe unii parteneri vest-europeni ai S.U.A. n-au dat pînă în prezent rezultate). Atît din cauza vulnerabilității scutului spațial proiectat, cît și din cauza costului lui enorm, în America opoziția față de S.D.I. este din ce în ce mai puternică.

Însă, dincolo de aceste aspecte care privesc atitudinea americanilor față de „războiul stelelor", proiectul i se neagă caracterul strict defensiv. Lăsînd la o parte pericolul rezultat din însăși operațiunea de militarizare a Cosmosului, reiese tot mai clar, afirmă specialiștii, că S.D.I. presupune existența, alături de mijloacele de apărare, și a celor de atac. Fiindcă interceptarea rachetelor inamice de către deținătorul scutului spațial defensiv poate fi mai simplă dacă trebuie să răspundă unui adversar a cărui forță de represalii a fost parțial distrusă de o „primă lovitură". Deci dacă cel ce deține S.D.I. ar ataca primul, el ar fi pus într-o poziție foarte avantajoasă, întrucît scutul defensiv ar urma să se confrunte numai cu acea parte a forțelor adversarului care a supraviețuit atacului, avînd și avantajul de a fi pus în stare de alarmă. Și poziția avantajoasă naște, desigur, tentația. Avînd acestea în vedere, experții avertizează că U.R.S.S. va fi nevoită să treacă la contramăsuri. „Dacă toate acestea s-ar realiza conform datelor teoretice — arăta nu de mult savantul american R. Garwin —, s-ar deschide o cursă nebunească a înarmărilor între cele două superputeri. Iar în S.U.A. mulți vor tocmai acest lucru. Unii se gîndesc la un război economic cu U.R.S.S., dus pe frontul înarmărilor. Alții, în schimb, sînt convinși de posibilitatea dezarmării adversarului potențial, nedîndu-și seama că, în același timp, contramăsurile sînt destul de simplu de realizat".

Locuitorii globului speră însă că nu se va ajunge la situația cînd să fie necesară luarea de contramăsuri, fapt ce ar însemna alte uriașe fonduri cheltuite în scopuri militare, o accelerare fără precedent a cursei înarmărilor, care s-ar extinde astfel și în spațiul extraterestru. Cosmosul trebuie să rămînă curat. Și nu este, credem, superfluu să amintim că pacea, în favoarea căreia se declară amîndouă părțile, se poate realiza nu prin înarmare, fie ea și defensivă, ori prezentată ca atare, ci, dimpotrivă, prin măsuri concrete în direcția dezarmării.

ION D. GOIA ■

Laserul nu se lasă

Trebuia să ne așteptăm, în fond, și la asta, după toate cîte s-a așternut să facă, în variate domenii, laserul — să se insinueze și în lumea noastră de semne tipografice. Imprimanta cu laser și-a cerut tichet de acces în cetate. În combinație cu un computer de birou, imprimanta în cauză deschide perspective inedite, grație capacității de a reproduce texte și grafice în condiții de calitate, deși nu la nivelul aparaturii clasice de elită, totuși convenabile. Drumul a început și în cazul de față cu mașini mamut, ca treptat să se schimbe, prin participarea celor ce știu a stoarce din miniaturizare avantajele la îndemînă. S-a declanșat apoi procesul invers — la funcțiile inițiale s-au tot adăugat alte posibilități, produsul cel nou fiind bineînțeles mai scump decît cel tradițional dar, cert, seducător. Imprimanta cu laser se dovedește mai rapidă în exercițiul funcțiunii — anumite modele reușesc să realizeze 120 de pagini pe minut — și mai puțin zgomotoasă. Ca să nu mai spunem că sistemul computer — imprimantă laser, echipat cu programe adecvate, este în măsură să asigure grafice și texte pe aceeași pagină.

Tehnologic vorbind, lucrurile se petrec relativ simplu. Texte, cifre, imagini sînt expediate de computer către imprimantă, în a cărei memorie sînt stocate în așteptarea procesului de imprimare. În cazul graficelor, dacă acestea urmează a fi reproduse pe aceeași pagină, este nevoie de o memorie mai puternică. Informația, înmagazinată în sistem digital, trece prin dioda laser, parcurge un traseu de oglinzi și lentile pentru a ajunge la materialul fotosensibil. Cîmpul de semne rezultat este transferat pe hîrtie în condiții calorice și de presiune adecvate.

Ca și în alte cazuri, nici nu s-a uscat bine cerneala pe prospectele anunțînd imprimanta laser că se vorbește de ușoare evadări în direcția unor ajustări sesizabile. Dacă există, de atîta timp, mașina de fotocopiat color, de ce n-ar fi și o imprimantă-laser în culori ? Chiar, dacă, pentru început, ambițiile n-ar merge pînă la folosirea întregului spectru cromatic. Sînt enunțate preocupări în sfera sporirii calității tipăriturii laser, poate chiar la nivelul standard al ziarelor și revistelor. Și, ca atracțiosul să nu lipsească, se acționează pentru a grupa sub același acoperiș după modelul combinelor muzicale, imprimanta laser, mașina de copiat și poate și altele.

Odată lăsat să cînte pe strune tipografice, laserul nu se lasă.

NEAGU UDROIU ■

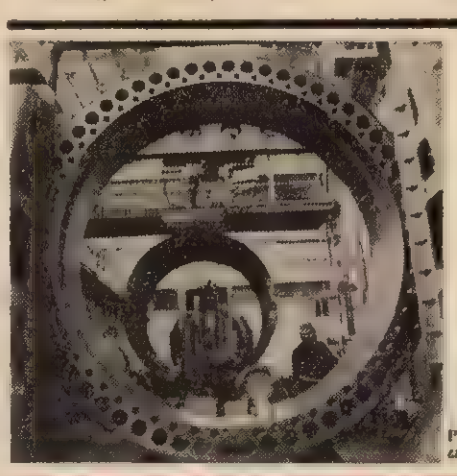

Întreprinderea ȘKODA din Pizen, secția cazane cu presiune

Năşitul

A apela la serviciile unei firme specializate nu garantează întotdeauna că numele ales este unic, inconfundabil. „Siegel & Gale" a furnizat lui „U.S. Steel" o listă cu posibile noi denumiri, între care și „U.S.X.", care de altfel a și fost ales mai înainte ca fabricanții să descopere că să conțină 2 de „z". Din cele citeva sute de variante posibile a fost ales „Priazzo" care a devenit, în scurt timp unul dintre cele mai cunoscute (și vîndute !) sorturi de pizza în cadrul lanțului „Pizza Hut".

Un nou business se dezvoltă în Statele Unite; firme profilate pe crearea de „nume" pentru întreprinderi sau produse. Adică un fel de „născit", contra unor sume substanțiale. Astfel, în cursul anului trecut s-au obținut din această afacere 250 de milioane de dolari. Doar pentru un „botez" se cîștigă între 500 000 și 1 milion de dolari. Dacă ne gîndim că în anul 1986, 1230 de companii au luat denumiri noi ne dăm seama că afacerea rentează din plin.

Un „nume" se „fabrică" în 6—8 săptămîni, perioadă care include și testarea lui pe piață înainte de a fi adoptat.

Mai nou se apelează la computer, unealtă redutabilă dacă avem în vedere faptul că astfel se pot sugera cîteva mii de variante în doar cîteva minute. Firma „Interbrand" a programat computerul să creeze un cuvînt care să înceapă cu litera „p" și să conțină 2 de „z". Din cele cîteva sute de variante posibile a fost ales „Priazzo" care a devenit, în scurt timp unul dintre cele mai cunoscute (și vîndute !) sorturi de pizza în cadrul lanțului „Pizza Hut".

Cele trei corăbii se numeau Santa Maria, Niña și Pinta și ele au pornit într-o călătorie nemuritoare în anul 1492, sub comanda amiralului Cristofor Columb, călătorie care avea să schimbe destinul lumii și cursul istoriei universale. Nu mai este, prin urmare, chiar așa de mult pînă la sărbătorirea, în 1992, a împlinirii unei jumătăți de mileniu de la descoperirea Americii. În Europa și în Lumea Nouă, cu deosebire în țările din zona spiritualității, a culturii și a limbilor de sorginte latină, zonă în care ne cuprindem și noi, românii, au început deja pregătirile pentru marcarea gloriosului jubileu. Și tocmai în acest context a apărut din nou întrebarea : cine a descoperit America ? Între altele, ziarul norvegian „Aftenposten" a publicat recent un articol ale cărui teze le rezumăm în cele ce urmează.

Chiar acum, scrie ziarul, cînd se fac pregătiri pentru sărbătorirea aniversării descoperirii Americii de către Columb, este momentul ca norvegienii să aducă lumii la cunoștință ceea ce un compatriot de-al lor, Helge Ingstad, a izbutit să demonstreze referitor la descoperirea Americii de către Lav Eriksson, pe la anul 1000 al erei noastre. Pe baza informațiilor cuprinse în vechile saga, Ingstad a reușit să găsească obiecte și să localizeze regiunea unde se stabiliseră vikingii norvegieni în Vinland („Țara Viilor", denumire dată de normanzi părții nord-estice a litoralului Americii de Nord, după ce Eriksson poposise acolo). Potrivit cercetărilor lui Ingstad, toate saga se bazează pe evenimente reale; mai mult decît atîta, există destule fapte care demonstrează că genovezul Columb și-a întemeiat calculele cu privire la traversarea Atlanticului nu pe presupuneri, ci pe dovezi certe că în cealaltă parte a oceanului a ființat o veche colonie de norvegieni creștini. În anul 1000, cînd Spania și Portugalia intraseră în sfera religiei musulmane, în timp ce în Norvegia trona catolicismul, Lav Eriksson, îndeplinind o misiune dată de rege, a plecat să răspîndească religia creștină. Așa a ajuns el în strîmtoarea care separă litoralul estic al Americii de Nord de Groenlanda, după care a atins țărmurile Vinlandului. În decursul întregii perioade de existență a coloniilor vechilor norvegieni în Groenlanda, scrie în continuare „Aftenposten", cu referire la concluziile lui Ingstad, Vaticanul n-a pierdut contactul cu locuitorii coloniilor respective și a intrat în posesia tuturor informațiilor referitoare la pămînturile de dincolo de ocean. Ultimul mesaj al unui papă de la Roma în care este menționată colonia din Groenlanda datează din 1492, adică chiar din anul cînd genovezul își începea prima călătorie peste Atlantic. Columb a putut deci avea prin intermediul bisericii toate datele cunoscute

Porniră cele trei corăbii...

pînă atunci pe care să-și întemeieze călătoria. Așa a izbutit să găsească pămînt exact acolo unde și miza că-l va găsi. Și a fost vorba chiar de locurile cunoscute coloniștilor din Groenlanda. În concluzie, scrie ziarul norvegian amintit, fără a nega cu nimic meritele lui Columb, trebuie să fie recunoscute și meritele lui Eriksson, iar jubileul de 500 de ani trebuie să-i aibă ca eroi pe amîndoi navigatorii.

Este oare această pretenție îndreptățită ? America a fost oare descoperită de două ori și are doi descoperitori ? Credem că această chestiune poate fi lămurită dacă stabilim cu precizie ce înțelegem prin descoperire în cazul dat. Oare faptul că cineva a ajuns pe acele meleaguri înseamnă că le-a și descoperit ? Cui le-a descoperit, cine a mai aflat pe urmă de acest lucru, ce consecințe a avut acest fapt ? Pentru că, fără discuție, oameni din Lumea Veche au pus piciorul pe teritoriile, pe care astăzi le numim americane și pînă la Columb. N-o să ne ducem prea mult în urmă, înainte de deriva continentelor, de pildă, cînd se putea merge pe uscat din Anzi pînă la Himalaya. Dar și după ce Atlanticul s-a instalat solid între cele două lumi, europenii și asiaticii au izbutit să ajungă la țărmurile celor două Americi. De curînd, o expediție științifică a descoperit în apele Golfului Guanabara, pe țărmurile cărora se ridică marele oraș brazilian Rio de Janeiro, mai multe amfore romane și exemplare de ceramică feniciană, semn limpede că romanii și fenicienii vizitaseră acele meleaguri. Sînt și alte dovezi. În șirul acestor vizitatori precolumbieni ai Americii se înscriu și vikingii, cu al lor Lav Eriksson. Însă cazurile ca cele menționate nu pot fi considerate, opinează specialiștii, ca descoperiri ale Americii. Adevărata descoperire a avut loc abia atunci cînd de ea a aflat toată lumea, cînd a intrat deci puternic în conștiința umanității și, mai ales, cînd, deschizînd drumul dintre Europa și Lumea Nouă, a schimbat prin aceasta mersul istoriei mondiale. Socotim că despre descoperirea Lumii Noi se poate vorbi numai în această accepție. Prin urmare, America a fost descoperită o singură dată, iar descoperitorul ei este unul singur, Cristofor Columb.

Fără îndoială că nici norvegianul nu trebuie uitat. Dar diferența dintre cei doi este enormă, chiar dacă pornim de la premisa, pare-se întemeiată, că erau la fel de cutezători, de pricepuți și de înzestrați. Măsura o dă însă ceea ce a izbutit să facă fiecare. Căci dacă Eriksson merită prețuirea noastră fiindcă a fost în America, lui Columb i se cuvine toată cinstea și considerația pentru că a descoperit America. Și de aceea Santa Maria, Niña și Pinta, o dată pornite în cursă cu aproape cinci veacuri în urmă, navighează de-atunci neîntrerupt și vor naviga mereu în apele minții și ale sufletului nostru, fără nici o concurență.

ION DUMBRAVĂ ■

Lumea se amuză

După PANORAMA — Polonia

După N.B.I. — R.D.G.

Petre Ispirescu povestind copiilor americani

În primul număr pe anul 1987, la rubrica „Comemorări" „România literară" inserează, între altele, următorul text : „Petre Ispirescu. Revista „Convorbiri literare" publica în numărul din decembrie 1887 următorul necrolog : „În 23 noiembrie a.c. a încetat din viață Petre Ispirescu, cunoscut ca autor sub numele „un culegător tipograf". El a publicat mai multe basme populare, precum și **Poveștile unchiașului sfătos**. Cîteva din scrierile sale au apărut în „Convorbiri literare". Culegerea sa de basme este, fără îndoială, o lucrare de merit pentru literatura română". Volumul **„Legende sau Basmele românilor"** (1882) e prefațat de V. Alecsandri. Petre Ispirescu s-a născut în luna iunie 1830".

Sub titlul **„Uncheașul sfătos"**, Lucian Blaga publica la 10 decembrie 1922, în prima pagină a cotidianului clujean „Patria" o notă prin care pleda cu mult patetism pentru publicarea operei folcloristului și povestitorului Petre Ispirescu. Tînărul poet și filozof susținea că dacă opera lui P. Ispirescu ar fi reeditată, „Uncheașul sfătos" ar privi din rai mulțumit de acest monument viu în inima copiilor, mai mulțumit decît de o statuie pe care se adună vrăbiile în cimitir".

Dacă aceste fapte ținînd de istoria literaturii române sînt îndeobște cunoscute, puțină lume știe că acum șapte decenii (mai exact în decembrie 1917) a apărut la New York în editura Houghton Mifflin Company, cu filială la Boston, (The Riverside Press, Cambridge), volumul „The Foundling Prince and other Tales translated and adapted from the Roumanian of Petre Ispirescu by Julia Collier Harris and Rea Ipcar".

Volumul are 284 de pagini, cuprinde 14 povești și o introducere despre Petre Ispirescu nesemnată, dar aparținînd după toate semnele celor două traducătoare. După prezentarea biografiei lui Petre Ispirescu de la naștere (se indică data de 21 ianuarie 1830) pînă la cea de „maistru tipograf", în prefață sînt incluse informații despre apariția în 1862 a primelor povești ale lui Petre Ispirescu, urmate în 1872 și 1874 de două volume de basme și legende. În prefață se afirmă : „Acest fiu al României, de o înzestrare rară, modest, loial și inimos a murit, așa cum era de așteptat, sărac, iar familia sa n-a avut mijloace să publice o ediție completă a operelor sale, un monument pe care talentul și realizările sale îl meritau".

După o scurtă analiză a poveștilor incluse în volum, în care se subliniază că povestitorul își depășește rolul de folclorist, prefața se încheie cu aprecierea că „inteligența nativă a lui Petre Ispirescu e cea mai seducătoare, iar simplitatea pătrunzătoare a poveștilor populare oferă o imagine vie a țăranului român și a mediului său de viață".

Volumul publicat la New York și Boston din opera lui Petre Ispirescu cuprinde, între altele, poveștile : Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte ; Ileana Simziana ; Aleodor Împărat ; Porcul cel fermecat ; Făt Frumos cu părul de aur ; Fata săracului cea isteață ; Zina munților ; Fata de împărat și fiul văduvei ; Măzărel împărat etc.

Traducerea are cursivitate. Textul este, de fapt, o adaptare făcută cu talent pentru copiii americani, fiind însoțit de ilustrații deosebit de sugestive Volumul pe care l-am consultat la New York Public Library atestă o îndelungată trecere prin mîinile cititorilor.

Traducătoarele păstrează în original cuvinte românești, cum sînt : măzărel, horă, chef, lăutari, opinci, căciulă, maramă arici, mămăligă, farandole, bordei, zmei etc. În subsolul paginilor sînt oferite explicații corespunzătoare pentru cititorii de limbă engleză. Prin lectura acestui volum, copiii americani nu numai că se familiarizează cu unele din cele mai reușite povești ale lui Petre Ispirescu, dar învață și nume proprii cum sînt, de exemplu, Crivăț și Făt Frumos.

În ceea ce privește valoarea poveștilor, în prefață se subliniază, pe bună dreptate, că ele îl poartă pe cititor în orașe, sate, împărății, dintr-o țară în alta, de pe malurile mării în adîncimea pădurilor, oferind un univers unic prin bogăția și diversitatea sa, capabil să minuneze tînăra generație.

Volumul de povești scrise de Petre Ispirescu, s-a bucurat de un larg succes în rîndul cititorilor americani de toate vîrstele. În anul în care comemorăm 100 de ani de la trecerea povestitorului în lumea umbrelor opera lui Petre Ispirescu rămîne o pildă vie a modului în care folclorul românesc, prelucrat cu măiestrie, îmbogățește zestrea de frumos a literaturii române și universale, printr-o creație nepieritoare care alcătuiește un monument viu admirat ieri ca și astăzi de cititori de toate vîrstele de pe meridianele lumii.

IOAN VOICU ■

Profesorul Li Jian acordă o deosebită însemnătate **mulajului în ghips a unei labe de Yeren** cu care poate fi văzut pe fotografie. E drept, astfel de urme s-au mai descoperit cu sutele în Siberia, Statele Unite, Canada, Tibet etc., dar, de fiecare dată fuseseră imprimate **în zăpadă**, puteau fi deci urme de urs care se lărgiseră odată cu topirea acesteia. Mulajul profesorului a fost însă prelevat **în pămîntul** umed, unde își păstrase intacte contururile, și era doar una din numeroasele urme de același fel observate în zona cercetată de el.

Mulajul arată că laba făpturii are o formă foarte apropiată, ca proporții, de piciorul uman. O singură deosebire : degetul mare este mai lung și mai gros, îndepărtîndu-se totodată de picior cu 30 de grade.

O altă probă materială sînt **suvițele de păr** pe care țăranii din regiunea Senongya, studiată de profesorul Li Jian, le-au găsit adesea prin locurile unde au zărit cete de Yereni sau indivizi izolați trecînd sau poposind. Sînt alcătuite din **fire lungi, roșii, sfrălucitoare** — ca și blana acestor ființe neobișnuite. Tradiția locurilor spune chiar că unele smocuri de păr au fost smulse din blana făpturilor de către strămoșii țăranilor de astăzi ; ele sînt păstrate cu grijă și considerate ca avînd proprietăți vindecătoare. Raportul Societății chineze pentru studii și cercetări asupra Yerenului, pe care l-am amintit în primul nostru articol, arată că eșantioanele de păr roșu au fost analizate de profesorul Huang Guangzhao, de la Facultatea de Medicină din Vuhan, care a concluzionat că **„toate caracteristicile suvițelor sînt cu mult mai apropiate de ale omului decît de ale maimuței"**.

Relatările culese de cei care au luat parte la ancheta profesorului Li Jian au dus la concluzii interesante și în ce privește viața de zi de zi a Omului zăpezilor. Cum își petrece el timpul ? În primul rînd, caută de mîncare. În ciuda spaimei pe care o produce unora, trebuie spus că resturile rămase de la cetele de Yereni dovedesc neîndoielnic că nu este carnivor, ci ierbivor. Consumă rădăcini, ierburi, fructe de pădure, ciuperci, anumite frunze. Nucile se pare că reprezintă pentru el o „delicatesă" ; forța mîinii sale îi dă posibilitatea să le spargă în palmă, ceea ce s-a observat de mai multe ori. Cînd nu reușește să ajungă la fructele aflate foarte sus în pomi, rupe crăci întregi, destul de groase, pentru ca să cadă la pămînt împreună cu acestea. Are un mod ciudat de a dormi : își împletește un soi de **„hamac"** din fibre vegetale, suficient de solid pentru a susține corpul său uriaș și greu. Dacă și visează nu știm, dar e sigur că gustă din plin legănarea „hamacului", considerat pînă acum o invenție omenească... Alteori, după cum a istorisit membrilor societății un bătrîn din provincia Hunan, Yerenii își construiesc, din crăci, un fel de **cuib uriaș, oval**, de vreo trei metri lungime pe doi metri lățime, în care se odihnesc uneori mai mulți. Cîteva din aceste „cuiburi" au fost arătate de bătrîn cercetătorilor. Suvițele de păr roșu, sfrălucitor, dovedeau de cine au fost folosite...

Jang Yujin, un timplar priceput, de vîrstă mijlocie, povestește că într-o bună zi, prin anul 1942, în satul lui, oamenii au fost înfiorați de un urlet neîntrerupt care venea de undeva din munți. Un grup de 50 de bărbați înarmați au pornit într-acolo, unii înarmați cu puști, alții cu furci și toporare. Departe, într-o poiană, descoperă doi Yereni. Una dintre făpturi părea așezată pe un trunchi de copac. Cealaltă

Yerenul care plînge

trăgea cu disperare de ea. Amîndouă urlau și se loveau cu labele, una dintre ele folosind o singură labă. Numai că făptura care sedea părea imobilizată, în timp ce cealaltă se rotea, înnebunită, în jurul ei. Cea dintîi avea ochii înundați de lacrimi. Sughița și plîngea.

Au fost slobozite mai multe salve de foc. Yerenul așezat a fost lovit mortal și s-a prăbușit, celălalt a fugit în pădure. Atunci oamenii s-au apropiat și curînd au înțeles ce se întîmplase : făptura care părea așezată își prinsese un brat într-o crăpătură a arborelui ; cealaltă, probabil o femelă, încercase zadarnic să o scape din capcană. Și cum nu izbutea, o lovea, ca să o „convingă" să părăsească locul acela nefericit. Yerenul dispărut în pădure nu s-a mai întors. Dar cel împușcat a putut fi cercetat de aproape. Era un mascul, de vreo doi metri și jumătate înălțime, cu trupul acoperit de o blană deasă din fire de păr roșu. Fața îi semăna cu aceea a unui om, numai că maxilarul inferior era puternic proeminent.

O altă mărturie provine de la Liu Jikuan, - actualmente muncitoare la o fabrică de jucării. Era în vremea cînd în satul ei fusese cantonat un regiment al Kuomintangului (armata naționalistă, comandată de Ciang Kai Șek). Sătenii tineri se refugiaseră prin păduri, de teamă să nu fie cu sila înrolați în armata naționalistă. Într-o bună zi, Liu, pe atunci o fetișcană, a văzut defilînd o trupă din regimentul 75. În rîndurile ei se aflau și doi Yereni, prinși în lanțuri grele. Capetele lor erau cu mult mai mari decît cele ale oamenilor, dar chipul nu le era prea diferit de al acestora. Plete lungi de păr roșu le atîrnau pe umeri și chiar pe spate. Se vedea bine că una dintre ființe era o femelă, căci avea sîni mari, care îi atîrnau, ca unei bătrîne. Masculului, cu capul plecat, îi curgeau necontenit lacrimi pe obraz.

Deci Yerenii **plîng. Oare și rîd ?** Iată o mărturie care pare să o dovedească. În timp ce străbătea în 1973 pădurea comunală, Xie Minggao a **simțit** cum dintr-o dată „cineva" îi zmulge coșul din mînă. S-a întors și a constatat că în spatele lui se afla un Yeren. Făptura avea ochi roșii și dinți enormi. La un moment dat, a lăsat coșul jos și l-a apucat pe Xie de mîna stîngă. Se balansa cînd pe un picior, cînd pe altul, de parcă ar fi vrut să danseze cu el. Xie nu înțelegea și era înspăimîntat. Atunci făptura a izbucnit într-un **rîs** nebun, l-a ridicat pe tînăr în brațele sale puternice și a început să-l învîrtească în aer, ca pe o jucărie. Xie se credea pierdut și aștepta cu deznădejde clipa cînd va fi zvîrlit într-un trunchi de arbore sau într-o stîncă. Dar Yerenul l-a pus domol jos, nu s-a mai interesat de cos, a rîs iar (un fel de „Hong ! Hong !") și s-a făcut nevăzut.

Există, firește, și contestatari. Zoologul Tan Banie nu crede în Yereni. Într-un număr al revistei „Daziran", care popularizează științele naturale, a publicat un articol sub titlul **Există oare acoastă „făptură" ?** **Eu răspund hotărît : Nu !** Tan cere ca, în loc să se ocupe de dovedirea existenței Yerenului, societatea să culeagă mărturii care să demonstreze că acestia nu reprezintă decît o himeră. Și naturalistul încearcă să dovedească că „probele" existenței nu sînt decît o amăgire. În Buletinul Societății chineze de studii și cercetări asupra Yerenului, profesorul Li Jian de la Universitatea din Șanghai a reprodus, cu onestitate, întreg articolul lui Tan, iar apoi i-a răspuns punct cu punct, cu argumente greu de contestat. Iar în concluzie a remarcat că ipotezele și teoriile îndrăznețe au fost întotdeauna inițial contestate, pînă ce au devenit adevăruri de nezdruncinat.

SERGIU SRAGHER ■

(va urma)

Fie ce-o fi, numai să se termine odată

La 5 mai, Eva Heyman se destăinuia : „Totul s-a întîmplat ca într-un film. Cei doi polițiști care au intrat să ne ia n-au fost nici măcar nepriteniși. Numai că le-au luat inelele de logodnă bunicilor și mamei. Mama tremura din tot trupul și nu reușea să-și scoată inelul. În sfîrșit, l i-a smuls bunicul. Ne-au verificat geamantanele. Pe bunicul nu l-au lăsat să și-l ia. Era din piele de porc. Nu ne-au lăsat să luăm nimic din piele. Nici pe mine nu m-au lăsat să-mi iau mica mea poșetă roșie... Unul din polițiști mi-a zărit lănțișorul de aur de pe git, pe care-l primisem de ziua mea și de care atîrna cheița ta, micul meu Jurnal. Încă tot n-ați auzit, a țipat polițistul, că n-aveți dreptul să păstrați obiecte de aur ! **Acestea nu mai sînt proprietate evreiască ci avut național !** Mama, care orice ni se lua făcea pe indiferenta — aceasta era mania ei — să nu creadă polițiștii că suferim din cauză că ni se iau lucrurile, de data aceasta i-am implorat pe polițiști să-mi lase lănțișorul. A început să plîngă în hohote și i-a spus polițistului : domnule inspector, întrebați-vă colegii, pentru nimic n-am implorat pe nimeni, dar acest lănțișor, vă rog, lăsați-l copilei. Nu se poate, a răspuns polițistul..."

În toate orașele Ardealului de Nord, oamenii așteptău getoizarea înfricoșați, prădă celor mai sumbre gînduri.

La Cluj, pe o stradă centrală, în apartamentul de deasupra cinematografului Select, o fetiță de 12 ani — fetița lui Dora Ferencz — nota în jurnal spaima ei și spaimele celor din jur : „Destinul ne este fără speranță ; zilnic o nouă spaimă. Îngrijorarea, teama continuă ne apasă nervii, inima. Ne e frică să ieșim pe stradă căci sîntem însemnați cu steaua galbenă. Putem fi ridicați în orice clipă. Tata a fost luat într-un detașament de muncă forțată. Pot s-o ia și pe mama... și pe mine. Mi-e teamă de bombardamente... Cine știe, poate azi îmi scriu pentru ultima oară jurnalul în această locuință. Situația a ajuns la limită. Simt că trăiesc cele mai groaznice ore din viața mea. Mai groaznică nici moartea nu poate fi. Se vorbește că evreimea va fi internată în ghetou.

Lucrurile se deteriorează de la un minut la altul. Oare vom scăpa, Dumnezeule ? !"

Făcînd bilanțul primei zile de ghetoizare, locotenent-colonel Ferenczi László raporta din Cluj la Budapesta : „În general, creștinii au dovedit calm și în numeroase locuri au salutat acțiunea întreprinsă împotriva evreilor. Sporadic au avut loc unele manifestări de simpatie față de ei ; ele au venit mai ales din partea românilor".

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Într-adevăr, preocupați să pună mîna pe bunurile evreilor duși în ghetou, întăriți de propaganda oficială, cei mai mulți unguri din orașe nu aveau timp să judece ,să aprecieze ce se întîmplă de fapt. Ce au de gînd autoritățile să facă, pînă la urmă, cu evreii ? Afișîndu-și în mod deșănțat naționalismul, ei asaltau primăria cu cereri pentru preluarea fabricilor, prăvăliilor și atelierelor evreilor. Solicitau repartiții pentru a se muta în locuințele rămase brusc fără locatari. Alerga fiecare prin oraș de dimineața pînă seara, după protecție, după recomandări, cerșeau favoruri, implorau priorități. Unii se ponegreau reciproc în fața mai marilor zilei pentru a obține o întreprindere, alții se mulțumeau să pună mîna pe o masă, pe cîteva perne sau fie și numai pe niște tacîmuri, doar să știe că s-au înfruptat și ei din „avutul jidanilor alungați", în sfîrșit, din mijlocul ungurimii care acum putea respira în voie „Aer curat, aer cu adevărat ungar".

Chiar a doua zi după declanșarea ghetoizării, ziarul Ellenzék din Cluj anunța vestea cu satisfacție, chiar prin titlurile pe care le dă știrilor : „La Cluj s-au depus cereri pentru 456 de magazine evreiești", „2 200 de evrei din Cluj au fost internați pînă acum în ghetou", „La Oradea 30 000 de evrei vor fi internați în ghetouri", iar a doua zi publică un articol, din care răzbate indignarea, intitulat : „Evreii au încercat să fugă în România".

Au fost totuși momente care au impresionat pînă și pe cei mai indiferenți. Așa s-a întîmplat pe strada Teleki din Oradea cînd s-au îndreptat spre ghetou cei 80 de copii orfani. Inițial, în orfelinat au fost ascunse 12 Thore. În drum spre ghetou, copiii s-au încolonat doi cîte doi. În capul coloanei 12, cei mai mari, cu cîte un „sul sfînt" în mînă. Apoi ceilalți, în ordinea mărimii. Cei mai mici la urmă. Coloana era încheiată de administratorul orfelinatului, London Armin și întreaga sa familie.

Încordarea așteptării era atît de chinuitoare, încît mulți exclamau : „Fie ce-o fi, numai să se termine odată. Dora Ferencz își va aminti : „Din zori și pînă seara tîrziu, chiar și noaptea, la fiecare claxon ne repezim albi ca varul, spre ferestre și privim îngroziți în stradă să vedem dacă au venti să ne ia... Pregătirea psihologică au făcut-o fără cusur. Cînd a sosit ordinul de ghetoizare eram de-acum aproape insensibili : întîmplă-se orice... așa nu se mai poate trăi.. Sinuciderile se țin lanț.

În sfîrșit, într-o dimineață tristă, ne vine rîndul și nouă. Strada regală se umple, pe toată lungimea ei, de care... Complet pregătiți, îi așteptăm la geam, gata să pornim. Sîntem relativ calmi. Tăcem toți trei. Ne luăm rămas bun de la căminul nostru fericit. Mi se rupe inima uitîndu-mă la fetița și la soțul meu, văzînd cît sînt de deznădăjduiți. Să-mi las casa și o dată cu ea comoditățile și liniștea pe care li le-am putut oferi ? Privesc la lucrurile abandonate. De fiecare mă leagă o amintire. Doamne Dumnezeule, de ce toate acestea ? !...

Ieșim din casă cu ochii în lacrimi, încredințîndu-ne soarta lui Dumnezeu."

Drumul pînă la poarta ghetoului, prima secvență din drumul cel mare, fără-de-întoarcere, nu l-a uitat, nu-l poate uita nici un deportat. Și Nora Diamantstein va păstra pentru totdeauna, adînc întipărită în memoria sa, acest drum.

„Vecinii ieșiseră din casă, afară de d-na Rethy, care stătuse tot timpul pe coridor spre a savura această scenă și care, la trecerea noastră, începu să rîdă, satisfăcută, fericită.

Mi-am luat rămas bun de la nevasta gazdei, Rozica, care plîngea ca un copil. La un moment dat, pînă și gazda, dușmanul nostru a început să plîngă.

Afară, ne aștepta un camion. Ne-am pus bagajele în el. Ne-am urcat. Eram primii care plecam astfel. Lumea ieșise din case. Ne privea ca și cum ar fi fost o sărbătoare. Scena o distra. Unii ne salutau cu mîna, alții ne zîmbeau ironic. Lîngă casa noastră se afla Cooperativa Română. Cînd mașina a fost pe punctul de a porni, patronul prăvăliei, domnul Gila, bătrînul Ioan, vînzătorul și domnișoara Marieta, casierița, au ieșit din prăvălie și au strigat în gura mare.

— Dumnezeu să vă ajute ! Curaj !

Ochii mamei s-au împăienjenit. Am strîns-o de braț și am rugat-o să nu plîngă. Simțeam că n-aș fi putut răbda. Mi se frîngea inima, văzînd-o pe mama în picioare, între doi sergenți, în acel camion de arestați. Cu părul ei alb pe frunte, mi s-a părut atît de frumoasă, și atît de tristă, totodată !

Camionul porni. Mașina se umplu. O femeie mi-a dat un copil de vreo trei luni, rugîndu-mă să-l țin în brațe. Sergentul horthyst s-a uitat la mine și mi-a spus :

— N-ar fi mai bine să-l omor pe bastardul acesta ?

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

Un vis împlinit la Tg. Neamț : a venit trenul de Paștemi !

La linie nouă, gară nouă

Din darurile noului an:

De la Pașcani la Tîrgu Neamț se poate merge cu trenul!

28 decembrie 1986. Tîrgu Neamț. „Trenul inaugural din direcția Pașcani — Topile — Cristești — Timișești — Plăieșu sosește în stație la linia 1." Acest anunț va stărui mult timp în memoria celor peste 10 000 de locuitori ai orașului care au ținut să fie martorii unui important eveniment feroviar: inaugurarea noii linii de cale ferată Pașcani — Tîrgu Neamț. Așa cum va stărui și imaginea intrării în gară a trenului împodobit sărbătorește și cu mențiunea — pe care o garnitură feroviară o poartă înainte de a deveni marfar, personal, accelerat sau rapid — „tren inaugural".

Pentru a contura mai riguros proporțiile noului drum de fier, care a îmbogățit harta feroviară a țării, să dăm și cîteva din caracteristicile lui tehnice. Calea ferată Pașcani — Tîrgu Neamț măsoară 30,4 km (la care se mai adaugă încă 12 km de linii în stații), are două stații noi — Tîrgu Neamț și Timișești — dispune de trei halte de mișcare, Topile, Cristești și Plăieșu. Pentru a se asigura cale dreaptă, au fost realizate un tunel, cel de la Cristești, în lungime de 840 metri, 28 de poduri și podețe, între care podul de pe riul Moldova, lung de 286 metri, viaductul ce traversează drumul european nr. 85. Întreaga linie este prevăzută cu centralizare electrodinamică, bloc de linie automat și electrificare. Pe ansamblul construcției a fost executat, după cum am fost informați, un volum total de terasamente de aproape 3 milioane mc și a fost transportat în terasamentul căii ferate un volum de 200 000 mc balast și 150 000 tone piatră spartă.

Să-i menționăm și pe autorii acestei noi și importante magistrale feroviare: proiectantul lucrării este Institutul de proiectări căi ferate București, iar lucrările au fost executate de colectivele Antreprizei de construcții-montaj nr. 1 a Regionalei C.F.R. Iași și de brigada de tuneliști de la Antrepriza de construcții tunele, căi ferate Brașov, alături de care și-au adus contribuția numeroase unități economice din județele Iași și Neamț.

Fotoreportaj de TEODOR RADU ■
fotoreporter al ziarului „Cronica" — Piatra Neamț

Ultima oră:

ALMANAHUL FLACĂRA '87
s-a pus, în sfîrșit, în vînzare!
Din primele impresii ale cititorilor : „așteptarea ne-a fost răsplătită", „meritată strădania de a-l procura".

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXVI
4 (1 649)
VINERI
23 IANUARIE
1987

Urare fierbinte eroului iubit

La mulţi ani, mult stimate tovarăşe, NICOLAE CEAUŞESCU!

Mai unit
ca oricînd în jurul partidului,
mai încrezător
decît a fost vreodată
în milenara-i istorie,
în plinătatea nădejdilor sale,
poporul român cinsteşte
ziua de naştere a celui mai iubit fiu al Patriei,
tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU,
cu conştiinţa că tot ce s-a făcut în ţara noastră
în aceste peste două glorioase decenii,
de cînd la cîrma ţării se află Marele Erou,
poartă pecetea prestigioasei sale personalităţi,
a cutezătorului său gînd
şi inspiratei sale fapte,
a concepţiei revoluţionare
despre valorile în care credem cu toată convingerea :
demnitatea,
independenţa şi suveranitatea naţională,
solidaritatea
cu toate forţele
iubitoare de progres şi pace,
dreptul la ideal
şi dreptul imprescriptibil
de a-l transpune în viaţă
prin propriile noastre forţe
şi prin propria voinţă.
Cinstim la această aniversare scumpă şi dragă nouă,
comuniştilor români, întregului popor,
pe primul revoluţionar al ţării,
gloriosul conducător al partidului şi statului nostru,
neobositul om al faptei,
cugetătorul de uriaşă cuprindere
care a dat ţării prima ei eră
de adevărată înflorire economică şi social-culturală,
Epoca NICOLAE CEAUŞESCU.

Din tot largul zării, spre inima ţării

În paginile acestui număr omagial, dedicat zilei de 26 ianuarie 1987, gînduri şi urări din toată ţara pentru conducătorul iubit

Constructorii sau puterea de a da chip celor mai cutezătoare proiecte
paginile 6–7

Boabe de aur pentru ziua de mîine
pagina 10

Politehnica bucureşteană relevă cu mîndrie şi recunoştinţă drumul afirmării şcolii româneşti
paginile 14–15

Biblioteca judeţeană
MUREŞ

Nume pentru o epocă glorioasă

La ziua de naștere a conducătorului partidului și al națiunii, omagiind cei peste 50 de ani de eroică luptă, de nepregetată jertfire de sine în slujba neamului și a revoluției, gîndurile și simțămintele noastre, ale tuturor fiilor acestui pămînt, se constituie în înalt prinos de dragoste și recunoștință, ca fervenți ai ideilor lui, ca neobosiți slujitori și străjeri ai gloriosului drum de nouă istorie conceput și trasat de el.

Noi, românii, am avut mulți și străluciți bărbați a căror viață ne-a rămas ca ardentă pildă a identificării cu o realitate inconfundabilă, țara, a căror operă ne-a rămas, peste vremuri, tulburătoare ca un memento, inspirîndu-ne și intraripîndu-ne lupta, truda și căutările. De la Mircea, Ștefan și Mihai la Vladimirescu și Iancu, de la Bălcescu la Cuza, urna istorică a poporului nostru conține un tezaur de oseminte și nume sacre, mărturisind semănătura de jertfe și vitejii din care veșnic, din vecie și pînă azi, a renăscut fără oprire țara, a rodit teafăr și înalt destinul ei. Viața și opera omului care dă sens și preț zilei noastre de azi au fost, din primele clipe, de o neșovăire a crezului, de o intensitate a pasiunii și o luciditate a dăruirii neatinse de nici unul dintre înaintași, figura lui detașîndu-se, în galeria marilor figuri ale neamului, unică și impresionantă ca și un pisc. O viață și o operă ce umplu pînă la desăvîrșire străvechiul ideal popular al cititorului de țară și de istorie, fierbinte în ideal ca și inima țării, tare și inflexibil în volburile istoriei ca și coloana vertebrală a ființei noastre, Carpații. El îi cuprinde, prin adîncimea și prin amploarea operei sale, pe toți cei care l-au precedat, sau, inversînd oceanul, toți cei care l-au precedat par a-l fi succesori, par că se trag din el. Într-o epocă mai scurtă decît cea a lui Mircea, Ștefan sau Brâncoveanu, într-o epocă pe care o numim, cum o va numi și istoria, cu numele său, s-a înfăptuit în deplinătatea lui, urcînd astăzi spre culmea desăvîrșirii, acel vis de măreție și slavă a României încercat cu spada de voievozi, profețit de învățați, hrănit cu sînge de generații de luptători pentru dreptate și libertate, rîvnit de suflarea românilor din toate zările și din toate timpurile.

Am avut șansa unor mari, străluciți bărbați, dar șansa aceasta, în momentele cruciale ale existenței noastre ca neam, ne-om făurit-o singuri, știind să optăm, știind să alegem la cîrma vremurilor acele personalități de excepție, acele personalități exponențiale ale nădejdilor și vrerilor noastre, capabile să-și asume istoria pentru sine și s-o transforme pentru popor. Așa s-a întîmplat în acele patetice și incandescente file de cronică impodobite cu chipurile lui Mircea, Ștefan și Mihai, așa s-a întîmplat în acel iunie 1965, cînd, la Congresul al IX-lea al partidului, într-un moment decisiv al destinului național, l-am investit cu suprema răspundere a acestui destin pe cel mai iubit fiu al neamului, pe cel mai necesar acelui istoric ceas și tuturor ceasurilor ce i-au urmat.

Pe acest om, partidul și poporul îl așteptau. Forțele vii ale națiunii, temerar și nesovăit avîntate pe drumul nou, dar izbindu-se nu o dată de bariere care blocau acest drum, uneori deturnîndu-l, așteptau ca niște idei și idealuri scumpe, de care-și legaseră rezolut existența, să iasă din scheme seci și din dogme coercitive, să capete cu pregnanță și adevăr întruparea faptei. Partidul, poporul și țara îl așteptau pe cîrmaciul care, netributar nimănui, tributar numai cauzei patriei și a revoluției, să elibereze și să fructifice — în folosul patriei și al revoluției — darurile și harurile unui pămînt ales, ale unei națiuni harnice și dinamice, apte de afirmare majoră. Îl așteptau pe revoluționarul și pe patriotul care, punînd deasupra oricăror elemente de conjunctură vrerea poporului asupra drumului și destinului său, să transforme această vrere în vrednicie și rodnicie istorică.

Pe acest om, partidul, poporul și țara îl cunoșteau. Cel care se născuse, printr-una din acele rare dar fericite și semnificative coincidențe ale istoriei, în anul Marii Uniri, al legitimării noastre ca națiune, se impusese, de la cea mai fragedă vîrstă, ca o conștiință vie a națiunii, a maselor ei truditoare, slujindu-le cu o dragoste, o devotiune, o fermitate care, așa cum se petrece cu fervenții marilor credințe, îi modificaseră însăși structura umană, conferindu-i o calitate nouă, unică, revoluționară, ridicată prin ani la prestigiul unui simbol. Toate marile evenimente ale ultimelor cinci decenii de frămîntată istorie românească l-au avut ca înflăcărat erou, neclintit de pe baricada asprelor bătălii împotriva exploatării de clasă, a barbariei fasciste, a atentatelor la interesele și independența țării, înfruntînd prigoana și riscurile supremelor încercări cu dîrzenia și curajul celui care-și făcuse din supremele încercări un mod permanent de viață, iar din lupta comunistă o profesie. Generator și conducător al energiilor tinere ale națiunii, comandant de frunte în strategia revoluției, a instaurării și consolidării puterii poporului, ridicînd la strălucire și ilustrînd cu geniu, prin toate actele sale, cele mai nobile însușiri ale neamului — legătura nestrămutată cu glia, forța demiurgică a muncii și a gîndirii, clarviziunea, polivalența, dăruirea generoasă, spiritul de dreptate și omenie —, alesul comuniștilor și al țării își cucerise înalta dragoste a acestora, numele său devenind tot mai mult un simbol încărcat cu întreaga iradiație a speranțelor noastre de viitor.

Cel ce am fost martorii acelui istoric moment — și toți, un întreg popor, l-am fost martori ! —, cei ce l-am dăruit căldura inimilor — și toți, un întreg popor, l-am dăruit-o ! — nu vom uita niciodată capacitatea cosmică de transfigurare a peisajului și a vieții pe care anul 1965 a avut-o în devenirea noastră. Stăm, practic, și vom sta întotdeauna, cît va dăinui acest pămînt, în prelungirea acelui moment, pe care l-am potențat mereu și mereu, prin fapte ce au legitimat și au întărit mandatul nestrămutatei noastre încrederi în alesul partidului și al națiunii. Trăim prin acest mandat, existăm prin el, ne împlinim prin el, inaugurînd etapa supremelor biruințe ale creației naționale, dînd o unică relevanță misiunii noastre în timp și destinului nostru în lume.

Am învățat, în acești denși și dinamici ani constructivi, o nouă măsură a timpului, socotit nu în lungime, ci în intensitate. Cînd o singură fabrică modernă, construită în cîteva sezoane, dă producția pe cîțiva ani a întregii branșe din România cea veche (asta, în cazul în care reperul comparativ există, în care branșa o existat !), ești obligat de fapte să reconsideri și anul, și ora, și secunda. Picătura de timp care se cheamă clipă se transformă, pe noul nostru cronometru socialist, într-o putere care destupă furtunile, face să gîlgîie țițeiul în erupții arteziene, transformă ape în magistrale ale luminii, naște propulsii sclare de energie echivalente cu însăși degajarea energiei din roca geologic împietrită a uraniului, modifică pămîntul, oamenii, devenind nu clipă, ci istorie. Am edificat, în această intensă, dar scurtă epocă, reprezentînd doar o clipă din timpul cel mare, etern al țării, o Românie care și-a sporit producția fabricilor și a uzinelor de peste 110 ori față de anul unu al revoluției (80 la sută din acest spor fiind fructul ultimelor două decenii !), care a cules astă-toamnă cea mai bogată recoltă de cereale din întreaga-i istorie, care a mutat în locuințe noi 82 la sută din populație ; am edificat o Românie care, într-o lume și într-un timp adînc zguduite de recesiuni și de crize, impune prin forța și armonia economiei sale moderne, prin ritmurile continui, statornice de înaintare, prin anvergura planurilor sale de dezvoltare, mereu mai ambițioase, dar mereu împlinite, și nu prin daruri căzute din cer, ci prin propriul efort. Un bilanț rodnic, cum este cel al acestor 22 de ani de nouă istorie românească, reprezintă însă doar partea materială, cea care măsoară în cifre gradul înalt al înfăptuirii țelului. Dar el destăinuie, în același timp, și un spirit, acel spirit nou, creator și dinamic, inaugurat de Congresul al IX-lea, acel spirit străin închistării, străin schemelor reci și seci, acel spirit de largă, totală deschidere a politicii românești spre realitățile vii, spre nevoile vii ale nației, acel spirit care a pătruns ca un val de aer proaspăt în toate celulele societății noastre, irigîndu-le cu tot mai puternice seve. Este spiritul care ne-a adus, pentru prima oară, avantajele unui timp deschis, prielnic hărniciei și cinstei, prielnic democrației reale, libertății reale, realei și efectivei participări a poporului la actul deciziei, prielnic omului și multilateralei lui dezvoltări — supremă cotă de ideal a întregului nostru demers economic și social.

Toată această operă, această magnifică operă, de neconceput cu 22 de ani în urmă, poartă în conștiința noastră, a tuturor, numele strălucitului ei inițiator și ctitor, al secretarului general al partidului, al președintelui României socialiste. Poartă numele omului care, lansînd ideea ce a schimbat fața și viața țării, a ostenit și osenește, ca nimeni altul, pe șantierul ideii, îmbogățind-o din mers, corectîndu-i efecte, cristalizîndu-i mereu noi și tefere străluciri, în strîns și fertil dialog cu țara, cu ziditorii noii noastre civilizații, luînd de la ei niște însușiri, niște haruri, niște virtuți, trecîndu-le prin focul mistuitoarei lui personalități, ridicîndu-le la supreme incandescențe și aruncîndu-le din nou în balanța construcției, cu o vigoare unică. Poartă numele omului care, de 22 de ani, duce pe umerii săi, cu o inegalabilă forță, marea povară a destinului național, deschizîndu-l către întemeieri altădată de nevisat. Ce daltă va sculpta acești umeri ? Ce daltă va surprinde încordarea bărbătească, efortul de smulgere — vezi Gigantul lui Paciurea ! — cu două mîini, cu dăruirea întregii ființe, a pămîntului românesc din niște mai vechi inerții, inerțiile umbrei, ale înapoierii, și de proiectare a lui cu fața spre soare, spre universal și spre viitor ?

Sub conducerea lui am ajuns să privim, pentru prima oară, spre universal și spre viitor. Sub conducerea lui am ajuns să privim lumea și veacul în care trăim nu de jos, nu umil, ci de la altitudinea frunții noastre, nimbată azi de un planetar prestigiu. Sub conducerea lui — și grație aceleiași viziuni noi, științifice, revoluționare asupra fenomenelor, pe care a imprimat-o muncii și vieții noastre — se petrece marele dialog pe care azi îl purtăm cu umanitatea, implicarea noastră majoră în însuși miezul de foc al problemelor ce-o confruntă. Nu o intenție deliberată de a ne ilustra, dar nici hazardul, ci ideile ce dau sens și rod existenței noastre — ideile păcii, ale concordiei și colaborării, ale independenței și suveranității, ale deplinei egalități în drepturi între toate popoarele, strălucit promovate de președintele României pe eșichierul politicii internaționale — ne-au implicat, într-adevăr, în acești ani, ca pe o marcantă prezență în zbuciumata viață a unei umanități al cărei ritm, mai intens ca oricînd, trece și prin noi, a cărei respirație, mai intens ca oricînd, o propulsăm. O propulsăm, de 22 de ani, prin marile noastre inițiative de pace, de dezarmare, prin soluțiile constructive pe care le aducem în înfruntarea de interese — deseori detonantă — dintre state și grupuri de state, prin politica noastră deschisă față de toate țările și popoarele, prin apelurile noastre, dublate de demersul faptic eficient, la rațiune și ordine, la salvgardarea civilizației și a vieții planetei. Sînt inițiative, apeluri, soluții care, prin ecoul lor vast, adunat din toate colțurile pămîntului, împlinesc un prestigiu — purtînd numele președintelui României — ale cărui nobile străluciri se revarsă asupra țării și fiecăruia dintre noi, umplîndu-ne inimile de mîndrie, de marea mîndrie, de a-i fi contemporani. Un prestigiu care, recent, și-a asumat o nouă dimensiune prin istorica inițiativă a președintelui, ratificată de voința plebiscitară a întregului nostru popor, de reducere cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, inițiativă-model a dorinței reale de pace, proclamată nu prin simple vorbe, ci cu evidența nedezmințită a faptei.

Numai un popor cu al nostru, care nu s-a tocmit niciodată la jertfe pentru liniștea sa și a celor de-o seamă cu el, care n-a răbdat niciodată jugul dictatului agresiv, indiferent cum s-a numit acest jug, indiferent cine a încercat să i-l pună pe grumaz, numai un popor ca al nostru, a cărui secular fraternizare cu suferința și cu umanitatea îngenuncheată de forțele întunericului și morții s-a ridicat azi la o calitate nouă, sub semnul umanismului socialist, poate găsi — o spunem fără infatuare, dar cu mîndrie legitimă — resursele de a trece, primul sau printre primii în lume, la fapte de temelie pentru construcția păcii. Numai un conducător ca al nostru, care s-a dedicat din adolescență luptei eroice împotriva fascismului, a războiului, a înfeudării popoarelor unor interese străine lor, făcînd din această luptă, ajunsă azi la apogeul marilor împliniri, o rațiune supremă a existenței sale, care l-a adus admirația omenirii, poate determina un nou curs al istoriei, simbolizîndu-l cu numele său.

La ziua de naștere, la sărbătorirea unei vieți închinată partidului și poporului, progresului național și construcției unei lumi mai bune, tovarășul Nicolae Ceaușescu este, în continuare, cel mai neobosit slujitor al ideilor și idealurilor care l-au luminat și i-au consacrat existența. Înflăcărați adepți ai acestor idei și idealuri, ai gîndirii sale cutezătoare și novatoare, sorbind mereu proaspete energii din pilda marilor sale fapte, toți fiii acestui pămînt, indiferent de naționalitate, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste, se unesc strîns în jurul lui, al gloriosului nostru partid, conștienți că — așa cum ne învață cîrmaciul — trăim un moment de vîrf, de strălucită împlinire istorică, dar și de noi, de complexe cerințe ale istoriei, de covîrșitoare răspunderi față de soarta țării, față de locul ei în lume, față de viața noastră și a copiilor noștri. Marile sarcini ale zilei noastre de azi și de mîine, vizînd intrarea României, în anul de culme al cincinalului pe care-l străbatem, într-un stadiu istoric nou, cel de țară socialistă cu dezvoltare economică medie, cu un standard de viață și cu un nivel de civilizație de o calitate superioară, impun, mai mult ca oricînd, intensificarea creației naționale, a efortului propriu, impun o mai intimă racordare a acestui efort la cucerirea de ultimă oră a științei, a tehnicii, a cunoașterii. În lumina acestui comandament, investit de secretarul general al partidului cu rolul de ineluctabilă lege a devenirii noastre, pe liniile de sens și de forță decise de Congresul al XIII-lea, asistăm, în industrie, la o nouă revoluție tehnică, tehnologică, asistăm, în bătălia pîinii, la adîncirea noii revoluții agrare, asistăm, practic, la o nouă revoluție de dezvoltare a societății noastre, care pretinde — așa cum ne arată cîrmaciul — deplina afirmare a spiritului revoluționar al omului noii epoci, ca mod superior de înțelegere, și mai cu seamă de acțiune, în confruntarea sa cu obiectivele viitorului.

Exemplul eforturilor ce ne așteaptă ni-l dă, ca întotdeauna, Eroul partidului și al neamului :

„Asigur partidul și poporul nostru — spunea, la Congresul al XIII-lea, conducătorul — că și în viitor — ca și pînă acum — voi face totul pentru a răspunde încrederii ce mi s-a acordat, că voi acționa cu întreaga fermitate, cu toate forțele, în vederea înfăptuirii hotărîrilor congresului nostru, a Programului partidului, pentru asigurarea ridicării poporului, a patriei noastre, pe noi culmi de progres și civilizație, pentru întărirea continuă a independenței și suveranității României socialiste !"

Sîntem lîngă el, îl urmăm !

ILIE PURCARU ■

PARTIDUL • CEAUȘESCU • ROMÂNIA

Spre slava ta, iubită Românie

Înalță-te cuvînt nepieritor
ca o COLUMNĂ vie, arzătoare
în EPOCA de AUR și de zbor
a României noastre, muncitoare
și du OMAGIUL țării din CARPAȚI
Bărbatului ales spre-a ne conduce
pe drumul biruinței angajați
sub tricolorul țării ce străluce !

El ne-a-nvățat iubirea de popor
și dragostea de glie și de muncă
cum să trăim visînd în viitor
cum să slujim a Patriei poruncă !
El ne-a-nvățat trecutul să-l cinstim
și pe strămoși cum să-i păstrăm în vatră
în țara-n care oameni construim
și ne zidim iubirile în piatră !

El ne-a-nvățat mîndria de a fi
stăpîni pe tot ce mintea plăsmuiește
cum verbul a iubi și a munci
înseamnă, a clădi, pe românește !

Să fie deci CUVÎNTUL de fapte purtător
și Numele să-i poarte înalt, în veșnicie
Trăiască CEAUȘESCU, — iubit CONDUCĂTOR
spre slava Ta, de-a pururi, iubită ROMÂNIE.

ANTON STANCIU ■

Trup din trupul clasei muncitoare, întruparea crezului, voinței și înțelepciunii unui întreg popor

Ctitor și vizionar al României moderne

Întru nemurire

Noi dăinuim aici de cînd Carpații
Precum Carpații toate le-am învins,
Nicicînd credința noastră nu s-a stins
Și am trăit pe-acest tărîm ca frații.

Culorile ce-n suflet le purtăm
Roșie, galbenă, albastră
Sînt mărturie vie c-am fost și că durăm
De veacuri întru nemurirea noastră

Și veșnicim o țară prin marele Bărbat
În tihnă și-n deplină libertate
Fie-ne-n Cetate glasul ascultat :
Mulți ani, viață lungă, sănătate !

VIOREL VARGA ■

Celor de mîine

Legămînt viguros glia naște,
între noi rădăcini sigure,
rod să dăm viitorului,
trăinicie luminii.

Într-un glas să unim
toate iubirile lumii,
pace pămîntului frămîntat
la ceas de speranță unanimă.

Toți într-o singură nădejde de viață
pentru bucuria celor de mîine
vibrantul mesaj al Celui
mai iubit fiu al poporului.

El, Ceaușescu, întîiul care
a făcut pasul spre fericirea
acestui pămînt eliberat
de război și de arme.

FLORENTIN PALAGHIA ■

Ocrotitor și îndrumător al tinerei generații

Din tot largul zării, spre inima țării

De veghe lîngă liniștea casei părintești

Gîndul unei mame cu 10 copii, care cresc ca 10 stîlpi pentru casa țării, se îndreaptă astăzi spre inima caldă și generoasă a celui care este părintele tuturor copiilor României și care mulțește neostoit și se jertfește pentru viitorul acestora. Eu sînt „Mama Danciu", cum mi se spune aici, în orașul Satu Mare și am avut cinstea să vă întîmpin, după datina străbună, cu pîine și sare, la recenta vizită pe care ați întreprins-o, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, pe meleagurile sorneșene. Sînt una din mamele din România care ar vrea să vă depună în prag, de ziua dumneavoastră, zi de sărbătoare pentru țară, omagiul cel mai fierbinte pentru viața fericită și copilăria fără griji a copiilor cărora le-a dat viață. De fapt, să vă depun 10 buchete de gînduri de bine și de mulțumiri adînci ale fiilor mei. Să vă spun, ca să vă bucure, că, în casa mea, în fiecare dimineață, răsar 10 sori cu o sumedenie de raze ce zboară ca ciocîrliile către speranțe, vise și împliniri, ce nu va putea să le frîngă nimeni, atîta vreme cît la cîrma țării se află cîrmaciul care ne poartă corabia, cu înțelepciune, și priceperе spre țărmuri sigure de libertate, prosperitate și pace. Vă asigurăm, eu și soțul meu, Ioan Danciu, muncitor la Întreprinderea de utilaj minier Satu Mare, că îi creștem așa cum se cuvine, așa cum ne îndemnați mereu, ca oameni de nădejde ai țării, i-am învățat de mici, odată cu cuvîntul mamă, odată cu cuvîntul patrie, adevărul că, lîngă liniștea casei noastre părintești vegheați dumneavoastră, secretarul general al partidului, omul hărăzit de istorie pentru ca un popor harnic să prospere pe măsura hărniciei sale. Ei știu — de la prislea ce merge în grupa mare la grădiniță, la cei mai mare, din clasa a XII-a —, că școlile noi, și bine dotate în care învață, taberele în care se duc verile, toată copilăria lor luminoasă, ca și faptul că, în familie, tuturora, nu le lipsește nimic, că lunar, alocațiile de stat pe care le primim pentru ei se ridică la mii de lei, se datorează dreptei cumpăniri și acțiunii generoase a secretarului general al partidului pentru ocrotirea copiilor, pentru creșterea și educarea lor. Vă asigurăm că îi creștem drepți și cinstiți, cu dragoste de țară și de partid, în cultul și respectul muncii, dar și cu ochii deschiși spre realitățile țării, spre cunoașterea dezvoltării la care a ajuns, grație politicii partidului, politică a inițiativelor secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducător devotat, de țară, neobosit și cutezător, pe care o Lume îl respectă, făcînd întreg poporul român cunoscut și respectat.

Zece inimi, azi de copii, mîine de părinți, vor duce mai departe imaginea acestui erou al neamului nostru, așa cum și noi, părinții lor le-am povestit și insuflat dragoste și mîndrie pentru faptele cele mari ale eroilor din trecutul poporului român. Zece inimi de copii, vă urează din toată puterea și cu toată puritatea vîrstei lor „La mulți ani, mult iubite conducător!"

MARIA DANCIU
mamă eroină

În două decenii, altă comună

Chiar dacă nu este una din cele mai mari comune ale județului Constanța, Siliștea e mîndră de isprăvile sale, de rezultatele obținute în competiție cu ea însăși, dar și cu celelalte comune ale județului și ale țării. În Epoca Nicolae Ceaușescu, comuna Siliștea, alcătuită și din satele Tortomanu și Țepeș Vodă și-a schimbat nu numai înfățișarea, dar și rolul în economia județului, iar condițiile de viață ale oamenilor au suferit o schimbare radicală. În cele mai multe familii găsești toate aparatele casnice moderne, mulți oameni și-au construit case noi, șoseaua principală a comunei a fost asfaltată și în acești ani la Siliștea a fost construit un magazin nou, iar la Tortomanu se află în curs de construcție un supermagazin. La Tortomanu au fost ridicate două blocuri cu apartamente moderne pentru specialiștii comunei, o cantină nouă, iar școlii noastre i-a fost adăugată prima treaptă de liceu. În acești ani de dezvoltare intensivă a agriculturii, comuna noastră și-a cîștigat un loc de frunte în bătălia pentru înfăptuirea noii revoluții agrare. Asociația economică intercooperatistă din Tortomanu are acum o modernă îngrășătorie de taurine iar I.A.S. Tortomanu se află între primele unități ale județului. Vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la fermele I.A.S.-ului nostru s-au constituit în prilejuri de aleasă și sinceră bucurie de a-l avea în mijlocul nostru pe strategul României moderne, pe omul clarvăzător care conduce destinele patriei, cel care a conceput dezvoltarea țării și implicit a comunei noastre. Din indicațiile primite de la tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitelor efectuate la ferma 3 vegetală și la complexul de îngrășare a taurinelor am făcut un adevărat program de muncă, devenit temelia tuturor realizărilor noastre din ultimii ani. Încă de atunci tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a prezentat cadrul de înfăptuire a noii revoluții agrare, căile prin care putem ajunge între fruntașii și campionii recoltelor, spre a ne așeza numele între „Eroii noii revoluții agrare". Eu, ca mecanizator mai „vechi", pentru că de 14 ani ar numai pămîntul comunei Siliștea, deși am numai 32 de ani, în numele meu și al familiei mele, al tuturor tinerilor din organizația de tineret a comunei țin să-i urez președintelui țării multă sănătate și viață îndelungată, spre binele țării, al nostru al tuturor, spre a ne conduce pe mai departe spre culmile dezvoltării.

VASILE STOICA
mecanizator
secretarul comitetului U.T.C.
din comuna Siliștea,
jud. Constanța

A construi înseamnă a învinge

Studenții și cadrele didactice, alături de marele detașament al constructorilor, de întregul popor, trăiesc momente de înălțătoare mîndrie patriotică, de profundă satisfacție profesională pentru faptul că, în ultimele două decenii am fost martorii celei mai fertile epoci din istoria milenară a țării. Iar în domeniul construcțiilor, unde poate mai mult decît în alte domenii, prefacerile revoluționare sînt mai evidente. Cînd afirmăm acest lucru, ne gîndim că uriașul salt calitativ poate fi exemplificat nu numai prin construcții unicat cum ar fi Canalul Dunăre-Marea Neagră, Transfăgărășanul, Metroul sau ample amenajări hidrotehnice ci mai ales cu realizările obținute în domeniul construcțiilor civile, industriale și agricole care au revoluționat geografia economică a țării și care aduc o contribuție deosebită la îmbunătățirea radicală a condițiilor de muncă și viață ale întregului popor.

Beneficiind de îndrumarea permanentă a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, condus cu înaltă competență de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent savant și personalitate de înalt prestigiu științific internațional, întregul potențial de creație tehnică și inginerească al institutului nostru se află angajat în acțiunea pentru perfecționarea organizării și modernizării producției, pentru creșterea contribuției cercetării științifice și a învățămîntului la creșterea eficienței și competitivității economiei noastre naționale. Institutul nostru, împreună cu institutele de cercetare și proiectare a elaborat noi soluții constructive și proiecte tip îmbunătățite, tehnici și tehnologii moderne de execuție, sisteme perfecționate de mecanizare, urmărindu-se transpunerea în viață a sarcinilor privind creșterea mai accentuată a productivității muncii, reducerea costului construcțiilor, a consumurilor de materiale, energie și combustibili, ridicarea calității și creșterea fiabilității construcțiilor.

Reprezentînd un institut care prin natura preocupărilor sale relevă, în modul cel mai elocvent, vocația pașnică a poporului român, vocația de creator a unor obiective care să dăinuie peste timp, ne alăturăm, din toată inima, manifestîndu-ne totala adeziune față de politica de pace a președintelui României, politică fermă consacrată înfăptuirii dezarmării, pentru asigurarea păcii și securității. În acest spirit ce animă pe toți slujitorii școlii românești, ne angajăm solemn de a nu precupeți nici un efort pentru a transpune în viață politica internă și externă a partidului, pentru a spori contribuția învățămîntului românesc de construcții la progresul multilateral al scumpei noastre patrii, România socialistă.

Conștienți că mai avem mult de muncit pe drumul perfecționării întregului proces de învățămînt, pentru integrarea sa deplină în marele efort constructiv al națiunii, vom face totul pentru a ridica necontenit nivelul de pregătire profesională a viitorilor specialiști, pentru a-i înarma cu cele mai noi cuceriri ale geniului uman pentru a-i educa în spiritul devotamentului revoluționar și patriotic, astfel încît să dăm țării specialiști competenți, hotărîți să acționeze cu înaltă exigență, răspundere și abnegație pe frontul edificării socialismului și comunismului în țara noastră.

Încheiem, alăturîndu-ne întregului nostru popor care, în aceste zile, urează din toată inima conducătorului iubit un călduros „la mulți ani", exprimîndu-și deopotrivă marea sa gratitudine pentru munca eroică, clarviziunea, dăruirea prin care primul bărbat al țării a asigurat și garantează triumful binelui, progresului și adevărului pe pămîntul României.

Prof. dr. ing.
FLOREA CHIRIAC
rectorul Institutului
de Construcții București

Izvorul prefacerilor

Îmi este ușor dar și foarte greu să vorbesc despre comuna în care lucrez, să-i compun o carte de vizită actuală. Și asta pentru că schimbările petrecute aici în ultimele două decenii au intrat deja în obișnuința izvoranilor, fac parte din viața lor — iar pentru a le identifica aceste bune acea distanță critică de la care lucrurile se văd mai bine și nu mai trebuie un efort de rememorare a ceea ce reprezenta comuna Izvoru înainte de 1965. Era o comună nu numai la marginea județului ci și a civilizației, așa spune, în care numai cadrul natural deosebit de pitoresc pentru o zonă de cîmpie — lunca Teleormanului, pădurile și foarte multele izvoare cu apă — purta semnele unei aszări cu persopalitate. Agricultură se făcea cît permitea secetă devastatoare an de an, și de aceea oamenii preferau să lucreze în altă parte la Pitești sau Alexandria aflate la distanțe rare egale. Printre puținele lucruri cu care ne mîndream era că de Izvoru amintea Rebreanu, în „Răscoala" acțiunea romanului petrecîndu-se nu întîmplător prin împrejurimea acestor locuri.

Acum se pot spune foarte multe despre comuna noastră. Încercînd să sintetizez, este vorba de pași repezi pe care i-a făcut pe calea modernizării și urbanizării de apariția unor noi unități sociale și economice de viață intensă și complexă pe care o trăiește polarizînd atenția și rezultatele și activitatea întregii zone din această parte sudică a județului. S-a construit o școală nouă (pe ruinele uneia ce datnuia din 1935) și s-a modernizat cea dată s-a consolidat C.A.P.-ul înființat în 1959 (și care a obținut anul trecut cele mai mari producții de porumb și floarea-soarelui din istoria comunei) s-a diversificat și modernizat asistența medicală (un spital, un dispensar și o farmacie), vechile prăvălii din niște case particulare sînt suplinite de un magazin modern, comuna s-a electrificat și radioficat în întregime, s-a creat un oficiu poștal — și-aș mai putea continua enumerarea unor astfel de lucruri. Dar nu precizarea tuturor realizărilor noastre mi se pare importantă aici ci mai degrabă o facilitățile care le-au făcut posibile. Am dat atenție pămîntului arabil — peste 6 000 ha — și-am devenit o comună fruntașă în agricultură, dovadă fiind înființarea aici a unui puternic C.U.A.S.C. : am dat atenție lucrii mănoase a Teleormanului — și de la 30 ha cu legume cîte erau în 1964, avem astăzi un veritabil bazin legumicol, cu peste 200 ha, inclusiv în solarii și sere — „pivotul" de muncă al unei asociații economice intercooperatiste cu sediul la Izvoru : am acordat atenție apei — și vechile izvoare au devenit o veritabilă salbă de fîntîni arteziene, de unde apa ajunge pe ogoarele irigate dar și, printr-o rețea de conducte în continuă extindere, în casele oamenilor : am acordat mai multă atenție rîului și-am putut descoperi că la Izvoru, apa Teleormanului e este mai bună ca la munte, înființînd aici cea mai sudică păstrăvărie cu 17 bazine, inclusiv de puieți pentru celebra păstrăvărie de la Oești : am acordat mai multă atenție pădurii, vreo 400 ha, putînd cultiva astfel și duzi (pentru o fermă sericicolă ce a dat anul trecut aproape 10 000 kg gogoși de mătase), răchită (50 ha) și chiar coacăz : am dat atenție păsunilor — și zootehnia comunei s-a dezvoltat vertiginos, înființînd chiar și o asociație economică intercooperatistă pentru creșterea bovinelor (3000 de capete numai aici, pe lîngă cele existente în gospodăriile populației) : am dat atenție recoltelor noastre și-am „pus pe picioare" morile și o bază de recepție : ne preocupă problemele energiei, și pe lîngă țițeiul scos din subsolul comunei au apărut la noi și primele patru instalații de biogaz.

Sînt bucuros și onorat că mi s-a dat posibilitatea să spun aceste cîteva cuvinte despre fața nouă a comunei noastre pentru că tot ce am realizat noi aici, se leagă de anii cei mai rodnici și mai gloriosi din întreaga istorie a patriei, anii care comun ceea ce poporul nostru numește, cu îndreptățită mîndrie patriotică Epoca Nicolae Ceaușescu. De aceea, folosesc prilejul care mi s-a dat pentru a adresa iubitului conducător al partidului și statului nostru, celui mai bun fiu al poporului român ctitorului vizionar al României moderne tovarășul Nicolae Ceaușescu, cele mai calde urări de sănătate putere de muncă și viață lungă întru binele țării și fericirea poporului urări prin care izvoranii locuitorii acestei frumoase comune argeșene se alătură glasului unanim al națiunii noastre ce omagiază în aceste zile aniversarea unei vieți nobile și a unei activități revoluționare glorioase.

VASILE STRETENIE
secretar al Biroului Executiv
al Consiliului Popular
din com. IZVORU, jud. Argeș

Știința românească în cei mai fertili ani

În anii de referință ai Epocii Nicolae Ceaușescu școala superioară românească, întreaga activitate de cercetare științifică au cunoscut o înflorire fără precedent. Rememorînd doar cîteva stadii în acest proces amplu, atît de cuprinzător, obținem un tablou dinamic, în continuă transformare. De la micile colective de cercetare, de la universitățile cu dotări modeste, s-a ajuns la institute de cercetare înzestrate cu cadre de elită și echipamente la cele mai ridicate cote ale exigenței. În felul acesta, celebrul adagiu al lui Francis Bacon, „știința înseamnă putere", a devenit realitate de fapt, știința transformîndu-se într-o veritabilă forță de producție. Ea a fost ridicată conform strategiei promovate de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, la rangul de politică de stat. În felul acesta, revoluției științifice și tehnice din țara noastră i-a revenit un rol de maximă importanță în crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, a devenit o parte organică și esențială a eforturilor creatoare ale poporului român de ridicare a României într-o perioadă scurtă la nivelul țărilor dezvoltate.

Evident, ca dascăl și cercetător, nu pot să nu reamintesc în aceste momente solemne prilejuite de aniversarea celui mai iubit fiu al poporului nostru, momente ce ne îndeamnă de fiecare dată la emoționante reevaluări istorice — nu pot să nu revin, zic eam, la importanta pe care o deține în acest larg context laborioasa conlucrare dintre învățămînt, cercetare și producție, idee-program născută din gîndul și la inițiativa nemijlocită a ctitorului României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Avantajele s-au dovedit multiple și de nepreținut atît în ceea ce privește finalitatea acestui efort conjugat, cît și prin obținerea, pe fiecare domeniu în parte, a unor cîștiguri certe. În facultăți și institute cercetarea nu s-a mai mărginit la simpla acumulare de cunoștințe și experiență, de stabilirea unor teorii și legi mai mult cu scop în sine, ci i s-a oferit prilejul de a participa efectiv la accelerarea vitezei de parcurgere a ciclului cercetare, proiectare, producție. Studentul, el însuși, a devenit un pion al investigațiilor de avangardă, legat nemijlocit de necesitățile de producție. În același timp, institutele de diverse profiluri beneficiază de cunoștințele, de soluțiile novatoare ale universitarilor, iar aceștia din urmă de ajutorul material și experiența cercetătorilor. Creativitatea, originalitatea au cunoscut pe această cale o dezvoltare fără precedent spre folosul colectivelor angajate direct în producerea de bunuri materiale. Dar trăim un moment al devenirii noastre istorice în care nu mai avem timp să ne ocupăm ci, așa cum ne recomandă tovarășul Nicolae Ceaușescu, **sîntem chemați să atingem vîrfurile și să mergem mai departe.** Această deviză-cerință și ideo-datorie va trebui să ne însoțească și să mobilizeze toate colectivele de creație, pe toți cei ce lucrează în laboratoare ale inteligenței, muncitori, ingineri, cercetători, dascăli, academicieni.

Pentru noi toți, viitorul reprezintă o certitudine. El se va naște pe trunchiul solid al prezentului, prin forța și clarviziunea unui partid în fruntea căruia se află bărbatul și comunistul de omenie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul ce întruchipează atît de plenar aspirațiile și crezul nostru comun cel scris care s-a înscris în nobila noastră datină de a ne cinsti conștiința și țara și tot sufletul viață lungă, sănătate și putere de muncă.

Prof. dr. doc.
TRAIAN SĂLĂGEAN
Membru corespondent
al Academiei R. S. România

Erou între eroi. Visînd, luptînd, Lumină nouă ţara s-o cuprindă

(Poem la Ziua Eroului)

Porţile de Fier II, final de epopee

Prima turbină de 28 MW a Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier II, de pe Ostrovul Mare, a început să se rotească la începutul anilor 1984.—1985. Evenimentul coincidea cu aniversarea a 7 ani de la debutul marii construcţii, operă a colaborării româno-iugoslave, inaugurată la 3 decembrie 1977, în prezenţa preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a preşedintelui ţării vecine. O placă memorială montată aici, pe Ostrov, o alta montată dincolo, pe malul sîrbesc al Dunării, fixează pentru viitorime acea clipă a începuturilor uneia din cele mai impozante citadele energetice de pe continent şi din lume.

La ceasul de faţă se montează a opta turbină — ultima. Sîntem în plină numărătoare înversă, peste puţin hidroagregatul va fi cuplat la sistemul de energie al ţării, marcînd finalul, gloriosul final al marii epopei constructive începute acum 10 ani.

Un început care, în fapt, continua, ridicînd la ample dimensiuni geografice o operă de captare şi de îmblînzire a fluviului cum fluviul încă nu mai văzuse. După hidrocentrala Porţilor de Fier I, de la Gura Văii, cea mai mare din Europa de mijloc şi de apus, noua cetate a energiei, amplasată la 80 km în aval, unde nu mai sînt munţi, nu mai sînt „Porţi de Fier" între ei şi Dunăre, păstrează, simbolic, acelaşi nume, cele două construcţii legîndu-se, intenţional, şi prin toponomastică, ele putîndu-se citi pe firul apelor în suită, ca inseparabile părţi ale unui impresionant întreg. Coada lacului de acumulare al barajelor deversoare (două la număr) ale Porţilor de Fier II atinge barajul Porţilor I, noua oglindă fluidă întîlnindu-se astfel cu cealaltă, cu lacul primelor Porţi, într-o Dunăre ce devine mare. O mare ce ţîşneşte din vrana Cazanelor, umplînd pînă de ţărînă şi cer a cîmpiei româno-sîrbe. Centrala electrică românească a Porţilor II, cu o putere instalată finală de 224 MW, preia o parte din sarcinile primelor Porţi, obţinîndu-se astfel o strînsă gospodărire a energiilor fluviului. Debitele mari ale acestuia favorizează Porţile I, cele scăzute Porţile II (cele dintîi convin turbinelor „Kaplan", cu care e înzestrată cetatea de la Gura Văii, celelalte turbinelor „Bulb" ale cetăţii din Ostrov), astfel că, pe ansamblu, sarcina energetică încredinţată Dunării e atinsă. „Porţile", deci, îşi unesc destinul, supunîndu-şi forţele, la modul ideal, unei simple şi unice apăsări pe buton. E o relevantă trăsătură a operei, de excepţional preţ economic, nu însă şi o trăsătură de excepţie, ci una definitorie pentru întreaga noastră construcţie energetică. Căci, extinzînd ecuaţia „Porţilor", introducînd în ea şi alţi termeni — Lotrul, Oltul, Someşul, Sebeşul, Siretul, Riul Mare etc. —, obţinem, sub denumirea de „sistem hidroenergetic naţional", un adevărat sistem de gospodărire şi de fructificare a apelor ţării, suprapus sistemului hidrografic şi răspunzînd, ca şi un sistem nervos, unei singure comenzi. Insistenţa cu care, încă din 1965, anul Congresului al IX-lea şi anul declanşării masive a bătăliei pentru supunerea Dunării, secretarul general al partidului s-a oprit, mereu şi mereu, asupra bazei energetice naţionale, a problemelor dezvoltării ei, ca vitală resursă a forţei ţării, capătă, iată, încoronarea unei realităţi vaste cît însăşi ţara, reverberînd din castelul solar al Carpaţilor, sediul apelor şi al luminilor încuiate în ele, pînă în ampla cutie de rezonanţă a fluviului.

E o insulă patetică acest Ostrov Mare, care nu-i tocmai mare (17 km lungime, cam vreo 3 lăţimea medie), dar care, prin construcţiile şi prin instalaţiile sale, prin giganticele-i suprastructuri de beton şi oţel ce-l înalţă cu zeci de metri deasupra apelor, pare un fabulos transatlantic încă în plin montaj, care acuşi-acuşi, îţi zici, o va porni huruind peste undele Dunării — mare, larg desfăşurate sub zări, prea strîmte totuşi ca să-l încapă. E o insulă patetică, sediul unei patetice bătălii cu valurile, cu timpul, cu rocile, cu, mai cu seamă, exigenţele unei creaţii de vîrf, ce n-a admis, îndelungul anilor, decît rigoarea maximă, calitatea maximă. Peste 10 000 de constructori şi de montori au purtat această patetică bătălie, alte zeci de mii de oameni din toată ţara, de la Bucureşti la Craiova şi de la Reşiţa la Galaţi, le-au făurit redutabile arme, maşini şi tehnici de extremă eficienţă, sute şi sute de specialişti — proiectanţi, geologi, hidrologi, energeticieni — au desfăşurat, deschizîndu-le drumul, o uriaşă forţă gîndită şi spulberînd-o. E singura mişcare de pe Ostrov, în rest totul doarme, parcă încremenit într-un fel de somnie cosmică, de somn galactic, între zăpezile terţiare şi cerul ce conţine tot fluviu. Epopeea construcţiei, practic, s-a isprăvit, eroii ei au plecat, puţini rămaşi nu se văd. Ca să-i descoperi pe aceşti puţini, pe monjorii hidroagregatului nr. 8, trebuie să cobori sub pămînt, la zeci de metri dedesubtul Dunării, în „casa turbinelor", care încheie ultimul cerc, poate cel mai pretenţios, din spirala unei construcţii de extremă pretenţie, monument de gîndire tehnică şi de artă al unei epoci monumentale.

Care a fost cel mai important moment din istoria construcţiei ? Mihai Taloescu, secretarul Comitetului de partid (pe care-l întîlnim în colonia constructorilor, de-acum a energeticienilor, un mic oraş de case-vile, da, chiar un oraş, fără nimic din aerul unui bivuac de campanie, un oraş cu clădiri de zid, toate mari, cu etaj şi cu frumoase scări exterioare), nu se decide pe care să-l aleagă. Toate l se par la fel de covîrşitoare. Şi acel martie 1981, cînd Dunărea, atingînd cel mai mare debit din ultima sută de ani (aproape 16 000 de metri cubi pe secundă !), a solicitat eforturi excepţionale pentru constrîngerea ei în tiparul decis de om. Şi acel iulie, 3 iulie 1981, cînd secretarul general al partidului, cititorul nostru cetăţi a Dunării, prezent în mijlocul zidirilor ei, le-a luminat acestora noi orizonturi de muncă şi de creaţie, insuflîndu-le bărbătească încredere în puterile lor. Şi acel sumbru ianuarie '83, cu gerurile sale de minus 25 de grade şi cu o Dunăre coborîtă, de data asta, la debite de minuscul riu (cele mai mici din ultima sută de ani !). Şi acel august '84, cînd a fost gata barajul de pe braţul sting al Dunării, şi acel 8 decembrie din acelaşi an, cînd a debutat navigaţia prin ecluza românească, şi acea zi din ajunul Congresului al XIII-lea al partidului, cînd s-a încheiat cea de-a doua fază a închiderii fluviului, apele fiind dirijate pe o nouă albie, şi acea noapte a Revelionului '85, cînd prima turbină a început să fabrice energie... Iar acum, măsurabil în zile, ultimul mare efort, pus pisc peste atîtea eforturi mari, un efort care, încununînd eroica epopee, te catapultează parcă mai presus de sol, transportînd subit, printr-un schimb fulgerător de planuri, cerul sub tine, sub pămînt.

Coborîm sub pămînt, în interiorul turbinei nr. 8, în care asamblarea cu pintecul unui transatlantic este deplină. Maşinării complicate, sofisticate, strălucind de parcă acum o clipă ar fi fost lustruite cu piele de căprioară, undeva, sus, mugetul valurilor biciuite de viscol, neauzit de noi, stîrnind însă imaginaţia, lîngă noi tineri în salopete proaspete, dirijaţi de un „miciman" cu înfăţişare severă, cu trăsături puternic marcate, doar pipa îi mai lipseşte ca să juri că-l un bătrîn lup de Dunăre. Maistrul principal Aurel Mîndrescu a avut de-a face, la viaţa lui, şi cu Dunărea (Porţile de Fier I, acum Porţile de Fier II), şi cu afluenţii ei (Oltul), şi cu afluenţii afluenţilor, (Lotrul, Bistriţa, Argeşul), pe care a montat peste 30 de turbine. Aici, la Porţile II, e de la prima turbină, al cărei montaj a durat vreo 11 luni şi jumătate. Montajul turbinei nr. 7 a însemnat, în timp, cu 82 la sută mai puţin, meşterii ei, ca toţi constructorii Porţilor II, lucrînd nu numai sub presiunea apelor (oare cît o fi ea aici, în „casa turbinelor" ?), ci şi a timpului, mai cu seamă, a timpului, dictat de nevoia de energie a ţării. Maistrul principal Aurel Mîndrescu e, astfel, nu numai o imagine vie a energeticii româneşti în punctele ei de referinţă, dar şi o imagine vie a dinamicii ei, mereu sulfoare prin ani. Omul ne contrazice, amintindu-ne că această imagine e infinit mai cuprinzătoare (numai hidrocentralele în construcţie sînt, după socotelile lui, aproape 50 !), cu ritmuri în continuă escaladare de trepte. Rupe apoi (dar numai aparent, după cum vom vedea) firul gîndului, ca să ne povestească despre o convorbire a lui cu un gazetar dintr-o altă ţară, convorbire purtată aici, pe Dunărea-şantier al energiei româneşti. Este ciudat, i-a zis acel gazetar, cum ţări mici sau mijlocii ca România vor să facă „big science", „big construction", „big industrial development", asumîndu-şi poveri ce le încovoaie umerii. Nu interesează, continuă maistrul, ce i-a răspuns el atunci (i-a zis, între altele, că nu înţelege de ce acest „big", acest „mare", trebuie să fie doar apanajul suprafeţelor geografice sau al densităţii de automobile pe kilometru pătrat), dar s-ar putea ca în clipa de faţă acel gazetar de departe să ne aplaude. O politică energetică responsabilă şi vizionară, strălucit concepută şi consecvent pusă în operă de cîrmaciul destinului naţional, limitează la noi din efectele crizei planetare a energiei, care alurea fac ravagii, chiar dacă, trăitori fiind pe această planetă, nu putem fi cruţaţi de aceste efecte. Dacă n-ar fi, încheie maistrul, decît aceste Porţi de Fier, aceste citadele de forţă cum puţine pe lume sînt, şi tot am fi avut de ce să numim Epoca Nicolae Ceauşescu o epocă, în înţelesul cel mai înalt al cuvîntului.

La zeci de metri sub Dunăre, maistrul Aurel Mîndrescu şi tovarăşii lui, dau zor, în aceste zile în care ţara îşi sărbătoreşte Eroul, la înfăptuirea cuvîntului său, scriind finalul marii epopei a bătăliei cu fluviul.

Afară, la zi, într-un donjon de oţel şi beton ridicat la zeci de metri deasupra apelor, dispecerul de serviciu supraveghează, în faţa pupitrului de comandă, pulsaţia energiei născute din fluviu în arterele vieţii şi forţei noastre.

ILIE PURCARU ■

CONSTRUCTORII

sau puterea de a da chip celor mai cutezătoare proiecte

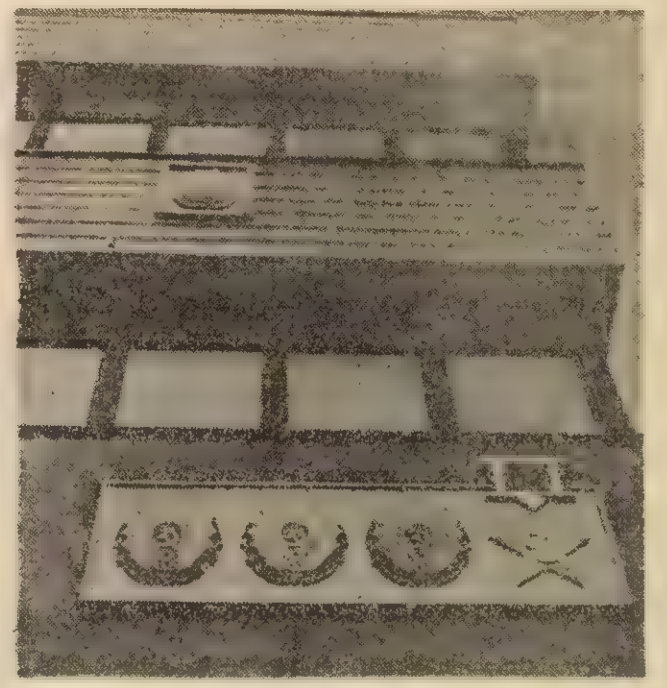

Constructorii spațiilor noastre de liniște și de bucurii, ale locurilor de muncă pentru împlinirea personalității și prosperitatea țării, dacă ar trece dimineața spre lucru, cu uneltele specifice, i-am recunoaște dintr-o mie. Așa-i salutăm recunoscători, cînd ne mutăm, în grad, cînd îi vedem pe schele stăpînind, ca niște acrobați, înălțimile, cînd desfășoară, cu îndrăzneală și multă știință, planuri încărcate de binele comun.

O lume clădită de o întreagă... lume printre care mă însinuez astăzi cu respectul datorat de cel care folosește cuvîntul ca să-și fixeze elanul interior. Mă tem că nu voi fi în stare să găsesc cuvintele cele mai potrivite pentru destoinicia, puterea de muncă, inteligența, creativitatea Centralei de construcții industriale — Antrepriza generală, cu sediul în București și cu o mare cuprindere de șantiere în țară.

Acești constructori care sînt mai observați iarna, cînd lumea se ascunde prin case și ei stau în schimburi prelungite în ger, au în biografiile lor o parte din România nouă, strălucit cititorilă de ilustrul conducător al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Geografie la zi...

Mi se oferă o fișă de activitate care nu este întocmită alfabetic sau cronologic, nu respectă nici importanța construcțiilor. Este spusă dintr-o răsuflare și o preiau la fel.

„Centrala nucleară de la Cernavodă, platforma industrială din Giurgiu, Combinatul petrochimic din Slobozia, Fabrica de cărămizi refractare din Comarnic, platforma aviatorilor de la Băneasă, dezvoltarea Uzinelor Republica, Platforma electronicii de la Pipera, Institutul politehnic, cartiere de locuințe (numai o scurtă perioadă), aripa nouă a Spitalului Fundeni, Platforma Militari, stațiile de metrou Pieptănari, Unirii I și II (în lucru cea de la Universitate și cea din Aviatorilor), pasaje subterane, regularizarea apelor riului Buzău, stația de epurare de la Glina (element de bază în schimbarea aspectului și rolului Dîmboviței), turnătoria de oțeluri speciale din Tîrgoviște, Biblioteca națională (în curs de construcție), extinderea magazinului Unirea din București, laminorul din Călărași, fabricile de zahăr de la Călărași, Răcari și Fundulea (ultima gata în timp record), Slobozia (cu tot ce înseamnă industrie), Aeroportul Otopeni cu extinderea în pregătire".

...Notez în ritmul accelerat al vorbirii maistrului Vasile Acasandri, secretarul Comitetului de partid al Centralei de construcții industriale. Mă doare mîna, nu mai am vîrf la creion, dar nu vreau să-l întrerup. Este cuprins de acel foc mistuitor care ne arde pe fiecare cînd ne explicăm, cu rezultate, profesiunea. Este ca interpretul unei partituri de mare virtuozitate, după ce s-a lăsat cortina. Are grijă să-mi atragă atenția.

— Fișa nu conține decît o parte din ceea ce am făcut noi, sînt doar cîteva mari obiective care acum 15—20 de ani erau linii colorate pe hîrtia de calc. A fost o explozie de creație. Arhitecții ne predau proiectele, șantierele se deschideau unul după altul, schelele urcau către cer. România își schimba hainele. Centrala din care fac parte este expresia sintetică a dezvoltării dinamice și armonioase a României socialiste, de cînd la conducerea ei este tovarășul Nicolae Ceaușescu, care cu clarviziune de strateg a pus pe primul plan politica de industrializare, de progres, de bunăstare. Însăși existența centralei este consecința indicațiilor tovarășului secretar general al partidului. Mă folosesc de acest prilej, ca în numele a mii de constructori, cu profund respect, să-i urăm de ziua sa la mulți ani cu sănătate, putere de muncă, împlinirea tuturor dorințelor, să fim așa cum ne dorește dînsul și să ne vegheze zilnicul mers pe pămînt.

„Căciula"

Vasile Acasandri și în zilele de concediu vine la Centrală. N-are astîmpăr acasă. Secretarul Comitetului de partid știe la fel de bine care este structura de rezistență a unui colos industrial și la fel de bine se pricepe și la structura umană. De cînd a intrat, în urmă cu mulți ani, în partid, a știut că autoritatea nu se poate construi fără exemplul personal. Demnitatea, seriozitatea se cîntăresc din ochi și gesturi pe șantier.

Era tot în luna ianuarie, anul 1980. La Băneasa, Vasile Acasandri și inginerii Radu Suman, director general al Centralei, Toma Iliescu și Nicolae Gheorghiu, trăiau una din încleștările care dau măsura omului. Pentru prima oară se încerca o soluție ingenioasă de montare a acoperișului întreprinderii de avioane. De cîte ori se repetase, jos, pe pămînt, unde și fusese „croită căciula", cum numesc constructorii acoperișul! Ceea ce urma trebuia să fie o premieră absolută!... Mulți s-au întrebat atunci de ce nu s-a respectat sistemul clasic. Simplu. Construcția modernă se sprijină pe soluții îndrăznețe care să încorporeze timp scurt, bani puțini. Secretarul comitetului de partid, și azi, cînd își amintește clipele geroase și totuși fierbinți, din ianuarie, are același zimbet fericit.

— Am făcut o treabă bună! Ne-am propus în conduita noastră să nu facem economie de materie cenușie...

— Ați fost și sînteți risipitori.

— Din acest fel de... risipă ne-am făcut un scop! Ne ferim de rutină, vrem să aducem, de fiecare dată, un grăunte original în construcțiile industriale. Drămuim banii, costurile, devizele, dar nu ideile. Sîntem orgolioși?

— Atît cît vă stă bine!

Revăd scena mutării acoperișului. „Căciula" a fost urcată cu precauție, ca o piatră prețioasă. Liftul, macaralele speciale, au așezat miile de kilograme simplu, ca un capac de carton peste o cutie enormă.

Riscurile care apăreau la montatul acoperișului, din mari, cum le interpretam eu, erau pur și simplu anulate prin precizia calculului și perfecțiunea execuției. Echipele au lucrat ca un singur om. Conștiința datoriei împlinite, a lucrului bine făcut, au fost remarcate de nenumărate ori în activitatea lor, de cîteva ori avînd onoarea să fie apreciați personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vizitele secretarului general, pe multe din șantierele lor, au fost încă un prilej de a se angaja, cu puterea cuvîntului de comuniști, că vor da întreaga măsură a capacității și destoiniciei pentru ca țara să capete frumuseți durabile.

Pe scara demnității umane se urcă cu muncă și sacrificii...

— 450 de șantiere, de a căror

„Arhitecții ne predau proiectele, șantierele se deschideau unul după altul, schelele urcau către cer. România își schimba hainele"

„Ceea ce rămîne după noi trebuie să dureze"

„Dulceața clipă a reușitei îmi dă din nou aripi"

vității muncii cu doi ani înaintea întregii economii naționale...

— Cele 450 de șantiere, coordonate de 13 antreprize, au luat această hotărîre. Prin 104 măsuri, rodul gîndirii tuturor celor din Centrală, pe masa fiecărui șef de compartiment se află o carte tipărită. Fiecare om al muncii știe ce are precis de făcut. Ne pregătim pentru dublarea productivității muncii care înseamnă încă un examen al devotamentului nostru. Ne face o deosebită plăcere să reamintim acest angajament de onoare de ziua tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu, care în atîtea rînduri ne-a dat sfaturi prețioase din marea sa experiență, fiind exemplară activitate trebuie să vă îngrijiți, tovarășe Radu Suman, vă mai lasă răgazul să priviți ceea ce ați făcut?

— Sînt sensibil, mai ales, la mersul înainte... Altfel ar trebui să ne minunăm tot timpul de ceea ce am înfăptuit, nu numai noi. Cu respectul cuvenit pentru o operă uriașă, pe care o săvîrșește întreaga țară, sub conducerea partidului, privirea bărbătească, revoluționară, pe care o cere fiecăruia dintre noi tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să fie numai înainte. Am făcut pași mari, trebuie să-i facem din ce în ce mai mari și să ne conducă la o nouă calitate a muncii și a vieții. În orice hotărîre de partid se analizează ce-au înfăptuit, dar se rezervă ample spații pentru prospectarea viitorului, pentru trecerea României la un stadiu superior.

Centrala pe care o conduceți dă dovadă de o înțelegere superioară a timpului pe care-l trăim, prin dublarea productivității muncii cu doi ani înaintea întregii economii naționale...

— Cele 450 de șantiere, coordonate de 13 antreprize, au luat această hotărîre. Prin 104 măsuri, rodul gîndirii tuturor celor din Centrală, pe masa fiecărui șef de compartiment se află o carte tipărită. Fiecare om al muncii știe ce are precis de făcut. Ne pregătim pentru dublarea productivității muncii care înseamnă încă un examen al devotamentului nostru. Ne face o deosebită plăcere să reamintim acest angajament de onoare de ziua tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu, care în atîtea rînduri ne-a dat sfaturi prețioase din marea sa experiență, fiind mereu în inima și în mijlocul mulțimii. Mă alătur întregii țări dorindu-i președintelui nostru ani mulți, bucurii, să ne conducă înainte, spre binele României.

— Tovarășe Radu Suman, orice constructor care deschide acest plan tipărit, și-și caută antrepriza, compartimentul de lucru se va găsi nominal acolo?

— Fiecare muncitor și inginer, orice schiță, toate termenele, sînt trecute acolo, în cea mai fidelă oglindă a muncii noastre, cea mai completă de pînă acum. Vă pasionează să citiți această carte interesantă?

— Nu strică s-o recitesc... Este într-adevăr o Carte, de la prima la ultima pagină, de... „milioane". Sînt de acord cu dumneavoastră, e o sinteză de profesionalism, de înaltă înțelegere a răspunderii civice în zilele noastre.

Verticalitate

Mă uit necontenit la macaragiu.

În Militari, Nicolae Crăciun îmi spune de-a dreptul :

— Repet mișcările de sute de ori. Etajele nu cad de-a gata, din cer. Unii cred că e o muncă grea, alții socotesc că doar apăsăm pe butoane...

— Dumneavoastră cum o considerați ?

— Să fii la... „înălțime" și să muncești oricum ar fi o rușine. Antrepriza noastră generală e Erou al Muncii Socialiste. Toți trebuie să fim stăpâniți de dorința autodepășirii. Mereu mă întreb, nu cumva am rămas în urmă ? Citesc tot ce mă interesează ca un om care va fi ascultat la lecții. Cum simt că altul, de pe altă macara, e mai tare, nu mi-e rușine să-i declar deschis că vreau să învăț de la el.

Nicolae Crăciun a pus umărul... cu macaraua sa la construcția României socialiste. Este și el o valoare în constelația de valori a Antreprizei. Ar fi vrut să la parte și la construcția Întreprinderii Ascensorul, un alt unicat industrial, care se distinge mai ales prin înălțime, dar nu poți fi pe mai multe macarale în același timp !... Cei 87 de metri, record de înălțime, pentru o construcție de acest fel, au cerut o execuție de artist. Cu laserul s-a urmărit verticalitatea perfectă. Ei și cîte încă ! Ascensoarele de mare viteză au impus un regim special, care larăși trimite la profesionalismul de înaltă clasă. Nicolae Crăciun e convins că promovarea are trepte fără sfîrșit și el vrea să le urce pe toate.

— La ce vă gîndiți atîtea ore singur în cabină ?

— Sînt tot timpul atent la șantier. Cînd e o mică pauză, cînd e gata cîte un etaj (centrala a construit toate blocurile pentru noi) mă apuc să-l

„Ne-am propus în conduita noastră să nu facem economie de materie cenușie"

mobilez în gînd.

— Și cum arată ?

— Pe gustul meu... În bibliotecă am pus cărțile pe care le voi citi la pensie ; camera copiilor o împodobesc cu macarale liliputane ; în hol așez un fotoliu moale în care n-aș avea răbdare să stau de-adevăratelea-; în bucătărie încarc rafturile cu oale și cratițe, ca o răzbunare pentru mesele reci pe care le iau de ani de zile, singur în cabină. Mă alint ca un copil pentru că sînt fericit. Am un apartament de om bogat altădată, un loc de muncă bine plătit, o meserie pe care mi-am dorit-o din tot sufletul. Am avut posibilitatea să învăț, să mă calific. Sînt consultat în tot ce se întreprinde în Centrală. Climatul din România, respectul și grija pentru om se răsfrîng și asupra mea. Mulțumesc scumpului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că ne-a ridicat atît de sus pe scara demnității umane și-i doresc din suflet „La mulți ani", împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. Să ne conducă înainte cu fierbintele său patriotism.

Răspunderi de milioane

La Aeroportul Internațional Otopeni, la orice oră, lume vine, lume pleacă... Flori și îmbrățișări, conversații în limbile pămîntului, zgomot de difuzoare care anunță aterizări și decolări, trepidație de motoare care se încălzesc... Alexandra Brîndașu pare de acolo. Ori de cîte ori inginerul constructor primește o nouă misiune, devine, pe loc, un om al... locului, chiar în înfățișare. După ce a fost constructor de locuințe, unul din realizatorii Platformei electronicii de la Pipera, se găsește în ceasul definitivării fișei tehnologice pentru extinderea Aeroportului Otopeni.

Alexandra Brîndașu mă vede în aglomerație și-mi zîmbește cu toată ființa, ca după o lungă despărțire. Uite unde ne-am revăzut după atîția ani ! Colega mea din liceu, fruntașă la matematici, care era salvarea ori de cîte ori regula de trei simplă era complicată, răspunde de munca a 24 de ingineri, toți concentrați acum asupra acestei importante lucrări. Ascensiunea ei profesională este una și aceeași cu a milioane de oameni care au putut să învețe în școli și facultăți, să-și pregătească doctoratul, să publice comunicări, să scrie cărți, să ocupe funcții după capacități și dăruire. Ani luminoși, care au dus-o prin toate etapele creației inginerești, care i-au dat mulțumirea unui cămin, care au fericit-o cu bucuria maternității și care i-au cerut doar atît : să meargă pe un drum drept.

— De cînd ești inginer al trăit momente de neliniște, de serioase îndoieli ?

— Orice răspundere mi se încredințează e de la zeci de milioane în sus. Deși sînt absolut sigură de ceea ce fac, mă frămînt, cred că mă înțelegi, pînă construcția nu este gata, n-am somn liniștit. Dulcea clipă a reușitei îmi dă din nou aripi.

— Altă neliniște !

— Din ele îmi extrag sensul vieții mele... Sînt foarte recunoscătoare partidului nostru că ne-a dat posibilitatea să arătăm că și noi femeile sîntem constructori ai socialismului, că se poate avea deplină încredere în maturitatea noastră. Sînt mîndră de statutul meu, uite nu găsesc un alt cuvînt, deși aș fi vrut să-l ocolesc. Am trecut într-o zi, cu fiica mea, prin Platforma electronicii de la Pipera, și abia m-am stăpînit să nu mîngîi zidurile. Mi-a bătut inima, m-am îmbujorat ca la examene. Vor fi acolo și peste 100 de ani.

— Acum, la acest examen, erai profesorul ! Și după extinderea Aeroportului Otopeni, ce șantier te așteaptă ?

— Întreabă-l pe tovarășul Radu Suman !

Între două drumuri

Directorul general n-are timp pentru nici un ziarist. Ar putea schimba cîteva cuvinte între un drum și altul, între un oraș și altul. E pregătit de plecare la Brazi. Ar trebui să mă opresc din respect pentru orele multe de cînd a plecat de acasă. Ce curios ! Toți constructorii poartă ceas, dar la ce le folosește ? ! Nu-i consultă, semnul lor cel mai sigur este „nu lăsa nimic de azi pe mîine !". Radu Suman este în București de numai 9 ani. Ieșean, după absolvirea facultății, a început să-și cunoască țara, trecînd dintr-un șantier într-altul, de la Suceava la Brăila, de la Slatina la Tulcea, de la Constanța la București. Între un telefon, o schiță care trebuie avizată, între anunțul secretarei că-l așteaptă echipa la Brazi, discutăm, în picioare, gata de plecare. Cele 450 de șantiere din țară sînt spațiul de desfășurare al inginerului. Are întreaga lor cuprindere, fără nici un plan în față. Predările, intrările în funcțiune au graficul știut pe dinafară, de la care nu s-au abătut niciodată Eroii Muncii Socialiste. O înaltă apreciere, ca cea pe care au primit-o în anul 1984, din partea Președintelui țării, se cere confirmată și reconfirmată. E greu să ajungi sus pe scara recunoașterii, dar e mai greu să te păstrezi. Un merit nu atrage după sine stima pe viață. Radu Suman este conștient că numai prin promovarea noului, prin valorificarea la maximum a tuturor inteligențelor, prin devotament nemărginit pentru nobila idee a progresului și bunăstării generale, se păstrează tinerețea unui colectiv. A început să modifice noțiunea obișnuită a timpului mai ales de cînd era pe șantierul Întreprinderii de aluminiu de la Tulcea. Volumul uriaș, ambiția de a-l concentra într-un grafic robust, l-au adus la un dezechilibru.

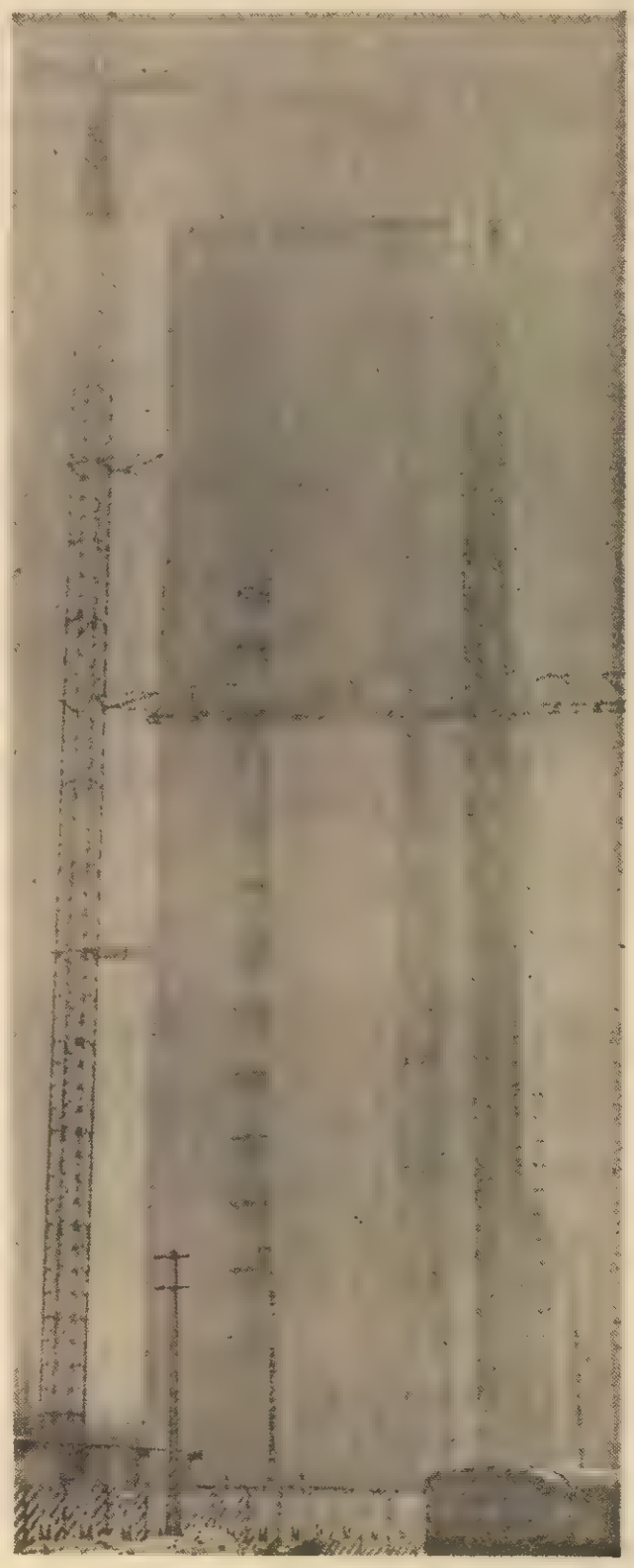

Fotografii de ELENA GHERA

Mai erau două săptămîni pînă la darea în probe a fabricii și lucrul anunța cel puțin încă trei luni.

— Vă este totul la fel de proaspăt în minte și au trecut ceva ani !

— Mă și mir ! Bucuriile și necazurile se uită repede pentru că vin altele ! M-am pregătit chiar și psihologic pentru această muncă, încă din facultate, trăiesc în ritmul ei trepidant și uneori tot nu-mi vine să cred că țara noastră are atîte orașe, o industrie competitivă, impresionante dezvoltări social-culturale. Epoca Nicolae Ceaușescu înseamnă găsirea soluțiilor și punerea în aplicare a vastelor planuri, elaborarea și înfăptuirea programelor de modernizare a producției, promovarea noului, înflorirea științei, învățămîntului, culturii. Să revin la Tulcea... Am rămas neîntrerupt pe șantier cele două săptămîni care puteau fi decisive. Concentrasem macaralele puternice, de 80—100 de tone, ca într-un tir de artilerie. Fiecare secundă pierdută ne durea. Nu făceam pauză nici pentru masă. Dar macaralele, acum 15 ani, cînd erau mutate din loc, ne forțau să le demontăm brațul. Se pierdeau 10 ore...

— Din cele două săptămîni !

— Exact ! N-am avut de ales și am luat o decizie care pe mulți i-a speriat.

— Prea îndrăzneață ?

— Riscantă... Am ordonat mișcarea macaralei, așa cum era ea. S-a înclinat amenințător de puternic, am înlemnit, s-a redresat și în loc să pierdem 10 ore, am cîștigat... 10 ore.

Echipa și-a păstrat cumpătul, termenul a fost termen, am primit felicitări că după orice mare efort, l-am premiat pe macaragiu, am sărbătorit între noi evenimentul.

În biroul inginerului Radu Suman caut amintirile sale. Fotografii de pe șantiere, colegi cu care a împărțit încordarea unor clipe ale urcușului, momente care altfel trec în uitare. Nimic ! Nu mai pot căpăta o explicație pentru că Radu Suman e în drum către Brazi. Îmi rechem amintirile mele.

...Blocul cu 11 etaje în care stau e în zona fostei gropi Cocioc. Nu sînt decît 15 ani de atunci. Moderna tăbăcărie de la Jilava e și ea tînără. Geo Bogza trecuse prin vechile tăbăcării și plecase îngrozit. Am văzut într-un documentar al Studioului Alexandru Sahia cum în jurul primului tractor și al macaralelor se făcea coadă, atît era de mare uimirea ! Am trecut numai după cinci ani prin Satu Mare și am crezut că am greșit orașul. Am mers cu metroul, construit de aceeași Românie care privea tractorul fără să știe să-l folosească. Am construit la sol acoperișul Întreprinderii de avioane cu foarte mulți oameni care fuseseră analfabeți. Am dărîmat imobilismul și am pus în locul lui electronica, robotica, tehnica înaltă de calcul. Aș putea continua fără nici o șansă să pun punct. NICOLAE CEAUȘESCU ne-a făcut să mergem în pas cu vremea. Artistul și-a fixat elanul interior astfel :

„A fi neclătinat în răspunsurile tale și perpetuu atent la nuanțele de fiecare clipă ale vieții, a înregistra deopotrivă istoria și secunda, a avea dogoarea iubirii și a practica rigoarea iubirii, a primi poruncile realității și a ști să-i poruncești spre binele celor vii, a refuza agresiunea, nedreptatea și mîrșăvia; a stimula tot ce e creator în om și a stima pe fiecare pentru contribuția lui la marele edificiu care înfruntă timpul, ce destin mai măreț își poate dori un om !".

CARMEN DUMITRESCU

Din tot largul zării, spre inima țării

Inima sa bate și pentru noi, țăranii

Am 65 de ani și sînt de fel din comuna Amara, din județul Ialomița, așadar dintr-o comună bine cunoscută prin faima ei de stațiune balneară. Între aceia care vin aici pentru odihnă și tratament, o bună parte dintre ei sînt țărani. Adeseori noi, localnicii vorbim cu oaspeții noștri, ne împrietenim și trebuie să spun că o mulțumire deosebită ne prilejuiește constatarea că Amara începe a fi cunoscută nu numai ca stațiune ci și pentru felul cum noi, țăranii de aici, am deprins să ne facem munca mereu mai rodnică.

La cooperativa agricolă din comuna noastră lucrez în cadrul sectorului zootehnic pe care-l conduc de mai mulți ani. Sînt, așadar, șef de fermă. Și nu văd de ce nu aș declara deschis că trăiesc un simțămînt de mîndrie deosebită atunci cînd am prilejul de-a reaminti că, prin sprijinul pe care l-am primit din partea Comitetului județean de partid, ferma zootehnică de aici a ajuns a se număra printre fruntașele pe județ, iar această ascensiune s-a produs în ultimii ani, cînd județul nostru a ajuns a se număra printre județele fruntașe pe țară la producția de lapte.

Producțiile obținute aici se încadrează exigențelor noii revoluții agrare și acesta este din partea noastră un mod concret de a răspunde nobilelor îndemnuri pe care secretarul general al partidului le-a adresat în repetate rînduri nouă, țăranilor.

Ne reamintim cu toții, căci face parte din memoria noastră comună : cînd, în 1965, fusese investit cu cea mai înaltă funcție de conducere în partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu făcea prima vizită de lucru, la vremea culesului grîului, printre țăranii unei comune din Bărăgan, chiar din județul nostru, la Gheorghe Doja. Cel plecat din vatra unuia dintre satele acestei țări a ales să înceapă dialogul său cu țara, cu oamenii ei, întîlnindu-se întîi cu muncitorii pămîntului. Iar semnificația acelui gest de omagiu pentru cei ce-au dus întotdeauna greul în încercările zbuciumatei istorii a țării acesteia s-a împlinit în răstimpul celor mai bine de douăzeci de ani care au trecut de atunci prin deschiderea unor orizonturi noi de civilizație și prin înnoirea din temelii a satului românesc, în primul rînd prin faptul că țăranii au putut să aspire, cu o îndreptățire mai limpede decît oricînd, la o bunăstare binemeritată prin munca lor. Dezvoltarea în ritmuri spectaculoase a unei industrii naționale moderne care a creat în mod sistematic posibilitățile și mijloacele de a ușura în bună măsură această muncă precum și, pe de altă parte, reconsiderarea rolului agriculturii în cadrul economiei naționale prin investirea ei cu demnitatea și răspunderea unei ramuri economice de bază au determinat trecerea într-o etapă superioară, a unei noi revoluții agrare, atît a muncii cît și a vieții, în general, în satele noastre.

La indicațiile și sub directa conducere a secretarului general al partidului au fost elaborate programe speciale pentru creșterea producțiilor agricole și este un fapt binecunoscut că, bunăoară, Programul național de îmbunătățiri funciare reprezintă cea mai mare lucrare de investiții din istoria țării noastre. Aceleiași orientări de esență se datorează uriașele resurse financiare alocate de stat pentru ca programele acestea cutezătoare, parte integrantă a noii revoluții agrare, să dobîndească dimensiunea realității.

Treptat, un nou spirit de întrecere și de autodepășire a cuprins munca și năzuințele tuturor celor ce fac pîinea țării și în această privință revelatoare sînt rezultatele obținute în cursul anului trecut, cînd a fost realizată cea mai mare producție de cereale din istoria țării. Pentru rezultatele din 1986, după cum se știe, 150 de unități agricole socialiste și cooperatiste au fost distinse cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la nivelul acestor rezultate superioare trebuie să se ajungă într-un număr sporit de unități agricole. Și de această dată, cuvintele secretarului general al partidului exprimînd o analiză atentă a realităților satului românesc și formulînd soluții practice, concrete, ale devenirii sale.

Avînd cinstea de a se afla de atîtea ori în preajma secretarului general al partidului, de a-i asculta îndemnurile și bunele sfaturi, muncitorii pămîntului nostru, țărani și specialiști, au deprins de fiecare dată lecția încrederii nestrămutate în ei înșiși, laolaltă cu cerința de a proba prin fapte că înțeleg să-și facă datoria alături de toți făuritorii bunurilor și avuției acestei țări. Politica fiecărui țăran fiind, înainte de toate, în spiritul acestei datorii chiar griul din care se face pîinea. Ne străduim să ne facem datoria din ce în ce mai bine, urmînd îndemnurile secretarului general al partidului nostru, ale marelui bărbat de stat care de fiecare dată ne-a adresat aceste îndemnuri cu toată dragostea unei inimi care știm că bate și pentru noi, țăranii.

De aceea, acum, la aniversarea zilei sale de naștere, tovarășului Nicolae Ceaușescu îi adresăm din toată inima și într-un glas cu întreaga țară urarea de a rămîne mereu tînăr și cutezător în gîndire și acțiune, multă sănătate și La mulți ani !

ȘTEFAN BUDU ■
țăran cooperator,
comuna Amara
jud. Ialomița

Promotor al unei științe moderne, competitive

Toți oamenii muncii care activează în cercetarea științifică din domeniul tehnicii de calcul și informaticii aduc un respectuos omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu. Omagiu și recunoștință Secretarului General al Partidului Comunist Român Președintele Republicii Socialiste România, conducătorul neobosit, simbolul societății noastre socialiste, ilustru militant revoluționar de prestigiu mondial, ilustru luptător pentru pace cunoscut pe întreaga planetă ilustru mobilizator al energiei întregului nostru popor.

Omagiu și recunoștință pentru marile contribuții aduse științei românești și universale, contribuții încununate cu distincții și premii științifice. Evidențierea relației dialectice dintre existență și conștiință, teoria științei conducerii societății socialiste, conceptul societății socialiste multilateral dezvoltate, principiile noului mecanism economic-financiar, elaborarea sistemului modern al democrației socialiste, elaborarea strategiei de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung a societății și economiei românești, introducerea noțiunii de nouă ordine economică mondială, precizarea rolului națiunii, sînt cîteva exemple de dezvoltări creatoare, originale și validate de practica social-economică ale științei materialismului dialectic și istoric și ale științei socialismului la specificul etapei actuale, pe plan național și mondial.

Omagiu și recunoștință pentru marile contribuții aduse dezvoltării tehnicii românești, a cărei evoluție după Congresul al IX-lea al P.C.R. a fost deosebită, pe măsura așezării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii la temelia economiei naționale. Creșterea rapidă a forțelor de producție, trecerea la faza intensivă de creștere a economiei, ceea ce presupune modificări tehnice și tehnologice revoluționare, pătrunzătoarele și permanentele analize ale tuturor domeniilor activității industriale și neindustriale, indicațiile de nelimitată valoare teoretică și practică, au polarizat activitatea muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor români din epoca noastră.

Omagiu și recunoștință pentru crearea și dezvoltarea ramurii **tehnicii de calcul** și informaticii românești. Consecință a hotărîrilor istoricului Congres din 1965, programul elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu și adoptat de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în anul 1967 a marcat apariția la țara noastră a acestei ramuri purtătoare de progres tehnic.

Programul inițial a fost lărgit și completat prin programul adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în octombrie 1971 și de Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1972, care a pus un accent special pe aspectele utilizării tehnicii de calcul și informaticii, bazate pe efortul de cercetare propriu. Asimilarea în fabricație a calculatoarelor electronice, elaborarea și asimilarea în fabricație a minicalculatoarelor și microcalculatoarelor, elaborarea și darea în exploatare de sisteme de operare, de programe de aplicație, de sisteme la cheie și de alte categorii de sisteme informatice de cercetare-proiectare asistată de calculator, de conducere a producției materiale asistată de calculator, de conducere a proceselor tehnologice, de robotizare și cibernetizare a producției, promovarea largă a utilizării tehnicii de calcul și informaticii în toate domeniile, fenomen caracteristic societății contemporane avansate, sînt urmarea directă a programelor amintite mai sus. Multe din aceste realizări au fost exportate în multe țări, inclusiv cu bogată tradiție industrială. Directivele Congreselor P.C.R., formulate cu directa contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprind prevederi referitoare la direcțiile esențiale de dezvoltare ale acestui domeniu orientînd eforturile tuturor cercetătorilor, proiectanților și celorlalți oameni ai muncii. Sîntem conștienți că este necesar să depunem eforturi și mai mari pentru creșterea în continuare a nivelului tehnic și al competitivității produselor noastre, pentru generalizarea utilizării tehnicii de calcul și informaticii ca instrument al creșterii productivității muncii sociale, al reducerii consumurilor materiale, al optimizării eficienței economice, al creșterii eficienței pregătirii profesionale.

Omagiu și recunoștință pentru programul de perfecționare a organizării și de perfecționare a producției și muncii, la realizarea căruia sînt antrenați din plin și specialiștii din tehnica de calcul și informatică.

Dr. ing. DAN ROMAN ■
director adjunct
al Institutului de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Tehnică de Calcul și Informatică

O concepție revoluționară despre agricultură

Agricultura României, noi toți cei ce muncim în agricultură, trăim o realitate de excepție, pe care sîntem chemați să o scriem prin faptele noastre de fiecare zi.

O realitate de excepție pe care o datorăm gîndirii creatoare, extraordinarei clarviziuni revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, omul care, de-a lungul celor douăzeci de ani ce constituie perioada cea mai fertilă din istoria României a militat permanent pentru instaurarea unei noi calități a muncii și a vieții celor ce activează în agricultură.

Astăzi am înțeles cu toții adevărul pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a arătat în nenumărate rînduri, că nu trebuie să judecăm agricultura de azi, cu cerințele sale noi, după ce a fost ea în trecut. Nu trebuie s-o judecăm, dar mai ales nu trebuie s-o facem astfel. Plugul cu care bunicii noștri zgîriau pămîntul a fost demult înlocuit cu tractoare, azi fiecare cooperativă agricolă de producție dispune de o puternică bază materială modernă, capabilă să asigure condiții excepționale de acțiune asupra pămîntului.

Trebuie să știi cum să vorbești cu pămîntul, acest adevăr bătrîn atît de prețuit de străbunii noștri, și-a demonstrat în această epocă întreaga valoare. Actualitatea sa înseamnă azi, așa cum arăta președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, realizarea unei agriculturi științifice. Nici un lucrător în agricultură nu mai poate ignora cuceririle cercetării, ale științei agricole. Ele au devenit pentru noi adevărate mijloace de producție. Preluăm rezultatele cele mai valoroase ale cercetărilor și le aplicăm în activitatea noastră ; am învățat să ne adresăm cercetătorilor și învățămîntului superior ori de cîte ori ne aflăm în fața unei probleme pe care specialiștii noștri nu o pot rezolva.

Dragostea pentru pămînt, proprie românului, este astăzi dublată de știința de a i te adresa de știința de a-i asigura la timp și în cantitate corespunzătoare tot ceea ce are nevoie pentru ca la rîndul tău să poți aștepta de la el rezultate de excepție. Noua revoluție agrară astfel definită de președintele nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, devine un stil de viață și muncă al țăranimii române.

Planurile și programele menite să asigure traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, prevăzînd creșterea rolului agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, în dezvoltarea economico-socială a țării, în ridicarea nivelului de trai al întregului popor, elaborate sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, ne-au fost îndrumare de preț în întreaga noastră activitate. Urmîndu-le, aplicîndu-le în practică, am reușit să obținem recolte la care cu două decenii în urmă nici n-am fi îndrăznit să ne gîndim. Sîntem mîndri că în anul 1986 Cooperativa agricolă de producție Jilava a primit două titluri de Erou al Noii Revoluții Agrare pentru producțiile obținute la floarea soarelui (3 700 kg/ha) și porumb (20 132 kilograme știuleți la hectar), producții prin care am răspuns direct cererii tovarășului Nicolae Ceaușescu de a realiza o nouă calitate a muncii în agricultură.

Concepția sa revoluționară potrivit căreia trebuie să depunem toate eforturile spre a asigura ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc în agricultură, de a le oferi condiții de trai similare celor de la oraș s-a materializat, în comuna Jilava deținătoare, ani de-a rîndul, a locurilor fruntașe în întrecerea socialistă între consiliile populare, și prin construirea a 300 de apartamente în blocuri noi, moderne, cărora li se vor adăuga în acest an încă 500 apartamente.

Spațiul valorilor satului, agriculturii românești s-a îmbogățit cu valori contemporane numite competență și performanță, devenind astfel o lume nouă, în care tradiția se împletește cu ultimele cuceriri ale științei moderne.

Datorăm aceasta omului care, aflat de peste două decenii la cîrma destinelor țării, ne conduce cu înțelepciune și clarviziune pe drumul progresului și al bunăstării, omului către care, în aceste zile aniversare, se îndreaptă, cu dragoste și recunoștință, gîndul întregii țărănimi române, dorindu-i sănătate și putere de muncă pentru binele și propășirea agriculturii românești, a României socialiste pentru împunerea sa în lume ca o țară înfloritoare, puternică forță a păcii și înțelegerii între popoare.

ILEANA VIȘU ■
membru supleant
al C.C. al P.C.R.
Primarul comunei Jilava

Pentru calitatea muncii și calitatea vieții

Unele adevăruri generale ale vieții noastre de toate zilele ne privesc personal și într-un chip mai profund decît socotim. În meseria pe care o am, spre exemplu, cuvîntul calitate se rostește cel mai des, din care cauză sînt tentat să gîndesc că problema calității este una a producției în principal a producției, cînd, de fapt, ea se răsfrînge direct asupra condiției mele și asupra existenței familiei mele. Mai mult, asupra condiției profesionale și asupra existenței familiilor tovarășilor mei de muncă. Fiindcă eu sînt muncitor. Asta fac și astfel îmi cîștig pîinea: muncind. Numai că lucrez la controlul calității și anume într-un institut unde se produc aparate și dispozitive, care, la rîndu-le, sînt destinate să controleze calitatea.

Pentru toate acestea mă simt purtător al sentimentelor tuturor celor alături de care muncesc acum la aniversarea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Pentru toate acestea voiesc a mărturisi, la luminoasa sărbătoare, dragostea noastră pentru conducătorul devotat și iubit al partidului și al statului. Sîntem cine sîntem și am ajuns să fim muncitorii care sîntem, școliți și cu o conștiință profesională în permanentă ameliorare, fiindcă în viziunea secretarului general al partidului munca trebuie să fie sub semnul calității, viața trebuie să fie sub semnul calității și chiar calitatea trebuie să suporte un control de calitate riguros și sigur orientat.

Lucrez, prin urmare, la Laboratorul de atestare și asigurare a calității știind mai bine decît oricine că o eroare petrecută aici are repercusiuni considerabile în producția de serie mare. În Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru mecanică fină și scule se produc prototipurile unor aparate de măsură și control — precum și serii mici din acestea — pentru aproape tot ce există industrie în țara noastră: atît aparatele respective — A.M.C.-uri, cum li se mai spune — cît și scule noi, conform nevoilor de innoire din industrie.

Sarcina noastră e una extrem de angajantă : tot ce proiectăm și producem în institut e gîndit nu doar să fie, în sine, la un înalt nivel calitativ, ci să fie condiția esențială în manifestarea calității pe întreaga industrie. Cu alte cuvinte, sîntem onorați cu o obligație care, nu cu mulți ani în urmă, nu putea fi concepută : să asigurăm acele tipuri de A.M.C.-uri și scule cu care să nu se poată produce altfel decît bine. De aceea, controlul de calitate la noi e total : încă din faza de cercetare și, mai departe, în proiectare, execuție și omologare.

Sînt muncitor de mai bine de cincisprezece ani și, asemeni multor tovarăși de-ai mei, mă simt dator să mă compar cu alți foști colegi de ai mei acum în alte profesii, care nu trăiesc atît de acut problemele calității. Îmi dau astfel seama că noile indicații și orientări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în chestiunea calității produselor se referă, în mod esențial, la calitatea traiului. Eu am ajuns să fiu atît de strîns legat de institut și de problemele lui încît nici nu-mi imaginez ce aș fi și cum ar fi să muncesc și să trăiesc în altă parte.

În numele meu și al familiei mele, în numele copiilor mei și al familiei celei mari din institut adresez secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, un fierbinte și afectuos „La Mulți Ani !", așa cum știu muncitorii să-l rostească.

DOREL DUMITRESCU ■
muncitor C.T.C., Institutul de Cercetări și Inginerie Tehnologică pentru Mecanică Fină și Scule București

Despre prezentul istoric

Istoria și-a scris, prin El, sublimul Contract pentru a țării nouă cale

(Poem la Ziua Eroului)

Peste patru decenii au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională ale căror începuturi se înscriu în anul eliberării țărit de sub dictatura militaro-fascistă. Patru decenii doar, perioadă scurtă de timp, dar de mărimea unei epoci prin realizările înfăptuite. Într-un ritm alert propriu doar vremurilor revoluționare, sub semnul înnoirilor revoluționare, pe care le-a imprimat timpului Partidul Comunist Român și concepția științifică, materialist-dialectică și istorică cu privire la organizarea societății nol, socialiste.

Și cu deosebire de la al IX-lea Congres al partidului, care a inaugurat o eră nouă în viața țării, deoarece a dezbătut și hotărît dezvoltarea economiei naționale pe perioada următoare, de cinci ani, a dezvoltării energetice a țarii pe o perioadă de zece ani, a propășirii social-politice și culturale a României pe perioade nedeterminate ; forțe de producție și relații sociale, conștiință și cultură socialiste. Ceea ce însemna, în fond, înflorirea multilaterală și creșterea bunăstării oamenilor muncii — scopul întregii politici a partidului și statului nostru socialist. Înflorirea multilaterală a patriei și bunăstarea oamenilor muncii era înțeleasă de partid și de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, învestit atunci în suprema funcție, atît componenta social-economică a societății cît și cea culturală, într-o armonie echilibrată și într-un echilibru armonios, știință, literatură și artă ; industrializarea țării în ritm intens, realizabil și realizat în fapt. Urmarea, consecința a industrializării în asemenea ritm, a fost creșterea populației urbane, de la 22 la sută în 1947 la 53 la sută în 1985, din care 36 la sută era populația industrială față de 10,5 la sută în 1947. Involuția populației rurale în aceeași proporție, nu a însemnat, însă, involuție în celălalt domeniu fundamental al economiei românești, agricultura. Dimpotrivă, mecanizarea agriculturii a înlocuit cu prisosință forța de muncă umană și animală, asigurînd o creștere, an de an, a producției agricole ; suprafața irigată a crescut de la 229,9 mii hectare în 1965, adică 1,6 la sută din suprafața agricolă în 1965, la 25 la sută în 1985. Iar principala unealtă mecanică, tractorul, a ținut îndeaproape pasul cu celelalte tehnici agricole : de la 81 400 tractoare în 1965, ceea ce însemna 121 ha per tractor, numărul tractoarelor în 1985 a fost de circa 150 000, ceea ce însemna un tractor la 68 ha.

Asemenea salturi cantitative și calitative, armonios echilibrate între principalele sectoare economice, care se cuvin completate cu valoarea investițiilor, care au urmat îndeaproape evoluția agro-industrială — de la 37,5 miliarde în cincinalul 1961—1965 la 155 miliarde în cincinalul 1976—1980 — fiecare și mai ales toate la un loc constituie premise sigure, pentru o estimare științifică pînă la pragul de trecere de la mileniul al doilea la cel de-al treilea mileniu al erei noastre, cînd România va fi o țară industrial-agrară multilateral dezvoltată, care va asigura condiții de viață, conform cerințelor științifice pentru dezvoltarea sănătoasă, fizică și intelectuală, a tuturor cetățenilor patriei, așa cum enunța și anunța țării tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea sa la cel de-al XIII-lea Congres.

O societate multilateral dezvoltată pretinde neapărat și o dezvoltare echilibrată între cele două esențiale compartimente ale societății : cel social-economic cu cel social-cultural. Dacă vom invoca cheltuielile social-culturale în cincinalul încheiat, de 430 miliarde lei, dezvoltarea echilibrată devine o realitate acoperită de un adevăr axiomatic. Ceea ce în poezia cifrelor, mult superioară poeziei în versuri albe sau chiar celei cu ritm și rimă, înseamnă o creștere de 14 ori a numărului elevilor în învățămîntul mediu și de cultură generală, de șase ori creșterea numărului studenților și tot de atîtea ori a facultăților. Iar pentru înțelegerea deplin obiectivă a mutațiilor din învățămînt, se cuvin întregite cifrele, pentru ca poezia lor să fie și mai semnificativă, superioară din punct de vedere estetic, cu subliniereа calității celui mai important factor în dezvoltarea oricărei societăți moderne și, mai cu seamă, a celei socialiste românești, care este învățămîntul, educația și instruirea generațiilor în succesiune fără oprire : perfecționarea continuă a învățămîntului de toate gradele, creșterea duratei învățămîntului obligatoriu, gratuitatea manualelor școlare la învățămîntul elementar și mediu.

Echilibrul și armonia în dezvoltarea unei societăți moderne, socialiste, pretinde neapărat întregite domeniile amintite, mai ales două de importanță egală, ce aparțin vastului și complexului domeniu social-cultural : literatura și arta, mai cu seamă calitățile estetice și ideologice ale creației literare și artistice.

Și nu se cuvine aici ignorat și nici subestimat un alt sector de aceeași importanță al cuprinzătorului domeniu social-cultural, știința. Dezvoltarea acesteia pe temeiul cercetărilor fundamentale și aplicative, care au beneficiat de 2 la sută din venitul național în cincinalul de curînd încheiat.

Este un adevăr axiomatic, recunoscut de toată lumea astăzi, în epoca revoluției științifice și tehnice, că știința constituie temeiul dezvoltării societății contemporane și va fi și mai mult a celei viitoare. O amplă rețea de institute și colective de cercetare în toate domeniile, cu priorități, explicabile, în domeniile cu implicații economice au luat ființă. Rezultatele n-au întîrziat să se vădească prin soluțiile optime în problemele de azi și deopotrivă în cele de perspectivă. Prin metodele și metodologiile noi, prin concepțiile și gîndirea modernă, prin pasiunea și dăruirea cercetătorilor și creatorilor, a oamenilor de știință în general. O strategie nouă, științifică a fost creată și este valorificată în cele mai multe domenii de creație în concordanță deplină cu însemnătatea domeniilor științifice și într-o corelare pluridisciplinară a științelor înrudite pînă la grade de înrudire foarte depărtate, între științele experimentale și cele tehnice, între științele naturii și cele social-umane. Ca urmare s-a impus o altă realitate, investită și aceasta cu caracterul de adevăr axiomatic, anume că într-o perioadă istorică foarte scurtă s-a acumulat o experiență valoroasă și pe temeiul acesteia s-au înfăptuit progrese remarcabile : s-au asimilat în producție circa 31 000 tipuri de mașini, instalații și aparate și s-au aplicat peste 8 000 tehnologii originale. Domenii noi, „de vîrf", au fost promovate cu curaj, cu stăruitorul îndemn al secretarului general și sub îndrumarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, microelectronica, automatizarea și informatizarea, în concordanță deplină cu noua revoluție științifică și tehnică și în aceeași măsură cu legile de dezvoltare ale societății în general și de asemenea ale societății socialiste românești. Temeiurile împlinirii unor asemenea îndrăznețe proiecte sînt o realitate : de șapte ori a sporit numărul de institute de cercetare și de trei ori al specialiștilor, țara noastră situîndu-se pe un loc fruntaș între țările socialiste.

Cuprind un mare adevăr cuvintele rostite de Președintele de onoare al Academiei Române, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la adunarea solemnă a acesteia, din 11 iulie, 1985 : „Viitorul poporului nostru, ca și al altor popoare — este strîns legat, determinat de felul cum vom ști să acționăm pentru a ridica la un nivel superior întreaga activitate de cercetare științifică".

Întreaga activitate științifică înseamnă totalitatea impresionantei palete a științelor contemporane și în aceeași măsură echilibrul între domeniile creației umane, toate la un loc și împreună numai oferind valoarea reală de puternice forțe propulsive ale progresului societății românești și al celei universale.

Al științei românești și al celei universale, în care istoria ocupă un loc important prin calitatea și rolul ei de „învățătoare a vieții". Această învățătoare, această „carte de căpătîi a oricărei nații" s-a bucurat și se bucură de cinstirea deosebită a secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a îmbogățit-o prin analize pătrunzătoare, pentru repunerea ei în drepturile ce i se cuvin ca îndrumătoare în activitatea practică, în educația patriotică și deopotrivă în înțelegerea și colaborarea dintre popoare. În concordanță deplină cu realitățile din trecut și de astăzi, cu luminile și umbrele lor, cu coborîșurile și suișurile, cu greutățile și izbînzile.

Independența și unitatea poporului român, filonul de aur al istoriei acestuia, a fost și este și al președintelui României. Cele mai prețioase gînduri și cele mai stăruitoare popasuri în gîndirea sa istorică cu privire la aceste cardinale probleme :

Epopeii românești în Evul Mediu, de la Mircea cel Bătrîn și Ștefan cel Mare la Mihai Viteazul, tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a consacrat pagini pătrunse de judecăți de mare valoare istorică. „Nepieritoare va rămîne în memoria poporului nostru epopeea luptelor duse de Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și atîția alții care s-au ridicat hotărît împotriva dominației străine pentru apărarea ființei proprii, pentru afirmarea identității poporului român".

Nu putea lipsi evocarea marilor răscoale pentru dreptate și libertate socială, aceea de la Bobîlna și cea condusă de Gheorghe Doja. Iar revoluțiile de la 1784, de sub conducerea lui Horia, și din 1821, condusă de Tudor Vladimirescu, se bucură de evocări pătrunse de judecăți de mare valoare științifică și patriotică, cu accent pe aceeași problemă cardinală, unitatea național-statală : „Revoluția din Transilvania de la 1784, condusă de Horia, Cloșca și Crișan și revoluția din 1821, din Țara Românească, condusă de Tudor Vladimirescu au pus puternic în evidență atît marile resurse revoluționare ale maselor populare cît și năzuința imperioasă spre unitate a celor trei principate românești", afirmă tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Stăruințele secretarului general al partidului față de revoluția din 1848 dovedesc însemnătatea pe care i-o acordă, subliniind unitatea revoluției românești peste granițele artificiale despărțitoare. O singură revoluție din punctul de vedere al cauzelor mai îndepărtate și al celor mai apropiate, libertate și dreptate, independență și unitate.

Înăbușită revoluția prin intervenția armatelor otomane, țariste și habsburgice, n-au putut fi înăbușite idealurile acesteia și nici aspirațiile poporului român spre independență și unitate. Revoluția din 1848 a pregătit, în fapt, cea de-a doua revoluție, din 1859, unirea Moldovei și Munteniei. Cît de actuale sînt, după un secol și trei decenii, de la formularea lor, cît adevăr cuprind gîndurile marii generații a Unirii din 1859, care cuprind sinteza simbolului coloanelor de susținere a edificiului național : libertate și dreptate, independență și unitate : „Dorințele cele mai mari, cele mai generale, cele mai firești, cele mai legiuite și neapărate", deoarece pămîntul țării, unde s-a născut, a muncit și a realizat superioare valori materiale și spirituale poporul român a fost, este și va fi locuit „de același popor, omogen, identic, ca nici un altul, cu același început, același nume, aceeași limbă, aceeași istorie, a veniși civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndestulat, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitor de asigurat și aceeași misiune de îndeplinit". Judecăți ce au înfruntat și vor înfrunta secolele fiindcă se întemeiază pe adevăr și pe dreptate.

România realizată la 1859 reprezenta chezășia existenței și a viitorului întregului popor român. „Această înfăptuire istorică a însemnat, potrivit caracterizării tovarășului Nicolae Ceaușescu, primul pas hotărîtor spre unificarea statală. Victoria remarcabilă a maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și tîrgoveți, a cărturarilor progresiști și patrioți, Unirea Principatelor a reprezentat actul care a pus bazele statului național român modern. Ea a avut un puternic ecou și în Transilvania, întărînd conștiința unității naționale a maselor populare din această provincie, stimulînd lupta lor pentru unirea cu țara". Noul stat român modern avea o misiune de importanță istorică : mai întîi să se apere și în al doilea rînd să adune în jurul său pe toți fiii națiunii române de sub dominații străine. Era o problemă de demnitate și de necesitate. De aceea patriotismul poporului român nu era numai o problemă de sentiment, ci mai ales unul de răspundere față de înaintași și de urmași și, de asemenea, față de istorie care condamnă neamurile care nu se știu solidariza și aduce în momentele hotărîtoare jertfe și sacrificii spre a-și îndeplini chemarea.

Izbînda deplină a celei de-a doua revoluții a însemnat pregătirea și grăbirea celei de-a treia revoluții. Independența absolută a României. Impresionanta expunere a președintelui țării consacrată independenței României, la centenarul istoricului eveniment, este în fapt o lucrare de mare răspundere și de profundă analiză dialectică și de integrare a naționalului în universal, de înlănțuire logică a verigilor componente : revoluția de la

(Continuare în pagina 15)

Acad. prof. dr.
ȘTEFAN PASCU ■

Boabe de aur pentru ziua de mîine

Instituirea titlului de Erou al Noii Revoluții Agrare a inaugurat noua etapă de dezvoltare a agriculturii noastre socialiste, organizată pe baze moderne, intensive, științifice. Conferit de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. printr-o hotărîre-decret tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru „rolul său hotărîtor și activitatea de însemnătate excepțională în stabilirea strategiei generale de dezvoltare economico-socială a patriei, în elaborarea și fundamentarea conceptului profund științific privind noua revoluție agrară în România și stabilirea obiectivelor acesteia, pentru contribuția esențială adusă la elaborarea și înfăptuirea politicii agrare a partidului și statului, de făurire a unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate", această distincție e menită să aureoleze campionii recoltelor din țara noastră. Parcurgînd lista unităților agricole distinse spre sfîrșitul anului trecut cu titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare avem imaginea producțiilor de vîrf obținute în cele mai destoinice unități agricole ale țării, ca o confirmare a justeței politicii agrare concepută de secretarul general al partidului, ca o temeinică aplicare a indicațiilor trasate cu prilejul consfătuirilor și a vizitelor de lucru în agricultură. Încercînd să aflăm cheia succeselor obținute de Eroii Noii Revoluții Agrare, hotărîtoare apar cu pregnanță munca susținută și organizarea, competența și pasiunea, dar în primul rînd modul temeinic în care unitățile agricole distinse au înțeles să aplice fiecare în raport de condițiile concrete, politica agrară a partidului, prețioasele indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu privind înfăptuirea noii revoluții agrare în patria noastră.

Acolo unde se vestește o primăvară a agriculturii

O exemplară vrere, o viață exemplară
Sînt trainic temelie la timpul viitor

(Poem la Ziua Eroului)

E o simplă observație de bun simț să spunem că de exemple demne de urmat a fost, este, va fi întotdeauna nevoie.

În viața noastră economică, inclusiv în agricultură, acest adevăr elementar se ridică la puterea de cuprindere a unui principiu care orînduiește munca tuturor, întrucît în virtutea acestui principiu sînt orientate eforturile tuturor spre direcțiile de progres care s-au dovedit a fi cele mai fertile. Întrecerea socialistă nu numai că nu exclude, ci implică în mod substanțial necesitatea ca experiența pozitivă să fie cunoscută bine și să fie generalizată. În accepțiunea superioară a finalității ei, această competiție a muncii, desfășurată la scară națională, este, de fapt, un mod de afirmare majoră a solidarității noastre în jurul idealului comun al progresului întregii economii naționale și al bunăstării întregului popor. În numele interesului general, această solidaritate se împlinește, concret, prin chiar faptul că unii pot să învețe de la alții, întrucît aceia a căror experiență s-a dovedit a fi valoroasă nu-și rezervă, ca pe un secret, nici mijloacele cu care au ajuns la rezultatele lor. Experiența înaintată reprezintă, incontestabil, un bun social. Iar din acest punct de vedere, experiența județului Olt apare deosebit de semnificativă.

Față de anul 1965, producția de grîu și orz obținută în 1986 în acest județ a fost de 3,5 ori, respectiv, de aproape 4 ori mai mare. Evoluția producției de porumb stă și ea mărturie a preocupării constante de a asigura o certitudine a marilor recolte, potrivit exigențelor unei agriculturi moderne, intensive, de înalt randament. Aceasta a însemnat nu numai realizarea dar și depășirea substanțială a obiectivelor noii revoluții agrare în domeniul producției de cereale. Este un exemplu strălucit, deosebit de convingător, ilustrînd realismul acestor obiective care, așa cum sublinia secretarul general al partidului, t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu, pot fi nu numai îndeplinite, ci chiar depășite cu mult.

Nu întîmplător, așadar, în luna august a anului trecut, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost organizat, în județul Olt un amplu și fructuos schimb de experiență cu participanții la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din agricultură. Pe parcursul unei zile, cîmpurile județului au devenit un vast teren de studiu din care, ca dintr-un uriaș tratat de agrotehnică, s-a putut învăța cum trebuie lucrat pămîntul pentru a se face o agricultură de înaltă productivitate și eficiență, cum trebuie să se acționeze practic pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare. Contactul direct cu realitățile județului Olt reprezentînd echivalentul unui curs intensiv, de scurtă durată, al academiei agricole.

Ținut nu prea legănat, pînă într-o vreme, de visele cele mai ambițioase pentru obținerea unor recolte foarte mari, pentru că mai ales în zona de nord pămîntul nu este deloc dintre cele mai fertile, județul Olt și-a făcut o faimă durabilă tocmai ca județ cu producții record, pe măsură ce oamenii și-au sporit străduințile de creștere a fertilității pămînturilor lor. O reîntemeiere, ca să spunem așa, a satelor județului în cultul producțiilor mari este de înțeles însă că nu s-ar fi putut produce la aceeași oră exactă în chiar toate satele acestui județ. Dintr-o asemenea perspectivă apare firească detașarea unor nume și înscrierea lor printre fruntași. Astfel încît, cu vremea, mulți vor fi auzit, și nu doar din întîmplare, adică nu doar într-un singur an sau în doi, de rezultatele deosebite ale unor cooperative agricole cum sînt cele de la Scorniceștii, Stoicănești sau Cezieni. Lîngă aceste exemple lista a rămas deschisă, cuprinzînd, treptat, și alte nume, pe măsură ce aplicarea pe o scară tot mai întinsă a complexului de măsuri prevăzut de noua revoluție agrară a determinat pe pămînturile mai multor comune creșteri simțitoare ale recoltelor. În această competiție desigur că a fost și este nevoie ca unii să-i ajungă și chiar să se ambiționeze să-i întreacă pe cei din frunte, dar este de înțeles că nici fruntașii n-au stat și nu stau pe loc. Bunăoară, în 1984 C.A.P.-ul Scornicești și-a înscris în palmaresul producției de grîu un record unic, pînă atunci, în istoria lui : 7 203 kilograme de pe fiecare dintre cele 750 de hectare. Iar în 1986 aceeași cooperativă a obținut,* pe 850 hectare, o producție de 8 592 kilograme de grîu la hectar. Cum s-a ajuns la aceste producții, oamenii sînt bucuroși să răspundă oricui îi întreabă, ca pretutindeni în județul Olt. Detaliile tehnice sînt, așadar, cît se poate de bine cunoscute. Da, o grijă deosebită a fost aceea de a spori potențialul de producție al pămîntului. La fel de importantă a fost respectarea cu strictețe a tuturor verigilor tehnologice, de exemplu. Dar oricîte exemple am aminti, nu trebuie să pierdem din vedere esențiala realitate că din mecanismul obținerii recoltelor mari nu s-a făcut și nu se face un secret, ci dimpotrivă. Schimbul de experiență organizat anul trecut a evidențiat modul exemplar în care organizația județeană de partid a gîndit și îndeplinit fiecare etapă a campaniilor agricole, pe baza unor programe menite să crolască drum tot mai larg noului și să mobilizeze întreaga energie a oamenilor pentru obținerea unor producții vegetale și animale tot mai mari, dar cu același prilej a fost reliefat și efortul permanent prin care s-a asigurat . generalizarea experienței înaintate la nivelul întregului județ. Și după cum s-a văzut, rezultatele acestei străduințe nu s-au lăsat așteptate. În vara anului trecut, pe lîngă cooperativa agricolă din Scornicești, încă opt unități au obținut peste 8 000 kg. de grîu la hectar iar alte opt cooperative au realizat producții medii la hectar cuprinse între 7 și 8 tone. Să mai amintim că alte 24 de unități au obținut recolte medii între 6 și 7 tone și este suficient, credem, pentru a demonstra că experiența pozitivă are acum, în județul Olt, un larg cîmp de afirmare. Ceea ce este caracteristic pentru agricultura județului în etapa actuală de dezvoltare intensivă a acesteia este progresul înregistrat de cele mai multe dintre unitățile agricole ale județului, plutonul unităților fruntașe fiind ajuns din urmă de numeroase cooperative și întreprinderi agricole de stat. Prin această nivelare a producției la o cotă superioară, județul Olt a devenit un județ etalon al agriculturii românești. În 1986, după cum este știut, pe întreaga suprafață cultivată au fost obținute aici producții medii de peste 7 000 kilograme de orz, peste 6 000 kilograme de grîu și peste 21 000 kilograme porumb știuleți la hectar. Aceste rezultate au determinat instituirea, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a înaltului titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare, județul Olt fiind distins cu acest înalt titlu, ca și un număr mare de unități agricole din cuprinsul lui.

Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită în urmă cu cîteva săptămîni la plenara Consiliului Național al Agriculturii, aceste rezultate vestesc o primăvară a agriculturii românești.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Trei inele lîngă București

Acolo, la sediu, în încăperea aceea în care se îngrămădiseră trei birouri, un fotoliu și o vitrină, plus un cuier, era ceva mai cald. Afară, însă, era un frig năpraznic, aproximativ minus 8 grade. Cele minus 8 grade, mai treacă mergă, dar mai bătea și un vînt, un puf de viscol sec și usturător, în stare să te doboare la pămînt, și urgia tocmai de la vîntul ăsta venea. Acolo, în încăpere, încotoșmănați, ba chiar și cu căciulile pe cap, întrucît pe la încheieturile geamului vîntul sufla cu tărie, doi oameni, Vasile Vasile (l-am întrebat care-i numele și care prenumele, a zîmbit și parcă aerul s-a mai încălzit), președintele C.A.P.-ului Berceni, și inginerul Eustațiu Nicolau, un om pentru care, la 59 de ani ai săi, meseria de agronom, dar mai ales viața de zi cu zi a țăranului dimprejurul Bucureștilor, a devenit un obiect de studiu economic, inclusiv filozofic. Mi-ar fi plăcut, firește, să-l aflu alături de cei doi, și pe inginerul șef al C.A.P.-ului, pe Mihai Iliescu, cel sub a cărui mînă fermă și tenace producțiile de porumb și grîu ale bercenenilor au crescut an de an, ajungînd în anul care a trecut la impresionanta cifră de 23 773 kilograme porumb știuleți pe întreaga suprafață planificată, drept pentru care C.A.P.-Berceni și-a înscris numele între unitățile distinse cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. „Nici la grîu, avea să precizeze Vasile Vasile, n-am ieșit prea rău. Dacă aveam două ploi bune, săream mult peste cele 6.904 kilograme obținute la hectar. Poate, de ce nu, la anul, adică în vara acestui an..." Dar, luîndu-mă cu vorba, am omis să spun că nu l-am întîlnit pe inginerul șef Mihai Iliescu întrucît dînsul era plecat la un fel de cursuri și dezbateri organizate pe timp de aproape o săptămînă, la Academia de Științe Agricole și Silvice, cu toți factorii de răspundere și specialiștii din Sectorul Agricol Ilfov. Absența sa era, deci, pe deplin motivată, dar regretul meu a rămas, totuși, un regret. Poate, cum spunea președintele C.A.P.-ului, Vasile Vasile, la vară... Pînă atunci, însă, întrebărilor mele, prin care voiam să aflu cum de-au ajuns țăranii cooperatori din Berceni să atingă recolte demne de stima și respectul, ba chiar și invidia oricărui țăran cooperator din toată țara, au răspuns cu plăcere și amabilitate, inclusiv mîndrie, acea mîndrie a lucrului bine făcut și considerat ca atare la cel mai înalt nivel, cei doi interlocutori mai sus amintiți. Convorbirea noastră, ca să-i zicem așa, a început de la faptul că pe raftul de sus al vitrinei se aflau trei știuleți de porumb, unul mai frumos decît altul, plini de boabe, de la bază pînă-n vîrf. Trei știuleți galbeni ca aurul, strălucitori, pe fondul brun al vitrinei, o imagine în stare să nască un veritabil poem, o natură demnă de-un pictor inspirat, ba chiar și de-o cameră de luat vederi pentru un reportaj tv., un veritabil simbol al Bercenilului. Sînt, am întrebat așa, ca din întîmplare, știuleți din recolta cea mai recentă ?! „Da, mi-a răspuns inginerul Eustațiu Nicolau, sînt cele trei soiuri de porumb pe care le cultivăm, crono, un soi mai nou, să vedem cum se va obișnui pe ogoarele noastre, și hibrizii simpli 412 și 420, cu care, zicem noi, am dat lovitura". „Lovitura asta, dacă e să-i spunem așa, a intervenit pe-sedintele, a început cam de prin anii '80, cînd obțineam între 7 000 și 8 000 kilograme știuleți la hectar, pentru ca în '85 să ajungem la aproximativ 16 000—17 000. Saltul cel mare, însă, s-a produs anul trecut, cînd am sărit la 23 773 de kilograme. Asta, da recoltă, așa mai zic și eu! E de mirare, spun, că aici, în coasta Bucureștiului, unde condițiile, adică o sumedenie de factori care de obicei sînt invocați pe post de scuze mai mult sau mai puțin obiective, nu sînt tocmai prielnice, ați obținut astfel de recolte ! Sînt, fără doar și poate, cîteva lucruri de analizat, de cumpănit, de pus în balanță. „Sigur că sînt și toate lucrurile astea pornesc, cred eu, avea să-și înceapă analiza inginerul Eustațiu Nicolau, de la faptul că bercenenii au fost și sînt mari crescători de vite. Nea Vasile, îi spun nea Vasile pentru că așa ne-am obișnuit, deși eu am 59 de ani, iar el doar 58, ca bercenean get-beget mă poate contrazice, dar eu așa cred, că totul a pornit de la această extraordinară pasiune a bercenenilor de-a crește vite. Vaci nu neapărat pentru lapte, cît pentru brînză și smîntînă, deci vaci cu lapte gras. Bercenii și încă vreo cîteva alte sate din jurul Bucureștiului sînt ceea ce a mai rămas din o foarte veche și bună idee, aceea a inelelor agricole ce trebuie să înconjoare un oraș de talia Bucureștiului. În spiritul acelei idei, primul inel trebuia să fie ocupat de vite, așa-zisul inel lactifer. Al doilea inel era acordat legumicolturii, apoi pomicolturii, serelor de flori și, în ultimul rînd, cel al culturilor mari. Dar să revenim la porumbul nostru, așa, dacă vreți, la vacile Bercenilului. Aici, în Berceni, o vacă trebuie să dea pe puțin 3 000 litri de lapte la o singură lacta-

ție. Dacă nu dă, țăranul nici nu e ține în curte. Ca să dea această cantitate, vitele trebuie hrănite, iar principala hrană a vitelor este alcătuită, cum bine se știe, din coceni și porumb. Aici, la Berceni, porumbul are cu adevărat valoarea aurului. Acesta ar fi, ca să zic așa, aspectul economic și social al fenomenului", „Nu numai că nu-l contrazic, avea să intervină Vasile Vasile, luat drept martor la dizertație, dar îl și completez pe inginerul Nicolau. Îi completez și spun că, din dragostea lor pentru vite, oamenii noștri ies de cu noaptea, pe rouă, și taie coceni, după ce știuleții, sigur că da, au fost recoltați. Cu mic cu mare ies, toți ai casei, pe la ora trei-patru dimineața. Coceanul cules pe rouă își păstrează toate calitățile, este un furaj de cea mai bună calitate. Dacă-l bate soarele, se usucă și se scutură, ceea ce înseamnă, pentru un crescător de vite, o mare, irecuperabilă pierdere". „Un alt factor hotărîtor avea să continue inginerul Nicolau, ar fi respectarea cu strictețe a asolamentului. Niciodată porumbul nu vine după porumb. Dacă în acest an am avut porumb, pe o anume parcelă, la anul vom avea floarea soarelui, apoi grîu, miriște, sola,' plante furajere și-abia mai apoi iar porumb. Aici meritul stabilirii acestor rotații stricte, respectate cu sfințenie, îi revine inginerului Mihai Iliescu. El ar fi putut să vă dea o sumedenie de detalii asupra conceptiilor sale privind rotația la 5 ani a porumbului. Apoi, alt factor, ar fi acela că noi semănăm numai hibrizi 412 și 420, cu care ne-am obișnuit și pe care îi cunoaștem foarte bine. Pentru pămînturile noastre sînt cei mai potriviți, în condițiile irigării totale. Din mai și pînă-n iulie, plouă sau nu plouă, noi asigurăm 3—4 udări la toată suprafața de 430 de hectare. Apoi, un rol important îl joacă, sigur că da, biostimulatorii, care asigură un spor de producție între 10 și 15 la sută. În fine acordăm cea mai mare atenție prașilelor, cîte 3 prașile mecanice și alte trei prașile manuale". „Ceea ce a uitat să spună inginerul Nicolau, intervine prompt președintele, este că respectăm cu strictețe densitatea de 60 000—65 000 plante la hectar. Și ce a mai uitat să spună, sau m-a lăsat pe mine intenționat, să spun, ar fi faptul că oamenii noștri muncesc cu tragere de inimă, cu sîrg, că ei sînt, în primul rînd, cei care au grijă ca să nu se piardă nici o plantă, să nu sufere de buruieni, de sete. Ca să înțelegeți ce vreau să

spun, ar fi destul să vă spun că în acest an, în cîmpia în zadar se străduiau să-i înghită sub frigul iernii. Porumbul și vitele nu țin seama de sărbători, de duminici, de vreme rea sau bună.

VICTOR NIȚĂ ■

Să zbori în fiecare zi

Cînd spui Avicola Constanța nu spui mare lucru. Celor mai mulți locuitori ai județului, întreprinderea nu le amintește decît de grupurile de hale împrăștiate pe cîteva sate, pe teritoriul a opt comune și cinci orașe. Cei care au rude sau lucrează în această unitate poate că știu ceva în plus. Dar cei mai mulți nu știu nici măcar unde e sediul. Am întrebat ființe oameni și toți au ridicat din umeri sau mi-au spus adrese cu totul alurea, trimițîndu-mă fie la Mangalia, fie la Mihail Kogălniceanu, fie pe o stradă din Constanța. Dar dacă spui domnului Shaver din Canada despre amintita avicolă constănțeană, imediat îți spune, Agigea ! Domnul Shaver este cel mai mare crescător de pui din lume. E bătrîn și de-a lungul anilor a pus la cale o complicată rețea de creșterea păsărilor, cu sute, poate chiar mii de ferme. Și între motivele vizitelor sale în România, unul privea și această întreprindere, posesoarea celei mai mari genoteci din lume. Dar pînă la povestea acestei genoteci unice mai este puțin. Dacă trimiți un talon de abonament la o revistă internațională de specialitate, există riscul să nu primești nici un răspuns, chiar dacă ai indicat corect toate datele referitoare la domiciliu, profesie și loc de muncă. Dacă precizezi că lucrezi cercetător la Întreprinderea agricolă de stat Avicola Constanța nu peste multă vreme vei primi fiecare număr al respectivei publicații cu o punctualitate mai mult decît surprinzătoare. E și în interesul domnului Shaver cît și al amintitei reviste de specialitate un semn de considerație față de performanțele acestei instituții nu foarte cunoscute. Am aflat de ea parcurgînd lista unităților distinse cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare pe care apare alături de alte două unități similare din Slobozia și Bacău. Abia după ce descinzi la sediul întreprinderii, lucrurile prind contur și se limpezesc, fiind menite să îți creeze o stare care depășește cu mult limitele unei surprize. În anul 1963, cînd inginerul Mihai Mihailov lucra ca inginer șef la această unitate, avicola producea cam un milion de pui pe an, ca în 1986 să ajungă la 16,5 milioane. Ce s-a petrecut între timp și ce se ascunde îndărătul emblemei cu un cocoș țanțoș în mijloc. Dincolo de umorul pe care îl presupune simplul enunț verbal „o găină", cîteva milioane de păsări, chiar spunîndu-le găini, presupun o muncă organizată, serioasă, chiar grea, migăloasă și plină de riscuri, de bătălii purtate mereu, ziua și noaptea, ani la rînd. Presupun și cercetare, și abnegație, și pasiune, chiar dacă, așa cum spuneam, nu e vorba decît de găini. Iată de ce.

Dezvoltarea progresivă a întreprinderii care, față de 1963, a crescut de cinci ori, a condus la ideea amplasării fermelor în diferite localități, la distanțe apreciabile una de alta, spre a le feri pe celelalte de un eventual incident sanitar. Numai că amplasarea în diferite localități presupune fie multă alergătură, fie,o organizare ireproșabilă, cu șefi de fermă pricepuți care să nu aibă nevoie în fiecare zi nici de drumuri pînă la sediu, nici de du-te-vino-ul conducere pentru toate nimicurile. Apoi organizarea unei aprovizionări ritmice cu furaje, care nu-i chiar atît de simplă în contextul distanțelor. Avicola Constanța, pentru a face față unui asemenea deziderat, are oameni care luni la rînd nu văd cum arată întreprinderea, ei lucrînd efectiv numai la fabricile de nutreturi combinate care aprovizionează unitatea. După dezvoltarea tuturor fermelor, inginerul Mihai Mihailov, doctor în avicultură, a conceput un minuțios plan de modernizare a halelor. Dacă înainte, într-o hală creșteau, la sol, 5 000 de păsări, prin modernizarea care a constat în introducerea unor baterii cu 3 păsări într-o cușcă, întreprinderea a ajuns la 15 000 de păsări într-o singură hală. În momentul de față, Avicola din Constanța a ajuns la 10 mii tone de carne și 120 de milioane de ouă în fiecare an. Totul este organizat în module. Ouăle nu se produc într-o parte, nu se incubează în alta și apoi să crească aiurea și în cele din urmă puii să fie din nou transportați în alt loc spre a fi sacrificați. În cadrul aceleiași platforme, din modul în modul, de la faza de ou pînă la sacrificarea păsărilor, totul se realizează cu un minimum de transport și cu maximum de eficiență. Asigurarea unui profil tehnologic pentru fiecare platformă, concentrarea selecției și a cercetării într-o fermă puternică, bine organizată, ca și menținerea aceluiași nucleu de conducere de peste două decenii (ing. Niță Stănescu — director tehnic, economistul Gh. Stan — contabil șef, ing. Toma Popescu — inginer șef) sînt numai o parte din explicațiile eficienței la care a ajuns Avicola din Constanța, singura care a reușit să realizeze o producție medie de 282 de ouă pe cap de găină. Sună mai frumos 20 de tone de oțel, dar să obții într-un an 282 de ouă de la găini care nu seamănă cu găina moșului și nici cu a babei și, pe deasupra, numără o jumătate de milion (numai cele de ouă) nu-i ușor lucru și cere o grijă de trudă. Conform dictonului că e mult mai greu să schimbi un om, decît să-l corijezi, spus de director, fiecare, de-a lungul anilor și-a găsit locul potrivit. Și pentru că tot este vorba de eficiență, care se regăsește direct în viața oamenilor, la Avicola Constanța sînt zeci, poate chiar sute de oameni care lucrează în această unitate de aproape două decenii, deși litoralul cu ademenirile sale e ceva mai încolo de poarta întreprinderii.

Și pentru că tot a prins aripi, acum, la început de an, la Avicola din Constanța se bate moneda zilei de mîine. Se află în pregătire o investiție pentru 5 500 de tone de carne de pasăre la Medgidia, un complex pentru rațe și gîște la Dorobanțu, se pregătește și dublarea capacității pe platforma de la Agigea și se definitivează planurile de modernizare pentru majoritatea halelor.

Dincolo de recordurile și de perspectivele care se deschid pentru această unitate, impresionantă rămîne activitatea de conservare a unor rase de păsări domestice numite prozaic găini, și mai ales cercetarea care se desfășoară în ferma 6 Moșneni. Concepută prin străduința a doi pasionați ai domeniului, inginerul Stan Tirlea și Mihai Mihailov, genoteca de la Moșneni este unică în țară și în lume. Cercetătorii acestei ferme în frunte cu directorul întreprinderii au bătut localitățile țării și au strîns de la populație toate rasele de păsări, concentrate aici în două hale moderne și supuse unor cercetări și observații minuțioase. Cercetătorii de la Avicola Constanța (iată deci o întreprindere avicolă de stat cu fermă de cercetare și producție) au reușit omologarea unei rase și pregătirea altora pentru producție. Ferma 6 Moșneni, condusă de inginerul Sandu Alexandru, pe lîngă performanțele de producție, pe lîngă rezultatele deosebite în cercetare, rămîne un formidabil muzeu, dacă se poate spune așa, al raselor de găini existente în România, de la japoneza de mătase, pînă la cele autohtone, de la găinile cu piele neagră pînă la Brohmaherminata și cocoșii combatanți, toate fiind păstrate aici nu de dragul ochiului, ci în vederea ameliorării lor, a obținerii unor rase de înaltă productivitate. „Prezent de mai multe ori în fermele sau la expozițiile de păsări organizate de Avicola Constanța, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a cerut de fiecare dată să creștem producția, să modernizăm tehnologiile. Prin modul în care am răspuns, prin producțiile realizate am demonstrat că am tradus în fapte aceste sfaturi prețioase iar titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare vine să încununeze o muncă de ani și ani, bazată pe pasiune, pricepere și organizare", spunea inginerul Mihailov. Și ce vreți să demonstrați cu tot ce puneți la cale, cu investițiile pe care le faceți ? Că se poate face treabă, dar la cel mai înalt nivel, a răspuns unul dintre cei mai ursuzi și mai mari specialiști în creșterea păsărilor.

CORNEL NISTORESCU ■

Recordurile oamenilor modești

Încă de la început a ieșit la iveală o mare diferență de temperament, de vorbă, de abordare a problemei între Iuliu Pop, directorul I.A.S. Codlea, și inginerul Ioan Tohăneanu, șeful fermei nr. 1. Da, spunea Iuliu Pop, nefiind sigur dacă zîmbește sau bravează, titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare n-a fost chiar o surpriză pentru noi. Firește, titlul acesta, instituit din inițiativa secretarului general al partidului, e un imbold extraordinar pentru munca noastră, declara inginerul Tohăneanu, dar eu, personal, nu mă așteptam să-l obținem. Amîndoi erau însă de acord asupra faptului că rezultatele din anul acesta n-au fost o întîmplare, ci au fost rodul mai multor ani de căutări, acumulări de experiență și muncă îndîrjită.

Deși zona este ideală și există o tradiție în Țara Bîrsei, cartoful este o plantă delicată, pretențioasă, în permanență expusă bolilor și dăunătorilor, reclamînd o atenție deosebită și multă, multă muncă. Responsabilitatea este cu atît mai mare cu cît aici se plantează exclusiv soiuri de sămînță ce se livrează în toată țara.

Iuliu Pop a venit la I.A.S. Codlea prin '84, mai întîi ca inginer-șef. În anul următor a fost numit director și cum recunoștea el „mi s-a părut căciula cam mare". Adică I.A.S.-ul era o unitate fruntașă, renumită în județ, și dacă ar fi fost slabă „mai dădeam eu din coate și se cunoștea ceva", dar așa e mai greu să păstrezi un pisc decît să-l cucerești. Cert e că de la venirea sa a început și campania cartofului. Asta a însemnat în primul rînd investiție, iar în agricultură, investiția presupune și un anumit risc. Terenul a fost pregătit cu 55 tone îngrășăminte organice la hectar și, însumînd 1 800 de lei pentru fiecare din cele aproape 400 de hectare cultivate cu cartofi se adună o sumă considerabilă. S-au adăugat, după cartare, îngrășăminte chimice și erbicide. Lucrările agricole s-au dovedit și ele de aceeași înaltă calitate. În toamnă, s-a făcut o arătură adîncă cu scormonitorul pentru a se afîna pămîntul. S-a procedat cu mare grijă la pregătirea mașinilor. Un reglaj fin împunea probe și dozări în consecință. Și în primul rînd e nevoie de oameni cu experiență, pentru că e o mare artă să calci pe aceeași urmă. De la plantare s-au urmărit toate perspectivele : încolțire, lăstari, staginări. S-a adoptat o tehnologie specială impusă de condițiile pedoclimatice. Un rol important l-a avut o parcelă de studiu și avertizare, aflată direct sub controlul Institutului de Protecție a Plantelor. Imediat ce apărea un virus sau un dăunător se acționa eficient pe tot terenul.

Dar hotărîrile tot aici, la Codlea, s-au luat. Au fost și momente de cumpănă, recunoștea inginerul Tohăneanu. Pe la începutul verii ni s-a părut creșterea plantelor prea luxuriantă. Credeam că o să avem multă frunză și puțini tuberculi. Din fericire, s-a dovedit doar o impresie care s-a infirmat pe parcurs. Plantele erau atît de viguroase încît ne înșelaseră chiar și pe noi. Dar mai greu a fost pe la începutul primăverii cînd s-a pornit o invazie de afide. Erbicidul, în cantități mari, are tendința să crecze pelicula și sufocă plantele. Firește, nu le puteam lăsa la discreția insectelor. Ce e drept, am riscat. Nici mana nu ne-a iertat. Și pe ea am învins-o. Cartoful e ca un fel de sugar flămînd, remarcau cei doi interlocutori. Cere multă îngrijire și hrană abundentă. Dar mai există și intuiția noastră de agricultori cu ochii atenți la cer și la pămînt. Dacă simțim că mîine plouă, facem azi o stropire. Toate amănuntele acestea, uneori mărunte, nesemnificative se adună și se materializează în producții record. Așa se face că recoltele au sporit constant și opinia generală era că ele nu mai pot coborî.

Am vizitat un uriaș siloz de cartofi. Și aici aceeași grijă și responsabilitate. Cartoful creează mari probleme la depozitare, „lucrează", cum spun agronomii, adică emană gaze și se depreciază ușor. Afară erau sub —20°C și ventilatoarele lucrau de zor. N-aș putea spune că în siloz era un paradis, dar oricum o temperatură acceptabilă, prielnică păstrării semințel pentru acest an. Se luaseră și măsuri de securitate pentru cazul unei pene de curent sau al unei căderi și mai mari de temperatură. Prea multe sînt operațiile de recoltare, a intervenit inginerul Tohăneanu, șocurile repetate dăunează enorm cartofului. Ne doare sufletul cînd vedem un cartof lovit. Deși eu sînt adeptul mecanizării totale, aici trebuie să cooperăm mai bine industria pentru o mașină cu dispozitive flexibile dar precise.

Aș fi încheiat cu ideea că a fost un an bun pentru I.A.S. Codlea, dar directorul Iuliu Pop a insistat să mai adaug și alte aspecte. Mai întîi că înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare nu este al lui ci aparține în egală măsură și inginerului Ioan Tohăneanu și șefului secției mecanizare Marcel Vlădășeanu și mecanizatorilor Radu Grama, Nicolae Drăgușel, Mihai Pall, Petru Pană și altor fruntași între fruntași. Mai apoi că dacă ar fi prins o ploaie ar fi obținut nu 50 tone la hectar ci 60, iar la anul precis le vor obține. Și în sfîrșit că I.A.S. Codlea este profilat și pe zootehnie unde, la fel, are rezultate foarte bune, că porumbul, deși pe suprafețe mici, a avut peste 20 tone la hectar, iar legumele vor atinge curînd recordurile cartofului. Așadar înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare a confirmat doar o secțiune a muncii de aici, fiind o premisă pentru rezultatele și premiile viitoare.

IULIAN COSTANDACHE ■

Din inimi, urare:

Înaltă aniversare

Gloria patriei, a neamului este indisolubil legată de legendari eroi, de făuritori de istorii, de mari strategi ai luptelor seculare pentru triumful binelui și dreptății sociale, pentru înflorirea civilizațiilor, pentru dintotdeauna iubitele timpuri de pace, ca munca și truda popoarelor să-și culeagă în liniște roadele. Noi, românii, avem un trecut istoric bogat în lupte, în cuceriri, făurit de cazne și sînge, cu sacrificarea atîtor generații, cu pierderea atîtor vieți, pentru neatîrnare și libertate, pentru unire și independență, pentru propășirea patriei, pentru eliberarea omului de jugurile împilărilor, pentru progres și lumină, pentru civilizație, bună înțelegere și pace.

Fără îndoială însă că trecutul istoric al românilor n-a putut să cunoască o epocă mai înfloritoare, mai glorioasă ca epoca pe care o trăim și pe care cu profundă recunoștință națională o numim EPOCA DE AUR NICOLAE CEAUȘESCU, epoca socialismului biruitor și a înaintării ferme, victorioase, spre comunism!

Sărbătorim întotdeauna la început de an ziua de naștere a bravului Bărbat, a glorioșului Erou, a celui mai cutezător fiu de români, luptător încercat, strateg îndrjit, clarvăzător înaripat, mesager, prin exemplare inițiative și fapte, al păcii în lume, pildă, îndemn cuceritor, făuritorul EPOCII ce ne-a fost dat s-o trăim, s-o clădim, s-o înălțăm ca popor liber, suveran, harnic și bun, vestitor de noi și noi primăveri.

Cuceririle socialismului românesc, evidența și realismul lor, sînt și vor rămîne întotdeauna legate strîns de numele tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, conducătorul iubit al partidului și statului nostru, de anii săi de viață prea zbuciumată, de anii săi de sacrificiu, de oprimare, de anii săi de veghe și luptă, de gîndire cutezătoare, revoluționară, de creație și muncă, de zămislire a unui Timp nou, a unei Societăți noi, a unei Conștiințe noi, a unui Romantism nou!

Acestei românești înnoiri, datorate spiritului novator de vastă dimensiune și densă sinteză al celui mai iubit fiu al poporului român, îi putem întrevedea azi încrezători viitorul, izbînda, gloria! Iată de ce și la această nouă înaltă aniversare gîndul de recunoștință și slavă ni-l înălțăm către ctitorul României moderne, adresîndu-i din inimă urări de viață lungă, de sănătate și fericire, de putere de muncă pentru a conduce mai departe destinele țării spre propășirea și gloria neamului românesc.

LA MULȚI ANI, IUBITE ȘI STIMATE TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU!

GEORGE MOTOI ■

Sub a patriei stea

Din inimi, urare : în cîntec și grai,
în vorbele atoatestăpîne,
în istoria scrisă pe macii din mai
și pe sacrele imnuri, pe omături și grîne

Fie-vă viața, fie-vă țara
ca bradul în munte — tot falnic și drept,
din Olt în Suceavă, pe Iza și Mara
mereu lumineze cuvînt înțelept

Și crez comunist, pe deplin temerar
ce asemeni corola-și desface
pentru noi revoluții, pentru oameni-Icari
pentru muncă, libertate și pace

În unirea de azi — Partid și Popor —
o epocă vie ctitorim suveran ;
ca-n datini străbune, încărcate de dor
rostim într-un glas : CEAUȘESCU,
MULȚI ANI !

VIRGIL DUMITRESCU ■

Cu dragoste și căldură

Adeseori, participînd la organizarea unor expoziții omagiale, prin care arta plastică se străduia să ilustreze marile prefaceri ale României socialiste, să cînte uriașele împliniri ale epocii pe care cu mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu, am trăit sentimentul plenar că în spațiul acelor expoziții se întrupa glasul însuși al țării. Cioplite în piatră, sau turnate în bronz, dăltuite în marmură, sau transpuse în limbajul mirific al culorilor, marile personalități istorice ale neamului, eroi pentru care libertatea și propășirea patriei au fost cel mai înalt și nobil ideal, erau înconjurate de izbînzile unui timp pe care, desigur, l-am visat, spre care au năzuit pururi. Văzută prin ochiul artistului contemporan, România socialistă este o țară a luminii, a rodniciei, a belșugului, o țară a păcii, o țară al cărei chip este opera însăși a întregului nostru popor care traduce în faptă, zi de zi, politica partidului, prețioasele indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, eroul și ctitorul României contemporane, comunistul și patriotul înflăcărat, revoluționarul ce și-a închinat întreaga sa viață cauzei poporului român, construirii socialismului în țara noastră. Admirînd și omagiind înaltele calități pilduitor cuprinse în distinsa sa personalitate, artiștii plastici l-au văzut, adeseori, în operele lor, în mijlocul vieții, al vastelor șantiere, în necuprinsul ogoarelor, dialogînd ardent și mobilizator cu toți oamenii muncii, sfătuindu-se cu ei, oferindu-le soluții îndrăznețe, realiste și, totodată, profund vizionare, cu adevărat revoluționare pentru continua înflorire a patriei. Cu aceste gînduri de adîncă prețuire, mă alătur tuturor celor care acum, în pragul aniversării zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului român, îi urează, din adîncul inimii, cu dragoste și căldură, tradiționalul „La mulți ani !", multă sănătate și putere de muncă pentru propășirea însăși a României socialiste.

COSTEL BADEA ■

Trinitate românească

Purtăm în inimi zări ce ne-nvățară
De unde-ncepe dragostea de țară
Ne crește vatra cît eternitatea
Partidul — Ceaușescu — Libertatea !

Uniți, noi ne urmăm Conducătorul,
Durînd prezentul demn și viitorul.
Boltiri de luminiș să se deschidă
Turnăm în mări de-argilă cărămidă !

Pe trunchiul vechi mlădița să-nflorească
În fiecare vatră românească
Ne sînt și călăuza și făclia
Partidul — Ceaușescu — România !

AUREL D. CĂMPEANU ■

O sărbătoare dragă

La începutul fiecărui an, sărbătorim cu drag o zi importantă pentru toți cei care trăiesc pe pămîntul românesc : ziua de naștere a celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. E o zi în care gîndurile ni se îndreaptă cu toată recunoștința și cu profund respect spre acest ales al poporului, întruchiparea virtuților sale cele mai nobile, a cărui viață exemplară înseamnă o permanentă și fără preget luptă pentru îndeplinirea tuturor idealurilor noastre de libertate și independență, de progres și prosperitate, de fericire. E ziua în care întreaga suflare românească omagiază din adîncul inimii pe revoluționarul încercat și intransigent, perfect implicat în problemele grave ale omenirii, cărora le caută soluții conforme cu cele mai nobile aspirații umaniste. E firesc, deci, ca, printre toți cei care, indiferent de locul lor de muncă, îi adresează urarea de „La mulți ani cu sănătate" stimatului nostru conducător, să ne aflăm și noi, artiștii, a căror împlinire în acești glorioși ani a atins trepte nebănuite odinioară, spre slava veșnică a patriei române.

ELENA DACIAN ■

în cîntec și grai

Zi de aleasă semnificație

Aruncînd o privire de ansamblu asupra muzicii românești, cristalizate în ultimele decenii și, mai cu seamă în **ultimele două decenii** — vom putea remarca, plini de mîndrie și cu o legitimă satisfacție că, în toate domeniile lumii Euterpei au avut loc impresionante salturi calitative !

Să începem cu arta interpretativă : în acest climat frematător, au atras atenția, atît în țară cît și peste hotare, un mare număr de instrumentiști și cîntăreți, prin harul lor, dar și printr-o solidă pregătire profesională, valorificîndu-se la un apreciabil nivel de măiestrie atît lucrările românești cît și cele universale.

În ramura muzicologiei se poate vorbi de articole, eseuri, studii și cărți — unele supradimensionate — legate de trecutul nostru muzical, dar și de problemele estetice ardente ale actualității. S-au tipărit, în ultimele două decenii, mai multe compoziții, cărți și studii asociate problemelor din trecut decît în aproape toată istoria muzicii noastre.

Pedagogia românească a progresat enorm, încît elevii și studenții acestei țări au obținut un foarte mare număr de premii naționale și internaționale, în centre muzicale de o îndelungată tradiție.

Compozitorii acestui nou profil de epocă au dat la iveală multe creații, variate ca stil, dar unitare prin acel etos comun pe care-l conțin din plin, reliefîndu-se o armonioasă unitate în varietate, un raport echitabil între tradiție și inovație, între național și universal, dar mai ales între etic și estetic.

Cînd rostim cuvintele **muzică românească** și **pace**, de fapt pronunțăm cuvinte pleonastice, deoarece eufonia acestei țări a vibrat, vibrează și va vibra în consonanță cu acea mișcătoare simfonie a bunei învoiri dintre toate neamurile pămîntului. Cu atît mai mult, nouă, exponenți ai lumii cîntecului, cu rezonanțe multiple, ne revine nobila misiune de a transforma lumea orfică într-un îndelung **proces de educație patriotică**, de a-i face pe oameni mai buni, pătrunși de vocația generozității precum și a muncii fecunde, contribuind în acest fel la progresul societății în care vietuim.

Acestea sînt gîndurile care mă frămîntă cînd scriu aceste rînduri, despre această zi de aleasă semnificație, intim legată de figura-simbol a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului, Președintele țării noastre, ctitorul României contemporane, în care o civilizație nouă își găsește liantul într-o nouă cultură, solară, făcută de oameni pentru oameni, pentru pace și bunăstare.

DORU POPOVICI ■

Întemeietor de țară

1.

În materia însăși
a istoriei poporului român
și în esența însăși
a poporului român
NICOLAE CEAUȘESCU
este un adevăr.
Ca o înaltă auroră.

2.

Cu ochi iluminați lăuntric
priviți aceste oraculare
deveniri în revoluție ;
ci trăiți,
în adîncul fremătător
al Clipei
revoluția :
de sine,
de țară-n rotund,
de viitor
la puterea absolută a viitorului.
Căci,
iată,
Întemeietorul
își lasă pecete
numele său
în ctitoriile neoașe :
NICOLAE CEAUȘESCU
este un drept adevăr.
Ca o revoluție
în întemeiere.

3

Dar fapta LUI,
ea însăși
este ca o întemeiere
de țară
și de izvoade de țară
limpezindu-se
cu mari,
pîrguiți
luceferi de ziuă
și de pîini în care grîul
are un murmur
de cosmos
și de iubire.
NICOLAE CEAUȘESCU
este un clarvăzător adevăr.
Ca un veșnic crug de Carpați.

4

Și va fi astfel,
să vă aduceți aminte
voi,
cei ce vă veți întrupa
izvorîndu-vă
după această vreme-n care
fără' de prihană, ne-am ridicat
din noi înșine
smulgîndu-ne timpul
din sînge
și așezîndu-ni-l,
ca pe-un mortar de ere,
în columne :
un bărbat a venit
din sorgintea
unui neam străvechi,
cu neamul întreg pe suflet
— dulce sfîntă zestre de aur —
și la sfîrșitul unui veac
de cumpeni cutremurate,
și la sfîrșitul unui
nesfîrșit mileniu
a întemeiat
în revoluție
Noua Istorie a Românilor.
Așa cum,
din veac în veac
voievozii ctitori,
la Tîrgoviște,
în Scaunul domniei lor,
de strajă,
întemeiau
eliberată
Țară Românească-n Unire.

GEORGE COANDĂ ■

Simbol al împlinirii creatoare

De pretutindeni, din patria română pornesc în aceste zile gînduri de recunoștință și de urări de sănătate, acum la început, de an, acum în cel de-al doilea an al cincinalului trasat de Congresul al XIII-lea al partidului, către tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu fericitul prilej al aniversării zilei sale de naștere. Cînd vorbim de Congresul al XIII-lea, ale cărui hotăriri vor așeza țara pe noi trepte de dezvoltare ne gîndim, totodată, la un alt congres, cel de-al IX-lea, forum în care cel mai iubit fiu al națiunii noastre a fost ales în fruntea partidului. Martori ai acelui eveniment epocal, între care m-am numărat, mi-am spus că va trebui să-mi păstrez carnetele de reporter, fiindcă însemnările făcute de-a lungul anilor, de-a lungul acestor peste două decenii de puternic dinamism ne va da, de fiecare dată senzația cărții de istorie nouă care-și deschide filele precum o izbucnire de petale, și se nasc imaginile unei glorioase edificări și chipuri de oameni cu care secretarul general al partidului a stat mereu de vorbă pe o idee a continuei noastre deveniri. Un dialog neîntrerupt al conducătorului țării cu oamenii muncii în scopul găsirii soluțiilor celor mai potrivite și realiste pentru realizarea unei tot mai tinere înfățișări a plaiului nostru românesc. Congresul al IX-lea poate fi identificat cu istoricul moment al deschiderii unui mare șantier care a cuprins, deodată, în mișcarea și patosul construcției toate colțurile țării, din nord în sud, din est în vest.

Au trecut de atunci peste douăzeci de ani. Au avut loc congresele al X-lea, al XI-lea, al XII-lea prin care orientările și tezele tovarășului Nicolae Ceaușescu au ridicat etapă cu etapă România pe noi trepte de dezvoltare. Și iată că documentele celui de-al XIII-lea Congres care-și întinde razele de lumină pînă dincolo de frunțarile mileniului trei, sînt menite a o propulsa pe cu'mi și mai înalte, situînd-o la finele actualului cincinal în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie. Principalele izvoare : munca, învățătura, știința, cultura, formarea și modelarea omului nou, constructorul nou României comuniste. Tocmai de aceea tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția că toate planurile, programele noastre nu pot fi gîndite fără a fi luat în considerare factorul uman, ca element ce deține rolul hotărîtor al progresului, într-o epocă în care dezvoltarea tumultuoasă a forțelor de producție dinamizează întregul proces social. O epocă, într-adevăr, de o extraordinară efervescență a ideilor în toate domeniile științei și tehnicii, determinînd profunde mutații în modul de viață și de muncă al nostru, al tuturor, impunînd un alt nivel de pregătire, care să permită o rapidă adaptabilitate la noile unelte de lucru, mereu altele, mereu mai perfecționate. Cum suma cunoștințelor ce se cer dobîndite crește fără încetare, societatea devine o școală în care toată lumea se compune, dialectic, din profesori și elevi.

Odată cu urările de mulți ani adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii, oamenii de știință, de artă și cultură i-au transmis gînduri alese de prețuire tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pentru sprijinul neprecupețit adus în slujba înfloririi științei și culturii românești. Știința, cultura, arte'e au devenit astăzi factori de bază în întreaga noastră dezvoltare. Programul partidului însuși are la bază o privire științifică asupra dezvoltării societății.

Țara este astfel ca o casă, ca o gospodărie la care ții, la care contribui tu însuți și prospeți. Muncești, înveți, aspiri, îți pui în valoare întreaga capacitate de creație fiindcă faci parte dintre membrii marii familii. Noi trăim acum sub conducerea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu un timp istoric, o epocă de aur. Casa noastră care ne e patria va fi, astfel, mai bogată, mai plină de prestigiu în lume.

VASILE BĂRAN ■

„Așa cum ne-a arătat președintele țării..."

Politehnica bucureșteană relevă cu mîndrie și recunoștință drumul afirmării școlii românești

La dezvoltarea impetuoasă a economiei naționale de-a lungul ultimelor două decenii, un factor propulsor de maximă importanță l-a avut și îl deține în permanență interrelația laborioasă, sistemică, dintre învățămînt, cercetare și producție. Această idee-program, născută din inițiativa și prin viziunea prospectivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, își derivă sensurile majore și motivația axiomatică din conceptul fundamental al legăturii indisolubile dintre teorie și practică, vorbă și faptă, piatră unghiulară și deviză-datorie pentru întreaga politică economică și socială desfășurată de Partidul Comunist Român, de secretarul său general. Principiul unității dintre teorie și practică, a ținut să sublinieze președintele României, presupune și înțelegerea profundă și originală a rolului și statutului social al științei și învățămîntului, văzute întotdeauna prin prisma legăturii lor organice cu producția materială, cu viața socială în general. Este ceea ce viața, prin practică socială, a confirmat la scara realității, conlucrarea dintre învățămînt, cercetare și producție relevîndu-se pe fiecare domeniu în parte, cît și prin influențele dominante, eficiente de retroacție pozitivă.

Structurată pe aceste noi principii realiste, școala românească a cunoscut cei mai fertili și luminoși ani din întreaga sa istorie. Astfel, de la un an la altul, dascălii, elevii și studenții din România au înțeles tot mai mult, prin propria lor activitate, că devin membri activi ai unei societăți în continuă dezvoltare, că trăiesc prin însuși procesul instruirii toată gama de probleme ale economiei, că amfiteatrul în care lucrează inginerul de mîine este chiar uzina, iar pentru agronom, ogorul. O mărturie, un exemplu concludent în această privință îl constituie desigur și Institutul Politehnic din București, cetate — universitate de proporții impresionante, vast laborator al inteligenței creatoare cu largi reverberații în cîmpul științei românești, al producției de bunuri materiale. În rîndurile ce urmează vă propunem un scurt popas în această mare cetitorie dedicată învățămîntului superior românesc, acum în preziua unei mari sărbători de inimă și conștiință a națiunii noastre, aniversarea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o sărbătoare în haine de lucru dar care, ca în fiecare an, prilejuiește poporului român, odată cu înălțătoarele sentimente de bucurie, stimă și gratitudine pentru conducătorul iubit, și o reevaluare a drumului parcurs. Gazdele noastre vor fi profesori, decani, studenți, din diferite facultăți precum și rectorul acestei mari instituții de învățămînt universitar.

La Institutul Politehnic din București — sîntem informați de la bun început — își desfășoară activitatea în cele 10 facultăți peste 26.000 studenți și 1500 cadre didactice. Un veritabil orășel al tinereții și studiului intens, ctitorie reprezentativă a „Epocii Ceaușescu", creată prin aportul nemijlocit, determinant al conducătorului partidului și statului nostru, atît de interesat de destinul învățămîntului național. Secretarul general al partidului a efectuat, de altfel, aici mai multe vizite de lucru, ce au constituit tot atîtea momente de referință pentru laborioasa activitate a miilor de studenți și dascăli, aprecierile și recomandările înaltului oaspete caracterizîndu-se de fiecare dată prin realism și temeritate, prin analizarea judicioasă a situației de fapt, dar și prin temeritatea propunerilor, constituindu-se într-o permanentă călăuză, într-un veritabil instrument de lucru. „Tot ce s-a realizat în acești ani la Institutul Politehnic — ne declară profesorul dr. doc. Traian Demian, prorector al institutului — este urmarea a indicațiilor și recomandărilor președintelui României".

Desigur, prima și cea mai mare îndatorire a acestui lăcaș de învățămînt este pregătirea viitorilor specialiști, promotori ai noului în producție. Astăzi, Institutul Politehnic București se poate contrapune în ceea ce privește cercetarea științifică cu oricare institut de cercetări din țară. Cum au fost gîndite lucrurile în domeniul cercetării științifice se poate vedea în contribuțiile Politehnicii bucureștene la marile obiective din țară. La Canalul Dunăre-Marea Neagră au fost concepute studiile privind gospodărirea complexă a apei în canal. Metroul bucureștean a beneficiat de proiectarea și realizarea circuitelor de cale și a sistemului de ceasoficare. La noi edificii importante în construcții din capitală au fost elaborate studii privind sudurile de mare rezistență. Pentru centralele nucleare-electrice cercetarea a avut ca scop stabilirea metodelor de calcul și optimizarea proceselor termo-hidraulice din instalații.

Al doilea mare obiectiv pe care și l-a propus Institutul Politehnic a fost realizarea unor noi mașini și aparate, sau a unor părți componente importante. Microprocesorul și calculatorul personal M 216, concepție I.P.B., înseamnă astăzi o producție de 50 milioane lei anual, microprocesorul „Amic" este, deasemenea o creație a colectivelor de cercetare din politehnica bucureșteană. În urma unei recente indicații a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în sectoarele calde ale marilor uzine ale țării s-a trecut la perfecționarea sistemelor de lucru, prin automatizări și modernizări. Colectivele de specialiști au cuprins în munca de cercetare un număr mare de cadre didactice și studenți politehniști, așa încît, noile sisteme de automatizare complexă din sectoarele calde ale giganților industriali „23 August", „Republica", Întreprinderea de Mașini Grele București, sisteme ce au mărit productivitatea muncii cu 400 la sută, cuprind în mare măsură proiectele și concepțiile profesorilor și studenților, expresie concludentă a conlucrării învățămîntului cu cercetarea și producția. Exemplele nu se opresc aici. La Institutul Politehnic din București au fost realizate decodorul pentru tastaturi senzoriale, circuitele integrate cu afișaj analogic și tranzistoarele cu efect de cîmp.

În timpul vizitei de lucru întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Catedra de mecanică fină din institut, — în 1982 — colectivul de cercetători prezenta secretarului general al partidului ultima creație a acelui an, roțile dințate necirculare, cu largi aplicații în petrochimie, importate pînă la acea oră cu 100 dolari perechea. Apreciind realizarea colectivului de profesori și studenți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicația ca aceste roți dințate necirculare să se fabrice în țară. Astăzi, la Uzina de mecanică fină există o producție de serie mare, satisfăcînd cerințele petrochimiei românești.

Tot dintre realizările Catedrei de mecanică fină merită a fi evidențiate conceperea lagărelor cu aer pentru aparate, în care frecarea lipsește complet, înlăturîndu-se lubrifiantul și eliminîndu-se uzura, ca și realizarea tamburilor de imprimate. Sînt tehnologii care, după cum afirmă prorectorul Traian Demian „nu se vînd și nu se pot cumpăra cu nici un preț", — tehnologii create în exclusivitate de institut.

Contractele încheiate de Institutul Politehnic bucureștean cu întreprinderi și institute de cercetare din țară au fost, numai în 1986, în număr de 700, ceea ce înseamnă o valoare de 205

Un drum de aspre lupte luminînd:
Unit cu țara-n fapte mari și-n gînd

(Poem la Ziua Eroului)

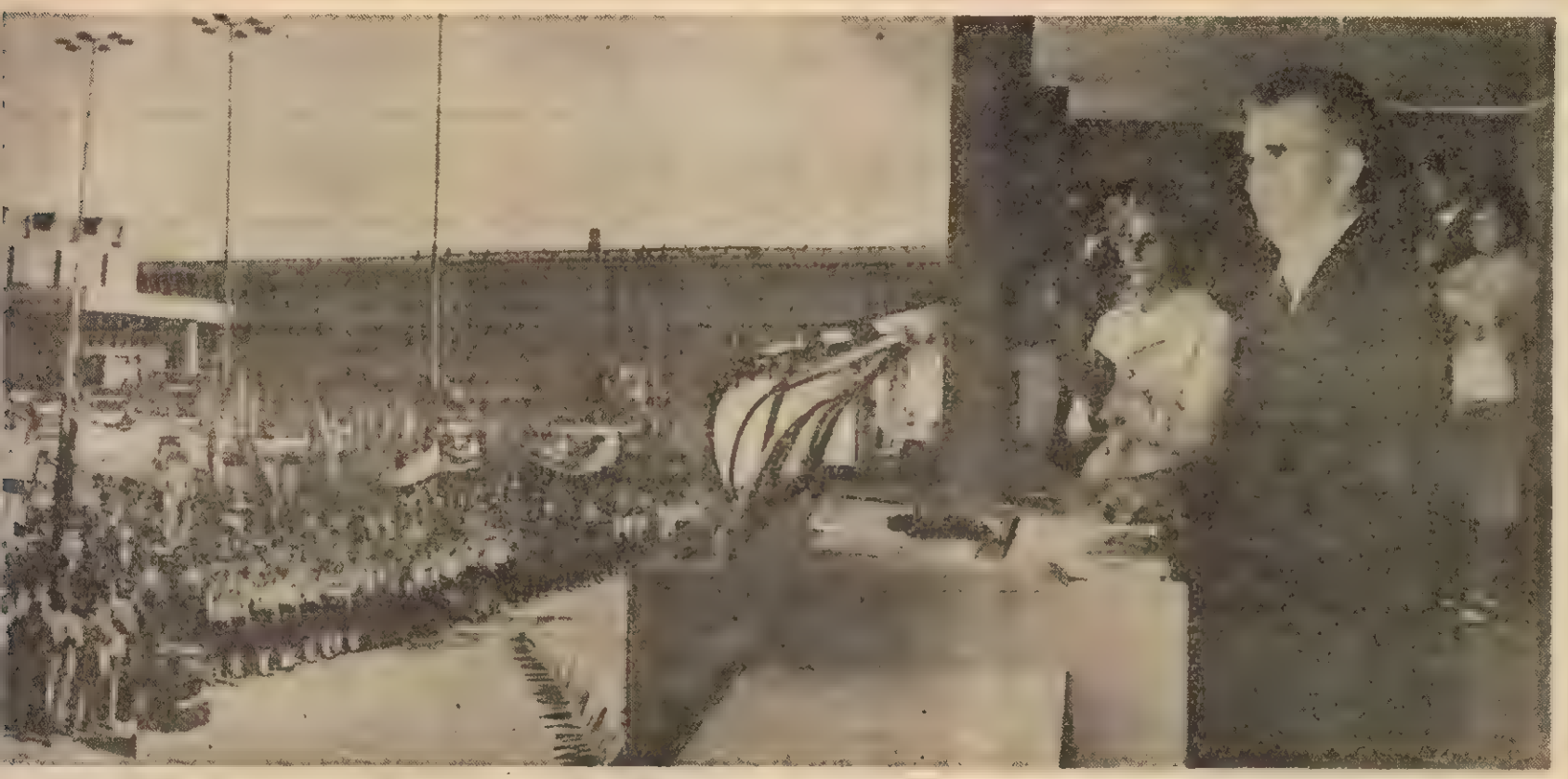

milioane lei. Luînd în considerare și microproducția, I.P.B. a încasat anul trecut, introducînd în fondul învățămîntului, suma de 181,284 milioane lei. Pe baza acestor contracte cu cercetarea și producția, învățămîntul politehnic a proiectat și a introdus în fabricație noi tehnologii, cum ar fi aceea a straturilor subțiri, dar și noi materiale. Fibrele de carbon, cu aplicații foarte largi, reprezintă o realizare nouă pe plan mondial, ca și ferofluidele, utilizate la sistemele de suspendare ale lagărelor și ghidajelor. Tot la capitolul materialelor noi se înscriu și o serie de aliaje obținute la îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu, care în urmă cu doi ani le cerea studenților și cadrelor didactice să se ocupe de materialele necesare industriei electronice, aviației și centralelor nucleare. În urma cercetărilor întreprinse, s-au obținut, printre altele, aliaje de titan și zirconiu, folosite la centralele nucleare-electrice, cu economii valutare foarte mari, fonta de grafit vermicular compact, noi silicați tehnici (lianți, materiale refractare, plăci poroase, noi compuși ceramici cu tehnologiile lor de fabricație), reactivi, odoranți de sinteză, conductori optici, materiale plastice. „Toate aceste realizări ale institutului nostru — a ținut să sublinieze prorectorul Traian Demian — sînt, în exclusivitate datorate indicațiilor și îndrumărilor de care am beneficiat la fiecare vizită pe care am avut onoarea s-o primim din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu în ultimii ani. Planul nostru de dezvoltare științifică și dezvoltare tehnologică este aliniat marelui plan al țării, căci sîntem perfect conștienți de adevărul cuprins în vorbele rostite de secretarul general în iulie 1985 la Adunarea solemnă a Academiei R.S.R., unde tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să arate că „viitorul poporului nostru — ca și al altor popoare — este strîns legat, determinat, de felul cum vom ști să acționăm pentru a ridica la un nivel superior întreaga activitate de cercetare științifică". Conform concepției înaintate a președintelui țării, învățămîntul românesc este astăzi un avanpost în cercetarea științifică, ducînd, prin tot ceea ce a realizat, la împingerea activității de cercetare înainte. Problemele abordate sînt mari, cu bătaie lungă. Din acest punct de vedere, a fost întocmit un grupaj de cercetări ce au în obiectiv teme de o deosebită importanță, de largă dezvoltare și orizont".

Temele de cercetare, considerate programe prioritare ale Institutului Politehnic București, sînt numeroase și de reală însemnătate, la înfăptuirea lor contribuind toate catedrele institutului, cu sarcini exacte. În cadrul așa numitului program de roboți, au fost, deja, realizați roboții de sudare și de vopsire pentru întreprinderea „Semănătoarea", sau roboții de montaj, ca și partea lor de comandă. Al doilea program prioritar — dar nu în ordinea importanței — cuprinde calculatoarele, în care soft-ul — partea de inteligență — revine Catedrei de calculatoare electronice, într-o strînsă colaborare cu Catedrele de automatică și de tehnologie mecanică. Programul prioritar de tribologie (știința frecării) își are reazemul în preocupări de vechime, căci România este cunoscută în lume, îndeosebi pentru studii privind ungerea pentru reducerea frecării și uzurii, la care școala politehnică bucureșteană și-a spus cuvîntul încă de la începuturi. Nu se pot omite nici programele de energie nucleară, de captare și înmagazinare a energiei solare, programul de microunde — aplicația microundelor în tehnică constituind un fenomen relativ nou. Programul prioritar de cercetare intitulat „Interacțiunea radiației cu substanța" își are și el resursele în succesele anterioare, căci, să nu uităm, primul laser românesc a fost conceput în această școală, iar programul de laseri se continuă, ajungîndu-se la puteri foarte mari. Institutul politehnic bucureștean are în atenție, cu prioritate, 9 programe de cercetare și 2 programe speciale, întocmite la indicația expresă a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Sînt profile într-un mers ascendent, niciunul neglijat, căci toate au o egală importanță pentru economia națională — și programul de mașini agricole și cel de mașini electrice speciale, ca și programele tehnologiei chimiei, metalurgiei, electronicii, tehnologiei construcțiilor de mașini. Numai în capitală colaborările pentru realizarea acestor programe cu întreprinderi și institute se ridică la peste 100. Această legătură, din zi în zi mai strînsă între învățămînt, cercetare, producție are la bază concepția revoluționară a secretarului general al partidului cu privire la întregul proces de formare și de educare a tinerei generații. În lumina acestei concepții, învățămîntul este programat să se dezvolte în deplină concordanță cu cerințele progresului rapid al economiei naționale, capabil să asigure formarea unor specialiști cu un larg orizont de cunoaștere, cu o temeinică pregătire profesională.

Fiecare vizită a secretarului general la Institutul Politehnic din București este o adevărată sărbătoare a întregii școli românești și un moment de referință pentru cadre didactice și studenți. La deschiderea actualului an de învățămînt, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu a fost prezent în mijlocul profesorilor și studenților, transformînd tradiționala inaugurare a anului școlar, într-un fructuos dialog de lucru. Așa cum relata prof. univ. dr. Fransua Alexandru, la Facultatea de electrotehnică au fost apreciate servomotoarele elaborate de curent continuu și fără perii, care rezolvă problema acționărilor mișcării de avans a mașinilor unelte din Programul național de dezvoltare a mașinilor unelte, aflate la nivel mondial din punct de vedere calitativ și al costurilor. Secretarul general a apreciat, deasemenea, dotarea de care dispune Laboratorul de mașini electrice, ceea ce permite depunerea unor eforturi în domeniul acționărilor electrice, în strînsă colaborare cu Ministerul industriei electrotehnice. Au fost evidențiate legăturile existente între Facultatea de electrotehnică a institutului și diferitele ramuri industriale care au nevoie de acționări electrice conduse prin microcontrolere electronice, ca și colaborările cu întreprinderi și institute din țară: I.C.P.E., Combinatul de hîrtie și celuloză din Suceava, I.R.E.-Suceava, Combinatul minier Tarnița, Electrotehnica-București.

Pe baza orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toamna trecută, Facultățile de Electrotehnică și Energetică au înființat un colectiv mixt de cercetare cu specialiști de la I.C.P.E., sub forma unei filiale a mai susamintitului institut bucureștean, avînd un plan propriu de cercetare, inclus în planul general al I.C.P.E.-ului. Se folosește astfel, experiența cadrelor din învățămînt în rezolvarea problemelor concrete ale industriei electrotehnice.

Tabloul activității de cercetare din Institutul Politehnic București nu poate fi, în cîteva rînduri, decît palid conturat. Prin tot ceea ce realizează, studenții și cadrele didactice se străduiesc să răspundă cerințelor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care și la ultima sa vizită le-a adresat o nouă chemare : „Învățămîntul trebuie să se afle în primele rînduri ale luptei pentru nou, să fie un învățămînt revoluționar, care trebuie să tindă permanent spre tot ce este mai bun, să lupte pentru descoperirea de noi taine ale naturii, ale universului, să pună în serviciile omului, al civilizației tot ceea ce a creat natura — dar acum cu contribuția omului — mai bun în dezvoltarea generală a lumii !"

În activitatea lor de cercetare științifică — o îndatorire permanentă pentru dascăli, examen al vocației creatoare pentru discipoli — cadrele didactice și studenții au mereu în vedere — ne-au mărturisit în încheiere interlocutorii noștri — adevărul inexorabil stabilit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Nu putem merge înainte dacă ne mărginim să copiem, să reeditam ceea ce s-a făcut deja. Trebuie să pornim de la ceea ce s-a realizat pe plan mondial pentru a face noi descoperiri, pentru a merge înainte. Aceasta este știința nouă !" Un gînd, deviză și călăuză pentru toți slujitorii învățămîntului universitar, mai încărcate de semnificații ca oricînd în aceste momente cînd țara întreagă, sărbătorindu-și conducătorul iubit, văd în luminosul său exemplu, în activitatea sa revoluționară și în gîndirea sa vizionară chezășia împlinirii marilor deziderate de progres, echitate și democrație plenară.

LIANA MOLNAR

(Urmare din pag. 9)

1848, Unirea Principatelor din 1859, Independența din 1877. Una desprinzîndu-se din alta, un eveniment pregătindu-l pe celălalt, un șir de nestemate prinse într-o salbă strălucitoare.

Coloane de susținere a edificiului național ce se înalță tot mai frumos, tot mai impresionant. Care-și așteptau și prelindeau alte coloane pentru a-l asigura trăinicia și veșnicia. Unirea cea Mare din 1918 a fost coloana cea mai importantă din toate cele de pînă atunci, prin trăinicie și frumusețe. Operă a acelorași mase populare și tinere conducători, împreună formînd poporul român, visul căruia se împlinea după secole de sacrificii și jertfe. Aprecieri de pătrunzătoare interpretare a consacrat secretarul general celui mai important eveniment din istoria multimilenară a poporului român și a strămoșilor săi, cînd teritoriile românești au fost unite într-o singură ființă statală. „Rod al luptei maselor largi populare și a întregii națiuni a fost Marea Unire. Iar uriașele manifestări organizate în toate provinciile românești au consfințit voința de unire a întregii noastre națiuni, care a fost încununarea victorioasă a luptei seculare a celor mai înaintate forțe ale poporului român din Moldova, Muntenia și Transilvania, a cărturarilor și marilor gînditori ai neamului, a activității desfășurate de elementele revoluționare, de militanții socialiști, a aspirațiilor și voinței întregului popor român", a fost Marea Unire în viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu. „De aceea, a pune sub semnul întrebării justețea sau oportunitatea constituirii statelor naționale — răsuna glasul președintelui României — înseamnă în esență a face apologia dominației și asupririi, a nega rolul revoluționar, progresist al luptei de eliberare a popoarelor. Această înseamnă a nesocoti nu numai principiile socialismului științific, ci cele mai elementare concepții burghezo-democratice".

Despre prezentul istoric

După cum fără independență nu ar fi fost posibilă realizarea unității național-statale, tot astfel fără înfăptuirea acesteia nu ar fi fost posibile împlinirile care au însemnat evoluția spre socialism a României. Nu ar fi fost posibilă revoluția de eliberare socială și națională din august 1944 „care a deschis calea unei dezvoltări noi, democratice și progresiste a societății românești". România și-a dobîndit independența plenară, unitatea și suveranitatea iar poporul român și-a putut făuri în mod conștient propriul viitor, propria istorie.

Însemnătatea evenimentelor istorice se judecă nu numai pentru vremea săvîrșirii lor, ci deopotrivă pentru urmările prelungite în timp. Cu cît urmările evenimentelor sînt de mai lungă durată, cu atît însemnătatea acestora este sporită mai mare. Și efectele hotărîrilor Congresului al IX-lea și ale celor următoare nu s-au mărginit nici la cinci, nici la zece ani și nici la douăzeci de ani. Ele se prelungesc în timp peste decenii, deoarece analizate, verificate și confirmate de timp se regăsesc reînnoite, de fiecare dată la o treaptă superioară.

Cele peste două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului s-au înscris cu litere strălucitoare în istoria națiunii românе socialiste prin dinamica și clarvăzătoarea politică de pace a României, promovată cu neabătută și nedesmințită consecvență de președintele României Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Politică de pace binefăcătoare pentru întreaga omenire și de liniște creatoare pentru creatorii de bunuri materiale și culturale din toată lumea. Politică unanim recunoscută și de toată lumea prețuită, cîștigîndu-și România și președintele ei un loc de mare cinste și de deosebită ținută în lumea contemporană.

Fericirea poporului român și a omenirii pentru care luptă neîncetat președintele Nicolae Ceaușescu i-o dorim, împreună cu întregul nostru popor și cu toate popoarele lumii iubitoare de pace, din inimă și noi, cu acest prilej sărbătoresc, în deplină sănătate, aceeași putere de muncă pentru ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

„Hai să dăm mînă cu mînă,
Cei cu inima română
Să-nvîrtim hora frăției,
Pe pămîntul României!"

„Acel ce-n luptă grea se teme
Nu stă între învingători
Dar noi, uniți în orice vreme,
Am fost, vom fi biruitori."

„Eu privesc ca istorie națională istoria Moldovei, a Valahiei și a fraților din Transilvania"

Desfășurată sub semnul retragerii autorității imperiale romane, ale necontenitelor năvăliri barbare, a lipsei unei forțe statale capabile să intre în atenția lumii civilizate, strădania poporului român a constituit un proces dialectic îndelungat și complex. În ciuda vicisitudinilor istoriei, spațiul carpato-dunăreano-pontic a constituit niciodată un gol de locuire la îndemîna năvălitorilor călări, ci a rămas hotarul natural al unui popor care a știut să-și apere cu străşnicie ființa și pămîntul. Așa cum se exprima secretarul general al partidului, „Vicisitudinile, sufernțele nu au îngenuncheat niciodată poporul — dimpotrivă, l-au călit, l-au făcut dragostea de țară, l-au întărit hotărîrea de a nu ceda în fața nici unei greutăți, de a nu pregeta în fața nici unei jertfe pentru apărarea ființei". Pe vigurosul rădăcină autohtonă geto-dacică, altoită cu limba, obiceiurile, mentalitatea și structura romane s-a format un popor — poporul român — moștenitorul legăturii unic al romanității orientale. Dăinuirea sa multimilenară pe aceste meleaguri, atestată de straturile neîntrerupte de locuire, de păstrarea neulterată a unor străvechi datini și tradiții, de unitatea de limbă și a moravurilor sale, marile bogății acumulate prin munca tenace și pasnică a oamenilor au stîrnit, în toate timpurile, atît obiectul de admirație al contemporanilor cît și poftele nesăioase ale cuceritorilor. De aceea, ca o fatalitate a istoriei, românii au fost mereu nevoiți să transforme plugul în sabie, să înfrunte furtuni, pentru a-și apăra glia și neamul. Lupta însă i-a unit și mai strîns, jertfele n-au fost zadarnice și pe altarul patriei au răsărit mereu eroi neînfricați. Idealul implacabil al românilor — unitatea și independența într-o singură patrie — avea, în cele din urmă, să fie atins.

Zorii epocii feudale au găsit poporul român în plin proces de cristalizare a unor formațiuni statale. Fenomenul este caracteristic întregii Europe, dar parcă nicăieri problema unității și a conștiinței de neam nu se pune cu atîta acuitate ca pe meleagurile noastre. Nu a existat mare dominator prin ale cărui fapte de arme, acte sau gînduri, nu a existat minte luminată sau acțiune populară care să nu fi stîrnit ecouri ale românilor din toate zonele locuite de ei. Astfel voievodul mare principe, Mircea, prin titlurile sale se considera, de fapt, succesorul moștenirii geto-dace. Idee destul de circulată în epocă, de vreme ce cronicarul bizantin Chalcocondyl îl numea pe domnul Moldovei, Alexandru cel Bun „principe al Daciei". Tîlu ce va fi acordat mai tîrziu de cronicarii polonzi și lui Petru Rareș. Conștient de unitatea etnică și de interese, Bogdan al II-lea, tatăl lui Ștefan cel Mare, se adresa mai marelui întru sfînt Iancu de Hunedoara „ca să-i fiu lui în chip de fiu... și domnia sa asemenea să ne fie părinte și orice îi va fi de trebuință din partea noastră, noi să stăm pe lîngă domnia sa... și asemenea țara domniei mele și cu țara domniei sale să fie una". Însuși marele Ștefan „campionul creștinătății", animat de conștiința de neam, se străduia să refacă unitatea românilor. O dovedesc nu numai intervențiile sale în Transilvania și Țara Românească, cît și atitudinea tuturor românilor care îi priveau ca pe un eliberator. „Parcă ai fost ales pentru cu cirmuirea și apărarea Transilvaniei — îi scrisau sfetnicii, adăugînd — și muntenii te așteaptă suspinînd din greu pe Maria Ta".

Neicidnd însă în cursul evului mediu o acțiune mai energică, mai bravă și mai glorioasă avea să fie comparabilă cu cea a lui Mihai Viteazul. „Și hoțarul Ardealului, pohta ce-am pohti Moldova și Țara Românească" nu era o dovică heraldică ci însăși idealul scump al românilor pentru prima oară înfăptuit. Așa cum remarca Nicolae Iorga despre Mihai, „Prin el s-a restabilit — au numit Dacie de hegemonie românească, ci toate legăturile pe care nici o schimbare a vremilor nu le putea rupe din legăturile firești care se formaseră și dezvoltaseră în curs de două milenii... Vorbind și scrlind românește, cunoscînd bine toate rosturile neamului său, Mihai nu putea să rămînă nesimțitor la frămîntările românilor..." Simbolul marelui domn avea să devină pilda generațiilor următoare, și întreg secolul pe care l-a despărțit de este marcat de încercări, mai mult sau mai puțin vizibile, ale altor voievozi spre o unitate românească. Stau mărturie legăturile, alianțele dintre ei, pregătirile febrile împotriva dușmanului comun. Este semnificativă în acest sens domnia succesivă a aceluiași domn în Muntenia sau Moldova, cît și trecerea dregătoriilor dintr-un principat în altul, fenomen nemaiîntîlnit în alte state europene. Este ceea ce cu fierbinte patos exprima Nicolae Bălcescu : „Unitatea națională fu vitarea iubită a voievozilor noștri cei mari care întrupară în sine individualitatea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, muncită, suferă și muriră".

Se ridică acum și glasul cărturarilor în căutarea originii comune a latinității și a unității istorice. „Românii — spune Grigore Ureche — cîți se află lăcuitori în Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramoroșu de la un loc sîntu cu moldovenii și toți de la Rîm să trag". Peste cîteva decenii, Miron Costin îl completează : „Locul acesta unde este acum Moldova și Țara Muntenească este drept Dacia, cum [Dacia este] și tot Ardealul cu Maramureșul și Țara Oltului". Mitropolitul Varlaam tipărește prima *Carte românească de învățătură* destinată „cătră toată semințiia românească", iar principele Dimitrie Cantemir tratează în chip unitar istoria românilor, grăitor fiind chiar titlul integral al lucrării sale : „Hronicon a toată Țara Românească care apoi s-au împărțit în Moldova, Muntenească și Ardealul". Peste Milcov, aceleași argumente le aduc cronicarii munteni dintre care se remarcă stolnicul Constantin Cantacuzino. „Vine apoi rîndul fraților de peste Carpați să se rîdice în numele „națiunii române" așa cum va face în dramatica sa existență episcopul Inochentie Micu. Cerîndu „Școlii ardelene" scriu primele istorii moderne, cu caracter științific, ale poporului român în care argumentează teoria continuității și a unității românilor. Ele sînt lucrări atît istorice, cît și politice și ideologice. Într-o *Scurtă cunoștință a istoriei românilor* Samuil Micu afirmă: „În toată Țara Ardealului și românii sînt multimea întrec pe toate alte neamuri. Iară în Țara Românească și în Moldova mai cu samă singuri românii sînt lăcuitorii". Este recunoscută atît de istoricii străini, cît și de generalii și funcționarii imperiului pînă la Iosif al II-lea. Și nici un argument de talia lui *Supplex Libellus Valachorum* nu va putea aduce dreptatea. Dreptatea putea fi cucerită numai prin luptă cum va face Horea.

Secolul al XIX-lea a ridicat pe o treaptă superioară nivelul conștiinței naționale. Deschis printr-o revoluție — revoluția lui Tudor — el va cristaliza ființa națională către jumătatea sfînt. Implinindu-l în mare parte. În scrisoarea către moldoveni, Tudor îndemna : „Fiind de un gînd și într-un glas cu Moldova și putem cîștiga deopotrivă dreptățile acestei pămînturi, ajutîndu-ne unii pe alții". O ideologie unitară se dezvoltă acum, cuprinzînd toate aspectele vieții sociale. Orice acțiune de spirit se transforma într-un fapt politic. *Lexiconul de la Buda* al lui Samuil Micu ca și *Gramatica românească* a lui Ion Heliade Rădulescu devin îndreptare academice ale limbii vorbite de toți românii. În manifestul revistei *Dacia literară* Kogălniceanu afirmă : „țăiul nostru este realizarea dorinței ca românii să aibă o limbă și o literatură comună pentru toți", pentru ca tot el să rostească în deschiderea cursului de istorie națională : „Toată acăsată întindere unde se vorbește românește e patria mea..." Ea privesc ca istorie națională istoria Moldovei, a Valahiei și a fraților din Transilvania".

Momentul culminant de aplicare al acestei ideologii devine Revoluția de la 1848. Nu există program revoluționar, proclamație sau document capital în care să nu se afirme idealul românilor. „Noi vrem să ne unim cu țara !" se striga la Blaj, din cele 40 000 de piepturi românești, în timp ce programa moldovenilor *Prinipiile noastre pentru reformarea patriei* cere unirea Moldovei și a Țării Românești „într-un singur stat neatîrnat românesc", iar presa muntenească proclamă : „Muntenii și moldovenii nu fac decît o singură națiie, amîndoi poartă același glorios nume de români". Unirea devine „cheia de boltă fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național".

În ciuda înfrîngerii de către forțele reacționare externe, decît Revoluției de la 1848-a fost sucombat. Dimpotrivă, ele au fost îmbogățite de experiența acestui măreț eveniment istoric, au fost analizate, tratate și împărtășite de masele largi ale societății. Ca primă sarcină realizabilă a momentului respectiv, fiinind cont și de conjunctura internațională, se întrevedean unirea principatelor. Actualitatea momentului era magistral sintetizată prin cuvintele lui Kogălniceanu : „Dorința cea mai mare, cea mai generală, aceea hrănită de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației actuale, aceea care, înplinită va face fericirea generațiilor viitoare este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legitimă și neapărată pentru că în Moldova și Valahia sîntem aceiași popor omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem aceeași limbă, aceiași nume, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndestulat, aceleași dureri în trecut, aceleași viitor de asigurat și, în sfîrșit, aceeași misiune de împlinit".

„Unirea e actul energic al întregii națiuni române"

Fierbintea lună ianuarie a anului 1859, spre care avea să-și îndrepte privirile viitorimea, avea să conducă la împlinirea visurilor idealului național, adică la realizarea Unirii între Moldova și Țara Românească. Deși pregătită ideologic și susținută de întreg poporul român, Unirea avea încă dușmani puternici care din orgolii sau interese meschine puteau periclita soarta țării. Însăși partidele unioniste erau divizate și încă nu se înțeleseseră asupra persoanei care să le reprezinte.

Evenimentele au debutat în Moldova încă de la 2 ianuarie cu o întrunire a unioniștilor. Se flutura chiar ideea alegerii unui prinț străin care, după unii, ar fi menajat orgoliile și ar fi consolidat Unirea, iar după alții ar fi constituit o garanție în fața unei eventuale reacții. Cert este însă că, în cele din urmă, adunarea a adoptat în unanimitate ca candidat pe colonelul Alexandru Cuza, ales domn al Moldovei și va fi deasemenea și în Valahia".

Vestea alegerii a stîrnit un uriaș entuziasm popular. După cum mărturisesc Vasile Alecsandri, „timp de trei zile populația Iașului s-a dedat la adevărate nebunii : Mase de oameni purtînd făclii și imagini alegorice parcurgeau străzile strigînd : Trăiască domnitorul !" La București, ziarul „Românul" din 6 ianuarie saluta evenimentul : „România de peste Milcov a unmit în sfîrșit pe domnul ei și precum era de sigur, numele alesului a fost aclamat în toată Românie cu un singur vers : să trăiască Alexandru Cuza, alesul românilor !".

În Țara Românească partida națională era mai slabă, dar alegerea lui Cuza a produs o emoție de neuitat în București. A. Panu chiar l-a îndemnat pe noul domnitor să intre cu armata în Țara Românească pentru înfăptuirea Unirii, ce în condițiile de atunci ar fi fost un gest necugetat. Un rol de apropiere în această conjunctură l-a avut delegația moldoveană, condusă de C. Negruzzi, care a mers spre Constantinopol a poposit la București. Ea avea și misiunea „de a scruta ideea dacă este cu putință a veni la unirea țărilor prin alegerea domnului Moldovei de domn al Țării Românești". La banchetul oferit în onoarea delegației s-a tonsit pentru guvernul moldovean „care a știut a stidica dintîi stindardul național". Dar influența hotărîtoare asupra climatului politic l-au avut masele populare. Mobilizate de deputății aflați în țară, de la sate se va sta pentru el — noteazâ ziaristul de Beyne. L-au chemat pe colonel care venea rar, reținut de funcțiile sale. Cuza vine. Este dorința tuturor".

Ziua de 5 ianuarie i se părea unui contemporan „Zi frumoasă cu soare, tot orașul era în picioare încă de dimineață. Fiecare simțea că în acea zi are să se petrească un fapt mare, care va lăsa urme adînci în istoria țării noastre". Iar acest fapt măreț s-a petrecut parcă de la sine, toți deputății votînd în favoarea lui Cuza. Unanimitatea acțiunii românești a uimit Europa, stîrnind admirație și comentarii. Consulul britanic la Iași, Henry Churchill o explica prin presiunea maselor. Victor Place, consulul francez, remarca : „alegerea lui Cuza este izbînda ideilor înaintate și liberale..." În timp ce ministrul de externe al Austriei își exprima îngrijorarea : „Cuza a fost ales doma al Moldovei și va fi deasemenea și în Valahia".

„Considerați că sînteți voi mai fericiți decît celelalte milioane de frați ai voștri care nu se pot bucura de școalele înalte naționale, cum ne bucurăm noi în Iași și București, și vă purtați așa ca să formați o generație demnă de strămoșii noștri cei mari, demnă de un viitor mai fericit".

Erau o dorință ascunsă și un îndemn patetic în spusele lui Bărnuțiu ce nu se puteau realiza atunci, în condițiile climatului european. Revendicarea dreptului legitim s-a manifestat sub forma unor asociații și societăți a căror activitate culturală a desăvîrșit un contur ideologic. Astfel, în 1861, a luat ființă ASTRA, la Sibiu, care va juca un rol important în afirmarea identității naționale și înfăptuirea unității culturale ale tuturor românilor. În 1867, se înființează societatea *Transilvania* avînd ca scop „strîngerea legăturilor de frăție între junimea studioasă din toate părțile României". În 1871 se înaugurează societatea *România jună* care militează „pentru unitatea națională și culturală a tuturor românilor". Comemorările unor evenimente din istoria românilor se transformă în adevărate demonstrații de afirmare a idealului național. Așa se întîmplă în 1871 la sărbătorirea mănăstirii Putna, unde se adună mii de români, manifestare în care autorităților habsburgice văd o „propagandă pentru realizarea ideii Daco-Românieî". Un rol important l-a avut și presa. De o înaltă ținută morală și patriotică, de profundă simțire românească, presa, mai ales din Transilvania, a sprijinit izbînzile culturale ale românilor, a devenit o tribună politică, informațională și de dezbateri de prim rang. Nu fără temei, la aniversarea glorioasă a *Gazetei Transilvaniei*, Nicolae Densușianu subinia : „*Gazeta*, timp de 90 de ani, a fost organul cugetărilor, convingerilor, suferințelor și speranțelor naționale ale românilor de peste Carpați. A apărat cu demnitate onoarea și drepturile poporului român, a strîns legăturile ce unesc pe frații din aceeași familie, a întărit puterea morală a națiunii și a transmis fapte demne de memoria părinților noștri".

„Dorința de întregire a țării... nu e și nu poate fi în discuție"

Unirea a deschis calea marilor reforme care au contribuit la propășirea națiunii și a statului român. Dar ea nu a fost completă atîta vreme cît frații de peste Carpați se aflau în lanțurile robiei. Și toate gîndurile și acțiunile care au frămîntat epoca următoare s-au îndreptat spre ei și lupta lor dreaptă pentru libertate și întregirea trupului țării. Cu încălădă în suflet și speranță cuvinta profesorul Simion Bărnuțiu către studenții săi de la Iași : „Considerați că sînteți voi mai fericiți decît celelalte milioane de frați ai voștri care nu se pot bucura de școalele înalte naționale, cum ne bucurăm noi în Iași și București, și vă purtați așa ca să formați o generație demnă de strămoșii noștri cei mari, demnă de un viitor mai fericit".

Erau o dorință ascunsă și un îndemn patetic în spusele lui Bărnuțiu ce nu se puteau realiza atunci, în condițiile climatului european. Revendicarea dreptului legitim s-a manifestat sub forma unor asociații și societăți a căror activitate culturală a desăvîrșit un contur ideologic. Astfel, în 1861, a luat ființă ASTRA, la Sibiu, care va juca un rol important în afirmarea identității naționale și înfăptuirea unității culturale ale tuturor românilor. În 1867, se înființează societatea *Transilvania* avînd ca scop „strîngerea legăturilor de frăție între junimea studioasă din toate părțile României". În 1871 se inaugurează societatea *România jună* care militează „pentru unitatea națională și culturală a tuturor românilor". Comemorările unor evenimente din istoria românilor se transformă în adevărate demonstrații de afirmare a idealului național. Așa se întîmplă în 1871 la sărbătorirea mănăstirii Putna, unde se adună mii de români, manifestare în care autorităților habsburgice văd o „propagandă pentru realizarea ideii Daco-Românieî". Un rol important l-a avut și presa. De o înaltă ținută morală și patriotică, de profundă simțire românească, presa, mai ales din Transilvania, a sprijinit izbînzile culturale ale românilor, a devenit o tribună politică, informațională și de dezbateri de prim rang. Nu fără temei, la aniversarea glorioasă a *Gazetei Transilvaniei*, Nicolae Densușianu subinia : „*Gazeta*, timp de 90 de ani, a fost organul cugetărilor, convingerilor, suferințelor și speranțelor naționale ale românilor de peste Carpați. A apărat cu demnitate onoarea și drepturile poporului român, a strîns legăturile ce unesc pe frații din aceeași familie, a întărit puterea morală a națiunii și a transmis fapte demne de memoria părinților noștri".

La sud de Carpați, se ridică steagul neatîrnării. Războiul și cucerirea independenței au dat un nou imbold românilor de pretutindeni. Rezultat al luptei înarmate sprijinită de întregul popor, dobîndirea independenței naționale a imprimat un avînt considerabil dezvoltării economice și sociale a țării, a exercitat o profundă înrîurire asupra întregii evoluții istorice a României. Exclamația lui Kogălniceanu, la 9 mai 1877, „Sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare... sîntem o națiune liberă și independentă" reprezenta sinteza unui moment istoric cu adînci repercusiuni.

Intre o luptă politică și o demonstrație culturală, românii din Transilvania își manifestau dezideratul lor secular. „Soarele nostru răsare la București" scria pe frontispiciul revistei *Tribuna*, condusă de Ioan Slavici. Pentru ca Ioan Raiu să declare fără cruțare în *Memorandul* înaintat Curții de la Viena : „Plîngerile noastre, răspînditе în toată Europa, ascultate sînt și recunoscute drepte și așa devărate de toate națiunile și nu noi purtăm vina că opinia publică europeană a ajuns să recunoască că putred este cevа în statul acesta (austro-ungar)". Era una din viziunile cele mai profunde care prefigurau destrămarea imperiului multinațional socotit „închisoare a popoarelor". Întîmplarea istorică prin care o parte a românilor aparțineau de alt stat nu constituia o fatalitate. Așa cum observa Barbu Șt. Delavrancea în acel moment, „Românii monocrocilie au putut despărți un popor, idealitatea lui însă a rămas identică. În acest înțeles, Carpații nu au despărțit ființa în două, ci l-au menținut întregitatea ei, adăpostind în vremuri de urgie, pentru a revărsa mai apoi de o parte și de alta, aceeași odină, în aceeași limbă, mișcată de aceleași genii".

În acest context de fierbinte patriotism, militau socialiștii români. Făcînd distincția științifică între lupta legitimă de eliberare națională și naționalismul guvernanților, ei stau pe poziția forțelor celor mai înaintate ale societății, vizionari ale căror dorințe se vor împlini odată cu accelerația veacului nostru. Irevers ibila lor credință a fost exprimată de cel mai încorupt bil dintre ei — Dobrogeanu Gherea : „Dorința de întregire a țării... nu e și nu poate fi în discuție... Intr-o țară care are nenorocirea ca o parte din trupul ei să fie sub stăpînire străină, întregirea țării e o dorință comună tuturor cetățenilor. Această dorință e în afară de discuție...". De-alci pînă la 1 decembrie 1918 n-a fost decît un pas. Un pas eroic, plin de privațiuni și de jertfe. Un pas al împlinirii noastre milenare.

IULIAN COSTANDACHE ■

INSEMNĂRI DE LECTURĂ

Pe traiectorii inegale

O carte marcată de limpezi finalități memorialistice semnează Virgiliu Monda sub un titlu inspirat, **Viață și vis**. Am înțeles mai puțin precizarea de pe pagina de gardă, „Memorii de scriitor". Nu se simțea nevoia acestui adaos fie și pentru că tehnica de comunicare a autorului mărturisea cu ce se ocupă. Dar să nu ne legăm de amănunte cînd esențial este altceva.

Și anume firescul narației, disponibilitatea pentru reflecție și aduceri aminte, sinceritatea — în totul, genul de dinamică spirituală din al cărei exercițiu antrenant se constituie identitatea actului literar de retrăire, prin decuparea unor situații și fizionomii aduse din trecut, în ritmul alert al percepției curente.

Cred că marele cîștig al volumului **Viață și vis** aici trebuie căutat : în raportul vivace, autentic dintre temporalitate (mai mult sau mai puțin efemeră) și deschiderile ei vii, perfect complementare evocării intenționate. Totuși, voi formula o rezervă și încă de talie : dacă triumfă un bun gust în caracterizări, mai toate se păstrează într-un ton de generalitate aproape uimitor. Virgiliu Monda își „prinde" rareori subiecții în situații ce favorizează percepția amănuntului. Portretistica morală urmează fără abateri exprimări despre discreție, bună credință, afinități elective. Macedonski este **teatral**, Tudor Vianu **amen**, Lovinescu **plin de echilibru**. Delimitările nu au caracter antitetic, nici nu dibuie teșind din raza de interes dinainte acceptat. Paginile rămîn apreciabile cînd trasează itinerarii turistice și culturale. Atunci autorul se transformă, nu evită lirismul, redescoperă monumente, percepții asumate, opinii admise cîndva, pe cele grăbite corectîndu-le din mers. Spirit elastic, Virgiliu Monda are calificarea sufletească și cărturărească de a-și aduce la zi memoriile, deocamdată rămase în pragul anului 1944. Pentru acest prim interval rămîne ca durabil portretul pe care îl „scoate" din numeroase atestări epistolare și observări nemijlocite privitoare la E. Lovinescu. Raportul cu animatorul cenaclului „Sburătorul" și unul din mentorii criticii noastre literare ieșe din clișee, plasează dezvăluirile despre om, despre cărturar în zone de real dramatism. Eșecul alegoriei criticului la Academie, boala ce se profilează la orizont încă din anii 1936—1937 conferă amiciților o încărcătură particular-emoțională. Îl cunoaștem mai bine pe Lovinescu și social și de interior. Amuzante, oricum incitante în ordinea umanizării, relațiile date despre statornicia criticului, legat de un cadru stabil de existență pînă într-atît, încît la o schimbare de adresă prima operație mutării drept o dislocare, un zbucium mai presus de suportabil. În atari situații Lovinescu se mută la

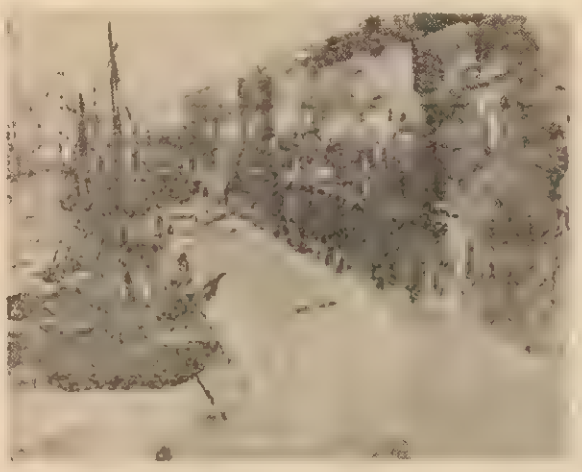

hotel, se izolă, așteptînd ca familia să-i semnaleze revenirea în cotidian, vreau să spun în obișnuit. Cred că acuitatea portretului realizat și densitatea observațiilor despre o figură — chiar și a cuiva în romane ți motivează pe deplin o lectură întru totul profitabilă, întemeiată pe exercițiul memoriei active și receptive la impulsurile realității.

Dacă destinul nemilos a curmat cariera unui om cu proiecte la fel de admirabile pe cît i-au fost înfăptuirile, el n-a putut preface faima lui Lovinescu în legendă. A confirmat, în schimb, ceea ce și merită să fie minunata consonanță a criticului cu ideea sa despre demnitatea profesiunii : o îndeletnicire deloc veselă, greu de învățat, cînd interioritatea o preia ca să mărturisească nesfîrșite devotiuni.

★

Este de la sine înțeles că romanul **Pavilionul de vînătoare** al lui Tudor Teodorescu-Braniște amintește cititorilor vîrstnici de activitatea gazetarului democrat, remarcabilă prin claritatea pozițiilor și orientărilor de principiu. În roman (apărut postum), atari însușiri nu trec neobservate. Autorul împarte lumea personajelor sale în buni și răi ; cunoaștem un boier Hristache, retrograd, mare latifundiar obtuz și pe fiul său Toma, călcîndu-i pe urme. La polul opus, un alt fiu, Radu, tînăr sensibil și onest, care din rațiuni de boală, dar și de incompatibilitate morală, intră în conflict cu autoritatea părintească. Mai apar și două femei, Sanda, soția lui Toma, năpăstuită în familie pentru că e de origine modestă, iar alături de ea, Odette, sora lui Radu, ca factor de temperare a elocvențelor de interese.

Romanul uzează de un număr de clișee conflictuale : are în schimb o bună intuiție de care uzează, din păcate, insuficient. Este vorba de o temă generoasă în romanul românesc : „a întoarcerii acasă". Radu deschide romanul revenind de la Davos, unde a stat internat cîțiva ani ca să-și trateze tuberculoza, o moștenire pe linie maternă. Cum boala recidivează după cîtva timp este silit să revină în sanatoriul elvețian. Va lua drumul spre țară după război (sîntem în 1920) dar spre surprinderea mea romancierul trece absolut telegrafic peste acest moment. Finalul romanului coincide cu expedierea reîntîlnirii lui Radu cu Hristache, tratată ca o scenă oarecare, lipsită de conștiință. Pare vădit că se profilă un moment de oportunitate pentru a despărți apele de pămînt. Cu atît mai mult, cu cît în desfășurarea narativă polarizarea rămîne constant firul conducător pentru destine și pentru faptele de existență din care se inspiră desenul portretistic.

Punctul de plecare și dezvoltarea ulterioară ne dă temei să citim **Pavilionul de vînătoare** ca un roman tradițional. Nota personală se relevă în măsura în care subiectul se exprimă într-un raport de simetrie cu condiționările psihice. Acestea, la rîndul lor, predeterminî mecanismele de comunicare, asumîndu-le la acel nivel de interdependență, grație căreia păstrează pregnanță sentimentul că apune o lume înainte ca o nouă formă procesuală să-și facă loc.

HENRI ZALIS ■

Cîntarea României

La catedră și la pupitru

După ce a absolvit Conservatorul „George Enescu" din Iași, în 1980, Nicolae Făgărășanu a venit la Bistrița pentru a profesa muzica în calitate de dascăl, la Școala generală nr. 2 (Secția de artă). Tînăr, vrăjit încă de bagheta profesorilor săi și de portativele pe care locmai le descifrase în chip de învățăcel, deși inițiat pe deplin în sunetul muzicii proaspătul profesor a simțit nevoia să-și dubleze calitatea de pedagog cu aceea de dirijor, de organizator, adică, al unei orchestre, pentru a-i ademeni pe cei pasionați în lumea himerică și fermecătoare a cîntecului. La început, Nicolae Făgărășanu a constituit o formație de cameră, un prim pas spre ambițiile lui de mai tîrziu, o formație cu care a și dat un concert, transmis la Radio Cluj-Napoca. Formația a cîntat atunci partea I și partea a II-a din **Concerto grosso** de Tomaso Albinoni, iar instrumentele au păstrat, după atîta multă vreme amintirea melodiei, căci a urmat o perioadă de întrerupere a activității acestei formații. Neîncredere în posibilitățile tînărului dirijor ? Nu de acest lucru era vorba, ci de lipsa unei recuzite necesare bunei desfășurări a activității. Orchestra avea nevoie de corzi, de costume, oamenii trebuiau să fandeze între obligațiile profesionale și acelea față de muzică. Încet-încet, grupul de pasionați a început să fie sprijinit de către forurile locale, iar Nicolae Făgărășanu și-a luat rolul de dirijor în serios, deși știa să minuiască la fel de bine și vioara. O orchestră trebuie să aibă însă un organizator de nădejde și mina de fier a unei asemenea formații pare să fie întotdeauna dirijorul. Bagheta lui pune ordine nu doar peste notele muzicale, ci și peste soliștii pe care-i dirijează. Aceasta, fiindcă un dirijor e și un pedagog.

Hotărît să împlinească proiectul de mai înainte, încă tînăr și cu elan, dar mai ales cu pasiune pentru muzică, Nicolae Făgărășanu a constituit, în 1985, Orchestra semisimfonică a Consiliului municipal de cultură și educație socialistă Bistrița, formată, în majoritate, din profesorii Școlii populare de artă și ai Școlii generale nr. 2, din absolvenți ai Școlii de muzică și din instrumeniștii din cadrul unității militare Bistrița. Acum, orchestra a primit instrumente, partituri și i s-a repartizat o sală de repetiții pentru a-și desfășura activitatea în cele mai bune condiții. Cel dintîi concert, în nouă formulă, a avut loc chiar în primăvara aceluiași an, în aprilie, la Casa municipală de cultură, cu lucrări de Sabin Drăgoi, Constantin Dimitrescu, Doru Popovici, Chopin, Mozart și Bach. Despre reușita spectacolului, considerată de toți indiscutabilă, a scris ziarul județean, **Ecoul**. Orchestra semisimfonică intrase în atenția publicului. După alte două concerte locale, orchestra a pregătit și un turneu în R.P. Polonă, la invitația orchestrei voievodatului Tarnobrzeg. Acolo, soliștii bistrițeni au concertat în patru orașe, iar despre evoluția colegilor săi Nicolae Făgărășanu nu are decît amintiri frumoase. Au urmat noi apariții în public, repertoriul s-a îmbogățit cu lucrări de Adrian Pop, Vivaldi, Haydn, Schubert, Cealkovski, Ciprian Porumbescu, Enescu, Bartok și Corelli, cel din urmă concert fiind acela de la sfîrșitul anului trecut, din decembrie. Tot la Bistrița, orchestra a făcut și înregistrări în cadrul ultimelor emisiuni „Cîntarea României", semn de acum de recunoaștere și de popularitate, înregistrări cu prilejul cărora au fost interpretate **Dansul valah (Codex Caioni)** și **Simfonia jucăriilor** de Haydn. Acum, la încheierea unui an de la constituirea proaspetei orchestre semisimfonice din Bistrița, sînt toate semnele că soliștii dirijați de Nicolae Făgărășanu vor avea o carieră frumoasă. Iarna e un bun sfetnic.

CEZAR ILIESCU

Vitrina cărților

La porțile istoriei

Un fel de poem dramatic, amplu, polifonic, străbătut de un [illegible] cîntec, fantezie dresul se [illegible] însă și prolix pe multe [illegible] este suita de evocări, reconstituiri intitulată Horea („Cartea Românească", 1986) de Mihai Beniuc. Fiind mai degrabă o convenție decît o sursă de tensiune, formula dramaturgică răspunde însă întru totul aplecării poetului către patos și retorică, îndeajuns de bine pusă în evidență prin prozodia nervoasă, cantabilă și persuasivă. În imaginația aprinsă a lui Mihai Beniuc istoria își înfige rădăcini adînci în personajele care populează poemul (Horea, Cloșca, Crișan, Ilina, Chivără Roșie) trebuie să vedem mai degrabă niște proiecții ale spiritului național ridicat la rang de filosofie morală, decît niște personaje rupte din documente. Poetul pune în scenă o umanitate înfierbîntată și copleșită de sentimente adînci, agită atmosfera prin mari patimi sufletești și toarnă peste freamătul psihologic o esență de tragism de natura marilor convulsii grecești. În spațiul ușor recognoscibil, al Apusenilor, istoria devine teatrul unor înfruntări aprige, precum curtea lui Creon în Antichitate. Reconstituirea istorică poate da o imagine despre verosimilitatea psihologică și ideologică a protagoniștilor, însă intenția autorului a fost, se înțelege, aceea de a prinde în ritmurile poeziei tumultul istoriei străvechi, aburul de arhaitate a lumii ardelenești, acoperite de legende și fabulosul folcloric. Impresia de jale nesfîrșită, ca la Goga, e sporită prin intervenția corului, tot după modelul tragediei eline, care trage peste durerile adînci ale eroilor o cortină de lamentații înăbușite, ca un țipăt prelung.

Sînt multe preluări folclorice în **Horea**, fie în modelul prozodic, fie în acela lexical, de multe ori cu toate facilitățile pe care lirica populară le presupune. Voința de expresivitate și de reprezentativitate pentru spațiul evocat l-a făcut pe poet să sondeze însă arhaitatea în întreaga ei înfățișare și mai cu seamă sub raportul mentalității culturale. Dintr-un fond străvechi, Beniuc a adus în poezie sonurile unei melodicități baladești, dar și ritmul sacadat de exhortație.

Din tiparele istoriei adevărate, poetul a luat ideea de renaștere morală, de biruință a spiritului, emblemă pusă în primul rînd pe seama lui Horea, personaj și mit, ideal și simbol.

Peste rîu

Puține lucruri din imaginarul bucolic și mirific din poezia lui Ion Horea au rămas în ultimul său volum, dacă nu punem la socoteală registrul superfor al imaginației în care poetul figurează o escatologie ambiguă, în care trebuie să vedem un sfîrșit fastuos, ceremonios și fantast. Ceea ce aduce cu adevărat nou **Podul de vamă** („Eminescu", 1986), e tocmai această dublă deschidere a evocării cîmpia transilvană e, deopotrivă, spațiu sacru, privilegiat, imagine a beatitudinii desăvîrșite și sugestie a extincției, a purificării prin ritualuri ale trecerii. Evocarea e, prin urmare, chiar o formă a invocației, căci geografia lină și somptuoasă a satului trimite, alegoric, la un paradis îndepărtat. Mureșul e un Styx în care apa taie blînd cîmpia, podarul e un Charon blajin și îngîndurat, iar „luntrea dezlegată" — o punte de pe care poetul zărește un țărm îndepărtat dar și Ripa Morii. Cînd scenariul poetic ia forme cultural-mitologizante, imaginile extincției au ceva de apocalipsă sublimă, de vlăguire a spiritului, într-o superbă reprezentare hiperbolică : „faraonic destin, în umilul / trup de felah, prin pustie ! își întinde norocmele Nilul / peste petecul meu de hîrtie !" **(papirus)**.

Un romantism bucolic și agrest răzbate totuși în unele versuri în care toponimia se înearcă de nuanțe sepulcrale. Continitul, Chicul, Turda, Dilcu, Coasta Petii, Gruiețele, Dupădealul, Zăpodea. Pojorita sînt cîteva din locurile care se perindă prin poeme, după o retorică a melancoliei, cu sonorități idilice. În spațiile acestei recuzite geografice, poetul sondează însă o întreagă genealogie, care e o formă îndepărtată de mitologie locală. Universul real, recognoscibil, îmbibat de nostalgia eternei reîntoarceri se suprapune aceluia spiritual, evocator de duhuri blînde și ocrotitoare : „tot o mai văd pe dealuri cu morții cum se duce, / tot o mai știu la prunduri căutînd, / acolo unde ziua-i căzută ca o cruce / pe care păsări oarbe mai stau din cînd în cînd" **(chipul femeii)**. Amestecul de procesiune tristă și solemnă și de proiecție edenică, fabuloasă caracterizează întreg volumul lui Ion Horea ; eul liric e aici într-o continuă exultanță și repliere, jubilînd în fața sacrului și resemnîndu-se melancolic în fața tenebrelor. Reacția cea mai frecventă e de consternare, de contemplare înfrigurată : „apocalipsa lumii poate să treacă ne-nțeleasă încă / și nici nu poți să te cutremuri și nici nu ai cum să mai spui. / cît împrejur o nesfîrșire de semințiii se mai mănîncă / și fiecare dinte-și are un drept al încleștării lui" **(cît încă zilele...)**. Viziunile se încarcă uneori de scene funambulești, ca într-o arlechinadă tristă : „dar în această nebunie / se mai arată înțelepți / pe care îi aștepți să vie / ori poate nici nu-i mai aștepți" **(amară)**. În tonul de elegie calmă, în șcurgerea duioasă a confesiei lirice se strecoară însă și mult decorativism, un exces de imagini care estompează substanța lirică a poemelor, altfel indiscutabilă : „cum vindecă iubirea, cum arde răni și usucă ! / închipuiesc din goluri o amforă etruscă / (sub dunga smălțuită cu-o urnă de femeie / din care nime-n lume nu va mai fi să bea" **(motiv)**. Virtuozitatea alunecă uneori în exercițiu prozodic, ca un sunet jovial de cymbale : „dar limpezimile / gîndului, spune-le, / vorbele zi-mi-le / măcar de unele" **(legile)**. Suferința însăși are adsea ceva teatral, iar poemul este invadat de o retorică a spaimei, seducătoare doar sub raportul interpretării scenice : „aceste gînduri vin să spună, aceste spaime vin să urle, / însingerarea, chinul, foamea mi s-ar părea de necrezut, / și tot ce-a fost vestire sfîntă, bătaia orelor din turle, / față de golul orb din ochii acelui timp străin și mut, / din urmă vin să mă supună, la garduri ies și stau la pîndă" **(aceste gînduri)**.

Însă Ion Horea are o percepție reală a stărilor de adîncime, iar ochiul său vede departe, în zona crepusculară a ființei, ca în această foarte frumoasă viziune a stingerii, cu crispări bacoviene : „de tine nu mai spun o vorbă, cutreier nevăzut pămîntul, / și mai alerg prin locuri străini, să te găsesc și să te-ascult, / dar nite, a-nceput să ningă, ascultă, parcă bate vîntul, / mai spune-mi bună-dimineața, ca-n jocul nostru de demult" **(să trecem podul)**. Construită într-un registru parabolic, cu ambiguități și suprapuneri de sens studiate, cum nu prea aflam în celelalte volume ale sale, deschisă cu toți porții către partea nevăzută a existenței, poezia din **Podul de vamă** are dramatismul înfiorat și autentic al liricii de ritual.

RADU G. ȚEPOSU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

CR. PAVEL: Firește, performanțele etalate sînt credibile, talentul nu vă lipsește. Vă lipsește, dacă se poate spune așa, un fel de educație a metaforei, care suferă de o anumită intemperanță, de o lipsă de echilibru (poate chiar de gust...), de o violență, agresivă inaderență la context (pe care parcă vrea să-l maculeze, să-l înjosească, etc. — v., de pildă, într-un poem altminteri „simțit", nu lipsit de un patos curat și convingător, niște imagini deplasate, de tip... culinar: „mi-e poftă", „îmi lasă gura apă", etc., ori, în altă parte: „chiar să te iubesc... să mă doară dantura" etc., ori: „sînt nedormit și mă gîndesc la tine... jur să mă fac grăjdar, jur să mă fac grăjdar" (n.r. bis, în original!), sau: „Euclid, fumîndu-și decorațiile"?! ș.a.m.d., aproape fiecare asemenea agresivitate și incongruență aducînd parcă și o aderare malignă de trivialitate). Și, repetăm, e vorba de texte (exceptînd poate pe „Euclid", prea amalgamat și confuz) care se situează în plină zodie lirică. Trebuie să lucrați mai mult cu „acordul fin", chiar dacă vă atrage, se pare, postura spectaculoasă de „dur". Reveniți.

P. Gon: Cîteva lucruri interesante (fără semnele unui așteptat și benefic demers spre simplitate și comunicare...): „Testament", „Tată bătrîn", „Așteptînd", „Real ireal". (E de dorit, ca, după dactilografiere, să vă aruncați ochii pe texte pentru înlăturarea eventualelor nesiguranțe de ortografie, ca „seri despre", „Mamei îi scri", etc.).

C. Daniel: Din nou, o jumătate de buchet interesant (celelalte fiind probabil vechituri „remaiate", printre care și, din nou! o pagină de pe vremea cînd nu știați cînd se scrie copiii cu trei i! Dar poate că era timpul să aflați, nu?...). Nu mai enumerăm titluri — criză de spațiu! Vă rugăm, însă, cu primul plic, să ne trimiteți o scurtă prezentare biobibliografică și o semnătură întreagă, definitivă, pentru tipar.

Em. Soare: E încă lucru grăbit, improvizat, fără o meditație și o încordare mai profundă a inspirației. Două pagini ceva mai înfiripate: „În pomul meu", „Într-un singur fel". (Dar nu vă putem invita de fiecare dată să vă bateți textele la mașină și să le semnați pe fiecare în parte!).

S. Andoni, N. Girjoabă, S. Golgoț, Gigiia T., D. Păpușoiu, F. Cucu, I.M. Nițulescu, Monica Sîrbu (mai întîi ortografia!...), **I. Aștefănoaiei, Gherghina Gb., I. Hașforem, C. Giuverdea, Gh. Sofianu, P.I. Mirza, El. Anghel, Ovidiu T., N. Țaia, Cosmin Big, Gr. Neagu, Cr. Buzatu, El. Nedelcu, Gh. Știrbu, Raluca Ganea, R.V. Rădulescu, Teodor Stanciu, C. Robciuc, I. Șuba, L.S.-Chele, V. Ionuș, M. Sămănță, Little Girl, C.A. Fintinaru, R.M. Giumanecă, Laura Bălan, C.M. Corabia, I. Sterea, M.A.E., Amalia Bălan, L.-M. Tudor, Corina Mirea, I. Apmob, Eugen Ene, Geo Popescu, Cl. Gindeș, Mircea Bonța, Silvia Ciotir, Liliana Mihaela, Viorel Geantă, Mihai Manolachi:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

CASA DIN LIVADĂ

Mi-aș ridica o casă în livadă
Din pere dulci și mere mari domnești,
Să vină numai păsări să mă vadă
Și fluturii să-mi bată în ferești.
Să dau uitării grijile neroade
Și peste gînduri storuri lungi să trag
De ramuri încărcate vîrf de roade
Și-un cățelus de vînt să-mi leg în prag.
Să tune și să plouă după vrere
Și-n zilele cu soare să mă-mbăt
Sorbind bărdace pline de tăcere
Să cred că merg ca racul îndărăt.
Din cînd în cînd să treacă maica lună
Ca să-mi descînte de păreri de rău,
Cîte-un țăcîune vinețiu de prună
Stingîndu-i biata-n cerul din pirău.
Ce dacă vor veni să mă culeagă
Femeile cu risul prefăcut
Și-au să mă pună-n coș ori în desagă
Și-au să mă vîndă ca pe-oricare fruct.
Și-așa pare-că mă sfîrîogesc aiurea
Ca frunza și ca iarba fără flori,
Ca pomul care și-a uitat pădurea
Și nu rodește nici măcar un dor.
N-o să-mi găsească nimeni nici o vină
Că sufletul nebun mi l-am închis
În nervii și în merii din grădină
Cu lacăte de fructe și de vis!...

ION CRAIOVA

LIBERTAS

Hai, spune-mi un nume
De cal sălbatic,
Nu nume de zeu
Nu nume de templu
Nu nume de zeu
Închis în templu
Ca să poată rămîne neîndoit...
Și uitat

Hai, spune-mi un nume
De cal sălbatic.

Dacă poți!

OVIDIU CLANCA

ELEGIE

Împletesc un pulovăr cu lînă
Albastru-palidă
Ca lumina amintirii după tine
Îmi va acoperi mîinile
Ochii tăi cum nu mă văd
Împletesc o fustă peste picioarele
Care ar mai fugi să te caute
O fustă lungă lungă
Lungă cît viața mea poate
O vînd toamnei goale
Și înghețate
Ce întîmplări mari
Mă așteaptă de cînd
Te-am uitat
Spre spaima viselor
Subțiri sau scurte-ascuțite
Ca andrelele albastre

VIOLETA MIHĂLCEA

ÎNVĂȚĂM

noi știm să numărăm
doar pînă la unu :
adică zero — starea primordială
și unu — eu și cu tine —
mai departe am uitat

noi știm să-l rostim
numai pe eu :
cînd spui eu
mă numești și pe mine
cînd spun eu
și pe tine te-am numit

mai știm să rîdem
să plîngem să visăm
să tăcem
murdari de albastru
și stele
învățăm cum se moare
frumos

MARIUS DUMITRESCU

Accesibilitate și profunzime

Ascultam — în Festivalul Cîntecului Ostășesc „Te apăr și te cînt", ediția a opta — cu deosebită emoție și interes profesional, ultima creație a Irinei Odăgescu-Tutuianu, madrigalul intitulat „Aveți grijă, oameni" și prezentat, aici, **hors-concours**. Cu emoție, deoarece lucrarea, începînd de la versurile poetei Magdalena Brăiloiu și pînă la ultima notă a compozitoarei, vădea sumedenie de însușiri artistice capabile să împlinească cerințele estetice ale oricărui meloman (de altfel, în urmă doar cu cîteva zile, acest madrigal a fost distins cu Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor pentru cea mai bună creație corală a anului); cu interes, deoarece măiestria artistică a creatoarei, care este și cadru didactic al Conservatorului „Ciprian Porumbescu" (printre foștii săi elevi numărîndu-se și Adrian Iorgulescu, Doina Rotaru-Nemțeanu, Cristian Mandeal și încă mulți alții!) — era evidentă.

Despre Irina Odăgescu-Tutuianu s-a scris, în general, destul de puțin, în pofida premiilor importante, naționale și internaționale, obținute în cei 23 de ani de activitate, de la absolvirea Conservatorului. Să notăm că, în spatele modestiei sale se află nu mai puțin de 13 distincții decernate — din 1970 și pînă în 1986 — fie în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României", fie de către Uniunea Compozitorilor, C.C. al U.T.C., Consiliului Național al Pionierilor și Șoimilor Patriei, fie de juriile prestigioase ale concursurilor de creație „Viotti-Valsesia" (Vercelli — Italia) Ibagué (Columbia), Graz (Austria) etc. Să mai amintim că muzica sa a răsunat și pe alte meridiane. La sfîrșitul anului trecut, în cadrul marelui concurs „Arthur Honegger", de la Paris, lucrarea intitulată „Chemarea pămîntului" a intrat în finală; și aceasta, din 260 de titluri trimise aici din lumea întreagă. Păcat numai că acest op n-a fost cîntat, încă, și în țara noastră...

Pe lîngă trăsăturile originale ale condeiului său componistic, Irina Odăgescu se manifestă ca o reală exponentă a școlii de compoziție românești: la baza muzicii sale stă prelucrarea transfigurată a unor elemente folclorice, înnobilate într-o splendidă **pastă modală**. Polifonia se simte la ea acasă, iar culorile timbrale demonstrează o știință elevată a instrumentației și orchestrației, de la orgă și pînă la percuție, semn al măiestriei timpurii dobîndită în anii de școală de la maeștrii Zeno Vancea și, respectiv, Anatol Vieru. Formele muzicale (fuga, sonata și liedul tripartit), sînt respectate fie cu severitate, fie adăugîndu-li-se elemente improvizatorice — proprii generației de mijloc a compozitorilor — ce conduc la discursuri și efecte sonore imprevizibile, dar cu o agogică bine conturată, evidentă la o analiză mai atentă. Folosind deopotrivă **omofonia** și **eterofonia**, cu aceeași naturalețe și dezinvoltură, lîngă elemente clasice armonice, compozitoarea crecază splendide miniaturi — cu predilecție în genul muzicii corale — ori adevărate melopee, în construcțiile mai mari conferite de largheteea și dramatismul genului simfonic.

Irina Odăgescu-Tutuianu relevă — în cele mai multe cazuri — o predilecție **meditativă**, oglindită în opurile ei aproape **vizual**, ceea ce explică, poate atașamentul artistei față de poemul coregrafic.

Irina Odăgescu-Tutuianu s-a aplecat, cu aceeași osîrdie și fervoare, atît către muzica simfonică, cît și spre cea corală. Este și în aceasta semnul marei dorințe, neîncetate, de comunicare între creatoare și semenii săi — printr-o constantă accesibilitate — în marile probleme care frămîntă omenirea în evul nostru atît de frumos și atît de plin de contradicții. Așa cum este, de altfel și muzica Irinei Odăgescu-Tutuianu!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Întîlnire

Hai să ne-ntîlnim / TOȚI / În mileniul III, / Hai să mai trăim un pic! Haideți să veghem / TOȚI / Viața pe pămînt / Și-n mileniul III vom fi!". Acestea sînt versurile cu care Leopoldina Bălănuță și Victor Socaciu și-au încheiat emoționantul spectacol de muzică și poezie de la teatrul „Ion Creangă". Un spectacol pus în întregime sub semnul vieții și al valorilor ei, acute și perene, nu atît prin temele cîntate și recitate pe scenă cît prin valoarea însăși a interpretării lor. De altfel, Victor Socaciu și-a lansat cu acest prilej ultimul L. P. — un disc ale cărui texte și compoziții muzicale îi aparțin în totalitate și prin care cîntărețul face tentativa unică la noi, de a-și pune muzica în slujba propriilor versuri exact în măsura în care acestea par scrise nu pentru orice cîntec, ci doar pentru o voce anume. O voce inconfundabilă în muzica noastră tinără, devenită inconfundabilă nu atît prin natura ei, cît mult mai sigur prin munca obstinată care dă timbru mesajului trimis prin cîntec spre o destinație cît mai îndepărtată cu putință. O voce care în finalul fierbinte al recentului spectacol „Muntele vieții" de la „Ion Creangă" cerea: „Hai să ne-ntîlnim TOȚI în mileniul III!".

Dar înainte de această apropiată și, sperăm din tot sufletul, fericită întîlnire, actrița Leopoldina Bălănuță și cîntărețul Victor Socaciu s-au gîndit să facă o mică repetiție a ei și dacă au ales într-o asemenea scenă teatrului „Ion Creangă", au făcut-o cred și pentru a întări cu o sugestie în plus tenacitatea speranței noastre încopilărosul și păsnicul început al mileniului următor. Într-adevăr, cu totul neașteptată s-a dovedit a fi această întîlnire dintre marea actriță și tînărul cîntăreț, cel puțin pentru o bună parte din spectatori. Un lucru este cît se poate de sigur: înainte de a-i vedea împreună pe scenă, nu mi-aș fi putut imagina niciodată că pot sta alături, împreună, pe scenă!

Leopoldina Bălănuță a creat, ca actriță, un personaj care se recunoaște imediat în cîmpul teatrului nostru, indiferent în ce roluri ar fi travestit. Fața aceasta hieratică de pictură bizantină și vocea ei adîncă venind de departe, din interior, ca luminiscența comorilor noaptea, nu mai pot fi confundate nici de prescolarii teatrului românesc contemporan. De cealaltă parte, cîntărețul Victor Socaciu cu timbrul lui grav ca trepidația unui motor de avion ce face să intre în vibrație orice particulă de materie dintre fuselajul său și geamurile aeroportului, a impus și el în spațiul muzicii tinere o antarctică viscoloasă de cîntec care-și așteaptă în continuare exploratorii. Ce au comun aceste două personaje! Ce au comun aceste două voci? Ce pot să-și spună una alteia și mai ales ce pot spune ele împreună celorlalți?

Ar fi o greșeală să-i judec pe fiecare dintre ei, să comentez pe de-o parte halucinantul trup care recita „Scrisoarea I" de Mihai Eminescu într-o atît de tensionată uitare de sine încît te întrebai cine poate fi acest personaj care și-a făcut din propria ființă un instrument de tortură celestă pentru însuflețirea cuvintelor, iar pe de altă parte, să alătur acestei gravități vibrația de cu totul altă factură a cîntecului lui Victor Socaciu, recunoscut imediat de publicul spectacolului și revendicat ca un bun ce i-a aparținut dintotdeauna. Cu adevărat emoționant e că valoarea spectacolului nu a rezidat din ceea ce au adus separat fiecare dintre cei doi creatori interpreți, ci mai ales din tot ceea ce au rostit împreună chiar în clipele în care Leopoldina Bălănuță a cîntat iar Victor Socaciu a recitat.

Dar iată ce lucru extrem de important au reușit să facă împreună: personajul grav și auster impus de arta interpretativă a Leopoldinei Bălănuță a întinerit brusc în preajma muzicii tinere a lui Victor Socaciu pînă-ntr-atît încît actrița s-a putut copilări de-a binelea recitînd cîntece de leagăn pentru amprentele copiilor rămase în urma ultimului spectacol al teatrului „Ion Creangă" în timp ce muzica tinără a lui Victor Socaciu a dobîndit, la fel de brusc, în preajma Leopoldinei Bălănuță, maturitate de teatru clasic elisabetan astfel că în finalul spectacolului, doi oameni fără vîrstă și identitate, doi oameni puri și simpli ai prezentului planetar își justificau legitimitatea ființei lor umane cîntînd și recitînd împreună: „Această clipă e tot ce poate da omenirea mai bun, acum. Dragul meu prieten, nu vrei să rogi această clipă să mai stea?".

Și cum știm de la Goethe și Eminescu încoace că lunecătoarea „clipă cea repede" nu are o clipă de statornicie în lungul și largul universului, acestor doi oameni ținîndu-se de mînă le-a mai rămas să-și dea întîlnire, lor și nouă celor cu care au comunicat tot timpul, în mileniul III, ca într-o frumoasă invitație la eternitate. Așadar, împreună cu Leopoldina Bălănuță și Victor Socaciu, „Hai să ne-ntîlnim TOȚI în mileniul III!".

ION ZUBAȘCU ■

La Opera Română

● **Tristan și Isolda**, poem coregrafic pe fragmente muzicale din opera wagneriană (regia și coregrafia Alexa Mezincescu) și **Nunta însingerată**, balet în regia și coregrafia lui Ioan Tugearu, pe un colaj muzical care urmărește libretul inspirat din drama lui Garcia Lorca sînt cele două titluri ce alcătuiesc spectacolul de vineri 23 ianuarie (ora 18). Au fost distribuiți: Alexa Mezincescu, Florin Brinduș, Madeleine Vasilescu, Mihaela Țigănuș, Beatrice Bleont, Mihai Tugearu.

● De Ziua Unirii, 24 ianuarie, și în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" a fost programată opera **Băleeasa** de Cornel Trăilescu, frescă istorică și omagiu în memoria marelui pașoptist. Rolul titular va fi interpretat de baritonul Nicolae Constantinescu. Dirijează Lucian Anca.

● În matineul pentru copii de duminică 25 ianuarie (ora 11) figurează opera **Inimă de copil** de Carmen Petra-Basacopol. Soliști: Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adriana Alexandru, Ștefăniță Lascu, Ștefan Teodorescu dimpreună cu copiii: Gabriela Amuzescu, Irina Lăzăriciu, Andreea Bătucă din corul „Voces primaverae". Conducerea muzicală: Claudiu Negulescu.

● Tot duminică, la ora 18, **Seară de balet Mihail Jora** cu piesele: **Curtea veche** (coregraf Alexa Mezincescu), **Demoazela Mărioța** (Vasile Marcu, Rose Marie Both) și **La piață** (Tilde Urseanu). Spicuim din distribuție: Eugenia Cotovelea, Nicolae Deneș, Roxana Colceag, Anne Marie Vretos, Mugur Valsami (debut), Daniela Constantinoiu, Tiberiu Almosnino, Irina Roșca, Gheorghe Angheluș (ultimii trei tot în debut). Conducerea muzicală: Carol Litvin.

● În ciclul „Mari cîntăreți români de operă", Costin Popa va prezenta, în audiție comentată, pe **Florica Cristoforeanu, Traian Grozăvescu** și **Petre Ștefănescu-Goangă**. Luni 26 ianuarie, la ora 18.

● Eugenia Moldoveanu (Violetta), Florin Georgescu (Alfredo) și Vasile Martinoiu (Germont) vor fi protagoniștii spectacolului **Traviata** de marți 27 ianuarie (ora 18). Conducerea muzicală Cornel Trăilescu.

● Miercuri 28 ianuarie, la ora 18, din același repertoriu verdian — **Bal mascat**. În rolurile principale: Constantin Ene (Riccardo), Monica Teodorescu (Amelia), Nicolae Urdăreanu (Renato), Rodica Mitrică (Ulrica), Eleonora Enăchescu (Oscar). În direcția muzicală a dirijorului Constantin Petrovici.

● Tripticul de balet **Chopiniana, Bolero** (Maurice Ravel), **Carmen** (Bizet-Scedrin) figurează pe afișul Operei la data de 29 ianuarie (ora 18). În distribuție notăm pe Cristina Teodorescu, Laurențiu Guinea, Maria Cumbari, Ioan Tugearu, Daniela Constantinoiu, Mihai Tugearu.

Din tot largul zării, spre inima ţării

Fotoreporterul nostru a ilustrat scrisoarea unei cititoare ce ne dezvăluie...

Noul pasaj o legătură rapidă cu centrul

Motive personale într-o dragoste ce ne uneşte

Asemeni atîtor alte tinere femei şi mame din patria noastră am beneficiat de un climat armonios de muncă şi viaţă. Întemeindu-ne o familie, încă de la terminarea facultăţii, atît eu cît şi soţul meu am avut norocul să ne desfăşurăm activitatea într-una dintre cele mai interesante industrii — cea aeronautică. Astfel, de la început destinele noastre ca tineri au fost legate de destinul tinerei Întreprinderi de avioane Bucureşti. Şansa ne-a surîs în continuare. Ca absolvenţi am beneficiat de cursuri de perfecţionare în ţări cu tradiţie în aeronautică, iar la întoarcere, în jurul întreprinderii, am găsit o adevărată platformă de cercetare. Institutul de cercetare pentru mecanica fluidelor şi-a mutat sediile atelierelor de proiectare, unele laboratoare şi chiar centrul de calcul, la noi, pe platforma de la Băneasa, tocmai pentru ca problemele de cercetare şi producţie să fie rezolvate rapid. Într-o asemenea bază de cercetare problema pregătirii cadrelor capătă valenţe şi răspunderi noi. În momentul de faţă tinerii de la Liceul nr. 3 de aeronautică, aflat în incinta întreprinderii, fac practică în producţie încă din clasele mici, asigurîndu-se astfel continuitate şi un potenţial competitiv în procesul învăţămînt-cercetare-producţie.

Pentru copiii noştri s-au construit o creşă, o grădiniţă şi o şcoală nouă, toate tutelate de întreprindere. Cartierul Băneasa este cartierul aviaţiei. Majoritatea covîrşitoare locuim aici, oamenii sînt aproape de servici, răspund prompt de cîte ori este nevoie şi nu mai apar niciodată probleme legate de schimbul unu, doi sau trei. Această înţelegere şi răspundere firească este, într-un fel, o compensaţie pentru tot ce am primit de la întreprindere. Efortul nostru al tuturor trebuie să facă astfel ca activitatea noastră, munca noastră, să fie rentabilă, noi înşine să fim pe măsura dărniciei eroice, a dinamismului avîntat şi al gîndirii creatoare cu care preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu ne-a dăruit un minunat loc de muncă şi de viaţă: platforma şi cartierul Băneasa. Chiar Întreprinderea de avioane Bucureşti a luat fiinţă prin grija personală a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. În perioada amplasării halei [illegible] dumnealui era prezent pe şantierul nostru chiar şi de trei ori pe săptămînă. Prin grija permanentă a secretarului general al partidului toată zona a suferit transformări spectaculoase din punct de vedere al dotărilor social-edilitare. S-a construit pasajul peste linia ferată ce uneşte cartierul Băneasa cu centrul oraşului. Este în construcţie [illegible] agroindustrială şi o cantină-restaurant, iar de stadiul acestor două lucrări şeful statului se interesează săptămînal.

Iată de ce cel mai preţios dar pe care i-l oferim preşedintelui ţării, conducătorului de partid şi de stat al României socialiste, tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cu ocazia [illegible] este înfăptuirea îndrumărilor sale pentru binele poporului, pentru o lume paşnică, mai bună şi mai dreaptă. Cu acest prilej îi dorim viaţă îndelungată, sănătate şi multă putere de muncă.

Ing. ADA GHITA
laboratorul de metrologie al Întreprinderii de avioane Bucureşti

Băneasa cu arhitectura ei demnă de primă poartă a Capitalei

Platforma industrială — un loc de muncă la doi paşi de casă

Magazine bine aprovizionate la orice oră din zi şi din noapte

Aici, ne-am simţit, de la bun început, minunat

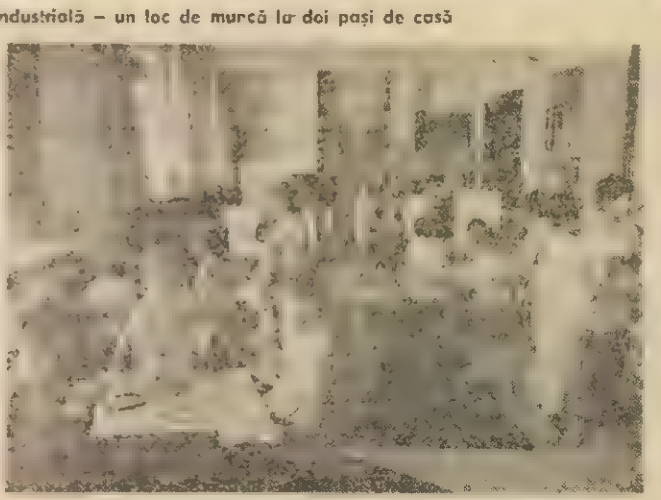

Copiii constructorilor de avioane, la ora de desen

Fotografii de ELENA GHERA

ARGUMENTELE CELE MAI LA ÎNDEMÎNĂ

Marile bulevarde

Slobozia veche așezată în inima cîmpiei Bărăganului a fost vreme îndelungată un tîrg urban doar pe hartă și se știa despre el că se află aproape la jumătatea drumului dintre București și Constanța dar n-ai unde să faci popas. Drum de piatră presărat cu hîrtoape de care roțile-și blestemau soarta.

Ce este astăzi Slobozia ? Cei care trăiesc în ea ori au fost în trecere știu. Ce nu se știe este cu totul și cu totul nou pentru mulți care au cunoscut-o în ultimele două decenii, de cînd a devenit reședință de județ. Ne-am ales ca interlocutor pentru discuția despre Slobozia veche și Slobozia de azi pe tovarășul Dinu Nicu care este la a patra generație de slobozeni. Străbunicul și bunicul din partea tatălui care este azi pensionar au fost agricultori, iar el de 20 de ani este șeful secției de gospodărie comunală și locativă a municipiului Slobozia:

„De la Slobozia veche la municipiul Slobozia este un drum. Mai bine zis o istorie. O istorie ce face parte din epoca Nicolae Ceaușescu, epoca marilor ctitorii ale României socialiste. Despre transformările cunoscute de vechiul tîrg ce era mai mult glod și praf decît oraș, cei care s-au născut după 1965 nu știu. Dacă am putea să aducem printre noi cu sacaua și să-l lăsăm pe malul Ialomiței pe nea Virgil Sacagiu el nu ar mai găsi casele vechilor săi abonați, nu ar mai găsi drumurile știute și străbătute de sute și mii de ori de el. Ar crede că visează, dar nu poate fi vorba de vis fiindcă de ce să nu recunosc nici eu, care sînt născut în 1940, în copilărie, cînd visele sînt pline de fantastic, nu puteam să-mi imaginez o astfel de Slobozie. Dacă în 1956 apa se mai aducea cu sacaua și se limpezea cu un pumn de mălai iar despre canalizare, trotuare și celelalte atribute ale urbanului nu putea fi vorba, municipiul de astăzi cu cele 15 mii de apartamente, cu bulevarde și autostrăzi, cu magazine moderne și hoteluri, cu case de cultură și cinematografe care au la temelie nu numai oțel și beton, dar tot ce are socialismul trainic și de preț, forța de a schimba oamenii și locurile constituie un argument, argumentul de netăgăduit pe care-l vezi, îl pipăi cu ochii tăi și pe care, oricît ai fi de rău intenționat, nu poți să-l clintești, să-l combați. Ca cetățean născut și crescut în această localitate, dar mai ales prin natura muncii mele îmi amintesc ce erau înainte, înainte însemnînd acum 20 de ani, în perimetrul actualelor bulevarde. Bulevardul Unirii — bulevardul cu 150 de mii de trandafiri — se află pe fosta stradă a gării unde erau cîteva case din palantă, un maidan unde jucam fotbal și o presă rudimentară de ulei; Cosminului este pe vechea matcă a Ialomiței unde erau cocioabele în care bătea broasca cu laba în geam, avînd curțile pline cu apă toamna și primăvara ; Chimiei se află în cea mai mare parte pe locul vechilor grajduri și al manejului de la întreprinderea pentru creșterea cabalinelor; Ștefan cel Mare pe ulicioarele ce înconjurau „Bidileasa", una din cele 32 de cîrciumi ale Sloboziei vechi, unde rar se bea de bucurie; Matei Basarab este strada devenită bulevard, azi axul municipiului, cu aproape 4 000 de apartamente. Am luat parte direct la demolarea multora din cocioabele Sloboziei vechi. Știți ce rămîne dintr-o asemenea magherniță ? Un braț de șipci și două roabe de pămînt. Am acasă multe fotografii ale vechiului tîrg, fotografii pe care le consider document. Trebuie să recunosc că acum cu greu le mai găsesc locul fiindcă din Slobozia veche nu a mai rămas nimic. Slobozia de azi este Slobozia muncitorilor și specialiștilor de pe platforma Combinatului de îngrășăminte chimice, a oamenilor muncii de la Întreprinderea de uleiuri, Filatura de bumbac, Întreprinderea de industrializare a laptelui, Secția de furfurol.

Istoria Sloboziei este istoria multora din orașele României de azi, care s-au trezit la viață în acești ultimi douăzeci și doi de ani. În tot acest răstimp, locuitorii municipiului l-au simțit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu lîngă umărul lor, cu gîndul la tot ce-l frămîntă. De aceea, îngăduiți-mi, în acest ianuarie aniversar, să mă alătur tuturor oamenilor muncii din Slobozia, locuitorilor județului nostru, și să-i urez secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sănătate, viață îndelungată și multă putere de muncă spre binele și prosperitatea întregii țări".

MIHAI VIȘOIU ■

E mărturie faptei poporul tot și-o țară
Ce s-a întors cu fața definitiv spre soare

(Poem la Ziua Eroului)

Cronica unui cartier

Am scris și voi scrie necontenit despre spațiul meu natal, satul, despre începuturile lui, dar mai ales despre ceea ce se adună la nivelul inimii, al privirii și nu în ultimă oră al devenirii lui. Da, satul, vatra și columna multor conștiințe prin vreme. Dar iată-mă, de un timp, hăt bun, locuiesc la oraș iar realitatea urbană se modifică de la an la an. De aceea mă încumet să scriu despre cartierul în care locuiesc. Da, nu mai am vecinii aceia cu garduri de nuiele, cu fîntînă în curte. Acum am vecini în blocul 5, blocul 7, oamenii trec pe străzi și nu pe uliță. Și cîte deosebiri și asemănări nu mai sînt ! M-a împins curiozitatea să aflu amănunte despre cartierul în care locuiesc. Nu este un simplu amalgam de blocuri într-un oraș, ci e casa ta, a prunților, cu bucuriile și nostalgiile firești.

Este vorba despre cartierul Traian din municipiul Baia Mare. Și iar mă întorc în vreme : dacă satele noastre au cronici, au istoria lor din afunduri de vreme, de ce n-am face și cronica unui cartier ? Cronica unui tîmp nou. Cum poate începe monografia unui cartier ? Mergînd la oamenii care l-au plămădit, cei pe care de multe ori nu-i mai cunoaștem. Ghid în deslușirea începutului și a devenirii cartierului Traian ne-a fost arhitecta Oxana Florescu, adjunct șef de secție sistematizare la Consiliul popular al județului Maramureș. Da, tovarășa arhitectă, spune-ți-ne lucruri pe care nici chiar noi locuitorii cartierului nu le știm. Ne desface o hîrtie mare de calc unde cu semnele de rigoare văd realitatea unui cartier băimărean ridicat în acești ani de mari construcții. Arhitecta Florescu ne spune că este al doilea cartier ca mărime din municipiul Baia Mare. Are o suprafață de 46,8 hecare și e arie locuibilă 201 734 m.p. Cartierului îi mai lipsesc patru blocuri care vor prinde contur începînd cu acest an. Este cu adevărat un mic oraș în municipiul Baia Mare. Șeful de proiect este arhitectul Constantin Pena de la Centrul județean de proiectare.

Ieșim pe cele două mari bulevarde ale cartierului : bulevardul Unirii și bulevardul Traian. Vedem spații bine echilibrate, spații verzi, spații de joacă pentru copii. Cu adevărat, arhitectura blocurilor de pe cele două bulevarde are rădăcini în formele inventive, statornicite cu eleganța simplității în construcțiile maramureșene. Nota originală este la vedere, de aceea cartierul Traian se distinge în geografia arhitecturii băimărene.

Dacă părăsim deocamdată planșetele arhitecților o facem pentru a ne apropia de constructori, acești oameni ai tuturor anotimpurilor de lucru. Ei care au legat cap la cap două poduri ale istoriei din acest oraș : arhitectura veche cu vigoarea construcției contemporane. Ei, constructorii, de la brigada nr. 1 a Trustului de antrepriză generală de construcții sînt în principal autorii cartierului Traian. Ei știu cum s-a scris, de la temelie, prin brațele lor, devenirea cartierului. Căutați-l pe Ștefan Ghinald, Iosif Wiland, Ion Andreescu, Mihai Nuță, Ioan Pocol ori Vasile Pop și vă vor fi ghizi de netăgăduit pentru deslușirea acestei scurte istorii. Ei ne-au spus-o de mai multe ori dar au făcut-o o singură dată. Aici unde este acest cartier era cîmp, pipirig, case răzlețe. Acum această ctitorie arhitectonică răspunde la datele zilei de azi, la datele unei epoci intrată în istoria patriei sub numele de Epoca Nicolae Ceaușescu.

Cel ce nu a trecut prin Baia Mare de 10 ani va trebui să-și ia un ghid, un ghid de suflet sau chiar simțirea să-i fie călăuză pentru a vedea frumosul cartier Traian. Și ca în orice lecție de geografie a patriei vom spune simplu dar cu mîndrie : noi avem în acest cartier blocuri frumoase, cu istoria scrisă în formă contemporană, sîntem împrejmuiți de unduirea de plai a lui Blaga, ne învecinăm cu somptuosul și elegantul hotel **Mara**, cu bazinul olimpic de înot, cu sala sporturilor, cu o capacitate de 1 500 de locuri.

Da, am fost contemporan cu ridicarea acestui cartier. Ascult ceasornicul care bate ora marilor izbînzi. Aici, în Baia Mare, în cartierul cu nume de împărat roman, timpul construcției a primit forma unei fîntîni arteziene. Ceasul devenirii își împinge acele înainte, făcînd secunda mai înaltă, ora mai elocventă în acest timp al marilor elanuri.

GHEORGHE PÂRJA ■

Orașul fără periferii

Pensionarii strînși — zi de vară pînă-n seară, ba chiar și la vremea marilor înghețuri ale iernilor — pe aleile parcului, în apropierea statuii lui Tudorică Dorobanțu', s-au trezit, la un moment dat, amenințați de pierderea unui tablet la care n-ar fi dorit să renunțe cu nici un preț. Municipalitatea stabilise, după consultarea a numeroși specialiști în probleme de urbanistică, amplasarea unui important monument dedicat Războiului pentru independență chiar acolo, la intrarea în parcul din centrul municipiului Turnu Măgurele. Se știa că bătrînii vor fi împotrivă, se luase în calcul și posibilitatea așezării noului monument în alt loc, dar frumusețea orașului ar fi avut de suferit. Așa că s-a luat decizia convocării unei mari adunări cetățenești, în cadrul căreia să se discute deschis și să se analizeze cu atenție toate soluțiile ce vor fi fost propuse. A durat mult adunarea, dar s-a încheiat printr-o unică hotărîre : noul monument, prin grandoarea și înaltul său simbol, merita cu prisosință locul de cinste din fața parcului. Dar Tudorică? I s-a găsit și lui un loc, tot central. Pensionarii i-au rămas fideli și s-au mutat, cu tot cu bănci și obișnuințe, pe noul loc, acolo unde vechea statuie a fost mutată, bucată cu bucată, cu grija la care obligă orice obiect evocator de scumpe amintiri.

În felul acesta — subliniază tîlcul celor povestite pînă acum tovarășa Ana Gruia, secretar cu probleme de propagandă al Comitetului municipal de partid —, în felul acesta se gîndesc și se făptuiesc toate în urbea noastră : în urma consultării cu cetățenii și prin acțiunea acestora. Astfel a ajuns orașul lipsit de periferii — și la propriu, dar și la figurat. Adică lipsit de tot ce-ar putea fi considerat periferic în felul de a gîndi, de a afla soluții și de a le pune în practică. Fără nici un fel de exagerare, Turnu Măgurele este azi, la un secol și jumătate de cînd a fost declarat oraș, una din multele așezări ale țării care poate dovedi, prin înfățișarea sa și prin nivelul de trai al locuitorilor ei, ce înseamnă noua civilizație socialistă.

Nu trebuie să ne îndepărtăm prea mult în timp pentru a constata că, la Turnu Măgurele, totul a fost conceput și făptuit gospodărește. Primul vicepreședinte al Consiliului popular municipal, Florian Udma, se numără, de vreo trei decenii, printre edilii orașului. L-a văzut cum crește și a constatat cum, cu fiecare an, privind în jur la cele realizate pînă atunci, oamenii pun tot mai mult suflet și tot mai multă inițiativă în tot ceea ce întreprind. Astăzi, în cele peste 6 000 de apartamente construite în ultima vreme, locuiesc două treimi dintre cetățenii din Turnu Măgurele. Cu sprijinul lor s-a extins rețeaua de distribuire a apei de la 33 la 64 kilometri, s-au modernizat 25 km de străzi și s-a mărit rețeaua de canalizare cu 31 kilometri. Numai pentru a străbate aceste distanțe, chiar cu pasul celui dornic să vadă și să admire în jur — pentru că are, într-adevăr, ce admira — și e nevoie de efort, dar pentru a săpa toate aceste distanțe, a face lucrările de instalații și a reda drumurilor aspectul lor curat și circulabil...

Ce fel de oameni sînt turnenii ? Să vă dau un singur exemplu, îmi spune Dumitru Lungu, directorul cabinetului municipal de partid. În iarna anului trecut, la vremea cînd, aici, la sediul primăriei, se sărbătorea ieșirea la pensie a unui coleg, a venit vestea că, între Roșiori și Turnu Măgurele, s-a... pierdut un tren ! Da, s-a pierdut cu adevărat, înghițit de nămeții și viscolul dintre două maluri ale unui deal tăiat de calea ferată. Ne-am ridicat, toți cei aflați aici, am luat ajutoare din oraș și, cu mașini, autobuze, buldozere, am plecat în căutarea trenului. Era deja noapte. Nu se zărea nimic. La școala din Șegarcea se pregătiseră încăperi bine încălzite, pături, ceaiuri fierbinți, pachete de mîncare. Veniseră și medicii, dar trenul tot nu putea fi dibuit. Cînd a fost aflat, mult după miezul nopții, a început acțiunea propriu-zisă de salvare. Locomotiva terminase aburul și în compartimente era frig ca într-o peșteră. Coloana de autobuze i-a preluat pe cei din tren și, după cîteva ceasuri, totul era în ordine. Vorbeați, ceva mai înainte, de periferia de gîndire. Ea este străină acestui timp și, implicit, oamenilor săi. Sigur, se poate zice, spune că și la Turnu Măgurele există zone mărginașe, cea ce este inevitabil. Dar v-ați convins cît de bine și de curate arată ele, grație modului în care cetățenii, în frunte cu deputații, înțeleg să le îngrijească și să le întrețină. Veniți aici la primăvară ! Veți avea de văzut un oraș-grădină. Plin de copaci — de la brad la tei —, de flori... Veți avea de simțit parfumul magnoliilor și veți înțelege, o dată mai mult, că turnenii sînt iubitori, dar și creatori de frumos.

Modul cum ne gîndim prezentul și viitorul orașului, îmi spunea tovarășa Ana Gruia, este expresia cea mai adîncă a democrației noastre socialiste din acești ani de cînd la conducerea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul de a cărui viață și luptă este legată devenirea României de la Congresul al IX-lea al partidului. În aceste zile de sărbătoare îi urăm marelui om politic, luminătorului patriot aflat la cîrma țării, tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu dragoste și căldură, cu bucurie și recunoștință : La mulți ani cu fericire și sănătate !"

Încă mai sînt proiecte de împlinit pentru ca municipiul dunărean să devină ceea ce vor și visează oamenii lui. Există o clădire pusă la dispoziție pentru un muzeu local și se caută soluții de amenajare corespunzătoare a sa. Continuă lucrările la centura orașului. Și astfel, Turnu Măgurele pătrunde în cel de-al doilea an al actualului cincinal plin de încredere în puterea de a dura, cu inteligență, a oamenilor săi, cu speranța că toate împlinirile de care sînt azi așa de mîndri nu sînt decît pași pe calea unui drum drept și bine îngrijit, așa cum se cuvin a fi toate cele ce străbat un oraș unde este pretutindeni centru.

DAN MUCENIC ■

Energia — o problemă de inteligență și gospodărire!

E mai ușor să economisești un kilowatt decît să-l produci!

E mai usor să economisești un kilowatt decît să-l produci! Această mentalitate sănătoasă am întîlnit-o la Întreprinderea de Utilaj Chimic Grivița Roșie, asa gîndesc gospodărește și inteligent, mai toți oamenii muncii din marea uzină bucureșteană. Căci energia este averea noastră comună a tuturor, o avere nu moștenită, nici venită pe tavă printr-un joc al hazardului, ci o avere agonisită prin muncă, strînsă prin eforturi grele. Pentru a aduna în zestrea țării prețioșii kilowați și kilocalorii, devenite datorită crizei de energie monedele forte ale timpului nostru, răscolim măruntaiele pămîntului după cărbune și titei, domesticim apele cu chingile de beton ale barajelor făcîndu-le să nu salte inutil la vale din piatră în piatră ci să salte folositor din paletă în paletă prin turbine, construim și facem să duduie cazanele gigant ale termocentralelor. La Grivița Roșie prin tradiție și istorie muncitorească se prețuiește munca, se cunoaște prin propria străduință valoarea ei, așa că e firesc ca problema economiei de energie să stea în centrul preocupărilor tuturor, pentru că ea este, pînă la urmă, și o dovadă a conștiinței revoluționare. Cei de aici au probat că înțeleg comandamentele timpului nostru, au gîndit și au conceput în așa fel acel adevărat aparat circulator prin care energia pulsează în trupul marii uzine, încît aceasta să asigure economicitate, randament, au făcut să se închidă ferm robinetul unei eventuale risipe, au găsit soluții tehnice pentru a potoli „foamea" de kilowați, deseori mare, a unor utilaje. Trecem în revistă, împreună cu inginerul Constantin Mincă, șeful biroului mecano-energetic, acțiunile care s-au întreprins pentru economisirea energiei. Întreprinderea de Utilaj Chimic Grivița Roșie este și producător de energie printr-o centrală proprie, acoperindu-și nevoile interne și fiind în simbioză cu sistemul energetic național. S-a căutat să se asigure o funcționare cît mai adecvată a acestei inimi proprii ce pompează energie uzinei și prin întreținerea și exploatarea corespunzătoare a turbogeneratoarelor și cazanelor, s-a reușit să se livreze și sistemului energetic național numai pe primele 20 de zile ale începutului de an, o cantitate de 600 Mwh. Specialiștii din uzină s-au gîndit că economia de energie trebuie să pornească de la unele modificări în fluxurile tehnologice, de la o analizare sub acest unghi a tuturor fațetelor, a nuanțelor. S-au făcut schimbări de subtilitate, dar cu efecu important la rubrica consumurilor. Astfel la turnătorie, s-a asigurat o mărunțire a materialelor metalice introduse în cuptoarele electrice în așa fel ca acestea să aibă un consum cît mai mic de combustibil pe tona de oțeluri aliate și speciale ce se elaborează.

O altă găselniță cu efecte benefice în diminuarea „poftei" de kilocalorii a cuptoarelor de forjă și tratament termic este montarea unor arzătoare autoregenerative de concepție modernă. Combustibilul nu mai are „pe umerii lui" și preîncălzirea aerului de ardere, fiindcă această sarcină o realizează acum gazele de coș care cedează în acest scop o parte din căldura ce altfel o purtau inutil spre văzduh.

De altfel, această împrăștiere inutilă a căldurii continute în gazele de ardere din cosurile cuptoarelor, care încălzeau inutil atmosfera, i-a făcut să nu stea liniștiți cu capul pe pernă pe specialiștii uzinei. Aceste ore de nesomn, am zice creatoare, s-au concretizat pînă la urmă în cele trei cazane recuperatoare în funcțiune și încă trei în fază de montaj. Temperatura ridicată a gazelor de coș acum produce apă fierbinte introdusă în rețeaua de termoficare a cartierelor Pajura și Bucureștii Noi, circa 8 000 de apartamente folosind căldura recuperată din marea uzină. Piesele după turnare trebuie finisate la dimensiunea dorită și asta prin rotirea strungurilor, a rabotezelor și a altor mașini cu consum serios de energie electrică. Prin reproiectarea matrițelor cît mai aproape de forma finală a piesei, mașinile-unelte sînt obligate să „muște" cît mai puțin din metal, deci să nu mai „înghită" atîția kilowați. „Montarea limitatoarelor de mers în gol la utilaje și convertizoarele de sudură, ne spune ing. Constantin Mincă, are un efect considerabil asupra consumului de energie electrică. Pînă cînd strungarul măsoară piesa, o montează, ascute o sculă, pînă cînd sudorul poziționează agregatul, mașinile nu mai merg inutil, ci sînt oprite automat de noul dispozitiv limitator și astfel se stochează pe moment și kilowații ce ar „curge" neproductiv".

Dar una din consumatoarele importante de energie electrică este sudura. În incandescența flăcării sudurii, ce înmoaie la roșu metalele și le lipește, se scurge destulă energie. Orice îmbunătățire de finețe a acestei operații clasice e binevenită. Vom da numai două exemple din multele amenajări favorabile care s-au reușit pe această temă la Grivița Roșie. S-a regîndit tehnologia de prindere a zecilor de mii de țevi în placa tubulară a schimbătoarelor de căldură ce ies ca pe bandă rulantă pe poarta uzinei. Țevile se rigidizează de placa tubulară acum prin topirea capetelor lor și nu prin sudură, operație în tot-sul energofagă. Tot vizînd îmbunătățirea procesului de sudură, specialiștii uzinei au reproiectat tehnologia de îmbinare a pieselor metalice cu grosimi mari, chiar de zeci de milimetri, ajungînd în final la o asemenea geometrie a marginilor acestora, încît adausul de material prin sudură să fie minim, deci și kilowații consumați mai puțin. În această campanie nu există acțiuni importante și mai puțin importante. Economia înseamnă gospodărirea eficientă a fiecărui kilowatt a fiecărei kilocalorii. Montarea unor simple ecrane metalice, care să focalizeze căldura dată de arzătoare la preîncălzirea pieselor ce se vor suda, aduce un aport favorabil în mărirea vitezei de încălzire și a randamentului ei. Am putea cita o listă întreagă de asemenea noutăți care au scăzut suma energiilor consumate în întreprindere. Dar pe lîngă aceste modificări s-a căutat să se restabilească și starea de sănătate a utilajelor, pentru a le echilibra energetic. S-au refăcut izolațiile cuptoarelor, s-au etanșat ușile lor pentru ca pierderile să fie cît mai mici, să nu se irosească nici o picătură de energie. Pe marii consumatori s-au montat contoare de combustibil, ca să se poată ști cum „se poartă" energetic fiecare în parte, pentru a se putea diagnostica prompt orice „hemoragie" de kilocalorii și a se interveni prompt. La fel se depistează orice scurgere de agenți energetici la compresoare, pulzoare și se poate etanșa „rana" cu rapiditate. Și asupra iluminatului se mai putea actiona, căci mai erau locuri unde nu era necesară o lumină a giornd. În depozite, căile de acces, spațiile exterioare s-au redus corpurile de iluminat la strictul necesar și acest consum electric s-a putut reduce cu 60%. Nu s-a uitat nici soarele ce ne oferă un substantial ajutor energetic. Montarea celor 600 de panouri cu cei 1600 m.p. indreptati spre zimbetul astrului luminos a încălzit apa menajeră nu cu sursele energetice clasice ci cu această sursă neconvențională la discreție. Inginerii și tehnicienii de la Grivița Roșie au luat în serios problema economiei de energie, au gîndit, au conceput noi amenajări la utilaje și procedee și efectul scontat a apărut prin diminuarea acestor consumuri pe întreprindere.

— Am întrezărit niște perfecționări ale fluxurilor tehnologice și după criteriile energetice — ne spune directorul tehnic ingînerul Ion Herdea. La cuptoarele de tratamente termice s-au găsit soluții de încărcare a lor la capacitate maximă, de alimentare fără sincope, de grupare a pieselor similare supuse operației pentru ca fiecare kilocalorie să se transforme în efect termic util. La conveierul de uscat forme s-a găsit o metodă optimă de circulație a pieselor pentru a nu irosi cu nimic potențialul termic al aerului cald. Ne-am sfătuit și am alcătuit un grafic competent de funcționare a marilor utilaje în așa fel încît să ne încadrăm în normele de consum și să nu solicităm sistemul energetic național în momentele de vîrf. Ca un exemplu ar fi programarea tratamentelor termice în afara orelor de maxim consum. În timpul acestor vîrfuri asigurînd pregătirea operației. În plus, am replanificat reparațiile capitale, ce implică opriri, în sezonul de iarnă, cînd sînt dificultăți energetice, și nu vara cînd energia curge spre consumatori mai fără probleme". Așa cum ne relata Gheorghe Dragomir, secretarul comitetului de partid, actiunile continuă, economia de energie este o campanie continuă, și idei de îmbunătățiri apar în fiecare zi, căci toți sînt conștienți de importanta gospodăririi kilowaților și kilocaloriilor. Niște oameni conștienți și destoinici au pus suflet și minte în reducerea consumului de energie, au găsit metode adecvate și le-au aplicat cu eficiență, au înscris pe prima pagină a agendei muncii lor această problemă acută și de mare importanță, pentru că aceasta înseamnă mai bineie nostru, al tuturor. Efectele sînt lăudabile : numai pe 1986, economiile au totalizat 4 000 tone combustibil convențional și 8 000 Mw.

În Întreprinderea de Utilaj Chimic Grivița Roșie, de două ori distinsă cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, prin muncă, gîndire și har profesional s-au obținut utilaje complexe, care nu numai că asigură viața unor industrii atît de pretentioase cum sînt cea chimică și petrochimică, nu numai că se recomandă cu calități deosebite exportîndu-se în multe țări, dar au înglobate în „carnea" lor cît mai puțină energie ceea ce înseamnă economicitate și competitivitate.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

O premieră națională :

Teleconducerea energiei

Rețelele de transport a energiei electrice sînt asemenea arterelor unor ființe vii, centralele producătoare fiind inimile acestui organism uriaș. Întregul corp are un creier, în cazul de față, sistemul de dispecerat.

Complexitatea conducerii imensului sistem a devenit atît de mare, încît creierul omenesc nu mai poate satisface volumul de calcule și decizii care trebuie luate la un moment dat pentru buna sa funcționare. Asta înseamnă să se ia informații și să fie coordonate un număr de cîteva zeci de mari centrale producătoare de energie electrică, apoi cîteva sute de stații de transformare și distribuire a energiei, cîteva mii de mari consumatori energetici industriali și cîteva milioane de consumatori casnici. Pentru a îndeplini toate aceste sarcini, creierul omenesc și-a luat în ajutor creierul electronic.

La nivel teritorial, funcțiile de conducere și distribuire eficientă a energiei electrice revin dispeceratelor județene. „Pe teritoriul unui județ — ne explică directorul Întreprinderii de Rețele Electrice — Suceava, ing. Ovidiu Mustață — energia electrică intră și iese, nu stă un moment și trebuie luată ca un tot. Esențială este menținerea consumului în funcție de producție, pentru păstrarea sistemului energetic național în bune condițiuni."

Dacă primul creier electronic menit să vină în sprijinul omului a fost realizat, în urmă cu cîțiva ani la București cu echipamente din import, funcțiile sale limitîndu-se la telemăsură și telesemnalizare, acum s-a pus problema pentru noua generație de dispeceri teritoriali, să se creeze echipamente de calcul românești, special concepute pentru a răspunde unor noi cerințe.

Județul Suceava a marcat în primăvara trecută o premieră națională în domeniul conducerii la distanță prin calculator, a telemăsurii și telesemnalizării stațiilor de transformare de înaltă tensiune. O astfel de sarcină s-a dat unei întreprinderi tinere, conduse de oameni aflați la vîrsta entuziasmului, dar și a înaltului profesionalism pe care-l asigură astăzi școala românească. În fața unei asemenea sarcini, s-a apelat la două piloane de bază ale civilizației de sfîrșit de secol douăzeci . învățămîntul superior și industria de tehnică de calcul. Fericita întîlnire între specialiștii de la I.R.E. Suceava și cei de la Institutul Politehnic București, ca și de la Întreprinderile de Calculatoare electronice (F.C.E.), Echipamente periferice (F.E.P.E.R.), de Elemente de Măsură Industriale (I.E.M.I.), Microelectronica — București, etc. a permis realizarea pentru prima oară în țară a unui sistem de conducere cu ajutorul calculatorului. Sistemul, bazat nu numai pe o concepție românească, dar și pe echipamente construite integral la noi, constituie o premieră pentru toate țările socialiste fiind, doar la cîteva luni după punerea sa în funcțiune, solicitat deja pentru export „la cheie".

Pentru a se ajunge la această reușită a fost necesară conlucrarea unui mare număr de specialiști din energetică, electronică, automatică, informatică și matematică. Din toate aceste domenii s-au adus noutățile, realizări de ultimă oră, iar cei care au abordat aceste probleme sînt, în majoritate, oameni de vîrstă foarte tînără, practic, proaspeți absolvenți. Dacă cei care au condus și conceput în primele etape lucrările sînt astăzi oameni de 45 de ani (Dumitru Coca, șeful secției Înaltă tensiune sau ing. Ioan Hopulele de la proiectare), cei care au contribuit din plin la realizarea „creierului energetic" nu au împlinit 30 de ani. Sînt absolvenți, șefi de promoție ai facultăților de electronică, energetică, electrotehnică, matematică, automatică și calculatoare de la Institutele Politehnice din București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara. Sînt tineri din partea locului, care după absolvire își puteau găsi locuri de muncă oriunde în țară, dar au fost atrași de Suceava, nu doar pentru că aici s-au născut, ci și de posibilitățile care li se ofereau de a promova un domeniu al tehnicii de vîrf. Matematicianului Mihai Aurel Steiciuc i s-au încredințat programele de pe „Coralul" românesc, inginerul electronist Corneliu Poenaru s-a ocupat de telecomunicații și adaptări hard pe echipamentele de teleurmărire care se montau în stații. Vasile Barabaș, automatist, a asigurat tot timpul întreținerea și depanarea calculatorului și a periferi-celor sale. Virgil Nicoară este autorul părții de programe ale echipamentului de tip SPOT. Tiberiu Cujbă și Florin Vida, deși ingineri stagiari, au primit posturi „cheie" în Centrul unic de distribuție și, nu numai că s-au achitat de toate sarcinile încredințate, dar sînt, deja, și autorii unor invenții. Foarte tînărul inginer Cătălin Andronic, aflat doar de două luni în colectiv, este încă emoționat de încrederea care i s-a acordat. „Am fost pus în fața echipamentului și mi s-a spus : Descurcă-te!" Toți acești tineri sînt extrem de mîndri de ceea ce au făcut, de faptul că li s-a dat posibilitatea de a arăta ce-au învățat în școală și de-a duce la bun sfîrșit o treabă care, după părerea lor, n-a fost tocmai ușoară. Punctul central la I.R.E. Suceava este acum calculatorul. Dar el a trebuit mai întîi „învățat", căci a venit doar cu un rudiment de elemente — sistemul de operare. Acesta ar fi echivalent cu capacitatea de vorbire a omului, astfel că te poate înțelege și-l poți înțelege. Există deci un limbaj comun de conversație. Pentru a-l face util în conducerea unui proces industrial, calculatorul trebuie „instruit". Cu alte cuvinte, este necesară implementarea unui program de aplicații. Se știe, la un echipament modern pe plan mondial, calculatorul propriuzis (hard-ware) nu costă decît cel mult douăzeci la sută din valoarea totală a sistemului, restul revenind părții de program, adică soft-ului, care se realizează separat, pentru fiecare aplicație în parte. Calculatorul reprezintă un mare avantaj în conducerea proceselor industriale. Același echipament de calcul poate servi și la conducerea unei mari rafinării, a unui complex siderurgic sau la conducerea unui sistem energetic. Ceea ce diferă este soft-ul, care se realizează pentru fiecare în parte. Asta au făcut, în cei cîțiva ani, tinerii absolvenți repartizați la I.R.E. Suceava. Și au făcut-o cu dăruire pentru meseria lor și cu grijă față de resursele materiale și energetice ale țării.

Realizarea uriașului sistem înseamnă o serioasă creștere a productivității muncii. Există înainte un personal permanent de cinci oameni pe fiecare stație de transformare. Într-un județ pot exista pînă la 50 de asemenea stații. Oamenii aceștia se descalifică, neavînd decît funcția de telefonist și executant a unor manevre comandate de dispecer. Au fost înlocuiți de calculator și utilizați acum în alte sectoare de activitate, mult mai eficient. Noul sistem oferă posibilitatea unor repuneri în funcțiune extrem de rapide în cazul posibilelor defecțiuni. Mijloacele clasice le înlăturau într-o jumătate de oră, acum defecțiunile sînt eliminate în maximum un minut. În felul acesta, marii consumatori industriali, periclitați înainte, nu-și mai întrerup activitatea. Introducerea automatizărilor complexe în stațiile de transformare prezintă și alte imense avantaje, calculatorul preluînd o serie de funcții care pînă acum erau realizate mult mai rudimentar de echipamentele electromecanice clasice: protecții, reglarea automată a tensiunii și a puterii reactive, monitorizarea și diagnoza transformatoarelor și întrerupătoarelor de putere, etc. Astfel, calculatorul nu numai că elimină efortul și subiectivismul uman, dar, niciodată „plictisit" de operații repetitive, uneori sîcîitoare, dar absolut necesare, își îndeplinește cu conștiinciozitate funcțiile pentru care a fost programat. Pentru a nu cădea „în greșeală", a fost echipat cu programe speciale de autotest. Permanent se autoverifică, ba mai mult decît atît, pentru o siguranță maximă, calculatorul este dublat de unul sau mai multe echipamente identice, care realizează aceeași funcție. Înainte de a se da o comandă, sau de a se lua o decizie, se verifică dacă rezultatele sînt identice, reducîndu-se, astfel, la maximum, posibilitatea de eroare.

A se ajunge astăzi la asemenea sisteme inteligente, instruibile, presupune o inteligență umană superioară mașinilor conduse. Abordarea unei astfel de teme nu se putea face de către oameni blazați, ci doar de entuziaști, cum sînt specialiștii de la Suceava, pentru că presupune multă muncă și dăruire, iar succesul nu vine imediat. Au fost necesari niște ani și o echipă bine sudată. Numai asemenea oameni se pot avînta pe un astfel de tărîm.

Sistemul informațional de teleconducere a energiei electrice va fi în scurt timp generalizat în întreaga țară. Rezultatele obținute de suceveni au făcut din ei proiectanții tuturor viitoarelor sisteme. În centrul grijii pentru gospodărirea resurselor energetice ale României se află de acum alături de strălucita minte omenească, ajutorul și creația sa, calculatorul.

LIANA MOLNAR ■

Motoarele — marea mea dragoste

Aurel Oprea a trăit 45 de ani printre motoare. O pasiune ce s-a născut din fragedă tinerețe și a stăruit, dominantă, tiranică, pînă acum în anii de pensie. Dar nu numai o dragoste chinuitoare ce l-a îndemnat să prețuiască munca altora, ci și una care l-a făcut să intre cu toată dăruirea în marea competiție a creativității.

După război, cînd nu erau piese de schimb, la parcul auto al școlii de pilotaj, Aurel Oprea a transformat motoarele Diesel în motoare pe benzină, treabă deloc simplă. Realizarea despre care vom vorbi a fost prefațată de 11 brevete și 12 certificate de inventator din care 11 introduse în producție. În ce constă brevetul 81122,1980 al mecanicului Aurel Oprea de la I.C.S.I.T.E.M. ce schimbă anatomia motorului cu ardere internă ?

Bătrînul sistem bielă-manivelă este înlocuit cu un mecanism cu inel pendular și rotor fulant. Cele patru pistoane fac corp comun cu inelul care pendulează și care antrenează un rotor concentric cu el, fixat înclinat de axul motor, rotor ce transmite mișcarea la roți prin cutia de viteze. „Găselnița" inventatorului român face să crească spectaculos randamentul de transformare a mișcării de translație a pistoanelor în mișcare de rotație, Grefarea ineditului mecanism articulat axial într-un punct cheie atrage după sine dispariția arborelui cotit și a capetelor de bielă, și datorită faptului că el este mai simplu și mai ușor, greutatea motorului scade cu cca. 20 la sută. Noua articulație dă o mișcare mai regulată pistoanelor, frecări mai mici, anulînd acea nedorită componentă de ușoară mișcare laterală a lor ce conducea la fenomenele nocive de pompaj asupra uleiului de ungere și la creșterea consumului lui, de scăpare a gazelor din camera de ardere și de uzură a cilindrilor. Un alt mare cîștig al invenției este și o scădere a consumului de combustibil. Iată și explicația: la motoarele clasice raportul dintre cursa pistonului și raza rotorului fulant al axului motor devine 1 : 1. De aici provine acea benefică diminuare a cantității de benzină consumată. Bineînțeles, drumul pînă la cristalizarea ideii nu a fost drept, nici pavat. A avut meandre, hopuri, bifurcațiile și opțiunile căutărilor. În camera lui lumina a ars pînă la ceas tîrziu de noapte, multe calcule și schițe au luat drumul coșului pînă la forma definitivă, l-a mai certat și nevasta că și după serviciu tot la invenția lui se gîndește, dar a doua zi o lua la fel de proaspăt de la capăt. A crezut cu tărie în invenția lui, s-a bătut pentru ea, nu l-au dezarmat greutățile. Bucuria de a iscodi în necunoscutul tehnicii și dragostea pentru munca lui i-au fost vitamine puternice. A mai construit o piesă la un strungar, a mai schimbat concepția din mers, și așa a luat naștere pentru început un motor monocilindru ce a funcționat bine aproximativ 200 de ore la I.C.S.I.T.E.M. și încă cîteva pe standul de probă de la I.N.M.T. Uneori o piesă se cerea îmbunătățită. Aurel Oprea o demonta, o modifica, o remonta și de-abia aștepta să repornească motorul ca să vadă ce poate da, fiindcă plăcerea de a ieși în calea noului cu toate disponibilitățile tale este un combustibil de trainică ardere interioară. După alți 2 ani, pasul următor a fost un motor în 4 timpi cu 4 cilindri de 1 200 cmc și 54 C.P., echipat cu mecanism axial, brevetat și el, de fapt un motor de Dacia 1 300 modificat după ideea lui originală. Conducerea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie a înțeles perspectiva noii soluții propuse și a susținut ferm realizarea motorului, înlesnind și coordonînd toate demersurile ce se impuneau. Au mai pus umărul și specialiștii de la Centrul de Cercetări Științifice și Inginerie Tehnologică Auto-Pitești (beneficiarul brevetului), de la I.N.M.T. și I.C.S.I.T.E.M. În prezent motorul funcțional optimizat este în probe de siguranță în funcționare și ridicare a caracteristicilor la standurile de testare ale I.N.M.T.-ului, a funcționat circa 160 de ore și rezultatele de pînă acum sînt favorabile. Așteptăm cu interes și nerăbdare ca el să confirme avantajele anticipate și în curînd îi dorim să echipeze autoturismele românești. Ideea inventatorului român poate constitui de asemenea o posibilă premieră mondială.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Un subiect între știință și fantezie

„Lumi galactice" (Editura științifică și enciclopedică, 1986) este o carte despre OZN-uri, datorată unui român, aviatorului Doru Davidovici. Documentația e cea cunoscută, în lume au apărut sute de lucrări pe această temă, unele traduse și în românește, o noutate ar constitui-o totuși consemnarea unor mărturii autohtone, autorul volumului, el însuși, ne asigură că ar fi văzut o navă extraterestră, un obiect oval de culoare alb-violet strălucitoare, înregistrată și de radarul punctului de dirijare. Posibil. Domeniul e fabulos, incitant și alimentează de ani de zile polemici dure și adversități ireconciliabile. Se susține și se neagă cu egală obstinație sosirea vizitatorilor din necunoscut. Compatriotul nostru este, evident, de partea celor ce cred în existența reală a „farfuriilor zburătoare" și vom admite împreună cu el că problema merită atenție din moment ce arhiva de date probatorii, prezentată de ozeniști, reține peste 80 000 de observații individuale sau colective, iar supoziția a cîștigat chiar savanți de renume, astronomi și cosmonauți, între care Albert Einstein, Herman Oberth, Neil Armstrong. Nimic rău în asta. O lume fără mistere și cu enigme dezlegate ni s-ar părea banală. Ciudat e totuși că nimeni n-a izbutit să fotografieze la sol o navă extraterestră (cu toate că au aterizat o mulțime, iar din unele au ieșit la vedere perechi de omuleți verzi, sau umanoizi în costume argintii, purtînd căști de astronauți) cînd pămîntul e înțesat de fotografi amatori sau profesioniști. Dar așa a fost să fie. Ghinion...

Ce sînt și de unde pleacă straniile obiecte zburătoare neidentificate ? Prezumpțiile sînt și ele cunoscute. După unii, acestea vin peste noi dintr-o lume sensibilă, asemănătoare cu cea a noastră, dar cu un grad de dezvoltare mult mai mare. În opinia altora, ele sosesc dintr-una imperceptibilă, un sol de civilizație paralelă, terestră, structurată pe o altă dimensiune a spațiului și timpului. Păreri, imagistică. Întrebări amuzante, pasionante, e o gimnastică a minții după care tot pe pămînt ajungem.

Dar totul are o limită. Cea a bunului simț.

Știm : fantezia și supozițiile au drept de circulație într-o epocă în care chiar cele mai extravagante considerații tehnico-științifice se înscriu în logica posibilului. Nu însă și afirmațiile sentențioase, lipsite de acoperire, privind existența certă a probelor materiale. Am aflat cu toții de la alții că : navele galactice au survolat planeta în lung și în lat, au aterizat, am primit chiar și vizite de curtoazie din partea unor ființe rationale pentru ca apoi toți și toate să dispară, să se volatilizeze, lăsînd în urmă doar impresii și amintiri, iar ici colo, ipoteticele amprente ale trenului de aterizare, pămînt calcinat, iarbă pîrjolită. Mă rog. Dar iată că Doru Davidovici ne înștiințează pur și simplu că mai multe farfurii zburătoare, aterizate forțat sau de bună voie, continuă să staționeze pe Terra, adăpostite în niște hangare secrete. Să ne oprim la pagina 49 unde se notează următoarele : „...Se pare că dispunem astfel (se pare, din păcate, că dispunem astfel) de **suficiente probe materiale** (sublinierea noastră) ale existenței OZN-urilor — amintesc încă aeronava străină căzută în 1947 în sudul Statelor Unite, cu pilot la bord, sau OZN-ul prăbușit în 1952 în arhipelagul Spitzbergen —, dar tot materialul acumulat, numeroasele observații vizuale, radar, OZN-uri zburînd, fragmente cercetate în laborator, piloți din neștiut găsiți fără viață în cabinele aeronavelor prăbușite, mai mult sau mai puțin șifonați în urma impactului cu suprafața Pămîntului, nimic nu poate răspunde întrebării firești ce sînt, de fapt, OZN-urile ?". Iar mai departe, la pagina 69 : „Un om de știință francez spunea : „Pînă cînd această problemă (un OZN) nu va ateriza în fața sediului Academiei de Științe din Paris, nu voi crede în existența ei".

„Pînă la urmă, „această problemă" a aterizat în fața sediului Academiei de Științe — însă a R. S. S. Gruzine. Nu știm sigur ce păreri au de atunci învățații gruzini despre povești cu nave aeriene venite din necunoscut, însă, oricum, în U.R.S.S. s-a înființat un organism oficial de studiu și cercetare a fenomenului OZN".

Vă mărturisim că parcurgînd aceste pasaje am rămas pur și simplu interzișI. Le-am recitit de cîteva ori, am dat pagini înainte, ne-am aruncat ochii pe coperțile și cotorul cărții în speranța că vom găsi explicații suplimentare, dar nimic ! Autorul s-a mărginit să arunce în trecere aceste grozăvii, și să ne lase cu gura căscată. Dar bine, stimate tovarășe Doru Davidovici, asemenea întîmplări ar constitui nu evenimentele secolului, ci ale mileniului ! Unde se află navele în cauză, cum arată, ce au determinat analizele de specialitate ? Și răposații ? Au dispărut ? I-au făcut friptură aborigenii, stau închiși în seifurile Pentagonului, sau au ajuns exponate în vreun muzeu de antropologie ? E adevărat, spre sfîrșitul volumului, se propune o explicație : navele capturate cu piloții lor, vii sau decedați, au ajuns în mîinile unor organisme militare ce se încăpățînează să păstreze tăcere. Argumentația este însă firavă și sursele de informație cețoase. Nici o declarație oficială nu vine să certifice o asemenea realitate de fapt, sînt folosite în continuare speculații gazetărești, în jurul unei scrisori aparținînd unui oarecare domn Gerald Light, din Los Angeles, vizitator prin 1954 al unei „zone închise", patronate de armata americană. Dar și în cuprinsul acestei relatări, declarațiile nu prind concretețe, termenii sînt ambigui și nu fac decît să sporească nu să elucideze misterul. Nimic serios. Iar în ceea ce privește aterizarea unui OZN în fața Academiei de Științe din Gruzia, afirmația a fost pur și simplu lansată și părăsită fără nici un alt comentariu.

Evitînd asemenea afirmații derutante, autorul ar fi putut face față onorabilă pînă la sfîrșit, scutindu-și opera de umbra de îndoială pe care cititorul este îndemnat să o arunce și asupra celorlalte informații. Păcat. Păcat fiindcă efortul de documentare este remarcabil. Doru Davidovici demonstrează certe calități scriitoricești, cartea se citește cu sufletul la gură și ar fi putut rămîne un model al genului.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Seminarul Matematic Ieșean

Seminarul Matematic Ieșean — S.M.I. — a reprezentat o verigă importantă nu numai în dezvoltarea matematicii din fosta capitală a Moldovei, ci și în istoria științelor matematice în România. O instituție, ca și o casă nu se poate construi trainic decît dacă i se pun temelii solide, sigure. Acest lucru l-au înțeles de la început cei doi matematicieni veniți în anul 1910 la Iași, Alexandru și Vera Myller, hotărîți să ridice aci studiul matematicii la un înalt nivel științific, atît în ce privește latura didactică cît și cea de creație. Iată de ce au întemeiat S.M.I.-ul, cu tot ce implica el. Dar să vedem mai întîi cine erau soții Myller.

Alexandru Myller (1879—1965) s-a născut la București, tatăl său, Teodor Myller, fiind inspector financiar, cu unele valențe literare. Elev excepțional, Alexandru și-a luat bacalaureatul la 16 ani, iar la 20 de ani era licențiat în matematică al Facultății de Științe, îndrumat de Spiru Haret, David Emmanuel, Ermil Pangrati. După un scurt stagiu de profesor de matematici la Galați, pleacă pentru specializare la Berlin și Göttingen, unde maeștri săi sînt David Hilbert, Felix Klein, Hermann Minkowski. Cu cei dintîi își susține teza de doctorat, în care dă noi soluții unor ecuații diferențiale și stabilește pentru prima dată ecuații integrale cu nucleu strîmb simetrice (1906), ceea ce îl face cunoscut cercurilor științifice încă de la 26 de ani.

Tot aci își pregătea doctoratul, de asemenea cu renumitul matematician David Hilbert, o tînără deopotrivă înzestrată cu darurile inteligenței și frumuseții, de care se îndrăgostește și cu care se va căsători în 1907 : Vera Myller (1880—1970). Teza ei de doctorat (1906), de asemenea remarcabilă, din domeniul ecuațiilor integrale, a dat **„primul exemplu cunoscut de ecuație integrală singulară"**, după cum a remarcat istoricul matematicii Petre Sergescu, fiind publicată în anul următor în „Mathematische Annalen" și afirmînd-o în știința universală.

După ce activează doar cîțiva ani la București, soții Myller trec în 1910 la Iași, de care vor rămîne legați pînă la sfîrșitul vieții. Timp de 37 de ani, din 1910 și pînă în 1947, Alexandru Myller va funcționa ca profesor de geometrie analitică la Facultatea de Științe (predînd în paralel și alte cursuri) și întemeind cunoscuta școală de geometrie de la Iași (după 1947 a activat ca profesor onorar). Vera Myller, devenită în 1910 docent al Universității din Iași (prima femeie cu acest titlu de la noi), iar apoi conferențiară (1910—1918) și profesoară (1918—1948) de algebră superioară și teoria funcțiilor, a fost cea dintîi femeie profesor universitar într-o disciplină științifică din România.

Îndată după numirea lor la Iași, soții Myller au început o intensă activitate organizatorică pentru a crea baza materială a matematicii universitare. Pentru a asigura o cît mai bună informare a studenților și cadrelor didactice ei au pus în primul rînd (adesea cu sacrificii personale) bazele unei **mari biblioteci de specialitate**, care după jumătate de veac a ajuns la 9 000 de volume, cărora li se adăugau mii de extrase și colecții de reviste. În sfîrșit, în anul 1912 întemeiază **Seminarul Matematic Ieșean** (vezi foto), pe care l-am amintit la început și care astăzi poartă numele Seminarul Matematic „Alexandru Myller". Aici **se făceau comunicări originale**, se dezbăteau noile teorii și descoperiri din știință, se recenzau ultimele cărți apărute în țară sau străinătate, se discutau probleme ale învățămîntului matematic. **„În jurul lui Alexandru Myller și a soției acestuia, Vera Myller, a gravitat toată activitatea matematicienilor ieșeni (în special a geometrilor), printre care se numără : Octav Mayer, Ilie Popa, Dimitrie A. Mangeron, Silvia Creangă, Ion Creangă, E. Arghiriade, C. Bogdan, Mendel și Adolf Haimovici, Gheorghe Gheorghiev, Chiar și Gr. C. Moisil, în cei zece ani cît a profesat la Universitatea ieșeană, s-a resimțit de influența binefăcătoare a cercului matematic ieșean"** (George Șt. Andonie). În cinstea seminarului de care se simțea atît de profund atașat, Alexandru Myller a numit una dintre cele mai interesante curbe pe care le-a descoperit **Curba S.M.I.**, denumire care s-a consacrat în știință. Referindu-se la activitatea desfășurată aci, regretatul matematician Gheorghe Vrănceanu observa că ea a constituit **„una din cele mai mari contribuții pe care le-a adus un profesor la modernizarea învățămîntului nostru universitar"**. Să amintim și faptul că Al. Myller a fost membru de onoare al Academiei Române (1938), apoi membru de onoare (1948) și membru titular (1949) al Academiei R.P.R.

Ceea ce a caracterizat școala de matematică ieșană, grupată în jurul S.M.I., a fost excepționala ei creativitate. Împreună cu academicianul Octav Mayer, Alexandru Myller a pus bazele studiului geometriilor proiective cu grup fundamental, iar împreună cu Gheorghe Țițeica și O. Mayer a publicat lucrări care fac din el un precursor al geometriei centro-afine. Este totodată unul dintre creatorii școlii românești de geometrie diferențială. Vera Myller a obținut rezultate noi în domeniul ecuațiilor diferențiale ordinare, a ecuațiilor cu derivate parțiale, a ecuațiilor integrale și a teoriei funcțiilor analitice. Octav Mayer a descoperit suprafețele care îi poartă numele și a introdus noțiunile cunoscute ca „tangenta lui Mayer" și „transformata lui Mayer". Ilie Popa, în colaborare cu G. Gheorghiev, a elaborat teoria varietăților echiparametrice și, tot împreună cu acesta, a dedus geometria congruențelor de curbe și cea a complexelor de drepte ; printre conceptele pe care le-a introdus se numără aceea de „suprafețe cvasinormale congruenței". Academicianul Mendel Haimovici a adus contribuții în teoria spațiilor cu conexiune liniară, a elaborat conceptul de „cvasigrup diferențiabil", a introdus noțiunile de „separare" și „sistem reducător" în cadrul unei teorii generale a integrării sistemelor Pfaff și a creat la Iași o puternică școală de mecanică. Dumitru I. Mangeron, specialist în analiză matematică și mecanică generală, a realizat noi modelări matematice ale unor fenomene fizice, bazate pe stabilirea unor „ecuații polivibrante", cunoscute în literatura de specialitate ca „ecuații Mangeron" ; pentru studiul mecanismelor și mașinilor a elaborat „metoda tangențială Mangeron", „metoda accelerațiilor reduse Mangeron" etc. Geometrul Emanoil Arghiriade a studiat, cu rezultate noi, curbe (mai ales cele izotrope), suprafețe (definind riguros mai multe spețe ale acestora), rețele și congruențe generalizate în spațiul proiectiv.

I.M. ȘTEFAN ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● Consemnăm cu bucurie, de la bun început, faptul că, încă din această primă lună a noului an 1987, multe dintre propunerile și sesizările formulate în numeroasele scrisori care ne-au fost adresate și-au aflat — din partea forurilor competente în rezolvarea lor — ecoul firesc, astfel încît, în numărul de astăzi... ne-am propus să inserăm, pe parcursul întregii pagini, o bună parte dintre răspunsurile primite. Folosim prilejul pentru a mulțumi pe această cale tuturor acelora care, prin munca lor, au contribuit la soluționarea problemelor ridicate de cetățeni, în spiritul legii, al democrației noastre socialiste.

● **Consiliul popular al Sectorului 2 al Capitalei** : „Referitor la scrisoarea semnată de Gabriela Jilavu din București, str. Caimatei nr. 8, apart. 2, care solicită sprijin în vederea obținerii unei butelii de aragaz sau racordării bucătăriei locuinței sale la rețeaua de gaze, vă comunicăm următoarele : petiționara este om al muncii la I.S.P.H., unde, figurînd pe primul loc pe tabelul de priorități privind acordarea de locuințe, i s-a repartizat apartamentul de la adresa amintită, care nu posedă instalație de gaze. Pentru rezolvarea cererii sale, s-a hotărît ca în zilele următoare să se repartizeze o butelie Institutului unde își desfășoară activitatea G. J., cu mențiunea de a-i fi atribuită".

● Cu cîtva timp în urmă, Costea Petrișor-Lucian din Drobeta-Turnu Severin, electromecanic la S.N.F. — NAVROM din localitate, ne scria că obținînd transferul în interesul serviciului la A.C.M.M. Minieră Mehedinți, în mod firesc, unitatea la care fusese încadrat stabilise pe cale juridică evacuarea sa din locuință, deoarece o obținuse prin aceasta, avînd contract de închiriere-anexă la contractul de muncă. Adresîndu-ne **Consiliului popular al municipiului Drobeta-Turnu Severin** în vederea aflării unei soluții, am primit un răspuns plin de înțelegere, ce dovedește grija față de om și nevoile sale : „Deși Costea Petrișor-Lucian și familia sa nu vor mai putea rămîne în actuala locuință, conducerea S.N.F. — NAVROM s-a declarat a fi de acord cu propunerea noastră de a nu li evacua pînă la data de 15 februarie 1987, cînd Comitetul Executiv al Consiliului popular municipal îi va repartiza o locuință corespunzătoare, pînă atunci sentința de evacuare nefiind pusă în executare".

● O scrisoare lapidară ce nu poate decît să ne bucure, semnată de învățătoarea Mihaela David din Brăila, str. Industriei nr. 193, bl. 33, sc. 1, apart. 10, care, avînd o situație familială deosebită, solicitase de mai multă vreme detașarea, pentru anul școlar 1986—1987, în acest municipiu : „Acum vă pot spune că elevii clasei a III-a B de la Școala generală nr. 4 din Brăila au o învățătoare care se străduiește și speră să fie la înălțime, prin rezultatele bune obținute de toți copiii". Tuturor — mult succes !

■ **Primim din partea Ministerului Industriei Electrotehnice, Direcția de organizare, control, personal, învățămînt, retribuire** : „Referitor la scrisoarea adresată dumneavoastră de Anton Nicolae și remisă ministerului nostru cu nr. 991-A, vă informăm că petentul, conform dorinței sale, a primit transferul în interesul serviciului de la Întreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare București, la o unitate din județul Buzău, respectiv, I.P.I.C. — Buzău".

■ **Un răspuns favorabil și pentru grupul de cetățeni**, locuitori ai satului Tolici, din județul Neamț, în numele cărora ne-a scris Gică Coțoi : **Întreprinderea județeană Neamț de transporturi auto** ne informează că pentru asigurarea în bune condiții a transportului pe ruta Tolici — Tîrpești, reanalizîndu-se situația, s-a hotărît prelungirea curselor cu plecarea la orele 11,30 și 17,30 din Tîrgu Neamț la Tîrpești pînă la Tolici, începînd cu luna ianuarie 1987.

■ **Consiliul popular al județului Constanța — Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** : „Avînd în vedere prevederile Decretului 410/1985 referitor la ajutoarele ce se acordă mamelor cu mai mulți copii, Comitetul Executiv al Consiliului popular județean Constanța, prin Decizia nr. 544/1986 a stabilit să acorde Constanței Bechișî din Constanța, str. Caraiman nr. 1—3, bl. PF 6, sc. C, et. 2, apart. 47, un ajutor bănesc lunar de 400 lei începînd cu data de întîi ianuarie, anul trecut, drepturi care i-au fost achitate la zi".

■ „În legătură cu scrisoarea Anei Corca din comuna Poiana Mărului nr. 659, județul Brașov, care solicită sprijin în vederea clarificării situației profesionale a soțului, Bujor Corca, — se subliniază în răspunsul primit din partea **Consiliului popular al județului Brașov** — vă precizăm că B. C. a fost repartizat la Combinatul de celuloză și hîrtie din Zărnești, ca operator chimist, unde își desfășoară activitatea în prezent".

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului** : „Referitor la aspectele semnalate de Marilena Bododea din București, str. Arh. Gh. Mandrea nr. 25, Sect. 2, vă facem cunoscut faptul că semnatarei scrisorii i s-a asigurat catedră de specialitate la școlile nr. 24, 49 și 167 din București, ca profesor suplinitor".

■ „În urma notei apărute în revista dumneavoastră din 12 decembrie 1986, referitoare la unele abateri săvîrșite de Dumitra Ionescu, responsabila unității nr. 2 din Bulevardul Păcii nr. 5, aparținînd Cooperativei „Drum Nou" — se subliniază în răspunsul primit din partea **UCECOM — București** — comisia care s-a deplasat pentru verificarea situației sesizate a constatat că faptele se confirmă. Pentru abaterile respective, precum și pentru comportare necivilizată față de client, Dumitra Ionescu a fost sancționată prin diminuarea retribuției cu 10 la sută pe luna decembrie 1986 (conform Deciziei nr. 176/19.12.1986), fiind atenționată în același timp că la o eventuală altă abatere va fi schimbată din funcție".

■ **Elena Curut din Pașcani, str. Izvoarelor, bl. B 4, sc. D, apart. 77** : În privința sesizării dumneavoastră, **Consiliul popular al orașului Pașcani** ne face cunoscut că măsura ce vi s-a aplicat în anul 1983 de către întreprinderea de tractoare și regulatoare directe (desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 130, lit. f, din Codul Muncii) este definitivă și executorie, fiind tardivă și inoperantă orice contestație. Avîndu-se în vedere situația în care vă aflați, s-a discutat cu conducerea I.T.P. Pașcani, care a fost de acord cu încadrarea dumneavoastră la muncă la această întreprindere.

■ **Tribunalul județean Caraș-Severin** : „În legătură cu aspectele semnalate de Alexandru Acostandei din localitatea Vînători, Strada Principală nr. 425, jud. Neamț, care solicita recurs pentru contestarea deciziei de imputare emisă de I.F.E.T. Caransebeș, decizie acceptată de Judecătoria Oravița : recursul contestatorului a fost admis, iar în urma administrării de noi probe s-a stabilit că pagubele produse nu s-au datorat culpei petentului, ci altor cauze, fapt pentru care Tribunalul județean Caraș-Severin, prin decizia civilă pronunțată la dosarul nr. 1205/1986, a admis contestația formulată de Alexandru Acostandei și în consecință, a anulat decizia de imputare nr. 2 033 a I.F.E.T. Caransebeș, în valoare de 154 950 lei. Totodată, a obligat unitatea să-i plătească și suma de 11 081 lei, cu titlul de cheltuieli de judecată".

■ „Urmare scrisorii tov. Niculina Prisăcaru, om al muncii la O.N.T. Carpați — Brașov, înregistrată la dumneavoastră sub nr. 10 611/1986 — ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Brașov** — vă înștiințăm că această întreprindere ne-a comunicat, prin adresa nr. 7 337, că petenta va fi menținută în activitate la unitatea „Vînătorul" din Poiana Brașov, decizia de desfacere a contractului de muncă fiind anulată".

■ Povîrnaru Marghioala din Predeal, str. Eroilor, bl. 23, apart. 19, își exprima, în urmă cu cîtva timp, nemulțumirea față de unele deficiențe privind calitatea lucrărilor executate la apartamentul său. Înaintînd scrisoarea **Consiliului popular al județului Brașov**, spre competentă soluționare a situației, ni s-a răspuns : „Cazul a fost cercetat de un colectiv format din reprezentanți ai Consiliului popular județean, Institutului „Proiect" Brașov, Inspecției pentru construcții Brașov, T.A.G.C.M. Antreprizele 1 și 3 și ai O.J.C.V.L., care au constatat că blocul nr. 23, unde se află și apartamentul 19, a fost executat de T.A.G.C.M. Brașov în perioada anilor 1982—1983, iar după preluare de către beneficiari au apărut unele deficiențe de construcție. Drept urmare, au fost luate măsuri de realizare a lucrărilor de remedieri și completări, de către T.A.G.C.M. Antreprizele 1 și 3, pentru a asigura o bună funcționalitate acestei locuințe. Comitetul Executiv al Consiliului popular județean Brașov a atenționat totodată conducerea T.A.G.C.M. în vederea prevenirii unor abateri de acest fel în viitor și urmărirea îndeaproape a calității lucrărilor ce se vor executa".

■ **Consiliul popular al municipiului Petroșani** ne-a transmis zilele acestea o veste bună pentru Zamfira Toldeanu din localitate, în sensul că i-a fost repartizat un apartament cu două camere, confort I, situat pe strada Aviatorilor în blocul 15 B, din Petroșani. Ucăm întregii familii sănătate în casă nouă !

■ **Cu privire la modul de soluționare a scrisorii cu nr. 10 868, semnată de Dumitru I. Teodorescu, ne răspunde Consiliul popular al municipiului Iași** : „Petentul arată că, fără a se dovedi înțelegere față de situația sa familială deosebită, solicitarea de a fi transferat în interesul serviciului la Vaslui, unde întreprinderea la care lucrează are o unitate subordonată, nu s-a bucurat de vreo rezolvare. Însă verificîndu-se situația, s-a constatat faptul că deși a fost emisă o aprobare în acest sens, D. Teodorescu nu s-a prezentat pentru a-și ridica nota de transfer, timp de o lună, perioadă în care valabilitatea aprobării transferului s-a pierdut. Reluîndu-se discuțiile cu Întreprinderea Electrocentrale Iași (unde își desfășoară activitatea) i-a fost eliberată o nouă notă de transfer pentru unitatea din Vaslui".

■ O propunere de larg interes cetățenesc, referitoare la extinderea posibilităților de procurare a produselor homeopatice, ne-a adresat Gheorghe Cărlioru din Brașov, str. Lupeni nr. 3. Dînd curs propunerii sale, cu o salutară promptitudine ne-a răspuns **Ministerul Sănătății, prin Direcția asistență medicală** : „Urmare scrisorii nr. 2 565, semnată de Gh. Cărlioru, vă comunicăm că în cursul primului trimestru al anului 1987, Ministerul Sănătății va deschide în municipiul Brașov un punct de desfacere a produselor homeopatice".

Un început de bun augur, o inițiativă ce ar putea fi multiplicată la nivelul tuturor județelor.

■ Și tot din domeniul sănătății, o precizare sosită din partea **Direcției Sanitare a județului Bihor**, ca răspuns solicitării formulate de Vasile Susan din Galați, cartier Micro 17, bl. A 13, sc. 3, ap. 43 : „Experimentul cu preparatul dr. Elthes se desfășoară în cadrul secției de boli interne nr. 3 a Spitalului județean Oradea. Bolnavii cu diagnosticul de hepatită cronică sau ciroză hepatică (diagnostic dovedit prin acte medicale) pot solicita internarea în acest spital. În vederea tratamentului cu preparatul dr. Elthes, printr-o cerere adresată Direcției Sanitare a județului Bihor, str. Republicii nr. 35, Oradea".

■ **Regionala CFR Iași** : „În revista „Flacăra" nr. 51 din 19 decembrie 1986 a apărut articolul „Așteptînd o legătură", în care se fac unele propuneri și observații privind mersul trenurilor de călători, referitoare, mai exact, la modul în care se asigură legăturile între trenurile de pe linia Piatra Neamț — Bacău, cu cele de pe magistrala București — Bacău — Suceava. Referitor la aceste aspecte precizăm că, pe secția de circulație Bacău — Piatra Neamț — Bicaz, la fel ca și în toate zonele țării, în anii democrației noastre socialiste, dezvoltarea puternică a industriei a determinat o creștere însemnată a traficului de navetiști, fapt care obligă la asigurarea transportului acestora la orele de începere și încheiere a programului de lucru în trei schimburi. În atenția noastră s-a aflat întotdeauna preocuparea ca în afară de respectarea rolului pe care îl au trenurile de călători pentru navetiști, în stația de cale ferată Bacău să se asigure și legături între trenurile de pe linia laterală Bicaz — Bacău, cu cele care merg spre București sau spre Suceava. Dacă prin stația Bacău circulă de la București spre Suceava și invers peste 40 de trenuri rapide, accelerate, de persoane sau curse, în timp ce de la Bacău spre Bicaz pleacă sau sosesc numai 15 trenuri, se poate constata faptul că la cele numai 15 trenuri nu pot exista legături directe către direcțiile principale București sau Suceava. Vă asigurăm că preocupările noastre se vor materializa prin îmbunătățirea acestor legături, astfel încît acestea să corespundă cerințelor mereu crescînde ale publicului călător, iar propunerile ce ne-au fost adresate vor conduce la elaborarea pe viitor a unui mers al trenurilor cît mai bine întocmit".

■ O veste bună primim pentru Niculina Ștefan din Constanța, de la **Consiliului popular al județului Constanța** : Vă comunicăm că prin decizia Comitetului Executiv al Consiliului popular județean Constanța — decizia nr. 507/1986 dată la dosarul nr. 14 919/1986 — a.n. — vi s-a stabilit un ajutor destinat mamelor cu mai mulți copii, în valoare de 400 lei lunar.

■ La Oficiul poștal nr. 1 din Tg. Jiu (Gorj) — ne înștiințează **Constantin Măruță din comuna Schela, județul Gorj**, m-am abonat la revista „Flacăra" pe trimestrul IV al anului calendaristic 1986. Sincer vă mărturisesc, în lunile noiembrie și decembrie ale anului trecut nu am primit nici un număr al revistei. Așa că, am făcut sesizarea în scris la factorii de resort județeni. Poștașul mi-a adus un teanc de reviste — numerele din urmă, grămadă, talmeș-balmeș, scuzîndu-se că funcționara care mi-a făcut abonamentul la oficiul poștal amintit a fost internată cu vreme-n urmă în spital. Nu mi se pare a fi un procedeu prea corect pentru abonați după cum nici prea-l practicat de a ne abona cu forța și la alte ziare și reviste nu este prea lăudabil. Ce spuneți ?

■ **De la Ministerul Muncii** primim un răspuns de mai larg interes cetățenesc, la scrisoarea lui Octavian Mișori din București : „De ziua liberă beneficiază întregul personal muncitor prezent în unitate la data cînd se acordă aceasta, cu excepția categoriilor de personal care au programul de lucru cu o durată sub 46 de ore pe săptămînă.

Sarcina aplicării măsurilor de trecere la săptămîna redusă de lucru, în raport cu condițiile concrete de organizare și desfășurare a activității, revine ministerelor, centralelor și conducerilor întreprinderilor care împreună cu colectivele de oameni ai muncii, trebuie să asigure creșterea suplimentară a productivității muncii și realizarea sarcinilor de producție în condițiile noului program de lucru.

Munca prestată de muncitori în zilele de sărbători legale și peste programul normal de lucru, se compensează cu timp liber corespunzător. În cazul în care compensarea nu este posibilă, orele respective se plătesc ca ore normale de lucru, dacă munca a fost prestată pentru realizarea sarcinilor de plan sau ca spor la retribuția tarifară în condițiile art. 120 din Codul Muncii, dacă prin munca prestată suplimentar s-a realizat producția peste plan. Personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ beneficiază pentru munca prestată peste program, inclusiv în zilele de repaos și sărbători legale, numai de timp liber corespunzător".

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

● **Roveanu Gabriel — Constanța, Mihai Florica — Pitești, Vrăbeț Cornel — Timișoara** : Biroul Comisiei guvernamentale aprobat prin Decretul 130/1985 are competență de a analiza și decide în legătură cu cererile de schimbare a locului de muncă al absolvenților timp de un an de la repartizarea acestora. ● **Stanciu Eduard — București** : Potrivit prevederilor Decretului 860/1973 anexa 3, obligația de a înlocui parțial sau total conductele de apă, canalizare, încălzire, etc., revine proprietarului, în cazul dv. I.C.R.A.L. Herăstrău. ● **Cojocaru Constantin — Slatina** : Nu puteți beneficia de drepturi de detașare pentru că pregătirea și încadrarea dv. în stagiu de practicant la Întreprinderea de țevi „Republica" s-a făcut în conformitate cu art. 88 din Legea 9/1980, care prevede că pregătirea personalului se face în unitățile existente cu profil asemănător, prin participarea în procesul de producție și cu plata retribuției corespunzător muncii prestate. ● **Pricop Jean — Baia Mare** : Persoanele transferate în interesul serviciului beneficiază de drepturile prevăzute de art. 73 din Legea 57/1974, printre care și locuință corespunzătoare nevoilor familiei. ● **Creja Gheorghe — Rm. Vîlcea** : Suma cu care ați participat la fondul de dezvoltare economică a C.P.L. a fost virată, conform Legii 3/1982, în contul noii unități (P.T.T.R. Tranzit) cu dispoziția de plată 19/9.12.1986. ● **Colban Virgil — Rădăuți** : Prezentați-vă la Oficiul forței de muncă pentru a fi repartizat la Brigada de construcții Rădăuți. ● **Dragnea Maria — satul Buicești, com. Priseaca (Olt)** : În conformitate cu art. 24 din Legea 1/1977, sînt exceptate de la obligația de plată a contribuției persoanele fără copii care sînt căsătorite cu persoane care au copii, pe timpul cît durează căsătoria, în cazul în care copiii sînt în întreținerea efectivă a acestora sau plătește pensie de întreținere ● **Picu Mihai — com. Moțăței (Dolj)** : În art. 6 al Legii 22/1981 se prevede că specialiștii agricoli care locuiesc în satele și comunele unde își desfășoară activitatea pot primi din partea unităților agricole de stat în care lucrează terenuri de pînă la 0,10 ha, cu obligația de a le cultiva și de a crește animale și păsări ● **Fedeleanu Vasile — Sîncrai (Alba)** : Aveți dreptul și vi se va restitui suma reținută drept garanție. ● **Dubesteau Ioan — Deva** : Legea nu face distincție între meșteșugarii care își desfășoară activitatea într-un atelier și cei care au o activitate ambulantă, deci toate persoanele care prestează o muncă autorizată de meșteșugar în condițiile Legii 13/1968 sînt incluse obligatoriu în sistemul de asigurări al cooperației meșteșugărești ● **Vălau Petru — Suceava** : Legea nr. 6/1969 și Precizările M.E.I. nr. 9 197/1986 referitoare la transferările cadrelor didactice pentru restrîngere de activitate pot fi consultate la Inspectoratul școlar județean.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

„Cu hotărîrea fermă de a reprezenta cît mai demn culorile tricolore românești“

Asemenea tuturor domeniilor vieții sociale din patria noastră, activitatea sportivă de masă și performanță constituie obiectul unei politici de stat, beneficiind în permanență de grija și atenția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale cărui orientări și îndemnuri au reprezentat și reprezintă temeiul unei dezvoltări fără precedent a mișcării sportive din patria noastră. Strălucita inițiativă a conducătorului iubit al partidului și statului nostru, de organizare a marii competiții naționale „Daciada“ a creat în rîndul tinerei generații, al oamenilor muncii de toate vîrstele, o puternică emulație în practicarea educației fizice și sportului, devenind un mijloc important de dezvoltare fizică și morală a cetățenilor patriei. În legătură cu această amploare pe care a luat-o activitatea sportivă în patria noastră se află efortul constant pentru asigurarea celor mai bune condiții de practicare a sportului, pentru dezvoltarea și modernizarea bazelor, pentru formarea cadrelor de specialiști, pentru transformarea tot mai accentuată a faptului sportiv într-un act de civilizație.

Îndeplinindu-și în condiții tot mai bune menirea sa fundamentală, de a contribui la formarea multilaterală a tinerilor, la dezvoltarea fizică viguroasă, armonioasă a tuturor fiilor patriei, la educarea unor calități morale specifice, sportul românesc a înregistrat în ultimele două decenii rezultate de un deosebit prestigiu, pe plan intern și internațional, fiind astfel în concordanță cu marile succese obținute de poporul nostru în celelalte domenii ale vieții economico-sociale în industrie, agricultură, știință, învățămînt, cultură. Și asemenea acestor domenii, în nivelul înalt al sportului românesc de astăzi identificăm, cu deosebită mîndrie și satisfacție, cu vibrante sentimente de dragoste și recunoștință, contribuția inestimabilă a gîndirii și acțiunii secretarului general al partidului, grija și atenția constante pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le acordă dezvoltării sportului românesc.

Recunoștința fierbinte a sportivilor țării

Mă simt deosebit de onorat ca, în aceste zile de sărbătoare, să-mi pot exprima, în numele tuturor sportivilor țării, alesele sentimente de stimă și dragoste față de conducătorul iubit al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, deosebita noastră recunoștință pentru grija și atenția permanente pe care le acordă, asemenea tuturor domeniilor vieții sociale din patria noastră, dezvoltării mișcării sportive, afirmării sportului românesc în lume.

Sînt unul din mii de beneficiari ai condițiilor minunate, de muncă și pregătire, create sportivilor din România socialistă, și acum, cînd am ajuns la un nivel al performanțelor cu care mă pot mîndri, aș vrea să spun că acestea n-ar fi fost posibile fără climatul general favorabil dezvoltării sportului, fără atenția specială și consecventă de care tînăra generație de sportivi a patriei se bucură din partea conducerii de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Eforturile noastre de pregătire și de obținere a unor performanțe de prestigiu se vor întotdeauna un răspuns prin fapte la condițiile care ne sînt create, la atenția de care sîntem înconjurați, la îndemnurile adresate de secretarul general al partidului nostru. Este limpede pentru fiecare din noi, care apărăm culorile țării în întreceri sportive internaționale de amploare, că sportul constituie un mijloc de creștere a prestigiului României în lume, o cale prin care tinerii unei țări libere și independente pot dovedi virtuțile societății socialiste, capacitatea acesteia de a asigura cele mai bune condiții de formare și afirmare multilaterală a tineretului, în toate domeniile, inclusiv cel al sportului. De aceea, și străduințile noastre sînt în consens cu aceste responsabilități, pe care, însă, niciodată nu vom considera că le-am îndeplinit de ajuns : nu numai legile sportului, ale performanței, dar și legile morale ale datoriei noastre de conștiință față de condițiile care ne sînt create ne obligă în permanență la autodepășire, să muncim mai mult, să ne pregătim mai bine, pentru gloria țării și a sportului românesc.

Și aș mai vrea să spun un lucru. Datorită aceleiași atenții cu care este înconjurat întreg sportul românesc am avut posibilitatea, trimis de țară, să particip la numeroase concursuri și competiții peste hotare. Născut în comuna Pîscu, județul Galați, mi-era greu să-mi imaginez în copilărie că voi putea ajunge vreodată în Australia, de pildă, acolo unde am concurat la sfîrșitul anului trecut. Și iată că am ajuns, dar nu asta vroiam să spun ; vroiam să spun că peste tot unde am concurat, în țările în care am fost prezent la diferite competiții, am trăit un înălțător sentiment de mîndrie patriotică văzînd cît de bine cunoscută și apreciată este politica externă a României socialiste, ce largă audiență au strălucitele inițiative de pace ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate a vieții internaționale, considerat pretutindeni în lume un pilduitor Erou al Păcii. Nu de puține ori am fost pus în situația să primesc felicitări nu atît pentru rezultatele sportive, cît mai ales pentru faptul că reprezint România, că sînt fiu al acestei țări, că sînt contemporan cu una dintre cele mai glorioase epoci ale istoriei poporului român — Epoca Nicolae Ceaușescu.

Toate aceste simțăminte pe care le-am trăit și le trăiesc asemenea tuturor sportivilor țării, permiteți-mi să le comprim în urarea fierbinte de sănătate, fericire, viață lungă și putere de muncă, urare pe care într-un glas cu întregul popor o adresăm din toată inima, în aceste zile sărbătorești iubitului conducător al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întru fericirea și bunăstarea poporului, progresul și prosperitatea scumpei noastre patrii.

NICU VLAD
multiplu campion și recordman mondial, cel mai bun sportiv în anul 1986

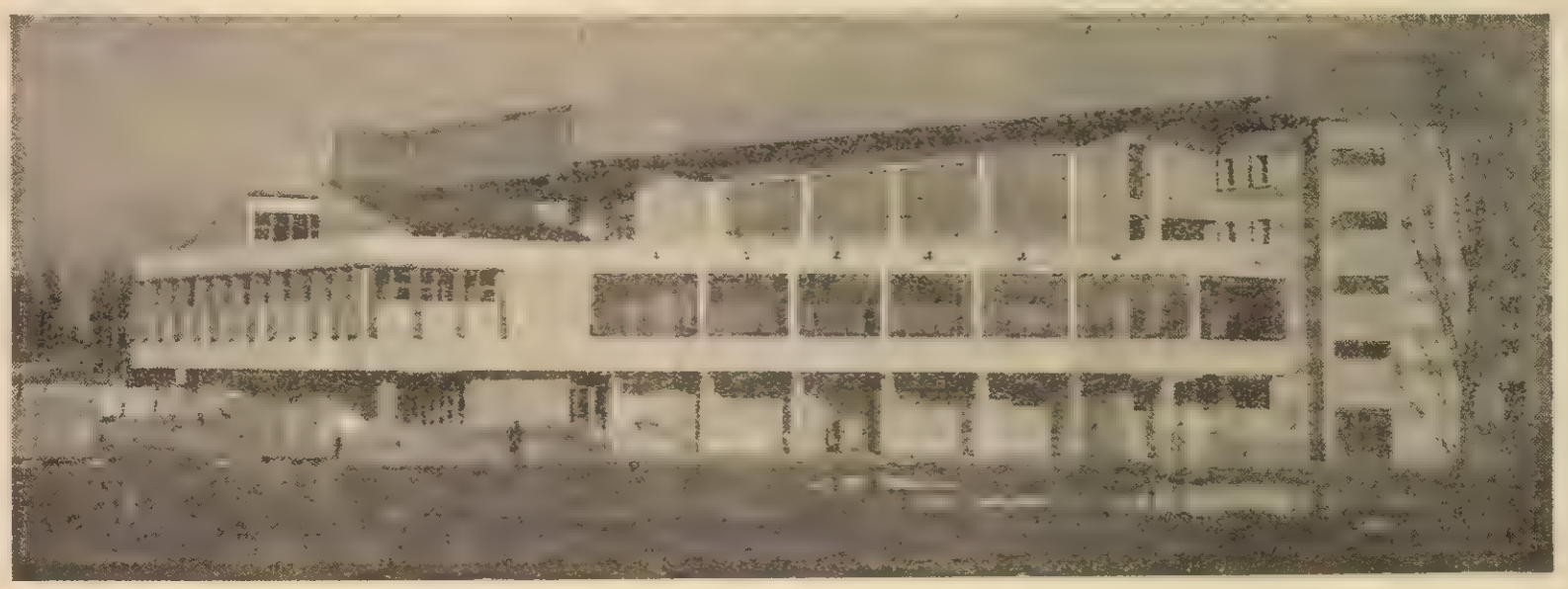

Campionatul bate la ușă

Reluarea pregătirilor pentru noul sezon fotbalistic au însemnat un eveniment aparte în viața a două îndrăgite echipe, Universitatea Craiova și Sportul Studențesc. Este vorba de revenirea la conducerea lor tehnică a antrenorilor cu care au cunoscut satisfacții și rezultate deosebite, cu nu prea mulți ani în urmă. Astfel, în perioada 1977—1980, cînd Mircea Rădulescu a fost pentru prima dată antrenorul principal al Sportului studențesc, această echipă a reușit să se claseze pe locul 4 în campionat (cea mai bună performanță de pînă atunci), să joace în finala Cupei României și să cîștige Cupa Balcanică. De cealaltă parte, în timpul primului mandat al lui Constantin Oțet (1980—1984), Universitatea Craiova a cîștigat un titlu de campioană, două Cupe ale României, s-a mai clasat o dată pe locul doi în campionat, s-a calificat de două ori în sferturile de finală ale Cupei Campionilor Europeni și o dată în memorabila semifinală a Cupei U.E.F.A.

Aceste antecedente fac ca echipele respective să privească și să aștepte cu mai mult optimism perioada ce urmează, rechemarea „vechilor maiadori" semnificînd, nu-i așa, dorința repetării și depășirii, în acest al doilea mandat al lor, a performanțelor atinse odinioară.

Salutînd aceste reîntoarceri la „primele iubiri", dăm posibilitatea celor doi reputați tehnicieni să-și dezvăluie intențiile la noul început de drum în care se află.

MIRCEA RĂDULESCU:

„În fotbal, valoarea se cere permanent confirmată"

— După zece ani, iată-vă din nou la Sportul studențesc. Cum găsiți clubul la această reîntîlnire?

— În primul rînd, cu niște condiții surprinzătoare prin rapiditatea cu care au fost create. Aș putea spune că Sportul studențesc de astăzi este cu totul altul decît cel din 1977, cînd am început aici, pentru prima dată, activitatea de antrenor principal. Să ne gîndim numai la stadionul propriu, care a contribuit la mărirea substanțială a popularității echipei. Apoi, s-au îmbunătățit condițiile de pregătire, prin numărul terenurilor de antrenamente, calitatea echipamentului, posibilitățile de refacere și asistență medicală. A crescut ancorarea socială a jucătorilor și s-a lărgit sfera contactelor internaționale ale clubului. Am constatat că și stilul de muncă s-a îmbunătățit în permanență, cuprinzînd și eșaloanele de tineret și juniori, la care s-a cîștigat chiar un titlu național.

— Ce semnificație au pentru dumneavoastră toate aceste noi realități din viața clubului Sportul studențesc?

— Una singură: că acest club, cu lotul de jucători pe care-l are, poate să-și dorească obiective pe care încă nu le-a realizat. Cînd spun asta, mă bazez pe valoarea și pe dorința jucătorilor de a demonstra adevăratele lor posibilități și resurse.

— Dar tocmai asta se reproșează jucătorilor — lipsa de motivație, de „apetit", dacă se poate spune așa, pentru performanțe mai mari, într-un cuvînt — automulțumirea.

— Dar de ce jucătorii de la Steaua, de pildă, nu se automulțumesc cu ce au realizat la un moment dat?!

— Asta e întrebarea!

— Cred că jucătorii Sportului studențesc au fost tentați spre automulțumire și suficiență de anumite conjuncturi, de ratarea unor momente de vîrf — cum a fost meciul cu Oțelul Galați, din ediția trecută a cupei, eliminarea chinuită a Omoniei, în primul tur, înfrîngerea antologică în fața anonimilor de la Gantoise. Unde pot duce toate acestea? La pierderea încrederii. Și asta unde duce? La delăsarea în antrenamente, la ideea că poți supraviețui muncind mai puțin, la acel sentiment de suficiență de care vorbeam. În astfel de „momente de vîrf", jucătorii nu s-au mai văzut reflectați în performanță conform valorii lor. Și, ca-ntr-un cerc vicios, de-asta au și clacat mai departe.

— De-acord cu explicațiile, dar ce-i de făcut?

— Împreună cu jucătorii, să facem astfel încît să fim conștienți de valoarea pe care o avem și s-o dovedim în mod constant. Pentru că în fotbal, valoarea cere confirmări permanente. Nu cred ca ei să nu adere la acest lucru — pentru că, în această eventualitate, cum poate fi socotit un jucător sau o echipă care să nu vrea să-și arate valoarea în permanență?

— Ați antrenat și cealaltă echipă studențească, Universitatea Craiova — în turul campionatului '84—'85 și întreg campionatul '85—'86. De ce această întrerupere?

— Pentru că la începutul anului 1985 a trebuit să mă reîntorc la federație, în vederea preliminariilor campionatului mondial. În iarnă, lăsasem echipa pe locul 4, cu +4 la adevăr.

— Și ați reluat-o, cu contract în toată regula, în toamna lui 85.

— Dar acum altele erau datele problemei. Plecase jumătate din echipa de aur, din retur a plecat și Ștefănescu, iar Cămătaru, în acel campionat, a jucat cam jumătate din meciuri. Totuși, am găsit soluții și am trimis în teren o formație înnoită, dar fără să cedăm performanței, pentru că suporterii olteni nu mai acceptă rezultate mediocre. Am reușit să terminăm campionatul pe un nesperat loc 3, fiind eliminați din Cupa cupelor de mașina de fotbal a lui Dinamo Kiev, care a și cîștigat respectiva ediție a întrecerii.

— Ați plecat, totuși, într-un moment bun de la Craiova. De ce?

— Regret că n-am mai putut continua munca pe care o începusem, pentru că această echipă putea să-și schimbe generațiile și să întinerească fără să sufere. A trebuit să plec pentru că am avut contract doar pentru un an, care nu s-a mai putut prelungi, deși s-a încercat. În plus, nu întrezăream perspectiva ca procesul la care mă angajasem să fie sprijinit. Mai exact, cadrul organizatoric de sprijinire a unui atare proces nu era cel adecvat, creîndu-mi serioase îndoieli că-l voi putea duce la bun sfîrșit.

— Spuneți-mi, totuși, de ce Rădulescu, v-a tentat foarte mult să reveniți la Sportul studențesc?

— Solicitarea Sportului studențesc de a reveni aici, într-un moment mai delicat din viața echipei, m-a făcut să cîntăresc mult în luarea deciziei. Au învins, pînă la urmă, două argumente: sînt prea multe amprente pe care această echipă le-a lăsat asupra mea (prin durată, dar și prin multitudinea evenimentelor trăite în comun) ca să pot rămîne indiferent într-un astfel de moment; apoi, realizările la care m-am referit și care sînt legate de competența conducerii clubului m-au convins. Că biografia mea era legată peste 20 de ani de cea a acestui club — m-a sensibilizat, dar stilul de conducere a clubului și valoarea jucătorilor — m-au determinat.

Și ar fi prea mare durerea dacă n-aș putea realiza ceea ce dorim, ca să cred că vom ajunge să simțim vreodată această durere...

— Să sperăm că așa va fi. Vă doresc multe succes.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

CONSTANTIN OȚET:

„E greu, dar nu imposibil. Universitatea va renaște!"

— Ați mai fost la Bușteni, ca antrenor principal al Universității Craiova. Înainte de a-mi mărturisi de ce ați ales această stațiune montană, poate îmi ziceți cum ați găsit echipa de azi, față de cea pe care ați lăsat-o?

— E drept că nu mai e vorba despre aceeași echipă. Am lăsat-o pe locul doi și întreagă, într-o primăvară, după un meci de referință al potențialului său — 4—1 cu Sportul studențesc, meci televizat — cînd noi am jucat formidabil. Regăsesc echipa, atîta cîtă e, ce mai la deal la vale, pe o poziție neconformă cu posibilitățile nesecatului izvor de valori fotbalistice care este și rămîne Craiova. Față de rezultatele obținute în ultimii ani această poziție pare incredibilă: locul 12 și minus unu la adevăr, cu perspectiva unui apăsător meci restant cu Steaua — o mare forță a fotbalului românesc și continental. Scurt, fără a intra în detalii, vă spun și de ce ne aflăm la Bușteni. După 23 de ani de antrenorat, dintre care 15 numai la Craiova, am colaborat excelent cu minunatul om și medic Vasile Frînculescu. Ne înțelegem perfect și am decis să venim aici din mai multe motive. Echipa are nevoie de antrenamente și acumulări care s-o aducă în formă maximă chiar din primele etape. Avem zilnic cîte două antrenamente. Unul cu accent pe dezvoltarea rezistenței generale, sus, la Babele și Piatra Arsă, în condiții de hipobarie, cu mari avantaje în condițiile în care ne așteaptă un retur de foc. Avem condiții excelente și la hotelul Silva și, în genere, în stațiune — cînd timpul nu permite urcușul alergăm pe potecile spre cabana Diham și la Zamora, iar după amiaza lucrăm la sală, pentru forță.

— Și băieții cum răspund la solicitări?

— Cred că vă referiți la băieții care mai sînt. Eu am intrat pe poarta stadionului fără emoții, ca și cum aș fi lipsit puțin, simțind că trebuie să-mi reiau activitatea. Am păsit foarte sigur și firesc, deși am încercat sentimente deosebite în cei trei ani. În prima zi îmi venea să-i chem pe toți craiovenii în activitate și la care s-a renunțat cu prea multă ușurință, să ne stringem rîndurile pentru o renaștere a Universității. Și cu băieții pe care-i am la dispoziție e greu, dar nu imposibil. Împreună cu colaboratorul meu, harnicul și laboriosul Nicolae Zanfir, de la tineret, pornim în greaua bătălie sprijiniți de unele valori de marcă, cum sînt Lung, Ungureanu, Negrilă, Tilihoi, Irimescu și desigur Geolgău, un talent care nu și-a spus încă ultimul cuvînt. Cu toții s-au angajat exemplar la efort, dar mai avem multe de făcut, e cam devreme să vorbim despre formație sau tactică.

— Pe cine mai contați?

— Îmi pun mari speranțe în consacrarea lui Emil Săndoi, operat la umăr, dar care poate reintra chiar la 8 martie. Doresc reactivarea lui Adrian Popescu, Bicu, Bica și Gică Popescu, jucători lansați de mine încă pe vremea cînd ei erau debutanți pe gazonul lui Balaci, Cămătaru, Ștefănescu, Țicleanu, Crișan sau Donose.

— Cu Donose ce este. Vine, nu vine?

— Ce să vă spun despre transferări? Dacă cei străini de Craiova nu au dorit așa ceva, e tardiv să cer eu acum conducerii clubului un Gabor sau Klein, să zicem. Noi nu putem să-i luăm nici pe Donose de la Motru! A venit cu dezlegarea în buzunar și fără pretenții Doru Nicolae, care, la 34 de ani, nu depune armele. Am avut o bună experiență cu jucători la care alții nu se mai uitau, cum a fost cazul cu Ciupitu și chiar cu Dumitru, acesta mai jucînd și astăzi. Deci 1-am primit doar pe Doru Nicolae. Numai în șase luni Clubul a dat 33 de jucători de toate vîrstele fără a primi nimic în schimb. Chiar „moneda de schimb" a lui Cămătaru — Rada — e dispărut. Ar fi păcat să ne scape „printre degete". Au plecat mai mulți decît o echipă întreagă, și la Craiova banda rulantă produce în continuare talente, dar se uită că tinerii nu au încă experiența necesară ce s-ar fi cîștigat mai ușor la umbra celor mari și plecați prea devreme din Bănie.

— Alte remarcări mai faceți?

— E cam prematur, să lăsăm să vină meciurile de pregătire și atunci mă voi edifica. Îmi pun mari speranțe într-un duel Dumitrașcu-Badea. Consider, deasemenea, că noul nostru vîrf de atac are datoria unei ascensiuni și confirmări depline, el primind deja botezul diviziei A, după ce mai ieri cîștiga detașat titlul de golgeter al seriei a II-a a diviziei B.

— Nu-mi spuneți nimic de Sorin Cîrțu?

— Sorin e un băiat admirabil, un artist al balonului. El nu este un „dezertor" și nici eu nu am renunțat la el. I s-a oferit posibilitatea să-și încerce capacitatea ca jucător-antrenor al divizionarei B Electroputere. Nu puteam să mă opun tentativei sale de a se realiza. Îi sîntem datori să-i mulțumim pentru cît a făcut pentru culorile albalbastre. Nici sănătatea nu-i mai permitea un efort așa cum se cere în situația noastră.

— Vă înțeleg și vă dau dreptate. Pe cît timp aveți contract cu clubul?

— Contract? Mă faceți să rîd. La noi totul se învîrte în jurul situației de moment. Personal, doresc și eu stabilitate și baze juridice noi privind situația antrenorilor, care ne-ar reda încrederea, nemaifiind în delicata postură de a începe o muncă pe care nu sîntem lăsați s-o terminăm. Să fim judecați cînd construcția e gata și nu înainte de a ajunge la temelie. E sigur că primele noastre patru-cinci meciuri din primăvară sînt hotărîtoare. Totul se învîrte în jurul realizării victoriei împotriva Stelei, care ar conta enorm, ceea ce ne determină să amplificăm pregătirile. După cinci meciuri miercuri-duminică, secundul meu Zamfir (cu care am vrut să colaborez și în '82, cînd m-a refuzat diplomatic, spunînd că ar fi încă prea tînăr pentru o pălărie așa mare) ne vede și „debarcați". Cu toate astea, eu sînt optimist, chiar dacă sîntem un cuplu nou constituit. Intenția noastră vizează renașterea și reciștigarea prestigiului de altădată al Craiovei, printr-o muncă susținută și o simbioză perfectă între generații, așa cum se constituise la un moment dat.

ION PREDOȘANU ■

„Legitimația" o va da jocul

„Mult zgomot pentru nimic" — s-ar putea spune despre perioada de transferări încheiată miercuri. Pe acest fundal se distinge totuși, intenția lăudabilă a Stelei de a abborda returul cu aceeași formație standard care s-a impus cu autoritate în fotbalul românesc al ultimilor trei ani și, anul trecut, chiar în fruntea celui european. Odată cu titlurile de campioană națională și europeană, jucătorii steliști și-au cîștigat în teren și dreptul, deopotrivă moral și sportiv, de a purta tot ei responsabilitățile de reprezentare și de apărare a prestigiului dobîndit prin propriile forțe. Este dovada peremptorie a faptului că, la Steaua, stabilitatea echipeipei este un bun cîștigat, soldat cu multiple efecte benefice asupra performanțelor din ultimii ani.

Cît despre detașarea lui Hagi pentru pregătiri în comun cu Steaua, ea poate fi de folos mai ales intereselor echipei naționale, contribuind la o mai rapidă omogenizare între nivelul de pregătire generală și stilul atît de personal al respectivului jucător și cele ale „blocului stelist" din echipa națională. Jucătorului de la Sportul studențesc i s-a reproșat în toamnă, pe bună dreptate, o delăsare de la pregătiri, vizibilă mai ales la națională, unde nu s-a putut încadra optim la ritmul adus de steliștii noi veniți.

Revenind la transferări. Sportul studențeisc nu anunță, așadar, nici o schimbare în lotul său (revenirea lui Șerbănică fiind stabilită pentru acum încă de cînd fusese împrumutat Brașovului). Cu studenții se mai pregătesc Ignat și Sorin Răducanu, acesta din urmă devenind însă (în acte) jucător al Stelei, în urma dezlegării date lui Turcu pentru echipa F.C. Olt (cu care se și pregătește dar unde, probabil, nu va putea juca decît din vară).

La Dinamo vor evolua, începînd cu noul sezon, Mateuț, Lupu Dănuț, Sabău Marcel (Poli Timișoara), precum și Agachi și Dohot (foști la Politehnica Iași, unde s-a reîntors Bucu).

Flacăra Moreni are o „dinamică" mai spectaculoasă, integrîndu-i în lot pe Manu, Lala și Zlotea (de la Victoria) și pe Beldie de la Progresul); a plecat Ștefănescu (la Petrolul).

Victoria București va putea suplini plecarea celor amintiți cu Nuță (de la Petrolul), Comănescu (Gloria Buzău) și Caciureac (C.I.L. Sighet).

Jiul va beneficia de aportul fundașului Dianu (F.C. Bihor).

Și încă un transfer, cu multă încărcătură sentimentală: Dudu Georgescu la Muscelul Cîmpulung (unde se pare că va avea și atribuții de antrenor).

Ca de fiecare dată în preajma acestor evenimente din viața echipelor, ne exprimăm speranța că transferările operate au fost bine cumpănite de toți factorii implicați, astfel încît ele să contribuie, cu adevărat, la creșterea forței de joc și a valorii echipelor respective și — de aici — la creșterea competitivității campionatului nostru. Veritabilul act de legitimare al tuturor acestor transferări nu poate fi altul decît cel pe care-l vor afirma în teren jucătorii și echipele respective. Așteptăm cu încredere evoluții pe măsura speranțelor care se pun, de regulă, în astfel de restructurări ale loturilor.

Ș. OCTAVIAN ■

Întîlnirea dintre formă și fond

La Întreprinderea pentru întreținerea și repararea utilajelor de calcul și de electronică profesională (I.I.R.U.C.) există o generală stare de spirit favorabilă practicării sportului. Concură la aceasta mai mulți factori : media scăzută de vîrstă (puțin peste 23 de ani), specificul profesiilor practicate aici (care, prin sedentarism sau deplasările zilnice în teren, converg deopotrivă spre nevoia practicării sportului), existența unei asociații sportive cu 11 secții de performanță (care naște în „cîmpul ei magnetic" tentația spre ceea ce numim sport de masă) și, nu în ultimul rînd, atitudinea încurajatoare a organelor colective de conducere, care înțeleg sportul prin ceea ce el se definește fundamental, ca fiind o formă de civilizație. Întreprinderea a luat ființă în 1968, cunoscînd un ritm rapid de dezvoltare științifică și tehnologică, de diversificare și modernizare a producției. Despre succesele profesionale ale colectivului de aici vom avea, cu siguranță, prilejul să vorbim și să scriem, pentru că evoluția I.I.R.U.C. este dintre cele mai relevante pentru dezvoltarea industriei de vîrf din țara noastră în ultimele două decenii. Deocamdată vom sublinia, doar, că în paralel cu viața întreprinderii, a laboratoarelor și instalațiilor de aici, s-a configurat și un anume fel de a fi al oamenilor muncii de la I.I.R.U.C., un fel de a fi ce include, cum spuneam, o veritabilă propensiune pentru sport. Potențialul acestor pasiuni și dorințe de a practica sportul se exprima accidental, sub forma unor „campionate de casă", cum le numeau pionierii acestor întreceri între secții și laboratoare. Ceea ce a dat sens și a creat cadrul optim în care să se manifeste organizat și sistematic acest potențial a fost generoasa inițiativă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se trece la organizarea competiției naționale „Daciada", menită să cristalizeze în forme adecvate pasiunea tinerilor, a tuturor oamenilor muncii pentru practicarea sportului. Această idee, care a prins viață la nivelul întregii țări, s-a potrivit ca o mănușă situației existente la I.I.R.U.C., unde s-a și trecut la organizarea unei „Daciade" pe întreprindere, aflată acum la ediția a X-a și care cuprinde an de an peste jumătate din oamenii muncii din București și din cele șapte secții teritoriale. Fondul pasiunilor s-a întîlnit, deci, cu forma organizatorică adecvată, astfel încît a luat naștere o pasionantă mișcare sportivă de masă între purtătorii ecusoanelor „I.I.R.U.C." De pildă, în 1986, în cadrul acestei „Daciade" pe întreprindere s-au întrecut 21 echipe de fotbal, 5 echipe de handbal, 7 de volei, 150 de concurenți la tenis de masă, 200 la șah, 700 la cros. A fost o întrecere sportivă în toată regula, într-un sistem competițional bine pus la punct și chiar controlat de o Comisie de organizare a „Daciadei" formată din ing. Cornel Moldovan, directorul întreprinderii și președintele A. S. „Calculatorul", Constantin Marcu, președintele comitetului sindical, Jean Mateescu, Cristian Moldovan și Florin Flăminzeanu. Se înțelege că regulamentele adoptate au fost inspirate din cele ale federațiilor de specialitate, incluzînd, de pildă, la fotbal, cartonașele galbene (cu amendă 10 lei) și cele roșii (cu amendă 25 lei, dar cu drept de înlocuire a jucătorului eliminat !). Și se mai înțelege că acest sistem competițional prevede faze și etape succesive, de la nivelul „de masă" pînă la „finale", unde se ajunge după severe întreceri eliminatorii.

Și dacă tot e vorba de o competiție în toată regula, să precizăm și celelalte elemente : pregătirea echipelor se face de cei care au, cît de cît, „antecedente" sportive în ramura respectivă ; echipamentul — din ce rămîne de pe la secțiile de performanță și prin autodotare : terenurile de întrecere — ale asociației sau, în cazul secțiilor teritoriale, prin soluții găsite pe plan local ; arbitrajele sînt asigurate numai de activul obștesc al întreprinderii, la I.I.R.U.C. lucrînd cîțiva arbitri calificați. De pildă, la handbal : Ștefan Șerban și Alexandru Virtopeanu sînt arbitri internaționali (care au oficiat și la campionatele mondiale) iar Jean Mateescu este candidat de arbitru internațional ; în schimb, Teo Curelea, Ioan Păunescu, Șerban Ioan și Adrian Bucneru sînt arbitri divizionari ; la volei — Ioan Covaci (fost arbitru internațional), Vasile Viezure, Constantin Steriade, Eugen Niculescu, sînt, de asemenea, arbitri divizionari ; la fotbal, arbitrii clasificați Constantin Smeu, Gabriel Verescu, Ion Lazarovici, Ion Cîmpeanu (la secția Cluj). Cred că I.I.R.U.C. este întreprinderea cu cei mai mulți arbitri de sport la mia de oameni ai muncii, iar acest lucru spune și el ceva despre cum este privită, aici pasiunea pentru sport. Alături de aceștia, „Daciada" pe întreprindere se alimentează și din fervoarea unor sufletiști ai echipelor din secțiile teritoriale : ing. Mircea Frențiu (Banat), ing. Virgil Finati (Iași), Ion Buzoianu (Constanța), ing. Dan Birluțiu (Cluj), Arpad Szenek (Brașov), Dan Ionel (Cîmpina), Sergiu Petrovici (Craiova), Ilie Folea (Alba Iulia), Eugen Zainea, Șerban Cancer, Marin Vasile, Silviu Costea ((București).

Că la I.I.R.U.C. este vorba de o inclinație naturală spre practicarea sportului o dovedește și maniera peste așteptări în care aici „a prins" ideea gimnasticii în producție. Mai întîi, cu sprijinul efectiv al organizației U.T.C. (secretarul comitetului este Gheorghe Bencze) au fost instruiți... instructorii : Lucian Lețu, Claudiu Dănescu, Cristian Pavel, Adrian Bacheru. Apoi s-au înregistrat pe bandă cele „cinci minute" de exerciții, care au început să fie transmise prin stația de amplificare, în fiecare zi la ora 10 fix. Atît de bine s-au dezvoltat reflexele respective încît, pentru o probă la ora documentării noastre (din întîmplare, altă decît 10), a trebuit să se menționeze, că, de data aceea, exercițiile nu trebuie să se efectueze !

O imagine tonică oferă viața și munca lucrătorilor de la I.I.R.U.C. — în domeniul sportului, deopotrivă cu cel cultural sau cel profesional. Merite indiscutabile revin organelor colective de conducere, care veghează și întreține acest fel de a fi al celor din importanta întreprindere bucureșteană. Și ne vom putea explica mai bine acest lucru aflînd că directorul întreprinderii, ing. Cornel Moldovan, are, în ordine cronologică, legitimația nr. 1 a fabricii, fiind aici de la punerea fundațiilor, iar președintele Consiliului Oamenilor Muncii, electronista Georgeta Stancu, are acum 31 de ani, din care 16 — mai mult de jumătate, iată — de cînd lucrează în I.I.R.U.C.

Am venit la I.I.R.U.C. pentru a scrie despre sport și am intrat într-un univers ce se cere, încă, descoperit.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Toată lumea face sport

● Performerul maratonului de la Miami n-a fost postașul britanic John Boyes, cel care a trecut primul linia de sosire, ci, au apreciat organizatorii, peruanul Felix Alejandro Flores Pacheco, clasat cam al 800-lea din cei 1 800 de participanți ! Dîndu-și seama că întîrzie la start, Flores a luat un taxi, dar a fost blocat de trafic cu 6 km înainte de linia de start, fiind astfel obligat să adauge clasicei distanțe de 42,195 km și cei 6 km. După ce a depășit mai bine de 1 000 de concurenți, juriul cursei i-a acordat peruanului un premiu special... ● „Client" obișnuit al apărătorilor, Diego Maradona va fi indisponibil timp de două săptămîni, accidentîndu-se la gleznă în meciul Napoli —Brescia. Dar lidera campionatului nu va suferi de pe urma absenței starului său, întrucît competiția este întreruptă pentru meciul Italia — Malta, din preliminariile campionatului european. ● În schimb, Boniek, de la A.S. Roma, care evoluează din acest sezon pe postul de libero, va lipsi, se apreciază, mai mult timp, datorită unei fracturi a unui deget la piciorul drept. ● O știre tot din campionatul italian : danezul Preben Larsen-Elkjaer, de la Verona, și-a făcut de patru ctane reintrarea, dovedind o poftă de joc remarcabilă, cu goluri în toate meciurile disputate pînă acum. ● La Paris s-a desfășurat recent o competiție care ar putea pune bazele „atletism-spectacol" : este vorba de o competiție de poliatlon-perechi mixte, cu probe de 60 m plat, săritură în lungime, aruncarea greutății, 600 m și săritura în înălțime. Campionul olimpic la decatlon, britanicul Daley Thompson, care a evoluat în cuplu cu compatrioata sa Kim Hagger, s-a clasat însă abia pe locul trei, întrecerea fiind cîștigată de necunoscuții francezi Christian Plaziat—Nadine Debois.

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Anișoara și Dobrin

Știm că vă aflați într-un moment greu al vieții voastre sportive. Nu demult erați în grupul fericiților și laureaților. Revistele de sport și nu numai ele vă publicau fotografiile pe prima copertă. Fenomenal, strălucitor, extraordinar — erau cuvinte ce reveneau cu o frecvență neobișnuită în cronicile de atletism și de fotbal care vă comentau evoluțiile.

A trecut timp... Nu se mai scrie nimic despre voi. Cumplitele momente, de loc spectaculoase, la despărțirea de un sport ce l-au iubit cu patimă și care i-a îmbătat deseori cu licoarea fermecată a victoriei sau care i-a otrăvit alteori cu veninul înfrîngerii, campionii le trăiesc singuri. Numai cu familia și cu cei foarte apropiați.

În familia sportului românesc mai sînt însă oameni care cred în atleta Anișoara Stanciu și în antrenorul Nicolae Dobrin. Din cînd în cînd ne mai vin vești despre voi. Lupta Anișoarei cu o afecțiune a coloanei vertebrale ne amintește că și alți mari sportivi au depășit suferințe fizice ce păreau de neînvins, reintrînd în arenă. Revenirea lui Dobrin la Pitești ca antrenor al tinerei generații ne-a bucurat pentru că este imposibil ca generosul public piteștean să fi uitat satisfacțiile aduse lui de către Dobrin la F.C. Argeș, acolo unde Giscanul și cînd juca prost, juca bine.

La noi se acordă un premiu pentru civilizația publicului, un altul pentru sportivitatea echipelor, dar nu mai puțin și — fără îndoială — mai stimulativ ar putea fi un trofeu individual. Pentru lipsa de „cartonașe" o viață, nu un sezon ! Un asemenea premiu l-ar merita Dobrin.

Anișoara Stanciu simte cu siguranță, mai bine ca oricînd, cîte picături de energie mai poate adăuga talentului său, cît mai poate fura vieții pentru a-și satisface pasiunea față de sportul care o consacrat-o. Te așteptăm din nou pe stadion, Anișoara, sîntem siguri că „Steaua" ta încă nu a apus.

Aceste rînduri nu se vor a fi mulțumiri publice. Au fost scrise cu convingerea că nu trebuie să-i uităm cu ușurință pe cei care „au făcut", fiindcă atunci ne va fi greu și vom avea puține șanse de reușită să cerem celor ce vin, „să facă"...

Parcurile care înconjoară marile stadioane ale țării, holurile sălilor de sport, ar trebui împodobite cu vitrine perene, frumos amenajate și întreținute. Copiii ce fac primii pași în sport i-ar regăsi acolo pe marii performeri, pe marii mentori sportivi etc., pentru a aspira la gloria lor. Anonimatul în care, după o prodigioasă carieră sportivă, ajung atîția mari campioni nu are nimic cu „civilizația sportului", cu lupta pentru mai bine și mai frumos în sport.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

Vînzare cu bucluc

Uneori, îmi povestea deunăzi un bun amic, te pomenești angajat în viitoarea unei întîmplări ce nu crezi că se poate petrece. Nici ție, nici altuia. Întîmplarea te frapează nu atît prin neverosimilul situațiilor pe care le creează, cît prin faptul că, om în toată firea, ajungi să fii autorul lor. Aproape fără voia ta. Ceea ce. Însă nu schimbă fondul problemei. Pentru că nu te poți scuza invocînd starea de ușurință în care te-ai găsit în momentul acela...

Era într-o simbătă, înainte de amiază. Fiind liber, adică după serviciu, mi-am adus aminte de mașina noastră. O Dacie de culoarea untului, la care țineam mult. Mi-am zis că este cazul să mă ocup puțin de ea. Că mașina e ca femeia : dacă nu ai grijă de ea, te lasă. Exact cînd ți-e lumea mai dragă. Am coborît în fața casei, la locul de parcare, și m-apucai de treabă. După un timp, opri lîngă mine un cetățean. Mă privea cum trebăluiam, dar nu-mi zicea nimic. Nici eu nu-i dădeam atenție. La un moment dat, omul intră în vorbă cu mine. Bineînțeles, despre mașină.

— O aveți de mult ? mă întrebă el într-o doară.

— De vreo cinci ani. Îi răspunsei eu, în vreme ce suflam în jiglerul de relanti.

— Că tare bine se prezintă, continuă tipul pe un ton admirativ.

— Ce-i drept, caut să o îngrijesc, spusei eu, nu fără un pic de mîndrie. Aprecierile însuflă mă flatau un pic.

— Probabil că nu prea umblați cu ea. Arată ca una abia cumpărată.

— Ba umblu destul. Dar, cum v-am spus, mă ocup de ea.

— Dacă ați vinde-o, ați lua pe ea banii ca de nouă.

— Nici nu mă gîndesc, mă grăbii să-i întorc vorba. N-am mașină de vînzare. Prea țin la ea ca să mă despart.

— Vă cred. Dar dacă, totuși, acum, cineva v-ar pune bani jos, toți banii cît ați dat pe ea, nu ați vinde-o ?

— Drept să vă spun, la așa ceva nu m-am gîndit. Cel puțin acum.

— Eu sînt dispus să vă cumpăr mașina. Acum, aici, pe loc !

— Și cît ați da pe ea ?, mă angajai, fără să vreau, la tocmeală.

— Păi... dumneavoastră cît cereți ?

— N-ați spus chiar dumneavoastră că pot obține cel puțin cît m-a costat cînd am luat-o de nouă ?

— Am spus, e adevărat. Și ca să vedeți că nu vorbesc în vînt, uite, sînt dispus să vă dau suma respectivă.

— Da' cu soția nici n-am discutat, îmi adusei, deodată, aminte de ea.

— Așa e, confirmă omul. Să discutăm și cu dînsa.

— Nu e însă acum acasă. Vine abia pe-mîine.

— Stimate domn. Înainte de toate, dați-mi voie să mă prezint. Sînt inginerul Damaschin. În ce privește obiectul discuției noastre, vă propun următoarele : să facem tîrgul, adică să cumpăr mașina la prețul menționat în factură. Luni, cînd vine și soția dumneavoastră, încheiem actele la notariat, vă dau banii și gata. Pînă atunci, vă ofer, ca avans, cincizeci de mii lei. Vă las buletinul meu, contra unui act încheiat provizoriu. Între noi doi, și îmi dați mașina să o încerc. Am carnet, uitați-l aici — mi-l arătă desfăcînd portofelul. În plus, vă mai fac următoarea ofertă : socrul meu trebuie să rid e peste vreo 2—3 luni o mașină nouă. Este înscris și îi vine rîndul. Aranjez eu cu el să v-o vîndă dumneavoastră. Că el tot nu are carnet și pe unde are de mers tot eu îl duc. Așa încît, peste puțin timp, vă veți alege cu o mașină nou-nouță, la un preț convenabil.

Ce mai tura-vura ? Am acceptat tîrgul. Parcă cineva îmi luase mințile. Nici astăzi, deși a trecut ceva timp de atunci, nu-mi dau seama cum de am putut accepta, pe negîndite, să mă despart de Dacia noastră.

Luni, începînd de pe la prînz, neliniștea mă încolți. Cumpărătorul meu întîrzia să-și facă apariția. Ziua a trecut și el tot nu a venit.

Marți, luîndu-mă după adresa de pe buletin, l-am căutat acasă. Unde mă întîmpină prima surpriză. Deținătorul buletinului nu era una și aceeași persoană cu individul căruia i-am dat mașina. Buletinul de identitate fusese pierdut de [illegible] cel care [illegible] mașina [illegible] cu a sa. M.-am dat seama tîrziu, ce-i drept, că am fost victima unui escroc și că, pînă una-alta, m-a păgubit de mașină. Mă consolam doar cu faptul că mă alesesem, totuși, cu niște bani. Dar ce se va întîmpla cu Dacia noastră ?, mă frămîntau gîndurile. Am anunțat la miliție și am plecat acasă.

Miercuri, m-am pomenit la ușă cu un cetățean mai în vîrstă, însoțit de o tînără cam de 25 de ani. Omul, furios, pretindea că fiica sa a fost victima seducției fiului meu. S-a oferit să o plimbe cu mașina noastră, apoi a invitat-o la un restaurant, după care a reușit să o convingă să-i viziteze garsoniera. Ca suvenir, i-a subtilizat un inel de aur. Înainte de a ajunge la noi, tatăl și fiica au trecut pe la garsoniera cu pricina, dar n-a răspuns nimeni, cu toate apelurile insistente ale soneriei. De acolo au venit la mine. Au aflat adresa pe baza numărului de înmatriculare al mașinii, număr pe care duduia „sedusă" a avut inspirația să-l rețină. Pretenții la căsătorie nu avea, doar inelul dorea să-l recupereze.

Joi, am avut parte de o altă vizită neplăcută. Un tip, între două vîrste, într-o ținută vestimentară excentrică ce vădea lipsă de bun gust și dorință de epatare, îmi pretindea o sumă însemnată de bani pentru niște țigări străine, cumpărate en-gros de fiul meu, care i-a dat în acest scop un avans. Aveam de-a face cu un bisnițar tras pe sfoară de așa-zisul cumpărător al mașinii mele, care se folosea nu numai de automobil dar și de certificatul de înmatriculare, dîndu-i bisnițarului adresa, menționată pe documentul respectiv.

Odată cu sfîrșitul săptămînii încetaseră vizitele. Așa, într-un fel, mă bucură. În măsura în care scăpai de obligația de a da explicații penibile și a mă scuza pentru ceea ce nu eram vinovat. Nu-mi dădeam seama de cauza care mă scuti de vizitatori. Respectiv, ce mai făcea pretinsul îngîner Damaschin, de nu îmi mai trimitea alții pe cap. Eram necăjit însă pentru că nu-mi găseam mașina. Nici măcar de urma ei nu mai știam nimic acum.

După vreo trei săptămîni de așteptări și de supărări, într-o bună zi am fost invitat să-mi recunosc Dacia. Fusese descoperită cu urmare a opririi ei pentru depășirea vitezei legale de cel care o conducea. Acesta a prezentat, calm, certificatul de înmatriculare și un act de vînzare-cumpărare scris de mînă, declarînd că a cumpărat mașina de la un cetățean care a pretins că este cumnatul meu, adică al deținătorului, iar eu fiind plecat în străinătate, la un șantier, l-am delegat, chipurile, pe el, pretinsul meu cumnat, să vîndă automobilul. Deocamdată, cetățeanul în cauză a plătit șaizeci de mii lei, vînzătorul spunîndu-i că restul de bani poate să-i achite cînd mă întorc eu în țară. Că nu-i nici o grabă și el nu are nevoie de banii cumnatului său.

Nu vă spun cît am fost de bucuros. Nu numai pentru găsirea mașinii, ci și pentru faptul că am fost în măsură să-l despăgubesc parțial pe naivul cumpărător, dîndu-i banii pe care-i primise, ca arvună, de la cel care ne păcălise pe amîndoi.

Ulterior am aflat că escrocul a fost prins mulțumită unei femei care, „mirosindu-l", l-a dat pe mîna organelor de resort.

VICTOR BEDA ■

Ceaușescu — ctitor de pace,

In consens cu aspirațiile tuturor popoarelor

Acțiuni, demersuri, propuneri pentru pace și dezarmare

În centrul politicii externe a României, elaborate și promovate de președintele Nicolae Ceaușescu, se situează eforturile pentru pace și dezarmare, pentru salvarea omenirii de la o catastrofă nimicitoare. Referindu-se la această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Se va putea vorbi de un început real de destindere numai o dată cu oprirea experiențelor nucleare, cu încetarea cursei înarmărilor nucleare și convenționale, cu trecerea la reducerea reală a efectivelor militare, a armamentelor, a cheltuielilor militare. Fără asemenea măsuri concrete, oricîte discuții s-ar desfășura nu pot fi apreciate ca pași reali în direcția destinderii, a dezarmării și păcii! Iată de ce se poate spune că problema fundamentală a epocii noastre o constituie schimbarea cursului periculos al evenimentelor spre catastrofa nucleară în direcția unei politici noi, de destindere, de dezarmare, de colaborare și pace în lume!". Menționăm în continuare unele din acțiunile, demersurile și propunerile românești din ultimul an în direcția păcii, dezarmării, destinderii.

● România se pronunță pentru un program complex de dezarmare, care, avînd în centru dezarmarea nucleară, să cuprindă și armele convenționale și pe cele chimice.

● Declarația-Apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste și Declarația Marii Adunări Naționale chemă popoarele, toți factorii politici de pretutindeni să acționeze, pînă nu este prea tîrziu, pentru eliberarea omenirii de spectrul distrugerii nucleare, pentru o lume fără arme și războaie.

● România consideră imperios necesară realizarea unui acord general de încetare și interzicere a experiențelor nucleare, ca prim și esențial pas pe calea dezarmării nucleare.

● Țara noastră se pronunță în mod constant pentru oprirea amplasării noilor rachete nucleare cu rază medie de acțiune în Europa și pentru retragerea celor existente, pentru lichidarea armelor nucleare de pe continent și din întreaga lume.

● România sprijină inițiativele privind crearea de zone denuclearizate în nordul Europei și în alte regiuni ale continentului nostru și ale lumii. În mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu cu prilejul deschiderii la București a Reuniunii țărilor balcanice privind realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice, a fost reafirmată voința fermă a României de a milita și în viitor pentru încetarea oricăror experiențe cu arme chimice și nucleare, pentru eliminarea acestor arme.

● România propune trecerea la reducerea treptată a armamentelor convenționale, astfel ca pînă în anul 2000 să se realizeze o reducere de cel puțin 50 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

● România subliniază necesitatea folosirii spațiului cosmic exclusiv în scopuri pașnice. Pronunțîndu-se împotriva militarizării spațiului cosmic, țara noastră consideră că Statele Unite ale Americii trebuie să renunțe la programul „Inițiativa de apărare strategică". Totodată, țara noastră a propus elaborarea în cadrul O.N.U. a unui tratat internațional cu privire la spațiul cosmic.

● Ilustrare a deplinei concordanțe între vorbe și fapte, România a trecut în 1986, după cum este cunoscut, la reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, hotărîre validată prin votul unanim exprimat în cadrul referendumului de la 23 noiembrie. În același timp, țara noastră a adresat celorlalte state europene, S.U.A. și Canadei, apelul de a trece fiecare la reducerea cu 5 la sută a înarmărilor.

● Decizia României a însemnat reducerea forțelor armate cu 10 000 de oameni, scoaterea din dotarea militară a unei cantități de tehnică de luptă și adoptarea acesteia pentru scopuri civile, precum și diminuarea cheltuielilor militare cu peste un miliard de lei, toate acestea constituind o contribuție concretă la cauza dezarmării, un pas care se cere urmat și de celelalte state.

● Succedînd amplelor manifestări în sprijinul dezarmării și păcii organizate în ultimii ani în țara noastră din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, în preajma referendumului asupra reducerii cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare pe tot cuprinsul României au avut loc mari adunări în favoarea păcii și dezarmării.

Cu voce de istorii solemnă, legendară, Sărbătorind Eroul, vorbește România

(Poem la Ziua Eroului)

Vibrante chemări la rațiune

Încă o dovadă a înaltei răspunderi pe care președintele României o manifestă față de soarta popoarelor, a civilizației umane o constituie vibrantele chemări la rațiune, la acțiuni concrete, lansate în ultimul an la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, de importante foruri din țara noastră:

● Declarația-Apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste adresată partidelor și organizațiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din țările europene, din Statele Unite ale Americii și Canada, de pe alte continente.

● Declarația Marii Adunări Naționale cu privire la Anul Internațional al Păcii.

● Apelul adresat oamenilor muncii, organizațiilor și centralelor sindicale din țările europene, S.U.A. și Canada, de pe alte continente, în vederea intensificării luptei pentru dezarmare, colaborare și pace.

● Apelul Congresului al III-lea al oamenilor muncii pentru dezarmare nucleară și generală, pentru pace.

● Declarația președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a primului ministru al Republicii Elene, Andreas Papandreu, privind problemele dezarmării, păcii și colaborării în Europa și în lume.

● Apelul participanților la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului pentru dezarmare și pace în Europa și în lume.

Politică externă dinamică

Una din caracteristicile de bază ale politicii externe românești, făurite și promovate cu consecvență și cu mare strălucire de președintele Nicolae Ceaușescu, o constituie dinamismul. În cei aproape 27 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, politica externă a României a cunoscut un ritm susținut, nivelul ei de acum conferindu-i o mare autoritate și un înalt prestigiu pe toate meridianele.

● Dacă în anul 1965 România avea relații diplomatice cu 87 de țări iar relații economice cu 98 de țări, în prezent ea întreține relații diplomatice și economice cu 155 de state.

● Țara noastră a construit sau participă la construirea, în cooperare, a peste 180 de obiective economice în țările în curs de dezvoltare.

● Mii de specialiști români acordă asistență tehnică în 60 de țări în curs de dezvoltare, în cele mai variate domenii de activitate; în același timp, peste 20 000 de tineri din aceste țări studiază în instituțe de învățămînt din România.

● Partidul Comunist Român întreține relații de colaborare cu peste 200 partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, partide de guvernămînt, din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, alte forțe democratice și progresiste.

● Frontul Democrației și Unității Socialiste, Marea Adunare Națională, organizațiile de masă și obștești au legături cu peste 1 700 de formațiuni politice, organe legislative, uniuni sindicale, asociații profesionale și de creație, organizații de femei, tineret, studenți și copii, mișcări pentru pace, precum și cu 120 de organizații internaționale neguvernamentale.

Europă a păcii și colaborării

Problema păcii și securității în Europa constituie o preocupare permanentă a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a militat și militează cu consecvență pentru soluționarea ei potrivit aspirațiilor tuturor popoarelor continentului. Sub conducerea președintelui său, România, ca țară europeană, direct interesată de pace și securitatea continentului nostru și organic implicată, în realizarea acestor deziderate, a acționat și acționează ferm pentru transformarea Europei într-o zonă a păcii, înțelegerii și colaborării.

— Ca una din țările inițiatoare ale Conferinței de la Stockholm pentru Măsuri de Încredere și Securitate și pentru Dezarmare în Europa, România a salutat încheierea cu succes a primei faze a acesteia, apreciind că documentele adoptate contribuie la creșterea încrederii dintre statele continentului și marchează un pas important în direcția procesului de edificare a securității și cooperării europene.

— Inițiativele și demersurile României, sintetizate în documentul „Poziția României, concepția și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu privind măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa", precum și în alte acțiuni și demersuri concrete au contribuit la desfășurarea constructivă a lucrărilor Conferinței de la Stockholm, la finalizarea lor pozitivă.

— La noul forum general european din capitala Austriei a fost prezentat documentul „Poziția României, aprecierile și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la realizarea dezarmării, securității și cooperării în Europa", care s-a bucurat de aprecieri pozitive din partea statelor participante.

— Țara noastră se pronunță pentru crearea în Balcani a unei zone a păcii și bunei vecinătăți, fără arme nucleare și chimice, această poziție de principiu fiind puternic reafirmată și în Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu cu prilejul deschiderii la București a reuniunii țărilor balcanice privind realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice.

— În mod constant, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat necesitatea ca Europa să joace un rol mai activ în promovarea și apărarea propriilor interese, ca țările europene să-și asume întreaga răspundere și să acționeze cu toată hotărîrea pentru asigurarea viitorului de pace al întregii umanități.

Fructuos dialog la nivel înalt

Un rol deosebit în promovarea politicii de pace, înțelegere și colaborare promovate de România, în creșterea continuă a prestigiului țării noastre în lume îl are intensa activitate de contacte politice a președintelui Nicolae Ceaușescu. În ultimul an, conducătorul partidului și statului nostru a avut numeroase întîlniri și convorbiri bilaterale și multilaterale la nivel înalt:

● Moscova (24—28 februarie 1986) — Delegația P.C.R., în frunte cu secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a participat la lucrările celui de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S.

● Moscova (16 mai 1986) — La invitația C.C. al P.C.U.S. și a prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită prietenească de lucru în Uniunea Sovietică.

● București (6—7 iunie 1986) — Vizita în țara noastră a președintelui Libanului, Amin Gemayel.

● Budapesta (10—11 iunie 1986) — Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia de prietenie, colaborare și asistență mutuală.

● București (23—26 iunie 1986) — Vizita oficială de prietenie în țara noastră a tovarășului Aristides Maria Pereira, președintele Republicii Capului Verde.

● București (15—18 decembrie 1986) — Vizita oficială de prietenie în țara noastră a președintelui Republicii Liberia, Samuel Kanyon Doe.

● Moscova (10—11 noiembrie 1986) — Întîlnirea de lucru a conducătorilor partidelor comuniste și muncitorești din țările membre ale C.A.E.R.

● București (13—14 decembrie 1986) — Vizita de prietenie în țara noastră a președintelui Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak.

● Giurgiu și Ruse (18 decembrie 1986) — Întîlnirea prietenească de lucru dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

● În ultimul an tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit, de asemenea, cu prim-miniștri, cu reprezentanți ai parlamentelor sau guvernelor, cu conducători ai unor partide comuniste și muncitorești, socialiste, social-democrate, ai unor mișcări de eliberare națională, ai altor partide și formațiuni politice din diferite țări.

Ceaușescu — erou al păcii

Personalitatea de excepție a președintelui Nicolae Ceaușescu, concepția, acțiunile și inițiativele sale atît în ceea ce privește dezvoltarea și înflorirea țării noastre, cît și în sprijinul aspirațiilor și intereselor vitale ale întregii umanități se bucură de aprecieri elogioase pe toate meridianele planetei. Reproducem în cele ce urmează fragmente din articole apărute în ultimul an peste hotare, consacrate conducătorului partidului și statului nostru, politicii interne și externe a României socialiste.

„Reducerea cheltuielilor militare pentru a soluționa problemele economiei mondiale"

Problema fundamentală a lumii moderne este dezarmarea nucleară, motiv pentru care președintele Nicolae Ceaușescu relevă că între problemele care preocupă în gradul cel mai înalt omenirea, cursa înarmărilor, criza economică mondială, subdezvoltarea și actuala ordine economică internațională există o interdependență din ce în ce mai strînsă. De aceea, subliniază conducătorul României, dezarmarea, reducerea cheltuielilor militare și instaurarea unei noi ordini economice internaționale pot duce la îmbunătățirea substanțială a relațiilor internaționale și deschid drumul reluării cursului spre destindere, spre o politică de colaborare între toate națiunile.

„Ovacione" — Mexic

„Contribuția hotărîtoare a președintelui Nicolae Ceaușescu la fundamentarea politicii interne și externe a României"

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român se înscrie ca eveniment deosebit de important. Atunci a fost ales Nicolae Ceaușescu secretar general al partidului și apoi primul președinte al țării. Prin aceasta s-a pecetluit recunoașterea unei lungi și rodnice activități a omului de stat care și-a dedicat tezelor fundamentate pe realitatea istorico-socială a poporului român, teze eliberate de orice dogme și scheme, antrenînd participarea maselor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. De-a lungul acestei perioade, Nicolae Ceaușescu a asigurat țării independența pe plan internațional, iar România a parcurs mai multe etape importante pe calea dezvoltării materiale și culturale, în viața țării s-au petrecut profunde transformări sociale și politice.

Sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, România situează cu tărie la baza activității sale internaționale principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, năzuința la conducerea statului român, s-a închegat într-o concepție bine structurată și clar conturată asupra rolului și locului pe care îl dețin organizațiile internaționale, și în primul rînd Organizația Națiunilor Unite, în viața internațională actuală. Îndeosebi în ceea ce privește promovarea păcii și colaborării între state, în concordanță cu principiile dreptului internațional și în spiritul eficienței. Potrivit concepției autorului inițiatoare și constructive a României și a președintelui său, Nicolae Ceaușescu, în condițiile extrem de grele ale lumii actuale, statele și popoarele sînt datoare să-și unească eforturile pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, pentru asigurarea păcii pe Pămînt și în Cosmos.

„Cyprus Mail" — Cipru

„Concepția de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu"

În conștiința universală a acestui sfîrșit de secol, căruia amenințarea holocaustului nuclear îi conferă o notă de deosebit dramatism, există liderii politici care s-au consacrat trup și suflet păcii și cooperării între națiuni. Se poate afirma că există o tradiție a spiritelor progresiste care, de la Jaurès și pînă la laureații de astăzi ai Premiului Nobel, jalonează istoria politică. Președintele român Nicolae Ceaușescu este, fără îndoială, unul dintre aceștia. De fapt, el aparține unui popor ale cărui trăsături esențiale sînt rațiunea, sentimentul de prietenie, aversiunea față de violență. Din acest punct de vedere, vocația de pace a liderului român a fost ceva predestinat. Dar meritul personal al președintelui Nicolae Ceaușescu este că a elaborat și a argumentat — ținînd seama de extraordinara complexitate a condițiilor internaționale actuale — un program teoretic și practic în favoarea păcii, impregnat de realism și entuziasm, că a știut să mobilizeze cu o energie și cu o perseverență neobișnuite toate resursele de optimism.

În România, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, au fost elaborate și puse în aplicare o politică de largă respirație, precum și programe concrete pe termen lung pentru dezvoltarea complexă a economiei naționale, a științei, educației și culturii, a tuturor domeniilor vieții sociale, perfecționarea întregii activități pe baza principiilor democrației muncitorești revoluționare, realizarea unei înalte calități a vieții, participarea activă a României la circuitul mondial al valorilor materiale și culturale, o politică încununată de succese istorice.

„Fair Idea" — India

„Poziția președintelui Nicolae Ceaușescu privind sporirea rolului O.N.U. — inițiative românești la O.N.U."

Analiza profund științifică a tendințelor principale, a fenomenelor și evoluțiilor caracteristice vieții internaționale, pe care președintele Nicolae Ceaușescu a făcut-o în diferite etape ale perioadei de cînd se

află la conducerea statului român, s-a închegat într-o concepție bine structurată și clar conturată asupra rolului și locului pe care îl dețin organizațiile internaționale, și în primul rînd Organizația Națiunilor Unite, în viața internațională actuală. Îndeosebi în ceea ce privește promovarea păcii și colaborării între state, în concordanță cu principiile dreptului internațional și în spiritul eficienței. Potrivit concepției autorului inițiatoare și constructive a României și a președintelui său, Nicolae Ceaușescu, în condițiile extrem de grele ale lumii actuale, statele și popoarele sînt datoare să-și unească eforturile pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, pentru asigurarea păcii pe Pămînt și în Cosmos.

„Cyprus Mail" — Cipru

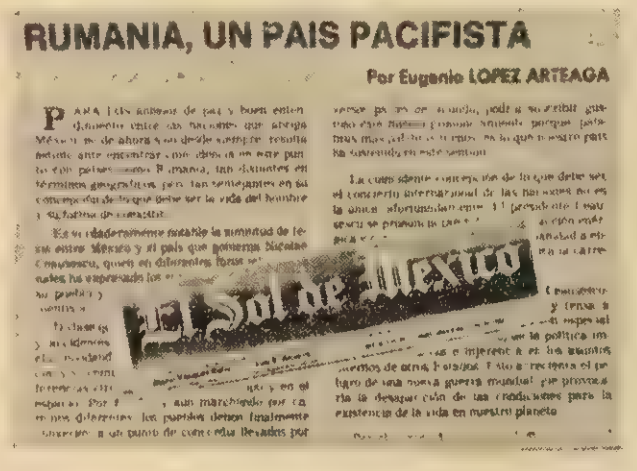

„Poziția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu față de strategia păcii"

Președintele Nicolae Ceaușescu a elaborat teze profund ancorate în realitatea istorico-socială a țării și a lumii contemporane, teze fundamentate pe necesitatea obiectivă a spulberării unui mit — mitul „echilibrului" asigurat prin escaladarea înarmărilor. În România este larg răspîndită ideea că lumea contemporană are nevoie de un echilibru nou, autentic, eficient, care se poate înfăptui numai prin lichidarea armelor de distrugere în masă și prin realizarea

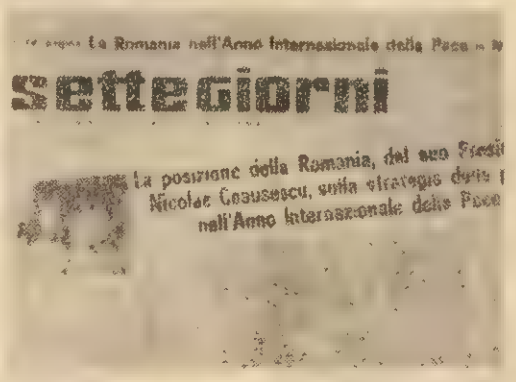

dezarmării generale și totale. Glasul României ce exprimă hotărîrea omenirea cu escaladarea cursei înarmărilor poate duce la declanșarea unui război mondial, iar poziția românilor este clar expusă de președintele Ceaușescu. Să facem totul pentru a menține planeta noastră așa cum a fost ea creată de natură, pentru a păstra universul liber de orice armă nucleară!

„Settegiorni" — Italia

„România — o țară iubitoare de pace"

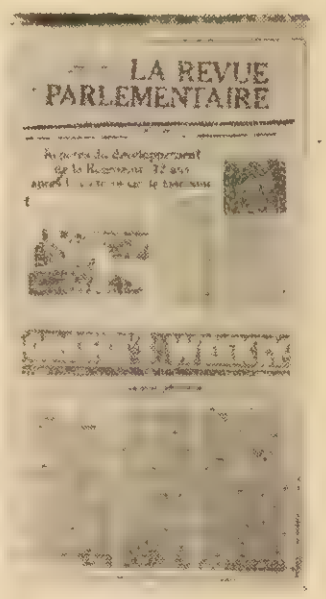

România, țara condusă de președintele Nicolae Ceaușescu, a făcut cunoscută vocația pașnică a poporului său în diferite foruri internaționale și a exprimat cu tărie poziția sa hotărîtă în favoarea dezarmării. Președintele Nicolae Ceaușescu apără o tezaură cu valoare filozofică recunoscută pentru popoarele care militează de mulți ani pentru o pace mondială stabilă, bazată pe relații internaționale echitabile și vizînd dezvoltarea nu a unui stat sau grup de state, ci a tuturor popoarelor lumii.

„El Sol de Mexico" — Mexic

In primul rînd, acest om de stat puțin obișnuit, care a atras și va atrage încă multă vreme [illegible] politologilor, și-a început cariera de [illegible] spunînd poporului său adevărul: [illegible] Ceaușescu n-a pregetat să [illegible] anilor 60, cînd a fost ales în fruntea [illegible] apoi a [illegible] în curs de [illegible] Nicolae Ceaușescu [illegible] susținute pentru propășirea națională, dă el [illegible] dovada unei energii inepuizabile, și nu este o [illegible] forță afirmația că întreaga țară este cu [illegible] lucru. Președintele a străbătut România în lung și în lat, stînd de vorbă de la om la om cu un număr imens de cetățeni, transformîndu-și vizitele de lucru într-o veritabilă instituție democratică.

„La Revue Parlementaire" — Franța

Comentariul săptămînii

Negocierile de la Geneva

Între forumurile de negocieri care au ca obiectiv dezarmarea, securitatea și destinderea, un loc aparte îl ocupă convorbirile sovieto-americane de la Geneva privind armamentele nucleare și cosmice. Este adevărat, și noi, românii, am subliniat în repetate rînduri acest lucru, că în momentul de față problema păcii pe Pămînt nu mai depinde exclusiv de un grup restrîns de state puternice ; dimpotrivă, această problemă antrenează responsabilitatea tuturor țărilor, mai ales a celor de pe continentul european, unde s-au concentrat cele mai multe și mai puternice mijloace de distrugere. În acest context, crește rolul statelor mici și mijlocii în determinarea mersului evenimentelor pe glob. Însă poziția, forța politică, economică și militară a celor două superputeri, Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, conferă tratativelor sovieto-americane, oricare ar fi acestea, o importanță de excepție. Se înțelege deci interesul cu care sînt urmărite negocierile care au început săptămîna trecută la Geneva.

Nu s-ar putea spune că auspiciile sub care începe noua rundă de convorbiri dintre sovietici și americani în orașul de pe malurile lacului Leman sînt dintre cele mai favorabile. Mai întîi, din cauză că, după cît se pare, există deja o tradiție a bătutului pasului pe loc. Șase runde s-au mai desfășurat pînă acum la Geneva fără să se fi înregistrat vreun progres. Nici măcar ultima repriză, desfășurată între 18 septembrie și 12 noiembrie 1984 și care putea beneficia de unele tendințe pozitive ce s-au putut depista la reuniunea de la Reykjavik, n-a făcut excepție. În maniera de pînă acum, se poate ușor ajunge la runda a 10-a, a 15-a sau a 20-a. În al doilea rînd, mulți consideră că ceea ce nu s-a putut conveni la întîlnirea la vîrf e puțin probabil să se hotărască în cadrul unor întrevederi la nivel de adjuncți de miniștri. În sfîrșit, nu o dată a fost exprimată de comentatori suspiciunea că negocierile bilaterale de la Geneva sînt folosite ca paravan pentru intensificarea cursei înarmărilor, pentru creșterea potențialului de război, în scopul dobîndirii supremației militare.

Rezervele exprimate sînt, firește, sprijinite pe desfășurările de pînă acum ; ele au și darul de a menține aspirațiile la cota lucidității, în perimetrul rezonabilului. Dar toate acestea nu înseamnă că nu există șanse reale ca tratativele sovieto-americane de la Geneva să ajungă la rezultate pozitive. Timpul care a trecut de la Reykjavik incoace a putut să ducă la o decantare, la o firească limpezire a punctelor de vedere, la o conciliere și coordonare a lor, în stare să determine efectuarea de pași concreți în rezolvarea problemelor aflate pe ordinea de zi. Ceea ce nu s-a putut face anii trecuți, inclusiv la întîlnirea din capitala islandeză, e posibil să devină realizabil acum. E bine, de aceea, că negocierile de la Geneva au loc, întrucît metoda tratativelor reprezintă, după cum țara noastră a subliniat în repetate rînduri, singura cale rezonabilă și eficientă de soluționare a oricăror probleme internaționale.

Ce așteaptă popoarele lumii, și în primul rînd noțiunile europene, de la negocierile sovieto-americane de la Geneva ? Desigur, ca țel final, înlăturarea pericolului atomic prin dezarmare nucleară. În acest sens, România sprijină propunerile sovietice privind lichidarea pînă în anul 2000 a tuturor armelor nucleare, concomitent cu realizarea unor substanțiale reduceri ale armelor clasice. Un obiectiv important în procesul de dezarmare atomică îl constituie eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune de pe continentul european „România socialistă, spunea președintele Nicolae Ceaușescu, consideră că ar trebui să se acorde o atenție corespunzătoare eliminării rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune din Europa, deoarece punctele de vedere ale celor două state — Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii — sînt foarte apropiate, iar țările europene sînt în mod unanim de părere că trebuie să fie eliminate aceste rachete de pe continentul nostru". Omenirea așteaptă, de asemenea, de la convorbirile de la Geneva înțelegeri cu privire la lichidarea armelor strategice, la interzicerea tuturor experiențelor nucleare, care constituie o parte componentă a cursei înarmărilor și un grav factor de poluare a mediului înconjurător, precum și cu privire la oprirea oricăror acțiuni de militarizare a Cosmosului. În toate aceste probleme, cele două superputeri au răspunderi pe potriva forței și capacității lor politico-economico militare, iar măsura întregă a valorii declarațiilor de bune intenții făcute de fiecare dintre părți, dincolo de criticile reciproce, o vor da numai acordurile și înțelegerile ce vor fi realizate. Toate popoarele de pe Pămînt așteaptă aceste acorduri și înțelegeri.

ION D. GOIA ■

Fumatul în dificultate

Campania în contra fumatului devine, pe plan internațional tot mai largă și mai activă. Am scris în mai multe rînduri despre măsurile antitabacice luate în diferite țări. Recent, revista newyorkeză „Fortuna" se referă la măsurile de acest fel puse în aplicare în Statele Unite.

Dacă pe la amiază, scrie publicația amintită, ai să treci pe lîngă sediul companiei „Grayhound" din Fenix, în fața intrării ai să întîlnești un grup masiv de oameni fumînd. Sînt funcționari ai companiei, care de la 1 septembrie 1986, nu mai au voie să fumeze în birouri. Asemenea interdicții se aplică în Statele Unite pe scară din ce în ce mai mare. Legile din 10 state și deciziile a peste 150 de municipalități îngrădesc fumatul la locul de muncă. În S.U.A. fumătorii nu numai că sînt în minoritate (ei reprezintă doar 29 la sută din populația activă), dar devin din ce în ce mai nepopulari. Potrivit datelor publicate de Oficiul Problemelor sociale, organizație de cercetări neguvernamentală, cu 5 ani în urmă doar 8 la sută din corporațiile americane interziseseră fumatul la locul de muncă ; în prezent, numărul acestora reprezintă 36 la sută. Alte corporații, însemnînd 23 la sută din total, studiază chestiunea limitării fumatului salariaților lor.

Nu puține firme refuză să mai angajeze fumători. De aceea, mulți se declară nefumători și se abțin de la fumat în timpul slujbei, dar fumează pe stradă sau la circiumă. Companiile care nu angajează decît nefumători elaborează în prezent un regulament care să le permită să desfacă contractul de muncă acelor salariați care vor fi descoperiți fumînd indiferent unde. Începutul a fost făcut cu un pompier din Oklahoma City, care a fost concediat întrucît fusese văzut fumînd, ceea ce contravenea regulamentului departamental, care prevedea angajarea exclusiv de nefumători. Pentru a susține campania antitabacică, sindicatele au hotărît să nu se amestece în cazurile de concedieri pe motiv de fumat, angajații avînd la îndemînă un mijloc de apărare imbatabil — renunțarea la fumat. Nici tribunalele nu iau apărarea fumătorilor. Un cunoscut jurist a arătat că fumătorii nu pot aduce nici un argument valabil în favoarea dreptului de a fuma, în timp ce nefumătorii au dreptul constituțional la aer curat în încăperi.

Deosebit de activă este campania împotriva fumatului în vestul S.U.A. În orașul Seattle, de exemplu, funcționează, în cadrul Universității din localitate, Institutul de Politică în Domeniul Fumatului. Acest institut este prima organizație din țară care oferă companiilor soluții în problema debarasării de fumul de tutun la locul de muncă. Potrivit opiniei directorului institutului, Robert Rosner, eradicarea fumatului nu poate fi realizată dintr-o dată. El recomandă ca fumătorilor să li se dea un termen de 90 de zile, propunîndu-le să frecventeze seminarii unde cursanții învață cum să se lase de fumat.

Un mare rol în succesul luptei împotriva fumatului îl au conducătorii firmelor și ai companiilor. Poziția, cuvîntul și exemplul lor au, se-nțelege, o mare greutate. Astfel, John Tits, președintele consiliului de administrație al firmei amintite la început, „Grayhound", este un mare adept și practician al culturii fizice. El consideră interzicerea fumatului în cadrul firmei pe care o conduce ca o parte componentă a unei politici mai largi de întărire a sănătății angajaților. În fiecare dimineață Tits urcă pe jos cele 19 etaje pînă la biroul său. El este convins că nefumătorii sînt „mai activi și mai puțin expuși îmbolnăvirilor" decît cei care fumează.

ION CODRU ■

Seducții

Ne apropiem de capătul de sus al veacului și băgăm de seamă la sforțările industriei de a găsi din mers instrumentele de repliere la cerințele zilei ce vine. O adevărată ofensivă se desfășoară pentru decorticarea unor metale precum litiu, beriliu, zirconiu. Cel dintîi este așteptat cu încredere în construcțiile aviatice, cărora le poate asigura o greutate cu aproape o cincime mai redusă. Următorul vădește proprietăți extrem de profitabile pentru aplicații diverse. Folosit la fabricarea recipienților de depozitare a combustibililor nucleari, zirconiul se anunță, în același timp, imixtiuni profitabile în producția ceramicii tehnice. Crește vizibil oferta pămînturilor rare. Galiul insistă pe meterezele comunicaționale. Arsenura de galiu asigură o viteză mai mare decît siliciul dar, cel puțin deocamdată, la un preț mai piperat decît în cazul siliciului. Niobiul este căutat pentru o proprietate deloc neglijabilă : supraconductivitate totală la temperaturi în vecinătatea lui zero absolut. Germaniul își anunță o ofertă ridicată în optica cu infraroșii. Se prospectează cu osîrdie pentru a găsi încadrări pe măsură în cazul unor elemente tratate cu superficialitate pînă azi. Hafniul, prin indiferența față de neutroni, își anunță candidatura în construcția reactoarelor. Fosfura de indiu angajează promisiuni în sfera microelectronicii.

Poate nu toate speranțele au șanse reale de validare, dar cîtă vreme siliciul zăcea spălăcit în întinderi anoste, doar acolo, cine îi dădea creditul de mai tîrziu, cînd pe post de Făt Frumos a descins în grădinile ademenitoare ale microelectronicii ?

Odată cu bucuria despletită din constatarea succeselor de pînă acum, fie și parțiale, rămîn de apărat aceste cuceriri, unele de-a dreptul senzaționale, de sărutul pofticios al racheților. Nu de alta, dar prea des s-a întîmplat pînă azi ca polenul cules din tresărirea geniului omenesc să fie trimis să poleiască chipul ridat al armelor.

NEAGU UDROIU ■

Un Don Juan ironic...

Gary Grant a început prin a face clovnerii într-un parc de distracții din Coney Island. Apoi a fost un timp cîntăreț și dansator în operete și spectacole de revistă la New York. Cînd credea că, după marele succes în „Nicky", alături de Fay Wray, avea dreptul să pretindă un loc în topul interpreților, Broadway-ul l-a respins. Se gîndea să se reîntoarcă în Anglia, țara sa de origine, cînd a făcut o ultimă încercare de a pătrunde în cercul îngust al starurilor.

A urmat succes după succes, film după film, Grant fiind considerat în scurtă vreme drept întruchiparea ideală a Don Juanului din acele timpuri. Printre partenerele sale se numără curînd mari stele ca Marlene Dietrich și Mae West. În fine, în 1937, reușește să scape de chinga contractelor și se lansează ca actor liber-profesionist. Criticii au fost unanim de acord că era foarte potrivit să joace roluri de „bărbat bine", însă el a depășit condiția unui Don Juan de paradă, adăugînd rolurilor sale o doză de comic și nuanțe fine de ironie, ideal combinate într-un tot armonios și de un bun-gust desăvîrșit. Jocul său elegant, ușurința cu care își interpreta eroii, ilustrată în filme de mare succes ca „Leoparzii nu se sărută", „Arsenic și dantelă veche", „Pe acoperișurile din Nizza" sau „Invizibilul al treilea" au făcut ca Grant să fie considerat și astăzi drept tipul seducătorului clasic, al cărui joc și ticuri continuă să fie copiate în peliculele destinate marelui public. Cary Grant, care a încetat de curînd din viață, la vîrsta de 82 de ani la Davenport (Iowa, S.U.A.), a avut marea șansă de a turna sub bagheta unor mari regizori ca George Cukor, Frank Capra etc. Interpretase roluri în nu mai puțin de 70 de filme, cînd în 1969 este distins, la vîrsta de 65 de ani, cu un Oscar special pentru activitatea sa în domeniul cinematografului. Dar seducătorul de profesie din film nu a avut același succes și în viața particulară. Nici una din cele cinci căsnicii — între soțiile sale s-au numărat două actrițe și o bogătașă milionară — neaducîndu-i liniștea și echilibrul mult-dorite. De altfel, într-o convorbire cu J. Catelain, publicată în revista „Pour Vous", Cary își exprima nemulțumirea față de unele admiratoare pe care le găsea „foarte iritante". În context, el preciza : „Mă refer la puștancele acelea care cînd mă plimb pe plajă în costum de baie, cu ochelari negri, exclamă : «Ia te uită la el, și-a pus ochelari ca să nu fie recunoscut», iar cînd nu port ochelari : «Ia te uită, ce cabotin e ; nu vrea să treacă neobservat»". O declarație ce confirmă încă o dată că și celebritatea poate fi uneori stînjenitoare.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Întîlniri cu omul zăpezilor (III)

Un Yeren îmblînzit

Mărturiile adunate și analizate de Societatea chineză de studii și cercetări asupra Yerenului sînt unanime în a sublinia caracterul pașnic al acestor făpturi. Făptura nu atacă omul decît atunci cînd este nevoit să riposteze la agresiunile acestuia ; uneori, chiar și în aceste cazuri preferă să se retragă în pădure.

Tînărul Fan Jingquan pleacă, în fruntea unei echipe de geologi, în provincia Șansi, din care este de altfel originar. Aci își începe munca de investigare, dar se întîlnește și cu frații săi. Aceștia îl duc într-o poiană unde au zărit în ultimele luni mai mulți Yereni. Într-adevăr, și de data aceasta întîlnesc acolo o mamă Yeren, cu puiul ei ; se joacă cu el. Puiul, prietenos, de cum îl zărește pe Fan, aleargă spre el și îl ia de mînă. Mama lui, speriată, scoate un strigăt, îl apucă de braț și fuge cu puiul în pădure. Fan povestește întîmplarea colegilor săi de echipă, dar aceștia nu îl cred. Îi duce însă și pe ei în poiană, unde aceștia zăresc o ceată întreagă de Yereni care mănîncă nuci și fructe de pădure.

Una dintre cele mai extraordinare întîmplări provine din provincia Yunanului de Sud. Aci, țăranii dintr-un sat îndepărtat povestesc cum în așezarea lor s-a ivit într-o bună zi un Yeren. Mai întîi s-au speriat, apoi și-au dat seama că intențiile făpturii nu aveau nimic primejdios. În numai cîteva ceasuri, copiii s-au împrietenit cu „fiara", care parcă încerca să-i distreze, dîndu-se peste cap și făcînd tot felul de giumbușlucuri.

Yerenul părea deosebit de interesat de turma de vaci a satului. Le tot privea și într-un rînd a și venit uneia în ajutor, cînd era în pericol să cadă într-un șanț.

Cînd s-a lăsat seara, copiii au adus Yerenului de mîncare, mai ales varză și morcovi, care i-au plăcut. Apoi oamenii s-au dus pe la casele lor. A doua zi, făptura era tot acolo. Ședea liniștită pe o movilă și privea cum sătenii trebăluiesc. Profesorul Li Jian istorisește : **„I-au dat din nou de mîncare și i-au făcut un cort. Nu i-a plăcut însă să doarmă în cort, în schimb se plimba mereu în jurul vacilor. Atunci țăranii s-au hotărît : i-au învățat să păzească vacile și să le ducă la pășunat. Le apăra și de flarele pădurii, le împiedica să se risipească și să se piardă. Totul a mers bine, pînă ce niște soldați au încercat să-l prindă și să-l ferece în lanțuri. I-a alungat pe agresori și s-a făcut pentru totdeauna nevăzut. Copiii au plîns după prietenul lor de joacă".**

După cîtva timp, o familie întreagă de Yereni — tatăl (care părea să fie fostul paznic de vaci), mama și un pui — a venit într-o seară în sat și a bătut la ușa unei case. Dar acolo nu era decît o femeie bătrînă și s-a temut să deschidă. Cîțiva săteni au văzut atunci, cu părere de rău, cum cei trei dispăreau în pădure; era iarnă, viscol și nu s-au luat după ei ca să-i întoarcă. Poate că în felul acesta s-a ratat o „apropiere" mai substanțială între o colectivitate umană și o familie de Yereni. Altădată, o ceată de opt „făpturi" a trecut într-o vară pe ulița unui sat.

Profesorul Li Jian subliniază că multe mărturii emană de la profesori, ingineri, oameni de știință. Cu numai cîțiva ani în urmă, s-a ratat o mare ocazie. Un grup de cercetători ai societății a întîlnit pe un platou de mare altitudine un Yeren ; din păcate erau lipsiți de materialul și utilajul științific necesare ca să facă față evenimentului. Cercetătorii s-au apropiat de Omul zăpezilor, dar acesta s-a îndepărtat de ei și s-a pierdut în pădure. La locul unde se aflase, au găsit unul dintre acele uriașe „cuiburi" de crăci, în care Yereni dorm, cînd nu preferă „hamacul".

Institutorul Li Minghzi a trăit o întîmplare cu totul ieșită din comun. S-a întîlnit cu o femelă Yeren, care s-a apropiat cu pași legănați de el, i-a zîmbit și apoi l-a luat în brațe ; nu ca să îl sugrume, ci cu intenții vădit erotice. Li nu a apreciat pe curtenitoarea făptură și i-a respins avansurile neanderthaliene. „Yerena" s-a încăpățînat să-l păstreze în strînsoarea ei și institutorul a lovit-o atunci în frunte. Supărată, femela l-a dat atunci drumul. Li a relatat că aceasta a fost **cea de a zecea sa întîlnire cu un Yeren.** S-a înscris apoi și el în societatea întemeiată de profesorul Li Jian. La primirea în asociație, a declarat, în glumă **„Poate că data viitoare mă voi lăsa îmbrățișat. Firește, în interesul științei..."**

Li Jian este totuși îngrijorat. Trebuie, după părerea sa, acționat repede. Yereni se împuținează, terenurile unde viețuiesc fiind din ce în ce mai mult ocupate de așezări ale oamenilor, de cătune care se cațără tot mai sus în munți. Echipele de geologi, în căutare de zăcăminte ale subsolului, îi izgonesc și ele din zonele pe care numai Oamenii zăpezilor le cutreierau altădată. Profesorul a conceput de aceea o „strategie" foarte riguroasă. Metoda societății trebuie să fie științifică pînă în cele mai mici detalii, cercetătorii trebuie antrenați la un nivel de înalt profesionalism. S-au făcut de aceea toate demersurile necesare pentru procurarea unui echipament de înaltă tehnicitate, incluzînd aparate fotografice înzestrate cu teleobiective puternice, puști care să tragă salve de tranchilizante și somnifere, materiale de camping de ultimul tip, care să asigure pînde îndelungate în regiuni reci și pustii, la mare altitudine. Au fost delimitate teritorii precise de investigare, acolo unde Yereni au apărut cel mai frecvent. Cercetările se vor desfășura de acum înainte sistematic și nu vor înceta pînă ce primul Om al zăpezilor nu va fi studiat „pe viu"

Pentru 1987 a fost pregătită o expediție uriașă. Profesorul de istorie Li Jian este optimist. Nu va trece mult și Yerenul va face și el parte din istorie.

SERGIU SRAGHER ■

„Desculț" la New York

Acum 40 de ani, în 1947, scriitorul Zaharia Stancu începea elaborarea romanului său „Desculț", care va vedea lumina tiparului în 1948 și va fi distins, în 1952, cu Premiul de Stat. Romanul a fost primit cu o deosebită căldură, încă de la apariție, de cititori și critica literară fiind considerat un moment de culme al prozei românești.

În 1972, în editura Twayne din New York apărea sub titlul „Barefoot", sub îngrijirea lui Frank Kirk, o traducere nesemnată a romanului lui Zaharia Stancu „Desculț". Alături de această ediție, la New York a mai circulat și varianta publicată cu același titlu la Londra, în editura Fore Publications, traducerea din limba română fiind realizată de P.M., pe foaia de gardă menționîndu-se că traducerea este revizuită. Ediția londoneză cuprinde și o introducere semnată de scriitorul Jack Lindsay.

Cele de mai sus sînt cunoscute de cercetătorii și admiratorii operei lui Zaharia Stancu. Ceea ce nu se cunoaște aproape de loc este modul în care romanul „Desculț" a fost primit de critica literară americană. Publicațiile în care au apărut recenzii la romanul „Desculț" nu sînt disponibile în bibliotecile noastre, lar fără o bibliografie completă a articolelor consacrate operei scriitorului depistarea lor ridică dificultăți chiar și pentru cercetătorul avizat. În S.U.A. toate recenziile apărute după publicarea romanului „Desculț" au fost inventariate cu grijă în publicația new-yorkeză „Book Review Digest", cu ajutorul căreia vom semnala principalele reacții ale criticii americane la apariția la New York a unuia dintre primele romane românești de după 23 August 1944 publicate în limba engleză.

Primele comentarii despre romanul lui Zaharia Stancu le întîlnim în revista „Library Journal", numărul pe ianuarie 1972, în care se precizează că „Desculț" este prima apariție în S.U.A. a unui roman românesc din 1948 referitor la răscoala țăranilor de la începutul veacului al XX-lea. Naratorul este Darie, un tînăr copil, martor al răscoalei violente împotriva boierilor locali. Darie știe că educația va fi singurul mijloc de care dispune pentru a evada din viața țărănească de mizerie și el va luota pentru a deveni om cu știință de carte... La virstă de 15 ani, își părăsește satul..." După prezentarea acțiunii romanului, „Library Journal" conchide : „Romanul constituie o evocare fascinantă a ritmurilor și a ritualurilor vieții țărănești, cartea fiind de o inaltă calitate stilistică, precum și o narațiune admirabilă".

În numărul său din februarie 1972, publicația new-yorkeză „Best Sellers" insera o recenzie de 410 cuvinte despre „Desculț", recenzie semnată de criticul american J. T. Gillboy.

Semnatarul recenziei apreciază că folosirea de către Zaharia Stancu a persoanei intîi, ca narator, precum și stilul viu în care este scris romanul „adaugă frumusețe unui material, care uneori pare trivial, deseori grotesc, făcîndu-l delectabil. Romanul are la bază o idee universală, și anume, aceea de a ilustra libertatea spiritului uman în condițiile unei vieți care îl frustrează pe individ de cea mai mică libertate posibilă".

La rîndul ei, revista „Book World" din decembrie 1972, într-o recenzie de 380 de cuvinte, semnată de Sarah Blackburn, comentează astfel romanul lui Zaharia Stancu : „În multe privințe acest roman este frumos și reține atenția cititorilor, este o lucrare clasică din literatura română... publicată la origine în 1948". În continuare, autoarea recenziei informează pe cititori că romanul „Desculț" apare într-o traducere „respectabilă", ca parte a Programului de schimburi culturale dintre România și S.U.A. Autorul român este definit drept „un povestitor în tradiția lui Șolohov". Romanul este caracterizat drept „măreț, liric, inspirator". Concluzia este tranșantă : „Prin episoadele sale romantice și prin retorica care îi este proprie, lectura acestui roman m-a făcut să mă simt la încheierea ei de parcă aș fi asistat la o sărbătoare pătimașă și colorată". Această ultimă idee este dezvoltată pe larg de Jack Lindsay în introducerea pe care o semnează la ediția londoneză a romanului „Desculț", definit ca o „lucrare de mare intensitate și bogăție poetică, o revelație a vieții duse de milioane de oameni într-o mare zonă din Europa". Jack Lindsay conchide că „Desculț" : este o carte europeană, profund europeană, în cel mai bun sens al cuvîntului... o carte care vibrează cu însăși inima istoriei zilelor noastre".

În ciuda stilului deosebit de clar, romanul „Desculț" a ridicat traducătorului în limba engleză unele dificultăți ținînd de redarea specificului și culorii locale ale narațiunii. Din fidelitate față de original, traducătorul a decis să mențină în text numeroși termeni românești, însoțind traducerea de un glosar cuprinzînd explicații pentru cititorii de limbă engleză ai romanului. În acest glasor au intrat cuvinte cum sînt : bade, bită, bulibașa, burduf, călușari, cobză, colaci, colivă, conu, jupînu, lăutar, Lăsata-Secului, leică, lele, mămăligă, neică, nene, oină, opaiț, opinci, pălmaș, paparudă, păsat, pit-palac, pomană, praznic, prispă, rachiu, sarmale, Sarsailă, sorcovă, tindă, talca, țurca, țuică. Păstrarea în text a cuvintelor românești este pe deplin justificată, întrucît romanul implică valori etnografice, sociologice, paremiologice și lingvistice care nu puteau fi ignorate de traducători.

Traducătorul a făcut, de asemenea, eforturi notabile pentru transpunerea într-o engleză inteligibilă cititorului american crîmpeie de folclor românesc, așa cum rezultă din exemplul redat mai jos.

Taci mireasă, nu mai plînge,
Că la mă-ta mi te-oi duce,
Ori atunci, ori nici atunci
Cînd o face plopul nuci...

Quiet, bride, don't cry
I'll take thee by and by
When the poplar nuts do bear
To your mother over there.

În critica românească s-a subliniat cu deplin temei că prin setea tonică de viață Darie, personajul principal din „Desculț", constituie un pretext care permite prozatorului Zaharia Stancu să prezinte o lume și o serie de situații, în care Darie apare deopotrivă un picaro și un filozof. Evadările lui Darie constituie o modalitate de a fugi de lume, dar și de a o cunoaște, libertatea totală fiind scopul mișcării sale perpetue. Este neîndoielnic că prin Darie literatura universală a cîștigat un personaj de referință, iar romanul „Desculț", socotit drept cea mai reușită creație literară a prozatorului Zaharia Stancu, va rămîne în continuare un mesager original al spiritualității românești.

IOAN VOICU ■

Mexico City se sufocă

„Vom crăpa toți ca niște muște". Acest titlu pe cinci coloane apărut în unul din cotidianele mexicane reflectă cum nu se poate mai bine psihoza care a-cuprins pradă populația celui mai mare oraș al lumii, obsedată de iminența unei catastrofe ecologice. Ciudad de Mexico, 16 milioane de locuitori, cu unul mai mult în fiecare an, este orașul cel mai poluat de pe glob. A respira la Mexico înseamnă să fumezi 40 de țigări pe zi, estimează specialiștii. Unsprezece milioane de tone de pulberi toxice sînt aruncate în atmosferă în fiecare zi : oxizi de carbon, dioxid de sulf, plumb, fier, cadmiu, bacterii și microbi de toate felurile, un veritabil coctail al apocalipsului. Iarna, în unele zile, o pătură groasă portocaliu-roșcată astupă acest imens oraș care atunci „la culoarea morții", cum spunea un ecologist. Orașul, situat la poalele unui vulcan de 5 000 de metri, se sufocă în căldarea în care se află și unde slabele adieri de vînt nu sînt capabile să împrăștie smogul. Un fenomen atmosferic care blochează și concentrează gazele toxice deasupra orașului este inversiunea termică. Sub acest nume se ascunde un veritabil pericol care amenință populația capitalei în zilele friguroase. Un curent de aer cald acoperă valea, iar masele inferioare de aer, mai reci, nu se pot dispersa. Compușii poluanți se acumulează și cad asupra orașului ca o brumă otrăvitoare. Trebuie să se aștepte încălzirea pronunțată a vremii pentru ca să se obțină un curent de aer ascendent ce împrăștie norul asasin. Jorge Gonzales Torres, președinte al Alianței Ecologice, arăta că o inversiune termică prelungită poate fi fatală noilor născuți și bătrînilor.

Conform datelor unui studiu realizat de serviciile științifice ale unei ambasade europene, nivelul actual al poluării constituie o cauză indirectă de deces, cu toate că oficialitățile neagă existența unei legături între mortalitate și poluare. Aceasta afectează toate aspectele sănătății provocînd maladii bronho-pulmonare și gastro-intestinale, conjunctivite, grețuri, cefalee, tahicardie, maladii renale, ale ficatului și sistemului nervos, reacții alergice și chiar cancere. Principalii vinovați sînt plumbul și dioxidul de sulf conținuți în gazele de eșapament, precum și contaminanții biologici — microbi și bacterii. Trei sferturi din gazele poluante sînt eliberate în atmosferă de vehicule — trei milioane de mașini circulă zilnic în oraș — și de cele 130 000 de întreprinderi industriale situate în zona metropolitană pe un cerc cu diametrul de 90 km. Datorită altitudinii la care este situat orașul — 2 500 metri — aerul are cu 30 la sută mai puțin oxigen decît dacă s-ar afla la nivelul mării, iar poluarea este de două ori mai intensă. Plumbul, conținut inițial în benzină este acum omniprezent la Mexico : în laptele matern, în fructe, legume, în laptele de vacă... Valori de 80 miligrame de plumb la decilitrul de sînge au fost identificate la copii, cifră cu adevărat catastrofală cînd se știe că maximum admisibil se situează între 10 și 15 miligrame. 70 la sută din copiii analizați depășesc 40 de miligrame.

Sub presiunea opiniei publice compania petrolieră mexicană PEMEX a pus în vînzare, cu 6 luni în urmă, benzină cu un indice redus de tetraetil de plumb. Dar, cum nimic nu este perfect, ecologiștii acuză acum compania că a substituit plumbul cu aditivi care provoacă o rapidă creștere a păturii de ozon din atmosfera orașului. Acest gaz, la altitudine ridicată filtrează razele de soare periculoase dar, la nivel terestru, antrenează iritații ale ochilor, afecțiuni pulmonare, dureri în git. Un alt poluant cu rol de-a dreptul dezastruos în echilibrul precar al atmosferei capitalei mexicane îl constituie materiile fecale aruncate în aer liber, care sub efectul vîntului eliberează în aer miliarde de micro-organisme și bacterii. Acum 10 ani experții mexicani admiteau că două milioane de persoane aruncă zilnic 250 de tone de dejecții pe stradă. În 1986 cantitățile s-au triplat.

Pentru specialiștii în sănătate publică problema fundamentală a capitalei mexicane nu este aceea de a ști că viața va fi mai mult sau mai puțin agreabilă în următorii ani ci, pur și simplu, dacă va fi posibilă !

IOAN ROȘCA ■

„O singură salvare — trecerea în România"

Tineri au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Mi-e tot mai greu, dragi cititori, să continui recompunerea acestui „Jurnal însingerat". Uneori, pe la miezul nopții, căci scriu mai ales noaptea, cînd toți ai casei dorm și eu pot sta în liniște de vorbă cu morții mei, da, uneori noaptea tîrziu — cînd țipetele celor schingiuiți atunci pătrund prin zidurile groase ale apartamentului din București la fel de strident ca prin cearșafurile bătute de vînt ce țineau loc de pereți în barăcile din ghetou — creionul pur și simplu se oprește. Se oprește la mijlocul paginii... la mijlocul frazei... la mijlocul cuvîntului și nu-mi dau seama dacă mi-a obosit mîna, ori sufletul este cel care dă semne de oboseală. Știu însă că n-am voie să cedez, că n-am dreptul să mă opresc. Îmi vin în minte cuvintele lui Otto Kornis, cu care am plecat spre Birkenau din același ghetou și ne-am reîntors în același oraș: „Mase mari de oameni au murit lîngă mine. Au murit lîngă mine oameni cîți numără armate întregi, oameni sub ale căror zdrențe de Häftling bătea o inimă fierbinte ; ochii lor mă privesc mereu și mă întreabă, ca și cum m-ar trage la răspundere: de ce tocmai noi am fost victimele, de ce tocmai noi... de ce... de ce?"

Iar eu și noi toți cei care am supraviețuit nu încetăm să ne întrebăm la fel de obsesiv: „de ce tocmai noi am scăpat? Care este datoria noastră față de cei care nu s-au mai întors, care au murit ca noi să ne salvăm? Ce putem, ce trebuia să facem pentru ei, în numele lor?"

Supraviețuitorii ghetoului Gherla destăinuindu-și gîndurile cele mai intime în volumul evocator al calvarului, intitulat: „Gerla, Iclod și împrejurimile" spun: „Trebuie să scriem dacă nu pentru noi, care am fost martorii acestor orori, care am văzut cu ochii noștri vărsarea de sînge dezlănțuită de monștri cu chip de om, am simțit sălbăticia jandarmilor cu pene de cocoș la pălărie... atunci pentru urmași, care peste una-două generații nu vor crede că așa ceva s-a putut întîmpla. Trebuie să scriem pentru ca lumea să știe și peste o mie și peste zece mii de ani că au existat cîndva și asemenea țări (ca Ungaria) care au văzut că începe sfîrșitul, că frontul a sosit la granița lor și ele totuși, în acele momente critice, nu s-au preocupat decît de lichidarea evreilor.

Fie ca fărădelegile lor să rămînă pe veci încrustate în paginile acestei cărți, căci de pe acum se găsesc unii, și nu puțini care neagă numerele. Șase milioane?! E prea mult!"

Așadar, n-am dreptul, nu pot și nici nu vreau să mă opresc. Trebuie să continui și voi continua. Mă simt dator să evoc pînă la capăt fărădelegile săvîrșite de horthyști, limitele incredibile pînă unde au extins teroarea, să arăt chinurile îndurate. Mă simt dator, totodată, să zugrăvesc și manifestările de solidaritate umană de care s-a dat dovadă, chiar dacă din partea populației maghiare au fost rare asemenea cazuri; în schimb au fost mulți, foarte mulți români care — stăpînindu-și suferințele, apriga prigoană la care erau ei înșiși supuși — nu numai că și-au exprimat compasiunea, dar și-au riscat propria viață pentru a-i ajuta și salva pe semenii lor evrei aflați în primejdie de moarte.

De altfel în acele dramatice împrejurări singura șansă reală de a scăpa de moarte era fuga peste granță, vremelnică, în România.

Peste 40 de ani, supraviețuitoarea Blanca Eros din Cluj-Napoca se va destăinui: „Locuiam în Gheorgheni... Era în anul 1944, în ultima zi de Pesah... Trecuse de miezul nopții, mama și ea era trează. Îi spun că putem stinge liniștite lumina; știrea despre strîngerea evreilor a fost doar o poveste. Atunci a bătut cineva la ușă... Au intrat în casă vreo cinci, ne-au spus să ne îmbrăcăm, să nu luăm cu noi alimente că dimineață vom fi lăsați acasă. Nu ne dădeam seama ce și cum va fi. Cînd am ieșit în stradă era lume multă, erau evreii din casele vecine, copii, bătrîni, toți. Am fost duși la școală, chiar în școala în care mi-am terminat clasele primare. Trebuie să specific că dacă nu eram atît de dezorientați, neputincioși am fi putut scăpa, mă refer la familia mea. Seara proprietarul casei în care locuiam a sosit cu o căruță, a propus să ne ducă dincolo de coama Pongrat, la o casă a sa, căci de acolo, peste munți, puteam trece în România. Gal András era proprietarul casei. Era acolo în seara aceea și Laci, viitorul meu soț care pe vremea aceea era la Gheorgheni într-un detașament de evrei duși la muncă forțată; și el m-a povățuit să plec. Părinții nu vroiau să fugă, doreau să plec doar eu. La rîndul meu nu concepeam să-i părăsesc. Eram de părere că soarta care îi așteaptă pe ceilalți evrei este și a noastră".

O dată intrați în ghetou dilema devenise și mai dramatică: știam și așteptam sfîrșitul implacabil ori forțam destinul: încercăm evadarea și trecerea în România.

Marea majoritate dintre noi ne-am supus destinului. „Ce se va întîmpla cu toți, se va întîmpla și cu mine" îmi ziceam și ne ziceam autoliniștindu-ne.

Mulți s-au chinuit zile și nopți. Nu se puteau decide. Să-și încerce ultima șansă? Vor reuși? să forțeze destinul? și dacă vor fi prinși? Ce vor face cu ei? Dar cu familia? Ce se va întîmpla cu familia?! Pe aceștia, șovăiala i-a torturat pînă în ultima zi, pînă au părăsit ghetoul. Chiar și în drum spre gară. „Ce-ar fi dacă acum? Este ultimul prilej". S-au liniștit, s-au împăcat definitiv cu soarta abia cînd au auzit bălăbănindu-se lacătele vagoanelor ce se puneau scrîșnind, în mișcare.

„Ne-am gîndit mult să ne salvăm — va rememora în cartea sa „De ce?" Ana Molnar — supraviețuitoare a ghetoului din Satu Mare, posibilitatea de a fugi și a ne ascunde, travestiți în haine țărănești, în pădurile din apropiere. Cîțiva țărani români, prieteni de-ai noștri, s-au angajat să ne hrănească. Dar eu n-am avut curajul să aleg această soluție. Știam că ne vor căuta, că va trebui să trăim hăituiți ca animalele sălbatice, expuși vicisitudinilor vremii, avînd ca adăpost doar peșterile. Eu, cu picioarele mele reumatice, nu voi rezista, le-am spus a lor mei. Ce veți face cu mine bolnavă, fără medic. Voi fi o povară ; voi împiedica și salvarea voastră. I-am implorat să plece fără mine. Soțul era un om învățat cu pădurea, copiii — băiatul și fata — tineri, puternici, ar fi putut înfrunta miile de pericole ale vieții de partizan, dar eu nu-mi puteam asuma o astfel de răspundere. Eu îmi voi aranja singură destinul — le-am zis. Mă gîndeam că singură, poate voi reuși să fug în România, la frații mei, și dacă nu, eram hotărîtă să mă otrăvesc. Îmi și procurasem otravă necesară pentru orice eventualitate.

Dar ei nici n-au vrut să discute despre despărțire. Repetau mereu ca un refren: rămînem împreună orice s-ar întîmpla. Această dorință de a rămîne împreună, de a nu lăsa familia să se destrame, ne-a împiedicat să înfăptuim planul unei evadări.

Azi nu înțeleg de ce nu ne-am gîndit să fugim toți patru în România? Probabil, atunci ni s-a părut imposibilă o astfel de variantă deși cîteva mii de oameni au scăpat în acest mod din mîinile călăilor. Grănicerii români, aud acum, i-au ajutat direct pe evreii care treceau clandestin granița, dar atunci noi n-am știut acest lucru și am crezut că pe cei prinși trecînd granița ilegal îi împușcă. Doar și România era ocupată de nemți. Numai că românii au fost mai buni și mai deștepți, decît să-i ajute pe zbirii naziști, în exterminarea milioanelor de oameni".

Cunoscutul istoric american al holocaustului, Randolph Braham în ampla și prestigioasa sa lucrare „Genocid și pedeapsă" consacră pagini elogioase la adresa României apreciind că ea a constituit în acele grele împrejurări „un liman", „o oază" pentru evreii, prigoniți și refugiați din nordul Ardealului cotropit și din Ungaria. El scrie: „se emiseseră de fapt instrucțiuni confidențiale către autoritățile de control de la frontieră să faciliteze admiterea evreilor refugiați din Ungaria. La 2 iunie 1944 prim-ministrul României a avizat delegatul român la Crucea Roșie Internațională că poate da asigurări formale că refugiații evrei din Ungaria vor fi admiși să intre în România în ciuda declarației formale contrarii, și că „siguranța le va fi garantată de către români". Nivelul de toleranță al românilor a continuat să crească pînă la 23 August, cînd România a făcut pasul decisiv și s-a desprins din alianța cu Axa. Din acest moment destinul evreilor, fie ei indigeni sau străini a devenit cu totul altul. Noul guvern antinazist a întreprins nu numai abolirea măsurilor antievreiești dar și-a asumat, totodată, protecția cetățenilor evrei din Ardealul de nord aflat sub dominația germano-ungară".

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

Poem la Ziua Eroului

Asemeni e stejarului, poporul
În vremuri are rădăcini adinci,
Prin veacuri a urcat abrupte stinci
V[illegible]ndu-și de lumină viitorul.

D[illegible]nchiul lui, cum ramul în stejari,
S[illegible]ițat bărbați să preamărească
[illegible]ă bravă glia strămoșească —
E[illegible]i țării, oameni legendari.

Coboritori din daci și din romani,
Emblemă le-au fost marile virtuți,
Ei pentru veșnicie — au fost născuți,
Să veșnicească patria prin ani !

★

Asemeni lor, venind din plai de Olt,
Cu țara-n idealuri înfrățit,
Visindu-i nou și mîndru răsărit
S-a înălțat eroul patriot.

Partidului-ostaș și fiu de frunte,
Viața cu partidu-îngemănînd
Spre slava gloriosului pămînt
Anii de prigoană-a trebuit să-nfrunte,

De tînăr, luptător pe baricade,
Ne-nduplecat în fața nedreptății,
A năzuit un timp al demnității
Cu liber cer și românești stindarde.

Călit în focul luptei ilegale,
Cu tinerețea și-a semnat destinul.
Istoria și-a scris, prin El, sublimul
Contract pentru a țării nouă cale.

Cu inima, vibrînd spre zbor în piept,
Grav dăruită marii revoluții,
El, vremii noi, precum argonauții
S-a înrolat să-i afle drumul drept.

★

Cum soarele așterne peste munte
Lumina-n care vremea-și află slova,
El, la Brașov, la Ulmi și la Craiova
Are pecete ne'nfricata frunte.

Au vrut să-l smulgă visul în Doftane
La Tîrgu Jiu, în lagăr, ar fi vrut
Să-i frîngă dîrzul crez. Dar n-au putut !
Și au căzut cătușele dușmane.

O viață de simbolică văpaie,
Un drum de aspre lupte luminînd :
Unit cu țara-n fapte mari și-n gînd
Eroul Ceaușescu Nicolae !

★

Erou între eroi. Visînd, luptînd,
Lumină nouă țara s-o cuprindă.
E Nicolae Ceaușescu
Al patriei măreț simbol
Și e lumină, a visării țării
Și e eterna patriei oglindă.

Prin El, fiu demn al unui demn partid,
Poporul s-a unit să construiască
Socialistul ev,
Independența
Să fie steag în țara românească.

În noii ani ai țării, cel care-n anii grei
Și-a pus prin cutezanță, speranțe și credință
Viața lui să fie scut drept nădejdii ei,
Se află-n fruntea luptei spre noua biruință.

O exemplară vrere, o viață exemplară
Sînt trainic temelie la timpul viitor,
O viață-nalt trăită pentru partid și țară
Pentru poporul țării — eroic, muncitor.

★

A luminat partidul în plaiuri liber soare.
Poporul și-a luat soarta în curajoase mîini
Și s-a clădit în fabrici, în mine, pe ogoare,
Cum a-ndemnat partidul de comuniști români.

Stau mărturie munții.
Și Transfăgărășanul.
Și Dunărea, spunîndu-și la Porțile de Fier
Un cîntec de lumină. Și amplu Bărăganul
Metroul Capitalei. Cetățile cu oameni
Destoinici, de oțel.

Supremă mărturie, albastra Magistrală,
Ce Dunărea o poartă mai repede spre mare.
E mărturie faptei poporul tot și-o țară
Ce s-a întors cu fața definitiv spre soare.

★

În numele măreței construcții pentru țară
Coloană de ne-nvins rostindu-ne mîndria
Cu voce de istorii solemnă, legendară,
Sărbătorind Eroul, vorbește România.

NICOLAE DRAGOȘ

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 4 lei

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacara

anul XXXVI
5 (1650)
VINERI
30 IANUARIE
1987

SCRISOAREA OMAGIALĂ
a Comitetului Politic Executiv
al C.C. al P.C.R.,
Consiliului de Stat și Guvernului
Republicii Socialiste România
în paginile 2–3

Cu aleasă dragoste și profundă recunoștință, în deplină unire de cuget și simțire, încrezătoare în drumul de glorii gîndit și vegheat de marele său fiu

Țara și-a sărbătorit bravul conducător

„Și în viitor voi face totul pentru a contribui la creșterea forței și activității partidului nostru, a gîndirii sale revoluționare creatoare, pentru a asigura înfăptuirea neabătută a tuturor obiectivelor privind crearea condițiilor pentru victoria socialismului și trecerea la edificarea comunismului în patria noastră!“

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Crezul unei vieți pilduitoare, dăruită patriei, partidului, poporului

în paginile 4–5

Sărbătorirea tovarăşului

SCRISOAREA OMAGIALĂ

a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat şi Guvernului Republicii Socialiste România

Mult stimate şi iubite tovarăşe NICOLAE CEAUŞESCU

În aceste momente de aleasă sărbătoare pentru comuniştii, pentru toţi oamenii muncii, pentru întregul popor, prilejuite de aniversarea zilei dumneavoastră de naştere şi a peste cinci decenii de intensă şi eroică activitate revoluţionară, vă adresăm, din adîncul inimilor, cele mai calde felicitări, urări de sănătate deplină şi fericire, viaţă îndelungată, multă şi nesecată putere de muncă, pentru a conduce, cu strălucire şi cutezanţă, scumpa noastră Românie pe drumul unor noi şi măreţe împliniri epocale, al făuririi luminosului ei destin socialist şi comunist.

Asemenea tuturor fiilor patriei, ne facem o datorie de inimă şi conştiinţă din a ne reafirma, şi în aceste clipe solemne, sentimentele noastre de profundă stimă, înaltă preţuire şi recunoştinţă pe care le nutrim faţă de dumneavoastră, mult iubite şi stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, militantul comunist înflăcărat, care v-aţi identificat, din cei mai tineri ani ai vieţii, cu lupta partidului pentru libertate şi dreptate socială şi naţională, făuritorul celei mai înălţătoare epoci din multimilenara existenţă a poporului român, conducătorul înţelept şi vizionar al amplului proces de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a patriei spre comunism, Erou al păcii, prieteniei şi colaborării între toate popoarele lumii.

În cartea de aur a istoriei naţionale şi în conştiinţa întregii naţiuni s-a înscris pentru totdeauna vasta dumneavoastră activitate revoluţionară din anii grei ai ilegalităţii, participarea neînfricată la marile bătălii de clasă împotriva asupririi şi exploatării, a fascismului şi războiului, pentru apărarea libertăţilor democratice, a integrităţii, independenţei şi suveranităţii ţării, pentru salvgardarea intereselor naţionale. Dîrzenia impresionantă dovedită în cadrul procesului de la Braşov al luptătorilor comunişti şi antifascişti, bărbăţia şi curajul fără seamăn cu care aţi înfruntat, în urma unor grele şi nedrepte sentinţe, represiunile şi teroarea Dorianei, ale altor odioase închisori şi lagăre — pe care le-aţi transformat în adevărate şcoli de pregătire politică, ideologică, de educare şi formare a militanţilor revoluţionari — au ilustrat cu pregnanţă înaltele dumneavoastră trăsături moral-politice, remarcabila capacitate organizatorică, marea putere de mobilizare a maselor şi de înrîurire a conştiinţelor. Aceste însuşiri s-au relief at cu deosebită putere în pregătirea şi desfăşurarea revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944, în anii de uriaşă muncă politică şi organizatorică, de mari bătălii sociale pentru cucerirea şi consolidarea puterii politice a clasei muncitoare, în alianţă cu ţărănimea şi intelectualitatea, pentru instaurarea trainică a puterii poporului.

În anii ce au urmat după victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944, v-aţi dăruit cu nestrămutată pasiune şi abnegaţie revoluţionară, cu întreaga fiinţă operei de edificare a noii orînduiri în România, luptei pentru triumful idealurilor socialiste, împlinirii aspiraţiilor de libertate, democraţie şi pace ale poporului român.

Strălucitele calităţi de eminent militant şi conducător revoluţionar, vasta experienţă acumulată în îndelungata activitate consacrată promovării intereselor vitale ale celor ce muncesc, progresului multilateral al societăţii româneşti au cunoscut deplina afirmare în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, cînd, prin voinţa unanimă a tuturor comuniştilor, a întregii naţiuni, dumneavoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, aţi fost învestit cu cele mai înalte răspunderi în conducerea partidului şi statului. Gînditor vizionar de largă cuprindere, neobosit promotor al nouului, profund cunoscător al realităţilor româneşti, aţi adus, în toţi aceşti ani, contribuţia hotărîtoare la elaborarea strategiei de dezvoltare economico-socială a României, la soluţionarea problemelor complexe ale edificării noii societăţi, la unirea şi concentrarea forţelor întregii naţiuni în direcţia înfăptuirii neabătute a politicii partidului, consacrate edificării unei patrii înfloritoare, libere şi demne, bunăstării şi fericirii poporului.

Viaţa, realităţile au confirmat cu strălucire marele adevăr că anii de cînd vă aflaţi la cîrma destinelor României — cei mai rodnici din întreaga existenţă multimilenară a neamului nostru — se constituie într-o epocă de măreţe înfăptuiri socialiste, deschizătoare de luminoase orizonturi comuniste, pe care întregul popor o numeşte cu îndreptăţită mîndrie patriotică, cu profundă dragoste şi recunoştinţă pentru inspiratul şi genialul ei ctitor, „Epoca Nicolae Ceauşescu". Acest timp eroic al afirmării plenare a unităţii de nezdruncinat a naţiunii în jurul glorioasului nostru partid comunist atestă, cu puterea de netăgăduit a faptelor, că succesele uriaşe pe care le-am obţinut în toate domeniile construcţiei socialiste sînt nemijlocit legate de numele dumneavoastră, de neobosita activitate pe care o desfăşuraţi cu exemplară dăruire pentru împlinirea aspiraţiilor de progres şi bunăstare ale poporului român, pentru creşterea tot mai puternică a prestigiului României socialiste, libere, independente şi suverane, în rîndul tuturor naţiunilor lumii.

Poporul nostru apreciază în cel mai înalt grad rolul dumneavoastră determinant la întărirea necontenită a Partidului Comunist Român — forţa politică conducătoare a naţiunii — a unităţii sale de granit, a legăturii permanente cu masele. Ne mîndrim cu toţii de faptul că partidul nostru este astăzi — după mai bine de 65 de ani de eroică şi glorioasă existenţă — un partid puternic, unit, strîns legat de mase, un partid al marilor transformări revoluţionare, centru vital al societăţii, stimat şi urmat cu adîncă încredere de toţi cetăţenii ţării. Pe bună dreptate, comuniştii, oamenii muncii din patria noastră asociază numele dumneavoastră cu cel al partidului, cu înaltul său prestigiu în rîndul maselor, al întregului popor.

Comuniştii, întregul nostru popor apreciază în mod deosebit uriaşa dumneavoastră contribuţie la dezvoltarea creatoare a gîndirii social-politice contemporane, la îmbogăţirea tezaurului teoretic al partidului cu noi idei, teze şi concluzii desprinse din practica edificării societăţii socialiste în România şi a mişcării muncitoreşti revoluţionare mondiale, din analiza profund ştiinţifică a fenomenelor vieţii social-politice actuale.

Datorăm gîndirii dumneavoastră cutezătoare tezele de o inestimabilă valoare teoretică şi practică cu privire la continuitatea procesului revoluţionar, la făurirea socialismului şi comunismului cu poporul şi pentru popor, contribuţiile esenţiale la dezvoltarea materialismului dialectic şi istoric, la aplicarea creatoare a adevărurilor şi legităţilor obiective la realităţile şi condiţiile concrete din România.

Cu remarcabila putere de pătrundere în esenţa fenomenelor politice, economice şi sociale, cu spiritul novator şi revoluţionar ce vă sînt caracteristice ,aţi fundamentat teoretic şi aţi ilustrat practic interdependenţa profundă şi dinamică între industrializare, crearea şi modernizarea bazei tehnico-materiale şi progresul economico-social al întregii ţări, concepînd, pe această bază, într-o viziune ştiinţifică globală şi unitară, strategia făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România. În lumina acestei orientări esenţiale, partidul şi statul nostru au pus şi pun un accent deosebit pe alocarea unei părţi însemnate din venitul naţional — peste o treime, în ultimii 20 de ani — pentru fondul de dezvoltare economică şi socială a ţării, ceea ce a asigurat sporirea şi modernizarea potenţialului productiv al economiei naţionale, creşterea echilibrată, armonioasă, a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, consolidarea independenţei şi suveranităţii naţionale, realizarea unei calităţi noi, superioare a muncii şi vieţii întregului popor.

Preţuim cu toţii energia şi dăruirea revoluţionară cu care acţionaţi pentru realizarea neabătută în viaţă a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind progresul economic şi social al patriei noastre, dezvoltarea intensivă şi modernizarea întregii economii, accentuarea puternică a laturilor ei calitative, promovarea în producţie a celor mai noi cuceriri ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice, pentru înfăptuirea obiectivului strategic de trecere a României la un stadiu nou, superior, de dezvoltare — la cel de ţară socialistă mediu dezvoltată.

Ca urmare a acestor preocupări susţinute, dispunem în prezent de o industrie puternică, cu o structură modernă, avînd la bază programe ştiinţifice fundamentate privind mai buna organizare a producţiei şi a muncii, modernizarea instalaţiilor şi tehnologiilor, perfecţionarea şi ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, valorificarea superioară a resurselor de materii prime şi energetice, creşterea puternică a productivităţii muncii, sporirea eficienţei şi rentabilităţii în toate sectoarele.

Constituie pentru noi toţi un motiv de profundă mîndrie uriaşele transformări revoluţionare din agricultura ţării, contribuţia esenţială pe care dumneavoastră aţi adus-o şi o aduceţi la fundamentarea şi înfăptuirea strategiei partidului de realizare a noii revoluţii agrare în România, de dezvoltare intensivă a agriculturii, ramură de bază a economiei naţionale, care a obţinut, în acest an, cea mai înaltă producţie de cereale din istoria ţării, atingînd, în linii generale, obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea pentru sfîrşitul acestui cincinal.

Este meritul strălucit al partidului, al dumneavoastră, mult iubite şi stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, de a fi fundamentat teza cu privire la necesitatea dezvoltării continue a proprietăţii socialiste — baza cea mai sigură a sporirii avuţiei naţionale şi a venitului naţional, a ridicării permanente a nivelului de trai material şi spiritual al tuturor oamenilor muncii.

De asemenea, au o inestimabilă valoare teoretică şi practică ideile şi concepţiile dumneavoastră privind creşterea şi perfecţionarea rolului statului în conducerea societăţii pe baza planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a ţării, îmbinarea armonioasă a activităţii organelor de stat cu cea a organismelor democraţiei muncitoreşti-revoluţionare.

Pornind de la înţelegerea clară că, în procesul construirii noii orînduiri, socialismul şi democraţia sînt de nedespărţit, aţi acţionat şi acţionaţi în continuare, cu consecvenţă şi principialitate revoluţionară, pentru dezvoltarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, pentru crearea şi perfecţionarea cadrului larg democratic care asigură participarea directă, nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea societăţii, la făurirea conştientă a propriului destin. Aţi instaurat în societatea noastră o democraţie reală, care asigură realizarea efectivă în viaţă a principiului conducerii socialismului prin popor şi pentru popor şi în care toţi oamenii muncii — în calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producţie, de producători şi beneficiari a tot ceea ce se realizează în ţara noastră — participă direct la dezbaterea problemelor privind buna organizare şi desfăşurare a vieţii economice şi sociale, la luarea tuturor hotărîrilor care privesc prezentul şi viitorul patriei noastre socialiste.

Vă revine dumneavoastră, mult iubite şi stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, marele merit de a fi definit, cu claritate şi rigoare ştiinţifică, rolul autoconducerii muncitoreşti, al noului mecanism economico-financiar în impulsionarea şi punerea deplină în valoare a iniţiativei, energiilor şi capacităţilor creatoare ale oamenilor muncii, în creşterea răspunderii tuturor făuritorilor de bunuri materiale şi spirituale, în întărirea continuă a ordinii şi disciplinei, în gospodărirea cu maximă eficienţă a avuţiei naţionale.

Constituie un adevăr incontestabil faptul că, sub impulsul profundelor transformări care au loc în societatea noastră după Congresul al IX-lea al partidului, cu aportul dumneavoastră hotărîtor, ştiinţa şi învăţămîntul din România au fost aşezate pe baze noi, devenind o puternică forţă a progresului economic şi social al întregii ţări. Cu adînc respect, vă exprimăm recunoştinţa noastră, a întregului popor, dumnevoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, precum şi tovarăşei Elena Ceauşescu, pentru orientarea nouă, profund revoluţionară, pe care aţi imprimat-o acestor domenii de importanţă esenţială care asigură desfăşurarea largă a revoluţiei tehnico-ştiinţifice ,dezvoltarea susţinută a cercetării ştiinţifice şi învăţămîntului în strînsă legătură cu cerinţele actuale şi de perspectivă ale societăţii noastre. Viaţa a confirmat cu putere justeţea orientării fundamentate de dumneavoastră privind legarea tot mai strînsă a cercetării ştiinţifice cu învăţămîntul şi producţia. Strălucit strateg al dezvoltării multilaterale a societăţii socialiste româneşti, aţi conferit noi dimensiuni calitative procesului complex de pregătire pentru muncă şi viaţă a tinerei generaţii, promovării largi în întregul sistem de învăţămînt a celor mai noi cuceriri ale gîndirii ştiinţifice şi tehnice, ale cunoaşterii umane, asigurînd, pe această bază, cadre de muncitori şi specialişti capabili să stăpînească şi să dezvolte mai departe tehnica modernă cu care este înzestrată economia naţională, să rezolve cu succes cele mai complicate probleme ale progresului tehnic contemporan.

Promotor consecvent al umanismului revoluţionar, dumneavoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, aşezaţi neabătut în centrul întregii opere de construcţie socialistă omul, afirmarea sa plenară, dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane, ridicarea conştiinţei socialiste şi a nivelului tehnico-ştiinţific şi de cultură, al tuturor celor ce muncesc. Au o înaltă semnificaţie ideile şi tezele dumneavoastră originale privind locul şi rolul activ al conştiinţei socialiste în actuala etapă şi în perspectiva înaintării spre comu-

Solemnitatea omagierii

Sărbătorirea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării zilei sale de naştere şi a aproape cinci decenii şi jumătate de activitate revoluţionară, a fost marcată în întreaga ţară de numeroase acţiuni şi manifestări. În cadrul solemnităţii la care au participat membrii şi membrii supleanţi ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretarii Comitetului Central al partidului, membri ai Consiliului de Stat şi ai guvernului, s-a dat citire Scrisorii omagiale adresate tovarăşului Nicolae Ceauşescu de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat şi Guvernul Republicii Socialiste România. Mulţumind călduros pentru felicitările şi urările ce i-au fost adresate, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a rostit o importantă cuvîntare, care a fost urmărită cu deosebit interes şi subliniată cu puternice aplauze. În cuvîntare, conducătorul partidului şi statului nostru şi-a reafirmat credinţa nezdruncinată în forţa de muncă a poporului român constructor al socialismului şi comunismului, subliniind marile sarcini ce revin tuturor celor ce muncesc în lupta pentru edificarea unei economii moderne, pentru promovarea cu fermitate a progresului ştiinţific şi tehnic, pentru înfăptuirea noii revoluţii agrare, precum şi în domeniul activităţii politico-educative de dezvoltare a conştiinţei revoluţionare, de formare a omului nou, în perfecţionarea sistemului democraţiei muncitoreşti revoluţionare, pentru înfăptuirea politicii externe a partidului şi statului, consacrate salvgardării păcii, înţelegerii şi colaborării internaţionale. Cuvîntarea a abordat, de asemenea, probleme teoretice ale construirii socialismului şi comunismului, precum şi probleme ale situaţiei internaţionale actuale.

La aceeaşi solemnitate, a fost pus în lumină rolul determinant al tovarăşului Nicolae Ceauşescu în iniţierea, organizarea şi înfăptuirea întregii politici interne şi externe a partidului şi statului nostru, în orientarea eforturilor întregii naţiuni în direcţia dezvoltării economiei noastre naţionale, a ştiinţei şi învăţămîntului, înfloririi artei şi culturii, în asigurarea participării oamenilor muncii de la oraşe şi sate la conducerea societăţii, în cadrul larg al democraţiei muncitoreşti, revoluţionare, în ridicarea continuă a calităţii vieţii tuturor cetăţenilor patriei. În acelaşi timp, s-a dat expresie înaltei aprecieri de care se bucură pe toate meridianele globului iniţiativele şi acţiunile

Nicolae Ceaușescu

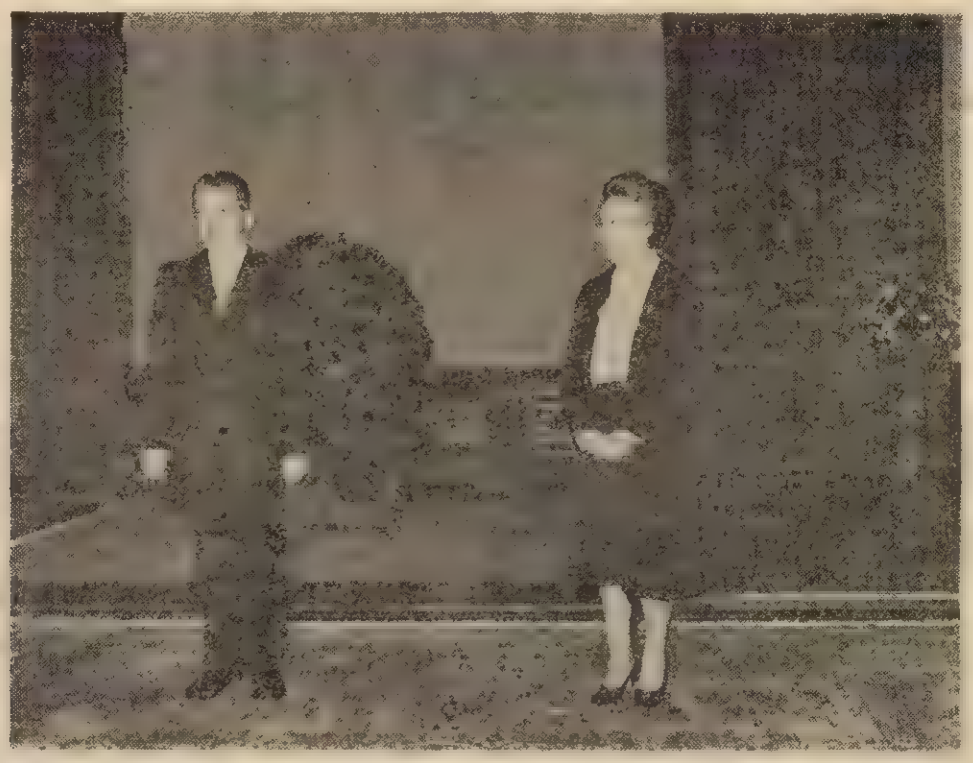

nism, necesitatea întăririi și perfecționării muncii politico-educative în vasta operă de formare a omului nou, educat în spiritul muncii, al patriotismului socialist, al concepției revoluționare despre lume și viață, al răspunderii față de cauza socialismului și comunismului în patria noastră.

Poporul nostru, harnic și talentat, năzuind dintotdeauna prin muncă, spre mai bine, vă este astăzi recunoscător din adîncul ființei sale pentru marea bucurie de a trăi într-o țară cu o industrie, agricultură, știință și cultură aflate în plină dezvoltare socialistă, într-o patrie puternică și înfloritoare, al cărei chip nou a fost conceput și făurit de dumneavoastră, marele și genialul ei cîrmuitor. Toate grandioasele realizări, purtînd cu strălucire pecetea gîndirii și acțiunii dumneavoastră revoluționare, adevăresc ,prin argumentul faptei revelatoare, că scopul suprem al politicii partidului, esența socialismului o constituie omul, că tot ce se realizează în societatea noastră socialistă este destinat omului, bunăstării și fericirii celor ce muncesc.

Puternic mobilizați de ideile, orientările și îndemnurile dumneavoastra pătrunse de o înaltă răspundere pentru destinele patriei socialiste, însuflețiți de luminosul exemplu de muncă și viață, de gîndire și luptă revoluționară pe care îl oferiți în permanență întregului nostru partid și popor, comuniștii, toți fiii țării sînt hotărîți să acționeze cu dăruire și nemărginit devotament pentru realizarea cu succes a sarcinilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal, pentru înfăptuirea noii revoluții tehnico-științifice, a noii revoluții agrare, a noii revoluții de dezvoltare a societății noastre socialiste, pentru transpunerea neabătută în viață a istoricelor hotăriri ale Congresului al XIII-lea, a luminosului Program al partidului, care va ridica România pe trepte tot mai înalte de civilizație, bunăstare și progres.

Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Slujind cu pilduitoare abnegație și inepuizabilă energie țara și poporul, cauza socialismului și comunismului în patria străbună, dumneavoastră v-ați afirmat în conștiința opiniei publice mondiale, a întregii umanități — spre mîndria întregului nostru popor — ca unul dintre cei mai proeminenți și clarvăzători oameni politici ai contemporaneității, ca strălucit promotor al celor mai nobile idealuri de independență și suveranitate națională, de înțelegere, colaborare și pace între popoare, ca neobosit luptător pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Au un profund ecou internațional inițiativele, propunerile și acțiunile dumneavoastră, de amplă vibrație umanistă, apelurile înflăcărate pe care le adresați necontenit șefilor de state și guverne ca, în aceste momente hotărîtoare pentru soarta omenirii, să se dea dovadă de o înaltă răspundere și să se treacă cu fermitate de la vorbe la fapte, de la declarații la măsuri concrete pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război, pentru înfăptuirea dezarmării, îndeosebi a celei nucleare, pentru afirmarea fermă a politicii de pace, de colaborare, de apărare a dreptului suprem al oamenilor, al națiunilor — la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Așa cum apreciați dumneavoastră, astăzi, mai mult ca oricînd, popoarele lumii, forțele înaintate de pretutindeni trebuie să-și unească eforturile și să conlucreze cît mai strîns pentru o politică nouă, de pace, independență și suveranitate, pentru dezarmare, pentru eliminarea pericolului unui nou război mondial care, în împrejurările actuale, s-ar transforma, inevitabil, într-o catastrofă nucleară nimicitoare. Deplin conștient de consecințele dezastruoase ale armelor nucleare, poporul nostru susține cu toată ființa sa marele adevăr pe care l-ați formulat cu atîta claritate, potrivit căruia vechea teză a inevitabilității războiului se cuvine înlocuită cu teza nouă a imposibilității și inadmisibilității, în actualele condiții, a unui nou război mondial.

Ca om al faptelor cutezătoare, ca mare și neobosit Erou al Păcii, al prieteniei și colaborării între popoare, dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați deschis un nou drum, de excepțională valoare, propunînd întregii națiuni ca România să-și reducă unilateral, cu 5 la sută, efectivele, armamentele și cheltuielile militare — și ați adresat, în același timp, un apel solemn oamenilor politici, șefilor de state și guverne din întreaga lume de a acționa în mod concret pe calea dezarmării. Această strălucită inițiativă politică, unică în concertul națiunilor lumii — validată prin votul unanim al poporului român în cadrul referendumului de la 23 noiembrie 1986 a dat glas voinței și aspirațiilor de pace ale întregii noastre națiuni, a cărei muncă rodnică pentru progresul multilateral al patriei este puternic însuflețită de exemplul luminos și înălțător al prodigioasei dumneavoastră activități în care împletiți nețărmurita iubire de țară cu răspunderea și dăruirea pentru liniștea și viața întregii omeniri.

Militînd ferm pentru înțelegere și colaborare între popoare, ați adus și aduceți o contribuție deosebită — unanim recunoscută și apreciată pe plan internațional — la promovarea și generalizarea în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta în mod liber, de a-și hotărî singur destinele.

Inițiativele și propunerile dumneavoastră privind oprirea cursei înarmărilor și trecerea la reducerea armamentelor nucleare și convenționale, eliminarea rachetelor cu rază medie din Europa și reducerea armamentelor nucleare pînă la lichidarea lor totală, încetarea oricăror experiențe cu arma atomică și oprirea oricăror acțiuni de militarizare a Cosmosului, demersurile și eforturile consecvente pe care le desfășurați în direcția soluționării pe cale politică, prin tratative, a problemelor litigioase dintre state, lichidării subdezvoltării și instaurării noii ordini economice mondiale, a creșterii rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică, în spiritul păcii și colaborării, a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană, cu participarea tuturor statelor, indiferent de mărime și fără deosebire de orînduire socială, au adus României un imens prestigiu, numeroși prieteni pe toate continentele.

Se bucură de o largă apreciere activitatea neobosită pe care o desfășurați pentru dezvoltarea colaborării și solidarității Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele democratice, progresiste și antiimperialiste de pretutindeni. În cadrul efortului general pentru pace și progres economic și social, pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră.

Înalta valoare a propunerilor și cutezanța ideilor, justețea inițiativelor ce le promovați cu consecvență pentru rezolvarea problemelor complexe ale vieții internaționale, dialogul permanent, pe care-l purtați cu numeroși conducători de partid și de stat, șefi de guvern, personalități politice contemporane, v-au adus stima și prețuirea unanimă, o largă apreciere în rîndul națiunilor lumii, au făcut ca numele României și al ilustrului său conducător să fie rostite cu considerație și respect pe toate meridianele globului.

Propunerile și chemările dumneavoastră la rațiune și realism, la dezarmare și oprirea evoluției periculoase a evenimentelor spre confruntare și război, la promovarea fermă a politicii de destindere, de înțelegere și colaborare internațională, acțiunile pe care le inițiați în scopul înfăptuirii marilor aspirații de pace și progres ale omenirii, insuflă o profundă încredere în capacitatea popoarelor, a forțelor progresiste, înaintate de pretutindeni de a asigura lumii — acționînd unite — un viitor pașnic, de securitate deplină, înțelegere și colaborare rodnică între națiuni.

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,

În aceste momente aniversare, de înălțătoare vibrație patriotică, comuniștii, toți oamenii muncii, strîns uniți în jurul eroicului nostru partid, al dumneavoastră — strălucit conducător al luptei poporului nostru pentru socialism, pentru pace și progres — se angajează să acționeze cu totala dăruire, abnegație și înaltă răspundere pentru a înfăptui neabătut politica internă și externa a partidului și statului nostru, să mobilizeze în mod cît mai hotărît pentru realizarea măreților planuri și programe de dezvoltare economico-socială a patriei, pentru a asigura mersul ferm al României pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării, fericirii și păcii.

Împreună cu întregul popor, cu întregul partid, ne angajăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, să acționăm cu înalt spirit revoluționar, cu toată capacitatea și răspunderea pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor încredințate de partid, a liniei generale stabilite de Congresul al XIII-lea, astfel încît patria noastră scumpă să înainteze spre orizonturi tot mai luminoase de progres și civilizație, spre visul de aur — comunismul.

La această scumpă aniversare, împreună cu toți fiii patriei, vă dorim din adîncul inimilor noastre, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, multă sănătate și putere de muncă, să vă bucurați permanent de aceeași tinerețe și vigoare creatoare, să vă aflați mereu în fruntea partidului și statului pentru a înfăptui, împreună cu poporul și pentru poporul care v-a ales spre a-i conduce destinele, măreața operă de edificare a noii societăți pe pămîntul României.

Să ne trăiți ani mulți și fericiți, împreună cu mult stimata tovarășă Elena Ceaușescu, cu toți cei ce vă sînt dragi și apropiați !

LA MULȚI ANI,
MULT STIMATE ȘI IUBITE
TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU !

26 ianuarie 1987

COMITETUL POLITIC EXECUTIV AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, CONSILIUL DE STAT, GUVERNUL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Solemnitatea omagierii

secretarului general al partidului nostru, fiind scoasă în evidență contribuția sa remarcabilă la soluționarea constructivă a marilor probleme ale contemporaneității, demersurile hotărîte pentru unirea tuturor forțelor democratice de pretutindeni, a opiniei publice mondiale, în vederea asigurării dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor la existență liberă și independentă, pentru ca fiecare națiune să-și poată consacra în liniște eforturile progresului său material și spiritual.

Cei care au participat la festivitate au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu calde felicitări și urări de viață îndelungată, alături de tovarășa Elena Ceaușescu, de multă sănătate și fericire, nesecată putere de muncă, noi și strălucite împliniri în activitatea de mare răspundere pe care o desfășoară în fruntea partidului și statului, pentru a asigura înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru a conduce în continuare opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, în pace, înțelegere și colaborare cu toate țările lumii.

Felicitări călduroase au fost adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu și cu prilejul mesei tovărășești oferite în onoarea sărbătoritului de Comitetul Politic Executiv. Cei prezenți au adresat și în acest cadru secretarului general al partidului cele mai bune urări de sănătate și fericire, ani mulți de viață și putere de muncă, noi și tot mai mari succese în activitatea pe care o desfășoară pentru ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, pentru triumful cauzei socialismului și păcii în lume. Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a toastat pentru gloriosul partid comunist, pentru eroicul popor român, pentru patria noastră socialistă, pentru înfăptuirea prevederilor actualului cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

În aceste zile sărbătorești, din întreaga țară tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost adresate mesaje de felicitare, prin care cetățenii României socialiste își exprimă angajamentul ferm de a munci și acționa cu hotărîre pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru înflorirea necontenită a patriei, pentru creșterea prestigiului ei în lume.

P. NICOARĂ ■

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși,

Vă mulțumesc din inimă tuturor, mulțumesc Comitetului Politic Executiv, Comitetului Central al partidului pentru felicitările și urările ce mi-au fost adresate cu prilejul zilei mele de naștere și al îndelungatei activități revoluționare în rîndurile glorioasului nostru partid comunist. Adresez celor mai vii mulțumiri partidului și întregului popor pentru manifestările de prețuire și încredere față de mine, de activitatea mea revoluționară în slujba poporului, a cauzei socialismului, păcii și colaborării între toate națiunile lumii. (Aplauze puternice)

Privind retrospectiv la anii care au trecut — din care aproape 55 de ani în rîndurile Partidului Comunist Român —, trebuie să declar acum, cu deplină satisfacție, că am avut fericirea să particip activ la lupta revoluționară de răsturnare a vechii orînduiri burghezo-moșierești și de înfăptuire a revoluției socialiste și realizarea noii orînduiri sociale, a socialismului, pe pămîntul patriei noastre.

Lichidarea orînduirii claselor asupritoare, burghezo-moșierești, a necesitat o luptă îndelungată din partea maselor populare, a celor mai înaintate forțe ale poporului nostru. În acest cadru, meritã subliniat rolul hotărîtor pe care l-a avut făurirea, cu peste 65 de ani în urmă, a Partidului Comunist Român, care, în întreaga sa activitate, și-a îndeplinit cu cinste misiunea istorică de organizare și conducere a luptei poporului nostru pentru răsturnarea vechii orînduiri sociale de asuprire și inegalitate și făurirea orînduirii noi, de egalitate și dreptate socială și națională, în care masele populare, poporul a devenit pe deplin stăpîn pe destinele sale și își făurește în mod conștient propria sa istorie, propriul său viitor, liber și independent. (Aplauze puternice)

În anii dezvoltării socialiste a patriei noastre au trebuit învinse multe greutăți, depășite multe stări de lucruri negative, și, mai cu seamă, înapoierea în care se găsea țara noastră ca urmare a îndelungatei asupriri de către diferite imperii și, apoi, de monopolurile și țările imperialiste, care, unele de ani, au jefuit și secătuit bogățiile poporului nostru. La aceasta trebuie adăugat faptul că burghezo-moșierimea, clasele dominante din trecut nu au dus o politică corespunzătoare intereselor naționale privind dezvoltarea forțelor de producție, ridicarea generală a gradului de dezvoltare a patriei. Dar, subliniez încă o dată, factorul hotărîtor al înapoierii pe care am moștenit-o l-a constituit îndelungata dominație, asuprirea, sub diverse forme, de către diferite imperii și de către monopolurile și țările imperialiste.

Iată de ce tocmai răsturnarea regimului burghezo-moșieresc, cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu întregul popor, înlăturarea pentru totdeauna a dominației și dependenței față de țările imperialiste au deschis calea dezvoltării noi, a progresului tehnic, economic și social al patriei noastre.

Fără înlăturarea acestor cauze esențiale, poporul nostru ar fi continuat să rămînă și acum în starea de înapoiere. Exemplu în această privință îl putem vedea în multe țări care au avut în trecut, o situație asemănătoare și care, nerealizînd aceste obiective fundamentale, continuă să se găsească și astăzi în stare de înapoiere, de dependență față de monopoluri și față de imperialism.

Este necesar să subliniem acest lucru — acum cînd se discută mult pe plan internațional cu privire la lichidarea subdezvoltării, a situației grele în care se găsește aproape două treimi din omenire — că adevărata cauză a acestei stări de lucruri o reprezintă politica colonialistă de dominație, politica imperialistă, că singura cale pentru lichidarea înapoierii, a inegalităților este înlăturarea acestor stări de lucruri și realizarea unor relații noi între toate națiunile, de deplină egalitate, de cooperare egală în drepturi, în care fiecare popor să fie pe deplin stăpîn pe destinele sale și să-și făurească viața în mod liber, așa cum o dorește. (Aplauze puternice)

Pornind de la înlăturarea cauzelor care au determinat rămînerea în urmă, poporul nostru, sub conducerea partidului comunist, a trecut cu toate forțele și a edificat cu succes noua orînduire — socialismul — pe pămîntul României, iar acum acționează cu toată fermitatea pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre societatea fără clase — a bunăstării și egalității depline între oameni și naționalități, a societății comuniste! (Aplauze puternice)

Sînt cunoscute marile realizări obținute de poporul nostru. Oricine, și prieteni, și — ca să mă exprim așa — și cei care nu văd cu ochi buni dezvoltarea socialistă a patriei noastre și a socialismului în general, pot constata ce a însemnat pentru România calea socialistă de dezvoltare: industrializarea, dezvoltarea agriculturii, a științei, învățămîntului, culturii, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, repartizarea rațională a forțelor de producție și dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării, a județelor, crearea a mai multor centre economice și sociale în fiecare județ, vastele construcții economico-sociale, locuințele, școlile, spitalele și alte așezăminte care, toate împreună, au un rol hotărîtor în ridicarea gradului de civilizație și de dezvoltare a patriei noastre.

Ne putem, într-adevăr, mîndri cu ceea ce am realizat în anii construcției socialiste, cu felul în care am aplicat cerințele socialismului științific, principiile sale, legitățile obiective și adevărurile generale la condițiile reale din România.

Au fost și lipsuri, am avut și greutăți, s-au comis și greșeli. Judecînd ca revoluționari și ca oameni, trebuie să spunem că unele din acestea erau inevitabile, iar unele puteau fi evitate. Desigur, dacă acum 25, 30 sau 35 de ani am fi avut înțelegerea și experiența de astăzi, multe din acestea nu s-ar fi produs. Dar trebuie să spunem, cu toată satisfacția și mîndria, că, în ciuda tuturor acestora, poporul nostru, sub conducerea partidului comunist, a reușit să depășească și să înlăture diferite stări de lucruri negative și să asigure mersul ferm înainte al României, înfăptuirea principiilor socialiste, de proprietate, de muncă și viață.

Trebuie să subliniem — și consider foarte important și necesar aceasta, în actualele împrejurări internaționale — că tot ceea ce am înfăptuit în țara noastră și tot ceea ce s-a realizat și în alte țări socialiste, demonstrează cu putere justețea principiilor socialismului științific, că numai și numai pe calea socialismului se poate asigura realizarea unei societăți în care oamenii, popoarele să se bucure pe deplin de minunatele cuceriri ale științei, ale culturii, ale progresului economic și social, să-și asigure bunăstarea, fericirea, adevărata independență și suveranitate! (Aplauze puternice)

Profundele transformări ce au avut loc în întreaga lume, marile cuceriri ale științei și tehnicii au dus la schimbări uriașe în viața internațională. În general lumea — și, deci și țările socialiste, și România — se găsește într-o nouă etapă a dezvoltării societății omenești. Se pun noi probleme privind căile dezvoltării forțelor de producție, o nouă diviziune internațională a muncii, noi raporturi economice între națiuni și, desigur, noi raporturi politice, realizarea unor relații noi care să excludă cu desăvîrșire stările anacronice, de inegalitate, de asuprire a unui popor de către altul.

Se discută mult despre ce trebuie făcut și cum să se acționeze în noile împrejurări internaționale. M-aș referi, în primul rînd, la unele probleme legate de dezvoltarea socialistă, de căile înfăptuirii și perfecționării continue a socialismului.

Drumul îndelungat parcurs de țările socialiste, începînd cu Uniunea Sovietică, uriașele lor realizări — subliniez încă o dată — demonstrează, fără îndoială, superioritatea și justețea căii socialiste de dezvoltare a societății omenești, justețea principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre transformarea lumii. Dar, și societatea socialistă a parcurs un drum lung, a trecut prin multe etape. Așa cum ne referim noi la etapele de dezvoltare a României, practic, într-o formă sau alta, fiecare țară socialistă a trecut prin diferite etape de dezvoltare. Am ajuns la o puternică acumulare socialistă — ca să mă exprim așa — atît din punct de vedere al forțelor de producție, al științei, culturii, cît și din punct de vedere a practicii și experienței socialiste. Luînd în considerație, pe ansamblu, tot ceea ce a fost bun, se poate afirma că practica a demonstrat justețea — repet — a socialismului, că s-au realizat progrese de neconceput în alte orînduiri, cu toate lipsurile, minusurile și greșelile care s-au comis.

Vorbind acum de necesitatea perfecționării și dezvoltării în continuare a socialismului, consider că trebuie să pornim de la învățămintele pe care le avem, de la experiența și practica construcției socialiste, dar să avem întotdeauna în vedere principiile invincibile ale socialismului științific, ale comunismului. Nu se poate vorbi de înnoire socialistă, de perfecționarea socialismului decît pornind de la aceste principii, de la necesitatea dezvoltării, a îmbogățirii lor cu uriașele cuceriri ale științei și practicii construcției socialiste, ale luptei revoluționare a popoarelor. (Aplauze îndelungate).

În nici un fel nu se poate vorbi de perfecționarea socialistă privind înapoi, vorbind de așa-zisul socialism de piață, de libera concurență — și aceasta invocîndu-se legitățile obiective. Este necesar, într-adevăr, să se țină seama permanent de legitățile obiective și să fie aplicate corespunzător realităților din fiecare țară. Dar sînt legități și legități! Socialismul și-a creat — în perioada existenței sale — legitățile proprii. Trebuie să desprindem legitățile și adevărurile general-valabile pentru dezvoltarea societății omenești, dar și să înțelegem bine legitățile specifice societății burgheze, imperialiste, bazate pe proprietatea unui grup de exploatatori, pe asuprire, pe inegalitate între oameni. Nu se poate vorbi de perfecționarea socialismului prin așa-zisa dezvoltare a micii proprietăți particulare. Proprietatea capitalistă, mică sau mare, rămîne proprietate capitalistă! Nu se poate vorbi de o economie socialistă fără a așeza la bază ei proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Aceasta constituie o legitate obiectivă, fără de care nu se poate vorbi de făurirea unei orînduiri sociale mai drepte și mai bune. Practica noastră a demonstrat și demonstrează pe deplin că proprietatea socialistă, ca proprietate a întregului popor, indiferent sub ce formă este — de stat sau cooperatistă —, întărirea și dezvoltarea ei reprezintă singura cale pentru înfăptuirea în viață a principiilor de echitate și dreptate socială, de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de asigurare a bunăstării și independenței fiecărei națiuni. (Aplauze puternice, prelungite)

Consider necesar să subliniez acest lucru deoarece acum aproape 55 de ani, cînd am intrat în Partidul Comunist, am pornit tocmai de la necesitatea înfăptuirii în România a obiectivelor socialismului științific. Acum, cînd trăim într-o epocă în care s-au realizat și se dezvoltă în mod viguros aceste obiective și principii, trebuie să subliniez că ceea ce, cu 55 de ani în urmă, pentru mine, pentru partidul nostru mai de mult, pentru revoluționari în general, păreau cîteodată, visuri utopice — dar pentru care oamenii și-au dat chiar viața —, au devenit o realitate. Ca revoluționar și comunist, consider o obligație a mea de a sublinia că principiile socialismului și-au demonstrat pe deplin superioritatea — și că numai și numai pe această cale trebuie să mergem spre dezvoltarea socialistă!

Vedeți, tovarăși, lumea se schimbă. Generațiile revoluționare, sau, mai bine zis, cei care au înfăptuit revoluția și au pus bazele dezvoltării socialiste, încep să dispară, apar oameni care nu cunosc decît din cărți — și unii nu pun mîna nici cei puțin să citească aceste cărți, nemaivorbind de faptul că nici nu avem încă suficiente cărți și lucrări care să înfățișeze trecutul glorios de luptă al partidului nostru, al mișcării noastre revoluționare — și mulți încep să considere că s-a cam terminat lupta revoluționară, că este timpul să trăim mai liniștiți, mai comod, că doar de aceea am făcut revoluția și am făcut socialismul. O asemenea stare de lucruri există, tovarăși, și aceasta constituie un pericol — chiar dacă nu e încă puternic la noi. Trebuie să acționăm în așa fel încît să se înțeleagă bine că procesul marilor transformări revoluționare nu s-a încheiat, și, practic, nu se va încheia niciodată. Întotdeauna, omenirea, fiecare popor va trece la noi și noi etape ale procesului sau ale diverselor procese revoluționare concepute într-un proces unic revoluționar, de progres continuu al întregii societăți omenești, al fiecărui popor.

Este necesar să înțelegem bine și să prețuim trecutul, prezentul, să facem totul pentru asigurarea dezvoltării revoluționare a țării noastre, pentru continuarea procesului revoluționar! Avem continuu nevoie de revoluționari cu noi și noi cunoștințe, în fața cărora se pun noi și noi cerințe, unele incomparabil mai mari decît în trecut! Desigur, în trecut a fi revoluționar era foarte greu. Se cerea un puternic spirit de sacrificiu și abnegație. Lupta revoluționară cerea spirit de sacrificiu, cerea să-ți dai chiar viața — și comuniștii și alți revoluționari au făcut acest lucru. Nici acum însă nu sînt cerințe mai mici! Avem nevoie de revoluționari care să-și însușească bine uriașele cuceriri ale științei, ale tehnicii, în toate domeniile, oameni cu spirit de sacrificiu, cu o înaltă concepție revoluționară și răspundere față de prezentul și viitorul patriei, care să pună mai presus de toate interesele generale ale poporului, cauza socialismului, a bunăstării, a libertății și suveranității țării! (Aplauze puternice)

Am dezvoltat puternic democrația socialistă. Întotdeauna socialismul și-a propus să realizeze o societate în care oamenii muncii, poporul însuși, sau popoarele, să fie pe deplin stăpîne pe bogățiile proprii, să-și făurească viitorul în mod liber, așa cum îl doresc, concepînd aceasta ca o largă și adevărată democrație, în care masele, poporul să participe la conducerea tuturor sectoarelor, a întregii societăți, a întregii activități. Am făurit un larg sistem democratic, bine cunoscut. Putem spune că avem un cadru minunat, care asigură participarea tuturor categoriilor sociale la conducerea societății, a întregului nostru popor. E necesar să perfecționăm și să dezvoltăm acest sistem, pornind de la faptul că socialismul îl înfăptuim cu poporul și pentru popor, de la ceea ce am spus odată, că este specific poporului nostru, care spune că trebuie să fii om de omenie. Trebuie să construim un comunism de omenie, pentru oameni, pentru bunăstarea și fericirea omului, dar făcînd totul pentru ca fiecare să-și aducă contribuția activă la dezvoltarea generală a societății! (Aplauze puternice)

Nu se poate concepe socialismul fără o largă democrație revoluționară, fără participarea activă a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate! Dar, pornind de aici, înseamnă că trebuie să înțelegem că această largă democrație revoluționară trebuie realizată în noile condiții istorice, cînd au dispărut clasele exploatatoare și cînd trebuie să asigurăm calea spre o deplină omogenizare și unitate a societății noastre socialiste.

În acest proces larg revoluționar își are locul și se afirmă cu putere forța partidului — de conducător politic al întregii activități. Nici nu se poate concepe democrația socialistă, revoluționară, dezvoltarea societății, fără a asigura creșterea puternică a rolului partidului, a forței și cutezanței sale revoluționare — ca centru vital al întregii națiuni, de la care emană și trebuie să emane întotdeauna clarviziunea, să pună în mișcare întregul nostru popor și să dinamizeze forțele creatoare ale națiunii pe drumul luminos al comunismului în România ! (Aplauze puternice, prelungite)

Desigur, în diviziunea socialistă a muncii — deci și în democrația socialistă —, în diviziunea socială a dezvoltării societății există răspunderi și obiective pentru diferite sectoare de activitate. Avem guvernul, avem organisme democratice, avem conduceri colective, avem conducători în întreprinderi, în instituții, în toate sectoarele economico-sociale. Dar se poate oare concepe a se lăsa la voia întîmplării activitatea fiecăruia din aceste sectoare, pornind de la faptul că fiecare trebuie să răspundă de activitatea sa, că trebuie să întărim răspunderea și autonomia întreprinderii ? Dar ale cui sînt aceste întreprinderi ? Ale cui sînt diferitele sectoare de activitate ? Există oare, în lume, într-un stat organizat, unde un partid politic care și-a asumat o răspundere — chiar în democrația burgheză — să nu acționeze pentru a-și realiza programul și să nu facă totul pentru a-și îndeplini acest program ? Nu se poate concepe ca un partid revoluționar să spună „voi lăsa întreprinderile sau sectorul economic să se autoconducă", înțelegînd prin aceasta că partidul să nu se mai amestece în conducerea întreprinderilor sau în conducerea activității științifice, culturale și în alte domenii. Este posibilă o asemenea concepție ? Are această legătură reală cu principiile socialismului științific, cu concepția revoluționară despre lume ? Fără nici o îndoială că nu se poate concepe un asemenea fel de abordare ! Autoconducerea, autogestiunea înseamnă creșterea răspunderii fiecărui colectiv, a fiecărui grup de oameni dintr-un sector sau altul în buna gospodărire dezvoltarea și realizarea obiectivelor încredințate, răspunzînd însă pentru aceasta în fața statului, a poporului, partidul constituind forța conducătoare care poartă răspunderea pentru felul în care fiecare sector își desfășoară activitatea. Ce fel de partid conducător am fi noi, cum ne-am îndeplini răspunderea față de popor dacă nu am acționa ca, în toate sectoarele, să se realizeze hotărîrile Congresului, Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate ? Nu se poate concepe autoconducerea, democrația revoluționară, fără rolul conducător al partidului ca stegar și — repet — centru vital de la care trebuie să iradieze toate energiile creatoare ale națiunii noastre ! (Aplauze puternice)

Avem marea răspundere să asigurăm dezvoltarea științei, tehnicii, învățămîntului, culturii, să dăm noi dimensiuni noii revoluții tehnico-științifice, noii revoluții agrare, să așezăm întreaga noastră activitate pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii ! Numai și numai pe baza celor mai noi cuceriri ale științei în toate domeniile, ale cunoașterii umane în general, ale gîndirii sociale, revoluționare vom putea asigura mersul ferm înainte și înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului !

Avem programe minunate, avem obiective măreț e : ele se bazează pe uriașele realizări de pînă acum, pe concepția revoluționară a socialismului științific, care rămîne călăuza clarvăzătoare și singura care asigură mersul neabătut spre socialism, în împrejurările actuale, cînd apar multe, multe greutăți, cînd sînt furtuni, mulți nori, cînd te poți abate ușor, cînd poți să întrezărești undeva un anumit luminiș și să nu înțelegi că acela constituie nu calea dreaptă spre comunism, ci este — ca să spun așa — o iluzie, o deformare optică, în acest noian de furtuni și de mari transformări. Numai avînd o călăuză clară, științifică putem să asigurăm mersul ferm înainte ! Și trebuie să facem totul pentru a dezvolta și întări concepția revoluționară a partidului nostru, pentru a da noi dimensiuni concepției socialiste, științifice despre lume și viață, așezînd aceste uriașe cuceriri din toate domeniile la baza concepției revoluționare despre lume, despre viață — ceea ce reprezintă realmente, și a reprezentat de la început, socialismul științific și comunismul. (Aplauze puternice)

Dragi tovarăși,

În viața internațională continuă să se manifeste cu putere politica de forță, de amenințare cu forța. Pericolul unui nou război mondial — care s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear — continuă să amenințe însăși viața, existența civilizației, a planetei noastre.

Trebuie, într-adevăr, să înțelegem că în lume s-au produs multe schimbări. După cel de-al doilea război mondial lumea a cunoscut puternice prefaceri, dar nu s-au tras pînă la capăt concluziile și învățămintele necesare din faptul că noile arme fac imposibil un nou război mondial, că este în primejdie însăși existența vieții pe planeta noastră. În numele vieții, al existenței omenirii, trebuie să facem totul pentru a schimba cursul evenimentelor, pentru a se renunța cu desăvîrșire la concepțiile vechi privind inevitabilitatea războiului, pornind de la faptul că, în actualele împrejurări, războiul nu mai poate avea loc, că trebuie să facem totul pentru dezarmarea nucleară, pentru eliminarea armelor nucleare, pentru dezarmarea convențională, pentru o lume fără arme și războaie, pe care socialismul științific a proclamat-o și și-a propus, ca țel s-o realizeze, încă de la nașterea sa. (Aplauze puternice)

Nu doresc să mă refer acum la problemele mondiale, deoarece sînt bine cunoscute pozițiile partidului nostru, activitatea sa pentru dezarmare, pentru pace, pentru relații noi între toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Aș dori numai să subliniez că putem să declarăm cu deplină satisfacție că partidul și statul nostru, după cel de-al doilea război mondial, îndeosebi în ultimii 20—25 de ani, și-au adus o contribuție uriașă în soluționarea multor probleme internaționale, că, față de cele mai importante probleme ale vieții mondiale contemporane, au avut o poziție proprie. Și, viața demonstrează că pozițiile adoptate de partidul nostru în multe, multe probleme, s-au dovedit juste. Avem satisfacția că, într-adevăr, ceea ce am apreciat și ceea ce ne-am propus în relațiile internaționale a corespuns tendințelor generale ale dezvoltării sociale, ale dezvoltării mondiale, a corespuns cerințelor obiective ale actualei etape de dezvoltare a omenirii.

Pe această bază putem să acționăm cu toată convingerea și încrederea pentru înfăptuirea politicii externe a partidului nostru de dezvoltare a colaborării cu toate statele lumii pe principiile egalității în drepturi, respectului independenței, suveranității, neamestecului în treburile interne. Să dezvoltăm larg relațiile cu toate țările socialiste, să acționăm ferm pentru perfecționarea colaborării și cooperării în C.A.E.R., pe baza principiilor stabilite de comun acord, care să contribuie la dezvoltarea puternică a fiecărei țări socialiste. Să acționăm ferm pentru dezdezvoltarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, pentru realizarea noii ordini economice mondiale și, totodată, să extindem relațiile economice și tehnico-științifice, din toate domeniile și cu țările capitaliste dezvoltate, să participăm activ la diviziunea internațională a muncii.

Trebuie să facem totul încît Europa să devină un continent al colaborării egale între toate națiunile, să acționăm pentru securitatea și unitatea Europei. Să facem astfel încît din Europa să fie îndepărtate armele nucleare, să fie reduse armele convenționale, pornind de la necesitatea ca, și în actualele împrejurări, continentul european, care a dat atît de mult în trecut pentru civilizație, să-și îndeplinească rolul important pe care îl are în soluționarea problemelor internaționale, în interesul păcii și colaborării egale între toate națiunile lumii. Noi avem ferma convingere că Europa poate să facă mult mai mult, și dorim să colaborăm cu toate statele continentului nostru pentru ca ea să-și îndeplinească mai bine rolul pe care îl are în viața internațională. Dorim o lume mai dreaptă, mai bună, fără războaie, fără arme, în care fiecare națiune să se dezvolte așa cum dorește.

Dorim să dezvoltăm larg relațiile cu partidele comuniste și muncitorești. Avem convingerea că, mai mult ca oricînd, acum comuniștii trebuie să-și asume răspunderea pentru a contribui la victoria luptei pentru dezarmare nucleară, pentru dezarmare și pentru pace. Nu există astăzi problemă mai importantă pentru comuniști decît dezarmarea, pacea ! Trebuie să dezvoltăm relațiile cu socialiștii, cu social-democrații, cu toate forțele democratice și progresiste, indiferent de convingeri sau de păreri privind dezvoltarea sau soluționarea unor probleme sau a altora. Avem probleme vitale legate de existența omenirii — și colaborarea tuturor forțelor progresiste, a tuturor popoarelor constituie necesitatea vitală pentru victoria rațiunii pentru pace între toate națiunile lumii ! (Aplauze puternice, îndelungate)

Dragi tovarăși,

Deși am vorbit mult în ultimele zile despre problemele dezvoltării noastre și despre măsurile pentru realizarea planului pe 1987, nu pot să încheiu fără a sublinia, și în acest cadru, că avem marea răspundere să acționăm cu toate forțele pentru înfăptuirea în cele mai bune condițiuni a planului și programelor pe acest an, a modernizării și perfecționării întregii activități; pentru afirmarea cu putere a autoconducerii și autogestiunii, în sensul revoluționar de care am vorbit, în toate sectoarele de activitate.

Toate acestea impun răspundere, spirit revoluționar, devotament fără margini din partea fiecărui activist de partid și de stat, a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii. Trebuie să înțelegem că acum rolul hotărîtor îl are activitatea practică, organizatorică pentru înfăptuirea minunatelor programe de dezvoltare pe care le avem.

Am spus într-o anumită împrejurare — acum menționez doar — că există o anumită rămînere în urmă a muncii organizatorice și, într-un anumit sens, a conștiinței revoluționare. Este necesar să ridicăm nivelul muncii organizatorice, al conștiinței revoluționare la nivelul puternicei dezvoltări a forțelor de producție, a societății noastre în general.

Aș dori să exprim convingerea că întregul nostru activ de partid și de stat, începînd cu membrii Comitetului Central și Comitetului nostru Politic Executiv vor acționa în spiritul înaltelor exigențe și răspunderi revoluționare și că vom face în așa fel încît să unim puternica forță creatoare a poporului și s-o orientăm într-o singură direcție — a înfăptuirii neabătute a Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, asigurînd trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, ridicarea continuă a forței materiale și spirituale a națiunii, a bunăstării și fericirii poporului, întărirea necontenită a independenței și suveranității României ! (Aplauze puternice, prelungite)

În ce mă privește, doresc să asigur partidul și întregul nostru popor, să asigur Comitetul Central, și vă asigur și pe voi, dragi tovarăși, că și în viitor voi face totul pentru a contribui la creșterea forței și activității partidului nostru, a gîndirii sale revoluționare creatoare, pentru a asigura înfăptuirea neabătută a tuturor obiectivelor privind crearea condițiilor pentru victoria socialismului și trecerea la edificarea comunismului în patria noastră ! (Aplauze puternice, prelungite)

Ca și pînă acum, nu voi precupeți nici un efort, acționînd în spiritul democrației revoluționare, pornind de la teza construcției socialismului cu poporul și pentru popor, de la spiritul de omenie al poporului român — și, deci, și al partidului nostru — voi promova ferm această concepție revoluționară. Dar consider că trebuie să mai adaug, și mai multă exigență revoluționară față de activitatea fiecăruia dintre noi, față de însăși activitatea mea și față de activitatea colaboratorilor mei, a tovarășilor mei de luptă și de muncă. Vreau să subliniez că spiritul de omenie nu trebuie înțeles ca lipsă de fermitate și exigență revoluționară. Tocmai spiritul de omenie, grija față de om, față de popor impune exigență revoluționară față de tine însuți, dar și față de colaboratorii tăi. Așa trebuie să acționeze comuniștii ! Și eu vă asigur că voi încerca să acționez mai bine și în această direcție ! (Aplauze puternice, prelungite).

Mulțumind încă o dată pentru urările și cuvintele ce mi s-au adresat, doresc, cu acest prilej, să adresez, în primul rînd partidului și poporului nostru, cele mai bune urări în împlinirea tuturor năzuințelor de mai bine, în înfăptuirea tuturor programelor de dezvoltare a patriei noastre. Multă sănătate și multă fericire !

Aceleași urări vi le adresez și vouă tuturor, dragi tovarăși ! (Aplauze puternice, prelungite)

„Am dezvoltat puternic democrația socialistă. Dintotdeauna socialismul și-a propus să realizeze o societate în care oamenii muncii, poporul însuși, sau popoarele, să fie pe deplin stăpîne pe bogățiile proprii, să-și făurească viitorul în mod liber, așa cum îl doresc, concepînd aceasta ca o largă și adevărată democrație, în care masele, poporul să participe la conducerea tuturor sectoarelor, a întregii societăți, a întregii activități. Am făurit un larg sistem democratic, bine cunoscut. Putem spune că avem un cadru minunat, care asigură participarea tuturor categoriilor sociale la conducerea societății, a întregului nostru popor. E necesar să perfecționăm și să dezvoltăm acest sistem, pornind de la faptul că socialismul îl înfăptuim cu poporul și pentru popor, de la ceea ce am spus odată, că este specific poporului nostru, care spune că trebuie să fii om de omenie. Trebuie să construim un comunism de omenie, pentru oameni, pentru bunăstarea și fericirea omului, dar făcînd totul pentru ca fiecare să-și aducă contribuția activă la dezvoltarea generală a societății!"

Acestor adevăruri esențiale ale realităților românești puse în lumină de conducătorul partidului și statului nostru, acestor recunoscute temeiuri ale împlinirilor de pînă acum și imperioase condiții ale progresului nostru în viitor le sînt consacrate reportajele grupate sub titlul

DEMOCRAȚIA CA FAPT DE VIAȚĂ

„Aversa", o lume în care munca e lege

O întreprindere este o lume. Ca grup specializat în vederea unei activități de producție, oamenii unei întreprinderi alcătuiesc o lume aparte, cu drepturi și îndatoriri bine definite, care configurează o individualitate lumii lor în raport cu lumea cea mare, aflată dincolo de poarta întreprinderii. Sigur că, în bună parte, aceste drepturi și îndatoriri sînt comune cu ale oricărui alt colectiv de muncă, dar e la fel de limpede, adaugă maistrul Ștefan Borănescu, că o obligație a noastră poate să fie, privită din altă perspectivă, un drept al altora. Întreprinderea la care lucrez face pompe. Asta e datoria pe care o avem, aici. Și dreptul lumii celei mari, al societății, este să conteze pe noi și să pretindă să ne facem bine munca.

Lumea întreprinderii „Aversa" numără ceva mai bine de 4 000 de oameni. Iar între aceștia, maistrul Ștefan Borănescu a fost și este unul dintre oamenii de nădejde. Primul motiv de mîndrie și avuția cea mai mare a unei țări tot oameni rămînînd, fără îndoială.

„Recepția" unei vieți

Cînd l-am cunoscut, tocmai ieșise dintr-o scurtă ședință în care vorbise ceva despre electrocare și în timp ce vroia să mă lămurească despre ce era vorba s-a oprit, pe neașteptate, la mijlocul unui cuvînt și mi-a spus: azi împlinesc 50 de ani. La o asemenea vîrstă, cum zice Ștefan Borănescu, orice om își face „recepția" vieții lui și caută să vadă dacă a avut sau nu vreun defect de calitate. El pare, în general, mulțumit de sine. Înțelegem că în bună parte asta înseamnă că este mulțumit de munca lui în această întreprindere unde nu de mult l-a adus să lucreze și pe un băiat al lui, Dan, după ce acesta a absolvit cursurile unui liceu electrotehnic.

Împlinise șase ani cînd a văzut pentru prima oară Bucureștii, piața Obor, unde taică-său venise să vîndă o căruță cu pepeni. Dînd ocol prin preajmă a ajuns în fața unei clădiri mari și întrebînd ce este acolo un bătrîn i-a spus să e o fabrică de avioane. Acolo a zis că ar vrea să muncească atunci cînd va crește mare și este de înțeles că s-a ținut de visul acesta așa cum se ținea de sfoara zmeului pe care-l înălța la marginea satului lui, Dridu, pe malul Ialomiței. Pe urmă a rămas cu sfoara în mînă iar zmeul s-a pierdut, dar asta avea s-o afle mai tîrziu, ca elev la școala profesională și ca ucenic la Întreprinderea de mecanică fină care începuse a face pe vremea aceea tot felul de aparate de măsură și control. În urma unor comasări de secții a ajuns să lucreze la întreprinderea vecină, „Aversa", tot lîngă piața Oborului. Și după ce s-a însurat cu o consăteancă și a făcut nuntă cu sănii, cu cai și cu zurgălăi tot într-un început de an, cum este acum, viața lui Ștefan Borănescu a început să se așeze, zi după zi, întotdeauna cu muncă și uneori cu bucurii iar alteori cu necazuri, zi după zi, așa cum lasă țăranii din satul lui cînd ară, brazdă lîngă brazdă.

Dar cu electrocarele acelea ce era ?, îl întreb. Noi avem, răspunde el, și electrocare și electrostivuitoare, așadar nu se poate susține că nu avem mijloace de transport interuzinal, dar problema e că nu funcționează chiar toate, unora le lipsesc piese de schimb sau anvelope și în acest fel pierdem uneori un timp prețios pentru deplasarea pieselor de la un loc de muncă la altul sau pentru depozitarea în magazie. Or, noi trebuie să cîștigăm timp pe orice cale, adaugă el.

Chiar istoria acestei întreprinderi n-a fost, după cum a văzut el, decît o permanentă luptă cu timpul. Întreprinderea noastră a crescut mereu, zice Ștefan Borănescu, ea s-a dezvoltat așa cum nu mi-aș fi închipuit pe cînd eram mai tînăr și se înțelege că a sporit și numărul muncitorilor care lucrează aici. De fapt, ceea ce s-a întîmplat aici s-a întîmplat în toată țara, fie că au fost dezvoltate întreprinderile mai vechi, fie că au fost înființate altele noi. Urmarea a fost că uriașa operă de industrializare ce s-a desfășurat în ritmuri viguroase în anii de după Congresul al IX-lea al partidului a dus și la creșterea substanțială a ponderii clasei muncitoare în cadrul societății.

Întreprinderea nu mai seamănă decît prea puțin cu cea care era în urmă cu douăzeci de ani și în acest răstimp ne-am schimbat noi înșine, pentru că a fost din ce în ce mai mult nevoie de opinia noastră și pentru că am ținut, fiecare dintre noi, să avem capacitatea de a exprima opinii folositoare, prin care să contribuim nu formal, ci cît se poate de substanțial, la îmbunătățirea vieții și muncii noastre".

Acum, aici, ce bine pot face ?

Interlocutorul nostru este, de această dată, Constantin Bahrca, mecanic-sudor, secretar adjunct cu probleme organizatorice al comitetului de partid al întreprinderii.

— Preocuparea de atragere a oamenilor muncii în procesul conducerii și dezvoltării societății se înscrie în mod firesc pe faptul că în societatea noastră, ca urmare a eforturilor făcute pentru dezvoltarea învățămîntului și culturii, au crescut considerabil nivelul de instrucție a oamenilor, capacitatea lor de înțelegere profundă și de interpretare corectă a problemelor ce trebuie rezolvate, așadar și capacitatea lor de a formula propuneri și soluții pentru rezolvarea acestor probleme. Cum s-a particularizat la „Aversa" acest adevăr general ?

— Instituirea și perfecționarea continuă a cadrului organizatoric de atragere a oamenilor muncii la dezbaterea și adoptarea hotărîrilor a însemnat și în întreprinderea noastră descoperirea unor orizonturi noi de afirmare a creativității oamenilor, ceea ce a dus la amplificarea uneia dintre resursele principale de progres în viața și munca noastră. Și aici, ca în orice altă întreprindere, complexitatea crescîndă a procesului de decizie solicitînd deopotrivă competența specialiștilor dar și competența maselor rezultată din experiența lor, din cunoașterea domeniilor asupra cărora urmează să se aplice hotărîrile adoptate. Se înțelege că șansele de a rezolva o problemă sînt cu atît mai mari cu cît efortul de rezolvare a ei concentrează mai multă inițiativă și mai multă experiență. Orice măsură care dă glas unor cerințe știute și înțelese de toți, care este expresia unui dialog și are, astfel, adeziunea oamenilor, va fi înfăptuită cu mai multă hotărîre, în mod sigur, și se va solda cu rezultate indiscutabil bune.

— În alți termeni, e vorba de calitatea deciziilor și soluțiilor adoptate. Or, așa cum secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rînduri, activitatea organelor de conducere colectivă, a tuturor forurilor democratice noastre, trebuie apreciată prin prisma acestui criteriu esențial.

— Între factorii care pot influența calitatea deciziilor, răspunderea individuală și colectivă are o importanță cu totul deosebită. Materializarea în întreprindere, a unei vieți democratice depinde în fond de fiecare dintre noi și de noi toți deopotrivă, de nivelul conștiinței fiecăruia și de preocuparea pentru problemele obștii, de disponibilitatea fiecăruia de a se angaja în clarificarea și soluționarea diferitelor probleme care apar în viața colectivului. Fie că este vorba despre fiecare om în parte sau de [illegible] Consiliului oamenilor muncii ori de desfășurarea unei adunări generale, proba responsabilității este esențială și ea dovedește că, odată creat cadrul său de afirmare, democrația este și o problemă de atitudine [illegible]

— Cum ați defini, printr-un exemplu din viața întreprinderii, modul în care [illegible] „Aversa" își asumă această responsabilitate ?

— O adevărată dezbatere democratică trebuie să înceapă, după opinia noastră, în primul rînd cu problemele a căror rezolvare depinde chiar de noi. A începe cu ceea ce depinde de tine, a lua măsuri și a urmări aplicarea acestora ni se pare că trebuie să fie o adevărată axiomă a vieții din cadrul uzinei și a răspunderii pe care democratismul acestei vieți o presupune. Fiecare trebuie să se uite în jur după ce se vede mai întîi pe sine și simte că își face datoria.

— Adică să se întrebe zilnic: acum, aici, ce oare pot face ?

— Exact.

— Prin ce exemple din viața întreprinderii „putem dovedi rodnicia acestei întrebări ?

— Sînt multe, fără îndoială. Să amintim despre creșterea productivității muncii noastre ? Despre competitivitatea produselor ? Cu titlu, într-adevăr, numai de exemplu, pot aminti aici și de bunele rezultate obținute în gospodărirea rațională și economisirea materiilor prime și materialelor, în folosirea cu chibzuință a energiei electrice sau în acțiunea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile. În cadrul întreprinderii a fost construită, bunăoară, o instalație de regenerare a nisipurilor pentru turnătorie iar ideea a fost cît se poate de oportună, pentru că o tonă de nisip se cumpără cu 700 de lei și întreprinderii îi sînt necesare în fiecare an, numai pentru turnătoria de oțel, cam 3 000 de tone. Regenerăm nisipurile în proporție de 80 la sută din cantitatea care ne este necesară.

Ideilor bune, liberă trecere !

În cadrul unei ample acțiuni de modernizare a producției, de creștere a productivității și, totodată, de sporire a calității produselor, în ultima vreme au fost introduse la „Aversa" mai multe tehnologii noi. Faptul acesta dovedește că întreprinderea se află, de fapt, în plin avînt al unei noi vîrste a posibilităților ei tehnice.

O parte substanțială din această operație de înnoire se realizează prin fondurile alocate din partea statului dar este adevărat, în același timp, că viitorul și consolidarea renumelui bun al întreprinderii depind nu numai de aceste investiții ci și de strădania zilnică a celor cîtorva mii de oameni care lucrează aici de a-și face munca mai eficientă. Efortul de gîndire și investiția de inteligență în folosul întreprinderii fiind expresii incontestabile chiar ale calității acestei străduințe.

După cum se știe, noul mecanism economico-financiar — ca instrument al conducerii democratice — are ca scop dezvoltarea proprietății socialiste încredințate spre gospodărire colectivelor de oameni ai muncii. Cînd aceste colective — cum este cel de la „Aversa" — fac dovada că au înțeles pe deplin una dintre îndatoririle lor, de-a căuta permanent soluții și de-a inova pentru ca munca lor să fie mai sporită se înțelege că în aceeași măsură crește și valoarea întreprinderii respective ca parte a avuției naționale, a proprietății socialiste. A fi proprietar, producător și beneficiar fiind ipostazele aceleiași unice realități.

Da, creativitatea nu e decît o însușire rară la „Aversa", ea este o însușire a întregului colectiv, la urma urmei, și este firesc să fie așa cîtă vreme ideile utile apar ca o cerință chiar a procesului de producție. O idee cu caracter de noutate locală, după cum ni se spune, a fost realizarea carcaselor din tablă prin sudură. Autorii : subinginerul Vasile Toma, muncitorul specialist în modelărie metal Leonida Stanciu și maistrul Gheorghe Dan. Eficiența : aproape 6 milioane de lei pe an. Prin acest nou procedeu de lucru s-a redus la jumătate timpul necesar pentru efectuarea controlului cu ultrasunete și cu radiații penetrante. Prin urmare, în cadrul operației de control al calității s-a dublat productivitatea. Alt exemplu: execuția reperului „carcasă exterioară" de la pompa EPET 65 în construcție sudată. Carcasele acestea erau turnate dintr-un material deficitar și cu un preț destul de ridicat. Potrivit însă procedeului cel nou se poate lucra acum și cu materiale ușor de găsit și ieftine. Încă un exemplu ar fi mașina de frezat canal hidraulic pentru carcase de pompe. Eficiența : aproape două milioane și jumătate de lei pe an. Această mașină îmbunătățește considerabil calitatea lucrării și face posibilă recuperarea tuturor carcaselor rebutate înainte de aplicarea noului sistem de lucru. Înainte, operația se făcea manual. Un om lucra cu polizorul, în o asemenea carcasă timp de vreo patru zile, acum aceeași operație se face, tot de către un om, în cîteva ore. Și este de reținut că mașina aceasta poate fi utilizată și la celelalte fabrici de pompe.

Singurul loc din țară unde se produceau pompe a fost, multă vreme, această întreprindere bucureșteană. Între timp, o serie de pompe de puteri mai mici au început să fie fabricate la Botoșani și Strehaia, dar asta nu înseamnă că răspunderea celor de la „Aversa" s-ar fi micșorat. Dimpotrivă. Întreprinderea și-a profilat din ce în ce mai mult pe fabricația pompelor speciale, a așa-numitelor pompe de proces a căror necesară însușire este aceea de a nu se modifica în nici un fel caracteristicile în timpul funcționării lor. Într-adevăr, răspunderea celor de la „Aversa" n-a fost niciodată mai mare decît acum, cînd întreprinderea este antrenată în realizarea mai multor programe prioritare pentru economia națională, inclusiv în realizarea unor pompe pentru centralele electronucleare.

Economia națională contează pe „Aversa". Iar „Aversa" are oameni pe care se poate conta. Vorba unuia dintre ei : „La noi, muncă e lege".

DUMITRU CONSTANTINESCU

Chipul curat al perfecțiunii

Semne

...Sîntem tot mai apropiați de realizarea mult visatului corpus de texte eminesciene și asistăm uimiți, cu fiecare nouă carte apărută, la dezvelirea unor fantaste temelii de cetate megalitică încă funfind cu pietre nemuritoare și trepte conducînd din adînc subacvatic pînă la stele!

Dar nu despre bucuria de a ne vedea mai bogați decît sîntem în pagini purtînd sigiliul geniului vreau să vorbesc, ci despre spectacolul trudei ce poate fi imaginat dincolo de fila înnegrită cu slove. Eminescu a fost robit de aproape neomenești aspirații intelectuale și refăcînd — ca biograf — o zi din viața lui sînt sigur că aș evoca obsesiv umbra aplecată zeci de ceasuri peste manuscrise. Sfîrșită practic la 33 de ani, lucrarea geniului eminescian care a marcat pentru eternitate spiritualitatea românească a putut rodi fiindcă poetul a fost și un extraordinar muncitor al meșteșugului său.

Mai că îți vine să te întrebi cu naivitate: oare cînd mai trăia Eminescu? Fiindcă socotind uriașul număr de pagini pe crae avem norocul de a le fi tezaurizat (dar cîte nu vor fi fost distruse de către chiar creatorul lor ori se vor fi pierdut ireversibil?) ajung să cred că ziua era prea scurtă pentru truditorul înhămat la galera mesei de brad.

Nu ne trebuie neapărat un asemenea copleșitor stimul (exemplul lui Eminescu) pentru a ne regăsi în ideea că avem sfînta datorie de a da piept secundelor pe care le trăim, dăruindu-ne muncii. România, așa cum ni se înfățișează în pagini de hronic dar și în rîtmurile contemporane ce-i animă aspirațiile e creația sublimă a muncii răbdătoare, a muncii inspirate, a muncii apropiate mai mult de gustul jertfei decît de jubilație. Sînt multe temeiurile ce ne atestă fluida continuitate pe pămînturile ce înconjoară Carpații dar unul dintre ele și poate nu mai puțin însemnat este că am muncit spre a ne consolida starea (și bunăstarea) și că am făcut din muncă o datorie patetică dar și un reflex al dragostei de viață. Noi, înviorați și stenici, am contrazis lentorile porții de Orient în fața căreia ne vedeau străinii și am dovedit har, energie și vitalitate în momentele în care neno-rocul părea să ne îngenunche. Așa am învins, statornicindu-ne prin timp un rost moral pe care nimeni nu ni-l poate pune la îndoială. Și numai așa putem învinge și azi în lupta noastră cu timpul dar și cu treptele desăvîrșirii.

Ne-am născut și am trăit într-un . climat moral care a făcut din muncă un cult primordial. Să facem astfel, încît valorile acestui cult să fie exprimate în fapte de viață pe măsură : să lăsăm în urma noastră semne nu numai ale trecerii prin ore ci să gravăm cu faptele noastre oglinda ca de lapte prins, a memoriei.

De ce n-am recunoaște-o, există încă destul „cavaleri" ai inerției, ai gestului calp, apatic, ai vorbelor fără acoperire. Ei își dau cu presupusul despre cum devine cu munca mai ales în ipostaza de spectatori ai vieții și nu de constructori ai ei. Există încă și personagii care se simt degradate de impactul cu munca. Există mimi ai muncii ori penibili cascadori ai muncii. Obștea îi vestejește și îi acuză.

Avem puterea (exemplul personal, de pildă) de a apăra caratele muncii noastre făcînd-o să fie mecanismul ce mișcă roțile vieții (roți de moară ori roți de vehicul cosmic) să fie sensul suprem ce ne legitimează existența și (de ce nu ?) șansa de a deveni fără moarte, ducă trudină, am lăsat oamenilor amintirea faptelor și întîmplărilor ce ne compun existența.

Numai în puterea brațelor noastre (am în vedere și „brațele" gîndirii) stă posibilitatea de a intra în viitor cu prospețime și tinerețe.

Numai nouă ne stă în putere să ne corectăm erorile, (inerențe unui parcurs istoric plin de orgolii) și să spunem descumpănirilor, atunci cînd ele ne încearcă, dorul de a munci pentru ca bîrunța obștii să fie asigurată. Oricît de modest ne-ar fi locul în angrenajul muncilor patriei; se cade să nutrim gîndul că e de un interes major contribuția fiecăruia dintre noi (că fiecare om e măsura întregului) în activități pentru care nu există noapte și zi. Simțim că e nevoie de noi toți și de fiecare în parte. De parcă în noi ar palpita inima zidarului cel, el singur, deține secretul cheii de boltă, la construcția cetății. De parcă ne-am putea cu îndreptățire considera poeți ai muncii...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Forța ideii — forța colectivului

Oricît de valoroasă ar fi o idee, se știe, nu rodește decît după ce a fost asumată, așezată în practică de către oameni. Se întîmplă astfel un fel de *miracol :* abstractul, ideea, capătă chip, gîndul devine forță în mîna oamenilor ; îi ajută în muncă, în tot ceea ce întreprind.

Stau de vorbă cu Petre Ștefănescu, șef de brigadă aici, la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București. Este și reprezentant al oamenilor muncii din secția cazangerie ușoară, atelierul baterii, în consiliul oamenilor muncii. În fiecare an, aflu, atelierul este fruntaș, indeletnicirea de bază a oamenilor fiind aceea de a realiza țevi pentru schimbătoarele de căldură. Se folosesc, deci, tone de țeavă. Pînă nu demult, cam zece la sută din aceste țevi nu erau folosite, se retopeau.

— Era o pierdere ? întreb.

— Era o pierdere admisă de normele de consum, dar realitatea asta implică o anume morală ; o morală muncitorească, cetățenească, cum vrem să-i spunem, dar implica o morală. Era, deci, o situație dată : unii dintre noi au admis-o fără rezerve, nu-și băteau capul fiindcă era vorba de un consum normat, alții, cu minte mai ascuțită, își dădeau seama probabil că, dacă ar fi scormonit pe undeva, ar fi redus acest procent. O inerție păguboasă, însă, îi ținea pe loc : merge și așa ? Îi dăm bătaie ! Sarcina noastră e să producem, nu să gîndim ! Ei, bine, a sosit timpul cînd trebuie să producem, trebuie să producem mult și bine, dar nu oricum, sau, altfel spus, nu ca pînă acum ; ci să producem gîndind.

Și uite că unii nu numai au gîndit, ci au și acționat în gîndirea lor : n-au mai trimis restul de țeavă la retopit, ci printr-o metodă a lor, au început să le folosească la fel ca și pe celelalte în procesul de producție ; au ajuns, adică, la folosirea integrală a materiei prime cu care ei lucrează. Eficiența acestei idei, ca de altfel a oricărei idei bune, nu s-a oprit însă aci, ci, exercitînd un fel de *contaminare* la nivelul unui colectiv, mai ales al unui colectiv receptiv, cum e acesta de la I.M.U.C., a început, prin analogie, să fie folosită și la alte lucrări, în alte ateliere ; șpanul de aluminiu se ducea, pînă nu demult, la retopit. Acum se retopește în întreprindere și din el se fabrică diferite repere pentru producția proprie ; aceeași situație se întîmplă și cu țevile de cupru și alamă, materiale destul de costisitoare.

— Ale cui au fost aceste idei ?

— O idee, dvs. știți, nu vine ca un zăpor ; ci încolțește și crește, pînă cînd într-o zi capătă forța de exprimare, se rostește aproape singură. Pînă atunci, însă, te consulți cu un coleg, cu un specialist așa încît ideea își pierde aproape autorul, devine un *produs* colectiv. Pot, cel mult, să vă spun numele unor colegi care gîndesc permanent, care nu se împacă niciodată cu ideea că un lucru fiu turnat o dată în tipare, trebuie să moară așa, așa fiind cel mai bine.

Și mi-am notat în carnet cîteva nume : Constantin Ștefănescu, Ion C. Toma, Teodor Suchea, Aurel Albu, Fănică Manolescu, Cristian Ardeleanu, Bastilca Lungu.

— Cum s-au impus astfel de idei ? Cum s-au generalizat ?

— Mai întîi prin valoare, prin calitate, ne spune Dumitrache Conciu, secretar cu probleme de propagandă în comitetul de partid pe întreprindere : au fost verificate în practică, au concurat cu altele, s-au impus și au devenit decizii, respectate de toți cei care lucrează cu ele.

Cum au devenit decizii e un fapt știut : pe calea cea mai democratică ; Petre Ștefănescu, reprezentant al oamenilor muncii din secție, a luat *dosarul* acestor idei și l-a adus în comitetul oamenilor muncii. A fost analizat, aprobat, ideile oamenilor au devenit propriile lor decizii.

Autoconducere muncitorească ? Da, fiindcă multe astfel de acte de conducere sînt rezultatul gîndirii muncitorilor. Beneficiari ? Da, fiindcă rezultatul gîndirii lor au adunat în bugetul întreprinderii și, deci și al lor, multe milioane de lei. Proprietari ? Da, fiindcă prin morală și responsabilitate au acționat, după propriul lor statut, ca adevărați proprietari. Și producători — fiindcă ei le-au produs.

La I.M.U.C. se realizează în bună parte unicate : utilaj tehnologic pentru combinatele chimice și petrochimcie, iar mai apoi și utilaj tehnologic pentru industria alimentară, utilaj care se importa masiv. Acum nu se mai importă, se exportă, unele dintre instalațiile fabricate aici, cum sînt cele de paste făinoase, sucuri concentrate din fructe, de lapte praf, glucoză, spirt și amidon, se exportă la parametri calitativi superiori celor din țară cu tradiție. Și, să reținem, în condițiile de absolută noutate, cei de la I.M.U.C. își propun în cincinalul acesta, un grafic la intrarea în unitate vorbește despre voința lor, își propun, spuneam, să dubleze producția !

— Aventură ? am întrebat.

— Nu, mi s-a răspuns ; în economia noastră, strict planificată, improbabilul este exclus.

— Bine, dar cum poate un om care lucrează în condițiile de sub ochii noștri, normale să le spunem să realizeze o producție dublă ?

— Poate !, mi s-a răspuns.

— Așa, printr-un hocus-pocus ?

— Printr-o știință a ideilor !

Și am revenit iar la idei, iar după jumătate de oră, economistul Dumitrache Conciu mă lămurise.

La I M U.C., fiind o producție de unicat, gîndirea nu stă pe loc, nu se plafonează, nu merge în virtutea inerției, ci devine activă, participativă, inventivă mereu, dărîmă mereu bariere considerate uneori de netrecut. Sistemul democrației muncitorești-revoluționare își probează și el aici cea mai înaltă eficiență, deschide cîmp larg de manifestare gîndirii muncitorești creatoare. Să revenim din nou la puterea exemplului concret.

Zice Petre Ștefănescu :

„Am primit sarcina să realizăm cîteva mii de garnituri din cauciuc. Era foarte urgent ! Am început să le fabricăm manual. Dura mult, manopera era migăloasă. Fratele meu, Costică Ștefănescu, a avut atunci o idee : a venit cu schema unui dispozitiv de tăiere. L-am analizat pe toate fețele, ne-am consultat cu alți colegi și abia cînd am fost siguri de reușită ne-am exprimat. Am fabricat mai întîi dispozitivul de tăiere ; am fabricat apoi un piston hidraulic acționat cu aer comprimat, la îndemînă în atelier, am fixat dispozitivul în capătul pistonului și am mecanizat, astfel, operațiile. A crescut productivitatea muncii, la această operație, de 20 de ori".

Zice Ion C. Toma :

„Am început să executăm schimbătoarele de căldură pentru industria minelor. Patru lăcătuși, de categorii cinci și șase, asamblau manual aripioarele pe țeava suport. Am gîndit atunci un dispozitiv simplu, acționat tot pneumatic, și operația s-a ușurat într-atît, încît a fost executată în continuare de către elevii liceului nostru industrial. Am mărit productivitatea muncii de 12 ori !"

Iată cum o idee *contaminează* mediul din jur, oamenii, iar aceștia nasc noi idei. Banca de date, adică de idei, are un inventar prețios la I.M.U.C. Creativitatea muncitorească, manifestată pe o îndrăzneață verticală aici, devine o forță de producție nebănuită, capabilă să sporească productivitatea muncii, eficiența ei, și astfel să dubleze, așa cum spuneam mai sus, producția.

Aventură ?

Aventura s-a spulberat ; rămîne *cel ce gîndește singur*, cei ce gîndesc în colectiv, spre binele lor și al țării, rămîne cel ce gîndește pur-și-simplu. Și mai rămîne de cercetat, ne mai rămîne de exploatat, ne mai rămîne de pus la treabă această inepuizabilă știință de a gîndi, ideile cu roadele lor spectaculoase. Tocmai acest miez al lucrurilor este pus în valoare prin sistemul democrației noastre muncitorești-revoluționare, gîndit și perfectat continuu de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și nu e un miracol și nici minune faptul cînd, într-un timp foarte scurt, colective muncitorești situate cîndva la periferia unei industrii, a unui domeniu de activitate, ajung în vîrf. Meritul lor e că au gîndit. Combustia progresului lor le-a fost propria lor gîndire creatoare.

Zice Cornel Ion, sculer-matrițer, și zicerea lui probează înalta lui clasă muncitorească, superioritatea aceea (și nu înginfarea) pe care (i-o conferă știința, forța de a supune neputința :

Nu e miracol, e pur și simplu muncă

„Ați înțeles, cred, zice el, că la noi în uzină fiind mai totdeauna vorba despre *nou*, un nou pe care nu să-l contempli, ci să-l supui, să-l crezi, să-l stăpînești, apare nevoia imperioasă de scule, dispozitive și verificatoare (SDV-uri). Mîezul, centrul gîndirii, unde concentrarea atinge nivele maxime, este sectorul sculerie. Peste tot se gîndește, peste tot gîndirea este obligatorie, dar la noi e mai obligatorie decît oriunde. Acum trei ani ni s-a pus în față problema renunțării la importuri. Printre altele importam capete de debitat cu plasmă și capete de sudat în mediu de argon. Cînd *renunți* la astfel de lucruri înseamnă că ori nu mai ai nevoie de ele, ori ești în stare să ți le procuri, să le fabrici singur. Am ales calea de a ni le fabrica singuri. Încercările au durat doi ani, am avut eșecuri după eșecuri, am rămas cîte 72 de ore în uzină, dar n-am cedat. Acum, ne-ar fi părut rău să spunem : nu se poate. Am depășit performanțele celor pe care le importam ; cu pistoalele de sudat în mediu de argon concurăm la cel mai bun loc, chiar dacă nu sîntem întreprindere producătoare specializată".

Așa s-a întîmplat și cu subansamblul cel mai complex al instalației de realizat oglinzi prin aluminizare, de la Buzău ; nu se executase niciodată în țară. După primele încercări, tehnologia nu a corespuns, probele nu au dat rezultate. Nici atunci nu s-a cedat ; „am schimbat tehnologiile de execuție, am modificat totul, iar acum realizăm curent aceste subansamble". Astfel, valorificînd superior gîndirea muncitorească, cei de la IMUC au ajuns din importatori, exportatori de utilaj chimic, petrochimic și alimentar în țări de pe cinci continente, iar la tîrgurile internaționale sînt cunoscute și se bucură de unanime aprecieri, așa încît nici nu se mai trimit instalațiile, ar fi prea costisitor, se trimit machetele realizate în miniatură, adevărate bijuterii, de șeful de echipă Cornel Ion, cu întreaga echipă a sa, fruntașă între fruntași, de alți gînditori de la sculerie — Stelian Soare, Gheorghe Iaga, Petre Pielcanu, maistrul Dumitru Defta, de alți fruntași ai altor sectoare, cum sînt frezorul Nelu Spinu, a cărei inițiativă de a lucra la patru mașini a fost generalizată în atelierul său, de maistrul Arsenie Furcoiu, de mulți alții.

La toți am descifrat dincolo de cuvinte nu numai mîndria de a te situa printre cei mai buni, ci și o dragoste pentru locul de care îl sfințești prin numele tău, a locului de muncă, o dragoste asemănătoare aș spune cu aceea a locului natal. Sau poate e vorba de o prelungire a acesteia din urmă, amplificată la această scară a concurențelor internaționale, cu un fel de aleasă mîndrie patriotică. Și poate e firesc să fie așa, pentru că în tot locul în care gîndim și muncim e Patria.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Ascultați cum crește grîul!

Veghind rodnicia

Cînd te apropii de București, venind dinspre sud, Jilava pare mai curînd un cartier al Capitalei decît o comună. Aspectul de orășel cochet, așezat de o parte și de alta a șoselei este completat de acel de centru industrial, aici existînd cinci mari întreprinderi de interes republican. Dar, cu toate acestea, Jilava este o comună în toată puterea cuvîntului, cu țărani adevărați, care n-au uitat rosturile cîmpului, nu s-au lenevit în spatele scuzei că sînt și ei un fel de orășei. Mai mult de-atît, Jilava nu și-a propus niciodată să fie o margine a Capitalei, ci s-a vrut, cu orgoliul sincer care stă atît de bine celor ce vor să făptuiască, să fie comună-comună. Mai bine centru de comună decît periferie de oraș — l-am auzit zicînd pe un sătean. An după an, localitatea a crescut, continuînd să îmbine, tot mai armonios, înfățișarea citadină cu munca tot mai avîntată și mai inteligentă a cîmpiei din jur. Bunăstarea comunei de azi izvorăște și din rezultatele bune obținute în industrie, și din cele ale agricultorilor. Recent, Cooperativa agricolă de producție din Jilavă a fost distinsă cu două titluri de Erou al Noii Revoluții Agrare pentru recoltele deosebite de porumb și floarea soarelui. Înaltele titluri i-au fericit pe oameni, dar nu i-au mirat cîtuși de puțin. Era firesc, spun ei, după atîtea eforturi să ne vedem munca încununată chiar și în acest fel. Asta cu atît mai mult cu cît — îmi explică pe-ndelete Vasile Voicu, președintele cooperativei — rezultatele din 1986 vin în continuarea firească a celor din anii precedenți. Față de experiența acumulată pînă acum, față de priceperea oamenilor, obținerea unor rezultate de nivelul celor pentru care unitatea a fost distinsă cu titlul de Erou este nu doar un fapt normal, ci mai ales o obligație.

N-am reușit să aflu de la președintele Vasile Voicu lucruri ieșite din comun cu privire la modul în care s-au obținut recoltele anului '86. Totul este, mi s-a spus, să respecți cu strictețe cerințele agrotehnicii. A fost secetă mare, desigur, dar, cu ajutorul unor amenajări locale pentru irigații, prin prașile executate la timp și cu grijă pentru calitate, porumbului i-a mers foarte bine. Densitatea — după tehnologia-cadru. Pămîntul — fertilizat bine încă de cu iarna, atît cu îngrășăminte chimice, cît mai ales cu îngrășăminte naturale. Apoi — prașilele de care vorbeam — trei mecanice și tot atîtea manuale. În fine — culesul, transportarea și depozitarea recoltei — la timp și cu multă grijă pentru a nu risipi nimic din ceea ce s-a obținut cu atîta trudă, de-a lungul unui întreg an.

Ceea ce surprinde plăcut este, la Jilava, participarea oamenilor muncii din marile unități industriale la bunul mers al treburilor de pe ogoare. Departe de a sta să privească, de a considera că și-au îndeplinit îndatoririle de cetățeni ai comunei atunci cînd și-au isprăvit cele opt ore de lucru, muncitorii comunei se numără printre cei mai harnici țărani ai comunei. Pe baza unor contracte ferme — respectate întru totul — se poate măsura cu ușurință contribuția substanțială pe care ei și-au adus-o la marea izbîndă agricolă a anului trecut.

Dar, ține să sublinieze Vasile Voicu, niște adevărați Eroi ai Noii Revoluții Agrare nu trebuie să se mulțumească numai cu rezultatele la anumite culturi. Aici, la Cooperativa agricolă de producție din Jilava, producțiile din legumicultură sau baza furajeră cu care s-a intrat în iarnă — atît de necesară dezvoltării pe mai departe a sectorului zootehnic — reprezintă tot atîtea argumente ale grijii pentru pămînt, pentru folosirea lui într-un mod cît mai inteligent, deci mai eficient. Cît despre proiectele de viitor — ele sînt aceleași din fiecare an : la anu' să ne meargă și mai bine. Dar, spunînd asta, fiecare cooperator știe că lucrurile nu merg așa, de la sine, și că e nevoie de umărul fiecăruia pentru a duce mai departe, mai sus, nivelul recoltelor. Totul stă — se știe bine — în puterea oamenilor, în dorința lor sinceră de a făptui. Jilava este un exemplu cum nu se poate mai edificator al modului în care se cere înfăptuită, pe mai departe, noua revoluție agrară, în condițiile dezvoltării economice generale a patriei. Principalul este — ne spune și primarul comunei, tovarășa Fleana Vișu —, ca oamenii să înțeleagă faptul că numai muncind bine, muncind pentru ei, pot ajunge la viața pe care și-o doresc. În ceea ce privește cooperativa-Erou, trebuie subliniat un lucru de cea mai mare însemnătate — colaborarea dintre specialiști și cooperatori a fost una reală, îmbinîndu-se astfel spiritul științific și cel practic, îndelungata cunoaștere a pămîntului și rezultatele celor mai noi cercetări în domeniul agronomiei. Sigur, e nevoie de semințe de calitate pentru o recoltă de calitate, dar ele trebuie și îngrijite după ce sînt semănate, cu toată grija. Astfel s-a vădit întotdeauna dragostea românului de pămînt și de grîu, prin atenția cu care el și-a vegheat, plin de dragoste, ogorul.

D. M. ALEXANDRU ■

Zootehnie pe nisipuri

Călărașii Doljului, sat așezat pe nisipuri, în faimoasa „Sahară oltean㔠, e unul dintre cele mai frumoase ale românilor. De cînd „Sahara" locului nu mai este Sahară, ci vatră de grîne, fertilizată de om, adică de vreo două decenii încoace, călărășenii noștri s-au înavuțit. Și și-au turnat niște case de toată mîndrețea. Case mari, cu prispe largi și ziduri groase, multe din ele cu etaj, case făcute să dăinuie, case de veșnicie. Meșterii lor au luat ca model, de regulă, cula, pe care au supradimensionat-o, răpindu-i astfel din eleganța și armonia de monolit, dar dînd cîștig funcționalului și confortului. Ceea ce, firește, e un lucru bun. Încă un lucru bun, clădirile sînt scutite de acele zorzoane de ceramică sau de ipsos ce urîțesc atîtea sate, dovadă că gospodarii din Călărași sînt oameni temeinici, care refuză concesiile făcute modei.

Mergem prin sat, e o zi frumoasă, pe cerul tîrziului de ianuarie se laudă un soare de primăvară, zăpada de pe case și uluci scînteiază, e joi, undeva se aude fierberea unei nunți, iar dacă nunta începe de joi înseamnă că va fi o nuntă după datină, care va ține zile în șir. Sărbătoarea care a început prelungește parcă sărbătorile ierni, sărbătorile anului încheiat cu bine, cu bucate destule în poduri și în cămări, cu must îndeajuns de asprit, devenit vin în lege, astfel că în fiecare bătătură pare a stărui un abur de nuntă.

La sediul C.A.P., președintele Gheorghe Stănia se arată bucuros de oaspeți. Bine că, zice dînsul, se mai gîndesc tovarășii ziariști și la Călărași, nu numai la Dăbuleni, comuna vecină, căreia i se face de ani și ani o propagandă de zile mari. Nimic de zis, dăbulenii sînt gospodari ca lumea, dar parcă nici călărășenii n-ar fi niște țiriie-brîie. C.A.P.-ul de-aici e și el fruntaș, totdeauna își face planul, mai cu seamă la struguri, acum cîțiva ani a fost decorat cu Ordinul „Meritul Agricol" clasa I; avem, continuă președintele, și zootehnie în regulă, avem 2 003 oi, din care 1 015 oi-matcă, avem și 730 de vaci. Anul ăsta o să avem și vreo 85 000 de rațe; o să le creștem pe canalele de irigații.

O clipă ! Îl întrerupem. După știința noastră, C.A.P.-ul din Dăbuleni are 4 000 de vaci. De peste cinci ori mai mult ca dv.! Ei cum pot ține atîtea ? N-au 4 000 de vaci, vine răspunsul, au 3 999. Am fi ținut și noi mai multe, dar, vedeți dv., avem grajduri vechi, de prin anii 60, ziditi din chirpici și din paiantă, animalul nu se dezvoltă bine în ele. Și mai e ceva, a dat peste vitele noastre o molimă, s-au îmbolnăvit de plămîni, o să trebuiască să le reformăm. Și după aia, sigur, o să ne facem niște grajduri mai dichisite și o să le populăm din plin Dar să știți că la noi, pe nisipuri, vacile nu-i prea prieste, oaia rămîne baza. Or fi avînd dăbulenii 3 999 de vaci, că de !, ei au fost aici mai isteți ca noi, au grajduri bune, dar, dacă îi întrebați, tot ca mine o să vă spună, că animalul care rentează e oaia. Din moși-strămoși, oamenii noștri tot oi au crescut. Au știut ei ce fac.

Îi mulțumim președintelui pentru informații și o luăm către Dăbuleni. Ia să vedem, stăpînii celor 3 999 de vite tot așa zic, că vaca și cu nisipurile se împacă mai greu ? La sediul C.A.P.-ului nu-i însă nimeni. Nu-i nimeni nici acasă la președinte, nici acasă la inginerul șef. Timpul ne presează, drept care batem la poarta Stațiunii centrale de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri, cu sediul în marginea Dăbulenilor. Fără îndoială că directorul stațiunii, prof. univ. dr. ing. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice, va avea de spus un calificat cuvînt în dilema: oaia sau vaca ?

Și una, și alta ! decretează profesorul. Și ne explică :

Da, oamenii nisipurilor, de cînd se știu, au ținut numai oi, căci pe solurile astea aride, cu concentrație de humus sub 1 la sută, crestea o iarbă nevolnică, cu care doar oaia ce-și mai putea ține zilele. De la înființarea stațiunii, deci de peste două decenii, au început cercetări pentru elaborarea unor tehnologii speciale în vederea aclimatizării pe nisipuri și a plantelor furajere. Așadar, cercetări întreprinse cu gîndul la vaci. Chestiune vitală, căci fără gunoi de grajd, și încă în mari cantități, pe care oaia nu-l produce, fertilizarea nisipurilor ar fi rămas o vorbă în vînt. Practic, pentru fiecare hectar de nisipuri este nevoie, anual de tot bălegarul pe care-l dă o vacă. Dar să ne întoarcem la plantele furajere. Am izbutit să cultivăm pe nisipuri lucerna. N-o semănăm primăvara, cum se seamănă ea, căci atunci pe-aici, pe la noi, bate cu furie Austrul, care, odată cu spulberarea nisipului, ar spulbera și sămînța lucernei, micuță cum este ea, aruncînd-o în cer. O semănăm în august, cînd vîntul nu-și mai face de cap. Grație irigațiilor, scoatem recolte de lucernă frumoase, de cîte 60—70 de tone la hectar, pe care le luăm din patru-cinci coase. Am mai aclimatizat și iarba de Sudan, plantă rezistentă la secetă, am mai aclimatizat și sorgul de Sudan, care ne dă la hectar peste 100 de tone de masă verde. Și cum aici, în sistemul nostru de irigații, obținem și cultura a doua de porumb, tot ce rămîne de la cultura întîi, adică paie, coceni, vrejuri, e iar o hrană consistentă pentru vite. Cît privește oile, este nevoie și de ele, căci ele valorifică orice resturi de vegetale, oricît de sărace, dîndu-ne carnea, laptele și lîna aproape pe gratis. Deci toată filosofia, în ultimă instanță, este ca omul să vrea să țină și vaci. Să vrea, adică, să se înhame la greu. Nu-i ușor nici să crești oi, dar cu vacile e altceva. Dacă n-ar fi decît faptul că trebuie să le dai bună dimineața, la grajd, la ceasul patru, sau faptul, încă și mai trudnic, că toată ziua rinești bălegar... Și noi, la stațiune, avem oi, avem vreo 500, dar anul ăsta o să avem și vreo 1 000 de taurine.

Ne luăm la revedere de la interlocutor, ne suim în mașină și pornim spre Craiova, Drumul trece iar prin Călărași. În fața sediului C.A.P.-ului, președintele Stănia ne face semne febrile cu mîna, invitîndu-ne să oprim. Coborîm. Știți, zice, eu m-am mai gîndit la ce v-am spus, cred că m-am pripit cînd am zis că oaia e baza, o să vă rog să corectați cuvintele mele din carnetul dv. de note. Să ziceți acolo așa : că e nevoie mare de vaci, și pentru noi, și pentru țară; că vacile, la ceasul de față, pot crește foarte bine pe nisipuri, la fel ca și oile; și că am fi fost și noi fruntași la vaci, nu numai dăbulenii, dacă ne-am fi îngrijit să avem și grajduri bune, și, mai cu seamă, inși care acolo, în grajduri, să muncească cu dragoste, știință și iscusință. Nu ne-am îngrijit să-i avem pe inși ăștia și acum îndurăm urmările. Asta-i tot, vă mulțumesc pentru atenție.

ILIE PURCARU ■

Apollo la căruță

Acela care au dispărut atunci, de mult, au avut parte cel puțin de o literatură întreagă despre soarta lor. Dar cei care au supraviețuit, cu greu au ajuns să mai aibă parte de un braț de fin, ca să nu mai vorbim de o traistă cu ovăz. Însă oricît de adevărat ar fi că un cal e o ființă care știe să se și joace, e peste putință să-și imagineze cineva că un cal poate să și rîdă, așadar posibilitatea ca de cali vii să fi ris cumva cel morți este exclusă din capul locului.

Parcă ar fi devenit de sticlă, privirile au trecut prin ei, dincolo de ei, și după ce-și ispășiseră cu vîrf și îndesat vina imaginară că ei doar consumă, nu și produc, s-au aflat în fața unei stavili și mai greu de trecut pe măsură ce unii dintre stăpînii lor au început să creadă că ei, caii, trebuie doar să producă, nu și să consume. Între aceste extreme, caii au trecut ca pe o punte subțire. Care n-a alunecat, a ajuns și la capătul punții. În creșterea cailor fiind însă acum, după cum spune inginerul zootehnist Vasile Chiș, de la Beclean, „o nouă atmosferă".

Într-adevăr, o bună bucată de timp după ce țăranii noștri au început să-și facă din nou căruțe și să cumpere hamuri și chiar după ce, anevoie dar sigur, prin magazinele sătești au început să reapară potcoavele și cuiele, calul tot ruda săracă a văcii a rămas, și a porcilor și păsărilor. În vreme ce se făcuse din plin dovada că ar fi nevoie nu numai de cali pe care-i avem, ci și de aceia pe care nu-i avem încă. Dar acestei probleme i s-a găsit rezolvarea cuvenită.

La sfîrșitul anului trecut, la plenara Consiliului Național al Agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu amintea faptul că pentru 1987 s-a stabilit să cultivăm cu plante furajere circa 1 200 000 de hectare, din care un milion din suprafața arabilă și 200 de mii din suprafața agricolă. „Am în vedere — spunea secretarul general al partidului — ca o parte din această suprafață să fie cultivată inclusiv cu plante pentru nutrețuri concentrate, care să fie destinate în întregime numai bovinelor și ovinelor, precum și cabalinelor, pentru că, deși nimeni nu vorbește de cabaline, cei 800 de mii de cai trebuie să mănînce". În continuare, secretarul general al partidului spunea : „Dacă punem problema să avem, să creștem numărul de animale de muncă, inclusiv de cabaline, atunci trebuie să includem în program și asigurarea furajelor necesare pentru hrănirea lor în mod corespunzător". Aceste cuvinte au fost primite cu vii aplauze. Și chiar dacă nu era prezent acolo, în sala unde ele au fost rostite, inginerul Vasile Chiș își exprimă mulțumirea de-a le fi auzit și citit.

Vasile Chiș are 37 de ani și meseria lui este chiar creșterea cailor. E copil de țărani, din satul Chintelnic, din comuna Șieu-Măgheruș, iar în gospodăria părinților lui se aflau și cai, bineînțeles. Erau doi cai frumoși din rasa lipițană. Istoria familiei mai cuprinde și amănuntul că doi unchi ai lui, Ion și Vasile, au făcut armata la cavalerie. Nu neapărat din aceste pricini dar poate, inseizabil, și de pe urma lor s-a limpezit hotărîrea lui Vasile Chiș de a urma zootehnia și de-a face meserie din creșterea cailor.

La Beclean a venit în '72. Pe atunci se găsea aici doar așa-zisul depozit de armăsari. Erau lipițani, Furioso-Northstar și Nonnius. Între timp, în urma unor încrucișări cu Ardenez s-a format aici un nucleu de cai de tipul semi-greu. Beclean, în județul Bistrița-Năsăud, fiind al doilea centru din țară alături de Ruseț, în județul Buzău, unde s-a muncit pentru această rasă nouă de cai. Calul semi-greu românesc fiind omologat în vara anului 1985.

Nu va fi nevoie să avem căi ciți va avut altădată această țară. În munca grea a pămîntului, mecanizarea a devenit o realitate care schimbă multe calcule. Dar lumea, ea însăși, se schimbă, resursele energetice ale ei se află în curs de reevaluare și e limpede că, privind lucrurile din această perspectivă, caii rămîn ca o soluție economică și de bun simț pentru multe dintre muncile satului. Calul, animalul acesta și mîndru și prieten și harnic e în stare să ducă adesea tot greul unei curți țărănești și nădejdile ei de prosperitate. Nu trebuie să ne mirăm așadar că, obiect de reverii poetice, el a devenit între timp și obiect de riguroasă cercetare științifică. În mai multe locuri din țară, între care și la Beclean.

E ger la Beclean și ochii mari și blînzi ai cailor lăcrimează ușor, de data aceasta parcă nu de mila celor care nu-i iubesc ci de mila celor care-i iubesc. Fiindcă într-o herghelie cum este cea de aici sînt multe de făcut, iar cei 86 de oameni de la herghelia din Beclean nu stau deloc, știut fiind că nici un cal nu se hrănește doar cu dragostea omului față de el. Chiar dacă frigul te îndeamnă mai degrabă să pornești în căutarea unei sobe încinse, fiecare își face datoria în felul lui, și inginerul Mihai Pop, șeful herghelieî, și contabilul Gheorghe Bilțiu, în observarea la zi a realității îmbucurătoare că herghelia reușește să aducă beneficii, și medicul veterinar Kerekes Zoltan și tehnicienii Grigore Mureșan și Aurel Chindrean sau îngrijitorii Ion Mureșan și Mihai Silos.

Inginerul Vasile Chiș ne spune că o contribuție la rezolvarea acestei probleme a hranei pentru cai și-au adus-o, într-alt chip, și oamenii aceștia a căror muncă a dus la apariția rasei noi de cal semi-greu. „Cum arată și numele, acesta e un cal mai greu, cîntărește în medie 600—650 de kilograme, are o forță de tracțiune mai mare și e apt să valorifice niște furaje mai puțin pretențioase. În hrana lui, ponderea o au finurile, paiele, cocenii. În plus, el este ușor adaptabil, este mai blînd, mai docil și cu calul acesta poate să lucreze oricine".

L-am întrebat pe inginerul Vasile Chiș cît costă un cal din această rasă.

Aproape 50 000 de lei, mi-a răspuns.

Și l-am mai întrebat : a venit cineva să cumpere vreunul ? Și ce părere au despre el aceia care trebuie să lucreze cu el ?

Există cai din aceștia la unitățile de stat, la I.A.S.-uri și la complexe zootehnice.

Dar țăranii, am întrebat larăși, cei puțin țăranii de prin împrejurimi, cum pot să ajungă să aibă un cal semi-greu ?

Cooperativele agricole și țăranii au cai din aceștia fără să-i cumpere crescuți gata. Există stațiuni de montă și cei mai mulți dintre armăsarii herghelieî sînt de tipul semi-greu.

Am văzut cîțiva dintre cai de la Beclean într-o dimineață de început de an, învesmîntați în perdele de aburi ca în niște valtrapuri străvezii. Fumegînd, încălziți de drumul străbătut, Apollo, Antioch sau Apollodor. Emerit și Eveniment sau Tacit, Tunel, Tezeu și Teuton înghițeau în lăcomia vitezei spațiul acela avînd drept reper apa Someșului, brăzdînd cu piepturile lor largi aerul nemișcat al acelei ore de dimineață. Pierzîndu-se printre arborii albiți de chiciură și răcorindu-și copitele încinse în apa limpede și rece ca gheața, nervoși, înfiorîndu-se de plăcere, bătînd apa cu picioarele lor ca niște lujere sau incremenind deodată cu urechile ciulite într-o direcție numai de ei știută, descifrînd zvonuri necunoscute nouă, pentru ca apoi să pară că oftează — s-ar fi zis, împovărați de griji — iar după aceea să pornească larăși ca într-un răsfăț, ca într-o joacă, să răscolească apa care le fosnea sub genunchi.

Da, avem nevoie de cai așa cum avem de strîns grîul și de adus plinea acasă.

D. CONSTANTINESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Zi de sărbătoare

Imaginea însăși a țării

A intra acum în sala Dalles, în aceste zile, în care întreg poporul nostru omagiază ziua de naștere a celui mai iubit fiu al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înseamnă a cuprinde dintr-o singură privire chipul însuși al țării, o tulburătoare imagine ce vădește, cu prisosință, convingător, marile prefaceri, drumul spre lumină al ei. Silueta zveltă a sondelor, a înalților coșuri de termocentrală, freamătul galben al ogoarelor, clocotul marilor șantiere, maiestuoasa desfășurare a Canalului Dunăre-Marea Neagră, veritabilă „magistrală albastră", cum au numit-o poeții, copleșitoarele construcții ale șantierelor navale, sau concentrarea, în fața proiectelor, a celor ce-au construit metroul bucureștean, sînt tot atîtea prilejuri de ample compoziții pentru artiștii plastici ce au descoperit în realitatea imediată noi și inepuizabile surse de inspirație. Penelul lor a surprins, printr-o dezlănțuită sete de frumos și real, efortul adesea eroic al omului nou, al făuritorului de bunuri materiale, al tuturor celor ce, aidoma unui nou meșter Manole, au pus la temelia cîtorva Epoci Nicolae Ceaușescu, însăși ființa lor, crezul lor într-o lume a păcii, a luminii, a bucuriei. Ca oricare altă expoziție de acest gen, menită să confere bilanțului o accentuată notă de apoteoză, de împlinire plenară, expoziția de față, constituită dintr-un virtual patrimoniu de artă făurit în timp, reexpune lucrări deja cunoscute marelui public, intrate în conștiința sa. Dar, totodată, pot fi admirate și lucrări de dată mai recentă, organic incluse în ideea centrală, în semnificația profundă a ansamblului. Și unele și altele au puterea de-a instaura o anume emblemă, un anume simbol. Ne-am putea referi, în acest sens, la două lucrări semnate de Vladimir Setran (*Șantier naval*) și Dimitrie Grigoraș (*Omagiu constructiilor șantierului bucureștean*), în care artiștii sînt preocupați să surprindă nu doar planul general și exact, ca sugestie plastică, a realului, cît mai ales tensiunea interioară, dialogul și confruntarea de opinii ale personajelor, în cazul constructorilor metroului, sau, proiectate pe spațiul larg al unor prove, imaginea de efigie a unor constructori de nave. Alte două lucrări, *Sărbătoare*, de Vasile Pop Negreșteanu, și *Zi de sărbătoare*, de Dan Hatmanu, surprind, pe de-o parte, liniștea unei clipe, aerul curat și parcă naiv al unor bătrîne zidiri dominate de portretul președintelui țării, sau, în cazul lui Vasile Pop Negreșteanu, o inefabilă stare de grație în care o fată, cîntînd la flaut, se înconjoară de magnifice stoluri de porumbei, imagini inserate ale cîntecului, transfigurînd sublim întreaga compoziție. De altfel, pe această linie a faptului de viață se înscriu numeroase alte lucrări aparținînd Elenei Greculesi, Ligiei Macovei, sau lui Brăduț Covaliu, Constantin Nițescu, Ion Grigore, Nicolae Apostol și alții. Sînt ipostaze ce dialoghează limpede și clar, consonant, cu tonifiantele, impresionantele compoziții care glorifică angajant prezentul eroic al României socialiste, vocația de pace a poporului român, cu acele lucrări ce au în centrul lor figura luminoasă, energică și revoluționară, profund vizionară a celui ce-a dat un nume epocii pe care o trăim, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Constituindu-se într-un cald omagiu și o vibrantă urare adresată celui mai iubit fiu al țării, actuala expoziție ilustrează, totodată, forța de netăgăduit a artistului român devenit, iată, un veritabil cronicar plastic al vremii sale.

VICTOR NIȚĂ ■

A scrie înseamnă a iubi

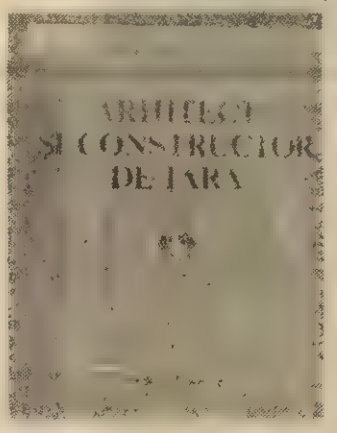

„Ca orice popor, ne aniversăm la răstimpuri eroii", scrie dramaturgul Dan Tărchilă, marcînd totodată sensul de preț pe care întregul nostru popor îl acordă, an de an, aniversării celui ce veghează asupra destinelor țării, secretarul general al partidului și președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Și în acest ianuarie, scriitorii și oamenii de cultură și-au adunat cu dragoste, respect și admirație, gîndurile cele mai alese către cîrmaciul țării între copertele unui frumos volum, tipărit de Editura Eminescu și intitulat sugestiv *Arhitect și constructor de țară*. Devenit simbol al prețuirii nețărmurite pentru spiritul modelator, pentru vocația progresistă, pentru clarviziunea și dăruirea cu care sînt urmărite și sprijinite interesele națiunii, momentul aniversar care marchează fiecare început de an sintetizează un sentiment profund definitoriu pentru relația care unește pe președintele României cu poporul său.

În cuvinte calde, pline de emoție, scriitorii zilelor noastre evocă personalitatea complexă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, subliniind, cu mijloacele artei, valoarea sa deosebită, de ctitor al unor ani de pace și prosperitate. Ideile deschizătoare de largi perspective ale secretarului general al partidului, romantismul său revoluționar dublat de un acut și oportun simț al realității, de o vastă experiență social-politică, acțiunile sale „cardinale" — cum le numește Ion Brad — sînt „capitolele" acestei cărți, a dragostei unui popor pentru cel care îl ajută să se cunoască pe sine în adevărata lumină.

Primul bărbat al țării și-a contopit destinul cu cel al României socialiste. Este aceasta o circumstanță fastă în istoria unui neam încercat: „Născut să-ntruchipeze lumina libertății / Pe temelii străbune, aici lîngă Carpați, / S-a logodit prin fapte, spre binele cetății, / Cu soarta legendară a bravilor bărbați. // La cîrma vieții noastre aflat cu neodihnă / Printr-un destin eroic de comunist și om, / El știe să cuprindă și-ntreaga țării tihnă / Și rostul viu, de floare, al fiecărui pom". Versurilor lui George Țărnea le răspund cele ale lui Ion Văduva Poenaru: „Contemporani noi sîntem cu-acest erou de neam / Și-n inimă mîndria de-a-i fi alături crește, / De pe un pisc pe altul urcăm și zarea este / De noi tot mai aproape și-așteaptă fremătînd".

Scriitorii sînt alături de conducătorul partidului și statului. Cuvîntul zidește această dragoste trainică, legînd de eroicul nume al tovarășului Nicolae Ceaușescu nume de preț ale culturii și literaturii acestor vremi. Șerban Cioculescu, Dumitru Radu Popescu, Mihai Beniuc, Eugen Barbu, Dinu Săraru, Nicolae Dragoș, Ion Brad, Ion Horea, Nicolae Dan Fruntelată, Aurel Rău, Ion Dodu Bălan, George Bălăiță, Vlaicu Bârna, — și lista ar putea continua încă mult —, alcătuiesc, din scrierile lor, un lung poem al atașamentului poporului nostru față de secretarul său general, față de acest „ctitor al faptei, ctitor de veac, / Ctitor de nouă istorie, / Ctitor de ev, luminînd ca un steag, / Țara de dor și de glorie".

Pentru pacea care ne apără munca, pentru munca prin care ne apărăm avuțiile moștenite de generații, pentru avuțiile pe care le făurim cu toții, sub gestul mobilizator al Cîrmaciului, pentru constelația neprețuită a realizărilor acestor ani și în numele izbînzilor viitoare, oamenii culturii române a anului 1987 aduc fierbinte omagiu tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU.

TANIA RADU ■

Cîntarea României

Artă și acțiune

Șanț, acest sat de țărani care sînt și mineri și muncitori forestieri, se află la șapte kilometri de Rodna, mai sus, pe drumul greu al muntelui.

Între miile de sate românești, numele acestui sat din județul Bistrița-Năsăud este cunoscut însă destul de bine, în țară și chiar dincolo de marginile țării, prin faima pe care i-au creat-o în lungul unei jumătăți de veac mai mulți inimoși oameni de-ai locului, animatori ai unei forme de artă ce s-a numit teatru nescris. S-a numit astfel pentru că, într-adevăr, ea nu e reprezentarea scenică a unei piese scrise. În urma unei sugestii inițiale, acceptate de grup, piesa este compusă chiar de către actorii care o interpretează, ea fiind alcătuită, pur și simplu, prin inventivitatea și prin puterea de improvizație a fiecăruia.

Prima scînteie de viață a acestei formule de teatru a strălucit în vara anului 1935, cînd Dimitrie Gusti și echipa sa de cercetare sociologică au poposit în satul din împărăția pădurilor de brad de la poalele Inăului. Și trebuie spus că teatrul nescris s-a afirmat încă de la început ca o forță de prim ordin în formarea conștiinței sociale a colectivității sătești, adică într-un proces complicat și, pe cît de amplu în puterea lui de cuprindere, pe atît de gingaș în resorturile lui.

Teatrul imaginat de acești țărani s-a conturat ca un instrument educativ a cărui eficiență e mai presus de orice îndoială. El a făcut proba că este capabil să contribuie în mod substanțial la îmbunătățirea stării morale și spirituale a satului iar pe de altă parte a oferit prilejul ca, luîndu-și rolul în serios, țăranii-actori să prezinte spectacole cu o ținută artistică întru totul convingătoare. De-a lungul anilor, în luminile scenei au evoluat talente autentice, apreciate astfel, atunci cînd a fost cazul, chiar de către profesioniști ai genului. În acest sat, ca în oricare altă parte de lume, te poți aștepta să existe oameni pe care numai întîmplarea a făcut ca ei să nu ajungă actori și privit dintr-o asemenea perspectivă teatrul nescris din satul Șanț - este demonstrația unui mare adevăr.

După spusele lui Sabin Nistor, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid, țăranii-actori de aici au ajuns să închege reprezentații dramatice pe care le-au înfățișat cu succes nu numai consătenilor ci și țăranilor-spectatori din comunele învecinate, Rodna, Maieru, Nepos, Ilva. După o săptămînă de efort fizic, de cosit, de prășit, de secerat, membrii formației se adunau la Constantin Iugan, în casa acestui țăran ce-a fost și-a rămas pînă astăzi, la cei 88 de ani ai lui, sufletul acestei inițiative ce-a devenit un strălucit exemplu de creație artistică și morală. Și atunci cînd replicile spumoase și pline de haz și tîlc izbucneau, toată oboseala și grijile de peste săptămînă parcă erau date uitării. Repetițiile se întindeau pînă noaptea tîrziu, limpezindu-le oamenilor gîndurile și aprinzîndu-le privirea de flăcăra curată a puterii și frumuseții artei.

Odată cu trecerea anilor, echipa s-a regenerat mereu, consolidîndu-și prestigiul și obținînd remarcabile succese în cadrul concursurilor la care a participat. Prin premiile și distincțiile dobîndite, ea a obținut consacrarea ca nume de prim ordin în mișcarea teatrală de amatori din țară, fiind laureată a tuturor edițiilor Festivalului național „Cîntarea României". Între timp, spre satisfacția celor de aici, au fost înființate și alte formații de teatru nescris, în alte localități, și a fost organizat chiar un Festival interjudețean al teatrului nescris și folcloric, intitulat „Povestea vorbei". Un capăt de drum ? Da și nu, răspunde Sabin Nistor. E o mulțumire desigur, pentru țăranii de aici, să vadă că munca lor a stîrnit interesul altora și că teatrul nescris a fost consacrat, iată, ca valoare statornică a culturii populare românești. Altfel, dincolo de acest capăt de drum e limpede că se întinde un alt drum care trebuie străbătut.

Teatrul nescris a ajuns o venerabilă tradiție culturală a acestui sat și trebuie să spunem că este, aceasta, o tradiție vie, care trăiește nu doar din amintiri. „Maistrul miner Constantin Ironim, care e actorul principal — după cum spune Sabin Nistor — a fost detașat cîtva timp în județul Arges dar s-a întors, de cîteva zile, și acum vrem să începem repetițiile cu o piesă nouă, inspirată, bineînțeles, tot din viața comunei. În afară de el și soția lui, Sabina, mai avem încă patru familii în echipă : Ioan și Valeria Căilean, Ion și Anisia Portiuș, Nechita și Reghina Olar, Luchi și Marioara Macedon. Din formație mai fac parte și Cristina Sas și Solovăstru Cîmpan, acesta fiind cel mai vîrstnic, avînd 59 de ani. Dacă e nevoie și de alții, mos Cîmpan, care nu vrea să i se scrie numele decît cu â din a, ni-i aduce imediat, fiindcă el e cel mai bun cunoscător, în această privință, al oamenilor satului".

Teatrul nescris din comuna Șanț trăiește, așadar, și are proiecte de viitor.

Așa cum a fost, așa cum este, artă și acțiune civică totodată, el va continua să fie în lumea acestui sat și dincolo de marginile acestui sat o formă de permanentă ofensivă morală.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Edificii ale unor mari pasiuni: teatrele populare

Spectacol după spectacol

Pentru Eugen Gangan „boala" teatrului este una incurabilă, un fel de moștenire de familie, dacă punem la socoteală faptul că și tatăl său, la cei 87 de ani, este membru activ al echipei Teatrului Popular din Lugoj. De 35 de ani, Eugen Gangan își împarte viața cu pasiunea pentru scenă, ani în care a jucat peste 80 de premiere (o carte de vizită foarte bună chiar și pentru un actor profesionist, nu-i așa ?) și de 17 ani este titularul Catedrei de Actorie de la Școala populară de artă Lugoj. A fost răsplătit, de-a lungul anilor și stagiunilor teatrale, cu nenumărate diplome, cu premii de interpretare (cel mai recent, în toamna trecută, la Slatina, în cadrul Festivalului comediei teatrelor populare), cu medalii jubiliare și chiar cu Ordinul Meritul Cultural clasa a IV-a. Îmi vorbește cu mare dragoste despre Teatrul Popular, e o parte din viața lui care se confundă cu scena, aflu că e singurul teatru popular din țară care a fost răsplătit cu Meritul Cultural clasa I. Trupa de actori ai acestui teatru este una puternică și cu o anume stabilitate, fapt ce le permite lugojenilor să se bucure de o stagiune permanentă. Printre actorii „de bază", Eugen Gangan mi-i enumeră pe Dumitru Popescu (distins cu Meritul Cultural clasa a IV-a), Valentin Sprinceană, Radu Carol, soții Groza, Florica Stoedin—Anton, Nicolae Bălteanu, Iosif Netzer. Teatrul Popular din Lugoj a efectuat și cîteva turnee în străinătate, în Iugoslavia, în Cehoslovacia (la Festivalul european de teatru de la Hronov) și cel mai recent, în 1983, în Anglia, la un festival cu piesa **Nevestele vesele din Windsor** a lui Shakespeare, spectacol ce s-a bucurat de aprecieri unanime în presa culturală engleză. Regia acestui spectacol a fost semnată de regizorul Dan Radu Ionescu, de la Teatrul Național din Timișoara, colaborator de nădejde de peste două decenii al trupei lugojene. Alți regizori profesioniști care au semnat spectacole pe scena Teatrului Popular din Lugoj sînt Ioan Ieremia (tot de la Teatrul Național din Timișoara), Aureliu Manea (Teatrul Național din Cluj-Napoca), Horia Ionescu (Teatrul Național din Timișoara) și Ion Dinischiotu, autor al unei montări difuzate la Radiodifuziunea Română. Eugen Gangan îmi vorbește despre

munca sa de îndrumător și șlefuitor de talente de la Școala Populară de artă, este mîndru de faptul că foștii elevi ai săi sînt actori profesioniști încadrați la cîteva teatre din țară, semn că s-au contaminat serios de pasiunea sa pentru luminile rampei.

Eugen Gangan și colegii săi de trupă demonstrează, spectacol după spectacol, stagiune după stagiune că, în Lugoj, Teatrul Popular este o formă superioară a dăruirii, un edificiu al marii pasiuni, fără de care acesta nici n-ar putea exista.

IOAN T. MORAR

DANA DUMITRIU:

„Îmi iubesc cititorul posibil și n-aș vrea să-l dezamăgesc"

— Stimată Dana Dumitriu, care a fost momentul decisiv (sau întîmplarea, omul, cartea) în evoluția scrisului dumneavoastră ?

— Îmi amintesc momentul cînd am scris prima pagină care se voia literară. Începusem încă din liceu să alcătuiesc lucrări de cerc, apoi în facultate, lucrări de seminar. Am colaborat cu articole și reportaje la **Viața studențească** și **Scînteia tineretului** și, cîndva, „într-o vară, într-un an" a apărut și impulsul de a scrie proză. „Dacă n-ar fi existat cuvîntul moarte în limbajul nostru, spune Koesler, nici o operă literară n-ar fi existat". Am vrut să scriu literatură după moartea absurdă a unui prieten, însă eram neîndemînatică — treceam de la sentimentalism la extravaganță cu o ușurință aproape pedantă. Prima schiță mi-a apărut în **Ramuri**, în 1967. A fost însă altceva care m-a decis. Lucram la ziarul **Munca**, unde semnam, printre altele, și note de lector. Într-o zi am primit acasă un telefon (sol, sol, sol, mi bemol) de la un colaborator statornic al ziarului, poetul Gheorghe Tomozei, pe care îl cunoșteam doar din cele cîteva apariții în redacție, cînd își aducea fermecătoarele „filigrane". Am fost întrebată foarte simplu dacă nu vreau să mă transfer la **Gazeta literară**, care urma să devină peste trei luni **România literară** și unde Gheorghe Tomozei mă recomandase lui Geo Dumitrescu. Angajarea la **România literară**, cu o ușurință care azi pare miraculoasă, mi-a îndreptat fortele spre o unică direcție și, înconjurată deodată de oameni de mare valoare mi-a stimulat ambiția (nu este un cuvînt urît, căci nu îl încarc de vreo dorință de parvenire, n-am dorit niciodată să urc treptele ierarhice ale unei redacții) ambiția de a fi alături de scriitori și critici în acele gesturi culturale necesare împunerii valorilor. **România literară** a fost adevărata mea **universitate**. Din acea vară, viața mea a devenit o viață de scriitor.

— Ce înseamnă pe atunci, ce înseamnă astăzi solidaritatea de breaslă ?

— Am lucrat alături de oameni deosebiți, am cunoscut personalități incontestabile și am învățat în preajma lor să scriu și să înțeleg lumea în care trăim. Destinul îți este, indiferent de zodie, plin de sanse și nesanse : aceea a fost șansa mea, poate unica mea șansă. Și datorită ei mă pot lăuda cu o calitate pe care am dobîndit-o : țin mult la inteligența și integritatea morală și profesională a prietenilor mei. Multe eșecuri din lumea literară sînt pricinuite de absența acestui instinct. E greu să reziști scînteierilor efemere, jocurilor de artificii (orice artist este puțin fascinat de paiete și strasuri etalate pe scena publică !). Mi-am cultivat instinctul selectiv. Nu am avut prieteni nefasti, chiar dacă de unii m-au despărțit distanțele, necazurile. La **România literară** i-am cunoscut pe Nichita Stănescu, Geo Dumitrescu, Gheorghe Tomozei, Marcel Mihalaș, Leonid Dimov, Sorin Titel, Virgil Mazilescu și tot acolo am cunoscut critica literară adevărată datorită lui Lucian Raicu, Valeriu Cristea, G. Dimisianu, Sami Damian, Eugen Simion, Nicolae Manolescu. Primii trei mi-au fost colegi timp de 16 ani. Aș putea spune, fără politețe sau flaterie, că m-au învățat nu numai să scriu, dar și să citesc, să judec o pagină literară. Le datorez acestor oameni atît de mult, încît dacă ar trebui să le înapoiez datoria, aș rămîne, cred, foarte săracă. În acest moment, a spune că sîntem prieteni e prea puțin, sîntem **solidari**. Solidaritatea intelectuală constituie elementul de statornicie, de coeziune sufletească.

— Cineva a numit romanul dumneavoastră, Prințul Ghica, un „coup de maître". De fapt, cum se știe, despre această carte s-a vorbit mult (ea să mi mai amintim de Premiul Uniunii Scriitorilor, obținut pentru volumul I), ca despre un eveniment, atît în biografia dumneavoastră de scriitor, cît și la cea a prozei contemporane. Ce cîștigă și ce pierdă celelalte cărți ale Danei Dumitriu prin Prințul Ghica ?

— Nu cred că este un „coup de maître". Dacă mi-aș face singură o cronică aș spune că este doar cartea **mea** cea mai bună. A mea. În istoria prozei noastre e cu siguranță exagerat să-i supralicitez meritele și nu fac, declarînd asta, un fals gest de modestie, fiindcă a fi modest înseamnă a-ți alege dintre vanități pe cea mai puțin vulnerabilă. În cazul meu, iată care este ea : un ciudat individualism. Dacă mulți autori se socotesc în competiție cu semenii lor și-și caută un loc în „top", cum se spune acum, eu nu vreau să concurez decît cu mine însămi. Dorința mea este ca fiecare carte nouă pe care o scriu să fie mai bună decît celelalte. Din acest punct de vedere, **Prințul Ghica**, sper, a constituit o „pierdere" pentru cărțile mele anterioare. Dar nu-mi pare rău. Nu din frivolitate îmi iubesc ultima carte, ci din pricina acestui spirit competitiv interior. Mi-ar părea rău ca **Sărbătorile rădării** sau **Masa zarafului** să sufere din pricina **Prințului Ghica**, aș vrea să li se observe și o continuitate.

— Cum se grefează psihologicul în țiparele romanului istoric ?

— Problema nu este dificilă cînd romanul are personaje inventate, ci cînd are în pagini oameni „cari au fost". Eu nu găsesc fără sens fraza „Marchiza a ieșit la ora cinci". Dacă ieșe la ora șase, poate fi alt roman (între timp contele o caută n-o găsește și, cine știe, ruptura dintre ei este iminentă !). Dar cînd pui pe seama lui Bălcescu sau Negri o frază sau îi vezi făcînd apumite gesturi, lucrurile se complică. Aveam dreptul să-i atribui lui Ghica fraza : „Imaginația noastră e prea plină de vanitățile noastre..." ? Este pasajul din primele pagini ale romanului la care m-am oprit, am aminat reluarea lucrului. Mi se părea o impertinență. Thibaudet respinge ideea unui roman al geniului pe motiv că autorul trebuie să-și conțină personajul, ceea ce ar presupune genialitatea autorului însuși. El crede că istorisind viața unui mare matematician ar trebui să vorbești și despre dilemele lui matematice, nu numai despre conflictele lui cu nevasta, soacra, prietenii, copiii — conflicte comune tuturor. Ar exista o soluție de împăcare ? Desigur. Mai scădem din genialitatea personajului și mai ridicăm din orgoliul nostru. Evităm personajele istorice reale pentru a nu ni se reproșa una sau alta, le dăm alt nume sau supunem trecutului unei parodii etc. Dar, lăsînd g'uma la o parte, iată că romanul istoric modern a descoperit o soluție mai onestă. Personajul genial sau doar superdotat nu este micșorat, însă autorul își poate permite, stilistic vorbind, o privire superioară asupra lui, datorită **timpului care îi desparte**. El știe mai mult decît eroul său, oricît de inteligent ar fi fost acela, pentru că a aflat ceea ce acesta bănuia sau nu, așteptă să se întîmple sau nu. Superioritatea înlesnește ironia, dar nu este un ha-ha foarte plăcut. Îți spui : ce naivi au fost, cu toată deșteptăciunea lor, dar te gîndești la propria ta naivitate, cea pe care o vor judeca urmașii și ironia devine autoironie. Această atitudine ne poate susține și intuiția psihologică, înlesnind o oarecare familiaritate cu eroii și deci posibilitatea de a te apropia de ei ca oameni. În ceea ce mă privește, am simțit această familiaritate ca pe o obrăznicie și o vinovăție. Din această pricină am ajuns chiar să-l... visez pe Ion Ghica — un coșmar ușor analizabil : ne aflam într-o sală mare, plină de lume, parcă era un uriaș banchet și el era acolo, strălucea, bineînțeles, într-o conversație monden, iar eu mă ascundeam printre invitați, cu groaza că mă va descoperi și-mi va reproșa ceea ce am scris despre el.

— Prințul Ghica a pornit de la un personaj sau de la o idee ?

— Aș spune : de la o ficțiune, ca să-l urmez pe Hesse, dar adevărul este altul. Multă vreme m-a interesat evoluția celei mai viguroase generații de scriitori și oameni politici din istoria noastră, generația pașoptistă, care a mareat prin gesturile ei un secol întreg, „secol mare și luminos între toate", cum spunea chiar Ion Ghica. În solidaritatea și, chiar, mai apoi, desolidarizarea ei, această generație a scos țara din feudalitate și a introdus-o în concertul european. A dat acestei națiuni conștiința integrității sale, unirea, independența, dar și acele instituții moderne de care avea nevoie și pe care noi, fascinați de gesturile spectaculoase, teatrale, nu le luăm în seamă, lăsîndu-le în grija istoricilor (acele pagini dintr-o carte de specialitate care ne par aride : felul în care s-a constituit o fabrică de postav, o bancă de schimb sau de credit funciar, o curte de casație, un spital, o universitate, un muzeu de antichități sau felul în care s-a votat o lege). Ion Ghica a avut în toată această istorie o prezență discretă și tocmai acest lucru m-a atras — discreția în care încăpeau și ambițiile uriașe și frîna decentei — un mister al angajării politice, dar și o dominantă a caracterului. Oricum, mi s-a părut că între Bălcescu, figură de martir al ideii de Revoluție, și Brătianu, omul activi-

(Continuare în pag 14)

TANIA RADU

Evenimente

Oratoriul-frescă Mircea cel Mare de Sorin Vulcu, după un libret de Mircea M. Ștefănescu, prezentat în primă audiție absolută de orchestra Radiodifuziunii sub bagheta lui Paul Popescu, aparține acelei largi categorii de lucrări muzical-dramatice unde textul se întrețese complex cu partitura sonoră. Nu întîmplător e vorba aici de un libret și nu întîmplător construcția muzicală cunoaște o articulare ținînd seama de contrapuneri de planuri temporale, de conflict, de o diversitate de personaje care relatează la persoana I (personajul Vlad Uzurpatorul, de pildă) sau la persoana a III-a (cronicarii turci Ben Adil și Erveri, în duet, cronicari români, bulgari, raguzzani). Fără a intra în detaliu, e suficient să menționăm că partitura se sprijină pe o complexă alcătuire modală, astfel concepută încît să suporte „imixtiuni" ale unor scări sonore bizantine și medievale, al căror etos este atît de pregnant încît conferă unor largi secțiuni din partitură un caracter arhaic. Nu arhaicul este însă dezvoltat preponderent aici ci, mult mai interesant, Sorin Vulcu pariază în două direcții : pe de o parte, multe cantilene și armonii se deduc dintr-o spiritualitate de Ev Mediu și de Renaștere, pe de altă parte, modul de prelucrare orchestrală și vocală - (aparatul sonor este deosebit de complex : el cuprinde orchestră mare, cor mixt, orgă, sintetizor, o percuție impresionantă și opt soliști vocali) se revendică limpede de la cele mai avansate procedee componistice ale contemporaneității.

Principii vocal-simfonice

Libretul structurează muzica în „fresce". Avem astfel Partea I — Preludiu. Fresca I („Vocea din cronica"), Fresca a II-a („Arcașul Român"), Fresca a III-a („Gloria Woiwoda Transalpinum") ; Partea a II-a — Fresca a IV-a („Inscripții"), Fresca a V-a („Nox media") ; Partea a III-a — Fresca a VI-a („Incantații"), Fresca a VII-a („Odă"). Nu reconstituirea fidelă predomină în gîndirea autorilor ci o anumită sincronizare a faptelor de arme ale trecutului cu semnificațiile de glorie pe care le conferă prezentul. Nu narativitatea joacă rolul predominant aici ci o interesantă contrapunere și alternare de planuri sonore, creîndu-și fiecare o atmosferă, o individualitate specifice. Nu scriiturii compacte i se rezervă un loc privilegiat ci detaliului bine regizat, cu acuratețe de filigran.

În privința interpretării, trebuie atent subliniat rolul decisiv jucat de dirijorul Paul Popescu în „descifrarea" unei partituri de o mare complexitate : în asemenea cazuri, nu devine exagerat dacă vorbim de o veritabilă performanță artistică. Tot de performanțe artistice putem vorbi și în privința soliștilor vocali Virginia Manu, Adina Iurașcu, Florin Diaconescu, Pompei Hărășteanu, Alexandru Moisiuc, Vladimir Popescu-Deveselu, Mihnea Lamatic, Nicolae Raicu ; mă gîndesc la contactul cu știme vocale de amploare, de complexitate cantabilă, solicitînd din plin resursele expresive și profesionale ale unor artiști de primă mînă. Pe scurt, putem spune, fără rezerve, că o partitură de deosebită importanță s-a bucurat de o interpretare de excepție, concurînd astfel la consemnarea unui eveniment artistic în viața noastră culturală.

VIOREL CREȚU ■

Exemplaritatea textului dramatic al lui Peter Shaffer, Amadeus, este în afară de orice discuție. Ideatica lui este din sfera sublimului : confruntarea inegală dintre genial vulnerabil (Mozart) și mediocritatea bine intărită (Salieri) și victoria înșelătoare a celei din urmă ; sau influența benefică a răului necesar asupra destinului tragic al genialului creator ; sau imposibilitatea clasificării genialului, indiferent de valabilitatea canoanelor vreunei epoci etc. De altfel, textul s-a bucurat de binemeritate premii răsunătoare atît în varianta sa scenică, cît și în aceea cinematografică. Calitatea textului justifică așadar opțiunea repertorială a teatrului orădean, dar încredințarea sa unui tînăr regizor, Alexandru Darie, cu o foarte mică experiență, ar fi putut părea o aventură. Dacă ar fi cumpănit prea mult și prea îngust pe această temă, teatrul și-ar fi refuzat un excelent spectacol, o realizare care, au numai că nu se pune în umbra celor cunoscute (din străinătate și de la București), dar intră matur și sigur într-un dialog valoric, drept o propunere cu destule nuanțe personale.

Din activitatea tînărului și talentatului regizor am apreciat în egală măsură spectacolul cu R.U.R., de la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. Și atunci, ca și acum, am remarcat tentația grandorii, a montării ample, pe fundaluri cu variabilități și constante cosmice, în ansamblul cărora esențele, unele duse pînă la dimensiunea filozofică a semnului, se conturează clar, extrem de strîns argumentate. Cred că Alexandru Darie își gîndește scenele ca pe infinite contexte, în care textul are datoria să semnifice mult peste datele sale de suprafață. Sigur că piesa lui Shaffer poate conduce spre capcana dramei profunde. Ei, bine, nu, iar spectacolul orădean o demonstrează, el este o concepție, un joc ambiguu al întîmplării și fatalității. Mozart și uitatul său rival, Salieri sînt termeni înzestrați ai acestui joc subtil, dezolant și vibrant în același timp.

Inevitabil, scenografia (Maria Miu) și ilustrația muzicală (Gh. Hausmann), ambele ample, cu perspective asupra epocii, dar și asupra infinitului (eternității), susțin perfect verbul major, grav al regiei. Toate acestea date ale colaborării par naturale, intră în regula, aș zice elementară, a relației scenice. Din păcate mulți regizori se opresc la acest stadiu, încă teoretic al spectacolului, punîndu-se la adăpost de eventualele reproșuri. Cred că talentul lui Alexandru Darie constă tocmai în realizarea în continuare a momentelor spectacolului : lansarea actorului și seducția publicului. Mai întîi el își pune datele propriei sale gîndiri la

Mozart și Salieri

dispoziția și disponibilitățile trupei de interpreți, creînd acea impresie prețioasă de neintervenție în personalitatea lor. În această situație actorul trăiește iluzia propriei creații, se simte „bine", e liber și profund implicat. Astfel se explică faptul că, în Amadeus, fiecare actor, indiferent de importanța rolului său sau de cota sa valorică, se simte dator să realizeze exact ceea ce regizorul așteaptă : un personaj adevărat, ușor de pus deci într-un context general. I-am văzut, în consecință, pe Emil Sauciuc (Iosif al II-lea), jucînd un rol de tînăr și încă dărîtat posesor al Puterii și Autorității, cu eleganță și îngăduință, pe Marcel Popa (contele von Strack), luînd parte la o comedie subtilă, a curții, el, obișnuit mai mult cu tonurile grave, pe George Voinese (baronul Van Swieten), un tînăr care promite multă forță interpretativă, rostindu-și cu patos cuvintele celei cîteva cuvinte ce i se rezervă în text, pe Ileana Iurciuc (Catarina Cavalieri), această valoroasă actriță de roluri prime, dînd măsura profesiunii sale într-un rol episodic ș.a.m.d.

În rolurile principale (deși regia lasă să se creadă că nu există în mod real diferențe de însemnătate între compartimentele spectacolului) se disting trei actori din trei generații diferite, Cristina Șchiopu (Constanze Weber, soția lui Mozart) avînd deja o experiență scenică, își concepe personajul cu exactitate, după datele psihologice și biologice cunoscute. E dezinvoltă, echilibrat de tandră și frivolă, natural de comică și de tragică, în spiritul singurului om obișnuit, de esență populară, pe care îl acceptă piesa. Rolul titular este încredințat tînărului Cristian Șofron. Pentru imaginea lui Mozart el are resurse atît native, cît și de profesie. Capriciosul tînăr compozitor apare astfel într-o multitudine de nuanțe : duioșie, naivitate, îngîmfare, zăpăceală, vulgaritate, iritare, comicărie ieftină, dramă apăsătoare, mobilitate, umilință, pasiune etc. Să recunoaștem, a cuprinde și numai atîtea trăsături de caracter într-un personaj este o performanță. Mozartul lui Constantin Șofron cucerește succesiv, se impune, emoționează. Pentru Ion Măinea rolul lui Salieri ar putea deveni rolul unei cariere de artist. Actorul a depus în datele lui o mare cantitate de afecțiune, reușind chiar, prin aceasta, să acorde personajului diabolic, antipatic prin esență, o șansă de generozitate. Este meritul său că personajul se exprimă nu doar prin ticăloșie, ci și prin suferință idolatră. Salieri al său este un personaj clasic, construit cu adîncă umanitate ,intrînd într-o galerie de referință în teatrul românesc contemporan.

Firesc, Alexandru Darie semnează suma acestor secvențe personale, cerute, desigur, de el, într-o suită de admirabile imagini scenice, unele fastuoase, altele simbolice (înzestrate cu semne ale Cabalei, ori cu ornamente ale popularității folclorice), însoțite de lumini, poezie și bine aleasă muzică. Este de reținut acest spectacol, ca unul dintre cele mai importante ale anului trecut.

VALENTIN TAȘCU ■

Bătrîna poveste a lui L.F. Baum despre fetița Dorothy și vrăjitorul din Oz pare redescoperită, în ultima vreme, de creatorii noștri de spectacole pentru copii. După o montare plină de poezie, dar și de ghiduși, datorată Ludmilei Szekely-Anton, pe scena Teatrului „Ion Creangă", iată că un alt spectacol, intitulat Micuța Dorothy, intră „în competiție", la sala Rapsodia Română, în interpretarea ansamblului cu același nume.

Micuța Dorothy e un musical realizat cu mare economie dramaturgică, pe un text semnat de Silvia Kerim, dar, prin compensație, cu o plăcută risipă de mijloace spectaculogice (coregrafia, Francisc Valkay, muzica, Marius Țeicu, scenografia, Viorica Petrovici și Cristian Niculescu). Peripețiile prin care trece Dorothy în țara lui Oz au devenit, în dramatizarea Silviei Kerim, un scenariu succint, adecvat necesităților unui spectacol cu multă muzică și cu o ingenioasă coregrafie, fără să-și piardă nimic din farmecul, din dulcea melancolie care aureolează acest basm pentru toate vîrstele. Interpreții sînt, printr-o curajoasă opțiune, chiar membrii ansamblului Rapsodia Română (Realini Lupșa, Cornelia Apolzan, Georgeta Ciucă, Alexa Mogoșan, Mariana Pop, Aurel Ciobanu, Petre Pleșoianu, Marin Mereanu, Mariana Moldoveanu, Chiriac Marian și alții, dansatori și „voci" ale grupului „Choralis"). Joc firesc, dezinvolt, fără stridențe și insistențe la rampă, care a topit excelent laolaltă cuvîntul, mișcarea coregrafică și cîntecul.

Cărare, cărare...

Nu încape îndoială că, fără muzica lui Marius Țeicu, muzicalul lui Petru Mihail (care semnează regia spectacolului) n-ar fi fost ceea ce este. Șlagăr după șlagăr, secvențele cîntate duc mai departe acțiunea, ca un covor fermecat. Bunul gust și verva nezgomotoasă sînt astfel principalele calități ale acestei feerii.

Un cuvînt în plus se cuvine viziunii scenografice (în care includem și costumele) realizate cu un „fast" reconfortant. Lumea de poveste prin care trec Dorothy și șoricarul Tic-țic, Leu-cel-laș-zis-și-papanaș, Sperieciori și Omul-de-tinichea strălucește multicolor și bizar, cu toate utopiile copilăriei, aducînd la un loc vînturile nordului și leii timizi, maimuțele și piticii fermecați, zînele și temerari călători în balon. Pentru fiecare din aceste ipostaze, costumul a însemnat, în spectacolul de la Rapsodia Română, un mic blazon cu însemnele de preț ale puterilor imaginației.

Dacă mai adăugăm aici și faptul că, în pauza spectacolului, copiii spectatori pot primi autografe de la Piticul Șiretlic sau de la frumoasa Zînă Albă (ceea ce prilejuiește o... sufocantă manifestare de simpatie !), trebuie să sfîrșim prin a spune că toți cei mici (dar, de ce să nu recunoaștem, chiar și cei mari) au de văzut în sala din strada Lipscani un spectacol antrenant, plin de inventivitate, din care rămîne cel puțin sunetul tandru al refrenului lui Marius Țeicu „Cărare, cărare...".

TANIA RADU ■

Cronica literară de Valeriu Râpeanu

Viața lui Maiorescu

Cînd în anul 1937 I. Al. Rădulescu-Pogoneanu tipărea primul volum din **Însemnările zilnice** ale lui Titu Maiorescu, un capitol nou se deschidea într-unul din cele mai pasionate și mai incitante procese ale **istoriei vieții publice** românești. O biografie a lui Titu Maiorescu devine azi cu atît mai necesară cu cît ea rezumă problematica, întrebările, convulsiile, structurile morale și mentale ale societății românești din 1860 și pînă în 1918. Însă o asemenea carte nu poate fi scrisă decît de cel care are o privire globală, pluriformă asupra vieții sociale românești, atribute pe care primul dintre cei ce și-au propus să evoce viața și nu opera, istoricul Z. Ornea, le întrunește plenar. E drept, viața lui Titu Maiorescu nu mai reprezintă astăzi o ecuație cu foarte multe necunoscute, iar riscul unor erori pornite din „pete negre", din „pămînturi pîrjolite" nu mai este chiar atît de mare ca înainte cu cîteva decenii. Un impresionant număr de scrisori a văzut lumina tiparului, iar „Jurnalul" întregit cu „Epistolarul" ce a păstrat pînă și variantele redactărilor fiecărei scrisori, variante extrem de concludente pentru evoluția intimă, necunoscută nici „adresantului", a diagramei sufletești a emitentului, acel laborator psihologic unde rămîn inscrise primele impulsuri, a ajuns la cel de al șaselea volum. Ceea ce e mult deși foarte puțin dacă ne gîndim că nu acoperă decît viața lui Titu Maiorescu pînă în 1870. Dar chiar și cititorul mediu nu mai poate fi surprins de avatariile acestei vieți, de caracterul omului așa cum au fost surprinși marii noștri critici cînd au citit în 1937 primul volum al **Însemnărilor zilnice** de la vehementul N. Iorga la francul G. Călinescu pînă la elegantul Vladimir Streinu. Lui G. Călinescu omul i se părea „un mizantrop" arătînd „respect pentru valorile relative" iar mentalitatea sa era considerată ca fiind „materialistă, burgheză". Cît privește pe N. Iorga am arătat în recentul meu volum „Scriitori dintre cele două războaie" cauzele unei stări conflictuale care nu s-a închis nici după moartea lui Titu Maiorescu, nu s-a oprit nici la apariția celor două volume ale însemnărilor zilnice pe care autorul **Vieții de om** le socotea ca fiind adesea mai puțin decît banale și oglindind un suflet care dincolo de manifestarea lui exterioară avea un cuprins așa de „restrîns"

Z. Ornea nu și-a propus să facă o operă de recreare lirică, formație sa riguroasă de istoric nu numai al literaturii române dar și al vieții noastre sociale și politice oferindu-i toate avantajele pentru ceea ce am numi o reconstituire a omului prin epocă și a epocii prin om. Cartea lui Z. Ornea are drept merit faptul de a fi urmărit viața lui Titu Maiorescu desfășurată în cercuri concentrice ieșite la suprafață apei nu datorită hazardului, ci ca urmare a structurii și necesităților vieții sociale românești pe care nu o dată mentorul Junimii le-a înțeles și mai ales în prima perioadă a activității sale le-a propulsat în perspectiva cerințelor ei imperioase de progres și modernizare. „Olimpianul" Maiorescu nu ne mai apare raportat doar la o societate literară, în speță Junimea, ci la societatea românească a vremii, căreia Titu Maiorescu i s-a integrat cu voința de a o sluji dar și de a o domina, pe care nu o aprobă în tinerețe cînd îi vedea contradicțiile (celebrele „forme fără fond"), distanțele față de nivelul de civilizație al altor țări dar căreia i s-a integrat cînd era vorba de a urca treptele ierarhiei, de a se încadra convențiilor, de a urma căile obișnuite atunci pentru a obține demnități și a cuceri autoritatea publică. E o carte în care Titu Maiorescu ne apare așa cum a fost datorită probității cu care monograful aduce toate dovezile pentru a vădi deopotrivă lărgimea demersului său cultural, conservatorismul gîndirii sale politice, zbuciumul omului care dacă a apărut contemporanilor, și mai ales urmașilor, un senin, un apolinic a fost un om chinuit interior, sfîșiat nu o dată de contradicția celui care cred că primul a simțit-o și a exprimat-o în acel laborator intim : aceea de a nu se fi putut dedica total creației, deși de multe ori a luptat ca timpul să-i fie folosit altfel.

E în același timp o carte care nu și-a propus să sfarme o statuie dar nici să recreeze un mit. Mai precis n-a urmat nici calea hagiografică a lui Rădulescu-Pogoneanu, acea „slavă orbitoare" pe care cu finețea cunoscută Vladimir Streinu o reproșa celui ce a editat primul **Însemnările** nici a lui Liviu Rusu. N-a urmat nici calea lui G. Călinescu și N. Iorga ale căror perspective despre personalitatea lui Titu Maiorescu sînt convergente pînă la identitate. Narînd evenimentele vieții lui Titu Maiorescu, Z. Ornea nici nu alege „calea de mijloc" a unei imposibile relatări, ci caută să explice și chiar să justifice prin probe elocvente sau prin ipoteze plauzibile cînd dovezile lipsesc sau nu sînt concludente. Formația monografului și natura obiectului îl determină să afle majoritatea explicațiilor sale din sfera vieții sociale, politice, culturale românești. Dar omul Titu Maiorescu nu a fost numai criticul, profesorul cu o influență atît de covîrșitoare care nu o dată s-a metamorfozat într-un adevărat dictat — așa cum arăta G. Călinescu —, care a dominat prin magia verbului său dar și prin tenacitatea cu care și-a impus voința, nu a fost numai parlamentarul cu o prezență atît de remarcată, numai omul politic ce a ajuns pînă la demnitatea de prim ministru, dar și omul de fiecare zi. Urmărind meticulos ascensiunea socială, așa cum au arătat toți cei ce s-au oprit asupra personalității sale după apariția **Insemnărilor zilnice**, socotindu-și grijuliu veniturile și cheltuielile, punînd pe primul plan sporirea celor dintîi chiar cu prețul unor concesii morale și al sacrificării activității intelectuale, atent la toate convențiile epocii și lumii în care a trăit, neurmărind să se retragă din cercul ei strîmt ci să fie unul din pilonii ei. Titu Maiorescu a avut bucuriile izbînzii, ale triumfului pe toate planurile, ale unei recunoașteri reale și meritate dar a fost și victima calomniei, a infamiei organizate meticulos cu țința de a obține nu numai denigrarea persoanei ci o adevărată „moarte civilă". Z. Ornea nu a mers pe calea relevării „feților ascunse" a unei mari personalități căreia cei mai mulți nici nu-i bănuiau asemenea reacții, asemenea tribulații, asemenea duritate umană care cum i-a ripostat N. Iorga în 1910 nici nu lăsase să se vadă că ar avea o inimă. A căutat deci nu să etaleze, ci să le explice, să aducă probe pentru înțelegerea lor nuanțată cît mai aproape de adevăr. Un adevăr care în unele cazuri oricît de bogate și numeroase ar fi sursele certe ce ne stau la dispoziție prin ceea ce s-a publicat pînă acum și prin ceea ce se află în biblioteci și în arhive nu ni se relevă cu atîta limpezime mai ales cînd trebuie să detectăm impulsurile lui sufletești adînci, zonele pe care nici documentele cele mai intime nu ni le relevă, iar uneori ni le disimulează. Explicațiile lui Z. Ornea conform formației sale critice sînt de natură socială și politică, culturală. În încadrarea și explicarea organică a **omului** Titu Maiorescu în contextul societății românești se află deci meritul esențial al acestei biografii. Dar aceste date nu erau suficiente pentru a explica pe adevăratul Maiorescu și atunci Z. Ornea a apelat la metode de investigație relativ noi cum ar fi și interpretările din perspectiva freudiană. În ceea ce mă privește am apliat-o cu un deceniu și jumătate în urmă căutînd să explic anumite laturi ale personalității lui N. Iorga. Reprosul pe care îl putem face lui Z. Ornea e faptul că cel puțin în acest prim volum nu a mers departe cu investigația din această perspectivă, pentru că în atitudinea lui Titu Maiorescu se mai pot detecta și alte complexe.

Dar să așteptăm cel de al doilea volum al unei biografii care îmbină rigoarea științifică a cercetării, dragostea pentru omul studiat cu strădania de a respecta adevărul restituindu-l fără pasiuni și excese partizane.

Trăind la o mie de megawați

Fotoreportaj de VICTOR NIȚĂ și PAUL AGARICI

Joi, 22 ianuarie. Deva. Ceață. Minus 5 grade. Drumul spre termocentrala Deva — Mintia cade perpendicular pe direcția vântului. În stânga, în vârful muntelui, vedem Ceahlăul parcă s-ar pierdă în nori. În dreapta, abia bănuit, Mureșul cu curgerea-i de veacuri, învăluit într-o pâclă de aburi. Tot în dreapta, departe, Apusenii dorm în legendă. Ne oprim pe neștiute aproape, de termocentrală. Ne oprim pe un pod pe sub care trece un uriaș convoi de vagoane pline de cărbune. La o aruncătură de băț, termocentrala. Cele trei coșuri, înalte cât trei catarge, încremenită parcă, din asaltul ei asupra Devei, de deasul ceții. În jurul termocentralei, o pădure de stâlpi de înaltă tensiune. Profilată pe dealurile albe și pe cer, aceeași ciudată pădure iscă o țesătoare dantelărie de fier. Colegul meu, fotografiază de zor. În sfârșit, după ce dă gata două filme, intră în mașină, tânărește zdravăn ușa, ceea ce pe șofer nu pare să-l prea incinte, și ține să filozofeze sau, dacă vreți, să poetizeze : „Fotografiam, cărbunele, adică inima inimii și muntelui, întunecată, neagră, și mă gândeam că tocmai din întunericul ei urmează să se nască lumina. Mie personal chestia asta îmi se pare extraordinară. Din întunericul cel mai întunecat se naște lumina !" N-aș zice că a tocmai așa, îi spun, dar în sinea mea mă bucur că a intrat în rezonanță cu subiectul reportajului nostru. Mă bucură frenezia cu care își mânuiește aparatul, un Canon la care ține foarte mult și pe care îl poartă tot timpul agățat de gât, ca pe-o cruciuliță sui generis.

În biroul directorului, la etajul patru, lume multă. Are loc un fel de comandament. Încercăm să înțelegem cite ceva, dar parcă se discută cifrat. Nu-i chip să notăm nimic, drept pentru care ne consolăm cu gândul că vom cere explicații amănunțite ceva mai târziu, când vom rămâne singuri cu directorul termocentralei, inginerul **Ieronim Rusan**. „Anul trecut a sonat, la ultimul meu reportaj acut, la termocentrala Deva — Mintia, am trăit senzația că mă aflu pe punțea unei uriașe corăbii. Același sentiment îl am și astăzi. Aș adăuga doar că sentimentul acela s-a adâncit și mai mult. Apoi, în altă ordine de idei, anul trecut am avut bucuria să constat că însumatorul de putere atinsese impresionanta cifră de 1000 MW. În clipa de față, din păcate, însumatorul de putere... atinge doar 910 de MW". „De, mi-a răspuns inginerul Ieronim Rusan — îmi aduc aminte, adică un fel de reportajul cu pricina. Într-adevăr, când ajungem la 1000, sîntem mulțumiți. Și, în general, însumatorul arată, de obicei, 1000. Acum însă, la grupul 3 avem o mică problemă. S-a înfundat o moară. Cărbunele, de import, este foarte bun, dar e prea lăptos, sau e prea umed. Încă nu știm, deocamdată cărbunele a fost chiar în noaptea trecută. Dar, peste câteva vreme, să zicem o jumătate de oră, vom urca, fără doar și poate, la 1000 de MW, așa cum urcasem acum câteva minute. Așa, pentru dumneavoastră, vă pot spune că de-aproape o săptămână sîntem pe 910". De-abia înfiripat, dialogul nostru se întrerupe din cauza unui telefon. Aflăm că la același bloc tre s-au mai înfundat două mori. Cu alte cuvinte grupul trei merge cu o singură moară. Acele însumatorului au coborît bruse la 950 de MW. Ar fi momentul să precizăm că însumatorul de putere, un aparat nu mai mare decît un televizor portabil, are saso ecrane care indică funcționarea celor șase grupuri ale termocentrale... Iar în mijlocul lor, un alt e... cu cifra exactă a energiei electrice produse. Deasupra tuturor acestor ecrane, un altul, cu frecvența în Hz a energiei din sistemul național. În clipa inceperii reportajului nostru, cele două cifre de bază indicau 950 de MW și 47,65 Hz. „Bănuiesc, îi spun interlocutorului meu, că acolo, la grupul trei, se dă în clipa de față marea bătălie pentru ca însumatorul să indice din nou cifra de 1000". „Da, firește, dar marea bătălie se dă peste tot. Acolo, la 3, va fi muncă multă. Atenția noastră se va îndreptă însă spre celelalte 5 grupuri, pe acestea trebuie să le aducem la o funcționare ireproșabilă, pentru că la trei nu se va rezolva cu una cu două. Până îl rezolvăm nu-put tem sta doar cu 950, deși și 950 este o putere demnă de tot respectul nostru, inclusiv al celor din sistemul național. Dar noi vrem și trebuie să revenim la 1000. Veți vedea în curând cum sună telefoanele, că de ce am coborît sub 1000". Într-adevăr, poate cîteva clipe a început o sarabandă a telefoanelor. De la București, de la Comitetul județean de partid, de la alte termocentrale. Calm, aproape zimbind, inginerul Ieronim Rusan dădea explicațiile de rigoare. La capătul fiecărei convorbiri, necesară prudențiune : „Nici o grijă, urcăm din nou la 1000 !". Apoi, către mine : „Adevărul este că o termocentrală ca a noastră poate funcționa la capacitatea și doar dacă... respectate cu strictețe două condiții. Una dintre ele ne privește personal. Noi trebuie să fim pregătiți tot timpul să putem interveni în orice moment pentru buna funcționare a utilajelor. Din acest punct de vedere, aș spune că sîntem organizați ireproșabil. Avem oameni care își cunosc foarte bine meseria. Nu există să fim descoperiți. Cealaltă condiție, însă, nu prea ține de noi. Este vorba de cărbune. Avem cărbune — și nu orice fel de cărbune, ci numai cărbune bun, de calitate — facem energie. N-avem, nu facem. Avem cîteva zile rezerve în depozite, emu cam sufăr. Acolo, la dreapta, Constanța a început să curgă navalele. Cu cărbune bun. Dar, cum se vede chiar și cel bun poate înfunda morile. Vom vedea noi ce-i vom face ca să nu ne mai dea bătăi de cap. Din păcate, însă, mă folosesc de prilejul acestui reportaj pentru a spune răspicat, pentru a nu știu cîta oară, că deseori chiar de-aici, din județ, din Valea Jiului ni se trimite cărbune de proastă calitate. Mult steril, adică piatră și pământ. Cu un astfel de cărbune nu putem ține termocentrala la 1000 de MW. Vreau să spun, cu alte cuvinte, că principala noastră grijă este calitatea cărbunelui, aprovizionarea cu cărbune. Cînd vedem că depozitele sînt pline, ne saltă inima de bucurie. Chiar așa să scrieți, că ne saltă inima de bucurie, Marea bătălie pentru energie începe acolo, pe estacadă, la cărbune. În rest, ne descurcăm noi". Intră-devăr, deși grupul trei merge cu o singură moară,

atelier literar

de G. Dumitrescu

M. Țălan : Citeva pagini demne de interes : „Plugul", „Condiție", „Gînd", „Răsărit". (Din păcate, dînd la tipar „Plugul" se vor pierde cele de pe verso ! folosiți, deci numai o față a hîrtiei).

G. R. Gaspar : Pe viitor, coalele slabe, șterse, de indigo uzat, le va păstra autorul. Din simplă bună cuviință. (Dar și din rațiuni practice : pentru a primi un răspuns edificator. Pe care, deocamdată, nu vi-l putem da, neputînd descifra decît în mică măsură textele dv.).

L. Lidia : Lucruri slabe. În ultima trimitere, uscate, „făcute", lipsite de vibrație (nu și de amenințarea banalității convenționale). Un început de freamăt, în „Duminică".

V. Mihalcea : A rămas destul din „dodiile" de odinioară, dar cîteva pagini încearcă un oarecare demers, încă timid, către inteles și comunicare („Elegie", „Plouă", „Despre suferință", „Poem glisant", „Farsa", „Pagini de calendar"), deși nu s-ar putea spune că lungul răstimp v-ar fi îndemnat și spre un foarte necesar studiu și exercițiu în domeniul expresiei (încă naivă, rudimentară).

V. Corches : Vă cerem scuze pentru modalitatea răspunsului (e cea mai sigură și mai operativă, în situația dată). Vă mulțumim pentru vorbele bune. Și pentru propunerea pe care ne-o adresați ! Deocamdată, însă, ne este cu neputință să-i dăm curs.

C. Nedelcu : Versurile sînt încă neconcludente (pe alocuri, și mai ales în „Chiar dacă nu simți", sînt și unele semne promițătoare). În ce privește „apetitul pentru nou, șocant", „turbionul dezlănțuit", etc., trebuie să țineți seamă că „Flacăra" e o publicație de foarte largă răspîndire cu un profil complex politic-social-cultural, și nu o revistă exclusiv literară (unde își au loc, în mod firesc, toate „apetiturile" și experimentele de care vorbiți).

Aromân : Nu se văd lucruri noi, în versuri (lipsește mai ales îndemnul de a da un înțeles rîndurilor scrise). Ceva în „Inspirația". (Întrebarea dv., la care ne-am referit, sună cam așa : „Ce faceți cu plicurile ? E foarte important !").

C. Savin : Există un plus, în aceste pagini, mai multă aplicație și concentrare, un cistig în densitate și în acuratețea expresiei („Matematica", „Pastel", „După gînduri", „De seară", „Dragoste").

V. Vancea : Se pare că tinde să ia sfîrșit seria improvizațiilor superficiale, „la botul calului"... Cîteva piese ne dau speranțe : „Uneori sîntem singuri", „O stea", „Zoologie", „Să fii cuvînt". (A se dactilografia !)

Victor A. : Vă mulțumim pentru bunele urări (și dv., și celorlalți corespondenți care ni le-au adresat) și vă dorim tuturor sănătate și la mulți ani !

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

MINTEA MEA DE COPIL

Gîndul își desfăcea roșinos
Toate petalele. Îmi inventasem eu
O zi în afara timpului,
Un drum în afara lumii,
O busolă care nu căuta
Nordul, ci doar orizontul ființei mele
Îmi inventasem eu
Cu mintea mea de copil
O altă planetă, spre care
Zburau numai fluturi
Cu două perechi de aripi.

CARMEN POPOVICI

CARIATIDĂ

Cariatida poartă pe creștet
volutele cerului,
serul pe care-l respiri...
Din ochii deschiși nemărginirii
privirile-și aprind stele —
speranțe înmărătoare peste zări
pămînteme.
Albastru îi cerne pe umeri,
o dor zările
căzînd pe oglinzi,
lăcrimează abis,
În neclintire
trupul ei este firul cu plumb
fără de care nu există zidire.

ANGELA PLOSCARU

AMANDI

În fiecare toamnă vinul
încearcă să-mi împrăștie memoria
dar visul m-a învățat
că tot ceea ce e firav
e nemuritor și dacă
mai tîrziu îți voi vorbi
altfel despre dragoste
voi spune de fapt același lucru.

DAN EMILIAN ROȘCA

FATA ȘI LUNA

„Fata noastră așteaptă să fie răpită de Lună" —
spun cu înțelegere dolce, prietenul casei, poetul...
Luna se uită cu un ochi interior la irișii albi,
viorii, adusi drept ofrandă, și spune cu sinceritate :
„Nu văd nici o deosebire. Pentru ce să-mi încaro sufletul
cu încă un furt ?"... Iar a oftat cineva.
Fata așteaptă să fie răpită de Lună,
dar Luna tace : Nu vrea mai mult alb
decît poate duce cu sine în cer,
unde albul e totuși rar și incert :
nori de pulberi, gheață de comete, stele.
Fata așteaptă să fie răpită de Lună,
dar Luna rîde cu mască ei invizibilă
și o lasă pe nestiutoare să scrie bilete
reginei Mab. Toate fetele răpite de Lună
mor, spune povestea : scrieți bilete,
luați lecții de ghitară, stăniată domnișoară!
N-ați prefera să vă prezint un frumos
milionar ?
Dolce, prietenul casei, poetul — surîd liniștiți.
Intîi ce salutat e, cînd apare,
Mefisto.

MIHAELA COSMETTO

DOAR TU

„Obișnuința-i fiară,
înghite tot"
nu-ți pierde candoarea restului liber,
a faptei frumoase fără răsplată
doar tu ești dăruit
să poți comunica cu semenii
să te înțeleagă toate cărămizile
turnului Babel și vrăjite de cîntecul tău
nu se mai năruie
albul e alb doar prin tine
și va rămîne astfel
și în fuga culorilor spre violet.

VIORICA IONESCU

„Îmi iubesc cititorul posibil și n-aș vrea să-l dezamăgesc"

(Urmare din pag. 10)

tăților fățișe, de masă, angajînd multe sufiete într-o patimă politică pură, între Kogălniceanu, exaltat pentru cauze mari și fapte spectaculoase, și Costache Negri, model de probitate morală. Ion Ghica deținea, în destinul și în firea lui, un echilibru între calitățile și defectele întregii generații. Mai pe scurt, cartea s-a născut din dorința de a vorbi despre pașoptiști, așa cum s-au arătat ei după experiența revoluției și cea a exilului, în luptele lor mai mărunte, dar necesare și din revelația unui personaj ce putea fi în mod eficace un raisonneur al istoriei.

— Cît s-a amestecat aici dorința de a face literatură ?

— În Prințul Ghica am scris că patria este o „emoție comună", una din cele fundamentale : familia, iubirea, cultura, patria. Mă simt atașată de poporul meu, de istoria lui atît de chinuită, sar în ajutorul unei rude bintuite de necazuri, dar mă simt legată, evident, și de acea populație risipită în cinci continente, care l-a citit pe Dostoievski, Flaubert, Proust, care are în amintirea ei lăuntrică simpatie pentru Don Quijote, Faust sau doamna Bovary.

— În continuare, veți „cobori" sau veți „urca" pe scara istoriei ?

— E amuzant că vreau să le fac pe amîndouă odată. Mă simt precum acei copii care se joacă pe scările rulante din metrou, deși-mă tem să nu fiu unul din cei care încearcă să urce treptele coborîtoare, rămînînd comic pe loc. Romanul la care lucrez acum este „de actualitate", dar are și trimiteri în trecut, mai exact la mișcarea lui Mitiță Filipescu din 1840. Într-un capitol cobor, în altul urc, într-unul urc, în altul cobor. Destul de amețitoare mișcarea !

— Care este personajul în care v-ați „pus" cel mai mult, de care sînteți cel mai mult legată ?

— N-am fost „ruptă" de niciuna dintre eroinele mele. Începînd de la Mierații și terminînd cu Sașa, mai ales cu Sașa Ghica din ultimul roman. Dar este un fals să spui că te identifici cu personajele tale și de aceea prețuiesc diplomația întrebării. Mă simt foarte legată de Marta din Masa zarafului, pentru că este în ea ceva din portretul meu la o vîrstă — o tinerețe cu care nu prea știam ce să fac —, de Ghighi din Sărbătorile vîrbării, în care am exprimat tot ceea ce era mai rău în viața mea, partea „marandenbone", cum ar spune Sonia Larian, din ființa mea la altă vîrstă. Sașa Ghica a apărut ca prin farmec, ca o salvare și multe m-a învățat să înțeleg. Făceam și refăceam primul volum din Prințul Ghica și am simțit nevoia ca ea să vină, deși n-o puteam încă aduce în lumea de bărbați ocupați exclusiv de politică a Bucureștilor anului 1859, fiind în acel timp izolată în Samos, abandonată acolo. Trebuia să merg eu s-o caut. M-am dus cu imaginația în spațiul ei de părăsire, ca s-o văd prin șipcile gardului sau prin fantele draperiilor. Am introdus-o în trei capitole mici — trei tipete înăbușite (o Sașa speriată de singurătate) — numai pentru a mă bucura de prezența ei. Abia în al doilea volum am putut s-o aduc în scenă, însoțită de liota de copii, de guvernantă și preceptor, în momentul cînd se întoarce în țară. A fost de atunci alături de mine și eu alături de ea pînă în ultimul capitol în care am lăsat-o, cu o cruzime demnă de un prozator modern, dar și cu un sfîșietor regret, tot singură în fața portretului unui necunoscut (cum sîntem toți), cu nasul aproape lipit de perete, plîngînd.

— S-a remarcat, pînă la apropo a vi se reproșa — luciditatea scrisului. Ce acoperă ea sub raport artistic ? E punctul pe care străbateți distanța între proză și critică literară (în ambele sensuri) ?

— Îmi cer scuze că voi fi brutală în răspuns, dar cine poate reproșa în anii '80 ai secolului XX unui autor luciditatea este un prost. Există o carte viabilă azi care să nu arate că autorul și-a trăit lucid momentul creației ? Supraviețuiesc oare cărțile spontaneității absolute, necontrolate ideatic și estetic, acele emanații ale... „sensibilității" care au constituit delicioul cucoanelor din lumea bună și farmecul discret al burgheziei ? Eu nu recunosc valoarea unui autor care nu este vizibil conștient, deci lucid, de gravitatea temei sale, de subtilitatea scriiturii sale. Mi s-ar putea reproșa poate o ariditate a textului care ar ucide fantezia senzorială, sentimentală dar uite că nu vreau să accept învinuirea și basta ! A nu fi lucid asupra mijloacelor tale literare de exprimare înseamnă a fi un diletant, un veleitar, unul dintre cei care te trag de mînecă prin comoartimentele de tren și-ți spun : „dacă aș avea timp și mi-aș povesti viața... ce roman !" Te rogi în gînd să n-aibă timp... Sînt mulți care reproșează literaturii contemporane în general „lipsa de suflet", excesul analitic, luciditatea fiind pentru ei un fel de cuirasă prea rigidă, neplăcută celui ce vrea arta mai despletită. Dar nu sînt ei depășiți ? Ne adresăm unor oameni care știu să citească schema unui aparat tranzistorizat, care lucrează cu microprocesoare, și ni se cere, pardoxal, o duloegăre sentimentală.

— Incriminata luciditate descinde, totuși, în cazul dumneavoastră, și din exercițiul ei în instrumentele criticii literare ?

— Evident că asupra mea ca prozator s-au manifestat din plin achizițiile mele de critic literar. Pentru a-mi exersa onest meseria am citit nu numai cărțile (bune sau proaste) pe care le-am recenzat, ci și multe cărți de teorie, de critică și istorie literară. M-am aventurat chiar într-o carte ce se voia o analiză a romanului realismului psihologic. Nu știu dacă am reușit. În general, nu mă socotesc un critic invulnerabil, dar am curajul să nu-i socotesc scriitori pe cei care scriu total neinițiați în arta narativă, care n-au meditat pe marginea unei cărți de critică asupra artei lor.

— Dincolo de prozator, de criticul literar, ce loc ați rezervat în ecuația personalității dumneavoastră redactorului ?

— Ce-i drept, despre redactorul din mine am vorbit prea puțin. Lucrez de doi ani la Secolul 20 și această redacție mi-a devenit a doua familie. Revista are prestigiu și anvergură, pentru că este de la început gîndită cu o coloană vertebrală. Ea vrea să demonstreze că există o legătură indestructibilă între arte, că ele nu viețuiesc într-o izolare nefirească. E o redacție care ține la ideea accasta de a face vizibilă în fiecare număr colaborarea între literatură, pictură, sculptură, arhitectură, muzică, teatru, pentru că ideile culturii moderne au formele lor de exprimare în toate direcțiile artei. Mă simt onorată că pot lucra la o revistă frumoasă și elocventă din acest punct de vedere. Cititorului român i se oferă, după lungi selecții, textele cele mai nobile ale literaturii mondiale actuale, iar scriitorii români sînt prezenți în paginile ei cu traduceri în limbi străine. Avem o imensă nevoie de acest dialog.

— Care sînt nostalgiile, tabieturile, exigențele cititorului Dana Dumitriu ?

— Întrebarea dumneavoastră mă impresionează, ca și cea dinainte, pentru că trăiesc de cîtava vreme nostalgia lecturilor mele din adolescență, a lecturilor participative. O nostalgie pe care n-o poate repara nimic și va rămîne ca o boală profesională (e silicoza noastră !). Există și pentru un critic literar, chiar intermitent ca mine, o deformație — citesc orice carte urmărindu-i tehnica artistică prin care ideile prind forță. N-am reușit de aceea să fiu un cititor de romane polițiste — înțelegeam imediat teza, dar citeam conștiincios demonstrația foarte rudimentară de cele mai multe ori, unde așteptam analize psihologice, sociale, etc., dădeam peste logice argumente criminalistice. Am avut deodată revelația că citeam un roman polițist în ritmul în care străbăteam Posedații, dintr-o pedanterie excesivă, în timp de amatorii de asemenea lecturi devorează textul ca pe un sandviș. Cineva mi-a spus că dorește cărți proaste pentru că sînt soporifice. Pe mine n-au ajuns să mă relaxeze, dimpotrivă, mă irită. Cînd vreau să mă înțeleg, caut un roman bun, îl prefer cărților teoretice, dar nu mă las ferecată în epică, sînt uneori nevoie de a respira aerul rarefiat al teoriilor fără delicii, mai mult din curiozitate. Poezia o citesc scoțîndu-mi, ca un arici, toți țepii — mă observ vulnerabilă, nesigură, exilantă (de aceea am și făcut cronica la cărțile de poezie cu oarecare reținere). Dar nu pot uita lecturile din adolescență. Aveam în casă un cuțar în care erau înțesate cearceafuri, pături și tot felul de alte lenjuri, de iarnă sau de vară, după anotimp. Era așezat în dreptul unei ferestre peste care vara se lipea un transparent de hîrtie violetă (mama avea grijă să păstreze peste zi răcoarea din casă). Acolo, pe lada aceea citeam, prin fantele hîrtiei strecurîndu-se lumina, și Cei trei mușchetari și Război și pace. Dar era o lectură „bună" în sensul că mă absorbea ca viața însăși. După ani și ani am început să citesc „profesionist", să citesc cu acribia specialistului chiar și cărțile care îmi plac și despre care nu scriu. Nu mă mai văd proiectată în personaje, observ doar nativitățile, sîngăcile de construcție, și, vai !, nu mai trăiesc dramele cu pasiune, nu mi le mai asum. Este și acesta un fel de a te însingura, de a rămîne prizonierul unei profesiuni.

— Cum suportați dialogul cu cititorul cărților dumneavoastră ?

— Trebuie să spun mai întîi că acum lucrez foarte greu. De curînd, un tînăr prozator mi-a adus un volum al lui în manuscris. Dincolo de calitățile reale ale textului, am fost emoționată însă de pofta cu care se simțea că scrisese, de vădita bucurie trăită în fața hîrtiei. Mi-am amintit de felul în care m-am aventurat în primele cărți și am avut iarăși o ușoară nostalgie. Azi mă chinuiesc, trebuie să-mi înfring nu lenea (sînt de felul meu harnică), ci o inerție, o teamă, o inhibiție. Mi-e frică de fiecare rînd, mă îngrozește ideea că cineva mă va citi, cineva care vine acasă de la slujbă și seara aprinde lampa de pe noptieră și se lasă în voia cuvintelor mele. Îmi iubesc cititorul posibil și n-aș vrea să-l dezamăgesc — e o dragoste patetică și înfricoșată, iar „mîna mi-e paralizată de amărăciune". Cel mai ușor este să înșeli pe cei care are încredere în tine.

Vorbiți și scrieți românește

Interdependența

În literatura de specialitate există cîteva studii fundamentale despre influența scrisului asupra vorbirii. Sînt bine cunoscute pronunții greșite ca **el, este, eram** etc., cu **e-** la inițială, așa cum se scriu aceste cuvinte sau forme, în loc de **(iel, feste, leram)**, potrivit normelor ortoepice ale limbii române. Se scriu și se pronunță cu **e-** la începutul cuvîntului numai elementele aparținînd fondului neologic : **eră, etapă, epocă, clan** etc.

Există însă și o situație inversă, în care rostirea influențează scrierea unor termeni. Cuvinte ca **excavator, expectativă, excludere, extindere, extincție** etc. conțin în structura lor fonetică secvențe alcătuite din trei sau patru consoane, care presupun un efort articulatoriu deosebit. Soluția cea mai la îndemînă (nerecomandabilă, dar explicabilă, mai ales în vorbirea rapidă) o constituie reducerea, simplificarea acestor grupuri consonantice : în loc de **(ekskludere)** sau de **(ekstindere)**, se pronunță **(eskludere)** și, respectiv, **(estindere)**. Scrierea are însă alte exigențe decît vorbirea, de aceea notarea unor asemenea cuvinte cu **s** în loc de **x** (**escludere, estindere, escavator, espectativă** etc.) este o gravă greșeală de ortografie. Întîlnind astfel de cazuri, cititorul poate fi uneori chiar derutat. Cineva scria despre o carte, pe care o recomanda cu căldură, că „este larg accesibilă, cu un mesaj esoteric." Or **esoteric** este o variantă pentru forma literară **exoteric** „care poate fi înțeles numai de cei inițiați ; secret, ascuns" (fr. **ésotérique**). Cuvîntul care trebuia folosit în contextul menționat este **exoteric** „care poate fi înțeles de cei neinițiați ; accesibil public", împrumutat din fr. **exotérique**.

Reacția față de sporirea frecvenței și a numărului unor asemenea forme este anarhia unor cazuri de hipercorectitudine. Cel mai răspîndit dintre acestea este **exeroc**, pentru **escroc** (la care se adaugă împrumuturile din aceeași familie de cuvinte : **a exercoca, exerocherie**, în loc de **a escroca, escrocherie**). Termenul provine în română din franceză, care l-a luat din italiană (**scrocco** „pungășie, fraudă, înșelăciune"). Așadar, din punct de vedere etimologic, forma **exeroc**, folosită tot mai des și în scris și în vorbire, este incorectă și nerecomandată de dicționarele normative ale limbii române.

COMAN LUPU ■

Gorjul sufletului nostru

„M-am întors acum de la mama, din Hobița (scria Brâncuși în 1900) ; simțise că sosesc, săraca, și de dor mi-a ieșit înainte la Pestișani, să fim mai mult timp împreună." Iar apoi, peste 38 de ani, cînd a ajuns mare, revenind pentru ultima dată în sat, îngenunchează pe pămîntul natal : „Mama ar merita un monument". Brâncuși n-a realizat niciodată acel monument închinat mamei sale (poate singura mare sculptură pe care n-a realizat-o, poate singura capodoperă pe care nici un geniu al omenirii n-a realizat-o așa cum s-ar fi cuvenit de cînd e lumea lume), dar a lăsat în schimb aceste cuvinte în locul rămas gol al acelei capodopere : „Nu vom fi, niciodată, îndeajuns de recunoscători față de pămîntul care ne-a dat totul". Întîlnirea recentă a fiilor Gorjului, la Muzeul Satului din București ar putea fi așezată între totul, ca o tulburătoare emoție, sub semnul acestor cuvinte.

Stăteam în mijlocul celor cîtorva sute de gorjeni veniți ca la o nuntă și mă întrebam : ce i-a adunat pe oamenii aceștia aici, la o oră de dimineață, pe un ger teribil, bucurîndu-se și îmbrățișîndu-se ca și cum nu se mai văzuseră din copilărie, deși majoritatea dintre ei nu se întîlniseră niciodată pînă atunci și nu se cunoșteau, ce-i făcea deci, să se recunoască înainte chiar de a se fi cunoscut ? În starea lor de spirit să manifesta o bucurie curată, veniseră pur și simplu ca oameni, fără vreo obligație anume de-a veni, fără să fi avut vreo sarcină anume de serviciu, se adunaseră părăsind rolurile, uneori dificile, ale diverselor lor funcții și răspunderi sociale ca și cînd ar fi fost o întîlnire cu mult timp dinainte programată ca și aceea, deja tradiționale, a absolvenților de liceu sau facultate, după 10—20 de ani. Însă pe oamenii aceștia nu-i unea doar colegialitatea cîtorva ani de școală trăiți în lumina unui ideal comun ci solidaritatea mult mai adîncă a locului natal, ei veniseră să sărbătorească aniversarea faptului cu totul miraculos de a se fi născut sub aceiași munți ai Parîngului și Vîlcanului, în aceleași sate pădurose numite Runcu, Pestișani, sau Bustuchini, Arcani sau Brădiceni, pe aceleași văi curgînd frumos în limba română cea de azi și cea dintotdeauna, cu numele lor sfînt rostit din moși-strămoși, Tismana, Jales, Jiu, Gilort sau Amaradia, sonorități legate de matca sîngelui nostru ca tărmul de mare și pe care numai o inimă gorjenească ar putea spune cît de adînc le simte pulsînd în propriile ei gene ancestrale, nume vii și fără moarte ale unui ținut anume, unic pe planetă, — toți se grăbiseră să vină ca și cum spiritul însuși al locului lor natal i-ar fi strigat dintr-un catalog imaginar pe fiecare pe nume și nu se putea să lipsească tocmai ei, în acea clipă, de la sărbătoarea aceasta.

Nicolae Dragoș și Darie Novăceanu sînt doar doi dintre oamenii de vocație născuți pe meleagurile Gorjului pe care i-am recunoscut ușor în mulțimea celor adunați. Pe lîngă faptul că sînt oameni de spirit reprezentativi nu doar pentru județul lor ci pentru județul mai întins al patriei pe harta continentului și a lumii îi unește și realitatea că au umblat mult prin culturile planetei. Prin ei satul gorjean și-a prelungit înserările basmului și diminețile cîntecului pînă în Spania, în Cuba, în Mexic sau America Latină. Ar putea spune că fiecare dintre ei are sub cătușeasca spiritului său o planetă (culturală) de buzunar. Și totuși, ce i-a făcut pe acești oameni (și pe mulți alții pe care nu i-am recunoscut imediat, dar sînt fără îndoială de aceeași valoare) să se dezbrace de uniforma lor planetară și să se amestece în masa anonimă a celor cîteva sute de gorjeni care se legitimau unul în fața bucuriei celuilalt doar prin simpla întrebare : „tu din ce sat ești ?"

Acest instinct puternic al întoarcerii spre origini, prezent în fiecare ființă de spirit, oricît de departe ar fi ajuns ea în ierarhiile valorice ale lumii mă face să cred că satul e mai viu și mai activ decît se bănuie, în plenitudinea actualității, că el stă în continuare în rotunda contemporaneitate planetară ca simburii în fruct. Sigur că înflorirea fără precedent a noilor orașe în acest prezent al construcției fabuloase a extins etnicul la dimensiunile întregii națiuni, atenuîndu-i din caracterele sale originare, dar în egală măsură. În acest etnic nou intră atribute ale unei ordini mai înalte. Prin noile instituții culturale ale orașelor, prin noile tradiții culturale, vocația spirituală a prezentului lărgește vechiul orizont al constiinței etnice sătești la dimensiunile constiinței naționale : neamul nu mai este mărginit de stîlpii de întelenciune ai bătrînilor satului, noua constiință de neam se întinde peste milenii, recuperîndu-le și apărîndu-se în eternitate cu reperele de hotar ale tuturor valorilor sale istorice. Fiecare popor cu o evolutie istorică normală trece, mai devreme sau mai tîrziu, de la constiința comunității de origine la constiința comunității de limbă, prin instituțiile căreia se pregătește intrarea unui neam în constiința comunității de destin. Dar această trecere a fluxurilor energetice ale istoriei unui popor de la constiința etnică la mai înalta sa constiință națională și planetară nu se realizează nici mecanic, nici liniar ci are circularitatea oricărui sistem cu autoreglare și autonomie în timp. În clipa în care triada constiinței de origine, limbă și destin s-a împlinit, în clipa în care fiii unei patrii au constiința aceleiași comunități de destin, născută din marile hotărîri istorice prin care trece națiunea, în clipa în care fiecare dintre noi dobîndește ca fii ai unei națiuni constiința aceluiași destin planetar, în circumstanțele actuale cînd pămîntul a devenit prin mijloacele de comunicare în masă un sat global aflat sub spectrul aceluiași destin comun, ființa individuală se întoarce din nou spre origini ca spre o sursă vesnic regeneratoare, cea mai înaltă spiritualitate are căderea să se încline iarăși către casă, către vatra mumei, spre matca etnicului său dintîi ca singur punct de neclintit în univers.

Este ceea ce i-a făcut pe oameni cu importante preocupări și răspunderi născuți pe plaiurile Gorjului și prezenți la întîlnire, să lase pentru o clipă gravele lor rosturi și să se prindă, ca orice țărani, în hora care s-a înălțat printre casele de lemn ale Muzeului Satului, într-un joc care a desființat prin vitala sa semnificație gerul iernii, gerurile oricăror ierni viitoare, este ceea ce i-a făcut pe oamenii de știință să-și uite o clipă complicatele formule în fața unui cîntec natal doinit la caval sau nai de un rapsod din Bustuchini este ceea ce l-a făcut pe Nicolae Dragoș să lase pentru cîteva clipe neterminată pagina ziarului său în Cuba și să vină să-l asculte pe poetul Constantin Oprică din cenaclul „Columna" sau Darie Novăceanu, proaspăt premiat de nu știu ce academie de limbă spaniolă, să vină să aplaude cu sufletul curat pe dansatorii ansamblului „Altîta" din Tîrgu Jiu și în egală măsură cei de pe văile Gorjului să călătorească 15 ore, pe lumină și întuneric, într-un autocar muscat de vîscol, doar pentru a fi împreună cu toții și a ridica ideea de casă strămoșească și de valoare natală într-o lumină mai înaltă.

O expoziție etnografică, „Runcu — un sat din Gorj", eforturile organizatorice ale unui regizor de televiziune, Teodor Berca, împreună cu cele ale entuziaștilor activiști culturali din Gorj, Ion Sanda și Ion Socaci, dansuri și cîntece populare un film etnografic despre străvechi gorjenești (regizor Paul Streteanu) — iată cîteva segmente culturale, în fond simple și mereu la îndemînă, oricînd, dar care au făcut într-o zi de început de an din Muzeul Satului un loc cu totul neîncăpător pentru întoarcerea fiilor Gorjului către pămîntul natal, aducînd cu ei la întîlnire satul sărbătoresc din suflet și înălțînd prin verticalitatea solidarității lor acel monument visat de Brâncuși într-o cîntărea tuturor munelor rămase definitiv în limba română a satului viu de acasă.

A-ți aminti în acest fel că ești din Gorj înseamnă a avea constiința că ești om al celui mai adînc pămînt românesc. A recunoaște că ești din Gorj din Bucovina, din Oaș, din Banat sau Dobrogea, a fi mîndri cu blazonul de eternitate al celor mai adînci rădăcini ale neamului tău, înseamnă a-ți recunoaște apartenența la substratul de taină al ființei noastre comune românești, la „centrul ei generator, binecuvîntat și rodnic ca stratul mumelor".

ION ZUBAȘCU ■

Carmen Trocan

Bucuria cîntecului

Fotografii de VASILE BLENDEA ●

O vioară din raft ajunge într-o casă cu doi băieți. O cumpără tatăl să canalizeze exuberanța lui Dan și a lui Cristian, de 4 și 3 ani. Fără nici o nădejde concertistică, fără nici o speranță de viitoare drumuri artistice, o vioară este adusă în familia doctorului Vornicelu numai cu simplul gînd de a-i cumînți pe neastîmpărații lui copii. Întîi cei doi se uită la ea ca la o jucărie, pe care însă n-au voie să o desfacă în piesele componente. Dan Claudiu îndrăznește primul să se apropie de ea, o ia în brațe, se leagănă în fața oglinzii, cum a văzut el, în film, cîțiva violoniști... Și așa își leagă următorii ani, pînă azi cînd a trecut de 13, de cel mai drag și apropiat prieten. Fratele îl urmează mai timid, dar poate cu aceeași surprize plăcute pentru sfătuitorul lor comun, cunoscutul violonist Mihai Constantinescu.

Tatăl, și mai ales mama, cînd se întoarce seara după naveta zilnică la Ploiești, le creează spațiul de liniște și înțelegere pentru ca ceea ce s-a descoperit, din întîmplare, să se dezvolte acum după un program. Talentul lor real face progrese. La Liceul de artă George Enescu, Dan Claudiu este într-a VII-a, iar Cristian într-a VI-a.

Dan Claudiu Vornicelu nu mai este de mult un necunoscut pentru lumea muzicală. A cîntat prima oară la 6 ani, acompaniat de orchestra simfonică din Bacău. Cine credeți că era în primul rînd? Loricuț, colegul de la grădiniță. De atunci, de cîte ori apare Dan pe scena din Bacău, Loricuț este acolo, în primul rînd, cu un buchet de flori, entuziasmat și nedumerit. „E același Dan cu care făceam căsuțe din cuburi?"

A insistat și Loricuț pe lîngă părinți, i-au cumpărat o vioară, dar arcușul nu l-a ascultat...

La aproape 7 ani, Dan Claudiu Vornicelu, după un debut strălucit, era un nume care începea să-și facă loc în cronicile de specialitate. Premiul special al juriului la Concursul de interpretare „Ciprian Porumbescu" se acordă, la Suceava în 1980, lui Dan Claudiu Vornicelu. Apoi, an după an, premii naționale și internaționale veneau să se adauge unui început. A cîntat cu toate orchestrele simfonice din țară, mai puțin cu cea din Iași, pentru că a făcut o gripă. Ce să-i faci, un puști de 10 ani (avea atunci) mai are cîte un guturai zdravăn și oricît e el de... vrednic cîntînd din Mendelssohn-Bartholdy, Wieniawski, Ciprian Porumbescu, Mozart, trebuie să se lase obiolit de mamă, învelit în pături groase, să înghită multe aspirine și să nu se dea jos din pat cîteva zile.

Dan Claudiu Vornicelu, pînă la 13 ani, a cîntat sub bagheta lui Cristian Mandeal, Horia Andreescu, Nicolae Boboc, Remus Georgescu.

Acum cîțiva ani ne-am bătut cu zăpadă cu prietenii lui din bloc. Tatăl îmi spune că nu-l ține din scurt să exerseze cîte cinci ore pe zi în vacanță, trei ore în celelalte zile, nici nu-l îndeamnă să meargă la joacă. Dacă Dan Claudiu simte nevoia să se recreeze se... recreează, dacă e prins în ritmul muzicii... repetă, fără să mai fie atent la nimic altceva în jurul său. Acum, la 13 ani, e un tînăr înalt, chipeș, serios. Își observă vocabularul, e preocupat de impresia pe ca e o lasă deși tot copilăros se urcă cu plăcere într-o săniuță și fuge la derdeluș.

— Nu ți-e frică de concurența fratelui tău?

— Nu-mi doresc altceva decît să fie un mare violonist și să cîntăm împreună.

...Tata și mama veghează să nu se dezvolte orgolii nemăsurate, să nu fie pusă în umbră personalitatea fratelui mai mic, deși deocamdată „exp'ozia" artistică e din partea lui Claudiu. Pe lîngă muzică îi place istoria, adoră geografia, ar sta zi și noapte adîncit în hărți de călătorie. Nu e primul la matema-

Dublu concert

tică, dar nici ultimul. „Nu a fost partea noastră tare", parcă se scuză tatăl...

În această vacanță de iarnă Dan Claudiu Vornicelu a repetat cu mult peste cele cinci ore obișnuite, fără să fi fost obligat de Mihai Constantinescu sau de profesorul său de la liceu, Adrian Buliga. „Concertul nr. 5 în la major pentru vioară" de Mozart, pe care-l va interpreta în concert la Brașov, nu-i o piesă ușoară. Dar îl fermecat într-atît încît cînd merge pe stradă, cînd citește „Prinț și cerșetor", cînd o ajută pe mama în micile treburi ale casei, nu aude decît acorduri muzică divină. Și n-are decît un gînd, să-și ofere admirația interpretarea cu răbdarea nemăsurată a talentului, a artistului care se prezintă în fața oamenilor numai dacă poate să se le dea ceva din ceea ce aude el.

O casă cu doi copii, care amîndoi aspiră să devină George Enescu sau Yehudi Menuhin, numai cu cei doi admit un drum comun, nu e ușor pentru părinți, dar e încă o dată o mare răspundere față de viața lor: să nu și-o irosească, să nu rămînă speranțe, să nu se vorbească despre ei ca despre niște foști copii minune care s-au pierdut.

Doctorii Vornicelu și violoniștii... Vornicelu compun o familie, în care se pun diagnostice și se interpretează partituri celebre, o familie care se poate recomanda și astfel: mama, tata, Dan și Cristian.

Cînd copiii dumneavoastră dau semne de prea mare zburdălnicie, cumpărați-le o vioară. Cine știe !...

CARMEN DUMITRESCU ■

P.S. S-ar putea ca nume și fapte din însemnarea de mai sus să vă fie deja cunoscute. Le-am readus în atenția cititorilor pentru că reîntîlnirea cu acest talent de excepție confirmă de o manieră tulburătoare constatarea pe care deseori o facem : ce repede și ce frumos ne cresc copiii !

La Opera română

● Din repertoriul wagnerian, opera **Tannhäuser** rămîne, sperăm, cerințelor celor mai pretențioși melomani. În distribuție, vineri 30 ianuarie, vă sînt propuși : Anatol Covali, Lucia Țibuleac, Cornelia Pop, Pompei Hărășteanu, Gerda Radler, Emil Iurașcu, Dan Zancu, Nicolae Bratu, Ion Grigorescu (debut în rolul Reinmar). Dirijor : Cornel Trăilescu.

● Sanda Șandru, Florin Diaconescu, Lucian Marinescu și Dan Zancu sînt protagoniștii din **Evgheni Oneghin** de P.I. Ceaikovski, spectacol programat sîmbătă 31 ianuarie (ora 18). La pupitru dirijorul Constantin Petrovici.

● Partitura **Albă ca Zăpada și cei 7 pitici** a lui Cornel Trăilescu, transpusă scenic de coregrafa Doina Andronache, va face delicilile celor mici în matineul de duminică 1 februarie. Rolurile principale sînt interpretate de Daniela Constantinoiu, Laurențiu Guinea și Madeleine Vasilescu. Dirijează compozitorul.

● Mozart, duminică seara : **Răpirea din serai**. Sub bagheta dirijorului Lucian Anca vor evolua : Ionel Voineag (Belmonte), Eleonora Enăchescu (debut în rolul Constanța), Daniela Vlădescu (debut în rolul Blonda), Pompei Hărășteanu (Osmin), Ștefăniță Lascu (Pedrillo) și Adrian Ștefănescu (Selim).

● În spectacolul **Carmen** de marți 3 februarie va apărea, în rolul titular, mezzosoprana Rodica Mitrică. Sperăm că își va onora cu punctualitate programarea de aici, într-un răgaz al contractului său de peste hotare. În distribuție mai figurează Constantin Ene (Don José), Nicolae Urdăreanu (Escamillo), Gerda Radler-Anca (Michaela) Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Balerina clujeană Simona Noja deține rolul principal (Odetta-Odilia) din **Lacul lebedelor** de miercuri 4 februarie (ora 18), alături de Florin Brîndușă, Tiberiu Almosnino și Gheorghe Angheluș. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Cu Florin Georgescu în **Ducele de Mantua**, Daniela Vlădescu în Gilda și Nicolae Urziceanu în rolul titular, joi 5 februarie, la ora 18, **Rigoletto**. Dirijează Constantin Petrovici.

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ **Direcția asigurări de bunuri, de persoane, a lichidării daunelor și a urmăririi eficienței asigurărilor (ADAS) Argeș** răspunde lui Ion Mușu din Curtea de Argeș: Referitor la unele pagube ce au fost cauzate de cutremurul din 31 august 1986 clădirii în care locuiți, în baza verificărilor și constatărilor efectuate la fața locului de către comisia constituită în acest scop, conform legii, vă facem cunoscut că prin mandatul nr. 3250/1986 sucursala Argeș v-a expediat prin poștă despăgubirile de asigurare cuvenite.

■ În revista „Flacăra" a apărut cu vreme în urmă însemnarea despre... „Un pod foarte întîrziat" din cartierul Sătmărel al municipiului Satu Mare. Localnicii revin și ne scriu că realmente nu au un pod peste canalul Homorod (un riuleț care, de fapt, primăvara face ravagii), pod care le-ar fi de mare trebuință. Materialele necesare construirii lui există și încă foarte aproape de locul unde ar urma să fie construit. Ba, mai mult, așa cum cu bucurie ne înștiințează în ultima scrisoare **Victor Feher din Sătmărel nr. 209**, au fost puse și primele grinzi ale podului încă din luna august a anului trecut. Și, totuși, din 1981 și pînă în prezent au trecut, iată, cinci ani și mai bine, iar această întreprindere minoră în fond este dusă la capăt cu încetinitorul.

■ **Direcția de poștă a municipiului București** răspunde la sesizarea lui Traian Dumitrescu din Capitală: Referitor la unele aspecte privind distribuirea corespondenței de către factorul poștal, cît și de circulația scrisorilor, vă comunicăm că din cercetările și sondajele efectuate s-a constatat că aspectele relatate sînt reale, motiv pentru care lucrătorul vinovat a fost sancționat. De asemenea, menționăm că împotriva dirigintei Oficiului P.T.T.R. București 75, care nu a soluționat corect sesizarea petentului, au fost luate măsurile corespunzătoare. În ceea ce privește circulația scrisorilor respective pe rutele Sibiu — București și Timișoara — București, aspectele semnalate au fost reținute de organele de îndrumare și control în scopul preîntîmpinării pe viitor a unor situații similare.

■ În anul 1978 am proiectat o presă hidraulică pentru balotat deșeuri de hîrtie, textile și alte materiale refolosibile. Pentru obținerea brevetului de invenție a fost întocmit dosarul nr. 35 869/1978. Proiectul a plăcut și au fost și realizate cîteva exemplare tipizate. De la un anume punct în sus lucrurile par a se fi complicat și nici azi nu știu unde s-au complicat. În ce sens? Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci București solicită Întreprinderii de reparații auto (IRA) Suceava — titularul de brevet — taxele legale de înregistrare și examinare, în sumă totală de 1700—1900 lei. Din nefericire pentru subsemnatul, nu s-au achitat în timp aceste taxe minore în fond, pe care le-aș fi achitat eu însumi dacă mi-ar fi parvenit corespondența. Unitatea suceveană nu a mai răspuns O.S.I.M.-ului București și astfel am intrat într-un așa-zis cerc vicios. Va trebui să reconstitui dosarul și să reiau totul de la capăt, numai și numai din cauza unor nejustificate manevre de culise și a drumului birocratic al hîrtiilor.

■ **Primim de la Procuratura Județului Caraș-Severin un al doilea răspuns pentru Victor Mihali din Borșa: Dorel Hreoruc a săvîrșit infracțiunea de furt în dauna avutului personal — i-a sustras lui Victor Mihali, cu care se afla la munci silvice în județul severinean, un CEC și buletinul de identitate — n.n.** Prin sentința penală D. Hreoruc a fost condamnat la 1 an și 9 luni închisoare. El este obligat la despăgubiri în valoare de 5 300 lei.

Considerăm că soluția Procuraturii locale Reșița este temeinică, deoarece lucrătoarea de la Sucursala C.E.C. Reșița — Alexandrina Bușu — care a săvîrșit infracțiunea de neglijență în serviciu — n.n. —, la data la care a eliberat suma de 6 000 lei nu a fost încunoștințată despre faptul că libretul CEC este anulat, ca urmare a sustragerii. De asemenea, după poza din buletin nu și-a putut da seama că persoana care s-a prezentat pentru ridicarea sumei respective nu este una și aceeași persoană cu posesorul libretului CEC pe care îl avea asupra sa.

■ Consemnăm o situație în privința căreia soluția dată nu poate decît să ne surprindă. Pe scurt, iată despre ce este vorba: Elenel Oprea din Buzău (str. Paciî nr. 55), i-a repartizat întreprinderea în care-și desfășoară activitatea — I.E.L.I.F. Buzău — apartamentul nr. 8 situat în blocul F-3, de pe strada Traian Vuia. Locuința respectivă fiind ocupată la acea dată de către un fost lucrător al aceleași întreprinderi — numit tot Oprea — viitoarea locatară a fost nevoită, neavînd de ales, să se adreseze Judecătoriei Buzău. În baza Legii nr. 5/1973, articolul 51, s-a emis ordinul nr. 287/1986, privind evacuarea fostului chiriaș. Dar, stupoare, situația continuă să fie bălmăjită. Conducerea I.A.C.M. Buzău, unde lucrează actualmente fostul chiriaș Oprea Nicolae, solicită I.E.L.I.F.-ului Buzău, unde lucrează Elena Oprea, să-l păsuiască pe fostul chiriaș pînă cînd unitatea îi va rezolva situația sa locativă. Întrucît povestea acestui apartament se tergiversează de mai multă vreme, cerem factorilor de resort să intervină prompt și competent.

■ Revin cu o scrisoare la cîteva precizări mai vechi ale mele apărute în chiar soloanele unei pagini F.L.D.D. Am propus spre studiu și spre eventuală fabricare un prototip de panouri solare — soluție novatoare propusă de subsemnatul la unitatea unde lucrasem (actualmente sînt pensionar — scrie subinginerul pensionar **Iuslin Cordoneanu din Iași**). De ce am revenit? La scrisoarea precedentă am alăturat și articolul „Energia — o problemă care ne privește pe toți", semnat de C. Păladuță în „Flacăra Iașului". Din considerentul că n-am semnat precedenta scrisoare, autorul misivei trimise de mine apare C. Păladuță. V-am scris pentru a face necesara rectificare și pentru a vă anunța că, între timp lucrurile s-au limpezit, în sensul că panourile au intrat în fabricație la o unitate ieșeană. Mulțumesc pentru sprijinul acordat.

■ Vești bune pentru unii dintre corespondenții noștri care ne-au solicitat sprijin în clarificarea situației lor profesionale. Astfel, **Consiliul orășenesc Rm. Sărat (județul Buzău)** ne răspunde că Ștefan Șerbănescu a fost ajutat pentru obținerea unui loc de muncă. În prezent el muncește la Spitalul din Rm. Sărat; **Consiliul popular județean Ialomița** ne înștiințează că, în sfîrșit, s-a clarificat situația profesională a Mitriței Ivașcu. Conducerea I.C.A.P.A. a revenit asupra deciziei anterioare, dispunînd de data asta cu acordul petentei — trecerea acesteia ca lucrător comercial — păstrîndu-i-se aceeași retribuție — la baza-siloz Andrești (Ialomița).

■ **Colectivul de oameni ai muncii din cadrul serviciului personal-învățămînt-retribuire de la Întreprinderea de confecții și tricotaje București** ne înștiințează că Maria Tănase (recăsătorită Drăgoi), din satul Roșu, comuna Chiajna, Sector Agricol Ilfov, a lucrat în urmă cu doi ani la unitatea bucureșteană amintită. Cînd a solicitat un împrumut de 20 000 lei de la C.A.R.-ul întreprinderii, conform uzanțelor, a girat-o colega sa, Jana Ioniță. Însă, din păcate, imediat ce s-a văzut în posesia banilor, a lipsit nemotivat de la serviciu zile în șir, astfel că i s-a desfăcut contractul de muncă. Și, încă asta nu e totul! Maria Tănase (Drăgoi) a uitat de oameni, omițînd sistematic să plătească ratele lunare la C.A.R.-ul întreprinderii. Este mare păcat să faci greutăți financiare unei colege care te-a ajutat la nevoie, girîndu-te pe încredere și pe cuvînt. Scrisoarea aceasta colegială poate va trezi pe Maria Tănase (Drăgoi) la realitate, determinînd-o să se reintegreze într-o activitate socială utilă și, de asemenea, să-și onoreze obligațiile ce-i revin față de fosta colegă.

■ Alte vești favorabile pe tărîm socio-profesional. **Consiliul popular județean Argeș** ne informează că Margareta B. Manole — fostă educatoare la Grădinița Vlădești — a intrat, de fapt, în restrîngere de activitate. Inspectoratul școlar județean Argeș a rezolvat pînă la urmă problema în mod pozitiv, în sensul că în prezent Margareta B. Manole funcționează ca educatoare la Grădinița Mioveni; **U.J.E.C.O.P. Teleorman** — după ce în mod nelegal desfăcuse contractul de muncă al Mihaelei Tanța Constantin, care a funcționat ca revizor gestiune la U.J.E.C.O.P. Teleorman, revine asupra deciziei și aprobă transferul Mihaelei T. Constantin pentru U.J.E.C.O.P. Timiș unde, altminteri, deja lucrează.

■ După ce am consemnat de mai multe ori în coloanele rubricii de față unele rezultate bune pe care le-a obținut farmacistul Alexandru Torjescu de la Policlinica Specială M.S. din Brăila, în privința tratamentului unor boli de piele și ale aparatului digestiv, iată că inginerul **Ioan Vasile Chețan din București** ne dezvăluie cîteva amănunte despre un alt medicament încercat de acest destoinic farmacist. Este vorba de un medicament care ajută în insuficiențele renale. Medicamentul dă rezultate bune atît în insuficiența renală, cît și în glomerulonefrita difuză acută.

■ Cu adresa nr. 33 din 15 ianuarie 1987 ne răspunde **Consiliul Popular al municipiului București** că problema locativă a sudorului Nicolae Badea, om al muncii la Întreprinderea antrepriză de montaj și reparații centrale termice București, s-a rezolvat în mod favorabil, în sensul că i s-a aprobat cazarea provizorie în apartamentul nr. 26 din str. Sălaj, bloc 23 A, ce i-a fost atribuit de unitate.

Întrucît tovarășul Nicolae Badea se încadrează în prevederile art. 13 din Decretul nr. 68/1976 — se stipulează în adresa C.P.M.B. — urmează ca, după aprobarea stabilirii sale în municipiul București, să îndeplinească formalitățile legale de închiriere.

N.N. Mulțumim conducerii I.A.M.R.C.T. București, cît și factorilor de resort municipali, care au sprijinit soluționarea problemei locative a sudorului Nicolae Badea.

■ Primim un răspuns mai mult decît binevoitor pentru Geta Manole din Tecuci, de la **Consiliul popular al județului Galați**: Pentru a veni în sprijinul familiei Manole, susnumitei i s-au oferit mai multe locuri de muncă, și-anume, la secția silvo-cinegetică Tecuci, la Întreprinderea comercială de stat mărfuri industriale Tecuci, la Întreprinderea de prelucrarea și industrializarea legumelor, cît și la Asociația de locatari nr. 8 Tecuci — locuri de muncă pe care, însă, le-a refuzat sistematic sub diverse motive.

D.P.M.O.S. Tecuci a avut în intenție rezolvarea definitivă a acestui caz și prin repartiția nr. 695/1986 i s-a propus și Geta Manole a acceptat să lucreze la o secție nou înființată a Întreprinderii pentru prelucrarea lemnului Galați.

■ Redăm, cuvînt cu cuvînt, răspunsul **Departamentului aviației civile** către Aurel Mutu din Piatra Neamț: Ca urmare a cercetărilor efectuate s-au constatat următoarele: etichetarea bagajelor care rămîn în depozit, ca urmare a neplății pe loc a excedentului de bagaj rezultat la recîntărirea acestora pe aeroportul Otopeni, se face cu etichete de cabină, conform instrucțiunilor emise de Direcția operațională; etichetele de cabină nu sînt numerotate ca etichetele de bagaje care sînt încărcate în cala avionului; petentul, în scrisoarea trimisă dv., face referirea că pentru bagajul rămas a primit eticheta de bagaj cu nr. 832689; răspunzînd solicitării noastre, Aurel Mutu ne-a trimis xerocopia etichetei de bagaj cu numărul de mai sus. Această etichetă este o etichetă de bagaj pentru bagajele decală, care nu putea să o primească pentru bagajul rămas.

Avînd în vedere cele de mai sus considerăm ca neîntemeiată reclamația lui Aurel Mutu privind rătăcirea bagajului în aeroportul Otopeni.

N.N. Și totuși, bagajul omului nu l-a parvenit nici pînă la această dată!

● Primim, din partea **Procuraturii județului Vîlcea**: „În legătură cu articolul apărut în revista FLACĂRA nr. 45/7 noiembrie 1986, intitulat „**Un'te-ai dus tu, mielule?**", vă facem cunoscut că la data de 18 decembrie 1986, Centrala industrială de rețele electrice București, cu adresa nr. 56671/16 decembrie 1986 a depus la Inspectoratul județean Vîlcea al M.I. dosarul de revizie contabilă ce se referă la drepturile de personal plătite ilegal, premii acordate ilegal, transporturi efectuate în mod abuziv cu mijloacele unității, reparații făcute la autovehiculele întreprinderii în mod nelegal; cauză se află în faza actelor pregătitoare la serviciul economic din cadrul I.M.J. Vîlcea, fiind înregistrată sub nr. 7/111272 din 18 decembrie 1986".

■ Alte vești bune privind integrarea profesională. **Consiliul popular orășenesc Balș** ne informează că Elisabeta Knebel din Balș (județul Olt) din data de 15 decembrie 1986 este om al muncii la S.A.I.P.S. Balș; **Consiliul popular județean Brăila** ne răspunde că, în ceea ce o privește pe Victoria Balmuș din Brăila — care a fost transferată pe nedrept în afara perioadei legale, de la Școala generală nr. 31 la Școala generală nr. 1 Brăila — n.n — a hotărît, de comun acord cu conducerea Inspectoratului școlar județean Brăila, ca începînd cu 1 septembrie 1987, să fie readusă la unitatea de învățămînt solicitată.

■ Cu poșta de ultimă oră primim un răspuns corespunzător pentru Gheorghe Puicea din București, din partea **Consiliului popular al Sectorului 6**: Urmare a scrisorii lui Gheorghe Puicea din str. Gurbănești nr. 14, prin care solicită sprijin pentru obținerea unei locuințe din fondul locativ de stat, întrucît imobilul în care locuiește urmează să fie demolat, vă comunicăm: Cererea susnumitului s-a rezolvat în mod favorabil, în sensul că i s-a repartizat apartamentul 61 de 2 camere din blocul 18-A/Cringași.

■ **Gheorghe Pisaltu** din București, strada Uioara nr. 3, blocul M 2, scara 4, etajul 1, apartamentul 121, sectorul 2: „La parterul blocului nostru funcționează restaurantul Livada cu nuci. Apartamentul în care locuiesc se află situat exact deasupra magaziei acestui restaurant, iar în această magazie sînt instalate niște instalații frigorifice ce ne deranjează în special cam de o lună încoace, prin puternicul zgomot pe care îl produc. Aproape în fiecare zi am stat de vorbă cu responsabilul localului, l-am rugat să ia măsuri, ni s-a promis în nenumărate rînduri că vor fi reparate aceste frigidere — probabil că zgomotul este produs, am înțeles, în urma unor defecțiuni. Am vorbit și cu șefa bucătăreasă care răspunde de funcționarea instalațiilor, mi-a promis inițial că le va opri măcar seara, pentru a ne putea odihni peste noapte. Nu le oprește, mai nou a început să dea drumul și la altele în plus — l-am supărat pe semne că prea i-am bătut la cap — și, culmea, chiar și în zilele în care restaurantul este în renovare. Dincolo de aspectul economiei de energie, frigiderele astea funcționînd nu la parametrii lor normali de exploatare, ne împiedică repet, să ne odihnim — și nu numai pe noi, ci mai multe familii de la etajul respectiv.

■ **Consiliul popular al județului Neamț**: „Referitor la scrisoarea **Eugeniei Huipașu** din comuna Ceahlău, prin care aceasta solicită sprijin în vederea încadrării în muncă: la data de 23 decembrie 1986 E.H. a fost repartizată ca vînzătoare la Administrația Loto-Pronosport".

■ **Ministerul de Interne — I.G.M., Direcția Circulație**: „La scrisoarea adresată redacției de către numiții **Zamfir Floarea** și **Nicolae Florea** din Slobozia, trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm că acestora li s-a aprobat prezentarea la examen în vederea obținerii unui nou permis de conducere, în locul celui anulat".

Pagină realizată de DORIN SALĂJAN ■

Poșta redacției

● **Stan S. Ilie** — Puchenii Mari (Prahova): Nu puteți. ● **Capotă Alexandru** — Novaci (Gorj), **Baca Marioara** — Sibiu: Frumoase gînduri ne-ați trimis, vă mulțumim. ● **Ene Lucica** — Brăila: Nu este posibil. ● **Kurtyan Alberto** — București: Sigur că nu este firesc. Felicitări pentru atitudinea dv. ● **Nicolescu Florea** — Fetești-gară: Alocația de stat se acordă pentru copiii în vîrstă de pînă la 16 ani. În cazul dv., cuantumul total al acesteia s-a modificat conform legii. ● **Wagner Udo-Carol** — Sibiu: 1) Da. 2) Nu. ● **Popa Mariana** — Sinaia: Diploma de bacalaureat obținută în urma absolvirii liceului cu profil mecanic nu ține loc de curs de policalificare necesar promovării într-o categorie superioară. ● **Andronache Coca Liliana** — Piatra Neamț: Oficiul forței de muncă ne-a informat că veți fi încadrată, conform dispoziției de repartizare primite, la împlinirea vîrstei de 18 ani. ● **Nicolescu Elena** — Curtea de Argeș: Dacă după absolvirea Institutului pedagogic ați fost repartizată ca educatoare și îndepliniți, în prezent, funcția de educatoare titulară, puteți solicita înscrierea la gradul II fie ca educatoare, fie la specialitatea limba română. ● **Stoian Leon** — Brașov: aparatul electronic de măsurat tensiunea arterială este în curs de asimilare, dar este destinat utilizării în cadrul unităților sanitare. ● **Colea Dumitru** — București: Majorarea retribuțiilor și a pensiilor prin Decretul 325/1984, nu afectează calculul chiriei. ● **Bărculeanu Elena** — Făgăraș: Conform Legii 3/1977, „rotunjirile" adăugate la vechimea în muncă se efectuează numai după vechimea de 15 ani, deci pensia dv. a fost corect calculată. ● **Mogoșanu Vasile** — Craiova: Potrivit art. 11(1) din Legea 26/1967, în cazul încetării activității în condițiile întreruperii vechimii în muncă, concediul de odihnă se reduce în primii doi ani după reîncadrare la durata minimă de 15 zile. ● **Balcan Marian** — Brăila: Pentru a fi încadrat ca muncitor calificat trebuie să prezentați certificat de calificare eliberat în baza unui act normativ ce a reglementat organizarea cursului. ● **Mingea G. Cristu** — com. Cerna (Tulcea): Drepturile dv. de pensie au fost stabilite cu respectarea prevederilor Legii 27/1966, în vigoare pînă la 30 iunie 1977 și ale Legii nr. 3/1977, în vigoare de la 1 iulie 1977. ● **Dorobanțu Gheorghe** — com. Bradu (Argeș): 1) Muncitorii, maiștrii, personalul operativ și cei care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii sau postliceale și absolvă cu diplomă cursurile serale sau fără frecvență ale învățămîntului superior sau ale învățămîntului de subingineri pot fi încadrați în funcția corespunzătoare studiilor absolvite, la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută, în cazul în care retribuția pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea anterioară (Legea 57/1974, republicată în 1980). 2) Art. 124 din Codul Muncii stabilește dreptul la un repaus săptămînal de cel puțin 24 ore consecutive, care se acordă de regulă duminica. În cazuri speciale, cînd se impune desfășurarea muncii și duminica, conducerea unității, cu acordul Comitetului sindicatului, stabilește o altă zi din săptămînă ca zi de repaus.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Domesticirea microorganismelor

Domesticirea microorganismelor este o etapă în dezvoltarea omenirii la fel de importantă și revoluționară ca domesticirea animalelor. Și asta fiindcă ele au devenit adevăratele vedete ale biotehnologiilor producînd în minilaboratoarele ființei lor niște substanțe ce constituie catalizatorii reacțiilor din aceste fabricații. Specialiștii români, obișnuiți să respire aerul tare al înălțimilor științifice, au răspuns : prezent ! și în acest domeniu în care lumea este la faza primilor pași ai începutului. Un grup de cercetători, în frunte cu doctor biolog Gheorghe Mencinicopschi de la Institutul de Chimie Alimentară, sprijinit și îndrumat efectiv de directoarea Gabriela Lascu, au obținut o serie de rezultate notabile în selecționarea unor microorganisme, în creșterea și „educarea" lor pentru a iniția cu ajutorul lor biotehnologii în domeniul industriei alimentare, cum ar fi fabricarea glucozei, a unor îndulcitoare naturale bogate în fructoză, a noi alimente cu procent ridicat de proteine, a acidului citric, a unor produse de panificație de calitate superioară. Mult timp omul a fost înfricoșat de aceste ființe invizibile, considerînd că produc numai necazuri : boli, alterări de bunuri materiale. Realitatea este că puține sînt patogene și distructive, majoritatea aducînd o mulțime de servicii. Ba mai mult, în lipsa lor viața nici n-ar fi posibilă, căci ele închid ciclul existenței pe Terra. Astfel, în timp ce plantele, singurele ce fac legătura energetică între pămînt și cosmos stocînd energia solară prin acel brevet miraculos al naturii numit fotosinteză, transformă substanța anorganică în organică, microorganismele continuă traseul spre ciclizare, convertind materia organică în anorganică. De fapt, din timpuri imemoriale, omul fără să-și dea seama a practicat empiric biotehnologiile cînd fabrica vinul, plinea, laurtul, brînzeturile, berea etc. Acum specialiștii „dresează" microorganismele, ba pot crea chiar altele noi cu ajutorul ingineriei genetice, și le pun să producă enzime, proteine, aminoacizi, alcool etc. Enzimele produse de acești mici „prieteni ai omului sînt asemănătoare celor din organismul lui, și deoarece codul genetic este universal, alimentele preparate cu acești biocatalizatori sînt cele mai bine acceptate de el, sînt cele mai nutritive, cele mai reușite organoleptic. — „Nu numai că produsul biotehnologiilor corespunde cel mai bine igienei alimentare, — ne spune doctorul în biologie Gheorghe Mencinicopschi, — dar și procedeul industrial cu biocatalizatori în sine este mai economic, mai eficient. De exemplu, fabricarea glucozei, adevărată placă turnantă a biotehnologiilor, după metoda clasică din amidon prin hidroliză cu acid clorhidric ne confruntă cu neajunsuri majore : tehnologia este energofagă, cu temperaturi și coroziuni mari, iar materia primă suferă degradări ce impurifică produsul. Glucoza produsă enzimatic utilizînd enzime amilolitice ale unor microorganisme special create în acest scop este pură, de calitate net superioară, iar fabricația se realizează cu randamente înalte și consum de energie redus". Se înțelege că primul pas și cel mai delicat în acest domeniu este depistarea microorganismelor utile, după care urmează un adevărat proces de domesticire a lor și recreare prin tehnici de mutageneză și inginerie genetică pentru a fi cît mai productive, mai rezistente, mai selective. Parafrazînd, în „curtea" omului, pe lîngă vacă, porc, oaie, păsări și preocupările de a le face să-i dea cît mai mult lapte, carne, lînă, ouă, au mai apărut și microorganismele, obligîndu-l să gîndească cum să le creească pentru a obține de la ele cantități tot mai mari de enzime, proteine, aminoacizi. Referitor la acea primă etapă a complicatului demers științific, trebuie arătat că specialiștii din Institutul de Chimie Alimentară,— I.C.A. — au reușit să crecze o adevărată colecție de microorganisme industriale utile. Dar pînă a ajunge la această bancă genetică, Gheorghe Mencinicopschi și colegii lui au parcurs o mulțime de pași, de mare rafinament științific, implicînd har profesional, tenacitate, intuiție. Au început prin a izola microorganisme din mediul natural (sol, făină, pîine), apoi, prin analize complicate, i s-a alcătuit fiecăruia o fișă complexă de caracterizare pentru a-i defini ca identitate și a stabili ce este în stare să producă. După ce s-au făcut, cum se zice prezentările, se trece la o relație de colaborare, încercînd să se elaboreze cu ele o biotehnologie. Micile ființe sînt introduse în bioreactoare în care li se asigură condițiile pentru a se hrăni, a se înmulți și a produce cît mai multă substanță (enzime proteine) ce ne interesează. Este evident că bioreactorul, acest mic univers de viață, această „locuință" a micilor noștri prieteni, în care trebuie să se simtă cît mai bine, este o instalație complexă .În acest utilaj, inima biotehnologiilor, trebuie să existe un microclimat cu sterilitate avansată pentru a nu permite unor eventuale microorganisme sălbatice mai rezistente să le deranjeze pe cele împlinzite, cu parametri reglați și menținuți în limite stricte, în așa fel ca microorganismele să se simtă perfect, „ca la mama acasă", și să arate tot ce pot. Urmăream această instalație complexă, construită din oțeluri speciale, cu agitări, aerări, alimentări sofisticate, automatizată „pînă-n dinți" și ne gîndeam că mai vîzusem instalații în care metalurgia crea noi oțeluri, chimia noi substanțe, fizica noi structuri, dar impresionant era că în acest utilaj ciudat se lucra cu viață, cu hrăniri, înmulțiri, metabolisme. Trebuie să ai o cercetare și proiectare de mare forță științifică, o economie de important potențial pentru a realiza astfel de instalații. România le-a avut și a construit bioreactoare de concepție originală, competitive. Biologii Gheorghe Mencinicopschi, Eugenia Dumitru, inginera Marilena Bildea, tehnicianul Tudor Stancu și alții au construit pînă acum 3 generații de bioreactoare Biofor și în colaborare cu inginerii Septimiu Cerghit de la I.C.P.E. și Șerban Săndulescu, Puiu Tothezan de la I.N.M.T. o altă generație condusă cu calculator românesc de proces în sistem ierarhizat cu microcalculatoare românești. Deoarece se operează cu viață, bioreactorul este un utilaj cu foc continuu, cu regimuri fine și foarte exacte de lucru, de multe ori operatorul fiind depășit în conducerea lui. De aceea, calculatorul, deștept și rapid, își extrage valorile parametrilor, le memorează, le analizează, le compară cu valorile prescrise, după care dă comandă subansamblelor pentru o reglare în limite optime, afișînd evoluția lor în timp real pe display. Astfel poate avea loc un permanent dialog între operator, computer și bioreactor, o optimizare a funcționării și o permanentă „radiografie" a vieții din utilaj, cum s-au hrănit, înmulțit și ce substanță utilă au produs microorganismele. Muncind cu talent, profesionalism și curaj în fața noului, cercetătorii de la Institutul de Chimie Alimentară au construit bioreactoare originale, medaliate cu premii la saloanele de invenții, au domesticit coloniile de microorganisme furnizate de biocatalizatori, au amorsat biotehnologii lansînd România în această adevărată cursă științifică a viitorului. Bioindustria înseamnă efectiv ziua de mîine.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Niște fotolii...

Există un timp al creației, cu întrebări, îndoieli și temeri, ezitări și certitudini. Dar, mai există un altul, al bucuriei fără rezerve, mare și deplină fiindcă ai ales, din multele semințe, pe cea care a rodit.

Am văzut un om încercînd o asemenea bucurie. O trăia cu sobrietatea caracteristică întregii sale prezențe. Și totuși, din glasul său de obicei reținut, răzbăteau note trădînd o intensă emoție. Dialogul, nepunctat de ușoarele izbucniri, ar fi părut cît se poate de banal: „Sînteți mulțumiți?" „Foarte mulțumiți!" „Și beneficiarii?" „Priviți!"

Gazdele (ing. Mihai Popa, directorul Combinatului de prelucrare a lemnului din Rîmnicu Vîlcea, inginerul șef Dan Vasile și Mihai Groza, șeful biroului de organizarea producției) scot la iveală o revistă: JKEA — revistă suedeză de design și mobilier. „Sînt chiar acestea?" intervin, regăsind, cu fiecare filă întoarsă, în toate interioarele fotografiate, fotoliile pe care am fost invitați și noi să luăm loc. „Da", răspunde conferențiarul dr. Zeno Schlett de la Universitatea din Timișoara. „Scrie pe ele C.P.L. Rm. Vîlcea, adaugă inginerul Dan Vasile. Ne-au fost cerute acum și în S.U.A., Canada, Anglia, Franța, R.F. Germania".

Fiecare mișcare pe care o faci așezat în fotoliul balansoar, te leagănă, îmbiindu-te la relaxare. Flexibil ca o nuia, fotoliul este făcut, totuși, dintr-o singură bucată și te întrebi dacă rigiditatea lemnului a existat vreodată. Desigur, o bucată de lemn, rămîne o bucată de lemn și doar intîlnirea tehnicii cu știința i-a putut da unduirea prezentă acum.

Lumea de astăzi, în veșnică mișcare și agitație, aleargă — și nu e paradoxal — după o deplină comoditate, căci orele de relaxare nu sînt prea multe. Nebănuite pentru milioane de oameni de pe toate meridianele ce-și găsesc odihna în fotoliile mulate ale combinatului vîlcean, căutările unui mic grup de cercetători din Timișoara au fost lungi și neobosite. Poate astăzi, pentru catedra de fizică a Universității din Timișoara, lunile acelea de neodihnă au rămas o istorie, dar atunci reprezentau însăși esența vieții a patru oameni. Tot timpul cît a durat cercetarea științifică în vederea implementării tehnologiei C.I.F. (cîmp de înaltă frecvență) la produsele mulate din furnir, conf. dr. Virgiliu Zamfir, conf. dr. Ion Brînca, conf. dr. Zeno Schlett, tehnicianul Octavian Lescu nu și-au îngăduit nici o clipă de răgaz. Au muncit mai întîi în laboratoarele lor, iar cînd, după un an de studiu Universitatea și-a căpătat cuvenita liniște a vacanțelor, cei patru timișoreni au luat un tren cu destinația Rîmnicu Vîlcea. Au fost peste două luni de muncă, din zori pînă-n noapte, numărînd în alt fel scurgerea zilelor de vacanță, căci la capătul ei, cercetarea trebuia finalizată.

Obținerea suprafețelor ondulate din furnire prin procedeul conceput de timișoreni a însemnat pentru industria lemnului un enorm cîștig, timpul de lucru reducîndu-se de la 27 la doar 2 minute. Un pachet de furnire ce urmează a fi lipite între ele, primesc o energie electrică de înaltă frecvență prin intermediul a două plăci subțiri de cupru. Pachetul de furnire și cele două plăci metalice sînt plasate între platanele unei prese cu forma ce definește viitoarea geometrie — neapărat de ultimă oră în materie de modă — a produsului din lemn stratificat. Este asigurată o polimerizare — și deci o întărire — simultană în toată masa produsului. Au fost căutări în ceea ce privește cîmpurile de înaltă frecvență, sarcini electrice, pierderi dielectrice, linii de transmisie fieber etc. O bucată de lemn masiv, să vrei s-o îndoi, se rupe. Plăcile acestea subțiri, lipite între ele se ondulează cuminți căpătînd formele dorite, fie ele și capricioase, cum se arată uneori moda chiar și în ceea ce privește mobilierul. Dincolo de cerințele modernismului, sau de incontestabilul confort oferit de formele mulate nu se poate omite cruțarea pădurilor, căci economia de lemn masiv este substanțială.

În lunile lor de neodihnă, uitînd de lume, pierduți în mii de cifre și formule, în calcule ce păreau fără sfîrșit, cei patru cercetători din Timișoara uveau în gînd și odihna oamenilor și cerințele modei, dar și ușurarea muncii unui combinat, precum și verdele pădurilor.

Atunci, cînd după o vreme, conferențiarul dr. Zeno Schlett din Timișoara a avut prilejul să fie invitat a lua loc într-un fotoliu modulat la Combinatul de prelucrarea lemnului din Rîmnicu Vîlcea, a trăit o imensă bucurie. Dar, cu certitudine, ceea ce hrănea în momentele acelea sufletul lui, nu era ceea ce primea — o clipă de odihnă — ci ceea ce dăduse înainte — mii de clipe de neodihnă.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Experiențe celebre (I)

După cum se știe, elementul chimic nr. 88, **radiul**, a fost descoperit de Pierre și Marie Curie în 1898 și obținut în stare pură de Marie Curie în 1910 (soțul ei murise între timp). În aprilie 1897, cînd soții Curie au prezentat în fața Societății franceze de fizică **primele lor experiențe asupra noului element**, a cărui identificare avea să joace un rol important în istoria fizicii moderne, demonstrațiile desfășurate în fața acestui for s-au făcut cu un aparat cunoscut sub numele de **„electroscopul Hurmuzescu"**. Acest aparat figura în dotarea multor laboratoare ; **el servise și savantului Henri Becquerel la descoperirea radioactivității** (1896).

Cine era însă românul care dăduse numele său acestui instrument de măsură și cum ajunsese el să creeze un aparat atît de valoros pentru știință ? Acela care avea să fie denumit de istoricul fizicii C.G. Bedreag „decanul fizicienilor români" **Dragomir Hurmuzescu** (1865—1954), era în acea vreme un tînăr care abia trecuse de 30 de ani, dar numele său era binecunoscut cercurilor științifice. Studiase științele fizico-chimice la București, apoi, pe baza unei burse, se specializase la Paris și își susținuse doctoratul în 1896, sub conducerea lui Gabriel Lippmann (inventatorul fotografiei în culori și viitor laureat al Premiului Nobel). Avusese norocul să fie primit în faimosul laborator al acestuia, un veritabil creuzet al creativității, unde printre colegii și prietenii săi s-au numărat Pierre Curie, Maria Skiodovska (viitoarea doamna Curie), Olaf Kristian Birkeland și alți cercetători care urmau să se afirme strălucit în știința universală. Lippmann îi îndruma pe toți în spiritul unei strînse îmbinări a fizicii cu tehnica, cerîndu-le de pildă să se preocupe mereu de perfecționarea aparatajului de laborator.

Hurmuzescu, spirit ingenios prin excelență, a urmat din plin îndemnul și exemplul maestrului. În 1894 inventează și brevetează un nou izolant, alcătuit dintr-un amestec de sulf și parafină, pe care îl denumește **„dielectrină"**. Folosind dielectrina, Hurmuzescu construiește apoi **cel dintîi electroscop modern, cu ecran electrostatic** — amintit la început —, cedînd firmei „Alvergnat-Chabaud" dreptul de a-l produce în serie ceea ce a dat posibilitatea fizicienilor din toată Europa să experimenteze cu ajutorul său. De altfel, aparatele electrice create de Hurmuzescu (electroscoape, electrofoare și altele) au figurat în mai multe expoziții ale vremii și au fost prezentate în publicațiile de specialitate.

Tot în această perioadă, Dragomir Hurmuzescu efectuează studii asupra razelor Röntgen (X), descoperite în 1895. În cadrul unor experiențe întreprinse împreună cu L. Benoist, fizicianul român **descoperă proprietatea acestor raze de a descărca rapid corpurile electrizate ceea ce deschidea perspective noi cercetării proprietăților lor fizice.** Neurologul Gheorghe Marinescu îi propune lui Hurmuzescu, să colaboreze cu el în aplicarea medicală a razelor Röntgen și împreună ei realizează **primele fotografii din lume în acromegalie** (boală endocrină, la care extremitățile corpului și capul se dezvoltă excesiv). Teza de doctorat a lui Hurmuzescu, privind o nouă determinare a raportului „v" între unitățile electrostatice și electromagnetice, îi cere din nou un aport însemnat de inventivitate, căci pentru a obține această valoare cu o mare exactitate (într-adevăr valoarea a rezistat timpului și a fost acceptată de toți specialiștii), el concepe în 1895 **o experiență crucială, pe care o efectuează prin construirea unui dinam de tensiune foarte ridicată (3 000 V, față de maximum 1 500 V atinși în vremea lui !).**

În amintirile lui Dragomir Hurmuzescu privind munca sa în laboratorul condus de Lippmann, consemnate într-o conferință a sa publicată în 1942, el menționează că profesorii manifestau **„sentimente filoromâne"**, datorită **„muncii stăruitoare și pricepute"** a unor studenți români care activaseră aci înaintea lui, a **„reputației de buni cercetători creată de către compatrioții înaintași trecuți prin acel laborator"**. Cine să fi fost aceștia ? Este vorba desigur în primul rînd de fizicienii **Dimitrie Negreanu** (1858—1908) și **Constantin Miculescu** (1863—1937), ale căror teze de doctorat se bazează de asemenea pe realizarea unor experiențe importante, care s-au înscris trainic în analele științei.

Dimitrie Negreanu urmase studii universitare la Iași și apoi la București, iar între 1883 și 1889 se specializase la Paris în laboratorul de fizică condus de Lippmann. A publicat în Franța lucrări originale despre puterea inductoare specifică a lichidelor și despre electricitate. Teza sa de doctorat (1889) cu privire la eterificare și conductibilitate electrică, s-a bazat, între altele, pe **determinarea precisă, obținută experimental, a relației dintre constanta dielectrică și densitatea lichidului,** stabilită teoretic de H.A. Lorentz. Valoarea calculată de D. Negreanu a fost omologată de știință și inclusă în tabelele de constante.

Tot o experiență importantă a fost prilejuită de teza de doctorat susținută la Sorbona, pregătită în același laborator, de Constantin Miculescu, de asemenea licențiat al Facultății de Științe din București, trimis cu o bursă la Paris în urma insistențelor venerabilului său profesor Emanuel Bacaloglu. Despre lucrarea sa privind determinarea echivalentului mecanic al caloriei (1891) se poate spune cu adevărat că a tăiat un nod gordian și a marcat un moment important în rezolvarea practică a transformării formelor de energie una într-alta. Principiul echivalentei energiilor, în speță a transformării lucrului mecanic în căldură (și invers), era un fapt stabilit (Joule, Mayer etc.), dar trebuia calculată riguros **mărimea acestui raport.** Ori, determinările unor ilustri fizicieni dădeau diferențe de pînă la 20%, devenind astfel practic inutilizabile. C. Miculescu izbutește însă, **prin construirea unui calorimetru original, de mare precizie și în urma a 30 de determinări, să stabilească cel mai exact echivalent mecanic al caloriei** (4.1857 J/cal, în sistemul CGS), o valoare introdusă în tabelele de constante și care a constituit o mărime fundamentală a termodinamicii (**calorimetrul Miculescu și experiența lui Miculescu** sînt citate în monografii, tratate și manuale din toată lumea).

În ce îl privește pe **Dumitru Bungețianu** (1860—1932), primul acustician român, el a fost și inițiul fizician cu doctoratul susținut în țară, la București, în 1912. Lucrarea sa fundamentală, datînd din acel an, este intitulată **Rezonanța lichidelor. Viteza sunetului în lichide** ; a fost tradusă în 1914 și în limba franceză. După sute de experimentări, utilizînd diferite tipuri de lichide, el utilizează fenomenul rezonanței sunetului pentru a stabili o **formulă fundamentală servind la determinarea vitezei de propagare a sunetului în lichide,** superioară prin exactitatea ei formulelor anterior elaborate (pe alte baze decît aceea a rezonanței). Dar cum a ajuns la ideea de a folosi fenomenul rezonanței ? Un eminent discipol al său, profesorul Constantin Săiceanu ne-a relatat că a fost vorba de o întîmplare, una dintre acel întîmplări care **„îi ajută numai pe cei pregătiți"**, cum spunea Louis Pasteur. Coborînd într-o seară în pivniță, Bungețianu s-a aplecat deasupra unui vas mare cu apă, ceasul de buzunar căzîndu-i, fără să-și dea seama, în el. Pe cînd se îndepărta, a auzit deodată bătăile ceasornicului, dar mult întărite : coloana de lichid din vas se întîmplase să fie **la rezonanță,** întărind bătăile. A fost punctul de pornire și utilizării acestui fenomen pentru determinarea condițiilor propagării sunetului în lichide.

Desigur ar mai fi multe de relatat despre experiențele unor fizicieni români, cum sînt cele prin care savantul **Horia Hulubei** a obținut **primele spectre de raze X în gaze din lume** (avem chiar expunerea sa), pe baza construirii unui spectrograf de raze Röntgen, construit în colaborare cu Yvette Cauchois (1933)...

Despre alte experiențe celebre, într-un articol următor.

I. M. ȘTEFAN ■

Gospodari și autogospodărire

Tinerețea unei clădiri istorice

Strada Mihai Eminescu din Timișoara este chiar în centrul municipiului. La numărul 5 se află una din clădirile vechi ale orașului. E o clădire monument istoric. Timp de trei ani s-a muncit la consolidări, refacerea unor structuri de rezistență după ideile și planurile specialiștilor de la IPROTIM, realizat de inginer Gheorghe Nistor, șeful proiectului și Ioan Marcu. În urma lucrărilor, casa are certificat de garanție pentru o viață de cîteva sute de ani. Acum, după puțină uitare, zilnic, îi trec pragul cîteva mii de oameni.

Dumitru Pîrvu cunoaște cu lux de amănunte aproape tot. Ce s-a făcut, zice, e în folosul cetățeanului, bazarul, care funcționează în casa restaurată fiind o unitate unicat. După fiecare întrebare el spune un da și răspunde imediat. Ai vrut să știi cîți meșteșugari erau în județ, acum 20 de ani, afli, ai nevoie de ponderea produselor, le numește, întrebi care e valoarea lor într-un trimestru, spune cifra. Dumitru Pîrvu, de peste 25 de ani, e o cronică vie a activității meșteșugarilor timișeni. Are, vădit, plăcerea amănuntului, a explicației limpezi. Pentru o cifră bilanț, cînd și la ce concurs a fost premiat un articol, președintele Uniunii cooperației meșteșugărești din județul Timiș nu răsfoiește nici un dosar, nu sună la nici un șef de compartiment. Răspunde. Cît de mult vă bucură reușitele? Întrebarea e ruptă de contextul discuției și de data aceasta răspunsul întîrzie. Depinde, spune, cît am trudit pentru împlinirea ei. De aici vine și intensitatea și durata bucuriei.

Dumitru Pîrvu consideră bazarul o adevărată reușită, asta după ce a aflat și opiniile cumpărătorilor. Spune și de ce: „Pe o suprafață de 1 400 mp, în 14 magazine, cu 33 de raioane, sînt expuse 1 800 de articole. Cetățeanul găsește, într-un timp scurt, de la cel mai simplu articol, ață de legat celofanul la borcane, și pînă la instalații de captare a energiei solare ce pot fi folosite în gospodăriile proprii. Ca formă de servire, bazarul, un complex de unități de prestări servicii și desfacere a mărfurilor, este unicat, întregește rețeaua comercială a municipiului".

Ideea de viitor este de a lărgi gama sortimentală a produselor realizate de meșteșugarii din cele 15 unități. Celor existente, confecții pentru femei, copii și bărbați, încălțăminte, articole de marochinărie, confecții din blănuri și piele, artizanat textil, din lemn și metal, obiecte de uz casnic și gospodăresc, instrumente muzicale, cărucioare, jocuri și jucării pentru copii, produse din ceramică, răchită, lenjerie — numărînd pînă la 1 800 — în viitorul apropiat li se vor alătura altele la fel și utile, propuse de cetățeni, chiar de la deschiderea bazarului, odată cu tîrgul de iarnă. Noutățile nu lipsesc nici acum. Cumpărătorul intrat în bazar, poate vizita expoziția permanentă completată cu articolele recent primite.

Dar ideile de îmbunătățire a activității sînt multe, subordonate dorinței de a răspunde prompt cerințelor. Pornind din acest punct. începînd cu tîrgul de primăvară, cumpărătorii vor găsi în bazar și produse ale meșteșugarilor din județele limitrofe. În incinta bazarului, după un plan ingenios conceput se va amenaja o grădină de vară unde se vor servi băuturi răcoritoare, alte produse alimentare realizate în unitățile cooperației meșteșugărești. Aici, clipele de răgaz vor fi petrecute într-un cadru de o frumusețe aparte oferit de curtea casei cu numărul 5 de pe strada Mihai Eminescu, unul din monumentele arhitectonice ale orașului mereu tînăr, Timișoara.

DUMITRU OPRIȘOR ■

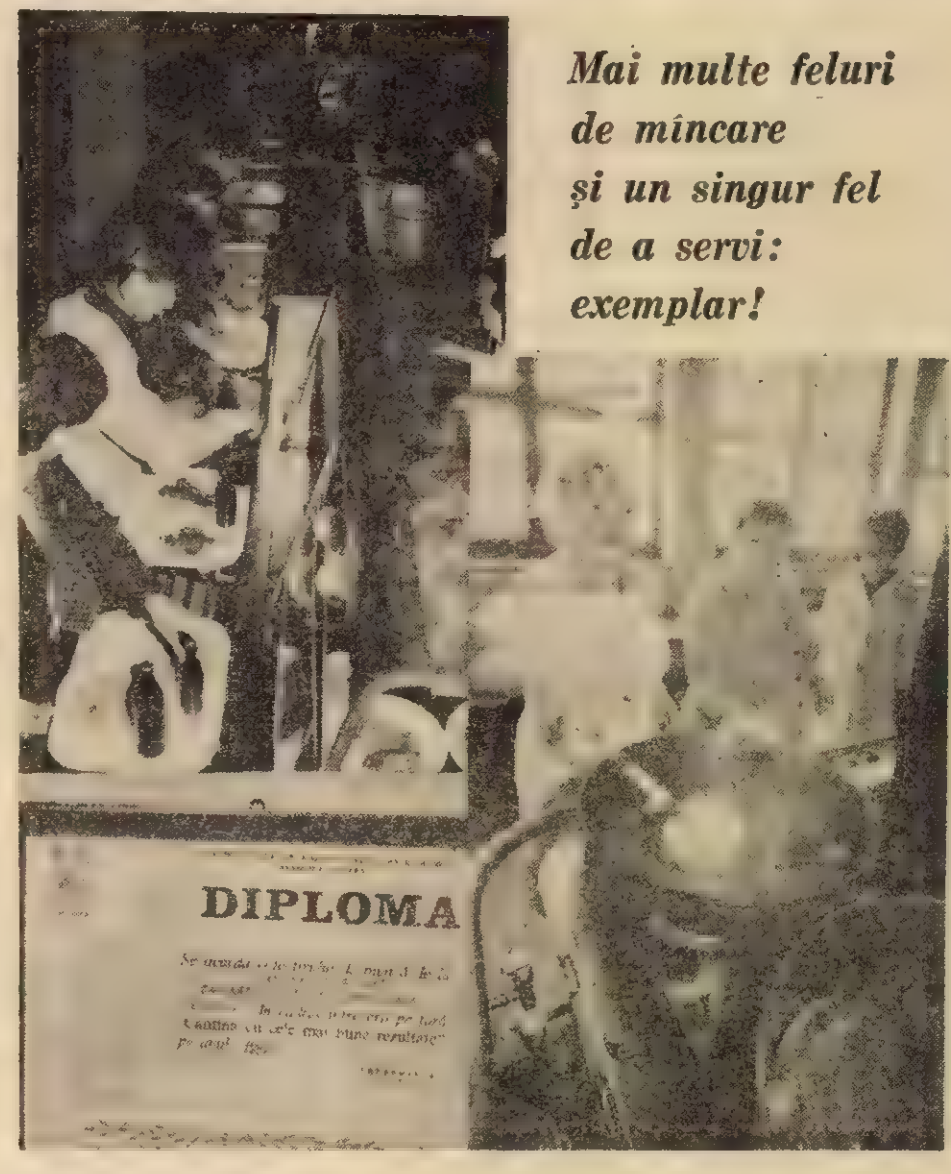

Mai multe feluri de mîncare și un singur fel de a servi: exemplar!

Noul într-un fost oraș cu prea multă liniște

În clipele în care cuvintele acestea sînt așternute pe hîrtie, la Bistrița e atîta alb încît, celebrul vers „...unde sînt zăpezile de altădată?", nu are nevoie de semnul întrebării. Omătul se cerne și așterne, parcă a eternitate, iar bucuria e atît de zburdalnică încît și cel de-al 5 000 copil al familiei Rusan și în același timp cel de-al 3 mielea nou născut, din cei 3077 ai anului trecut — record a maternității bistrițene — poate fi asemuit cu un fulg. Unul însă de 3400 de grame pe care îl cheamă Cornel, dar și Mihai, după cum vă place...

— Fericita mamă, Voichița, zice aducătoarea de bucurii în case, moașa Nastasia Pop, a avut parte de o naștere ușoară. Absolut normală pentru condițiile existente în moderna noastră unitate sanitară care e Spitalul județean, nu mai vîrstnic de un deceniu și jumătate, cu o capacitate totală de 720 paturi. Nu peste multă vreme însă vom dispune de ultramodernul bloc materno-infantil, obiectiv destinat în exclusivitate micilor și mai marilor noștri pacienți, unde condițiile de îngrijire vor atinge pragul excepționalului.

Noul și viața, viața noului, peste tot și în toate, aceasta este în sinteza definiția Bistriței cotidiene, cu toate că evoluția accelerată a acestei așezări, ca timp, deci oraș mediu, numără exact 424 de ani. Că toate cele patru secole sînt nimic, sînt în împliniri marcante decît ultimele două decenii curente, aceasta e cu totul altceva.

— Urbea de pe Bistrița Transilvaniei precizează George Marinescu, directorul Muzeului județean de istorie și arheologie vine din zorii străvechi ai poporului român, iar locuitorii, înaintașii, au înscris splendide fapte în cronici. Avem în acest sens mărturii nenumărate pe... Muzeul Mihai Viteazul, Ștefan, ce-și vor găsi locul cuvenit în noul și... lăcaș muzeal ce-l... în... Paleta... care ne... și... de a ști să ilustrăm și să argumentăm cu mijloace specifice tocmai perioada timpului istoric în care bistrițenii au ajuns departe crescînd precum uraganul și devenind, dacă mă pot exprima astfel, autentici făuritori ai tinereții din ancestralele virtuți ale bătrînețe...

Pînă în 1968 Bistrița avea un singur alint — orașul pensionarilor. În chioșcul pieței — fanfara, iar pe aleea laterală — promenada. Evident fără crinoline și calești. Și mai existau pe atunci, o stațiune de cercetare pomicolă, o singură întreprindere de interes republican, atelierе meșteșugărești, din care doar unul cu profil mecanic, două blocuri cu 40 de apartamente și un total de 10 600 angajați. Întreaga producție industrială nu depășea valoric 272 milioane lei. Populația, cît e azi cu mult peste, se ridica doar la 26 400 persoane. Iată atîta „cunoaștere" încît bunicile puteau recita pînă la a șaptea spiță toate încrengăturile arborelui genealogic al fiecărui tînăr și uneori o asemenea liniște, ce permitea ca două voci, nu foarte puternice, să comunice perfect, chiar dacă se aflau plasate fiecare în cîte o extremitate a corso-ului.

Doar în ultimul trimestru din anul trecut colectivul întreprinderii de... muncă, președintele... Leon Chindea, secretarul comitetului de partid de la Întreprinderea de... tehnice, a depășit... milioane lei... realizează. Dacă mai adăugăm... de mașini ai Întreprinderii de utilaj tehnologic, pe cele ale producătorilor de mecanică fină a meșterilor de la Combinatul de prelucrare a lemnului, producătorilor textilelor nețesute, țesătoarelor mătăsii, filatoarelor, făurarilor de case și a tuturor celorlalți, ies ceva miliarde, zeci și zeci de profesii, inedite pentru aceste ținuturi rezultă din temelii, prin nu mai puțin de trei... platforme industriale, dintre care... de... și nou, constituie cu siguranță răsăritul marii industrii pentru întregul județ.

În octombrie 1974 se confesează Gabriela Iurișniț, șefuitoare la Întreprinderea de sticlărie pentru menaj, avem doar 11 ani. În Piața „Petru Rareș" am auzit glasul cald, părintesc al conducătorului iubit al partidului și statului nostru, care spunea că orașul meu va crește întocmai ca și Făt-Frumos. Mi s-a părut o poveste minunată, pentru că atunci mai citeam cu nesaț basmele. După numai 7 ani mi s-au întipărit pentru întreaga viață în minte aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, în cadrul unei mari adunări populare, confirma că proiectele și gîndurile îndrăznețe deveniseră realități, ba mai mult, erau invitați la noi toți aceia ce doreau să... cît, cînd și cum, constructorii mei au făurit o industrie care constituie și va constitui prin... mîndrie pentru întreaga țară.

Pe cele 22 de trepte ale perindelei de glorie ale istoriei românești, în veacul Epocii Nicolae Ceaușescu, municipiul Bistrița se... cu demnitate în rîndul marilor... alo vremii, nu numai prin cele 21 întreprinderi industriale importante, puse în funcțiune, practic în două cincinale, ce realizează doar în 365 de zile mai bine de 7 miliarde lei producție, rezultată prin laborioasa activitate a peste 41 mii muncitori și specialiști, ci și pe seama construirii a 14 000 apartamente, a zeci și zeci de unități comerciale și de... de servicii, școli, grădinițe, a altor și altor obiective economice și social-culturale.

— Într-un răstimp foarte scurt vom inaugura eleganta și multifuncționala Casă a științei și tehnicii pentru tineret, ne-a spus primarul municipiului, tovarășul Simion Lupșan. Din primăvară vom continua, cu largul sprijin al cetățenilor am... vă... riului cu același nume, ce se... care va permite, într-adevăr, o promenadă amplă și o descindere în mijlocul unei generoase naturi pentru toți cei peste 77 de mii locuitori ai orașului Bistrița la ora actuală. Iar pentru că acest reportaj începe cu „fulgul 3 000", vă pot spune că, imitîndu-l parcă pe Anul Nou 1987, care a urat conducătorului iubit al partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, pentru noi toți, viață îndelungată, multă putere de muncă multă sănătate, și la Bistrița, cel dintîi nou născut în actualul an, a fost tot o fetiță, pe care o cheamă Mădălina Titieni, pui de om, care, sînt convins că, la finele cincinalului VIII, la final de deceniu, va descoperi și redescoperi orașu-i natal, mai prosper și mai frumos decît l-au cunoscut cele 770 de familii întemeiate în 1986.

GHEORGHE CRIȘAN ■

De cînd ne știm, sîntem pe locul întîi

Primul lucru pe care-l aflu și-l notez cu exactitate este acela că în întrecerea pe anul 1985 (pe anul 1986 rezultatele încă nu s-au comunicat) cu celelalte cantine din țară, cantina Siderurgistul din Hunedoara (i se spune așa pentru că aparține întreaga industrie Centrul de cantine-restaurant Siderurgistul din Hunedoara) s-a devansat concurenții cu peste 7 000 de puncte. Anul acesta, adică pe '86, a acumulat 21 029 de puncte.

Încerc să aflu ce se ascunde sub denumirea de Grup de cantine-restaurant, unitate care de ani de zile se află numai pe locul I pe țară. Notez, pentru început și, în linii mari, că ar fi vorba de patru cantine. Cantina numărul 1, cu cel mai mare dever, se află în oraș, ca și cantina cu numărul 4, recent dată în folosință la parterul unui bloc de garsoniere. Celelalte două cantine, 2 (cu sediul în mijlocul laminoarelor de la Bloom Blooming) și 3 (răspîndită cam pe toată suprafața uriașului combinat siderurgic) au o organizare ceva mai specială. Dispun, cu alte cuvinte, de bucătării proprii, de zeci și zeci de bufete, sau pur și simplu puncte în care muncitorii pot servi o ciorbă caldă și felul doi din care nu lipsește niciodată carnea. Un prînz poate costa 12, 9, sau doar 7 lei. O cină costă 6,50, 4, sau 7 lei. Asta, la cantinele 1 și 4. La locul de muncă, un muncitor plătește pentru două feluri 11 lei, între care 6 lei pentru felul întîi și 5 lei pentru felul doi. Ca să sintetizăm aceste cifre nu ne-a fost deloc ușor. După ce, ca să zicem așa, am făcut cît de cît ordine în însemnări, răsuflăm toți trei ca și cum am fi scăpat de o povară.

Marele secret al rezultatelor cantinei Siderurgistul, la care sînt servite zilnic 23 419 mese, îl constituie gospodăriile anexe. A fost produsă, în unitățile proprii, o cantitate de 252 tone carne de porc, sau, dacă vreți o altă cifră, în unitățile anexe au fost crescuți anul trecut 4 087 de porci la care s-a înregistrat o creștere totală în greutate vie de 198 tone. Prețul unui kilogram de carne a ajuns la 21 95 lei. Nici un ban mai mult, sau mai puțin. Dincolo de carne, gospodăriile anexe sau auxiliare mai înseamnă 1 hectar seră de legume, 2 hectare grădină în aer liber, o cuperarie și cîteva hectare de orz 0rzul, ca să lămurim misterul, a fost cultivat pe cîteva terenuri din jurul combinatului și toată recolta a fost predată la I.N.C. Oțelul, de unde au primit în schimb furaje pentru porcine. Beneficiul total a fost de 11.463 milioane lei din care peste 6 milioane de lei au fost repartizați pentru îmbunătățirea meniului. „Această sumă, constituie „secretul" rezultatelor grupului. Fără beneficii, n-am avea această posibilitate.

VICTOR NIȚĂ ■

Despre fericire prin statornicie

Întîi privește în jur, fără să pară că ar căuta ceva anume, își strecoară un inel între palmele apropiate și, din mijlocul cercului format din flăcăi și fete, se uită adînc în ochii Elenei care, tulburată, își îndreaptă o șuviță de păr căzută pe frunte. Jocul începe. Toți stau cu palmele căuș, așteptînd ca Ion să le strecoare între ele pe ale sale și, într-un loc, să scape și inelul. Știu cu toții, de la început, la cine va poposi cercul de metal. Știu, dar se prefac, serioși, că încearcă să ghicească. Ion îl întrebă pe un bun prieten, cu care a tot mers pe la hore și care-i aflase ofurile: la cine-i inelul? La E... Ion pălește. Ghicind, prietenul său ar căpăta, după regulile jocului, dreptul de-a o săruta pe Elena. La E...lvira! N-a ghicit... Ion și Elena se sărută. Și așa, pornind de la un joc nevinovat, s-a mai ivit, acum mai bine de cinci decenii, o tînără familie în comuna dîmboviteană Vișinești.

Totul pare, privind în urmă, clădit după stilul tipic al basmelor: o dragoste mare, bicunoscută spre a-și afla liniștea și împlinirea în copii și nepoți. Știm prea bine, viața nu e un basm. Dar poate fi asemuită cu el pentru că basmul din viață și-a adunat plămada, iar satul în care am poposit vreme de cîteva zile își are basmele sale nescrise. Și asta pentru că el însuși este un sat adevărat, izgodit cu vesnicia care nu e alteeva decît mintea sănătoasă, sufletul bun și fapta cinstită, în vreme, de la bunici la strănepoți, cît va fi lumea.

M-am întors de la Vișinești cu inima plină, a vă istorisi basme încărcate de iubire și de omenie. Basme simple, menite neuitării.

Poftiți la dans!

Deși se lumina tîrziu, nopțile erau scurte. Nicolae Mărășescu se ridica din pat pe la 3, își privea, la lumina lămpii vechi, moștenite de la soacră-sa, nevasta, își trăgea pantalonii și pufuleca pe ei și aștepta primele semnale. La auzul celui dintîi, o fluieratură răgușită, ieșea repede din odaie, să nu intre frigul iernii grele de-afară și se alătura celor ce treceau prin fața casei. Mergînd apoi în liniște cei aproape 20 de kilometri care-l despărțeau de locul trudei zilnice, Morenii, Nicolae Mărășescu își recapitula, cu lux de amănunte, pe parcursul a trei-patru ore de umblet prin zăpadă și ger, traseul vieții. Fusese un copil amărît. La 12 ani făcea curat prin primărie. După ce s-a mai înălțat un pic, căci falnic de statură n-a fost niciodată, a luat-o, ca toți cei de-o vîrstă cu el, spre Moreni, la acordanți, adică la ăi de angajau muncitori pentru o perioadă de vreme, debarasîndu-se de ei atunci cînd lucrarea se isprăvea. După întoarcerea din armată, din '36 și pînă-n '39, a stat fără slujbă stabilă, alergînd, pentru cîteva luni, ba la Fieni, la ciment, ba prin munți, unde se făcea cîte un funicular. În fine, în '39 a prins un loc în petrol la „Columbia", cu ajutor de distilor. Curînd după asta, s-a însurat. Mult a mai curtat-o pe Eugenia, mult a zăbovit pe la gardul ei pînă cînd fata s-a decis și i-a deschis poarta. Nicolae era acum cineva: avea nevastă și casă. Drept e că nu-i prea încînta înfățișarea casei, mai ales că n-o iertase cu'cremurul din '40. Dar mîna de bărbat s-a cunoscut repede. Nici cuie nu se găsiau, pentru a drege acoperișul, însă Nicolae a scos pe cele din șindrila veche și tot nu s-a dat bătut. Era cu Eugenia, avea de lucru și asta, pentru momentul acela, al unilor '40, îi era destul.

Dar pe unde-i fericirea în toată povestea asta, nea Nicolae? Bărbatul de 74 de ani din fața mea rîde. Rîde de-adevăratelea, de se scutură trenciul de pe el. Da' ce crezi mata, fecioras, că fericirea stă expusă la loc de cinste, ca bibelourile prin vitrine? Ea se află în te miri ce sau în lucrurile foarte mari, pe care le trecem ușor cu vederea. Nu știi că ascunzătoarea cea mai bună e așezarea la vedere? Cum să nu fi fost și să nu fiu fericit dacă mi-am avut mereu alături femeia pe care am iubit-o cu adevărat? O bucurie mai mare poți simți decît aceea de a te întoarce acasă, înghețat și istovit, și a zice, fără glas de poruncă, ci cu blîndețe — Jenico, la fierbe-mi și mie o țuică și pune ceva pe masă! Des ajungeai acasă? Deh, cum se putea, la două-trei zile... Bine-ar fi fost!, intervine soția, lăsînd pentru cîteva clipe oala de sarmale pe plită. Erau dăți cînd abia se ivea la o săptămînă. Ba chiar la două. Cît îl mai așteptam! Cu ce bucurie deschideam ivărul cînd îl auzeam călcătura! Cînd a venit pe lume și băiatul, Serghe, s-au înmulțit și grijile dar și sărbătorile din casă. Am făcut din el un om cumsecade. Cînd se mai lua cu joaca și uita de lecții, mic fiind, n-am strigat la el și nu l-am bătut. L-am luat așa, cam în balon, și el s-a simțit. Cînd a plecat la liceu la Moreni am plîns. Nu mai aveam nici un ajutor pe lîngă casă. Dar am plîns și a bine, la gîndul că o să iasă ceva din el. A mers apoi la facultate și iacătă-l inginer la Automecanicu. Tematoare să nu fi întrerupt prea mult discuția bărbaților, Eugenia Mărășescu se întoarce la cratițele sale, nu înainte de a mai spune, cu spatele spre noi: ehe, cînd aveam de mîncare doar șapte kile de mălai pe lună și nimic alteeva... Lasă, femeie, c-am descurcat-o noi! În '46, cînd s-au înființat economatele, îmi luam porția, dar mîncam ciorba goală și plîncu o aduceam acasă. O puneam pe masă ca pe-un șirag de perle și aveam impresia, pentru că ne era bine unul cu altul, că prăznuim ca la nuntă, în salonul lui Chirică. Dar mîndria cea mare, tot băiatul rămîne. Și-acum mai merg pe la întreprindere, să văd ce iscrăvi a mai făcut. Și întîncrese cu patruzeci de ani cînd aud că-i lăudat. Mai ales că și eu îs om știut în Moreni. Am fost 18 ani secretar de partid pe întreprindere, și lumea are pretenții de la fiu'meu. Eh, și tot așa, bucuriile s-au împletit cu necazurile. M-am pensionat înainte de vreme pentru că am alunecat de pe un rezervor, din neatenție, și mi-am rupt piciorul. Toți au zis că n-o să mă mai ridic de la pat, că am zăcut vreo doi ani. Doar Jenica mea și Serghe au fost încrezători. Și uite, mi-au pus tijă și m-am îndrăvenit. Știți ce-am făcut după aia? Am vorbit cu oamenii și am organizat, în fiecare zi de 24 ianuarie, la căminul cultural, balul pensionarilor. Pe primul eu l-am deschis. S-a jucat Hora Unirii, după care, cu Jenica de mînă, cum s-a dat tonul la vals, am strigat cît am putut: poftiți la dans, a început balul pensionarilor! Și manifestarea asta durează de zece ani. Ne vedem cu toții, cu familiile — și sîntem vreo 700 —, apoi mai mergem să tragem și-o gură de țuică, amintire de pe cînd flăcăiam. Au fost greu anii ăia doi de stat de la pat? Sigur, dar după aia mi-am răzbunat timpul pierdut. N-aveam și nu am astîmpăr. Cine să se ocupe de treburile comunei dacă nu noi, cei care trăim aici și sîntem în putere? Mi s-a încredințat conducerea controlului oamenilor muncii, după care m-am apucat de strîns materiale refolosibile. De pe la oameni din curți, de pe la școală, de colo, de colo, avem acum vreo tonă jumătate pe care așteptăm să ne-o ridice și să luăm totul de la capăt. Așa cum am făcut, în toate cele, întreaga viață. D-aia-s tînăr și frumos, zice bătrînul și rîde iar ca la sosire, tinerește sănătos. Mi-a plăcut muncа. Mi-a plăcut cu adevărat. Și Jenicăi i-a plăcut, și lui Serghe, care ne-a mostenit. Iar omul tînăr are parte de bucurii mari. Mereu e senin cerul de deasupra capului său. Uite o învățătură: viața nu e bal, dar cînd o trăiești cum se cuvine, sînt multe clipe în care parcă-ți vine să dansezi.

Să fii în rînd cu lumea

A fost om blînd. La locul lui, Ionică Teleanu. Dar și spirt, atunci cînd a cerut-o momentul. La intrarea mea în casă, zice încîntat: nu pot să stau la un loc, chit că sînt din '905! Cînd luam eu fierul în mînă, apăi să știi că se topea. Du' acu', se lipește de palmă... N-arăți bolnav din cale-afară. Nici nu sînt. După o viață de muncă, nu se prind așa ușor relele de tine. Eu lucrez, da' temeinic, nu așa, de fățăraie, din '20, la antreprenori. Apoi am trecut printr-o grămadă de societăți petroliere — Astra Română, Buna speranță, Petrolblock, Românо-americană — pînă cînd, în '41, m-am stabilit la schela Tîrgoviște, de unde am și ieșit la pensie ca maistru dulgher șef. Mă-ntreb cîteodată cînd oi mai fi având și timp de însurătoare. Da' tot în grabă mare am făcut-o și pe-aia acum 55 de ani. Îmi cam trecuse vremea alergînd de colo-colo. Am îndrăgit-o pe Eleonora și i-am zis să ne luăm. Dar taică-său n-a fost de acord. Și cum ai reușit? Am fost mai dibaci decît el. Am stat ce-am stat și într-o bună zi mi-am luat femeia și am șters-o cu ea la Moreni. Dar cu socrul n-ai mai dat ochi? Ba da, dar de data asta el a fost ăl dibaci. Pe timpul ăla se cerea zestre la fete. Cînd să cer și eu, ăl bătrîn zice — ai luat-o fără voia mea, ține-o cu ce are. Și am ținut-o. Și ne-a mers bine. Chiar dacă am stat 40 de ani încheiați sus, pe sonde, în bătaia vîntului, a ploii și a crivățului. Uneori, nici la două luni nu ajungeam acasă. Femeia venea la Tîrgoviște, lua rația pentru ea și cei doi copii, se suia în trenul de Pucioasa și, de-acolo, cu boccelele-n spinare, se ducea acasă pe jos, 18—20 de kilometri. Am avut de luptat, nu jucărie. Dar tot munca mă liniștește. Vara, stau pe prispă, cu barda-n mînă, și mîngîi lemnele. Fac de toate — putineiuri, greble, sape... Și muierea a muncit mult, săraca. Toată ziua numai după treabă, iar mie, cînd veneam, nu-mi ziceа nici dă-te mai încolo. Mă aștepta cu mîncare proaspătă, din puținul pe care-l aveam. Acum, că ne-am înmulțit — mai avem patru nepoți și tot atîția strănepoți, am și uitat de cele triste. A rămas numai gîndul că, dintre toate femeile lumii, eu tot pe Eleonora aș alege-o, dacă mi s-ar da înapoi firul vieții. Și tot atît de mult m-aș zbate pentru ea și pentru copii. Acum nu mai sînt vremurile pe care le-am apucat noi, și nici dumneata n-ai avut copilăria copiilor mei. Dar asta ne-a strîns alături și ne-a călit. Nu spun că e musai ca omul să sufere, dar e musai să nu se lase învins atunci cînd are șansa și merită să cîștige. Din această luptă dreaptă cu viața, tenace, dar nu încrîncenată, se naște încrederea că nu trăiești degeaba. Și, atunci cînd nu-ți irosești zilele ci le treci cu folos, înseamnă că ești în rînd cu lumea. Și asta-i pricină de fericire.

Copii, nepoți și strănepoți

Viața lui Ion Chirică — acela a cărei iubire cu Elena, cea mai frumoasă fată de pe Cricovul dulce, și-a aflat clipa înaltă și des rememorată în inocentul joc de-a inelușul — viața acestui bărbat verde la cei 71 de ani ai săi merită povestită ca pildă de optimism, sensibilitate și devotament față de cei din jur, mai ales față de propria-i familie. A rămas, la trei luni, orfan de război. Mama sa, cu el în brațe, și-a văzut pentru ultima oară soțul într-un convoi de prizonieri care-a trecut prin poarta casei. După trei ani s-a recăsătorit. Fără a fi un om rău, tatăl cel vitreg era distant și-i iubea mai mult decît pe Ion cei doi copii pe care i-a avut. Dar nici el n-a avut multe zile, murind de ulcer în anul cînd Ion împlinea 14 ani și devenea susținător al mamei sale și al celor doi frați mai mici. A reușit, cu chiu cu vai, să afle un post, în vremea cînd numai trei tineri din tot satul aveau servicii. Muncește din greu, aduce bani, neînspăimîntat de eforturile la care e solicitat. Cînd împlinește douăzeci de ani și e chemat la oaste, se căsătorește, chiar cu o zi înaintea plecării, cu Elena, pe care o lasă împreună cu mama-sa. Îi era teamă, spune cu sinceritate și acum, că ar fi putut-o lua altul. Or, ca Leana lui, Lino-Leano, nu se mai văzuse fată pe lume. A mers cătană, s-a întors și iar s-a tot dus pe la concentrări, pînă-n '41. Atunci, cînd era cu unitatea la Cudalbi, într-o curte, comandantul regimentului a anunțat că se intră în acțiune de război. Ofițerii au început să plîngă. Iar Ion Chirică, om care lucra în petrol, a fost trimis acasă, mobilizat pe loc. Și de-atunci, tot pe la sondă a lucrat. Elena i-a dăruit trei copii, două fete și un băiat, iar aceștia șase nepoți. Mai mult, nea Chirică are și un strănepot, o fată, Ioana, de doi ani! Dacă veneați acum cîțiva ani și întrebați de mine în sat vi s-ar fi spus că-s ăla de crește copii. Îi plimbam pe nepoți cu cărucior, pe marginea apei, le făceam corturi ca să-i feresc de soarele prea puternic, le luam jucării, în timp ce nevastă-mea spăla culmi de rufe. Și, stînd prin preajma lor, am văzut cu limpezime ce deosebire urlașă este între felul cum am crescut noi, ăi de sîntem azi bătrîni, și ei. Noi, — cu hainele rupte în spate de la căratul coșului de papură; ei — cu părinți care au mașini și le fac toate poftele. Păi așa a dus-o nea Ionică Teleanu, vecinul meu? Cu toate c-a avut mînă de aur și așa cozi de topor și de greblă sau coporîie la coasă numeni n-a să mai știe face prin locurile noastre. Toți facem de-astea, că doar sîntem țărani, dar el face bijuterii. Am o coasă de la dînsul de vreo 40 de ani, dar Elena nu-mi dă voie să trag cu ea de teamă să nu se rupă, că e ușoară ca fulgul. Ei, mă băiete, ce iubire am avut noi doi, nici în cărți nu s-a scris... Lucram la Moreni, eram proaspăt însurat, și mi-am luat o bicicletă cu care făceam drumul pînă acasă în 40 de minute. Cînd îngheța, pîrîia gheața sub bicicletă, dar tot veneam. Nu eram gelos, dar iubeam. O iubire care-ți ajunge pentru o viață, deși nu te saturi niciodată de ea. Ah, să-ți spun una! Eu știu, de la mama, ce-nseamnă femeia singură. Și tot de la ea știu că soții trebuie să se respecte pentru ca drumul lor să fie unul singur și drept. Și, ce credeți, mi-am cumpărat o trompetă, una din ăia pe care dac-o stringi în mînă țipă de te-asurzește. Am dat bani buni pe ea, vreo 500 de lei. Dar a meritat. De cum ajungeam la 4 kilometri de casă, apăsam pe trompetă de se-auzea pînă sus, la Ursei. Auzea și Leana mea, care punea mîncarea pe foc și ieșea în poartă să m-aștepte, indiferent de oră și de timpul de-afară. N-am făcut usta ca s-o chinuiesc. Era înțelegerea noastră. Era semn al iubirii noastre. Cînd s-a născut primul copil, am vîndut bicicleta cu trompetă cu tot. Dar acum tot am de gînd să mai cumpăr una, pentru nepotul meu care e gata de ea, a avut. Dacă urăsc ceva în lume, războiul îl urăsc. De-asta îl iubesc pe președintele Ceaușescu, om de bine, care pe oriunde merge spune tuturor — pace, pace, pace! Să-i dea viața putere de muncă după marea lui înțelepciune!

Simplu și omenesc

Urcușul e greu. Gîfîi. Mai trec o văioagă și aflu casa lui Nicolae Petrescu. A trăit, alături de Lina, soția lui, aproape 60 de ani în pace. Acum, nea Nicolae nu se simte prea bine. Îl supără reumatismul, dar e tot vorbăreț. Cum vorbărețăță îl e și soția, la cei 83 de ani împliniți. E o femeie dreaptă, suplă, care nu-și arată vîrsta. Semnele frumuseții din tinerețe sînt încă vizibile. Munca m-a ținut așa. De la 9 ani, cînd tata mi-a făcut o coșiță numai pentru mine și pînă acum 2—3 ani, am tras la coasă de mă-ntreceam cu bărbații. Făceam singură, într-o zi, un pămînt de iarbă, cum îi zice la noi unui pogon. Chiar și anul ăsta am mai zbîrcăcit eu cîte ceva, dar nu mai e puterea de-odinioară. Am avut noroc de femeie de treabă — zice nea Nicolae. La o clacă am cunoscut-o și, pînă să ne luăm, numai acolo am vorbit, o singură dată. Era pe iarnă. În primăvară, m-am dus la ea acasă, am luat-o de mînă și am zis — hai la primărie. A mers și de-atunci tot mergem alături. Am respectat-o și o respect. Niciodată nu i-am dat o palmă... Ei, ai uitat?, intervine femeia, odată mi-ai dat două. Eu? Cînd? Acum vreo 57 de ani. Nu mai țin minte. Tu nu, dar eu da. Eram în casă cu soră-ta și cu Ion, băiatul cel mare, în brațe. S-a auzit o bătaie la geam. Am deschis ușa, dar tu ai luat-o la fugă. Apoi ai bătut iar, la ușă, și eu am zis tare, în glumă — or fi hoții. La care dumneata te-ai îmbătoșat, că erai puțin ciupit, și ți-era rușine să mi te arăți așa, și mi-ai dat, nu prea tare, două palme. Dar au fost și ultimele. Nu s-au alintat unul pe celălalt. Ea i-a vorbit mereu cu dumneata și l-a strigat Neculaie, iar el i-a zis Lina. Au patru copii și o mulțime de nepoți și strănepoți. Schimbă încă între ei priviri tandre. Se înțeleg fără cuvinte. Și-au durat viața după legea dintotdeauna a prețuirii față de cel ce-ți stă aproape. El a lucrat în petrol, ca mai toți virstnicii satului. Ea a avut grija casei. Au pornit pe drumuri căsniciei nu cu gîndul de a se distra, ci de-a clădi cu temeinicie o viață, o familie și o gospodărie care să le aducă mulțumire. Copiii i-au legat și mai tare sufletește. Din acest mod de a privi viața, nu încruntați, dar nici în joacă, a izvorît fericirea lor. De care se bucură și azi. Totul este cum nu se poate mai simplu și mai omenesc. Așa, ca într-un basm...

★

Și la coborîre, de la casa lui Nicolae Petrescu din Ursei, e greu de mers, cărarea își ascunde capătul cotind tot mereu printre case ridicate frumos, împodobite cu gust, cu migală, ascunse cochet în spatele șirurilor de pruni sau al tulpinelor de dalii și avînd geamurile ușor aburite de neauzita respirație din somn a mușcatelor visînd primăveri.

Dar poezia în care se învăluie Vișineștii Dîmboviței nu este una ivită doar din simpla privire a lucrurilor din jur. Spre a o pătrunde și a te pătrunde de ea e nevoie să zăbovești aici un timp, să asculți, să reții și să cauți tîlcul celor aflate. Doar așa vei înțelege de ce rezistă atîtea căsnicii peste hotarul nunții de aur, de ce oamenii sînt așezați, fără gînd de sfadă, însă cu dor de muncă, de ce copiii sînt ascultători și harnici, de ce femeile rămîn frumoase și bărbații vinjoși pînă ajung străbunie și chiar după aceea, de ce în dimineața Referendumului pentru pace zeci de bătrîni au fost în fața primăriei cu un ceas înainte de ora stabilită pentru bunici și chiar după aceea, de ce istoriile așternute pînă nu pot avea decît un singur sfîrșit, bine știut chiar de copiii care-l murmură pînă adorm: .... și au trăit fericiți pîn' la adînci bătrînețe". S-a întunecat, din coșurile caselor ies fumuri albe, ca în tablourile naivilor și, trecînd pe sub ferestre, auzi vorbele molcome ale celor ce au ajuns, fără să se plictisească vreodată, a-și spune la nesfîrșit una și aceeași dragă poveste de viață. După care satul își trage noaptea peste privire. Singurul și cinstitul răspuns este acela că oamenii acestui loc, cum pot fi aflate nenumărate în țară, și-au dus și-și duc traiul după legile drepte ce-au domnit întotdeauna peste vetrele noastre pămîntești, dar și în acord cu prezentul.

DAN MUCENIC ■

Propuneri sub imperiul calităţii

Fotbalul într-o altă formulă

Ideea schimbării sistemului competiţional la fotbal plutea în aer de mai multă vreme. Acum, „les jeux sont faits" : biroul federal a elaborat şi înaintat spre aprobare proiectul unei noi formule de desfăşurare a activităţii fotbalistice. Înainte de a prezenta detaliile acesteia, credem că este instructiv un scurt excurs prin opiniile pronunţate în timp în legătură cu această problemă, în jurul căreia se pare că n-a existat un consens deplin.

Astfel, într-un interviu de acum cinci ani, preşedintele de atunci al federaţiei, ing. Andrei Rădulescu opina că „principala sursă de întărire a fotbalului nostru o reprezintă sistemul competiţional. Or, noi sîntem singura ţară care avem o puzderie de echipe în eşaloanele superioare, fapt ce conduce la o diluare a valorilor fotbalistice (jucători) şi tehnice (antrenori)". Ca urmare, „preconizăm o reducere masivă a numărului de echipe din diviziile naţionale", „avem proiecte concrete asupra tuturor acestor aspecte, dar nu mă întreba de termenul de aplicare a lor...". Cu un an mai tîrziu, deci prin ianuarie '83, secretarul responsabil al federaţiei, ing. Constantin Dinulescu aprecia, de asemenea, că „restructurarea sistemului competiţional apare ca o necesitate care este în curs de rezolvare. Sperăm să găsim soluţia cea mai bună, care să corespundă interesului fotbalului din ţara noastră". O opinie tranşantă a avut şi directorul tehnic al federaţiei, Mircea Lucescu, pe vremea cînd era antrenorul naţionalei. „Fotbalul nostru are nevoie de o altă haină competiţională", ne declara într-un interviu din '84, propunînd chiar o formulă cu o divizie naţională de 16 echipe şi două divizii secunde de cîte 26 (într-o primă etapă) din care să rămînă, apoi, numai una, tot de 20 echipe.

Anul trecut am avut posibilitatea să-i consult în legătură cu acelaşi subiect pe aproape toţi antrenorii principali (de atunci) ai divizionarelor A. Jenei propunea o divizie cu 16 echipe, o divizie B cu 20—22 echipe şi şase serii de C, cu cîte 20 echipe. Mircea Rădulescu susţinea ideea reducerii echipelor din A şi a dinamizării (cu meciuri tur-retur) a părţii finale din Cupa României. Mircea Dridea aprecia că „ideal ar fi un sistem cu o divizie A de 16 echipe şi o divizie B de 20". Halagian : „o divizie A cu 16 echip, două serii de B cu cîte 20 echipe, un vast campionat judeţean, un şi mai vast campionat al copiilor şi juniorilor (cu echipe de 4—5 ori mai multe decît ale seniorilor) şi jucătorii de fotbal să-şi satisfacă stagiul militar în judeţele de unde sînt". Cosmoc sugera să se modifice numai divizia B: primele şase din cele trei serii să constituie o grupă intermediară din care să promoveze în A primele două clasate.

Dar sînt şi opinii mai puţin avîntate. De pildă, Remus Vlad: „Cred că e bine aşa cum este acum. Actuala componenţă a diviziei A asigură un număr suficient de jocuri pentru echipe mai mici, care nu au posibilitatea unor turnee dese şi de anvergură peste hotare". (Asta se leagă cu o altă opinie a lui Mircea Lucescu, care aprecia just că „în fotbalul internaţional actual, forma dominantă de pregătire este cea prin jocuri"). Marcel Pigulea : „Oricît am comprima numeric competiţia, la orice eşalon vom avea totdeauna echipe bune şi echipe slabe. Cu mai mult profesionalism din deficitar în concepţie, dar mai ales în aplicare. Faptul că favorizează, aşa cum s-a recunoscut oficial, cluburile mari, care în genere sînt acelea ce ne reprezintă în cupele europene, nu mi se pare un lucru pozitiv, pentru că metoda asta contribuie la slăbirea cluburilor mai mici, inclusiv a valorii campionatului nostru".

Există şi o opinie care susţinea necesitatea lărgirii sistemului competiţional — cu o divizie A de 20 de echipe (din care să retrogradeze 4), două de B cu cîte 20 echipe şi şase de C, ganizarea activităţii fotbalistice în ţara noastră. Este meritul actualului birou federal, al energicului şi destoinicului preşedinte al federaţiei de a fi făcut „ordine" în această diversitate de opinii, cristalizînd un proiect de formulă competiţională clară, ale cărei detalii le prezentăm alăturat.

Nu vom relua aici întreaga argumentaţie pe care se bazează acest proiect, ci vom încerca să extragem cîteva din efectele pe care aplicarea lui le va avea asupra fotbalului nostru. Ceea ce se distinge dintru prezent lupta pentru evitarea retrogradării.

Desigur, analiza atentă a acestui proiect va conduce la decelarea şi a altor implicaţii pe care el le generează, fiecare din dumneavoastră, stimaţi cititori, putînd-vă forma proprii opinii în legătură cu prevederile lui. Ceea ce credem că trebuie menţionat este faptul că dacă acest nou sistem competiţional poate fi un mijloc de creştere a competitivităţii fotbalului nostru, el nu poate fi, în nici un caz, singurul. În paralel, se cer luate în consideraţie şi alte aspecte, întrucît un sistem competiţional, oricît de „perfect" ar fi, nu poate asigura de la sine prin simpla sa funcţionare, dezvoltarea activităţii fotbalistice. Nici comparaţia (încercată în presă ulterior elaborării acestui proiect) cu alte sisteme competiţionale din alte ţări nu poate fi relevantă — întrucît fiecare fotbal naţional îşi are particularităţile sale; e vorba de raportul dintre numărul jucătorilor legitimaţi şi numărul total al populaţiei, dintre numărul de echipe şi numărul jucătorilor, dintre numărul juniorilor şi cel al seniorilor ş.a.m.d. Astfel de parametri, diferiţi de la ţară la ţară, fac ca orice alăturare mecanică a unor cifre „de clasament" să nu depăşească interesul unei simple curiozităţi. Ce semnificaţie poate să aibă pentru noi, de pildă, faptul că în prima divizie a campionatului italian sînt 16 echipe, în condiţiile cînd, aici, activează numeroşi jucători din alte ţări, inclusiv cel mai bun jucător al lumii la ora actuală ? După cum există fotbal puternic şi-n ţări care au mai multe echipe decît noi în primul eşalon naţional.

Exemplul altor sisteme competiţionale poate fi invocat doar cu titlu de informaţie — una care să încurajeze, e adevărat, ideea că şi noi putem schimba, inova, modifica sau adopta un sistem original. Dar acest demers trebuie însoţit, cum spuneam, şi de altele care să vizeze, de pildă: proporţia dintre juniori şi seniori (deficitară în raport cu necesitatea împrospătării în ritm mai rapid a tuturor eşaloanelor) ; creşterea numărului de jucători legitimaţi (capitol la care nu stăm chiar atît de bine faţă de potenţialul vîrstei tinere), „politica transferărilor" (care a permis unui jucător să joace toamna, în acelaşi tur de campionat, de două ori, cu tot atîtea echipe, împotriva echipei de la care plecase în vară !), amplificarea muncii de selecţie (exemplul campionatului Europei, în care figurează vreo cinci-şase jucători „porniţi" de la sat fiind elocvent în această privinţă) etc.

Privind cu încredere spre perspectiva deschisă de acest nou proiect de sistem competiţional, ne exprimăm convingerea că el va fi „ajutat" să-şi dovedească viabilitatea şi prin astfel de iniţiative sau măsuri complementare.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Proiectul noului sistem competiţional

În etapa întîi (campionatul 1987-1988, care începe în această toamnă) se prevăd organizarea următoarelor eşaloane :

● **divizia naţională**, cu 18 echipe : primele 15 din actualul campionat, plus cele trei cîştigătoare ale seriilor diviziei B. Aceste 18 echipe vor fi împărţite în două grupe de cîte 9, în care se va juca „fiecare cu fiecare", în toamna acestui an. Primele patru din fiecare grupă vor alcătui în primăvară o serie de 8 echipe, care vor juca, de asemenea, „fiecare cu fiecare", dînd prima parte a clasamentului final (campioana, participantele în cupele europene şi celelalte locuri pînă la 8). Restul de cinci echipe din grupele din toamnă vor alcătui o altă serie, de zece echipe, care vor juca tot „fiecare cu fiecare", stabilind partea de jos a clasamentului final, ultimele trei clasate retrogradînd. —

● **divizia A**, cu 18 echipe : cele trei care vor retrograda din actuala divizie A în prezentul campionat şi cele clasate pe locurile 2, 3, 4, 5 şi 6 în seriile actuale ale diviziei B. Întrecerea se va desfăşura obişnuit tur-retur, prima promovînd în divizia naţională (completînd numărul definitiv al acesteia, 16), iar ultimele două retrogradînd. În locul acestor trei echipe, vor veni cele trei retrogradate din divizia naţională, plus cîştigătoarele seriilor de B.

● **divizia B, două serii** a cîte 18 echipe : locurile 7—14 (cîte opt echipe) în cele trei serii actuale de B, plus cîştigătoarele celor 12 serii de C. Primele clasate vor promova în A (completînd la 20 numărul echipelor din această divizie), iar ultimele două din fiecare serie vor retrograda.

● **divizia C, 12 serii** a cîte 16 echipe : cele 4 care vor fi ultimele în actualele serii de B, plus echipele de pe locurile 2—14 în actualele serii de C, plus 12 echipe campioane de judeţe.

În urma acestui campionat de tranziţie, în sezonul următor, 1988/1989, configuraţia eşaloanelor va fi, deci, următoarea :

- divizia naţională — 16 echipe, retrogradează două ;
- divizia A — 20 echipe, din care vor promova primele două clasate şi vor retrograda două ;
- divizia B — două serii a cîte 18 echipe, promovînd numai ocupantele primului loc şi retrogradînd cîte două din fiecare serie ;
- divizia C — 12 serii a 16 echipe fiecare, cu turneu de baraj pentru promovare.

Criteriile de retrogradare vor fi unitare pentru toate aceste patru divizii şi prevăd : ultima clasată va fi automat retrogradată ; alături de ea va retrograda nu ocupanta locului penultim, ci echipa care în campionatul respectiv şi în cel anterior, prin cumularea locurilor ocupate, a avut cea mai slabă clasare. Echipele nou promovate vor fi „iertate" în primul an de la acest clasament cumulativ, ele retrogradînd în acest prim an numai dacă se vor clasa pe ultimul loc.

Acest sistem ingenios de retrogradare, coroborat cu aplicarea penalizărilor (în vigoare şi în prezent) este menit, în adevăr, să stimuleze efortul de autodepăşire al echipelor mai slabe şi, totodată, să diminueze din încrîncenarea luptei pentru retrogradare, desfăşurată de acum, pe parcursul a doi ani.

Se mai poate remarca faptul că numărul echipelor de la „C" în sus este acelaşi ca în prezent — 72, numai că ele sînt ierarhizate altfel. Piramida fotbalului nostru „va arăta mai frumos" — cum se exprima cineva, dar sperăm că această restructurare a eşaloanelor superioare va dovedi şi alte virtuţi, de factura celor pe care le dorim cu toţii.

Să-i urăm acestui proiect cît mai multe şanse de aplicare şi rezultate pe măsura celor care pot fi de pe acum intuite (O. Ş.).

---

partea antrenorilor, la nivelul tuturor eşaloanelor, vom avea şi fotbal mai bun". Nunweiller susţinea aceeaşi idee: „Cred că slăbiciunile fotbalului nostru trebuie căutate în altă parte — şi anume în munca superficială, şi de multe ori, incompetentă dusă la centrele de copii şi juniori". Şi, la fel, Constantin Ardeleanu, care aprecia că „trebuie să formăm jucătorii necesari celor trei eşaloane, şi nu să reorganizăm sistemul competiţional". O observaţie interesantă a făcut Gheorghe Constantin, în legătură cu polarizarea campionatului, în echipe bune şi echipe slabe : „Degeaba se fac aceste schimbări dacă nu se umblă şi la regulamentul de transferări, care continuă să fie tot cu 20 de echipe fiecare! Nicolae Lupescu îşi argumentează astfel această părere: „Valoarea unui campionat, a unui fotbal naţional, o dă numărul cît mai mare de meciuri în picioare. Noi avem o mentalitate uşor domnişorească asupra fotbalului, întrerupem campionatul, menajăm jucătorii, îi scutim în felurite moduri de eforturi prelungite, în timp ce echipele engleze şti, de pildă, joacă 100 de meciuri pe an, inclusiv pe 30 decembrie şi 1 ianuarie !".

Am prezentat acest evantai de opinii pentru a sugera că, într-un fel sau altul, modificarea sistemului competiţional constituie de mai multă vreme o preocupare intensă a tehnicienilor noştri, a celor îndrituiţi cu organizarea şi conducerea activităţii fotbalistice. Ceea ce se întîmplă în prezent, începînd cu sezonul 1986—87, este o serie de modificări la unele paragrafe şi note regulamentare, care, după aplicarea lor experimentală din campionatul trecut, tind să fie însuşite definitiv, după cum atestă şi circulara tehnică a colegiului central al arbitrilor, publicată în **Buletinul informativ** nr. 1/1987 al Federaţiei Române de Rugby. Articolele 18 şi 19 se cumulează într-unul singur (18), lărgindu-se noţiunea de „placaj" şi cu aceea de „ţinut", obligînd jucătorul respectiv să paseze **imediat** sau să lase balonul, îndepărtîndu-se de el, neavînd dreptul la jucarea balonului în **nici un fel**, atîta timp cît cel **placat** nu a revenit în poziţia verticală **pe ambele picioare.** Se pune deci un mare accent pe **stabilitatea jucătorului purtător**, apărîndu-l pe cel „adus la pămînt" şi eliminîndu-se fazele confuze, din trecut, care, nu arareori, degenerau în altercaţii dizgraţioase.

De asemenea, jucătorul advers celui placat este obligat a interveni la balon **numai după** clarificarea acestei situaţii care, altfel, se sancţionează cu o lovitură de pedeapsă de la locul infracţiunii. La notele pentru arbitri, punctul numerotat 4 precizează că totuşi „jucătorul placat, fără să încalce regulamentul de joc, are posibilitatea să pună balonul **pe sau dincolo** de linia de ţintă, cu scopul marcării unei încercări". Toate acţiunile jucătorilor aflaţi în asemenea fază sînt amendate cu termenul „imediat", tocmai pentru o limpezire a jocului şi o mai mare cursivitate, acelaşi termen operînd şi în cazul legii avantajului.

Problemele arbitrajului

Articolele 20, 21 şi 22, privitoare la poziţia **normală de împingere** în grămada ordonată spontană sau alcătuirea moluriior, avizează că **linia capului şi a umerilor unui jucător angrenat nu trebuie să fie mai joasă de linia soldurilor lui.** De bună seamă că regulamentul cată a ţine cont de consideraţiile imperioase asupra accidentărilor frecvente şi de modalităţile evitării lor, definind spiritul jocului şi prin **nepericulozitatea acţiunilor sale,** obişnuindu-i nu numai pe juniori şi tineri, dar şi pe cei maturi. În prelegerea sa asupra acestor probleme, dr. Gabriel Eftimescu arăta importanţa unui arbitraj echitabil, sancţionînd prompt **antijocul** aglomerat brambura, sau **acaparrarea** prelungită a balonului în condiţii periculoase, sau provocarea **prăbuşirii grămezilor,** etc. Prin eliminarea fazelor confuze, cîştigă nu numai frumuseţea sportului bărbătesc cu balonul oval, dar se asigură şi validitatea permanentă a optanţilor şi echipelor, ceea ce constituie adevăratul deziderat al acestei activităţi.

Problemele discutate aici sînt două dintre cele esenţiale din practica rugbyului-XV, implicînd indici tehnico-tactici, regulamentari şi medicali, ce trebuie însuşiţi laolaltă nu numai de către arbitri, ci şi de către antrenori, jucători, ba chiar şi de spectatorii autentici.

Aprofundarea acestor probleme şi a altor amănunte regulamentare revine, desigur, în mod special arbitrilor divizionari, pentru care Colegiul central a fixat consfătuirea metodică anuală în zilele de 30, 31 ianuarie şi 1 februarie a.c., în oraşul Buzău.

TUDOR GEORGE ■

La şedinţa Comisiei U.E.F.A. de organizare a competiţiilor europene întîlnirile (organism în care este membru şi vicepreşedintele F.R.F., Mircea Pascu), desfăşurată simbătă trecută la Düsseldorf, s-au omologat rezultatele din turul doi al cupelor europene, s-a apreciat că „situaţia disciplinară este mult îmbunătăţită", s-a efectuat tragerea la sorţi pentru sferturile de finală ale acestor cupe, dar totodată, s-a aprobat şi mascota oficială a viitorului turneu final al campionatului european (găzduit anul viitor de R.F.G., între 10 — 26 iunie). De rezultatele a patru meciuri (cu Albania şi Spania, în primăvară, acasă, şi cu Albania şi Austria, în toamnă, în deplasare) depinde întîlnirea fotbaliştilor noştri cu simpaticul „Berni" !

Cea de-a X-a ediție a Campionatului Mondial Universitar de handbal masculin se va desfășura în țara noastră între 30 mai și 8 iunie, dar pregătirile pentru acest important eveniment sportiv al anului s-au declanșat, practic, îndată după anunțarea acestei decizii. Între primii care și-au intrat „în rol" au fost departamentul de propagandă al comitetului de organizare, resortul respectiv al Consiliului U.A.S.C.R., care au inițiat și realizat o suită de acțiuni premergătoare, menite să reliefeze auspiciile și semnificația găzduirii de către țara noastră, pentru a doua oară în cele zece ediții, a acestei competiții mondiale universitare.

Derularea acestor pregătiri va fi marcată astăzi de un eveniment important: tragerea la sorți a grupelor preliminare. Festivitatea va avea loc de la ora 11, în Sala polivalentă a hotelului „Bucureșa" și va beneficia de asistența prestigioasă a

Patru urne pentru un titlu

unor reprezentanți ai forurilor sportive și studențești internaționale, ca și ai echipelor participante. Vor fi prezenți Roch Campana, secretar general al Federației Internaționale a Sportului Universitar (F.I.S.U.) și Michel Bonfils, membru în comisia tehnică internațională a acestui for.

La această întrecere vor participa reprezentativele studențești de handbal din 16 țări de pe toate continentele: **Algeria, Austria, Brazilia, Bulgaria, Cehoslovacia, Coreea de Sud, Elveția, R.F.G., Iugoslavia, Japonia, Polonia, S.U.A., Turcia, Ungaria, U.R.S.S. și România.** Acestea vor fi împărțite, în urma tragerii la sorți de astăzi, în patru grupe preliminare ce-și vor avea „sediile" la Iași, Timișoara, Cluj-Napoca și Galați. Dar, despre detaliile desfășurării competiției vom reveni, desigur, la vremea potrivită.

Să mai precizăm că își declinaseră intențiile de participare și reprezentativele din Israel, Libia, Liban, Maroc și Nigeria, dar au făcut-o după trecerea termenului limită prevăzut de regulament, astfel încît ele sînt „rezerve" în cazul unor renunțări de ultimă oră.

Echipa Japoniei, dornică să se prezinte cît mai bine la acest campionat mondial, a solicitat să efectueze un stagiu de pregătire în țara noastră — lucru pe care-l va face între 7 și 16 februarie.

Lotul țării noastre va intra în linia dreaptă a pregătirilor după reîntoarcerea echipei de seniori de la campionatul mondial — grupa B (Italia, 17—28 februarie).

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Aniversarea a 150 ani de la întemeierea orașului Adelaide a fost sărbătorită printr-un festival sportiv de amploare. La primul campionat internațional de șah al Australiei au sosit concurenți de pe toate continentele, de toate categoriile și diferite vîrste. Din cei 380 participanți, șansă inițială de victorie în interesantul turneu de 11 runde (sistem elvețian) au avut cei 9 mari maeștri aliniați la start. Cînd lupta era în toi, mai incisiv s-au dovedit „internaționalii" G. Sax, G. Palermo, D. Djurici, E. Lobron, J. Rogers și A. Miles. Cele 40 jucătoare prezente în concurs și-au disputat supremația în clasamentul feminin, stabilit pentru confruntarea mixtă, dar și în clasamentul general. Un cuvînt mai greu de spus au avut marile maestre Elisabeta Polihroniade (România) și Polgár Zsuzsa (Ungaria). Deși vedeta șahului maghiar afirmase categoric că participă numai în turnee masculine, iată că a „cochetat" cu clasamentul feminin din rațiuni financiare. Sosită cu întreaga familie la festival, Zsuzsa s-a bucurat de o atenție publicitară specială. Angajate în concurs, cele două surori mai mici ale sale, Judith și Sophy, au stîrnit admirație prin talentul combinativ.

Reprezentanta țării noastre a început mai slab întrecerea, realizînd doar 1 punct din 3 posibile în compania primilor adversari. Dovedind multă ambiție, Elisabeta Polihroniade s-a concentrat apoi mult mai bine și a punctat în serie, remizînd doar ultimele două partide și a realizat punctaverajul excelent de 8 puncte. Șahista maghiară s-a străduit din răsputeri să-și asigure locul întîi în clasamentul feminin, dar nu a făcut altceva decît a egalat cu greutate punctele jucătoarei române. Totuși, nu s-a putut bucura de o egalitate deplină, titlul de campioană internațională a Australiei revenind Elisabetei Polihroniade datorită coeficientului Bucholtz superior (obținut prin confruntarea cu adversari mai valoroși). În clasamentul general cîștig de cauză a avut G. Sax (Ungaria).

ȘAH

În premieră

Duminică, la Pitești s-a efectuat premierea celor mai isteți jucători angrenați în primul mare concurs de dezlegări de probleme dotat cu importante premii. Amatori de șah din toate sferele de activitate, purtînd amprenta tuturor vîrstelor au completat unul sau mai multe buletine din cele 88.000 lansate cu opt probleme și, în final, 732 răspunsuri au conținut 8 rezultate exacte, 651 cu 7 rezulte și 239 cu 6 rezultate exacte. Fericiții învingători s-au cunoscut doar după tragerea la sorți a buletinelor câștigătoare: locul I — inginerul Octavian Trifa și mecanicul Gheorghe Safta, locul II — elevul Călin Popescu și, din nou, Octavian Trifa, locul III — elevul Cosmin Lupu și tehnicianul Gheorghe Stoica. Marele concurs s-a bucurat de interesul localnicilor, dar și al iubitorilor de șah din alte județe. La festivitate au participat prof. Gheorghe Candea, secretar responsabil al federației de specialitate și autoarea acestor rînduri, care au luat parte la discuții și au susținut, apoi cîte un simultan cu jucători clasificați, încheiat în favoarea simultaniștilor. Maestrul FIDE, Gheorghe Candea a realizat scorul de 13 : 8, fiind învins de soldatul Mihai Ungureanu, studentul Mihai Diaconescu, inginerul Florin Toma, tehnicianul Nicolae Stoenescu, inginerii Constantin Dondere și remizînd cu Ion Georgescu, Lucian Velicu, C-tin Călinoiu, Liviu Brumușescu, Ovidiu Stanciu și Dumitru Vega. Celălalt simultan s-a încheiat cu scorul de 13 : 7, autorii punctelor fiind elevii Mălina Nicoară și Adrian Pantazi, studentul Mihai Popescu, tehnicianul Gabriel Popescu și medicul Ionel Rotariu, iar și remizelor fiind studenții Viorel Crăciuneanu și Ilie Marian, elevul Vasile Bețciu și Gheorghe Oancea. Inițiativa Comisiei județene de șah este salutară. Așteptăm ediția a doua a concursului de dezlegări.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● Spectatorii aflați în preajma liniei de sosire a Raliului Monte Carlo au asistat la cel mai ciudat deznodămînt din cele 55 de ediții ale celebrei curse automobilistice: cu 500 m înainte de finiș, finlandezul Juha Kankkunen, lider al clasamentului, a tras pur și simplu pe dreapta, lăsînd victoria coechipierului său de la Lancia, italianul Massimo Biasion, care a trecut astfel pe primul loc al clasamentului mondial cucerind cu această ocazie prima sa victorie într-un raliu de prestigiu. Comportarea lui Kankkunen a fost dictată de conducerea firmei italiene... ● Brazilianul Junior, care evoluează la Torino, a fost pedepsit cu o amendă echivalentă cu un sfert din salariul lunar, pentru că a protestat în momentul înlocuirii în partida din campionatul italian de fotbal, pe durată de formație sa în fața Veronei. Din ce în ce mai puțin agreat de managerul Gigi Radice, Junior se gîndește serios la retragere, intenționînd să se dedice marii sale pasiuni — profesia de compozitor de samba! ● Australianul Jon Sanders a fost întîmpinat ca un erou în orașul său natal Fremantle, dar n-a debarcat și deci n-a putut răspunde aclamațiilor publicului, aflîndu-se încă departe de realizarea performanței pe care și-a propus-o, cea de a deveni primul yachtmen care să facă de trei ori „dintr-un foc". Înconjurul lumii de unul singur. Temerarul marinar n-a bifat în jurnalul de bord decît „o bucă"...

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Înțelegere pentru Maradona

A trecut vremea anchetelor de sfîrșit de an, a clasamentelor de tot felul. CLASAMENT — noțiune de neocolit în tot ansamblul vieții sociale, bazat pe ierarhie și pe respectarea ei, de neocolit mai ales în sport unde devine uneori aproape un scop în sine. Iată deci un element inedit al civilizației sportului: clasamentul sportiv!

În acest sens, doi dintre corespondenții noștri abordează „cazul Maradona". Stelian Iopescu din Brașov: „Cum poate fi așezată cununa de lauri pe un cap ce a fost înlocuit cu altul propriu, nu la figurat de un... pumn? Cum de s-a putut acorda titlul de cel mai bun fotbalist al anului 1986 lui Maradona? Adică tocmai celui ce și-a permis — profitînd de neatenția unor arbitri — să sfideze o lume înscrîind un gol cu pumnul? Și asta nu oriunde și oricînd ci la un campionat mondial, într-un joc decisiv, cîștigat prin această înșelătorie! La început nu am crezut! N-am crezut pentru că îl considerăm un mare sportiv și un astfel de gest este incompatibil cu marii sportivi. Dar fotografia m-a convins de realitatea faptului dar și de adevărul că nu este „mare". Gheorghe Pitarca din Orăștie: „Accept ideea că un arbitru poate-greși involuntar, însă nu pot accepta ca un rezultat viciat să nu fie anulat pe baza unor probe indubitabile. Maradona a introdus „cu mîna lui Dumnezeu" mingea în poarta lui Shilton, populația globului pămîntesc a văzut infracțiunea, arbitrul (mai aproape de față!) nu, golul a fost validat iar „eroul" meciului a fost declarat pînă la urmă fotbalistul nr. 1 al anului. Gîndindu-mă la respectivul meci, însă și la altele, mă întreb: de ce o hotărîre judecătorească poate fi anulată dacă se aduc probe care s-o infirme iar în fotbal nu sînt anulate rezultatele care sînt dovedite ca injuste?".

Vă respectăm părerile dar credem că e bine să nu confundăm valoarea unui sportiv cu comportamentul său într-un moment fierbinte al întrecerii la care participă. Valoarea lui Maradona e în afara oricărui dubiu. Fără contribuția lui (decisivă), Argentina n-ar fi acum campioana lumii. Specialiștii care l-au „votat" numărul 1 mondial nu sînt niște fițecine. Ei au remarcat că din 14 acțiuni decisive ale „celeștilor" (e vorba desigur de cele din care au înscris), Maradona a fost „implicat" în 12, fie că le-a creat, fie că le-a finalizat. Nici marele Pelé nu a fost atît de eficace la o singură ediție a Cupei Mondiale! Englezii l-au denumit „The One Man Band" (omul orchestră), chiar dacă le-a înscris un gol cu mîna, recunoscînd că Maradona a salvat competiția de mediocritate, colorînd evoluțiile campionilor mondiali. Și tot ei, cu tradiționalul fair play britanic (pe care, din păcate, nu-l manifestă și suporterii echipelor englezești) au scris negru pe alb: „Nu avem certitudinea că Lineker, Barnes sau Fenwick ai noștri l-ar fi rugat pe arbitru să anuleze golul fiindcă au folosit mîna. Ce rost are să-i mai reproșăm lui Maradona această față? Mai bine să-l admirăm pentru personalitatea sa, pentru inteligență, umor, pentru felul său de a fi, prietenos, comunicativ, cu căldură umană, așa cum l-am cunoscut în afara stadionului".

Dacă englezii scriu în acest fel, nu ne mai rămîne decît să sperăm că și dumneavoastră îi veți ierta pe actualul nr. 1, uitînd „Maradonamania" pentru a păstra în memorie cel mai frumos gol al Mundial-ului înscris tot de el și tot în meciul cu Anglia.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

Datoria către tine însuți

„Aici m-am născut, pe aceste frumoase meleaguri, cu dealurile acoperite de un verde crud, pline de flori de cîmp, cu viile cocoțate peste tot în terase, cu livezile de meri, vișini, cireși, al căror alb și nuanțe de foc inundate primăvara de lumina soarelui, transformă totul într-o feerie. Pe aici mergeam la școală, pe această cărare. Cè vesel era grupul nostru de patru copii! Casele noastre vecine erau situate una lîngă alta. Cînd una dintre familiile noastre avea o bucurie, o trăiam toți. Din contră, necazul unuia dintre noi era prilej de supărare pentru toți. Apoi viața ne-a risipit. Marioara, artista grupului, cea care se ținea numai de ghiduși, întreținînd prin veselia și optimismul ei moralul ridicat al celor patru, doi băieți și două fete, e acum președinta CAP-ului din comună. Femeie de ispravă, energică. Nici nu-i dai 50 de ani pe care îi are. Unitatea a fost decorată de cîteva ori. Abia aștept să o întîlnesc. Am auzit că are părul alb, alb". „Dar cred că face parte din prima categorie de bătrîni", îi întrerupse Monica, soția lui Lucian, director la o mare uzină, monologul soțului. „Adică, ce vrei să spui?" „Păi, după o cugetare, e vorba de două categorii de bătrîni. Prima: cei al căror păr alb înseamnă înțelepciune și a doua, cei al căror păr alb nu înseamnă decît bătrînețe". „Ai dreptate. Ea întotdeauna, în ciuda rîsului, a veseliei ce o caracterizau și care ar fi putut fi luate drept superficialitate, era o ființă deosebit. Parcă îi văd și acum în fața ochilor. Un copil născut pentru studiu. Căuta să pătrundă în tainele tehnicii, citea zi și noapte. Cel mai bun din clasă la matematică, primul la concursurile de inventii și inovații. Nu întîmplător conduce acum la București un institut de cercetări. În sfîrșit, Ileana. Mică de statură, durdulie, dar cu o minte ageră. Îmi amintesc de dîrzenia ei, de voința de a birui orice greutăți. Părinții ei, în special tatăl, era un om căruia îi cam plăceau petrecerile. Fiecare, ce-i drept, și un viu tartor! Veșnic la ei erau musafiri. Leam învățat în anteu, la lumina unei lumînări. Vacarmul convorbirilor, zgomotul acordeonului la care tatăl interpreta, ce-i drept, cu talent, tot felul de sîrbe, hore, doine și alte piese ale folclorului local, treceau pe lîngă urechile fetiței, care se obișnuise să se desprindă de mediu, în așa măsură, încît nu auzea nimic. Acum lucrează în cooperația meșteșugărească. E mare șefă". Cînd mașina ajunge în dreptul școlii modeste de țară, ochii povestitorului se umezesc de lacrimi. „Bietul nostru învățător, el, omul care îmbinînd exigența, competența, cu căldura sufletului său, a făcut din noi oameni, oameni în adevăratul înțeles al cuvîntului. Cît aș vrea în aceste momente să-i mulțumesc! Dar nu pot. A murit anul trecut. Toți, absolut toți elevii lui sînt azi oameni cu un rost în lume. Nu toți la fel, nici nu se poate dealtfel. De la profesor universitar la muncitor calificat. Dar nici unul nu ne-a făcut de rîs. Sînt oameni serioși, cu familii, copii, nepoți. Toți la casele lor."

Lucian a rămas o clipă pe gînduri. Îl copleșiră amintirile. L-a readus la realitate o puternică izbitură. Mașina din față, un autocamion încărcat cu porumb, tocmai reducea viteza. Avea în față o zebră, pe care tocmai treceau copiii care se întorceau de la școală. Șoferul Dacilei, avînd încă în față imaginea dascălului de odinioară, n-a observat lămpile roșii ale stopurilor și a intrat, lovind în plin, partea din spate a camionului. O conductă spartă cu urmare a coliziunii a făcut ca benzina să se împrăștie pe o parte din ansamblurile supraîncălzite ale motorului. Limbile de foc au cuprins în cîteva secunde întreaga mașină. Pilotul a rămas pentru cîteva clipe înmărmurit. A dovedit totuși prezență de spirit. „Ieșiți afară!, a strigat el soției și fiicei sale. Monica, ocupă-te de mama, i s-a făcut rău". Omul părăsește mașina și se îndreaptă cu pași repezi spre portiera din spate. O deschide cu oarecare greutate, căci e înțepenită în urma izbiturii și apoi ajută cele două pasagere să iasă din mașina pe care o cuprind flăcările. Abia acum observă că rochița de voal a Monicăi, o fată înaltă, de 18 ani, fumegă. Simte și un miros inecăcios de fum care provine de la mineca hainei sale, care începe să ardă mocnit. Se debarasează iute de ea. Ce să facă acum? Cum să stingă în același timp vesmintele soției și ale fiicei? Ridică haina de jos și încearcă să acopere bustul fetei. Înspăimîntată, aceasta strigă: „Tată, ajută-mă, nu vreau să rămîn o infirmă!" Biata de ea, nu se gîndește la varianta mai gravă a problemei. Se îndreaptă, apoi, din nou spre soție, care zace jos lîngă mașină, riscînd să fie cuprinsă și de flăcările care au transformat autoturismul într-o torță. În această secvență intervine șoferul de pe camion. Ajutat de cei doi oameni din cabină, el acționează calm, energic, rapid. Îndepărtează pe șofer de mașina în flăcări. Ia în brațe femeia fără cunoștință și o așază pe banca locului de parcare, aruncînd peste ea o pătură. Avertizează apoi fata buimăcită, speriată la culme de cele întîmplate: „Domnișoară, fugiți de lîngă mașină, E periculos!" Un ARO îmbarcă pe cele două pasagere și le transportă la spital, aflat nu departe. „Leziuni nu prea grave, soția și fiica rămîn la noi pentru tratament. Dv., continuă medicul vă facem doar un pansament". Se aude o bubuitură puternică. A explodat rezervorul de benzină.

Șoferul și-a mai revenit. E oarecum liniștit că au scăpat doar cu atît. Femeile sînt încă sub impresia teribilei întîmplări. Fata plînge liniștit, cu privirea în gol. Soția e preocupată de altceva: „Cu ce o să mă îmbrac? Toate lucrurile ne-au rămas în mașină". „Dă-le încolo de lucruri, bine că am scăpat cu viață. Dar, apropo, d-le doctor, unde e omul care ne-a salvat?" întreabă Lucian.

„Aa, nea Petrache? A plecat, nu înainte de a mă ruga să am grijă de dv., de doamna și de fiică". „Eu mă duc să văd ce s-a putut salva dintre lucruri, zice el, să le stringem și să le încredințăm posesorului mașinii, care văd că a scăpat mai ușor. Mergem doi, cu cu moș Panait, ca să nu se iște vreo bănuială. Lăsați-i și pe sanitarul Vlaicu cu noi. Poate ne mai ajută și el".

„Nea Petrache, la banii ăștia, așa, simbolic, drept mulțumire sinceră pentru tot ce-ai făcut în ajutorul nostru. Ne-ai salvat de la moarte. Asta nu se poate plăti în bani, în nimic! Amintește-ți de noi. Îți stăm la dispoziție, cu orice, oricînd".

„Nici vorbă de așa ceva, de bani: mulțumirea mea cea mare e că am putut, eu, cu tovarășii mei, să vă ferim de nenorocire. Numele meu de familie? Parcă are vreo importanță? Fiți oricînd binevenîți în comuna noastră în care am auzit că v-ați născut și dv.".

Îndepărtîndu-se de binefăcătorul său, șoferul își amintește de reflecția despre recunoștință a lui La Bruyere: „Înainte de toate, ea e o datorie către tine însuți".

VICTOR BEDA ■

Acasa desmoșteniților

Intr-un mai vechi film indian, reluat nu de mult la televiziunea noastră, o mulțime de săraci dintr-un mare oraș, după ce se ceartă între ei pentru un loc de dormit pe trotuar, cîntă și dansează. In realitate, acestor desmoșteniți ai soartei, din orice parte a globului ar fi, numai de cîntat nu le arde. Pentru că lipsa unei locuințe, a unui cămin constituie, alături de foamete și de lipsa asistenței medicale, una din componentele de bază ale mizeriei. Fie că înnoptează pur și simplu sub cerul liber, fie că-și caută un culcuș pe sub poduri, prin rețelele de canalizare sau prin hinaje, fie, în sfîrșit, ca-și încropesc din deșeuri un fel de colețe monstruoase, faimoasele „bidonville-uri", persoanele fără adăpost duc un trai chinuit, la cota subcondiției umane. Și e în afara oricărei discuții că la moartea celor 50 000 de oameni care se sting zilnic pe Pămînt din pricina sărăciei, lipsa de locuințe are o contribuție dintre cele mai mari.

Cîți oameni nu au, la scara întregului mapamond, un acoperiș deasupra capului ? Foarte mulți. Potrivit statisticilor O.N.U., numărul lor depășește 100 de milioane. In același timp, peste un miliard de oameni, cam un sfert din populația globului, stau în case necorespunzătoare — vechi, dărăpănate, meschine, insalubre, fără dotațiile și instalațiile de trebuință. Chestiunea locuințelor devine și mai serioasă dacă o privim în perspectiva creșterii populației planetei noastre — de la 5 miliarde în prezent, la 6,2—6,5 în anul 2000. Dificultăți se prevăd mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, unde, după cum apreciază specialiștii, numărul celor ce vor locui la sfîrșitul mileniului doi în zone urbane va crește de la 25 la sută la 45 la sută. Ținîndu-se cont de toate acestea, în lume au fost puse la punct 360 de proiecte în domeniul locuințelor, dintre care 124 în Africa, 96 în Asia și în zona Pacificului, 54 în America Latină și în regiunea Caraibilor, 16 în Orientul Mijlociu ; o parte din ele sînt coordonate de Centrul Națiunilor Unite pentru Așezări Urbane (HABITAT). Insă înfăptuirea acestor proiecte cere eforturi și mobilizări importante, atît pe plan național cît și din partea organizațiilor internaționale specializate. Tocmai în scopul stimulării unor astfel de eforturi și mobilizări anul 1987 a fost proclamat de O.N.U. ca „An Internațional pentru Asigurarea de Locuințe Persoanelor fără Adăpost" (A.I.L.).

Poate că unora această proclamare li se va fi părut exagerată. După, să zicem, Anul Internațional al Păcii sau Anul Internațional al Tineretului, un An Internațional al Locuințelor ar putea lăsa impresia de șidicare a unei chestiuni mai modeste în rîndul celor mai de seamă probleme cu care se confruntă omenirea în zilele noastre. E vorba însă numai de o impresie. A reieși, credem, că acțiunile pentru asigurarea de locuințe pentru persoanele fără adăpost se situează, ca importanță, la nivelul eforturilor pentru eradicarea foametei și pentru asistență medicală pe glob, iar în ceea ce privește prioritățile, ele nu vor fi, evident, răsturnate. Se înțelege că și în 1987, Anul Internațional al Asigurării cu Locuințe, inițiatorea în preocupările omenirii o vor avea probleme de importanță capitală, în frunte cu pacea și dezarmarea. Dar, în acest context, reflectoarele vor fi îndreptate și asupra persoanelor fără adăpost și se vor lua măsuri pentru ajutorarea lor. In mesajul adresat cu prilejul Anului Nou, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a cerut guvernelor, organizațiilor neguvernamentale, grupurilor particulare și organismelor de specialitate să mobilizeze resursele necesare pentru sprijinirea programelor vizînd construirea de locuințe pentru persoanele fără adăpost. „Să nu uităm, a subliniat secretarul general al O.N.U., că o societate este judecată nu atît după standardele de viață atinse de membrii ei mai privilegiați, cît după calitatea vieții pe care este capabilă să o asigure celor mai săraci cetățeni".

Ca și în cazul altor „Ani" declarați de forumul mondial, ale căror proclamare și desfășurare n-au adus și nu puteau s-aducă prin ele însele rezolvări integrale și definitive, nici din partea A.I.L. nu trebuie să ne așteptăm la minuni. A.I.L. nu va putea soluționa, el singur, problemele locuințelor pe glob, dar dacă va pune, prin înfăptuirea programului său, o bază solidă pentru aceasta, el își va justifica existența și-și va îndeplini cu prisosință misiunea.

ION D. GOIA ■

Shakespeare, ultima oră

Oare pe Shakespeare îl chema chiar Shakespeare ? Cu alte cuvinte, scriem noi corect numele marelui dramaturg ? Pentru că în actul lui de căsătorie este notat „Wrecsam Shakespere", iar în ediție scrierilor shakespeareene apărute în timpul vieții autorului se întîlnesc mai multe variante : „Shakespare", „Shakespere", „Shagespoore". Această problemă preocupă și în zilele noastre pe shakespeareologi, dar, după cum observă „Literary Times", în rîndurile acestora mult mai multe dispute provoacă însăși moștenirea artistică a clasicului dramaturgiei universale. Un bilanț precis al acestor nesfîrșite dispute face ediția de „Opere complete ale lui William Shakespeare", care a ieșit de sub tipar la sfîrșitul anului trecut la editura „Oxford University Press". Acest volum masiv (cîntărește 6 kilograme și costă 20 de lire sterline) este prima ediție de acest fel scoasă de editura amintită și el pune în umbră fără drept de apel, ca învechite, toate ediții de pînă acum ale operei magistrului.

Redactorii Stanley Wells și Harry Taylor, sînt bine cunoscuți în lumea shakespeareologilor. Wells este șeful redacției shakespeareiene, create în 1976 în cadrul editurii „Oxford University Press". In acea ce-l privește pe Taylor el a stîrnit vîlvă la începutul anului trecut, cînd a descoperit, cu ajutorul computerului, o poezie necunoscută a lui Shakespeare „Oare-am să mor ?" (despre această descoperire am scris pe larg în nr. 6/1986 al revistei „Flacăra", unde am dat și o traducere în românește a începutului poeziei). Firesc, „Oare-am să mor ?" a fost inclusă în ediția de care ne ocupăm. Mulți specialiști, printre care înșiși Wells și Taylor, au rîs cînd a apărut pentru prima dată ideea de a folosi calculatoarele electronice în munca redacțională, dar pe parcurs s-au convins de neprețuitul ajutor pe care îl dă cercetătorului electronica, cu atît mai mult cu cît în fața celor doi editori stătea misiunea de a publica cu ortografia actuală operele complete shakespeareiene nu pe baza edițiilor academice precedente, ci pe baza manuscriselor originale, a copiilor făcute în timpul vieții autorului și a primelor tipărituri.

Cele dintîi ediții din scrierile magului au apărut în timp ce el era încă în viață. Multe s-au pierdut, dar cîte ceva tot s-a păstrat, de pildă, o culegere de poeme (din 1593 sau 1594) și piese de teatru din perioada timpurie a creației lui Shakespeare. Pe vremea aceea, piesele celui mai mare autor de teatru al tuturor timpurilor nu erau considerate ca ceva deosebit, motiv pentru care se tipăreau pe hîrtie ieftină și în format in-quarto. Multe culegeri se tipăreau de către „pirați", adică de negustorii de cărți care publicau textele după ureche, așa cum și le aminteau după ce văzuseră de 2—3 ori spectacolul. Mai demne de încredere au fost considerate mult-așteptata ediție in-folio, mai ales culegerea alcătuită de actori din trupa shakespeareană și publicată în 1623, după moartea autorului.

In toate aceste tipărituri și în cele care au urmat sînt multe elemente care variază de la una la alta, iar ediția azi-zecimile s-au bizuit totdeauna pe „textul Shakespeare", adică pe manuscrisele existente în amintita culegere in-folio. Totuși, Wells și Taylor au considerat că diferențele existente în ediție din timpul vieții dramaturgului și chiar în manuscrise se datorează actorilor înșiși, întrucît Shakespeare nu putea să nu facă pe parcurs sau la tipărire mici unele modificări. Această idee, profanatoare din punctul de vedere al shakespeareologilor ortodoxe, a stîrnit vii dispute. La capătul unor cercetări și comparări laborioase, Wells și Taylor au considerat că sînt îndreptățiți și că este necesar să includă în ediție și o variantă necunoscută a lui „Hamlet", care, susțin ei, a fost prezentată pe scenă în timpul vieții lui Shakespeare. Recenta ediție cuprinde, de asemenea, două variante ale „Regelui Lear", considerate de Wells și Taylor ca aparținînd genialului dramaturg.

Ediția oxfordiană este, desigur, interesantă și folositoare pentru toți cei ce iubesc și studiază creația lui Shakespeare. Ea corectează numeroase erori acumulate în decursul a aproape patru secole de publicații shakespeareiene, inclusiv cele datorate neglijenței sau abuzurilor editorilor, redactorilor, ajutorilor de culegeri și chiar tipografilor și corectorilor. Insă această ediție nu este nici pe departe un punct terminus. Ea a stîrnit deja aprig : dispute întrucît vine în contradicție cu alte culegeri, mai vechi sau mai noi, din opera magnificului, scoase de editurile „Penguin Press", „Arden" și chiar „Oxford University Press" (ediția de masă). Trupa de la celebrul Teatru Regal Shakespeareian joacă toate piesele după ediția „Penguin Press", iar „Arden" pregătește o ediție revăzută, pe care ar urma s-o scoată spre anii '90.

Așadar, disputele vor continua. Cu ce folos ? Desigur, pe spectatorii care se duc la „teatrul lui Shakespeare" și sînt mulțumiți de jocul actorilor, războiul dintre specialiști și dintre editori îi lasă complet indiferenți. Dacă însă, ca rezultat al disputelor științifice, marele dramaturg va cobori de pe soclul de sfînt, iar lumea va înțelege că el a fost un om viu, în ființa căruia extraordinara înzestrare literară se împletea cu talentele de actor, de regizor, de redactor și de administrator, lumea va avea de ce să fie recunoscătoare shakespeareologilor.

ION CODRU ■

Pe urmele Atlantidei

„Argus — o mică navă de scufundare — se așează lin pe luciul mării. Aparatele indică adîncimea de 100 metri. Lîngă mine se află comandantul navei Argus, Vitali Bunga și cîrmaciul, Leonid Voronov. Ajunsesem pe muntele submarin Amper". Cu rîndurile de mai sus începe un interesant reportaj publicat de revista sovietică „Spunik", consacrat unei teme de mare interes — cautarea fabuloasei Atlantide. Muntele Amper, situat la 500 de kilometri de coasta Portugaliei în plin Ocean Atlantic, a atras asupra sa atenția opiniei publice internaționale în urmu cu cinci ani, cînd a fost publicată o fotografie luată în această zonă de pe nava sovietică de cercetări „Academician Petrovski". Ea arăta pe fundul mării un zid ce părea să fie ridicat de mîna omului. Firește, imediat s-a pus întrebarea dacă este vorba de urmele unei civilizații dispărute.

Nu peste multă vreme, cînd nava de cercetări „Viteaz" s-a reîntors dintr-o expediție în Atlantic, la bordul ei a avut loc o conferință de presă, în cadrul căreia, spre surpriza oceanologilor, zăriștii au evocat tema Atlantidei. Șeful expediției, profesorul Axionov, a respins atunci interpretările potrivit cărora descoperirea făcută de nava „Academician Petrovski" ar fi fost mult căutata Atlantidă. Totuși, multe agenții internaționale de presă au anunțat că Atlantida fusese descoperită.

Făcînd abstracție de vîlva stîrnită în presă, oamenii de știință, în special arheologii și geologii, și-au continuat cercetările. Legenda Atlantidei a fost iarăși evocată cînd acvanauții sovietici de pe nava Argus au declarat că cercetările făcute în zona muntelui Amper au dus la descoperirea pe fundul mării a ruinelor unui vechi oraș. „Dar să-l lăsăm pe ziaristul de la „Sputnik" să relateze de la fața locului : „Coborîm din nou cu Argus și dorim să știm cum stau exact lucrurile. Nava de scufundare se deplasează încet, cu precauție, în zona Amper. In jur stînci, hrube, faliî. Trecem peste o ridicătură și coborîm în valea următoare. Privim cu atenția încordată prin cele trei hublouri. Deodată, în fața noastră apare un zid de circa cinci metri înălțime și un metru grosime, ce pare a fi un zid de cetate. Descoperim apoi o „cameră" cioplită în stîncă cu colțuri în unghi drept. In mijloc se află un bloc paralelipipedic ce pare a fi o piatră de altar. „Priviți ! Acolo a fost o vatră de foc", spune comandantul Buliga. O nouă vale aduce noi surprize. Din risip se pot vedea ieșind semicercuri de piatră, care au aspectul unor pietre de moară pe jumătate îngropate. După două ore sub apă, ne ridicăm în fine la suprafață. La bordul lui „Viteaz", toți ne privesc cu emoție, așteptînd ceva senzațional. Sînt sigur că și șeful expediției, profesorul Viaceslav Iastrebov, spera în secret așa ceva. Dar, el este un realist. La relatarea mea entuziastă, el a răspuns doar un „mmm" neutru".

Din păcate, activitățile de cercetare din zona Amper nu au ajuns încă la o concluzie definitivă. Muntele subacvatic a fost studiat cu aparate de măsură, magnetometre și camere de televiziune subacvatică. „Argus" a efectuat scufundări aproape zilnic. De fiecare dată experții se scufundă cu o anumită doză de scepticism și revin la suprafață entuziaști. Au fost identificate formațiuni de rocă ce par a fi ziduri de cetate, camere paralelipipedice, arcade, trepte, figuri ovale și romboidale, cupole și chiar... o arenă. Părerile sînt însă în continuare divergente. Dacă aceste construcții ar fi opera unor oameni de ce aceștia au ales un loc atît de puțin favorabil ca virful unui munte ? S-a enunțat ipoteza că ar fi vorba de creații ale naturii. Insă, se știe că în natură unghiul drept este extrem de rar. Probele luate din diferite sectoare ale muntelui nu au prezentat urme ale unei activități umane. Totuși cercetătorii au ajuns și la concluzii certe, cum ar fi fost faptul că muntele Amper a fost odinioară o insulă, care s-a scufundat în timpuri imemoriale. Este un fapt prețios pentru știință. Desigur dezlegarea celorlalte enigme va duce la noi concluzii importante. Deocamdată s-a constatat că zidul nu este compus din blocuri separate, ci este monolitic, deci ar fi operă a naturii. Imediat s-a adus argumentul că natura nu lucrează după legile geometriei și în zona Amper există prea multe excepții de la această regulă. Concluziile nu sînt definitive și cercetările continuă.

ROMEO NADĂSAN ■

Scandalul Guinness

Nu multă lume știe că celebrul „Guinness book of world records", acea carte care contabilizează recordurile insolite, este editată de compania cu același nume, o combinație anglo-irlandeză celebră din 1759 prin berea sa brună din orz (care se consumă călduță), în special în țările unde halba și țapul sînt suveranii circiumilor. Guinness 1986 înseamnă nu numai bere irlandeză ci și whisky scoțian, rețea de hoteluri și edituri, într-un cuvînt o corporație uriașă care a reușit să-și înscrie numele în rîndul primelor 40 de firme europene. După ce reușise să absoarbă în 1985 fabrica „Arthur Bell" grupul respectiv a dat, în primăvara lui '86, o lovitură magistrală, înghițind pe nemestecate grupul scoțian de distilerii în urma unei bătălii de bursă caracterizată drept una din cele mai crîncene pe care le-a cunoscut City-ul londonez. În același timp, vînzările de bere, care în ultimii ani cunoscuseră o stagnare alarmantă, au crescut vertiginos astfel că, la finele anului 1986, indicele profitului companiei Guinness era cu 22 la sută mai mare decît în precedentul an.

Cu toate aceste succese, anul 1987 a debutat nefast pentru conducătorii instituției care au început să demisioneze pe rînd. După demisia președintelui Ernest Saunders a urmat aceea a directorului financiar Olivier Roux. Scandalul care a izbucnit a atins în egală măsură și alte organizații din City, printre care cea mai afectată se pare a fi banca Morgan Grenfell al cărei director, Roger Seeling, care era și consilierul companiei Guinness și-a păstrat postul nu pentru un week-end prelungit ci, se pare, pentru totdeauna. Necazurile au început la 1 decembrie cînd, odată cu vremea rea, s-au năpustit asupra registrelor companiei doi inspectori ai ministerului britanic al comerțului care au deschis o anchetă oficială în încercarea de a descurca încîlcitele sfori la capătul cărora se află distilerille scoțiene proaspăt achiziționate. Cercetările lor au vizat în special scoaterea la lumină a operațiunilor bursiere aranjate de președintele demisionat, E. Saunders, în timpul tranzacțiilor care au adus firma Guinness în postura de principal producător de băuturi alcoolice al lumii care controlează o treime din piața mondială de whisky prin celebrele mărci Johnny Walker, Dewars și Famous Groose, cărora li se alătură „modestul" gin Gordon's. Oamenii de afaceri londonezi au apreciat că tranzacțiile s-au situat la limita legalității, ba unii chiar le-au caracterizat ca fiind de natură penală arătînd că președintele, adică fostul președinte, a sporit artificial cursul acțiunilor Guinness. Anchetatorii s-au interesat în mod deosebit de legăturile existente între companie și șeful bursei din New York a cărui cădere spectaculoasă pentru practici bursiere dubioase a precipitat derularea anchetei. Inspectorii au căutat explicația unei depuneri de 7,6 milioane lire sterline făcută de Guinness la o mică bancă londoneză, „Henry Ansbacher", exact în perioada în care aceasta prelua controlul asupra distilerillor scoțiene. Grupul incriminat susține că este vorba de un simplu depozit și neagă existența vreunei legături între acest vărsămînt și cumpărarea de către clienții băncii a 2,1 milioane acțiuni echivalente valoric cu suma menționată. Această afacere a relansat o vie polemică în Marea Britanie asupra practicilor afaceriștilor din City. Adversarii conservatorilor consideră acest scandal o nouă dovadă a laxismului care domină politică economică a guvernanților. Tradiționaliștii financiari londonezi au început să se apere, subliniind cu perfidie că Saunders și Roux, șefii Guinness-ului din 1981, nu sînt produsele pure ale City-ului. „Daily Telegraph" precizează că Saunders se numește Schleyer dar și-a anglicizat numele, iar micul său geniu financiar, Roux, este doar un francez însurat cu o nemțoaică. Cît se poate de previzibilă această replică — nu-i englez, nu-i bun de nimic — care dă măsura unui conservatorism exacerbat la limite. Ciudat că din '81 și pînă acum cei doi vinovați, care în fond au adus prosperitatea în întreprinderile firmei, n-au fost niciodată acuzați că nu sînt englezi și, mai ales, că nu gîndesc englezește.

IOAN ROȘCA ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Sfîntul dintr-o farfurie zburătoare

Americanul Georges Adamski pretinde că este cel mai celebru „profet contactat de extratereștri". El a creat în 1959 un organism internațional mondial botezat I.G.A.P. (International Get Acquainted Program) ce are ca scop să servească persoanele care cred în mod sincer că noi, pămînteni, putem să învățăm din contactele cu civilizațiile foarte evoluate de pe alte planete, în scopul de a se ajunge la o unitate și înțelegere mondială. Cu alte cuvinte încearcă să ne convingă că această „credință" în Obiecte Zburătoare Neidentificate (O.Z.N.) ar putea să joace la acest sfîrșit de secol un rol de prim ordin. Exploatînd această idee, nu numai Adamski dar și alți așa-ziși profeți au constituit grupuri, centre cu caracteristici de secte sau chiar de biserici ce-și intitulează „capelele" — „centre de cercetare și de legătură cu extratereștrii".

Pătrunzînd într-un asemenea cerc sau citind una din numeroasele publicații editate de astfel de centre, principala concluzie ce se lasă a fi trasă este aceea că organismele oficiale ale diverselor state, în special acelea care sînt avansate în cercetarea spațiului cosmic, ascund în mod deliberat și sistematic adevărul în legătură cu O.Z.N.-urile. Unii „specialiști" scriu chiar despre misterioase dispariții, răpiri sau asasinate săvîrșite de agenții unui sistem care caută să întîrzie cît mai mult posibil șocul cultural cu civilizațiile foarte avansate din spațiul cosmic. De aici, a apărut în cadrul acestor grupuri și termenul de „martir", adică acea persoană care a avut de suferit pentru faptul că „știe prea multe în acest domeniu".

Dar realitatea este aceea că pînă în prezent nici unul din cei așa-ziși contactați nu au putut să furnizeze probe irefutabile, toate fotografiile ce ei le-au prezentat sînt neclare și nesemnificative.

Din ceea ce se cunoaște pînă în prezent nu există certitudini nici de o parte, nici de alta. Ca și în cazul planetei Marte, oamenii de știință care se consideră cîștigați de cultul O.Z.N.-urilor acuză pe confrații lor că ar apăra „puterile administrative ale statelor care trișează chiar cu observațiile unor sonde spațiale și în special cu Viking".

Ce este interesant în doctrina lui Georges Adamski și a altor asemenea „profeți cosmici" este faptul că aceasta este detașată de orice dogmă terestră stabilită pînă acum. Aceste doctrine sînt răspîndite prin conferințe, publicații și chiar cursuri prin corespondență. Un astfel de curs este denumit „Știința vieții" și se predă în California.

În esență doctrina pretinde că este necesar să se stabilească un contact cu „Conștiința Cosmică", menținînd gîndirea în repaus pentru a experimenta pacea interioară (o nouă definiție a „Meditației"). Adamski însuși se exprima astfel : „pasul cel mai important pe care orice persoană poate să-l facă este practica autocontrolului, în cîmpul acțiunii mentale. Cînd o ființă umană nu reușește să-și autocontroleze gîndirea, ea nu realizează pericolul pe care spiritul său poate să-l cauzeze altei ființe".

Acest așa-zis program de dezvoltare spirituală propune o „trezire" a facultăților noastre latente : „omul a fost conceput pentru a fi un umil servitor al Eului său superior și atîta timp cît el nu va realiza acest lucru, ascultînd dominarea rațiunii sale și autoexaltarea sa, el nu va fi capabil să stabilească contactul cu „Conștiința Cosmică", creatoare a tuturor lucrurilor".

Georges Adamski adaugă : „Fiecare trebuie să găsească propria sa cale pentru a transcende gîndirea sa. Fiecare trebuie să studieze și să cunoască modul în care funcționează gîndirea. Fiecare trebuie să studieze și să cunoască propriile acțiuni și reacții, să-și găsească cîteva gînduri care să-i producă condițiile cele mai armonioase corpului său".

Adamski și alții asemenea lui acreditează chiar ideea că „acești prieteni ai noștri din spațiul cosmic lucrează deja în laboratoarele noastre, în institutele noastre de pe pămînt" și că „ei au stabilit deja contacte cu personalități eminente ale planetei noastre". Însuși Adamski pretinde că a fost „contactat".

Alte grupuri ca cel Iso-Zen urmează așa-zise cursuri de „zetetică", „energetică" și „nucleonică" (!), adepții lor fiind fascinați de fenomenul „farfuriilor zburătoare". Și împrumutînd cunoștințe din ocultismul Yoga, așa-zișii maeștri ai acestor noi cursuri se bucură în ochii adepților lor de prestigiu, primii pretinzîndu-se ei înșiși că provin din spațiul cosmic ajunși aici cu O.Z.N.-uri...

„Iată, copii, așa cum v-am promis, o navă spațială se află în acest moment deasupra noastră"... afirma Iso, în fața unui grup de discipoli adunați în parcul unui castel de lîngă Orleans. Și imediat, razele palide ale unor lanterne sînt îndreptate către cerul înstelat de către acești adepți îmbrăcați în costume din lamé argintat. Uitam să precizez că fiecare adept al acestor grupuri poartă la șoldul său o lanternă — necesară pentru contactul apropiat cu extratereștrii. Iar în timp ce timidele fascicule ale lanternelor se îndreaptă spre zenit, pe înaltul cerului trece în mod sigur vreun satelit american sau sovietic, impasibil total la agitația adepților acestor grupuri.

Și în Franța Jean Miguéres care se vrea cel mai recent „contactat francez" de către „extratereștri" explică în cartea sa „Am fost cobaiul extratereștrilor" (Editura Promazur) enunțul mental al unui cod cifrat dat de extratereștri, care ar permite intrarea în legătură imediată cu „Inteligențele Spațiului". Iată mesajul, venit din invizibil prin canalul Mikhael pe frecvența 240, la data de 18 mai 1977, destinat acelora care au urechi să audă :

„Noi sîntem servitorii Noii Alianțe cu Tatăl Infinitului... și noi venim cu Cuvîntul Adevărului pentru a purifica „Templul Soarelui...

Pămînteni ascultați !... Dacă nu se pune totul în acțiune pentru a pregăti Planul Redeșteptării nu va mai rămîne pentru planeta voastră mică decît trei ani de viață biologică...

Se cere deci ca toți cei care au înțeles urgența să îndeplinească Mesajul Divin... să ia legătura cu Arcurile de Primire pe care noi le-am instalat în patru colțuri ale pămîntului. În aceste Arcuri veți puteți să fiți inițiați cu Științele Sacre.

Pămînteni !... Noi veghem asupra voastră de milioane de ani... Toate mesajele pe care vi le trimitem sînt transmise prin Confederația Stelelor Albe... Unii dintre noi sînt deja încadrați în Receptori Pămînteni în scopul să vă ajute să salvați planeta de orgoliu și ignoranță. Aveți încredere. Nu este totul pierdut. Conștiința noastră se întinde la infinit și noi vom interveni pentru salvarea vieții... Dar înțelegeți, noi nu putem nimic fără concursul vostru.

Și bolboroseala continuă, pînă la finalul : „Pentru noi nu există nici alb, nici negru", noi armonizăm dualitatea datorită Triunghiului Vieții. Noi putem să vă răscumpărăm greșelile voastre dar numai să fie recunoscute.

În curînd Navele Luminii vor ateriza pe munții pămîntului și veți fi chemați prin telepatie. Și fiecare dintre voi are un loc al lui, fiecare este o piatră a Templului Spiritului. Mulțumim pentru lungimea voastră de undă... Transmiteți !... Recepție '..."

Deci extratereștrii printre noi ?

Nu, nici vorbă de asta. Printre noi sînt secte, grupuri, centre conduse de „messia", „maeștri", „profeți" cosmici, toți purtînd denumirea de impostori sau escroci care exploatează ignoranța, credulitatea și naivitatea unora care uită că „inteligența este făcută pentru spirit așa cum ochii sînt pentru vedere".

I.G. VULCĂNEANU ■

Sfîrșitul se apropie

Sancțiunile împotriva Africii de Sud, votate de Congresul S.U.A., petițiile acționarilor, dar mai ales frămîntările sociale, au determinat mari companii americane ca General Motors, I.B.M. și Warner Communications să-și anunțe retragerea. Aceasta a făcut să se ajungă la numărul de 70 de firme americane care au abandonat operațiunile în Africa de Sud în ultimii doi ani. Cele 240 de firme care au rămas au și ele prevăzute planuri de evacuare. După cum susține analistul Pierre Rinfret, cunoscător al operațiunilor firmelor americane în Africa de Sud, în 2 ani toate investițiile S.U.A. în această țară vor fi lichidate.

La o analiză mai atentă retragerea firmelor americane este una strategică. Mai multe argumente pledează în acest sens. Numai în cursul lunii august s-au primit 170 de petiții din partea acționarilor care cereau retragerea. Cel puțin 15 state, inclusiv New York și California, și 116 colegii și universități au anunțat că vînd acțiunile ce le dețin în companiile ce desfășoară operațiuni în Africa de Sud. „Aceasta nu este genul de publicitate de care avem nevoie" — a fost concluzia conducătorilor companiilor. Un raport al consulatului S.U.A., pentru investitori arăta că Africa de Sud a devenit un „debitor cronic".

Măsurile luate de companiile americane nu au un impact imediat în politica rasială a guvernului de la Pretoria. Liderii politici din această țară sînt convinși că vor prospera și în condițiile izolării economice. Ei invocă în acest sens experiența embargoului impus în 1977 de O.N.U. Guvernul Botha a și înființat un birou de „comerț neconvențional", care ar căuta căile prin care să continue exportul (aplicînd etichete false etc.) de produse către alte state cît și importul de produse necesare Africii de Sud.

În condițiile cînd mișcarea forțelor antiapartheid din Africa de Sud devine tot mai puternică retragerea companiilor americane care pentru profit nu se dau la o parte de la nimic este mai mult decît semnificativă. Sfîrșitul apartheidului e totuși, undeva pe-aproape.

DAN DANUȚ DORU ■

Meticulozitate sadică

Jurnal insingerat

„Lumea ridicată alcătuia acum un șir nesfîrșit. De-a lungul șirului, gardienii care îl păzeau ne împungeau cu țevile de pușcă. Deși era în mai, era o căldură înăbușitoare. La trecerea noastră, oamenii se strîngeau, ieșeau la geamuri, urmărindu-ne cu privirea pînă departe. Bătrînii încărcați cu bagaje se împiedicau și cădeau, neputincioși de a ține pasul cu ceilalți. Au fost bătuți. Femeile, cu baloturi în spinare, abia mergeau. Copiii plîngeau. Dar nimeni nu dădea o mînă de ajutor. Fiecare era preocupat de suferințele lui, de drama lui. Ai fi zis niște morți vii. Am mers astfel, în șir de nesfîrșită jale, pe străzi necunoscute, străzi pe care nu le străbătusem niciodată, deși eram clujeancă. Ciudat : tinerii erau mai copleșiți. Mai slabi. Plîngeau. Bătrînii arătau mai mult curaj. Cu capul plecat, păreau statui ale tristeții. Cîțiva, numai cîțiva, aveau ochii înlăcrimați. Plins tăcut, de ființe resemnate. Toate acestea mă impresionau atît de mult încît am uitat de mine. Priveam în jurul meu, crezînd că visez.

Ajunși în dosul fabricii Dermata, pe un teren destul de mare am văzut o mulțime de oameni. Pe zidul fabricii, cu litere enorme, era scris : **„Fabrică de cărămidă".**

Peste nici șase luni de zile, armata română va elibera Clujul. Cei deportați, în marea lor majoritate vor fi deja gazați și arși în crematoriile de la **Birkenau-Auschwitz.** Cei în viață se vor chinui și vor fi chinuiți încă prin mîile de lagăre de pe întinsul **Reich**-ului. Ca un omagiu adus celor smulși din căminele lor de horthyști și trimiși în moarte, unul din ziarele locale, care a început să apară după eliberare, evoca, la 4 noiembrie 1944, astfel ghetoizarea evreilor din Cluj : **„Oamenii erau înghesuiți în camioanele sau căruțele ce așteptau în stradă în fața caselor. Grăbiți, înjurați, loviți cu paturi pușilor se cățărau cu greu. Cîte o bătrînă era pur și simplu azvîrlită peste bagaje așa cum se aruncă la gunoi un lucru uzat și inutil. Bolnavii erau împinși printre noianul de geamantane și baloturi cu targă cu tot. Unii erau răsturnați peste bagaje și targa aruncată pe trotuar să nu ocupe loc. Mulți, după ce și-au urcat cu greu bagajele, au constatat că nu mai au loc, așa că nu le-a rămas altceva de făcut decît să se tîrască ori să alerge după vehicul în funcție de bunul plac al comandantului patrulei. Inițial, fiecare putea să ia cu el un bagaj de 50 de kg. Ulterior, cantitatea a fost mereu redusă : În mai multe cazuri celor arestați nu li s-a permis să ia cu ei nici măcar o pătură. La intrarea în fabrica de cărămidă (...) camioanele erau deschise cu brutalitate lăsînd femeile, bătrînii, copiii și bolnavii să se rostogolească, împreună cu bagajele în noroiul de primăvară din incintă. Cu patul puștilor, cu lovituri usturătoare neno rocii erau forțați să se miște mai repede".**

Evreii din Dej au fost duși în pădurea Bungur. Se anunțase dinainte ordinea străzilor în care se va face „curățirea" orașului. Oamenii așteptau „pregătiți de drum" arestarea. „Bunicii mei, Gizela și Semuil Weinberger — relatează Nicolae Kertész — au făcut excepție. Deși știau ziua cînd le va veni rîndul, deși erau sănătoși, au rămas în paturile lor, în cămăși de noapte. În mod intenționat nu s-au îmbrăcat și nu și-au pregătit nici pachete de drum. Așa au așteptat venirea polițiștilor horthyști.

Intrînd în apartament și văzîndu-i în paturi, polițiștii le-au poruncit să se îmbrace. Bătrînii au refuzat, spunînd că ei sînt baștinași din Dej, acolo au trăit și străbunicii lor și nu-și părăsesc de bunăvoie locuința. S-au menținut pe această poziție în ciuda înjurăturilor și amenințărilor. Au fost bruscați și ridicați cu forța din pat. Totuși n-au vrut să se îmbrace. Atunci polițiștii i-au legat de mîini și de picioare și numai așa, înfășurați în funii, — în cămăși de noapte — au reușit să-i ridice din locuință, tîrîndu-i pe jos".

Ordinul era ca transportarea în ghetou să se facă cu autocamioane sau căruțe. În Dej însă evreii și-au cărat singuri bagajele. Străzile au fost inundate de convoaie cu totul neobișnuite. Mame strîngîndu-și copiii la sîn cu un braț, iar în celălalt cărînd cîte un geamantan uriaș, bărbați gîrboviți sub povara rucsacurilor, sprijinind cu o mînă un bolnav sau bătrîn neputincios, iar cu cealaltă trăgînd după ei cîte 2—3 baloturi, copiii plîngînd de sete, cerînd să fie luați în brațe sau alergînd printre rînduri după mingea scăpată, ofereau un tablou halucinant celor care priveau tăcuți, de pe trotuare sau din case, ascunși după perdele. Se auzeau cele mai contradictorii exclamații : „Așa le trebuie ! S-au îmbuibat destul... Acum vom putea respira în voie. N-avea omul loc de ei... Vai de capul lor... Ce rușine !... O coloană de leveți rupe un convoi în două și traversează strada care ducea spre ghetou.

Scenele ghetoizării din Satu Mare au urmărit-o toată viața pe Hegedüsné Molnár Ana :

„Sosiți pe teritoriul ghetoului, oamenii erau mînați în sinagogă. Acolo femeile — începînd cu fetițele de 10 ani și terminînd cu cele mai bătrîne — erau «căutate» de către moașe : nu cumva au ascuns în trupul lor un obiect de valoare ?

Cine a putut avea o asemenea idee drăcească ? Ce creier denaturat a putut născoci o astfel de metodă ?

A trebuit să treacă prin această rușine și scumpa mea mamă în vîrstă de 84 de ani.

Săptămîni la rînd au intrat grupuri-grupuri pe porțile ghetoului ; plînsete și țipete spărgeau zi și noapte liniștea uriașei noastre temnițe, pînă cînd au fost strînși toți evreii din oraș și satele din împrejurimi.

Ghetoizarea s-a făcut în toate orașele și comunele din nordul Ardealului de către horthyști cu o meticulozitate sadică ce rivaliza cu cea gestapovistă. Au excelat și în această privință, ca în multe altele, autoritățile horthyste mutate la Oradea.

Bătrîna Szanditz, văduvă, în etate de 70 de ani, avînd membrele paralizate, de 25 de ani nu mai ieșise din casă. Avea certificate de la medicul șef al județului că este netransportabilă și că trebuie scutită de ghetoizare.

Comisia sosită la fața locului a șovăit. I-a telefonat lui Gyapay, care ținea locul primarului. Răspunsul a fost categoric.

— Nu există excepție. Procurați o targă. Targă nu s-a găsit. Bătrîna a fost ridicată cu suportul de metal pe care zăcea de decenii și internată în ghetou.

Încurajate de atitudinea lui Gyapay, comisiile de ghetoizare nu se dădeau înapoi de la nici un abuz.

— Puneți toți banii pe masă — strigau zbirii de cum intrau într-un apartament.

— Dar conform ordonanței guvernamentale ni s-a dat dreptul să avem asupra noastră 3 000 de pengő.

— Gura ! Executați ce vi se ordonă și lăsați pălăvrăgeala.

— În statul ungar regal nu mai există nici un respect față de lege ? îndrăznea cîte unul.

— În acest oraș lege este ceea ce a dispus excelența sa domnul primar ! S-a înțeles ! O vorbă dacă mai scoate cineva vă iau pe sus, așa dezbrăcați cum sînteți."

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Părtași la sărbătoarea noastră

NICOLAE CEAUȘESCU — OMUL FAPTELOR, AL INIȚIATIVELOR DE PACE, COLABORARE ȘI PRIETENIE ÎNTRE POPOARE

Între politica internă și politica externă ale președintelui Nicolae Ceaușescu există o unitate indisolubilă. Același spirit activ, propriu omului faptelor, și nu al vorbelor, a făcut ca inițiativele, propunerile și demersurile sale pentru înlăturarea pericolului de război nuclear ce planează asupra omenirii, pentru asigurarea dreptului popoarelor la pace, la viață, să ocupe în permanență un loc central. El este primul om de stat care a ridicat idealul păcii la rangul de drept suveran al tuturor popoarelor, echivalent cu dreptul la independență, la dezvoltare, la existență. Inițiativa sa de a se trece la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, aprobată în unanimitate prin referendum de către întregul popor român la 23 noiembrie 1986, a făcut ca România să fie prima țară din lume care să treacă, unilateral, de la vorbe la fapte și să transforme tancuri și tunuri, tractoare de artilerie în mașini necesare programului de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului.

„Dhaka Courier" — Bangladesh

POLITICA DE PACE A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

Cine urmărește cu atenție demersul președintelui Nicolae Ceaușescu va constata numaidecît că, departe de a se limita la exprimarea unei vagi dorințe, el propune un mecanism coerent de instaurare a păcii. Într-o perspectivă de ansamblu, șeful statului român apreciază că este necesar să se elaboreze un program complex de dezarmare generală, avînd în centru dezarmarea nucleară, dar care să vizeze toate armele, inclusiv cele chimice și clasice, a căror putere de distrugere rivalizează în unele privințe cu aceea a armelor nucleare. Președintele Nicolae Ceaușescu cheamă de mulți ani Europa la o acțiune unită pentru dezarmare, considerînd-o singura forță capabilă nu să se supună superputerilor, ci să le ajute în mod eficient să ajungă la un acord real în privința dezarmării și securității egale.

„La Revue Parlementaire" — Franța

ROMÂNIA: „CEAUȘESCU — PACE"

Aproape 18 milioane de oameni și-au pus semnătura — la 23 noiembrie — pe cel mai autentic document al păcii : referendumul dezarmării. O zi memorabilă, intrată în istoria luptei pentru pace a poporului român în acest controversat sfîrșit de veac. Unanimitatea cu care a fost aprobată nouă și răsunătoarea inițiativă de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu a demonstrat, încă o dată, deplina unitate de gînd și faptă a întregului popor român, care a rostit un Da hotărît pentru dezarmare, pentru viață, pentru munca pașnică.

„Solidarité universelle" — Franța

ARC PESTE VEACURI

Un element de sudură a voinței tuturor românilor — ideea unității, a originii istorice comune — a accentuat procesul de constituire a acestui brav popor într-o colectivitate națională cu trăsături proprii distincte, specifice, cu aspirații comune permanente, avînd ca element durabil datoria sacră față de țară, față de faptele de eroism ale înaintașilor. Unitatea a fost axul marii uniri de la 1 Decembrie 1918, al luptei antifasciste a românilor în perioada interbelică. Unitatea a fost factorul fundamental ce a condus la înfăptuirea actului patriotic de la 23 August 1944, act prin care, prin voința întregului popor, a fost doborîtă în România dictatura militaro-fascistă. Unitatea moral-politică a întregului popor român în jurul președintelui Nicolae Ceaușescu se află la baza marilor realizări ale României din anii de după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, care a inaugurat o grandioasă operă constructivă : edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

„Tiempo" — Mexic

NICOLAE CEAUȘESCU: UN CONDUCĂTOR ÎN SLUJBA PROPRIEI ȚĂRI ȘI A PĂCII

La 26 ianuarie, întreg poporul român și alături de el, toți oamenii iubitori de pace și dreptate din întreaga lume sărbătoresc ziua de naștere a președintelui României socialiste, Nicolae Ceaușescu, al cărui prestigiu a crescut neîncetat în ultimele două decenii ca urmare a numeroaselor acțiuni desfășurate pentru apărarea independenței statelor și suveranității națiunilor, pentru o viață mai bună și mai dreaptă a tuturor popoarelor, pentru dezarmare și pace.

După 20 de ani de la cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, România se prezintă cu un șir remarcabil de realizări în domeniul dezvoltării economice și sociale, obținute în perioada deschisă de istoricul forum din iulie 1965. Faptul că de-a lungul ultimelor două decenii rata acumulării a crescut treptat de la 17,1 la sută în perioada 1956—1960, atingînd o treime din venitul național, a condus la o creștere considerabilă a potențialului economiei românești.

„Il Monitore Valdostano" — Italia

ROMÂNIA — O NAȚIUNE PRIETENĂ A LUMII A TREIA

Relațiile externe ale României socialiste, practic, cu toate statele lumii au cunoscut o dezvoltare fără precedent și o ținută pe care numai respectul principiilor fundamentale ale dreptului internațional putea să i-o confere. România a făcut în mod efectiv din aceste principii cheie de boltă a întregii sale politici externe. Egalitatea în drepturi, independența și suveranitatea națională, neamestecul în treburile interne, nerecurgerea la forță și reglementarea pe cale pașnică a diferendelor, avantajul reciproc, dreptul fiecărui popor de a se dezvolta conform intereselor și aspirațiilor sale au călăuzit în permanență demersurile internaționale ale României.

„Jeune Afrique" — Paris

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 64 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXVI
6 (1 651)
VINERI
6 FEBRUARIE
1987

Frontul Democrației și Unității Socialiste

Spiritul revoluționar, comunist trebuie să se manifeste nu teoretic, ci în felul în care fiecare își îndeplinește, în cele mai bune condiții, sarcinile încredințate !

La fiecare loc de muncă, de la fiecare om al muncii

ÎNALTĂ RĂSPUNDERE ŞI EXIGENŢĂ!

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R: orientează și dinamizează energiile națiunii spre îndeplinirea cu succes a sarcinilor planului din acest an, ale întregului cincinal

Aur cenușiu

FELIX-5000 este numele noului calculator universal produs de Întreprinderea de Calculatoare Electronice București. Noul calculator poate fi folosit într-o sumedenie de domenii, de la evidență și control pînă la cercetare științifică. El prelucrează 300 000 de instrucțiuni pe secundă.

Fotografie de
ELENA GHERA

UN INTERES GENERAL PRETINDE UN EFORT GENERAL:

Energia: grijă maximă pentru fiecare kilowatt!

Argumente în pagina 5

EXPORTUL

Exportul este una din activitățile prin care inteligența, calitatea, competența unei economii se relevă cel mai pregnant. Exportul este în lumea de azi o componentă majoră a oricărei politici economice. Cu atît mai mult în cazul unei economii cum e a noastră, ale cărei obiective și ritmuri vizează adevărate salturi istorice în împlinirea unor ridicate aspirații de progres și bunăstare. Anul 1987 este, în datele sale fundamentale, un an al exportului. Acest fapt îl putem constata în toată plenitudinea și în perimetrul unui port. Pentru că porturile, ele însele în puternică extensie în anii din urmă, reprezintă un barometru sensibil al deschiderii spre lume. Este realitatea la care se referă reportajul din paginile 12—13.

Poftă bună !

Opinii

Colectivul de cercetare

Inteligența umană a fost, dintotdeauna, o sursă inepuizabilă a dezvoltării economice și sociale. Criza mondială, care aduce în prim plan conștientizarea limitei obiective a resurselor materiale ale Terrei — energie, materii prime, combustibili — a impus intensificarea folosirii la capacitate maximă a inteligenței umane, a capacității sale de a crea permanent, de a oferi soluții practice acestei crize.

Ca modalitate esențială de exersare și valorificare a inteligenței umane, cercetarea științifică a devenit în acest context pilon de forță al existenței noastre. Ea este, așa cum s-a arătat în repetate rînduri, principala forță a declanșării noului, a creării lui în toate domeniile de activitate. Interesant și definitoriu pentru perioada pe care o parcurgem și, cu atît mai mult, pentru cea viitoare, mi se pare faptul că solicitărilor calitative cărora . trebuie să le facă față cercetarea științifică li s-au adăugat cele de ordin cantitativ. Nu există, practic, nici un sector, fie el cît de neînsemnat în aparență care să nu solicite roadele cercetării științifice, ale creației tehnico-științifice drept elemente de forță ale progresului în sfera respectivă de activitate. În aceste condiții, cercetătorul este pus în fața unei situații extrem de complexe, căreia nu-i mai poate face față singur.

La sfîrșitul secolului XX gradul de dezvoltare al tehnicii și profunzimea, specializarea extremă la care s-a ajuns în știință impun lucrul în echipă. Climatul de cooperare este, în condițiile actualului ritm de schimbare, de înnoire a tuturor domeniilor de activitate, o condiție a performanței. Asta, cu atît mai mult în activitatea de cercetare științifică ale cărei rezultate, pentru a fi valabile, trebuie să implice performanța. Să nu uităm că una din trăsăturile etapei de dezvoltare economică pe care o parcurge întreaga

(Continuare în pag. 8)

Prof. univ. dr.
SILVIA VACU

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU –

● Cincinalul actual trebuie să asigure trecerea țării noastre la un nou stadiu de dezvoltare, dar, mai cu seamă, modernizarea și dezvoltarea intensivă a tuturor sectoarelor de activitate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii din toate domeniile.

● Putem aprecia că, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a economiei naționale, s-au obținut realizări care permit să se îndeplinească hotărîrile Congresului al XIII-lea pentru acest cincinal. Ritmul de 7,7 la sută al dezvoltării industriale și de peste 12 la sută al dezvoltării agriculturii, creșterea venitului național cu 7,3 la sută, sporirea productivității muncii și a altor indicatori cu același ritm – toate aceste ritmuri pot fi apreciate, pe ansamblu, ca ritmuri bune, deși ele nu sînt pe deplin la nivelul cerințelor, al programelor pe care le-am stabilit, privind modernizarea și dezvoltarea mai puternică a diferitelor sectoare de activitate.

Avem, de asemenea, realizări importante și în alte sectoare. Știința, învățămîntul – care au un rol important în întreaga noastră activitate – au obținut, de asemenea, o serie de realizări. Adăugînd la aceasta o serie de indicatori de ordin social, inclusiv creșterea veniturilor, a consumului, am putea spune că, pe ansamblu, avem realizări importante în anul 1986.

● Repet, pe ansamblu putem aprecia că ritmurile de dezvoltare generală a economiei naționale – cu excepția exportului – au pus o bază trainică îndeplinirii întregului cincinal 1986–1990. Aceasta demonstrează justețea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a politicii partidului nostru, care a asigurat crearea unei puternice baze tehnico-materiale ce asigură progresul continuu al patriei noastre.

Toate aceste realizări demonstrează forța creatoare a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru popor – și trebuie să declar – și în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv – că, în toate sectoarele, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea au acționat cu înaltă răspundere pentru realizarea marilor sarcini ce le-au revenit.

● În acest an va trebui să realizăm un ritm de dezvoltare a industriei de cel puțin 7–8 la sută, dar, conform programelor pe care le avem, trebuie să obținem o creștere mai însemnată. Va trebui, de asemenea, să realizăm prevederile importante în agricultură, în realizarea obiectivelor noii revoluții agrare – așa cum trebuie să dezvoltăm și celelalte ramuri de activitate. În mod deosebit, anul acesta trebuie să punem ordine și să soluționăm problemele din domeniul energiei, prin punerea în producție a tuturor capacităților, prin realizarea reparațiilor de bună calitate și în termenele stabilite, în așa fel încît să asigurăm în tot cursul anului energia necesară și să intrăm în anul viitor cu un sistem energetic bine pus la punct. Avem tot ce este necesar și se impune să fie luate măsuri deosebite în privința aceasta.

● Trebuie să acordăm o atenție deosebită problemelor reducerii consumurilor materiale sau, mai bine zis, încadrării în normele de consum energetice și materiale, în toate sectoarele de activitate. Este necesar, de asemenea, să asigurăm mărirea gradului de recuperare și refolosire a materialelor și a diferitelor subansamble. În general, trebuie să asigurăm reducerea fermă a cheltuielilor materiale, a cheltuielilor de producție, în conformitate cu normele financiare pe care le avem pentru toate sectoarele de activitate.

● Va trebui să trecem cu toată hotărîrea la realizarea programelor de organizare și modernizare a producției, avînd în vedere că, în prima jumătate a acestui an, trebuie să încheiem prima etapă a acestor programe și să trecem la cea de-a doua etapă – așa cum este bine cunoscut.

Pe drumul ctitor spre binele tuturor

1986: Un an de incontestabilă rodnicie

Un Comunicat statistic, ce sintetizează bilanțul de muncă și de viață al poporului întreg în spațiul unui an — un an dintr-o etapă, un an dintr-un cincinal în care s-au proiectat obiective, țeluri, programe fundamentale dintr-o perspectivă și un scop mai amplu de progres al țării — este un plurivalent cod, încifrînd infinite înțelesuri. Însăși publicarea Comunicatului an de an, aducerea la cunoștință și în conștiința noastră, a tuturor, a acestei analize pe ansamblu ca și pe fiecare etaj al organismului economico-social, face parte din însuși mecanismul democratic de funcționare al statului nostru, în care orice problemă a societății se dezbate deschis cu toți oamenii muncii, cu întreaga națiune. Firește, un an nu este mai rodnic sau mai puțin rodnic în sine, raportat la el însuși, valorile se compară cu valori, concluziile, pentru a fi drepte și obiective și, mai ales, înțelepte, diriguitoare pentru activitatea viitoare, au nevoie de indicatori de referință și, mai cu seamă, de etacnetele cele mai înalte într-o curbă de evoluție. Trebuie să mai înțelegem însă din bilanțul anului 1986 că este pus în permanență scară cu cel precedent, tocmai datorită valențelor anului 1985 în etapa pe care o parcurgem. Este anul final al cincinalului șapte, de la ale cărui cote maxime (ori nemplîniri) s-a pornit în stabilirea cifrelor de plan și a programelor următoare, dar și într-o continuitate logică pentru aducerea la îndeplinire a Programului Partidului Comunist Român de dezvoltare a României pînă la sfîrșitul anului 1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2 000. În plus, anul 1986 reprezintă primul an dintr-o nouă etapă în atingerea obiectivelor grandioase cuprinse în acest document de dimensiuni istorice, primul an al unui cincinal profund novator pentru economia românească, în conformitate cu Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului. Este cincinalul intensivității și rentabilității, cincinalul saltului spre o restructurare modernă a economiei și a muncii pe baza cuceririlor științei și tehnicii, este cincinalul noii revoluții agrare, cincinalul înnoirii în toate sferele de activitate umană. Cincinalul în care, prin forțe proprii, chiar în condițiile unor fluctuații nefavorabile și instabilități în economia mondială, dezvoltarea țării să-și păstreze ritmurile ascendente propuse, ritmuri foarte înalte, pentru a ne situa, la finalul lui, în rîndul țărilor mediu dezvoltate ale lumii. Cu alte cuvinte, să recuperăm decalajul unei istorii întregi, ceea ce nu este simplu și nu este ușor, cu atît mai mult, în contextul internațional de astăzi. Un nivel de viață și de civilizație meritat de poporul nostru harnic cu vocația construcției pașnice, mereu animat de dorul liniștii, păcii și libertății popoarelor pe Pămînt. Un obiectiv cutezător ce mobilizează energiile în jurul partidului, în jurul secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul și promotorul acestei politici economice fără precedent. Astfel, cifrele globale precum și cifrele-sinteză ale fiecărei ramuri, secțiuni și compartiment economic, ale fiecărui domeniu de activitate, cu valorile lor pozitive față de anul-referință evidențiază robustețea organismului nostru economico-social, sursele și resursele pe care le avem pentru atingerea obiectivelor stabilite. Dar, mai presus de toate, această sinteză este o evidență concretă a justeții și realismului politicii economice a Partidului Comunist Român, politică ce poartă amprenta gîndirii originale și profund novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, îmbogățind cu experiența românească doctrina economică a socialismului. Aplicînd în mod creator principiile și adevărurile general valabile ale socialismului științific la condițiile concrete ale României, a elaborat o strategie proprie, adecvată, ca și tacticile particulare fiecărei etape pentru dezvoltarea mereu ascendentă a economiei naționale și pe baza acesteia, a patriei întregi.

Să privim cifrele și să ne aplecăm gîndirea asupra lor. Începînd cu informații de maximă generalitate și anume cîți locuitori a avut România la finele anului trecut, cu cît mai mulți, față de anul precedent, este expresia unei politici demografice înțelepte, bine gîndite

sub toate aspectele ei. Dinamica sporului natural al populației se află în raport cu necesarul forței de muncă, necesar mereu crescut în raport cu noile capacități, ramuri și sectoare de producție în plin avînt, în raport cu asigurarea unei structuri echilibrate, pe virste a populației în perspectivă, pentru perpetuarea vigoarei și robusteții națiunii noastre. Sporirea populației active nu o putem rezuma, desigur, doar la faptul că o nouă generație a ajuns la vîrsta muncii, acest număr nou de oameni productivi ne pune în relație cu numărul noilor locuri de muncă apărute într-un singur an — numărul personalului muncitor a crescut, în 1986 cu 1,2 la sută, față de 1985. Iar aceasta a fost posibil prin faptul că noi obiective și noi capacități de producție—din industrie, din agricultură, din domeniul serviciilor —, au intrat în funcțiune. Iată cum, o cifră ne trimite spre o alta, spre ritmul ascendent al investițiilor realizate în economia națională, cifrîndu-se la 249,3 miliarde lei, cu 1,2 la sută mai mult decît în anul de referință. Au fost puse în funcțiune, integral sau parțial, peste 300 capacități de producție importante, industriale și agrozootehnice. Privind capitolul **Investiții-construcții**, alte idei se interferează și ne atrag atenția. Paralel cu investițiile în noi capacități de producție, s-au realizat, constituind chiar centrul focal al preocupărilor, cele destinate pentru modernizarea, automatizarea și reutilarea capacităților existente, aducerea lor în linia noii competitivități mondiale, asigurîndu-se o mai bună profilare, integrare și specializare a producției, în conformitate cu Directivele Congresului al XIII-lea. O direcție prioritară a politicii economice actuale românești asupra căreia reflectasem înainte. Ceea ce se corelează cu principiul eficienței și al rentabilității, ceea ce implică, și în procesul investițiilor, aspectele de adîncime ale revoluției noastre în mars, aspectele noii calități și ale rafinamentului în structurarea tuturor ramurilor economice. Este, în acest sens, de remarcat și de subliniat că, pentru prima oară într-un Comunicat statistic privind realizarea Planului național unic, se așază drept prim capitol, drept primă ramură spre analiză : **Cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic.** (De regulă, noi știm, că era așezată industria, ramura pivot a bazei tehnico-materiale a economiei). A constata că, în anul 1986, în România s-au realizat și introdus în fabricație 2 900 tipuri noi și modernizate de mașini, utilaje, aparate și instalații cu parametri superiori, a circa 800 materiale și peste 400 bunuri de consum, 1470 tehnologii noi și modernizate, noi sisteme de modernizare și automatizare, ca rod al cercetării științifice și tehnologice proprii, naționale, înseamnă a releva, încă o dată, profunzimea științifică și clarviziunea gîndirii economice a secretarului general al partidului, jalonată în Programul cercetării științifice românești, adoptat la Congresele al XII-lea și al XIII-leă ale Partidului, cu privire la rolul și locul științei și tehnicii în societatea modernă ca forță de producție, ca forță propulsoare a progresului economic, ca forță vitală menită să dea soluții problemelor noi, cardinale, apărute în fața omenirii legate de criza materiilor prime, a surselor energetice etc. Sub îndrumarea acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, om politic și savant legat profund de idealurile partidului și poporului, s-au orientat și susținut programele cercetării științifice și tehnologice naționale în funcție de aceste direcții prioritare ale țării — dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, înnoirea producției și situarea ei la cel mai înalt nivel de competitivitate, iar în agricultură pentru asigurarea unor producții înalte, sigure și stabile. Această veritabilă a treia ramură a economiei naționale — știința și tehnologia — s-a bucurat, la rîndu-i, în anul 1986, de un mare fond de investiții, destinat propriei ei modernizări, dezvoltării și aducerii la zi a bazei materiale de cercetare. Investițiile înseamnă în România în 1986, ca în toți cei 20 de ani de la Congresul al IX-lea încoace, și construcția de locuințe, renașterea orașelor și a satelor. Adică modernizarea vieții noastre însăși, adică tot atîtea plusuri în nivelul nostru de viață și civilizație, scopul întregii politici a partidului și statului, veghea marelui nostru conducător, Nicolae Ceaușescu. Să dai, într-un an, în folosința oamenilor 1 081 000 locuințe noi din care 12,5 mii în mediul rural, cu tot confortul la zi, plus numeroase dotări social-culturale, edilitare, gospodărești, reflectă îndubitabil grija pentru om, pentru viața și bunăstarea sa. Comunicatul ne mai aduce o informație prețioasă și anume, faptul că peste jumătate din populația țării trăiește în orașe. Un indicator social grăitor privind structura unei societăți, privind gradul de industrializare al unei țări, deci privind proiecția ei pe treptele de evoluție și progres.

La fel de lucid și de realist, cum sînt toate analizele conducerii noastre de partid, așa cum secretarul general al partidului îndeamnă necontenit — luciditatea și realismul fiind intrinsece spiritului revoluționar și cunoașterii realității —, Comunicatul a pus în evidență și neajunsurile din unele sectoare, tocmai pentru a intra în raza de reflecție a fiecăruia dintre noi, căci aparțin tuturora. Așa cum toate cifrele se corelează între ele, pentru că exprimă realități interferente, exprimă părțile unui întreg, tot astfel lipsurile, aparțin, într-o măsură sau alta, pe filiera muncii și a vieții din fiecare etaj social, fiecăruia. Precum accentua secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, chiar în cea mai solemnă împrejurare, la aniversarea zilei sale de naștere, dar și a aniversării unei vieți exemplare de revoluționar pusă în slujba patriei sale. „Autoconducerea, autogestiunea înseamnă creșterea răspunderii fiecărui colectiv, a fiecărui grup de oameni dintr-un sector sau altul, în buna gospodărire, dezvoltare și realizarea obiectivelor încredințate, răspunzînd însă pentru aceasta în fața statului, a poporului". Este aici, foarte succint dar clar exprimată, esența democrației noastre înțeleasă superior. Cifrele unui Comunicat nu sînt, așadar, statistică pură. Ele sînt filozofia existenței, sînt opțiunile fundamentale ale unei politici și ale unui popor.

C. I. ADAM ■

MOBILIZATOR PROGRAM DE MUNCĂ ȘI ACȚIUNE

● Trebuie să luăm măsuri hotărîte pentru aplicarea fermă a noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiunii în toate sectoarele de activitate. Toate conducerile întreprinderilor, centralelor, ministerelor trebuie să înțeleagă că este o necesitate vitală funcționarea în cele mai bune condiții a autoconducerii, autogestiunii, a noului mecanism economic-financiar — ca o expresie a răspunderii proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor, a oamenilor muncii, a întregului popor pentru buna gospodărire și desfășurare a întregii activități.

● O atenție deosebită trebuie să acordăm realizării programelor de ridicare a calificării profesionale, tehnice, a muncitorilor, a specialiștilor din toate sectoarele de activitate. Avem nevoie de o ridicare mai puternică a nivelului de cunoștințe pentru înfăptuirea modernizării, pentru realizarea obiectivelor revoluției tehnico-științifice și ale noii revoluții agrare.

● Dacă un sector, un membru al unui colectiv nu lucrează cum trebuie, el constituie o verigă slabă și afectează, fără nici o îndoială, buna funcționare a colectivului și organismului respectiv. De aceea trebuie să acționăm cu toată hotărîrea în vederea bunei organizări și funcționări a organelor colective, a dezbaterii și adoptării celor mai bune hotăriri, dar și în vederea întăririi răspunderii fiecăruia în îndeplinirea neabătută a îndatoririlor ce-i revin, a sarcinilor ce i-au fost încredințate.

● Să dezvoltăm puternic formele democratice, dar mai cu seamă, să asigurăm buna funcționare a organismelor democratice pe care le-am creat. Avem un sistem bun : acum însă trebuie să facem în așa fel încît toate aceste organisme să funcționeze în cele mai bune condiții.

● Am spus, acum cîteva zile, că umanismul, spiritul de omenie nu înseamnă a trece cu vederea peste neajunsuri, peste lipsuri ; dimpotrivă, aceasta impune exigență, fermitate în respectarea legilor și aplicarea lor. Nu facem un bine nici muncii, nici dezvoltării noastre, dar nici persoanei respective care nu reușește, nu este corespunzătoare pentru un anumit domeniu de activitate ; avem destule alte domenii unde poate să lucreze. Nu se pot admite justificări de felul : „e un tovarăș bun, a recunoscut și poate o să se îndrepte" — și facem așa și peste un an, și peste doi, iar lucrurile continuă să meargă prost.

● Putem spune că anul acesta este hotărîtor pentru înfăptuirea întregului plan cincinal, pentru realizarea tuturor programelor de modernizare, de normare, de organizare, inclusiv de aplicare a autoconducerii și a noului mecanism economico-financiar. Să acționăm în așa fel încît, realmente, să punem ordine și disciplină în toate sectoarele de activitate !

● O dată cu ridicarea pregătirii profesionale, tehnice, științifice, să acționăm cu toată hotărîrea și în direcția ridicării conștiinței revoluționare, a formării omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului. Să așezăm la baza întregii noastre activități cele mai noi cuceriri ale științei, inclusiv din domeniul științelor sociale, ale cunoașterii umane în general, pornind de la faptul că marile transformări ce s-au produs în lume, uriașele cuceriri ale științei și tehnicii au determinat modificări radicale în viața mondială, în abordarea unor probleme ale dezvoltării, ale înaintării omenirii spre un nou nivel economic și social.

Să pornim întotdeauna de la faptul că principiile socialismului științific, concepția revoluționară despre lume și viață oferă minunate posibilități de înțelegere mai bună a tuturor schimbărilor și cerințelor dezvoltării societății omenești, că numai pe baza principiilor socialiste, ale socialismului științific, asigurăm înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare generală a patriei noastre, a socialismului și comunismului !

Pentru tot ce înseamnă pămîntul țării noastre

1987: Un an de și mai mare vrednicie!

La recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., după cum este cunoscut, au fost examinate și aprobate Raportul și Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării noastre pe anul 1986. În cuvîntarea rostită în cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a făcut o analiză profundă a modului în care s-a acționat pentru îndeplinirea planului pe primul an al cincinalului și a jalonat direcțiile de acțiune, măsurile ce trebuie luate pentru îndeplinirea prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal. Avînd în vedere importanța excepțională a acestui document, Comitetul Politic Executiv a hotărît ca tezele și orientările cuprinse în cuvîntare să stea la baza activității viitoare, să constituie un mobilizator program de muncă al întregului popor în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului din acest an, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe 1987 a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

În cuvîntarea rostită, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat anul 1987 drept an hotărîtor pentru înfăptuirea întregului plan cincinal, pentru realizarea tuturor programelor de modernizare, de normare, de organizare, de aplicare a autoconducerii și a noului mecanism economico-financiar. În acest sens, planul pe 1987 prevede continuarea dezvoltării în ritm intens a economiei naționale. Astfel, dezvoltarea industriei urmează să se înfăptuiască într-un ritm de cel puțin 7—8 la sută. Importante sarcini stau în fața agriculturii, în vederea înfăptuirii noii revoluții agrare. Vor trebui soluționate importante probleme în domeniul energetic, prin darea în producție a tuturor capacităților, prin realizarea reparațiilor de bună calitate și în termenele stabilite, în așa fel încît să se asigure în tot cursul anului energia necesară, pentru a intra în anul viitor cu un sistem energetic bine pus la punct. Secretarul general al partidului a abordat în continuare numeroase alte probleme de mare importanță cărora în anul pe care l-am început trebuie să li se acorde cea mai mare atenție : reducerea consumurilor materiale, încadrarea în normele de consum energetice și materiale în toate sectoarele de activitate ; înfăptuirea programelor de organizare și modernizare a producției, trecerea, la jumătatea lui 1987, la cea de-a doua etapă a realizării acestor programe ; transpunerea în viață a măsurilor privind normarea financiară, creșterea eficienței, reducerea stocurilor ; realizarea programelor de ridicare a calificării profesionale, tehnice, a muncitorilor, a specialiștilor din toate sectoarele de activitate ; transpunerea în viață a unor măsuri hotărîte în vederea realizării în cele mai bune condiții a prevederilor din 1987 în domeniul comerțului exterior, precum și recuperarea în acest sector a unei părți din nerealizările din anul precedent ; avînd în vedere necesitatea de a realiza dezvoltarea țării noastre cu forțe proprii, pînă la sfîrșitul anului urmează să plătim, din creditele pe care le avem, cel puțin un miliard de dolari ; mai multă ordine și disciplină în domeniul investițiilor, pentru realizarea în cele mai bune condiții a programelor de investiții din toate sectoarele ; un înalt spirit de răspundere și exigență în întreaga activitate; măsuri ferme pentru realizarea prevederilor legilor țării, ale statului, a hotărîrilor partidului cu privire la rotația cadrelor din toate domeniile, aplicarea fermă a principiilor retribuirii în acord global, a principiilor socialiste de retribuire în raport cu munca și calitatea muncii fiecăruia ; lichidarea, în cel mai scurt timp a stărilor negative de lucruri, aplicarea măsurilor și înfăptuirea neabătută a planurilor și programelor de dezvoltare economică pe acest an.

Secretarul general al partidului a subliniat că sînt create toate condițiile îndeplinirii și chiar depășirii planului în industrie, ca și pentru realizarea obiectivelor noii revoluții agrare, pentru dezvoltarea celorlalte ramuri, scoțînd în evidență necesitatea de a se utiliza, în toate sectoarele, cu maximul de eficiență, toate posibilitățile existente. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acorde toată atenția încadrării în normele de consum energetice și materiale, măririi gradului de recuperare și refolosire a materialelor și a diferitelor subansamble, reducerii generale a cheltuielilor materiale și de producție, garanție sigură a creșterii mai puternice a venitului național. După cum se știe, una din principalele coordonate pe care se sprijină proiectele actuale și de viitor ale creșterii economice intensive o constituie organizarea și modernizarea producției, acțiune de nivel național, a cărei coordonare, pe baza programelor eșalonate pînă în 1988, este asigurată cu înaltă competență științifică de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. În acest sens, după cum am menționat, s-a cerut ca în toate ramurile să se treacă cu hotărîre la faza finală a primei etape, astfel încît, începînd cu a doua jumătate a lui 1987, să se treacă la etapa următoare.

A reieșit, de asemenea, din cele de mai sus, atenția cu totul excepțională acordată ridicării nivelului tehnic-calitativ al tuturor produselor noastre, creșterii competitivității lor pe piața externă și realizarea, în consecință, a întregului plan de export. Depășind faza dezvoltării extensive, pentru care au fost făcute mari eforturi și pe plan valutar, este momentul să se pună mai bine în valoare experiența dobîndită, știința de a produce bine și de calitate. Tocmai avînd în vedere toate aceste elemente, secretarul general al partidului a cerut să se recupereze în acest an o parte din nerealizările de anul trecut în comerțul exterior, să nu se mai admită sub nici un motiv creșterea nejustificată a consumurilor interne, indicînd să se stabilească drept normă obligatorie destinarea la export a cel puțin 50 la sută din creșterea producției anuale. Pentru că e firesc să se producă numai avînd garanția ca acele produse pentru care s-a cheltuit valută străină să aducă o cantitate și mai mare de valută.

Firește, pentru a înfăptui sarcinile pe anul 1987, pe întregul cincinal, se cere din partea tuturor exigență în muncă, spirit revoluționar. Referitor la aceasta, în cuvîntarea rostită nu de mult, cu prilejul aniversării zilei de naștere și a îndelungatei sale activități revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Trebuie să acționăm în așa fel încît să se înțeleagă bine că procesul marilor transformări revoluționare nu s-a încheiat și, practic, nu se va încheia niciodată ! Avem nevoie de revoluționari care să-și însușească bine uriașele cuceriri ale științei, ale tehnicii, în toate domeniile, oameni cu spirit de sacrificiu, cu o înaltă concepție revoluționară și răspundere față de prezentul și viitorul patriei, care să pună mai presus de toate interesele generale ale poporului, cauza socialismului, a bunăstării, a libertății și suveranității țării". E vorba însă nu de declarații, ci de acțiuni, nu de vorbe, ci de fapte. În acest sens, la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv secretarul general al partidului preciza că spiritul revoluționar, comunist trebuie să se manifeste nu teoretic, ci în felul în care fiecare își îndeplinește, în cele mai bune condiții, sarcinile încredințate. Ca atare, un adevărat revoluționar trebuie să fie un bun specialist, un bun cunoscător al celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În cuvîntare se arată că este necesar ca la baza întregii noastre activități să așezăm cele mai noi cuceriri ale științei, inclusiv din domeniul științelor sociale, ale cunoașterii umane în general, pornind de la faptul că marile transformări care s-au produs în lume, uriașele cuceriri ale științei și tehnicii au determinat modificări radicale în viața mondială, în abordarea unor probleme ale dezvoltării, ale înaintării României spre un nou nivel economic și social.

Avînd în vedere că în 1987 va avea loc Conferința Națională a partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie luate toate măsurile pentru a ne prezenta la acest important eveniment cu îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului și a programelor din toate sectoarele, cu o creștere mai puternică a conștiinței revoluționare, a forței materiale a patriei noastre, cu o întărire și mai puternică a forței partidului, a rolului său conducător în toate domeniile de activitate. În acest scop, secretarul general al partidului a adresat un călduros apel către clasa muncitoare, către țărănime, intelectualitate, către toți oamenii muncii, către întregul nostru popor, de a acționa cu toată hotărîrea, de a face totul ca fiecare colectiv de oameni ai muncii să-și îndeplinească în cele mai bune condiții planul și programele, astfel încît fiecare unitate economico-socială, din toate sectoarele, să devină o puternică cetate a construcției socialiste, să-și aducă o contribuție puternică la înfăptuirea obiectivelor de realizare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării spre comunism, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni, pentru întărirea independenței și suveranității României.

ION CODRU ■

Adunările generale ale oamenilor muncii

Foruri de analiză și decizie ale autoconducerii muncitorești

Au început și se desfășoară, în aceste zile, în întreaga țară, adunările generale ale oamenilor muncii.

În spiritul istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea și al indicațiilor, sarcinilor și orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceste foruri ale democrației muncitorești revoluționare dezbat cu înaltă responsabilitate, în spirit critic și autocritic, activitatea desfășurată pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1986 și măsurile care se impun pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe 1987.

Constituind cadrul optim de analiză exigentă, responsabilă, a celor mai importante domenii ale activității unităților economice, adunările generale ale oamenilor muncii — organisme larg reprezentative, create din inițiativa secretarului general al partidului — sînt o vie și convingătoare dovadă a profundului democratism al societății noastre socialiste, care asigură condiții pentru ca muncitorii și specialiștii să hotărască direct asupra tuturor problemelor majore ale producției.

Adunările generale se caracterizează printr-un profund caracter de lucru, prilejuind adoptarea unor măsuri practice care să garanteze eliminarea oricăror neajunsuri și să determine realizarea planului la toți indicatorii cantitativi și calitativi.

În întreprinderi și centrale industriale, pe șantiere, în unități agricole, în institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică, adunările generale se desfășoară în spiritul exigențelor formulate de secretarul general al partidului în cadrul recentei ședințe a Comitetului Politic Executiv. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „În curînd încep adunările generale în întreprinderi. Este necesar să dezbatem larg, cu proprietarii, cu producătorii și beneficiarii, în cadrul acestor adunări generale, problemele privind activitatea din toate domeniile. Să analizăm cum s-a realizat planul pe anul trecut, dar să dezbatem temeinic planul, programele pentru anul acesta și să se stabilească măsurile necesare în vederea înfăptuirii lor neabătute". În continuare, secretarul general al partidului sublinia : „Este evident că se impune o creștere mai puternică a rolului adunărilor generale ale oamenilor muncii în conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Organele de conducere colectivă, consiliile de conducere trebuie să raporteze și să răspundă în fața adunării generale de felul cum și-au îndeplinit obligațiile".

Potrivit legii, adunările generale exercită și o importantă funcție de control, întrucît, manifestîndu-se ca tribune active, ca forme concrete ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, ele decid asupra modului în care consiliile oamenilor muncii și cadrele de conducere și-au îndeplinit mandatul încredințat.

Ca afirmare plenară a conștiinței și calității de proprietari, producători și beneficiari a oamenilor muncii asupra părții din avuția națională, ce ne-a fost încredințată de societate spre administrare, bună gospodărire și dezvoltare, adunările generale înscriu pe agenda lor de lucru problemele realizării ritmice și integrale a planului la producția fizică, îndeosebi la export, ale creșterii productivității muncii pe baza mecanizării, automatizării, electronizării și robotizării proceselor de producție. În strînsă legătură cu aceasta, participanții la dezbateri dovedesc spirit gospodăresc și inițiativă pentru stabilirea măsurilor de încadrare în normele de consum, deci pentru reducerea accentuată a consumurilor materiale și energetice, utilizarea rațională, cu strictă economie, a energiei electrice și combustibilului, recuperarea și valorificarea în producție a materialelor refolosibile. De cea mai mare însemnătate sînt, de asemeni, măsurile tehnice și organizatorice pe care adunările generale le hotărăsc în vederea perfecționării și ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, în concordanță cu ampla acțiune ce se desfășoară în întreaga economie națională, pentru perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție, în scopul accentuării caracterului intensiv al dezvoltării economice a țării în actualul cincinal și în perspectivă, pentru creșterea susținută a productivității muncii și eficienței economice în toate domeniile de activitate.

Astfel, pe baza afirmării puternice a experienței și înțelepciunii colective, cu participarea largă la dezbateri a oamenilor muncii, adunările generale stabilesc și adoptă programe cuprinzătoare de măsuri, a căror aplicare asigură înfăptuirea tuturor indicatorilor de plan pe anul 1987, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități economice, în conformitate cu orientările și exigențele sporite formulate de conducerea partidului.

Despre păduri și oameni sau despre o anume hărnicie a minții

Abia terminase de construit sediul întreprinderii, clădirea aceasta modernă, elegantă, cînd s-a întîmplat următoarea scenă : un bărbat în toată firea a pornit pe culoarele ei cu bocancii murdari și nu e lipsit de importanță că, după cum spune chiar directorul, bărbatul acela știa că directorul vine în urma lui la cîțiva metri. Fiecare pas era o sfidare. Mai mult, își amintește inginerul Traian Morariu, el văzuse prea bine cum la intrare, la poarta dinspre stradă a întreprinderii, bărbatul acela căuta să-și murdărească bocancii cu noroi cu aceeași grijă cu care s-ar fi cuvenit mai degrabă să-i curețe. Prin urmare, premeditase scena ce avea loc pe culoarele clădirii. Traian Morariu a pus exact întrebarea pe care cel de dinainte lui o aștepta: de ce murdărești dumneata locul ăsta ? Iar acela s-a întors și i-a răspuns peste umăr : adică n-avem dreptul să venim aici, la sediu, noi, care muncim, noi știți care nu învîrtim hîrtii ? Da, a răspuns directorul, dumneata muncești dar o să mai muncești și în ora asta pe care ți-o pun la dispoziție ca să cureți tot ce ai murdărit. Dacă nu, te dau pur și simplu afară, să te duci de unde ai venit. Întîmplarea asta a făcut ocolul întreprinderii și nu fără folos.

Inginerul Traian Morariu are 48 de ani și de fel este din comuna Salva, de pe lîngă Năsăud. După ce-a absolvit facultatea de silvicultură de la Brașov a venit să lucreze chiar în județul de unde este de fel, la întreprinderea forestieră de exploatare și transport Bistrița-Năsăud. Este un om care impune liniște în jurul lui, o liniște în care cuvintele pot să i se audă clar, răspicat. Poate chiar felul lui de-a vorbi, apăsat și fără grabă, impune celor din preajmă atenție. Funcția de director sporește, desigur, această autoritate dar n-a reușit nici ea să îndepărteze dintre inginerul Morariu și cei din subordinea lui o relație în mod esențial civilizată, în care nimeni nu privește de sus pe nimeni. Inginerul Morariu n-a mai luat concediu de mulți ani, tot timpul s-a aflat printre oamenii lui, cu excepția zilelor cînd se țin sesiunile Marii Adunări Naționale, unde merge ca deputat al unei circumscripții din județul Bistrița-Năsăud, iar oamenii lui vorbesc despre el așa : e muncitor și are pretenția ca toți să muncească; e cinstit și are pretenția ca toți ceilalți să fie cinstiți ; dacă un om îndeplinește aceste două condiții, de cîte ori se întîlnește cu directorul este ca și cum s-ar întîlni cu un prieten : dacă nu, atunci poate fi sigur că directorul nu iartă.

— Un director, spune Traian Morariu, cu cît are oameni mai buni pe lîngă el, cu atît poate să stea și el mai liniștit. Noi avem peste 5 000 de oameni. Iar spre deosebire de o întreprindere industrială, să zicem, întreprinderea noastră are, nu-i greu de înțeles, un specific al ei. Oamenii noștri lucrează, practic, în tot județul. Din suprafața acestui județ, pădurile se întind pe 36 la sută. Bineînțeles, avem de lucru mai mult în zonele de munte, în Călimani, în munții Rodnei, pe Țibleș, pe valea Birgaielor.

— A fost, 1986, un an bun ?

— Da, în mod sigur. Am încheiat anul cu o depășire de peste 20 de milioane la producția-marfă.

— Putem concentra discuția, cu acordul dv., chiar asupra mijloacelor prin care ați obținut în '86 rezultate bune.

— De acord. Dar e nevoie să ne întoarcem puțin în timp, în urmă cu vreo cîțiva ani, cînd în întreprinderea noastră nu trecut la o acțiune cît se poate de serioasă de modernizare, de automatizare. Această acțiune a fost impusă de sarcinile potrivit cărora trebuia să realizăm un ritm mai dinamic de creștere a productivității muncii. De ași, pornind de la această necesitate a început să umble gîndul. Am analizat cu toată atenția : numai prin intensificarea eforturilor oamenilor, am fi obținut o creștere de 5 la sută într-un an. Dar în anul următor n-am fi reușit să obținem prea mult în plus tot prin intensificarea eforturilor acelorași oameni. Modernizarea se impunea, așadar, iar ca să vorbim neted se punea problema ca pe oamenii noștri să-i facem „domni", nu-i așa ? Ei puteau să stea într-o cabină și să apese pe buton. Pe „bumbi", cum se zice pe aici.

— Unde și cum ați început această acțiune de modernizare și cît ați reușit să duceți la capăt din gîndul de început ?

— Avem nouă centre de sortare și preindustrializare a lemnului și pînă acum am izbutit să modernizăm șase dintre ele. Efectul a fost o dublare a productivității muncii. Trebuie să spunem că ideea am preluat-o din cartea unui specialist în materie. Dar, e adevărat, în același timp, că proiectul a fost conceput aici. La proiectul acesta au colaborat mai mulți specialiști din întreprinderea noastră. Îi chemam în fiecare dimineață în biroul meu și-i lăsam să se certe o oră deasupra planșelor. De fapt, modul în care am acționat noi a devenit, între timp, un proiect-tip, pe care îl pot folosi și alții interesați. Proiectul departe randamentul proiectat. Motivul era simplu : omul acela obișnuit o viață întreagă cu o muncă fizică grea, obișnuit să miște bușteni cu mîinile, se odihnea din cînd în cînd, chiar dacă munca de-a minul instalația nouă era ușoară, iar urmarea era că de cîte ori el se odihnea, se oprea tot fluxul, toate activitățile bine coordonate ale fabricii. Am mers să-l vedem cum lucrează. Ca să fie sigur că trece cu bine de această încercare, în loc să apese pe butonul ce acționa împingătorul se ducea și prindea butucii în brațe. Într-un sfert de oră era ud leoarcă. A înțeles și el cum ședeau lucrurile și-a venit singur să-mi spună că el e convins că i-am vrut binele, dar că roagă frumos să-l lăsăm să lucreze în altă parte. Altfel, cum spunea el, simte că ne „încîlcește".

— Acesta este un caz și chiar dacă n-ar fi singurul nu e de lemnul, și ca să nu se înfunde butoanele femeia și-a luat vreo cîteva perii de haine și curăța tabloul de comandă și-l ștergea ca pe un obiect de preț. Mărturisesc că m-a impresionat acest comportament. Unii mai greu, alții mai repede, oamenii au înțeles pînă la urmă cu toții că trebuie să deprindă obișnuințe noi și că nu poți munci toată viața așa cum ai învățat la un moment dat. Însă unii, după ce i-am făcut „domni", au reclamat.

— S-a întîmplat și asta ?

— S-a întîmplat. Un șef mi-a spus-o atunci în față că o să la pielea de pe mine. Funcția poate, dar meseria nu poate s-o anuleze nimeni, așa că i-am răspuns că eu am șapte piei și dacă la una tot mai rămîn șase. Dar tot cu șapte am rămas, fiindcă reclamația era în mod vizibil o copilărie. Cei cîțiva semnatari ai ei sesizau că prețul unor produse lucrate de noi scăzuse la jumătate. Da, tariful scăzuse astfel pentru că în urma modernizării productivitatea crescuse de două ori. Iar oamenii, de fapt, cîștigau mai mult, nu mai puțin.

— Pe cît se vede, directorul a trebuit să lucreze cu 5 000 de „bumbi".

— În fiecare fabrică lucrau cîte 200 de oameni pe schimb. Acum lucrează vreo 50, iar producția este și ea mai mare. Dar n-am renunțat la oameni, adică n-a fost nevoie ca ei să plece ca să-și găsească un alt loc de muncă. A fost nevoie doar ca ei să se recalifice și să-și regîndească munca din perspectiva unui grad mai mare de tehnicitate a acesteia. Mulți dintre ei, cum spuneam, au contribuit direct la acțiunea de modernizare. În acești ultimi ani, zestrea tehnică a întreprinderii a sporit cu 30 de invenții și inovații. Dintre acestea, 25 sînt brevetate ca invenții.

— Mai rămîne să spunem că 17 dintre ele au ca autor chiar pe directorul întreprinderii, care fie singur, fie împreună cu alți colegi, a făcut dovada că munca forestierilor nu exclude rigoarea cu care oamenii sînt deprinși, mai curînd, într-o întreprindere care lucrează cu metal.

— Am avut o ambiție și cred că am reușit. De fapt, sînt sigur că am reușit. Într-o întreprindere ca a noastră se muncește acum ca în oricare întreprindere de acest fel dintr-o țară dezvoltată !

D. CONSTANTINESCU

O APLICAȚIE PRACTICĂ

Conținutul democrației muncitorești îl dau faptele concrete de muncă, exercițiul practic al meseriei, viața cotidiană a uzinei — de la hotărîrea strategiei de dezvoltare a fabricii, să zicem, pînă la modul de intervenție practică a colectivului în soluționarea oricărei probleme nou apărute la orizontul preocupărilor de fiecare zi.

O astfel de „problemă mărunță" s-a ivit în viața Întreprinderii de Mașini Electrice București spre sfîrșitul anului trecut : un partener de peste hotare, încheind actele de recepție pentru două tipuri de utilaje fabricate la I.M.E.B., s-a interesat într-o doară dacă n-ar putea primi și un alt tip de utilaj, ce nu se afla în nomenclatorul de pînă atunci al întreprinderii. Delegatul acesteia cere permisiunea unui telefon în țară, vorbește cu directorul și primește un răspuns afirmativ. Se întîmpla pe 5 decembrie.

Dar acel „da" trebuia să-și găsească acoperire în priceperea și hărnicia muncitorilor, cei care, în ultimă instanță, puteau să facă ce au și făcut, pînă la urmă. Oamenii lui Marin Conțiu, ai lui Ion Pismac, ai lui Marin Marin, cei din atelierul lui Băncuță au sucit „chestiunea" pe toate părțile, căutînd să-i dea de capăt. S-a creat o frumoasă solidaritate muncitorească în jurul aceleiași idei, care a reunit, desigur, și proiectarea (inginerul Vasile Creța „a tras" ca pentru un nou examen de diplomă), dar și pe cei de la „Autobuzul" (care trebuiau să facă remorcile transportoare), și chiar o întreprindere sătmăreană, de unde urmau să vină niște piese necesare acestor remorci.

„Realizarea acestor două utilaje a fost, de fapt, un examen multiplu, avea să ne spună directorul întreprinderii, **ing. Constantin Sederiaș.** Era un produs complet nou ; apoi, trebuia făcut în trei săptămîni, în condițiile în care, pe plan mondial, produse similare se fac în două-trei luni; apoi, știam că aceste utilaje, odată livrate la timp, ne deschid posibilitatea unor contracte ulterioare, ceea ce s-a și întîmplat. În sfîrșit, cînd ne-am angajat la producerea acestor utilaje știam pe ce ne bazăm, pentru că, la noi, problematica exportului — ca scop prioritar — și cea a resurselor creative ale oamenilor din uzină — ca mijloc — nu sînt chestiuni «de etapă», ci realități curente și constante în viața întreprinderii noastre".

Se înțelege că și de-astă dată efortul colectiv a triumfat: camioanele partenerului respectiv gosiseră pe 31 decembrie și au plecat, încărcate cu utilajele respective, în dimineața lui 2 ianuarie.

. Realizarea sarcinilor la export este posibilă la I.M.E.B. prin gîndirea tuturor, dinamizată de scînteia acelei abnegații și acelei dăruiri care dau o anume frumusețe și o anume demnitate colectivelor noastre muncitorești. Asta explică atmosfera destinsă, calmă și cordială de aici, o atmosferă și o stare de spirit în care fiecare se știe respectat, consultat și întrebat, un climat care multiplică la proporțiile cuvenite personalitatea și felul de a fi ale celui care veghează la toate acestea și care este chiar directorul întreprinderii.

Anul trecut, I.M.E.B. a depășit planul la export cu 18,4 milioane lei, iar pentru ianuarie se prelimină o depășire de 2 milioane, chiar dacă planul pe acest an este cu 5 la sută mai mare decît cel pe anul trecut. Acțiunea de contractare este încheiată în proporție de 85 la sută, care înseamnă cam tot atîta certitudine, obținută deja, pentru desfacerile la export pentru întregul an. Peste trei sferturi din produsele uzinei sînt noi sau modernizate, anul '87 aducînd „titluri" noi pe lista nomenclatorului utilajelor fabricate la I.M.E.B.

Aceste cifre „calme" ascund, însă, tumultul unei vieți trăită intens, în care circuitele inteligenței, price perii și hărniciei oamenilor de aici sînt fertilizate de spiritul tonic al unei veritabile democrații muncitorești.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fotografii de **ELENA GHERA** ■

Treptele calității

Grijă maximă pentru fiecare kilowatt

Este un fapt cunoscut că, în acest moment, realizarea în cele mai bune condiții a programului de dezvoltare economico-socială depinde în mod direct de livrarea ritmică a energiei electrice, de economisirea ei severă, de folosirea rațională a tuturor resurselor energetice de care dispunem. Parcurgem din acest punct de vedere o perioadă deosebită care impune tuturor, de la marile unități industriale la fiecare cetățean o răspundere deosebită privind consumul energiei produse.

În spiritul sarcinilor subliniate de secretarul general al partidului, la prima ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din acest an, este necesar ca în toate unitățile economice să se ia măsuri energice, eficiente pentru încadrarea în normele planificate prin cotele stabilite, pentru că, potrivit unui adevăr aflat la îndemîna tuturor, nu poți consuma mai mult decît produci. În acest context, un rol decisiv revine oamenilor muncii din ramurile producătoare de energie electrică, începînd cu furnizorii de cărbune și continuînd cu lucrătorii din centralele electrice. Este necesar astfel ca întreaga cantitate de cărbune necesar termocentralelor să fie livrată ritmic, în condițiile unei bune calități, iar în centralele tehnice buna organizare, asistența tehnică de înaltă calificare, menită să rezolve cu promptitudine problemele pe care le ridică exploatarea la parametri superiori a agregatelor energetice, să asigure instalațiilor funcționarea cu un înalt randament energetic.

O însemnătate cu totul deosebită o are economisirea fiecărui kilowatt furnizat de centralele electrice. Ținînd seama de cerința expresă ca energia produsă și distribuită de sistemul energetic național să fie distribuită cu prioritate în sectoarele productive, adică în sectoarele unde se realizează bunurile materiale, avem cu toții obligația morală de a gospodări energia electrică și termică, de a evita orice consum inutil în sectoarele neproductive. Spuneam că este o datorie morală fiindcă lipsa de responsabilitate, indiferența în administrarea unui bun național păgubește nu numai un domeniu sau altul, ci întreaga societate. Orice consum suplimentar creează mari dezavantaje economiei și fiecăruia dintre noi. În același timp, fiecare kilowatt-oră judicios folosit constituie o importantă rezervă pentru îndeplinirea planului de producție, pentru activitățile economice fără de care nu poate fi conceput bunul mers în nici un domeniu al întregii activități economico-sociale.

Este cunoscut din informațiile date publicității de către Dispeceratul energetic național că suprasolicitarea sistemului energetic național în anumite perioade ale zilei generează mari perturbații în alimentarea cu energie. Este vorba de orele de vîrf 7—10 și 17—23, cînd curba de consum atinge cote maxime. Este deosebit de important ca, pe întreaga perioadă a sezonului rece, în scopul echilibrării consumului, fiecare dintre noi, la locul de muncă sau acasă, să contribuie la o cît mai judicioasă utilizare a energiei electrice. Mai mult ca oricînd, acum, eforturile fiecăruia, mari sau mici, au o valoare deosebită. Străduința permanentă pentru asigurarea unei producții sporite de energie electrică, grija gospodărească pentru fiecare kilowatt-oră fac dovada spiritului nostru civic, al unui înalt spirit patriotic.

Sîntem cu toții profund interesați să producem mai mult cărbune, un cărbune de bună calitate, sîntem cu toții profund interesați să reducem consumurile energetice, fiindu-ne limpede că orice act de risipă poate avea consecințe negative pentru dezvoltarea economiei naționale, implicit pentru fiecare cetățean. De consecvența și răspunderea cu care acționăm, în egală măsură pentru producerea și pentru economisirea energiei electrice, depind îndeplinirea integrală a planului pe acest an, realizarea produselor de care societatea are nevoie, satisfacerea într-un mod corespunzător a tuturor cerințelor vieții economico-sociale, într-o primă și ultimă instanță, depinde bunăstarea întregului popor.

Mai mult ca oricînd, acum, se impune ca fiecare întreprindere să respecte cu strictețe programele de măsuri tehnice și organizatorice stabilite pentru asigurarea încadrării permanente în cotele de consum prevăzute, potrivit planului și normelor tehnologice, pentru înlăturarea oricăror forme de risipă. Cotele de energie sînt, pentru fiecare consumator, alocate în deplină concordanță cu necesitățile. Adică au în vedere consumurile normate, determinate științific nu doar în ceea ce privește materiile prime, materialele, dar și în ceea ce privește energia, și, prin urmare, cerința realizării exemplare a sarcinilor de producție în consens perfect cu cerința de a gospodări cu maximă grijă fiecare kilowatt. Depășirile nu au și nu pot avea nici o justificare. Și dat fiind faptul că aici, în energie, funcționează principiul vaselor comunicante, în sensul că dacă unul consumă prea mult, celălalt nu are ce consuma, este normal să se acționeze cu mai multă fermitate și exigență, în spiritul legii, pentru a stopa consumurile excesive. Recalcitranții, acei care nu înțeleg aceste adevăruri simple, acei care nu dau curs acestor imperative de cea mai mare stringență, trebuie aduși la ordine. Chiar prin operația tehnică numită deconectare.

Un tînăr în halat învîrtește butonul unui aparat de radio și dinlăuntru țîșnește melodia unui marș care sparge întunericul dimineții și trece prin somnolența noastră ca o ghiulea și se oprește în curtea întreprinderii cu ritmuri aprige și tăioase. Acolo, în curte, muncitorii se îndreaptă cu ritmul celei mai depline seriozități spre locurile lor de muncă, scuturîndu-se de promoroacă și de chiciura iernii care le-a acoperit mersul de-acasă pînă la fabrică. Marșul care țîșnește din aparat dă ritm dimineții și parcă din geamul pe care privesc răsar flori de gheață ca o sorcovă veselă, ca un dar galactic pentru oamenii muncii de la „Electronica", întreprinderea care vorbește pe altitea lungimi de undă, încît cu greu mai poți să-ți dai seama pe care meridian al globului e mai apreciată această instituție care și lui Philips i-ar fi făcut în ciudă.

Made in România

Îmi mut privirea spre alt aparat și, în timp ce capul meu străbate un arc de cerc în căutarea altor aparate cu **design** demn de invidia tuturor, alte aparate umplu camera cu imagini și sunete și ochiul, trezit totuși de ritmurile marșului, cade pe masă, chiar pe masa din față, unde se lăfăiesc cîteva fursecuri și niște bomboane de ciocolată, și-n timp ce scot creionul să notez ce e nou în privința calității, inginerul Radu Călărașu, șeful secției CTC, e luat, cu asalt, de colegii lui de muncă și felicitat pentru ceea ce a realizat de-a lungul atîtor ani la această întreprindere, dragă și lui, după cum zice, la această întreprindere unde, iată, a împlinit 48 de ani.

Simt cum această dimineață e plină de respect și, în timp ce urmăresc solemna strîngere de mînă a colegilor lui Radu Călărașu, las creionul să se scurgă încet în caiet și mă ridic și eu pentru a-i strînge mîna și parcă mă simt un ucenic crescut alături de acești oameni minunați, obișnuiți cu sunetul muzicii. Pașii mei neliniștiți trec însă peste curtea strîmtă și înghețată și ajung în biroul inginerului șef Viorel Bucur, birou pe care conlocutorul meu trebuie să-l părăsească degrabă, pentru a se înfățișa la comandamentul zilnic, în care cadrele de conducere își spun cele mai sincere gînduri legate de producție și de bunul mers al lucrurilor.

Sinceritate la zero grade

E iarnă, iarnă-naltă. Frigul stimulează sinceritatea. În urmă cu cîteva numere, realizînd în cadrul revistei noastre o suită de articole și reportaje despre gustul îndoielnic al unor obiective artistice și de uz casnic, într-o enumerare pe jumătate serioasă, pe jumătate comică, după modelul, celebru, al lui Caragiale din schița **La Moși**, am incriminat și niște difuzoare stereo, realizate în chip de carte, pe care, la o adică, posesorul lor le putea vîri în bibliotecă printre celelalte tomuri, de unde ar fi urmat să audă sunetul muzicii. Dintr-o inerție a raționamentului meu, puțin dedat cu tehnica, și din motive cu totul confuze pe care n-aș putea să le descîlcesc acum, dintr-o documentare insuficientă mai pe sleau spus, am atribuit, atunci, acele difuzoare Întreprinderii „Electronica", aruncînd asupra acesteia și o involuntară umbră de îndoială, deși cei cunoscători știu că produsele acestei întreprinderi concurează la un nivel atît de înalt pe piața internațională, încît ignoranțele mele rînduri de atunci nici n-ar fi trebuit să albă îndrăzneala așezării lor în pagină. Cum greșeala nevolnicelor cuvinte nu poate fi răscumpărată decît tot prin puterea lor de a vorbi, mi-ar face plăcere ca în ritmul frazelor de mai jos cititorul să ghicească însă sunetul de înaltă fidelitate al aparatelor produse de „Electronica".

Amintiri

Acum lucrurile s-au limpezit. Activitatea de control din economia națională e coordonată de I.G.S.C.C.P. Asigurarea calității fiind o chestiune cît se poate de serioasă, înființarea acestui organism nu mai pare nimănui o ciudățenie. Ei își amintesc : „La un moment dat, situația calității produselor era cumva precară. Eram la început și nu prea aveam elan. Aveam însă forță, o forță interioară pe care numai încrederea ți-o dă. Cum ziceam, la început nu era deloc roz : stocuri, lipsa spațiului pentru depozitare, lucru în condiții improprii, necazuri, supărări". Imediat însă s-au înființat aproape 280 de centre de reparații pentru televizoarele în garanție, ca să nu se mai producă acumulări de metehne. S-au înființat adică

RADU G. ȚEPOSU ■

(Continuare în pag. 6)

24 de ore

Nu-mi propusesem să nu dorm 24 de ore. Așa s-a întîmplat, nu în întregime din dorința mea. Rapidul 11, în noaptea de 25 ianuarie, a plecat cu întîrziere. Toți cîți eram pe peron nu am înțeles de ce un tren, care se formează din Gara de Nord, se lasă așteptat 30 de minute... Însoțitorul vagonului de dormit s-a scuzat că instalația electrică nu a putut fi reparată la timp și ne-a făcut să înțelegem că va fi o noapte mai grea. În celelalte compartimente, la geamuri, călătorii erau în bluze și cămăși. Un singur vagon, 9 A a făcut excepție de la conduita normală... Am petrecut noaptea înfofoliți în palton, fular, căciulă.

În biroul inginerului Dumitru Vinereanu, fotografia unui însorit peisaj alpin, rupt din Carpații noștri, m-a făcut într-o clipă să uit neplăcutele ore. Un fluier ciobănesc, atîrnat pe un perete mi-a netezit calea începutului. Directorul Industriei Lînii din Timișoara a pornit din comuna Vaideeni, dintr-o casă cu șase copii, tatăl său cioban. Nu s-a despărțit, pe oriunde a umblat, de fluierul care i-a legănat, visele la pășune, i-a fost martor în serile lungi de ciacă, i-a dezmierdat anii Liceului din Cisnădie, mai tîrziu pe cei din facultate. Întotdeauna nelipsitul fluier, „bastonul său de mareșal" cum glumeau colegii, l-a însoțit, ajungînd acum în biroul de director. Nu îndrăznesc să-i propun să doinească, dar de la cei care-l cunosc bine am aflat că are în „repertoriu" atîtea cîntece cît i-ar putea pune în dificultate pe unii profesionisti. Cîntă numai pentru cei cîtiva prieteni care, ca și el, au în suflete zăcăminte de frumusețe și înțelepciune populară.

Mi se pare semnificativ că un mare specialist în producerea stofelor, dintre care 70 la sută ajung pe multe meridiane, în copilărie a avut în grijă mioare, a ajutat-o pe mama sa la torsul lînii, a învățat să deosebească un fir de altul, să-i prețuiască finețea, căldura, folosul. Dumitru Vinereanu nu este surprins că fac această legătură organică între casa părintească și profesiunea lui. Toți cei care îi află obîrșia îl așează imediat în băncile facultății pe care a absolvit-o.

În vremea cea nouă, datorită politicii Partidului Comunist Român, care a schimbat milioane de destine, din comuna Vaideeni, vestită pentru oerit, au plecat la facultăți zeci de fii de țărani. Dintre ei toți numai el, Dumitru Vinereanu, a apucat această cale, ceilalți sînt doctori, profesori, stimați, ingineri de alte specialități. Hotărîtor pentru decizia lui a fost liceul din Cisnădie unde nota de promovare se punea examinînd stofa țesută de elev. Atunci și-a dat seama că din cîteva gheme colorate trecute prin mașini care-i înflăcărau mintea, putea „construl", ca un artist, bucurii pentru oameni. Drumul era ales, cu toată tristețea că rupea tradiția de familie, că-i supăra pe moșul său. Frumosul, în cele mai diverse țesături, a devenit scopul său, întîi la Sibiu, unde a fost inginer și inginer șef, apoi aici la „Industria lînii", unde pune în aplicare tot ceea ce i-a adus experiența. În ateliere, pe mașini, sînt mereu 40—50 de noi modele, în cel puțin 800 de poziții coloristice. Din fabrica veche, de acum 80 de ani, nu a mai rămas decît continuitatea lucrului, și el altul... Hale noi, concepții noi...

Cu o înțelegere deosebită pentru dorința mea de a vedea cît mai mult din locul unde mă aflu, îmi vorbește despre energia și devotamentul colaboratorilor săi. Cine sînt ei? Îi surprind privirea... N-am înțeles!? Toți cîți muncesc aici! În industrie, astăzi, fără contribuția tuturor, nu se mai ating culmi. Cu puterea deciziei și a înfăptuirii generale au mărit și schimbat înfățișarea și tehnologia locului de muncă. Se pot angaja, fără nici o emoție, la comenzi importante de zeci de mii de metri de țesături, dar și la unele doar pentru cîteva costume, cum a fost cererea unui italian. De regulă se țes de la 1 000 de metri în sus, dar nici 106 nu trebuie refuzați, pentru că tot în valută sînt plătiți. Capacitatea de a se plia comenzilor de orice fel, care presupune mobilitatea, transformarea tuturor ocaziilor în rentabilitate sînt metode de lucru. Din aceeași înțelegere a nevoilor, analizate cu maturitate și răspundere, au ieșit căminul pentru nefamiliști, creșa, grădinița, apartamentele. Repercursiunile lor în viața de fiecare zi a muncitorilor îndemnă la alte măsuri sociale, cu aceleași efecte pentru calitatea vieții.

Dumitru Vinereanu, dintr-un punct de vedere, a rămas același din copilărie. Cînd și-a întîlnit soția a făcut un turneu de prezentare pe la toți prietenii, chiar din alte orașe. Nu face nici o mișcare fără să simtă că ceilalți i-o înțeleg, i-o aprobă. Dumitru Vinereanu s-a maturizat, dar zîmbetul deschis, care se transmite și celor mai încruntați, face parte din ființa inginerului. La ședințele de plan, la audiențe, în secții lîngă maiștri, rezolvă probleme după probleme, nenumărate cîte decurg din atribuțiile sale, cu seninătate și încredere. În deciziile cu onestitatea fiului de cioban care a trecut prin școli înalte, a învățat mult, dar tot mai de preț e ceea ce mama sa i-a sădit în suflet, pentru a fi un om integru — „Cercetează-te și să nu ai motive să roșești!" „Acolo unde muncești fă totul cît mai bine!" „Nu există fiule, nu pot!" „Cînd ai de înfăptuit ceva, mic sau mare, drumul e numai înainte!"

...În drumul său mereu înainte, Dumitru Vinereanu se întîlnește cu fostul coleg de facultate, inginerul Nicolae Huțu. Sînt prieteni, au parcurs aproape identic aceleași etape, pentru similitudine nu știu dacă Nicolae Huțu cîntă. N-am putut să aflu și acest amănunt, deși am petrecut cîteva ore împreună, pentru că erau două direcții de interes. Regizorul Gheorghe Horvat, de la Studioul „Alexandru Sahia", făcea prospecții pentru documentarul care va fi realizat pînă în luna mai, cînd înfloresc trandafirii în Timișoara și se împlinesc 50 de ani de la înființarea Întreprinderii de încălțăminte și mase plastice „Victoria".

Întrebările noastre veneau dintr-o parte într-alta și rar se întîlneau.

La facultate Dumitru Vinereanu și Nicolae Huțu au avut disciplină de studii — zîmbetul? Este o plăcere să te afli în vecinătatea oamenilor bine dispuși. Chiar momentele grele din viață sînt trecute mai lin. De pildă, ziua cînd inginerul Huțu, care colaborase cu bătrînul Guban la producerea înlocuitorilor de piele, a fost mutat de la Sebeș și numit directorul întreprinderii „Victoria". Deși pensionar, Guban venea la lucru și-și păstrase biroul de director. Alături era altul... tot de director. Muncitorii nu se arătau încurcați. Intrau în biroul lui Guban.

— Cu inteligență și tact se depășesc momentele grele. Cît a durat dualitatea?

— Puțin. Mi-am construit calea de urmat respectînd munca celor care au fost înaintea mea, fără să mă abat de la ceea ce aveam de făcut. Am devenit repede prieten cu toți cei care muncesc aici. Sînt zece ani de atunci, pe care-i rememorez acum pentru dumneavoastră.

— Care este cea mai importantă concluzie după scurgerea acestui timp?

— Deși am renunțat la import, volumul producției noastre este de cîteva ori mai mare. Ne-am aflat întreaga satisfacție profesională în diferitele soluții de a găsi alți și alți înlocuitori de piele, de a economisi valuta prin intensificarea gîndirii noastre. La zi sîntem producători unici a zeci de articole pentru economia națională. De pildă asigurăm pielea artificială pentru componentele cîtorva industrii: vagoane de tren, elicoptere, nave, autoturisme Dacia, acum Oltcit. Sîntem producătorii unici ai întregii catități de vopsele de piele. Am rămas cei mai mari producători de corpuri de iluminat, deși tot felul de cooperative ne concurează.

— Seriozitate și planifică la dumneavoastră?

— Mesriașii sînt aleși și cultivați cu mare grijă. Intrarea la noi în colectiv este un examen. Cine vrea să muncească la noi este pus la o probă. Învingem prin seriozitate și o cultivăm cu grija pentru o plantă care trebuie să înflorească.

...O concepție și o educație a locului, care se transmit din tată-n fiu. 32 de oameni au venit odată și împreună au sărbătorit 25 de ani. Numai cine este serios rămîne ani îndelungați aici. În momentul venirii lui Nicolae Huțu se constata un regres îngrijorător al întreprinderii „Victoria". Nicolae Huțu și-a clarificat cîteva puncte esențiale într-un program de acțiune: profilul de fabricație trebuia revăzut, era imperios necesară organizarea sectorului de creație și cercetare pentru continuitatea mersului ascendent. Au fost menținute numai produsele care întrau în aria de interes constant al consumatorilor. Nicolae Huțu a păstrat intact, amplificînd tot ce a fost bine făcut înaintea lui.

În sala de expoziție evoluția are capitole. Anul 1950 este numai al pantofilor, minunat lucrați manual, dar atît. Anul 1987 are expus, la scară, aproape tot ce-l definește: 5 la sută producție de încălțăminte, restul de 95 la sută piele sintetică, marochinărie, vopsele, lămpi electrice de forme și întrebuințări diferite, pentru apartamente, birouri, magazine, săli de spectacole.

Regizorul Horvat, cu răbdare și perfectă cunoaștere a locului, asamblează planul artistic. Caută izbînda tehnică a întreprinderii „Victoria", dar și partea de suflet, fără de care nimic din ce este durabil nu este posibil. Cercetează fotografii îngălbenite de acum o jumătate de secol, singurele urme ale vechiului atelier, cu o plită și cîtiva muncitori cu fețele livide, supte de oboseală. Tot ce poartă acum numele de întreprinderea „Victoria" este o... victorie muncită a anilor construcției socialiste. Inginerul Huțu este atît de îndrăgostit de orașul de pe Bega încît susține că Timișoara fără celebrii trandafiri de lîngă Universitate, de lîngă Politehnică, de lîngă Teatrul Național, de lîngă fiecare casă nu este un oraș întreg și vrea să fie arătat așa. Fiecare dintre noi are un punct de vedere adevărat. Eu, de pildă, îl văd pe Dumitru Vinereanu și pe Nicolae Huțu, în scris, pe peliculă. În viață, numai cu zîmbetul cald, pe care nu-l arborează doar în contactul cu un ziarist și un regizor.

Am plecat din Timișoara noaptea tîrziu... În drum spre gară ningea cu fulgi cît palma și simțeam cum „înfloreau" mii de trandafiri sub stratul gros de zăpadă. Zîmbeam singură după 24 de ore de nesomn. În fond e atît de tonic să găsești un fluier, care poate să cînte ca la Vaideeni, într-un loc al exactității matematice, al mașinilor automate care înghit firele de lînă și le clădește în baloturi de stofă fină!... În fond, ce poate fi mai de dorit pentru un mod de viață decît să planifici... seriozitatea, ca pe o materie primă! În fond ce bucurie mai mare pentru noi, culegătorii de viață, decît să întîlnim în practica vieții oameni frumoși.

În trenul cu care m-am înapoiat, acceleratul 124, era cald și plăcut ca-n miezul verii...

CARMEN DUMITRESCU ■

Treptele calității

(Urmare din pag. 5)

reprezentanțe. Așa cum există și la frigidere. Numai că, la scurtă vreme, clienții au devenit tot mai rari.

Nici cu exportul nu stăteau prea bine. Doar 8 la sută se vindea în afară din televizoarele contractate. Nici controlul de calitate nu era tocmai de invidiat.

Acum, deși producția fizică e mare, în reprezentanțele nu de multă vreme înființate se repară numai 4—6 la sută din televizoarele produse de „Electronica". Oamenii de la reprezentanțe au din ce în ce mai rar de lucru. Asta, zice Radu Călărașu, îmi amintește de o reclamă celebră. Știți cum se mîndrea Philips cu calitatea produselor sale? Punea un muncitor, îmbrăcat în salopetă curată, să pozeze cu mîinile în șolduri! Aia-i producție adevărată, să n-ai nici o reparație, reparatorul să rămînă mereu cu salopeta curată.

Mai departe, despre calitate

Întreprinderea a dublat și garanția, prin reprezentanțele sale, dar acum, cînd toate lucrurile merg bine, e bucuroasă că dintr-o sută de televizoare, de pildă, doar 28 se mai repară. Asta a făcut să sporească chiar cererile de pe piață și, mai cu seamă, i-a determinat pe parteneri să-și înnoiască contractul. Judecat în ansamblu, comerțul a crescut în ultimul timp de trei ori și cea mai mare mîndrie, așa, profesional vorbind, e că Olanda, țara lui Philips, cumpără în permanență produse bucureștene. Dificultăți au fost multe înainte, cînd „Electronica" nu știa exact cam în ce direcție s-o apuce și, mai cu seamă, nu știa ce viitor o să aibă. A avut însă, mai presus de toate, un moment de luciditate și a oprit fabricația pentru punerea la punct a calității. O oprire scurtă, eficientă și inspirată.

Măsuri, îndreptări, succese

Resortul care se ocupă de controlul tehnic al calității din întreprindere s-a gîndit să rezolve problema calității nu doar cerînd muncitorilor rezultate deosebite, ci oferindu-le un sprijin concret, în baza căruia să poată solicita performanțe de excepție: a conceput un manual cu procedurile de control care trebuie efectuate, un fel de ghid care prescrie toate avatarurile producției, de la recepția componentelor (și sosesc în întreprindere cam 2—3 milioane de componente pe zi din alte părți) pînă la asigurarea parametrilor produsului final. Judecînd concret, trebuie să spunem că Întreprinderea aceasta, situată la marginea orașului, a soluționat probleme tehnologice din cele mai stringente, precum fiabilizarea televizoarelor portabile prin înlocuirea unor componente mai vechi, creșterea de peste 3 ori a mediei timpului de bună funcționare, prin ciclarea termică a modulelor, realizarea programelor de antrenament tehnologic al televizoarelor și radioreceptoarelor, realizarea instalațiilor de încercări în vederea recepției componentelor etc. Dar asta nu e totul: pe tot parcursul fabricației, fiecare produs e însoțit de o fișă a principalelor operații efectuate, datorită căreia se poate depista degrabă „istoricul" fiecărui produs. Iar la această inițiativă să mai adăugăm și faptul că s-a instituit un sistem de urmărire în timp real, pe calculator, a calității produselor, prin terminalele plasate la fiecare loc de muncă. Sistem eficient care permite, celor competenți, să intervină precis și la timp pentru remediere. Așa se face că aici, la „Electronica", lupta pentru calitate înseamnă chiar lupta pentru calitatea întîi. E ambiția întregului colectiv al întreprinderii și, desigur, a directorului general, inginerul Roland Ionescu. Un director cu ambiții și fără prejudecăți.

Metode noi de control

Numai specialiștii știu care este cea mai eficientă metodă modernă de control și trebuie să-i credem: este metoda statistico-matematică. Metoda aceasta a atras o dublare a termenului de garanție prin ceea ce, cam pretențios însă foarte exact, se numește gestiunea calității. Asta înseamnă că se compară cheltuielile pentru remedieri cu costurile de producție (proiectul, utilaje etc.) și se judecă, într-un chip mai realist, posibilitatea realizării unor produse în acord cu realizările contemporane. O metodă sîngură nu duce însă la mari rezultate. Ca să fie apreciată, ea și-a tras alături o alta, un fel de soră geamănă numită **metoda demeritelor.** Aceasta pornește de la o punctare promptă a defectelor și dă o notă ce exprimă global nivelul calității fiecărui produs. Individualizează, adică, precis și în detaliu, fiecare cauză care subminează scopul înalt al fiecărei zile de muncă — frumoasa și controversata și dificila condiție a industriei superioare: calitatea.

Electronica, la zi

Pe coridoarele sediului întreprinderii, liniștea a început să se așeze ca o pisică leneșă. Conducerea întreagă e chemată la comandamentul de dimineață, o altă măsură radicală și eficientă pentru supravegherea calității și, în special, a bunului mers al producției. De aici și din tot ceea ce face „Electronica" se trage și bunul mers al exportului, extins în majoritatea țărilor europene. Cererile cele mai frecvente atîrnă în favoarea televizoarelor alb-negru și mai ales a televizoarelor mici („Pot fi purtate și-n autoturisme, și pe yaht, pot fi folosite și-n aer liber"), căci două lucruri esențiale interesează pe cumpărător: fiabilitatea și înfățișarea. „Nu uitați, zice inginerul Radu Călărașu, că în Occident cheltuielile în service ajung pînă la o treime din costul aparatului, așa că nu e deloc lipsit de interes de ce occidentalii își doresc aparatele noastre cu fiabilitate înaltă". Dar aparatele produse la „Electronica" au și alte calități pe care partenerii noștri nici nu le pun la îndoială.

Cu adevărat pași mari „Electronica" a făcut în anii 1979—1980, cînd au început să se facă sculele pentru injecție pentru casetele din mase plastice. Repede s-a trecut, apoi, la vopsirea, pe masă plastică, și, după aceste performanțe, întreprinderea s-a văzut debarasată de moașe false care-i tot propuneau metode și metodologii care-o duceau mai degrabă în Valea Plîngerii decît în platformele internaționale ale performanței. „Știți că noi facem cele mai bune radiocasetofoane din țară?", zice interlocutorul meu și aprobă și inginerul șef Viorel Bucur și e de acord și directorul general Roland Ionescu.

Ce mai produce „Electronica"? Două variante de **pick-up**-uri, radioreceptoare cu un **design** retro, amplificatoare de antenă. Două tipuri de televizoare color („știți ce frumoasă este o imagine color la aceste televizoare?"), televizoarele alb-negru (zece tipuri), boxele (trei tipuri) sînt cîteva din produsele pe care „Electronica", Întreprindere de mare competitivitate pe plan mai ales internațional, le propune cumpărătorilor fără teama că într-o zi, într-un magazin, un cumpărător nu va recunoaște marca producătorului. Iar marca Întreprinderii este chiar calitatea.

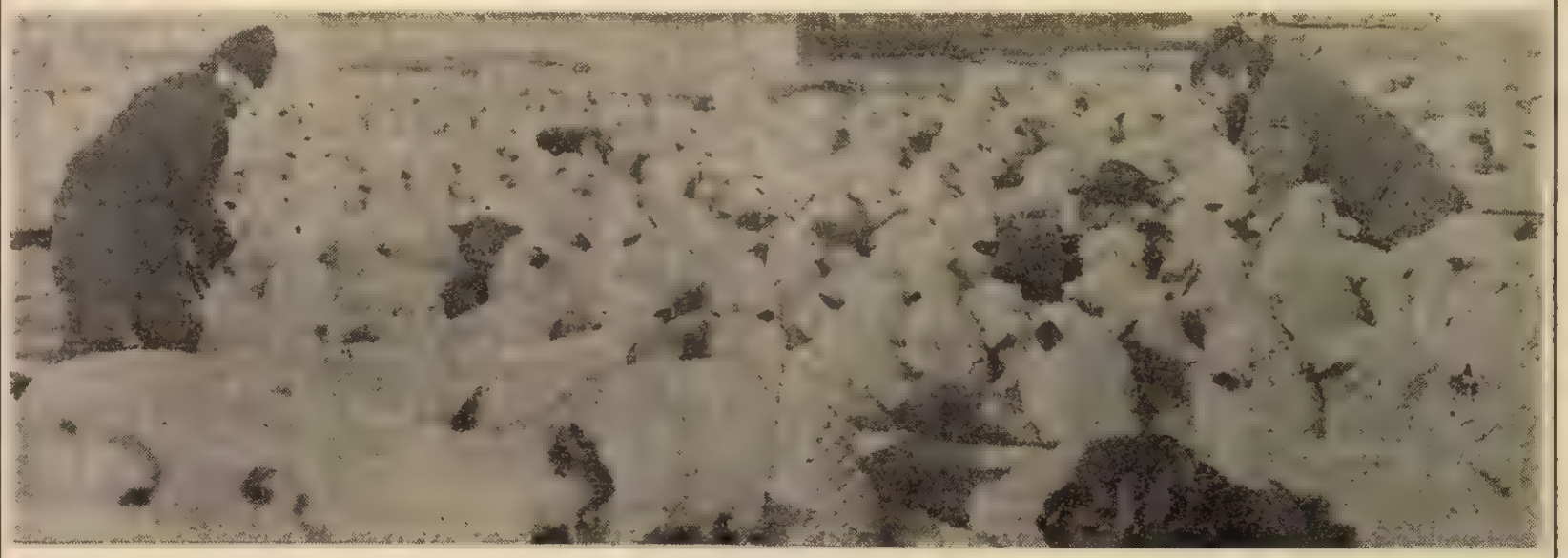

Muncă, belşug şi statornicie

O curte plină cu păsări poate fi o emblemă a bunului gospodar

Devenit deja tradiţional, recensămîntul animalelor început în primele zile ale lunii februarie are semnificaţiile unui eveniment. În primul rînd este o evaluare statistică a rezultatelor înregistrate în campania de dezvoltare a zootehniei, atît în sectorul socialist, cît şi în cel particular. Prevederile Congresului al XIII-lea al P.C.R., indicaţiile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, măsurile stabilite de conducerea partidului şi a statului, concretizate în programe ample de dezvoltare a agriculturii şi implicit a zootehniei, pun în faţa lucrătorilor din acest important sector sarcini complexe, mobilizatoare, de natură să anime şi producătorii, şi specialiştii, şi îngrijitorii, pe toţi cetăţenii patriei. Nici o palmă de pămînt care să nu producă şi nici o gospodărie fără preocupările crescătorilor de animale. Iată de ce recensămîntul animalelor are menirea de a înregistra evoluţia efectivelor, repartizarea acestora, iar, pentru bunii gospodari, recensămîntul se constituie într-o adevărată afirmare a celor destoinici, a cetăţenilor care dintr-o îndeletnicire tradiţională a poporului român continuă să-şi facă un titlu de mîndrie. În plină iarnă, satele şi comunele ţării, şi nu numai în localităţile rurale, ci şi în oraşe, crescătorii de animale îşi evaluează acum sporurile obţinute într-un an de muncă rodnică. Iar în aceste creşteri sînt chiar sălţurile prevăzute pentru actuala etapă de înfăptuire a noii revoluţii agrare.

Asemeni imaginilor surprinse duminică în cîteva comune, pe tot cuprinsul ţării înregistrarea animalelor e un fapt comun al acestor zile. Să vedem în ele primele semne ale rodniciei acestui an, ale statorniciei unei îndeltniciri familiară de atîtea secole.

Numai cine a văzut expoziţiile de bovine îşi poate da seama cu cîtă mîndrie îşi arată un ţăran animalele

Fotoreporter de SORIN POSTOLACHE ■

Controlul oamenilor muncii

„N-avem ce doriţi". Şi totuşi aveau!

Fără intenţie şi premeditare, cum am ajuns la Brăila, am fost nevoită să fac cunoştinţă cu serviciile prestărilor de servicii. În tren, mi s-a spart rama de la ochelari, făcînd să le cadă una din lentile. Alerg să descopăr un optician. Pe „Republicii", găsesc un asemenea magazin, într-o mică dugheană. Nu prea îmi inspiră încredere, dar ce să fac ?! Intru şi întreb : „Se poate face pe loc reparaţia ?". Fata din faţa mea poartă şi ea ochelari şi nutresc speranţa să mă înţeleagă. „Încercăm !" răspunde, şi dispare după o perdea. N-am răbdare să aştept, plec, hoinărind puţin cu ochii prin vitrine. După 10 minute mă întorc ; ochelarii sînt perfecţi, locul accidentului abia se zăreşte, lentila este corect aşezată în ramă. „Cît costă ?" „Cinci lei !". Îi întind zece. Face bonul şi-mi întinde restul. Insist să opească taxă de urgenţă, spune că este cuprinsă în tariful încasat. Îi mulţumesc, îmi mulţumeşte. Eu — pentru serviciul prompt şi eficient, ea — pentru recunoaşterea calităţii muncii ei. În fiecare meserie e nevoie de satisfacţii, dar, mai ales, în servicii. Trag cu ochiul spre ecuson : „Cooperativa Metalochimica. Unitate 15. Optică. Georgeta Popică. Mulţumesc, încă odată, Georgeta Popică ! Iată, gîndesc, o relaţie firească între client şi unităţile de servicii, care, să recunoaştem, nu există şi nu se manifestă pretutindeni la fel. Chiar nici în Brăila.

După această mică „poveste", am însoţit o echipă de control al oamenilor muncii, care îşi propuseseră în program pentru ziua respectivă, tocmai sectorul prestărilor de servicii. O echipă, cum mi se spune la Comitetul judeţean al sindicatelor, formată din oameni de ţinută morală şi profesională, acolo unde îşi desfăşoară munca — la Întreprinderea de confecţii şi Întreprinderea de utilaj greu „Progresul". Aneta Lazăr — muncitoare, predator produse finite, Fănica Băjenică — muncitoare sortatoare, Ana Dediu — tehniciană O.P.M., Ştefan Lupu — proiectant.

O luăm tot pe Bulevardul „Republicii", unde se desfăşoară, pe multe sute de metri, un fel de „Lipscani" ai Bucureştiului. Zonă mare comercială, vad serios, mereu plin de o lume în mişcare, după treburile şi nevoile fiecăruia.

Deschisă not-stop, pînă la orele 17,00 un mare punct de atracţie al acestei zone este Casa de modă. Mai exact, ar trebui să fie, conform rolului şi rostului unei asemenea unităţi de lux în prestaţiile de servicii. Cînd intrăm, surpriză totală. Are înfăţişare de bazar modest, de dugheană mărunţă din preajma unei pieţe de zarzavat. Pe tejghea şi stendere, expuse urît, mărfuri urîte şi demodate, confecţii de serie, pe care astăzi nici o întreprindere de profil n-ar mai îndrăzni să le lucreze, fără a-şi asuma falimentul total. Pînă şi capoate din diftină şi barhet pentru modestele bunici de la ţară. În aceleaşi şi aceleaşi modele de ani şi ani de zile, drepte, cu nasturi în faţă, cu două buzunare meschine pe părţi. Casa de modă brăileană, contrazicîndu-şi profilul şi rolul, are excentricitatea să le expună şi să ni le propună, în timp ce noi, cumpărătorii avem „naivitatea" să intrăm acolo, pentru a afla, ori a ne comanda, unicatul, (în extremis, seria scurtă), modelul nostru, după gustul nostru, punîndu-ni-se la dispoziţie o revistă, un caiet de schiţe sau sfatul competent al lucrătorilor de la tejghea. Pe deasupra fustelor urîte pe care s-a aşternut praful, căci nimeni nu le deranjează spre a fi probate ori cumpărate, stau cutii cu flori pentru nunţi, de un gust, la fel de îndoielnic. Aşa se cere ?! Noi nu credem că aşa se cere ; ce să facă bieţii oameni, aleg şi ei, cum pot, din ceea ce li se oferă. Gustul nu-l formăm cu produse urîte, ci printr-o ofensivă de bun gust. Dar, dincolo de acest aspect, se află un altul mai profund, de natură economică, convertim în produse nevandabile ori greu vandabile, materii prime importante, precum şi manoperă, precum şi alte cheltuieli de producţie. Întrebarea ce se ridică — şi o supunem spre analiză conducerilor cooperativelor din Casa de modă brăileană, precum şi a U.C.E.C.O.M. — priveşte cauza acestei stări de lucruri ? E vorba de comoditate şi minimă rezistenţă ori de calificare ? Şi una şi alta putînd fi eradicabile oriunde şi oricînd.

„Boala" este acută, deoarece simptomul nu se întîlneşte doar în sectorul de confecţii, ci şi la cel de tricotaje. Cîteva căciuliţe de mohair şi un plover pentru o adolescentă sînt singurele ce pot fi urît, aduce a mare în furtună, dar în ceea ce a fost convertit şi-a pierdut farmecul şi personalitatea. Echipa de control îşi declină rolul şi constată că, în magazia de la subsol se aflau pungi întregi de mohair şi cu alte fire moderne, tip mohair şi tip lînă, cu fire din lînă pură, buclate, de Covasna, cu fire de mătase „Perla", atît de mult în voga model, cu fire din alte structuri de mătase vegetală, într-o paletă de culori, iarăşi după ultima linie a sezonului. Sînt peste 20 de kilograme numai din 3 sortimente cu fire din import. Şefa de unitate îşi ia aer de martiră, a greşit, a neglijat să le prezinte la raft, să le propună clienţilor. Nu, n-ar fi vorba de mărfuri dosite pentru servirea preferenţială a cuiva. Nu-i facem proces de intenţie, noi constatăm evidenţe. Şi în magazia de mină, din spatele său, aflăm comenzi în lucru, din fire şi cu modele pe care nu le avea expuse la raft, ori prototipuri pe stendere. Ţine aici şi un mosor imens cu fire de efect, aurii, tot din import, atît de moderne azi în tricotaje. Pentru cine ? Pentru cînd ? Pentru vremea cînd se vor demoda şi vor ajunge şi acestea să compromită „blazonul Casei de modă ? Ne dumirim mai bine asupra stărilor de lucruri cînd ajungem la etajul al treilea, în atelierul lucrativ. Nu e vorba de lipsă de utilaje, ori de calificarea lucrătoarelor, de incapacitatea lor de a executa modele diverse, în voga sezonului şi la doleanţele clienţilor. Pe o maşină, una dintre fete, execută o superbă bluză, cu mineci lîliac, din mătase „Perla". O alta — o rochie fantezi din alte fire subţiri... Aceste tinere lucrătoare, în schimb, ne declară că nu-şi realizează retribuţiile de bază, iar şefa le spune că „din lipsă de comenzi". Una dintre ele şi terminase de executat o comandă avansată doar cu o zi înainte. Din planul pe ianuarie la prestări servicii, în valoare de 160 000 lei, pînă la 25 ale lunii, nu se realizase decît 90 000 lei. De asemenea la producţia marfă, o mare cotă din plan este nerealizată. Cum să fie, cînd firele căutate stau la subsol, în magazie, iar pe tejghea tronează obiecte fără gust şi fără haz ?! Cînd şefa de unitate care are menirea să le asigure comenzi, răspunde placid în continuare, clienţilor. „Avem doar ce se vede !". Fără să le propună alte modele, fără să le spună că, se pot executa la comandă, prompt, într-o zi-două ceea ce doresc, ceea ce caută !. E luna de vîrf a tricotajelor şi e obligaţia ei de serviciu.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Criogenia și speranța pe care o dă energeticii:

Transportul fără pierderi

Silviu Pușcașu s-a născut la 10 mai 1927, la Craiova. A absolvit în 1950 Institutul Politehnic din Timișoara; douăzeci de ani mai tîrziu, în 1970, își susține cu brio teza de doctorat la același institut și devine doctor inginer electrotehnic. Parcurge succesiv treptele ierarhiei universitare, devenind profesor titular, șef de catedră, decan de facultate, apoi prorector și rector al Universității din Craiova. În prezent este șeful catedrei de electrotehnică din cadrul Facultății de electrotehnică. Între anii 1964—1976, a efectuat specializări și documentări în U.R.S.S., R.S.C., Olanda, R.F.G.; a publicat 4 cărți de specialitate, 15 cursuri universitare și peste 100 de articole științifice în reviste din țară și străinătate, a participat și susținut comunicări la prestigioase reuniuni științifice internaționale.

— Aș dori, stimate tovarășe profesor, dacă bineînțeles și dv. sînteți de acord, să reînnodăm firul unei mai vechi și interesante discuții pe care am început-o împreună cu vreme în urmă: despre criogenie și implicațiile ei în viața cotidiană...

— De acord, mai ales că frigul poate să ne aducă nu doar neplăceri, făcîndu-ne să tremurăm uneori chiar și la simpla pronunțare a cuvîntului, ci și mari, foarte mari bucurii și foloase, atunci cînd e strunit și utilizat cum trebuie, cum recomandă știința.

— La Facultatea de electrotehnică a universității, în cadrul căreia conduceți — după cîte știu — catedra de electrotehnică a fost organizat nu demult cel de-al 4-lea Colocviu național de supraconductibilitate și crioelectrotehnică. A devenit cumva această prestigioasă manifestare o tradiție pentru centrul universitar Craiova?

— Fiind la a patra sa ediție organizată tot la noi, într-adevăr putem spune că a devenit tradițională.

— Care a fost scopul sau, mai bine zis, care a fost rațiunea organizării în Cetatea Băniei a acestor reuniuni de nivel național?

— De a realiza un schimb fructuos de experiență și opinii științifice între cercetătorii din domeniul supraconductibilității și cel al crioelectrotehnicii, precum și din alte domenii în care este implicată tehnica temperaturilor joase și foarte joase (criogenia) și în același timp de a stabili noi direcții de cercetare fundamentală și aplicativă în domeniile menționate.

— De fapt, ce este crioelectrotehnica? pentru că în jurul acestui termen văd că începem să ne învîrtim...

— E un termen care, deocamdată, nu are o accepție generală în ansamblul statuat, dacă putem să ne exprimăm astfel, al unor discipline științifice și tehnice tradiționale. Crioelectrotehnica nu este o disciplină tradițională, nici cu „vechi state" de serviciu în cercetarea științifică. Dacă vreți, această denumire n-o veți găsi, deocamdată, în nici un dicționar de termeni consacrați și nici măcar în limbajul curent al cercetătorilor.

— Dacă am înțeles bine, la bază stă... supraconductibilitatea.

— Întocmai, crioelectrotehnica se bazează în principal pe fenomenul de supraconductibilitate descoperit încă în 1911 de fizicianul olandez Heycke Kamerlirgh-Onnes de la Universitatea din Leyden. Acesta a constatat primul că un metal introdus într-un mediu cu o temperatură foarte scăzută își pierde brusc rezistența electrică. Fenomenul a stîrnit interes în lumea științifică, dar atît.

— N-a fost aplicat imediat?

— Abia după anii 60 a început să fie folosit în electrotehnica aplicată.

— Care-i, totuși, esența fenomenului, în ce constă el?

— Fără să intru în amănunte, e suficient să ne amintim din fizica elementară că, atunci cînd printr-un fir conductor în stare normală trecem curent electric, se produce o degajare de căldură proporțională cu rezistența conductorului și cu pătratul intensității curentului. Or această căldură reprezintă o pierdere de energie.

— Ce s-ar întîmpla, să zicem, dacă firul respectiv nu mai are rezistență, așa cum se întîmplă în stare de supraconductibilitate?

— Evident, oricît de mare ar fi curentul absorbit de receptor (consumator) pierderea de energie este nulă, deci nu mai există. De aici rezultă clar unul din domeniile fundamentale de folosire a crionicii: producerea, transformarea și transmiterea energiei electromagnetice prin circuite în stare supraconductoare.

— Puterea unitară maximă a turbogeneratoarelor convenționale a ajuns la 1 300 MW, peste această limită nemaifiind posibile construcții eficiente din punct de vedere tehnico-economic deoarece implică gabarite exagerate și consumuri de cupru și aluminiu deosebit de mari.

— Soluția?

— Folosirea supraconductorilor, ceea ce permite realizarea unor mașini de acest gen cu puteri unitare mult mai mari. Sînt deja în curs de realizare turbogeneratoare cu înfășurări de excitare supraconductoare avînd puteri de circa 3000 MW și se depun eforturi pentru a se realiza astfel de mașini cu puteri de 5 000 și chiar 10 000 MW. De o manieră similară trebuie privită și folosirea stării de supraconductor în transportul energiei electrice prin cabluri subterane supraconductoare care necesită secțiuni mult mai mici decît cablurile clasice convenționale la același curent sau putere transmisă.

— Știu că în cadrul catedrei pe care o conduceți sînt deja unele cercetări și realizări concrete valoroase în domeniul la care ne referim. Acum, după ce ați făcut o atît de utilă și instructivă introducere în temă, vă rugăm să ne vorbiți despre ele.

— O fac cu multă plăcere. Aș vrea întîi să arăt că, împreună cu cîțiva colaboratori mai tineri, printre care menționez pe asistenții universitari Florian Ștefănescu și Petre Nicolae, precum și cu alți colegi cu o anume experiență în domeniu, ca prof. univ. dr. ing. Marian Badea, conf. dr. ing. Gh. Florigoanță, șef lucrări ing. Petre Strican, cercetător ing. Ileana Isac, în cadrul unor teme de cercetare și programe coordonate de CNST, personal de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, încercăm de cîțiva ani să concretizăm unele cercetări la care am ajuns privind folosirea efectelor comportamentale ale unor metale la temperaturi joase produse de azot sau aer lichid (—200 grade C). Am realizat astfel cîteva modele de transformatoare electrice criorezistive cu azot lichid (în cadrul unor contracte de cercetare cu ICPE) care, în raport cu cele clasice, cu ulei, prezintă avantajul unor consumuri de metal mai reduse cu circa 40—50 la sută și nu prezintă pericol de aprindere sau explozie.

— Unde intenționați să le folosiți?

— Avem în vedere folosirea lor în combinatele chimice cu predilecție, precum cel din Craiova, și în general în întreprinderile care utilizează aerul lichid sau azotul lichid provenite din proprille lor procese tehnologice. În acest fel producerea agentului criogenic, care este în general o operație destul de costisitoare, nu angajează practic nici o cheltuială, iar soluția este economică și din alte puncte de vedere.

— Înțeleg că prototipul l-ați și realizat deja...

— Da, am realizat, cu sprijinul efectiv al Combinatului chimic Craiova, prototipul de criotransformator cu azot lichid de 250 KVA. În aceeași ordine de idei aș menționa și realizarea pentru Întreprinderea Electroputere a unei instalații bazate pe fenomenul de contracție-dilatare cu care se pot introduce rapid, fără lovire sau șocuri mecanice, barele de înfășurare în crestăturile mașinilor electrice, obținîndu-se, pe lîngă o productivtate sporită, și o calitate mai ridicată a produsului finit.

— Pe cînd extinderea acestor valoroase rezultate?

— Aceasta nu depinde numai de noi, ci și de alți factori care ar trebui să acționeze cu mai mult curaj, să îmbrățișeze cu mai multă încredere și să introducă mai operativ în producție rezultatele cercetărilor noastre de criogenie. Sigur că nici noi, universitarii, nu ne vom limita, și nici nu trebuie să ne limităm, trecînd peste unele piedici și greutăți inerente, la ceea ce am făcut. Va trebui să abordăm cu același curaj și perseverență noi și noi cercetări de o asemenea factură.

— Cum privesc studenții, tinerii dv. discipoli și colaboratori cercetările de criogenie?

— Cu interes și chiar cu pasiune. Pe tineri, în general, îi interesează și-i preocupă în mod deosebit problemele tehnico-științifice noi. În cadrul facultății noastre, și nu numai aici, ci în toată universitatea craioveană, au fost și sînt mulți studenți care nu numai că se interesează de problemele crioelectrotehnicii, dar ne și ajută efectiv, lucrînd alături de colectivul pe care-l conduc la rezolvarea unor teme concrete de cercetare.

— La Craiova se elaborează chiar teze de doctorat cu subiecte din crioelectrotehnică.

— Corect, așa este. De pildă, asistentul univ. ing. Florea Ștefănescu abordează în teza sa de doctorat probleme deosebite legate de comportarea materialelor electroizolante la temperaturi joase și extrem de joase. Și nu e singurul. Dar...

— Ați uitat ceva?

— ...Important de menționat — chiar asta era să scap! — că, prin autodotare, în cadrul catedrei s-au realizat o serie de utilaje și dispozitive de stocare, control și măsurare a parametrilor fluidelor criogenice, unele în premieră tehnică pe plan național, care constituie contribuții ale colectivului nostru la amplificarea și completarea bazei materiale a cercetărilor în crioelectrotehnică.

— Revenind la studenți, se spune că deși vă preocupă mult... frigul, îi tratați cu multă căldură...

— ...Mi-aduc aminte că la Institutul Politehnic din Timișoara, pe care l-am absolvit cu peste 35 de ani în urmă, am avut mulți profesori mari, precum prof. Coloman Bakmyl, acad. Remus Rădulescu, acad. Cornelîu Miklosi, acad. Ștefan Nădășan ș.a., de la care am înțeles că misiunea unui dascăl nu se poate considera încheiată dacă „ceva" de la el nu este transmis generației tinere care-l urmează, dacă acel ceva nu interesează în mod deosebit pe discipolii lui, nu-l captivează în sensul conectării lor cu toate fibrele propriei inteligențe la ideile generate de ideea magistrului transmită generațiilor viitoare.

— O ultimă întrebare, stimate tovarășe profesor: ce perspective întrevedeți în dezvoltarea criogeniei în condițiile noii revoluții tehnico-științifice în lume?

— Mă voi referi tot la crioelectrotehnică. În lume, azi, institute de cercetare de prestigiu și unități de învățămînt superior tehnic au dezvoltat și realizat practic electromagneți supraconducători ca generatoare de cîmpuri magnetice foarte puternice necesare marilor accelaratoare de particule utilizate în laboratoarele de energii înalte în fizica nucleară și atomică. S-au pus la punct principii și instalații de sustentație magnetică pentru trenurile de mare viteză cu motoare liniare, sînt — așa cum precizam — realizate unele variante de turbogeneratoare de mare și foarte mare putere, s-au proiectat și s-au realizat cabluri electrice supraconductoare subterane pentru transportul la distanță a unor energii electrice de valoare mare, se realizează memorii cu celule supraconductoare Josephon care vor permite calculatoarelor electronice să atingă performanțe de zeci și chiar sute de ori mai înalte decît ale actualelor generații de computere. De asemenea, se studiază posibiltatea de stocare a energiei electromagnetice pe scară industrială în bobine supraconductoare care pot atinge dimensiuni impresionante.

— Și în țara noastră?

— În următorii ani, conform Programului elaborat de Congresul al XIII-lea al P.C.R. și în spiritul indicațiilor date de secretarul general al partidului privitor la dezvoltarea științei și aplicarea cuceririlor ei în întreaga viață economico-socială, există condiții excelente și șanse certe de afirmare a cercetărilor și în domeniul crioelectrotehnicii și în general în toate domeniile în care este implicată tehnica temperaturilor joase și foarte joase. Rezultatele cercetărilor efectuate pînă în prezent la I.C.P.E. București, I.F.T.M. Măgurele, la universitățile, institutele politehnice și de învățămînt superior din București, Craiova, Timișoara, Cluj-Napoca, Oradea, Iași și Galați stau mărturie în acest sens și constituie o puternică bază de avînt spre noi împliniri. Cred că într-o perspectivă nu prea îndepărtată vor intra în faza de aplicare industrială separatoarele magnetice de pulberi feromagnetice din steril la care lucrează intens cercetători de la I.C.P.E. București și se vor diversifica tehnologiile neconvenționale ce vizează prelucrarea prin magnetodeformare a unor piese metalice. Și în ceea ce privește introducerea în construcție și exploatare a primelor generatoare electromagnetohidrodinamice, mașini cu randament deosebit de ridicat, crioelectrotehnicienii români au un cuvînt greu și hotărîtor de spus.

MIHAI STĂNESCU ■

Colectivul de cercetare

(Urmare din pagina 1)

lume (la noi, de înfăptuire în toate ramurile economiei a revoluției tehnico-științifice) este acțiunea cercetării, a creației tehnico-științifice ca principal element propulsator al progresului, transformarea științei într-o adevărată forță de producție. În aceste condiții, evaluarea și continuarea tradiției, valorificarea cumulului științific de la un moment dat devin condiție obligatorie a creării noului, fiecare descoperire fiind posibilă datorită altora, care au precedat-o. M-aș opri asupra unui singur exemplu, din siderurgie. Inventarea procedeului de elaborare a oțelului în cuptoare Siemens-Martin (1863) a fost posibilă și ca urmare a acumulării unor cantități din ce în ce mai mari de fier vechi, fapt determinat, și el, de producerea oțelului prin procedeul de mare productivitate Bessemer, inventat numai cu opt ani înainte. Demonstrînd aceeași idee și rămînînd la exemplul dat, invenția lui Pierre Martin privind elaborarea oțelului din fier vechi nu ar fi fost posibilă fără utilizarea invenției fraților Siemens, de ardere cu regenerarea căldurii.

Munca în echipă, îar ultimele decenii au adus în actualitate, cu rezultate excelente, echipele interdisciplinare, este condiționată, în primul rînd, de componenții acesteia, atît ca grad de pregătire și posibilitate de afirmare, individuală în domeniul fiecăruia de activitate, cît și de structura pe specialități a colectivului. Lucrul în echipă, pentru a da roade, cere sincronizarea perfectă a activității fiecărui membru, dar mai ales angrenarea tuturor în realizarea obiectivului propus. Munca trebuie să se facă astfel încît fiecare membru al acestuia să fie conștient de importanța muncii lui. Pentru aceasta, lucrul în echipă trebuie să se desfășoare prin conlucrarea strînsă între toți membru al acesteia să fie confruntare de idei, indiferent de specialitatea fiecărula sau de gradul lui de pregătire (științifică sau tehnică). Sudarea unui colectiv se realizează, după părerea mea, prin încrederea reciprocă, prin capacitatea fiecăruia de a înțelege că fiecare membru al echipei își poate aduce contribuția în domeniul său de specialitate mai bine decît ceilalți membri (chiar dacă și aceștia au cunoștințe generale în domeniu). În modul de lucru al colectivului, un rol important îl are coordonatorul problemei, atît prin repartizarea domeniilor de lucru, cît mai ales prin capacitatea de a conduce de așa natură activitatea, încît fiecare membru al grupului să-și înțeleagă rolul care, chiar dacă nu este determinant, este indispensabil atingerii scopului.

Prin lucrul în echipă multidisciplinară, formată din oameni de diverse specialități și cu grade diferite de pregătire, se poate ajunge la realizarea în bune condiții nu numai a obiectivului propus inițial, ci și la noi realizări. Aceasta derivă din faptul că, lucrînd și observînd fenomenele care au loc, apar permanent idei noi. Într-un domeniu, ideile noi pot apărea și la membrii colectivului care au altă specialitate; de aceea, fiecare idee nouă trebuie preluată și prelucrată de cei din specialitate, pentru că — natura este unică — procese cunoscute și conduse bine într-un domeniu pot fi preluate de alte domenii unde, aplicîndu-se, pot provoca revoluționarea tehnologică.

Modelarea personalității, formarea sa pentru un comportament de colaborare în cadrul grupului în care acționează fiecare specialist a devenit, în ultimii ani, o problemă de stringentă actualitate. Structurarea procesului de instruire în învățămînt trebuie gîndită pornind de la această necesitate ce nu mai poate fi ignorată. Deocamdată, unica formă realmente eficientă de educare a viitorilor specialiști pentru munca în grup este activitatea de cercetare științifică, în cadrul căreia studenții acționează în comun în cadrul unui colectiv studențesc atent condus și îndrumat de către un cadru didactic sau, metodă extrem de eficientă, studenții sînt înglobați în colective mixte de cercetare, în care lucrează efectiv alături de dascălii lor la rezolvarea unor teme, adesea de foarte mare complexitate și dificultate. În felul acesta, tînărul specialist intră în viața profesională pregătit să răspundă exigențelor prezentului și viitorului, adăugînd spiritului științific de abordare a tuturor problemelor în fața cărula va fi pus, pe acela al științei de a lucra, de a acționa eficient în echipă. Este aceasta una din căile cele mai importante de atingere a extraordinarelor obiective pe care ni le-am propus. Alinierea țării noastre la cele mai înalte performanțe atinse pe plan mondial, și chiar depășirea acestora depinde și de felul în care specialiștii noștri vor ști să „atace" în echipă problemele prezentului și viitorului.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEME PENTRU PATRIE

Efigie

Sintem aici, cu patria-mpreună,
cu chipul ei, cel mai măreț însemn,
această temelie în toate se adună
înaripînd prezentul nostru demn,

Dînd glas luminii să rodească
și faptei să devină împlinire,
pe milenara glie românească,
crescută din sudoare și iubire...

Efigie simbol, fiul curat și țara,
în toate cu omenia sa pulsînd,
cu grija sa de-a nu se pune sare
pe truda năzuinței și pe gînd,

Dînd cutezanță visurilor treze,
fiindu-le îmbold spre viitor,
destinul neamului să îl vegheze,
să-i fie cer în avîntatul zbor,

Și-n pragul cast al împlinirii țării
să-i fie imnul de lumină bună,
scris pe goruni pe faldurile zării,
trăit de oameni, împreună.

ION CĂLIMAN ■

Itinerar

Aerul spune numele tău, patrie,
vedere luminată de stema galbenă
și roșie și albastră, un lan de grîu,
un strop de sînge și o infinită stare de cer.

Cîmpia îmi rostește în verde pur
numele tău, patrie și tînăr alerg
să te întîmpin în fiece dimineață
cu tine odată mă descopăr în soare

Fluviul infinit e spațiul
de libertate al neamului meu,
astfel mă simt, trup de iubire
curgător spre marea cea mare a vieții.

FLORENTIN PALAGHIA ■

Ghiocelul

Îl știam sub zăpadă. Trebuia să fie acolo. Dacă ar trebui dat un exemplu de punctualitate și perseverență, de curaj ce refuză bravada și se păstrează în spațiile delicate ale inefabilului, atunci el merită — da, merită — să fie invocat. Iarna aceasta, cu meandrele ei, l-a modificat întrucîtva ritmul biologic. O vreme grădina și-a arătat pămîntul reavăn, anticipînd primăvara. Prea devreme. Dar el, pentru o clipă, s-a lăsat ademenit de aparențe. Și, și-a trimis sulițele vegetale să pîpăie, dincolo de crusta pămîntului, aerul din preajmă. Se grăbea să-și anticipeze victoria. Nimic orgolios în gestul lui. După platoșa verdelui crud, aștepta, o știam, surîsul alb. Acel splendid simbol al purității. Aștepta și nu se grăbea. Și a avut dreptate. Pentru că, deodată, peste noapte, grădina s-a înveșmîntat în alb. În albul zăpezii. Undeva, sub împărăția ei, îl știu așteptînd. Nu peste multă vreme, oricît de tenace vor fi ninsorile, vor fi zăpezile, știu, el își va desfășura firesc săbiile vegetale și la scutul lor va răsări, simplu și definitiv, surîsul petalelor. Va fi triumful ghiocelului. Va fi primul semn al primăverii. Căci adevăratele anotimpuri se anunță cu multă vreme înainte. El este vestitorul. În exemplul lui de curaj neorgolios, de perseverență nezgomotoasă, de riscuri asumate în numele frumuseții și ale destinului merită să vedem întotdeauna mai mult decît simplul răsărit al unei flori.

NICOLAE DRAGOȘ ■

„O noapte furtunoasă" — cea mai recentă premieră la Teatrul Nottara un convingător argument pentru permanența clasicilor

DORU POPOVICI

A mări suprafața binelui

— Inevitabil, vei pune prima întrebare.

— N-am să v-o pun, Doru Popovici.

— Atunci, încep direct.

— Vă ascult.

— M-am născut la Reșița, în județul Caraș-Severin. Se știe că N. Iorga a numit acest ținut „patria corurilor".

— Avea și de ce.

— Să nu uităm că Ion Vidu și corul său, împreună cu Iosif Velceanu din Reșița și Ion Perianu din Vașiova au valorificat de minune, prin interpretare și creație, folclorul „de peste deal", și, în același timp, au contribuit foarte mult la evidențierea continuității și unității noastre naționale pe acest străvechi pămînt daco-roman și au înfruntat tirania fostului imperiu austro-ungar. Corul muncitoresc din Reșița m-a impresionat puternic încă din copilărie. Nemaivorbind de orchestra muncitorească a orașului, de muzicienii din țară, din acea vreme, care colaborau cu ea, de concertele corurilor țărănești, de spectacolele de folclor — toate acestea au pătruns adînc în sufletul meu de copil și de adolescent.

— Sînt, într-adevăr, amintiri de neșters.

— Da... Astăzi, cînd mă gîndesc la toată acea ambianță fremătătoare, de dor, de dragoste, de bună-învoire între oameni, îmi vine a spune că am fost, sînt și voi fi al acestui ținut și, parafrazîndu-l pe Blaga, aș adăuga că „păstrez undeva, într-un colț înlăcrimat de inimă", pe deoparte, viziunea paradisiacă a acelor locuri și, pe de altă parte, pe acei oameni cu cerul moral mai frumos decît cel fizic. Veniți cît mai des în acest ținut și, dacă la fiecare colț al Spaniei te întîmpină imaginile simbolice ale lui Don Quijote și Sancho Panza, aici, printre blîndele dealuri, parcă apar imaginile mișcătoare ale lui Decebal, Burebista și, mai cu seamă, a Cavalerului trac.

— Emoționantă evocare. Dar cum ați ajuns la muzică?

— Primul meu profesor, Iaroslav Lang, organist, pianist și violonist de origine germană a fost un strălucit elev al Conservatorului din Praga. Am început cu el vioara. Era austeritatea întruchipată și fața lui avea o grandoare hieratică. El m-a învățat că fără Bach „omenirea ar fi fost mai puțin fericită".

— A mai fost cineva aproape de dumneavoastră în acea vreme?

— Da. Un al doilea profesor, Eduard Ravelka, celist de renume, dirijor al orchestrei muncitorești, fost elev al Conservatorului din Petrograd și prieten cu Rimski-Korsakov. Dacă Lang a fost un om reținut, Pavelka avea ceva din căldura și duioșia slavă.

— Cine v-a mai influențat?

— Al treilea profesor a fost regretatul Ion Românu, venit din satul Soceni, care a dus corul Reșița și al Filarmonicii din Timișoara pe înalte culmi cu succese naționale și internaționale. Apoi, în 1942, am intrat la Colegiul Constantin Diaconovici-Loga din Timișoara. Pe la vîrsta de 14 ani am studiat temeinic cu profesorii Iosif Brandeisz și Adelaida Iancovici. A-nceput să mă preocupe și arta vocală: se spunea că aveam o foarte bună voce de sopran.

— La concerte vă duceați?

— Am fost la spectacolele Operei din Cluj, refugiată pe-atunci în Capitala Banatului. Nu știam însă nimic din tehnica compoziției.

— Cum v-ați descurcat?

— Dacă tatăl meu aprecia lumea Euterpei, dar era categoric împotriva alegerii profesiei de muzician, mama mă încuraja, și nu se știa să-l înfrunte. O fericită întîmplare a făcut ca să-l cunosc pe octogenarul de azi Zeno Vancea; el l-a sfătuit pe tata să nu se opună opțiunii mele.

— Fericită întîmplare, într-adevăr.

— Zeno Vancea m-a recomandat muzicologului și compozitorului Liviu Rusu. Cu acesta am studiat șase ani și-i datorez faptul că am învățat temeinic bazele meseriei componistice. Au urmat momente dramatice în viața mea, legate de rea de care vă vorbeam. Mama s-a recăsătorit cu dirijorul Mircea Popa, cu care am fost în bune relații. Iar eu am luat drumul pribegiei, la București, primind scrisori de recomandare din partea lui Liviu Rusu. În acest context, al unei toamne care se-arăta ca un început de lume, l-am cunoscut pe Mihail Jora. Dimitrie Culin și George Breazu. M-am înscris la catedra de compoziție a Conservatorului bucureștean după ce am trecut cu foarte bine la examenul de admitere.

— Ce profesori ați avut aici?

— Am lucrat la clasa lui Alfred Mendelsohn, însă cu dînsul nu m-am putut înțelege. Ceea ce nu înseamnă că nu-i apreciam meșteșugul stăpînit cu o fermitate exemplară.

— Cum de nu v-ați putut înțelege?

— Ca și în liceu, și în Conservator am fost foarte violent, și trebuie să mărturisesc că temperamentul meu coleric mi-a adus în față mulți dușmani. Din nefericire, și azi mai pătimesc din pricina acestei firi nefericite a mele. Însă nu cred că sînt un om rău, doar m-aprind repede și-mi trece repede. Bineînțeles, nu toată lumea e obligată să țină seamă de acest aspect al omului Doru Popovici.

— Să revenim la studentul Doru Popovici.

— Am trecut la clasa lui Mihail Andricu și Mihail Jora. Am învățat foarte mult de la ei, ca și de la Paul Constantinescu și Theodor Rogalski, și nu în ultimul rînd de la Marțian Negrea.

— Vorbiți cu deosebit respect de maeștrii dumneavoastră.

— S-ar putea altfel?

— Ca dezmoștenit, din ce vă întrețineați?

— Mă întrețineam din compoziție încă de la vîrsta de 19 ani, mai ales din orchestrații și aranjamente muzicale. După 21 de ani compozițiile mele au început să circule mult. Mă refer în special la liedurile pe versuri de Eminescu, Blaga, Bacovia, Arghezi, Iosif, Topîrceanu, precum și la Sonata pentru vioară și pian, Sonatina pentru pian — premiul Uniunii Compozitorilor pe anul 1953 și la Cvartetul de coarde — toate aceste conturînd faza mea postimpresionistă, cu un evident fond folcloric românesc. Am luat contact cu tineri compozitori excepționali: Aurel Stroe, Tiberiu Olah, Ștefan Niculescu, Richard Bartzer, dar mai cu seamă cu cei mai apropiați prieteni ai mei, Tiberiu Olah și Anatol Vieru.

— Împreună cu aceștia ați conturat în acei ani, avangarda muzicală românească.

— Am pornit de la ultima fază enesciană, de la Bartok, Stravinski și Schönberg. Nouă ni s-au mai alăturat Cornel

(Continuare în pagina 15)

GEORGE ARION ■

Îngîndurare blîndă

Atît de fin este amestecul de farsă ingenuă și reverie buimacă în prozele lui Nicolae Velea, încît e greu de spus dacă lirismul distilat și transparent face farmecul indicibil al nuvelelor ori spectacolul comic al mentalităților și apucăturilor. Într-o schiță din **Vorbă-n colțuri și rotundă** (1973) bunăoară, **Cu ochiul în castraveți și lovitul în oiuperci**, un țăran zbanghiu, Gavrilă, își pune în gînd să-i dibuiască ouătoarea vecinului său Eftimie, pentru ca, la sfîrșit, urmînd o dialectică hîtră și ironică, să-l fure și boul pe care acesta îl creștea pentru vînzare. Gavrilă fură oul, dar, cînd să-și încheie planul nerușinat însă bine articulat grație acestui logicism caraghios, vecinul vinde juncanul, derutîndu-l pe Gavrilă. Ca să răzbune eșecul, acesta șterpelește totuși funia cu care fusese legat animalul; ceea ce îl face pe Eftimie să-și încingă în bătaie cei doi copii, presupușii autori ai isprăvii. Gavrilă de partea cealaltă a gardului aude țipete și se căiește și e pătruns de o îndurerare surdă, fiindcă cei doi plîngeau, zice autorul, „unul ca o streașină de primăvară, altul ca o streașină de toamnă".

Felul cum tonul de șiretenie, cu care începe schița, sfîrșește în gama duioșiei, scuturînd comedia de toată încărcătura umoristică, arată limpede că în temperamentul prozatorului încape și vibrația lirică a observatorului sensibil, și instinctul ludic al malițiosului. Însă nu separația acestor două lungimi de undă ale reacției artistice reprezintă adevărata originalitate a lui Nicolae Velea, ci deghizările fine ale melancoliei și înscenărilor comice, irigarea limbajului colorat și aluziv de firul subțire al tristeții. Iluminările personajelor se întîmplă întotdeauna în momente de suspendare a spiritului ironic, atunci cînd farsa ori raționamentul șugubăț trec din planul gratuității artistice în acela al realității sobre, cutremurate discret de inflexiuni dramatice.

În tot ce-a scris Nicolae Velea, de la volumul **Poarta** (1960), cu care a debutat editorial, pînă la **Călător printre înțelepciuni** (1975), autorul a pus ceva din încîlceala pitorească a firilor sucite, ca în unele **momente** caragialene **(Cînd doi se ceartă și al treilea, ca să cîștige, nu se mai ivește** seamănă, prin automatismele hilare ale limbajului, cu schița **Amiel**, bunăoară), dar și o percepție superioară de natura poeziei adevărate și, dacă vom spune că acest prozator e un comediant atins de aripa melancoliei, puțin vom greși. În povestirile sale, spiritul ironic taie viața cu îngîndurări blînde și delicate.

Din opera sa, scurtă și densă, cu fosforescențe lirice, ne-a rămas imaginea unei lumi mintoase și înfășurate în candoare, cum prozatorul însuși a fost în viață. Pe zăpada aspră a acestei ierni pașii scriitorului au lăsat urmele unui mare talent, pe care nici șuvoaiele învolburate ale primăverii nu le vor putea șterge.

RADU G. ȚEPOSU ■

Un critic cu inima caldă

Criticul adevărat trăiește în lumea cărților despre care scrie, a scriitorilor pe care îi alege sau de care este ales. Lectura sa, oricît de disociativă, deosebindu-se tocmai prin această calitate de perspectiva cititorului obișnuit, sfîrșește într-o identificare fără confuzii. Exegetul nu-și izolează numai obiectul spre a-l putea studia mai bine, dar se și izolează împreună cu el și înlăuntrul lui.

„Operele importante — ca investire de talent, dar și ca vastitate a conștiinței care se exprimă — se constituie, după forța pe care o reprezintă, în **realități protectoare** de diferite grade, oferind cititorului un spațiu asigurat. Ca atare, ele devin un refugiu în care criticul se fortifică." — scrie Valeriu Cristea, proaspăt cvincvagenar. Fraza citată mai sus exprimă atît modestia cît și orgoliul autorului, exprimă, de fapt, orgoliul modestiei lui.

Refugiul în cărți nu poate fi considerat un refuz al vieții întrucît cărțile însele o conțin în efigie și criteriul suprem după care criticul le apreciază e tocmai adevărul lor omenesc. De la începuturile sale și pînă astăzi, V. Cristea a crezut în organicitatea și în exemplaritatea literaturii. În ciuda direcțiilor formalizante, în vogă la un moment dat, el a continuat să caute „mesajul" unei cărți, să vorbească despre „conținutul" ei de idei și trăiri. O activitate ca a lui restaurează niște termeni pe care o critică simplist-sociologizantă părea să-l fi compromis definitiv. Îndrăzneala sa merge pînă la a susține — cu exemplul lui Tolstoi în față, e adevărat, — chiar oportunitatea estetică a tezismului.

Această consecvență nu e decît un mod al autorului de a fi onest cu sine însuși. Nu e deloc ușor să fii și sincer și consecvent atunci cînd ți-ai asumat obligația de a da seamă — fie și cu intermitențe — despre literatura în curs, despre evoluția prin natura ei fluctuantă a talentului unor scriitori încă în viață. La puțini dintre cronicarii noștri literari simțim într-o asemenea măsură accentul adeveritor al implicării ca la Valeriu Cristea.

Dar ceea ce prețuiesc în mod deosebit la Valeriu Cristea este lectura atentă, familiarizarea îndelungată cu textele, meditația prelungită pînă la visare pe marginea lor. Superficialitățile oricît de ademenitoare și profitabile în planul efectelor momentane ale discursului sînt evitate. Iar una din cauzele superficialității în critică, în critică și în literatură, e tocmai „insuficiența umană", „inima rece" a prozatorului sau a comentatorului, în fața multor proze autohtone, tradiționale sau actuale, care îl satisfac din punct de vedere artistic, Valeriu Cristea încearcă o insatisfacție de ordin „sufletesc". Privirea strict estetică și ambiția strict tehnică i se par autorului a fi reductive.

Critic cu inima caldă, Valeriu Cristea înțelege să participe la viața literaturii, să o lumineze cu propria-i experiență, să locuiască împreună cu personajele marilor scriitori și să se lase la rîndul lui locuit. „A face critică și a-ți trăi viața nu sînt lucruri care se exclud" — acesta este principiul său moral și estetic în egală măsură. Raporturile lui cu literatura nu sînt numai profesionale, ci vitale, lectura reprezintă pentru el ceva mai mult decît o condiție a scrisului. Performanța cu care se mîndrește după aproape douăzeci și cinci de ani de activitate critică, este aceea de a fi rămas un „simplu" cititor, un „pieton sentimental".

Lectura înțeleasă ca descoperire și participare elimină mizele exterioare, crispările, poza. În exegezele lui, Valeriu Cristea nu ezită să-și desfacă buzele spre a pronunța cuvîntul „genial", nu se teme, ca alții, că va fi astfel mai puțin respectat ori temut. Culme a slăbiciunii omenești, inabilitate capitală, el recunoaște chiar a fi plins recitind un anumit poem! Ceea ce nu înseamnă că exigența sa a scăzut chiar în privința autorului acelui poem. Investiția afectivă nu exclude cîtuși de puțin privirea critică și nici polemica. Reacțiile criticului pot fi uneori imprevizibile și necruțătoare. Dar tendința constantă rămîne una de întîlnire și regăsire. Opiniile contrare îl îndispun nu pentru că i-ar zgîndări orgoliul, ci pentru că îi contrariază dorința de comunicare.

Valeriu Cristea e un om tăcut și retractil, evitînd în genere abordările (prea) directe, progresiunea balcanică a intimităților. De vorbit vorbește mai greu (și mai puțin!) decît scrie. Scrisul e dezlegarea lui. Textele îi stîrnesc mărturisiri pe care în fața persoanelor, de obicei, le reprimă. Viața lui și-o trăiește în spațiul literaturii, ale cărui „diferențiale" a avut grijă să le organizeze după criterii proprii și în care și-a ales de la început o clară rezidență stabile. Un asemenea spațiu privilegiat îl constituie, desigur, lumea lui Dostoievski, familiară demult autorului și sistematizată recent într-o carte **(Dicționarul personajelor lui Dostoievski,** 1984) pe care, eu unul cel puțin, o cred menită unui destin universal.

...Cu ani în urmă, într-o noapte de iunie, albă, un poet rus a ținut să-mi arate la Leningrad toate cele paisprezece (!) locuințe „sigure" ale lui Dostoievski. Purtîndu-mă prin centrul fermecătorului oraș, dar și pe la periferie, prin coridoare labirintice și curți dosnice, Boris Ivanov, așa se numea poetul, a avut chiar fantezia (terifiantă pentru mine la început) de a suna la ușile apartamentelor respective. Nu răspundea, firește, nimeni, spre dezolarea bine jucată a călăuzei mele care-mi spunea de fiecare dată : „Fiodor Mihailovici ne doma". I-am relatat episodul acesta lui Valeriu Cristea care m-a asigurat de invidia lui.

Dacă Boris Ivanov ar veni acum în vizită la București, aș avea, la rîndul meu, fantezia de a-l îndemna să sune la ușa unui anumit apartament în Titan și să întrebe, bineînțeles, tot de... Dostoievski. Nu-i exclus ca într-o clipă de uitare de sine; o clipă suspendată între modestie și orgoliu, o voce să răspundă dinăuntru : „Fiodor Mihailovici e acasă". Căci cine ar putea spune că Dostoievski nu e acasă în casa lui Valeriu Cristea ?

MIRCEA MARTIN ■

O lume borcală

Din lirica eminesciană, în marginea căreia Puia Popescu — Marvi a închipuit un univers plastic cu ingenuități și candori de elegiac, autoarea a luat întreaga recuzită lirică și o anume transparență a simbolurilor, pe care le-a amestecat în înzările boreale ale culorilor. Despre Puia Popescu criticii și scriitorii au vorbit în ton encomiastic, văzînd în lucrările ei o năzuință a grandiosului, marii energii și un echilibru geometrizat (Mircea Deac), subtile armonii, sensibilitate și resurse native (Gheorghe Șaru), efluvii coloristice și viziuni fabuloase (Fănuș Neagu). Expoziția pe care pictorița a deschis-o la Sala Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea din București arată, într-adevăr, că fondul romantic redescoperit de autoare în subtilele înfășurări ale hainilor și în orizontul vesperal încărcat de mitologia nemărginirii e un alt mod de a vedea contururile lucrurilor și ale ființei, o redare a pulsului real al lumii, fără vertijul conceptual cu care ne-au obișnuit tot mai mult modernii. Însă Puia Popescu se întoarce la uneltele marilor simboluri și ale temelor grave nu fiindcă ea vede lumea prin geamul colorat al beatitudinii gratuite, ci pentru că în zona luminoasă a spiritului ea a întrezărit calmul melancoliei și rafinamentul metafizic al gesturilor eterne, ca în **Melancolie** ori **Mortua est.**

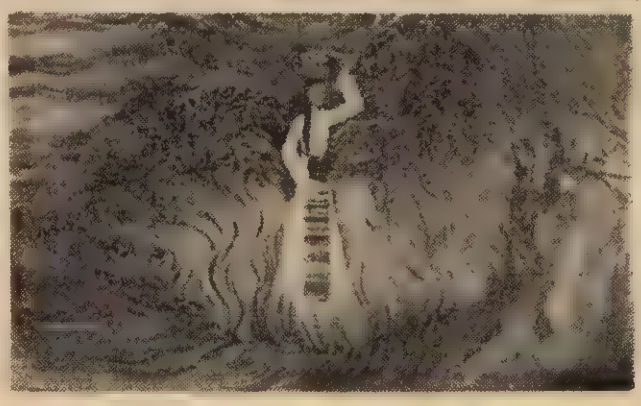

Cele două cicluri, **Sinteze plastice** și **Flori**, primul cam grandilocvent prin figurație, al doilea denotînd o virtuozitate indiscutabilă prin tehnica poantilistă a sugerării imaginii, completează această expoziție aureolată de mari elanuri și bucurii și de o anume frenezie a imaginiști, care e o formă de consonanță cu poezia adevărată.

CEZAR ILIESCU ■

Dialog în cinci minute

— Stimate Florin Mugur, chiar și într-un dialog de cinci minute trebuie să încep cu urarea de sănătate și bucurie cuvenită începutului de an. Înainte să-mi mulțumiți — spuneți-mi repede ce mai citiți ?

— Am reușit, în puținele ceasuri libere pe care le am, să termin de citit cîteva cărți admirabile. Mai întîi primul volum din **Mitologie populară românească**, de Mihai Coman. Această carte, despre care Valeriu Cristea a spus că e un „basm", m-a încîntat și m-a cucerit. Am recitit apoi cea de-a patra carte a unui prieten — George Iarin — **Tînuturile mentei.** Autorul este un pastelist remarcabil. În linia tradițională a lui Pillat și Fundoianu. Să continui ?

— Vă rog, încă n-au trecut cinci minute !

— Din culegerea de proză scurtă, **Debut '86**, a Editurii „Cartea Românească", am reținut un nume asupra cărula vreau să atrag atenția : e vorba de Petru Ionescu, autor al unor proze situate pe granița dintre schița tradițională și eseu. N-are nici un rost să mai subliniez meritele lui Paul Georgescu **(Natura lucrurilor)** și Bedros Horasangian **(Parcul Ioanid)** deoarece despre acești atît de talentați prozatori a vorbit pe larg critica literară.

— Care este totuși cea mai recentă lectură ?

— Cartea poștumă a lui Marius Robescu, **Ideogramă** (versuri și cugetări). Aș cita cîteva cuvinte ale regretatului autor : „Arta de a trăi constă în evitarea emoțiilor neesențiale". Așa este, Marius Robescu are încă o dată dreptate. Dar cum să te eviți ? Și cum să le deosebești pe cele esențiale de cele neglijabile ? Nu e ușor. Important e să-ți păstrezi capacitatea de a te emționa. Să te emoționezi, de pildă, pentru frumusețea unei idei sau a unei femei...

— Ce mai scrieți ?

— Încerc să scriu măcar o poezie care să-mi placă pe deplin. Dar asta e o poveste veche de peste 20 de ani. Și sper să continue !

TANIA RADU ■

Pentru elevii de la cursurile serale și fără frecvență, pentru elevii liceelor de specialitate pentru cei ce se pregătesc pentru examenele de admitere în facultăți, cele de treaptă, pentru toți cei ce vor să-și completeze biblioteca personală, Centrul de librării București a reaprovizionat un număr de 38 de librării (în care au fost concentrate manualele care au fost solicitate în mod deosebit), în consecință au fost recartate operativ către acestea. Totodată, pentru a veni în sprijinul școlilor, instituțiilor de învățămînt, întreprinderilor s-a luat măsura ca atît prin Colectura bibliotecilor din str. Filitti nr. 77 (telefon : 14 59 70), cît și prin unitatea specializată în difuzarea manualelor școlare din str. Ion Neculce nr. 83 (telefon : 66 76 25), sector 1 — cei interesați să și le poată procura și cu plata prin virament. Iată lista manualelor care au fost repartizate celor 38 de librării :

Manuale pentru liceele de specialitate

Desen tehnic cl. a IX-a, Rezistența materialelor și organe de mașini cl. X—XI, Desen tehnic cl. a X-a, Măsurări electrice și electronice cl. a X-a, Tehnologia lucrărilor de construcții și instalații cl. a X-a, Desen artistic cl. X—XII, Tehnologia prelucrării lemnului cl. a XI-a, Desen tehnic și ornamental în industria lemnului cl. a X-a, Mecanisme cl. a XI-a, Mașini și utilaje industriale cl. XI—XII, Utilaje și tehnologia lucrărilor de sculărie cl. a XI-a, Mașini electrice și acționări cl. a XI-a, Utilaj și tehnologia fabricării mobilei cl. a XI-a, Organizarea producției și a muncii în întreprinderi industriale și legislația economică cl. a XII-a, Aparate electrice și automatizări cl. a XII-a, Instalații electromecanice — construcții de mașini cl. a XII-a, Organizarea activității în administrația de stat și instituțiile social-culturale cl. a XII-a.

De asemenea, au fost repartizate la aceste librării și noi tranșe de manuale școlare pentru clasele IX—XII, după cum urmează :

Cl. a IX-a : Literatura română ; Limba engleză, an V studiu ; Limba franceză, an V studiu ; Limba germană, an V studiu ; Limba rusă, an V studiu ; Biologie ; Istoria României ; Geografia fizică. **Cl. a X-a :** Limba română, Limba engleză, an VI studiu ; Limba franceză, an VI studiu ; Limba germană, an VI studiu ; Limba rusă, an VI studiu ; Istoria României cl. a X-a ; Geografie ; Biologie. **Cl. a XI-a :** Limba română ; Limba engleză, an VII studiu ; Limba franceză, an VII studiu ; Limba germană, an VII studiu ;

Manuale școlare

Limba rusă, an VII studiu ; Economie politică ; Geografie ; Biologie ; Geometrie ; Elemente de analiză matematică ; Elemente de algebră superioară ; Fizică ; Chimie ; Probleme fundamentale ale istoriei patriei. **Cl. a XII-a :** Limba română ; Limba rusă, an VIII studiu ; Probleme fundamentale ale istoriei ; Filosofie ; Biologie ; Analiza matematică ; Fizică ; Chimie ; Limba engleză, an III—IV studiu ; Limba franceză, an III—IV studiu ; Limba rusă, an III—IV studiu.

Elevii din **clasele I—VIII** își pot procura, tot de la librăriile mai jos menționate, următoarele manuale :

Cl. I : Matematică ; Caiet de matematică. **Cl. a III-a :** Citire ; Matematică ; Gramatică. **Cl. III—IV :** Muzică. **Cl. a IV-a :** Gramatică ; Matematică ; Istorie. **Cl. a VI-a :** Muzică ; Geometrie ; Geografie. **Cl. a VII-a :** Algebră ; Anatomie ; Geografie ; Muzică ; Limba engleză, Limba franceză și Limba rusă (an III—IV studiu). **Cl. a VIII-a :** Gramatică ; Limba latină ; Geografie ; Fizică ; Chimie ; Anatomie.

● Ministerele, centralele industriale și întreprinderile economice din întreaga țară care patronează liceele de specialitate și școlile profesionale și care asigură achiziționarea acestor lucrări, pot transmite comenzile la unitățile enumerate în continuare :

Librăriile din Capitală care difuzează manuale școlare :

Sector 1 : Calea Griviței 80 (I.L. Caragiale) ; bd. 1 Mai 128 ; șos. București—Ploiești, bl. II/3 ; Calea Victoriei 40—46 (Kriterion) ; Piața Romană 9 (Copiilor) ; bd. 1 Mai 174 (Steaua) ; str. Edgar Quinet 6 ; bl. 1 Mai 42—52 bl. 36 ; bd. Ilie Pintilie 36 (I. Slavici) ; bd. Bucureștii Noi 60 (Al. Sahia). **Sector 2 :** șos. Colentina 1—5 (L. Rebreanu) ; șos. Iancului 7, bl. 109/B ; șos. Pantelimon 352, bl. 3 ; str. Bach nr. 3 (Luceafărul) ; bd. Munciî 170 ; șos. Ștefan cel Mare nr. 46. **Sector 3 :** bd. I.B. Tito nr. 79 (Junimea) ; Calea Victoriei 12 ; bd. I.B. Tito 29 ; bd. 1 Decembrie 1918, bl. 57 ; strada Baba Novac, complex A/2 (M. Costin). **Sector 4 :** Calea Șerban Vodă nr. 43 (N. Bălcescu) ; bd. Metalurgiei, complex comercial ; șos. Oltenița 140 ; șos. Giurgiului nr. 129 ; bd. Brîncoveanu 114 ; Calea Văcărești nr. 274, bl. 63. **Sector 5 :** Calea Rahovei 302, bl. 52 ; Calea 13 Septembrie 117, bl. 123. **Sector 6 :** bd. Păcii nr. 140 (Lyceum) ; str. Drumul Taberei nr. 8 (B.P. Hasdeu) ; bd. Constructorilor nr. 20 ; bd. Păcii nr. 5 ; str. Dr. Taberei 93 ; str. Al. Moghioroș nr. 28 ; șos Cringași nr. 18 ; str. Dr. Taberei 90.

Paralele interpretative

Ovidiu Bălan și *Andrei Tănăsescu* sînt separați printr-o distanță de aproape un deceniu dar, amîndoi, datorită realizărilor de pînă acum pot fi socotiți ca exponenți străluciți ai generațiilor din care fac parte. Primul dintre ei, după o serie de specializări făcute în Olanda, Franța și S.U.A., cu celebrități ale baghetei precum Eugen Ormandy, Sir George Solti, Zubin Mehta, Aldo Ceccato, Jean Fournet și alții, a ajuns la Bacău, unde — ca director și prim dirijor al Filarmonicii din localitate — a dat un impuls hotărîtor vieții muzicale din orașul lui Bacovia. Cel de al doilea, după ce a terminat planul principal și compoziția, din cadrul Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din București, s-a apucat serios de scris și de susținut concerte, pe lîngă activitatea sa obișnuită de maestru corepetitor la Opera Română. Așadar, amîndoi artiști sînt foarte muncitori, au o viață complicată dar cu rezultate remarcabile : înregistrările radio, ori discurile „Electrecord" purtînd semnătura lui Bălan, orchestra de cameră „Tescana" făurită de el și consacrată deja în țară și peste hotare. Pe de altă parte, concertele susținute de Tănăsescu evidențiază faptul, tot mai pregnant, că avem în față unul dintre marii interpreți români ai zilelor noastre. Și aceasta, complementînd activitatea sa creatoare, care poartă amprenta unui stil neoromantic, ce îl ilustrează perfect pe tînărul nostru artist ; iată, nu cu mult în urmă, la Sibiu, Filarmonica aflată sub conducerea lui Petre Sbârcea — solist Ion Georgescu —, l-a prezentat — în primă audiție absolută — Concertul pentru vioară și orchestră, cea mai recentă lucrare a sa. Dar, paralelele acestea pot fi continuate pînă la nesfîrșit ; să arătăm, totuși, că — de curînd — la Ateneul Român am avut prilejul și plăcerea să-i urmărim pe acești interpreți într-un concert al Filarmonicii „George Enescu", avînd și un program destul de variat : Liszt, Franck și o lucrare a regretatului dirijor și compozitor arădean, Nicolae Brânzeu.

Anul trecut s-au împlinit 100 de ani de la moartea lui Liszt. Instituțiile noastre muzicale au comemorat — așa cum se cuvenea — pe marele compozitor maghiar.

La începutul noului an, seria de manifestări a continuat prin programarea celui de al doilea concert pentru pian și orchestră, lucrare care presupune o tehnică desăvîrșită, un tușeu fin — cu de sticlă — sau dimpotrivă, un atac percutant, un joc de pedale mai aparte — cu ajutorul acestora se construiește frazarea — un deosebit simț al gradației sonore (Finalul aducînd cîte ceva din atmosfera incendiară a „Preludiilor"), un ritm debordant, toate la un loc dublate de un temperament cînd vulcanic, exploziv, cînd abia stăpînit, necesar meditației. Însușiri pe care Andrei Tănăsescu a dovedit că le posedă din plin, interpretarea sa dată Concertului (mai rar cîntat, dealtfel) ridicînd sala în picioare și stîrnind chiar aplauzele frenetice ale orchestrei. Fapt care l-a determinat să acorde și două suplimente „General Levine" și „Puerta del Vino", ambele aparținînd părintelui impresionismului francez Claude Debussy, în care efuziunea culorilor timbrale (și aceasta la un singur instrument !) a fost perfectă. Andrei Tănăsescu merită reascultat la Ateneu și programat cît mai des de colectivele simfonice din țară ; toți, public și interpreți, vor avea — sîntem convinși — doar de cîștigat din acest fapt.

Simfonia în re minor de Cesar Franck constituie o piatră de încercare pentru oricare dirijor. Creația, unică în acest gen din opurile compozitorului — terminată cu doi ani înainte de trecerea sa în neființă cere în primul rînd, o atitudine constructivă, reieșită chiar din înțelegerea scriiturii componistice. Căci, să nu uităm, temele și contratemele se constituie în adevărate laitmotive, simboli ai fenomenului ciclic, iar reliefarea lor — la timpul potrivit și în nuanța cea mai adecvată — ținînd seama și de tempii foarte diferiți, este un lucru dificil și care trebuie să fie bine studiat. Apoi, acel „non arpegiando" cu care începe partea a doua, pizzicatele respective ca și freamătul neostenit al corzilor, trădează întotdeauna omogenitatea sau neomogenitatea orchestrei. Discreția sau afirmarea violelor, violoncelelor și contrabasilor, prestațiile unor instrumente soliste — cum ar fi cornul englez — sau al pachetului alămurilor, acompaniamentul gingaș al harfei sau murmurul surd și amenințător al percuției, iată tot atîtea preocupări pe care un bun dirijor trebuie să le aibă, pentru ca această Simfonie să răsune în plinătatea concepției inițiale după care a fost creată. Și, spre bucuria noastră, Ovidiu Bălan și-a redemonstrat clasa sa internațională : o interpretare de zile mari, cu o orchestră excelentă și cu poftă de a cînta, cu instrumentiști — reprezentanți de excepție : Adrian Petrescu — corn englez, în Simfonie și Tiberiu Ungureanu — violoncel. Așa s-au petrecut faptele și în „Preludiul și Fuga" lui Nicolae Brânzeu, în care filonul curat al muzicii românești a răsunat clar, limpede, neîntunecat de prea multe asperități.

Doi artiști tineri, două temperamente similare, două talente de o reală măiestrie artistică, ne-au oferit o seară care ne-a încălzit sufletele !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Verbiți și scrieți românește

Cum predăm?

De-a lungul anilor, am avut ocazia să cunoaștem mai mulți profesori de limba și literatura română sau de limbi străine. Și nu puține au fost bucuriile unor asemenea momente, prilejuite îndeosebi de activitatea de patronare de către Facultatea de Filologie a unor școli și licee din București sau din țară.

Cele mai reușite lecții la care am asistat sînt asociate în memorie cu personalitatea complexă a unor dascăli care, la desăvîrșirea profesională cu care lucrau, adăugau și foarte necesara — într-o asemenea ambianță — delicatețe a sufletului uman. Pasiunea și migala, obligatoriu prezente în arsenalul profesorului, eficiența metodelor adoptate și rezultatele obținute sînt datele care îi reunesc sub semnul perfecțiunii pe Elena Manea-Haican (Brăila), Ion Fieraru (Bolintin Deal, Giurgiu), Eugenia Anghel (Școala Generală nr. 108, București), Constantin Bușcan (Școala generală nr. 190), Dana Bârdîcî (Școala generală nr. 99), Alexandra Popescu (Școala generală nr. 121).

Am asistat însă și la lecții mai puțin izbutite sau terminate chiar fără a-și fi atins obiectivele propuse. Cauza principală era minuirea fără discernămînt a materialului didactic, mai ales a planșelor. Folosirea excesivă a planșelor s-a convertit, la unii profesori, în monomanie. Lecțiile în care planșele se ingrămădesc, substituindu-se aproape cu totul explicațiilor profesorului, în care imaginile desenate, plictate sau proiectate defilează cu rapiditate sub privirile elevilor — preocupați uneori mai mult de calitatea execuției și de culorile folosite —, ne-au lăsat un sentiment de amărăciune. Ținînd seama de faptul că ritmul copiilor este altul decît cel al adulților, ne-am întrebat deseori dacă n-ar fi fost mai utilă folosirea cîtorva planșe la fixarea lecției și nu la predarea acesteia. Sau dacă n-ar fi mai bine ca profesorul, în loc să vină cu scheme deja puse pe planșă, să le elaboreze în clasă, împreună cu elevii.

La o lecție de gramatică, despre pronumele personal, profesoara a prezentat elevilor nu mai puțin de 12 planșe, ireproșabil executate, dar defectuos concepute. De pildă, formele neaccentuate ale pronumelor personale sau variantele poziționale ale acestora erau incomplet notate pe planșe. La persoana a II-a singular, apăreau și *ți-*, dar nu și *-ți* (*ia-ți*) sau *-ți-* (*spunîndu-ți-se*), ceea ce explică de ce, la exercițiul de fixare rezolvat în clasă, elevii au ezitat să analizeze și variantele necuprinse de profesoară în schema de pe planșă.

La o oră la care profesorul discuta tezele cu elevii clasei a VI-a, acesta le reproșa unor copii între 11 și 12 ani că n-au știut să explice cuvintele **extinctie** (care, în dicționare, este însoțit de precizarea că e rar folosit), **coloratură** și **falibil** și că n-au fost în stare să construiască propoziții cu ele. Întrebîndu-i dacă elevii au întîlnit acești termeni în textele studiate și dacă le-a fost explicat înțelesul lor în clasă, profesorul ne-a răspuns că elevii caută singuri, în dicționare, sensul cuvintelor necunoscute, iar cei trei termeni au fost întrebuințați în exemplele scrise pe planșele utilizate la clasă.

La lecțiile de literatură, ca planșă, „obligatoriu" este portretul autorului !

COMAN LUPU ■

Spectacolul din avanscenă

Teatrul Foarte Mic a arătat, în repetate rînduri, că este un teatru mare... Prin repertoriu, prin ținuta artistică a spectacolelor, prin ideile originale pentru folosirea celor două mini-săli de expoziție, ne rechemă...

Din trecutul afiș expozițional reținem de trei ori numele Vintilă, scriitorul, *fratele* și fiul său.

Petru Vintilă și-a pus semnătura ca pictor schimbînd ustensilele, stiloul cu șevaletul, pentru a ne dezvălui o altă față a talentului său.

Tot în sălile de aici, am văzut expuse foarte interesantele eseuri fotografice ale Sandei Brumărescu „Clipa florilor", „Clipa copacilor" și acum, după cum sînt informată, se pregătește „Clipa umană". Sperăm iar o întîlnire cu arta.

Am căpătat și sugestii cum să ne îmbrăcăm cu gust, modern. Expoziția de vestimentație a fost o încîntare. În plină iarnă am pătruns într-un spațiu colorat roșu, verde, galben și fustele, rochiile, puloverele tricotate erau călduroase, numai bune pentru gerul de afară.

Din ochi, doi pe față, doi pe dos, creatoarea Ariana Macarie a arătat că se pot face minuni. Această demonstrație de bun gust a fost și o sursă de inspirație pentru cine știe să împletească cu andrele. Ariana Macarie, dacă vedea priviri insistente, cunoscătoare, cu multă amabilitate invita să dea... reteta de fabricație. „Mă simt onorată dacă veți purta modelele mele în versiunea interpretării dumneavoastră". În vecinătatea unui teatru și limbajul e adecvat.

21 de pînze, semnate de Mihaela Grigorescu, comentariul plastic la unele cărți ale lui Gabriel Garcia Marquez și interpretarea plastică a lui Olimpiu Orza la opera lui Lucian Blaga au fost alte două momente de cultură.

Am avut iarăși revelația întîlnirii unui Alecu Ivan Ghilia recunoscut în cîteva izbutite portrete, cîteva naturi în care pulsa sufletul scriitorului, impresiile sale prinse în culori. Îl știam omul cuvintelor, nu știu cît este un „joc secund" ceea ce expune dar este aceeași vibrație, același suflet de artist.

Cele două săli de expoziție nu sînt doar un spațiu de exprimare bucureșteană. Caricaturistul Ștefan Popa Popas din Timișoara își selectează acum cîteva din cele mai izbutite desene satirice, pe care cu emoție ni le va prezenta în săptămînile viitoare.

În timp ce organizatorii acestor expoziții se gîndesc la alte participări, care să ne îmbogățească trăirile sufletești, pe scena Teatrului Foarte Mic repetițiile au în vedere mereu înnoirea repertoriului.

După zile de intense căutări Irina Răchiteanu, Sorin Medeleni și regizorul Cristian Hagiuleca au pus, cu talentul lor, „cărămidă lîngă cărămidă," la construcția spectacolului „Bătrîna și hoțul", de Viorel Savin.

Un drum la Teatrul Foarte Mic ne asigură un dublu spectacol de calitate, expozițiile fiind o... prefață apreciabilă.

CARMEN DUMITRESCU ■

Vitrina cărților

Stilistică gîndirii

Puțin îi mai lipsește lui Constantin Noica pînă să-și întregească sistemul filosofic, pînă să-i dea adică înfățișarea cerculul, care e, în ochii săi, o expresie a desăvîrșirii ființei, a conștiinței filosofice împlinite. Cu *Tratatul de ontologie* (1981), completat mai apoi cu *Trei introduceri la devenirea între ființă* (1984), autorul a imaginat un model ontologic avînd ca referință individualul, văzut, acesta, în deschiderea lui către general. În ultimul volum, *Scrisori despre logica lui Hermes* („Cartea Românească", 1986), Constantin Noica încearcă să descrie un model logic, în care se înfășoară aventura părții în efortul ei de cuplare cu întregul. Reducînd mult lucrurile, diferența aceasta ar fi : ontologia e, pentru filosof, o „fenomenologie a ființei", cum o numește în *Tratat*, în timp ce logica ar putea să semnifice, printr-un raționament analogic, o fenomenologie a gîndului. Dialectica primelor fiind o formă a devenirii individualului, a celei de-a doua e un mod al punerii în formă a acestui individual, o intrare a lui în logicitate adică. Devenirii între ființă, din primul caz, îi corespunde o devenire între întreg, între formă, în cel de-al doilea. Logica lui Noica are și ea, prin urmare, un miez de ființă și prin aceasta apropierea ei de ontologie este indiscutabilă. Diferențele, mai mult decît să evidențieze o disjuncție, au rolul de a lămuri tocmai înrudirea lor subterană, de natură intimă. Să-i spunem, așadar, acestui teritoriu filosofic cercetat de Noica ontologica; volumul ar fi putut să se cheme foarte bine și *Scrisori despre ontologica lui Hermes*.

Nu am competența să judec validitatea structurilor interne ale acestei logici, cu tot ce presupun ele (figurile judecății, teoria mulțimilor, raționamentele), așa încît mă voi rezuma la a pune în lumină fondul comun al celor două domenii ale spiritului (ontologia și logica), dialectica interioară a gîndirii noiciene. Mai întîi însă, trebuie să lămurim care sînt elementele de noutate pe care le aduce logica filosofului român și lucrul acesta nu e posibil fără o descriere prealabilă a mecanismelor ei generale. Pentru a se delimita de logica aristotelică și de aceea clasică, Noica folosește două metafore, din opoziția cărora trebuie să înțelegem că vechea logică (chiar și cea modernă) uzează de un raționament al bunului simț, potrivit căruia partea este în întreg, fără a-l exprima însă („Partea n-are *nici o intimitate cu întregul* și nici vorbă ca ea să exprime întregul"), în timp ce acestei propuse de gînditorul român, văzînd lucrurile în procesualitatea lor, judecă partea ca expresie fidelă și reală a întregului („ea este de fiecare dată o interpretare a întregului"). Cea dintîi logică, atribuită simbolic lui Ares, e una a războiului, întrucît operează cu subsumări mecanice, de felul organizării armatei ; cea de-a doua, întruchipată de Hermes, ar fi una a interpretării (Hermes fiind și zeul comunicării și al interpretării), căci urmărește cum situațiile logice (simetria, repetiția, asemănarea etc.) se string într-un cîmp logic, răsfrîngînd întregul în parte, la fel cum diferența specifică reflectă genul proxim. Unitatea care exprimă cel mai limpede noua logică și cu care începe orice exercițiu de această natură este o proiecție a raportului de conivență dintre individual și general. Constantin Noica a numit-o, cu un termen pe care l-a mai folosit și altă dată, *holomer*, „adică parte-tot, parte ce reflectă în ea totul". Și mai exact, această unitate ar trebui să se numească *holofor* („realitate ce poartă cu ea întregul"), deosebirea fiind, desigur, de domeniul nuanței semantice. De altfel, fondul semantic al logicii noiciene nu e de ignorat, căci, după mai vechea sa pasiune de a reinvesti cuvintele cu înțelesuri noi, el află diferența dintre vechea și noua logică tocmai în haloul semantic al unei prepoziții : logica lui Ares era una a lui „a fi în", în timp ce logica lui Hermes este una a lui „a fi între". Prepoziția aceasta de pe urmă e, în chip simbolic, una din porțile prin care pătrundem atît în ontologia lui Constantin Noica („devenirea între ființă"), cît și în logica sa („devenirea între întreg"). Ambele domenii sînt legate printr-o procesualitate lăuntrică, în care individualului și generalului li se alătură determinațiile care stau la baza întemeierii logice și ontologice. Pentru domeniul logicii, dar și, în planul general al ființei, pentru modelul ontologic, autorul *Scrisorilor* găsește o foarte frumoasă metaforă a șenilei (a tancului) prin care ne face să înțelegem și mai bine aventura spiritului analitic : „Întocmai «mediului» silogistic, șenila dă, prin deplasarea ei, cei trei termeni fundamentali, de astă dată perfect materializați. Ea dă întîi generalitatea drumului, în orice parte și oriunde s-ar îndrepta, așadar o generalitate ca și absolută (căci nu mai este vorba de o cale anumită, ci de orice cale, ca într-un adevărat Tao chinezesc) ; ea trădează apoi, cu făptura ei de vierme, dar de vierme ce are drumul în ei și nu se tîrăște pe drum, individualul, în versiune mecanică ; și tot șenila dă, atît sieși cu realitate individuală, cît și drumului ca realitate generală, determinații, care sînt în același timp libere și necesare, libere pentru că se deplasează oriunde și necesare pentru că totuși deplasarea ei stă sub legea drumului". Obișnuința filosofului de a ilustra în simboluri și metafore abstracția și uscăciunea rațiunii n-ure, desigur, nici o legătură cu intenția unor compilatori de a vulgariza filosofia ; ea, obișnuința, este semnul unui talent scriitoricesc real și, ca să întărească și mai mult această afirmație, aș zice, pe urmele autorului însuși, că filosoful Noica își caută o „adeverire întemeiată" în scrisori, care e o formă de regăsire a temei, o întemeiere prin ceea ce logica sa numește *synaletism*.

Similitudinile cu ontologia, descoperite pînă acum, nu sînt însă suficiente pentru a arăta natura conjunctivă și indivizătoare a gîndirii pe care cele două cîmpuri ale spiritului se sprijină. Ca și ființa, gîndirea ascunde niște precarități logice din care se nasc judecățile ; ele corespund „bolilor" spirituale, pe care autorul le-a identificat în *Șase maladii ale spiritului contemporan*. În corespondență intimă cu acelea, precarități logice dau șase judecăți, în funcție de carența unuia dintre cei trei termeni (individual, general, determinații) : determinanta exprimă o criză a generalului și e similară catholitei din ontologie ; generalizanta echivalează cu todetita (criza individualului) ; realizanta cu horetita (criza determinațiilor)) ; integranta cu ahoretia (suspendarea determinațiilor) ; delimitanta cu atodetia (suspendarea individualului) ; particularizanta cu acatholia (suspendarea generalului) Judecățile acestea sînt, deopotrivă, forme ale procesualității logice și „forme de rostire" care figurează o stilistică a gîndirii. La rîndul lor, ele exprimă forme gnoseologice și praxiologice (contemplația, cultura, civilizația), proiecții superioare ale gîndirii. Ca oricare alt domeniu coerent al creației spiritului, logica se bizuie și ea pe niște structuri închegate care dau gîndului prestanță și demnitate.

Așa cum, în ontologie, Constantin Noica încerca să lege două mari direcții din istoria filosofiei (căutarea ființei în linia lui Platon și Heidegger, și devenirea, în direcția idealismului german), tot astfel, în logică, el reabilitează intuițiile lui Leibniz din *Monadologia*, ale filosofului care promisese o logică a invenției, dar pe care a înecat-o într-una a calculului. „Fiecare corp se resimte de tot ce se petrece în univers", spune autorul *Monadologiei*, și acest adevăr filosoful român îl așază în prestigiul său filosofic, făgăduind, la rîndul său, o nouă logică. Una însă care, la fel ca ontologia proprie, se hrănește din vibrația și imaginația fosforescentă a metaficiei, dar și din voința de ordine a raționalismului.

RADU G. ȚEPOSU ■

Vapoare vin, vapoare pleacă

Cînd m-am trezit, în încăperea de hotel era o beznă perfectă și giurgiuvelele ferestrei scîrțîiau cu groază. În cîteva secunde am fost jos, ca un om care fuge dintr-o clădire cuprinsă de flăcări. Vîntul scheuna la ușa hotelului și lampioanele de la intrare se legănau ca niște clopote de lumină. Strada avea un luciu de oglindă întunecată și cîte un rătăcit se chinuia să meargă pe trotuarul pustiu cu grija cu care un circar se mișcă pe sîrmă. Aschii de gheață îți ciupeau obrajii și cînd nimereau în sticla ferestrelor băziiau discret. Stîlpii de lumină înghețaseră și aveau ceva din monstruozitatea unor turțuri, clădirile îmbrăcate de gheață aveau gravitatea banchizelor iar pasarela spre port nu era decît un culoar de gheață spre un alt oraș. Înecat de o ceață lăptoasă și vinzolită, cu toate luminile aprinse și vuind prelung ca un trîiaj înebunit de alarmă. Întîrziasem la întîlnire și așteptam un moment prielnic în care cei doi portari, încălțați cu pislari, purtînd șube greoaie și căciuli trase pe ochi se concentrează asupra controlului celor care ies ca să mă pot strecura nevăzut în port. O tablă mișcată de vînt își plîngea soarta și docherii veneau spre poartă ținîndu-se de mînă ca niște copii și injurau viscolul. Aveau pufoaice și căciuli cu urechi și bocanci înghețați bocnă și pantaloni sologi, hainele lor de lucru pe care nu mai puteai citi ce cărase în ultima oară. Cînd vîntul îți umple barba cu măzărîche de gheață și-ți astupă cusăturile hainelor cu zăpadă tăioasă și peste tot mergi ca pe un acoperiș de sticlă trebuie să te trezești, să faci ceva împotriva viscolului, chiar dacă nu ajungi decît la o zvîrcolire. Veneau și femei, și soldați de la paza vapoarelor cu puștile înghețate, și mecanici cu gențile goale, în care avuseseră pachetelele de mîncare. În oraș nu mai circulă nici o mașină, zice unul. Cum dau de panta portului, toate gîfîie. E o vreme nebună, de ascunzătoare, de fugă. Iar în port vîntul isteric trebuie să fi sunat alarma. Portarul tropăie cu pislarii înghețați și pe ciment sună lung, de parcă s-ar buși vapoarele împinse de vînt. Portarul îmi face semne de păpușă mecanică, și mă cheamă la telefon. Undeva dintr-o prăpastie, o voce înghețată își cere scuze. Mașina s-a blocat pe undeva și șeful serviciului de organizarea producției și a muncii, inginerul Dan Stafie mai întîrzie. Dacă nu o poate urni, cheamă alta, și, în cel mult o jumătate de oră, ajunge. Tremură și telefonul, și chioșcul de ziare, și pasarela, și geamurile căminului de nefamiliști. La ferestre se văd contururile docherilor care se dezbracă și fug zgribuliți spre dușuri, se aud gemetele vapoarelor și scrîșnitul lanțurilor frînelor de tren și pilpiie, scurse, neputincioase, legănate de ceață luminile de avertizare ale macaralelor portuare. Încă mai ies docherii întîrziați, tractoriștii și recepționerii de marfă cînd sosește mașina, o dubă roșie cu lumini oarbe sub farurile acoperite de gheață. Șoferul stă cu fața aproape lipită de parbriz. Ștergătoarele nu-i mai folosesc la nimic. Parbrizul se acoperă cu gheață și lumea din jur își pierde speriată conturul. Atunci se oprește, scoate un pumn cu sare dintr-o pungă și freacă parbrizul ca pe un bețiv amorțit. Urcă și pornim iar, și printre lacrimile sărate ale mașinii disting tractoare cu remorci, trailere și macarale, stivuitoare și locomotive, macarale de cheu și electrocare, o mișcare nebună pe aleile și șoselele care șerpuiesc pe lîngă docuri și stive de materiale, depozite, silozuri, și birouri, magazii și parcuri de mașini, pe lîngă dane și cheuri, o forfotă care amplifică viscolul și-l face halucinant pe toate cele peste șapte sute de hectare pe cîte se întinde portul Constanța. A fost construit pe pămînt născut din mare, pe o suprafață cîștigată din apă și acum totul fierbe de parcă valurile ar vrea să recupereze terenul pierdut, să-l tragă înapoi spre abis, zgîlțîind din răsputeri cele peste 60 de nave aflate la dane și pe altele, ancorate în rada portului, undeva spre inima nopții de unde vine geamătul adînc al întunericului.

Piloți și căpitani

Față de un mineralier, clădirea pilotajului nu-i decît o bărcuță pitită pe țărm. De aici se coordonează mișcările navelor. Pe pereți tremură hărți, grafice, hîrtii spintecate în cuie, difuzoare, anunțuri, tabele, un text preferat de muștele verzi ca loc de aterizare „Vorbiți-mi calm, liniștit, pentru că altfel inima mea lucrează în plus, tensiunea arterială crește, pulsul se accelerează, nervii se deranjează; rinichii se blochează iar sîngele începe să fiarbă. În plus, îmi pierd amabilitatea obișnuită, devin grăbit și nervos". Nu le-a păsat nici muștelor, și cu atît mai mult, comandanților de nave, cei care vorbesc cu dispeceratul prin radio și țipă nervoși în difuzoarele stațiilor. Sorin Ciurea răspunde cu calm, ridică din umeri și zîmbește, așteaptă „Băilești", așteaptă. Îți trimit pilot ! Nava „Băilești" cere pilot. Căpitanul vasului „Miconos" cere pilot. „Baraoltul" așteaptă pilot. „Volgobalt" anunță că mai are o oră de descărcat și e gata de plecare. Așteaptă ! Vîntul suflă din ce în ce mai tare, pilotajul, pilotajul, dă mișcă vîntul și-mi trebuie un remorcher de manevră ! de unde remorcher de manevră ! n-am nimic la cheu, așteaptă că am alte nave în manevră ! Pînă dimineață trebuie să intre 25 de vase. Prin radio și-au anunțat sosirea „Voroneț", „Baziaș I", „Igloo Sky", comandantul de pe „Fieni" cere pilot, mă prinde nebunia aici, mă Sorine ! Rămîi la 14 (canalul radio) și te anunț cînd pleacă, dă-o naibii mă, Sorine ! Îmi pare rău, trebuie să-i rezolvăm întîi pe cei care cer manevră. S-a pornit bulăul de pe lume, zice un bătrînel scund, aplecat de umeri, cu păr alb și cu o căciulă mare de stofă neagră. Trage din țigară și se uită pe geam. Mai dă-mi un remorcher mare. N-am, n-am, nene, îi zice dispecerul. Dacă mă mai ții o oră și nu-mi dai, nu mă mai urc pe el nici mort. Omul cu părul alb, bătrîn și aplecat de vreme, e pilot. Are 61 de ani și trebuie să facă o manevră cu nava „Baraolt". „Baraolt" are 254 de metri și pe viscolul ăsta nimeni n-are curajul s-o miște. Îmi trebuie, zice bătrînul pilot, cel puțin patru remorchere ca să nu mi-o ducă vîntul, să n-o troznesc de ceva ! Dă-mi mă remorcher că se strică de tot, nu mai văd și mă ia vîntul cu vapor cu tot. Trage din țigară în încăperea călduroasă și nu catadicsește să-și ridice urechile căciulii. Poate a uitat și a intrat în transă, într-o stare de nervi. E concentrare sau frică ? Aude gîndurile? Oricum, zice, dacă nu casc ochii cînd sar de pe pilotină pe scara de frînghie, fac o baie mai ceva ca-n cristelniță. Am 61 de ani, dar nu-mi trebuie mai mult de un minut ca să urc două de metri pe scara ala înghețată de frînghie. Urc pe punte și ridic mîna sus, asta înseamnă, gata, lăsați gălăgia, eu știu ce-i de făcut și dacă vreți să nu luați apă, ascultați ce vă spune bătrînul ! Moșul știe să dea comenzi în douăsprăzece limbi, zice un băiat mai tînăr îmbrăcat în haine albastre. Nicolae Mihalache a fost căpitan de remorcher și acum e pilot în stagiu. Stă pe lîngă bătrînul Stan ca să învețe pînă la examenul de brevet. Tu să nu rîzi de mine, zice bătrînul că mă enervezi și nu-ți mai arăt nimic, și rîde, și în difuzoare se aude, pilotaj „Pescărușul", așteptăm comanda ! Vino acasă, Pescăruș, și bătrînul pilot insistă, dă-mi bre, încă un remorcher de două mii patru sute de cai că trei sînt și mișc mamutul ăla de „Baraolt". În stație se aude vocea unui căpitan de remorcher și dispecerul îi spune, du-te la „Baraolt" și ajută-l pe nea Stan la manevră. Ai grijă, vînt de nord, suflă ai dracului ! S-a marcat, și măzărichea de gheață tipă metalic în sticla ferestrelor prin care nu se vede nimic. Șapte vapoare așteaptă să intre la prima urgență, altele douăzeci înfruntă viscolul în radă și pîndesc difuzoarele prin care îi se anunță comenzile de intrare. La Pilotaj sînt opt piloți în tura de noapte și „Muskiz" vrea să intre și „Valea Albă" stă de 4 zile în radă, sosită din S.U.A. prin Cuba și „Tîrgu Bujor" descarcă și „Danupzi" din Panamă e gata de plecare și cineva de pe „Nekdet Or", într-o engleză stîlcită, de baltă, cere lămuriri în timp ce „Rabunion" abia descarcă, un jaf de vapor căruia marea abia îi mai suportă bătrînețile, și „Bihor" pleacă la Galați cu cărbune, și „Mareșal Chuikov" descarcă țiței și „Nova Gorika" încarcă pentru Iugoslavia și „Mikonos", navă frigider, nici naiba nu știe ce face, comandantul a închis și-a zis că pe o vreme ca asta nu mișcă vaporul nici dacă îl tai cu lama și „Athenian Armony" întreabă dacă-i adevărat ce i-a comunicat agentul, cum că ar intra la dană în locul navei „Ugland" din Panama care se află pe picior de plecare. Și-n difuzor se aud, rînd pe rînd, acompaniați de vîntul care se strecoară pînă și pe undele stațiilor de radiorecepție, căpitanii sau secunzii de pe „Maieruli", încărcat cu geamuri, de pe „Nicolaos" care pleacă încărcat cu țevi spre S.U.A., de pe „Gulfem" care încarcă saci cu P.V.C. Cu calm se împart piloții, pilotinele, remorcherele și-n căldarea fiartă de viscol vapoarele se mișcă greu, în vreme ce la dane „Brasilian Sky" descarcă cocs iar „Prosperity Sea" cărbune energetic, „Feldioara" încarcă mărfuri generale, „Tohani" pleacă goală, „Baziaș" pleacă spre Cuba cu mașini, o sumedenie de drumuri aflate la sfîrșit sau altele care încep în plină noapte sau mîine dimineață pe trasee nevăzute de mare spre a purta spre cine știe ce colț al lumii mărfuri de toate soiurile, de la sticle de lampă, geamuri, părți de fabrici, țevi, autoturisme, îmbrăcăminte, aparatură electronică, produse naturale și sonde, toate alcătuind o mișcare uriașă de mărfuri, aparate și minereuri. Sînt 50 de milioane de tone care se descarcă sau se încarcă în fiecare an din acest port, devenit al 13-lea din lume ca nivel de trafic. Clădirea pilotajului e undeva în margine, aproape de dana unu. De acolo pornim spre restul portului, spre cei 15 kilometri de dane la care pot opera simultan 66 de vase și unde acostează vapoarele celor 140 de țări care ajung anual în România.

Pămînt pe apă

Din cînd în cînd, șoferul oprește și freacă parbrizul cu sare. Și de fiecare dată cînd coboară, văd în preajma noastră oameni care încarcă, macarale, tractoare, magazii luminate. Portul e ca un trîiaj nebun care fierbe mereu. Adevărul este că triajele dau de „mîncare" portului și portul varsă spre triaje sute și sute de trenuri. Abia după ce te obișnuiești, începi să descoperi că platforma portuară e un fel de industrie a transporturilor, că pentru a putea manipula 50 de milioane de tone într-un an, pe această suprafață crescută din mare lucrează peste treizeci de mii de oameni, din care patru mii sînt docheri, două mii, mecanizatori, nu știu cîte sute sînt macaragii și alte mii magazioneri, recepționeri, agenți, operatori comerciali, electricieni, talimani, podari, funcționari, mecanici de nave, căpitani și marinari de remorchere, grăniceri și subofițeri de miliție, oameni care aleargă mereu, zi și, noapte, pe cei 62 de kilometri de asfalt care șerpuiește de-a lungul danelor, a magaziilor și se întretaie cu calea ferată care, numai în port, măsoară 170 de kilometri și trece prin magazii printre picioare de macarale, prin silozuri și platforme, printre cisterne și hambare, pe lîngă portainere și motostivuitoare, pe la stațiile automate de încărcat saci sau de descărcat minereu. Ca să poți să dai de capătul și să ții rostul unei asemenea mașinării, portul a fost împărțit în șase întreprinderi, aparținînd Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor (întreprindere coordonatoare), celelalte întreprinderi de exploatare portuară aparținînd de M.I.M. Chimpex, Vitrocim-M.I L.M.C., M.I.C.M., ultimele două fiind întreprinderea Silozul și Întreprinderea Frigorifer portuar. Nu le-am luat în ordine. Acum avem 245 de nave cu o capacitate de peste patru milioane tdw, îmi spune acest om cu părul alb, o adevărată enciclopedie a portului. Și tot el e cu ideea să mergem la o secție de repartiție. Acolo se împart oameni. În fiecare tură sînt alte urgențe. Trebuie să plece un vas, trebuie descărcat altul pentru că întreprinderile beneficiare din țară înnebunesc telefoanele, trebuie mișcate alte mărfuri, alte utilaje în alt loc. Și repartiția are o încăpere îngustă, cu sobă de tablă, umplută cu nisip ca să nu piardă căldura, un gemuleț la care vin șefii de echipă și o sală mare și lungă, cu multe rînduri de bănci, pe care, morocănoși, și cu somnul piclind în gene, stau docherii îmbrăcați de luptă. Îndărătul ferăstruicii, șeful repartiției, Ion Voivozeanu. Telefoane, difuzoare, discuții. Îmi dai un tractor, îți dau un om ! Prezența ! Cîți tractoriști, cîți macaragii ? Nu te enerva, că ne mai vin două macarale din portul vechi ! Nu mă enervez, dar degeaba vin, nu vezi că grecul nu vrea să deschidă vaporul ! Zice că pe vremea asta nu lucrează că se deteriorează marfa! Nu-i nimic, lucrăm la alt vapor, dar îmi trebuie un hanomac să-mi împingă vagoanele. Cu creionul așezat după ureche, șeful repartiției împarte echipele pe vapoare. O echipă merge la „An-Hai" care descarcă inox, „Jiao Chang" nu deschide ca să încarce fibră de sticlă pentru că nu vrea s-o ia umedă. Fiecare și-o știe pe a lui. La dana 40 „Brătulești" descarcă în continuare cărbune energetic, în 52 „Păuliș" încarcă la containere, „Sofi" încarcă echipament industrial. Șeful aprinde focul în soba de tablă pentru că îi înghețată urechea pe pix. Un tractorist dă cu căciula de masă, nu merge nici gol ! patinează și dacă-i oprești cinci minute motorina se face ca marmelada ! zice el. Puntea vaselor e sticlă. Scările la fel. Balustradele ard de ger. Îți frig pielea. Bigile vapoarelor șciriie. Valuri înalte, de trei-patru metri urlă, spărgîndu-se de stabilopozi și de copastiile vaselor. Nu-mi imaginez cum reușește bătrînul să întoarcă vaporul acela cît două stadioane pe o asemenea vreme. E o performanță să stai în picioare pe punte, darămite să mai și navighezi. Acum se vede cine e marinar, acum se împart fricoșii și-i vezi pe pretinșii eroi cu suflet de domnișoară. Să păstrezi în port același nivel de trafic e un sacrificiu, un risc, dacă nu chiar o nebunie. Nu poți să miști o cărămidă, darămite containere de 15 tone, vapoare, trenuri și mii de saci cu îngrășăminte. Dar nu este nici o scăpare. Dezvoltarea economiei la un asemenea nivel presupune circulație de mărfuri, import și export, un flux care trebuie să continue ritmic, egal, indiferent de vreme. „Aici se vede pulsul concret al economiei, de ce are țara nevoie și ce îi prisosește", spune inginerul Stafie, și eu îi zic, e un fel de a zice, un fel de a privi lumea.

reportaj • Flacara reportaj • Flacara reportaj • Flacara

„Valea Albă" s-a întors acasă

De citeva ore, după ce a stat patru zile în radă, Valea Albă a intrat în portul Constanța după ce vreme de trei luni a tăiat Marea Neagră, Marea Mediterană și Oceanul Atlantic. Vaportul a fost pus în dană dublă cu „Tiaocheng". Urcăm intîi pe „Tiaocheng". Marinarii chinezi dorm duși. Doar doi se văd printr-o fereastră cum beau bere și ascultă muzică. Ianache Arnăutu, comandantul de cursă lungă, e plecat cu actele. La bord nu-i decît secundul Radu Andricenco, un bărbat tînăr, de 30 de ani, prea tînăr chiar pentru un secund pe drumurile lumii. A lucrat și pe „Mărăști", și pe „Hunedoara" și pe „Cozia" și din toamna anului trecut a venit secund pe „Valea Albă", o navă de 160 de metri lungime, multifuncțională, cu 35 de oameni la bord. Pe 18 octombrie vasul fabricat în 1983 de Șantierul Naval Galați a plecat în cursă la New York și Baltimore. A stat 3 zile în preajma Statuii Libertății și 3 ore la Baltimore, a descărcat tot și, gol a plecat spre Cuba, de unde, după o lună de zile, a plecat încărcat cu zahăr sémirafinat. Furtunile de iarnă l-au prins în Atlanticul de nord, cînd valuri înalte de opt metri se prăvăleau peste puntea vasului închis etanș. Noaptea de Anul Nou l-a prins în Mediterană și acum așteaptă o vreme pentru manevre ca să intre la descărcat în dana 31.

La o cafea amară, în salonul căpitanului secund, am petrecut o jumătate de oră pe „Valea Albă", întoarsă din curse. E o încăpere plăcută, caldă cu o cască de marinar japonez agățată în cui („un japonez a tras de mine, a zis că-i place casca românilor și a vrut să facem schimb"), o hartă maritimă și citeva ziare aruncate într-un fotoliu. Căpitanul secund s-a născut și locuiește în Sulina. Acolo stau și părinții. Nu l-a mai văzut din toamnă și s-ar putea să-i vadă abia spre vară. Încă n-a coborît pe uscat. Și apoi unde să meargă ? Pe viscolul ăsta îți trebuie o săptămînă ca să ajungi pînă la Sulina și să te întorci. El are doar citeva ore libere. Mîine poate începe descărcarea și-apoi, cine știe, pleacă iar și se întoarce la vară. Pentru orice eventualitate, ca să poată zice că a ieșit în oraș, secundul are o cameră luată cu chirie în Constanța. Chirie e un fel de a spune. Plătește doar pentru ca în timp de un an să nu doarmă nimeni acolo.

Docherul — o macara vie

E trecut cu mult de miezul nopții cînd inginerul mai dă un telefon. La ora asta sînt 110 nave în portul Constanța. Încă 20 mai așteaptă intrarea. Cîte sînt pe drum ? Cîte sînt gata de plecare ? E forfotă și pe drumurile de uscat și pe cele de apă. Și viscolul nu le liniștește nicicum, mereu mișcă pilotine și remorchere, bărci și vapoare, în vreme ce pe uscat macaralele electrice de cheu ridică și încarcă, tractoarele icnesc neputincioase pe gheața luminată ca o oglindă de machiaj. Singură, clădirea cantinei la care au mîncat docherii intrați în schimbul de noapte e scufundată în întuneric. Într-un birou, la secția a doua, lucrează Ion Bonchiș, un stivator cu barbă care ani la rînd a muncit în aviație. Oricîte vapoare i-ar trece pe lîngă mustață, el rămîne un om cu sufletul legat de zbor. Asta îl și poartă mereu prin alt birou al clădirii, cel în care lucrează Aurel Beldeanu, fost pilot de aviație, șeful de schimb din secția de exploatare. „Boanchiș vrea să mă pirlească de-o carte. De o lună, mă tot duce că azi, că mîine, dar nu scapă Eu țin la cărțile de aviație ca la copiii mei", zice fostul aviator. Un om s-a apropiat de soba de tablă și își frămîntă căciula. De nu s-ar înteți, fi-i-ar mama de pomină, zice omul. Ce să se mai întețească! Nici oamenii nu mai rezistă în calele vapoarelor. E un viscol care omoară și microbii. Docherii se împart în două. Jumătate la vas, jumătate stau să-și tragă sufletul în sala mare cu bănci de cinematograf comunal. Unul nu scoate o vorbă. Și după o vreme, se ridică și pleacă și ceilalți le iau locul. Cînd intră și își lovesc palmele, ele sună de parcă ar fi din lemn de vioară. „Giurgiu" descarcă piei. Cei din echipa 208 se bucură că e frig. Dacă ar fi picat la piei pe o vreme de căldură, i-ar fi omorît putoarea. Dar așa, înecat de sare și de ger, mirosul nu-ți ajunge decît pînă în creier. Macaraua coboară cuști din bare de oțel. Oamenii din echipa lui Dumitru Filipescu iau pieile, bucată cu bucată, și le încarcă în cosul macaralei. O piele de vacă, are 20—25 de kilograme. Într-un colț, ascuns de peretele vasului, talimanul trage un semn cu creionul la fiecare piele încărcată. În celălalt hambar lucrează echipa 46 venită în ajutor din portul vechi. Încă nu s-au obișnuit cu pieile de vită și descărcatul merge mai încet. Ce vaci a avut Belivacă ăsta american, zice un docher, ținînd în mînă o piele care cîntărea peste douăzeci de kilograme. Puntea vasului e mai sticloasă decît un patinoar. Un om din echipaj, îngropat în șubă, supraveghează descărcarea. Un alt vas nu vrea să deschidă din cauza vremii. Echipa 16 trece la sare. Scoate sare de la piei, o încarcă în remorci și o împrăștie pe alei. „Păuliș" încarcă containere pentru Anglia. Cu două poduri gigantice, crăcănate peste două linii ferate, printre picioarele lor trecînd trailere mari, la dana 52 se încarcă numai containere. Pînă dimineață mai sînt de urcat în „Păuliș" încă 60 de containere a 15 tone fiecare. Escaladatul munților și coboritul în mină sînt pe undeva pe aproape de încărcatul navelor pe o asemenea vreme. Culmea e că în containere sînt aragaze pentru Tunisia și nu-ș ce mărunțișuri pentru Anglia. Vorba lui Calaigi, operator de dană, am exportat și apă, domnule, da acum aș da un regat pentru o sobă fierbinte. Pe pod, la douăzeci de metri deasupra solului, doi podari se mișcă cu grijă. Cabina lor se deplasează pe șina podului lungă de treizeci și cinci de metri, ajunge deasupra vasului și fixează în cală „pachetelul" de 15 tone. Inginerul Stafie se teme să mă lase să urc pe scara înghețată. Mai bine privim de jos ! Jos, operatorul comercial notează containerele și ingheață. E mai mult decît o luptă să încarci și să descarci pe o asemenea vreme. E un risc și un enorm sacrificiu. Și totuși, cine e bărbat stă sus pe baricade. Abia în asemenea momente îți dai seama că în oamenii aceștia simpli, macaragii, docheri, mecanizatori, șoferi, tăcuți, nesofisticați, glumind rar și crunt e o putere pe care nimeni nu o cunoaște cu adevărat. Docherii sînt niște macarale vii. Dar nicăodată un munte de om cu creier cît o nucă, chiar dacă e la fel de puternic ca o macara, nu va fi un docher adevărat. Pentru asta are nevoie de inteligență. Un docher puternic și prost se curăță singur. „Vin unii solizi, au auzit că-n port e plin de țigări bune, de portocale și de whisky, și cînd ajung ací dau de butoaie de bitum și de saci cu ciment. Aștia se aleg repede și își iau tălpășița. Rămîn cei puternici și deștepți. Nu te pune nimeni să iei în spinare butoiul de două sute de kilograme. Cu inteligență îl înclini, îl rostogolești și-l duci unde vrei" (Iulian Petcu, șeful turei de stivatori). Docherii sînt oameni simpli, veniți din nord. Au carte puțină și familie grea. Dar au bun simț, putere și inteligență. Ion Ghișan cu echipa lui încarcă 800 de tone de geamuri în opt ore, în vreme ce alții, lac de sudoare, nu izbutesc să încarce nici o sută de tone. Puterea fără inteligență nu face nici doi bani. Marea artă a șefilor de echipă este greu de descris. Acești oameni îndesați, cu palme mari cît lopata, isteți și tăciturni încarcă sau descarcă în opt ore ceea ce alții n-ar putea face în trei zile sau chiar într-o săptămînă. Iată de ce 205, 206, 215 înseamnă ceva în portul Constanța. Sînt numerele unor echipe de clasă, conduse de Mihai Horodincă, Grigore Tălmaciu și Dumitru Ocheană.

De pe vapoare nu se aude nici un cocoș care să vestească sfîrșitul nopții. Mașina urcă greu podurile peste linia ferată și jos se văd instalațiile automate de descărcat minereu și cele de încărcat îngrășăminte chimice. Trenurile cu îngrășăminte se descarcă într-o complexă instalație care seamănă cu un combinat. Are loc ambalarea în saci și, cu un șnec, sacii ajung direct în cala vaporului. E și aici un flux fără răgaz, un foc continuu. Pe o parte vin fosfații, materia primă, pe cealaltă pleacă vapoarele cu îngrășăminte. Între două dane se desfășoară fluxul tehnologic al combinatelor chimice aflate la sute de kilometri. Nu departe, la o altă dană, „Standard Venture" descarcă ultimele cantități de cărbune adus din S.U.A. Marinarii fac chef. Mîine la prînz pleacă acasă. Vaporul a fost vîndut unui proprietar din Tailanda și ei se întorc cu trenul. La altă dană se aud mișcările de lanțuri înghețate și uruitul motoarelor. Încep manevrele de plecare. În ciuda viscolului, portul trăiește, își mișcă mărfurile spre țară și spre lume. Pornim mai departe. Dispeceratul are nevoie de mașina de intervenții. Inginerul Stafie e obosit și mă lasă undeva în afara portului. Viscolul fluieră pe strada pustie ca un pod de gheață peste lumea adormită. Stîlpii iluminatului public și-au întins gîtul și s-au ridicat cu luminile undeva sus spre cer, unde or fi dat de căldură. Începe să-mi pară rău de ce mi-am dorit să se întîmple. A venit viscolul și n-am descoperit decît puterea din oameni. Uneori am sentimentul că nici ei nu știu cîtă putere au. Și în timp ce mergeam pe strada pustie mi-a atras atenția un stîlp alb, strălucitor ca o coloană de marmură. Lampa lui înghețată se văita amarnic undeva sus, ascunsă de ceața aproape viscoasă. Mă apropiam de el și m-am trezit întrebîndu-mă, oare ce-ar fi ca atunci cînd ajung în dreptul lui să se aprindă becul ? Zîmbind am pășit mai departe și, cînd am ajuns sub pălăria de sticlă, o lumină puternică, aponsă a început să curgă de sus. Atunci am simțit cum mă cuprinde frica și urîtul. Din toate părțile veneau oamenii care se grăbeau să prindă primele autobuze spre port.

CORNEL NISTORESCU ■

Universitatea vîrstei a treia

Asemenea marilor demersuri care se petrec în perimetrul fertil al cunoașterii, i s-a dat un nume : universitatea. O nouă universitate, o veritabilă „Alma Mater" a senectuții, și-a deschis larg amfiteatrele în municipiul Roman. Pe frontispiciul ei, lîngă socratica sintagmă „Cunoaște-te pe tine însuți", stă gravat îndemnul : „A adăuga viață anilor, mai mult decît a adăuga vieții ani".

Unică în țară, Universitatea vîrstei a treia din Roman numără în acest an 150 de studenți, oameni îndeobște activi, care nu par deloc resemnați din pricina pierderii de viteză și a contactului diurn cu semenii. Hipocrate spun ei, a omis să ne răspundă la citeva întrebări fundamentale : Ce este bătrînețea : o înfringere, o deposedare sau o etapă cu macheta dinainte întocmită ? De ce pentru majoritatea celor care trăiesc doar fizic, bătrînețea este mai greu de suportat ? La ce vîrstă se învață cumpătarea ? Dar renunțarea ? Ce dialectică funcționează între uz și abuz ?

Cei care aspiră mereu către o zare mai întinsă află, în orele de curs și seminarii, argumente peremptorii pentru o bătrînețe luminoasă și cumpătată. Este pentru noi o datorie de conștiință să facem din cumpătare temeiul virtuții și să o sădim întîi de toate în sufletul nostru.

Cadre universitare prestigioase de la Institutul Național de Gerontologie și Geriatrie, de la institutele medico-farmaceutice din București, Iași, Cluj-Napoca, Tg. Mureș, oameni de cultură și artă, reprezentanți de seamă ai unor importante instituții socio-culturale nutresc un interes deosebit față de această inițiativă asumată de sindicate și Crucea Roșie. Universitatea este structurată pe trei facultăți : umanistă, de gerontologie și geriatrie, de hobby-uri și terapie ocupațională, înglobînd laolaltă 21 cursuri de specialitate. Fiecare facultate are în frunte un decan, iar fiecare curs este dirijat de un director. Această formulă organizatorică înlesnește posibilitatea ca unul și același student — prin sîrg și tenacitate — să „absolve" în același timp două facultăți.

Rectorul acestei universități este o proeminentă personalitate a medicinei românești prof. dr. Ana Aslan, membru al Academiei Române, director general al Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie. Pînă la această dată au ținut cursuri, au dialogat cu studenții și au efectuat deplasări în întreprinderi din municipiu o întreagă pleiadă de savanți și medici care, cu inalt umanitarism și responsabilitate profesională („Jur că îmi voi petrece viața, exercitîndu-mi arta și știința medicală pentru a fi folositor suferinzilor" — Hipocrate), au pledat, cu persuasiune, pentru o viață activă, care să transporte bătrînețea de pe solul amenințător al contemplării în ținuturile reveriei și speranței : C. I. Parhon împingea limita pînă undeva la 150 de ani. Au făcut pînă acum, săli arhipline prelegerile distinșilor profesori : Dr. Mircea Dumitru, director al Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie, dr. Vladimir Iuliu Gusic, cercetător științific, conf. univ. Arcadie Percek, prof. univ. dr. doc. Gh. Zamfir, prof. univ. dr. doc. Marțian Cotrău, dr. Ioan M. Copil, cercetător științific, dr. Constantin Bogdan, directorul Spitalului „Berceni", prof. dr. Victor Simion de la Muzeul de Artă al României, conf. univ. René Duda, conf. univ. Jean Hurjui, și alții. Se degajă, în această atmosferă stenică și vioaie, ideea că omul modern, ajuns la vîrsta senectuții, trebuie să-și împodobească viața lucrînd, călătorind, pictînd, studiind, audiind concerte, vizitînd muzee, expoziții, plimbîndu-se, frecventînd biblioteci, săli de teatru, și cinema, ocrotindu-și propria sănătate, făcînd cure de ape și băi. Fără tutun, fără alcool, fără abuz de alimente, fără medicamente. Gaudeamus igitur ! Universitatea continuă.

EUGEN TURESCHI ■

Poeme de Gheorghe Tomozei

Cu iarba

Singur și încet
și palid
fumegînd la gura templului
neînălțat.

Semăn cu iarba săracă
ce se-nnoiește
din patru în patru sute
de ani...

Elemente

De opa acestei vieți
oasele mi le spăl
cu pămînt...

Miere înnorată

Și n-ai fost tu
mierea mea înnorată ?

Imi netezeai chipul
urît
de degetele frumoaselor.

Vertebrele vîntului
le rupe vîntul,
craniul apei
îl roade apa ;

iubirea mea te-a pierdut.

Și n-ai fost tu
mierea mea înnorată ?

Cu ce iubeam

Adolescent stupid
iubeam nemărturisit, cu vertebrele.
Junele s-a dopnns prea repede
să intre-n iubire cu coastele subțiri.

Chemat de amurg
numai cu oasele mai pot iubi
oasele
crinului...

Film rupt

Bate ! și nu ți se va deschide.

Vei găsi numai o grămăjoară de polen :
wolframul sub care am scris
cîteva mii de nopți.

În pachetul de țigări, numai praf :
mălaiul tutunului meu. Flacoane cu fum,
un craniu de lemn și-n el
vena spartă picurînd cu sunet impur.

O mină de zile. Speranțe numărate pe degete,
o memorie calcinată. Bate
și nu ți se va deschide !

Încă

Eu scriu ca marea, cu pietricele,
rod cu inima coapsele de gresie ale poeziei,
eu sînt șoferul unui montgolfier
și sînt, iertați-mă, îndrăgostit ;
eu încă aștept întoarcerea lui Alexandros
de la Ind.

Pe la dumneavoastră cum mai e,
cald,
frig ?

Îndemn

Schimbă apa florilor,
schimbă sîngele oaselor,
nervii amintirilor schimbă-i
și sarea Sargasselor !

Pune-n locul dragostei, toamna,
umple cu jinduri, secundele
și lasă-te să te-ngroape
neîntîmplarea, niciunde,

visul surpat, neașezarea și frigul
și lasă în urmă cetatea moartă
cu vasul de alabastru
căruia credeai că-i ești toartă...

Singurul fiu

Aveți dreptate, sigur că aveți dreptate,
ce-ar fi putut să fie de capul —
spuneți, ținîndu-i în mîinile voastre, capul —
celui ce n-a fost altceva decît singurul fiu
al unei biete spălătorese de nori ?

Sfîrșit de mileniu

Sînt aici, rostind cuvinte ce s-au mai spus,
sub culori repetate și ele
iar iarna, iarna repetă ierni...

Îmi repet psalmul pe care, spontan,
îl voi rosti la cap de mileniu.
(Vom intra în altul care-l repetă.)
Trec zile, decenii, vîrsta.
Și parcă tot ce pot face mai bun
e să întîrzii această trecere
invocîndu-mi orgolios, colegii de mileniu
între care (așa îl strigă pe el la catalog)
Shakespeare William...

Interferențe culturale

Nichita Stănescu în limba albaneză

În prestigioasa editură iugoslavă „Rilindja" din Prishtina a apărut recent un interesant volum de versuri ale lui Nichita Stănescu intitulat : *„Nikita Stanesku, Ekspozitë e të palindurve" (Expoziție pentru nenăscuți)* într-o excelentă traducere în limba albaneză, datorată poetului Baki Ymeri. Laureatul Festivalului internațional de poezie de la Struga — Macedonia este bine cunoscut și citit în Iugoslavia „a doua lui patrie" cum a spus odată, atît în limbile sîrbă și macedoneană, cît și în română și albaneză, fiind editat la Belgrad, la Skopije, la Panciova, la Prishtina. Cel care spunea cu îndreptățită mîndrie „locuiesc în limba română", locuiește acum pretutindeni, în orice limbă ce-i adăpostește versurile, în panteonul poeziei universale, fiind titan între titanii acesteia. Ca ploieștean și pe deasupra și coleg de liceu cu Nichita Stănescu, din aceeași generație cu Valeriu Răpeanu și Eugen Simion, și, mai ales ca nespecialist, m-am temut întotdeauna să fac aprecieri asupra poeziei lui Nichita, dar citind și recitind versurile sale și în limba albaneză am rămas uluit de prospețimea și frumusețea lor și în altă limbă. Fără îndoială că Baki Ymeri, care este un bun cunoscător și iubitor de literatură românească, în recentele traduceri se remarcă și ca un mare admirator al lui Nichita Stănescu înțelegîndu-i sensurile nemaiîntîlnite sale expresii, a bogatului joc cu cuvintele și înțelesurile. Versurile din acest volum, apărut și în condiții grafice elegante, sînt dovada și expresia acestei profunde pătrunderi, a unei bogate experiențe în traducerea scriitorilor români. Trebuie amintit faptul că de aproape două decenii Baki Ymeri realizează strălucite traduceri de poezie și proză românească în limbile sîrbo-croată, macedoneană, slovenă și albaneză, din Eminescu, Arghezi, Blaga, Dumitru Radu Popescu și mulți alții, în special din creația tinerilor poeți contemporani. Tot el a tradus anul trecut volumul de versuri „Kënga e mullibardhës" (Cîntecul sturzului) de Anghel Dumbrăveanu, în limba albaneză, apărut în editura „Flaka e vëllazërimit" de la Skopije, avînd acum în pregătire un voluminos volum din scrierile lui Marin Sorescu.

Revenind la recentul volum de versuri al lui Nichita Stănescu, în limba albaneză, ne vom referi și asupra selecției făcută de Baki Ymeri și mai ales la intenția acestuia de a-l prezenta pe poet noilor săi cititori prin două interesante articole : „Genialitatea poeziei lui Nichita Stănescu" și un „Cuvînt al traducătorului", adăugate la sfîrșitul volumului, în care sînt cuprinse aprecieri ale criticii literare și sumare date legate de opera și viața lui Nichita Stănescu. Volumul se deschide cu celebrul *Autoportret*, scris în 1982, chiar la Struga, ce se încheie cu „Ave ! Al vostru, Nichita Stănescu. Azi.", cu această frumoasă rezonanță și în limba albaneză : „Ave ! Juaji, Nikita Stänesku. Sot.", după care urmează poezia „Nichita Stănescu" de Anghel Dumbrăveanu. Apoi poeziile sînt grupate în trei secțiuni : „Întoarcere și zicere", „Alunecarea gîndului" și „Lege pentru nenăscuți", într-o laborioasă și competentă selecție în care au fost incluse cele mai reprezentative versuri, chiar și din cele apărute postum. Deosebit de realizată este tălmăcirea poeziilor „Po shndritet ieta ime" (Se luminează viața mea) cu care se deschide prima secțiune de versuri, precum și „Ekspozitë e të palindurve (Expoziție pentru nenăscuți) care dă și titlul volumului, din a doua grupă, dar mai ales poezia „Shenjë 1" (Semn 1) pentru muzicalitatea ei și în limba albaneză, din care cităm primele versuri : „Notonte një lule blirî / në brendinë e një mendimi abstrakt / shkretëtira përmbushet me luanë / e me bimë. (Plutea o floare de tei / înlăuntrul unei gînduri abstracte / deșertul se umpluse cu lei / și de plante)." Volumul în întregul său este o certă și valoroasă împlinire a poetului Baki Ymeri în domeniul traducerii poeziei românești contemporane, prin respectul acestuia față de conținutul și formele ei, cît și printr-un lăudabil efort de găsire a celor mai fericite corespondente dintre cele două limbi, ambele cu un impresionant substrat vechi lingvistic comun iliro-traco-dacic.

Se cuvine un cuvînt de laudă editurii „Rilindja" din Prishtina-Iugoslavia pentru excelentele condiții grafice în care a scos acest volum, inclus în colecția „Bibliotecii Orfeu" unde au fost tipăriți cei mai mari clasici ai literaturii universale, precum și lectorului, poetul Ali Podrimia și redactorului Fahredin Gunga, pentru silința lor de a prezenta cititorilor o lucrare realizată din toate punctele de vedere.

GELCU MAKSUTOVICI ■

Sarcasm și ideal

Din prietenia, frumoasă și cu aer de boemă lunatică, dintre Nichita Stănescu și Adam Puslojić a rezultat și recentul volum de versuri, **Apă de băut** („Univers", 1986), o antologie din întreaga lirică a autorului sîrb, în transpunerea lui Nichita însuși și a lui Ioan Flora. Nu e prima dată cînd poetul român a tălmăcit versurile confratelui său (a mai făcut-o în 1972), însă apariția acestei frumoase cărți, sub îngrijirea lui Ioan Flora (un alt prieten al scriitorilor români), are și semnificația unui gest de solidaritate poetească, vorba poetului, peste mode și timp. Ilustrațiile lui Mircea Dumitrescu (cu o stranie dinamică a imaginii) și prefața lui Mircea Tomuș (redundantă în cea mai mare parte) întregesc acest volum antologic ce echivalează cu o ediție și cu un act de recunoaștere a poeziei lui Puslojić, acum, cînd se împlinesc două decenii de la debutul său editorial. Din toate cele zece volume ale autorului, antologatorul reține, în proporții diferite, poemele pe care le consideră cele mai semnificative pentru imaginarul parabolic, eliptic și fantezist al acestui autor.

Din primele trei cărți, **Există pămînt** (1967), **Cad spre cer** (1970) și **Merg la moarte să mă tundă** (1972), rămînem cu imaginea unei lirici împînate de abstracțiuni, cu enunțuri reci și tăioase, cu o narativitate voit simplă, aproape redusă la schema sintactică elementară. Sensul acestei reducții e concentrarea în enunțuri aforistice a tensiunii poetice. Poemele au grația rece a cristalului, doar aparent decorativă, căci în spatele imaginii eclatante mocnește o înfrigurare reprimată : „Primăvară ? // Vară. / Văd fulgi / pe cămașa mea albă. // Toamnă.: / numai un lemn singur-singuratic / ca un strop de singe / în aer. // Iarnă !" **(Patru anotimpuri)**. În general, poetul cultivă logicismul liric, în formele lui cele mai spectaculoase (sofismul, silogismul, paradoxul) și, dacă e să vedem un punct comun al acestei poezii cu a lui Nichita, cum s-a zis, aici trebuie să-l găsim. Cu timpul însă, Adam Puslojić își încheagă propriul său univers liric, în care fantezia absurdă, cu subtext satiric ori doar malițios, reprezintă o emblemă inconfundabilă : „Dacă vă închipuiți pisica mea / spuneți-vă că e atît de oarbă, / spuneți-vă că e atît de mută, / spuneți-vă că e atîta de frumoasă. // Ea e albă noaptea și ziua e neagră, / ea e slujnica mea — o trimit în oraș / după pîine, o trimit în sat / după sare" **(Pisica mea cu trei picioare)**. Uneori, versurile au totuși plasticitatea metaforelor puternice, deși regimul preferat al imaginației e unul conceptual : „Pe cerul părăsit / două-trei stele oarbe / într-o constelație schiloadă. // Oase-n-negrite / și sînge ruginit / în trupul meu" **(Apocalips de fiecare zi)**. De altfel, secvențele thanatice, scenariul funambulesc sînt frecvente în poezia lui Puslojić, deși ele se decantează adesea pînă la sugestia abstractă și evanescentă. În stilul său predilect, cu juxtapuneri și anafore frecvente, poetul imaginează un spectacol al transcendenței decăzute, cu însingurări metafizice de felul celor ale lui Chirico, precum și în puternicele viziuni din **Satul** : „E satul căzut la pămînt. / Ca părul ei — întunericul — / aidoma lobagului la-ntoarcere din cîmp. // Stelele se tăvălesc în nămol. / Nici un cîine nu le latră. / Nici ea / Nu le aurăe. // Toți sunt în case. / Alb licărește zăpada. / și dinții. // Decît vii, — / morții / sunt cu unul mai mulți. / Domnul / doarme liniștit / la marginea satului".

O schimbare de registru aduce volumul **Negleduș** (1973), cu zoomorfisme fantaziste și deșuchiate, cu clovneri studiate și pitorești. Negleduș, personajul liric, e un fel de Puck malefic și sardonic, cu tandrețe prefăcute și insinuante, cu dinoși stinuate, aducînd cu sine un aer de basm inocent : „Într-o dimineață, în Anglia, / pe cînd iubita lui Negleduș plecase / să culeagă fragi și mure / în pădure, / Negleduș, ascuns după un arbore / gros, / s-a uitat cu pantoful sting / și-a întrebat-o în pura limbă engleză / pe care o deprinsese de la codrul englezesc — / ca și cum zorile ar fi murmurat în amurg : / — Darling, tu m-ai mai iubi / dacă eu chiar acum / mi-aș reteza bărbăția / cu toporul ?" **(Încercarea a douăsprezecea)**. O revenire la tonul consacrat aflăm însă în celelalte volume, **Religia ciinelui** (1974), **Reluglu în broderia dactiliografică** (1977), **Ploeme** (1977), **Ruptura** (1979), care mi se pare cel mai substanțial, din cîte am putut să-mi dau seama, **Aducătorul de daruri** (1980) și **Gura încătușată** (1982), nu fără o sporire în narativitate a poemelor, artificiu sau metodă lirică de o mare eficiență, fiindcă în aceste monologuri trist-locvace Adam Puslojić pune multă amărăciune și o încrîncenare teribilă, amestecînd concretețea senzorială cu violența abstracțiilor, ca în superbul poem **Ars antipoetica**, imposibil de reprodus aici din cauza lungimii, ori ca în delicata elegie haiducească intitulată **Conacul lui Aidue Velico**. Un intens exercițiu de imaginație (sesizabil mai cu seamă în **Aducătorul de daruri**) se întîlnește acum cu febrilitatea confesiunii, intensitatea percepției lirice e sporită de inflexiunile ironice și satirice ale relatării, iar scenariul liric e străbătut de tonul malițios și sarcastic. În această confluență, poezia lui Adam Puslojić își află întreaga ei personalitate, cu tensiuni inimitabile și acuități de dramă.

RADU G. ȚEPOSU ■

Un autor, o carte

Tipărit pentru prima dată în limba română, romanul lui Pavlo Zahrebelnîi, *Vîntul de seară* (în original *Avintul*, 1976) aduce lectorului român un autor interesant, chiar dacă fără să tulbure, printr-o revelație, ceea ce cunoaștem despre literatura sovietică actuală.

Roman al unui destin croit din experiențe dure — războiul, anii care i-au urmat, dramatice întîmplări de viață personală —, *Vîntul de seară* (Editura „Univers", 1986, traducere de Fănuș Neagu și Puiu Brăileanu) ambiționează și un flash în actualitate, aspru, revelînd o lume în alb-negru, angajată în competiția socială aproape fără scrupule. În jurul academicianului Karnal, somitate în domeniul cibernetricii, tipul savantului care a dobîndit seninul scepticism al celor care luptă pentru adevăr cu mijloacele adevărului și atît, în jurul academicianului, așadar, roiește *viața*, cînd frumoasă — ca în amintirile sale despre Aygul, tînăra lui soție, ca în crîmpeiele de mîndrie îndurerată adunate în anii de coșmar ai războiului, ai prizonieratului la nemți, ca în dulcea speranță de renaștere prin dragoste, prin prietenie, care rămîne ca un ecou în finalul romanului — cînd lamentabilă, dacă o judeci după măsura unui individ abject, cum este în roman Kucimienko, umbră jalnică, pîndind firimiturile de la festinul intelectual al unei minți strălucite.

Scris „în manieră realistă", după cum precizează și postfața lui V. F. Mihăescu, *Vîntul de seară* nu prezintă un interes deosebit pentru lectorul deprins cu capcanele parabolei, cu jocurile textualizante ale romanului modern, dar deține, fără îndoială, avantajele unei epici consistente, care glisează fluent pe axa timpului, ca răspuns la provocările memoriei. Un pretext — o solicitare de interviu din partea unei tinere zîriste — este și principiul construirii narațiunii ca o pendulare liberă între trecut și prezent. Deși romanul de război conține pagini tulburătoare, deși cel de dragoste are o grațioasă stîngăcie care ni-l apropie, romanul actualității trece în față în mod decis, reușind să ridice schema la statutul etic al caricaturii. Cu excepția eroului principal, se reține mai degrabă figurile negative. Kucimienko, profitorul bonom, e concurat — ca reușită scriitoricească — de propriul său fiu, Iuri. Aygul, frumoasa turkmenă, rămîne însă între filele cărții doar ca un desen japonez, în vreme ce fiica ei, Liudmila, e de-a dreptul o siluetă inconsistentă din punct de vedere epic. Romanul lui Pavlo Zahrebelnîi depășește însă, în cele cinci sute de pagini ale sale, aceste defecte de amănunt, printr-un suflu de cuceritoare umanitate. O scenă antologică, de proporții în economia cărții, ridică simțitor cotele receptării : cheful din casa lui Iuri. Se întrevede aici, în dozarea tensiunii, în alunecarea perfidă a realismului înspre satiră, a sobrietății înspre grotesc, vocația comediei amare.

Vîntul de seară e un roman multiplu, ca să zicem așa, o ofertă complexă, care nu-și condiționează întregul de valoarea părților sale. Traducerea datorată lui Fănuș Neagu și lui Puiu Brăileanu, pare să susțină, cu mijloacele specifice, intențiile autorului, apropiindu-ne în chip firesc un univers demn de interesul cititorului român.

TANIA RADU ■

atelier literar

de Gh. Dumitrescu

Carmen Popovici : Nu sînt noutăți în versurile adăugate. Cît privește scrisoarea (cam reținută și expeditivă), nu există nimic mai greșit decît impresia că „v-ați pierdut răbdarea și încrederea". Ea provine, desigur, din supărarea dv. pe dv. înșivă, în urma eșecului și, poate, și din faptul că, știindu-vă un om echilibrat, „tare", care știe ce vrea, nu v-am spus prea multe vorbe de consolare... (dar merita oare, acest accident banal al unei admiteri ratate ?...). Nu, n-avem nici o îndoială în ce vă privește. Ci o încredere totală în reușită, în atingerea tuturor țelurilor pe care vi le-ați propus !

I.B. — Buc. : — Am ales „Cînd brazii", „Lespezi", „Pași". (Mulțumiri și cele mai bune urări !).

A. Ploscaru : Pînă ce veți obține aprobarea de care vorbiți, străduiți-vă să scrieți cît mai lizibil și trimiteți-ne, din cînd în cînd, cele mai bune pagini.

I. Denova : Evident, termenul de referință nu poate fi decît ceea ce ne-ați trimis anterior. Deci : nimic nou, față de textele cunoscute nouă pînă la data răspunsului !

I. Mandrea : Pare să fie ceva, dar dintr-un singur text nu putem trage concluzii. Reveniți. (Varianta corectă, definitivă, a poemului „Dar priviți-mă-n ochi" se află în volumul „Jurnal de campanie", ed. „Cartea Românească", 1974, și în „Versuri", Bpt., „Minerva", 1981).

M. Sârbu : Ați revenit la vechea dv. formulă, atît de dificilă și fără perspective (despre care am vorbit repetat, îndelung...), cu care ați recoltat nu puține dezamăgiri și refuzuri... (Ceva, poate, în „Deși nu există", „Autobiografie", „Nevroză" ; din al doilea plic : „Cum aș spune", „Iubirea de sine", „Între spaimă" — cu finalul „stricat"). I. L. Fiat este într-adevăr o promisiune, dar e încă prea devreme pentru o apreciere certă. (Să ne scrie în continuare).

S. Brădean : Am primit. Cele adăugate sînt mai slabe. Ca și cele din plicul următor. (Ceva, în „Mă doresc" și în „Soldatul", mai mult ca idee).

Ninel Mihalache : E ceva, merită să continuați, dar adresați-vă unor publicații care cultivă genul.

I. Clorobară : Încercați, deocamdată, la revistele pentru copii.

Gh. Dîr. : Ceva mai bine, în „Raza", „Brazda".

Ella N., A.M.A., Mihăiță Mihai (mai citeț !), **D. Titire, T. X. Cojocaru, S. Foiu, M. Simionași, Esmeralda, Lia Onești** (parțial indescifrabil), **S.-A. Toader, Șt. Stamate, I. Arădoaie, L. Spătărelu, O. Zbranca, Mihai Surdu** (mai citeț !), **Petrica Dumitru, V. Mușoiu :** Sînt unele semne promițătoare, încă nu destul de clare și concludente. Continuați și reveniți.

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

GRIU

Grîul îmi curgea în ochi leneș și galben ;
dimineața
eu rideam cu mîinile-n pămînt
sădind ultima licărire de stea.

Este greu
— spuneam —
Să îngropi lumina în țărînă
Odată cu bobul de grîu.

Cerul cobora ciudat
pe scara genelor mele
cînd îmi mușam buzele-n nori
Și părul în cîntec de greieri,
încrustîndu-mă, cu vise, cu tot,
în trunchi de meșteacăn.

Și seara,
grîul îmi curgea în ochi
ca secundele
în clepsidra cu vise.

Eu rideam cu mîinile pline de viață
Iar pe piept
îmi creștea giganticul,
grîul...

ANGELICA MIHALCEA

CÎND BRAZII...

Cînd brazii
Înmiresmați de speranță
Coboară în casele noastre
Însoțiți de viori
Și risul
Homeric al iernii
Purifică văzduhul
Colindat de întrebări...
Arunc o privire
În adîncul inimii !...

INA BUCULEI

RAZA

De toamnă și de iarnă rămîn copacii goi
în visul veșniciei pe-o lacrimă și noi

Iubito vine vremea să creștem iarăși
prunci
de-aceea port pe umeri și azi ca și
atunci

În toiul nopții cerul și vin a te trezi
pe brațe cu luceferi de noapte și de zi

De toamnă și de iarnă din margine
de veac
Ia-ți firul de lumină și pune-ți-l în ac

Rănit de cerul negru și singerînd te rog
să-mi coși o rază ruptă din steaua-mi
cu noroc

GH. DUMITRESCU

STARE DE VEGHE

Absența ta nu se poate numi
liniște
atîta vreme cît încă
se mai aude frezia
cum se ofilește în așteptare
și minzul inimii mele
zbătîndu-se fără odihnă
în frîu...

SIMONA MUREȘAN

IUBIREA DE SINE

Sarea neliniștii în toate.
Iubirea de sine supraviețuind
de-a pururi în moarte ;
clipa... clipa... clipa
ca un disc uzat, magnific
ecoul din iluzii.

MARIUS SÂRBU

A mări suprafața binelui

(Urmare din pag. 9)

Țăranu de la Cluj, Dan Constantinescu, Adrian Rațiu, Pascal Bentoiu, Dumitru Capoianu. Cu toții am provocat multe discuții dure pentru acest suflu inovator pe care l-am adus în muzica românească — așa zisa sinteză serialmodală, un expresionism pe fond românesc.

— Cine vă contesta ?

— Marele compozitor Paul Constantinescu a fost foarte rezervat în legătură cu această orientare, ca și Jora și Ion Dumitrescu. În anii '50, în plin conformism estetic, opoziția lui Matei Socor, N. Buiciiu și Hilda Jerea a fost foarte puternică. Ulterior însă Hilda Jerea a trecut de partea noastră și a făcut foarte mult pentru difuzarea muzicii românești peste hotare. Cu toate acestea, regret din suflet conflictul pe care l-am avut cu Paul Constantinescu, tonul necuviincios cu care l-am atacat în presă pe unul dintre cei mai mari compozitori pe care l-am avut. Cu atît mai mult cu cît necruțătoarea boală care l-a secerat începuse să se manifeste. Multe supărări am avut din pricina acestui conflict pe care l-aș numi istoric. Timpul însă mi-a dat dreptate.

— Și totuși, pînă la urmă, v-ați despărțit de avangardă.

— Da, în mod ciudat, după 1968, în timp ce lucrările mele din prima mea fază expresionistă se interpretau mult în țară și străinătate m-am despărțit de avangardă și m-am îndreptat spre folclorul străvechi și muzica bizantină. În această constelație mă înscriu și azi.

— Cum vă explicați această despărțire ?

— Am fost la o specializare la Darmstadt : contactul cu muzica occidentală a fost o dezamăgire. Apoi, am mai constatat că urmașii lui Schönberg au părăsit, în majoritatea cazurilor, avangarda. Interpreții de prestigiu și publicul s-au izolat de muzica matematică, atonală. Cunoscînd dramele vestului european, pe care-l consider crepuscular sub toate aspectele, am meditat mult și, fără să-mi reneg lucrările de început, am simțit nevoia să scriu o muzică simplă, melodioasă, hieratică, tinzînd spre acea ataraxie a Eladei. Sînt convins că un popor tînăr ca al nostru nu face casă bună cu arta decadentă din vest.

— Ceea ce nu înseamnă că nu ați și realizări artistice de prestigiu.

— Ba mai mult chiar, în acel context al decadenței se întîlnește o anumită autenticitate. Dar, revenind la arta românească, socotesc că ea presupune un clasicism structural, o eufonie a apolinicului, o luminozitate mioritică și un dialog permanent cu oamenii. Între tradiție și inovație, dar mai ales între etic și estetic trebuie să fie o consonanță. Am ajuns să detest spiritul de disoluție, de construire prin distrugere, de reliefarea uriciunilor din lume și de a șoca prin orice mijloace și cu orice preț. Arta trebuie să aibă virtuți consolatoare, să fie accesibilă și mai ales să ne facă mai buni. M-am întors spre cultura bizantină, la sensul răscolitor al lui Dosoftei cel care socotea pămîntul românesc „o luminătoare fîntînă", la înțelepciunea sofianică a lui Blaga. Ideologii mei sînt Eminescu, Blaga, Enescu, Brâncuși, Iorga și, ca o biblie, mi se-nfățișează **Istoria...** lui Călinescu. Acum, cînd am trecut de 54 de ani îmi dau seama că Paul Constantinescu de fapt ne-a iubit. Chiar dacă a exagerat cu tradiționalismul în gusturi — nu în compoziție, unde era inovator — el vroia să ne ferească de o anume „ripocerizare" a muzicii românești.

— Aveți o bogată activitate, și în presă.

— M-am apropiat mai mult de **Luceafărul** și **Săptămîna**, asta neinsemnînd că n-am și indiscutabile rezerve. A, dar mai e un om pe care l-am supărat rău de tot : G. Ivașcu. M-am despărțit de el, fără să uit însă că în perioada grea a anilor '50, cînd am suferit cumplit, el și colaboratorii săi m-au lansat în **Contemporanul.** După ce am scris o vreme în **România literară,** unde este acum director, am încetat să mai colaborez aici datorită unor păreri diferite. Conducerea revistei mi-a dat însă o lecție de viață, pe care n-am s-o uit niciodată : nici măcar un singur cuvînt urît nu s-a publicat împotriva mea, de-atunci și pînă azi.

— Sînteți, la rîndul dumneavoastră, un om generos.

— Mi-am dat seama și eu că munca obștească are un rol imens în viața mea. Dincolo de un anume subiectivism, de un temperament coleric, poate de o exagerată intransigență, cred că mi-am făcut datoria promovînd tineri compozitori și muzicologi. Am încercat să-i apropii pe compozitori de scriitori și plasticieni în concertele de la muzee. Apoi, am avut mari satisfacții vorbind muncitorilor și țăranilor despre muzică. Mai cred că nu este nici un membru al Uniunii Compozitorilor căruia să nu-i fi creat și puțină mulțumire sufletească prin articolele sau emisiunile mele la radio.

— Cum priviți viitorul muzicii românești ?

— Cred în vitalitatea culturii românești și consider că nu exagerez susținînd că o nouă renaștere a culturii are loc în acest sud-est european și, în mare vorbind, în țările socialiste. De aceea nu cred în angoase, și-mi place să folosesc cît mai puțin cuvintele „nu se poate" și cît mai adesea „trebuie să se poată". Mă bucur că n-am îmbătrînit, deoarece încă mă mai entuziasmez cu inimă curată la fiecare descoperire de noi talente și fac totul ca să le promovez. Și gîndul îmi zboară la cuvintele lui Martin Opitz și-mi vine să spun că de cîte ori aud cîntec românesc am impresia că muzica e anume făcută pentru români și românii pentru muzică.

— Cum se explică această renaștere de care vorbiți ?

— În primul rînd printr-o vitalitate fiziologică specifică unui popor tînăr. Apoi, socialismul a creat un statut extraordinar muzicienilor români — nu cunosc nici un membru al Uniunii Compozitorilor care să ducă o existență materială precară. De asemenea, avem un folclor neperimat, viu. Temperamentul poporului român în materie de artă n-a tins spre exclusivisme. Există, cum arăta Blaga, o armonie în concepția despre lume și viață a poporului român în consonanță cu varietatea și coloritul echilibrat al reliefului. Iar în acest context e bine să nu uităm că noi n-am subjugat popoare și n-am purtat războaie de cotropire. Azi, cînd muzică și pace-înseamnă un pleonasm, pot spune că aceste caracteristici sînt semnificative și cu rezonanțe multiple.

— Vă știu demult : nu v-am văzut niciodată însă devenind violent.

— Ba sînt. În contrast cu muzica mea deosebit de lirică.

— În calitatea dumneavoastră de coordonator general al stagiunii de concerte și al creației cum acționați ?

— Mă interesează o policromie stilistică și o unitate stilistică de conținut. Deci, mă preocupă unitatea în varietate. Consider că marele drum al muzicii românești trebuie pus în lumină. Promovez muzica românească de bună calitate și încerc să mă detașez de gusturile mele personale.

— Și reușiți ?

— Cel care alcătuiește stagiunea nu trebuie să aparțină nici unei „constelații sonore". Deci, trebuie să fie obiectiv. Ceea ce nu înseamnă că printr-o libertate de creație se înțelege o libertate haotică : aș propune în loc de cuvîntul libertate, termenul de disciplină a libertății, ceea ce cred eu că este cu totul altceva.

— Ce vi se pare important pentru un artist ?

— Important este să creadă într-o corelație strînsă între frumos și adevăr. Nu cred în autonomia esteticului ci doar într-o corelație indestructibilă între etic și estetic. A trăi în consonanță cu legile morale presupune a răspîndi binele. Iar atunci cînd poți să faci un bine și nu-l faci ești de-a dreptul imoral. Și mai e un considerent : să nu-ți faci fericirea pe nefericirea altora. Sînt cîteva principii la care am ținut și țin întotdeauna. A mări suprafața binelui este un lucru imperios necesar pentru fiecare cetățean al țării.

— Ce altceva vă mai preocupă ?

— Pornind de la cuvintele lui Bălcescu, potrivit cărora trebuie să luminăm poporul ca să fim liberi, trebuie să luptăm prin orice mijloc împotriva teribilului fenomen de deculturație de care a vorbit mai pe larg cîndva Dan Zamfirescu. Literatura, artele în general au un rol hotărîtor în împlinirea oamenilor. Iar a răspîndi cultura românească pretutindeni este un act etic, este o datorie sublimă care presupune enorme sacrificii și o totală dăruire. De multe ori egocentrismul creatorului a adus mult rău artei. Să ne gîndim la puritatea imnografilor și pictorilor bizantini care nu simțeau întotdeauna nevoia să se iscălească. Creația era o lege morală și nu o izbucnire de orgoliu.

— Îi reproșați ceva muzicii din acest secol ?

— Muzicii secolului XX îi lipsește un Verdi, un Chopin, un Schubert și, mai ales, un Mozart. Cu alte cuvinte, acea nestăvilită sete de tandrețe omenească. E cazul să ne gîndim mai adînc la faptul că se scriu prea puține cîntece de dragoste — mă refer la așa-zisa muzică grea. Eu cred că melodia este simbolul prin care un om comunică profund cu un alt om. Cînd popoarelor le-a fost interzisă vorbirea, din partea cumpliților tirani condamnați de istorie, ele cîntau și astfel se clădea o lume, la fel cum Amfion clădea Teba în sunetele lirei.

— Cum vedeți acest sfîrșit de mileniu ?

— Sînt optimist. Tineretul este plin de forță, are sufletul curat. Sînt convins că prin acești tineri se va aduce o undă de ozon proaspăt, care va anihila pînă și tendințele agresive ale celor mai crispați și mai belicoși tirani. Cine nu-nțelege tineretul a-mbătrînit. Or, aruncînd o privire asupra majorității tinerilor din țara noastră, am înțeles că îi preocupă adînc relația dintre cultură și pace. Deculturația semnifică pregătirea războiului. Cultura reprezintă eufonia luminii, armonia dintre toate neamurile planetei.

La Opera Română

● Cele 3 balete care constituie **Seara Mihail Jora — Curtea veche,** cu Eugenia Cotovelea, Nicolae Deneș, Roxana Colceag, Tiberiu Almosnino, **Demoazela Mărița,** cu Georgeta Giurgea-Vretos, Mugur Valsami, Viorel Berinde și **La piață,** cu Maria Stan (debut în rolul Chiva), Gheorghe Angheluș și Ștefan Bănică — sînt programate vineri 6 februarie, la ora 18. Dirijează Carol Litvin.

● **Freischütz** de Weber, în conducerea muzicală a lui Constantin Petrovici, cu Eugenia Moldoveanu, Cornelia Angelescu, Dan Zancu și Florin Diaconescu (ultimul debutează în rolul Max) ca vîrfuri în distribuție, figurează pe afișul zilei de simbătă 7 februarie, la ora 18.

● Matineul de duminică 8 februarie (ora 11), cu copii și pentru copii, este opera **Povestea micului Pan** de Laurențiu Profeta. În distribuție soliștii : Ștefan Teodorescu, Nicolae Constantinescu, Marina Mirea, Adriana Alexandru, Adrian Ștefănescu și Cristian Mihăilescu. Cu concursul corului „Voces primavera". Dirijează Claudiu Negulescu.

● Tot duminică, la ora 18, prețuitul balet al compozitorului Cornel Trăilescu, **Albă ca Zăpada și cei 7 pitici.** Capete de afiș sînt : Georgeta Giurgea-Vretos, Florin Brînduș, Maria Stan, **La pupitru** compozitorul.

● La opereta **Liliacul** de Johann Strauss (marți 10 februarie, ora 18) își dau concursul Florin Diaconescu (Eisenstein), Elvira Cîrje (Rozalinda), Constantin Gabor (Frosch), Lucia Cioară (Orlovsky), Gerda Radler (Adela). Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Miercuri 11 februarie, tot la ora 18, **Tosca,** capodopera pucciniană. Rolul titular va fi interpretat de soprana Lucia Țibuleac, Mario Cavaradossi — de tenorul Ludovic Spiess, iar Scarpia — de baritonul Nicolae Urziceanu. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● Puse în scenă de coregrafa Doina Andronache, **Camerata coregrafică** (miniaturi dansante pe muzica unor mari compozitori) și **Francesca da Rimini** (pe muzica lui P. I. Ceaikovski) formează spectacolul de joi 12 februarie (ora 18). Notăm, din distribuție, pe Georgeta Giurgea-Vretos, Daniela Constantinoiu, Carmen și Gheorghe Angheluș, Cristina Teodorescu, Laurențiu Guinea, Adrian Gheorghiu.

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

● **Din partea D.P.M.O.S. — județul Sibiu :** „Cu privire la scrisoarea lui **Ion N. I. Chiriță din comuna Mucreasca, județul Vîlcea** — care reclamă Sectorul de exploatarea lemnului Tălmaciu din cadrul I.F.E.T. Sibiu, pentru refuzul de a îi restitui suma de 4 300 lei reținută ca garanție pentru utilajul cu care a lucrat pînă în iunie 1986, vă comunicăm : din cercetarea efectuată s-a reținut că se confirmă cele relatate de petiționar, în sensul că nota de lichidare i-a fost semnată de maistrul care i-a fost și șef direct, fără ca acesta să precizeze că are vreun debit datorat nejustificării unor cantități de motorină, ceea ce s-a constatat ulterior. În această situație, conducerea unității și a sectorului au dispus să i se elibereze C.E.C.-ul cu suma integral depusă, iar cantitatea de carburant nejustificată ulterior semnării actelor de lichidare de către maistrul respectiv, să-i fie imputată acestuia în condițiile art. 102 din Codul Muncii. Ion N. I. Chiriță a fost anunțat că se poate prezenta oricînd să-și ridice C.E.C.-ul cu suma la care face referire în scrisoare".

● **Procuratura Generală a R.S.R. :** „În legătură cu scrisoarea numitului **Dan Marian** Teodosescu din București, care se ridică împotriva soluției de neîncepere a urmăririi penale din dosarul 2033 P/1983 al Procuraturii locale Giurgiu, susținînd că sînt incomplete cercetările și soluția netemeinică și nelegală : susținerile sînt în parte exacte, în sensul că organele de urmărire penală nu au audiat toți martorii indicați de acesta ca avînd cunoștință despre modul în care au fost completate și semnate contractele de muncă pentru stagiunea teatrală 1982/83 (ale teatrului „Ion Vasilescu" din Giurgiu, unde lucra atunci D.M.P. — N.R.), și nu s-au clarificat aspectele referitoare la neconcordanța între originalul contractului de muncă nr. 102/1981 și copia autentificată de către Kolonji Ileana (șefa de atunci a biroului personal al teatrului — N.R.), pe parcursul cercetărilor. În consecință, s-a dispus efectuarea unor verificări extrajudiciare, urmînd ca în funcție de rezultatul acestora să se aprecieze asupra legalității și temeiniciei soluției adoptate în cauză".

● „În anul 1985, luna septembrie, mi-a fost instalat la domiciliu postul telefonic. Nu a trecut mult timp și au început necazurile, în sensul că telefonul nu avea ton. Am anunțat de mai multe ori la 021 — deranjamentele telefonice, mi se înregistra reclamația, se remedia defecțiunea în aceeași zi sau după cîteva zile, apoi o luam de la capăt. Mi s-a spus la un moment dat că ar fi o defecțiune pe cablu... De acord, dar eu plătesc corect taxa de abonament deși, în ultima vreme telefonul devenind de nefolosit, sînt nevoit să apelez la vecini sau la un telefon public. Vă rog să mă ajutați în rezolvarea acestei probleme care persistă de atîta timp. **(Vasile Enc, strada Vistiernic Stavrinos 21, bloc 53, scara C., apartament 25, sector 6 — București).**

● **Consiliul popular al municipiului Galați :** „Referitor la scrisoarea unui GRUP de bătrîni internați în Căminul-spital din municipiul Galați, prin care sînt sesizate unele deficiențe în legătură cu asigurarea căldurii și apei calde, în urma verificării celor semnalate au reieșit următoarele : datorită unei strangulări ce a apărut la conducta ce furniza apă caldă pentru încălzire și spălătorie la căminul de bătrîni, s-au luat măsuri de înlocuire a conductei respective pe o porțiune de cca. 8 m lungime. Lucrarea a durat o săptămînă, timp în care presiunea a fost mică, nereușindu-se să se asigure căldura și apa caldă necesare. Urmare intervenției efectuate, s-a reintrat în normal, asigurîndu-se agentul termic conform programului stabilit. S-a discutat cu pensionarii cazați și aceștia s-au declarat mulțumiți de condițiile asigurate".

● **Consiliul popular al județului Ialomița :** „La scrisoarea lui **Ion Bî .Gheorghe, din comuna Căzănești,** prin care autorul sesizează unele abuzuri ale conducerii C.A.P. din localitate : cu privire la terenul din curtea numitului, se confirmă că acesta posedă o suprafață de 7,20 arii și nu 9 arii cum a fost înregistrat la C.A.P., și ca atare va primi diferența de teren ca lot în folosință, potrivit Statutului C.A.P. Este adevărat că președintele C.A.P. Aldea Tudor, din dorința de a realiza în mod exemplar sarcinile ce îi revin, a luat o serie de măsuri pentru întronarea în unitate a ordinii și disciplinei, dar citeodată exagerează și devine impulsiv, fapt ce a dat naștere unor discuții neprincipiale. Ca urmare, s-a recomandat organelor comunale Căzănești, ca A. Tudor să fie pus în discuție și atenționat din acest punct de vedere".

● „Aflîndu-mă într-un scurt sejur în Suceava, am locuit în perioada 4—8 ianuarie a.c. la hotelul „ARCAȘUL" din localitate, hotel elegant ce dispune de un personal calificat și civilizat. Din păcate, se pare însă că și aici poate fi amintit proverbul referitor la acea pădure din care nu poate lipsi o ușcătură : este cazul centralistei Ioana Marieș, care-ți poate amări în cîteva minute o ședere atît de plăcută în amintitul hotel. În dimineața zilei de 8 ianuarie am efectuat de la telefonul din cameră — 237 — o convorbire telefonică loco într-o problemă personală. Ei bine, cînd am solicitat stabilirea unei a doua convorbiri, am avut neplăcuta surpriză de a mă trezi cu un val de invective la care și albul telefonului ar fi roșit : „Cum de am tupeul să o deranjez în halul ăsta ?!, și că aș face bine să mă duc să folosesc telefonul public instalat în hol... !? Atunci cărui scop folosesc aparatele instalate în cameră ?! Pentru a comanda poate doar micul dejun? Nu am absolut nimic cu tovarășa în cauză, dar „stilul" ei de muncă, consider, este departe de frumoasa firmă a instituției pomenite mai sus ! **(ing. Adalgisa Colorgea, șoseaua Ianculuî, blocul 113-a, scara B, ap. 56 — București).**

● **Consiliul popular al Sectorului 2 :** „Referitor la scrisoarea numitei **Adriana Paicu,** prin care semnalara solicită să i se plătească despăgubiri pentru apartamentul pe care l-a deținut în strada Ripiceni nr. 61, vă informăm următoarele : I.C.R.A.L. Colentina a înaintat dosarul de despăgubire pentru respectivul apartament comisiei de evaluare a Consiliului Popular al Municipiului București, urmînd ca după avizare să se restituie I.C.R.A.L. Colentina pentru efectuarea plății".

● **Consiliul popular al județului Dîmbovița :** „Privind rezolvarea scrisorii adresate redacției de către **Traian I. Petroiu, de la Schela de producție petroliferă Viforniță :** în scrisoare se relatează că la atelierul mecanic al acestei schele se petrec unele nereguli patronate de șeful de atelier Gheorghe Sterescu și maistrul Teodor Marfu, care au făcut unele abuzuri și, T.I.P. sesizîndu-le, i s-a desfăcut contractul de muncă. În urma verificărilor, a rezultat că în cadrul atelierului s-au executat unele lucrări pentru anumite unități agricole, cît și pentru unele persoane, ceea ce a dus la neînțelegeri și persecuții asupra celor care au sesizat, cît și la desfacerea contractului de muncă al lui T.I.P. Avînd în vedere că unele probleme sesizate s-au confirmat, colectivul a propus Comitetului de partid și conducerii unității, următoarele : Teodor Marfu, maistru, să fie mutat disciplinar în alt sector de activitate ; Gheorghe Sterescu, șeful de atelier, să fie atenționat în mod serios pentru îmbunătățirea stilului de muncă, recomandîndu-i-se să fie mai principial în relațiile de muncă cu personalul din atelier ; s-a indicat ca Traian Petroiu să fie reprimit la vechiul loc de muncă, creîndu-i-se condiții pentru a termina cursurile școlii de maiștri".

● „La data de 16.12.1985 am cumpărat un pick-up „Concert 2030" care a funcționat pînă pe 8.01.1986. În 9.01.1986 l-am dus la reparat la Centrul 32, din Bd. Titulescu 14, cu comanda 322930 — ridicîndu-l de la reparație pe data de 15.03.1986. Pe data de 12.05.1986 l-am dus din nou la reparație, avînd brațul defect ; fără a mi se verifica aparatul la primire, cum era normal, mi s-a spus să revin în ziua de 15. Așa am făcut, și am aflat că... e ruptă cureaua de transmisie, dar care era totuși bună atunci cînd l-am dus. De la această dată sînt purtat pe drumuri, mi s-a cerut să aduc eu cureaua, aceasta nu se găsește în magazine, iar aparatul, atunci cînd l-am dus ultima oară era încă în garanție. De cîte ori merg să întreb de soarta aparatului, cei de acolo devin atît de nervoși încît doar că nu mă iau de mînă să mă dea afară, spunîndu-mi că dacă nu-mi convine, să-l ridic așa cum e, descompletat !" **(Valentin Gafliuc, strada Ireștî nr. 8 — București, sectorul 1.)**

● **„Mă numesc Crinel M. Tutac, domiciliez în Lugoj, strada Ceahlăului nr. 15, blocul 31, scara A, apartamentul 2 :** ca orice tînăr de curînd căsătorit, împreună cu soția mea am cumpărat un televizor „Diamant 220". De trei luni de zile caut un cablu coaxial pentru acest aparat, dar pretutindeni am primit același răspuns : nu avem, nu am primit, sau, mai revenit... Nu-mi pot explica lipsa de piață a unui produs atît de simplu și necesar totodată ?!".

Consiliul popular al județului Hunedoara : „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Gheorghiță Paseu** din com. Geoagiu — prin care sesizează comportarea necorespunzătoare a gestionarei de la magazinul alimentar din comună, strada Suseni, față de cumpărători — în urma verificărilor efectuate, s-a constatat că aspectul se confirmă : pentru comportarea necorespunzătoare față de cumpărători, conducerea cooperativei de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor Geoagiu a sancționat-o pe Cosma Ilona, gestionara în cauză, cu diminuarea retribuției cu 10% pe timp de o lună și atenționarea cu desfacerea contractului de muncă".

„Mă numesc **Ion C, Boteanu** și locuiesc în orașul Moinești, strada Zorilor nr. 5, blocul 5, scara A, apartamentul 7. Fiind un pasionat cititor al presei, m-am prezentat în ziua de 16.09.1986 la sediul poștei din orașul nostru unde am făcut o serie de abonamente la diferite publicații din țară, precum : „Înainte" (județul Dolj) ; „Înainte" (Brăila) ; „Ceahlăul" (Neamț). Toate publicațiile le primesc normal, mai puțin ziarul „Delta" din Tulcea, la care am făcut deasemenea abonament în aceeași zi, cu chitanța nr. 1029260. Nici pînă astăzi, cînd vă scriu această scrisoare, nu am primit nici un exemplar al acestui ziar. Sesizînd poșta din Moinești, aceasta a sesizat la rîndul ei poșta din Bacău care, la rîndul ei, a răspuns că s-ar fi ivit o încurcătură pe traseu. Pînă una-alta, eu am rămas cu numerele din trimestrul IV lipsă pe anul trecut la acest ziar, și procedura celor care se fac vinovați, indiferent cine ar fi ei, nu mi se pare corectă".

Consiliul popular municipal Ploiești : „Cu privire la scrisoarea numitei **Steliuța Bologan,** domiciliată în Ploiești, strada Laurilor nr. 1, blocul 32 A, apartamentul 32 : este adevărat că numita s-a adresat în mai multe rînduri organelor în drept pentru a fi ajutată să se încadreze, prilej cu care i s-au oferit locuri de muncă la „Vinalcool" Ploiești, ICRA Ploiești, Întreprinderea de sere Tătărani, etc. — dar a refuzat de fiecare dată aceste reparții susținînd că dorește să fie încadrată ca om de serviciu într-o unitate sanitară, sau la un cămin al unei grădinițe, deoarece este infirmă și numai în aceste locuri poate face față. Discutînd din nou cu S.B. aceasta a fost ajutată să se încadreze pe un astfel de profil la Cooperativa „Igiena" — Ploiești.

Recent, la Spitalul C.F.R. Pașcani a fost internat în stare gravă **Dănuț Tendelcu,** de la I.M.M.R. — Pașcani. Starea lui reclama de urgență transfuzie de sînge fiindu-i necesară o mare cantitate. Colegii lui de muncă au răspuns cu promptitudine acestei necesități, ajutîndu-și tovarășul la nevoie : C-tin Cocerem, Victor Pavel, Nicolae Botescu, Dumitru Andrei, Vasile Chelaru, Vasile Ignat, Mihaela Airinei, Viorel Manea, Georgel Lupu, Ioan Făclieru sînt numai cîțiva dintre acești admirabili oameni și colegi de muncă care n-au șovăit nici o clipă în a sări în ajutorul celui aflat la nevoie. În curînd, cel în suferință — acum în afara oricărui pericol — se va putea întoarce la soția și cei trei copii ai săi. **(Dumitru Păpușoiu,** Tg. Frumos, județul Bacău).

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU

Primim :

În revista „Flacăra" nr. 1—2 din 6 ianuarie 1987, la pagina 22, sub titlul „Tradiții științifice și tehnice românești" colaboratorul Dv. I.M. Ștefan relatează următoarele (citez) :

„Sîntem în anul 1912. Un avion pilotat de sublocotenentul Ștefan Protopopescu, care obținuse brevetul nr. 1 la școala organizată la Chitila de inimosul avocat M. Cerchez zboară deasupra Mării Negre nu departe de Constanța. La bord o premieră tehnică absolută, un aparat de telegrafie fără fir conceput de tehnicianul Gustav Rotlender și Căpitanul I. Zaharia, special adaptat aeronauticii, stabilește legătura cu o stație de pe sol. Comunicația T.F.F., astăzi curentă între aparatul de zbor și pămînt, este pentru prima dată realizată" (închei citatul).

Aceeași relatare apare și în revista „Pentru Patrie" nr. 8 din august 1976 editată de Ministerul de Interne sub semnătura tov. Ion Munteanu, care conchide în final : (citez) :

„Aparatul despre care este vorba fusese realizat de căpitanul Zaharia din marina militară și de mecanicul Gustav Rotlender. Cîteva luni mai tîrziu, invenția a fost preluată de străinătate..." (închei citatul).

Întrucît în relatarea colaboratorului dv. I.M. Ștefan s-a strecurat o greșeală privind identitatea unuia din cei doi inventatori ai aparatului de telegrafie fără fir și anume a căpitanului de marină Zaharia al cărui prenume îl identifică cu litera „I" în loc de „D", deoarece prenumele acestuia era de „Dan" și nu altul, vă rog să dispuneți rectificarea acestei erori în numărul viitor al revistei „Flacăra", pentru ca astfel, cititorii acesteia, să fie informați în mod corect asupra persoanelor adevărate care au dus la un moment dat o contribuție reală în știința și tehnica românească, evitîndu-se astfel unele confuzii sau elogierea unor persoane inexistente.

Pentru ca tov. I.M. Ștefan să nu aibă nici un fel de dubiu asupra celor arătate aci de față, îi rog să consulte „Anuarul Armatei Române pe anul 1909" (existent la Muzeul Militar din București), în care va găsi consemnate toate datele necesare identificării exacte a căpitanului Dan Zaharia și anume :

— Prenumele și numele : Dan Z. Zaharia.
— Născut la 16.I.1878.
— Elev la 1.I 1896.
— Sublocotenent la 1.VII.1904.
— Căpitan la 28.XI.1907
— În Direcția marinei militare la 1909.
— Decorat cu ordinul „Coroana României" 5 1905.

În afara datelor de mai sus, mai precizez că pentru desăvîrșirea studiilor sale căpitanul Dan Zaharia a absolvit, cu titlul de inginer, Școala Superioară de Electricitate din Paris (1907—1909) și că a decedat la data de 14.I.1943, avînd gradul de contra-amiral, astfel încît îmi permit să cred că afirmațiunea tov. I.M. Ștefan, potrivit căreia cei doi inventatori ai aparatului de telegrafie fără fir au fost „oameni de rînd" și „autodidacți", constituie o desconsiderare și dacă nu, chiar o insultă, adusă atît pregătirii profesionale cît și capacității lor de inventivitate și creație de care au dat dovadă la un moment dat pentru propășirea științei și tehnicii românești.

Rîndurile de față vă sînt adresate de fiul contra-amiralului Dan Zaharia, ale cărui nume și prenume sînt identice cu cele ale tatălui său. Împreună cu rugămintea de a dispune publicarea acestora în primul număr al revistei „Flacăra", rugăminte pe care v-o adresez în temeiul dreptului la replică, la care orice persoană are acces, atunci cînd constată denaturarea sau ignorarea adevărului în unele probleme aduse la cunoștință sau puse în dezbaterea cititorilor revistei conduse de Dv.

Convins fiind că veți da continuitate solicitării mele, vă mulțumesc cu recunoștință și vă rog să primiți asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Dan D. Zaharia

Poșta redacției

Gută Tudor — Fetești : Conform legii pentru calculul pensiei aveți dreptul să vă alegeți 5 ani consecutivi din ultimii 10. ● **Sitărus Maria — Brașov :** Credem că ați putea afla datele necesare de la Comitetul județean pentru Cultură și Educație Socialistă. ● **Duma Ileana — Baia Mare :** Adresați-vă instanței de judecată. ● **Cires Mariana — Timișoara :** Sînteți îndreptățită să primiți alocația pentru copil, dacă aceasta vă este încredințat prin hotărîre judecătorească spre creștere și educare. ● **Horvat Paula — Satu Mare :** Vă comunicăm adresa solicitată — I.A.T.C., str. Matei Voievod nr. 75—77, sector 2, cod 73224 București. Vă dorim multă sănătate. ● **Presură Ion — Galați :** 1) Dacă locuința este anexă la contractul de muncă, da. 2) În cazul în care medicul vă recomandă schimbarea locului de muncă, adresați-vă C.O.M. al întreprinderii pentru rezolvare. ● **Ilie I. Adela — Iași :** Pentru a vi se transfera dosarul de pensie de urmaș în localitatea unde studiați, trimiteți cerere și cupon de pensie la Oficiul de pensii din localitatea de domiciliu. Aveți totuși în continuare obligația de a prezenta la începutul fiecărui an universitar documentul de continuare a studiilor. **Drăgan Leonard — Reșița, Herolu Lili — Baia :** Cererile absolvenților promoției 1986 pentru schimbarea locului de muncă se primesc și se analizează la Biroul Comisiei Guvernamentale numai la propunerea ministerelor, celorlalte organe centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare județene, care au în subordine unitățile ● **Stamin Eugenia — Timișoara :** În prezent, plata ajutorului acordat mamelor cu mai mulți copii încadrate în muncă se face la unitatea respectivă. ● **Dobrotă Cornel — Sibiu :** În conformitate cu prevederile art. 10 din Legea 5/1973, privind încheierea contractului locativ personalului muncitor din unitățile socialiste de stat i se încheiază locuințe pe baza propunerilor colectivelor de muncă în care acesta își desfășoară activitatea aprobate de consiliile oamenilor muncii și de organele sindicale, cu respectarea prevederilor art. 13 din aceeași lege, în care se stipulează că încheierea de locuințe în orașele declarate mari se poate face numai persoanelor și familiilor care domiciliază în acestea. ● **Soarvos Radu s.a. — satul Valea Mare, com. Barcani (Covasna) :** Fiind rude colaterale de gradul IV, nu sînteți moștenitori rezervatari și deci nu aveți dreptul să atacați testamentul. Puteți cere oricînd copierea actelor din dosar prin biroul de copiat acte care funcționează în clădirea tribunalului, achitînd taxa cuvenită ● **Vasiuc Tamara — Turda :** Recepția finală a blocului este programată în trimestrul I a.c., cînd Brigada complexă nr. 2 a Trustului Antreprize Generale-Constructii-montaj Cluj va face remedierile necesare. ● **Pătrașcu Ionel — Dr.-Turnu Severin :** Întrucît casa este prevăzută cu coșuri pentru evacuarea fumului nu sînt îndeplinite condițiile prevăzute în Ordinul nr. 67/815 al Ministerului Industriei Chimice.

REGHINA VARVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

„Eridiarom" — o marcă înregistrată!

Roman Morar, s-a născut la 30 septembrie 1939 în satul Daia — Sighișoara și este absolvent al Facultății de Medicină veterinară din București (1964). După 6 ani de producție la I.A.S. Gherla, și-a susținut teza de doctorat în anul 1970 cu o temă vizînd bolile viților, condusă de prof. dr. Ion Adamesteanu, membru al Academiei de Științe Agricole. Din anul 1972, prin concurs, a fost încadrat la Institutul Agronomic din Cluj, Facultatea de Zootehnie și Medicină veterinară, în prezent fiind șeful disciplinei de Zootehnie generală și tehnologia creșterii animalelor. A publicat, în țară și în străinătate 112 lucrări de specialitate. Este autorul invenției „Eridiarom", preluată și generalizată în medicina veterinară românească, începînd cu anul 1985.

— Deci, doctore Roman Morar, pînă la urmă „Eridiarom"-ul a învins!

— Eu am fost convins de la început de valoarea acestui extract natural, dar ca-n multe alte ocazii adevărul nu învinge ușor. Și mărturisesc foarte sincer că intervenția revistei Flacăra a grăbit poate cu cîțiva ani aceasta victorie. Și a menținut și entuziasmul meu, tonusul necesar cercetătorului. Credeți-mă, atunci, în 1984 cînd a intervenit prima oară Flacăra, erau destui de mulți sceptici care gîndeau cam așa: dacă-ar fi ceva serios, n-ar fi așteptat să fie descoperit de Roman Morar! Erau destui care ar fi făcut-o pînă atunci...

— Să reluăm: ce idee v-a condus spre „Eridiarom"?

— Pierderile mari care se înregistrează în primele zile de viață la animale și în special la viței. Realitatea din unele ferme m-a obsedat, m-a alarmat, m-a chinuit multe zile și destule nopți începînd chiar cu primele zile de stagiar. Mi-a dat mult de gîndit chiar tratamentul. Mi s-a părut ineficient, irațional și foarte costisitor. Dar poate cel mai mult m-a frapat îmbolnăvirea vițelului imediat după fătare, la un interval de timp atît de mic încît n-au timp nici microbii să se-nmulțească! Și asta se-ntîmpla, din cîte am constatat după primul supt de colastru...

— Ce este acest „colastru"?

— Laptele produs de vacă în primele 5—6 zile, al cărui rol e foarte important: el asigură protecția și imunitatea vițelului! Și este foarte bogat în principii nutritive.

— Și ce legătură are „colastrul" cu îmbolnăvirile care spuneți că v-au obsedat?

— Raționamentul meu a fost următorul: acest colostru se produce cu 9—10 zile înainte de fătare, iar în momentul fătării este deja un lapte „stătut", iar în funcție de furajare în el se pot cumula și diverse toxine. Spre el mi-am îndreptat atenția, găsindu-l „vinovat" de ce se-ntîmplă în acele prime zile de viață a viteilor. Mai e apoi problema infecțiilor mamare, care modifică profund calitatea colastrului...

— Bine, dar „cărțile" nu scriu despre asta?

— În mod ciudat, nu! Sau, mai corect spus, consideră colostrul ca fiind ideal în alimentație. Fapt contrazis de practică.

— Și ce-ați făcut?

— În primul rînd, am urmărit în primele trei zile modificările suferite de colostru, determinîndu-i aciditatea și alcalinitatea prin pH, ajungînd la concluzia că în foarte multe cazuri acesta este alcalin!

— Și asta ce-nseamnă?

— Alcalinitatea este datorată activității unor microorganisme asupra colostrului. Și imaginați-vă acțiunea acestor miliarde de germeni, a toxinelor lor, a faptului că structura lui biochimică este alterată, asupra tubului digestiv al unui vițel născut de o oră! Atunci, cînd, normal, el n-are încă nici o armă de apărare și nici măcar sucuri gastrice cu care să „neutralizeze" această alcalinitate..

— De fapt, e limpede: cum să asigure acest colastru „bolnav" sănătatea unui nou născut?

— Asta e problema! Și cu asta ne-am bătut capu', lovindu-ne și de destule ziduri pînă am ajuns la soluția practică.

— Acum, cred c-o putem face publică: e deja predată spre folosință zootehniei românești?

— Da, cu atît mai mult cu cît la sfîrșitul anului 1986, tehnologia elaborată de colectivul nostru din Cluj era aplicată în 135 de ferme. E atît de simplă și aplicată din strămoși, încît, acum, după patru ani de căutări, lupte cu „zidurile" și aprofundări, mă surprinde dificultatea cu care a fost înțeleasă de unii și mai ales receptată. Dar mărturisesc c-am avut de cîștigat. A trebuit să găsim explicații modului de acțiune, pe care le-am publicat în revistele noastre de specialitate, să extindem experimentele...

— V-au condus pe noi piste aceste „căutări"?

— Iată un singur exemplu: am injectat la pui de găină extracte din colostru din prima zi, constatînd apariția unor grave tulburări hepatice, asemănătoare cu cele întîlnite la viței morți în primele zile din cauza diareei. Era deci limpede: primul colostru trebuie eliminat din hrana vițelului!

— Și-n felul acesta dispar acele milioane de microorganisme?

— Da, sînt eliminate odată cu colostrul, micșorîndu-se astfel foarte mult riscul îmbolnăvirii. Practic, procedăm astfel: imediat după fătare, ugerul vacii se spală și se mulge complet. Se verifică apoi pH-ul, admițîndu-se hrănirea doar atunci cînd colostrul nu mai prezintă nici un pericol. Iar această hrănire, trebuie făcută necondiționat nu mai tîrziu de două ore.

— Tehnologia, ziceți că se aplică azi în 135 de ferme! Cu ce rezultate?

— În ansamblu, practica a dovedit că îmbolnăvirile au scăzut cu 40 la sută.

— Doctore Roman Morar, am plecat de la „Eridiarom" și văd c-am ajuns pe alte tărîmuri! E vreo legătură între aceste „căutări"?

— Problemele sînt foarte legate. „Eridiaromul", pentru care „Flacăra" a intervenit oportun în mai multe rînduri, completează tehnologia amintită înainte, asigurînd vindecări în peste 95 la sută din cazuri...

— Care este „starea" la zi a „Eriadiarom"-ului?

— Reamintesc întîi de toate cititorilor că acest medicament este un extract de plante și fructe din flora spontană, cu adaus de glucoză, lactoză și alte ingrediente, fiind bogat în principii naturale, vitamine, săruri minerale, fitonicide, tanini, acizi vegetali, pectine. Nu este toxic, nu se cumulează și nu dă obișnuință. Cum spuneam, utilizarea lui în prevenirea și combaterea diareelor neonatale, nespecifice, enteritelor, colitelor, dă rezultate foarte bune, putînd fi utilizat la toate speciile de animale. Numai anul trecut, de pildă, am produs și livrat peste 1 000 000 de tablete difuzate în unități din 28 de județe ale țării.

— Am văzut c-ați introdus și un neobișnuit „Certificat de calitate"!

— „Eridiarom"-ul este deja o marcă înregistrată. Noi îl producem și răspundem de calitatea lui. Fiecare cutie cu 1 000 sau 2 800 de tablete este însoțită atît de instrucțiunile de folosire cît și de acest certificat, întotdeauna semnat de inventatorul lui!

— Pentru acest an, cît puteți oferi zootehniei?

— Cu toate că aprovizionarea cu materii prime s-a făcut mai greu, pentru prima jumătate a acestui an putem asigura cam 2 000 000 de tablete...

— Față de cîte solicitări?

— Microproducția realizată la Institutul Agronomic din Cluj asigură aproape un sfert din solicitări. Adevărul este că au crescut foarte mult aceste solicitări ale producției, iar laboratorul nostru, cu toate că, sprijinit cu înțelegere de conducerea institutului, și a Facultății a continuat să se dezvolte, încă nu este în măsură să răspundă tuturor solicitărilor.

— Informații din ce în ce mai numeroase sosite la redacție aduc precizarea că acest medicament își caută tot mai insistent locul și în medicina umană!

— Cînd „Flacăra" a făcut public acest medicament, oameni din multe părți ale țării mi-au scris, au telefonat sau au venit personal la Cluj-Napoca, cerîndu-mi să le ofer aceste tablete spre a le utiliza, pe proprie răspundere, în unele cazuri-limită. Mărturisesc, scrisoarea medicului F.M. din județul Suceava m-a emoționat. Copilul său, unicul, atunci în vîrstă de 5 luni, a fost purtat în trei spitale, epuizîndu-se toate posibilitățile clasice de tratament. I-am trimis produsul, l-a administrat, iar în a treia zi de tratament, „cazul" a fost soluționat! Un alt caz este cel al pensionarului N.C. din Pitești. Altele din Craiova, București, foarte multe din Cluj-Napoca, din Sighișoara, Mediaș, Bistrița. Aceste rezultate au stîrnit și interesul unor medici din Cluj-Napoca, între care dr. Nicolae Miu, dr. Liana Moraru, dr. Sergiu Diaconescu și alții, care au trecut la studierea lui sistematică, urmînd ca rezultatele să fie publicate în ședințele de comunicări ale Societății de medicină comparată. Pot să vă spun că „Eridiarom"-ul, deja verificat pe sute de mii de animale, își dovedește calitățile incontestabile și în medicina umană.

— Deci, un nou început!

— Da, aceasta presupune teste, reverificări, analize. Dar drumul este deja netezit. E unul dintre cele mai importante proiecte ale anului 1987...

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Experiențe celebre (II)

Cu un sfert de veac în urmă, mă aflam în locuința venerabilului inginer constructor care a fost academicianul Aurel A. Beleș; îmi pregătise spre consultare mai multe scrisori primite de el de la marele inventator Gogu Constantinescu, creatorul sonicității și mașinilor sonice. Cînd mi-am terminat munca de „copist", am început să vorbim despre istoria construcțiilor în România, pînă la urmă discuția concentrîndu-se asupra introducerii betonului armat la noi. Academicianul Beleș a amintit că în 1885—1889 Anghel Saligny proiectase și construise, la Galați și Brăila, cele dintîi silozuri de beton armat prefabricat din lume. Ulterior însă, utilizarea betonului armat intrase într-o perioadă de tatonări, de neîncredere, ba chiar de criză; o serie de construcții executate din acest material se prăbușiseră, printre ele hotelul „Celeste" din Paris, un alt hotel la Basel, o boltă cu o deschidere de 23 metri construită la Praga etc., ceea ce stîrnise îndoieli și nemulțumiri. Iată de ce **Gogu Constantinescu** (1881—1965) a întîmpinat o acerbă împotrivire (pe care a învins-o totuși), cînd la absolvirea Școlii Naționale de Poduri și Șosele (1904) a prezentat ca lucrare de diplomă proiectul unui pod de beton armat. În anii următori (cînd construise de acum mai multe poduri și castele de apă, ba chiar și o boltă cu pînze subțiri din același material), a fost nevoie să facă o adevărată **„demonstrație tehnică"** atunci cînd s-a ivit o problemă **„delicată"**. Cu prilejul construirii actualului palat al Marii Adunări Naționale, un zid s-a deplasat la un moment dat cu 10 cm de la verticală, clădirea fiind amenințată să se prăbușească. Chemat ca expert, G. Constantinescu a executat o centură masivă de beton armat, care a salvat construcția. Cele două bolți pe care le-a realizat aici au părut însă deputaților o fi soluții atît de îndrăznețe, încît nu au cutezat să-și ocupe locurile. Inginerul a efectuat de aceea **o experiență decisivă: a încărcat construcția cu numeroși saci de nisip, dovedind astfel că poate rezista chiar la o suprasarcină considerabilă.**

Un alt inginer de mare valoare al **„corpului tehnic român"** care s-a luptat din greu pentru **„reabilitarea"** betonului armat în ochii publicului și specialiștilor, a fost, la începutul veacului nostru **Elie Radu** (1853—1931), membru de onoare al Academiei Române, constructorul a 475 km de căi ferate și al celei mai mari captări centralizate de apă subterană din Europa (1901), destinată alimentării Capitalei. Pentru multe dintre lucrările sale (poduri, castele de apă, construcții edilitare) avea și el nevoie de beton armat și înțelegea că acestui material îi aparține viitorul, eșecurile înregistrate datorîndu-se, arăta el, numai deficiențelor de proiectare și execuție.

Pornind de la aceasta, a recurs și el la **o experiență memorabilă.** Cu prilejul Expoziției Asociației Române pentru Înaintarea și Popularizarea Științelor din 1903, el a construit **o grindă experimentală, avînd deschiderea de 8 m și secțiunea în T.** A încărcată-o apoi cu sute de saci de ciment, o sarcină care părea să depășească posibilitățile acestui element constructiv. **„Grinda lui Elie Radu"**, cum a fost denumită după aceea, a rezistat cu succes, dovedind calitățile noului material, ca și „execuția ireproșabilă". În monografia sa consacrată betonului armat în România (1979), inginerul Emil Prager consemnează că **„despre încercările făcute asupra acestei grinzi se amintește și în literatura străină, ca un exemplu de încercare asupra unei mari construcții."**

Istoria tehnicii noastre a cunoscut și alte asemenea experiențe interesante. Astfel, în anul 1934 inginerul **Mihail Konteschweller** (1897—1947) a efectuat **cea dintîi experiență de teleghidaj din România,** utilizînd un navomodel telecomandat, demonstrat pe lacul actualului Parc al Libertății din București; de menționat că vaporașul executa 6 comenzi, tot atîtea cîte efectuau în Anglia avioanele dirijate prin radio. În 1937 M. Konteschweller publică lucrarea **Telemecanica,** premiată de Academia Română, una dintre primele cărți pe această temă, în care, pe lîngă sinteza achizițiilor cunoscute, se descriu **„relee electrice" „creiere electrice"** etc.

O altă experimentare tehnică interesantă s-a datorat inginerilor **Mihai Stamatiu** (1904—1953) și **Nicolae Șt. Mihăilescu** (n. 1908). Într-adevăr, în anul 1935 ei **introduc haveze pentru tăierea sării la salina Slănic (Prahova),** acest lucru realizîndu-se pentru prima dată în lume, mașinile respective fiind folosite pînă atunci numai în minele de cărbuni. Încercarea reușește, iar exploatarea salinelor cu haveze se generalizează la noi, ceea ce sporește considerabil productivitatea extracției.

Dintr-un cu totul alt domeniu al ingeniozității, să-l amintim acum și pe neîntrecutul experimentator care a fost **Emanoil C. Teodorescu** (1866—1949), întemeietorul școlii românești de fiziologie vegetală și creator al primului Laborator de anatomie și fiziologie a plantelor de la noi. Pe cînd lucra în Laboratorul de biologie vegetală de la Fontainebleau, un coleg i-a atașat într-o zi de lucru un podometru (instrument care înregistrează, în pași, distanța parcursă de cineva pe jos), iar la capătul zilei a constatat că parcursese 26 km printre plantele de experiență...

A demonstrat, prin experiențe migăloase și subtile, influența factorilor mediului asupra structurii, mișcărilor și creșterii plantelor. Astfel, a conceput o instalație complexă care i-a permis să urmărească dezvoltarea plantelor în aerul cu diferite condiții de presiune și compoziție, relevînd de pildă efectele sporirii concentrației de bioxid de carbon. Studii îndelungate i-au permis să explice încolăcirea plantelor așa zise „volubile" pe suport, infirmînd ipotezele avansate anterior de alți specialiști. O viziune cu totul nouă au adus cercetările sale privitoare la parfumurile intense ale unor plante tropicale; el a demonstrat experimental că esențele volatile respective sînt de fapt anestezici, care micșorează pierderile de lichid ale plantelor (transpirația), prin reducerea permeabilității protoplasmei la apă. Experiențele sale au infirmat multe idei privind relația viață-temperatură; a dovedit de pildă că mișcările unor alge, infuzori și viermi persistă pînă la -30 grade C, în timp ce o serie de enzime vegetale și animale rezistă pînă la +191 grade C.

Cercetări revelatoare, adesea citate de specialiști, au fost consacrate de Em. C. Teodorescu relației dintre plantă și lumină, analizînd de pildă influența diferitelor tipuri de radiații asupra vegetației sau determinînd gradul optim de iluminare (de însorire) pentru o plantă sau alta. Uneori a ajuns și la rezultate paradoxale, pe care pînă la urmă a izbutit să le explice. Spre pildă ține plantele cu partea superioară a tulpinei la întuneric și constată că în partea întunecată se dezvoltă frunze mai mari decît la acele plante ale căror tulpini stau în întregime în întuneric. Pricina? Frunzele aflate la lumină ale celor dintîi provoacă o mărire a frunzelor aflate la întuneric, cu ajutorul unor substanțe secretate de ele.

Emanoil C. Teodorescu a fost cu adevărat un maestru al experimentului biologic. Membru al Academiei Române și membru corespondent al Academiei de Științe din Paris, aniversat de U.N.E.S.C.O. în 1966 la centenarul nașterii sale, el a fost un perpetuu inovator, respingînd fără ezitare idei greșite, chiar dintre cele socotite „consacrate" și propunînd o nouă viziune asupra factorilor determinanți ai dezvoltării lumii vegetale, de o însemnătate teoretică și practică cu totul deosebită.

I. M. ȘTEFAN ■

Un tren gata de drum

Este de domeniul evidenței pentru fiecare dintre noi că dotarea căilor ferate române a cunoscut un salt spectaculos în ultimii 15—20 de ani. Oprindu-ne numai la parcul de vagoane pentru călători, constatăm — și nu cred că mai există cetățean al țării să nu fi beneficiat, măcar o dată pe an, de serviciile trenurilor de persoane —, că el s-a înnoit și modernizat cu totul. Zeci de mii de vagoane noi, proiectate cu gîndul și preocuparea sporirii funcționalității acestora, precum și a confortului pentru călător, de la ergonomia banchetei la idei de estetică ambientală, pentru a reduce cît mai mult posibil stresul unei călătorii.

Întreținerea acestor case pe roți ce aleargă pe rutele țării, ca și pe cele europene, sub pavilion românesc, întreținerea în starea lor firească de funcționalitate și civilizație (menite să ne asigure, nu o dată, nu doar confortul, ci însăși starea de sănătate), depinde, se știe, de cei doi poli mereu în relație : noi, beneficiarii, și armata nevăzută de ceferiști din mai multe sectoare — revizie, exploatare, circulație călători —, din gările terminus, stații de formare și ateliere etc. Un test efectuat, zilele trecute de reporter, în Gara de Nord, gara-amiral a țării, de unde pleacă și se întorc în 24 de ore un număr impresionant de trenuri, ne-a relevat, sub acest aspect, numeroase observații și concluzii.

Dacă toți și-ar face datoria

Deci, incognito și în „haine" de călător, în zilele de 22 și 23 ianuarie, între orele 5,30 și 13,00, am parcurs, de la un capăt la altul, vagon cu vagon aproape toate garniturile cu orare de plecare în acest interval. De fapt, ne-am propus această incursiune cu mai multă vreme în urmă, pentru a înlătura pornirea subiectivă în a califica munca acestor oameni după întîmplarea din data de 29 decembrie, anul trecut, cînd am călătorit în Cursa de persoane 7323 pe distanța București—Urziceni. Deloc prea matinală, cu ora de plecare 8,03, a tras la peron doar cu 6—7 minute înainte, spre ingrijorarea călătorilor numeroși ce așteptau. Vagoanele au fost luate cu asalt, s-a creat busculadă, s-a creat panică. După ce, în fine, ne-am urcat, am început să bîjbîim după locuri, însă, cele mai multe erau ocupate, de bărbați în pufonice bleumarin, cu care trenul sosise deja încărcat. Ei își arogă cîte o banchetă întreagă pentru a o transforma în pat de odihnă pînă la stația de destinație. Ori pentru a-și întinde cărțile de joc, ori pentru a sta mai... leier. Își revendică acest drept, deoarece, zic, e trenul lor, e o cursă muncitorească pentru navetiști. Nu mai avem replici, pe îngeniun și noi, călătorii „civili", cum putem, pe băncile rămase libere. Începem mai întîi să le curățăm. Sînt pline de noroi, de amprente de tălpi, de resturi de mîncare, culoarea inițială a tapițeriei nu se mai distinge. Tot vagonul e murdar, nu s-a dat nici măcar cu mătura, darămi-te să fi fost spălat. O bătrînică din fața mea (se întorcea de la fetele ei, din Capitală, la satul de baștină, la Manasia, lîngă Urziceni), s-a străduit îndelung să curețe amprenta uriașă a unei tălpi de cizmă, dar n-a reușit. A oftat și s-a așezat așa, cu paltonul ei de sărbătoare, pe „semnul bunei purtări" a unui fost călător, și pe semnul „disciplinei" celor care trebuiau să curețe trenul și să-l reîntroducă în cursă, curat și civilizat, căci și parte din prețul biletelor cumpărate de la casele gării, intră în retribuția cu care sînt plătiți. Ne consolăm și ne cufundăm în paltoane și fulare, e frig ca afară, așa că murdăria nu mai prezintă importanță. Vine conductorul, controlorul de bilete. După banderola roșie ce-i traversează pieptul, e chiar șeful garniturii. Ne interesăm de ce a preluat-o în starea în care se află ? Răspunsul te lasă perplex : „Se știe la conducere. A plecat cu semnătură !". Încă n-am auzit murdărie cu... semnătură ! Șeful de tren își ia repede tălpășița, alunecă spre alt vagon, cînd l-am cerut Condica de sugestii și reclamații, sau o condică a călătorului. Nu înainte de a ne replica, uimit cum de nu știm că la CFR nu există așa ceva?! „Ce, noi sîntem Alimentara ?!". Tocmai asta e, de ce să nu existe și la CFR ? Fiecare garnitură de tren de persoane este o unitate prestatoare de servicii către populație, ori, în conștiință, de ce s-ar abstrage de la această prevedere legală ?

„Așadar, după aproape o lună de zile, cînd și iarna a dat toate lecțiile ei oamenilor din stațiile de formare a trenurilor, ne-am întors la testul propus. Am parcurs toate tipurile de garnituri — de scurt și lung parcurs, curse, personale, accelerate, trenuri rapide, internaționale. Spre Tîrgoviște — Pietrosița, spre Timișoara prin Sibiu și prin Roșiori, spre Pitești, spre Suceava și Iași, spre Galați și Constanța, spre Slobozia — Călărași, din nou cursa cu pricina, spre Urziceni, spre Cluj-Napoca și Oradea... Singure accelerate de lung parcurs, trenurile rapide și internaționale au sosit la peron, spălate și preîncălzite.

Și aici însă, calitatea lasă mult, deseori, de dorit. Acceleratele 123 și 221, de pildă, au sosit cu ușile vraiște, de la vagoane, compartimente, grupuri sanitare, așa încît energia consumată pentru preîncălzirea lor a fost zadarnică, s-a spulberat în aer. Banchetele sînt umede, pe jos pardoselile sînt ude bine, e chiar lăcărie iar tălpile călătorilor, fără vină lor, aiută rapid la transformarea întregului tren într-o cale de noroi. Trenul a fost curățat în grabă și prost curățat. Grupurile sanitare n-au fost spălate deloc. Accelaratul 721 pentru Galați e cu totul înghețat. În schimb, din tre vagoane se înalță nori grași de abur, încît ai impresia că e fum și arde Gara de Nord, încălzesc cerul liber. Energie pulverizată în van iar oamenii vor tremura zdravăn 3 ore și alta 10 ori 2 zile — însuși prețul biletelor ne determină să alegem gradul de confort preferat — dar abstracerea de la igienă, ni se pare inadmisibilă.

Insistăm să mergem împreună, să vedem la fața locului cum se formează și cum se pregătește o garnitură înainte de a pleca la drum.

Controlul formează omul

Rugasem, s-o pornim cît mai repede și să ajungem inopinat. Ni se acceptă doleanța, numai că ne trezim introduși într-un birou, la Secretariat, „pînă se îmbracă tovarășul Bărăgan". Durează niște minute bune. Apoi, sîntem plimbați prin Gara de Nord, să vedem ce s-a mai făcut în ultimul timp pentru confortul și estetica ei, deși se știe bine că nu constituie subiectul ce ne interesează acum. În fine, după aproape jumătate de oră, ajungem la 5 Km. de Gara de Nord, în stația Grivița, centrul tehnic de pregătire a vagoanelor de garnituri ce iau, zilnic, în stăpînire rutele de fier ale țării. Ajungem în „gara mare", cum o numesc ceferiștii, și intrăm într-o hală impresionantă prin dimensiuni, un fel de garaj de trenuri, unde pot intra 8 odată. Această veritabilă uzină este acel „centru tehnic" de care ar trebui să beneficieze orice tren. Ni se prezintă tehnologia de la A la Z După sosirea din cursă, locomotiva îl împinge înapoi, în „gara mică", unde trece printr-o stație electromecanică de spălare exterioară și vidanjare-spălare a instalațiilor sanitare. Cu apă caldă și detergenți. Acum, iarna nu se face spălarea exterioară a vagoanelor deoarece îngheață și se deteriorează caroseria ca și alte instalații tehnice. De înțeles, dar unii uită, pentru unele trenuri să efectueze, cum am văzut, și cealaltă operație, obligatorie. Apoi, ajung aici, în „centrul tehnic", unde, în flux și concomitent, pe mai multe etaje — trenul este urcat ca un automobil, pe o platformă i se face întreaga revizie și toată cosmetica. În subsol, nevăzuți, lăcătușii verifică roată cu roată, șurub cu șurub, boghiu cu boghiu. Mai sus, în interior, intră la lucru alți meseriași, pentru verificarea instalației electrice, a integrității dotării compartimentelor (clanțe, uși, geamuri etc.), și cei cu igienizarea, în același timp, trenul este conectat la o instalație de preîncălzire, așa fel încît să se atingă, ne spune însoțitorul nostru, o temperatură de la 12 la 16 grade.

La ora vizitei noastre, în hală se află doar 2 trenuri — personalul 5 303 pentru Buzău, cu plecare la ora 18.40, și accelaratul 243, pentru Timișoara, cu plecare la 16,05.

Acum și aici, ni se lămuresc și se topesc multe dintre semnele noastre de întrebare. Deci, Regionala dispune de o foarte bună dotare tehnică pentru pregătirea vagoanelor de călători. Pe fiecare din cele 8 rampe se află, din loc în loc, prize de apă cu trei conducte — cu apă caldă, cu apă rece și cu soluții de detergenți. Fiecare rampă dispune de sisteme de conectare la sursele de preîncălzire. În schimb, în hală pentru „pregătire" nu se aflau decît cele 2 trenuri, ca un fel de demonstrație pentru reporter. Personalul mai avea de așteptat, pînă să intre pe mîna grupelor de revizie, accelaratul — aproape gata — are toate ușile deschise, așa cum observasem că trag la peron. Un maistru de schimb, cînd își zărește șeful din Regională, atrage atenția muncitorilor dinăuntru să le închidă, dojenindu-i blînd. „Măi băieți, e în preîncălzire !" Iată cum, prin mici neglijențe, se produc chiar pagube mari. În speță, risipă de energie. Prețioasa energie a noastră, a tuturor, se consumă ineficient iar călătorii vor îngheța în tren mărindu-le nemulțumirea față de serviciile căilor ferate. Ajung astfel să generalizeze opinia de la un tren la toate, de la un muncitor indisciplinat, la o armată de oameni ai muncii reputați prin tradițiile lor.

Acele banchete frumoase din skai sînt aproape mereu murdare, nu fiindcă n-ar fi chiar deloc spălate și nici pentru că ar fi spălate cu aceleași lavete cu care se curață podelele — cum am crezut, pînă acum —, dar pentru că nu prea se schimbă des apa din găleți, așa cum am observat în accelaratul 243. Deși prizele de apă sînt la doi pași, pe platforme, deși inginerul Viorel Fabian, șeful de revizie pe schimb, se află chiar în tren pentru a supraveghea revizia, ca și întreaga pregătire dar nu ridică, nici o obiecție. Așadar, totul tot de control ține. De calitatea controlului și a omului.

Departe de noi gîndul de a nu accepta și existența acelor greutăți, prea ades enumerate (furnizori ce nu-și fac datoria în asigurarea pieselor de schimb pentru vagoane, călători certați cu civilizația și educația, care murdăresc ori devastează trenurile, lipsă de personal necalificat pentru sectorul de curățenie, căci nu vine la angajare, deși aici, ar putea să-și spună mai mult cuvîntul ideile și soluțiile mecanizării, și altele, și altele...), dar a nu vedea și lipsurile „de-acasă" este o optică total nemuncitorească.

...În jurul orelor 14.00, cum atestă „Mersul trenurilor", în Gara de Nord debutează un nou flux de plecări de trenuri, un vîrf din timpul III al orarului. Cu toate acestea, pînă la ceasurile 15.00, cînd am părăsit noi Stația „Grivița", în hală n-au mai apărut alte trenuri Unde se vor fi aflînd toate acele garnituri retrase sub ochii noștri, după sosirea în Gara de Nord ? Unde beneficiază ele de pregătirea pentru noul drum ? În „gara mică" nu ne-a mai dus nimeni, s-a evitat acest amănunt, dar unde s-a întors, singur, reporterul, o oră mai tîrziu, după despărțirea de cadrele de conducere din Regională. Acolo sînt trenurile ! Garnituri întregi, sub cerul liber, înghețind cu ușile vraiște, cum le-au lăsat călătorii la coborîre, așteptînd cu orele pînă la formarea altor garnituri menite să străbată alte zări sau aceleași, ducînd alți călători...

Concluzia cu aceasta gînd și apel, referitor la control. La controlul care, dacă uneori nu reușește să formeze omul, să imprime tuturor o disciplină conștientă a muncii, reușește să obligă la respectarea ei.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Nașul cu dubiță

Se înălțina lumina cu întunericul și pe bulevardul Leontin Sălăjan din Capitală aproape că nu se vedeau trecători. La vreo 50 de pași de Policlinica Titan și aproape vizavi de complexul alimentar de acolo, era trasă pe dreapta o dubă. Ușa dinspre trotuar era deschisă și în fața ei se zăreau cîțiva indivizi. În timp ce mă apropiam de mașină, una din persoanele aflate acolo, o femeie, apucă din dubă cinci cartoane de ouă și traversează cu ele trotuarul, dispărînd între blocuri. Îi urmează un bărbat, tot cu cinci cartoane de ouă. Nu acord faptului nici o importanță. Îmi spun eu oamenii descarcă mașina pentru a pune în locul acela ouăle în vînzare. În momentul cînd ajung și eu acolo, o femeie tocmai își încărca brațele cu cartoane. Un bărbat o ajuta. Din partea opusă se apropia o pereche, după cît se părea soț și soție, amîndoi cam la vreo 55 de ani.

— Nu-mi dai, maestre, și mie niște ouă ? întreabă omul.

— Nu le vîndem, răspunde scurt bărbatul de la ușa autovehiculului, probabil șoferul.

— Bine, dar ai dat unei femei, am văzut-o eu.

— Era cumnată-mea, ce, n-am voie ?

— Și unui bărbat...

— Era cumnatu-meu.

— Și... dînsa ?

— E fină-mea

Fina, care își făcuse plinul de cartoane, se întoarce și spune cu o voce în care se distinge, deopotrivă, și veneția pentru tipul cu mașina, și oprobiul la adresa celor doi inoportuni, pentru delictul de lezmaiestate:

— E nașul ! ! !

Pe urmă pleacă — desigur, cu proviziile.

Cei doi insistă, mai mult în glumă, știau că n-o să le dea :

— Mă fac și eu fina matale, numai dă-mi și mie, spune femeia. Numai un carton.

— Nu se poate, nu-s de vînzare, declară cu importanță nașul, arătînd spre stivele din mașină și pregătindu-se să închidă ușa dubei.

— Dar dacă îți iau numărul mașinii și te reclam ? intervine trecătorul, însă fără să vrea s-o facă de-adevăratelea, întru-cît dă să plece.

Nașul sare ca ars. Urmează o ploaie de injurături și de amenințări. Bărbatul în vîrstă, vădit surprins, se întoarce din drum și coboară pe carosabil, în fața mașinii. Aflîndu-mă pe trotuar, în saptele mașinii, îl pierd din vedere. Apare prin stînga, adus în pumni și-n îmbrînceli de șoferul care injură cît îl ține gura. Femeia, speriată, strigă după ajutor. Mă întorc din drum și, cu riscul ca individul să mă lovească și pe mine, alerg spre mașină. Nașul îi face vînt omului în zăpadă și se îndreaptă spre ușa de la cabină, cu intenția de a o șterge cît mai repede. Ajung în spatele mașinii — nici un număr de circulație. Totuși, pînă ca duba s-o ia din loc, apuc să citesc numărul din față : 36-B-6178. Era marți, 3 februarie, ora 15,50.

Aceasta este întîmplarea, pe care am consemnat-o cu încredințarea că nașul de pe dubă își va găsi și el urgent nașul.

ION D. GOIA ■

Disciplina nu se discută. Se întreține! Fără asta nici lifturile nu merg bine

„Ascensorul" este una dintre întreprinderile care, asemenea I.T.B.-ului sau ICRAL-ului se bucură de o constantă atenție (și, uneori, chiar simpatie) din partea bucureștenilor și asta din două motive : lucrează „la vedere" și își desfășoară activitatea în întreaga Capitală. Plecînd de la realitatea că în București există aproape 13 000 de ascensoare și că la o oră de vîrf cabinele sînt deosebit de solicitate, este lesne de înțeles cîte eforturi se depun pentru ca ascensoarele să răspundă exact scopului pentru care au fost create : să te lase la un etaj sau altul și nu între ele. Este, de fapt, singura mare grijă a ascensoriștilor întreprinderii : pe fiecare stradă „în picioare" să se circule mult mai sigur decît pe scări. Dacă lucrurile nu se petrec mereu astfel, explicația o vom avea chiar de la directorul întreprinderii, inginerul Constantin State, ascensorist cu experiență, omul care, veți vedea, cunoaște în orice moment situația și istoricul liftului dumneavoastră.

— Pînă să ajungem la detalii, tovarășe director, spuneți-ne cîteva lucruri despre întreprindere. Ce credeți că știm și că nu știm despre „Ascensorul" ?

— Pentru cei mai mulți, „Ascensorul" nu înseamnă mai mult decît un număr de telefon : 023. Dacă omului nu-i merge liftul, formează cele trei cifre. Dar reparațiile și întreținerea ascensoarelor reprezintă numai jumătate din activitatea noastră. Cealaltă jumătate se referă la montarea, întreținerea și repararea a aproximativ 17 000 de utilaje comerciale frigorifice și nefrigorifice, întreținerea și repararea mașinilor de scris, a aparatelor de reprodus și multiplicat, a mașinilor de cusut electrice, precum și întreținerea și repararea a tot felul de balanțe, de la cele clasice la balanțele electronice și analitice, a aparatelor de măsură și control, a aparatelor topo și a instalațiilor de climatizare. Producem aparataj electric de joasă tensiune și piese de schimb pentru acest aparataj, subansambluri pentru arcuri spălare-uscare autoturisme, piese de schimb pentru unele tipuri de ascensoare. În sfîrșit, sîntem singurii din țară care producem electromagneți trifazați pentru poduri rulante. **(În stînga biroului directorului Constantin State, un display oferă în cîteva secunde cele mai diverse informații privind activitatea întreprinderii, furnizate de două calculatoare, Coral 4 021 și 4 030. Printre altele, fiecare din cele 13 000 de lifturi de care aminteam poate să apară pe ecran sub forma unei fișe cuprinzînd toată istoria instalației de la montarea sa).**

— Să ne oprim la ascensoare, tovarășe director. Care era numărul lor în București, în anul înființării întreprinderii ?

— În mai, întreprinderea va împlini 37 de ani. În 1950, cînd apăruse „Ascensorul", Bucureștiul avea 1 800 ascensoare.

— Cîți oameni veghează azi la starea „de sănătate" a lifturilor noastre ?

— Cam jumătate din cîți numără întreprinderea, adică în jur de o mie. Ei se ocupă de întreținere, de reparații și de modernizări.

— Cîte telefoane, cîte sesizări primiți pe zi ?

— Eu, trei sau patru. Și asta pentru că sînt aici pentru toată lumea. La dispecerat însă, la 023, care funcționează 24 de ore, se primesc în jur de 500 de sesizări.

— Nu-s prea multe ?

— Multe, puține, eu sînt interesat să primesc totul prin 023. În felul acesta calculatorul completează fișa fiecărui ascensor și cunosc în permanență ce se întîmplă cu lifturile din Balta Albă, Militari, Pantelimon etc., cu aparate mai vechi sau mai noi. Deci, repet, sîntem interesați să primim cît mai multe apeluri.

— Văd că insistați asupra acestui lucru. Are vreo importanță ?

— Are. Iată, de pildă, o echipă lucrează la un bloc. Cei de la scara vecină profită că echipa se află acolo, nu mai sună la 023 și-l roagă pe mecanic să vină și la ei, mai ales că același mecanic se ocupă și de întreținerea acestui lift.

— Și ce e rău în asta ?

— Păi este, pentru că mecanicul nu-mi spune că a mai lucrat și la alt ascensor în afara celui pentru care a fost trimis. Și nu-mi spune fiindcă nu vrea să aflu că el are defecte, că a lucrat prost la celălalt lift, care este tot al lui. Dacă îmi spune verific. Dacă a lucrat prost, îl penalizez. Dacă la un asceensor, în 30 de zile au fost mai mult de 4 deranjamente, aparatul intră în atenția noastră. Trimit acolo un maistru. Dacă defectele continuă, se duce șeful de atelier. Și cine greșește, plătește. Eu personal n-aș vrea să am de-a face cu un director ca mine.

— Sînteți chiar atît de rău ?

— Cînd trebuie, da. Dacă accept o slăbiciune, dacă mă fac că nu văd că un mecanic a primit cîțiva lei pentru o treabă pentru care e retribuit s-o facă bine, s-a terminat cu buna funcționare a ascensoarelor, cu disciplina.

— Cîte deranjamente s-au înregistrat în ianuarie pînă în această zi, în care stăm de vorbă ?

— Să consultăm calculatorul. Iată, pînă azi 23 ianuarie, sînt 9 251 de deranjamente depanate într-un timp mediu de 1 oră și 29 de minute. E vorba de timpul scurs de la apel și pînă la punerea în funcțiune.

— Timpul mi se pare scurt, însă numărul deranjamentelor, mare.

— Pe întreaga lună numărul deranjamentelor ajunge la 13—14 000.

— Teoretic, asta înseamnă că fiecare lift al Bucureștiului are nevoie de o intervenție pe lună.

— Teoretic. Cifra însă nu este așa mare, pentru că, veți vedea, sînt deranjamente și deranjamente. Oricum, înțelegeți mai ușor de ce țin atît la disciplină. În plus, parcul de ascensoare e în continuă creștere.

— Tovarășe director, aș dori să ne oprim puțin la durata depanării. Dacă ea nu este, fie și în medie, decît de o oră și jumătate, cum se poate întîmpla ca un lift, de pildă cel din Bd. 1 Mai nr. 37, bloc 101, să nu funcționeze de cîteva luni bune, în ciuda numeroaselor sesizări ale cetățenilor ?

— Să apelăm din nou la calculator. Vedeți foarte clar pe ecran, ascensorul a fost anunțat de noi ICRAL-ului „Pajura" încă din aprilie, pentru revizie generală. Comanda a venit însă în 6 noiembrie. Pe 19 am început lucrarea și în 28 a fost gata. Deci revizia noastră nu a durat mai mult de 9 zile. Comanda, șapte luni.

— Mai vin cu un exemplu. Ca și precedentul, el a făcut obiectul unei sesizări adresate redacției. Iată-l : asociația de locatari din Bd. Armata Poporului nr. 20, bloc 15 A-B, scara B, reclamă, printre altele, că unul din cele trei lifturi a luat foc în urma unor depanări . neglijente, că pentru repararea lui s-au plătit mulți bani, că, în sfîrșit, cele trei ascensoare prezintă în continuare defecte.

— Vă pot spune, după informațiile primite, că nu a luat ascensorul foc, ci s-a produs un scurt circuit în cablurile flexibile, fapt care se datorează unor vicii ascunse ale acestor cabluri. Schimbarea lor a costat, într-adevăr, aproape 7 400 lei, dar asta e situația, atîta costă cablurile. Să știți că, de fapt, costul de întreținere și reparație a ascensorului este mic, 6—7 lei de persoană pe lună. În privința micilor defecte menționate, totul este posibil.

— Liftul din blocul dumneavoastră cum funcționează ?

— Se mai deranjează și el. Dar îl dau la 023. Trebuie să aibă același regim cu celelalte. Îmi dau prietenii telefon că nu le merge liftul, le spun să dea telefon la dispecerat. Dacă nu-l dați voi, le zic, îl dau eu. Important este ca sistemul să funcționeze bine, indiferent dacă directorul sau un șef de secție sînt sau nu în întreprindere.

— Din primul caz, blocul din Bl. 1 Mai, am înțeles de unde apar unele întîrzieri în reparații. Cui se mai datorează apariția unor asemenea situații ?

— În primul rînd pieselor de schimb. De la I.F.M.A. București (fabricantul ascensoarelor), dintr-un contract de peste 7 milioane lei la piese de schimb pe 1986, am primit pînă acum piese cu o valoare ce depășește cu puțin două milioane și jumătate. Revin la exemplul dumneavoastră. Colaborarea defectuoasă a unor asociații de locatari cu I.C.R.A.L.-ul, conduce, de asemenea, la întîrzieri, în special la imobilele așa-zis mixte, jumătate — proprietatea locatarilor, jumătate, a I.C.R.A.L.-ului.

— Dacă există o astfel de statistică, care sînt cauzele defectării unui ascensor ? Ce se află pe primul loc : exploatarea neatentă sau fiabilitatea slabă a pieselor ?

— Să luăm statistica lunii decembrie 1986, după telefoanele primite la 023. Iată, 18 la sută din deranjamente sînt nefondate. Așa le numim noi. Găsim bețe de chibrit băgate în broaște, geamuri sparte la uși, poadeaua cabinei blocată cu șimburi, bețe sau hîrtii și alte asemenea defecte. 15 la sută sînt găsite mergînd, deci chemările sînt inutile. Ajungem, așadar, la un procent de 33 la sută deplasări care pot fi evitate. Simțul civic mai pronunțat al colectivității, fermitatea unor asociații de locatari ar menaja și lifturile și ne-ar scuti și pe noi de drumuri. Desigur, deplasările noastre inutile nu pot fi comparate cu gestul irresponsabil al chemării Salvării sau Pompierilor fără să fie nevoie de ei, dar vreau să menționez că, la 500 de apeluri în 24 de ore, în condițiile în care mecanicii noștri se deplasează cu mijloacele de transport în comun, astfel de apeluri, în procentajul amintit, tot de irresponsabilitate țin.

— Și în ceea ce privește defectele tehnice ?

— Procentajele sînt foarte mici. Aici intră calitatea slabă a unor subansamble și piese de schimb. Dar, și revin la primele defecte, cele nefondate, acestea pot conduce la defecte mari, la staționări. În strada Ciocîrliei nr. 12, bl. D 8, un ins a vrut să vadă cît de rezistentă la foc este cutia de comandă. Urmarea : liftul stă din 12 decembrie pentru că nu avem elementi de buton pe care trebuia să-i livreze I.F.M.A. Aceste distrugeri costă și timp și bani. Folosit civilizat, ascensorul nu se defectează ușor. Tot de o exploatare corectă ține și atitudinea pe care trebuie s-o avem atunci cînd, dintr-un motiv sau altul, cabina se oprește între etaje. Apăsăm pe soneria de alarmă și așteptăm. Ascensorul are suficiente dispozitive de siguranță ca să nu cadă. Accidentele apar cînd cel surprins în cabină încearcă prin orice mijloace să deschidă ușa și să iasă.

— Tovarășe director, cea mai mare parte din discuția noastră s-a purtat, oarecum, în trei. Evident, mă refer la calculator. A dat toate informațiile solicitate. Ce mai face calculatorul ? Ce mai e pus să facă ?

— Toată evidența consumurilor, gestiunea materialelor și a pieselor de schimb. În funcție de necesitatea realizării pieselor de schimb și ținînd seama de capacitățile de producție, și de materialele existente în gestiune(sau care trebuie să intre), calculatorul îmi dă trei variante de plan fizic. Aleg varianta care mi se pare cea mai bună. Astfel, cînd începe luna, atelierul respectiv lucrează la capacitatea întreagă. N-avem unele materiale, avem altele. Cu ajutorul calculatorului capacitățile întreprinderii sînt ocupate tot timpul. În circa zece minute, calculatorul, face munca a patru oameni în timp de o lună. Avem o echipă de programatori pe care eu o socotesc printre cele mai bune din țară. Lucrează acum la un program pentru urmărirea în timp real a defectelor și depanărilor, căutînd să micșorăm astfel durata depanării.

— Pentru că ați amintit de acest program, care mai sînt noutățile „Ascensorul"-ui ?

— Vă dau una singură, cea mai spectaculoasă. Atelierul nostru de proiectare a pus la punct un panou de comandă cu micro-procesor care le înlocuiește pe cele existente. Acest panou economisește, pentru fiecare ascensor, 26 de relee, 1 transformator, 12 kg. cupru, 20,5 grame argint, 2 000 kilovați oră pe an, reduce cu 20 la sută numărul deranjamentelor și cu 10 la sută timpul necesar întreținerii.

— Tovarășe director State, ca să încheiem. Dacă există un 023 pentru ce vă mai sună lumea pe dumneavoastră ?

— Îmi sesizează că niște oameni de-ai noștri nu și-au făcut datoria cum trebuie. Dar aceste telefoane sînt putine, numărul lor e nesemnificativ. V-am spus, sînt un director aspru, dar, îmi place să cred, corect. Sînt din 1963 la „Ascensorul", din stagiatură, și, cu excepția a trei ani, am fost alături de oamenii întreprinderii. Am muncit cot la cot, am învățat împreună, și eu îi văd cei mai buni specialiști. Dar disciplina n-o discut. Nici nu se discută, se întreține. Asta face ca prestările noastre către populație să se ridice la un bun nivel.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Cronica șoselei

O „vulpe" păcălită!

Pierise întreaga bună dispoziție a tuturor celor din mașină, care formau o familie. Mama, șoferiță, controlor de calitate la fabrica de textile din oraș, o șatenă de vreo 30 de ani, își ascundea cu greu emoția prin care trecuse cu cîteva minute mai înainte. Conducea crispată, înhibată, fiind, se vedea de departe, încă sub impresia evenimentului ieșit din comun, cu care nu se întîlnise niciodată în viață. Ce se întîmplase ? Tocmai luase virajul la stînga, intrînd pe drumul paralel cu liziera de lîngă calea ferată cînd, pe șosea, apăru ceva care putea să semene cu un sac de culoare închisă, cu un ciine de talie mare lovit de vreo mașină sau, de ce nu, cu un om căzut pe asfaltul căii rutiere. Întunericul nopții doar se știe cîte farse poate juca ochiului omenesc. Precaută, cu frica pe care începea să o resimtă involuntar, femeia opri mașina, dar nu coborî din ea. „Ciprian, se adresă ea soțului, care ocupa fotoliul din dreapta, hai cu mine să vedem despre ce-i vorba. Singură nu mă duc, mi-e teamă". Era vădit că nici bărbatului nu prea îi era la îndemînă să examineze obiectul de pe șosea. Dar ce să-i faci ? Era totuși bărbat și, la urma-urmei, vrînd, nevrînd, trebuia să-și încurajeze soția. Măcar, așa, să demonstreze Norei, nevestei, că nu-i chiar atît de fricos cum tot zicea ea, și să mai spele din rușinea că nu fusese în stare să-și ia permis de conducere după trei tentative nereușite. „Mă resemnez, spunea el, n-am chemare și gata". „Ba ești fricos, ăsta e adevărul", îi replica ea iritată. S-au apropiat cu pași nesiguri de „obiectul care căpăta treptat conturul unui om ce zăcea pe șosea. Își proteja cu amîndouă mîinile partea din față a corpului și gemea. Acoperită de nori, luna își arăta timid înfățișarea, aruncîndu-și razele palide pe fața rănitului. Șoferița se lipi de corpul bărbatului, stringîndu-i brațul : „Dar e un tînăr !", exclamă ea. „Fă ceva, Cipriane, întreabă-l, vezi despre ce-i vorba. Omul trebuie ajutat". Soțul se lăsa greu. Nu-i plăceau morții, avea oroare de sînge și de discuții cu oamenii aflați în asemenea situații. Dar își înfrînse repulsia. „Ce-ați pățit ? Putem să vă ajutăm cu ceva ?", întrebă el în șoaptă pe cel căzut. „Dacă o să-i vorbești așa de încet, de parcă l-ai descinta, poți să stai toată noaptea aici, pe cimp, lîngă el și tot n-o să te audă. Iar de ajutor, bineînțeles că are nevoie, nu vezi cît de lipsit de logică ești ? Doar omul nu și-a lăsat patul confortabil de acasă, se vede că nu-i un vagabond, în schimbul asfaltului tare și rece, ca să nu mai vorbim de pericole". „Tinere, ce ți s-a întîmplat ? Ce-ai pățit ? Cum ai ajuns aici ?" „O mașină m-a trintit la pămînt, răspunse el cu o voce stinsă. Mă doare rău de tot aici", și omul arătă cu întreaga palmă o zonă mare, care acoperea toracele, ficatul, splina, rinichii etc.

Cel doi încearcă să-l ridice în picioare. Nu e însă ușor deloc să aduci în poziție verticală un om de aproape doi metri, cîntărind cam 100 de kg, mai ales că Ciprian seamănă cu un fel de Aschiuță, iar nevastă-sa, deși durdulie, e mică de statură, neputînd să compenseze lipsa de putere a prichindelului ei soț. Nu reușesc, în consecință, să-l salte pe rănit nici 10 centimetri deasupra asfaltului. Îi ajută pînă la urmă chiar tînărul prin, propriile lui forțe. Ca prin minune se ridică în picioare. Nu mai gemea, nu se mai văita. Începe să dea explicații : „După ce m-a lovit, ticălosul a coborît, s-a uitat la mine care, căzut la pămînt, nu mai puteam de durere, iar apoi a dispărut. N-am realizat ce s-a întîmplat mai departe, căci am leșinat". Omul se îndoaie de mijloc, parcă amintindu-și că are statut de rănit și reîncepe să geamă. Ciprian face semne de oprire unui ARO. „De ce m-ați oprit ?" „E un tînăr lovit de o mașină care trebuie dus urgent la spital". „Și ce, eu sînt salvare ?" „L-aș duce eu, dar mașina-i plină. Sîntem patru. Eu, soția și copiii". „Hai urcați-l pe ușa din spate, zice șoferul a lehamite. Veniți însă după mine. Va trebui să declarați la spital cum l-ați găsit. N-aș vrea după ce fac un bine, să mă aleg cu vreo belea".

Destul de amănunțita examinare a tînărului, făcută de medic, n-are darul de a clarifica lucrurile. „Nu știu ce să cred, s-ar zice că tînărul nu știe ce și unde îl doare. Oricum, va rămîne sub observație la noi. Anunț eu pe cine trebuie. Lăsați-mi datele dv., numărul mașinii și telefonul". Se fac cercetări detaliate. Nu se găsește nici un fel de urmă. Nici tu frînturi de far, fragmente din sticla semnalizatoarelor, nici tu fărîme de vopsea, cum se întîmplă în majoritatea cazurilor de acest gen. Nimic, nimic. Tînărul nu poate preciza nici el mare lucru. „Ce să vă spun ? Doar că m-a proiectat pe asfalt și apoi, ca prin ceață, am văzut fața unui om aplecată asupra mea. Nu, nu pot da nici un fel de detalii". Nici medicii nu progresează deloc în investigațiile lor. „Cînd simte apropierea doctorului, băiatul se bagă sub pătură și începe să geamă. Apoi redevine vesel, optimist și ne povestește, cu haz, vrute și nevrute. Nu prea-i lucru curat la mijloc", relatează un bolnav. Răzvan le povestea bolnavilor din salon, veritabililor bolnavi, cît de mult îi place lui să păcălească pe alții, nu cum să-i excrocheze, mai bine zis, căci în realitate asta **era, un escroc. A** rezultat în final că a făcut-o pe rănitul, precum vulpea din poveste, ca să aibă cu ce ajunge la oraș, situat cam la 20 de km distanță, că s-a lăsat internat pentru că și-a zis el, nu-i rău ca iarna să stai internat în spital așa, vreo săptămînă. Adăpost bun, căldurică, mîncare și, pe deasupra, totul gratis. „Ocupație ? Ce-i drept, deocamdată n-am", răspunde el locotenentului. Ba da, are o ocupație, care se rezumă pe scurt la următoarele : După o documentare prealabilă, în care stabilește cine are copii la internate, la fabrici, situate în alte localități, Răzvan se duce la familia respectivă, afișînd o mină tristă, compătimitoare. „Băiatul n-a putut să vă scrie, a suferit un accident. Eu l-am transportat cu taxiul, eu l-am internat în spital. E destul de grav, dar situația nu e fără ieșire. Am venit special la dv., trimis de el..." „Și cum de nu mi-a scris cîteva rînduri ?", intervine mama speriată îngrijorată la culme. „Parcă poate, dacă are mîna fracturată ?" „Are într-adevăr mîna ruptă ? Vai, săracul băiat", și măicuța începe să plîngă. „Lasă mamaie, scapă el. Acum e bine, să-l fi văzut cum arăta. Aveți ceva să-i trimiteți ?" Și bătrîna îi pune într-un coșuleț tot ce are mai bun în casă. „Dați-i 500 de lei, poate, deși are salariu, o fi avînd și el nevoie. O mie e pentru bunătatea, osteneala dv. și cheltuielile ce le-ați făcut cu drumul. Să ne dea urgent telefon".

„Răzvane, ești sănătos puternic, înalt ca un brad. Ai putea urni și munți. Am cercetat, toți colegii tăi îs muncitori specialiști la diferite uzine, alții studenți în ultimul an. Nu ți-e silă de viața pe care o duci ?" „Ce să vă zic, într-adevăr nu mă onorează „meseria" asta. Cît timp mai e materie primă, nu mor însă de foame". „Cum adică ?" „Mă refer la creduli, despre ei e vorba !" Cu destule învățăminte, sfîrșitul acestei „cariere" pentru alde Răzvan, dar și pentru „clientela" lui.

VICTOR BEDA ■

Ce a văzut Parisu'...

Fotografii de AUREL NEAGU și PAUL AGARICI

A văzut cum apele natației mondiale se limpezesc mai repede pe culoarele străbătute de înotătoarele noastre. A văzut cum însăși ierarhia pretențioasă a acestui sport se reașază altfel, avînd de acum nume de sportive românce în vîrful piramidei. A văzut superbe spectacole de talent și vigoare fizică, de încordare a brațelor și a minții, cu starturi explozive și sosuri imperceptibile, cu nebănuite energii descătușate pe toate distanțele și în toate stilurile în care evoluau sportivele din România. A văzut primul om din lume care înoată cu 2 metri pe secundă — și acest om este o adolescentă din Ploiești, care n-a împlinit încă 17 ani și pe care o cheamă Tamara Costache. A văzut cum în acest sport al timpilor infinite zimali se mai pot corecta recorduri cu zece secunde, așa cum fenomenal a izbutit Noemi Lung — cea mai rapidă înotătoare în „marea combinată nautică" a celor patru stiluri, pe cîte o sută de metri fiecare. A văzut, de pildă, cum cronometrele implacabile o așază în frunte pe Stela Pura, așternînd în urma ei numele unor mari sportive din țări ce făceau gloria acestui sport : Richter din R.D.G., Jardin din Franța, chiar celebra Babashoff din S.U.A. și multe altele.

Circuitul francez străbătut de o veritabilă caravană a natației mondiale (un fel de „Grand Prix" al acestui sport) a însemnat, de fapt, un traseu al ascensiunii vertiginoase pe care natația românească o înregistrează la ora actuală în ierarhiile acestui sport. **Tamara Costache, Noemi Lung, Stela Pura** devin stele ale sportului mondial la o disciplină în care culoarul performanței și gloriei este foarte strîmt.

Cinste lor antrenorilor lor și tuturor celor care, din bloc-starturi de multe ori anonime, au făcut posibil acest triumf al natației românești în lumea, intens populată cu valori, a natației mondiale.

OCTAVIAN IONAȘC

Din prefața sezonului fotbalistic

Prin importanța evenimentelor fotbalistice pe care le cuprinde, anul sportiv 1987 poate fi considerat un „an al fotbalului". [illegible] ale competiționale, precum și de inedite în sine, aspectele sub care debutează.

Astfel, o premieră absolută pentru fotbalul nostru o constituie inaugurarea competițiilor oficiale cu un joc internațional de maximă importanță — finala Supercupei Europei, ce se va desfășura la 24 februarie. Se înțelege că un astfel de meci este așteptat cu interes de toți iubitorii fotbalului și, ca atare, importanța și implicațiile lui depășesc nivelul particular al clubului Steaua, răsfrîngîndu-se, de fapt, asupra întregii activități fotbalistice. Așa cum cîștigarea Cupei Campionilor Europeni a generat un suflu nou în fotbalul nostru, tot astfel apropiata finală a Supercupei Europei, prin însuși faptul că înregistrează pentru prima dată o participare românească, poate să influențeze benefic și să stimuleze dorința de perfecționare, de autodepășire, de creștere a competitivității tuturor echipelor noastre fruntașe. Din această perspectivă, a înfruntării pe care o mare performanță dintr-un sport o are asupra dezvoltării sportului respectiv, se poate spune că meciul Stelei este un eveniment și, deopotrivă, un examen al întregului nostru fotbal. Sîntem convinși că Steaua se pregătește cum se cuvine pentru acest examen, experiența și maturitatea sa competițională dîndu-i dreptul să-și definească singură modalități de abordare a acestei partide. Așa cum, de pildă, și Haan, antrenorul lui Anderlecht, și-a ales propriile modalități înaintea meciului din toamnă, chiar cu Steaua, de la Bruxelles, cerînd presei să fie critică și exigentă față de pregătirile echipei, întrucît, spunea el, „elogiile sînt nefaste marii performanțe".

Temeinicia și seriozitatea cu care Steaua tratează această partidă au generat un alt aspect inedit al acestui început de sezon — relativ la echipa națională, de data aceasta, și anume că, pentru prima dată în ultimii cinci ani, lotul național nu s-a mai reunit în pregătiri centralizate în perioada de iarnă. Constatînd (deși e puțin spus) această lipsă de activitate directă cu echipa națională, antrenorul Jenei își exprima speranța că axioma conform căreia pregătirile jucătorilor de lot pînă la urmă tot la cluburi se asigură va da roade în sezonul de primăvară. De menționat că, pentru grafic și modalitățile de pregătire ale echipei naționale, aveam experiența fastului an 1983 (încheiat apoteotic cu jocul de la Bratislava), an în care jocurile primei reprezentative au avut o planificare calendaristică și o miză (tot calificarea la turneul final al campionatului european) similară cu cele din acest an. Dar în sport, și cu atît mai mult în fotbal, experiențele nu trebuie fetișizate, fiind întotdeauna loc de noi modalități și strategii de abordare a unei competiții...

Un alt aspect inedit al acestui sezon fotbalistic este dat de încheierea, în această iarnă a unui „ciclu" interesant — și anume cel al schimbării antrenorilor la toate cele patru echipe care compuneau nu demult [illegible] fruntaș. În numai un an de zile, la Steaua, Dinamo, Sportul studențesc și Universitatea Craiova au fost numiți noi antrenori principali. Nu e scutam rațiunile de detaliu ale acestor numiri, ci doar subliniem semnificația lor comună, care este mai ales de ordin moral : era firesc ca Lucescu să se reîntoarcă la clubul care l-a format pentru a contribui, cu experiența și pregătirea pe care le-a acumulat între timp, la reafirmarea acestuia pe plan european ; era firesc ca Mircea Rădulescu să revină la clubul care l-a format pentru a încerca acel prea mult așteptat „pas înainte" pe care Sportul studențesc trebuie să-l facă în arena internațională ; era firesc ca Oțet să revină la echipa cu care, în patru ani, a cîștigat două titluri naționale, o Cupă a României și a ajuns în semifinalele unei cupe europene ; în sfîrșit, era firesc ca la Steaua să fie promovat Iordănescu, jucător și antrenor format și afirmat la această echipă de frunte a fotbalului nostru (după cum era firesc ca la națională să fie promovat antrenorul campioanei Europei...). Deci, în „vîrtejul" pe care-l fac, din păcate, schimbările de antrenori în fotbalul nostru s-a ajuns la aceste patru interesante coincidențe, ce nu pot fi decît dătătoare de speranțe pentru echipele respective, mai ales din perspectiva viitoarei ediții a cupelor europene.

Întorcînd medalia acestor schimbări pe reversul ei, vom putea consiata, însă, conturul unei probleme de fond a fotbalului nostru — și anume penuria de tehnicieni. Perspectiva de unde această problemă se vede cel mai clar este cea oferită de lotul olimpic, unde nu există un antrenor nominalizat, care să-și decline intențiile, programul de lucru, responsabilitățile și toate celelalte elemente care compun autoritatea unui antrenor de lot angajat într-o importantă campanie de calificare. Plecarea lui Lucescu și Mircea Rădulescu au lăsat descoperită măcar această „parte" din activitatea federației — și, după cum se vede, sînt prea puține candidaturi demne de a fi luate în considerație pentru activitatea imediată și de perspectivă a lotului olimpic. Pe de altă parte, preliminariile bat la ușă, nefiind secret obiectivul de a ne califica la Olimpiadă și cu fotbalul — lucru pe care nu l-am mai reușit din 1964, tocmai din cauza unor astfel de improvizații, prin care lotul olimpic a ființat (e un fel de a spune) în umbra lotului național. Este binevenită reactivarea vechii idei, de a aduce în anturajul loturilor naționale, cu statut de consultanți, pe cei mai valoroși tehnicieni din fotbalul nostru (și cărora timpul și cluburile le permit să depună o astfel de activitate). Dar la lotul olimpic, asemenea celui național, se cere un „titular", un antrenor principal care să aibă responsabilități clare și care să fie un partener autorizat pentru toate dialogurile ce se vor purta cu și despre echipa olimpică de fotbal.

OCTAVIAN ȘTIREANU

SAH

Turneul zonal

Cu toate că nu se cunoaște încă șalangărul la titlul suprem din ultima ediție a C.M., meciul dintre A. Karpov și A. Sokolov fiind proiectat a avea loc la sfîrșitul lunii februarie, probabil, în Spania, un nou ciclu al C.M. începe prin turneele zonale. „Zonalul" care ne interesează dă startul la 5 februarie la Varșovia celor mai buni jucători din țările socialiste europene, exceptîndu-i pe șahiștii germani și sovietici. După cum se știe, datorită nivelului foarte ridicat al șahului precum și performanțelor deosebite realizate de jucătorii sovietici, campionatul Uniunii Sovietice este recunoscut drept „zonal".

Renunțîndu-se la sistemul de turneu din cauza numărului foarte mare de participanți, „zonalul" debutează cu o nouă formă de desfășurare : două grupe valorice de 12 jucători. Doar primii doi clasați din fiecare grupă se califică în faza superioară a C.M., adică în cele două turnee interzonale. Dacă vor surveni egalități de puncte între locurile doi și trei, departajarea se va face prin meci de baraj. Federația internațională a hotărît componența grupelor valorice astfel : Sax, Csom, Hazai (Ungaria), Jansa, Mokry (Cehoslovacia), Andonov, Radulov, Kiril Gheorghiev (Bulgaria), Schmidt, Kuczynsky (Polonia) și reprezentanții României, Florin Gheorghiu și Mihai Marin în prima grupă. Cealaltă grupă este formată din Pintér, Farago (Ungaria), Ftačnik, Pekarek, Lechtinsky (Cehoslovacia), Inkiov, Krum Gheorghiev (Bulgaria) și jucătorii români Mihai Șuba și Adrian Negulescu.

Favoriții întrecerii sînt considerați marii maeștri J. Pintér, M. Șuba, Fl. Gheorghiu, G. Sax, I. Faragó, J. Jansa, L. Ftačnik și Kiril Gheorghiev. În noile condiții de concurs șansele favoriților sînt cu totul altele decît în ediția anterioară a C.M. neavînd posibilitatea eliminării tuturor contracandidaților prin confruntări directe. Fiecare partidă poartă, astfel, o miză mult mai mare în grupe cu doar 11 runde, jumătățile de punct lăsate la jucători mai puțin valoroși putînd să definitiveze situația în clasament. Desigur, experiența și tactica de turneu își vor spune cuvîntul, mai ales că regulamentul prevede o tragere la sorți dirijată a numerelor de concurs pentru a se concentra partidele între reprezentanții aceleiași țări în prima jumătate a întrecerii. Marii maeștri M. Șuba și Fl. Gheorghiu și fruntașii ultimei finale a campionatului național, A. Negulescu și M. Marin, s-au pregătit intens pentru participarea cu succes la această importantă competiție în compania unui colectiv valoros de antrenori format din Em. Reicher, Th. Ghițescu și S. Grünberg. Dacă primii doi, beneficiind de o vastă experiență privind participarea în C.M. și de rezultate valoroase, aspiră la calificarea în turneele interzonale, tinerii A. Negulescu și M. Marin își fac acum debutul, purtînd ambiția confirmării rezultatelor bune ale ultimului sezon.

Urîndu-le succes deplin, să urmărim evoluția șahiștilor noștri în pasionanta întrecere ce se va încheia la 19 februarie !

MARGARETA MUREȘAN

În așteptarea startului

S-a consumat unul din episoadele importante ale preparativelor pentru cea de-a X-a ediție a Campionatului Mondial Universitar de handbal masculin : tragerea la sorți a grupelor preliminare. Procedura a cuprins, conform uzanțelor, operațiunea premergătoare a stabilirii „capilor de serie", criteriul de bază pentru aceasta fiind clasamentul precedentei ediții a C.M.U. de handbal, desfășurată acum doi ani, în R.F.G., cînd reprezentativa noastră a cîștigat pentru a cincea oară titlul mondial universitar. Primele patru clasate la ediția de atunci au fost desemnate acum „capi de serie" : România, U.R.S.S., R.F.G. și Iugoslavia. Următoarele două grupe valorice au fost dictate tot de ordinea în clasamentul de atunci, cea de-a patra grupă fiind alcătuită din echipe ce n-au participat la turneul din 1985. Extrăgîndu-se succesiv numele cîte unei echipe din fiecare aceste grupe valorice, s-a ajuns la următoarea configurație a seriilor preliminare :

Seria A : **România, Algeria, Bulgaria, Elveția.**

Seria B : **Iugoslavia, Polonia, Turcia, Brazilia.**

Seria C : **U.R.S.S., S.U.A., Japonia, Israel.**

Seria D : **R.F. Germania, Coreea de Sud, Austria, Ungaria.**

Jocurile din serii se vor desfășura la **Timișoara, Cluj-Napoca, Iași** și, respectiv, **Galați**. Primele două clasate în seriile A și B vor juca un turneu semifinal la Timișoara, după cum primele două clasate în celelalte două serii vor juca turneul semifinal la Iași. Cîștigătoarele acestor două turnee (în care contează rezultatul direct din seria preliminară) își vor disputa „finala mare", iar ocupantele locurilor 2 — „finala mică". Ambele finale vor fi organizate la București, în Palatul Sporturilor și Culturii.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Secunda unei definiții

Regalul de baschet Steaua — Dinamo s-a încheiat apoteotic : în ultima secundă a celei de a doua partide, disputată duminica trecută, chiar în ultima secundă, deci, Costel Cernat aruncă spre coș de la centrul terenului ; mingea era în aer, se aude fluierul final, dar privirile entuziasmate ale spectatorilor urmăresc balonul ce intră în coș fără să atingă inelul ! Desigur, puncte valabile, dar dincolo de asta rămîne frumusețea rară a acestei faze, create de acest baschetbalist de excepție care este Costel Cernat. Un coș de la centrul terenului, în ultima secundă a unui joc oficial ar putea fi comparatcu un penalty la fotbal transformat cu călcîiul sau cu un eseu la rugby, realizat între buturi. Dar comparația poate fi cel mult sugestivă, și nicidecum exactă. Pentru că, de fapt, o astfel de secundă definește și într-o asemenea fază de baschet se comprimă întreaga personalitate a unui jucător : virtuozitatea, forța de concentrare, disponibilitatea tehnică și psihică și, desigur, inspirația. Costel Cernat face parte din acei rari sportivi care reunesc astfel de calități — și nu numai acestea. La 34 de ani, cu peste 250 de jocuri internaționale (primul disputat în 1971, pe cînd era încă junior), cu o contribuție decisivă de-a lungul anilor la succesele echipei sale de club (inclusiv în partidele recente cu Dinamo, cînd a fost coșgeterul dublei manșe — cu un total de 58 p), ca și ale echipei naționale, Costel Cernat a devenit, prin calitățile sale sportive și morale, un veritabil simbol al baschetului nostru masculin, un jucător din spița rară a celor care compun „galeria de aur" a acestui sport.

Toată lumea face sport

● Învingătoare în proba de coborîre din cadrul campionatului mondial de schi alpin de la Crans Montana, elvețianca Maria Walliser a cîștigat, astfel, primul titlu major din carieră, reușind să-și ia revanșa în fața compatrioatei sale Michela Figini, care îi răpise medalia olimpică de aur, la Sarajevo, pentru numai 5 sutimi. În vîrstă de 24 de ani, Walliser a declarat că intenționează să se retragă după J.O. de la Calgary, din 1988, răspunzînd solicitărilor producătorului Arthur Cohn pentru un film la Hollywood. ● Lotul de fotbal al U.R.S.S. se află în pregătiri în Italia (1—0 cu A.S. Roma, într-un prim meci de verificare). Deci, Dinamo Kiev (11 jucători selecționați) pregătește „Supercupa Europei" în Peninsulă. ● Apropo de această partidă de la 24 februarie, iată cîteva date despre arbitrul întîlnirii Steaua — Dinamo Kiev, italianul Luigi Agnolin: născut la 23 martie 1943, profesorul Agnolin a debutat ca arbitru internațional în 1980, pînă la turneul final al campionatului mondial din Mexic singura sa mare competiție fiind C.M. de juniori din 1985. În Mexic a condus trei meciuri, ca și arbitrul finalei, brazilianul Filho. ● Decanul de vîrstă al jocheilor, americanul Billy Lee Schoemaker, este și recordmanul victoriilor în cursele de galop, obținînd de 8 165 de ori primul loc. În excelentă formă și la 55 de ani, învingător în fața unor adversari care nici nu se născuseră cînd el cîștiga primul derby, Schoemaker a declarat: „Mă voi opri la 10 000 de victorii". ● Aflată pe ultimul loc al clasamentului portughez de fotbal, echipa Farense este, în schimb, prima în ce privește numărul de jucători străini angajați: în echipa titulară nu evoluează decît doi portughezi, alături de șapte brazilieni (cu dublă cetățenie), un spaniol și un englez, iar pe banca de rezerve antrenorul Claudio Garcia (brazilian...) este înconjurat de trei compatrioți de un bulgar și (totuși) de un portughez.

LUCIAN OPREA

La primele acorduri, ca niște note pe portativ...

A învăța învățând, singura preocupare...

ȘCOALĂ DE CAMPIONI

O campioană se naște mai întîi în visul unei fetițe de cinci ani. Apoi apar **speranța** și **neîncrederea**. După aceea încep **truda, munca** tainică și inefabilă pentru reașezarea întregii ființe, a spiritului și, mai ales, a materiei înseși, a celei albe din noptile de veghe, a celei roșii care străbate trupul, deltă a fluviilor de viață și putere, a celei cenușii în care se învață **răbdarea**, marele calm și autosupunerea forței umane. Începe **transpirația** ca o rouă de dimineață făcută să brănească, să spele și să transforme în lumină esența vieții : **izbinda**. Căci, de fapt, a reuși este cel mai mare elogiu adus ființei umane..

Școala generală nr. 7 din Deva este undeva, aproape de unul din ventriculele orașului. Seamănă cu o mică cetate, prin aceste părți cuvîntul e obișnuit, școala propriu zisă, un internat, o sală de sport olimpică, o cantină și, pe cealaltă latură, un munte-zid, un munte mic și liniștit ca mai toți locuitorii acestei școli. În fiecare toamnă, de prin toată țara, își trimit părinții copiii. Își trimit aici „bobocii", ca să fie și ei la numărătoare, ca să devină fală lor și țării. Unii o fac cu strîngere de inimă, ce greu este să-ți lași copilul departe, grea e meseria de părinte pentru care copilul rămîne copil și la cincizeci de ani dărmite la cei șapte ani pe care-i numără abia, și-și zic : barem să iasă din el ceva mai grozav decît noi. Și, uite-așa, mai cu teamă, mai cu bucurie, Deva primește în fiecare an o sută de fetițe. Deva devine pentru ele oraș-mamă, oraș grijuliu la ceaiul de dimineață, la prînzul odihnei și la lecțiile de seară, adormind apoi oboseala de taină a acestor neasemuite speranțe. Scriu asta absolut la propriu pentru că la Deva se naște o fărîmă din sportul românesc, se naște gimnastica mondială, stare de grație, imponderabilitate și fluiditate pe care omul și-o poate dărui propriei ființe. Inteligență și matematică. Amintiți-vă de marea noapte albă a Planetei, a doua după aselenizare, cînd la Montreal o fetiță, o româncă, a făcut să se bîlbîie calculatorul electronic nepus și negîndit să scrie vreodată cifra zece ca și cînd nouă și sutimile sale ar fi fost infinitul că axiomă al virtuozității și al fantasticului uman. A apărut atunci un zece, ciudat scris, din trei cifre, un punct după unu și doi de zero cum nicicum, nicăieri în lume un școlar n-ar scrie, sau oricine l-ar amenda pentru că a comis o elementară greșeală de grafie. Mai știm apoi că această gimnastă română a aprins flacăra maximului omenesc din toate timpurile, dar ce nu știm e că nota Montrealului era de atît de multe ori scrisă în cataloagele Școlii nr. 7 din Deva, România : 10 la română, 10 la matematică, 10 la muzică. Școală și a Laviniei Agachi, a Ecaterinei Szabo, a Danielei Silivaș, a demifondistei Margareta Keszeg, a Ellei Covacs, campioană indoor la 800 m., a Anișoarei Pădureanu și Cleopatrei Păloceanu, campioane în cetatea lui Herodot și Homer. Am făcut, de fapt, o strigare a unor cataloage din această școală românească de învățătură, a unui catalog al sportului mondial, al gimnasticii mondiale care, fără România, aproape că nici n-ar fi existat, în care am ajuns pur și nobil exemplu de afirmare ; am scris aceste nume și mi-au răsunat de atîtea ori sunetele imnului României, al țării mele, învățat, și datorită lor, de oamenii Planetei albastre.

„Mens sana in corpore sano !" Desigur, minte sănătoasă într-un corp sănătos ! O campioană se naște în visul unei fetițe de cinci ani, care trebuie ocrotit și condus spre împlinire. O campioană se naște din plămădeala unui aluat deosebit, se dospește și se coace într-un cuptor unic : sufletul profesorului. Profesoara de limbă română Adriana Blendea, învățătoarea Mariana Bălan, profesorii Mircea Miron, Ioan Cărpinișteanu, Ana și Ferdinand Ghenade, Mariana Mladin, antrenorii Ulpia Barbu, Enoiu Cristian și Ion Bulacu, coregrafa Corina Dorean sînt nume votive pentru fiecare din campionii noștri. Dacă fetițele care vin la școală sînt ciudate prin tonta firea lor, la fel sînt și profesorii care-i așteaptă și-i conduc apoi în circa sufletului și chiar a inimii lor în culmea cutezanței și a reușitei mondiale. Este greu, copiii muncesc chiar șase ore pe zi, învață apoi și totul este firesc pentru că societatea are nevoie de oameni pregătiți. Sigur, sportul poate fi abandonat mai devreme sau mai tîrziu ; învățătura trebuie să rămînă și este activitatea de la care nu se face nici o concesie. Pentru profesorii acestei școli este foc continuu. Sînt, de fapt, mamă și tată ; n-avem în învățămînt această formulă de adresare, dar le-aș spune astfel din toată inima. Numai visul nu-l de-ajuns pentru nimeni și, iată cum, în clasa a cincea din cei o sută ajung zece, maximum cincisprezece. Nimeni nu va socoti vreodată steril ca un contabil că este o pierdere sau o ineficiență. Lumea cifrelor este alcătuită, indiscutabil, din șiruri constante de plusuri sau minusuri ; lumea vie este un teritoriu al izbînzii sau al înfrîngerii. Ca să izbîndești trebuie mai întîi să știi ce vrei, **să muncești** pînă ce tremură carnea și se preface în apă limpede, în lacrimi și sudoare, să fii erou, adică să fii tu însuți, cinstit și drept, umăr pentru cei din jur fără nici o recompensă decît chiar viața ta. Ca să fii înfrînt nu-ți trebuie decît lene...

Acești copii frumoși, am înțeles aceasta privindu-i la ora de „activitate artistică", vor să fie cineva. Au deprins plăcerea de performanță, știu că pot fi și ei ceva, că pot fi mai mult decît sînt. Și, cînd vor, pot fi. Ei sînt cei care vor să fie, ei sînt cei care vor să învețe, ei sînt cei care vor să învingă. Ei sînt cei care vor să fie campioni. Și, cînd vor, pot fi

Comentariul săptămînii

Viena, etapa a doua

Despre scopul, rolul și importanța celei de-a treia conferințe post-Helsinki, cea de la Viena, am scris cînd această reuniune a debutat, în noiembrie 1986. Etapa întîi, de la sfîrșitul anului trecut, a fost consacrată mai ales evaluării drumului parcurs, a modului în care state-participante au acționat de la precedenta reuniune, desfășurată la Madrid, pentru transpunerea în viață a marilor obiective înscrise în Actul final de la Helsinki, a celorlalte angajamente asumate în comun. O asemenea examinare este, evident, deosebit de utilă, dacă analiza făcută este orientată spre evidențierea punctelor de convergență în eforturile desfășurate, ca și a obstacolelor care există încă, în ideea de a găsi căile cele mai eficiente pentru întărirea securității și dezvoltarea cooperării intereuropene.

A îndeplinit oare desfășurarea primei faze a conferinței aceste condiții sau, cu alte cuvinte, a îndreptățit ea așteptările ? În bună măsură, da. Trecerea în revistă a ceea ce s-a făcut a putut să contribuie la definitivarea problematicii de fond care urma să fie abordată în etapa a doua. În același timp însă, în prima fază a reuniunii de la Viena au fost făcute încercări de a se abate atenția de la problemele reale care trebuie dezbătute, prin aducerea în discuție a unor chestiuni colaterale, care nu sînt la obiect și adesea sînt pur și simplu inventate și copios agrementate cu veninul refulării. Iată de ce, în ședința de la jumătatea lunii ianuarie 1987 a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., examinîndu-se mandatul delegației române la cea de-a doua etapă a reuniunii general-europene de la Viena, s-a cerut delegației române „să respingă cu fermitate asemenea încercări, să dezvăluie caracterul lor reacționar, diversionist, să arate că promotorii unor asemenea teorii, prin care se încearcă reeditarea unor practici naționaliste, șovine, folosite în trecut, urmăresc, de fapt, să sustragă atenția de la problemele grave nesoluționate în propriile țări privind asigurarea de drepturi egale pentru toți oamenii muncii, a drepturilor lor fundamentale la muncă, la educație, la existență liberă și demnă, la pace". În acest spirit, Comitetul Politic Executiv a cerut delegației române să militeze activ pentru ca etapa de fond a reuniunii de la Viena să se desfășoare în spirit constructiv, să dezbată problemele care preocupă efectiv popoarele continentului — dezarmarea, securitatea, pacea și colaborarea.

Etapa secundă a reuniunii din capitala austriacă a început săptămîna trecută și va dura pînă la 20 aprilie. Pe agenda ei se află numeroase propuneri vizînd aspecte esențiale cu privire la viitorul Europei : probleme politice și de securitate, probleme ale cooperării economice, tehnico-științifice și în domeniul mediului înconjurător, probleme ale cooperării culturale și probleme umanitare. Între acestea se află și propunerile constructive ale României, menite să ducă la realizarea unei securități temeinice pe continent, la o mai strînsă colaborare între statele europene în domenii de interes comun, propuneri primite cu interes și apreciate în cadrul reuniunii. Este cunoscut că țara noastră, care și-a cîștigat un prestigios renume prin contribuția sa la inițierea și afirmarea procesului de înfăptuire a securității europene, acordă o importanță foarte mare reuniunii de la Viena, după cum a rezultat și din mandatul, amintit mai sus, pe care Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. l-a acordat delegației române. „În ce o privește — a spus președintele Nicolae Ceaușescu — România va face totul pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a conferinței, astfel ca ea să marcheze noi pași în direcția întăririi colaborării și cooperării între toate statele europene, în direcția dezarmării, a unei Europe unite, a păcii și colaborării".

ION D. GOIA ■

Omega de... Hong Kong

De mai bine de un deceniu și jumătate, fabricanții de ceasuri elvețiene duc o luptă acerbă împotriva falsificatorilor, care ar putea să devină, nu peste multă vreme, un concurent important pe piața mondială. Cele mai active centre ale falsificatorilor ceasurilor elvețiene se află în Asia de Sud-Est și în Italia. Însă, în ultimul timp, s-a identificat un fel de „diviziune internațională a muncii" între falsificatori : de pildă, se cumpără mecanisme de ceas cu cuarț în Japonia, părți componente în Elveția și totul se asamblează în Hong Kong sub marca „ceas elvețian". Uneori produsul se exportă sub marca „Homega", astfel încît achiziționarii din Statele Unite sau America de Sud să poată șterge litera H pentru a oferi amatorilor de chilipir, la un preț moderat un ceas Omega. La fel din Midors se poate face cunoscutul Midos sau Oris din Noris. Max Hool declara ziarului vest-german „Frankfurter Rundschau" că există tendința ca „mărcile falsificate să fie aplicate abia în țara de desfacere pentru a nu avea necazuri cu autoritățile vamale la introducerea în țară". FH apreciază că anual aproximativ 10 milioane de ceasuri fals-elvețiene sînt cumpărate de oamenii ce nici măcar nu bănuiesc că nu sînt veritabile. Mai mult chiar, criza industriei orologiere elvețiene a dus la paradoxala situație cînd o serie de produse de lux falsificate purtau corect indicativul „Swiss made" deoarece fuseseră copiate chiar în Elveția !

Atunci cînd, în fața concurenței japoneze, industria orologieră elvețiană a lansat ceasul ieftin de plastic „Swatch", care s-a dovedit a fi un mare succes, falsificatorii nu au pregetat să-l copieze. La mijlocul anului 1985, în Statele Unite au fost depistate mari cantități de ceasuri „Swatch" false. De fiecare dată cînd reclama, susținută prin mari campanii publicitare, aducea în prim plan vreuna din mărcile de ceasuri elvețiene, în scurt timp apăreau pe piață și falsuri ale acestor mărci, cei mai activi imitatori fiind producători ilegali din Italia, Taiwan, Filipine, Coreea de Sud sau Hong Kong. Potrivit unui expert elvețian, pe piață se găsesc în prezent peste o sută de false modele Swatch. Culmea ironiei este că aceste copii nu sînt comercializate la prețuri mai mici decît originalele, așa cum se procedează în cazul mărcilor renumite citate mai sus, ci sînt oferite la același preț și deseori la prețuri mai mari decît un Swatch veritabil.

Faptul că prin copiile de proastă calitate în general se aduc serioase prejudicii faimoasei industrii elvețiene, a făcut ca fabricanții din FH să lanseze o serioasă campanie de depistare și combatere a falsurilor. În prezent, în peste 20 de țări se află în curs de desfășurare procese împotriva unor falsificatori. Curios este că aceste falsuri au devenit un fel de certificat de garanție pentru multe firme, care își fac chiar publicitate cu dezvăluirea încercărilor de imitare și copiere ale produselor lor, relevînd cît de dorite sînt acestea.

ROMEO NADAȘAN ■

Eu spectatorul, El jucătorul

Un grup de cercetători în materie de film au răscolit cu privirea programele de televiziune americane pe vreo 15 ani. Prima lor observație este asta : bărbații apar, pe micul ecran, de cel puțin trei ori mai mulți decît femeile. Tinerii contează cel mult o treime, iar bătrînii o cincime din cît sînt, și unii și alții, în realitate. Muncitorii productivi ca și cei din servicii — reprezentînd 60 la sută în populația activă a S.U.A. — constituie numai 10 la sută din rîndul celor ce lucrează pe ecranul de la televizor.

Personajele aduse sub ochii telespectatorului american sînt, mai bine de jumătate, între 25 și 45 de ani. Dar 30 la sută din populația S.U.A. n-a atins încă — datele sînt inevitabil, prin scurgerea timpului supuse corecturii — 30 de ani. Dar aceasta „grupă mică" nu urcă dincolo de 8 la sută în filmele de televiziune. Cetățenii care au depășit 65 de ani constituie în populația țării 11 la sută dar nici ei nu trec de 2,3 la sută în programele de ficțiune. Se indică, de către respectivii cercetători, și explicația acestui mod de a selecționa : alegem dintre cei de care dorim să ne apropiem, iar factorii de reclame pe temele cele mai diverse ale existenței. Referitor la personajele în vîrstă se mai face și această constatare : în general, pe micul ecran ele sînt tratate cu neatenție și lipsă de respect, nepoliticos 70 la sută din situații în cazul bărbaților și 80 la sută în cazul femeilor.

Luînd în considerație filmele prezentate în premieră la televiziune se constată că americanul mediu privește într-o săptămînă 300 de persoane. Dintre acestea, 21 sînt criminali, 44 sînt reprezentanți ai politicii. Conform statisticilor americane de criminalistică, una din zece crime este violentă. Pe micul ecran, patru cincimi din crime sînt din această categorie. Cetățeanul american vede la televizor șase acte de violență pe oră. Filmele de sfîrșit de săptămînă pentru copii oferă o cifră superioară : 25 de acte de violență pe oră.

Ce învățăm, deci, privind la televizor ? Un sondaj făcut în Venezuela, comunicat de U.N.E.S.C.O., relevă că 66 la sută din copiii cu care s-a stat de vorbă aveau drept erou favorit un personaj nord-american, doar 8 la sută preferind eroi „locali". 82 la sută din cei ce fascinează pe micii telespectatori vorbesc engleza, și doar 15 la sută spaniola. Pentru fiecare copil care a menționat un personaj favorit de culoare existau alți 11 cu eroi favoriți dintre „fețele palide". Aceasta se întîmplă într-o țară în curs de dezvoltare unde 80 la sută din populație este de culoare și doar o mică minoritate înțelege engleza.

Concluzia mai largă — Cu cît oamenii privesc mai multe filme, cu atît devin predispuși să adopte această imagine a lumii în care trăiesc. De unde și învățătura de minte că după unele filme merită să oftăm cu poftă, de altele mai bine să păstrăm distanța.

NEAGU UDROIU ■

Planeta cu păduri

Despre rolul imens al pădurilor tropicale în menținerea echilibrului ecologic pe Pămînt și, pornind de aici, despre necesitatea de a proteja aceste păduri s-a scris destul de des. Dar lucrurile au rămas ca și mai înainte : în ciuda tuturor avertismentelor, exploatarea pădurilor respective s-a întețit. În fiecare an, fondul pădurilor tropicale se diminuează cu 12 milioane de hectare, ceea ce înseamnă o suprafață cît teritoriile Elveției și Austriei luate împreună. Masivele împădurite din Africa, din Asia de Sud și din Asia de Sud-Est constituie principala sursă de lemn prețios, a cărui utilizare crește într-un ritm susținut. Din 1950 pînă în 1980 volumul comerțului mondial cu această materie primă de mare preț pentru multe ramuri ale industriei a crescut de la 4,2 milioane de metri cubi la 66 de milioane, adică cu 1500 la sută! În expresie valorică, acest comerț atinge astăzi 60 de miliarde de dolari, depășind cafeaua și boabele de cacao. Către anul 2000, cererea de lemn de esență superioară va crește cu 75 la sută.

Unii afirmă că actualele tăieri de păduri din zonele tropicale nu aduc cine știe ce prejudiciu mediului înconjurător, întrucît ele se efectuează doar pe o cincime din suprafețele acoperite de păduri veșnic verzi. Aceasta însă numai la prima vedere. O mare neliniște provoacă specialiștilor dimensiunile, care sporesc necontenit, ale defrișărilor. Nu mai puțină îngrijorare iscă și faptul că după plecarea celor ce-au efectuat parcelările și tăierile, pe anumite porțiuni sau chiar pe drumurile de acces, care se întind pe zeci și sute de kilometri, țăranii încep să debaraseze prin ardere unele întinderi de pămînt, pentru a le cultiva. Defrișarea prin foc provoacă adesea incendii pustiitoare, iar pe un plan mai larg și într-o perspectivă mai îndelungată duce la frîngerea echilibrului ecologic. Toate acestea aduc o pagubă imensă naturii. Ceea ce părea la un moment dat o sursă inepuizabilă de bogății, se epuizează văzînd cu ochii. Așa, de exemplu, Thailanda, care a fost în decursul multor decenii exportatoare de lemn, în prezent importă acest material în valoare de 40 de milioane de dolari anual.

Care ar fi soluția ? Să se procedeze la reîmpăduriri sau să se reducă defrișările ? În Brazilia au fost făcute încercări de replantări în masă a arborilor de esență prețioasă pe porțiuni anterior defrișate în suprafață de 100 000 de hectare. Cîte ceva s-a făcut și în alte țări. Totuși, rezultatele sînt departe de a stîrni entuziasm : s-a dovedit că mulți dintre puieții plantați de om rezistă cu greu condițiilor tropicale. Specialiștii au ajuns la concluzia că este necesar să se îmbine amîndouă căile, punîndu-se accentul pe apărarea pădurilor, fiindcă nicăieri nu se pot secera cu mîinile omului masivele cu păduri tropicale umede, în forma în care le-au moștenit oamenii de la natură. Iar sănătatea Pămîntului depinde în bună măsură de existența acestor păduri.

ION CODRU ■

Copii sclavi

Legislația mai tuturor țărilor interzice folosirea mîinii de lucru a copiilor. Între ce prevede legea și situația reală din unele țări decalajul este dureros de mare. Copiii sînt exploatați prin faptul că primesc salarii foarte mici muncesc în condiții grele, pe care adulții nu le-ar accepta etc. Despre aceste aspecte este vorba într-un articol, „Copii ai unei generații de sclavi", apărut în ziarul britanic „The Guardian". De fapt atît UNICEF, cît și Societatea împotriva sclaviei dețin documente asupra condițiilor inumane existente în ateliere din India, Asia de sud-est, Hong Kong, Coreea de Sud, Africa, Turcia, Italia, Spania, America Latină și zona Caraibilor, în care se folosesc copii. În aceste documente se relatează despre condițiile inadecvate de lucru, despre copii care dorm pe podeaua locului lor de muncă, despre bătăi, despre patroni care-i hrănesc pe copii la limită, despre răniri și decese în urma unor accidente de muncă, despre pericolele la care este expusă sănătatea copiilor.

Interzicerea, prin lege, a folosirii forței de muncă a copiilor are și un revers : faptul că aceștia sînt folosiți în activități neoficiale, necontrolate, mai puțin vizibile, unde exploatarea este și mai puternică.

Copiii pot munci 10—11 ore pe zi în locuri prost luminate, îndeplinind activități cum ar fi cusutul de bănuți pe rochii, plierea cutiilor de carton sau lipirea de etichete pe diferite produse. Chiar și copii de 3 sau 4 ani pot fi puși să muncească 8 ore pe zi sau mai mult, sortînd mărgele sau descurcînd fire de păr.

Cel mai mare sector din lume care folosește forța de muncă a copiilor este agricultura. Îndată ce învață să meargă ei trebuie să depună o activitate fizică grea de-a lungul mai multor ore.

Folosirea forței de muncă a copiilor în sectorul neoficial este posibilă și mai mult în acele țări în care părinții au dreptul să dispună de copiii lor ca de animale. Un sistem, folosit, este acela al muncii prin gaj : copilul este pus să muncească pentru un patron, fără să primească un salariu, astfel că părintele să poată achita o datorie sau să obțină un împrumut.

Un alt sistem este plasarea copiilor la o rudă îndepărtată sau la „părinți vitregi", unde în schimbul întreținerii ei prestează muncă în casă, trăind într-o virtuală sclavie.

În pofida eforturilor UNICEF de a atrage atenția asupra acestor probleme, în majoritatea țărilor neglijarea, tratamentul inadecvat și exploatarea copiilor continuă să fie nedepistate.

Copii fără copilărie, copii fără jucării, copii... sclavi !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Combinatul „Neftochim" — Burgas, Republica Populară Bulgaria

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Cîinele care am fost

Într-o duminică din toamna lui '77, mă aflam la niște prieteni care au o căsuță cochetă pe lîngă Barbizon. Lîngă primul foc de cămin din toamna aceea, pălăvrăgeam împreună cu alți invitați ai prietenilor mei. Se spuneau glume, este adevărat unele mai fără perdea cînd, la un moment dat, frumosul caniche al unei doamne de lîngă mine, se ridică somnoros de la picioarele ei și se duse spre ușă.

Puțin iritată, întorcîndu-se spre noi, distinsa doamnă ni se adresă :

— Să știți că micul meu cățel nu poate suporta glumele nesărate.

Cum ne văzu pe toți cu fețele mirate, se simți obligată să continue :

— Cîinele meu este reîncarnarea lui Oscar Wilde... De altfel, lui Rik — era cîinele — nu-i plac nici orice cățeluțe.

— Cînd și cum ați aflat că Rik este reîncarnarea lui Oscar Wilde ?

Tînăra doamnă, roșind puțin, îmi mărturisi că aparține grupului de spiritiști „Bridey Murphy" al cărui sediu se găsea la Auteuil.

Ca toată lumea, citisem și eu în urmă, cu cîțiva ani, povestea acelei irlandeze căreia într-o seară prin 1953, mai exact la 29 noiembrie, la Pueblo, în Colorado, i s-au petrecut niște lucruri stranii. În cursul unei ședințe de spiritism, un anume Morrey Berstein întreabă pe doamna Ruth Simmons, o tînără de 33 de ani, căsătorită cu un funcționar de la primărie, mamă a trei copii, aflată în stare de hipnoză, despre copilăria sa. Apoi Morrey Berstein îi ordonă acesteia, să mai coboare în timp; „trebuie să vă amintiți de alte țări, de alte locuri..." Și Ruth, în modul cel mai simplu, a început să descrie cu o extraordinară minuțiozitate orașul Cork din Irlanda anilor 1800

— „În acea perioadă, spuse ea, mă numeam Bridey Murphy".

Ea a spus apoi că se născuse în 1798, numi persoane din anturajul său de atunci, domiciliile acestora, evenimente din acea perioadă. Aceste declarații „l-au tulburat" într-atît pe hipnotizator că acesta a înregistrat totul pe banda unui magnetofon. Morrey Berstein a publicat apoi o carte intitulată, „În căutarea lui Bridey Murphy", carte care în cîteva săptămîni a devenit un best-sellers, aducînd profituri serioase autorului.

O afacere atrage după sine altă afacere. Dialogul doamnei Ruth cu Berstein, înregistrat pe disc s-a vîndut repede în cîteva sute de mii de exemplare. Un autor de șansonete a lansat „balada lui Bridey Murphy", un bar a inventat coctailul „reîncarnarea" iar un fabricant de ciorapi de damă, a lansat un nou model foarte fin, botezat „Ectoplasme". În sfîrșit, prin 1953, regele pastei de dinți, a organizat „balul vieții anterioare", pentru care invitațiile au primit cartoane cu mențiunea „veniți așa cum ați fost".

Din nefericire, s-au ivit și drame. Au fost oameni care s-au sinucis pentru a face mai repede experiența reîncarnării.

Vecina mea, povestind toate astea, scoase din poșetă o tăietură de ziar și mi-o întinse. Citesc întregul conținut : „Vînzătorul de ziare Richard Dean Swink, din Shawnee, s-a sinucis ieri, cu o carabină împrumutată de la un prieten, după ce a scris o scrisoare în care declară că, fiind interesat de teoria reîncarnării s-a hotărît să facă o experiență personală în această problemă".

— Iată unde duce ignoranța, îmi spune ea, cu tristețe.

— De ce nu s-o fi dus mai bine într-un grup de spiritism.

— Nici nu era nevoie de asta. Există astăzi în multe țări din lume, birouri care pot cerceta trecutul oricui. Cel mai celebru birou a fost creat de domnul Hypnosis în California. Pentru 25 de dolari, el furnizează clienților săi precizări asupra diferitele lor existențe.

Apoi, vecina mea îmi dădu mai multe exemple: datorită domnului Hypnosis un librar din Chicago a aflat că, într-o viață anterioară fusese furier în armată; un funcționar de pompe funebre din Mexico a aflat că a fost corsar, în timpul lui Jean Bart, un băcan din Harlem doarme acum mai bine, de cînd știe că, în precedența sa existență se numea Alexandru cel Mare iar proprietara unui magazin de mezeluri din Utah, după o vizită la „Research Office in the past" (Birou de cercetare a trecutului) și-a pus în vitrina magazinului său o plăcuță concepută astfel : „proprietara este fericită să informeze onorata sa clientelă că este reîncarnarea reginei Salomeea".

— Din nefericire sînt și clienți nesatisfăcuți, îmi spuse vecina mea, citind un caz al unei boiangerese din San Francisco care, a trîntit ușa unui birou de cercetare a trecutului pentru că i se spusese că în timpul lui Luis al 14-lea fusese o ploșniță. Vecina mea, mai mi-a dat exemplul unui general din armata de aer care, a intentat un proces domnului Hypnosis pentru că acesta îi certificase că, în timpul războiului de secesiune, el fusese un simplu cartof.

— Dacă aceste două persoane ar fi cunoscut bine teoria reîncarnării nu trebuiau să fie deloc vexate. După specialiști, fiecare suflet trece prin toate stadiile, epuizînd toate posibilitățile creației (minerală, vegetală, animală, umană). Noi toți am fost deci silex, iarbă, stejar, broască, hipopotam etc. înainte de a fi oameni. Ea apoi adaugă :

— Această ordine evolutivă nu este de altfel riguroasă. Ai fi putut fi om și să redevi o legumă sau un animal.

— Pot să vă întreb ceea ce ați fost în precedența dumneavoastră existență, întreb eu pe un ton suav.

Stăpîna lui Rik, vădit tulburată, roși puțin și-mi răspunse :

— Am fost gheișă ! Mai înainte, am fost în mod succesiv un eucalipt, o mierlă, un strut, un arcaș de-al lui Carol al 7-lea.

— Ce diversitate ... !

— Nu mă invidiați. Dumneavoastră însuși poate ați animat corpul unor personaje celebre. Ar trebui să veniți într-o seară în grupul nostru, maestrul vă va spune precis ce ați fost.

Vinerea următoare, la orele 9 seara mă aflam la etajul trei al unui imobil din rue Chardon-Lagache, în compania doamnei arcaș de pe timpul lui Carol al 7-lea.

Într-un mic salonaș se aflau trei tinere, puțin halucinate care mi-au amintit de portretul surorilor Brontë.

— Fără îndoială că vreți să-l vedeți pe maestrul nostru înainte de reuniune, îmi spuse una din ele.

I-am răspuns aplecînd capul, că ar fi o mare onoare pentru mine, amînînd satisfacerea acestei curiozități pînă săptămîna viitoare.

I.G. VULCANEANU ■

Racul

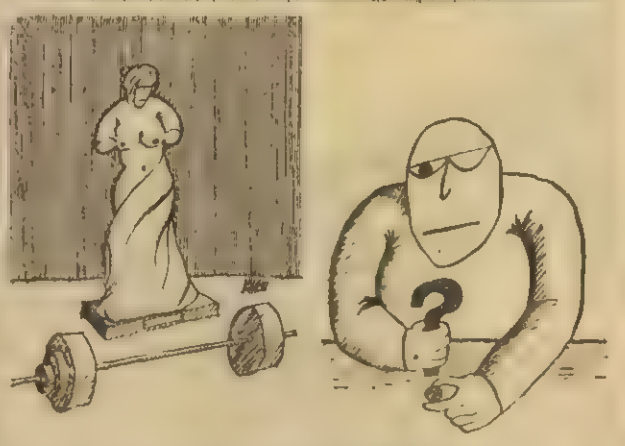

Caricaturi de HORAȚIU MIHAIU ȘI IONIȚĂ NICOLAE ■

Ghetoul — prima stație în drumul spre moarte

De ghetou nu puteai scăpa decît fugind în moarte.

Bătrînul Reinchard Dezső din Oradea avusese o prăvălie de ghete pe cea mai selectă stradă comercială. S-a sinucis împreună cu soția înainte de a intra în ghetou. Comisia care a intrat în apartament să-l interneze, n-a avut altceva de făcut decît, văzînd cadavrele, să consemneze faptul într-un proces verbal.

Kemény Margit era creștină. Locuia despărțită de soțul ei, medic, director de spital, într-un apartament elegant, pe o stradă principală din Oradea. S-a creștinat însă prea tîrziu pentru a fi exceptată. „Decît ghetoul mai bine moartea" a scris pe un bilețel, adresat fratelui său și a băut paharul cu otravă.

Membrii comisiei au bătut zadarnic în ușa apartamentului dr. Samu Mádai. Pierzîndu-și răbdarea, au forțat ușa. Au pătruns nerăbdători și furioși în dormitor. Doctorul și soția nu mai erau în viață. Siringa sta nemișcată pe marmura noptierei.

Alexandru Bernath — fostul director al Băncii Comerciale Ungare din Budapesta — a luat împreună cu soția, prea tîrziu otrava. Polițistul care sosise să-i interneze în ghetou și-a dat seama ce s-a întîmplat și a chemat urgent un medic.

De îndată ce soțul și soția și-au revenit, au fost luați pe sus și așa cum erau, în cămăși de noapte, transportați în ghetou.

O altă comisie a șovăit în fața lui Antal Korner de 87 de ani. Avea cancer. De două zile, din cauza durerilor își pierdea mereu cunoștința. S-a dat din nou telefon. De data aceasta la comandamentul poliției. A răspuns scurt un oarecare referent, pe nume Németh.

— Să fie ghetoizat.

Ordinul n-a putut fi executat. Bătrînul înfășurat într-un pled și pus într-o căruță, a murit pe drum.

Și totuși, ceea ce au pătimit evreii orădeni în prima perioadă, va păli față de incredibila teroare, față de groaznicele torturi ce vor urma începînd cu 10 mai 1944, zi în care rezolvarea tuturor problemelor evreiești, inclusiv ale dirijării ghetoului vor intra în competența locotenent-colonelului de jandarmi Péterffy Jenő.

Sintetizînd comportarea comisiilor de ghetoizare în sentința dată de Tribunalul Poporului din Cluj, în mai 1946, împotriva principalilor criminali ai ghetourilor din nordul Ardealului se va arăta că: **„În excesul lor de zel, ele au întrecut instrucțiunile primite. Astfel, nu numai că au fost foarte severe cu timpul acordat pentru pregătire, dar au întrecut în duritate orice închipuire și în ceea ce privește modul de transportare a puținelor bagaje îngăduite a se lua, interzicînd evreilor să-și angajeze mijloace de transport sau hamali, obligîndu-i să-și tîrască bagajele pe stradă, de la locuință pînă la ghetou. În rarele cazuri cînd vreun vecin milos a voit să ajute, membrii acestor comisii au interzis acest lucru, amenințînd și decretînd : „nu este permis ca un ungur să ducă bagajele unui evreu".**

Conduse de aceleași intențiuni, aceste comisii au făcut excese și mai grave. De multe ori nu au permis familiilor evreiești să ia cu ele nici măcar o linguriță, o furculiță sau un cuțit și nici un fel de lingerie. Altor familii nu li s-a permis să ia bagajul de 50 kg. admis prin instrucțiuni, ci au fost scoase din case fără nimic, numai cu lenjeria și îmbrăcămintea ce o aveau asupra lor. Transportul de la locuință și pînă la ghetou, s-a făcut în modul cel mai înjositor. În timpul acestor operațiuni n-au lipsit strigătele, înjurăturile, ghionturile și chiar bătăile din partea polițiștilor și jandarmilor".

Intrasem în noaptea de 4 spre 5 mai în ghetou, fără să știu aproape nimic despre el. Apoi, într-o singură zi — era 5 mai 1944 — am auzit vorbindu-se despre ce este și ce înseamnă un ghetou, mai mult decît în întreaga mea viață de pînă atunci. Fiecare povestea ce citise, ce auzise, ce știa de la bunici și străbunici. Pînă spre seară m-am lămurit că deși nu se poate stabili cu cîte sute de ani în urmă și unde anume s-a înființat primul ghetou, totuși un lucru e cert : totdeauna, el a însemnat izolarea, pe baze rasiale, a unei populații, căreia i se stabilea o zonă, un anumit cartier dintr-un oraș în care i se permitea să locuiască. Ghetourile, cu înspăimîntătoarele pogromuri organizate împotriva lor, constituie una din direle negre ce străbat istoria evului mediu. În secolul nostru, cînd în Europa ele au început să devină sumbre amintiri, au fost redescoperite și reînființate într-o nouă manieră, cu o nouă menire, depășind de departe toate atrocitățile de care a fost în stare Evul Mediu.

În planul **Endlösung**-ului, a „soluției finale" de la **Wannsee** într-un paragraf special, se prevăzuse că „Evreii evacuați (citește : destinați lichidării !) vor fi instalați treptat în **sogenannte Durchgangsghettos**, în așa numite ghetouri de tranzit, pentru a fi transportați de acolo mai departe spre Răsărit".

Așadar, nu mai era vorba de vechile ghetouri — zone, cartiere delimitate, în care evreii puteau să trăiască, ci de **Durchgangsghettos**, de ghetouri de tranzit : din viață spre moarte. În acest ultim drum, noul tip de ghetou, conceput de hitleriști, însemna prima stație. A doua, și ultima era **Birkenau-Auschwitz.**

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Horthyștii știuseră că zilele pe care le vom petrece în „prima stație" vor fi extrem de puține și de aceea n-au mai pierdut timpul cu evacuarea unor cartiere ale orașelor pentru a le transforma în **„Durchgangsghettos"**, în ghetouri de tranziție. Au înghesuit pur și simplu evreii în cărămidăriile orașelor, le-au împrejmuit cu un gard de sîrmă, gardul l-au dublat cu un cordon de jandarmi ori polițiști și au declarat : acestea-s ghetourile, aici evreii vor trăi după placul și obiceiurile lor, fără să vicieze și să pericliteze rasa pură ungară ! Noi vom începe să ne dumirim cu adevărat despre ce este vorba, abia peste 2—3 săptămîni, cînd primele transporturi vor porni de-acum spre **Birkenau-Auschwitz.**

În orașul Tîrgu Mureș, ghetoul a fost stabilit într-o fabrică de cărămizi, aflată în stare de totală ruină. Incinta cărămidăriei era de aproximativ 20.000 de metri pătrați. Clădirea fabricii avea acoperișul stricat în cea mai mare parte : era pavată cu ciment. Nefiind folosită de ani de zile, pavajul de ciment prinsese umezeală și peste el se depusese o murdărie de nedescris. Interiorul clădirii era compus din ganguri și cuptoare dărăpănate, unde și murdare; aveau aspectul unor hrube. Aci au fost îngrămădite 7.380 de suflete, populația evreiască din partea de vest a județului Mureș, din județul Odorhei și din orașul Tîrgu-Mureș.

Comandantul ghetoului a fost chestorul de poliție dr. Bedő Géza, care și-a pus ca înlocuitor pe comisarul Liptai Dezső.

Întrucît în hrubele din clădirea fabricii nu au încăput decît aproximativ 2.400 de oameni, ceilalți au rămas sub cerul liber. Timpul fiind ploios și rece, oamenii au fost nevoiți să-și construiască un fel de corturi din puținele haine pe care le aduseseră cu ei.

Și la Reghin, ghetoul a fost fixat tot într-o fabrică de cărămizi dărăpănată, neîncăpătoare.

Însuși primarul de atunci al orașului dr. Schmidt Imre va declara la interogatoriu : „Știam că fabrica de cărămizi era în ruină... nu m-am dus acolo niciodată ; nu puteam suferi să văd un tablou atît de îngrozitor, pe care mi-l imaginam".

Da, „distinsul" domn dr. Schmidt n-a vrut să vadă cu ochii lui promiscuitatea în care i-a obligat să trăiască pe bieții evrei din Reghin. S-a mulțumit să-i imagineze cum au fost înghesuiți în soproanele fără pereții laterali ale unei fabrici în ruină. Cei care în nici un chip n-au putut fi îngrămădiți în incinta fabricii au avut noroc. Ei au fost introdusi în cîteva clădiri de la marginea orașului.

Cît despre condițiile în care au fost adăpostiți evreii din Șimleul Silvaniei consemnez drept mărturie caracterizarea ce s-a făcut în sentința procesului de la Cluj : „Din punct de vedere al cazării, acest ghetou era absolut necorespunzător, deoarece clădirea fabricii nu avea decît o singură locuință cu trei camere, care a fost rezervată pentru comandantul ghetoului, iar populația evreiască a fost îngrămădită în uscătoria fabricii și în cele două șoproane fără pereții laterali. Desigur că cei 8.500 de evrei, aduși în acest ghetou n-au putut încăpea în aceste șoproane, astfel că cea mai mare parte a rămas sub cerul liber, avînd aspectul unui tîrg de vite, după cum relatează martorii dr. Zoltán Bartha și ing. Ștefan Kemecsei. Este adevărat că între timp s-au mai construit 25 de barăci fără pereți laterali, dar acestea pe lîngă faptul că au fost improprii din pricină că erau expuse vîntului, nici nu erau suficiente, astfel că și după construirea acestora au mai rămas sub cerul liber aproximativ 2.500 de persoane care au fost nevoite să-și improvizeze corturi din puținele haine ce li se permisese să le ia cu ei".

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

Un pas mic pentru om,
dar poate mare pentru lumea gimnasticii!

Greu, uşor, totul este să fii primul...

Fotografie de PAUL AGARICI

Daniela Silivaş ROM

La Deva există un astfel de loc în care, cu adevărat, se plămădeşte progresul gimnasticii mondiale. Paşii prin copilărie pe care-i fac aici fetiţe din toată ţara sînt, totodată, paşi spre elita internaţională a gimnasticii. Că lucrurile aşa stau o dovedeşte ierarhia mondială stabilită pentru anul trecut de forul complet al tehnicienilor Federaţiei Internaţionale de Gimnastică. Conform respectivului clasament, romînca Daniela Silivaş a fost în 1986 cea mai bună gimnastă din lume! Pe locul doi se află coechipiera sa Ecaterina Szabo, iar pe locul 9, o altă sportivă din ţara noastră, Camelia Voinea. Trei clasate între primele zece din lume — iată un bilanţ care ne îndreptăţeşte să afirmăm că la Deva se pregătesc viitoarele campioane şi să sperăm că de aici se păşeşte sigur şi cu încredere spre viitoarea Olimpiadă.

Publicăm în pagina 21 a revistei un fotoreportaj despre universul cu multe faţete al copilăriei trăite la Deva, acolo unde există o veritabilă

Şcoală de campioni

ULTIMA ORĂ

Luna cărţii la sate

Luna cărţii la sate. La început de Făurar debutează, ca în fiecare an, o nouă ediţie (a XXVII-a) a tradiţionalei suite de manifestări cu cartea în lumea satelor. Deschiderea la nivel republican a „Lunii cărţii la sate" a fost găzduită de comunele Pechea, judeţul Galaţi şi Periş din Sectorul agricol Ilfov, centre agroindustriale cu realizări deosebite în activitatea social-economică şi politico-educativă. Cîteva puncte de interes ale programului: expunerea „Opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu — strălucit exemplu de gîndire creatoare, de patriotism revoluţionar, de luptă pentru cauza progresului şi păcii în lume", dezbateri despre „Rolul cărţii agrozootehnice în sprijinul înfăptuirii noii revoluţii agrare", cu participarea unor specialişti şi autori ai unor recente lucrări de acest gen, discuţii legate de viitoare apariţii la editurile Politică, Ştiinţifică şi Enciclopedică, Ceres, spectacole cultural-artistice, recitaluri de poezie şi muzică, expoziţii de carte, întîlniri cu scriitori.

Pe întreg parcursul lunii, în cadrul unei game largi de manifestări-lansări de noi volume, mese rotunde, dezbateri, întîlniri ale cititorilor cu scriitori, editori, oameni de ştiinţă şi cultură, — vor fi abordate diverse aspecte ale publicării şi răspîndirii cărţii de toate genurile, se vor prezenta proiectele planurilor de apariţii editoriale pe acest an. Ansamblul acţiunilor integrate Festivalului naţional „Cîntarea României" va fi completat cu diverse iniţiative pe acest an vor fi organizate — zile ale editurilor, concursuri, dezbateri **(Radu Levărdă).**

Tîrgul internaţional de la Köln

Recent s-a încheiat Tîrgul internaţional de la Köln (R. F. Germania), ediţia 1987. Alături de 1500 de firme din 35 de ţări, la această prestigioasă „competiţie" mondială au participat şi întreprinderi ale industriei republicane şi unităţi ale cooperaţiei meşteşugăreşti din România. Prin concepţia originală şi calitate, mobila românească a suscitat şi de data aceasta — ca şi la precedentele ediţii, de altminteri — un viu interes din partea specialiştilor, al oamenilor de afaceri din numeroase ţări. Prin urmare, participarea industriei noastre la Tîrgul internaţional de la Köln a prilejuit încheierea unor noi tranzacţii privind dezvoltarea şi diversificarea exportului de mobilă românească.

Sînteţi invitaţi la „Serbările zăpezii"

Cea de-a IX-a ediţie a „Serbărilor zăpezii", manifestare de tradiţie organizată de C.C. al U.T.C. — B.T.T. în frumoasa staţiune a tineretului Izvoru Mureşului, va avea loc în zilele de 21—22 februarie a.c.

De la an la an mai bogate în elemente inedite, atît sub aspect cultural-artistic cît şi sportiv, „Serbările zăpezii" din acest an vor depăşi cu siguranţă cota ediţiilor precedente. Cei mai valoroşi schiori, reprezentînd judeţele Braşov, Cluj, Iaşi, Olt, Mureş, Prahova, Sibiu şi Suceava se vor întrece într-o serie de jocuri distractive de mare atracţie. Artişti de prestigiu ai scenei româneşti îşi dau întîlnire cu miile de spectatori reuniţi sub binecunoscuta egidă „Bucurie, turism, tinereţe". Între ei Dida Drăgan, Cornelia Vorvoreanu, Mircea Baniciu, grupurile „Compact", „Fair Play" ş. a.

Veţi zîmbi şi veţi rîde sănătos cu grupurile satirice Ars Amatoria şi Divertis, veţi dansa pe pîrtia transformată într-un gigantic ring de discotecă!

Un eveniment unic în felul său la care toţi cei care iubesc munţii, turismul, buna dispoziţie, sînt aşteptaţi! Doritorii se pot adresa pentru informaţii şi înscrieri la Agenţia B.T.T. Bucureşti, precum şi la toate agenţiile judeţene ale B.T.T.

Flacăra, Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: **Actualitatea politică:** 25 66; **Publicişti-comentatori:** 14 53; **Reportaj economie:** 26 00; **Ştiinţă:** 21 28; **Cultură-învăţămînt:** 14 57; **Probleme moral-cetăţeneşti:** 17 00; **Sport:** 25 66; **Scrisori-audienţe:** 25 42; **Foto:** 25 28; **Secretariat de redacţie:** 21 23; **Secretariat redactor şef:** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXVI
7 (1 652)
VINERI
13 FEBRUARIE
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

În acest număr :

Democrația ca fapt de viață

— un amplu grupaj de reportaje de la adunări ale oamenilor muncii —

Grăbind spre viitor

An și bilanț — iată două noțiuni care la noi se suprapun. **Ani și etapă istorică** — iată o realitate ce încorporează în substanța ei efortul creator al unui întreg popor, care, adînc pătruns de conștiința misiunii sale în timp și a destinului său în lume, își asumă istoria pentru sine, transformînd-o pentru urmași.

Etapa istorică pe care o străbatem — cel de-al optulea cincinal al patriei, cincinalul pe culmea căruia patria va intra într-un stadiu istoric nou, cel de țară socialistă cu dezvoltare economică medie, cu un standard de viață și un nivel de civilizație de o calitate superioară — pretinde ca bilanțul de muncă și creație al acestui an să se afirme cu o deosebită vigoare în planul înalt al construcției naționale. Ne-a spus-o, recent, conducătorul partidului și al națiunii, luminîndu-ne clar și ferm, ca întotdeauna, drumul rodnicului urcuș spre întîlnirea cu viitorul :

„**În acest an** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — **va trebui să realizăm un ritm de dezvoltare a industriei de cel puțin 7-8 la sută, dar, conform programelor pe care le avem, trebuie să obținem o creștere mai însemnată. Va trebui, de asemenea, să realizăm prevederile importante în agricultură, în realizarea obiectivelor noii revoluții agrare — așa cum trebuie să dezvoltăm și celelalte ramuri de activitate. În mod deosebit, anul acesta trebuie să punem ordine și să soluționăm problemele din domeniul energiei, prin punerea în producție a tuturor capacităților, prin realizarea reparațiilor de bună calitate și în termenele stabilite, în așa fel încît să asigurăm în tot cursul anului energia necesară și să intrăm în anul viitor cu un sistem energetic bine pus la punct**".

Și mai departe, proiectînd, cu aceeași limpezime și forță, aportul anului în balanța noii etape istorice :

„**Putem spune că anul acesta este hotărîtor pentru înfăptuirea întregului plan cincinal, pentru realizarea tuturor programelor de modernizare, de normare, de organizare, inclusiv de aplicare a autoconducerii și a noului mecanism economico-financiar. Să acționăm în așa fel încît, realmente, să punem ordine și disciplină în toate sectoarele de activitate !**"

Ca totdeauna, cuvîntul cîrmaciului destinelor noastre s-a transformat, din însăși clipa rostirii lui, într-un puternic generator al energiilor naționale, s-a transformat în platforma de muncă și existență a întregului nostru popor. În acest ceas decisiv al devenirii lui. Recentele chemări la întrecere pentru depășirea planului, pentru ridicarea demersu-

(Continuare în pagina 3).

ILIE PURCARU ■

Patria, cabinetul de lucru al președintelui

FRUCTUOS DIALOG PE PLATFORMELE INDUSTRIALE BUCUREȘTENE

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii, a avut, la sfîrșitul săptămînii trecute și în această săptămînă, rodnice dialoguri de lucru cu colective din mari unități industriale bucureștene.

(relatare în pag. 2–3)

De ce e frumos la Cezieni

puteți afla din reportajul din pagina 5 de Dumitru Constantinescu

Opinii

Medicina — știința dragostei de oameni

Cînd vrem să definim medicina, spunem că este, în același timp, știința și arta prevenirii și vindecării bolilor, sau știința și arta apărării sănătății: știință — pentru că se bazează pe date exacte luate și aplicate la organismul uman, din cuceririle mereu reînnoite ale disciplinelor fundamentale (morfofiziologice, fizico-chimice, biologice, etc.) ; artă — pentru că bolnavii, ca și sănătoșii, se deosebesc unul de altul, și aplicarea cunoștințelor teoretice în rezolvarea problemelor practice — de diagnostic, tratament, profilaxie — trebuie individualizată după particularitățile fiecăruia.

Mai rar ne amintim cea de-a treia latură a medicinei, cel puțin la fel de importantă ca și celelalte două, care definește această disciplină complexă ca știință a dragostei de oameni. Uitînd mai ușor ceea ce trebui să ținem mai bine minte: — deși, înțelegem că, fără această a treia latură, medicina apare ca unită de esența ei cea mai nobilă.

Ne stăruie în memorie, în acest context, conținutul înalt pe care îl dă medicinei secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvintele binecunoscute și scumpe slujitorilor lui Esculap : „**Medicina este într-adevăr o profesiune, dar nu o profesiune ca toate celelalte. Ea cere nu numai pricepere, ci și multă dragoste pentru om, multă omenie, pasiune de a te dedica sănătății oamenilor**".

În mărul acestei definiții, de larg și adînc înțeles, stă tocmai această „multă dragoste pentru om" la care ne referream mai înainte și din care derivă și omenia și pasiunea profesiunii. Medicul trebuie să posede, prin structura lui, un imens rezervor de dragoste de om, din care să dea pentru sănătatea tuturor. Prin dragostea de oameni, în primul rînd, ca și prin „pasiunea de a te dedica sănătății oamenilor", medicina se deosebește de alte profesiuni în care priceperea, cel mult omenia, sînt suficiente. În medicină se cere ceva în plus, ceva care nu poate să-l dea oricine. Dragostea pentru om constituie specificul

(Continuare în pagina 2)

Prof. C. ANASTASATU ■
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

La ordinea zilei **ENERGIA**

un bun național gospodărit cu cea mai înaltă răspundere

În spiritul prevederilor recentului Decret, pentru asigurarea resurselor energetice necesare activității economico-sociale, să acționăm cu toate forțele pentru

- **reducerea cu peste 20 la sută a energiei electrice consumată în gospodăriile populației**
- **reducerea cu cel puțin 30 la sută a consumului de gaze naturale și energie electrică în sectoarele neproductive**

inițiative și realizări în paginile 12 și 13

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a făcut vizite de lucru în mari unități industriale din Capitală

În aceste zile de februarie 1987, cel de-al doilea an al cincinalului, cînd întregul nostru popor este angajat într-o intensă activitate pentru transpunerea în viață a indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat vizite de lucru în importante unități industriale din Capitală. Aceste vizite au prilejuit o analiză aprofundată exigentă a modului în care se acționează pentru îndeplinirea, încă din primele luni, a sarcinilor de plan pe 1987, care prevăd continuarea dezvoltării în ritm înalt a întregii economii naționale, corespunzător obiectivelor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru aplicarea programelor de organizare și modernizare a proceselor de producție.

La Întreprinderea „23 August" tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost informat în legătură cu modul în care muncitorii, inginerii și tehnicienii au acționat pentru îndeplinirea sarcinilor trasate cu prilejul precedentei vizite privind perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, astfel încît acestea să corespundă mai bine exigențelor sporite ce se manifestă atît în țară, cît și pe piața externă. S-a arătat că, în spiritul indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului, a fost aplicat un program complex de profilare, dezvoltare și modernizare a fabricației în principalele fabrici și secții ale întreprinderii. Prin organizarea pe criterii științifice a producției și a muncii, a fluxului tehnologic, prin modernizarea mașinilor și utilajelor aflate în dotare, prin extinderea mecanizării și a automatizării proceselor de fabricație, s-a asigurat o creștere însemnată a productivității, a eficienței întregii activități, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, de energie și combustibili. Au fost concepute și realizate un număr însemnat de produse noi. O atenție deosebită a fost acordată modului în care conducerile ministerului, a centralei de profil și a întreprinderii acționează pentru asimilarea unor noi tipuri de motoare și compresoare, de grupuri de foraj și de alte produse cu parametri tehnici și funcționali superiori, destinate atît economiei naționale, cît și exportului. Vizitînd fabrica de motoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că problema principală pentru acest sector este realizarea unei game variate de motoare, cu performanțe ridicate, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial. Secretarul general al partidului a atras atenția că nu numai numărul acestor produse este important, ci în primul rînd calitatea acestora. Ca urmare, s-a cerut să fie elaborat un program special de diversificare a motoarelor și de ridicare a parametrilor lor la nivel mondial, la realizarea căruia vor participa atît specialiștii din cercetare, cît și cadre din învățămîntul tehnic superior. La sectoarele calde ale Întreprinderii „23 August", turnătoriile de oțel și fontă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca programul de modernizare a acestor sectoare să fie încheiat în cursul acestui an, atît la „23 August", cît și pe întreaga Capitală. În același timp, s-a indicat ca metoda modernă și de mare eficiență de turnare în forme vidate a oțelurilor, aplicată cu bune rezultate aici, să fie extinsă în toate unitățile de profil din țară. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat și cu acest prilej că se impune să se acționeze cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea programelor de modernizare, astfel încît sectoarele calde de la Întreprinderea „23 August" din București să devină un model pentru toate unitățile similare din țară.

La Întreprinderea de țevi „Republica", în centrul dialogului purtat de secretarul general al partidului cu muncitori, tehnicieni și ingineri ai întreprinderii, cu reprezentanți ai conducerii și cu specialiști din minister și din centrala industrială de resort, au stat probleme privind îndeplinirea ritmică, la toți indicatorii a sarcinilor de plan pe acest an, măsurile ce se impun pentru asigurarea grabnică a necesarului de țevi de cea mai bună calitate, pentru unitățile energetice, astfel încît acestea să funcționeze cu întreaga lor capacitate, înlăturîndu-se deficiențele în aprovizionarea cu energie electrică a unităților economice și sociale, a populației. Cu acest prilej, s-a menționat că întreaga gamă sortimentală de țevi speciale realizate din oțeluri inoxidabile și refractare, precum și celelalte produse noi asimilate s-au realizat cu forțe proprii — ale întreprinderii și ale Institutului Central de Cercetări Metalurgice — și cu sprijinul nemijlocit al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. În cadrul unei expoziții au fost prezentate sortimente noi de țevi laminate pentru industriile energetică, nucleară, aeronautică, extractivă, chimică, constructoare de mașini, pentru alte ramuri de vîrf ale economiei naționale și pentru beneficiarii de peste hotare. Secretarul general al partidului a fost informat, totodată, de modul în care se înfăptuiește programul de modernizare și organizare a producției, de acțiunile ce se întreprind, în spiritul exigențelor și orientărilor formulate în cuvîntarea rostită la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Au fost scoase, de asemenea, în evidență, preocupările și rezultatele obținute de colectivul întreprinderii în direcția folosirii judicioase a metalului, a reducerii consumului de materii prime, de materiale și de energie, în direcția recuperării resurselor secundare, a sporirii productivității muncii, a eficienței economice a întregii activități a unității. S-a cerut specialiștilor ca, prin perfecționarea proceselor tehnologice, să asigure ridicarea la 96 la sută a gradului de utilizare a materiei prime în produse finite.

Reluînd, în cursul zilei de 11 februarie, vizitarea unor importante unități industriale bucureștene, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele Întreprinderii „Vulcan", al Întreprinderii de Mașini Grele București și Fabricii de pe platforma industrială Berceni a Întreprinderii „Vulcan". În prima din aceste unități, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate realizările obținute de colectivul întreprinderii în îndeplinirea indicatorilor de plan, în dezvoltarea și modernizarea fabricației, precum și măsurile pentru realizarea sarcinilor actualului cincinal. A fost evidențiat faptul că datorită atenției deosebite acordate exportului, care deține în prezent o pondere de circa 30 la sută din totalul producției-marfă, contractele încheiate anul trecut cu beneficiarii de peste hotare au fost onorate integral. Un loc important în cadrul dialogului purtat de secretarul general al partidului cu factorii de răspundere prezenți l-au ocupat problemele sporirii eficienței economice. Apreciind rezultatele colectivului în direcția ridicării gradului de mecanizare a operațiilor în sec-

Medicina – știința dragostei de oameni

(Urmare din pagina 1)

medicinei, îmboldul profund uman, care îl determină pe medic să-și sacrifice orice alte preocupări și să nu cunoască liniștea pînă nu a făcut tot ce era posibil să facă pentru a vindeca un bolnav sau a apăra de boală un sănătos.

În diverse profesiuni se poate acționa din diverse motivații interioare — din pasiune pentru meserie, din curiozitate științifică, din ambiție, din spirit de disciplină, din imitație, din interes material, etc. În medicină numai ceea ce este făcut din dragoste pentru om poartă pecetea nobleții acestei profesiuni. Intervin desigur și altele din îmboldurile menționate, dar ele nu sînt proprii medicinei, pot să ducă alături de adevărata medicină și uneori chiar foarte departe de ea.

Nu numai medicina clinică sau cea profilactică, sau medicina omului sănătos au nevoie de dragoste de om, ci și cercetarea medicală al cărei scop nu poate fi altul decît tot sănătatea oamenilor.

Un medic nu poate să fie bun practician, bun organizator de sănătate sau bun cercetător, dacă nu înțelege în toată complexitatea și profunzimea sa obiectul sau mai exact subiectul profesiunii sale, care este omul integral, cu toată bogăția lui de sentimente și de comportări, cu toate înălțările și scăderile lui specific umane. O asemenea înțelegere nu vine și nu poate să vină decît din dragostea de oameni.

Știința medicinei se învață în facultate și apoi... tot restul vieții. Arta medicinei se cîștigă prin practică îndelungată alături de maeștri în această artă. Dragostea de oameni este mai greu de învățat din cărți sau din practică: ea trebuie să existe și dacă nu există este mai bine să-ți alegi altă profesiune. Sînt fără îndoială și medici care, deși nu văd de la început ce înseamnă dragostea de oameni, ajung să înțeleagă acest lucru prin experiența multiplelor suferințe pe care trebuie să le prevină sau să le suprime. Ei au un fond spiritual care le permite să devină totuși buni medici. După cum sînt și medici care nu pot să realizeze niciodată această cerință a medicinei și care de fapt nici nu ajung să fie medici, în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Cei mai buni sînt medicii care își aleg profesiunea medicală și care o practică în clinică, pe teren, în laboratoar din dragoste pentru om, din pasiunea de a lupta pentru ridicarea sănătății oamenilor adică a semenilor lor. Ei obțin și cele mai bune rezultate în muncă redînd societății, sau evitînd de a-i smulge acesteia, pe cei bolnavi sau amenințați de boală. Rolul lor este într-adevăr acela al unor constructori de sănătate, de forțe de muncă, adică un rol de participare activă la opera generală de construire a noii noastre societăți. Și prestigiul și satisfacția lor morală este pe aceeași măsură.

toarele calde, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat, împreună cu specialiștii prezenți, o serie de soluții privind dezvoltarea și modernizarea în continuare a producției.

La Întreprinderea de Mașini Grele București, secretarul general al partidului a examinat, împreună cu specialiștii și cu factorii de răspundere, probleme legate de modul în care această puternică unitate constructoare de utilaj greu își îndeplinește sarcinile privind înfăptuirea programului energetic național, înzestrarea industriei românești cu mașini și instalații de mare complexitate, realizarea sarcinilor la export. Conducătorul partidului și statului a urmărit îndeaproape desfășurarea procesului de fabricație, unde se află, în diverse stadii de execuție, utilaje și echipamente de mare complexitate, destinate atît beneficiarilor din țară, cît și celor de peste hotare. S-a arătat că realizarea primului turboagregat de 700 MW pentru centrale nucleare, cel mai complex produs de acest fel, premieră a industriei românești de profil, înscrie țara noastră printre producătoarele mondiale de asemenea utilaje. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat o serie de sarcini privind mărirea producției oțelăriei, extinderea capacității de prelucrare a prăjinilor de foraj, dezvoltarea cooperării cu întreprinderile de profil din Ministerul Industriei Metalurgice în vederea creșterii producției de prăjini grele de foraj din semifabricate laminate.

În timpul vizitei la Fabrica de pe platforma industrială Berceni a Întreprinderii „Vulcan", fabrică specializată și profilată în producerea de echipamente energetice destinate termocentralelor, secretarul general al partidului a fost informat că, în această perioadă, atenția întregului colectiv este concentrată în direcția realizării unor utilaje energetice perfecționate și au fost luate măsuri, care să satisfacă necesarul economiei naționale și să fie competitive cu produsele similare existente pe plan mondial. Pe parcursul vizitei au fost examinate tehnologii noi introduse în procesul de producție, prin care s-a asigurat creșterea considerabilă a productivității muncii. Apreciind rezultatele obținute, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să fie găsite noi soluții care să permită modernizarea construcției de cazane energetice, atît sub raportul valorificării combustibililor inferiori, cît și al creșterii calității și randamentului utilajelor.

Colectivele unităților vizitate au exprimat hotărîrea de a nu precupeți nici un efort pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, de a acționa în continuare pentru ridicarea întregii munci la un nivel superior de calitate și eficiență, de a-și spori contribuția, alături de întregul nostru popor, la realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, la înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

ION CODRU ■

Grăbind spre viitor

(Urmare din pagina 1)

lui creator din toate sferele activității economice la un nivel superior de calitate și de eficiență — chemări lansate de organizații județene de partid, de întreprinderi industriale și de vetre agricole ce s-au propus prin rezultatele dobîndite anul trecut, ca unități etalon, cu experiențe-model în înfăptuirea obiectivelor de producție —, sînt tot atîtea exemplare dovezi ale angajării muncitorești-revoluționare a națiunii, prin vocea celor mai buni dintre cei buni, în marea cursă a hărniciei muncii, vitală pentru ascensiunea noastră în progres și civilizație.

Întrecerea, la noi, are o veche și strălucită tradiție, ea își numără anii cu anii socialismului, și, ca expresie a conștiinței revoluționare în acțiune, legînd acțiunea de sarcinile tot mai complexe ale fiecărei etape a dezvoltării noastre, ea s-a constituit, în toți acești ani, într-o forță propulsatoare a noului, într-un factor motor al înaintării pe toate planurile, antrenînd în incandescentul ei flux un întreg popor. Marea competiție a energiilor naționale urmează azi — și totodată dinamizează — un curs al istoriei de o inedită factură, intrat într-o nouă și radicală etapă calitativă, și angajamentele formulate de autorii chemărilor la întrecere sînt elocvente în acest sens. Substanțialele depășiri de plan înscrise în legămintele muncitorilor și țăranilor se întemeiază, mai mult ca oricînd, pe acei factori calitativi-intensivi ai înaintării reclamați de noua revoluție științifică, tehnică, tehnologică, de noua revoluție agrară, singurii în măsură să asigure ritmuri impetuoase de dezvoltare, singurii în măsură să fructifice, la modul cel mai înalt, capitalul material, tehnic și uman al națiunii, astfel ca nici un strop de avuție — sau de efort — să nu se piardă, ci să rodească înzecit. O serie de rămîneri în urmă, franc răspicate și sever sancționate de secretarul general al partidului la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., își primesc, în marea întrecere, replica unor ferme angajamente de înnoire a muncii, de exigențe majore asupra muncii, cu scadență în viitorul cel mai apropiat. Creșterea tot mai accentuată a productivității, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, cu precădere a celor menite exportului, drastica gospodărire a resurselor, a celor energetice în primul rînd, realizarea aplicată și consecventă a programelor speciale privitoare la perfecționarea organizării și modernizarea tehnologică a producției, îmbunătățirea activității economico-financiare, folosirea tuturor pîrghiilor — numeroase și redutabile în România acestui ceas — de sporire a eficienței muncii, de rentabilizare a întregii activități economice, sînt coeficienții de forță și liniile directoare ale întrecerii acestui an decisiv al unui cincinal decisiv.

O întrecere în care, ca în orice întrecere, vor fi, firește, învingători, dar în care învinșii, sau ceea ce ne-am deprins să numim astfel, vor trebui să-și dezmintă și numele și statutul. Nu rezultatele singulare bune, nici măcar rezultate majoritare bune, ci un ansamblu de rezultate bune, suprapus ansamblului creației naționale — acesta este comandamentul întrecerii, sensul ei, țința ei. Iar aceasta înseamnă răspundere, întărirea răspunderii la fiecare eșalon productiv, la fiecare loc de muncă, astfel ca întreg și parte să fie una, confundîndu-se cu unicitatea scopului.

Inaugurată sub cele mai rodnice auspicii, deduse din planurile partidului, luînd start bun — știrile care ne parvin din țară, din toată țara, o probează din plin —, marea întrecere a lui '87 are toate șansele — căci ele, aceste șanse, sînt în mîinile noastre — să marcheze un prag istoric în ascensiunea spre viitor a României socialiste.

DEMOCRAȚIA CA FAPT DE VIAȚĂ

Adunările generale ale oamenilor muncii reprezintă unul dintre evenimentele de seamă din viața unităților economice, a tuturor întreprinderilor și instituțiilor, prin problematica înscrisă pe ordinea de zi, prin hotărîrile menite să contribuie la realizarea exemplară a sarcinilor de plan, pe acest an.

Reporterii noștri vă înfățișează cîteva dintre aspectele semnificative ale dezbaterilor, răspunderea revoluționară cu care oamenii muncii, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, abordează problemele esențiale ale întreprinderilor, largul cadru de manifestare a democrației muncitorești revoluționare.

Cîțiva dintre oamenii muncii de la ADESGO, în tripla lor ipostază de : proprietari, producători, beneficiari, participanți la adunarea generală, înfăptuind cea mai autentică democrație : autoconducerea muncitorească

„Ajută-te singur!“

E destul de greu să dezbați rostul unui an, cu tot ce-a avut el bun și rău, cu ce-a ieșit și cu ce nu, atîta vreme cît din el nu mai rămîn decît cifrele și neîmplinirile. Cu atît mai mult, o discuție complexă și responsabilă pentru ce este de făcut în acest an presupune și ea o sumedenie de dificultăți, atîta vreme cît nu toate datele sînt încă limpede conturate. Adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de nasturi și mase plastice București putea să aibă mai multe lucruri neclare. Ele țin de contractele pentru export care n-au fost încă definitivate, de comenzile unor centrale de confecții care și ele, la rîndul lor, nu și-au definitivat planul pentru export, și în consecință, nu știu ce să comande întreprinderii bucureștene. Apoi hîrtia antiaderentă asimilată în țară la Palas — Constanța încă mai ridică probleme legate de calitate, în ciuda unor discuții, măsuri, planuri de muncă, promisiuni și speranțe. Exact atunci cînd părea că problema hîrtiei, de mare importanță, vitală chiar pentru întreprinderea bucureșteană, s-a rezolvat, exact atunci a sosit un lot de o calitate sub parametri normali. Apoi materiile prime necesare realizării planului nu erau în întregime „limpezite“. Deci destule necunoscute pentru o discuție temeinică, într-o întreprindere care, în anul precedent, și-a realizat indicatorul la producția marfă în proporție de 100,03%, dar nu a reușit să realizeze exportul și valoarea producției nete. E drept că în privința exportului vina nu-i aparține pentru că la contractele încheiate a fost și promptă și nu a avut refuzuri de calitate. Dar toate celelalte necazuri au fost prezente și analizate cu luciditate. Stagnările s-au datorat în primul rînd aprovizionării neritmice cu materii prime. Căci din cele 281 602 ore stagnate în 1986, numai 50 447 sînt absențe nemotivate. Absența unor materii prime conjugată cu absențele unor oameni a creat destule probleme acestei întreprinderi serioase, caracterizată de vizibilele eforturi de a se descurca, de a ieși din tot felul de impasuri. Cu toate aceste impedimente, cei 15 oameni ai muncii care s-au înscris la cuvînt au analizat cu calm și înțelegere situațiile prin care au trecut și au propus soluții pentru acest an, au atras atenția asupra dificultăților sau neregulilor existente și au asigurat conducerea întreprinderii că vor face tot ce le stă în putință pentru a fi la înălțime, pentru a nu fi vorbiți de rău sau arătați cu degetul de alți parteneri. Astfel, Liliana Nedelcu, șefa atelierului de nasturi, a atras atenția asupra orelor de stagnare generate de absența rășinii poliesterice, a aprovizionării neritmice cu curele trapezoidale, a lipsei de sîrmă pentru bobinarea motoarelor de asemenea, cuțitele vidia care le sînt necesare, dintr-o neglijență, au fost scoase din standarde și nu se mai produc. Tot ea a mai ridicat problema pigmenților pentru sidefarea nasturilor și a pregătirii profesionale a operatoarelor. Constantin Stoica, șeful atelierului de termoplaste, s-a referit la calitatea matrițelor, la defectarea lor dintr-o folosire nejudicioasă, generată de aprovizionarea neritmică. Maistrul Constantin Florescu s-a referit la disciplină, iar mecanicul șef al întreprinderii, inginerul Ion Zgreabănu, a prezentat intențiile colectivului său de a reduce cu 5% termenul de desfășurare a reparațiilor prin organizarea lor în zile de duminică sau în orele cînd nu se lucrează, în ideea de a nu perturba procesul de producție. De asemenea, mecanicul-șef și-a propus să asimileze în acest an 50 de repere și subansamble necesare ca piese de schimb pentru utilajele întreprinderii. Unele din acestea se realizează chiar în atelier, altele, prin colaborare cu întreprinderi mai dotate din profilul mecanic (Semănătoarea, Vulcan, Întreprinderea Mecanică Sibiu). De asemenea, pentru economisirea oțelurilor, mecanicul șef și-a propus recondiționarea unor piese confecționate din oțeluri înalt aliate și producerea prin autodotare a unor utilaje și instalații strict necesare. Nu a luat cuvîntul șeful formației de recuperare a materialelor refolosibile. Buni gospodari, cei de la nasturi și mase plastice au pus la cale un adevărat sistem de recirculare a deșeurilor. Din acestea, numai în 1986 au fost redate producției 1 100 de tone de mase plastice. L-am întrebat pe șeful formației ce dificultăți întîmpină. Pe lîngă deșeurile din întreprindere, pe bază de contract, formația sa mai primește deșeuri de mase plastice de la alte întreprinderi și de la I.R.V.M.R. De la întreprinderea specializată, deșeurile vin murdare, nesortate, amestecate cu gunoaie și metale care afectează atît funcționarea mașinilor, cît și sănătatea oamenilor. Oricum, ei le mai sortează o dată, le spală și le refolosesc.

În adunarea generală a oamenilor muncii au fost prezentate și dezbătute planuri concrete de modernizare a tehnologiei, a fluxului tehnologic, a controlului de calitate, planuri de îmbunătățirea calității și de creșterea productivității muncii (indicator realizat cu succes în anul trecut) și planuri exacte de întreținere și reparare a utilajelor. În discuțiile purtate, cea mai mare fermitate a dovedit-o directoarea, inginera Luciana Finiș. Ea a prezentat cu luciditate lipsurile și perspectivele, căile de realizare a sarcinilor de plan prin îmbunătățirea activității de aprovizionare, a disciplinei și a muncii. La adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de nasturi și mase plastice a participat și directorul adjunct al centralei de resort, cel care a prezentat cu realism situația dată și soluții pentru dificultățile traversate de întreprindere în anul precedent. Dar dintre cei care au luat cuvîntul, nici un om al muncii nu a adresat o întrebare reprezentantului centralei. Am întrebat un delegat la adunarea generală de ce nu se adresaseră reprezentantului centralei referitor la modalitățile în care pot rezolva dificultățile legate de aprovizionare și contracte de desfacere, atîta vreme cît aceste chestiuni intră prin contract și statut în atribuțiile centralei ? Cu calm și înțelegere, omul mi-a răspuns simplu : pentru că întîi de toate ne bazăm pe puterile noastre. Pînă la urmă tot noi ne descurcăm și le ducem la bun sfîrșit“.

C. NISTORESCU

Să-ți vrei binele, atîta tot

Adevărul acesta este, oamenii nu au uitat că industria orașului a fost, înainte de toate, o investiție de încredere, că hotărîrea de-a ridica aici mai multe fabrici moderne a pornit în primul rînd de la convingerea că ei se vor strădui să le gospodărească așa cum se cuvine și să le pună în valoare prin muncă lor.

Orașul n-a avut o tradiție industrială, într-adevăr. Dar tocmai acest fapt explică, în bună măsură, de ce întreprinderile construite în urmă doar cu puțini ani la Rîmnicu Sărat nu trăiesc nicidecum prin stăruințe în vechi reflexe și deprinderi de muncă. Din acest punct de vedere, e limpede că aici n-a fost nici o inerție de învins.

Cu o seamă de idei folositoare, bunăoară, au încercat s-și facă munca mai productivă, mai eficientă, și cei de la Întreprinderea pe bază de 22 septembrie pentru industria electrotehnică, al cărei director, Octavian Căinaru, ne spune cu o satisfacție din care nu încearcă a face nici un secret că unele dintre aceste noutăți tehnice au făcut obiectul unor dosare de invenții și că ele sînt aplicate și în alte întreprinderi din țară. De ce și-ar ascunde, zice el, această mulțumire ? Îi face plăcere să spună, de cîte ori are prilejul, că lucrează cu oameni harnici și ageri la minte.

Inginerul Octavian Căinaru lucrează în această întreprindere încă de la început, de cînd abia fuseseră bătuți țărușii, cum se zice, iar stîlpii halelor abia începeau să fie turnați în cofraje. Între timp, întreprinderea a ajuns să aibă 1 400 de oameni iar faima produselor fabricate de aceștia se datorează nu numai faptului că întreprinderea aceasta este unica în țară care produce organe de asamblare cu diametrul între doi și șase milimetri.

„Într-adevăr, adaugă Romeo Dobrin, secretarul comitetului de partid al întreprinderii, faptul că în țară nu mai sînt alții care să fabrice această gamă de produse n-a reprezentat pentru noi o tentație de-a lăsa lucrurile, ca să zic așa, la voia întîmplării, pe considerentul că beneficiarii ar fi fost determinați oricum, prin forța împrejurărilor, să cumpere produsele noastre, neavînd de unde să le la din altă parte. Dimpotrivă, profilul unic de faricație a impus ca munca noastră să cuprindă mai multă răspundere, competență și conștiinciozitate, mai mult spirit de inițiativă. Iar adunările generale care s-au desfășurat, pe secții și ateliere, în ultimele zile, au ilustrat cît se poate de convingător că faima produselor de înaltă tehnicitate faricate în această întreprindere se datorează, în mod esențial, nivelului superior de profesionalitate al oamenilor ei“.

Despre măsura în care oamenii aceștia își fac datoria ne putem da seama în primul rînd din faptul că în 1986 întreprinderea și-a realizat planul la toți indicatorii și nu întîmplător ea a înregistrat depășiri substanțiale față de nivelul planificat la capitolul beneficii. Beneficiul fiind, după cum se știe, un indicator al eficienței. Fără în-

(Continuare în pagina 7)

D. CONSTANTINESCU

Un oraș în devenire continuă

De ce e frumos la Cezieni

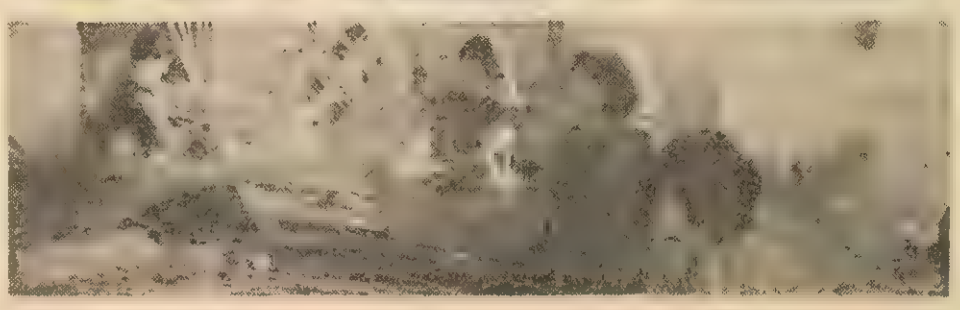

și un ecou în bucuriile spiritului

Nu este ei omul care să țină să fie interesant, pe neașteptate, prin cîteva cuvinte. La vîrsta lui, greutatea cuvintelor îi este cunoscută prea bine. Doar are 53 de ani. Și mărturisește că este fericit, ca orice om care vede că i se împlinește un vis.

E dimineață, e ger, e o liniște adîncă în care se aud pînă departe glasurile oamenilor. Ninge fără grabă la Cezieni, cu fulgi mici, ca niște ace de gheață, și valul ninsorii foșnește uscat, ca hîrtia. Iarna, cînd ninge pe aici, nu e nici o noutate, bineînțeles. De aceea n-a fost nevoie ca oamenii să-și aducă aminte abia acum că le-ar trebui niște lopeți. Le aveau pregătite din vreme. Cîțiva dintre ei curăță aleile de la sediul C.A.P.-ului iar alții curăță căile de acces din sectorul zootehnic unde se află la muncă, se spune, 53 de oameni. Se spune și pare să fie chiar așa. Alți 300, se mai spune, și-au început ziua în sectorul de industrie mică, în cele cîteva ateliere ale cooperativei. Chiar au venit toți, chiar sînt prezenți cu toții la muncă? Bineînțeles, răspunde Tudor Dănacu, și bag de seamă că într-adevăr gerul amplifică ecourile cuvintelor. Ori să fi vorbit ei, președintele C.A.P.-ului, mai tare decît de obicei, ca atunci cînd vrei să deschizi drum unui adevăr în care crezi?

Dar acesta a și fost visul lui, care poate fi povestit scurt și cuprinzător: ca oamenii, cea mai mare parte dintre oamenii satului, să muncească în sat, pe pămîntul lor, pe lîngă casele lor, știind bine ce ar avea de muncit și cum, de unde și pînă unde, pe ce și pentru ce.

Lucrase mai mulți ani, inginerul Tudor Dănacu, într-o comună apropiată, la Dobrosloveni. Dar cînd în 1968 s-a întors la Cezieni, în satul părinților lui, cînd a fost ales și președinte al cooperativei agricole de aici, a trebuit să plece de la constatarea, destul de amară, că un țăran primea pentru munca lui, în medie, 9 lei pe zi. Să plece, încotro? La un drum lung, fără îndoială, în fața căruia poate că alții și-ar fi simțit cum tremură genunchii. Pe drumul acesta, esențială era ieșirea dintr-un cerc vicios: fiind plătiți astfel, oamenii nici nu prea se mai îndemnau la treabă, deci nu puteau fi plătiți mai bine. Mulți dintre ei se duceau la oraș, învățau acolo tot felul de meserii și munceau în industria ce se dezvolta la Caracal, la zece kilometri de Cezieni.

Dar orice destin are momentele lui hotărîtoare și atunci a fost momentul cînd Tudor Dănacu trebuia să facă dovada că știe ce vrea. Gîndul lui a fost, atunci, să dezvolte un puternic sector de industrie mică. A spus-o de multe ori și o spune și azi în fața oricui ar sta să-l întrebe de ce, neapărat, industrie mică? Pur și simplu pentru că asigură banii cu care cooperativa se poate dezvolta și cu care oamenii pot fi plătiți bine. Și pentru că ea duce, e ușor de înțeles, la o stabilizare a forței de muncă.

Da, a știut ce vrea. De aceea a și fost ajutat de conducerea județului și-a comunei, de cei mai înimoși țărani din Cezieni, aceia a căror putere de-a spera nu se istovise. Și în cîțiva ani, din materiale de construcție refolosibile, de la demolări, a prins ființă lîngă sediul C.A.P.-ului o adevărată platformă agro-industrială, cu tot felul de ateliere și secții. Cu o împletitorie care repede a început să producă în bună parte pentru export, de exemplu. Între timp, ar fi de spus, pe cîteva zeci de hectare ce nu puteau avea vreo folosință agricolă fusese plantată răchită. Încă 127 de hectare plantate cu pomi și 151 plantate cu viță de vie sau alte cîteva zeci de hectare de căpșuni și coacăz negru aveau să fie bazele de materii prime, cum zice inginerul Tudor Dănacu, pentru secția unde se fac tot felul de conserve de legume sau gemuri, dulcețuri, compoturi. La fel au apărut și o stație „Uroprot" sau, mai încoace, o mică tăbăcărie și un atelier în care se fac tot felul de confecții din blană de iepure, cooperativa avînd o creșcătorie de 30 000 de iepuri pe an.

— Știți ce venit a adus numai din producția de export, în '86, atelierul în care se împletesc nu doar obișnuitele coșuri de răchită ci și tot felul de obiecte de mobilier?

— Oricît aș sta să mă gîndesc de bine sînt convins că nu știu.

— A adus un venit de 40 000 de dolari. În total, valoarea producției din sectorul de industrie mică a fost, în '86, de 14 milioane de lei.

— Din cît? Producția globală a cooperativei la cît a ajuns? Vă întreb pentru că industria mică e bănoasă, dar la fel e și munca pămîntului.

— Noi am dezvoltat sectoare de industrie mică pentru care să nu fie nevoie să ne cumpărăm materie primă. Materia primă e produsă chiar aici, pe pămîntul nostru, prin munca noastră. Am înțeles că datoria noastră este, așadar, să ne muncim cît mai bine pămîntul. Dacă industria mică a ajuns la 14 milioane, producția globală a cooperativei a fost, în cursul anului trecut, de 48 milioane de lei. Diferența exprimă, se înțelege, producția vegetală și cea din sectorul zootehnic. Pentru felul cum am știut să ne muncim pămîntul, cooperativa a primit în două rînduri, în anii trecuți, Meritul Agricol clasa I iar pentru producțiile din '86 am fost distinși cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Pentru producții de 23 420 kilograme de porumb și de 8 180 kilograme orez la hectar, pe întreaga suprafață cultivată.

— Fruntașii spun că nu există secrete ale marilor recolte. Dumneavoastră ce spuneți?

— Că nu există secrete, într-adevăr. Ce secret poate fi că pentru obținerea unor producții mari e necesară, dintru început, o bună cunoaștere a pămîntului? Prin operația de bonitare, de exemplu, poate fi aflat gradul de favorabilitate al oricărei bucăți de pămînt pentru o plantă sau alta. Există mai multe clase de favorabilitate, care exprimă potențialul natural al pămîntului, dar un teren poate fi ajutat să treacă într-o clasă superioară prin anumite investiții, prin irigații sau, unde e cazul, prin desecări, ori prin aplicarea de îngrășăminte organice. Cartarea agrochimică ne ajută la rîndul ei să știm cu precizie unde și ce anume și cît să dăm îngrășăminte chimice. Noi facem cartarea la trei ani, cheltuim 60—70 000 de lei dar merită din plin, pentru că ea ne ajută să ieșim, ca să zic așa, din necunoscut, să știm pe ce temeiuri stăm. Apoi, nu se poate vorbi de ambiția de-a obține recolte mari fără interesul permanent de-a cultiva soiuri mai productive sau de-a aplica tehnologii noi. Fie în cultura plantelor, cum ar fi obținerea unor densități optime, fie pentru creșterea potențialului de fertilitate al pămîntului, prin afînarea și scarificarea pînă la 60—70 de centimetri sau prin aplicarea de amendamente pentru combaterea acidității. Laolaltă cu acestea, esențială este și stabilitatea forței de muncă. Iar din acest punct de vedere, la Cezieni n-avem de ce ne plînge, avem aproape 800 de oameni pe care putem conta pentru executarea la timp a oricărei lucrări agricole. Dintre aceștia, 300 lucrează și în industria mică. Și-ar fi de spus că, în medie, productivitatea muncii pe om și în decursul unui an trece de 80 000 de lei, ceea ce înseamnă că în această privință noi am izbutit să depășim unele sectoare ale industriei.

— Cît a cîștigat în medie, pe zi, în anul trecut, un țăran de la Cezieni?

— 80 de lei, în condițiile în care beneficiile cooperativei au crescut și ele cu un număr substanțial de milioane. De altfel, noi ne autofinanțăm de mai mulți ani și nu apelăm la credite. Ținem ca fiecare an să aducă un spor și cel mai semnificativ în această privință ar fi că la 1 000 de lei fonduri fixe obținem într-un an o producție globală de 1 200 de lei. Cît privește plata oamenilor, e limpede că ea se datorează chiar muncii lor, în cuprinsul tuturor activităților cooperativei. Pe lîngă industria mică trebuie să punem la socoteală, așadar, și producțiile din fermele vegetale sau din zootehnie. Așa cum am obținut, pe terenuri neirigate, recoltele de porumb și orz pentru care cooperativa a primit înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare, tot pe întreaga suprafață am realizat 4 120 kilograme de floarea-soarelui sau 14 520 kilograme de struguri la hectar. Acestea, ca și obținerea unei producții medii pe an de 4 000 litri de la cele 330 de vaci cu lapte ale fermei zootehnice, arată că noi ne străduim să înaintăm, ca să zic așa, pe tot frontul, în toate sectoarele producției agricole.

La Cezieni ninge, așadar e frumos. Nu mai ninge cu fulgi mici, ca niște ace de gheață, care foșnesc uscat, ca hîrtia. Ninge cu fulgi mari și lacomi să cuprindă și să acopere pămîntul tot. E o zi de iarnă adevărată și merită să ne străduim să ne bucurăm de toată frumusețea ei. Dar dincolo de înfățișarea schimbătoare a zilei, cu o bucurie parcă și mai mare se luminează adevărul că la Cezieni este frumos pentru că se gîndește sănătos și pentru că oamenii muncesc din toată inima.

Renumele ceramicii românești, în special a celei de la Horezu, a trecut de mult hotarele țării. Ne convinge o dată mai mult de acest fapt un număr recent al revistei cehoslovace Svět v Obrazech, care consacră coperta, precum și un fotoreportaj în interior, realizate de Oleg Homola, familiei de ceramiști Mischiu, din Horezu. Mărturisim deopotrivă bucuria noastră pentru faptul de a-i fi mijlocit ziaristului cehoslovac această documentare. În fotografie: coperta numărului 5/1987 al revistei Svět v Obrazech, înfățișînd-o pe Ioana Mischiu în atelierul ei.

Lada de zestre

Oamenii fac binele pentru că pot să-l facă dar și pentru că vor, ceea ce e un fel de-a spune că le trece prin gînd să-l facă. Pare un truism a vorbi astfel, dar avem să recunoaștem în aceeași măsură: oare nu-i tot la fel de adevărat că, de multe ori, oamenii au posibilitatea de-a face un bine dar nu le trece prin minte, pur și simplu, să-l facă?

Să pornim de la un exemplu: într-o comună la Cezieni, în județul Olt, intrarea la cinematograf nu-l costă nimic pe cel care vine să vadă filmul dar se înțelege că de plătit o plătește cineva. Înainte de a vedea cine își asumă această obligație care costă, să spunem că intrarea gratuită la cinematograful comunal e o noutate veche pentru cel din Cezieni. E atît de veche și atît de mult face parte din viața lor încît mulți nici nu mai știu de cînd datează cu exactitate și, dacă-i întrebi, îți răspund întrebîndu-se: să fie zece ani? să fie de mai mult timp, de vreo doisprezece? de vreo șapte-opt ani? Adevărul este că se împlinesc treisprezece ani buni de cînd ei nu mai cumpără bilete și nu e de mirare că oamenii de-aici nici nu mai sesizează că faptul acesta poate reprezenta încă o noutate pentru alții. La drept vorbind, nici nu e datoria lor, ci a altora, să sesizeze această noutate. Iar cine vrea, poate să afle că de plătit, aproximativ 14 000 de lei pe an, plătește cooperativa agricolă. Și ne putem da seama ce înseamnă, cel puțin pentru copiii satului și pentru tineri, această faptă frumoasă a părinților lor.

Singura unitate economică, în multe comune, este cooperativa agricolă. Și credem că n-ar fi nefolositor să ne gîndim dacă ea, asigurînd bogăția materială a obștii, nu s-ar cuveni să înlesnească — însă și altfel decît în mod obișnuit socotim că o poate face — bogăția spirituală a oamenilor ei și-a vieții comunei.

Este știut că în cadrul generos al Festivalului național „Cîntarea României" a devenit un fenomen cultural de masă apariția unor formațiuni artistice în unitățile de producție, inclusiv agricole. Nu s-a întîmplat altfel nici la Cezieni, la cooperativa a cărei echipă de călușari, bunăoară, a cucerit numeroase premii în țară și în străinătate. Este limpede însă că a remarca doar aceste formațiuni și ansambluri artistice ar însemna să vedem stereotip și nu întru totul cuprinzător o realitate ce poate fi sau care poate deveni mai bogată. Tocmai la aceasta ne refeream, de fapt, spunînd că o întreprindere economică poate ajunge un factor cultural mai activ în spațiul ei de viață. Fiind de la sine înțeles: dacă, materialicește, își permite.

Sigur că o asemenea realitate culturală mai cuprinzătoare și mai nuanțată, exprimînd mai bine posibilitățile de creație artistică ale făuritorilor de bunuri materiale dar și posibilitățile ca ei să beneficieze mai mult de faptul de artă al cărui autor e altcineva, la ființă prin inițierea unor activități mai complexe decît — așa cum se crede uneori că e suficient — prin stringerea pe aceeași scenă a unui număr de soliști vocali, instrumentiști sau dansatori. Dealtfel, calitatea unui gen de activitate depinde, citeodată, de a altuia, fiindcă reamintindu-ne acum de îndrăzneala, ca să nu-i spunem altfel, a unui grup de călușari care evoluau îmbrăcați cu cămăși din bucăți de perdea de nailon — decorate, ce-i drept, cu niște cusături specific naționale — n-ar fi lipsit de interes să arătăm că la Cezieni cooperativa agricolă a inițiat un concurs de ii, pentru a reînsufleți un meșteșug ce era pe cale să se piardă. De zece ani, de cînd a fost inițiat acest concurs, el se desfășoară, în fiecare an, în luna mai. Iar de vreo șapte ani el și-a adăugat și un episod cuprinzînd parada, să-i zicem așa, a iilor vechi, de fapt un criteriu de calitate la care concursul propriu-zis are a se raporta permanent. Și în treacăt fie spus, în componența juriului nu intră localnici, ca să nu încapă cine știe ce discuții. Juriul se alcătuiește numai din invitați, din reprezentanți ai forurilor culturale județene. Conducerii cooperativei, în frunte cu inimosul inginer Tudor Dănacu, îi revine numai datoria de a plăti cîte 100 de lei pentru fiecare dintre cele cinci mențiuni, 400 pentru premiul al treilea, 600 pentru premiul al doilea și 1 000 de lei pentru premiul întîi. Cooperativa realizînd în fiecare an o producție globală de aproape 50 de milioane de lei!

Adeseori o faptă bună nu costă mult, precum se vede. Dar însemnătatea ei este incalculabilă, pentru că nu ține de domeniul contabilității.

Iar rîndurile acestea nu vor să fie decît o pledoarie pentru un adevăr simplu: inițiativele în plan cultural ale unei întreprinderi economice presupun un anumit fel al oamenilor de a ști să fie generoși. Generozitatea, în acest caz, nu duce la nici un fel de pierdere, pentru nimeni. Prin ea se realizează, de fapt, un beneficiu comun și cine ar putea să pretindă că nu-l înțelege?

Pagină realizată de DUMITRU CONSTANTINESCU

Pămîntul, tot mai rodnic, de-acasă

Înaintea mea merge un om tînăr, învăluit cu o șubă groasă. Vîntul îl îmbrincește din urmă, îl clatină, omul merge. În căciula din oaie neagră zăpada a făcut cuib alb. Îi caut urmele prin zăpadă și calc tot peste ele. Din cînd în cînd omul se oprește și cercetează grosimea stratului de zăpadă.

„Nu se satură numai cu atît", zice.

Și eu înțeleg că e vorba de setea pămîntului, de setea de la vară. Pămînturile pe care umblăm acum sînt ale Întreprinderii agricole de stat Făurei, iar omul, cu care am avut curajul să ies în cîmp, pe viscolul ăsta, este directorul, inginerul Constantin Andrei. E tînăr și în meserie, a absolvit Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" din București, în anul 1981. A venit aici, în Bărăganul Brăilei fiindcă s-a născut în comuna Galbenu, nu prea departe de fermele prin care își face meseria.

„Meserie, zice și el, dar o meserie pe care n-o mai poți face după ureche ; agricultura e pretutindeni, trebuie să fie deci și la noi, este deci și la noi, tot mai mult știință. Azi nu mai poți spune, cum din imprudență ori din necunoaștere mai zic unii : ce să mai învăț, domnule, să ar ? să culeg ? Eu le-aș răspunde : să învățăm cu toții să facem agricultură științifică, după toate cerințele noii revoluții agrare, care nu este, iarăși cum mai cred unii, un principiu abstract, ci o cerință dintre cele mai concrete. Uite, calci peste pămîntul acesta, știi că de ani și ani dă o anume producție, aștepți ploaia sau zăpada, noi irigații încă nu avem, și dacă nu-l cercetezi nu poți afla că el, pămîntul, cu oarecare amenajări, îți poate da mai mult".

„Și cum faceți dumneavoastră agricultură științifică la Făurei ?", îl incit din nou pe director.

„Terenurile fermelor noastre sînt sărăturate, sărace și nu avem încă amenajări pentru irigații, vă spuneam. Dar nu poți lăsa pămîntul așa cum e, mai ales că se modifică și el în timp, iar modificările nu totdeauna se fac spre mai bine. Mai întîi am făcut scarificarea, apoi fertilizarea cu gunoi de grajd și amendarea solului cu fosfogips — 10 tone la hectar. Am înființat loturi demonstrative, pe care le-am cultivat cu soiuri de porumb și floarea soarelui existente în județ și în țară, și am ales dintre ele pe acelea care au dat, în condițiile noastre, producțiile cele mai mari".

„Concret !"

„La porumb am ales soiul Pionier 3 901, din hibrizi mijlocii, iar din hibrizii tardivi am ales sorurile F-412 și P-3377".

„Ce producții au dat ?"

„În condițiile anului '86, și în condiții de neirigare, am obținut o producție de porumbștiuleți mai mare cu 2 300 kilograme la hectar, față de cele mai bune producții pe care le dădeau aceste pămînturi pînă acum. La fel am obținut și la floarea soarelui : în 1985, am cultivat terenurile cu soiurile repartizate. Am obținut 1 760 kilograme de floare la hectar. În 1986, am cultivat aceleași pămînturi cu soiurile alese de loturile demonstrative. Am obținut, la Ferma Sătuc, șef fermă Florea Radu, 3 100 kilograme de floarea soarelui, la hectar. Pe terenurile neirigate producția nu e mică, dar, e firesc, să nu ne mulțumim cu atît".

Mărturisesc, am fost puțin entuziast la începerea documentării pentru acest reportaj, dar pe măsură ce faptele începeau să mă convingă, bucuriile acestor oameni, mai mult intuite de mine firește, deveneau și bucuriile mele, mai ales pentru faptul că un pămînt sărăturat, un pămînt obosit, bolnav chiar, începea să recapete, în propriul lui laborator, forțe noi, potențe nebănuite pînă atunci. Și oameni de la I.A.S. Făurei nu s-au oprit nici aici : pe solurile cele mai slab productive, au aplicat alte tratamente. cîte o sută de tone de mraniță la hectar, cîte zece tone de fosfogips, au făcut și nuni ei prin propriile lor forțe, atunci, tot ei zic, au dat cu căciulile de pămînt. De bucurie că se poate !

Calci pe pămînt și nu știi cît poate !

Deci trebuie să încerci, să încerci nu oricum ci înarmat cu solide cunoștințe, minat de încrederea în reușită, de dragostea pentru pămîntul nostru de totdeauna.

„Nu trebuie să luăm realitatea, nici chiar pămîntul pe care noi îl cultivăm, ca pe niște realități date pentru totdeauna, ca fiind aceleași de la an la an. Și mai ales nu trebuie să ni se înrădăcineze în minte, în conștiința noastră de specialiști ai pămîntului, o astfel de gîndire : că n-am putea, n-am fi în stare să transformăm solurile sărace în terenuri fertile, productive, sublinia din nou inginerul Constantin Andrei. Încurajați de primele rezultate, în prezent colaborăm cu specialiștii Stațiunii de cercetări agricole Brăila. Avem un cîmp demonstrativ, în care am cultivat toate soiurile de grîu aflate în cultură în toată țara, le urmărim, facem experiențe, iar pe baza rezultatelor obținute vom alege soiurile cele mai productive în condițiile pedoclimatice de la noi".

„Vă place cercetarea ?"

„Am lucrat, în facultate, pe cîmpurile de cercetare de la Bănească. Nu numai acest fapt este determinant în aplecarea mea către cercetare, ci mai ales necesitatea unor altfel de rezultate, mai bune, chiar și pe aceste pămînturi slab productive. Noutățile sînt multe și în agricultură, altele nu mai sînt **noutăți** după un an sau doi, deci trebuie să fii și aici la zi".

„Cum reușiți să fiți la zi, aici, la I.A.S. Făurei ?"

„Citesc, cred eu, cam tot ce editează Ministerul nostru, al agriculturii, Institutul de cercetări Fundulea, de cereale și plante tehnice, Editura Ceres, Academia română de științe agricole și silvice, alte lucrări. Am convingerea nestrămutată că agricultura nu se mai poate face după ureche, cum dealtfel cred că nici nu se mai face. Tradiția e bună, dar ea nu trebuie exagerată. Ca la orice olimpiadă și la olimpiadele griului, ale orzului, porumbului, recordurile se impun a fi înnoite, dărîmate. Exigențele pe care ni le pune în față de fiecare dată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să înceapă de la noi, de la nivelul fiecărei conduceri : exigențele astea se referă la ridicarea gradului de profesionalism, la respectarea unei agrotehnici înaintate, la obținerea unor rezultate tot mai mari așa după pretențiile fiecăruia dintre noi, cei care formăm această societate modernă, plină de pretenții legitime, de cerințe mereu crescînde".

„Timp aveți să vă pregătiți, să-i pregătiți și pe alții ?"

„Locuiesc în incinta I.A.S.-ului, într-un apartament cu două camere, împreună cu soția și cei doi copii. După muncă, seara, copiii merg la culcare, iar eu mă retrag în birou și citesc toate publicațiile. Acum e iarnă, mai avem ceva timp. Dar ca să rămîi sau să devii un bun specialist trebuie să prinzi în programul vieții tale zilnice și lectura. Noul, ca stare, e peste tot. Eu trebuie să adaptez acest **nou** la condițiile specifice din unitatea în care lucrez și în care produc ! Să rămîi numai cu ce ai strîns în facultate înseamnă că te condamni singur la stagnare, alteori chiar la regres".

„Soția lucrează tot aici ?"

„Soția mea, Otilia, e ingineră horticolă ; e din Roșiori de Vede, într-un fel tot din Bărăgan. Am venit, însă, amîndoi pe terenurile copilăriei mele. Trebuie să facem ceva bun pentru oamenii acestor locuri ; să vadă, să se convingă că agricultura se învață și de la părinți, cum am învățat-o la început și noi, dar că în zilele noastre ea a devenit știință. Iar ei, sătenii mei, mecanizatorii, cei din zootehnie, din alte sectoare, trebuie să învețe acum și de la noi, cei care vrem să facem și știință. La cursurile agro-zootehnice ce se desfășoară acum, iarna, asta fac și ei : învață. Cînd am venit aici, în 1981, îngrijitorii Costache Ene, Iordache Cinjău, Hulea Petre mulgeau vacile în padog, umblînd cu căldarea după ele. Mi-am zis că n-o să ajungem prea departe dacă rămînem la **căldare**. Acum 200 de vaci, din **400, se mulg mecanic**".

„Ce vă doriți în acest an ?"

„Să intre în funcțiune Sistemul de irigații Surdila-Greci, la care se lucrează de cîțiva ani. Vom putea atunci să irigăm 3 000 de hectare de terenuri secetoase, poate le vom astimpăra setea lor milenară. Și, dacă veți mai trece pe aici, veți vedea că se întîmplă ca la olimpiade : recordurile despre care am vorbit azi vor fi undeva în coada listei".

Cînd am plecat din incinta unității agricole, o mașină **autoutilitară** aștepta la poartă. În ea se urcau cincisprezece copii, erau conduși spre școală, prin viscol, în orașul, în micul oraș Făurei. Erau copiii muncitorilor și inginerilor de aici, din inima asta, de gheață acum, a Bărăganului. Printre ei se afla și Andreea, fetița cea mare a Otiliei și a lui Constantin Andrei. Mergeau cu toții să învețe carte !...

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Ouă și... microprocesoare

Nu este o rușine să fii crescător de animale, nu-i o rușine să crești păsări și oamenii de prin aceste locuri o demonstrează. De douăzeci de ani de cînd există Avicola — Deva.

Gheorghe Diaconu este cel mai vechi. Împreună cu Valentin Dăian au văzut evoluția și dezvoltarea întreprinderii lor. Primul e director, iar al doilea șeful sectorului mecanic. Cine sînt, de fapt, acești oameni și ce fac ei ?

1. — De trei ani, șeful fermei nr. 11 „pui de carne" este inginerul Liviu Staier. Are 310 000 pui hibrid și dă 55 tone de carne peste plan. Primește pui de o zi din Lajnic, adică 35 de grame de viață-puf, îi crește 56 de zile cînd, fiecare trebuie să aibă 1,250 kg și-i trimite la abator. În fermă sînt 27—30° cu căldură de la termocentrala Mintia (subiect mai vechi al revistei noastre). Aici, îngrijitoarea Emilia Lazea știe să dea 20 tone pe an peste plan.

2. — Ferma nr. 6 „găini reproducătoare rase grele" sînt, de fapt, „normele" din Avicola. Inginerul Iancu Silițe, de 7 ani șef de fermă a reușit 230 ouă de la o găină pe an, la norma de 180.

3. — Ferma nr. 3 „găini ouă consum" a depășit planul stabilit cu 3 milioane ouă. Ing. Elena Benche, de la înființare în Avicola își consideră palmaresul deosebit.

4. — Ferma nr. 4 „găini ouă consum" are 3,2 milioane ouă peste plan.

5. — La incubație, inginera Alexandrina Moldovan a avut grijă ca la Avicola-Deva să apară, în plus, 1 600 000 de pui.

6. — Abatorul este punctul spre care converg drumurile Avicolei. Este, de fapt, „farmacie". Cînd îi spun asta, inginerul Ion Muntean este bucuros. De fapt, asta este prima grijă a lui și a celor 210 oameni. Uimitor este aici albul : albul-găinilor, albul-zidurilor, albul-uneltelor, albul-halatelor. Toată tehnologia este automată. Anual se livrează 7 500 tone carne.

Ion Muntean stă la masă și scrie, firesc, cu un pix „pană". Zice : din pui se folosește tot ; este greu de crescut, este greu de tăiat. Este o muncă nobilă. Un pui viu, vîndut, înseamnă o pierdere de 15 la sută din munca noastră. La noi, a crescut gradul de industrializare. Este greu, muncitoarele stau în picioare 8 ore ; nu pot sta, trebuie să lucreze în ritmul benzii. Facem și cursuri de zootehnie, căutăm oameni la Liceul agricol Geoagiu-Băi. Pentru **Avicola** oamenii vin la angajare cu o plăcere anume : în firea noastră este să creștem păsări...".

Sigur, „ograda" Avicolei are milioane de păsări ! Mi-o spune Gheorghe Diaconescu, sigur, este greu și pasionant să-ți vezi gîndurile realizate prin muncă. „Știți, eu văd viața așa : un pui de o zi nu știe să mănînce ; **îngrijitoarea** îl duce cu gura să bea, să mănînce, apoi îi creează reflexe, iar apoi, puiul le face pe toate singur... Asta facem, în fapt, noi, aici, la Avicola. Am și eu probleme ; vreau să extindem sistemele de creștere. Avem 4 milioane de păsări, și dăm României circa 1 milion de lei marfă pe zi. Ne trebuie furaje ! Aproape 180 tone pe zi. Avem furaje, avem tot ! Avem o fabrică de făină de carne. Această făină, vă rog să scrieți, este aur pentru noi ! Noi livrăm carne de pui și ouă centrelor miniere și siderurgiștilor".

Valentin Dăian are 32 de ani de cînd lucrează în I.A.S. Aproape că dintotdeauna. Poate că numai viața lui ar fi un subiect al devenirii unui om simplu, pornit de la țară, crescut și de folos țării. A fost de față la toate „actele de naștere" ale Avicolei-Deva. La transportul containerizat al ouălor, la elevatoarele-lift pentru ouă, la instalația cu duș pentru pui, la pompele de dezinfecție...

În biroul directorului stăm de vorbă și se face seară. La 30 de metri de noi este hala de sortare pentru ouă. Nimic deosebit, numai că, aici, la Deva, la Avicola, această treabă se face cu ajutorul uneia dintre cele mai noi cuceriri ale științei : microprocesorul ! Iată cum, înaintea oului sau a găinii, este electronica.

PAUL AGARICI

Directorul Gheorghe Diaconescu și-a văzut visu' cu ochii : „ograda" Avicolei cu milioane de păsări

Valentin Dăian — martor la toate „actele de naștere" ale Avicolei — Deva

Una dintre cele mai bune îngrijitoare: Emilia Lazea

Despre autoconducere cu argumente de suflet

Am plecat cu gîndul să scriu despre Danubiana și am rămas la porțile ei, înconjurînd-o de cîteva ori, bănuind mai mult decît văzînd prefacerea negrului de fum în anvelope de camion.

Am rămas în stradă cîteva ore și oriunde eram în inima Danubianei. La oricare bloc aș fi sunat, după prezentările de rigoare, aș fi strîns mîna operatorului, inginerului, șefului de tură. Am procedat ca-ntr-o excursie. Am trecut să văd tot, dar m-am oprit unde m-a tras inima. În jurul Întreprinderii Danubiana, în scurt timp, a apărut un microcartier. 7 blocuri, cu 500 de apartamente și cîteva cămine pentru nefamiliști, în care s-a mutat 25 la sută din personalul de la Danubiana, sînt semnele vestitoare ale unei vieți închegate de oraș... în oraș. La parterul impunătoarelor clădiri — magazine, o grădiniță cu dulcea nepăsare a vîrstei ideale... Intru... Nimic nu a fost lăsat la voia întîmplării, nimic nu este de un gust îndoielnic. Mobilele liliputane sînt așezate ca într-o familie mai mare, faianța albă e spălată de cîteva ori pe zi, lenjeria se asortează cu culorile camerelor, bogăția jucăriilor este permanent reîmprospătată pentru că încercările de a afla din ce este compusă o mașinuță aici nu sînt socotite năzdrăvănii care se pedepsesc, ci semne ale unui spirit... analitic.

Într-altă clădire două anunțuri, din aceeași sferă de ocupație—școala profesională și școala generală. Pînă anul acesta copiii claselor I—IV-a mergeau, cu toată îngrijorarea părinților, în autobuzele aglomerate, pînă în comuna Popești-Leordeni. Consiliul oamenilor muncii de la Danubiana a analizat, cu suflet de părinte, posibilitatea de a avea școală lîngă casă. Pînă se va clădi un local corespunzător, soluția de moment a condus către folosirea unei aripe a școlii profesionale, învățătorii din Popești-Leordeni ținînd orele la noul sediu.

Totul este gîndit cu bătaie lungă, cu dragoste și căldură, pentru viață. Nici un semn de superficialitate sau pripeală. Este o înlănțuire fericită între dorința de a stabiliza forța de muncă a întreprinderii Danubiana și concluziile unor ani bogați în acțiuni sociale. În acest perimetru restrîns viața este calmă. De acasă pînă la lucru, la pas domol, se consumă maximum... 5 minute. Copiii mici au un loc sigur să-și petreacă ziua, cu povești, jocuri, masă și somn la ore fixe. Copiii primelor clase își pun acasă paltonul ca să-l dezbrace la școală după un drum de... 2 minute. Grijile mesei se rezolvă la cele cinci cantine și la magazinele de la parterul blocurilor.

Nici o reușită nu este posibilă fără tenacitate. Începutul este plin de elan dar pe parcurs unii, ori își pierd răbdarea, ori obosesc. „Ca în sport, îmi spune inginerul Lucian Moțiu, directorul adjunct al Centralei de Prelucrare a Cauciucului, ultima sută de metri este decisivă. Cînd grădinița era aproape gata unii credeau că ne legăm la cap fără rost. O cantină, chiar cu o mie de locuri, era insuficientă pentru numărul mare de persoane și pentru scurtul timp în care se servește masa. Acum sînt cinci cantine pentru ora prînzului".

La audiențe se constată imediat efectul luptei cu inerția. S-au împuținat cererile pentru locuințe, a dispărut numărul zilelor de concediu fără plată pentru mame, a crescut gradul de calificare, meseriașii buni nu mai pleacă de la Danubiana, se găsesc mereu alte soluții pentru a transforma micul cvartal... într-un cartier adevărat.

Danubiana, pentru oamenii ei, este a doua casă în care se intră numai cu gîndul la performanță, la cei 50 000 de kilometri, cît trebuie să reziste viața unei anvelope. Este un schimb de intenții pentru că și de la Danubiana toate privirile sînt îndreptate către balcoanele cu mușcate în ferestre... Nimic nu este nici prea greu, nici peste puteri cînd tenacitatea se asociază pe termen lung cu vrednicia și seriozitatea.

CARMEN DUMITRESCU ■

Democrația ca fapt de viață

(Urmare din pag. 4)

doială, nu se poate trece peste faptul că uneltele muncii sînt, aici, dintre cele mai perfecționate. În această întreprindere există agregate de mare productivitate, statul a investit însemnate fonduri bănești pentru a o utila cu mașini de categoria unei dotări tehnice superioare. Este însă la fel de adevărat că în adunările generale desfășurate în cadrul celor șapte secții și ateliere s-a discutat temeinic despre utilizarea unor idei noi, cu care oamenii sînt în stare să îmbogățească zestrea tehnică și posibilitățile productive ale întreprinderii, despre găsirea unor mijloace de aplicare neîntîrziată în producție a ideilor valoroase, pentru îndeplinirea planului care pentru 1987 prevede, pentru această întreprindere, o creștere cu 16 la sută a producției marfă.

Întreprinderea are, între altele, un atelier de acoperiri metalice de protecție unde se lucrează cu nichel, cadmiu, zinc. Acest atelier în care lucrează vreo 70 de oameni este condus de inginerul chimist Tase Stan. Un om modest, așa se vorbește despre el, și un împătimit de meseria lui. Acestuia îi aparține ideea — brevetată între timp ca invenție — a unui procedeu nou de lucru, zincarea slab acidă, care nu mai folosește, ca procedeele mai vechi, tot felul de cianuri, de zinc, de sodiu, de potasiu, deci nu mai folosește materiale de import și costisitoare. O altă idee, și anume broșa de turații mari, aparținînd maistrului Gheorghe Ioniță și inginerului Gheorghe Coman, a făcut și ea obiectul unui dosar de invenție. Iar o seamă de mașini, cum ar fi cea de canelat tarozi sau de detalonat tarozi, au fost concepute de oamenii întreprinderii pentru eliminarea unor materiale de import și pentru creșterea substanțială a indicelui de utilizare a metalului. În același scop, ni se spune, a fost urgentată extinderea procedeului de deformare plastică prin care pot fi înlocuite operațiile de așchiere-trefilare, consecințele fiind o reducere, în medie, cu 30 la sută a consumului de metal și de energie, precum și dublarea productivității. Aplicarea acestui procedeu reprezintă, de altfel, transpunerea în practică a indicației date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitei de lucru pe care secretarul general al partidului a efectuat-o în întreprindere pe data de 22 septembrie 1986. Întreprinderea urmează a extinde noul procedeu în fabricarea a peste 50 de produse din categoria celor pentru industria electrotehnică și electronică. Măsurile necesare în vederea atingerii acestui scop au fost discutate pe larg de către cei 150 de oameni din atelierul de deformare plastică, atelier pe care-l conduce subinginerul Stoica Radu.

În cadrul adunării generale la care au participat alți 200 de oameni, din secția așchiere, condusă de subinginerul Toader Mihail, s-a discutat în primul rînd despre problema reducerii consumurilor materiale și despre asimilarea de tehnologii noi pentru introducerea în fabricație a unor produse din materiale recuperabile.

De asemeni, în cadrul secțiilor și atelierelor lor, subinginerul Marcel Crăciun a vorbit despre posibilitatea realizării prin autoutilare a unor mașini-unelte iar muncitorul Gheorghe Potcoavă despre urgentarea realizării liniei de sinterizare a carburilor metalice, în același scop al creșterii gamei de produse executate prin autoutilare.

Numărul acestor propuneri, ca și calitatea lor, arată, după cum spunea Romeo Dobrin, că oamenii acestia vor din toată inima ca munca lor să fie mai sporhică și asta nu înseamnă decît că ei sînt, pur și simplu, niște oameni care-și vor binele.

Stop risipei de pe șantiere!

Antrepriza de lucrări hidrotehnice speciale Jiu-Olt, cu sediul în orașul Drăgănești, își desfășoară activitatea pe un front larg de lucru, începînd de la sud de Carpați, pînă la Dunăre, Cerna și Olt, pe teritoriul a nu mai puțin de șase județe : Olt, Teleorman, Dolj, Vîlcea, Gorj și Hunedoara. Cei peste șase sute de specialiști și constructori hidro răspîndiți pe această întinsă zonă de țară au ca sarcină principală să concure la execuția unor importante lucrări de interes republican, precum săparea de canale magistrale și realizarea de bazine de retenție pentru irigații, alimentarea cu apă a unor localități, exploatări miniere, regularizarea malurilor unor cursuri de apă în vederea apărării contra inundațiilor etc.

O unitate de construcții speciale deci, cu un mare volum de muncă. Numai în decursul anului trecut — se reliefează în darea de seamă prezentată de ing. Petre Soilean, directorul antreprizei, la recenta adunare generală a reprezentanților oamenilor muncii — colectivul A.L.H.S. Drăgănești-Olt a avut de materializat un volum de lucrări în valoare de peste 340 000 000 lei, cu termene precise de punere în funcțiune a unor importante obiective, între care deviația canalului magistral Ipotești și asigurarea cu apă a 4 400 ha, regularizarea riului Amaradia pe 6,2 kilometri, redarea în circuitul agricol a suprafeței de 250 ha, regularizarea riului Cerna pe distanța de 4,3 kilometri.

Deși anul trecut s-au obținut o serie de rezultate notabile privind îndeplinirea prevederilor la o serie de indicatori de bază, totuși nerealizarea cu aproape 26 la sută a planului de construcții-montaj a făcut ca pe total antreprizâ situația realizărilor să nu fie tocmai îmbucurătoare. Așa cum a reieșit din materialele prezentate adunării generale, ca și din luările de cuvînt ale majorității participanților la dezbateri, cauzele neîndeplinirii prevederilor planului pe anul expirat sînt atît de natură obiectivă cît și de natură subiectivă. Uneori, mai ales în a doua jumătate a anului, antrepriza s-a confruntat cu lipsa unor materiale, cu neprimirea la timp a altora. Așa se face că, datorită unor deficiențe de aprovizionare, pe șantiere s-a simțit lipsa cimentului, a oțelului-beton, a combustibilului, lubrefianților și energiei electrice. Cu tot sprijinul acordat de organele locale, de organele județene, nu s-a putut asigura o continuitate optimă în aprovizionarea cu asemenea materiale, ceea ce a condus la nefolosirea utilajelor din dotare la întreaga capacitate, la neritmicitate în execuția lucrărilor și chiar la unele stagnări.

Fără a trece cu vederea cauzele obiective, participanții la dezbateri au supus unei critici vehemente indisciplina manifestată de unii constructori, lipsa de răspundere de care aceștia au dat dovadă uneori în privința gospodăririi materiilor și materialelor, slaba lor preocupare față de întreținerea în bune condițiuni a utilajelor și mașinilor încredințate, față de folosirea intensivă a timpului de lucru. Fierarul betonist Radu Voica, de pildă, a arătat, printre altele, că ar fi o mare greșeală să se pună nerealizările de anul trecut doar pe seama lipsei unor materiale. Asta — pentru că — spunea el — mai avem oameni pe șantier care, sub masca așaziselor cauze obiective, ascund serioase lacune comportamentale, în sensul că lipsesc adesea nemotivat de la lucru, încălcînd astfel grav disciplina de producție, fac risipă de ciment sau fier-beton, lasă utilajele să meargă în gol, consumînd inutil carburanți și energie. De astfel de oameni va trebui să ne debarasăm, pentru că în condițiile acordului global ei sînt ca un balast în munca noastră. Sau să-i ajutăm să se corijeze, să nu mai lipsească de la program ; pe scurt să devină și ei oameni disciplinați, care să muncească bine și cu tragere de inimă.

Împotriva indisciplinaților, a lucrului făcut de mîntuială, precum și împotriva risipei s-a ridicat și subinginera Demene Coconu, de la compartimentul tehnic. E surprinzător — zicea ea — că mai avem printre noi constructori care se plîng de condițiile grele care există pe șantier. Acesta-i șantierul, cu condiții deloc călduțe, însă cînd ne-am decis să devenim constructori noi am știut prea bine că viața pe șantier nu poate fi altfel, că ea se desfășoară cel mai adesea sub cerul liber, pe ploaie sau pe ninsoare, pe vînt. Important e ca noi să muncim cu randament maxim pe orice vreme. Avem haine de protecție, avem tot ce ne trebuie ca să lucrăm și 10—12 ore pe zi, dacă nevoia îndeplinirii planului ne-o cere, nu să lipsim nemotivat sau să tragem chiulul sperînd că șeful direct nu ne observă și nu ne șterge de pe foaia de pontaj. Sarcinile de plan pe care le avem de îndeplinit anul acesta sînt mari și ele pot fi îndeplinite numai printr-o muncă exemplară din partea noastră a fiecăruia, începînd de la inginer, de la maistru și pînă la cel din urmă om. În ce mă privește, și eu voi căuta să-mi îmbunătățesc necontenit activitatea, să înlătur toate deficiențele din munca mea.

În același spirit critic și autocritic, au vorbit și Ion Mănăilă, secretarul organizației de partid, ing. Alexandru Negoescu, șeful brigăzii din Valea Jiului, ing. Mihai Pavelescu, șeful sectorului mecanizare, ing. Diamandi Luis, șeful brigăzii din Drăgănești, ing. Grigore Smărăndescu, șeful brigăzii din Ipotești, fierarul-betonist Ion Dineă și contabilul șef al antreprizei, Marin Girleanu. Apreciind importanța cu totul deosebită a sarcinilor mobilizatoare ce le revin în acest an, cînd vor trebui să-și aducă contribuția la realizarea unei suprafețe irigate de peste 78 000 ha teren agricol prin darea în exploatare a aducțiunii de apă de la Ipotești, intrarea în funcțiune a preparației de cărbune Uricani prin priza de asigurare a apei industriale, asigurarea deschiderii unei noi cariere de cărbune în județul Gorj prin realizarea unui ecran de etanșare de-alungul riului Jiu pe o lungime de 10 kilometri, terminarea digului de protecție în zona Combinatului chimic Îșalnița, alimentarea cu apă a minei Lupoaia, precum și regularizarea a 13 km diguri de mari dimensiuni în zona Zimnicea în vederea prevenirii inundațiilor din Dunăre etc., toți participanții la dezbateri au scos cu curaj la iveală și alte deficiențe manifestate în activitatea desfășurată anul trecut. În unanimitate și-au exprimat hotărîrea de a munci mai bine, de a dovedi mai multă exigență în tot ceea ce fac, mai multă grijă față de calitatea lucrărilor și de gospodărirea materialelor, astfel încît în activitatea întregului colectiv să se producă un reviriment în cel mai scurt timp posibil. De altfel, în spiritul aceleiași sporite exigențe, a fost și cuvîntul ing. Constantin Plută, directorul Trustului antrepriză generală lucrări hidrotehnice speciale București, care, punînd în fața colectivului antreprizei noile sarcini trasate de conducerea partidului, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a îndemnat întregul colectiv de hidrotehnicieni de la Drăgănești-Olt la un efort sporit, mai responsabil, de înaltă calitate și eficiență.

MIHAI STĂNESCU ■

Laserul ca medicament

Biostimulator cu laser, bisturiu cu laser, fotocoagulator cu laser, produse cu adevărat de afirșit de secol XX, care argumentează faima întreprinderii de aparate și utilaje pentru cercetare București, uzină specializată în fabricații de avangardă, de mare rafinament științific. Nu au trecut foarte mulți ani de cînd pe ecrane se putea viziona un film științifico-fantastic, în care un echipaj aflat într-o rachetă ciudată, redusă la scară liliputană prin niște „scamatorii" tehnologice, întreprindea o călătorie prin corpul omenesc. Printre alte aventuri anatomo-fiziologice, membrii expediției trăgeau cu niște arme cu laser în tumori, cheaguri etc. În vremea aceea zîmbeam în fața ficțiunii și a imaginației realizatorilor care galopau cam prea dezinvolt pe cîmpul neverosimilului. Numai că anii au trecut, o parte din ficțiunea de atunci a îmbrăcat haina concretului, a lucrului realizat. Mintea românească lansată și ea în această cursă științifică în care nu-i convin locurile modeste din clasament, a obținut o serie de realizări spectaculoase în utilizarea pașnică a acelui „copil teribil" al secolului nostru, și anume laserul. La întreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare — I.A.U.C. s-au construit echipamente cu laser pentru medicină în vederea singurului război drept, războiul cu bolile. Avem în față una din realizările de succes, biostimulatorul cu laser, în care acest fascicol luminos, coerent și monocromatic, direcțional și aproape perfect paralel pe toată traiectoria, cu mare densitate de putere, este folosit în fizioterapie. De fapt cum se produce raza laser? Efectul are loc prin excitarea nivelelor atomice dintr-un mediu (gaze), aflat într-o cavitate rezonantă (două oglinzi), urmată de tranziția populației de electroni pe un nivel energetic inferior, cu generare de radiație, deci de energie. Să vedem cum stimulează lumina laser activitatea biologică? Inginera Anca Mihalache, unul din principalii pioni ai echipei care a realizat aparatul, ne răspunde: „Prin pătrunderea adîncă în țesut a fasciculului laser heliu-neon are loc o regenerare promptă a leziunilor. Se constată o multiplicare a fibrelor colagene, o diviziune celulară accelerată, o rapidă revascularizare a țesutului afectat și alte modificări enzimatice și histologice favorabile ale celulelor lezate. Spre exemplu o rană sau altă leziune cutanată „luminată" de laser în citeva ședințe de tratament se cicatrizează mai rapid și mai frumos". Înțelegem că prin profunzimea lui de penetrație, laserul de asemeni redă prompt prospețimea ligamentelor și articulație „de adîncime". „Iradiat" cu raza miraculoasă, un proces inflamator și dureros „își face mai repede bagajele", plecîndu-se învins în fața eficacității simbiozei între medicină și tehnică.

Din ce se compune acest aparat de top științific conceput și realizat de specialiștii de la I.A.U.C. și colegii lor de la Institutul de fizică și tehnologia aparatelor cu radiații? Dintr-o sursă laser heliu-neon, din subansamblul optic pentru focalizarea spotului și ajustarea densității de putere, dintr-o aparatură electronică de comandă și control care reglează fin durata de expunere și din dispozitive de dirijare mecanică a poziției. Pare simplu, expus așa în două vorbe, dar fizica, electronica, mecanica fină au pus serios umărul pînă a-l aduce în funcțiune în lupta pentru sănătate. Cu acest aparat, aducînd pe undeva cu un mic tun, cel mai pașnic și folositor tun din lume, medicul „tințește" zona bolnavă a corpului, tămăduind-o rapid, fără dureri și complet aseptic. Prototipul s-a testat cu efecte foarte bune la clinica de traumatologie și ortopedie a Spitalului municipal și la Spitalul „Dr. Cantacuzino", pasul următor fiind seria zero de aparate. Îi urmărim cu atenție pe șefii de ateliere Cornelius Toader, Cristian Popescu, pe inginerii Tudor Migia, Anca Mihalache, Roxana Migia, Fabiola Bogățeanu care ne poartă pe cărările cercetărilor lor în acest domeniu. Tineri, foarte tineri, sub 30 de ani. Așa cum deosebit de tineri sînt inginerul șef Vladimir Păduraru, șeful de secție Constantin Filip și mai toate figurile întîlnite în halele întreprinderii. Dar tineri nu numai în acte și alură, ci și în curajul și aplombul cu care abordează domenii de asemenea noutate. „V-ați zbuciumat mult pînă ați realizat aparatele?", întrebăm noi. „Vă dați seama că oricît de exact și concentrat este fascicolul laser nu ajungi la țintă dintr-un foc, — ne răspunde zîmbind inginerul Cristian Popescu. Mai trebuie să o iei de la capăt, mai mergi pe un drum și constați că altul este mai favorabil, dar poate tocmai aceste căutări făcute cu dragoste de profesie dau frumuseți de muncii și vieții!" „Cam cît a durat expediția dumneavoastră științifică?" „În primul rînd, ea continuă, căci această finalizare este doar o stație intermediară, — adaugă inginerul Cornelius Toader. Și apoi cînd faci ceva cu pasiune, cînd în fiecare zi îți provoci o întîlnire cu un aspect nou, inedit, ai un tonus sufletesc bun, și simțindu-te excelent nu prea numeri filele calendarului și nici nu te uiți la ceas să treacă cele 8 ore!" Într-adevăr și celelalte stații ale muncii acestor specialiști de ispravă, cărora le place briza proaspătă a noului și necunoscutului științific, sînt la fel de importante. Bisturiul laser cu CO_2 aduce cu el precizie în intervenții, înlătură singerările abundente și asigură o regenerare promptă a țesuturilor. Folosind acest delicat, „stilou" cu radiație în infraroșu, neurochirurgul poate extirpa cu exactitate de la distanță tumorile și chiagurile din creier fără să traumatizeze zonele învecinate. Reglîndu-și energia fasciculului, el mătură cu efectul caloric al razelor formațiunea patogenă, înlăturînd succesiv straturi din ea pînă la rezecția totală. Numeroase intervenții neurochirurgicale reușite s-au practicat la Spitalul „Gh. Marinescu" cu modernul bisturiu pe care este gravată emblema I.A.U.C.-ului. Pentru a înlocui bisturiul clasic din chirurgia acelui delicat organ care este ochiul cu o aparatură mai fină și mai exactă, inginerii Ion Dascălu și Smaranda Popescu de la I.A.U.C. au realizat fotocoagulatoarele cu laser, atașate biomicroscoapelor. Medicul „țintește" prin microscop, declanșează emisia laser, și atacă cu microexploziile ei glaucoame, deslipiri de retină etc. Făcînd un mic joc de cuvinte, spunem că înainte de a ochi prin microscop afecțiunea unui ochi albastru, negru, căprui, medicul oftalmolog îi asortează acestuia culoarea spotului laser, verde, albastră, galbenă, după lungimea de undă care vine de hac cel mai eficient bolii respective. La Spitalul Militar, folosindu-se astfel de fotocoagulatoare, deseori „lumina" ochilor a revenit cu ajutorul „luminii" laserului. Pătrunzînd adînc cu laserul inteligenței lor într-un domeniu de noutate, de avangardă științifică, niște tineri entuziaști și harnici de la I.A.U.C. au pus calitățile de excepție ale razei miraculoase să servească omul, gîndurile lui bune și frumoase.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Democrația ca fapt de viață

Demnitatea muncitorească

Adunarea reprezentanților oamenilor muncii de la Fabrica de utilaj energetic, din cadrul Întreprinderii de mașini grele București, s-a desfășurat într-un climat de exigență aparte. Era firesc să se întîmple astfel dacă ne gîndim la faptul că aici se fabrică turbinele termoelectrice de la 1Mw pînă la 330 Mw, și că tot aici se fabrică, pentru prima dată în țară, turbina de 700 Mw care va echipa Centrala nuclearo-electrică de la Cernavodă. „De altfel, ne spunea tovarășul Ioniță Năstase, secretarul comitetului de partid pe întreprindere, tot ce fabricăm la F.U.E. (fabrica de utilaj energetic), se realizează în condiții de calitate garantată. Am pus în aplicare un **sistem de asigurare a calității**, lucrare gîndită și elaborată de un colectiv de ingineri, tehnicieni și muncitori de la noi, în care sînt evidențiate toate reglementările și cerințele ce definesc programul de realizare a calității unui produs. Avem un corp ingineresc și tehnic foarte bine pregătit, în măsură să rezolve probleme ce se pun și se cer la nivel mondial".

Cînd ajungi, așadar, aici, exigența devine platforma de susținere. Darea de seamă, prezentată de Marin Marcel Badea, inginerul șef al fabricii, a lucrat, să spunem astfel, sub semnul acestei sporite exigențe. A scos în relief realizări și performanțe, dar a adus în prim plan mai ales lipsuri și a desfăcut firul în patru acolo unde realitatea se situează încă sub cotele de exigență impuse: fapt ce a dus la nerealizarea indicatorilor fizici, a exportului, la punerea în funcțiune cu întîrziere a unor investiții la nivelul economiei naționale. Cauzele nerealizărilor au fost dezbătute de toți cei care au vorbit în adunare, dar noi ne vom opri la un fel de cauză a cauzelor: la indisciplină. Am reținut din darea de seamă un exemplu concret: numărul orelor absente (motivate, nemotivate, învoiri de la program) a fost echivalent cu numărul de ore necesar fabricării unui turboagregat de 330 Mw! Atît a pierdut colectivul acesta harnic de muncitori, în toate cele trei ipostaze ale lor — proprietari, producători, beneficiari, din cauza unor plimbăreți, a unor chiulangii, cum au fost numiți pe drept în adunare de către colegii lor care au luat cuvîntul. „Și acesta nu este un fapt democratic", au subliniat ei. Adevărata democrație este să-ți faci datoria. Cei care au tras în jos realizările colectivului au fost numiți în darea de seamă și n-au fost puțini. Și mai grav ni s-a părut faptul cînd printre ei au fost citați și maiștri și șefi de echipă. „Nu ne putem declara mulțumiți de realizările noastre, spunea inginerul Mircea Tănase, șeful secției alternatoare: ele au fost mici, iar nerealizările din unele compartimente se datorează tot indisciplinei. Nu a fost pusă la treabă întreaga capacitate umană a secției alternatoare. Maiștrii nu și-au făcut totdeauna datoria, n-au făcut o planificare concretă a lucrărilor, nu și-au controlat și nu și-au supravegheat oamenii din subordine, iar alții au devenit exemple negative în fața oamenilor". Și iar au fost numiți cei care, în loc să se impună prin puterea exemplului personal, prin menirea lor de educatori și pedagogi, mai trebuie să fie educați, împinși din spate spre fapte mai bune. Și critica a mers și mai sus, la nivelul conducerii secției, unde, din trei ingineri șefi de secție, doar unul a lucrat satisfăcător. Era firesc, deci, în mod profund democratic, ca unii vorbitori să se întrebe și să întrebe: de ce nu au fost schimbați acești conducători?

Din cuvîntul altor vorbitori, printre care maistrul Pavel Dedu, inginerii Nicolae Lacob, Nicolae Lacea, Alexandru Cucioreanu, Ionel Tudor, șef contabil la mecano-sudură, am reținut că tot despre indisciplină este vorba cînd se ignoră calitatea, cînd se livrează utilajele incomplete, cînd unii controlori ai calității observă defecțiunile abia în final, cînd produsul e gata, și nu pe flux, cînd unii lucrători lasă mașinile și pleacă după SDV-uri, cînd alții pleacă mai devreme de la program, cînd alții fac risipă de energie electrică. Cum tot despre indisciplină poate fi vorba cînd unii proiectanți, fără simț de răspundere față de ceea ce așternpe hîrtie, întocmesc proiecte greșite, „adevărate năstrușnicii", cum li s-au spus în adunare, care ajung în secții, se pun în aplicare, antrenează după ele o serie mare de costuri, ca la urmă sau cine știe în ce fază a fabricației să se constate că sînt greșite.

— E timpul, sublinia maistrul Pavel Dedu, să facem o opinie mai hotărîtă împotriva celor care ne trag înapoi; să-i educăm, dacă e vorba de lipsă de educație, să-i ajutăm, dacă e vorba că nu sînt ajutorați, să-i învățăm, cînd nu știu, dar să nu rămînem indiferenți în fața actului de indisciplină al omului de lîngă noi. În fiecare grupă de sindicat, în organizațiile de tineret, femei, în organizațiile democrației și unității socialiste să întărim munca de educație de la om la om, să dezvoltăm conștiința muncitorească, responsabilitatea comunistă, interesul pentru tot ce întreprindem aici, în acest detașament muncitoresc important, în calitatea noastră de proprietari, producători și beneficiari. Numai astfel vom înlătura lipsurile, numai astfel ne vom achita de marea noastră sarcină, aceea de a fabrica unicatele cele mai importante ale economiei naționale, produse de un nivel tehnic foarte ridicat".

Locul lor, al acestor harnici și pricepuți constructori de mașini, un loc important în ierarhia marilor constructori de mașini, sarcinile mobilizatoare ale noului an, cerințele mereu crescînde ale economiei românești în plină și accentuată dezvoltare, exigențele de calitate, precum și faima pe care și-au cucerit-o cu produsele lor pe piața internă și externă îi obligă, îi obligă mult la înlăturarea tuturor lipsurilor. Într-un astfel de climat, exigent și democratic, profund democratic, acolo unde se forjează o solidă conștiință muncitorească, toleranța, lenea, suficiența, lipsa de pregătire sau slaba pregătire profesională sînt **indicatori morali** în continuă scădere.

— Să păstrăm și să întărim, spunea în încheiere tovarășul Dumitru Constantin, directorul general al întreprinderii, acea demnitate muncitorească pe care ani de-a rîndul colectivele noastre au cucerit-o aici, ca pe o prețuită redută, în întreprinderea de utilaj greu. Ea ne dă dreptul că abordăm cu curaj și cu înaltă profesionalitate orice sarcină din programele prioritare ale partidului nostru, dar în același timp ea ne obligă la realizarea exemplară a acestor mărețe sarcini prioritare. Trebuie să ne gîndim că de felul în care lucrăm noi, ne achităm de sarcini, depinde punerea în funcțiune la termen a multor investiții; este important să-ți faci datoria, să faci bine șurubul sau carcasa la care lucrezi, dar tot atît de important este să-ți cunoști menirea ta în acest mare angrenaj al economiei românești, să fii pătruns de responsabilitatea pe care ți-o conferă poziția ta, statutul tău, la fiecare loc de muncă. Să știi că nerealizarea la timp și în bune condițiuni a unei sarcini atrage, pe lanțul unei cauzalități și al unei planificări unice, nerealizarea altor obiective.

Adică să-ți faci bine, la timp și în tot locul sfînta datorie. Asta e democrația care ni se cere!

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Un bun comun: tractorul românesc

Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru tractoare Brașov (ICSITT) se află gard în gard cu Întreprinderea „Tractorul". momentul cel mai important, al acestui început de an, pentru cercetătorii institutului este realizarea faptului că gardul cu pricina nu este chiar atît de mare și de netrecut pe cît ar fi părut cu nu prea multă vreme în urmă. Altfel spus, cercetătorii, oamenii care nici pînă acum nu se arătau insensibili față de isprăvile constructorilor, au ajuns la concluzia că o colaborare mai strînsă, mai concretă, mai exactă, chiar dacă iese din tiparele, din „răceala" unei colaborări clasice, poată să facă mult bine tractorului românesc.

Să precizăm cîteva lucruri, dintre care unele, mai mult ca sigur, sînt cunoscute și de pionieri, într-atît fiind prinse în conștiința noastră. Tractorul românesc fabricat la Brașov este cunoscut în nenumărate țări ale lumii, acesta este faptul de notorietate. Pe de altă parte, din punct de vedere al nivelului tehnic, cele 50 de performanțe cuprinse în testele impuse de OCDE, pentru Europa, și Institutul Nebraska, pentru restul lumii (un loc 1, trei locul 3 și multe ale locuri fruntașe, la toate clasele de putere), în condițiile unei concurențe dure, sînt, de asemenea, elocvente în ceea ce privește calitățile produselor firmei brașovene.

Dar, așa cum se sublinia în darea de seamă prezentată adunării generale a oamenilor muncii de la ICSITT, preluîndu-se cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „...industria românească a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare, încît problemele de calitate, problemele nivelului tehnic sînt hotărîtoare pentru dezvoltarea viitoare". Și din acest punct de vedere, în anul 1986, firma „Tractorul" a avut destule neîmpliniri. Despre ele s-a vorbit și la adunarea generală de la ICSITT, cu același patos, cu aceeași răspundere, pentru că așa cum au arătat numeroși oameni ai muncii, produsele nu sînt doar ale constructorului, dar și ale cercetătorului. „Calitatea se regăsește în toate fazele ciclului de viață ale tractorului și în comportarea fiecărui subansamblu în parte, la care se adaugă și activități ca asigurarea service-ului, garanția, buna execuție în general, aspectul comercial, designul". Așadar, proiectanții și-au propus să se implice într-o mai mare măsură în „viața" tractorului, fiind cu conștiința împăcată atunci cînd utilajul dă roadele scontate în exploatare, în țară sau în lume. „Degeaba avem progrese în concepție, spunea inginerul Laurențiu Henter, de la atelierul tractoare agricole, dacă tehnologia rămîne în urmă. De asemenea, socotesc să se impune o mai mare exigență în verificarea proiectelor, astfel încît, la fabricant, să nu mai fie descoperite erori".

Viața unui tractor începe atunci cînd acesta ajunge la beneficiar. Cînd intră în exploatare, cînd devine util. Dar nici în acest moment proiectantul sau fabricantul nu se simt liniștiți. Ei trebuie să fie mereu la curent cu mersul, cu funcționarea utilajului. „Produsul nu «moare» cînd intră în serie", afirma inginerul Ioan Stanciu, șeful atelierului proiectare, cercetare tractoare industriale, el poate suporta o serie de modificări care-l fac mai fiabil, care înlătură unele necazuri apărute ulterior". Este și cazul celui mai modern tractor românesc (de fapt, o familie, U—850, U—1010). Omologat în urmă cu trei ani, el face astăzi obiectul unei cercetări atente pentru validarea performanțelor, pentru reomologare. În același timp i se aduc îmbunătățirile care erau prevăzute să vină mai tîrziu, în anii următori.

Dincolo de critici (inginerul Adrian Nicov afirma că încă nu este gata poligonul de încercare, poligonul care va scurta timpul de probe, existînd astfel posibilitatea unor încercări accelerate ale tractorului în ansamblu), deci dincolo de critici, un loc important l-au ocupat propunerile. Propunerile strîns legate de realitate, deloc formale, lucruri de bun simț izvorîte dintr-o sinceră dorință ca întreprinderea alăturată să scoată pe piață, o piață care să-i solicite produsele în permanență, numai mașini foarte bune. Pentru că, atunci cînd este vorba de competitivitate, sînt luați în calcul peste 40 de parametri. Și iată, una dintre hotărîrile oamenilor muncii de la ICSITT Brașov, s-a referit la efectuarea încercărilor produsului în condiții reale de exploatare. Pînă acum se făceau doar probe de casă prin care se confirmau performanțele. În plus, se adaugă acum și încercarea de fiabilitate pe proba zero. Fabricantul va primi, în acest fel, un produs bine pus la punct. Totodată, în sprijinul sporirii calității producției, proiectanții au hotărît să fie lîngă constructor pe liniile de fabricație, urmărind realizarea subansamblelor. Desigur, discuțiile oamenilor muncii de la ICSITT au vizat mult mai multe probleme, unele mai simple, altele mai complexe. Demnă de reținut ni s-a părut și atitudinea lor față de prezentul și viitorul produselor pe care le concep, sprijinul pe care se simt datori să-l acorde constructorului amintindu-și că acesta este chiar vecin cu ei, gardul care-i desparte nelmpiedicîndu-i să vadă că tractorul este un bun comun.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Un duet liric

Se cuvine să precizăm de la început că de mai multă vreme poezia lui Mircea Ivănescu este recognoscibilă. Faptul în sine nu e rău fiindcă ceea ce se observă la nivelul modului de structurare al enunțurilor de gîndire și limbaj, ca și al alcătuirilor poetice specifice, poartă marca unui artizan cu daruri deosebite.

Mircea Ivănescu forțează din ce în ce mai mult frontierele universului său imaginar grefînd mici stări emotive și intelectuale prin obiecte eteroclite, dimensiuni ale timpului și informații livrești asumate ca fapte de conștiință, capabile să indice un anumit spirit al veacurilor. Dar dincolo de ceea ce este previzibil în arta acestui scriitor, care-și lasă în mod programatic deschisă la vedere o bună parte a travaliului său literar, se întinde o imensă prerie de simboluri și imagini miniaturizate, mereu stimulatoare pentru lectura decelatoare de sensuri a unor anumite categorii de cititori. Monoton, ca unele ape de adîncime ale lacurilor montane sărate, adormitor ca muzica siderală ascultată în surdină, Mircea Ivănescu se străduiește frumos să-și seducă cititorii prin alte modalități de cantare a conștiinței gata să atipească.

Formula recentă (Mircea Ivănescu, Rodica Braga, **Commentarius perpetuus**, Editura Dacia, 1986) reprezintă o ingenioasă experiență relevantă pentru contactul dintre două conștiințe, dintre două voci lirice capabile (cît ?) să intre în același flux de gîndire, să se conecteze la aceleași canale de comunicare dintre **interior** și **exterior**.

Poetă și prozatoare, Rodica Braga unește în discursul său literar senzorialitatea cu reflecția abstractă, interogația cu răspunsul cert sau evaziv-ipotetic. Și în vreme ce în partitura lui Mircea Ivănescu lumea ca text se metamorfozează lent într-o imagine a textului ca lume, Rodica Braga evoluează spre o cantată lirică expurgată de orice elemente livrești.

Un duet liric de acest gen este în primul rînd un **act de mare virtuozitate literară**. În tiparele artistice, **procreate** de Mircea Ivănescu, Rodica Braga se integrează de la început, efortul de acomodare fiind anterior actului literar. Cele două partituri literare funcționează complementar ca niște acte de consonanță-disonanță. Vocile lirice nu se contopesc niciodată, fîndcă poezia celor doi scriitori nu acționează asupra cititorului ca un pleonasm, ci ca un comentariu la comentariu, așadar, ca un comentariu ce întreține iluzia unei „perpetuități" posibile.

Poemele vag **elastice** ale celor doi scriitori imaginează o întîlnire pe scară „o mișcare dublă de urcare-coborîre, de întreținere de culoar și căutarea clipei, a unui fragment de **timp pierdut** și **regăsit**, ale cărui firimituri = amînturi se rostogolesc de la un interlocutor al altuia ca o minge, ca o idee făcută să **proliferează**, ca un sentiment **trimis** să **germineze** prin schimbarea de vatră matricială.

Partiturile lirice concepute de cei doi scriitori pun în lumină o teorie a comunicării, adusă la nivelul de funcționare al pragmaticii textului. Dialogul dintre interlocutori relevă relația dintre **emițător** și **receptor**, actul literar scris devenind într-o primă ipostază un **act social** prin însuși procesul lecturii. Ingenioizitatea acestui mod de textualizare literară rezultă din faptul că poziția interlocutorilor se schimbă mereu prin lectura fiecărui mesaj individual, fiecare autor fiind rînd pe rînd emițător și receptor. Dar ceea ce nu se modifică niciodată în acest **du-te vino** este relația dintre **animus-anima**. Mircea Ivănescu (animus) rămîne mereu spiritul lucid, analitic ale cărui idei funcționează ca de obicei prin avans și recul, dînd astfel impresia unei mișcări pe loc. Într-un spațiu relativ restrîns, cu un caracter perpetuu, Rodica Braga este cutia de rezonanță, ipostaza de receptare și emitere cu un caracter afectiv mai pronunțat (anima), actele ei scrise (vorbite) avînd un caracter ornamental, situat dincolo de metaforă.

Dacă ar fi să ne referim la **Țiganiada**, poemul polifonic creat de Ion Budai-Deleanu, am spune că Mircea Ivănescu apare în ipostaze asemănătoare cu aceea a lui **Eruditian sau Criticos**, în vreme ce Rodica Braga se configurează uneori ca **Muză** (sic !), dar cele mai adeseori ca un fel de **Cocon** (Cocoană) **Conoțraș**. Dar dincolo de îngemănarea (comunicarea) dintre partiturile celor doi autori se cuvine să subliniem leitmotivul acestei opere, grefat pe sentimentul timpului cu toate modulațiile sale derivate. Evident că timpul este mereu spațializat, iar relația dintre aceste două dimensiuni ale realului imaginat se împlinește prin proiectarea mișcării în spațiu și timp, ca și prin sugerarea momentelor de **repaos** și **odihnă**, identificabile din cînd în cînd cu acelea de repliere în **tăcere**, în întreruperea voluntară a fluxurilor de comunicări.

În raporturile sale „cu cititorul (interlocutorul), Mircea Ivănescu se comportă programatic ca un spirit didactic emițător de învățături, dornic să **arate**, să **demonstreze** și, uneori să **explice**. Atitudinea scriitorului față de existență este asemănătoare cu virtuțile eului imaginat de Fichte ca un creator de universuri. Afirmația este tradusă de autori în acte de limbaj de factură interogativă : / „Lumea este într-adevăr reprezentarea unora dintre noi ? / și reprezentare ce înseamnă ?" /. Răspunsul la întrebare se produce printr-o ilustrare concretă : / „Să luăm de pildă o scenă, / și să ne reprezentăm posibilele ei urmări",) **(Lumea reprezentată pe scări la biblioteca astra)**.

Rodica Braga intră în acest duet liric printr-o deplasare a atenției spre un alt obiect arătat. Modul de enunțare rămîne același, dar centrarea reflecției spre **aliceva** capătă o semnificație deosebită. / Poezia este într-adevăr intuirea unor relații inefabile ? / și intuire ce înseamnă ? / Explicitarea întrebării în termenii înțelegerii artei ca un mod de comunicare cu efecte variate este realizată prin încercuirea relației cu destinatarul. Accentul pe **anima** este relevant pentru cutia de rezonanță / Să luăm, de pildă, o poezie / și să ne reprezentăm posibilele ei reverberații / în sufletul unei femei (patetismul aparține jocului). **(...ca apele de uscat).**

După cum ușor se poate constata cei doi scriitori își construiesc parabolele după aceleași tipare literare. Ele țin de un consens ce vizează convențiile stabilite ale modurilor de enunțare. Perechile de poeme orchestrate pe aceleași teme fundamentale ce nu exclud însă „diversiunile" de detaliu, nu lasă niciodată cititorilor sentimentul unor lecturi tautologice. Performanțele realizate de **animus** sînt relevante pentru extensiunea în nuanțe (uneori chiar mai mult) și competența imaginativ-afectivă dovedită de **anima**. Și dacă pentru Mircea Ivănescu poezia nu este intuiție, realul se configurează, în schimb ca o **părere**, viața în general prelungindu-se în ipostaze de vis. Cutia de rezonanță încearcă să-și găsească tonalități și stări afective relativ autonome. Rodica Braga ne atrage astfel atenția că „viața se trăiește, nu se visează ca o mare iubire".

Spirit analitic prin excelență, Mircea Ivănescu nu se sfiește în fața concepteior acceptate de el în poezie, nu evită silogismele construite ca modele logice de gîndire, nu se teme de expansiunea proprului spirit speculativ în țesătura unui lirism de factură pur cerebrală. Fără îndoială că riscurile acestei poezii impregnate cu mici nuclee narativ-descriptive sînt destul de mari. Literatura acreditată de Mircea Ivănescu în ultimii ani este amenințată de un val de uscăciune din ce în ce mai evident. Seducția microideilor risipite în stare abia născîndă în versurile sale nu este atît de puternică pentru a supăra acea „prozaizare" voluntară a unor texte cu scurte secvențe eseistice. Nimeni nu poate contesta, desigur, îndrăzneala tentativă a poetului de-a scrie poeme ca : **pietrele prețioase sau nu sau wagner despre prăbușirea capitalismului sau parabolă despre asa-numita ambiguitate sau noua critică încercînd să definească ironia retorică** etc. etc. Atîta vreme cît poezia năzuiește să comunice printr-un limbaj specific ceea ce nu se poate transmite prin alte tipuri de discurs (juridic, istoric, moral), se cuvine ca creația lirică să nu fie alterată pînă la estompare de alte genuri de informații.

În acest duet literar, Rodica Braga nu-și asumă cutezanțele lui Mircea Ivănescu, dar nici riscurile sale. Ea crede în poezia-poezie, tiparul scriptural al versurilor sale asumînd cu discreție o bună tradiție : / tot mai ades, octombrie, cu soarele-i de rotiere. / își subțiază frunza și limpedele cer, pînă ce-n / arbori seacă și cel din urmă cîntec, pînă cînd / umbrele se-mbată și deîrînd frenetic se lasă măturate / de pe asfaltul rece de-un tîrn de gunoier" / **(În timpul furat nu ne putem ascunde)**.

Reveriile livrești ale lui Mircea Ivănescu (animus) se interferează astfel într-o frumoasă armonie contrapunctică cu vitalismul afectiv dulce-amar, cultivat de Rodica Braga (anima). Și cum acest ingenios duet liric nu este doar o **părere**, o ipoteză ludică trecătoare, șansele sale de durată artistică ni se arată a fi destul de mari în acest anotimp european cu puțină poezie autentică.

Pagini din mișcarea românească de teatru

Revelații și înțelesuri

Putem constata cu satisfacție că o anume ceață destul de persistentă pînă nu de mult în ce privește gîndirea și creația de teatru din opera lui N. Iorga, a început să se risipească. Poate, chiar, s-a și risipit cu totul. Datorăm aceasta mai multor factori : timpul care s-a scurs, cu perspectiva lui limpezitoare ; progresele vremii, ca mentalitate și ca metodă de lucru, în știința istoriei și a reconsiderărilor literare ; reapărirea scrierilor, în ediții critice și comentate ; apariția de cercetători pregătiți și devotați, dispuși să scormonească în arhive pentru a descoperi aici sensuri de cultură și de axiologie românească.

O carte apărută de curînd — ***N. Iorga. Teatru și societate***, antologie și note de Gabriela Moldoveanu, studiu introductiv de Valeriu Răpeanu, Editura Eminescu, 1986 — constituie încă o confirmare în spiritul celor arătate mai sus. Reflecțiile ce urmează încearcă să pună unele accente pe cîteva din multele înțelesuri cuprinse în paginile acestei cărți.

Avem de-a face cu o antologie, incluzînd în ea texte privind prezența lui N. Iorga, ca doctrinar și ca pedagog social, în mișcarea teatrală românească de la sfîrșitul secolului trecut pînă în primele decenii ale secolului nostru. În speță : articole, medalioane, cuvîntări, interpelări în parlamentul țării, conferințe la radio, comunicări academice, capitole de resort din volumele de istorie a literaturii românești.

Să scrutăm, o clipă, în fondul director al acestei activități ! Istoricul, aici, este deopotrivă și moralist. Proclamă răspicat : trebuie să mijlocim cunoașterea neamului pe cît mai multe căi de cultură posibile. Realitățile umane în general, și realitățile patriei în special, au nevoie, nu numai să fie constatate rece, ci și transfigurate afectiv. Totul, în această materie, poate interesa : de la marile linii de forță, prin care trecutul național s-a încadrat în mersul vieții universale, pînă la ultimul detaliu local, capabil să închidă în el un specific, o pulsație de viață, o vibrație umană.

Teatrul are menirea să fie o școală la îndemîna și pe înțelesul celor mulți. Educația națională, în chiar datele și obiectivele ei de bază, trebuie să se sprijine și pe teatru. Acesta, atît ca formă de artă, cît și ca instituție, reprezintă o necesitate publică. În această privință, o seamă întreagă de aspecte din secolul trecut, în procesele renașterii noastre naționale, pot face dovezi peremptorii. E greșit să se spună că N. Iorga ar fi ignorat vreodată criteriul estetic. Nu este însă mai puțin adevărat că refuza să acorde acestui criteriu libertăți absolute. Socotea că fără ancorări sigure într-un cuprins de idei, și mai ales într-o finalitate etică, acest criteriu ar putea să alunece cu ușurință în arbitrar, în construcții lipsite de generozitate și de căldură umană. Și ca profesor, și ca șef de școală, și ca purtător de cuvînt al formelor umaniste de cunoaștere și de acțiune, înțelegea să protesteze cu înverșunare împotriva a tot ce ar putea să degradeze ceva în ideea de teatru. Mai precis : împotriva a tot ce ar încerca să folosească ideea de teatru pentru amuzamente vulgare, pentru spectaculozități convenționale și artificioase, pentru aberații pe uzul sufletelor obosite, pentru interese dispuse a se abate de la linia înălțimii și a demnității umane.

Materialele cuprinse în această antologie se referă la ideile despre teatru ale lui N. Iorga, nu și la creația lui dramatică propriu-zisă. Totuși, într-un fel implicit, contextual, semne și înțelesuri descinzînd din această creație își spun și ele cuvîntul. Ideile în cauză nu erau rostite abstract, ca de pe catedră și cu rigoare rece de sistem, ci se desfășurau în mod natural, cu puterea lor directă și neprefăcută, cu expresia lor sinceră de fapte trăite în propria sa experiență de viață.

Să nu uităm că în decurs de trei decenii, din 1910 pînă în 1940, N. Iorga a dat la iveală cincizeci de piese de teatru. Ce anume l-a îndemnat pe marele învățat — savantul, gînditorul, istoricul, omul de catedră, filozof al istoriei — să fie și dramaturg istoric ? Desigur, a dictat în el o fibră poetică ; aceea pe care și-a mărturisit-o întotdeauna și ale cărei pulsații de adîncime pot fi recunoscute pe largi întinderi ale creației sale. Dar nu e numai atît ! Ne întîmpină, mai ales, o concepție ; o concepție anume, reprezentînd totodată atît aportul de gîndire al savantului cît și structura sensibilă a omului. Ni se dă a înțelege : nu ar fi de ajuns ca istoria să figureze doar în tratate și să fie predată doar de la catedra Treburi, deopotrivă, să intre în minți și în suflete. Istoria are în ea zone de inefabil, mistere, imponderabile, suiri și coboîri, tumulturi și liniști, oscilări între extreme, drumuri fățișe și drumuri ascunse ducînd spre injustiții sau dimpotrivă spre măreții umane. Acestea, toate, cer ca unghiul sistematic și unghiul poetic să se întrepătrundă, devenind spiritualmente o simbioză. Forma dramatică este chemată, și este cu deosebire aptă, să-și însușească și să exprime o asemenea simbioză.

Pe scenele de teatru, știm, dramaturgia lui N. Iorga a recoltat relativ puține sufragii. Putem presupune că faptul nu l-a lăsat indiferent ; e posibil, chiar, să-l fi procurat grele amărăciuni. Aceasta, însă, nu l-a împiedicat să scrie mai departe teatru. Pentru că, în viziunea sa de cărturar, precum și în aceea de scriitor, teatrul însemna și altceva, nu doar reprezentare pe scenă. A scrie teatru îi constituia, deopotrivă, și o nevoie intelectuală, și una sufletească. Îi constituia un mijloc intim pentru a se descoperi, a se regăsi, a se confirma pe sine. Ca istoric : numai teatrul îl susținea în ideea că istoria trebuie să fie și trăită, să beneficieze și de ilustrări vii, intuitive, nu numai să fie receptată rațional și sistematic. Iar ca moralist, teatrul îi oferea putința ca elaborările gîndirii sale, să nu rămîne uscat, apodictic, ci să însemne și încarnări de umanitate, cu putere sugestivă și iradiere patetică.

Cartea de care ne ocupăm este bogată în revelații și înțelesuri. Pe de o parte, ne pune în față un document psihologic, privind latura militantă a personalității lui N. Iorga. Uneori acesta este înegal, malițios, ironic, rechizitorial ; se lasă prins în vîrtejuri pasionale ale temperamentului său aprins. Simțim, totuși, și prezența unui fond permanent, ineluctabil : un fond, anume, stăpîn pe nevoia lui de adevăr, cu idei ancorate puternic în realitatea vieții, cu încredere în valori, cu fervoare patriotică, cu vocație misionară. Pe de altă parte, cartea ne dezvăluie aspecte de seamă din frescа societății noastre moderne ; o societate în plină afirmare, cu stîngăcii și erori în unele din manifestările sale exterioare, nu însă și în conștiința ei de adîncime, ca entitate istorică și ca voință de a fi. Și trebuie adăugat : o societate sensibilă la valorile spiritului și ale culturii, dispusă să delege teatrului părți însemnate în programul ei de înălțimi.

Este posibil, parcurgînd această antologie cu texte despre mișcarea teatrală românească pînă în preajma primului război mondial, să nu fim întotdeauna de acord cu vederile marelui profesor. Despre Hasdeu se amintește mai mult în trecere. Alecsandri, și el, este pus uneori sub semne de întrebare. Teatrul nostru istoric este analizat cu reticențe. Tînăr fiind, în procesul deschis *Năpastei*, sărise cu perspicacitate în apărarea lui Caragiale ; mai tîrziu, însă, avea să proclame *Scrisoarea pierdută* drept o „eroare". Haralamb Lecca — cărula ca autor dramatic nu i se pot refuza anumite merite — apare pe un piedestal înalt, greu de acceptat. S-a dovedit nedrept cu dramaturgia lui Mihail Sorbul. Și adesea manifesta o rezistență aspră, oarecum autoritară, față de repertoriul străin. Poate că uneori împingea argumentul patriotic sau pedagogic mai departe decît era necesar, lăsînd în umbră multe alte dimensiuni și condiții interesînd deopotrivă viața, stilul și complexitatea fenomenului teatral.

Totuși, să nu trecem cu ușurință la concluzii radicale ! Faptele, în majoritatea lor, trebuiesc privite și interpretate în lumina epocii în care s-au produs și care le-a adăpostit. Teoretic, N. Iorga se războia cu romantismul ; psihologia lui, însă, avea în ea dominante romantice. Nu era și nu putea să fie un liniștit. Ceva vulcanic străbătea prin toată ființa lui spirituală. Avea, într-adevăr, intransigențe. Aceste intransigențe, însă, nu erau acte de intenție și de factură dogmatică ; ascundeau în ele semne de credință, de sinceritate luptătoare, de voință morală, reprezentînd în ultimă instanță formă patetică de angajare. În fond — paradox ? nu ! — N. Iorga a fost mare, nu numai prin ce a statornicit ca viziune românească de viață, ci și prin contradicțiile pe care le-a pus în mișcare.

Editoarea antologiei, Gabriela Moldoveanu, și-a impus sarcini pe care le-a dus cu bine la capăt. Selecția la care s-a oprit convinge. Ne ajută să înțelegem în ce măsură ideea și practica de teatru însemnau pentru N. Iorga, nu o preocupare lăturalnică, accesorie, ci una de fond, legată de multe fibre ale personalității sale. În speță : ale omului de cercetare și de catedră, ale istoricului literar, ale omului politic, ale militantului prin cultură, ale vizionarului umanist. Notele din josul paginilor ale editoarei, și acestea, sînt întocmite cu justețe și acribie. Intervin la timp ; aduc lămuriri și completări necesare ; întregesc înțelesurile în cauză și, în genere, se ingrijesc să împrospăteze fapte și imagini peste care era inerent ca între timp să se așternă uitarea.

Studiul introductiv semnat de Valeriu Răpeanu reflectă condescendența pe care o datorăm luptei lui N. Iorga pentru ideea de teatru românesc, dar nu în mod apologetic, ci într-unul critic, totodată sociologic și istoric. Precizează : este vorba de o luptă „superbă", cu „momente de culme" și cu „erori", erori „caracteristice" omului, tumultului său spiritual, modului său de judecată. A pus în mișcare idei și inițiative, cărora nu le-a urmat propriu-zis o mare biruință. Însă, și așa, aceste idei și inițiative își au valabilitatea lor. Continuă, tăcut, ca și fățiș, să spună, ceva în posturile și drumurile de viitor ale teatrului autohton. Există o etapă de jumătate de secol, în viața teatrului românesc, în care nici estetica, nici istoria și nici practica lui nu ar putea și nu ar avea dreptul să ignore ceea ce în această materie a răsărit din mintea și inima lui N. Iorga.

De mulți ani încoace, Valeriu Răpeanu este cercetătorul, istoricul literar, criticul și în genere omul de litere care contribuie esențial ca figura lui N. Iorga să intre în conștiința generațiilor, contemporane, în afara operei lui sistematice, de istoric prin expresia lui vie ca om, prin prezența lui neobosită în dezbaterile existenței românești, prin neastîmpărul său creator.

ION ZAMFIRESCU ■

Energia: să închidem toate porțile risipei!

Fiecare kilowatt este o particică prețioasă din „oxigenul" de respirație al industriei, din „oxigenul" cu care se desfășoară viața noastră zilnică. A-l economisi este prima și una din cele mai importante datorii. Dacă te interesează și acționezi ca fiecare kilowatt să curgă sănătos și economic, înseamnă că ai înțeles nevoile țării, ale tuturor. Înseamnă că te respecți pe tine și pe ceilalți. Când folosești energia electrică trebuie să te gândești că fiecare kilowatt nu se obține ușor, că scormonim pentru el în măruntaiele pământului după țiței și cărbune, că tăiem munți și domesticim apele, că va trebui să facem „chirurgie" în microcosmosul atomului. Un adevăr : „să economisești un kilowatt este mai ușor decît să-l produci !" Am întîlnit la Uzina de aluminiu Slatina oameni care au în permanență în minte aceste lucruri, care, cu mentalități de bunii gospodari, au obținut succese importante în economia energiei, pentru ei materia primă. Obținerea metalului alb pentru aripile de zbor ale industriei aeronautice, pentru vehiculele spațiale și liniile ferate implică un consum considerabil de energie electrică. Uzina de aluminiu nu folosește această energie doar ca un auxiliar, ci pentru ea este chiar materie primă, așa cum șouneam cîci în mîlile de cuve, curentul electric de mare amperaj, ca un veritabil fluid tehnologic, descompune alumina pentru a depune aluminiul metalic la catod. Este de înțeles ce importanță este pentru un conducător de asemenea anvergură gărăsească un sistem de măsurare a numărului de kilowați. Specialiștii de aici, oameni cu har profesional și ingenioziate tehnică, le-au găsit, obținînd ca descompunerea electrolitică să aibă loc la o tensiune cît mai mică. Nu au făcut economie de idei, pentru a face economie de energie. În frunte cu directorul general, Alexandru Orzață, și cu directorul Centrului de Calcul, Gheorghe Barbu, oameni cu deschidere spre nou și curaj tehnic, slăvinenii au cerut o mînă de ajutor calculatoarelor concepute și construite de inginerii Institutului Inginer Sabin Stamatescu, Mircea Brozici, Radu Pop și Marin Gheorghe de la Întreprinderea de Calculatoare Electronice București. Calculatorul are pe ei ce trece mai multe utilizări. În gestionare, cercetare, proiectare, medicină etc. dar cel mai bine își demonstrează calitățile în rolul de calculator de proces, cînd chiar efectiv poate conduce o tehnologie. Aluminiștii și computeriștii au introdus calculatorul ca un nou și eficient „utilaj" în fluxul tehnologic, ca un agregat cheie în campania de reducere a consumului de energie. Pe 25% din numărul de celule, calculatoarele montate își achiziționează, în orice moment, date despre cele mai importante mărimi tehnologici, le stochează și le prelucrează, le compară cu punctele optime de funcționare și elaborează legi de comandă subansamblelor de execuție din instalație. Pînă acum, operatorul citea tensiunea pe o cuvă și acționa pentru a o echilibra energetic, timp în care celelalte cuve așteptau să le vină rîndul, neputînd să funcționeze aproape de optim. Chiar aparatura automatizată conventională nu urmărea și regla decît 1—2 parametri, pe un număr mic de cuve, dificil cu o eficiență scăzută. Calculatorul de proces măsoară simultan numerosi parametri de pe 16 cuve, „le gîndește" în interdependență lor și dă comenzi armonizate. Este de fapt ca și cum cele 16 utilaje să se apropie simultan de regimul optim al fiecărula.

— Calculatorul este de fapt o echipă de calculatoare în sistem ierarhizat care se autoinstruiește pe baza unor date culese pe perioade lungi și a unor prelucrări statistice — ne spune ing. Sabin Stamatescu. Computerul central supervizor, de tip Coral, un fel de „creier" sef, fixează parametrii optimi ai fiecărei cuve și îi comunică celor 16 „subalterni", calculatoare Selrom, care reglează cuvele de care sînt răspunzătoare. „Comandoul" destept de computere este protejat la sincopele de tensiune, iar la „imbolnăvirea" eventuală a „șefului", cele din subordine își pot continua munca pe baza ultimelor comenzi. Implementarea calculatoarelor, „operatori" ce observă, gîndesc și acționează rapid și cu mare suprafață de desfășurare, chiar în inima procesului tehnologic, a dus, împreună cu alte măsuri, la o reducere a consumului de energie electrică de peste 100 kWh pe tona de aluminiu. Mărea uzină slătineană a consumat cu circa 15 milioane kWh pe an mai puțin decît în perioadele precedente. Computerele sînt concepute și executate la Întreprinderea de Calculatoare Electronice, nu costă mult și se amortizează repede numai din economiile masive de energie electrică ce le aduc. Dar specialiștii de aici nu s-au limitat la această măsură, de mare eficiență în gospodărirea kilowaților, ci au analizat și actionat în orice loc unde se putea face ca electricitatea să pulseze cu un randament sporit. Pentru ei, drămuirea cu cumpătare a energiei nu este o campanie, ci o stare continuă de căutări spre mai bine.

— Pe lîngă această implementare a calculatoarelor de

MARII CONSUMATORI POT FACE ECONOMII MARI

proces pe care o vom extinde la toate liniile, ne-am aflătuit între noi și membrii cu înstrutul de cercetări de profil am îmbunătățit și alte fatete ale fluxurilor tehnologice, am asigurat condiții pentru o „comportare" energetică mai rațională a agregatelor multifuncționale din procesul de fabricație — ne spune directorul general Alexandru Orzată. Am produs anozi cu calități mai bune, care au redus „foamea" de kilowați a cuvelor. Am replanificat graficele de lucru ale unor utilaje energofage, cum sînt cuptoarele de inducție și cu arc, evitînd vîrfuri de consum de seară. În asimilarea pieselor de schimb și fabricarea lor chiar în atelierele mecanice ale uzinei am imbunătățit calitatea reparațiilor. În acest fel, viața fără „bolți" de utilajelor a făcut ca randamentul lor energetic să fie cît mai favorabil. Nu putem punct preocupărilor noastre de economisire a energiei, căci idei apar mereu.

Pentru acești oameni destoinici, care au pus suflet și minte în acțiunea patriotică de economisire a energiei, nu există măsuri importante și mai puțin importante. Orice activitate care poate aduce efecte benefice în consumul de kilowați și kilocalorii a fost luată în considerare. Secretarul adjunct de partid Dumitru Văduva ne relatează: „Pe lîngă amenajări ale fluxului tehnologic am căutat să perfecționăm și tehnologia de organizare a producției. Secțoare cum sînt Uzina de reparații și Uzina de piese de schimb, ce funcționau în două schimburi, lucrează acum diminețata și noaptea, pentru a nu solicita sistemul energetic în maximul de consum de după amiază. S-a întărit asistența tehnică a specialiștilor, în special în schimbul doi. Grupuri de tehnicieni de profesionalism ridicat sînt responsabile pe o săptămînă de funcționarea combinatului, cu accent pe energie, asigurîndu-se respectarea strictă a regimurilor, siguranța în exploatare, operativitate în intervenții, pentru a închide ferm robinetul unei eventuale risipe și a stoarce din fiecare kilowatt cît mai multă eficiență". Recentul Decret al Consiliului de Stat privind economia de energie electrică și gaze naturale în sectoarele neproductive a declanșat și în uzina din Slatina măsuri prompte de raționalizare a prețioaselor energii. Inginerul Mircea Chiotoc ne relatează că prin sectorizarea iluminatului se anticipează o economie în luna februarie de 110 mii de kWh. Reducerea consumului pe ultimele 3 zile cu 15 mii de kWh este un început de bun augur. Furnizarea agentului termic la grupurile sociale numai în perioada de rotire a schimburilor va conduce în februarie la economii de circa 170 de mii Nmc gaz metan, dar diminuarea pe ultimele 3 zile deja cu 75 mii Nmc este încurajator, și probabil că această cifră de economii va fi depășită.

Experiința de pionierat a Uzinei de Aluminiu Slatina în conducerea unui procedeu tehnologic de „mintea" limpede a calculatoarelor a fost preluată și de alte întreprinderi, cum ar fi Combinatul Chimic Rîmnicu-Vîlcea Și aici există procese industriale mari consumatoare de energie electrică, și anume instalațiile de electroliză sării cu producere de clor și sodă caustică. Se află în experimentare 4 celule de electroliză la care s-au grefat calculatoarele inginerilor Sabin Stamatescu și Mircea Brozici, tensiunile curentului de foarte mare intensitate fiind scăzute spre valoarea optimă de „mina" sigură și promptă a inteligenței artificiale școlarizate de specialiștii români. Pînă acum, rezultatele sînt favorabile și se pronostichează o reducere a tensiunii pe celulă cu 200 de milivolți. Se anticipează un efect important în scăderea consumurilor pe unitatea electrolitică, și anume cu 70 Kw. Această inițiativă de fond vine să se adauge altor acțiuni care au scăzut considerabil suma consumurilor de kilowați și kilocalorii ale marelui combinat. Oamenii de aici, harnici și conștienți de importanta problemelor, nu au stat liniștiți cu capul pe pernă pînă nu au reușit să introducă în hidrogenul excedentar de la instalația de electroliză în focarele centralei termice, economisind aproximativ 5 500 tone de combustibil convențional. Așa cum menționa inginerul Ion Firtat, șeful sectorului mecano-energetic din marele complex chimic vîlcean, din lunga listă de măsuri întreprinse, numai făcînd o scurtă trecere în revistă, se poate afirma — chiar omul reprezentativ ales pentru simplu carnet de citire. Exemplele alese au meritul de a fi cît se poate de elocvente.

Emilian Barta din str. Polonă 115, Bl. 15, sc. 2, ej. 3 ap. 51 este posesorul a trei camere. Carnetul său de citire ni-l prezintă ca pe un om deosebit de grijuliu — și nu de azi, de ieri. Într-un întreg an el a consumat în apartamentul său 384 kWh, ceea ce înseamnă, în medie, 32 kWh pe lună. Potrivit prevederilor recentului decret, are dreptul să consume 47 kWh, dar, pentru a fi un bun gospodar, n-a așteptat să i se atragă atenția. Pe perioadele de vară — arată același carnet — a consumat 113 și 120 kWh. De cum a venit iarna, consumul său a scăzut la 31 kWh, semn că frigiderul a fost deconectat imediat ce a sosit vremea rece.

Și vecinul său, Adrian Firloiu, întelege să consume cu măsură. Pentru cele două camere ale apartamentului 22 pe care-l ocupă, i-au fost suficienți într-un an 413 kWh, ceea ce înseamnă, la o simplă socoteală, 34 kWh pe lună.

În același bloc însă, și tot în două camere, se consumă într-o singură lună aproape cît într-un an la vecini.

Dincolo de numărul de kilowați, carnetul acesta, ca și altele din păcate, mai reflectă și altceva — o mentalitate, care-i face pe unii insensibili la noțiunea de economie. După glasul lor păsere, invitîm un comutator, apăsăm pe un buton și lumina vine din perete. Ce se întîmplă dincolo de peretele acesta al lor, nu-i mai interesează !

În nici un fel nu-ți poți explica altfel, cum se întîmplă că în Șos. Nordului 60—62, consumul de vară nu diferă de cel al iernii, iar cantitatea de energie cheltuită se ridică la 3 863 kWh într-un an. Și, un alt exemplu, cît se poate de elocvent, asupra a ceea ce înseamnă risipa. O arată tot contoarul și, implicit, carnetul de citire. Iată cît se consumă într-un apartament de trei camere din bd. 1 Mai nr. 106 : de la data de 3 X 1986 pînă la 5 I 1987 — deci în trei luni 1 990 kWh. Nemulțumit, pare-se, cu o medie lunară de 663 kWh, locatarul „a-s străduit" să bată un adevărat record. Așa că, în luna ianuarie 1987 „cîntarul" său de măsurare energiei a atins respectabila cifră de 1 156

Preferăm se ne oprim aici cu exemplificarea, deși e trist că ea ar putea fi continuată. O considerăm suficientă pentru unica concluzie pe care o putem trage : este necesară o schimbare de optică la mulți dintre noi în ceea ce privește modul în care utilizăm o zestre acumulată în țară — energia. Nu putem consuma mai mult decît producem, iar datoria civică a fiecăruia este aceea de a consuma rațional înlăturînd excesele. Schimbarea aceasta de optică se va reflecta, cu siguranță, și în acele carnete de citire care, pînă în prezent, de cele mai multe ori nu ne recunoastem, nu face în nici un fel cinste posesorilor lor.

M. LIANA ■

Energofagii

De la primele ore ale dimineții, centrele de servire ale abonaților ținînd de IDEB sînt asaltate de numeroși cetățeni. Frînturi de discuții te izbesc asupra unicului subiect : economisirea energiei electrice.

— Un plus de atenție și de grijă ne permite tuturor să ne încadrăm în cotele recentului act normativ — afirmă inginerul Gheorghe Lăzărescu, șeful Centrului 1.

Că este așa, o demonstrează sumpla răsfoire a așa-numitelor „carnete de lectură", oglindă fidelă a „cîntarelor" cu care se măsoară energia — contoarele. La prima vedere, se pare că a dreptate șeful centrului. În dar... Ceva nu este în regulă cu cifrele. O lectură-ștrengărie. În dar... Ceva nu este în regulă cu o serie de instituții de seamă matematică. Poți demonstra — și vom argumenta imediat — afirmația — chiar omul reprezentativ ales pentru simplu carnet de citire. Exemplele alese au meritul de a fi cît se poate de elocvente.

Emilian Barta din str. Polonă 115, Bl. 15, sc. 2, ej. 3 ap. 51 este posesorul a trei camere. Carnetul său de citire ni-l prezintă ca pe un om deosebit de grijuliu — și nu de azi, de ieri. Într-un întreg an el a consumat în apartamentul său 384 kWh, ceea ce înseamnă, în medie, 32 kWh pe lună. Potrivit prevederilor recentului decret, are dreptul să consume 47 kWh, dar, pentru a fi un bun gospodar, n-a așteptat să i se atragă atenția. Pe perioadele de vară — arată același carnet — a consumat 113 și 120 kWh. De cum a venit iarna, consumul său a scăzut la 31 kWh, semn că frigiderul a fost deconectat imediat ce a sosit vremea rece.

Și vecinul său, Adrian Firloiu, întelege să consume cu măsură. Pentru cele două camere ale apartamentului 22 pe care-l ocupă, i-au fost suficienți într-un an 413 kWh, ceea ce înseamnă, la o simplă socoteală, 34 kWh pe lună.

În același bloc însă, și tot

Lustre de ridicat cu macaraua?

Iluminatul casnic a devenit de o extremă actualitate. Pentru că, dacă rațional, în mod cu deosebire gospodăresc, se poate evita consumul inutile de electricitate, aduce însemnate economii de energie. O lustră cu trei becuri de cîte 100 W și cu abajururi de sticlă (ce din lumină poate oferi condiții de citit inferioare celor pe care le asigură o așa-zisă lampă de carte (minuscul se ne prinde cu un cleștișor tînăr trei, patru pagini de cartea pe care o citești, eventual de o altă carte) avînd un abajur-jucărie cu interiorul reflectorizant. Deși cea de a doua sursă folosește un singur bec. De 15 W. Dacă scopul pentru care apeși pe întrerupător ca să aprinzi lumina este citul, atunci iți protejezi și ochii. Iar în cameră atmosfera poate fi mai plăcută. Faceți socoteala cît se economisește pe zi, dacă ați citi în medie o oră. Dar într-un an ? Veți vedea că merită să adoptați soluția care vă și costă mai puțin.

Să revenim însă la lustre. Mulți, cînd cumpără una, nu prea au de unde alege. Chiar dacă magazinul are tavanul plin de exponate. Pentru bunul motiv că prea multe seamănă între ele. Mai tronează în magazinele de specialitate diferite lustre care te-ar stîrvi dacă te-ar prinde sub ele, sau lampadare cu al căror suport — uneori de bronz ! ! — poți dărîma o casă. Sigur, nimeni nu intră într-un asemenea magazin cu gînd să dărîme, ci să mobileze, să facă mai frumoasă o încăpere. Poate la aceasta se gîndesc și autorii măcăucitor metalice, dar, oricum, nu se justifică frosirea de bronz, cupru, alamă practicată de diverse cooperative care se întrec în etalarea unor asemenea minunății, adesea total inestetice. Pentru care își agonisesc materia primă pe căi oculte : în mod cert nimeni nu planifică risipa și încă una cu chip grotesc ! Este ciudat că nu se întreprinde un control riguros al aprovizionării acestor ciudați risipitori cu nevăzute buzunare doldora, din nevăzute surse, prin nevăzute relații.

Toate acestea ar trebui văzute. În lumina legii. A tuturor rigorilor ei ! ! Risipă neașteptată de metal fac însă și unele întreprinderi. Luni, 9 februarie 1987, i-am rugat pe tovarășul Gheorghe Tircolea, șef de etaj la magazinul „Unirea", să ridice o lustră cu 8 brațe (pe care o-ați găsit la raionul Ștefanieî Paraschiv în mai multe exemplare și în două variante (una alămită) spinzurate de niște lanțuri fuate parcă din romanele în care figurau patru „personaje" cu ochi nocturali și priviri blinde-blajine. Ei bine, șeful de etaj, care este un bărbat voinic, s-a încovoiat sub podoabă. Monstrul se numește în documentele lui de „stare civilă" **candelabru 5 353** și este produs de Întreprinderea Victoria Timișoara. Nu insistăm prea mult asupra lustrelor cu brațe de sticlă, decorate cu frunze de... sticlă, aiurind aproape cît o căruță fără cuie de la roți. Se produc în București, la Curtea Sticlarilor și la Întreprinderea Victoria, după cum ne spune tovarășul Eugen Jitaru, merceolog principal la Întreprinderea de comerț cu ridicata pentru produse metalo-casnice (I.C.R.M.), după a cărui apreciere „foioasele" de acest soi ar atîrna vreo 15 kilograme cînd au 6 brațe și peste 25 de kilograme dacă numărul brațelor ajunge la zece. Interesante ni se par cele spuse în continuare : „Noi n-am vrut să le luăm, dar ei aveau deja contracte pentru toată producția (!?), așa că am zis să ne dea și nouă (orgolios, n.n.) cîteva pentru „Capitală". Această singură frază și întîmplarea din care izvorăște ar fi de-ajuns pentru a ne face să reflectăm mai serios asupra unor fapte și stări de lucruri. Pe mîna cui rămîne uneori un material sever energointensiv precum e sticla ? Cine aduce în comerț tot felul de monstruozități ? După ce criterii ? Ce pregătire au cei pe gustul cărora se întemeiază și este lăsată asemenea alegere ? Este în interesul public să gîndim mai mult și mai adînc, mai responsabil aceste lucruri.

Dar nu din unghiul esteticii și nici măcar din acela al risipei de materiale energointensive am privit în jeme, cercetînd lustrele, corpurile de iluminat în genere, și accesoriile lor, ci din unghiul din care să ne putem da mai bine seama în ce măsură ele îi ajută pe oameni să economisească, acasă la ei, energia electrică. Oamenii gospodari au fost dintotdeauna economi, au evitat risipa fără să le bată cineva în poartă ca să le aducă aceștea mari nu aveau nici măcar avantajul de a fi aspectuoase. Multe din ele urîte. Avem în depozit 30 de sortimente de lustre, ne spune tovarășul Păul Colorian, șeful serviciului comercial, dar, dacă vi le arăt, nici una n-o să vă placă !. Unele produse ale Întreprinderii de prestări servicii Timișoara, după cît că sînt neatrăgătoare, consumă și exagerat de mult metal. Astfel, lustrele cu simbolurile 620 și 621 B 2, ne spune că au și brațele și corpul din aluminiu, a doua — cu 5 becuri — costînd 761 de lei. Doar atît. Te și miri că nu costă mai mult. Dacă-i bal, bal să fie ! Tot în întregime din aluminiu este și produsul în formă de felinar (foarte înzorzonat cu metal, sînt de părere cei de la I.C.R.M.) al Cooperativei Arta

Suceava:

Kilowați trecuți în producție

Încă din 7 februarie a.c. la Suceava, ca în toată țara de altfel, s-a trecut la aplicarea prevederilor decretului 27 al Consiliului de Stat cu privire la reducerea consumurilor de gaze naturale și energie electrică.

Despre măsurile concrete întreprinse în aceste zile de sucoveni ne-a oferit amănunte directorul Întreprinderii de Rețele Electrice, inginerul Ovidiu Mustață :

— Ași începe prin a mă referi la consumul de energie electrică în sectoarele neproductive ale unităților industriale. Recentul decret prevede la această primă categorie o reducere a consumului de minimum 30 la sută. Cu ajutorul unităților respective s-a identificat cît reprezintă acest consum din total. Este vorba de iluminatul sedriilor, al depozitelor, al spațiilor care n-au legătură cu fluxul tehnologic. A rezultat că în județ puterea absorbită pentru consumul neproductiv se cifrează la 1,7 MW. O mare parte din acest consum era absorbită pînă acum de depozitele exterioare. În special la unitățile de prelucrare a lemnului. Avem trei asemenea consumatori în județ : Combinatul de fibre, celuloză și hîrtie, Combinatul de prelucrarea lemnului Suceava și Întreprinderea de prelucrarea lemnului Rădăuți De asemenea, la unitățile Combinatului minier există o serie de platforme de depozitare a minereului, unde nu se execută decît simple operații de încărcare-descărcare, dar ocupă spații mari și consumau pînă acum energie. În special pentru iluminat. Avem deja dovada că se puteau face economii și în lumina zilei. În numai două zile acest consum a fost redus cu 0,5 MW, ceea ce înseamnă că pînă la sfîrșitul lunii februarie se va putea realiza la această categorie de consumatori o economie de 316,8 MWh. La toate întreprinderile din județ se continuă identificarea a noi spații la care, pe lîngă reducerea consumului de energie electrică se reduce și spațiul încălzit — prin gruparea personalului de administrație, spre exemplu, realizîndu-se și o economie de energie termică, deci de gaze naturale.

La unitățile comerciale ale cooperativelor de consum și mestesugărești, ca și la cele social-culturale, cea de-a doua categorie mare de consumatori, s-a trecut, de asemenea, la reducerea consumului cu 30 la sută, ceea ce s-a dovedit perfect posibil prin stabilirea programului de funcționare între orele 8,30 și 16,30, cînd nu este nevoie de iluminatul artificial. Unitățile de alimentație publică au trecut la înlocuirea plitelor electrice cu sistemul de plită-aragaz și chiar cu plite ce folosesc drept combustibil lemnul. O plită electrică putea ajunge să consume într-o zi și 30 kW, aproape cît un întreg bloc de locuințe, consumu ce nu se poate justifica în nici un fel pe perioada de iarnă.

Reducerea consumului de energie electrică a început chiar de la sediile consiliilor populare, care constituie un exemplu pentru întregul județ al modului de aplicare a prevederilor recentului decret.

În ceea ce privește consumul de energie electrică al populației, aș menționa că, împreună cu asociațiile de locatari, s-a stabilit ce cotă energetică revine fiecărui bloc pe fiecare zi, ținînd cont de numărul de apartamente și de mărimea lor. Tot în vederea reglării consumului pe județ s-a fixat și cota de energie electrică destinată fiecărei comune — transmisă consiliilor populare — în funcție de abonați și de numărul unităților economice existente.

Am zice că la această oră fiecare strop de energie a județului nostru a fost drămuit și, pe baza a ceea ce am realizat pînă acum, putem preliminia că avem o reducere a consumului energetic în luna februarie de 146 MW ore pe zi, din care 26 peste prevederile decretului.

Toate aceste reduceri se fac în sectorul neproductiv și oamenii sînt conștienți de faptul că asta va permite industriei județului nostru să meargă în întreaga sa capacitate. Se va putea, în felul acesta, realiza planul pe luna februarie, crelndu-se posibilitățile pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin județului Suceava în primul trimestru al lui 1987.

LIANA MOLNAR ■

Populare, care constituie un exemplu pentru întregul județ al modului de aplicare a prevederilor recentului decret.

În ceea ce privește consumul de energie electrică al populației, aș menționa că, împreună cu asociațiile de locatari, s-a stabilit ce cotă energetică revine fiecărui bloc pe fiecare zi, ținînd cont de numărul de apartamente și de mărimea lor. Tot în vederea reglării consumului pe județ s-a fixat și cota de energie electrică destinată fiecărei comune — transmisă consiliilor populare — în funcție de abonați și de numărul unităților economice existente.

Am zice că la această oră fiecare strop de energie a județului nostru a fost drămuit și, pe baza a ceea ce am realizat pînă acum, putem preliminia că avem o reducere a consumului energetic în luna februarie de 146 MW ore pe zi, din care 26 peste prevederile decretului.

Toate aceste reduceri se fac în sectorul neproductiv și oamenii sînt conștienți de faptul că asta va permite industriei județului nostru să meargă în întreaga sa capacitate. Se va putea, în felul acesta, realiza planul pe luna februarie, crelndu-se posibilitățile pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin județului Suceava în primul trimestru al lui 1987.

LIANA MOLNAR ■

Copii mulți și frumoși
să-și fericească părinții,
să se bucure țara !

„Pentru ei trăim"

Iarnă grea în Mălaia, în munții Lotrului. Zăpadă mare, răscolită de vînturi cu spulber de ger în spic, azvîrlită peste case zăvorîte în grea tăcere și peste fantasme și arbori în odihnă de promoroacă tînă. Dacă ai sufla spre case sau spre arbori ar ninge cu stele, te-ar orbi niște pulberi scînteietoare, zburînd peste munți în roiuri ca de albine. Cînd sînt pom încărcați de promoroacă, spun localnicii, va fi un an bun.

Singuri pe ulițe, diminețile, sînt copiii. Înfruntă voinicește nămeții uriași, cad, se ridică, îi înfruntă din nou, chemați de clopoțelul de sticlă rece al școlii. Unii zboară spre școală pe schiuri, de fapt pe niște tălpici de lemn cioplite din bardă, zboară peste bolovănișurile zăpezii în hurducături și chiote de echipaje cu cai. Sînt și cai, trăgînd sănii ușoare, încărcate cu alți copii. Sute și sute de copii, ișnind de pretutindeni, din toate curțile, într-o năvală de țezi zburdalnici. Nu-i casă fără patru-cinci, destule au cîte șase-șapte, unele cîte două-trei. Mălaia, sat românesc de sub munte, e un sat al copiilor, un sat-cuibar de copii, un fel de „Disney Land" ori de „Fairy Land" al Carpaților, un continent încă nescufundat al unei vieți sau al unui miracol din începuturi.

Lelea Floarea și nea Gheorghe Beleț au 13 copii, șapte băieți și șase fete. Cei mari sînt la rostul lor, unii sînt și ei părinți, cei mici încă se țin de poala mamei. De sărbătorile ierni au fost toți 13 acasă, în casa cu prispă și stîlpi încrustați de lemn, cocoțată pe o coastă a satului, în casa — spre care, de oriunde-ar fi, se întorc mereu, ca la o Arcadie. .

— Cum l-ați crescut pe toți 13, nea Gheorghe ?

Omul are o ezitare, e parcă încurcat, dă din umeri, se întoarce spre nevastă-sa :

— Să vă spună ea, ea i-a crescut.

Așadar, mama. El, tatăl, a muncit. A muncit din greu pentru toți. A plecat din zori la pădure (e muncitor la pădure, adică a fost, acum s-a pensionat) și s-a întors odată cu seara, frînt. Și descurcă, frînt fiind, a înjugat boul la plug, ca să are ogorul noaptea; ca s-o crupe pe femeie, care mereu avea un copil la piept și alți doi-trei-patru ținînd-o de fuste ; ca să n-o ostenească în grele munci pe această mamă, prea ostenită de copii ; ca să nu-i sece laptele, ca să n-o dovedească vreo boală, fiindcă o boală a mamei ar fi însemnat pierirea copiilor.

Așadar, mama.

— Cum l-ați crescut, lele Floare ?

Păi cum să-i crească, se miră, așa, cum se crește copiii. Nu-i nici o taină, copiii se cresc greu, așa a fost, așa e și așa va fi cît o să fie lumea lume. Întîi, că trebuie să-i hrănești. Ai doi-trei, că trebuie să-i faci oameni. Cine zice că nu vrea copii fiindcă sînt greu de hrănit, acela nu-i om. Părinții noștri ne-au adus pe lume cînd viața nu era ca acum, era acră ca pădurețele, dar și-au rupt de la gură, au făcut ce-au făcut și, peste vatra neagră a sărăciei, au așternut zîmbete de copii, au clădit dulceața și tăinuița casei. Un zîmbet de copii îți luminează întreaga viață. Asta-i una. Alta-i ce vă spusei, că trebuie să-i crești ca să fie oameni. Oameni întregi, în rînd cu oamenii

— Și cum ați făcut, lele Floare ?

Păi cum să facă, i-a învățat pe toți, de mici, să muncească. I-a trimis la patru-cinci ani cu gîștele la pășcut, la șase-șapte cu vaca. Le-a învățat pe fete, copile fragede, să țeasă la războiul vertical, pe băieți, copilandri fără tulelc, să țesale caiul. Adică i-a învățat pe toți, de mici, că fiecare are o treabă, o „slujbă". I-a învățat că viața familiei este rodul trudei fiecăruia, că viața asta n-ar putea exista fără truda fiecăruia și-a tuturor. I-a făcut părtași la toate grijile casei, dar veghînd ca aceste griji (și cîte n-au fost, la o casă cu 13 copii !) să nu le valămă simțămîntul de siguranță, credința în bine și în ziua de mîine, chiar dacă în inima lor, a părinților, acest simțămînt se încețoșa uneori. Adică s-au arătat copiilor (chiar dacă nu era totdeauna așa) fiindcă nu poate fi totdeauna așa) ca doi oameni uniți și neîncovoiați în viață, răsădindu-le astfel de timpuriu, ca să rodească lute și teafar, încrederea în steaua familiei, a spiței, a neamului.

— V-au plăcut mult copii, nea Gheorghe...

— Pentru ei trăim.

Pe băiatul cel mare, tot Gheorghe pe nume, l-au avut cînd nu se luaseră cu cununie. Cînd s-a născut băiatul, s-au luat. Nu știu cum o fi prin alte părți, zice nea Gheorghe, dar aici, la noi, așa e, copilul se naște dintr-o iubire și el face din asta căsătorie, familie.

În rest, Floarea și Gheorghe Beleț, din Mălaia Lotrului, i-au lăsat pe copilii lor să zboare. Tatăl nu l-a oprit lîngă el pe Gheorghe, ca să-i ajute la scos bușteni din pădure, cînd Gheorghe s-a hotărît să urmeze „profesionala". Mama n-a oprit-o lîngă ea pe Iuliana, ca s-o ajute să spele rufe și să facă mîncare, cînd Iuliana s-a ars de dorința să învețe la liceul industrial. N-au vrut să supraviețuiască în copii învesnicind în ei un tipar al lor, și-au dat seama că tiparul lor era prea strîmt pentru lumea și timpul în care creșteau acești copii.

El știu însă un lucru. Copiii vor face să supraviețuiască tot ceea ce este mai bun în ei, în părinți. Copiii îi vor răzbuna, prin împlinirile vieții lor, pentru toate sacrificiile, grijile, necazurile, ofensele, insatisfacțiile pe care le-au trăit crescîndu-i. Și pentru asta — știind bine asta — le-au dat, crescîndu-i, totul.

— Și totuși, dacă toți copiii o să vă plece de-acasă, dumneavoastră, care ați trăit pentru ei, ce-o să vă faceți ? N-o să vă fie greu ?

Mama tace. Nea Gheorghe tace și el. Apoi :

— Vremurile se schimbă, n-ai ce face.

Mama :

— Dar nu ne uită ei. Mereu vin pe-acasă. Nu pleacă bine unul că vine altul.

Da, copiii se întorc mereu aici, le e dor de casă, le e dor de părinți, le e dor să afle din gura tatălui sau a mamei ceva ce tata și mama știu ca nimeni altii de pe lume. Tata și mama nu prea știu să-i descurce în încîlcitele treburi de muncă și viață ale orașului, unde trăiesc cei mari (în treburile astea, zice nea Gheorghe, ei nu se prea bine, sînt mai deștepți, mai „ridicați"), dar, ascultîndu-le „problemele", le dăruiesc, ca răspuns, singurul lucru în care le știu cel puțin egali : omenia lor.

Din ea s-au născut, prin ea au crescut, luîndu-și zborul spre viață, cei 13 copii ai Floarei și ai lui Gheorghe Beleț din Mălaia Lotrului.

ILIE PURCARU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

M. Dir. : De data asta, e mai prezentă impresia efortului, a lucrului „făcut iar nu născut", deşi, uneori („Frunza aceea", „Sărutul", „Lacrima", „Urmată de tine") desenul e aproape convingător. (Mulţumiri pentru „Neiertătoare", dar din păcate, nu i-am prins „cheia").

C. Crocan : Nu sînt lucruri noi, demne de interes, în cele două plicuri. Multe compuneri facile, inconsistente, naive. (Ceva, în „Principiu fizic"). Aveţi nevoie de multă lectură de poezie, de studiu atent, aprofundat, asupra maeştrilor genului, etc.

Mihaela C. : Nu ne putem ocupa şi de traduceri — se poate vedea cu ochiul liber!". „Pacea mării" e sub nivelul dv. obişnuit (pe care ar trebui să vi-l respectaţi mai mult şi să încercaţi să-l faceţi să urce !..)

Cornelia Speranţa: „Daţi-mi o floare / s-o pun cataplasmă / pe rănile vrăcului"... E vorba, desigur, de cataplasmă / (care se pune pe răni)... Ceea ce înseamnă una din confuziile cele mai originale din cîte am întîlnit! In general, lucruri de nivel modest.

O. Kadar : Mai de grabă: „Din ce stea", „Uşile" (mai ales pentru idee), „Devin uşoară", „Nu aştepta", „Dificultate" (dar titlul nu acoperă îndeajuns semnificaţia, profunzimea problemei).

Bogdana : „Poveste" (bine făcută, amuzantă) confirmă impresiile anterioare (n-are rost să le repetăm). Păcat că nu vreţi să vă luaţi în serios. (Mulţumiri, asemenea şi dv. !)

A. Valeni : Şi totuşi, e mai de grabă, efort, strungărie de vorbe... Ceva mai bine, în „Acuarelă", „Cred că", „Din alt plic : „Mi-e dor".

Gabriel Niculaie: Sînt unele semne bune, pe lîngă o anume grabă şi inerţie, pe lîngă lipsa de experienţă a „lucrului pe text (efort — inspirat — de „transcriere critică", de epurare şi îmbogăţire, etc.). Mai bine, în „Întoarcere", „Masă festivă", „Relativitate". Să vedem, în continuare.

V. Mircea : După cît se pare, n-aţi recepţionat în întregime răspunsul nostru. Căci, după „Dealtfel, „amicus (rîndul e frînt, dintr-o eroare de corectură), urmează, de la cap: Plato"... (adică: „amicus Plato"..., abreviere uzuală a unei celebre ziceri latineşti, care afirmă — pe bună dreptate — că: „mi-e pricten Platon, dar mai prieten adevărul"). Deci, trebuie recitit răspunsul integral (inclusiv jumătatea care începe cu „Plato!...). Noile texte trimise nu aduc, din păcate, nevoia unei revizuiri a părerilor. Generoasele urări, în schimb, reclamă mulţumiri cordiale şi reciproce !

D. Brăgaru, P. Chirilă, C.S. Maria, C. Nora, N. Perejuc, Din Petre, Corn. Toma, Ionela Trifan, M. Vasile, J. van Angelia (mai citeţi), **M.D. Vărzaru, C. Vaciu, Popescu C-tin, T. Neur, F. Elvira, N.V. Toia, A. Bruno, Amedeea A., G. Cimpoeru:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ACESTE PLOI

Noaptea pe ploi
pădurea fumegă a credinţă
cerul cu părul buclat
acopera oraşul aproape scheletic
pînzeciul norilor se surpă-n căderi

de după geam
fără de îndoială şi umilinţă
neclintindu-mi dorinţa
privesc şi gîndesc
ce frumoase sînt noaptea
aceste ploi

IOANA PREDA

TATĂ BĂTRÎN

către os către piatră
vemnul adus :
cum înbatrînesc vulturii ?
haina de-acum zece ani dacă-i atîrnă
pe trupu-i puţin
ar începea în ea
liniştea toamnei ?
i-aud trezindu-se pe întuneric
robotind în tîndă
apoi în ogradă
în cringul memoriei mele apoi ;
porunci duioasă aproape
bătînd în auriu
de cocean
dor de
alfabete
de piatră de os
bune pentru o
limbă uranică...

PAUL GON

AMINTIRE

Pe-aici imi pare c-ai trecut
Sau că mai eşti. Că m-au durut
Culoarea vechiului fotoliu
(fără de tine — un fel de doliu),
Minerul care s-a tocit
Sub braţul tău neliniştit,
Podelele care răsună
De paşii noştri împreună,
Lumina dulce în fereşti,
Suava formă-a unei feşti
Şi ochii mei şi alba treaptă
Se înfioară şi aşteaptă.
Privighetoare fără glas,
Pe masa întîi ce-a ramas :
gutuia putrezind încet
şi cartea unui vechi poet.

DIANA BARBU

PATRIE

Braţele amîndouă le-ntind,
e avîntată acolada
cu care caut să cuprind
perfecţiunea unui sentiment.
Atîtea s-au scris, s-au rostit
despre tine
încît buzele-mi sînt pecetluite,
subţire ca aerul
e cîntecul ce ţi-l închin
din cuvinte şi necuvinte.
Fiecare stea din mine
continuă să vibreze,
fiecare rază să mă-nsenineze.
Pămînt al nemărginirii
mi se pare că eşti,
aluneci cu sufletul te cuprind
acolo Tu sălăşluieşti.
Prin noi creşte a ta lumină
o Patrie, eternă rădăcină !

GABRIELA MUNTEANU

URMATĂ DE TINE

Se prăbuşea aerul în urma ta fără
zgomot melodios
ca un cîntec lipsit de cuvinte
veneai de foarte departe şi mergeai
către foarte
departe : drumul tău trecea şi prin mine
de o viaţă întreaga tot veneai
tu urmată de tine de tine de tine

MARIUS DUMITRESCU

„Vreau să fiu mereu de folos scenei româneşti"

(Urmare din pag. 9)

— Da, aş vrea să mă întrebi de ce nu pomenesc şi despre bărbaţi din piesă. Să nu se supere că i-am lăsat la urmă pe Valentin Uritescu, Victor Rebengiuc, Marcel Iureş, Ion Besoiu, Răzvan Ionescu şi pe tînărul student Mihai Constantin, dar de multă vreme scena n-a mai oferit o aşa bogăţie de partituri feminine, dînd posibilitatea atîtor actriţe să joace împreună.

— Şi, după Vica Delcă, ce veţi jura ?

— Crezi c-am vorbit prea mult despre ea ? Uite, şi la întrebarea asta o să-ţi răspund tot cu... Dimineaţa pierdută. Curios, sînt într-un moment în care atît de mult m-a încercuit acest rol, acest spectacol, încît nu pot să mă gîndesc la altceva. Nu am în gînd decît că am învins un lucru extraordinar de greu şi mă scald în satisfacţiile pe care mi le aduce victoria. Şi apoi, nu uita că totuşi eu m-am retras din activitatea scenică. Acest rol este o colaborare a mea cu Teatrul Bulandra. Sănătatea m-a obligat, după cum sănătatea mă face să joc în Dimineaţa pierdută mai rar decît aş vrea. E pentru mine un consum foarte mare, pe care trebuie să mi-l dozez cu atenţie. Dar, de la o vreme, de cînd m-am pensionat, mă urmăreşte un dor. Mi-ar place să am timp, să pot să văd, aşa cum în tinereţe făceam destul de des, să văd ce mai joacă foştii mei colegi din teatrele din ţară, colegii mei din alte generaţii. Pe vremuri, dacă auzeam că la Iaşi, la Constanţa, la Braşov, la Cluj sau mai ştiu eu unde e un spectacol interesant, mă urcam iute în tren şi mergeam să-l văd. Mi-a plăcut să-mi urmăresc colegii şi aceste întîlniri ale noastre în sălile de teatru au dat continuitate vieţii mele artistice. Ar fi bine ca şi cronicarii dramatici să aibă asemenea bune obiceiuri, să vadă actorii în mai toate spectacolele lor, nu întîmplător, să-i cunoască pe parcursul carierei lor.

— Aţi jucat multă comedie. Publicul vă cunoaşte îndeosebi în această ipostază. Ţineţi la dragostea publicului ?

— Să o iau de la început. Niciodată nu m-am gîndit : acum joc comedie, acum joc tragedie. În felul în care înţeleg eu meseria de actor e un principiu : să nu supralicitezi momentul, să-l laşi să curgă de la sine, iar spectatorul să-şi ia din el efectul care-i convine. Aş vrea să mă întrebi ce înseamnă pentru mine comedie şi ce dramă !

— ... !

— În dramă, momentele joacă uneori, datorită atmosferei, aproape singure. În comedie lucrurile sînt mai complicate. Actorul se sprijină mai puţin pe atmosferă şi mai mult pe jocul lui individual. În ce mă priveşte, nu calculez niciodată unde se va rîde şi unde se va plînge la rolurile mele. Totdeauna am considerat că lucrurile grave nu trebuie spuse cu o gravitate căutată, după cum cele frivole nu trebuie neapărat să adopte tonul uşor. Dimpotrivă poate. La comedie, publicul e mult mai receptiv şi de aceea e nevoie de atenţie mai mare. Dar şi despre asta s-au scris tomuri întregi, care au înşirat soluţii, reţete, au clasificat poantele... Pînă la urmă însă, tot instinctul, talentul e singura reţetă. Despre cît ţin eu la publicul meu şi cît ţine el la mine am să vorbesc mai tîrziu.

...Acuma ştiu că o să mă întrebi de lucruri trecute. Despre astea am mai vorbit şi în alte interviuri. Vreau să mai repet însă că acest rol a strîns în el tot bagajul profesiei mele de 34 de ani. Mă simt încă tînără, aş vrea să fiu mereu de folos scenei româneşti. Îmi ador publicul şi sînt, din dragoste faţă de el, foarte riguroasă. Chiar cînd sînt invitată la un spectacol de varietăţi, nu uit nici o clipă că e tot teatru.

— Sînteţi la fel de sensibilă şi faţă de preţuirea specialiştilor ?

— Ca să zic aşa, şi mai şi. Nu m-ai întrebat direct, dar aş vrea să-ţi spun ceva mai mult despre cronicarii dramatici. Am eu un „of", chiar dacă problema e mai delicată. De ce există cronicari foarte drepţi şi cronicari care, chiar dacă simt într-un anume fel, se lasă influenţaţi de alţii sau chiar se abţin să scrie despre adevărurile spectacolului. Ce-ar fi dacă, dintr-o dată, cronicarii de teatru ar lăsa deoparte toate simpatiile şi antipatiile, toate interesele de un fel sau altul şi ar scrie, pur şi simplu, despre ceea ce văd ? Ei, ce zici ?

— Cîtă vreme rămînem la o discuţie „în general" nu pot decît să fiu de acord cu principiul. Şi totuşi...

— Nu, nu dau nume. Problema contează în general, nu neapărat în raport cu persoana mea. Poate că aceşti specialişti, cronicarii dramatici, se gîndesc prea rar la faptul că viaţa artistică a actorilor stă uneori în mîinile lor, că acele cîteva cuvinte ale lor rămîn în istoria unei vieţi. Această artă atît de „vizuală" nu rămîne, din păcate, decît tocmai prin ceea ce scriu cronicarii. De aceea subliniez eu nevoia de sinceritate, de cinste în acest domeniu. Sîntem noi, actorii, o cocă atît de maleabilă, atît de sensibilă la orice gest, privire, darămite la vorbe scrise ! Şi cînd eşti nedreptăţit, te întrebi de ce ? Ăsta e lucrul cel mai greu. După cum — reversul — ani de zile, după un mare succes, trăieşti fericit.

— Sînteţi unul din cei mai vechi colaboratori ai televiziunii. Este aceasta o altă meserie ?

— Am avut satisfacţia să mă număr printre primii actori care au lucrat cu televiziunea noastră. Făceam dublaje de film, spectacole de divertisment — şi toate pe viu, nu ca acum cu înregistrare. A fost foarte greu, dar asta mi-a dat o anume siguranţă în reprezentaţiile de teatru de mai tîrziu. Ce-i drept, televiziunea n-a ultat niciodată că am... copilărit împreună. Sînt permanent invitată la tot felul de emisiuni şi răspund cu plăcere. E adevărat, televiziunea mi-a creat o popularitate imensă şi pentru asta, îi mulţumesc. Cred că nici eu n-am dezamăgit-o. Dar mi-am asumat şi nişte riscuri. Regizorii, de felul lor, mizează pe distribuţii sigure. Eşti bun într-un gen de rol, nu te mai scoate nimeni din el. Uneori mă încearcă şi pe mine — deşi am jucat în Jocul de-a vacanţa, Gaiţele, Domnişoara Nastasia, Chiriţa şi atîtea altele — nostalgia rolului de compoziţie. Compoziţie au neapărat în sensul virstei, mustăţilor sau alte asemenea, ci pur şi simplu compoziţie de caractere. Ţin minte o vorbă a bietului Toma Caragiu : „Măi, fată, să nu-ţi fie ruşine nici să cînţi, nici să dansezi dacă poţi. Uite, eu n-am voce prea mare, dar îmi place să cînt". Dealtfel, tot ce am făcut, am făcut numai cu plăcere. În teatru, nimic nu se face numai că „trebuie".

— Dar în film ?

— Nici în film. Eu n-am făcut prea multe filme, dar cele pe care le-am făcut mi-au adus mulţumire. Un tînăr mi-a spus, de pildă, că puteam să mă fac la fel de bune profesoară de matematică, după Liceenii şi Declaraţie de dragoste. E un compliment care m-a atins. Ţin mult la filmele acestea care au avut mare succes. Am încheiat apoi filmările la un film după piesa lui Kiriţescu, Gaiţele, în care mă înscriu unei distribuţii prestigioase. Am mai făcut : Grăbeşte-te încet, de Geo Saizescu, ecranizarea după romanul lui Liviu Rebreanu. Ion, în regia lui Mircea Mureşan... Nu e cine ştie ce. M-a „menajat" Buftea, dar de la un timp, văd că sînt asaltată... Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

— Iubiţi succesul ?

— Crezi dumneata că vreun actor care se află la începutul carierei sale va crede vreodată că n-o să aibă parte de succes? Poate că tocmai această încredere în ceea ce faci e cheia succesului, după cum eu cred că o condiţie a lui este generozitatea. Nu se poate reuşi în artă decît pe această cale.

...Dar ţi-am promis că-ţi vorbesc despre cît îmi iubesc publicul, despre relaţia mea cu spectatorii mei. Toate momentele fericite ale vieţii mele s-au legat într-un fel sau altul de teatru. Fie că au fost invitaţiile la diverse festivaluri, gale, concursuri (chiar în timpul dialogului nostru, un telefon de la Bistriţa încărca agenda Tamarei Buciuceanu pentru primele zile ale lui aprilie — n. rep.), fie că au fost oamenii care mă opresc şi acum pe stradă şi-mi spun cîte ceva despre ei, despre mine, fie că sînt florile ţigăncii din „colţ sau telefoanele din provincie după cutare emisiune de televiziune. Asta înseamnă că încă mai exist.

Cînd mîna lor parc-a se odihni

(Urmare din pag. 9)

adevărate schiţe de atelier, întrupează aerul misterios ce se naşte împrejurul înaripatelor sale, fără a cădea însă într-o literaturizare facilă, dimpotrivă, liniile au ceva din severitatea şi uscăciunea viziunilor strict tehniciste. Frenetic, unaginînd o simfonie de personaje la mişcare, confruntîndu-se, sau acompaniindu-se, Marcel Guguianu expune o tulburătoare frizã grafică, un veritabil dans al liniei. Într-una din lucrări, Dinu Rădulescu reface un fragment dintr-o anume lucrare a sa (racursiul citorva forme energice, ascuţite şi elegant curbate), pentru ca într-o alta să surprindă mişcarea în forţă a unui corp uman ţişnit sper cer. Stranii, ca atitudine, şi înconjurate de un aer suprarealist, personajele lui Ion Lancuţ au ceva din acea ineffabilă esenţă a sculpturii sale. O stare ireală a clipei, o imagine venită parcă din viitor, dintr-o lume de science-fiction ne sugerează primele două desene ale lui Sava Stoianov, cea de-a treia, o grafică în toată puterea cuvîntului, imaginînd, cu delicateţe şi durere la acelaşi timp, creşterea unei aripi din umărul unui personaj parcă doborît de accidă însolită întîmplare. Două desene tinzînd spre domeniul însăşi al graficii expune şi Vlad Ciobanu, sculptor care n-ar surprinde pe nimeni dacă şi-ar organiza la un moment dat o personală de grafică. Incitante, marcate de tensiuni interioare riguros structurate, sau, dimpotrivă, elegiace, mărturisind o delicată poezie a realului imediat, desenele unor sculptori ca Radu Aftenie, Titi Ceară, Bela Czitrom, Gheorghe Marcu, Mihai Ecobovici, Grigore Patrichi, Cristian Breazu, Florentin Tănăsescu, Carmen Tepşan, Jana Ghertler, Panaite Chifu, Wilhelm Demeter, Vasile Gorduz, Neculai Păduraru, Romeio Pervelovici, Ernest Kaznovsky, Valentina Boştină, Alexandru Grosu, Vasilica Martinescu, Zoe Pop Toacă, Şerban Creţoiu, Ioan Deac, Nicolae Enea, Constantin Popovici, Mircea Dup Darie, Peter Balogh, Alexandru Argira Călinescu, Adrian Popescu, Mihai Istudor, Aurelian Bolea, Radu Silvia. O expoziţie care, pe ansamblu, aduce în faţa iubitorului de artă un crimpei din lumea de gînd a sculptorilor, a artiştilor lor, a neodihnei cînd mîna lor pare a se odihni.

Un punct de atracţie în stagiunea concertelor pentru studenţi ale Filarmonicii „George Enescu" : dirijorul italian **Alessio Vlad**, un fost elev al lui **Carlo Zecchi** şi **Sergiu Celibidache** şi asistent al lui **Leonard Bernstein** va dirija concertul de la **Ateneu, luni 16 februarie, ora 18, cu un program de mare atractivitate : „Visul unei nopţi de vară" de Mendelsshon Bartholdy, concertul nr. 2 de Rahmaninov (La pian Sandu Sandrin) şi Simfonia a IX-a „Din lumea nouă" de Dvorak.**

La Opera Română

■ Cu Elena Simionescu în rolul titular şi Florin Farcaş în Pinkerton, sub bagheta dirijorului Lucian Anca, vineri 13 februarie, la ora 18, **Madame Butterfly.**

■ Tot din repertoriul italian, **Lucia di Lammermoor** de Donizetti, simbătă 14 februarie (ora 18). În distribuţie figurează : Lucian Marinescu (Enrico), Victoria Bezetti (Lucia), Ştefăniţă Lascu (debut în Edgardo), Gabriel Năstase (Arturo), Pompei Hărăşteanu (debut în Raimondo), Ruxandra Vlad (Alisa), Marcel Angelescu (Normanno). Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

■ Isprăvile marelui şurubar **Coppelius** sînt prezentate, spre bucuria copiilor, în baletul **Coppelia de Delibes** din matineul de duminică 15 februarie (ora 11). În rolurile principale : Cristina Teodorescu (Swanilda), Laurenţiu Guinea (debut în Franz), Adrian Caracaş (Coppelius). Dirijează Lucian Anca.

■ Spectacolul de duminică seara (ora 18), **Trubadurul** de Verdi, are ca principali interpreţi pe Vasile Martinoiu (De Luna), Sanda Şandru (Leonora), Lucia Cicoară (Azucena), Constantin Ene (Manrico). Dirijor : Constantin Petrovici.

■ Povestea medievalului „doctor" **Faust**, nemortalizat în profil gotic de J. W. Goethe, spiritualizat la modul galico-mediteranean de către Charles Gounod, opera **Faust** deci, marţi 17 februarie (ora 17). Vor interpreta : Florin Diaconescu (Faust), Elvira Cirje (Margareta), Dan Zancu (Mefisto), Cornelia Angelescu (Siebel), Lucian Marinescu (Valentin). Conducerea muzicală : Carol Litvin.

■ **Mica serenadă** de Mozart, **Simfonia neterminată** de Schubert, **Valsuri de J. Strauss** compun spectacolul **Seară vieneză** de miercuri 18 februarie (ora 18). Vor evolua în roluri principale : Maria Cumbari, Cristina Teodorescu, Cristina Opincaru (debut în Valsuri), Carmen Anghelus, Ştefan Bănică, Mugur Valsami, Mihai Tugearu, Nicolae Deneş. La pupitru : Lucian Anca.

■ Cu Silvia Voinea în Violetta, Florin Georgescu în rolul Alfredo, Vasile Martinoiu în Germont, joi 19 februarie (ora 18) **Traviata** de Giuseppe Verdi. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POEME PENTRU PATRIE

Locul nașterii

Din subtilele, varii conexiuni
ale inimii, la o anume stea
Una-i mai vie : dragul de loc,
De locul nașterii, de patria mea

De pretutindeni m-adun
într-o adeverească minune —
Aceasta, că dor mi-e și spun :
Locuri străbune !

Cosmul, zidirea, acasă,
Satul, oricarele
Foșnet de nouri sub coasă
nuntă a lunii cu soarele

și izvorul dintîi, al cuneașterii,
Primul cuvînt
Acesta fiind loc sacru, al nașterii
și legămînt.

EUGEN EVU

O mare actriță se confesează publicului său, cu farmec, cu dragoste, cu responsabilitate

Tamara Buciuceanu:

„Vreau să fiu mereu de folos scenei românești"

Ceea ce urmează va semăna doar cu un interviu, fără să fie cu tot dinadinsul. Motivul ? Voluntara, simpatica tiranie a dialogului cu actrița Tamara Buciuceanu, misterul prin care aproape fiecare întrebare adresată a fost asumată instantaneu pe cont propriu, bumerang în drum surîzător către reporterul care — cheltie de bun simț — n-a mai avut altceva de făcut decît să se așeze comod în fotoliu, urmărind spectacolul unui caracter.

— Draga mea, o să-mi permiți mai întîi eu cîteva întrebări la care te rog să-mi răspunzi. Ce te-a făcut să mă cauți de mai multe ori, să insiști pentru acest interviu ?

— **Încăpățînarea, în spatele căreia se ascunde, firește, stima pentru ceea ce faceți pe scenă, pe marele și pe micul ecran. Ar fi loc de mai multe vorbe, ele ar suna însă a flatare, așa că îmi reamintesc, chiar și în aceste paradoxale condiții, de rolul meu simplu de reporter. Să spunem că m-a adus, între altele, acest ultim rol al dumneavoastră din DIMINEAȚA PIERDUTĂ de la Teatrul Bulandra.**

— Ei, despre asta putem vorbi oricît. Da, acum înțeleg. Să știi că în această piesă mi-am recîștigat — hai să facem un calambur — toate diminețile pierdute ale meseriei mele de aproape treizeci și cinci de ani. În rolul Vicăi Delcă am găsit un timp cîștigat profesional și sentimentul că acum și numai acum puteam să-l joc. E un rol care cere multă experiență, și profesională, dar și de viață. Această viață, risipită a eroinei romanului scris de Gabriela Adameșteanu și dramatizat de Cătălina Buzoianu, această viață risipită a unei inimi generoase, care a știut în aceeași măsură să iubească, să urască, să stea în expectativă, să critice „cucoanele Bucureștiului", cum le spunea ea, tot ce-au avut ele bun și rău fiind ale unor vechi timpuri — toate acestea aveau nevoie în scenă de un joc cît mai firesc cît mai aproape de viață, or asta e încercarea cea mare a meseriei de actor. De aceea m-a bucurat enorm cînd Gabriela Adameșteanu mi-a spus că personajul pe care-l interpretez a ieșit în carne și oase dintre paginile cărții.

— **Ce vă leagă de acest personaj pe care se pare că-l iubiți în mod deosebit ?**

— Da, așa voiam să spun acum. Eu am fost toată viața mea un om activ, un temperament foarte tenace și prin asta mă asemăn personajului. Mi-a plăcut mai ales cum moare ea la sfîrșitul spectacolului. Așa cum trebuie să moară asemenea oameni : brusc, fără avertismente penibile, fără chinuri. Dar, despre această Vica Delcă s-a scris un roman. N-o să-mi permit eu acum să fac altul. Am dorit să transpun în scenă această fire cît mai adevărat și mai simplu în modul de exprimare scenică. Așa am hotărît încă de la început, de la primele discuții cu regizoarea. Pentru această sinceritate și naturalețe am pierdut — pentru a cîștiga — multe dimineți, ne-am chinuit, ne-am enervat, uneori ne-am sărutat de bucurie, tot timpul au existat controverse, așa cum era de așteptat la o așa de mare cantitate de caractere scenice. Am avut norocul să joc în acest spectacol alături de mari actrițe. **Dimineața pierdută** este o piesă cu femei și despre femei. Ca personaj de legătură, Vica Delcă se întîlnește pe tot parcursul piesei cu fiecare din celelalte ipostaze feminine, ceea ce conferă mișcare spectacolului. Sînt fericită că am în această piesă parteneri foarte buni, pentru că teatrul adevărat fără parteneri nu există. Or, Gina Patrichi, Rodica Tapalagă, Lucia Mara, Tora Vasilescu, Irina Petrescu și Eugenia Balaure au însemnat pe o paletă diversă culori care, laolaltă, au dat viață acestei familii, acestei atmosfere.

TANIA RADU

(Continuare în pag. 14)

Gramatici românțești

În 1787, cu exact două sute de ani în urmă, vistiernul Ienăchiță Văcărescu, dregător sub Nicolae Mavrogheni, tipărea cea dintîi ediție a gramaticii sale, dedicată episcopului de Rîmnic. În prefața ei, scrisă și semnată în ianuarie 1787, poetul mărturisea nevoia de dascăli și de astfel de manuale, pentru mai buna însușire a limbii române : „Căci dă ar fi fost după retragerea armatei romane măcar un dascăl dă gramatică, astăzi am grăi toți limba latinească sau italienească că cu carele au venit acei stăpînitori dă atunce aicea". Cartea, tipărită chiar la Rîmnicu Vîlcea, e cea dintîi gramatică a limbii noastre scrisă în românește și, după Sulzer, în a sa Geschichte des transalpinischen Daciens, anterioară, ca elaborare, chiar aceleia redactate de Micu și Sincai. Elementa linguae daco-romanae sive valachicae (1780). Mai veche decît gramatica lui Văcărescu pare să fie totuși aceea a lui Dimitrie Eustatievici, elaborată între 1755 și 1757, rămasă în manuscris și necunoscută la vremea autorului.

Manuscrisul gramaticii lui Văcărescu se află azi la Biblioteca Academiei Române și are numărul de înregistrare 305. Titlul adevărat al cărții este extrem de lung, în spiritul epocii, cu întortocheri retorice, reverențioase și galante : Observații sau Băgări-dă-Seamă asupra regulelor și orînduielor grammaticii românești, adunate și alcătuite acum întîiu, dă dumnealui Ianache Văcărescu, cel dă acum dicheofilax a bisericii celi mari a Răsăritului și mare vistiernu a Prințipatului Valahiei, și hărăzită dă însuși ia prea cinstitul sfințitul, dă Dumnezeu iubitoriul episcop a sfintei episcopii Rîmneculuí, chir Filaretu. Tipărită cu perunca și blagoslovenia sfinției sale, acum în domnia prea înălțatului și prea luminatului prințipu a toatei Ungroviahiei, Nicolae Mavrogheni voevod. În arhieria prea sfințitului și aleasului dă Dumnezeu mitropolitu și arhiepiscop a țării chir Grigorie. La leatu 1787. În tipografia sfintei episcopii a Rîmneculuí. De Gheorghe sin Popa Constantin tip. Rîmnicean.

Avînd ca modele presupuse gramaticele lui Antonio Califoro, Girolamo Gigh., Gheorghe Fatseas, însă luîndu-și libertăți proprii și adaptînd normele teoretice la necesitățile limbii române, după observația lui D. Popovici, Ienăchiță Văcărescu a servit, la rîndul lui, ca model pentru gramaticile de mai apoi ale lui Radu Tempea, Paul Iorgovici, C. Diaconovici Loga, Heliade Rădulescu și Iordache Golescu. cartea Văcărescului reprezentînd și o deschidere spre lingvistica apuseană, o eliberare de presiunea lingvistică fanariotă. Cea dintîi parte a opului conține o definiție a gramaticii, noțiuni de fonetică și morfologie, iar cea de-a doua probleme de sintaxă, ortografie, ortoepie, topică, prozodie, cu ilustrații din proprille încercări lirice.

La scurt timp, autorul a tipărit și ediția a doua, la Viena, ajutat chiar de Mavrogheni care voia să treacă și un sprijinitor al culturii. Ca elogiu adus „limbii patriei noastre prin care cuvîntăm", Gramatica lui Ienăchiță Văcărescu continuă să fie și azi, la două sute de ani de la apariție, un act de cultură remarcabil.

RADU G. ȚEPOSU

Cînd mîna lor parc-a se odihnî

Vernisată la Orizont și intitulată Desene de sculptor, expoziția în cauză ne convinge, o dată în plus, că prima formă de manifestare a unui artist plastic, oricare ar fi domeniul său strict de activitate, este desenul. Desenul, acest alfabet general al artei plastice, această fabuloasă deprindere fără de care arta însăși n-ar exista, n-ar avea mijloacele prime pentru a se exprima. În ceea ce-l privește pe sculptori, desenul lor poate fi, cel mai adesea, ipostaza grafică a unei viitoare lucrări abia desprinsă din stadiul de gînd. Sau poate fi vocea grafică pe care o lucrare, deja încheiată, încă o mai trimite spre artist, neliniștindu-l sau, dimpotrivă, fascinîndu-l. Căutare sau transpunere, desenul în cauză poartă în el, în măsura în care jocul este curat și cinstit, o calitate estetică în sine, o anume vibrație ușor de sesizat, desenul constituindu-se într-o altă față a trăirii și mărturisirii artistice.

Dar desenul unui sculptor (și nu numai al unui sculptor, firește), mai poate fi, adesecri, și o abandonare totală a universului plastic, constituit, o imixtiune, dacă vreți, în lumea însăși a graficii, uzînd nu numai de procedeele specifice ale acesteia, ci chiar și de limbajul ei. Și-n fine, desenul mai poate fi un naiv sau savant joc de linie și culoare, întrupat din amuzament, de dragul jocului în sine, fără alte virtuți decît cea a zîmbetului, a bunei dispoziții. Expoziția de la Orizont însumează toate aceste motivații cărora, desigur, li se adaugă altele și altele, mai mult sau mai puțin definitorii. Cu o minuție rafinată, cu voluptatea de-a surprinde impactul luminii cu formele corpului uman Horea Flămîndu expune trei nuduri ce fac dovada unei rasate elaborări plastice. Desenele lui Gh. Iliescu-Călinești,

VICTOR NIȚĂ

(Continuare în pag. 14)

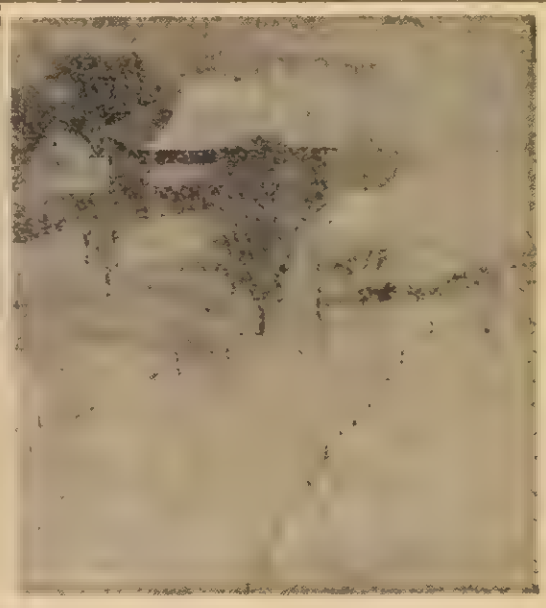

Mai scrie-mi

**Mai scrie-mi din vacanțele de iarnă
colindul colindării împreună —
trimite-mi plicuri albe, să mă ecarnă
ninsorile de vorbă caldă, bună...**

**Mai scrie-mi din vacanțele de iarnă
în care nu mai sîntem împreună —
ce noi nuisori de dragoste te cheamă ?,
ce dalbe flori primești ?, din care mînă ?**

SANDU ȘTEFĂNESCU

Schimb de generații

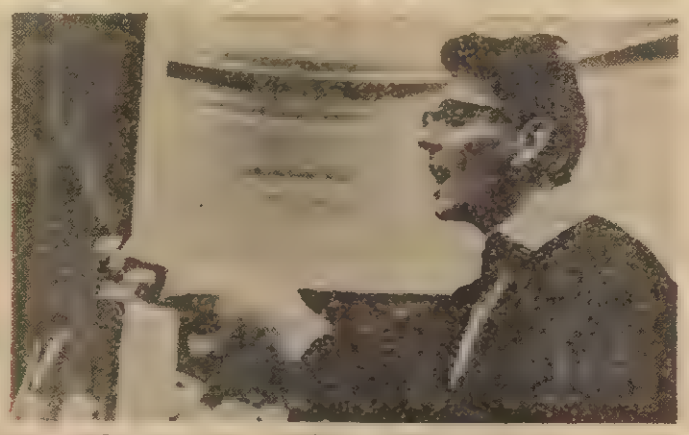

Un nou colectiv de conducere la Filarmonica „George Enescu“ ! Iată, într-adevăr, un eveniment deosebit care stîrnește legitimă curiozitate, dar și speranțe. Maestrul Mircea Basarab a ieșit la pensie și locul său a fost luat de cunoscutul și apreciatul Cristian Mandeal. Un schimb de generații fericit, dar care nu poate trece neobservat. Se cuvine chiar, acum — la plecarea sa din rîndurile filarmoniștilor — a se aminti activitatea și serviciile deosebit de prețioase aduse, în primul rînd muzicii românești, de dirijorul Mircea Basarab. Eram încă student cînd dascălul meu, marele Theodor Rogalski, l-a numit pe Mircea Basarab (care lucrase mai înainte la Biblioteca Muzicală Radio) în funcția de conducător al fostului Ansamblu al Sfatului Popular al Capitalei; discurile și înregistrările pe benzi ale acelor ani, stau încă mărturie asupra valorii care guverna colectivul Ansamblului. Puțin timp, după aceea, în 1954, George Georgescu — un alt monstru sacru al bagnetei — l-a luat de mînă pe tînărul Basarab (avea 33 de ani !) și l-a numit dirijor al orchestrei simfonice a Filarmonicii bucureștene, succedîndu-i astfel lui Rogalski, plecat mult prea devreme dintre cei vii. Semn de mare prețuire pentru talentul și seriozitatea proaspătului venit în aula Ateneului. Și, concomitent cu aceasta, Basarab a devenit și cadru universitar (conferențiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu“, clasa de orchestrație și citire de partituri) continuînd și munca de compozitor (ce păcat că a scris atît de puțin !), iar din cînd în cînd se apleca asupra unor partituri ale colegilor din Uniunea Compozitorilor și le îmbrăca într-o haină orchestrală, purtînd amprenta deosebitului său simț al culorilor timbrale. Mulți dintre cunoscuții creatori ai cîntecului patriotic, ai operetei, își datorează o mare parte a prestigiului valoric genialilor orchestratori care au fost Alfred Alessandrescu, Theodor Rogalski și Constantin Bobescu, cărora li s-a alăturat și Mircea Basarab.

Iată însă că, în 1964, i s-a încredințat marea cinste de a conduce „George Enescu“. Preocupările duce destinele Filarmonicii directoriale i-au răpit, vreme de cinci ani, tot timpul, dar instituția a mers înainte cu toate că marele său mentor, George Georgescu, trecuse în neființă. Mircea Basarab a colindat lumea, ducînd cu el mesajul artei românești ; din U.R.S.S. în R.F. Germania, din R.P. Polonă în Japonia, Finlanda, Iugoslavia, Anglia, Franța, Austria, Grecia, Spania, Irlanda, valoarea școlii autohtone de compoziție, ca și a celei interpretative s-a afirmat neîncetat, a încîntat, ne-a adus noi prieteni și România a mai adaugat o pietricică la edificiul prestigiului său internațional. Mircea Basarab a primit în două rînduri Ordinul Muncii, tot de două ori a fost distins cu Ordinul Meritul Cultural, i s-a decernat Premiul de Stat și, în final, după ce primise titlul de Artist Emerit, l-a primit și pe acela de Maestru Emerit al Artei din R.S.R., prin acestea țara recunoscîndu-i înaltele sale merite în ceea ce privește valorificarea și răspîndirea muzicii românești ! Se poate spune azi, cu deplin temei, că mai bine de 30 de ani, o mare parte din creația simfonică românească și-a găsit în Mircea Basarab un mesager înflocărat. Acum, după pensionarea acestui maestru, cînd acest fapt s-a petrecut, parcă, prea în tăcere, față de meritele pentru serviciile aduse artei românești, se cuvine să avem încredere în proaspătul Cristian Mandeal și să nădăjduim că pilda predecesorului său îi va sta mereu trează în conștiință. Căci, așa cum spune și directorul Filarmonicii „George Enescu“, maestrul Mihai Brediceanu : „eu învăț și astăzi de la Basarab, pentru că el știe tot atîta carte cît au asimilat mai mulți dirijori tineri, luați la un loc“ !

Dirijorul Horia Andreescu a părăsit bagheta ploieșteană, devenind noul director artistic al Filarmonicii bucureștene. Fapt important, atît în cariera sa dirijorală, cît — mai ales — în treburile repertoriale ale instituției. Așadar, o echipă de mina întîi : Mihai Brediceanu, directorul Filarmonicii, cu experiența, tactul și cultura sa : Horia Andreescu, cu efuziunea tinerească și deschiderea spre nou, împreună cu Cristian Mandeal, stăpînii — în primul rînd — de ambiții înalte, ce vor să se concretizeze în ridicarea pe mai departe a prestației colectivului simfonic, Mircea Cristescu, cu abilitatea, pedagogia și finețea-i recunoscută de atîta vreme pe podiumul de concert ; Radu Gheciu și Petre Codreanu, doi muzicologi cu o deosebită penetrație în fenomenologia actului de creație și interpretare ; iar lîngă ei tenorul și muzicologul Vladimir Popescu Deveselu ; Nicolae Bica, noul dirijor al corului Filarmonicii, care dorește ca formația sa să fie mai bine acordată și cu o mai bună emisie vocală (intenții lăudabile, în principiu, dar care au dus la o mai slabă activitate concertistică, de aproape un an, fără rezultate spectaculoase, deocamdată...) ; iată schimburile de ștafetă, importante, tinerești, pline de avîntul de a munci cu eficiență sporită, petrecute recent la Filarmonica „George Enescu“.

Iar colaborarea dintre generații va aduce, cît de curînd — sîntem încrezători — la o viguroasă reîntinerire spirituală a primei instituții de concerte a țării, în beneficiul publicului larg.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Desene pe asfalt

Gingășie

„Clientul nostru, stăpînul nostru !“

Hai să recunoaștem că această clasică formulă și-a pierdut cam de multișor sensul și a devenit de o (inofensivă, ce-i drept) stupiditate. Dacă vorbim despre stăpîni atunci neapărat ar trebui să fie cumva prin preajmă și... slugi. Și nu e cazul. Omul din comerț căruia i se zice, iarăși cu temei îndoielnic cum că ar fi doar lucrător, e mai degrabă un companion al cumpărătorului, un consilier de taină al lui și, de ce nu, un soi de amic.

Iată de ce înregistrăm cu bucurie asemenea semne de amiciție. De-o parte și de alta. Îmi place cumărătorul politicos și-mi place și mai mult „vînzătorul“ ce nu te tutuiește, ce nu se răstește la tine și nu citește Sportul tocmai cînd îl interpelezi, serafic, dacă e bun să-ți ofere o pereche de blacheuri.

Mergi adesea la o aniversare și constați că sticla de șampanie pe care vrei s-o cumperi îți e oferită în... pielea goală. Nu se cade. Zilele trecute am văzut cum o casierită a scotocit prin multele-i hîrtii spre a ambala prețioasa butelie deși nu era aceasta misiunea ei. Un firesc mulțumesc. O firească și ea, privire de admirare și respect.

Am văzut uneori pe unul din librării ce vînd cărți în stradă (vara pe caniculă, iarna pe frig) ce prevăzuse volume noi apărute cu scurte dar extrem de utile note de prezentare a conținutului „mărfii“. Izbutea să atragă, să convingă. Cheltuia el cîteva ceasuri cu caligrafia „afiptelor“ dar se merita. Mulțumesc ! E singura vorbă care mi-a venit pe buze și un surîs confratern a încheiat fericit, scena.

Cum un solemn mulțumesc țin să-i adresez briantului (care nu devine de la Briand), efectiv briantului (era să scriu berbantului sau brigandului !) Gaby Michallescu, vechea mea simpatie care ne-a dăruit de curînd o nouă, fermecătoare carte : „Vagonul de turneu“. Omul nostru a fost ani și ani impresar de teatru — meșteșug la care s-a renunțat, din păcate — și vagonul lui de rememorări e impresionant. El nu s-a mulțumit să nareze peregrinările căruțelor (vagoanelor) cu dulci „paiațe“ în satele de localități mari și mici unde teatrul românesc se nevoia să-și mărturisească prezența și strălucirea ci a întocmit fără să știe (chiar așa ?) o adevărată Istorie a teatrului nostru. Cu o precauție parcă apropiată de spaimă s-a ferit să utilizeze prea mult cuvîntul (cuvîntelul) eu, lăsîndu-se cu bună știință în afara lumii de miraje a teatrului. Prefigurînd cascadoria (teatrul are și el un cascador al sărutului : Cyrano al lui Rostand), Gaby Michallescu (atenție ! cu a și fără căciulă), dar asta e altă căciulă) s-a dăruit celor mai grele și umile munci de care își amintește însă cu bonomie. El l-a slujit pe slujitorii Thaliei și acum cînd cei mai mulți s-au călătorit fără un vagon de turneu și din fericire fără impresar peste... Styx, nu se împacă nicicum cu dispariția lor. Pe unde or fi ? să întreabă cînd e vorba să-i evoce. Unde s-au dus ? În ce s-au prefăcut ? Fiindcă moartea e singura vină ce o aduce marilor meșteri.

În 250 de pagini de carte (cărticică, zice autorul, în prefață) nu există absolut nici un singur rînd ofensator pentru vreo „umbră“. Impresarul e generos și în posteritate cu „copiii“ cărora le era copil. El e „doar“ un colecționar de frumuseți, are memorie doar pentru sublimitatea „saltimbancilor“ săi.

Așadar... Mulțumesc Gaby Michallescu !

Și... vorba cîntecului : autorul nostru, stăpînul nostru !

GHEORGHE TOMOZEI ■

Un afiș, privit în sine, poate fi un document efemer : Adunate și recitite, după ani, ele ne pot reda dimensiunea exactă a unei cariere artistice, a unei vieți.

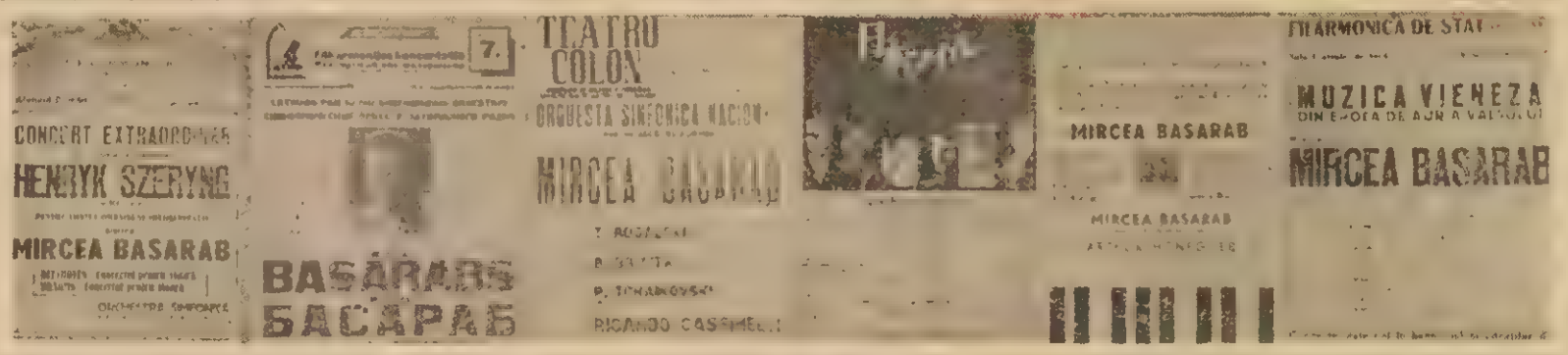

Haine de gală pentru Cenușăreasă

Revenit acasă, în țară, la Constanța, după un remarcabil turneu în Austria, Olanda, R.F.G., Belgia, Elveția și Luxemburg, unde a cucerit nu numai aplauzele celor îndrăgostiți de nobila și subtila artă a dansului, dar și aprecierile unanime ale specialiștilor, ale criticilor de artă, secția de balet clasic a Teatrului de revistă „Fantasio“ și-a încîntat admiratorii, care au umplut pînă la refuz sala Casei de cultură, cu premiera, în țară, a unui spectacol de aleasă ținută, **Cenușăreasa.** Vom încerca, firește, și în amănunte, dar trebuie să spunem încă de la bun început că, de-a lungul celor aproape 10 ani cîți au trecut de la înființarea acestui magnific ansamblu, valoarea în sine a „trupei“ de la „Fantasio“ a crescut enorm. Spectacolele sale, mai vechi sau mai noi, sînt o veritabilă lecție de frumos, de sunet și culoare, dar mai ales de grație a mișcării trupului uman, de poezie și ingeniozitate artistică. Atît de limpede sînt puse în evidență aceste calități, încît sîntem convinși că pentru oricare tînăr din țara noastră, ba chiar și de pretutindeni, a participa la unul din spectacolele trupei „Fantasio“ este o adevărată șansă a vieții lui. Cu ce rămîne după oricare spectacol al lor este un acut sentiment de liniște, de lumină și înnobilare sufletească. A transforma încîntarea de o clipă într-o înțelegere profundă a artei, într-o nevoie constantă de frumos artistic, iată doar una din marile reușite ale baletului de la „Fantasio“, trupă ale cărei spectacole sînt luate, la Constanța, cu asalt. Este aici, desigur, meritul unui coregraf de excepție, artistul emerit Oleg Danovschi (care a fost sărbătorit cu căldură și emoție cu prilejul împlinirii frumoasei vîrste de 70 de ani, din care 57 au fost dedicați artei dansului), dar și al forurilor locale care au încredere și speranță în ideea înființării la Constanța, în cadrul Teatrului de revistă „Fantasio“, a unei secții de balet clasic în care să-și continue, să-și desăvîrșească pregătirea, toți absolvenții liceelor de specialitate din București și Cluj-Napoca. Dar, revenind la premiera în cauză, **Cenușăreasa,** spectacol distins cu Premiul Excelenței pe anul 1986, acordat de Clubul Teatrelor din Berlinul occidental, se cuvine să remarcăm ingenioasele interpretări aduse libretului de către regizorul și coregraful spectacolului, același neobosit și împătimit Oleg Danovschi. Păstrînd datele esențiale ale cunoscutului basm, spectacolul, care beneficiază de o excelentă scenografie semnată de Valentin Codoiu, a urmărit și a realizat o relatare prin dans a nemaipomenitelor întîmplări prin care Cenușăreasa este răsplătită pentru generozitatea ei, pentru cumințenia și hărnicia ei, pentru puritatea sufletului său, în evident contrast cu mama vitregă și cu cele două fete ale acesteia, țîfnoase, rizgîiate, peste măsură de răsfățate. Este, firește, meritul coregrafului care a valorificat la maximum capacitatea de expresie a balerinelor Maria Bărlea (Cenușăreasa), Violeta Pavel (mama), Carmen

Mandache și Dana Dembinski (fetele), un cuartet în jurul căruia s-a alcătuit întregul spectacol. Li se adaugă, fără doar și poate, Prințul (George Postelnicu) și Zina bună (Carmen Angheluș) doi interpreți cu o bogată experiență scenică, amîndoi etalînd o virtuozitate și un rafinament artistic de înaltă ținută. Tulburător de frumoase ni s-au părut momentele în care Zina bună, cu tot alaiul ei de slujitoare, o îmbracă și o inițiază în arta dansului pe Cenușăreasă pentru a participa, totuși, la balul de la curte, și balul însuși, o somptuoasă sală de dans cu trei mari oglinzi în fața cărora povestea de dragoste dintre Cenușăreasă și Prinț este reală și ireală în aceeași măsură. Sînt acestea două momente în care, ca și în cel final, cînd protagoniștii regăsindu-se după îndelungi căutări, se retrag în legendă (idee pe care scenografia o sugerează printr-o lumină albastră ce vine dinspre fundalul scenei) dansul și muzica lui Prokofiev conferă textului o calitate în plus, un farmec în sine, mult mai profund și mai emoționant decît arhicunoscuta legendă a Cenușăresei. Aceasta este, de-altfel, menirea însăși a unui spectacol de balet care traduce scenic un text literar, de a-i conferi acestuia un limbaj universal, o nouă semnificație, o nouă trăire. Grație artiștilor de la „Fantasio“, **Cenușăreasa** a îmbrăcat un strălucitor vesmînt, o haină de gală, confirmînd încă o dată puritatea și eleganța rafinată a artei acestui colectiv.

VICTOR NIȚA ■

Un pictor în prim planul culturii române

Nu toată poezia e netraductibilă și nu toată pictura pierde în reproduceri. Grafica și pictura lui Octav Grigorescu își risipesc, totuși, parte bună din înțeles în reproducere întrucît, la altă scară, efortul său extrem analitic aproape că nu mai e sesizabil.

Toate acestea nu sînt observații tehnice, adică din al doilea plan al comentariului. Octav Grigorescu rămîne, și acum, după ce se stinge din viață în cel mai bun moment al creației sale, un excepțional cugetător în cîmpul mijloacelor și al puterilor imaginii pictate și, foarte probabil, un model minunat pentru generațiile viitoare. El este un artist, adică un om profund moral în chestiunile meșteșugului și ale concepției. Nu a făcut, ca pictor, decît ceea ce a știut bine și, lucru important, a lucrat cu un ideal. Demersul intens analitic are la Octav Grigorescu un țel net : să își așeze creația într-o tradiție. Pictura lui e ceva ce consfințește întru o simțire profund românească.

Octav Grigorescu a avut o mulțime de îndoieli, în lupta sa cu imaginea, dar cu publicul a procedat întotdeauna cu onestitate și adevăr : publicului el nu i-a dat niciuna din incertitudinile sale, ci numai ceea ce se stratificase în încredere și frumos. Cît de frumoasă e pictura lui Octav Grigorescu ne-a arătat retrospectiva din 1984, de la Muzeul de Artă al României.

Mulți artiști ambiționează să expună la Muzeul Național, puțini pot să reziste vecinătății a tot ce-i mai valoros în arta noastră și a atîtor pînze și obiecte de valoare din arta universală. În Muzeu, pictura lui Octav Grigorescu avea sunet și venea cu o boare delicată și proaspătă, avea o dulceață a sentimentului foarte aproape sufletului nostru, rănit în sumedenia de mișcări artistice iconoclaste.

Se va vedea cu vremea ce mare pictor de istorie este Octav Grigorescu. Nu vreau să spun că meritele picturii sale istorice n-ar fi fost cinstite și discutate cum trebuie, ci doar că aceste tablouri, greu de reprodus, pentru că sînt pictate cu multe straturi subțiri de culoare, aproape acuarelate și cu tușeul mătăsii celei mai fine n-au putut fi popularizate astfel încît să devină și embleme ale unei spiritualități.

Recent, o monografie a Doranei Coșoveanu, o carte alcătuită cu tot devotamentul și cu pătrundere, a străduit să fixeze locul artistului în contemporaneitate. Volumul a izbutit mai mult decît atît și ceea ce a putut să pară temerar unora — adică ideea că Octav Grigorescu e nu numai mare artist de azi, ci mare pictor român în toate timpurile — se adevărește grăbit acum, cînd opera se închcie.

Ca profesor de Arte Frumoase pictorul are, în studenții săi, încă o operă. El i-a învățat să gîndească mișcarea peniței pe hîrtie și să conștientizeze consecințele, acestui act.

Ni se pare potrivit să amintim aici opinia unui străin, a reputatului Giuseppe Marchiori, care socotea în ton superlativ virtuțile desenului lui Octav Grigorescu și proceda mai îndrăzneț decît mulți alți critici. O îndrăzneală sigur motivată : „Cînd se vor stinge ecourile celor mai absurde polemici în spațiul deșert al cuvintelor inutile și pierdute, foile desenate și pictate de Octav Grigorescu vor apărea ca documente rare și prețioase — confesiuni ale unui om care a forat în el însuși pentru a face din natura sa (din povestea vieții) urzeala cea mai adevărată și mai profundă a unei opere intens plastice".

TUDOR OCTAVIAN ■

Vorbiți și scrieți românește

Puțină ordine

Puțină ordine ar trebui făcută odată și odată prin rafturile și vitrinele unităților comerciale. O ordine... lingvistică !

Despre lucrurile acestea s-a mai scris și am scris de multe ori, dar, fie că cei implicați vor să furnizeze în continuare material ilustrativ rubricilor de cultivare a limbii, fie că pur și simplu n-au observat nenumăratele intervenții din diverse publicații, greșelile de limbă — uneori caligrafiate cu conștiinciozitate — continuă să se lăfăie în vitrine și galantare. Problema e că apar citeodată atît de multe „variante" ale aceleiași erori, încît nici nu-ți mai poți da seama care este de fapt forma corectă.

Iată celebrul **abajur** (aceasta este forma corectă stabilită de toate lucrările normative pentru neologismul în cauză provenit din cuvîntul francez **abat-jour**), ajuns **abajoar** (cel mai frecvent), **abajer** (?) și chiar **ambajur** !

Alături de el, **reșou**, cu pluralul **reșouri**, trece prin transformări năstrușnice : **reșeu** (foarte răspîndit), **rișeu**, **reșo** și... **rășeu** ! (Asigur cititorii că nici o formă nu este inventată ! Numai pentru că aici punem o problemă de principiu și nu are rost să umplem spațiul degeaba, nu trimitem exact la locurile unde aceste cuvinte pot fi văzute de toată lumea).

În magazinele de jucării, continuă să troneze forma de plural **mingli**, corespunzătoare unui singular pronunțat și scris greșit **mingie**.

Intrat de vreo cîțiva ani în limba română, corespunzător unei realități moderne, termenul **rotisor** (desemnînd un aparat pentru prăjit carnea) n-a întîrziat să genereze variante : **rotiser**, **rotisoar** (culmea, aceasta din urmă mai apropiată de forma franceză **rôtissoire**, care formează originea cuvintului !) și — undeva, la un popas turistic — **rotitor**, poate datorită faptului că... ceva se învîrte în acest aparat !

Despre **mizgrilul (mixed-grill)** din restaurante am mai scris, dar l-am uitat pe **ordevră** (pronunțat ca atare), cu varintele **ordevru** și **ordevre**, adică, vezi bine, un **hors-d'oeuvre** care a ținut să-l înlocuiască pe mai vechiul și bine cunoscutul **aperitiv**. De ce ?

Exagerînd puțin, aș putea spune că, la urma urmei, e indiferent cum e scris sau pronunțat cuvîntul respectiv, de vreme ce știm despre ce este vorba. Sau că, nefiind românesc la origine, cuvîntul are variante firești de adaptare. Dar această aparentă nepăsare vrea să sublinieze tocmai necesitatea unei pronunțări și scrieri unitare căci nu este suficient să vorbim despre imperativul folosirii corecte și unitare a limbii, trebuie să punem și în practică acest principiu.

Bănuiesc că lucrătorii din comerț sînt absolvenți ai unor școli sau cursuri speciale pentru profesiunea lor. Nu s-ar putea face acolo și scurte expuneri asupra laturii lingvistice a domeniului ? Lucrările normative de limbă română, care ar sta la baza unor astfel de expuneri nu lipsesc.

Poate așa vom mai scăpa de **surupeinițe** și **ștechere**, de **șulacre** și **kek**, de **spițe** și **geantă** (pentru bicicletă), de **crenvișt** cu sau fără **maineză** și de alte... produse lingvistice rebutate !

CEZAR TABARCEA ■

Tendințe noi în cercetarea istorică

Climatologie, demografie

Departe de a deveni „oaia neagră", istoria politică și diplomatică rămîne preocuparea predilectă a celor mai mulți dintre istoricii noștri, care preferă istoria evenimențială, aceasta aparență ce ascunde adevărata istorie, derulată în culise și în structurile ascunse, unde trebuie căutată, analizată, explicată. Istoriografia nouă a lărgit cîmpul documentului istoric ; istorici pozitiviști fondată esențialmente pe texte, pe documente scrise, ea i-a substituit o istorie fondată pe o multitudine de izvoare : scrieri de tot felul, documente figurative, date arheologice, izvoare orale etc. O statistică, o curbă de prețuri, o fotografie, sau, pentru a merge și mai departe — în fond sîntem martorii unei revoluții științifico-tehnice fără precedent, —, polenul fosil, datele oferite de dendrologie, toate acestea sînt pentru istoricul contemporan izvoare de prim ordin. Se impune astăzi o istorie cu adevărat economică, demografică, istorie a tehnicilor și a obiceiurilor și nu numai istorie politică, militară, diplomatică. Istorie a oamenilor, a tuturor oamenilor, nu numai a regilor și a celor mai mari. Istorie a structurilor și nu a evenimentelor singure. Istorie în mișcare, istorie a evoluțiilor și a transformărilor și nu istorie pur narativă, descriptivă sau dogmatică. În concluzie — istorie totală.

Societatea umană a fost confruntată dintotdeauna cu fenomene cum ar fi ploile, inundațiile, secetele, înghețurile etc. Dar omul contemporan este cel dintîi care, orientîndu-și privirile spre viitor, a căutat să prevadă aceste fenomene, să le preîntîmpine și chiar să le producă (vezi încercările de provocare a ploilor, acolo unde acestea sînt deficitare). Modificarea profundă a climatologiei în ultimele decenii, prin definirea obiectivelor și adoptarea de noi metode, a permis istoricului deschiderea unui nou șantier, a unei noi direcții — climatologia istorică — căreia îi stau la dispoziție trei tipuri de date. În primul rînd informațiile propriu-zis meteorologice — înregistrări sistematice ale temperaturilor, observații barometrice și pluviometrice —, care încep să se facă la noi în a doua jumătate a veacului trecut (vezi multitudinea de studii ale lui St. C. Hepites, apărute în diferitele publicații ale Academiei Române). În al doilea rînd datele întîmplător înregistrate în cronici, în condici ale mînăstirilor, însemnări pe manuscrise etc. Puse în serii, aceste date pot duce la apariția de corelații sau convergențe semnificative. Al treilea tip de surse rezultă din colaborarea istoricului cu climatologul ; studiul datelor anuale legate de procesul viticulturii face posibilă formularea de ipoteze asupra condițiilor climatice : datele culesului sînt strîns legate de temperatura și pluviozitatea din timpul perioadei vegetative. Tot în această ultimă categorie trebuie incluse datele oferite de glaciologie (studiul fin al calotelor glaciare permite identificarea perioadelor de răcire sau de încălzire), palinologice (prin studiul polenului fosil se pot analiza depozitele vegetale din turbăriile subglaciare), dendrologie (analizarea inelelor de creștere a copacilor face posibile cronologii ale diverșilor parametrii climatici).

Ne oprim aici la o singură categorie de date, cele notate „incidental și sporadic, de cei modești și puțin cărturari uneori, care nu se gîndesc nici la un patron, nici la un public, ci pun pe hîrtie ce știu, din simplul impuls instinctiv de a nu lăsa ca faptele să se piardă ori din nevoia de a face și pe alții, necunoscuți, martori ai suferințelor, isprăvilor și întîmplătoarelor bucurii ale lor. E **istoria țării prin cei mici**" (Nicolae Iorga). Într-adevăr citim pe un manuscris aflat la Biblioteca Academiei însemnarea : „La leat 1778... au fost iarnă caldă, știi, ca la luna lui maiu, de îmblai pă la Bobotează cu cămașa. Și am scris pentru pomenirea celor mici. Diaconul Manole zugrav".

Însemnările pe manuscrise sau pe cărți vechi se referă la majoritatea evenimentelor climatice majore, făcînd adesea legătura cu urmările pe plan economic : în 1814, aprilie „la 29 și la 30 de zile și la zi întîiu al lui maiu : ninsoare și zăpadă mare și frig de mijloc, fără de vifor. Nevoe, scîrbă la toati".

Nu lipsesc nici datele privind viticultura, a căror importanță am amintit-o deja : „1784, săptemvrie 23 s-au tîmplat ploai și pe urmă au și ninsu ca di doao degite, și-au ținut zile. Cari nime n-au apucatu încă a culegi ville pe multe locuri și păpușoi, un lucru care nu ținu minte să fi mai fostu altă dată la aciastă vremi".

Acest gen de izvoare, marcat de simplitate și naivitate, conține de cele mai multe ori date precise, unele din ele putînd fi verificate cu documente deja cunoscute. Valoarea lor pentru studiul climatologiei nu va putea fi obținută decît după ce vor fi puse în serii pentru a constata astfel fluctuațiile climatice, cum a fost, de exemplu „mica eră glaciară" care a caracterizat Europa occidentală în perioada 1600—1850.

Și în domeniul climei poate fi aplicată schema celor trei cadențe ale istoriei stabilite de Fernand Braudel : evenimențial, conjunctural, structural (durata lungă). În istoria climei acestei scheme îi corespund : accidentul climatic, evoluțiile observabile în cadrul unei perioade de decenii și, în sfîrșit, curentul climatic, tendințele de durată multiseculară. Toate aceste modificări au un puternic impact asupra societății umane, ceea ce nu înseamnă că istoria oamenilor poate fi explicată prin istoria climei, cum, pe bună dreptate, a arătat Emmanuel Le Roy Ladurie în **Ilistoire du climat depuis l'an mil.** Pentru a cita un exemplu binecunoscut de accident climatic cu profunde implicații istorice, să amintim că Revoluția franceză a fost precedată de ploile și de inundațiile din 1787, urmate de o perioadă de secetă, apoi de grindina din 13 iulie 1788, care s-au asociat toate pentru a compromite grav recolta din acest ultim an, redusă în chip catastrofal. Evident, cauzele Revoluției franceze sînt mult mai adînci, dar este sigur că în precipitarea izbucnirii ei proasta recoltă din anul precedent, urmare a unor accidente climatice, a jucat un rol important. În ceea ce privește evoluția climei pe perioade îndelungate, istoria Europei occidentale în prima parte a evului mediu, oferă de asemenea un exemplu concludent. Studiul polenului fosil a arătat că între anii 750—1150 a existat, în această parte a Europei, o climă mai caldă, cu o umiditate mai redusă decît în perioada precedentă, fapt care a favorizat dezvoltarea agriculturii, asigurînd astfel o fază de expansiune economică în cursul căreia sporul de populație este ușor de sesizat în izvoarele epocii.

În istoria țărilor române astfel de exemple vor putea fi întîlnite pe măsura progresului cercetărilor de istorie a climei și populației. Abia atunci vom fi în măsură să stabilim corelația dintre graficul evoluției climei și acela al populației, punînd astfel în lumină și pentru spațiul carpato-dunărean impactul neîndoielnic pe care clima l-a avut asupra unei societăți, dacă nu dezarmate, cel puțin slab utilate — din pricina caracterului primitiv al tehnicii agricole — în fața vicisitudinilor climatice.

În altă ordine de idei am dori să abordăm istoria mentalităților prin filtrul demografiei istorice. Cel puțin două motive justifică demersul nostru : în istoriografia franceză unul dintre autorii celor mai solide contribuții în domeniul istoriei mentalităților, Philippe Ariés, a ajuns după propria-i mărturisire la studiul mentalului pornind de la demografie. În al doilea rînd, așa cum arată același Ph. Ariés în substanțialul articol pe care îl consacră **Istoriei mentalităților**, în atît de utila enciclopedie istorică **La Nouvelle histoire**, studiile de demografie istorică din ultimele decenii au readus în actualitate interesul pentru mentalul colectiv, care fusese estompat de preocupările de istorie economică. Pentru a ilustra folosul pe care studiul mentalităților colective — în cazul ales de noi, al mentalităților revoluționare — îl poate avea din datele oferite de demografia istorică, vom cita lucrarea devenită clasică a lui Georges Rudé, **The Crowd in the French Revolution.** Așa cum arăta cu dreptate Michel Vovelle, grație studiilor confratelui său de la Universitatea din Adelaida, mulțimile anonime, exaltate de Michelet sau condamnate de Taine, și-au căpătat o identitate care explică comportarea lor în zilele istorice ale revoluției franceze. Astăzi știm că mulțimile revoluționare, al căror mental a găsit în Georges Lefevbre un excelent analist, nu au fost alcătuite din ceea ce am numi un „lumpen proletariat" constituit din drojdia societății, delicvenți etc. Dimpotrivă, numărul delicvenților se dovedește a fi fost întotdeauna mai mic de 1/6 din numărul total al revoluționarilor ; cel al șomerilor — cel mult 1/5. În timp ce salariații reprezintă în zilele de 14 iulie și 10 august între 1/4—1/3, grupul socio-profesional cel mai important este alcătuit din micii meseriași și micii negustori pe care Parisul îi dădea în proporție de masă Dealtminteri și ca vîrstă (media se plasează între 29 și 38 de ani) ei aparțin generațiilor tinere deschise noului, dar în același timp cu o anumită maturitate și experiență care-i determină să adere mai lesne la un program politic decît să cadă pradă emoțiilor colective. Este așadar evident că prin condiția lor materială și intelectuală acești oameni erau în măsură să recepteze realitățile economice și social-politice mai puțin la nivel subliminal și mai mult la acel al conștiinței, altfel spus mai puțin la nivelul reprezentărilor confuze și mai mult la acel al ideilor. Credem că așa s-ar explica deosebirea dintre conduita acestei mulțimi urbane care reacționează prompt și conștient la marile evenimente politice și conduita maselor țărănești terorizate de marea frică (**La Grande Peur**), de complotul aristocratic și de acțiunile brigandzilor. Undele de spaimă care traversează zona rurală a Franței relevă fondul lor irațional în care răzbat atîtea dintre stereotipele mentalului colectiv țărănesc.

Constatări similare pot fi făcute și în desfășurarea revoluției din 1821 din Țara Românească. În absența unei orășenimi dezvoltate, forța motrice a revoluției a constituit-o țărănimea liberă (moșnenii). Așa cum remarca încă Marx, ea a îndeplinit funcția social-istorică a clasei de mijloc, adică a burgheziei. Angajată în afaceri de negoț care se întindeau cu mult dincolo de frontierele țării, această țărănime liberă avea un orizont politic și cultural care o făcea receptivă la ideile propagandei revoluționare. Din rîndurile ei s-au recrutat majoritatea cadrelor de conducere ale Adunării Norodului — denumirea armatei revoluționare ca și grosul acestei armate. Conduita ei în timpul revoluției se caracterizează prin disciplină și perceperea conștientă a scopului revoluției — cucerirea puterii politice. Cu totul altul este comportamentul țărănimii clăcașe de pe domeniile boierești și mînăstirești. Aici condițiile vieții materiale și realitățile politice au fost percepute la nivel subliminal, adică în tiparele tradiționale ale mentalului colectiv medieval. Pe aceste domenii revoluția retrogradează la nivelul răscoalei. Neîmplinirea țărănească se fragmentează într-un șir de acte izolate, care se plasează toate sub orizontul țelului revoluției. Pe acești clăcași nu-i interesează luarea puterii ci reglementarea raporturilor cu stăpînii de pămînt. O cercetare aprofundată a mentalului țărănesc astfel cum el se degajă din documentele revoluției din 1821 rămîne o sarcină a cercetărilor viitoare. Ea ar fi cu atît mai interesantă cu cît astăzi, grație monumentalei monografii consacrată de acad. D. Prodan **Răscoala lui Horea** dispunem de un excelent termen de comparație între atitudinile mentale ale țărănimii răsculate din 1784 și ale celor participanți la revoluția din 1821. În ambele cazuri abordarea demografică a cercetării mentalităților colective s-ar dovedi fecundă în rezultate.

ANDREI BUSUIOCEANU ■

OAMENI ȘI PASIUNI

Biciclete de viteză pentru toate vîrstele

Doi inventatori din Mangalia au izbutit să realizeze o bicicletă cu propulsie sportivă, suplimentînd forța de tracțiune tot printr-o componentă mușchiulară : cea a brațelor. Ideea s-a născut din dorința autorilor de a veni indeosebi în ajutorul populației rurale. „Eu însumi sînt de la țară — ne mărturisește locotenentul de marină Vasile Ambrozie — și știu cît de multă nevoie este acolo de un mijloc mai rapid pentru deplasări zilnice. Bicicleta clasică este un vehicul ce scurtează distanțele pe drumuri netede, dar ea devine o povară de îndată ce ciclistul este obligat să parcurgă o șosea în pantă. Nu toți sîntem ași ai ghidonului și nu toată lumea e tînără și în putere. Omul de la țară nu dispune de tramvaie, autobuze și metrou, dar ritmul vieții s-a accelerat pretutindeni, trăim cu toții, vrem nu vrem, în secolul vitezei".

Vehiculul imaginat de Vasile Ambrozie și Virgil Tofan nu este un simplu proiect ci o realitate de fapt. El a trecut toate testele de specialitate și la 30 octombrie 1986 autorii au primit brevetul de invenție nr. 90 331. Cu toate acestea, noul tip de bicicletă continuă să rămînă o simplă promisiune, deoarece, din păcate, nici o întreprindere de profil nu și-a manifestat dorința de a o include în planul de producție. Rîndurile noastre vor avea poate puterea de a sensibiliza interesul unui virtual beneficiar.

În fapt este vorba așa cum se specifică și în brevetul amintit de un „Dispozitiv ergonomic de mărirea forței de propulsie a bicicletei". El poate fi montat pe orice tip de bicicletă fără modificări ale cadrului și este destinat învingerii virfurilor de sarcină pe care ciclistul le întîmpină pe drumuri în pantă sau la forța vîntului. Dispozitivul, ne asigură autorii, mai poate fi folosit la bicicletele medicale în terapia supraponderabilității sau în scopul recuperării musculaturii atrofiate a brațelor, abdomenului, toracelui și spatelui. Mai poate fi utilizat deopotrivă la propulsia triciclurilor pentru transportul mărfii.

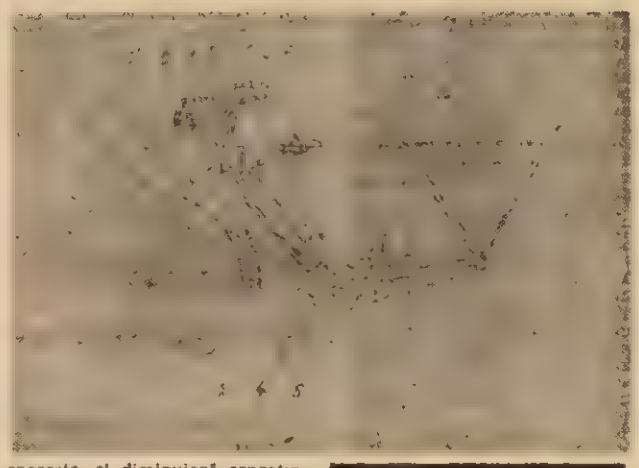

În esență este vorba de antrenarea ergonomică a forței brațelor simultan cu folosirea sistemului clasic cu pedale. Sincronizarea este garantată prin montarea pe cadrul vehiculului a două pîrghii oscilante care susțin două manete pivotante legate încrucișat, prin biele, cu brațele portpedale. Astfel, maneta din dreapta este legată de brațul portpedală din partea stîngă, iar maneta din stînga, de portpedala din dreapta. Schimbarea direcției se face prin rotirea manetei a manetelor în sensul mișcării fiind transmisă pedalelor prin intermediul brațelor oscilante și al brațului fix solidar cu ghidonul. În felul acesta, ciclistul sporește forța de propulsie, folosind atît cursa de tragere cît și pe cea de împingere a mîinilor. Experimentele au demonstrat că, paradoxal, sistemul nu sporește, ci diminuează senzația de oboseală, deoarece antrenează în efort dinamic noi grupe de mușchi (pe cei ai brațelor, abdomenului și spatelui) sau ceea ce duce la o încărcare mai mică pe fiecare mușchi în parte.

Interesant de remarcat că înainte de acordarea brevetului, examinatorii au cercetat mai multe soluții asemănătoare brevetate în străinătate. Astfel, un model german utilizează acțiunea mîinilor concomitent cu cea a picioarelor prin intermediul a două manete oscilante montate pe ghidon și legate cinematic prin două biele de axul cotit al unei roți ce transmite mișcarea la o roată de lanț. Soluția se dovedește însă neergonomică prin neritmicitatea și nesincronizarea în contrasens a mîinilor cu mișcarea picioarelor. Este cunoscută de asemenea și o bicicletă care pentru suplimentarea propulsiei folosește tot un sistem acționat cu mîinile dar constînd din două manete pe a căror ax este fixată o roată de lanț solidară cu ghidonul și care antrenează roata din față prin lanț. Sistemul are dezavantajul că la acționarea manivelelor cu mîinile se creează pe lîngă cuplul util propulsor și un cuplu nedorit care tinde să rotească ghidonul, schimbînd direcția la fiecare rotire a manivelelor. Examinatorii de la OSIM aveau de altfel să remarce în referatul de specialitate că „la soluția germană, transmisia se face printr-un sistem de pîrghii avînd în plus, față de soluția românească, niște elemente mecanice ce îngreunează transmiterea mișcării."

Invenția a fost trimisă spre testare la Întreprinderea 6 Martie din Zărnești. S-a apreciat că soluția prezintă interes și că dispozitivul cu adaptările necesare poate fi montat pe orice bicicletă cu cadrul închis. Un aviz favorabil s-a primit și din partea Inspectoratului General al Miliției, Direcția Circulației, unde s-a considerat că, „autoechilibrarea celor două sisteme de propulsie nu afectează securitatea circulației și nu contravine prevederilor legale privind circulația pe drumurile publice."

Din păcate, așa cum aminteam, acest vehicul practic nu a intrat pînă în prezent în vederile nici unei întreprinderi cu toate că producerea lui în serie este simplă, puțin costisitoare, chiar pentru o cooperativă cu profil metalurgic. Faptul este regretabil deoarece bicicleta propusă de Vasile Ambrozie și Virgil Tofan, rapidă, nepoluantă și fără nici un consum de energie convențională, ar veni în sprijinul unei categorii largi de cetățeni.

LIVIU TIMBUS

Ultima ștafetă

Din cînd în cînd, simțind nevoia să readucem în actualitate motorul cu ardere externă și recuperare de căldură, inventat și brevetat de Teofil Pascovici și Constantin Ungureanu, să mai găsim astfel oameni care să le sară în ajutorul realizării lui efective. Ce mai e nou, cum mai merge, unde ați ajuns ? Erau întrebări la care răspundeau amîndoi. Alături, în micul atelier improvizat în locuința lui Teofil Pascovici, pensionar pe atunci, fost maistru mecanic, om cu idei și mîini de aur, autor a cîtorva invenții elegante și eficiente, erau împrăștiate piese disparate ale motorului, realizate pe îndelete pe colo prin bunăvoința unor oameni de bine, un motor de Dacie, scos de pe mașina proprie a lui Teofil Pascovici, părăsită pe butuci într-o magazie. În discuția noastră se repetau cuvintele celor doi : un asemenea motor trebuie neapărat să apară în România. E prea important pentru a nu face totul să ne asigurăm această prioritate. Sîntem convinși că el va revoluționa lumea motoarelor

Cărți, diagrame, schițe, modificate și reconcepute din mers, o atmosferă de lucru făcută cu maximă plăcere și entuziasm. Și mai era în plus o încredere totală, temeinică, argumentată solid în ceea ce făceau.

De data asta am discutat despre motor doar cu Constantin Ungureanu. Teofil Pascovici ar fi împlinit în decembrie 73 de ani. Constantin Ungureanu are 56 de ani. Au lucrat împreună 25 de ani. A fost o vreme în care doar ei credeau în motorul cu ardere externă. O ezitare cît de mică ar fi însemnat poate abandonul.

— Să vă spun drept, cînd s-a prăpădit Papa, așa îi spune, am avut un moment în care m-am gîndit să renunț. Aș fi dat motorul unor specialiști, l-aș fi donat Muzeului Tehnic. Am avut o clipă senzația că fără Papa n-o să termin motorul niciodată sau voi reuși prea tîrziu. Am lucrat tot timpul cu credința că trebuie să ne grăbim. Ideea care s-a abătut asupra mea a fost trecătoare. Ar fi însemnat să mă dezic de munca noastră de un sfert de secol. Și dacă tot trebuie să ne grăbăm, eu sînt strict necesar, mi-am zis, și după cîtva timp m-am apucat și mai înverșunat de lucru. Ca pentru doi sau mai bine zis cît pentru trei pentru că Papa făcea cît doi.

Spuneam că au fost ani în care în motorul lor nu credeau decît ei. A venit timpul să creadă și alții, din ce în ce mai mulți. Întîi a crezut O.S.I.M.-ul Apoi Tractorul Brașov, I.U.P.S., Academia Tehnică militară, Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții. Spicuim dintr-o scrisoare a I.U.G.C., semnată de specialiști care își trăiesc viața printre motoare : „Motorul funcționează fără restricții privind calitatea combustibilului, este compact, cu înalta eficiență economică, nepoluant. Realizarea lui are implicații deosebite în economie. Este un motor policarburant și poate fi realizat în unități de forță de scări diferite. Reduce consumul de combustibil cu 50 la sută. Poate fi utilizat și ca sursă de energie pentru grupurile electrogene, compresoare, etc.".

Cînd stăteam de vorbă cu inginerul Constantin Ungureanu, acesta era căutat de inginerul Marius Roșca de la Metalurgica Buzău care dorea o colaborare în această direcție. Din cauza posibilităților financiare limitate, motorul a fost adaptat la un motor de Dacia. Prima etapă urma să demonstreze practic viabilitatea motorului, urmînd ca în etapa imediat următoare să fie proiectat conform parametrilor obținuți (aplatizarea curbei de presiuni, reducerea acestora la jumătate, duce la importante economii de materiale). Ei bine, Metalurgica Buzău e dispusă să ofere cîtiva proiectanți de nădejde pentru această a doua etapă. Comitetul municipal de partid a acordat sprijin inventatorilor oferindu-le posibilitatea să-și realizeze piesele în diferite întreprinderi dotate cu tehnică corespunzătoare. Urmează deci alte și alte etape.

Astăzi, motorul a trecut cu brio probele cu aer comprimat. A funcționat ceas, cum se spune, adică exact așa cum s-a așteptat Constantin Ungureanu. Pentru realizarea acestor probe a sărit în ajutor un prieten, Stelică Sibianu, maistru, astăzi pensionar, fostul șef al standului de probe pentru motoarele de avion. Pentru optimizarea camerei de ardere, ultima etapă, lucrează și un colectiv condus de inginerul șef al I.U.G.C., Gruia.

— Într-o perioadă, continuă Constantin Ungureanu, am crezut că am rămas singur. N-a fost așa. E drept, unii s-au interesat de motor, însă îi vor gata la chele și atunci sînt dispuși să-l folosească și mi-o spun de parcă mi-ar face o favoare. Mi-ar fi făcut-o ajutîndu-mă să realizez o piesă mai repede. Sper ca anul acesta să fie gata, să-l pun pe mașină și după 25 de ani de așteptare să învîrt de chele și el să pornească. Ce se va întîmpla cu el mai departe, dacă voi reuși să recuperez o parte din banii pe care i-am băgat în el, dacă văzîndu-l că merge voi simți aceeași satisfacție pe care o așteptam împreună cu Papa nu știu. Știu însă că apariția acestui motor va schimba lumea motoarelor cu ardere internă. Va urma o vastă acțiune de proiectare a noilor tipuri de motoare, a adoptării acestuia făcut de noi la toată gama de motoare existente. Vă spun, au fost zile cînd mă îndoiam că-l vom putea duce la bun sfîrșit. Teofil Pascovici nu s-a îndoit nici o secundă. Îmi spunea : O să vezi că merge. N-are cum să nu meargă. Ne-am gîndit doar la toate aspectele. Și mai știu un lucru. Dacă aș avea din nou 30 de ani, m-aș apuca din nou de un motor cu ardere externă. Trebuie însă să ne grăbim. Dacă motorul se dovedește a fi cel pe care-l preconizăm noi, dacă va ieși exact așa cum l-am gîndit realizarea va fi deosebită. Să reamintim : poate folosi orice fel de combustibil, reduce consumul la jumătate, economii de materiale de ordinul a 40 la sută, este nepoluant. Ne pregătim să predăm ultima ștafetă proiectării și industriei. Ne-am tot spus că pentru a convinge cel mai bine de viabilitatea motorului va trebui să-l punem pe o mașină care să meargă, să ridicăm capota și să-l arătăm. Ziceam că sîntem aproape gata. Vedeți, în 25 de ani m-am obișnuit cînd e vorba de motor să vorbesc la plural. Fără Teofil Pascovici motorul n-ar fi putut să apară.

OPREA GEORGESCU

Încă de acasă profesorul Ștefan Fătulescu își pregătește întrebările

Omul ghicitoare

Mai e ghicitoarea o specie lirică actuală ? Își are ghicitoarea specialiștii ei, detractorii și aparatorii săi ? Nu cumva e un atavism pe trupul poeziei actuale ? O fi o specie rară pe cale de dispariție care ar trebui, în consecință, ocrotită de lege și practicată doar în rezervații speciale ? La toate aceste întrebări, ele însele veritabile ghicitori, n-am deocamdată decît un singur răspuns : Ștefan Fătulescu. Așa cum sonetul ca formă de versificație își are practicanți binecunoscuți literaturii române, de la mia de sonete a lui Victor Eftimiu la cele deocamdată 50 ale lui M. Cărtărescu, ghicitoarea noastră își are și ea combatantul ei. Mă mir însă că acest gen liric atît de concis și ingenios nu s-a constituit într-o dimensiune fundamentală a lirismului pînă în actualitate, definitoriu pentru profilul spiritului național cum haiku-urile pentru cultura japoneză. Cu atît mai mult cu cît ghicitoarea pare a fi de departe prima formă de poezie pe scara istoricității formelor poetice, prima ciornă a ideii actuale de metaforă. Dar tot e bine, îmi spun, că Sfinxul — strămoșul dintîi al ghicitorii — își are un urmaș direct în întrebarea românească că !

Să intrăm puțin în amănunte. Ștefan Fătulescu este profesor de matematică și fizică (nici nu se putea altfel !) la Școala nr. 143 din Capitală și lucrează cu copii de vîrstă mică. E tipul de profesor care își pune întrebări capitale : de ce copiii mici sînt solicitați de la cele mai fragede vîrste să se afirme în fața musafirilor spunînd o poezie sau un cîntec ? De ce să nu se afirme în matematică ? Și cum se poate pătrunde în universul copilului, chiar înaintea alfabetului și aritmeticii, cu elemente de matematică, fizică și chimie trecînd peste toate barierele de vîrstă și cunoaștere. Evident că trebuie găsit un cal troian sau, ca să ne exprimăm cu mijloace de tracțiune mai actuale, o rachetă purtătoare de inocență care să spargă barierele gravitaționale ale vîrstelor din ce în ce mai mici. Căci și vîrstele copiilor sînt la fel de greu de abordat ca planetele necunoscute din univers, nu-i așa ?

Calul troian a fost pentru profesorul Fătulescu ghicitoarea. El a intrat în plină matematică, fizică și chimie ca-n Troia. În fond, din punct de vedere strict poetic, nici nu sînt atît de îndepărtate vremurile cînd legile erau cîntate în versuri iar cunoștințele generale ale omenirii erau conservate și transmise urmașilor în cîntece și imnuri. Profesorul Fătulescu nu pare a face decît o recapitulare de uz didactic a începu-

tului lumii prin ghicitorile sale, o recapitulare de sfîrșit de mileniu sau de intrare într-un nou mileniu școlar, așa ca o evaluare a uneltelor : să vedem cu ce forțe întîmpinăm viitorul. Marele viitor tehnologic care bate la ușa mileniului III.

Cîteva ghicitori i-au intrat în manualele școlare de cls. a II-a și a III-a și se mențin în continuare în ultimele ediții. De cinci ani încoace „Revista de fizică și chimie" a elevilor îi pune la dispoziție coperta a IV-a pentru cele mai reușite dintre ele. Nici nu e rău, îmi spun, pentru viitorul fizicii și chimiei românești să intre în cea mai fragedă actualitate prin măsurile și sonoritățile versului.

Să ne întoarcem la „Enciclopedia de întrebări" a profesorului Fătulescu. Ea cuprinde peste o sută de ghicitori pe teme de matematică, ghicitori ale cifrelor și semnelor operaționale, ale tuturor formelor geometrice și diverselor unități de măsură, chiar ale diverselor tipuri de operații matematice („Ecuația asta, iată, / O prezint versificată !"). Oricît de neobișnuit ar părea, pînă și numărul fracționar își are ghicitoarea sa, virgula, rigla, segmentul de dreaptă, compasul, cubul, secanta, triunghiului isoscel, tot, absolut tot ce ține de universul matematic își are eticheta mirării și întrebării sale. Și același lucru se întîmplă în universul abecedarului și al scrisului, în universul gramaticii, al fizicii, geografiei, al anatomiei, mijloacelor de locomoție, de la tricicleta la farfurii zburătoare, în universul tehnic actual, de la ruliment la supapă, ca să nu mai vorbim de jocul de șah unde ghicitoarea e regină și căruia îi consacră peste o sută de texte.

Prin această „enciclopedie", profesorul Fătulescu ambiționează să reconstituie unitatea primordială a lumii din cioburile tuturor mirărilor copilărești, un Socrate mînjit pe degete cu cerneală simpatică se plimbă prin apocalipsul de turtă dulce al acestei lumi alfabetizînd cu mirarea sa tot ce-i ieșe în cale. În fond Ștefan Fătulescu nu are ambiții mai mari decît oricare pictor naiv autentic : el vrea să ghicitorizeze învățămîntul și în general cunoașterea lumii exact cum prezentul tehnicii a electrificat planeta, cel mai obscur colțișor al ei. Așa stînd lucrurile, nici nu mai are importanță dacă creațiile lui Ștefan Fătulescu au vreo valoare estetică sau nu. E ca și cum Shakespeare ar avea un urmaș direct în poezia engleză contemporană, el însuși creator de poezie. Ei bine, eu cred că nici o creație poetică a sa n-ar avea mai mare valoare decît faptul că el, autorul ei, este urmașul direct al marelui Will ! Măcar din acest unic motiv e neocesar să-l prețuim pe Ștefan Fătulescu așa cum se cuvine ! Măcar pentru că ne obligă să ne punem întrebarea : care e viitorul ghicitorii românești ? Așadar, ghici ghicitoarea sa !

ION ZUBAȘCU ■

„Aproape totul despre fotbal"

— „Aproape totul despre fotbal" este un titlu incitant de carte sau aproape tot ce se știe?

— Cartea cuprinde, pe lîngă aspectele istorice ale dezvoltării acestui sport, și regulamentul de joc, sancțiuni, deci nu este o carte de povestiri.

— Tovarășe Ghemigean, ne aflăm deci în fața unei cărți despre știința de a practica fotbalul, nu cum credeam, un divertisment pentru cititori.

— Este o carte de practică pentru jucători și arbitri, credem noi, autorii.

— Tovarășe farmacist Ghemigean, cîte medicamente cunoașteți, în orice momente, fără să consultați formularul terapeutic ?

— Presupunînd că în practica mea de 40 de ani am memorat, pe lună, numai 10 produse, cred că tot ajungem la cîteva mii.

— Creierul meu a funcționat ca o mașină de calcul electronic și rezultatul e 4 800...

— Nu e rău ! E, într-un fel, chintesența profesiunii de farmacist.

— Sportul v-a pasionat în alt grad de intensitate. Pentru simetrie, stăpîniți un număr tot atît de mare și de reguli de joc ?

— A trebuit să învăț regulile de joc cu aceeași stăruință ca și cursurile de farmacie. Am dat examene grele pe stadion ca și în sălile de curs. Dar nu cred că am învățat 40 de ani, mereu cîte 10 reguli pe lună, ca-n profesiunea mea.

— Dualitatea medicină-sport v-a marcat viața. Care a fost dominanta ?

— Cert, profesiunea mea. Dacă astăzi sînt alei și nu în sport e cea mai bună dovadă.

— Un om cu profesiunea dumneavoastră, zi și noapte în ajutorul oamenilor, a putut rămîne atît de consecvent unei pasiuni care și ea este devorantă ?

— Am practicat sportul de mic, mi-a intrat în sînge disciplina lui, care m-a ajutat și în profesiune. În tinerețe, zilnic am fost pe teren, am jucat tenis, am făcut sport de performanță, cînd n-am mai jucat fotbal, pentru că trebuia să mă decid — medicina sau stadionul — am dus o activitate obștească... În domeniul sportului. De la responsabil sportiv în cadrul sindicatului pînă la funcții în diverse organisme ale CNEFS-ului. Și acum sprijin această activitate ca vicepreședinte al Colegiului Central de Arbitri.

— Farmacistul este un om al dozajelor de mare subtilitate. Pe teren ați fost la fel ?

— Pe teren trebuie să fii corect ! Arbitrajul este dificil și rar se poate vorbi de perfecțiune. Omul este supus greșelii, greșește și cînd arbitrează, fără să vrea, mă refer la buna lui credință. Nu este deloc ușor să iei decizii corecte în fracțiuni de secundă, citeodată le poți lua în defavoarea unei echipe, fără să ai însă conștiința încărcată. Repet, nu există arbitraj perfect, dar există arbitraj corect, ceea ce este egal cu grija să nu viciezi un rezultat prin decizia ta.

— Deciziile dumneavoastră au fost vreodată contestate ?

— Niciodată, cu toate că am arbitrat meciuri foarte grele, unde aș fi putut da ocazia la nemulțumiri.

— Uralele de pe stadion, suporterii, pot influența arbitrul? În secunda de decizie îl pot cuprinde îndoielile, atmosfera stadionului îl poate schimba hotărîrea ?

— Pe un arbitru slab de înger îl pot influența multe... De aceea cînd meciul se joacă acasă, unii cred că e sigur cîștigat. Falsă opinie pentru un om care este bine clădit !

— Nu la fiziul lui v-ați referit acum !

— Și nu la meciurile internaționale, ci la unele meciuri intercluburi, cînd arbitrii intransigenți suportă chiar amenințări, dacă decizia e nefavorabilă echipei locale.

— Fiecare duminică din viața dumneavoastră a fost a stadionului ?

— Cînd eram foarte tînăr și jucam fotbal, fiecare duminică îmi era ocupată. A venit internatul și nu am mai avut acea zi liberă, pentru că erau gărzile de noapte, pregătirea examenelor și atunci spitalul m-a rupt de jucătorul de fotbal și m-a trimis mai tîrziu către arbitraj. Pasiunea e pasiune nu o poate nimic înăbuși. Am făcut eforturi mari pentru a-mi chibzui timpul încît să pot trăi activ în lumea spitalului și activ într-a sportului.

— „Aproape totul despre fotbal" are doi autori. Nu este o poveste de vieți, de întîmplări, ci este o exemplară carte de reguli. Poate fi interpretată ca un manual de căpătîi pentru arbitri ?

— Așa au gîndit-o autorii, așa și este. Arbitrii din țara noastră își pregătesc examenele, problemele teoretice pe care le cer Colegiile județene și Colegiul Central de Arbitri, după cartea noastră. Pentru loturile diviziionare A, B, C, care anual dau două examene, subiectele de verificare a pregătirii lor sînt selectate din „Aproape totul despre fotbal".

— Îmi dați voie să cercetez fabla de materii cu curiozitatea unui reporter care vrea să știe tot, pentru că fotbal n-am jucat, de arbitrat nici atît !

(Cu îngăduință amuzată)

— Vă rog, unde aveți declarații, vă stau la dispoziție !

— „Mingea", „Numărul jucătorilor", „Arbitrul", „Înscrierea unui gol", „Incorectitudini", „Sancțiuni", „Lovituri din punctul de pedeapsă"... Cît timp v-a luat elaborarea și redactarea acestei cărți ?

— Prima parte este scrisă de arbitrul Chiriac Manușaride, partea a doua îmi aparține. Și una și alta au fost scrise într-un an și jumătate. În ce mă privește, în serile, din acest răstimp, cînd veneam, după multe ore, de la spital, am fost preocupat numai de exactitate și concizie.

— Este o carte care se pretează la o continuare...

— Avem intenția să îmbogățim partea a doua.

— Atunci o veți transforma în „Totul despre fotbal". O viață de arbitru n-ar putea fi o altă direcție a scrisului dumneavoastră mai personal, o culegere a amintirilor de neuitat de pe stadioane ?

— Am avut de gînd și am renunțat pentru că, vedeți, de „neuitat" am crezut și eu amintirile, dar am făcut imprudența să nu notez nimic din cei 12 ani de arbitraj...

— Sînt și vieți mai lungi de arbitri ?

— Sigur, cei care se apucă de arbitraj la 24—25 de ani, pînă la limita de vîrstă, 50 de ani, au dublul activității mele. Eu am început să arbitrez tîrziu, pe la 38 de ani.

— V-ați supus la cei 12 ani testului Cooper ?

— Văd că sînteți informată !

— M-am pregătit pentru întîlnirea cu dumneavoastră... De ce un arbitru are limita de activitate 50 de ani ?

— Uneori aspectul exterior poate nu-i mai permite să apară în pantaloni scurți, poate că uneori podoaba capilară e mai săracă și acestea sînt motive de ilaritate pentru spectatorii mai puțin educați. Ajungem și la testul Cooper, al doilea și cel mai important motiv. Arbitrul trebuie să fugă în 12 minute 3 000 de metri, să alerge 1 500 de metri într-un anumit timp, 200 de metri într-un timp, și el e foarte scurt și la 50 de ani nu se prea încadrează. Cei care trec, totuși, aceste baremuri, își fac un mare rău, periclitîndu-și sănătatea.

— Viața arbitrului din interior, nu este atît de spectaculoasă, ca atunci cînd el oficiază...

— Ca și jucătorul el este supus acelorași eforturi, pentru că trebuie să răspundă permanent la cerințele stadionului, să fie pe fază. În plus, în fiecare an, el dă examene...

— Dumneavoastră, după ce ați terminat farmacia, ca să nu lești din ritm, ați continuat examenele în fiecare an...

— Aici nu se admit derogări !

— Critica de specialitate s-a pronunțat asupra cărții dumneavoastră și a lui Chiriac Manușaride.

— Așa se și explică reeditarea ei pentru că a fost considerată o carte unicat.

— Profesiunea dumneavoastră cred că v-a dat rigoarea, precizia, metoda...

— Metoda e învățată din facultate, celelalte sînt rezultatul unei pasiuni frumoase care mi-a însenînat viața.

— Tovarășe Ghemigean, să încheiem cu o amintire colorată pe care ne-o încredințați nouă, înainte de a fi, poate, parte dintr-o viitoare carte...

— Arbitram o semifinală a Cupei României, pe terenul de la Timpuri Noi. Era o vreme cețoasă, ploioasă. Noroiul de pe teren era atît de mare încît noi eram, de sus pînă jos, negri. Meciul trebuia să se țină oricum pentru că una din echipe era în deplasare. Miza era mare, lume multă, stadion înfierbîntat. Îmi aduc aminte că am fluierat o greșeală a unui jucător și el, în replică, supărat pe mine, probabil, a lovit puternic mingea noroioasă, împroșcîndu-mă de sus pînă jos. L-am eliminat din joc pentru comportare irevorențioasă față de arbitru.

— Nu era o nedreptate ?

— Nu ! Jucătorul, prin textul regulamentului, trebuie să se supună deciziei arbitrului, fără să riposteze la decizia lui. Sportivitatea include și buna cuviință. Sportivitatea este obligatorie unde trăim, unde muncim...

— O respectăm toți?

CARMEN DUMITRESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Experiențe celebre [III]

La începutul veacului nostru, medicul **Thoma Ionescu** (1860—1926) era o personalitate științifică de prestigiu internațional. Întemeietor al școlii românești de chirurgie și anatomie topografică, el se dovedise un inovator în operațiile asupra ovarelor, splinei, rinichiului, cranlului, în chirurgia ulcerului gastric ; era cunoscut pentru intervenții îndrăznețe, ca de pildă rezecția simpaticului cervical în hipertiroidism, extragerea tumorilor nervului optic fără lezarea globului ocular, chirurgia radicală a cancerului colului uterin, cel dintîi tratament chirurgical în anghina de piept etc. Era de asemenea laureat al Premiului „Laborie" al Academiei de Medicină din Paris pentru lucrarea sa asupra herniilor (1890).

Inovator și în domeniul anestiologiei, a adus și în această privință numeroase contribuții, dintre care cea mai importantă (cunoscută în literatura medicală ca „metoda românească") a fost **rahianestezia înaltă cervicală**, practicată uneori chiar la nivelul vertebrelor III și IV și echivalînd cu o rahianestezie generală. Aceasta îi permitea să opereze și în cazul intervențiilor pe membrele superioare, cap și git, la care rahianestezia lombară clasică nu era de nici un folos ; injecta în acest scop un amestec de stovaină și stricnină (ulterior preferind stovaina în amestec cu cafeina).

Cum metoda întîmpina neîncrederea specialiștilor, Thoma Ionescu a întreprins în anii 1909—1910 un răsunător **turneu demonstrativ, experimentînd procedeul său, cu deplin succes, în clinici celebre**, din Franța, Italia, Germania și S.U.A. (a fost primit și la Casa Albă). Medicul american William Mayo, din Rochester, care conducea o clinică renumită, declara atunci : **„Nu știu ce să admir mai mult la domnia sa : abilitatea, știința și arta sau curajul extraordinar cu care se duce din clinică în clinică, înaintea unor oameni dispuși mai mult să critice decît să accepte ceea ce face și operează bolnavi pe care nu-i cunoaște..."** Reușita a fost deplină.

În literatura medicală se menționează în mod curent **„Marea experiență românească"**, un sistem de vaccinare folosit împotriva holerei, dar și a altor boli infecțioase, printre care mai ales febra tifoidă. A fost aplicat pentru prima dată în anul 1913, fiind conceput de un colectiv de specialiști în frunte cu medicul, epidemiologul și biologul **Ioan Cantacuzino**, fondatorul școlii românești de imunologie și patologie experimentală. Alături de el, au acționat o seamă de alți medici de valoare din cadrul Laboratorului de Medicină Experimentală de la București, printre care **Mihai Ciucă, C. Ionescu-Mihăiești, D. Combiescu și Al. Stătineanu.**

Epidemia de holeră izbucnise la sud de Dunăre, atît în rîndul soldaților români, cît și a populației civile, făcînd ravagii. „Statul major" al Laboratorului a luat în primul rînd măsuri de igienă și izolare. Apoi, cu un vaccin de calitate superioară, a început **vaccinarea antiholerică de masă în chiar focarele infecțioase, în plină epidemie.** Metoda a stîrnit inițial nedumerire și chiar dezaprobare printre imunologii vremii, care considerau că vaccinarea este eficientă doar înaintea izbucnirii epidemiei ; mai mult, aceștia prevedeau chiar reacții nocive, considerînd că dacă subiecții sînt de acum infectați, o introducere suplimentară de agenți patogeni, chiar omoriți, va duce la o agravare a stării lor. S-a dovedit însă că savantul Ioan Cantacuzino, înțelesese mai profund mecanismul bolii și al combaterii ei, chiar dacă viziunea lui contrazicea în mare măsură ideea curentă a vaccinării concepută doar ca prevenire. **În mai puțin de o lună, vaccinarea în plin focar infecțios a stins epidemia, atît în armată, cît și în rîndurile civililor.**

A venit de aceea vremea ca sceptici să renunțe la obiecțiile lor, trecînd la studiul și la aplicarea metodei celei noi, socotită un moment de referință în istoria epidemiologiei ; s-a apreciat ulterior de către specialiști că, datorită noului sistem de vaccinare, peste 20 milioane de combatanți, din toate țările, au putut fi feriți de holeră și febră tifoidă în cursul primului război mondial.

În activitatea marilor medici-savanți români se cunosc adesea experiențe care au dat soluții unor probleme controversate, unele încercări implicînd chiar abordarea cu totul neobișnuită. Astfel, **Constantin Levaditi** (1874—1953), unul dintre fondatorii virusologiei pe plan mondial, un excelent cunoscător al bolii sifilitice, **nu a pregetat să-și inoculeze singur sifilisul spontan al iepurelui (Spirocheta cuniculi)**, pentru a arăta că omul — în speță crescătorii de iepuri — nu au a se teme că se vor molipsi de această boală (deși agentul patogen repectiv părea foarte asemănător spirochetei sifilisului uman). O experiență riscantă ? Cituși de puțin pentru cel sigur pe știința lui.

În cartea pe care i-au consacrat-o cu ani în urmă lui C. Levaditi, cei doi autori, Ștefan S. Nicolau și Radu Iftimovici, relatează istoria cu totul neobișnuită a unei alte experiențe, aparținînd anului 1921. Levaditi și asistentul său Șt. S. Nicolau au luat mai mulți iepuri de experiență, i-au operat și le-au introdus în peritoneu saci de colodiu, în interiorul cărora au plasat virus vaccinal. Membranele de colodiu fiind extrem de fine, monomoleculare, cercetătorii presupuneau că inframicrobii din sac nu pot ieși în peritoneu, dar că în schimb sucurile hrănitoare din peritoneu vor pătrunde în sac, ținînd în viață, poate chiar înmulțind, virusul. Dar, în ciuda unor experiențe repetate, cu totul altfel s-au petrecut lucrurile. Pe peritoneul iepurilor au apărut, după cîteva zile, mici leziuni virale, care îl punctau. Concluzia nu putea fi decît una singură : **virușii străbătuseră membrana de colodiu a săculeților : „cercetătorii români făcuseră o descoperire de mare importanță, puseseră în evidență ultrafiltrația, trecerea virusurilor prin membrana de colodiu".** Odată cu aceasta, dăduseră științei prima soluție pentru măsurarea dimensiunilor particulei virale, cu mult înaintea inventării microscopului electronic ; mărimea porilor membranei de colodiu fiind cunoscută, putea fi determinată și dimensiunea virusurilor care ultrafiltrau.

Un an mai tîrziu, în 1922, alte experiențe ale acelorași cercetători duceau la o concluzie crucială pentru medicină : **virusurile omorîte nu dau imunitate**, deosebindu-se și prin aceasta net de bacterii.

Deosebit de interesante și cu puternic ecou în istoria științei sînt experimentările marilor fiziologi români : **Daniel Danielopolu** (1884—1955) și **Grigore Benetato** (1905—1972). Despre ele, în numărul viitor.

I.M. ȘTEFAN ■

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ În legătură cu solicitarea adresată nouă de Gheorghe Ștefan din satul Izvoarele, comuna Slobozia Conachi, județul Galați, care își exprima dorința de a fi încadrat într-o întreprindere gălățeană, am primit un răspuns favorabil din partea **Consiliului popular al județului Galați — Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**: „La finele lunii ianuarie 1987, prin dispoziția nr. 10 463, Gheorghe Ștefan a fost repartizat ca docher în Portul mineralier Galați, unitate care are aprobarea organelor de resort în vederea încadrării în unele sectoare de activitate a persoanelor care nu au domiciliul stabil în acest municipiu".

■ Dintr-o scrisoare, pe care și-au așternut semnătura peste **50 de locuitori din cele 8 sate ce aparțin comunei Poeni, din județul Teleorman**, aflăm că de mai bine de un an chioșcul alimentar din satul Vătași a fost desființat din motive necunoscute, fapt ce afectează nu numai buna lor aprovizionare, dar și servirea unui mare număr de muncitori de la Schela petrolieră Poeni. Desigur, fiind vorba despre o problemă de larg interes cetățenesc, sperăm ca forurile competente să-și concentreze atenția asupra acestei stări de fapt, pentru aflarea în cel mai scurt timp a unei soluții de rezolvare, în concordanță cu nevoile oamenilor.

■ Un răspuns prompt, primim din partea **Consiliului popular al județului Hunedoara**, privind soluționarea scrisorii semnate de Gelu Chiriac, lucrător al Întreprinderii Mecanice din Cugir, județul Alba: „G.C. sesizează faptul că nu se respectă orarul de circulație al autobuzelor care transportă muncitorii din Orăștie la Cugir și de asemenea că nu sînt asigurate mijloace de transport la anumite ore spre localitățile Romoșel și Geoagiu, iar peronul gării din Geoagiu este amplasat prea jos față de înălțimea scărilor vagoanelor de tren, incomodîndu-i pe călători la urcare și coborîre. Față de aspectele semnalate, s-au luat următoarele măsuri: începînd cu anul 1987, atît Întreprinderea Mecanică Cugir, cît și principalele întreprinderi economice din Orăștie au încheiat convenții cu Autobaza Orăștie care va pune la dispoziția oamenilor muncii autobuze care să-i transporte la locurile de muncă și către localitățile de domiciliu. Începînd cu data de 16 ianuarie 1987 a fost rezolvată și o altă cerință din zonă, și anume repunerea în circulație a cursei de călători cu plecarea la ora 17,45 din Romoșel și reîntoarcerea din Orăștie la ora 20,00. Gara din Geoagiu va fi modernizată în cursul acestui an, înlăturîndu-se, cu această ocazie, și deficiența semnalată. Socotim că prin aceste măsuri, problemele semnalate au fost rezolvate în totalitate."

■ Am mai scris, în rîndurile acestei pagini, despre unele abuzuri comise tocmai de aceia care sînt retribuiți anume pentru respectarea legalității, abuzuri ce lezează direct interesele cetățenilor. Iată însă că relatarea semnată de **Nicolae Trebuian, maistru-instructor la Școala Generală din Verendin, județul Caraș-Severin**, ne determină să revenim, acesta comunicîndu-ne că, în ciuda hotărîrii favorabile adoptate de D.P.M.O.S. Caraș-Severin privind acordarea alocației de stat pentru cei trei copii ai săi, contabilul Consiliului popular comunal - Luncavița refuză în mod arbitrar să-i acorde acest drept legal, atît de necesar celor trei minori care, vrînd-nevrînd, au ajuns la mîna sa. Poate se va găsi cineva totuși care să-i „închele" și contabilului socotelile așa cum se cuvine !

■ Transcriem, textual, răspunsul sosit din partea conducerii **Întreprinderii Antrepriză — Construcții Edilitare și Drumuri (I.A.C.E.D.) București**, prin care se încearcă clarificarea — dacă o putem numi așa — a unor aspecte negative semnalate de Asociația de locatari a blocului G 1, situat pe strada Lucrețiu Pătrășcanu nr. 13, sect. 2 : „Referitor la scrisoarea Dvs. (? !) nr. 2056 1986 și înregistrată la noi cu nr. 707/15.01.1987, privind evacuarea molozului din spatele blocului G 1, vă facem cunoscut că din motive independente de voința noastră (gluma este plină de haz ! — N.N.) evacuarea molozului se va rezolva în ultima parte a lunii martie a.c."

■ **Consiliul popular al municipiului Oradea**: „Analizîndu-se sesizarea locatarilor din blocurile nr. 2, 3 și 4 situate pe Calea 1 Mai, din localitate, prin care se reclamă lipsa aprovizionării cu apă, s-au stabilit următoarele măsuri : în apropierea acestor blocuri a fost pus recent în funcțiune un hidrofor la care ele vor fi racordate, urmînd ca lucrările de racordare să fie executate în cel mai scurt timp după trecerea perioadei de îngheț. Se va crea astfel posibilitatea alimentării normale cu apă a acestei zone de locuințe"

■ **Constatare**: un produs despre care nu se poate spune că ar avea cine ști ce valoare — luminările — se vinde în municipiul Giurgiu doar dacă cumpărătorul achită și contravaloarea unor... mănuși albe din cîrpă, ce nu pot folosi decît cei mult amatorilor de glume, dornici să-și sperie cu ele prietenii ! Sperăm ca factorii de resort din comerțul giurgiuvean să practice față de autorii procedeului o „tehnică"... fără mănuși !

■ **D.J.P.Tc. Tulcea — O.P.R.M. Tulcea 2** : „În legătură cu sesizarea apărută în nr. 49/1986 al revistei „Flacăra": expeditoarea coletului poștal 311, Ecaterina Gheorghe din București, la prezentarea obiectului de mesagerii a înscris atît pe buletinul de expediție cît și pe învelitoarea coletului, în loc de localitatea Babadag, jud. Tulcea, cum ar fi fost corect, numai Babadag jud. Tulcea (justificare, socotim noi, absolut formală ! — N.R.). Cum în municipiul Tulcea există strada Babadag, coletul a fost păstrat în magazia oficiului mai mult decît termenul legal (poftim ! — N.R.) fapt ce a determinat deprecierea conținutului. Întrucît conținutul coletului în cauză era alterat, destinatarul a refuzat primirea lui. Situația a fost reglementată prin acordarea despăgubirii petentei cu 500 lei, contravaloarea coletului poștal, sumă ce a fost expediată cu mandatul poștal nr. 210/1986. Luîndu-se legătura cu reclamanta, aceasta s-a declarat mulțumită, iar lucrătorii care s-au făcut vinovați de neatenție au fost sancționați".

■ **Publicăm, cuvînt cu cuvînt, următoarea scrisoare**: „Subsemnatul Alexandru Cioana, domiciliat în Drobeta-Turnu Severin, str. Kiseleff nr. 39, bl. E 5, et. 3, apart. 11, vă fac cunoscut că fetița noastră ALINA, născută în aprilie 1984 — pe cînd ne urcam la etajul 4 al blocului în care locuiesc, și ea vrînd să se sprijine pe balustradă, fără să mai am timp a o prinde, s-a rostogolit printre balustrade pînă la parter. Împreună cu vecinii din bloc am alergat jos, găsind fetița căzută la parter și sprijinită pe partea dreaptă a corpului. Dusă imediat la spital, i s-a constatat o fisură a piciorului drept și o rană superficială la frunte. A stat în spital o săptămînă cu piciorul în ghips. În prezent, fetița nu are nici o urmare cauzată de acest accident pe care l-a suportat la vîrsta de 2 ani și 7 luni."

N.R. — Deși s-ar putea spune că nu face parte din profilul strict al acestei pagini, am publicat totuși scrisoarea fericitului tată, tocmai pentru a atrage din nou atenția părinților — și nu numai acestora ! — asupra pericolelor aproape imprevizibile la care pot fi expuși uneori micuții nevinovați din partea unor surse greu de imaginat ! Poate fi un prilej de meditație pentru noi toți, această întîmplare din care Alina a scăpat, într-adevăr, ca printr-un miracol...

■ Un apel, căruia îi dăm curs din dorința de a veni în sprijinul unui om aflat în pragul pensionării : „**Subsemnata Jucovschi-Tofan Maria din București, B-dul Păcii nr. 23, bl. 3, sc. 6, apart. 304**, lucrător în cadrul **Institutului de cercetări și proiectări pentru industrializarea lemnului**, vă rog să aveți amabilitatea de a mă ajuta, în sensul de a solicita celor ce ar fi în măsură să-mi restabilească vechimea în muncă pentru perioada 1952—1955 cînd am lucrat la Institutul de proiectări carbonifere (I.P.R.O.C.), devenit ulterior Institutul de proiectări miniere (I.P.R.O.M.I.N.), să-mi elibereze o adeverință în acest sens. Mă adresez dumneavoastră, deoarece de multă vreme nu reușesc acest lucru. (I.P.R.O.-M.I.N. nu deține arhiva decît din anul 1960 pînă în prezent), iar adeverința respectivă îmi este absolut necesară pentru întocmirea dosarului de pensionare".

N.R. Mai exact, cine poate să-i spună Mariei Tofan-Jucovschi unde se află arhiva institutului, din perioada acelor ani.

■ **Consiliul popular al sectorului 6 al Capitalei** răspunde în legătură cu aspectele semnalate de Niculina Petre din București, str. Flămînda nr. 12, bl. 109, apart. 175: „Din verificările efectuate atît la Oficiul de pensii al sectorului 1, cît și la Oficiul de pensii al sectorului 6, a rezultat că reținerile care grevau asupra pensiei semnatarei au fost sistate, restituindu-i-se acesteia și suma de 300 lei ce i-a fost încasată în plus. Petiționarei i-au fost date toate explicațiile necesare privind sumele încasate și restul ce i s-a transmis prin mandat poștal".

■ Vă mai amintiți poate faptul că în urmă cu citeva vreme consemnam în cuprinsul acestei pagini opinia unui bucureștean, care, relatînd despre spargerea unei conducte de apă potabilă pe strada Olănești, aflată în imediata apropiere a Pieței Crîngași, propunea, cu carecare ironie, ca I.C.A.B.-ul să... populeze cu păstrăvi noul riu format cu acest prilej. Pentru că întreprinderea amintită nu a luat nici pînă în prezent măsuri în vederea remedierii defecțiunii și de asemenea nu ne-a transmis nici un răspuns, ne temem că „propunerea" o fi fost luată în serios, motiv pentru care ne simțim datori să precizăm că cetățenii de pe strada Olănești n-au, totuși, nevoie de păstrăvărie, ci de o intervenție din partea lucrătorilor de la I.C.A.B.

■ Și tot... de-ale I.C.A.B.-ului ! Citim : „Urmare sesizării cetățenilor domiciliați pă Strada Sălăjeni **sector 1 București**, adresată **revistei dvs. înregistrată sub nr. 12478 1986, prin care se solicita execuția lucrărilor de introducere a conductei de alimentare cu apă potabilă pe stradă vă comunicăm că lucrările au fost executate în totalitate. S-a introdus conducta de alimentare cu apă pe stradă și s-a executat branșamentele de alimentare cu apă la imobilele unde a fost solicitat acest lucru. Menționăm că scrisoarea cetățenilor străzi Sălăjeni a fost reținută la dosar I.C.A.B."**

■ Un răspuns favorabil primim din partea **Consiliului popular al municipiului Focșani**, răspuns așteptat de Vasilica Munteanu din localitate, Aleea Căminului nr. 11, apart. 49, care solicita sprijin pentru obținerea unei butelii de aragaz : „Din verificările efectuate, s-a stabilit că petiționara este pensionară, ca și soțul său, și nu posedă butelie de aragaz, motiv ce o determină să folosească mijloace improvizate pentru prepararea hranei. Deși V.M. s-a mai adresat consiliului popular municipal cu cerere în acest sens și în anii anteriori, nu i s-a putut rezolva doleanța din motive obiective. În prezent, cererea sa a fost rezolvată, iar petiționara se află în posesia buteliei".

■ „Urmare scrisorii nr. 3846/1987, semnată de Ion Negrea din Țăndărei, str. București, bl. E, sc. C, et. I, apart. 7 — ne informează **Consiliul popular al județului Ialomița**, vă comunicăm următoarele: în scrisoare, petentul solicită schimbarea apartamentului deoarece are o familie compusă din 6 persoane, iar locuința pe care o deține posedă numai 3 camere, una dintre ele fiind afectată de fenomenul de condens. Situația sa locativă a fost rezolvată, prin atribuirea unui apartament cu 4 camere situat în blocul 1 C, din ansamblul de locuințe 182".

■ **„Subsemnatul Emil Marinescu, domiciliat în Buzău, str. Unirii, bl. 33 A, et. 4, apart. 2**, om al muncii în cadrul Întreprinderii „Energoutilaj" București, mă adresez dumneavoastră cu următoarea problemă : am lucrat la Întreprinderea Transport București între anii 1970—1980. În 1983, I.T.B. mi-a adresat o notă de imputație în valoare de 645 lei, sumă pe care am achitat-o la Circumscripția Financiară Buzău, care, la rîndul său, a expediat-o I.T.B.-ului prin contul 63037, chitanța nr 156734 6.06.1983. Cu toate acestea, de atunci și pînă în prezent nu mă pot descotorosi de această imputație care mă urmărește pretutindeni, fiind mereu chemat și întrebat despre acești bani. Mă gîndesc să îi achit și a doua oară, dar pot avea oare certitudinea că nu voi lua din nou totul de la capăt ?"

■ **Consiliul popular al județului Prahova — Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**: „Referitor la scrisoarea adresată dumneavoastră de Ilie Prunoiu din Slănic, Calea Văleni nr. 2, vă facem cunoscut că semnatarul este absolvent al școlii profesionale, fiind calificat ca lăcătuș construcții metalice. Avînd această calificare, a fost repartizat la Întreprinderea Mecanică Plopeni, unde își desfășoară activitatea în prezent."

■ „Firește, mai toate publicațiile ne bucură la sfîrșit de an și la început de an nou cu o mulțime de tipărituri : almanahuri, suplimente, agende, calendare și altele. Realizate cu ingeniozitate, competență și profesionalism. Dar ce s-ar putea spune despre o mică agendă de buzunar (model D, lei 6), tipărită la Întreprinderea Poligrafică Iași, pe care autorii, în graba lor, au făcut-o inutilizabilă, publicînd pe cîteva file statistici pline de inexactități ? Iată cîteva, de pildă : țara noastră este nominalizată cu o populație de 22,7 milioane locuitori, cifră ce corespunde cu anuarul statistic ce a stat la baza documentării autorilor; dar dacă ești curnva curios să aduni totalul populației notat în dreptul fiecărui județ, al surpriza să constați că suma rezultată este doar cu puțin mai mare de... 15,5 milioane de locuitori. Tot din această agendă poți să mai afli că județul Vaslui are 321 936 de locuitori, în timp ce un manual de geografie conchide că același județ are peste 450 000 locuitori..." **(Vlad Vornicu, str. Traian nr. 327, Vaslui).**

■ **Consiliul popular al județului Neamț — Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă** ne informează în privința aspectelor negative semnalate de N. Nicolae din Piatra Neamț, str. Dobrogeanu Gherea nr. 71, bl. D 9, sc. A, apart. 14, care reclama unele defecțiuni apărute la hidroizolația blocului : „Toate problemele la care se referă N. Nicolae se confirmă. Deși blocul D 9, din strada Dobrogeanu Gherea a fost trecut pe lista de remedieri de mai multă vreme, din pricina aprovizionării necorespunzătoare cu materiale necesare lucrărilor de remedieri, nu s-a rezolvat situația pînă în prezent. Blocul respectiv va beneficia de acestea cu maximă urgență, imediat ce se vor crea condiții".

■ Pentru unii... „uituci" care se mai întîmplă să lase deschise robinetele, producînd nu numai risipă de apă, dar și veritabile inundații atît în apartamentele proprii, cît și în cele ale vecinilor (din păcate, situații prea des întîlnite !), un om harnic, maistrul **Aurel Șucă** de la Întreprinderea de Utilaj Greu — Craiova a conceput o mică instalație — în aparență banală, ne scrie A. Ș. — care are drept scop prevenirea și avertizarea în privința unor asemenea inundații. Autorul acestei „invenții" ne precizează că a realizat, de fapt, un simplu cap de robinet, adaptabil tuturor instalațiilor sanitare ce au diametrul de o jumătate de țol — aflate în orice locuință — căruia i se încorporează un traductor capabil să avertizeze în cazul rămînerii robinetului în poziție deschisă.

Sperăm ca ideea ingeniosului maistru să fie materializată, astfel încît „avertizorul Șucă" să-și afle cît mai curînd loc în rafturile magazinelor de profil. În acest sens, celor interesați, Aurel Șucă este gata oricînd să le pună la dispoziție un simulator în mărime naturală, pentru studiu și edificare.

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului** : „În legătură cu aspectele sesizate în scrisoarea adresată dumneavoastră de către Boboacă Constantin din comuna Bălcești, județul Vîlcea, vă facem cunoscut că pentru a-i veni în sprijin, petentul aflîndu-se încă în perioada de stagiatură, conducerea M.E.I. a stabilit ca acesta să fie din nou numit în învățămînt. Astfel, prin adresa nr. 49565/1986 s-a comunicat Inspectoratului școlar județean Gorj aprobarea ca profesorul Boboacă C. să funcționeze ca titular la școlile din localitățile Borăscu și Mîlnița, unde exista o catedră rămasă vacantă. Acest lucru a fost comunicat verbal și în scris petentului, care în prezent funcționează la post.

Pagină realizată de CONSTANTIN BĂLĂCCIU ■

Poșta redacției

Galea Petru — Oradea : Hotărîrea Comitetului pentru problemele consiliilor populare nr. 30/1983 prevede repartizarea cheltuielilor pentru energia electrică consumată în casa scărilor și pentru funcționarea ascensorului proporțional cu numărul persoanelor care locuiesc în clădire, fără nici o diferențiere sau scutire în favoarea copiilor sub 14 ani. ● **Angheluță Nicușor** — com. Hurezești (Bacău) : Reveniți cu o scrisoare mai amănunțită. ● **Dumitru Marin** — București : Problema este de competența justiției. ● **Ștefan Barion** — Roman : Adresați-vă consiliului popular. ● **Leonteseu Relu** — E. M. Ruschița (Caraș-Severin) : 1) Sumele depuse de dv. ca părți sociale au fost virate în luna ianuarie în contul exploatării miniere unde lucrați. 2) Conform art. 18 (2) din Legea 28/1967, trebuia să beneficiați de concediu de odihnă legal de la unitatea la care v-ați transferat. ● **Stoian Luminița** — com. Victoria (Brăila) : Pentru că ați pierdut dreptul de a funcționa în învățămînt, potrivit art. 19 din Statutul personalului didactic, puteți ocupa un post în domeniul culturii și artelor sau în administrația de stat pentru care legea nu prevede condiția de a avea definitivatul și care poate fi retribuit pentru nivelul studiilor superioare. ● **Hariga Gheorghe** — Iași : Avînd în vedere omisiunea făcută, Inspectoratul școlar județean Iași va lua măsuri pentru a vi se plăti suma cuvenită pentru luna ianuarie 1986. ● **Chiriac Rozalia** — Ploiești : Trebuie mai întîi să vă clarificați situația familială. ● **Vecerdi Iulian** — București : Depuneți contestație însoțită de documente la consiliul popular. ● **Husac - Jenică** — Botoșani : În conformitate cu prevederile art. 24 din Legea 1/1977, se exceptează de la obligația de plată a contribuției persoanele care au avut unul sau mai mulți copii născuți vii, decedați ulterior. ● **Savu Vasile** — Roman : Persoanele fizice cu antecedente penale nu pot obține autorizația să dețină și să poarte armă de vînătoare (Decret 367/1971). ● **Nicolae Silvia** — București : Întrucît prin încălcarea prevederilor Deciziei nr. 608/1982 a C.P.M.B. Gîrbov Ion v-a cauzat pagube, pentru recuperarea contravalorii lor sînteți îndreptățită să vă adresați Comisiei de judecată de pe lîngă Consiliul popular al sectorului 5. ● **Bratu Ioana** — Constanța : Trebuie să înțelegeți că nu mai puteți fi încadrată ca operator chimist în unități de profil pentru că ați încălcat prevederile Decretului 400/1981. ● **Asociația locatarilor**, str. Sergent Gh. Tache nr. 13, sector 4, București : 1) H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii 5/1973 este în vigoare. 2) Lucrările de întreținere și reparații la instalațiile de încălzire racordate la termoficare se execută de G.I.G.C. în condițiile Anexei nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973. ● **Alexandrescu Cristian** — București : Dispozițiile referitoare la acordarea ajutoarelor de maternitate prevăzute de Codul Muncii și H.C.M. nr. 880/1965 sînt aplicabile numai mamelor, nu și taților (chiar dacă mama a decedat la naștere), neexistînd reglementări în sensul celor solicitate de dv.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Democrația ca fapt de viață

„Comerțul este unul din parametrii cu care se poate măsura nivelul de trai. Dacă comerțul «merge», înseamnă că oamenii trăiesc bine", ne-a spus Vasile Beșliu, directorul I.C.S.M. Mizil înaintea începerii adunării generale a oamenilor muncii din întreprindere.

Ne-am așezat alături de cei 232 de oameni ai muncii din I.C.S.M., cei care lucrînd în magazine alimentare, în unități de alimentație publică, în magazine cu profil industrial sau în laboratoarele de producție au avut ca sarcină de serviciu în anul care a trecut să asigure toate condițiile ca mizilenii să găsească în magazine, restaurante și cofetării tot ce le-a trebuit.

De la bun început să spunem că planul pe anul trecut a fost depășit cu 3 milioane lei, adică mizilenii au cumpărat și consumat mai mult decît s-a așteptat de la ei. Comerțul „merge", deci oamenii trăiesc bine. Ar părea că toată lumea trebuie să fie mulțumită. Nu este așa. Se putea cu siguranță mai mult dacă autoconducerea și autoaprovizionarea, gospodărirea unităților și a fondului de marfă ar fi fost sprijinite cu mai multă inițiativă. Această lume mică, Mizilul, se știe, e un oraș nu prea mare, se pune în mișcare, are spirit critic și autocritic, marea majoritate a oamenilor au o îndelungată experiență în acest domeniu de activitate, se simte după felul cum vorbesc că le place meseria.

Georgeta Păteanu, președinta Comitetului sindicatului atrage atenția că lucrătorii din comerț trebuie să se sensibilizeze primii la toate problemele vieții economice, să nu ajungă în situația să le atragă alții atenția și să le dea soluții pentru ce trebuie să facă. Să iasă în întîmpinarea cumpărătorilor nu este doar o recomandare, ci chiar obligația unui bun lucrător din comerț.

Georgeta Cotici este de părere că va trebui să se dea mai multă atenție recepționării mărfurilor primite de la furnizori.

Gestionarul Vasile Alexe subliniază că fondul de marfă este problema numărul unu a comerțului. Au fost perioade cînd au lipsit frigiderele, lanternele și bateriile de toate tipurile articole mult căutate.

Florica Sîrbu, lucrător gestionar la magazinul alimentar Rapid, se angajează cu aceeași dragoste și abnegație să realizeze planul pe anul 1987. Atrage atenția că lipsesc în anumite zile pungile de plastic, detergenții și săpunul.

Toți vorbitorii sînt de părere că orașul are o rețea comercială nouă, modernă, care impune un comerț de calitate. Se insistă pentru respectarea principiilor avute în vedere și pînă acum : mărfurile la vedere, servire numai prin ușa din față, cuvîntul preferențial trebuie să dispară din vocabularul lucrătorului din comerț. Prin atitudine, disciplină și solicitudinea față de cumpărător, lucrătorii din comerț să consolideze impresia că atunci cînd cumpără sînt egali cu toți cetățenii. Soluțiile simple, care nu necesită eforturi financiare și care duc la modernizarea și ușurarea muncii să fie aplicate cu maximă rapiditate. Măsurile preconizate de conducerea întreprinderii, sugestiile din jurnalul cumpărătorului să fie aplicate încă de la începutul anului.

O problemă cu care mizilenii se mîndresc și pe bună dreptate este cea a autoaprovizionării. Toate cele trei restaurante ale orașului și-au organizat gospodării anexe în care cresc porci și păsări. S-a pornit de la nimic, cum se spune. Din materiale rezultate de la demolări, s-au construit cocini și cotețe. Efectivul a crescut an de an, ajungîndu-se în anul care a trecut la 113 porci și 300 de găini. În 1986, prin tăierea a 48 de porci s-a suplimentat cota de carne alocată cu 4 200 kilograme desfăcută în restaurante și, sub formă de preparate culinare, în unități de alimentație. Pentru a asigura hrana animalelor, toți lucrătorii întreprinderii fac agricultură pe terenurile repartizate de consiliul popular, terenuri virane, nefolosite, amenajate de ei, lucrează în acord global 15—30 de hectare ale C.A.P., iar în schimbul acestei munci li s-a dat spre cultivare 3 000 metri pătrați de pămînt pe care cultivă dovleci, sfeclă, porumb. Tot pe aceste suprafețe se cultivă o parte din legumele și zarzavaturile necesare restaurantelor. Hrana porcilor mai este completată cu cartofii sub normă, care cad la însilozare. Pentru creșterea atitor porci este nevoie de muncă și de preocupare, dar pentru ce au e nevoie de așa ceva ?

Mica creșcătorie de porci din curtea Restaurantului Dealul Mare, condus de Nicolae Zidărescu, este racordată la canalizarea orașului și funcționează în perfecte condiții de igienă. În ziua în care s-a desfășurat adunarea generală, după terminarea acesteia, am vizitat-o. Erau crescuți aici peste 40 de porci, mai mici sau mai mari, cîteva scroafe stăteau gata să fete.

Iată că la Mizil s-a putut ca din mai nimic să se realizeze într-un an doar prin muncă și spirit gospodăresc peste 4 000 kilograme de carne de porc și 380 de găini. Noțiunea de aprovizionare s-a materializat concret și convingător.

Să încheiem succinta noastră relatare de la Adunarea generală a oamenilor muncii de la I.C.S.M. spunînd că în anul care s-a încheiat lucrătorii din comerțul mizilean s-au dovedit corecți și cinstiți și așteaptă rezultatele întrecerii pe județ pe ramura de activitate cu speranța că se vor situa pe unul din cele trei locuri din frunte.

OPREA GEORGESCU ■

Concret, convingător

Cine și cui fură căciula ?

Unul dintre frumoasele orașe ale țării este și municipiul Bistrița. O arhitectură fidelă liniei moderne dar grijulie și față de tradiție, o sistematizare care ține seama, în egală măsură, de prezent și de viitor, în sfîrșit, ceva propriu — o lumină, un aer proaspăt, o culoare mereu vie a construcțiilor ridicate fie în ultimii ani, fie cu o jumătate de secol în urmă, însă recăpătîndu-și strălucirea prin talentul meșterilor de azi — fac din Bistrița un fel de casă de prieten bun, pe care o revezi mereu cu bucurie. Noile construcții din centrul orașului, cartierele ridicate în ultimii ani — adevărate bijuterii sînt exemple la îndemîna oricărui vizitator, chiar și în trecere pentru cîteva ore. Îți impun, așadar, respectul pe care locuitorii și-l poartă, dorința lor de buni gospodari de a-ți arăta casa și curtea îngrijite.

În spiritul acestui respect, probabil, edilii s-au gîndit să schimbe și fața unor apartamente cu confort redus (trei sau patru), cum se numeau la vremea lor, pentru că, asemenea frumoaselor construcții de azi, și acestea vorbesc de o etapă de dezvoltare, nu numai a Bistriței, dar și a multor localități din țară, în fine, locuințe modeste, dar necesare la timpul lor, care, acum, însă, și-au trăit traiul. Pentru a nu deveni un „lest" greu de administrat și, mai ales, greu de suportat, specialiștii de la I.J.G.C.L. (în paranteză fie spus, o întreprindere căreia municipiul îi datorează mult din strălucirea lui), au căutat soluții menite să transforme lipsa sau bruma de confort în confort adevărat. Necesitînd un proiect tip de „revigorare" a acestor apartamente, bistrițenii au trecut la treabă, experimentîndu-și proiectul propriu. Și-au propus, astfel, ca, dintr-un apartament cu 2 camere, să facă locuințe cu o cameră, mai dichisite, mai aproape de confortul pe care-l solicită cetățeanul astăzi, deci o cameră plus cămară, baie cu cadă și balcon. Însă de la intenție la fapte distanța este enormă. Am văzut locuințele și n-am înțeles cine cui fură căciula. Modificările s-au făcut, într-adevăr, dar apartamentele arată la fel ca înainte. Aceleași degradări ale instalațiilor de tot felul, ale plafoanelor din băi, ale pereților din bucătării, toate datorate izolațiilor executate defectuos. Ne-am spus atunci : dacă tot faci un lucru, de ce nu încerci să-l faci ca lumea ? Să te bucure. Este experimentul tău, soluția ta, asemenea construcții există în multe alte orașe din țară, deci ceea ce ai gîndit poate folosi și altora. Nu banii băgați în această treabă contează acum, (deși nici sumele alocate nu sînt de neglijat), ci faptul că s-a compromis o idee bună. Ea a prins viață printr-o muncă de mîntuială, făcută fără nici un interes. Balcoanele, aplicate ca un buzunar la o haină, au început să se desprindă. Am reținut că, la viitoarele blocuri, se va ține seama de acest lucru. Dar ele, balcoanele, există, și în apartamente locuiesc familii. Ele cum să privească experimentul ? La ce le folosește asigurarea că la blocul vecin balconul va fi mai fidel clădirii și n-o va lua razna ? Socotim că gîndul este de laudă atunci cînd și fapta care îl urmează este pe măsură. Iată însă că nu mai credem cu totul în buna credință a constructorului atîta vreme cît există tavane și pereți înverziți din cauza umezelii. Este adevărat, unii locatari „au întregit" degradările din apartamente cu inițiative proprii. Astfel, scările și pereții holurilor poartă amprenta lipsei de educație și de simț civic ai acestor inși. Prin mentalitate și atitudine ei sînt pe tiparul confortului trei sau patru. Dar aceste constatări nu scuză prestația constructorului al cărui experiment, e clar ca lumina zilei, a eșuat. Dacă vor continua să lucreze la fel, inițiativa nu va avea nimic de cîștigat. Condițiile de locuit nu se schimbă iar experiența, de fapt, nu există. Ca să nu mai vorbim că locuințele își pierd din urma experimentului sînt la fel de greu de întreținut, de administrat ca fostele apartamente, iar proprietarul nu este altul decît constructorul.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Gramatica străzii

Descoperi în cele din urmă magazinul de închiriat obiecte pentru nunți și alte prilejuri ceremoniale plasat într-un frumos și sugestiv punct strategic din Tîrgu Jiu : între Coloana nesfîrșită și gară. Și iată-te în fața respectivului magazin, gata echipat să transporți vesela pentru apropiatul eveniment.

După o cercetare pasionată descoperi cu oarecare stupoare că singurul loc prin care poți pătrunde în interiorul clădirii e o ușă, situată chiar pe colț, deasupra căreia scrie însă .. FRIZERIE. Imediat îți cade fisa : păi sigur că da ! Înainte de nuntă nu strică o tunsoare ! Iată o idee cît se poate de ingenioasă, specifică popularului umor oltenesc : dacă vrei să închiriezi obiecte pentru nuntă, trebuie să treci mai întîi pe la frizerie. Te-ai decis s-o faci și pe asta, ești om cu simțul umorului, dar din păcate, ajuns în frizerie, constați că nu are nici o cale de comunicare cu magazinul de închiriat. Și era o idee bună, de viitor chiar !

Aflat din nou în stradă, începi să ai unele îndoieli în privința magazinului. Atunci descoperi în geam un orar (auriu pe fond negru) care te lămurește : ai venit exact în orele în care magazinul de închiriat trebuie să fie în plină activitate. Geamurile înalte, decorate cu grilaje de fier forjat îți sugerează că dincolo de ele se află valori comparabile cel puțin cu ale Băncii Naționale. O privire inevitabilă pe geam îți descoperă însă un peisaj contrariant: grămezi mari de farfurii adînci și late, coloane de cratițe verzi și roșii, stive de castroane metalice, saci de plastic cu alte vase, toate pe jos, într-un amestec jenant cu suluri mari de covoare murdare și mochete jupuite.

În această situație nu-ți rămîne decît să te resemnezi a mai cerceta o dată firma curată, scrisă frumos cu litere albe, curate, pe fond albastru, curat, litere mari, luminoase, deasupra geamurilor mari, luminoase, pe o fațadă proaspăt tencuită, curată, luminoasă : Cooperativa „Prestarea" — Tîrgu Jiu, ÎNCHIRIAT OBIECTE PENTRU NUNȚI ȘI BOTEZE ȘI ÎNBUTELIAT SIFOANE.

Vrea cumva textul firmei să sugereze că pe lîngă obiecte pentru nunți și alte prilejuri ceremoniale plasat într-un frumos și sugestiv punct strategic din Tîrgu Jiu : între Coloana nesfîrșită și gară. Și iată-te în fața respectivului magazin, gata echipat să transporți vesela pentru apropiatul eveniment.

După o cercetare pasionată descoperi cu oarecare stupoare că singurul loc prin care poți pătrunde în interiorul clădirii e o ușă, situată chiar pe colț, deasupra căreia scrie însă .. FRIZERIE. Imediat îți cade fisa : păi sigur că da ! Înainte de nuntă nu strică o tunsoare ! Iată o idee cît se poate de ingenioasă, specifică popularului umor oltenesc : dacă vrei să închiriezi obiecte pentru nuntă, trebuie să treci mai întîi pe la frizerie. Te-ai decis s-o faci și pe asta, ești om cu simțul umorului, dar din păcate, ajuns în frizerie, constați că nu are nici o cale de comunicare cu magazinul de închiriat. Și era o idee bună, de viitor chiar !

Aflat din nou în stradă, începi să ai unele îndoieli în privința magazinului. Atunci descoperi în geam un orar (auriu pe fond negru) care te lămurește : ai venit exact în orele în care magazinul de închiriat trebuie să fie în plină activitate. Geamurile înalte, decorate cu grilaje de fier forjat îți sugerează că dincolo de ele se află valori comparabile cel puțin cu ale Băncii Naționale. O privire inevitabilă pe geam îți descoperă însă un peisaj contrariant: grămezi mari de farfurii adînci și late, coloane de cratițe verzi și roșii, stive de castroane metalice, saci de plastic cu alte vase, toate pe jos, într-un amestec jenant cu suluri mari de covoare murdare și mochete jupuite.

În această situație nu-ți rămîne decît să te resemnezi a mai cerceta o dată firma curată, scrisă frumos cu litere albe, curate, pe fond albastru, curat, litere mari, luminoase, deasupra geamurilor mari, luminoase, pe o fațadă proaspăt tencuită, curată, luminoasă : Cooperativa „Prestarea" — Tîrgu Jiu, ÎNCHIRIAT OBIECTE PENTRU NUNȚI ȘI BOTEZE ȘI ÎNBUTELIAT SIFOANE.

Vrea cumva textul firmei să sugereze că pe lîngă obiecte pentru nunți și botezuri se pot închiria și obiecte pentru „înbuteliat sifoane" ? Care vor fi fiind însă acele obiecte atît de trebuincioase (încît sînt alăturate ca importanță celor pentru nunți) dar de care încă n-ai auzit pînă acum ? Comicul acestei sugestii nu e întrecut decît de asocierea mecanică (născută din folosirea abuzivă a conjuncției și) dintre sărbătoarea unei nunți sau a unei nașteri și evocarea derizorie a „sifonului. Nu mai trebuie decît să observăm că formei incorecte la plural a substantivului „botez" i se alătură escaladarea regulii fonetice conform căreia înaintea consoanelor p și b apare întotdeauna m în locul lui n (deci înbuteliat) ca să constați că în textul scurt al acestei firme s-au făcut cele mai spectaculoase greșeli posibile încît te întrebi aproape inevitabil : cum o fi scriind autorul acestei „perle" gramaticale un text de o jumătate de pagină ?

Am văzut fel de fel de firme în viața mea. N-o să uit niciodată, de exemplu, că pe Valea Prahovei un restaurant se numește... TEMPERANȚA. Firma din Tîrgu Jiu le întrece însă în hilaritate pe toate celelalte. Mai mult decît atît, pe aceeași clădire situată pe colțul a două străzi, sînt fixate următoarele plăci, fiecare cu semnele ei de avertizare : Unirii. Închiriat obiecte pentru nunți, botezuri și înbuteliat sifoane, Ana Ipătescu, Frizerie. Încercați să citiți cuvintele acestea cursiv, așa cum le percepe ochiul, aproape instantaneu, fotografiindu-le în cadrul aceleiași semnificații stradale. Nu trebuie să fii chiar semiotician ca să-ți dai seama că acest amestec de semne dă un sentiment penibil, că funcția lor iconică e depășită de absurdul asociației.

Înainte de toate, cei care pun și aprobă afișarea stradală a unor astfel de firme ar trebui ei înșiși să închirieze în prealabil o GRAMATICĂ A LIMBII ROMÂNE !

ION ZUBAȘCU ■

Însoțind echipele de control al oamenilor muncii

Uite actul, nu e actul!

Potrivit proverbului, bunul gospodar își face iarna car. Acum, cînd temperatura e scăzută și cînd cetățeanul cu simț gospodăresc se dispensează de serviciile frigiderului, cei care au de pus la punct un asemenea agregat se adresează, firește, unui atelier de reparat obiecte electrocasnice.

Cu echipa de control al oamenilor muncii (aceeași cu care desrînsesem la Casa de modă — Ana Dediu, Fănica Băjenică, Aneta Lazăr, de la Întreprinderea de confecții și Ștefan Lupu de la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul"), am pătruns zilele trecute, într-un asemenea atelier din Brăila, situat pe Bd. Cuza, din același perimetru central de vad comercial al orașului. Unitatea nr. 34 a Întreprinderii județene de prestări industriale și prestări servicii — IJPIPS. Aspectul este decepționant, nu față de imaginea ideală pentru o asemenea unitate, ci pentru orice atelier de lucru, indiferent cu ce materiale s-ar opera. Dezordinea și lipsa de curățenie sînt indescriptibile, deși dispune de o încăpere mare, luminoasă, bine vitrată și de o magazie pentru materiale și aparatură, de asemenea, de proporții convenabile, suficiente pentru organizarea depozitării pieselor, a materialelor, aparaturii, agregatelor frigorifice, pentru un flux firesc al muncii. Lucrătorul, care nici nu se sinchisește de noi, cei intrați pe ușă — cinci persoane dintr-odată —, făcîndu-și de lucru după un fel de paravan (un carton sprijinit de o masă), poartă un halat asortat cu atelierul și e fără identitate. Ecusonului, tocmai atunci, cînd am venit noi, i s-ar fi desprins închizătoarea. Este, de fapt, chiar șeful unității și se numește Ioan Călin. Prezența noastră, în loc să-l bucure — eram niște posibili clienți, nu ?!, căci, din planul lunii ianuarie de 20 000 lei, nu realizase decît 7 000 și mai erau doar 5 zile pînă la încheierea lunii —, constituie un deranj enorm și o plictiseală afară din cale. Îl „încoltim" cu întrebări la care abia răspunde. Fiecare dintre noi, avem un anumit tip de frigider —, cu un alt gen de defecțiune, ba motorul, ba freonul, ba congelatorul, ba compresorul etc. etc. Dar, „n-avem motoare, n-avem compresoare, n-avem mai nimic, însă aduceți aparatele aici. Nu, noi n-avem mijloc de transport, aduceți-le cu ce vreți, cu ce puteți...". „Acasă nu se poate deplasa nimeni ? Măcar să vadă despre ce e vorba, poate se repară pe loc ?". „Nu prea se poate, sîntem doar doi". Unde-i al doilea? E tocmai pe teren. Cînd pronunem să-l așteptăm, pe același ton indiferent aflăm că e... pe teren, la domiciliul său, fiindcă „îi e rău".

După acest cuvenit test al amabilității și al onestității față de client, echipa se legitimează și trece la verificarea celor declarate de Ioan Călin. Surprizele continuă. În magazie existau mai toate piesele de schimb necesare, chiar un stoc de 12 compresoare, deși nouă ne declarase doar 4 și acestea numai pentru un singur tip de frigider. Opt, zice, ar fi defecte, urmează să le returneze fabricii. Dar unde-s formele, unde-s actele ?

În același dezordine și ambiguitate se află, vom constata, și documentele unității. De fapt, ce dezordine ? Cele mai multe, dintre acelea absolut necesare și obligatorii într-un asemenea atelier unde se manipulează valori materiale importante, ale întreprinderii și ale cetățeanului, lipsesc cu desăvîrșire. Nici o factură de intrare a pieselor de schimb, nici un proces-verbal de recepție al agregatelor reparate și predate clienților, nici un afiș cu prețurile pieselor și al manoperei, pe operațiuni, nici un registru de evidență a comenzilor, nimic în afara unui chitanțier atemporal, cu copiile unor chitanțe prin care se arată doar că s-au încasat de la beneficiari niște bani. Pentru ce, cînd, de ce ?, nu se știe, deși imprimatul respectiv obligă să fie înscrise toate datele fiecărui capitol. O normă obligatorie în prestații ca și în comerț. Nu putem să aflăm la ce dată și pentru ce posesorii frigiderelor existente încă în atelier au achitat sume ca acestea — 1 436 lei (chitanța nr. 17 917), 1 791,50 lei (chitanța nr. 17 907, 80 lei (chitanța nr. 17 925)... S-au respectat ori nu tarifele ? A fost ori nu corect încadrată reparația ? Cum poate verifica cetățeanul (e dreptul său), cum pot verifica funcționarii din compartimentele financiar-contabile ori de control financiar intern ? Totul pare cu atît mai inexplicabil, cu cît, la conducerea unității, ni se precizează că, în luna decembrie, s-a efectuat aici un inventar !. De termenele de execuție, nici pomeneală (ceea ce, la drept vorbind, rămîne încă un deziderat și pentru alte unități și pentru alte domenii de activitate din sectorul prestațiilor de servicii și nu numai din Brăila), deși sînt la fel de obligatorii prin regulamentul de funcționare, deși constituie chiar un capitol al chitanței (ce rămîne mereu necompletat). Un frigider (chitanța nr. 17 886), zace în atelier, din 5 noiembrie 1986, după spusele lui Ioan Călin și trebuie să-l credem, din moment ce n-avem o altă dovadă. De ce a fost adus înapoi, în termenul de garanție ? Unde-i actul ? Nu e actul ! Dă indiferent din umeri.

În acest caz, informăm conducerea întreprinderii. Inginerul Gheorghiță Constantin, directorul IJPIPS Brăila, vine prompt, la fața locului, constată chiar mai multe neregului decît am putut-o face noi (nefiind de specialitate), se arată extrem de surprins și decide măsuri. Încadrarea unității în Decretul 101, sancționarea celor doi lucrători (care, aflăm, sînt rude, astfel totul se aranja în... familie), repunerea în ordine a serviriI corecte a cetățenilor. Și totuși, la o întrebare nu ni s-a răspuns : ce fel de inventar și ce fel de control din partea compartimentelor responsabile ale întreprinderii s-au efectuat în Unitatea 34 ? Cu atît mai mult cu cît se află nu departe de chiar sediul acesteia ?

CICI IORDACHE-ADAM ■

Campionatul bate la ușă

Turul campionatului de fotbal a marcat destrămarea a ceea ce se numea „cvartetul fruntaș". Intrarea în pluton — nedorită de ele și nesperată de celelalte — a echipelor Sportul Studențesc și Universitatea Craiova a creat două locuri vacante pe care s-au instalat F.C. Olt și F.C. Argeș. Gîndim însă că ascensiunea acestor două echipe se datorează nu doar conjuncturii amintite ei și capacității profesionale a antrenorilor lor. Vor reuși ei să-și mențină echipele pe pozițiile actuale, dînd astfel o nouă configurație „cvartetului fruntaș" ? Răspunsurile le vom afla în timp, dar ele pot fi sugerate de modul cum gîndesc respectivii antrenori despre cîteva probleme mai generale ale fotbalului nostru și activității lor.

Dialog despre un loc pe podium

Gheorghe Constantin

„Coordonator de joc este cel care are mingea"

— Pînă acum, ați realizat mai mult sau mai puțin de cît v-ați propus cînd ați început meseria de antrenor ?

— Sigur, nu sînt mulțumit de cît am putut face. Am dorit — și aș fi putut face — mai mult. Dar sînt și conjuncturi, cum e atunci cînd prinzi la echipă un mănunchi de jucători foarte buni. Oricît de bun ar fi un antrenor, rezultatele sale depind și de valoarea jucătorilor cu care lucrează. Instruirea, care depinde de antrenor, merge pînă la un plafon, care poate fi trecut numai de valoarea jucătorilor. Pentru că există foarte multe momente de joc în care numai jucătorul poate decide.

De aceea este și foarte greu de stabilit o ierarhie corectă a antrenorilor.

— Cum a evoluat fotbalul în răstimpul de cînd nu mai sînteți jucător ? Credeți că, astăzi, echipele mai au nevoie de un „profesor" în teren, cum erați dv. odinioară ?

— Azi au cam dispărut coordonatorii de joc, regula fiind ca cel care are mingea să dețină un astfel de rol. Altfel, existența unui singur coordonator poate fi anulată de un marcaj sever, și s-a dus toată tactica...

Pe de altă parte, în fotbal nimeni nu poate să semene cu nimeni, mai ales în cazul unor jucători din epoci diferite. Eu am fost considerat un jucător mai lent, dar întotdeauna am avut slăbiciune pentru cei care aveau viteză. Și, în orice caz, prefer jucătorii buni, care întrunesc mai multe calități.

— Prezența lui F. C. Olt pe podium se datorează unui progres al acestei echipe, sau și regresului celorlalte, care compunean cvartetul fruntaș ?

— Vorbind cinstit, și regresul celorlalte a contribuit, dar și creșterea lui F. C. Olt, pentru că, altfel, se înghesuiau altele în locurile rămase libere...

— Ce părere aveți despre campionatul nostru ? Dar despre echipa națională ?

— Cred că fotbalul nostru se situează la ora actuală destul de bine pe plan mondial și european. Echipele noastre n-au fost cu nimic mai prejos decît adversarele lor în ultimele confruntări internaționale. Exemplul cel mai elocvent este Steaua — River Plata ; cine vedea meciul de la un moment dat ar fi crezut că Steaua conduce pe tabela de marcaj... Iar la națională, în meciul cu Spania, numai lipsa de decizie a jucătorilor noștri în cîteva momente cheie a făcut să ieșim învinși.

Jocul nostru e mai plăcut, sîntem mai isteți la tactică, avem jucători mai talentați — dar toate astea se leagă de constiinciozitatea jucătorilor, antrenorilor și conducătorilor, a tuturor factorilor de care depinde fotbalul nostru.

— E reconfortant ceea ce spuneți, se pare că sîntem cu fotbalul mult mai „în față" decît credem...

— Dar se pot compara meciuri de-ale noastre cu cele din alte campionate, instrumentul ăsta mai nou, video, dînd această posibilitate. Desigur, nu totdeauna, dar avem meciuri peste nivelul altor campionate. Fotbalul nostru a devenit mai competitiv decît credem. Trebuie să ne obișnuim, de pildă, cu ideea că avem 4—5 jucători peste valoarea oricăruia din echipa Spaniei — ca să mențin comparația... Că am pierdut, asta e altă poveste.

— De ce am pierdut ?

— În primul rînd pentru că am greșit intrînd în ritmul lor. Apoi, mai e o problemă generală, legată de așa-zisa dispariție a posturilor. Eu cred că, dimpotrivă, numai printr-o așezare echilibrată a jucătorilor se poate realiza o dinamică bună. Asta nu înseamnă, însă, că un jucător nu poate să apară și în alte zone, dar mai întîi să-și îndeplinească sarcinile zonei lui. Golul l-am primit tocmai în urma unor slăbiciuni în îndeplinirea acestor sarcini, doi jucători spanioli prinzînd pe picior greșit patru de-ai noștri.

— Va rezista F. C. Olt pe podium, tovarășe Constantin ?

— E prematur să discutăm asta. Pregătirile de iarnă au decurs corespunzător, preocupîndu-ne mai ales de construcția fazelor de finalizare. De aici pot veni mai multe goluri, mai multe victorii și, deci, mai multe puncte...

Florin Halagian

„Sînt incomod pentru cei leneși"

— Sînteți cotat ca antrenorul din afara Capitalei cu cele mai bune performanțe. La care din acestea țineți mai mult ?

— La cele obținute cu F.C. Argeș ; două titluri de campioană, de două ori pe locul doi, de trei ori pe locul trei și victoriile — prețioase, la vremea respectivă — asupra lui Real Madrid, C.F. Valencia și Panathinaikos Atena.

— Se spune despre Argeșul antrenat de dv. că „urmărește rezultatul", că „se apără supranumeric", că „practică marcajul" etc. Vă însușiți aceste reproșuri ?

— Se pot face reproșuri echipei noastre, atît pentru jocuri de acasă cît și din deplasare, dar e interesant că ele vin din partea echipelor pe care le învingem...

Lăsînd gluma și analizînd în ansamblu stilul de joc al lui F.C. Argeș, se poate spune că acesta se încadrează în recomandările tehnice ale F.R. de Fotbal, cu unele variante adaptate la posibilitățile jucătorilor noștri — între care și ideea de joc pe contraatac. Această adaptare a dus la o bună comportare a echipei valorificînd mai bine calitățile specifice ale noilor sau vechilor componenți ai F.C. Argeș.

— Contează pentru dv. personalitatea jucătorului ? Vă întreb gîndindu-mă că ați fost mulți ani antrenorul acelui mare fotbalist care era Dobrin, dar și antrenor al multor jucători anonimi.

— Prin personalitatea jucătorului eu înțeleg „eu"-l acestuia, cu toate caracteristicile pozitive sau negative pe care le are. Și respect această personalitate, dar cu condiția ca aceasta să nu fie în detrimentul echipei și colectivului din care facem parte. Mă preocupă formarea jucătorilor și ca oameni, ancorați în realitate și pe care societatea să se poată baza după ce ei încheie activitatea competițională. Valoarea de excepție pe care a avut-o, de pildă, Dobrin rămîne pustie dacă nu este completată și cu alte calități morale generale. Sper ca și el să-și fi dat seama de asta, cît încă nu e prea tîrziu.

— Vă considerați un antrenor incomod pentru jucători și pentru cei din jur ?

— Dacă jucătorii sînt preocupați de interesele lor profesionale și, mai ales, le respectă la nivelul cerut de marea performanță, sînt întrutotul alături de ei.

Pentru cei din jur, de multe ori pot deveni incomod, atunci cînd aceștia nu-și respectă menirea, sarcinile sau fac lucruri în detrimentul intereselor colective ale clubului și ale echipei.

— Sînteți, cu F.C. Argeș, la „al treilea val" al reconstrucției echipei ; cu primul ați cîștigat campionatul în '72, cu al doilea — în '79. Dacă nu întrerupeați o vreme, ați fi cîștigat titlul după alți șapte ani, în '86, nu ?

— Probabil... Cert este că am reluat munca la F.C. Argeș în 1985 ; la sfîrșitul turului ne-am clasat pe locul 8, la cel al returului — pe 6, iar acum, **după turul actualului campionat, pe 4...**

— Progresia aritmetică ar indica locul 2 la sfîrșitul campionatului !

— E foarte greu, deși nu imposibil...

— Totuși, ce v-ați propus pentru actualul sezon competițional ?

— Pentru actualul an competițional F.C. Argeș și-a propus în primul rînd continuarea procesului de construcție a echipei, cu perfecționarea jocului, în care să se echilibreze mai bine faza de apărare cu cea de atac, cu participarea la acestea a unui număr mai mare de jucători, însoțită și de o creștere a factorului tehnico-tactic.

Iar pentru anii ce urmează, F.C. Argeș își propune permanentizarea îmbunătățirii clasei de joc, formarea și promovarea de noi jucători talentați în divizia A și în loturile naționale.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

„Pe scut" sau „sub scut" ?

Miza echipei masculine de handbal pentru campionatul mondial ce va începe marți în Italia este dublă — morală și sportivă, deopotrivă : mai întîi, să demonstreze prin viitoarea clasare că locul 9 pe care-l deținem în prezent este cu totul accidental față de valoarea și tradiția handbalului nostru ; apoi, să obțină calificare la Olimpiadă. Acest din urmă obiectiv presupune prezența în finală. Cu alte cuvinte, este incomparabil mai greu să ne clasăm acum între primii doi, decît o puteam face anul trecut, între primii șase ! Dar ce-a fost, a fost — important este acum să privim cu încredere și speranță evoluția handbaliștilor noștri.

Ei sînt în grupă cu Polonia, Italia și Finlanda. Dificultatea provine din realitatea că, dinspre celălalt „sfert" de tablou, se va califica puternica echipă a U.R.S.S., cu care mai mult ca sigur ne vom disputa locul întîi în grupa semifinală și, deci, prezența în finala campionatului. Rezultatele recente ale acestei echipe (victorii delașate în două puternice turnee, în Spania și R.D.G., unde a învins cam tot ce e mai bun la ora actuală în handbalul european) o recomandă drept mare favorită. Dar, cum spuneam, nici un meci nu poate fi considerat jucat dinainte, de multe ori, totul depinzînd în bine sau în rău, de o clipă de inspirație.

Lotul nostru va pleca duminică spre Rovereto, localitate în nordul Italiei unde-și va avea „cartierul general" cel puțin pentru prima parte a campionatului. Pregătirea jucătorilor a ajuns „la un stadiu bun, aprecia antrenorul Eugen Trofin, deși i-aș fi vrut mai stăruitori la problemele de tactică". Pe lîngă handicapul pozițiel de pe care plecăm acolo (acel obsedant loc 9 !) și al mediei ridicate de virstă (în jur de 30 ani) a componenților, s-a mai adăugat de curînd și situația neplăcută a accidentări unor jucători de bază : Covaciu (entorsă), Roșca (operat la genunchi), Zaharia (întindere de ligamente). Toți aceștia au devenit indisponibili, rămînînd, acasă. Semne nelinistitoare de întrebare ridică și mai vechea accidentare a lui Marian Dumitru, ai doilea inter al echipei (alături de Stingă). Eventuala lui indisponibilitate va fi, de asemenea, greu surmontabilă. Un alt jucător de bază, Mocanu, și-a spart arcada, dar recuperarea lui e deplin posibilă.

Cam acestea ar fi elementele dinaintea startului în importanta competiție la care va participa națională de handbal. Va fi o întrecere dură, extrem de disputată și, ca atare, deschisă oricăror rezultate. Credem însă, în dăruirea și dirzenia handbaliștilor noștri, în abnegația cu care-și vor apăra șansele, după cum, indiferent că se vor întoarce „pe scut" sau „sub scut", sperăm că eforturile de redresare a handbalului nostru nu vor întîrzia să-și arate roadele.

OCTAV IONAȘC ■

Civilizația sportului

Vocea stadionului

Se apropie primăvara fotbalistică. Au început meciurile amicale. Se discută mult despre antrenori, jucători, arbitri. Nu putem omite, însă, nici publicul. Am mai spus-o și cu alt prilej că zicala „prietenul adevărat la nevoie se cunoaște", convertită în limbaj fotbalistic, înseamnă că suporterul adevărat este cel care se bucură de succesele echipei sale dar își păstrează demnitatea, ținuta, sportivitatea atunci cînd formația favorită părăsește învinsă terenul.

Ce facem însă cu suporterii care se supără pe arbitri și pe adversari, adresîndu-le clasicele huiduieli și epitete „colorate"? Pînă nu demult se putea merge la stadion cu un copil sau o femeie. Acum însă lucrurile au degenerat, injuriile avînd o arie de neconceput, incredibilă Ce facem cu cei pe care trebuie să-i educăm (cei tineri, fete și băieți), ce facem cu soțiile noastre care doresc și ele să privească un spectacol fotbalistic ?

Opinie colectivă în tribunele stadioanelor de fotbal nu prea mai există. Alcoolicul, turbulentul, huliganul nu se sfiește să-și arate colții și puține sînt cei care se încumetă să-l pună la punct. Clubul Jiul din Petroșani a avut ideea, excelentă după părerea noastră, de a permite femeilor (probabil și copiilor) intrarea gratuită la meciuri. Ca o consecință, ni se spune, a crescut nu numai numărul spectatorilor ci și... sportivitatea în tribune. Poate că o prezență mai numeroasă a acestor categorii de spectatori i-a determinat pe turbulenți să-și cenzureze insanitățile. Stațiile de amplificare ar trebui mai stăruitor folosite pentru apeluri la comportare civilizată. Ar mai fi unele soluții printre care cea mai eficace ni s-ar părea desființarea acelor „galerii" nesportive, de-a dreptul josnice, care profereaza trivialități în cor. Abia am scăpat de acel nepăcut, strident și umilitor „Ați min-cat bă-ta-ie !" pe care-l scandau uneori „suporterii" a căror — să-i zicem — „pasiune" eclipsa bunul simț și respctul elementar pentru ceea ce se numește întrecere sportivă — și au apărut alte imunditați jalnic versificate.

Este omenesc să te bucuri sau să te întristezi la o întrecere în care sportivi și spectatori, deopotrivă, trăiesc deseori momente de mare tensiune nervoasă, dar marea masă a publicului, formată din oameni educați, trebuie să aibă o reacție drastică ori de cîte ori apar în tribune fanatici puși pe destrăbălare. Poate așa vom ajunge să ne satisfacă deplin un spectacol, indiferent care dintre actori joacă mai bine. Cînd vom reuși să ne bucurăm de succesul alor noștri fără să ne întristăm la înfrîngerile lor, vom fi parcurs un drum esențial către actul de cultură care trebuie să fie spectacolul sportiv. „Vae victis" este o expresie valabilă numai după războaie în care se pierd vieți. Să rămînă acolo ! În sport, oricînd există o cale de apel, o nouă competiție, o nouă cale de afirmare.

Așteptînd sezonul fotbalistic 1987, să sperăm că într-o zi valoarea umană se va plasa deasupra gloriei, că vom ajunge să preferăm o înfrîngere cinstită unei victorii cumpărate, că împreună, prin eforturi comune, vom crea pe stadioane un climat de seninătate. Ce frumoasă izbîndă ar fi aceasta pentru fotbalul românesc !

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Rugby — VII

Cu un sfert de veac în urmă, adică în sezonul rugbystic 1960-61, organizam în orașul Sibiu, odată cu înființarea **Clubului Sportiv Muncitoresc** local și a primei sale secții de rugby, primul campionat interșcolar din țara noastră la rugby în șapte, cu intenția stimulării sportului cu balonul oval și a descoperirii de noi talente. Formula acelui campionat, inspirată din jocurile amicale de rugby redus (miuța) mi-a permis rapid alcătuirea unui lot de juniori și tineret, precum și completarea cadrelor echipei prime, unele elemente dotate ajungînd curînd în vederile lotului național (cazul jucătorului Fugigi, devenit mai apoi el însuși antrenor al lotului național de juniori — 1984). Exemplul de atunci al Sibiului a fost urmat și de alte centre regionale, iar în București s-a instituit o competiție anuală intitulată adecvat : **Primăvara Rugbyului,** în desfășurarea căreia apar mereu surprinzătoare echipe și noi centre sportive. Cu plăcută surprindere constatăm că acel copilăresc rugby-redus, folosit de noi numai pentru categoriile de începători și cadeți își constituie o tradiție competițională pe plan mondial chiar la nivelul jucătorilor maturi, cu tentația vădită de a promova un super-rugby pentru super-atleți. Cu un an în urmă, țara noastră a participat în mod experimental la un astfel de proiect concretizat în Australia și echipele noastre rugbyste au început să aibă în vedere și acest nou aspect al pregătirii competitive. Și iată că, pentru începutul lunii aprilie a.c., în zilele de 4 și 5, s-a primit o nouă invitație la un important Turneu de Rugby-VII, ce se va desfășura tot la Sydney (Australia), la care vor participa, în principiu, reprezentativele țărilor selecționate pentru apropiata Cupă Mondială de Rugby-XV. Poate că organizarea acestui turneu, ca și recentul turneu Rugby-Masters din Franța, se înscrie într-un vast program pregătitor și de tatonare a nivelului participanților așteptați, dar nu e mai puțin adevărat faptul că mini-rugbyul devine tot mai atrăgător și spectacular, aflîndu-și cu repeziciune noi prozeliți, așa cum s-a întîmplat în cazul handbalului și se preconizează chiar în fotbal. Ca urmare a noii invitații menționate, pentru selecționarea și pregătirea unui lot special, sub conducerea antrenorului Radu Demian, lot deosebit de cel aflat în pregătire pentru Cupa F.I.R.A. în zilele de 18-19 februarie a.c. se va organiza în Parcul Copilului din Capitală o competiție-fulger, la care vor participa aproximativ 40 de jucători din toată țara, dintre care se vor alege numai 9 echipieri, dotați cu pregătire fizică și tehnică superioară. Suporterii sportului cu balonul oval vor avea ocazia unor spectaculoase confruntări. Totodată, acest inedit interludiu rugbystic va constitui și nucleul unei noi selecționate Rugby-VII, pentru un turneu anunțat la Hong-Kong, prevăzut pentru 28-29 martie.

Dorim sportivilor noștri o comportare cît mai meritorie în aceste competiții internaționale de o nouă factură, urîndu-le să marcheze și în asemenea testări, o cît mai demnă afirmare !

TUDOR GEORGE ■

Sus, la Băișoara

„Biță" e nemaipomenit ! El, Iacob Câmpeanu, cîștigă din nou „slalomul". A cîta oară ? Nu-i prea plac statisticile, dar e sigur că arareori a pierdut. Ca de altfel și Mihaela Oprea, textilistă la Someșul, bucuroasă de-acum să apară în clasamente, sus în vîrful podiumului, cu noul ei nume, Husar...

Acolo, sus, pe pîrtia de la Băișoara, cînd s-a dat startul pentru Iacob Câmpeanu, cel mai emoționat spectator era un bot de om, Raul Câmpeanu, cel care la nici cinci ani promite să-și depășească părinții. Dar pînă atunci mai sînt cîțiva ani, răstimp în care „Biță" se gîndește să culeagă alte bucurii de pe pîrtiile de schi, proximul „plan" fiind cel de a învinge la Vatra Dornei în „Cupa U.G.S.R.".

...„Expediția" organizată de sindicatele clujene pe pîrtiile de la Băișoara, o cochetă stațiune din Munții Apuseni, situată la cota 1400, cu zăpadă și ierni mai lungi cu 21 de zile decît cele de la Predeal se încheiase ; urma momentul premierii în care Octavian Chichișan, reprezentantul sindicatelor, n-a înmînat doar diplome și premii, ci și brevete de suflet pentru pasiunea din sufletele pline și împlinite de bucuria sportului. L-am văzut pe Raul, boțul de om, lăcrimînd de bucuria succesului celui mai proaspăt al lui „Biță". L-am văzut fericit pe reprezentantul Huedinului atunci cînd i s-a conferit diploma pentru tenacitatea cu care a învins nebănuite obstacole, fără a abandona la proba de „fond". Dar cîte alte fapte ! Imaginați-vă, acolo, sus, în inima muntelui, cîteva sute de copii, trăind marile bucurii ale zăpezii, ale întrecerii sportive... Este grupa de performanță a Casei pionierilor din Cluj-Napoca ! Totul este impresionant aici. Și spiritul de solidaritate al copiilor, și adevăratele sentimente de responsabilitate sădite în sufletele lor, și disciplina aspră întronată : „prețul" întîrzierii a cîteva minute începe să depășească cifra de 25 de genoflexiuni... Copiii dorm singuri, fără ca cineva să răcească, mănîncă, fără a face „mofturile" de-acasă. În cîteva zile, au „cucerit" deja pîrtia mare, iar de-acum se pregătesc pentru „marele zid", de-acolo, de după brazi, de bunicii uluiți de progresele nepoților. Uluiți ca de altfel și Iosif Viehman, tatăl Cristinei care cu greu își mai găsește timp să se gîndească la lumea peșterilor. O lume care i-a adus anul trecut una dintre descoperirile de senzație : cercul speologic „Emil Racoviță" al Centrului universitar Cluj-Napoca a descoperit în Valea Firii, undeva sub Padiș, o peșteră lungă de 20 de kilometri, cu cele mai mari cristale de calcit din țară, a treia din lume ! În ultimii trei kilometri, „curge un riu subteran, despre care deocamdată nu se știe mai nimic : nici de unde vine, nici unde „merge" ! Punctul terminus al peșterii, a fost atins doar de scafandri. Dar poate și mai uluitor e faptul că la nici 80 de km de Cluj-Napoca, în această peșteră, se află cea mai mare „sală" din România : lungimea — 300 m, lățimea — 100 m, înălțimea — 40 m !

Ce-am mai aflat la Băișoara ? Da, am mai aflat cîte ceva și despre fotbal : vechiul „U"-ist, Vasile Costin, crede că tinerețea lui „U" începe încă din sezonul ce vine să rodească. Mi-a vorbit mai ales despre schi : peste cîteva zile urma să înceapă „Cupa Constructorul", o manifestare ajunsă la cea de-a XV-a ediție, care reunește la start constructori din cîteva județe, cam 200 de fiecare dată. Se va discuta cu siguranță și despre noua fabrică de freon de la Tîrnăveni, pe care, printr-o exemplară organizare, constructorii de la T.C. Ind. Cluj s-au angajat s-o termine în jumătate din timpul prevăzut, astfel încît importul de freon să se încheie cît mai repede. Și tot acolo, la Băișoara, gîndurile-i vor purta spre anii ce vin, cînd, pe platourile alpine vor trebui ridicate alte cabane, alte amenajări turistice, alte pîrtii, poate chiar la „Buscat", cea mai frumoasă dintre cele mai frumoase, unde soarele bate tot timpul zilei, iar la 1 Mai se mai poate schia.

Dar dacă cineva s-ar gîndi să acorde premii pentru cei mai statornici iubitori ai schiului, vor trebui să găsească, pentru departajare, veritabile criterii matematice. Pentru Gotea, conferențiar cu specializarea schi, de trei decenii de cînd „bate" munții Băișoarei, știe mai toate tainele locurilor. Rememorează moment cu moment nașterea pîrtiei actuale, „startul" la cea nouă de sub „Buscat", lungă de 2 km, care ajunge pînă sus, la cota 1680, deasupra Poienii Ianculul. Da, se-mplinesc visuri vechi, făurite încă prin 1935, atunci, cînd aici, la Băișoara, în prezența lui Emil Racoviță și a lui Iuliu Hațiegand, sub auspiciile „Turning-Club"-ului, se inaugura prima cabană, azi pierdută și uitată printre noile construcții.

Alt candidat la „titlu" este și dr. Aurel Grosu, cîndva campion universitar de schi, iar azi retras în ale arbitrajului. Pîrtia e refugiul său pentru fiecare clipă liberă. El, fostul component al lotului național prin anii 1946, atunci cînd a fost vorba de truda amenajării, a fost primul prezent. Am greșit însă : azi nu este numai arbitru. Este chiar și monitor. Și are destule mulțumiri : de cîtva timp, Ioana, nepotica sa, coboară fără probleme „marele zid" !

Sînt, desigur, mulți alți candidați la titlul de campioni ai dragostei pentru sportul de iarnă. Și doctorul Iosif Iffiu și inginerul Ioan Rusu, cel care conduce o puternică antepriză de instalații, dar care n-a cîștigat încă niciodată premiul la „Cupa Constructorul" și mulți alții.

...Sus, la Băișoara, într-o zi obișnuită, cîteva mii de oameni vin pentru cîteva clipe de odihnă. Duminica, stațiunea devine arhiaglomerată. Pe pîrtiile ei, cel puțin trei mii de schiori își procură bucurii fără preț. Dar peste toate, Băișoara a devenit cea mai mare bucurie a copiilor, dintre care se vor ridica mîine mari campioni ai sportului, dar și ai sănătății.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Toată lumea face sport

■ Cursa pentru obținerea „Ghetei de aur" — trofeul golgheterului campionatelor de fotbal din țările europene — devine din ce în ce mai pasionantă, după ce, săptămîna trecută, scoțienii Brian McClair și Mo Johnston au profitat de pauza din multe competiții pentru a puncta. Deocamdată, conduce tot Toni Polster, de la Austria Viena, cu 26 de goluri înscrise, urmat de Brian McClair (Celtic Glasgow) — 24 goluri, Clive Allen (Tottenham) — 23 goluri, Hugo Sanchez (Real Madrid) — 22 goluri, Mo Johnston (Celtic Glasgow) — 20 goluri, Ian Rush (Liverpool), Tony Cottee (West Ham United), Marco van Basten (Ajax Amsterdam), Petar Aleksandrov (Slavia Sofia) și Fernando Gomes (F. C. Porto) — cîte 18. Urmează, cum probabil știți, cu 17 goluri marcate, Doru Cămătaru, dar din meciuri mai puține decît marea majoritate a celor ce-l preced. ■ Veteranul cunoscutei formații de baschet-spectacol „Harlem Globetrotters", Marques Haynes, a anunțat că va continua să evolueze în trupa newyorkeză. Precizarea se impune, întrucît „Magul fentei" are frumoasa vîrstă de... 62 de ani ! Oricum, au apreciat noii proprietari ai echipei (patronii de la „International Broadcasting Corporation"), publicul nu poate fi lipsit de „numărul" cu totul special al lui Haynes dribling în genunchi, apoi pe spate și coș... cu un șut cu piciorul drept, de la mijlocul terenului ! ■ Comisia de disciplină a Federației spaniole de fotbal a deschis o anchetă cu privire la accidentarea lui Julio Alberto, titular al reprezentativei țării sale și căpitan al liderului campionatului, F. C. Barcelona. În meciul catalanilor cu —Valladolid, Juan Antonio Torrecilla — cel mai disciplinat jucător al adversarilor Barcelonei, după cum au demonstrat avocații acestuia — l-a lovit în gleznă pe Julio Alberto, medicii apreciind că acesta va fi absent de pe terenuri cel puțin patru luni. Cu trei ani în urmă, Maradona suferise o accidentare similară, dar n-a fost deschisă o anchetă a federației spaniole, probabil pentru că argentinianul nu se află în fața unor importante meciuri internaționale ale selecționatei... iberice. ■ Brazilianul Ricardo de Brito, mai cunoscut sub numele de fotbalist Alemao („Germanul") va evolua, din sezonul următor, timp de trei ani, la echipa spaniolă Atletico Madrid. În vîrstă de 26 de ani, Alemao s-a remarcat la „El Mundial"-ul mexican, după o lungă perioadă de anticameră în reprezentativa braziliană, așteptarea datorîndu-se stilului său prea... european.

LUCIAN OPREA ■

ȘAH

sub îngrijirea Margaretei Mureșan

Ecouri

● **„Vrăjitorul din Riga".** Așa a fost denumit Mihail Tal pe vremea cînd escalada anevoiasa cale spre titlul mondial. Totul impresiona la acest jucător : bogăția combinațiilor, temperamentul de adevărat luptător, tentația riscului, loviturile sale tactice neașteptate. Sacrificiile apăreau în mai toate partidele sale și, adversarul stupefiat fiind clar depășit, Tal cîștiga dueluri de mare clasă. Nu demult ex-campionul lumii a aniversat cinci decenii de viață. La invitația clubului de șah din Bremen (R.F.G.) marele maestru sovietic a susținut un interesant simultan, în care jocul său a amintit de epoca sa de glorie. Spre mulțumirea numerosilor spectatori prezenți, M. Tal a acceptat un dialog într-o conferință de presă asupra noilor tendințe din șah, atingînd aspecte ale șahului profesionist. ● **La München** se desfășoară etapa zonei a doua din C.M. Iau parte reprezentanți din R.F. Germania : Bischoff, Herteneck, Hickl, Kindermann, Lau și Lobren, din Israel : Birnboim, Greenfeld, Grünberg, Rechlis și Veinger, din Austria : Klinger și Wittmann și din Elveția : Hug și Züger. Pentru turneele interzonale, programate a avea loc la jumătatea anului, se califică primii doi clasați. ● **„Grand Prix" — Mondial** a început cu superturneul de la Bruxelles. Ideea ierarhizării mondiale conform sistemului uzitat într-un alt sport, tenisul, aparține lui Garri Kasparov. În fiecare an, o serie de turnee de mare clasă vor da punctele de referință în aprecierea finală a valorii marilor maeștri. Bagajul de puncte de la sfîrșitul anului va desemna pe noul campion mondial. După părerea specialiștilor, proiectul ridică mari semne de întrebare. F.I.D.E. privește cu neîncredere noua soartă a titlului suprem. Date concrete asupra superturneelor care vor alcătui „Grand Prix" — 1987 nu există deocamdată, deși mulți organizatori și sponsori sînt interesați să concretizeze ideea jucătorului sovietic. Campionului lumii îi aparține nu numai entuziasmul reformator dar și marea victorie în noul test valoric. La Bruxelles a jucat magistral și și-a adjudecat locul întîi cu 7,5 puncte (din 10 posibile) în cel mai puternic turneu din toate timpurile (categoria 16 — FIDE, ELO mediu : 2 636 !). ● **„Ucigașul de balauri"** este porecla lui Nigel Short, dată de jucătorii din campionatul vest-german, unde englezul joacă excelent pentru formația din Solingen. Pe lista „balaurilor uciși" figurează însuși campionul lumii. În runda a patra a turneului de la Bruxelles, N. Short a cîștigat „pe contre" un dual sicilian de mare frumusețe. În numai 45 mutări G. Kasparov s-a recunoscut învins. Dacă atunci englezul a ratat un rezultat de mare excepție, jucînd slab în retur, în turneul internațional de la Wijk aan Zee, în grupa marilor maeștri, a obținut victoria la egalitate de puncte cu V. Korcinoi (9,5 puncte din 13 posibile), lăsînd în urma sa pe Andersson (8 p.) și Nogueiras (7,5 p.). ● **Superfinala candidaților** va avea loc la Linares (Spania) în luna martie și va opune pe A. Karpov lui A. Sokolov pentru desemnarea șalangerului care-l va întîlni în anul 1988 pe G. Kasparov în meciul pentru titlul mondial ● **Prima listă Elo** a anului a stabilit și pe cei mai buni zece șahiști ai lumii : 1. Kasparov 2 735, 2. Karpov 2 710, 3—4 Iusupov, Sokolov 2 645, 5. Korcinoi 2 625, 6. Ljubojevici 2 620, 7—8. Hübner, Short 2 615, 9. Portisch 2 610, 10—11. Spasski, Tal 2 605. În lista jucătoarelor : 1. Ciuburdanidze 2 530, 2. Polgăr 2 495, 3. Ganrindașvili 2 475, 4. Cramling 2 455, 5—6. Ahmilovskaia, Ioseliani 2 435, 7—8. Litinskaia, Veroci 2 415, 9—10. Alexandria, Levitin 2 405, se remarcă creșterea punctajului. Comisia feminină F.I.D.E., la congresul din Dubai, a solicitat și obținut mărirea cu 100 puncte-bonus a coeficientului șahistelor pentru a se deschide noi căi participării femeilor în turnee masculine.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Trambulina din vis

Dacă sătucul lor n-ar fi atît de izolat și depărtat de căile de comunicație, feroviare și rutiere, cu siguranță că ar fi putut concura printre faimoasele localități care găzduiesc competiții de renume ale sporturilor de iarnă. Amplasat la poalele munților, cu pîrtii la îndemîna tuturor categoriilor de schiori, de la începători pînă la cei mai redutabili performeri, satul are și pante admirabile pentru săniuș. În zilele de duminică, pîrtiile naturale situate nu departe de casele cocoțate pe dealuri, sînt asaltate de iubitori ai săniușului. Fiecare își alege pista în funcție de performanțele tehnice ale saniei, de priceperea în pilotarea ei și, de ce să nu recunoaștem, în raport de doza de curaj pe care îl posedă. Tîncul înfofolit de mama cu tot felul de pulovere și fulare, care dispune doar de o săniuță modestă de lemn, pentru o persoană, nu se încumetă să urce decît vreo 50 de metri pe un derdeluș izolat, unde se întîlnește cu colegii lui din grupa mijlocie a grădiniței. Sania lungă, solidă, de 3—4 persoane, avînd un profil în formă de trapez, mai lată în zona tălpicilor, pentru a avea stabilitate, la parte la competiții pe cel mai înalt și mai înclinat deal, unde vitezele sînt comparabile cu cele atinse la concursurile internaționale. Chiar tinerii însurați vin și ei în zilele de duminică cu nevestele. Toți se transformă în copii, reacționînd aidoma lor. Zgomot, veselie, strigăte, chiote de plăcere și bucurii la fel ca cele din „lar-na pe uliță", însă ridicate la pătrat.

Toată noaptea Mircea a visat numai pîrtia cea imensă din partea de nord a satului. Cum în ajun văzuse la televizor niște concursuri teribile de schi, inclusiv cu sărituri, imaginile din locurile natale se asociau în vis cu cele din faimoasa stațiune de iarnă. Cea mai grozavă secvență a fost cînd i-a venit rîndul sus, sus de tot, să sară la trambulină. Omul de ordine, cu cronometrul în mînă, îi făcea semn să se pregătească, ba i-a și spus : „Cînd celălalt atinge solul (care se vedea jos, departe, departe), d-ta pornești din acest punct spre trambulină". Îi era o frică teribilă, inima i se făcuse cît un purice. Cînd mai avea vreo 3—4 metri pînă la punctul respectiv, a îndrăznit să remarce cu o voce timidă : „Dar trambuline mai mici n-aveți ?" Abia atunci omul, de fapt, un fel de arbitru, observă că schiurile sînt de trei ori mai lungi decît prichindelul care le avea fixate pe ghetuțele lui obișnuite cu care mergea la grădiniță. „Cum ai nimerit, tu, aicea, mă, piticule ? Fugi repede să nu-mi aluneci spre trambulină". „Fug, nene, fug, numai ajutați-mă să-mi scot schiurile". Se făcea că omul îl împingea spre o pădure pentru a face loc schiorilor care așteptau la rînd să efectueze saltul imens, iar în pădure trăgea un curent teribil... Atunci s-a trezit. Căzuse plapuma de pe el.

Părinții săi nu se treziseră și nici cele două surioare gemene. Se îmbrăcă fără să facă zgomot. Aprinse focul, aduse cîteva brațe de lemne tăiate pe care le așeză în fața sobei, puse oala cu lapte la încălzit și se așeză apoi la masă, studiind ziarul. Știa să citească binișor. Tocmai cînd silabisea un titlu cu cuvinte mai lungi și mai grele, se auziră pești mamei. „Ce băiat vrednic are mama ! Bravo, Mirciulică, bravo ! Deși, drept să-ți spun, excesul ăsta de zel mi se pare cam suspect. Aa... uite că flăcăul mamei a adus și apă de la fîntînă..." „Mămică, vreau să-ți spun ceva". „Bănuiam eu că ai să-mi faci vreo cerere. Spune !" „Nu, că nu-i vorba de ceva deosebit. Am avut un vis". „Ce vis ?" „Se făcea că la noi în comună, încolo, spre pădurea de brad, avea loc un mare concurs, așa, un fel de olimpiadă de iarnă. Stai să vezi, culmea, eu, îmbrăcat exact ca pentru concursul de sărituri, aveam chiar cască și ochelari. Urmam la rînd, sus, sus, în spatele cabinei observatorului, unde stau de fapt și comentatorii. Aveam în față doar un concurent care urma să sară. Abia cînd, înnebunit de frică, am cerut omului de ordine o trambulină mai mică, acesta și-a dat seama că are în față un copil și, nimit la culme, m-a scos din rînd". „Măi, măi ce vise mai au și copiii în zilele noastre. Acum însă deduc despre ce-l vorba. Vrei probabil să transformi visul în realitate, pe pîrtia mare de la Poiană. Să-ți rupi vreo mînă ori vreun picior, ca alde Niculăiță sau Petrică, nu ?" „Nu, mămică, nu vreau acolo, ci pe dealul mic de lîngă riu". „Nu, iubitule, ia-ți sania și de sus din grădină și pînă la poartă ai loc destul. Așa știu, lipsește atmosfera, tipete, risete. Fii un frate mărinimos, cumințe, ia-ți surioarele și învață-le să se dea cu sania". Băiatul se bosumflă și se pregătește de plecare, curățind tălpicile săniuței, nu înainte de a face o remarcă. „Doar știi că una, două, ele încep să plîngă !" „Dacă n-o să le necăjești, nu vor plînge". Săniușul începe și toată lumea pare mulțumită. Puștiului i-a trecut supărarea. Chiar îi face plăcere să se joace cu cele două gemene, iar ele sînt teribil de încîntate. Nici nu se gîndiseră măcar că vor avea o asemenea plăcută surpriză. Își pregătiseră de cu seară păpușile. Mama își privește odraslele din cerdacul casei. Zîmbește mulțumită. „Mircea, eu mă duc la treabă. Nu cumva să ieși din curte". Viteza redusă a săniuței nu-l satisface pe puști. După poartă, spre drum, urmează o pantă mai înclinată și destul de lungă. Lungimea traseului ar fi de trei ori mai mare, plus viteza care va crește serios", gîndea Mircea. Singura problemă e împiedicarea „vehiculului" să nu ajungă pe șoseaua. Mircea e însă meșter în viraje. Exact cum frînează schiorii. Îi vezi coborînd cu viteze amețitoare și deodată fac un viraj scurt și se opresc. Cam în genul ăsta „lucra" și Mircea. A deschis poarta încetișor și a început să urce spre fundul grădinii. „Mircea, pe noi nu ne duci sus ?", întreabă Brîndușa, una din gemene. „Vreau să fac o probă, rămîneți un pic pe loc. Uitați-vă la mine !" Sania zbura, nu alta. Băiatul a făcut frînarea cu o virtuozitate de admirat. Acum, urca cu pași repezi, grăbindu-se să repete cursa. Văzîndu-se neglijate, gemenele încep să scîncească. „Mai cobor o dată și apoi vă iau și pe voi. Fiți cuminți". Mircea coboară cu viteză care sporește considerabil cînd sănioța trece peste o porțiune lungă de gheață, neobservată de băiat, la prima cursă. Degeaba încearcă Mircea să reducă viteza, frînînd cu picioarele. Eșuează și încercarea de a vira bruse. Sania este catapultată de pe un dîmb paralel cu șanțul șoselei exact în drum unde staționează un camion cu lemne. Se lovește puternic de acesta. Pilotul micului vehicul, cu ambele picioare fracturate, este transportat la spital.

VICTOR BEDA ■

Comentariu săptămînii

Umbra Nevadei

Cu toate că a avut loc în subteran, experiența atomică efectuată de americani săptămîna trecută în deșertul Nevada a aruncat în peisajul politic internațional de la începutul lui 1987 o umbră — umbra neîncrederii, a necomunicării și neconcilierii, a continuării competiției în domeniul militar. Se înțelege, prin urmare, de ce această experiență, așezonată cu declarația purtătorului de cuvînt al Casei Albe că Statele Unite vor continua testele nucleare, a fost primită cu dezaprobare pe toate meridianele. Însă nu pesimismul a constituit trăsătura de bază a reacțiilor în lume, ci hotărîrea de a milita cu forță sporită împotriva pericolului atomic, a experiențelor nucleare, exprimîndu-se convingerea că, în ciuda poziției americane de acum, interzicerea armelor nucleare — și, implicit, a testelor — este posibilă.

Sînt numeroase argumentele pe care specialiștii, opinia publică le aduc în contra experiențelor cu arma atomică. Mai întîi este vorba de costul uriaș, care apasă pe umerii populației, și cei care au protestat în Statele Unite cu prilejul experienței din Nevada știau bine acest lucru. În al doilea rînd, e vorba de poluarea mediului înconjurător, de deteriorarea echilibrului ecologic al Pămîntului, de influența nefastă asupra sănătății locuitorilor planetei. Chiar dacă se fac sub pămînt, testele nucleare nu sînt mai puțin periculoase, atît datorită riscului contaminării biosferei, în caz de accidente sau de scăpări de sub control, cît și datorită efectelor asupra fenomenelor seismice, asupra mișcării scoarței terestre. Însă argumentul cel mai puternic în favoarea interzicerii experiențelor cu arma nucleară consistă în faptul că aceste experiențe reprezintă o componentă importantă a înarmărilor atomice, a înarmărilor în general, întrucît testele, prin însăși natura lor, sînt menite să ducă la perfecționarea unor arme puternice sau la experimentarea unor noi tipuri de arme, stimulează competiția militară, acționează ca factor de impulsionare a cursei înarmărilor și duc prin aceasta, la agravarea tensiunii în viața internațională, la slăbirea încrederii între state.

Avînd toate aceste caracteristici negative, experiențele nucleare mai apar în momentul de față și ca un desăvîrșit triumf al inutilității. Pe de o parte, fiindcă în lume s-au acumulat cantități enorme de arme nucleare, de armament în general, în stare să nimicească viața și civilizația pe glob, iar pe de altă parte, întrucît cele două superputeri, Uniunea Sovietică și Statele Unite, s-au declarat în repetate rînduri în favoarea dezarmării. La Reykjavik s-a și ajuns la anumite înțelegeri în acest sens. Atunci de ce mai trebuie noi arme atomice, noi experiențe nucleare? Legat de aceasta, președintele Nicolae Ceaușescu, subliniind necesitatea de a se trece de la declarații la acțiuni concrete, de la vorbe la fapte, spunea: „Dacă într-adevăr există dorința reală și sinceră de a se pune capăt înarmării nucleare, de ce mai trebuie noi experiențe, de ce să se facă noi teste și noi arme nucleare?

Unii comentatori pun în direct legătură reluarea de către americani săptămîna trecută a testelor atomice cu intențiile de accelerare a punerii în practică a Inițiativei Strategice Defensive (S.D.I.). Noile experiențe din deșertul Nevada ar urmări tocmai testarea și punerea la punct a unor dispozitive destinate „războiului stelelor".

Se știe că România s-a pronunțat ferm împotriva continuării oricăror experiențe cu arma nucleară și a cerut să se acționeze pentru interzicerea generală și totală a acestor teste. De aceea, după cum se menționează în Declarația Agerpres, opinia publică din țara noastră a dezaprobat cu hotărîre nouă experiență nucleară americană. În acest document se arată că România, care a salutat hotărîrea U.R.S.S. de a institui în mod unilateral un moratoriu asupra experiențelor sale nucleare, consideră că este de cea mai mare însemnătate ca S.U.A. să se alăture acestei măsuri, ceea ce ar constitui un pas important în vederea creării condițiilor necesare pentru trecerea la negocieri privind realizarea unui acord corespunzător, în măsură să pună capăt experimentării armamentului nuclear. Instituirea unui asemenea moratoriu de către ambele părți, precum și de către celelalte puteri nucleare, ar constitui o dovadă a voinței acestora de a se angaja efectiv pe calea încetării cursei înarmărilor și a trecerii la dezarmare. Și, bineînțeles, un astfel de moratoriu ar duce la dispariția, de dorit pentru totdeauna, a umbrei Nevadei.

ION D. GOIA

Ibsen, Nora și prototipul ei

Despre raportul dintre creator și operă s-a scris enorm și se va mai scrie, cu siguranță, și de acum înainte. Este oare opera o oglindă fidelă a omului care a realizat-o, a sufletului și a personalității lui? Uneori, da, Eminescu fiind un caz tipic în această privință. De regulă însă, există nepotriviri, mai mari sau mai mici, cîteodată frapante: cutare, ca artist, te face să plîngi de milă pentru apropele, iar ca om te revoltă prin lipsa de înțelegere și de solicitudine pentru cei din jur. Posteritatea reține, firește, opera, dar specialiștilor le place din cînd în cînd să șteargă colbul de pe istorii vechi și să reconstituie biografiile unor opere. Este și cazul piesei lui Ibsen **Nora (Casa de păpuși)**, despre care a scris recent cunoscutul ziar parizian „Le Monde".

Numele eroinei (hipocoristic de la Eleonora) i-a fost sugerat dramaturgului norvegian de o întîmplare veche. Era în 1816. Într-o farmacie din orășelul Grimstad a intrat în fugă o fată foarte speriată, cu o mînă plină de sînge. Nu era însă nimic grav, o zgîrietură. Farmacistul era plecat, dar ajutorul său, un băiat de 17 ani, care o cunoștea bine pe fată, i-a făcut un pansament și totul s-a terminat cu bine. Pe tînără o chema Eleonora Kristina, iar băiatul nu era altul decît Henrik Ibsen însuși, care exercita pe atunci meseria lui Daniil Scavinski al nostru.

Așa a apărut numele piesei, scrise și publicate 33 de ani mai tîrziu. Subiectul i-a fost furnizat însă de o altă întîmplare reală, care lasă fiubitorilor teatrului ibsenian, orice s-ar spune, un gust amar. La puțină vreme după publicarea, în 1866, a piesei sale **Brand**, Ibsen a primit o carte intitulată **Fiicele lui Brand.** Autoarea era o tînără de 25 de ani, Laura, care imaginase în cartea ei continuarea istoriei lui Brand. Dramaturgului i-a plăcut lucrarea și a invitat-o pe autoare în Germania, unde locuia el atunci, ca să facă cunoștință. A venit o fată încîntătoare, plină de optimism și cu o mare poftă de viață, pe care Ibsen a numit-o „Rîndunica". Însă ulterior Laura a avut parte numai de necazuri. Murindu-i tatăl, ea s-a stabilit în Danemarca și s-a măritat cu un critic literar, Victor Keler. Acesta s-a dovedit a fi dificil, nervos, bolnăvicios. În scurt timp i-au apărut caverne la piămîni. Doctorii l-au sfătuit să schimbe clima, dar soții nu aveau mijloacele necesare. De vreun împrumut Victor nici nu voia să audă: tatăl lui se ruinase și el nu intenționa să se îngîodeze în datorii. Pentru a-și salva bărbatul, Laura, fără știrea acestuia, a luat cu împrumut o sumă importantă. S-au dus apoi în Elveția și Italia, unde Victor s-a vindecat.

În Danemarca însă, creditorii și garanții Laurei încep s-o urmărească, cerînd plata datorici. Ea preschimbă polițe, falsificînd semnături. Tracasată, la capătul puterilor, îi scrie, la 26 martie 1878, lui Ibsen. Ne-am fi așteptat ca să-i spună cam așa: dragă maestre, eu sînt aceea care am scris acum 12 ani continuarea la **Brand**, dă-mi te rog niște bani ca să ies din încurcătură, și ți-i voi restitui imediat ce voi putea. Nu, Laura îi descrie situația grea în care se află și îi trimite manuscrisul unei noi cărți. Unica rugăminte era ca maestrul să predea manuscrisul editorului său, spre a fi publicat, astfel ca să poată obține un avans. Fiecare cuvînt din scrisoare era un strigăt de ajutor. Pe Ibsen însă scrisoarea nu-l mișcă deloc; răspunde sec autoarei că manuscrisul este slab și-i dă sfaturi ridicole să se liniștească și să mărturisească totul soțului (despre măsluirea semnăturilor). Și, culmea!, întrezărind subiectul unei piese, îi cere cu sînge rece femeii aflate în pragul disperării și al sinuciderii să-i comunice cît mai multe amănunte despre drama ei. Peste cîteva zile Ibsen primește o scrisoare, trimisă însă de Victor, prin care acesta comunică scriitorului că Laura se află internată la casa de nebuni. Mulțumit că are acum adunat tot materialul necesar, Ibsen, iubitor de liniște și de confort, se duce la Roma, unde se simțea totdeauna minunat. În Italia își și scrie piesa, pe care o publică în 1879.

Cînd Laura a ieșit din spitalul de psihiatrie, fără să se fi vindecat, drama **Nora** intrase deja în conștiința lumii teatrale din întreaga Europă. Însă fără nici un folos pentru biata Laura, de care Ibsen nu și-a mai amintit și căreia nu i-a întins nici o mînă de ajutor. Victor Keler, pentru salvarea căruia Laura sacrificase totul, a alungat-o din casă și a divorțat de ea. Drama „prototipului" a fost de proporții mai mari decît cea a Norei din piesă.

ION CODRU

Telefonul fără fire

Atît de, cum să-i zicem, discretul instrument de lucru — telefonul, atît de convenabilul, incomodul, zgomotosul și cînd și cînd prea enervantul telefon, este scos de la o vreme din ipostaza de legătură, a noastră cu lumea ce ne înconjoară și examinat, conspectat, înfățișat într-un con de lumină mult mai deschis. Unul din aceste subiecte îl constituie impactul telecomunicațiilor asupra evoluției economice a țărilor în curs de dezvoltare. În discuție, ca factor de studiu, intervine inevitabil telefonul. Nu există nici o îndoială că în faza alegerii priorităților, a selecției căilor de cheltuit banii din vistieria proprie, aceste țări n-au prea avut de ales. Inevitabil, telecomunicațiile vin în urma asistenței medicale, a școlarizării, după ce se vor fi căutat soluții la ecuațiile mai complicate ale producției materiale. În căutarea răspunsurilor la ce trebuie făcut, s-a pornit prin a se proceda la constatări. De bunăseamă, rămîne o evidență că densitatea racordurilor telefonice este uneori de zece ori mai ridicată în orașe decît în zonele rurale, care în cele mai multe din asemenea țări ocupă vaste suprafețe. Așadar, pentru o parte din populație telefonul nu există. Iar dacă îmboldul extinderii rețelei telefonice în localități urbane se mai poate ivi, dată fiind distanțele mai ușor de acoperit, cine s-ar proiecta, din pură pasiune, în aventura telefoniei rurale? La o confruntare formală costuri — beneficii, termenul din față impune respect, în timp ce următorul nu reprezintă un argument. Specialiștii în domeniu caută să acrediteze o noțiune derivată și anume beneficiul real al „telefonizării". Te costă, apelul telefonic, o sumă anume, convenabilă sau nu raportată la venitul propriu și la repetivitate. Ea se poate dovedi însă extrem de convenabilă în comparație cu alternativa la indemină — deplasarea la mare distanță, comunicarea prin mijloace lipsite de operativitate. Ceea ce nu înseamnă că rentabilizarea poate să întîrzie. Pe plan mondial, costul mediu pentru un racord telefonic se cifrează la 500 dolari pe an. În anumite țări urcă la 1 800 dolari anual. Cum cheltuielile pot fi cu atît mai ușor de dus cu cît se împart la un număr mai mare de abonați... În India, pornindu-se de la acest adevăr, s-a și fixat ca obiectiv un racord de 5 000 locuitori în zonele rurale și unul pentru 2 500 la oraș.

În cazul întreprinderilor, caracterul vital al telefonului se situează în afara oricărei discuții. De aici și constatarea că dacă doar 10 la sută din abonații unei rețele îi reprezintă întreprinderile, rentabilitatea este asigurată. S-a observat că: folosirea telefonului permite întreprinderii economii de circa 4 la sută din venituri, în timp ce costul telefonului nu va depăși 1—2 la sută din beneficii. Motiv pentru partizanii acțiunii să decreteze că avantajul folosirii telefonului este multiplu, mergînd uneori, în plan economic, la dublul cheltuielilor pentru comunicații. Mai ales, cum spuneam și mai sus, datorită eliminării deplasărilor și a costurilor pe care le antrenează. Se mai afirmă că dacă în țările industrializate o firmă este de neconceput să lucreze în afara telefonului, în statele în curs de dezvoltare situația se dovedește mult mai flexibilă, structura socio-economică, dimensiunea orașelor, existența bazarelor facilitînd rezolvări de moment. Dar apariția unei anume specializări economice la nivel regional, impune ca o necesitate telecomunicațiile rapide. Telefonul devine indispensabil.

Oricum ai privi, lucrurile sînt ceva mai complicate decît par. O radiografie avansată în acest poligon problematic ne promit dezbaterile programate în acest an în cadrul „Forumului" devenit tradițional în sfera manifestărilor Telecom, și el considerat de acum o binevenită tradiție.

NEAGU UDROIU

Urzicile și albumina

Savanți din întreaga lume desfășoară în prezent o amplă activitate de reconsiderare a surselor cunoscute de albumină și de căutare a altora noi.

Și iată că soluțiile pentru rezolvarea acestui deficit încep să apară. Unele dintre ele spectaculoase cel puțin prin ineditul lor. Astfel, oamenii de știință bulgari au ajuns la concluzia că frunzele verzi ale plantelor superioare, între care unele conțin importante cantități de proteine, s-ar putea să fie, într-o perspectivă mai îndelungată, importante surse de albumine. Cercetările au stabilit că în cursul transformărilor biologice suferite de albumina vegetală în corpul animalelor rumegătoare pînă cînd ajunge la forma în care poate fi consumată de organismul uman, se pierde cea mai mare parte din această substanță, conservîndu-se doar 20—30 la sută din cantitatea inițială. Iată de ce de mai multă vreme se caută o metodă de izolare a albuminei alimentare din plante, astfel încît această substanță valoroasă să poată fi consumată de oameni fără a mai trece prin „mediera" animală.

În urmă cu patru ani, savanții din Sofia au reușit să găsească o metodă de a prepara albumina alimentară din lucernă. Nu de mult, a fost patentată o altă invenție: izolarea albuminei din urzică (Urtica dioica). Cercetările au stabilit că urzica este mult mai valoroasă decît plantele tradiționale alimentare și de nutreț atît în ce privește masa verde cît și procentul de albumine pe unitatea de volum. Metoda de preparare alimentară a albuminei este destul de simplă: după uscare se realizează un concentrat de 50 la sută albumină pură, ceea ce echivalează cu conținutul în proteine a unei cantități de cîteva ori mai mare de carne.

Avînd în vedere recolta mare de urzici — 100 pînă la 120 de tone masă verde la hectar — durata sa îndelungată — 20—25 ani — precum și simplitatea cultivării sale, savanții bulgari consideră că Urtica dioica va constitui o importantă sursă de proteine a viitorului. Cine ar fi crezut că pișcătoarea urzică ascunde asemenea comori?

ROMEO NĂDĂȘAN

Nimic de ascuns...

Lustenau este un orășel din Austria cu o populație de 17 764 locuitori. Cu toate acestea este necesar ca la fiecare cițiva ani odată să se publice, aici, un fel de liste care cuprind toți locuitorii cu următoarele date: nume, adresă, vîrstă, ocupație, cu cine este căsătorit(ă), cîți copii are. De ce sînt necesare aceste liste? Legenda spune că localitatea ar fi fost întemeiată în jurul anului 1800 de 8 bărbați. Așa se explică de ce o treime din localnici își „împart" 10 nume de familie. Mai mult, o anexă a listelor, publicată recent, atestă că 1 095 de persoane poartă numele de Hämmerle, din care 93 sînt Anna Hämmerle. Pentru a putea vedea despre care Anna Hämmerle este vorba singurul mod de a o identifica este spunînd: Anna, născută Bosch, 28 de ani, învățătoare, căsătorită cu Franz, are trei copii.

În timp ce mulți austrieci consideră publicarea acestor liste un „atentat" la viața particulară, locuitorii din Lustenau sînt mîndri de modul lor deschis de a fi. Albert Hofer, cel care se îngrijește de editarea listelor, spune: „Dacă cineva nu vrea să fie menționat, înseamnă că are ceva de ascuns. Noi n-avem nevoie de asemenea oameni în Lustenau".

Nici în Lustenau și nici în altă parte am putea adăuga noi!

DAN DANUȚ DORU

Accente în lume

O ȚARĂ DE ȘAHIȘTI

Unul din cele mai îndrăgite jocuri în Mongolia este șahul... Cunoscut încă din cele mai vechi timpuri, jocul de șah se desfășoară după reguli mult deosebite față de cele actuale. De pildă, în șahul mongol nu există noțiunea de „rocadă", se interzicea executarea matului cu calul, iar adversarii începeau partida doar cu pionii dinaintea reginei. Deosebit de originale sînt și figurile, executate din lemn sau os. Figura regelui reprezintă un nobil pe tron, iar regina un monstru mitologic, un hibrid dintre cîine și leu. Figura nebunului este reprezentată printr-o cămilă, pionii albi prin oi, iar cei negri, prin capre.

NEUROSCAN

În rîndul enigmelor ce stîrnesc interesul și constituie obiectul de cercetare intensivă a multor neurofiziologi, electroniști și biochimiști, intră și creierul. Un colectiv din cadrul Institutului Militar de Medicină al Aviației (Varșovia), condus de neurofiziologul Jan Miszczak a realizat un original sistem computerizat de ajutorare și diagnosticare neurologică, denumit Neuroscan. Acest aparat localizează cu precizie bolile creierului, ca de exemplu epilepsia, tumorile, leziunile oaselor sau ale țesuturilor, permițînd totodată depistarea din timp a unor maladii.

ELENA GRECESCU

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

„Nu sînt ce par a fi"

Una din cele trei „surori" mă conduse prin apartamentul luxos, traversînd mai multe încăperi, saloane, bibliotecă, birou, cînd în sfîrșit descuie ultima ușă: în mijlocul unei imense camere cu un parchet strălucitor, maestrul îmbrăcat într-o robă de mătase, cu butoni de aur la mînecile avînd pe cap o bonetă neagră de velur stătea pe un fel de tron.

Deschizînd brațele, ei mi se adresă cu un gest de bun venit.

— Intră prietene! Văd deja că ai un suflet foarte vechi!

Flatat de acest compliment neașteptat, intrai, lăsînd pe falsa domnișoară Bronte să se retragă pe vîrfuri.

— Luați loc, îmi spuse maestrul pe un ton duios.

Cum camera era complet nemobilată, în afara tronului maestrului, mă așezai pe parchet. Imediat o întrebare a acestuia îmi căzu pe cap ca un trăznet.

— Vă amintiți de viața dumneavoastră de moluscă?

— Nu! răspund eu rușinat.

— Dar sentimentul că ați avut o viață de legumă vă stărue în memorie, nu?

A trebuit să mărturisesc că nu. Maestrul a avut un aer surprins.

— Dar nu aveți uneori impresia că ați mai trăit cîndva?

— Eu știu? Poate, uneori!

— Ah bine, foarte bine, răsuflă ușurat maestrul.

Apoi, el îmi explică pe larg necesitatea ca fiecare ființă să-și cunoască existențele anterioare.

— Noi avem nevoie de această întoarcere în trecut pentru a ne desăvîrși. Papus spunea: „Oamenii încep un nou parcurs în lumea materială continuînd rezultatele obținute pe parcursurile anterioare". Voi merge mai departe. Cunoașteți axioma: actele noastre ne urmează. E bine, vă asigur că, înțelepciunea populară n-a fost exprimată niciodată cu atîta adevăr. Căci, să știi prietene, actele noastre ne urmează într-adevăr în toate reîncarnările noastre. Și toate incidentele vieții noastre actuale își au rădăcinile în trecut. Cunoașteți exemplul birjarului care a omorît un pieton?

— Nu!

— Ascultă cu atenție. Un birjar omoară un pieton. Precizez că, nu a făcut-o intenționat. Dreptatea postumă se extinde însă și la omucideri prin imprudență. Ei bine, acest birjar, devenit în existența sa următoare pieton, a fost omorît de pietonul, devenit la rîndul lui birjar. Și în acest fel, acești doi nefericiți indivizi, vor fi obligați să se omoare unul pe altul, în mod alternativ pînă la sfîrșitul veacurilor, pentru că nu există nici un motiv ca acest lucru să înceteze.

Acest destin atroce al acelor oameni mă făcu să blestem soarta. Maestrul mă opri însă cu un gest și continuă:

— Victimele noastre umane, nu sînt singurele care ne cer socoteală de faptele noastre, în viețile viitoare pe care le vom avea. Obiectele de asemenea pot să se răzbune pentru greșelile pe care le-am comis față de ele. Am să vă dau un exemplu pe care îl cunoaște de la primii mei maeștri: spiritiști: „Un școlar se juca cu o penită de toc, pe care o rupe-o și apoi a aruncat-o: moleculele metalului au păstrat pe timpul transformărilor pe care le-au suferit amintirea răutății copilului față de ele. După cîteva secole, aceste molecule de metal au ajuns în piesele unui strung la care, într-o zi se produce un accident; un muncitor muri agățat din neatenție de mandrina strungului. Și ce crezi? S-a constatat că, acel muncitor nu era altul decît școlarul nostru reîncarnat care a fost pedepsit pentru actul său anterior.

Povestea cu aceste molecule de metal, dotate cu o astfel de memorie m-a tulburat. Maestrul a văzut acest lucru și mi-a spus:

— Vedeți că teoria reîncarnării nu este atît de simplă cum cred unii neinițiați. Oricum, cred că acum știți suficient pentru a participa la reuniunea noastră, unde vom cere unui medium să se ocupe puțin de viețile dumneavoastră anterioare.

Să ridică, și urmîndu-l am văzut la unul din degetele sale un inel masiv cu un diamant de dimensiuni apreciabile.

— Aveți un diamant foarte frumos, zic eu.

— Aa, da! Îl am de peste patru mii de ani, îmi răspunde el.

În salonul vecin, cca. 40 de persoane așteptau momentul începerii reuniunii. Maestrul începu să vorbească despre utilitatea cunoașterii vieților anterioare.

— Cînd știm ceea ce am fost în decursul secolelor înțelegem mai bine reacțiile noastre. Cunoscînd metamorfozele prin care am trecut prin secole, vom fi mai fericiți, ne desăvîrșim mai bine. Cînd știi ceea ce ai fost e mai ușor să știi ceea ce ești...

Apoi, întrebă pe cei prezenți dacă mai doresc informații suplimentare asupra existențelor lor anterioare. O doamnă cam de 50 de ani ridică mîna.

Ultima dată, spuse femeia, mediumul mi-a dezvăluit că am fost prin 1685, unul din pajii lui Ludovic al 14-lea. Ar fi posibil să mi se spună numele acestui paj?

— E vom cere acest lucru, spuse maestrul, cu simplitate.

Apoi, chemă pe una din falsele surori Bronté, o așeză lîngă el și după cîteva minute de hipnoză, aceasta părea că doarme.

— Luați mîna mediumului, spuse maestrul fostului paj și repetați-i întrebarea.

— Numele dumneavoastră, răspunse mediumul, cu o voce monotonă era... era... Nicolas... Nicolas Rousel.

Deodată, falsa soră Bronté scoase un țipăt:

— Opriți calul, opriți calul! Ați fost călcată și ucisă... Ah săracul Nicolas. Dar v-ați renăscut. Ați devenit un eschimos. Numele dumneavoastră este Akerniliq, vînați foci.

— La ce dată, întrebă doamna cu emoție.

— În 1712.

— Vă amintiți doamnă? întrebă maestrul.

— Nu, de nimic, spuse sărmana femeie.

— Ei bine, săptămîna aceasta veți face un efort de memorie, veți citi lucrări despre eschimoși pentru a găsi impresii și imagini de altădată.

Încă patru sau cinci persoane au cerut precizări asupra trecutului lor. În sfîrșit, maestrul mă prezentă:

— Acest subiect, spuse el, vine aici pentru prima dată. Vom schimba mediumul pentru că eforturile de defrișaj vor fi considerabile.

Chemă o a doua soră Bronté, fi ceru să-mi ia mîna, o adormi și-i spuse:

— Domnișoară, vreți să coborîți pînă în existența vegetală a acestui domn? ce vedeți?

Răspunsul depăși așteptările mele:

— Domnul a fost un castravete, spuse mediumul.

— Și după? întrebă maestrul, imperturbabil.

— Ați fost burete, trei mii de ani înainte de Hristos, perle sub domnia lui Augustus, apoi rață sălbatecă în timpul cruciadelor, dansatoare la Pekin în 1510, alchimist prin 1783 și înainte de penultima dumneavoastră reîncarnare ați fost frizer în armata lui Napoleon. Într-o zi împăratul v-a spus...

— Pentru ședința de astăzi este suficient, spuse maestrul. Prietenul nostru știe destul. La ședința următoare vom mai căuta în trecutul său.

Peste o jumătate de oră eram pe trotuar, cu însoțitoarea mea și stăpîna lui Rik.

— Sînteți un subiect interesant îmi spunea ea, și începu să-mi mai țină o prelegere despre importanța existențelor noastre anterioare.

Tocmai atunci a început o ploaie de toamnă care, m-a salvat de filozofia sa în legătură cu reîncarnarea, gîndindu-mă în sinea mea că trebuie să fiu mulțumit cu ceea ce sînt în actuala mea existență.

Deși n-aveam umbrelă, mă gîndeam la existența mea anterioară și-mi găsii salvarea într-un zîmbet: castraveților le prieste ploaia.

I. G. VULCĂNEANU

Racul

Camelia Clobanu este o tînără din Sibiu care lucrează la teatrul din localitate. Printr-o scrisoare ne mărturisește că în timpul liber face caricatura. Desenele pe care le-am primit la redacție impresionează plăcut: pentru un debutant sînt lucruri exprimate într-o linie curată și îngrijită. Și fiindcă sînt foarte puține femei care îndrăznesc să facă caricatură și pentru că mi se pare că tînăra din Sibiu are talent o recomandăm cu plăcere în speranța că o să mai auzim de numele ei. (P. Sorin).

Tineri au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Mulți au început să moară în acea dimineață de mai

Barăcile pentru uscat cărămizi de la marginea Clujului, împrejmuite cu sîrmă ghimpată și declarate ghetou se umpluseră din primele zile, dar convoaiele continuau să se reverse peste noi. Mă apropiam de poartă și le priveam ore în șir. Nici acum, după atîția ani, nu-mi dau seama unde? cum? am putut încăpea peste 18 000 de oameni.

Nora Diamantstein își va aminti: Cît cuprindeai cu privirea era o singură clădire. În rest, șuri fără nicîun perete, care serveau la aerisirea cărămizilor. În acest loc erau îngrămădiți 18 000 de oameni, copii, femei și bătrîni, în praf, ploaie și vînt.

Trebuia să-ți cauți un loc unde să te instalezi. În barăcile deschise, nu mai erau locuri. Fabrica, de asemenea, era ocupată de primii veniți. În fundul ghetoului, unde se afla o altă clădire în care se ardeau cărămizi, sub o scară, am zărit un loc de doi metri lungime pe doi lățime. M-am pus pe lucru. Am desfăcut pachetele. Luasem cu noi niște cearceafuri mai groase și cu ajutorul doamnei Ida am improvizat un perete. Adunînd cărămizi, am făcut o podea, apoi, primind o legătură de paie, am făcut și un pat. Astfel, am ocupat locul de sub scară. În golul ce a rămas la mijloc am ridicat o masă din cărămizi și tot din cărămizi, niște scaune. Ne-am improvizat o locuință aproape civilizată, celelalte nefiind decît niște culcușuri. Nu puteai merge printre ele. Te strecurai cel mult. După ce am terminat, am chemat-o pe mama. Sărmana zîmbea și spunea că e minunat. M-a întrebat unde vor locui Ida și Esti

— Aici, am răspuns.

M-a privit mirată. Atunci spre a evita orice discuție, am propus să facem o probă generală. Ne-am culcat cu toții. Eram înghesuiți ca niște heringi. Dacă unul vroia să se întoarcă, trebuiau să se întoarcă și ceilalți.

Mi-era foame. Nu era de mirare, de altfel. Timpul trecuse pe neobservate. Erau orele cinci și nu mîncasem nimic din ajun. Am scos niște alimente, m-am dus lîngă gard cu intenția de a mînca. Nici ceilalți nu mîncaseră. Și eu care mă lăudasem cu o foame de lup! Nervi? Oboseală? N-am putut mînca.

Cînd va sosi ziua judecății, St. K. supraviețuitor al ghetoului din Cluj, va declara în fața Tribunalului Poporului: „Locul pentru dormit era așa de redus încît oamenii stăteau îngrămădiți unii în alții făcînd imposibilă orice odihnă. Pe un spațiu de 6 mp eram înghesuiți 9 persoane cu bagaje cu tot. La o populație de aproximativ 18 000 evrei, primăria a instalat o conductă de apă cu cca. 15 robinete de la care trebuia să ia apă pentru spălat, pentru fiert, pentru curățit. Dar și aceste robinete funcționau doar din cînd în cînd. De cele mai multe ori erau închise, uneori de-a lungul întregii zile. Apa nu ne ajungea nici să ne astîmpărăm setea. Spălatul de dimineață era un adevărat chin".

Pe noi, cei așezați în ghetou din primele zile, veninea altor convoaie, știind ce le așteaptă, ne zguduia de fiecare dată.

Îmi amintesc — mărturisește Otto Kornis în cartea sa de memorii — de clipa în care primul grup al celor din Gherla a apărut în intervalul dintre două barăci. În față pășea un bărbat mai în vîrstă: purta ochelari, fața lui inginduratică, brăzdată de cute adînci nu poate fi uitată; picioarele nu-l ascultau; doi tineri, sprijinindu-l de-o parte și de alta, îl ajutau să înainteze. Mi-a atras atenția, căci presimțisem: nu este o simplă întîmplare că tocmai un om bolnav, care nu mai poate umbla, se află în frunte. Evreilor le plac simbolurile. Picioarele celui din față au fost rănite cu siguranță în război, unde omul și-a vărsat sîngele pentru țara care acum atît de crunt îl omorește".

Eu îmi amintesc de ziua cînd a intrat pe poartă adolescenta F.M. Nici eu, nici ceilalți și poate nici ea nu bănuia că după traversarea întregului calvar, va deveni scriitoare. Și cu atît mai puțin, intuiam noi toți că, pășind în ghetou, pășește de fapt în moarte. Cînd peste ani, scriitoarea F.M. se va sinucide, scriitorul și publicistul D.M. va exprima un mare adevăr afirmînd că F.M. ne-a părăsit acum, dar ea, de fapt, a început să moară în acea dimineață de mai, cînd polițiștii horthyști au internat-o în curtea fabricii de cărămizi, Darchgamsgbete-ul, ghetoul de tranziție al orașului Cluj, unul din sutele de ghetouri concepute de naziști ca stații de tranziție în drumul ce se termina pe rampa morții de la Birkenau-Auschwitz.

La Satu-Mare, ziarul „Szamos" a anunțat pe prima pagină cu litere mari: „Azi după masă se închid porțile din jurul ghetoului; de-acolo nu mai poate păsi afară nimeni. Mîine va începe strămutarea evreilor din oraș în ghetou". A doua zi prefectul Endrödy Barnabás și primarul Csóka László și-au prezentat opera lui Endre László.

„Știam că se va înființa ghetoul — își va aminti Hegedüsné Molnár Anna. Ne-a fost teamă de el, tremuram de mult din cauza lui. Ne-am pregătit pentru ce ne așteaptă, dar ceea ce am simțit, cînd s-au închis porțile în urma mea, nu pot să descriu.

Nu există cuvinte pentru a exprima durerea sufletului, cînd omul este lovit în demnitatea sa. Nu pot să exprimate în cuvinte sentimentele celui condamnat fără vină. Eram prizonier — deși nu între patru pereți! Eram rob — fără nici o speranță de scăpare.

N-am făcut niciodată, nici măcar un singur pas în afara ghetoului, pînă cînd n-am pornit pe ultimul drum, pe Kalvaria sătmăreană, spre gară.

Dar pînă atunci s-au mai scurs cîteva săptămîni. Săptămîni de groază...

Înghesuiala luase asemenea proporții încît nu mai puteai respira. În apartamente nu mai exista o palmă de loc liber. Mobila era dată afară ca să poată încăpea mulțimea de oameni. Și atunci s-au adus peste noi, și pe cei din ghetoul din Carei și din împrejurimi.

Acum în ghetou, fiecare casă semăna cu un stup. 17 500 de oameni pe teritoriul a trei străzi. În camere s-au rămas decît saltelele puse strîns una lîngă alta. Nu aveai nici atîta loc ca să calci printre ele. Puteai să mergi dintr-un loc în altul doar călcînd peste ele și pe picioarele oamenilor. În cea mai mică cameră locuiau cel puțin zece oameni.

Și noi am locuit 30 în trei camere, în apartamentul unui bun prieten. Eram cu toți rude și cunoscuți.

Ne-am pus la un loc alimentele și am organizat o gospodărie comună. Pe ușă am afișat împărțirea sarcinilor pe cîte o săptămînă: care femei gătesc, care fac curățenie, care spală".

În casele din curtea aceleiași clădiri au fost încartiruiți evreii din Biezad. Aceștia au suferit chiar mai mult decît cei din oraș. Au fost ținuți zile întregi închiși în sinagogă, fără mîncare și fără apă. Apoi i-au adus cale de 50 km pe jos, lăsîndu-i să ia cu ei atît cît pot căra în spinare. Gîrboviți sub povara fiarei și sufletească ce o purtau cu ei.

La Szinervăralja, cîțiva creștini au intervenit în sprijinul unui evreu. Domnul pretor Kozányi le-a afișat numele în cheanar negru. Fapta pretorului a fost dată ca exemplu în ziarul Szamos cu îndemnul: Așa să procedeze fiecare patriot maghiar.

Oradea se întindea pe 2 000 de iugăre. Pentru ghetou s-a delimitat o suprafață de 130 de iugăre. Populația orașului era atunci 90 000, din care 22 000 de evrei. Deci o pătrime din populație urma să fie înghesuită în a cincisprezecea parte din suprafața orașului. Cartierul desemnat era și așa supraaglomerat. Aici 3—4 familii, cu cîte 4—5 copii, locuiau în cîte un apartament compus din 1—2 camere. Ghetoizarea a impus ca, într-o cameră mijlocie să fie înghesuite 14—15 persoane. Cînd lui Gyapay, primarul orașului s-a încercat să i se demonstreze că sfîrșitul este mult prea mic, el a ripostat iritat:

— Lăsați-mă în pace domnilor, aceștea-s vorbe goale. Vă rog să înțeleți la cunoștință că n-avem de gînd să facem din ghetou stațiune balneară.

Nervozitatea era generală. Oamenii învățați cu un anumit confort, adolescente obișnuite să doarmă în camere separate, tineri căsătoriți și bătrîni nepuțincioși care nu puteau să se miște nici pînă la W.C. dormeau acum de-a valma, cîte 20 și chiar 30 într-o cameră. Saltelele erau puse cap la cap, una lîngă alta. Nu rămînea nici o palmă de dușumea sau parchet neacoperită. Cînd unul era nevoit în timpul nopții să-și năpîrsească nevoile, deranja cîte 6—8 pînă reușea să ajungă la ușă.

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

FOTOGRAFUL E LA 36 000 DE KILOMETRI!

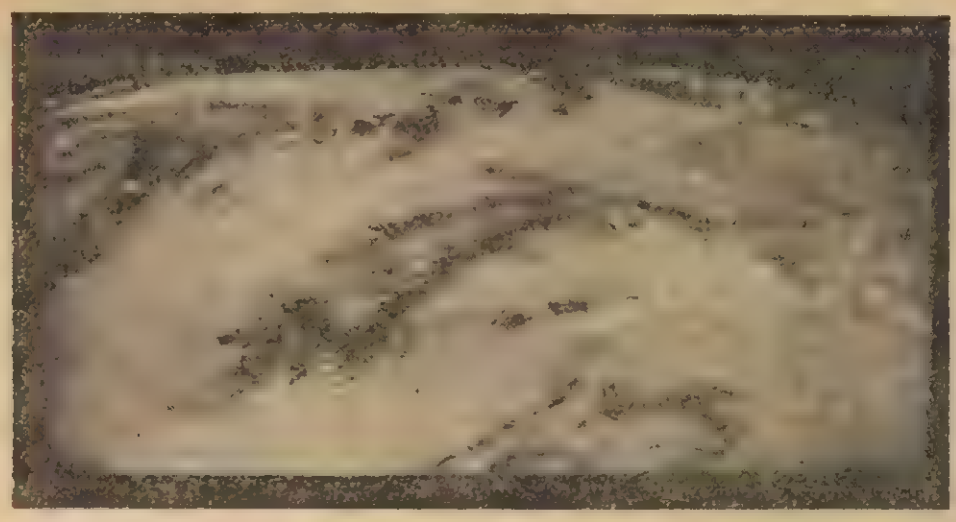

Imagini ale Pămîntului transmise de satelit şi recepţionate de o superbă instalaţie de concepţie şi producţie românească

Staţia de sol pentru recepţia satelitului meteorologic geostaţionar METEOSAT este destinată preluării şi prelucrării imaginilor globului pămîntesc transmise de satelit.

Satelitul METEOSAT, lansat de Agenţia Spaţială Europeană, este plasat pe o orbită ecuatorială deasupra Africii, în dreptul golfului Guineea, la distanţă de 36 000 kilometri faţă de Pămînt. Din acest punct Pămîntul este văzut din Brazilia pînă la Oceanul Indian şi, aproape, de la pol la pol.

Imaginile sînt luate în trei benzi spectrale: vizibil, infraroşu şi spectrul de absorbţie al vaporilor de apă. Aceste imagini se transmit prin unde electromagnetice, cu frecvenţa aproximativă de 1 700 MHz, după un program prestabilit.

Principalii beneficiari ai acestor date sînt serviciile meteorologice, avînd astfel posibilitatea de a îmbunătăţi calitatea prognozelor.

Satelitul utilizează două forme de transmitere a imaginilor globului terestru. Una, analogică, destinată înregistrării pe sisteme de reproducere de tip fotofacsimil, asemănătoare cu cele folosite de către agenţiile de presă, de rezoluţie mai redusă, putînd fi transmise la distanţă după recepţionare şi pe linie telefonică. A doua formă de transmisie, cea numerică, de mare rezoluţie, este destinată studiilor şi cercetărilor de specialitate la care informaţia luată de satelit este transmisă în întregime.

Laboratorul de cercetare pentru echipamente de comunicaţii în microunde al Institutului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru electronică din Bucureşti, încă din iarna anului 1983 a început cercetările pentru realizarea unui echipament de recepţie a satelitului METEOSAT. În vara anului 1984, staţia era deja folosită de Institutul de meteorologie din Bucureşti, iar în ziua de 30 decembrie 1985 un echipament similar era în drum spre Potsdam, R.D.G., primul beneficiar extern.

Sistemul de recepţie şi prelucrare a datelor recepţionate se compune din următoarele părţi: o antenă parabolică cu diametrul de 3 metri, în focarul căreia se află receptorul de microunde. Acesta conţine, la rîndul său, un amplificator de foarte înaltă frecvenţă şi zgomot redus, care amplifică semnalul emis de satelit, de la cei 36 000 kilometri distanţă. Semnalul astfel amplificat este apoi coborît în frecvenţă şi transmis receptorului care decodifică cele două forme de transmisie, analogică şi digitală. Receptorul poate fi conectat la două echipamente de tip fotofacsimil şi printr-o interfaţă specializată (conectată) la un sistem de calcul (calculator I-102 F) care preia datele numerice, le stochează pe o unitate de disc sau pe bandă magnetică, le prelucrează şi le afişează utilizatorului. Rezultatele acestor prelucrări, date numerice şi imagini (alb negru sau color) ale globului terestru sau numai ale unor suprafeţe selectate, reprezintă punctul de plecare a unor programe de aplicaţie specific meteorologică, ce fac obiectul cercetării în vederea elaborării prognozelor meteo.

Echipamentul de recepţie, realizat de specialiştii institutului de cercetare bucureştean, asigură recepţia simultană a tuturor datelor transmise de satelit, asigurînd utilizatorilor toate posibilităţile de prelucrare a datelor.

Prin realizarea staţiei de sol METEOSAT care îmbină domenii de vîrf din electronică, de la microunde şi pînă la tehnică de calcul sofisticată, România a intrat în rîndul ţărilor — puţine ca număr — care produc echipamente spaţiale.

Fotoreportaj de ELENA GHERA

Flacăra, Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: **Actualitatea politică**: 25 66; **Publicişti-comentatori**: 14 53; **Reportaj economie**: 26 00; **Ştiinţă**: 21 28; **Cultură-învăţămînt**: 14 57; **Probleme moral-cetăţeneşti**: 17 00; **Sport**: 25 66; **Scrisori-audienţe**: 25 42; **Foto**: 25 28; **Secretariat de redacţie**: 21 23; **Secretariat redactor şef**: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei 3 lei

41 505

Biblioteca Județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacara

anul XXXVI
8 (1 653)
VINERI
20 FEBRUARIE
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Gîndind că primăvara vine, să ne-amintim și să lucrăm potrivit unui adevăr dovedit de știință și de experiență

Pămîntul îți dă, dacă îi dai

pagina 5

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a analizat stadiul de realizare a unor noi mașini agricole

In cadrul unui nou și fructuos dialog de lucru cu cadre de conducere și cu specialiști din domeniile mecanizării agriculturii și al construcțiilor de mașini, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a analizat la sfîrșitul săptămînii trecute stadiul îndeplinirii sarcinilor privind realizarea unor mașini agricole moderne, de mare randament, care să asigure aplicarea celor mai eficiente tehnologii de cultură, în vederea obținerii unor producții agricole ridicate, în conformitate cu obiectivele noii revoluții agrare în țara noastră, cu sarcinile stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului. Dialogul a avut loc la Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Mașini și Utilaje Agricole, unde a fost organizată o expoziție, cuprinzînd mașini agricole perfecționate în spiritul indicațiilor date de secretarul general al partidului.

Examinînd mașinile prezentate, soluțiile propuse, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea de a se acționa pentru îmbunătățirea continuă a întregii sisteme de mașini agricole, astfel ca la fiecare lucrare și cultură să se poată aplica tehnologii eficiente, de mare randament. S-a arătat că e necesar să fie adoptate variante constructive cît mai puțin costisitoare, cu consumuri reduse de metal, combustibil și energie. Secretarul general al partidului a cerut ca noile mașini să fie astfel concepute încît să asigure densitatea optimă pentru fiecare cultură, executarea lucrărilor din campaniile agricole în cel mai scurt timp și la un înalt nivel calitativ. S-a cerut să fie luate în toate unitățile agricole măsuri în vederea încheierii în cel mai scurt timp a pregătirilor pentru campania agricolă de primăvară, pentru desfășurarea corespunzătoare a acesteia.

Reportaj de pe șantierul primei centrale nuclearo-electrice

La est de Cernavodă

Deocamdată, cît timpul rămîne încă nefavorabil, grosul forțelor constructive este dispus în interiorul obiectivelor, acolo unde temperatura, cu toate că nu trece de zero grade Celsius, e totuși acceptabilă, permițînd lucrul de finețe și precizie. Efectiv, punctele cele mai fierbinți ale șantierului aflat dincolo de marginea orașului, la îngemănarea Dunării cu prima Magistrală albastră, poartă denumirea convențională a reactorilor nucleari — R1, R2 ...R3, ...R4, ...R5... Împreună cu așazisele anvelope de protecție și cu dotările aferente, se constituie în tot atîtea unități energetice, relativ independente, în cadrul Centralei nucleare-electrice ce se ridică la est de Cernavodă.

Uriașele cilindre de fier-beton, care se impun încă de departe privirilor învăluite la ceasurile după-amiezii de iarnă într-o pîclă cenușie și deasă, nu sînt altceva decît corpuri de construcții aproape încheiate. La R1 și R2, care au prins deja contururi finale, se află în stadii avansate montajul principalelor echipamente din dotare. R3 și R4 au ajuns la faza pregătirilor interioare, iar R5 se află la lucrările de fundație. Cu siluetele lor masive, zvelnind spre înălțimi, par să sfideze înseși dealurile din preajmă.

În rest, atmosferă specifică marilor șantiere. Cu oameni și mașini într-o aparentă dezălmășeală, cu un vacarm de nedescris. Ceea ce-l frapează însă din capul locului, în cel mai înalt grad, pe noul venit pe șantier este mișcarea neostoită a macaralelor-gigant și deopotrivă, ritmul debordant al turnării betoanelor.

Se toarnă și zi și noapte, neîntrerupt. Se toarnă continuu, pe ploaie ca și pe ninsoare ori vînt, pe vreme bună sau rea, după grafice precise și rețetare de fabricație întocmite și verificate cu rigoarea computerului electronic. În cetatea cetății atomului nu se

(Continuare în pag. 2)

MIHAI STĂNESCU ■

În acest număr :

Ziua de mîine se naște pe o planșetă ● Știri științifice românești pentru telexurile planetei ● „Stau veacurile unul lîngă altul" ● Dialog sub o creangă de măr ● Satu Mare — vatră de cultură și spirit ● Varietăți critice ● Inscripții pe un străvechi blid de lut ● Din nou despre cătina albă ● Alte experiențe celebre ● O industrie care deschide inima ● Nume noi pentru atletism ● Universul în trei pagini ! ●

Opinii

Atenție la calculator

Ne aflăm într-un moment în care în învățămîntul nostru gimnazial urmează să se introducă elemente de informatică. În legătură cu această inițiativă, problemele pe care le discutăm în cele ce urmează ni se par deosebit de actuale.

„Atenție la calculator ! Limbajul său intoxică creierul !" Cu acest semnal de alarmă, suplimentul **Tutto libri** al ziarului italian **La Stampa** (nr. 443, din 2 martie 1985) se adresează cititorilor, prezentîndu-le punctul de vedere al lui Joseph Weizenbaum, considerat unul dintre pionierii informaticii. Aflat în Elveția cu prilejul apariției uneia dintre cărțile sale, Weizenbaum a răspuns la întrebările lui Claudio Pozzoli, în legătură cu impactul social al informaticii și, mai ales, în legătură cu educația informatică a copiilor. Emigrat la vîrsta de 13 ani în S.U.A. (venind din Berlin), Weizenbaum a fost foarte activ în răspîndirea informaticii în S.U.A. Într-o carte importantă (Computer Power and Human Reason, W. H. Freeman, San Francisco, 1976), Weizenbaum s-a ridicat împotriva acelui tip de programare în care partea tehnică ucide partea de cunoaștere. Tocmai în acest sens el a considerat necesar să intervină într-un moment în care educația informatică a copiilor este la ordinea zilei, preconizîndu-se cîte un calculator pe pupitrul fiecărui școlar. Dar dotarea materială nu este suficientă ; mai este nevoie de un sistem adecvat de învățămînt și de pregătire corespunzătoare a cadrelor de predare. În multe țări s-a optat pentru limbajul BASIC, în cadrul educației informatice a elevilor de gimnaziu. Alegerea a fost justificată de faptul că acest limbaj este mai simplu decît celelalte, fiind totuși destul de versatil.

Față de tendința tot mai pronunțată de a se face educația informatică a copiilor de la vîrsta preșcolară (a se vedea răspîndirea jucăriilor informatice și a revistelor de

(Continuare în pag. 15)

SOLOMON MARCUS ■

Bibliot... Județeană
MUREȘ

Permis de liberă trecere: competitivitatea

Dezvoltarea intensivă, calitativ superioară a economiei românești, presupune, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, drept criteriu obiectiv fundamental a aprecierii acestei activități, și în primul rînd al celei de conducere, creșterea eficienței economico-sociale. Aceasta necesită o competitivitate sporită în toate domeniile de activitate.

Competitivitatea, acest concept care este formulat tot mai frecvent de factorii de decizie ca o cerință pentru toate activitățile, este asociat cu performanțe înalte pe plan național și internațional, în toate domeniile vieții social-economice și cultural științifice. Importanța cu totul deosebită a competitivității ca o condiție esențială a eficienței derivă din faptul că trăim într-o epocă de mare complexitate, în care accentuarea interdependențelor a devenit regulă, în care evoluțiile sînt adeseori contradictorii, iar succesul se obține în contextul unei susținute și adeseori foarte dure competiții.

Asigurarea unei competențe sporite, mereu în pas cu cerințele progresului economic și tehnico-științific, reclamă perfecționarea continuă ca o condiție esențială a succesului în prezent, datorită mai multor factori. Astfel, revoluția științifică, noul tip de progres tehnic ce se impune pe plan mondial se concretizează în produse și servicii noi, în accelerarea fără precedent a procesului de modernizare a producției, a ofertei de consum și a consumului ca atare. Concomitent, extinderea considerabilă a ariei dezvoltării și progresului economic, în pofida inegalităților anacronice care persistă în economia mondială, face ca oferta să depășească de regulă cererea, sau în orice caz cererea solvabilă de produse și servicii. În context, competiția pentru obținerea unei poziții durabile și eficiente pe piața mondială a devenit foarte dură, iar conținutul competitivității internaționale din ce în ce mai complex. Astfel, se remarcă faptul că pe prim plan se situează, ca atribute ale competitivității, **calitatea produselor și serviciilor, performanțele acestora, noutatea lor, gradul în care satisfac cel mai bine cerințele consumului, măsura în care contribuie la ridicarea calității vieții.** Apare astfel în toată semnificația sa programul înrăznet al partidului nostru de ridicare fermă a calității produselor și serviciilor la nivelul celor mondiale, iar în anumite limite realizabile, peste acest nivel. De asemenea, costurile și, în general, prețurile rămîn în continuare cerințe de bază ale eficienței, ale competitivității. Omenirea nu este totuși prea bogată pentru a desfășura activități, a produce și a consuma produse și servicii care generează risipa. În ultimii peste zece ani, în contextul celor două explozii ale prețului petrolului, s-a produs, de pildă, un înalt grad de conștientizare în ceea ce privește necesitatea evitării risipei și energiei, a conservării acestei, iar factorii politici și cei economici de decizie și-au sporit considerabil preocupările în acest sens. Astfel, dacă pînă la începutul anilor '70 pentru fiecare unitate în plus a Produsului Național Brut, era necesar un consum suprauitar de energie (1,20—1,40) în prezent acesta este subunitar (0,70—0,80). Asemenea realizări s-au obținut prin intensificarea preocupării pentru reproiectarea produselor și a serviciilor, precum și a unor ramuri economice și, putem să afirmăm, chiar a unor economii naționale în sensul restructurării acestora. Operativitatea acestor procese care incumbă, evident, mari eforturi materiale și umane, în special de management și creativitate tehnico-economică, determină în mod hotărîtor competitivitatea economiilor naționale, pentru că într-adevăr competitivitatea nu trebuie redusă la individ, produs și serviciu, ea trebuie ridicată la nivelul de apreciere a unor colective microeconomice ca întreprinderile, sau macroeconomice : ramuri, economii naționale. Experiența demonstrează în mod convingător că, pe măsură ce structura unei economii naționale este mai complexă, mai modernă, mai bine dotată cu tehnici și tehnologii moderne, se manifestă o mai mare flexibilitate, sporește posibilitatea unei integrări tot mai eficiente la circuitul economic mondial, adaptarea rapidă la noile evoluții și cerințe ale pieților externe și ale celei interne.

Problemele ridicării continue a calității produselor, ale valorificării superioare a resurselor materiale și umane, ale modernizării rapide a structurii economice, corespunzător exigențelor progresului științific-tehnic contemporan, general valabile, sînt cu atît mai actuale și absolut necesare pentru țările care dispun de resurse naturale modeste, situație în care se află și țara noastră.

Parametrii competitivității contemporane sînt foarte înalți și ei pot să fie realizați numai printr-un efort imens, dar și inteligent, creator, de formare și perfecționare a unor buni specialiști și a unor oameni multilateral dezvoltați, capabili să se orienteze cu discernămînt în lumea actuală complexă și contradictorie. Ca atare, au o semnificație deosebită orientările remarcabile date de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în repetate rînduri, inclusiv în recenta plenară a C.C. al P.C.R., pentru formarea și perfecționarea cadrelor de specialiști, a lucrătorilor din toate domeniile vieții social-economice, pentru perfecționarea conducerii întregii activități la toate nivelele. Coordonarea unitară a științei și învățămîntului de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, constituie o chezășie a progresului continuu al acestor domenii prioritare, pentru progresul continuu al economiei românești, pentru o înaltă competitivitate.

Noi, oamenii din învățămîntul superior și cercetarea științifică, avem o înaltă răspundere în direcția sporirii contribuției la promovarea unei competitivități sporite, prin formarea de generații cît mai pregătite, prin alăturarea efortului nostru creator celui al tuturor oamenilor muncii, pentru ridicarea patriei noastre pe noi trepte ale civilizației contemporane.

Pornind de la orientările prețioase date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la cerințele mari care revin economiștilui contemporan, în Academia de Studii Economice depunem eforturi susținute pentru formarea și perfecționarea de cadre, de specialiști cu o înaltă pregătire politică și profesional-științifică, pentru sporirea contribuției noastre la cercetarea științifică și asistența economică în întreprinderile din Capitală și din țară. Considerăm ca o cerință și o datorie de onoare să valorificăm, mai hotărît decît am făcut-o pînă în prezent, toate posibilitățile pe care partidul le-a creat școlii economice, pentru a spori aportul nostru la creșterea mai rapidă a competitivității economiei românești. Sîntem conștienți că pe această bază se poate ridica bunăstarea și creșterea calității vieții poporului nostru, îndeplinirea programului partidului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Prof. univ. dr. ALEXANDRU PUIU
Academia de Studii Economice

La est de Cernavodă

(Urmare din pag. 1)

admite nici cea mai mică abatere, nici o greșeală, nici o risipă de materiale.

Douăzeci de semnături și vize de laborator aprobă turnarea unei singure șarje dintr-o anumită marcă de beton !... De pildă, în pereții de protecție contra iradiațiilor aflu că se toarnă o marcă de beton cu alice de plumb. Pe mine, ca nespecialist, treaba asta nu numai că mă uimește, dar mă și înfioară. Singurul care, cel puțin în acest moment, nu mai pare mirat de nimic și își tot îndeasă căciula pe urechi, ca să nu-i fie prea frig, este directorul întreprinderii antreprize de construcții nucleare-electrice, inginerul Valeriu Timofei. Bărbat în plină putere, îmbrăcat în scurta-i pufoasă ce nu-l deosebește aproape cu nimic de ceilalți șantieriști, omul acesta, care conduce autoritar munca și destinul a nu mai puțin de șase mii de constructori, socoate că-i o datorie a lui, primordială, să fie nelipsit nici-un moment din șantier. Împreună cu ei, cu fierar-betoniștii, sudorii și dulgherii lui, tot acum, pe viscol și ger, dau cele mai severe probe de muncă eroică, adevărate probe de foc alți peste cinci mii de lucrători aparținînd antreprizelor de montaj nuclear, construcții hidrotehnice, montaje și automatizări, precum și un apreciabil număr de bravi ostași-constructori veniți din toată țara aci, pe marele șantier.

Și lupta se reia zi de zi, mereu și mereu, cu și mai multă înverșunare.

La est de Cernavodă, la acest început de an unsprezece mii de oameni dispută aprig o mare bătălie. E bătălia cea mai pașnică, e bătălia muncii. Vă mai amintiți, de bună seamă, de băieții inginerului Nicolae Boștină, de tînărul sudor-cățărător Constantin Olăeru, care a lucrat suspendat între cer și pămînt, la peste 40 de metri înălțime. Nu e drept, mai ales ca reporter de șantier, să nu te înfiori de vrednicia cu totul ieșită din comun a betoniștilor conduși de Onofrei Costică, cei care au turnat, chiar în ziua prezenței mele pe șantier, masiva grindă din boxa generatorilor de la R 2. Mă simt dator acum, la cea de-a doua însemnare, să dau impuls simțămintelor de sinceră admirație și prețuire pentru munca tenace, plină de dăruire, a lăcătușilor și sudorilor-montatori Ion Vieru, Gheorghe Andrei, Mihai Cosma, Iatan Camil și Petre Zain din echipa lui Vasile Ungureanu. Neprecupețindu-și timpul, uitînd adesea de frig și chiar și de pauzele de masă, ei au asigurat montarea în grafic sau în devans a unui important volum de echipamente și repere din dotarea reactorilor 1 și 2. Și nu pot fi trecute cu vederea, ba dimpotrivă evidențiate la locul cel mai de cinste, eforturile șefului de echipă Victor Olaru, ale coechipierilor săi Costică Velciug și Andrei Cicerone pe care i-am găsit trudind din greu, în afara programului lor obișnuit de lucru, la montarea și fixarea prin sudură specială a unui reper la linia GO-91.

Ar mai fi de consemnat aici, măcar atît, încă foarte multe nume de fruntași în întrecere, între care și al tînărului subinginer Gheorghe Baciu, originar din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, sub a cărui directă îndrumare 6 oameni de ispravă tocmai terminaseră, cu deplin succes, dificila operațiune de ridicare și montare, pe postamentele dinainte stabilite, la cota plus 17, a uriașelor generatoare de abur și schimbătoare de căldură, cîntărind zeci și sute de tone fiecare. O treabă pe care n-o poate face oricine. Pe lîngă un macaragiu priceput, cum e, spre exemplu, Constantin Davidescu, despre care am mai amintit, este indispensabilă prezența unei echipe specializate și bine închegate de montatori, lăcătuși și sudori-acrobați, așa cum de altfel și sînt cei din echipa sus-menționată. Pentru că, mai ales aici, nu se admit abateri nici măcar de cîteva sutimi de milimetru. Un singur reactor atîrnă pînă la două sute de tone în greutate, iar în interiorul lui se află un sistem sofisticat de țevi diferite atingînd în lungime cîțiva kilometri. În timpul funcționării, pentru răcire, el are nevoie de aproape cincizeci de mii litri de apă recirculată pe secundă. Or, un oraș precum Craiova de pildă, cu peste 350 000 de locuitori, nu consumă mai mult de două mii de litri apă potabilă pe aceeași unitate de timp.

Iarna, pe șantier viața e aspră, chiar dură uneori. Cu toate acestea oamenii sînt mereu neclintiți, la datorie. Întrebat fiind despre idealul ce îi animă și le dă nestăvilitul îmbold, într-un moment de răgaz subinginerul Gheorghe Baciu a răspuns fără ezitare: conștiința noastră de constructori. De oameni care știm și înțelegem că țara are neapărat nevoie de energie, de cît mai multă energie. Fiecare e convins că și de el depinde aici, la Cernavodă, îngenunchere pașnică a atomului, îmblînzirea și punerea cît mai neîntîrziat la treabă, în folosul tuturor, a armatelor sale de nuclee, de protoni și neutroni, că urgentarea acestei construcții unice e nu numai o înaltă datorie de muncitor, ci și de cetățean român, de patriot. Asemenea sentimente și convingeri — mi-a destăinuit subinginerul, în continuare — ne-au fost insuflate de însuși conducătorul partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul repetatelor sale vizite de lucru pe șantier. Sprijinul direct, orientările și indicațiile de înaltă competență date și cu aceste ocazii au avut, și au și în continuare, darul să trezească și să dezlănțuie în noi ambiția de a ne intensifica eforturile, de a ne mobiliza exemplar în lupta pentru depășirea tuturor greutăților ivite inevitabil într-o construcție de tehnicitatea și amploarea celei pe care o realizăm azi aici în vatra Dobrogei.

Dar, pentru a ne forma o imagine mai exactă asupra coordonatelor muncii desfășurate pe șantierul cetății atomului de la Cernavodă, inginerul Valeriu Timofei, directorul I.A.C.N.E.C., ne-a oferit cîteva date semnificative. Pe porțile șantierului intră și se descarcă zilnic două trenuri cu peste 1 000 tone diverse materiale: agregate de rîu, fier-beton, ciment, utilaje și mașini, echipamente etc... Numai anul trecut au fost pregătite și turnate aproape 280 000 metri cubi de beton special, au fost montate peste 60 000 t armături metalice. Au fost zile de vîrf cînd s-au turnat și 2 000 m.c. betoane în 24 de ore, ținînd seama că totul, și rețetarele și șarjele, se realizează numai pe baza parametrilor oferiți de calculatorul electronic.

Proiectele de execuție, ca și o bună parte din echipamentele de dotare ale centralei — intervine, spre completare, directorul adjunct tehnic, ing. Paul Bolma — sînt, după cum bine se știe, de proveniență canadiană. Pe șantier se simte asistența tehnică riguroasă asigurată de furnizorul străin. S-a optat pentru asemenea proiecte și echipamente, pentru o asemenea asistență de specialitate, pentru că ele reprezintă la ora actuală tot ce e mai avansat în tehnica mondială de profil și dau deplină siguranță în exploatare. Încă din concepție sînt prevăzute cu sisteme proprii de control automat, astfel încît pot fi prevenite și evitate cele mai mici avarii sau pericole de iradiere.

După spusele interlocutorilor anul acesta e hotărîtor în desfășurarea generală a lucrărilor, așa încît, în cel mai scurt timp, întîiul reactor va intra în funcțiune. Primele generatoare de abur, de proveniență canadiană, au și fost montate; pe șantier sosesc alte și alte utilaje și componente de echipament de fabricație românească sau străină; R 2 a intrat și el, nu de prea multă vreme, în febra montajului general.

Legat de participarea industriei noastre la înzestrarea primei centrale nuclearo-electrice, am reținut că își dau concursul cele mai reprezentative firme constructoare de mașini din România, Lista lor ar fi prea lungă ca s-o putem înșira aici. M-a amuzat însă un episod nostim povestit de tovarășul Nicolae Butoi, primarul orașului, referitor la gradul ridicat de tehnicitate al unor instalații doar aparent mai puțin importante... Cică, deunăzi, punîndu-se problema confecționării unui reper minuscul, a... unui dop sau cep, ce intră în componența unei instalații nucleare, numeroși furnizori români și străini și-au prezentat oferta. Ce mare scofală să... faci un dop ? ! — și-au zis ei cu glas entuziast. Cînd au aflat însă că „dopul" acela trebuie să îndeplinească niște... mici condiții, anume să se înșurubeze și să se deșurubeze singur, deschizînd sau închizînd exact cît trebuie o flanșă în funcție de un număr n de parametri, că în fond era vorba de un adevărat microrobot dotat cu un calculator electronic de comandă, brusc lucrurile s-au schimbat. Dintr-o suită de ofertanți a rămas ferm pe poziție doar unul singur, un român. Nu era cel mai dotat. Era, în schimb, foarte curajos.

Avînd garanția că Cernavodă nu va deveni niciodată victima vreunei avarii, asigurările fiind date atît de avangarda tehnică a proiectului și echipamentelor, cît și de temeinicia construcției, oamenii cu care am stat mai îndelung de vorbă mi-au mărturisit că, în final, prin dezintegrarea unei infime cantități de material fisionabil, prima centrală nuclearo-electrică românească va pulsa în sistemul energetic național 3 500 MW! O putere care va echilibra rapid întreaga balanță energetică a țării.

...Așadar, nu peste prea mult timp, grație muncii avîntate, adesea eroice, a celor peste unsprezece mii de specialiști, constructori și montatori, Măria Sa Atomul va fi silit să-și strunească, la Cernavodă, forța-i de apocalips și să și-o dezlănțuie la comandă doar spre folosul și fericirea acestui popor...

Pentru că o asemenea investiție nu se face niciunde bătînd din palme, fără o enormă cheltuială de inteligență și mijloace materiale.

Un bun al tuturor în grija fiecăruia

ENERGIA

• S-o folosim potrivit normelor!

• S-o producem potrivit planului!

Marii consumatori pot face economii mari

Măsurile își arată roadele

La binecunoscuta uzină bucureșteană Laromet, preocupările pentru buna gospodărire a energiei sînt vechi și fructuoase. Începem discuția pe această temă cu Gheorghe Mălai, inginerul șef al uzinei și cu inginerul Sorin Dimofte, șeful biroului mecano-energetic plecînd de la două adevăruri cu care sîntem de acord cu toții. Energia este atît cît poate fi, cît e posibil și economic pentru țară să producă într-o anumită conjunctură. Încadrarea în cotele alocate a devenit o obligativitate care iese în afara discuției, de la care nu există posibilitatea de sustragere. E limpede că nu se poate consuma mai multă energie decît se produce.

— Important este, ne spune inginerul Gheorghe Mălai, ca fiecare consumator de energie să înțeleagă și să acționeze convins că energia este o problemă generală, la rezolvarea căreia este obligat să participe. Nu se admit derogări, îngăduințe în această privință. Trebuie să găsești soluții. Acestea, bineînțeles, există. Laromet se numără, zicem noi, printre întreprinderile care au reușit să se încadreze în cotele prevăzute prin aplicarea unor măsuri organizatorice și tehnologice corespunzătoare. Anul trecut, în condițiile în care produsele noi, cu grad înalt și multiplu de prelucrabilitate s-au mărit, ne-am încadrat în cotele de energie electrică și gaze naturale alocate. Atît cît experiența și posibilitățile noastre tehnologice ne-au permis, n-am ignorat nici o soluție menită să ducă la diminuarea consumului energetic. Uzina, avînd profil metalurgic, este mare consumator de energie. Ei bine, la o privire superficială, față de consumul nostru, cît-ar însemna o instalație solară de încălzit apa menajeră? Mai nimic s-ar putea spune. Ea economisește însă 50 t.c.c. în perioada aprilie-octombrie. Cu ajutorul a două pompe de căldură, recuperăm energia conținută în apa caldă reziduală de la turnătorie și o folosim pentru atelierele Secției mecano-energetică. Să mai adăugăm 100 t.c.c. pe an. Deci, 150 t.c.c. de care uzina noastră a degrevat economia națională și asta doar din așazisele energii neconvenționale.

— Planuri și programe de măsuri sînt, completează inginerul Sorin Dimofte. Totul este ca ele să fie aplicate cu fermitate. Numai așa pot da rezultate. O perioadă mai grea din punct de vedere energetic trebuie să ne găsească pregătiți, să putem interveni în perfectă cunoștință de cauză. Necesitatea încadrării în puterea medie orară, zilnică și pe palier nu este o noutate. La Laromet, iluminatul local la preșe, bancuri de tras, etc. este introdus în toate halele de fabricație. Limitatoarele de mers în gol sînt montate cu ani în urmă. Am întocmit bilanțuri energetice reactualizate periodic pe tipuri de utilaj în parte. Contorizarea atelierelor, secțiilor ne permite cunoașterea exactă a consumului pe utilaje, produse și locuri de muncă. Anul trecut am refăcut izolația tuturor conductelor de transport abur tehnologic și apă caldă.

— Mai delicată în cazul uzinei noastre este sincronizarea vîrfurilor de sarcină. Marii noștri consumatori sînt laminoarele de tablă, presele hidraulice de extruziune și cuptoarele. Laminoarele au fost oprite în palierul de seară, 17—23. În acest interval executăm munci auxiliare, neconsumatoare de energie, ajustaje și remanieri manuale. În acest interval lucrăm cu o singură presă. Laminoarele și presele suportă opriri. Cuptoarele sînt gîndite însă să meargă în flux continu. Opririle lor trebuie făcută după reguli bine determinate. Trebuie deci să avem în vedere ca măsurile operative să fie luate în funcție de cerințe și necesități, să nu pericliteze materialele în flux și utilajele. Pentru asta trebuie să avem grijă să oprim noi curentul electric, să nu-l ajungem în situația să-l oprească I.D.E.B. Deși ne încadrăm în puterea medie zilnică și pe palier, încadrarea în puterea medie orară pentru o uzină cu profil metalurgic este o problemă delicată, nu întrutotul rezolvată. O altă problemă greu de rezolvat fără o cooperare corespunzătoare este sosirea neritmică a materiilor prime. Această situație creează șalturi interzise din punct de vedere energetic. Și aici facem eforturi pentru a îmbina realizarea planului cu încadrarea în cote.

— Ca inginer mecano-energetic, pot spune că problema energiei este corect înțeleasă la toate nivelurile în uzină. Secțiile de producție sînt mai aproape de noi în această privință. Se caută soluții organizatorice și tehnologice care să ducă la consumuri energetice mai mici. Am reușit să eliminăm din fluxul tehnologic de fabricație a unor repere de țevi de cupru pînă la 3—4 coaceri de recristalizare. Printr-o colaborare fructuoasă cu Electroputere Craiova am asimilat transformatoarele electrice pentru alimentarea cuptoarelor prin inducție, reducîndu-le puterea nominală de la 400 la 360 KVA. Avem 8 asemenea transformatoare care funcționează continu. Îmbunătățirea factorului de putere-mărirea gradului de utilizare a puterii active — a fost realizat prin montarea de baterii locale de condensatoare la utilaje puternic inductive și baterii generale ce alimentează celorlalți consumatori. Motoarele electrice defecte au fost înlocuite în cadrul reparațiilor generale cu altele exact dimensionate.

Încheiem discuția noastră cu remarca: La Laromet fiecare om al muncii are sarcini concrete pe linie de energie, ideile nu s-au terminat aici, sînt căutate altele, mai eficiente, reducerea consumului de energie este considerată o componentă obligatorie a noii calități a muncii.

OPREA GEORGESCU

Aliat prompt: cercetarea științifică

Soluțiile unei catedre

Economisirea energiei este nu numai o problemă de simț gospodăresc, de conștiință civică responsabilă ci, deopotrivă, și în cea mai mare măsură, de investigație științifică. Cîteva din soluțiile cele mai noi, dobîndite prin mijlocirea instrumentului de laborator, aparțin cercetării universitare, un exemplu concludent în acest privință oferindu-l Catedra de centrale și rețele din cadrul Facultății de electrotehnică și energetică a Institutului Politehnic București. Problemele abordate sînt de primă mărime, vizînd programul prioritar de energetică nucleară, noi surse de energie, tehnologii noi ca și implementarea lor, reducerea consumurilor de combustibil și energie pe lanțul ce duce de la sursă la consumator, perfecționarea tehnico-funcțională a echipamentelor energetice, fără a omite problema protecției mediului de poluanții termici, chimici sau electromagnetici. În acțiunile cercetării, subliniază profesorul dr. ing. Ioan G. Carabogdan, sînt cuprinși studenții anilor IV și V, majoritatea temelor proiectelor de stat vizînd probleme de larg interes, cuprinse în activitatea de cercetare a catedrei.

Recuperarea resurselor energetice refolosibile și perfecționarea din punct de vedere energetic a proceselor tehnologice constituie, de altfel, o preocupare de tradiție a catedrei, la acest capitol, meritînd a fi evidențiate cercetările ce au condus la optimizarea recuperatoarelor pentru producerea de apă caldă, folosind gaze de ardere din procese pirotehnologice, recuperarea resurselor energetice refolosibile de joasă temperatură prin utilizarea scrumberelor și a pompelor de căldură, stabilirea formei optime de energie primară în cuptoarele industriale, reducerea pierderilor la transportul energiei electrice și termice.

Efectul direct al cercetărilor a fost în anul ce s-a încheiat, ne informează inginerul Ion Sotir Dumitrescu, șef de lucrări, realizarea și implementarea în întreprinderile Capitalei a o serie întreagă de aparate care, în funcționarea lor, au condus la economii de 160 000 tone combustibil convențional și 2 300 000 kilowați/oră. De asemenea, utilizînd aditivi polimerici de producție românească, au adus o substanțială reducere de circa 15—20% din pierderile energetice la curgerea unor fluide. Cercetările pentru introducerea liniei de transport de energie de 750 kilovolți — prima de acest tip la noi — s-au făcut tot în cadrul catedrei politehnice bucureștene. La îndrăzneala tinereții, bazată însă pe îndelungul studiu, s-a adăugat, de fiecare dată, experiența dascălului. În munca de cercetare, ei au avut curajul unor încercări ce nu se mai făcuseră în țară. Un exemplu: proiectele unor utilaje asimilate la noi și destinate centralelor nucleare, trebuiau verificate. Îndeplinirea dificilei sarcini duce la importante economii valutare. Metoda elementelor finite l-a condus pe profesori și studenți la îndeplinirea scopului propus. Ar mai fi de amintit și o serie de cercetări solicitate de partenerii străini, cum ar fi certificate de calitate pentru diverse repere ale liniilor de înaltă tensiune exportate de România.

Realizările menționate în rîndurile de mai sus, sînt doar cîteva urmări ale cercetării din ultimul timp, constituind o singură latură a activității acestui compartiment universitar. Ca primă indicație, rămîne pentru dascăli pregătirea cadrelor și nu este vorba aici doar de viitori absolvenți. Pentru a nu fi depășit, un specialist trebuie să se pregătească, să învețe permanent. Cursurile de energetică nucleară și protecție automată asistată de calculator, ca și cele legate de tehnologiile de montaj a echipamentelor nucleare sînt axate, toate, pe problematici moderne, de ultimă oră în domeniul energetic. Pregătirea specialiștilor se dorește a fi la cele mai înalte cote ale exigenței ca o condiție de bază a sporirii avutului nostru de energie electrică. Simulatorul realizat în cadrul unui colectiv mixt, cuprinzînd specialiști de la I.P.B. și I.S.P.E., va asigura specializarea personalului operator al blocurilor energetice echipate de 330 MW și 50 MW care funcționează pe lignit și sisturi bituminoase. Construirea acestui prim simulator a creat condițiile necesare pentru ca într-un timp relativ scurt să fie demarate cercetările în vederea realizării unui alt simulator, necesar pregătirii personalului din centralele nucleare.

Cercetările lor de perspectivă, cu colaborări internaționale al căror inițiatori sînt, vizează punerea în evidență pe cale experimentală a gravitonului — particula elementară căreia i se datorează apariția cîmpului gravitațional. Profesorul universitar Ioan Carabogdan mai amintea și de activitatea de analiză numerică cu elemente finite asupra cîmpului de tensiune mecanică, cîmpuri de temperaturi în regim static și dinamic a unor echipamente cu destinație specială. Sînt cercetări care vor cere, desigur, încă multe clipe de neodihnă și ale căror rezultate se văd, deocamdată, situate în viitor. Oameni practici concreți, preferă să vorbească de planuri cu scadență imediată. De altfel, chiar începutul de an a marcat un eveniment pentru cercetătorii din domeniul luat în discuție, eveniment ce nu va întîrzia să-și arate însemnătatea. Cu data de 1 ianuarie 1987 în cadrul Facultății de Electrotehnică și Energetică a Politehnicii bucureștene funcționează un colectiv mixt de cercetare-proiectare, alcătuit din reprezentanți catedrei de centrale și rețele și specialiști ai Institutului de Studii și Proiectări Energetice, filială menită să asigure scurtarea perioadei de cercetare și implementare a rezultatelor obținute.

Obiectivele finale prezentate de conducătorul noului colectiv, conf. dr. ing. Adrian Badea ar fi: îmbunătățirea funcționării sistemului termocentralelor, probleme legate de transportul căldurii la mare distanță, funcționarea în regimuri nominale și nenominale a centralelor nucleare-electrice, optimizarea repartiției sarcinilor între grupurile și centralele sistemului energetic național, reducerea consumului specific de combustibil în centralele electrice, reducerea pierderilor în transportul și distribuția energiei electrice și termice.

S-a creat, așadar, un teren fertil al colaborării, al comuniunii de idei, din care va avea de cîștigat, fără îndoială, zestrea energetică a țării.

LIANA MOLNAR

Sfatul „măruntișului"

Automate sînt, butonul lipsește

Orice bloc, mai vechi sau mai nou, cu patru, șase sau mai multe etaje este prevăzut cu lumină pe scară. O lumină care funcționează un timp limitat, atît cît să ajungi în fața ușii, s-o deschizi și să intri, totul grație unui dispozitiv numit „automat de scară" și a unui „buton cu revenire", care se află la fiecare etaj. Utilitatea sistemului nu mai intră în discuție, fiind evidentă: în loc să ardă ore întregi sau toată noaptea becurile se sting singure la cîteva zeci de secunde de la apăsarea butonului. În fiecare bloc dat în folosință, aceste butoane sînt montate de către constructor, automatul de scară fiind ulterior cumpărat de către asociația de locatari. Între beznă și risipă, automatul cu butoanele respective găsește drumul cel mai bun, asigurînd un consum minim de energie electrică. Relatarea ușor școlărească a unui lucru banal — lumina pe scări — veți vedea, are importanța ei.

Să presupunem că unul din cele două elemente, automatul sau butonii, s-a defectat. Primul este lesne de găsit, se află în toate magazinele cu profil electrotehnic, iar I.C.R.M.-ul are cantități suficiente în depozite. Dacă s-au stricat butonii, însă, nu mai e nimic de făcut. Orice alergătură nu duce decît la îmbogățirea experienței: mai cunoști lumea. La „1001 de articole", la marele magazin „Unirea", la o sumedenie de magazine din centrul Bucureștiului sau din oricare alt cartier, răspunsul este, aproape invariabil, **nu.** Unii vînzători sau șefi de raioane n-au văzut asemenea buton de mai bine de cei puțin o lună, alții, mai norocoși, de cîteva săptămîni. Butonii cu pricina au statutul „nimicului" care-ți mănîncă sufletul. Este mic, costă doar doi poli, dar e foarte util. Aflăm de la I.C.R.M. că restanța pe anul trecut e în jur de cîteva mii. Repet, pe anul trecut, fiindcă pe anul în curs nu s-a primit mai nimic.

Știam că „butonii luminii scară ST" (neapărat ST, adică „sub tencuială", pentru că mai sînt și butoni ce se aplică direct pe tencuială, dar aceștia, deși se găsesc, nu folosesc nimănui, deoarece toate blocurile sînt prevăzute din construcție cu celălalt sistem, ST), știam deci că butonii de care ne ocupăm, asemenea automatului de scară, se fabrică la Întreprinderea de aparataj electric de instalații Titu. Dăm telefon la Titu și vorbim cu inginerul șef Grigore Custrin.

— **Tovarășe inginer șef, ce se întîmplă cu butonii luminii scară ST, care sînt de negăsit în magazine?**

— Butonii aceștia nu-i mai fabricăm noi. Reperul a fost transferat la Întreprinderea de aparataj electric de instalații Focșani. Noi am rămas cu automatele de scară.

— **Începînd de cînd?**

— Cu 1 ianuarie 1987.

— **Dar aveți o restanță importantă din decembrie. O preia Focșaniul sau o lichidați dumneavoastră?**

— Lipsa pregătirii producției, datorată transferului la Focșani, ne-a împiedicat să ne respectăm obligațiile. Dar pînă la 15 martie predăm totul, pînă la ultima piesă.

Continuăm cu telefonul și, la Focșani, la I.A.E.I., îl găsim pe inginerul șef Nicolae Constantinescu.

— **Tovarășe inginer șef, am aflat că produsul „buton lumină scară ST" a fost transferat la dumneavoastră. Așa este?**

— Așa este. Îl livrăm din martie.

— **A fost transferat însă cu începere de la 1 ianuarie.**

— Am realizat alte piese. Am să mă uit în contract să văd ce avem de dat la I.C.R.M. și în martie îi trimitem.

N-avea rost să continuăm așa, nici la Titu, nici la Focșani. Telefonul costă și el. E limpede însă statutul de bagatelă, de cenușăreasă al butonilor pe care-i tot pomenim. Nimeni nu se omoară cu firea, îndeplinirea ritmică a planului fizic și la fiecare sortiment în parte devine aproape facultativă iar care sortiment în parte onorarea contractelor se face în consecință. Transferînd produsul, I.A.E.I. Titu i-a pierdut urma, în luna decembrie; preluîndu-l, I.A.E.I. Focșani nu l-a găsit și, potrivit promisiunilor, nu-l va găsi pînă în martie!

Adică într-o perioadă în care cu toții ne străduim să economisim pe orice cale energia electrică și acționăm pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an.

În fine, o propunere: dacă întreprinderile amintite nu sînt în stare să se organizeze astfel încît să-și achite în întregime sarcinile asumate, ni se pare firească intervenția centralei sau a ministerului de care aparțin, tocmai pentru a-i face să înțeleagă că nici un sortiment din plan nu poate fi considerat mărunțiș.

RĂZVAN BARBULESCU

Să-ți faci zi de zi DATORIA, adică PLANUL!

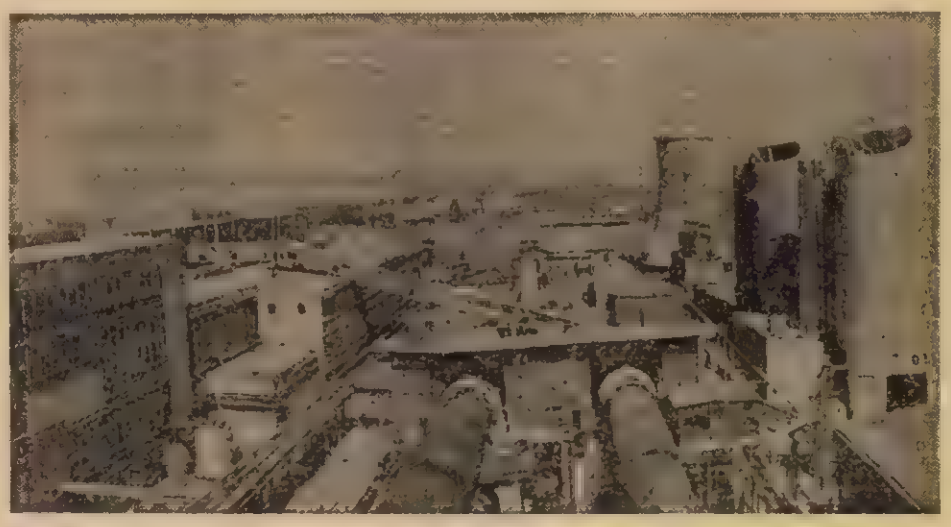

Înaintea aluminiului e ALUMINA!

În marele cartier orădean care poartă numele cronicarului Rogerius, dacă întrebi pe vreun puștan care abia a catadicsit să-și pună ghiozdanul pe spate să se gîndească la un cuvînt care începe cu prima literă a alfabetului, el îți va răspunde negreșit : ALUMINA. Din pricina faimei și popularității, alumina aproape că se confundă cu Oradea care furnizează prețioasa materie primă pentru aluminiul românesc. Directorul întreprinderii, ing. Constantin Ștefănoiu lucrează aici încă de cînd s-a înfipt primul țăruș al obiectivului de pe malul drept al Crișului Repede.

„La acea dată puține erau țările care se încumetau să producă alumină și, implicit, aluminiu pe scară industrială. Conducerea superioară de partid și de stat a hotărît însă ridicarea primei uzine de alumină la Oradea. Amplasarea noului obiectiv își găsea justificarea prin apropierea de baza de materii prime (bauxita) din Munții Apuseni cu stații de spălare la Chistag și Dobrești, aflate la 60 km de municipiu. Orice început este greu, dar misiunea de a produce pentru prima dată în țară alumină ne tulbura și entuziasma în egală măsură. Am început, cu răbdare, să învățăm cu toții „alfabetul" fabricării acestui produs care pînă atunci era numai în scheme și planșe, fără o existență materială. Ca să ajungi la mult rîvnita ALUMINĂ, trebuie să pornești de la BAUXITĂ, zice el și se ridică de la birou, trece într-un coridor de unde își ia o cască de protecție pe cap, îmbracă o pufoaică și mă cheamă să-l urmez. Mă duce, hăt departe, tocmai în spatele întreprinderii, unde se descarcă materia primă. Iarna, bauxita vine înghețată bocnă, cu bolovanii strînși unul în altul ca și cum ar vrea să se încălzească. Furtunele cu abur fierbinte îi smulg însă din îmbrățișare și din vagoane curge gîlgîind un lichid roșu, bolovanii pling de parcă ar ști ce chinuri și „ordalii de Oradea" îi așteaptă! Primele ordalii ale bauxitei încep cu CONCASAREA, îmi spune directorul.

Totul în jur e roșu : bolovanii și pietricelele de bauxită, pulberea parcă de praf de cărămidă arsă care acoperă pămîntul ca un uriaș linoliu de purpură și-i împărtășesc însoțitorului impresia mea.

„Asta e secția întîi, dar oamenii îi spun „imperiul roșu" și drumul pînă la secția a doua, „imperiul alb", unde mijesc timizi, primii dinți de lapte ai aluminei, este lung, dar mai ales, foarte greu.

Pentru că bauxita e înverșunată, nu se lasă cu una cu două: deși sfărîmată în miliarde de pietricele la concasare, nu este încă înfrîntă în structura sa intimă, moleculară. De aceea o supunem la alte „ordalii" : o înecăm în var, o zdrobim cu bile de oțel și o ardem cu leșie de sodă caustică". Urcăm mai multe rînduri de trepte de fier și ajungem pe o platformă de năclăită de sudoare, altul intră cu un bec portabil și ceilalți se reped, rînd pe rînd, să înlocuiască blîndajele de oțel care protejează peretele circular al morii. La măcinare, îmi spune directorul, se înregistrează, din cauza leșiei și bilelor de oțel de 80—120 mm, cea mai mare coroziune a pieselor".

„Ce literă urmează ?" mă întreabă brusc, directorul, iar eu, conștiincios ca un școlar îmi scot carnetul și răspund : D.

„Cu această literă începe „imperiul alb" al uzinei, îmi spune el și intrăm într-un lift care ne catapultează deasupra unor uriașe vase, înalte de 30 m cu o capacitate cam de 1 100 m³ fiecare.

Aici la secția DESCOMPUNERE este aplicată cu succes invenția inginerului Constantin Ștefănoiu — modificarea instalației de descompunere a aluminatului de sodiu. Prin răcire treptată și agitare continuă are loc formarea hidratului de aluminiu.

Notez următoarea literă E pe fila următoare și directorul îmi arată clădirea unde se adăpostesc instalațiile de EVAPORARE care concentrează soluția mumă pînă la parametrii necesari reintroducerii ei în faza de măcinare în vederea reducerii substanțiale a cheltuielilor de producție. Coborîm cu același lift rapid, caut zadarnic foaia rătăcită din turma filelor carnetului de reporter.

„N-o mai căutați, îmi spune directorul, vreau să vă conduc la locul unde acum 21 de ani s-a născut pentru prima oară în România prima șarjă de hidrat de aluminiu și astfel ajungem la „ultima" literă a alfabetului muncii noastre : FILTRAREA albă. Pe atunci eram cu toții emoționați că niște tați înainte de nașterea primului copil".

Intrăm într-o hală unde se învîrt filtrele tambur. După atîta căznă a sute de utilaje și oameni începe să se vadă pentru prima dată produsul muncii : de pe filtrele de vid cade crusta albă a multivnitului hidrat de aluminiu sau alumina hidratată (Al (OH)₃.

„Cînd a început să cadă hidratul de pe filtrele tambur în 29 aprilie 1965 a fost un adevărat delir de entuziasm : oamenii fugeau după cutii goale de chibrituri unde să pună o bucățică de hidrat, spre amintire. De atunci și pînă acum colectivul nostru de aproape 1 000 de oameni din care 220 de „veterani" care au văzut minunea din aprilie 1965 a dat țării 4,1 milioane de tone de alumină din care 80 000 tone peste plan".

Hulea Traian îmi atrage atenția să stau mai departe de filtre să nu-mi sară vreun strop rătăcit de soluție în ochi și eu mă supun. Apoi apasă pe un întrerupător de la un telespeaker și întreabă preocupat : „Alo, evaporarea ?" „Da, îi se răspunde. Dați-ne nivelul 601, vă rog !" „3 metri", vine după cîteva clipe răspunsul. Mulțam fain, zice el și închide.

„Vă e frig, nu-i așa ?" mă întreabă însoțitorul.

„Da", recunosc eu.

„Să mergem la cuptoarele de ardere (calcinare) să ne încălzim, zice el și o iau pe urmele lui.

Paradoxal, în jurul cuptorului înfierbîntat văd un praf alb și dacă n-aș ști că-i alumina calcinată, aș putea jura că-i o zăpadă fermecată, sustrasă legilor firești care, prin nu știu ce miracol, nu se topește. Dacă la „Alumina" trebuie să fii cu ochii în patru, atunci la calcinare trebuie să fii cu ei în patrusprezece : citeodată cuptorul duduie ca o sobă buclucașă care a înghițit prea mult și se scutură. Lîngă gura unui cuptor, maistrul Lungu Petrică veghează. Îl rog să deschidă gura cuptorului : în dantura strălucitoare de flăcări văd alumina rostogolindu-se ca un dumicat nesfîrșit.

Ieșim. Pe drum directorul îmi spune că cel mai important lucru este că aluminiștii orădeni au realizat un important „cap de pod" la Dunăre pentru victoria deplină a aluminii românești : întreprinderea de alumină din Tulcea, unde directorul Urcan Aurel și contabilul șef Balog Eremia, ca și mulți alții, provin din pepiniera vinjoasă a „Aluminei" orădene. La ieșirea din întreprindere văd însemnele Ordinului Muncii clasa întîi, doi și trei.

Îndemn permanent la mai bine pentru toți cei care au păsit pe porțile întreprinderii în nouă an cu hotărîrea de a ridica tot mai mult prestigiul aluminei de Oradea.

PASCU BALACI

Despre calitate la IREMOAS

EXCEPȚIILE ÎNCALCĂ REGULA!

Dacă faci ceasuri și elicoptere nu înseamnă că nu te poți împiedica de o clanță. Lucrurile mici și neînsemnate sînt proba de foc pentru cei mari, care strîmbă din nas cînd e vorba de un mărunțiș. Și, la urma urmei nici nu-i mare lucru o clanță sau o broască. N-ar muri lumea fără ele. Atîta doar că toate ușile ne-ar rămîne deschise și pînă la urmă ar trebui să aflăm cît de cinstiți sîntem cu toții. Cu atît mai mult calitatea unei clanțe sau a unei broaște nu pot însemna mare lucru. Cel puțin așa pare la prima vedere. Dar dacă te trezești că nu mai poți deschide ușa și pentru a pătrunde în propria-ți casă trebuie fie să o spargi, fie să intri în apartamentul vecinului și apoi, prin dormitorul său să sari în balconul tău, stîrnind deliciile copiilor care te aplaudă pentru curaj, atunci și problema unei broaște, fie ea cît de simplă ridică aceleași probleme legate de calitate, de fiabilitate și de meserie. Cum Urbis, cunoscută mai mult sub denumirea de I.R.E.M.O A.S. este principala producătoare de armături metalice, am încercat să aflăm ce înseamnă calitatea la o clanță și la o broască (metalică, evident). Și exact cînd mă așteptam mai puțin am descoperit că îndărătul banalei broaște pe care oricine o poate cumpăra dintr-un magazin pentru nici o sută de lei se ascund o sumedenie de probleme, că îndărătul clanței e o lume cu multe bucurii și necazuri. Inginerul Ștefan Cerchez, șeful secției de echipamente metalice are 24 de ani trăiți numai în această secție și ar avea toate motivele să spună că s-a săturat de feronerie. Și dacă nu o face e pentru că are resurse și o energie interioară pe care alții n-ar mai avea-o nici după un sfert din atîta timp. „Cel mai adesea ne confruntăm cu probleme care nu ne aparțin, spunea el, cauzate de calitatea materialelor pe care le primim. Și cu toate acestea încercăm să nu facem nici un rabat de la calitate. Mereu ne confruntăm cu eforturile de reproiectarea produselor în vederea reducerii consumului de materiale, în special la cele deficitare. Prin autoutilare încercăm să creștem productivitatea muncii și să ne organizăm secția în vederea îmbunătățirii climatului, a condițiilor de muncă". În zilele în care am ajuns la Urbis, mai multă lume vorbea de reproiectarea cremoanelor, multă vreme subdimensionate și de proastă calitate, fapt care a adus întreprinderii atîtea nemulțumiri din partea cumpărătorilor. La Urbis se produc peste 214 000 de broaște într-o singură lună. Cîte din ele pot ridica probleme de calitate ? Cel mult trei sau patru bucăți, spunea șeful de secție. „Cînd e vorba de export toți sînt foarte atenți. Cînd e vorba de consumul intern, unii zic, merge și așa. Împotriva unei asemenea mentalități trebuie să facem ceva. Încercăm să le spunem oamenilor că de felul cum muncesc depinde chiar felul în care trăiesc ei. Dar sînt 1 100 de oameni, fiecare cu pregătirea și mentalitatea sa mai mult sau mai puțin industrială, cei mai mulți tineri, cu un sentiment al răspunderii nu prea bine dezvoltat". La o altă secție, cea de armături metalice, am încercat să aflăm cum poate trece prin atîtea filtre de control un robinet defect. Răspunsul a fost „nu se poate". Nici din greșeală? Nici ! O grupă de controlori de calitate este repartizată pe tot fluxul producției, în toate punctele mai importante. Cum controlorii sînt dintre muncitorii cei mai buni care au lucrat pe respectivul flux, e greu de crezut că ei ar putea să nu observe deficiențele. Neatențiile ar fi singura explicație. La funcționarea robinetilor există un control de 100%, prin probarea pe stand a fiecărei bucăți. Produsele de export sînt supuse chiar unor probe suplimentare, solicitate de beneficiar, conform normelor din țara respectivă. De la turnătorie pînă la magazia de produse finite, fluxul tehnologic este urmărit cu atenție de controlorii de calitate. Și acolo, la ambalare, are loc încă o operațiune de control pentru a rămîne cu sufletul împăcat. Maistrul Petre Dumanschi, din cadrul grupei de control a secției, spunea că, în fiecare dimineață, comisia de calitate analizează rebuturile descoperite de oamenii controlului în ultimele 24 de ore. Sînt analizate cauzele, stabilite defectele și frecvența și se stabilesc modalitățile de recuperare prin reintroducerea în flux. Pentru cele nerecuperate se stabilesc vinovații și se întocmesc note de imputație a manoperelor și a materialelor. Constantin Dobre lucrează la controlul produselor finite, fiind penultimul pe linie, înaintea celui care mai face un control la magazie prin redeschiderea ambalajelor. „Nu e deloc simplu să faci broaște, clanțe, băi, radiatoare și robinete de calitate. La cele nichelate trebuie să cauți pînă și o pată, la altele trebuie să descoperi pînă și ultimul por". Valentin Murgan, inginerul șef de la fabrica de armături metalice, spunea că în cele cinci luni de cînd a venit în această întreprindere a fost frapat de intensitatea și constanța preocupărilor pentru calitatea produselor, atît la cele pentru export, cît și la cele pentru piața internă. Are loc un control sever pe flux, la toate operațiile, un control interfazic și o probă hidraulică la stand, imediat după uzinarea reperelor. „Indicatorul calității e urmărit cu strictețe la nivelul fiecărei secții și nu l-am depășit niciodată, reușind să ne încadrăm în el cu constanță. Așa am ajuns ca unii parteneri externi să ne mulțumească în scris pentru calitatea produselor oferite. Drept pentru care, unii dintre partenerii externi cîștigați și-au și majorat comenzile pentru anul 1987".

La Urbis au fost introduse în funcțiune o serie de modernizări, de mașini de turnat sub presiune, standuri hidraulice de probă, mașini de șlefuit și alte utilaje realizate prin autodotare. În plus, inginerul Cezar Gruia, șeful atelierului de proiectare, ne-a vorbit de extinderea de armături cu înlocuitori, de căzi de baie reproiectate, de reproiectarea unor echipamente metalice pentru înlocuirea aluminiului și zamacului cu oțel. Mai mult, am aflat că la această oră se fac cercetări pentru realizarea unei baterii de baie monobloc (robinet cu o singură pîrghie de acționare atît pentru apa rece cît și pentru apa caldă), după cum există încercări pentru realizarea unei folii din material sintetic. Cît privește alte produse pentru export, Urbis-ul a realizat o serie de produse cu care a diminat de pe alte piețe firme cu prestigiu și tradiție. În ciuda faptului că produsele pentru export nu se încadrează în standardele folosite în țara noastră și pentru realizarea lor sînt necesare scule, dispozitive și tehnologii diferite, meseriașii întreprinderii s-au adaptat cu rapiditate și au onorat comenzile cu cea mai mare promptitudine. Drept pentru care în acest an întreprinderea are prevăzută o serioasă dezvoltare pentru a face față comenzilor externe. Anul trecut a însemnat pentru I.R.E.M.O.A.S. un an al pătrunderilor pe marile piețe ale lumii iar anul acesta trebuie să însemne încă un pas înainte pentru a convinge că Urbis înseamnă ceva, adică pricepere, seriozitate și inteligență.

Și pentru că în ciuda faptului că nu e deloc simplu să fabrici o broască de ușă și în slujba calității se fac atîtea eforturi, încît din 2—300 000 numai una sau două pot fi defecte, mă tot întreb ce ghinion am putut avea cînd am cumpărat o broască simplă care a-a vrut să se mai deschidă.

CORNEL NISTORESCU

PĂMÎNTUL ÎŢI DĂ, DACĂ ÎI DAI

Lucruri pe care ştiinţa le demonstrează:

Convorbire cu dr. ing. Corneliu Răuţă, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice, directorul Institutului de cercetări pentru pedologie şi agrochimie despre:

Sănătatea pămîntului

— Deşi este un adevăr recunoscut, să pornim de la el: Fără pămînt nu se poate face agricultură. Pămîntul oferă deci fundamentul pentru realizarea producţiilor pe care le programăm. Spuneaţi că institutul pe care-l conduceţi s-ar fi putut numi foarte bine Institutul Pămîntului, un adevărat institut de prospecţiuni al Ministerului Agriculturii. Toate problemele pămîntului sau mai corect spus ale solului sînt şi ale cercetătorilor din institute.

Care sînt deci acestea?

— Sînem o ţară cu o suprafaţă relativ redusă de teren agricol şi arabil pe locuitor. Ţări mai bogate din acest punct de vedere cum ar fi S.U.A. şi U.R.S.S., au în jur de un hectar de teren arabil pe locuitor. Din acest potenţial, folosesc circa 60 la sută. Noi dispunem la un locuitor de 0,67 hectare teren agricol, din care doar 0,42 hectare teren arabil. Din acest potenţial folosim aproximativ 98 la sută. Rezerva de creştere este deci foarte mică. În aceste condiţii, noi programăm creşterea producţiei globale agricole ceea ce este, să subliniem de la început, întrutotul posibil. Pentru actualul cincinal, avem în plan creşterea suprafeţei agricole cu 700 mii hectare. Realizarea creşterii producţiei globale agricole se poate realiza în principal prin creşterea randamentului, prin valorificarea raţională, integrală şi unitară a tuturor resurselor de sol de care dispune ţara noastră, în condiţiile creşterii continue a capacităţii de producţie a solului, a fertilităţii acestuia.

— În paralel cu preocurarea de îmbunătăţire a calităţii pămîntului, pentru realizarea unor recolte bogate şi stabile se depun eforturi şi în alte direcţii. Ele se leagă în cele din urmă tot de pămînt, de calitatea lui. Care este dependenţa dintre ele?

— S-a intervenit în crearea unor noi soiuri de plante şi hibrizi cu potenţial biologic ridicat, care să valorifice resursele energetice de climă, potenţial de producţie al solului, resursele alocate-irigaţiile, desecarea, combaterea eroziunii, chimizarea, mecanizarea, resursele umane în cadrul unui sistem de conducere şi organizare a producţiei agricole corespunzător şi aplicarea unui mecanism economico-financiar valabil atît în industrie cît şi în agricultură. La ultima plenară a Consiliului Naţional al Agriculturii, Silviculturii şi Gospodăriei Apelor, s-a subliniat că în unele unităţi s-au obţinut la hectar 6—8 tone grîu, 10—12 tone porumb boabe, 30—40 tone cartofi, 40—50 tone sfeclă, în timp ce cu aceleaşi soiuri sau hibrizi numeroase unităţi au avut producţii de două ori mai mici. La aceste diferenţe au contribuit competenţa profesională, modul de organizare, resursele alocate, clima etc., însă capacitatea de producţie a solului a avut un rol hotărîtor. La Congresul al XIII-lea al partidului s-a subliniat în mod deosebit importanţa acţiunii de reconstrucţie sau optimizare a solurilor de care dispunem. Am putea să comparăm pămîntul cu combustibilul unei rachete. Oricît ar fi racheta de perfecţionată, va rămîne pe rampă dacă n-are rezervoarele pline cu combustibilul pentru care a fost construită. Pămîntul oferă plantelor elementele nutritive, apa, oxigenul, condiţiile de viaţă. Dacă planta nu le găseşte în pămînt, nu are de unde să le ia.

Astăzi se ştie cu precizie, pînă la gram, ce cantităţi din diverse substanţe are nevoie o plantă pentru a da randamentul scontat. Fără să-i oferim plantei condiţiile necesare, cantităţile de azot, fosfor, calciu, apă, oxigen, etc. nu se poate. Muncim în gol sau cu randamente necorespunzătoare, neeconomice.

— Schimbă cu ceva concepţia generală despre pămînt şi despre rolul lui fundamental în agricultură, noua etapă, cea a agriculturii intensive, pe care o parcurgem?

— Desigur. Agricultura intensivă presupune în mod obligatoriu necesitatea reproducţiei largite a fertilităţii solului. Să începem prin a reveni la o problemă lansată în urmă cu ani şi care n-a fost înţeleasă în totalitatea ei de unele organe de decizie şi planificare. Agricultura intensivă trebuie să se bazeze pe calcule de bilanţuri energetice. Trebuie să compensăm elemente nutritive pe care recolta le îndepărtează din sol, adăugînd un plus care să asigure reproducţia largită a fertilităţii. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a spus la plenară, atrăgînd atenţia asupra acestei probleme importante, că fertilitatea nu creşte peste noapte. Pămîntului, dacă-i ceri, trebuie să-i dai tot ce are nevoie. Să luăm un tractor. Pentru a funcţiona în condiţii optime, trebuie să-i asigurăm cauciucuri, ulei de schimb, motorină, reparaţii curente şi capitale. La fel şi pămîntului trebuie să-i asigurăm cele necesare, cu deosebire că în cazul lui în nici un caz nu trebuie să se ajungă la reparaţia capitală. În industrie, cînd evaluez capacitatea unei fabrici ţin seamă de legile fizice, ale termodinamicii. Recunosc valabilitatea unor legi. De ce să n-o fac şi în agricultură?

În actuala etapă, a agriculturii intensive, nu mai este suficientă o cifră de plan, un plan de producţie, ci proiecte de inginerie tehnologică în care să se prevadă măsurile necesare şi alocarea resurselor capabile să realizeze recoltele programate în funcţie de condiţiile de teren. Nu întotdeauna planificarea ţine seama de sistemele de agricultură pe care trebuie să le practic pentru a obţine randamentele optime. Trebuie să facem o agricultură de tip industrial. Să aplicăm aceleaşi legi pe care le aplicăm în industrie.

— Diagnosticaţi în permanenţă starea de sănătate a pămîntului. Daţi şi remedii de vindecare a solurilor bolnave. Cum se pot aplica ele din mers, în procesul de producţie?

— Urmărim peste 60 de parametri cu implicaţii directe în producţia agricolă, în creşterea fertilităţii solului. Institutul este serios angajat în lucrarea de zonare a producţiilor agricole, de optimizare a utilizării îngrăşămintelor animale şi minerale, de amendare a solurilor acide şi alcaline de scarificare a solurilor compacte, de prevenire şi combatere a poluării, de readucerea în circuitul agricol a terenurilor degradate de diverse activităţi social-economice. Acum trebuie să reevaluăm de pe poziţii noi parametrii stabiliţi în trecut, venind astfel în întîmpinarea solurilor noi, să ne racordăm astfel dezvoltării echilibrate, unitare a diverselor sectoare ale cercetării. Trebuie să subliniem necesitatea unor modificări calitative atît în cercetare cît şi în activitatea productivă.

— Care sînt după părerea dumneavoastră priorităţile în această privinţă?

— Randamentele pe care le programăm se pot realiza respectînd cu stricteţe zonarea optimă. Să se repartizeze culturile, funcţie de sol şi de climă, pe judeţe, C.U.A.S.C., pînă la unităţi. Cantonînd culturile în zonele de maximă favorabilitate (climă, sol, resurse) obţinem randamente maxime, dînd astfel şanse de afirmare tuturor lucrătorilor din agricultură. Aceasta este calea cea mai sigură de mărire a producţiei globale.

— Vorbeaţi mai înainte de şansa pe care o oferim lucrătorilor şi specialiştilor din agricultură de a obţine recolte mari în anumite zone şi pentru anumite culturi. Să detaliăm, vă rog, acest aspect.

— Evident că buna gospodărire a terenului, a mijloacelor şi a fondului uman are importanţa ei. Imensa majoritate a specialiştilor este foarte bine pregătită, are experienţa necesară, însă nu putem compara echitabil rezultatele obţinute la o cultură oarecare fără să ţinem seama de potenţialul solului, de condiţiile de climă. Condiţiile de climă şi mai ales de sol ale ţării noastre sînt atît de variate încît trebuie să ţinem seama de ele. Toate unităţile sau imensa lor majoritate au astăzi specialişti cu studii superioare care cunosc condiţiile unităţii lor mai bine decît cei care-i dirijează dintr-un birou oarecare. A le spune mereu cum şi cînd trebuie să execute lucrările înseamnă să le anulăm dreptul la iniţiativă, la competenţă şi în cele din urmă la răspundere. Funcţie de condiţiile locale din teritoriu, mergînd pînă la parcela, ei trebuie să gîndească şi să acţioneze. Într-un viitor nu îndepărtat, se va introduce informatica şi în acest domeniu. Vom avea aici un centru de calcul ale cărui terminale vor ajunge pe masa şefului de fermă, ale preşedintelui C.A.P. Noi sîntem o bancă de date. Ei vor întreba şi li se va răspunde despre calitatea solului, ce îngrăşăminte şi în ce cantitate să administreze, ce culturi sînt indicate, mă rog, toate datele necesare. Trebuie să acordăm mai mare credit omului competent. Agricultura să fie planificată şi condusă, ca şi industria, prin pîrghii economice mai mult decît prin pîrghii administrative.

— Care sînt căile de creştere a producţiei agricole astăzi, cu datele pe care le avem la îndemînă?

— Producţia globală creşte prin creşterea producţiei medii pe ţară. Evident este nevoie de vîrfuri, de aşa-zişii piloţi de încercare, care aplică primii rezultatele ştiinţei, sînt mai talentaţi, mai bine organizaţi şi care au obţinut deja rezultate la nivelul cerinţelor noii revoluţii agrare. Spre aceasta trebuie să tindă toţi lucrătorii din agricultură. Din păcate, însă mai sînt cazuri în care se manifestă rutina şi delăsarea. De exemplu, analiza agrochimică costă 4 lei pe hectar. Unii spun că n-au bani şi nu comandă astfel de analize fără să se gîndească ce repercusiuni are asta asupra viitoarei recolte. Anul agricol, ca şi în industrie, ar trebui să se termine cu un bilanţ al activităţii economice, în care să se pună în discuţie bilanţul cu care s-a încheiat acţiunea de realizare a reproducţiei lărgite a fertilităţii solului. Acum pe mai bine de jumătate din suprafaţa arabilă se lucrează pe baza rezervelor din sol. Pămîntul ne creditează. Pămîntul este ca o bancă. Care este situaţia băncii? A venit momentul să ramboursăm creditul. Noi de ce să nu spunem: Ai luat şi n-ai dat în schimb ceea ce trebuia, datoria către pămînt. Îţi închid contul. De la unitate, fermă şi pînă la forurile de planificare trebuie să ţinem seama de această datorie. Din suprafaţa arabilă, solurile foarte bine şi bine aprovizionate cu substanţe nutritive sînt în proporţie de numai 10 la sută azot, 25 la sută fosfor şi 71 la sută potasiu. Suprafaţa totală afectată reprezintă 50—55 la sută din total. Sînt unităţi în care se practică o agricultură asemănătoare cu minieritul. Este un lucru extrem de reprobabil, cu repercusiuni nebănuite pentru viitor. Să remarcăm că cei care au obţinut recolte foarte bune în ultimii ani, unităţile de vîrf ale agriculturii noastre, Eroi ai Noii revoluţii agrare, s-au ocupat îndeaproape de reproducţia lărgită a fertilităţii, au dat pămîntului mai mult decît i-au luat. Cu siguranţă vor obţine recolte bogate şi în anii viitori.

— Cu ce concluzii încheiem discuţia noastră?

— Pentru agricultură s-au făcut foarte multe lucruri bune: investiţii, mijloace materiale moderne, crearea unei sisteme de maşini adecvate, s-a realizat o agricultură ştiinţifică, institute de cercetare şi proiectare de cel mai înalt nivel, însă etapa superioară, a agriculturii intensive pe care o parcurgem, ne obligă la măsuri corespunzătoare, la responsabilităţi care să cuprindă pe toţi lucrătorii din agricultură. E nevoie de o înţelegere superioară, revoluţionară de o recvaluare a metodelor şi mijloacelor pe toată filiera: producţie, cercetare, proiectare, planificare şi decizie. Agricultura intensivă este în primul rînd o agricultură în cel mai înalt grad ştiinţifică. Ştim ce avem de făcut şi va trebui să facem.

OPREA GEORGESCU

...iar pasiunea le dă viaţă

Peste aşezarea Năenilor se aşternuse o noapte de iarnă, geroasă, cu un cer înalt şi senin, luminat de un ciob de lună gata să se prăvale dincolo de dealuri. De jur-împrejur, o liniştе moale, de catifea albastră. Deasupra, stelele, nenchipuit de mari şi frumoase, ca nişte gutui pe care, dacă ne-am fi întins, le-am fi putut culege. I-am arătat, în puzderia de stele, constelaţia Orionului, cu adevărat maiestuoasă, tulburător de limpede şi clară în fantastica ei geometrie. A privit-o îndelung, cu luare aminte şi mi-a mărturisit că a zărit şi s-a minunat de multe ori de acea stranie formă geometrică, dar, pînă în seara aceea, n-a ştiut că privea constelaţia Orion. S-a bucurat de parcă ar fi intrat în posesia unei taine străvechi. Sus, în biroul primarului **Lucel Zecheru**, la lumina unei lămpi, încă mai trăia bucuria descoperirii Orionului. „Om în toată firea, inginer agronom şi, pe deasupra, şi preşedinte de C.A.P., şi să nu ştiu eu că stelele alea, poate cele mai frumoase de pe cer, fac parte din constelaţia Orionului!? În fond ce ştiam eu despre cer? Carul mare, Carul mic, Steaua polară şi Cloşca cu pui. Cam atît. În rest, stele. Mii şi mii de stele. Dar constelatia asta, a Orionului, despre care înţeleg că nu se ridică pe cerul nostru decît iarna, este cu adevărat nemaipomenit de frumoasă". Cred că, în sinea sa, după această şăgalnică autocritică, **Nicolae Paraschiv**, inginerul şi preşedintele C.A.P. Năeni, zîmbea. În ceea ce mă priveşte, mă şi gîndeam la titlul acestui reportaj al cărui erou nu putea fi altul decît el, inginerul Nicolae Paraschiv. Spun asta pentru că, pe un drum îngheţat, acoperit parcă de sticlă, cu o maşină care mai mult tuşea decît mergea, dar care, pînă la urmă, şi-a făcut datoria, graţie, poate, mai ales, şoferului ei, am bătut un drum lung, de la Buzău pînă la Năeni, pentru a-l cunoaşte îndeaproape pe un om care s-a ambiţionat să aducă la viaţă o suprafaţă de aproape 200 hectare peste care se aşternuse, pînă mai ieri-alaltăieri, dezolarea. „Era vorba, precizează inginerul Nicolae Paraschiv, de o suprafaţă de numai 170 de hectare, pămînturi pe care, lăsate de izbeliştе, nu mai creştea nimic. Ploile şi vînturile le măcinau văzînd cu ochii. Din golaşe, cum erau, se făceau şi mai golaşe. Lut galben, argilă curată. Ni se rupea inima, mie şi oamenilor din Năeni, cînd vedeam că dealurile astea, cu o expoziţie solară extraordinară, aşa cum sînt mai toate dealurile ce alcătuiesc vestita podgorie Dealu Mare, au secătuit. Dintr-o mină de aur, cele 170 hectare deveniseră o grea povară. Nu se poate, am spus, dealurile astea trebuie din nou să producă. E-adevărat, ne-au ajutat enorm şi specialiştii în combaterea eroziunii solului de la Staţiunea de cercetare Perieni, dar munca cea mare, încăpăţînată, înverşunată, a fost a noastră. Peste cîţiva ani, cu aceste dealuri, terasate şi înierbate, apoi plantate cu viţă de vie, am obţinut Meritul Agricol. Dar eu spun că sîntem abia la început. Adevăratele producţii de-abia de-acum încolo vor veni. Pămînturile au prins din nou viagă". „Aţi putea crede, a intervenit în discuţie primarul Lucel Zecheru, că inginerul Paraschiv este de-aici, din Năeni. Adevărul este că a venit doar ca să plece. Asta acum 10 ani. N-a venit de departe. Din satul lui, Fulga, şi pînă la Mizil, sînt numai 12 kilometri. De la Mizil şi pînă la noi, alţi 14 kilometri. Se gîndea că, după ce-şi face stagiatura, va pleca la Fulga, la cîmpie. Dar n-a mai plecat. S-a apucat de dealurile astea şi pînă nu le-a pus, cum zice, pe picioare, nu s-a lăsat. Mai mult decît atît, acum patru ani s-a hotărît să se însoare, aici, în Năeni. Soţia sa este profesoară de biologie. Au şi doi copii, pe Dănuţ şi Florin, de patru şi, respectiv, doi ani. Acuma, nu că vreau să-l flatez, dar e de-al nostru, năestean din cap pînă-n picioare. Mai ales că-n seara asta a descoperit, tot aici, la Năeni, şi Orionul de pe cer..." „În fond, avea să adauge inginerul Paraschiv, Năenii nu sînt o comună oarecare, fără istorie, fără trecut. Pe-aici, prin hotarul Năenilor, a avut loc o luptă a lui Mihai Viteazul cu turcii. Mai aproape de noi, în drumul lui spre Bucureşti, unde avea să fie ales ca şi la Iaşi, domn al Principatelor Unite, Alexandru Ioan Cuza a trecut prin Năeni, de la Manafu, că pe-atunci drumul spre Bucureşti pe aici trecea, nu prin Săhăteni, cum este acum. Dar putem cobori în istorie şi mai mult. Recent, graţie unor săpături arheologice, a fost găsită la Năeni, o statuetă reprezentînd-o pe zeiţa **Anaitis** iar acum pe culmea Greabănului, unde ne ţinem noi oile, au fost scoase la iveală numeroase elemente ale culturii Monteoru, ceea ce ne duce mult înainte de neolitic. După cum vedeţi, îmi place mult istoria, mai cu seamă istoria acestor pămînturi care au devenit nu numai ale năeştenilor, ci şi ale mele, ale copiilor mei. Doar cu astronomia nu m-am pus încă la punct, dar trag nădejde să găsesc ceva timp şi pentru ea. Încolo, spre vară, cînd e vremea cireşelor şi-a vişinilor, cînd terasele noastre vor geme de rod, vă veţi convinge, dacă veţi reveni, că m-am pus la punct şi cu astronomia. În fond, preocupat cu pămîntul, cu dealurile Năenilor, n-am prea mai avut timp să privesc şi cerul. Altfel, lumea o să creadă cine ştie ce". În fond, ca să relasă spusa interlocutorului meu, lumea, ceea ce vrea să însemne cititorii acestui reportaj, va fi înţeles că Nicolae Paraschiv n-are nici un motiv să fie trist pentru puţinătatea cunoştinţelor sale astronomice. Important este că din dragostea sa pentru pămînt, pentru meseria aleasă, dealurile Năenilor au revenit la viaţă, au redevenit ceea ce au fost dintotdeauna, o mină de aur. „Hrănit cu sudoare, iubit cu pasiune, pămîntul avea să adauge inginerul Nicolae Paraschiv, te răsplăteşte din plin, te umple de bucurie, dă sens vieţii, un sens măreţ, pe măsura măreţiei lui, a veşnicirii lui. Noi, oamenii, prin pămînt sîntem veşnici, veşnici, dacă vreţi, ca stelele".

VICTOR NIŢĂ

I.C.P.E. — o redută a noului

Ziua de mîine se naşte pe o plançetă

Nu sînt puține locurile în care activitatea unei întreprinderi sau instituții ți se prezintă într-o sală întunecată de proiecție. În cîteva minute sau zeci de minute parcurgi, cu ajutorul imaginii de pe ecran, săli, laboratoare, hale industriale. Afli un istoric, cunoști oameni, descoperi realizări. Filmul documentar este un mijloc modern, eficace, sugestiv, de a pătrunde în viața unei colectivități. La „Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electrotehnică" nu ți se poate prezenta un astfel de documentar. „Pînă s-ar scrie scenariul, s-ar face filmările și s-ar monta pelicula, filmul ar fi depășit, tocmai bun de pus în arhivă. Am încercat o dată și așa s-a și întîmplat. Filmul acela e o vechitură care nu ne mai reprezenta încă înainte de prima lui proiecție" — îmi explica zilele trecute dr. ing. Cristian Traian Bîrcă, directorul institutului. Este un fel de a sugera rapiditatea transformărilor de la I.C.P.E., cum bine e cunoscut de cîteva zeci de ani institutul bucureștean, căci el este, cum remarca nu de mult un beneficiar „leagănul performanțelor industriei electrotehnice românești, prezent în realizări care se întind de la ganți cu Platforma de foraj marin, pînă la peria celui mai mic motor electric".

Puțini sînt cei care pot pretinde că știu bine ce se întîmplă la I.C.P.E., iar o absență de cîteva luni îi face și pe aceștia să constate că timpul are parcă altă măsură pentru specialiștii institutului. De aceea, ori de cîte ori revii, ești silit la selecție riguroasă, noutățile care-ți pot fi prezentate fiind de necuprins într-o singură zi și, mai ales, în coloanele unui simplu articol.

— Viteza de înnoire în domeniu este cerută de necesitățile unei economii naționale în plină dezvoltare — am reținut argumentul esențial oferit de Ana Maria Moisin, doctor în fizică, secretar științific al I.C.P.E. Harta sinoptică e mereu alta în doar cîteva luni. Elementul de noutate este un punct esențial al activității noastre, mișcarea de invenții mereu alertă, iar portofoliul pe care-l deținem, extrem de bogat. Multe dintre invențiile și inovațiile noastre sînt brevetate în numeroase țări, țări în care există tradiție tehnică. Am ajuns aici îndeplinind două condiții, pe care le socotim de bază : înaltul profesionalism și participarea unor specialități diverse în cercetarea interdisciplinară. Este o muncă în colectiv, fără ore fixe de program, căci unde există pasiune și dăruire nu mai încap privirile aruncate pe ceas. Fără a putea spune că am construit în întregime niște echipamente de interes național, sîntem realizatorii unor elemente esențiale, fără de care echipamentele respective nu s-ar fi născut. Institutul nostru este orientat prioritar spre cercetarea aplicativă. Preocuparea pentru cercetarea fundamentală se menține atît acolo unde sînt abordate probleme de mare complexitate și cu caracter interdisciplinar, cît și în cazul unor domenii de perspectivă. Specific institutului este faptul că există colective care se opresc la probleme de cercetare fundamentală cu realizări concrete de mare utilitate practică. Pentru fiecare domeniu din gama extraordinar de largă a preocupărilor noastre există compartimente de cercetare, de realizare a prototipurilor și a unei microproducții care ajunge deseori la o adevărată producție industrială. La orice domenii s-ar opri spre exemplificare alegerea, ideile sînt mereu originale, mereu îndrăznețe, depășind frecvent nivelul curent al cercetării specifice.

Mirifica lume a magneților

Aplicînd tehnici de vîrf în toate domeniile de cercetare, I.C.P.E. este pregătit să proiecteze și să realizeze orice tip de mașină electrică, de la cele mai mici, pînă la echipamente speciale destinate centralelor nucleoelectrice. Ca ilustrare, ne-am propus o scurtă trecere în revistă a doar cîtorva preocupări, de ultimă oră la I.C.P.E. cu și pe plan național și internațional, cu speranța că bogăția informației va anihila în parte riscul unei prezentări prea succinte.

Dintre diferitele clase de materiale electrotehnice care se utilizează, una de mare însemnătate o reprezintă magneții.

La Secția de materiale electrotehnice anorganice, afli tulburătoare amănunte cu ix de poveste despre mirifica lume a magneților. Fizicianul Wilhelm Kappel de la colectivul de magneți metalici permanenți, îți face o scurtă incursiune în istoric, pe care, nespecialist fiind, o simți necesară ca pe un șoi de instructaj.

Magnetita este cunoscută încă din antichitate, iar vechea Chină a folosit-o la busolele sale. Mai tîrziu, cu mult mai tîrziu, omenirea a căutat să obțină tot felul de oțeluri cu proprietăți magnetice permanente, folosind aliaje de wolfram și cobalt. Prin 1933 magneții s-au obținut din aluminiu, nichel și fier, la care s-a adăugat mai tîrziu cobaltul. Anii '70 au marcat apariția primilor magneți cu samariu și cobalt. În 1983 au demarat cercetările pornite de la materiale amorfe (sticle metalice). Cobaltul, material defilor utilizați. Tehnica modernă cere din zi în zi mai puternic miniaturizarea și reducerea prețului de cost, prin consumuri materiale mici. Ridicarea cifrei de calitate oferă posibilitatea de realizare a noi dispozitive care utilizează magneți permanenți, sau miniaturizarea celor vechi.

La ce folosesc magneții ? Practic, aproape că nu există domeniu în care să nu-și găsească utilizări. Microdifuzoarele folosesc magneți, micromotoarele pentru ceasuri electrice, deasemenea. Cele mai interesante — și importante fără îndoială — sînt aplicațiile în domeniul electrotehnic, la mașinile electrice utilizate în acționarea roboților industriali și mișcării de avans a mașinilor unelte cu comandă numerică. Pe plan mondial au cîștigat teren în ultimul timp mașinile electrice cu magneți permanenți, pentru că oferă cîmp deschis miniaturizării, prin creșterea performanțelor magnetice.

Chiar și sistemul de închidere al dulapurilor dumneavoastră de bucătărie folosește astăzi magneți. Apoi, medicina veterinară, îi utilizează din ce în ce mai des pentru extragerea obiectelor metalice mici, pe care, deseori, animalele mari le înghit odată cu hrana... Pentru anecdotică, fizicianul Wilhelm Kappel destăinuie și faptul că multe dintre secretele prestidigitatorilor ce ne uimesc în arena circului, își au originea în magneții de la I.C.P.E.

Din multe alte detalii tehnice, mai dificile pentru nespecialiști se poate trage o simplă și sigură concluzie : magneții buni duc la motoare bune.

Oamenii și mașinile lor minunate

Nu doar popularitatea de necontestat a motoarelor electrice ci și orientarea luată de dis-citar, a fost înlocuit de banalul fier, iar samariul, extrem de rar, cu neodim. Este a patra generație de magneți, mai ieftini și, incontestabil, mai buni, cifra lor de calitate ajungînd la 320 kJ/m³.

Colectivul de magneți de la I.C.P.E. a pornit prin 1980 de la aliaje magnetice care se caracterizau printr-o energie magnetostatică de maximum 72 kJ/m³. O tehnologie nouă stabilită în domeniul magneților permanenți este cea bazată pe procedeele metalurgiei pulberilor. Este vorba de presarea amestecului de pulberi la compoziția chimică impusă, urmată de tratamente termice de sinterizare la temperaturi înalte, prin care se obține structura impusă materialului magnetic. Noile cercetări de la I.C.P.E. se referă la magneții permanenți realizați din compuși intermetalici, dintre metalele seriei „pămînturilor rare", cu cobalt sau fier, prin care cifra de calitate este ridicată de la 160 pînă la 300 kJ/m³. Atingerea acestei a doua cifre constituie obiectivul cercetărilor din ultimul timp, fiind legate de obținerea aliajelor monocristaline și amorfe, ceea ce a dus la reducerea spectaculoasă a dimensiunilor magneți-al energiei electrice în energie mecanică. Specialistul își pune, însă, permanente întrebări în legătură cu parametrii mașinii, cu posibilitățile ei de integrare într-un flux cu finalitate tehnologică predeterminată.

— Tendința mondială este aceea a miniaturizării. Creșterea performanțelor legate de gabarit e limitată, însă, de niște legi fizice. Astfel, se nasc produsele clasice, urmînd să se facă saltul pe alt nivel, pe altă concepție de produs. Căutările noastre merg acum pe varianta motoarelor sincrone cu magneți permanenți, așezați pe rotor și înfășurarea pe stator, cu gabarit redus și fiabilitate ridicată. Aceste tipuri de mașini se pretează la miniaturizări spectaculoase. Spre exemplu, am dezvoltat o serie de servomotoare sincrone cu magneți permanenți ce se utilizează în domeniile care necesită un număr extrem de mare de turații și presupun condiții de exploatare mai dificile. Așa sînt, de pildă, frezele dentare, pompe de vid, sau acționări electroboțe. Turațiile pot ajunge și pînă la 200 000 rotații pe minut. Sînt domenii industriale cu performanțe extrem de ridicate — și pe acelea le deservim.

Tot la I.C.P.E. sînt proiectate și realizate acele mașini care, după cum afirma dr. ing. Nicolae Comănescu „înglobează multă inteligență și consumă extrem de puțin material, căci nu-s mai mari decît o ceașcă, dar valoarea lor e mai mare decît greutatea în aur". E vorba de micromașinile electrice speciale cunoscute sub numele de giromotoare, utilizate în aparatele giroscopice. Particularități : turație și moment de inerție foarte mare în raport cu gabaritul. Sînt folosite în sistemele de stabilizare și de orientare, cum ar fi aparatele de bord din industria aeronautică sau geodezie. Turațiile atinse de aceste micromașini electrice speciale sînt de 300 000 rotații pe minut putîndu-se vorbi, fără nici un fel de rezervă, de un pionierat al institutului în domeniu. Pentru realizarea acestor micromotoare se utilizează tehnologii de vîrf, iar ele duc, la rîndul lor, la implementarea unor tehnici de vîrf în economia națională. Prototipurile sînt omologate, există o microproducție, succesele cercetătorilor de la I.C.P.E. în domeniu situîndu-se la cel mai înalt nivel la care s-a ajuns pe plan mondial „într-o lume în care nu sînt multe țări care fac așa ceva" — concluzionează oamenii de la I.C.P.E.

Concepții de milioane

Dacă se poate vorbi despre un punct cheie al institutului, atunci acela este, fără îndoială, laboratorul „Acționări automatizate de mare putere". În orice caz, este un loc în care trebuie neapărat să ajungi, căci îți dă un fel de viziune de ansamblu a uriașei însemnătăți pe care o are I.C.P.E., for suprem al domeniului electrotehnicii în coordonarea și elaborarea de noi soluții tehnice pentru probleme importante ridicate de industria noastră. Din punct de vedere al acționărilor electrice, I.C.P.E. a fost mereu în avangardă. Domeniile de pionierat sînt multe. Institutul bucureștean a fost acela care a introdus schemele presupunînd excitația statică în realizarea echipamentelor de reglaj de pe Valea Bistriței. S-a făcut reechiparea hidrocentralei „Stejarul" și s-au realizat echipamentele pentru una dintre noile hidrocentrale de pe Valea Oltului. În ultimii ani, aplicațiile s-au extins, ajungînd la platforma de foraj marin din Marea Neagră. Șefului de laborator dr. Dan Micu, au ajuns să i se pară „lucruri banale, pe care le-au făcut cînd a cerut viața". Astăzi, sferele cu realizări de vîrf s-au extins. Au dezvoltat o activitate în domeniul tracțiunii. Pentru Uzinele „23 August", spre exemplu, a fost conceput un echipament de încălzire electrică a trenului pentru locomotiva LDH—2400 CP, destinată exportului. La ora aceasta, echipamentele respective constituie un record în ceea ce privește comutația forțată realizată cu un invertor de tensiune și în ce privește performanțele de putere și tensiune de ieșire, invenție născută la I.C.P.E. și brevetată în șapte țări.

În pas cu noile cerințe, laboratorul dezvoltă echipamente pentru prima centrală electrică românească, necesitînd condiții de fiabilitate și securitate extreme. S-au implicat, tot pentru a răspunde nevoilor zilei, în dezvoltarea și realizarea unor echipamente de conversie la rețeaua de parametrii standard a energiei neconvenționale. Multe întreprinderi au trecut la fructificarea cercetărilor dezvoltate aici, iar echipamentele ce se regăsesc în industrie, create după concepția I.C.P.E., însumează multe milioane.

Spre a se ajunge la creșterea performanțelor echipamentelor de acționare electrică, e evidentă pentru oricine interdependența disciplinelor care concură la realizarea lor : electronica de putere, electronica de comandă, electrotehnica, mecanica, informatica. Succesul presupune îmbinarea fericită a celor mai bune soluții pentru fiecare subansamblu în discuție.

Nu se poate ajunge aici decît printr-o perfectă colaborare. Este, de fapt, modul însuși de a gîndi și acționa al cercetătorilor de la I.C.P.E. În concepția lor, cercetarea nu reprezintă numai creație — individuală sau colectivă — ci, cu mult mai mult, adică aplicație, eficiență, competiție.

LIANA MOLNAR
Fotografii de
SORIN POSTOLACHE

Ştiri pentru telexurile planetei

Imunotoxina românească, o mare promisiune în terapia antitumorală

Imunologia, domeniu extrem de actual al cercetării ştiinţifice medicale, înregistrează permanent realizări dătătoare de speranţă. În ultimul deceniu, imunotoxinele sînt obiect de studiu şi experimentare de importanţă cu totul specială pentru perspectivele terapiei unor maladii în faţa cărora ridicăm din umeri neputincioşi. Amintim numai maladia canceroasă. Pe parcursul articolului vom prezenta detaliat aceste perspective. Rezolvarea completă a tuturor problemelor (numeroase, dealtfel) pe care încă le ridică imunotoxinele, ar însemna pentru omenire o extraordinară victorie asupra suferinţei şi morţii, căci ele reprezintă, în strategia antitumorală, agenţi capabili să recunoască şi să ucidă selectiv celulele bolnave.

O victorie la a cărei pregătire oameni de ştiinţă români au adăugat de curînd realizarea a două noi imunotoxine, ale căror calităţi le singularizează pe plan mondial. Autori — medici, biologi şi chimişti ce îşi desfăşoară activitatea în Laboratorul de imunochimie al Institutului dr. Victor Babeş din Bucureşti, colectiv de cercetare condus de prof. dr. Ioan Moraru.

Recunoscut pentru studiile sale anatomo-patologice asupra cancerului, cu implicaţii directe în diagnosticarea acestei maladii, institutul, odată cu înfiinţarea Laboratorului de imunologie, la începutul deceniului opt, îşi lărgeşte posibilităţile de abordare a problemei pe care o reprezintă boala canceroasă. E suficient să amintim studiile efectuate asupra posibilităţilor de modulare a NK implicată în supravegherea imunologică anticanceroasă, efectuate de colectivul doctorului Andrei Sulica şi cele privind interferonul, şi el implicat în apărarea anticanceroasă a organismului, studii aparţinînd colectivului coordonat de dr. Grigore Ghyka.

Din 1984, sub conducerea prof. dr. Ioan Moraru, valorosul colectiv al institutului abordează, printre primii în lume, imunotoxinele.

Un agent ce recunoaşte şi distruge celula tumorală

O privire de ansamblu asupra problematicii, vă permite înţelegerea exactă a importanţei noilor realizări româneşti în contextul preocupărilor mondiale privind imunotoxinele. Ghid competent în universul necunoscut, pentru cei mai mulţi dintre noi, al imunotoxinelor este dr. Alexandru Bancu, coordonatorul activităţii Laboratorului de imunochimie al institutului.

Ideea transportului ţintit nu e nouă. Încă de la începutul secolului, Ehrlich, iniţiatorul chimioterapiei, a avut ideea de a trimite în organism agentul medicamentos însoţit de o substanţă care să se combine specific cu microorganismele patogene, lăsînd nealterate celulele sănătoase. În cazul nostru, agentul antitumoral este un toxic capabil să recunoască şi să ucidă celulele bolnave, dintr-o majoritate de celule sănătoase. Au fost realizate numeroase substanţe ce pot omorî mai mult sau mai puţin selectiv. Soluţia cea mai valoroasă în acest moment, deschizînd perspective deosebite pentru viitor, se numeşte imunotoxină.

Ce este, de fapt, o imunotoxină?

Există diferenţe importante între celula canceroasă şi cea sănătoasă: suprafaţa celulei canceroase are o structură specifică (ce o diferenţiază de celula sănătoasă), structură pe care imunoglobulinele produse de organism o recunosc şi o atacă. Totuşi, boala canceroasă se declanşează atunci cînd posibilitatea de apărare a organismului e depăşită. În acest moment putem ajuta organismul prin iradiere sau imunotoxie. Imunotoxinele sînt create prin legarea unei toxine de o imunoglobulină ce va oferi toxinei selectivitatea pe care aceasta nu o are: la rîndul său, toxina transmite imunoglobulinei o putere de ucidere extraordinară. În această combinaţie, toxina acţionează direct asupra celulei bolnave.

Prima problemă ce se ridică aici, subliniază doctorul Bancu, este faptul că legătura trebuie să fie stabilă, fără ca nici unul din cele două elemente să nu-şi piardă proprietăţile: în acelaşi timp, suficient de laxă pentru a putea fi cu uşurinţă ruptă în momentul în care imunotoxina pătrunde în celulă. S-a reuşit aceasta prin agenţi chimici, în final realizîndu-se o legare care există natural în organism, o punte disulfitică ce poate fi redusă uşor.

Ca anticorpi (anticorpul fiind o substanţă proteică de tip globulină) sînt folosite preparate extrase din organismul imunizat împotriva unui antigen, soluţie abordată şi de cercetătorii români, sau aşa-numiţii anticorpi monoclonali, obţinuţi prin procedee biotehnologice.

Toxinele folosite sînt proteine bacteriene sau extrase din semînţele anumitor plante superioare (toxina difterică, toxina de ricin, abrina etc.), care au capacitatea de a ucide, chiar atunci cînd sînt prezente în concentraţii infime, celulele animale. Practic, o imunotoxină e realizată prin legarea unei singure molecule de toxină de un anticorp, această unică moleculă însumînd în final — general — citofilia (capacitatea de a acţiona şi asupra celulelor sănătoase pe care le distruge) fapt ce impune încă folosirea sa numai în vitro în prezenţa lactozei ce elimină toxicitatea nespecifică (citofilia) a imunotoxinei, ea acţionînd numai asupra celulelor bolnave. Eforturile cercetătorilor se concentrează în prezent către înlăturarea citofiliei prin procedee chimice prin intermediul cărora să se distrugă zona din molecula de toxină aflată în situsurile de legare. Există şi o altă cale, abordată în lume în prezent: aceea a ingineriei genetice prin care se încearcă realizarea în aceasta moleculă a unei toxine universale, capabile şi de uciderea celulei bolnave şi de legarea de imunoglobulină, moleculă ce are în plus şi calitatea de a nu fi citofilă.

Viitoarele aplicaţii clinice

Sugestiv numite anticorpi înarmaţi, imunotoxinele reprezintă astăzi, prin rezultatele obţinute în tratamentele in vitro extraordinare posibilităţi pentru aplicaţii clinice viitoare. Îndepărtate încă, aceste aplicaţii depind, în primul rînd, de eliminarea citofiliei, dar şi de numeroşi alţi factori ce acţionează atunci cînd e vorba de intervenţie asupra celulei umane în vivo.

Transplantul de măduvă în leucemii, realizat prin două căi — autotransplant şi purificare de celule canceroase şi transplant alogenic (de la o persoană străină sănătoasă) — asigură o supravieţuire semnificativă a receptorului. Trebuie menţionat că deocamdată sînt aplicate numai pe modele animale experimentale.

De asemenea, se prevede realizarea unor procedee eficiente de imunomodelare. În cazul în care o subpopulaţie de limfocite dintr-un motiv oarecare capătă o dezvoltare deosebită, organismul poate prezenta semne de boală. Tratamentul în acest caz constă în aducerea la un nivel normal a populaţiei respective.

O altă aplicaţie potenţială poate fi tratarea bolilor autoimune (organismul dezvoltă un răspuns imun aberant împotriva propriilor constituenţi; imunotoxinele vor fi dirijate strict împotriva acestor autoanticorpi).

Poate cea mai îndepărtată, deocamdată, este tratarea tumorilor solide. Pe de o parte, datorită toxicităţii nespecifice destul de ridicate încă a toxinelor, pe de altă parte, datorită faptului că fiecare tumoră prezintă (dacă prezintă) antigene specifice, astfel încît este foarte greu să obţinem anticorpi dirijaţi strict împotriva celulei tumorale. Şi acestea nu sînt singurele probleme ce se cer soluţionate în drumul către aplicaţii clinice atît de aşteptate.

În pregătirea acestora, eforturile colectivului bucureştean se concentrează pe două direcţii principale: către reducerea citofiliei imunotoxinelor (dr. Radu Marches) şi către mărirea eficienţei de ucidere a celulelor tumorale (dr. Gabriela Mota). Tot în sensul măririi capacităţii de ucidere a celulelor tumorale se întreprind studii asupra comportării imunotoxinelor pe suprafaţa celulelor în vederea măririi capacităţii de interiorizare a toxinei (dr. Marigna Lakv). Aparent contradictorii, aceste două direcţii sînt în realitate strîns legate, deoarece încercarea de reducere a citofiliei se soldează, de regulă, cu o reducere a capacităţii de ucidere.

ROXANA PAICU

Performanţe într-un dispensar comunal

O serie de maladii care au pus serioase probleme medicinei veterinare, producînd în acelaşi timp numeroase pagube zootehniei, se înscriu în categoria aşa numitelor metalopatii.

Odată cu furajul ingerat, vacile înghit o serie de corpuri metalice cuie, sîrme etc. Acestea pătrund într-unul din compartimentele gastrice („reţeaua") împreună cu hrana. De acolo, bucata de metal este antrenată înspre diferite organe interne. Cînd corpul străin lezează „reţeaua", apare reticulita traumatică, atingerea ficatului declanşează hepatită traumatică, după cum se poate produce şi o peritonită traumatică.

Soluţia de evitare a apariţiei bolilor cauzate de metalopatii este introducerea unor magneţi metalici permanenţi, profilaxie pe care revista „Flacăra" s-a grăbit s-o consemneze la data cînd reprezenta o noutate. În toate cazurile de boli cauzate de metale, boli amintite mai sus, se procedează la operarea animalului bolnav, la extragerea corpului străin şi la introducerea unui magnet, cu rolul de a fixa metalele, făcîndu-le pe viitor inofensive pentru sănătatea animalului. La sacrificare, magnetul introdus se poate recupera.

Revenind la metalopatii, precizăm că am omis — cu bună ştiinţă — pe cea mai gravă dintre ele, boală ce, pînă de curînd nu mai dădea nici o şansă de existenţă animalului: pericardita traumatică. În unele situaţii, cuiul sau sîrma înghiţite de vacă străbate peretele reţelei după care străpunge diafragma şi se orientează spre cord; perforează cămaşa exterioară a inimii (pericardul) aducînd o dată cu corpul străin şi o serie de microbi. În scurt timp se instalează pericardita traumatică. Evoluţia bolii este rapidă. Într-un interval de două săptămîni animalul slăbeşte, nu mai mănîncă şi nu mai dă lapte. Pieptul începe să se umfle, iar vasele de sînge care fac legătura între cap şi inimă se îngroaşă, ajungînd de dimensiunile unui braţ de copil. Ajuns în această fază a bolii, animalul moare. O serie de încercări chirurgicale întreprinse în ultimii ani au dat greş. Şi iată, s-a răspîndit vestea că la dispensarul veterinar din Crevedia, judeţul Dîmboviţa, un medic veterinar a reuşit extrem de dificila intervenţie chirurgicală — pericardo-tomia transpleurală. Cu alte cuvinte, s-a realizat operaţia pe cord la vaci, intervenţie ce face inofensivă temuta pericardită traumatică şi înlătură adevărata dramă ce înseamnă pentru orice gospodărie ţărănească pierderea unei vite gestante — căci, în cele mai multe cazuri, boala se declanşează în preajma momentului apariţiei pe lume a unui viţel, ceea ce, de bună seamă, face cu atît mai dificilă intervenţia medicului veterinar.

L-am găsit pe doctorul Victor Drăgulici, de la Dispensarul veterinar Crevedia, în cabinetul său şi m-am străduit să notez cu rigurozitate explicaţiile oferite.

— În linii mari, operaţia constă în deschiderea cavităţii toracice, descoperirea cordului şi extragerea bucăţilor metalice, cît şi a fibrinei depozitate pe cord, care jeneză circulaţia sîngelui, după care se reface peretele prin sutură etajată. Tehnica operatorie urmează a fi publicată pentru specialişti, cu îmbunătăţirile survenite în urma diverselor intervenţii pe care am avut ocazia să le efectuez.

În îndelungata convorbire care a urmat, cu doctorul Victor Drăgulici, ca şi cu gospodarii în curţile cărora se află foştii săi „pacienţi", am avut bucuria de a descoperi, nu doar specialistul ajuns la un înalt grad de profesionalism, ci mai ales omul care este, o extraordinară simbioză a unei gîndiri strălucite, ce l-a dus la cercetări ştiinţifice de mare rafinament, cu sufletul ţăranului adevărat, în care dragostea pentru animale a rămas intactă.

Încă din anul 1968, — proaspăt ieşit de pe băncile facultăţii — a pornit la drum cu credinţă că „nevindecabil" este doar o noţiune relativă, nu una absolută cazurile nevindecabile neexistînd pentru medicină în calitatea ei de ştiinţă în continuă dezvoltare, decît în raport cu un anumit moment, ce va fi depăşit.

Drumul nu l-a fost mereu presărat cu flori, căci nici el nu s-a dovedit a fi un om comod. Extraordinara dragoste pentru animale l-a dus chiar în foc, în hăul unui incendiu izbucnit la un complex de porci, sub jetul de apă al pompierilor, printre grinzi ce se prăbuşeau şi scîntei ce scăpărau, pentru a salva 90 de vieri. Aceeaşi dragoste l-a făcut de multe ori să nu fie de acord cu cei nepăsători cu soarta animalelor.

Au fost destui ani în care „cabinetul" său era o cămăruţă de doi metri pe doi, la colţul grajdului. Şi-a spus însă, de la bun început, că şi un medic de la ţară poate să facă cercetări în fel de bine ca şi cei care are toate condiţiile. În cercetările sale a fost preocupat de cunoaşterea mecanismului de absorbţie a metaboliţilor din rumen. Aceşti metaboliţi rezultă în urma acţiunii pe care o au asupra furajelor consumate, microfauna şi microflora din rumen, care au rolul de „bucătari ai organismului", cum îi place a glumi doctorului Drăgulici.

Dincolo de glumă însă, doctorul Drăgulici a elaborat prima lucrare din cadrul cercetărilor fundamentale de acest gen din ţară şi din străinătate, ce poate duce, după părerea specialiştilor, la explicaţii noi asupra fiziologiei şi absorbţiei ruminale.

Totul e posibil, îşi spunea, inclusiv imposibilul, căci în ştiinţa vremii noastre uşi zăvorîte mult timp nu mai pot exista. Pericardita traumatică era o asemenea uşă, ce se încăpăţînase a rămîne închisă la toate eforturile medicinei veterinare. Doctorul Drăgulici a încercat şi el. Începuturile au fost făcute în anul 1985. Singurul ajutor l-a fost tovarăşa de viaţă, Ecaterina Drăgulici, deseori aplecată asupra unor savante şi migăloase planşe în laboratorul temeinic aşezat în propria lor locuinţă şi gata mereu să ţină piept unui animal imens, în sala de operaţie. Primele încercări s-au soldat cu eşecuri, dar doctorul era decis să lupte pentru salvarea animalelor. Fiecare nereuşită a fost o durere, dar şi o nouă acumulare de experienţă.

Cea mai mare bucurie a avut-o cînd a plecat vaca „pe picioare" şi omul a dus-o acasă prin mijlocul uliţei, să vadă lumea că vaca s-a făcut bine. „Au început să mă caute diverse comisii, au asistat la operaţii şi mi-au spus: Bravo doctore!"

În urma rezultatelor obţinute şi a aprecierilor Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, a Comitetului judeţean de partid Dîmboviţa şi a Direcţiei generale agricole, s-a luat hotărîrea ca la Crevedia să se construiască o modernă clinică veterinară, unde să se asigure intervenţii chirurgicale de calitate şi cercetări pentru recuperarea şi reproducţia animalelor.

Pînă atunci — clinica este în faza de proiect — doctorul Drăgulici continuă să facă, ori de cîte ori este solicitat — intervenţii chirurgicale pe cord la vaci, meşterind, în clipele de răgaz, la patul de operaţie. Este un pat „însăilat" de el, prins în scînduri şi sudat după puterile sale. Acum, îndeamnă omul să pună umărul, împinge şi el şi îndreaptă patul după necesităţi, cu animal cu tot. Un mecanism cu roţi dinţate n-ar fi mare lucru pentru un meşter inventiv. Doctorul Victor Drăgulici recunoaşte că la aşa ceva nu se pricepe. Mîinile lui de aur ştiu altceva. Au izbutit să aducă viaţă unor inimi ce stăteau să se oprească. Şi e minunată credinţa cu care face totul, credinţa într-o nouă calitate a medicului veterinar. Conştiinţa sa i-a spus cîndva că oamenii, în orice colţ de ţară ar fi, au datoria să aducă lumii ceva mai mult decît înaintaşii, să lase ceva celor ce vor veni după ei. Doctorul Victor Drăgulici îşi ascultă conştiinţa.

LIANA MOLNAR

Cărți și documente

„Stau veacurile unul lîngă altul"

Deși abordat cu insistență de istoriografie, subiectul unității românilor este departe de a fi epuizat. Fenomen explicabil de altfel, ținînd cont de contorsionata noastră istorie națională care a făcut ca din zorii epocii feudale și pînă în pragul erei contemporane unitatea statală să fie o preocupare majoră și un deziderat împlinit cu mari sacrificii și jertfe. De aceea o carte precum **Istoria unirii românilor**, editată sub egida C.C. al U.T.C., poate fi privită ca un eveniment.

Date fiind proporțiile lucrării, istoricul Stelian Neagoe și-a asumat, de la început, o sarcină ambițioasă. Să menționăm că ea apare în ciclul „Istoria românilor în izvoare și mărturii", pentru a ne face o idee precisă asupra intențiilor autorului. Practic, el a urmărit o sinteză cvasiexhaustivă a documentelor scrise care au prefigurat și înfăptuit Unirea de la 1859. Acestui prim volum, după cum ne avertizează pagina de gardă — „de la începuturi la Cuza Vodă" — îi va urma, înțelegem, partea care se va ocupa de epoca pînă la desăvîrșirea Unirii de la 1918.

Este luat în discuție puternicul stat geto-dac al lui Burebista, evoluția lui pînă la Decebal și cucerirea romană. Romanii, consideră istoricul, nu ar fi contribuit la noua etnogeneză decît prin limbă și administrație, substratul biologic dac rămînînd, în esență, nealterat. „Așa se face că retragerea legiunilor și administrației romane din Dacia la sud de Dunăre și valurile succesive ale năvălirilor populațiilor migratoare îi află pe daci trăind nedespărțiți de Carpați (...) uimind lumea cu rezistența lor în fața atîtor vicisitudini ale istoriei" (p. 25). Pe teritoriul locuit neîntrerupt de daci apar în epoca medievală primele formațiuni statale ale românilor. Însă împrejurarea formării celor trei state feudale românești nu înseamnă întreruperea legăturilor dintre români. Dimpotrivă, pe granițele fluctuante, legăturile se intensifică. Voievozii devin conștienți de mostenirea dacă și se străduiesc să o apere. Timp de cîteva secole, domnitori din dinastiile Basarabilor, Mușatinilor și Corvinești preiau succesiv conducerea luptei împotriva invadatorilor, adunînd sub același stindard românii de pretutindeni. Istoricul și-a întemeiat aceste afirmații pe mărturii incontestabile, acte oficiale, scrisori, documente, memorii ale contemporanilor români și străini. Observații pertinente privind organizarea politică, militară, administrativă, juridică, religioasă confirmă structurile aproape identice ale celor trei țări române. O apoteoză a acestor idei se împlinește prin lucrarea glorioasă a lui Mihai Viteazul. „Punct cardinal în istoria românilor, Unirea Transilvaniei, Moldovei și Munteniei sub sceptrul lui Mihai Vodă Viteazul s-a transformat după monstruoasa crimă de pe Cîmpia Turzii, într-o adevărată poruncă testamentară pentru generațiile viitoare" (p. 57). Izbînda, chiar vremelnică, a marelui voievod va deveni obsesia succesorilor săi. Secolul deschis de Mihai se caracterizează prin strîngerea legăturilor, alianțele și încercările altor domni spre o unitate românească a cărei forță ar fi adus și independența. Tot în acest secol, în apărarea unității românilor, se ridică și scrierile cronicarilor.

Epoca următoare este socotită „secolul de decădere fanariot". Firește, această decădere trebuie înțeleasă în accepțiunea ei dialectică, prin înlăturarea domnilor pămînteni, prin instabilitatea politică, prin desele ocupații ale armatelor străine și spolierea necruțătoare a țării. Decădere este și faptul că porțiuni din trupul patriei sînt anexate de imperiile vecine. Dar societatea evoluează inexorabil și poate tocmai aceste crîncene încercări îi unesc și mai strîns pe români. Așa cum observă Stelian Neagoe „Epoca fanariotă, cu toate marile ei neajunsuri pentru poporul român, a reprezentat un pas înainte pe calea unificării politice a Țărilor române" (p. 76). Martiriul lui Horea o-a. fost astfel în zadar. Istoricul consideră revendicările țăranilor români o etapă a gîndirii europene înainte de Marea Revoluție franceză. Aceste idei sînt ridicate pe o treaptă superioară de corifeii Școlii Ardelene.

O nouă epocă se deschide începînd cu revoluția lui Tudor Vladimirescu. Ceea ce încearcă Tudor în plan politic, va face Gheorghe Lazăr în plan spiritual, amîndoi fiind socotiți precursori. Sînt descrise apoi marile furtuni prin care trece „corabia neamului". Este dezvăluit contextul european, războaiele ruso-turce, intervenția și interesele marilor puteri. Evenimentele internaționale, ocuparea succesivă a țărilor române, reorganizările, acordarea aceluiași statut administrativ și legislativ principatelor pun în fața Europei embrionul unui nou stat. Așa cum afirmă autorul, „Regulamentul organic — paradoxal sau nu — aduce în prim-plan ideea Unirii Principatelor Române" (p. 117). Paralel se agită și românii din Transilvania. Acum își încep cariera politică tribunii Timotei Cipariu, Simion Bărnuțiu, Al. Papiu Ilarian, George Barițiu. Gîndurile și faptele românilor sînt ridicate pe o nouă treaptă de generația lui Bălcescu și Kogălniceanu.

Revoluția de la 1848 este tratată în mod unitar, urmărindu-se contactele dintre români, unitatea programelor, ideile majore și împrejurările care au dus la înfrîngerea ei. Un loc central este acordat lui Bălcescu, despre care istoricul spune: „A văzut ca nimeni altul, clar, departe; a militat pînă în ultima clipă a vieții pentru Unirea românilor, lăsînd drept testament cartea sa despre întîiul Unificator al Țărilor române" (p. 237).

Ultimele capitole ale lucrării sînt consacrate perioadei care a premers înfăptuirii Unirii de la 1859. Sînt descrise, cu lux de amănunte, problema orientală, ocupațiile străine, rivalitățile și interesele internaționale, resurecția culturală și politică a românilor, activitatea partidelor, atitudinea consulilor străini, ridicările maselor. Nu întîmplător, capitolul ce descrie vizita lui Cuza la Constantinopol, moment ce înseamnă recunoașterea europeană a Unirii, este plasat la începutul lucrării, ca un fericit avertisment.

La capătul unui efort laborios, Stelian Neagoe a reușit să adune cele mai importante mărturii scrise privind lupta românilor pentru unitate națională. Așezate într-o structură unitară și sistematică, cu comentarii pertinente ele se constituie într-o lucrare importantă a istoriografiei noastre privind idealul românilor.

IULIAN COSTANDACHE ■

Idee și ideal

Rîndurile acestea puteau fi un interviu. L-am evitat, ca fiind prea declarativ pentru a înțelege, cîtuși de puțin, cei 75 de ani de viață, aș zice de „viață istorică", a lui Vasile Netea. E mai bine, e mai fericit lucru să scrii despre Vasile Netea, și să scrii ceea ce el a spus, în interviul pe care i l-a luat lui Mihail Sadoveanu, definindu-și, poate, propriul sens al vieții, anume, ca „om care a crezut întotdeauna cu tărie în sentimentele și idelle sale".

Entuziastul care cobora din Deda, de pe platurile Mureșului și ale Blajului la București, era ardeleanul încrezător și ireductibil în ale lui, care toate la un loc erau istorie și viață, viață și istorie, pînă dincolo de credibil. Avea, parcă o chemare, o „misie", cum spuneau cei vechi, care nu era de găsit în cărțile scrise, ci în truda și-n neodihna veciilor ardelene, mistuite de apăsarea trufașă a străinului nou sosit, de iobăgia intrată în toate oasele românilor iobagi, de nelegiuita nedreptate a celui ce-ți călca pragul și-ți lua apoi casa. N-a fost să fie așa istoria acelui „sfînt Ardeal" al strămoșilor noștri. A fost „făcută" și „prefăcută" însă, țesută și întrețesută istoria acelui Ardeal, „sfînt" pentru noi.

De la asemenea gînduri încerc cîteva rînduri pentru Vasile Netea, căci ele-s gîndurile mostenite, sînt zestrea dintîi a oricărui ardelean, a oricărui ardelean care coboară aici în platul muntean.

În aceste rînduri ar vrea să se stringă toată ofranda de cinstire și recunoștință în crez a celor care pot bate și străbate drumurile începute de Vasile Netea. Ce poate fi mai înălțător și mai împlinit? Ca să facă istoria vie, a zidit-o în ființa celor neabătuți și neîncovoiați a oamenilor acestui pămînt, relevînd complexa trudă a nenumărate personalități de la Constantin Roman-Vivu, prefectul Legiunii a XII-a în anul 1848—1849, la Visarion Roman, la George Barițiu și Iosif Hodoș, și iar de la Petru Maior la Octavian Goga sau Nicolae Iorga, de la C.A. Rosetti la Take Ionescu și Nicolae Titulescu. I-a așezat pe toți în pagini de neuitat, ca să se înțeleagă sensul jertfei pentru idee și ideal, dincolo de cele scrise.

Ca o mîngîiere sînt în sufletul lui Vasile Netea marginile de pămînt românesc, acolo unde, nici nu se poate ști de cîte ori sau, mai bine zis, de cîte ori a fost nevoie, s-a auzit verbul său întremător și neclintit în ale lui. Căci verbul acesta recuza orgoliile stăpînitoare, ivite peste noapte, care dezmărgineau granițe etnice, sufletești, prin granițe politice, de moment, desfigurînd viața locului, apoi viața omului, apoi viața așezărilor românești milenare. În verbul acesta s-a rînduit, nemăsurat, coloana de foc a nord vestului românesc, statornicită de istoria Maramureșului, a Sătmarului, Sălajului și Bihorului, acolo unde eram noi mai la noi acasă prin istoria din începuturi, adică de cînd ne știm, și unde s-au îndărătnicit, mai tare ca oricînd, și mai mult ca oriunde, să ne deznaționalizeze, cei care abia își începeau astfel istoria. Iar Istoria Memorandumului românilor din Transilvania și Banat a grăit peste timp și grăiește încă în rînduri lui Vasile Netea, ca și pentru cei care o caută și o înțeleg.

VASILE VETIȘANU ■

Interesant și semnificativ

Primul număr pe acest an al **Revistei de Istorie**, publicație ce apare sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice, este dedicat apropape în întregime celor două mari evenimente istorice ale poporului nostru, Unirea Principatelor Române și Marea Unire. Dintr-un sumar bogat și competent alcătuit, transcriem cîteva titluri semnificative și, credem, cu largă audiență la cititori: A. Ubicini și cauza Unirii Principatelor, de Nicolae Isar, Parlamentul Român și pregătirea Marii Uniri, de Constantin Paraschiv, Din lupta pentru unitatea românilor, de Alexandru F. Dmu, Un proiect englez de organizare a Principatelor din timpul conferinței de la Paris (1858), de Valeriu Stan, Aspecte ale luptei juridico-politice. (II) Jurămintele de inscăunare ale domnitorului Alexandru Ioan Cuza, de Barbu B. Berceanu.

Dialog sub o creangă de măr

Iarna asta cu geruri aspre și cu zăpezi viscolite a dat peste cap și aici, în livezile Gorjului, tot ce oamenii hotăriseră, plănuiseră, rînduiseră, pregătiseră. Calendarul astral, zice inginerul șef de fermă Nicolae Dobrescu, a cam luat-o anapoda, drept care o seamă de lucrări din livadă au întîrziat, s-au aglomerat, s-au încălecat, greu să le mai dai de capăt.

Nicolae Dobrescu lucrează de vreo 28 de ani la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Tg. Jiu. Stațiune care, deși nu foarte întinsă, neavînd ea nici 1 700 de hectare, și-a cîștigat o faimă deloc lesnicioasă și greu de crezut a fi repede trecătoare. Dovadă, numeroasele medalii, trofee și premii, cucerite prin ani, care-i laudă vinurile și fructele. Sub veghea reputatului specialist care e dr. Ion Tomescu, vechi director al stațiunii, au crescut și cresc aici fructe de soi și, firește, oameni de soi, fără de care nu s-ar obține nimic de soi. „Soiul" lui Nicolae Dobrescu este acela al unui băiat de țară ce s-a visat meșter de pomi, făcînd el pentru asta un liceu agricol, o școală tehnică horticolă și o facultate, ultimele două la „f.f.", răstimp în care nu s-a sfiit să trudească în plantațiile stațiunii ca simplu pălmaș. După care s-a visat conducînd o fermă și, de vreo șapte ani, o conduce. Păstorește 300 de hectare de livezi intensive și superintensive, avînd ca pondere mărul. Are 90 000 de meri în subordine, pomi serioși și disciplinați, zice el, pomi cu desăvîrșită încredere în păstor și în ajutoarele lui. Încrederea pomilor se vădește prin aceea că se dau fără murmur pe mîna oamenilor, îngăduindu-le să le facă tot ce vor. Iar în anul ăsta, și mai cu seamă în iarna asta, li s-au făcut destule.

Ieri a nins, azi cerul e de sticlă rece și străvezie. Un cer totuși opac, căci nu se vede nimic prin el, nici o rază de soare, nici o speranță de primăvară. Sub cer, printre pomii negri și goi, aliniați într-o noblețe severă, de gravură, se mișcă oameni. Se mișcă în lanțuri ritmice de luptători în asalt, cu respirația măsurată de bătaia crudă a tobelor vîntului. Nu sînt prea mulți, doar 16 muncitori permanenți și cîteva zeci de sezonieri, dar imaginea asaltului se justifică. E o imagine militară, imaginea unei bătălii înverșunate, nu însă și disperată, căci, zice Nicolae Dobrescu, o bătălie disperată nu e o fericire, dimpotrivă. În calitate de comandant, el preferă, firesc, una organizată, cu leeția de strategie și de tactică în mînă. Fiecare din cei 16, împreună cu ajutoarele lui, a fost îndrumat unde trebuie, știe care îi este rostul și ce se așteaptă de la el. O parte din oameni, călări pe tractoare și pe capra cărucelor, sînt ocupați cu fertilizările, alții cu desfundatul terenului și cu săparea de gropi pentru plantațiile primăverii. Se trudește, deci, în numele primăverii, cu ochii spre primăvară, căci primăvara, spune inginerul Dobrescu, poate pica, nu-i așa ?, dintr-o clipă într-alta, la fel de neprevăzut și de tumultuos cum a picat și iarna asta de Groenlandă, după o toamnă cu secetă de Sahară. Alți oameni, cei mai dibaci, sînt însărcinați cu tăierile, tăieri de un soi anume, „tăieri speciale", așa-numitele „incizii inelare în ramuri", menite să stimuleze pornirea în vegetație a mugurilor loviți de ger. De cîteva săptămîni, muncitorii-specialiști ai fermei s-au transformat, așadar, în chirurgi, făcînd, cu cuțitele-bisturie minuite cu o extremă migală, cîte trei-patru incizii în fiecare din cei 90 000 de meri. Tot ei săvîrșesc, în aceste zile, o altă operație dificilă și delicată, extirparea crengilor degerate, aceste plăgi ce pot îmbolnăvi întregul pom. Într-o imagine și mai expresivă decît cea militară, plantația îți apare ca un pacient întreținut în stare de preinfarct, printr-un efort medical extrem. Un efort drastic, un efort de zi și noapte, un efort ai cărui purtători se numesc Elena Chircu (care muncește aici de cînd avea 28 de ani, acum are 38), Maria Mornea (care are 64 de ani și care toată iarna, zilnic, a înotat prin nămeți cîte 10 km, ca să ajungă de-acasă la stațiune), Ion Tătaru (care nu e gorjean, ci mehedințean, și care abia odată la două luni ajunge prin Mehedinți lui).

Ziceați, îl întrerupem pe inginer, că trudiți în livada dv. zi și noapte, povestea asta cu noaptea nu-i o poveste, nu ? Sigur că nu, vine răspunsul, sînt dese cazurile în care la ceasurile două sau trei din noapte o să-i vedeți pe oamenii mei în plantație, la treburi ce nu pot să aștepte zorii. O să-i vedeți aprinzînd focuri mari, ca să alunge brumele din epoca înfloritului, ori, ca în iarna asta, gerurile prea grele pentru gingășia pomilor tineri. Bolile merilor, pecinginea albicioasă a „făinarei" ori bubele „rapănului", sînt, ca orice boli, nesimțitoare la zi sau la noapte, veghea la stîrpirea lor e permanentă.

E tînără plantația de pomi a lui Nicolae Dobrescu, n-are decît zece ani. Și via e tînără (căci are în fermă și viță de vie, așa cum are și pruni, mii de pruni, și ruguri de mure, de afine și de smeură), pe locul umbrit de ea erau niște transee, rămase din primul război mondial. Înainte de a îngropa butuci, inginerul și meșterii lui au trebuit să dezgroape hîrci cu căști de oțel. Transeele nu produceau, firește, nimic, doar flori ale cîmpului și fiori trecătorilor, iar locul unde acum sînt pomii era socotit, și el, „pămînt rău", abia acceptat de vegetația semisălbatică a izlazurilor. Azi, un hectar de pomi din fermă dă, la o producție medie de 10 tone de fructe, peste 30 000 de lei. Dă și valută.

Va da și la toamnă, după iarna asta atît de crîncenă ?

Încă un efort, ne spune interlocutorul, și ne înscriem în legile anotimpului, prindem din urmă zilele care ne-au scăpat din mîini, punem piciorul pe acel prag din care zarea se limpezește, putîndu-i citi liniștit destinul pînă la capăt.

Nicolae Dobrescu îl citește de pe acum. Și-l găsește rotund ca un fruct.

ILIE PURCARU ■

Cele trei grații

„A-nceput de ieri să cadă
Cîte-un fulg. Acum a stot."

Fotografii de PAUL AGARICI ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Bucuria unei duminici de februarie, la Bixad

Fotografii de PAUL AGARICI ■

POEME PENTRU PATRIE

Din tine înălțat

Vegheat de grîu și stele luminoase
Și mîinile ca niște flori îmi sînt
Pe lemn de plug crescute și pe coase.

Am umerii aici cît cumpenele zilei
A cărei oră bate-n univers
Și ca un rug în sînge-mi arde
Strămoșii-încoronați cu cîte-un vers.

Am inima cît zările carpate
Și cît istoria acestui neam
Izvoritor din tine luminate
Pămînt și cînt și patrie și hram.

Mă simt aici din tine arbore-pămînt
Vegheat de sori și holde mlădioase,
Părinții mei din veci aicea sînt
Matricea pietrelor din temelii de case

Demni creșcători de pîine, buni păstori,
Îmblînzitori de rîuri vălurite
Și chiar de mor rămîn nemuritori
Născînd aici părinte din părinte.

ION BALA ■

Izvoare

În catedrala consoanelor latine
clopotele pămîntului dac
pe osuare de cremene înălțîndu-se
în nesecat izvor se prefac

Bronzul eroilor nimeni nu-l frînge
doar flacăra iubirilor pure
îl schimbă în ecou de lumină
și în foșnet nestins de pădure.

Doar bronzul eroilor trece nedureros
prin holdele ca niște orînduite cazanii
sub care în definitiv echilibru respiră
pămîntul acestei vii Transilvanii.

IOAN NISTON ■

Satu Mare – vatră de cultură și spirit

I-a fost dat poporului român să nască în toate timpurile oameni care să contribuie, prin fapte de seamă, la înflorirea patriei române. Dintre aceștia, mulți se află angajați, cu toată ființa în slujirea cu devotament a culturii : cărturari însetați să descopere înțelesurile din tomurile bibliotecilor, scriitori ale căror opere descriu în imagini tulburătoare lumea unde trăim ,filozofi dornici să ne dezvăluie date despre cine sîntem, artiști plastici care adaugă forme inedite și frumuseți răscolitoare realului, actori de teatru și film care ne relevă adevăruri neștiute despre existența noastră, muzicieni capabili să ne înfiorească prin arta lor.

În orice domeniu s-ar ilustra, toți au în vedere Omul, în beneficiul căruia trudesc cu hărnicie pentru a-i oferi soluții de existență cît mai cuprinzătoare și a-l proteja de vicisitudini. A trece cît mai demn prin istorie, a încerca să-ți descifrezi cît mai exact destinul ca să-l poți stăpîni, a fi de un cît mai mare folos țării tale — iată tulburătoare lecții de viață pe care de veacuri le țin oamenii de cultură români. Implicarea lor în tumultul cetății nu e vorbă goală, ci o realitate cît se poate de evidentă, cuvîntul lor fiind rostit răspicat și responsabil în repetate rînduri în legătură cu treburile obștii.

Este în practica revistei noastre să prezinte în mod constant viața culturală a tuturor județelor, ca o strălucită demonstrație a omniprezenței și vitalității ei. În acest număr vă prezentăm cîteva din roadele unui popas în județul Satu Mare, o adevărată vatră de cultură și spirit.

Ce mai păstrează orașul Satu-Mare din această veche denumire medievală desemnînd un tîrg al vițelor la margine de cîmpie reflectat în firul de plumb al unei ape capricioase? S-a risipit pînă și praful imenselor cirezi hălăduind prin cîmpie cu tot ceea ce a făcut din ei, pînă mai ieri, un oraș patriarhal. Turnuri zvelte, semețe își oglindesc fatadele îndrăznețe logodind elementele (sticlă, beton, țiglă roșietică) într-o vastă armonie de culori în apele pe care nici nu ni le putem imagina învolburate astfel cum sînt cetuite de brîuri înalte de piatră. Dacă un oraș capătă personalitate prin riul care-l străbate secționîndu-l asemeni unui bisturiu, fluid, riul însuși își trădează identitatea prin podurile sale. Aici — o structură solidă, bine ancorată pe fiecare mal, dincolo — o siluetă bizară părînd a fi surprinsă într-un salt asemănător cu al balerinelor pictate de Degas, iar în vecinătate — o arhitectură sofisticată, dar și funcțională te cuprinde în mrejele ei făcîndu-te să visezi la un spațiu ambiental imaginat de un Le Corbusier. Visînd la un oraș, un arhitect s-a

Borgum centarium

lăsat visat de el. Și astfel profesorul Porumbescu, care a proiectat în spațiile sufletului nou centru civic sătmărean, s-a mutat efectiv în orașul crescut sub privirile lui. Minunat destin al unui cetățean dintr-o patrie liberă de a-și vedea visul cu ochii în vreme ce în multe părți ale planetei, oamenilor le este hărăzit a-și vedea doar coșmarurile apocalipsei atomice. Am amintit acest caz fiindcă un oraș nu poate fi conceput decît în relație directă cu cei care viețuiesc în el. Asupra lor se răsfrînge sigla inconfundabilă a orașului ca o pecete de neșters. Ei sînt făurarii acelor bunuri care duc faima urbei lor pînă dincolo de hotarele țării. Utilajele lor scormonesc adîncurile minelor din zeci de țări, mașinile lor de gătit aduc bucuria bucatelor alese în mii de camine, țesăturile lor, îmbracă trupurile tinere de pe întreg mapamondul. Toate acestea le citesc în privirile lor așa cum citesc bucuria cu care-și plimbă landourile cu bebeluși prin parcurile orașului, ori cînd udă florile aleilor centrale sau ale zonelor de agrement. Ei sînt rațiunea de a fi a orașului.

ALEXANDRU PINTESCU ■

Cîntarea României

Datini și obiceiuri

Într-un ținut cum este Oașul, păstrător al tradițiilor în cel mai înalt grad și făcînd din autenticitate forma sa firească de manifestare, folclorul înseamnă și azi un mod de a întîlni trecutul, un raport necesar cu tot ce are acesta mai spectaculos și mai apropiat de ritualuri. În contextul în care se manifestă o îngrijorătoare alterare a spectacolului etnografic prin supralicitarea „efectelor" scenice, desprinse și înstrăinate de fenomenul spiritual care le-a generat, prin grefarea, pe scenă, a unor elemente ce țin de stradă și de strategia obținerii unui succes facil, în acest context, deci, păstrătorii tradiției, devotații actelor de cultură populară autentică au datoria de a descoperi, înregistra și conserva tradiția folclorică în toate manifestările ei. Cu toate că orice desprindere din mediul generator falsifică, într-o oarecare măsură, obiceiurile rituale, putem considera că aducerea pe scenă a acestora nu le prejudiciază într-un mod fundamental, nu știrbește coerența internă a faptului folcloric. Asta în măsura în care cei răspunzători nu pluseză valoarea autentică a faptului folcloric prin artificii de-

(Continuare în pagina 14)

CEZAR ILIESCU ■

Muzică

Trei personalități

Consecventă ideii de promovare și popularizare a muzicii românești, direcția muzicală a Radioteleviziunii Române a programat în Studioul său de Concerte — care a cunoscut o deosebită afluență de public, impotriva unei vremi potrivnice — piesa pentru orchestră intitulată „Maguri", de Liviu Comes ; de ce, „piesa", nu știm ; acest termen este adecvat — mai curînd — teatrului ; poate că subtitlul „poem simfonic", gîndit într-o formă mai liberă, era mai aproape de conținutul lucrării. Căci „Măgurile", transcod muzical o imagistică plină de culoare și nepreväzut a peisajului romanesc și a confluenței dintre „lumini și umbre", cum spune autorul, constituind un adevărat comentariu liric al marginilor de zare ale locurilor de veche așezare.

Liviu Comes va împlini, în curînd, 70 de ani. La 6 ani era socotit un copil foarte înzestrat, la 14 ani cînta „Eroica" în orchestra Conservatorului din Tîrgu Mureș, iar examenul de admitere l-a susținut, spre stupefacția urbei sale, la Facultatea de Medicină din Cluj-Napoca, întrînd cu brio aici, absolvind-o și devenind chiar cadru universitar la catedra de boli infecțioase. Din plecare deci, compozitorul Liviu Comes avea o cultură solidă care l-a prilejuit — concomitent cu practicarea medicinii — să reliefeze marele său talent muzical oglindit în opuri lucrate cu multă migală : Sonata pentru pian (1951), Divertismentul pentru orchestră de coarde (1961), Sonata pentru vioară și pian (1962), Suita haiducească pentru orchestră (1963), apoi oratoriul „Cîntec de piatră", trio-ul pentru suflători, madrigale, lieduri, o mulțime de miniaturi corale și cîntece pentru cei mici etc., acestea fiind, bineînțeles, doar o parte din creațiile compozitorului. Valențele sale pedagogice l-au propulsat nu numai în rîndurile medicinistilor clujeni, dar și la Conservatorul din același municipiu, ajungînd aici, în 1970, rectorul Institutului. Liviu Comes a renunțat la medicină (fapt rarisim în zilele noastre!) și a urmat, irevocabil, drumul portativelor. În București, la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" a deținut, pe rînd, mai multe funcții, ajungînd la acelea de prorector și șef de catedră, astăzi fiind conducătorul secției didactice și pentru copii, din cadrul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor. Iată pe scurt, deci, drumul ascendent al acestui om modest, ultra politicos, rafinat și rezervat, asemeni marilor oameni de știință, care și-a prezentat spre „judecata" publicului, în primă audiție absolută, „Măgurile", scrise în 1986. Iar acest public l-a aplaudat cu toată sinceritatea creația datorită mai multor motive : accentele cîmpenești, înlănțuirile tematice — în care corzile desfășoară melodii scurte care încearcă să-și ia zborul — pînă la desfășurări dramatice, alternînd cu perioade meditative întrerupte de accente grave și dure ; pentru ca acel crescendo tematic, grandios — conform marelui aparat instrumental întrebuințat — întrerupt brusc de pauze cu caracter cameral (iată o adevărată știință a orchestrației) să se termine ușor, ușor, ca la început, în sunetele grave ale violoncelelor și contrabașilor, contrastînd coloristic cu cristalul glockenspielului și a misterelor maracasurilor.

Solistul serii a fost **Grigori Sokolov**, la ora actuală — probabil — unul dintre marii pianiști sovietici, figură care va intra cert în galeria personalităților muzicale de seamă din U.R.S.S. Înzestrat cu o forță fizică mai rară, în vîrstă de aproape 40 de ani, el a făcut ca pianul să aibă o sonoritate ce a epatat — în multe locuri — chiar tutti-ul instrumental ! Forța fizică amintită îl ajută, ce e drept, dar temeinicia interpretării date Concertului nr. 2, în si bemol major, de Johannes Bramhs, s-a bazat pe mai multe calități : o tehnică impecabilă, care a obținut din pian o adevărată orchestră, uneori un fascinant joc de ape (partea a IV-a) ; firea sa, plină de energie interioară, înclinată sigur spre romantism, care s-a integrat perfect atît în dăruirea cît și în gîndirea brahmsiană (de pildă, răririle de tempo din Allegro molto) ; forța de atac, ori — în contrast — gingășia tușeului, ce au fost sprijinite de tehnica teribilă a brațelor ; tenacitatea, dusă pînă la ostentație, în urmărirea nuanțelor și a penetrabilității sunetelor, care au făcut posibilă o mai bună reliefare a temelor principale și secundare, ca și a dialogului solist — orchestră. Iată, succint, calitățile acestui artist, care ne-a dăruit un Brahms foarte calitativ, pe măsura marilor personalități interpretative.

Este reconfortant să asculți Simfonia a III-a „Eroica", de Ludwig van Beethoven și să te gîndești, de cîte sute de ori a fost ea ascultată, de fiecare auditor, această capodoperă părînd tuturora mereu mai proaspătă și mai frumoasă ! Cîteva din „secretele" ei au fost puse în lumină și de această dată, dramatismul, lirismul, contrastele sonore și de tempi, vivacitatea și bucuria vieții, în interpretarea dată de dirijorul **Ludovic Baci**, care a condus întreaga manifestare. Muzician complet și de o deosebită valoare, în pofida modestiei sale și a unei activități duse cam în umbră, destui ani. Ludovic Baci vădește un zel remarcabil — care trebuie subliniat — în slujirea muzicii românești, precum și într-o adîncă cunoaștere a partiturilor abordate. Astfel, conținutul de idei al operilor iese, pregnant în evidență, așa cum s-a observat pe parcursul întregului concert, orchestra secondîndu-l și răspunzîndu-i prompt, omogen și nuanțat, la fiecare intenție a bagheței ; ceea ce, pînă la urmă, este faptul cel mai important. (Știindu-i pe Baci un bun orchestrator, ne-a mirat, totuși, dubla-rea celor trei corni din partitura „Eroicei" ; știm, se pot invoca numeroase motive, supradimensionarea corzilor, sala mare de concerte etc., dar să nu uităm, cînd Karajan făcea acest lucru, dubla și pachetul de lemne în tutti ; altminteri, raportul de etaje timbrale începe să se modifice, față de intențiile beethoveniene). Să semnalăm, deasemeni, pe violoncelistii Teodor Pașol și Robert Dumitrescu, ca și pe oboistul Lazăr Betea Augustin, pentru prestațiile lor deosebite din Brahms (Andante) și, respectiv, Beethoven (cantilena din Final) : toți, laolaltă, solist, compozitor, dirijor, ceilalți instrumentiști ne-au dăruit cîteva ceasuri de autentică muzică.

CLAUDIU NEGULESCU

Zilele trecute un prieten a văzut cocorii lopătind cu mari aripi albastre deasupra Bucureștilor. Ce privilegiu ! Eu nu l-am avut... Dar ai putea să nu-l crezi pe Fănuș Neagu ? Dacă scrie el cum că pasărea ibycus i s-a arătat făcîndu-și cuib chiar pe stația de benzină de-o are în fața casei, cred. Așa va fi fost.

Cum altfel ?

Deci vine primăvara.

...Vine fără Grigore Hagiu dar iată, și cu o subțire carte ce-i stringe între coperți „cele mai frumoase poezii" și, brusc, simt **preajma** lui, mă umplu de acel farmec răcoros produs de prezența gladiatorului tandru de care ne-am rupt.

Și-mi vine primăvara fără Nichita, dar nu era și el (nu mai e ?) cocorul planînd peste fumegarea înceată a viselor noastre, nu vocea lui ne îndulcea nopțile atunci cînd pretindea că uritul lumii, cît e, ar putea fi retezat cu o simplă chemare la telefon ?

O primăvară ce nu mai e și a lui Velea dar și ea, primăvara ce urmează a ne auri pașii, aceeași ce l-a ivit pe lume, într-alt an, într-o zi de

Desene pe asfalt

Cocorii, deci

13 april e tot mai mult a lui și mai puțin a noastră.

El ne rămîne.

El ne rămîn.

El prietenii, prinți ai pierderii, ai preadevremelui, ai cheltuirii rapide, ai irosirii de sudoare, sînge, credință și har.

Cocorii, deci ?

Cocorii...

Intru într-o primăvară nouă ca într-o țară nouă. Cine n-are bătrîni, nu-i așa ? n-are decît să-i cumpere. O, dulce vorbă cu tîlcul știrb : bătrînii n-au preț. Dar... dar ce ne-am face dacă am începe atunci să nu mai avem tineri ?

Cocorii, deci.

Să ne legăm umbra de nenăscuții poeți ai amurgului de veac și de mileniu, să-i ocrotim pe semenii noștri (și ne stă în putere s-o facem mai bine), să credem în perpetuua tinerețe a obștii.

În cumpăna dragostei.

În viitor. În pace.

...Așa cum cred, fără să-i fi văzut că azi noapte sau azi zi cocorii au voronețit Bucureștii mei mult iubiți și (prin vicisitudini seculare) dați risipirii și reînălțați cu fiecare primăvară din mortarul de totdeauna mirabil al Speranței.

Cocorii, deci...

GHEORGHE TOMOZEI

Teatru

Luberanța și melancolic

Începutul spectacolului de la „Nottara" cu **O noapte furtunoasă** — pe un fond muzical ritmat, simplu, cu sugestii comic-dramatice (realizat de Horia Murgu) — dă o idee despre lumea comediei caragialene gîndită de regizorul Dan Micu, o lume a manechinelor unde și șocul surprizei este resorbit repede. Spiridon, cu gesturi precise, lucrează de ochii „jupînului" pe șantierul casei. Plimbă molozul din găleată în găleată pînă afară unde nu reușește să scape de el. Fumează țigări recuperate și revalorificate conform viciului său, pedepsit de jupîn. Acesta intră în scenă cu Nae Ipistatul, ca o pereche de dansatori versați : dansul, ritualul seral are loc cu precizie deși e agitat de știrile de pe frontul „Iunionului" unde bătălia cu „bagabontul" e-n toi. Sub tavanul camerei — pe care e zugrăvit un cer sintetic oriental — descifrarea „politicii" consumă efortul mental. Pe același șprințar ritm muzical își face apariția un alt dansator-manechin, Chiriac, fălos, trufaș, luînd temperatura relației conjugale : Veta bufnește tacimuri și veselă pe masă iar jupîn Titircă o mănîncă din ochi. Ipistatul e retras, cuminte, își ia notițe despre „cazul" cu „bagabontul" (face rubrici într-un caiet) dar își însemnează și neologismele diforme din articolului R. Vent-ului. Modest, modest dar lar pierde ciorba, rechiziționată, după obicei, de Chiriac. Spiridon, un lungan iovit de sensibilitate cînd Zița îi citește scrisoarea lui Rică, aspiră cu folos resturile ospățului. Zița e focoasă ca o ploieșteancă „electrică" : va da, în final, un asalt turbat asupra lui Rică. Acesta, calculat, profitor iese din situație hotărît și cu chibzuială.

Scena nu este luminată puternic. Într-o lumină incertă vedem, în stînga și în față camera conjugală, în spate, tot pe stînga, schelele, în centru-spate o camera lui Spiridon, în dreapta-spate, intrarea în casă iar în dreapta și în față e camera lui Chiriac. Cadrul scenografic (Sică Rusescu) e convingător pentru evoluția acestei lumi cu impulsuri moderate. Schelele distonează, însă, — e un efort al perspectivei — prin proporționare cu restul decorului. Costumele (Anca Păsiaru) îmi par a avea o concepție indecisă prin nearmonizare. Unele (Ipistatul, Titircă) sînt improprii, altele denotă caracterologic marcat personajul (Veta, Chiriac).

Pentru regizorul Dan Micu problema de fond a fost, cred, aceeași ca pentru toți regizorii înzestrați care se apropie de Caragiale : punctul de vedere. Neadoptînd aici unul de o originalitate frapantă, de dragul ei, dar nici unul de reprezentare muzeistică și anostă. Dan Micu a construit un spectacol cu o „sonoritate" artistică perceptibilă, în linia **moderate cantabile**. Lumea lui Caragiale relevă, în spectacol, partea sa de imobilism, de absurd, de „onorabilitate" trucată, peste toate stăruind, ca un parfum vechi, o melancolie perpetuă. Comicul aici este etajul unui edificiu care are ca temelie dramaticul.

M-au surprins plăcut concepția și execuția rolului Chiriac. Ștefan Sileanu, actor de reală înzestrare artistică, impune personajului său o notă cu totul originală : de la mersul legănat, fudul, pînă la vocea și gesturile studiate, expresivitatea sa e alentorit stăpînind magistral posibile erupții. În Rică, Dragoș Păsiaru aduce o suficiență neobișnuită pentru vîrsta personajului. Cu o atitudine „de sus", cu o prestanță imprumutată, Rică stăpînește locul în ciuda halului în care îl aduce urmărirea pe schele.

Zița are o voce compatibilă cu starea ei. Diana Lupescu, cu un glas „lucrat", conferă personajului o vioiciune, chiar pasionalitate ofensivă și anume tonuri prin care personajul ei devine reper valoric al spectacolului. Jupîn Dumitrache, greoi, cu răbufniri strecurate printre dinți, își urmărește aprig consoarta. Victor Strengaru construiește rolul — a cărui concepție pare să mu fi ridicat probleme regizorului — cu aplicație, uneori monotonă, alteori expresivă. În Veta, Margareta Pogonat relevă ceva din fiorul dramatic al comediei, pe care îl simțim, indefinibil, planînd în scenă. Interesantă e concepția rolului jucat de Petrică Popa — Nae Ipistatul. Polițistul, tacticos, cu simțul ierarhiei sociale înrădăcinat, pare atît de de-al casei încît „melodia" familiei cheresteguilui e ca un narcotic. În fine, Mircea Jida nu cred că exploatează convingător oferta comică a rolului Spiridon, la valoarea reală pe care i-a prevăzut-o regizorul.

O noapte furtunoasă, la „Nottara", se vede cu interes și plăcere. Exuberanța comicului — care stărue ca o prejudecată — își aliază aici melancolia dramatismului unei lumi a manechinelor, captive ale propriei lor condiții.

MARIAN POPESCU

Film

A fost odată un băiat

Povestea filmului lui Ioan Cărmăzan, **Sania albastră** (scenariul Fănuș Neagu și Vintilă Ornaru) ar putea începe așa : a fost odată un băiat și o fată (cu licența îngăduită de poveste). Fata îl aștepta pe el în gară la Predeal, el n-a venit, ea, s-a consolat, greu, dar s-a consolat în cele din urmă, cu un băiat drăguț din stațiune, primul băiat a venit totuși, a avut loc o explicație, în termeni ușor de presupus, apoi fata a rămas cu al doilea băiat și, în continuare, a fost o fată și un băiat și, poate o sanie albastră.

Așadar, o poveste de dragoste. Cu tineri frumoși — ea, Diana Gheorghian, el Ioan Georgescu, celălalt el, Bogdan Stanoevici — cu frumoase bluzoane de schi, cu zăpadă și brazi, cu „Serbările zăpezii", cu elegante interioare de hoteluri. Din păcate însă, filmul lui Ioan Cărmăzan nu iese cu nimic din rezumatul de mai sus. Avînd toate calitățile unui reusit prospect turistic, **Sania Albastră** nu reușește totuși să fie un film. Deși metafora preluată ca titlul promitea mai mult — ca și tăcerile și întristările fotogenice ale Dianei Gheorghian. Deși Bogdan Stanoevici reușește să compună un personaj cu totul simpatic, din categoria celor ce-ți înmoaie inima. Deși operatorul Marian Stanciu caută cu sîrg cadre frumoase, ingenioase (mai puțin panoramările ametitoare și în fond inexplicabile din discotecă). Deși scenariul pourtă două semnături (două) tentante. Deși...

Sania albastră e o poveste de dragoste căreia îi lipsește tocmai povestea. Nici chiar muzica lui Dan Creimerman nu ne poate face să uităm. Și nici frumusețea îndelung exploatată în prim planuri a Dianei Gheorghian. Și nici chiar faptul că Bogdan Stanoevici „a reușit acolo unde alții... Căci, pînă la urmă, a fost odată numai un băiat....

TANIA RADU

Teatrul Național „I.L. Caragiale" din Capitală a deschis nu demult o nouă sală de spectacole. Interesîndu-ne la secretariatul literar, asigurat de B. Elvin, despre destinația ei, s-a născut un scurt dialog din care iubitorii teatrului vor culege o seamă de informații utile.

— Cîte spectacole oferă săptămînal Teatrul Național bucureștenilor ?

— Mari opere ale literaturii noastre dramatice, semnate de Caragiale, Alecsandri, Delavrancea, piese celebre din literatura universală, înscălite de Terențiu, Shakespeare, B. Shaw, alături de creații ale dramaturgiei noastre contemporane datorate lui Paul Everac sau Platon Pardău, precum și texte reprezentative ale teatrului mondial de astăzi scrise de Dale Wasserman ori A. Ghelman sînt înfățișate publicului bucureștean în peste treizeci de reprezentații săptămînal.

— Care sînt propunerile teatrului pentru perioada imediat următoare ?

— Se repetă asiduu viitoarele premiere : **Un anotimp fără nume** de Sorana Coroamă. **Campionul**, de I. Gărmacea, **Marea**, de Ed. Bond, **Torquato Tasso**, de Goethe, și **Actorul** — un spectacol de pantomimă, cu un prolog de Mircea Dinescu, realizat de Mihai Mălaimare.

— Ce vom vedea în noua sală Studio ?

— Am inaugurat de curînd o nouă sală, care se va numi Studio 99 (evident, după numărul de locuri). Teatrul Național a și prezentat aici, în colaborare cu Muzeul de artă al R.S.R., un ciclu de inițiere în lumea artelor vizuale susținut de critici și istorici de artă. În clipa de față, în sala Studio 99 pot fi vizionate medalioanele lirice pregătite de actorii noștri. Astfel, după un spectacol Eminescu, în interpretarea unor actori de prestigiu, vom prezenta un recital intitulat **Iarna în poezia românească**. Tot aici, publicul va avea surpriza să-l întîlnească pe cunoscutul balerin Ion Tugearu în spectacolul **Theatrum mundi**, realizat împreună cu actorul Claudiu Bleont. Radu Gheorghe va evolua și el la Studio 99 în postura de... dirijor, la pupitrul Filarmonicii din Ploiești. Spectacolul se va numi **Ucenicul vrăjitor**.

— Pînă la vacanța de vară, ne declarăm mulțumiți.

T. MIHAI

Dialog în cinci minute

Actorul Mihai Mălaimare în noul său recital de la sala Studio 99 a Teatrului Național

Vitrina cărţilor

Apariţia cvasi-concomitentă a doi poeţi într-un spaţiu cultural nu poate fi ignorată mai ales atunci cînd ea vine după plachetele altor poeţi aparţinînd aceluiaşi teritoriu. I-am numit pe Dorin Sălăjan, Radu Ulmeanu, Anamaria Pop, Ion Vădan, Vasile Tarţa, Ion Ghiur, Emil Matei, Corneliu Bala (deocamdată traduceri). Chiar dacă circumstanţele apariţiei poeţilor Ion Bala (v. **Firul cu plumb**, Litera, 1986) şi, respectiv Grigore Scarlat (**Cercuri de aur**, Facla, 1986) sînt diferite, ele vin să pledeze pentru un teritoriu liric care — fără a fi o terra incognita — este insuficient cunoscut, el fiind, pe de altă parte, departe de a-şi fi epuizat resursele de vreme ce la porţile consacrării bat George Vulturescu, Ioan P. Nistor, Gheorghe Achim, Constantin Prunoiu, Florian Dincă şi mulţi alţii încă. Există, cu alte cuvinte, o mişcare lirică relevabilă prin multitudinea dar şi prin varietatea valorilor poetice simptomatică pentru efervescenţa spirituală din această zonă vestită altădată doar prin frecvenţa bolilor de plămîni. Ftizia a dispărut, poeţii au rămas...

Pentru I. Bala poezia este un act de sinceritate absolută în care „complicitatea" cu cititorul nu este doar posibilă, ci chiar presupusă. De aici nota modernă, „textualistă" a poemelor de natură a crea impresia că poemul „se face" sub chiar ochii noştri. Există deci o implicare a lectorului în ritualul poetic. Faptul că poezia este o continuă facere, un act de implicare totală, consangvină, rezidă şi din identificarea ei cu Viaţa („şi noi murim cu fiecare vers").

Diptic sătmărean

Dacă I. Bala manifestă adesea tentaţia ludică, Grigore Scarlat, în volumul său de debut, acordă preponderenţă tonalităţii elegiace, concentrîndu-se cu rară obstinaţie asupra propriului eu, serafic în fragilitatea sa, dar construindu-şi o platoşă din reveriile iubirilor de altădată, ca şi din resurecţia amintirii unor locuri de care se simte atras. Fiind un citadin, ete se numesc Cluj, Biharia (ca spaţiu-matrice) avînd preeminenţă în formarea poetului. Un lirism delicat prezidează materia lirică coagulată în tiparele unei poezii de album vesperal cu toate acele trăsături ce-i sînt proprii : fineţea notaţiei, tonalitatea melopeică, numita tentă elegiacă dar şi, nu în ultimul rînd, uşoara ambiguităţe (ca toţi romanticii, poetul adoră „înscenarea", misterul). Repudiind retorismul factice în folosul confesiunii, poezia lui G. Scarlat nu exclude nuanţa intimistă. Un aer blagian se insinuează în interstiţiile poemelor : „Amiază lenesă de iulie. / Întîngi pe nisipul fierbinte / Sîntem, parcă, două arhipelaguri / Desprinse dintr-o mare furioasă. / Acum, de am privi adînc / dincolo de centura aceasta foşmitoare, / Am zări catargele-învecinate / Încercînd să se salveze / Din uraganul pornit / Să niveleze pînă la disperare / Umile şi superbe încercări" în care antinomia înlnişte interioară — tumult exterior este emblematică pentru registrul poeziei de faţă. Aceeaşi melopee blîndă şi difuză o regăsim în **Iulie, Norii, Echilibru, Maree** ş.a. În genere semnalăm aplecarea poetului spre expresia subtilă, încărcată de referinţe culturale, ca şi spre convertirea gestului cotidian la miraculosul poetic.

Două voci lirice distincte descind dintr-un Nord care pînă în prezent s-a dovedit a fi fast pentru poezie. Un motiv în plus să le urmărim evoluţia cu încredere.

ALEXANDRU PINTESCU ■

Cărţi de proză

Prozele Adrianei Bittel au stilul lor, ca să parafrazăm una din bucăţile recentului volum **Iulia în iulie** (Editura Eminescu, 1986) : „păr scurt, necoafat, roşcat maro şi bijuterii vechi de argint, lavandă făcută după o reţetă proprie şi geantă vînătorească de toval..." Pentru că, dacă stilul e omul, şi reciproca poate fi la fel de adevărată : Ilaria, Pompi, Sara, Milia, persoana I ori persoana a II-a, povestind, sînt, de fiecare dată, ochiul şi lentila care regizează realitatea într-un spectacol foarte personal. Lumea e studiată de la adăpostul unei interiorităţi bine conturate, securizate („Mă clatin ametită, simt conul de sticlă cum coboară, încă puţin şi voi fi acolo împreună cu ai mei") ,stăpînă pe o justă retorică a relatării existenţei într-un ton întotdeauna post-patetic, din pudoare, din oroarea de melodramă, din spaima de popasul periculos al îndulcoşărilor.

Dacă în **Somnul după nuntă** (1984) mediul predilect era cel al „sertarelor" (amintiri, albumul de fotografii, fragmente din alt timp etc.), aici explorarea prezentului, a realului imediat înconjurător este decisă, de unde şi aerul vajnic, timid-belicos şi, în general defensiv din punctul de vedere al personajului-oglindă. Eroinele Adrianei Bittel pornesc către viaţă ca într-o cruciadă a împăcării cu lumea, adăugînd la capătul fiecărei experienţe bucla amară a unei replieri curajoase (**Destul nu-i destul, Numele, Cum încărunţeşte o blondă, Pompi pe**

Conul de sticlă

bancă). Copilăria, depozit viu, anteic, e un lest la care n-ar renunţa pentru nimic în lume (ceva din calda zburătăceală a mătuşilor, mamelor şi mamiţelor lui Radu Cosaşu palpită şi aici). De altfel, vîrstele coexistă simultan în aceste personaje. Timpul e o cochilie din care se sondează, tatonînd, viaţa, comparînd permanent rezultatele experienţei cu datele deja deţinute.

Un regim aparte are **Iulia în iulie**, proza titulară, construită cu minuţie şi cu vicleană răbdare, într-o atmosferă de Bucureşti fără timp, undeva, cîndva, în acest secol, într-un birou de bancă. Patru-cinci bărbaţi, tabieturi, ticuri şi frustrări şi un caz de isterie în grup, pregătită îndelung, ca o ploaie în vreme de secetă mare. Iulia, drăcoaica aurie ,coborîtă printre funcţionari parcă prin metamorfoza unui „băboi cu cîrpe şi zoale" (femeia de serviciu) intră în galeria „bizarelor" prozei noastre, alături de Nona, de domnişoara Cristina, de femeia prozelor lui Laurenţiu Fulga ş.a.m.d. **Iulia în iulie** este fără îndoială „hit"-ul volumului, după cum, în alt registru, **Departe-n zare, spre Azuga e o mică perfecţiune.**

Scrisul Adrianei Bittel are o graţioasă carnalitate, savoarea uşor astringentă a unui fruct de pădure actimatizat în grădina din spatele casei şi o privire tăioasă, rapidă, sintetică, în cele din urmă profund comprehensivă, asupra lumii.

În 16 ani de proză „asiduă", Platon Pardău a reuşit să nu fie un autor previzibil. De la **Scara lui Climax** (1980) şi pînă la **Portretul** (1986), Editura „Cartea Românească"), într-o carieră care n-a ratat mulţi ani editoriali, prozatorul n-a obosit să caute, să încerce, să exerseze, să abandoneze spre a relua în altă direcţie, cu o mobilitate şi o lipsă de inhibiţii remarcabile. Romanul-reportaj romanul psihologic, al conştiinţei faţă în faţă cu sentimentul culpei, parabola barochizantă, fantezările epice laborioase în care s-au topit mituri, exerciţii de stil, obsesii şi capricii ludice, romanul ironic şi romanul fantastic s-au succedat şi s-au împletit, uneori cu rezultate fericite (**Omul coborît din turn, Scrisorile imperiale**), alteori cu marcată valoare de experiment (**Limita de vîrstă**), citeodată chiar ca figurare a inerţiei unui impas (**Tentaţia**, volumele II şi III). Ceea ce asigură coezlunea unui „edificiu" creator destul de hibrid, cum se vede, este preeminenţa în timp a unui tip original de imaginaţie epică (detectabil chiar şi în poezia autorului), a unui fel de instinct al fabulării fabuloase, în spaţiul unui model labirintic.

Portretul reînnoadă legătura cu una din zonele stilistice cele mai robuste, părăsită în ultimele romane. Dorna, spaţiu utopic concrescut pe un spaţiu real bine asimilat prin puterea observaţiei realiste, îşi reface aici geografia incertă, metamorfotică, dinamitînd întregul prin agresivitatea detaliului. Umanitatea care populează noul roman e modelată din aceeaşi pastă a altor cărţi, ca într-o inepuizabilă suită de modelaje în plastilină. Ea întrupează ipostazele necesare unei parabole a condiţiei artistului. Pictorul Octavian Belung străbate, în 350 de pagini, prin convulsii mai mult sau mai puţin spectaculoase, drumul de la banalul

Model şi modelaj

zugrav de flori în găleţuşe şi peisaje cu cerbi şi brazi, la individul ales în vederea unei opere de artă, portretul unui necunoscut, probabil descălecător al aşezării Dornei. Urmează „les affers de la creation" : îndoielile, întrebările, nesiguranţa, sentimentul neputinţei, tot tacîmul travaliului psihologic care ar precede o împlinire de anvergură. Condiţia artistului — pe care îl defineşte nu numai propria conştiinţă, ci şi reflexul ei în conştiinţa obştei — este exploatată de Platon Pardău în lupta pentru realizarea respectivă.

Ficţiunea e în general construită la rece. De altfel, lipsa complicităţii autorului cu personajul principal (şi, la un moment dat situarea în perspectiva unui alt personaj — Liviu) izolează epica printr-o distanţare ironică, apelînd pe alocuri chiar la efectele kitsch. Doruna, ediţia 1986, este o lume a fotografiilor cu urşi împăiaţi şi interioare stas, cu mileuri şi tablouri obtuze, o lume în care senzaţionalul e vînat fără simţul măsurii şi fără urmă de gust.

Tribulaţiile lui Octavian Belung, încheiate aproape camusian cu o sinucidere ca şi evidentă (purtînd însă, din fericire, însemnele bine camuflate ale parodiei), nu tulburâ. Senzaţia de experienţă pe cobai răceşte intenţionat temperatura receptării. Parabola e, în acest roman, mai mult un fel de a demonstra, iar pictorul, mai puţin un personaj şi mai mult o metaforă.

Portretul e o carte care rezistă... **Tentaţiei**, ca să ne permitem un calambur, adică proliferării epice necontrolate şi verbozităţii diluante. Aici, ideea e condusă cu încăpăţînare pînă în final, cu suprimări aproape didactice de piste narative, cu o economie de personaje şi relaţii biografice neobişnuită la acest autor.

Fără a fi ceea ce numim o lectură captivantă, ori neapărat mijlocitoare de voluptăţi estetice, **Portretul** poate interesa prin voluntara originalitate a materiei şi a sintaxei care o ordonează.

TANIA RADU ■

Cronica literară

de Al. Piru

Varietăţi critice

Al. Călinescu, Florin Manolescu şi Maria Vodă Căpuşan sînt cei mai buni exegeţi din ultimii ani ai operei lui I. L. Caragiale şi poate că singurii care au izbutit să mai spună ceva nou despre Caragiale de la Şerban Cioculescu încoace. Al. Călinescu s-a ocupat de asemenea de Anton Holban şi a publicat în 1978 un volum de **Perspective critice. Biblioteci deschise** („Cartea românească", 1987), despre care vom spune un cuvînt, este cea de-a patra carte a sa. Ea cuprinde în prima parte cîteva scurte eseuri despre teme şi structuri narative, iar în partea a doua un număr de lecturi (recenzii). Secţiunile sînt aproape egale.

O temă mai des urmărită de Al. Călinescu la prozatori şi poeţi este aceea a privirii. Locurile cheie ale portretelor lui M. Kogălniceanu din începutul de roman **Tainele inimii** sînt cele în care este vorba de ochi ca oglindă a sufletului unde poţi citi ca într-o carte deschisă. Modelul lui Kogălniceanu a fost neîndoios aici, ca şi în **Iluzii pierdute**, Balzac, de a cărui semiotică a portretului s-a ocupat Bernard Vannier în **L'inscription du corps** (1972). Prezenţa ochilor, a privirii care face memorabilă o siluetă abia întrezărită, frapează şi la Mateiu Caragiale în **Craii de Curtea Veche**. Aici Paşadia are o privire tenebroasă şi de o neliniştitoare impasibilitate, Pantazi una de o ametitoare limpezime infinit reverberată, în vreme ce la Pirgu privirea e un element al recitalului său burlesc modern, personajul fiind un cabotin, un „voyeur" exhibiţionist care ţine să fie văzut. Vizionarismul lui Hogaş e copleşit de retorică, în timp ce capacitatea de vizualizare e excepţională în textul palimpsest al lui Radu Petrescu. Ce se vede : „Naratorul recepteză, cu maximă, supraomenească sensibilitate, toate semnele şi mesajele pe care i le trimite lumea înconjurătoare...". Barthes, îşi aminteşte Al. Călinescu, notează undeva că prin analogie cu sintagma urechii muzicală s-ar putea vorbi şi de un ochi lizibil al criticului care-i conferă calitatea de cititor privilegiat. În acelaşi sens regizorului i se cere un ochi scenic prin intermediul căruia să restructureze cu elemente aflate sub privirile oricui întreaga organizare a unei piese. La un exeget al lui Ibrăileanu ca romancier, Mihai Dinu Gheorghiu, Al. Călinescu identifică o tehnologe a privirii, simţ esenţial al receptării şi ontologie a actului creator, o adevărată natură genetică. **Adela** e socotită de Mihai Dinu Gheorghiu ca ilustrînd în plan simbolic această dialectică a privirii creatoare. La poeţi, ni se spune, privirea transformă în poezie ceea ce ochiului nostru îi apărea ca fiind banal sau/şi derizoriu. Astfel, o enumerare de lucruri anodine, heteroclite, la Mircea Dinescu devine elocventă prin relevarea unor relaţii am zice previzibile dar încă nedezvăluite. Înşirarea „o lămîie o sticlă un pantof o trompetă" devine printr-o privire a poetului

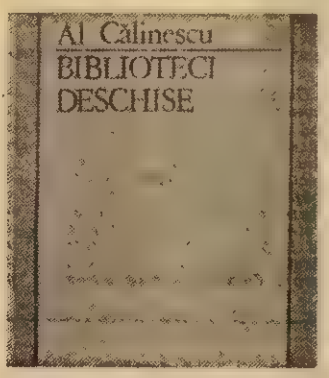

poezia „o trompetă îmbătrînind la gura canalului / un pantof cu vedere spre mare / o sticlă golită de sens / o lămîie isterică...". În sfîrşit, Al. Călinescu este de părere că motivul (am putea spune principiul) privirii care pătrunde dincolo de aparenţe poate fi recunoscut în ultimele versuri din poemul lui Ştefan Aug. Doinaş **Dialog la portretul lui Rudolf II, pictat de messer Giuseppe Arcimboldo** : „— ce limbă subversivă l/ — nu ! iris botărît / ce-aşează-n lucruri văzul ca dinamită pură". Poetica văzului este, cum deducem şi din invocarea celebrului pictor milanez din secolul al XVI-lea, specific manierismului ce înlocuieşte naturalismul prin rebus, adevăratul prin neverosimil şi firescul prin straniul excesiv.

Interesantă e ideea de a identifica biblioteca unor eroi de ficţiune din romane de Filimon, Camil Petrescu, Ibrăileanu. Aflăm că Ştefan Gheorghidiu e la curent cu „noutăţile" editoriale străine pe care le comandă, prin librăria Alcalay, precum **Erkenntnis (sic) und Irrtum** de Ernst Mach. În perioada cînd se petrec faptele din roman, cartea fizicianului Ernst Mach (1838—1916), **Cunoaştere şi eroare**, apărută în 1905, nu mai era chiar o noutate. O combătuse violent Lenin în 1909 în **Materialism şi empiriocriticism**. Mă îndoiesc că Mach l-ar fi putut interesa pe Ştefan Gheorghidiu, în schimb nu e amintit un autor care-l interesa pe doctorul Emil Codrescu, citat în **Adela** indirect prin titlul principalei sale opere : „Aş fi vrut să stau pe patul ei, dar mi s-a părut că aş comite un abuz grosolan. (O, filozofule al „materiei şi forţei !")." Este vorba de medicul filozof Ludwig Büchner, autorul cărţii **Kraft und Stoff** (1855) din care Ibrăileanu traducea un fragment despre **Morală** prin intermediar francez (**Force et Matière**, Paris, 1884) în **Şcoala nouă** din 1889 (cartea lui Büchner a făcut nu mai puţin de 21 de ediţii pînă în 1904). În micul său articol **Omul în univers** din **Şcoala nouă**, 1890, nr. 18 Ibrăileanu scrie : „Blaise Pascal a zis că universul e o sferă a cărei periferie e necăuirea şi al cărei centru e pretutindenea." Citim în **Pensées** de Blaise Pascal, cap. **De la disproportion de l'homme** : „Dieu est une sphère infinie dont le centre est partout, la circonférence nulle part." Această definiţie este atribuită de Al. Călinescu lui Giordano Bruno. Ea a putut fi împrumutată de Pascal din cartea lui Giordano Bruno **De l'infinito universo e mondi** (Veneţia, 1584). Într-adevăr, se pare că Ibrăileanu a scris în **Adela** că Epicur este „inspiratorul tuturor endemonologiilor amabil-pesimiste." Credem că ar fi trebuit să scrie **eudemonologiilor**, căci cuvîntul vine din gr. **eudemonia** (cu e nu cu a) care înseamnă fericire, de unde filozofie **eudemonistă**, **eudemonologie**. La Al. Călinescu s-a cules greşit **endemonologii**.

În legătură cu aşa-numitul pact autobiografic formulat de Philippe Lejeune (**Le pacte autobiographique**, 1975) cred că nu poate fi aplicat mecanic cărţilor care nu sînt intitulate autobiografii. Există la Ion Creangă un fragment autobiografic, intitulat aşa de editori, numai de două pagini, pe cînd **Amintiri din copilărie** trebuie considerat un mic roman, materia sa fiind în mare parte de ficţiune. Scopul autorului nu a fost să spună neapărat adevărul, el să facă haz. Maiorescu n-a vorbit fără rost de această scriere ca de un roman. La fel Pompiliu Constantinescu şi G. Călinescu.

Priviți-i ! Sînt locuitori din Oaș sau daci săpați în marmura unui celebru monument ?

„Cu căciulile pe frunte
Stăm de veacuri ca un munte"
iar dînsul le confecționează

Țara Oașului în cele 100000 de documente realizate și păstrate cu emoționantă grijă, ca un testament pentru viitorime, de Ioniță G. Andron

COLUMNA DE CELULOID

Există undeva, în Țara Oașului, un om împătimit frumos de istorie. Nu scormonește în pămînt, după vestigii — deși, într-una din odăile casei sale, un veritabil muzeu în miniatură, găsești numeroase cioburi și unelte din străvechime ; nu strînge nici costume populare sau obiecte din recuzita casnică românească, cu toate că în aceeași încăpere poți să descoperi și astfel de lucruri așezate după o logică numai de ei știută. Comoara pe care a strîns-o cu trudă și migală ocupă mai puțin loc, poate fi păstrată în cîteva zeci de cataloage riguros clasificate. Ioniță G. Andron din Negrești-Oaș — fiindcă despre domnia-sa este vorba — este un om care vede istoria — trecută sau prezentă — prin lentilele aparatului de fotografiat și consemnează cu perseverență însemnele, pentru a rămîne o mărturie imposibil de tăgăduit sau de falsificat despre cine am fost noi, despre cine sîntem noi. În cataloagele sale sînt strînse aproape 100 000 de clișee despre viața unui colț de pămînt românesc — cel mai drag lui : Țara Oașului. Găsești aici surprinși în diferite ipostaze și imortalizați pe pelicula de celuloid bătrîni care parcă au coborît de pe columna lui Traian, dar și oameni care cu construit întreprinderi pentru a ridica această zonă pe trepte de civilizație nouă ; sînt, desigur, înregistrate numeroase obiceiuri din aceste locuri, de un pitoresc aparte și reprezentînd mesajele unui trecut pe care oamenii de-aici a-au încăpățînat să și le transmită din generație în generație, dar mai ales și istoria la zi, romantică și furtunoasă. Iar totul ne este înfățișat nu cu uneltele arheologului ,nu cu cele ale cronicarului sau ale etnografului sau sociologului. Ci, pur și simplu, cu ajutorul aparatului de fotografiat.

Ioniță G. Andron : un om care e transformat fotografia în pagină de istorie.

— Cînd v-ați inițiat pentru prima oară cu fotografia, Ioniță G. Andron ?

— Cînd aveam vreo opt ani locuiam în Racșa. După școală urma dansul ospenesc. Au venit și doi profesori din Satu Mare cu un aparat de fotografiat cu plăci, cu trepied, ca să facă fotografii etnografice. M-au lăsat să mă uit și eu prin geamul mat. Atunci am exclamat : „Ioi, tătucă, dantu-i cu capu-n jos !" De la acea primă imagine dintr-un aparat de fotografiat am început să visez să-l am eu însumi. Dar ani de zile a rămas numai un vis. Localnicii îi spuneau „mașină de fotografiat".

— Dar cînd ați fotografiat pentru prima oară ?

— Întîmplarea face să știu. Într-o seară frumoasă, pe cînd aveam 15 ani, stăteam de vorbă cu tata. Din una, din alta, i-am spus că fotografia luase un avînt foarte mare și că era de-ajuns să dai la un atelier special filmul și ți-l developau. Tata m-a ascultat și n-a zis nimic. A doua zi era tîrg la Satu Mare. A plecat acolo și s-a întors tîrziu. Nu l-am mai așteptat și-am adormit. Dimineață am găsit pe masă un aparat de fotografiat.

— Ce fel de aparat ?

— Era un aparat cu performanțe modeste. Un Voigtländer, Jubiliar. Odată cu el tata a mai cumpărat și rolfilme, și hîrtie fotografică și cîteva seturi de chimicale — revelator și fixator. Mi-a explicat că filmul se developează la lumină roșie, se spală, se usucă și apoi se trece pe hîrtie fotografică. Mai am și acum rama cu ajutorul căreia lucram.

— Bine, dar care a fost prima fotografie ?

— N-am mai avut răbdare și, deși era o zi înnorată de vară, ne-am dus la vie noastră. Acolo tata a făcut 8 fotografii.

— Cum au ieșit ?

— A fost de tot hazul. N-a ieșit decît una singură. Ne-am înfuriat, am deschis aparatul și l-am cercetat pînă cînd ne-am lămurit cum stă treaba cu timpii de expunere.

— Ce reprezenta fotografia care a reușit ?

— Pe vierul și soția lui stînd drepți în mijlocul viei. Am dat de fotografie nu demult. Pe spatele ei scrie : „La via noastră — Nuțu și Maria — 13 iunie 1932".

— Ați fost mulțumit de ea ?

— Am socotit-o ca pe un început promițător. Mai ales că, așa cum am spus, nu ne-a atristat eșecul ci, dimpotrivă, ne-a amîndoi să ne perfecționăm. În aceeași vară am făcut multe fotografii în timpul excursiilor.

— După ce-ați deprins, ce să zic așa, abecedarul fotografiatului, ce-a urmat ?

— Cam prin 1937 am început să-i fotografiez pe oșeni în diferite ipostaze — la nuntă, la simbra oilor. Prin 1938—1939 mi-am dat seama că ar trebui să fac ordine în clișee, să le așez după anumite criterii astfel încît să-mi fie mai ușor să le regăsesc ori de cîte ori am nevoie de vreunul. Am început să-mi întocmesc cataloage pe capitole — Port popular, Tipuri de oameni, Nuntă. Oieriți, Marile sărbători, Datini și alte diferite aspecte din Țara Oașului.

— De ce numaidecît Țara Oașului ?

— Inițial am crezut că n-am să mă ocup decît de Racșa. Dar văzînd marea asemănare între această localitate și celelalte din Țara Oașului mi-am dat seama că ar fi o restrîngere păgubitoare.

— De unde sînteți de loc ?

— Cine mă cunoaște jură că sînt din moși-strămoși oșean.

— Și nu-i așa ?

— Nici tata, nici mama n-au fost de-aici. Tata era din Pribilești, de la Valea Chioarului, iar mama din Meziad, din Bihor. În 1916 părinții mei au venit în Racșa. Eu m-am născut în aprilie 1917. Am crescut deci printre oșeni, chiar dacă tatăl meu a fost puțin, cu foarte puțin mai îndestulat decît cei ai colegilor mei de joacă. De pildă, aveam o cameră cu podea pe jos, dar în

Cocon

bucătărie era tot pămînt. Eram cu toții egali și atunci cînd ne mai întîlnim, care am mai rămas în viață, ne amintim cu drag de acele zile. Aici, la Racșa s-a aprins scînteia pentru fiecare pasiunii mele care e Țara Oașului. Tot ce-am făcut nu sînt decît schițe pentru o monografie dedicată acestor locuri de basm și acestor oameni de suflet.

— Cam cîte fotografii ați realizat ?

— Cam 100 000.

— Și ce v-a determinat totuși să alegeți cu atîta tenacitate subiectele din același univers ?

— În primul rînd dragostea față de oamenii de aici. Care a crescut cu fiecare an. Mai ales atunci cînd am prins de veste că printre oșeni, chiar dacă tatăl meu a fost puțin, cu foarte puțin mai îndestulat decît cei ai colegilor mei de joacă. De pildă, aveam o cameră cu podea pe jos, dar în

Inscripţii pe un străvechi blid de lut

Nu, ceramica populară nu dispare! E fantastic cum a supravieţuit această artă, cea mai veche din cîte ne-au însoţit, prin milenii, istoria. Nu dispare, în timp ce altele (port popular, muzică populară, literatură populară) îşi subţiază izvoarele, rămînindu-ne ades din ele, în arhive sau în muzee, doar cîteva piese splendide, dar mute, ca şi cele de arheologie pură. Arta olăritului rămîne însă, şi astăzi, deopotrivă străveche şi proaspătă, canonică pînă la limită, dar şi spontană, arheologia ei confundîndu-se cu perpetua naştere, pînă la încîntarea sau deruta cercetătorului.

Sigur, cîmpul acestui meşteşug s-a restrîns şi se tot restrînge, rostul lui, cîndva atît de strîns legat de viaţă, s-a pierdut. N-o să mai asistăm niciodată şi nicăieri la înflorirea artei olarilor, cei puţin nu în proporţiile consacrate istoric, căci satul, ca principal amator de ceramică, şi-a deplasat de mult preferinţele spre recipiente mai practice, făurite industrial. Lipsind stimulul cerinţei, meşterii, firesc, s-au împuţinat. Sînt mai puţini, dar mai „artişti". Nu mai lucrează pentru clientul în cioareci, sau nu atît pentru ei, cît pentru exigenţii iubitori ai acestei arte, pentru colecţionari, pentru muzee. Ei ştiu că ulciorul sau blidul de lut, scoase din uz şi aşezate pe o poliţă, îşi vădesc azi, mai mult ca oricînd, rostul decorativ, şi procedează în consecinţă. E o clipă unică, fastă, clipa în care, eliberat de servituţile uzualului, acest străvechi meşteşug se reîntemeiază sub semnul înalt şi deplin al artei. Dar cît va dura această clipă ?

În Horezul Vîlcei, cetate de scaun a ceramicii româneşti, înainte de război erau vreo 60—70 de olari. Au mai rămas vreo 15 (număr record, în comparaţie cu alte centre !), nume celebre, intrate de mult în manualul de artă, cu lauri la „Cîntarea României" şi la alte prestigioase competiţii artistice, dar oameni în vîrstă, cu sarea vremii la tîmple. Ce-o să se întîmple cînd ei n-or să mai fie ? Vom asista oare aici, la Horezu, ca şi la Oboga, la Marginea sau la Vama, la un „goi al ceramicii", identic celui de mult declarat, al picturii pe sticlă ori al feroneriei populare?

Imaginile care însoţesc textul nostru constrîng puţinta unei atari primejdii. La Horezu, copiii olarilor învaţă să facă oale. La Horezu, ca şi în alte centre ceramice, ca şi în vetrele altor arte etnografice, s-au deschis în anii din urmă ateliere-şcoli (de regulă, în incintele unor cooperative artizanale) în care creatori de talent predau unor ucenici de talent secretul tradiţional al artei lor. Rezultatele sînt notabile, o serie de preţioase trofee ale „Cîntării României" şi ale tîrgului-concurs „Cocoşul de Horezu", ajuns anul acesta la a XVII-a ediţie, au şi intrat în niste fragede mîini, răsplătind deopotrivă truda meşterilor-profesori şi silinţa întru frumos a elevilor lor.

Cele mai eficace ateliere-şcoli sînt chiar atelierele meşterilor, cei mai sîrguincioşi şi mai dotaţi ucenici sînt propriii lor copii. Şi sînt mulţi, destul de mulţi aceşti copii care, în pînă epocă a roboţilor şi a ciberneticii, a rigorilor suverane ale ştiinţei şi tehnicii, pe care le stăpînesc de timpuriu şi robust, ca viitori cetăţeni ai veacului XXI, sînt totuşi — le-o transmite însuşi acest pămînt, le-o transmit generaţiile de meşteri-artişti care i-au premers — şi chemarea spre fantezie, spre joc şi spre gratuit, deci spre artă. Ei învaţă deci de la părinţi această artă, această miraculoasă artă a frămîntării, coacerii, modelării şi decorării lutului, ei învaţă să urmărească şi să conducă fantastica aventură a lutului ce devine artă. Fetele din fotografiile noastre sînt Nicoleta şi Mihaela, una de 8, cealaltă de 16 ani, fiicele Ioanei şi ale lui Dumitru Mischiu, meşteri pogoritori dintr-un lung cring de meşteri, prea lung şi prea teafăr ca să-şi sece izvoarele lăstăririi. Profesora celor două fete e mama, a cărei ştiinţă în decorarea lutului e vestită. Cu instrumente arhaice, cu „cornul" (care-i chiar un corn, un corn de vită, cu o pană de gîscă fixată în vîrf), Nicoleta şi Mihaela Mischiu învaţă, iată, să decoreze blide şi talere, învaţă de la mama lor (aşa cum şi ea a învăţat de la mama ei) să păstreze intacte canonul clasic al ornamentelor, al desenelor şi motivelor, cum şi codul cromatic sever, apărat aici ca şi un tezaur sacru. Nu sînt singurii copii de olari din Horezu care duc mai departe meşteşugul părinţilor. Vecinul lui Dumitru Mischiu e Victor Vicşoreanu, cel mai cunoscut olar al Horezului, al cărui fiu, Ionel, încă elev de liceu, e de pe-acum căutat de colecţionari pentru isprăvile de artă ce-i ies din mîini. Şi exemplele ar putea continua.

Ne aflăm, şi Horezul o dovedeşte cu prisosinţă, pe un pămînt fericit, căci, aşa cum spuneau cîndva Lucian Blaga şi Mircea Eliade, noi, românii, avem fenomenul artistic originar aici, acasă. Noi n-am „găsit" o cultură sau o creaţie pe care ne-am însuşit-o, ci am avut-o şi o avem, vie încă, păstrîndu-şi în linii esenţiale specificitatea şi apţă să nască mai departe valori. Ea se numeşte creaţia sau cultura populară. Reconstituirea istoriei unei specii, taxinomia sau sistematica ei sînt infinit avantajate cînd, biologic, specia există, cînd, în afara documentului paleontologic, această specie durează şi proliferează. În ce ne priveşte, ne aparţine, iată, nu numai subsolul, memoria arheologică a faptului spiritual sau artistic, dar ne aparţine şi populaţia vie de pe sol. Ne aparţin aceşti meşteri-artişti şi copiii lor, prin care creaţia populară trece din ieri în azi şi din azi în mîine.

Deci mîinele artei românilor se află, precum se vede, în cele mai bune mîini.

ILIE PURCARU

Fotografii de VICTOR RADULESCU

(Urmare din pagina 9)

corative, prin intruziuni teatrale neconforme cu spiritul arhaic.

Un adevărat act cultural, cu tot ce presupune el, i-a făcut în acest sens Centrul de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă a judeţului Satu Mare, de curînd, pe scena Teatrului de Nord din municipiu ; o ingenioasă iniţiativă a strîns, într-un spectacol consistent, cele mai prestigioase formaţii folclorice din judeţ, pe cei mai renumiţi artişti populari, cu scopul de a oferi o probă de autenticitate. Acest spectacol de datini şi obiceiuri a adus sub ochii publicului şi ai specialiştilor trei mari linii folclorice ale zonei, distincte şi totuşi omogene datorită celor cîteva nuclee care se regăsesc în fiece tradiţie. E vorba de Oaş, teritoriul cel mai atent cu tradiţiile sale şi, în acest sens, şi cel mai conservator, căci cu minime excepţii, imaginea care ne-a parvenit azi despre folclor e aceeaşi pe care o putem reconstitui din străvechime. O a doua zonă reprezentată e a cîmpiei, cu un plus de accent pe spectaculosul scenic, fără inflexiunile metaforice din muzica oşenească, însă nu lipsită de melodicitate şi ritmică. Exemplar pentru cîmpie e, mai cu seamă, Medieşul, cu o bună reprezentare corală, cu predispoziţie pentru amplitudinea melodică şi pentru polifonie. În fine, zona Codrului, bine reprezentată şi ea, a întregit spectacolul prin teatru folcloric şi colinzi laice, semn că instinctul artistic al codrenilor este educat, cu precădere, înspre spectaculosul ludic.

Artişti de diferite vîrste, tineri şi vîrstnici, reprezentanţi ai unor ansambluri consacrate sau doar ai unor instituţii, au configurat o imagine aproape completă a tradiţiilor din Satu Mare, cu întreaga lor bogăţie, ritualică, melodică şi spectaculară. Din Negreşti-Oaş, zonă reprezentînd mentalitatea cea mai cercetătoare a tradiţiei, un grup de elevi de la Casa pionierilor a prezentat obicelul „Capra", amestec de fantezie etnografică şi umor ; din Satu Mare, ansamblul „Cununiţa" al Casei de cultură a înfăţişat o suită de sărbători de iarnă, într-o formă sincretică, foarte bine conservată în acest ţinut, şi tot de aici formaţia de dansuri a cooperativei „Munca" a readus în atenţie „Dansul ursului", un dans de sorginte ritualică. Muzică instrumentală, corală, dansuri au prezentat şi grupul vocal al I.C.S.M. Alimentara, şi acela de recitatori de la C.C.S.M.I., şi grupul şcolar „Unio", şi acela vocal-cameral al Şcolii populare de artă, şi taraful Casei municipale de cultură. Satu Mare a avut, de altfel, de nenumărate ori reprezentante în Festivalul naţional „Cîntarea României" şi, de-ar fi să amintim doar de I.C.S.M. Alimentara, care şi la această ediţie s-a calificat cu 27 de formaţii la faza municipală, ar fi suficient. Întreprinderea aceasta, condusă de un mare animator şi iubitor de artă, Iosif Cufbuş, are în palmares un număr impresionant de locuri întîi, aşa încît amatorismul artiştilor el a început să bată mai demult în profesionalism.

Tot un amestec de genuri folclorice, ca şi în „Şezătorile de iarnă" înfăţişate de stămăreni, au adus pe scenă membrii ansamblului folcloric al Căminului cultural din Turţ, a cărui şezătoare a strîns, într-un spectacol închegat şi coerent, ritmurile fuţi ale dansului, melancolia astrală a cîntecului şi colocvialitatea obicelurilor. Alternate cu aceasta, cîntecele interpretate de formaţia instrumentală a Căminului cultural din Bixad ori colinzile resuscitate de grupurile de colindători din Racşa şi Prilog, au dat spectacolului de la Teatrul de Nord pregnanţă şi consistenţă artistică. Dar n-a fost doar atît : din Livada a avenit grupul de teatru folcloric cu un mănunchi de „Colinzi păstoreşti", lucru firesc, pentru că avem de-a face cu o zonă predispusă la această ocupaţie ; din Turulung, s-a prezentat o formaţie din satul Drăguşeni, cu un „Dans cu strigături", foarte în spiritul Oaşului ; din Ville Satu Mare — formaţia de dansuri şi colindători cu „Dansul generaţiilor", iar din Ardud — un alt grup de colindători, cărora li s-au mai adăugat două grupuri similare din Horezu şi Corund. Toate formaţiile, toţi interpreţii au izbutit, printr-o inteligentă regie a spectacolului, să realizeze un caleidoscop cît mai fidel al folclorului din judeţul Satu Mare, în fizionomia lui cît mai reală, mai apropiată de chipul său străvechi.

Spectacolul propriu-zis a fost precedat de o expoziţie etnografică, în holul teatrului, în care au fost oferite publicului costume şi produse manufacturiere, nu fără un tic inoă : printre elementele adevărate, neabătute de la funcţia şi forma lor originare, organizatorii au strecurat şi produse contrafăcute, bune de a ilustra *kitsch*-ul, desigur cu un scop pedagogic, pentru a lămuri adică pe viu diferenţele dintre autenticitate şi falsul artistic. Şi, pentru ca acest spectacol să-şi sporească efectul, să însemne ceva mai mult decît un divertisment superior, din iniţiativa organizatorilor s-a constituit şi un colocviu pe tema autenticităţii în folclor, la care au participat, prin intervenţii şi lucrări scrise, profesori de literatură, specialişti în etnografie şi coregrafie, organizatori de spectacole, responsabili cu activitatea culturală. Una din chestiunile cele mai viu discutate tocmai aceasta a fost, care constituie şi punctul nevralgic în conservarea folclorului şi pe care-l anticipam în primele rînduri : în ce măsură trecerea de la produsul folcloric, manifestat în cadrul său originar, la acela adaptat scenei nu reprezintă o pervertire, chiar subtilă, a autenticităţii, în ce măsură deci spectacolul nu afectează fondul ritualic al folclorului, substanţa sa adînc implicată în ritmurile vieţii. Conchizînd însă că mersul vieţii nu poate face din conservare un act de anchilozare culturală, participanţii la colocviu au avut în instructivul spectacol prezentat la Teatrul de Nord argumentele unui folclor încă activ şi nealterat, aşa cum zona aceasta a ţării s-a înfăţişat întotdeauna : atentă cu propriile valori populare.

Datini şi obiceiuri

Un cititor avizat

Din partea lui Serban Gheorghiu din Constanţa, autor al mai multor cărţi despre navigaţie şi marinari, primim următoarele :

Am citit în „Flacăra" nr. 51/19.12.1986, la pag. 19, un articol foarte, foarte interesant, dar cît se poate de neclintuit intitulat ? „Vînt din pupa pentru un gînd frumos" (sic).

Pronunţia literar-marinărească este, în toate cazurile : „VÎNT BUN DE PUPA". Atît substantivul, cît şi adjectivul sînt la modul singular, deci, în nici un caz, „VÎNTURI BUNE".

Legat de „vînt bun de pupa", vă trimit şi cu cîteva poeme marinăreşti. Dacă din cele patru poeme, doar unul va fi publicat în revista noastră, înseamnă că şi eu, ca simplu abonat, am contribuit la „întreţinerea" Flăcării noastre.

Vă adresez călduroş Dumneavoastră, colectivului redacţional şi colaboratorilor revistei „Flacăra", multă sănătate, fericire şi realizări depline însoţite de „tradiţionalul" : „VÎNT BUN DE PUPA PENTRU TOATE GÎNDURILE FRUMOASE".

Vînt bun de pupa

Şi m-a tot dus corabia
în vînt bun de pupa,
ca soarele curgînd,
ca vulturii în cer,
din toate a rămas
doar floarea zăpezii.

atelier literar

de G. Dumitrescu

Gabriela Munteanu : Sînt semne bune, promiţătoare, în pagini încă inegale, şovăitoare. Printre cele mai reuşite, se pot cita : „Sfîrşit", „O, Patrie", „Paşnic poem", N-am mai trăit", „Doar o frunză", „Pod", „Pătenjenuş". Mai slabe sînt cele cu rimă, în care obligaţia prozodică antrenează fel de fel de impurităţi şi concesii, umpluturi convenţionale, banalităţi, etc. Continuaţi şi ţineţi-ne la curent.

Em. Petrescu : Foarte bună, „Viitorul mic" (poate niţel cam prea brutală, ceea ce ar putea sugera o anumită reciprocitate — Doamne fereşte !..). Interesante şi celelalte („Viciu", „Pe cont propriu", „Mizeria"). Le aşteptăm dactilografiate.

I. Cercel : În ciuda unor sintagme metaforice disparate, care adeveresc nişte aptitudini, textele ne întîmpină cu nişte gheţoase, inerte, inexpugnabile fotificaţii hermetizante. Neputînd depăşi baricadele acestei prime impresii, nu ne putem încumeta spre o concluzie susţinută definitivă.

Paul Ioan : E multă monotonie în structura metaforelor, repetări obositoare, enumerări prelungi, docte, retorice (nr. 6), minuţie şi insistenţă prea „materială", netransfigurată (nr. 8), aglomerare şi intemperanţă, şi lipsă de nuanţă şi măsură (şi de gust, uneori: „marmeladă din simburi de glorie"!?...), etc. Ceva mai degajate, oarecum, nr. 5, nr. 7, nr. 9 (mai ales pentru final), aceasta din urmă). Care mai au nevoie, însă, de o laborioasă „deparazitare". Încercaţi să ieşiţi din sarja facilă, ieftină, palavragie.

S. Mureşan : Ceva, în „Stare de veghe", „Eliberare". În rest, regretabile dovezi de grabă şi superficialitate, cu care nu puteţi ajunge la adevărata poezie (ex. „cascada mea / îşi prăvale zborul / de albatros rănit"... — cum o fi o „cascadă" ca un „albatros"?...!

E. — G. Condei : Există o anume dispoziţie şi dexteritate de a mînui cuvintele, uneori cu acurateţe şi abilitate, dar, de multe ori, fără vibraţie, incandescenţă. Vom vedea ce mai urmează. Deocamdată, cele mai apropape de poezie ni s-au părut: „Meditaţie", „Plimbare", „Peisaj", „Mărgelele". (Cu viitoarele manuscrise ne veţi comunica şi semnătura dv. adevărată).

F. Zappa : Intenţia e foarte nobilă (presupunînd că ar exista şi un spaţiu adecvat, disponibil !...), dar realizarea poetică mai lasă de dorit. **D. Roxin, Vlad Ionescu, Anfan, Ovidiu G., E. Mihiotiu, Floare de tei, G. Nastii, L. Delcă** (corect : sculptor!), **I. Palincaş, L. Militon, Titi Dor, V. Enciulescu, M. Mitruţiu** (ceva, în „Ei, şi?"), **G. M. Tacciu, P.K. Alecu, V. Blaga, V. Anghelescu, B. Rotaru, Mabi, Elia Dor, Dana Munteanu, P. Mănguţă, Dorina Popa** (nu merită!), **Darie M., Oct. Cosmin, N. Henorel, N. Zărnescu, Anca Ioniţă, Doru Pop, M. Magdalin, M. Herţa, V. Dănescu:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

Fotografie utopică

Vremea cînd bravam poveşti de dragoste
aproape inexistente de parcă
între un paradis şi altul ar fi circulat
podurile rulante ale infernului
şi lumea era o provincie a visului
cu roţi şi hîrtoape şi buletine de ştiri
şi ziduri ale aparenţei în spatele cărora
se difuza muzică rock singe rock
iubire şi singurătate cu Elvis şi Ringo
vremea cînd bolnavii de foşnetul
de lenjerie intimă al poeziei
printre cărţi şi iluzii şi mahalale
exersînd-şi viitorul la acordeon
beam fericiţi vinul negru al nopţii

LUCIAN CODRIN MĂNĂILESCU

Dansul lui Shiva

Apoi un vînt negru bătu peste lume,
se răzleţi întunericul, cuvîntă
umbra umbrei — lumina...
apoi un vînt cenuşiu se stîrni,
apele se odihniră, desfăcîndu-se nisipos
de pe imensele oase de piatră...
apoi, ca o bătaie de aripi, un vînt se născu,
moarte şi caldă, nedumeririle păsări,
stoluri bolege căzură ca o ploaie de vară.
apoi o boare se stîrni pe deasupra,
în urmă frunzele rămaseră albe şi cîmpul
întreg se albi,
încît păscai de-a dreptul prin tăceri
foşnitoare.
apoi plecă dintre noi o adiere albă,
fulgii se subţiară pînă la sunet fulgii
ningînd de peste tot mieziuri străvezii şi
uşoare.
apoi iarăşi bătu un vînt negru pe lume...

VARUJAN VOSGANIAN

Devin uşoară

Fără poruncă, ei doar
fiindcă aşa vor ele,
vîntul îmi lasă păsări pe umeri,
noaptea îmi lasă stele în ochi,
glasul se mlădie pe apă
odată cu şerpuirea undei.

Încep să mă îmbrac în primăvară,
să-mi scutur frigul de pe mine,
să lepăd ca pe o zăpadă falsă,
deasupra ierbii, cojocul.

Devin uşoară acum.
Uşoară, ca o culoare ce se zbenguie
pe luciul ferestrei tale
oprindu-se din cînd în cînd,
să te privească.

OANA KADAR

După gînduri

Ascuns după gînduri
pîndesc
poemele făcîndu-şi culcuş
în crengile tăcerilor înalte...

Adăpătoarea

Cînd sînt sărac, precum un strigoi
bat din nou cenuşa drumului
spre vechiul palat...
Aştept pînă în seri
la uşă
(adăpătoarea visului
nu poate fi de tot goală,
căci totul reapare
cum ai întoarce o clepsidră...)
Apoi, umblu o vreme
năuc şi tînăr
de parcă aş fi văzut ielele...
Pînă cînd mă izbesc, iarăşi, cu capul de zare.

PAUL SÎRBU

Article plastice şi dansul

Colaborările, învecinările ideatice între arte sînt întotdeauna fructuoase : mai ales atunci cînd respectivele domenii artistice se revendică dintr-o matcă comună. Împrumutînd mijloace de exprimare mai mult decît înrudite. Acesta este temeiul pe care se sprijină complexa serie de manifestări organizate de Muzeul de Artă al R.S.R., în colaborare cu A.T.M., oferind, pe rînd, primitoarea sală de artă medievală românească în chip de tribună de manifestare muzeală (tribună unde proiecţia de diapozitive însoţită de pertinente comentarii de specialitate alternează cu momente dansate şi cu recitări de poezii) unor coregrafi de renume ai ţării ; astfel, după manifestări semnate de **Raluca Ianegic, Vera Proca Ciortea, Sergiu Anghel, Alexa Mezincescu şi Rose-Marie Both Stoicea** în dreptul partiturii coregrafice, **Ioan Tugearu** propune, într-o serie de manifestări de periodicitate, un program intitulat „Despre un alt Ev Mediu — Theatrum Mundi", spectacol complex, axat pe ideile şi reprezentările artistice ale perioadei istorice sus-amintite, spectacol unde partitura vocal-instrumentală a lui **Carl Orff**, „Carmina Burana", ocupă un loc dominant, comentariul imaginilor plastice fiind semnate de **Suzana Heitel** iar regia artistică de **Musata Mucenic şi Ioan Tugearu.**

Ideea principală a serii constă în sublinierea acelui aspect de „îngemănare" a artelor care au nevoie de scenă, stare generică în Evul Mediu, oferind totodată multiplu interes căutărilor artistice ale contemporaneităţii. Dansul propriu-zis, pantomima, recitalul poetic, elementele de regie se asociază aici organic, astfel încît nu mai putem vorbi de o riguroasă compartimentare ci de o expresie globală, unde momentele separate se grupează în vederea alcătuirii unui interesant fapt cultural iar detaliile se estompează în favoarea unei viziuni al cărei caracter este clar enunţat în titlu. Mai mult, sînt selectate din peisajul mundan momente caracteristice desprinse parcă din Rabelais sau Bocaccio (scene de dragoste, de ospăţ, de infidelitate conjugală, de teamă cvasi-religioasă în faţa marilor determinări ale existenţei umane) tratate în acea specifică manieră a vremii unde comicul suculent se învecinează cu grotescul, perenitatea cu vremelnicia, pasiunea cu murdărirea grobiană a sentimentelor nobile. Mijloacele coregrafice sînt de o deosebită plasticitate, sprijinîndu-se însă pe o anume relevanţă discursivă a gestului : nu întîlnim aici atitudini coregrafice epurate de motivaţia lor primară, ca în dansul clasic, ci momente pur dansante sau de directă exprimare a unor „atitudini trupeşti" în faţa clinelor existenţei : se înţelege de la sine că un asemenea discurs se bucură de culoare, de varietate în exprimare, de folosirea plenară a resurselor „ajutătoare" pentru în-scenare.

În privinţa interpretării, subliniem deosebitele momente coregrafic-actoricesti realizate de **Claudiu Bleont**, în apariţii de „jongleur", de actor total, alături de care **Roxana Colceag, Mălina Andrei, Beatrice Bleont, Mihaela Babusca, Mirela Siminiceanu, Florentina Codreanu, Ioan Tugearu, Paul Dumitrescu şi Nicolae Vieru** îşi aduc o contribuţie de experimentaţi balerini, servind pe de-a-ntregul interesante intenţii coregrafice şi regizorale.

VIOREL CREŢU ■

(Urmare din pagina 1)

mare tiraj dedicate calculatoarelor), Weizenbaum consideră că înainte de vîrsta de 14 ani nu este oportun contactul cu calculatorul. Prin aceasta, el se plasează într-o poziţie destul de singulară, deoarece cei mai mulţi informaticieni, pedagogi şi psihologi consideră că deprinderea de a lucra cu calculatorul poate şi trebuie să fie realizată din cea mai fragedă vîrstă. Desigur, pentru copil aspectul ludic al calculatorului este singurul reţinut, dar potenţialul său formativ nu trebuie subestimat. A doua teză a lui Weizenbaum se referă la limbajele de programare folosite. El crede că limbajul BASIC este nu numai inadecvat, dar şi profund dăunător în educaţia copiilor, deformîndu-le gîndirea. Recomandă în schimb adoptarea limbajelor PASCAL şi LOGO în învăţămîntul şcolar. Sensul acestor idei ale lui Weizenbaum trebuie raportat la titlul unei cărţi pe care el a publicat-o în 1977 : „Puterea calculatorului şi slăbiciunea raţiunii". De acord cu folosirea calculatorului în numeroase activităţi auxiliare, Weizenbaum se desparte de calculator de îndată ce se încearcă utilizarea sa ca un substituent al gîndirii umane. Nu a pregetat să facă elogiul calculatorului într-o carte intitulată „A scrie cu calculatorul", unde arată avantajele utilizării calculatorului în elaborarea şi redactarea unui articol sau a unei cărţi. Dar aici este vorba de a recurge la o maşină de scris mai perfecţionată decît cea tradiţională şi la un video ; gîndirea propriu-zisă a autorului este anterioară acestei utilizări şi nu e contaminată de ea, crede Weizenbaum. Nu este deci vorba de o respingere a tehnicii noi. Calculatorul face parte organică din lumea acestui sfîrşit de secol, ca şi aspiratorul de praf şi automobilul. Pe toate trebuie să învăţăm să le folosim, deci trebuie să cunoaştem funcţionarea lor. Există însă o limită în această folosire. Distorsiunile apar din momentul în care psihicul uman, în ceea ce are el mai specific, este supus unui tratament automat ; o expresie tipică în acest sens este, pentru Weizenbaum, aşa numita psihoterapie automată, în cadrul căreia dialogul medicului cu pacientul este... automatizat.

Există unele primejdii majore în folosirea calculatoarelor ? Da, crede Weizenbaum, deoarece trăim într-o lume în care se acordă prioritate construirii unor arme tot mai sofisticate, în timp ce atîţia oameni mor de foame. Nu e aceasta o adevărată nebunie ? Mai e apoi mentalitatea tot mai răspîndită printre unii factori de decizie, care evită să-şi asume răspunderile ce le revin, răspunderi pe care le transferă... maşinii, posibilităţilor ei reduse ; de vină, în anumite situaţii, n-ar mai fi oamenii, ci calculatoarele, care nu au atins încă anumite performanţe şi care mai şi greşesc uneori. Nu citim uneori în presă despre astfel de întîmplări ? În aceste condiţii, nu ne-am putea trezi, într-o bună zi, că tot dintr-o eroare a calculatorului s-a declanşat al treilea război mondial ?

Atenţie la calculator

Recunoscînd necesitatea introducerii în şcoală a calculatorului, Weizenbaum atrage atenţia asupra unei probleme de prioritate. Înainte de a învăţa limbajul calculatorului, elevul trebuie să înveţe să gîndească şi să se exprime cu precizie în limba sa maternă, atît oral cît şi în scris, să înveţe, în această limbă, literatură şi matematică, chimie şi istorie. Weizenbaum se referă la experienţa negativă a şcolii americane care, introducînd prea devreme calculatoarele şi îndreptînd asupra lor o atenţie exagerată, a îndepărtat pe mulţi elevi de la unele îndatoriri fundamentale, în primul rînd de a se exprima şi de a scrie corect. Să fie aici una din rădăcinile analfabetismului funcţional de care suferă o parte a societăţii americane ? Copiii învaţă să scrie şi să citească, dar, unii, într-un mod atît de superficial, încît nu sînt în stare să consulte orarul autobuzelor sau să redacteze o cerere către o instituţie.

Calculatorul nu rezolvă toate problemele. Weizenbaum propune următorul criteriu : Calculatoarele sînt utile numai în acele şcoli care ar rămîne şcoli bune chiar dacă s-ar renunţa la calculatoare. Cît despre tipul de calculator şi limbajul de programare adecvat ? Depinde de împrejurări. Automobilul cel mai bun pentru Alaska nu este optim şi pentru Sahara.

Faţă de ansamblul concepţiei lui Weizenbaum, o atitudine critică este necesară. Pentru a fi cît mai simplu, limbajul BASIC sacrifică mult din complexitatea limbajului uman. Devine, prin aceasta, nociv ? Dar logica lui da şi nu nu este şi ea o simplificare a infinit nuanţatei logici umane ? L-am considerat, pentru aceasta, nociv pe Aristot ? Cît despre contaminarea gîndirii noastre de „spiritul" calculatorului, rămîne de văzut întrucît este ea o primejdie şi întrucît poate fi evitată. Toate protezele de care omul s-a prevalat de-a lungul istoriei sale, de la uneltele omului primitiv pînă la maşinile complexe de azi, au acţionat asupra gîndirii şi comportamentului uman, influenţîndu-le substanţial. A fost bine ? A fost rău ? A fost, în orice caz, inevitabil.

● **Baletul Precauţiuni inutile (La fille mal gardée)** de Herold — Lanchbery, cu Georgeta Giurgea, Mihai Tugearu, Adrian Gheorghiu şi Cătălin Caracaş (debut) în rolurile principale, este programat vineri 20 februarie, la ora 18. Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● Din repertoriul mozartian, sîmbătă 21 februarie (ora 18) — **Flautul fermecat.** Îşi dau concursul : Florin Diaconescu (Tamino), Eleonora Enăchescu (Regina nopţii), Elena Simionescu (Pamina), Marina Mirea, Cornelia Pop, Veronica Gârbu (Cele 3 doamne), Alexandru Moisiuc (Papageno), Cornelia Angelescu (Papagena). Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Duminică 22 februarie, în matineul pentru copii, opera **Motanul încălţat** de Cornel Trăilescu. În rolul titular va apărea soprana Daniela Vlădescu, alături de : Victoria Bezetti (Domniţa), Cristian Mihăilescu (Împăratul), Gabriel Năstase (Ionică), Adrian Ştefănescu (Marele dregător), Dan Zancu (Uriaşul), Marcel Angelescu, Nicolae Andreescu, Nicolae Constantinescu, Ştefan Teodorescu (Cei 4 slujitori). La pupitru : Lucian Anca.

La Opera Română

● Marţi 24 februarie (ora 18), din repertoriul italian — **Cavalleria rusticana** şi **Paiaţe.** Opera lui Mascagni o vor interpreta Lucia Ţibuleac, Adriana Alexandru, Gabriel Năstase, Nicolae Urziceanu, Lucia Becar. Al doilea titlu, aparţinînd lui Leoncavallo, va avea ca protagonişti pe Monica Teodorescu, Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Nicolae Bratu şi Emil Iuraşcu. Dirijor Carol Litvin.

● **Povestirile lui Hoffmann,** de Jacques Offenbach, figurează pe afişul zilei de miercuri 25 februarie, la ora 18. Din distribuţie notăm : Eleonora Enăchescu, Elvira Cirje, Felicia Filip (de la Teatrul Muzical din Braşov), Mihaela Agachi, Ionel Voineag, Dan Zancu, Cristian Mihăilescu, Corneliu Fănăţeanu. Dirijează Cornel Trăilescu.

● **Căsătoria** secretă de Domenico Cimarosa este programată joi 26 februarie (ora 18). În distribuţie : Alexandru Moisiuc (debut în Geronimo), Cornelia Angelescu (Elisetta), Marina Mirea (Carolina), Lucia Becar (Fidalma), Nicolae Constantinescu (Robinson), Nicolae Bratu (Paolino). Dirijează Lucian Anca.

Natura — sursa și resursa noastră

Cătina albă, mai e mult pînă departe!

— Profesore Brad, n-ați mai trecut demult prin redacția noastră, ați renunțat la Cătina albă? Cum mai stau lucrurile?

După 33 de ani de la abordarea Cătinei albe, ne apropiem de finalul acestei realizări concrete. Sperăm, ca la începutul acestui an să apară primele produse farmaceutice, realizate în colaborare cu „Biofarm"-ul și Institutul de cercetări chimico-farmaceutice. Este vorba de perlele cu ulei de cătină pentru boli ale tractului gastro-intestinal, boli hepatice, spray-uri pentru arsuri, pentru intervenții chirurgicale, boli de piele, precum și făinuri pentru boli și intervenții chirurgicale oftalmice iar, într-un viitor nu prea îndepărtat, și pastile energizante pe bază de pulbere de cătină.

— Prin urmare, experimentările clinice despre care ne vorbeați cu doi ani în urmă v-au confirmat lungul șir de cercetări biochimice și farmacologice...

— S-au efectuat toate treptele, firești într-un demers științific, deci inclusiv experimentările clinice, sub strictă supraveghere medicală, s-au dat toate avizele de rigoare. Pe baza observațiilor clinice am continuat și alte cercetări pentru obținerea unor combinații între preparatele de cătină albă și extracte din alte plante sau adjuvanți naturali, combinați cu rolul unor potențatori (naturali) cu aplicații în zootehnie, medicina veterinară, stimularea plantelor, stimularea creșterii microorganismelor, ca surse de enzime, precum și cercetări pentru extracția de substanțe noi, care nu au fost încă extrase și utilizate din acest rezervor extraordinar al farmaciei naturii numit Cătina albă. Mă refer, în primul rînd, la **serotonina din tulpini și frunze.**

— După cîte știm, izolarea acestui constituent vegetal din mulțimea de elemente conținute de către o plantă este un lucru foarte greu. La ce aplicații v-ați gîndit?

— În toate cele trei sectoare despre care începusem să vă vorbesc — medicina umană și veterinară, ca stimulent în creșterea plantelor, deoarece serotonina are o structură foarte apropiată de a acidului indolilacetic. Au ca element comun nucleul indolic, diferența este doar că serotonina are un nucleu legat de 6 atomi de carbon și de heterociclul cu azot al indolului — în loc de CH_2COH, are $CH_2CH\text{-}NH_2$, adică o analogie de structură remarcabilă care ne-a sugerat ideea probabilității unor efecte asupra plantelor și am verificat asta, atît prin cercetări fundamentale, care ne-au dus la concluzia efectului similar hormonilor — lucrarea am publicat-o și am primit deja 25—30 de solicitări din străinătate, solicitări de a furniza extracte —, cît și prin cercetări aplicative. Este, în fond, un hormon vegetal. Am făcut un studiu comparativ cu acidul indolilacetic și, în paralel, și cu alte substanțe fiziologic active, și am dovedit influența particulară, de novo, a unor peroxidaze complet diferite de toate celelalte variante ale serotoninei din cătină. Practic, la tomate, producția a crescut cu 15 tone la hectar față de lotul martor, ceea ce, credem, nu este puțin. Asemenea cercetări au constituit subiectul unei lucrări de doctorat și a trei lucrări de licență la Facultatea de horticultură din Craiova iar experimentările au avut loc la Işalnița. În raport cu aceste cercetări au fost elaborate și 4 lucrări comunicate la Sesiunea de fiziologia și biochimia plantelor ținută anul trecut.

— Înțelegem că asemenea studii originale și rezultatele lor practice dau o nouă perspectivă în valorificarea acestei plante în horticultură, pentru evitarea stimulatorilor chimici, de sinteză și folosirea celor naturali în favoarea sănătății omului. Dar, cum poate fi utilizată serotonina din cătină pentru medicina umană?

— Sub aspectul studiilor de biochimie medicală, au fost întreprinse cercetări în colaborare cu Institutul „Victor Babeș", respectiv cu tovarășul dr. Corneliu Medeșan, pentru a verifica o ipoteză, și anume — existența unui factor imunoinductor. S-au făcut culturi de agenți patogeni pe medii cu ulei de cătină și s-a constat că nu are — în vitro — nici un efect, în schimb, tratînd afecțiuni — răni și infecții cu Pioceanic — cu același ulei, fără folosirea de antibiotice, provoacă vindecarea într-un timp record. Vreau să subliniez că experiența a fost făcută și acum 17 ani, dar nimeni n-a vrut să ia în seamă acest fapt; nu este decît o reverificare a ceea ce s-a întreprins pentru prima oară în 1970—1971. Nu mai pot fi contestate, sper, de orice om onest, rezultatele obținute asupra celor 1 000—1 500 de cazuri clinice tratate în Spitalul Militar Central, Institutul pentru protecția muncii, secția de recuperare, Spitalul de oftalmologie din Buzău, de către medici foarte cunoscuți — și pe care i-ați citat anterior în „Flacăra" —, ca prof. dr. Mircea Olteanu, dr. H. Popescu, dr. Petre Vlad — de la Buzău și dr. Deca din Craiova, care au efectuat intervenții chirurgicale deosebite, după care au folosit uleiul de Cătină cu vindecări spectaculare, într-un timp incredibil. Dr. Micu, de la Spitalul de urgență din Buzău, de pildă, a realizat cîteva intervenții chirurgicale în niște arsuri extrem de grave, ajutîndu-se în vindecarea lor exclusiv de uleiul de Cătină albă și, spre surpriza generală, nu s-au constatat infecții. Ba, dimpotrivă. De exemplu, pentru cazuri foarte grave de ulcer varicos infectat cu agenți patogeni rezistenți la toate antibioticele folosite, după pulverizarea cu uleiul nostru, ulei optimizat cu cîteva vitamine hiposolubile, rezultatele au fost spectaculoase. Nu spunem că nu poate fi asociat cu antibiotice. În acest caz, rezultatul poate fi cu atît mai bun, însă, efectiv, se poate folosi uleiul de Cătină fără nici un fel de alt antibiotic, ceea ce înseamnă un avantaj enorm pentru bolnav și pentru economia națională; antibioticele sînt foarte costisitoare. Or, dacă în vitro, nu dă rezultate iar în vivo determină vindecarea unor răni infectate cu agenți patogeni rezistenți la toate antibioticele existente la un moment dat într-un spital, concluzia este foarte simplă este un factor imunoinductor extrem de interesant. Sperăm, să atragă mai intens atenția medicilor și a cercetătorilor din domeniul medicamentului.

— Tovarășe profesor, nu cumva lipsa de receptivitate se datorează și prudenței? Care este durata de vindecare cu uleiul de Cătină, față de antibioticele clasice?

— Ne-a preocupat și acest aspect, a fost primul la care ne-am gîndit. Iată această lucrare „Variația duratei de vindecare a animalelor de laborator tratate cu Bioxiteracor și ulei de Cătină". Bioxiteracor-ul este considerat drept cel mai eficient produs împotriva arsurilor, la ora actuală. Uitați; am micșorat la 2/3 timpul de vindecare. Este vorba de un studiu foarte serios pe care l-am efectuat în colaborare cu catedra de histologie a Facultății de medicină din Craiova, iar comunicarea a fost prezentată, în 1985, în un congres desfășurat la Suceava. Conf. dr. Florin Bogdan, șeful disciplinei de histologie, poate să confirme.

— Vorbeați mai înainte de uleiul optimizat, cu ce și de ce?

— Da, între timp, am lucrat la aceste optimizări, din două motive — întîi, pentru a-i spori funcția terapeutică, doi, pentru a-i înlătura unele efecte neplăcute. De pildă din cauza conținutului în prostaglandine nesaturate, ustură și atunci i-am adăugat vitamina A, ceea ce îl face să usture mai puțin fără a-și pierde efectul. De asemenea, l-am condiționat, cu vitaminele E și K, sporind aria de utilizare. La fel, am asociat pulberea de Cătină cu o mulțime de alte substanțe naturale bogate în vitamine, ca de exemplu, măceșe, tărîțe, colți de orz (bineînțeles, măcinate), în diverse proporții, cu rezultate absolut remarcabile în ceea ce privește gustul și efectul. I se mai pot asocia, firește, și microelemente sintetizate, nu neapărat naturale, obținîndu-se, în funcție de nevoi, o gamă întreagă de produse ce pot fi introduse cu rol profilactic ori curativ în hrana (sau tratamentul unor afecțiuni, unor carențe) copiilor, adolescenților; bolnavilor, bătrînilor, femeilor însărcinate, oamenilor care depun eforturi fizice mari, care lucrează în medii toxice etc.

— Cînd și cum le-am putea găsi pe piață?

— Formulele există, nu rămîne decît să se aprobe furnizarea lor în unitățile „Plafar" sau farmacii. Nu rămîne decît ca o serie de pulberi din Cătină să fie finisate și împachetate, ceea ce, după cîte știm, trustul „Plafar" deține utilaje și tehnologii pentru așa ceva. Vă rog să rețineți, că aceste pulberi se pot obține și din materia primă ce rezultă după extracția uleiului, însemnînd o valorificare superioară, în trepte, a fructelor acestei plante uimitoare pentru sănătatea noastră. E adevărat, se ridică niște probleme de transport, dat fiind că uleiul se obține la „Biofarm", iar materia rămasă ar trebui preluată de către „Plafar". Noi încercăm acum, să punem la punct un extract hidrosolubil, pe care să-l concentrăm, să-i asigurăm conservarea și să-l îmbuteliem în sticluțe pentru a intra în nomenclatorul întreprinderii de medicamente, putîndu-se distribui astfel prin farmacii. Sub formă de pulbere, ar intra în Nomenclatorul „Plafar". De altfel, ați sesizat, din ceea ce spuneam mai sus, că ne-am orientat în așa fel cercetările, încît să ajungă să fie folosită planta integral și nu doar fructele. Tocmai pentru că frunzele și tulpinele sînt la fel de valoroase în conținuturi, le folosim și pe ele în extracția unor substanțe fiziologic active, pentru a nu mai vorbi de ceea ce rezultă din alte prelucrări ale fructelor. Cum, la ora actuală, fructele de Cătină sînt utilizate mai ales pentru obținerea de siropuri limpezi — deși noi am preconizat siropurile nectarizate ce înglobează sucul integral din pulpa fructului, cu o tehnologie care să nu distrugă vitaminele și celelalte microelemente, păstrînd în plus, culoarea și mirosul, concurînd astfel produsul elvețian Hypophan, ce se vinde la prețul de 12 000 dolari tona, ieftinind totodată produsul final — folosim și aceste resturi. Ele conțin încă 50 la sută suc integral de Cătină, iar odată cu suspensia și tot aportul de carotenoizi, proteine, grăsimi, etc. Adăugîndu-i 50 la sută zahăr și un conservant se obține un produs mai bun decît sucul limpede. La fel cum pulberea degresată obținută după extracția uleiului, finisată și pusă ca atare pe piață, ar putea fi vîndută în locul actualelor fructe uscate, cu avantajul unui gust mai plăcut, uleiul fiind acela care îi conferă acea dezagreabilă caracteristică gustativă. Cătina este o plantă atît de valoroasă și de scumpă, încît trebuie să veghem să nu se piardă nimic, dar absolut nimic din ea.

— În acest sens, care sînt ultimele preocupări?

— Colaborarea cu Institutul de cercetări pentru ovine și caprine de la Palas, Constanța, în combaterea unei boli care face, de regulă, ravagii în acest sector de animale. E vorba de pododermatită. Cu rezultate, socotite de specialiștii de-acolo, extraordinare, reducînd de 5—6 ori timpul de vindecare, față de alte medicamente, și la un preț mult mai scăzut. Anual, se îmbolnăvesc de această boală milioane de oi, ceea ce înseamnă, lapte, carne, lînă, blană, miei mai puțin. Am început să trecem să folosim pulberea din fructe, frunze și tulpini și în creșterea păsărilor, mărește în mod absolut sigur rezistența la agenți patogeni și stimulează luarea în greutate.

— Deși nimeni nu mai contestă acum virtuțile și valoarea Cătinei albe, lucrurile merg tot încet în valorificarea ei superioară, în produse finite...

— Da, fiindcă un număr de ani, în loc să fim ajutați de către unii oameni care aveau responsabilitatea problemei, aceștia au tergiversat, au aminat, ba chiar ne-au izbit. Ceea ce putea să fie un cîștig economic pentru țară și o reputație internațională, a căzut prin dosare, așteptînd avize, făcîndu-ne să pierdem o serie de priorități. Interesant este că am fost ajutați de oameni în sfera cărora nu intra direct responsabilitatea problemei. Produsele despre care v-am vorbit aici puteau să fie pe piață de acum 10 ani. Un deceniu în care am fi putut să ne concentrăm energia și informația acumulată spre cercetări de finețe și profunzime în acest domeniu. Între timp au apărut cercetători în domeniul Cătinei ca ciupercile după ploaie, care-și arogă lucruri pe care le-au aflat cînd ei stăteau în bancă iar eu la catedră. Sau, își pun semnătura pe lucrări ale căror idei le-au culeș din dosarele ou numele lui Ion Brad și care „tăceau" de ani și ani de zile prin unele birouri ale unor foruri de specialitate și la care au avut acces. Nu regret nimic, totul e ca acest inepuizabil rezervor de viață și de sănătate să fie pus la dispoziția oamenilor, să servească economia națională.

— Un incurabil generos, profesorul universitar Ion Brad, un bătăios în laborator, un timid, și, citeodată, un învins, în viața personală, dincolo de catedră și de eprubetă. Și totuși, ideile mari, străpung, pînă la urmă, zidurile.

CICI IORDACHE-ADAM

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Experiențe celebre [IV]

Daniel Danielopolu (1884—1955) „cel mai mare teoretician al medicinii românești", cum îl numește acad. Ștefan M. Milcu, un adevărat maestru al studiului sistemului nervos vegetativ și creatorul uneia dintre primele scheme anatomo-fiziologice de reglare a organismului întreg a și teoretizat rolul experienței, în lecția de deschidere a cursului său de clinică medicală din 1927, scriind că, pentru a stabili mecanismul de producere a fenomenelor patologice **„trebuie să recurgem la experiență [...] prin reproducerea experimentală pe animale a diferitelor tulburări și prin întrebuințarea pe omul bolnav a diferitelor probe farmacologice".**

A aplicat consecvent acest principiu, introducînd, în urma unor experimentări riguroase, noi probe, tratamente, medicamente etc., descoperind astfel acțiunea hipotensivă a digitalei, preconizînd și aplicînd o metodă originală de reanimare a inimii prin asocierea atropinei, adrenalinei și strofantinei. Introducînd proba atropinei și ortostatismului — astăzi clasică — în vederea determinării tonusului nervilor simpatic și parasimpatic. Chiar una dintre primele sale contribuții medicale a constat dintr-o experiență — de altfel destul de temerară. În vremea cînd era încă intern în clinica profesorului Christea Buicliu, se afla într-o noapte la căpătîiul unui bolnav care suferea de o formă gravă de miocardită. Intervenind o criză acută, a aplicat suferindului, aflat în primejdie de a deceda, o metodă nouă de tratament a insuficienței miocardice, pentru a-l salva. Problema îl preocupa de mult; A. Fraenkel introdusese tratamentul cu strofantină în injecții intravenoase, în asistolie, dar acesta fusese abandonat deoarece ducea la accidente fatale; marele cardiolog, H.L. Vaquez încercase să obișnuiască organismul cu strofantina, indicînd injectarea ei în doze progresive, dar accidentele continuau să se producă. D. Danielopolu a înțeles cauza acestor eșecuri: strofantina are proprietăți **sumulative**, ca și digitala, fiecare injecție devenind mai primejdioasă decît cea precedentă. Danielopolu aplică metoda sa, de **injectare a strofantinei în doze fracționate,** care înlătură neajunsurile metodelor anterior utilizate și se dovedește salutară, chiar și în cazuri foarte grave. După publicarea metodei în 1909 (cînd Danielopolu avea 25 de ani!), H.L. Vaquez i-a recunoscut superioritatea elogiind pe tînărul român... care abia în anul următor avea să-și susțină doctoratul în medicină.

Academicianul **Grigore Benetato** (1905—1972), cu studii fundamentale de fiziologie a efortului și a muncii, a demonstrat experimental rolul hormonilor cortico-suprarenali în menținerea structurilor proteice tisulare, rolul insulinei în metabolismul lipidelor, ca și influența virstei și a efortului fizic asupra stării coloidale a proteinelor organismului.

Pornind de la cercetările belgianului C. Heymans, Gr. Benetato și colaboratorii săi au dezvoltat **o nouă tehnică experimentală, denumită a „capului izolat cu măduva spinării păstrată"**; se folosea un cîine de doi cîini, la care **„capul izolat"** al unuia păstra doar prin măduva spinării legătura cu propriul corp, fiind alimentat cu sînge de la cel de al doilea cîine. Filmul experienței, prezentat la Congresul internațional de fiziologie de la Bruxelles din 1967, a trezit un mare interes printre specialiști.

De altfel, întrucît ne-am referit la cei doi mari medici-fiziologi amintiți pînă acum, să nu uităm și pe cel care poate fi considerat întemeietorul fiziologiei experimentale în România, **Ioan Athanasiu** (1868—1926), un creator de o mare originalitate. **„Eu nu fac fiziologie cu creta și buretele"** spunea el adesea și tocmai de aceea a organizat primul laborator modern de fiziologie de la noi, pe care l-a dotat, cu prețul unor mari sacrificii personale și pentru care a și inventat unele aparate, de pildă „dublul ergograf cu bilă", destinat determinării experimentale a regimului fiziologic optim al muncii fizice. Experimentări de mare finețe i-au permis să explice mecanismul stării de hibernare, ceea ce l-a făcut pe marele fiziolog Charles Richet să-l solicite să elaboreze articolul cu această temă din cunoscutul **Dictionnaire de Physiologie** în zece volume. Preocupîndu-se de comportarea organelor izolate, a reușit să mențină în funcțiune un cord de animal timp de 33 de zile (un record pentru acea vreme), care ni-l arată pe savantul român și ca un precursor al transplantului de organe. Cele mai importante lucrări ale sale sînt din domeniul electrofiziologiei musculare și nervoase. Prin procedee biotehnice ingenioase, el izbuteste de pildă să demonstreze natura vibratorie a energiei nervoase și să releve deosebirile dintre curenții bioelectrici musculari și cei nervoși. Preocupat de combaterea alcoolismului, el dovedește experimental falsitatea afirmațiilor despre rolul „stimulator" și „regenerator" al băuturilor alcoolice.

Vom încheia relatînd o experiență datorată lui **Victor Babeș** (1854—1926). După cum se știe, printre foarte numeroasele noutăți pe care le-a introdus în medicină s-a numărat și perfecționarea tratamentului pasteurian al turbării, prin elaborarea unei **„metode românești de tratament antirabic"** (prin adăugarea de ser antirabic cu virus fix) — singura eficientă în cazul unor mușcături grave și multiple, afectînd și capul, de pildă provocate de lupi. Or, în iarna anului 1890, la Institutul Antirabic din București au fost aduși 30 de țărani mușcați de un lup turbat. Tratamentul obișnuit i-ar fi putut salva, căci virusul ar fi ajuns prea repede la centrii nervoși superiori. Noua metodă nu era încă definitiv pusă la punct, dar viața oamenilor era în mare primejdie. **„În interesul umanității,** a declarat atunci Babeș ziariștilor adunați, **trebuie de data aceasta să renunț la tratamentul tradițional și să încerc o metodă personală."** Și în timp ce rudele țăranilor mușcați îi jeleau pe aceștia ca pe niște oameni pierduți, ilustrul medic-savant a întreprins tratamentul salvator, care un deceniu mai tîrziu a fost introdus și la Institutul Pasteur din Paris.

De alte experiențe celebre din știința românească ne propunem să ne mai ocupăm peste cîteva numere ale revistei.

I.M. ȘTEFAN

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Cîteva soluționări privind integrarea socio-profesională a unora dintre aceia care în vremea din urmă ne-au solicitat sprijinul: **Consiliul popular județean Mehedinți** ne răspunde că, întrucît Nicolae Bohorascu din Drobeta Tr. Severin a mai lucrat în comerț, în cadrul unei unități a I.C.S.M. Mărfuri Industriale, conducerea acestei unități a acceptat să-l încadreze ca vînzător-remizier; **Consiliul popular al județului Botoșani** consemnează într-o scrisoare de răspuns: „Ținînd cont de situația familială deosebită a Mariei Brînzei din satul Ghilea, comuna Sendriceni, am sprijinit-o efectiv pentru încadrarea la Întreprinderea de confecții Dorohoi; **Consiliul popular județean Vrancea** ne informează că Mihaela Georgeta Usturoi din Adjud a fost repartizată la Liceul agroindustrial Adjud; **Regionala Căi Ferate Brașov** ne expediază un răspuns din care desprindem că Ioan Papalău a fost reprimit la o unitate C.F.R., precizînd că a fost reîncadrat în muncă în funcția de șef tren la stația Sibiu.

■ Un grup de tineri din municipiul Satu Mare — printre care Iosif China, Vasile Clomoș, Mihail Damian, Teodor Lupșan, Ionel Cădariu, etc. — ne scriu că este regretabil că în municipiul de pe Someș nu există o stradă care să poarte numele ilustrului tribun ardelean Dr. Vasile Lucaciu. Întrucît de acest oraș din nord-vestul țării și-a legat mulți ani de viață și de activitate, întrucît este născut chiar în județul Satu Mare (comuna Apa), tinerii sătmăreni revin și fac propunerea ca un bulevard sau un cartier sătmărean să poarte numele marelui și neînfricatului memorandist Dr. Vasile Lucaciu.

■ De la **U.J.C.A.P. Olt** primim răspuns pentru Niculina Gotoran din Craiova: Trustul horticol, Direcția agricolă județeană și U.J.C.A.P.-ul Olt nu au vizat contractul cu A.E.S.C.H. Drăgănești-Olt, prin care soțul dv. se obligase să cultive 0,80 ha pepeni verzi. În prezent, însă, statele de plată sînt întocmite și urmează să i se achite retribuția. Toți cei care au cultivat pepeni verzi în anul 1986 au primit și primesc în acest mod retribuția, fără nici o abatere de la lege.

■ Conducerea **Întreprinderii de tricotaje Miercurea Ciuc** (județul Harghita) ne înștiințează că, în anul trecut, sectorul de tricotaje din cadrul unității a fost dotat cu 20 de mașini de tricotat. „În scopul depozitării materiei prime — se spune în scrisoare — am contractat cu furnizorul — Cooperativa „Prestarea" din Iași (str. Ștefan cel Mare nr. 12—18) — n.n. — o baracă metalică, în valoare de 221 250 lei. Furnizorul a onorat 50 la sută din comandă la termenul scadent, iar restul de 50 la sută din materiale au fost expediate cu scrisoarea de trăsură nr. 19 90 45 1986 în transcontainerul nr. 20180722000. Este de necrezut, dar acest transport pe linie C.F.R. nu a ajuns la destinație. Am făcut nenumărate intervenții la furnizorul din Iași, cît și la cele două stații C.F.R. din Miercurea Ciuc și, respectiv, Iași, dar fără vreun rezultat concret. Publicîndu-se scrisoarea noastră, poate vom găsi transcontainerul în cauză, rătăcit, probabil pe vreo linie moartă. Pentru că altfel, vă dați seama, valoarea penalizărilor și al locației cresc lună de lună".

■ Alte vești bune pentru cetățenii care ne-au solicitat sprijin în rezolvarea situației lor locative. **Consiliul popular al municipiului Craiova** ne comunică vestea că lui Vasile Bene din Craiova i s-a repartizat o garsonieră în cartierul Brazda lui Novac (garsoniera nr. 6 din blocul G-4); **Consiliul popular al Sectorului 2 București** ne informează că Vasile Găceanu, om al muncii la Întreprinderea de mecanică fină București, a primit apartamentul nr. 53 (cu 3 camere) în blocul 3 din strada Mașina de Pîine, aflată în Sectorul 2 al Capitalei.

■ Primim de la **Consiliul popular județean Cluj**: În scrisoarea semnată de Ștefan Kalman din Cluj-Napoca sînt sesizate unele abuzuri și ilegalități săvîrșite de către Banciu Mircea, șeful Autobazei de transport din subordinea Combinatului de utilaj greu din Cluj-Napoca. Aspectele reclamate au fost preluate de către organele de miliție și procuratură, întocmindu-se dosarul penal nr. 2439/P/1986. Pînă la încheierea cercetărilor Banciu Mircea a fost suspendat din funcție de către conducerea Combinatului de utilaj greu Cluj-Napoca.

N. N. Iată însă că o nouă scrisoare, semnată de data asta de 16 lucrători din cadrul Autobazei de transport din subordinea Combinatului de utilaj greu Cluj-Napoca, ne semnalează că **șeful respectivei autobaze nu numai că nu a fost schimbat din funcție, ba, dimpotrivă, continuă cu purtările sale abuzive,** răzbunîndu-se pe aceia care pe drept i-au înfierat purtările colaterale unui climat de muncă cinstit și corect. Așteptăm noi vești!

■ „Sînt paznic de vînătoare în cadrul Filialei Negrești-Oaș a A.J.V.P.S. Satu Mare — ne scrie **Vasile Goja din Călinești — Oaș** nr. 6. Revin cu o nouă scrisoare la dv. întrucît situația mea nu s-a rezolvat. Despre ce este vorba? În nenumărate rînduri secretarul asociației sătmărene, Iosif Paap, fără motive temeinice și fără a proceda în mod legal, avînd probabil ceva cu mine, m-a sancționat cu diminuarea retribuției. Dacă am depus contestații în citeva cazuri, acestea nu mi s-au luat în seamă. De ce anume „are un dinte" împotriva mea acest secretar de asociație de vînătoare nu știu. Știu însă foarte exact că familia mea are mare trebuință de cei 500—1 000 lei cu care mă amendează adesea. I. Paap, fără motiv. Este normal ca pe acest om să nu-l ia nimeni la rost pentru abuzurile sale? Este normal să nu mi se răspundă la contestațiile scrise, iar amenzile să curgă de-a valma, numai pentru că nu sînt pe placul unui om?! Nu mi se pare a fi un procedeu prea corect!

■ **Consiliul popular al municipiului Tg. Jiu** răspunde scrisorii lui Costel Iovița, om al muncii la Întreprinderea „Energomontaj" București, secția exploatare Rovinari, în sensul că i s-a rezolvat favorabil situația locativă, — acestuia și familiei sale atribuindu-li-se apartamentul nr. 81 din blocul 91, cu contract de închiriere în municipiul Tg. Jiu.

■ Victor Negulescu din București (Calea Șerban Vodă nr. 237), semnala cu citva timp în urmă, comportarea necorespunzătoare a casierului Seci Costel de la unitatea alimentară din Calea Șerban Vodă, precizînd că acesta se poartă ireverențios cu publicul cumpărător. **Direcția comercială din cadrul Consiliului popular al Sectorului 4 București** ne precizează într-o scrisoare de răspuns că s-au confirmat aspectele sesizate, fapt pentru care S. Costel a fost sancționat prin diminuarea retribuției și atenționat în sensul că la următoarea abatere i se va desface contractul de muncă.

■ Corespondentul nostru **Dumitru Păpușoiu din Tg. Frumos (Iași)** ne dezvăluie citeva aspecte inedite despre unele localități moldave situate în partea vestică a Podișului Central al Moldovei. Astfel, comuna Lungani este atestată scriptic între anii 1400—1432, în timpul domniei lui Alexandru cel Bun. La fel de vechi este și satul Goești — aparținător comunei Lungani —, pe unde și-a perindat pașii cronicarul Grigore Ureche, fiul lui Nestor Ureche și unde și-a scris celebra trilogie „Apus de soare" Barbu Șt. Delavrancea. Aici se află un splendid exemplar de salcîm căruia sătenii îi spun „Salcîmul lui Delavrancea", declarat monument al naturii.

■ La scrisoarea lui Borcea Cornel din Galați ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Galați** că, într-adevăr, apartamentul Didinei Pohace din str. Arad, cartier Țiglina I (bloc PS-12, ap. 100), este într-o stare de depreciere, de nedescris. Susnumita figurează la Asociația de locatari cu o restanță de... 16 000 lei. Ea organizează des chefuri, prin care tulbură liniștea locatarilor. Pentru cele precizate mai sus s-au luat următoarele măsuri: 300 lei amendă pentru degradarea apartamentului; 500 lei amendă pentru tulburarea liniștii publice. De asemenea, se va lua măsura evacuării susnumitei din apartament și atribuirea unui alt spațiu de locuit.

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Vaslui**: Din verificările efectuate s-a constatat că Marin Mozdrag din Iuși este pensionat pe caz de boală, gradul II și C.A.P. S-a recomandat conducerii C.A.P. Iuși, iar aceasta a acceptat, să-i atribuie anual lot în folosință, întrucît este pensionar C.A.P.

■ De la **U.J.C.A.P. Teleorman** primim răspuns la scrisoarea unui grup de cooperatori din comuna Nanov: „Se confirmă că C.A.P. Nanov a avut 4 ha de vie pe un teren foarte accidentat, vie defrișată pînă la urmă. Terenul nu a mai fost plantat, fiind degradat și depreciat, neproductiv. Se confirmă faptul că cele 10 tone de grîu, orz, porumb rezultate din mătură turi (!?) — au fost măcinate și s-au furajat ovine, cantitate care a fost scăzută din gestiune cu bonuri de consum legal.

În timpul verificărilor au fost luate măsuri pentru achitarea tuturor drepturilor legale cuvenite membrilor C.A.P., astfel că în prezent acestea sînt plătite la zi".

Remus sau Romulus, unde te afli?

Mai mulți cititori ne-au sesizat un fapt cu totul și cu totul incalificabil pe care, uitați-vă și dumneavoastră, fotografia reporterului nostru deplasat la fața locului îl confirmă în toată gravitatea lui. Un bine cunoscut monument al Capitalei, dar al Romei din 1906, cum scrie pe soclu, a fost deteriorat de inconștienta sau reaua voință a unui ins sau insi care au răpit unul din cei doi eroi adoptați de legendara Lupoaică.

Sperăm ca aceste rînduri să trezească, fărîmițatul remușcarea și dramul de constiință necesar pentru a-l determina să aducă la locul ei statueta componentă a monumentului atît de drag tuturor.

■ **De la Ministerul Sănătății**: „Adeverim prin prezenta că Maria Mitu în vîrstă de 82 de ani este în evidență și tratamentul Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie, secția clinică Otopeni. Pacienta a fost internată în repetate rînduri în clinica amintită. Întrucît maladia pacientei necesită supraveghere medicală permanentă s-a recomandat integrarea respectivei într-un cămin spital."

N. N. Printr-o adresă de ultimă oră aflăm că octogenara Maria Mitu a fost internată la Căminul-spital nr. 1 din strada Radu Vodă din Capitală.

■ La observațiile citorva bucureșteni cu privire la funcționalitatea ghișeelor de la parterul **Direcției de telecomunicații a municipiului București** ne răspunde chiar conducerea unității amintite: La sediul unității din Calea Victoriei nr. 37, în holul de la parter, pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă s-au montat geamuri mate la ghișee, întrucît geamurile transparente creau o stare de oboseală oamenilor muncii în timpul lucrului din cauza mișcării permanente a oamenilor din hol. Considerăm, de asemenea, că prin montarea geamurilor s-a dat un aspect corespunzător holului, fiecare ghișeu fiind numerotat cu indicator asupra serviciilor ce se prestează. Sigur că spațiu există pentru mai buna funcționalitate a ghișeelor".

■ **U.N.C.A.P. Olt** răspunde lui Mihai Dragu din Clinceni: „Se confirmă că unitatea agricolă din Clinceni a încheiat în anii anteriori contracte cu membrii cooperatori, prin care aceștia s-au angajat să producă tomate timpurii pe suprafețe cuprinse între 0,20—0,10 ha teren. Volumul de muncă calculat pentru aceste suprafețe a fost de 180 norme fizice.

Se confirmă faptul că nu toți cei 160 de contractanți și-au realizat planul. Aceștia dintre producători care nu au realizat minimul de 50 la sută din planul de producție, nu li s-a aprobat de către adunarea generală dreptul la lot în folosință. Printre cei care nu și-au realizat obligațiile contractuale se află și petiționarul".

■ **Cooperativa „Arta Populară" din București**: „Ținînd cont de situația familială deosebită a Călinei Aurica, acesteia i s-a prelungit proba de lucru necesară practicării meseriei de țesut covoare înnodate manual. Colegele de muncă s-au hotărît de asemenea să o ajute, astfel că în final i s-au întocmit formele de angajare la unitatea noastră din strada Smirdan nr. 11.

■ Revista dv., a declanșat un adevărat serial cu apele minerale. Ar fi preferabil ca acest subiect generos să nu fie abandonat. Bine ar fi să cunoaștem și citeva dintre rezultatele acelui serial. Ce s-a rezolvat și ce nu? Ce mai este de făcut pentru ca apa minerală să se găsească în magazinele de specialitate, în alimentare. În acest context vorbind — scrie **maistrul Aurel Pop** de la Întreprinderea de prelucrarea lemnului Satu Mare — județul nostru deține cantități însemnate de ape minerale: ape carbo-gazoase, clorosodice, cu proprietăți alcaline (Turț, Negrești-Oaș, Orașul Nou), slab sulfuroase (Tarna Mare, Valea Mării, Noroieni, Micula). În privința valorificării apelor minerale, cu sprijinul Centralei de resort, cred că trebuie făcut mai mult, pentru a nu risipi această comoară naturală de mare preț.

■ Pentru Stoica Laura Veronica, din str. Franklin nr. 16 ap. 3, Sectorul 1 București, care a primit apartamentul de la adresa susmențională — primim un răspuns de la **I.C.R.A.L. Herăstrău**: Apartamentul, la predare (1983) îndeplinea condițiile prevăzute de lege, însă, datorită întreținerii defectuoase, apartamentul necesită unele reparații ca: repararea și rașchetarea parchetului din camera principală, repararea sobei, precum și repararea tîmplăriei exterioare. Aceste lucrări au fost executate de secția a IV-a a unității noastre".

■ Scrisorilor semnate de Constantin Căluțeriu și Lizica Smeu din bd. T. Vladimirescu nr. 138, bl 2—5 din Drobeta Tr. Severin, în care aceștia semnalaseră că prin acoperișul blocului se infiltrează apa în apartamentele situate la ultimul nivel, le răspunde **Întreprinderea Antreprize Construcții și Montaj Mehedinți**: „Aspectele semnalate de către locatari s-au adeverit, dar terasa blocului a fost spartă și prin instalarea necorespunzătoare a antenelor de T.V. O echipă de izolatori a remediat însă lucrarea, iar locatarii au fost atenționați să nu deprecieze în viitor acoperișul blocului".

■ „Datorită unor întîmplări vitrege — mama a murit în anul 1977, iar tatăl meu s-a recăsătorit — eu și sora mea Mihaela Butnaru, am fost date la Casa Copilului din Birlad. În anul 1974, cînd sora, mea împlinise 7 ani, a fost înfiată de către familia Dănescu Marin din București, str. Laptelui nr. 2, cartierul Titan. Deși prin hotărîre judecătorească am îngăduința legiferată să-mi văd periodic sora, actualii înfiatori ai Oanei Cecilia Dănescu mă împiedică să o fac. Revin la o mai veche scrisoare a mea pentru că vreau să-mi văd fie și trimestrial sora de sînge, cum se spune. Stă în firea omenească să-mi văd sora, iar cînd această îngăduință este legiferată și parafată, mă mir sincer de ce întîmpin atîtea greutăți". **(Dorina Olaru**, com. Pușești, jud. Vaslui).

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Stoianovici George — Stoina (Gorj): Pentru a beneficia de indemnizația de transfer, potrivit art. 75 din Legea 57/1974, trebuie să faceți dovada, cu viza de schimbare a reședinței de pe buletinul de identitate, că locuiți efectiv în localitatea Stoina. ● **Crețu Elisabeta** — com. Domnești (Sectorul Agricol Ilfov): În conformitate cu prevederile Decretului 92/1976, persoane încadrate în muncă își pot reconstitui vechimea pentru o perioadă lucrată într-o unitate socialistă îndeplinind cerințele acestui decret: dovadă din care să rezulte că s-a aflat în raporturi de muncă cu unitatea la care pretinde că a lucrat, adeverință că este încadrată în muncă, dovadă cu privire la distrugerea arhivei, proba cu doi martori, cu care a lucrat în perioada pentru care solicită reconstituirea. ● **Vornicov Victor** — Craiova: Vă mulțumim pentru frumoasa scrisoare trimisă. Vom încerca să ținem seama de propunerile și observațiile dv. ● **Turcu I. Nicolae** — com. Corbeni (Argeș): Ajutorul este acordat numai mamelor care au în îngrijire copii. În situația descrisă, mama nu poate beneficia de aceste drepturi. ● **Chiriac Cosmin** — Sibiu: Citiți revista de specialitate „Cinema". ● **Romano Elena** — Vaslui: Prezentați-vă cu actele pe care le dețineți la Oficiul de pensii. ● **Moise Florin** — Reșița: Nu am prea înțeles despre ce e vorba, dar credem că soții trebuie să aibă același domiciliu stabil. ● **Hus Teodor** — Mihai Bravu (Bihor): Numai medicul specialist care v-a îngrijit vă poate răspunde la această întrebare. ● **Babcenco Olga** — Satu Mare: Nu ne ocupăm cu astfel de probleme. ● **Vlădău D. Petre** — com. Dragoslavele (Argeș): Alocație se acordă pentru copiii pînă la 16 ani, iar bursa este de merit. ● **Grosu Lucica** — Făgăraș: Trebuia să lucrați pînă la primirea deciziei de pensionare. ● **Bunea Ileana** — Sebeș. **Mărgărit I. Nicolae** — Băicoi: Răspunsurile primite sînt legale, conform Statutului cooperativelor de credit, ale cărui prevederi vi s-au făcut cunoscute la semnarea cererii de înscriere. ● **Iliescu Florea** — com. Ghiorac (Arad): La împlinirea vîrstei, faceți cerere către serviciul personal, învățămînt, retribuire, care trebuie să vă întocmească dosarul conform Legii 3/1977 și să-l înainteze la D.P.M.O.S. ● **Lazăr Constantin** — satul Fintini, com. Nicorești (Galați): Potrivit prevederilor Decretului 245/1977, numai invalizii și accidentații de război încadrați în gradele I sau II de invaliditate pot primi, pe lîngă pensia I.O.V.R., și pensia C.A.P. pentru munca depusă. În cazul dv., fiind pensionar I.O.V.R. gradul III, trebuie să alegeți pensia cea mai avantajoasă. ● **Ungureanu Vasile** — Galați: Sînteți programat cu copilul pentru consult medical de specialitate în ziua de 21 martie a.c. ora 10.30 la Clinica de oftalmologie a Spitalului Militar Central din București.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Cît costă binele?

Oricine se poate convinge de-a lungul vieții că există pe pămînt lucruri, ființe și fapte a căror valoare o poți calcula aproape cu exactitate matematică, tot așa cum sînt și dintr-acelea fără preț. Inestimabile, cum s-ar zice. De exemplu, aerul, lumina dată de soare, apa rîurilor și frunzele copacilor, partiturile muzicii lui Beethowen și schițele lui Brâncuși pentru Coloana infinitului, dar și fuga prin munți a cerbilor și cîntecele păsărilor. În ceea ce privește faptele, concluzia este aceeași : poți să fii plătit pentru construirea unui bloc, dar nu se poate stabili un preț pentru ceea ce s-a întîmplat, de pildă, la etajul 6, deîndată ce locatarii s-au instalat în el. Titularii apartamentului despre care-mi povestea administratorul blocului în care locuiesc Constantin Stoescu îl aveau cu ei și pe unul dintre părinți,, un om nu prea sănătos și bătrîn, iar bătrînețea, cum se știe, este ea însăși o boală, și încă incurabilă, cu cît înaintezi mai mult în ea, cu atît rămîne în urmă și viața. Te bucuri însă dacă ai lăsat după tine un lucru frumos, și oameni care să te păstreze în memorie. Bătrînul se poate mîndri cu copiii și cu faptele bune făcute pe unde-a muncit.

Stimîndu-l și iubindu-l, băiatul și nora i-au spus să aibă în grijă casa, să nu închidă ușa uitînd cheia în yală, fiindcă, dacă i se face rău, vecinul care are de la ei o altă cheie îi poate veni repede în ajutor. Dar tată că s-a întîmplat ca bătrînul să uite povața fiilor. Astfel că, în momentul în care nora dă un telefon acasă, socrul ei nu răspunde. Îi sună pe vecin și vecinul îi spune că nu poate deschide ușa, broasca e blocată. Intervine panica, dar vecinul o liniștește.

Legat cu o frînghie a trecut peste balcoane și a spart geamul. Bătrînul zăcea în hol. Auzind soneria a alergat, s-a sufocat și a căzut fără să mai apuce să scoată cheia din yală. Întîmplarea s-a petrecut în urmă cu trei ani, dar bătrînul nu tată s-o povestească ori de cîte ori e întrebat cum o duce : „Mulțumesc, bine. Iar dacă trăiesc, vecinul m-a salvat. Îi datorez toată recunoștința mea, asemenea copiilor mei".

Administratorul subliniază această idee : „Dar cît îi datorează ? Poate cineva calcula prețul recunoștinței ?" Îmi relatează apoi un caz petrecut mai demult cînd el a fost o prietenie. Prietenul îi era coleg de muncă și se întîlneau adesea cînd la unul acasă, cînd la celălalt, astfel că nu s-a mirat cînd a primit o scrisoare de la tatăl lui. „Sînt în nevoie. Ești prietenul fiului meu. N-ai putea să mă ajuți ?" Administratorul pune în partea opusă sentimentului de recunoștință, ingratitudinea. Indiferent față de cine — voia el să înțeleagă cît mai adînc revolta lui de-atunci — dar nicăieri ingratitudinea nu apare mai flagrantă ca în mentalitatea celor care ignoră ceea ce au făcut pentru ei părinții. Tatăl prietenului era scos de fiul său, de noră și de nepoată din casa în care-l crescuse și în care fiecare lucru îi vorbea despre sacrificiile și bucuriile sale trăite de-a lungul atîtor ani ca tată și bunic. Era dus la azilul de bătrîni. Cînd l-a întrebat cum de se gîndise la așa ceva, prietenul s-a justificat. „Cît a trăit mama a fost altceva. Și apoi nu atît ei cît ea ne-a crescut. L-aș ține, dar vezi și tu, casa e acum altfel, am renovat-o, am remobilat-o, dar nu știi cum sînt bătrînii ? Am și eu lucruri. Îi spun să nu intre încălțat pe covor, dar a doua zi uită. Întrebați-o și pe soția mea. Iar Letiția, îți spun drept, e mereu iritată... Are și ea colege, prietene..."

POMENIND DESPRE PRIETENIE, în discuție mi-am amintit definiția dată de Aristotel : „Prietenia este un suflet cu două trupuri", iar unul dintre moraliștii francezi, Montaigne, întrebat de ce și-a respectat prietenul spunea : „Pentru că era el, pentru că eram eu". Prietenul se lasă pe el, își sacrifică propriile interese numai să-l ajute pe celălalt. Dar se poate ca, la un moment dat, celălalt, după ce și-a îndeplinit dorințele, să se facă, dintr-odată, că nu-l mai cunoaște. „Cu un an în urmă — îmi povestea un muncitor, mi s-a întîmplat un lucru grav. Mi-a fost desfăcut pe nedrept, contractul de muncă. Lămurirea situației depindea de un prieten al meu. Avusesem aceeași meserie, trecusem împreună prin multe împrejurări în care-i dovedisem sentimentele mele de prietenie : între timp el fusese promovat șef de sector și relațiile dintre noi nu mai erau atît de strînse. Eu nu vroiam să apelez la el, nu vroiam să credă că încercam să profit de vechile relații, dar situația se cerea limpezită. Și cum acest lucru trebuia să-l facă șeful de sector, l-am rugat să analizeze în mod obiectiv împrejurările. Dar el m-a privit cu neîncredere, apoi a început, pur și simplu să mă ocolească. În cele din urmă, spre marea mea surprindere, mi-a spus că, „intervenția comportînd riscuri", ar fi mai nimerit să caut serviciu în altă parte. Bineînțeles că lucrurile au fost lămurite și ascultînd pînă la capăt povestirea mi-am dat seama că nu-i totdeauna adevărată zicala : „Bine faci, bine găsești !" În nici un caz însă — îmi spune administratorul — nu tragem de aici concluzia care ar fi cu totul falsă că „dacă faci rău, găsești bine !".

O ALTĂ FAȚETĂ a relației „de bine" dintre oameni este aceea a generozității interesate. Administratorul îmi povestește cazul unui fost vecin de-al său de pe vremea în care încă nu se mutase în cartierul nostru. Constantin Stoescu îmi spune că acel vecin era și el de părere că orice bine trebuie să fie recunoscut, ba chiar răsplătit, dar cum ? Fiindcă există și oameni care privesc raporturile lor cu ceilalți numai în mod utilitarist". Eu te-am ajutat, dar ce folos ?" Arătîndu-se generoși, ei nu o fac față de oricine, ci numai față de aceia de care, mai devreme sau mai tîrziu, s-ar putea servi într-un fel sau altul. E o generozitate care într-adevăr, se poate calcula, e investiție de bunătate care va da **randament** ! O faptă bună devine, astfel, printr-o falsificare nu numai a noțiunii, ci chiar a sensului ei uman, izvor pentru un trafic sentimental. Fostul vecin al administratorului era lector universitar și în preajma examenelor de admitere în facultate veneau la el asemenea „generoși", amintindu-i cîte un gest de-al lor într-o împrejurare cînd procedeul era perfect etic. Fiindcă recunoștința trebuie să fie întotdeauna echivalentul unui gest prin el însuși generos, care să nu vină în contradicție cu etica socială ci, dimpotrivă, să confirme legile acesteia. Cînd însă acei „generoși" veneau la lectorul universitar, ei îi aminteau gestul de altădată cu un scop care nu viza numai încălcarea unor reguli de cinste elementară, dar care amenința și statutul său de cadru universitar. Și, atunci unde mai erau sentimentul de prietenie, respectul și stima față de om și de funcția lui în societate ?" : „Fă ceva pentru puștiul meu, a fost printre primii în liceu, n-o să ai nici o bătaie de cap !" „Dacă a fost printre primii, ce nevoie ai de intervenție ?" se mira lectorul universitar și „prietenul, generosul său prieten" încerca să-l facă să-i înțeleagă sentimentele sale paterne ; „Trebuie să m-asigur, ajută-mă, adu-ți aminte că și eu ...Nu mai îți minte cînd erai să..." „Bine, bine — îl spunea lectorul universitar — ce-ai făcut tu atunci era altceva, de ce le amesteci ? De ce îmi ceri să încalc legile ?" Lectorul universitar a fost pus, așadar, în situația pierderii unei prietenii numai că n-a părăsit criteriile dreptății, ale obiectivității.

Băiatul a căzut. A dat însă examen la altă facultate și-a reușit. „Viața a selectat valorile — îi povestea administratorului fostul său vecin — dar eu am pierdut un prieten. Dacă îl „ajutam" pe băiat, pierdea băiatul. Acesta e mecanismul : cînd intervine nedreptatea cineva pierde. Băiatul pierdea, deoarece ar fi fost împins spre o profesie pentru care el n-avea vocație, n-avea calitățile cerute."

CÎT COSTĂ BINELE? ne-am întrebat. Are el preț ? Sigur că da, am tras noi concluzia. Oriunde te-ai afla — acasă, în blocul în care locuiești, pe stradă, la serviciu, într-o călătorie — omul dă peste un bine sau face el însuși un bine semenului său. Fiindcă omul caută, prețuiește își leagă frumusețea morală a vieții de stima celorlalți ; fără confirmarea valorii noastre prin acest respect existența ar deveni sterilă. „Omul nu poate suferi să nu fie în stima sufletului semenilor săi" — scria Pascal. Asta înseamnă că și recunoștința este un sentiment cu caracter social. Dar ca să fie un sentiment cu valoare socială, ea trebuie să germineze pe un fond moral luminos. Cum apare acest sentiment, din ce se naște ? Bineînțeles că din fapte. Faptele sînt și declanșatorul și combustibilul care o întreține. Sînt fapte pe care, cu cît trece timpul, cu atît le apreciezi mai mult. Un elev își dă seama, deobicei, mai tîrziu, abia cînd intră pe deplin în viață, de valoarea sfatului profesorului de altă dată. Sigur sînt și fățiși care, încetul cu încetul, se sting : „Limba celor îndatorați este scurtă" sau „Rugămintea-i caldă, mulțumirea-i rece" — sună niște proverbe. Dar în genere, oamenii sînt recunoscători unii față de alții. Recunoștință față de părinți, pentru că te-au crescut și ți-au fost prima școală, față de profesori, fiindcă ți-au deschis ferestrele spre învățătură, față de prieteni, fiindcă te-au ajutat, la nevoie, față de maiștri și maeștri pentru că ți-au dat știința profesiei și lumina înțelepciunii. Un asemenea sentiment de îndatorire are implicații profund sociale întrucît, la un loc, este vorba de recunoștință față de societate, fără de care n-ai putea exista ca om, față de generoasa experiență a celor din jur, a întregii umanități. Are astfel o deosebită valoare etică jurămîntul lui Hipocrat : „Voi socoti ca egalul părinților mei pe acela care m-a învățat această artă. Voi viețui în comun cu ei și dacă va fi necesar voi împărți bunurile mele cu ei. Voi considera copiii lui ca pe proprii mei frați".

Esențial în manifestarea actului de recunoștință — am căzut noi de acord — este spiritul de discernămînt. Nu există nici o lege ca recunoștința să degenereze într-o sclavie, după cum ar fi profund imoral să întorci spatele celui care te-a ajutat.

Binele are astfel un preț social.

VASILE BĂRAN

Inimi împietrite

Nu demult, eram într-o vizită undeva, în apropiere de București. Gazda, om gospodar, cu o curte de toată frumusețea, la un moment dat, se scuză și iese pentru o clipă. Cineva bătea la poartă.

Era o vecină, mătușa Ioana. Rămasă văduvă încă de tînără, cu doi copii, a trebuit să înfrunte greutățile vieții cu bărbăție. A lucrat ca țesătoare peste 45 de ani. Singurul său vis a fost să-și vadă copiii mari și învățați. Și visul, hrănit cu sudoare și sacrificii, i s-a împlinit. Fata, geolog, s-a măritat tot cu un geolog și-i stabilită undeva prin Apuseni. N-a mai văzut-o de vreo cinci ani. Nici scrisori nu mai primește de la o vreme, dar bătrîna se amăgește cu gîndul că dacă nu-i scrie și nu se interesează de ea, înseamnă că totu-i bine. A iubit-o și o iubește pe copilă pentru că a fost cuminte, a învățat carte și a ajutat-o în ale gospodăriei pînă s-a măritat. Și feciorul chiar dacă a fost mai zburdalnic, cum se spune, pînă la urmă a ajuns și el inginer constructor, a obținut un post bun, s-a însurat. Unii spun că tînărul inginer a avut și noroc. Nici nu făcuse 34 de ani și un șef al lui l-a și trimis șef de colectiv pe un șantier național. A plecat împreună cu nevasta. Patru ani a stat acolo, cu casă, masă și un salariu ce nu visaseră ei niciodată. În tot acest timp, bătrîna s-a îngrijit de cei doi nepoți, muncind de dimineață pînă seara. Avînd ceva rezerve și ajutată, ce-i drept, și de fecior, în cei patru ani, mătușa Ioana a reconstruit casa din temelii pînă la acoperiș. În fiecare an cîte o cameră. A aranjat curtea cu toate cele necesare : gard, cișmea. I-a făcut băiatului și garaj. Auzise că își cumpără mașină.

Nimeni nu știe exact cînd și de ce, dar, de cîțiva ani, fiul și nora au început să se simtă incomodați de prezența bătrînei. Și au fost așa de tare de incomodați, încît au scos-o din casă. Undeva, în fundul curții, într-o fostă magazie, i-au amenajat o cămăruță și au mutat-o acolo. Nu-i mai interesează soarta ei.

Dacă cineva încearcă s-o viziteze, nu poate, pentru că i se spune că bătrîna nu-i acasă.

Într-ziua cînd am cunoscut-o întîmplător, mătușa Ioana se lovise la cap, alunecase și bastonul n-a ajutat-o prea mult. Deși înspăimîntată, n-a avut totuși curajul de a cere ajutor celor care, în orice împrejurare, ar trebui să fie alături de ea. Multe trebuie să fi suferit această femeie, această mamă și bunică, dacă nici în asemenea momente pașii nu i s-au îndreptat către ușa copiilor și nepoților săi.

VASILE DUMITRU

Huligan după tejghea!

O poveste cu bocanci, la propriu și la figurat, pe determină să aducem (iarăși) în discuție **Condicile de sugestii și sesizări** din unele unități comerciale, unde au devenit, ori cea mai deplină formalitate, ori bumerang în pieptul cumpărătorului. Dar, iată exemplul, iată întîmplarea: E joi, 5 februarie, orele 16,45, cînd intrăm în magazinul de articole sportive din Bd. 1 Mai 96 (de la parterul blocului 44B) din Capitală, să cumpărăm o pereche de bocanci bărbătești, nr. 28. La raion, nimeni. Cumpărătorii vin și pleacă în valuri, n-au răbdare, și, mai ales, timp, mai e puțin și se închid magazinele, n-au cînd să mai ajungă spre altele. Consecvenți, rămînem doi clienți — o familie formată din tată, mamă, copil, așteptînd bocanci pentru cel mic, și semnatara acestor rînduri. Din vreme în vreme, tragem cu ochii la ceas. Nu cu intenția vreunui repros, fireste, și vînzătorul e om, poate s-a dus să bea apă, să ia o aspirină, să-și rezolve o treabă omenească, dar ora de închidere presează. Trece un sfert de ceas, mai trec 5 minute, mai trec încă cinci și nimic. Și nimeni... Întrebăm dacă raionul e închis, întrebăm dacă mai vine cineva, apelul rămîne retoric, deși, la celelalte raioane, vînzătoarele își văd de munca lor. În fine, după 25 de minute, apare, din stradă, pe ușa din fată a magazinului, -cu colocul pe umeri și căciula pe cap, o tînără blondă ce se insinuează dincolo de tejghea, începînd să întrebe, cam grăbită și cam de sus: „Ce doriți?" Dăm întîietate celui ce i se cuvenea, familiei cu băiatul nerăbdător, ca orice copil, să se vadă cu încălțări noi. Între timp, în fața rafturilor au mai sosit și alți cumpărători. Vînzătoarea (Paulina Tudose, cum vom afla a doua zi) pleacă spre rafturile cu „adidași", unde se aflau cîteva tinere abia intrate în magazin. „E rîndul nostru", ne îngăduim s-o informăm. Iată culpa. Focul se aprinde. Întîi cu vreascurile ironiei : „Uite, doamna !, ce prietenii are ?! Să-i tin eu rîndul ? Să știu eu cine este primul ?" Chiar așa cum să știe ?! Dacă ar fi fost dincoace de tejghea, 25 de minute, alături de noi, nu numai că ar fi aflat, dar aș fi vrut să văd dacă nu avea chiar aceeași pretenție ! Oricum, bocanci nr. 28 n-am cumpărat, pe motivul că „nu există", așa că am plătit răspunsul destul de scump. Să aștepți 25 de minute să ți se spună „N-avem!" și nici să nu poți ști dacă e adevărat, e o chestiune nu doar de etică. O întreb de ceușon, ceea ce o scoate total din fire. Atunci întreb de condică iar incendiul crește. „E la Șefu !. „Șefu, vino că nu știu ce vrea dînsa !". Condica de sugestii vreau, explic simplu. Ironia, ca să nu spunem „băscălia", luarea peste picior a clientului pare să fie „blazonul" magazinului. Cum e plică proverbul cu primăvara și cu floarea. „Și totuși zic, chiar nu putem cu o floare să înăbușim un spin ?!". Se retrag). Rămînem mai departe în bătaia pustii. Pentru ce se apără oare cu atîta strășnicie inaccesibilitatea Condicii de sugestii ? Începe să ne intereseze profesional. Ne legitimăm. O „inabilitate" de neiertat. Șefu' Adrian Dumitrescu se face, parcă. „Abuz de legitimație ! Acum chiar nu ți-o dau deloc ! Asta nu-i valabilă la mine. Să vii cu legitimație de control, dacă vrei condică !"

Și venim, a doua zi după ce am apelat la conducerea Întreprinderii comerciale locale „Materna", forul tutelar al magazinului. (Nici acest lucru n-a fost ușor de aflat, deoarece nimic din unitate, nici pe firmă, nici în afișul programului de lucru, nu se specifică, precum este, dealtfel, obligatoriu. În conformitate cu regulile de comerț, cărei întreprinderi aparține). Ne însoțesc directoarea adjunctă Adriana Lesnic și inspectoarea de la serviciul personal Anicuța Stoian, totodată președinta comitetului sindicatului. Insistăm mai departe să controlăm Condica, deși, sperăm, să nu mai fie nevoie de încă un apel. Se aduce greu, nu numai că este dosită pe undeva, în loc să se afle la casă, la îndemîna cetățeanului, precum glăsuiește regulamentul, dar pentru că, știa el Șefu' ce cuprinde, ce se află acolo. Pînă la nr. 14 — sesizări cu 3 ani în urmă (deși magazinul este destul de nou deschis după 1980, pare-ni-se), de la nr. 15 la 18, cam cîte una pe an. În rest, tăcere. Și cam ce cuprind ele ? Citîm din cea cu nr. 16, din 26 iulie 1986, a inginerului Guță Ion : „vînzătoarea de la raion lipsea (e vorba despre o altă vînzătoare, decît cea din întîmplarea noastră, n.r.). Cînd a apărut a început să ridice tonul și să ne insulte... Ne-a dat greu condica..." Figurează mai jos și martorul, cu nume și prenume, loc de muncă (o mare uzină de rulmenți din țară). Prin urmare „obiceiul casei" și nu e de mirare, cu șeful care dă exemplu. Întoarcem foaia sesizării, la capitolul „Măsuri luate de șeful de unitate" — nimic. Nici un cuvînt. Mai jos, la rubrica unei alte prevederi legale, și deci obligatorii, „S-a răspuns în scris cumpărătorului la data de...", nici pomeneală de așa ceva. Pentru Adrian Dumitrescu dreptul cetățeanului și îndatoririle sale rămîn simple formalități. Condica i-a servit cumpărătorului doar ca pilula-placebo, să-i treacă durerea de cap cu pastila de bicarbonat. Ori ca paratrăsnet pentru nervi. Deși fiecare ne punem speranțe în foaia de hîrtie, ne luăm o responsabilitate, cînd scriem acolo, sperăm în chiar luarea unor măsuri pentru îndreptarea unor neajunsuri, în eradicarea unor lipsuri. Dar, pentru a-și atinge asemenea scopuri, condicile ar trebui chiar luate în serios, cu un același simț al răspunderii și de către toate cadrele de conducere ale întreprinderilor comerciale. De cîți ani responsabilii „Maternei" n-au mai răsfoit Condica de la Magazinul din 1 Mai 96 ? Le-a trecut măcar vreodată prin minâ ? Nu prea se vede ! Regulile și legile de comerț nu sînt facultative pentru nimeni. Tovarășa directoare adjunctă ne asigură că se vor lua măsuri. Înțelegem că ele privesc indisciplina lucrătorilor magazinului dar și comportarea huliganică a celui care stă pe post de responsabil. Așteptăm, conform legii, răspunsul în toate.

CICI IORDACHE-ADAM

NIVEA • FARMEC • MIRAJ

Sau cum devenim şi mai frumoase

Firmă care se respectă şi ne respectă

Ceea ce pe plan mondial, în materie de cosmetică, se practică de puțină vreme, la „Nivea" există de cîțiva ani buni. Este vorba de folosirea extractelor de plante, care, pentru industria cosmetică, seamănă cu un fel de revoluție. Nu numai pentru că „întoarcerea" la natură este un curent ce cîștigă teren pe multiple planuri ale vieții, dar și pentru că redescoperirea plantelor medicinale se arată și în acest domeniu mai mult decît benefică.

Așadar, întreprinderea brașoveană „Nivea", care, în urmă cu 65 de ani, însemna un laborator unde se fabricau o pastă de dinți și o cremă, e drept, foarte bune, are azi o bună parte din producția cosmetică bazată pe extractele de plante. Începuturile n-au fost deloc anonime, magazinele din țară sînt o mărturie în acest sens, însă unul dintre produsele deosebite, care se fabrică în continuare, deși se „vede" mai puțin, este vorba de Loțiunea după ras cu clorofilină Șah, a cîștigat o medalie de aur la concursul internațional de produse cosmetice INCHEBA—Bratislava 1986. Am menționat că loțiunea respectivă se fabrică în continuare, pe de-o parte, pentru a-i informa pe cumpărători că ea se va mai găsi, nu peste multă vreme în magazine, iar pe de alta, pentru că un produs cosmetic are, totuși, o viață limitată. Cosmeticele țin și ele de modă iar schimbările, mai puțin frecvente ca în confecții, au darul să „păstreze" firma. Iar „Nivea" este o firmă. Înalta distincție, Ordinul Muncii, odată clasa a I-a și de două ori clasa a II-a, precum și exportul în 6 țări sînt edificatoare în acest sens.

Revin însă la generic, sau mai bine zis la grupaj: noutățile anului 1987. Ele pleacă, în bună măsură, așa cum arătam mai sus, de la extractele de plante. Întreprinderea brașoveană, care are propria fermă de plante medicinale — zona fiind favorizată de climă și sol, propice unor asemenea culturi, în special a mentei — anunță, astfel, o sumedenie de noutăți.

„Chiar din ianuarie, spune chimista Maria Bretoiu, coordonatoarea compartimentului tehnic, am lansat cîteva produse în premieră. Mă refer la crema **Tonorelaxin**, produs farmaceutic cu acțiune tonică, relaxantă, indicată pentru stările de oboseală, realizată pe bază de extract de plante, precum și două paste de dinți, **Diadent**, cu propolis, și **Apidenta**, cu apilarnil. Vor apărea, în curînd, o cremă pentru copii cu extract de sulfină și ulei de cătină, și, tot în gama **Șah**, o cremă de ras, din extract de plante, cu o parfumare plăcută, un amestec de tabac și lavandă. Vrem, de asemenea, ca pînă la ziua femeii, să ieșim pe piață cu un deodorant și un lac fixativ **Riposta**, care, sîntem siguri vor avea succes".

Așa cum au succes produsele din gama Cordial (cremă, deodorant, pastă și cremă de ras, loțiune după ras) atît de căutate și atît de dificil de găsit, în ciuda faptului că fabrica se străduiește să nu aibă restanțe față de contracte, față de cumpărători. În acest sens, am fost asigurați că magazinele vor fi aprovizionate cu aceste produse, care, încă de la testare, au fost foarte bine primite.

Să continuăm însă cu noutățile, prezentate, în continuare de biochimista Coliban Anca, din același compartiment. „În trimestrul doi, cumpărătorii vor găsi în magazine o trusă de voiaj **Ossidenta**, care va cuprinde, fireste, o pastă de dinți și o apă de gură cu același nume, precum și o periuță de dinți. Pasta și apa de gură au fost bine primite, astfel că trusa este rezultatul acestei constatări. Fiind singura întreprindere de produse cosmetice din țară care fabricăm pastă de dinți, avem cîteva noutăți și în această privință. Pe lîngă cunoscuta pastă **Elmex**, vor mai exista **Elmex**-fluid și **Elmex**-jelée, și pasta de dinți **Aronal**. Tot în 1987, înainte de 1 iunie, copiii vor avea la dispoziție șamponul **ABC**, iar, în ceea ce privește produsele realizate în cooperare cu alte firme, vom oferi cumpărătoarelor crema **Han San**, două lacuri fixative și deodorantul **Nivea**".

Ușor de remarcat, renumita firmă brașoveană are din nou un an bun, bogat în noutăți, și, așa cum am fost asigurat de cele două interlocutoare, produsele apărînd în condiții de calitate ireproșabilă, adică așa au fost prezentate spre testare. Ceea ce nu-i chiar un fapt de neglijat, gîndindu-ne că unele produse cosmetice, după cele dintîi succese, au intrat în anonimat tocmai pentru că nu și-au păstrat calitățile. Este unul dintre lucrurile la care „Nivea" ține — calitatea permanentă a unui produs — motiv pentru care și-a asigurat o simpatie constantă în rîndul cumpărătorilor.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Primăvară continuă...

Încă din stația de metrou Mihai Bravu aerul e parfumat, ca și cum cîmpuri întregi de micșunele, crăițe, nalbă, înconjoară o clădire nouă, dintr-un nou cartier.

Nu am citit ce au scris colegii mei care au fost la Cluj-Napoca și Brașov, nu știu dacă și lor le-a fost atît simțul olfactiv, încă cu mult înainte de a pătrunde la „Farmec" și „Nivea". Eu însă am avut impresia că intru pe un teritoriu pregătit pentru o petrecere. Pereții, geamurile, halele, zecile de fiori din ferestre, orice întîlnesc la „Miraj" e „parfumat". Mă apropii de o hartă, dintr-un laborator, și ea are miros pătrunzător de cîmp înflorit, ca-n miez de vară. O asemenea atmosferă de lucru este constant întreținută de eprubete, recipiente, retorte, în care se dozează pentru noi chimia... frumuseții.

Dintre sutele de produse care se nasc și mor (orice are o viață) 54 și-au cîștigat dreptul la notorietate, prin medaliile de aur cîștigate, în concurs, la tîrguri internaționale. Am în vedere întreaga gamă Gerovital, Belatrix, Pell Amar, Miss Miraj... Nu este nici puțin, nici întîmplător că Franța, Italia, Spania, Grecia — țări cu mare tradiție în arta cosmeticii, a parfumurilor, cumpără cu încredere de la firma „Miraj".

Valorificarea superioară a imenselor și diversificatelor bogății naturale ale României asociată cu reala forță de creație a întreprinderii, cu prețioasa colaborare a prof. dr. Ana Aslan, dr. Ionescu-Călinești, dr. Boici, au condus la obținerea unor produse de prestigiu național și internațional.

Chimista Rozalia Speteanu, directoarea întreprinderii, cunoaște așezarea fiecărei cărămizi, de la temelie pînă la tavanul modernei construcții, dar și fiecare formulă nouă care se încearcă în eprubetă. Are o atenție atît de specială, o preocupare dominantă pentru general și amănunt, încît, în timp ce stăteam de vorbă, a fugit îngrijorată la fereastra biroului său, a deschis-o, și a rugat pe o femeie cu un copil, care trecea pe stradă, să-l ajute pe bătrînul, de la blocul din față, care era gata să-și piardă echilibrul pe gheață. La fel de prezentă, cu mii de ochi, este la tot ce se întîmplă în întreprinderea „Miraj". Revine acum de cîteva ori asupra unui studiu cuprinzător care va consolida și mai mult poziția științifică a produselor Miraj. Prin grija unor înalte autorități, cum sînt profesorul Vasile Vasilescu și Catedra de biofizică a Institutului de medicină și farmacie din București, se vor măsura cu precizie efectele binefăcătoare ale produselor Miraj asupra pielii.

În întreaga lume este o tendință de întoarcere la natură. Și „Mirajul" și-a însușit-o ca linie de conduită prin asimilarea în produsele cosmetice a esențelor de flori și plante, a apelor cu concentrații de săruri, a nămolului binefăcător, în doze cunoscute numai de artizanii chimiei frumuseții. Este o trudă continuă, care nici nu lasă această impresie. Tinerele în halate ca neaua, bineînțeles cu același miros îmbătător, cu pipeta pun cîte o picătură dintr-o eprubetă în alta, agită conținutul, și iar combină. Mirosul lor perfect este un „instrument", sui-generis, de lucru. Uleiul de cătină, extractul de helleporus, gălbenelele, nalba, mușețelul, nucul, castanul, crăițele, urzicile, pe lîngă alte elemente, fac parte din „țesătura" celor 50 de creme, 100 de parfumuri, patru game de colorat părul, 15 tipuri de șampoane, zeci de loțiuni pentru păr și ten, ulciori și briliantine. La acest prospect prescurtat al Întreprinderii „Miraj", se adaugă alte 100 de noutăți în acest an. Este o tradiție respectată înnoirea puternică a sortimentelor, care stimulează capacitatea chimiștilor, a biologilor și în prima linie sînt întotdeauna Daniela Enescu, Maria Niculescu, Maria Lupulet, Adriana Goleanu, alături de catalizatoarea energiilor, directoarea Rozalia Speteanu.

Tot timpul am vrut să pun o întrebare și am amînat-o pînă acum: „Care este linia... la Miraj în anul 1987?" Pentru că și aici este o modă, mai puțin vizibilă decît într-o întreprindere de confecții care se caracterizează prin fusta lungă sau scurtă. Aici se „lansează" un... parfum, deci o floare, o cremă, deci o substanță activă. Gama de creme pentru zi și noapte „Rodica", apa de colonie „Lied 33" și „Lied 55" vor fi primele mostre din acest an ale liniei... olfactive „Miraj".

N-am crezut că o să-mi scape printre degete ce se petrece aici și încerc să-mi explic impresiile, care vin și pleacă, din cauza atmosferei învăluitoare. Totul este tăcut nu din lipsă de comunicare. Dar este o tăcere a lucrului discret, se vorbește în șoaptă, se circulă în vîrful picioarelor, cum ar trebui să se meargă în spitale, femeile sînt îmbrăcate atent, deși cu halate, dar au o floare, o mică broșă care le deosebesc, chiar în uniformitatea unei hale. Sînt grațioase, în laborator sau la mașini, încît le confund cu cîmpurile din care scot esențe minunate, nu pentru că este o formulă mult prea la îndemîna oricui, dar este o comparație care mi se așează de la sine în pagină.

Nalbele înfloresc în iunie, dar și în februarie...

CARMEN DUMITRESCU ■

Bătălia pentru calitate

Cînd treburi profesionale v-au mînat spre Cluj-Napoca e greu de crezut că nu ați fost rugat să treceți pe la magazinele „Farmec" pentru a procura parfumurile deodorante „Anotimpurile" sau pe cele din gama „Favorit", sau pe cele din gama „Gerovital plant"... Iar dacă ați avut șansa de a găsi, de pildă „Anotimpurile", v-ați aflat probabil în încurcătură: pentru care din cele patru parfumuri deodorante, cu nume și calități care de care mai îmbietoare să optați pînă la urmă? Decizia nu putea fi decît una: toate... Și „Primăvara verde" și „Vara aurie", și Toamna ruginie", și „Iarna violetă"! „Anotimpurilor" le-a mers însă repede vestea și prin Europa, iar „Greensping", „Goldensummer", „Rustyautum" și „Violetwinter" au cucerit deja piețe pretențioase, ca, de altfel, și deodorantul „Ro".

La Farmec bătălia pentru calitate continuă! S-a început cu ani în urmă, cînd strategia dezvoltării a ținut cont de avantajele integrării, de dezvoltarea cercetării, de problemele modernizării și perfecționării pregătirii profesionale. Aici e de fapt și secretul realizării introducerii operative în producție a celor 32 de produse noi realizate în anul trecut, urmînd ca în anul 1987 ponderea lor să depășească 40 la sută. Omul cifrelor, contabilul șef Rudolf Zirkuly ne-a mai oferit și alte cîteva argumente ale strategiilor adoptate aici: azi nu se mai importă nici un spray și nici un ambalaj, iar într-un cincinal se înnoiesc cam trei sferturi din sortimentele aflate în fabricație. Și asta, în condițiile reducerii cu 55 de lei a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă și a depășirii substanțiale a energiilor planificate.

Ce aduce nou Farmecul în anul 1987? Adresăm această întrebare chimistei Eugenia Coroian, coordonatoarea colectivului de cercetare, proiectare uzinal.

— Ce vom lansa anul acesta? În primul rînd vom completa gama Gerovital plant cu încă două produse, urmînd ca, în final, să conțină cremă hidratantă, cremă nutritivă, lapte vitaminizant, deodorant, cremă grasă și cremă de mîini. La această oră, pregătirile sînt practic încheiate, atît pentru introducerea lor în fabricație pentru piața internă, cît și pentru variantele solicitate la export. Vom produce apoi o serie de 8 șampoane „Farmec" cu efect dermatoprotector: „Farmec" cu extract vegetal, cu extract de mușcel pentru copii, spumat de baie cu extact vegetal, șampon familial și altele. O plăcută surpriză o pregătim și pentru bărbați: trusa de voiaj „Farmec sport", care va conține spray-uri pentru ras, după ras și deodorant, toate de dimensiuni reduse, livrate într-o trusă de voiaj realizată la Întreprinderea Napochim.

— Pentru gospodine?

— Le-am pregătit un șampon concentrat de spălat vesela, pe care îl vom ambala în flacoane de o jumătate de litru...

— Cînd veți merge în magazin, în calitate de cumpărătoare, care este primul produs pe care îl veți cumpăra?

— Unul despre care nu v-am vorbit încă: lacul de păr „Eolan". Mi-aș dori, de asemenea, și noile produse care vor completa în acest an gama „Ro": un șampon, o cremă și încă un deodorant. Dar pînă a ajunge pe liniile de fabricație, sînt încă multe de făcut, din partea noastră, dar și a designerilor...

MUGUR BOCA ■

Sugestii pentru zilele vacanței

O adresă din Covasna

Se numește Balvanyos. Este o mică stațiune balneoclimaterică din județul Covasna. De fapt, întreg acest județ poate fi socotit o vastă stațiune balneoclimaterică, este adevărat, nefolosită încă la valoarea bogățiilor ei unice, cum susține directorul O.J.T. Covasna, tovarășul Sergiu Manolatos. Balvanyos este dominată, mai nou, de hotelul „Carpați" (164 de locuri, confort I, restaurant cu 200 de locuri și bar), dat în folosință în decembrie 1986. „În această stațiune — ne spune tovarășul director Sergiu Manolatos — izbucnesc pur și simplu ape sărate de tip Selters (natriu, magneziu ș.a., în amestec natural, realizat sub scoarța terestră) în jeturi care pot atinge, la erupție, 40 de metri înălțime. Avem acolo un solfatar — vă rog să scrieți cu o, nu sulfatar! — care constituie un unicat european, aș zice. Mă explic. Solfatarul este o emanație naturală (din pămînt) a unui amestec gazos în care domină bioxidul de sulf, deosebit de util în tratarea afecțiunilor reumatismale, a discopatiilor, a bolilor de ochi și a deficiențelor în circulația sanguină periferică. Ei bine, în Europa mai există ceva similar doar în Insula Ciinelui din Italia — Monte Cannini —, numai că acolo puritatea bioxidului de sulf se ridică doar pînă la 68 la sută, pe cînd la noi, la Balvanyos în România, atinge aproape puritatea absolută: peste 99,5 la sută!! La ora actuală, emanația tămăduitoare se folosește în grotă, cum zic localnicii, adică într-o peșteră de circa 12 metri lungime, fermecătoare datorită pereților, parcă ireali, drapați în sulf pur. Și încă se mai cuvine să spunem ceva. Dacă, în general, un centimetru cub de aer are 850—900 de ioni negativi, la Balvanyos această concentrație atinge în unele zile 32—33 de mii".

Acest lucru face din stațiunea respectivă un generos cadru natural de cruțare, cu deosebită importanță în traume legate de sistemul nervos. Noul hotel „Carpați" are deja, în fază incipientă, o bază de tratament. Ea va cuprinde, în final, o secție — specifică zonei — pentru tratarea afecțiunilor cardiovasculare și de circulație periferică, alte secții pentru boli reumatismale (folosind emanațiile sulfuroase naturale, coborîte într-o mofetă din incinta bazei de tratament), o secție de tratare a afecțiunilor ginecologice și o alta de nevroze. La toate acestea se vor adăuga diferite proceduri hidro și fizioterapice.

„Această stațiune, stărui cu impetuozitatea sa specifică tovarășul director Sergiu Manolatos, are un element extraordinar: deține 12 din cele 13 tipuri de ape minerale omologate de Ministerul Sănătății în România. (De altfel și în stațiunea Covasna, și în alte locuri din județul nostru lucrurile stau la fel). Apoi farmecul peisajului face din Balvanyos cu adevărat o stațiune unică. Arhitecții de la județ au făcut, prin adaptare, dintr-o clădire veche una nouă, dar nu una cu aspect clasic de hotel, ci o neașteptată casă, pur și simplu o casă mare, ce te întîmpină cu ospitalitate în acest miez de natură pulsînd de puritatea începuturilor de lume."

DORIN GHERGHINESCU ■

Paula Ivan, pe cont propriu!

Marea performanță a recentelor campionate naționale de atletism pe teren acoperit este însăși organizarea lor. Nu este puțin lucru că am intrat în rîndul țărilor ce pot găzdui concursuri atletice „indoor", la toate probele nominalizate de forul internațional de specialitate.

Privilegiul Bacăului, de a deveni un astfel de „pol" al atletismului nostru, a fost considerat de organele locale drept o obligație de onoare, de a competa și perfecționa condițiile de desfășurare, față de ediția inaugurală de anul trecut. (Astfel, un lucru aparent minor, dar care a solicitat efort de gîndire și creație tehnică din partea unor întreprinderi băcăuane îl constituie posibilitatea desfășurării în aceeași sală a probei de aruncare a greutății și, implicit, a probelor combinate — pentatlon, la feminin, și octatlon, la masculin).

Meritul principal al unui astfel de concurs este că a prilejuit „ieșirea la rampă" a unor sportivi și antrenori ce se află, de regulă, în planul secund al atenției. Este, în primul rînd, cazul Paulei Ivan, de la Olimpia București. Multă vreme considerată doar „iepure" al Maricicăi Puică, eleva aceluiași antrenor Ion Puică a „răbufnit" la aceste naționale, cîștigînd de o manieră impresionantă probele de 1 500 m și 3 000 m. În prima, a realizat 4 : 06,20 — timp superior, de pildă, celui cu care Doina Melinte cîștiga un recent concurs la Stuttgart ; iar în a doua probă, cu 8 : 46,45, Paula Ivan realizează un nou record național, ce aparține coechipierei sale Maricica Puică (8 : 53,4, în 1985). În probele de sprint s-a impus un nume nou — Iolanda Oanță, de la Rapid. Eleva antrenorului Mihai Zaharia a realizat un nou record național la 200 m, un timp foarte bun la 400 m (52,47, față de 53,50, cît este standardul de participare la mondialele de la Indianapolis), o contribuție importantă la victoria echipei de ștafetă a clubului său și un loc doi (la o sutime) în proba de 60 m. Proba de lungime (cîștigată de Vali Ionescu, 6,89 m) a confirmat constanța hunedorencei Marieta Ilcu (acum, 6,80 — după un recent 6,88 la Sofia), Ilcu a obținut și un onorabil loc trei la 60 m, la două sutimi de învingătoare (Marinela Lazăr, Rapid, 7,47 sec).

Apariția unor nume noi în prim-planul performanțelor atletice nu poate fi decît benefică pentru atletismul nostru, aflat în fața unor multiple solicitări. La unele dintre ele s-a dat deja curs, prin participarea unor sportivi (Vali Ionescu, Violeta Beclea, Sorin Matei), alături de Maricica Puică, la o serie de concursuri pe continentul nord-american, în perspectiva campionatelor mondiale pe teren acoperit de la Indianapolis (7—8 martie). Altele vor fi nu mai departe decît mîine cînd la Lievin (Franța) încep europenele pe teren acoperit. Asemenea densitate a competițiilor atletice menține actuală problema ierarhizării lor corecte, după criterii care să slujească interesele de fond ale atletismului nostru. Pentru că dificultățile nu lipsesc (dovadă fiind că lotul de sportivi pentru europene a fost stabilit abia miercuri !). De exemplu, Mitica Junghiatu, mult lăudată de antrenorul ei după turneul din R.F.G., la Bacău a abandonat cursa, în prezența unei irezistibile Paula Ivan ; Doina Melinte, deși acest concurs îi venea „peste mînă", a luat, totuși, startul la 800 m, onorîndu-și astfel condiția de concetățean cu gazdele campionatului național. Iar Maricica Puică nici n-a participat. Lucru nu chiar atît de condamnabil pe cît se pare, întrucît obiectivele și valoarea acestei sportive îi îndreptățesc un program specific (așa cum și campionatele de tenis sau, mai nou, de șah s-au putut desfășura, la vremea respectivă, fără Ilie Năstase sau fără echipiercle ce de-abia se-ntorseseră de la Olimpiadă). Deci problema participării se cere analizată de la caz la caz : al sportivilor în cauză și-al concursurilor în cauză.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

La 60 m două rezultate competitive : ale Mihaelei Pogăceanu și Lilianei Năstase

Civilizația sportului

Pentru cine bate gongul ?

Un cititor din Orăștie care dorește să-și păstreze anonimatul (poate pentru a nu fi făcut... K.O. !) ne scrie : „Vreau să-mi spun părerea într-o problemă care ține, cred, de civilizația sportului. Este vorba de box. Consider că este absurd să-l considerăm un sport. Eu afirm că boxul contravine noțiunii de sport, chiar dacă bătaia pe care o presupune se desfășoară într-un cadru organizat și după anumite reguli. În box, adversarul este lovit (chiar și cu mănuși, gestul este la fel de inuman), loviturile țintesc îndeosebi capul și ficatul pentru ca adversarul să fie cît mai repede scos din luptă. Cele mai dure lovituri sînt aplaudate (!), combatanții sînt încurajați să se cîrpească și mai și, sînt cerute și așteptate cu sufletul la gură loviturile decisive. Cum putem accepta imaginea unui boxer desfigurat de pumni pe motiv că ar fi vorba de un sport, care nu e de fapt sport, ci mai degrabă o formă evoluată de manifestare a instinctului primar de agresivitate ?! Presa sportivă (și nu numai ea) combate violența sub toate aspectele ei. Aceeași presă îi elogiază pe boxerii cu pumnii mai tari sau pe cei cu mai multe victorii obținute înainte de limită. Uneori sînt criticați boxerii mai puțin combativi, adică cei care și-au cărat mai puțini pumni și mai puțin vătămători. Pe mine nu mă încîntă faptul că la noi lupta se desfășoară într-un număr mai mic de reprize, că boxerii poartă mănuși mai mari și căști de protecție, că se interzice celui învins prin K.O. să mai boxeze o perioadă de timp etc., pentru mine, doi boxeri, profesioniști sau amatori, sînt doi oameni care se LOVESC și acesta este aspectul esențial pentru care consider de neacceptat boxul".

Stimate corespondent, lupta cu pumnii are blazon din antichitate. Exista și era agreată de pe-vremea cînd se ridicau perenele monumente ale culturii grecești și romane. Și acum două milenii și în vremea noastră s-au găsit și se găsesc amatori sufocați de spectacole pugilistice. Boxul a fost și este deseori proslăvit. Chiar de nume prestigioase. Scriitori reputați i-au închinat rînduri mustind de har, de inteligență și de capacitate metaforică. George Călinescu și Ionel Teodoreanu au pătruns psihologia boxului și au scris inteligent despre el. Jack London și Hemingway au iubit boxul și au scris minunat despre înaltele lui virtuți, considerîndu-l o școală a voinței și a curajului, o școală a vieții. În Anglia e materie de învățămînt. E adevărat, nu totdeauna boxul este un spectacol plăcut. Dar nu este un masacru, așa cum îl descrieți dumneavoastră. Dezvoltă multe calități. El rămîne, în multe din aspectele sale, o reflectare a principiilor eterne ale sportului : a te feri să lovești sub limitele permise, a îmbrățișa pe cel învins, a-i strînge mîna, a nu urî, a învinge numai. Un observator și comentator al fenomenului sportiv spunea : „Îmi place boxul pentru că este singura dintre înfruntările umane unde loviturile neloiale, cunoscute sub numele de „sub centură", sînt sancționate prin descalificarea vinovatului". Slăvit sau huiit, aplaudat sau contestat, boxul a fost și rămîne un sport de mare popularitate care atrage și entuziasmează mulțimile.

Acesta-i boxul, chiar dacă uneori nu ne place. Nici loviturile vieții nu ne plac. Dar trebuie să le înfruntăm și să le parăm. Desigur, „discuția" rămîne deschisă. În ceea ce ne privește, credem că boxul este arta auto-apărării prin excelență. În țara noastră, boxul are o frumoasă tradiție, concretizată prin numeroase titluri de campioni europeni și olimpici, contribuind la formarea personalității tinerilor, stimulîndu-le curajul, combativitatea, tăria de caracter, dîrzenia în fața greutăților, educîndu-i în spiritul unor înalte calități morale și de voință.

CRISTIAN TOPESCU ■

Toată lumea face sport

Fotbalistul argentinian Diego Armando Maradona a mai primit un premiu, „Camera de aur", decernat de o revistă de televiziune vest-germană, pentru personalitățile care se remarcă în cursul unui an pe micul ecran. Între două meciuri din dificilul campionat italian, Maradona trebuie să-și mai aranjeze o deplasare în R.F. Germania pentru a primi trofeul, o cameră de luat vederi din argint aurit (600 grame). Și-a făcut-o cu mîna lui, a comentat un malițios... ● Scăderea vîrstei performerilor în majoritatea disciplinelor începe să se manifeste și în sporturi care nu păreau atinse de această, să-i zicem, modă. Într-o declarație recentă, fostul campion mondial de șah Anatoli Karpov a spus, în această ordine de idei, că vîrsta lui Sokolov, adversarul său din finala turneului candidaților, cu 12 ani mai tînăr, constituie un atu important. Mediul pentru desemnarea șalangerului lui Kasparov (să nu uităm, cel mai tînăr campion mondial din istoria șahului !), va începe la 23 februarie, la Linares (Spania). ● Poșta din R.P.D. Coreeană a emis o serie de patru mărci avînd drept subiect tenisul de cîmp, timbrele fiind ilustrate cu imagini înfățișîndu-i pe Kim Un Suk (campionul R.P.D.C.), Ivan Lendl, Steffi Graf și Boris Becker. Acesta din urmă, cel mai tînăr cîștigător al turneului de la Wimbledon, este și „vedeta" unei emisiuni de mărci poștale apărute recent în Paraguay. ● Scoțianul Steve Archibald — trecut în formația de rezerve a lui F.C. Barcelona după venirea la clubul catalan a englezului Lineker, este inițiatorul unui interesant meci de fotbal ale cărei fonduri vor fi donate victimelor foametei din Africa.

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Spiridon, Petrache și Firică

Așezat pe fotoliul din spatele șoferului, Spiridon porni într-o nouă tentativă de a intra în vorbă cu acesta. Prima dată îi făcuse un fel de informare asupra vecinilor cei mai apropiați, amplasați în dreapta, în stînga și în spatele gospodăriei lui. Despre starea lor de sănătate, mersul treburilor acasă și la locurile de muncă ale soților, soțiilor, fraților și a altor rude, rezultatele copiilor la învățătură, aspecte legate de creșterea animalelor domestice... Ar mai fi continuat, mai avea multe de spus, dar nea Petrache, cel ce conducea autobuzul, parcă era surd, nu dădea nici un semn că ar fi cîtuși de puțin atent la cele ce i se spuneau. Spiridon începu să-i istorisească comentariile unor consăteni cu privire la o nuntă care avusese loc zilele trecute. „Te asigur, așa ceva nu poți să vezi nici la cele mai luxoase restaurante... Dar ce-i cu matale, nea Petrache, ești bolnav, supărat ? Mahmur în nici un caz cred că nu ești. Dacă ar bea toți ca dumneata, n-ar exista beți". „Nea Spiridoane, nu ești șofer, deși ai mașină, dar nu cred că știi ce înseamnă poleiul. N-ai avut cum să-i simți efectele la volan, fiindcă numai așa îți poți da seama de ele, mergînd însă și pe jos, sînt sigur că te-ai convins că trebuie luat în serios. Chiar dacă te ții bine pe picioare, această gheață perfidă tot te poate răsturna. Așa-i ?" „Ai dreptate, nea Petrache, dar nu știu unde vrei să ajungi". „De regulă, așteptîndu-te oricînd la o cădere și fiind îmbrăcat gros, te alegi, dacă nu ești prea în vîrstă și ai oase fragile, cu cîteva vînătăi. Pe cînd eu, dacă mă răstorn cu mașinoaia asta încărcată cu 50 de pasageri, oe pățesc Spiridoane ? Oamenii mi-au încredințat viețile lor, fiind convinși că vor ajunge cu bine la destinație. Mă pot eu, Spiridoane, juca cu ce au ei mai scump ? În loc să fiu atent la drum, doar vezi, merg cu 20 la oră și la coborîri, mașina tot fuge de spate, tu ai vrea ca eu să-ți ascult poveștile. Acum ai înțeles de ce nu-ți răspund ?" „Iartă-mă, Petrache, nu mi-am dat seama". Și Spiridon, un bărbat înalt, de vreo 45 de ani, lîngă care stă fiul lui, elev în clasa a patra, se retrage spre spătarul banchetei cu o mînă îngrijorată, aducînd ușor spre el trupul firav al copilului. Rar, din sens opus, vine cîte un autocamion. Șoferii conduc cu grijă, contracarînd prin mișcări fine ale volanului, încercările asfaltului acoperit parcă cu sticlă de a le înșela vigilența. Urmează o curbă largă și apoi o porțiune unde drumul urcă ușor. Petrache se uită mirat la autocisterna încărcată cu benzină care rulează din sens opus, nepermis de repede. El știe pe șofer, un tînăr de vreo 30 de ani. Însurat, divorțat, apoi, după doi ani de burlăcie, iar însurat și numai după două luni din nou despărțit. Acum, cazul lui și al Ralucăi, cu care s-a căsătorit între timp, o tînără de la Fabrica de stofe, este pe rol la tribunal. A treia femeie cu care Firică „nu se potrivește la caracter". „După ce se amețește, declară ea, vrea să rezolve totul cu bătaia, lucru pe care nu-l accept și nu-l voi accepta nici în viitor. Ce folos că după aceea se căiește ? Traumele fizice și, mai ales, sufletești rămîn". „Un asemenea zurbagiu mai lipsește pe șosea și încă la volanul unei mașini încărcate cu benzină", reflectă șoferul autobuzului, tocmai cînd cisterna începe un slalom cu bucle din ce în ce mai pronunțate. Este clar că pentru a reduce viteza prea mare, pilotul a apăsat zdravăn pe frînă. Petrache observă chipul înspăimîntat al pilotului cisternei. „Acum e momentul să iau o hotărîre, își zice el. Are noroc, în zona respectivă drumul se află la aceeași înălțime cu solul înghețat al pămînturilor ăștia, arătă cu mîna spre pasagerii coborîți între timp din autobuz, ce vină au ? Prea te-ai obișnuit, Firică, să tot îți ceri iertare. Scuze de la fostele neveste, după ce le iveneai, de la șoferii pe care îi bagi în șanțuri, de la șefii tăi pentru prostiile ce le faci și care, îmi pun întrebarea, cum te mai tolerează ? În cazul nostru, puteai fi pus în postura să nu mai ai de la cine să-ți ceri iertare. Îți dai seama ce ar fi însemnat o ciocnire între mașina pe care o conduc și dintamai cisterna cu benzină ? Șansa noastră că nu s-a întîmplat nimic". Treptat, pasagerii realizează cauza ajungerii autovehiculului în plin cîmp. „Îți mulțumim, nea Petrache, ne-ai salvat viața. Ce bine dacă toți șoferii ți-ar urma exemplul !", i se adresează Iancu, învățătorul, șoferului de pe autobuz. Înainte de a se urca în mașină, acesta se apropie de Firică. Cu o mutră spășită, pilotul autocisternei nu are curaj să se uite în ochii pasagerilor, privește undeva, spre pădure. „Cum se zice, nu vreau să mor prost, Firică. Spune-mi și mie ce era în capul tău cînd fugeai pe șosea ca în plină vară ?" „Nea Petrache, matale îți spun. Altula nu i-aș zice. Mă despart din nou de nevastă. N-am noroc de o fată bună și pace. Ea mi-a spus alaltăieri seară o vorbă urîtă, iar eu i-am dat ce merita". „Ce ți-a zis ?" „Că unul ca mine, cu antecedente, merită să fie înșelat. Adică, ce fel de antecedente ? Știu că există numai penale. Iar eu de alea n-am și nici nu merit să fiu înșelat, așa că m-am simțit jignit. La asta mă gîndeam cînd m-am trezit că merg prea repede. De unde o fi scos ea că eu am antecedente penale ?" „Ești incorigibil, Firică. Ea se referea la însurătorile tale repetate. Nu te mai faci bine, îi zise autobuzistul rîzînd, în drumul spre pasagerii nerăbdători să-și reia călătoria. Apropo, în locul tău aș cere șefului să mă dea la un șantier pe o autobasculantă. În cel mai rău caz te tamponezi și îndoi niște tablă !"

VICTOR BEDA ■

O săptămînă în R. S. Cehoslovacă

Podoabe pentru oameni, podoabe pentru oraș

Deși iarnă, la Praga am ajuns într-o zi de primăvară. Cînd pasărea albastră a Companiei TAROM ne-a așezat în poarta ei, după două ceasuri de plutire prin oceane de sidef și mări de lapislazuri, o lumină de ambră învăluia zidurile-i semețe și sumbre, îndulcind severe unghiuri gotice și trufașe turnuri baroce, apropîndu-ți orașul, făcîndu-l mai familiar, mai deschis, mai sincer. Colegul din redacția Svět v Obrazech (Lumea în imagini), Jaroslav Major, care mă întîmpină, vesel și jovial, e parcă bolnav de aerul de-afară, ca adolescenții în luna mai. Are o poftă nebună, nebună să hoinărim, să ne pierdem prin mulțimea ce asaltează străzile, neobișnuită, iarna, cu astfel de zile calde și însorite, profitînd cu voluptate, ca de o fericire pe care știi că ai s-o pierzi. Revenind, după 15 ani, la Praga, ce șansă poate fi mai mare pentru un reporter decît această „viață în stradă", această fereastră larg deschisă spre un oraș cu 1 200 000 de locuitori ? ! Cînd ți se destăinuie, dintr-o dată, fără să-l provoci, prin infinite gesturi, fizionomii, zeci de mici întîmplări și amănunte. Prin vitrina în care se uită, prin forfota din magazine și cumpărăturile din sacoșă, prin melodiile ce înrumpe de după perdele, prin rîndul nesfîrșit din fața unei agenții de bilete pentru concertul simfonic de simbătă seara, prin grupurile de turiști, vorbind în rusă, engleză, germană, din Staré Město și Nové Město, din Malá Strana și Hrad, din Vyšehrad și de pe podurile Vltavei... Prin hîrjoana liceenilor în stațiile de metrou și în tramvaie, prin ocheadele femeilor după mantourile și cismele „en vogue" ale celorlalte, prin bătrînele, două cîte două, povestindu-și în șoaptă necazurile vieții, ori, singure și însingurate sorbind, cu ochii duși, o cafea în Kavarna, ajutîndu-se să mai traverseze o zi, prin pilcurile de băieți în ginși, gălăgioși și năstrușnici, în goană după fete cochete, ori ascultînd rock-uri la căștile atîrnînd de urechi... Dar și prin străzile obturate pretutindeni de schele și de șantiere, prin clădirile înfășurate în imense prelate și poduri de scînduri, din spatele cărora se aud vocile constructorilor și restauratorilor. În fine, aud și simt vocile și ritmurile muncii, vocile și ritmurile celeilalte realități, de dincolo de stradă, pe care voi încerca să o percep mai exact în zilele ce vor urma.

Am fost la Jablonec

Cu precauții și timiditate, de teama a nu fi socotit un gest frivol feminin, am sugerat să merg la Jablonec, unul din locurile cu faimă de unde provin o parte dintre acele delicate, fragile, imponderabile adaosuri la farmecul și inefabilul femei — bijuteriile. A doua zi, la bordul unei Skoda 120 L, pilotată de un Svejk al redacției, un tînăr care a renunțat la mecanică, de dragul ziariștilor, însoțindu-i pretutindeni ca șofer și camarad descurcăreț, rezolvă totul cu istețime și humor, mă îndreptt spre Bohemia de nord. După ce traversăm o dimpie monotonă, aproape fără localități, după ce trecem un pod peste rîul Jizera și traversăm Turnov, un orășel cufundat în patina barocului său ceh și a mîndriei de a fi punctul de plecare în timp și în spațiu al acestui meșteșug artistic ridicat pe culmile celebrității (continuîndu-și tradiția, în cultivarea bijuteriei din aur și argint), pătrundem într-un peisaj fantast, de coline molcome acoperite cu păduri, repetîndu-se ca într-un desen de copii, pierzînd în zare panorama unei văi traversate de rîul Nisa. (Nu știm, n-am aflat dacă ar exista vreo legătură cu strălucitorul oraș francez de pe malul Mediteranei). În acest cuib de natură — zona Harchov, cu nucleul la Jablonec — sălășuiește o puternică forță industrială a țării. Deși este cel mai mic raion al Cehoslovaciei, Jablonec (cu capitala în orașul a cărei faimă a făcut-o totuși, bijuteria), deține industrii de automobile, de camioane, de mașini textile, de electrotehnică, de stofe, ca și pe cele tradiționale, cu bresle reputate, încă din epoca medievală, din secolul al XIV-lea, cristalul și sticla de Bohemia. Oricît ar părea de antonime ca sens, manufactura delicată a podoabelor este astăzi o inimaginabilă industrie. Concernul „Jablonex", cuprinde 3 orașe — Turnov, Jablonec, Liuberec —, fiecare specializat în alt tip de bijuterie, din aur și argint, din piatră, sticlă și cristal, din gabloanț și tot felul de aliaje metalice și nemetalice, 7 mari întreprinderi cu circa 40 de fabrici, unde lucrează 30.000 de oameni. El realizează, ni se spune, 18—20 la sută din producția mondială de bijuterii. Prin firma de comerț exterior „Jablonex", cu reprezentanțe în 30 de centre, exportă în 106 țări de pe toate continentele, 90 la sută din producția întreprinderii-concern. Dacă înainte de război, era aproape exclusiv îndeletnicirea bărbaților și numai în atelierele din domiciliu, acum 80 la sută din personal o constituie forța de muncă feminină. De circa două decenii, bijuteria de Jablonec, a depășit stadiul micului atelier din casa meseriașului, ocupînd etaje întregi de spații industriale, cu tehnologii, fluxuri de producție chiar dacă munca manuală nu s-a înlocuit cu totul, căci, numai ea, mîna „șlefuiește" ceea ce mașina nu va putea niciodată. Deprinderea meșteșugului înobilat de tehnică nu mai este nici el lăsat doar pe seama tradiției, pe moștenirea „din tată în fiu". Se învață și se cultivă în 3 școli profesionale de arte și meserii, cu durata de 3 ani, o școală secundară cu bacalaureat, pentru tehnicieni și desenatori.

Ca pretutindeni în alchimia model, creierul întregului concern se află în acele laboratoare secrete numite **secția de creație**. Aici 160 de oameni — artiști plastici, designeri, ingineri, tehnicieni, muncitori fixează în numeroase și numeroase colecții, modele, unicate de bijuterii, de podoabe și accesorii pentru vestimentație, **stilul Jablonec**. Inconfundabil, chiar dacă firește, se aliniază tendințelor internaționale ale model. Amabila noastră gazdă în Întreprindcrea de gablonțerie de la Jablonec este chiar șeful acestei secții de creație, Ladislav Šubrt, de profesie designer, format în Școala superioară de arte și meserii. O treime a secției„ ne spune, se ocupă de creația propriu-zisă, sînt cei ce imaginează și lansează modelele noi. O altă treime se ocupă de multiplicarea acestora, de realizarea prototipurilor, iar următoarea — de tehnologii. Supusă capriciilor eterne ale modei și deci, schimbărilor ei, venind nu să completeze ci să sublinieze gustul, rafinamentul, personalitatea, la granită mereu cu arta, bijuteria cere, pe lîngă talent și experiență, o cunoaștere a domeniului fără scăpări și omisiuni. Concernul deține o mare bibliotecă unde se află „tezaurizate" reviste de modă, cataloage și enciclopedii din toată lumea pe o distanță de peste 100 de ani, dar ca modele din preistorie și pînă azi. Colecțiile se lansează, ca și ale vestimentelor, pe două sezoane — toamnă iarnă și primăvară-vară. Pentru fiecare se pregătesc 2.000—2.500 modele, adică 5.000 pe an.

Dacă expoziția de la primul etaj al clădirii moderne cu multe nivele poate să-ți ia răsuflarea cu o istorie a bijuteriei de la Jablonec, într-o desfășurare de amețitor basm oriental, lucitor și fantast, sau de iluzii și dorinți pentru „Un diamant cît hotelul Ritz", secțiile de producție te readuc cu picioarele pe pămînt, uimirea capătă consistența rațiunii și lucidității, urmărind mîinile celor ce produc fascinanta frumusețe. Ivana Starcova este desenatoare, absolventă a școlii secundare de arte și meserii. O surprind desenînd cercei. Zeci de tipuri și modele de cercei la modă. Alături, are o imensă fototecă cu reproduceri după cataloagele internaționale de bijuterii. Jana Duchoňova, la 40 de ani, are 22 vechime în întreprindere. A fost mai întîi muncitoare, apoi, după ce a urmat cursurile serale ale școlii secundare și după severe testări de talent la desen, de imaginație și manualitate, a promovat ca designer. Ce face acum ? Fluturi din filigran. Suavi, nimbați cu pulberi de aur și argint, sînt gata să-și ia zborul pe reverul nostru ori în părul fetelor în floare. În atelierul de galvanizare al întreprinderii se consumă, ni se precizează, lunar, 60 kilograme de metale prețioase — aur, argint, platină — , înobilînd, alături de formele, compozițiile mereu originale și insolite, bijuteria din glabonț. Un atelier-cheie îl constituie, se înțelege, cel de matrițe. Mii de modele, mii de tipuri, pentru numeroasele tehnologii pe genuri de podoabe — cu ștasuri, cu pietre, cu cristale, cu sticle — din tombac ori alte aliaje, cu pictură în email ori cu injecții în mase plastice... toate, pentru a fi reproduse, au nevoie matrițe. Muncitorul Weiss Siggfried este un maestru al celor mai delicate. Aici, precizia este ca în electronică ; de altfel, nu bijuteria este măsura și termenul de comparație al tuturor lucrurilor de precizie, de finețe, de acuratețe ?! Și în atelierul său, în vecinătatea mesei de lucru, se află un veritabil muzeu al matrițelor, o bancă de date cu tot ce s-a creat vreme de un veac pe valea Nisei. În **secția de montaj final** am văzut zeci și zeci de tinere fete și femei, minuind cu dexteritate și repeziciune pensete, mai delicate decît cele chirurgicale, lupe și miniaturale aparate de sudură, fel și fel de simple ori sofisticate instrumente pentru a „ciuguli" și așeza în „faguri" complicați, în cele mai neașteptate forme — granate, safire, rubine, perle, o infinitate de pietre sintetice, perfect reproduse. Industria bijuteriei, ca orice industrie a frumosului este nespus de solicitantă, de obositoare, universul ei mirific se cucerește greu, ca un urinș pe Everest iar un loc pe vîrf se menține și mai greu.

Praga în reconstrucție

Am respins, cu toată puterea voinței, tentația de a mă lăsa, în reportajul de față, pradă amintirii acelor stări de spirit trăite în fața semeților palate gotice, baroce ori renaissance, a unor sculpturi și pînze celebre din galerii de artă, prea bine cunoscute, în definitiv — direct ori livresc — de cititorul român. Le-am respins, în favoarea unor informații mai exacte, mai de actualitate, despre mișcarea orașului Praga și destinul lui către ziua de mîine. Schelele ce trebuia să le ocolesc la tot pasul, macaralele profilate pe cer, de undeva dinspre marginile metropolei sînt imagini sesizabile oricui. M-am interesat despre rostul lor despre felul în care acest oraș din centrul Europei își conservă istoria, viața, viitorul. Redacția al cărui oaspete eram, mi-a înlesnit o convorbire la **Direcția generală a construcției orașului Praga**, cu ing. MILOŠ LINKA, șef secție concepție și Programul oraș Praga.

— Direcția generală — începe să mă pună în temă interlocutorul — subordonată direct Primăriei, coordonează 5 compartimente mari de proiectare și 3 organizații de investiții ce au în vedere proiectarea și organizarea investițiilor, pînă în cele mai mici detalii, de la planul de teren — plan asigurat de arhitectul șef al orașului, prof. univ. Borovička, doctor în științe, și pînă la începerea construcțiilor de către întreprinderile specializate. Volumul de lucru este extrem de mare iar sarcina deosebit de complexă, avem un Program pentru dezvoltarea orașului Praga pînă în anul 2010, program defalcat într-un plan de lungă durată, pînă în 1995, iar acesta pe fiecare cincinal și pe fiecare an.

— Ceea ce, bănuim, trebuie să implice un mare volum de investiții ?

— Pentru acest cincinal, ai optulea și la noi, sînt prevăzute 34 miliarde Kč., din care 15 pentru construcția de locuințe, 5,8 pentru continuarea construcției metroului, 4 — pentru programul de modernizare a liniilor și căilor de comunicații, a arterelor de circulație spre centru și mai ales de ieșire din oraș. De exemplu, se are în vedere o linie de centură cu 3 artere circulare, precum și căile de ieșire, în scopul dezaglomerării și protejării centrului, în scopul rezolvării transportului de tranzit. Alte 3 miliarde Kč. sînt afectate dotărilor tehnico-edilitare — pentru rețele de alimentare cu apă, canalizare și epurare, de încălzire, telefonie etc. etc. Încă 6 miliarde sînt prevăzute pentru noi construcții social-culturale și, restaurarea celor existente, precum și pentru mobilări cu obiective ce țin de habitat în ansamblu, ce țin de modul de viață — parking, terenuri de joacă pentru copii, stadioane și terenuri sportive mai mari...

— Se construiesc anual multe locuințe în Praga ?

— Planul este de 35.000 apartamente pe cincinal, asigurate prin Ministerul de construcții, la care se mai adaugă, circa 6.000 finanțate de ministrere, intră în proprietatea lor și le repartizează salariaților acestora, cu scopul de a-și permanentiza forța de muncă, plus un număr de 3.500 locuințe-tip, prin cooperative de construcții. Direcția generală asigură proiectarea tuturora pentru a asigura unitatea și gîndirea orașului, pentru a nu apărea tot soiul de improvizații, arhitectura existentă obligă foarte mult. Ceea ce s-a construit pînă acum, 240.000 apartamente, în două mari cartiere, asigură locuințe noi cam pentru două treimi din populație. Cifra nu va depăși 40.000—45.000 apartamente pe cincinal, deoarece Praga n-o să se mai extindă, nu mai sînt terenuri. Se prevede să rămînă și în viitor la cifra actuală de 1.200 000 locuitori. Spre ceea ce ne vom concentra mai mult atenția este modernizarea fondului existent, inclusiv a apartamentelor de confort III și IV, pe care le transformăm în confort I. În 1990, va trebui să avem 10.000 de apartamente modernizate.

— A rămîne, în general constantă, ca număr de locuitori, nu vor apare dificultăți în asigurarea forței de muncă?

— Totul este gîndit în corelație cu toate fenomenele demografice. Tendința este de scoatere a industriei din Capitală. Pentru a nu dezechilibra structura socială, pentru a nu rămîne numai inteligența, se vor păstra anumite industrii — construcții de mașini, electronică și electrotehnică ș.a. — nepoluante și, în direct legătură cu modernizarea bazei energetice. Există grijă și pentru atragerea de tineri, pentru migrația lor la Praga, pentru ei se construiesc noile cartiere.

— Interesant și aproape singular în Europa, un asemenea fenomen, ca tineretul să nu fie atras de capitală ?

— Tinerii, în ultimii ani, nu prezintă un interes prea mare să lucreze în Praga, nu destule locuri de muncă în zonele lor de origine, au acolo, părinții, locuințe, posibilitatea să-și construiască... În general, noi avem lipsă de forță de muncă. Este prezentă și tendința praghezilor de a pleca.

— Am vizitat unul dintre cartierele noi — cel de vest, parcă-mi-se. Un mare conglomerat de blocuri, de volume severe, destul de „rupte", ca arhitectură, de tradiția inegalabilă a Pragăi.

— Înțeleg, nu v-a plăcut prea mult. La noi — poate că și în România se manifestă — există o tensiune între cei ce proiectează și cei ce construiesc, mai corect, cei care produc panourile de prefabricate. Ei aleargă după valori mari, după productivitate și de aceea nu vor să construiască obiectivele social-culturale, de pildă, școli, grădinițe, policlinici ,magazine, fapt pentru care, în cartierele noi sîntem cu ele întotdeauna în urmă. Cînd se dă în folosință un cartier abia este gata o școală, o grădiniță, iar magazinele sînt improvizate. În ceea ce privește arhitectura fațadelor, sîntem legați de costuri. Totuși, sub presiunea Comitetului orășenesc de partid, s-a instituit o comisie menită să se ocupe de rezolvarea tuturor acestor probleme, pentru colorarea respectivelor cartiere.

— Am înregistrat, totodată, și o vizibilă grijă pentru monumente. Am văzut că reconstruiți aproape toată Praga istorică.

— Avem un Program pentru conservarea și restaurarea rezervației de monumente istorice precum și a întregului centru vechi. Cum să păstrăm valoarea lor istorică și culturală, farmecul și personalitatea originală fiecărei zone și chiar al fiecărui edificiu ne-a frămîntat și ne frămîntă foarte mult. În plus să găsim și să oferim soluții pentru modernizarea locuințelor în interior. Începe să plece multă lume din centru, unde și așa locuiesc mai mult bătrînii, pentru care ,vechile locuințe, din punct de vedere igienic, sînt neconfortabile. În Programul de modernizare sînt cuprinse două tendințe. Unele edificii vor fi transformate pentru turism — hoteluri ,restaurante, servicii..., iar altele, vor rămîne tot locuințe, dar reamenajate. În cadrul acestui program de restaurări și modernizări a orașului istoric, sînt cuprinse în acest cincinal cartierele Jansky vrsek, Smichov — nord și Vojtěšká čtvrť din centru. Se prevede și construcția unui tunel ce va lega centrul de cartierul de nord precum și alte 3 tunele cu profilul unei căi de metrou, dar pentru autobuze, ce va subtraversa colina, în scopul unei mai rapide și fluiente comunicații între zonele orașului, dincolo și dincoace de malurile Vltavei. Totodată, se întreprind eforturi și acțiuni pentru trecerea sistemelor de încălzire de pe cărbuni pe gaze, în scopul protejării orașului de poluare.

...Văzută de pe olanșeta protectanților și arhitecților, Praga își continuă vocația, cultivînd, cu un discret orgoliu, grandoarea ei dintotdeauna.

CICI IORDACHE-ADAM

Conferința de la Geneva

Importanța deosebită a continentului nostru și răspunderile lui în ceea ce privește pacea și securitatea pe glob rezultă și din faptul că Europa a fost și a rămas gazda principalelor forumuri de negocieri în domeniile păcii și dezarmării ,al dezvoltării relațiilor de încredere și cooperare dintre state. În prezent chiar pe teritoriul european se desfășoară : negocierile sovieto-americane de la Geneva, tratativele de la Viena privind reducerea trupelor și armamentelor în Europa centrală, a treia reuniune general-europeană post-Helsinki pentru securitate și cooperare, care are loc în capitala Austriei — forumuri despre care i-am informat pe cititorii noștri în comentariile anterioare. Nu de mult și-a reluat lucrările și Conferința pentru dezarmare de la Geneva, organism de negocieri multilaterale al ONU, chemat, în esență, să asigure elaborarea unui program complex de dezarmare, de interzicere și eliminare a oricăror mijloace de distrugere în masă.

Fără discuție că și Conferința pentru dezarmare de la Geneva, la activitatea căreia participă 40 de state, printre care și România, demonstrează rolul și importanța dialogului politic, ale negocierilor și, totodată, ține în atenția opiniei publice preocupări și obiective de importanță vitală pentru cauza păcii și înțelegerii între popoare. Dar numai atita lucru nu mai este de-ajuns. A sosit timpul, și mersul evenimentelor presează în această direcție, să se treacă de la vorbe la fapte, de la discuții la acțiuni concrete de dezarmare, menite să ducă la izbăvirea omenirii de primejdia unui război nimicitor. În acest sens, atît pentru popoarele europene, cît și pentru popoarele de pe celelalte continente, este stringent necesară și urgentă realizarea unor acorduri concrete în domeniile care alcătuiesc profilul conferinței, respectiv oprirea cursei înarmărilor — îndeosebi a celor nucleare — și trecerea la dezarmare, interzicerea totală a experiențelor cu arma atomică, prevenirea războiului nuclear, a cursei înarmărilor în spațiul cosmic, acordarea de garanții de securitate statelor neposesoare de arme nucleare interzicerea armelor chimice și a altor mijloace de distrugere în masă. Necesitatea trecerii la acțiuni concrete de dezarmare constituie și firul roșu al poziției țării noastre, prezentate la sfîrșitul săptămînii trecute de delegația română la Geneva, privind imperativul înlăturării pericolului unui război nuclear, încetarea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare.

Cu prilejul prezentării poziției țării noastre, a fost subliniată cerința abordării complexe a problemelor dezarmării în cadrul unui program cuprinzător, care, o dată cu măsurile de dezarmare nucleară, să prevadă reducerea substanțială a armamentelor convenționale, a efectivelor și a bugetelor militare, astfel încît pînă în anul 2000 să se realizeze o reducere a acestora de cel puțin 50 la sută. În același context, au fost relevate sprijinul pe care țara noastră îl dă propunerilor sovietice privind lichidarea în etape, pînă la sfîrșitul acestui secol, a armelor nucleare, nevoia de a se ajunge cît mai curînd la acorduri concrete în acest domeniu, pornindu-se de la propunerile prezentate la întîlnirea la vîrf sovieto-americană din Islanda. România a propus, totodată, convocarea unei conferințe internaționale asupra interzicerii experiențelor cu arma nucleară și și-a exprimat sprijinul pentru elaborarea unei convenții internaționale asupra interzicerii și eliminării armelor chimice.

Va izbuti oare Conferința pentru dezarmare de la Geneva să realizeze în 1987 ceea ce omenirea așteaptă de la ea ? În orice caz, finalizarea în acest an a programului global de dezarmare este recunoscută ca avînd caracter de urgență, întrucît acest document ar urma să constituie o contribuție concretă a conferinței la pregătirea și la succesul celei de-a treia sesiuni speciale a ONU, consacrate dezarmării, care va avea loc în 1988.

ION D. GOIA ■

Abatele din Chateau d'if

„Era un om de statură mică, cu părul albit nu de vîrstă, ci mai curînd de necazuri, cu ochii cenușii, ce priveau de sub niște sprîncene dese, și cu o barbă încă neagră ce-i atîrna pe piept. Slăbiciunea figurii sale, brăzdată de riduri adînci și trăsăturile feței expresive și ferme lăsau să se recunoască un om obișnuit mai mult cu munca spirituală decît cu cea fizică. Îmbrăcămintea îi atîrna în zdrențe pe corp, nemaiputîndu-se recunoaște aspectul ei inițial". Astfel a făcut cunoștință Edmond Dantès — eroul principal din cunoscutul roman al lui Alexandre Dumas „Contele de Monte Cristo" — cu misteriosul abate Faria. În continuare, autorul ne precizează că respectivul abate se afla întemnițat de 18 ani la Chateau d'If. După cum știe orice cititor al captivantului roman, Faria i-a dezvăluit înainte de a muri, a lui Dantès, secretul unei comori ascunse. Aceasta este povestea. Însă, după cum ne dezvăluie revista sovietică „Sputnik", Dumas nu a creat acest personaj din imaginație. Aceeași publicație precizează că numele simpaticului abate poate fi întîlnit în orice manual mai complet de psihoterapie. Pentru că acest om a existat cu adevărat. Numele său complet era José Custodio de Faria. Și nu mai puțin de trei țări îl revendică ca unul dintre oamenii ei ilustri : Franța — unde abatele și-a petrecut cea mai mare parte din viață și unde a ajuns faimos, India — unde s-a născut și unde i-a fost ridicat și un monument și Portugalia — al cărei cetățean a fost.

Deși nu se cunosc prea multe despre el, iar cele știute sînt destul de contradictorii, se poate schița următorul curriculum vitae : S-a născut în anul 1756 în India. În fosta colonie portugheză Goa și a încetat din viață la vîrsta de 63 de ani. Tatăl său, descendent dintr-o familie de brahmani, s-a convertit la catolicism ; mama era portugheză. La 15 ani, a fost adus în Europa. La Roma devine doctor în teologie, apoi obține probabil și un doctorat în medicină. Ulterior tînărul preot pleacă în Portugalia, unde se afirmă ca predicator. Nu peste multă vreme, împreună cu tatăl lui este nevoit să părăsească în grabă Lisabona. Nu se cunoaște motivul exact, dar se presupune că ei au fost implicați în lupta pentru desprinderea teritoriului Goa de Portugalia. Emigrați la Paris, tatăl și fiul au stîrnit curînd ostilitatea autorităților și Faria junior este închis la Bastilia. În închisoare, el născocește un nou joc. Unul din supraveghetori era un pasionat jucător de dame și ținea adesea companie tînărului. Plictisit de monotonia partidelor, tînărul preot imaginează jocul de dame pe o sută de cîmpuri, care și azi este foarte răspîndit în întreaga lume.

Odată cu venirea burgheziei la putere, cînd începe o epocă de îmbogățire a unora și de sărăcire a majorității celorlalți, la Paris ia ființă organizația secretă „Mișcarea pentru egalitate". Faria devine unul din conducătorii organizației din sudul Franței a acestei mișcări. Sub un nume fals, el a activat ca profesor la un gimnaziu, dar curînd este reperat de poliție și aruncat în faimoasa închisoare Chateau d'If. Aici urma să-și petrecă tot restul vieții, în totală singurătate. Dar 18 ani mai tîrziu, după căderea lui Napoleon, este eliberat. În anul 1818, reîntors la Paris, Faria deschide un salon în care organizează ședințe de terapie prin sugestie. Fenomenul demonstrat aici, denumit mai tîrziu hipnoză, atrage pe curioși, dar provoacă și mînia bisericii. Renumitul doctor, al cărui nume ajunsese foarte cunoscut, își reluase și titlul de abate și probabil și predicile religioase. La presiunile autorităților bisericești, el abjură de la activitatea sa medicală și părăsește Parisul pentru a deveni preot într-o mică localitate de provincie. Aici, însă, scrie în secret o carte intitulată „Despre cauzele visului în stare trează sau cercetări asupra naturii omului, de abatele Faria, brahman și doctor în teologie". Lucrarea va apărea în 1819, anul morții lui. O serie dintre metodele lui Faria psihoterapeutice mai sînt și astăzi în practica medicală, purtînd în continuare numele său.

ROMEO NADAȘAN ■

Boală costisitoare

De Anul Nou singuri care nu-și făceau probleme că vor lua cîteva kilograme în plus sau că-i va supăra ficatul din cauza exceselor alimentare admise cu atari ocazii erau cei 7 milioane de bulimici americani, care suferă de o boală pe cît de invizibilă, pe atît de greu de depistat. Un fel de drog mai tare ca alcoolul, al cărui antidot îl constituie o spitalizare îndelungată și costisitoare. Cel mai adesea boala lovește femeile între 18 și 40 de ani. Ea debutează cu amețeli și o senzație de gol în stomac căreia nu i se poate rezista. Bolnavul simte pornirea de a-și părăsi și slujbă, și familie, de a abandona orice alte preocupări în afară de cele alimentare. Unii pacienți, spunea un psihiatru din Washington, nu-și pot domoli pofta și, consumă în mai puțin de o jumătate de oră un tort de ciocolată și două kilograme de înghețată !

Rușinați de abuzul alimentar la care se dedau, bulimicii — fie că sînt obezi sau nu — recurg constant la înșelătorie și clandestinitate, sperînd că boala lor va trece neobservată. Finanțele nu le sînt întotdeauna la înălțimea nevoilor de a-și procura alimente și atunci abordează buzunarele prietenilor. Alții, cu mai multe fonduri, își permit să cheltuiască pe mîncare 100 de dolari pe zi. O iau prin supermagazine, mai ales spre seară pentru a nu avea surpriza unor întîlniri nedorite cu cunoscuți, își umplu sacoșele cu pachete pe care se grăbesc să le transporte acasă, unde în singurătate și întuneric se îndoapă pînă la sufocare. Apoi, cu mari remușcări, iau laxative sau vomitive pentru a-și pregăti stomacul pentru o nouă serie de hrană inutilă. Karen, o tînără și fermecătoare blondă de 27 de ani, mărturisește că îndată ce se trezește dimineața își numără banii din portofel și se îndreaptă spre linia de autoservire „Mac Donald", instituție care nu lipsește din nici un oraș american. Timp de 7 ani ea a consumat alimente de peste 25 de dolari pe zi în restaurantele fast-food. Nu cumpăra mîncăruri scumpe. Se mulțumea cu sandvișuri, înghețată, biscuiți (10—15 cutii pe zi), pizza și cartofi prăjiți. Azi, în pragul vindecării, Karen nu poartă nici portofel, nici carnetul de cecuri, nici cărți de credit ci maximum 5 dolari pentru a face față tentațiilor. Ea urmează cu atenție programul împotriva dezordinilor alimentare ale spitalului Central din Washington, care tratează două maladii tipic feminine, bulimia și inversa ei, inapetența alimentară, anorexia. Ce se poate face totuși împotriva bulimiei ? Îndopatul, laxativele, vomitatul pot antrena rupturi ale stomacului și esofagului, dezlipirea dinților din gingii, dificultăți de respirație, carențe în potasiu, peritonite, tulburări cardiace.

Un danez a găsit o rezolvare personală foarte eficientă a bolii de care suferă. El a cerut unui stomatolog să-i coasă maxilarele cu fir metalic pentru a nu avea posibilitatea să deschidă gura și să mestece. Din 180 de kilograme cîte avea înainte de începerea acestei insolite cure de slăbire, el a pierdut în opt luni 60. S-a hrănit în tot acest interval cu piure, hrană lichidă bogată în proteine și a continuat să lucreze.

IOAN ROȘCA ■

Orga de imagini

Cînd guvernul francez a convenit să renoveze muzeul Louvre, se știa deja despre ce este vorba, întrucît fusese posibilă cunoașterea la detaliu a lucrului finit, deși treaba nici nu începuse.

Proiectanții de automobile britanici reușeau să știe la amănunt comportarea viitorului model chiar înainte ca desenul acestuia să părăsească planșeta.

Explicația trebuie căutată în lumea computerelor. Minunea se datorește acestor complicate mașini special făcute pentru a fi în stare să traducă desenele inginerilor și proiectanților în modele tridimensionale. S-a ajuns pînă acolo încît produsul proiectat, care poate fi privit din toate unghiurile, lasă impresia că se deplasează prin încăpere și, în cazul că ar fi vorba de o mașinărie autoturism, elicopter, ascultă comenzi de pornire și oprire.

Tehnologia se cheamă : CAD — desigur ajutat de computer. În forme mai puțin complicate există de vreo 10 ani dar cu prioceperea de acum numai de curînd. Sistemul de lucru circumscrie un computer puternic, în măsură să depoziteze și să asigure accesul rapid la mii de milioane de informații. Pentru a-și duce la îndeplinire menirea, el are nevoie de sprijinul unor programe sofisticate, care transpun datele în modele tridimensionale. Mai trebuie adăugate monitoare de înaltă calitate și dispozitivele pentru a realiza imaginea grafică a obiectelor pe ecranul ce amintește de al televizorului.

N-a trebuit mult ca o serie de companii să se deprindă la noua tehnică. Între explicații trebuie luată în seamă aceea legată de ieftinirea computerelor pe măsură ce puterea lor a crescut. Adițional, presiunea pieții a determinat companiile să caute drumul cît mai scurt spre noile produse, adoptînd tehnologii mai rapide. Se spune că firma care proiectează noutățile de la Louvre a fost în stare să producă modelul pe computer al viitorului complex de lucrări prevăzut pe Sena în 24 de ore de la precizarea specificațiilor. Cele dintîi date conturate prin transpunere grafică au scos în evidență necesitatea unei suprafețe subterane de 62 700 metri pătrați pentru parking, săli de teatru, întîlniri, laboratoare etc. Deasupra solului, după cum se știe, singurele amenajări sînt cele patru piramide din sticlă. Trei dintre ele servesc iluminării spațiilor nou create în subteran. Cea de a patra, cea mai spațioasă, va constitui noua intrare a vizitatorilor, scutiți de înghesuiala de neevitat prin clasica ușă de acces de altădată. Ea a fost plasată în centrul geometric al întregului ansamblu subteran. Munca computerului a fost ajutată de simetria clădirii Louvrului. Mașina este în stare să facă, automat, duplicate la uși, ferestre, cornișe, poate răsuci totul dintr-o parte în alta, poate ajuta pe constructor în fasonarea fizică a componentelor aflate în lucru.

Cît de credibile sînt seducătoarele intervenții ale CAD ? Drept răspuns, ni se servește argumentul că el, computerul, suprimă obositoarele teste pe modele în natură. O firmă de automobile, adeptă a sistemului, merge mai departe și arată pur și simplu spre diploma din perete : automobilul său, născut „în vitro", adică pe computer, a cîștigat năbădăiosul raliu de la Indianopolis. Și ne putem aștepta la aventuri chiar mai piperate. De pildă, odată produsul proiectat și încercat, el încape pe mîna robotului, sub haina datelor, fireste — care va prelua sarcina debitării materialului și ansamblării părților care alcătuiesc întregul.

NEAGU UDROIU ■

Muzică sau afaceri?

La început au fost „Beatles" ; muzica unei generații !

Pe urmă ? Pe urmă a început să predomine bussinessul ; impresari foarte întreprinzători, vedete pline de bizdîcuri (vezi cazul lui Prince care-și petrece majoritatea timpului într-un fel de sicriu super oxigenat, are un șarpe etc.), o adevărată industrie ce are în vedere mai puțină muzică și mai mult cifra de afaceri

Un exemplu în acest sens îl constituie grupul „Sigue Sigue Sputnik" care inundase coperțile a numeroase reviste britanice fără a avea măcar un disc. Fondatorul grupului este Tony James, fost membru al unui grup punk, „Generation X", care i-a ales pe cei din „Sigue Sigue Sputnik" mai mult pentru înfățișarea de staruri, decît pentru calitățile muzicale. Tony James visează și visează altceva : „Rock and roll-ul este un joc de copii, un pas. Următorul va fi cinematografia, industria cinematografică, și pe urmă... guvernul".

Deocamdată primul album intitulat „Sigue Sigue Sputnik" este un gen de muzică și reclame (pentru loțiuni de păr, magazine de modă etc) plătite. Grație acestor reclame Tony James speră să înceapă un război al prețurilor pe piața discurilor. Dar aceasta ar fi un mizilic pentru o persoană care speră să ajungă în guvern. Compania, căci „Sputnik" a fost înregistrată drept companie, nu se va limita numai la muzică. Există deja Sputnik Tours, Sputnic Products, care se ocupă de T-shirts și Sputnik Advertising care se ocupă de reclame. În viitor aria afacerilor se va extinde asupra jocurilor video, filmului și televiziunii. De asemenea. Tony James cumpără acțiuni, avînd slăbiciune pentru cele ale caselor de discuri EMI (deh, suflet de muzician. „Orice, numai bani să lasă !" — reprezintă deviza lui.

La început au fost „Beatles"...

DAN DANUȚ DORU ■

Lumea se amuză

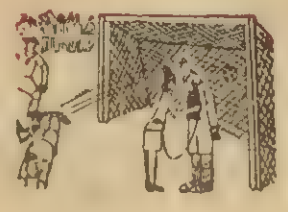

După „Panorama" — Polonia

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Comis-voiajorii mîntuirii

Se știe din totdeauna că sectele nu au avut, nu au și nu vor avea decît scopul ascuns de a submina unitatea maselor, de a le îndepărta de la problemele vieții sociale. Emițînd pretenții că dețin adevărul asupra așa-zisei mîntuiri, făuritorii „căilor de pocăință" au profitat și profită încă de haotica noapte a ignoranței unora, a naivității și credulității lor, otrăvindu-le conștiințele, inimile și sufletele.

În realitate sectele propagă idei și doctrine, dogme și practici în interpretări fanteziste care îndepărtează pe adepții lor de la tradițiile naționale și de la viața socială în general. Și, din nefericire, așa-zișii pocăiți, de fel de fel de coloraturi și nuanțe mai bîntuie și azi prin diferite zone. Îi găsești prin trenuri, prin gări, uneori chiar prin spitale, îți sună sau îți bat la ușe, îți introduc în cutia poștală fițuici cu „îndemnuri" biblice sau îi auzi folosind un debit uimitor de versete biblice încercînd să te convingă de „adevărata cale". Și în prostia lor este interesant să constați cum toți se pretind că sînt inspirați de „duhul sfînt" pentru a combate tradiții ce se pierd în negura istoriei. Iar unii din aceștia încearcă să-și expună teoriile lor infantile vrînd să-ți lase impresia că sînt niște docți în teologie. Dar, vai ! în realitate îți dai ușor seama că, ai de-a face cu sărmani ignoranți, cu niște limitați intelectual care, și-au însușit pe de rost anumite versete biblice interpretate simplist în încercarea lor de a-și face noi prozeliți.

Fariseismul, impostura și fățărnicia îi determină să afirme că nu știu ce apostol ar fi spus că, „cei ce propovăduiesc evanghelia, din evanghelie să trăiască", dar, ei înșiși nu se dau înapoi de la a aduna sume de bani, și de cele mai multe ori sume frumușele de la cei care acceptă să audieze infantilele dar veninoasele lor „predici".

Îmi spunea cineva, în trenul cu care mă întorceam acasă de la Timișoara că în cursul verii trecute venise un așa-zis predicator pocăit, un „ambulant al evangheliei" care s-a oprit la o „casă de rugăciuni" — de ce or mai fi avînd nevoie de astfel de case pentru că, din cîte îmi amintesc, tot ei susțin faptul că, „Hristos ar fi spus să nu se construiască altare".

După ce a propovăduit „fraților" săi, „pocăitoarea lui predică" a făcut apel la ascultători să contribuie fiecare cu cît dorește la acoperirea „spezelor de călătorie". Așa că, „frații" au colectat pentru „neprihănitul predicator ambulant" cîteva mii de lei. Și, pentru că într-o localitate învecinată din aceeași zonă îl mai așteptau și alți „frați" dornici să-i asculte copilărește „învățături" sectante, s-au mai strecurat în buzunarul „moralizatorului ambulant" încă cîteva mii de lei, tot ca „speze de călătorie".

— Să tot fii „predicator pocăit", spunea vecinul meu de compartiment, pentru că, se vede cum „cîștigă și trăiește el din evanghelie", nu ? adică din banii munciți de alții sau, ca să spunem tot ca la biblie, de „dătători voioși care sînt iubiți și plăcuți lui Dumnezeu".

E uimitor să constați însă cum pot exista oameni care par în toată firea, să accepte azi o vorbărie sterilă, o susținere a unor teorii absurde și caraghioase.

Pentru omul în toată firea, chiar neintrodus în domeniul teologiei, îngrămădirea de versete biblice folosite de sectanți îi creează ușor impresia — și să folosim tot o expresie biblică — unui „Turn Babel", clădit din cărți de joc pe coama unui val care, la cea mai mică adiere a celei mai slabe brize, se prăbușește producînd, cel mult, un zîmbet plin de compătimire.

Din păcate însă pentru o minte mai puțin luminată sau pentru omul mai puțin instruit, acest „Turn Babel", acest val tulbure cu aparență de sublim al megalomaniei adepților sectelor, este primit de multe ori ca „far" al așa-zisei pocăințe, al așa-zisei mîntuiri.

Dar asta nu-i totul : ar fi necesar ca dincolo de inepțiile mistice ale acestor „predicatori ambulanți" să se descifreze pînza de păianjen țesută în întuneric de niște mîini nevăzute dar în mod sigur murdare care, ca și în trecut deși sînt la depărtare de mii de kilometri, continuă să unelteacă împotriva neamului nostru.

Cu ochii deschiși, ar trebui să vedem în prozelitismul acestor secte, săgețile veninoase aruncate nu doar pentru a orbi conștiințe individuale ci chiar pentru a leza neamul, ființa acestuia.

Ar fi necesar să se știe că, acești „neprihăniți predicatori" ajutați de multe ori de confrați de-ai lor străini de moșii și strămoșii noștri, sînt cu inima și sufletul în țări dinspre soare-apune iar sub hainele lor ce vor să pară „cucernice și pocăite" ei pregătesc terenul pentru introducerea unui „Cal Troian" în sufletul poporului nostru cu scopul de a-i distruge tradițiile și a-i submina unitatea.

Să meditățm puțin asupra acestei probleme. Să luminăm și să înțelegem adevăratul scop, scopul nedeclarat al așa-zișilor pocăiți care, de cele mai multe ori în ignoranța și în naivitatea lor nu sînt decît unelte în mîinile unor cercuri ostile propriului lor neam.

LG. VULCANEÂNU

Racul

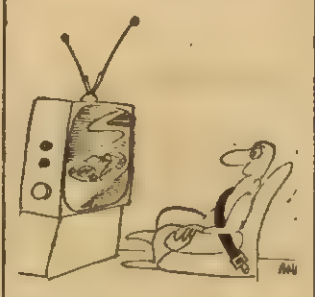

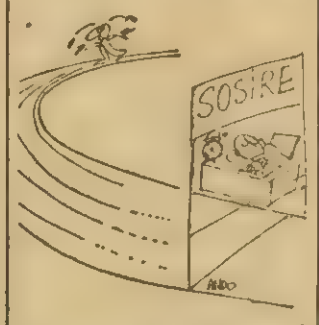

Vom dori odată și-odată să ne întoarcem la natura, dar nu o vom mai găsi.

Eternitatea ar fi nimic în absența efemerului.

Cînd toți obțin succese, prefer un eșec răsunător.

Și propria-ți victorie te poate stinge.

Între inimă și cap, adesea relațiile diplomatice sînt foarte încordate.

Mulțumește-i învinsului. Fără el n-ai fi repurtat victoria.

Banii, aceste roți zimțate care macină lumea.

CONSTANTIN GAVRILĂ

Accente în lume

Fără electricitate

Colaborarea dintre lumea medicală și industrie s-a dovedit a fi mai întotdeauna fructuoasă. În Franța, rezultatul pozitiv al unei asemenea cooperări, îl reprezintă fotoliul rulant, pliabil, VD, care permite persoanelor condamnate la nemișcare, datorită paraliziei membrelor inferioare, să se ridice în cîteva secunde. Originalitatea sistemului de verticalizare constă în înlocuirea totală a aparaturii electrice. Schimbările de poziție se fac cu ajutorul unui volan manual, integrat între roată și șasiul fotoliului.

Săgeți și meteoriți

Săpăturile arheologice efectuate la Garakepek, în Azerbaidjan, au dus la descoperirea unor săgeți ale căror vîrfuri din fier provin dintr-un meteorit. Investigațiile demonstrează că vechimea acestor săgeți este de 5 000 de ani și că, probabil, vîrfurile reprezintă prima utilizare cunoscută a unui metal, extraterestru.

„Mătura ideală"

Firmele Toshiba și Mitsui au creat un robot în întregime automatizat, destinat efectuării curățeniei în marile magazine, spații publice, imobile, școli. El este capabil să spele și să lustruiască o suprafață de 480 metri pătrați într-o oră. Viteza sa de lucru este de zece ori mai mare decît cea a unui om.

Această mătură îndeplinește cam 80% din sarcinile ce-i revin. Colțurile nemăturate rămîn în grija oamenilor. Deocamdată, căci există deja un succesor în laboratoarele celor două firme, capabil să facă totul fără ajutorul unor colaboratori.

ELENA GRECESCU

Chinuiți de foame, de sete, de frig

Fiecare să știe

Jurnal însingerat

După prima noapte, Eva Heyman notează în jurnalul ei : „5 mai. Nicicum n-am putut să număr cîți locuim în casă, căci oamenii erau întinși pe saltele și în hol și pe scări. Nici mișca nu te puteai căci mereu călcai pe picioarele cuiva. Mai tîrziu a început să plouă. Frumoasa mobilă a lui tanti Nuși stătea afară în grădină (unde a fost scoasă să încapă saltelele — n.ns.). Tanti Nuși spunea că nu-i pasă, barem de ar putrezi bucată cu bucată ! Și așa acum nu mai este a ei !... În camera noastră dorm : mama și nenea Béla, Maricica și părinții ei, bunicul și bunica Rácz, eu, nenea doctor Samu Meer, care este foarte bătrîn și e prieten bun cu bunicul, fiica lui nenea Meer Samu, tanti Lili și soțul ei Marton Pișta, care e și el ziarist. Apoi Ernest Markovits, care deasemenea este ziarist și nici el nu mai este tînăr. Sărmanul e singur în ghetou ; soția i-a rămas acasă căci ea este ariană. Mai dorm aici nenea Lustig cu soția și o pereche mai în vîrstă ; n-au copii. După regulament 16 persoane ar trebui să locuim într-o cameră. Dar încăperea e mică și așa abia ne putem mișca. Deși nu sîntem decît 14".

Înghesuiala inimaginabilă din ghetou se îngemăna cu lipsa celor mai elementare condiții de igienă, cu foamea.

În ghetoul din Tîrgu Mureș lipsa de mîncare s-a resimțit încă din primele zile, iar mai tîrziu ea a devenit înspăimîntătoare. Alimentele trimise de primărie, deși plătite piperat din ultimele rămășițe de bani ale evreilor, erau nu numai insuficiente, ci și de calitate proastă. Tot ce nu se vindea pe piață era valorificat în ghetou. Legumele ajungeau nu doar vestejite, ci în mare parte putrede.

În prima săptămînă după internare nu s-a organizat nici măcar o singură bucătărie comună. Fiecare familie își pregătea masa cum putea, pe socoteală proprie. Cu greu, la insistențele Consiliului Evreiesc, autoritatea municipală a permis ca evreii să-și aducă în ghetou și vane de baie, în care să se poată pregăti mîncare caldă. Nu era însă cu ce să se facă foc. Nimănui nu i s-a permis să aducă lemne de acasă. Nici în timpul ghetoizării, nici ulterior.

Setea chinuia oamenii la fel ca foamea. În ghetou exista un mic izvor, unul singur. Apa ce se scurgea pe o conductă foarte subțire, nici pe departe nu ajungea. Abia după cîteva zile, autoritatea comunală a permis evreilor să repare pompa de apă din curtea fabricii. Debitul de apă a rămas însă, în continuare, mult sub necesități. Oamenii au fost siliți să consume și apă nepotabilă dintr-un bazin murdar și dintr-un lac cu apă stătută. Doar spre sfîrșit, după multe și stăruitoare plîngeri s-a adus apă în ghetou cu o cisternă a pompierilor. Dar nici atunci în mod regulat și în cantitate suficientă.

În ghetoul din Reghin, inițial, apa a lipsit cu desăvîrșire și numai după cîteva zile li s-a adus apă cu o cisternă, bineînțeles în cantitate insuficientă. Și aici oamenii au fost nevoiți să bea apă nepotabilă dintr-o baltă.

Aprovizionarea cu alimente, de asemenea, s-a făcut de către primărie într-un mod inuman și irresponsabil, distribuindu-se pe cap de om doar 100 grame de pîine pe zi și o ciorbă de cartofi.

Este de la sine înțeles că în această stare de cazare și alimentare, oamenii stînd în ploaie și în vremea răcoroasă a începutului de mai, foarte mulți din ei, în special copiii s-au îmbolnăvit, iar medicii evrei nu puteau să le vie în ajutor din pricina lipsei de medicamente. Iată cum va descrie la proces medicul creștin Dr. Béleteki Sándos starea sanitară a ghetoului din Reghin :

„După primirea ordinului scris am vizitat ghetoul și am văzut pe evrei cum stăteau în condițiuni foarte rele, parte în clădiri, parte afară, de timp ploios și rece ; nu aveau apă suficientă potabilă, nici closete, nici bucătării, nici alimente, nici lapte pentru copii, nici săpun pentru spălat și nici lucrurile cele mai necesare".

O duceam greu cu mîncarea și în ghetoul din Cluj. Dora Ferencz își va aminti : „Într-un colț al ghetoului, din cîteva cărămizi, se încropesc focuri. Se procură crengi, așchii și într-un fum ce le înnegrește mamele fac de-ale mîncării. Cîte un polițist, ce tocmai trece pe acolo, cu o singură lovitură de bocanc răstoarnă cărămizile, oalele, cratițele. Pămîntul argilos absoarbe repede totul. Copiii, înțelegînd că au așteptat degeaba cuminți, așa cum le ceruse mamele lor, încep să plîngă în hohote și, ținîndu-se de hainele mamelor părăsesc „locul făgăduinței".

De la bucătăria comună, mîncarea se dădea doar o dată pe zi. Lapte nu se distribuia nici măcar pentru copii.

O situație insuportabilă s-a creat în Șimleul Silvaniei. În ce privește alimentarea ghetoului este greu de găsit cuvinte pentru a o caracteriza. Primăria orașului s-a dezinteresat complet de această problemă, iar comandantul ghetoului, dr. Krasznay László a vrut în mod deliberat să înfometeze ghetoul. A dispus să se dea mîncare a singură dată pe zi și anume o ciorbă necomestibilă de cartofi sau de fasole și 80 gr pîine. Seara și dimineața puteai vedea copii culegînd, coji de pîine aruncate la gunoi de către jandarmi.

Nici în privința apei potabile, situația nu era mai bună. Existau două fîntîni din care una era rezervată pentru jandarmii din pază, iar cealaltă pentru întreg ghetoul. Apa din cea de a doua fîntînă fiind infectată cu colibacili, aproximativ 80% din oameni s-au îmbolnăvit de enterocolită și de diaree.

Cererea medicilor evrei adresată primăriei Șimleu, prin intermediul medicului ghetoului dr. Francisc Molnár de a se lua măsuri de ameliorare a dramaticei situații create a rămas fără rezultat.

În ghetoul din Bistrița cazarea s-a făcut în barăci și cotețe de porci, dar multă lume a rămas sub cerul liber. Nu existau bucătării, fîntîni și nici infirmerii. Pentru fiertul mîncării s-au adus cîteva căzi de baie din casele evreiești. Apa — în contități cu totul insuficiente — era transportată cu o cisternă a primăriei. Suferinzii erau lăsați pradă bolilor. Gravidele gata să nască n-aveau unde să fie internate. Ele și-au adus pe lume copiii sub cerul liber, în barăci fără podea pe pămînul rece și umed, fără nici o asistență medicală. Și la aceste condiții, fiecare naștere constituia o bucurie. Era singurul semn că viața nu poate fi oprită.

Punctul cel mai rușinos, cel mai degradant al ghetourilor l-a constituit lipsa W.C.-urilor. Autoritățile au declanșat ghetoizarea în mare grabă, uitînd de cele mai elementare măsuri pentru viețuirea unei colectivități.

Și în ghetoul din Cluj, abia după primele zile s-a trecut la amenajarea unui loc pentru necesitățile fiziologice. Ne adunaserăm de-acum primele mii de oameni și nimeni nu se gîndise la o asemenea necesitate elementară. Prin prezentare voluntară s-au alcătuit cîteva grupe — m-am prezentat și eu — și am început lucrul. S-au săpat patru șanțuri două pentru bărbați ; două pentru femei. La marginea șanțurilor s-a bătut din doi în doi metri, cîte un stîlp, peste care s-au fixat niște scînduri. Oamenii se așezau unul lîngă altul, pentru a-și face nevoile. Pe un rînd încăpeau 20—30. Șanțurile erau descoperite, dar împrejmuite cu un gard de scîndură. În zilele călduroase, mai ales pe timp de ploaie, aerul din incinta fabricii de cărămizi era îmbibat de o insuportabilă duhoare ce emana din cele patru șanțuri.

La Bistrița, drept latrine, s-au săpat cîteva gropi în centrul ghetoului, fără să fie îngrădite ori camuflate într-un fel sau altul.

La Tîrgu Mureș, la fel ca la Cluj, abia după înghesuirea a mii de oameni în ghetou, au constituit echipe care au săpat în fundul curții șanțuri, pe care le-au împrejmuit cu bucăți de scînduri putrede și hîrtie gudronată, găsite în curtea fabricii. Martorii relatează că în primele zile, pînă cînd s-au putut prelungi aceste șanțuri-closete, au avut loc scene teribile. Oamenii, bărbați și femei deopotrivă, stăteau ore întregi la rînd, așteptînd să-și facă nevoile.

Situația celor din Reghin a fost similară, cu momente de umilire chiar mai grave, datorită comandantului ghetoului lipsit de cele mai elementare scrupule.

În 1946, Tribunalul Poporului din Cluj, va concluziona : La Reghin ca și la Tîrgu Mureș au lipsit, la început, cu desăvîrșire closetele și numai mai tîrziu au fost săpate cîteva șanțuri în acest scop. La Șimleu, de asemenea, în loc de latrine, au fost săpate două șanțuri paralele, fără pereți despărțitori, unde oamenii, fără deosebire de sex și vîrstă erau nevoiți să-și facă necesitățile în cea mai mare promiscuitate. Comandantul ghetoului, dr. Krasznay László și șoltuzul Lázár József se distrau de minune urmărind aceste scene injositoare. Au făcut chiar și fotografii pe care Lázár József le-a expus în vitrina librăriei sale cu mențiunea : „Aceasta este morala evreilor în ghetou".

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

Monte Carlo, un nou prilej de confirmare a valorii fotbalului românesc:

SUPERCUPA EUROPEI!

Competitoarele ediției 1987: două reprezentante ale fotbalului modern, spectaculos și eficient

Steaua București

Forța tradiției

S-ar putea spune că, odată cu această finală a „Supercupei Europei", Steaua încheie un ciclu — un traseu al propriei sale performanțe, inaugurat acum un an și jumătate prin acel 1—1 de la Vejle și desăvîrșit în memorabila seară de la Sevilla. S-ar putea spune acest lucru întrucît „episodul Monte Carlo" este doar o prelungire automată a „performanței de bază" care este cîștigarea Cupei Campionilor Europeni. În realitate, însă, această „supercupă europeană" reprezintă pentru Steaua nu ultimul act al unei competiții anuale, ci momentul de vîrf al istoriei unei echipe cu bogată și glorioasă tradiție. În această prezență a Stelei într-un meci pentru „Supercupa Europei" se regăsește entuziasmul de acum aproape patru decenii, cînd echipa intra în prima divizie a țării ; se regăsește starea de spirit a primei „echipe de aur" a clubului militar, cea care, acum trei decenii, dădea 11 jucători titulari echipei noastre naționale, care învingea Iugoslavia la Belgrad ; se regăsește emoția primei „ieșiri în lume" — un răsunător (în epocă) 1—1 cu Arsenal Londra, obținut chiar în nocturna lui Highbury Stadium ; se regăsește prestanța celor 11 titluri naționale și 14 Cupe ale României cîștigate de fotbaliștii în roșu-albastru ; se regăsește maturitatea dobîndită în cele 55 de partide susținute de Steaua, de-a lungul timpului, în cupele europene. Deci performanța de astăzi a Stelei n-a apărut pe un teren gol. Nivelul de competitivitate la care a ajuns, respectul de care se bucură în fotbalul european, titlul mult invidiat care-i aureolează pentru totdeauna emblema își extrag seva din această impresionantă tradiție, din eforturile atîtor generații de sportivi, care au pus fiecare cîte ceva la temelia pe care se înalță performanțele de azi ale Stelei. Trofeul continental, prezența în „Supercupa Europei" sînt doar încununarea acestor eforturi, momentul lor apoteotic. Și mai sînt rezultatul uriașei investiții de muncă și inteligență făcute de cei care se ocupă astăzi de destinul echipei. Asemenea „marilor coincidențe" care înfrumusețează viața unei colectivități, și la clubul Steaua s-a ivit acea comunitate — de jucători, antrenori, conducători — apță să urce mai sus ștacheta performanțelor anterioare, să dea o nouă strălucire tradiției, să îmbogățească prestigiul clubului și al sportului românesc. Așa se face că experiența Stelei a devenit pilduitoare pentru întregul nostru fotbal. La această echipă se muncește enorm. Calitățile înnăscute și recunoscute ale fotbaliștilor români — elanul, viteza, o inteligență aparte a jocului, spiritul de sacrificiu, de dăruire — sînt slefuite pentru a da strălucire unui joc spectaculos și competitiv. Printr-o muncă fără răgaz, rațională, talentului și valorii li se adaugă în permanență capacitatea de a fi exprimate în fața oricărui adversar. S-a creat astfel o veritabilă mentalitate de învingător, indispensabilă în lupta pentru marea performanță.

La meciul de marți, Steaua se prezintă cu toate aceste argumente, veritabile întîrioare de conștiință care-i legitimează dreptul de a aspira mai sus și mai departe.

Un precedent favorabil

„Calculele" apriorice anunță o dispută echilibrată. Se întîlnesc două echipe cu stiluri asemănătoare de joc — viteză, spirit ofensiv, dăruire. Ambele echipe au cîte șapte titulari în reprezentativele țărilor lor. Chiar echipele naționale respective sînt antrenate de tehnicieni care au adus cele două combatante în pragul „supercupei europene". La o echipă joacă cel care este cel mai bun fotbalist al Europei — Belanov, iar la cealaltă — cel care ar putea fi, Hagi ; în teren vor fi și cei mai buni fotbaliști ai anului trecut din țările respective — Bolони și Zavarov. Și despre Bolони se poate spune ceea ce un ziarist italian spunea despre Blohin : „lasă impresia că pentru el timpul s-a oprit, deși ruperi de ritm, inepuizabil, vîrsta la un jucător ca el este doar un detaliu". Comparațiile pot merge mai departe — și nu este sigur că nu vor ieși în avantajul jucătorilor noștri. Dar avantajul care contează este cel de pe tabela de marcaj. Or, acesta ține de joc, nu de calcule anterioare. Alonso, fost adversar al steliștilor, opina că „va cîștiga echipa care-și va impune mai mult stilul de joc". Da Silva, fost adversar al kievenilor, aprecia că „jucătorii ambelor echipe sînt disciplinați, echilibrați nervos, ceea ce contribuie la aplicarea tacticii pe care o impun antrenorii". Lobanovski este considerat (de italieni) „un Euclid ucrainian care predică o nouă geometrie. Dar spațiul său are o dimensiune în plus : viteza". De viteza kievenilor se știe, dar se mai știe și că această „geometrie" poate avea postulate nedemonstrabile (în toate cazurile). S-a spus despre ei că, în finala Cupei Cupelor, „l-a obligat pe spanioli să joace prost" și că „au speculat fiecare moment de respiro al acestora" — lucruri care pot să nu se mai repete și de-astă dată. După cum, observatorii avizați au constatat destule zone vulnerabile în alcătuirea și jocul echipei din Kiev. În această privință, nu este deloc lipsită de semnificație victoria — un precedent favorabil — pe care echipa noastră națională a repurtat-o în primăvara anului trecut, la Timișoara, asupra reprezentativei U.R.S.S., chiar dacă în acel meci evoluau numai doi jucători de la Steaua, față de șapte de la Dinamo Kiev în ocalaltă selecționată !

Deci, se poate.

Argumentele stării de spirit

Steaua se prezintă la această „supercupă europeană" mai puternică și mai motivată decît oricînd. Innobilată de înaltele onoruri ce i-au fost acordate în primăvara trecută, sprijinită la nivel de detaliu în realizarea unui program adecvat de pregătire, echipa campioană a României și a Europei trăiește starea de spirit propice dificilei confruntări care o așteaptă. Fotbalul pe care-l practică a stîrnit elogiile tuturor celor care au privit răsăritul acestei noi stele a fotbalului european. Știm că marea experiență internațională pe care au acumulat-o în atîtea aspre dispute îi face pe jucătorii steliști să se aprecieze lucid și realist, să nu fie nici „amețiți" de o încredere nejustificată, nici subminați de o timorare nepermisă la valoarea lor. Jucînd la nivelul lor real, dinamizat de plusul de dîrzenie și dăruire pe care-l cer ocaziile unice, jucătorii steliști pot încheia triumfal unul dintre cele mai palpitante episoade ale fotbalului nostru, ale însăși carierei lor de sportivi. Un curaj dîrz și prudent, o forță interioară autentică, așa cum au dovedit-o în atîtea împrejurări, le pot aduce și de-astă dată satisfacția de a-și vedea răsplătite munca, pregătirea, încrederea de care se bucură și marile speranțe care se pun în ei.

Dinamo Kiev

O echipă la modă

Fără îndoială, Dinamo Kiev este una dintre cele mai bine cotate echipe europene ale momentului. Popularitatea sa a crescut vertiginos în cursul anului trecut, fiind nemijlocit legată și de evoluțiile echipei naționale sovietice, antrenată tot de Valeri Lobanovski și care include, de regulă, șapte-opt titulari kieveni. Victoria categorică din finala Cupei Cupelor (3—0 cu Atletico Madrid), frumoasa evoluție a echipei U.R.S.S. la campionatul mondial din Mexic și victoria aceleiași reprezentative asupra Franței, cu 2—0, chiar la Paris, în actualele preliminarii ale campionatului european au atras atenția specialiștilor și comentatorilor asupra fotbalului practicat de echipa kieveană, de jucătorii ei care compun nucleul național sovietice. Simbolizînd, parcă, aceste aprecieri, Belanov, atacantul lui Dinamo Kiev, a fost desemnat cel mai bun fotbalist european al anului trecut și, deci, a primit „Balonul de aur", în timp ce coechipierul său Zavarov („un Maradona blond, cu ochi albaștri, steaua polară a fotbalului sovietic", cum îl alinta recent presa italiană) a fost considerat cel mai bun fotbalist al țării sale.

Stilul de joc al lui Dinamo Kiev este asemănat de majoritatea comentatorilor cu cel al lui Ajax Amsterdam, din anii '72—'74. Criteriul alcătuirii acestei echipe a fost viteza, multiplicată de înalta pregătire tehnică, funcțională, care le permite jucătorilor să ajungă în timp extrem de scurt la poartă, să atace din toate părțile, să acopere cu abilitate întregul teren. După recentul amical (27 ianuarie) al naționalei sovietice cu A.S. Roma (1—0, pe terenul acesteia), antrenorul echipei italiei, Azeglio Vicini sintetiza : „Fotbalul sovietic a ales calea vitezei, demonstrînd, în același timp, ordine și siguranță, precum și un excelent joc fără minge". Pe lîngă disponibilitățile tehnice și fizice (majoritatea aleargă 70 m în 10 secunde), jucătorii kieveni s-au făcut remarcați și prin calitățile lor moral-volitive. Iată cum îi prezintă din acest punct de vedere publicația sovietică „Fotbal-Hochei" : „Principiul lui Dinamo este să cîștige orice meci (acesta e principiul oricărui competitor, nu ? — n.n.) și la un scor cît mai mare fiindcă aceasta înseamnă dezarmarea psihică a celui din fața ta și a celor cu care vei juca după. Marele lor merit (în partidele din Cupa Cupelor — n.n.) a fost acela că au jucat ca niște adevărați profesioniști. Adică se dăruiesc total. Nu se enervează la o pasă greșită a colegului, la o decizie aiurea a arbitrului. Au învățat să nu joace teatru, adică atunci cînd sînt faultați nu se lamentează ci se ridică rapid și aleargă din nou".

Spre un fotbal obiectiv ?

Vîrful de performanță atins de Dinamo Kiev este asociat cu munca, principiile și sistemul de pregătire promovate de antrenorul Valeri Lobanovski (47 de ani, din 1974 la această echipă, cu o întrerupere de un an — 1983). Este tipul de antrenor care nu lasă nimic la voia întîmplării. Lobanovski susține că a te baza pe inspirația jucătorilor înseamnă să te bazezi pe ocazie, însă jocul modern de fotbal este caracterizat, înainte de toate, printr-un înalt grad de organizare, de logică, de spirit colectiv, fără a neglija capacitatea de improvizație a jucătorilor. Pregătirea jucătorilor kieveni se face pe baza unor minuțioase și multiple date științifice, prin care, spune Lobanovski, „fotbalul nu mai este subiectiv, ci obiectiv".

Pentru noul sezon, Dinamo Kiev a început pregătirile mai devreme ca de obicei, cu următorul lot de jucători (cei tipăriți cu litere mai groase aveau să joace în națională U.R.S.S., în amintitul joc cu A.S. Roma) : Belanov, Vic, Cianov, Mihailov, **Demianenko, Bessonov, Baltacea**, Bal, **Kuznețov**, Gorilii, Carataev, **Iacovenko, Raț, Zavarov**, Mihailicenko, Evsaev, **Evtușenko, Blohin** și recent „invitatul" pentru acest sezon, Morozov (de la Cernomoreț Odessa). Iaremciuk, unul din jucătorii de bază ai formației, nu a putut relua pregătirile din cauza unei accidentări mai vechi ce a necesitat o intervenție chirurgicală la genunchi. Pregătirile s-au desfășurat o bună perioadă împreună cu T.S.K.A. Moscova, în baza sportivă a acesteia. Ulterior, Dinamo Kiev a participat la un turneu de fotbal în sală, organizat la Munchen, pe care l-a și cîștigat, de altfel. Dar aceste lucruri au valoare pur informativă, întrucît se pare că peste tot în lume pregătirile dinaintea sezonului sînt apreciate la superlativ, pentru ca apoi rezultatele să nu fie totdeauna pe măsura previziunilor. De altfel, fostul căpitan al naționalei italiene, Facchetti, observa că „forța unei echipe moderne ca Dinamo Kiev constă în posibilitatea de a schimba ritmul jocului, iar Lobanovski știe să schimbe și ritmul pregătirii în funcție de importanța jocurilor". Lucruri pe care le știm — și le aplicăm — și noi foarte bine, modelul în această privință fiind chiar echipa Steaua.

Nimeni nu este invincibil

Deci sînt suficiente argumente să vedem în Dinamo Kiev un adversar redutabil pentru echipa Steaua în această finală a „Supercupei Europei". Un adversar redutabil dar nu de neînvins. O spune nu numai rațiunea de a fi a oricărei competiții, dar și realitatea jocurilor în care formația kieveană a avut dificultăți sau chiar a fost învinsă de echipe (inclusiv din campionatul sovietic) situate sub cota popularității ei de acum. Nici un meci nu seamănă cu altul. Totul se decide în teren, în timpul jocului. Acolo unde se văd esc virtuți și slăbiciuni.

S.ntem convinși că echipierii Stelei, antrenorii lor au luat act și de unele, și de altele în ceea ce privește jocul adversarilor lor. Pentru că, la fel ca în cazul oricărei echipe, specialiștii și comentatorii avizați au putut identifica și la Dinamo Kiev virtuți (care pot fi contracarate) și slăbiciuni (care pot fi valorificate). În rîndurile de mai sus am insistat mai ales asupra primelor tocmai pentru a sublinia că Steaua va întîlni o echipă pe măsura propriei ei valori, un adversar cu care se poate juca (fotbal) și, ca atare, se poate realiza un frumos spectacol sportiv (lucruri pe care, din păcate, cealaltă protagonistă a finalei intercontinentale de la Tokyo nu le-a putut etala sau nu le-a dorit). Cu Dinamo Kiev situația este alta, adversara Stelei îndreptățind, prin evoluțiile sale de pînă acum, speranța unanimă că această a 11-a ediție a „Supercupei Europei", opunînd două echipe care au aceeași atitudine față de jocul de fotbal, va constitui un argument de referință al frumuseții acestui sport. În astfel de condiții, victoria pe deplin posibilă a Stelei — cîștigătoarea „cupei mamă" a acestei „supercupe europene" — va fi cu atît mai strălucitoare.

Pagină realizată de OCTAVIAN ȘTIREANU și CRISTIAN ȚOPESCU ■

Și urarea inimilor noastre

SUCCES, MULT SUCCES STEAUA!

Milioanele de iubitori ai fotbalului din țara noastră sînt și de-astă dată alături de voi, pentru că în prestigioasa finală a „Supercupei Europei" reprezentați nu numai propriile voastre performanțe de pînă acum, ci și dorința de afirmare a întregului fotbal românesc. Asemenea și celorlalte partide de vîrf în care ați fost prezenți prin meritele voastre incontestabile, și meciul de la Monte Carlo nu este numai al vostru, ci și al nostru, al tuturor : trăirile și emoțiile noastre sînt la fel de intense, după cum la fel de fermă ne este convingerea că dîrzenia și dăruirea în teren sînt cele care vă vor apropia victoria. Așteptăm cu emoție, dar și cu încredere acest joc, știindu-vă dornici să confirmați din nou valoarea celei care este campioana României și a Europei. Gîndurile noastre de încurajare, îndemnurile și speranțele noastre vă vor însoți în fiecare minut, în fiecare clipă ale acestei finale. Pentru că, la ora meciului, inimile tuturor microbiștilor vor avea același puls, dorindu-vă la unison succesul pe care-l așteptăm cu toții.

Iar dacă mingea „se va învîrti altfel", puteți conta în recunoștința noastră, întrucît oricum Steaua a intrat definitiv în galeria marilor echipe europene de fotbal. Sîntem convinși că generația lui Belodedici, Balint și Lăcătuș va cuceri, cu Steaua, sau cu echipa României, noi victorii, cu aceleași talent, cu aceeași dorință de a învinge, cu același temperament de luptători. În sport, oricînd există o cale de apel, o nouă competiție, o altă cale de afirmare.

Scriem de pe acum „Curaj, Steaua !" pentru a putea scrie data viitoare „Bravo, Steaua !". Dintr-o neuitată noapte de mai poate „răsări" o neuitată noapte de februarie, adică o nouă pagină de glorie pentru voi, pentru clubul pe care-l reprezentați, pentru întregul nostru fotbal.

SUCCES !

Florăria, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Semnale-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prefix București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

Biblioteca ... MUREȘ TIRGU-MUR...

flacăra

anul XXXVI
9 (1 654)
VINERI
27 FEBRUARIE
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Să-ți faci zi de zi
Datoria, adică
Planul

paginile 4–5

Bază trainică pentru recolte-record

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a participat la ședința de încheiere a programului de pregătire și instruire a organizatorilor de partid, președinți ai consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste

Comentariu în pagina 3

O componentă relevantă a realităților românești:

Adevărata egalitate

„În fond, egalitatea națională și socială înseamnă condiții egale de muncă, de învățătură, posibilitatea ca fiecare om, indiferent cine i-au fost părinții, ce limbă vorbește, să poată lucra, învăța și activa în orice domeniu. Aceasta este adevărata egalitate în drepturi pe care o înfăptuim neabătut în țara noastră !".

NICOLAE CEAUȘESCU

Profundele transformări social-economice petrecute în România, realizările de importanță istorică obținute de poporul nostru sub conducerea partidului comunist demonstrează că numai socialismul a dovedit capacitatea de a rezolva deplin și echitabil problema națională, înfăptuind principiile de egalitate bazate pe muncă prietenie și solidaritate. De altfel, asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru toți cetățenii țării constituie una dintre marile cuceriri ale orînduirii noastre socialiste. Reliefînd această realitate și reafirmînd concepția partidului nostru în problema națională, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta: **„Soluționarea, pe baza principiilor socialismului științific, ale marxism leninismului, în mod democratic, revoluționar a problemei naționale în țara noastră a lichidat pentru totdeauna, odată cu asuprirea de clasă burghezo-moșierească, și asuprirea națională de orice fel. Socialismul a asigurat și asigură manifestarea deplină a personalității umane a fiecărui cetățean, înfăptuind în viață adevărata egalitate a tuturor oamenilor muncii în toate domeniile de activitate".**

Industrializarea, dezvoltarea și modernizarea economică a tuturor județelor, ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală constituie factori hotărîtori ai deplinei egalități în drepturi și asigură, așa cum sublinia secretarul general al partidului, **„înfăptuirea reală în viață a dreptului suprem al o-**

(Continuare în pagina 2)

RĂZVAN BĂRBULESCU

Opinii

A construi înseamnă a învinge

Slujită cu dragoste și devotament, dăruită cu har și luminată de cuget în miezul firii ei, meseria de constructor te face un învingător.

Căci a construi înseamnă să birui materia, să fii mai tare decît lemnul, piatra, cimentul și oțelul, mai ingenios decît gravitația, mai puternic decît clima sau mișcările tectonice, silind substanța dură, încremenită în nemișcarea locului său de veacuri, de milenii, ori nu se mai știe de cînd, să capete fiorul verticalității.

A construi înseamnă, totodată, a-ți măsura puterile cu firma, un pariu cîștigat de gîndire în fața ideii, deoarece cumințenia, ascultarea rocilor și a metalelor nu vin de la sine, ci așteaptă „formula magică" știută a fi rostită numai de aceia care, din calcule savante, nopți de nesomn, de grijă și încordare a minții izbutesc să dea consistență unei certitudini : „Așa e cel mai bine, așa să se facă".

A construi mai înseamnă și o victorie a omului asupra singurătății, a izolării și închistării, fiindcă începînd cu îndrăzneala gîndului generos de a se face, trecînd prin labirintul de calcule și schițe ale proiectanților și pînă la gigantica încordare a celor care, slujiți de mașini și agregate puternice, ingenioase, transpun ideea în faptă, munca frumoasă și grea a constructorilor îi adună și îi unește pe oameni într-un efort colectiv, animat de voința nestrămutată a zidirii pentru oameni.

A construi mai cere, însă, și o biruință în lupta cu tine însuți. În firea oricui se strecoară la răstimpuri slăbiciuni, orbiri și patimi de tot felul. Construcțiile se fac nu doar cu brațele și mintea, ci și cu sufletul, cu sumțire ; de aceea, frumusețea și trăinicia oricărei zidiri se dăruie ca răsplată numai acelora cu sufletul curat — oameni ce vor și pot să lase la o parte orice teamă, șovăială și nesiguranță, orice calcule interesate sau dorințe egoiste — atunci cînd trebuie să facă o schiță, să toarne o fundație, să ridice o schelă. Înălțimea riguros cumpănită a construcțiilor transpune în trainicia materiei verticalitatea interioară și vigoarea sufletească ale oamenilor care le ridică.

Inepuizabilă în bogăția sensurilor ei adînci, balada Meșterului Manole — paradigmă nepieritoare a spiritualității noastre românești — este o exemplară profesiune de credință a meseriei de constructor. Zidirea făcută să dureze ca mărturie a voinței și puterii demiurgice a omului cere abnegație și sacrificii. Constructor de mari cetăți poate fi numai acela care e gata oricînd să jertfească pe altarul misiunii

(Continuare în pagina 5)

prof. dr. ing.
FLOREA CHIRIAC

Drepturile omului sînt drepturile oamenilor

Fotoreportaj din județul Harghita (paginile 12–13)

Exigență maximă în desfășurarea activității economice

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. are ca fir conducător necesitatea unei puternice mobilizări, a angajării depline, revoluționare în vederea înfăptuirii exemplare, în cele mai bune condiții, a prevederilor planului pe 1987, a obiectivelor și sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru dezvoltarea economico-socială a țării și ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor. În acest scop, conducătorul partidului și statului a pus în atenția colectivelor de oameni ai muncii, a factorilor de resort din centrale și ministere cerința întăririi răspunderii și spiritului revoluționar pentru eliminarea neîntîrziată a lipsurilor care s-au manifestat în activitatea economică și, în acest context, au fost stabilite măsurile ce trebuie luate pentru buna organizare și desfășurare a activității în toate sectoarele.

O problemă de cea mai mare importanță abordată în cuvîntare este utilizarea corespunzătoare a capacităților de producție. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze cu toată hotărîrea pentru punerea în funcțiune, pentru utilizarea în procesul de producție a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, pentru atingerea parametrilor proiectați și pentru buna funcționare și întreținere a fondurilor fixe productive aflate în dotarea unităților economice. Secretarul general al partidului a arătat că nerealizarea capacităților de producție într-o serie de unități are o influență negativă asupra realizării producției fizice și creează mari dificultăți în îndeplinirea planului în diferite sectoare de activitate. Tocmai datorită nepunerii în funcțiune a noilor capacități și nerealizării parametrilor stabiliți privind funcționarea lor în bune condiții — se spune în cuvîntare — s-au manifestat și în lunile ianuarie și februarie mari greutăți în asigurarea energiei electrice. La fel s-a întîmplat și în metalurgie, în sectorul minier, în construcția de mașini, în industria materialelor de construcție. Pornindu-se de la această situație, se impune să se acționeze cu toată hotărîrea de către toate forurile și de către toți factorii pentru ca pînă la finele actualului semestru să se pună ordine în utilizarea integrală și rațională, eficientă a tuturor capacităților de producție.

Secretarul general al partidului a atras din nou atenția asupra necesității încadrării stricte în normele de consum, materiale și energetice, încadrare ce are un rol hotărîtor în buna aprovizionare tehnico-materială a producției, în reducerea cheltuielilor de producție și în creșterea, pe această bază, a venitului național. În cuvîntare se precizează că trebuie curmate cu desăvîrșire fenomenele de risipă, consumurile tehnologice exagerate, lipsa de grijă față de gospodărirea resurselor materiale și energetice ale economiei. „Trebuie să se înțeleagă — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — că problema respectării normelor de consum este o problemă esențială pentru asigurarea bunei funcționări a activității economice, pentru dezvoltarea generală a țării noastre. Comitetul Politic Executiv trebuie să stabilească măsurile necesare și să ceară guvernului ca în cel mai scurt timp — în cursul lunii martie — să se asigure ca toate sectoarele să intre în normal cu respectarea normelor de consum".

Cuvîntarea evidențiază, în același timp, excepționala însemnătate a problemei îmbunătățirii calității produselor, în strînsă legătură cu înfăptuirea procesului de modernizare a producției. În acest context, a fost subliniată marea însemnătate a realizării programelor de modernizare în toate sectoarele. Secretarul general al partidului a arătat că este necesar ca toate ministerele, toate organele centrale de specialitate să ia măsurile ce se impun în vederea înscrierii în planurile de realizare a programelor de modernizare și de dezvoltare economico-socială. În ceea ce privește calitatea, în cuvîntare se subliniază că această problemă ocupă în programele de modernizare locul principal. „Sîntem într-un asemenea stadiu de dezvoltare a economiei românești, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, încît problema calității, a nivelului tehnic, a aplicării cunoștințelor științei în toate domeniile devine problema hotărîtoare pentru progresul general al economiei, al patriei noastre ! Trebuie să trecem cu toată hotărîrea la aplicarea fermă a măsurilor de îmbunătățire a calității ! Avem o industrie bună, o dotare bună, și trebuie să asigurăm și realizarea unei producții de calitate corespunzătoare !".

S-a scos în evidență, totodată, ca element de seamă în îndeplinirea riguroasă a planului, cerința îmbunătățirii disciplinei de plan și contractuale, a funcționării riguroase a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale și al desfacerii producției. În acest sens, au fost stabilite o serie de măsuri menite să sporească răspunderea factorilor implicați în procesul de aprovizionare tehnico-materială, care au datoria să introducă o ordine strictă în încheierea și în urmărirea îndeplinirii contractelor economice.

Prin orientările și indicațiile pe care le dă, prin întregul său conținut, cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. constituie un document mobilizator, un veritabil program de activitate pentru desfășurarea întregii activități economice sub semnul unor exigențe și răspunderi superioare.

ION CODRU

Adevărata egalitate

(Urmare din pag. 1)

mului în muncă, la retribuție egală", fără deosebire de limba pe care o vorbește, de originea părinților.

Una dintre marile cuceriri ale socialismului în țara noastră, în special după al IX-lea Congres, o reprezintă dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor județelor. Este, fără îndoială, temelia sigură a egalității între toți cetățenii țării fără deosebire de naționalitate. Odinioară, repartizarea inechitabilă a industriei, concentrarea ei în doar cîteva centre urbane și Capitală, avea consecințe dintre cele mai nefavorabile asupra celorlalte județe. De aici, nivelul redus al veniturilor naționale pe locuitor, al nivelului de viață și de instruire, al stării de sănătate.

În cadrul strategiei generale de dezvoltare echilibrată a economiei naționale, mai ales în anii următori Congresului al IX-lea, amplele programe de investiții au urmărit orientarea cu prioritate a acestora spre județele cu un nivel economic scăzut. Iată, de exemplu, județul Covasna. Ce se putea spune, cu 22 de ani în urmă, despre această zonă care era, de fapt, lipsită de reperele unei unități administrativ teritoriale? Astăzi, județul Covasna a încheiat primul an al cincinalului — 1986 — cu ritmuri de creștere superioare mediei pe țară, în ceea ce privește producția marfă industrială, în procente, altfel spus, cifra fiind de 8,3 la sută. Între 1966 și 1985 s-au investit 23 471 milioane lei, aici realizîndu-se astăzi produse de mare complexitate, cum sînt motoare electrice, cutii de viteză, aparataj electric auto, mașini unelte, izolatori electrici de joasă tensiune. De la un singur produs fabricat în 1974, Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice din Sfîntu Gheorghe a ajuns să fabrice acum peste 400 produse noi.

În geografia economică a României au apărut în ultimele două decenii puternice nuclee industriale : platformele industriale. Nu mai puțin de 250 de platforme și zone industriale ridicate pe întregul teritoriu al României fac posibilă o altă realitate extraordinară pentru oricine cunoștea starea de înapoiere economică a celor mai multe din județele țării, și anume faptul că astăzi fiecare din aceste unități administrativ teritoriale beneficiază de fonduri fixe de cel puțin 20 miliarde lei, majoritatea covîrșitoare din valoarea lor totală materializîndu-se după Congresul al IX-lea al partidului. Cîteva exemple grăitoare în acest sens : în 1965, la Aprozar 119 mil. la sfîrșitul anului 1986. În Sălaj, același indicator a crescut de aproape trei ori, și, firește, exemplele ar putea continua ilustrînd, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, faptul că „în practica de zi cu zi, partidul, guvernul patriei noastre înfăptuiesc neabătut politica națională de deplină egalitate în drepturi creînd condițiile ca toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, să aibă asigurate posibilități egale de muncă, de retribuție, de învățătură, să se poată afirma în orice domeniu de activitate, luînd ca bază numai capacitatea fiecăruia, puterea sa de muncă și de gîndire".

Între programele noastre de muncă și viață, Programul special pentru dezvoltarea și modernizarea vieții economico-sociale a României în profil teritorial, hotărît la Congresul al XII-lea al partidului, pe de-o parte, consfințea gigantic efort de construcție ce schimbase înfățișarea localităților țării, din mediul urban sau din cel rural, după anul 1965, iar pe de alta, continua, într-o elaborare unitară și de perspectivă, modernizarea urbanisticii în ritmurile dezvoltării generale. Uriașele transformări petrecute în Zalău, altădată un tîrg fără ambiții și perspective în ceea ce privește sistematizarea, bijuteriile arhitectonice din municipiile Satu Mare, Miercurea Ciuc sau Zalău sînt dovezi la îndemîna oricărui vizitator și nu o dată oaspeți care ne-au vizitat țara s-au arătat impresionați de chipul nou al acestor orașe, în fapt de chipul nou al țării, pentru că, asemenea Bucureștiului și altor mari orașe ale țării, toate celelalte localități s-au înscris pe orbita unui mare prezent. Între 1966 și 1986 au fost construite din fondurile statului, întreprinderilor sau ale organizațiilor cooperatiste aproape 3 milioane de apartamente. Este o cifră uriașă pentru cine cunoaște cît de cît situația locuințelor înainte de 1965 pentru cine mai păstrează în minte imaginea multor localități ajunse astăzi reședințe de județ.

Pe alt plan, într-o strînsă dependență cu impresionantul ritm de dezvoltare al industriei, învățămîntul și știința au cunoscut o înflorire fără precedent, faptele din acele domenii întregindu-le pe cele din domeniul economic. Marile centre universitare care sînt Bucureștiul, Tg. Mureș, Timișoara, Iașiul, Cluj-Napoca, Ploieștiul, Brașovul fac parte din cele peste 30 000 unități de învățămînt, trei sferturi din acestea fiind ridicate în anii construcției socialiste. În plan cultural, ca să apelăm din nou la statistici, județul Harghita dispune de o bază materială grăitoare în privința deosebitei griji pe care partidul nostru o acordă instruirii, unei intense vieți spirituale. Numărăm aici 8 case de cultură, 179 cămine culturale, 400 biblioteci, 11 cluburi muncitorești și de tineret, 4 muzee, 92 cinematografe.

La fel și în ceea ce privește rețeaua de asistență sanitară. Splendidul spital din Miercurea Ciuc, cele 6 spitale ale județului Covasna, marile unități spitalicești din Tg. Mureș ,Oradea vorbesc singure de o asistență sanitară modernă, bine înzestrată care, în urmă cu 22 de ani, era departe de realitatea de astăzi.

Iată, condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii țării, condiții egale de participare la viața economică și social-politică a țării. Desigur, nu e nevoie să apelezi la statistici pentru a demonstra ceea ce ține de domeniul evidenței. Orașele și comunele noi, locurile de muncă, locuințele mai moderne, mai confortabile, asistența medicală gratuită, gratuitatea unui învățămînt modern sînt lucruri care nu necesită demonstrații. Ele se văd, se simt, ele constituie România de azi, fie că se concretizează la București, Miercurea Ciuc, Iași, Sfîntu Gheorghe, Constanța sau Tg. Mureș. Parte dintr-un întreg, viața unor municipii ca Miercurea Ciuc, Sf. Gheorghe, Vaslui, Brașov, Oradea sau Craiova, ca să luăm din nou la întîmplare exemple oricînd la îndemînă, vorbește elocvent despre o țară puternică, ale cărei argumente în fața tuturor sînt propriile înfăptuiri.

O imagine de arhitectură modernă în cartierul Zorilor din Cluj-Napoca

Bază trainică pentru recolte-record

Orientări şi îndemnuri din CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

■ Baza societăţii noastre, a noii democraţii revoluţionare o reprezintă proprietatea socialistă, lichidarea cu desăvîrşire a proprietăţii capitaliste, moşiereşti asupra mijloacelor de producţie şi a pămîntului — principala forţă de producţie din agricultură, — şi instaurarea proprietăţii întregului popor, sub forma proprietăţii de stat sau cooperatiste. Aceasta reprezintă garanţia supremă a făuririi cu succes a socialismului şi comunismului, a bunăstării întregului popor — garanţia realizării condiţiilor democratice de participare a poporului la conducerea întregii societăţi.

■ Pentru a înfăptui programele de creştere a producţiei în acest an şi în anii următori, trebuie să realizăm irigaţiile şi celelalte lucrări funciare. Am în vedere atît lucrările de irigaţii şi lucrările de ameliorare a solului, de combatere a eroziunii, de desecări, cît şi folosirea intensivă — ca să spun aşa — a irigaţiilor de peste 3 milioane de hectare pe care le avem în acest an. Nu se poate să obţinem producţii mai mici de 7 000 de kg de grîu la hectar pe teren irigat, de 15–20 de mii de kg de porumb la hectar pe suprafaţa irigată şi, în mod corespunzător, şi la celelalte culturi — la cartofi, sfeclă de zahăr, soia, floarea-soarelui, in — nu mai vorbesc de legume, unde întreaga suprafaţă trebuie să fie irigată şi să obţinem recoltele corespunzătoare !

■ Trebuie să luăm toate măsurile pentru a folosi în mod cît mai raţional baza materială existentă, mijloacele de care dispunem astăzi pentru înfăptuirea obiectivelor de creştere a producţiei agricole. Nu mă refer la celelalte măsuri, considerînd că s-a înţeles că în lucrările de creştere a fertilităţii solului se cuprind şi lucrările de scarificare, arăturile adînci, tot ceea ce reprezintă acestea — şi de aceea nu am vrut să mă mai opresc asupra lor. Ştiu că aţi discutat despre toate acestea. Atrag atenţia că toate aceste măsuri trebuie să stea permanent în centrul activităţii fiecărui consiliu unic agroindustrial !

■ Avem planuri şi programe bune pentru toate sectoarele agriculturii, care asigură înfăptuirea obiectivelor puse de Congresul al XIII-lea, ale noii revoluţii agrare, privind obţinerea unor producţii vegetale şi animale la nivelul cerinţelor dezvoltării patriei noastre. Acum, activitatea organizatorică, practică, este hotărîtoare în vederea realizării tuturor acestor programe. Dispunem, în agricultură, de peste 320 întreprinderi agricole de stat, 3 720 cooperative agricole de producţie, care deţin circa 95 la sută din suprafaţa arabilă a ţării.

■ Vrem ca, încă în acest cincinal, şi în sistematizarea şi modernizarea comunelor şi satelor noastre — începînd cu comunele centru de consiliu unic agroindustrial — să pornim cu hotărîre la realizarea prevederilor Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Numai aşa vom putea asigura, în perspectiva anilor 2000, dezvoltarea generală, armonioasă a patriei noastre şi ridicarea, pe această bază, a nivelului de viaţă al întregii naţiuni !

■ Se impune o dezvoltare mai puternică a spiritului de răspundere, de ordine şi disciplină în activitatea tuturor consiliilor unice şi organizaţiilor de partid. Trebuie să se dezvolte puternic spiritul revoluţionar, atitudinea fermă, hotărîtă, împotriva a tot ce este vechi, a lipsurilor, a neajunsurilor, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului în toate sectoarele de activitate !

■ Fiecare trebuie să înţeleagă că bunăstarea lui este legată de bunăstarea generală a poporului ! Nu poate exista o îmbunătăţire a situaţiei personale, fără dezvoltarea generală, fără o îmbunătăţire generală ! Noi am lichidat vechile inegalităţi în care unii oameni, sau un grup de oameni, îşi puteau asigura condiţii mai bune în dauna altora. Societatea pe care o edificăm este societatea în care bunăstarea fiecăruia este strîns legată de dezvoltarea generală, de bunăstarea întregului popor !

■ Este necesar să se acorde o atenţie corespunzătoare ridicării pregătirii profesionale a ţărănimii, a tuturor oamenilor muncii din agricultură. Avem o serie de cursuri anuale de pregătire — şi am obţinut anumite rezultate. Cerinţele pe care le pun noua revoluţie agrară, tehnica din agricultură, aplicarea noilor cuceriri ale ştiinţei, ale biologiei, ale geneticii, mijloacele mecanizate pe care le avem cer oameni cu cunoştinţe tot mai înalte, cer, de fapt, un ţăran-muncitor agricol, un ţăran cu o înaltă calificare, cu nimic mai prejos decît a celor care lucrează în industrie.

■ Trebuie să înţelegem bine că agricultura modernă, de înalt randament, bazată pe cuceririle ştiinţei agricole, pe mecanizare şi chimizare, nu se poate realiza decît cu oameni de înaltă calificare. Iată de ce, consiliile unice agroindustriale, organizaţiile de partid — desigur, şi Ministerul Agriculturii, dar mă refer acum la activitatea consiliilor unice — trebuie să acorde atenţia corespunzătoare, să participe activ şi să organizeze permanent această activitate de pregătire.

■ Trebuie să se acorde atenţie şcolilor profesionale agricole, şcolilor generale, unde se asigură şi predarea cunoştinţelor agricole. În fiecare comună, să analizăm şi să perfecţionăm şi programele în această direcţie ! Cînd am vorbit de noua revoluţie agrară am spus că avem în vedere ca, pe lîngă producţie, să realizăm şi o schimbare a oamenilor, a felului lor de muncă şi de viaţă, dar în primul rînd de pregătire profesională tehnică, de ridicare a nivelului de cunoştinţe, de pregătire generală, de formare a unei înalte conştiinţe revoluţionare.

După cum este cunoscut, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a participat marţi la şedinţa de încheiere a programului de pregătire şi instruire a organizatorilor de partid, preşedinţi ai consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste din întreaga ţară. Acest program a prilejuit timp de mai multe zile o amplă analiză, în spiritul orientărilor şi indicaţiilor secretarului general al partidului, a rezultatelor obţinute anul trecut în agricultură, precum şi a măsurilor ce se impun pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe 1987, pentru sporirea continuă a producţiei agricole vegetale şi animaliere, corespunzător obiectivelor noii revoluţii agrare, hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului. Totodată, în cadrul programului de pregătire şi instruire s-a procedat la un larg schimb de experienţă în vederea cunoaşterii şi însuşirii tehnologiilor avansate, perfecţionării stilului şi metodelor de muncă, a modalităţilor în care trebuie să acţioneze organele şi organizaţiile de partid de la sate, consiliile populare, consiliile unice agroindustriale şi unităţile agricole pentru realizarea programelor de dezvoltare intensivă a agriculturii româneşti.

Cu acelaşi prilej, au fost examinate cu responsabilitate şi cu exigenţă cauzele care au determinat nerealizarea de către unele unităţi a producţiilor agricole prevăzute, relevîndu-se modul cum se acţionează pentru lichidarea neajunsurilor manifestate, pentru îmbunătăţirea radicală a întregii activităţi, pentru întărirea ordinii, disciplinei şi răspunderii în muncă, pentru promovarea spiritului revoluţionar, pentru aplicarea strictă a hotărîrilor de partid şi a legilor ţării, în vederea îndeplinirii integrale a planului de stat în agricultură. În acest sens, au fost înfăţişate preocupările existente privind creşterea potenţialului productiv al pămîntului, folosirea eficientă a fondului funciar, a sistemelor de irigaţii, respectarea riguroasă a tehnologiilor, privind utilizarea deplină a forţei de muncă şi a mijloacelor mecanice, asigurîndu-se sporirea producţiei agricole, livrarea integrală a cantităţilor prevăzute la fondul de stat, îndeplinirea programelor de autoaprovizionare teritorială.

În cuvîntarea rostită la şedinţa de încheiere a programului amintit, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că trebuie să se acţioneze în aşa fel încît anul 1987 să marcheze o îmbunătăţire şi o perfecţionare generale a întregii activităţi din toate sectoarele agriculturii. Producţia cerealieră urmează să fie, potrivit planului, de 32 de milioane de tone, însă tendinţa trebuie să fie de a depăşi 35 de milioane de tone de cereale, de a atinge deci obiectivul prevăzut de noua revoluţie agrară. În acest scop, va trebui să se ia toate măsurile pentru realizarea lucrărilor din primăvara acestui an, respectînd toate prevederile, pentru a obţine recolte cît mai bune. O atenţie deosebită urmează să se acorde sectorului horticol, în scopul de a se asigura satisfacerea deplină cu legume a nevoilor de consum şi a celor de export. De asemenea, este necesar să se transpună în practică toate măsurile stabilite pentru viticultură şi pomicultură, în vederea unei creşteri importante a producţiei, să se dezvolte puternic producţia plantelor tehnice. În ceea ce priveşte zootehnia, se impune să se ia măsuri hotărîte în fiecare unitate, în fiecare comună, în fiecare consiliu unic agroindustrial, pentru realizarea în cele mai bune condiţii a efectivelor de animale. În mod corespunzător, în conformitate cu programele stabilite, trebuie să se acorde o atenţie sporită asigurării bazei furajere a tuturor animalelor. În cuvîntare se acordă, de asemenea, atenţia cuvenită înfăptuirii irigaţiilor şi a celorlalte lucrări funciare, mecanizării, folosirii cît mai raţionale a bazei materiale, a mijloacelor existente.

O importantă parte din cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu este consacrată, după cum e şi firesc într-un asemenea cadru, consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste. Conducătorul partidului şi statului a arătat că dispunem în agricultură de 320 de întreprinderi agricole de stat şi de 3 720 de cooperative agricole de producţie, care deţin circa 95 la sută din suprafaţa arabilă a ţării. Cooperativele şi întreprinderile agricole de stat au în agricultură rolul hotărîtor, decisiv. Este deci normal ca fiecare unitate să acţioneze cu întreaga răspundere, pentru a obţine maximum de producţii, în toate sectoarele. În vederea coordonării, specializării şi dezvoltării generale a activităţii în agricultură, funcţionează 558 consilii unice agroindustriale de stat şi cooperatiste. Ele au, în acelaşi timp, şi rolul de a se ocupa de dezvoltarea şi cooperarea în domeniul industriei, în vederea îmbinării mai eficiente a activităţii agricole cu cea industrială şi a ridicării, pe această bază, a nivelului general de viaţă al oamenilor muncii de la sate, al satelor în general. Secretarul general al partidului a arătat că atunci cînd s-au creat consiliile unice agroindustriale s-a avut în vedere ca ele să devină adevărate cetăţi unice a poporului muncitor din România. Consiliul unic agroindustrial, se spune în continuare în cuvîntare, trebuie să aibă un rol activ atît în înfăptuirea şi reorganizarea comunelor şi a satelor pe baza normelor stabilite privind suprafaţa construibilă, cît şi în realizarea de localităţi noi cu construcţii moderne. În acest cadru, s-a stabilit ca, începînd din acest an, să se aloce fonduri pentru cîteva zeci de mii de apartamente anual ; acest program de sistematizare a satelor urmează să înceapă cu cele 558 de comune centre de consilii unice agroindustriale, care trebuie să devină în acest cincinal comune model, oraşe agroindustriale, spre care să graviteze întreaga activitate a comunelor din raza consiliului respectiv.

Firească, avînd în vedere toate acestea, se impun perfecţionarea şi îmbunătăţirea întregii activităţi a consiliului unic agroindustrial. Întrucît pentru victoria socialismului şi comunismului în România hotărîtoare este înfăptuirea planurilor şi programelor de dezvoltare economică şi socială şi consiliile unice agroindustriale trebuie să pornească în activitatea lor de la necesitatea de a asigura înfăptuirea în cele mai bune condiţii a acestor planuri şi programe ; în acelaşi timp, este necesară îmbunătăţirea conducerii activităţii fiecărei organizaţii de partid din unităţile agricole, din comune, din şcoli, din toate sectoarele de activitate. Se impune, de asemenea, să se acorde o atenţie corespunzătoare ridicării pregătirii profesionale a ţărănimii, şcolilor profesionale agricole, şcolilor generale, activităţii politico-educative şi culturale.

În încheiere, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi-a exprimat încrederea că toţi oamenii muncii din agricultură, toţi cooperatorii, întreaga ţărănime vor acţiona în deplină unitate pentru înfăptuirea obiectivelor din agricultură, pentru realizarea noii revoluţii agrare şi pentru obţinerea unor recolte record în acest an. Participanţii la şedinţă au exprimat hotărîrea tuturor oamenilor muncii din agricultură de a munci fără preget pentru transpunerea în viaţă a planurilor şi programelor din agricultură, a indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în scopul înfăptuirii obiectivelor noii revoluţii agrare, al înfloririi continue a agriculturii româneşti.

ION CODRU ■

Să-ţi faci zi de zi DATORIA, adică PLANUL!

MODERNIZAREA ŞI ENERGIA

La vremea cînd începea să prindă contur întreprinderea de materiale izolatoare din Vaslui, Nicolae Pascu era student al Politehnicii ieşene. Dar inginerul Nicolae Pascu, azi director de şapte ani al I.M.I., evocă acele timpuri de parcă ar fi fost participant sau măcar martor al întemeierii unităţii sale. Şi face acest lucru numai pentru a demonstra cît mai convingător faptul că această întreprindere (prima de anvergură după înfiinţarea judeţului, începînd să producă prin anii '70) a beneficiat de toate avantajele pionieratului — colectiv bine sudat, muncitori şi specialişti pe care timpul şi cerinţele progresului tehnic i-au selecţionat cu obiectivitate —, dar a avut şi de înfruntat (mai bine zis — de remontat şi depăşit) un anume handicap legat de dotarea tehnică din momentul construirii şi echipării sale. Din aceste premise a rezultat cu necesitate o mare problemă — aceea a modernizării. Problemă — spun oamenii întreprinderii — de supravieţuire, înţelegînd prin asta, în primul rînd, menţinerea la cotele competitivităţii a produselor pe care le realizează. O problemă a cărei soluţionare este o chestiune mereu la ordinea zilei, este o îndatorire morală de la care colectivul vasluian nu s-ar putea abate decît cu riscul plafonării şi al dezinteresului beneficiarilor faţă de cele produse aici.

Un prim efect, privind în mare lucrurile, l-a reprezentat transformarea treptată a întreprinderii într-un adevărat combinat în care, utilizîndu-se opt tehnologii diferite, se obţine o producţie marfă de peste o jumătate de miliard anual. Dincolo de aceste rezultate vizibile, dar determinîndu-le în mod direct, stă un anumit mod de a gîndi în perspectivă, de a căuta, cu inteligenţă şi luciditate, căile cele mai eficiente de înscriere a unităţii în circuitul acelora de care ţara are cu adevărat nevoie, contribuind cu idei îndrăzneţe şi realizări pe măsură la găsirea de rezolvări într-un domeniu — economisirea energiei — de cel mai acut interes.

Inginerul Nicolae Pascu, specialist tînăr şi vizibil frămîntat de fundamentarea logică a veritabilei modernizări, ne-a explicat pe îndelete, într-o lungă discuţie, despre rostul extrem de important pe care industria materialelor de construcţie, în general, şi, în cadrul ei, domeniul produselor izolatoare îl pot juca în strategia unui sistem economic ferit cît mai mult cu putinţă de pericolele penuriei de energie.

— Problematica sporirii eficienţei economice în domeniul materialelor de construcţie este, la noi, de dată relativ recentă. De aceea, o cît mai rapidă modernizare a acestei activităţi este imperios necesară. Ea trebuie să vizeze mai multe aspecte. Nu ne mai putem permite, în momentul de faţă, să gîndim simplist, adică, de pildă, numai la modernizarea propriei întreprinderi, la automatizarea proceselor industriale, la introducerea calculatoarelor de proces etc.. E necesar să punem şi să rezolvăm mai multe probleme dintr-o dată. Concret, la nivelul unităţii noastre ne gîndim atît la obţinerea unor produse de cît mai bună calitate, într-o gamă mai diversă, dar ne gîndim şi la beneficiar — constructorul —, care are nevoie de materiale bune, rezistente şi uşor de pus în operă. Şi încă mai trebuie sesizat un aspect, poate cel mai important — produsele noastre sînt destinate unor lucrări în urma cărora se nasc noi edificii — locuinţe sau unităţi industriale. De aceea, gîndul nostru se îndreaptă, firesc, înspre cei care vor locui sau munci în ele. Vrem să sporim gradul de confort al apartamentelor şi să ajutăm întreprinderile să consume cît mai raţional energia. Cum ? Simplu — realizînd materiale izolatoare care să aibă o viaţă cît mai lungă şi care, prin calităţile lor, să preîntîmpine orice risipă de energie.

O primă problemă care îşi află rezolvarea la I.M.I. este aceea, mult discutată, a hidroizolaţiei blocurilor de locuinţe. Utilizarea, în acest scop, a cartonului bitumat este, socotesc specialiştii din Vaslui, cam depăşită de timp. După cercetări efectuate pe parcursul a mai bine de trei ani, s-a ajuns la realizarea unui produs numit de ei **mecabit**, adică o membrană de cauciuc şi bitum, rezistentă atît la temperaturi foarte scăzute, cît şi la cele foarte ridicate, pînă în jur de 130 de grade. Cauciucul utilizat se procură din recuperări. Tot la Vaslui s-a obţinut, pe o linie tehnologică special realizată în întreprindere, linie cu grad mare de automatizare, pînză bitumată, produs de bună calitate şi mai ieftin decît dacă s-ar cumpăra şi s-ar pune apoi în operă fiecare component al său în parte. A fost creată şi o izolaţie specială pentru conducte, care le măreşte substanţial gradul de izolare, adică împiedică scurgerile de căldură. În plus, termoizolarea are o durată de viaţă egală cu aceea a conductei propriu-zise. Acest gen de izolaţie este perfectată tehnologic, fiind experimentată cu succes pe sute de metri de conductă în judeţele Vaslui şi Iaşi.

Acestor realizări li se vor adăuga altele, pe parcursul celei de-a doua etape de modernizare, care se va încheia în 1990. În cadrul unui program special de cercetare, în colaborare cu INCERC, se caută soluţiile cele mai eficiente pentru acoperiri termohidroizolante, iar în colaborare cu ICPCH din Bistriţa se urmăreşte crearea unei game noi de cartoane pentru ambalaje.

Dar nu o enumerare a produselor realizate în cadrul programului de modernizare din întreprinderea vasluiană se doresc rîndurile de faţă, ci evidenţierea unei concepţii anume — realiste, inteligente — despre modernizare. O modernizare reală, realizată cu privirile mereu îndreptate spre om, spre beneficiarul ultim şi cel mai de seamă al efectelor sale. Şi mai spun ceva împlinirile celor de la I.M.I. — faptul că tînăra noastră industrie a materialelor de construcţie are toate şansele ca, prin cercetări atente şi sistematice, să realizeze rapid un important salt calitativ. În fine, activitatea colectivului de oameni ai muncii al întreprinderii din Vaslui este un pilduitor exemplu de înţelegere profundă, complexă şi nuanţată a raţionalizării consumurilor energetice în perspectiva trecerii timpului. Pentru că, aşa cum înţelegem foarte bine cu toţii, nu atît economia de azi este importantă. Ea este o însemnată sarcină de moment. Important cu adevărat este ca reducerea consumurilor de energie, evitarea cu desăvîrşire a risipei să genereze un complex de măsuri aplicabile de-a lungul vremii, astfel ca, într-un viitor cît mai apropiat, încă din concepţie, încă din construcţie, locuinţele şi unităţile industriale, conductele, mijloacele auto, vapoarele etc. — domenii către care se îndreaptă proiectele celor de la I.M.I. — să beneficieze, cu un consum cît mai redus de energie, de — poate părea paradoxal — cît mai multă energie.

Modernizarea, ţine să sublinieze în încheierea convorbirii întinse pe multe ceasuri inginerul Nicolae Pascu — obligă şi la realizarea unui amplu program de policalificare, astfel încît oamenii să-şi adîncească tot mai mult cunoştinţele şi, în acelaşi timp, să-şi lărgească orizontul ştiinţific pentru a putea face faţă marilor transformări care, şi în domeniul acesta, se preconizează. „Pentru că, spune tînărul director, fără a încerca să fac filozofie, e limpede că şansa omului de mîine este tot omul".

DAN MUCENIC ■

Noul — şanse sporite cu fiecare zi

Emil Maxim, subinginer la Întreprinderea metalurgică Beclean, este un produs al şcolii foarte bune care se face în Beclean. Facultatea la Cluj-Napoca şi întoarcerea acasă sînt două dintre „izbînzile" unei vieţi care numără azi 32 de ani. S-a întors acasă pentru că Întreprinderea metalurgică a schimbat în bună măsură ritmul oraşului. I-a conferit o „identitate industrială", l-a „marcat" pe harta economică a ţării şi, iată, a rechemat o bună parte din tinerii Becleanului.

Om profund, serios, căruia îi place să-şi gîndească în permanenţă meseria, Emil Maxim are pînă acum 3 inovaţii. Lucrează la laminorul de sîrmă, primul de acest fel făcut în România. Ultima inovaţie se referă exact la acest laminor, mai exact la punctul său de comandă. Mi-am dorit încă din facultate să lucrez la un laminor mare, zice. Nu mi-a trecut prin minte însă că mi se va întîmpla atît de repede ca faptul acesta să-mi dea şi idei. M-am convins repede însă că un lucru important şi deştept te incită, te face să gîndeşti ceva în plus.

Probabil că, dintr-un adînc respect pentru o realizare de dimensiunile laminorului de sîrmă de la Beclean, s-ar fi cuvenit ca inovaţiile să întîrzie. Dar, dintr-un respect la fel de adînc pentru lucrul bine făcut, Emil Maxim şi toţi ceilalţi colegi ai lui, în frunte cu directorul Valentin Coman au căutat rezolvări la probleme pe care şi le pun mai toţi laminoriştii. Aşa s-a născut, printre altele, şi acest punct de comandă, liliput în comparaţie cu instalaţia anterioară. Ca să înţelegem mai uşor ce înseamnă modernizarea, vă oferim cîteva detalii. Iniţial, punctul de comandă avea 30 metri lungime, era servit de trei oameni şi, cînd ţi-era lumea mai dragă, se defecta. Noul post de comandă are 3,5 metri, se manevrează de către un singur om şi este cu mult mai funcţional. Emil Maxim : „Construirea postului de comandă şi a pupitrului a durat 15 zile şi am lucrat toţi oamenii din secţie. Tovarăşul director insista mereu să găsim ceva nou, care să ne folosească, să ne încinte. Cînd a fost gata, era tare mîndru, stătea mai tot timpul în noul post de comandă". Valentin Coman : „Postul 4 este postul principal. Cînd avea 30 metri lungime, în opt ore era o alergătură continuă. Le-am cerut băieţilor să-l regîndim şi le-am spus oarecum cum l-aş vedea eu : să fie mic, uşor de manevrat, să poată sesiza tot ce se întîmplă în laminor. Un laminor nu e doar ce se vede. El are două etaje de aparatură electronică. Dintr-un panou de doi metri pe un metru, cît avea pupitrul, a rămas o „cutie" pătrată cu latura de jumătate de metru. E o performanţă ! Practic, am eliminat avariile de natură electrică".

Acum va putea fi introdusă pe calculator întreaga linie de laminare şi, potrivit celor spuse de directorul Valentin Coman, se va monta şi un sistem de televiziune pe circuit închis. Ideile vin în avalanşă, o reuşită o atrage pe cealaltă, oamenii se obişnuiesc să-şi creeze nou. Să te înveţi să gîndeşti tot timpul, spunea Valentin Coman, nu te costă mai nimic. În schimb cîştigă laminorul. N-o să vă spun că inginerii, subinginerii, maiştrii, muncitorii noştri nu mai au somn cînd se pune problema unei modernizări. Dar simt nouă ca pe o datorie care le intră în sînge, exersîndu-se în fiecare zi.

În ritmul acesta nu este de mirare că şansa apariţiei unui lucru deosebit sporeşte văzînd cu ochii. Nimic nu este întîmplător. Iată, la ora actuală este pe cale să prindă viaţă un sistem care să măsoare şi să vizualizeze pe un ecran forma laminatului, aceasta putînd fi comparată cu forma teoretică. Astfel, laminoristul va fi în măsură să aducă rapid corecturile necesare.

Starea de spirit, pentru că exersarea permanentă a minţii este o asemenea stare, are efecte în plan economic : un nume bun în lume (export în 20 de ţări, începînd cu anul 1983) clădit pe un înalt nivel tehnic şi o calitate ireproşabilă. Dar nouă ca stare de spirit, cel puţin aici la Beclean (reieşea din cele spuse de Emil Maxim), nu este doar rodul unor inteligente puse la treabă, ci şi a bucuriei oamenilor care s-au întors în oraşul lor cu gîndul că nu mai au de ce să-l părăsească.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Cereţi anvelope de Luduş!

Intru în birou şi-i spun că-mi place cum arată, din exterior, întreprinderea — aşa, înconjurată de copaci. În plină iarnă, se simte mîna gospodarului pentru care casa fără grădină este, pînă la urmă, loc pustiu. Inginerul Ioan Borda, directorul Întreprinderii de anvelope din Luduş, spune, cu tonul unuia care nu prea are timp şi chef de vorbă — nu ne-a pus nimeni cheia în mînă şi pomi în jurul curţii ! De aici, de la rugămintea mea de a-şi detalia răspunsul, a început o lungă discuţie, contrapunctată de drumuri prin unitate şi dialoguri cu oamenii aflaţi aici, totul spunînd, în final, despre faptul că, într-un interval de nici zece ani, unitatea luduşeană s-a transformat radical, această transformare — modernizare, mai exact spus — vizînd atît aspectele tehnice, calitatea produselor, dar şi modul de-a gîndi şi acţiona al oamenilor, judicioasa lor utilizare între mai bine activităţii.

N-am deloc intenţia de-a teoretiza, spunînd că modernizarea unei întreprinderi de dimensiunile aceleia din Luduş — unde muncesc peste 1300 de oameni şi unde se produc circa trei milioane de anvelope într-un an — nu este o treabă din categoria celor simple, că ea nu este totuna cu aducerea şi montarea unei maşini de productivitate ridicată sau cu reorganizarea unui flux. Dar ceea ce s-a întîmplat la această întreprindere, aflată permanent pe primele locuri în cadrul întrecerii socialiste, este demn să fie cunoscut în amănunt, deoarece această transformare este simptomatică pentru întreaga noastră industrie.

Aşadar, în 1977 întreprinderea se desprinde de industria locală, trecînd la cea republicană. Nu era doar o schimbare de nomenclator (fapt dovedit şi de creşterea rapidă a producţiei — de la 90 de milioane lei atunci, la peste 400 de milioane în prezent). Era vorba de un alt grad de tehnicitate şi de înlăturarea unei anumite mentalităţi, aceea că în domeniul anvelopelor pot obţine rezultate multumitoare şi muncitori cu o calificare mai slabă. Trecerea — îşi aminteşte Ioan Borda, pe vremea aceea inginer şef — a fost grea, plină de momente tensionate. S-a pus problema preluării producţiei de la Moreni. Asta însemna, de fapt, mutarea unei fabrici dintr-un loc într-altul. Şi această mutare s-a produs, într-un timp foarte scurt (două-trei luni) faţă de cît se anticipa. Primele utilaje au fost montate de cîte două ori. Apoi, în momentul începerii producţiei au apărut alte dificultăţi. Întreprinderea din Moreni realiza peste un milion de anvelope, anual. În timp ce la Luduş nu se depăşeau două sute de mii în acelaşi interval de timp. Economia naţională avea mare nevoie de asemenea produse. S-a stat vreme de nopţi şi nopţi în întreprindere. Cîţiva dintre lucrători mergeau să aducă de mîncare şi masa era luată chiar acolo, pe utilaje. Nu se descoperea cauza unei mari cantităţi de rebuturi. Dar, după nenumărate căutări, după eforturi ce i-au adus pe oameni în pragul epuizării fizice şi nervoase, a apărut şi soluţia. Simplă — ca orice soluţie importantă. Era vorba doar de modificarea unei diafragme. Lucrurile au intrat în normal, dar oamenii, deprinşi acum cu tensiunea necontenitelor căutări, n-au mai vrut ei ca acest normal să persiste. N-au uitat nici un moment că o lună şi jumătate au fost numai ai întreprinderii, că au fost uneori ispitiţi să abandoneze căutările. Aşa încît, odată cu primele reglementări, şi-au pus problema trecerii la o nouă calitate a muncii. Noile şi modernele hale au fost realizate în regie proprie. Curtea a fost săpată în lung şi-n lat (prilej cu care au fost plantaţi şi frumoşii arbori ce pot fi admiraţi acum), s-a lucrat fără a se ţine cont că e sîmbătă, miercuri ori duminică. Dar lucrurile nu s-au oprit aici. În septembrie 1985 a fost gata o nouă linie de amestecare (în afara malaxorului deja existent), realizată de către oamenii întreprinderii, o linie gîndită şi executată foarte bine, eficient şi ergonomic. Între timp, a fost preluată şi producţia de anvelope velo. Acum, de la Luduş se trimit pe piaţa externă asemenea produse, bine apreciate. Şi iată, sînt în continuare multe de făcut. Pentru ca lucrurile să meargă tot mai bine, pentru ca numărul contractelor să sporească. La Luduş se vor fabrica, în curînd, anvelope în două culori pentru bicicletele (în special pentru cele destinate copiilor), linia care va produce astfel de anvelope fiind concepută, proiectată şi realizată de către specialiştii şi muncitorii unităţii. Nici asta n-a fost de ajuns pentru că, iată, Luduşul va începe să producă şi anvelope moto. Se lucrează continuu şi disciplinat. Oricare muncitor e gata să-ţi vorbească despre dorinţa sa de-a respecta, prin tot ceea ce face, firma unităţii. Sînt mîndri că alcătuiesc un colectiv fruntaş, că au ajuns la o productivitate de 320 de mii lei pe muncitor, urmînd ca pînă la sfîrşitul actualului cincinal cifra să se dubleze. Ştiu cu toţii foarte bine că, dacă fiecare ar întîrzia numai 5 minute de la lucru, asta ar însemna că trei muncitori lipsesc o zi întreagă, dereglînd astfel întreaga producţie. Şi mai ştiu — şi acesta e un semn clar al modernizării de concepţie, despre care aminteam ceva mai sus — că a fi muncitor de locul I înseamnă ca, şi atunci cînd părăseşti întreprinderea, să nu abdici de la exigenţele ce se impun fruntaşilor.

Resorturile modernizării se află în oameni. Trebuie să-i cunoşti bine şi să faci astfel încît ei să dea, mereu, randamentul maxim. Nu mai miră pe nimeni că, într-un timp scurt, întreprinderea din Luduş a devenit fruntaşă la nivel naţional. Pentru că numai cei care merg în pas cu noul, mizînd pe modernizare ca pe cea dintîi pîrghie a progresului ajung, în timp, să se măsoare întîi şi întîi cu ei înşişi. O confruntare în care, paradoxal, deşi se investeşte multă energie şi tenacitate, biruitorul este dinainte ştiut.

DAN MUCENIC ■

Problema numărul unu — exportul

Azi, linia modei trece și pe la Focșani

Intru în Focșani prin pagina de istorie...

Numele străzilor îmi întreține această stare. Cuza Vodă Unirea Principatelor, Strada Mare a Unirii, toate stăruind în amintirea strămoșescului act de la 1859. Istoria trecută în contemporaneitate e element de cult în orașul care prin vitalitate și sobrietate își mărește faima.

Sînt o iubitoare a Focșanilor dar totuși o trecătoare prin ei, nu un „trăitor" ca scriitorul L. Kalustian, care are multe elemente de comparație în timp din locul unde „a surîs primei lumini". „Nu mai am repere în tîrgul meu natal" îmi spunea de curînd. Din strada Nicolae Titulescu, dintr-o casă primitoare, cu o curte care vara trebuie să fie un mic refugiu sufletesc pentru oricine se avîntă în lumea scrisului, L. Kalustian, a văzut orașul natal cînd conta doar ca loc al strămoșescului act, dar se oțelea, cu fiecare toamnă și împătrinea de la an la an; apoi schimbările uluitoare din anii noștri au făcut Focșaniul să devină un oraș fără reperele știute pentru scriitorul octogenar.

Pe acest nou traseu, al străzilor, întreprinderilor, spitalelor, școlilor, magazinelor, eu merg sigur unde mă interesează, pentru că cel mult cîte o fotografie rătăcită de decenii, ar putea să-mi deruteze reperele mele.

Nici în amintirile lui L. Kalustian nu găsesc altceva dispărut pentru spațiul care-l ocupă acum întreprinderea de confecții decît pentru rest: cîteva foste case de înălțimea unui om, roase de timp și umezeală, poate cîțiva copaci în jur. Chiar dacă teii nu mai sînt pe aceleași locuri, pretutindeni ei revin în mare forță în această primăvară, mai ales pe impunătorul Bulevard al Independenței.

Într-o mare cetate a confecțiilor, cum este cea în care intru, de la început iau contact cu lumea largă. Mașini, cu numere de înmatriculare internațională, încarcă pachete ambalate elegant, cu inscripții în franceză, engleză, italiană, germană. Magazinele din Roma, Paris, Rotterdam, Frankfurt vor expune în primăvară rochii, costume... din Focșani. Firme externe pretențioase încă au încercat posibilitățile celor de aici, apoi au revenit cu comenzi crescute, niciodată atît de substanțiale ca în acest an.

Un nume se construiește, cu alte cuvinte se naște greu, dar se poate pierde la o adiere dacă lipsește știința adaptării la nou.

— Ce a fost ieri a fost, astăzi e altă cerință...

La cîteva vorbe, inginerul Nicolae Lungoci, directorul întreprinderii, intercalează „de ieri pînă azi". Nici o singură reclamație, cît de mică, în toți anii de colaborare internațională, nu este un lucru „de ieri pe azi". mă iertați că mi-am însușit expresia dumneavoastră favorită.

— Este un rezultat muncit, dar dacă azi am face ce am făcut și ieri ne-am descalifica. Recunosc, e mai ușor, mai comod, chiar și pentru cel care conduce un colectiv, să repete, să nu se frămînte cu noul, dar urmările sînt neeconomice. În modă trebuie să fii cu ochii mereu la ziua care vine, nu la cea care a trecut.

— Aveți o vorbă care a prins aici „sîntem șefi de oameni, nu șefi de haine!"

— Esența ați înțeles-o?

— Perfect !

— Acum 12 ani am primit o palmă usturătoare. Aveam nevoie urgentă de haine, nu aveam oameni și am angajat masiv, la întîmplare, fără probe, numai să acopăr... cifra, care scotea numărul de haine. Nu vreau să intru în amănunte, dar am înțeles că am fost... șef de haine. De atunci, la angajare și la plecare, sînt întotdeauna de față, mă conving dacă muncitorul, inginerul, poate fi membru al colectivului nostru și de ce nu mai poate fi...

— Ați întinerit Consiliul oamenilor muncii, dacă faceți media de virstă ajungeți pe la 30 de ani...

— Eu oricum rămîn la vîrsta mea, dar nu a fost posibil altfel !

Nu știu cîți ani are directorul, aprecierea mea poate fi înșelătoare, dar oricum e în centrul maturității. Inginerul Lungoci are cîteva convingeri ferme, pe care nu le schimbă „de ieri pînă azi". De pildă, dacă un angajat vrea să-și schimbe locul de muncă, pentru că în altă parte se crede mai potrivit, nu se opune. De asemenea, sprijină promovarea colaboratorilor săi importanți în alte funcții, la alte instituții, chiar dacă în acest fel compartimentele îi rămîn descoperite.

În această clipă a relatării sale intră în birou o tînără cu ochelari, parcă o școlăriță deghizată în inginer. Se consultă cu directorul care aprobă măsura propusă apoi pleacă. Intră un tînăr, de aceeași vîrstă cu fata, se consultă cu directorul care aprobă, apoi pleacă. Și așa, un scurt du-te vino, cu alți cîțiva... „școlari, școlărițe". Nu rămîn mult timp nedumerită. Aflu că ei sînt noii șefi ai importantelor compartimente de decizie. Foarte tineri: ingineri au fost selectați riguros. Ei au fost testați, probați, prin trecerea dintr-o secție în alta să se vadă unde sînt mai buni, la cercetare, la proiectare, la execuție. Au fost observați fără ca ei să știe. Au imaginație, au un dezvoltat spirit de organizare? La execuție au fost trecuți numai meticuloșii, cei care adună „bob cu bob". Omul potrivit la locul potrivit a dat rezultate excelente, încît întreprinderea este declarată etalon. Părea o mare îndrăzneală ca inginera Tudose Marilena, după numai un scurt timp de fabrică, să fie șefa celor 63 de specialiști, care de fapt coordonează și determină tehnologia pentru mii de oameni.

— Putea fi și un eșec ?

— Imposibil !

...Modeliera Maria Stan, secretara Comitetului de partid, iese din rezerva sa și cu o înflăcărare care i se urcă în obraji, făcînd-o și mai frumoasă, susține.

— Nu ne puteam aștepta la surprize neplăcute din partea lor ! Mă gîndesc la Marilena, dar și la Mioara Dodu, Violeta Vesel, George Șolcă. Sînt oameni de esență, ei au crescut drept și frumos. ...Și deodată, într-o fabrică de confecții, simt miros de pădure, trec prin mine sevele pămîntului, dimineața, cînd se ridică ceața, ies soarele și luminează arborii. Directorul nu mai scoate un cuvînt, se retrage voit în planul doi și ca așezare. „Camera de luat vederi" o scrutează, în prim plan, pe secretara Comitetului de partid.

— A fost îndrăzneală calculată din partea noastră punîndu-i pe acești tineri să răspundă de sectoare cheie, dar e parte din strategia conducerii. Nu sîntem zgîrciți cu laudele sau cu promovările, dar nici nu le facem la întîmplare. Acest respect pentru valoare, pentru contribuția fiecărula, mai ales pentru dorința reală de a munci, de a se afirma, ne-au făcut să punem... „ochii pe ei". Nu am greșit. Cerințele de azi și mai ales cele viitoare cer o gîndire revoluționară. Am infirmat prejudecata unora că trebuie mult timp pînă se formează un tînăr specialist.

Inginerul Lungoci îmi arată deodată, de unde părea că ne-a uitat, că a fost prezent tot timpul, dar există și o strategie a... dialogului.

— Nu avem nevoie de liniște formală, creăm dinamismul și prin forța tinereții. Formarea echipei de conducere este o cheie care trebuie să deschidă ușl. Avem obligația să gîndim mereu în acord cu cerințele economice, cu rentabilitatea, aceasta e o problemă fundamentală nu doar „de ieri pînă azi". Cu tinerii schimbăm mai ușor concepții de tehnologie, de fabricație îmbătrînită. Ne e drag să auzim vorbindu-se frumos despre Focșani, vrem să facem mai mult pentru ei, să-i păstrăm în actualitate, în efervescența țării.

— V-ar place să lucrați cu mii de bărbați, în loc de mii de femei ?

— Îmi place să lucrez cu constiincioși, cu ambițioși, cu îndrăzneți și acum, aici, sînt ele...

...Și eu iubesc această esență umană care emană prin toți porii energie, curaj, care se consumă fără să dramuiască cît pentru sine, cît pentru alții.

„Școlărița", tînăra cu ochelari, Marilena Tudose, știe cînd vine la fabrică, niciodată nu-și fixează oră de întîlnire cu soțul său, și abia s-au căsătorit. Atribuțiile șefului de compartiment nu-i permit să lase ceva „de ieri pe azi".

— Am avut șansa să fiu repartizată aici, am avut șansa să am profesori extraordinari la Liceul din Piatra-Neamț, le mulțumesc, încît am intrat, întreaga clasă dintr-un foc la facultăți, am avut șansa să fiu promovată după atît de scurt timp ..

— Tot datorită șansei ați fost și șefă de promoție ?

— Am avut colegi înzestrați, inteligenți, muncitori și ar fi putut fi ei în locul meu.

— Din caracterizările celorlalți apăreți ambițioasă, îndrăzneață, tenace...

— Fără ambiție nu aș fi trecut de clasa I-a primară. Fără îndrăzneală un inginer e mort de cînd primește diploma. Fără tenacitate nu putem depăși un singur obstacol și viața ne pune la tot felul de încercări.

Cred că Marilena a spus aproape totul despre ea... Oricum, văzîndu-i făptura gracilă, nu mă așteptam la atîta putere, la atîta fermitate.

Din secții, prin terminalul calculatorului, ajung comunicări importante. Și astăzi cifra planificată pentru energia electrică a fost sub cît s-a repartizat Nicolae Lungoci calculează. Din economiile a 8 zile se adună energia electrică pentru activitatea unei zile fără nici un consum în plus.

— „De ieri pînă astăzi" așteptam alte soluții de optimizare !

Mărilena Tudose, Mioara Dodu, Violeta Vesel, George Solcă tresar. Sînt vizați ! Alți patru mii de oameni tresar. Sînt vizați !

Printre reperele mele în Focșani, în viitor, am să trec nu numai adrese, străzi, instituții, ci și caractere.

CARMEN DUMITRESCU

A construi înseamnă a învinge

(Urmare din pagina 1)

sale ungherele cele mai tăinuite și cele mai scumpe ale ființei lui, înnobilînd cu suflet și cu dăruire liantul mai tare decît forța oarbă a naturii, în stare să rămînă peste veacuri.

Transfigurată în mit, vocația de constructor a poporului nostru s-a împlinit adesea și în fapte, făcînd să răsară din pămîntul țării falnice zidiri ce stau în picioare și astăzi, legîndu-ne prezentul de simțirea și credința înaintașilor, ca neclintite dovezi că avem, în acest colț de lume, rădăcini adînci. Urgisit de vremuri, mereu amenințat și lovit de lăcomia cuceritorilor, de cruzimea năvălitorilor, neamului nostru nu i-au fost dăruite de istorie prea multe clipe de răgaz pentru a construi în tihnă pe măsura prieperii și harurilor sale. Călit în focul revoluției socialiste, călăuzit de partidul comunist pe drumul libertății și al demnității naționale, poporul român străbate astăzi un ev de mari prefaceri înnoitoare, săvîrșind cu elan, cu hărnicie și îndrăzneală împlinirea celor mai înalte și alese aspirații ale sale. Trăim acum o epocă de maximă intensitate a istoriei, în care cutezanța gîndului și faptei devine, cu fiecare zi, o atitudine tot mai firească, descătușînd colosale energii creatoare. În miezul tuturor acestor mari prefaceri pulsează, înconjurată de respectul, stima și dragostea întregului popor, gîndirea clarvăzătoare și voința neînfricată a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate de prim rang a lumii contemporane, strategul genial al ascensiunii noastre neabătute pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Pentru noi, constructorii, epoca Nicolae Ceaușescu reprezintă o rară și neprețuită șansă istorică de a ne ridica pînă la desăvîrșirea profesiunii noastre, realizînd obiective de o extraordinară varietate și complexitate. Urmînd exemplul iubitului nostru conducător, ne-am dezobișnuit de gîndul și rostirea vorbei „Nu se poate". Mobilizînd întreaga noastră competență, dînd frîu liber imaginației creatoare, inventivității și gîndirii originale, vibrînd la unison cu patriotismul fierbinte și cu voința nestrămutată a tovarășului Nicolae Ceaușescu, noi, constructorii, am dovedit că în România de astăzi se poate construi mai mult, mai bine, mai îndrăznește și mai inteligent decît oricînd altădată, că sîntem în stare de reușite comparabile cu tot ceea ce s-a înfăptuit mai bun pe plan mondial.

Cînd afirmăm acest lucru, ne gîndim la construcții unicat cum ar fi Canalul Dunăre — Marea Neagră, Transfăgărășanul, Metroul sau ample amenajări hidrotehnice, și mai ales la realizările obținute în domeniul construcțiilor civile, industriale și agricole care au revoluționat geografia economică a țării și care aduc o contribuție deosebită la îmbunătățirea radicală a condițiilor de muncă și viață ale întregului popor.

Incandescența revoluționară din acești ani de lumină și măreție izbînzi eternizează în mîndrele ctitorii ale epocii Nicolae Ceaușescu înțelepciunea spiritului românesc, înfățișînd în copleșitoarea lor concretețe toate înțelesurile adînci pe care limba noastră știe să le rostească despre ceea ce facem noi, constructorii. La noi, „a construi" se mai spune și „a ridica", „a înălța" o casă, o școală, o cetate ; și iată țara cuprinsă de elanul zborului ascensional, făcînd din verticalitatea energică a peisajului nostru citadin și industrial o măsură a înălțării, prin cunoaștere și cutezanță, a constiinței revoluționare. Despre acela care clădește mai spunem și că „durează" un așezămînt, lăsînd drept mărturie a trecerii sale prin lume o urmă de nețters, capabilă să înfrunte veacurile. Ca niciodată pînă azi, poporul nostru s-a apucat, la îndemnul și sub îndrumarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să dureze pe cuprinsul țării construcții cu adevărat monumentale, în fața cărora cuvîntul vremelnicie își schimbă — dacă nu chiar își pierde, înțelesul. În rostirea românească, așezările „se întemeiază", ieșind firesc din sufletul poporului, din rodnicia pămîntului ; se întemeiază — nu se aduc, nu se strămută, nu se împrumută. Și azi, ca totdeauna, poporul nostru construiește cu temei, dar vremea noastră e călăuzită de un temei mai profund, căci noi clădim aici, în vatra noastră milenară, o lume nouă și toate întemeierile de-acum sînt trepte către viitorul comunist al țării.

Știința, prieperea, hărnicia și voința noastră, a constructorilor, devin pe zi ce trece capabile de performanțe din ce în ce mai uimitoare, îmblînzind tot mai mult forțele naturii, cucerind victorii hotărîtoare în lupta cu timpul, căruia îi punem tot mai greu la încercare „răbdarea" impasibilă, aducătoare de zădărnicie. Știm și putem din ce în ce mai bine să modelăm substanța, materia, să supunem gravitația, să înfruntăm clima sau mișcările tectonice. Creațiile muncii noastre rămîn, însă, vulnerabile, fragile în fața absurdului, a voinței irațională de distrugere ce animă, încărcînd de ură și cinism, maleficul spirit războinic, agresivitatea militaristă. Toate categoriile de proiectile și, în primul rînd, focoasele nucleare, sînt, pentru rodul străduințiilor noastre, o gravă și apăsătoare primejdie, o amenințare cumplită prin forța ei distructivă, revoltătoare prin absurditatea ei. Din acest motiv și noi, constructorii, susținem cu toată ființa, politica de pace și colaborare a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, crou de statură planetară a luptei pentru eliminarea spectrului unui cataclism nuclear, pentru apărarea păcii — condiție indispensabilă a dezvoltării libere și independente a tuturor națiunilor lumii.

Primăvara poate să vină,

Aceste zile cu aer de primăvară au creat condiții optime pentru ca în unele zone ale țării campania agricolă să-și înceapă acțiunile de semănat. Pămîntul a devenit mai cald și în „mustul zăpezii" se pot așeza primele semințe ale noii recolte. Pregătirea uneltelor și a semințelor, îngrijirea terenurilor acolo unde mai băltesc ape sînt deja locuri care animă viața satelor noastre, care conturează preocupările intense pentru creșterea producțiilor agricole ale acestui an. În paralel, se lucrează în sere, la pregătirea răsadurilor, la asigurarea cu furaje și energie a sectoarelor zootehnice, toate acestea ridicînd la maximum intensitatea preocupărilor din agricultură. Satul românesc și-a schimbat pulsul. A intrat mai degrabă în primăvară. În Banat și în sudul județului Crișana sînt deja condiții optime pentru semănat. În zonele de munte, focul nestins al zootehniei continuă să-și arate roadele. În majoritatea unităților agricole din sudul țării pregătirile pentru începerea campaniei de primăvară au ajuns în faza finală, și se apropie cu febrilitate de un eveniment : întîlnirea cu glia. Consfătuirea de lucru cu președinții Consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste a devenit, astfel o ultimă și fructuoasă întîlnire, un schimb de experiență de la care lucrătorii agriculturii, înarmați cu indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornesc bătălia pentru una din cele mai îmbelșugate recolte ale țării.

Școala satului

Profesioniștii de la Dobrosloveni

Nu mă așteptasem ca Dobrosloveni să apară acum, în iarnă, ca un sat de vacanță, în care țăranii să se afle în concediu iar despre vreunul din ei să aflu cumva că s-a dovedit neîntrecut pe pîrtia de schi de la Poiana Brașov.

Chiar dacă ziua crește, numărul muncilor crește și el și ziua parcă tot n-ajunge pentru cîte sînt de făcut.

Ion Gherghe, președintele C.A.P.-ului, intră de la început în subiect și ne spune că vreo douăzeci de oameni lucrează acum la răsaduri. Și lucrează cu spor, înainte de toate pentru că munca asta trebuie făcută acum, repede și bine, dar poate și pentru că în curînd, peste cîteva zile, oamenii urmează să primească porumbul ce li se cuvine pentru munca în acord global de anul trecut. Ștefania Durmă ne spune că va primi 1 000 de kilograme, Constanța State tot 1 000, Maria Cîrjan va primi 949, Lina Butușină 903, Constantin Bugeac 989 iar Nicolae Bugeac 988 de kilograme. Evenimentul acesta sporește, indiscutabil, pofta de muncă a oamenilor, ca și ziua aceasta frumoasă, limpede, cu soare prietenos, o zi în care fie și numai lumina soarelui care a răzbătut iarăși peste zăpezile de la Dobrosloveni ar fi deajuns ca să-i facă pe oameni să simtă o anume bună dispoziție.

Trei tractoare cu remorci apar dinspre satul aparținător Reșca și trec pe partea cealaltă a drumului, prin dreptul sediului cooperativei. „Vedeți ce treabă faceți pe-acolo", strigă Ion Gherghe, iar cei trei mecanizatori de la volan nu răspund, fac numai un semn cu mîna, ca dovadă a unui lucru bine plănuit și înțeles, parcă ar vrea să spună „acum lasă pe noi", în timp ce convoiul înaintează încet spre marginea satului. „Se duc să pună gunoiul de grajd la capătul locurilor semănate cu grîu și orz, spune președintele C.A.P.-ului. După seceriș o să aplicăm îngrășăminte chimice cu potasiu și fosfor, precum și îngrășămintele naturale, și vom face imediat arătura de vară. Ideal ar fi ca în toamnă să mai facem încă o arătură pe locurile acestea unde în primăvara anului viitor vom pune sfeclă-de-zahăr. Asta e tehnologia, adică o parte din ea, ca să obținem 50 tone de sfeclă la hectar, în cultură neirigată". „Adică dumneavoastră pregătiți, de pe-acum, recolta anului 1988 ?". „Exact. Trebuie s-o facem, pentru că așa scrie la carte și pentru că și practic s-a dovedit că așa e cel mai bine. Cît privește culturile din anul acesta, chiar acum facem fertilizarea cu îngrășăminte chimice. În '86 am obținut peste 20 tone de porumb știuleți și 3 254 kilograme de floarea-soarelui la hectar, ceea ce înseamnă că în această privință am realizat obiectivele noii revoluții agrare. În acest an ne vom strădui să obținem o producție record pe întreaga suprafață pe care o vom semăna cu porumb, adică pe 465 de hectare. Imediat înaintea arăturii, astă-toamnă, am aplicat îngrășăminte cu fosfor, între 60 și 90 kilograme substanță activă la hectar, iar în primăvară, la pregătirea terenului, vom da încă aproximativ 40 kilograme de fosfor substanță activă la hectar". „Cu astfel de grîji, e limpede, nu păreți a fi în concediu de iarnă". „Păi nici nu sîntem. Nu sîntem chiar deloc".

Dar este iarnă și, orice s-ar spune, pentru unii dintre țăranii de la Dobrosloveni iarna aduce și momente de răgaz. Maria Preda, de exemplu, după ce s-a pensionat, nu demult, în urma unei munci de cîțiva zeci de ani la C.A.P., în ultima vreme a tot țesut la niște macate și velințe și le-a țesut frumos. Stă zile întregi deasupra războiului de țesut și alege firele. La ea se invită, uneori, cîte o vecină care vine și ea „cu lucrul". Astfel că, după cîteva ore de vorbă, s-crescut pe nebăgate de seamă o palmă de țesătură ,o căciuliță pentru un copil sau mîncea unei flanele. Țăranii, s-ar putea crede, n-au plăcerea pură a discuției. Dacă vorbesc numai și nu lucrează chiar nimic, de la un timp încolo se plictisesc. Ion Gherghe îmi povestește despre un consătean care a luat bilet cu cîțiva vreme în urmă pentru Călimănești. Ședea la hotel sau la vilă. Camera curată cu parchet pe jos. Mîncare bună, chiar și cu felul trei. Și doctori pricepuți și blînzi, avînd ei părerea, pesemne, că medicii în general sînt niște oameni destul de nervoși. Dar se cam plictisea omul. Pînă s-a împrietenit cu un C.F.R.-ist din localitate, care avea doi copii și o nevastă cam bolnavă. Aproape o săptămînă și-a ajutat prietenul, cîteva ore pe zi, să-și facă un gard nou. După ce a sfîrșit de bătut toate șipcile, îi mai rămăsese cîteva zile de concediu.

Într-un sat se muncește în toate zilele anului, bineînțeles, dar tot la fel de adevărat este și că, într-un sat, cel mai mult se vorbește iarna.

Mai zilele trecute, aflăm, la Dobrosloveni s-a vorbit, cu admirație, despre Alexandra Bică. Aceasta are 27 de ani și lucrează la ferma zootehnică nr 1. a cooperativei agricole. De curînd ea a luat premiul întîi pe județul Olt la concursul „Cel mai bun crescător de animale". La același concurs, o colegă a ei, Ana Iacob, de la ferma nr. 2 a aceleiași cooperative din Dobrosloveni, a cîștigat premiul al treilea. Amîndouă întrînd în concurs la grupa celor ce au pînă în 30 de ani. Ana Iacob a primit un ceas de mînă iar Alexandra Bică, la fel, un ceas „Luchi", de 650 de lei, plus 400 de lei. Aceasta din urmă a mai participat însă, cu cîteva zile în urmă, și la faza pe țară a concursului „Cel mai bun producător pe lotul în folosință", desfășurat în comuna Bala din județul Mehedinți. Concursul acesta a avut două secțiuni, zootehnia și producția vegetală. La zootehnie concurau 90 de inși. În prima zi au avut de răspuns, în scris, la zece întrebări. A doua zi a urmat încă o probă scrisă și au mai avut de răspuns, oral, la patru întrebări. Una dintre ele suna așa : cîte cicluri de pășunat există și ce cunoașteți despre ele ? Ea a răspuns că sînt 8—10 cicluri de pășunat pe an, între 15 mai și 15 octombrie, și că fiecare repriză nu trebuie să depășească 3—6 zile. A mai adăugat că nu e voie să fie scoase animalele la pășunat după ploaie, pentru simplul motiv că așa ar strica pășunea. O altă întrebare a fost : prin ce se caracterizează patul vacilor în sistem legat ? Răspunsul : prin dimensionarea lui, în funcție de rasă, în lungime de 1.60 cm. pentru Brună, pentru Holstein 1,70, iar pentru Bălțata românească 1.80. Lățimea fiind între 1.10 și 1.20 pentru toate rasele. La fel de exact trebuie să fi răspuns la toate întrebările dacă Alexandra Bică a luat, în cele din urmă, locul I pe țară. Astfel s-a întors la Dobrosloveni cu obiecte în valoare de 2 000 de lei : un set de tacîmuri de 12 persoane, un aparat de radio „Cosmos" și încă un ceas de mînă, tot marca, „Luchi", destinat în perspectivă fetiței ei, Vali, care acum are 5 ani. Cert este însă că siguranța răspunsurilor ei ilustrează, semnificativ, și modul foarte serios în care la Dobrosloveni se desfășoară învățămîntul agrozootehnic. Utilizîndu-se diverse forme ale propagandei vizuale în prezentarea corelațiilor dintre tehnologiile moderne aplicate și rezultatele obținute de unitățile agricole fruntașe, cursurile învățămîntului agricol de masă dobîndesc un caracter practic, demonstrativ, de certă eficiență. Dealtfel, pentru a asigura noului o mai mare forță de pătrundere, Comitetul județean Olt al P.C.R. a stabilit ca pe parcursul actualului ciclu de învățămînt agricol în fiecare localitate rurală să fie prezentate cîte 2—3 filme documentare privind tehnologiile intensive, unul dintre acestea fiind intitulat, în mod sugestiv, „Eroii de pe Olt", despre acei oameni și despre efortul lor prin care au fost asigurate producțiile record ale anului trecut. În acest film sînt prezentate și imagini din sectorul zootehnic al cooperativei din Dobrosloveni. Producția medie de lapte a fost aici, în 1986, de 4 850 de litri. O producție foarte bună, așadar. Pentru acest an, oamenii își propun să obțină o producție medie de 5 000 de litri. „Țintim, spune președintele cooperativei, la obținerea titlului de Erou al Noii Revoluții Agrare".

DUMITRU CONSTANTINESCU

Înnobilarea pămîntului

Rodul de pe stînci din Băișoara

Atestată documentar încă din veacul al XIV-lea, Boișoara, inima Țării Loviștei, sat pierdut în sălbăticia măreață a defileului Oltului, la un pas de pasul Cîinenilor, poartă în tot și în toate, în trăire, în ambianță geografică, în port și în limbă, acele sedimente sau rudimente ale vechimii, acele „fosile vii", cum le numesc sociologii, ale unei istorii ce s-a depus succesiv în straturi, ca și armele într-o panoplie cosmică. Undeva, pe aproape, e Posada victoriei lui Basarab I întemeietorul împotriva lui Carol Robert d'Anjou, și mai aproape e „Cula lui Decobal", o peșteră bănuită de mulți a ascunde tezaurul dacilor (Boișoara fiind, după unii cercetători, ultimul refugiu al căpitanilor marelui rege, după dezastrul de la Sarmizegetusa). Pe o măgură înaltă de vreo o mie de metri, ce privegheză satul, măgură ce poartă numele „Cetățeaua", era, se spune, o cetate țărănească, după tipicul celor din Transilvania, în care se adăpostea tot satul la vreme de primejdie și războaie. Cîndva sat-cetate, acum dezbumbat din strîngența istorică, răsfirat și întins, Boișoara ocupă peste 7 700 de hectare și zece munți. Ca să ajungi, plecînd din centrul așezării, la una din margini, care-i la doi kilometri de Topologul Argeșului, trebuie să faci călare, vreo șapte-opt ceasuri. Casele au arhitectura știută a satelor mocănești, sînt case cu prispe înalte și ziduri groase, de fort, perpetuînd amintirea cetăților de demult. Oamenii, aici, par a trăi în eternitate, ei se îmbracă încă în veșmintele strămoșești, aceleași cu cele de pe Columna Traiană, numele lor au genealogii de cronică, putînd fi urmărite, ades, prin secole, vorbele lor au sonuri arhaice, legendele și folclorul le sînt celebre, echivalînd, spun specialiștii, în literatura noastră medievală, cu acele „saga" de care popoarele din Septentrion sînt atît de mîndre, fiindcă păstrează ca în niște sipete vii comoara istoriei unui neam.

Satul se răsfiră și mai mult prin plecarea din vatră a fiilor săi. Din cei vreo 3 000 și ceva de locuitori ai Boișoarei peste 500 sînt muncitori-navetiști, iau zilnic drumul Sibiului, sute de băieți și fete se duc la școlile din același oraș. Numărul lor, al celor ce-și abandonează cuiburile, îl depășește de cîteva ori pe cel al ciobanilor transhumanți, cîndva singurii care se aventurau spre necunoscuturi, ba chiar riscă să-l depășească și pe cel al boișorenilor rămași, țărani, rămași în țarcul pămîntului și al casei lor.

Tot pămîntul C.A.P.-ului, ne spune tînărul președinte Ion Piloiu, abia adună vreo 1 000 de hectare agricole (agricole, nu arabile !). Din ele, 250 sînt livezi de pomi, 40 fînețe naturale, iar ce mai rămîne se risipește în petece, în ogoarele din „arsuri", pe care strămoșii le-au defrișat, cu ajutorul focului, în pădurile ce acoperă munții și dealurile. Pămînt pietros, slab și rece, trudit cu greu, răsplătind cu greu. Ogoarele astea, așa sărace cum sînt, mai trebuie și păzite, căci urșii și porcii mistreți vin mereu să le ceară vamă, drept care, nopțile, înainte de recoltat, se aprind de-a lungul tarlalelor focuri. Atunci munții și dealurile par niște vulcani în erupție, pe pantele lor stîlcesc rîuri de lavă încandescentă, adică foc lîngă foc, luminînd fețele bătrînilor, ale femeilor, ale copiilor care le veghează, dar și ale celorlalți, ale „navetiștilor", ale celor ce dimineața au fost la fabrică sau pe șantier, în amurg au muncit pămîntul iar acum, cu ochi încă treji, îl păzesc de jefuitorii cu colți și coarne. Nimeni, la Boișoara, nu-și părăsește pămîntul, chiar părăsindu-și satul între zori și amurg. Toți cei ai satului, oriunde ar pleca, redevin, în amurg ,ai satului, ai pămîntului, purtîndu-le, întregi, obligațiile devenirii ale istoriei lor de azi, luînd sapa din mîna femeilor și bătrînilor, mai urcîndu-se duminicile, și la știni, mai înhămîndu-se, pe deasupra, și la muncile obștii, înteițind toate focurile, suflînd cu toată puterea în tăciunii străvechi, ca să arunce în vîlvătaie strălucirea de azi și de mîine a vetrei lor. La Găujani, unul din satele ce țin de Boișoara, sînt, ni se spune, „cele mai grele ogoare și munci", terenurile au pante atît de abrupte încît nu le poți vizita cu boii, doar cu cai. Chiar și gunoiul de grajd e cărat pe aceste pămînturi cu cai, în desagi și în saci de plastic. Pe aceste terenuri, cînd e să se aducă în vale finul, căruța nu merge, nici sania cu tălpici de lemn, lesne lunecătoare pe iarbă, n-au cum, n-au pe unde, s-ar da peste cap ori s-ar potcovi în pietre. Finul e coborît cu „tîrșul", adică legat cu frînghii sau curmeie și tras astfel, peste pantele grele, de cal, uneori doar de om.

Și totuși, nu toate satele îți dau, ca Boișoara, sentimentul de certitudine, de plinătate a existenței, de civilizație teafăr constituită, de tumult istoric de-acum limpezit, cristalin ritmat, cu șlefuire din nou folclorică, sentimentul de elevație în fața unei opere a omului de aleasă temeinicie. Satul însuși, cu casele sale (multe, chiar foarte multe, noi înginind tiparul arhitectonic tradițional la o nouă scară de robustețe și de confort), îți dezvăluie, de la prima ochire, că aici se trăiește bine. Se trăiește bine, căci se muncește bine, dîndu-i-se pămîntului tot ce-i trebuie, astfel ca acesta să nu devină indiferent sau uituc, ignorîndu-și îndatoririle anuale, ca și un om hrănit doar cu deșarte promisiuni. O mie de hectare, zice Ion Piloiu, în Bărăgan ar însemna o avere, dar aici, pe aceste coaste pietroase, averea-i mică și mai cu seamă adînc ascunsă, pentru unii tot atît de iluzorie ca și comoara din „Cula lui Decebal". A trebuit deci, repetă președintele, ca omul locului să-i dea pămîntului totul. Să-i dea munca sa, în primul rînd. Oamenii C.A.P.-ului au sădit 37 000 de meri și pruni pe dealurile „băhnite", acoperite doar de rogozuri buboase, și, îngrijind pom cu pom, l-au obligat pe fiecare să dea fructe de soi, multe din ele menite exportului. Sigur, nu toate fructele bat recorduri, cele de calitate inferioară sînt expediate la vreo 70 km., la o distilerie din altă comună, care le transformă în borhot alcoolizat. Fructele astea nu aduc cine știe ce bani. Cei din Boișoara se gîndesc, de mai multă vreme, să-și înghebeze o distilerie a lor, poate chiar și o făbricuță de marmeladă și de compoturi, care să le sporească veniturile. Nu-și pot îngădui, zice Ion Piloiu, să nu măsoare cu scumpătate tot ce produc, nu-și pot îngădui mîna largă, o aspră școală a vieții a silit-o să fie strînsă. Drept care nu s-au mulțumit cu porumbul și cu cartofii pe care-i scot din „arsuri", au plantat cu porumb și cu cartofi chiar și curțile C.A.P.-ului și ale grajdurilor, cucerind încă vreo șapte hectare pentru recolte. Șapte hectare sînt un nimic pentru alții, dar aici înseamnă mult. Tot așa au procedat și cu zootehnia, au adunat animal cu animal, și astăzi turmele lor de oi și de vite mari albesc versanții munților, ca în „Turmele" lui Eusebiu Camilar. Alte C.A.P.-uri din Loviștea își închiriază pășunile, le dau ciobanilor de aiurea, cei din Boișoara le păstrează pentru ei. Un hectar de pășune alpină, îngrășat prin „tîrlire" și îngrijit cum se cuvine, dă hrană pentru 15 oi, în cele 100 de zile de pastorală montană premergătoare coborîrii animalelor spre văi. Boișorenii au 3 000 de oi de rasă și au, ni se spune, ciobani care nu se sperie, după traiul în munte (nici ei ușor, dar ocrotiți ca într-un cuib de vulturi), de risipirile transhumanței, care-l așază pe om în calea vînturilor și a izbirilor de tot felul.

Am asistat aici, în toamna trecută, la o întîmplare care ne-a dat, întreagă, măsura locului și mai cu seamă a oamenilor.

Urcam, cu primarul comunei, pe o coastă de deal, spre o tarla de cartofi pe care, în urmă cu două nopți, o atacaseră, ni se povestise, mistreții. Surpriza ne-a năucit. De sub coasta încremenită a dealului curgea spre vale o altă coastă, una vie, de pămînt răscolit în valuri, parcă rupt de-un cutremur, parcă scurmat de buldozere. Nu rămăsese, pe cele cîteva zeci de ari, nici o palmă de pămînt la locul ei, mistreții luaseră în coarne totul. Cîțiva bărbați și cîteva femei înaintau, cu spatele cocirjat, prin pămîntul rupt, înaintau ca și cum ar fi căutat ceva, se aplecau mereu, îngenuchiau, se ridicau, porneau iar. Din nou, surpriza ne-a năucit, Bărbații și femeile din fața noastră reașezau pămîntul la locul lui, cu palmele. Cu palmele și cu greblele. Da, chiar așa, cu palmele și cu greblele ! Reconstruiau, cu palmele, pămîntul, îl rezideau palmă cu palmă — cu palmele ! Făceau asta de două zile și două nopți, cu o îndîrjire la fel de năucitoare ca și acel peisaj al dementei intrat acum în catalep-

oştirea pîinii e gata de atac!

sie, peisaj care trebuia refăcut — refăcut cu palmele ! — pe cîteva mii de metri pătrați. Cît timp avea să dureze această trudă ? El, ne-a zis unul dintre oameni, o să dureze cît o să dureze, dar o să facă pămîntul la loc, o să-l facă așa cum a fost. Nu se sperie ei, nu-i sperie întîmplarea asta cu pămîntul, nu-i prima și nici cea mai cruntă, peste ei și peste cei ai lor au trecut altele și mai și, dar pămîntul și viața lui s-au refăcut mereu, au luat-o mereu de la capăt.

El, acești oameni ai Bolșoarei, dru pămîntului, precum se vede, totul. Ei sînt în stare să-l rezidească, iată, cu palmele, să-l adune cu palmele, fir cu fir. Ei simt pămîntul acesta cu palma, înainte de a folosi unealta. De fapt, îl simt de-a dreptul cu inima, cu pulsația fierbinte și alarmată a sîngelui la fiecare din întîmplările prin care trece acest pămînt. Ei suferă de insolație odată cu plantele verii, calcinate de secetă, ei răbdă reumatisme odată cu crengile de măr înghețate, troznind de ger în nopți albe. Ei sînt în stare să muncească mai mult decît pămîntul pe care-l au, drept care, diminețile, iau drumul Sibiului, spre fabrici și șantiere. Dar în amurg redevin ai satului, ai pămîntului, dăruindu-le ultima lor putere.

Satul acesta se mișcă spre viitor într-un ritm care e al pămîntului, al staționarei, deci într-unul esențial.

ILIE PURCARU ■

Ora semințelor

La Măgurele, termometrul urcă

S-ar putea ca, pe alocuri, avînd în vedere incertitudinea vremii care încă se menține destul de capricioasă, cînd cu lapoviță, ploaie și ninsoare, cînd cu cer însorit și temperaturi ce urcă în plină zi mercurul termometrelor pînă la 7—8 grade, să fie prematur zvonul sosirii primilor mesageri ai Doamnei înlopeceloi și curcubitaceelor. Totuși, dinspre Măgurele, din faimoasa citadelă a fizicienilor și matematicienilor români, din animatele lor amfiteatre și laboratoare, dar mai ales de pe ogoare și de prin grădinile ceapeurilor din comuna aflată la margine de București, pătrund irezistibil pînă la noi, tot mai insistente și clare, semnele primăverii adevărate.

Primii vestitori sînt de bună seamă și aici plăpînzii ghiocei și brîndușile cele firave, care ies doar în calea celor ce știu unde și cum să le caute. Pentru mine însă semnele cele mai convingătoare cum că primăvara nu se află prea departe, ci undeva pe aproape, le-am găsit, de pildă, la sera înmulțitor a cooperativei agricole din satul de reședință a comunei, acolo unde o duzină de oameni harnici, între care vestiții legumicultori Bogdan Bogdan, Vasile Drăgușanu, Aurica Osman, Petre Rotaru și Maria Borz, se iau la întrecere cu timpul dînd zor cu pregătitul paturilor calde, cu însămînțatul și repicatul primelor răsaduri de legume. Sub geamurile răsadniței amenajată pe mai bine de 500 metri pătrați, în pătucurile lor de mraniță germinează acum semințele. Mii și mii de firicele de praz, ardei și varză timpurie au spart demult crusta protectoare și sînt numai bune de repicat, treabă pe care o fac neobosiții, cu pasiune și migală, mai sus-numiții grădinari.

Țăranii cooperatori din Măgurele și satul Virteju au dobîndit o bună experiență în cultivarea grîului și porumbului, a soii și florii soarelui, dar mai ales în legumicultură. Anul trecut, de pe suprafețele ocupate cu asemenea culturi s-au obținut, în medie la hectar, peste 13 500 kilograme porumb boabe și aproape 4 400 kg grîu, 2 700 kg soia, 3 200 kg floarea soarelui... Din legumicultură ambele cooperative au scos venituri care au depășit cu mult așteptările. În special la cultura cartofului, introdus experimental doar de cîțiva ani, producția s-a ridicat la Virteju la aproape 30 de tone pe fiecare hectar, ceea ce a determinat ca, începînd chiar cu acest an, să ia ființă aici o fermă specializată pe o asemenea cultură, cu o suprafață de 150 de hectare. Numai din sectorul vegetal, la rîndu-i, C.A.P. Măgurele a obținut peste plan venituri de cîteva milioane de lei.

Cu toate aceste incontestabile succese, cooperatorii din Măgurele, ca și cei din Virteju, nu se declară pe deplin mulțumiți. Și au și de ce. La floarea soarelui, titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare le-a scăpat, cum s-ar spune, printre degete ; doar cîteva zeci de kilograme le-au lipsit spre a îndeplini criteriul și a intra astfel în posesia mult rîvnitului titlu.

Oamenii locului, cooperatorii și mecanizatorii în primul rînd, sînt ferm hotărîți ca istoria insuccesului să nu se mai repete. Așa cum ne-a informat tovarășul Constantin Nină, primarul comunei, la recent încheiatele adunări generale pe C.A.P., ei și-au propus și s-au angajat să facă totul, să respecte tehnologiile de lucru, să întărească disciplina și răspunderea în muncă, astfel încît la floarea soarelui și legume timpurii, și chiar la grîu și porumb să îndeplinească baremurile de acordare a titlului de Erou al Noii Revoluții Agrare. Asta cu atît mai mult cu cît în noul an de producție întreaga suprafață agricolă a comunei, însumînd 2686 de hectare, va fi complet irigată din marele sistem finalizat de curînd. „Avem toate șansele, avem tot ce ne trebuie — spunea Dumitru Niță, președintele C.A.P. Măgurele — să ne atingem scopul ce ni l-am propus în adunarea generală. Avem mijloace materiale, avem oameni pricepuți și vrednici, așa încît, prin efectuarea la timp și de cea mai bună calitate a lucrărilor agricole chiar din această campanie care bate la ușă, printr-o muncă de înaltă răspundere, să respectăm întocmai îndemnurile și indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și să obținem anul acesta cel puțin două titluri de Erou al Noii Revoluții Agrare — la tomate timpurii și floarea soarelui, dacă nu chiar și la grîu și porumb. Vom dovedi prin producții record că știm să ne ținem de cuvînt".

„Ceea ce înseamnă, se știe, producții medii de peste 20 tone de porumb la hectar, 8 000 kg grîu, 3 500 kg floarea soarelui, 45 tone de legume. Pentru împlinirea unor astfel de aspirații și țeluri ambițioase, încă din primele zile ale noului an agricol, măgurelenii au pornit hotărîți la treabă. Unii însămînțat în epoca optimă, la timpul cuvenit a înfrățit și se pare că a ieșit viguros din iarnă. Cooperatorii și mecanizatorii sînt atenți însă acum cu combaterea bălților, cu eliminarea excesului de apă. Pentru porumb, floarea soarelui și soia s-a procurat deja sămînța necesară din soiurile cele mai pretabile condițiilor pedoclimatice locale și o bună parte a și fost condiționată. În legumicultură, practicată anul acesta pe o suprafață de 390 hectare, un loc aparte îl ocupă cartofui, renumita ceapă de Vărăști și usturoiul din soiul de mare productivitate „Bălan", plantat încă de cu toamnă, și la care se adaugă roșiile timpurii. Primele cantități de ceapă verde au și fost valorificate pe piață, iar roșiile vor fi livrate în contract, ca trufanda, cam pe la mijlocul lunii mai.

Cum am văzut, în aceste zile locurile cele mai fierbinți sînt, dacă ne putem exprima astfel, la răsadnițe, acolo unde tocmai se produce un sortiment divers de răsaduri. E încă frig, dar grădinarii muncesc pe întrecute, cu sîrg, cu pasiune. Grădina însăși s-a trezit la viață.

Ceva probleme, zice primarul, am avut și încă mai avem cu sectorul zootehnic al C.A.P. În prezent dispunem de un efectiv de peste șapte sute de bovine, în majoritate juninci de rasă, gestante, și ne preocupă îndeaproape asigurarea unei producții animaliere cît mai ridicate și constante, care să facă din zootehnie un sector rentabil, aducător de mari venituri. În grajduri e cald și bine, furaje încă sînt destule, iar mugetul viteilor nou-născuți dau speranțe și semne bune de primăvară timpurie.

Dinspre S.M.A. aceleași vești bune. Patru din cei mai buni mecanizatori, Vasile Scarlat, Florea Zercan, Petre Nițoi și Dumitru Dobre, și-au terminat de reparat mașinile și-s gata să dea startul în noua campanie.

Afară plouă mărunt, zăpada s-a topit, iar pe sub garduri, firave, au răsărit zambilele.

MIHAI STANESCU ■

Agricultură și energie

O plantă de iarnă

Așa e în lumea cercetării științifice, oamenii își aleg meseria, dar la fel de adevărat trebuie să fie și că meseria îl alege pe ei. Altfel nu se poate. Altfel, fără pasiune, munca n-ar putea să ducă pînă la urmă decît tot pe drumuri bătute. Orice pas în această muncă înseamnă o înfruntare a necunoscutului, nu o horă pe loc, și numai un caracter dîrz și semeț în înălțimea voinței lui apare capabil să învingă acolo unde alții cred că nu e nimic de învins și de cîștigat.

În lumea pe care și-o alcătuiește zilnic prin munca lui, doctorul inginer Constantin Olaru știe că întotdeauna cuvintele apar, cînd apar, numai dacă au ceva nou, adevărat și folositor să spună. La Stațiunea de cercetări agricole din Caracal, unde se află de vreo 25 de ani, după ce prin anii '50 a absolvit la Cluj facultățile de agronomie, biologie și geografie, el lucrează în cadrul laboratorului de genetică și ameliorare a plantelor. Fie în cuprinsul acestui laborator, fie în cîmpul de experiență al stațiunii, prin mijlocul căruia trece drumul roman ce urcă de la Dunăre, de la Celei, către Romula-Malva, capitala Daciei Malvensis, munca lui n-a putut fi, se înțelege, la fel de dreaptă și fără ocolișuri și obstacole ca un drum roman. Dar ea n-a fost nici atît de întortocheată încît să nu ducă nicăieri, către nici o faptă de preț. El, fiul unui învățător din Curtișoara de Gorj, ar avea să spună că s-a ocupat mai cu seamă de cereale și în special de grîu. Spre mîndria lui, ca și a colegilor lui, aici au fost create cîteva soiuri de grîu, precum „Olt" sau „Malva" cu caracteristici superioare ca nivel de producție și timpurietate. Despre o altă reușită a stațiunii, să-l lăsăm chiar pe inginerul Constantin Olaru să vorbească : „Se știe că în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a adresat chemarea de a valorifica toate posibilitățile de care dispune agricultura noastră. Secretarul general al partidului ne-a cerut să gîndim și să acționăm cu spirit revoluționar pentru rezolvarea problemelor care se pun în contextul exigenței sporite cu care este privită munca noastră, pentru progresul general al agriculturii românești. În această direcție, o cale este fără îndoială crearea unor soiuri mai productive. Însă o soluție care ne-a reținut mai puțin atenția pînă acum este ca pămîntul să fie cultivat, în anumite zone ale țării, în tot atîtea zile cîte are un an. Problema aceasta este cît se poate de însemnată. Suprafețe mari de pămînt, care urmează să fie însămînțate primăvara, rămîn în cursul iernii nefolosite. Ei bine, prin crearea unui soi de mazăre furajeră rezistent la gerurile iernii, care poate fi semănat toamna, pe la mijlocul lui octombrie, după culesul porumbului, să zicem, și poate fi cules primăvara, pe la mijlocul lunii aprilie, înainte de a semăna porumbul pentru recolta nouă, rezultă o seamă de avantaje : obținerea pe ogoarele de toamnă a unor furaje bogate în proteine și îndestulătoare cantitativ, prin producții certe de cîteva zeci de tone masă verde la hectar ; protejarea pămîntului împotriva degradării prin eroziunea provocată de apă și vînt pe parcursul iernii ; refacerea fertilității pămîntului prin mijloace biologice și menținerea ei ; reducerea considerabilă a cantităților și a unor sortimente de îngrășăminte chimice și evitarea poluării solului și a apelor subterane ; producții mari și constante la plantele care urmează acestei recolte de iarnă ; venituri mai mari la hectar și economu însemnate de energie".

Iată, într-adevăr, o serie de avantaje despre a căror însemnătate poate cu ușurință să-și dea seama oricine. Mai notăm că planta aceasta, care asigură o recoltă de iarnă, a fost omologată și se află acum în circuitul normal al înmulțirii și al extinderii ei pe pămînturile unor unități agricole. Iar după cum aflăm, în urmă cu cîteva luni au fost predate Comisiei de omologare variante noi, îmbunătățite, ale acestei plante de iarnă.

Mai trebuie să insistăm asupra faptului că o asemenea plantă prilejuiește economii însemnate de energie ? Desigur că nu, dacă ne gîndim fie și numai la faptul că în urma cultivării ei apare necesară folosirea unor cantități mai mici de îngrășăminte chimice.

În viața unor unități agricole, cultivarea acestei plante este echivalentă cu utilizarea, în unități industriale, a unor tehnologii prin care se asigură un consum redus de energie.

D. CONSTANTINESCU ■

[illegible] un dialog [illegible]

■ **Un răspuns de mai larg interes cetățenesc primim din partea Consiliului popular al județului Sălaj :** „Urmare scrisorii adresată redacției dumneavoastră de către un grup de locuitori ai comunei Pericei, vă comunicăm că în urma analizei efectuate împreună cu conducerea Întreprinderii de Transport Auto-Sălaj, avînd ca obiect îmbunătățirea condițiilor de transport pe ruta Pericei — Zalău, s-a stabilit ca începînd cu finele lunii februarie să fie pus în circulație un autobuz pentru acest traseu. Menționăm de asemenea faptul că această rezolvare soluționează și problema, semnalată de petenți, referitoare la asigurarea transportului elevilor".

■ O veste, așteptată de mai multă vreme de **Paraschiva Gheorghe din Capitală, str. Vojcu Tomescu nr. 3, sect. 5 :** Direcția de Telecomunicații a municipiului București ne înștiințează că cererea sus-numitei privind instalarea unui post telefonic la domiciliu a fost aviz-ată favorabil, urmînd ca în zilele următoare viitoarea abonată să primească scrisoarea pentru plata taxei de instalare.

■ Despre o „performanță" care nu are nimic comun — am spune — cu... gloria sportivă ne relatează din **Petroșani, județul Hunedoara, Lia Cormoș, domiciliată pe strada Republicii, bl. 74, sc. 2, apart. 55 :** „După aproape un an și jumătate de la darea în folosință a blocului, pentru că instalarea ascensorului este mereu aminată, sînt pusă în situația de a urca și a cobori zilnic, de mai multe ori, cele... 157 de trepte (da, le număr mereu !) ce duc de la parter pînă la etajul 8, unde locuiesc. Vă imaginați, poate, cît de nepăcut este, cu atît mai mult cu cît în această „ascensiune" mă însoțesc și cei doi copii (unul de șase ani, celălalt de șase luni) care, neștiind măcar să numere atîtea trepte, se plictisesc și își manifestă și ei, cum pot, nemulțumirea. Nu este cazul, cred, să mai amintesc și nemulțumirea celorlalți locatari..."

N.R. — În ceea ce ne privește, le exprimăm speranța că se va găsi poate cineva care, în mod firesc, să pună capăt unor asemenea nedorite performanțe !

■ **Consiliul popular al municipiului Botoșani,** cu competență și grijă față de interesele cetățenilor, ne aduce la cunoștință : „Din conținutul scrisorii semnate de Mihai Melinte, str. Viilor nr. 41, locuitor al municipiului nostru, reiese că acesta și-a întrerupt activitatea la Întreprinderea „Electrocontact" Botoșani, unde lucra ca strungar, datorită unor grave probleme de sănătate. Avînd în vedere faptul că urmează cursurile Liceului economic — curs seral — iar deficiențele locomotorii care îl afectează îi împun deplasări cît mai scurte, i s-a oferit postul de administrator al unei Asociații de locatari — Asociația nr. 54 — situată chiar în cartierul unde domiciliază M.M. Acceptînd propunerea, petentului i s-au întocmit formele de angajare".

■ Dintr-o scrisoare semnată de Ilie Iordăchescu din București și de alți cîțiva cetățeni din sectorul 3 al Capitalei, am aflat nu demult faptul că, în dezacord total cu aspectul civilizat al străzii, pe ici-colo mai mișună niște „oacheși" vînzători ambulanți care practică așa-zisul comerț cu „bomboane agricole", „ciungă", bilete de cinematograf și cîte și mai cîte, abuzînd de — să o numim doar așa — naivitatea unora... Informînd, în această privință, forurile competente, **Inspectoratul Miliției municipiului București** ne confirmă că împotriva persoanelor depistate în această condamnabilă postură au fost luate măsuri de trimitere în judecată, sancționare contravențională sau avertizare, în funcție de gravitatea faptelor. La ultimul „filtru", de pildă, printre acestia au fost identificați și Marin-Florin Oaie din Botoroaga-Teleorman, Costică Tiron din Rebricea — Vaslui, Fane Bolbocea (zis și „Deșuchiatu") din București și alții.

Vorba proverbului : cine-o face ca ei...

■ O scrisoare, dintre multe altele cu un conținut asemănător : **„Asociația locatarilor nr. 1 din Turnu Măgurele, județul Teleorman,** vă adresează rugămintea de a insera în coloanele paginii „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" și o problemă — desigur, de larg interes general — căruia noi, la nivelul asociației, nu îi putem afla rezolvarea. Concret, este vorba despre faptul că de mai multă vreme căutăm — dar fără succes — tuburi fluorescente de 20 W destinate iluminării spațiilor comune, din dorința firească de a ne alinia preocupărilor generale menite să conducă la reducerea consumurilor de energie electrică. În acest sens, considerăm că nu este numai de datoria noastră să avem în vedere îndeplinirea acestui deziderat major, ci este și o cerință căreia trebuie să-i răspundă cu fermitate producătorii acestor atît de necesare corpuri de iluminat".

Subscriem, cu mențiunea că așteptăm grabnic măsurile ce se impun.

■ Florica Anghelescu, Ioana Ularu, Elena Dima, Rodica Tipiște, precum și alți lucrători ai Întreprinderii comerciale de stat mixte (I.C.S.M.) Filiași, ne relatau cu mai mult timp în urmă despre lipsa de tact, abuzurile și comportamentul neprincipial ce caracterizau în mare măsură activitatea directorului acestei întreprinderi — Constantin Șerban. Adresîndu-ne **Consiliului popular al județului Dolj,** în vederea verificării și analizării cu deplină competență a tuturor aspectelor semnalate, am primit precizarea că lucrurile se confirmă, iar în consecință, pentru abaterile și lipsurile constatate s-a luat hotărîrea eliberării lui Constantin Șerban din funcția de director al I.C.S.M. Filiași. Un răspuns prompt, responsabil, care demonstrează în esență că numănul nu îi este permis, într-o societate ca a noastră, să ignore principiile fundamentale ce trebuie să guverneze întreaga activitate a fiecărula dintre noi.

■ „Ne-am obișnuit să-i știm aproape de noi oricînd. Că este ger, viscol, polei sau ploaie, cînd condițiile atmosferice sînt potrivnice, acești oameni conștiincioși și devotați muncii — I.T.B.-iștii, așa cum îi numim îndeobște, fie că sînt aflați la volanul autobuzului, sau în cabina de conducere a tramvaiului, își fac datoria cu prisosință, de multe ori cu eforturi nebănuite de noi, călătorii porniți dis-de-dimineață către locurile de muncă — ne scrie **Dan Manta din București, B-dul Constructorilor nr. 8, sectorul 6.** Este neplăcut să constați însă — continuă corespondentul nostru — că neexistînd de fapt motive reale, obiective, care să genereze neplăceri călătorilor, se produc adesea situații nedorite datorate nepăsării controlorilor de trafic, însărcinați anume să vegheze nemijlocit asupra traficului. În acest sens, nu o dată am fost pus în situația de a aștepta chiar și 20 de minute autobuzul liniei 306 în Piața Cringași, într-o mare aglomerație, pentru ca apoi mașinile de pe acest traseu... „să curgă" cîte 3—4 una după alta. Sau tramvaiul 41, care, deși avînd cel mai scurt traseu — de numai cîteva stații — apare uneori și după o jumătate de oră, după primul șosind convoale de 5, chiar 6 vagoane... Doresc să mă fac bine înțeles : în această situație, nimeni nu poate afirma că ar exista probleme reale privind transportul în comun. Este nevoie numai de o bună organizare, de o dirijare optimă a traficului, în funcție de necesitățile reale, la anumite ore, ale cetățenilor".

N.R. — Supunem propunerea atenției conducerii Întreprinderii de Transport București, care va stabili — nu ne îndoim de aceasta — măsurile ce se impun, măsuri pe care nu vom întîrzia să le aducem la cunoștința cititorilor noștri.

■ Un răspuns favorabil pentru Gică Ilie, inginer în cadrul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice, care solicita sprijin pentru obținerea unui apartament din fondul locativ de stat, primim din partea **Consiliului popular al sectorului 4 al Capitalei :** „În urma transferului dumneavoastră din municipiul Slatina, în municipiul București, Comitetul oamenilor muncii din institutul la care vă desfășurați activitatea a aprobat cererea pe care ați formulat-o privind atribuirea unui spațiu de locuit corespunzător. Prin urmare, a fost emisă decizia conform căreia vi s-a repartizat apartamentul nr. 57, compus din două camere confort 1, în blocul nr. 29 situat pe bd. Constantin Brîncoveanu".

■ Situația este de o simplitate dezarmantă și totuși... Un om **— Gheorghe Barabașu din Brăila, str. General Praporgescu nr. 78,** victimă a unui accident de circulație produs în data de 7 iulie 1986, a fost supus unei intervenții chirurgicale la Spitalul de urgență din Brăila. În urma căreia i s-a eliberat și un concediu medical pentru o perioadă de 20 de zile. Îndrăvenindu-se cît de cît și nefiind totuși tîntuit la pat, omul a plecat de-acasă într-o bună zi, și — spre nesansa lui — tocmai în aceea ziuă a fost vizitat din partea întreprinderii, pe care nu o numește, probabil ca să nu supere pe nimeni... Rezultatul — lui Gh. B. nu i s-a mai luat în considerare concediul acordat, fiind trecut cu... absențe nemotivate timp de 20 de zile, în ciuda faptului că fiind asigurat, dosarul depus la comisia de expertiză medicală ADAS a fost, firește, validat, omul fiind și despăgubit. Lipsa de discernămînt sau mai bine spus, birocratismul, merge pînă acolo încît nimeni nu își mai asumă în prezent nici măcar responsabilitatea... anulării concediului medical. Gheorghe Barabașu fiind pus în situația de a i se desface contractul de muncă.

Pentru că din datele furnizate de petent („cu grijă" față de aceia care nesocotesc problemele reale ale oamenilor nu avem posibilitatea de a ne adresa direct acelora care decid în mod formal în privința acestei situații, nu ne rămîne decît să așteptăm precizări, eventual în sensul remedierii acestei stări de fapt. Dacă va fi cazul, vom reveni.

■ **Consiliul popular al sectorului 5 — București** se adresează, prin intermediul nostru, Eugeniei Vizitiu din Capitală, avînd domiciliul pe Șos. Giurgiului nr. 67, bl. E, apart. 134 : „Cu răspuns la scrisoarea dumneavoastră prin care solicitați organelor în drept luarea măsurilor necesare pentru soluționarea întîrzierii plății drepturilor de pensie, precum și sancționarea celor ce se fac vinovați de această întîrziere, vă facem cunoscut că, în urma verificărilor efectuate la Oficiul teritorial de pensii a rezultat că unitatea unde v-ați desfășurat activitatea pînă la data de 1 07 1986, respectiv Cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Chiajna, a transmis cu întîrziere adeverința nr. 1124/1 12 1986, prin care se comunica încetarea activității dumneavoastră ca urmare a pensionării, comunicare în lipsa căreia decizia nr. 93594/27 06 1986 prin care Comisia de pensii a sectorului 4 v-a aprobat cererea de pensionare, cu data de 1 07 1986 nu putea deveni operantă. Ca urmare a acestei situații, Oficiul de pensii a luat măsurile ce se impuneau. Întocmind formele de plată pentru suma de 8 472 lei reprezentînd drepturile dumneavoastră pentru perioada iulie — decembrie 1986".

■ Ce-i drept, nu s-ar putea spune că norocul i-ar fi surîs lui **Nicolae Trif din Huedin, str. Avram Iancu nr. 102,** în ziua cînd a bătut palma — cum se spune — cu delegatul I.A.S. Baciu, jud. Cluj, care venise să-i cumpere finul pentru ferma I.A.S.-ului. Și asta pentru că cine și-ar fi închipuit pe-atunci că omul nu își va mai primi banii pe fin nici în ziua de azi ? Oricum, pentru că delegatul aceleiași unități s-a grăbit atunci să „bată palma" în același fel cu mai mulți locuitori ai Huedinului, credem că, firesc, ar fi ca „mai marii" să-și amintească de zicala care drept grăiește că obrazul subțire... cu cheltuială se ține !

■ În legătură cu aspectele negative semnalate de Ilie Diconiaș, str. Garoafei nr. 2, bl. S 1, sc. A, apart. 20, Mărășești, referitoare la unele defecțiuni existente la apartamentul care i-a fost repartizat — se subliniază în răspunsul primit din partea **Consiliului popular al orașului Mărășești** — vă informăm că din verificările întreprinse la fața locului a rezultat că situația este reală. Ca urmare, Biroul Executiv al Consiliului popular orășenesc a dispus repararea și înlăturarea defecțiunilor constatate, lucrări care au fost executate pînă în prezent. Față de acestea, petiționarul s-a declarat mulțumit asupra modului de soluționare a sesizării sale".

■ **Consiliului popular al județului Cluj — Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale,** dînd curs scrisorii semnate de Ianoș Schwarz, domiciliat în Cluj-Napoca, str. Lunii nr. 13, bl. L 12, et. 4, apart. 22, prin care acesta solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, ne comunică faptul că la data de 5 februarie a.c. I.S. a fost repartizat la Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujeana" din municipiul Cluj-Napoca".

■ **„Mă numesc Aurel Curut și locuiesc în satul Bozeș, nr. 123, județul Hunedoara.** Pînă în anul 1983 am lucrat la Întreprinderea de bere din Hațeg, iar din acel an mi-am întrerupt activitatea din motive de boală, fiind internat și operat de mai multe ori. Deși am 55 de ani, îmi este tot mai dificil să mă deplasez, fapt ce mă determină să vă scriu cu rugămintea de a mă îndruma unde să mă mai adresez cu vreo scrisoare, pentru a intra în sfîrșit în posesia cărții mele de muncă. De mai bine de trei ani tot fac demersuri în acest sens la Fabrica de bere din Hațeg, dar fără nici un rezultat".

N.R. — Părerea noastră ar fi să nu vă mai adresați nicăieri, pentru că nu se poate să nu citească — măcar acum — rîndurile dumneavoastră vreun om de bine care să vă scoată din impas. Regretabil, însă, este faptul că oameni aflați în situația dumneavoastră sînt nevoiți să-și piardă timpul pe întortocheatele cărări ale birocrației.

■ **Consiliul popular al județului Galați :** „Referitor la scrisoarea nr. 7712, prin intermediul căreia un grup de cetățeni din comuna Scînteiești solicită reînființarea cursei de călători pe traseul Galați — Fîntînele, cu plecare din Galați la orele 11,00, vă informăm că în urma analizării acestei propuneri, s-a hotărît reluarea acesteia pe perioada cursurilor școlare, pentru satisfacerea cerințelor de transport ale elevilor".

■ **„Pe linia de cale ferată** care asigură legătura între localitățile Sibiu și Vîntul de Jos, se află și mica haltă Cut — ne relatează **Octavian Mirion din Brașov, str. Transilvania nr. 21.** Oamenii din satul Cut, oameni harnici și gospodari, au fost tare bucuroși cînd prin modernizările aduse acestei linii a fost înființată halta, cei aproape 200 de navetiști — și nu numai ei — nemaifiind nevoiți ca mai înainte să apeleze la alte mijloace de transport, în timp ce trenul trecea prin satul lor. Numai că, urcarea în vagoane este, aici, foarte dificilă, pentru că distanța de la pămînt la scările lor este de peste... 80 de centimetri! Vă puteți imagina, deci, că nu este deloc ușor să pleci cu trenul din Cut... Pentru soluționarea acestei probleme de interes general, ar fi de ajuns construirea, cu minimum de efort, a unui mic peron care ar putea permite accesul firesc în vagoane, oamenii nemai fiind nevoiți să facă salturi acrobatice pentru a urca în tren".

Sperăm ca propunerea să se bucure de atenția Regionalei C.F.R. Cluj, care nu odată s-a dovedit a fi receptivă față de cerințele impuse de interesele călătorilor.

■ Oricine știe că telefonul este un accesoriu extrem de util în viața oamenilor, că un apel urgent, în situații deosebite, poate salva vieți... Desigur, nu este cazul ca în rîndurile de față să pledăm în favoarea lui. Ceea ce ne propunem, însă, este cu mult mai simplu. Anume, să susținem dorința exprimată de **locuitorii satului Șeușa, din județul Alba,** în numele cărora ne-a scris Florin Borza, de a se instala în acest sat măcar un singur telefon, atît de necesar tuturor, pentru ca în cazuri urgente, oamenii să nu mai fie nevoiți să alerge pînă la Ciugud — comuna de care aparține satul. Așteptăm un „ton" din partea Direcției de Telecomunicații a județului Alba.

■ Primim **de la Consiliul popular județean Neamț** răspuns pentru Vasile Filoreanu : „Mama dv., a fost înscrisă la pensie pentru munca depusă și limită de virstă, începînd cu 1 aprilie 1986. Este adevărat că nu a primit pensia cuvenită, lucrînd, din lipsa fondurilor necesare, întrucît C.A.P. Agapia (Neamț) nu și-a adus contribuția necesară constituirii fondurilor de pensii și asigurări sociale — conform Legii nr. 4/1977. Astfel că pensiile s-au plătit cu mare întîrziere și cu sprijinul nemijlocit al Ministerului Muncii".

■ Primim **de la Consiliul popular județean Timiș :** Luînd legătura cu conducerea Cooperativei „Progresul" Timișoara, unde este încadrată Stela Nicolici, mamă a 4 copii minori, a rezultat că unitatea încearcă să o ajute. În sensul că a trecut-o pe lista de priorități pentru locuințe la poziția 1. Conducerea unității a programat-o, de asemenea, pentru un curs de calificare de scurtă durată.

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALLACCIU ■

Poșta redacției

Dragnea Ioana satul Pătroaia-Vale, com Cringuri (Dîmbovița) Adresați-vă Oficiului de pensii, cu toate actele. ● **Georgescu Mihai** — Cîmpina : Corespondența pe care o dețineți s-ar putea să fie interesantă pentru revista „Manuscriptum" editată de Muzeul literaturii române, 71 116 București, sector 1, str. Fundației nr. 4 ● **Popa D. Marian** — Sinaia : Am mai răspuns în numerele anterioare că nu ● **Gavrilă Anicuța** — Rm. Sărat : Numai în funcție de locurile repartizate județului ● **Ghițuică Elena** — București : Treceți pe la redacție. ● **Ghinea Tudora** — București : Nu avem prospectul Pagostenului. ● **Cerbu Cristian** — Cămin spital str. Tudor Vladimirescu 101, Strehaia 1 475, jud. Mehedinți : V-am indeplinit rugămintea de a vă publica adresa, sperînd și noi că pe această cale veți putea coresponda cu tineri, mai ales, cum doriți, pe teme de literatură. ● **Palcău Maricica** — Focșani : Conform reglementărilor în vigoare, alocația de stat pentru copii se acordă soțului și pentru copilul din căsătoria dv. anterioară care se află în îngrijirea amîndurora. ● **Margău Vălean** — Timișoara : Interesați-vă la O.J.T. ● **Bălțărete Constantin** — Lupeni : Pot beneficia de lot ajutător pensionarii C.A.P. și membrii cooperatori care îndeplinesc numărul minim de norme stabilit de adunarea generală ● **Mesca Dumitru** — Buzău : 1. S-a procedat legal dacă ați depășit 12 zile de concediu fără plată într-un an calendaristic. 2. Nu există nici o modalitate. ● **Barbu Nicolae** — satul Plavia, com. Iordăcheanu (Prahova) : La data împlinirii vîrstei. ● **Dediu Eduard** — com. Livezi (Bacău) : Potrivit art. 1 053 Cod civil ,dacă unul din codebitori este nesolvabil, ceea ce îi revenea lui de plată se împarte proporțional celorlalți codebitori solvabili. În baza acestei prevederi și în termenul de prescripție solicitați organele de jurisdicție obligarea lui Ciubotaru Alexandru la plata a jumătate din suma pe care ați plătit-o în plus. ● **Timplaru Ion** — com. Dănciulești (Gorj) : Piese de schimb (inclusiv geamuri și parbrize) pentru Trabant puteți găsi la magazinul I.D.M.S. din București, Bd. Gării de Nord nr. 6—8 (tel. 49 56 41) ● **Mihuț Teodor** — satul Cuied, com. Buteiu (Arad) : În urma cercetării scrisorii dv. de către organele competente, s-a stabilit că aveți dreptul să primiți ajutor de la C.A.P. pe perioada de 21 zile de incapacitate temporară de muncă ● **Călinescu Anica** — satul Liveni, com. Manoleasa (Botoșani) : Întrucît la data decesului fostului soț căsătoria era legal desfăcută prin divorț, conform Legii 3/1977 nu sînteți îndreptățită la pensie de urmaș, neavînd calitatea de soție.

DEGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poem pentru patrie

Țară de dor

Țară de dor, țară de rod,
temeiul tău pe veci ne leagă
prin lacrima de voievod
iubindu-te mereu întreagă ;
țară de dor, țară de rod,
cinstite jertfe înfioară
întemeiere și izvod
din plugul veșnic ce te ară ;
țară de dor, țară de rod,
un munte ești, care nu plînge,
eroii vin într-un exod
de pe versantul tău de sînge,
vin către trupul ce îl porți
ca pe-o maramă de zăpadă
și îi primim cu vieți la porți
sculptate-n suflet ca-ntr-o zadă.
Cinstită fie amintirea
acelor mulți ce au căzut
mai înainte ca iubirea
femeii dulci s-o fi știut ;
ca un baraj de flori în drumul
apelor tulburi ei au stat
și amintirea, sacru tumul
în lutul ei i-a îngropat.
Peste genunea rea, adîncă,
tu ești cel mai puternic pod,
legîndu-ne de-a stelei stîncă
țară de dor, țară de rod.
Știm : te-ocrotește cu privirea
Luceafărul preaginditor
ce îți prezise nemurirea
țară de rod, țară de dor,
și, mai ales te ocrotește
destinul veșnic tricolor
în care astăzi viețuiește
un neam de oameni, un popor
păstrîndu-ți slava și credința
în tot ce e nemuritor
și-ți apără pe veci ființa,
țară de rod, țară de dor.

TITUS VIJEU ■

Artistul – conștiință a epocii sale

— Ați împlinit, stimate Oleg Danovschi, vîrsta de 70 de ani. Cîți din aceștia au fost dedicați dansului ?

— Mama mea, Malvina Danovschi, a fost ea însăși dansatoare. De mic copil am trăit în această fascinantă lume a dansului. Cineva, ca să mă amuze, a spus că primii mei pași, cei de la „uriașa" vîrstă de un an, n-au fost pașii unui copil care vrea să-nvețe să meargă, ci pașii unui copil care vrea să danseze. Glumea, firește. Cred, însă, că am dansat din fragedă pruncie. Dar, de-adevăratelea, pe scenă, am dansat la vîrsta de 13 ani. Un dans marinăresc, ceva foarte obișnuit, cu mișcările specifice acestei meserii. Se zice că am avut succes. Peste doi ani, îndrăgostindu-mă, dar să nu mă întrebați de cine, pentru că nu știu dacă îmi voi mai aduce aminte, am plecat la București. Pentru orice eventualitate, ca să-mi cîștig pîinea, în caz că n-aș fi reușit cu dansul, mi-am luat și un aparat de fotografiat. Am avut o idee bună, pentru că, timp de vreo doi ani nu mi-am găsit locul printre dansatorii de-atunci ai Bucureștiului. Într-o zi, însă, am citit în ziar un anunț că la revista *Cărăbuș* se face o selecție. Căutau băieți și fete pentru dans. M-am înscris de la bun început, față de concurenții mei de-atunci, întrucît aveam destule și, aș zice, temeinice cunoștințe și deprinderi în această artă.

— Peste doi sau trei ani se afirma despre dumneavoastră, într-o cronică de specialitate, că sînteți „subțire ca o trestie și suplu ca o lamă de oțel".

— Da, așa s-a spus. Eram, într-adevăr, subțire, adică, voia să spună cronicarul, zvelt, deși nu prea înalt, și puternic. A fost o metaforă care m-a definit. Cu timpul, dacă n-am rămas la fel de subțire am devenit dur ca o lamă de oțel. Dansul este o meserie foarte grea, teribil de dură, dar care îți oferă satisfacții fără egal.

— Aș încerca o întrebare abruptă : ce este dansul ?

— Da. Este o întrebare foarte, foarte abruptă. Mi-a fost pusă adeseori. Eu însumi mi-am pus-o. Am răspuns în mii de

OLEG DANOVSCHI:

„Viața mea e dansul"

feluri. De fiecare dată altfel, dar de fiecare dată răspunsul cuprindea cam același lucru. Dansul este o muzică vizuală. Corpul uman, în mișcare, redă ceea ce redă muzica. Aș zice că este, în același timp, o sculptură cinetică, o actorie fără vorbe. Dar, dincolo de virtuțile sale tehnice, dansul exprimă, ca oricare altă artă, un mesaj profund uman, exprimă, dacă vreți,o întreagă filozofie despre natura condiției umane. Dansul este, între arte, să nu uităm, prima formă de manifestare artistică a omului. Dansul este o mișcare ritmată a corpului uman, o comunicare, un limbaj. Eu cred că mai întîi și-ntîi a fost dorința de-a comunica. Această dorință a născut limbajul. Dar pînă să apară limbajul, omul s-a folosit de capacitatea de comunicare a gestului, a mișcării corpului uman. Această fabuloasă minune a lumii, dansul, a dat naștere unei alte minuni a lumii, muzicii. Două limbaje cu caracter universal, aidoma picturii și sculpturii, aidoma arhitecturii. Dar să revin la muzică și dans, la relația dintre aceste două arte. Am fost întrebat dacă, în evoluția sa, dansul va ajunge să se dispenseze de muzică. Eu am răspuns că nu. Dar ceva mai tîrziu, meditînd la acest răspuns, mi-am dat seama că, totuși, s-ar putea ajunge, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, și la așa ceva. Cu condiția ca dansatorul să aibă în toată ființa sa muzica, să o exprime pe de-a-ntregul, cu oricare mișcare a sa, iar spectatorul, asta ar fi o altă condiție, să cunoască, să știe în amănunt acea muzică. Cîntați, cu alte cuvinte, în sinea dumneavoastră un lied și închipuiți-vă un baterin care, cîntînd același lied, îl vizualizează prin mișcare. Altfel spus, muzica nu se aude, dar ea nu lipsește.

— O altă întrebare, poate la fel de abruptă : credeți că dansul îl poate face pe om mai bun ?

— Înțeleg că întrebarea se referă atît la acțiunea dansului asupra celui ce s-a dăruit acestei arte, cît și asupra spectatorului. Și într-un caz, și în celălalt, dansul, ca oricare altă artă, îndeplinește și această menire. Dar să le luăm pe rînd. Am spus că dansul este o meserie foarte grea. E grea pentru că dansatorul trebuie să aibă, și are, o condiție fizică egală cu a unui sportiv de performanță. După o suită de poante executate în forță și într-un ritm adeseori sufocant, dansatorul trebuie să-și ridice partenera, sau trebuie să execute un salt lung, o plutire în aer. Aceste momente de efort suprem sînt depășite cu o grație a mișcării. Sportivul este preocupat de performanță. Noi, în aceeași măsură, sîntem preocupați și de grație, de frumusețea însăși a mișcării. Să nu se creadă că mă refer numai la băieți. Aceeași condiție fizică, aceeași forță li se cere și fetelor. Deși fragile, sau, la prima vedere, plăpînde ca o ramură de salcie, fetele noastre au o forță nebănuită. Aceste calități strict fizice se obțin la capătul unui imens volum de muncă. Apoi, ca să fac în continuare portretul dansatorului, el trebuie să-și adîncească permanent cultura și pregătirea. El este, totodată, un actor. Sigur că da, replica sa este gestul, este mișcarea, dar a le face exact trebuie să cunoști, să pă-

(Continuare în pag. 15)

VICTOR NIȚA ■

Un fapt de cultură, un fapt de politică

Orașul cu teatru în trei limbi

pagina 10

Cîntarea României

Important c să faci

Doctor în economie, *Ladislau Skultety* s-a „îmbolnăvit", cum spune, de pictură, acum aproximativ 15 ani. Expoziția sa, recent deschisă la Galeriile Asociației Artiștilor Plastici Amatori din București, ilustrează, cum nu se poate mai bine, drumul pe care Ladislau Skultety l-a parcurs în evoluția sa. N-a început, cum s-ar crede, ca un pictor naiv. Nici ca un peisagist. A început, culmea, cu un portret, veritabilă probă de foc chiar și pentru un profesionist. Ar trebui să spun că a trecut cu bine peste această probă. Ei bine, n-a trecut. Problemele unui portret, tehnice sau artistice, sînt extrem de complexe. După cîțiva ani de trudă, de îndoială, de furie, dar și de patimă neostoită, a descoperit... autoportretul. Cele cîteva autoportrete din expoziție fac din plin dovada că Ladislau Skultety a auzit cîntecul curat al culorii. „...Dar, ni se mărturisește, ca să ajung la aceste autoportrete, ca să descopăr, atîta cît am putut eu descoperi, legile ascunse ale culorii, ale desenului, am pictat zeci și zeci de peisaje, zeci și zeci de naturi statice. Abia acum îmi dau seama ce curaj am avut să încep cu portretul, dar mai ales ce ambiție am avut ca să nu renunț. În fond, dacă stau bine și mă gîndesc, eu nu voiam să fac, neapărat, portret. Eu voiam să pictez. Credeam și încă mai cred că văd ceva dincolo de ceea ce văd toți oamenii. Era împrejurul meu o frumusețe, un fel de taină a lumii, pe care o descopeream și pe care neapărat voiam să o redau, să o vadă și alți oameni. Acesta ar fi, ca să zic așa, scopul cel mare pentru care pictez. Apoi, în altă ordine de idei, cînd pictez mă simt foarte bine, sînt stăpînit de o plăcere imensă". Am transcris această sinceră și emoționantă profesiune de credință cu convingerea că mulți alți artiști, profesioniști sau amatori, ar putea să și-o asume. Ne oprim, pînă una-alta, în fața unei lucrări de mici dimensiuni, o ceață de primăvară. Silueta cîtorva arbori fragili abia se desprinde din albul strălucitor al peisajului. Un inefabil sentiment poetic emană din aerul însuși al lucrării. Această *Ceață de primăvară* i-a adus autorului ei titlul de laureat al Festivalului național „Cîntarea României", ediția a V-a. În imediata apropiere a acestei lucrări, alte peisaje care vădesc un apetit cromatic de excepție, inclusiv o rafinată minuție a execuției. Firește, mai e mult pînă departe, drumul artei e lung și greu, dar important e, la urma urmei, să faci, iar Ladislau Skultety este un om care a depășit de mult faza de „pictor de duminică". Nu tinde spre un profesionalism statuat ca atare, ci spre o cît mai deplină mărturisire, o cît mai rotundă dezvăluire a universului său de gînd și simțire.

N. VICTOR ■

PAUL IOACHIM:

„Căutînd drumul către sinceritate"

— Vă închipuiți la masa de scris,deci Paul Ioachim dramaturgul, apoi înmînînd textul interpretului Paul Ioachim. E un clișeu ?

— Acest drum de la scris la interpret nu l-am făcut decît o singură dată. Îmi place ca piesele pe care le scriu să le văd jucate de colegii mei. Este o altă bucurie să stau în fundul sălii și să urmăresc scena cu detașarea oricărui spectator.

— Sala vă dă deplina obiectivitate ?

— Cu un plus de asprime, pentru că mă judec la rece, ca și cînd ar fi piesa altuia.

— Să nu fim chiar aspri după ce cronicile vă sînt atît de favorabile. Ultima dv. piesă, „Așteptam pe altcineva", vă numește pe afiș dramaturg și interpret.

— La Teatrul Giulești continuă, din plin, seria reprezentațiilor, cu Sebastian Papaiani în rolul principal. Colegul meu fiind mult distribuit m-a invitat să joc și eu acest rol. Vin în urma unui actor comic foarte popular și n-aș vrea ca... dublura să supere pe... dramaturg.

— Ați intrat fără nici o dificultate în rol, fără nici o repetiție ?

— Așa credeau și colegii mei, dar afurisitul de dramaturg mi-a pus bețe în roate. A scrie este total diferit de a interpreta.

— Nu v-ați ajutat unul pe altul, ca-ntre Ioachim ?

— Relațiile de familie încetează pe scenă.

— Într-una din cronici ați fost etichetat ca un „arhitect" original al scenei.

— Cronicarul teatral de la revista Ateneu a avut amabilitatea să mă considere unul dintre „arhitecții" dramaturgiei actuale. De fapt în această „arhitectură" pe scenă înseamnă, la urma urmei, împletirea dintre idee și formă, care se capătă foarte greu.

— Lipsa armoniei dintre formă și construcție v-a jenat uneori ca interpret ?

— De multe ori și mi-am propus, atunci cînd voi scrie piese actorii să nu-mi atribuie această neîmplinire. Este o mare calitate ca un text să se așeze pe limbă, să fie aproape de oralitate. Unii dramaturgi, dimpotrivă, se mîndresc că sînt complicați. Un text ideal, pentru mine, este scris cu trimiteri : un strat al înțelegerii pentru cel care vine la teatru, pur și simplu, pentru subiect ; spectatorul avizat are alte pretenții, de aici grija de a-i oferi și lui sensurile căutate, filozofice, estetice.

— Colegii și lumea din jurul dv. vă cunosc ochiul critic, ironia fină.

— Sper că n-ați găsit „răutate" și ați spus ironie ?

— (? !)

— Fac o mare distincție între ele ca sens și mai ales ca atitudine de viață. N-am fost niciodată răutăcios iar ironia este un exercițiu de stil !

— Am găsit exact ce am afirmat !

— Îmi place să privesc lumea ascuțit și plin de umor. Încerc același lucru și în scris.

— Se zice că una dintre „victimele" acestei ironii este chiar unul dintre prietenii dv., care a ajuns pe scenă sub numele de Victor.

— Și în viață se numește tot Victor... Am vrut să mă „răzbun" pe el pentru că în locul unor ocupații serioase își consumă timpul jucînd table. I-am dat un rol cît mai ingrat, ca să se învețe minte. El este omul care bagă fitile în piesa „Așteptam pe altcineva".

— S-a recunoscut în spectacol ?

— Cu multă ușurință.

— Efectul ?

— Nu l-am mai urmărit ! ca să fiu convins că satira mea și-a atins ținta !

— A ieșit din raza dv. de observație pentru că l-ați „consumat" !

— Într-un fel, da.

— Pe cine aveți în vedere acum ?

— Obsesiile mele nu sînt legate de persoane, ci de subiecte.

Simt nevoia să revin la aceleași teme. Sînt atras de confruntările de familie, de părerile opuse, de contrastele care există încă în societatea noastră. Mă tentează mult, și n-am

(Continuare în pag. 10)

CARMEN DUMITRESCU ■

Un fapt de cultură, un fapt de politică:

Orașul cu teatru în trei limbi

La Timisoara sau Sinnicolaul Mare, la Deta sau Jimbolia, la Buziaș sau Teremia Mare, la Darova, Dinias, Dumbrava sau Lenauheim, mai pretutindeni în așezările timișene se dă bineînțeles în patru limbi. Faptul este firesc, cum absolut firească pare, fiindcă a intrat ca atare în obișnuința noastră ca într-una din cele mai obișnuite dimineți, să ceri, la chioșc, „Drapelul Roșu" sau „Neue Banater Zeitung", „Szabad Szo" sau „Banatske Novine", revista „Orizont" sau „Knjjevni Jivot".

La poligrafia timișoreană se tipăresc, an de an, în sute de mii de exemplare abecedare și manuale școlare în limba română, ca și în limbile germană, maghiară și sîrbă. Firesc, pentru că în școlile județului Timiș învață în aceste limbi multe mii de elevi. Timișoara este unicul oraș din Europa unde funcționează teatre de stat care prezintă spectacole în trei limbi : adevărul este axiomatic, conferind vieții spirituale a orașului nu numai o personalitate distinctă, ci și o mare diversitate. Aceste teatre reprezintă, concret, generozitatea unei politici juste, de a crea condiții egale de muncă și viață, de afirmare spirituală pentru toți cetățenii patriei. Ca un simbol al înfrățirii. Acum ne pare firesc să găsim, sub obladuirea aceluiași simbolic acoperiș, Teatrul Național, Teatrul German de Stat, și Teatrul Maghiar de Stat, acestea din urmă împărtind frățește o splendidă sală de spectacole care a dobîndit în ultimii 22 de ani o înfățișare demnă de cea a unui reprezentativ, modern și funcțional lăcaș al Thaliei. De cîțiva ani, spectacolele Teatrului German de Stat, ale Teatrului Maghiar de Stat pot fi urmărite la casă, în traducere simultană în limba română. O tradiție firească aduce pe scenă, în conlucrare armonioasă, regizori și scenografi ai Naționalului timișorean la Teatrul Maghiar sau la Teatrul German ca și actori ai Teatrului Maghiar de Stat, ai Teatrului German de Stat pe scena Teatrului Național.

Ni se pare firesc să relatăm și să ne bucurăm : a mai apărut o carte a unui autor timișorean. O carte de Anghel Dumbrăveanu sau Franz Liebhard, Endre Karoly sau Ion Marin Almăian, Ivo Muncean, Antoaneta Iordache sau Maria Pongracz, Slavomir Gvozdenovici... Cum firească mi se pare existența a patru cenacluri ale Asociației scriitorilor din Timișoara în limba română, în limbile germană, maghiară și sîrbă.

Ne bucurăm că la noi acasă — Acasă însemnînd adică, la Timișoara, adică pretutindeni în patrie, în România contemporană că se dă bineînțeles în patru limbi. Că fiecăruia în parte și tuturor laolaltă ni se pare firesc să fie așa. Ca pruncul să deprindă, la grădiniță, întîiul verb în limba lui maternă. Ca elevul din clasa întîi să-nvețe alfabetul și tabla înmulțirii în limba română sau în limba germană, în limba maghiară, sau în limba sîrbă, după cum le este părinților lui voia, să devină în viață, prin muncă, orice și-ar dori acel tînăr indiferent dacă se numește Ion, Johann, Janos sau Jova. Să-și bucure ochii, mintea și inima la lumina cărții, a revistei tipărite în limba română pe care o vorbește și o îndrăgește asemenea limbii în care a rostit, pentru întîia oară cuvîntul mamă. Să-și bucure ochii, mintea și inima urmărind la ei Acasă pe scena căminului cultural, a clubului muncitoresc, a casei de cultură spectacole de teatru, spectacole folclorice, de poezie, de muzică. Să devină — fiindcă are absolut toate condițiile, toate drepturile în acest sens — un om adevărat. La ei Acasă, adică unde e de la sine înțeles și firesc să dea bineînțeles în patru limbi tuturor oamenilor de lîngă el.

ILDIKO ACHIMESCU

Un spectacol de succes în interpretarea unui excelent colectiv la Teatrul Național din Timișoara : Valiza cu fluturi, de Iosif Naghiu ; regia, Emil Reus (cu Margareta Avram, Ion Haiduc, Cristian Cornea)

O premieră pe scena Teatrului maghiar de stat din același oraș : Legenda unui neisprăvit, musical după Adrian Dohotaru (Anchetă asupra unui tînăr care nu a făcut nimic); regia — Magdalena Klein. În fotografie, actorii József Bíró, Edith Pusztai, István Nagy

Teatrul german de stat din orașul de pe Bega : o nouă montare cu piesa Conu Leonida față cu reacțiunea, de I.L. Caragiale ; regia, Ildiko Jorcsek-Zamfirescu. În imagine, actorii Mathias Pelger (în travesti) Josef Jochum

„Cautînd drumul către sinceritate"

(Urmare din pag. 9)

ajuns încă acolo, să scriu o tragicomedie perfectă. Este genul cel mai apropiat firii mele. În tot ce am scris pînă acum se regăsesc accente amestecate. În drame sînt scene de comedie pură, iar în comedii sînt scene dramatice, deci o intercalare de genuri. Mi-ar fi imposibil să scriu în întregime o piesă cu un gen bine definit.

— Cîte roluri are la activ actorul Paul Ioachim ?

— Nu e încă timpul de numărat, mai am pînă mă voi retrage de pe scenă.

— Atunci nici nu mai îndrăznesc să-l întreb pe dramaturg.

— Îndrăzniți, aici fiind vorba doar de 9 piese de teatru, iar două dintre ele nejucate, cred eu — și cele mai bune.

— Aproape toți autorii gîndesc așa, altfel cine ar începe ceva nou dacă n-ar fi convins că va fi mai bine cotat ? ! În acest spirit ce ne mai anunțați?

— Acum repet în „Regele Lear", cu un regizor tînăr și talentat, Mircea Marin. Fac multe deplasări în țară, dar cum am cîteva ore neocupate scriu. De curînd am predat un volum de teatru Editurii **Mihai Eminescu**, o remarcabilă rampă de lansare a dramaturgiei românești. Am inclus piese jucate și inedite din cei 18 ani de cînd m-am încumetat să mă înfățișez publicului ca dramaturg. În acest fel, am tras o linie peste ceea ce am muncit pînă acum. În continuare scriu o piesă pentru televiziune, sînt la primele replici... tinerești, de asemenea, definitivez textul unei piese insolite față de ceea ce m-a preocupat pînă acum. Acțiunea ei se petrece în teatru.

— Oricine s-ar fi așteptat să începeți cu..., familia dv.

— Am pornit de la un exercițiu de stil și am ajuns la niște concluzii mai puțin comode, încît vreau să mai meditez asupra lor, pentru că ar fi păcat să ratez șansa unei piese deosebit de interesante.

— Abundă în elemente autobiografice ?

— În tot ce am scris am pus ceva din viața mea, dacă nu concret, precis, atunci mă regăsesc într-un mod disimulat.

— Teatrul e un fundal sau chiar acțiunea piesei ?

— Ideea majoră este pledoaria pentru sinceritate, interferența dintre teatru — viață, contopirea actorului cu rolul, a artistului cu opera, încît la un moment dat nu mai știm unde se termină viața și începe creația.

— Ca-n viața artistului.

— Această simbioză este extrem de greu de atins, este un lucru de mare finețe, de suplețe, dar dacă reușește...

— Va fi artă !

— Nu există graniță între aceste două lumi și totuși ea trebuie să existe... altfel începe buriescul.

— Actorii, colegii dv., vă împărtășesc punctul de vedere ?

— A citit-o numai un director de teatru, cărula i-a plăcut piesa, dar m-a rugat să mai meditez asupra ei ; cu creionul în mînă.

— A intervenit prea mult privirea ironică ?

— O piesă ca să fie trecută pe afiș trebuie să respecte norme de adevăr și viață. În toate piesele mele există un fel de drum continuu către sinceritate și adevăr. Pentru mine aici stă miezul bucuriei omenești — în a descoperi și a trăi din sinceritate și adevăr.

— Tovarășe Paul Ioachim sînteți un nume pe afișul Teatrului Giulești, dar parcă mai mult țineți să fiți un nume pe afișul Uniunii Scriitorilor.

— Mă puneți într-o oarecare dificultate față de Teatrul Giulești...

— Retrag spusele mele.

— Nu, sper că mărturisirea mea va fi înțeleasă cum trebuie de oamenii cu care lucrez și împart anii de cînd am terminat Institutul de teatru. Iubesc profesiunea de actor, o fac cu multă conștiinciozitate și pasiune, însă dramaturgia pentru mine întrece posibilitățile actoricești, este alfa și omega.

— Sînteți pur și simplu subjugat de scenă. Atunci de ce ați început să scrieți atît de tîrziu ?

— Totul este relativ. Unii dintre colegii mei au debutat ca dramaturgi la 60 de ani. Eu scriu nemărturisit din timpul liceului. Am avut în vedere însă, continuu, că dramaturgia cere multă maturitate, putere de concentrare, de esențializare, deci întîi trebuie să trăiești.

— Profesioniștii scrisului v-au decernat pentru profesionalismul dv. un premiu important.

— Pentru piesele „Goana" și „Nu sîntem îngeri" mi s-a decernat premiul Asociației Scriitorilor din București.

— Așteptați reconfirmări publice ale talentului dv. ?

— De acest fel nu, în schimb, cred că am scris mai bine de atunci încoace. Bucuriile mele nu vizează premii, onoruri. Urmăresc cu perseverență să ajung la consumarea obsesiilor și frămîntărilor pe care le port cu mine, care mă îndeamnă să arăt, să vă conving că lumea din mine e și a dv. Mi-am propus să scriu în fiecare an o piesă. Sînt în urmă pentru că „Artistul", despre care v-am spus cîte ceva, nu este în repetiții. Caut formula perfectă. Unul din rolurile ingrate, ca să nu spun antipatice, este al regizorului.

— Vreți să menajați susceptibilități colegiale ?

— Îmi iubesc colegii ca pe frați. Vreau să-mi urmez drumul către sinceritate și adevăr, veți puteți cît, tabără pînă la premieră, probabil îmi rezerv o mare surpriză și mie pentru că nu mi-am luat încă mîna de pe piesă.

— Sînteți un spectator nelipsit de la premiere. Ce aplaudați, în primul și în primul rînd, din fotoliul dv. de spectator ?

— De fiecare dată altceva și totuși în principal aceleași emoții, aceeași multumire pentru... tulburarea apelor mele. Cînd plec gînditor, cînd mă compar cu ceea ce am trăit trei ore, cînd îmi pun întrebările autorului, cînd îi împărtășesc unele concluzii, atunci mi-au fost... tulburate apele.

— Paul Ioachim, cu umor și gravitate, tulburați-ne... apele cît mai des cu piese împlinite, cu spectacole adevărate !

Vitrina cărţilor

● În colecţia „Columna" a Editurii Militare a apărut de curînd o selecţie din nuvelele şi schiţele lui Liviu Rebreanu, intitulată **Mărturisire**. Cele 40 de pagini ale studiului introductiv — **Proza scurtă a lui Rebreanu : lecţia varietăţii** — poartă semnătura lui Ion Bogdan Lefter (care este şi autorul antologiei) şi reprezintă una din cele mai atente lecturi asupra nuvelisticii rebreniene din ultimii ani. Pornind de la ideea unei „cartografieri" mai exacte a acestui teritoriu, fără prejudecăţi cantitativiste, tînărul critic încearcă o repunere în drepturi a prozelor de acest gen semnate de autorul **Răscoalei**, cu argumentele textului, cu cele ale biografiei literare (foarte interesante valorificări ale unor fragmente din jurnalul lui Rebreanu), în sfîrşit, printr-un excurs de critică a criticii. „Spunem că traversăm un moment cultural de schimbare a criteriilor cu care apreciem proza scurtă (...). Rămîne să cernem nuvelele lui Rebreanu prin această sită nouă". Un „Rebreanu al contururilor fine, departe de acela al tablourilor acoperite cu «pasta groasă» a ortodoxului realism", un Rebreanu „proustian" socotind „naraţiunea la persoana întîi un procedeu de tehnică prozastică" şi nu doar alunecare confesivă, un Rebreanu al notelor ironice, aproape caragialian, în sfîrşit, „un Rebreanu modern, optînd pentru o idee regizorală în funcţie de situaţia pusă «în scenă» şi schimbînd-o pe cea dintîi cînd cea de-a doua o cere" — ne propune această nouă selecţie Rebreanu, care pare să anunţe un nou anotimp al receptării marelui prozator interbelic.

● „Cartea de faţă nu se vrea un itinerar al drumului parcurs de cinematograf de la figurativ la „nonfigurativ", de la indiferenţă la structură, la scriitura ca subiect. Ea este mai degrabă un jurnal de filme deghizat, un fals tratat de scriitorologie vizuală, un şir de lecturi realizate din perspectiva filmicităţii", spune Ioan Lazăr în **Argumentul** recentei sale cărţi, **Cum se face un film** (Editura „Cartea Românească", 1986). Construită parcă în simetrie cu formula unor volume de critică literară ale ultimilor ani, şi ele, la rîndul lor jurnale „de cărţi", deghizate sau nu, cartea lui Ioan Lazăr rezultă din experienţa de aproape două decenii a unei profesiuni, dar şi din exerciţiul unei vocaţii : aceea de cinefil. Cîteva sute de titluri de filme din istoria cinematografului românesc sau mondial sînt vehiculate în pagină ca pretexte de meditaţie pe idei ample : **Scriitura ca text, Personajul în film, Timpul cinematografic, Tipologia planurilor, Montajul, Filmul în film, Decorul, sunetul, culoarea, mişcarea în cadru** etc. **Cum se face un film** interesează mai ales prin orizontul tentant al informaţiei etalate.

● La Editura Dacia două cărţi situate la graniţa dintre proză şi memorialistică.

Despre Otilia Marchiş-Bölöni, autoarea **Cărţii suferinţelor**, o amplă prefaţă semnată de traducătoare (Livia Grămadă) ne vorbeşte ca despre una dintre cele mai interesante figuri ale vieţii culturale europene a primei jumătăţi a secolului nostru. Născută în 1873 la Homorod (Satu-Mare) într-o veche familie de ardeleni, Otilia Marchiş-Bölöni a devenit mai tîrziu o cunoscută şi apreciată ziaristă şi autoare de proze memorialistice, monografii despre mari artişti ai vremii. O călătorie în jurul lumii, făcută în prima tinereţe, apoi mai bine de trei decenii de viaţă petrecute alături de György Bölöni, au adus-o în preajma lui Rodin, Brâncuşi, Anatole France, Ady Endre etc. **Cartea suferinţelor** este o relatare impresionantă a celor şase săptămîni de temniţă pe care autoarea le-a îndurat sub regimul horthyst.

● Sub semnătura lui Solomon Marcus, Editura Eminescu publică volumul **Artă şi ştiinţă**. După cum precizează prefaţa autorului, consistenta culegere de eseuri abordează „chestiunea statutului limbajului poetic şi al celui ştiinţific (...) şi chestiunea folosirii unor metode ştiinţifice (în special matematice, lingvistice şi semiotice) în studiul poeziei, al naratologiei, al teatrului, al muzicii şi al artelor vizuale". În sumar, cititorul va găsi pagini despre Matila Ghyka, despre Eminescu, Nichita Stănescu şi Marin Sorescu, despre parodie, despre Caragiale, a cărui operă e privită din unghi matematic etc. **Artă şi ştiinţă** poartă amprenta spiritului pătrunzător, subtil-asociativ al matematicianului Solomon Marcus, unul dintre cei mai eficienţi partizani ai ideii de interdisciplinaritate.

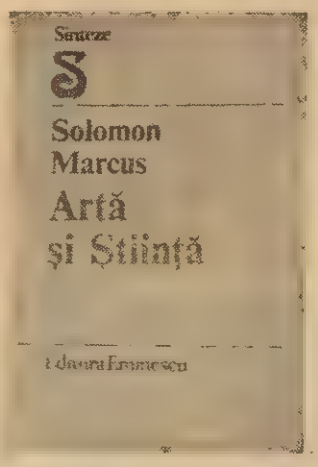

● Tabletele Anei Blandiana adunate de curînd într-un nou volum, **Autoportret cu palimpsest** (Editura Eminescu 1986) nu sînt altceva decît un nou fel de a privi lumea. Căci, după spusele poetei, „metafora a adus prozei moderne ceea ce a adus microscopul ştiinţei : posibilitatea de a vedea însăşi structura elementelor din care este compusă viaţa". Oricum, prozele cuprinse în acest volum — ca şi cele din **Coridoare de oglinzi**, de altfel — transformă obiectele, oamenii, cărţile, locurile în palimpseste infinit revelatoare, reduse, în cele din urmă, prin efort poetic, la dimensiunile oglinzii. Metaforă a conţinutului său, frumoasa copertă semnată de Tudor Jebeleanu subliniază o dată mai mult plăcuta invitaţie implicată în însuşi numele autoarei.

● O confesiune tulburătoare este cea a Olgăi Lengyel — **Cuptoarele lui Hitler** (traducere din spaniolă de Mariana Popilean). Transcriem, în loc de orice comentariu la aceste zguduitoare amintiri de lagăr, **Dedicaţia** autoarei : „Educaţia şi cultura pe care le am luat din Cluj în bagajul meu spiritual mi-au deschis numeroase porţi în lumea întreagă. Dedic, aşadar, cu recunoştinţă şi afecţiune versiunea românească a cărţii mele **Cuptoarele lui Hitler**, oamenilor din România şi foştilor, prezenţilor şi viitorilor locuitori ai Clujului — oraşul pe care îl voi iubi întotdeauna şi pe care îl consider AL MEU, indiferent unde trăiesc. New York, 27 iulie, 1982".

TANIA RADU ■

Dialoguri culturale

Au apărut, în ultima vreme, cîteva cărţi de convorbiri cu oameni de seamă ai culturii noastre, volume care au stîrnit un justificat interes, ele reprezentînd o modalitate captivantă de a afla cît mai multe despre modul cum se făureşte o personalitate, despre ambianţa unde ea se formează şi creează, în ce fel se reflectă într-o conştiinţă de cărturar sau de artist contemporaneitatea. O astfel de contribuţie plină de merite în reliefarea unor aspecte din lumea operei, a muzicii este cartea care consemnează discuţiile purtate de Iosif Sava cu marele cîntăreţ David Ohanesian (Paltina muzicii, Editura muzicală, 1986). Prezenţă mult familiară în peisajul vieţii noastre culturale, neobositul Iosif Sava, prin pledoariile sale, poate nu întotdeauna suficient de nuanţate, dar, în fond, binevenite, puse cu toată dragostea în slujba propagării muzicii în sfere cît mai largi, susţine cu marele interpret un dialog plin de surprize şi de o francheţe dezarmantă. Bineînţeles, pe tot parcursul conversaţiilor cei doi îşi vorbesc cu deosebită cordialitate, însă ei nu se menajează deloc şi-şi spun răspicat adevărurile în care cred, argumentîndu-le cu o bogăţie de fapte. Este o strategie bine aleasă de acest gazetar pe deplin în cunoştinţă de cauză cu domeniul pe care îl străbate în companie unui asemenea solist celebru al Operei române, ambasador de frunte pe alte meridiane al artei noastre interpretative şi depozitar de preţ al unor amintiri ce merită a fi scormonite pentru a fi ştiute de cît mai mulţi. Ca urmare, pînă la sfîrşitul volumului nu aflăm numai amănunte revelatoare despre cel care a dat o interpretare de neuitat lui Oedip al lui Enescu, dar se creionează, cu lux de detalii şi evitîndu-se bîrfa măruntă, un tablou cuprinzător al muzicii româneşti din ultimele decenii, ca şi al muzicii europene, cartea fiind plină de învăţăminte despre felul cum, prin muncă tenace şi încredere în biruinţă se pot repurta succese de răsunet, se poate ajunge pe culmile artei.

Tot lui Iosif Sava i-a mai apărut, nu demult, o carte de dialoguri cu profesoara Zoe Dumitrescu-Buşulenga, reputată specialistă în critică şi istorie literară (Muzica şi literatura. Scriitori români, „Cartea românească", 1986). De această dată fervenţul animator al vieţii noastre muzicale nu mai este interesat să smulgă de la partenera de discuţii amintiri, ci organizează, împreună cu ea, un montaj ingenios de idei care luminează, cu ajutorul documentelor — extrase din presă, memorialistică, volume de poezie, proză, critică literară — modul pasionant în care o seamă de scriitori români s-au „împrietenit" cu muzica, locul pe care l-a ocupat aceasta în creaţia şi viaţa lor. Rezultatele — cel puţin în acest prim volum — sînt remarcabile şi ne umplu de o justificată mîndrie. De la Cantemir şi pînă la Călinescu — ultimul scriitor despre care discută în aceste pagini cei doi interlocutori — se demonstrează legătura strînsă pe care au avut-o numeroşi creatori literari cu muzica, felul deosebit în care au propagat-o, contribuind cu mult folos la educaţia muzicală a publicului românesc, deschizîndu-şi — lor şi celorlalţi — un vast orizont spiritual, cu nimic mai prejos decît al altor scriitori din alte colţuri ale lumii. Dacă în cartea de mai înainte totul era lăsat în aparenţă la voia inspiraţiei, discuţia purtîndu-se cît mai liber, potrivit fluxului amintirilor ce abia pe urmă e ordonat, de data aceasta paginile au un caracter superior didactic, o sistematizare riguroasă a informaţiilor şi judecăţilor de valoare. În cadrul unui colocviu amabil, deloc fastidios în ciuda respectării unui protocol strict, doi distinşi oameni de cultură evidenţiază cu strălucire modul exemplar în care s-a înfăptuit şi prin muzică emanciparea unui popor.

Despre relaţia literaturii, de data asta cu cinematograful, ne întreţine în mod agreabil cartea de convorbiri cu D. I. Suchianu a scriitorului Grid Modorcea (Literatură şi cinematograf. Convorbiri cu D. I. Suchianu, editura „Minerva", 1986). Un veritabil „om-spectacol", „Domnul Cinema" — cum l-a spus încă din timpul vieţii — a fost primul nostru cronicar de film şi rămîne un la fel de strălucit causeur şi în paginile acestei cărţi. Fascinat vizibil de personalitatea marelui critic, Grid Modorcea nu-i înregistrează numai opiniile, ci îi descrie şi gesturile, grimasele, felul cum se mişcă printre obiecte. Născut în acelaşi an în care a fost semnat actul de naştere al cinematografului mondial, D. I. Suchianu a fost aproape 90 de ani contemporan cu istoria lui zbuciumată şi l-a reţinut metamorfozele, încercînd să discearnă valoarea de impostură. Cel care a văzut aproape toate filmele mari ale lumii îşi exprimă, pe bună dreptate, tranşant judecăţile de valoare, se entuziasmează ca un copil de unele dintre ele iar pe altele le respinge cu vehemenţă. De fiecare dată însă „omul-spectacol" este depăşit, oricît ar fi el de fascinant, de spectacolul de idei pe care îl desfăşoară aproape fără nici un efort, ca un magician cu puteri nebănuite. Asociaţii de idei neaşteptate, unele chiar stupefiante, formulări care n-au nimic de-a face cu combinările de cuvinte stereotipe, păreri care contrazic pe cele consacrate — dar care nu sînt etalate numai de dragul de a fi paradoxal — iată cîteva din datele reprezentaţiei pe care o susţine în faţa noastră unul dintre intelectualii de marcă pe care i-am avut. Iar consemnarea de către Grid Modorcea a acestor convorbiri, ca şi acelea din cărţile lui Iosif Sava ne arată cîtă dreptate are acesta din urmă cînd pledează pentru ieşirea din inerţie şi obţinerea — cît mai e vreme — de la marii noştri oameni de cultură a unor mărturii de preţ, care altfel s-ar pierde pentru totdeauna : „În ultima vreme, mi-am dat seama că acţiunea lămuritoare şi luminătoare a criticii trebuie completată şi de una de investigare istoriografică, mi-am dat seama că se găsesc în preajma noastră generaţii de artişti în retragere, ce pot fi pentru noi... uriaşe rezervoare de ştiinţă, experienţă, meditaţie ce trebuie „exploatate"... pentru a „stoarce" din derularea acestor perioade, „documente" necesare bătăliilor pe care le ducem în zilele noastre pentru a dobîndi forţă artistică prin adevăr, ştiinţă şi dăruire".

GEORGE ARION ■

Două feluri de poeţi

„Nu ne putem petrece întreaga viaţă perfecţionîndu-ne instrumentele de lucru ; trebuie să le şi folosim". Poeţii holofori (purtători de întreg) sînt cei care tocmai au părăsit Biblioteca şi scriu în momentul în care experienţa cărţilor le-a sporit nostalgia contactului cu elementarul. Realul li se oferă în clipa aceea dincolo de frustrările la care singuri s-au supus, „cu o prospeţime înnoită, cu o putere de iradiere cu atît mai mare cu cît a fost cuceritâ printr-un intens efort de realizare a impactului regenerator".

Slăbiciunea poeţilor livreşti constă tocmai în ostentaţia cu care îşi tirăsc toată viaţa placenta culturală după ei. Toţi marii poeţi au de-a lungul vieţii experienţa constantă a Bibliotecii. Descoperirea realului este potenţată de lecturile întinse din săptămînile şi lunile de claustrare între coperţile Cărţii. Dar în clipa în care elementarul este descoperit, îi este dezvăluită întreaga plenitudine. Un obiect se regăseşte în poemul holofor la fel ca în propria sa natură. Este o contopire totală între identitatea poetului, a textului şi a obiectului. Întîlnirea în text între spiritul creator şi elementul obiectiv este atît de tensionată încît are loc o îmbrăţişare perfectă, o contopire şi o asumare reciprocă de identităţi.

Poetul holofor se află în fiecare punct al vieţii sale la o extremă. El e capabil de mari entuziasme dar şi de asceze pe măsură ; fiecărei experienţe — indiferent dacă aparţine Textului sau Vieţii, — i se dedică trup şi suflet. Poetul livresc se află întotdeauna la jumătatea dintre două experienţe, în locul geometric în care toate lăsităţile sale sînt la egală distanţă de circumferinţa unei sfere numite viaţă.

E ceva nedesăvîrşit într-un poet livresc, ceva nedus pînă la capăt, slăbiciunea şi conştiinţa egală a unei frustrări. Textele sale sînt o continuă justificare şi conservare, o continuă retragere în sine, concentrare similară cu acţiunea plantei care se închide la capătul ciclului vegetativ în spaţiul de siguranţă hibernală al seminţei. Asemenea seminţelor sînt poeţii livreşti traversînd epocile în subsoluri tixite cu cărţi, în aşteptarea unei veşnic promise eflorescenţe. Ei au asemenea seminţei spiritul unui singur anotimp. Celelalte anotimpuri sînt pure virtualităţi, aşteptare, speranţă, potenţialitate în vederea unei cît mai îndepărtate actualizări. Poeţii holofori se dăruie unui ciclu solar întins pe toate cele patru anotimpuri, au curajul luminii, al izbucnirii necomplexate, al rodului şi al disperării, al existenţei plenare trăite în toate consecinţele ei.

Poeţii livreşti îmbătrînesc repede exhibindu-şi pînă la saturaţie starea lor optimă de siguranţă. Pot rezista totuşi în epocă mai mult decît poeţii holofori care ard total dăruindu-se în egală măsură tuturor experienţelor ca şi cum şi-ar lua în fiecare clipă viaţa de la început. Poeţii livreşti trăiesc o umilinţă continuă în faţa vieţii pe care speră să o poată răzbuna prin textele lor în timp ce poeţii holofori tratează cu viaţa şi cu textele de la egal la egal. Ei trăiesc ca şi cum ar scrie şi scriu din impulsul firesc al propriei normalităţi. Nu au în faţa nimănui nici un complex. În tot ce trăiesc şi scriu îşi afirmă deplina libertate de fiinţe umane integre, capabile să-şi asume pînă la capăt identitatea în faţa unui neant la fel de identic cu sine.

Poetul livresc găseşte în trăirea abisală un refugiu. Viaţa sa e un labirint din care speră să-l scoată la lumină spiritul textelor.. Poetul holofor găseşte labirintul în propria sa normalitate. Labirintul se mută în spiritul său iar viaţa cu experienţele ei îl iluminează. El se angajează în viaţă ca în propriul său poem, aceeaşi credinţă îi poartă mîna pe hîrtie ca şi în activitatea socială.

Experienţa realului potenţează în egală măsură întîlnirea cu textele. Cine ar putea spune că George Coşbuc n-a fost un poet cult, cel mai cult poet al epocii sale ? Însă tocmai sub presiunea excelentei culturi verbul său a rediat obiectului „forţa elementară a datului existenţial". Tensiunea culturii este cea care îl determină pe poetul holofor să se înscrie în identitatea Celuilalt. Poetul livresc scrie de parcă şi-ar propune continuu să demonstreze că are cultură deşi cultura (ca şi epoca, de altfel) îşi lasă amprenta, vrei nu vrei, pe sintaxa discursului tău. Poate suspecta cineva pe Shakespeare de incultură, de refuzul convieţuirii cu Cartea ? Ar avea atîta viaţă textele sale dacă Shakespeare n-ar fi stat toată viaţa şi între cărţi ? Şi totuşi Shakespeare nu este un poet livresc ci unul holofor, asemenea tuturor marilor poeţi ai lumii de pînă acum, de la Homer şi Dante la Eminescu.

Şi totuşi poezia de cameră a poetului livresc nu este opusul valoric al poemului holofor ci un alt aspect al lui aşa cum orchestra simfonică nu este opusul cvartetului de coarde. Ambele pot realiza creaţii la fel de valoroase. Este vorba doar de o diferenţă de tonalitate, registru şi amplitudine ca şi aceea între un miniaturist şi un pictor de fresce.

ION ZUBAŞCU ■

La Miercurea Ciuc,
ca pretutindeni în cuprinsul acestei țări,
marile și impresionantele mutații ce s-au
produs în peisajul economic și social
pun în lumină sensul jertfei
și luptei noastre, rațiunea supremă
a politicii Partidului Comunist Român:

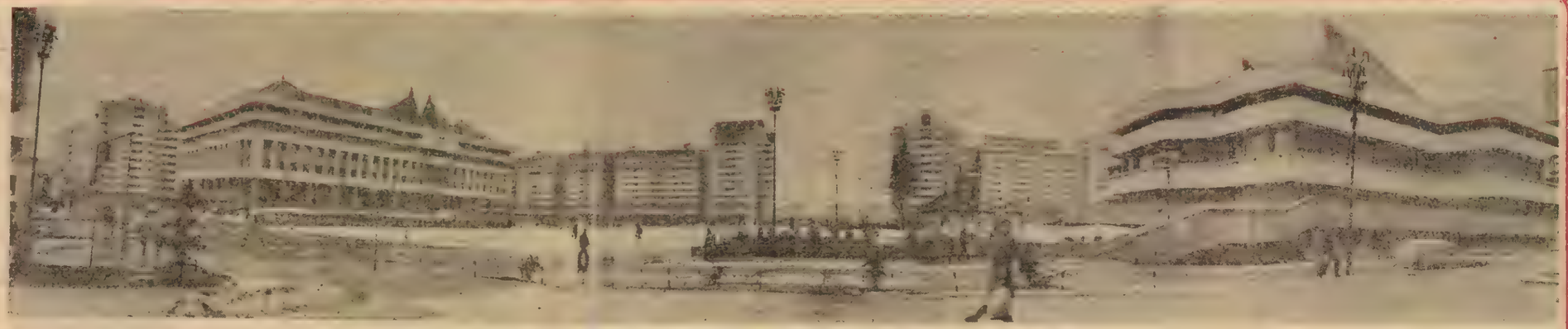

Cel ce vizitează azi municipiul Miercurea Ciuc are obsedanta impresie că se află într-o frumoasă stațiune montană

Drepturile omului sînt drepturile oamenilor

Una din străzile orașului — metaforă din sticlă și beton

Reportaj de N. GRIGORE MĂRĂȘANU
Fotografii de SORIN POSTOLACHE

Istorie ?

Sigur, putem vorbi mult despre istorie aici, la Miercurea Ciuc, mai ales că dejă răsbunțe daco-romane o parte din satisfacția județului, zonă bad-cesteană, a fost înglobată Daciei felix, zonă în care tovarășii rămași, drept mărturii peste secole și o bună parte de la Întorsura, Odorheiu Secuiesc și Sînpaul, burgurile de la Firtușu, Băile Homorod și Ocland, turnurile de veghe și semnalizare de la Chinușu și Odorheiu Secuiesc, toate făcînd parte din limes-ul răsăritean al Daciei romane.

— Apoi, adaugă, arheologul Corneliu Beldiman, continuitatea dacilor în timpul stăpînirii romane și desfășurarea procesului romanizării sînt dovedite de așezările rurale autohtone de la Mugeni, Odorheiu Secuiesc, Filaș, Mediașul Mare și Simonești, în care ceramica provincial-romană este asociată cu cea tipic autohtonă; aceeași continuitate mai este dovedită de unele tezaure monetare din secolele II—III era noastră, așa-zise la Tibod, Cristuru Secuiesc, Bancu, Orășeni, Valea Strîmbă.

Sigur, putem vorbi despre istorie, mai ales că aici, în depresiunea Ciucului, au continuat să viețuiască daci liberi, în strînse legături cu carpii din Moldova centrală, apoi, după retragerea aureliană și administrației romane, la anul 271, populația duco-romană și-a continuat existența în cuprinsul acestor meleaguri, fapt dovedit, cum susține arheologul Corneliu Beldiman, și prin recentele descoperiri arheologice care au relevat așezări datînd din secolele III și IV, la Cădișeni, Mugeni, Ineu, Tăureni, Lutița, Lăzarea, Mereși, prin monedele și tezaurele monetare descoperite la Cracunel, Tasnad, Odorheiu Secuiesc și Borsec. Pentru secolele VI—VIII, cînd s-a încheiat procesul etnogenezei românești se cunosc așezările de la Sînsimion, Odorheiu Secuiesc, Simonești, Oțeni Mihăileni și tezaurul monetar de la Firtușu.

Istoria a adus însă, în caste, în valuri cu ulterioară, și alte neamuri, pe care poporul, în generoasa lor rubire de pace, de bună înțelegere și de frăție, le-au lăsat să se așeze, să-și crească pruncii, așa cum au făcut și ei, și au împărțit cu ei pămîntul lor străbun, pînea acestui pămînt, apa izvorului și lemnul codrului falnic. Fiecare și-a păstrat cu firească iubire graiul strămoșesc, ca frățiile să existe cu adevărat; fiecare l-a învățat și pe al celuilalt. Călătoream cu un tren aglomerat de la Miercurea Ciuc la Izvorul Mureș și aveam să mă conving pentru a ințeleg o dată de acestea: grupuri de școlari, femei și bărbați, călătoreau care cum îi tridea ceea ce vorbeau în românește, cînd în maghiară. Deseori ei începeau o frază într-una dintre cele două limbi și o terminau în cealaltă, fără să fie frustrați de grai, de învățătura în graiul propriu, de alte drepturi și libertăți. Și mai mult, trăiesc și învață într-o egalitate și o prietenie perfecte.

Zorii unei epoci noi

Dar despre o istorie cu adevărat bogată a orașului Miercurea Ciuc se poate vorbi abia după 1965. Fiindcă pînă atunci orășelul acesta nu avea decît o restrînsă industrie locală și o mică fabrică de confecții; producția era doar de 240,3 milioane lei pe an. Bărbații mergeau să se angajeze în alte orașe sau mergeau la pădure. Înainte de Eliberare — 23 August 1944, ne spune primarul de azi al municipiului Miercurea Ciuc tovarășul Andrei Fabian, era și mai rău: fetele, fie că erau maghiare, mergeau spre localitățile de dimpie și intrau ca servitoare pe la cei mai avuți. Soarta era la fel pentru toți: aspră, lipsită de bunuri și bucurii. Ulițe, păstrez aici un ziar; un ziar care pentru destinul asezării noastre are o semnificație aparte. Este din 1978, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu analizau aici, la fața locului, machetă viitorului municipiu Miercurea Ciuc, machetă care astăzi o vedeți în realitate aproape în întregime. De altfel, întreaga dezvoltare de mai a județului Harghita,- dovadă concretă a egalității în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, a tuturor localităților, este rod al gîndirii cu adîncă profundă și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel care s-a ocupat îndeaproape de dezvoltarea noastră. În cei peste 20 de ani de cînd se află la cîrma țării, municipiul nostru a beneficiat de un volum de investiții de peste zece miliarde lei.

— În ce s-au concretizat aceste investiții ?

— În apariția a 17 întreprinderi noi, de grad republican, cu o producție de peste 4,8 miliarde lei anual: întreprinderea de tractoare, cu două fabrici,

Primarul Andrei Fabian susține cu argumente concrete dezvoltarea orășelului de altădată, rezultat al unei politici juste, cu drepturi și obligații egale pentru toți fiii patriei

de filatură, tricotaje, de prelucrare a lemnului, minotă, fabrica de bere, dezvoltarea întreprinderii de confecții, altele. Azi, într-o singură lună ramîn o producție a întregului an 1965! Creșterea este cam de 21 de ori! După 1965, cînd aveam doar opt mii de locuri de muncă, azi avem mai mult cu 2 000. Asta e foarte important pentru că bărbații au rămas să lucreze acasă, femeile — la fel, iar cei care, împinși de lipsurile de altădată au plecat, s-au întors cu casele lor. Au apărut multe meserii noi: strungari, frezori, rabotori, forjori, tricotor, filator, metalurg etc.

Iată-ne la una dintre aceste noi întreprinderi, la cea mai puternică, la Întreprinderea de tractoare pe șenile între 45 și 100 cp, în mai multe variante. Directorul comercial, Ioan Silaghi are un puls ridicat: trebuie să încarce un tren cu tractoare pentru export și, uite, s-a terminat acidul pentru baterii. Un bărbat e în aceeași la telefoane. Directorul se scoală că nu poate să stea de vorba cu noi, nici nu ne poate conduce în fabrică. Ceilalți directori sînt la ședință! Alt bărbat intră într-un suflet în birou și spune apăsat: „s-a rezolvat!" A făcut rost de acid, trenul cu tractoare românești va pleca fără întîrziere în Algeria. Directorul se luminează la față, se relaxează, zîmbește și ne conduce în fabrică, la secția montaj. Pînă acolo ne prezintă unitatea: anul ăsta, zice, trebuie să fabricăm, printre altele, 5 000 de tractoare de 45—65 cp; de la înființarea unității și pînă acum am fabricat peste 30 000 de tractoare, iar jumătate dintre acestea au plecat la export în mai multe țări: Algeria, R.D. Germană, Polonia, Ungaria, Portugalia, Bulgaria, Albania, Spania, Canada, S.U.A., Australia, Oceania, Ecuador, Noua Zeelandă, Egipt și altele. Utie, trenul ăsta, încărcat cu tractoare Universal S-530 pleacă acum, cum ați înțeles încă din birou, în Algeria. Am cîștigat licitații cu ei în fața unor firme cu faimă: Fiat, a unor firme din Japonia și Iugoslavia. Directorul nostru păstrează scrisoarea de mulțumire din partea partenerului extern. Cu tractorul nostru, fabricat la Miercurea Ciuc, am cîștigat Medalia de aur la Tîrgul internațional de la Leipzig, în 1982.

Asadar, datorită unei politici de industrializare dreptă, echitabile, egale pînă la amănunt, harghitenii s-au întors din țară la ei acasă și au început să se racordeze, am zice noi, la universal: adică să fabrice pentru multe alcîte și tractoare să cîștige piața externă, să cîștige în fața celor mai buni, să se impună printre cei mai buni. Faptul acesta le-a conferit nu numai lor, ci și o demnitate legitimă, pe măsură.

— Eu, zice maistrul Betzea Zoltan, de la montaj, am stat doi ani, la Service-ul nostru din R.D. Germană, și am putut constata pe viu, să zic așa, felul în care se comportă tractoarele noastre acolo, la partenerul extern: sînt foarte mulțumiți de ele, dosi pe piața din R.D. Germană sînt și alte tractoare românești la fel de bune: al Craiovei, al Timișoarei, al Brașovului.

Cum au ajuns constructorii de tractoare harghiteni la astfel de performanțe tehnice și de calitate?

Printr-o angajare plenară, prin pregătire profesională, printr-o luptă permanentă pentru calitate, pentru modernizarea producției: Bartha Dezső este maistru principal și e renumit în întreprindere prin invențiile, inovațiile și raționalizările sale. Iată cîteva dintre ele: sistem modern și ergonomic de comandă, sistem de fixare a bolțurilor pe șenile, sistem cu siguranță mărită a direcției, a frînei, a introdus scaunul rabatabil pentru lucru pe pantă și multe altele, „foarte apreciate de personalul tehnico-ingineresc", adaugă directorul comercial Ioan Silaghi.

— Acum, pentru că m-ai lăudat atîta, zice Bartha Dezső, te rog să treci într-una din zile pe la debitare.

— Ce e acolo? întreb eu în locul directorului comercial.

— Pînă acum barele rotunde erau debitate bucată cu bucată, manoperă pentru care se consuma cam un minut și 30 de secunde. Acum, după cîteva încercări personale, se prind cîte patru bucăți și se debitează toate odată: în 25 de secunde e crescut productivitatea muncii de peste patru ori.

Oamenii de la întreprinderea de tractoare Miercurea Ciuc au idei; dar ideile acestea, rod ale unei pregătiri profesionale permanente, sînt generate într-un fel tot de aici, din întreprindere: unitatea are o școală care pregătește viitorii muncitori, o școală dotată cu ateliere, cantină, sală de sport, dormitoare etc., există o școală de maiștri, o facultate de subingineri, mai are un bloc de nefamiliști, un bloc de garsoniere și alte utilități. E un cadru adecvat, un climat propice dezvoltării pregătirii profesionale, dezvoltării personalității umane. Bartha Dezső a terminat școala de maiștri aici, tot aici a absolvit și maistrul Betzea Zoltan, iar Eröss Pali, în vîrstă de 34 de ani și de 11 ani în întreprindere, termină anul acesta școala de maiștri la seral. Așa au învățat și Nicolae Ganea, Gheorghe Sas, Nicolae Neagu, Rudolf Doboy, Vatha Karol și alții.

Visul din palatul de gheață

Orașul s-a dezvoltat mult! Dar ca să afli cum și cît s-a dezvoltat revin din nou la primarul municipiului de azi, Andrei Fabian, care îmi spune cîteva lucruri în birou, apoi mă invită pe străzile abia ieșite de sub căptușeala gheții, să-mi țină o lecție la fața-locului.

— Am construit în Miercurea Ciuc peste 11 000 de apartamente noi și dotate cu toate utilitățile; cam peste 80 la sută din populația municipiului locuiește astăzi în apartamente noi. Populația a crescut de la 15 329, în 1965, la peste 46 000 de locuitori, la care se mai adaugă peste 10 000 de navetiști; era firesc, deci, să construim mult! Am construit două hoteluri noi, moderne, cu confort sporit — Bradu și Harghita; un spital cu 700 de paturi, la amplasarea căruia, cum și la inaugurare, a participat personal secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Am construit, deasemenea, o nouă policlinică, am amenajat o policlinică stomatologică, alte unități sanitare: subliniez că o astfel de policlinică stomatologică, cum e asta de la noi, pune sînt în țară! Am construit apoi casa de cultură: clădirea aceea frumoasă din fața noastră! Aveam noi o casă de cultură, dar ne-am permis să ne mai ridicăm una, pe măsura capacităților noastre de azi: o sală studio, o altă sală cu 300 de locuri, bibliotecă. Dar cea mai mare realizare a municipiului nostru este, din punct de vedere al realizărilor socio-culturale, Palatul de gheață. Multe secole, ne spune, au visat cei din Ciuc un palat de gheață. Trăind aici, la Polul Frigului, cum îi spun unii municipiului nostru, visam să avem un palat de gheață, adică un palat în care să putem practica toate sporturile de iarnă: patinaj, hochei, gimnastică pe gheață, alte sporturi adecvate. Aveam noi niște patinoare naturale, dar gîndul ne era mereu la unul mare, amenajat pentru concursuri internaționale. Și, priviți, astăzi, prin grija partidului nostru, prin politica sa de egalitate deplină între cetățenii tuturor județelor țării, îl avem. E primul din țară! Și e la noi! Este, să ne fie iertat, un sentiment de mîndrie acesta.

Cel care vine în Miercurea Ciuc astăzi nu se poate să nu-l dea dreptate primarului Andrei Fabian: are impresia puternică, obsesivă, că se află într-o frumoasă stațiune montană. Nu numai că s-a construit mult, că au apărut cartiere noi într-un oraș fără cartiere, într-un oraș care el în sine seamănă altădată cu un cartier, că strada Florilor a devenit cartierul Florilor, dar s-a construit bine, frumos, cu gust, cu simț estetic, frumos! Spațiile comerciale de la parterul blocurilor rivalizează în frumusețe și bun gust cu multe din spațiile Capitalei. Paletul politico-administrativ domină centrul și aruncă spre laturile noului municipiu aceeași stare de nou. În cartierele Tudor Vladimirescu și Prieteni locuiesc tot atîția locuitori cîți locuiau în tot orașul în 1965.

— În 1965, ne spune profesoara Irina Croitor, inspector general adjunct al Inspectoratului județean de învățămînt, în Miercurea Ciuc era un singur liceu. Astăzi, zice dînsa, avem cinci licee: de mecanică, de industrie ușoară, de construcții, prelucrarea lemnului și unul de matematică-fizică. Anual, de la aceste licee, la care învață zeci de mii de tineri, intră între 150—200 elevi la învățămîntul superior.

Numai în mansarda, aflăm tot de la primarul Andrei Fabian, sînt 12 școli generale, 24 de grădinițe, 4 creșe cu program prelungit — care nu existau. „Eu cînd am venit aici, în 1963, zice primarul, era o singură grădiniță cu program prelungit. Duceam copiii la grădiniță și mergeam la lucru; acum, fiul meu e la facultate!" Nici apă potabilă nu avea micul oraș de odinioară, nici canalizare, nici străzi asfaltate (cîteva străzi pavate cu piatră însumau 6—7 kilometri). Astăzi e aprovizionat cu apă potabilă din două surse: din cîteva puțuri forate și de la barajul Frumoasa, baraj construit după 1980, are canalizare menajeră și pluvială, are stație de epurare a apei, are aproape 90 de kilometri de străzi asfaltate. „Am umblat și eu prin cîteva țări ale lumii, zice primarul, am văzut cît am putut să văd și pot spune că municipiul nostru a devenit o așezare care se poate considera de nivel mondial. O spun în cunoștință de cauză, o spun cu responsabilitate, o spun în calitatea mea de primar al acestui vechi, dar mai ales al acestui nou municipiu. Și s-au nu pot să nu te gîndești și la efortul țării, și la efortul constructorilor care l-au înălțat, și la eforturile cetățenilor care îi locuiesc împreună, în frăție, români și maghiari laolaltă. Anul trecut, cetățenii municipiului nostru, în frunte cu deputații, au realizat un volum de muncă patriotică în valoare de peste o sută milioane lei. Acum am început să ne realizăm sarcinile pe acest an. Vom pune accent, mai ales, pe latura calitativă a lucrărilor noastre, pe bunul-gust, pe dezvoltarea la cetățenii noștri a dragostei pentru oraș, pentru a-l păstra în permanență curățenie, așa cum ați observat, credem, că stă în permanență noastră atenție".

Părinți muncesc, au grijă de orașul lor nou, de orașul lor frumos, iar copiii cresc și învață. Iar după ce își fac lecțiile, aleargă ca într-un vis spre Palatul de gheață. Acolo se urcă pe patine și îi fac vînt pe pîrtia de cristal și continuă să viseze, să prindă aripi, să crească și să devină oameni de nădejde ai țării, ai orașului lor.

Dezvoltarea industriei, argumentul cel mai puternic al egalității: tractorul de Miercurea Ciuc a adus acasă Medalia de Aur de la Leipzig

Prietenele

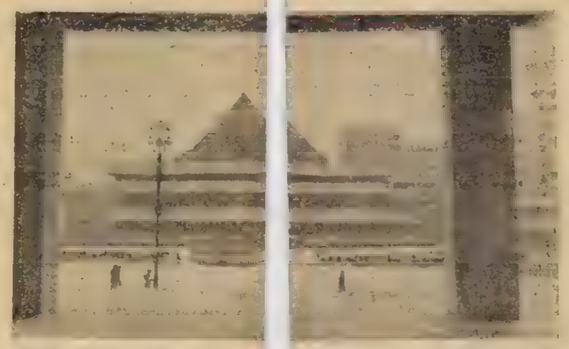

Noua Casă de cultură, locul în care se [illegible] arta, cîntecul, obi[illegible]

[illegible] pot manifesta valorile spirituale locale: [illegible]ceiurile tradiționale

Modernitatea „retro"

A ajuns și proza comportamentistă să aibă un farmec „retro". Citind schițele din volumul lui Horia Pătrașcu **Pentru un călător cu trenul** (Editura Facla, 1986) mi-am amintit brusc de bucuria cu care citeam prin '60 volumele lui Salinger (cît de subtilă și tandră era **O zi pentru peștele banană**) sau Saroyan, Truman Capote, Fănuș Neagu cu **Vara buimacă**, Nicolae Velea cu **Zbor jos** și, de ce nu, Horia Pătrașcu însuși cu **Reconstituirea**. Acel gen de narațiune în care autorul notează doar ceea ce vede și ceea ce aude, fără să impună explicații, fără să dea detalii psihologice, fără să-și agreseze cititorul cu interpretări subiective și abuzive, dintr-un fel de refuz al tiraniei proprii, o proză în care, din pricina laconismului povestirii, personajele căpătau în felul lor de a se mișca, de a reacționa, ceva straniu, nelămurit, incert, păreau uneori coșmaresti, deși scenele erau de un realism crud, cinematografic.

Cîteva din aceste trăsături le-am reîntîlnit în recenta culegere de schițe ale lui Horia Pătrașcu, fără praf depus, dimpotrivă, conservate cu o neașteptată prospețime. Mă gîndeam că în versiunea unui prozator tînăr de azi ele ar fi fost încărcate de aluzii livrești, comentarii asupra propriului text, dialoguri cu cititorul, conversații cu personajele smulse din context etc. (vagi contaminări se simt în **Agenda de telefon**, ultima lucrare din carte). Or, schițele lui Pătrașcu se mențin, în general, în sfera programatică a prozei comportamentiste. Existențe banale se întretaie fără șansa unei comunicări reale și din raporturile efemere stabilite apare un soi de bizarerie a vieții, de absurdă planare a ei peste esențele existențiale. Doi zidari repară plictisiți gardul unei „case de căsătorii" cu gîndul la mica relaxare pe care și-o vor îngădui în drum spre locuințele lor în vreo crișmă, la „o țuică". Apar niște nuntași, mașini Dacia cu prosoape chinezești legate de oglinda retrovizoare, gălăgie, mireasa tînără, mirele „un zdrahon în negru", cineva oferă celor doi, care privesc ca la teatru, o sticlă, iar replicile acestora sînt mai mult niște monosilabice eforturi de a spune și de a nu spune în același timp nimic. Oamenii stau alături unii de alții incapabili să-și explice dramele, frustrările, singurătatea. Pentru ei nu cuvintele sînt cele care vorbesc, ci o vagă emoție care se transmite prin gesturi, prin priviri, prin tăceri.

Realismul la acest nivel al observației fragmentare nu este deloc confortabil. Uneori dezvăluie sentimentele ascunse și greu mărturisibile sau față de mărturisirea cărora oamenii trăiesc o puternică reținere. De aceea în jurul personajelor lui Horia Pătrașcu plutește o taină, dar nu una romantică sau demonică — sînt niște bieți pasageri ai vieții care nu uită să-și compostezo biletul de autobuz, ci una care ține de o interioritate imposibil de pătruns. Oameni blindați în tăcere, oameni care își scot greu la suprafață intimitatea. De ce pleacă bătrînul de lîngă femeia care se tînguie în **Despărțirea**? Se bănuiește că la șaizeci și ceva de ani omul a realizat că nu a avut o viață adevărată și chiar gestul plecării este năclăit în prezența celor ce se perindă prin sala de așteptare a gării unde cei doi nu se pot explica unul altuia, rămînînd fiecare în suflet cu o ranchiună. În **Șansa** enigmaticul însoțitor al naratorului pe drumul spre postul unde fusese repartizat se dovedește un concurent dezavantajat de vîrstă și de lipsa unei pile, dar pregătit energic pentru slujba de director de cămin cultural. Furia naratorului pentru caporalul Mia care îl chinuise în lunile de armată provoacă străinului personaj această replică : „Eh... oameni (...) Ticăloși sau neticăloși — oameni sîntem cu toții. Ce, nu-i așa ?". O povestire de o tandră și minunioasă observație este **Înainte de apusul soarelui**, unde elementul existențial cercetat este momentul în care „se sfîrșește copilăria". Atmosfera Craiovei după încetarea războiului — o stradă cu case mari, grădini, vechi adăposturi, pivnițe cu butii de vin și trei copii (două fete și un băiat) care încearcă să se joace. Peste imaginația lor ludică plutește o tristețe firească. În cele din urmă, băiatul și una din fete, jucîndu-se „de-a trinta", își descoperă trupurile. Totul este foarte discret sugerat, nu cu pudibonderie, ci cu un respect delicat al clipei în care, de fapt, cei doi nici nu înțeleg prea bine ce li s-a petrecut.

De altfel, această proză care folosește des fraza eliptică, expresia litotică a sentimentelor, care este epurată de cuvinte de prisos căutînd obiectivitatea unei metalice camere de luat vederi, are o mare exactitate a notației gesturilor, care împing cititorul spre sens cu o calmă și tenace răbdare. Uneori o psihologie se descifrează dintr-o frază (un „tepelist", întîlnit de naratorul din **Disco** în tren, își rezumă astfel existența : „...fii atent aici : eu nu iau, nu fur, nu-i belesc pe alții dacă ei nu-mi dă... **sînt principial** ! Merg, concret, pe urmele lor... !"), alteori situația penibilă a unor lucrători care greșesc locul unei săpături în plin trafic, în preajma unor ambasade bine păzite, se încarcă de un rafinat dramatism (scena mesei lor frugale în încercuirea panourilor este emoționantă). În acest gen de proză lipsit de orice intenție analitică, detaliul capătă rolul esențial sugestiv. Lumea se dezvăluie printr-o intimă mișcare a personajelor, vocația acestora se relevă prin mici gesturi și cuvinte repetate. În ciuda ideii că o asemenea narațiune ar fi seacă, obiectivistă, ea ne apare foarte fin accentuată liric. Martin Iesc că tocmai explicitarea unor situații și limpiditatea unui caracter m-au împiedicat să-mi placă **Șantier** și **Agenda de telefon**. Celelalte schițe din **Pentru un călător cu trenul** au o emoționantă căldură, o incitantă forță de observație și o ceață enigmatică aruncată în jurul personajelor.

DANA DUMITRIU ■

Fragmente de realitate

N. Grigore Mărășanu, poet, prozator și ziarist, a publicat recent, la Editura Eminescu, o nouă carte de versuri : **Capriciu pentru cele patru vînturi**. Titlul poate să pară un răstăț, un joc de-a modestia al autorului, dar, în realitate, se potrivește foarte bine cu un anumit sceptic al său referitor la utilitatea scrisului. Spre deosebire de poezia care este acum la modă și care exprimă o adevărată euforie a combinării cuvintelor, poezia lui N. Grigore Mărășanu se dovedește mai înfiorată — și uneori chiar paralizată — de sentimentul zădărniciei.

De altfel, în general, N. Grigore Mărășanu refuză să fie un poet la modă, ceea ce reprezintă nu numai un merit, o dovadă de consecvență cu sine etc., cum se afirmă în mod curent, ci și o lipsă de receptivitate față de sensibilitatea momentului, care poate să ducă în timp la o îndepărtare de cititori. Deocamdată, încă, poetul reușește să ne mențină treaz interesul, pe parcursul majorității poemelor sale, datorită unui procedeu — bine utilizat — de transformare a realității înconjurătoare în materie primă pentru creația lirică. Procedeul — preluat probabil din gazetărie — constă în decuparea cu precizie a unor fragmente semnificative de existență. Poetul vede nu ceea ce se impune de la sine, ci ceea ce consideră el că trebuie evidențiat. Seamănă cu un fotograf care alege cele mai neobișnuite unghiuri — așezîndu-se în genunchi sau cățărîndu-se pe acoperișurile caselor — pentru a releva fața necunoscută a vieții de zi cu zi.

Dacă am face un pariu cu N. Grigore Mărășanu susținînd că putem ghici ce anume va decupa el dintr-o anumită realitate, l-am pierde în mod sigur deoarece poetul se oprește asupra unor elemente care par cu totul insignifiante și prozaice. Din peisajul citadin el selectează, de pildă, cu privirea o **viță de vie**, „mic riu verde", a cărei tulpină „seamănă tot mai mult cu un șarpe". Contemplînd fluviul, în loc să se lase absorbit de curgerea lui maiestuoasă, observă toate **poverile** cu care îl încarcă omul și care îl transformă într-un „hamal neîmblînzit, mofluz, ciolănos, sentimental, prost plătit, burdușit de revolte". Avînd în față imaginea unei livezi cu fructe înmiresmate, urmărește **marșul viermelui** care „curînd o să ajungă la mere". Din peisajul unui sat, reține doar o **colibă** de undeva de la margine, în care locuiește un bătrîn uitat de vremuri (poemul, poate cel mai puternic din întregul volum, merită citat în întregime : „O colibă la marginea satului, / spre cimpie ; / ușile, ca straiele rupte, / proptite cu crivăț —/ n-au ce zăvori. / / Cine să fure scheletul de dincolo, / din întunecime ? / Moartea se codește. / / Acolo viețuiește «unchiul Gheorghe», / bătrînul strigoi. / cel cu două războaie la butonieră. / / La două zile, / o femeie vine cu sufertașul. / / Cînd o vede, / bătrînul spune ceva / dar vorbele-i se opresc pe buze. / La ce-ar ajunge pînă la cel ce ascultă ? / N-au sens. / / Încolo, / broscuțe prin colțuri, / o vatră pe care cîndva ardea focul / și lilieci. / / Atîta timp în jur, că poți cerceta glaciațiuni").

Această permanentă reconsiderare a realității, printr-un decupaj ingenios, face ca textele lui N. Grigore Mărășanu să nu-l plictisească aproape niciodată pe cititor. În plus, după cum s-a putut observa și în poemul citat — intitulat **Bătrînul** —, în afară de „punerea în ramă" a cîte unui fragment de viață, poetul realizează și o **potențare** a unor semnificații latente. El accentuează anumite caracteristici ale tabloului prin tușe groase, parcă neidentificate, care sînt de efect tocmai prin lipsa lor de finețe, prezentată de poet, în mod inteligent, ca o dovadă de autenticitate și bărbăție.

Există, în volum, și poeme fanteziste, și parabole (cum este aceea a viermișorului de mătase) și reinterpretări ale unor mituri (de exemplu, a mitului lui Don Quijote), și „capricii" propriu-zise, unele lipsite de orice valoare : „Uneori, / cînd sînt singur și trist / (mai ales de la un timp), un om stă acolo, / la doi pași de mine/ și zice : «Prinde-mă !» / Și eu tot nu-l văd !"... **(Uneori)**. Dar formula care îl avantajează cel mai mult pe N. Grigore Mărășanu este aceea a reevaluării existenței obișnuite dintr-o perspectivă insolită. Această formulă îi asigură prizа la realitate și îi conferă calitatea de autor viabil, ale cărui cărți nu doar se tipăresc, ca în cazul altora, ci se și citesc.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Responsabilitatea scriitorului

Reporter încercat, unul dintre cei mai înzestrați în această dificilă profesie, Ilie Purcaru oferă cititorilor săi un masiv volum de interviuri, reunite sub titlul semnificativ **Literatură și națiune** (Editura Eminescu, 1986). Relația dintre cei doi termeni din titlu este indubitabilă iar conjuncția o subliniază o dată în plus, relevînd, că, dealtfel, întreg conținutul interviurilor, această interdependență definitorie. În textul care deschide volumul, intitulat **În loc de prefață**, autorul dezvoltă această idee directoare într-un fragment convingător : „Așa stînd lucrurile, e firesc ca participanții la dezvoltarea culturii române — cum sînt cei cărora le dam cuvîntul în volumul de față — să se întrebe care e locul lor, astăzi, în această cultură, ce reprezintă pentru ei noțiunile de literatură și națiune sau, pe un plan mai larg, artă și națiune, spiritualitate și națiune, ce înseamnă în prezent raportul național-universalitate, în ce măsură noțiunea de universalitate își află reazem în termenii culturilor naționale. Dar unde în altă parte să se afle reazemul universalității, dacă nu pe solul culturii naționale ?" În marea lor majoritate, convorbirile din acest volum sînt axate pe aceste probleme fundamentale, cei intervievați reușind, cu sprijinul (important) al reporterului, ale cărui întrebări nu sînt doar incitante, ci configurează un punct de vedere personal și o atitudine tranșantă, să ofere cititorului imaginea unei culturi unitare, sprijinită pe o tradiție fertilă, cu valori recunoscute și cu altele ce se cuvin resuscitate, prin efortul comun al generațiilor actuale. În ordinea „intrării în scenă", cei intervievați sînt : Eugen Barbu, Mihai Bandac, Paul Anghel, Dinu Săraru, Mihai Ungheanu, Nichita Stănescu, Edgar Papu, Gheorghe Tomozei, Al. Oprea, Pompiliu Mareea, Dan Zamfirescu, Nicolae Manolescu (singurul care preferă să răspundă în scris unor întrebări scrise), Ion Lăncrănjan, Vasile Vetișanu, Marin Sorescu, Ion Dodu Bălan, Mircea Sîntimbreanu, Malvina Urșianu, Vasile Netea, Augustin Buzura, Doru Popovici, Solomon Marcus, Alexandru Andrițoiu, Vasile Rebreanu, Ion Cojar, Ioan Alexandru, Vasile Tomescu, Fănuș Neagu, Nicolae Dragoș, Paul Everac, Adrian Riza, Artur Silvestri. Cum se poate observa din această enumerare, este vorba, în primul rînd, de scriitori și, consecutiv, un loc important în cuprinsul convorbirilor îl ocupă problemele creației și ale obștii scriitoricești, statutul scriitorului, dialogul operei cu prezentul și funcția sa formativă, responsabilitățile creatorului, climatul creației. În privința calității climatului cultural din România de azi, factor determinant al calității operei artistice, intervenția lui Ion Lăncrănjan ni se pare exemplară din mai multe puncte de vedere, ea constituindu-se, deopotrivă, într-un emoționant crez artistic : „Interesul acesta (al publicului cititor — n.n.) nu e deloc contrafăcut, comunicarea literaturii române contemporane cu cititorii de azi din România a fost și este o dovadă certă a creșterii calitative a acestei literaturi. A fost și este, aș mai spune eu, fără a supralicita, o importantă izbîndă a politicii duse de partidul nostru comunist, a întregii noastre societăți. Fiindcă numai o societate complexă și dinamică îngăduie (ba chiar cere) dezbaterea etică și filosofică, oricît ar fi ea de acută. Numai o orînduire socialistă cu trecut și cu istorie în urma ei poate să-și întîmpine cu încredere viitorul, oricîte dificultăți s-ar ivi în drumul ei către acest viitor. Numai un popor care și-a regăsit cu adevărat independența și vigoarea poate să înconjoare cu atîta interes și cu atît de multă iubire scriitorii și artiștii pe care i-a vădit. Dacă ar fi numai acest aspect la mijloc și încă ar merita să facem totul pentru epoca în care ne-am format și ne-am afirmat, pentru Țara care a avut și are încredere în noi".

O idee care revine frecvent în dialogurile „provocate" de Ilie Purcaru este aceea a protocronismului, concept ce a stîrnit, la data apariției sale și, apoi, în continuare, ample dezbateri, reușind să polarizeze atenția tuturor celor interesați real de destinul culturii române și nu numai al acestora. Interviurile în care este abordată această chestiune sînt un prilej nimerit pentru precizări, nuanțări, delimitări, rectificări ale unor deformări răuvoitoare, protocronismul definind acum o **atitudine culturală activă**, avînd ca principal deziderat introducerea consecventă a valorilor mănești, cu drepturi egale în circuitul internațional. Contrapunerea **sincronism-protocronism**, pe care s-a bătut insistent monedă, nu aparține susținătorilor protocronismului, ci este o proiecție deformatoare a adversarilor lui, călăuziți, în cel mai bun caz, de „pudori" inexplicabile. Edgar Papu, autorul termenului, pune — credem — definitiv lucrurile la punct, continuarea discuției pe acest făgaș nepuțînd să însemne decît obstinație în gol, nefolositoare nimănui : „Am fost greșit înțeles. S-a înțeles că protocronismul ar înlocui sincronismul. Or, protocronismul nu înlocuiește ci completează sincronismul, care lăsase o lacună. Această lacună, de fapt, a fost exacerbată, și față de acest fapt eu sînt oponent. Sincronismul lua act de decalajul ce exista la un moment dat, între anumite mișcări de idei din alte culturi și situația de la noi, pledînd, firesc, pentru o echilibrare a nivelurilor. Ce e greșit într-o asemenea teză ? Nimic. Teza este stimulatoare, urmărind progresul. Dar teza este simultan și inhibitoare, în măsura în care nu ia act de valorile interne, uneori chiar de anticiparea progresului în cadrul unor așa-zise culturi întîrziate. A ignora mișcarea interioară a unei culturi, supunînd-o unui model exterior, e profund greșit. Sincronismul, lipsit de necesarul său complement, care este protocronismul, a dat naștere complexului de inferioritate despre care am discutat".

A lua act de valorile interne ale culturii române, a le propune, fără inhibiții subalterne, universalității înseamnă, în fond, atitudine responsabilă a omului de cultură, singura care îi certifică acest statut. Cartea lui Ilie Purcaru este, în esență, o pledoarie convingătoare în favoarea acestui mod de conștientizare prin acțiune.

VALENTIN F. MIHAESCU ■

Acum cîțiva ani, Mihai Bandac și Nichita Stănescu ne destăinuiau un proiect al lor care, fureste, ne-a încîntat, dar pe care, mărturisim, l-am creditat cu puțină înfăptuirii doar atît cît se creditează de regulă fantezule artiștilor : acela de a alcătui împreună o carte-album în care reproducerile după pînzele lui Bandac să fie comentate poetic de Nichita.

Iată că, de curînd, acest proiect a căpătat întrupare, o primă și, o spunem fără să ezităm la cuvînt, fericită întrupare, ca prefață la acea carte-album pe care încă sperăm s-o avem într-o zi în mîini. O întreprindere industrială de pe meleagurile natale ale pictorului, o întreprindere care e, prin natura producției și a produselor sale, și o încîntă de artă — Întreprinderea de faianță și sticlărie Baia Mare —, asociindu-și serviciile unei reputate tipografii — Întreprinderea poligrafică Bucureștii Noi —, a reușit, în condiții grafice cum rareori ne-a fost dat să admirăm, un calendar de perete în care lunile anului sînt picturi de Bandac, punctate icicolo, pe verso, de meditația lui Nichita în fața lirismului exprimat prin linie și culoare.

Ținem în mîini, de fapt, un splendid album de artă, care ni-l amintește pe cel scos de Mihai Bandac acum patru ani (albumul intitulat „Anotimpurile", salutat de Nichita, la apariție, ca „un eveniment de primă mărime", ce ne punea sub priviri „o tulburătoare cîntesență a spiritualității spațiului nostru") ; un album care, cercetat cu ochii marelui poet, revelează un credo artistic, o etică a sentimentului și o estetică a expresiei de o rară forță.

Sîntem în fața unei suite de peisaje românești, de tablouri ale naturii de la Dunăre și Carpați surprinsă în inefabilul și miracolul transformării ei prin luni și prin anotimpuri, dar sîntem în același timp, ne spune Nichita, în fața unei creații „de virtute universală", și asta „pentru că pictorul nu reproduce natura ci o recreează în sentiment". Ce înseamnă aceasta ?

Să-l ascultăm tot pe Nichita, în pasionatul lui discurs despre arta pictorului :

Valoarea unor astfel de opere, scrie poetul, „stă, după opinia noastră, în profunda lor personalitate care, prin adîncime morală, se transformă în impersonalitatea artei populare. Impersonalitatea profund personală a operelor lui Mihai Bandac ne amintește de unul din criteriile de bază ale esteticului gîndit ca o culminație a eticului".

Și mai departe, reliefînd dorința pictorului — sau nevoia lui — de a descifra și compune o sintaxă personală, dar nu una „în sine", ci una care să ordoneze armonic, expresiv și inteligibil — „impersonal", în definiția lui Nichita — înțelesurile și tumultul interior :

„În cazul picturii lui Bandac avem de-a face cu o recreere a realului, cu o artă a construcției, iar nu cu o degenerare a realului prin simbol. El opune natura sa interioară naturii obiective într-un nesfîrșit și impersonal război al Troiei. Ave !"

Și tot Nichita, situîndu-l pe colorist :

„De la Luchian încoace n-am mai văzut o pensulație a peisajului ca la pictorul Mihai Bandac. El este cel mai mare colorist român la această oră, care s-ar putea să fie eternă".

Încheiem aici, felicitînd întreprinderea din Baia Mare pentru frumoasa ei inițiativă. O inițiativă pe care — mai e nevoie s-o spunem ? — am dori-o urmată. Ne-ar place, cu alte cuvinte, să putem medita cît mai des asupra valorilor de mesaj, asupra valorilor plastice și cromatice ale artei noastre — inclusiv a celei populare —, cu ajutorul omului de idei, al omului de condei, purtător al unei sensibilități de excepție.

Chiar și un simplu calendar de perete poate fi, iată, un bun prilej pentru o astfel de întreprindere.

ILIE PURCARU ■

Un pictor, un poet, un album

atelierul literar

de G. Dumitrescu

Ad. Creţu : Predomină „făcătura", neinspirată, vorbăreaţă (o tendinţă de supraîncărcare a textului cu vorbe de prisos, discursive, retorice), care rămîne destul de departe de sunetul simplu şi curat al poeziei. Pe lîngă textele menţionate anterior, ca purtătoare de promisiuni (dar susceptibile de ameliorări — ceea ce nu s-a întîmplat, din păcate !...), mai putem cita, cu aceleaşi calificative, „Aerul Patriei".

R. E. Magnus : Dacă luăm, d.p., „Melancolie" sau „Se deschide", se simte o anume „inducţie" lirică (ca şi în alte pagini, pe alocuri), dar textele rămîn mai degrabă naive şi simpliste şi, într-o măsură, confecţionate. Confecţia, de altfel, „lucrul manual", e, din nefericire, trăsătura dominantă a compunerilor dv., nu lipsite de meşteşug formal, de acurateţe, dar lipsite (cele mai multe) de acea inducţie lirică de care vorbeam. Să vedem, în continuare.

Silvia din Galaţi : În cîteva pagini, sînt semne bune („Portret", „Pretext", „De sărbători"), dar trebuie supravegheat mai atent cuvîntul, metafora, care capătă uneori o alură delirantă şi mult prea... carnivoră, dacă nu chiar canibalică !... (v. soldatul care „înghiţea bucăţi" din gîtul iubitei !, etc.).

B. Costin : Apreciem discreţia şi menajamentele dv., dar, totuşi, trimiteţi prea rar, poate. Dialogul devine greoi, inoperant. O verificare la intervale mai scurte ar putea fi mai utilă, credem, mai operativă, împiedicînd, eventual, persistenţa unor neajunsuri etc. Sînt, între manuscrisele trimise acum multe lucruri interesante („Procesul", „Coborîrea", „Frunze", „Hotărîrea", „Frunzis", „Cuvinte", „Astăzi", poate şi altele — şi aici e o altă dificultate : alegerea dintr-un număr mare de pagini !...). Dar sînt şi multe texte indiferente, fade, fără pregnanţă, care nu pun în valoare în mod decis şi convingător motivul ales, ideea. „starea", etc., sînt altele evazive, nebuloase (printre ele, şi „Astăzi", un lucru altminteri interesant). E greu să vă spunem mai mult, o dată pe an, despre o selecţie destul de masivă şi diversă.

I. Cioran, D. Săndulescu, M. Chertic, Giglia T. (ceva, în „Abandon"), **P.A.C., V. Ghiţea, DDD, A. Young, Marinela Ionescu, E. G. Ioniţă, A. Vremir, D. Bertzi, Sir John, M. I. Petruţiu, De Luela, R. Samarian, Nana, A. Bănică, R. Popel, I. Burlan, P. Grădinaru, D. Dor** (ceva, în „Plăcere"), **Dorimis, Const. Niculae Petrescu, A. G. Achioriţei, Anita Petre** („Simplitate"), **L. El. Botez, Şt. Cîrjan, Călin nebunul, E. Persa, Ov. Bonaciu, Ela Ghiţeanu, E. Surda, R. C. Adrian, A.-M. Crişan** („Ceaţa"), **D. Humă** („Cuvintele") : Nimic nou !

Bogdana I., Dana F., A. A. Cristian, Marius Sim. M. Muşina, Top, Gh. Spătaru, T. Liveni, V. Sima, A.-M. Cristea, I. Ursu : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ULTIMĂ ORĂ

Glonţul
se opri
bruse
zbirnîind în aer
cu o idee
de ultimă oră —
trimise înainte
cîteva cuvinte
şi ţinta căzu
fulgerată.

MIRCEA ŢĂLAN

FANTEZIE

Mă întreb ce s-ar auzi
Dacă aş lăsa braţul unui picup
Cu acul fin şi rece
Ca un pîpăit de orb
S-alunece pe liniile palmei mele.

Poate că ar fi un cîntec
Un cîntec
Frumos.

OVIDIU CLANCA

CEAŢA

Pe mine
mă doare ceaţa
Pe ceaţă
o dor eu...
Stăm aşa
una în faţa alteia
destrămîndu-ne...

ANA-MARIA CRIŞAN

CUVINTE ADORMITE

Lucrare de control —
mîine roşii, mîine negre,
gînduri chinuite
cresc pe hîrtie
ca nişte ciuperci mărunte
în creşcătorii sintetice,
rămăşiţe ascunse
după copacii vacanţei,
toate cuvintele
sînt închise între liniile
caietului,
în spaţii tot mai înguste;
par de la distanţă
sîcrîie transparente
ca al Albei-ca-Zăpada.
Aşteptăm, privim în orar,
în toate planificările
pe termen lung
şi pe termen şi mai lung,
pînă prin anul 2200,
cînd este prevăzută
venirea lui Făt-Frumos
cu sărutul trezitor
asupra cuvintelor adormite
sau chiar moarte
de atîtea otrăvuri ascunse...

CONSTANTIN BUICIUC

POEM GLISANT

stringînd în pumni nemişcarea
cum să mai lovesc,
cum mă mai poate simţi cineva
şi cum să-mi mai închid uşa
în urmă,
afară să-mi rămînă
toate coşmarurile cu capete
de medalie ?...

stringînd între dinţi nerostirea
cum să mai vorbesc,
cum mă mai poate auzi cineva
şi cum să-mi mai conving inima
pentru viaţă,
în piept să-mi rămînă
toate iubirile
cu capete de mort?...

stringînd în ochi imaginea ta
cum să mai privesc,
cum să mai iubesc pe-altcineva
şi cum să mai pling în oglinda
mea rea
toate jucăriile
copilăriei bătrîne ?...

VIOLETA MIHALCEA

„Viaţa mea e dansul"

(Urmare din pag. 9)

trunzi, să descifrezi, o stare de spirit, un text literar, un personaj. Asta înseamnă, în ultimă instanţă, a descoperi lumea, frumuseţea ei de artă şi gînd. Cum să nu devină mai bun un om care descoperă şi redă frumuseţea însăşi a lumii ? În ceea ce priveşte spectatorul, fiinţa sa interioară percepe, la nivele diferite, fireşte, minunea, tulburătoarea minune ce se întîmplă pe scenă. Spectatorul vede cum binele se înfruntă cu răul, sau vede cum durerea poate sfîşia sufletul unui om, ori vede, totodată, cum bucuria sau sentimentul de dragoste, de împlinire, de înfrăţire cu natura îi dau omului o străfulgerare aparte, aproape zeiască. Oare în toate aceste ipostaze, doar cîteva din cele pe care dansul le exprimă, spectatorul nu se vede chiar pe sine ? A-l oglindi, a-l ajuta să se descopere pe sine, cu bune şi cu rele, nu înseamnă a lucra, asupra fiinţei sale aşa cum apa lucrează asupra pietrei, şlefuind-o continuu, rotunjind-o ? !

— Să revenim la perioada în care eraţi „subţire ca o trestie şi suplu ca o lamă de oţel".

— N-am nimic împotrivă, să revenim, dar cum ?

— De-atunci şi pînă acum au trecut mai bine de 50 de ani. O jumătate de secol închinată dansului românesc pe care l-aţi slujit cu o exemplară dăruire. Faceţi parte dintr-o generaţie care şi-a propus şi a reuşit să impună lumii o şcoală de dans despre care, în 1968, de exemplu, la Paris, s-a vorbit în termeni extrem de elogioşi. Citez, la întîmplare, un supratitlu dintr-un ziar : „Miracolul românesc în arta dansului". Alături de cine aţi început această uriaşă trudă de afirmare internaţională a dansului românesc ?

— Îmi propuneţi, cu alte cuvinte, să mă întorc în timp. Bine. Mă întorc. În clipa în care am început să fiu şi eu, cît de cît, cineva în lumea asta a dansului, şi în care am înţeles ce vrea să facă **Floreа Capsali,** sau **Anton Romanowski...**

— Scuzaţi-mă că vă întrerup, dar ce voiau să facă ?

— Voiau să valorifice extraordinarul tezaur al dansului popular românesc. Cînd am înţeles acest lucru, m-am alăturat lor trup şi suflet. Ne-am bucurat atunci de ajutorul nu numai dezinteresat, ci total entuziast, a doi mari maeştri, **Clarck Nichols,** un grec americanizat, nu ştiu cum ajuns în România, şi al lui **Boris Cneazev,** unul din pedagogii trupei ruse de dans de la Paris, venit la noi pe timp de trei ani, printr-un contract cu cei de la Cărăbuş. Fără aceşti oameni, nu ştiu dacă viaţa mea, în lumea dansului, ar fi însemnat ceva. Prin ei mi-am dobîndit un scop, o idee. Am muncit, alături de ei şi alături de mulţi alţii, pentru ca despre dansul românesc să se vorbească pretutindeni numai în termeni elogioşi. Vreau să fiu foarte limpede înţeles : eu am muncit alături de ei. Meritul este, mai întîi şi-ntîi, al lor. Micul meu merit, că să-i zic aşa, a fost acela că am fost s[illegible] credincios acelor idealuri nobile.

— Şi că, în bună parte, le-aţi tradus în fapt. M-aş referi, de exemplu, la doar două spectacole, la RAPSODIA ROMÂNĂ, pe muzică de George Enescu, pus în scenă aici, la Constanţa, cu „Fantâsio" sau la LACUL LEBEDELOR, pus în scenă la Bucureşti, pe scena Operei Române. Mi-aş permite să spun că, referitor la RAPSODIA ROMÂNĂ, reputatul muzician

Constantin Bobescu spune că atît de mult i-a plăcut baletul respectiv încît s-ar putea crede că muzica a fost anume scrisă pentru acest balet. Este, cred eu, o supremă recunoaştere a felului în care aţi vizualizat celebra rapsodie. Cît despre LACUL LEBEDELOR, este destul să spunem că foarte rar a îndrăznit cineva, în lume, să modifice libretul coregrafic al celebrului balet. Prezentat la Moscova şi la Leningrad, LACUL LEBEDELOR în viziunea lui Oleg Danovschi s-a bucurat de unanime aprecieri. Recent, foarte recent, în chiar ziua în care aţi sărbătorit împlinirea vîrstei de 70 de ani, a avut loc, la Constanţa, premiera la CENUŞĂREASA, un alt spectacol de referinţă, ca şi FRUMOASA DIN PĂDUREA ADORMITĂ, retransmisă în aceste zile de posturile noastre de televiziune, două spectacole diafane, poetice, cu un deosebit simţ al culorii, al mişcării somptuoase. Aveam, la un moment dat, senzaţia că scena s-a transformat într-o imensă galerie cu sute şi sute de porţelanuri de Sèvres în plină mişcare. Am spus toate acestea pentru că, după cîte văd, nu prea vreţi să vorbiţi despre ceea ce aţi făcut. Şi pentru că a venit vorba despre Secţia de dans clasic pe care aţi înfiinţat-o la Constanţa acum aproape 10 ani, ce v-a determinat să alegeţi Constanţa, ce anume aţi urmărit cu înfiinţarea acestei excelente trupe de balet ?

— Am ales Constanţa pentru că este un oraş frumos, pentru că mama mea a dansat în acest oraş, dar mai ales pentru că aici am găsit din partea forurilor locale, de partid şi de stat, o înţelegere totală şi un sprijin concret, inclusiv eficient. Ce-am urmărit ? Nimic altceva decît ca tinerilor absolvenţi ai liceelor de specialitate din Bucureşti şi Cluj-Napoca să le ofer şansa continuării, pe scenă, în spectacol, a studiilor abia încheiate. Am vrut să valorific un potenţial care, altfel, după umila mea părere, s-ar fi degradat într-o oarecare măsură. Muncind cu aceşti tineri, extrem de dotaţi şi de dornici să se realizeze, am simţit că întineresc. Chiar dacă am împlinit 70 de ani...

— Este momentul să-i spun eu cititorului nostru că sînteţi la 70 de ani încă zvelt, extrem de agil, cu mişcări elegante, impunătoare, şi cu o privire foarte vie, pătrunzătoare. Cu alte cuvinte, sînteţi foarte tînăr. Nu este un compliment, ci o constatare. Cum se vede viaţa de la această vîrstă ?

— Cum să se vadă ? Mult a fost, puţin a mai rămas. Ştiu, e trist ce spun, dar acesta este adevărul. Eu am puterea să-l privesc în faţă. Am realizat, în bună parte, tot ceea ce mi-am propus. Viaţa mea a fost — şi este, cît voi mai fi, dansul.

— Am auzit că, undeva, în Grecia sau Italia, cînd aţi prezentat RAPSODIA ROMÂNĂ într-un amfiteatru antic, s-a întîmplat ca tot timpul spectacolului să plouă. Nu numai că spectacolul a continuat, dar nici un spectator nu s-a clintit de la locul său. Mai mult decît atît, deşi nu se prea obişnuieşte, aplauzele spectatorilor au solicitat un bis. Mai ţineţi minte ce le-aţi spus fetelor şi băieţilor, acolo, pe scenă, în ploaie, în timp ce spectatorii nu mai conteneau cu aplauzele ?

— Mi se pare că ţin minte. Le-am spus cam aşa : copii, oamenii aceştia nu aplaudă numai **Rapsodia,** ci şi **România !**

— Ce fel de om sînteţi dumneavoastră, Oleg Danovschi ?

— Ştiu eu ? ! Soţia spunea că aş fi fost un bun regizor de teatru sau de film, sau un bun dirijor. Dar eu sînt un coregraf. Prin dans am pătruns în lumea mirifică a artei. Coregraful trebuie să fie, în acelaşi timp, pictor, scenograf, regizor, muzician, poet, dramaturg, psiholog... Şi altceva ce să mai spun? Am fost blond, acum nu mai am păr. Am fost leu, acum sînt în vîrstă. Un prieten de-al meu mi-a spus odată: leul, chiar şi fără dinţi, tot leu rămîne. Eu, cum ziceam, sînt un leu bătrîn. Am ochi albaştri şi sînt optimist şi tot timpul mă gîndesc la dans, la mişcare. Cînd văd o frunză cum cade, toamna, eu mă gîndesc imediat cum aş face să redau mişcarea asta. Dacă văd un răsărit frumos de soare, sau o dimineaţă blîndă şi duioasă, mă gîndesc cum să le transform în dans. La fiecare montare nouă, deşi am mai făcut acel spectacol, am emoţii foarte mari. Iubesc natura. Stelele. Dreptatea. Şi libertatea, deşi cuvîntul acesta e foarte ciudat. Eu înţeleg libertatea ca pe ceva conştient, pozitiv, disciplinat, apt să asigure progresul, evoluţia. Iubesc foarte mult istoria, fie cea scrisă, fie cea înţeleasă ca fenomen social. Mă preocupă foarte mult istoria artelor. Îmi pun mari speranţe în fiul meu. Îl cheamă tot Oleg Danovschi. Eu am văzut-o pe mama dansînd şi m-am îndrăgostit de dans. El m-a văzut pe mine dansînd şi, îmi place să cred, s-a îndrăgostit de dans. Va reuşi ? Nu ştiu. Una e să vrei, alta e să poţi. Are tot ce-i trebuie, adică forţă, pricepere, talent, experienţă. Îi mai trebuie şi voinţă. O voinţă continuă. Asta e problema. Dar mi se pare că m-am abătut de la întrebare. Ce fel de om sînt ? Un om obişnuit în viaţa de toate zilele şi extrem de pretenţios, dur, uneori, violent, în profesia sa. Eu vreau ca totul să fie perfect. Dansul este un lucru perfect. Cea mai veche şi mai frumoasă artă a omului nu poate fi decît perfectă.

● Capodopera lui Rossini, **Bărbierul din Sevilla** pe un libret scris după comedia omonimă de Caron de Beaumarchais, cu iscusitul Figaro, îndrăgostitul conte de Almaviva şi cocheta Rosina, este programată de opera bucureşteană vineri 27 februarie, la ora 18. Din distribuţie fac parte : Emil Iurascu (Figaro), Mihaela Agachi (Rosina), Ştefăniţă Lascu (Almaviva), Alexandru Moisiuc (Bartolo), Adrian Ştefănescu (Basilio), Nicolae Constantinescu (Fiorello), Adina Iurascu (Berta), Ion Grigorescu (Sergentul). Dirijează Constantin Petrovici.

● Simbătă 28 februarie, ora 18, premiera **Capodopere simfonice în viziuni coregrafice** cuprinzînd trei piese e trei mari compozitori francezi : **Simfonia spaniolă** de Edouard Lalo. **Preludiu la după-amiaza unui faun** de Claude Debussy şi

La opera română

Simfonia fantastică de Hector Berlioz. Regia şi coregrafia spectacolului le semnează Doina Andronache, scenografia — Roland Laub. Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, vor interpreta rolurile principale : Daniela Constantinoiu, Cristina Teodorescu, Roxana Colceag, Beatrice Bleont, Ioan Tugearu, Laurenţiu Guinea, Gheorghe Anghelus, Tiberiu Almosnino. La **Simfonia spaniolă** (pentru vioară şi orchestră) partitura solistică va fi interpretată de tînăra şi talentata violonistă Cristina Anghelescu.

● Un mărţişor celor mici, care va fi, credem, preţuit — opera **Inimă de copil** de Carmen Petra-Basacopol, duminică 1 martie. În matineu. Vor interpreta soliştii : Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adriana Alexandru, Ştefăniţă Lascu, Ştefan Teodorescu, alături de copiii din corul „Voces primavera". Dirijează Claudiu Negulescu.

Din repertoriul verdian, duminică seara (ora 18) Hernani. Îşi dau concursul : Florin Farcaş, Lucian Marinescu, Pompei Hărăşteanu, Sanda Sandru, Veronica Gârbu, Nicolae Andreescu, Ştefan Teodorescu. Dirijor — Carol Litvin.

● Mezzosoprana poloneză **Maria Olkisz** va interpreta rolul titular din opera **Carmen** de Georges Bizet, alături de Ionel Voineag (Don José), Eugenia Moldoveanu (Michaela), Dan Zancu (Escamillo). Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu. Marţi 3 martie, la ora 18.

Tratamentul „Elthes"

Încă o speranță în tratarea bolilor hepatice

În lumea întreagă, medicina redescoperă remediile naturale și în primul rînd marea, inepuizabila farmacie a naturii. Este reacția firească a unui secol intoxicat de droguri de sinteză. În fapt, are loc o revaluare, prin armele științei moderne, a unor mijloace empirice de cură și tratament, specialiștii din România (țara care adăpostește 90% din ierburile de leac răspîndite în Europa) situîndu-se în avangarda cercetărilor mondiale consacrate acestui domeniu. Este vorba însă — e locul să notăm — nu de preocupări izolate, ci de o acțiune de proporții, sprijinită prin politica sanitară a statului nostru. O demonstrează cu prisosință, între altele, gama largă de medicamente, biostimulatoare și cosmetice, acoperite prin brevete românești și obținute prin valorificarea plantelor medicinale și produselor stupului.

În acest larg context al renașterii și extinderii fitoterapiei și apiterapiei, semnalam cu trei ani în urmă descoperirea la Oradea a unor specii vegetale cu surprinzătoare virtuți în terapia bolilor de ficat. Plantele în cauză — neconsemnate în nici un tratat de farmacopee sau medicină naturistă — au fost identificate de doi tineri medici bihoreni, Aristina și Ludovic Elthes.

Evenimentul a intrat de îndată în atenția cercurilor de specialitate. Rezultatele primelor investigații, întreprinse la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, au oferit Oficiului Național pentru Invenții și Mărci argumentele legale de a acorda autorilor brevetul de invenție nr. 86 562 din 28 noiembrie 1984. Ulterior, s-au întocmit formele de brevetare în alte țări : U.R.S.S., Statele Unite, Franța, R.F.G., Anglia și Elveția. A fost stabilit și titularul de brevet : Laboratorul „Plantavorel" din Piatra Neamț.

Dar aceasta a fost doar începutul. Descoperirea contura vag un nou patent al naturii, domeniul rămînea în continuare nebulos și, pînă la determinarea principiilor active, la izolarea și purificarea elementelor curative, calea se anunța lungă și anevoioasă. Un an mai tîrziu, printr-un contract încheiat cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, s-au pus bazele unei cercetări coerente și unitare. Au fost stabilite în principal următoarele obiective : identificarea cît mai exactă a compoziției plantelor ; stabilirea activității farmacodinamice și biochimice a substanțelor active ; obținerea pe această bază a unor forme farmaceutice medicamentoase. Investigațiile au fost încredințate **Institutului pentru controlul medicamentului și cercetări farmaceutice** și unor colective de specialiști din trei centre universitare : București, Cluj-Napoca și Tîrgu Mureș.

S-a dispus, totodată, ca tratamentul cu infuzie din plante (preparată de autorii brevetului după o metodă originală) să întrunească experimentul general, tabloul clinic oferind, evident, date prețioase pentru consfințirea și finalizarea cercetărilor. În beneficiul acestei terapii, au fost rezervate un număr de 30 paturi la Spitalul județean din Oradea, internările perfectîndu-se prin mijlocirea Direcției sanitare a județului Bihor.

Ei bine, a sosit, credem, momentul să răspundem astăzi celor care ne-au scris sau ne-au telefonat, celor foarte mulți care au dorit în acești ultimi ani să afle amănunte în legătură cu stadiul cercetărilor.

Iată pentru început declarația chimistului și farmacistului Octavian Conț, șeful Laboratorului de cercetare și control pentru produse vegetale (ICSMCF) și director al Centrului colaborator O.M.S. pentru medicină tradițională : „Problema a fost abordată cu deosebită pasiune de un număr foarte mare de cercetători, de un colectiv larg din institutul nostru, de cadre didactice din trei centre universitare, precum și de către medici și cercetători ai direcțiilor sanitare din Oradea și Piatra Neamț. Ne-am bucurat de asemenea de sprijinul prompt al Ministerului Sănătății, iar mulțumită fondurilor acordate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, în baza contractului încheiat în 1985, cercetările au demarat cu toate forțele. Ca urmare, au fost identificate numeroase categorii de principii active cu acțiune benefică în maladiile hepatobiliare. De asemenea au fost puse în evidență unele acțiuni importante pe animalele de laborator. În același timp, s-a constatat că ceaiul din plante demonstrează efecte semnificative în dischineziile biliare hipotone și reduce conținutul de acizi biliari din sînge".

La Clinica medicală I din Cluj-Napoca, un colectiv condus de profesorul dr. Mircea Cucuianu a avut în vedere influența preparatului asupra secreției biliare, urmărindu-se deopotrivă și comportamentul acizilor biliari-serici în bolile hepatice. „Terapia cu extractul apos al autorilor — notează într-un referat profesorul Cucuianu — determină dispariția sindromului dispeptic datorat dischineziilor biliare. Are de asemenea acțiune colaretică și colagogă. La majoritatea bolnavilor tratați, se observă tendința spre normalizare a nivelului seric al acizilor biliari".

La Tîrgu-Mureș, ca urmare a unor cercetări efectuate de către un colectiv condus de profesorul dr. Gabriel Rácz, s-a putut ajunge la concluzia că preparatul are o semnificativă acțiune sedativă (mult mai importantă decît a unor alte preparate naturale sau de sinteză cunoscute) precum și una antinociceptivă.

În ceea ce privește acțiunea curativă a infuziei din plante, rezultatele dobîndite la Spitalul județean Oradea sau prin tratamente ambulatorii sînt și ele deosebit de semnificative. O bogată casuistică (aproximativ 3 000 de bolnavi) permite încă de pe acum concluzii extrem de optimiste. Astfel, la biliopatiile cronice, remisiunea completă a simptomelor subiective de suferință a fost de 90 la sută (de 95 la sută în cazul biliopatiilor nelitiazice — dischinezii biliare — și de 22—23 la sută în biliopatiile litiazice). În hepatopatiile cronice de diverse forme, s-a putut constata o refacere clinică și funcțional-metabolică completă la 40 la sută din cazuri și o staționare a bolii în proporție de 45 la sută. La 80 la sută din toți acești pacienți, s-a remarcat dispariția simptomatologiei subiective. De menționat o noutate absolută : la 50 la sută din bolnavii cu lichid peritonial (ascită), lichidul s-a remis, dispărînd deopotrivă și edemele de pe membrele inferioare. Nu s-au constatat efecte sau reacții secundare și nici incompatibilitatea preparatului cu alte medicamente sau boli asociate.

„Prin administrarea ceaiului preparat de colegii mei — avea să declare doctorul Alexandru Firez, medic șef de secție la Spitalul județean Oradea — se poate constata o sensibilă ameliorare a diverselor afecțiuni hepato-biliare, în special a hepatitelor cronice".

Am avut și noi ocazia să cercetăm cîteva zeci din cele cîteva mii de fișe medicale întocmite de autorii descoperirii. Ele au fost redactate sub forma unor chestionare prin care se înfățișează situația bolnavului înainte și în urma efectuării tratamentului. Formularele lasă loc la sfîrșit unor „opinii libere", modul în care bolnavul, el singur, înțelege să-și aprecieze starea de sănătate fiind la urma urmei lucrul cel mai important. Ei bine, marea majoritate a acestor notații se constituie în adevărate declarații patetice cum numai un bolnav salvat din ghearele suferinței sau ale morții e în stare să o facă. Iată cîteva exemple : **Lipan S. Gheorghe**, București : „Cine m-a văzut după 5—6 luni de la începerea tratamentului, nu i-a venit să creadă ochilor. Mi-au dispărut hemoragiile gingivale, oboseala, culoarea galbenă, nesomnul. Am poftă de mîncare". **Nicolae Galasiu**, București (hepatopatie cronică) : „După circa un an de la începerea tratamentului, rezultatele probelor de laborator au coborît sub limitele maxime admise sau se mențin în jurul acestora". **Maria Fierbințeanu**, Videle (hepatopatie cronică) : „După părăsirea Spitalului Fundeni, am înțeles că nu mai pot avea nici o speranță. Am încercat tratamentul de la Oradea și am început să mă simt din ce în ce mai bine. Între timp am fost și în Canada, iar acolo un medic, consultîndu-mă, mi-a spus că pe ficat se vede o cicatrice dar nu în profunzime și că se constată refacerea celulei hepatice".

Cu două săptămîni în urmă, la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, am putut vedea o mostră din **prima șarjă de comprimate, obținute prin esențializarea factorilor curativi descoperiți în plantele cercetate.** Se încheie astfel una din cele mai importante etape ale investigațiilor inițiate în urmă cu trei ani. Medicamentul realizat urmează să fie testat în mai multe clinici din țară. „Există toate premisele — ne-a asigurat directorul ICSMCF, doctorul Corneliu Baloescu, ca, în cursul anului acesta, cercetarea să fie finalizată și medicamentul să ajungă, prin farmacii, la dispoziția marelui public". Sîntem astfel în măsură să răspundem și celor care au dorit să cunoască data aproximativă de apariție a medicamentului, știut fiind faptul că, la ora actuală, posibilitățile de internare la Spitalul județean din Oradea sînt extrem de limitate.

Am fost înștiințați de asemenea că după recenta emisiune televizată, dedicată descoperirii medicilor Aristina și Ludovic Elthes — Spitalul din Oradea a primit un veritabil asalt din partea bolnavilor. Sîntem rugați să-i anunțăm pe aceștia că, foarte curînd, se va înființa o nouă bază de tratament, dar pînă atunci Direcția sanitară Oradea se află în imposibilitatea de a onora numărul mare al cererilor.

Interesul, promptitudinea și larga conlucrare a specialiștilor pentru valorificarea, în cadrul unui program unitar, coordonat, a descoperirii de la Oradea, aduce din nou un exemplu concludent asupra modului în care partidul și statul nostru se preocupă pentru promovarea gîndirii originale și finalizarea unor idei generoase, pentru ridicarea gradului de sănătate al poporului nostru.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Maeștri ai complexometriei

În anul 1905, sub îndrumarea lui Petru Poni, era prezentată la Universitatea din Iași cea dintîi teză de doctorat în chimie susținută în România. Autorul ei era **Nicolae Costăchescu** (1876—1939), iar titlul ei suna astfel : **Studii asupra gazurilor cuprinse în sare și în vulcanii de glod din România.** După licența și doctoratul susținute în țară, N. Costăchescu s-a specializat la Zürich, sub conducerea chimistului elvețian Alfred Werner, reputat prin lucrările sale în domeniul combinațiilor complexe, cel care crease teoria coordinației și prin aceasta fundamentase studiul acestor substanțe. Întors în țară, Costăchescu urcă în numai cîțiva ani treptele ierarhiei universitare, iar în 1912 îi urmează maestrului său Petru Poni ca profesor de chimie minerală la Universitatea din Iași, unde este și director al Laboratorului de chimie anorganică. În 1936 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

A adus contribuții însemnate în studiul compoziției și valorificării resurselor naturale ale țării (petrol, sare gemă etc.), iar pe de altă parte a fost **întemeietorul chimiei combinațiilor complexe în România.** A ajuns la concluzii noi în ce privește formarea combinațiilor complexe în soluție, iar studiile sale în domeniul fluorurilor de vanadiu, al fluorurilor complexe de crom, al fluorurilor complexe de cobalt și nichel sînt considerate pe drept cuvînt clasice. Meticulos, cumpănit, riguros, știind să dea mereu exemplu în cercetare, a reușit să antreneze numeroși discipoli spre creația științifică. Împreună cu elevul și principalul său continuator **Gheorghe Spacu** (1883—1955) a publicat o lucrare de răsunet european asupra sărurilor complexe de fier, obținînd și sinteze ale unor astfel de săruri.

„Costăchescu — îl caracterizează admirabil acad. Cristofor Simionescu și prof. Magda Petrovanu — **a fost un profesor exigent, sever, care preda cu deosebită claritate, dar pretindea ca elevii lui să cunoască materia, fiind necruțător cu leneșii și superficialii. De altfel această ținută a moștenit-o și elevul său Gheorghe Spacu [...] Se poate spune cu adevărat despre N. Costăchescu și apoi despre G. Spacu că «oficiau» cursul."**

Gheorghe Spacu, doar cu șapte ani mai tînăr decît Nicolae Costăchescu, a fost cel de-al doilea chimist român cu doctoratul susținut în țară, tot la Universitatea din Iași, în 1916. Teza sa de doctorat, conturînd de la început o direcție fundamentală a cercetărilor sale, era intitulată **Combinații complexe de fier (Feramine).** Asistent și șef de lucrări apoi conferențiar (1907—1919) de mineralogie și petrografie, ulterior de chimie minerală la Universitatea din Iași, el a trecut din 1919 la Universitatea din Cluj, alături de alte cadre didactice care au fundamentat aci noua structură a învățămîntului superior transilvănean, la care românii ardeleni năzuiseră de mult. Aci a fost profesor de chimie anorganică și analitică (1919—1940), inițiind un puternic curent de cercetare, de asemenea un timp decan al facultății de Științe și rector al Universității. **„Prin munca sa, a făcut ca școala clujeană de chimie să se impună în țară și peste hotare"**, observă profesorul Victor Em. Sahini. Între 1940—1945 a funcționat ca profesor de chimie anorganică la Universitatea din București. A fost membru corespondent (1927), apoi membru activ (1935) al Academiei Române, iar din 1948 membru al Academiei R.P.R., ca și a numeroase academii și societăți științifice străine.

Gheorghe Spacu a fost unul dintre cei mai prodigioși creatori în domeniul chimiei din trecut. Spre pildă în chimia analitică este autorul a 125 metode analitice noi, calitative și cantitative (gravimetrice, volumetrice, electrochimice etc.), pentru identificarea și dozarea elementelor metalice, a radicalilor acizi, a unor substanțe organice, creator de reacții și reactivi care îi poartă numele, unii inclusi în practica tuturor laboratoarelor și chiar în standarde străine.

În domeniul chimiei combinațiilor complexe, a fost unul dintre cei mai cunoscuți specialiști români, cu descoperiri internațional omologate, el **obținînd aproape o mie de substanțe complexe** anterior necunoscute în literatura științifică. A realizat o nouă clasă de amine complexe, cu benzidină și toluidină. În timp ce înaintea lui abia erau cunoscute cîteva tipuri de amine complexe ale magneziului, Spacu a reușit să sintetizeze 26 astfel de substanțe : în total a obținut 148 amine noi. A descoperit selenocianaminele și a dovedit existența amoniacaților dubli. Studiul aprofundat al sărurilor duble i-a dovedit că sînt, în stare solidă, combinații complexe. Concluzii noi au rezultat și de pe urma cercetărilor sale cu privire la existența de complecși în soluții.

Mai trebuie amintit că Gh. Spacu a elaborat, corespunzător nevoilor economiei românești, procedee eficiente pentru fabricarea mai multor tipuri de îngrășăminte minerale, pentru producerea oxidului de magneziu, pentru fabricarea acidului sulfuric — vital în industrie — din gips indigen etc. Acest mare creator în știință a fost în același timp un om de mare cultură, iubitor al artelor plastice, muzicii, literaturii, interesat de filosofie și iubitor pasionat al florilor, de care casa lui era întotdeauna împodobită.

Tradiția de cercetare în domeniul complecșilor a fost continuată de numeroși cercetători, printre care acad. **Coriolan Drăgulescu**, profesorii **Petru G. Spacu, Constanța Gheorghiu, Margareta Brezeanu, Tiberiu Golgoțiu ș.a.** Astfel, Coriolan Drăgulescu a întreprins studii deschizătoare de drumuri noi în chimia coordinativă, mai ales privind complecșii chelatici în medii neapoase ; a preparat și studiat combinații complexe noi, importante în special pentru analiza și tehnologia metalelor rare. Să reținem această observație a sa : **„Cine nu știe să aștepte, n-are ce căuta în chimie. Laboratorul înseamnă răbdare și iar răbdare [...] Lipsită de chimie, omenirea s-ar întoarce în timp cu multe decenii, iar viața ar deveni un calvar."**

I. M. ȘTEFAN ■

Calculatorul și medicina

„Arată-mi cum mergi și îți spun ce te doare“

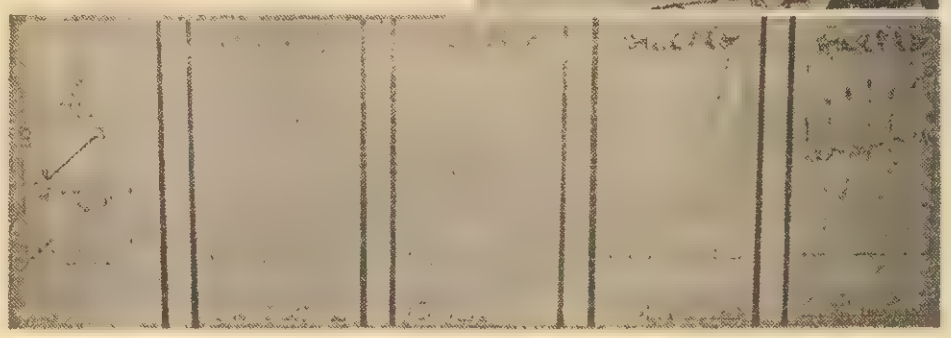

Mersul, obișnuitul mod de a face „călătoriile“ noastre zilnice, în grabă după treburi, agale respirînd natură. Îndreptîndu-ne unii spre alții, sau poate trecînd unii pe lîngă alții. Cel puțin un sfert din viață ni-l petrecem mergînd. Nu-i acordăm multă atenție, deși ar trebui să știm că este unul din cele mai eficace medicamente de sănătate. Cel mult, admirăm un mers grațios sau sportiv și ne amuzam de unul dezordonat. Medicina îl consideră însă un test al temperamentului omului, al stării lui de sănătate. Un as ca profesorul Arseni stabilește un diagnostic neurochirurgical complicat după cîțiva pași ai pacientului. Tocmai pentru a obiectiviza această metodă și a o pune la îndemîna marii mase a medicilor, doctorul Virgil Enătescu de la Spitalul Municipal din Satu-Mare, despre care revista noastră a mai scris în legătură cu realizările lui privind analiza automată a scrisului, desenului, gesticii, a pus la punct o „tehnologie“ originală de studiere cu calculatorul a mersului în vederea depistării din acest unghi a unor afecțiuni. Cum vede și cum interpretează computerul pașii omului ? Cei 4 traductori pe care se sprijină planșeul rigid unde se execută pășirea transmit calculatorului niște mărimi electrice, din care acesta calculează forța de impact a piciorului pe podea și poziția centrului de greutate al subiectului. Pe display apar simultan 3 curbe cu aceeași bază de timp, diferit colorate, reprezentînd presiunea totală, înaintarea și lateralitatea pașilor. Creierul artificial, școlarizat de doctorul Enătescu și echipa lui de electroniști și matematicieni să „înțeleagă“ multe din niște pași banali, deduce impactul tălpii cu solul, perioada de staționare pe fiecare picior, dificultatea de trecere de pe un picior pe altul, balansul corpului, simetria pașilor, lungimea și lărgimea lor, viteza de înaintare. Toate aceste calcule sînt prezentate riguros sub forma unor buletine de analiză, pînă la urmă, ca o radiografie a modelului obiectiv al mersului, atît din punct de vedere dinamic cît și energetic. Analizîndu-le, medicul poate prefigura diagnostice, pentru că multe boli au ecou în desfășurarea mersului. De exemplu, o intoxicație nervoasă, greu de sesizat altfel, poate fi pusă în evidență prin tulburările apărute în mers. O insuficiență de circulație cerebrală conduce la lărgirea pașilor și la micșorarea lungimii lor, după cum efectul administrării de medicamente cardiotonice este pus în evidență de o ameliorare a simțului de echilibru și a pășitului. Pe lîngă neurologie și psihiatrie, calculatorul așa de bine educat de programele specialiștilor români, dă o mînă de ajutor și ortopediei, reumatologiei, traumatologiei, căci „știe“ el multe după mers despre elasticitatea articulațiilor, integritatea sistemului osos, patologia neuromusculară. La primii pași ai puiului de om, cînd părinții sar în sus de bucurie, calculatorul îi privește mai lucid și dă și alte date privind evoluția generală a copilului. Tot el trage semnalul de alarmă pentru geriatrie cînd pașii încep „să îmbătrînească“. Medicina sportivă, expertiza medicală, orientarea profesională pot afla multe cînd computerul privește lung un mers, după cum și protecția muncii intră în alertă cînd cu microfon ?“ — ne invită doctorul Virgil Enătescu. Ne conformăm cu interes și observăm cum pe ecranul unui display color apar grafice ca o encefalogramă și curbe, iar pe imprimanta computerului desenele tridimensionale ale unor prisme, amintind de imaginea unui cartier de blocuri văzut de la înălțime. — „Calculatorul românesc Diagram a transformat semnalele electrice în mărimi numerice, le-a memorat, a făcut calcule sofisticate și rezultatele sînt variațiile intensităților și — mă aflam întîmplător în biroul unui medic primar care purta o convorbire telefonică absolut banală cu un bolnav. După ce a terminat, a concluzionat asupra evoluției maladiei acestuia. Mirat l-am întrebat cum a pus diagnosticul fără să abordeze nici o latură medicală cu acesta. Mi-a răspuns simplu și fără explicații : după voce. În zilele următoare am înregistrat pe magnetofon vocile unor bolnavi cu afecțiuni similare și am avut revelația că spectrele vocilor acestora urmărite pe un amprentă vocală proprie, iar criminalistica o analizează înlăturînd influența stării de moment a subiectului, „zgomotul“ cum este denumită, pentru a rămîne ce este în general caracteristic glasului individului. Metoda de investigație medicală românească reține tocmai acest „zgomot“, căci el dă starea de sănătate în acel moment al omului. Pe lîngă examenele neuropsihice, cu ajutorul analizei voci, se pot depista în acest fel și îmbolnăviri ale cavităților fonatoare, eficiența protezelor și terapiilor în stomatologie. La pubertate, aparatura asistată de calculator, prin detalierea tuturor fațetelor analizei, nu constată doar schimbarea de voce, ci și evoluția hormonală. Ea este un instrument eficient și în mîna geriatrului pentru a putea amîna cît mai mult instalarea bătrîneții, care-și face simțită prezența în primul rînd și în glas. Un exemplu revelator pentru efectele benefice ale metodei este acela în care un bărbat trimis la o expertiză de rutină pentru pensionare a fost suspectat de echipamentul de analiză automată a vocii de o miopatie, altfel greu decelabilă, care s-a confirmat și a fost tratată. Tot riguroziatea aparaturii anunță dacă vocea monotonă, lipsită de energie, cu cuvinte rare și pauze lungi, deci definită de curbe mici, puțin modulate cu multe valori zero a pacientului cu depresiune nervoasă, tinde spre un glas mai puternic, cu curbe ample, diversificate pe mai multe canale, transformare ce indică că tratamentul administrat a fost eficace. Întreaga linie computerizată este deja în producție la I.E.P.E.R. — București. Prin metodele lui originale, doctorul Virgil Enătescu și colaboratorii săi investighează domenii de mare subtilitate și finețe din comportamentul omului, mai puțin luate în considerație, dar deosebit de elocvente în stabilirea stării lui de sănătate, și poate fi pe drept denumit un deschizător de drum în știința medicală în lume. Aparatura lui complet automatizată se bazează pe deșteptăciunea, rapiditatea și memoria calculatorului care pune la dispoziția marii mase a medicilor o mulțime de date, calculate prompt, chiar în timpul experimentului, și o bogată și obiectivă experiență transpusă în programele matematice. Analizînd în paralel scrisul, desenul, gesturile, mersul și vocea, probabilitatea de a ajunge la un diagnostic corect este mult mai mare, cu atît mai mult cu cît siretenia bolii este dejucată, căci ea nu se poate disimula, din moment ce produce aceleași modificări caracteristice în toate investigațiile de mai sus. Harul profesional, pasiunea și entuziasmul specialiștilor noștri au mai cucerit o redută în lupta cu bolile.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Zahăr din surse vegetale netradiționale

Nu ne-am putea imagina, cu siguranță, hrana noastră fără produse dulci. Considerentele sînt, este adevărat, în bună parte subiective, căci gradul de dulce este întotdeauna asociat cu o senzație de plăcere, dar în egală măsură există și considerente biologice, deoarece substanțele dulci înseamnă un important aport de calorii pentru organism.

În timpurile cele mai vechi, necesarul de substanță dulce era asigurat de fructe și mierea de albine. De-a lungul milenarei sale existențe, omul a descoperit treptat și alte surse naturale capabile să satisfacă aceste cerințe.

Una dintre speciile de plante identificate și valorificate din vremuri îndepărtate, utilizată în hrană, fără a necesita condiții deosebite în timpul prelucrării industriale sau în gospodăriile individuale, este sorgul zaharat. Planta pare să-și aibă leagănul în Egiptul antic. În epoca faraonilor sorgul era utilizat pentru extragerea unui suc dulce. În Europa, sorgul zaharat își face apariția în urmă cu douăzeci de secole, fiind importat de către romani din India. La noi în țară apare pe la începutul acestui secol, fiind cunoscut sub numele de „gaolian“, după denumirea populară folosită în China. Pînă în preajma anului 1940 gaolianul s-a cultivat pe suprafețe restrînse, în gospodării individuale, fiind utilizat la extragerea sucului dulce, prin a cărui fierbere se obține așa-numita „miere de gaolian“, un sirop de consistența mierei de albine.

În perioada 1952—1957, în cadrul Institutului de cercetări agronomice al României (I.C.A.R.) au fost studiate mai multe soiuri străine și cîteva populații locale de sorg zaharat, în scopul obținerii de furaje pentru animale. Cu această ocazie, se menționează și posibilitatea prelucrării plantei sub formă de sirop dulce.

Datorită conținutului său ridicat în substanțe dulci, sorgul zaharat poate fi utilizat atît pentru extragerea zahărului lichid sau cristal, cît și la obținerea alcoolului destinat consumului alimentar sau ca sursă alternativă de combustibil. La Institutul de cercetare și producție pentru cultura și industrializarea sfeclei de zahăr și a substanțelor dulci — Fundulea, jud. Călărași, a fost constituit un colectiv de cercetare care, afirmă inginerul Constantin Dumitrache, șeful colectivului, are drept scop obținerea de substanțe dulci naturale sub formă de sirop concentrat, utilizînd orice sursă vegetală (în afara sfeclei pentru zahăr), cu conținut ridicat în zaharuri și cu posibilități de a se cultiva în condițiile de climă din țara noastră.

Este adevărat, cînd auzim de zahăr, majoritatea ne ducem cu gîndul la cristalul extras din sfeclă. Se pare că un grup de oameni preocupați de abordarea noului ne vor înlătura părerea statornicită de tradiție. Aceștia sînt inginerii Mihai Iosub, Gabriela Antonescu, Mariana Băluță, Margareta Ene, Stela Condrut, tehnicianul Florin Petrișor, laborantii Nicolae Zoicăreanu, Niculina Liscan, Elena Petcu și, bineînțeles, cercetătorul Constantin Dumitrache.

Printre speciile de plante luate în studiu în scopul obținerii de substanțe dulci fac parte sorgul zaharat, topinamburul (Helianthus tuberosus) sau, cum mai este cunoscut popular, napul porcesc, tulpinile verzi de porumb ajunse la un anumit stadiu de vegetație și pepenii verzi destinați culturilor pentru producerea de semințe.

În fața unui argument palpabil și extrem de... dulce (două linguriță de sirop de sorg, avînd consistența, culoarea și gustul mierei de cea mai bună calitate), dar mai ales în fața avalanșei de informații privind rezultatele obținute, ne propunem ca în articolul de față să prezentăm doar una dintre plantele temeinic studiate — și anume sorgul zaharat — urmînd ca în viitor să expunem motivele care au determinat luarea în studiu și a celorlalte specii.

Substanța dulce din sorgul zaharat este reprezentată de zaharoză, în procentul cel mai mare — de la 11,5 pînă la 15 la sută — și în mică măsură de zahărul reducător — de la 0,5 la 3 la sută din totalul de zahăr. Procentul de zahăr reducător variază de la un soi la altul ; cu cît este mai mic față de zaharoză, cu atît soiul se anunță mai bun pentru obținerea zahărului cristal. Prelucrarea sorgului zaharat sub formă de zahăr lichid sau cristal implică trei faze importante : extragerea sucului dulce din tulpină, purificarea sucului și îndepărtarea unei anumite cantități de apă prin evaporare în vederea obținerii concentrației dorite. Fără a intra în detalii tehnologice, se poate menționa că, în timpul purificării, o mare parte din substanțele organice și anorganice (substanțe proteice, pectice, acizi, amidon, etc.) sînt îndepărtate. Fibra vegetală rezultată după extracția substanțelor dulci are un conținut ridicat de celuloză. În funcție de tehnologia de extracție aplicată, în fibră poate rămîne o cantitate mai mare sau mai mică de zaharuri, fapt ce poate conduce la dirijarea acesteia ca sursă de furaj, la hrana animalelor. Fibra se mai poate folosi, cu bune rezultate și ca sursă de combustibil al cazanelor de abur din distilării. Dar, față de aceste direcții de utilizare, cea mai rentabilă valorificare, după extragerea substanței dulci, pare a fi, conform celor susținute de cercetătorul Constantin Dumitrache, prelucrarea fibrei sub formă de hîrtie. Este o afirmație care nu poate decît să stîrnească interesul specialiștilor de la fabricile de celuloză și hîrtie, mai ales că studii efectuate în acest sens și în alte țări, au dus la concluzia că se poate obține din fibra de sorg zaharat o hîrtie de ceea mai bună calitate.

Practic, în urma prelucrării mai sus amintitei plante și a obținerii siropului dulce, nu se pierde și nu se aruncă absolut nimic. La capitolul avantajelor se mai înregistrează reducerea consumului de energie, manoperă și timp afectate cristalizării ; concentrația la care se obțin aceste siropuri asigură conservabilitate în timp, fără a fi nevoie de intervenția substanțelor chimice ; reducerea cheltuielilor generale la dizolvarea actualului zahăr cristal, cînd pentru anumite produse (sucuri răcoritoare, compoturi) se impune utilizarea substanței de îndulcire sub formă de sirop cu concentrații diferite.

Ca domeniu de utilizare a substanțelor dulci sub formă lichidă se pot aminti : industria sucurilor răcoritoare și a conservelor de legume, prepararea produselor de patiserie și cofetărie, a băuturilor alcoolice dulci.

Specialiștii Institutului de cercetare și producție pentru cultura și industrializarea sfeclei de zahăr și a substanțelor dulci — Fundulea, județul Călărași, sînt în măsură să afirme că, la această oră, este pusă la punct tehnologia de extracție, purificare și concentrare a substanțelor dulci din sorg zaharat sub formă de sirop. Urmează ca în scurt timp să se treacă la verificări în condiții de stație pilot. Rezultatele cercetărilor de laborator întreprinse pînă acum — în condițiile climaterice ale țării noastre — ne-au adus un mare cîștig : au scos la lumină avantajele pe care ni le poate oferi dulcele sorg.

LIANA MOLNAR

Morala bunului meseriaș

(III)

Continuăm prezentarea situațiilor reale în care se manifestă atitudinea, respectul pentru meserie și respectul pentru client în unitățile care prestează servicii către populație. Cei ce au întemeiat și au întreținut mereu morala meseriei, a bunului meseriaș merită respectul nostru ori de cîte ori îi întîlnim aplecați cu migală asupra lucrului lor, după cum merită să le facem cunoscute tenacitatea, gesturile — frumoase tocmai în simplitatea și sinceritatea lor — care acestor oameni cinstiți cu munca pe care o fac nu li se par decît firești în continuitatea monotonă care intră în alcătuirea tainică a organismului sănătos al stării normale a lucrurilor. După cum tot din respect față de ei, vom critica, de cîte ori va fi cazul, indisciplina celor ce se abat de la această morală. În acest număr, vă prezentăm cîteva secvențe din județul Covasna.

Sediul central al eleganței din Sfîntu Gheorghe

Anul trecut, Cooperativa meșteșugărească „Hărnicia" și-a sărbătorit 40 de ani de existență. Au participat — tratați cu o atenție emoționantă — mai bine de 70 de membri fondatori, între care și primul președinte Emeric Sasz. Preocuparea pentru frumusețea, farmecul și bunul gust al produselor este permanentă și pare a fi implinit și ea decenii de viață aici. Aplicată la noile modele vestimentare — cu bătaie lungă în educarea bunului gust public — ea are, am putea spune, în Sfîntu Gheorghe și un „sediu central", care este unitatea numită CROITORIE DE UNICATE. Etelko Cupferman, șefa unității, este un bun exemplu de om ordonat pînă la desăvîrșire, sau pînă la locul ultimului nastur din depozit. Tînăra aceasta este o strălucită creatoare de modele, după cîte arată exponatele și după expresia inginerei Rozalia Smazenka, președinta cooperativei. Șefa amintitei unități este și o pasionată a artei plastice. Grafica, desenele în tuș, acuarelele sale, — multe reprezentînd chiar admirabile modele create de ea — impodobesc și unitatea aproape exasperant de ordonată. O neașteptată diversitate de articole și modele create de ea (rochițe, fuste, bluze, pantaloni), pînă și din fînet, din banalul fînet, devin piese uluitor de atrăgătoare, prin componența aceea nevăzută a unei idei, a căutărilor și fanteziei omului pasionat și aflat chiar la locul lui, potrivit pasiunii sale. Cu siguranță, nici un fel de prezentare în cuvinte nu poate să înlocuiască pentru cititoarele noastre mai ales imaginea și farmecul modelelor create de Etelko Cupferman, așa că, indiferent de ocazia cu care ar ajunge prin Sfîntul Gheorghe, le îndemnăm să treacă pragul acestei unități (Strada Lenin, nr. 15), unde vor fi primite cu căldură și solicitudine, spre care le va îndruma orice localnic și de unde vor pleca încîntate.

Absolventă a Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din București (secția vestimentară) în 1980, tînăra din Covasna se dovedește un foarte reușit produs al prestigioasei școli bucureștene de artă plastică. Unitatea condusă de ea este căutată, adesea lăudată și n-a avut niciodată vreo reclamație.

Femina — emblemă a inteligenței gospodărești

Tot în cadrul celor ce merită să fie spuse despre Cooperativa „Hărnicia" să mai adăugăm că inginera Rozalia Smazenka, mintea iscoditoare căreia i se datorează multe din cele mai bune lucruri realizate aici, (născută în Brașov ca și soțul său, cu care a fost colegă din clasa a opta pînă în ultimul an de facultate și împreună cu care s-au fixat la Sfîntu Gheorghe) se află la numita cooperativă de unsprezece ani. A condus mai întîi grupul de creație. Întreaga cooperativă, în 1986 a lansat 274 de modele noi, de diverse produse. Croitoare amatoare ea însăși, inginera Rozalia Smazenka va înființa în acest an două noi activități. În cooperativă, pentru încurajarea croitoriei pe cont propriu, lucru care prinde bine în orice casă, oricărei gospodine și mai ales fetelor tinere. În primul rînd, într-o încăpere a unui atelier vor sta la dispoziția populației mașini de cusut, la care amatoarele — îndrumate de către cineva de meserie — își vor putea croi și își vor coase cele dorite. Chiar și mașini de tricotat vor fi folosite, în paralel cu inițierea în meseria respectivă. Cum președinta cooperativei este și președintă a Comitetului municipal al femeilor, a și testat ideea în anul trecut, în cadrul Clubului Femina (un fel de șezători moderne, inițiate de dînsa, care se țin săptămînal și la care participantele, de toate profesiile și vîrstele, învață într-o atmosferă agreabilă să croiască, să coase le mașină, să croșeteze, să împletească, să repare frumos îmbrăcăminte, să transforme cu fantezie modele și multe alte lucruri utile mai ales tinerelor, mărunțișuri care pot fi importante în cîte o clipă a vieții, lucruri folositoare care nu se învață astfel în nici o școală). A doua noutate va consta într-un mod aparte de a presta servicii la domiciliul clientului, mai bine zis al clientelor. O croitoreasă chemată și plătită cu ora — după un tarif și convenabil, dar și ferm respectat, pe operații — va executa tot ce este de reparat sau de confecționat în casa respectivă. „Ideea nici nu este nouă și nici măcar nu este a mea, zice tovarășa inginer Rozalia Smazenka. Mi-am reamintit-o de la bunica, fostă croitoreasă în Brașov, ca și mama de altfel și care lucra în acest mod."

Cît despre relațiile bune cu publicul ale meșterilor din această cooperativă ne limităm a nota doar o singură frază a inginerei care o conduce : „Pentru mine asa începe să devină maistru cineva: dacă e amabil și știe să se poarte cu oamenii."

Și un nou model de pantof

Cea mai nouă cooperativă meșteșugărească din municipiul Sfîntu Gheorghe se intitulează „Sirguința" și a luat ființă anul trecut, prin unirea mai multor secții ale celorlalte două mari cooperative ale orașului — „Hărnicia" și „Lemnmetal". Fiind și cea mai proaspătă, „Sirguința" are și cel mai tînăr președinte (38 de ani) în persoana lui Ștefan Marton. Între toate unitățile cooperativei — care n-a avut timp și n-a dat motive să i se adreseze reclamații — locul de frunte este ocupat de complexul pentru servirea populației cu încălțăminte de comandă și de serie, unitate — condusă de Imre Voino — care lună de lună și-a îndeplinit și își îndeplinește planul. Aici, calitatea produselor este poate cel mai de seamă lucru din tot ansamblul muncii acestor buni meseriași. Încă din anul trecut, comerțul a cerut prin comenzi ferme o cantitate de marfă mai mare decît era posibil să dea unitatea. În asigurarea unui nivel calitativ deosebit al produselor sînt deopotrivă esențiale și respectul pentru meserie al lucrătorilor, dar și probitatea profesională, competența, responsabilitatea lui Imre Voino și a singurului controlor de calitate pe care îl are unitatea, tovarășul Ludovik Pokular, fost ani buni el însuși cizmar înainte de a fi C.T.C.-istul respectat de azi (mai cărunt decît te-ai aștepta dacă ai ști că n-are decît 54 de ani).

În stînga, Etelko Cupfermau, explicînd ideea unui nou model

În întreg complexul acesta, planul realizat sistematic asigură și cîștiguri bune lucrătorilor. Poate că și de aici izvorăște o componentă a explicației unui fapt : după vreo zece ani în care nimeni n-a mai intrat în meseria de pantofar, iată că, în 1986, a fost nevoie de un concurs pentru a alege dintre toți candidații 24 de ucenici la locul de muncă. Peste mai puțin de doi ani de pregătire, ei vor fi muncitori calificați. Imre Voino ne roagă să notăm numele celor mai buni pantofari ai unității. Ei se numesc Peté Béla, Fagyas Béla și Gaspar András. Primul este și creatorul celui mai nou model de pantof bărbătesc pe care îl face unitatea, cu un succes deosebit, pe măsura, de altfel, a calităților acestor pantofi extrem de comozi, cu o linie plăcută. Sînt din piele naturală admirabilă. Numerele 40—44 costă 270 de lei perechea.

De la tovarășul Lehel Mike, președintele U.J.C.M. aflăm că în 1987, la cele 295 de unități ale întregii uniuni se vor mai adăuga alte 25. Unele vor introduce activități cu totul noi în prestarea de servicii către populație din Covasna, cum ar fi îngrijirea bolnavilor la domiciliu. „Avem deja cîteva familii de bătrîni abonați la cantina uniunii din Sfîntu Gheorghe, de unde le ducem noi mîncarea, taxînd acest transport cu un leu". Exemplar gestul acesta de grijă, de tandrețe și de adîncă omenie față de niște oameni care au ajuns în suferință pentru singura vină pe care nu ți-o iartă viața, aceea că și-au trăit viața. Tot ca noutate se vor introduce aranjamente de interioare în locuințe. „Vom folosi pentru aceasta, ne spune tovarășul președinte, un excelent arhitect și specialist în design, Liviu Mehedinț, mare sufletist în materie. S-a transferat, din dorința de a face mai mult din ce poate, de la Institutul de proiectare județean la Cooperativa „Sirguința", unde acum conduce secția de corpuri de iluminat. A creat modele splendide pe care le-a omologat. A schimbat fundamental existența acestei secții care a ajuns o mîndrie a cooperativei. Vom extinde închirierile de unelte de uz gospodărese. În 1986, o singură mașină de cosit iarbă ne-a adus pe această cale 23 000 de lei. Am mai testat cu bune rezultate închirieri de atelaje cu cai pentru transport. Anul acesta vrem să ajungem la 10 care cu 10 perechi de cai. Avem un atelier în care facem și reparăm căruțe. Acolo potcovim și cai. Numai caiele nu putem face. Le cumpărăm, uneori trimițînd oameni după ele pînă la Medgidia. Costă mai mult drumul decît marfa căutată. Zăbalele cumpărăm de la C.A.P. Micfalău din județul nostru." Zăbalele rămîn însă, dacă nu o mare problemă, o usoară enigmă. Au dispărut fierarii care le făceau. Pentru nevoile calului — vechiul de milenii și iarăși noul nostru prieten — va trebui poate să ne adresăm mecanicii fine. Ceea ce n-ar fi, la urma urmei, decît drept.

Uniunea județeană are în municipiu 19 magazine care vînd produsele meșteșugărești. Ei bine, în 1986, jurnalul cumpărătorului de la aceste 19 unități n-a fost folosit decît o singură dată. Elocvent, pentru solicitudinea și pentru comportamentul general al gazdelor. „Mai ales că nu în aceeași notă își desfășoară activitatea mereu unele unități prestatoare de servicii," ne spune tovarășul președinte al U.J.C.M. Este cu neputință însă să obținem de la dînsul măcar un exemplu în acest sens. Este convins că putem găsi singuri.

Chiar găsim

Ne supunem fără supărare acestui test la care sîntem cu bonomie invitați. Notăm mai jos doar două exemple din cele găsite. Ne-a frapat uluitoarea repeziciune cu care sînt spălate cămășile la unitatea specializată și aflată în plin centrul orașului, pe strada Libertății la nr. 1. O cămașă dată la spălat este gata în două săptămîni, ne spune șefa unității Etelka Afrasinei, cu cel mai firesc ton din lume. Așa după cum ne spune că alte haine date la curățat pot fi luate după 10 zile. Și la urgență ? Ei bine, la urgență, lucrurile stau cu totul altfel. Durează 4 zile. Impresionantă... viteză.

În aceeași încăpere se află și o unitate pentru reparat aparate de radio, televizoare, casetofoane, radiocasetofoane... Șef de unitate și unic subordonat : Ștefan Danciu. Dînsul ne spune că multe reparații nu pot fi făcute pentru ciudatul motiv că unitatea nu este aprovizionată lungi perioade cu piese care se produc în țară și se vînd în magazine. Notăm dintre acestea : antenă telescopică pentru radio „Gloria", butoane diferite pentru aparate de radio, românești („n-am de nici un fel"), capete de înregistrare-redare pentru radiocasetofoane produse în țară, curele de transmisie pentru aparate de aceeași proveniență, rezistențe de mărimi diferite („care se fac la Curtea de Argeș"), potențiometre („pentru radio n-am de nici un fel ; pentru «Gloria», «Pacific», «Bucur» de doi ani n-am mai văzut"). Șeful acestei unități ne mai spune că la Sfîntu Gheorghe vînzătorii în magazine țin expuse aparatele fără butoane. Pe acestea le păstrează în buzunarele halatelor, ca să nu se trezească fără ele. Au ajuns la amarnic de cumplită căutare. Și, să fim iertați, fără justificare ! ! !

„Munca este cel mai bun medicament"

Sînt cuvintele lui Ludovic Zsombori, atunci cînd își aduce aminte de suferințele sale aduse de vîrsta, de altfel nu prea înaintată. Este ceasornicar la Tîrgu Secuiesc, unde îl cunoaște oricine. „Uit de toate, cînd lucrez, zice dînsul. Îmi place să strunjesc eu un ax, ori să fac o reparație mai grea, pe care nu oricine o poate face. Anul trecut în februarie eram internat la Fundeni pentru o boală de ficat. „Suportam bine tratamentul. Mai greu suportam să văd pe un perete o pendulă care nu mai mergea de mult. Acolo n-aveam scule. Am cerut voie s-o «consult». Era uzată. Erau destule de făcut la ea. Am împrumutat scule de la mecanicii de întreținere, o pensetă de la medici și pînă la urmă... a reînceput să meargă normal cum îi stă bine oricărui ceas. Mai ales dacă se află în casă și un ceasornicar."

DORIN GHERGHINESCU ■

Circumstanțele Aurei Dobre

Ne scrisese un grup de seraliști de la Liceul economic din Rm. Vîlcea, despre un concurs de împrejurări a cărui victimă a fost colega lor Aura Dobre. Despre ce a fost vorba ? Aura abia terminase 10 clase și împlinise 16 ani. Părinții ei, atenți fiind la bugetul modest al familiei și-au spus că Aura poate isprăvi liceul și la seral, fiind o fată silitoare. În sfîrșit, Aura Dobre a fost încadrată ca lucrător comercial la toneta nr. 117, pendinte de I.C.S.M. Rm. Vîlcea.

La preluarea tonetei, gestiunea se ridica la modesta sumă de 12 995 lei și era constituită din confecții și tricotaje indeosebi. Toneta era plasată în fața magazinului „Cozia" din municipiul Rm. Vîlcea, iar în perioada de iarnă funcționa în incinta magazinului de mobilă din vecinătate. Marfa a început să „curgă", cum se spune. Surplusul de marfă ce nu intra între pereții metalici ai chiocnetei Aura D. îl depozita în saci de nylon și cutii de carton — unde credeți ? — în raionul de menaj al magazinului „Cozia" sau sub scara interioară a magazinului de mobilă.

Din capul locului trebuie semnalat un prim aspect. Valoarea mărfurilor din gestiune s-a ridicat vertiginos la suma de 213 330 lei. Paradoxal, mărfuri de primăvară și vară au fost trimise spre vînzare în prin sezon de iarnă ! Este clar că nu au fost respectate dispozițiile de gestiune, în sensul că gestionara depozita unele mărfuri în casa scărilor și, în cel mai fericit caz, în raionul de menaj al magazinului „Cozia", cum aminteam mai sus. De asemenea, e limpede că gestiunea a fost condusă defectuos, ducînd la formarea unor stocuri prea mari de marfă. Acestea sînt datele preliminare ale problemei. După care s-a ivit, lesne de presupus, minusul în gestiune. Între fondul scriptic și soldul faptic (să reținem, deci, de marfă, și nu de bani !) — s-a constatat o anume diferență. Diferență pe care soții Dobre, părinții Aurei, au achitat-o imediat, la casieria I.C.S.M. Rm. Vîlcea.

Cineva se încăpățînează însă și susține sus și tare că nu este vorba de nepricepere și lipsă de experiență, ci de delapidare. Să reținem un prim aspect : Aura Dobre a funcționat doar trei luni și jumătate ca gestionară, restul de timp fiind bolnavă. Să fim atenți și la un alt aspect : minusul în gestiune nu s-a constatat la bani, ci la marfă și la ambalaj. Cum să spunem ? Nu este vorba de o sumă cine știe ce mare — prejudiciu recuperat imediat în solidar cu partea responsabilă civilmente, cum se explicitează în termeni juridici —, ci este vorba de procedeul în sine. În ce sens ? Iată.

La 16 ani și cîteva luni Aura Dobre (Aleea Trandafirilor nr. 5 Rm. Vîlcea) nu avea nici vîrsta și nici priceperea pentru a gestiona. Împrejurarea că există o lipsă de 77 lei la ambalaje (saci de nylon și cutii de carton), în care fusese ambalată și depozitată marfa în condițiile amintite, duce la cu totul altă concluzie decît aceea a însușirii valorii mărfii vîndute. Celălalt aspect ține de avatarurile aprovizionării. Nu a fost normal ca toneta să fie încărcată pînă peste poate cu mărfuri de extrasezon.

În această ordine de idei, activitatea complexă de gestionare incumbă maturitatea individului, iar nu nesiguranța unui copil ! Pentru că gestionarea constă și în primirea, depozitarea, conservarea și stocarea mărfurilor. Se vede, deci, limpede treaba că nu este rezultatul specific delapidării — care ar fi implicat însușirea, folosirea, traficarea mărfii —, ci este vorba de nepricepere indeosebi.

Rezumînd, I.C.S.M. Rm. Vîlcea nu avea temei legal să angajeze o minoră și, mai ales, să-i atribuie gestiunea. Aura Dobre nu avea nici vîrsta, nici priceperea pentru a gestiona. Vorbesc de la sine greșelile făcute din imprudență, din naivitate și neștiință. Ne bucură, realmente, că am putut contribui cît de cît la soluționarea și clarificarea acestui caz ce ține, iată, de domeniul trecutului. Aspectele relatate, pe care autoritatea datoare să aplice legea le-a avut în cele din urmă în vedere, dispunînd, e adevărat, după destule necazuri și strădanii, achitarea tinerei în cauză de sancțiunea privativă de libertate. Nepriceperea ei nu poate acoperi, chiar sancționată, neglijența vinovată a celor care i-au încredințat răspunderi nepotrivite vîrstei ! Și în acest caz, dacă nu acționează instanța juridică, pot și trebuie să acționeze cele administrative și cele morale.

DORIN SALAJAN ■

Instituția de lîngă casă: asociația de locatari

O experiență pozitivă: controlul financiar – contabil

Deunăzi, mi-a sunat la ușă un vecin de pe scara blocului în care locuiesc și m-a întrebat dacă urmăresc, pe listele de plată ale cotelor de întreținere, repartizarea cheltuielilor. Am recunoscut că nu. De obicei, mă uit, ca tot omul de bună credință și cu încredere în comitetul asociației (ales de noi toți), doar la suma totală, pe care am grijă să o plătesc la timp, fără restanțe. Ei bine, omul avea dreptate, calculul nu prea este în regulă ; pentru apartamentele cu 3 camere de pe colțul blocului sînt incluse la plată, ca fiind spații încălzite, și... suprafața balcoanelor ! Dacă treaba nu ar fi destul de serioasă și de inechitabilă, în raport cu alte apartamente (care au pe holuri chiar calorifere), te-ar pufni rîsul. Omul s-a dus să întrebe pe cei care întocmesc calculele, dar a primit un răspuns derutant. Cum că așa i-a sfătuit nu știu care consilier juridic. Derutant, deoarece pentru a se întocmi socotelile corecte nu este neapărată nevoie de nici o savantă interpretare juridică, întrucît actul normativ — **Hotărîrea 30 din 1984** (publicată în Buletinul oficial) a Comitetului pentru Consiliile Populare, este limpede și poate sta la îndemîna oricărui locatar. Cu atît mai mult cu cît orice nelămurire ce poate surveni în viața unei asociații se poate cu ușurință elucida, apelînd la inspectorii compartimentului organizatoric și îndrumare a activității obștești din cadrul consiliului popular. Cu atît mai mult cu cît, în cadrul sectorului 1 al Capitalei, din care face parte și blocul cu pricina, s-a acumulat o experiență pozitivă remarcabilă privind îndrumarea și controlul asociațiilor de locatari, cu un accent deosebit pe respectarea disciplinei financiar-contabile. Tovarășul Paul Guțescu, coordonatorul compartimentului, ne face dovada cu argumentele pe hîrtie. „Ținem permanent legătura cu CEC-ul care, periodic, ne informează asupra situației financiare a asociațiilor de locatari. Acolo unde nu se mai înregistrează disponibilități în cont pentru acoperirea cheltuielilor e semn că undeva s-a produs o dereglare, și, atunci, prin intermediul inspectorilor noștri, cu ajutorul unui larg activ obștesc de specialitate (recrutat dintre pensionari) întreprindem controale, pentru a constata și analiza cauzele unei astfel de stări de lucruri. De regulă, majoritatea celor 850 asociații existente în sectorul nostru respectă prevederile legale, dar mai sînt și situații cînd disciplina financiar-contabilă nu este respectată. Ca de exemplu, asociația din str. C.A. Rosetti nr. 15, unde administratorul și-a însușit din banii asociației aproape 80 000 lei. Fapt generat desigur, și de neglijența comitetului și a comisiei de cenzori care nu și-au făcut datoria, conform Statutului asociațiilor de locatari. De regulă, la noi în sector, cazuri de fraude sînt puține, majoritatea deficitelor în conturi se datorează, mai ales, restanțierilor. Ceea ce iarăși ne străduim, să creștem autoritatea și rolul comitetelor și asociațiilor în educarea civică a cetățenilor. Dacă primul barometru ce ne indică starea financiară a unei asociații este situația de la CEC, nu este, în schimb, singurul. În situațiile cînd comitetul unei asociații ori comisia de cenzori, ori locatarii înșiși, ne aduc la cunoștință unele nereguli financiare, Comitetul executiv al Consiliului popular, trimite o comisie de control financiar-contabil, formată, cum vă spuneam, din activul nostru obștesc din oameni cu pregătire în domeniu, oameni de o deosebită competență, conștiinciozitate și probitate morală, așa cum sînt Gheorghe Popescu, Octavian Micu, Gheorghe Ionescu, Alexe Tîfrea și alții. Așa s-au prevenit la vreme, sau aproape la vreme, fraude ori încălcări de legi ce ar fi dus la complicații mai grave asupra bugetelor unor asociații. Ca de pildă, în urma unei astfel de verificări efectuate în Bd. Bălcescu nr. 30, s-au găsit 17 000 lei lipsă din gestiune, acoperindu-se la timp, fără să se apeleze la instanțele de judecată, iar în str. Academiei 35—37, s-a constatat că se stringeau de la locatari anumite sume — ce se cheltuiau chiar în interes comun —, fără a fi contabilizate. La indicația controlului s-au luat măsurile cuvenite pentru intrarea în legalitate".

CICI IORDACHE-ADAM ■

Cum se rezolvă o problemă

Două sînt modalitățile de a scăpa de o problemă : fie s-o rezolvi, fie s-o organizezi în așa fel încît să moară singură. Iată, am cunoscut în municipiul Buzău roadele muncii a două asociații de locatari — una, foarte bună, cealaltă, foarte slabă. Prima, Asociația punct termic 21 (cartier Hașdeu), este condusă de președintele Ion Brotac și administrată de profesorul pensionar Florea Georgescu. Așa cum ne relata și Ion Neacșu, șef Oficiu probleme organizatorice, din cadrul consiliului popular al municipiului, oficiu care se ocupă, printre altele și de îndrumarea și controlul asociațiilor de locatari, asociația amintită mai sus le oferă numai motive de satisfacție. Cele 8 blocuri cu 354 apartamente sînt administrate fără repros, oamenii sînt harnici, gospodari, își întrețin bine apartamentele și spațiile comune, nu există restanțieri la întreținere, atmosfera este de o tandră vecinătate și, mă rog, în ședințele lunare nimeni nu bate cîmpii. Este, dacă vreți, o asociație model. Administratorul, Florea Georgescu, fost profesor de limba română, face acest lucru de unsprezece ani. Este meticulos, exact și are experiență. Lumea îl respectă și faptul este ușor de observat fie și numai din înfățișarea civilizată a blocurilor.

Cealaltă asociație, recunoscută ca foarte slabă, există mai mult în scriptele consiliului popular. Se numește Asociația locatarilor nr. 2, punct termic 6, cartier Broșteni. Președinte, Emil Oprea, administrator, Vera Mușat. Să-l lăsăm tot pe Ion Neacșu să-i pomenească „virtuțile", înainte să i le descoperim și noi : „Sînt 25 de blocuri cu 4 nivele, cuprinzînd 457 apartamente. Blocurile sînt rău întreținute, spațiile comune sînt neîngrijite, cu geamuri sparte și casa scărilor nezugrăvită de ani de zile. Spațiile verzi sînt neglijate, iar la întreținere restanțele se ridică la 202 000 lei".

Am încercat să vorbim cu Vera Mușat. N-am reușit. Dar nici nu cred că era vreun cîștig dacă ne întîlneam. Imaginea celor mai multe dintre blocurile asociației este elocventă. Mai mult chiar, descrierea șefului Oficiului probleme organizatorice se dovedea a fi eufemistică. Degradarea și paragina casei scărilor, a anexelor, a spațiilor verzi trebuiau demult să fie un semnal de alarmă. Este limpede că Vera Mușat este un administrator slab. Dar asta nu e suficient. Constatînd această realitate, consiliul popular nu îndreaptă lucrurile. Este limpede că numărul a 25 de blocuri, răspîndite pe o mare suprafață, este o pălărie prea mare pentru Vera Mușat. Dar nici Oficiul probleme organizatorice nu se omoară ajutînd-o. Mai mult, se preconizează mărirea asociațiilor pînă la 600 de membri. Este adevărat, inițiativa n-ar contraveni prevederilor statutului, dar administrarea locuințelor ar fi evident în suferință dacă la un număr mai mic de apartamente buna gospodărire lasă de dorit. Într-unul din blocurile în care am intrat (cel în care locuiește și Vera Mușat), degradarea și mizeria casei scărilor te întoarce din ușă. Blocul, care face parte dintr-o asociație de locatari vecină, administrată de un pensionar, Dimitrie Dumitriu, este locuit de constructori de la Întreprinderea antrepriză construcții montaj. Nu numai că acești constructori sînt foarte puțin gospodari, dar nici administratorul nu este de prin partea locului, Dimitrie Dumitriu aflîndu-și locuința undeva prin centrul municipiului. Ceea ce nu mai este nici măcar statutar.

Dar cum spuneam, buni sau slabi, administratori și președinți de asociație au nevoie să simtă mereu umărul consiliului popular. Desigur, nimeni n-are interesul ca o asociație slabă să rămînă astfel. Ea este o problemă de rezolvat. Depinde însă, așadar, ce cale alege consiliul popular al municipiului Buzău, Oficiul probleme organizatorice în privința asociației din cartierul Broșteni : o ajută sau așteaptă.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Banii asociației nu sînt bani personali!

„Nu aveam o sumă exactă, știu că luam săptămînal de la 3 000 la 5 000 lei". Am transcris din depoziția dată, în fața organelor de anchetă, de Maria Cojocariu care, împreună cu alte colege, Letiția Cernea, Silvia Șoaită și Viorica Bodea, au delapidat de la asociațiile de locatari nr. 27, 18, 12, 28, 3 din Alba Iulia suma de 812 935 lei. Puse și plătite ca să rezolve problemele asociațiilor respective dumnealor s-au plictisit repede de această activitate transformînd-o într-o sursă de venituri ilicite. Procedeul aplicat n-a fost prea complicat : stabileau o cotă de regie lunară mai mare decît cea legală pe care, evident, membrii asociației o plăteau. Cuantumul regiei se împărțea, de exemplu, la 1 200 persoane și nu la 1 400 cîte erau în realitate. S-au mai îngrijit să aibă chitanțiere suficiente și, pe cît posibil, neînregistrate. Dar și chitanțierele înregistrate erau de folos căci dînd același număr la mai multe chitanțe banii se puteau însuși ușor.

Lunile au trecut și, odată cu ele, a crescut și suma „adunată". Nu conta cît se lua și de la cine ; important era faptul să fie, totuși, ceva ! Lipsa de scrupule față de membrii asociațiilor s-a extins, „colegele" ajungînd să se fure una pe alta, așa cum a procedat Letiția Cernea care a recunoscut că a luat de la Viorica Bodea, cînd aceasta a fost plecată la mare, suma de 3 985 lei. O sumă mică, dacă o raportăm la cuantumul prejudiciului, dar relevantă pentru profilul moral al celor aflate în această afacere : erau nu doar colege de muncă, dar surori. Cele două amintite mai sus. Dar dacă surorile procedeazâ astfel, pierzîndu-și sentimentele în fața banului, ce se întîmplă, cînd este vorba de străini ? Suma crește vertiginos fapt demonstrat de Maria Cojocariu care a delapidat din gestiunea Silviei Șoaită, care mai lipsea, fiind bolnavă, suma de 505 275 lei. Așa, ca între „colege". Acum, într-adevăr, vor fi colege o vreme. Justiția a stabilit vinovăția fiecăreia dar și pedeapsa cuvenită : Maria Cojocariu — 18 ani detenție, Letiția Cernea — 7 ani, Silvia Șoaită — 6 ani. În aceleași ape tulburi ale necinstei s-a scăldat o vreme și Ana Florea, tot din Alba Iulia, care a avut în mînă, ca administratoare, banii și problemele locatarilor din asociația nr. 35. La numai trei luni după ce a ocupat acest post (la recomandarea cui ?) a încercat mărea cu degetul, punînd de o parte prima sumă în folosul personal : 200 de lei. Și, încetul cu încetul, mîna a intrat tot mai adînc în buzunarele contribuabililor, ajungînd la suma de 317 000 lei căci, văzîndu-se necontrolată, nederanjată nu știa nici la ce sumă a ajuns, nici să se oprească, ajungînd să se încîlcească în țîțele pe care singură le-a țesut : „ustrăgeam în fiecare zi diverse sume dar pe luni nu țineam o evidență a sumei totale însușite", cum singură spune într-o declarație. Pierzînd busola, simțind primejdia aproape, a intrat în panică și a depus la un moment dat în plus față de încasări 52 176 lei, bani însușiți în lunile anterioare. Și în acest caz delapidarea s-a desfășurat într-un climat favorabil : blocuri cu chitanțe la discreție, dintr-unul sumele se treceau în registrul de casă și se depuneau la C.E.C. iar celălalt evident că nu se contabiliza din moment ce banii urmau să intre în buzunarul administratoarei necinstite. Pentru faptele săvîrșite a dat socoteală în fața legii care a sancționat-o cu severitate : 16 ani închisoare.

Dar un lucru este neclar : în perioada cînd s-a săvîrșit însușirea sumei menționate scriptele asociației respective n-au fost controlate de nimeni. Dacă ar fi întrebat-o cineva de sănătate pe Ana Florea, ar fi observat, de exemplu, că o vreme actele asociației nr. 35 erau ștampilate cu ștampila asociației 31 pe care o colegă, Georgeta Tomuș, a îngăduit să o folosească de cîte ori era nevoie, fiindcă dumneaei avea o părere bună despre cea care și-a însușit atîția bani : „avea o comportare bună la locul de muncă, nu se enerva niciodată (la așa sumă, să-ți pierzi răbdarea ? ! n.r.), avea răbdare cu fiecare contribuabil (știa ea de ce ! n.a.) își făcea datoria în mod conștiincios". La o asemenea avalanșă de calități îți vine să pui pixul jos și să te întrebi : la ce sumă ar fi ajuns inculpata, dacă nu își făcea datoria în mod conștiincios ? Un alt martor citat în proces, I.J. arată că „nu s-au folosit registre și formulare tipizate, formularele folosite și registrul pentru evidența operațiunilor bănești nu erau numerotate, sigilate, șnuruite și certificate prin semnătura președintelui comitetului asociației". Cel care exprimă această observație critică are dreptate mai ales că are și autoritatea să o spună fiind chiar președinte al comitetului asociației respective. Nimeni nu i-a împiedicat pe membrii comitetului, ai comisiei de cenzori să-și facă datoria, ori pe cei de la Consiliul popular municipal să treacă mai des pe la asociațiile de locatari unde un control mai atent ar fi fost în măsură să stopeze mai devreme activitatea infracțională a unor indivizi necinstiți.

HOREA SANDU ■

Ce ascunde bunăvoința?

Discuția cu tovarășul Ioan Chivari, secretarul Comitetului Executiv al Consiliului popular municipal Oradea, începe frumos, cu sfatul, desigur dezinteresat, ce ni se dă, ca, în cazul cînd vom scrie ceva în legătură cu asociațiile de locatari să nu uităm cea mai importantă problemă — după părerea dinsului — aceea a îmbunătățirilor posibile ale actualului statut al acestora. Ni se dă chiar și un exemplu : să se prevadă dreptul asociațiilor de a-și plăti un corp de juriști și specialiști în contabilitate care să le îndrume.

Nu pretindem că actuala formă a statutului n-ar putea fi îmbunătățită și consiliile populare pot determina, *mai ales ele*, argumentînd convingător, schimbările pe care le cere viața. Dar în ce ni se spune este ceva care scîrțîie. Pentru că statutul în vigoare prevede clar că obligația de a îndruma, sprijini și controla activitatea asociațiilor de locatari o au comitetele și birourile executive ale consiliilor populare. Iar articolul nr. 25 din statut precizează : „Pentru controlul aplicării de către asociațiile de locatari a prevederilor legale în activitatea financiar-contabilă, inclusiv în stabilirea și repartizarea cheltuielilor comune, pe lîngă comitetele și birourile executive ale consiliilor populare se vor constitui prin decizie, comisii de control financiar-contabil".

Ce să mai crezi în aceste condiții ?... Aflăm că în Oradea majoritatea asociațiilor de locatari sînt bine gospodărite. Alegem unul dintre exemplele posibile: asociația nr. 142, din cartierul „Rogerius", exemplar gospodărită, mai ales prin contribuția președintelui Valer Buda, a vicepreședintelui Nicolae Silveșeanu și a administratorului (din 1980) Palade Dodu. În general treaba merge după cum sînt oamenii din comitet și administratorul. La o asociație vecină (nr. 139) sînt locatari care au acumulat restanțe de ani întregi și nu s-a deranjat nimeni să le facă măcar o somație. Dar în tot municipiul nu sînt, se pare, decît două asociații unde au existat și mai există mari, foarte mari necazuri. Oare comisia de control nu putea face ordine la două asociații ? ! Incapacitate sau indolență ? ! Pe biroul tovarășului Ioan Chivari stă sub lumina veiozei o sesizare semnată de locatarii unuia din blocurile asociației nr. 312 din cartierul „Nufărul". Se reclamă faptul că datorită escrocheriilor fostului administrator — deja arestat și judecat public, de curînd — a fost întreruptă în plină iarnă alimentarea blocului cu apă caldă. Pe colțul din stînga sus, primarul cere măsurile cuvenite, grabnic. Cronologic, însă, mari delapidări s-au produs se pare întîi la asociația nr. 206 din „Ioșia-Nord". Ajungem acolo strecurîndu-ne pe bordura străzii Salcîmilor, stradă ce pare un canal venețian plin cu apă din bordură în bordură, pe care s-a interzis temporar circulația gondolelor. Actualul administrator, Florian Știubea, ne pune la îndemînă documente din care aflăm următoarele : Fostul președinte Arpad Vass care își pusese soția administrator — *vai, cu cîtă seninătate ne va arăta la primărie tovarășul Ioan Chivari decizia din 1982 prin care erau confirmate asemenea alegeri !!!* — a delapidat 440 185,15 lei. El strîngea banii și nu-i depunea. Prin decizie a Tribunalului Suprem a fost condamnat la 18 ani închisoare. Nefiind solvabil, pagubele rămîn pe umerii locatarilor. Și numai penalizările ajunseseră la 2 817 866 de lei în timpul administrației sale. Timp în care, la o sesizare adresată primăriei, răspunsul semnat la 3 octombrie 1983 de Ioan Chivari și vicepreședinte ing. Traian Bonta pretindea, fără echivoc și sfială, că : „pe baza constatărilor (n.n. : „care constatări ?!") efectuate, tov. Vass Arpad este *om cinstit*". În ce privește asociația 312 din „Nufărul", l-am avut ca principal interlocutor pe actualul ei președinte, Florian Ștef. El ne-a spus că după ce, cu cîțiva ani în urmă, o administratoare era condamnată pentru vreo 200 000 de lei lipsă, iar apoi alt administrator a încercat să pună lucrurile la punct, a urmat Dumitru Șendroiu, „pensionar cu 3 300 de lei pensie care, ca administrator, în vreo doi ani, a păpat 285 de mii de lei din banii locatarilor, încît de trei luni nu mai avem apă caldă, iar penalizările se apropie de două milioane". Și Dumitru Șendroiu este insolvabil. Multe blocuri au subsolurile tehnice nebetonate, neterminate de constructor și inundate de ani de zile. Același constructor, Trustul antrepriză generală de construcții montaj Bihor, somează în schimb asociațiile ca, pe cheltuiala lor, să scoată apa din subsoluri unde să pună un strat de balast pentru recepționarea finală a 11 blocuri, la date eșalonate demult și inutil depășite (în 1986). Interesant, nu-i așa ? Și original !

DORIN GHERGHINESCU ■

În palmaresul fotbalului românesc

Încă un trofeu de mare prestigiu internațional

Imagini pentru istoria fotbalului

Stoica, bravul căpitan de echipă, oprit prin fault, în apropierea careului

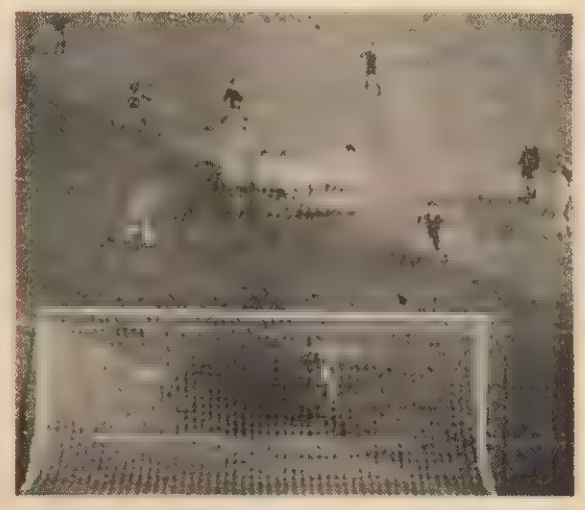

O privire ageră și o execuție de maestru găsesc punctul vulnerabil

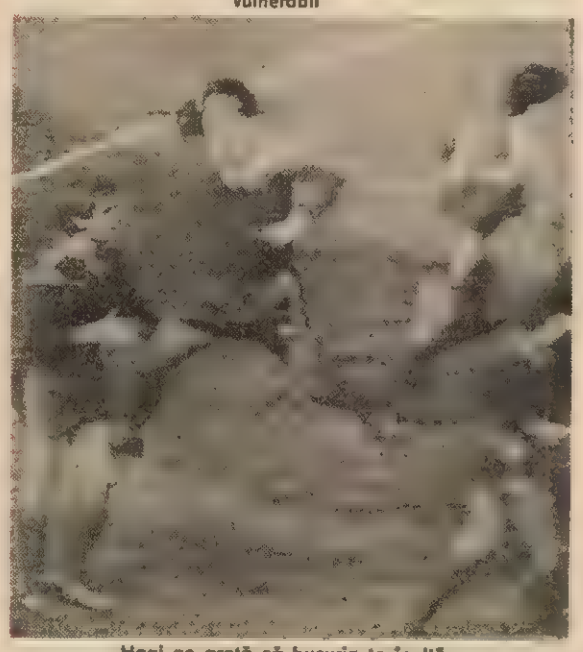

Hagi ne arată că bucuria te înaltă.
Nici noi nu ne-am dat seama cînd am făcut la fel

Ecouri

Agenția A.P.A. Viena : „Echipa Steaua București a realizat o nouă premieră pentru fotbalul românesc cucerind „Supercupa Europei", după ce în meciul de la Monte Carlo a învins cu scorul de 1—0 puternica formație sovietică Dinamo Kiev, în rîndurile căreia au evoluat o serie de jucători binecunoscuți pe plan internațional. Golul formației române a fost marcat de Hagi, dintr-o lovitură liberă, executată cu măiestrie. Atacantul român a găsit o fisură în zidul alcătuit de jucătorii sovietici și a înscris cu un șut spectaculos în ultimul minut al primei reprize. Acest gol i-a însuflețit pe fotbaliștii români, care în repriza secundă au jucat și mai energic punînd în pericol — prin acțiunile ofensive lansate de Pițurcă și Lăcătuș — poarta echipei Dinamo Kiev.

În relatarea agenției TASS se arată: „Jucînd foarte bine, fotbaliștii de la Steaua București au întrecut cu scorul de 1—0 pe Dinamo Kiev și au cucerit „Supercupa Europei" la fotbal".

Alfabetul victoriei

A de la **aplauzele** care se cuvin acestui splendid succes al fotbalului nostru, acestei echipe ce frumos se „încăpățînează" să-și dovedească siesi și întregii Europe fotbalistice că-și conjugă în continuare activitatea la un timp mai mult ca perfect. Aplauze minunatei galerii a suporterilor români prezenți la Monaco, grup ale cărui însuflețire și entuziasm au făcut realmente ca echipa noastră să se simtă aici ca acasă.

Dar și aplauze pentru echipa sovietică, pentru jocul ei și, mai ales, pentru maniera emoționantă în care i-a aplaudat pe învingători, pentru frumusețea cu care a știut să primească, în final, propria-i înfrîngere.

B de la un călduros **bravo** pe care-l merită toate „literele B" din formația noastră — Bölöni, Belodedici, Bumbescu, Bărbulescu, Bălan, Balint —, jucători care au transformat coincidența unei inițiale într-o literă respectată în fotbalul nostru și în cel european. Și-un la fel de sincer bravo pentru toți **băieții** acestei echipe, pentru **bărbăția** lor în momentele de cumpănă ale carierei lor europene, pentru **biruința** strălucită pe care au repurtat-o în această memorabilă seară de februarie.

C de la aceste **cupe** ale fotbalului internațional, care au început să fascineze tot mai mult întregul mapamond. Steaua a cîștigat două din cele trei cupe posibile într-un sezon competițional de cel mai înalt nivel. Și le-a cîștigat pe cele care-i consfințesc supremația în fotbalul bătrînului continent, disputa cu „sud-americanii" avînd legitimul drept al unei revanșe concludente, ce poate se va disputa cîndva.

D de la **Ducadam** — și-mi veți îngădui să îndrept, în aceste clipe de euforie, un gînd de recunoștință spre cel care, realizînd o incredibilă performanță individuală într-un joc eminamente colectiv, a concretizat la modul superlativ pretențiile justificate ale Stelei la o mare performanță în fotbalul internațional. O performanță intrată deja în istorie, datorită și unui nume intrat deja în legendă — Ducadam.

F de la **familia** pe care o reprezintă în momentul de față gruparea fotbalistică a Stelei — pe toate gradațiile și vîrstele celor care o compun .O familie prezentă și aici, la Monaco, nu numai prin cei mai entuziaști și anonimi, totuși, admiratori ai acestei echipe, ci chiar și prin cei mai intimi dintre aceștia, cum au fost și de astă dată, constituite într-o pitorească și frenetică galerie, soțiile celor care disputau pe teren sau în vecinătatea lui o mare „partidă" a vieții lor.

H de la **Hagi** („la belle étoile", îl numea Jean-Philippe Reichacker într-un titlu apărut în „L'Equipe"), acest jucător care, dacă n-ar fi existat, trebuia să fie „inventat" — măcar pentru acea fază din minutul 44. Mai bine zis, prezența lui în această partidă s-a justificat în secundele acestei lovituri libere transformată în gol. Fie și numai pentru atît, demersurile laborioase pentru venirea lui la Steaua și-au găsit finalitatea. Meritul lui Hagi este că și-a îndeplinit datoria, el onorînd pe deplin investițiile (de încredere) care s-au făcut în ceea ce-l privește.

Mai mult decît atît, aș spune că un jucător ca Hagi avea nevoie de un astfel de eveniment, în care să-și poată arăta înalta sa clasă. Deci și dorința lui firească — de a se face remarcat o dată în plus la nivel continental și de a „plusa" decisiv în viitorul clasament al celor mai buni fotbaliști ai anului în curs — a fost împlinită. După cum și schimbarea lui Hagi e intructiva simbolică, ea semnificînd că Steaua dorește să încheie o campanie europeană de înaltă performanță și să începă o alta, poate la fel de prodigioasă, în alcătuirea ei tradițională.

I de la ierarhiile care însoțesc ca un stigmat activitatea fotbalistică la orice nivel. De pildă, pentru evoluțiile lor din anul trecut, Belanov a fost desemnat cel mai bun fotbalist din Europa, iar Zavarov („jumătate Platini, jumătate Maradona", cum îl alinta „Gazzetta dello Sport" din preziua jocului) — cel mai bun din U.R.S.S. Ambii au fost în teren în jocul împotriva Stelei, și ambii au fost schimbați. Spuneam în avanpremiera din numărul trecut că și Steaua are în componență pe cel mai bun jucător din anul trecut al fotbalului nostru — Bölöni — și pe cel care ar putea fi cel mai bun din Europa — Hagi. Din această perspectivă schimbarea celor doi valoroși jucători sovietici reprezintă deopotrivă un simbol și un subiect de meditație asupra relativității oricărei ierarhii de acest gen.

J de la **jucătorii** Stelei — cei care au avut pentru acest meci 40 de zile de pregătiri (din care doar vreo două de pauză, pentru revederea familiilor). Acești eroi ai muncii încrîncenate, tenace și dure au abdicat de la elementarele drepturi ale unei vieți normale pentru a se dedica, într-un efort niciodată cuantificabil la adevăratele sale dimensiuni, pregătirii pentru obținerea acestei mari performanțe.

Au obținut-o, dar munca lor ar fi rămas aceeași și dacă mingea s-ar fi „învîrtit" altfel. Probabil că atunci n-am mai fi avut răgazul să gîndim la privațiunile cerute de marea performanță. Măcar să facem acest lucru acum, bănuind ce înseamnă să simți aproape sase săptămîni „mirosul" aspru al vieții în cantonament.

K de la acești frumoși **kieveni**, jucători distinși și eleganți, care se bucură de-o faimă deosebită grație unor calități care astăzi (marți n.r.) au fost însă net depășiți de virtuțile fotbaliștilor noștri.

L de la **Lăcătuș**, jucător care a avut un deosebit rol tactic în repriza a doua a meciului, atunci cînd erau de așteptat valurile de atac ale echipei sovietice. Acestea nu s-au produs decît sporadic tocmai datorită sprinturilor irezistibile ale lui Lăcătuș, care sfîrșeau prin a-l sufoca, pur și simplu, pe puternicul Demianenko. Avînd în Lăcătuș o adevărată „torpilă" îndreptată mereu spre țintă, echipa noastră și-a ținut la respect adversarul, obligîndu-l să recurgă la interminabile centrări înalte de pe dreapta, rezolvate cu ușurință de fundașii noștri centrali.

M de la **mizurile** care se nasc uneori în fotbal. Un astfel de miz era pe cale de a deveni merituoasa echipă Dinamo Kiev. Publicațiile de aici, inclusiv prestigiosul „France Football", o considerau mare favorită în disputa pentru „Super Cupă". Pentru kieveni, această supralicitare a calităților lor s-a dovedit a fi, îndeosebi după ce au primit golul, o povară psihologică mult prea mare.

Steaua nu numai că a învins, dar a și spulberat astfel unul din neprevăzutele mizuri ce era pe cale să se instaleze în fotbalul european, mereu dornic de altfel, să-și creeze „echipe la modă".

O de la **orgoliul** de înțeles pe care fotbaliștii steliști l-au pus în jocul de astăzi seară (marți, n.r.), dorind — și reușind — să încheie apoteotic o carieră europeană de excepție „Bucarest — vainqueur — Super Coupe", tipărea la sfîrșitul meciului tabela electronică de marcaj a stadionului. Era un anunț laconic, ca un zîmbet frumos pentru toate telexurile planetei fotbal.

P de la **popularitatea** tot mai expansivă a fotbalului. În acest cartier celebru al lumii care este Monte Carlo, strălucirea cu parfum de legendă a cazinoului și bila cruplerului de la ruletă au fost dominate în această seară (marți, n.r.), poate pentru prima dată, de cîmpul magnetic al mingii de fotbal. Monte Carlo a însemnat de această dată un inedit pol al fotbalului european și va însemna pentru totdeauna locul unde echipa română — Steaua București a scris una din cele mai frumoase pagini ale istoriei sale.

R de la **recunoștința** pe care, vrînd-nevrînd, întregul nostru fotbal va trebui s-o păstreze echipei Steaua. Pentru că această victorie depășește, prin amploare și semnificație, sfera clubului nostru fanion, răsfrîngîndu-se pozitiv asupra întregii activități fotbalistice și sportive din țara noastră.

S de la **sacrificiile**, descriptibile sau nu, presărate de-a lungul acestei campanii europene a fotbaliștilor noștri. Sacrificii de care n-au fost scutiți nici cei care, ocupîndu-se îndeaproape de această echipă, au stat — și vor rămîne probabil — niște frumoși anonimi în umbra pe care o dă strălucirea acestei supercupe.

Ultima „verigă", întructiva simbolică, deși anecdotică, a acestui lanț de privațiuni s-a consumat chiar după încheierea meciului : oprit la stadion pentru control antidoping, Bölöni, unul dintre cei mai îndreptățiți să primească public felicitările adresate jucătorilor noștri, n-a mai putut ajunge la hotel unde avea loc festivitatea respectivă decît cînd aceasta se încheiase deja !

T de la **tactica** etalată în acest joc de echipa noastră. Victor Sinet aprecia în „L'Equipe" că Steaua are „mușchii, picioarele și nervii", în timp ce Dinamo Kiev — „capul" (aluzie evidentă la calitățile dominante ale celor două echipe). De data aceasta Steaua a avut și „capul", iar pe Dinamo Kiev „picioarele" n-au ținut-o decît o repriză. Cu alte cuvinte, a fost o victorie a pregătirii fizice și psihologice, dar și una a resurselor tactice — acest ultim capitol oferind prin jocul de astă seară (marți, n.r.) o frumoasă revelație pentru care antrenorii echipei noastre merită să fie congratulați cu prisosință.

Datorită acestei victorii, primăvara parcă a venit cu o lună mai devreme. Aici, sentimentul de echinocțiu este deplin, noaptea părînd egală cu ziua și datorită noii străluciri și noului răsărit ale acestei brave echipe Steaua. O stea polară care va călăuzi multă vreme eforturile generațiilor prezente și viitoare de sportivi în atingerea unor culmi de performanță similare. Aici, la Monaco, misiune îndeplinită. Terminat !

OCTAVIAN ȘTIREANU

În strălucirea acestei izbînzi se află și truda celor de pe banca tehnică

Cronica şoselei

Vehiculul din filmul de anticipaţie

Bine dispuşi, veseli, tocmai se pregăteau să intre în holul poştei prea încărcat cu plante ornamentale, cînd un huruit ca de tanc le atrase atenţia spre stradă. „E un zgomot de Fadromă, Costel, îl disting dintr-o mie", remarcă Dan. „Concertul utilajelor de şantier îl ascultăm doar toată săptămîna. Ţii neapărat să-l auzim şi acum ?". „Nu-i vorba de asta, ci de altceva. Ce caută uriaşa Fadromă în zona ultracentrală a oraşului şi mai ales simbătă seara ? Sînt tare curios să văd utilajul şi indeosebi cine e la volan. Voi intraţi în sală, vin şi eu după ce mă lămuresc despre ce-i vorba". „Venim cu tine şi aşa în sală e încă puţină lume". Cînd au văzut colosul şi mai ales în ce stare era cel care îl conducea, băieţilor nu le-a venit a crede. „Ce-i cu tine, Leonard, cum ai ajuns aici?". „Păi ce, numai voi aveţi vole să frecventaţi balurile, eu nu ?". „Bine, cîntăreţule de operete, dar aşa se vine la bal? Cu Fadroma, în salopetă, murdar, neras de-o săptămînă ? Doar sîntem colegi, lucrăm cot la cot cu tine. Ce-ar fi fost să venim aici cu basculantele noastre de 20 de tone ? Uite ce propunere îţi facem : unul dintre noi te duce cu taxiul la garsonieră, unde te speli, te pui la punct, iar Fadroma o ia cineva de la şantier, pe care îl chemăm noi, şi o duce cum se spune „acasă". Între timp îţi mai revii şi tu şi...", „Adică de ce trebuie să-mi revin, nu cumva aveţi impresia că sînt beat ?". „Nimeni n-a spus asta, zice Costin, dar o plimbare şi o baie nu strică nimănui. Oricum nu poţi apare aşa în sală, cu salopeta, cu mîinile pline de ulei. Care fată ar dansa cu tine în halul în care eşti?". „Eu vin de la lucru, nu de la plimbare ca voi", răspunde mecanizatorul ţîfnos. „Parcă noi n-am fost cu tine la program. De acolo ne-am dus însă acasă, nu la bufetul «Turn» pe care îl îndrăgeşti tu". Replica lui Dan avu darul să-l irite la culme pe Leonard. Vroia două lămuriri : să-l lovească pe cel care „l-a jignit" şi să intre în sală. Băieţii au avut mult de furcă cu „cîntăreţul de operetă" înalt, vînjos, cu forţa dublată de puterea alcoolului, care îl aduce pe individ în stadiul periculos de violenţă. Cei trei prieteni, în încercarea lor disperată de a-l îndepărta de sală şi de Fadromă pe beţiv, îşi minţiseră şi-şi boţiseră hainele, încît numai bune de bal nu arătau. „Distracţia s-a dus, dar măcar să-l scoatem pe nebunul ăsta de aici!" remarcă Dan. Exact cum scapă un peşte din mînă, aşa reuşi Leonard să le scape colegilor lui. Se urcă repede la volanul utilajului şi pe alci ţi-e drumul. „Dacă încearcă vreunul să se urce lîngă mine, îl azvîrl sub roţi", le strigă el ameninţarea. „Soluţia e să-l blocăm undeva. Asta trebuie imobilizat neapărat"! Se auziră strigăte.

„Unul cu un utilaj mare, cu care face slalom, a trintit doi oameni la pămînt. Cei răniţi cred că-s soţ şi soţie. Tipul a fugit pe o stradă izolată ce dă însă tot în bulevardul Gării" relata martorul ocular, un om de vreo 50 de ani, cu o sacoşă în mînă, ce vădea că fusese după cumpărături.

„Dacă nu reuşim să-l prindem, ăsta face şi alte victime, reflectă Dan. Pe traseul haotic ce îl urma, Leonard întîlni o furgonetă tocmai cînd bucla slalomului Fadromei era pe stînga. Fragilul autovehicul fu luat pe sus şi proiectat în gardul de beton al unui şantier. Printr-o minune omul scăpă doar cu nişte zgîrieturi. Aceeaşi soartă, din fericire, avu şi un taximetrist, al cărui autoturism făcut zob de cupa Fadrome: nesi viu şi nevătămat din autovehiculul transformat într-o capcană metalică. Exact precum un tanc care calcă totul sub şenile, aşa îşi văzu de drum şi enormul utilaj. Cu un sînge rece de invidiat, şoferul taximetrului se îndreaptă spre epava ce fusese doar cu cîteva clipe în urmă o elegantă limuzină şi deschizînd ceva ce semăna a uşă începu să scotocească la aparatura de la bord. „Încercarea moarte n-are" rosti cu voce tare şoferul taxiului.

„Domnişoară Lenuţa — chemă el centralista prin radio — sînt eu, Firoiu. Îs fericit că-mi funcţionează aparatul, m-a lovit un nebun care-i şi acum la volanul unui utilaj ce rade totul în cale. Numai pe străduţa unde mă aflu a făcut două victime, o furgonetă şi pe mine. Îţi vine să le plîngi de milă cînd le vezi...". „Nea Firoiule, probabil că eşti puţin şocat. Vezi descrierile, să le faci pe urmă. Spune-mi pe unde a luat-o nebunul, să anunţ Miliţia şi pe băieţii din zonă. Trebuie blocat cît mai e timp. Despre ce utilaj e vorba ?", „Parcă mai ştiu eu ? Ceva ce seamănă cu monstrii din filmele de anticipaţie". „Spune-mi dom-le, ceva mai concret. Doar nu vrei să le spun „Urmăriţi şi prindeţi un vehicul monstru care seamănă cu cele din filmele ştiinţifico-fantastice". „Bineînţeles că nu poţi. Să mă concentrez puţin. Cred că e un imens utilaj de şantier...". „Bine, hai că pierdem timp preţios". Fata de la centrală alertează taximetriştii din zonă, pe Oprea, Udrea, Zamfir, Ciobotă. „Fiţi foarte atenţi" îi avertiză ea. La volan cred că e un beţiv care loveşte tot ce-i apare în cale. Nu încercaţi să-l blocaţi cu maşinile voastre, că vi le face arşice". Începură să se audă comunicări „Fadroma — un şofer clarifica-se despre ce-i vorba — se îndreaptă spre strada Poiana Mare" preciză el. . Acum face viraj pe strada Apusului, fereşte-te Udrea, că vine exact spre tine. Virajul de 90 de grade, pe strada îngustă, nu-l opreşte pe bolid să îa cu asalt trei maşini la o parcare". Zamfir îi fu naş lui Leonard.

„Ciobotă, găseşte iute un autocamion sau o basculantă cît mai mare, cu care să barezi capătul dinspre centru al străzii Paiştei, aia paralelă cu triajul. Trebuie să-l blocăm pe nebunul cu Fadroma. Să nu rămînă nimeni în maşină. La ora asta tipul crede că poate orice. E beat şi furios la culme". „Bine, Zamfir, fac tot ce pot". Opreşte o basculantă gigant. Şoferul ei nu înţelege despre ce-i vorba. „Cum, domnule, să-mi pun eu piciea la saramură pentru un nebun? Cine răspunde de maşina pe care îmi cîştig piinea?". „Nu va intra în ea, te asigur, colega. Eşti, totuşi, un uriaş faţă de Fadromă şi altă ieşire din capcană n-are". Aşa s-a şi întîmplat — Leonard s-a predat. Pînă la un punct însă. „M-am oprit, dar nu mă dau jos" strigă el cu voce răguşită. De data aceasta băieţii, colegii lui, l-au determinat să coboare. „De ce-ai făcut toate astea, Leonard ?". „Păi dacă m-a refuzat". „Cine cîntăreţul de operete?". „Eleonora mi-a zis că nu merge la bal cu beţivii !". Doi oameni (răniţi uşor, din fericire), două maşini făcute praf şi alte trei avariate grav, reprezintă bilanţul ravagiilor făcute de şoferul Fadromei. Se adaugă şi alte infracţiuni. Atlet remarcabil, solist la fel de bun (nu întîmplător supranumit „cîntăreţul de operetă"), muncitor, harnic, priceput. O dată pe an, nu mai des, băutura îl face din om, neom. Nu-l de ajuns ?

VICTOR BEDA

Rugby – A.B.C.

În ciuda conservatorismului britanic, închistat în competiţii de plan intern, fără campionate rigide şi fără clasamente stabilizate, asistăm în ultimii ani la o resurecţie a rugbyului pe plan mondial, depăşind chiar importanţa Turneului celor cinci naţiuni şi a Cupei F.I.R.A., referindu-ne în primul rînd la actuala Cupă Mondială din Noua Zeelandă şi Australia, la Turneul „Masters" din Franţa, precum şi la competiţiile internaţionale de Rugby-VII, tot mai dese.

Sportul iniţiat în localitatea Rugby (Anglia) de către elevul William Webb Ellis, printr-o inspiraţie de moment, dăinuie de peste un secol şi jumătate şi tinde să capete un caracter proliferant, poate şi datorită faptului că este jocul sportiv cu cea mai diversă aplicativitate şi afirmare a oricărei pregătiri atletice particulare, constituind un sport predilect al bărbaţilor de orice gabarit, solicitînd deopotrivă forţa, viteza şi îndemînarea celor ce-l practică.

Odată cu această spectaculoasă resurecţie şi cu înscrierea definitivă a Rugbyului în dicţionarele enciclopedice, s-a produs şi explicitarea fenomenului respectiv, definindu-se cert prin elementele lui fundamentale şi sintetizîndu-i-se principiile, cu tendinţa pedagogică de a fi pus la îndemîna tuturor. În acest sens, s-a făcut remarcată lucrarea de mare concizione „A.B.C. în Rugby" (**The A.B.C.... of Rugby**) datorată teoreticianului C.K. Saxton şi publicată, în 1973, de revista **New Zeeland Rugby Footbal Union.** Subliniind cunoaşterea temeinică a regulamentului în vigoare, atît de arbitri cît şi de jucători, teoreticianul neo-zeelandez defineşte spiritul jocului respectiv prin trei elemente de bază, esenţiale în deprinderea lui, reunite în formula celor „trei P" ai jocului de rugby : POSITION, POSSESSION şi PACE, formulă traductibilă prin : **Poziţie** sau **Plasament, Posesivitate** a balonului şi **Penetranţă** sau **Percutanţă** (înţelegînd prin aceasta un ritm accelerat de joc). Desigur că aşezarea în teren realizată prin plasamentul individual şi ansamblul general (tactic) sînt de primă importanţă, atît în atac cît şi în apărare, iar posesia balonului devine scopul imediat, premergător realizărilor punctabile, punînd-se accentul pe caracterul eminamente ofensiv şi combatant al rugbyului. Poate tocmai de aceea tehnicianul didact include capitolul necesar defensivei în cel al **posesivităţii** balonului, omiţînd, astfel un al patrulea „P", cuvenit **Pazei** sau **Protecţiei** organizate înţelegînd prin aceasta **Protejul** purtătorului de balon în grămezile spontane, moluri şi în jocul la margine, **Pressingul**, sau mişcarea generală în teren asupra oricărei acţiuni adverse şi îndeosebi aplicarea procedeului specific de stopare : **Placajul** prompt.

Firească că toate aceste principii de ordin general îşi au sorgintea lor iniţială în elementele de bază ale **tehnicii individuale**, fără de care nici un angrenaj de echipă şi nici o tactică, oricît de savantă, nu-şi află aplicarea. Mulţi dintre idealiştii noştri antrenori au cerut în mod eronat intensificarea vitezei de joc şi a circulaţiei balonului, fără să fi ameliorat **ramasajul** (culegerea balonului) şi elementarul studiu al **pasei** !

Acest imperios deziderat al tehnicii individuale e de neînlocuit în concepţia rugbyului, constituind **specificitatea** lui şi-l putem circumscrie într-o formulă indestructibilă a „celor „4-P" : 1. **Prinderea** balonului prin culegerea, prin recepţia pasei, acroşarea la margine sau prinderea din zbor, pe sutul advers ; 2. **Păstrarea** balonului (protejîndu-l în orice ocazie, sau plasîndu-l corect) ; 3. **Pasa** trebuie executată impecabil şi oportun ; 4. **Placajul** — procedeu adecvat, marcat de promptitudine şi fermitate. La toate aceste calităţi fizice stimulate prin antrenamente constîncioase, odată cu îndeminarea echipierilor, cea care le oferă bunele rezolvări tactice, considerăm că în spiritul obsesivităţii acestei iniţiale „P", putem vorbi şi de un grupaj esenţial de **valori morale**, pe care le-am înregistra în următoarea formulă a altor „4-P" şi anume : PASIUNEA (cu care se dăruie un rugbyst Spiritului de Echipă), FAIR-PLAY (în orice ocazie, pe stadion şi în afara lui), POPULARITATE (ca expresie valorică) şi PATRIOTISMUL la cel mai înalt grad, în toate întîlnirile internaţionale.

TUDOR GEORGE

Civilizaţia sportului

„Leii" pe gheaţă

Campionatul de hochei s-a întrerupt. De fapt, el este, cum se spune, jucat. Echipa naţională se pregăteşte pentru campionatul mondial.

Speram ca anul 1987 să aducă mai mult calm pe dreptunghiurile de gheaţă ale patinoarelor noastre. Da de unde! E lucru ştiut că în ultimul turneu, după cum ne informează ziarul de specialitate, penalizările au fost la concurenţă cu timpul de joc : peste 50 de minute. hocheiştii echipelor noastre fruntaşe (care cînd se întîlnesc între ei sînt lei, iar în faţa altora... mieluşei) au stat pe banca pedepsiţilor în meciurile-derbi.

Hocheiul românesc a fost, nu demult, o adevărată familie, bazată pe principiile moralei sportive, jucătorii erau animaţi de cele mai trainice şi profunde sentimente de prietenie. Ce-i determină acum pe unii dintre ei să se snopească pe gheaţă, lovindu-se cu pumnii şi cu crosele ? Atitudinea acestor „capete înfierbîntate" care văd în adversari nişte duşmani, nu parteneri de întrecere, denotă lipsa de consideraţie faţă de importanţa prestigiului competiţiei în care echipele lor au onoarea să fie admise (prima divizie a ţării), lipsă de respect faţă de publicul spectator şi faţă de suporteri, lipsă de demnitate sportivă şi, la urma urmei, chiar umană.

Se pare că la federaţia de hochei, comisia de disciplină a scăpat hăţurile. Nici nu-i de mirare, atîta timp cît jucătorii sînt „răsfăţaţi" cu învoiri peste limită de la antrenamentele lotului naţional aflat în pregătiri la Gheorgheni, sau acelaşi lot, după meciul cu echipa R.D.G., a ajuns să numere 7 sportivi la un antrenament în vederea unui turneu în Bulgaria. Situaţia disciplinară este aceeaşi şi la nivelul reprezentativei B, care s-a întîlnit pentru trei zile (!) în cunoscuta bază, în prima zi fiind prezenţi la antrenament 2 jucători (!!!), în ziua a doua 4 jucători, pentru ca în ziua a treia, „lotul" să vină în Capitală. Îngrijorător este că şi la taberele lotului naţional de juniori se întîrzie cu zilele, iar măsurile... întîrzie şi ele. Mai devreme, ori mai tîrziu, orice compromis se plăteşte.

Poate că forul conducător al hocheiului românesc ar trebui să se inspire din exemplul federaţiei de schi-biatlon, care nu a ezitat să suspende pe timp de un an de la orice activitate competiţională internă şi externă pe trei sportive fruntaşe fiindcă nu s-au prezentat la pregătirile de... vară ale lotului olimpic, biroul federal trecînd astfel, cum scria colegul Radu Timofte în „Sportul", o probă de maturitate, arătînd şi pe această cale că sporturile noastre de iarnă nu se pot redresa decît printr-un efort total.

Ceva important trebuie să se schimbe în mentalitatea hocheiştilor noştri, în atitudinea lor faţă de muncă, public şi faţă de ei înşişi. Desigur, într-o echipă nu toţi pot fi la fel de disciplinaţi. Dar un singur om, eliminat din joc, poate aduce înfrîngerea echipei sale. Să sperăm că „izbucniri" de genul celor văzute recent, în ultimul turneu, nu vor priva echipa noastră naţională de aportul unor jucători valoroşi. Succes, băieţi, la „mondiale" ! Acolo să fiţi LEI. Dar dincolo de orice fel, apăraţi-vă corect şansa, chiar şi în cele mai grele momente.

CRISTIAN ŢOPESCU

Serbările zăpezii

Organizate de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist şi de Biroul de Turism pentru Tineret, Serbările zăpezii — ediţia 1987 s-au desfăşurat duminica trecută în frumoasa staţiune **Izvorul Mureşului**, în privelişlea de poveste a iernii. Eroii lui Creangă au ieşit din lumea basmului, s-au întrupat într-o lume reală, au rostit snoave, vorbe-n colţuri şi rotunde, au fascinat zecile de mii de spectatori veniţi din toate judeţele ţării, dar mai ales din satele de prin munţii şi văile dimprejur.

A fost o sărbătoare a Bucuriei, a Turismului, a Tineretii !

Bravo concurenţilor, bravo celor care au învins frigul, bravo inimosilor organizatori '

N. GR.

Toată lumea face sport

● Patinatoarea americană Tiffany Chin, prima sportivă de culoare medaliată la Campionatele lumii, a ratat selecţia la mondiale, clasîndu-se abia pe locul patru la campionatele S.U.A. Dar Chin s-a consolat destul de repede, primind oferte de la trei companii de balet pe gheaţă (între care şi celebrele „Ice Follies" şi „Holliday on Ice"). Va urma, probabil, la sugestia împresarului patinatoarei (nimeni altcineva decît mama sa) o carieră profesionistă, la numai 19 ani. ● Penalizată cu 6 puncte după cunoscutele aranjamente înregistrate în ultima etapă a campionatului iugoslav de fotbal de anul trecut, formaţia Partizan Belgrad a început returul cu numai un punct handicap faţă de lidera clasamentului Vardar Skoplje, care a pornit de la zero. În schimb, Steaua Roşie Belgrad, campioana de anul trecut, a renunţat la orice veleitate, situîndu-se în prezent pe locul 12. ● Se profilează un interesant transfer în fotbal : internaţionalul sovietic Blohin, de la Dinamo Kiev (îl cunoaşteţi, nu ?), se află în tratative cu echipa Ujpest Dozsa, din Budapesta. ● Organizatorii celui mai „bogat" turneu, cel de la Anvers, care pune în joc, între altele, o rachetă din aur masiv încrustată cu diamante (primul trofeu, pentru trei victorii în cinci ani, a fost cucerit de Ivan Lendl) sînt urmăriţi în justiţie, pentru fraudă fiscală. Parchetul belgian a descoperit că membrii comitetului de organizare a competiţiei (angajaţi de bijutierii din Anvers) au deturnat aproximativ trei milioane de dolari. ● În sezonul de eşaladări de anul acesta (între aprilie şi octombrie) s-au anunţat de pe acum 59 de echipe de alpinişti, cele mai multe pe redutabilul Nanga Parbat (8 125 m), vîrful care a făcut, de-a lungul anilor, cele mai multe victime, şi pe K 2, al doilea ca înălţime după Everest. ● Cel mai bun fotbalist din lume (după Maradona, care iese din discuţie...) la această oră nu joacă, este de părere antrenorul brazilian Jose Faria, care, după cum ştiţi, pregăteşte de cinci ani echipa Marocului. Faria se referă la vest-germanul Bernd Schuster, în prezent activ prin tribunale — unde a dat în judecată, pentru nerespectarea contractului, clubul F.C. Barcelona —, dar absent de aproape un an de pe gazon. În opinia lui Faria, Schuster, care deopotrivă creează, marchează şi participă la apărare la un nivel la fel de înalt, poate fi considerat cel mai bun jucător din lume. Se pare, însă, că formaţia catalană nu este prea marcată de despărţirea de Schuster, mai ales că aceasta s-a datorat vederii englezului Lineker... ●

LUCIAN OPREA

Comentariul

Soluții există!

În aprecierea exactă a situației și a perspectivelor economiei mondiale, de o importanță excepțională sînt raportul dezarmare-dezvoltare și condiționarea boom-ului economic în țările dezvoltate de eradicarea subdezvoltării, de progresul țărilor în curs de dezvoltare. Despre felul cum ar influența dezarmarea, prin uriașele fonduri ce s-ar economisi, progresul economic în lume, în primul rînd în țările lumii a treia, s-a scris destul de des. Am comentat și noi această problemă și vom mai avea prilejul s-o abordăm, în funcție de evoluția fenomenului. În ceea ce privește cealaltă chestiune, ea are la bază un mecanism bine cunoscut : țările dezvoltate pot prospera numai dacă au piețe de desfacere largi, solide și permanente ; statele în curs de dezvoltare pot constitui asemenea piețe numai prin avînt economic, prin reducerea tot mai pronunțată, pînă la lichidare, a decalajelor care le separă de țările dezvoltate. Concluzia : țările bogate, așa-numitul Nord, trebuie să fie organic interesate în progresul Sudului subdezvoltat, din care să-și facă un partener viabil, solvabil, capabil.

Constatăm însă că în lume se acționează exact invers : cursa înarmărilor continuă nestingherită, ca și cum nimănui nu i-ar fi trecut prin minte ce se poate face, în domeniul dezvoltării, cu miliardele risipite în scopuri militare, iar decalajele economice dintre statele bogate și cele sărace se adîncesc și mai mult, ca și cum s-ar ști că afaceri importante nu se pot realiza cu parteneri lipsiți de mijloace. De ce se întîmplă așa ? Din cauză că în practica puterilor economice primează interesul de moment, în dauna perspectivei, neținîndu-se cont de faptul că un miliard cîștigat astăzi prin sărăcirea cumpărătorului înseamnă o pagubă de mai multe miliarde peste un anumit număr de ani. Fenomene de acest fel au și început, de altfel, să apară. Astfel, cele 24 de țări membre ale OCDE au pierdut în ultimii cinci ani aproximativ un sfert din produsul lor intern brut datorită scăderii producției, în urma reducerii cererii mondiale, în primul rînd a diminuării drastice a importurilor țărilor în curs de dezvoltare, din pricina înrăutățirii situației lor economice și financiare. Dacă acest curs rămîne neschimbat, pierderile țărilor bogate datorită sărăcirii și mai pronunțate a țărilor sărace vor fi din ce în ce mai mari. Iată deci că urmărirea doar a intereselor de moment se răzbună. Aprecierea lucrurilor în perspectivă și luarea de măsuri în consecință sînt o necesitate obiectivă.

Ce trebuie făcut ? În concepția României, o dezvoltare echilibrată a economiei mondiale presupune : eliminarea tuturor obstacolelor din calea extinderii comerțului internațional ; renunțarea la practica embargourilor, a blocadelor economice sau a condiționărilor politice ; îmbunătățirea sistemului generalizat de preferințe acordate țărilor rămase în urmă și aplicarea lui în mod consecvent și nediscriminatoriu ; stabilirea unui raport just, echitabil între prețul materiilor prime și cel al produselor industriale ; prevenirea consecințelor nocive ale exodului de cadre calificate din țările sărace către cele bogate ; convenirea unor programe speciale de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare în domeniile agriculturii, al industriei, al transporturilor și în alte sectoare de activitate. În aceeași direcție, de o mare importanță este luarea de măsuri vizînd soluționarea problemei datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare.

Pentru înfăptuirea măsurilor pe care le-am menționat, este nevoie de o largă conlucrare pe plan internațional a tuturor factorilor de decizie. Referindu-se la această problemă, președintele Nicolae Ceaușescu spunea : „Considerăm că situația economică mondială, problemele complexe care se pun azi pe plan mondial în domeniul economic necesită o intensificare a colaborării și a relațiilor internaționale, pentru a găsi soluții corespunzătoare depășirii crizei economice, realizării noii ordini economice internaționale, acordării unui sprijin mai puternic pentru țările în curs de dezvoltare — factori decisivi pentru realizarea stabilității economiei mondiale și crearea condițiilor pentru continuarea progresului economico-social al tuturor statelor".

ION D. GOIA ■

Lumea lui Ilinski

Coborînd din piața Dzerjinski spre Arbatul Nou, ghidul moscovit al oricărui grup turistic îi informa pînă nu demult pe vizitatori, arătînd spre o cladire de pe partea dreaptă : acesta este Teatrul Mic, unde joacă Igor Ilinski. Bineînțeles, în trupa teatrului se aflau și alți monștri sacri ai scenei sovietice, însă ciceronele îi scotea în față, înaintea tuturor, pe actorul care devenise o adevărată instituție națională.

Peste hotare Ilinski este cunoscut, datorită marii forțe de penetrație a cinematografului, mai ales ca actor de film. Însă peliculele în care a fost distribuit nu i-au dat posibilitatea să-și pună pe deplin în valoare inegalabilul său talent. Chiar mult lăudatele și des citatele lui roluri din **Volga-Volga** (1938) și **Noapte de carnaval** (1957) îl reprezintă cel mai puțin. Deși realizate la două decenii distanță, în climate politice diferite, chiar contradictorii, cele două roluri sînt schematice, confecționate după canoanele satirei oficiale, terapeutice, puse să rezolve — ea, satira — probleme de stat. Și în timp ce „birocratul" din viață trăia drama individului hărțuit de avalanșe de circulare, de instrucțiuni și de cereri de rapoarte și situații, toate ultraurgente și de extremă importanță (în realitate nu numai inutile, ci de-a dreptul păgubitoare), birocratul de pe ecran era prezentat ca un tip mărginit și caraghios, care inventa el hîrtiile, care avea în ființa lui birocratismul ca pe un capriciu, o toană sau o maladie strict personală, de care se putea vindeca prin farsele și prin risul celor din jur. Pus să joace asemenea roluri, Ilinski a făcut tot ce-a putut, dar...

Adevăratele lui posibilități în cinematografie pot fi întrezărite în filmele de la începutul carierei actorului. Televiziunea sovietică programează din cînd în cînd secvențe din aceste lucrări — totdeauna aceleași secvențe, semn că sînt singurele care s-au păstrat. În una dintre ele eroul este dus, din greșeală, la casa de nebuni, unde i se aplică toate tratamentele obișnuite în asemenea așezăminte. Personajul interpretat de Ilinski suportă încercările prin care trece nu ca un prostănac sau ca un bufon, ci ca un înțelept — deși actorul era pe atunci foarte tînăr —, ca și cum ar fi avut urechea lipită de scoica prin care se pot asculta, cintate și plînse, toate durerile omenirii. În același timp însă, ochii săi jucăuși, luminoși, plini uneori de ghidușii, întotdeauna de bunătate, voiau să spună că tragediile lumii nu trebuie luate în tragic, că omul, mergînd pe urmele lui Sisif, poate s-o ia în fiecare zi de la capăt în nădejdea lui către fericire. Dacă ar fi continuat pe acest drum, Ilinski ar fi putut deveni în cinematografie un clasic al burlescului existențialist.

Însă Ilinski și-a luat revanșa pe scenă, unde a realizat creații de neuitat, intrate în fondul de aur al artei teatrale sovietice ruse. Rolurile din „Pădurea" de A. Ostrovski, „Revizorul" de N. Gogol, „Puterea întunericului" de L. Tolstoi, „În stepele Ucrainei" de A. Korneiciuk, în care s-au manifestat cu plenitudine măiestria interpretativă, autenticitatea psihologică, transfigurarea artistică pînă la identificarea cu personajul, sînt considerate de criticii de teatru sovietici drept culmi ale creației actoricești. Chipul lui Lev Tolstoi, adus de Ilinski la rampă cu circa un deceniu în urmă, cînd actorul avea nu mai puțin de 76 de ani, a făcut concurență stării civile. S-a spus atunci că dacă autorul „Învierii" ar fi asistat la spectacol, s-ar fi pipăit ca să se convingă dacă el e în sală sau e pe scenă.

Desigur, trecînd pe prospectul Karl Marx din Moscova, ghizii vor arăta în continuare vechea instituție de cultură, numai că de acum înainte vor spune : acesta este Teatrul Mic, unde a jucat Igor Ilinski.

ION D. GOIA ■

Accesorii contra spionilor

O pendulă care filmează, geanta diplomat care înregistrează conversațiile, stiloul care detectează microfoanele, pachetul de țigări care transmite semnale și multe altele sînt tot atîtea produse cu destinație specială pentru orice James Bond care se respectă. De curînd instalat la New York, la cel de-al cincilea etaj al unui imobil cu birouri, Counter Spy Shop are drept clienți diplomați (ținte potențiale ale răpitorilor), milionari pe care groaza unui atac terorist nu-i lasă să doarmă, industriași și oameni de afaceri de care se interesează spionii. Inutil să încerci să afli numele clienților celebri, pentru că deviza casei este „discreție asigurată". De la veste antiglonț la mașini blindate, de la binocluri cu infraroșii care fac din noapte zi la aparate de bruiat liniile telefonice, prăvălia, care aparține companiei CCS Comunication Control, oferă toată gama de produse, imaginabile sau nu, cu utilizări din cele mai diverse și perfide. Dacă un client solicită un anume obiect pe care-l consideră indispensabil securității sale iar firma nu-l are în nomenclator, inginerii de la CCS își pun mintea la contribuție și în puțină vreme din laboratoarele de la Porchester, lîngă New York, va ieși un nou gadget superperfecționat.

Tot ceea ce se conformează legilor fizicii și legilor americane în general compania poate produce și livra doritorilor. De circa 10 ani CCS a deschis la Washington, Miami, Beverly Hills, Huston, precum și la Londra și Paris, semn de prosperitate în afaceri, tot atîtea filiale. Conducătorii firmei refuză să dea date referitoare la cifra de afaceri dar afirmă că aceasta a crescut direct proporțional cu frica de acțiuni teroriste. Totodată, prăbușirea șocantă a lui Ivan Boesky, celebrul agent de bursă newyorkez pentru folosirea de informații secrete în interes personal și amendarea sa de tribunalul local cu 100 milioane dolari a făcut foarte popular în rîndul acelora care primesc informații confidențiale detectorul de microfilme. Pentru 6 000 de dolari poți fi sigur că discuția, oricît de compromițătoare ar fi, nu va ajunge la urechile dușmanilor grație unui mic aparat care începe să vibreze în buzunar dacă în încăpere se află un microfon sau un magnetofon. Mai perfecționat este Eavesdropper Nullifier (14 000 de dolari) care șterge instantaneu banda magnetică pe măsură ce aceasta se derulează. Gradul de risc este o expresie împămîntenită în butica cu dublă funcționalitate : împotriva spionilor și în serviciul acestora, fiecărei situații corespunzîndu-i un anume tip de produs. Pentru supravegherea unui funcționar bănuit de incorectitudine, se folosește pendula care filmează. Aparatul de filmat disimulat într-o valiză diplomat este foarte util oamenilor de afaceri care încheie contracte verbal și au nevoie de o probă pe care să o poată folosi în eventualitatea unui comportament oneros al partenerului.

Materialul antiterorist este în plină dezvoltare. Vestele antiglonț se vînd sub formă de tricou imprimat, bluzon sport sau impermeabil. Alături de sistemele de detectare a bombelor și a coletelor surpriză se vînd foarte bine aparatele pentru alertă în caz de răpiri, în fond mini emițătoare de mare putere care, ascunse într-un pachet de țigări sau într-un ruj de buze pot ajuta autoritățile să ia urma celui sechestrat. Mașinile blindate se vînd cu 350 000 de dolari bucata și în afara faptului să pot suporta rafale de gloanțe de calibru greu au montate dispozitive care împrăștie ulei pe șosea sau perdele groase de fum în calea urmăritorilor.

Oare cine pe cine inspiră ? Fabricanții de asemenea agregate pe realizatorii de filme polițiste sau invers ?

IOAN ROȘCA ■

Ah, complexele

Avertizarea în legătură cu situația la care ne vom referi în continuare se datorează unei răbufniri, se pare, mult timp aminată. Gazetarii francezi au mai găsit un subiect de revoltă la adresa administrației din propria țară : starea — precară — a dotării poliției naționale cu echipamente și tehnici moderne de lucru. Ei afirmă, fără să se rușineze, că situația poliției este atît de tragică, încît ar trebui să devină un secret ținînd de apărarea națională.

Nu dacă spusele lor sînt adevărate constituie obiectul atenției noastre. Ci aschiile care sar pe de lături, în acest acces de critică convulsivă. Se compară, nostalgic, starea de lucruri de pe Sena cu cele de pe Rin și Tamisa. Acolo, laboratoare cu ghiotura. Aici... Demnitatea rănită pretinde schimbarea. Ceea ce s-a și întîmplat. Măsurile au fost anunțate, altele urmează.

Există mari fișiere informatizate care privesc persoanele cercetate, mașinile furate și anchetele criminale. Un imens fișier centralizează arhivele însumînd 10 milioane de documente. 260 000 de persoane anchetate fac obiectul cercetărilor pentru motive de ordin administrativ(străini în situații neclare, permise de conducere suspendate) sau judiciare (mandate de arestare). Într-un singur an, acest fișier înregistra 77 000 dosare noi și elimina 137 000. Cît privește mașinile furate, ele compun un fișier de 400 000—450 000 cazuri.

A intrat, și aici, să facă ordine, informatica. Sistemul permite accesul la date prin cîteva sute de terminale plasate în marile centre de poliție. Ele sînt arătate, totuși, cu degetul: timp de răspuns prea lung, imposibilitatea de a face cercetări complexe. Ca și cum prelucrarea manuală ar mai fi încă în drepturile ei.

Delicvenții sînt înregistrați cu menționarea stării civile și specificarea unor semnalmente complete mergînd pînă la, să zicem, tatuaje. Obiectele — circa două milioane — sînt înregistrate după criterii descriptive.

Modul greoi în care se accede la fișier a adus și aici ideea cea nouă : logicielul. Din 1987, dacă totul va merge bine, un computer la în primire totul. Echipamente moderne de analiza amprentelor. Logiciel de comparație. Digitalizarea portretelor de identitate. Crearea unei bănci de date pentru arme. Analizarea de voce. Iată o consistentă listă de proiecte urmărite cu insistență.

Temporarii de profesie

Firma de avocați Zappettini, Mc Fetridge & Griffin, din San Francisco, avea nevoie urgentă de 6 avocați, pentru o perioadă determinată de timp, ca să facă față unei situații de conjunctură...

La spitalul St. Luke din Duluth era necesar un medic radiolog, titularul fiind o lună în concediu...

Amîndouă cazurile s-au rezolvat repede. Cum ? Grație temporariilor de profesie care reprezintă o nouă categorie pe piața muncii americane. În continuă creștere, ea cuprinde : avocați, medici, ingineri, experți în computere, profesori de colegiu care se văd siliți să accepte posturi temporare. Numărul lor se ridică la peste 80 000, cu o rată anuală de creștere de circa 10%. Este firesc să fie așa din moment ce din cei 37 000 de avocați, 16 000 de doctori și 51 000 de contabili licențiați anual de universitățile americane, marea majoritate nu găsesc locuri de muncă. Acest lucru îi determină să-și ofere serviciile, ca temporari, unor firme profilate pe închirierea forței de muncă. Astfel Locum Tenens din Atlanta, fondată în anul 1983, are deja pe listele sale circa 2 000 de medici. Pentru un singur medic „închiriat" pentru o zi firma percepe 190 de dolari (asigurări de boală, cheltuieli de transport și... beneficii !). Firma The Experts, care se ocupă cu plasarea de experți în computere, a realizat un beneficiu net de 23 milioane de dolari, iar Accontemps asigură „contabili suplinitori" prin 100 de birouri aflate în S.U.A., Canada, Marea Britanie și Israel.

Valul de temporari de profesie nu este privit cu ochi buni de toate cercurile. American Bar Association, organizația avocaților, investighează modul cum este posibilă păstrarea secretului profesional de către un avocat angajat temporar la o firmă, după care el trece, tot temporar, la o altă firmă, eventual concurentă.

Cererea, în continuă creștere, de temporari face ca această categorie să devină o permanență pe piața muncii americane — aflată la cheremul crizelor, boom-urilor, falimentelor, intereselor marilor capitaluri. Ea se constituie într-o elocventă mărturie a instabilității.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Accente în lume

Un tunel și un premiu

Pînă nu demult, instrumentele folosite la analiza structurii atomice se bazau pe fenomenul difracției undelor. Cercetările în domeniu au dus la concepe-rea unui nou instrument de investigare — microscopul cu efect tunel — pus la punct de doi cercetători ai laboratorului I.B.M. — Zurich, G. Binning și H. Rohrer. Noul microscop, a cărui miniaturizare este așa de mare încît poate fi ținut în palma, permite vizualizarea celor mai neînsemnate unghere ale suprafeței unui semiconductor. Datorită acestui microscop, chimiștii și fizicienii pot spera să descopere aranjarea diverselor cristale precum și structura lor atomică de bază. Biologii, la rîndul lor, așteaptă mult de la acest nou mijloc de investigare, mai ales, după ce doi cercetători ai Universității Santa Barbara din California au demonstrat că poate fi utilizat și în apă. Rezultatele ulterioare vor arăta ce noi orizonturi vor fi deschise datorită acestui instrument. Oricum, pe cei doi realizatori, la capătul tunelului, i-a așteptat Premiul Nobel.

Parfum și gelozie

Atras de bizareriile unor specii de insecte, Paul Watson, sociobiolog la Universitatea Cornell (S.U.A.), și-a propus să studieze un mic păianjen. Linyphia litigiosa, ce trăiește în tufișurile dese care înconjoară lacul Flathead. La prima vedere nimic din comportamentul acestei familii nu pare să o deosebească de altele din aceeași specie. Conform obiceiurilor la arahnide și nu numai, în grija femelei sînt toate sarcinile menajere, ea ducînd o viață sedentară. Tot femela este și cea care țese pînza, pe care, în perioada de procreare, depune un parfum subtil ce atrage păianjenii masculi. Dintre toți pretendenții, unul singur este cîștigător. Acesta își păzește cu gelozie aleasa, mergînd pînă la a o înfășura în propria-i țesătură, astfel ca, ceilalți pretendenți să nu mai fie atrași de parfum și să se îndrepte spre alte pînze.

ELENA GRECESCU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Scrisori de uz intern

Secta „Copiii lui dumnezeu" a fost creată în 1969 de către David Berg care se autointitulează Moise-David, prin fuziunea a două grupuri : „adolescenții pentru Hristos" și „revoluționarii pentru Hristos" din S.U.A. Moise-David ce-și mai zice și regele David, a fost pastorul unei comunități evanghelice. El este căsătorit, soția sa, Jane, fiind considerată ca „mama Eva" iar cei patru copii ai acestora poartă titlul de episcopi. În organizarea sectei se mai disting, în ordine descrescîndă, „cei vechi", „păstori de colonie", „păstori de trib", „discipoli" iar noii adepți se numesc „miei".

Berg exercită un control foarte strict asupra adepților săi, prin ierarhia instituită în cadrul sectei precum și prin scrisorile pe care le adresează permanent adepților. Aceste scrisori, botezate „Moses Lettres", se împart în mai multe categorii în funcție de destinatari. O categorie este adresată publicului fiind distribuite pe străzi. O alta este destinată „discipolilor" și „mieilor" iar altele cu inscripția „top secret" sînt destinate conducătorilor sectei.

Berg, cu un cinism de neînchipuit, face cunoscut adepților săi scopurile, metodele și practicile sectei. Iată de exemplu un extras, absolut autentic, din scrisoarea pentru uz intern nr. 261, datată 11 iulie 1973 : „Binecuvîntați pe David și toată sămînța stiloului său și a corpului său ; tu îl vei primi pe David ? vrei să ai copii în pîntecele tale de la David ? vei avea mulți copii de la David; acelea care îl iubesc pe David iubesc pe dumnezeu ; nu neglijați pe David !"

Și un extras din o altă scrisoare : „Ea (este vorba de o nouă adeptă a sectei) s-a sacrificat pentru bărbatul cu care și împărțit patul său. Fiți mîndri de ea așa cum eu sînt mîndru de Maria (una din favoritele lui Berg) care deține toate recordurile de performanță sexuală ; dumnezeu s-o binecuvinteze ! și eu nu sînt numai mîndru de ea, ci îi sînt chiar recunoscător ; numai astfel veți fi asemenea lui dumnezeu !".

Adepții sectei nu neagă autenticitatea scrisorilor amintite. „Misiunea noastră, spunea o adeptă, este să iubim oamenii și să-i iubim uneori pînă la capăt. Dacă cineva are nevoie de o manifestare fizică de dragoste pentru a fi sigur că eu îl iubesc și că dumnezeu îl iubește prin mine, eu pot foarte bine să-i arăt în mod fizic că îl iubesc. Este normal acest lucru".

Într-o scrisoare din 1974, Moise-David dă sfaturi adepților sectei în legătură cu racolajul misionar :

„Ascultați cu atenție, scrie el : peștele pe care vrem să-l prindem nu sînt tinerii cu barbă sau hippy ; noi avem nevoie de oameni de la 30 la 60 de ani, care au bani și putere, care ne pot ajuta, care ne pot susține".

Un fost adept al sectei explica faptul că fetele cînd intră în comunitate nu știu că vor deveni „femei ușoare" aje lui dumnezeu, sclave de amor. „După ce în mai multe scrisori arată raportul, Berg se pronunță în favoarea incestului, a relațiilor sexuale libere, negînd sfințenia căsătoriei și a familiei. În scrisoarea intitulată „sexul revoluționar", datată martie 1973. Berg scrie : „există în biblie excepții în ceea ce privește interdicția incestului : de altfel, nu ar fi existat rasa umană dacă cei doi fii ai lui Adam și Eva nu s-ar fi căsătorit cu surorile lor pentru că altcineva nu exista".

Raportul precizează că Berg însuși practică ceea ce predică, deoarece el s-a căsătorit cu mai multe femei deși este căsătorit legitim cu soția sa Jane. În plus, el organizează căsătorii colective obligînd adeptele să aibă relații sexuale în public.

O fată de 14 ani a declarat poliției că a fost violată de „episcopii" sectei (copiii lui Berg) și plîngîndu-i-se acestuia el a răspuns că trebuie să fie mîndră dacă va naște copii pentru comunitate pentru că este dorința lui dumnezeu să înmulțească lumea. Dar secta creată de Berg nu se limitează numai la sex. Banii joacă un rol important firește și în noua religie inventată de Moise David. Noii adepți trebuie să semneze la intrarea în sectă un acord prin care promit să doneze sectei toate bunurile și veniturile prezente și viitoare, să urmeze doctrina sectei și să părăsească totul.

Legat de aceasta, Moise David arată că și biserica primitivă avea un plan financiar : „dacă cineva care este bogat sau posedă o mare proprietate se alătură mișcării, el trebuie să abandoneze totul", spune el într-o scrisoare.

După prima fază de îndoctrinare, arată raportul menționat, noul membru trebuie să se întoarcă acasă însoțit de regulă de un reprezentant al conducerii sectei pentru a-și aduce economiile, bunurile personale, cecurile pentru a le preda comunității.

Un fost adept al sectei declara că „această mișcare nu este decît o vastă afacere financiară, o mare escrocherie și o mare școală de prostituție, toate acestea în numele religiei".

Privind îndeaproape religia lui Berg, doctrina sa, versetele din biblie folosite, constatăm că toate au ca scop să despartă pe adept de familie, să-l îndepărteze de societate.

Majoritatea adepților care au părăsit secta au arătat că au fost obligați să învețe următoarele versete din biblie : „dacă cineva vine la mine (la dumnezeu) și nu urăște pe tatăl său, pe mama sa, pe soția sa, pe copiii săi, pe frații și surorile sale și chiar viața sa, el nu poate fi discipolul meu" ; sau „bărbatul va avea ca dușmani oamenii din casa sa".

Utilizarea acestor versete biblice și a altora luate în afara contextului lor face parte dintr-o strategie deliberată a sectei, pentru a rupe pe adepții săi de orice raport familial.

Și așa cum se întîmplă la toate sectele neoprotestante, accentul se pune pe memorizarea intensivă a versetelor iar pe măsură ce adeptul își însușește aceste versete, el este transformat într-un racolor excercitînd prozelitism pentru atragerea de noi adepți.

Berg arată într-o altă scrisoare a sa către „miei" că „singurii, adevărații creștini, care vor supraviețui în 1993, cînd lumea va fi distrusă de războiul atomic, vor fi «copiii lui dumnezeu»".

Refuzul supunerii oarbe conducătorilor sectei este pedepsit printr-o formă de exorcism și de expulzare cu o „anatemă".

Un fost adept arată că „el mi-au spus că voi muri dacă îl abandonez pe Hristos, că familia mea va fi lovită, că Isus mă va urmări pînă la sfîrșitul zilelor ; mi-au spus de asemenea că unii tineri ce au părăsit secta au devenit nebuni și au murit în accidente de mașină".

Fanatismul în slujba profitului devine de un cinism absolut. În legătură cu această secta, un sociolog francez se întreba „dacă în antichitate prostituția sacră era considerată ca ceva nobil, ce se poate spune despre proxenetismul de astăzi ? Este și el tot sacru ?"

I. G. VULCANEANU

Lumea se amuză

După SVET V OBRAZECH — Cehoslovacia

După PĂNORAMA — Polonia

După N.B.I. — R.D.G.

Tineret au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

„Monetăria" din ghetou

Cazarea insuportabilă — în majoritatea ghetourilor în șoproane pentru uscatul cărămizilor — lipsa celor mai elementare condiții de igienă, de gătit, înghesuială sufocantă, promiscuitatea în care se dormea, injuriturile și bătăile, spaima și teroarea erau proprii vieții din fiecare ghetou. Toate acestea erau dominate de teama paralizantă de a fi interogat asupra presupuselor valori nedeclarate și nepredate.

În alte țări suferințele fizice ale evreilor au început odată cu deportările. În Ungaria, chinuirea barbară, jandarmii horthyști au început-o în ghetou, supunînd oamenii la torturi incredibile, pentru a afla unde și-au ascuns „comorile".

Nu se va putea stabili niciodată în care ghetou și cine a denumit pentru prima oară camera amenajată pentru schingiuiri „monetărie". Poate a fost „gluma reușită" a unui zbir, care, constatînd în cît aur se metamorfozează torturile, făcînd abstracție de pereții stropiți cu sînge ai încăperii, a strigat : „Păi, asta-i o adevărată monetărie !" În orice caz, denumirea s-a generalizat rapid în toate ghetourile.

La Dej, încă din prima săptămînă a sosit de la Budapesta faimoasa echipă care a acționat la „monetărie". Evreii bogați și cei considerați înstăriți au fost duși cu întreaga familie într-o clădire, lîngă ghetou. Acolo „au fost luați la tratament". Părinții în fața copiilor, soții în fața soțiilor erau bătuți cumplit cu cravașa peste tălpile picioarelor sau cu „străbuna și tradiționala" vină de bou maghiară — pînă cînd declarau valorile ascunse, iar dacă nu aveau, tot erau bătuți pînă cînd zbîrîi se plictiseau.

„Zi de zi, populația din ghetou stătea în spatele sîrmei ghimpate și privea la cei ce se tîrau înapoi de la „monetărie". Se întorceau palizi de moarte, cu ochii storși de lacrimi, ținîndu-se unul de altul întreaga familie (...) Cu tălpile lovite, cu picioarele sîngerînde, se tîrau susținîndu-se unul pe altul să nu cadeze, ca trupurile să nu se prăbușească. Cine știe cine a fost mai norocos. Cei care într-adevăr a ascuns ori a dat spre păstrare unor creștini obiecte de valoare și bani — și au avut ce să declare — ori cei care n-au ascuns nimic și degeaba au fost bătuți sistematic, ore, zile în șir, neavînd ce să mărturisească.

Clătinîndu-se, sprijinîndu-se reciproc se întorceau familiile de la „monetărie". Cu fețele impietrite, înghețate. Cine va putea uita vreodată acele imagini halucinante : părinții schingiuiți, fetele dezonorate, copiii îngroziți de moarte". (Zoltan Singer).

Emanoil Weinberger, supraviețuitor al ghetoului din Dej, reîntors din deportare, în mărturia depusă în procesul de la Cluj va arăta : „Într-o colibă de la marginea ghetoului se făceau cercetările evreilor bănuiți că și-au ascuns bunuri. Într-o zi, pe la orele 6 dimineața am fost chemat și eu. Cum am intrat în colibă, Dézsaknai mi-a ordonat să mă dezbrac la piele și să mă culc cu burta la pămînt. După ce m-am executat, mi-a sucit mîinile la spate și, îndoindu-mi picioarele, mi le-a legat de mîini cu niște curele, iar în gură mi-a introdus ciorapii. În această poziție, un nyilașist pe care nu știu cum îl cheamă, s-a urcat cu picioarele pe spatele meu, ca să nu mă pot mișca. Dézsaknai s-a pus pe treabă. Cu un ciomag de cauciuc masiv, fără nici o flexibilitate, a început să mă lovească „la tălpi" pînă am leșinat. Nu știu cît a trecut pînă cînd am simțit curgîndu-mi pe cap apă rece și mi-am revenit. Am fost dezlegat de mîini și picioare ; mi-au scos ciorapii din gură, apoi Dézsaknai mi-a ordonat să mă ridic și să joc sîrba în așa fel încît să ating cu capul plafonul ce se afla la o distanță de o jumătate metru de capul meu. Cu picioarele umflate, pline de vînătăi am fost silit să dansez. Zbirul mă „stimula", lovindu-mă cu bastonul de cauciuc peste burtă și spate. Cînd s-a plictisit, mi-a dat ordin să mă îmbrac ; mi-a fost imposibil să-mi trag pantalonii și cizmele, atît de tare mi se umflaseră picioarele. Doi nyilașiști m-au luat de subsuori, m-au tîrît afară și m-au aruncat pe niște paie, într-un grajd de alături. Eu nu declarasem nimic. Stînd pe paie în grajd am văzut cum îi împing în colibă pe fiii mei, Eric și Norbert. Le-am auzit țipetele și urletele.

Au ieșit și ei, la fel ca mine — susținuți de doi gealați — dezbrăcați, cu picioarele umflate. S-au prăbușit ca niște bolovani. Bătaia „la tălpi" era specialitatea lui Dézsaknai. Din privirile lor am înțeles că au rezistat. Nu spuseseră nici ei nimic. După o jumătate de oră am văzut pe un nyilașist tîrîndu-mi în colibă soția. I-au ridicat din nou și pe cei doi fii ai mei și i-au introdus într-o încăpere alăturată, pentru a vedea cum va fi torturată mama lor. Inițial, nici soția n-a vrut să declare nimic. Atunci i-au scos pantofii din picioare și culcînd-o cu fața la pămînt au bătut-o la tălpi așa de tare, încît eu, din grajd, i-am auzit țipetele și vaietele. După cîteva minute, venind la mine Dézsaknai mi-a spus că sînt un mincinos ; soția mea i-a indicat numele și persoanele unde mi-am ascuns lucrurile. Fiindu-mi frică să nu fim torturați din nou am recunoscut că este adevărat".

Evocînd zilele petrecute în ghetoul din Satu Mare, Ana Molnár își va aminti, cutremurîndu-se, de „monetărie" :

„Au început cele mai înspăimîntătoare orori.

Pe strada Báthory nr. 7, într-o clădire a ghetoului, devenită faimoasă, jandarmi-bandiți, aduși din Cluj, folosind «instrumente» demne de Evul Mediu au amenajat o «cameră-interogatoriu». Aici au fost introduși toți aceia care — după presupunerea lor — nu au declarat toate valorile, ori le-au ascuns la prietenii lor creștini.

Bătuți la sînge, pe jumătate morți, cei interogați ieșeau clătinîndu-se, abia ținîndu-se pe picioare, din această cameră a ororilor. De cele mai multe ori însă erau scoși pe targă.

Teribilele urlete spărgeau liniștea ghetoului încremenit într-o groază de sfîrșit. Bărbați și femei cu inimile zvîcnind și nervii încordați, gata să plesnească, tresăreau albi ca varul la fiecare sunet și scîrțiit de ușă, așteptînd zi și noapte să le vină rîndul... Dintre cei care locuiau în aceeași clădire, primii chemați la interogatoriu au fost vara mea și soțul ei. Cu ce emoție i-am pîndit să revină. Sărmana Kató, fetița lor, îi așteptase plîngînd în hohote în stradă. Și dintr-o dată o luă la fugă deznădăjduită : vin ! abia se pot mișca.

Împleticindu-se, forțîndu-se să zîmbească, au intrat pe ușă. Cu femeia au fost mai îndurători ; numai pe brațe se vedeau dungile și vînătăile lăsate de vina de bou, dar pe bărbat l-au lovit peste tălpi pînă a leșinat. Trupul îi era plin de hematoame. Dar n-a mărturisit. N-a vrut să le facă rău prietenilor creștini.

Pe fabricantul Alexandru Gero aproape l-au ucis în bătăi. Întors acasă s-a otrăvit.

Pe soția inginerului Parkas au bătut-o în așa hal încît a trebuit dusă direct la spital. Durerile n-au părăsit-o decît în camera de gazare de la Auschwitz.

O femeie din casa de vizavi a înnebunit. N-au avut unde s-o transporte. Cît era ziua de lungă trebuia să-i ascultăm groaznicele țipete nearticulate. Cu ele ne sculam în zori, iar seara, din pricina lor, nu puteam adormi".

În ghetoul din Satu Mare, schingiuirile au luat asemenea proporții încît oamenii se îmbulzeau să fie incluși în „transport" spre necunoscut, numai să scape de obsesia camerei de tortură. Din familia Delman a fost chemată la interogatoriu soția. Au intrat în curtea „monetăriei" mai mulți. Îi așteptau un grup de anchetatori speciali, oameni tineri, îmbrăcați civili. Li s-a spus sec : „Declarați totul. Avem, fiți siguri, suficiente mijloace să vă facem să vorbiți". Țipetele, urletele celor din camera de tortură răzbăteau în curte, înfiorîndu-i pe cei ce-și așteptau rîndul. Soția lui Andrei Delman a pășit în camera de tortură atît de speriată încît și-a reamintit, ulterior, doar atît : că au fost trei în fața ei, chipurile lor însă nu le-a putut descrie. „Unde ți-ai ascuns blana persană, jidoavcă ?" Neavînd niciodată așa ceva, victima a început să se bîlbîie, neștiind ce să răspundă.

— Treceți la fapte, nu vă mai pierdeți timpul cu atîta vorbărie, ordonă unul mic și îndesat, probabil șeful, care tocmai intrase pe ușă.

„Atunci — va declăra la proces soția lui Delman, care va avea șansa să se întoarcă din deportare — am fost prinsă și obligată să-mi dau jos pantofii ; m-am culcat pe o bancă, unul dintre ei m-a apăsat cu genunchii, iar celălalt a început să mă bată la tălpi cu o bîtă lungă pînă a obosit ; pe urmă mi-a ridicat rochia și a început să mă izbească peste tot trupul. Eu am strigat, am urlat de durere. Am fost bătută crunt în continuare, apoi obligată să mă rotesc de-a lungul pereților în pas alergător. După aceea, mi s-a ordonat să-mi trag pantofii. Cum picioarele mi se umflaseră, a fost cel mai mare chin. Interogatoriul a fost reluat de la început. Nici de data aceasta n-am avut ce să declar. Atunci, ei au repetat aceeași tortură. Din nou descălțată de pantofi, din nou bătută și schingiuită. În timpul torturii a intrat un șef, care a pretins să fiu „tratată mai energic".

Cînd, în sfîrșit, a fost trimis [illegible] în ghetou, trupul îi era atît de [illegible] picioarele atît de umflate încît două [illegible] soane au trebuit s-o ajute să [illegible] acasă. Peste cîteva zile [illegible] citație din partea comis[illegible] Îngrozită, s-a prezentat voluntar să fie trimisă cu primul tren ce avea s-o ducă la Auschwitz.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

SUPERCUPA EUROPEI

a revenit, firesc, celei mai bune echipe a continentului nostru la această oră:

STEAUA BUCUREȘTI

Monte Carlo confirmă Sevilla și mai mult decît atît:

Victoria în sport, ca în orice domeniu, este de partea talentului, a muncii, a dăruirii

Așadar, Steaua și-a înscris în palmares o nouă și strălucită victorie întrecînd cu 1—0 o puternică echipă Dinamo Kiev și a cucerit Supercupa Europei — eveniment de referință pentru analele sportului românesc. Acest răsunător succes al echipei Steaua reprezintă încă o victorie de prestigiu a sportului românesc. Ca o confirmare a muncii temeinice, a condițiilor de pregătire și de viață, succesul în Supercupa Europei dobîndit de campionii României vine să răsplătească strădaniile unui club și ale unei echipe care, prin rezultatele din ultima vreme, ne-a umplut sufletele de bucurie, făcînd să se vorbească în termeni elogioși despre sportul românesc pe toate meridianele globului. Tricolorul s-a aflat din nou pe cel mai înalt catarg chiar dacă la Monte Carlo nu a existat un catarg în adevăratul sens al cuvîntului. Dar ce altceva poate fi socotită cupa și scandarea vreme de minute în șir a cuvîntului România decît o recunoaștere deplină a învingătorilor. Trăim toți cei care iubim sportul momente de înălțătoare bucurie pentru această victorie care aparține fotbalului românesc și unei echipe caracterizată de muncă, de voință, de seriozitate, de luptă dîrză și talent, trăsături pe care le-am mai văzut și la alți sportivi români atunci cînd au cucerit titluri mondiale sau lauri olimpici. Telegramele agenților de presă și buletinele de știri ale emisiunilor de radio se întrec în a da cît mai multe amănunte despre echipa noastră, în ciuda faptului că în zilele premergătoare acordau prima șansă echipei din Kiev, cea care, la această oră, se confundă cu reprezentativa Uniunii Sovietice și este considerată printre cele mai valoroase echipe de club din lume, fapt care subliniază și mai mult meritele echipei noastre. Ca și în meciul de la Sevilla, Steaua nu a venit cu supervedete, cu staruri, ci cu o echipă omogenă, bine închegată, superioară fizic, adică exact la punctul forte al adversarului, superioară tactic și tehnic și cu o voință de a cîștiga care dădea aripi. De acum, unsprezecele care a jucat la Monte Carlo : Stingaciu — Iovan, Bumbescu, Belodedici, Bărbulescu — Hagi (Balint), Boloni, Stoica, Bălan (Majearu) — Lăcătuș, Pițurcă și autorul golului din min. 45 — Hagi — vor rămîne multă vreme în memoria tuturor. Maeștrii sportului de la echipa Steaua și-au făcut datoria. După victoria de la Sevilla cînd președintele Nicolae Ceaușescu a înmînat înalte distincții echipei de fotbal Steaua precum și unor cadre din conducerea clubului, jucătorii militari au rămas cu o învățătură de preț : **„Victoriile nu sînt numai un moment de mulțumire și orice victorie trebuie să devină un prilej de reflectare mai adîncă la ceea ce trebuie făcut în continuare"** — spunea cu acel prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu. Victoria de la Monte Carlo e astfel o dovadă a muncii continuate cu seriozitate, cu abnegație și dăruire. Acum echipa Steaua și toți iubitorii fotbalului din țara noastră trăiesc un moment de adîncă bucurie. Sincer, meritat, necontestat de nimeni. Dar campionii noștri, campionii și supercampionii Europei știu că viața lor în următoarele meciuri va fi din ce în ce mai grea. Marile echipe de pretutindeni știu de acum cine este Steaua. Toate sînt cu privirile îndreptate spre ea, înarmate cu date, cu amănunte, se pregătesc în mod deosebit pentru fiecare întîlnire, drept pentru care echipa noastră va fi solicitată tot mai mult în partidele internaționale pe care le va avea de susținut. Se știe, și acest lucru nu e valabil numai în sport, e mai ușor să ajungi în vîrful piramidei, decît să te menții. Pornind de la acest adevăr simplu, victoria de marți nu este decît un punct de plecare pentru o perioadă de pregătiri și mai intense, pentru lupte și mai averbe pentru apărarea culorilor clubului și ale țării. Căci, în meciurile internaționale, Steaua, ca și toate celelalte echipe românești din alte sporturi, reprezintă prestigiul cîștigat cu multă sudoare al unei mișcări sportive care în anii socialismului a cunoscut o dezvoltare puternică, căreia partidul și statul nostru îi acordă un amplu sprijin.

VASILE M. TOMUȘ ■

Se decernează Supercupa Europei ediția 1987

Turul de onoare al învingătorilor

În pagina 20

Alfabetul victoriei

Corespondență de la trimisul nostru special la Monte Carlo Octavian Știreanu

Ilustrația acestor reportaje a fost asigurată de Paul Agarici

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02.** Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacara

anul XXXVI
10 (1 655)
VINERI
6 MARTIE
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

În cuprinsul revistei

Vibrantă manifestare a unității tuturor fiilor patriei în jurul partidului

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a făcut o vizită de lucru în județul Mehedinți

relatarea în pagina 11

Valoroasă contribuție la teoria și practica revoluționară, la îmbogățirea concepției despre condiția omului în lumea de azi

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

la ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană

în paginile 3–5

De 8 Martie

Ecou al gîndului de dragoste și prețuire prin care țara întreagă cinstește în această zi femeile țării, consacrăm în acest număr cîteva pagini locului și rolului lor însemnat în viața societății, aportului lor impresionant la propășirea patriei socialiste. În cadrul acestui grupaj, în pagina 12, publicăm articolul

Statutul femeii în România socialistă:

REALĂ EGALITATE, DEPLINĂ DEMNITATE

de TAMARA MARIA DOBRIN

Biblioteca județeană

Vibrantă manifestare a unității

Ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, vineri, 27 februarie, a avut loc ședința comună a Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară și a Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat, la sosirea în sală, cu puternice aplauze, cu îndelungi urale și ovații. Participanții au dat astfel expresie sentimentelor de nețărmurită dragoste, de aleasă stimă și prețuire, pe care oamenii muncii de naționalitate maghiară și germană le poartă, împreună cu întreaga națiune, secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru neobosita sa activitate ce o consacră cu neasemuită dăruire patriotică și abnegație revoluționară înfloririi multilaterale a țării, creșterii necontenite a bunăstării și gradului de civilizație ale poporului, cauzei socialismului și păcii. În același timp, a fost reafirmată recunoștința fierbinte față de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru contribuția sa determinantă la soluționarea profund democratică și umanistă a problemei naționale în România, pentru drepturile egale și demnitatea de care se bucură toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate.

Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezidiu au luat loc membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., precum și membri ai conducerii consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană.

În sală se aflau, alături de membrii celor două consilii, ca invitați, membri ai C.C. al P.C.R. și ai guvernului, cadre de conducere ale unor instituții centrale, organizații de masă și obștești.

Lucrările ședinței comune au fost deschise de tovarășul Mihai Gere, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară, care a spus :

„Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Înainte de toate, îngăduiți-mi să exprim adînca noastră bucurie și satisfacție pentru deosebita onoare pe care ne-o faceți de a lua parte la ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, forum profund reprezentativ al democrației noastre muncitorești și revoluționare, mărturie grăitoare a largului democratism al orînduirii noastre, care garantează și asigură tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, dreptul de a participa la elaborarea, adoptarea și aplicarea deciziilor fundamentale ce angajează politica internă și externă a partidului și a statului nostru.

Într-o atmosferă de deplină unitate, proprie întregului nostru popor, care, sub înțeleapta conducere a partidului, a dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe secretar general, președinte al Republicii, edifică cu succes socialismul și comunismul, participanții la plenarele care s-au întrunit joi și în cadrul cărora au luat cuvîntul 43 de vorbitori, au dezbătut cu maximă răspundere și exigență, cu spirit revoluționar și patriotic, probleme esențiale pe care le ridică dezvoltarea calitativ-intensivă a economiei naționale, a întregii societăți, perfecționarea cadrului social în care trăim și muncim, mobilizarea tuturor oamenilor muncii, din colectivele din care fac parte, la realizarea exemplară a planului pe acest an și pe întregul cincinal, a măreților obiective trasate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

În abordarea sarcinilor complexe cu care ne confruntăm în această etapă, așa cum au subliniat toți vorbitorii, noi pornim de la înfăptuirile istorice dobîndite de țara noastră în anii de după cel de-al IX-lea Congres, anii cei mai prodigioși și mai bogați în realizări din existența noastră, ani ce conturează o epocă de aur în ascensiunea patriei și care constituie o bază sigură pentru avîntul multilateral ce îl proiectăm și care va prinde viață prin munca noastră, a tuturor, spre binele nostru, al tuturor.

Vă informăm, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că, în cadrul celor două plenare, în spiritul profundului respect pentru adevăr, în semn de aleasă recunoștință pentru umanismul politicii promovate de partidul nostru, vorbitorii au evidențiat că una dintre marile și durabilele realizări ale acestei epoci de aur o constituie soluționarea principială, justă, pe bazele materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific, a problemei naționale, prin asigurarea consecventă a deplinei egalități în drepturi și îndatoriri a tuturor fiilor țării, fără deosebire de naționalitate, realizarea și întărirea continuă a unității și frăției oamenilor muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități.

În lumina realităților trăite de noi toți, cu conștiința înaltei răspunderi patriotice, revoluționare, în numele nostru, al consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, ținem să declarăm din nou, așa cum au accentuat toți vorbitorii, că respingem cu indignare toate încercările mai vechi și mai noi ale cercurilor imperialiste, reacționare, anticomuniste de a ponegri aceste realizări deosebite din patria noastră, România socialistă, de a se erija în apărători ai drepturilor omului, ai libertăților democratice. Sub pretextul susținerii drepturilor naționalităților conlocuitoare, cercurile respective instigă de fapt la manifestări naționaliste, șovine, iredentiste și revanșarde cu scopul de a lovi în colaborarea și unitatea țărilor socialiste, de a se amesteca în treburile interne ale acestora.

Vorbitorii și-au exprimat nedumerirea și indignarea că și persoane oficiale, publiciști și istorici din Republica Populară Ungară, țară socialistă vecină, vehiculează calomnii cu privire la realitățile românești, la politica națională a partidului și statului nostru, denaturează adevărul istoric, încercînd să pună de fapt în discuție hotărîrile tratatelor de pace, granițele existente între state. Participanții au înfierat cu vehemență asemenea manifestări și au dat glas convingerii lor ferme că nici un fel de atacuri, de denigrări și dezinformări nu pot să umbrească relațiile vieții noastre noi, ale României socialiste, marile cuceriri revoluționare, în rîndul cărora își loc de seamă se află asigurarea egalității depline a tuturor locuitorilor, fără deosebire de naționalitate, așezarea pe baze trainice a frăției și prieteniei, făurirea unității moral-politice a întregului popor.

Îndeplinind mandatul de conștiință al oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, vorbitorii au exprimat hotărîrea de a demasca și combate cu fermitate și în viitor asemenea teze și teorii nocive, orice concepții sau manifestări naționaliste, șovine, de a intensifica activitatea politico-ideologică pentru educarea tineretului, a tuturor celor ce muncesc în spiritul patriotismului revoluționar, socialist, al muncii și luptei unite pentru prosperitatea scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

În legătură cu toate problemele dezbătute, plenarele au adoptat hotărîri care vor fi completate în urma lucrărilor ședinței comune de astăzi.

Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, vă rugăm respectuos să ne îngăduiți să continuăm lucrările plenarelor noastre întrunite în ședință comună, în prezența dumneavoastră, cel mai iubit fiu al poporului, pe care toți oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, vă stimează profund pentru tot ceea ce faceți spre binele și fericirea României socialiste, bunăstarea celor ce muncesc".

În cadrul dezbaterilor, pe marginea problemelor cuprinse pe ordinea de zi, au luat cuvîntul tovarășii Rab Ștefan, prim-secretar al Comitetului județean Covasna al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară, Racz Győzo, profesor universitar, redactor șef al revistei „Korunk", vicepreședinte al Comitetului județean de cultură și educație socialistă Cluj, Antal Géza, maistru mecanic la Întreprinderea de matrițe și piese forjate Odorheiu Secuiesc, județul Harghita, Boda Iosif, profesor la Academia de partid pentru învățămînt social-politic, Czégé Alexandru, președinte al C.A.P. Salonta, județul Bihor, Erou al Noii Revoluții Agrare, vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară, Willi Heinz, primarul comunei Teremia Mare, președintele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană din județul Timiș, Birta Irina, maistru, președintele Comitetului sindicatului de la Întreprinderea textilă Arad, vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară, Hegeduș Ladislau, secretar de stat la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, membru în biroul Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară, Hajdu Győző, redactor-șef al revistei „Igasz Szo" din Tîrgu Mureș, președintele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară din județul Mureș, Gerhard Konnerth, redactor-șef al revistei „Forschungen zur Volk-und Landeskunde" din Sibiu.

În încheierea dezbaterilor, tovarășul Mihai Gere a spus :

„În concordanță cu simțămintele pe care le trăim în aceste momente înălțătoare, exprimînd dorința fierbinte și voința noastră unanimă, adresez tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, cu deosebit respect și aleasă prețuire, rugămintea de a lua cuvîntul în cadrul ședinței comune a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană".

Primit cu multă căldură și însuflețire, cu cele mai alese sentimente de dragoste și stimă, a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost urmărită cu deosebit interes și deplină aprobare, cu profundă satisfacție și mîndrie patriotică, fiind subliniată, în repetate rînduri, cu vii și îndelungi aplauze, urale și ovații.

Exprimînd simțămintele participanților la lucrările ședinței comune, președintele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană, tovarășul Eduard Eisenburger, a spus :

„Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,
secretar general al partidului,
președintele Republicii,

Vă rog să-mi permiteți să dau glas admirației și, totodată, deplinei satisfacții cu care am urmărit magistrala dumneavoastră cuvîntare, document de o excepțională importanță teoretică și practică cu privire la experiența construcției societății socialiste românești.

Grandioasele succese obținute de întregul popor român, sub conducerea gloriosului nostru partid, demonstrează în mod convingător justețea politicii Partidului Comunist Român, a cărei aplicare consecventă a dus la creșterea continuă a forței materiale și spirituale a țării, la întărirea independenței și suveranității României socialiste, spre binele tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate.

Aprecierea dumneavoastră că în toate aceste realizări epocale se regăsesc și faptele de muncă ale oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, aportul lor activ și conștient la eforturile creatoare ale întregii societăți, ne onorează în mod deosebit și, totodată, ne umple inimile cu profundă mîndrie patriotică.

Exprimînd sentimentele de înaltă stimă, dragoste și recunoștință ale tuturor cetățenilor români de naționalitate maghiară și germană ce le nutresc față de dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, aducem un respectuos și vibrant omagiu patriotului înflăcărat, luptătorului încercat, care de douăzeci și doi de ani conduce destinele acestei țări cu înțelepciune, clarviziune și nesecat spirit revoluționar, de numele căruia sînt legate pentru totdeauna marile înfăptuiri obținute în domeniul rezolvării juste, în spiritul materialismului dialectic și istoric, al socialismului științific, a problemei naționale în România, asigurarea și garantarea drepturilor și libertăților democratice pentru toți cetățenii țării, indiferent de limba pe care o vorbim.

În aceste momente de intensă trăire patriotică, oamenii muncii de naționalitate maghiară și germană, urmînd exemplul dumneavoastră, îndemnurile mobilizatoare pe care ni le-ați adresat, se angajează în mod solemn în fața dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, să acționeze și pe viitor, umăr la umăr, în deplină unitate cu întregul popor, cu totală dăruire pentru înfăptuirea hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres, a întregii politici interne și internaționale a partidului și statului, aducîndu-ne în felul acesta contribuția conștientă la continua înflorire a scumpei noastre patrii — Republica Socialistă România.

Însușindu-ne exigențele formulate de dumneavoastră cu privire la direcțiile și căile de acțiune a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, vă încredințăm că vom pune în centrul activității noastre politico-educative cultivarea sentimentelor de dragoste nemărginită față de patrie și popor, minunatele tradiții de luptă comună, întărirea prieteniei și frăției dintre toți cetățenii patriei, iar cei ce vor încerca să se amestece în treburile noastre interne, să ponegrească realizările societății noastre socialiste, trecutul istoric al poporului român, sau să prezinte denaturat modul în care a fost soluționată problema națională în țara noastră, vor primi riposta cuvenită, izbindu-se de unitatea de granit a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul Partidului Comunist Român.

Ferm hotărîți de a da viață prevederilor celui de-al 8-lea cincinal, care ne călăuzesc spre un viitor demn și fericit, vă rugăm să ne permiteți să vă adresăm din adîncul inimii dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, încercat conducător al partidului și statului, ctitor al României moderne, cel mai iubit fiu al poporului, precum și tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și militant revoluționar, personalitate prestigioasă a vieții noastre științifice, savant de renume mondial, urarea noastră de viață lungă, sănătate și multă putere de muncă, consacrate fericirii poporului, bunăstării tuturor fiilor patriei, triumfului socialismului, păcii și colaborării între popoare.

Să ne trăiți mulți ani, iubite și mult stimate tovarășe secretar general al partidului nostru !".

În sală răsună din nou entuziaste aplauze, urale și ovații. Se acandează îndelung „Ceaușescu — P. C. R. !", „Ceaușescu și poporul !", „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu — România !", „Ceaușescu să trăiască, România să-nflorească !", „Ceaușescu — eroism, România — comunism !", „Ceaușescu — România, pacea și prietenia !", „Ceaușescu — Pace !".

Participanții au aclamat cu înflăcărare pentru gloriosul nostru partid comunist și secretarul său general, pentru eroicul popor român, constructor victorios al socialismului și comunismului, pentru patria noastră liberă, demnă și înfloritoare.

Această atmosferă de intensă trăire patriotică a pus vibrant în lumină unitatea de nezdruncinat a tuturor fiilor țării — români, maghiari, germani și de alte naționalități — în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, unitate ce constituie forța și trăinicia societății noastre, garanția înaintării neabătute a României pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării și păcii.

Un document în care se rostesc învățămintele trecutului glorios al poporului român, în care se relevă temeiurile marilor sale înfăptuiri de azi și unde se arată, cu nouă și strălucitoare limpezime, căile ce avem de urmat pentru progresul continuu al națiunii noastre socialiste

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși,

În centrul activității oamenilor muncii, a întregului popor stau planurile și programele privind dezvoltarea economico-socială în cincinalul 1986—1990, înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Iată de ce este logic ca și plenarele consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană să analizeze cum au acționat ele pentru a contribui la înfăptuirea în viață a tuturor acestor obiective, în care este angajat cu întreaga forță întregul nostru popor, în deplină unitate, sub conducerea Partidului Comunist Român. **(Aplauze puternice, prelungite).**

În organele de partid și de stat, precum și în toate organismele democratice ale societății noastre, — din care fac parte și activiști și oameni ai muncii de diferite naționalități — au fost dezbătute pe larg realizările din 1986 și s-au stabilit măsurile necesare în vederea realizării în cele mai bune condiții a planului pe 1987 și pe întregul cincinal.

După cum este bine cunoscut, în anii construcției socialiste, România a străbătut mai multe etape istorice — de la orînduirea burghezo-moșierească, de la statul împărțit în clase exploatatoare și asupriți, la orînduirea socialistă și la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Dintr-o țară slab dezvoltată, România a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură în plină dezvoltare.

Pe baza creșterii forțelor de producție s-au dezvoltat puternic știința, învățămîntul, cultura, întreaga activitate de creație.

Instaurarea puterii muncitorești și țărănești și trecerea la făurirea socialismului în țara noastră au lichidat cu desăvîrșire, pentru totdeauna, regimul burghezo-moșieresc, inegalitățile sociale și naționale, asigurînd deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate.

Pentru asigurarea în practică a tuturor drepturilor se impunea însă, ca o necesitate obiectivă, lichidarea stării de înapoiere moștenite și dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a unei trainice baze tehnico-materiale, fără de care nu se poate concepe nici asigurarea condițiilor pentru progresul multilateral al țării și ridicarea nivelului general de viață, nici adevărata egalitate în drepturi pentru toți cetățenii patriei. **(Aplauze puternice).**

Care este astăzi stadiul dezvoltării economico-sociale a României ?

Sînt bine cunoscute realizările în dezvoltarea patriei noastre. Totuși, consider necesar să reamintesc cîteva din acestea. Avuția națională a patriei noastre a crescut de la 330 de miliarde lei, în 1950, la 4 715 miliarde lei în 1986, de mai bine de 14 ori. Valoarea fondurilor fixe a crescut de la 160 miliarde lei, în 1944, la aproape 3 000 miliarde lei în 1986, revenind pe locuitor peste 130 000 lei. Circa 90 la sută din fondurile fixe s-au realizat în ultimii 20 de ani.

Merită subliniat faptul că peste 90 la sută din fondurile fixe sînt proprietatea întregului popor — sub forma proprietății de stat, aparținînd oamenilor muncii, în calitate de proprietari, producători și beneficiari, și a proprietății cooperatiste — care reprezintă forma supremă de proprietate în care se asigură dezvoltarea forțelor de producție, ridicarea generală a civilizației poporului nostru și condiții egale de muncă și de viață pentru toți cetățenii țării.

Producția industrială a fost în 1986 de 115 ori mai mare decît în 1944. Producția valorică a industriei a crescut de la 11,4 miliarde lei, în 1944, la peste 1 300 miliarde lei în 1986.

S-au dezvoltat puternic ramurile de bază ale unei economii moderne. Practic, industria românească poate să realizeze astăzi cele mai moderne mașini și utilaje din toate domeniile. În afară de armele nucleare, nu există domeniu în care industria românească să nu fie angajată și să nu poată să realizeze producție de înaltă calitate, inclusiv în domeniul aviației, chiar al producerii unor rachete necesare apărării noastre.

Subliniez aceasta pentru că este bine cunoscut nivelul înapoiat de la care a pornit industria românească în 1944 și arată ce mari eforturi a trebuit să depună poporul român, și ce mari eforturi au depus oamenii muncii, clasa muncitoare — clasa conducătoare a societății noastre — pentru lichidarea acestei stări de lucruri. Toate acestea infirmă ceea ce se spunea în trecut, că muncitorii nu vor reuși niciodată să se dovedească buni conducători.

Realitățile din țara noastră, dar și din alte țări socialiste, demonstrează cu putere că numai în condițiile în care clasa muncitoare devine clasă conducătoare, în care oamenii muncii, întregul popor este stăpîn pe destinele sale, pe bogățiile întregii patrii, știe să gospodărească mai bine și să folosească aceste mijloace pentru a asigura progresul general, ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație ! **(Aplauze puternice ; se scandează „Vom munci și vom lupta, țara o vom înălța !").**

Industria metalurgică a țării noastre a produs anul trecut peste 14 milioane tone de oțel, față de 245 000 tone în 1944, România situîndu-se astăzi în grupul țărilor fruntașe în ce privește producția de oțel pe locuitor.

Industria constructoare de mașini s-a dezvoltat și diversificat, producînd astăzi cele mai puternice și moderne mașini și utilaje de toate tipurile. Producția valorică a industriei constructoare de mașini a crescut de la 800 de milioane lei, în 1944, la 389 miliarde lei în 1986.

Industria chimică și petrochimică produce astăzi de aproape o mie de ori mai mult decît în 1944.

Producția industriei ușoare este de peste 210 ori mai mare față de aceeași perioadă.

În mod corespunzător s-au dezvoltat transporturile și alte ramuri ale economiei naționale.

Agricultura, reorganizată pe baze socialiste, s-a dezvoltat puternic, producția ei fiind în anul trecut de peste 5 ori mai mare față de 1944. S-a dezvoltat, pe această bază, industria alimentară, producția ei fiind în 1986 de 36 de ori mai mare față de aceeași perioadă.

Iată, pe baza faptelor, a realităților care nu pot fi contestate de nimeni, marile transformări revoluționare care au schimbat fundamental înfățișarea României, au ridicat gradul de civilizație al întregului nostru popor.

Una din marile realizări ale socialismului în patria noastră, ale politicii partidului nostru, o reprezintă dezvoltarea echilibrată și amplasarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu, în toate județele patriei.

Îndeosebi, după noua reorganizare administrativă și formarea județelor, s-au pus bazele unei dezvoltări puternice a tuturor zonelor țării noastre. Nu există județ în care să nu se fi realizat, în ultimii 20 de ani, cîteva platforme sau centre industriale, care au asigurat condiții pentru stabilitatea populației, pentru ridicarea nivelului de calificare și de cultură generală, pentru asigurarea condițiilor de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei.

Totodată, s-a urmărit realizarea unei producții industriale, agricole și servicii, minime, pe locuitor în toate județele țării. În 1985, volumul de activitate economică pe locuitor a fost, minimum, de 70 mii lei. Conform actualului plan cincinal, în 1990 va trebui să se realizeze pe locuitor o producție de cel puțin 80 mii lei.

Toate acestea vorbesc cu putere de justețea politicii profund științifice, realiste și umanitare a partidului nostru, care pornește de la interesele poporului privind asigurarea condițiilor materiale pentru ridicarea nivelului de civilizație și de trai al poporului, pentru realizarea adevăratei egalități în drepturi între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate.

Sînt cunoscute de către noi toți, de către întregul popor aceste realizări. Toate acestea au dus la o puternică dezvoltare generală a țării, dar și la întărirea puternică a clasei muncitoare, a unității clasei muncitoare, întregului popor, în jurul Partidului Comunist Român, a hotărîrii de a acționa cu toată fermitatea pentru a asigura îndeplinirea neabătută a tuturor programelor de dezvoltare generală a patriei noastre. **(Aplauze puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria !", „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !").**

Sînt bine cunoscute stările de lucruri din trecut, moștenirea grea în domeniul științei, învățămîntului și culturii. Am lichidat, desigur, de mult, analfabetismul, înapoierea în toate aceste sectoare de activitate. Am acordat o atenție deosebită și am obținut o puternică dezvoltare a științei, învățămîntului, culturii — ca factori fundamentali, hotărîtori pentru dezvoltarea generală a patriei, pentru făurirea noii orînduiri sociale și înaintarea spre comunism.

Am pornit și pornim ferm de la faptul că nu se poate concepe făurirea unei societăți avansate, nu se poate gîndi la făurirea comunismului, fără a pune la temelia întregii activități cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale învățămîntului, culturii, ale cunoașterii umane în general. Pe această bază putem afirma, cu îndreptățită mîndrie, că știința, învățămîntul, cultura au avut și au un rol deosebit de important în întreaga dezvoltare a patriei noastre, în asigurarea cu adevărat a deplinei egalități în drepturi și în aceste sectoare de activitate. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Nu este un secret pentru nimeni, cred — deși trebuie să spun că presa și radioteleviziunea noastră nu informează întotdeauna despre ce se întîmplă în alte țări — că chiar în țările capitaliste dezvoltate, conform datelor oficiale, publicate de instituțiile și cercurile conducătoare, continuă să existe încă sute de mii, și, în unele țări, milioane de analfabeți, că sînt oameni care numai pentru faptul că au altă culoare a pielii nu au acces la învățămînt, nu se bucură și nu pot să se bucure de toate cuceririle științei, culturii și învățămîntului.

Am asigurat gratuitatea învățămîntului pentru întregul tineret al patriei noastre. Am dezvoltat puternic învățămîntul superior, care asigură pregătirea cadrelor pentru toate domeniile de activitate. Nu există vreun domeniu al cunoașterii moderne de care știința sau învățămîntul nostru să nu se ocupe, unde să nu pregătim cadrele de care avem nevoie — și la care au acces, fără nici un fel de discriminare,

(Continuare în pagina 4)

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pagina 3)

toți cetățenii patriei, fie că părinții lor sau originea lor îndepărtată este românească, maghiară, germană, sîrbă sau alta. Singura condiție pentru a intra în învățămînt este capacitatea de a învăța, ca fiecare să se străduiască de a-și însuși cît mai bine și mai temeinic cele mai noi cuceriri ale culturii din toate domeniile și, desigur, problemele fundamentale ale științelor exacte, cum se spune, sau ale științelor tehnice, fizico-chimice și matematice. Nu se poate astăzi concepe — și știți bine — o dezvoltare puternică, fără o puternică matematică, o puternică fizică, o puternică chimie, o puternică biologie, cu toate ramurile ei, și celelalte științe tehnice corespunzătoare.

S-a vorbit și aici despre dezvoltarea activității în domeniul culturii, a formelor create pentru participarea activă a maselor, a poporului la creația cultural-artistică, despre activitatea oamenilor de creație în domeniul literaturii, artelor plastice, muzicii și așa mai departe. Dar, ceea ce este foarte important — și, într-un anumit sens, este o mare realizare a patriei noastre, a socialismului din România — sînt condițiile create ca masele largi să fie părtașe active la realizarea unei noi culturi, a unei culturi umanist-revoluționare, în care omul, libertatea, independența, bunăstarea să stea în centrul preocupărilor.

Paralel cu toate acestea, s-a acordat atenția corespunzătoare dezvoltării din punct de vedere edilitar-social a patriei noastre. Am realizat aproape o reconstrucție generală a orașelor țării. Nu există astăzi oraș unde cea mai mare parte a locuințelor să nu fi fost construită în ultimii 20—30 de ani și care să nu asigure condiții bune de locuit tuturor oamenilor muncii ! Și cu atît mai mult, avem cîteva județe care ne-au solicitat în acest an să le reducem numărul de apartamente, deoarece nu mai au nevoie de locuințe.

Am acționat și acționăm pentru dezvoltarea, construcția și reorganizarea satelor. Sîntem, este adevărat, la început, dar avem în vedere ca, încă în acest cincinal, centrele celor 558 de consilii unice agroindustriale să se contureze și unele chiar să devină orașe agroindustriale, spre care să graviteze activitatea tuturor comunelor din zona fiecărui consiliu. Ați auzit vorbindu-se aici despre o comună din județul Timiș, dar nu este singura, pentru că fiecare județ poate prezenta una sau mai multe comune cu asemenea realizări. Toate acestea oglindesc realmente, preocuparea ca, odată cu dezvoltarea generală a forțelor de producție, a bazei economice tehnico-materiale, să asigurăm și reorganizarea orașelor și satelor patriei noastre, modernizarea lor, în așa fel încît să creeze condiții tot mai bune de locuit, de viață constructorilor socialismului.

Am dezvoltat puternic școlile, care asigură pe deplin spațiul de învățămînt. În unele localități avem chiar mai mult spațiu de învățămînt, sînt deja clădiri cărora trebuie să le dăm alte întrebuințări. Nu consider că aceasta este un lucru chiar bun ; el arată că am construit mult, dar este și un anumit fenomen negativ, legat pe de o parte de o prea mare concentrare în unele centre industriale. Prin amplasarea acestora pe întregul teritoriu și în noile centre industriale create am oprit acest proces care este un proces general, nu numai la noi. El este și o urmare a unei anumite reduceri a natalității, problemă căreia, după cum știți, îi acordăm o mare atenție, luînd măsuri de a asigura o natalitate cît mai bună, de circa 18—20 la 1 000 de locuitori, pentru că numai așa vom asigura o dezvoltare continuă a poporului.

Am construit multe spitale. Practic nu există județ unde să nu se fi construit spitale moderne. România se numără astăzi printre acele țări din lume care au cel mai mare număr de paturi la 1 000 de locuitori.

Am construit, și consider că am făcut foarte bine, multe centre de cultură — case de cultură, cămine culturale, cluburi, teatre și alte instituții — care asigură o bază materială trainică pentru desfășurarea amplei activități cultural-artistice, educative, inclusiv desfășurarea festivalului național „Cîntarea României". Oricine vizitează țara noastră poate să constate marile realizări ale oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor care, sub conducerea partidului nostru comunist, își făurește în mod conștient propriul său viitor, liber, independent, socialist și comunist. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Pentru că, pe plan internațional, și chiar în unele țări din vecinătatea noastră, se vorbește mult despre drepturile omului, am dorit să spun — de altfel, am spus nu o dată, inclusiv la reuniuni internaționale — că primele preocupări pe care trebuie să le aibă toate statele și guvernele ar fi dezvoltarea economico-socială, științifică, a învățămîntului și culturii, asigurarea de condiții egale de muncă, de instruire și educație, de cultură.

Nu se poate vorbi de drepturile omului, avînd 30 de milioane de șomeri în cîteva țări capitaliste dezvoltate. Este într-adevăr greu să dai sfaturi și să vorbești sau să te erijezi în apărător al drepturilor omului, cînd nu aperi dreptul esențial al omului — să muncească și să învețe !

Putem spune că, din acest punct de vedere, avem realizări care demonstrează justețea politicii noastre, justețea căii socialiste de dezvoltare a României, ca și a altor țări.

Am realizat principiul socialiste de retribuție egală la muncă egală. După cum știți, în multe țări sînt deosebiri în asigurarea retribuției legate de naționalitate, de sex, de vîrstă. Inclusiv într-o serie de țări capitaliste dezvoltate — după datele, de asemenea oficiale, ale organismelor din țările respective — negrii spre exemplu, dar și alte naționalități, primesc retribuție mai mică. Nu mai vorbesc de mexicanii care trec în Statele Unite sau de chiar muncitorii din unele țări europene, care au mers să lucreze în țările capitaliste dezvoltate și care, de asemenea, după datele oficiale, au primit și primesc și astăzi retribuție mai mică și sînt puși la cele mai grele munci. De asemenea, în multe țări, inclusiv capitaliste dezvoltate, se consideră că femeile trebuie să primească o retribuție mai mică — și, la fel și tinerii.

Noi am asigurat și asigurăm deplina egalitate în ce privește retribuția, indiferent de naționalitate, de sex sau de vîrstă, în raport de domeniul în care lucrează, de gradul pregătirii pe care o are fiecare. Cunoașteți sistemul nostru de retribuire, pe care îl putem compara cu orice sistem din lume, inclusiv cu cel din multe țări socialiste. Am asigurat aplicarea fermă a principiului „la muncă egală, salariu egal", a principiului socialist : „nici muncă fără plîne, nici plîne fără muncă".

Este adevărat, în țara noastră nimeni nu mai poate trăi fără muncă, pe seama muncii altora. Dar, consider aceasta nu o lipsă, ci o mare realizare a societății noastre. Am stabilit un raport de 5 la unu între veniturile mari și mici, deși am pornit acum 20 de ani de la un raport de peste 20 la unu cam 23—24 la unu.

Considerăm că trebuie să aplicăm ferm principiile eticii și echității socialiste, păstrînd o diferențiere. Am fost și sîntem împotriva egalitarismului. Dar sîntem și împotriva unor diferențieri exagerate în ce privește baza de retribuție. În practică, pe baza muncii unuia sau altuia, veniturile pot fi mai mari sau mai mici.

Ați auzit vorbind aici pe președintele cooperativei din Salonta. A obținut o producție de 22 000 kg porumb la hectar și a avut un venit mediu de peste 36 000 lei pe cooperator. Avem multe unități — am vorbit de el și recent, la întîlnirea cu președinții consiliilor unice agroindustriale — care au obținut producții și mai mari, de 25 000 pînă la 28 000 kg porumb la hectar. Avem un județ întreg, care a obținut 20 000 kg porumb la hectar. Desigur, că veniturile cooperatorilor din unitățile cu 20 000 kg porumb la hectar și ale celor cu 3 000 kg porumb la hectar sînt foarte deosebite atît în natură, cît și în bani. Dar, toți au aceleași drepturi și aceleași posibilități. Nu există nici un fel de discriminare în ce privește baza de pornire în sistemul nostru de retribuire.

Avem și mineri care cîștigă cîte două retribuții pe lună, dar pe baza faptului că și-au organizat munca și echipa lor produce de două ori mai mult cărbune. În toate domeniile avem acest lucru. Păstrăm sistemul de diferențiere, de cointeresare materială, pornind de la principiile de echitate și dreptate socială, însă încurajînd pe acei care obțin venituri mai mari prin munca lor. Nu încurajăm și nu vom încuraja niciodată obținerea de venituri fără muncă, prin exploatarea muncii altora. Asemenea stări de lucruri au apus pentru totdeauna în România și sînt convins că niciodată asemenea fenomene nu vor mai exista în țara noastră ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Sînt țări unde și din punct de vedere politic dreptul femeilor este limitat. Din punct de vedere social, am asigurat, și în acest domeniu, deplina egalitate în drepturi. Vedeți numărul mare de femei care sînt prezente aici ; cunoașteți prezența lor în conducerea partidului, în Marea Adunare Națională, în toate forurile de conducere ale societății noastre.

Deci, dacă ar trebui să vorbim despre problemele dreptului omului, de drepturi umanitare, apoi putem afirma, cu îndreptățită mîndrie, că în anii socialismului am luat asemenea măsuri și am aplicat asemenea forme de organizare prin care am creat condiții de manifestare deplină, egală, a tuturor cetățenilor, fără nici un fel de deosebire, nici de naționalitate, nici de sex, nici de vîrstă ! Aceasta reprezintă, de altfel, baza concepției socialismului științific despre dezvoltarea societății omenești. Am acționat și vom acționa ferm pentru realizarea în viață în cele mai bune condiții a acestor principii ! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Am dezvoltat puternic formele democratice de conducere ale întregii societăți — începînd de la consiliile oamenilor muncii din toate unitățile economice și sociale, de la adunările generale ale oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, de la organele județene ale acestora, la congresele naționale, consiliile naționale ale oamenilor muncii din care fac parte oameni ai muncii de toate naționalitățile și în care muncitorii reprezintă între 30 și 40 la sută, iar în unele locuri chiar mai mult. Toate acestea, alături de organismele democratice ale statului nostru — consiliile populare, congresul consiliilor populare, Marea Adunare Națională și celelalte organisme — creează un tot unitar care asigură un cadru unic în felul său, de participare a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Nu numai că am formulat teza făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, dar am acționat și am făcut totul pentru a da un conținut real acestei teze și pentru a asigura participarea în mod conștient a întregului nostru popor la înfăptuirea programelor de dezvoltare, la adoptarea tuturor hotărîrilor, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe. Pornim de la faptul că numai în măsura în care poporul își asumă pe deplin răspunderea și acționează cu deplină conștiință se poate asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, comunismul. Poporul nostru poate avea un viitor de aur — cum se spune în poezie — și trebuie să creăm acest viitor de aur națiunii noastre ! **(Aplauze și urale puternice : se scandează „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu să trăiască, România să-nflorească !", „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu — România !", „Ceaușescu — P.C.R. !").**

În întreaga activitate, în tot ce am realizat în această perioadă istorică, am pornit întotdeauna de la principiile de bază ale socialismului științific, de la concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică despre lume și viață. Am ținut și ținem întotdeauna seama de cerințele și legitățile obiective ale dezvoltării economico-sociale. Așa cum am menționat și recent, am studiat și studiem continuu experiența și practica construcției socialiste, dar și a dezvoltării economice mondiale. Dar, în același timp, am pornit și pornim întotdeauna de la realitățile patriei noastre. Am acționat și acționăm pentru a aplica toate acestea la condițiile României, necopiind nimic, dar luînd ceea ce răspunde intereselor patriei noastre, găsind forme care să asigure în cele mai bune condiții participarea întregului popor la conducerea societății, să asigure ca poporul să fie adevăratul stăpîn a tot ceea ce se realizează în patria noastră, adevăratul stăpîn al patriei !

Cred că nu este rău să menționez acum că, în toată această perioadă de mai bine de 20 de ani în care am perfecționat formele de conducere în toate domeniile, începînd cu partidul, de democratizare a vieții noastre generale, nu o dată am fost criticați deschis sau mai puțin deschis pentru așa-zisele abateri de la experiența și normele generale. Nu doresc să spun mai mult acum. Avem însă sentimentul de satisfacție că ceea ce am făcut s-a dovedit just și a răspuns intereselor poporului nostru, că astăzi problemele modernizării, ale reformelor și alte denumiri stau la ordinea zilei, într-o formă sau alta, în mai toate țările socialiste. Vă sînt cunoscute toate acestea.

Fără îndoială că este foarte bine că se înțelege acum că socialismul nu se poate construi după niște modele, că nu se poate imita ceea ce s-a realizat într-o etapă sau alta, într-o țară sau alta. Mai cu seamă noi dăm o înaltă apreciere preocupărilor din multe țări socialiste cu privire la dezvoltarea democrației socialiste, la crearea unor noi forme care să asigure participarea maselor, a poporului la conducerea societății. Din experiența noastră putem spune că aceasta este singura cale care reprezintă cu adevărat calea socialistă de dezvoltare, că numai cu poporul, împreună cu poporul, numai în formele democratice corespunzătoare realităților din fiecare țară, care să permită poporului participarea și asumarea răspunderii în conducerea societății, se va asigura victoria socialismului și comunismului, afirmarea prestigiului său în întreaga lume ! **(Aplauze puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria !").**

Stimați tovarăși,

În cadrul plenarelor consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană s-au discutat atît problemele înfăptuirii programelor de dezvoltare, cît și probleme legate de unele fenomene negative, sau mai bine zis, de unele activități pe plan internațional, desfășurate de unele cercuri imperialiste, cele mai reacționare, de denigrare a politicii partidului și statului nostru. Trebuie însă să declar că multe organe de presă din țările occidentale publică mult și subliniază marile realizări ale României socialiste.

Nu ne preocupă prea mult, și nu ne-a preocupat niciodată faptul că unele cercuri reacționare imperialiste denaturează, cu bună știință, realizările și activitatea poporului nostru. Ele o fac în interesul lor de clasă.

Este însă de neînțeles cînd asemenea lucruri apar într-o țară socialistă sau alta. Nu avem pretenția ca, neapărat, să prezinte ceea ce se realizează în România. Cred însă că este o pretenție minimă ca să nu se denatureze activitatea poporului nostru, a oamenilor muncii, sub conducerea partidului, pentru dezvoltarea economico-socială, pentru făurirea orînduirii socialiste și comuniste.

Desigur, se poate discuta mult despre problemele istoriei. Dar oare poate schimba cineva istoria ? ! Poate să schimbe cineva faptul că acum 2500 de ani, Herodot i-a caracterizat pe daci, care au locuit pe aceste teritorii, inclusiv pe teritoriul Transilvaniei de azi, al Moldovei, al Munteniei, ca „cei mai drepți și viteji dintre traci" ? Desigur, se pot găsi unii care să nu fie de acord cu Herodot, după 2500 de ani ! Dar este greu ca ei să schimbe ceea ce cei care au trăit atunci, au văzut și au înțeles ! Poate schimba cineva istoria, faptul că Burebista a realizat un stat centralizat, că Decebal l-a dezvoltat, că dacii s-au luptat sute de ani cu romanii pînă — este adevărat — au fost învinși ? Dar fără o civilizație, fără o organizare statală, pe care oamenii de seamă de atunci au apreciat-o, nu puteau să facă acest lucru. Cui servește oare negarea acestor realități ? Nu reprezintă aceasta, de fapt, o politică contrară oricăror interese ale poporului maghiar și poporului român, care trăiesc de mult timp împreună și trebuie să trăiască împreună ?

Desigur, nimeni nu poate schimba realitatea în ce privește data venirii primelor triburi ungare, în cadrul migrației generale care a fost atunci, și așezarea lor în teritoriul unde se găsește astăzi Ungaria, așezarea unei părți a populației și în Transilvania. Dar de ce oare trebuie să se marcheze acest lucru — care este un fapt istoric arhicunoscut — prin negarea existenței altui popor, care a existat pe aceste teritorii de peste 2500 de ani și care, în fața migrațiilor, nu a plecat în altă parte, a luptat și și-a apărat glia și existența ? De ce să se nege chiar acel om de știință, sau, după unii, chiar un conducător al Ungariei de prin secolul al XII-lea, care a scris cunoscuta lucrare privind existența unei populații bine organizate pe aceste teritorii ? De ce trebuie să se ignoreze atît de ușor lucruri demonstrate de știință — descoperirile arheologice, care, în toată lumea, constituie baza reconstituirii unei perioade sau unor evenimente istorice atunci cînd nu se dispune de lucrări scrise ? Oare în timpul ocupației imperiului otoman, țările românești n-au luptat și și-au păstrat autonomia ? Este bine cunoscut că sînt singurele din Balcani care și-au păstrat autonomia ! Oare cînd Mircea l-a învins pe Baiazid a dispus de o armată imaginară ? Sau Ștefan cel Mare ? Sau Mihai Viteazul, în armatele căruia au luptat multe unități de secui ? Dar chiar lupta comună a românilor și ungurilor împotriva imperiului otoman au fost prezențe imaginare ? Ioan de Hunedoara, care a devenit pînă la urmă conducătorul statului maghiar, a fost imaginar ?

După părerea mea istoria trebuie să servească — așa cum am mai spus-o nu o dată — nu accentuării stărilor de lucruri negative, ci apropierii și înfrățirii între popoare. În multe din evenimentele istorice — mă refer mai cu seamă în perioada mai apropiată — un rol au avut clasele dominante dintr-o țară sau alta. Dar existența unor momente negative, într-o anumită perioadă a istoriei, în relațiile dintre diferite țări, trebuie nu să fie scoase în evidență, ci să se realizeze o delimitare de politica fostelor clase exploatatoare, dominante, să se pornească de la necesitatea dezvoltării și realizării unei istorii noi, de prietenie, de colaborare. Aceasta e valabil, în general, în Europa și în întreaga lume, cu atît mai mult în relațiile între România și Ungaria !

E greu să înțelegi reeditarea unor teze horthyste, fasciste, șoviniste, inclusiv rasiste. Cum se poate concepe ca o Academie de științe să dea girul său unor texte și lucrări care jignesc alte popoare ? Ce știință este aceasta ? Cui servește o asemenea așa-zisă știință, decît celor mai reacționare cercuri imperialiste ? În nici un fel asemenea teze nu servesc cauzei prieteniei și colaborării, cauzei socialismului !

Sîntem pentru schimburi de experiență, dar sîntem în mod hotărît împotriva oricărui amestec în treburile interne. Nu am acceptat acest lucru în nici o împrejurare și nu vom accepta nici astăzi, și niciodată ! Problemele României, ale dezvoltării socialiste se rezolvă de către poporul român în întregul său, în deplină unitate, de către forța sa conducătoare — Partidul Comunist Român ! **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung : „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu P.C.R. !", „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu, România !").**

Sîntem pentru o dezvoltare largă, am acționat întotdeauna și vom acționa cu fermitate pentru extinderea relațiilor cu țările socialiste și, în primul rînd, cu vecinii noștri, între care avem în vedere întotdeauna și Republica Populară Ungară. Mai mult, considerăm că există mari posibilități să dezvoltăm larg relațiile de cooperare cu țările socialiste și, în acest sens, am și elaborat, în cadrul conducerii de partid, o serie de propuneri și măsuri, care au fost publicate pe scurt în Comunicatul ședinței Comitetului Politic Executiv, și dorim să facem aceasta și cu vecinii noștri unguri. Consider că aceasta răspunde intereselor celor două popoare, intereselor dezvoltării socialiste a ambelor țări. Orice alt fel de abordare a problemelor, orice încercare de denaturare a realităților și de a merge cu această denaturare chiar în unele forumuri internaționale este în contradicție cu interesele atît ale poporului ungar, cît și ale poporului român !

Noi nu am pus și nu punem niciodată semnul egalității între anumiți oameni sau grupuri de oameni rău intenționați dintr-o țară sau alta și popoarele țărilor respective. Am considerat și considerăm întotdeauna că popoarele trebuie să cunoască realitatea, dar trebuie să fie educate și să înțeleagă că este în interesul fie-

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

căruia să conlucreze, să colaboreze cu alte popoare și, în primul rînd, cu vecinii săi. Avem multe lucruri comune — chiar dacă istoria Academiei ungare nu vorbește de ele — care pledează pentru o asemenea abordare și asemenea relații între cele două țări și popoare.

Cum putem noi însă să fim de acord să se lărgească distribuirea de presă și literatură ungară în România, cînd în această presă se aduc injurii la adresa oamenilor muncii din țara noastră ! Dacă am accepta acest lucru, am face un deserviciu. Presa, radioteleviziunea, mijloacele noastre — literatura, arta — toate trebuie să servească unui singur scop : apropierii, prieteniei, educării în spiritul socialismului, al solidarității internaționale. Orice altă înțelegere și abordare este în contradicție cu interesele de azi, de mîine și din totdeauna ale popoarelor !

Prima lozincă a socialismului științific a fost : „Proletari din toate țările, uniți-vă !" și cunoașteți tot ce au spus mai departe Marx și Engels. Noi sîntem pentru o abordare nouă privind solidaritatea, unirea maselor, a popoarelor, nu numai a proletariatului, pentru că trăim în altă etapă. Trebuie să acționăm pentru unirea popoarelor în lupta pentru socialism, pentru dezarmare și pace în lume !

Un asemenea fel de abordare consider că trebuie să îl aibă presa și mijloacele noastre de informare. Sper că se va înțelege și de către vecinii noștri din Ungaria că este timpul să se pună capăt unor asemenea stări de lucruri, unor astfel de manifestări — și să se acționeze, deopotrivă, pe calea prieteniei și colaborării. În ce ne privește, doresc să declar aici — dar declar aceasta pentru întregul nostru popor — că sîntem ferm hotărîți să facem totul pentru a folosi tot ceea ce este valoros în trecutul nostru comun — și vom face aceasta cu toate țările socialiste, cu toate popoarele lumii — pentru dezvoltarea colaborării, prieteniei, pentru asigurarea dezvoltării fiecărui popor, a ridicării bunăstării fiecărei națiuni, pentru asigurarea păcii în întreaga lume ! **(Aplauze puternice, prelungite)**

Dragi tovarăși,

Voi reveni la unele probleme actuale ale activității partidului și poporului nostru. Planul cincinal 1986—1990, celelalte programe pe care le-am adoptat pun în centrul întregii activități dezvoltarea puternică a forțelor de producție, trecerea la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea dezvoltării intensive a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare, așezarea la baza întregii activități a celor mai noi cuceriri ale științei, ale revoluției tehnico-științifice în general, ale noii revoluții agrare. Trebuie să realizăm o nouă calitate. Anul trecut am adoptat o serie de programe privind modernizarea și mai buna organizare în toate sectoarele de activitate. În anul acesta, și în anii următori, toate aceste programe trebuie să fie înfăptuite în cele mai bune condiții. Am adoptat programe privind aplicarea noului mecanism economico-financiar, normarea economico-financiară, înfăptuirea neabătută a autoconducerii, autogestiunii muncitorești, în toate domeniile de activitate.

În fața tuturor oamenilor muncii, a întreprinderilor și a tuturor sectoarelor de activitate stau problemele ridicării calității producției și a nivelului tehnic. Trebuie să înțelegem bine că ne aflăm într-o asemenea etapă a dezvoltării societății noastre încît problema calității, a nivelului tehnic este hotărîtoare pentru asigurarea dezvoltării în continuare.

Trebuie să acționăm cu hotărîre pentru reducerea consumurilor materiale, pentru recuperarea și refolosirea energiei și a unei serii de materiale. Anul acesta am avut unele probleme cu energia. Am vorbit despre cauzele acestor lipsuri, despre unele întîrzieri în realizarea programului de punere în funcțiune a unor capacități energetice în anul trecut, cît și de faptul că în toamnă și primele două luni ale acestui an, pe Dunăre și pe apele interioare am obținut cu 1 000 MWh mai puțină energie electrică datorită secetei care s-a manifestat în întreaga Europă. Lipsa a 1 000 de MWh — ceea ce reprezintă 12 la sută din energia noastră — ne-a creat greutăți. La aceasta trebuie adăugat faptul că nu s-a acționat așa cum a fost stabilit ca, de la 1 decembrie, să se treacă la regimul de iarnă privind organizarea activității economice. Mulți au continuat să consume fără a ține seama de realități ; mai mult, au preferat să afecteze producția decît să facă economii în sectoarele neproductive. Numai în ministere, în instituții și la unele activități din așa-zisele sectoare speciale am redus cu 400 MWh consumul de energie prin măsurile pe care le-am luat prin decret, plus consumul neproductiv în întreprinderi — și am putut astfel să mărim cantitatea de energie pentru producție. Desigur, calea pentru satisfacerea cerințelor de energie este legată, în primul rînd, de realizarea programelor pe care le avem privind punerea în funcțiune a capacităților energetice în acest an, de intrarea primei centrale nucleare în producție. Dar, independent de energia de care vom dispune, reducerea consumului, economia de combustibil, de energie, de materiale rămîne problema centrală în întreaga noastră activitate — și aceasta trebuie bine înțeleasă, în toate domeniile !

Trebuie să acordăm mai multă atenție creșterii productivității muncii, înfăptuind neabătut programele de modernizare și organizare științifică a producției și a muncii.

O atenție deosebită va trebui să acordăm, în acest an, problemelor eficienței economice, rentabilității, aplicînd ferm noul mecanism economic, autoconducerea și autofinanțarea, programul de normare economico-financiară.

Una din problemele importante ale activității noastre o reprezintă, și va trebui să o reprezinte continuu și din ce în ce mai mult, activitatea de schimburi internaționale, de comerț exterior, de cooperare în producție cu țările socialiste, cu statele capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială.

După cum cunoașteți, avem forme foarte diferite și largi de cooperare. Încă din 1975 avem legea privind societățile mixte. Este adevărat că prea mult n-am făcut ! Avem cîteva societăți mixte între care una mai importantă, care n-a mers prea bine ; altele merg ceva mai bine, dar au o pondere mică încît nu pot să influențeze prea mult întreaga noastră activitate. Desigur, atunci cînd am elaborat această lege, am avut în vedere să creăm condiții — și am creat condiții — să realizăm asemenea societăți mixte și cu țări socialiste și capitaliste, și cu țări în curs de dezvoltare. Vom acționa și în viitor, în spiritul prevederilor legii noastre, pornind de la interesele economiei naționale, de la faptul că, indiferent cu cine vom realiza asemenea societăți, proprietatea sau partea întreprinderilor românești aparține poporului și trebuie să aducă foloase numai și numai poporului. Dorim — și vom acționa larg — să realizăm toate programele de cooperare, acordurile de lungă durată, programele de colaborare în domeniul științei, tehnicii și celelalte domenii de activitate. Nici nu se poate concepe — așa cum am menționat nu o dată — dezvoltarea și realizarea programelor noastre fără o largă colaborare economică internațională, începînd cu țările socialiste, dar — repet — cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială.

Ținînd seama de stadiul actual de dezvoltare, de noile progrese ale științei și tehnicii, problemele pregătirii profesionale, tehnice, recalificarea reprezintă și trebuie să constituie o preocupare permanentă a tuturor întreprinderilor, a organelor de partid și de stat din toate domeniile. Trebuie să asigurăm ridicarea puternică a nivelului de pregătire profesională a oamenilor, a nivelului pregătirii științifice, tehnice ! Să avem în vedere schimbările continue care au loc în tehnică și în știință, și deci și necesitatea reciclării, a reimprospătării cunoștințelor. Aceasta este una din problemele hotărîtoare pentru dezvoltarea generală a patriei noastre. Aceste probleme sînt comune pentru toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, și fiecare în domeniul său de activitate trebuie să acționeze pentru a contribui la realizarea lor !

Este necesar să înțelegem bine că realizarea programelor generale de dezvoltare a patriei, a obiectivelor pînă în anii '90 și, în perspectivă, pînă în anul 2000, se pot realiza numai prin activitatea și munca unită a întregii națiuni. Numai pe această bază se vor crea condiții tot mai bune pentru participarea și accesul la minunatele cuceriri ale științei și tehnicii, ale culturii în general și pentru ridicarea generală a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România. **(Aplauze și urale puternice, îndelungate)**

Am menționat nu o dată — dar consider necesar să repet și acum — că nimic nu am realizat fără muncă. Tot ceea ce am realizat a cerut eforturi — uneori, grele — și umane, și materiale ! Nimic nu am primit pe gratis, totul este rezultatul muncii și eforturilor poporului unit ! Viitorul poporului nostru, socialismul și comunismul nu se pot realiza fără munca unită a întregii națiuni, sub conducerea partidului nostru comunist ! **(Aplauze puternice ; se scandează îndelung „Vom munci și vom lupta, țara o vom înălța !", „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu — România !", „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

Este necesar ca pornind de la experiența și practica noastră, de la adevărurile generale, să dezvoltăm puternic sentimentul și spiritul revoluționar de muncă în toate domeniile. Nu se poate construi o orînduire nouă fără a acționa permanent împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru promovarea continuă, cu îndrăzneală a tot ce este nou în toate domeniile de activitate.

Trebuie să aplicăm ferm în întreaga noastră activitate principiile socialiste de retribuție de care am vorbit, să veghem permanent la respectarea principiilor de etică și echitate socialistă. Așa cum am menționat anterior, diferențierea veniturilor stabilite pentru diverse domenii trebuie să constituie baza relațiilor sociale, și, pornind de la aceasta, să se asigure aplicarea fermă a principiilor de retribuție, a acordului global și direct în toate sectoarele de activitate. Veniturile mai mari, într-un sector sau altul, se pot realiza, și trebuie să se realizeze, numai pe baza rezultatelor muncii ! Nimeni nu va putea și nu trebuie să trăiască fără muncă sau prin exploatarea muncii altora ! Nu dorim, sub nici o formă, să încurajăm acele căi care pot să ducă la întărirea unor forme de proprietate, chiar mică, dar capitalistă.

Considerăm că avem răspunderea și trebuie să facem totul pentru întărirea continuă a proprietății întregului popor, deoarece numai aceasta constituie baza dezvoltării generale a patriei, a bunăstării generale. Numai pe baza proprietății socialiste se poate asigura deplina egalitate în drepturi și adevărata democrație revoluționar-muncitorească. Nu poate fi egalitate între exploatatori și asupriți, între sclavi și stăpîni de sclavi, cum se spunea în trecut ! Nu poate fi democrație între exploatatori și asupriți ! Numai în condițiile cînd oamenii muncii sînt proprietarii mijloacelor de producție se poate realiza și adevărata egalitate, și adevărata democrație socialistă ! Aceasta constituie baza dezvoltării orînduirii noastre, a victoriei socialismului în patria noastră ! **(Aplauze puternice, îndelungate)**

Vom acționa în direcția dezvoltării și perfecționării conducerii și planificării economiei noastre, pornind însă de la îmbunătățirea continuă a activității organismelor democratice și asigurarea celor mai bune condiții pentru participarea întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Viața, experiența au demonstrat rolul hotărîtor, de conducere al partidului în toate domeniile de activitate. De aceea sîntem hotărîți să acționăm cu întreaga fermitate pentru a perfecționa continuu activitatea partidului nostru, pentru creșterea răspunderii fiecărei organizații și organism de partid în toate domeniile, pentru întărirea legăturilor cu masele și unirea eforturilor întregului popor în dezvoltarea generală a patriei noastre.

Vom acționa, și trebuie să întărim continuu unitatea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român — garanția sigură a înfăptuirii obiectivelor de dezvoltare economică și socială, a egalității, a libertății și independenței patriei noastre. **(Aplauze puternice, se scandează îndelung „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria !", „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu — P.C.R.")**

În întreaga noastră activitate, punînd pe primul plan înfăptuirea neabătută a minunatelor programe de dezvoltare, trebuie să acordăm o atenție mai mare activității politico-ideologice, de educare și formare a conștiinței revoluționare, a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului.

Trebuie să avem o atitudine fermă, intransigentă de combatere a oricăror concepții retrograde, a șovinismului, a naționalismului, sub orice formă s-ar manifesta acestea. Să dezvoltăm puternic și să educăm întregul nostru popor, tineretul în spiritul umanismului revoluționar, al frăției dintre toți oamenii muncii, dintre popoare, în spiritul solidarității internaționale, al luptei pentru progres și pace în lume !

La baza întregii noastre activități trebuie să punem concepțiile revoluționare ale socialismului științific, materialismul dialectic și istoric, tot ce este mai nou în știință și tehnică, în cunoașterea umană în general. Trebuie să nu uităm nici un moment, și să avem permanent în vedere, că uriașele schimbări care s-au produs și se produc în dezvoltarea generală a societății, în cunoașterea științifică, în lărgirea orizontului de cunoștințe ale omului fac necesară o abordare nouă a multor probleme. Ele nu infirmă concepțiile fundamentale ale socialismului științific, ci confirmă tocmai justețea concepției materialist-dialectice despre lume și viață. Dar, orizontul cunoașterii cere o completare a tuturor tezelor, o modificare chiar a unor teze vechi și înlocuirea lor cu ceea ce a apărut și ceea ce este nou. Toate acestea, subliniez, nu fac decît să confirme justețea concepției materialist-dialectice despre lume și viață, care a pornit și pornește de la faptul că nimic nu este de necunoscut, sînt numai lucruri necunoscute, că omenirea va deschide continuu noi și noi orizonturi în cunoaștere — și trebuie, pe această bază, să-și îmbogățească și concepția filozofică, ideologică, dar și practica luptei revoluționare, și practica economico-socială. Numai acționînd în acest fel, acționăm ca adevărați revoluționari ! Numai astfel, vom asigura cele mai bune condiții pentru dezvoltarea socialismului în patria noastră, vom putea contribui în general la dezvoltarea științei, a minunatelor idei și concepții revoluționare, a socialismului în lume ! **(Aplauze puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu, România, stima noastră și mîndria !")**

Avem un program de mare perspectivă privind dezvoltarea țării în cincinalul actual, și pînă în anul 2000. Tot ceea ce am realizat constituie garanția înfăptuirii tuturor acestor obiective, a hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Să ne gîndim, să studiem și să găsim cele mai bune forme de realizare a acestor obiective, de organizare a societății noastre în toate domeniile, care să asigure condiții egale de viață, de muncă, de manifestare a personalității umane, a principiilor de dreptate și echitate socială, să asigure înaintarea fermă a României spre comunism ! Numai așa ne vom face datoria față de popor, față de socialism, față de comunism ! Numai așa vom merita titlul de revoluționari, de comuniști ! **(Aplauze și urale ; se scandează îndelung „Ceaușescu, eroism — România, comunism !")**

Dragi tovarăși,

Aveam de gînd să mă refer la unele probleme internaționale, dar cred că este bine cunoscută politica României în ce privește relațiile internaționale, lupta pentru dezarmare, pentru pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Evenimentele internaționale continuă să fie destul de grave. Se continuă înarmarea nucleară, se continuă experiențele nucleare, care ele însele reprezintă un grav pericol pentru mediul înconjurător.

Ne reamintim cu toții despre urmările grave avarii de la Cernobîl, de influența pe care a avut-o în întreaga Europă, inclusiv în țara noastră. Acest grav accident a demonstrat — dacă mai era necesar — ce mare pericol reprezintă energia nucleară scăpată de sub control. Ea nu mai poate fi dirijată și stăpînită de nimeni !

Noi am salutat faptul că conducerea Uniunii Sovietice a ajuns la o concepție și abordare nouă a problemelor armelor nucleare, în sensul că arma nucleară nu poate fi folosită, că arma nucleară, folosirea ei înseamnă distrugerea nu numai a civilizației, ci a înseși condițiilor pentru existența vieții pe planeta noastră.

Am declarat nu o dată — după cum știți — că trebuie să punem capăt cu desăvîrșire armelor nucleare, să acționăm pentru a asigura dreptul vital al oamenilor la existență, la viață. Aceasta este problema fundamentală care se pune astăzi ! În nici un fel nu se mai poate pune problema că într-un război nuclear vor fi învinși sau învingători ! Problema care se pune astăzi este că trebuie să împiedicăm distrugerea vieții pe planeta noastră, să asigurăm supraviețuirea popoarelor, a oamenilor. Iată de ce problema luptei împotriva armelor nucleare, necesitatea încetării oricăror experiențe nucleare trebuie să stea în centrul activității — și va sta în centrul activității partidului și statului nostru.

Va trebui să acționăm și să întărim solidaritatea și colaborarea cu toate popoarele și statele lumii pentru a obține încetarea înarmării nucleare, oprirea experiențelor nucleare, eliminarea armelor nucleare cu rază medie de acțiune din Europa și trecerea la eliminarea tuturor armelor nucleare din lume.

Sîntem, totodată, pentru dezarmarea convențională — și am și acționat, unilateral, în această direcție.

Ne pronunțăm, în general, pentru o abordare nouă a relațiilor dintre toate națiunile lumii, pentru a se renunța cu desăvîrșire la calea forței, la amenințarea cu forța, la amestecul în treburile altor state. Considerăm că va trebui să nu precupețim nici un efort pentru a ne aduce contribuția la soluționarea acestor probleme fundamentale care preocupă astăzi întreaga omenire.

Nu mă mai refer la alte aspecte ale vieții internaționale. Am menționat numai pericolul armelor nucleare pentru că el reprezintă astăzi problema fundamentală pentru întreaga omenire, deci și pentru poporul nostru, și trebuie să facem totul pentru a asigura existența lumii, a popoarelor, a oamenilor ! Aceasta este problema fundamentală care se pune astăzi în fața întregii omeniri !

Sîntem ferm hotărîți să acționăm în continuare și să contribuim la soluționarea tuturor problemelor, pe principiile egalității, respectului suveranității și neamestecului în treburile interne.

Avem ferma încredere că popoarele dispun de forța necesară — acționînd într-o unitate mai bună, mai puternică — să determine o schimbare a situației internaționale, să asigure triumful păcii, al rațiunii, realizarea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta aceasta ! **(Urale și aplauze puternice ; se scandează „Ceaușescu — pace !", „Dezarmare — pace !", „Ceaușescu — România, pacea și prietenia !")**

În încheiere, aș dori să-mi exprim convingerea că dezbaterile care au avut loc în plenarele consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, dezbaterea în primul rînd a problemelor privind dezvoltarea patriei noastre și înfăptuirea programelor pe acest an și pe întregul cincinal, precum și pozițiile adoptate față de unele probleme de relații mai generale vor contribui la mai buna înțelegere a necesității perfecționării și îmbunătățirii întregii noastre activități, vor determina ca toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, ca întregul nostru popor să acționeze în așa fel încît să încheiem acest an cu rezultate cît mai bune.

Îmi exprim convingerea că fiecare dintre cei prezenți aici va acționa —, în colectivul său și în domeniul său de muncă — în spiritul general al programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială, al politicii interne și externe a patriei noastre, al politicii științifice, ideologice a partidului nostru.

Cu această convingere, vă urez succes în întreaga activitate ! Urez colectivelor de oameni ai muncii unde vă desfășurați activitatea, tuturor oamenilor muncii din patria noastră multă sănătate și fericire ! **(Urale și aplauze puternice, prelungite ; se scandează : „Ceaușescu — P.C.R !", „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu, România — Stima noastră și mîndria !"). Într-o atmosferă de mare însuflețire și puternică unitate în jurul partidului, toți cei prezenți în sală se ridică în picioare și ovaționează îndelung, minute în șir, pentru Partidul Comunist Român, pentru secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

Dar noi, uniți în orice vreme, Am fost, vom fi biruitori

Publicăm în paginile care urmează luările de cuvînt în cadrul dezbaterilor recentei ședințe comune a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană

Argumente de necontestat despre justețea și implinirile politicii românești

Cuvîntul tovarășului RAB ȘTEFAN

Mult iubite și stimate tovarășe secretar general,
Stimate tovarășe și stimați tovarăși,

Plenara noastră se desfășoară în atmosfera de puternică emulație creatoare în care toți oamenii muncii acționează cu energie, strîns uniți în jurul partidului, al dumneavoastră, mult iubite tovarășe secretar general, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a însuflețitoarelor obiective ale istoricului Congres al XIII-lea.

Consiliul nostru, organism reprezentativ și consultativ, integrat organic în ampla structură de instituții create din inițiativa dumneavoastră, genial strateg revoluționar al României contemporane, care oferă cadrul larg al manifestării celei mai autentice democrații, al participării întregului popor la elaborarea și înfăptuirea hotărîrilor privind mersul nostru ferm înainte pe calea socialismului și comunismului, este chemat să evalueze contribuția pe care o aducem la mobilizarea oamenilor muncii la înfăptuirea sarcinilor dezvoltării economico-sociale, la dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, să stabilească noi măsuri pentru realizarea exemplară a planului pe acest an și pe întregul cincinal.

Mobilizatoarele obiective ce ne stau în fată în această etapă, calitativ nouă, a revoluției socialiste își găsesc temeiuri solide în realizările remarcabile ale primului an al actualului cincinal, în moderna bază tehnico-materială creată în perioada cea mai fertilă a istoriei noastre, cea pe care, în semn de aleș omagiu adus strălucitului om politic și înțeleptului nostru cîrmaci revoluționar, poporul întreg o numește „Epoca Nicolae Ceaușescu".

În această glorioasă epocă, județul Covasna, în care trăiesc și muncesc, uniți în gînduri, idealuri și fapte, oameni ai muncii români și maghiari, a cunoscut o înflorire la care nici n-am fi putut visa niciodată, efect al politicii de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, formulată de dumneavoastră, mult iubite tovarășe secretar general, încă la înnoitorul Congres al IX-lea al partidului, piatră de hotar în devenirea României moderne.

Aplicarea acestei orientări, de amplă perspectivă și cu profunde semnificații umaniste, pe care cu clarviziunea dumneavoastră științifică ați inclus-o în strategia complexă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, a avut ca efect racordarea județului Covasna, ca și a altor zone ale țării lăsate, înainte vreme, la periferia dezvoltării economice, la înaltele ritmuri ale industrializării socialiste. Este edificator în acest sens faptul că statul nostru socialist a alocat, în perioada care a trecut din anul 1965, peste 25 miliarde lei pentru dezvoltarea județului Covasna, îmbinînd, în dirijarea investițiilor, criteriile de eficiență economică cu cele de echitate socialistă.

Ca urmare s-au creat puternice și moderne platforme industriale la Sfîntu Gheorghe, Tîrgu Secuiesc și Întorsura Buzăului, s-au construit mari unități industriale în celelalte orașe și într-o serie de comune ale județului. Pe această bază, producția industrială a sporit, în medie, pe an, cu 11,5 la sută, ritm superior mediei pe țară și a celui înregistrat de majoritatea județelor. Agricultura județului a cunoscut, la rîndul ei, datorită investițiilor, mecanizării și chimizării, o dezvoltare impetuoasă. La principalele culturi, recoltele au fost în 1986 mai mari decît în anul 1965 cu 60 la sută la grîu, cu 65 la sută la cartofi și cu 150 la sută la sfecla-de-zahăr. Progrese însemnate am înregistrat și în zootehnie, pentru a cărei dezvoltare județul Covasna dispune de condiții dintre cele mai propice, obținînd și un titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare", primul decernat pentru cel mai bun spor de greutate la creșterea taurinelor.

Prin înfăptuirea unui vast program de investiții, în anii care au trecut de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, în județul Covasna s-au creat aproape 50 000 noi locuri de muncă, în special în domeniile purtătoare de progres tehnic, care implică o calificare înaltă și retribuții pe măsură, asigurîndu-se astfel o valorificare optimă a forței de muncă.

Sînt realități care atestă, cu puterea faptelor, că în ceea ce privește drepturile omului partidul nostru a abordat într-un chip original problemele esențiale și le-a rezolvat strălucit, asigurînd temeiurile economice ale exercitării reale a drepturilor egale conferite tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate. Prin aceasta, județul Covasna oferă, ca și celelalte județe în care, alături de români, trăiesc și oameni ai muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare, un argument de necontestat al modului magistral în care partidul nostru, sub înțeleapta dumneavoastră conducere, a rezolvat, pe deplin și pentru totdeauna, pe baza principiilor socialismului științific, problema națională.

Dezvoltarea economică rapidă a atras după sine creșterea la fel de puternică a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. Veniturile provenite din retribuție au crescut de aproape cinci ori. S-au ridicat blocuri de locuințe cu peste 31 000 apartamente, școli noi însumînd sute de clase, grădinițe cu mii de locuri, edificii social-culturale și lucrări de artă monumentală. Astăzi, fiecare al patrulea locuitor învață. În cadrul Festivalului național „Cîntarea României" — minunată ctitorie a epocii ce vă poartă numele — activează mii de formații de creatori și interpreți amatori, cu zeci de mii de participanți, cultivînd tradițiile populare progresiste comune, tocmai acele tradiții a căror dispariție o depling acei fătarnici calomniatori care nu cunosc sau nu vor să ia cunoștință de realitățile românești.

Marile noastre realizări din toate domeniile dovedesc că partidul nostru nu s-a mulțumit doar să proclame principiile egalității și echității, ci a asigurat, înainte de toate, condițiile materiale pentru înfăptuirea efectivă a acestora. Acest mod, cu adevărat democratic și etic de rezolvare a problemei naționale, strălucit validat de realitățile noastre, care a condus la afirmarea comunității efective de interese a membrilor societății, fără deosebire de naționalitate, reprezintă, alături de celelalte mărețe înfăptuiri istorice din viața economică, social-politică și cultural-artistică una din grandioasele realizări ale „Epocii Nicolae Ceaușescu".

Iată de ce ne umple de indignare persistența și amplificarea unor încercări de denaturare și denigrare a acestor realități. Cu cît sînt mai mari realizările noastre, cu atît se înveninează clevetitorii de aiurea, de mai departe sau de mai aproape, care nu se pot împăca cu adevărul, care relau în termeni mai vechi sau mai noi idei naționaliste și revanșarde, condamnate definitiv de istorie. Este cu atît mai de mirare că asemenea tentative de denigrare a realităților, de falsificare grosolană a istoriei își fac loc chiar într-o țară socialistă vecină, R.P. Ungară. Ne indignează în modul cel mai profund afirmațiile pe care le fac diverse personalități politice din Ungaria cu privire la situația naționalității maghiare din România, modul condamnabil în care se permite publicarea unor lucrări prin care se falsifică în mod grosolan istoria multimilenară a țării noastre. Oare au uitat atît de repede propagatorii neadevărului dureroasele învățăminte ale istoriei nu prea îndepărtate, consecințele dramatice, care au costat foarte multe vieți omenești, ale șovinismului, iredentismului, ale urii de rasă ? Nu, în nici un caz nu va putea cădea toată lumea în această greșeală fatală a orbirii politice de a deveni partizanii învrăjbirii popoarelor. Dar nici nu vom admite în nici un fel știrbirea înaltelor noastre valori politice și morale, pentru care au luptat, pînă la jertfa supremă, generații de patrioți români. De pe această poziție de principialitate revoluționară, singura cu adevărat umanistă, respingem cu toată hotărîrea orice încercare, ori de unde ar veni, de propagare a tezelor revizioniste și reacționare. În flagrantă contradicție cu adevărul și cu atît mai mult falsificarea istoriei și a valorilor noastre. Asemenea încercări nu fac decît să slujească cercurile imperialiste, reacționare, caută să învrăjbească popoarele, în contradicție cu aspirațiile lor supreme de pace, prietenie și colaborare între națiuni.

Invităm pe cei care ne copleșesc cu sfaturi sau încearcă să ne dea lecții să vină să ne viziteze țara, județul Covasna, ca să vadă cum arată materializată, și nu doar declarată, adevărata egalitate a tuturor celor ce muncesc și trăiesc pe aceste străvechi meleaguri. Va constata această realitate, cu adînci rădăcini în lupta comună de secole a românilor și secuilor, marcată de mari evenimente istorice, ca cele de pe vremea lui Mihai Viteazul, a lui Gheorghe Doja, ca cele din 1848, după cum va constata și unitatea de gînd și de faptă a tuturor oamenilor muncii, români și secui, din județul Covasna, care văd, asemenea întregului popor, întruchiparea aspirațiilor lor de progres și civilizație tocmai în politica Partidului Comunist Român, promovată cu strălucire de cel mai de seamă fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Această unitate de gînd și simțire a oamenilor muncii se manifestă în patriotismul revoluționar cu care a acționat și acționează pentru înfăptuirea politicii partidului, a obiectivelor dezvoltării economico-sociale.

Vă asigur, mult stimate și iubite tovarășe secretar general, că, animați de cele mai alese sentimente de nețărmurită dragoste și profundă recunoștință pentru neobosita activitate teoretică și practică pe care o desfășurați pentru înflorirea tuturor localităților, pentru progresul și prosperitatea întregului nostru popor, oamenii muncii din județul Covasna vor face totul pentru îndeplinirea hotărîrilor istoricului Congres al XIII-lea al partidului, pentru a întîmpina cu rezultate de seamă Conferința Națională a partidului, pentru a-și spori neîncetat contribuția la propășirea scumpei noastre patrii comune, România socialistă. Vă rog să-mi permiteți să folosesc și acest prilej pentru a vă adresa, dumneavoastră, mult iubite tovarășe secretar general, mult stimatei tovarășe academician doctor inginer Elena Ceaușescu, în numele tuturor locuitorilor județului Covasna, cele mai călduroase urări de multă sănătate și putere de muncă, spre binele și fericirea națiunii noastre socialiste.

Orice încercare de dezbinare a unității noastre este sortită eșecului

Cuvîntul tovarășului RACZ GYÖZÖ

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,
Stimați tovarăși,

Plenara Consiliului Oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană are loc într-un moment istoric de o importanță cu totul deosebită pentru destinele întregii țări, ale tuturor oamenilor muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, în care întregul popor, strîns unit în jurul partidului, al dumneavoastră, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, acționează cu hotărîre pentru înfăptuirea istoricelor documente ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a tezelor, orientărilor și indicațiilor cuprinse în recentele cuvîntări rostite de dumneavoastră, menite să asigure continua dezvoltare a vieții sociale și economice a întregii țări, a obiectivelor actualei etape de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate.

În calitate de redactor-șef al unei reviste teoretice, care de la începutul anului 1930 s-a consacrat slujirii ideilor marxismului creator, strategiei și tacticii Partidului Comunist Român din ilegalitate, împreună cu întregul colectiv redacțional, sînt preocupat azi de ancorarea mai profundă a revistei în realitățile acestei patrii și acestui pămînt, în înfăptuirea exemplară a politicii științifice, clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, al cărei inspirat creator și dinamizator sînteți dumneavoastră, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, strălucit strateg al noului destin socialist al patriei, puternică personalitate politică a lumii contemporane, care vă consacrați întreaga viață și activitate revoluționară, cu neasemuită dăruire patriotică, împlinirii nobilelor aspirații ale unui popor demn, liber și stăpîn pe soarta sa, de pace, colaborare și progres social.

Istoria revistei „Korunk" poate convinge pe oricine despre faptul că în programul său a așezat la loc de frunte afirmarea unității tradiționale a poporului român în întreaga sa istorie, a idealurilor pentru construcția celei mai drepte și demne orînduiri pe pămîntul scump al patriei, ceea ce a făcut posibilă nu numai neutralizarea tendințelor cosmopolite ce s-au manifestat în unele texte publicate în paginile revistei în primii ani ai existenței sale, dar a contribuit în mod hotărîtor la ridicarea acesteia în rîndul puținelor reviste marxiste de prestigiu din sud-estul Europei interbelice, care și-a apărat consecvent ideile în toate perioadele și cu toate influențele sau opresiile istorice. Nu a fost deci deloc întîmplător faptul că după Dictatul de la Viena, regimul horthyst a interzis, în septembrie 1940 apariția revistei, văzînd în programul ei o ideologie potrivnică scopurilor sale naționaliste și șovine.

Este evident că regimul horthyst nu a putut ierta revistei orientarea sa marxistă creatoare, nici politica sa internaționalistă în care un loc central l-a ocupat lupta dusă cu o consecvență și cutezanță exemplare pentru întărirea prieteniei forțelor progresiste române și maghiare, exprimată atît de pregnant și în vestitul „Număr românesc" al revistei din februarie 1936, număr în care personalități progresiste de frunte ale vieții spirituale române și-au formulat ideile lor clarvăzătoare și solidaritatea cu lupta forțelor progresiste maghiare din România.

Noua serie a revistei, înființată în 1957, este o dovadă cît se poate de elocventă a faptului că în România socialistă naționalitățile conlocuitoare, datorită politicii naționale consecvente, juste a Partidului Comunist Român, toți cetățenii țării se bucură de egale drepturi și au egale obligații.

Grija permanentă pe care dumneavoastră, mult stimate tovarășe secretar general, ați purtat-o și o purtați pentru soarta tuturor cetățenilor țării, indiferent de limba pe care o vorbesc, este o grăitoare dovadă a faptului că, deși viața ridică noi și noi probleme, orice încercare, de trezire a unor sentimente de dezbinare a prieteniei și frăției poporului român și a naționalităților conlocuitoare, este sortită unui lamentabil eșec.

Iată de ce este cu totul de neînțeles și provoacă o profundă nedumerire și indignare în țara noastră faptul că unele personalități politice și mijloace de informare în masă din țara vecină, Republica Populară Ungară, continuă să sfideze adevărul istoric, să facă aprecieri și referiri tendențioase, denigratoare cu privire la situația generală din România, la politica ei internă și externă. Asemenea aprecieri, precum și numeroase asemenea lucrări de istorie conțin neadevăruri și falsuri ce reeditează unele dintre cele mai reacționare teze de pe vremea regimului fascist al lui Horthy. Condamnînd asemenea manifestări pseudoștiințifice, răuvoitoare, în totală contradicție cu normele și principiile de relații dintre țările socialiste, îmi exprim convingerea că forurile de răspundere și decizie vor înțelege gravitatea situației create și că vor acționa pentru încetarea oricăror forme de manifestare neprietenească și de calomnie la adresa României și a politicii sale, că este în interesul ambelor noastre popoare ca raporturile dintre noi să se dezvolte fără alici un amestec în treburile interne, respectîndu-se suveranitatea și independența, dreptul fiecărui popor și stat de a-și rezolva propriile sale probleme.

Iată de ce trebuie să facem mai mult, pentru ca, prin intermediul revistei noastre, să contribuim la ridicarea pe trepte tot mai înalte a conștiinței socialiste, a sentimentelor patriotice, revoluționare, a solidarității socialiste internaționale. Toată presa noastră, indiferent de limba în care este scrisă, are obligația să aibă în vedere orice etapă istorică clarvăzătoarele cuvinte pe care dumneavoastră, mult stimate tovarășe secretar general, le-ați rostit demonstrînd originala și clarvăzătoarea dumneavoastră concepție în problema națională : „Este în afară de orice discuție că această politică națională este o politică de deplină egalitate în drepturi între toți oamenii muncii, de a asigura naționalităților conlocuitoare condiții egale cu oamenii muncii români, de a face ca, într-adevăr, toți cei ce muncesc din România să se simtă cetățeni cu aceleași drepturi și îndatoriri, care să poată să-și spună cuvîntul, fie în limba română, fie în limba maghiară, germană sau în limba pe care o înțeleg mai bine, asupra tuturor problemelor care privesc dezvoltarea societății noastre socialiste. Orice limbă am vorbi trebuie să vorbim însă într-un singur fel și anume: Totul pentru socialism, totul pentru popor, totul pentru patria noastră socialistă — Republica Socialistă România.

Sînt convins, mult stimate tovarășe secretar general, că pentru naționalitatea maghiară din România aceste cuvinte luminează singura cale a convietuirii demne de urmat, pe această cale sîntem hotărîți să mergem, punînd în lumină eroicele fapte și probleme ale acestui timp socialist, ale acestei patrii și ale acestui pămînt, contribuind la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și la înaintarea României spre comunism, la ridicarea ei, liberă și demnă, pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație.

Cu mîndrie și demnitate de cetățeni și gospodari ai patriei

Cuvîntul tovarășului ANTAL GÉZA

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,
Stimate tovarășe, stimați tovarăși,

Plenara comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană se integrează și semnifică o formă de manifestare proprie a politicii și democrației socialiste, revoluționare românești. Proprie prin faptul că ea se desfășoară și de astă dată în prezența marelui și strălucitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în contextul întîlnirilor de lucru sistematice pe care secretarul general al partidului și președintele Republicii le are practic cu toate categoriile de oameni ai muncii, în vederea cunoașterii nemijlocite a problemelor, a căutărilor și găsirii în comun a căilor și a soluțiilor pe care le implică procesul revoluționar de dezvoltare și înflorire a patriei noastre, a împlinirii în cele mai bune condiții a planului pe anul 1987 și pe întregul cincinal, în condiții de eficiență și rentabilitate sporite.

Drumul parcurs de România în anii edificării socialismului cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului se evidențiază prin mari succese și împliniri în asigurarea unor condiții tot mai bune de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate.

Dacă privim realitățile din jurul nostru, noile platforme industriale înălțate la Cluj-Napoca, Timișoara, Brașov, Arad, Tg. Mureș, în județul Harghita, în alte localități și județe în care trăiesc și cetățeni români de naționalitate maghiară, chipul nou, schimbat din temelii, al tuturor localităților și zonelor țării, amploarea fără precedent a construcțiilor de locuințe și social-culturale, avem argumente de netăgăduit că numai printr-o politică rațională, de amplasare armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, printr-un efort conștient al întregului popor consacrat dezvoltării, putem asigura continua creștere a civilizației noastre socialiste, a bunăstării întregii societăți.

Însăși întreprinderea de matrițe și piese forjate din Odorheiul Secuiesc, unde lucrez, este rodul acestei politici profund umaniste, al cărei înțelept ctitor sînteți dumneavoastră, mult iubite tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu.

Constituie pentru noi un motiv de aleasă mîndrie patriotică faptul că oamenii muncii de naționalitate maghiară din România se regăsesc, prin munca și dăruirea lor, prin inițiativa, abnegația și spiritul de răspundere civică de care dau dovadă, în toate mărețele realizări pe care eroicul popor român le-a obținut în anii ce au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, perioadă de glorioase împliniri socialiste ce poartă numele marelui și eminentului nostru conducător, „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Noi, oamenii muncii români de naționalitate maghiară, ne facem o datorie de onoare, de inimă și de conștiință din a omagia, împreună cu întregul popor, și cu acest prilej, strălucita personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, marele patriot revoluționar, luptător neobosit pentru împlinirea aspirațiilor de progres ale societății noastre, cel mai iubit fiu al națiunii române, de a sublinia rolul său hotărîtor în înfăptuirea uriașelor transformări revoluționare pe care țara noastră le-a cunoscut în cei 22 de ani de cînd conduce destinele patriei, partidului și ale poporului, de a exprima sentimentele noastre de dragoste fierbinte, înaltă prețuire și profundă recunoștință pentru activitatea sa eroică consacrată ridicării României pe cele mai înalte culmi ale progresului și civilizației.

Vă raportez, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că oamenii muncii din județul Harghita, animați de profunde sentimente patriotice, asemenea întregului nostru popor, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, prin valorificarea superioară a rezervelor de care dispun au depășit în anul 1986 planul producției-marfă industriale cu peste 268 milioane lei. În prezent, aplicînd indicațiile și orientările dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, acționăm cu toată hotărîrea, cu înaltă răspundere muncitorească pentru utilizarea gospodărească a capacităților de producție, încadrarea strictă în normele de consumuri materiale și energetice, pentru îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al producției, realizarea ritmică, zi de zi, a sarcinilor la export.

Mărețele realizări dobîndite de poporul nostru sînt rodul minții și brațelor noastre, al trudei și inteligenței înfrățite, a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, de care ne bucurăm împreună, în libertate și dreptate, cu mîndrie și demnitate de cetățeni și gospodari ai scumpei noastre patrii, România socialistă.

Cunoscînd bine aceste realități pe care le trăim zi de zi, pe care noi le-am creat sub conducerea Partidului Comunist Român, cu atît mai mult sîntem indignați de propaganda denigratoare de peste hotare, care, în mod sistematic, încearcă să prezinte denaturat realizările din țările socialiste și, desigur, și din România, căutînd să semene sămînța discordiei, a șovinismului și naționalismului. Nu îi putem numi decît calomniatori pe toți cei ce încearcă să denigreze politica națională justă a partidului și statului nostru, să lovească în unitatea și prietenia frățească a oamenilor muncii din patria noastră. Orîcine ar fi ei, le resimțim, cu demnitate și mîndrie, că unitatea și frăția, prietenia și buna înțelegere, respectul reciproc, atașamentul și legămîntul cu țara, cu partidul nostru, cu politica sa internă și externă sînt cuceriri și valori ale noastre, ale românilor, maghiarilor, germanilor, sînt însuși modul nostru de a gîndi, a simți și trăi. În numele oamenilor muncii români de naționalitate maghiară din județul Harghita, respingem cu toată fermitatea orice încercare de amestec în treburile interne ale țării noastre, orice pretenție de a ni se da lecții privind modul de soluționare a problemei naționale, indiferent din partea cui ar veni și sub orice formă.

Toți cei care se arată preocupați de soarta noastră, care ne vor „binele", să afle că noi l-am găsit din plin prin munca noastră înfrățită, prin drepturile largi înscrise în Constituția Republicii Socialiste România, prin marile înfăptuiri obținute în construcția socialistă. Tuturor acelora care se fac, nepoftiți de nimeni, „apărătorii" noștri le spun limpede și hotărît că naționalitatea maghiară din România nu are nevoie de astfel de apărători, pentru că adevăratul apărător al drepturilor noastre este Partidul Comunist Român, statul socialist, iar problemele vieții noastre sînt și vor fi soluționate de partidul și statul nostru, de noi toți care trăim și muncim împreună de veacuri.

În încheiere, dorese să folosesc acest minunat prilej pentru ca încă o dată să dau glas sentimentelor de dragoste și înaltă prețuire ale tuturor locuitorilor județului Harghita, față de dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, pentru activitatea neobosită pe care o desfășurați în fruntea partidului și statului, pentru grija și atenția deosebite pe care le acordați, asemenea întregii țări, dezvoltării județului nostru, asigurării condițiilor minunate de muncă și viață tuturor fiilor țării.

Vă asigur că toți oamenii muncii din județul Harghita, fără deosebire de naționalitate, nu vor precupeți nici un efort pentru ca, în anul 1987, anul Conferinței Naționale a partidului, în deplină unitate și frăție, să înfăptuim exemplar sarcinile ce ne revin din istoricele hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, din indicațiile și orientările dumneavoastră, astfel ca prin munca și rezultatele noastre să ne aducem întreaga contribuție la progresul multilateral al scumpei noastre patrii, libere și independente, România socialistă, la bunăstarea materială și spirituală a întregului nostru popor.

Realitatea românească — o împlinire exemplară a drepturilor fundamentale ale omului

Cuvîntul tovarășului BODA IOSIF

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,
Stimați tovarăși,

Conștiința istoriei, raportarea lucidă la prezent, la spațiul social-spiritual în care trăiești și muncești constituie și va constitui mereu măsura, proba supremă a responsabilității omului față de propriul destin, față de destinul colectivității din care face parte.

Am certitudinea că gîndurile și sentimentele mele, convingerile mele sînt în deplină concordanță cu ale tuturor celor care știu să privească adevărul în față și pentru care este evident ca lumina zilei, limpede ca apa izvoarelor că, în România socialistă, condiția umană, respectul față de om și umanitate, libertatea și suveranitatea poporului, asigurarea tuturor condițiilor pentru împlinirea personalității individuale și colective au devenit, astăzi, valori supreme, confirmate și garantate de întreaga noastră realitate social-politică și spirituală.

Din această perspectivă, mi se pare absolut normal că, în România noastră socialistă, problema națională — parte indestructibilă a revoluției și construcției socialiste — și-a găsit deplina ei rezolvare, în spiritul înaltelor principii ale umanismului, în spiritul tradiției istorice a poporului român, în spiritul coordonatelor teoretice ale materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific.

Este meritul istoric al partidului nostru, cu deosebire al eminentului său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu — de a cărui personalitate proeminentă, gîndire cutezătoare și acțiuni temerare sînt legate cele mai mari înfăptuiri ale poporului român — de a fi asigurat deplina egalitate în drepturi pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex, religie sau alte criterii.

Noua înfățișare economico-socială și cultural-spirituală a țării, dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și județelor, participarea neîngrădită la actul fundamental de conducere, cadrul instituțional, unic în felul său, al democrației muncitorești revoluționare, profundul democratism al sistemului de învățămînt, viața spirituală, a întregului popor, deci inclusiv a naționalităților conlocuitoare, respectul pentru tradiție, pentru obicei și limbă maternă sînt, pentru orice om de bună-credință, fapte de necontestat, care au forța de argument a adevărului, izbinzi pe care noi, toți fiii și fiicele acestui pămînt, le-am dobîndit, sub înțeleapta și clarvăzătoarea conducere a partidului, izbinzi pe care sîntem hotărîți să le apărăm cu orice preț.

Rapoartele prezentate în cele două plenare, intervențiile tovarășilor care și-au exprimat opiniile în acest cadru democratic au ilustrat cum nu se poate mai bine coordonatele definitorii de viață și muncă ale marii noastre familii socialiste. Aș putea, desigur, și eu să prezint aspecte concrete, exprimate în limbajul exact și convingător al cifrelor și statisticilor. Îmi place, însă, să cred că sentimentele și gîndurile, rațiunea și judecata lucidă, credința „într-o realitate și un ideal pot și trebuie să aibă aceeași forță de convingere.

Ceea ce aș vrea să vă spun în acest sens, stimați tovarăși, pornind de la ceea ce viața m-a învățat, este că, astăzi, în România, indiferent că muncești în întreprinderi sau pe ogoare, că dai admitere la liceu sau la facultate, că ești inginer, medic sau profesor, nu ești întrebat ce naționalitate ai, care îți este limba maternă, singurele și adevăratele criterii de apreciere fiind valoarea și aptitudinile proprii, competența, priceperea, voința și dorința de a munci în cinste și demnitate, respectarea unor principii ferme de viață.

În ultimii ani, prin natura muncii mele de cadru universitar și cercetător științific, am avut posibilitatea de a studia, la fața locului, aspectele teoretice și practice ale abordării problemei naționale în multe țări, atît socialiste, cît și capitaliste din Europa. Am discutat îndelung cu specialiști, muncitori și țărani, studenți și elevi și pot și pe baza acestei experiențe să vă mărturisesc cu justificată mîndrie patriotică, cu răspunderea pe care profesia mi-o impune că realitatea românească, din perspectivă națională, constituie o împlinire exemplară a drepturilor fundamentale ale omului și cetățeanului, a egalității sociale și naționale. Am înțeles, astfel, și mai bine cît adevăr și înaltă viziune umanistă cuprind cuvintele conducătorului partidului și statului nostru atunci cînd apreciază că ar fi bine dacă peste tot problema națională s-ar soluționa cel puțin la fel ca la noi.

Ceea ce, însă, pentru noi, cetățeni români, fără deosebire de naționalitate, a devenit obișnuit, normal, firesc — o dimensiune a vieții noastre de fiecare zi — se pare că devine tot mai neînțeles pentru unii care, fie că nu pot, fie că nu vor să vadă, să priceapă, să accepte lucrurile așa cum sînt.

De foarte multe ori nicidecum măcar nu este vorba de o lipsă de informare sau capacitate de a înțelege, ci, dimpotrivă, de o evidentă străduință de a eșcamota în mod flagrant adevărul, de a prezenta ceea ce este alb în negru și invers. Așa se întîmplă că, în străinătate și, în special, în unele țări socialiste, apar o serie de lucrări, studii și articole în care, pe de o parte, sînt denaturate, denigrate și falsificate în mod grosolan momente și adevăruri fundamentale ale istoriei poporului român, iar, pe de altă parte, tușul negru în care sînt conturate realitățile contemporane ale României exprimă, în mod evident, intenția de a eluda cu orice preț adevărul.

Ca cetățean român de naționalitate maghiară, privesc cu mare mîhnire și indignare umană, comunistă, numărul crescînd de studii, articole, cărți și tratate, colecții de hărți și alte materiale didactice și propagandistice apărute în Republica Populară Ungară din care răzbat, deopotrivă, necunoașterea și falsificarea istoriei poporului român, reaua credință, insulta, atacul la integritatea teritorială a țării, poziții, manifestări care ne reamintesc practici și atitudini revizioniste și reacționare de pe vremea regimului fascist al lui Horthy. Pot să înțeleg diversitatea de opinii între persoane, între indivizi, indiferent de profesiile pe care le-ar avea. Nu pot însă să înțeleg, nu pot și nu voi putea accepta vreodată, ca om și ca profesor, denigrarea unui întreg popor, a poporului nostru, a istoriei și destinului său. Cum pot fi interpretate decît astfel o serie de teze postulate în cele trei volume despre „Istoria Transilvaniei", apărute sub egida Academiei Ungare de Științe — anunțate ca eveniment editorial al anului 1986, în Republica Populară Ungară — lucrare coordonată de Köpeczi Béla, ministrul culturii. Ce se spune, în esență, în cele aproximativ 2 000 de pagini pe care eu unul le-am citit cu stupoare? Că poporul român ar fi un popor, primitiv, de păstori nomazi, care s-ar fi infiltrat din sudul Dunării, mai întîi în Muntenia și Moldova și — v-aș ruga să fiți atenți la dată — abia din secolele XIII—XIV în Transilvania! Momentele cruciale din lupta poporului român pentru libertate și dreptate, pentru unitate și independență națională — care marchează devenirea sa precum o adevărată „Coloană Infinită", exprimată cu măiestrie de geniul lui Brâncuși — cum ar fi Unirea sub Mihai Vodă Viteazul, marile mișcări sociale și naționale de la 1784, 1821, 1848, momentul de dreptate istorică ce a dus la desăvîrșirea statului național unitar român, la 1 Decembrie 1918, sînt, în mod vădit și deliberat, minimalizate, falsificate, golite de conținutul și semnificația lor reală.

Prezentarea Tratatului de la Trianon, din 1920, care a consfințit, pe plan internațional, actul de voință democratică și plebiscitară a poporului român de la 1918, ca fiind un tratat imperialist, ce a dus la destrămarea „Ungariei milenare" și înfățișarea, în schimb, a odiosului Dictat fascist de la Viena, din 1940, ca un act de „dreptate istorică" sînt, de-acum, în mersul logic al lucrării de care este vorba, teze reacționare, visuri iluzorii, expresie a nostalgiei pentru un trecut demult apus și condamnat de istorie, poziții primate, pe care orice cetățean onest le respinge cu toată indignarea. Pentru că astfel de afirmații nefondate, nerealiste jignesc și denigrează în aceeași măsură poporul român ca și naționalitățile conlocuitoare.

Întrebările pe care mi le pun și pe care trebuie, cred, să ni le punem cu toții sînt cel puțin acestea: Ce argumente pot sta la baza unor astfel de așa-zise demersuri științifice? Cui folosesc astfel de afirmații nu numai nedemonstrabile, dar grave, tendențioase și periculoase? Nu demonstrează, oare, asemenea lucrări — cărora se încearcă să li se confere o aureolă academică, științifică — întocmai ca și autorii lor o totală lipsă de probitate științifică, de etică profesională, de responsabilitate politică? Nu fac ele parte dintr-o campanie de calomniere a țării noastre, a trecutului și prezentului său? În mod categoric — da.

Am fermia convingere că preocupările dirijate ale unor astfel de autori nu slujesc interesele de bună vecinătate, conlucrarea și prietenia dintre popoare, nu slujesc păcii și progresului, pot aduce daune cauzei muncii și vieții înfrățite, în demnitate și libertate, a națiunii române și naționalităților conlocuitoare din patria noastră.

Pe noi, trecutul istoric, mai îndepărtat sau mai apropiat, al propriei noastre vetre strămoșești, ne-a învățat și ne-a cimentat convingerea că numai atunci cînd locuitorii și stăpînii de drept ai acestui pămînt — români, maghiari, germani și de alte naționalități — au fost uniți în muncă și luptă, numai atunci ei au putut să izbîndească în uriașul efort de obținere a independenței naționale și a dreptății sociale. Prietenia, frăția și unitatea constituie, pentru noi, o realitate pe care am dobîndit-o prin lupte și jertfe comune, prin angajare fermă și unită în muncă și gîndire. Această realitate ne este scumpă tuturor și mai presus de orice.

În acest sens, cred că și nouă, membrilor consiliilor reunite aici, istoricilor, politologilor, publiciștilor, scriitorilor de naționalitate maghiară și germană din România, ne revine datoria de a afirma cu mai multă clăritate realitățile, spiritul de dreptate și echitate în care trăim și muncim. De aceea consider că numeroasele reviste și publicații, cărțile editate în limbile maghiară și germană trebuie să prezinte mai convingător marile realizări ale poporului român în construcția socialismului, transformările revoluționare pe care le trăim, munca unită pe care o desfășurăm și, în același timp, să dea o ripostă mult mai fermă și

(Continuare în pag. 8)

Scrisoare din cîmpie

Calmă, cîmpia respiră prin orga de ninsori
Sub un covor de grîu ca sub o Stea polară.
Chiar dacă o mai ține zăpada în strînsori,
La sud, înspre Dunăbiu, cîmpia-i tutelară.

În amfiteatre vaste, recolte seva-și mînă
Prin rădăcini-artere ca un izvor de rîu
Și sub macaturi albe, o nevăzută mînă
Țese pentru la vară cîmpiile de grîu.

Peste păduri sihastre se-adună-n trepte zorii
Iluminînd privirea cu-n evantai tîrziu,
Din aripi de cenușă încă nu bat cocorii,
Plutirea lor e-aproape, cîmpiile o știu.

Din germinări secrete, aici vor fi dovezi
Că înflorim ogorul de două mii de ani,
Și-n semnătura Țării pe holde și livezi
E mîna apăsată de veșnicii țărani.

Calmă precum lumina din înălțimi solare
Ce peste trupul iernii corola și-o desface
Cîmpia românească — statui în germinare —
Așteaptă rodul verii ca un mesaj de pace.

GEO CIOLCAN

(Urmare din pag. 7)

mai combativă tuturor acelora care se lansează în aserțiuni neștiințifice, se amestecă în treburile noastre interne, denaturează trecutul și prezentul României, permițîndu-și totodată să ne dea „sfaturi" în politica internă care a fost, este și va rămîne întotdeauna atributul inalienabil al partidului și statului nostru.

Vă asigurăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, președinte al Republicii Socialiste România, că veți găsi în oamenii muncii români de naționalitate maghiară din țara noastră, deopotrivă cu întregul popor român, cetățeni onești și loiali, devotați patriei și partidului, cauzei socialismului și păcii, că, la fel ca de altfel ori în trecut, chemarea țării, chemarea dumneavoastră vor găsi întotdeauna în gîndurile, sentimentele, munca și faptele noastre răspunsul comunist, patriotic : **Prezent sub flamura gloriosului nostru partid !**

Pe ogorul frăției — rodul cel mai bogat

Cuvîntul tovarășului CZÉGÉ ALEXANDRU

Mult iubite și stimate tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu,
Stimați tovarăși,

Plenara comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană constituie o nouă dovadă a profundului democratism al orînduirii noastre socialiste, a politicii înțelepte a partidului nostru, care asigură participarea egală a tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății.

Vă rog să-mi permiteți să dau glas celor mai profunde sentimente de satisfacție și unanimă aprobare față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, promovată cu clarviziune de dumneavoastră, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, ctitorul României socialiste moderne, mare și neobosit Erou al Păcii.

Doresc să folosesc acest prilej pentru a exprima aleasa prețuire tovarășei Elena Ceaușescu, om politic de seamă, savant de renume mondial, pentru contribuția adusă la progresul științei și culturii românești, la înfăptuirea idealurilor socialismului și comunismului în patria noastră comună, România socialistă.

Cooperatorii din Salonta — unde îmi desfășor activitatea — asază cu mîndrie în rîndul realizărilor istorice înfăptuite în anii rodnici de construcție socialistă, cu deosebire în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea, și politica națională justă promovată de partidul nostru comunist.

Răspunzînd prin fapte de muncă grijii și sprijinului pe care partidul și statul nostru, personal dumneavoastră, tovarășe secretar general, o purtați dezvoltării neîntrerupte a patriei — și în acest context agriculturii — cooperatorii din Salonta au obținut în primul an al actualului cincinal producții pe măsura obiectivelor prevăzute de Congresul al XIII-lea al partidului. Este pentru noi o deosebită cinste să fi fost onorați cu înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare" pentru producția de 8 073 kg grîu și de 22 103 kg porumb la hectar.

Asemenea producții cerealiere ca și rezultatele din zootehnie ne-au permis să livrăm la fondul de stat aproape 30 000 tone cereale, precum și produse animaliere în valoare de peste 80 milioane lei.

Aplicînd cu consecvență noul mecanism economico-financiar, am obținut și în anul precedent beneficii de 21 milioane lei, aproape de două ori și jumătate mai mult decît cele planificate.

Cînd ați fost prima oară la noi, mult stimate tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu, în urmă cu mai bine de două decenii, în Salonta erau trei cooperative agricole. Ne-ați îndemnat să ne unim forțele. Am urmat sfatul dumneavoastră. Am înțeles încă o dată că unirea forțelor, că munca frățită fac puterea. Dezvoltarea prioritară a zootehniei, așa cum ați indicat dumneavoastră, tovarășe secretar general, a avut drept urmare schimbarea profilului cooperativei, zootehnia deținînd o pondere de 61 la sută.

Vă raportăm că, alocînd anual peste 33 la sută pentru fondul de dezvoltare, cooperativa noastră a devenit o unitate puternică, a cărei proprietate obștească se ridică la peste 300 milioane lei. Trecerea la transformarea activității într-o variantă a muncii industriale a condus la creșterea productivității, care a ajuns la 203 mii lei pe cooperator, cîștigul mediu anual depășind 36 200 lei, revenind pe o normă fizică 145 lei.

În spiritul îndemnurilor dumneavoastră, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, al indicațiilor și sarcinilor formulate la recenta consfătuire pe probleme de agricultură, pentru anul 1987 angajamentul nostru ferm este angajamentul muncii. La recenta adunare generală a cooperatorilor am luat hotărîrea de a realiza, atît în sectorul vegetal, cît și în zootehnie, producții la nivelul obiectivelor noii revoluții agrare.

Am luat din timp toate măsurile pentru pregătirea temeinică a campaniei agricole de primăvară. Am arat din toamnă toată suprafața ce va fi însămînțată. Am reușit să transportăm și să încorporăm în sol, din toamnă și pînă acum, aproape 100 000 tone îngrășăminte organice, administrînd doza de 60 tone la hectar. Reușim să fertilizăm astfel anual 25 la sută din suprafața arabilă. Pentru combaterea aciditații am aplicat 4 tone amendamente calcaroase în medie pe 300 hectare. Avem asigurată integral, din soiuri și hibrizi productivi, toată sămînța necesară. Putem spune că pentru noi campania de primăvară a început semănînd culturi furajere, mai concret trifoliene, pe 500 hectare.

Sîntem convinși că prin muncă bine făcută, prin rezultate tot mai bune, putem exprima adeziunea noastră deplină față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, dorința noastră de a uni mai mult rîndurile noastre în jurul partidului, al iubitului său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Sîntem mîndri de faptul cum este rezolvată problema națională în România socialistă, unde sînt create condiții de participare la dezvoltarea societății socialiste a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

Ca cetățean român de naționalitate maghiară, cu aceleași drepturi și obligații ca toți ceilalți cetățeni ai patriei, mă alătur întregului popor în a respinge cu fermitate orice încercare din afară de amestec în treburile interne ale României socialiste, indiferent de forma lor de manifestare. Cunoaștem bine scopurile pe care le urmăresc acești „sfătuitori". Cei care „cultivă" asemenea atitudini, asemenea concepții sînt rupți de realitățile istoriei și ale prezentului și, ca să mă exprim în spiritul gîndirii noastre țărănești, deși poate unii dintre ei cred că știu ce *fac*, în realitate nu fac decît să compromită adevăruri scumpe tuturor oamenilor cinstiți și drepți. Căci ce altceva s-ar putea spune despre amestecul în viața noastră, despre încercările de a învrăjbi și dezbina, de a atenta la ce avem mai de preț, noi toți, cei ce trăim pe pămîntul drag nouă, tuturor, al patriei scumpe, România socialistă ? Noi toți, cei care, urmînd ceea ce ne-a învățat prețios lecția comună de luptă a înaintașilor, am deprins definitiv și trainic să vorbim limba comună a muncii și frăției, a egalității și demnității socialiste.

Tuturor celor ce, în orice formă, îndrăznesc să se amestece în problemele noastre, în munca și viața noastră, le spunem și le putem dovedi oricînd că avem cele mai largi posibilități de afirmare, datorită politicii profund umaniste promovate de partidul nostru comunist, personal de dumneavoastră, mult stimate tovarășe secretar general, pentru binele și fericirea întregului nostru popor.

Urmînd cu fermitate această politică, ne angajăm să acționăm, în spiritul indicațiilor formulate și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în deplină unitate, ca un popor mîndru de viața și realizările sale, cu toate forțele, pentru a întîmpina Conferința Națională a Partidului cu noi realizări, avînd convingerea neștirbită că faptele de muncă sînt cel mai ales omagiu pe care-l aducem patriei comune — România socialistă — partidului nostru glorios, dumneavoastră, mult iubite tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu.

Apartamente noi, confortabile, la fel de spațioase pentru toți locuitorii orașului Gheorghieni

Înfrățiți în gînduri, înfrățiți în fapte

Cuvîntul tovarășului WILLI HEINZ

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,
Stimați tovarăși,

Largul democratism al orînduirii noastre socialiste își găsește o vie expresie în originalul sistem instituționalizat în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, care asigură participarea activă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării, la conducerea întregii vieți economico-sociale și politice. În acest cadru, înființarea Consiliilor naționalităților, organisme proprii, cu caracter consultativ și reprezentativ, componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, se înscrie ca o creație originală a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, menită să asigure participarea activă a maselor de oameni ai muncii de diferite naționalități la dezvoltarea economiei și culturii, la conducerea treburilor politice și obștești, cît și la acțiunile concrete de rezolvare a problemelor specifice populațiilor respective.

Avînd loc în climatul de puternică angajare revoluționară a întregului popor pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, plenara noastră ne oferă prilejul ca, în spiritul orientărilor și indicațiilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recentele ședințe ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. să stabilim măsuri și căi de acțiune cît mai eficiente pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor hotăriri ale Congresului al XIII-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a patriei noastre spre comunism, pentru realizarea obiectivului fundamental al actualei perioade privind înflorirea multilaterală a României socialiste și trecerea ei în rîndul țărilor cu o economie mediu dezvoltată.

Asemenea tuturor județelor țării, județul Timiș, cu puternice și moderne cetăți industriale, agricole și social-culturale în care lucrează înfrățiți oameni ai muncii români de diferite naționalități, a obținut și anul trecut succese importante în toate domeniile de activitate. Menționez, în acest context, faptul că unitățile din comuna Teremia Mare, în care îmi desfășor activitatea, au fost distinse cu 4 titluri de „Erou al Noii Revoluții Agrare" pentru rezultatele obținute în anul 1986. Aceste realizări au fost posibile datorită bunei organizări a producției, aplicării cu spirit de răspundere a noilor tehnologii, prezenței active a tineretului pe ogoarele comunei, preocupării permanente pentru punerea în valoare a tuturor resurselor materiale și umane de care dispunem.

Înfrățiți în muncă și gîndire, oamenii muncii din comuna noastră au reușit, în timpul de aur pe care îl numim cu justificată mîndrie „Epoca Nicolae Ceaușescu", să aducă schimbări radicale în viața economică și socială, cît și în cea culturală. An de an au sporit cantitățile de produse agroalimentare livrate la fondul de stat din unitățile socialiste și din gospodăriile populației. În sectorul micii industrii, care a luat o puternică amploare, lucrează sute de tineri. Dacă, în urmă cu cîțiva ani comuna avea o structură demografică îmbătrînită, acum din totalul populației, 32 la sută sînt tineri pînă la 18 ani și înregistrăm pe anul 1986 o natalitate de 18,4 la mie.

Prin munca lor unită, locuitorii comunei au reușit să apropie tot mai mult condițiile noastre de viață de cele ale orașelor. Avem apă potabilă în case, dispunem de un centru cultural din care fac parte, pe lîngă lăcașurile tradiționale, o mare expoziție permanentă de istorie și arheologie, expoziție de arhitectură și designer, de viticultură, de arte plastice și altele. Cu tinerii și pentru tinerii din comună, am creat baze de agrement, ca ștrandul comunal, baia termală cu bazine acoperite și cu două saune, o microfermă, un frumos club de călărie, precum și alte spații în care își pot petrece timpul liber în mod agreabil și folositor.

Urmare a bunei funcționări a cabinetului comunal pentru promovarea progresului tehnic, am reușit să punem în valoare o serie de resurse locale, printre care apa geotermală, care este folosită la încălzirea spațiilor de producție, școli și în tratamentul balnear. Din apa geotermală separăm cu bune rezultate gazele, pe care le utilizăm la brutăria comunală, la debitarea metalelor în locul folosirii carbidului și la o instalație simplă, realizată în regie proprie, pentru fabricarea sucurilor naturale pasteurizate.

M-am oprit mai mult asupra acestor aspecte, pentru a zugrăvi imaginea nouă a unuia dintre satele românești în care trăiesc și muncesc laolaltă cetățeni români de diferite naționalități, înfrățiți în aspirațiile lor de progres și bunăstare, participanți activi la construirea societății socialiste pe pămîntul României. Toate acestea dezmint categoric versiunile fanteziste și rău voitoare ale cercurilor reacționare despre o așazisă limitare a drepturilor cetățenești pe criterii naționale. De altfel, privind numai în sala în care se desfășoară dezbaterile consiliilor noastre, forme democratice de afirmare plenară a oamenilor muncii români de naționalitate maghiară și germană, vedem laolaltă muncitori, agricultori, profesori, profesori universitari, cercetători și oameni de știință, artiști, redactori-șefi de publicații, cetățeni români de diferite naționalități, personalități apreciate și respectate în egală măsură cu toți ceilalți tovarăși de muncă români sau de alte naționalități. Viața demonstrează prin argumentul faptelor că toți cei ce-și iubesc pămîntul natal, fără deosebire de naționalitate, se bucură astăzi, în patria noastră, România socialistă, de cele mai bune condiții de afirmare socială.

Este surprinzător și regretabil faptul că se susține de către unele cercuri și personalități politice și științifice, din unele țări vecine, teza incompatibilă cu concepția revoluționară, materialist științifică, după care de problemele naționalităților dintr-o țară sau alta trebuie să se ocupe partide sau guverne din alte țări. Asemenea poziții se raliază în mod obiectiv calomniilor susținute de cercurile imperialiste, țintesc practic să lovească în unitatea oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate din țările socialiste, aduc un grav prejudiciu cauzei prieteniei și colaborării dintre statele noastre.

De aceea respingem din nou cu fermitate tezele care încearcă să teoretizeze dreptul de amestec în treburile interne ale altor țări, pretențiile nejustificate pe care le ridică purtătorii lor.

Avînd convingerea că tot ceea ce este fundamental pentru noi se află în acest univers al patriei noastre socialiste, pe care o putem compara cu un mare șantier al progresului în continuă amplificare, asemenea întregului popor, și noi, cetățenii români de naționalitate germană, ne-am însușit în toată profunzimea sa îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a ne face, fiecare, datoria la cel mai înalt nivel, în fiecare dintre locurile unde trăim și muncim. În acest spirit, ne angajăm să facem în continuare totul, ca cetățeni demni, respectați și devotați ai României socialiste, să muncim exemplar pentru înfăptuirea sarcinilor încredințate,

punînd în valoare întreaga noastră putere de muncă, pentru realizarea măreţelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru a ne aduce din plin contribuţia la continua prosperitate a patriei noastre — România socialistă.

Posibilităţi neîngrădite, afirmare deplină

Cuvîntul tovarăşei BIRTA IRINA

Mult stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu.
Stimate tovarăşe şi stimaţi tovarăşi,

Vă rog să-mi permiteţi să dau expresie, în numele tuturor oamenilor muncii români, maghiari şi de alte naţionalităţi din judeţul Arad, ai puternicului colectiv muncitoresc de la Întreprinderea Textilă, odată cu omagiul nostru fierbinte, celor mai alese sentimente de stimă, înaltă preţuire şi recunoştinţă faţă de dumneavoastră, mult stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, marele erou între eroii neamului, ctitor şi conducător de ţară nouă, ale cărui gîndire novatoare şi clocotitoare activitate revoluţionară au generat cea mai luminoasă şi glorioasă perioadă din întreaga istorie multimilenară a patriei, epoca de aur inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, „Epoca Nicolae Ceauşescu".

Exprim, totodată, sentimentele noastre de dragoste, gratitudine şi aleasă consideraţie faţă de tovarăşa Elena Ceauşescu, militant de frunte al partidului şi statului, savant de largă recunoaştere internaţională, care aduce o remarcabilă contribuţie la dezvoltarea ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, la înflorirea continuă a României socialiste.

Anii de cînd în fruntea partidului şi a poporului vă aflaţi dumneavoastră, mult stimate tovarăşe secretar general, au fost pentru judeţul Arad, ca pentru întreaga ţară, anii unor măreţe împliniri revoluţionare în toate domeniile vieţii economico-sociale. Ca urmare a înfăptuirii politicii ştiinţifice a partidului şi statului nostru, în ultimele două decenii au fost date în funcţiune noi şi moderne capacităţi productive şi obiective social-culturale, care au schimbat radical înfăţişarea meleagurilor noastre, viaţa tuturor locuitorilor judeţului. Producţia industrială a crescut comparativ cu anul 1965 de aproape 4 ori, în condiţiile dezvoltării prioritare a ramurilor de vîrf, de înaltă tehnicitate. Creşteri substanţiale am realizat şi în ceea ce priveşte producţia agricolă, fapt ce a situat Aradul şi multe din unităţile sale agricole pe locuri fruntaşe în întrecerea socialistă, fiind distinse cu înalte titluri şi ordine ale Republicii Socialiste România.

Trăim, firesc, sentimente de înaltă mîndrie patriotică pentru succesele obţinute de judeţul nostru, în care se regăseşte şi aportul oamenilor muncii români, maghiari şi de alte naţionalităţi de la Întreprinderea Textilă Arad. Colectivul nostru muncitoresc, acţionînd în spiritul indicaţiilor şi orientărilor dumneavoastră, mult stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, a obţinut an de an însemnate succese în creşterea şi modernizarea producţiei, în ridicarea eficienţei economice. Trebuie să arătăm însă, în spirit autocritic, că rezultatele noastre nu se situează încă la nivelul cerinţelor actualei etape, ale posibilităţilor de care dispunem.

Vă încredinţăm, mult stimate tovarăşe secretar general, că vom acţiona cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea unei adevărate revoluţii în modul de gîndire şi acţiune al oamenilor muncii, afirmarea puternică a spiritului revoluţionar, de ordine şi răspundere, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an hotărîtor al cincinalului.

Sîntem pe deplin conştienţi că numai acţionînd în acest fel vom asigura multiplicarea şi valorificarea superioară a condiţiilor de muncă şi existenţă care au fost create în anii socialismului, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, pentru toţi cetăţenii patriei, fără deosebire de naţionalitate.

După cum este bine cunoscut, întemeiate pe concepţia ştiinţifică, vizionară, a secretarului general al partidului, realizările politicii de dezvoltare intensă şi amplasare raţională, armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, perfecţionarea continuă a sistemului democraţiei muncitoreşti revoluţionare, înflorirea ştiinţei şi culturii, au asigurat soluţionarea justă, ştiinţifică a problemei naţionale, afirmarea deplină a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, la conducerea unităţilor, a întregii vieţi economico-sociale, dreptul la muncă, educaţie, la existenţă liberă şi demnă. Aceste realităţi se regăsesc întru totul şi în întreprinderea noastră, ca şi pe întreg cuprinsul judeţului şi al ţării, oamenii muncii români de naţionalitate maghiară beneficiind din plin de avantajele democraţiei muncitoreşti, participînd activ la conducerea, în frăţească unitate cu oamenii muncii români şi de alte naţionalităţi, ca adevăraţi proprietari, producători şi beneficiari ai roadelor muncii lor. Aceasta confirmă cu strălucire adevărul că în patria noastră, Republica Socialistă România, socialismul se construieşte cu poporul, pentru întregul popor.

Toate aceste realizări, făurite cu inima, mintea şi braţele noastre, unitatea frăţească a tuturor oamenilor muncii din România socialistă constituie realităţi de netăgăduit, care spulberă calomniile duşmanilor socialismului, născocirile răuvoitoare ale cercurilor reacţionare de peste hotare.

Acestor atacuri odioase li se alătură, din păcate, declaraţiile unor persoane oficiale, numeroase emisiuni de radio şi televiziune, articole de presă ori cărţi din R.P. Ungară, care denigrează realităţile noastre, propagă minciuni veninoase cu privire la situaţia cetăţenilor români de naţionalitate maghiară, picură otrava naţionalismului şi şovinismului prin susţinerea unor teze preluate din arsenalul fostelor clase exploatatoare din Ungaria, al regimului fascist al lui Horthy.

Clasa muncitoare din România, educată de partid în spiritul glorioaselor tradiţii revoluţionare, al frăţiei muncitorilor fără deosebire de naţionalitate, condamnă şi respinge cu fermitate orice concepţii şovine, reacţionare.

Nici un om cinstit, cărula îi sînt scumpe adevărul şi dreptatea, care preţuieşte marea valoare umanistă a prieteniei între popoare, nu poate să nu condamne şi să nu respingă cu indignare asemenea fapte nedemne, care urmăresc să semene vrajbă şi neîncredere între naţiuni, făcînd jocul forţelor reacţionare, imperialiste, al adepţilor revizionismului şi revanşismului.

În încheiere, vă rog să-mi permiteţi să dau glas ataşamentului deplin al tuturor oamenilor muncii din judeţul Arad, fără deosebire de naţionalitate, la politica internă şi externă a partidului şi statului nostru, angajamentului patriotic de a face totul, pentru înălţarea României socialiste pe cele mai înalte culmi ale progresului şi civilizaţiei.

Cultura adevărată este cultura înaltelor valori umaniste

Cuvîntul tovarăşului HEGEDUŞ LADISLAU

Mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu,
Stimate tovarăşe, stimaţi tovarăşi,

Mobilizarea conştientă, profund angajată a tuturor energiilor umane şi materiale de care dispune patria noastră socialistă reprezintă în acest timp al înfăptuirilor fără precedent din istoria României, o atribuţie de cea mai mare importanţă a celor pentru care prelucrarea nepreţuitei energii umane constituie însuşi obiectul şi vocaţia menirii şi existenţei lor.

Ideea călăuzitoare, ideeforţă izvorîtă din profunda dragoste şi încredere în conştiinţa devotamentului şi capacităţile de creaţie ale poporului, formulată în expresii de excepţională putere de pătrundere de către secretarul general al partidului, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, călăuzeşte strălucit întreaga activitate în acest domeniu fundamental al formării conştiinţei înaintate, al modelării unui om nou, în care să se îmbine armonios capacităţile morale şi spirituale, patriotismul, spiritul civic şi competenţa profesională, gîndirea şi acţiunea îndrăzneaţă, dar şi profunda responsabilitate.

Secretarul general al partidului nostru reafirmă permanent înalta sa apreciere la adresa oamenilor minunaţi ai acestei ţări pentru care nu există cuvîntul nu se poate şi ale căror capacităţi, pe deplin dovedite în înfăptuirea întregii construcţii socialiste de azi, constituie chezăşia transpunerii în fapt a marilor planuri de viitor, conţinute în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor actualului cincinal al revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, al noii revoluţii agrare şi al eficienţei economice superioare.

Această încredere se bazează pe înaltele calităţi de omenie, inteligenţă, talent, forţă de creaţie cu care sînt înzestraţi şi pe care le-au dovedit din moşi-strămoşi oamenii acestor meleaguri, dar ne onorează şi pe noi, cei care slujim în sfera educaţiei şi culturii, o educaţie ce trebuie să acţioneze permanent, în larg orizont, urmărind evoluţia fiecărei individualităţi, de la vîrstele fragede pînă la maturitate. Şi într-adevăr, de la instituţia şcolară, trecînd prin şcoala muncii, în care se oţelesc caracterele, se ascut inteligenţa şi competenţa, în care se afirmă şi mai puternic sentimentul patriotismului înflăcărat, al colaborării şi înţelegerii între popoare, urmînd înalta şcoală a partidului — pe tot traseul complexei acţiuni de educaţie revoluţionară, crezul de înaltă omenie al încrederii în popor, în binele şi frumosul din oameni, exprimat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, se materializează într-o vastă şi neîntreruptă acţiune constructiv-umană.

Pentru oricine se apleacă, pătruns de respect pentru adevăr asupra istoriei acestei minunate şi străvechi vetre de civilizaţie, asupra semnificaţiei esenţiale a unor fapte de civilizaţie şi cultură, apare cu limpezime că marea majoritate a poporului, oameni acestor locuri, fără deosebire de naţionalitatea căreia îi aparţineau, erau stăpîniţi de aceeaşi dragoste pentru meleagurile natale, de dorinţa de a-şi făuri prin muncă liberă o viaţă mai înfloritoare, de pasiunea pentru frumos. Chemările la vrajbă şi dezbinare, căci din nefericire au existat şi asemenea îndemnuri, au pornit doar din rîndurile unei minorităţi arogante care-şi apăra privilegiile, ale unor pături reacţionare, ele nereuşind să trezească ecouri în rîndurile maselor, căci acestea erau legate prin sentimente de solidaritate în lupta pentru instituirea unor relaţii sociale mai drepte.

Adevăraţii oameni de cultură au fost dintotdeauna purtătorii de cuvînt ai simţămintelor populare de dragoste şi omenie, dînd glas în scrierile lor, indiferent de limba în care au fost redactate, ca şi în limbajul universal al muzicii şi picturii, admiraţiei faţă de acest iubit pămînt natal, înţelegerii şi respectului pentru oameni, pentru cultura şi obiceiurile specifice, pentru vrednicie şi talent. Iar torţa acestor străvechi şi nobile simţăminte şi gînduri se înalţă astăzi, cu strălucire, sub cerul senin al socialismului, simbolizînd înfrăţirea, încrederea, deplina egalitate în drepturi, lupta unită pentru o viaţă mai bună.

Un exemplu cultural din nenumăratele altele : cîte oraşe ale lumii se pot lăuda, asemenea Timişoarei, că valorile lor culturale se pot exprima simultan, pe deplin liber în patru limbi diferite, atît pe scenele teatrelor, în ziare şi publicaţii periodice, precum şi în cărţi ? Iar exemple similare oferă şi alte localităţi din ţară.

Corolarul pe plan cultural al acestei politici de egalitate deplină, de stimulare a personalităţii creatoare a talentelor, de înflorire a unei culturi originale, profund angajate în promovarea nobilelor idei ale socialismului şi comunismului, de asigurare a accesului deplin al întregului popor la făurirea şi însuşirea culturii îl constituie, fără îndoială, Festivalul naţional „Cîntarea României". Permiteţi-mi cu acest prilej să omagiez strălucita gîndire umanistă care a instituit festivalul fără precedent în istoria ţării, să-mi mărturisesc încă o dată cel mai profund respect, aleasă stimă şi dragoste, întreaga admiraţie faţă de cel care şi-a dedicat viaţa fericirii şi prosperităţii acestui popor, secretarul general al partidului, preşedintele României socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Permiteţi-mi, totodată, să exprim cele mai alese şi respectuoase mulţumiri tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, prim viceprim-ministru al guvernului, preşedintele Consiliului Naţional al Ştiinţei şi Învăţămîntului, pentru îndrumarea cu înaltă competenţă şi sprijinul permanent acordat activităţii de creaţie ştiinţifică şi artistică, muncii politico-educative şi culturale desfăşurate de organele şi instituţiile de cultură.

Este pe deplin limpede acum, la încheierea fazei de masă a celei de-a şasea ediţii a acestei măreţe manifestări, care a adus, în calitate de creatori şi interpreţi, în cluburi, în case de cultură şi cămine culturale, pe scene şi în sălile de expoziţii, milioane şi milioane de oameni ai muncii români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi, că acest grandios festival exprimă cu pregnanţă înflorirea culturii României contemporane. De aceea consider oportun să adăugăm cunoscutei caracterizări dată „Cîntării României" ca festival al muncii şi creaţiei libere, să adaugăm deci şi ideea de înfrăţire, de unitate — festival al muncii, creaţiei libere şi înfrăţite, festival al unităţii de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului, al secretarului general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. E o realitate incontestabilă ce atestă excepţionala principialitate socialistă a politicii naţionale înfăptuite în România.

Iată de ce considerăm ca fiind anacronice şi de-a dreptul răuvoitoare acţiunile propagandiste situate sub semnul aşa-zisei „apărări a drepturilor omului" strădaniile lamentabile ale unor indivizi şi cercuri dubioase care, orbiţi de propriile lor himere, încearcă, pînă şi în diferite foruri internaţionale, să defăimeze, să mistifice istoria şi, recurgînd la arsenalul unei ideologii pe care omenia ar fi trebuit s-o îngroape demult, presară iar ura şi învrăjbirea între popoare, dînd astfel apă la moară ideilor revanşarde, revizioniste, naţionaliste şi şovine, aţiţătorilor la război, la confruntări armate. Şi mai surprinzătoare este apariţia în străinătate, chiar în unele ţări socialiste vecine, mai recent în Ungaria, a unor lucrări şi studii în care adevăruri ştiinţifice despre istoria României sînt denigrate şi falsificate, căutînd să se acrediteze ideea că aria de formare a poporului român s-ar situa undeva în sudul Balcanilor, sugerîndu-se că alţii ar avea drepturi asupra părţii de nord-vest a ţării, lucrări în care românii sînt omişi din Transilvania sau chiar din Moldova şi Muntenia. Se exprimă, aşadar, nostalgia după marile imperii, constituite prin jaf şi agresiune şi menţinute prin forţa baionetelor, poziţie care caută să aţîţe spiritele şi să tulbure liniştea oamenilor muncii de diferite naţionalităţi înfrăţiţi de secole pe pămîntul scump al patriei noastre. Cu atît mai puţin se justifică faptul că asemenea lucrări poartă girul unor înalte academii, al unor oameni de cultură, miniştri chiar — ale căror aspiraţii ar trebui să se îndrepte spre slujirea adevărului şi umanismului, a unor idealuri de prietenie, colaborare şi bună înţelegere, sentimente care animă în fond popoarele vecine şi prietene. Nu restringerea contactelor, nu debitarea de calomnii, nu însinuarea şi amestecul în treburile interne este calea dezvoltării colaborării şi întăririi frăţiei dintre ţările socialiste. Dacă vrem ca omenirea să trăiască în tihnă, dacă vrem ca planeta aceasta atît de zbuciumată să nu se spulbere în neant, să nu permitem nimănui să scormonească în cenuşa metodelor de tristă amintire ci să apelăm la faptele frumoase, pilduitoare ale înaintaşilor, care îndeamnă la muncă paşnică, la prietenie, frăţie, colaborare, la pace.

Există în gîndirea românească, la toate popoa-

(Continuare în pag. 10)

Chiar dacă nu totul arată ca în „Neckermann", soţii Wagner se simt bine şi mulţumiţi în casa lor din Buneştii Braşovului. Despre viaţa lor şi a consătenilor, români şi germani, din această aşezare, un reportaj în numărul viitor al revistei.

(Urmare din pag. 9)

rele, cred, zicale precum „Fă-ți ordine în propria-ți ogradă înainte de a huli curtea vecinului" sau „Vezi paiul din ochiul altuia, dar nu vezi bîrna din ochiul tău". Fireşte, ţara noastră nu este o insulă în mijlocul unui ocean şi n-a fost prin urmare ferită de urmările crizelor economice mondiale sau europene şi, deci, nici de urmările crizei energetice şi de anumite materii prime, după cum în procesul construcţiei socialiste au existat şi la noi lipsuri, neajunsuri, neîmpliniri. Dar aşa cum a dovedit-o de-atîtea ori pe parcursul istoriei, poporul nostru, avînd în frunte un partid încercat, Partidul Comunist Român, un conducător înţelept, un revoluţionar vizionar, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ştie să-şi rezolve singur problemele, fără sfaturile atotştiutoare ale altora.

În România, asigurarea drepturilor egale pentru toţi cetăţenii, fără deosebire de naţionalitate, este evidentă nu numai în dezvoltarea economică, în accesul la cultură şi pregătire profesională, cît şi în asigurarea participării, fără discriminare, la înfăptuirea actului de conducere în toate sectoarele din cadrul sistemului nostru democratic şi organismelor democratice existente în toate eşaloanele, de la consiliile oamenilor muncii din întreprinderi pînă la Marea Adunare Naţională.

Ştim, mult stimate tovarăşe secretar general, că şi în domeniul culturii şi artei mai avem încă multe de făcut pentru a răspunde înaltelor dumneavoastră comandamente. Sîntem conştienţi de faptul că diversele genuri artistice rămîn în continuare datoare realităţilor contemporane, exigenţelor de ordin ideologic şi politic, că trebuie să facem eforturi mai mari pentru legarea mai strînsă a activităţilor politico-educative şi cultural-artistice de cerinţele proprii fiecărui loc de muncă. Tocmai de aceea convingerii că, aşa cum spunea poetul, „Viitor de aur ţara noastră are", îi adăugăm angajamentul nostru de conştiinţă, al activiştilor Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste, al tuturor oamenilor de cultură şi artă, fără deosebire de naţionalitate, să facem totul pentru ca prin mijloacele culturii să ridicăm pe trepte mereu mai înalte nivelul de conştiinţă al poporului şi prin aceasta să determinăm progresul tot mai puternic al scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Istoria nu-i ajută pe cei care o falsifică

Cuvîntul tovarăşului HAJDU GYŐZŐ

Mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu,
Stimate tovarăşe, stimaţi tovarăşi,

Este o mare onoare pentru mine să încep prin a-l omagia pe mult iubitul nostru conducător care, spre bucuria şi fericirea noastră, a tuturor, este din nou prezent printre noi la această plenară comună. Îl omagiez din adîncul inimii pe genialul conducător de partid şi de stat, cetitorul României moderne, bărbatul viteaz şi eroic, stegar al libertăţii şi independenţei naţionale, erou al păcii, simbol al României de azi şi de mîine, al egalităţii în drepturi şi al frăţiei, legendar luptător revoluţionar — tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Vă rog să-mi permiteţi, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, ca, în calitatea mea de scriitor şi om de presă, român de naţionalitate maghiară, să vă mulţumesc pentru strălucita operă revoluţionară de inestimabilă valoare, care va rămîne mereu vie în conştiinţa poporului român, cu care aţi îmbogăţit viaţa de zi cu zi a patriei noastre, pentru tot ceea ce aţi făcut şi faceţi în interesul patriei şi poporului nostru, pentru a rămîne uniţi în cuget şi-n simţiri, pentru fericirea tuturor fiilor patriei noastre.

Limba maternă a fiecăruia dintre noi s-a înnobilat în zilele noastre exprimînd idealuri noi şi traducînd în fapt de viaţă reală aspiraţia de veacuri a poporului nostru, de libertate şi independenţă deplină, redînd în română, maghiară sau germană aceeaşi dragoste de patrie, acelaşi ataşament fierbinte pentru meleagurile străbune, pe care ne-am născut, trăim şi vor trăi urmaşii noştri.

Trebuie să recunoaştem însă că, dincolo de limba maternă a fiecăruia, există o limbă unică : hala de montaj, strungul, eprubeta, schela, macaraua, tractorul sau combina cunosc o limbă comună — limba muncii, a competenţei profesionale, a abnegaţiei, disciplinei şi eticii comuniste. Limba comună, a conştiinţei socialiste şi a patriotismului socialist, pe care, independent de apartenenţa naţională şi de graiul moştenit de la mamele noastre, o afirmăm cu toţii împreună. Aceasta e limba concepţiei revoluţionare despre viaţă a partidului nostru pe care noi, scriitorii, trebuie să ne-o însuşim mai bine, ca în anii care vin să realizăm opere pe măsura timpului revoluţionar pe care-l trăim, a viitorului prefigurat în Programul partidului.

Dumneavoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, aţi exprimat convingerea fermă a noastră, a tuturor, atunci cînd aţi spus că pentru un scriitor nu poate exista o sarcină mai înălţătoare, mai sfîntă, decît slujirea partidului, a ţării şi poporului său, decît să scrie despre acei eroi ai vieţii şi muncii care transpun în viaţă unitatea şi frăţia noastră, măreţul vis al întregului popor, socialismul şi comunismul. Avem datoria sfîntă ca pe viitor să reflectăm şi mai profund în operele noastre sentimentul puternic, înălţător, care ne leagă pe noi toţi de unica noastră patrie iubită, adevărată vatră a frăţiei, România socialistă, dînd glas unităţii de nezdruncinat a poporului nostru, răspunzînd din adîncul inimii cuvintelor dumneavoastră de neuitat, pe care le purtăm mereu în suflet :

„Din nou, tovarăşi, să facem legămînt,
Uniţi în veci să fim în crez şi-n gînd,
Să apărăm uniţi ce-avem mai sfînt :
Poporul, comunismul,
pacea pe pămînt !"

Alci şi acum, mereu la locurile noastre de muncă, prin faptele noastre, rostim mereu acest legămînt.

A devenit un adevăr cunoscut în întreaga lume că partidul nostru revoluţionar, Partidul Comunist Român, a dat o justă rezolvare problemei naţionale în patria noastră, în spiritul materialismului dialectic şi istoric al socialismului ştiinţific. Ca un rezultat al acestei victorii istorice, România socialistă a devenit mama iubitoare a fiecăruia dintre noi, care-şi iubeşte cu aceeaşi dragoste nedrămuită toţi fiii, asigurînd egalitate deplină, în toate domeniile, tuturor oamenilor muncii, patrie care nu are nici privilegiaţi, nici fii vitregi, pentru că, ea pretinde de la fiecare fiu al ei numai adevărul, numai munca egală şi cinstită. Întîlnim în viaţa de zi cu zi mii de dovezi grăitoare în acest sens, una din ele fiind chiar literatura maghiară din România, care nu a beneficiat niciînd de posibilităţile de dezvoltare de care se bucură azi, nu a fost niciînd aşa de bogată, diversă şi variată cum a fost în aceste mai bine de două decenii pe care le denumim cu legitimă mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceauşescu".

Ce poate fi mai grăitor pentru exprimarea în fapt concret a dreptului naţionalităţii maghiare din România la dezvoltarea vieţii sale spirituale, la cultivarea limbii, a culturii, a tradiţiilor şi obiceiurilor proprii, decît faptul că în România de azi funcţionează 10 teatre în limba maghiară, se tipăresc numeroase publicaţii în această limbă, apar anual un mare număr de titluri de cărţi aparţinînd scriitorilor români de naţionalitate maghiară.

Tocmai de aceea noi, cetăţenii devotaţi ai patriei noastre, ne opunem în modul cel mai categoric tuturor încercărilor diversioniste, revanşarde, venite din afară, din partea forţelor reacţionare imperialiste sau ale unor cercuri şi personalităţi oficiale din Republica Populară Ungară, din partea tuturor celor care direct sau abil, indirect, insinuant încearcă să pună la îndoială rezolvarea justă şi definitivă a problemei naţionale în România. Toţi oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naţionalitate, condamnă, în unanimitate, calomniile cercurilor revizioniste din exterior, menite să falsifice realităţile noastre şi istoria poporului român. Sfidînd adevărul istoric în tratate, atlase, studii, reviste, presă şi radio se fac eforturi pentru a se acredita ideea că, la venirea lor în Cîmpia Panonică, triburile ungare ar fi găsit acolo, ca şi în Transilvania, un spaţiu al tuturor şi al nimănui. Trebuie să aducem oare noi acestor „specialişti" aminte că în timpurile cînd populaţia migratoare ungro-finică s-a sedentarizat în aria spaţiului carpatic exista o cultură şi o civilizaţie autohtonă, o organizare statală puternică, de peste un mileniu, în măsură să opună o dîrză rezistenţă penetraţiei oştilor arpadiene ? Este un adevăr de netăgăduit că românii au fost cei care din vechime au durat o civilizaţie temeinică în această parte a Europei şi că de la ei au preluat valori esenţiale toţi cei care în decursul vremurilor au venit în contact cu ei. Cum este posibil ca în „Istoria Transilvaniei", apărută sub egida Academiei Ungare de Ştiinţe şi coordonată de însuşi ministrul culturii, să fie intinată, să fie profanată memoria unor personalităţi, conducători de ţară şi de oşti români, cum au fost Ioan de Hunedoara, Mihai Viteazul, Avram Iancu şi alţii ? Cui foloseşte profanarea memoriei acestor personalităţi care cu eroism pînă la sacrificiul suprem au luptat pentru eliberarea poporului român şi, în acelaşi timp, unii dintre ei şi pentru salvarea existenţei poporului ungar ?

Nu e greu să înţelegem că unele cercuri revanşiste, iredentiste şi revizioniste, mai îndepărtate sau apropiate geografic, prin astfel de lucrări provocatoare pun la îndoială legitimitatea istorică a graniţelor stabilite după cel de-al doilea război mondial, se situează, în realitate, pe poziţiile fostelor clase dominante din trecut, pe poziţiile horthysmului, care au cultivat vrajba şi dispreţul faţă de valorile altor popoare.

Poporul nostru nu a uitat nici o clipă durerea şi jertfa de sînge cu care a fost plătită în trecut învrăjbirea oamenilor muncii, a popoarelor. Unitatea de granit a poporului nostru este de nezdruncinat, pentru că inimile milioanelor de oameni, inima noastră, a tuturor, aparţine pe de-a-ntregul partidului nostru revoluţionar, Partidul Comunist Român ! Inima şi faptele noastre cinstesc gloriosul nostru partid, poporul, al cărei fii sîntem, fără deosebire de naţionalitate, iubita noastră patrie comună, România socialistă, aduc prinos de recunoştinţă cetitorului României moderne, marelui nostru conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Permiteţi-mi, mult stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, să reamintesc în acest cadru solemn pentru toţi fiii acestui pămînt minunatele cuvinte-angajament care au fost rostite cu atîta vibraţie patriotică de dumneavoastră :

Duşmani de vor vroi să te sugrume,
Cu braţul nostru te vom apăra,
Vom face totul să trăieşti în lume
Egală — între popoare,
ţara mea !

„Trăiască eroul de azi şi de mîine al României, simbolul egalităţii noastre în drepturi, al vieţii şi unităţii noastre !"

„Trăiască Eroul păcii mondiale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu !"

Pe scena „Cîntării României" îşi pot manifesta şi afirma plenar talentele toţi fiii patriei

Prin efortul tuturor, spre fericirea tuturor

Cuvîntul tovarăşului GERHARD KONNERTH

Mult stimate şi iubite tovarăşe secretar general Nicolae Ceauşescu,
Stimate tovarăşe, stimaţi tovarăşi,

Îmi îndeplinesc cu deosebită mîndrie patriotică mandatul de inimă şi conştiinţă de a aduce secretarului general al partidului şi cu acest prilej un călduros şi respectuos omagiu din partea oamenilor muncii de naţionalitate germană din judeţul Sibiu, al colectivului revistei „Forschungen zur Volks — und Landeskunde", al cărei crez politic fundamental izvorăşte din conştiinţa apartenenţei noastre la o naţionalitate conlocuitoare care, de-a lungul veacurilor, a dăltuit, împreună cu naţiunea română, din granitul istoriei, România de azi, şi care îşi împleteşte, în prezentul glorios al „Epocii Nicolae Ceauşescu", hărnicia şi patriotismul în cununa de lauri a României socialiste.

În acest climat de angajare revoluţionară, orientările, tezele şi îndemnurile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al partidului, Erou între eroii naţiunii române, proeminentă personalitate politică a lumii contemporane, de ale cărui gîndire cutezătoare şi activitate neobosită sînt legate cele mai măreţe înfăptuiri din istoria patriei noastre, reprezintă pentru toţi fiii ţării, fără deosebire de naţionalitate, un însufleţitor program în munca plină de entuziasm pusă în slujba progresului şi propăşirii României socialiste, a bunăstării materiale şi spirituale a poporului.

Asemenea tuturor cetăţenilor patriei, locuitorii plaiurilor sibiene — români, germani şi maghiari —, animaţi de comunitatea de interese şi voinţă făurită în decursul a sute de ani de istorie de luptă comună pentru o viaţă mai bună pentru înfăptuirea idealurilor de dreptate socială, au desfăşurat în anul trecut o activitate plină de abnegaţie pentru realizarea sarcinilor de plan în profil teritorial.

Raportez plenarei că în primul an al cincinalului industria sibiană a realizat peste prevederi o producţie-marfă în valoare de aproape 300 miliarde lei, întregul spor fiind obţinut prin creşterea productivităţii muncii. S-au asimilat 56 de tehnologii, ponderea produselor noi, modernizate, fiind de aproape 21 la sută faţă de 19,8 la sută cît s-a planificat. S-au realizat însemnate reduceri la cheltuielile totale şi materiale. În agricultură — ramură de bază a economiei judeţului — lucrătorii ogoarelor sibiene au acţionat cu mai multă răspundere pentru realizarea obiectivelor noii revoluţii agrare, pentru făurirea unei agriculturi intensive, de mare randament, reuşind să obţină cele mai mari producţii de cereale, fructe şi legume din istoria judeţului, paralel cu realizarea unor sporuri însemnate la toţi indicatorii din zootehnie.

Cu înaltă răspundere s-a acţionat şi în domeniul pregătirii şi perfecţionării forţei de muncă, un rol deosebit revenind, în acest context, învăţămîntului de toate gradele. În judeţul Sibiu funcţionează un mare număr de unităţi preşcolare şi şcolare cu limba de predare germană, în care sînt cuprinşi numeroşi copii şi elevi, ceea ce constituie o mărturie elocventă a politicii partidului şi statului nostru privind dezvoltarea învăţămîntului în limbile naţionalităţilor conlocuitoare. Raportez plenarei că în spiritul hotărîrilor primului Congres al Ştiinţei şi Învăţămîntului, al prevederilor Programului privind asigurarea forţei de muncă şi dezvoltarea învăţămîntului, elaborat sub îndrumarea nemijlocită a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, cărcia îi aducem şi cu acest prilej omagiul nostru fierbinte, toate cadrele didactice din judeţul nostru au avut permanent în vedere că dezvoltarea intensivă a economiei, noua revoluţie tehnico-ştiinţifică şi agrară impun o nouă revoluţie şi în nivelul de formare a cadrelor, în modul lor de a gîndi şi acţiona.

Prin grija partidului şi statului nostru, personal a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cetăţenii români de naţionalitate germană beneficiază de condiţii optime de dezvoltare a creaţiei originale, în limba maternă, de promovare a valorilor culturale proprii. O expresie concludentă în acest sens o constituie şi activitatea editorială, ziarele şi alte publicaţii în limba germană, însăşi revista „Forschungen", cărcia, încă din anul 1959, îi revine sarcina să valorifice, ca o publicaţie ştiinţifică periodică în limba germană, cercetările oamenilor de ştiinţă în domeniile istoriei, etnografiei, istoriei literare şi al lingvisticii şi să răspundă exigenţelor cerute unui mesager al ştiinţei româneşti în străinătate.

Toate acestea demonstrează pe deplin libertatea de creaţie şi exprimare caracteristică societăţii noastre socialiste. Viaţa de zi cu zi, realitatea de netăgăduit a măreţelor înfăptuiri ale societăţii noastre, la care cetăţenii români de naţionalitate germană îşi aduc o contribuţie importantă, cadrul larg democratic care permite participarea tuturor cetăţenilor patriei, fără deosebire de naţionalitate, la elaborarea şi fundamentarea hotărîrilor majore privind dezvoltarea României socialiste, reprezintă tot atîtea dovezi de netăgăduit ale justeţei politicii naţionale promovate de Partidul Comunist Român.

Vă rog să-mi permiteţi, mult stimate şi iubite tovarăşe secretar general, să reiau cuvintele rostite de unul dintre vorbitorii în plenara noastră de ieri : Ce s-ar fi întîmplat cu populaţia germană de aici dacă, prin absurd, Transilvania nu s-ar fi unit cu patria mamă în 1918 — unire la care eşaşi şi şvabii şi-au dat adeziunea deplină.

Desigur că prin noianul de legi de deznaţionalizare, de maghiarizare forţată şi-ar fi pierdut identitatea naţională, aşa cum s-a întîmplat cu mulţi români care au căzut victimă opresiunii ungare sau ar fi împărtăşit soarta sutelor de mii de evrei care în timpul dictaturii horthyste au fost deportaţi şi exterminaţi în lagărele fasciste ale morţii.

Iată de ce şi noi, oamenii muncii de naţionalitate germană, respingem cu fermitate tezele, ideile revanşarde, revizioniste puse în circulaţie în unele studii, articole şi alte lucrări de propagandă din R.P. Ungară, care falsifică în mod grosolan şi trecutul istoric al naţionalităţii noastre, jignind în acest fel nu numai poporul român, dar şi oamenii muncii de naţionalitate germană.

Vă asigurăm, mult iubite şi stimate tovarăşe secretar general Nicolae Ceauşescu, că ne vom apleca şi în viitor cu dragoste şi respect asupra trecutului nostru istoric comun, ne vom însuşi valorile morale din faptele de bărbăţie ale prezentului eroic şi vom rămîne credincioşi crezului nostru politic fundamental, acela de a sluji cu dăruire idealurile sacre de progres material şi spiritual al patriei noastre socialiste, libere şi suverane, de pace şi înţelegere cu toate popoarele lumii.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a făcut o vizită de lucru în județul Mehedinți

La începutul săptămînii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de lucru în județul Mehedinți. Vizita a fost consacrată examinării modului cum se înfăptuiesc sarcinile de plan pe acest an, stabilirii de măsuri în vederea realizării integrale a obiectivelor actualului cincinal, ridicării întregii activități economice la cote superioare de calitate și de eficiență.

La Combinatul Chimic Drobeta-Turnu Severin, secretarul general al partidului a fost informat pe larg cu privire la stadiul realizării acestui important obiectiv de investiții, la situația la zi a lucrărilor, la acțiunile ce se întreprind pentru finalizarea și darea în exploatare a primelor capacități de producție. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat situația concretă a fiecărei instalații, stadiul livrărilor utilajelor, perspectiva încheierii lucrărilor de construcții-montaj și s-a interesat îndeaproape de tehnologiile folosite de constructori și de montori. Criticînd faptul că lucrările pe șantier nu se încadrează în graficele aprobate, secretarul general al partidului a cerut miniștrilor prezenți să ia neîntîrziat măsurile ce se impun pentru punerea în funcțiune în cel mai scurt timp a obiectivelor prevăzute în cadrul primei etape de dezvoltare a combinatului. Referindu-se la tehnologiile de construcții și montaj prezentate, au fost apreciate pozitiv unele soluții folosite, în același timp, au fost criticate o serie de practici existente, îndeosebi la montaj, care sînt greoaie, presupun multă manoperă și nu asigură cea mai bună calitate. Pornind de la aceasta, s-a cerut specialiștilor să reexamineze de urgență soluțiile constructive pentru utilajul chimic. În continuare au fost analizate amplasamentul și metodele folosite pentru etapa următoare a Combinatului Chimic Drobeta-Turnu Severin. S-a arătat că la realizarea investițiilor din noua etapă vor fi aplicate soluții îmbunătățite, care permit reducerea lucrărilor de construcții-montaj, a suprafețelor de teren construibile, a consumului de țevi și cabluri.

Un alt obiectiv al vizitei l-a constituit Centrala Electrică de Termoficare din municipiul Drobeta-Turnu Severin, unitate aflată în construcție, important obiectiv de investiții, unde a fost organizat și funcționează cu bune rezultate un șantier național al tineretului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat măsurile adoptate în vederea punerii în funcțiune la întreaga capacitate a centralei. Luînd cunoștință de principalii indicatori tehnico-economici ai unității, de modul cum funcționează primele capacități date în producție, secretarul general al partidului a criticat faptul că primele cazane puse în funcțiune nu au dat de la început randament la parametrii prevăzuți. Pornind de la importanța pe care această centrală o are în asigurarea funcționării corespunzătoare a combinatului chimic din apropiere, s-a cerut factorilor de răspundere să ia măsuri pentru a dimensiona capacitatea de producție a noului obiectiv în raport cu cerințele ivite. În același timp, avînd în vedere importanța realizării la termen a investiției, a funcționării ireproșabile a fiecărui agregat, s-a indicat forurilor de resort, să ia măsuri hotărîte pentru livrarea la termen a echipamentelor, pentru asigurarea cu personal de înaltă calificare a tuturor locurilor de muncă, detașînd în acest scop specialiști de la unitățile cu experiență.

În același municipiu au fost vizitate, în continuare, Întreprinderea de Vagoane și Întreprinderea de Construcții Navale și Prelucrări la Cald (I C N P.C.). În prima din ele, secretarul general al partidului a fost informat despre activitatea unității, subliniindu-se atenția deosebită pe care constructorii de vagoane de aici o acordă realizării sarcinilor la export. A fost evidențiat faptul că în ultimii ani, ca urmare a transpunerii în viață a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind modernizarea continuă a utilajelor, crearea prin forțe proprii a unor mașini de înaltă tehnicitate și productivitate, specialiștii au pus la punct o serie de procedee și agregate tehnologice care asigură produselor o calitate deosebită. La I.C.N.P.C., luînd cunoștință de activitatea muncitorilor și specialiștilor întreprinderii, secretarul general al partidului a cerut să se ia măsuri pentru creșterea productivității muncii, să se intensifice eforturile pentru creșterea producției destinate exportului.

Colectivele unităților vizitate au exprimat angajamentul ferm de a-și intensifica eforturile în vederea îndeplinirii și depășirii sarcinilor ce le revin în acest an și pe întregul cincinal, de a-și spori contribuția la înfăptuirea măreței opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

ION DUMBRAVA ■

Cu zorul, înainte de zori

În satele care dorm sub ultimele zăpezi, niște oameni se trezesc înainte de zori. Se trezesc cînd încă e noapte, sar din somn la o clipă anume, intrată în sînge, fie că-i iarnă, fie că-i vară. Își dau cu apă pe ochi, îmbracă ceva, își pun șubele și se precipită spre ulițe. Nu se bărbieresc. Se bărbieresc doar duminica. De cîteva nopți, graba îi-e și mai mare. S-a întîmplat ceva în aceste nopți, ceva ce le-a fulgerat dintr-o dată somnul, făcîndu-le trezirea precoce, ascuțită și vie. La o clipă din noapte prin ei a trecut de-a dreptul, adînc, aproape carnal, nevăzutul hotar care desparte iarna de primăvară. L-au simțit ca prin vis, cu bătaia fierbinte și alarmată a inimii, care-i leagă de toate mișcările cerului și ale pămîntului. Și care le-a spus că a venit primăvara înainte ca ei să vadă soarele, azvîrlindu-i din așternuturi, azvîrlindu-i în șube, apoi în uliță. Iute, fraților, iute, haideți, că dă soarele peste noi, haideți să prindem din urmă ce mai e de prins ! Din zece porți, cel puțin una are în față urme de om pe omătul ce se topește. Din casa aceea a ieșit în fugă un tractorist.

În halele S.M.A. Rm. Vîlcea toți oamenii sînt la posturi înainte de ceasul șase. E un complex de hale moderne, fiecare cu rostul și cu profilul ei, rînduite ca pe schema unei fabrici. Se fac ultimele revizii și reparații la tractoarele și semănătorile care, peste puțin, vor intra în brazdă. De fapt, la ceasul cînd apar aceste rînduri toate mașinile menite culturilor din „prima urgență" sînt gata de infruntarea cu primăvara. S-a lucrat, ne spune ing. Vasile Fira, directorul S.M.A.-ului, „în devans", toată iarna s-a lucrat așa, după buna și dreapta socoată a proverbului cu sania și căruța, astfel ca nici o surpriză a vremii să nu-l ia pe om prin surprindere. Mașinile ostenite, abia mai suflînd (cînd mai suflau !) după grelele munci ale anului, au fost suite din timp pe rampele reparațiilor, demontate, spălate, testate, apoi supuse unor complicate operații de chirurgie tehnică și estetică. Li s-au vindecat mădulare bolnave, li s-au făcut și transplanturi de mădulare tinere. S-a bătut mult pe recondiționări, zice directorul Fira, fiindcă-i mai economic (și fiindcă piesele de schimb, vin ori nu vin...), s-a recondiționat pînă la blană, la saturație, unele piese au fost refăcute a doua, a treia, a patra oară, pînă cînd ai fi zis că din respectiva piesă, supusă atîtor succesive și excesive operații de corijare, n-o să se aleagă decît praful. Nu s-a ales, grație unor meșteri dedați la niște prieceperi pe care nevoia le revelează și le ascute. Anul trecut, valoarea pieselor de schimb, a ansamblelor și a subansamblelor recondiționate la S.M.A. Rm. Vîlcea a trecut de două milioane de lei. Iarna asta, cam vreo 80 la sută din reperele tractoarelor, semănătorilor, plugurilor, grapelor etc. au fost făcute din nou. O echipă specializată în recondiționări, condusă de maiștrii Constantin Pilotu și Constantin Brînzan și cuprinzînd meșteri mecanici de prima mînă, dublați de cei mai talentați mecanizatori, oameni ca Vasile Petrescu, Vasile Bărănguță, Gheorghe Mitea, Gheorghe Marin, Ion Răceanu, Mircea Tănase, a făcut nu o dată din noapte zi, sub presiunea zilelor și a nopților care curgeau năvalnic spre primăvară. Au făcut-o însă cu grija rigorii maxime, a calității maxime, a tehnicității maxime, ambiția fiind, și reușindu-se în sută la sută din cazuri (!), ca mașina făcută din nou să fie chiar nouă, cu parametri de funcționare identici celor cu care au dăruit-o fabrica. N-a fost chiar simplu, firește, căci multe mașini, cum spuneam, abia mai suflau, ostenite de bătăliile anului și de înfruntarea cu „soluri grele", cu argiloasele soluri ale ținutului, care tocesc brăzdare și rup cuțite ca pe nimica. Urcate pe rampele de revizii și reparații, mașinile astea arătau de parcă nu trecuseră prin campania unui an, ci a unui război de o sută.

Gheorghe Marin și-a reparat singur tractorul. Firește, și cu ajutorul mecanicilor de la atelier, dar vegheați aprig de ochii lui. E, zice omul, „scula lui", piinea lui, el din mină n-o dă, sau, cînd o dă, îi stă ager pe-aproape, sare și pune mina cînd i se pare că mina altuia „n-o respectă". Autocontrolul muncitoresc funcționează harnic și exigent pe toate fazele operațiilor. Iarna asta, Gheorghe Marin și-a petrecut mai toate zilele, ba și duminicile, printre mecanici. De fapt, îl întrebăm, cîte duminici a muncit anul trecut, pînă-n iarnă ? Nu le-a numărat, ne răspunde, cine-a stat să le numere ?

Cînd se odihnesc acești oameni ? Primăvara nu, vara nu, toamna nu, iarna... Nu se odihnesc, zice directorul Fira. Nu se odihnesc nici iarna. Adică unii din ei, de sărbătorile iernii, își iau concediile, legiuitele zile de dreaptă și sfîntă odihnă, căci, oricum, calendarul de munci și zile s-a desfrunzit, greul lui a rămas în urmă. Trebuie să se mai odihnească și cîmpul, și mașinile care l-au frămîntat, deci și omul. Chiar dacă ultimul, în concediu fiind, tot o să sară din somn la o clipă anume dintre noapte și zori, trebuindu-i timp ca să înțeleagă că boabele care-i bat în geam nu sînt de grîu, sînt doar fulgii, boabe sticloase azvîrlite din cer după fierul simbolic al Plugușorului, care ară în gheață. Deci oamenii, în acest anotimp, își iau concediile și se trag liniștit și frumos acasă. Nu toți. Unii rămîn în cîmp, la fertilizări, alții în S.M.A., la repararea mașinilor. Cînd reparațiile se îmbulzesc, cei plecați în concediu sînt rechemați. Și ei vin, părăsind sărbătorile din care abia de gustaseră ca musafiri. Vin și fără să fie chemați, cum a venit și Gheorghe Marin, cum au venit și alții, ca să-și vegheze cu strășnicie scula și piinea.

Mai sînt apoi și cursurile de instruire profesională, care tot iarna se țin. Toți mecanizatorii vîlceni, ne spune ing. Alexandru Cîrstea, directorul Trustului județean S.M.A., au fost cuprinși, începînd din ianuarie, în aceste cursuri, deschise spre toate alcătuirile muncii lor, de la repararea mașinilor la perfecta lor funcționare în brazdă. Stadiul de azi al agriculturii noastre, pusă sub semnul ferm și exigent al noii revoluții agrare, pretinde — așa cum ne învață secretarul general al partidului, așa cum a subliniat-o, recent, la Consfătuirea cu activiștii de partid, cu președinții de C.U.A.S.C.-uri — un stadiu al cunoștințelor de o calitate superioară. Și, adaugă ing. Alexandru Cîrstea, aceste îndemnuri ale conducătorului au căzut și aici, ca întotdeauna, ca și sămînța într-un ogor pregătit, apt s-o încorporeze structurii sale.

Grîul din Vîlcea, frumos răsărit pe cîmpurile și pe dealurile zbicite de primele raze ale lui martie, se află în cele mai bune mîini.

ILIE PURCARU ■

Femeile pot fi intîlnite astăzi pretutindeni, participînd activ, în toate domeniile, alături de ceilalți oameni ai muncii, la înfăptuirea programelor de dezvoltare economică și spirituală a țării, la realizarea tuturor obiectivelor stabilite pentru dezvoltarea României pe calea socialismului și comunismului.

Se poate spune, pe drept cuvînt că nu există domeniu unde femeile să nu fie prezente în mod activ, că nu am fi putut obține aceste mărețe realizări fără participarea activă a femeilor.

NICOLAE CEAUȘESCU

8 martie, Ziua Femeii, sărbătoare internațională, în țara noastră, se impune inimii și cugetului nu numai prin solemnitatea momentului, ci, în egală măsură și prin vibranta retrospectivă a istoriei naționale contemporane. De-alungul ultimilor peste două decenii, prin marea deschidere spre cunoaștere și adevăr inaugurată de Partidul Comunist Român, femeile din țara noastră s-au afirmat plenar ca participante active la întreaga viață socială aducînd o contribuție uriașă la dezvoltarea economiei, științei, culturii, învățămîntului și educației tinerei generații. Sînt roadele unei politici profund umaniste, izvorîte din lupta și crezul Partidului Comunist Român, partid ce se identifică întrutotul cu gîndurile și aspirațiile unui întreg popor, sînt urmarea firească a noului statut social-politic, al măsurilor concretizate în fapte și litera legii, de asigurare a deplinei egalități și drepturi pentru toți cetățenii patriei. Situația și poziția femeii din țara noastră, afirmarea plenară a personalității ei, demonstrează prin puterea faptelor superioritatea democrației noastre socialiste, profundul umanism al societății pe care o construim.

Femeile reprezintă azi 39,4% din totalul personalului muncitor ce lucrează în diferite ramuri ale economiei, în industria republicană ponderea lor fiind de 38,8%. Vom nota apoi că participarea lor este ridicată nu numai în ramuri de tradiție, cum sînt industria confecțiilor, ci și în ramuri noi, care au cunoscut o mare dezvoltare în ultimele două decenii: electronică, automatizare electrotehnică, chimie, construcții de mașini. În domeniul științei ponderea femeilor a crescut de la 32% în 1965 la 43,6% în prezent; în învățămînt, cultură și artă, munca feminină deține peste 65% din totalul personalului ce-și desfășoară aici activitatea, iar în sectorul de ocrotire al sănătății ponderea este de 75,3%. În agricultură — cea de a doua ramură a economiei naționale — femeile sînt în proporție de 23,2% iar în silvicultură de 22,7%. Impresionantă ce dovedește și prezența femeilor ce dețin funcții politice sau de conducere în diferite întreprinderi sau instituții, participarea lor la actul decizional relevîndu-se la toate nivelele. Astfel în Marea Adunare Națională ponderea femeilor deputați este de 33,3%, iar în cadrul consiliilor populare femeile dețin un procent de 40%. Mai notăm că 34,2% dintre cadrele de conducere ce activează în toate sectoarele și domeniile vieții economice și sociale sînt femei. În sfîrșit mai amintim că peste 2300 femei dețin funcții de directori de întreprinderi și centrale industriale, că 360 au fost alese ca președinți de cooperative agricole de producție, că 114 ocupă posturi de conducere în învățămîntul superior și 10 au calitatea de academicieni și membri corespondenți ai Academiei R.S.R.

Sînt toate acestea expresii semnificative ale unui context social-politic caracterizat de cel mai profund și autentic umanism, democrația muncitorească-revoluționară, care, prin structurile sale profund originale și izvorîte din realitățile țării în actuala etapă de dezvoltare, asigură femeii, ca tuturor cetățenilor, indiferent de naționalitate, sex, vîrstă, exercitarea plenară a drepturilor și libertăților cetățenești, accesul nelimitat, în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale, la elaborarea și adoptarea deciziilor, la conducerea întregii vieți politice și social-economice. Prezența femeilor, rolul lor deosebit de important se relevă cu pregnanță în uriașul Front al Democrației și Unității Socialiste, activitatea lor, vastă și complexă și eficientă, contopindu-se, dobîndind semnificații și dimensiuni tot mai înalte în indestructibila unitate moral-politică a întregului popor, în jurul încercatului și gloriosului său partid comunist, chezășia tuturor izbînzilor noastre.

În cadrul acestui demers inovator permanent, femeile din România au drept strălucit exemplu viața și activitatea multilaterală a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu întruchipare a virtuților tradiționale ale femeii române militant de frunte al partidului și statului, savant de renume mondial. Pentru întreaga sa activitate consacrată elaborării și înfăptuirii politice interne și externe a țării, pentru inestimabila sa contribuție la înflorirea științei, învățămîntului, artei și culturii, pentru grija deosebită pe care o poartă afirmării depline a femeilor din toate domeniile vieții economico-sociale și pentru dragostea și înalta competență cu care orientează și îndrumă activitatea de formare și educare a tinerei generații, femeile din țara noastră alături de întregul nostru popor, țin să-și exprime în această zi de sărbătoare întreaga lor stimă, admirație și gratitudine tovarășei Elena Ceaușescu, angajîndu-se să-și înzecească eforturile pentru înfăptuirea marilor deziderate prefigurate în documentele celui de al XIII-lea Congres al partidului.

Sînt idealuri și opțiuni ferme acoperite prin fapte chiar și în aceste zile cînd femeile din țara noastră întîmpină mărea lor sărbătoare sub semnul angajării depline, alături de toți oamenii muncii din România, pentru înfăptuirea măreților obiective ale actualului cincinal, ale programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ele sînt hotărîte să facă totul pentru transpunerea exemplară în viață a măsurilor și programelor privind aplicarea și perfecționarea mecanismului economico-financiar, dezvoltarea intensivă și ridicarea calității întregii activități, sporirea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și de energie, realizarea exemplară a sarcinilor de export, sarcini ce impun deopotrivă investiție de inteligență, hărnicie, disciplină, ordine, mai bună gospodărire și valorificare a avuției naționale, promovarea în toate sferele de activitate a unui înalt spirit revoluționar, în consens cu indicațiile și recomandările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român.

Creatoare de bunuri materiale în industrie și agricultură, prezența activă în atîtea alte compartimente de muncă, făuritoare de noi și noi valori în cele mai avansate domenii ale științei și gîndirii, femeia a dovedit inepuizabila sa capacitate de a se afirma în toate sferele activității umane, dimensiunile personalității omului nou, liber și stăpîn pe destinele sale. Dar mai mult decît aceasta, ea a fost și rămîne peste veacuri purtătoarea unor virtuți și datorii naturale, ea dă ființă din ființa ei, femeia mamă fiind izvorul veșnic al tinereții.

În cadrul politicii demografice politică pătrunsă de înalt umanism și răspundere pentru viitorul națiunii, partidul și statul nostru acordă o atenție deosebită întăririi familiei, ocrotirii mamei și copilului, sprijinind generos printr-un ansamblu de măsuri, materiale și morale, familiile cu mulți copii, femeile mame, veghind cu grijă părintească creșterea sănătoasă, viguroasă a tinerei generații. Aceste semnificative realități românești se înscriu și ele între multe alte temeiuri pentru care femeile țării nutresc un statornic gînd de recunoștință față de partid față de secretarul său general în a cărui prestigioasă activitate pusă în slujba progresului patriei și fericirii omului — grija față de destinul femeii în societatea noastră, preocuparea pentru creșterea rolului ei sînt permanent prezente.

Statutul femeii în România socialistă:

Reală egalitate, deplină demnitate

Angajate puternic în amplul proces revoluționar de dezvoltare multilaterală a țării, în realizarea obiectivelor care vor situa patria pe un stadiu superior de civilizație și bunăstare, conștiente că marile programe pe care le înfăptuim prin munca întregului popor sînt indisolubil legate de pace, de asigurarea unui climat de înțelegere și cooperare în întreaga lume, femeile din România își afirmă cu putere adeziunea plenară la politica externă a partidului și statului nostru, dînd o înaltă apreciere și sprijinind cu cea mai fermă convingere eforturile neobosite ale secretarului general al partidului, președintele republicii, făuritorul inspirat al unui cuprinzător și complex program de pace, de securitate internațională.

Datorăm conducătorului partidului și statului nostru înflăcărata și ampla apreciere asupra rolului femeii în societatea contemporană ca puternică forță în lupta pentru pace, colaborare, înțelegere precum și încrederea că această uriașă forță a omenirii poate și trebuie să se afirme mai activ în eliberarea umanității de coșmarul războiului nuclear, a războiului în general, în numele rațiunii, al vieții, al liniștii copiilor și căminelor lor.

În consens cu supremul ideal al lumii contemporane, Consiliul Național al Femeilor, organizațiile de femei din țara noastră au dezvoltat și dezvoltă continuu legături și contacte cu organizațiile de femei din toate țările socialiste, din țările în curs de dezvoltare, cu organizații de femei din toate țările și continentele pentru unirea eforturilor tuturor popoarelor în lupta pentru progres economic și social, pentru independența și suveranitatea tuturor popoarelor, pentru triumful politicii de pace și destindere, de dezarmare, de întărire a încrederii, securității și colaborării între toate națiunile lumii. Tocmai de aceea aniversarea Zilei Internaționale a Femeii constituie, ca de fiecare dată, un prilej pentru reafirmarea solidarității și comuniunii de interese a femeilor de pretutindeni, de promovare a ideilor de pace, de bunăstare și înțelegere, de recunoaștere a drepturilor lor legitime, de deplină egalitate cu toți semenii lumii, indiferent de rasă, sex sau naționalitate. În întreaga lume, cum bine se știe, politica de pace promovată de conducerea partidului și statului nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, eminentă personalitate a contemporaneității, Erou al păcii — este privită pretutindeni cu încredere și speranță. O politică în fapte, nu în vorbe, concretizată între altele prin măsurile unilaterale de reducere a potențialului militar, hotărîre validată și prin votul miilioanelor de femei din România.

Cu gîndul la pace, la copiii noștri dragi, la viitorul luminos al patriei socialiste, femeile din țara noastră la sărbătoarea zilei de 8 Martie dau glas angajamentului și hotărîrilor ferme de a urma în continuare calea acțiunii, care nu poate fi alta decît cea a muncii, dăruirii, progresului, a dragostei de oameni și de țară, de totala opțiune față de politica înțeleaptă a Partidului Comunist Român în fruntea căruia se află - tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul iubit și stimat, urmat cu devotament și încredere de întregul popor, fiu credincios al partidului, exemplu măreț de dăruire și abnegație în lupta pentru propășirea patriei, pentru liniștea și pacea planetei noastre.

TAMARA MARIA DOBRIN

În toate ctitoriile țării e și sufletul lor

O galerie, exclusiv feminină, a personalităților muncii

Cu bucuria nouă a sedimentării impresiilor în timp, mi se conturează priviri, siluete, caractere...

...Iat-o pe Ana Cocor, se desprinde dintre mii de muncitoare de la Întreprinderea „Crinul". Nefresc, o detașez de ele cîteva clipe, pentru că personalitatea ei s-a format alături de ele. A venit o tînără sfioasă de la Școala profesională, a fost repartizată într-un colectiv și de acolo a parcurs toate etapele muncii, pentru ca azi să fie unul dintre cei mai respectați maiștri.

Ana Cocor, secretar al Comitetului de partid, este o colegă apreciată. Alături de directoare își asumă răspunderile mari și grele ale unei întreprinderi care lucrează foarte mult pentru export.

Sutele de femei au sute de probleme... Le ascultă cu aceeași atenție, cu aceeași participare, cu aceeași căldură chiar cînd Ana Cocor este pîinea peste cap copleșită de oboseală, de frămîntările ei și ale altora.

Niciodată nu lasă ceva început și uitat pe drum... Niciodată o muncitoare nu a rămas fără răspuns. Are o deviză : „Dacă a avut încredere în mine, trebuie să-i merit încrederea". Și sute de femei au încredere în maistrul Ana Cocor.

...Într-o zi, cînd la munte coltul ierbii spărgea stratul de zăpadă, am urcat cu un ARO la Codlea. Am căutat-o pe Margareta Krauss, primărița de atunci, astăzi vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Brașov. Oriunde ajungeam mă loveam invariabil de același „a fost". Fusese la proaspăta brutărie care scotea prima șarjă de pîine; trecuse pe la crescătoria de vaci pentru ca veterinarii să-i arate staulele refăcute; urcase pe schele să se convingă de temeinicia lucrului; se oprise la fabrica a cărei mobilă albă, e nelipsită din casele nordicilor, ca o permanentă speranță; numărase cu inginerul șef coșurile colorate cu lalele care plecau, de la sere, în cîteva țări, printre care Olanda cea vestită pentru flori. Nu mai țin minte pe unde nu am căutat-o, rupsesem... „o pereche de pingele", degeaba. Fără nici o speranță m-am oprit în fața casei Margaretei Krauss și am auzit un triumfător cîntec de leagăn, apoi un plîns întretăiat de sughițuri și o avalanșă de cuvinte tandre „scumpa, iubita, dulcea, comoara, schatze !" Am cunoscut-o pe Margareta Krauss lîngă pătucul fetiței ei, de numai cîteva săptămîni, pe ea, autoritara, femeia deciziilor, prefăcută într-o mamă îndrăgostită, care-i pregătise primului sosit garderoba pentru cîțiva ani înainte. Așa o văd pe Margareta Krauss ori de cîte ori o întîlnesc, fie ea într-o zi de audiențe, cînd judecă, pe toate fețele, cu cel din fața ei o problemă încurcată.

...De cîte ori am fost la Suceava, Sofia Vicoveanca nu era acasă. Dacă nu cînta într-un mare concert în America, atunci era într-un mic sat din Transilvania, tot într-un... mare concert, chiar dacă numai pentru 100 de cooperatori. Cum are o zi neocupată de spectacole în loc să-și odihnească vocea, să nu vorbească, să stea acasă cu bălatul și soțul, se urcă într-o rată înghețată, printre femei care-și povestesc viața, pînă la prima stație, și pleacă unde a auzit că sînt cîteva bătrîne care iubesc cîntecul. Le descoase, le pune să fredoneze, le imprimă și apoi trece cîntecul vechi în „laboratorul" Sofia Vicoveanca. Este modestă și înțeleaptă, are în vorbe și purtări cumințenia țăranului român. Dacă aș fi pictor mi-ar fi greu s-o prind în lumina adevărată fiindcă culorile închise, pe care și le-a ales pentru scenă, reliefîndu-i sobrietatea și demnitatea, nu se potrivesc cu ale mele. Ce importanță are ! E o mare artistă care a înțeles că valoarea și originalitatea ei stau în legătura cu pămîntul ,iar principiul vaselor comunicante nu e doar o lecție de fizică pentru Sofia Vicoveanca.

.. Sînt femei care dau interviuri, apar la televiziune, scriem despre ele în ziare. Sînt cunoscute la scară națională. Dar cele mai multe, își fac datoria, cu exemplar devotament în anonimat, sînt cunoscute de cei cîțiva din jurul lor.

Florica Dogaru, activistă a Comitetului municipal P.C.R. Focșani, trece pe stradă neobservată de 85 000 de trecători. În schimb ei nu-i scapă nimic din vedere. Eram împreună, părea că este în întregime absorbită de discuția noastră, dar îmi puncta : „Aici, pe acest bulevard, în această primăvară, va fi o infuzie de tei tineri". Peste alți cîțiva pași, trecînd prin fața teatrului, mi-a vorbit despre consolidarea clădirii și despre o veche dorință a focșănenilor, poate acum vor reuși să permanentizeze o echipă de actori. Tot în această sală, care are aproape 75 de ani, a cîntat de cîteva ori George Enescu.

— Cînd eram tehniciană la întreprinderea de confecții, eram mai atentă la ce se poartă, acum mă uit la vitrine și-n magazine să văd dacă sînt bine aprovizionate.

Optica se schimbă în funcție de interesele majorității. Florica Dogaru cunoaște multă istorie națională, ca toți focșănenii, încît pînă să aflu care-i este profesiunea o credeam slujind catedra. Are atașamentul natural pentru tot ce ține de trecutul neamului nostru și chemarea de a fi cu adevărat un cetățean folositor, de a cresta pe răbojul timpului numai ani folositori.

...Maria Spiridon s-a născut în comuna Avrig. Sînt ceva ani de atunci ! De cînd o știu localnicii e la fel : spirt la treabă, meșteră la țesut, iscusită la vorbă.

Numai ce am intrat în casa ei, care parcă este o secțiune din Muzeul satului, și mi-a arătat decorațiile, premiile obținute la Festivalul național „Cîntarea României", fotografiile din străinătate.

— Cine ar fi putut crede în copilăria mea nenorocită, cînd mama nici nu avea cu ce să săreze amărita noastră de ciorbă, că eu, Maria Spiridon, voi demonstra arta mea pînă în America. Mulțumesc pentru zilele fericite pe care le trăiesc scumpului nostru conducător tovarășul Nicolae Ceaușescu, iubitei noastre tovarășe Elena Ceaușescu.

În casa țărancii Maria Spiridon din Avrig sînt toate semnele civilizației : baie cu apă caldă, televizor, frigider. Și mi-o amintesc, cu mulți ani în urmă, prima oară la București, cînd semaforul își schimba culoarea iar ea nu trecea. Am filmat-o atunci împietrită de tumultul orașului, am filmat-o în ziua cînd se urca-n avion, ca orice călător internațional, pentru lungul ei drum peste ocean.

Într-o cameră specială de la Avrig este „partenerul" ei de o viață — războiul de țesut. Lucrează la el de la 7 ani. Cum știe să potrivească culorile, să îndrepte firul negru de lînă în țesătură nu este o taină. Spune oricui vrea să o asculte „ce ușor e să țeși" !

Din America mi-a trimis o carte poștală pe care o recitesc ori de cîte ori mi se face dor de Maria Spiridon, pentru că o exprimă sută la sută : „Vă trimit salutări de aici, de peste ocean. Demonstrez cu războiul meu ...pace și prietenie. E interesant ce văd, dar nu e ca la noi. Mă topesc de dor după florile din grădină, după vecini, chiar și după dumneavoastră. Vă voi spune mai multe cînd mă-ntorc".

Și mi-a spus Maria Spiridon, tot printr-o altă carte poștală, de astă dată din România : „Sînt acasă, respir !"

...Regizorul secund al unui film are un rol ingrat. Nu el primește felicitările, uneori nici nu-l menționează cronicile, în schimb dacă ceva nu funcționează, precum ceasul pe platou este prăpăd.

Regizorul secund răspunde de punctualitatea actorilor (vai !) este chemat la ordine cînd machiajul este prea violent (deseori !), cînd costumiera uită un detaliu, chiar neînsemnat (nu odată !), este primul pe platou să asiste la montarea decorului (și „Buftea" nu este pe Calea Victoriei), revede la masa de montaj tot ce s-a turnat cu o zi înainte (aceeași imagine de mai multe ori), alege „dublele", e nelipsit de la post-sincron... Mariana Calotescu face această profesiune, cu credință și înțelegere, de 20 de ani A trăit... minunea ca din rîndurile scenariului să iasă ființe ca noi. Tinerețea ei trece pe ecran, iar unii spectatori, la ieșire, se miră „ce ți-e și cu cinematografia ! Dacă este un regizor, ce mai face regizorul secund ?"

Are și el ce face !

...Cum și Fănica Georgescu are ce face, deși mai sînt 650 de femei, cu care împarte răspunderea vinzării de cîteva milioane lei pe zi la „Cocor".

Alternanțele de duritate și duioșie o caracterizează. Este necruțătoare dacă un inventar nu iese la leu, se topește toată cînd un necaz de familie sau o boală atinge pe una din colegele ei. Directoarea s-a format la școala adevărului și dreptății. Nu cunoaște jumătățile de măsură pentru greșeli. Intoleranța o cultivă cu grijă. Intoleranță față de lipsa de bunăvoință, intoleranță față de pierderea respectului, intoleranță față de șmecherii, intoleranță față de lene, intoleranță cînd te ai în vedere în primul rînd pe tine, intoleranță față de nesinceritate.

...Pe Clara Tamaș o cunoșteam după renumele artistei plastice, după premiile internaționale. Mi-a fost dat s-o întîlnesc la Roma, la Academia di Romania, unde avea o expoziție. Clara Tamaș, prezentîndu-și lucrările de grafică, se întreținea cu numeroasa asistență în franțuzește. În englezește, în românește, în ungurește, cu o dezinvoltură pe care i-o admiram. Grația și inteligența ei, ca și talentul deosebit, au rămas nu numai în amintirea mea. Ziarele italienești au vorbit în termeni elogioși despre artista din România, născută la Tîrgu Mureș, care în timpul studenției primise bursa republicană" Ion Andreescu", care se impusese în viața artistică prin afișele remarcabile pentru filme și spectacole de teatru. După expoziția din Italia a avut alte bucurii : premiul pentru gravură la Kracovia, un mare premiu în America pentru afișul filmului „Imposibila iubire".

Este o căutată colaboratoare a filmului românesc pentru modul expresiv în care-l recomandă. Originalitatea viziunii, seriozitatea cu care lucrează, stilul modern o așează în linia-ntîia a creatorilor, care-n liniștea și izolarea atelierelor, ne pun mereu față-n față cu produsul imaginației lor, care devine și al nostru.

Clara Tamaș acum gîndește ilustrațiile pentru cartea Luciei Olteanu „Cine a găsit vise frumoase" și sînt sigură că... va găsi desene frumoase pentru micii cititori. Clara Tamaș n-are nevoie decît de un creion să recreeze lumea, s-o facă așa cum vrea ea.

...Poate că aceste rînduri vor fi citite și de Emilia Șora de la Universitatea din Timișoara. Am cunoscut-o în tren și nu am uitat-o. Cu un chip de adolescentă încîntătoare, deși trecută de prima, poate chiar și de a doua tinerețe, emana atîta sete de viață, atîta dăruire încît întreg compartimentul nu o pierdea din ochi. Tot timpul mi-a vorbit despre studenți, aș putea să-i descriu fără să-i cunosc, despre concursurile lor, despre lucrările științifice ale soțului, profesor la Politehnică, despre ginere care punea la punct o instalație încît să se știe, . În orice moment, cine în Timișoara, încarcă nepermis rețeaua de electricitate. Era numai patos cînd vorbea despre Universitatea din Timișoara, după părerea sa, cea mai frumoasă din România. O descria cu lux de amănunte, repetînd cît este de mulțumită că studenții își petrec tinerețea în aule spațioase, în condiții excepționale pentru dezvoltarea procesului de învățămînt. Cu un rucsac și echipament de alpinist încercat, a coborît din tren într-o stațiune de pe Valea Prahovei și a plecat să schieze cîteva zile în vîrf de munte. Întregul compartiment a condus-o cu privirea și regretul de a nu o însoți...

Cu bucurie nouă revăd însemnări care puse în șertar au căpătat, ca și vinul, tărie... Cu un rid poate în plus, aceste femei sînt neschimbate, sînt aceleași energice, aceleași active, obligînd lumea să țină cont de ele.

...Am văzut ieri într-o florărie o scenă care m-a mîhnit și o felicit pe această cale pe mamă, care și-a crescut splendid bălatul. Nu știu cum o cheamă, l-am auzit numai pe puști șoptindu-i prietenului său că mama, cînd vine de la fabrică și vede flori în casă se înseninează.

Și acum mica scenă din florărie. Cei doi băieți se uită la vasele încărcate cu garoafe, narcise, crizanteme... În jur sînt și multe ghivece cu lalele roșii. Puștiul își numără de cîteva ori banii, împrumută cinci lei de la prieten și cumpără 11 ghivece. Uimită, vînzătoarea îl privește pe sub ochelari, surîde și se chinuie să le pună la un loc într-un „buchet". Puștiul ia un cuțit de pe masă, taie florile de la rădăcină, în fața vînzătoarei din ce în ce mai uimită, numără iar banii, cere și o fundă albă, cu o hîrtie lucioasă. Toată lumea din florărie îl soarbe din priviri pe bălatul de 7—8 ani care și-a economisit banii de buzunar, săptămîni la rînd, ca s-o-nsenînezze pe mama... Puștiul trece dintr-un braț într-altul, sînt multe mame acolo, și pleacă alergînd cu buchetul de lalele, adăpostindu-l sub haină, pentru că afară ninge ca-n basme. Fericită mamă ! Fericiți copii ! Fericită țară !

CARMEN DUMITRESCU ■

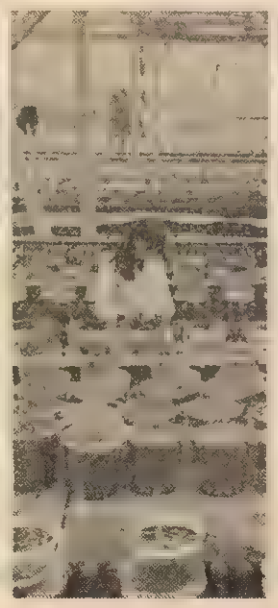

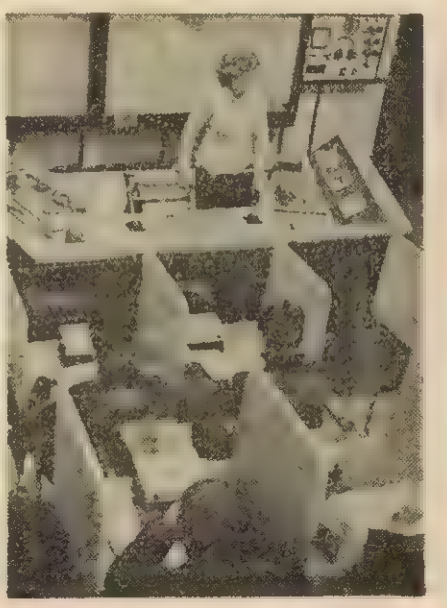

HOTĂRÎREA

Plenarei Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară din Republica Socialistă România

din 26-27 februarie 1987

Consiliul oamenilor muncii de naționalitate maghiară din Republica Socialistă România, întrunit în ședință plenară în zilele de 26 și 27 februarie 1987, a analizat, într-un spirit de înaltă răspundere și exigență, de vibrantă angajare patriotică, participarea oamenilor muncii de naționalitate maghiară, într-o deplină unitate cu întregul popor român, la măreața operă de dezvoltare și înflorire multilaterală a patriei, sarcinile ce-i revin în mobilizarea lor la înfăptuirea exemplară a obiectivelor pe acest an, a importantelor planuri și programe de dezvoltare economico-socială a patriei, izvorîte din hotărîrile istorice stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, din sarcinile, indicațiile și orientările de inestimabilă valoare teoretică și practică formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Dînd o înaltă apreciere magistralei cuvîntări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința comună din 27 februarie 1987, Consiliul oamenilor muncii de naționalitate maghiară din Republica Socialistă România își însușește pe deplin ideile, concluziile și învățămintele de importanță vitală pentru prezentul și viitorul țării, concepția profund științifică, umanistă a secretarului general al partidului, confirmată de viață, de realitățile socialiste ale țării, cu privire la soluționarea justă, pe baza materialismului dialectic și istoric a problemei naționale în România, la participarea tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, egală în drepturi și îndatoriri, la întreaga viață economică și social-politică, la conducerea societății. Exprimîndu-și adeziunea totală la tezele cuprinse în acest document programatic, participanții la plenară se angajează să acționeze cu totală dăruire și abnegație, cu înalt spirit comunist, revoluționar, împreună cu toți cetățenii patriei, pentru transpunerea exemplară în viață a generoaselor îndemnuri ale conducătorului partidului și statului, pentru înălțarea patriei comune, liberă, suverană și independentă, pe culmile civilizației socialiste și comuniste.

Cu cele mai vii sentimente de înaltă stimă, de aleasă dragoste și mîndrie patriotică, plenara exprimă profunda recunoștință a oamenilor muncii români de naționalitate maghiară față de revoluționarul și luptătorul neînfricat pentru libertate socială și națională, gînditorul genial, strălucit strateg și ctitor al României moderne, **tovarășul** Nicolae Ceaușescu, sub a cărui înțeleaptă și clarvăzătoare conducere poporul român a obținut cele mai mari izbînzi din întreaga sa existență multimilenară, făurind astăzi, într-o strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, grandioasa operă de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei.

Membrii Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară aduc cu acest prilej un profund omagiu strălucitei personalități a secretarului general al partidului, apreciind în cel mai înalt grad, rolul hotărîtor, contribuția sa determinantă la elaborarea și înfăptuirea întregii politici interne și externe a partidului și statului, la toate marile transformări revoluționare din anii de glorioase împliniri ai perioadei pe care, cu îndreptățită mîndrie patriotică, întregul nostru popor o denumește, cu numele celui mai iubit și mai respectat fiu al națiunii, „Epoca Nicolae Ceaușescu". Plenara a reafirmat, într-un singur gînd, dragostea fierbinte și încrederea nemărginită cu care oamenii muncii români de naționalitate maghiară îl înconjoară și îl urmează, împreună cu toți fiii patriei, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul iubit al partidului și statului, în tot ceea ce întreprinde pentru progresul necontenit al țării, pentru binele și fericirea întregului nostru popor.

Participanții la plenară au exprimat sentimentele de stimă și admirație, de aleasă prețuire, față de tovarășa Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de largă reputație mondială, pentru contribuția importantă pe care o aduce la progresul științei, culturii și învățămîntului românesc, la elaborarea și înfăptuirea tuturor planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei.

Cu legitimă mîndrie patriotică au fost subliniate succesele remarcabile obținute, sub conducerea Partidului Comunist Român, de oamenii muncii din țara noastră, români, maghiari, germani și de alte naționalități, care au făcut ca România să se înfățișeze astăzi ca o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură în plină dezvoltare, cu un înalt nivel de viață și civilizație al poporului.

Tocmai pe baza acestor realizări, a dezvoltării echilibrate, armonioase, a tuturor zonelor și localităților țării, a subliniat plenara, s-au putut asigura dreptul la muncă, la învățămînt, știință și cultură pentru absolut toți cetățenii țării, condiții de retribuție egală la muncă egală, fără deosebire de naționalitate, sex și vîrstă, dezvoltarea puternică a organismelor democrației muncitorești revoluționare care asigură un cadru unic de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea întregii activități, de făurire a socialismului cu poporul și pentru popor. Participanții au evidențiat cu putere că marile realizări obținute în dezvoltarea socialistă a țării, în asigurarea viitorului demn, liber și independent, al poporului român demonstrează elocvent justețea politicii partidului nostru, care aplică în mod creator adevărurile și legitățile generale ale materialismului dialectic și istoric la condițiile concrete din România.

Exprimînd încă o dată, și cu acest prilej, deplina aderiune la politica internă și externă a Partidului Comunist Român, a României socialiste, în care văd expresia legitimă a intereselor, a gîndurilor și aspirațiilor lor vitale, oamenii muncii români de naționalitate maghiară se angajează în mod solemn să acționeze și în viitor, cu totală dăruire, în deplină unitate cu întregul popor român, pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor Congresului al XIII-lea, a luminosului Program al partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Marile realizări din anii construcției socialiste, înflorirea fără precedent, la care altădată nici nu se putea visa, a tuturor zonelor și localităților țării, sînt rodul minții și brațelor, al trudei și inteligenței înfrățite, a tuturor oamenilor muncii, conduși cu clarviziune și cutezanță revoluționară de Partidul Comunist Român, centrul vital al întregii noastre societăți. Pornind de la marele adevăr că numai prin muncă, prin abnegație și eroism se poate asigura ridicarea continuă a nivelului de civilizație al întregii națiuni, oamenii muncii români de naționalitate maghiară se angajează să facă totul pentru progresul multilateral al țării, sporindu-și, astfel, neîncetat contribuția la propășirea continuă a patriei comune — Republica Socialistă România.

Însușindu-și pe deplin indicațiile, orientările și sarcinile puse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a întregului popor, plenara a exprimat hotărîrea unanimă a oamenilor muncii români de naționalitate maghiară de a acționa, fiecare la locul său de muncă, cu întreaga capacitate, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, pentru realizarea și depășirea obiectivelor de mare importanță și răspundere ce revin unităților economice pe 1987, pentru a întîmpina cu rezultate de seamă Conferința Națională a partidului. Ei se angajează să facă totul pentru înfăptuirea, în cele mai bune condiții, a programelor de modernizare a producției, de promovare a celor mai noi cuceriri ale cercetării tehnice și științifice, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea substanțială a consumurilor de materii prime, combustibili și energie, creșterea eficienței și rentabilității întregii activități, întărirea ordinii și disciplinei.

În domeniul agriculturii, obiectivul prioritar îl va constitui generalizarea experienței unităților fruntașe pentru obținerea unei producții vegetale și animale record, înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare.

O atenție deosebită va fi acordată realizării în cele mai bune condiții a producției pentru export, fabricării unor produse cu înalte performanțe tehnice și calitative, competitive pe piața internațională.

Oamenii muncii români de naționalitate maghiară care își desfășoară activitatea în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice își vor intensifica eforturile pentru dezvoltarea bazei energetice și de materii prime a țării, extinderea mecanizării, automatizării și robotizării producției, creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al producției. Ei vor participa cu întreaga capacitate creatoare la mișcarea de masă pentru introducerea progresului tehnic în producție, dezvoltarea creativității tehnice, a mișcării de inventii, inovații și raționalizări, generalizarea metodelor înaintate de muncă și perfecționarea pregătirii profesionale a celor ce muncesc.

Cei ce își desfășoară activitatea în domeniul investițiilor vor participa cu toate forțele la sporirea eficienței folosirii fondurilor și mijloacelor alocate, vor acționa pentru înlăturarea risipei, reducerea substanțială a cheltuielilor de organizare a șantierelor, darea în funcțiune la termen a noilor obiective economice și atingerea neîntîrziată a parametrilor proiectați.

Participanții la plenară se angajează să acționeze cu fermitate pentru aplicarea strictă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, realizarea unui regim sever de economii, acoperirea cheltuielilor din resurse proprii și obținerea unui beneficiu maxim pentru fiecare leu cheltuit.

Cadrele didactice, toți cei ce își desfășoară activitatea în domeniul învățămîntului își vor aduce contribuția la pregătirea temeinică a viitorilor muncitori și specialiști cu un larg orizont de cunoștințe profesionale, capabili să stăpînească și să dezvolte tehnica modernă. La educarea și formarea tinerei generații în spiritul muncii, al patriotismului, al frăției dintre toți cetățenii patriei.

Consiliul oamenilor muncii de naționalitate maghiară își va spori activitatea în direcția cultivării în rîndul oamenilor muncii a devotamentului și dragostei față de patrie, partid și popor. Oamenii de cultură și artă din rîndul naționalității maghiare își vor pune în valoare întreaga capacitate creatoare pentru realizarea de opere cu un bogat conținut educativ, profund umanist, revoluționar, care să slujească în cel mai înalt grad prietenia și frăția tuturor oamenilor muncii, unitatea puternică în jurul Partidului Comunist Român în munca și lupta pentru construirea socialismului și comunismului în România.

Consiliul va milita, prin toate formele muncii politice, culturale și artistice, pentru continua întărire a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a frăției dintre oamenii muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități, angajați ferm în opera de dezvoltare a bazei materiale și a creației spirituale a țării.

Plenara Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară reafirmă, cu deplină satisfacție, adevărul istoric că în România socialistă problema națională a fost rezolvată just, în mod revoluționar și definitiv, pe baza materialismului dialectic și istoric, a principiilor socialismului științific, a condițiilor concrete din țara noastră, asigurîndu-se adevărata egalitate în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

În Republica Socialistă România sînt asigurate pe deplin dreptul la învățămînt în limba română și în limba maternă. Sînt, de asemenea, asigurate libertatea și condițiile materiale pentru dezvoltarea literaturii și artei, pentru desfășurarea unei activități cultural-artistice susținute în cadrul Festivalului național „Cîntarea României".

Dezvoltarea largă a democrației muncitorești revoluționare asigură participarea deplină a oamenilor muncii de naționalitate maghiară la conducerea țării, a tuturor domeniilor de activitate, ei fiind prezenți în toate organele politice, de stat, economice, sociale și culturale.

Plenara dă cea mai înaltă apreciere contribuției hotărîtoare, inestimabile a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele țării, la soluționarea justă a problemei naționale, la asigurarea condițiilor optime de muncă și manifestare în toate domeniile vieții economice, sociale și spirituale pentru toți fiii țării, la întărirea unității și frăției întregului popor.

În lumina realizărilor istorice obținute în Republica Socialistă România în dezvoltarea economiei, științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, a soluționării juste, în spiritul principiilor socialismului științific, a problemelor conviețuirii frățești a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt cu atît mai condamnabile încercările perfide ce se întreprind de către unele cercuri reacționare din străinătate de a nega și ponegri aceste realități, de a se amesteca în treburile noastre interne, de a denatura adevărul istoric, de a repune în discuție hotărîrile tratatelor de pace, frontierele existente.

Respingem cu cea mai mare indignare încercările unor cercuri reacționare care, sub pretextul susținerii drepturilor minorităților naționale, instigă la manifestări naționaliste, șovine, iredentiste și revanșarde, folosesc prilejul unor întîlniri internaționale — inclusiv reuniunea general-europeană de la Viena — pentru atacuri propagandistice și încercări de imixtiune în treburile altor țări.

Plenara Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară apreciază că este cu atît mai de neînțeles și condamnabil cînd asemenea lucruri apar într-o țară socialistă sau alta. Ca cetățeni români de naționalitate maghiară, ne produce o adîncă mîhnire și indignare umană, comunistă, numărul crescînd de studii, articole, cărți și tratate de istorie, hărți și alte materiale didactice și propagandistice ce apar în R. P. Ungară, din care răzbat deopotrivă necunoașterea și falsificarea istoriei poporului român, atacul la integritatea teritorială a țării, care ne reamintesc practici și atitudini revizioniste și reacționare de pe vremea regimului fascist al lui Horthy. Ne revoltă, de asemenea, profund faptul că personalități politice și culturale, diverse organe de presă fac aprecieri tendențioase, denigratoare cu privire la politica internă și externă a partidului și statului nostru, trecîndu-se, cu bună știință, sub tăcere marile realizări obținute de poporul român în dezvoltarea economiei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al maselor.

Respingem cu întreaga noastră ființă preocupările conștiente în direcția denaturării istoriei poporului român, a marilor sale înfăptuiri de astăzi, manifestări reprobabile, în flagrantă contradicție cu adevărul, cu principiile și normele de relații internaționale, avem ferma convingere că ele nu slujesc interesele de bună vecinătate, conlucrarea și prietenia dintre popoare, nu slujesc cauzei socialismului, păcii și progresului.

Plenara noastră, în consens deplin cu înaltele valori umaniste promovate de Partidul Comunist Român, apreciază că istoria, presa, radioteleviziunea, literatura, arta trebuie să servească nu accentuării stărilor de lucruri negative, ci cunoașterii adevărului, a realității, să contribuie la apropierea și prietenia între popoare, la educarea cetățenilor în spiritul socialismului, al solidarității internaționale.

În numele oamenilor muncii de naționalitate maghiară din România, respingem categoric orice încercare de amestec în treburile interne ale țării noastre, din partea oricui ar veni, orice pretenție de a ni se da lecții privind modul de soluționare a problemei naționale. Toate problemele vieții noastre, componente ale procesului dezvoltării orînduirii social-politice din România sînt și vor fi soluționate de Partidul Comunist Român, de statul român, de noi toți care trăim și muncim împreună de veacuri pe aceste meleaguri pentru a ne clădi o existență demnă, fericită. Nu am admis și nu vom admite nimănui să denigreze rezultatele obținute de societatea noastră în dezvoltarea sa pe calea socialismului, în rezolvarea problemei naționale, să semene discordie între oamenii muncii, promovînd idei și concepții naționaliste, șovine, revanșarde, iredentiste. Ținem ca la lumina ochilor la unitatea și frăția tuturor celor care trăim pe pămîntul României, la independența și integritatea patriei, la idealurile socialismului și comunismului. Pe baza acestei credințe, a învățămintelor istoriei, a prezentului și a viitorului respingem cu fermitate orice uneltire a dușmanilor patriei, ai socialismului, a celor care slujesc interesele forțelor reacționare, imperialiste.

Plenara Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară își manifestă indignarea față de asemenea teze și teorii reacționare, pe care le respinge cu toată hotărîrea. Ele nu vor găsi nici un ecou în conștiința cetățenilor României socialiste, a oamenilor muncii de naționalitate maghiară din România.

Urmînd neabătut gîndul și acțiunea revoluționară, nobilele îndemnuri ale conducătorului partidului și statului, susținem într-un tot politica promovată consecvent de Partidul Comunist Român, de România socialistă pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate popoarele care construiesc socialismul și, în primul rînd, cu vecinii noștri, cu toate popoarele lumii, pentru crearea unei istorii noi a colaborării și prieteniei, o istorie a construcției socialismului și comunismului.

Situînd la loc de frunte realizarea consecventă a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, care vor asigura trecerea României, pînă la sfîrșitul actualului cincinal, într-un stadiu nou, superior de dezvoltare, plenara a exprimat hotărîrea Consiliului oamenilor muncii români de naționalitate maghiară de a pune în centrul întregii activități formarea omului nou, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului pe pămîntul patriei. O atenție deosebită va fi acordată educării tuturor oamenilor muncii în spiritul dragostei față de partid, țară și popor, al apărării și dezvoltării continue a proprietății socialiste, a avuției naționale.

Prin întreaga muncă politico-educativă, vom milita consecvent pentru sădirea în conștiințe a sentimentelor de frăție și unitate între toți cetățenii patriei în muncă și lupta comună pentru ridicarea României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație.

Animați de sentimentul deplinei satisfacții pentru marile realizări ale prezentului, pentru viitorul luminos al patriei, participanții la plenară exprimă hotărîrea unanimă a oamenilor muncii români de naționalitate maghiară de a acționa cu toate forțele, cu toată priceperea și energia lor pentru continua înflorire a României socialiste. Împreună cu întregul popor, înfrățiți în muncă și idealuri, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vom participa cu întreaga noastră ființă, cu toată puterea de muncă și de creație la înfăptuirea exemplară a prevederilor planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1987 și pe întregul cincinal, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, fiind ferm convinși că tot ceea ce realizăm este destinat dezvoltării generale a patriei, ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România.

HOTĂRÎREA

Plenarei Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană din Republica Socialistă România

din 26-27 februarie 1987

Plenara Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană din Republica Socialistă România, întrunită în zilele de 26—27 februarie 1987, a dezbătut, într-un spirit de înaltă exigență și răspundere comunistă, sarcinile ce revin acestui reprezentativ organism al democrației noastre socialiste, revoluționare în înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, a minunatelor planuri și programe de dezvoltare economico-socială a țării. Lucrările plenarei au avut loc în atmosfera de intensă emulație creatoare și vibrantă angajare patriotică în care întregul nostru popor, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează cu fermitate pentru continua înălțare a României pe noi trepte de progres și civilizație, pentru a întîmpina Conferința Națională a partidului din acest an cu succese cît mai mari în toate domeniile activității economico-sociale.

Plenara a evidențiat justețea politicii Partidului Comunist Român în măreața operă de edificare a noii societăți în patria noastră, faptul că, prin activitatea sa revoluționară desfășurată în toate domeniile vieții economico-sociale, partidul își exercită cu pregnanță rolul de centru vital al societății în jurul căruia s-a consolidat puternic unitatea întregului popor român. Exprimîndu-și aleasa recunoștință față de mărețele înfăptuiri obținute în ultimele două decenii, prin munca eroică a întregului popor, sub conducerea Partidului Comunist Român, față de modul revoluționar și definitiv, profund științific și umanist în care a fost rezolvată în România problema națională, participanții la plenară își fac o datorie de onoare, de inimă și de conștiință din a omagia strălucita personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului român, Erou între eroii neamului, cetitorul României socialiste, proeminentă personalitate a lumii contemporane, al cărui nume a intrat în conștiința umanității ca simbol al progresului, libertății și păcii.

Cu cele mai vii sentimente de mîndrie patriotică, de puternică satisfacție, participanții la lucrări au dat o înaltă apreciere magistralei cuvîntări rostite la ședința comună de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ideilor, tezelor și orientărilor de excepțională însemnătate pentru prezentul și viitorul României socialiste, subliniind contribuția fundamentală a secretarului general al partidului la îmbogățirea socialismului științific, a concepției despre om și despre condiția umană în lumea contemporană, rolul său hotărîtor, determinant la perfecționarea organizării și conducerii societății românești, a întregii vieți sociale, la adîncirea democrației muncitorești, revoluționare și mobilizarea energiilor tuturor oamenilor muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, în vederea înfăptuirii neabătute a planurilor și programelor de dezvoltare multilaterală a țării, a politicii interne și externe a partidului și statului.

Plenara apreciază că prin eforturile susținute ale întregului popor, în care se află încorporată și activitatea oamenilor muncii români de naționalitate germană, în 1986 și în primele două luni din acest an, țara noastră a obținut succese importante în toate sectoarele de activitate, ceea ce demonstrează justețea politicii partidului nostru, forța și vitalitatea economiei românești, capacitatea poporului român, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului, de a învinge orice greutăți și de a asigura mersul într-un ritm tot mai înalt al dezvoltării economico-sociale a patriei. Participanții au relevat, cu profundă recunoștință, că dezvoltarea forțelor de producție și amplasarea lor armonioasă și echilibrată pe întreg teritoriul țării au dus la transformarea fiecărui județ, a fiecărei localități într-un puternic centru economic, social și cultural, în care oamenii muncii au asigurate condiții tot mai bune de muncă și de viață, au consolidat baza economică a deplinei egalități în drepturi a tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate.

Participanții la plenară, relevînd faptul că făurirea unei societăți avansate, a comunismului nu se poate realiza fără a pune la temelia întregii activități a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, au subliniat contribuția remarcabilă a științei românești la dezvoltarea și modernizarea, în ultimele două decenii, a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, la înfăptuirea noii revoluții tehnico-științifice și a noii revoluții agrare.

Plenara a evidențiat rolul deosebit al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de largă recunoaștere internațională în elaborarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, în înflorirea necontenită a științei, învățămîntului și culturii în țara noastră.

În unanimitate, participanții la lucrări au subliniat cu satisfacție că rezultatele obținute în dezvoltarea și modernizarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale au creat o bază solidă ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, țelul suprem, esența întregii politici a partidului și statului nostru, care își găsește expresie în ridicarea nivelului de civilizație și de trai al poporului, în condiții tot mai bune de locuit, de viață pentru toți constructorii socialismului din patria noastră.

Plenara apreciază că toate aceste realizări demonstrează cu putere realismul politicii partidului nostru care, pornind de la teza științifică, profund umanistă a secretarului general al partidului, potrivit căreia socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, aplică creator adevărurile și legitățile generale la condițiile concrete ale României, asigurînd înaintarea fermă a patriei pe calea socialismului multilateral dezvoltat, spre comunism.

Consiliul oamenilor muncii de naționalitate germană își exprimă totala adeziune față de prevederile planului pe anul 1987, față de orientările și indicațiile trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recentele ședințe ale Comitetului Politic Executiv și apreciază că realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor actualei etape de dezvoltare impun o puternică mobilizare a energiilor creatoare ale întregii națiuni, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru a determina o calitate nouă, superioară în toate domeniile de activitate, întărirea răspunderii, ordinii și disciplinei, afirmarea tot mai puternică a spiritului revoluționar.

Analizînd cu toată responsabilitatea importantele sarcini ale celui de-al doilea an al actualului cincinal, participanții la plenară se angajează să acționeze cu toată fermitatea, în spirit revoluționar, pentru îndeplinirea exemplară a planului la export, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea mai accentuată a productivității muncii, valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale.

Avînd în vedere că, prin prevederile sale, planul pe 1987 pune un accent deosebit pe dezvoltarea intensivă a agriculturii, plenara cere oamenilor muncii români de naționalitate germană care își desfășoară activitatea în unități agricole să facă totul pentru sporirea producției de cereale, a producțiilor în legumicultură, viticultură și pomicultură, pentru dezvoltarea puternică a zootehniei.

În lumina hotărîrilor primului Congres al Științei și Învățămîntului din patria noastră, plenara dă expresie angajamentului unanim al oamenilor muncii români de naționalitate germană, de a-și aduce o contribuție sporită la progresul continuu al științei românești, la activitatea politico-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al socialismului, pe baza concepției revoluționare despre lume și viață a partidului și statului nostru, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane.

Plenara Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană exprimă și cu acest prilej recunoștința fierbinte față de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru modul exemplar, democratic și umanist în care a fost rezolvată definitiv în România problema națională, una din marile cuceriri ale socialismului, pentru minunatele condiții de manifestare deplină, egală, a tuturor cetățenilor, fără nici un fel de deosebire de naționalitate, sex sau vîrstă, care asigură realizarea și întărirea continuă a unității și frăției oamenilor muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități. Plenara a subliniat că marile transformări ce au avut loc în toate structurile vieții materiale și spirituale a întregului popor, cu deosebire în epoca strălucită inaugurată de Congresul al IX-lea, pe care cu mîndrie patriotică o numim „Epoca Nicolae Ceaușescu", politica profund umanistă, științifică promovată de Partidul Comunist Român, de secretarul său general au constituit baza trainică a soluționării exemplare în România socialistă a problemei naționale, a asigurării dreptului la muncă, la învățămînt, știință și cultură pentru toți cetățenii țării, condiții de retribuție egală la muncă egală, fără deosebire de naționalitate, dezvoltarea puternică a formelor democratice de conducere. În anii acestei glorioase epoci a fost ridicată pe o treaptă nouă, superioară preocuparea statornică pentru perfecționarea relațiilor sociale din societatea socialistă românească, pentru asigurarea participării neîngrădite a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, la viața politică, în organele colective de conducere a unităților economico-sociale, în organele centrale și locale de partid și de stat, practic la conducerea întregii societăți.

Participanții la plenară au subliniat cu îndreptățită mîndrie patriotică, faptul că, în cadrul amplului proces de perfecționare și modernizare a învățămîntului, a fost asigurat dreptul și posibilitatea reală pentru toți fiii patriei de a învăța în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare.

Însușindu-și indicațiile și orientările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități politico-educative, de formare a omului nou, plenara a subliniat necesitatea angajării și mai puternice a Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană, în strînsă conlucrare cu celelalte organe și organizații obștești din cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, pentru îmbunătățirea conținutului muncii de educație patriotică și revoluționară, intensificarea pregătirii politico-ideologice și profesionale a oamenilor muncii de naționalitate germană, pentru lărgirea orizontului lor de cultură, de cunoștințe tehnico-științifice. Se va acționa ferm în continuare, pentru cultivarea sentimentelor de dragoste față de patrie, partid și popor, față de cuceririle revoluționare ale societății noastre socialiste, întărirea continuă a unității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului, garanția înaintării ferme a patriei comune, România socialistă, pe drumul civilizației și progresului.

Plenara își exprimă cu îndreptățită mîndrie patriotică deplina satisfacție pentru faptul că în România — patria care ne asigură păstrarea identității și ființei noastre naționale — s-au pus capăt pentru totdeauna exploatării și discriminărilor de orice fel, că toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate, egali cu adevărat în drepturi, participă în deplină demnitate și libertate la făurirea prezentului și viitorului luminos al țării.

În numele oamenilor muncii români de naționalitate germană, plenara respinge cu fermitate și indignare, ca pe niște născociri sfruntate, aprecierile, declarațiile și unele manifestări denigratoare ale cercurilor reacționare din străinătate cu privire la realitățile din societatea socialistă românească, orice încercări de amestec în treburile interne ale patriei noastre, care urmăresc învrăjbirea oamenilor muncii pe criterii de apartenență etnică și de limbă maternă. Pentru noi, cetățenii români de naționalitate germană, România a fost, este și va rămîne în veci leagănul nostru de suflet, locul în care ne-am format ca o entitate națională distinctă, în care muncim și trăim în deplină libertate și înțelegere.

Participanții la plenară, într-o deplină unanimitate, condamnă cu vehemență acțiunile de calomniere a țării noastre și a politicii Partidului Comunist Român, considerînd-o ca pe un amestec brutal în problemele interne ale unui stat liber și suveran, cu repercusiuni inevitabile asupra bunelor relații dintre țări și popoare.

Plenara respinge cu fermitate tezele și ideile denigratoare puse în circulație în unele cărți de istorie, studii, articole și alte lucrări de propagandă care au fost publicate în R. P. Ungară, manifestări care ne reamintesc practici și atitudini reacționare de pe vremea regimului fascist al lui Horthy, considerînd toate acestea un fals grosolan al trecutului istoric al patriei noastre, o jignire adusă nu numai poporului român, dar și oamenilor muncii de naționalitate germană.

Participanții la plenară își fac o datorie de conștiință luînd atitudine fermă împotriva tuturor acelora care ignorînd voit realitățile din patria noastră încearcă să ne dea „sfaturi" în ce privește rezolvarea problemei naționale. Toate problemele care ne privesc și ne preocupă sînt probleme ale statului român, a căror soluționare cade exclusiv în competența acestuia, stat al cărui cetățeni egali în drepturi sîntem și noi, populația de naționalitate germană din România. De aceea, nu am permis și nu vom permite nimănui să atițe vrajba și disprețul, amestecul în treburile interne ale țării noastre. Mai presus de toate acestea, ne unește pe toți o conviețuire de secole, care ne-a fost scut comun în fața vicisitudinilor istoriei, a anilor de apăsătoare amintiri, de mizerie și nenorociri ai fascismului, cea mai odioasă perioadă pe care a cunoscut-o vreodată umanitatea. Ne unește, astăzi, înaltul ideal al socialismului și comunismului, care pentru noi, cetățenii români de naționalitate germană, nu poate fi conceput decît aici, pe vatra strămoșească, unde trăim și muncim de secole.

Plenara respinge, totodată, cu vehemență încercările unor cercuri reacționare din străinătate care, erijîndu-se în așa-zișii „apărători" ai drepturilor omului, inventînd situații fără nici o legătură cu realitățile, cu adevărul, atiță la vrajbă și disensiuni, la părăsirea patriei, omițînd cu bună știință ceea ce este fundamental și determinant în procesul de afirmare și de materializare a drepturilor omului : dreptul la muncă, la o existență asigurată și demnă, fără șomaj și discriminări rasiale și naționale, acces liber la învățămînt și cultură, dreptul la viață, la pace.

În numele oamenilor muncii români de naționalitate germană pe care îi reprezintă, plenara se angajează să facă totul, să acționeze cu dăruire comunistă, patriotică, cu înalt spirit revoluționar, pentru întărirea continuă a unității și frăției tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, garanția sigură a înfăptuirii obiectivelor de dezvoltare economică și socială, a egalității, a libertății și independenței patriei noastre.

Plenara Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană își exprimă totala adeziune la politica externă de pace și colaborare internațională cu toate statele, promovată cu consecvență de partidul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la strălucitele demersuri pentru pace ale României, ale președintelui ei. Repetatele apeluri adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru triumful rațiunii în relațiile internaționale, pentru destindere și dezarmare, și în primul rînd pentru înfăptuirea dezarmării nucleare, pentru rezolvarea pe calea tratativelor a marilor probleme care confruntă omenirea, au făcut ca, în lumea întreagă, să se vorbească cu cel mai profund respect despre patria noastră, iar numele președintelui Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a vieții internaționale, genialul promotor al unei politici pătrunse de cea mai înaltă răspundere față de viața și munca poporului român, de destinele umanității, marele și neobositul Erou al păcii — să fie rostit pe toate meridianele cu deosebită stimă și considerație.

Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmînd strălucitul său exemplu de muncă și viață, de pilduitoare activitate revoluționară, consacrată slujirii idealurilor supreme de progres, bunăstare și pace ale poporului român, oamenii muncii de naționalitate germană, împreună cu întregul popor, vor face totul, vor acționa cu întreaga capacitate creatoare, cu priceperea și puterea lor de muncă pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, pentru realizarea exemplară a sarcinilor mobilizatoare prevăzute în Planul național unic pe anul 1987 și pe întregul cincinal 1986—1990, pentru propășirea și măreția scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România, pentru afirmarea ei liberă, demnă și suverană în rîndul națiunilor lumii.

„Lungul drum prin mii de nopți albe..."

Sofia Ionescu, neurochirurg de peste 42 de ani, nici n-a prins de veste că i-a-ncărunțit părul, că i-au trecut anii în zbor... Într-o zi, cînd se pregătea să intre în sala de operații, s-a privit mai atent în oglindă. Ghiocei la tîmple ! Cînd a trecut timpul, devorat aproape în întregime de lampa scialitică ? ! Adunate toate nopțile nedormite, petrecute în gărzi, operînd. Sofia Ionescu ar putea strînge încă o tinerețe. Sigur, ar face același lucru, ar opera. Sfîntă profesiune, să-ți asumi, în secunda de hotar, viața unui muribund, să-l întorci către albastrul cerului, către ai lui ! Sofia Ionescu stă alături de noi cu modestia marilor contribuabili la viață, cu distincția unui surîs care nu e de Gioconda, dar este uman și ...viu.

— Cu acest surîs primiți pe oricine intră în cabinetul dumneavoastră ?

— Surîd de cînd am văzut lumina... lumii. Chiar dacă sînt tristă, eu trebuie să încurajez bolnavii, să le insuflu încredere, speranță, da, surîd tot timpul.

— În 1945, cînd ați terminat facultatea, erați prima femeie din România care se încumeta să meargă către neurochirurgie.

— Am fost destul de inconștientă. Eram studentă în 1943, la Spitalul Central, am venit să-nvăț neurologie. Atunci am fost prinsă în mreaja... neurochirurgiei.

— Cum ?

— Profesorului Bagdasar i s-a părut că am îndeminare, aptitudini și mi-a prelungit stagiul de **intern.**

— Și ați rămas pînă astăzi, 6 martie 1987...

— Și voi rămîne pînă ies la pensie.

— Prima operație a fost un eveniment de neuitat ?

— Din primele luni am trecut acest hop. Profesorul Bagdasar avea un panarițiu la mînă, ceilalți doi secundari, dorțorul Ionescu, mai tîrziu soțul meu, era după un accident cu motocicleta, celălalt secundar, marele profesor de astăzi Constantin Arseni, era pe front. Un copil fusese adus în stare gravă și trebuia să i se facă o trepanație. Cine ?

— Cei pe care i-ați numit reprezentau atunci neurochirurgia românească ?

— În totalitate. Doctorul Bagdasar mi-a propus să încerc, altfel copilul ar fi murit sub ochii noștri. Nu aveam de ales.

— Și a fost o intervenție perfectă !

— Trebuia ! Am uitat că ceilalți mă priveau, eu sînt foarte emotivă, nu aveam decît un gînd, să fac cît mai repede și mai bine această trepanație. După puncție, creierul s-a decomprimat, copilul și-a revenit. Profesorul Bagdasar a apreciat că sînt îndeminatică, curajoasă. Așa m-am decis. M-am format în echipă cu profesorul Constantin Arseni și am operat împreună 22 de ani numai intervenții craniocerebrale și alți 20 de ani am operat singură coloana vertebrală.

— V-ați notat undeva numărul impresionant al acestor operații timp de 42 de ani !

— Niciodată ! Nu e în firea mea să contabilizez. Fiecare caz e altceva, dar efortul a fost constant, zi de zi.

— Efort constant, dar diferit.

— În timpul pionieratului, cînd eram o mînă de neurochirurgi, 3—4 în toată România, atunci, dimineața, îl ajutam pe profesorul Arseni la patru operații, iar după-amiaza operam 4—5 afecțiuni de coloană.

— Dintr-o săptămînă, tot în perioada de pionierat, cîte nopți albe le-ați petrecut în gardă ?

— Toate nopțile săptămînii ! Din 1943 pînă în 1951 am locuit chiar în spital și am fost permanent de gardă.

— Zi de zi, noapte de noapte ?

— Nici duminica nu eram liberă, nici eu, nici soțul meu. 15 ani n-am avut concediu. Am văzut marea abia în 1958, cînd am avut și primul concediu de cînd eram doctor.

— Din medicină, de ce tocmai bisturiul ? Fălticineanca timidă și-a hotărît singură drumul în 1939 ? Era o dublă aventură să vă părăsiți orașul natal și să vă decideți pentru neurochirurgie ?

— Am fost urmărită de întîmplări în viață. Eram un copil studios, cu îndeminări manuale care, atunci, nu băneam că vor fi atît de folositoare chirurgului. În clasa I-a primară, de pildă, învățătoarea n-a vrut să creadă că desenul fusese făcut de mine.

— Vi-l mai amintiți ?

— Cum să nu ? Era un bătrîn țăran, cu căciulă și toiag. L-am desenat pe loc pe tăbliță, cu un creion de cenușă. Am avut mare usurință, dacă nu chiar talent, și pentru pian. Să vă răspund acum la întrebare. Ambiția m-a condus către această profesiune. Eram întotdeauna premianta clasei. La un moment dat, deși aveam cele mai mari note, luam locul II. Am fost jignită și lovită de nedreptate. „Concurenta" era fata directorului, deci fortele erau inegale.

— Luați primul contact cu viața !

— După aceea, mi s-a mai întîmplat să fiu nedreptățită, dar nu am suferit ca în liceu. Fata care îmi lua locul era, altfel, foarte dotată, ne-am împrietenit mai tîrziu, a ajuns prima femeie judecător la Iași. Am rugat-o pe mama să mă dea la o școală în București, am intrat la internat, m-am instalat pe învățătură și am început lungul drum trează prin mii de nopți albe.

— Vi se întîmplă să stați cu ochii închiși, să nu fiți de gardă și totuși să nu vă ia somnul sub aripa lui blîndă ?

— Medicul nu rupe cu activitatea lui cînd pleacă din spital, ca un funcționar care-și uită ghiseul pînă a doua zi. Îmi continui rezolvarea cazurilor grele acasă. De cîte ori stau cu ochii închiși, copiii mei spun : „mama iar operează !" Sînt diagnostice mai grele pe care le pun numai noaptea, după ce m-am frămîntat mult, am cîntărit toate variantele, iar dimineața sosesc cu... bomba.

— Contraziceți deseori părerile celor din jur ?

— Îndrăznesc acolo unde alții depun armele. Tot de la profesorul Arseni am învățat că-n medicină, chiar dacă nu e decît o vagă speranță, trebuie să speri. Nimic nu e mult și greu cînd e vorba de viață !

— Lupta cu imposibilul în cîmpul operator ați încercat-o de attea ori !

— Uneori cu mari bucurii. Nu mă recunosc om spontan decît la operații.

— N-aș fi de acord cu dumneavoastră, după dialogul nostru.

— În viața mea particulară, să fac ceva „beton", așa spun eu, care să n-aibă nevoie de corecturi, nu prea sînt iscusită. La operații sînt altă persoană. Am sînge rece, am prezență de spirit în cele mai grele momente, în hemoragii, în neprevăzutele care intervin.

— Vreți să lăsați impresia a două Sofii Ionescu — una — la orice fel de distracție, la dans, la spectacole, la șuete cu prietenii, la mers pur și simplu pe jos, într-o zi de primăvară. Îmi plăcea teatrul, am renunțat; îmi plăcea opera — am renunțat. Am observat că după o seară de muzică a doua zi eram obosită. Nu făceam greșeli în operație, dar eram mai lentă, ori lupta noastră este să ținem pe masa de operație cît mai puțin posibil omul în suferință.

— Dar după o noapte pînă tîrziu în spital, nu vă resimțeați a doua zi în timpul operației ?

— Pe mine operația, spitalul mă țin trează. Cînd ești la volan, ești cu ochii în patru și nici o secundă nu-ți poți permite o neatenție, altfel... La fel e și la operație. Ulți de oboscala ta, uiți de tine. Inima bate numai pentru cel a cărui inimă poate înceta să bată în orice clipă.

— Cînd ați îmbrăcat halatul alb, cum se uitau pacienții la dumneavoastră ? Au avut încredere într-o fetișcană subțire ca o trestie, cu surîs de Gioconda ?

— Au avut din prima clipă simpatie și încredere în mine. Ei, au fost și unii pentru care degeaba vorbeam. Odată, după ce am răgușit, argumentînd că intervenția este de extremă urgență, cineva din familia bolnavului mi-a spus : „V-am ascultat, dar noi vrem

să stăm de vorbă cu un doctor !" Și eu atunci eram deja medic primar.

— Ați avut și clipe de ezitare, poate chiar v-a trecut prin minte să renunțați la medicină ?

— De cîteva ori. La începuturile neurochirurgiei mă deprimau multe. Întîi și întîi mă impresionau foarte mult pacienții pentru că acum 42 de ani se opera cu anestezie locală. Intram în sala de operație și vedeam că se fac numai cîteva injecții în piele, după care se umbla în cutia craniană cum s-ar umbla într-un borcan cărula i-ai scos capacul. Îmi venea rău cînd auzeam discutîndu-se cu bolnavul, care suporta stoic marea încercare. La scurtă vreme, am cunoscut o tînără blondă, frumoasă, care avea **o tumoare cerebrală** și nu putea vorbi. Mi-a arătat fotografia copiilor ei ca să-mi sfîșie inima. Am operat-o, a mers perfect, **tumoarea** era de natură **bună**, numai că femeia a murit pentru că multe fenomene de decompensare care se petrec în creier nu pot fi încă stăpînite, cu atît mai mult acum patru decenii. M-a zdruncinat cazul ei. Țin minte c-am fost într-o zi, cu soțul meu, la un film, mai mergeam încă, la sfîrșitul lui murea o femeie, tot la operație, se cînta și o melodie tristă de Grieg. Am fost urmărită multă vreme de acel chip minunat dar nefericit.

— Emotivitatea e un semn distinctiv al personalității dumneavoastră...

— Emotivitatea este un defect, dar nu m-am schimbat. Mă dor cumplit eșecurile, chiar dacă nu sînt ale mele, și sînt ale cunoașterii umane imperfecte, dar eu mă simt responsabilă pentru ele. Sufăr enorm pentru fiecare om care nu poate fi salvat.

— Amintiți-vă și de efectul pozitiv al întîmplărilor din spital care au fost H3 pentru dumneavoastră.

— Nu mi-am apreciat clipele bune, am apreciat rezultatele mari ale neurochirurgiei românești, „regina artelor", cum a numit-o un inspirat, pașii ei de uriaș. Închipuiți-vă un om pe care îl scoți de la „morți", cum spun eu, vine în comă, paralizat, și apoi îl vezi ochii care revin treptat la viață, te înțeleg, îți răspund, e din nou cîștigat pentru societate.

— Chiar numai un element în plus la o descriere cunoscută este o înaintare. Cum era vechiul spital din 1940 ?

— Erau condiții aspre de spital de campanie. Ar fi fost un mare păcat dacă eforturile profesorului Arseni de a forma **școala românească de neurochirurgie** nu ar fi avut parte de condițiile excepționale de astăzi. Ne-au înțeles, în tot ce am avut noi mai de preț, șeful statului, t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, din a căror grijă nemăsurată pentru om s-a născut moderna noastră clinică de neurochirurgie. Mi-ați cerut să compar spitalul în care am început să lucrez cu cel de azi. Imposibil. Ne-am folosit de un singur aparat de coagulare și de un singur aspirator, care treceau de la o echipă la alta. Acum toate sălile sînt dotate cu tot ce este necesar pentru siguranța bolnavului și liniștea echipei. Bătrînul aparat adus de profesorul Bagdasar din America a avut parte de o longevitate de cîteva ori peste cît l-ar fi anunțat cele mai optimiste reclame, pentru că eram nevoiți să nu renunțăm la serviciile lui.

— Ce nu poate să-și planifice un neurochirurg ?

— Nu văd un bun neurochirurg care să-și fixeze o întîlnire și să se țină de cuvînt, care să-și programeze viața în afara spitalului, care să promită unor prieteni că sîmbătă seara va lua masa cu ei.

— Cu toate acestea ați reface același drum ?

— Din tot sufletul, aș vrea să fiu din nou începătoarea căreia profesorul Bagdasar i-a cerut să facă o trepanație, știind acum că renunțarea la viața de dincolo de spital este prima condiție pentru a fi bun.

— Și să fii foarte bun ?

— Atunci procedezi ca **profesorul**, îți aduci în spital cărți, tablouri și trăiești aproape toată viața în halatul alb.

— Altceva ?

— Punct la spicuiri din viața unei femei neurochirurg. După ce o să citesc interviul o să-mi dau seama că nu v-am spus aproape nimic din ceea ce era important. Dar eu v-am avertizat că am reacții lente cînd sînt fără bisturiu.

— Cu și fără bisturiu, vă admirăm.

CARMEN DUMITRESCU ■

O mie de croitorese

Cele o mie de croitorese măiestre ale Întreprinderii de confecții „BEGA". O fabrică nu prea impunătoare, în chiar inima orașului. Emblema „Bega" reprezintă azi nu numai orașul Timișoara și județul, dar și patria. Ele, croitoresele, sînt mîndre că reprezintă, prin confecțiile lor, patria. Din 1974, ele lucrează în noul sediu, prolectat special, unde au condiții umane de muncă, corespunzătoare, și unde pot aplica o bună tehnologie. Directorul celor o mie de femei croitorese este un bărbat, Cornel Șandor. Numără 20 de ani de meserie ca inginer în specialitate. Iar, la „Bega", nouă. A venit alci, în 1976, detașat pentru patru luni și ele au devenit, iată, zece ani. El e conștient că, pentru a face față concurenței pe piața mondială, emblema fabricii trebuie să semnifice la ora de față : calitate, calitate, calitate ! **Și cum anume se obține ea ?** Printr-o tehnologie perfect pusă la punct și prin perfecționarea profesională și morală a elementului—om ● **Au fost reclamații pentru calitatea produselor „Begăi" ?** Pe relația vest, nu s-a primit nici o reclamație la calitate. Deși avem firme exigente, de gen butique, din R.F.G., Italia, Austria, Franța, Norvegia, Canada, S.U.A., Elveția. ● **Ce s-a întreprins pentru a face față marilor exigențe ale firmelor străine ?** În ultimii șase ani, s-a reînnoit, practic, personalul tehnico-economic, pînă la muncitor. S-a pensionat o generație, care a pus bazele vechii fabrici, și i-au luat locul fiicele și nepoatele ei. ● **Un exemplu revelator.** La un atelier de proiectare tehnologică s-a observat, de pildă, că media de virstă e foarte ridicată. S-a pus problema în C.O.M. S-a hotărît recrutarea unor cadre tinere, de perspectivă, în licee și școli profesionale și atelierul a fost reintinerit. ● **Cum se face creșterea noii generații ?** Firește, nu într-o lună-două, ci în 2—4 ani. Dar, promovînd tineretul, la pensionarea, acum 8—7—6 ani, a generației vechi, nu a mai fost o problemă gravă înlocuirea. Căci ea s-a făcut din mers. Să ai un corp tehnic bun : modelieri, constructori de (care sînt rarisimi) corpul de maiștri și tehnicieni care conduc formațiile, înseamnă de fapt, să cîștigi bătălia cu calitatea. ● **Și dumneavoastră ați cîștigat bătălia ?** Aceste modele și confecții ale „Begăi" arată că ele pot concura marile firme străine. Faptele deci o spun că, da, am cîștigat bătălia. Avem modele alese de firme străine, la Pavilionul expozițional românesc și chiar în acest moment, ni s-a solicitat să producem asemenea modele. O altă firmă din Elveția ne cere rochii și bluze. La timpul potrivit le vom executa și pe acelea și le vom prezenta firmei în cauză. Am lucrat pentru o firmă, Chaas, din New York, un lot de 48 000 de bluze pentru femei, în modelele noastre, în coloritul nostru, tip bumbac. Tehnicianul comisionar din S.U.A. ne-a transmis că firma, care lucra prima oară în România, le-a recepționat 100%. Și că are mandatul să ne transmită că ea va continua contractul început și în viitor. La formația 6, croitoreasa Dumitra Vițeazu. De loc e din Poarta Albă (Constanța). Dar a absolvit profesionala aici la Timișoara, și, din 1978, e croitoreasă la „Bega". E disciplinată, conștiincioasă, fruntașă, pe locul întîi, între alte 50 de muncitoare ale formației. Petrov Vera s-a specializat în rochii diafane, de o finețe deosebită. Dumitra Cazacica, din formația 10, e o croitoreasă care, practic, a trecut prin toate fazele, chiar și cele mai grele, la tighelat și ornamente, ale cusătoriei. Aptitudinile ei sînt remarcabile și nu de florile mărului este și ea fruntașă renumită între colegele ei. Ileana Iacob, încă de pe la 12 ani avea îndemnuri spre cusut. De la Școala profesională M.I.U., din 1973, ea a descins direct la „Bega". Calitățile ei ? Rapiditate, îndeminare. Fiecare fază a muncii trebuie să fie de calitate. Căci e un lanț firesc între ele, nu-i așa ? Iar Ileana Iacob vrea să fie o croitoreasă exemplară în oricare din aceste faze. Eugenia Manolache e de loc din Gorj. Anunțul de a se înscrie la o școală profesională l-a descoperit încă din satul natal. A stat la cămin. A învățat meseria. Și a intrat la „Bega", cu intreaga ei promoție de 33 de fete. Ambiția ei de a se lua la întrecere cu croitorese mai vechi și deci mai pricepute e proverbială. Ea vrea să învețe de la cele mai vechi, dar, totodată, de se poate, să le și depășească. Și, uite, că, în acest oraș, ea este una din fruntașele anului. Ștefănica Buzan e bănățeancă. S-a calificat numai din 1980 ca croitoreasă. Dar dorința ei de a fi printre cele mai bune a determinat-o să privească meseria cu o gravă seriozitate. Așa se face că ea a descoperit „metode" simple, dar eficace, de a grăbi fazele de lucru și de a munci mai repede și mai bine la fustele și la bluzele ce i s-au încredințat, fiind astfel un model uman pentru muncitoarele din formația ei. În jurul cusătoreselor, îndrumîndu-le, veghîndu-le, o descopăr pe tînăra inginer Viorica Brumă. Ea e șef de secție din 1976. Fată de țărani simpli din Ștefănești (Iași), ea a urmat facultatea de textile și, la absolvire, și-a spus că se va duce oriunde își va putea desfășura munca în deplina ei afirmare. A ales Timișoara și „Bega". Alci, s-a integrat firesc colectivului. Ea cunoaște nu numai problemele cotidiene ale croitoreselor ei, dar și viața lor intimă, de fiecare zi, necazurile, bucuriile, dilemele. Căci Viorica Brumă știe mai ales să asculte omul. Să-l încurajeze. Și să-l îndrume. Ea a instaurat disciplina în secția ei nu prin duritate sau vociferări, ci, curios, prin afecțiune și blîndețe. Prin înțelegere față de oameni. Care, la rîndul lor, arată înțelegere față de întreprinderea lor. Ea e ajutată, în opera ei educațională și profesională, de Mariana Kremer, ieri, muncitoare la mașină, apoi avansată la secția croit, apoi distribuitoare, fiind aleasă, totodată, de cele o mie de croitorese, să fie și președintă a sindicatului pe întreprindere. O colegă și o tovarășă prieteni în meserie, generoasă, dinamică, înțelegătoare cu tovarășele ei, muncitoare și cunoscătoare adîncă a muncii și a vieții de fiecare zi din aceste hale unde mașinile-albine zumzăie neîntrerupt, făcîndu-și cu temeinicie datoria.

ION ARIEȘANU ■

„Uzina de sănătate" de la Ocna Mureș

Datele din Enciclopedia Română, referitoare la anul 1937, ne arată că Băile Sărate de la Ocna Mureș erau printre cele mai frecventate din țară. Statistica aceluiași an o situează pe locul doi, după Slănic Moldova. Un an mai tîrziu, băile de la Ocna Mureș rămîn doar de interes local.

Se spune că băile de la Uioara, cum se numea înainte vreme așezarea, au vechimea masivului de sare din subteranul orașului care azi se numește Ocna Mureș. Unii sînt de părere că băile sărate, din această parte a Țării de peste păduri, au apărut odată cu reumatismul. Cu timpul, ele au fost modernizate după necesitățile oamenilor, ridicîndu-se, azi, la cele mai înalte exigențe cunoscute în balneologia românească.

După chiar spusele medicului Liviu Vulcu, directorul Direcției Sanitare a județului Alba, generoasă cu ea însăși, natura și-a depozitat în acest spațiu transilvan multe din binefacerile sale pentru vindecarea atîtor suferințe trupești. Dar și oamenii locului i-au răspuns cu truda, stăruința și priceperea lor. Ei au săpat în adîncuri galerii și saline și au făcut ca saramura, apa tămăduitoare, să țîșnească pe conducte, în băi spațioase și moderne, transformînd-o în veritabilă terapie. Tot ei au scormonit în vulcanii noroioși de la Tăul fără Fund și au adus în sălile de tratament nămolul (pirolitul) terapeutic, făcătorul de minuni în atîtea afecțiuni.

Punînd accent pe folosirea la maximum a factorilor naturali, de climă și tratament, la Ocna Mureș au fost dezvoltate două ramuri importante pentru combaterea unor afecțiuni de largă răspîndire : Secția de recuperare, condusă de dr. Dorin S. Reff și un cabinet de stomatologie specială, amenajat cu profil de cercetare în paradontoză, condus de dr. Ienci Francisc. Prin dotările de care dispune, precum și prin caracterul înalt profesional, spitalul de recuperare de la Ocna Mureș este dintre cele mai eficiente instituții de sănătate publică din județul Alba. Tratamentele cu băi calde și reci, cu apă minerală la căzi și bazine, băi de abur sărat (procedură păstrată de pe vremea romanilor — unică în Europa), electroterapie, inhaloterapie, hidrotermoterapie, precum și nămoloterapie, fac din această bază de tratament o adevărată „Uzină de sănătate". Continuîndu-și preocupările pe linia folosirii intensive a factorilor naturali, dr. Adrian Maniu și dr. Ienci Francisc au reluat cercetările inițiate de prof. I. Fleșeriu, de la Muzeul de științele naturii din Aiud, și au reușit, după șaptesprezece ani de cercetări, să obțină, în laboratorul spitalului, extractul de nămol, după un procedeu personal, care poate căpăta în viitor multiple întrebuințări. Cu timpul și-a făcut apariția, prin partea locului, și inginerul silvic Filoftei Pătrașcu care le-a adus neobositilor cercetători o mostră din zăcămîntul de nămol și turbă de la Geogel — Ponor, din inima Apusenilor.

Planul de cercetare, aprobat de Academia de Științe Medicale, a fost îndeplinit în toate detaliile sale. Colaborarea prestigioasă a unor înalte foruri științifice și de specialitate, printre care : Institutul de Balneologie din București, Institutul de Geologie din cadrul Universității din Cluj-Napoca, Institutul Medico-Farmaceutic din Tîrgu Mureș, Institutul de Geologie din București, precum și Ministerul Minelor, au asigurat acestei munci de cercetare un profund caracter științific.

Rezultatele tratamentului cu nămol, obținute aici, sînt de-a dreptul impresionante. Această procedură fiind superior eficace chiar tratamentului medicamentos. Academia de Științe Medicale a recomandat folosirea nămolului terapeutic de la Tăul fără Fund în următoarele tratamente : afecțiuni ale aparatului locomotor de natură reumatismală, degenerativă, spondiloză, artroze, varice, afecțiuni ginecologice cronice infecțioase, utero-anexiale, sterilitate, afecțiuni dermatologice ca : psoriazis, urticarie chimică, unele forme de eczeme.

Încurajat de colegii săi, precum și de Centrul Metodologic de Paradontologie din București, dr. Ienei Francisc a conceput o instalație cu totul neobișnuită pentru cabinetele de stomatologie. Ea constă dintr-o grupare de cazane sub presiune, aparatură pentru duș bucal și dispozitive pentru împachetări cu nămol (pirolit), la nivelul cavității bucale. După procedeul conceput de acest medic inventiv, dușul bucal, folosit în tratamentul paradontozei, se administrează sub formă de impulsuri între 1—3,5 atmosfere, temperatura lui fiind între 15—45 grade. La executarea acestei instalații, electricianul Aurel Dărămuș a dat dovadă nu numai de pricepere, ci și de o deosebită pasiune.

Experimentul de la cabinetul de stomatologie, condus de dr. Ienei Francisc, efectuat pe un lot numeros, pe sexe și vîrste cu bilanț radiologic înainte și după tratament, s-a dovedit a fi foarte eficace în cazurile de paradontopatii marginale de tip inflamator, cu sîngerări spontane sau provocate.

Cercetările de pînă acum, de la „Uzina de sănătate" de la Ocna Mureș au arătat că, în majoritatea cazurilor, chiar după primele pansamente, se constată o ameliorare considerabilă a celor atinși de paradontoză. Bolnavii simt o senzație de reîmprospătare a cavității bucale, asociată cu dispariția semnalelor inflamatorii. Gingia se descongestionează, edemul gingival scade, festonul gingival își recapătă, încetul cu încetul, forma normală. Important, fără precedent am putea spune, este că, chiar în timpul tratamentului, mobilitatea dinților se diminuează simțitor.

Așadar, preocupările de interes major ale medicilor de la Spitalul din Ocna Mureș, această așezare ardelenească multiseculară, fac dovada unei înalte profesionalități, îndrumată spre sănătatea oamenilor, paralel cu efortul spre noi descoperiri medicale, adevărate premiere științifice în domeniu.

ION ARIESANU și IOAN HANCA ■

Redeschidem un dosar :

Pompele „Boiu", din nou în actualitate

Petre Boiu este ceea ce se cheamă un inventator popular. Nu posedă studii universitare și nici chiar o diplomă care să-i ateste vreo specializare anumită. Zestrea sa intelectuală este cea a unui autodidact, dar a unui om investit de la naștere cu harul inventicii. Viața l-a purtat prin multe colțuri de țară și pretutindeni mintea sa iscoditoare și mîinile sale pricepute au însemnat locul cu invenții sau amenajări adaptate momentului sau unor necesități gospodărești colective sau individuale. Între acestea : un sistem original de pescuit în iazuri (400 kg pește într-o oră), experimentat în 1940 în comuna Havîrna-Botoșani ; sistem automat și mecanizat pentru schimbarea macazelor la tramvaie (aprobat de Direcția I.T.B. în 1950) ; adăpători automate, decovil pentru transportul furajelor și instalație de alimentat, prin cădere, autovehiculele, toate acestea la C.A.P. Pechea, județul Galați.

Cu 10—15 ani în urmă, numele lui apărea adesori în coloanele ziarelor și revistelor, gazetarii întrecîndu-se în a-l populariza născocirile. Apoi peste toate acestea s-a așternut tăcerea. Vina nu este nici a tehnicianului Boiu, nici a celor ce au adus la cunoștința opiniei publice realizările sale. Așa a fost să fie. Dispozitivele sale, toate antrenate prin forță hidraulică sau prin puterea brațelor, au apărut la o vreme cînd omenirea se mai legăna cu iluzia că resursele de combustibili și energie ale planetei sînt inepuizabile. Așa se face că cei care au folosit o vreme mecanismele lui Petre Boiu, ca și cei interesați, la un moment dat, să construiască după protoctele sale diferite agregate și instalații — au preferat, în cele din urmă, să recurgă la serviciile unor utilaje antrenate cu energie electrică. Nu e nimeni, spuneam, vinovat pentru aceasta. Important ni se pare că tehnicianul Boiu nu s-a lăsat intimidat de ingratitudinile destinului și, rămînînd un adversar irreconciliabil al consumului de energie, a continuat să lucreze, așa cum vom arăta spre sfîrșitul relatării noastre.

Dintre toate invențiile și inovațiile realizate de tehnicianul Boiu spre folosul cooperatorilor din comuna Pechea, cea mai însemnată se dovedește a fi pompa-lanț cu dopuri, executată în două variante. Prima, destinată spre a fi plasată pe cursuri de rîuri, poate furniza apă pentru irigații chiar dintr-o albie cu o adîncime de numai cîțiva centimetri. Cea de a doua a fost gîndită pentru scoasul apei din puțuri și fîntîni, debitul acesteia fiind de 20 000 litri apă (două vagoane) într-o oră. Un șir de asemenea pompe, montate în monom, pot rezolva toate nevoile de apă curentă (irigații, zootehnie, apă menajeră și potabilă) chiar pentru o întreagă cooperativă agricolă. E deajuns să amintim că, pentru o singură grădină de legume de o mie de metri pătrați, o pompă „Boiu" poate asigura toată apa necesară pentru udat culturile.

Pompa „Boiu" a fost folosită cu succes la început în comunele Pechea și Lascăr Catargiu din județul Galați. Ea s-a bucurat de aprecierea cooperatorilor cum o dovedesc, între altele, și actele eliberate de conducerea celor două unități agricole. „Pompa cu dopuri și lanț în circuit închis — scriu cei de la I.A.S. „Pionierul" — dă foarte bune rezultate, furnizînd o mare cantitate de apă într-un timp scurt și făcînd mare economie de brațe de muncă". Ulterior, prin mijlocirea unor articole de presă, instalația a devenit cunoscută în întreaga țară, simplitatea construcției și prețul ei redus permițînd multiplicarea invenției în zeci, poate sute de exemplare. Generos, plin de solicitudine, autorul a oferit pe calea corespondenței toate amănuntele necesare. Scrisorile sosite pe adresa sa alcătuiesc un dosar impresionant pe care am avut și noi ocazia să-l consultăm. În numeroase misive, beneficiarii își să-și exprime mulțumirea, notînd performanțele instalației. Așa o face de pildă profesorul Ion Agrigoroaiei din comuna Țibănești-Iași, Vasile Goicea din comuna Gorgota-Ilfov, inginerul Vasile Rusu din Șimleu Silvaniei sau Alexandru Sabo de la S.M.A. Jibou-Sălaj, acesta din urmă înștiințîndu-l pe autor că a construit, în baza invenției, o „Fîntînă eoliană".

Cum se poate construi o pompă „Boiu" ? Foarte ușor. Ea este alcătuită din două roți identice, una de tracțiune, prevăzută cu o manivelă, alta de ghidare cufundată în apă (rîu, lac, puț). Între ele se află întins un lanț pe care sînt montate niște dopuri de cauciuc în formă de discuri, realizate inițial din camere de tractor uzate. Întreaga instalație, montată pe un schelet rigid, mai reclamă două țevi, una din ele terminîndu-se cu un jgheab pentru preluarea apei. Cei care doresc să o construiască, se pot adresa direct autorului, București, str. Toamnei 119, sect II.

Între timp, neobositul inventator a pus la punct o pompă de mare capacitate, capabilă de a scoate apă de la adîncimi de zeci de metri și tot fără consum de energie. Noua realizare este — ni s-a mărturisit — copilul cel mai drag al tehnicianului Petre Boiu. Proiectul a fost avizat favorabil de ministerul agriculturii și industriei alimentare și a fost încredințat spre execuție Întreprinderii de mașini agricole București. Vom reveni cu amănunte. Deocamdată ne permitem să apreciem că pompa „Boiu" ar putea reveni în atenția oamenilor muncii de la țară, mai ales acum în prag de primăvară cînd se gîndesc și se pun bazele viitoarei recolte.

LIVIU TIMBUS ■

Cronica literară de Romul-Munteanu

Erosul pastoral

Oricît ar părea de ciudat, o bună parte a omenirii moderne nu și-a pierdut puritatea sau năzuința spre o fericire idilică, realizată prin **existența-pereche.** Într-o lume subminată de cele mai diverse agresiuni exercitate asupra spiritului și trupului, **omul,** acest ciudat produs al **zoologiei superioare,** se repliază în zonele protectoare de afecțiune în care **bărbatul și femeia** să poată 'să-și restabilească rostul de-a trăi pentru ei în societate.

Atitudinea aceasta de comportament în existență se pare că a devenit de milenii o trăsătură gravată în zestrea arhetipală a ființei omenești. Poemele antichității orientale, ca și cele din spațiul greco-latin sînt o dovadă elocventă a faptului că erosul era socotit un superlativ al existenței, dar și un izvor de nefericire, o cale deschisă spre moarte. Fiindcă în expansiunea sa, adeseori nemăsurată, **erosul** se lovește de **interdicție,** iar călcarea acesteia poate duce la moarte. Și dacă **existența-pereche** ce s-a configurat în timp cu **Dafnis și Cloe,** reprezintă o proiecție mitică, idilică asupra iubirii ce unește perechea, într-o altă variantă de destine, ilustrată de Teagene și Haricleia, drumul spre fericire este minat de obstacole aproape insurmontabile.

S-a scris mult despre **eros în Occident,** ca și despre **frica de moarte,** dar distincțiile făcute par să ducă la **geografii de mentalități** cu un caracter prea restrîns. Atît față de **Eros,** cît și față de **Thanatos** există unele reacții generai umane care depășesc frontierele naționale, ba chiar și cele continentale.

Românilor le-a plăcut de timpuriu **poezia galantă.** Ion Budai-Deleanu făcea elogiul **libovului** în unele dintre cele mai frumoase pasaje lirice din **Țiganiada.** C. Conachi fusese doar deliciul unei epoci cu rezonanță în literatura lăutărească. Dar adevărata sublimare a erosului din poezia românească a fost realizată de M. Eminescu, erosul arghezian situîndu-se între **celest** și **infernal.**

Cînd Radu Cârneci intra în peisajul poeziei românești **(Noi și soarele,** 1963 ; **Orgă și iarbă,** 1966 ; **Umbra femeii,** 1968 etc., etc.), el se dovedea a fi fost un scriitor bine inițiat în universul creației lirice, care dispunea în mod evident de instrumente artistice de comunicare adecvate programului său literar. Cunoscător al poeziei erotice eminesciene și arghezlene, Radu Cârneci aduce în creația sa valuri de ecouri din arta acestor scriitori, evidente uneori și în modul de structurare a unor enunțuri literare. Ici-colo mai poate fi decelată cîte o suavă distorsiune sintactică de tip barbian. Dar mai presus de orice, poetul român vădește o severă ucenicie în marele laborator al poeților italieni și spanioli din **epoca de aur.** Petrarchismul nu face decît să susțină viziunea puristă a erosului sublimat, umanizat însă printr-un fertil contact cu poezia lui G. Battista Marino, Quevedo și Gongora. Arta sonetului cultivat de Radu Cârneci vine mai ales dinspre italieni și spanioli, expurgați însă de excesele manierismului și ale barocului.

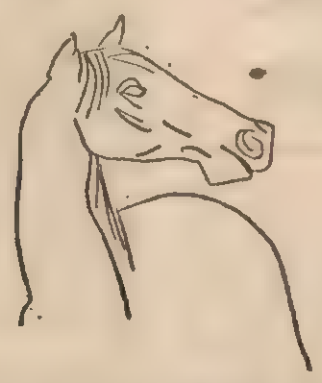

Radu Cârneci este și el un poet galant, asemănător cu unii oameni de litere din **la belle époque.** Scriitura lui ușor vetustă este căutată ca de un bun arheolog al spiritului. Recenta culegere de versuri **(Pasărea de cenușă,** „Cartea românească", 1986) pune în lumină diagrama unei poezii rafinate, destinată să exploreze pînă la neputință același **leit-motiv** literar **erosul.** El constituie pretextul ieșirii din contingent, al depărtării de banalitatea cotidiană, **erosul** fiind **focul** ce întreține **visul,** capabil să fie proiectat pe toate dimensiunile timpului și să se instaleze în frumoase iluzii odihnitoare. Aproape aforistic, enunțul scriitorului privitor la căutarea **perechii,** la regenerarea lui **animus** prin identificarea cu **anima** (și invers), ni se pare foarte edificator pentru gîndirea sa poetică (...da, alergăm uimiți înspre idee / bărbatul înnoindu-se-n femeie, / și Ea și El aflîndu-și năzuința. / **(În cosmică topire).**

În general, reveriile erotice concepute de Radu Cârneci, ca și reflecțiile sale visătoare despre moarte, sînt blînde, duioase, grefate pe un spațiu cu ierburi și flori, instalate pe un **pămînt duios.** Radu Cârneci nu are sentimentul tragicului nici în fața iubirii ce se poate risipi ca fumul, dar nici în fața morții. Poetul nu poate fi decît vag melancolic, fiindcă spiritul său este solar, veșnic căutător de lumină, chiar și în eterna trecere. De aceea și lamentarea lui este blîndă („...ce ierburi fi-vom, ce pămînt duios / ce gleznе săruta-vom **luminos** (sic) ce fiare îmblînzi-vom, ce azur / vom răsturna în chipul nostru pur **(Ce ierburi fi-vom).**

Sonetele scriitorului român arată o virtuozitate remarcabilă. Unele **versuri volante** sînt reluate ca niște motive de cantată lirică. Din cînd în cînd unele țesături de imagini revin ca niște desene fine din covoarele noastre țărănești. Limbajul poetului are ceva din gravitatea vorbirii de ceremonial ; el rămîne mereu blînd ca o dezmierdare și ușor patetic. Dialogul dintre **mire** și **mireasă,** reluat în numeroase variante în **Cîntarea cîntărilor** se configurează ca un flux afectiv continuu, ca o trecere a **chemării** de la **El** spre dăruirea rostită la fel de ceremonios de **Ea.** Un apel erotic al mirelui are blîndețea sporită a tonului din **Psalmul de taină.** („Șoaptă-mi cîntec, tu, lumină lină !) coliba noastră-i înflorit palat). **(Mirele).** Replica miresei se consumă în același limbaj al erosului purificat prin sublimare : (O, prealubite, sunt de unduire, / Ca pasărea de cer în dans rotat /. Frumos ești. Și-n deasă înfrunzire / Coliba noastră. Cuib neprihănit. / **(Mireasa).** Cadențele eminesciene din **Luceafărul,** ca și din alte poezii, se resimt și ele în mod binefăcător în această **grădină verde a iubirii.** Dar să fim bine înțeleși: Radu Cârneci nu răpește imagini din alte universuri literare. Fiindcă autorul **Iubirii din iubire,** are o **gîndire analogică** puternic imaginatoare, dar nu mimetică. De aceea scriitorul construiește **universuri paralele** cu altele, dar nu identice.

Pentru scriitorul român, **„poetul e lumina din lumină",** întors spre sine și **„limpezit de jale".** Există în opera lui Radu Cârneci o frumoasă pudoare a durerii mascate prin cuvinte. Neoromantismul său evident este supus astfel unei cenzuri clasice de tip aristotelic.

Într-un amplu concert de poezie tristă sau de-a dreptul tragică **„poezia senină"** profesată de Radu Cârneci prin închiderea supapelor de suferință este binefăcătoare și validată estetic.

Plastică

Desen continuu

Mihai Olos a deschis la Baia Mare, la Galeria coloniei artiștilor din municipiu, o expoziție de desen. Manifestarea pare, la o primă cercetare, neobișnuită, atît din pricina multimii de planșe, cît și datorită felului în care sînt ele oferite. În realitate, avem aici un mod propriu, de pictor, am zice, în deslușirea, spre public, a meșteșugului de a gîndi cu creionul în mînă. Propriu, în sensul de adecvat, nu de personal — fiindcă Mihai Olos îndrăznește o astfel de expunere nu din vanitatea de a se detașa, ci din nevoia de a se explica, artisticește vorbind.

Mulți pictori, cînd aduc în selecțiile de autor și desene, le înfățișează privitorului ca opere de sine stătătoare. De regulă, desenul e ceva preparatoriu, act secund în procesul elaborării picturii. El mediază la înțelegerea concepției plastice de ansamblu. Un desen de pictor poate fi considerat, evident, și în parte, pentru măiestria tehnică proprie zisă și pentru ceea ce voiește el a spune. Numai că și acum, oricît de captivant ar fi meșteșugul de grafician al pictorului, tot la pictura acestuia ne merge gîndul. Nu trebuie să pierdem din vedere că, studiind în profunzime disponibilitățile graficii, destui artiști și-au făcut din desen modul artistic esențial : ei nu sînt graficieni, pentru că nu ajung să fie și pictori, ci întrucît mijloacele graficii le par îndeajuns de complexe pentru a se realiza în creația plastică. Astfel stînd lucrurile, expoziția lui Mihai Olos devine ocazia unor precizări de metodă.

La Mihai Olos „desenul continuu" e calea într-un adevăr. Ceva similar cu munca savantului care constată, pe măsură ce avansează în cunoaștere, că descoperirea unor teritorii noi, de acut interes pentru știința ce-o reprezintă, nu înseamnă altceva decît adăugarea de noi orizonturi la ignoranță. Descoperi ce puțin cunoști, cu cît ajungi să cunoști mai mult !

Mihai Olos este, într-adevăr, un artist ce desenează tot timpul. El prezintă un număr impresionant de pagini grafiate, dar dacă ar fi să arate tot ce desenează, spectacolul ar fi covîrșitor : mii, multe mii de foi însemnate cu tuș, cu cuget și farmec. Fiindcă Mihai Olos nu reflectă realul ; el îl analizează, îl atacă din toate părțile, disociază și recompune formele, adesea pe un tip de efort echivalent cu al cercetătorului științific. El atomizează vizibilul ca să-l poată recompune mai bine, mai expresiv. De aceea desenele sale trebuie citite ca proces, și abia apoi ca file cu un statut unic — atît cît se pot bucura de statutul unicității paginile unei enciclopedii. Unele desene sînt atît de precise, încît au ceva din patetismul operei ce a aflat un liman, o soluție. Cele mai multe însă caută o relație cu planșele din vecinătate. E ca într-un scris de mare expresivitate : străduiești la cuprinderea unui înțeles și te lași cîștigat de ductul literei. Într-o altă organizare, desenele lui Mihai Olos pot fi cărți ale unor teme de pictor, dominate de tema generală a trupului omenesc în mișcare, de tema viului inteligent, organizat, năzuind la desăvîrșire.

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică

Darul

Fiecare simfonie a lui **Pascal Bentoiu** constituie încă un adaus la edificiul muzicii românești, ridicat — mai ales — de generația postenesciană, cu varietatea ei de stiluri și procedee, dar avînd un singur și nobil scop : ridicarea școlii noastre naționale la un nivel mondial, cu alte cuvinte penetrabilitatea și valabilitatea limbajului plaiului mioritic în acela universal. Acest lucru s-a vădit pe deplin și în prima audiție bucureșteană a celei de a șaptea simfonii a compozitorului (prima audiție absolută a avut loc anul trecut, la Timișoara, în cadrul „Zilelor muzicale George Enescu"), care a deschis recentul concert al orchestrei simfonice a Radioteleviziunii dirijată de **Horia Andreescu.**

Simfonia a VII-a ar trebui să aibă „relații cu arhitectura", așa după cum arată autorul, ea fiind chiar subintitulată „Volume", la fel cum lucrarea precedentă, „Culori", a avut contingențe cu pictura. Concepția este extrem de interesantă, mai ales dacă aflăm că următoarea creație similară va avea drept bază literatura ; cu alte cuvinte, un grup de trei simfonii avînd ca adresă directă artele surori. De la bun început, trebuie să spunem că Pascal Bentoiu — pe care noi l-am mai prezentat în coloanele revistei — a ajuns la înțelepciunea creatoare, opusurile sale muzicale ca și eseurile — de răsunet — publicate în ultimii ani venind în sprijinul afirmației noastre. Limbajul este deosebit de clar, iar orchestrația foarte aerisită. Instrumentele sînt situate în cel mai propice registru, iar instrumentiștii își pot etala valoarea, sau pot greși (cazul cornilor în introducerea primei părți) ei fiind puși în situația de a fi soliști. Cele două mișcări complementare, folosind — de cele mai multe ori — blocuri juxtapuse, narează liric (flauți combinați cu trompete cu surdine) o temă de largă respirație, întreruptă din cînd în cînd de accentele dramatice ale pachetului de alamă sau al jocului de timpane, ritmic și nuanțat, obținîndu-se sonorități foarte frumoase și creionîndu-se imagini într-adevăr arhitecturale. O meditație îndelungă, liniștită, sfîrșită cu acorduri plăcate, catifelate, ale corzilor — în interiorul cărora se petrec cîteva glissande coborîtoare — pregătește cea de a doua mișcare, plină de vioiciune, folosindu-se ritmuri de autentică esență populară, avînd drept fundal percuția. De altfel, afinitatea compozitorului — în această simfonie — cu partidele de alamă și percuție este foarte clară, ele avînd misiunea de a aduce clarificarea sonoră și tonală, pe o gradație culminantă a întregului aparat orchestral. Simfonia a VII-a, iată o lucrare care invită la o adîncă gîndire asupra drumului adevărat pe care trebuie să-l aibă muzica actuală românească ; un adevărat dar, de preț, al lui Pascal Bentoiu !

Indisponibilitatea de ultim moment a pianistului francez Jean Micault (autoaccidentat la Iași), a făcut necesară invitarea de urgență a altui solist, fapt la care a răspuns violonistul **Rudolf Fatyol,** concertmaestrul Filarmonicii din Satu Mare, distins — nu de mult — cu un premiu important la unul din concursurile de gen din S.U.A. Sigur, artistul nostru are tehnică (dublele corzi și velocitatea demonstrată în cadența Allegro-ului), un sunet plăcut, în fine, el este un bun instrumentist, dar o reținere inexplicabilă, ca și o apăsare prea mare a arcușului au dus la anularea spumei și exuberanței, a stilului obișnuit cu care se abordează, deobicei, Concertul pentru vioară în Si bemol major, scris de Wolfgang Amadeus Mozart (la vîrsta de 19 ani !). Poate, în viitor, Fatyol ne va convinge de resursele sale interpretative.

Horia Andreescu, dirijorul întregului concert, a încheiat seara printr-un adevărat triumf, termenul neflind deloc exagerat atunci cînd o sală arhiplină împreună cu orchestra te ovaționează minute în șir ! Adevărat, modul magistral în care el a conceput și a condus cîteva fragmente din Suitele de balet „Romeo și Julietta" de Serghei Prokofiev, a demonstrat faptul că România are astăzi în Horia Andreescu un dirijor de clasă mondială, un exponent de frunte al valorilor noastre culturale. O mînă fermă cu o gestică excepțional de plastică, un temperament ardent, o știință teribilă a gradației — de la șoaptă la maximum de eficacitate a tuturor instrumentelor — o simțire nativă și gîndită a nuanțelor necesare, efuziuni permanente de arcuire a sonorității, o stăpînire exemplară a partiturilor abordate, toate acestea duc la agogica perfectă a discursului muzical. Iată calitățile primordiale ale acestui maestru care — la 40 de ani — este invitatul permanent al unor orchestre celebre din Europa, aducînd țării sale prestigiu și prețuirea la cel mai înalt nivel al publicului și al specialiștilor față de școala actuală românească. Colectivul simfonic al R.T.V. l-a urmat în limitele posibilităților sale actuale, tehnice și de acordaj, cîștigînd însă — probabil — destulă experiență în urma repetițiilor efectuate cu Horia Andreescu.

Să înțelegem, așadar, că marile noastre orchestre simfonice au nevoie stringentă de mari dirijori și de marele repertoriu național și universal ; doar în acest mod progresul calitativ va deveni o certitudine.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Elevi-balerini

Unul din meritele principale ale activității profilului coregrafie din cadrul Liceului de artă „G. Enescu" îl constituie ambiția, eforturile de a realiza spectacole închegate în care, dincolo de necesitatea pedagogică, pentru fiecare elev, de a se deprinde, încă din vremea școlarizării, cu scena, cu marele repertoriu, cu diferitele modalități de exprimare coregrafică, transpare evident latura artistică, dînd profil de spectacol de stagiune unor seri de balet care, altfel, ar amenința să rămînă în simplul stadiu de producție de an a școlii, de (re)întîlnire a elevilor cu profesorii, de rutină în spatele căreia nu există posibilitatea să se „ascundă" nici un eveniment (citește talent) deosebit.

Că nu e vorba așadar de „fapte cenușii" ne-o demonstrează recentul spectacol intitulat **Cenușăreasa,** prezentat la Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei, după binecunoscutul basm, spectacol a cărui coregrafie și coloană sonoră (colaj după lucrări, în general, ale verismului italian) sînt semnate de Alexa Mezincescu. Putem vorbi, fără ezitare, de performanță de stagiune aici. Cu alte cuvinte, deși există inerente căderi datorită faptului că toți cei care evoluează în scenă sînt elevi, de gimnaziu și / sau liceu, nivelul spectacolului este comparabil cu ceea ce se întîmplă pe scenele altor teatre lirice (unde evoluează balerini maturi), concepția de ansamblu oferind acea anvergură permițîndu-ne să vorbim nu de spectacole realizate de copii ci de spectacole realizate de artiști. Alexa Mezincescu a imaginat un balet construit după toate canoanele dansului clasic, lărgimea subiectului nefiind aici impediment ; privim pas-de-deux-uri și variații, dansuri de grup bine „delimitate" (dansul portocalelor, al porțelanurilor, dans spaniol, indian), momente de pantomimă care „leagă" acțiunea, momente bine definite în ceea ce privește ambianța de curte sau de casă de condiție medie. Cenușăreasa fiind aci fiică-servitoare etc. Totul se constituie într-un întreg unde atmosfera dansului clasic este precumpănitoare, bine coloratâ, bine sugerată prin punctări cu elemente de comic în travesti, de pitoresc sau exotic, baletul apropiindu-se, în linii mari, de **Frumoasa din pădurea adormită,** de pildă. Sînt aici roluri care solicită din plin tehnica elevilor, performanțele lor actoricești și, legat de modul de rezolvare al acestor dificultăți peste care nu se poate trece cu vederea, putem vorbi de calitate întrucît distribuția este la înălțimea partiturii, a unei partituri care nu face rabat pentru că este „tradusă" de poantele unor elevi. În rolul titular, Simona Șomăcescu semnează o apariție de sensibilitate, de grație, elementele tehnice fiind, de asemenea, rezolvate spectaculos, aceleași aprecieri și pentru Corina Dumitrescu (Zina bună), cărora le adăugăm pe Annemarie Neumann și Mădălina Slăteanu, în roluri unde elementele actoricești sînt pregnante, ele bucurîndu-se de o interpretare pe măsură. La superlativ trebuie să impingem aprecierile în cazul lui Mihai Mihalcea, autor al unui personaj în travesti (una dintre surorile vitrege), în care tenta comică este exploatată savuros însă fără îngroșări pe marginea bunului gust. Mircea Cherim (Prințul) este (va fi) un balerin cu tehnică bună, partener excelent, cu o linie elegantă, rafinată. În roluri de mai mică întindere alți elevi realizează acel „complement" calitativ permițîndu-ne să susținem ferm aprecierile de mai sus.

VIOREL CREȚU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

A. Vremir : „Cecitate", „Poem", „Pastel", pagini de limpezime și oarecare vibrație (ca și cele de pînă acum). Pe cînd un pas înainte ? (noi credem că-l puteți face, părăsind un anumit amatorism nonșalant...).

C. Daniel : Cîteva lucruri din aceeași serie fastă : „Forma apei", „Vînătoare de cerbi", „Lecția de citire", „Accelerînd". (Dar răspunsul la rugăminile noastre întîrzie să apară !...).

A. Pârvu : Sînt și lucruri noi, într-adevăr, de data asta, care tind (cu succes, adesea) spre modalități moderne, contemporane („Drumul", „Oră", „Toamna", „Distanță", „Stare", „Etern", poate chiar, întrucîtva, „Facerea lumii" și „Urmări-ți-mă" — mulțumiri !), dar nu lipsesc nici compunerile greoaie și retorice, de grandiloc vență prozodică și convenționalism desuet, etc. (despre care vă vorbeam data trecută). Important este (nu acordul sau refuzul față de semnalările noastre), ci faptul că talentul și ambiția dv. sînt în stare să biruie inerția (și mentalitatea) manufacturii versificate și sînt capabile (sîntem convinși) să atace, fără complexe, de la egal la egal, cele mai avansate poziții ale lirismului actual. (Titlurile citate mai sus sînt abia un început, dar și o convingătoare promisiune !). Restul fiind, desigur, tăcere...

M. Buică : Interesante exerciții de început, care vădesc o zestre lirică neîndoielnică (firește, în textele în care jocul tinde către o semnificație, iar expresia întîlnește harul și îndeminarea — ceea ce, din păcate, nu se întîmplă în toate cazurile....). Sînt de citat pentru bunele semne de perspectivă : „Noi", „Lumina amiezii", „Strigăt", „Îmi lepăd", „Scrum", „Apocalips". Să vedem, în continuare.

Diana B. : Cazul dv. seamănă izbitor cu precedentul (M. Buică). Iată lucrurile cele mai interesante și promițătoare : „Înger hăituit", „As pleca", „Cerc", „Anomalii 2", „Singurătate în doi". („Adolescenții" e o versificație alertă, spirituală, dar, necunoscînd „modelul", nu știm care e contribuția dv.). Să vedem ce mai urmează.

Andrei Candet : Nu ne ocupăm de proză.

Afro : Cel mai reușit și mai adevărat ni s-a părut textul intitulat „Ideal". **R. Păvăloaia, O. Tancsik, D. Țălnaru, E. Pastae, Il. Panaitescu, I. Turcl, Gh. Doru, M. Hanja, Jan Ciobanu, Ivan Claudiu, Nuțifer, R. Mehedinți, Doru Avram, Is. Virlan, Diana Ion, Em. Bod, Dan T. Dan, D. Panaete, Klayderman, I. Bănică, I. Teodosie, I. Nuță, Cr. Dobrogeanu, C. Jomolean, C. Michitiuc, V. Florian, Dorina Andrei, V. Secoșan, F. Bobicu, M. Olteanu, M. Bunea, C. Rozentzweig, Mirela Micu, Corn. Anca, Const. Gligore, Cristina B., L. Farcaș, M. Gioană, I. Miraflores, T. Ovidiu, S. Bakai, E. Florescu, Em. Scrofan, C. Bogaciu, I. Aldea, D. Alexandrescu, C. Roșu, Gh. Moraru, N. Aiusa, T. Manolache :** Încercări de nivel modest.

ERATA. Semnătura omisă, la poezia „După gînduri", apărută în nr. 8, este a tînărului nostru corespondent CONSTANTIN SAVIN.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Pastel

Fulgi de zăpadă,
sufletele neștiutelor
rîndunici
stinse-n văzduh
căzînd
ca niște urme de pași
peste poiana
iubirii noastre
imaculînd-o.

ANDREI VREMIR

Sentiment

Cînd am călărit
pentru prima dată
un cal
aveam impresia că
îmi vor sîngera
umerii
în locul strîmt
dintre șa și cer

MARIN IFRIM

Anomalii

Ne plimbăm printr-un parc cu arbori
numerotați
și aliniați ca soldații.
Vreau să-ți sărut ochii, dar tu stai în
poziție de drepți
iar în mînă ții o floare
și floarea mirosea a dinamită.
Dintr-un afiș Mona-Lisa surîde
enigmatic
cu o grenadă în mîini.

DIANA BOLCU

Antirăzboinică

Poetul, ca un grădinar
grădina lui coaja albă
cuvintele lui înfloresc
pretutindeni — da
chiar și într-un pustiu
chiar și pe hărțile
marilor state majore

ROSE TALL

Drumul

Eu am fost drumul
pe care cizma, năclăită de
praf și sudoare,
îl străbătu.

Ba nu, eu am fost
chiar cizma cu talpa crăpată
care lăsa urme
perfect întipărite
în praful drumului.

Ba nu, eu am fost
piciorul încălțat cu
nenorocita de cizmă,
și dacă mă gîndesc mai bine
am fost
trupul întreg,
purtat de două picioare,
un trup încărcat înlăuntru
cu viață,
încărcat pe dinafară cu
efecte militare :
cască, armă, bidon, muniție,
lopată de infanterie, gamelă și...

...și acum, dacă zac
cu fața îngropată în praful drumului,
vă implor,
cînd mă veți ridica
să nu spuneți că am fost
vreun erou.

ADRIAN PÂRVU

Desene pe asfalt

Mărțișor pentru...

„Mărțișor"

O veche, românească tradiție face din ziua de Unu martie (cap de primăvară) o zi a mărțișorului și era firesc să ne întoarcem cu gîndul la Mărțișorul lui Tudor Arghezi. Marele meșter a citit acolo unde era cîndva doar pustiul unei margini de București procopsite cu doar „fala" unei pușcării, o gospodărie pe care a botezat-o cu nume de cetate diafană. Acolo a gîndit, a scris, acolo și-a tipărit unele pagini cel plecat dintre noi de, anul acesta, exact două decenii. Două dreptunghiuri de marmură ricilită brâncovenește îl adăpostește sub privegheai unei grădini în preajma înfloririi pe întemeietorii micii obști — poetul însoțindu-se pururi de credincioasa-i soție — și în urmă cu puține zile, semnele scrise cu semeață literă de pisanie ce nemuresc două nume scumpe s-au văzut împodobite cu cîteva modeste mărțișoare.

Mărțișoare ?

Concentrate de lume, simboluri traduse fantast în grai prieepuț deopotrivă de oameni, arbori și lighioane, păpuși ale unor păpuși, misterioase tipare de mit.

Am fost, alături de cîțiva confrați, oaspete al Mărțișorului. Locul de întîlnire : tipografia, și ea ca de păpuși (de plumb, se-nțelege). Ascultători : copii și foști copii ce socotesc, fiecare, că Mărțișorul e al lor, al inimii lor. Amfitrioană grațioasă : fiica poetului, Mitzura.

S-au rememorat, fericite întîlniri cu Arghezii (plural forțat dar cu totul îndreptățit), cu ochi umbriți de emoție au fost căutate privirile celor ce l-au văzut pe Arghezi, cel ce-a avut, băieț andru, norocirea de a-l vedea cu ochii lui pe Eminescu. Principiul privirilor comunicante, așadar...

S-au spus versuri (Nora Iuga, Tudor George, Mircea Micu, Iolanda Malamen, Adi Cusin), criticii Nicolae Ciobanu și Fănuș Băileșteanu au vorbit despre ambițiile editoriale ce țin treaz „cazul Arghezi" și cuvintele (versurile) au fost plătite (răsplătite), prompt, cu mărțișoare și flori, ghiocei și frezii. Evident, mărțișoare pentru fete și flori pentru băieți. O bonomă excepție : dragul Aboe — Tudor George a fost și el împroprietărit cu un mărțic. S-a apărat, timid, pretinzînd că el, mărțicul, ar fi oferit nu poetului ci... rugbistului.

...Și un singur cearcăn : evocarea unor oameni ce nu mai sînt, oaspeți fideli pînă mai ieri ai feericului Mărțișor.

Dar dincolo de toate acestea nimic n-a tulburat pacea bucureșteni, cum i-am zis cîndva, Iasnaia Poliana. Cu singura deosebire că între conacul contelui Tolstoi și casa lui Tudor Arghezi e o cosmică deosebire de proporții. Mărțișorul e doar „machetă" (mărțișorul) unui conac. Fiindcă poeții români, așa s-a întîmplat să fie, și-au pus măreție doar în vers. Și în viață. De le-aș pune unele lîngă altele, casele în care s-au născut și au viețuit și au mai și murit, oarecum, poeții noștri, abia de-am alcătui un cătun...

Cititorule, nu uita să treci pragul Mărțișorului.

Te așteaptă o fărîmă din universul celui ce și-a dat nume de stea ori de lună a anului (ce ziceți de Unu arghezie ?). Te așteaptă candoarea, frăgezimea, iubirea de poeți și poezie...

GHEORGHE TOMOZEI ■

O carte de suflet

Blajul este, indiscutabil, dintr-o mie și una de motive, un loc unic în istoria și cultura noastră. Apariția unei cărți dedicate Blajului, personalităților sale, contribuției sale la luminarea poporului român, la afirmarea ființei naționale a românilor din Transilvania și, în general, a românilor de pretutindeni, nu poate să nu stîrnească un interes deosebit, inclusiv, după lecturarea ei, o aleasă bucurie. O astfel de carte, așa cum au gîndit-o, cu toată rîvna sufletului lor, profesorul de istorie Teodor Scriceanu și criticul și istoricul literar Ion Buzași, încălzește cu o lumină străveche, parcă de aură, acel loc mai aparte al bibliotecilor noastre, acel raft aflat mai la îndemînă, în preajma cărților din care sorbim necurmatul fîrîcel de apă vie. Lucrarea celor doi blăjeni, intitulată **Blajul — vatră de istorie și cultură** și apărută la **Editura Albatros**, spre finele anului trecut, se alcătuiește din zeci și zeci de fragmente pe care le-am citit, sub prestigioase semnături, în zeci și zeci de alte cărți, mai mult sau mai puțin legate de fabuloasa devenire, în planul spiritualității române, a Blajului. Dintr-un material documentar pe care-l bănuim a fi fost imens, autorii au extras ceea ce li s-a părut a fi mai reprezentativ, mai edificator pentru a ilustra semnificația acestui oraș în fața căruia Eminescu, venit pe jos tocmai de la Cernăuți, avea să exclame : „Te salut din inimă, mică Romă !".

Ca orice monografie care se respectă, volumul se deschide cu un capitol extrem de interesant dedicat întemeierii orașului, întemeiere ce-l are în prim plan pe Ioan Inochentie Micu-Klein, despre a cărui copleșitoare personalitate au scris, relîefîndu-i lupta pînă la sacrificiu de sine pentru afirmarea drepturilor românilor din Transilvania, cărturari de frunte ai neamului nostru precum Timotei Cipariu, Samuil Micu, Petru Maior, Gh. Șincai, Nicolae Iorga, Lucian Blaga, Iosif Pervain și mai aproape de noi, reputatul istoric David Prodan. Cel de-al doilea capitol, profund o metaforă devenită celebră, se intitulează „Fîntîni ale darurilor" și, grație unor prestigioase semnături (Al. Odobescu, Gheorghe Barițiu, George Coșbuc, Nicolae Iorga, G. Călinescu, Ionel Pop), dar și unor cercetări minuțioase, mai de demult sau mai recent întreprinse, ne oferă o tulburătoare imagine a ceea ce trebuie că a fost, de-a lungul timpului, acest oraș al școlilor. În fine, cel de-al treilea capitol, intitulat „Cîmpia Libertății : «Noi vrem să ne unim cu țara !»" scoate în evidență vocația profund patriotică a acestui veritabil templu al istoriei noastre. Reproducem în acest sens, de pe ultima copertă a volumului, cuvintele scriitorului Ion Brad, fost elev al Blajului : „Pomul cunoașterii de sine a poporului român sădit în pămîntul mirific al Blajului va rodi, prin școlile din micul orășel de pe Tîrnave, puterea spirituală a acestui neam, trezit de corifeii săi la nobila luptă pentru libertate și unitate națională. Textele cuprinse în volum configurează istoria de suflet a Blajului, pe vatra căruia, la 1848, poporul și-a rostit crezul „Noi vrem să ne unim cu țara !", năzuință împlinită la 1 Decembrie 1918, în actul Marii Uniri".

VICTOR NIȚĂ ■

Din paginile „Flacării" în filele cărții

Apreciatul scriitor **Dinu Săraru** ne oferă prilejul să transmitem cititorilor săi o nouă veste bună : „Opiniile unui alegător", multe răspîndite mai întîi în chiar paginile revistei noastre, au fost strînse între copertele unei cărți ca semn al consecvenței scriitorului, angajat cu toată ființa sa în miezul actualității, și al curajului său de-a înfrunta vremea cu o operă tot mai bogată.

Cu siguranță va reuși, întrucît „opiniile" au fost și sînt — o spune titlul volumului — „ADEVĂRURI DE TOATĂ ZIUA"!

Surprize

Jocuri de-a vacanța, suplimentul caietului program al Teatrului Național din București, cu Pamela Ewing (respectiv, Victoria Principal) pe o copertă și cu Cezara Dafinescu pe cealaltă, este o apariție cu totul riscantă din punctul de vedere al celui deprins să citească în autobuz (atunci cînd se poate, bineînțeles) : toate șansele să raționeze stația de destinație ! Socotiți și dumneavoastră : patru pagini cu Orson Welles, una cu Sophia Loren, una cu Alain Delon și, două cu Michael Jackson, plus o istorie polițistă **(Fără cusur)** în care păcălitorul lese păcălit, la capătul a două crime. Alături de acestea, cinci interviuri realizate de R. A. Roman (cu Aimée Iacobescu, Rodica Popescu-Bitănescu, Rodica Mureșan, Mișu Fotino și C. Diplan), două pagini puse de Cornel Nistorescu sub semnul **Memoriei teatrului**, o glumă de Ion Băieșu și o fotografie din care mama lui Liz Taylor, în vîrstă de 90 de ani, pare la fel de jună și surizătoare ca fiica. Fără a mai pune la socoteală cuvintele încrucișate.

T. MIHAI ■

La Opera Română

În săptămîna 6—12 martie consemnăm cîteva spectacole pe scena Operei bucureștene, după cum urmează :

● **Simbătă, 7 martie, la ora 18, O noapte furtunoasă** de Paul Constantinescu și **Gianni Schicchi** de Giacomo Puccini. Sub bagheta dirijorului Carol Litvin, vor interpreta Nicolae Urdăreanu, Adrian Ștefănescu, Marcel Angelescu, Adriana Alexandru, Stefănită Lascu, Cornelia Pop, Elena Simionescu (**O noapte furtunoasă**) și Vasile Martinoiu, Daniela Vlădescu, Lucia Cicoară, Florin Georgescu, Nicolae Bratu, Marina Mirca, Alexandru Moisiuc, Pompei Hărășteanu, Nicolae Constantinescu, Minaela Agachi (**Gianni Schicchi**).

● **Matineul de duminică, 8 martie** (ora 11) aduce pe afiș îndrăgita operă pentru copii a lui Benjamin Britten, **Micul cosar**. Alături de soliștii teatrului : Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adina Iurașcu, Ștefan Teodorescu, — vor evolua și copiii din corul „Voces primavera" cu Laurențiu Moise în rolul „micului cosar". Dirijor : Claudiu Negulescu.

● **Duminică seară, ora 18.** Aflat la a doua sa reprezentație, genericul de balet **Capodopere simfonice în viziuni coregrafice** cuprinde **Simfonia spaniolă** de Edouard Lalo (solistă — violonista Cristina Anghelescu), **Preludiu la după-amiaza unui faun** de Claude Debussy și **Simfonia fantastică** de Hector Berlioz. Coregrafia și regia aparțin Doinei Andronache, decorurile și costumele lui Roland Laub. Conducerea muzicală o va avea dirijorul Lucian Anca, iar protagoniști vor fi : Roxana Colceag, Laurențiu Guinea, Daniela Constantinoiu, Cristina Teodorescu, Beatrice Bleont, Ioan Tugearu, Gheorghe Anghelus, Tiberiu Almosnino.

• Sesizări, propuneri, sfaturi — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Mă numesc **Arpad Mózi**, locuiesc în Brașov, b-dul Steagul Roșu, bloc 21, scara B, apartament 7 : în concordanță cu cerințele de economisire a energiei electrice am instalat iluminarea apartamentului cu tuburi fluorescente încă din anul 1983. Am folosit instalația aceasta pînă în 1985, cînd tuburile respective s-au consumat. Din acest an, am fost nevoit să înlocuiesc iluminatul prin cel cu becuri cu rezistență care se știe au un consum mult mai mare. Și asta pentru că în magazinele de produse electrice, nu am mai găsit spre vînzare tuburile fluorescente de 20 w. Găsesc inexplicabilă absența acestor produse atît de necesare, mai ales astăzi cînd economisirea de energie și combustibil a devenit o problemă cetățenească, patriotică".

Întrucît pe adresa redacției noastre au sosit mai multe sesizări ale cititorilor în același sens — supunem organelor de resort reglementarea cît mai urgentă a comercializării tuburilor de 20 w, folosirea lor de către populație fiind un extrem de eficient mijloc de economisire a energiei electrice.

■ **Consiliul popular al județului Timiș** : „Referitor la scrisoarea numitului **Ion Dumitrescu** din Timișoara, strada I. I. de la Brad, bloc 9, scara A, apartament 14, prin care solicită sprijin pentru încadrarea în muncă — scrisoare trimisă nouă spre competentă rezolvare — vă comunicăm că acesta a fost încadrat la Întreprinderea de transport materiale pentru agricultură, în calitate de mecanic auto calificat, începînd cu data de 11 februarie 1987, cînd i s-a emis dispoziția de repartizare nr. 752".

■ „Mă numesc **Nicolae Uță**, sînt din comuna Produbești, județul Dîmbovița, sînt muncitor în Tîrgoviște și fac parte dintre cei peste 150 muncitori navetiști pe autobuze ai comunei. Plătim abonamentele în cauză de la Produbești la Tîrgoviște și, cu toate acestea, venind din/ sau plecînd în schimburi, sîntem nevoiți să parcurgem pe jos — vara pe arșiță ,iarna prin ger sau ploi — o distanță de 5 km. Această situație nefirească, care ne creează greutăți nedorite, s-a creat din obișnuința că mai toți șoferii mașinilor sînt din Gura Sutii, făcîndu-și din această localitate, cu de la ei putere, **cap de linie** al traseului, restul distanței noi fiind obligați a o parcurge, așa cum am mai spus — pe jos. Considerăm că este incorect acest fapt, abonamentele noastre, repet, sînt plătite pentru distanța Produbești — Tîrgoviște. Vă rugăm să ne ajutați ca lucrurile să reintre în normal".

■ **Consiliul popular județean Vrancea — D.P.M.O.S.** „În legătură cu scrisoarea lui Eracli Gheorghe din Focșani : acesta, în prezent pensionar pentru limită de vîrstă, sesizează faptul că Stația C.F.R. Mărășești, unde a lucrat pînă la data pensionării, întîrzie să-i acorde o diferență de retribuție pentru perioada 1.01.1983 — 8.03.1986, cît a exercitat o funcție superioară celei pentru care era încadrat (conducător tren), fiind șef de tren. În acest sens s-a luat legătura cu unitatea în cauză și în urma aprobărilor primite de la Regionala C.F.R. Galați, numitul a primit suma de 10 562 lei, diferența legală de retribuție la care a avut dreptul".

■ **Din partea M.T.Tc. — Departamentul căilor ferate** : „Referitor la scrisoarea lui Ilie Haureș și a încă altora din comuna Bălcăuți, județul Suceava, vă aducem la cunoștință că, pentru planul de mers ce va intra în vigoare la 31 mai 1987, orariile trenurilor de călători de pe direcția Dornești — Siret au fost stabilite avîndu-se în vedere asigurarea celor trei schimburi ale unităților industriale din orașul Siret, cererea oamenilor muncii din Bălcăuți urmînd a fi astfel satisfăcută".

■ În incinta Exploatării Miniere Săsar din județul Maramureș — ne scrie **Augustin Pușcaș** — din Baia Mare — există un chioșc cu diverse produse alimentare. Ceea ce i se pare, și ni se pare și nouă bizar, este următorul aspect : la acest chioșc au acces **numai** cei care lucrează în subteran, Augustin Pușcaș, care este mecanic locomotivă suprafață — și alții ca el — nu ! Încercînd să găsim o logică în cele relatate, ne-am gîndit că situația se datorează faptului că respectivul chioșc este destinat, prioritar, celor cu muncă mai grea, cum este cea din subteran ; dar lucrurile nu se leagă : la chioșcul cu pricina, **are totuși acces...** personalul TESA care, știe oricine, numai în subteran nu lucrează. Atunci, de unde această „discriminare", de ce mecanicii „de suprafață" nu pot beneficia de produsele chioșcului ? ! Ne permitem a sugera conducerii întreprinderii reanalizarea funcționării unității respective, în ideea că la urma urmei o întreprindere, un colectiv, reprezintă **o familie**, fiecare membru al acesteia avînd nu numai aceleași îndatoriri, dar și drepturi.

■ **Direcția de Telecomunicații a municipiului București** : „La scrisoarea adresată redacției de către **Vasile Ene**, din strada Vistiernic Stavrinos nr. 21, blocul 53, scara C, apartamentul 25, sectorul 6, care sesizează funcționarea defectuoasă a postului său telefonic, vă comunicăm : din verificările efectuate s-a constatat că acest post a funcționat cu întreruperi la sfîrșitul anului 1986, existînd o defecțiune pe cablu — s-a acordat în acest sens scăderea respectivă a taxei de abonament. Pentru a asigura o bună funcționare a postului pe viitor, s-a dispus schimbarea numărului de apel.

■ „În urma mutării mele din municipiul Roman în satul Cotu-Vameș, comuna Horia, într-o casă moștenită pe care am renovat-o, m-am adresat Consiliului popular Horia pentru încheierea actelor legale. Aici mi s-a spus că îmi trebuie cinci schițe ale imobilului executate de mînă și o cerere cu un timbru de 3 lei — asta se petrecea în iulie 1986. M-am dus cu aceste hîrtii după o săptămînă, dar lucrurile se schimbaseră în ceea ce privește procedura : nu-mai mai trebuiau schițele făcute de mînă, ci de o cooperativă specializată, și anume „Tehnica"-Roman. Bine și așa, mi-am zis, am plătit suma de 208 lei și după o altă săptămînă m-am prezentat din nou la consiliu : am fost aminat pînă la proxima ședință a biroului executiv. Mergînd pentru a treia oară, am aflat că trebuie să mai plătesc taxele ce se impun, în total 1 200 lei. Le-am plătit. Dar nici acum, se pare, lucrurile nu erau în regulă, pe colțul cererii mele scria „se va elibera autorizația numai după ce numitul va contracta un porc". Deși nu posedam teren, am semnat totuși și acest contract. În sfîrșit, cu toate aceste acte în brațe, m-am prezentat la Notariatul de stat Roman, aici fiind următorul pas ce trebuia făcut după spusele tovarășilor de la consiliul popular. Și am aflat cu stupoare că eforturile mele au fost... zadarnice, că actele cu care venisem nu-mi sînt de nici un folos, că îmi este necesară doar o hotărîre a Judecătoriei Roman prin care pot deveni proprietar al imobilului în cauză. Acum stau și mă întreb : oare cei de la consiliul popular chiar nu cunosc niște dispoziții legale elementare ? ! Nu mi se putea spune de la bun început cum trebuie să procedez ? Pentru ce am făcut atîtea drumuri, am întocmit acte inutile, am plătit sume aiurea ? !" (**Gheorghe Calalb**, strada Fîntînilor nr. 3, satul Cotu-Vameș, comuna Horia, județul Neamț).

■ **Procuratura R.S.R.** : „La scrisoarea adresată de către **Ștefan Ruczin** din satul Dragoslavenl, comuna Dumbrăveni, județul Vrancea, vă facem cunoscut că aspectele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■ Doi soți vîrstnici — **Sanda și Ștefan Nicolau** din Rîmnicu Sărat, strada Alexandru Ioan Cuza nr. 46 — ne sesizează că de circa trei luni de zile nu găsesc în farmacii produsul-soluție PILOCARPIN, necesar în tratarea glaucomului, de care suferă amîndoi. La vîrsta lor le este extrem de greu să se deplaseze în Focșani, Buzău sau Brașov pentru procurarea acestei soluții, cu atît mai mult cu cît recomandarea medicului este de a-l folosi foarte frecvent. Ne adresăm la rîndul nostru celor în drept în sensul de a veni în întîmpinarea doleanței celor doi oameni, și poate nu numai a lor, din Rîmnic.

■ **Consiliul popular al municipiului Bacău** : „În legătură cu scrisoarea adresată de către **Catrina Jitaru** din Bacău, strada Orizontului, blocul 4, scara B, apartamentul 1 — prin care aceasta solicită scutirea de plata contribuției în bani pe anul în curs, motivînd că este bolnavă și a fost pensionată cu gradul II de invaliditate — vă aducem la cunoștință că în urma cercetărilor făcute, și avîndu-se în vedere situația deosebită în care se găsește numita, sînt îndeplinite condițiile art. 48 și 49 din Legea nr. 1/1985, pentru propunerea către Comitetul executiv al Consiliului popular municipal Bacău, de a fi scutită pentru anul 1987 de contribuția bănească. Va primi comunicarea în acest sens".

■ **Nicolae Mirică**, din București, șoseaua Colentina 45, apartamentul 21, sectorul 2, cumpără în cursul lunii aprilie 1986, cu chitanța 6034815/IV/1986, două locuri pentru tratament în stațiunea Covasna, la hotelul „BRADUL" ; în costul biletelor este inclusă și suma de 320 lei + 5 lei consum pentru folosirea în cameră a televizorului. Constatînd încă din prima zi că acesta este defect, anunță recepția. De aici i se spune că trebuie să facă o cerere de restituire a sumei ; face cererea, o depune, iar peste cîteva zile i se comunică faptul că cererea sa a fost înaintată către O.J.T. Covasna din Sf. Gheorghe, cînd se va întoarce în Capitală urmînd a se adresa agenției de unde a ridicat biletele, căci cei de la Sf. Gheorghe vor comunica la I.T.H.R.-București, pentru a mi se restitui suma plătită pentru un obiect imposibil de folosit. Omul nostru procedează întocmai, ba chiar se adresează și în scris ultimei instituții. **Nici pînă astăzi nu a primit vreun ban, sau măcar un** răspuns la cererea sa ! Încă puțin și — vorba aia : se face anu', de cînd am dat banu'. Curată birocrație !

■ **Consiliul popular al municipiului Buzău** : „Privind modul de rezolvare al scrisorii adresate redacției de către un **GRUP DE LOCATARI** ai blocului 16/5, cartierul Dorobanți, prin care solicită sprijin în vederea luării unor măsuri privind pe cetățeana Călin Elena : aceasta fiind suferindă, a fost internată de mai multe ori la spitalul de neuropsihiatrie Săpoca ; după ultima externare, întrucît nu a mai urmat tratamentul prescris, boala s-a agravat, în momentele de criză săvîrșind acte de violență, tulburînd grav liniștea locatarilor. Avîndu-se în vedere cele de mai sus, s-a dispus circumscripției medicale nr. 2 Buzău ca, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 313/1981, să întocmească formele necesare pentru internarea bolnavei într-o unitate sanitară de profil pentru tratament de specialitate".

■ **Direcția de Poștă și Telecomunicații a județului Vîlcea** : „Referitor la scrisoarea adresată de Ion Bolovan din Rm. Vîlcea, aleea Olănești nr. 2, blocul B, 3, scara A, apartamentul 20, zona „1 Mai" : la data depunerii sesizării tovarășului I.B., unitatea noastră începuse deja lucrările de telecomunicații în zona respectivă, fapt pentru care cererea numitului a fost rezolvată favorabil : menționăm că acesta va deveni abonatul unității noastre.

■ **Consiliul popular al județului Vrancea**. „Referitor la scrisoarea **Eugeniei Bibic** din orașul Adjud : numita este absolventă a Liceului industrial Adjud și după absolvire a primit repartiție la Combinatul de celuloză și hîrtie din această localitate ; din motive obiective nu s-a putut angaja pînă în cursul lunii ianuarie a.c. Pentru rezolvarea acestei situații s-a luat legătura cu conducerea întreprinderii și, începînd cu data de 10 februarie a.c. numita a fost încadrată ca operatoare".

■ Mai mulți cetățeni — printre care și **Ana Gheorghe din Bacău** — sesizează în ultima vreme redacția noastră asupra calității aflate sub orice critică a minelor din plastic cu pastă pentru pixuri produse de întreprinderea „Flaro", iar drept „mostră" avem chiar scrisoarea dînsei — dacă scrisoare se poate numi o pictură abstractă, printre care abia dacă distingi cîteva litere ; ne trimite chiar și un set de astfel de mine, din ultima cantitate cumpărată și care a costat-o 40 lei. După cum au constatat-o chiar și redactorii noștri, în ultimul timp acestea își dovedesc mai ales ambiția de a nu deveni fluide cu nici un chip, adică de a nu se scurge pînă la virf, pentru a scrie — sau, atunci cînd se scurge totuși, deși în foarte rare cazuri, o fac de preferință în buzunarul hainei.

■ **Consiliul popular al orașului Filiași, județul Dolj** : „În legătură cu scrisoarea numitului **Victor Dumitrescu** din orașul nostru : fiind om al muncii la I.T.M. Filiași, acesta a solicitat unității repartizarea unui apartament cu două camere ; verificîndu-se cele sesizate, s-a constatat că el este trecut pe lista de priorități la nr. 41, iar la deplasarea comisiei sociale la domiciliul său s-a confirmat că nu avea condiții de locuit corespunzătoare împreună cu părinții săi. Față de cele constatate, comisia socială a I.T.M. Filiași a dispus și repartizat numitului un apartament cu 2 camere — respectiv apartamentul nr. 12, scara 1, din blocul B.8 — V.D., intrînd în posesia repartiției respective".

■ Mă numesc **Floarea Alexandru**, locuiesc în București, șoseaua Colentina nr. 26, blocul 64, scara C, etajul 2, apartamentul 167, sector 2. În baza sentinței civile nr. 2478/septembrie 1980 primesc pensie de întreținere pentru doi copii minori de la fostul soț, actualmente pensionar pe caz de boală de la Oficiul de pensii Brașov. În urma recăsătoririi, mi-am schimbat numele din Gusti în Alexandru, după soțul actual. În luna august 1986 pensia mi-a venit pe numele de Floarea Gusti, neputînd ridica pensia pentru nepotrivire de nume. Am fost în audiență la dirigintele Oficiului P.T.T.R. Titan, am dovedit cu acte că înainte mă numeam Gusti iar acum Alexandru, degeaba, banii au fost trimiși retur la Oficiul de pensii Brașov. Am făcut cunoscut în scris în trei rînduri acestui oficiu că nu am mai primit pensia pe luna august, am trimis adresa actuală precum și copii legalizate după certificatul de căsătorie. Deși mi s-a promis telefonic că situația se va rezolva, și deși primesc pensia curentă pe noul nume, suma ce mi se datora pentru luna august nu mi-a mai parvenit. Ultima oară cînd m-am adresat telefonic Oficiului de pensii Brașov, un tovarăș de acolo care nu a vrut să-și spună numele, mi-a închis pur și simplu telefonul".

■ **Consiliul popular al municipiului Mehedinți** : „În scrisoarea adresată redacției, **Marin Pășat**, din satul Recea, solicită sprijin ca fiul său, elev la Școala profesională auto din Drobeta T. Severin să-și primească drepturile de echipament precum și bursa ce i se cuvine. În urma verificărilor întreprinse, s-a constatat că Școala profesională auto de pe lîngă Liceul industrial nr. 2, nu a acordat lunar bursă elevilor totuși bursele au fost achitate la finele trimestrului I al anului școlar trecut, ca urmare a virării sumelor de către întreprinderile patronatoare. Am atras atenția conducerii Liceului industrial nr. 2 să depună mai mult interes pentru a asigura la timp toate drepturile ce se cuvin elevilor".

N.R. : Un răspuns mai „la obiect", nu se putea.

■ **Întreprinderea de autocamioane Brașov — Comitetul sindical** — „Referitor la scrisoarea adresată de către **Toader Chiriac.**: în urma intervenției noastre, soția numitului a fost reîncadrată în muncă la Întreprinderea de materiale de construcții Brașov, după care i s-a pus din nou viza de flotant în municipiu, primind și celelalte drepturi cuvenite."

Pagină realizată de
HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

Ghiță Constanța — com. Ulmești (Dîmbovița) : Pentru stabilirea pensiei de urmaș pentru fiul dv. depuneți la Oficiul asigurări sociale și pensii următoarele acte : cerere, declarație tip pensie urmaș, carnetul de muncă în original și fișa de pensie completată, actele de stare civilă (naștere, căsătorie, deces), adeverință de retribuție pentru 5 ani consecutivi inclusiv sporul de vechime, declarație din care să rezulte cauza decesului. ● **Popescu Lucian** — Brad : Taxa de anticipație trebuie plătită conform art. 62 din Legea 4/1981. Pentru orice nelămuriri, cereți explicații în adunarea generală a locatarilor. ● **Radu Lucian** — Rm. Vîlcea : Conform metodologiei actuale, la specializarea Agricultură, învățămînt fără frecvență, pot fi înscriși la concursul de admitere candidații care prezintă recomandare de la locul de muncă, aprobată de organele județene, precum și dovadă că lucrează în unități de producție agricolă, în specialitatea pentru care candidează, de cel puțin 5 ani. ● **Chiriac Iftene** — Cîmpina : Comitetul Oamenilor Muncii a hotărît să fiți inclus pe lista de priorități a anului 1987 la apartamente cu 2 camere, poziția 39. ● **Achimescu Georgeta** — Alba Iulia : Acordarea transferului la cerere sau în interesul serviciului este de competența conducerii unității unde persoană solicitată este încadrată. ● **Ciucu Rada** — Pitești : Conform art. 10 din Legea 13/1972 și art. 25 din Statutul cadru aprobat prin Ordinul nr. 6 1973 al Ministerului Muncii, drepturile și îndatoririle membrilor caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor se stabilesc prin statutul fiecărei case aprobat de adunarea generală în limitele statutului cadru. ● **Platon E. Ioan** — Josenii Bîrgăului (Bistrița-Năsăud) : V-am expediat un răspuns amănunțit primit pentru dv. de la Secția cercetare-proiectare a Centralei Industriale de Rețele Electrice, care sperăm să vă folosească. ● **Gălășescu Petru** — Brazi : Pentru funcția de diriginte oficiu se recrutează persoane încadrate în unități de poștă și telecomunicații cu vechime de cel puțin 4 ani în funcții de exploatare P.T.T.R., care sînt pregătite prin cursuri profesionale organizate în unități, în raport de necesitățile activității lor. ● **Bărbat Coriolan** — Arad : La Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă ființează o comisie de omologare și avizare a produselor de artizanat, deci cei care solicită autorizație de vînzare a produselor trebuie să se prezinte în fața comisiei (lunea și simbăta dimineața). ● **Pungă Elena Mariana** — Buzău : Nici o unitate din Capitală nu are aprobare de a efectua încadrări de personal muncitor nelocalnic. ● **Gross Peter** — Sibiu : Ați fost de două ori invitat prin adresă scrisă la Oficiul forței de muncă și nu v-ați prezentat.

REGHINA VÎRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Din nou la fotbal!

Campionatul se reia luminat (și nu eclipsat...) de recenta performanță a echipei Steaua — performanță care este de așteptat să trezească orgolii, să stimuleze dorința de autodepășire și să amplifice ambiții similare de competitivitate din partea tuturor echipelor noastre fruntașe. Pentru că o replică europeană la izbînda obținută de Steaua se poate făuri, cum bine se știe, numai în campionatul intern. Și e bine să ne punem de pe acum această problemă — a însoțirii Stelei în elita fotbalistică a continentului — întrucît, la sfîrșitul „maratonului" de 17 etape pentru care se dă startul duminică vom cunoaște viitoarele noastre reprezentante în cupele europene ; le vom cunoaște atunci (în seara zilei de 27 iunie), dar competitivitatea și șansele principalelor pretendente se pot vădi încă din prima etapă a returului.

Desigur, noul sezon are setul lui de „probleme" interesante, care justifică nerăbdarea iubitorilor fotbalului pentru această reintîlnire cu viața stadioanelor : va menține Steaua ritmul de pînă acum ? Care va fi replica lui Dinamo — echipă în plină modernizare din toate punctele de vedere ? Va rezista Oltul pe podium ? Va continua Argeșul „contraatacul" pentru un loc în cupele europene ? Cît de înalte sînt aspirațiile Victoriei ? Ce se va întîmpla cu Sportul studențesc ? Dar cu Universitatea Craiova ? Vor confirma noii (și vechii...) lor antrenori speranțele într-o revenire spectaculoasă ? Și așa mai departe — fiecare echipă avînd cortegiul ei de probleme,

În această diversitate de așteptări și speranțe există, totuși, un consens : al dorinței de succes echipelor națională și olimpică, angajate în sezonul de primăvară pe două „fronturi" la fel de importante — preliminariile campionatului european și cele ale jocurilor olimpice. Naționala va susține în această primăvară doar două meciuri oficiale, ambele pe teren propriu : pe 25 martie, cu Albania și pe 29 aprilie cu Spania. (În acest sezon se mai joacă, în cadrul aceleiași grupe, Austria — Spania, pe 1 aprilie și Albania — Austria, pe 29 aprilie). Iar echipa olimpică are trei examene : pe 16 aprilie, cu echipa R.F.G., pe 20 mai — cu Polonia (ambele pe teren propriu) și cu Danemarca — pe 10 iunie, în deplasare.

Returul campionatului diviziei A debutează așadar, sub semnul responsabilității cerute de pregătirea corespunzătoare a acestor cinci partide internaționale oficiale, astfel încît, la orele respective, reprezentativele noastre să dețină un potențial competitiv necesar și suficient obținerii victoriilor.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Triumf al rigorii și romantismului

Steaua București este a 15-a echipă care a cîștigat Cupa Campionilor Europeni, în cele 31 de ediții încheiate pînă acum ale acestei întreceri. Altfel spus, echipa noastră campioană este pe aceeași treaptă de palmares cu Celtic Glasgow, Manchester United, Feyenoord Rotterdam, Aston Villa, Hamburg S.V. și Juventus Torino care au cîștigat, de asemenea, numai cîte o dată acest prețios trofeu.

Totodată, Steaua este a 10-a echipă care a cîștigat „Super Cupa" europeană, disputată pînă acum de 12 ori (de șase ori cîștigătoarea „venind" dinspre C.C.E. și tot de șase ori — dinspre Cupa Cupelor).

Am reamintit aceste lucruri de palmares din convingerea că vu trece încă timp pînă vom cuprinde în totalitate semnificațiile multiple ale performanțelor realizate de Steaua. Succesul ei în aceste două „cupe" depășește dimensiunea unui simplu (sau dublu...) triumf, obținut în competițiile respective. Acest succes face parte din categoria acelora menite să impulsioneze o întreagă mișcare sportivă — cum s-au petrecut lucrurile, tot la noi, odinioară cu tenisul și, mai recent, cu gimnastica. Steaua a făcut o spărtură, a spart în premieră plafonul unor mari performanțe — și prin această deschidere sînt așteptate energii noi, revigorante și stimulative, pentru întregul nostru fotbal.

Întrebarea imanentă care se pune — dintr-o perspectivă a repetării unor astfel de performanțe — este cum a reușit Steaua să obțină astfel de rezultate ? Răspunsul nu este deloc simplu, dar el include în mod sigur un element : munca. Principala morală a victoriilor Stelei trimite la efortul extrem de dur cerut de marea performanță. Deși poate părea un truism, nu vom ezita să afirmăm încă o dată că la Steaua se muncește extrem de mult — aceasta fiind principalul lucru care trebuie reținut din experiența strălucită a echipei noastre campioane. Însăși evoluția din recentul joc cu Dinamo Kiev a ilustrat cu prisosință superioritatea pregătirii fizice a steliștilor, considerată în mod unanim, de tehnicieni și comentatori avizați, drept factorul hotărîtor în obținerea victoriei. După cum un alt factor a fost considerat spiritul colectiv al acestei echipe. Pentru că Steaua, este, într-adevăr o echipă de excepție — „are echipă", cum se spune în limbajul tribunelor. Merite mari au și cei care au știut „să facă" această echipa, dar și cei care știu s-o mențină, s-o afirme, s-o valorifice. Cu asemenea performanțe pe frontispiciu, Steaua își justifică public și elocvent eforturile repetatelor selecții și „formule" încercate în ultimii ani, operațiuni care, după cum se vede, s-au stabilizat și cristalizat într-un lot de jucători omogen și competitiv la cel mai înalt nivel.

Iar dacă această echipă „a fost făcută" cu inteligență și simț al valorii, aceleași calități se regăsesc, desigur, și în jocul ei. Jucătorii Stelei sînt deopotrivă riguroși și romantici — și ei au devenit jucători ai Stelei tocmai pentru că sînt așa. La puține echipe se poate întîlni o astfel de îmbinare între disciplina tactică a unui angrenaj unitar și fantezia debordantă a unor jucători cu personalitate.

Rememorînd cariera europeană a Stelei, nu s-ar putea spune că ea n-a fost vegheată și de o stea călăuzitoare, aceea care strălucește, nu se poate altfel, deasupra marilor campioni ! Cu numai trei goluri marcate în deplasare (în șapte jocuri, dar excluzînd loviturile de la 11 m din finala de la Sevilla), Steaua cîștigă două prestigioase trofee europene. Cum nu se poate uita și că energiile întregii echipe, ale tuturor susținătorilor ei, dorința noastră plenară de victorie s-au depozitat, la un moment dat și doar pentru cîteva clipe într-un singur om — Ducadam, autor de unul singur al unei performanțe de excepție într-un joc de echipă. Dar astfel de lucruri fac parte din fotbal, sport în care marile performanțe dintotdeauna au beneficiat de astfel de „alinieri ale planetelor".

Jocul de la Monaco pentru „Super Cupa" europeană a produs, în prejudecățile și comentariile de pînă atunci, o mică revoluție copernicană. Expresia mi-a fost sugerată, mai ales, de o scurtă prezentare făcută în „Nice Matin" din ziua jocului : „Dinamo Kiev este o lume de stele. Stele mereu în mișcare. Și irezistibil atrase spre atac. A studia jocul sovieticilor înseamnă a plonja în cosmografie". „Revoluția copernicianâ" produsă de acest joc este că a (re)așezat în centrul universului fotbalistic european echipa Steaua București. Steaua și triumful ei s-au bucurat de astfel de unanimitate, de astfel de consens. Nu numai adversarii săi au „înclinat steagul", ci și toți cei care o vedeau pe Steaua la marginea „galaxiei" fotbalistice a stelelor continentului. Această victorie a făcut însă, ordine în universul comentariilor și-n universul valorilor : Steaua București este cea mai de sus, cea mai strălucitoare — și-n jurul ei va gravita, cel puțin pentru un an „planeta" fotbalului european.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

La închiderea ediției

România — Turcia 3-1

În partida de verificare susținută la Ankara formația noastră a obținut victoria prin golurile realizate de Belodedici (min. 44), Bölöni (min. 62) și autogolul lui Ali Coban (min. 72). Pentru turci a transformat un penalti Tanju (min. 89).

De la trimisul nostru la Ruse :

Olimpicii n-au găsit poarta

Un meci care s-a terminat cu 1—0 pentru gazde, cînd, de fapt, trebuia să fim învingători. Se află în această afirmație două adevăruri ale întîlnirii dintre olimpicii noștri și cei bulgari. Pe de o parte, din punctul de vedere al întîlnirii propriu-zise, bulgarii, împotriva cursului jocului au cîștigat cu ajutorul unui penalti „așteptat" cu răbdare de arbitrul sofiot Vasiliev. Pe de altă parte, olimpicii noștri au pierdut partida pentru că ratările din ambele reprize, unele la goluri aproape făcute, nu puteau avea alt rezultat. În timp ce olimpicii din țara vecină au avut practic o singură acțiune limpede de gol, exceptînd, firește, penalti-ul, ai noștri s-au jucat cu ocaziile. Majaru, Cîmpeanu II, Vaișcovici, primii doi în cîteva rînduri, n-au reușit decît să-l sperie pe portarul Donev, fără să-l și învingă, deși Cîmpeanu II s-a jucat cu tabela de marcaj : o bară în prima repriză și un gol salvat de pe linia porții de apărătorii gazdă, în a doua. Vorbind despre joc, să spunem că nici olimpicii noștri, veniți dintr-un turneu în Italia și Franța, cu rezultatele cunoscute, și nici echipa olimpică a Bulgariei, venită și ea dintr-un turneu în India, unde s-a clasat pe locul al doilea, după olimpicii sovietici, nu s-au prea omorît cu firea pe un teren greu, plin de zăpadă și la o temperatură de minus un grad. Oricum, meritam să cîștigăm dintr-un motiv foarte simplu : am fost de departe mai buni. Dar, și asta ține de viitor, dacă nu vom reuși să convingem nu numai prin joc, dar și prin goluri, calificarea la Olimpiadă, e limpede pentru toată lumea, nu ne va surîde.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Civilizația sportului

Prejudecățile noastre

Poimîine se reia campionatul de fotbal. Fie-ne îngăduit să sperăm că, odată și odată, această competiție se va desfășura într-o atmosferă demnă, morală, sportivă, pe terenuri și mai ales în jurul lor. Să sperăm că vom veni la fotbal să ne destindem, să ne bucurăm, nu să ne întristăm pentru ceea ce vedem, auzim sau aflăm.

Mai important însă ni se pare că în a opta zi a primăverii, pe toate meridianele pămîntului, se sărbătorește ziua femeilor de pretutindeni, ziua care s-a înscris în istorie ca zi de luptă pentru emancipurea femeii, pentru drepturi, pentru libertate și demnitate. Salutăm și noi, din acest cheiar al Don Quijoților gestului sportiv, pe cele (mamele, soțiile, surorile sau fiicele noastre dragi) care ne stimulează să pledăm pentru instaurarea și dezvoltarea pe stadioane a unui climat în care eticul (căci mai există și așa ceva în sport...) și esteticul să fie ferite de orice vulgarități.

Dacă anul acesta, 8 martie coincide cu reluarea activității fotbalistice, dați-ne voie să punem o întrebare: de ce nu promovăm totuși fotbalul feminin? *Rătăm poate un moment favorabil unor performanțe la care nici nu ne vine să ne gîndim (la performanța de anul trecut a băieților de la Steaua cîți s-au gîndit?) Avem cîteva echipe feminine bune. Și cîteva jucătoare remarcabile care pot rivaliza cu băieții în ceea ce privește controlul mingii. Avem însă și încăpățînarea prejudecăților noastre. Știm că femeile sînt excelente alpiniste, aviatoare, parașutiste, cascadori și cosmonaute (domenii considerate mult timp exclusiv bărbătești) dar nu ne împăcăm cu ideea de a le vedea și pe terenul de fotbal.*

Dacă există atîtea puncte comune între aceste ființe umane se pot nega femeii exercițiile fizice (printre care și fotbalul) permise bărbatului? La călărie și la tir, femeile concurează împreună cu bărbații. Și de multe ori urmașele Afroditei înving. Nu e desigur cazul la fotbal. Dar a încerca să organizăm o competiție care să cuprindă echipele din toată țara și a înjgheba o echipă națională nu ni se pare o absurditate. Fiindcă, repetăm, avem jucătoare foarte talentate care, într-o zi, ne-ar putea aduce un trofeu european. Oricum, meciurile feminine vor aduce public, la început din curiozitate, apoi poate din admirație. Iar civilizația sportului ar cîștiga teren, pentru că, probabil, tații, soții, frații, logodnicii, prietenii sau admiratorii fotbaliștilor noștri îi vor lua de guler pe cei care, acum, proferează trivialități, ca la „ușa cortului".

A nu fi trival azi în sport — afirma scriitorul Radu Cosașu — a devenit o cerință prezentă, responsabilă și simultan dramatică.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

Dacă ne iubiți, feriți-ne!

Experiența circulației automobilistice nu prea îndelungate dar care se apropie totuși de 90 de ani, ne-a învățat o mulțime de lucruri. Cum să facem autovehicule cu performanțe tot mai ridicate, cum să construim drumuri, străzi, poduri, noduri rutiere tot mai perfecționate și mai confortabile, cum să-i pregătim pe viitorii șoferi pentru a stăpîni sutele de cai putere ai bolizilor și nu numai pe șoferi, dar și pe cea mai numeroasa categorie de participanți la trafic, pietonii. Apropo ! Știați că există și o Federație Internațională a pietonilor ? Organism care are printre altele, drept obiectiv, să-i deprindă pe aceștia cu rigorile traficului rutier din ce în ce mai complex. Fiecare succes, chiar cît de mic, în lupta împotriva teribilului flagel al accidentelor de circulație, care seceră ori transformă în infirmi anual tot atîția oameni precum un veritabil război, este o victorie a vieții împotriva morții. Dar copiii ? În contextul măsurilor pentru protejarea pietonilor de accidente, ei au un statut cu totul aparte. Pornind tocmai de la psihologia complet deosebită a copilului față de adult în viața de fiecare zi, inclusiv în circulație.

Cheia de boltă a protejării copiilor de accidente, a succesului în această extrem de nobilă activitate umană, este tocmai înțelegerea acestei psihologii în special de către oamenii volanului. Ei au cele mai multe posibilități și o mare răspundere de a-i feri pe cei mici de periculoasele străzii. În contextul imaginii diferite pe care o au copiii, în comparație cu adulții, despre ei înșiși și despre lumea înconjurătoare, prezintă un mare interes practic răspunsul la întrebarea : „Anticipează copiii pericolul ?" Realitatea, numeroasele, din păcate, drame stradale, demonstrează fără putință de tăgadă că pusi de oameni nu posedă, datorită psihologiei lor specifice, puterea de a anticipa pericolele la care se pot expune în circulație. Chiar la unii adulți forța de anticipare e considerabil redusă. Atunci, de ce să ne mire lipsa acestei calități la cei mici, mai cu seamă cînd sînt puși în fața complexității problemelor pe care le prezintă traficul rutier ? Caracteristică psihicului copilului este joaca, pe care el o face din toată ființa lui, cu toată dăruirea și seriozitatea. Micuțului nu-i convine, nu-i place, nu acceptă să-și piardă obiectele cu care se joacă. El este atît de pătruns de jocul lui, atît de dedicat acestuia, încît face abstracție de tot ce e în jur, cu excepția lucrurilor care îl interesează direct. De pe trotuar, un șut mai puternic face ca mingea să zboare pe stradă. Băiețelul fuge iute după ea cu unicul scop, acela de a o recupera. El uită de tot și de toate, chiar și de mașini. O fetiță își aranjează un „apartament" sub un autotren masiv. Acolo e umbră și e ferită de ochii altor copii. În acel moment dorește să fie singură, să n-o deranjeze nimeni. Ea nu se gîndește că mașina s-ar putea pune în mișcare, cu toate consecințele ce decurg din aceasta. Psihologii au făcut zeci de experimente pentru a aprofunda puterea de aproximare, a copiilor sau, mai complet spus, coordonarea imaginilor și reprezentărilor acestora. Unul dintre ele, extrem de simplu, dar în aceeași măsură convingător, este următorul : două pahare identice sînt umplute, la același nivel, cu un lichid ; apoi, în alte două pahare, unul subțire și înalt, iar altul cu diametrul mult mai mare, dar mai scurt, se toarnă, în prezența copilului aceleași cantități de lichid. Întrebat în care e mai multă, să zicem, limonadă, copilul va indica paharul mai subțire, pentru că nivelul lichidului este mai ridicat.

E și normal ca răspunsul să fie așa, deoarece numai pe măsură ce crește, cunoștințele de tot felul ale copilului se dezvoltă. Experiența lui devine mai bogată privind în jurul lui, intrebînd, citind, auzind radioul, cîntînd, jucîndu-se, uitîndu-se la televizor. Din discuțiile celor apropiați lui, din replicile personajelor de film, teatru, copilul percepe, judecă, ajunge la concluzii.

Cîte vieți în fragedă virstă n-ar fi fost salvate, cîte familii n-ar fi fost ferite de nenorocirea pierderii a tot ce au avut mai scump pe lume, copiii, dacă șoferii ar fi ținut seamă măcar de cele mai elementare noțiuni despre particularitățile psihologiei infantile, de fapt despre comportamentul specific al copilului. Realitatea ne arată zilnic dificultățile celor mici în aprecierea distanțelor. Unii, cărora mama le-a spus la plecare : „Ai grijă la traversarea străzii", dar din păcate, nu le-a spus cc-i mai important, și anume, cum să treacă pe partea cealaltă, stau minute în șir înhibați, nehotărîți cînd să pășească spre trotuarul opus. În căpșorul lor stăruie întrebarea : „Mașina care vine e prea aproape, prea departe, merge oare suficient de încet ca să pot traversa ori fuge prea iute ?". În mod greșit sînt judecați mulți dintre cei mici. Dacă traversînd, copilul fuge, nu înseamnă neapărat că el bravează. Pentru dînsul e mai simplu să fugă decît să aștepte, uneori, pe mijlocul drumului, trecerea pe lîngă el a unor eventuale vehicule. Aceste lucruri copiii le învață nu în urma unor laconice explicații date de părinții ori de dascălii lor. Pe stradă, pe zebră, explicîndu-le cu tact și răbdare cum să se descurce în forfota neîntreruptă de pietoni și mașini, acolo capătă cei mici deprinderile necesare pentru a se putea încadra în normele atît de riguroase ale civilizației străzii.

O fotografie pe o filă de calendar, reprezintă un chip de copil cu ochii curioși parcă să dezlege cît mai curînd misterul lumii care îl înconjoară. Alături de silueta unui autoturism, ei ne lansează o patetică chemare : „DACĂ NE IUBIȚI, FERIȚI-NE !".

VICTOR BEDA ■

săptămînii...

Pas cu pas

Toate problemele privind pacea, dezarmarea și securitatea în Europa și în întreaga lume sînt importante, toate trebuie pînă la urmă rezolvate și ideal ar fi ca soluționarea lor să se producă imediat. Din păcate însă, se știe, acest lucru nu este posibil. Apare deci ca necesitate obiectivă abordarea marilor probleme ale contemporaneității nu global, ci pas cu pas, pe etape. „Noi considerăm că problemele armelor nucleare din Europa — spunea președintele României — se pot soluționa fără a le lega de întregul pachet de probleme și, ca atare, pot fi abordate și soluționate independent. După părerea noastră, trebuie să acționăm pentru soluționarea nu neapărat globală a tuturor problemelor, ci pe etape, și una din aceste etape ar fi soluționarea problemelor eliminării rachetelor din Europa".

Eliminarea eurorachetelor a constituit în permanență în ultimii ani una din direcțiile fundamentale ale politicii externe românești. Sînt cunoscute activitatea neobosită desfășurată de România, numeroasele inițiative și propuneri ale președintelui Nicolae Ceaușescu, demersurile perseverente pentru a se renunța la proiectele de instalare a noilor rachete. În același sens, Marea Adunare Națională, Frontul Democrației și Unității Socialiste, alte foruri reprezentative din țara noastră au adoptat numeroase apeluri și chemări către parlamentele, partidele politice și organizațiile obștești din țările europene, din S.U.A. și Canada. România socialistă a reafirmat cu tărie necesitatea stringentă de a se opri, pînă nu e prea tîrziu, cursul primejdios al suprainarmării nucleare a Europei, considerînd că lupta pentru eliminarea rachetelor nucleare de pe continentul nostru are o importanță vitală atît pentru popoarele din zonă, cît și pentru întregul mapamond.

Și iată că Uniunea Sovietică a propus recent, prin declarația secretarului general al C.C. al P.C.U.S., detașarea problemei privind rachetele cu rază medie de acțiune din Europa de blocul problemelor cu privire la dezarmare și încheierea imediată a unui acord în această privință pe baza celor convenite la Reykjavik : U.R.S.S. și S.U.A. să lichideze în următorii cinci ani toate rachetele cu rază medie de acțiune din Europa ; în aceeași perioadă, numărul rachetelor sovietice din această clasă să se reducă în partea asiatică a U.R.S.S. la 100 de focoase, S.U.A. urmînd să mențină pe teritoriul ei același număr de focoase. În declarația sovietică se menționează, de asemenea, că imediat ce acordul cu privire la lichidarea rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa va fi semnat, U.R.S.S. va retrage din R.D.G. și din Cehoslovacia rachetele operativ-tactice cu rază mai mare de acțiune, care au fost amplasate acolo ca măsură de răspuns la desfășurarea în Europa apuseană a rachetelor „Pershing" și de croazieră.

România, poporul român apreciază aceste propuneri sovietice ca un factor deosebit de important, menit să deschidă calea ajungerii într-un timp scurt la încheierea unui acord în problema lichidării rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa, ca un prim pas în direcția ajungerii la înțelegeri privind reducerea și lichidarea totală a armelor nucleare. Opinia publică din țara noastră așteaptă ca S.U.A. să răspundă pozitiv propunerilor sovietice, avînd în vedere că este înlăturată piedica legării problemei eurorachetelor de cea a armelor strategice și cosmice. Nu este nici un motiv ca această mare ocazie să nu fie pe deplin folosită, în interesul atît al celor două superputeri, cît și al țărilor europene, al tuturor popoarelor lumii. În Declarația Agerpres se arată că țara noastră, Consiliul de Stat, guvernul, poporul român vor face totul pentru a se ajunge cît mai grabnic la încheierea unui acord în problema eurorachetelor și își exprimă speranța că se vor depune în continuare eforturi de către ambele părți, de către toate țările și popoarele iubitoare de pace din Europa și din lume, pentru a se ajunge la înțelegeri corespunzătoare privind reducerea și eliminarea totală a armelor nucleare.

ION DUMBRAVĂ ■

Cinecitta la 50 de ani

Pe aleile marginite de pini-umbrela năvălesc hoarde de războinici chinezi care asaltează bufetele cu sandviciuri. Gladiatorii își consumă cafeaua expresso în așteptarea sirenei care-i va chema să se încaiere necruțător într-o nouă scenă. E pauza de masă la Cinecitta, studiourile de film italiene care în acest an aniversează 50 de ani de activitate. Sărbătorile se vor prelungi pînă în septembrie și vor culmina cu „Mostra" de la Veneția, festivalul filmului care va constitui, speră conducătorii industriei cinematografice din peninsulă, o apoteoză a filmului de bună calitate. Între timp, organizatorii plimbă în lumea întreagă un film panegiric care povestește fericirile și nefericirile Hollywood-ului de pe Tibru.

Cinecitta s-a născut în 1937. În 475 de zile, „orașul filmului" a fost gata. El cuprindea 16 studiouri, printre care și pe cel mai mare din Europa (80 de metri pe 40), drumuri, grădini, boschete, piscine, magazine de accesorii, toate cele necesare unei cetăți destinată să creeze vise. În primul an de existență aici s-au produs 20 de filme, în cel de-al doilea 36 și 50 în 1940. Studiourile încearcă să bată Hollywood-ul și să determine reducerea importurilor de pelicule americane. Filmele perioadei : „Coroana de fier", „Aventurile lui Salvator Rosa", „Marile magazine", n-au depășit interesul de moment. Începînd din 1947, atrași de o mînă de lucru ieftină și bine calificată, de un curs de schimb foarte convenabil, un climat agreabil și multiple libertăți americanii atît de combătuți vor debarca în masă și vor inaugura o a doua epocă a studiourilor romane. Ei turnează un film după altul. Mervyn Le Roy realizează „Quo Vadis", William Wyler „Ben Hur", Joseph Mankiewicz „Cleopatra". Roma devine punctul de întîlnire al vedetelor. Ava Gardner și Humphrey Bogart se desfășoară în „Contesa cu picioare goale" a aceluiași Mankiewicz, Liz Taylor și Richard Burton se descoperă și se căsătoresc. Nu lipsesc nici francezii : Marcel l'Herbier filmează „Ultimele zile ale orașului Pompei", Jean Renoir, „Trăsura de aur". Șomerii din Roma fac figurație, tehnicienii își perfecționează meseria. În același timp, apare cel cărula italieni li spun „Maestro" cu M mare : Federico Fellini care, împreună cu actorul său fetiș, Marcello Mastroianni, devine geniul cinematografului italian. Este perioada în care se realizează „La dolce vita", „8 și jumătate", „Amacord", „Casanova" și alte pelicule care acum fac istoria celei de-a 7-a arte. La finele anilor '60, filmul american intră în criză, monștrii sacri pleacă din nou peste ocean, iar Cinecitta nu lucrează decît pentru RAI — Radioteleviziunea Italiană. S-a propus ca studiourile să fie transformate în muzeu al cinematografului. Salvarea a venit atunci cînd s-a înțeles că doar o lărgire a sferei de activitate ar putea readuce studiourile în rîndul întreprinderilor prospere. Devenind rapid centrul de producție cinematografică cel mai important din Europa, Cinecitta a renunțat la rolul de prestator de servicii și a devenit co-producător. S-au deschis porțile superproducțiilor europene — ultima se numește „Numele trandafirului" de Jean Jacques Arnaud după romanul cu același nume al lui Umberto Ecco — foiletoanelor televizate (primul film serial italienesc cu 26 de episoade este în curs de realizare de celebrul Berlusconi) — publicității sofisticate.

Cinecitta a trecut de la un deficit de 5,4 miliarde lire în 1982 la un beneficiu de 23 miliarde lire (circa 18 milioane dolari) în 1986. Conducătorii săi au scos un suspin de ușurare și sînt în așteptarea unor filme italiene de calitate.

IOAN ROȘCA ■

Alertă în „triunghiul de smarald"

În regiunea cu multe păduri, dar cu populație puțină din nordul Californiei este în prezent mare zarvă. Patru avioane de recunoaștere și șapte elicoptere ale unei unități speciale de poliție, denumită „Camp" survolează, aproape fără întrerupere, colinele înverzite. De asemenea, la sol unități de cercetare, înarmate pînă în dinți, scotocesc cu atenție fiecare metru pătrat de teren. Polițiștii sînt protejați de veste antiglonț și preferă să poarte costume de camuflaj. Și nu fără motiv. Pînă în prezent au fost efectuate 63 de arestări...

Această relatare, reprodusă după ziarul vest-german „Die Welt", nu înfățișează o acțiune de luptă împotriva unor forțe de gherilă, ci împotriva... „cultivatorilor" cei mai bogați din California. Pentru că aici în „Emerald Triangle" (triunghiul de smarald), cum mai este numită regiunea nord-californiană dintre Humboldt, Trinity și Mendocino se află concentrate cele mai mari culturi ilegale — cu producție estimată pe piața ilegală la o valoare de două miliarde dolari — de cannabis, plantă din ale cărei flori și frunze se obține pernicriosul drog marihuana. Fiecare plantă matură de sensemilla (cannabis), care dispune în California de condiții foarte bune de cultivare, este vîndută în „comerțul cu amănuntul" cu aproximativ 2 000 dolari.

Acțiunea poliției a ales anotimpul recoltării acestei plante. În „grădini" ascunse mascate, și de aceea botezate „de gherilă", depistarea plantelor de Cannabis Indica este destul de dificilă, dar în perioada culesului unitățile „Camp" au cele mai mari șanse de a le repera. „Camp" (prescurtare de la Campaign Against Marihuana Planting — Campania împotriva Plantațiilor de Marihuana) a reușit, în cursul anului trecut, să distrugă peste 100 000 de plante de cannabis în „triunghiul de smarald", iar în decursul ultimelor luni au mai fost neutralizate alte 86 000 de plante. „Ai un sentiment grozav cînd poți confisca nu cîteva grame, ci cîteva tone de marihuana", declara un polițist ziarului „Los Angeles Times". „Și — adăuga el — reușim în prezent aproape zilnic să facem capturi la care altădată nici un visam".

Profitul este atît de mare încît se apreciază că în 1983 această „cinepă" nocivă a fost cultivată pe nu mai puțin de 600 000 hectare în S.U.A., dintre care o pătrime numai în „triunghiul de smarald". Cultivatorii au primit porecla de „the hill folk" (oamenii colinelor) deoarece apar toamna din pădurile de pe coline pentru a se aproviziona cu bunuri de lux, aruncînd uneori cu dezinvoltură cu banii în dreapta și în stînga. Ei își petrec de regulă iarna în Mexic sau în Caraibe pentru a reveni la începutul verii. Firește comerțul cu unelte de grădinărie cunoaște un boom nemaiîntîlnit. Acțiunile „Camp" au dus la reducerea suprafeței cultivate cu cannabis la numai 160 000 hectare. Ca urmare a riscurilor, „grădinile de gherilă" nu numără de obicei decît cel mult 10 plante care ajung la apreciabila înălțime de 1,20 metri. Deoarece cultivatorii preferă să nu stea în apropierea lor imediată, plantele sînt prevăzute cu instalații de udare automată și numeroase capcane și chiar instalații de împușcare cu declanșare automată, cînd nu sînt păzite cu arma în mînă chiar de proprietari ! Este motivul pentru care pădurarii locului au atras atenția turiștilor ca în cazul cînd dau din întîmplare peste o asemenea „plantație" să strige : „Sînt aici din greșeală, plec imediat !". În aceste condiții nu este de mirare că amatorii de excursii în „triunghiul de smarald" sînt tot mai rari.

ION VIRGIL ■

Ah, complexele (II)

Londonezii sînt frămîntați. Fără noile tehnologii pe Drumul banilor, greu se poate dormi liniștit. Volumul de operații crește rapid. Cum ne descurcăm? Firmele și piața britanică sînt în stare să ducă pe umeri o astfel de, altfel dulce, povară?

În biocurile scrobite ale băncilor, computerele s-au instalat virtos, clănțănind zi și noapte de dragul socotelilor. Sub pavajul străzilor, 600 000 circuite în dublu sens leagă între ele jumătate milion de telefoane. Pe străzile supercirculate, mici chioșcuri încastrate în perete atrag atenția : sînt automatele de eliberare a banilor.

Băncile au pătruns în cetatea informației. Iar bancherii merg pe ale lor: împrumută, aplică dobînzi, te execută la termen. Un om din lumea banilor, un american, afirma: „Informația înseamnă putere; primatul informației înseamnă avere".

Și aici, deci, ca și la alții, viteza și acuratețea se dovedesc cruciale, atît pentru firme financiare cît și pentru clienți. Particularii și corporațiile cer informații pentru a putea să-și organizeze afacerile. Informația despre bani a devenit aproape la fel de importantă ca banii înșiși, este cineva de părere. Așa cum în locul piesei de aur de altădată a apărut în buzunarul nostru bancnota de hîrtie, tot așa informația sub formă digital circulă pe traseele computerelor, substituind moneda. Procedeul aduce în prim plan bitul informațional ca instrument de lucru în activitatea băncilor dar și pe post de reprezentant al banului.

Un salt l-a provocat computerul personal. În 1983, companiile britanice de afaceri și profesionale erau echipate cu 135 000 minicomputere. Se mai găseau în activitate alte 390 000 microcomputere. Din total, aproape o cincime sînt în serviciul firmelor financiare. În fruntea plutonului de furnizori — I.B.M.

Într-o lume în care valoarea banului poate fi considerată bine înțeleasă, se fac delimitări de ordin... financiar. „Mașinile de calitate costă din ce în ce mai puțin, dar oamenii pricepuți costă din ce în ce mai mult". Așadar, cu șuruburile o mai scoatem la capăt. Ce ne facem cu programele ? Circa patru cincimi din costul unui sistem nou îl înghit oamenii și timpul cerut pentru a-l scrie și aplica. Nu întîmplător atîția clienți aleg întîi programul software și abia apoi mașinile care îl vor valorifica.

Găsesc într-o revistă britanică următoarea clasificare : sînt trei feluri de firme. Primul, cuprinzînd pe cele hotărîte să se înarmeze cu tehnologii pentru a cîștiga piața. Sînt cei care nu se frămîntă cu privire la costuri, ci doar doresc să se știe lucrînd mai repede, mai bine. A doua categorie este a celor din mijlocul drumului, preocupați mai ales de ce se întîmplă pe termen lung. În sfîrșit — cei considerați cu capul în nisip — nu se sinchisesc pînă cînd nu simt cuțitul la os. Cele mai multe firme britanice ar intra în această ultimă categorie.

NEAGU UDROIU ■

Monte Carlo, a doua zi după

Între atîtea gînduri și probleme, lumea continuă să comenteze evenimentul fotbalistic al primăverii — meciul pentru „Supei Cupa" europeană. Răspunzînd interesului cititorilor, prezentăm mai jos cîteva elemente din „universul" acestui joc de referință pentru fotbalul nostru.

La meci au asistat 8456 spectatori, rețeta încasărilor fiind de 442 085 franci ● Un record, întrucît aici media este de 2000 spectatori ● Stadionul „Louis II" are o capacitate de 20 000 locuri. Construcția sa — „una dintre cele mai futuriste și mai atrăgătoare din Europa" — a început în mai 1981 și s-a încheiat la sfîrșitul anului 1984 ● Dotat cu ascensoare și scări rulante pe patru nivele, cu utilități dintre cele mai diverse și moderne, stadionul creează impresia unui teatru luxos, în care, odată intrat, ești tentat să întrebi „dacă se poate fuma" ● Populația Principatului Monaco numără 27 000 locuitori, în cele trei orașe, cu o suprafață totală de 189 hectare ● Meciul a fost preluat de 26 canale de televiziune, aspecte din el fiind transmise și în Venezuela, Peru, Uruguay, Statele Unite, Malayezia, Australia, Emiratele Arabe, Etiopia, Iordania ● În Franța s-a transmis decalat cu 3 ore și 20 minute, pe canalul Antenne 2 ● Au fost acreditați 120 de ziariști și comentatori de radio și televiziune, între aceștia din urmă aflîndu-se, trimiși de televiziunile țărilor lor, și Kevin Keegan, Trapattoni (antrenorul lui Inter) și Altafini (component al echipei naționale a Braziliei, care a cîștigat C.M. din 1958) ● Keegan s-a stabilit în Spania, împreună cu soția și cele două fiice ale lor ● Mirat că n-a fost recunoscut de un ziarist francez, Altafini l-a explicat zîmbind : „Sînt în fotografii cu goluri de-ale lui Pelé : mereu, sînt cel care-l îmbrățișează !" ● Luigi Agnolin a fost ajutat la tușă de „coechipierii" săi Claudio Pieri și Pier Luigi Magni : în Italia, brigăzile de arbitri au aceeași componență de-a lungul întregului campionat ● Desemnarea lui Agnolin la acest joc a fost considerată o compensație acordată de U.E.F.A. pentru faptul că F.I.F.A. nu l-a inclus în brigada de arbitri a finalei C.M. din Mexic ● Ziaristul olandez de la „De Telegraaf" care a propus înființarea „Super Cupei" se numește Anton Witkamp ● Trofeul este din argint, poartă emblema U.E.F.A. și inscripția „Super Competition" ; poate fi admirată în curînd la Clubul „Steaua" ● Steliștii s-au antrenat luni seara timp de 22 minute pe stadionul „Louis II; le-au urmat kievenii, pentru 20 minute, ei revenind apoi pentru încă două minute : ca totul să fie echitabil ! ● Conform uzanțelor, Iordănescu a fost invitat primul la conferința de presă : deși mai tînăr, era antrenorul echipei învingătoare ● La joc au asistat suporteri sosiți din țara noastră. Felicitări deopotrivă lor și celor care au avut inițiativa organizării acestei excursii ! ● Dinamo Kiev a fost însoțită de asemenea de un grup compact de susținători la peluza de sub tabela de marcaj ● Stadionul a fost prevăzut cu 25 puncte de amplasare a camerelor de luat vederi ● „Prudență prudență...", așa s-ar caracteriza poziția lui Jacques Georges în legătură cu admiterea echipelor englezești în cupele europene. „Va trebui să mai așteptăm doi-trei ani înainte de a redeschide englezilor poarta cupelor europene. Pentru început, de probă, vom autoriza numai o echipă", a continuat exigentul președinte al U.E.F.A., într-o scurtă alocuțiune prilejuită de acest joc.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Vorbele sînt frumoase. Se ţin discursuri despre respectarea omului, despre multiplele sale drepturi, despre necesitatea asigurării condiţiilor realizării lor. Dar, cînd este vorba de fapte, lumea occidentală prezintă o cu totul altă faţetă : milioane de oameni fără un loc de muncă, discriminări rasiale, inegalităţi în faţa legii, discrepanţe scandaloase între viaţa de lux a unui grup restrîns de bogătaşi ce au acumulat — prin practici deloc umaniste — averi enorme şi traiul de mizerie a zeci de milioane de oameni, calificaţi chiar de oficialităţile lumii capitalului ca situîndu-se sub pragul oficial al sărăciei. Această neacoperire a vorbelor prin fapte transpare de multe ori chiar în relatările mijloacelor de informare în masă din Occident. Citãm cîteva relatări revelatoare pentru ceea ce înseamnă realitate de zi cu zi pentru zecile de milioane ale celor lipsiţi de dreptul elementar la muncă, la siguranţa zilei de mîine. Cifrele sînt alarmante : Şomajul în ţările membre ale Pieţei comune vest-europene a ajuns în 1986 la 16,4 milioane, dintre care 9,2 milioane bărbaţi şi 7,2 milioane femei, a anunţat Oficiul de Statistică al Pieţei comune, „Eurostat". Aceasta reprezintă o creştere de 1,4 la sută faţă de sfîrşitul anului 1985. „Eurostat" subliniază că în luna decembrie 1986 numărul şomerilor a atins un nivel record, deoarece numai în această lună el a sporit cu 257 000.

Neue Zürcher Zeitung : „ŞOMAJ RECORD ÎN SPANIA"

„Numărul celor care caută de lucru, înregistraţi la Birourile de plasare a braţelor de muncă din Spania a crescut în luna noiembrie de trei ori, ajungînd la istoricul record de 2 867 000. Aceasta înseamnă o creştere cu 224 000 persoane sau cu 8,4 la sută de la sfîrşitul lunii august 1986".

AFL-CIO News : „PIERDEREA DEMNITĂŢII ŞI SPERANŢEI"

„În cadrul unei conferinţe de presă organizate la Washington, directorul general al Organizaţiei Internaţionale a Muncii, Francis Blanchard, a subliniat necesitatea organizării unei campanii globale pentru stimularea creşterii economice şi a creării de noi locuri de muncă... Cu toate că principalele ţări industrializate au înregistrat unele succese în stoparea spiralei inflaţiei şi realizarea unor rate de creştere semnificative, a afirmat directorul general al O.I.M., există şi «o parte mai întunecoasă a acestei imagini» rata şomajului în numeroase regiuni „fiind mai înaltă decît oricînd de la Marea Depresiune din '33". Nici perspectivele nu sînt promiţătoare, a arătat el. În condiţiile actuale de încetinire a creşterii economice nu există şanse de soluţionare a problemei şomajului. Blanchard această criză se adînceşte şi că va fi de durată. În prezent există aproape 3,3 milioane şomeri, din care jumătate nu au de lucru de peste un an. Cei mai crunt loviţi sînt tinerii. Cam un tînăr din 5, sub vîrsta de 25 de ani, este şomer, ceea ce înseamnă de două ori mai mult decît pe timpul părinţilor lor. Peste şase milioane de bărbaţi, femei şi copii trăiesc din fondurile de ajutor public, care se cifrează la maximum 42 lire pentru o persoană. Decalajul dintre cei avuţi şi cei săraci nu mai este în scădere, ca în anii '70. O cifră spune multe : 93 la sută din bogăţia ţării este concentrată în mîinile a 50 la sută din populaţie şi, potrivit unui raport al primăriei, 601 410 locuitori trăiesc sub limita sărăciei".

International Herald Tribune : „MÎNIE ŞI FRUSTRARE"

„Jacques Morel, în vîrstă de 50 de ani, a fost concediat din funcţia de funcţionar, de către o întreprindere franceză de utilaj electric, pentru că această companie şi-a încheiat lucrările în capitală şi s-a mutat în sudul Franţei. Căutînd o ofertă de serviciu la Oficiul de şomaj din suburbia pariziană Nanterre, deprimat şi necăjit, Morel a spus : «Este îngrozitor. După 20 de ani de muncă în cadrul companiei, aflu brusc că nu sînt calificat nici măcar pentru munca de funcţionar». Morel face parte dintre cei 2,3 milioane de francezi şomeri, reprezentînd circa 10,5 la sută din forţa de muncă. Această cifră este ceva mai ridicată faţă de media vest-europeană, care se află şi ea în continuă creştere".

Stuttgarter Zeitung : „ABSOLVENŢI DE FACULTATE ŞOMERI"

„Se vorbeşte tot mai deschis despre şomajul care afectează diferite categorii socio-profesionale al căror membri sînt posesori ai unor diplome universitare. Adesea se ignoră — sau se încearcă să se minimalizeze — problema şomajului care-i afectează pe universitari. La sfîrşitul anului 1985, erau în R. F. Germania, 118 000 şomeri cu diplomă universitară, faţă de 30 000 în 1975. Sînt cifre care ilustrează amploarea foarte mare a acestui fenomen".

ION VIRGIL

Din lumea capitalului

Nesocotirea unui drept fundamental al omului – dreptul la muncă

a relevat că se înregistrează două aspecte deosebit de neliniştitoare ale şomajului persistent : 1) cea mai mare parte a celor lipsiţi de locuri de muncă fac parte din categoria şomerilor pe termen lung, ceea ce înseamnă că oamenii rămîn fără un loc de muncă timp de luni şi chiar de ani de zile, devenind din ce în ce mai dependenţi de ajutorul public şi pierzîndu-şi demnitatea şi speranţa ; 2) şomajul este deosebit de ridicat în rîndul tinerilor, ceea ce înseamnă că în mai multe domenii «o întreagă generaţie creşte fără să aibă posibilitatea de a munci, fără să aibă perspectiva unui loc de muncă şi fără locul în societate care însoţeşte activitatea productivă».

Newsweek : „CELE DOUĂ ANGLII"

„Vremuri grele au mai fost pentru Marea Britanie. Prosperitatea generată de revoluţia industrială a trecut pe lîngă păturile sociale pauperizate de la oraşe — acele pături de săraci şi nenorociţi despre care Dickens vorbea în romanele sale, iar Disraeli a încercat, pe cînd era prim-ministru, să le vindece cît de cît rănile. Actuala situaţie grea a ţării semnalează însă că această tendinţă se va menţine. Marea Britanie este din nou pe cale să devină o ţară divizată în două părţi separate de inechitate, şi sfîşiată din cauza frustrărilor unor pături ale populaţiei rămase mult în urmă sub aspectul nivelului de trai. «Această tendinţă a existat întotdeauna în stare latentă, dar acum devine o problemă naţională majoră», afirmă liderul Partidului Liberal, D. Steel".

L'Humanité : „CHICAGO BÎNTUIT DE COŞMARURI"

„Astăzi, Chicago este un oraş bolnav... În mai puţin de 10 ani, oraşul a pierdut un sfert din uzinele sale, iar peisajele industriale la sud de Chicago par nişte peisaje din Lorena : pe kilometri întregi depozitele abandonate, oţelării tăcute, moarte. În plus, patronatul nu se încurcă în principii: astfel, Wisconsin Steel Works, o oţelărie care folosea 3 500 muncitori şi acoperea cea mai mare parte a necesităţilor firmei Harvester International, proprietate a familiei MacCormick, atotputernică la Chicago (întreprinderi, un centru de expoziţii, echipă de base-ball, un ziar — iată cîteva din proprietăţile sale) a fost închisă peste noapte, cu cinci ani în urmă, lăsîndu-i pe muncitori pe drumuri. Nici cea mai mică despăgubire, pierderea dreptului de concediu, spulberarea pur şi simplu a anilor de cotizare pentru pensie. În permanentă luptă de la închiderea întreprinderii, cei 3 500 salariaţi ai ei nu s-au ales decît cu lacrimi.

La Chicago sînt peste 350 000 şomeri, adică aproape 12 la sută din populaţie şi, potrivit unui raport al primăriei, 601 410 locuitori trăiesc sub limita sărăciei".

Viaţă împotriva naturii

A fost o vreme cînd unele fete îşi îndreptau paşii spre mănăstiri pentru a se face călugăriţe. Motivele erau diverse; o dragoste neîmplinită, lipsa de curaj în a da piept cu greutăţile vieţii etc. Era chiar de bon ton să fie într-o familie şi un asemenea caz : se puneau bine cu divinitatea ! Ignoranţa juca un rol nu tocmai neglijabil...

Ce se poate spune însă despre o tînără, cu studii superioare (de drept — 4 ani) care a ales calea mănăstirii ? Mai bine să vedem ce ne dezvăluie ea însăşi.

„Viaţa era monotonă ; meditaţii, serviciu divin, munci manuale (artizanat). Desteptarea se făcea la 2 dimineaţa pentru serviciul divin. Totul era programat, inclusiv o oră de discuţii, după-masa, care nu aveau voie să intre în sfera problemelor personale. Ţi se părea că eşti izolată, că duci o viaţă împotriva naturii ! Regulile erau foarte stricte. Să luăm, de exemplu, îngenunchiatul. Ei se făcea de aşa manieră încît să îţi provoace durere care, chipurile, te-ar fi apropiat de cel divin. Trebuia să-ţi pîrăşti aproapele, să te spovedeşti la nesfîrşit, luînd pedepse după pedepse, trăind mereu cu o stare de vinovăţie. Lunea, miercurea şi vinerea se practica autoflagelarea : cu biciul mic sau cu biciul mare. Dacă primeai o vizită, între tine şi cel care venea să te vadă se aflau : voalul, o perdea şi un grilaj ! Pînă şi poziţia în pat era stabilită astfel ca să fie cît mai incomodă. Cămăşile de noapte se schimbau o dată la 6 luni, iar păturile o dată pe an".

După 13 ani de şedere în mănăstire cea în cauză a renunţat. La început realitatea i s-a părut un coşmar : traficul, viteza... A intrat în panică. Nu mai mersese cu maşina, nu urmărise o emisiune TV, nu citise ziare sau reviste în tot acest interval.

Această experienţă a fost trăită de o tînără într-o mănăstire din S.U.A.

Pentru unii se pare că timpul a stat pe loc (şi nu tocmai la ceasul cel mai potrivit !)

DAN DANUŢ DORU

„Jos, în noroi, fără nazuri!"

Tinerii au dreptul să ştie

Jurnal însîngerat

La Cluj, „monetăria" se afla dincolo de gardul ce împrejmuia ghetoul. Din încăperi se auzeau continuu urlete ce-ţi îngheţau sîngele în vine. Rudele, prietenii, cu feţele palide, speriate de moarte aşteptau întoarcerea celor chemaţi la interogatoriu. Printr-un curier special, a fost convocat Mihai Gellert. Trei zbiri aduşi din Kosice au tăbărît deodată pe el. L-au supus unor torturi şi schingiuiri ieşite din comun, pentru a mărturisi locul unde şi-a ascuns obiectele de valoare. A fost dezbrăcat pînă la piele, legat la mîini şi la picioare şi bătut îngrozitor. Unul din jandarmi îl izbea cu vina de bou, altul cu piciorul; al treilea l-a încălecat şi-l lovea cu pumnii. Omul a îndurat pînă şi-a pierdut cunoştinţa. A fost lăsat doar cîteva clipe. Apoi s-au aruncat găleţi de apă peste el pînă şi-a revenit şi totul a fost reluat de la început. De trei ori la rînd s-a repetat tortura. Victima, complet desfigurată, a fost purtată prin curtea ghetoului şi arătată tuturor : „Uitaţi-vă, acesta a fost Mihai Gellert. A fost pentru că acum este o zdreanţă. Învăţaţi din cazul lui ! Toţi cei care vor tăinui adevărul şi nu vor mărturisi unde şi-au ascuns lucrurile vor păţi la fel !".

Spaima ghetoului din Baia Mare a fost Orgoványi József, una din cele mai sinistre figuri ale oraşului. Faima şi-a dobîndit-o de-a lungul anilor 1941—1944 schingiuind fără milă pe comunişti şi pe evrei. Nici un comunist sau evreu suspect dintre cei arestaţi la Baia Mare, începînd cu toamna lui 1941, nu-l va putea uita nici în mormînt. Colaborator al serviciului de contraspionaj horthyst, s-a distins prin zelul cu care i-a denunţat, prins şi predat pe luptătorii antifascişti. Pe cei pe care reuşea să-i aresteze îi supunea, în cursul anchetelor la cele mai groaznice chinuri : îi bătea cu vina de bou, le presa testicolele, le introducea ace sub unghii, le punea hîrtii arzînde între degetele picioarelor, îi lega burduf şi îi spînzura cu capul în jos. După ce-şi epuiza gama torturilor le dresa acte şi-i trimitea în lagărul de la Someşeni sau Garany.

Avînd astfel de antecedente, Orgoványi a fost inclus în comisia specială de anchetare a evreilor bănuiţi că nu şi-au declarat întreg avutul.

În calitatea de specialist în schingiuiri, atîţat de jandarmi şi funcţionarii civili, Orgoványi a supus la schingiuiri groaznice pe evreii bănuiţi că şi-au ascuns o parte din bunuri. Cu plăcere sadică maltrata femeile evreilor bogaţi. Printre primele victime s-au numărat soţiile avocaţilor Toplonc şi Bernard. Pe membrii familiei Izsak i-a bătut atît de îngrozitor încît au murit la cîteva zile în drum spre **Auschwitz.** Din pricina torturilor insuportabile familiile dr. Vasile Benedek şi Vasile Gold s-au sinucis.

În frecventele razii pe care le întreprindea pe cont propriu prin ghetou, Orgoványi confisca alimente şi haine. Se amuza răsturnînd cazanele cu mîncarea pregătită. Cu o ocazie a pretins evreilor din ghetou să depună suma de 5 milioane pengo, ameninţînd că în caz contrar va face o ziciuială, adică pe fiecare al zecelea evreu îl va împuşca.

Pe Avram Szinetar, Bela Gellert şi Berta Gellert i-a dezbrăcat şi înfăşurat mai întîi în cearşafuri ude, apoi, cu o vină de bou a început să-i lovească peste tălpile picioarelor, mutînd meticulos pieznniturile peste tot corpul, pînă cînd victimele au leşinat.

Iată cum a descris, în faţa tribunalului martorul Bela Gellert, modul de schingiuire practicat de Orgoványi :

„Soacra mea şi cumnata, care nu s-au reîntors din deportare, au fost introduse pe rînd în camera de tortură. Soacra, care atunci era în vîrstă de 71 de ani, a fost bătută cu vina de bou, pentru că a refuzat să declare unde sînt bijuteriile fiului ei.

Schingiuirea victimelor era de o ferocitate inimaginabilă. Fiecare din cei chemaţi era dezbrăcat în pielea goală şi bătut pînă îşi pierdea cunoştinţa. Eu şi cumnata mea, care trebuia să urmeze la rînd, am aşteptat cu groază trecerea clipelor de coşmar, auzind strigătele ce veneau din camera de tortură unde se afla soacra. În timpul cît ea era încă înăuntru, a ieşit afară Orgoványi şi s-a dus în fundul curţii. Toţi am respirat uşuraţi că s-a terminat maltratarea ; speranţa ni s-a spulberat repede ; peste cîteva minute el s-a reîntors, venind cu o vină de bou nouă în mînă. Soacra a fost ţinută înăuntru timp de circa o oră, dar nouă ni s-a părut o veşnicie; auzeam strigătele ei de ajutor şi de durere fără să putem face ceva. După soacră, care a fost împinsă afară, a urmat la rînd cumnata, Berta Gellert. Auzind strigat numele fetei sale, ştiind ce o aşteaptă, soacra a început să ţipe cît o ţinea gura să nu o lăsăm să intre. Pentru acest gest disperat, a fost din nou bătută groaznic, rămînînd cu urme de vinătăi pe întreg corpul; gura i se încleştase şi nu mai putea vorbi. Pentru a-i alina durerile, am ţinut-o tot timpul în cearşafuri umede. Din ziua aceea n-a mai putut să umble. Cînd a sosit deportarea, a trebuit s-o tîrîm după noi pînă la locul unde ne aşteptau vagoanele de vite. Cu cumnata, Orgoványi a procedat la fel, supunînd-o la aceleaşi torturi şi bătăi, înjurînd-o tot timpul cu cele mai murdare cuvinte".

Relatînd despre desfăşurarea procesului criminalilor horthyşti ai ghetourilor din nordul Ardealului, în ziarul clujean „Egység", reporterul va consemna într-una din zilele lui mai 1946 : „Spaima ghetoului din Baia Mare, **faimosul Orgoványi, fostă hienă a serviciului de contraspionaj care şi-a propus drept ţel al vieţii sale schingiuirea comuniştilor şi evreilor,** stă acum cu capul plecat în banca acuzaţilor".

Nici în ghetoul din Reghin n-au lipsit echipele speciale de cercetare după valorile ascunse. La proces, martorul Schmuck Alexandru a declarat :

„Interogatoriul era luat în pivniţa unei case şi în birou. Cei care nu voiau să recunoască sau nu aveau ce să recunoască erau bătuţi după un anumit tipic :

Tuturora li se ordona să-şi scoată ghetele ; ciorapii smulşi din picioare li se băga în gură, ca să nu poată striga. Apoi, culcau victimele pe burtă şi le legau mîinile de picioare în aşa fel, încît tălpile picioarelor să fie ridicate spre tavan. Începea groaznica „bătaie la tălpi" cu vina de bou. După acest supliciu care dura uneori ore întregi, victimele erau alungate afară şi acolo trebuiau să joace. Conducătorul şi principalul zbir al acestei echipe era Bányai Pál".

În acelaşi sens a declarat şi martora Irina Schmuck : „Am fost transportaţi la Reghin. La orele 6 seara a început controlul bagajelor şi percheziţiile corporale; separînd bărbaţii de femei şi copii, n-am mai ştiut unul de altul. Percheziţiile au durat mult după miezul nopţii, aşa că am stat în cîmp liber, în ploaie, pînă la orele 4 spre ziuă. În timpul cît am stat în Reghin, o echipă de detectivi, pe baza informaţiilor pe care le-au primit de la autorităţile din Gheorgheni, au început maltratarea evreilor, introducîndu-i pe rînd, într-o cameră de schingiuire, pentru a-i obliga să spună persoanele şi locurile unde şi-au ascuns averile, valorile. Pe Mendel Moskovits l-au bătut îngrozitor, pînă cînd a început să scuipe şi să urineze sînge. Pe soţia lui Iacob Berkovits au bătut-o atît de crunt, în trei rînduri, încît a murit în ghetou, unde a şi fost înmormîntată, iar pe o fată din Reghin au maltratat-o şi chinuit-o atît de tare de nenumărate ori, încît a înnebunit. Urleteie ei nu le-au putut suporta nici chiar schingiuitorii, au scos-o afară din ghetou".

Eva Farkas din Simleul Silvaniei îşi va aminti : „După zece zile de la internarea noastră în ghetou, Krasznai i-a chemat pe părinţii mei şi le-a cerut să-i spună unde şi-au ascuns valorile, bijuteriile. Refuzul lor de a mărturisi l-au întărîtat. A doua zi m-au dus pe mine în camera de tortură. Intrînd — era o cameră mică cu pămînt pe jos, cu noroi din cauza găleţilor de apă azvîrlite peste cei care leşinau, l-am recunoscut pe Krasznai şi pe plutonierul Sarkádi. Mai era şi un jandarm. Cum am trecut pragul m-au întrebat : „Declari, sau nu !" „N-am ce declara". „Dezbracă-te şi apoi jos, cu burta pe pămînt !" Ordinele erau scurte, seci, ameninţătoare, ca un lătrat de cîine. Mi-am sălţat rochia, m-am dezbrăcat şi m-am întins pe burtă, pe o lavită, ca să nu mă murdăresc. „Jos ! În noroi, fără nazuri !" îmi şuieră Krasznai. M-am supus. Jandarmul mi-a smuls chiloţii şi au început loviturile. Timp de o jumătate de oră, fără întrerupere numai peste tălpi. Cînd am fost aruncată afară, n-am putut să mă ţin pe picioare. A doua zi, pe la orele 11, Krasznai a trimis iar după mine. Am fost adusă tot pe targă, fiindcă nu puteam sta pe [illegible]. Un căpitan de jandarmi a ordonat [illegible] targa. „Nici în ghetou nu le-a pierit [illegible]ful de sclifoseală ?!".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Gînd de primăvară

Gînd de primăvară cu senin de marte
În lumini de zîmbet, flori de curcubeie
Grija vieții noastre, cine să ne-o poarte
Dacă pe planetă nu ai fi, femeie ?

Pașii tăi pe drumuri lasă urme sfinte
Mîna ta-i o floare-n aerul vibrînd
Sîngele ne bate-n vine mai fierbinte
Glasul tău vestește zilele, la rînd.

Ai în ochi tot cerul dimineții clare
Cînd poeții-și caută pe la muze versul
Inima ta cîntă simfonii solare
Și-o ascultă-n pace — viața, universul.

Unde ești ? Deodată îți simțim absența
Peste noi se mișcă valul de durere
Secolul din urmă și-a mărit cadența
Fără tine-n spații, n-am avea putere !

Dar apari în ziuă — floare-nflăcărată
Cînd mileniul trei dinspre zări ne cheamă
Cum spunea poetul : „pururi adorată".
Te slăvim soție, soră, bună mamă !

DIONISIE DUMA

Pentru iubitorii sporturilor de iarnă stațiunea Semenic este una din atracțiile sezonului. Aici, bucuria zăpezii încetează tîrziu, prin luna mai, cînd primăvara se apropie de sfîrșit. Pînă atunci mai este încă multă vreme și mai ales multă zăpadă. Timp suficient pentru organizarea a multor concursuri de schi și săniuș.

VICTOR RĂDULESCU ■

Pentru albumul iubitorilor fotbalului

Într-adevăr, o imagine de antologie, realizată cu o promptitudine de invidiat de colegii noștri, fotoreporterii Mihai Popescu-Stoenești și Mircea Cărărat. În răstimp de nici un an de zile, echipa de fotbal Steaua București a scris două pagini de glorie în istoria fotbalului românesc și a celui european : cîștigarea Cupei Campionilor Europeni și a „Super Cupei" europene. Publicăm această fotografie-sinteză ca un memento și, totodată, ca un îndemn la noi și noi performanțe pentru fotbalul nostru.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Semnal-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfil București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

Bibliotec[illegible]

flacara

anul XXXVI
11 (1 656)
VINERI
13 MARTIE
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Încă o prestigioasă filă în cronica politicii externe românești

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, într-un nou itinerar de pace, înțelegere și cooperare în țări ale Asiei

ROMÂNIA — INDIA

o prietenie trainică, o colaborare tot mai activă

Sub aceste generoase auspicii, cu aceste rodnice concluzii s-a desfășurat vizita oficială de prietenie a înalților soli ai poporului român în Republica India

comentariu în paginile 2–3

În acest număr :

[illegible]

Cine gîndește are și energie!

„Creșterea limbii românești ș-a patriei cinstire“ paginile 14–15

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE

ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,

Aspect din timpul convorbirilor oficiale între președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și primul-ministru Rajiv Gandhi

Momente din timpul vizitelor la Memorialul Indira Gandhi și Galeria națională de artă modernă

Relațiile de prietenie și colaborare fructuoasă româno-indiene au vechi și bogate tradiții. Aceste relații au dobîndit valori și dimensiuni noi în perioada postbelică, și cu deosebire în ultimele două decenii. În prezent, România și India se simt apropiate atît prin raporturile de prietenie și cooperare pe care le-au stabilit și pe care le dezvoltă în diferite domenii de interes comun, cît și prin eforturile pe care le depun în vederea asigurării unui climat internațional de pace, de respectare a independenței și suveranității naționale, de înțelegere și colaborare. În afara schimburilor comerciale, care urmează să se dubleze pînă în anul 1990, există o serie de acțiuni de cooperare în domenii ca industria chimică, a explorării și exploatării petrolului, a construcțiilor navale și altele. La Gauhati, Haldia și Kudremuch, au fost construite obiective care constituie remarcabile repere ale colaborării rodnice dintre țările noastre. În repetate rînduri conducătorii indieni și-au exprimat satisfacția și aprecierea pentru sprijinul acordat de România în valorificarea bogățiilor naturale ale Indiei, în folosul poporului indian. Pe planul vieții internaționale, la ONU, în cadrul „Grupului celor 77", precum și în cadrul mișcării de nealiniere, la ale cărei activități țara noastră participă în calitate de invitat, România și India conlucrează strîns, sporindu-și contribuția comună la întărirea păcii și securității în lume, la soluționarea complexelor probleme ale contemporaneității, în interesul dezvoltării libere, independente a fiecărei națiuni. În dezvoltarea continuă și rodnică, reciproc avantajoasă a relațiilor româno-indiene, o importanță deosebită au avut-o și o au întîlnirile și convorbirile la nivel înalt, care au conferit de fiecare dată noi dimensiuni raporturilor dintre țările și popoarele noastre. În ultimii douăzeci de ani au avut loc mai multe întîlniri româno-indiene la nivel înalt, fiecare deschizînd perspective tot mai largi cooperării pe plan bilateral și în viața internațională. În acest context se înscrie și recenta vizită oficială de prietenie în India a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, efectuată la invitația președintelui Republicii India, Giani Zail Singh, și a primului ministru Rajiv Gandhi.

Cu prilejul vizitei, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu s-au întîlnit cu președintele Giani Zail Singh. Șeful statului indian a salutat călduros vizita președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în India, vizită ce se înscrie ca un eveniment de seamă în evoluția raporturilor tradiționale dintre cele două țări. Totodată, el a exprimat satisfacția de a se întîlni cu președintele României și de a avea împreună convorbiri în probleme de interes comun. Președintele Nicolae Ceaușescu, a subliniat Giani Zail Singh, este un mare prieten al Indiei și țara mea se mîndrește cu prietenia statornicită cu România. Președintele Indiei a dat o înaltă apreciere activității și inițiativelor președintelui Nicolae Ceaușescu pentru promovarea păcii și înțelegerii internaționale. Președintele României a mulțumit pentru invitația de a vizita India, pentru calda ospitalitate cu care au fost întîmpinați, arătînd că vede în aceasta o expresie a sentimentelor de profundă prietenie și stimă pe care și le nutresc reciproc cele două popoare. În continuare, s-a procedat la un schimb de păreri cu privire la căile și mijloacele de dezvoltare mai intensă a conlucrării multilaterale dintre cele două țări. Abordîndu-se probleme ale situației internaționale, s-a exprimat îngrijorarea față de continuarea cursei înarmărilor, față de efectuarea de experiențe nucleare și s-a subliniat necesitatea ca toate țările să acționeze energic în direcția dezarmării, pentru a ajunge la acorduri concrete în vederea reducerii armamentelor și, în continuare, a lichidării lor. În acest cadru, au fost apreciate recentele propuneri ale Uniunii Sovietice privind retragerea rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa și s-a exprimat convingerea că un acord în această privință, de o necesitate stringentă, este posibil. Schimbul de opinii privind alte aspecte importante ale vieții internaționale a relevat necesitatea întăririi rolului țărilor mici și mijlocii, nealiniate, în curs de dezvoltare în soluționarea problemelor majore cu care se confruntă omenirea în momentul de față. Cei doi șefi de stat s-au pronunțat pentru soluționarea globală a problemelor subdezvoltării, pentru a se acționa în continuare în vederea instaurării unei noi ordini economice mondiale. S-a apreciat că promovarea largă a conlucrării româno-indiene pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate corespunde dorinței și aspirațiilor ambelor popoare de pace și progres, este în interesul lor, al cauzei destinderii și cooperării între națiuni.

Un larg evantai de probleme au fost abordate și în timpul convorbirilor oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și primul-ministru Rajiv Gandhi. În acest context, au fost evidențiate bunele relații dintre România și India, care s-au amplificat și s-au întărit continuu, pe baza deplinei egalități în drepturi, a stimei și avantajului reciproc. Au fost subliniate progresele înregistrate pe plan politic, economic, tehnico-științific și cultural, precum și posibilitățile existente pentru extinderea mai susținută a raporturilor româno-indiene. S-a apreciat

A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎN REPUBLICA INDIA

Aspect de la întîlnirea cu președintele Republicii India

Un simbol al trăiniciei relațiilor româno-indiene : arborele plantat în octombrie 1969 de președintele Nicolae Ceaușescu

Imagine de la primirea vicepreședintelui Republicii India

că potențialul actual al economiilor celor două țări oferă condiții pentru intensificarea și diversificarea relațiilor economice, îndeosebi ale cooperării în domeniul industriei extractive, al metalurgiei, energiei și petrolului, construcțiilor de mașini, precum și pentru creșterea și intensificarea schimburilor comerciale. A fost relevată importanța constituirii de societăți mixte în diferite domenii de interes comun, precum și a dezvoltării conlucrării pe terțe piețe. S-a apreciat că există largi posibilități pentru dezvoltarea generală a relațiilor economice bilaterale, a colaborării și cooperării în producție, pe baze stabile și de lungă durată, pentru realizarea unor importante obiective economice. S-a convenit, de asemenea, să se acționeze în direcția lărgirii colaborării în domeniile științei și tehnologiei, precum și pentru folosirea posibilităților existente de conlucrare în cultură, învățămînt și în alte sfere de activitate.

Președintele Nicolae Ceaușescu și primul-ministru Rajiv Gandhi au avut și un larg schimb de vederi în legătură cu aspecte actuale ale vieții politice din lume. Apreciindu-se că situația în lume continuă să fie gravă și complexă, s-a subliniat necesitatea unirii eforturilor tuturor popoarelor, ale forțelor progresiste de pretutindeni în vederea opririi cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război, spre o catastrofă nucleară, pentru afirmarea politicii de destindere, securitate, pace, înțelegere și largă conlucrare între toate națiunile lumii. S-a relevat că problema fundamentală a epocii noastre este oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, asigurarea păcii în lume. În acest cadru, a fost relevată necesitatea încetării experiențelor nucleare și militarizării Cosmosului, a realizării unor înțelegeri corespunzătoare în direcția eliminării rachetelor nucleare, a lichidării tuturor armelor atomice, a reducerii armamentelor convenționale și a cheltuielilor militare, mijloacele astfel eliberate urmînd să fie folosite în interesul progresului economic și social al popoarelor, îndeosebi al celor în curs de dezvoltare. Legat de aceasta, s-a subliniat importanța măsurilor luate de România de reducere cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. S-a apreciat că înfăptuirea securității și cooperării în Europa ar avea o influență pozitivă asupra întregii vieți politice internaționale, ar corespunde intereselor tuturor națiunilor lumii. În cadrul convorbirilor a fost reliefată, de asemenea, importanța întăririi colaborării și unității de acțiune ale țărilor în curs de dezvoltare pentru propășirea lor economică și socială independentă, importanța organizării în cadrul O.N.U. a unei conferințe internaționale în vederea soluționării globale a problemelor subdezvoltării, inclusiv a problemei datoriilor externe foarte mari ale acestor state, necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale. Apreciind importanța mișcării de nealiniere, rolul constructiv al Indiei în cadrul acesteia, președintele României a arătat că în actualele împrejurări trebuie făcut totul pentru întărirea unității de acțiune dintre aceste țări, în vederea creșterii aportului lor la soluționarea gravelor probleme cu care se confruntă omenirea. Exprimînd satisfacția pentru buna colaborare dintre România și India pe plan internațional, președintele Nicolae Ceaușescu și primul-ministru Rajiv Gandhi au reafirmat hotărîrea celor două țări de a dezvolta conlucrarea dintre ele în cadrul O.N.U. și al altor organisme internaționale, al „Grupului celor 77" și al mișcării de nealiniere, de a contribui activ la afirmarea politicii de destindere, dezarmare, de colaborare și pace pe Pămînt.

Apreciind noul dialog româno-indian la nivel înalt, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Noua vizită pe care o facem în India constituie o expresie a tradiționalelor relații de prietenie și colaborare care s-au statornicit din vechi timpuri între țările și popoarele noastre, a dorinței comune de a le conferi dimensiuni și mai largi. Sînt încredințat că vom identifica noi căi și mijloace de a extinde și mai mult cadrul acestor relații, corespunzător intereselor de progres și dezvoltare independentă a țărilor noastre, cauzei destinderii, colaborării și păcii în lume". La rîndul său, președintele Giani Zail Singh a declarat: „Noi, în India, privim cu admirație realizările remarcabile, economice și industriale, pe care Republica Socialistă România le-a înregistrat în ultimele patru decenii. Sîntem fericiți să arătăm că între cele două țări ale noastre există o importantă cooperare reciproc avantajoasă. Sîntem încredințați că aceste relații reciproc fructuoase în domeniul comerțului și cooperării industriale vor căpăta noi dimensiuni și vor continua să se extindă în viitor, întărind și îmbogățind prin aceasta raporturile noastre prietenești".

Desfășurată într-o ambianță de cordialitate, de stimă și înțelegere reciproce, noua vizită oficială de prietenie în India a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, se va înscrie, fără îndoială, ca un moment de referință în bogata cronică a prieteniei româno-indiene, va deschide noi și largi orizonturi colaborării dintre cele două țări și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii și progresului pe tot globul.

ION DUMBRAVĂ ■

La Capul Piscului, un început de lume...

Pînă la silozul central de la Ścutu Goleşti cărbunele este transportat cu funicularul.

La Cimpulung se scoate cărbune de 100 de ani. De fapt, mai nimerit ar fi să zicem că de 100 de ani se face minerit, din moment ce arheologii pot să aducă dovezi că în castrul roman Jidava, aflat cu cîţiva kilometri la sud de oraş, cărbunele de aici era folosit cu siguranţă în secolul al doilea al erei noastre.

Castrul roman Jidava se află chiar în centrul bazinului carbonifer al Cîmpulungului. De aici înspre răsărit, pînă la riul Argeşel, se află minele Poenari, Jugur şi Boteni. Înspre apus, între Riul Tîrgului şi Bratia, se găsesc minele Pescăreasa, Godeni, Coteşti, Berevoieşti, Slănic şi Aninoasa. La Aninoasa există şi o carieră de exploatare la suprafaţă a lignitului.

În urmă cu cîţiva ani, în cursul unei vizite de lucru pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a întreprins-o în această zonă minieră, secretarul general al partidului a cerut extinderea acestei cariere şi dublarea în perspectivă a producţiei întreprinderii miniere din Cimpulung. Pe atunci, cum ne spune Ion Ghizdavăţ, secretarul comitetului de partid al întreprinderii, toate minele Cîmpulungului dădeau un milion şi jumătate de tone pe an. Acum, în 1987, planul este de 2,5 milioane. Pentru 1990 se prevede realizarea unei producţii anuale de 3 milioane şi înfăptuirea în acest fel a indicaţiei date de secretarul general al partidului.

„Sigur că pentru atingerea acestui obiectiv am luat anumite măsuri, spune interlocutorul nostru. În primul rînd, pentru ca minele existente să-şi realizeze, fiecare, planul stabilit. În al doilea rînd, pentru a deschide noi exploatări carbonifere. Chiar lîngă mina Aninoasa, nu cu multă vreme în urmă au început lucrările de deschidere a unei mine noi, la Capul Piscului. Deocamdată se lucrează în două planuri înclinate, alergăm după cărbune ,ca să zic aşa, iar acolo unde vom identifica un strat mai gros vom începe lucrări de pregătire şi vom deschide investiţiile pentru construirea de galerii şi abataje".

„E important să ne întrebăm şi tocmai de aceea vă şi întreb : cum este, ce calităţi are cărbunele de Cimpulung ?".

„Noi scoatem aici lignit. În trei dintre minele noastre se găseşte cărbune dacian, cu o putere calorică de 1 500—2 000 kilocalorii pe kilogram, dar în cele mai multe dintre minele întreprinderii aducem la lumină cărbune ponţian, care este ceva mai vechi şi se află mai în adînc, dar a cărui putere calorică e de peste 3 000 kilocalorii pe kilogram. Scoatem cărbune de calitate bună şi foarte bună, aşadar".

„Spuneaţi că pentru 1987 planul este de 2,5 milioane tone. Cu ce rezultate aţi început acest an ?".

„Pînă acum, planul a fost realizat şi chiar depăşit. În ianuarie am obţinut o producţie suplimentară de peste 3 000 tone. Din acestea, e drept să spunem că 900 de tone s-au obţinut numai la mina Coteşti. Tot astfel, în februarie, numai pe primele 20 de zile am depăşit planul cu 4 500 de tone, din care 2 700 au fost, tărăşi, contribuţia minei Coteşti".

La mina Coteşti, unde am ţinut să mergem, în preajma galeriei de coastă e o linişte care parcă vine să confirme că nu întotdeauna acolo unde se munceşte cu tragere de inimă este şi zarvă multă.

La lămpărie, Elena Vintilă şi Natalia Lucaciu supraveghează încărcarea bateriilor astfel încît cei care vor veni la lucru peste cîteva ore, în schimbul doi, să fie siguri că lămpile acestea pot funcţiona cel puţin 10 ore.

La rîndul lor, Cornelia Dorcioman şi Ion Pavel se află gata să intervină în orice moment critic şi supraveghează în permanenţă încărcarea cupelor de funicular în care cărbunele este transportat, cale de 5 kilometri, pînă la silozul central de la Schitu Goleşti, de unde urmează ca el să fie trimis spre beneficiari.

La intrarea în galeria de coastă, o echipă alcătuită din Vasile Ene, Petre şi Vasile Soare, Ion Popa, Ion Brănescu şi Valentin Nicolescu lucrează la pregătirea echipamentului ce urmează a fi dus în subteran, în locul unde se deschide noul abataj frontal 6512, care va fi echipat cu un complex de productivitate mare, C.M.A. 2. Pe la jumătatea lunii martie, spune maistrul principal Stelian Voican, noul abataj va intra în exploatare, înlocuind astfel unul dintre abatajele mai vechi ale minei, aflat în retragere, ajuns aproape de marginea cîmpului minier.

La aproape un kilometru după ce pătrundem în galeria de coastă, ajungem la abatajul frontal 6410, condus de brigadierul Petre Banu. Oamenii lucrează cu o atenţie sporită, de la un timp, deoarece complexul mecanizat de abataj înaintează printr-o zonă tectonizată, frămîntată, după cum ni se spune, şi în orice clipă oamenii trebuie să fie pregătiţi pentru a stăvili erupţia borchişurilor, a straturilor de nisip şi apă aflate sub presiune.

La dreapta, prin galeria 4401 şi apoi prin 4400-B-vest am ajuns la abatajul cel nou, 6512, iar de aici am coborît pe planul 5401 către orizontul 4403 şi am pătruns în galeria 4505, care e galeria de fugă a abatajului 6511. Ilarie Enăchescu şi Nicolae Bulacu, ca şi şeful de echipă, Mihai Costea, ne spun că deocamdată aici nu există nici un fel de probleme, complexul mecanizat de abataje înaintează spornic în stratul de cărbune iar lignitul sule spre cealaltă galerie de coastă, pe unde trece numai banda rulantă, pînă la silozul minei de unde cărbunele este preluat de funicular.

În orizontul 4507, brigada condusă de minerul fruntaş Polifron Bădescu lucrează cu combina de înaintare la conturarea altui abataj frontal, 6513. În preajmă se află şi artificierul Nicolae Badea, care a venit să vadă de cît exploziv este nevoie în planul 5502, pentru crearea accesului spre un nou orizont în geografia minei. În general, ni se spune, rolul artificierului este însă aici mai mic decît prin alte părţi, întrucît mina în care ne aflăm este mecanizată în proporţie de 90 la sută.

În mină e cald ca sub aripa unei păsări.

În mină e vară mereu.

Afară, unde primăvara se luptă cu iarna, soarele se află în cumpăna unei zile despre care putem fi încredinţaţi că a fost încă o zi bună pentru toţi cei ce lucrează în această mină. Încă o zi dintr-un an care ţine pasul cu cei mai buni ani din istoria glorioasă a acestei mine.

L-am întrebat pe maistrul Stelian Voican, la ora 14, cînd oamenii ieşeau din schimbul 1 : „Ce putem spune ? S-a realizat planul ?". Iar răspunsul a fost scurt şi cuprinzător : „Planul a fost de 320 de tone. Am realizat 415 tone". „Dar ieri, l-am mai întrebat, cît aţi scos în cele trei schimburi ?". „1 200 de tone iar planul era de 960".

Cum se obţin aceste rezultate am putea să înţelegem însă şi din următoarea întîmplare : abia ieşisem la lumina zilei cu maistrul Stelian Voican şi ne aflam în biroul lui cînd la interfon s-a auzit un apel de la abatajul 6511, acolo unde oamenii spuseseră, în urmă cu două ore, că nu au nici o problemă tehnică de rezolvat. Între timp se ivise o asemenea problemă. Cereau urgent un cuplaj hidraulic pentru transportor. Douăzeci de minute mai tîrziu, ei confirmau că echipa lui Vasile Ene le adusese echipamentul cerut.

Da, a fost încă o zi bună într-una din minele de la miazăzi de Cimpulung, o zi în care s-a mai dovedit, încă o dată, că minerii nu sînt tocmai ei oamenii cărora să li se explice prea mult că ţara are nevoie de cărbune, de cît mai mult cărbune.

DUMITRU CONSTANTINESCU
Fotografii de
ELENA GHERA

Un grup şcolar modern, pentru minerii Cimpulungului

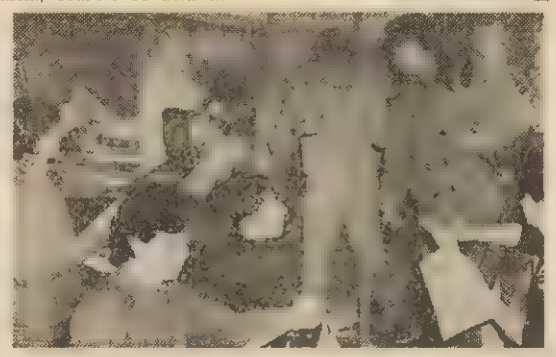

Se pune în scenă o nouă piesă de teatru. Cînd vrei, se găseşte timp şi pentru asta.

Cine gîndește are și energie!

Idei la îndemîna tuturor

Fiindcă ei muncesc la Combinatul de articole tehnice de cauciuc, e dreptul lor să creadă că în anumite privințe este mai greu să lucrezi cu cauciucul decît cu oțelul. Bineînțeles că este, acesta, numai un anume fel de-a vorbi prin care ei dau de înțeles că munca lor nu e tocmai ușoară. Tocmai prin elasticitatea lui, cauciucul fiind o materie destul de încăpățînată și opunînd parcă mai multă dîrzenie încercării omului de a-l modela. Și cum, evident, nu e vorba de cauciucul din care se taie bretele de pantaloni sau curele pentru prăștii, să spunem din capul locului că la Pitești, la acest combinat, el este modelat după cerințele a mii de beneficiari și într-o gamă sortimentală deosebit de variată. Pe fluxul de fabricație se află, cum spune inginerul șef Nicolae Jianu, aproximativ 25 000 de repere.

De bună seamă, realizarea acestei producții impresionante nu numai ca volum și diversitate dar și în privința calității ei, presupune un consum de energie. Și remarcabil apare faptul că despre un asemenea subiect se discută aici nu confuz, prin îndelungi perifraze și cu tendința de-a aduce justificări, ci simplu și cu precizie și cît se poate de convingător: combinatul se încadrează în cotele de energie stabilite.

— Înțeleg, i-am întrebat pe inginerul Nicolae Jianu, că nu ați depășit aceste cote.

— Într-adevăr, nu le-am depășit, nici pe cele de energie electrică, nici pe cele de gaz metan.

— E firesc să vă întreb: de cît timp reușiți să vă încadrați în aceste cote?

— De mai mulți ani.

— Mai trebuie să spunem și cum ați reușit.

— Secretul e unul: buna organizare. Atîta tot. Față de consumurile planificate conform proiectului inițial al combinatului, prin măsurile tehnico-organizatorice pe care le-am întreprins consumurile energetice au fost reduse de 4 ori.

— Despre aceste măsuri nu se poate vorbi decît concret. Care ar fi, așadar, una dintre ele?

— Noi avem, aici, o mare hală monobloc, între ai cărei pereți se află o distanță de sute de metri. Se înțelege, lumina zilei nu pătrundea și în interiorul acestei hale, ci numai înspre marginile ei, mai aproape de ferestre. Multe spații de producție aflate în interiorul acestei hale erau luminate cu becuri ziua în amiaza mare și cu toate că afară putea să fie o zi însorită. Ne-am hotărît să deschidem în plafoane 40 de luminatoare mari, de cîte 15 metri pe 6, și în felul acesta am realizat însemnate economii de energie. Trebuie să vă spunem, cu o mîndrie din care nu înțelegem să facem nici un secret, că pe parcursul unei vizite întreprinse în combinatul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat în mod deosebit această inițiativă. Ne-a spus chiar așa, „Bravo", și ne-a îndemnat să continuăm această acțiune. Faptul acesta se petrecea în urmă cu cinci ani. Un an mai tîrziu am deschis alte 60 de luminatoare, de cîte 2 pe 3 metri, la secția unde producem benzile de transport.

Ideea aceasta a deschiderii luminatoarelor pentru a lăsa lumina zilei să pătrundă în ungherele hale aparține chiar inginerului Nicolae Jianu.

O altă inițiativă, care a dus și ea la importante economii de energie, a fost construirea unei „instalații de preparare a apei fierbinți din condens și abur uzat". Această instalație a fost executată, în urmă cu doi ani, de către cei 50 de muncitori de la Centrala termică a Combinatului, care au lucrat după o documentație tehnică întocmită de tehnicianul Ilie Ristea și maistrul Ivan Nicolae. Așa cum ne spune unul dintre cei care au conceput-o, Ilie Ristea, instalația aceasta reprezintă, de fapt, o valorificare a unor resurse energetice secundare. Pe timpul iernii, ea asigură încălzirea spațiilor de producție iar pe timpul verii ea asigură și disponibilități de preparare și de livrare a apei calde către alte unități cum ar fi Întreprinderea „Argeșeana" sau fabrica de încălțăminte, ori pentru alimentarea a 600 de apartamente din cartierul Bascov. Prin funcționarea acestei instalații se economisesc aproximativ 2 700 tone combustibil convențional pe an. „Înainte, spune Ilie Ristea, pe cînd cumpăram energia termică, plăteam în fiecare an Centralei termoelectrice Găvana 3 milioane de lei. Acum nu mai cumpărăm, ci vindem. În fiecare an încasăm de la beneficiarii noștri aproximativ 300 mii de lei".

Alte măsuri, precum contorizarea consumului de energie electrică pe secții și utilaje, încă din toamna anului trecut, sau planificarea utilajelor mari consumatoare de energie pentru ca ele să funcționeze în afara orelor de vîrf iar între orele 17—22 să staționeze, n-ar face decît să confirme, la rîndul lor, că deviza celor de la Combinatul de articole tehnice din Pitești este: ajută-te singur, gîndește singur!

D. CONSTANTINESCU ■

Alfabetul începe cu litera E

La Întreprinderea Vulcan alfabetul tehnologic începe cu litera „E", de la energie. În jurul acestei prețioase noțiuni pivotează preocupările oamenilor uzinei, după unitățile ei de măsură se apreciază dacă munca cu ideile și cu utilajele este eficientă, competitivă. Și asta pentru că, în primul rînd, principalele produse ale întreprinderii se numesc cazane energetice pentru termocentralele electrice, cazane industriale pentru abur, cazane recuperatoare, unități de pompare pentru extracția țițeiului, deci utilaje, care fie că produc energie, fie că o consumă, trebuie să se recomande cu randamente cît mai bune în acest capitol esențial al zilelor noastre. Ca peste tot, se fac eforturi pentru drămuirea fiecărui strop de energie. „Frămîntîndu-se" mult metalul, cuptoarele uzinei dudue la temperaturi mari iar contoarele electrice aleargă repede, căci acestea sînt caracteristicile prelucrărilor metalurgice. Specialiștii uzinei nu s-au împăcat însă cu „foamea" de energie a acestor procese tehnologice, ci au căutat să le-o limiteze cît mai mult. E demn de semnalat că ei nu s-au lăsat consolați că așa este lucrul cu metalul, trebuie să-i dai multă energie, ci au pornit chiar de la ideea radicală de a înlocui unele procedee energofage. În tratamentul termic al unor piese de fontă de la unitățile de pompare, acestea stăteau pînă acum 20 de ore în fierbințeala gazelor de ardere a metanului, înghițind multe kilocalorii. Așa cum ne relata inginerul Oprea Popescu, șeful colectivului de proiectare, s-a abandonat această tehnologie energofagă și s-a înlocuit cu o metodă nouă, modernă, emanație a gîndirii din Vulcan și realizată prin autodotare, și anume, detensionarea prin vibrații. În loc să transporți subansamblele la cuptoare și să dai drumul flăcărilor „să le spele", micul aparat de vibrații este transportat la „pacient" și cu undele lui sinusoidale de compresie reechilibrează structura cristalină a metalului chiar mai bine decît tratamentul termic, căci nu-i schimbă deloc caracteristicile mecanice. Avantajele? Nu se mai ard atîția metri cubi de gaz metan în cuptoare (300 t.c.c.), ventilatorul de aer de combustie nu mai consumă nici el cei 7 KW/h, nu se mai cheltuiesc cca. 240 de mii de lei pentru materialele refractare. Noul procedeu vine cu modestul consum de 0,5 kW/h al vibratorului, în schimb cu o creștere spectaculoasă a productivității muncii, deoarece în loc să lenevească la căldură în cuptor 20 de ore, piesa stă la răcoare cu vibratorul conectat doar o oră. Deși Vulcan, firma întreprinderii, ar aminti de flăcările muntelui dezlănțuit, oamenilor de aici nu le sînt prea dragi flăcările cuptoarelor ce înghit gazul metan al țării. Cu flăcările unor idei îndrăznețe au cauterizat o altă tehnologie energofagă. Pentru detensionarea cordoanelor de sudură, în loc să introducă toată piesa în cuptor, s-a elaborat împreună cu I.C.P.E.-ul un dispozitiv de tratare locală a sudurii, fără a mai „rumeni" ditamai subansamblul în pălălaia flăcărilor. Se pot inventaria astfel mii de ore pe an mai puțină manoperă, economii de 1 000 t.c.c. și 300 kW. S-a intrat cu bisturiul și în tehnologia de turnare a unor repere din fontă, care după metoda clasică impunea uscarea formelor din nisip și lianți timp de 12 ore în cuptoare cu o nocivă poftă de mîncare a gazului metan. „Turnarea în forme vidate, tehnologie de mare randament, ne spune inginerul șef Alexandru Bogdan reduce consumul de gaze cu 90 la sută, de energie electrică tot cu 90 la sută, de lianți (la rîndul lor produs energointensiv) cu 85 la sută, elimină faza de îndesare cu bătătoare pneumatice acționate electric, mărind în schimb indicatorul de productivitatea muncii cu 30 la sută". Vulcanul a fost unul din pionierii introducerii acestei tehnologii noi și de mare eficiență care este turnarea în forme vidate, iar construirea celei de a doua linii ce mărește la 5 mii t/an capacitatea de piese prelucrate în acest fel, este jumătatea drumului spre extinderea ei în toată fabrica.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Inteligența bunului gospodar

La Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Alba Iulia, problema reducerii consumurilor energetice fără afectarea ritmului de producție și a calității reperelor executate a generat o serie de măsuri concrete, a căror eficiență este deja vizibilă. Dar, înainte de a vedea cum au prins viață aceste măsuri, trebuie să amintim faptul că preocupările colectivului acestei întreprinderi pentru economisirea energiei electrice și a gazului metan datează de cîțiva ani buni. Ele au fost generate de sesizarea la timp a două importante aspecte.

Primul este însăși structura producției, la I.U.P.S. Alba Iulia realizîndu-se o seamă de utilaje destinate chiar sectoarelor direct productive din domeniul energetic. Utilaje care, din construcție, trebuie să consume cît mai puțină energie. „Ar fi un nonsens remarca pe bună dreptate șeful atelierului proiectare, Ștefan Băculeț — ca tocmai în locurile de unde se naște energia consumurile să fie prea mari. De aceea, am întreprins multe în direcția reducerii greutății reperelor, înlocuirii unora dintre ele cu altele, din materiale mai puțin consumatoare de energie etc.. Noi înțelegem să economisim energie și prin intermediul beneficiarilor noștri, astfel încît transportoarele suspendate pentru exploatările miniere, funicularele necesare ducerii cărbunelui de la exploatare la preparație, liniile mecanizate pentru betonarea galeriilor sau transportoarele cu bandă livrate unităților din cadrul Trustului de construcții hidroenergetice să fie concepute și executate cu grija de a consuma cît mai puțină energie".

Al doilea fapt care a impus din vreme măsuri de raționalizare a consumurilor energetice a fost existența în unitate a unor consumatori de putere foarte mare, în special în cadrul turnătoriei (tratamentul termic și cuptoarele de topit cu arc electric). Au fost întocmite programe speciale de funcționare și, în consecință, la sfîrșitul anului trecut întreprinderea se prezenta cu o economie de 450 MW față de cota ce-i fusese atribuită.

Din această experiență și din cercetarea atentă, în continuare, a cauzelor ce conduc la consumuri exagerate de energie, colectivul întreprinderii din Alba Iulia a aflat soluții grație cărora — în momentul de față — să stea bine în privința energiei electrice (asta însemnînd că producția merge fără probleme, chiar în condițiile reducerii cotelor repartizate inițial). În privința gazului metan, unde mai există probleme, se iau măsuri zilnic (mai bine spus — clipă de clipă) pentru încadrarea în graficul de consum. Ce s-a întreprins și ce se întreprinde pentru a se ajunge la această situație? — iată prima întrebare pe care ne-am simțit obligați s-o adresăm după ce ne-au fost prezentate realizările. Totul ține — am înțeles din explicațiile ce ne-au fost furnizate — dintr-un fel de bucurie de-a redescoperi, mereu și mereu, oul lui Columb.

Iată — s-a observat de mai multă vreme că puterea instalată a unei mașini este mai mare (uneori mult mai mare) decît ar fi nevoie pentru executarea unei piese. Și așa s-a ajuns la ideea realizării unor miniagregate proiectate pentru a face operații individuale, utilizînd doar atîta energie cîtă este necesară executării în cele mai bune condițiuni a unui reper anume. Apoi, se subliniază posibilitatea recuperării căldurii de la cuptoarele forjei pentru a încălzi aerul de combustie ceea ce ar reduce substanțial consumul de gaz metan. În fine este vizată modernizarea transportului intern, prin mărirea liniei pe care se deplasează macaraua-turn, astfel încît să se realizeze o legătură directă între estacadă și hala de producție ceea ce ar evita ocolișurile inutile — prilej atît pentru încetinirea ritmului producției, cît și pentru creșterea consumului de energie.

Toate aceste soluții și încă altele, aflate abia în stadiul de proiect (cum ar fi, de pildă, iluminatul natural al secțiilor de producție prin înlocuirea actualelor tavane cu altele, de sticlă) au generat, prin rapida lor aplicare în viață, o anumită atitudine din partea întregului personal muncitor. Au apărut inițiative, propuneri. Gheorghe Marton, din cadrul serviciului de organizare și planificare a muncii, ne-a vorbit pe larg despre hotărîrea tuturor muncitorilor de la turnătorie de a lucra cu preponderență în schimbul al treilea și de a lucra și duminicile, atunci cînd sistemul energetic național este mai puțin solicitat. Apoi, a fost dusă la bun sfîrșit acțiunea de contorizare, așa încît s-au stabilit cote de energie pe secții. În funcție de producția fiecăreia dintre ele. Martin Schmidt, de la biroul mecano-energetic ne relata că a întîlnit, deseori, la trecerea prin secții, situația în care un strungar (deprins deacum cu iluminatul local), plecînd după o piesă, să stingă lampa din preajma strungului, reaprinzînd-o la întoarcere. Asta înseamnă creșterea nivelului conștiinței și înseamnă spirit gospodăresc.

DAN MUCENIC ■

Primii kilowați din apele Ialomiței

Sîntem la o răscruce a geografiei Bărăganului, la cîțiva kilometri în aval de locul unde Prahova se varsă în Ialomița și unde se croiește o altă geografie. Inginerul Liviu Viziteu sare dintr-un Aro, ce o cotea de-a lungul unui val de pămînt, nimbat de neaua căzută astă-noapte, chemat să ne fie ghid prin această nouă galerie de artă a muncii din marea operă de reconstrucție a pămîntului pămînt românesc, după un incomensurabil proiect, după un cutezător și inegalabil Program național.

„Pe aici va trece magistrala Canalului Mostiștea-Ialomița", ne spune, desenînd cu gestul mîinii linii ce se încrucișează orizontul. Privind harta pare incredibil, distanțele dintre cele două puncte, dintre cele două ape — Lacul Mostiștea și rîul Ialomița — sînt impresionante, ating sute de kilometri. Așa cum într-un mai vechi reportaj scriam cum apele Dunării vor urca pînă la brîul Moldovei, prin sistemul de irigații Covurlui, tot astfel, prin această traversare a Mostiștei, marele fluviu va fi adus să se verse în afluentul lui, venind să scalde fruntea Bărăganului, cîmpiile lui cu pline. Privim șantierul, privim cîmpia de pe o înălțime de beton abia înfiptă în realitatea ei, de pe coronamentul unui baraj ce zăgăzuiește într-un vast lac de acumulare apele Ialomiței. Ialomița care, de secole, a făcut ravagii peste satele din lunca ei, de la Coșereni și pînă la vărsare, adică pe sute și sute de kilometri, cu mii și mii de hectare agricole, cu mii și mii de case de oameni în care creșteau speranțe. Este cel mai mare, de altfel și singurul baraj de cîmpie din țară, malul invincibil al unui lac cu 50 milioane de metri cubi de apă. Scopul lucrării e lesne de înțeles, regularizează cursul rîului, asigură irigarea unei mari părți din Cîmpia Soarelui.

Un baraj înseamnă aproape în mod logic o hidrocentrală. Cine n-o construiește, se spune, nu știe hidrotehnică ori hidroenergetică. La piciorul barajului, înfiptă în trupul lui, există o construcție mică, deloc impunătoare, la care ajungi, coborînd o scară îngustă din beton, cu treptele aproape abrupte, ca ale coșurilor de fum. Ne ținem bine de balustrada din metal, ajungem pe un palier, intrăm în gheretă și mai coborîm niște trepte. Ne oprim la 9 metri și jumătate sub albia rîului, în sala turbinelor primei microhidrocentrale de cîmpie din România. În pufonica sa de culoarea oțelului și cu o căciulă țărănească îndesată pe urechi, cu un caiet în mînă și cu un creion bont, Ion Ghinescu ascultă cu încordare bătăile de inimi ale celor 5 turbine și le notează pulsul. Nu le scapă din ochi de azi dimineață, la orele 7,00, cînd a intrat în schimb și unde a ajuns, mergînd 11 kilometri, mai pe jos, mai pe bicicletă, după cum drumul acoperit de gheață i-a îngăduit. Deși a îmbătrînit ca electrician — din 1963 încoace, prin cîte n-a trecut, prin cîte nu trece unul de la rețele —, n-a produs încă energie electrică, zice. În 1964, iarna, cînd a căzut linia Fierbinți, pe direcția Girbovi-Valea Măcrișului, 26 de stîlpi pe o lungime de cîțiva zeci de kilometri, din cauza unui viscol năpraznic cu chiciură grea și lipicioasă, 45 de oameni, fără macaralе, fără tractoare, cu spatele și cu niște capre de lemn, lemn abia strecurat și el, cu tractoarele pînă la șosea, apoi, tîrît în cîmp cu mîinile, au repus-o la verticală, în 3 zile și 3 nopți. Trei zile și trei nopți au rămas la datorie, în viscol, sub cerul liber, izolați de lume, încrîncenați dar nu disperați. Un elicopter îi repera la ore fixe și le cobora mîncare caldă, pături, felinare, scule de care mai aveau nevoie, apă și chiar „rom ne-au adus". Cînd face drumul cu bicicleta de-acasă și pînă la microhidrocentrală, își aduce deseori aminte de acest episod. Nu din cauza iernii cinoase pe care a traversat-o zilnic și în acest an, dar, prin unicatul muncii pe care o implinește lîngă cele 5 turbine. I se pare de o răspundere egală cu cea de-atunci. Sînt 4, la montajul cărora a dat o mînă de ajutor, tocmai pentru a le cunoaște bine alcătuirea și a ști mai departe ce e de făcut. De ochii și urechile lui, de cinstea și modul cum își va face datoria va depinde, zice, într-o oarecare măsură, viitorul ideii de microhidrocentrală. Cele 4 turbine EOS fac parte din seria unei prelucrări tehnice de la Reșița, fac parte din primele 36 de turbine pentru microhidrocentrale produse în țară. E ușor să spui „nu sînt bune!" ori „merge! și să nu meargă, dar te lasă inima? Te lasă anii de meserie pe care îi ai în spate?!", își răstește gîndul cu voce tare. Se înțelege, prin urmare, de ce Ion Ghinescu a fost aleșat echipei de patru electricieni (Ion Nistor, Florentin Giurgiu, Ion Crișu) și un maistru (Constantin Sîrbu) destinați să supravegheze mersul microhidrocentralei de pe Ialomița. El implinește ceva mai mult decît o meserie. Continuă un act tehnic, o operă de cercetare menită să valideze o clasă și un model de microturbine. Pe 27 decembrie 1986, MCH Dridu a intrat în funcțiune. Apele Ialomiței au produs și furnizat sistemului energetic național primii kilowați. Cam ce înseamnă ei? Microhidrocentrala poate să producă, în 24 de ore, 2,16 MGh, adică reprezentînd ceva mai mult decît consumul, în același interval de timp, al Fabricii de ulei din Slobozia, una dintre cele mai mari cu acest profil din țară, unul dintre importanții consumatori de energie din județ. „Este ceva, nu-i așa?", ne întreabă Ion Ghinescu. Este, îi răspundem.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Doi vecini și-un rîu de lapte

Un reportaj despre felul în care s-a desfășurat în această iarnă învățămîntul agrozootehnic nu este, la prima vedere, faptul de viață pe care un reporter ține să-l relateze cu tot dinadinsul. Dar, avînd în vedere un adevăr tot mai des formulat în ultima vreme, un adevăr aflat într-o strînsă concordanță cu realitatea însăși a noii noastre agriculturi, potrivit căruia meseriile satului, inclusiv cele tradiționale, s-au diversificat enorm, s-au umplut de un nou conținut, nu numai în ceea ce privește practica, munca propriu-zisă, la cîmp, cît și teoria, din acest punct de vedere, deci, un reportaj despre învățămîntul agrozootehnic poate fi la fel de captivant ca oricare alt reportaj. În ceea ce ne privește, am descins în două mari și cunoscute comune ale județului Constanța : **Castelul** și **Poarta Albă**, pe care le despart aproximativ 10 kilometri. Cum s-ar spune, o distanță nu mai mare decît o zvîrlitură zdravănă de băț, sau, mai corect, o fugă și mai zdravănă de cal.

Cum și-a schimbat o oaie culoarea

Pînă mai deunăzi între locuitorii acestor două comune nu se născuse nici un fel de concurență. Și unii, și alții, își vedeau de treburile lor. E-adevărat, cei din Castelul cu ceva mai mult spor, mai ales în ceea ce privește producția de lapte, unde au obținut în 1986 cea mai mare cantitate de lapte pe cap de vacă furajată pe județ, 4 019 litri. Dar, de cîțiva ani, să zicem cinci, de cînd în fruntea cooperativei agricole din Poarta Albă a fost ales **Sergiu Prodan**, diferențele între cele două comune au început să se mai atenueze. Și asta nu în condițiile în care cei de la Castelul ar fi slăbit ritmul, sau ar fi micșorat pasul, dimpotrivă. „Adică, l-am zgîndărît noi pe Sergiu Prodan, dumneavoastră vreți să înlocuiți versul La castel în poartă, oare cine bate ?“ cu un altul, mai nou, care ar suna cam așa „La Castelu-n poartă Poarta Albă bate“ ? „Chiar dacă treaba asta, avea să ne răspundă, sună, așa, a poezie, eu zic că în spatele ei se ascunde și ceva adevăr. Pînă acum cîțiva ani, comuna noastră era considerată oaia neagră a județului. Ziariștii și specialiștii care veneau prin județ, ne cam ocoleau, treceau pe la Valea Dacilor. Ce să vadă la noi ? Ei bine, numai în 1986 sectorul auxiliar ne-a adus un venit de aproape 1,5 milioane lei. Cred că în acest an îl vom dubla. Să vedem ce vor face, la acest capitol, cei de la Castelul. Apoi, în ceea ce privește cultura vegetală, unde s-ar părea că stăm mai bine decît cei din Castelul, ne-am înscris pentru 1987 la cucerirea titlului de Erou al Noii Revoluții Agrare cu două culturi, sfecla de zahăr și sfecla furajeră. Va fi, știm bine, foarte greu. De la o producție de 42 de tone pe hectar, cît am obținut anul trecut, trebuie să sărim la peste 85 de tone. E mult, dar să vă spună inginera șefă, Aurica Antonovici, care e de față, dacă se poate“. Invitată la cuvînt, așa, pe nepusă masă, **Aurica Antonovici** avea să-și la rolul în serios, cît se poate de în serios : „Anul trecut, pe cîteva hectare, pe care le-am lucrat ca la carte, după toate datele manualelor, am atins o producție de 100 de tone la hectar. În acest an, în cadrul învățămîntului agrozootehnic, în care au fost cuprinși toți oamenii ce vor lucra la sfecla de zahăr și la cea furajeră, am trecut în revistă tehnologiile aplicate pe loturile experimentale. S-au iscat, n-o să mă credeți, o sumedenie de discuții, uneori în contradictoriu, cea mai firoscoasă dintre cele ce-au ținut să despicăm firul în patru dovedindu-se a fi **Emilia Bebea**. Eu, ca lector, doar am dirijat discuțiile, apoi am ilustrat pe cîmp, la fermă, cum și ce trebuie să facem ca să ajungem la o producție de peste 85 de tone la hectar. Adevăraților lectori, cu mare influență în rîndul celorlalte femei, s-au dovedit a fi, cum v-am spus, Emilia Bebea, dar și **Maria Rupereană**, **Maria Mirea**, **Floarea Ciucă**, ba chiar și **Gabriela Croitoru**, deși fata asta, Gabriela, proaspătă absolventă a liceului agricol, lucrează la noi de nici un an de zile. Și, în general, cam astfel s-au desfășurat la noi cursurile învățămîntului agrozootehnic. Manualele și broșurile editate de minister pentru fiecare cultură în parte, despre care eu vă pot spune că sînt foarte, foarte bune, întrucît prezintă amănunțit așa-zisele secrete ale marilor recolte, au fost nu doar citite, ci și dezbătute. S-a pătruns, cu alte cuvinte, dincolo de litera tipărită. Sigur că da, știu proverbul acela cu **teoria ca teoria, dar practica ne omoară**, numai că de-această dată învățămîntul agrozootehnic s-a axat mai mult și mai mult pe latura practică. Începute în sală, lecțiile s-au mutat pe cîmp și, vorba unuia dintre cursanți, vor continua pe tot parcursul anului. Cursanții vor primi nota de trecere abia în toamnă. Cît despre sfecla furajeră ce să vă spun, am obținut anul trecut o producție medie de 195 de tone la hectar. Trebuie să sărim în acest an la peste 200 de tone. Le vom obține, fără doar și poate“. Acestea fiind zise, s-a așternut, pentru o clipă, un fel de liniște încordată. Inginera Aurica Antonovici a mai adăugat doar un „cam asta e“ și a tăcut. Ochii ei priveau parcă în gol. Am fi vrut pentru a o îndemna să ne ofere și alte amănunte, să ne îndoim de spusele ei, dar asta ar fi sunat a neîncredere. Vorbele ei și felul în care președintele cooperativei, Sergiu Prodan, o aproba cu o ușoară înclinare a capului, ne-au uimit. Acești oameni nu vorbeau, ci spuneau ceea ce ei cred cu tărie că vor înfăptui. „Dar, avea să rupă Sergiu Prodan acea prelungită și încordată tăcere, ceea ce vrem noi să realizăm, cu aceeași tărie, este să o luăm înaintea celor de la Castelul cu producția de lapte“. Pe ce vă bazați, l-am întrebat, cînd vreți, cu toată tăria, să le-o luați înainte ? „Tot pe eficiența cursului agrozootehnic, din această iarnă, ne-a răspuns, dar mai ales pe faptul că vitele noastre, după cîte știu eu, vor ieși mai bine din această iarnă. Apoi, în rest, vom vedea noi ce și cum“. Altceva n-a vrut să mai spună, drept pentru care am luat drumul spre Castelul, înginînd...

La Castelu-n poartă Poarta Albă bate

Auzindu-ne, **Dumitru Ginara**, cel de-al nouălea președinte al ceapeului din Castelul (cooperativa a fost înființată în 1950, cînd actualul președinte împlinea abia 3 ani !), și **Omar Ferit**, inginerul șef al ceapeului, au prins a zîmbi cu subînțeles. „Știm noi la ce vă referiți, a început Dumitru Ginara, la producția de lapte, firește, dar vorbiți cu doctorul Ștefănescu“. L-am așteptat, preț de aproximativ cinci minute, pe doctorul **Alexandru Ștefănescu**, răstimp în care am băut pe nerăsuflate cîte un castronaș de laurt. Mărturisim că de multă vreme n-am mai băut un laurt atît de bun, atît de gras și cu un gust de lapte proaspăt, deși laptele, pînă să ajungă laurt, o știm foarte bine, numai proaspăt nu mai era. Cum se face, l-am întrebat pe doctorul Ștefănescu, că vacilor le merge atît de bine aici, la Castelul ? „Există, mai întîi și-ntîi, o preocupare cu totul și cu totul ieșită din comun pentru vite. Apoi, un alt factor extrem de important, decurgînd din primul, este omul. Pentru oamenii din Castelul vitele și oile au fost dintotdeauna pe primul loc în viața lor. Ca să obținem în acest an 4 800 de litri de lapte, și eu zic că le vom obține, trebuie să avem furaje de bună calitate. Pe fiecare hectar trebuie să obținem 10 000 de unități nutritive. Trebuie să îmbunătățim continuu selecția metisului pe care-l avem cu tauri din import de mare productivitate. Apoi, nu în ultimul rînd, trebuie să aplicăm tot ceea ce am învățat în această iarnă. Spre deosebire de alte unități, care s-au ținut mai aproape de manualele și broșurile editate de minister, noi, care în anii trecuți le-am studiat și pe acestea, am pus accentul pe cîteva noi tehnologii, pe cîteva probleme științifice de ultimă oră. Cu alte cuvinte, dacă tot am făcut un curs de învățămînt zootehnic, apoi am pus la punct problema hidrolizatului de soia pentru viței, hidrolizat pe care-l fabricăm chiar aici, la noi. Ce este, pe scurt, acest hidrolizat ? Se pun boabele de soia în apă. După 12 ore, timp în care boabele încolțesc, triturăm soluția respectivă, adică o trecem printr-o mașină de tocat. La 1 kilogram de soluție triturată adăugăm 5 litri de apă și le amestecăm bine de tot. Acum se produce hidroliza. După hidrolizare presăm acest amestec la o simplă presă de stors struguri. După această filtrare, adăugăm zahărul, unu la sută zahăr, și toată compoziția o fierbem timp de 30 de minute la o temperatură de 95—97 de grade. Se răcește pînă la 40 de grade și se adaugă premix, un amestec aminoacido-vitaminoantibiotat, în proporție de 100 de grame la 100 de litri. Se obține laptele hidrolizat care este administrat vițelului la o temperatură de 37—39 de grade în amestec cu 50 la sută lapte de vacă sau înlavit. Ceea ce rămîne, dacă rămîne, se poate păstra în frigider, la o temperatură de 4 grade. Ei bine, deși am început încă de anul trecut să fabricăm lapte hidrolizat, în cursul de învățămînt zootehnic din acest an am făcut în așa fel încît oricare om din sectorul nostru să știe să-l fabrice și să-l folosească. Înainte făceam teorie peste teorie. Cine înțelegea, bine, cine nu, iar bine, în acest an accentul l-am pus pe practică. O altă temă a cursului nostru, pornind de la un articol apărut chiar în revista Flacăra, a fost cea a folosirii eridiaromului, un extract de plante pentru combaterea diareei naturale la viței. Oamenii noștri știau din moși-strămoși că vițelul trebuie să sugă imediat după naștere din ugerul vacii, așa cum era el, acoperit de un strat de lapte. S-a constatat că laptele acela conținea o sumedenie de microbi, tocmai buni să-i provoace vițelului o diaree naturală. Greu i-am putut convinge că ugerul trebuie spălat cu foarte multă grijă, iar dacă vițelul dă semne de diaree trebuie să-i administrăm imediat pastilele de eridiarom. Treaba asta am lămurit-o practic, tot în cadrul învățămîntului zootehnic. În fine, tot în cadrul învățămîntului nostru am făcut o demonstrație care l-a uimit pur și simplu pe oameni. I-am convins, cu alte cuvinte, că mulsul mecanic trebuie să fie urmat și de un muls manual. Cu aparatul, în timp de 8 minute, cît durează un muls mecanic, se obțineau 3,6 litri de lapte. Cu o mulgere manuală, după cea mecanică, durînd doar 3—4 minute, se obține un spor de 1,2 litri. Mai mult decît atît, abia acum, prin mulsul manual, extrem de fin, se obține și laptele gras, chiar foarte gras, întrucît grăsimea laptelui se află, așa cum e și normal, în partea superioară a ugerului. Mulți n-au crezut că așa stau lucrurile, dar s-au convins practic, comparînd calitatea laptelui de la mulsul mecanic și cel manual. Și — acum, ca să vă răspund la întrebare, vițelor noastre le mai merge bine și pentru faptul că ne-am străduit să permanentizăm în sectorul zootehnic un număr cît mai mare de oameni, să-i cointeresăm prin acordul global și, firește, să-i obișnuim cu ordinea și disciplina ce se cer a fi respectate cu strictețe în acest sector. E adevărat că ne bucurăm de un colectiv foarte bun, în care l-as aminti pe **Nicolae Oprea**, un om extraordinar de conștiincios, un adevărat exemplu pentru toți ceilalți oameni, este, între altele, și membru al **Consiliului Național al F.D.U.S.**, soția sa, Finareta Oprea, și Anica Vișan, plus mulți alții încă, dar, cu colectivul, știți cum e, e așa cum ți-l faci. Cam așa ar fi, zic eu, aproape tot ce-am făcut noi în această iarnă la învățămîntul agrozootehnic. Cît despre pariul cu cei de la Poarta Albă, vă invităm la toamnă, cînd vom afișa rezultatele. Pînă atunci, să facă fiecare ce știe și cît poate“.

Vom da curs, firește, acestei invitații, dar pînă atunci vom mai poposi, fără doar și poate, în cele două unități care, dincolo de rezultatul final al pariului, nu vor avea decît de cîștigat, oricare vo fi să fie învingătorul de drept.

VICTOR NIȚĂ ■

Carte deschisă

Semn că obiectivele noii revoluții agrare stîrnesc ambiții și energii capabile să le ducă la împlinire este și rîvna aprită la învățătură în lumea satelor. Această rîvnă care se dovedește prin formele de studiu, mai multe și mai diverse, prin participarea mai numeroasă și mai ordonată decît alte dăți la ceea ce numim învățămînt agrozootehnic de masă, prin prezența specialiștilor la această activitate nu doar ca profesori ci și, ei înșiși, ca elevi, precum și în alte felurite chipuri.

Cărțile sînt absolut necesare în îmbogățirea și perfecționarea cunoștințelor, dar cum, cel puțin în cazul agriculturii care are un ritm de prefaceri uluitor, acestea nu prea pot ține pasul cu viața, instrumentul cel mai la îndemînă cel mai convingător și cel mai eficient este experiența înaintată, experiența fruntașilor.

Pe temeiul acestui adevăr, lunile din urmă, adică lunile în care s-au pus temelii noilor recolte, au marcat în lumea satelor, o amplificare fără precedent a acțiunilor menite să asigure transmiterea de experiență, schimbul de experiență, generalizarea experienței. Unitățile fruntașe, mai cu seamă Eroii Noii Revoluții Agrare au fost, absolut firesc, foarte solicitate de vizitatori. Și, tot firesc, s-au arătat gazde primitoare și generoase în a spune și altora cum să procedeze. Ceea ce se poate vedea și din această imagine surprinsă la celebra fermă de selecție a I.A.S. Liebling într-o recentă duminică, în care zeci de specialiști și cadre de conducere din agricultura județului Hunedoara veniseră să cerceteze și să-și apropie noi tehnologii zootehnice așa cum, în traseul aceleași călătorii de studiu și documentare, includeseră încă o unitate Erou, Topolovățul Mare, pentru tehnologia culturilor cerealiere.

Fotografie de PAUL AGARICI ■

O zi în C.U.A.S.C.-ul Vedea

Se simte primăvara în Câmpia Română

Duminică, la început de martie, în ciuda faptului că fulguia ușor, la Vedea, în județul Giurgiu, se simțea primăvara. Dunărea s-a eliberat din strînsoarea de gheață, pămîntul a înghițit toată zăpada, iar localnicii spun că au venit cocorii... Dintr-o curiozitate reporticească am căutat să ne aflăm, în prima zi calendaristică a primăverii, la C.U.A.S.C.-ul Vedea, de unde, cu cîteva zile în urmă, s-a declanșat chemarea la întrecere către toate consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste din țară pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, îndeplinirea și depășirea sarcinilor ce le revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Desigur că și anul care a trecut pentru cei de aici a fost bun și cu realizări remarcabile. Dar, anul acesta se așteaptă mai mult și chiar se și visează ca la sfîrșitul lui, atunci cînd o să se tragă linie și o să se facă toate socotelile, cei de la Vedea să fie distinși cu înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare". Numai că visul să devină realitate trebuie să se muncească încă de pe acum. Și, cum se vede în aceste fotografii, giurgiuvenii de la Vedea nu precupețesc nici un fel de efort indiferent dacă este zi sau noapte, zi de lucru sau sărbătoare. Calculele sînt simple: iarna a fost bună, vremea a ținut cu cei de aici, și pămîntul a primit pe lîngă munca oamenilor tot ceea ce i-a trebuit. Așa stînd lucrurile, se așteaptă, așa cum dealtfel s-a și spus în chemare, la producții mari. Traduse în cifre astă înseamnă peste 8.000 de kilograme de grîu la hectar, 8 100 la orz, 20 tone porumb știuleți, 3.000 kilograme la soia, 65 tone la sfecla de zahăr, 35,5 tone la legume. Și fiindcă tot sîntem la capitolul cifrelor mai trebuie să spunem că în zootehnie se va acționa pentru îmbunătățirea reproducției și ameliorarea raselor, asigurarea unei baze furajere echilibrate în structură. Prin creșterea indicilor de natalitate se vor obține 90 de viței la suta de vaci, 107 miei la suta de oi (se pare că în momentul de față — fiindcă fătările sînt în toi —, această cifră a și fost atinsă) iar producțiile planificate vor fi depășite cu 350 de litri de lapte pe vacă furajată și cu 500 grame de lînă pe ovină tunsă. Așa stînd lucrurile, numai de la Vedea, prin creșterea producțiilor vegetale și animaliere se vor livra suplimentar la fondul de stat 11.500 tone de grîu, 6.150 orz, 41.000 porumb știuleți, 330 floarea soarelui, 800 soia, 14 600 sfeclă de zahăr, 13.200 legume de cîmp... Toate aceste depășiri vor fi posibile prin munca de zi cu zi și, se înțelege, printr-o mai mare grijă pentru gospodărirea pămîntului. Astfel s-a dat numai anul acesta în circuitul arabil o suprafață de peste 300 de hectare și s-au extins irigațiile la încă 560 hectare. Dar, lista nu se oprește aici. Prin aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, care trebuie să-și găsească loc tot mai mult și în agricultură, prin buna organizare a producției și a muncii se va obține suplimentar o producție netă în valoare de 10,5 milioane lei și se vor reduce cheltuielile materiale planificate cu 8,5 milioane lei. Rezultatul: beneficii peste plan de 2,8 milioane lei. Mai trebuie spus că numai în această primăvară în învățămîntul agrozootehnic de masă cît și în alte forme de pregătire, recalificare și specializare au fost cuprinși peste 2.000 de cooperatori, mecanizatori, specialiști... Altfel spus primăvara se simte la Vedea și prin munca de zi cu zi a oamenilor de aici.

Fotoreportaj de SORIN POSTOLACHE și MITICĂ CONSTANTINESCU ■

Onorată instanță a moralei

Dreapta și biruitoarea omenie

Întrebările și, pornind de la ele, supozițiile au prins a se naște începînd cu ziua de 13 noiembrie, 1986, zi în care, printr-o decizie a conducerii Cooperativei „Mureșul" din Alba Iulia, lucrătoarei C.T.C. Veturia Faur i s-a pus în vedere că noul său loc de muncă va fi (de la o dată care nu era precizată în decizie!) secția lăcătușerie 2, în calitate de frezor. Nu atît schimbarea locului de muncă a fost aceea care a produs uimire, cît faptul că, prin plecarea Veturiei Faur de la secția cartonaj (unde lucrează nevăzători), respectiva secție era în imposibilitate de a-și desfășura activitatea conform Legii calității produselor (Legea 7/1977), ceea ce punea sub semnul întrebării însăși ridicarea retribuției de către membrii cooperatori. Primul care s-a arătat consternat de emiterea unei asemenea decizii a fost Avram Nistor, cel care coordona activitatea secției cartonaj. El știa foarte bine că, oricît i s-ar trasa ca sarcină de către conducerea cooperativei să dea ei însuși viza C.T.C., acest lucru este ilegal, produsele astfel vizate nefiind admise de către comerț. Astfel încît a solicitat președintelui Cooperativei „Mureșul", Dumitru Magda, revenirea la decizia dată, decizie care contravenea atît literei și spiritului legilor în vigoare, cît și intereselor cooperatorilor. Răspunsul a fost un NU fără de replică. Veturia Faur, cea dintîi afectată și uluită de hotărîrea dată, s-a adresat Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor din județul Alba, de unde i s-a comunicat că decizia cooperativei este nulă de drept, fapt pentru care ea trebuie — pentru binele mersului producției — să rămînă pe loc. Și a rămas, continuînd să-și facă munca la fel de conștiincios ca și pînă atunci, fapt dovedit de absența, în mai bine de doi ani de muncă în calitate de C.T.C.-istă, a vreunui singur refuz calitativ. Președintele Dumitru Magda a făcut să-i parvină pe diferite căi (fără a i se adresa direct niciodată!) hotărîrea de a părăsi neîntîrziat secția cartonaj. Dar, convins de faptul că decizia superiorilor săi era nelegală și consultîndu-se cu I.G.S.C.C.P., șeful compartimentului C.T.C. al Cooperativei „Mureșul", Ioan Baciu, a continuat s-o ponteze pe Veturia Faur. Rezultatul — după mai bine de trei luni de muncă, Veturia Faur n-a primit încă nici un leu din retribuția care i s-ar fi cuvenit!

Acestea sînt, prezentate cu toată obiectivitatea, datele problemei. Cunoscîndu-le, am pornit investigația discutînd cu Avram Nistor, coordonatorul secției cartonaj. „Totul este de neexplicat din punct de vedere logic și legic — ne-a spus acesta. E vorba, indiscutabil, de o ranchiună personală!". Așa să fie? Drept răspuns, ni se relatează două situații care pun într-o lumină nouă cazul Veturiei Faur. Iată-le. În urmă cu cîțiva ani, soțul ei, Vasile Faur — pe atunci șef al secției lăcătușerie din cadrul Cooperativei „Mureșul" — și Dumitru Magda — pe atunci vicepreședinte al U.J.C.M. Alba — erau în raporturi cum nu se poate mai bune. Ruptura a survenit odată cu absențele nenumărate de la lucru ale unui subordonat de-al lui Vasile Faur, care se ocupa, în timpul programului, de creșterea unor oi ale lui Dumitru Magda. În urma deselor sesizări primite din partea tovarășilor de muncă ai ciobanului pontat ca lăcătuș, s-a decis desfacerea contractului de muncă al acestuia. Faptul l-a supărat grozav pe posesorul oilor, care s-a trezit dintr-odată, fără cioban. Și, la trei luni de la acest incident, Dumitru Magda devine președinte al Cooperativei „Mureșul". Relațiile sale cu Vasile Faur s-au asprit continuu, pînă cînd acesta a părăsit cooperativa. Însă, ca „dar" de plecare, s-a trezit cu o imputație de aproape 9 000 de lei, sub pretextul că ar fi făcut să dispară un aparat de sudură. Lucrurile sînt de-acum clare, respectivul aparat aflîndu-se în continuare la cooperativă, preluat de către o altă secție, dar procesul a durat circa trei ani! „Acum — continuă Avram Nistor relatarea — se pare că i-a venit rîndul Veturiei Faur. Indiferent, însă, de disputele personale, interesele cooperativei trebuie să primeze. Și prezența unui C.T.C.-ist aici, în această secție, este indispensabilă bunului mers al lucrurilor".

Am discutat apoi, vreme îndelungată, cu Octavian Borza, șeful Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor din județul Alba. „Singurul motiv în acest caz sînt... pretextele! Legea e foarte clară în situația de față. Și asta cu atît mai mult cu cît azi, mai mult ca oricînd, problemele calității trebuie să se situeze în centrul atenției tuturor. Fără certificatul de calitate — fără acest pașaport care asigură trecerea mărfii realizate din magazie spre desfacere — nu vom face altceva decît să stocăm produsele. Pentru a vă face să înțelegeți și mai bine cît preț se pune pe calitate în cadrul Cooperativei „Mureșul", aflați că am primit o adresă din partea U.J.C.M. Alba, prin care ni se propunea să renunțăm la C.T.C.-ista din secția cartonaj deoarece controlul interfazic se poate efectua și prin metoda autocontrolului! Autocontrolul la nevăzători?! Este grav că se poate gîndi astfel".

Ne-am adresat, deținînd aceste informații, tovarășului Vasile Purdea, prim secretar al Comitetului municipal de partid Alba Iulia. „Nu e posibil ca un om să muncească trei luni și să nu fie plătit. Trebuie cercetat cu atenție acest caz, pentru a stîrpi, dacă e cazul, orice urmă de voluntarism în activitatea unor conducători de unități!" Fapt pentru care, împreună cu tovarășul Emil Sasu, secretar cu probleme economice al Comitetului municipal de partid, și cu Ioan Rujoni, inspector la I.G.S.C.C.P., Alba ne-am deplasat la sediul Cooperativei „Mureșul". Explicațiile președintelui Dumitru Magda n-au aparținut nimănui convingătoare, mai ales reprezentantului Inspectoratului județean care, în deplină cunoștință de spiritul și litera legii, a contracarat toate „argumentele" ce ne-au fost prezentate. Pînă la urmă, Dumitru Magda a trebuit să recunoască: „Am greșit, la început (!), necerînd acceptul Inspectoratului general de stat pentru schimbarea unui C.T.C.-ist. Dar de schimbat, tot o vom schimba! De ce n-am plătit-o? Pentru că nu a fost pontată la locul de muncă unde a fost trimisă. Pontajele tovarășului Baciu nu le-am luat în considerație (chiar dacă avizele C.T.C. și bonurile de scoatere din magazie au fost semnate, în tot acest timp, de Veturia Faur — n.n.). De ce n-am dat-o afară văzînd că nu e pontată? Din omenie!..."

Ne simțim obligați s-o spunem, tovarășul Dumitru Magda are o părere cu totul personală despre ce înseamnă omenie, atîta vreme cît, fără vreo justificare, lasă atîta vreme, un om lipsit de retribuție. Și ar mai fi ceva, un aspect de această dată mai intim, mai sentimental: Dumitru Magda este un om care are serioase probleme cu sănătatea, fapt pentru care se deplasează, de două ori pe săptămînă, pînă la Cluj-Napoca. A primit înțelegere din partea tuturor, i se plătesc zilele respective deoarece încearcă, pe parcursul celorlalte, să rezolve treburile rămase în urmă de-a lungul zilelor cînd a lipsit. Oamenii care sînt astfel tratați ar trebui să fie mai buni și mai înțelegători decît ceilalți.

Tovarășul Emil Sasu, secretar al Comitetului municipal de partid Alba Iulia, a fost extrem de concis și de exact în cele spuse, un fel de concluzii la întreaga noastră investigație: „S-a greșit, asta e limpede. Trebuie să i se dea tovarășei Faur banii meritați și să se înceteze cu astfel de abuzuri! Legea trebuie respectată, pentru că legile de noi sînt votate, pentru a apăra atît interesele unităților economice, cît și pe cele ale oamenilor. Interese care, de fapt, sînt unele și aceleași".

Legea și omenia sînt, în esența lor, identice, astfel încît a n-o respecta pe una înseamnă a abdica și de la cealaltă. De aceea, a nedreptăți un om — din motive exterioare intereselor unității în care își desfășoară activitatea — este, în același timp, inuman și ilegal. Dreptatea ce i s-a făcut Veturiei Faur este încă o dovadă a faptului că, indiferent de piedici, omenia triumfă.

DAN MUCENIC ■

Familia noastră

Minat de treburi profesionale în Clujul studenției, un vechi prieten din Oradea a venit la mine să-mi ceară o mină de ajutor într-o problemă tehnologică în care experiența noastră, a celor de la „Unirea", era bine știută. Ca între prieteni am schimbat atunci multe gînduri. I-am vorbit despre uzina pe care am cunoscut-o împreună, atunci cînd băteam la porțile ingineriei, informîndu-l că azi exportăm o mare parte a producției în trei continente, unele produse fiind preferate pentru tehnicitatea atinsă, superioară multora din țări cu veche tradiție ; i-am vorbit despre oraș care trăiește o nouă tinerețe ; i-am vorbit despre „Politehnica" noastră, azi o instituție de talie europeană, în care, paralel cu pregătirea viitorilor ingineri, cercetările în domeniul tehnologiilor, de vîrf au intrat deja în cotidian.

Colegul care mă vizita era cetățean român de origine maghiară. Mi-a vorbit și el despre Oradea, mărturisindu-mi că-l ulurește cît de frumos se dezvoltă orașul. O frumusețe în toate sensurile : se ridică cvartaluri de mare eleganță și confort, se dezvoltă învățămîntul tehnic superior ; se amplifică viața culturală. Mi-a vorbit însă și despre ceva ce l-a întristat. Într-o seară de decembrie sau poate ceva mai devreme, a prins întîmplător postul TV „Budanesta" și s-a pomenit martor al unui eveniment pe care, uluit și mîhnit, nu și l-a putut explica : la Academia de Științe din Ungaria s-a vorbit multe zeci de minute despre Transilvania ! S-a „lansat", îmi spunea prietenul meu, o carte extrem de voluminoasă, în trei volume, intitulată „Istoria Transilvaniei" ! S-a vorbit atunci, acolo, la Budapesta, mult și foarte zgomotos, au fost prezenți corespondenți de presă din toată lumea, reprezentanți ai ambasadelor, s-au oferit rezumate în multe limbi ale globului, iar în final s-a desfășurat o la fel de zgomotoasă conferință de presă.

Era indignat colegul meu. Undeva, cineva continua să tulbure liniștea atît de firesc statornicită. Cineva, rupt de realitățile vieții ce pulsează în Transilvania și care n-a-nvățat nimic din lecția istoriei, continuă să dezinformeze, să agite din nou problema națională, folosind-o ca și în preajma celui de-al doilea război mondial drept mijloc de învrăjbire. Ei nu știu că în Transilvania trăiește o mare familie, o familie de români, maghiari și germani. Nu știu că aici s-au format familii, că, de pildă, în ce mă privește, am cumnat român, nepoți români, foarte mulți prieteni, tovarăși de muncă români, cultură românească.

Fiecare nou succes al Întreprinderii „Unirea" al cărei director tehnic sînt de mai mulți ani, e și o mare bucurie a mea. Ca de altfel și fiecare succes al județului Cluj, simțindu-mă implicat prin sarcina de mare răspundere pe care mi-au încredințat-o inginerii din județul Cluj în conferința care a avut loc în anul 1973 : vicepreședinte al Comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor. Un puternic forum științific județean din care fac parte toți inginerii din județ, indiferent că sînt români, maghiari, germani, evrei, indiferent că lucrează în învățămîntul superior, în cercetare sau în producție. Nimeni nu face nici o deosebire, așa cum se străduiesc unii s-o „confecționeze" denigrind și mistificînd realitățile.

În forumul județean al inginerilor și tehnicienilor, ne-am propus să înfăptuim mult în acest an. Vrem să organizăm cursuri și dezbateri științifice despre roboți, despre creativitate, despre criotehnie.

Realitatea pe care mi-a povestit-o prietenul meu din orașul de la granița de vest e una grea de acceptat. Pe strămoșescul pămînt al Transilvaniei s-au statornicit în anii socialismului alte principii de muncă și de viață, pe care noi le păstrăm și le apărăm ca lumina ochilor. Prea mult au avut de suferit popoarele român și maghiar pentru ca ele să mai poată accepta teze al căror substrat e reabilitarea unor idei și pretenții condamnate de istorie.

E o adevărată nebunie în prag de secol 21 să sfidezi hotărîri ferme luate după cele două războaie mondiale de două parlamente mondiale. Ca maghiar, mi-e rușine de cele întîmplate la Ip, Trăznea, Beliș sau în alte localități de pe pămîntul Transilvaniei. Așa ceva nu trebuie să se mai repete.

Ca cetățean al României socialiste, n-am alt țel decît acela de a sluji cu credință și devotament Partidul Comunist Român al cărui membru sînt.

Ing. SZABO FRANCISC
director tehnic
al Întreprinderii „Unirea"
Cluj-Napoca

Sîntem mîndri și fericiți

Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, inițiativă a cititorului învățămîntului modern românesc, secretarul general al partidului, tova șul Nicolae Ceaușescu — alături de modernizarea continuă a bazei materiale a învățămîntului, constituie calea optimă de formare și pregătire temeinică a tinerilor specialiști, capabili să răspundă noilor cerințe ale dezvoltării economico-sociale a patriei, exigențelor științei și tehnicii moderne.

La Institutul politehnic „Traian Vuia" din Timișoara, mii de studenți sînt atrași, în fiecare an, în activitatea de cercetare, rezolvînd, alături de dascălii lor, teme de mare actualitate, de largă deschidere spre viitor, din domenii de vîrf precum utilizarea energiei solare, a ferofluidelor, agregatelor aeroelectrice cu ax orizontal, realizarea de roboți și celule flexibile robotizate, sisteme de transport neconvențional cu motoare liniare și sustentație magnetică, tehnologii neconvenționale, utilizarea energiei apelor geotermale, realizarea de noi materiale, structuri și tehnologii noi în domeniul construcțiilor etc. În această activitate comună se îmbină elanul creator al tinerei generații cu experiența cercetătorilor maturi, realizîndu-se o autentică școală a cercetării. Pentru a traduce în faptă cu maximă eficiență morală această menire pedagogică a actului de creație științifică, este nevoie de o amplă și susținută activitate de educație politică, revoluționară și patriotică, care să înarmeze tînăra generație cu convingerea solidă, de nestrămutat, izvorîtă din adîncul conștiinței lor, că numai pe meleagurile patriei te poți forma ca om, ca personalitate. Avem, în acest sens, înalta și nobila menire de a forma tineretul studios în spiritul dragostei de patrie, de partid, al stimei și prețuirii față de împlinirile prezentului, față de trecutul de luptă pentru libertate socială și națională al poporului. Trebuie să înarmăm tînăra generație — pe care o pregătim azi în amfiteatre, laboratoare, în ateliere — cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, formîndu-le un orizont cuprinzător, larg deschis spre nou, în care să nu aibă ce căuta manifestările sovine, retrograde, obscurantiste.

Respingem cu hotărîre, cu demnitate orice încercare venită din afara țării de a denatura realitățile din patria noastră scumpă, teorii care se bazează pe ignoranță și, nu o dată, pe rea-voință. Celor care propagă asemenea idei le spunem răspicat, cu adîncă convingere, cu fermitate : sîntem mîndri că patria noastră, Republica Socialistă România, asigură tuturor fiilor săi deplina egalitate în drepturi, fără deosebire de naționalitate. Că această egalitate este strălucit demonstrată prin fapte grăitoare, exemplare, posibil de reliefat în orice domeniu al vieții noastre politice, economico-sociale, culturale. Aici, acasă, în patria noastră.

Prof. univ. dr.
HELMUT THFIL
Institutul politehnic „Traian Vuia" — Timișoara

Izvoru — broderii de suflet

Comuna Izvoru, din sudul județului Argeș, era pomenită pînă acum în două scrieri celebre : un hrisov domnesc de la 1532 — prima atestare documentară — și în „Răscoala" lui Liviu Rebreanu, acțiunea romanului petrecîndu-se pe aceste meleaguri. Arhivele păstrează mărturii despre revolta din 1907 a izvoranilor, care au luat cu asalt conacul arendașului Nicolescu, împărțind porumbul și grîul la toate familiile din sat. Întrucîtva simbolic, peste ani, tot într-un februarie, dar în 1962, în Izvoru se încheia cooperativizarea agriculturii.

Dintr-o altă perspectivă istorică, localnicii sînt îndreptățiți să-și mai amintească și să se simtă legați de alte două evenimente de importanță națională, petrecute tot în această lună : la 12 februarie 1862 se năștea Alexandru Davila și tot la un 12 februarie, peste patru decenii, în 1902, la Teatrul Național din București avea loc premiera singurei opere a acestuia, drama istorică în versuri „Vlaicu Vodă".

Acestui cvadruplu jubileu — 80 de ani de la răscoala din 1907, 25 de ani de la încheierea cooperativizării, 125 de ani de la nașterea lui Alexandru Davila și 85 de ani de la premiera cu „Vlaicu Vodă" — i-a fost dedicată în comuna Izvoru o ampă și emoționantă manifestare culturală, cu profund caracter patriotic și educativ. Este primul loc din țară și, poate, singurul pînă acum, unde aceste patru evenimente au primit cinstirea ce li se cuvine, în cadrul unui veritabil colocviu de istorie și cultură pentru care sala căminului cultural din comună s-a dovedit a fi neîncăpătoare.

De ce Alexandru Davila și Izvoru ? Pentru că aici există și acum casa Elenei Davila, sora dramaturgului și fiica mai mică a ilustrului patriot Carol Davila, cel despre care G. Călinescu scria : „În România, el întemeie învățămîntul medical și fu în toate privințele un om excepțional. Se căsătorì aici cu o Golească, cu Anica Racoviță (nepoata lui Dinicu și a Zincăi Golescu — n.n.), lăsînd fiilor săi sînge românesc din cei mai vechi". Și această casă și aceste locuri au avut un rol de seamă în biografia dramaturgului, în viața altor personalități de vază ale epocii. Cum aprecia prof. Grigore Constantinescu, de la Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, în comunicarea prezentată cu acest prilej, „alături de Goleștii Argeșului, Izvoru este o prezență constantă și reconfortantă în pasurile literare ale scriitorului, iar elogiul pe care acesta l-a adus luptei poporului, celor care «crescut-au prin veci neguroși / răboj în istoria lungă... / Și dragostea, dulce povară / de lege, de domn și de țară» este exprimat direct în «Balada strămoșilor», din care am citat, scrisă în septembrie 1902 în liniștea patriarhală a casei Davila de la Izvoru, unde, potrivit mărturisirii sale, și-a desăvîrșit o parte din creația literară".

Și dacă dramaturgul reprezintă un caz foarte rar în cultura română, scriind asemenea lui Emily Brontë (autoarea celebrei „Wuthering Heights" — „La răscruce de vînturi") o singură operă, rămasă — potrivit monumentalei istorii călinesciene — „o capodoperă", sora lui, izvoranca Elena Davila, și-a dedicat viața unei nu mai puțin prețioase opere progresiste și umanitare, înființînd în această modestă, pe vremuri, comună de cîmpie, primul „dispensar de sugaci" (ceea ce numim acum creșă și grădiniță) din această parte a țării, printre primele școli „de arte și meserii" din țară, o baie populară comunală (după modelul romanilor), un spital rural modern în epocă (mult modernizat, el funcționează și acum) și multe alte asemenea gesturi și inițiative care i-au păstrat intacte de-a lungul timpului respectul și prețuirea pe care le merita. De altfel, în 1957, la sărbătorirea centenarului Facultății de Medicină din București, înființată de ilustrul său tată, Elena Davila, nonagenară pe atunci, avea să fie invitată în prezidiul respectivei adunări omagiale, în semn de cinstire a memoriei lui Carol Davila, dar și a propriei sale vieți și conduite.

„Lecția deschisă" de istorie de la Izvoru, urmărită cu sufletul la gură de mai tinerii locuitori ai comunei, nu putea, de altfel, să nu facă trimiteri și la personalitatea lui Carol Davila, mai ales că un localnic, prof. dr. doc. George Marinescu-Dinizvor, medic și scriitor, își susținea în 1977 — anul centenarului Independenței noastre — discursul de recepție în Academia de Științe a Franței cu o dizertație pe tema „Carol Davila — erou al Independenței României". Profesorul Marinescu a făcut o succintă evocare a personalității științifice și sociale a lui Carol Davila (fost „coleg de baricade" în revoluția franceză de la '48 cu Bălcescu și D. Brătianu), iar un alt izvoran prezent la manifestare, col. Ioniță Voicu a evocat activitatea lui Carol Davila ca medic-general al armatei române în războiul de independență (fiind, între altele, cel căruia comandantul rănit al oștirii otomane, Osman-pașa, a cerut și a acceptat să fie predat).

Aceste incursiuni în istoria culturală a locurilor și a țării au fost ca niște „broderii de suflet" pe țesătura evocatoare a vieții comunei — în vremurile despre ale răscoalei, în comparație cu timpul tot mai prosper al ultimului sfert de veac. Secretarul Consiliului popular comunal, Vasile Stretenie, un pasionat de istorie și neobosit scormonitor în arhive, a prezentat copiilor și tinerilor satului, nepoți și strănepoți ai participanților la răscoala din 1907, imaginea de atunci a comunei și a zonei, argumentele care i-au îndreptățit pe Rebreanu să plaseze aici acțiunea romanului său. Iar, într-un fericit pandant, ing. Ion Avramescu, tînărul și destoinicul președinte al C.A.P.-ului, a prezentat sintetic evoluția și progresul comunei în anii socialismului, „ani în care cooperativizarea și-a pus amprenta în mod hotărîtor asupra întregii activități economico-sociale, asupra aspectului edilitar al comunei, asupra vieții spirituale a locuitorilor".

Spectacolul cultural care a fost realizat și prezentat prin grija cadrelor didactice (îndeosebi Maria Burcea, Maria Onțoiu, Marin Burcea, Florin Basprijinul generos al organelor județene de specialitate) se află de acum la Izvoru (cum nu se află, de pildă, la teatrul pitești-tean care-i poartă numele).

Revăzînd într-un cadru unitar diversitatea și profunzimea valențelor spirituale ale acestei zone, mi-am explicat mai bine de ce, de pildă, cu numai cîțiva ani în urmă, un înalt demnitar parlamentar francez, domnul Xavier Deniau, aflat în vizită oficială în țara noastră, a ținut să viziteze aceste meleaguri, să fie oaspete chiar al comunei Izvoru, să doarmă o noapte la un țăran de aici, putînd astfel să constate înnoirile din comună, spiritualitatea și felul de a fi și a trăi al locuitorilor ei. Pentru că și aici se resimte cu prisosință o stare de spirit și o apetență față de actul cultural, specifice, de altfel, întregii zone argeșene. Zonă densă de istorie și legende mai ales spre nord, spre poalele munților, dar avînd o replică nu mai puțin emoționantă și densă în acest sud de județ, odinioară înecat în praf, la propriu și figurat, iar acum pulsînd de viața nouă, de ritmurile prospere și revigorante ale prezentului socialist.

Chiar și manifestarea culturală recentă de la Izvoru a evidențiat bogăția de argumente care îndreptățesc iă o mai bună reprezentare a sudului Argeșului, inclusiv, poate printr-un muzeu al acestei zone, ce-ar putea fi găzduit de casa Davila. Comparația între trecutul „Răscoalei" lui Rebreanu și prezentul unei comune fruntașe în agricultură, specificul folcloric al zonei, unde există un port popular comparabil în frumusețe cu cele mai pitorești din țară, multiple argumente de ordin cultural și istoric — amintite și neamintite în aceste rînduri, plus cele pe care oameni competenți le dețin în mod sigur —, tradițiile populare felurite, împămîntenite pe aceste meleaguri și multe alte asemenea elemente au îndreptățit apariția ideii de a se face aici un muzeu de artă, știință și folclor al sudului județului Argeș, ca și eforturile întreprinse în ultimul deceniu în această privință. Organele județene locale se străduiesc să continue cu „episodul Izvoru" demersul de mare valoare patriotică, educativă și culturală de recondiționare a operelor monumentale argeșene, așa cum s-a făcut, de pildă, la Mateiaș și Dragoslavele. Este un demers pentru eternitate pe care spiritul epocii noastre pîlduitor l-a promovat în toată țara, în semn de cinstire deopotrivă a tradițiilor poporului, a luptei strămoșilor, ca și a luminoaselor înfăptuiri ale prezentului.

Oamenii comunei sînt în primul rînd sîlitori față de propria lor datorie, față de sarcinile de muncă pe care le au. Primarul Alexandru Lăptărețu, secretarul consiliului popular, Vasile Stretenie, vicepreședintele Gheorghe Tănase, președintele C.A.P., ing. Ion Avramescu, directorul S.M.A., ing. Marin Bucinică, directorul I.A.S., ing. Traian Proteasa, venerabilul Iancu Neguț, om încărunțit de viață și pensionat cu fruntea sus după ce 11 ani (un record în comună !) a condus C.A.P.-ul, și toți ceilalți îndrituiți cu bunul mers al comunei își fac înainte de toate datoria — și poate vom scrie cîndva despre cotidianul muncii la Izvoru. Dar meritul lor — și nu numai al lor, ci și al fiilor de ieri, de azi și dintotdeauna — este că au și această deschidere spirituală, de a găsi prin noianul treburilor de fiecare zi ferestrele de cuget și simțire care aduc lumina unei spiritualități aparte care-i animă, pe care o respectă și căreia îi sînt devotați. În privirile lor a scînteiat iarăși această lumină, într-o duminică ploioasă și rece de februarie, cînd Izvoru a putut cunoaște și trăi unul din cele mai emoționante evenimente ale locului.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Pentru ei, 1907 e un moment biografic

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Anchetă Flacăra

NICOLAE CEAUȘESCU : „Un rol primordial în supraviețuirea și dezvoltarea neîntreruptă a poporului nostru pe multiple planuri au avut conservarea și îmbogățirea limbii, precum și creația artistică populară, care au cizelat continuu graiul strămoșesc, au cultivat virtuțile poporului, tradițiile înaintate și obiceiurile sale, i-au lărgit permanent orizontul de cultură".

Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfînt testament?

„Creșterea limbii românești s-a patriei cinstire"

Se vor împlini 120 de ani de cînd, în mai 1867, la București, se convoca „Societatea Literară Română" ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani, în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoție evenimentul atît de important în cutorirea culturii noastre naționale, ne amintim dintre atîtea fapte și idei de răsunet tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misii" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna : „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l iee de la un popor". (...) „d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi, în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim acea dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la, strămoși, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact".

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești" propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani ?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3) Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră pentru creșterea limbii române ?

Publicăm astăzi primele mărturii în paginile 14–15.

POEME PENTRU PATRIE

Țăranul

Istoria, știu bine, se poate scrie
Cu renunțări și vise,
Cu iubire și trudă,
Cu împliniri și suferinți
Alegînd unealta precum țăranul
Alege sămînța după culoarea vremii.
O, patrie, istoria ta e înaltă
Cît toate statuile lumii,
Cît toată dragostea care vestește izbînda
Și cum se putea altfel să ieși în lume
Dacă nu-ți sfinteai ființa-n tricolor
Și sîngele tău niciodată călcat în picioare
N-ar țîșni prin inima fiilor tăi
Ca aurul prin venele Apusenilor.
Mereu despre tine rosti-voi
Statornice vorbe de iubire statornică
Deopotrivă rizînd,
Deopotrivă plîngînd
După culoarea timpului
Cu lacrimi sfîșiate de luminâ.

VIOREL VARGA ■

Artistul — conștiință a epocii sale

„Cîntă ca tine dacă vrei să fii cineva"

IOANA RADU, la 70 de ani, este aceeași neîntrecută interpretă a romanțelor, aceeași interlocutoare de spirit...

Interviul în pagina 16

Dina Cocea și Dinu Săraru, Ion Brad, Ion Besoiu și Valeriu Răpeanu, Victor Rebengiuc și Cătălina Buzoianu, Tatiana Iekel și Valentin Silvestru.

Ca în fiecare an, Asociația Oamenilor din domeniul Teatrului și Muzicii (A.T.M.) a desemnat și, recent, decernat, premiile pentru anul 1986. În prezența unui mare număr de artiști, critici de specialitate și ziariști, festivitatea înmînării distincțiilor s-a constituit într-un prilej de meditație asupra sensurilor și valorii muncii artistice în acest moment, asupra misiunii profund modelatoare a artei în general, a artelor teatrului și muzicii în special.

Mari artiști și reputate ansambluri au obținut sufragiile conducerii A.T.M., marcînd momente însemnate în viața culturală a țării. Una din nobilele strădanii ale celor care în aceste zile și-au văzut distinse realizările este aceea de a demonstra că, în cadrul culturii universale, cultura română ocupă un loc distinct și de cinste. Actori, regizori, dramaturgi,

Recunoașterea valorilor

compozitori, soliști instrumentiști, scriitori, critici literari, muzicali propun, prin creațiile lor, noi viziuni, originale, asupra existenței, asupra lumii, prin care se justifică o atitudine lipsită de complexe în fața artei universale, încrederea în vocația artistică a poporului nostru.

O îndelungată tradiție artistică hrănește, an de an, realizările artistice românești. Dar poporul nostru nu are numai norocul să nască valori, ci și pe acela de a le recunoaște, de a le prețui, de a le așeza la locul meritat. Din această perspectivă, o sărbătoare cum este aceasta — anuală, a oamenilor de teatru și muzică, devine o pildă de demonstrație, de solidaritate de breaslă în numele unui crez comun, constructiv, ferm atașat ideii de progres care stă la baza politicii culturale românești.

Silviu Purcărete, Ion Toboșaru și Miruna Ionescu, Dionisie Vitcu, Ildiko Kovacs, Maria Miu, Cristian Pepino, Constantin Ciubotaru, Dan Micu.

Vitrina artelor

Capodopere coregrafice

Recenta premieră de balet a Operei Române din București — în program coregrafii semnate de Doina Andronache după **Simfonia spaniolă** de Edouard Lalo, **Preludiu la după-amiaza unui faun** de Claude Debussy și **Simfonia fantastică** de Hector Berlioz — are acea unitate care izvorăște, firesc, din folosirea consecventă a resurselor declarat programatice ale partiturilor, în sensul unor transpuneri, „în carne și oase", a subiectelor poetic-muzicale în limbaj coregrafic. Doina Andronache, semnatară și a regiei, insistă asupra personajelor ca atare, balerinii realizînd deci roluri și nu întruchipînd metafore, ca în multe ale coregrafii moderne. Este inspirată această alegere ? Da și nu. Da, gîndindu-ne că acesta este modul cel mai direct, neocolit, de adresare artistică spre public în asemenea împrejurări ; nu, făcînd trimitere la faptul că „asoensiunea" spre simbol, atunci cînd se finalizează, oferă satisfacții estetice eșorite. Nu trebuie înțeles că seara de balet pe muzică franceză este realizată monocrom ; există o gamă de semnificare în cadrul căreia coregrafa alege, alegerea fiind însă bine subordonată acelor personificări de care aminteam. Astfel, **Simfonia fantastică** este partitura cel mai fidel realizată din această optică : la vederea „iubitei" în brațele „rivalului", „compozitorul" suferă crîncen, aceste episoade fiind „modulate" de ambianțe de tip pastoral (unde apar un „păstor și o „păstoriță"), de tip macabru (scenele sabatului), realist (balul) sau tragicomic (scenele de judecată unde eroul este pregătit pentru eșafod). De asemenea, această optică predomină în transpunerea partiturii debussyste, fiind oarecum estompată în **Simfonia spaniolă**, deși distingem și aici o eroină și un erou, conflicte și rezolvări, tensiuni și suprafețe statice plasate cu rol de „tampon". O asemenea regie se judecă din perspectiva adecvării mijloacelor în raport cu scopul propus, elementul convingător reprezentîndu-i buna caracterizare a fiecărui personaj, știut fiind faptul că, în muzica romantică, dimensiunea personalității este cultivată cu precădere. Aici, intuiția regizoarei este sigură, ea bazîndu-se plenar pe datele realității : nu avem de a face cu ipostaziări sau eroi exemplari, fiecare apariție avînd acel firesc al ei, desprins din viață și gîndit pentru a reproduce datele vieții în scenă. Riscurile sînt la vedere : așa cum, în viață, există momente de derulare precipitată a faptelor și momente „cenușii" la fel, în scenă, momentele terne din scena pastorală, de pildă, sînt urmate de momente de extremă ebuliție a fanteziei, a imaginației coregrafice. Cred că talentul, evident, al Doinei Andronache se lasă mai bine subliniat dacă privim îndeaproape elementele de tehnică a baletului, lăsînd oarecum în suspensie problemele generale ale regiei. Sînt aici unele inegalități însă datele limbajului coregrafic, în special în privința pașilor pentru ansamblu, a momentelor de duet și a coregrafiei balerinelor soliste sînt de calitate. O vastă experiență este adunată aici și, după părerea mea, intruziunea unor elemente neorganice asimilate dansului academic nu deranjează deloc, mai mult, fiind de natură a aduce un plus de expresie.

În privința interpretării, fără a trece peste calitatea decorurilor și costumelor semnate de Roland Laub, amintim execuția sobră, ușor monocromă însă, a partiturilor, sub bagheta lui Lucian Anca. Ideea de a o invita ca solistă pe violonista Cristina Anghelescu și de a o „coborî" în fosă, pe muzica ei desfășurîndu-se baletul, mi se pare nepotrivită : baletul s-ar adresa astfel unor spectatori cu o sporită atenție distributivă pentru o excelentă violonistă și doi excelenți balerini. Astfel, în **Simfonia spaniolă**, Laurențiu Guinea dă din nou măsura propriului talent (cred însă că distribuirea lui aici nu e potrivită, Laurențiu Guinea avînd mai degrabă un temperament sobru, o ținută elegantă, și nu o alură telurică, temperamentală, așa cum cere muzica spaniolă), alături de Roxana Coloeag posesoare a unei tehnici deosebite în lucrarea lui Debussy. Beatrice Bleont și Gheorghe Angheluș realizează momente frumoase, de poezie autentică în timp ce, în **Simfonia fantastică**, Ioan Tugearu creează un rol memorabil, de autentic artist romantic căruia arderea pasiunii îi sporește temperatura creației ; tot aici, în roluri mai restrînse Cristina Teodorescu, Tiberiu Almosnino, Laurențiu Guinea, realizează dificile partituri coregrafice în timp ce Daniela Constantinoiu creează imaginea unei „iubite" a cărei notă dominantă este nepăsarea în fața suferinței.

VIOREL CREȚU ■

Fotografie de MIHAIL CRATOFIL ■

Corurile profesioniste

Este de necrezut, dar adevărat : de cîtiva ani buni, concertele **a cappella**, sau chiar acelea cu acompaniament, au devenit atît de rare încît pot fi numărate pe degete ! Astfel, corul Filarmonicii „George Enescu" a prezentat ultima sa manifestare — cuprinzînd prime audiții din muzica autohtonă, sau universală — în 1985 ; corala Radioteleviziunii în urmă cu patru ani, „Madrigalul". În urmă cu mai bine de un an, iar despre celelalte formații similare bucureștene — aflate la Opera Română, Teatrul de Operetă și „Rapsodia Română" — aproape că nu mai trebuie să vorbim, prezența lor pe podium fiind cu totul întîmplătoare și la intervale mari de timp (ele avînd însă cu totul alte sarcini de serviciu, constînd din participarea și susținerea spectacolelor instituțiilor sus-amintite) ; mai harnic se dovedește a fi corul bărbătesc al Ansamblului „Doina" al M.A.N. care, iată, într-un interval scurt a prezentat peste 30 de prime audiții, în diferite concerte de răsunet.

Corul Filarmonicii „George Enescu" a fost înființat încă în anul 1951, de marele Constantin Silvestri. Pe rînd, bagheta lui Ștefan Mureșanu, a maestrului emerit al artei Dumitru D. Botez, a discipolului său, Vasile Pîntea și, de 13 luni încoace, a lui Nicolae Bica, au însufletit artistic acest colectiv, dînd naștere unor interpretări și înregistrări memorabile începînd cu creațiile nepieritoare datorate lui Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Brahms etc., culminînd, în 1984, cu celebra și extrem de dificila „Cantată Profană" de Bartok ; ori aducînd la rampă, în prime audiții, monumentalele lucrări ale lui Mihail Jora, Paul Constantinescu, Gheorghe Dumitrescu, Sigismund Toduță, Anatol Vieru, Tiberiu Olah și ale altor compozitori, figuri ilustre ale școlii naționale de compoziție ; sau, în sfîrșit, opuri de mai mare sau mai mică întindere, toate însă, adevărate bijuterii aparținînd genului coral, cu precădere al celui autohton, prin concertele a cappella desfășurate în vreme. Aceasta spre a nu mai vorbi pe larg despre munca susținută, în sprijinirea formațiilor surori formate din artiști amatori, de întîlnirile directe cu acestia chiar pe scenele Caselor de Cultură, ori ale Căminelor Culturale ; sau de turneele pline de succes și prestigiu pentru țară, realizate în Franța, Italia, Grecia, Bulgaria și în alte părți ale lumii. Toate cele de mai sus au fost posibile datorită împlinirii unei întîlniri fericite : aceea dintre dirijori și coriști. Iar dacă despre personalitatea dirijorilor corului Filarmonicii „George Enescu" se știu destul de multe, se cuvine să înscrăm aici și cîteva nume deosebite de artiști, membri — în timp — ai colectivului : Sanda Șandru, soprana de valoare mondială, mezzosoprana Adina Iurascu și tenorul Nicolae Andreescu, actualmente soliști ai Operei Române din București, care au părăsit formația doar în urmă cu cîțiva ani ; soprana Elena Andrei (probabil una dintre cele mai remarcabile voci dramatice pe care le-a avut România în deceniul al șaselea, dealtfel laureată cu premiul I la Concursul Internațional de la Viena) ; soprana Virginia Manu, laureată a premiului „Karajan", sopranele Mîndra Cernescu și Paulina Stavrache, mezzosoprana Olga Csorvasi și tenorul Vasile Speranță, laureați — fiecare ai unor prestigioase concursuri internaționale ; mezzosoprana Steliana Calos-Adorjan, o adevărată specialistă a muzicii contemporane, tenorul Mircea Trandafir, compozitor cu vechi state de serviciu și lista ar putea continua...

Cum arătam, spre surprinderea noastră, această formație de valoare, un adevărat etalon republican, nu a mai prezentat — în ultimii doi ani — nici un concert cu prime audiții românești, sau chiar universale. Cum se poate explica, bunăoară, numărul acesta redus de concerte cu lucrări noi ? Din care motiv acest colectiv, care poartă numele luceafărului muzicii românești, nu face înregistrări radio (Kardex), tocmai de muzică românească, pentru plasarea ei în istorie ? Cum se poate privi faptul că acest cor de valoare nu are nici un disc realizat în ultimii 5 ani ? Cîteva manifestări sporadice pe scena Ateneului, foarte puține conlucrări cu orchestra simfonică a Institutiei, fiind parte citeodată, sau de regulă, la unele spectacole mai mari sau mici și alte cîteva activități, conduc la o sumă generală care nu poate mulțumi pe nimeni : și, probabil, nici pe coriștii înșiși !

Iată cîteva chestiuni esențiale, care sînt generale — aș zice — pentru aproape toate formațiile corale profesioniste, la acestea adăugîndu-se și scăderea necontenită a numărului coriștilor, nu din pricina lipsei de posturi vacante, cît a neprezentării unor candidați apți să ocupe locurile celor ce se pensionează ; într-adevăr, o problemă vitală — mai ales în privința vocilor bărbătești, problemă care se cere a fi urgent remediată de diverși factori.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Spațiul spiritual pe care îl cucerim cu fiecare nouă lectură nu e mereu același. În roman, dar și în alte deschideri narative, el diferă în funcție de vîrstele cititorului. Îmi amintesc că pentru mine, la început, romanul lui Thomas Mann, Munții vrăjiți, a fost întruparea unui univers al suferinței. Sosirea lui Hans Castorp în sanatoriul izolat din munții Elveției s-a asociat cu inițierea lui, cu admiterea lui în stratul tulbure al vieții, acolo unde moartea atacă energiile afirmative.

Pe urmă, peste ani, am văzut în Munții vrăjiți altceva, cu totul deosebit de prima impresie. În orbitele micului univers populat cu bolnavi tbc, medici, surori și vagi ecouri de dincolo, am descifrat, esențializată, imaginea lumii. Cu elanurile ei filozofice (vezi discuțiile lui Naphta cu Settembrini), cu elanurile ei erotice (iubirea pentru Claudia Chauchat), cu nevoia de a spera ce atinge însuși spiritul existenței biruitoare asupra răului. Un alt focar s-ar putea să-l răpună pe Castorp, dar acesta nu se limitează la un perimetru dat, nocivitatea acestuia depășește orice infecție imaginabilă. El se numește primul război mondial — în tranșeele căruia condiția umană va fi pîndită de infinite primejdii, oricînd posibile, mereu ireductibile.

De bună seamă acest mecanism al recitirii se adresează, înainte de toate, modului de a contura orizonturi de înțelegere împlinită.

În Supraviețuirile lui Radu Cosașu nu doar cititorul se transformă în timp dar și autorul. La vîrsta începuturilor, personajul este inocent și himeric. Pe urmă, căutînd răspunsuri, îl încearcă ironia reparatoare. Înțelegerea lui, plină de mîndrie, sancționează erorile juneții, maturitatea detronează fanatismul îmberb și frenetic.

Cunoașterea, în toate împlinirile ei, deconspiră aventurile imaginației. Atît la nivel creator cît și la cel receptor. Mă duce gîndul la o carte ce unifică aceste două planuri. Este, șocot, Galeria cu viță sălbatică, în ale cărei pagini Constantin Țoiu amendează realul din unghiul istoriei. Ca roman-alegorie el îl ajută pe cititor să întîlnească prin Chirii Merișor și Cavadia două posturi : una de provocare a destinului, alta de retragere din ceea ce destinul are dilematic pe latură biografică și teribil în succesiunea evenimentelor.

O asemenea conjunctură literară, cu registru bivalent, are nevoie de substanță narativă deajuns de bogată, ca să dea sens distanțării prin chiar exercițiul lecturii.

Caracterologia călinesciană, ca să citez un alt exemplu la îndemînă, solicită mereu altfel judecata celor ce îi descifrează intențiile. Absențele lui Ioanide din viața de familie relevă, totuși, o prezență, traduc, grație fanteziilor sale de arhitect, ideea că pentru a construi trebuie să te exprimi. Or, Ioanide crede senin că ar fi suficient să treci peste faptele imediate, pentru a evada în proiecte magnifice. Se va vedea că nimic nu e durabil dacă elanul, rîvna edificării se îndepărtează de vocația libertății. Iar aceasta nu devine tot una cu miracolul înaltelor tensiuni ale spiritului revoluționar. Înțeles în strictă relație cu asimilarea creației drept izbînda spiritului înfăptuitor asupra reveriei suspecte de necristalizare, limbajul materiei — înălțată la verticală — intră în acord cu vocile timpului doar atunci cînd înfrățește binele interior cu umanismul social autentic. Niciodată unul fără celălalt n-a descoperit decît involuție, mutilare. Cu această concluzie am încheiat recitirea cărții prin care G. Călinescu s-a arătat interesat de istoria modernă, de marea ei lecție civică.

Mișcarea de idei nu e străină de necesitatea străbaterii spațiului lecturii în căutare de ipoteze și valorizări proaspete. Cînd Nichita Stănescu a dat Cartea de recitire titlul mi-a apărut doar ingenios. Am priceput pe urmă cum recitirea înnoiește interpretările anterioare. Eu însumi, pe urmele unor argumente de periodizare, am trecut prin modernismul românesc ca să mă clarific asupra modului în care aparțin avangardei spirite ieșite dintr-o sensibilitate generoasă cărora incompatibilități de umoare, dar mai ales de conștiință artistică, le dictează o noutate izbitoare și ciudată. Este o noutate fără gradație absolută în antiteticismul ei încît, atunci cînd am înrudit-o cu expresionismul, am procedat așa doar pentru că prin dezgust, morbiditate, obsesii estetice preexistă osîndei rostite de expresionism. Ați înțeles, sînt sigur, că rîndurile de mai sus se referă la Bacovia. Bacovia taxat drept simbolist depășește tendințele simbolismului. Elocvența lui mecanică și sila de trivialitate produc laitmotivul stării de exasperare intimă, senzația de înăbușire morală. Zguduitoarea amărăciune poetul o trece, cu aumbra lui nouă personală, în macabru și urît.

Însă nu pentru a deveni satanic ori demonic, în maniera baudelairiană. Ci pentru a susține, diferit de simboliști, că s-a fixat într-un peisaj care, cum s-a mai observat, îl vindecă de nefericire prin chiar gestul coborîrii în infern. Astfel, tradiția încurajează inovația, sensibilitatea modifică registrele stilistice.

Recitirea cărților de referință reprezintă, cum am și încercat să arăt, foarte pe scurt, un act fertil, un semn de efervescență, de confirmare a stării de veghe cu care se manifestă conștiința receptoare. Fără lecturi lămuritoare dar și păstrătoare de sensuri nu există regimul reflexiv, garant al valorizării și revalorizării punctelor de reper, pe care le caută cititorul contemporan în operele scriitorilor noștri.

Ipoteza de la care am plecat pledează pentru dubla calitate a cititorului, descoperitor de texte noi și, în respectul acestora, interesat de detectarea și revelarea accepțiilor mereu mai adînci grație argumentelor furnizate de lecturi proaspete. Un adevăr-axiomă dedus din subordonarea receptării perspectivelor și exigențelor devenirii. Meditația răbdătoare accentuează valorile, reface drumul lor în timp. Cum și spațiul lecturii, convertit în argument al recitirii, extinde convergențe cititorului cu spiritul creator.

HENRI ZALIS ■

Argument

Spațiul lecturii ca recitire

Vitrina cărţilor

● **În fiecare zi — ziua Planetei Pămînt** — (Editura „Albatros" 1986) e o carte de publicistică — o surpriză sub semnătura criticului muzical Smaranda Oţeanu. Însemnări, mici eseuri, reportaje din culisele festivalului „Enescu", călătorii, portrete ale unor mari artişti ai sunetului, toate aceste pagini mozaicate se închină aceluiaşi idol: muzica. Fie că e vorba de

copiii din Nanking, de Leonard Bernstein, de amintirile lui Yehudi Menuhin despre George Enescu, de „eleganţa, distincţia oraşelor gemene" Minneapolis şi Saint Paul, de Galina Ulanova sau de minunatul folclor bucovinean, cartea Smarandei Oţeanu este o izbutită finalizare a unei experienţe îndelungate de gazetar muzical, de gazetar.

● Un eveniment deosebit este apariţia la Editura „Univers" a celebrei cărţi a lui Georges Poulet **Metamorfozele cercului**, în traducerea Irinei Bădescu şi a Angelei Martin, cu o prefaţă de Mircea Martin. Cap de pod în „noua critică" franceză, ca reprezentant al tematismului şi adept al criticii de identificare, Georges Poulet nu mai necesită nici un fel de prezentare în acest spaţiu. Astăzi, cînd critica europeană a asimilat şi decantat metodologiile „noii critici" selectînd elementele durabile şi integrîndu-le în noi structuri ale gîndirii critice, o carte ca **Metamorfozele cercului** reprezintă pentru literatura română o restituire binevenită, care va identifica, la distanţă, valoarea modelatoare sau catalitică (după caz) a elementului tematist în critica noastră contemporană.

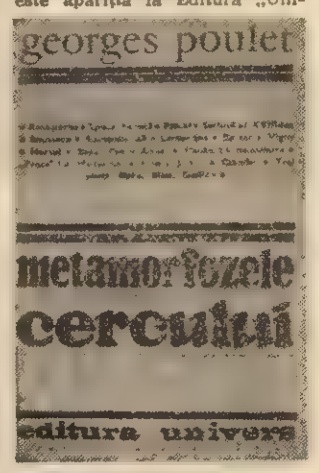

● Piesele de teatru ale Dinei Cocea sînt demult plăcuta proprietate a scenelor româneşti. Umane, sensibile, înhămate cu tenacitate şi luciditate la dificila căruţă a vieţii, eroinele din **Familia, Ana-Lia, Dulcile-amare bucurii** (texte recent adunate într-un volum de teatru apărut în colecţia „Rampa" a Editurii Eminescu) alcătuiesc o originală paradigmă a feminităţii contemporane pe acest meridian, zugrăvită cu ochi realist, citeodată necruţător, dar muiată apoi în culorile tandre ale cre-

dinţei în valoarea perenă a dragostei, a fidelităţii, a adevărului. O mare actriţă privind lumea în contre-jour-ul dificil al luminilor rampei : iată o lentilă mai puţin obişnuită, dar, se vede, nu mai puţin revelatoare.

TANIA RADU ■

Cu emoţie

Rare sînt cărţile de critică şi istorie literară care se citesc cu emoţie, nu numai cu interes şi cu o necesară atenţie.

O carte care m-a emoţionat profund, care m-a absorbit de la prima la ultima ei pagină, care m-a convins întru totul, care mi-a stîrnit amintiri şi gînduri din ani îndepărtaţi, este volumul **Pavel Dan — zborul frînt al unui destin**, publicat la editura „Dacia" de distinsul critic şi istoric literar, profesorul Ion Vlad, de la Universitatea din Cluj-Napoca.

De ce spun că m-a emoţionat această carte ?

Fiindcă Pavel Dan a fost şi rămîne pentru mine mai mult decît un scriitor extrem de înzestrat, al cărui zbor literar s-a prăbuşit înainte de-a împlini vîrsta de treizeci de ani. Pavel Dan a fost şi va rămîne un exemplu de eroism, de sacrificiu în slujba scrisului, o conştiinţă umană şi artistică ce-a ars pînă în ultima clipă a vieţii sale (plină de sărăcie, de zbucium şi de suferinţă) pentru marea literatură şi sufletul oamenilor care îi populează paginile. A fost şi rămîne pentru mine un dascăl al scrisului, un model de comportament în viaţă şi literatură.

Aşa cum am mai mărturisit şi altă dată, nu pot uita că am intrat pe porţile liceului teoretic de băieţi din Blaj în toamna lui 1940, deci numai la trei ani de la moartea prematură şi tragică a lui Pavel Dan, liceu în care amintirea fostului profesor de română era încă proaspătă şi vie, întreţinută cu dragoste şi veneraţie de colegii săi de catedră şi colaborări literare la revistele vremii (**Abecedar, Gînd românesc, Pagini literare, Blajul** etc.) profesorii şi publiciştii Radu Brateş, Virgil Stanciu şi Nicolae Comşa, care-mi deveniseră, pe rînd, dascăli de limba şi literatura română. Nu voi uita că primul meu premiu literar l-am primit în clasa a VIII-a de liceu, cu o lucrare dedicată vieţii şi operei lui Pavel Dan şi că, odată ajuns la Facultatea de litere din Cluj, m-am împărtăşit din lecţiile şi scrisul neuitatului profesor şi istoric literar Ion Breazu, prieten şi susţinător apropiat al lui Pavel Dan. Aşa cum nu pot uita că, la Cluj şi apoi la Bucureşti, i-am cunoscut îndeaproape pe Ion Agîrbiceanu şi Lucian Blaga, în scrisul cărora — aşa cum demonstrează şi cartea de faţă — Pavel Dan a găsit un bogat cîmp de meditaţie şi experienţă literară şi estetică, pe Ion Chinezu, descoperitorul adevărat al valorii scrisului lui Pavel Dan, ca şi pe Ion Vlasiu, coborîtor, cu scrisul şi arta sa, din aceeaşi Cîmpie Transilvană. Iar autorul cărţii de faţă, Ion Vlad, mi-a fost coleg de bancă universitară, el însuşi venind acolo dintr-un tîrguşor de pe Cîmpie, fiind impregnant, ca şi mine, de motivele şi impulsurile puternice ale literaturii lui Pavel Dan.

Era de aşteptat, deci, ca interpretarea dată de Ion Vlad unei vieţi zbuciumate şi unei opere doar parţial împlinite să fie, cred, cea mai apropiată de adevărul surselor originare, deduse dintr-o cunoaştere profundă a împrejurărilor în care acestea s-au constituit.

De asemenea, impresionează la lectură punctele noi de vedere ale exegetului, care utilizează în investigaţia sa metodele criticii moderne, psihologice, precum şi achiziţiile teoriei literaturii, în care este un recunoscut specialist.

Examinînd şi reexaminînd critic toate ediţiile şi studiile dedicate autorului lui **Uroan bătrînul** (din păcate nu prea numeroase), ca şi documentele, mărturisirile din **Jurnal**, amintirile contemporanilor, dar pornind mai ales de la analiza textelor, citate pe larg şi privite din unghiuri estetice diferite, Ion Vlad ne dă sentimentul unei redescoperiri a marelui prozator, al iniţierii în tainele artei sale, atît de originale şi moderne, atît de legată de tradiţia marii proze realiste ardelene, dar şi atît de nouă şi inovatoare în adîncurile ei.

De aceea, la sfîrşitul lecturii cărţii lui Ion Vlad ne dăm seama de exactitatea şi pertinenţa judecăţilor cu care îşi deschide excursul critic : **„Destinul lui Pavel Dan are în el măreţia şi forţa tragicului. Este cu adevărat un destin** ireconciliabil, a unei lupte cu moartea, cu suferinţa. Lî se opun în existenţa lui Pavel Dan încrederea netulburată în creaţie, în valoarea acesteia, în dreptul cîştigat prin eforturi enorme de a scrie, de a reface şi de a spera pînă în ultima clipă de viaţă. Venind din aceleaşi tărîmuri ale luptei cu îngerul, cu moartea, cu durerea ca şi M. Blecher, înrudit prin experienţă existenţială cu Anton Holban şi cu Mircea Eliade, prozatorul plecat din satul Cîmpiei, univers geologic ieşit parcă dintr-un coşmar al unor valuri uriaşe de mare încremenită, poartă în privire şi în organicitatea fiinţei sale încleştate cu boala aromele şi şiuluetele acestui **topos**. E un pămînt pe care îl descoperă, îl impune şi îl restituie ca univers estetic ineşalabil, ca orizonturi".

Toate datele biografice aduse în atenţia cititorului, confruntate cu textul scrierilor lui Pavel Dan, dau relief acestei ideicheie în înţelegerea întrepătrunderii vieţii cu opera, a operei cu destinul scriitorului, a valorii textelor publicate cu potenţialul marilor proiecte epice, abia schiţate, rămase în stadiul de bruion.

Pasionantă devine la Ion Vlad analiza şi argumentaţia poeticei lui Pavel Dan, a „marelui realism", căruia îi aparţine, a valorii şi semnificaţiei Textului, ca discurs epic, ca expresie a timpului şi spaţiului, a istoriei şi a omului, ajungîndu-se la încadrarea, surprinzătoare la prima vedere, dar plauzibilă printr-o demonstraţie minuţioasă, a operei paveldaneşti în curentul artistic al expresionismului.

Dar cîte alte asemenea puncte de vedere noi nu aduce Ion Vlad asupra destinului literar al lui Pavel Dan, deschizînd astfel un capitol nou în studiul atît de necesar asupra unei opere ce-şi dezvăluie treptat şi dificil valoarea de excepţie, perenitatea ei firească, în matca largă a realismului românesc modern, a literaturii legate intim de etosul nostru inconfundabil prin vechimea şi originalitatea sa.

O carte convingătoare, actuală, necesară, o carte care m-a emoţionat.

ION BRAD ■

Cronica literară de Al. Piru

Teatrul interbelic

În binevenita colecţie „Masca" a Editurii Eminescu a apărut de curînd a şaptea carte a lui N. Carandino, **Teatrul aşa cum l-am văzut**, (1935—1945), o ediţie îngrijită, prefaţată şi adnotată competent de Daniela Gheorghe. Mărturisesc că în 1935—1936 eram în ultima clasă de liceu şi m-am dus rareori la teatru. Am văzut multe piese ca student pînă în 1940—1941, stagiul militar împiedicîndu-mă în continuare să frecventez teatrul pînă în 1944. Am înlocuit, pe cît mi-a fost posibil, spectacolele prin lecturi. Retrospectiv, constat că N. Carandino, pe care nu l-am citit la timp, ar fi fost un foarte bun ghid artistic, de i-aş fi citit cronica teatrală pe care o întreţinea la revistele **Bis** (1935), **Reporter** (1937), **Facla** (1938), **România** (1939), **Azi** (1939), **Revista română** (1941) şi iar **Bis** (1942—1944). În acest spaţiu de zece ani, cînd avea treizeci-patruzeci de ani, a văzut şi comentat peste şaizeci de piese, cele mai multe în 1939, dar şi în anii războiului, pînă la 2 aprilie 1944, cînd, la Teatrul Naţional, s-a dat **Regele Lear** de Shakespeare. Să notăm că şirul cronicilor începe cu spectacolul **Miss Ba (The Barets of Wimpole Street**, 1930) de Rudolf Besier, o cădere, deşi piesa a fost jucată (la Teatrul Comedia) cu George Vraca şi Aura Buzescu, actori de mîna întîi. Repertoriul nu e copleşit de autori străini. N. Carandino comentează 22 piese româneşti, 16 franţuzeşti, 8 engleze, 6 americane, 6 italiene, 4 germane, 3 ruse, una suedeză şi una cehă.

În general tonul e moderat, civilizat, cu mici ironii, totdeauna motivate. Cronicarul are în vedere textul, dar şi spectacolul, se înscrie împotriva inadecvării, crede că spectacolul poate actualiza ceea ce s-a demodat sau perimat (observaţia funcţionează aproape mecanic, nu sînt scutiţi de ea nici Caragiale, nici Davila, ale căror piese reprezintă, după noi, valori perene).

Nu ne-au plăcut niciodată dramatizările, nici cînd aparţin aceluiaşi autor, importanţa lor fiind, în anumite cazuri, cel mult de ordin cultural. Însă cele mai adesea valoarea lor e comercială. Iată cîteva dramatizări comentate de N. Carandino : **Suferinţele tînărului Werther** de Marietta Sadova şi Lucia Demetrius, după Goethe, **Fraţii Karamazov** de Jacques Copeau şi Jean Croué, după Dostoievski, **Doamna Bovary** de Gaston Baty, după Flaubert, **Thérèse Raquin** de Zola (piesă după roman), **Floaia** de John Colton şi Clemence Randolph, după o nuvelă din **The Trembling of a Leaf** de W. S. Maugham, **Pădurea spînzuraţilor** de Atanasie Mihu după Rebreanu. Şi mai bizară e acceptarea prelucrărilor în locul originalului. În această categorie intră : **Kean** de Kasimir Edschmid, după Al. Dumas, **Romance** de Robert de Flers şi Francis de Croisset, după **Romance**, de nordamericanul Edward Sheldon, **Tuşea de Tudor Muşatescu**, după P. Armont şi M. Gerbidon („cunoscuţii furnizori ai bulevardului"). Obscuri, indiferent de succesul lor la un moment dat, au devenit astăzi : Serck Roggers cu piesa sa de circ **Clovnul**, Aldo de Benedetti cu comedia **30 de secunde de dragoste**, August Hinrichs cu comedia rustică **Ignatul**, André Birabeau cu **Cuibul şi Sărut şi pierdut**, Frank Vosper cu **Iubire străină**, Gherardo Gherardi cu **Calul năzdrăvan**, Edwin Justus Mayer cu parodia **Foc şi pară**, tradusă de Mary Polihroniade, Julien Lachaire cu **Aproape de cer**, irlandezul Allan Langhton Martin cu **Lanţuri**. Obscure, de asemenea, piesele româneşti : **Dragodana**, fantezie dramtică în două tablouri de Ion Anestin, **Noaptea sfîntului Andrei** de Vlad Mugur, **Copiii pămîntului** de Andrei Corteanu, jucată în 1941, cînd autorul avea 62 de ani, considerată de cronicar „capodoperă, una din cele mai bune piese din cîte s-au scris în româneşte", **Pe urma soarelui** de Ana Luca („modestă, dar valoroasă scriitoare", poetă, prozatoare, dramaturgă, nemenţionată de istoria literară, mai cunoscută ca actriţă).

Exigent cu reprezentarea lui Caragiale şi Davila, dar din păcate în chip greşit şi cu valoarea lor literară, N. Carandino are dreptate în cazul comediei **Hagi Tudose** de Delavrancea („teatru epic"), fiind însă prea entuziast faţă de Victor Eftimiu („extraordinar om de teatru", al său **Don Juan**, palidă pastişă, e „demn de oricare din scenele Occidentului", „geniu dramatic original") şi prea generos cu Mircea Ştefănescu (piesa **Acolo, departe...** conţine „tot ceea ce a adus caracteristic în mişcarea teatrală cea mai viguroasă personalitate a tinerei dramaturgii româneşti"). **Acolo, departe...** e din 1939, cînd autorul avea 41 de ani. Tudor Muşatescu, autorul comediei superioare **Titanic-Vals** din 1933 avea în 1939 doar 36 de ani. În **Istoria literaturii române** din 1941 de G. Călinescu nu găsim niciun cuvînt despre Miroea Ştefănescu, este prezentat însă pozitiv Tudor Muşatescu.

N. Carandino înţelege bine teatrul lui Pirandello („În **Şase personaje**, Pirandello a scris mai ales drama teatrului în sine, conflictul etern al textului şi al reprezentării, drama insolubilă a punerii în scenă"), stilul d'Annunzio („Culorile lui Bakst, sunetele lui Debussy, atitudinile hieratice ale Idei Rubinstein, emotivitatea Sarei Bernhardt, tragismul Suzannei Desprès, vocea lirică a Eleonorei Duse dale belle mani, pasiunea de eleganţă şi de mondenitate a lui Robert de Montesquiou, totul constituia un decor de imperiu decadent pentru fantezia Condotierului"), dialogul Emmei Bovary cu sala („eroina lui Flaubert coboară din cadrul ei **second empire**, pentru a sta de vorbă, peste un secol, cu toate prepeliţele din asistenţă cîte, socotind că au aripi, au vrut măcar o dată, să zboare"). Umorul nu-i lipseşte lui N. Carandino. „Sîntem departe, scrie el, de a cere din partea unui interpret, ca o condiţie indispensabilă, doctorat la Heidelberg sau absolvenţă la Sorbona. Nu e mai puţin adevărat însă că frecventarea activă a Viticolei nu poate suplini orele de lectură, orele de meditaţie sau măcar acel dar înnăscut şi insesizabil care se cheamă instinct". Poate că succesul piesei lui Andrei Corteanu s-a datorat marei actriţe Eliza Petrăchescu : „Printre atîtea speciale în purtarea pe umăr a vulpii argintii — iată şi un talent alimentat cu clocotul interior, adică de eternul izvor al creaţiei". Tot N. Carandino a relevat talentul lui Emil Botta în 1938, despre care a scris şi aparte în 1945 („el ar putea oricînd fi Romeo, Kean, Hamlet, Don Juan sau oricare dintre eroii primi care poartă în paginile marelui repertoriu acel straniu şi delicios parfum de dragoste şi moarte").

Calificativul de „demodat" este prea devreme aplicat unor piese ca **Tatăl** de August Strindberg (la 56 de ani de la apariţie) şi **Afacerile sînt afaceri** de Octave Mirbeau (doar la 41 de ani de la publicare). Criticul găseşte însuşi că piesa lui Strindberg constituie punctul de plecare al teatrului expresionist şi al teatrului modern în genere, cît despre piesa lui Octave Mirbeau ea dispune încă de vervă, fie şi jurnalistică, ba chiar de observaţie tipologică, dacă nu a unui moralist, măcar a unui inconformist. Nu m-aş încumeta în acelaşi timp să spun că drama în patru acte în versuri **Prinţesa îndepărtată** de Edmond Rostand din 1895, tradusă în româneşte de Mihai Codreanu în 1903, ar fi mediocră. S-a remarcat inegalitatea unor versuri. Scrisă pentru Sarah Bernhardt, ea era încă pentru Thibaudet „la pièce de poésie à quoi rêvent les jeunes gens".

Bunești — o vatră de oameni buni

„Noi vorbim mai puțin despre drepturi, noi ne bucurăm, pur și simplu, de ele"

Iohann Lautner îngrijindu-și via-de-vie moștenită de la strămoși

Case noi, frumoase, cu parter și etaj, cum sînt pe mai toate ulițele Buneștilor

De la Rupea, un sfert de ceas de mers cu mașina și, cum treci culmea Fișerului, în valea unui pîrîu cu apă limpede ca de cristal, între dealuri împădurite, îți apare în față comuna Bunești, o localitate prosperă în care sălășluiesc, din vremuri străvechi, în deplină armonie și înțelegere, neamuri de români și de sași.

După cum spun istoricii Constantin și Dinu Giurescu în *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi*, pag. 188, și cum se consemnează într-o monografie locală, sașii cică au venit din Lotaringia, de prin părțile Rinului, din Flandra și Saxonia și s-au așezat aici, nu pe loc gol ci în vatră daco-română, încă de pe la jumătatea secolului XII. Oameni economi și muncitori deopotrivă, ei s-au înțeles relativ repede cu populația autohtonă și împreună au pus temelii trainice unei așezări care avea să dăinuie peste veacuri. Unii, aici au trăit și bucurii și necazuri, iar în momente de grea cumpănă, de restriște, nemaiputînd răbda jugul asupritor imperiale și ale grofilor coroboitori, români și sași au pus mîna pe topoare, pe coase și securi. Cu toții, fără deosebire, au luptat cu vitejie pentru a-și apăra ființa, pentru dreptate și pămînt, pentru o viață mai demnă și mai bună. Secole de-a rîndul, nimeni și nimic n-a izbutit să-i clintească din vatra străbună.

Dar istoria-i istorie. Să-i lăsăm deci pe istorici și arheologi să orînduiască faptele și datele în succesiunea și semnificația lor cea mai adevărată, iar noi să venim mai aproape de prezent.

Stăpînind și înțelegînd însăși viața pămîntului

Ion Roth, primarul acestei frumoase localități de pe malurile rîului Brașov, este un sas în toată puterea cuvîntului. Deși nu mai are mult pînă la pensie, oamenii locului nu contenesc să-l prețuiască și să-l stimeze cu aceeași intensitate ca la început. Și asta pentru întemeietul motiv că, de aproape două decenii, de cînd se află în fruntea organului local al puterii de stat și mai apoi ca secretar al comitetului de partid, a condus și conduce cu pricepere, cu spirit de adevărat gospodar treburile comunei. Principala lui pasiune a fost și este dezvoltarea economiei locului. Îndeosebi agricultura și zootehnia, grija față de consătenii săi. De aproape 20 de ani, neîntrerupt în această funcție a luptat ferm pentru aplicarea întocmai a politicii partidului. Solicitat să-și amintească de începuturile cooperativizării agriculturii poate că tocmai de aceea ochii i se umezesc de parcă ar fi cuprinși de nostalgie. Zice primarul că și atunci, cu 25—30 de ani în urmă, au fost vremuri eroice, cînd a trebuit luptat din răsputeri împotriva unor concepții și deprinderi vechi, retrograde, privind proprietatea și lucrul asupra pămîntului. La început, ca peste tot, a fost greu. S-a pornit timid pe noul drum, cu pămînt puțin și slab-productiv, cu animale puține, cu brațe de muncă neîndestulătoare, fără mecanizare...

Astăzi, la Bunești, ființează 3 cooperative agricole puternice, cu o suprafață arabilă de peste 1700 de hectare, cu aproape 1500 brațe de muncă, cu sectoare zootehnice și de mecanizare bine puse la punct. De asemenea, pe teritoriul localității există 5 ferme ale I.A.S. Rupea, un S.M.A., precum și cîteva puncte de exploatare forestieră. Aici, ca și în industriile Brașovului, Rupei și Sighișoarei, lucrează marea majoritate a populației comunei, apăr de muncă. Înaumind peste trei mii de suflete. Prin eforturi comune, lucrînd cu sîrg și dăruire, aplicînd neabătut cuceririle agrotehnicii, bunești au izbutit să smulgă pămîntului roade din ce în ce mai bogate. Numai anul trecut, spre exemplu, mecanizatorii și țăranii cooperatori de la C.A.P. Vișcri (președinte Paul Metzei) au recoltat în medie la hectar 6000 kg grîu, 6413 kg porumb boabe, aproape 33 000 kg sfeclă de zahăr; cei de la C.A.P. Bunești (președinte Ioan Todea) 3540 kg grîu și aproape 5000 kg porumb, iar cei de la C.A.P. Crit (președinte Mircea Boitor) peste 5300 kg porumb boabe la hectar. O mențiune cu totul specială se cuvine harnicilor lucrători din Ferma de hamei a I.A.S.-ului, condusă de ing. Martin Nussbaumer, care de pe o sută de hectare ocupate cu o asemenea cultură au recoltat, anul trecut, 150 de tone de hamei, depășind planul de producție și realizînd un beneficiu de peste 5,3 milioane de lei. De reținut că asemenea producții record (poate modeste pentru unii) s-au obținut în condiții de neirigare, pe terenuri deluroase, în pantă, cu lăcovisti și soluri grele, argiloase. Recoltele acestea frumoase se datoresc unor importante lucrări de îmbunătățiri funciare, subvenționate de stat, dar mai ales aplicării întocmai a agrotehnicii diferențiate și respectării stricte a principiului rotirii culturilor și, nu în ultimul rînd, muncii înfrățite, perseverente, a oamenilor.

De aici provine, cu alte cuvinte, sursa bunăstării.

Copiii cresc și învață împreună

De adevărul acesta, cum că, în timp ce părinții lor muncesc pe ogoare, în fabrici sau în exploatările forestiere, copiii de români și de sași cresc și învață împreună, ne-am convins vizitînd o grădiniță și alte cîteva unități școlare, discutînd cu Marcela Precu, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, și vicepreședintele al consiliului popular, cu educatoarea Gerda Faff sau cu inimosul profesor de matematică Cornel Precu, directorul coordonator al Școlii generale din Bunești.

În vreme ce părinții lor sînt la muncă, cei mai mici se adună la grădiniță și pun la cale... sistematizarea și arhitectura viitoarei așezări de mîine

Eforturile de a-i învăța pe copii să descifreze tainele cărților, să dobîndească bune maniere comportamentale, deprinderi morale sănătoase.

În zilele petrecute în comună, am avut ocazia să-i inițiinăm pe copiii din Bunești fie acasă la ei, în grădinițe și în sălile de clasă, fie pe stradă, la joacă, și mărturisim că ne-a impresionat plăcut respectul pe care îl poartă celor mai virstnici, obiceiurilor bune și tradițiilor valoroase ale celor două naționalități conlocuitoare. Ceea ce vorbește de la sine de nivelul instructiei și educației asigurate tuturor copiilor, fără deosebire.

Ce să mai spunem de dotarea și organizarea școlii? Un singur cuvînt: bună, adică la nivelul timpului, al marilor posibilități materiale și spirituale de care dispune țara.

Drepturile, ca și datoriile, sînt adevărate și echitabile

Prin muncă cinstită, prin instrucție și învățătură, oamenii devin mai buni sau mai răi, mai avuți sau mai săraci, nu despărțit material, ci în primul rînd spiritual, adică cu mintea și cu duhul, cu sufletul. Reflectia aceasta, dacă poate fi numită astfel, aparține cusetătorului și creatorului popular de stihuri Gheorghe Kraft, un sas bătrîn din Roades, fost contabil-șef la CPADM, azi venerabil pensionar. Primarul îi ascultase spusele decdată cu noi în toate cele 5 sate ale comunei, adică la Bunești, Vișcri, Roades, Crit și Mesendorf, există și funcționează în bune condiții cîte o grădiniță cu program normal, precum și cîte o școală elementară, de 4 ani, cu secții de predare în limbile română și germană. La fel se petrec lucrurile și la școala generală din satul de centru, unde predarea principalelor obiecte de învățămînt se face în limba maternă a copiilor.

Copiii dispun de cabinete de studiu și de laboratoare. Citesc literatură română și germană; cele 5 biblioteci școlare le oferă cărți, reviste și ziare tipărite în cele două limbi materne și chiar și în alte limbi; pentru dezvoltarea aptitudinilor și înclinațiilor artistice și dispun de zestrea celor cinci cămine culturale, cîte unul amplasat în fiecare din satele componente ale comunei, unde desfășoară o intensă activitate politică și cultural-educativă.

De instrucția și educația celor aproape 1500 de copii se îngrijesc, cu ardoare și pasiune, circa 30 de cadre didactice — profesori, învățători, educatori, maiștri-instructori —, precum Ioan și Edith Kellner, Ileana Telea, Hermine Sheipner, Florina Lup, Elfride Imrich, Eugenia Gligor, Elisabeta Rosch, Gheorghe Moise, Vasile Homorezean, Gerda Faff, dascăli înzestrați cu răbdare și tact pedagogic, pasionați în eforturile de a-și dărui tuturor nostre locale, de asemenea, sașii și românii sînt reprezentați proporțional, echitabil.

— Cu toate astea, tovarășe primar, mai sînt unii, de peste hotare, de la anumite oficine, care țină cît îi ține gura că tocmai la noi, chipurile, nu s-ar respecta... drepturile omului, ale naționalităților...

— Acestia-s neprietenii, dușmanii! Întotdeauna falsifică voit realitățile, sînt veninoși și răuvoitori. Cunosc bine placa lor defăimătoare. Ei vor cu tot dinadinsul să ne învrăjbească, să ne atîțe pe unii împotriva altora, să ne dezbine. Lor nu le place, în fond, comunismul... Dar orice ar face, orice ar spune, noi tot aici rămînem.

— Dumneavoastră, marea majoritate, dar nu mai sînt și din cei ce depun cereri?

— Din păcate, mai sînt...

— Dumneavoastră trebuie să știți bine și motivele...

— Autoritățile le analizează cu solicitudine, în spiritul legii. Dar unii, zic eu, o fac pur și simplu fără motiv. Sau din motive neîntemeiate, false. Mai slabi de înger, cum s-ar zice, ei ascultă țăcălelile unora sau altora care fac reclamă raiului de pe pămînt, care, s-ar afla, vezi doamne, pe dincolo. Adică își închipuie că acolo toți cîinii merg cu covrigi mari în coadă... Asta pînă s-or lovi cu capul de prazul de sus și or vedea singuri realitatea lumii, așa cum de altfel s-a și întîmplat cu atîția, de exemplu și cu consătenii noștri Martin și Ecaterina Markel, din Vișcri 158...

Grup de tinere românce în splendide costume populare specifice locului

— Ce s-a întîmplat cu dumnealor?!

— Au cedat repetatelor chemări ale unor rubedenii. Sigur, sînt sentimente omenești și statul nostru le înțelege și le respectă. Dar să-ți lași tu gospodărie frumoasă, că așa o aveau și cei de care vă spun, să-ți lași casă, masă, să-ți lei lumea în cap, eu unul n-o pricep. Ei, Martin și Ecaterina, la cerere, cu acte aprobate în regulă, plecaseră definitiv în R.F.G. Asta s-a petrecut prin '73, dacă-mi aduc bine aminte. N-au stat însă decît cîteva luni acolo. Și au început să se zbată, au plîns peste tot, solicitînd să fie primiți înapoi, în satul Vișcri, la nr. 158. Le-au fost restituite casa și lotul personal, au primit din nou pensie de C.A.P., precum și toate drepturile de cetățeni români, pe care le avuseseră și înainte de a pleca dar nu știuseră să le prețuiască suficient de bine. După cîtăva vreme, un ziarist străin, care venise la noi, care a putut să se documenteze fără opreliști, i-a întrebat de ce au părăsit R.F.G.-ul. Bătrînul Martin Markel și soția sa Ecaterina au răspuns, eram de față, cam așa:.., pentru că ne-a prins dorul de satul și țara în care ne-am născut... pentru că aici, în România, au trăit bunii și străbunii noștri... și nu-mpai aici, la Bunești, și noi vrem să trăim și să murim!...

Altceva n-au mai putut spune. Plîngeau...

Construind cu încredere viitorul

La Bunești, ca peste tot în România, în ultimii 20 de ani s-a construit mult. S-au înălțat noi edificii publice, între care un dispensar uman, un bloc de locuințe cu 12 apartamente pentru specialiști, școli săli de clasă. S-au electrificat toate satele și s-a asfaltat șoseaua principală. Ulițele toate au fost pietruite. Peste 60 de case noi, cu parter și etaj, multe cu instalații sanitare și încălzire centrală, și-au făcut apariția în peisajul arhitectural local. Numărul autoturismelor proprietate personală a depășit de mult o sută. Semn că și la C.A.P., la S.M.A. sau I.A.S. se clătină bine, iar creșterea animalelor, legumicultura și viticultura practicate pe loturile personale și în gospodăriile proprii le sporesc neconținit veniturile. Într-un cuvînt, oamenii locului, prin munca lor, se îmbogățesc și trăiesc mai bine. În casă, ne-am convins, îi ze răsește de toate, nu-le lipsește aproape nimic. Chiar dacă telefoanele lor nu sînt atît de sofisticate și chiar dacă la televizorul lor, în alb negru sau mai de curînd în culori, nu se văd altfel reclame ca pe aiurea, ei sînt mulțumiți.

Aspirația spre o viață tot mai bună, mai îmbelșugată, e însă omniprezentă și la Bunești. Ca pretutindeni în această țară, oamenii locului și-au propus să muncească mai bine și cu mai mult folos pentru obște, pentru țară. Ei tintesc neabătut spre noi recorduri în producția cerealieră și animalieră, spre continua dezvoltare a avutiei obștești, văzînd în aceasta izvorul sigur al propriei bunăstări, convinși că numai prin muncă unită, numai împreună, mînă-n mînă, cetățenii României, indiferent de naționalitate, pot să-și apropie viitorul și să se avînte victorios pe făgașul noii revoluții agrare, pe drumul comunismului.

Pentru că — așa cum inspirat spune același poet popular Gheorghe Kraft din Roades: „Bunești vine din istorie / avînd sasi lîngă români / ei înseamnă dor și gîie / și-i vatră de oameni buni".

MIHAI STANESCU ■

Pîinea de-acasă, totdeauna cea mai bună pîine

O prezență activă în viața satului: dispensarul medical, unde sătenii se bucură de o asistență sanitară calificată și de aparatura modernă de tratament și investigație

În întreaga comună se află, la începutul acestei luni, 116 autoturisme proprietate particulară, din mărcile Dacia 1300, Aro, Oltcit: printre posesori se află și șoferul Martin Wagner

Fotografii de VICTOR [illegible]ADULESCU ■

La Sărbătoarea bunei vecinătăți, poetul Gheorghe Kraft citește din cele mai recente creații ale sale

Anchetă Flacăra

„Creşterea limbii româneşti ş-a patriei cinstire“

Titus Popovici

Datoria pe care o avem toţi

1) Cineva, care prin natura profesiei sale, nu se află „in medias res“ ar putea fi surprins, probabil, de actualitatea lor. Nu în sensul că o primejdie alarmantă ar ameninţa limba noastră-factor primordial în definirea complexă a unei naţiuni, (deşi gesturi penibile, asupra cărora voi reveni, încearcă pe aiurea, pe-aproape, în schimonoseli groteşti ale logicii celei mai elementare, să-i conteste pur şi simplu existenţa în procesul de **continuitate neîntreruptă** a poporului nostru pe aceste meleaguri), — dar limba fiind într-o permanentă mişcare ce reflectă procese foarte adînci, iar în natură **mişcarea** nu are o direcţie obligatoriu şi inevitabil evolutivă, **apărarea** ei de orice poluare e o misiune care nu încetează niciodată. Desigur, nu e vorba de un „purism“ de genul celui practicat şi propovăduit, să ne referim numai la acest exemplu hilar, de un Timoleon Pisani cu al său „Nu poci limba !“ prin anii 30, nici de o atitudine retrograd conservatoare ce ia asupră-şi sarcina imposibilă de-a „feri“ limba de orice înnoire. Există însă înnoiri şi „înnoiri“ şi dacă ne vom referi numai la fenomenul numit „le franglais“, anglicizarea vulgară a unei limbi ce a atins perfecţiuni clasice („j'ai eu un drink et je l'ai expedité en speed“), şi care în Franţa a dus la adoptarea de legi punitive, ne vom da seama că în domeniul păstrării **creatoare** a limbii indiferenţa nu-şi are locul.

În perioada studenţiei mele am cunoscut încercări de presiune asupra limbii (dar spre deosebire de caracterul economic ce a născut „le franglais“ aveau cu totul altă natură, de care — vorba lui Cervantes — nu doresc să-mi aduc aminte acuma), cu predilecţie asupra ortografiei, prim pas spre alterări mult mai grave care cu timpul ar fi putut duce la daune greu de reparat în esenţa limbii române. — în acel moment istoric, din fericire de scurtă durată — atacată în special în latinitatea ei... Se auzeau voci, azi dispărute în binemeritată uitare, care susţineau că părăsirea alfabetului slavon a fost o eroare, el fiind mult mai potrivit „spiritului“ limbii noastre. (Şi ca să nu intrăm în domeniul, doar aparent adiacent, al ortografiei, voi spune doar că mi se pare absurd să scriem în acelaşi timp „România“ şi „pline“, într-un caz afirmîndu-ne şi etimologic latinitatea, iar în celălalt, de aceeaşi sorginte, supunîndu-ne unei reglementări pe cît de arbitrare, pe atît de dizgraţioase grafic).

Dar iată că lucrurile devin mult mai complexe în momentul în care Academia unei ţări vecine şi prietene — dacă ne conducem, cum e şi firesc, după tratatele ce leagă ţările noastre într-un nou spirit, socialist, — se dezonorează publicînd o „Istorie“ a Transilvaniei, în care aberaţiile unui Rössler sînt ridicate la pătrat, în care **continuitatea neîntreruptă a** poporului născut din contopirea dramatică a dacilor cu romanii e negată direct, indirect, prin sugerări şi inabilităţi puerile care, în fond, ar fi poate amuzante dacă n-ar reînvia amintirea unui trecut nu prea îndepărtat de suferinţă, impilare şi cruzime. Bineînţeles că factorul „limbă“ e menit să joace un rol important în penibilele şi descalificantele „argumente“. Aflăm, aşadar, idee strecurată într-un noian aproape suprarealist de „joacă de-a istoria“ că, spre deosebire de pecenegi, cumani, şi mai **ales de maghiari**, în cazul populaţiei româneşti limba nu poate fi considerată factor definitoriu pentru determinarea naţionalităţii ei, întrucît dacii au murit cu toţii iar coloniştii romani... nu vorbeau latina ! Ei vorbeau greaca, iraniana, aramaica, vorbeau şi alte limbi necunoscute, dar nu latina ! Cum se face că după aproape două milenii de condiţii de o vitregie rar întîlnită în istoria universală, limba română este una dintre cele mai viguroase limbi romanice, cu o structură gramaticală identică celei latine, „experţii“ academici respectivi trec sub tăcere cu o impudică pudoare.

Deci iată că singurul comentariu (aşa aţi pus întrebarea) pe care mi-l impun, după 120 de ani, cuvintele lui Ştefan Golescu adresate „Societăţii Române“ este sublinierea actualităţii lor, care nu e deloc surprinzătoare.

II) Mijloacele de comunicare în masă, pe lîngă imensele avantaje pe care le oferă circulaţiei şi unificării limbii, ca orice lucru viu şi supus omului, conţin în ele şi germenii posibili ai unor alterări şi asupra acestora aş dori să mă opresc, ocolind, din motive de economie de timp şi spaţiu, partea encomiastică ce precede de obicei, la noi, afirmaţiile critice cele mai benigne.

Un termen greşit, preluat dintr-un motiv sau altul de aceste atotprezente mijloace de comunicare în masă are toate şansele să se „înstenească“ ilegal, într-un timp record. Auzit mereu, cu toată iritarea pe care o produce la început asupra omului cultivat (prin asta nu înţeleg neapărat omul „cu şcoală“ ; pentru mine **cel mai subtil şi cultivat** creator şi păstrător de limbă a fost. şi vreau să sper că este şi azi, ţăranul român), ajunge să se fixeze în subconştient şi, după un timp mai scurt sau mai lung de rezistenţă, să se impună, în pofida regulilor gramaticale elementare, a bunului simţ, a spiritului limbii, pe care o poluează astfel, uneori ireme diabil. „Exempla docent !“ Iată, s-a împrăştiat într-un mod ce mă îngrijorează, **„prevédere“**, compus al verbului **„a vedea-vedére“**, pe care, spre oroarea mea încă netocită, îl aud nu numai în şedinţe, ceea ce n-ar fi din cale afară de grav, dar la radio ! La televiziune ! Nimeni pe teritoriul acestei ţări nu zice : **„la revédere“** (compus al aceluiaşi verb). Nici **„am védérea bună“**, în schimb, venind vorba de „prevédere“ o statistică sumară ar dovedi...

M-am referit atît de pe larg la un unic exemplu, deoarece mi se pare semnificativ pentru una din direcţiile de poluare a limbii, în care mijloacele de informare în masă, folosite în spiritul menirii lor de a fi **mesagere ale culturii**, pot avea un rol foarte pozitiv. E vorba de o tendinţă de sărăcire a limbii, pe care unii o pun pe seama spiritului precipitat al vieţii moderne.

Personal cred că, dimpotrivă, tocmai acest ritm, aceste schimbări revoluţionare în gîndire, mentalitate, conştiinţă, impun precizia, nuanţa riguroasă, varietatea exactă — adică mijloacele de exprimare ale unui om cu o bogată viaţă spirituală, cu o gîndire suplă, neîngrădită în „tabuuri“ ori formule care, prin repetare abuzivă, îşi pierd nu numai puterea de convingere, dar chiar şi sensul. („Pidgin english-ul“ a fost inventat pentru o comunicare minimală cu populaţiile supuse colonizării, care totodată trebuiau ţinute la un nivel intelectual cît mai scăzut, **pentru a amîna cît mai mult momentul**, istoriceşte inevitabil, al trezirii lor la conştiinţa de sine).

Limba română, de la începuturile ei cunoscute, a fost un instrument de comunicare, aş îndrăzni să spun aproape miraculos, acoperind cele mai subtile şi infinitezimale nuanţe ale sentimentelor, ideilor, stărilor, avînd noţiuni precise şi pentru tot ce popula universul înconjurător, unelte, stele ori plante, — oferind spiritului românesc posibilitatea de-a exprima, ţinînd pas cu vremea şi într-un mod nedureros sub aspect lingvistic, uluitoarea sa capacitate (repet : mai ales ţinînd cont de vitregia istoriei) de a însuma, îmbogăţindu-le cu ceea ce era numai al său, toate cuceririle cele mai complexe, cele mai dificile ale spiritului uman.

Iată de ce simplificările, sărăcirea comorii de nuanţe mi se par lucruri pe care, în numele marilor comandamente istorice, n-avem dreptul de-a le neglija cînd apar, fie şi în faşă. Or, ele apar. Să mă refer iar la lucruri concrete. Am numărat, recent, într-un cotidian, de 34 de ori antinomia : „corespunzător- necorespunzător“... Ea acoperea aproximativ 25-30 de alte nuanţe posibile, din domeniul politic, economic, estetic etc., devenind un fel de „sesam“ al lenei de-a căuta, ori al neputinţei de-a găsi „cuvîntul ce exprimă adevărul“.

Din ce în ce mai frecvent cuvîntul „deosebit“ devine adjectiv, în mod exclusiv. Un om deosebit, o apă deosebită, un concediu deosebit, o durere deosebită, — practic acest succedaneu mai „distins“ al infamului „inistor“ tinde să elimine un florilegiu de alte adjective, dînd acea impresie de sărăcie pe care limba română **n-o merită**.

La polul opus se află ceea ce Titu Maiorescu a numit în mod genial „beţia de cuvinte“. Ea se manifestă, de obicei, în ocaziile festive cînd vorbele par a fi alese cu predilecţie pentru „sonul“ lor, cînd tautologiile se produc ca reacţiile în lanţ, iar cuvîntul ce nu acoperă conţinutul se mariază nefericit cu cuvîntul ce exprimă un vid întristător de sentiment şi de sinceritate.

În fond, dialectic vorbind, sunt cele două feţe ale aceluiaşi fenomen : părăsirea datoriei pe care o avem toţi cei cărora epoca socialismului ne-a oferit accesul la o cultură superioară de-a apăra „depozitul de o valoare inestimabilă“ de care vorbea Ştefan Golescu.

În acest sens eu salut iniţiativa revistei „Flacăra“ de-a declanşa această discuţie, cu toate că — mă simt obligat s-o spun — şi în paginile ei se pot detecta, uneori, păcatele pe care, într-un mod fatalmente sumar, am încercat să le semnalez mai sus.

III) Deocamdată am răspuns la ancheta Dumneavoastră. În rest nu cred că ar fi decent să mă pronunţ eu.

G. Dimisianu

„Preocuparea de starea limbii e o datorie a fiecărei generaţii“

I. Nu trebuie să se uite că rostitorul impresionantului discurs de la 1867, Ştefan Golescu, fusese unul dintre fruntaşii paşoptismului, al acelei mişcări de renaştere naţională care înscrisese emanciparea limbii ca punct însemnat al programului ei. Dincolo de tot ce reprezintă pentru orice naţiune limba sa, paşoptiştii văzuseră, în ce ne priveşte, importanţa ei decisivă ca argument istoric : limba era, cum este şi acum, de bună seamă, cea mai puternică mărturie a identităţii şi continuităţii noastre ca popor. De aici îndemnurile, adeseori patetice, ale oamenilor luminaţi din trecut de a păstra, fortifica şi „creşte“ acest „tezaur sacru“, îndemnuri fericit transpuse în fapte în primul rînd de marii scriitori. În secolul XIX, în special în perioada trecerii la alfabetul latin, filologii, istoricii, cărturarii de felurite formaţii au dezbătut cu aprindere problemele limbii, în sînul Societăţii Academice sau în afara ei, propunînd soluţii de tot felul, unele dovedite viabile, altele nu. Scriitorii au intervenit şi ei în chestiunile de principiu dar contribuţia lor esenţială a fost în acţiunea directă asupra limbii, în mlădierea şi creşterea ei către forme de expresivitate literară care, în veacul trecut, ating cea mai înaltă treaptă în scrierile marilor clasici din perioada Junimii.

2. Preocuparea de starea limbii e o datorie a fiecărei generaţii pentru că, sub determinări multiple, istorice şi sociale, limba evoluează. Îşi păstrează, desigur, structurile susţinătoare, dar înregistrează şi prefaceri, în vocabular mai ales, achiziţii şi pierderi de termeni, potrivit mutaţiilor din orizontul mereu în schimbare al vieţii. Acestea pot fi benefice, reprezentînd o îmbogăţire şi rafinare a limbii, după cum pot duce la sărăcire şi „stricare“, la deformări cu grele urmări dacă nu se respectă spiritul natural al limbii şi normele ei de corectitudine. Ce se petrece în stratul acesta al limbii mai expus fluctuărilor nu trebuie privit cu apatie, chiar dacă, într-adevăr, a interveni direct în procesele lingvistice nu este cu putinţă. Se poate totuşi realiza un climat de influenţare în bine, prin conlucrarea unor factori cum sînt presa, radioul, televiziunea. Lucrul cel mai important, după mine, este ca aceştea să aducă propriul exemplu de cultivare a unei limbi frumoase, neapărat corecte. Din păcate însă limbajul presei este cam de multă vreme prea încărcat de clişee, de stereotipii, de vorbe tocite, iar citeodată apar folosiri improprii de termeni şi chiar agramatisme, ceea ce este grav. E adevărat că există în multe publicaţii (în „România literară“, în „Flacăra“ şi în altele) rubrici anume de cultivare a limbii, că se iniţiază dezbateri cum este şi cea de faţă, dar cine ia act de ele? Mă tem că tot cei care vorbesc şi scriu corect şi nu ceilalţi. (Nu cred, de pildă, că persoana care a afirmat deasupra întrării unei unităţi a cooperaţiei meşteşugăreşti de pe strada Eminescu, prin faţa căreia trec zilnic, firma „Atelier **lucrativ**“ va citi rubricile cu pricina, spre a afla de acolo că lucrativ înseamnă altceva decît loc unde se lucrează).

Eu cred aşadar că eficienţa acţiunilor iniţiate în presă în sprijinul îndreptării limbii nu poate fi prea mare şi că, oricum, a corija cîte ceva, ici şi colo, e totuşi prea puţin. Problema care trebuie să ne preocupe este aceea a **nivelului general** al vorbirii şi scrisului iar aceasta cade, întîi de toate, în sarcina şcolii. Şcoala este acea instituţie care poate şi trebuie să asigure, în timp, eradicarea primejdioasei maladii în extindere : nepăsarea faţă de limbă. Cum o poate face ? Înmulţind numărul de ore în care **ae** predă limba română, gramatica. Instituind probe obligatorii de gramatică la **orice fel de concurs**, la admiterea şi absolvirea facultăţilor **de orice profil**.

„Creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire“ spusese Ienăchiţă Văcărescu, testamentar, cuvinte prea des citate fără a li se da o urmare. Ele avertizează că nu poate fi vorba de patriotism adevărat acolo unde nu există grijă pentru apărarea limbii naţionale.

3. Că aş fi contribuit prin scrisul meu la „creşterea limbii române“ ar fi prezumţios să afirm. Acesta este un apanaj al marilor scriitori, cîtiva într-o epocă. Mă străduiesc să fiu riguros în expunerea ideilor, să formulez limpede ce gîndesc.

Aurel Covaci

„Limba română în spiritualitatea ei“

Limba, prin cultură, atît prin cea orală, cît şi prin cea scrisă, este patria spirituală a unui popor. Este, sau poate fi egală cu dăinuire cu patria geografică, dar există popoare care şi-au schimbat patria geografică, în cele mai multe cazuri din pricina vicisitudinilor istoriei, dar şi-au păstrat, totuşi, patria limbii, a culturii, a individualităţii etnice. Nu a fost cazul nostru, al românilor să ne pierdem patria geografică, să ne strămutăm sau să fim strămutaţi pe alte arii geografice, dar limba noastră a fost uneori în primejdie de a se altera. Faptul că s-a păstrat în esenţă aceeaşi în toate cele trei provincii istorice, în ciuda secularelor asupriri şi chiar a unor încercări de deznaţionalizare, este o dovadă a indestructibilei tării de caracter a poporului român, a neclintirii veşnicului său suflet. Astăzi, cînd limba română este definitiv constituită structural, primejdia de a ne-o pierde este nulă. Ea nu mai poate fi decît îmbogăţită şi, ca să întrebuinţez expresia lui Ştefan Golescu, **păstrată intactă**, dar, adaug eu, în spiritualitatea ei. Sînt şi ştiu că această adăugire este necesară, întrucît limba este un organism viu, în continuă perfecţionare. Nu există un **statu quo** definitiv al limbii, cum nu există un **statu quo** definitiv al istoriei. Nu există dicţionare definitive ale unei limbi, căci limba se îmbogăţeşte continuu, pe măsura evoluţiei poporului care a creat-o. Noi cuvinte, sau noi sensuri ale cuvintelor bat în permanenţă la porţile limbii, ale dicţionarelor, ale Academiei chiar, cerînd drept de cetăţenie. Pe unele organismul limbii le respinge, ca fiindu-i străine, pe altele le acceptă şi le asimilează pentru totdeauna. Limba se îmbogăţeşte spontan, asta nu înseamnă că nu într-un timp îndelungat, prin minunaţii anonimi ai graiului popular, ai acelor autori care au elaborat limba de-a lungul veacurilor, cîntîndu-şi durerea, fericirea, visarea, în basme, proverbe, zicale, balade şi doine, elemente care i-au conferit acestei limbi grandoarea coloanei infinite. Limba se îmbogăţeşte şi conştient, căci au venit noi meşteri făurari de frumuseţe, scriitori de proză şi de versuri, dramaturgi şi oratori, istorici şi filozofi care au sunat la ureche îndelung toate cuvintele, le-au ascultat cu evlavie melodia interioară şi le-au aşezat unele lîngă altele, ca pe nişte bulgări de lut în care suflaseră nouă suflare de viaţă, aducîndu-le la o nouă incandescenţă, ştergîndu-le de colbul aşternut peste ele de trecerea vremurilor de

restriște, uneori rupînd platoșele de gheață ce le încorsetau sufletul veșnic viu. Veniră Neculce și Miron Costin, veniră Dosoftei și Varlaam, Cîrlova, Alecsandri, Eminescu, Sadoveanu, Caragiale și Arghezi, ca să amintesc numai pe cîțiva dintre bijutierii de frunte ai nestematelor verbului românesc, oameni care și-au îngropat sufletul cel plin de har și nespus de harnic în fiecare dintre elementele acestei coloane infinite a limbii poporului lor.

Creatorii populari și scriitorii culți au slefuit limba aducînd-o la strălucirea ei de astăzi. Din păcate, această strălucire o pătează uneori chiar limbajul cotidian al presei sau al televiziunii. Este drept că, din cînd în cînd, mai apar articole care denunță aceste greșeli, dar ele sînt prea puține și greșelile se repetă. Am văzut o dată, la televizor, un film american și traducerea unei întrebări simple „Cum te cheamă ?", prin „Cum e numele tău ?", fapt care m-a lăsat siderat, căci mai rar o asemenea lipsă de simț al limbii. Exemple sînt cu nemiluita, din păcate, dar nu e cazul să le înșir aici. Sper că această lăudabilă și patriotică inițiativă a revistei „Flacăra" nu se va opri la cîteva declarații de principii, oricît ar fi ele de frumoase și de patetice, ci că va apela, în tot cursul acestui an cel puțin, la oameni de toate profesiile care să spună cum poate fi **păstrată întocmai limba română în spiritualitatea ei.**

Păstrarea limbii presupune însă și o intensă și permanentă educație a tinerelor generații. Școala este unul dintre factorii chemați să vegheze ceas de ceas la cultivarea limbii, și nu pot să spun că îmi pare bine cînd aud că s-au redus orele de limbă română în școli. Eradicarea analfabetismului și extinderea învățămîntului de toate gradele au fost măreț**e acte ale epocii noastre** menite și să păstreze nestirbirea limbii, dar gustul pentru lectură trebuie deșteptat și redeșteptat, pe măsură ce pe scena istoriei apar noi generații, căci lectura rămîne factorul esențial al cunoașterii și păstrării limbii. Scriind aceste rînduri, îmi amintesc cu emoție de o poezie a lui Grigore Vieru, închinată mamei, **dar unei** mame atît de înefabile încît poate să însemne, și patrie, și limbă, și mamă propriu-zisă, într-o strofă de o limpezime de cristal : „Ușoară, maică, ușoară, / Parc-ai trece lunecînd / Pe semințele ce zboară / Între ceruri și pămînt". Frumusețe și eternitate a patriei noastre spirituale !

Cu asta, socot că am răspuns și la a doua întrebare, desigur lapidar și enunciativ.

Ce fac eu în această privință, mă întrebați ? Ei, bine, de o viață întreagă tot stau și mă uimesc, și nu mă mai satur, ba contemplînd ca în extaz feeria limbii mele materne, ba făcînd nesfîrșite călătorii pe mările și oceanele ei, prin munții și văile și coridii și zăvoaiele ei ; îmi înmoi mîinile cu evlavie în curgerea ei de-a lungul secolelor, iau cuvinte și potriviri de cuvinte și le sun la ureche ca să descopăr noi melodii. Faci traduceri, veți zice, în ce măsură pot acestea ajuta la dezvoltarea limbii ? Orice operă literară ajută la dezvoltarea, și mai ales la păstrarea limbii, voi răspunde eu. I-am făcut pe mai mulți titani ai literaturii universale să vorbească românește, le-am pus în gură cuvinte de la Neculce, pînă la Arghezi și Nichita Stănescu, și mi-am dovedit mie însumi, încercînd, desigur, să dovedesc și cititorilor, că limba română este de o bogăție fără seamăn, că nu există idee sau simț**ire pe care să nu le poată** exprima în toată profunzimea lor. Este adevărat, traducerile pe care le facem noi astăzi greu s-ar fi putut face în secolele trecute. Ar fi fost greu de tradus un Quevedo sau un **Góngora în absența lui Ar**ghezi, un T.S. Eliot în absența lui Blaga, un Lampedusa în absența „Crailor de Curtea Veche" etc., etc. N-am învățat niciodată vreo limbă străină decît cu hotărirea fermă de a-l mai învăța pe încă un mare scriitor să vorbească românește, să se adreseze direct cititorului român. Învățarea oricărei limbi străine, — fac această afirmație pentru tinăra generație — înseamnă în primul rînd adîncirea cunoașterii limbii materne, mai ales în această înălțătoare aventură a traducerilor, căci de zeci, de sute, de mii de ori revezi un cuvînt, o expresie idiomatică pentru a descoperi echivalența cea mai fericită a unei fraze, a unui vers străin în limba română.

Am afirmat undeva că traducătorii români sînt ambasadori plenipotențiari ai marilor culturi în România, instrumente ale destinelor lor românești. Mă străduiesc să fiu un bun ambasador și un bun instrument al destinelor românești **ale unora dintre ei** — și voi învăța limba română pînă la moarte, căci, deși m-am născut cunoscînd-o și o stăpînesc, ca să zic așa, ca pe un dat genetic, niciodată nu voi putea spune că nu mi-au mai rămas taine ale ei nedezlegate.

Dan Grigorescu

„Limba unui popor e un tezaur"

Un fapt ale cărui semnificații le depășește pe acelea ale strictei istorii culturale : întemeierea Societății Academice Române a avut, în primul rînd, scopul declarat de apărare a tezaurului național reprezentat de limbă, „tezaur — cum spunea inspirat Ștefan Golescu — pe care nu este putere omenească să-l ieee de la un popor". Înțelesul acestor cuvinte e cu atît mai profund cu cît ele erau rostite de un om politic, de unul dintre cei ce se aflaseră în fruntea Revoluției de la 1848.

Această relație a ideilor privitoare la limba unui popor și idealul național și politic exprimă, evident, o atitudine ce îndeamnă pe oricine la meditație. Nu circumscrierea într-un teritoriu al problemelor filologice, ci înțelegerea „acestui depozit de o valoare inestimabilă" ca unul din**tre factorii esențiali ai con**tinuității unei națiuni, este aceea asupra căreia atrag atenția cuvintele lui Golescu. Semnificativă e, negreșit, împrejurarea că, asemenea celor mai multe instituții academice din lume, și Academia Română s-a constituit ca un for de cultivare a valorilor specifice cuprinse în limba națională. Gramatica și Dicționarul academic au fost, în toate țările, lucrările asupra cărora s-au concentrat eforturile acestor instituții și care au justificat, aproape întotdeauna, crearea acestor înalte foruri științifice.

O concluzie logică se desprinde fără echivoc : cine își poate îngădui să se abată de la această îndatorire fundamentală pentru respectarea căreia s-au întemeiat Academii și Universități ? Întrebare, firește, retorică. Pentru că eforturile unei întregi istorii culturale, concentrate spre această formă a apărării tezaurului limbii și a transmiterii ei spre generațiile care vor urma, nu **vor fi nesocotite de nimeni.**

Evident, nu trebuie să fii lingvist ca să vorbești corect, dar vorbirea corectă e un lucru care se deprinde și se învață. Și nu cred că avem dreptul să trecem cu vederea abaterile de la legile limbii, oriunde s-ar manifesta ele — în vorbirea de toate zilele sau în poezie, în foiletonul de ziar sau în textul științific, în comentariul politic sau în eseul critic, în relatarea sportivă sau în afișul publicitar.

Limba unui popor e **un tezaur** ; asupra acestui adevăr esențial ar fi stingheritor să mai insistăm. Se înțelege de la sine, nimeni nu mai poate susține, cu argumente cît de cît plauzibile ,teoriile puriste a căror artificialitate s-a dovedit, în atîtea rînduri, dacă nu de-a dreptul dăunătoare, cel puțin ineficientă. Dar conștiința unui necesar respect față de limba pe care înaintașii au păstrat-o în împrejurări dintre cele mai puțin prielnice e trăsătura nu numai a unui patriotism adevărat, ci a unui simț al comportării civilizate față de valorile istoriei noastre. Tot așa cum elementara pietate față de trecut ne îndeamnă să apărăm ceea ce istoria **a creat pe acest pămînt ca o** dovadă profund convingătoare a originalității gîndirii, a sensurilor ființei noastre naționale, apărarea și cultivarea limbii tălmăcește o necesitate tuburătoare a celui care vrea să-și știe rosturile existenței, să nu se simtă un înstrăinat.

Cred sincer că facem, încă, prea puțin pentru împlinirea acestei datorii. Sîntem prea îngăduitori față de multe delicte — uneori grave — ale celor care nu pricep că folosirea corectă a limbii, nu e o chestiune facultativă. Sînt rare intervențiile (și atunci ele sînt semnate de lingviști, ceea ce acreditează părerea că problemele limbii sînt exclusiv chestiuni de specialitate), intervenții menite să atragă atenția asupra greșelilor. De cele mai multe ori, exemplele alese sînt anonime. De ce ?

Avem o limbă plină de culoare și de vitalitate, o limbă nuanțată care le-a dat lui Eminescu, Blaga, Arghezi materialul de construcție pentru acele arhitecturi ale cuvîntului ce pot fi oricînd asemuite cu marile monumente ale civilizației românești care ne străjuiesc istoria, de la Voronet și Arges pînă la Coloana brâncușiană. Nu știu dacă ne dăm întotdeauna seama că trebuie să îndreptățim acest dar primit de la istoria noastră culturală.

Poate că nu sîntem cu toții în stare să vorbim **frumos**, dar trebuie să ne silim și să învățăm, cel puțin, să vorbim **corect.** Lipsa de cultură lingvistică trădează, mă tem, cusururi mai adînci decît cele care se pot tămădui prin însușirea regulilor sintaxei și ortoepiei.

Ileana Vulpescu

„În materie de licențe, în viață mi-am permis una singură : cea în filologie"

1. Fiind, mai presus de toate, garanția spiritualității unui popor, limba rămîne custode și martor chezaș al tuturor bucuriilor și al tuturor tristeților sale.

Consider cuvintele rostite de Ștefan Golescu la înființarea Societății Literare Române — străbuna Academiei Române — o îndreptățită (de istorie) parafrază a mai vechiului îndemn adresat de marele Văcărescu urmașilor săi : „creșterea limbii românești ș-a patriei cinstire". Mai mult, în ceea ce mă privește, socot că „testamentul" Văcărescului nu enumera **două** legate (creșterea limbii și cinstirea patriei), ci **unul** singur : cinstirea patriei **prin** creșterea limbii.

Într-adevăr, într-un moment istoric în care un vis de veacuri — unirea Principatelor Române — se împlinise, îndemnul căpăta strălucirea unei semnificații de acută valoare națională : și atunci, dar, mai cu osebire, astăzi.

Ca orice adevăr — cărula timpul îi poate adăuga valențe noi, dar pe care nimic, niciodată, nu-l poate nega, pentru că esența lui nu poate fi nicicum anulată — această „nouă versiune a testamentului" (ca o ediție sporită și ameliorată a unui dicționar-tezaur), care este discursul lui Golescu, pare concepută, elaborată și scrisă astăzi. Ideile discursului „de recepțiune" constată existența de netăgăduit a unei spiritualități exprimate indubitabil printr-o limbă — limba română — și îndeamnă patetic la păstrarea și la sporirea bunului încredințat de o națiune urmașilor ei. Cuvintele acestui document-model au putut fi rostite în 1867. Ele puteau fi rostite astăzi. Vor putea fi rostite, cu aceeași încărcătură emoțională și ideologică, și mîine : peste secoli. Pentru că, așa cum spiritualitatea unui popor nu piere și nu se perimează oricîte vremelnicii ar amenința-o, tot la fel, îndemnul de a-i conserva și de a-i cultiva moștenirea își păstrează intact sensul, demnitatea și noblețea : iar summa acestei moșteniri, chintesența spiritualității unui neam, este limba.

Păstrarea și cultivarea limbii sînt mai mult decît **o datorie : sînt un drept.**

2. Cred că datoria/dreptul fiecărui om care se simte legat de spiritualitatea poporului său este aceea/acela de-a căuta să cunoască, făcîndu-și-le proprii, componentele de structură ale acestei spiritualități. Să-ți cunoști limba — și, implicit, istoria poporului — mi se pare a fi o datorie/un drept la care nu încap derogări/opreliști. O bună și cuviincioasă cunoaștere a limbii incită/obligă la cunoașterea cinstită a istoriei. Mă gîndesc, spre exemplu, la cuvinte ieșite azi din uz, lucru firesc, deoarece limba, fiind un organism viu — și, ca orice organism viu, în permanentă schimbare — uită realități perimate și se îmbogățește cu toate corespondențele unor noi realități. Dar un cuvînt ieșit din uz, ca și un neologism, conduce la o realitate istorică. După opinia mea, istoria limbii este un studiu pasionant și nespus de grăitor asupra imaginației oamenilor de oricînd și de pretutindeni, asupra felului cum concep și cum percep ei o realitate, încît, dacă timpul material le-ar permite-o, ar merita să fie abordat de fiecare. În felul acesta, și nu e o butadă, am ști mai bine ce vorbim. Și, poate (nu vreau să polemizez cu nimeni), nu ne-ar mai fi dat să auzim (și să citim) atît de des niște superlative absolute „supersuperlativizate", precum „foarte superior" sau „foarte optim" și nici o droale de pleonasme, de tipul „tezaur de aur". E drept că societatea modernă, cu tehnicizarea ei rapidă, cu trepidantul ei ritm, nu mai lasă omului contemporan timpul strict necesar pentru o serioasă aprofundare a studiului limbii, disciplină care, la urma urmei, i se poate părea superfluă. De vreme ce vorbim și, vorbind (fie și oricum), ne înțelegem, de ce să ne mai batem capul cu atîtea subtilități de exprimare ! În acest fel — deloc nociv, în aparență — greșeli de limbă (și nu spun „grave", pentru că orice greșeală de limbă e gravă !) capătă drept de cetate, se împămîntenesc, deoarece vorbitorii care le pun în circulație, folosindu-le din neglijență, încep să fie mai numeroși decît cei care vorbesc (și scriu) corect. Nu mă pot împiedica să nu-mi pară nespus de rău că azi, în școală, programa analitică prevede numai **un an** de latină (în cursul general), atît doar cît copiii să afle că această limbă „veche" și „moartă" este străbuna limbii noastre, nemailăsîndu-li-se timp să exploreze măcar o parte dacă nu toată bogăția acestei incalculabil de valoroase moșteniri ! Totuși, pentru o bună cunoaștere și, implicit, pentru o bună și corectă folosire a limbii materne, în ce anume ne putem pune speranța dacă nu în școală ? Trebuie să ținem seama de mediile relativ diferite din care provin copiii noștri, fapt care dă cu atît mai mult învățămîntului statutul de principal element de omogenizare. Eu cred că orice absolvent, al oricărui tip de școală românească, n-ar trebui să părăsească instituția în care a învățat fără a ști să vorbească și să scrie **corect** românește. Pentru realizarea acestui deziderat este nevoie nu numai de cadre didactice de verificată competență (și ele există !), ci și de dorința elevului de-a învăța cu tragere de inimă, de-a depăși felul „leneș" în care vorbește în mod curent (greșit adesea, din lipsă de discernămînt). Ceea ce ar trebui să dezvolte școala în mintea elevului este, mai întîi de toate, discernămîntul. Abia apoi, să-l învețe cum trebuie să învețe. Citind cele spuse pînă acum, multe cadre didactice (educatori, învățători, profesori) ar putea, pe bună dreptate, să afirme că manifest pretenții exagerate față de învățămînt. Dar, în condițiile unui învățămînt general gratuit, cum este al nostru, a deprinde corectitudinea în exprimare nu este (și nu poate fi) apanajul cine-știe-cărei pături privilegiate sau al unor favorizați de întîmplare, ci dreptul tuturor. Să nu uităm că vorbitorii de azi ai limbii române îi vor învăța s-o vorbească pe cei de mîine ! Copilului român ar trebui să i se inculce, începînd cu abecedarul, ideea că, pentru el, cel mai important obiect de învățămînt este limba țării sale ; limba română, care-i asigură existența spirituală, cît vreme alte discipline, cele tehnice, de pildă, i-o vor asigura numai pe cea materială. Limba nu riscă să fie depășită în structura ei de nimic, precum, fortamente — datorită progresului constant al descoperirilor și al inovațiilor tehnice — riscă majoritatea disciplinelor „exacte", supuse aleatorismului circumstanțial.

Limba este o certitudine : moștenirea sigură pe care elevul de astăzi va avea s-o transmită generațiilor viitoare, fiecare dintre noi fiind un posesor al limbii și un testator al ei. Mă întristează să observ că elevii sînt preocupați de învățarea limbii (și a literaturii) române doar pînă la „prima treaptă", materia reprezentînd unul dintre examenele de admitere în clasa a IX-a. După aceea, în majoritatea cazurilor, în privința limbii române elevul se lasă pe tînjală. Afară de liceele de filologie și de istorie, limba română nu mai reprezintă obiect de examen la admitere și la absolvire, deci, toată atenția se concentrează asupra matematicilor și a fizicii. S-ar putea crede că pledez **pro domo**, avînd, în ceea ce mă privește, o formație filologică. De fapt, pledez pentru însușirea și pentru transmiterea corectă a unui bun peren.

3. Cu privire la truda mea de scriitor, consider drept un avantaj enorm formația filologică de care am pomenit mai înainte. Datorită ei, am un mare respect și, în același timp, o mare teamă de cuvinte. După șaisprezece ani de lucru la două dicționare de limbă (mă număr printre redactorii marelui **Dicționar al limbii române** și ai **Dicționarului explicativ al limbii române**), am păstrat bunul obicei de a mă uita în **dicționare** — cele menționate și multe altele — la fiecare cuvînt asupra semnificației căruia am cel mai mic dubiu. O dată, am fost întrebată, privitor la cărțile pe care le-am tradus, dacă, traducînd, folosesc dicționarul ; și am răspuns : „Unul ? Cît mai multe !". Socot, de asemenea, tot un beneficiu spiritual faptul că m-am născut la țară și că mama s-a născut și a crescut la țară. Elevă, studentă, redactor de dicționar, mi-am dat mereu osteneala să-mi disciplinez mai întîi gîndirea, apoi exprimarea corespunzătoare ei. Între mine și limbă este o permanentă înțelegere și, în același timp, un permanent conflict : prietenie — cînd gîndul își găsește forma scrisă ; război, de uzură și de hărțuire — cînd cuvintele o iau razna, alături cu gîndul. Numai cine nu scrie nu-și poate închipui cîtă caznă de ocnaș este să pui exprimarea în acord cu gîndul... Și chiar cînd ți se pare că ai izbutit, cîte îndoieli nu te frămîntă, sub cîte semne de întrebare nu pui, din nou, fiecare frază, fiecare cuvînt, ba chiar, de cîte ori, fiecare silabă. Se spune și că stilul este omul însuși, se spune și că elementul cel mai perimabil al scrisului este stilul. În mintea mea nu pot despărți conținutul de stil. Pentru mine, fiecare conținut își are stilul său : alcătuiesc, deci, o unitate, o **structură.** Căci, asta e limba, la urma urmei. Scriu greu. Revin asupra fiecărei propoziții și sînt mereu nemulțumită. Dar, mai ales, cînd bag de seamă că o carte nu avansează, nu-și găsește ceea ce aș numi **linia melodică.** Orice s-ar spune, limba este aceea care aduce, finalmente, scriitorului toate rezolvările compoziționale. Ca lexicolog și ca scriitor, am dobîndit — poate — dreptul de-a mă considera co-proprietar al limbii române. Tot ce-am moștenit și tot ce-am agonisit însămi, investesc, în măsura puterilor mele, ca mamă — în tainul de spiritualitate al fetei mele : este, socot, o datorie morală și un drept omenesc această investiție. La fel de importantă și de nobilă ca și scrisul. Bine sau rău, cum am scris pînă acuma — și cum, dacă-mi va fi dat, voi scrie și de-aci înainte — am conștiința împăcată că m-am străduit să fiu un păstrător corect și un transmițător cinstit al unui tezaur căruia toți îi sîntem beneficiari.

În materie de licențe, în viață mi-am permis una singură : cea în filologie.

Anchetă organizată de
AURELIAN TITU DUMITRESCU

IOANA RADU:

„Cîntă ca tine dacă vrei să fii cineva"

M-am născut în România
Jos în Valea Jiului
Unde-și schimbă vara ta
În mireasma cîntului.

— Ioana Radu, ați căutat cu tot dinadinsul treisprezecele de care unii se feresc?

— A fost o coincidență amuzantă și totodată fericită în viața mea. La concursul radio din 1936, care m-a lansat în viața artistică, am avut numărul 513. La Loto am cîștigat cu numărul 13. Pe poarta casei mele e trecut numărul 13. La un recital am cîntat 13 biss-uri cu mare succes. Am avut premiere mari în 13. Ziua de pensie e tot 13.

— Regret că nu vă iau interviul tot în ziua de 13 ca să continuăm seria reușitelor...

— Va fi așa?

— Să sperăm!

— Întrebați-mă!

— Ați umblat mult după strada Timpului, 13?

— Am făcut un drum lung pînă am ajuns aici.

— A fost un semnal continuu această stradă a Timpului?

— Cu gîndul la acest timp am trăit. M-am gîndit la ziua de mîine, la ce am făcut, la ce trebuie să fac... Am muncit mult ca să devin Ioana Radu.

— Limitați discuția doar la ultimii 15 ani din viața dumneavoastră?

— Mitraliați-mă cît doriți! Unde m-am născut?

— Cunoașteți lecția?

— Nu vreau să vă supăr, dar e bine s-o luați cu sfîrșitul, așa cum sînt eu în momentul de față.

— Respect dorința dumneavoastră!... În această clipă, Ioana Radu, care a împlinit 70 de ani în ziua de 17 februarie... e așa cum o știam : optimistă, senină, hîtră, cu vocea-i fără egal, frumoasă...

— N-am auzit niciodată pe cineva spunînd „ce frumoasă e Ioana Radu! ce siluetă are!" Întotdeauna am auzit: „ce frumos cîntă Ioana Radu!" și vorbele acestea m-au ținut în viață. Este un lucru atît de mare, cînd stau la geam și mă întreabă un bătrîn vecin: „cînd ne mai cînți ceva, coană Ioană?" După întrebare îmi dau seama că el mă vede tot tînără, ca mata care spui că sînt frumoasă.

— Și unul și altul avem dreptate!

— De fapt și de drept eu nu socotesc c-am îmbătrînit. La 70 de ani eu n-am terminat cu cariera mea. Mai am cîteva pași de făcut...

— Ne încălzește sufletul această declarație pentru că acum cîțiva ani păreați decisă să nu mai cîntați!

— Omul se mai răzgîndește!

— De unde sînteți de loc?

— Lumea crede (eu am lansat așa) că sînt olteancă. Sînt născută-n București, pe strada Eugeniu Carada. Mama a plecat cu mine la sin la Craiova și nu permit nimănui să spună că nu sînt olteancă.

— M-am și contrazis cu cineva.

— Ce-ați susținut?

— Că sînteți olteancă!

— Așa și e. De-acolo am venit la București să mă iau la întrecere cu Maria Tănase.

— Sărim etapele? Miracolul prin care dumneavoastră ați înțeles că vocea este dată nu doar să vorbim ii trecem sub tăcere?

— Nu! Învățătoarea mea și-a dat seama că aș putea cînta. Eu eram solista corului la școala primară, apoi solista corului Liceului Elena Cuza, așa mică, bondoacă și cu glas cristalin.

— Învățați bine?

— Să fim cinstiți, nu prea mi-a plăcut cartea, cu toate bătăile pe care le-am încasat de la tata. Cum de muzică nu mă lăsam, profesoara a găsit o solutie ingenioasă. În clasă era o elevă excepțională la învățătură, Nina Alecu din Corabia. Ea era cu... teoria și eu cu... cîntatul.

— Nina lua notele pentru amîndouă și dumneavoastră cîntați pentru amîndouă?

— Și ea a fost în cistig pentru că nu avea voce frumoasă și i-ar fi scăzut media generală.

— Afirmarea dumneavoastră artistică a început cu marele examen din 1936?

— Ați spus foarte corect, marele examen, așa și era. Un concurs anunțat în ziare pentru radio, se căutau noi talente. O comisie de oameni competenți, serioși, de meserie, dirijorul Rogalski, compozitorul Alfred Alessandrescu, ne puricau să vadă dacă merităm să ajungem la microfonul românesc. În curtea instituției am fost 800 de candidați, am așteptat trei luni rezultatul și pe lîngă 100 de ștampile...

— Exagerați...

— Deloc. N-am înțeles pînă astăzi de ce a fost nevoie de ele, am văzut numele reușite : Eugenia Braia (Ioana Radu) și Eugenia Nedelea — (Rodica Bujor).

— Ați fost într-o competiție stimulativă și generoasă cu Maria Tănase?

— Am avut cu cine să mă... „lupt". Am fost într-o permanentă și loială întrecere, vroiam în mintea mea de copil să-i iau locul. O ascultam la galene. De fapt eu venisem la București să muncesc ceva, să-mi ajut căsnicia tînără, o duceam greu, bărbatul meu era profesor de muzică, avea o leafă de mizerie, ne mutam de colo pînă colo, după un post. Venind la București prietenii au tăbărît pe mine : de ce nu cînți, de ce nu cînți? Eu nu îndrăzneam.

— Și atunci cum rămîne cu concurența?

— În gîndurile mele cele mai ascunse, credeam, mai ales cu repertoriul din circiuma tatălui meu, „o roabă" de cîntece, c-o s-o eclipsez. Ce copii eram! N-am ajuns-o în interpretare, în măreție, în frumusețea ei reală. Am admirat-o enorm. Mă țineam după ea pe stradă, nu îndrăzneam să mă adresez decît cu dumneavoastră. Am copiat-o în tot ce se poate copia, pînă la cîntat.

— Vorbiți la prezent despre ea?

— Pentru mine trăiește. Eu cînd sînt nițel supărată pun un disc de-al ei, pling și mă liniștesc, că mare talent are să le spună!

— Cum v-ați alcătuit imensul repertoriu de la „roaba" cu care ați venit de la Craiova?

— Cînt de 53 de ani. Întîi am memorat melodiile, pentru plăcerea mea, de la lăutarii din circiuma tatălui meu. Tot ce cîntau ei am transcris în caietul meu pe care-l păstrez și acum. Mi-am notat tot ce auzeam de pe la 14 ani. La Radio nu se cînta atunci folclor, nu romanțe, ci numai multă muzică ușoară străină. Pe urmă, mi-am făcut un caiet cu muzica care mă interesa, cu care am venit la București. Să vă povestesc cum am cules „Mi s-a rupt căruța-n drum". Eram la Craiova, la un trist eveniment de familie. Din stradă, am auzit niște lăutari care cîntau cu o vioară fără coarde, cu un acordeon fără clape. M-am dus repede la gard, i-am oprit, le-am dat o sută de lei au stat două minute cu mine, am scris vorbele, am memorat melodia, și am adus-o la microfon după ce am trecut-o prin filtrul meu, prin simțirea mea. Materialul se stringe în timp și spațiu, îi punem un punct, o virgulă. N-ai voie să vii cu un cîntec care nu are marca personalității tale.

— Dac-o ai!

— Vorbesc de artiștii adevărați. Acum îmi vine, nu întîmplător în minte, un nume — Sofia Vicoveanca, o mare interpretă. Nici nu văd alta după Maria Tănase. Nici Vicoveanca nu se poate imita și nici să nu încerce cineva. Ei bine, treaba asta cu imitatul n-o înțeleg deloc. Ce reușesc imitatorii? Să îngroașe rîndurile imitatorilor? Pe mine nu mă sperie că aud mulți, mulți cîntăreți. Dacă-i scuturi bine, cîți rămîn cu adevărat? De aceea atîtea discuri îngălbenite, rafturi pline, nevîndute.

— Ați vrea să întoarceți timpul și să ștergeți ceva din ce s-a înregistrat?

— Eu n-am cîntat decît ce mi-a plăcut. Eu am ales cu sufletul. Pentru mine s-a scris foarte mult.

— Dintre compozitori, pe cine așezați pe primul loc în inima dumneavoastră?

— Vreți să-mi stricați prietenule de o viață? Pot să nu încep cu Mălineanu?! Parcă s-a născut să compună pentru mine. Prumesc mereu telefoane de la el : „Am o bucățică de romanță, trebuie s-o cînți"... „Nu pot, nu sînt în voce!"

— H. Mălineanu declară că nu mai știe cît din romanțe au fost ale lui, cît sînt ale dumneavoastră și cred că are în vedere, în primul rînd, celebra melodie „Am început să îmbătrînesc".

— Ce splendoare!

— De ce ați spus „o bucățică de romanță"?

— Romanța e ca anecdota, n-ai voie s-o lungești. Pînă termină, de exemplu, cîntăreața, (n-am s-o numesc) uit despre ce a fost vorba la început. Aici nu merge cu bel canto. În trei strofe trebuie să povestești o viață. Apoi textele trebuie să fie scrise cu suflet de poet. Romanța nu se scrie între un drum și altul, pe un colț de masă, cu gîndul la următorul punct din programul zilei.

— Îmi dați mereu piste bune. Am în față cartea recent apărută : „Romanța unei vieți" — povestea vieții dumneavoastră. Harry Negrin a purtat-o de mult în gînd?

— De mult s-au gîndit mai mulți. Dar eu am vrut să-mi aleg scriitorul, pentru că m-a durut cartea despre Maria Tănase. Soțul ei, care a scris-o cu încă cineva, n-a cunoscut-o. Dacă te întreba pe dumneata două vorbe, pe mine, pe altcineva, ieșea o carte adevărată. Am mers și eu desculță, am avut încputul greu, de ce să-l ascund sau să-l poleiesc?! Lumea care ne citește vrea să știe de unde venim (ca dovadă întrebarea de început), ce-am făcut, cum am sfîrșit. Or în carte Maria Tănase, chiar din prima pagină, are coroana pe cap, e regină, comparată cu Brâncuși, cu Enescu.

— Răspunde această carte vederilor dumneavoastră?

— Conține numai adevăr, chiar și naivități, dar ele mă exprimă. Sînt cum sînt!

— Ce nu știu spectatorii despre dumneavoastră?

— Că sînt sportivă! Am fost a doua femeie motociclistă din România, sînt șofer cu experiență de 40 de ani, iubesc animalele de cînd mă știu, lucrez cu croseta ca o artistă.

— Ați avut numai prieteni, peste tot...

— Eu nu mi-am dat cu prostii, decît ziua bună, i-am căutat pe inteligenți, pe culți, pe sensibili, chiar dacă n-am fost de nivelul lor, am stat în banca mea, i-am ascultat să-nvăț, să mă șlefuiesc. George Calboreanu mi-a dat marea lecție de teatru. Cînd juca „Apus de soare", nu părăsea cabina cu două nopți înainte, știați asta?

— Nu. Își cruța vocea?

— Stătea de vorbă cu Ștefan cel Mare, devenea domnul Moldovei. De la el am învățat să vin întotdeauna cu mult înainte de spectacol și să plec ultima. La spectacolul de la Sala Radio, prin care am fost sărbătorită pentru 70 de ani, am venit cu H. Negrin de la ora 14. Să fiu acolo în cabină, să revăd decorurile, să simt atmosfera, să mă pregătesc, să-mi risipesc emoțiile, să fiu Ioana Radu, artistă a poporului.

— Într-o viață de mare artistă bănuiesc că ați primit flori cît să acopere întreaga Românie...

— Dus și întors, de cîteva ori. Nu m-a răsfățat și nu m-a iubit nimeni atît cît dumneavoastră, publicul meu drag. Și să știți încă odată vă spun, oare v-am spus?, în meseria mea nu mi-a fost frică decît de Maria Tănase și de tata.

— Erau cei doi critici ai Ioanei?

— Maria era modelul cu care mă comparam neîncetat, iar tata mă bombarda cu cărți poștale : „Așa-i învățat tu să cînți? Vin la București — Tata". Pînă venea, nu mă întrebați, cît mă controlam, cît repetam, cît transpiram.

— Avea dreptate în ceea ce susținea?

— Avea, dar el nu putea să înțeleagă „risipa" de a merge la coafor, de a cumpăra alte rochii. Eu n-am cîntat în costum național decît la zile speciale.

— La 35 de ani ați început seria marilor turnee prin țară.

— Pînă atunci nu știam nici unde-i Făgărașul și azi, cu ochii închiși, vă povestesc cît vreți despre fiecare colțișor.

— Bucuria scenei credeți că poate fi egalată cu ceva?

— Meseria de cîntăreț de local e mai grea decît să fii pe scenă. Nu-l tot una să cînți în liniștea și respectul unei săli și să cînți într-o circiumă cu mititei, zgomot de sifoane, pahare și să impui liniște cu vocea ta!

— Ați început prin a ne promite cu vigoare de adolescent niște pași artistici care sigur vor fi evenimente. Arta, într-adevăr se face cu pași înainte, nu cu bătutul pasului pe loc.

— Regret că n-am zece ani mai puțin, dar la ce bun să mă lamentez! Îmi ascult înregistrările și mă critic cum nimeni nu m-a criticat pentru că nu-mi cunosc decît eu greșelile. Și cînd mă gîndesc că Mălineanu are un vraf de partituri superbe, gata pentru mine! Cum v-am păcălit 53 de ani, o să vă mai păcălesc încă 2—3?!

— Păcăliți-ne cu dragă inimă, păcăliți-ne cu alte discuri!

— Nu v-am vorbit încă despre crezul meu de bază. Un cîntec dacă nu te confunzi cu el, nu poate fi minunat interpretat.

— Și puteți să vă confundați cu fiecare romanță?

— Musai. Eu nu imprim un cîntec pînă nu mi-l cînt mie, în baie, în casă, pe stradă. Nu mă duc cu hîrtia în mînă la înregistrare, trebuie să-mi intre melodia în suflet, pentru ca să fie așa o învăț cîteva luni. N-am cîntat niciodată de azi pe mîine. Arta nu se face de minutială, altfel o compromitem. De aceea se aude prost ce se aude.

— „Așa-i cîntecul ca o mare dragoste, cînd pleci te cheamă, cînd pleacă el îl chemi tu" — scrie H. Negrin. Subscrieți?

— Întăresc cu cîteva strofe din „Bate ceasul" : „Ceasul este / că iubirea / nu poți s-o oprești / rîzi cînd / tinerețea ride / și cînd te trezești / îți rămîn amintiri..." Nu am nostalgii. Eu sînt un om fără dușmani. Dacă ești serios se observă, dacă nu azi, sigur mîine. Eu mă bucur că am iubit toată lumea pe care am cunoscut-o. Alții și-au pierdut viața întepîndu-se, urîndu-se... Am avut atîtea în program. Am fost nevastă, gospodină, artistă. Singură mi-am făcut piața, m-am bucurat cînd soțul meu era spălat, călcat de mîinile mele, masa pusă de mine, mîncarea gătită de mine. Mi-am împlinit toate gusturile atît cît m-am priceput și am simțit nevoia. M-am plimbat cu motocicleta, cunosc România potecă cu potecă, iar mai la bătrînețe m-am suit în mașină la București și m-am dat jos la Bonn. Singură pe magistralele lumii cu dorința să vizitez, să văd și cum e pe la alții. Am citit o carte bună, mi-a plăcut un film bun și teatrul a fost un alt vis. Am vrut să-i iau locul Natașei Alexandra, am avut comicăria-n sînge.

— Și de ce ați lăsat-o pe Natasa Alexandra fără rivală pe scenă?

— Pentru că trebuia să fiu rivala Mariei Tănase în cîntec. N-am putut să mă împart.

— Cred că toți cititorii își dau seama că noi glumim, dar esențialul e esențial. O mare artistă se naște rar.

— Eu am vrut să fiu prima, nu știu dacă pe poteca mea am și fost. Întotdeauna mi-am împrospătat repertoriul, n-am venit de două ori cu aceeași piesă în fața publicului. Am muncit mult pentru tinerețea repertoriului meu. Am colindat satele, am făcut înregistrări, le-am „bibilit", cum se spune. Am fost deosebit de critică cu mine. Nu mi-a plăcut să cînt orice — dacă nu ești pretențios, înțeleg prin asta muncitor, serios, te poluezi și poluezi... Odată, un regizor ne-a reunit pe mine și pe Rodica Bujor într-un spectacol. Eram în rochii lungi și trebuia să coborîm opt trepte. Ne împiedicam. Regizorul s-a chinuit cu noi opt zile să coborîm elegant scara. Noi o luam ca pe mîriște pînă ajungeam la microfon, unde eram stăpîne. Tata nu s-a ocupat de treburile astea. El doar era sever și mă critica.

— Ce noroc pentru noi, și pentru cei care vor veni, că v-ați născut pe vremea împrimărilor, a discurilor, a filmului, că nimic nu se va risipi. Ați terminat colaborarea cu regizorul Pompiliu Gîlmeanu?

— Am văzut documentarul pe bucățele, a început de cînd eram tinerică...

— Cum se va numi?

— Nu știu. M-a invitat și Popescu Gopo, să cînt două, trei melodii în noul lui film.

— Iar fumați?

— Boală veche, nu-i bună, da-i a mea. Eu nu prea mai ies prin lume că mă dor ochii, și mi-e peste mînă. Mai stau cu o țigară, mă gîndesc la ce a fost... Dacă nu era cîntatul, axa vieții mele, aș fi fost șofer sau aș fi petrecut tot timpul pe stadioane. Îmi place fotbalul, boxul. Sînt membră în comitetul de conducere al echipei „Rapid" de 40 de ani. Am primit și o diplomă de onoare. Lumea o să rîdă de mine pentru că susțin o echipă mică. Nu e nimic, și eu am fost mică și m-am făcut mare. Toată lumea crește. Toți să fim suporterii numai ai echipelor Steaua și Dinamo?

— Ați avut parte și de cronici răuvoitoare?

— Cînd am lansat romanța „Am început să îmbătrînesc", în revista „Muzica", cineva a scris că... oficiez la estradă. El a rămas cu părerea lui, iar romanța a călătorit, în lung și în lat, pe glob. Nu-mi place lauda exagerată, dar nici critica nedreaptă. Sînt un om modest, vreau să spună cine ce are de spus, dar să fie adevărat. Încă un secret. Cînd sînt la radio, cînd apar la televiziune, în afară de persoana mea, care admit să fie veche și mototolită, dacă n-am o mărgea nouă, uit vorbele. Sînt și pretențioasă, vreau și-un decor nou, nu să fiu lipită de un stîlp sau de un gard, cum mai văd la televiziune.

— Dacă mereu simțiți nevoia de schimbare, cum locuiți de 15 ani la aceeași adresă?

— O casă nu e o mărgea. Aici mă simt între țară și oraș, am o curticică, am liniștea rîvnită. Am vecini buni, m-au crescut, i-am crescut. Mi-e bine. Altă stradă? Alți vecini? Alt oraș într-altă lume? Niciodată! Aici o să mor.

— Sînteți partizana înnoirii repertoriului și păstrați mereu marile cîntece?

— Cînt de 30 de ani „Am început să îmbătrînesc" și nu există să urc pe-o scenă și să-i sar. Aproape că i-am uitat vorbele, dar pe măsura trecerii anilor i-am simțit mai al meu. Am crescut în vîrstă amîndoi...

— Totul la timpul potrivit.

— Ați spus o vorbă mare. Eram la Bacău, se omora o fetiță să cînte această melodie. A venit plîngînd la mine și s-a jelit de lipsa de înțelegere a asistentei, care n-o aplaudase. Am sfătuit-o să cînte dragostea, speranța, nu declinul vieții chiar de la... 17 ani.

— Eugenia, Jana, Ioana, dați-mi voie, în încheiere, să fac publică, încă odată, felicitarea colegului dumneavoastră Petre Gusti, din „Romanța unei vieți" :

„Ioana are în glas și cerul și pămîntul. Am vrut să-i învăț meseria și ea mi-a făgăduit să mă ajute. Pînă acum nu s-a putut, dar socotesc că nu-i timpul pierdut. O să mă învețe Ioana și o să mai cîntăm multă vreme. Dar cum să dau cu zarurile șase-șase, s-o pot urma în toate? Pînă atunci, primește Ioana, urările mele de sănătate și fericire și la 75, și la 80, și la 85 și așa mereu"...

CARMEN DUMITRESCU ■

● Sesizări, propuneri, sfaturi — un dialog fructuos între cititori și redacție ●

■ Un grup de 59 conducători auto de la **Unitatea mecanizată pentru transporturi și construcții forestiere Bihor**, cariera Cărpinet, aparținînd de I.F.E.T. Oradea, ne dezvăluie un procedeu cel puțin incorect utilizat la locul lor de muncă. Despre ce este vorba ? Serviciul de aprovizionare din cadrul unității se preocupă de tot ce vrei și ce nu vrei, numai de aprovizionare — nu. Astfel, din cauza slabei aprovizionări cu piese de schimb, în special anvelope și alte materiale, lucrul merge în salturi. Drept urmare, mulți dintre cei care ni s-au adresat, printre care Nicolae Blaj, Mircea Păcuraru, Aurel Blig, Ilie Tulvan, Nicolae Teaha, Gheorghe Petrișor, Traian Oancea, Ioan Popa și alții, solicită reglementarea situației ce are repercusiuni directe asupra veniturilor lor, în sensul ca serviciul de aprovizionare să-și facă datoria neîntîrziat.

N.N. Pentru a exclude orice nelămurire, citățm din dispozițiile art. 86 din Codul Muncii : **atunci cînd din motive temeinice ori din alte motive procesul de producție a fost întrerupt, persoanele încadrate în muncă vor fi retribuite cu 75 la sută din retribuția tarifară aferentă timpului respectiv, cu condiția ca încetarea lucrului să se fi produs fără vina lor și dacă în tot acest timp au rămas la dispoziția unității** — aspect valabil și în cazul de față.

■ **Ministerul Muncii** răspunde Elenei Bălan din comuna Piatra (Teleorman) : Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și ocrotiri sociale și Legea nr. 4/1977 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale C.A.P. nu prevăd posibilitatea acordării de ajutoare lunare persoanelor care nu au o vechime în muncă de cel puțin 10 ani în unitățile socialiste. Există însă în prezent posibilitatea de a vă interna într-o unitate de ocrotire socială, unde aveți asigurate asistența medicală, îngrijirea și întreținerea. În ceea ce privește acordarea unui ajutor bănesc ocazional, vă facem cunoscut că am solicitat D.P.M.O.S. Teleorman să analizeze situația dumneavoastră și să soluționeze cererea corespunzător.

■ În anul 1981 l-am dat ciobanului Petre Gh. Nicolae din comuna Balta Albă, județul Prahova, 4 oi în îngrijire, în prezența ciobanului Mocanu B. Stirea. Două dintre ele mi-au fost restituite la timpul anterior convenit, dar pe celelalte două, acesta n-a mai vrut să mi le dea nici în ruptul capului. Nu sînt singurul păgubit. În situația mea se află și sătenii Ion Spiridon, care și el s-a adresat de altminteri Procuraturii județene. Ni s-a spus că avem perfectă dreptate și să revenim în comună, căci vom intra neîntîrziat în posesia oilor pe nedrept reținute. În cele din urmă ni s-a comunicat că Petre Gh. Nicolae este reținut și pentru alte fapte antisociale, iar soția acestuia nu este în măsură să știe cîte oi datorează soțul ei. Să tragem nădejdea că nu vom fi purtați prea mult pe drumuri din cauza unui ins păgubitor și necinstit ? **(Baciu Șt. Dobre, comuna Balta Albă, județul Prahova).**

■ Primim de la **Procuratura Generală R.S.R.** un răspuns favorabil pentru I.C.R.A.L. „Colentina"-București, unitate care solicitase instanței pronunțarea unei hotărîri judecătorești care să suplinească consimțămîntul proprietarilor de apartamente din blocul situat în str. Spătarului nr. 1 bis, în vederea eliberării unei autorizații și a amenajării unui vestibul de protecție pentru a înlătura gravele degradări aduse unității locative ca urmare a apelor pluviale și a zăpezii ce se adunau în curtea interioară a blocului : La adresa I.C.R.A.L.-ului „Colentina" înaintată pentru competentă soluționare, vă facem cunoscut că aspectele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis la Tribunalul Suprem spre judecare.

■ În blocul 34/2 din Șos. Sucidava din Roman locuiesc, în majoritate, familii care lucrează în cadrul celor două mari întreprinderi romașcane — Întreprinderea de țevi și Întreprinderea mecanică Roman — ne înștiințează **Gheorghe Luntraru din Roman.** Șoseaua Sucidava a devenit șosea de centură, cu o mare intensitate a traficului rutier, explicabil de altfel. Nu mă voi referi la zgomotul generat de uruitul motoarelor, ci la un alt aspect generator al insomniilor noastre. Chiar la parterul blocului s-au deschis o unitate „Service" a Cooperativei meșteșugărești „Tehnica" din localitate și o secție de țesut covoare. Unitatea „Service" socotim că ar fi trebuit plasată într-un loc ceva mai izolat, fără să deranjeze liniștea cetățenilor prin multitudinea mijloacelor de poluare fonică pe care le implică activitatea desfășurată aici. Cu sprijinul dv. sperăm să ne recăpătăm liniștea necesară după orele de lucru, să ne facem înțeleși că și noi trebuie să ne odihnim în casele noastre.

■ Problema pe care o ridic ține mai mult de bun simț și omenie decît de aprovizionare. Iată, pe scurt, despre ce este vorba. În Piața Cosbuc din sectorul 5 al Capitalei se află un magazin de desfacere a produselor alimentare, avîndu-i ca gestionar pe un anume Costache. Magazinul este destul de bine aprovizionat, dar atunci cînd se primește marfa, aici se întîmplă un fenomen cel puțin neplăcut : a intrat în obișnuința șefului de unitate servirea pe ușa din spate. Am putut constata, ne scrie **Ioan Ș. Alexandru, str. Ion Ghica nr. 6 A București** — duminică, 1 martie, orele 9,30, că în magazin se vindeau produse de mai slabă calitate, iar prin ușa din dos preferații gestionarului erau serviți cu altele mai bune. Cine îl trage la răspundere pe un astfel de șef de unitate care-și permite să șfideze consumatorii ?...

■ Ca urmare a articolului apărut în „Flacăra" din 26 decembrie 1986, cu referire la „activitatea" gestionarei magazinului mixt din satul Pietrosu — aparținînd de C.P.A.D.M. Oniceni, ne răspunde **Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor Neamț :** Într-adevăr, gestionarei Livia Morariu i s-a întocmit dosar penal de către Miliția municipiului Roman — dosar nr. 113170/1986, pentru infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor personale. Cu prilejul cercetării s-a procedat la inventarierea inopinată a gestiunii, constatîndu-se un minus de 1 034 lei, iar la ambalaje o diferență în plus de 41 lei. În acest context a fost avertizată în scris că la prima abatere va fi înlocuită din funcție. De asemenea, a fost sancționată prin diminuarea retribuției pe trei luni, pentru nedepunerea în totalitate a numerarului realizat din vînzări la casa cooperativei.

■ **Maria Botez și Ion Dragomirescu din București,** str. Ghiocelor, nr. 25, sector 2, precum și **Maria Aidea, Elena Mihălescu, Ion Niculescu, Alexandru Stănciu și Cezar Savu** ne relatează într-o scrisoare de revenire că la mansarda aceluiași bloc din Ghiocelor 25 locuiește și Antoaneta Hezelbacher. În spațiul restrîns pe care îl deține, ea crește un număr impresionant de cîini și pisici, inclusiv cîini și pisici ale altor persoane. Astfel, în imobil există în permanență un miros urît, iar zgomotele produse de haita de animale îi împiedică pe cetățeni să se odihnească.

N.N. Verificînd cele semnalate am putut constata că există, paradoxal, mai multe adrese ale Consiliului popular al sectorului 2, ale Centrului sanitar și antiepidemic, precum și procese verbale de contravenție întocmite de Circumscripția de miliție 6, toate neavînd nici un rezultat. Solicităm factorilor de resort, potrivit competenței lor, să ia toate măsurile ce se impun pentru asigurarea liniștii și condițiilor igienico-sanitare în acest imobil.

■ **Valeria Pîrvu din București (str. Anghelaki nr. 8, sectorul 5)** ne scria că în octombrie 1985 soțul ei — Pîrvu Ion — și-a părăsit familia și cei 4 copii minori, necontribuind cu nimic la creșterea și întreținerea lor. Pentru a-i veni în sprijin ne-am adresat **Direcției pentru evidența populației din cadrul I.G.M.,** care ne răspunde că Pîrvu Ion a fost depistat în orașul Vulcan (str. Teilor nr. 2), județul Hunedoara, și că este încadrat la Întreprinderea Antrepriză, Construcții-Montaj Miniere Petroșani, brigada Vulcan. Rămîne ca tovarășii de muncă și cei în drept să-i aducă aminte acestui tată uituc faptul că 4 copii așteaptă neîntîrziat sprijinul său !

■ Sînt proaspăt căsătorit și împreună cu soția am cumpărat o bibliotecă „Ameland", produsă de Combinatul pentru prelucrarea lemnului Arad. Spre dezamăgirea noastră, după un timp ușile acestei frumoase biblioteci au început să crape una cîte una. La 13 martie 1986 ne-am adresat conducerii C.P.L. Arad. După trei luni primeam un răspuns prin care eram anunțați că ușile noi, destinate înlocuirii celor vechi au fost expediate pe adresa noastră — ne scrie **Jan Corbu din Brașov,** bd. Muncii nr. 10, bl. E-18, sc. 1, et. IV, ap. 19. Scrisoarea ne-a bucurat nespus de mult, dar ușile cu pricina n-au sosit nici pînă azi ! Oare un răspuns scris și parafat din partea conducerii C.P.L. Arad poate să fie pur formal ?... În orice caz, consider că acest mod de a rezolva problemele oamenilor nu trebuie să caracterizeze o unitate de prestigiu ca aceea din Arad.

■ **La scrisoarea Gratielei Roescu** — studentă în anul II C la Facultatea de transporturi București, secția autovehicule rutiere, care a depus la Centrul militar Vîlcea dosarul cu actele necesare pentru a primi ajutor, ca soție de militar în termen — ne răspunde **Ministerul Apărării Naționale,** în sensul că cererea petiționarei Gratiela Roescu, studentă și mama unei fetițe de doi ani, a fost rezolvată în mod favorabil.

■ Din păcate, dorința noastră de a sprijini concret cetățenii, dublată de solicitudinea și sprijinul nemijlocit al factorilor de resort cărora ne adresăm, nu se bucură de aceeași acoperire morală din partea unora care ne scriu, solicitîndu-ne sprijinul. Iată, de pildă, Cecilia Camelia Nita din Ploiești, cu domiciliul în str. Gh. Dimitrov nr. 17, după ce solicită, printr-o scrisoare patetică, să fie sprijinită în vederea încadrării în muncă, refuză categoric locurile atribuite de **D.P.M.O.S. Prahova :** I.A.S. Sere Ploiești, Serele Bărcănești, „AGROCOOP" Ploiești, I.C.R.A. Ploiești. Chiar așa ?...

Într-o situație oarecum similară se află și Maria Silaghi din Dej, str. Florilor, care, după ce a fost încadrată — datorită intervenției revistei noastre — la I.P.L. Dej, secția zețuit, părăsește după 20 de zile locul de muncă, motivînd vrute și nevrute. **Consiliul popular municipal Dej (Cluj),** dînd dovadă de foarte multă omenie, la o nouă intervenție a noastră, a dispus totuși încadrarea Mariei Silaghi — începînd cu 15 februarie a.c. — la secția panificație Dej.

■ De mai bine de două luni, caut prin toate magazinele de sport din București o pereche de clăpari de schi nr. 45 sau 46. Acest articol atît de căutat de amatorii de schi lipsește din magazinele de specialitate, din păcate, tocmai în sezonul în care acest atît de frumos sport se poate practica din plin — ne scrie **Mira Dan Constantin, sectorul 6, București,** Aleea Anstela, bl. D-1, ap. 36. Am încercat să închiriez schiuri cu clăpari — se fabrică și la noi, numai că, probabil, cei care se preocupă cu aprovizionarea au... uitat că schiul **nu se practică** în plină vară!

■ **Memoriului Anetei Popescu** din București îi răspunde **Ministerul Educației și Învățămîntului :** S-a dat dispoziție Inspectoratului școlar al municipiului București ca elevul Popescu Cornel — care a fost exmatriculat de la Liceul industrial 13 P.T.T.R. București, să-și continue studiile — curs seral — la un alt liceu din Capitală.

■ În urmă cu... 20 (douăzeci) de ani, în satul Singiorgul de Meseș, județul Sălaj, a început construirea unui cămin cultural, o clădire impunătoare cu etaj, care, de fapt, nu s-a ridicat nici pînă astăzi complet... pe verticală — scrie **Vasile Rus din Singiorgul de Meseș nr. 217,** județul Sălaj. Nu era mai nimerit să se dureze un cămin ceva mai modest, dar ale cărui lucrări să se fi isprăvit în mai puțin de 20 de ani ? — întreabă V. Rus, din satul sălăjean amintit, cu justificat temei.

■ **Scrisoarea lui Gheorghe Pîrpală din comuna Mateești,** a fost soluționată favorabil de către **Consiliul popular comunal Mateești,** județul Vîlcea, după cum urmează : Pentru anul 1986, Ana Pîrpală a fost scutită de contribuția prin muncă și bănească, iar Gheorghe Pîrpală de contribuția în muncă. Date fiind starea sănătății și vîrsta înaintată a soților Pîrpală, Biroul executiv al Consiliului popular comunal Mateești le-a aprobat, de asemenea, scutirea de contribuția prin muncă și bani pentru anul 1987.

■ Încă din luna iunie a anului trecut am făcut o cerere și am plătit suma de 300 lei (chitanța 158155), pentru lucrarea de triplare a ferestrelor, la Cooperativa „Constructorul" din Șos. Alexandriei nr. 18, Centrul nr. 55. M-am prezentat în repetate rînduri la centrul amintit, dar fără rezultat, — ne scrie **Ioniță M. Ion din București,** str. Serg. Scarlat nr. 2, bl. 12, ap. 14, sectorul 5. După ce, după atîta vreme de cînd am contractat și arvunit lucrarea, cooperativa amintită nu-și onorează comanda, — ce aș putea să fac?!

■ Mă numesc **Nicolae Eduard** și domiciliez în **Constanța,** str. Caraiman nr. 1—3, bl. PF-6, ap. 24. Mă adresez dv. cu rugămintea de a mă ajuta să intru în posesia drepturilor ce-mi revin, în urma propunerii pentru pensionare temporară. Pe data de 28 mai 1986 mi s-a întocmit dosarul de către S.O.T.R.C. Eforie-Sud, înaintat oficial către Antrepriza de poduri dunărene Fetești, unde lucrasem. Dosarul trebuia să ia drumul Oficiului județean de pensii Constanța, dar de mai bine de 9 luni zace la întreprindere, aceasta motivînd că s-a rătăcit din dosar carnetul de clinică. Oare nu se putea cere un duplicat? Mă deplasez foarte greu, folosind cîrjele, iar unitatea din Fetești mă poartă pe drumuri. De 9 luni n-am intrat în posesia drepturilor bănești care mi se cuvencau, iar nu de mult am suferit cea de-a șasea perioadă de spitalizare.

N.N. Să porți un tînăr infirm 9 luni pe drumuri pentru un drept ce legal i se cuvine, ni se pare un aspect ce frizează nu numai birocrația, ci denotă și o tristă lipsă de înțelegere omenească.

■ Cu promptitudine se răspunde scrisorii Angelei Pănuș din Constanța, mamă a 4 copii: Prin decizia 507 1986, decizie a Comitetului executiv al **Consiliului popular al județului Constanța,** petentei i s-a stabilit un ajutor bănesc destinat mamelor cu mai mulți copii — începînd cu data de 1 ianuarie 1987. Drepturile i-au fost achitate la zi prin Circumscripția financiară a municipiului Constanța.

■ Pentru Dumitru Valeriu și numeroasa sa familie (6 copii), din comuna Poiana, județul Dîmbovița, primim răspuns de la **Consiliul popular al județului Dîmbovița:** Vă puteți prezenta la conducerea Direcției comerciale județene Dîmbovița pentru întocmirea formelor necesare în vederea ridicării buteliei de aragaz solicitate.

■ Mă numesc **Felicia Florica Mih** și sînt de loc din **Sighetul Marmației, județul Maramureș.** La vîrsta de 1 an și 8 luni am suferit o arsură de gradul II — cu lapte fierbinte, pe gît și pe toată partea dreaptă a corpului. Am făcut cinci intervenții chirurgicale, ultimele trei la Spitalul de chirurgie plastică și reparatorie București. În urma operațiilor mi s-a făcut un fel de crustă grena și foarte ridată, care-mi îngreuna unele mișcări ale capului, gurii, gîtului. Într-un cuvînt, eram pedepsită să fiu handicapată! Urmînd tratamentul doctoriței Otilia Chiculescu — despre care revista dv. a scris — mă simt minunat. Cicatricea veche a dispărut. Ridurile s-au întins. Pot să-mi mișc capul în chip firesc. Cu alte cuvinte, am revenit la normal. Mulțumindu-vă, sînt bucuroasă că m-ați sprijinit să intru de-acum în rîndul oamenilor sănătoși.

■ Un grup de 33 lucrători de la Agenția A.D.A.S. Dej, din cadrul Sucursalei județene A.D.A.S. Cluj, ni s-au adresat în vederea clarificării unor probleme de legislația muncii. Iată ce ne răspunde **Administrația asigurărilor de stat București :** Problema acordării compensației bănești prevăzute în Decretul nr. 46/1982 pentru personalul retribuit pe bază de cotă procentuală, a fost analizată cu toată atenția, în vederea aplicării stricte a decretului susmenționat.

Agenții de asigurări fiind retribuiți pe bază de cotă procentuală din volumul cotelor realizate — și nu pe bază de retribuție tarifară, ca și celelalte categorii de lucrători care primesc retribuții fixe, nevariabile de la o lună la alta —, nu pot primi compensație bănească în afara cotelor procentuale. În cazul agenților de asigurare retribuiți pe bază de cote procentuale din încasări, aceștia au posibilitatea să-și sporească cîștigurile prin mărirea numărului asiguraților și al valorilor asigurate.

Pagină realizată de DORIN SALAJAN ■

Poșta redacției

Bughiu Camelia — Pașcani : Scrisoarea dv. a fost analizată cu multă înțelegere de către Consiliul popular orășenesc, care ne asigură că în acest an problema va fi rezolvată. ● **Grigore Corneliu Ilie** — Constanța : Aflăm de la Oficiul forței de muncă despre faptul că din noiembrie 1986 ați fost repartizat în patru locuri de muncă, unde ați lucrat perioade de scurte, iar la al cincilea deja ați fost sancționat pentru repetate absențe de la program. Am înțeles deci că vorbele din scrisori... nu se prea potrivesc cu faptele dv. ● **Ilie Gică și Ilie Anica** — București: Dacă ocupați locurile 1 și 2 pe tabelul de priorități pentru locuințe întocmit de Institutul de chimie alimentară, situația dv. locativă va fi rezolvată, pentru că Biroul Permanent al Comitetului Executiv al Consiliului Popular al sectorului 1 a repartizat unității apartamentul 95/2c Bloc 31 Colentina-Fundeni. ● **Paraschiv Tudor** — București: În adunarea generală a locatarilor din 15 martie puteți să rezolvați toate problemele care vă frămîntă. ● **Fișicaru Elena** — București: După efectuarea preluărilor în noua centrală telefonică automată din Piața Sudului și eliberarea unor numere de apel în centrala Berceni de care aparțineți, veți fi invitată pentru plata taxei de mutare. ● **Huidu Ion** — Rm. Vîlcea : În conformitate cu Instrucțiunile metodologice privind trimiterea la tratament balnear prin sindicate, pensionarii plătesc o contribuție în raport cu pensia lunară, exclusiv pensia suplimentară. ● **Velea Floare** — Oțelu Roșu: Fiind în litigiu cu unitatea, așteptați decizia organului de jurisdicție a muncii. ● **Troia Violeta** — Cimpulung Moldovenesc: Potrivit art. 158 din Codul Muncii, femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani pot lucra cu jumătate de normă, timpul respectiv considerîndu-se la calculul vechimii în muncă timp lucrat cu normă întreagă. În ce privește retribuirea, se calculează la timpul efectiv lucrat, respectiv 4 ore, inclusiv la calculul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă și maternitate. ● **Dumitru Niculina** — București: Pensia de urmaș se acordă, potrivit art. 41 din Legea 3/1977, femeilor în vîrstă de 55 ani, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 10 ani. Se poate acorda la 50 ani femeilor care pînă la decesul soțului au născut mai mult de 4 copii și indiferent de vîrstă și de durata căsătoriei dacă soția este invalidă de gradul I sau II. În cazul dv. la împlinirea vîrstei de 55 de ani, depuneți personal dosarul complet la Oficiul de pensii al sectorului 2.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Fie şi numai pentru exactitate!

O ştire transmisă pe telexuri zilele trecute...

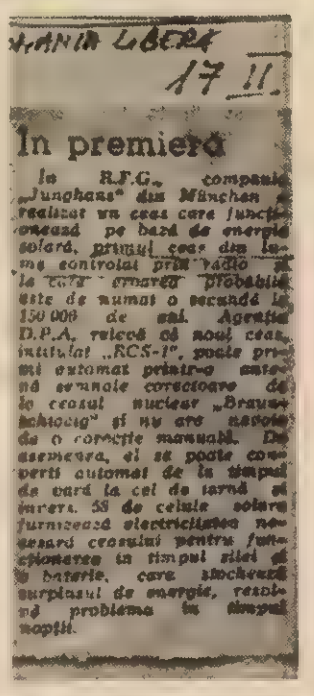
ROMÂNIA LIBERĂ
17 II.

In premieră

In R.F.G., compania „Junghans" din München a realizat un ceas care funcţionează pe bază de energie solară, primul ceas din lume controlat prin radio la care eroarea probabilă este de numai o secundă la 150 000 de ani. Agenţia D.P.A. relevă că noul ceas, intitulat „RCS-1", poate primi automat printr-o antenă semnale corectoare de la ceasul nuclear „Braunschweig" şi nu are nevoie de o corecţie manuală. De asemenea, el se poate converti automat de la timpul de vară la cel de iarnă şi invers. 58 de celule solare furnizează electricitatea necesară ceasului pentru funcţionarea în timpul zilei şi o baterie, care stochează surplusul de energie, rezolvînd problema în timpul nopţii.

„România Liberă" din 17 februarie 1987

Două ştiri, apărute în presa din ţara noastră, ne vor fi suficiente pentru a aduce la cunoştinţa publicului larg o realitate de fapt : primul ceas radiofonic din lume a fost realizat în România, iar invenţia aparţine inginerului Alexandru Popescu din Capitală. Consemnăm evenimentul cu egală bucurie şi amărăciune, deoarece, din păcate, nu este primul caz cînd o invenţie sau descoperire autohtonă, apărută mult prea devreme, sau ignorată de cei ce ar fi putut să-i recunoască însemnătatea, reapare ulterior în străinătate, dar sub semnătura altui autor sau autori. Sînt consecinţele destinului ingrat, la care judecata timpului nu mai poate avea, de cele mai multe ori, docit o valoare morală sau sentimentală.

Vom începe cu sfîrşitul, deoarece, considerăm că nota tipărită în ziarul „România liberă" la 17 februarie 1987, mai poate fi încă proaspătă în memoria unor cititori. „În R.F.G., se consemnează în cotidianul bucureştean, compania „Junghans" din München a realizat un ceas care funcţionează pe bază de energie solară, **primul ceas din lume controlat prin radio** (sublinierea noastră) la care eroarea probabilă este de numai o secundă la 150 000 de ani. Agenţia D.P.A. relevă că noul ceas, intitulat „RCS-1", poate primi automat printr-o antenă semnale colectoare de la ceasul nuclear „Braunschweig" şi nu are nevoie de o corecţie manuală. De asemenea, el se poate converti automat de la timpul de vară la cel de iarnă şi invers...".

Invenţia a stîrnit, se pare, multă senzaţie, aşa cum o arată şi alte informaţii apărute în presa din mai multe ţări europene, dar din păcate nimeni, nici acolo şi nici chiar în ţara noastră, nu şi-a amintit că o invenţie aproape identică a fost semnalată în România cu 40 de ani în urmă. Iată dovada :

La 23 martie 1948, ziarul „Informaţia Bucureştiului" tipăreşte pe prima pagină un articol sub un titlu cu litere de-o şchioapă : „Ceasul radiofonic", senzaţionala invenţie a unui inginer român". Iată conţinutul acestei relatări : „D. inginer Alexandru Popescu din Capitală, a depus la Ministerul Economiei Naţionale o cerere pentru aprobarea unui brevet de invenţie interesantă: ceasul radiofonic. Cu ceasul inventat de inginerul român ne putem orienta în mod precis. Prin această invenţie toate ceasurile de acest tip vor arăta într-o ţară s-au pe tot globul aceeaşi oră, acelaşi minut, aceeaşi secundă. **În ce constă ceasul radiofonic** (subtitlu). Ceasul radiofonic se compune dintr-un receptor cu o lampă, o căscă de amplificare şi ceasul propriu zis. Funcţionarea ceasului este condiţionată de instalaţia unui post emiţător de unde radiofonice care să emită din secundă în secundă cîte o pulsaţie. Pulsaţiile vor fi captate de receptorul ceasului

...şi o informaţie, tot atît de nouă, de acum 40 de ani!

„CEASUL RADIOFONIC"
senzaţionala invenţie a unui inginer român

Ele va arăta aceeaşi oră, minut şi secundă în toată ţara. Prin mijlocirea undelor radiofonice [illegible] automat odată cu căderea semnalului orar, ceasurile radiofonice vor indica şi mărcile staţiilor

„Informaţia Bucureştiului" din 23 martie 1948

radiofonic. În felul acesta ceasul pe care orice instituţie sau locuinţă l-ar instala va fi condus într-o ţară întreagă de undele postului de emisiune. Şi va fi aceeaşi oră, aceeaşi secundă peste tot, pentru că ceasul divizează timpul cu o precizie extraordinară, spre deosebire de ceasul electric a cărui precizie este relativă. Ceasul electronic este de patru

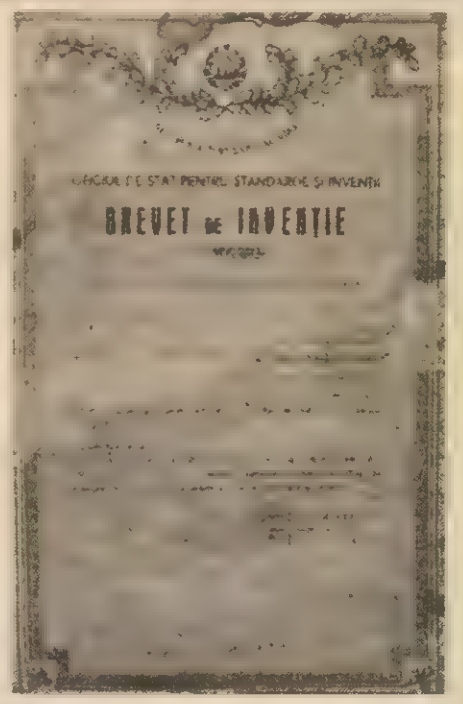
OFICIUL DE STAT PENTRU STANDARDE ŞI INVENŢII
BREVET de INVENŢIE

voiţi şi se pune la priza electrică. Garanţia preciziei o are postul emiţător prin lansarea undelor. Consumul de electricitate este mic întrucît ceasul radiofonic are adaptat numai un electromagnet în loc de un dinam. În aparenţă, ceasul acesta, prin sistemul de construcţie, dă impresia că nu are nici un mecanism. **Noaptea ceasul se luminează** (subtitlu). Interesant este că, printr-un dispozitiv special, cadranul ceasului — care este din sticlă incasabilă, se luminează automat în momentul cînd se întunecă, iar lumina de pe cadran dispare cînd se face ziuă". În continuare, autorul articolului mai notează că invenţia ar putea interesa în mod expres întreprinderile feroviare, ceasul putînd indica pe un tablou de comandă sosirea trenului într-o staţie. Noul ceas, se mai spune, are toate şansele de a fi fabricat în diferite formate şi mărimi.

Ştirea este exactă, mai puţin data privind întocmirea formelor de brevetare. Aşa cum o demonstrează documentul oficial, reprodus alăturat în facsimil, autorul a primit brevet de invenţie la 4 decembrie 1947.

Inginerul Alexandru Popescu (fratele cunoscutului cineast Ion Popescu-Gopo) lucrează în prezent la Centrul de producţie cinematografică Bucureşti. L-am întrebat dacă ceasul radiofonic, aşa cum a fost el gîndit şi construit cu 40 de ani în urmă, mai poate prezenta şi azi interes ştiinţific sau economic. „În urmă cu patru decenii, ne-a răspuns interlocutorul nostru, invenţia mea a rămas o simplă curiozitate, deoarece, la vremea respectivă, nu exista nici o unitate specializată capabilă de a construi asemenea mecanism.

În prezent, realizarea lui ar fi posibilă dar probabil invenţia mea ar trebui să fie pusă în acord cu anumite progrese ale ştiinţei mondiale. Acest lucru ar reclama o conlucrare multidisciplinară".

Am fi bucuroşi, desigur, ca invenţia compatriotului nostru să revină în actualitate. Dar chiar dacă nu se va mai putea găsi o modalitate practică pentru utilizarea ei — revendicarea noastră va avea cel puţin valoarea morală a unui act justiţiar, ceasul radiofonic adăugîndu-se celorlalte numeroase invenţii şi descoperiri prin care ştiinţa românească şi-a afirmat în lume, de atîtea ori, prioritatea absolută.

LIVIU TIMBUS

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Competenţă şi dragoste

„Geniul nu are sex" — Cu aceste cuvinte a întîmpinat revista „Analele medicale române" în 1884 vestea că o primă femeie din România — Maria Cuţarida (1857—1919) — a dobîndit titlul de doctor în medicină, după studii strălucite, susţinute la Facultăţile de Medicină din Montpellier şi Paris. Teza ei tratase **Despre hidroree şi valoarea ei semiologică în cancerul colului uterin.** Cînd îşi susţinuse bacalaureatul, în 1876, femeile nu erau încă „agreate" la Facultatea de Medicină din Bucureşti (abia în 1880 s-a putut înscrie cea dintîi femeie : Olga Tulbure-Secară — şi nu a fost cea dintîi care să o absolve).

Revenind la înimoasa Maria Cuţarida, ea şi-a început studiile medicale la Zürich şi aci au găsit-o anii Războiului Neatîrnării. Din puţinii bani pe care îi primea din ţară de la tatăl ei, a trimis 100 lei **„în folosul ilustrei noastre armate"**, împreună cu o scrisoare în care scria, plină de însufleţire : **„Totdeauna am fost mîndră de a fi română, însă de la glorioasele evenimente ale României mi s-a îndoit mîndria şi-mi place să sper că şi eu, la venirea mea în ţară, ca medic, voi face onoare iubitei mele patrii".**

Din motive încă neelucidate, în 1879 a trecut în Franţa, ca să îşi continue studiile, într-o vreme cînd în această mare ţară a Apusului doar 17 femei studiau medicina. Din cînd în cînd, ziarele din România şi chiar din Franţa semnalau succesele ei excepţionale la învăţătură („Românul", „Telegraful", „Femeia română", „Le Messager du Midi", „Le Petit Méridional" etc.). În 1881, cînd fondurile familiei se epuizaseră, a fost nevoită să solicite o bursă statului român, pe care Camera legiuitoare i-a acordat-o numai după aprinse şi contradictorii dezbateri, rezoluţia de aprobare trebuind să fie pusă de mai multe ori la vot. În anul următor, cînd Vasile Alecsandri a vizitat sudul Franţei, Maria Cuţarida a fost aceea care l-a salutat în numele studenţilor români, oferindu-i o cunună de flori şi recitînd în cinstea lui o poezie — se pare singura pe care o compusese în viaţa ei...

Dar înainte de a trasa mai departe activitatea acestei prime românce cu diplomă de medic, să ne întrebăm cum şi cînd au apărut primele **nume** de femei care **s-au ocupat** de lecuirea bolilor la noi. Nu ne vom ocupa de cele care au acoperit vastul teritoriu al creaţiei anonime începînd încă din vremea getodacilor, a căror contribuţie interesantă am tratat-o în articolele referitoare la ştiinţa populară românească. Să trecem în schimb la primele lecuitoare **nominalizate.**

Deschidem deci eruditul **Dicţionar cronologic Medicină-Farmacie,** alcătuit de dr. Gheorghe Brătescu şi aflăm că exact acum patru sute de ani, în 1587, **jupînesa Virlăneasa din Corni,** mătuşa domnitorului Ieremia Movilă, a vindecat, aplicînd mijloacele **medicinei empirice,** rănile de luptă ale hatmanului Balica.

Cînd sînt însă semnalate la noi cele dintîi femei care au aplicat **tratamentele medicinei culte ?** Într-o comunicare prezentată la al IX-lea Congres de istorie a medicinei, intitulată **Femeile în istoria medicinei în România,** dr. Viorica Gomoiu menţionează pe **Ruxandra Mavrocordat** (sora domnitorului Ţării Româneşti Nicolae Mavrocordat şi fiica renumitului medic şi om de cultură Alexandru Mavrocordat Exaporitul), care prin 1725 practica medicina ; ea cerea de la Constantinopol diferite medicamente şi soluţii alcoolice, căci învăţase numeroase elemente de medicină în casa tatălui ei. În aceeaşi perioadă, şi în Transilvania este semnalată o femeie de mare cultură, **Ecaterina Bethlen,** care deprinsese practica medicală de la renumiţi medici ardeleni ; ea însăşi se preocupa de probleme igienice şi trata bolnavi pe tot cuprinsul Principatului de peste munţi. Avea o vastă bibliotecă medicală şi la moartea ei un istoric şi scriitor, Peter Bod, i-a compus o „oratio funebris" în care îi celebra vastele cunoştinţe medicale, ca şi munca de apostolat în îngrijirea bolnavilor.

Să ne întoarcem acum la prima româncă-medic cu diplomă, la **Maria Cuţarida-Crătunescu.**

Întoarsă în ţară după susţinerea doctoratului, în 1884, a obţinut echivalarea diplomei şi libera practică, dar prezentîndu-se (în două rînduri) la concursul de medic primar ginecolog de la Maternitatea Spitalului Filantropia a fost respinsă în mod nejustificat, pe baza unor prejudecăţi misogine (deşi pregătise special o lucrare cu totul remarcabilă despre hemoragiile uterine în primele faze ale graviditătii). A lucrat totuşi un timp la Spitalul Filantropia, ca medic secundar ginecolog, apoi ca „medic de întreprindere" la Fabrica de tutun şi chibrituri din Bucureşti, asigurînd aici asistenţa medicală a celor peste 2 000 de lucrătoare, propunînd direcţiei organizarea unei creşe (care, după plecarea ei, a devenit prima creşă de fabrică din România). Consacrîndu-se trup şi suflet medicinei sociale, a iniţiat societatea „Leagănul" (pentru îngrijirea copiilor mici), dar s-a retras din ea cînd preşedinta comitetului de conducere, reprezentantă a protipendadei, a impus în mod abuziv să se refuze atît accesul copiilor nelegitimi, cît şi a celor de altă naţionalitate decît cea română. Ulterior, Maria Cuţarida-Crătunescu a înfiinţat societatea „Materna" unde erau îngrijiţi copii nevoiaşi fără vreo discriminare de vreun fel. A fost de asemenea vicepreşedinta societăţii „Cultura şi ajutorul femeii", care a desfăşurat o activitate culturală şi de educaţie sanitară intensă în rîndurile femeilor şi a iniţiat totodată organizarea de cămine de zi pentru copiii muncitoarelor cu ziua şi a alujnicelor.

La Congresul operelor feministe, desfăşurat la Paris în anul 1900, prima româncă-medic a susţinut comunicarea **Munca femeii în România,** iar la Congresul asistenţei publice din 1910 de la Copenhaga şi-a prezentat concepţia cu privire la dezvoltarea creşelor. În timpul primului război mondial, a desfăşurat o intensă activitate spitalicească în sprijinul rămîtilor. A murit la un an după război, în 1919, la 62 de ani, după ce ultimii ani ai vieţii îi fuseseră întunecaţi de moartea soţului şi a unuia dintre copii ei.

Ne vom mai ocupa şi în articolul viitor de afirmarea timpurie a medicinei feminine româneşti, trasînd profilul unor pioniere ale ei. Vrem să încheiem arătînd care au fost primele 9 absolvente ale Facultăţii de Medicină din Bucureşti : **Hermina Walch** (1890), **Olga Tulbure** şi **Cornelia Chernbach** (1893), **Ecaterina Arbore** (1896), **Elena Proca** (1897), **Lucreţia Sion-Moscuna** (1898), **Virginia Alexandrescu** (1899), **Roza König** şi **Elena Manicatide** (1900). Să precizăm şi faptul că în anul universitar 1899/1900, la aceeaşi facultate, erau înscrişi 348 studenţi şi doar 25 studente...

LM. ŞTEFAN

Roata morii se-nvîrteşte?

Nu imagini idilice ori desuete nostalgii după satul de-altădată au făcut să ne îndreptăm ochiul de reporter spre o tradiţională şi străveche industrie ţărănească — moara şi măcinişul cerealelor — ci, tocmai realitatea lui de azi. Dezvoltarea economică în creştere a satului românesc, producţiile tot mai mari la hectar accentuează puterea şi forţa gospodăriei ţărăneşti în autoaprovizionarea şi autofinanţarea familiei şi a localităţilor, resursele şi aportul acesteia la fondul central al statului de produse agroalimentare. Într-o anchetă anterioară a revistei, privind prestările de servicii din mediul rural, observam că se irosesc multe idei, bani, forţe materiale şi umane pentru tot soiul de servicii, mai mult sau mai puţin rentabile, copiindu-le fără discernămînt, pe cele orăşeneşti, în timp ce numeroase meşteşuguri tradiţionale şi specifice au dispărut ori dispar, uneori fără întoarcere, deşi ele îşi trăiesc pe deplin actualitatea, deşi satul are şi va avea întotdeauna nevoie de ele. Ţăran sau muncitor navetist spre oraş, funcţionar ori specialist, bătrîn sau tînăr, cel ce locuieşte la ţară va avea mereu nevoie de dulgheri şi tîmplari, de sobari şi hornari, de cărămidari şi fîntînari, de cei ce ştiu să repare unelte agricole, modernizările venind în interiorul meseriilor şi nu prin dispariţia lor... Precum şi de mori şi morari ! Concluzia de-atunci era că îmbătrînesc morarii şi se învechesc morile. Cu cine şi cu ce îi înlocuim ?

Trei reporteri aflaţi în trei judeţe ale ţării — Ialomiţa, Vîlcea, Vaslui —, şi-au pus întrebarea pentru a afla răspuns. Iată constatările lor.

O dilemă persistentă

Privind realitatea din birou — din biroul tovarăşului Mihai Buf, şeful secţiei de morărit a Întreprinderii judeţene de prestări servicii şi producţie Ialomiţa — 37 de mori la 39 de comune par a fi absolut suficiente, chiar în condiţiile cînd numai 14 dintre ele sînt „mixte", adică macină şi grîu şi porumb, ceea ce revin cam 2,78 comune la o moară de făină. În fapt, la cîtă populaţie ? Nu putem afla precis, unele comune înglobează mai multe sate, ridicîndu-se la mii şi mii de locuitori. Ne putem face o imagine, totuşi, aflînd că judeţul are în jur de 300 000 locuitori iar oraşele sale, se ştie, nu prea mari — Slobozia, Urziceni, Feteşti, Ţăndărei — au şi caracter agrar. (Ialomiţa este judeţul cu cea mai mare pondere de teren agricol pe cap de locuitori şi deţine 400 000 de hectare, care se împart la populaţia arătată mai sus). Cine are însă răbdare să privească (şi să gîndească) atent harta de pe peretele opus mesei de lucru a tovarăşului Buf (o hartă remarcabil întocmită tehnic şi artistic), cu „amplasarea morilor în teritoriu", constată cît de inegal sînt ele repartizate. Majoritatea, dar mai cu seamă „mixtele", sînt masate în zona de vest, sătenii din celelalte puncte cardinale fiind nevoiţi să parcurgă drumuri destul de lungi pentru a-şi obţine făina doritâ. Ţăranii din comuna Griviţa, de pildă, — acolo unde împreună cu un fiu al lor, inginerul agronom Nicolae Berbecel, au urcat ştacheta grîului la producţii inimaginabile pentru ei altădată, situîndu-i printre Eroii Muncii Socialiste — sînt nevoiţi să traverseze 15 km pînă la Reviga ori şi mai mult, pînă la Ţăndărei. Pentru cei din Scinteia, din Miloşeşti, din Valea Ciorii, lucrurile stau la fel, trebuie să parcurgă între 10—12—15 km pînă la cea mai apropiată moară de grîu. Alţii, cum sînt cei din comunele Cocora şi Valea Măcrişului, ajung să facă chiar un fel de mic „trafic" peste graniţa judeţului spre moara din Greci, unde le vine mai aproape, dar privează judeţul de ulumul aferent ori de contravaloarea prestaţiei (se aude că la Greci s-ar percepe bani, o anumită sumă la suta de kg de grîu, ceea ce nu e deloc legal), pentru care are un plan bine stabilit. La urma urmei, e dreptul omului să meargă acolo unde-i vine mai la îndemînă şi unde ştie că prestaţia e de calitate. Cine mai poate să susţină azi că timpul la ţară curge mai lent, decît ca pretutindeni în lumea modernă, şi că ei ar costa mai puţin decît în altă parte ?! Cu siguranţă, nimeni ! Pentru a nu mai vorbi despre entitatea numită transport, care, de fapt, costă, cel mai mult. Cu ce străbate ţăranul aceste distanţe ? Unul din răspunsuri ar fi : cu ce poate ! Morile s-au mostenit, mori noi nu s-au prea construit în Ialomiţa, sînt cele de acum 60—50 de ani.

Dacă vorbim şi de morile de mălai, situaţia nu este prea diferită faţă de celelalte, deşi, e prea bine cunoscut că porumbul se macină mai des, omul are orătănii în ogradă. La Gh. Doja, de exemplu, aflăm din registrul morarului Dumitru Fieraru, vin cetăţeni din Perieţi, din Pălţiniş, din Stejaru, din Misleanu, iar pentru uruitor, chiar din Andrăşeşti. Toţi parcurg cam între 6—10 kilometri din satul lor pînă în curtea morii. Vin cu căruţa, cu teleguţa, cu bicicleta, cu roaba, cu tot soiul de improvizaţii. Gheorghe Vlăsceanu are pe ghidonul bicicletei 2 saci a 4 duble fiecare cu porumb pentru uruială. Cei mai tineri se descurcă, zice, aproape nu există bărbat al satului care să nu aibă „calul" cu două roţi şi ghidon, „dar pentru bătrîni este mai greu". „La ei nu prea se gîndeşte nimeni" este de acord şi morarul, îi vede cît de greu sosesc şi le ascultă deseori păsul, cît aşteaptă la o căruţă prin curţile C.A.P.-urilor, la bunăvoinţa conductorilor. Sînt sate cînd, necontrolaţi de cadrele de conducere.le iau pensionarilor şi 10 şi 15 şi chiar 20 de lei de sac să-i aducă la moară. „Neomenie nemaipomenită, dar dacă nu prea sînt nici mori şi nici căruţe ?!" În faţa morii, un tractor cu o remorcă plină ochi cu ştiuleţi de porumb, aşteaptă rîndul la uruitor, şi confirmă cele zise de Gh. Vlăsceanu. Nicolae Stanciu, însoţitorul remorcii, om bătrîn de 60 de ani, îngrijitor de vaci la ferma anexă a Bazei de recepţie din Andrăşeşti aşteaptă de la 10 dimineaţa — şi e ora 14,00 —, o dimineaţă pierdută cu tractorul imobilizat de la alte treburi, în timp ce în satul lor există o moară de făină, de făină şi mălai, care a avut şi uruitor, „dar cine ştie de ce a fost desfiinţat, demontat ?!" Iată problema de fond, a morilor din judeţul Ialomiţa, cauzînd în lanţ altele — pe cea a transporturilor, în principal, pe cea a timpului pierdut de la treburi... Multe au fost, puţine au mai rămas ! Prin anul 1974, unor şefi de la industria locală şi unor primari au început să le fie ruşine de mori, cum le fusese altora, ceva mai înainte, de oi. Mentalitate ciudată şi snobă, ce ne costă şi ne va mai costa, pînă ce se vor restabili lucrurile. Cum că ar ţine satul în stare patriarhală, i-ar ţine pe loc progresul şi modernizarea ! ? Şi astfel, s-au ras, dintr-un condei 15 mori. Le-au fost demontate instalaţiile, ajungînd la cimitirul de fiare vechi, deşi nu puţine erau aduse din import, valţuri de cea mai bună tehnicitate în industria morăritului. (O astfel de optică a dus şi la pierderea altui bun cîştigat al morilor săteşti : independenţa lor energetică. Funcţionau cu grupuri electrogene proprii, dar au fost socotite perimate, nimerind şi acestea la fiare vechi, fiind conectate la reţeaua energetică naţională, ajungînd dependente şi energofage). Şi aşa s-a trezit omul împins, nu la rînd la moară, ci la „Alimentara", prin oraşe. Clădirile şi ele s-au „demontat", s-au demolat, s-au părăginit ori, în cele mai fericite cazuri, au luat alte destinaţii. Comuna Căzăneşti, constituie unul dintre cele mai tipice exemple. Din 3 mori nu mai are niciuna, deşi are 3 610 locuitori stabili, plus numeroşi flotanţi şi navetişti. (Aici se află cel mai mare combinat pentru producerea şi industrializarea cărnii de porc din întreaga Cîmpie Română — COMPIL —, unde lucrează în jur de 2 500 de oameni ai muncii). Primarul de-acum, Gheorghe Lupaşcu, regretă această întîmplare cu atîtea consecinţe. Primarul de-atunci, Tudor Aldea (preşedintele de azi al C.A.P.), nu vede nici o pierdere în asta. Porumbul se macină la Munteni Buzău („e nimica toată, vreo 3 kilometri distanţă"), făină — la Revig, la Andrăşeşti, la Girbovi sau la Grindu, dar nu ne mai spune ce distanţă este pînă acolo. „Se merge la moară organizat, le dăm oamenilor un camion sau un tractor cu remorcă".

Cu uruitoarele ar fi o altă poveste, dar şi o altă problemă. Acolo unde nu există, au apărut tot felul de improvizaţii şi de particulari, greu de urmărit şi greu de stăvilit, deoarece sătenul are nevoie de această prestaţie. Urmărind contractele de animale şi produse animaliere din Căzăneşti provenite din gospodăriile ţărăneşti — porci, taurine, ovine, lapte, carne de pasăre, carne de iepure etc., etc. — e prea limpede cît de utili le este uruitorul din curtea lui Valerie Mihălţeanu. Le era aproape, le era la îndemînă, faţă de cei ai morii din Andrăşeşti. „Venea omul, cînd putea, seara cînd se întorcea de la cîmp, de la serviciu..." Animalul nu aşteaptă să mănînce, cînd se organizează... dusul la moară. S-a oprit uruitorul, deoarece nu funcţiona după toate reglementările legale în vigoare (nu aparţinea Întreprinderii de prestări servicii), dar ce util era !

Tovarăşul Buf ne informează că, pentru 1987, întreprinderea are un program de înfiinţare, pe lîngă toate cele 37 de mori existente în judeţ, a cîte unui uruitor. Dar unde nu sînt mori ? Viaţa satului tocmai acolo le reclamă, acolo unde omul nu are posibilitatea să-şi macine măcar mălaiul, cu cît mai puţină bătaie de cap.

Examinate din orice unghi de vedere, morile nu sînt şi nu vor deveni vreodată inutile, desuete, nerentabile. Sînt o industrie ce se integrează forţei economice în continuă creştere a satului românesc.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Mă duc la moară, că mi-e gușița goală

În urmă cu 7—8 ani, în zona comunei Păuşeşti-Măglaş din judeţul Vîlcea funcţionau 6 mori de apă. Alimentarea cu apă a oraşului Rîmnicu Vîlcea, microhidrocentrala de la Vlădeşti din apropiere au secat albiile riurilor Olăneşti şi Cheia şi morile au rămas pe uscat. Oamenii aveau, însă, nevoie de moară. Nicolae Popescu, primarul comunei i-a spus lui Gheorghe Ispas, şeful Secţiei prestări servicii a C.A.P. : „Ocupă-te să facem o moară în comună !"

Oamenii au strîns bani, fiecare contribuind cu cît l-a lăsat puterile şi Gheorghe Ispas a cumpărat o moară de prin părţile Făgăraşului. A mai trebuit un motor electric pentru că moara nu putea fi pusă pe apă, şi, într-un grajd al secţiei, chiar în spatele primăriei, cu spirit tehnic şi cu 31 mii lei, pe data de 8 octombrie 1982, moara a început să macine porumb. Programul de funcţionare al morii este marţea şi vinerea, între orele 8 şi 12, îndestulător pentru nevoile oamenilor. Moara macină 350 kilograme de mălai pe oră. Moara cu valţuri din Rîmnic macină o zi pe săptămînă grîu pentru populaţie. Deci, marţea şi vinerea, cine are trebuinţă să-şi macine ceva porumb vine la moară.

Marţi, săptămîna trecută, pe la ora 12 am sosit şi noi la moară. În curte, vreo douăzeci de oameni, în majoritate femei, cu cărucioare, sănuţe ori cu spinarea aduseseră la moară saci sau săculeţi cu porumb şi aşteptau să pornească moara. Era şi o căruţă cu un cal cu care venise Constantin Avei din Olăneşti cu cîţiva saci de porumb, ai lui şi ai unor vecini. Moara din Olăneşti era stricată iar ta moara din Cheia, morarul Georgică era în concediu de odihnă. Oricum, tot aici ar fi vrut să vină pentru că la Păuşeşti face mălaiul mai bun. E venit de la ora şase dimineaţa, îi e cam foame, nu se aştepta să dureze atît, şi tocmai căuta o găleată să dea apă calului. Maria Brănescu din Pietrari, un cătun de sub munte, are 65 de ani şi a venit în ciomag. A avut piciorul rupt şi se ajută cu o vecină. Fiecare are săculeţul ei şi discută cu femeile că, de dimineaţă, zăpada s-a mai topit şi la înapoiere vor trage sania pe uscat. Cineva le sfătuieşte să ia o lopată şi să arunce zăpadă înaintea saniei. Cum la moară omul s-a obişnuit să plece cu noaptea-n cap, toţi oamenii sînt veniţi dis-de-dimineaţă.

Aflăm că morarul, Gheorghiţă, e la şedinţă. Femeile nu ştiu la care. E la şedinţa de alegeri a organizaţiei Fermei 4 a C.A.P. Şedinţa a început la 9 şi jumătate. Pînă la ora aceea, cîţiva mai norocoşi au apucat să bage în moară şi au plecat acasă. Şi cei cu mai puţin noroc în ziua aceea ar fi trebuit să fie acum acasă, la treburi.

Mergem la Ferma 4. Şedinţa se termină la ora 13. Imediat după ea, începe o alta. Adunarea generală de la C.P.D.A.M., unde, evident, Gheorghe Ispas trebuie să fie deasemenea prezent. Situaţia e cam încurcată. Tovarăşul Ispas vine cu noi pînă la moară pentru cîteva date şi lămuriri pînă va începe şedinţa următoare. Pe drum aflăm cîteva din cele ce v-am spus.

— Hai, Gheorghiţă, dă-ne drumul şi nouă. Ne e foame.

— De ce n-aţi mîncat pînă acum ?

— Dacă nu ne-ai dat telefon să mîncăm.

Lumea se înviorează, îşi duce fiecare sania mai spre uşa morii şi toţi răsuflă uşuraţi cînd îl văd pe tovarăşul Ispas că-şi pune hainele pline de praf de mălai, hainele de morar, peste cele de şedinţă. Constantin Avei e bucuros. Are astăzi liber. E muncitor la Pomicola Vîlcea şi e perioadă de stropit pomii şi vineri i-ar fi fost greu să se mai învoiască.

Moara începe să macine.

Departe de noi gîndul să-l băgăm vreo vină tovarăşului Ispas. Ca şef de secţie prestări servicii mai coordonează echipa de construcţii, poligonul auto şi atelierul de lăcătuşerie şi, iată, e morar plin. I-a spus prin 1979 primarului : Pun eu moara pe picioare, dar cine se ocupă de ea ? Găsim noi pe cineva, i-a răspuns primarul. Din 1982 nu s-a găsit niciun amator. Gheorghe Ispas este autorul morii, el o întreţine, o reglează. El ajută femeile să care sacii pe scări şi să-i bage în moară. De ce nu se găseşte cineva să vrea să devină morar ? În semestrul doi al anului trecut, uiumul morii a fost de 7 000 kilograme porumb. Dacă considerăm preţul de achiziţie al uiumului de 60 de bani pe kilogram, preţ stabilit în 1953, înseamnă că s-au cîştigat 4 200 lei. Curentul a costat 1 000 lei, impozitul pe retribuţie 446, contribuţia la asigurările sociale 465, a mai rămas 1 969 lei retribuţia morarului şi 320 beneficiu curat pentru Consiliul popular. Un morar la Păuşeşti-Măglaş este plătit cu 9,5 lei pe oră, ceea ce la programul de lucru al morii înseamnă o retribuţie lunară de nici 300 lei. Tovarăşul Ispas consideră munca asta o sarcină de serviciu. O face pentru că trebuie. După cum s-a văzut din calculul făcut puţin înainte, nici pentru consiliu moara nu este o afacere. Ea a fost realizată doar pentru satisfacerea nevoilor oamenilor, ceea ce nu e puţin lucru. Şi atunci, n-ar fi fost mai cuminte şi mai în spiritul respectului pentru oameni ca o şedinţă de la care morarul nu poate lipsi să fie planificată în afara programului de funcţionare al morii ?

OPREA GEORGESCU ■

Niște gospodari

Zaharia Ghimbuş e morar vechi. Îţi dai seama de acest lucru auzindu-l istorisind despre ce înseamnă o moară în viaţa satului şi despre ce consideră el că trebuie să fie un morar : gospodar de prima mînă. Moara sa, aceea din Zorleni, ilustrează întru totul spusele lui. E aici un continuu du-te-vino, o agitaţie deloc dezordonată. Deh, ca la moară — zice nea Zaharia — şi continuă să explice că aici, ca şi la morile din comunele vecine, pe lîngă activitatea propriu-zisă, tradiţională, de măcinat, se mai fac şi o serie de alte lucruri. De pildă, atunci cînd treaba cu grăuntele se mai linişteşte, spre după amiaza, munca personalului morii se concentrează în atelierul unde se fabrică plasă de sîrmă sau în celălalt, în care se fac luminări. Sau se hrănesc animalele şi păsările din cadrul gospodăriei anexe. Zîmbeşte cînd aude întrebarea, cu iz cam romantios, pe care i-o adresez. Spune — sigur, sigur că mai stăm şi la poveşti, că un morar care nu ştie poveşti nu-i morar adevărat. Dar asta numai aşa, pe la ceasuri de seară. În restul zilei, morarul trebuie să fie gospodar adevărat. Să vadă toţi cei care trec pe-aici — şi trec, nu glumă — un exemplu de gospodărie ţărănească, ordine şi bună purtare. N-o să aflaţi niciodată în curtea morii măcar un singur om care, pîn' să fi ajuns aici, a pus guru pe vreun pahar. Şi, maf ales, n-o să ne vedeţi pe nici unul dintre oamenii morii stînd la taclale, de dragul vorovael, cu mîinile-n sîn.

Toate cele 97 de mori din judeţul Vaslui fac parte din Întreprinderea judeţeană de producţie industrială şi prestări de servicii, ceea ce asigură o coordonare unitară a activităţii lor şi dă posibilitatea conducerii întreprinderii să ia măsuri pentru a asigura prezenţa şi funcţionarea unor astfel de unităţi în toate comunele, pentru a se evita situaţia în care sătenii ar trebui să parcurgă distanţe mari pentru a ajunge la moară. Cu excepţia a trei mori — acelea din Vaslui, Bîrlad şi Huşi — căutate de cei cure locuiesc prin satele din preajma acestor oraşe, restul morilor prestează servicii pentru cooperatorii şi unităţile cooperatiste din cele 71 de comune ale judeţului. „Practic — spune inginerul Veronel Cîrlescu, şeful sectorului morărit din cadrul I.J.P.I.P.S. Vaslui — am urmărit să facilităm pe cît posibil accesul oamenilor la mori, evitînd consumurile prea mari de carburant ale maşinilor care efectuează transporturile, dar şi osteneala oamenilor. Sînt comune mari, precum Dragomireşti, în care funcţionează şi cîte trei mori. Iar în gospodăriile anexe ale morilor avem, în momentul de faţă, circa 300 de porci, 2 000 de păsări şi o stînă cu 300 de oi. Şi urmărim, în timp, sporirea continuă a acestor efective".

Dar, mai presus de orice, calitatea serviciilor prestate la mori ţine de calitatea şi de simţul gospodăresc ale oamenilor care le conduc. Aşa se face că morile de la Muntenii de Sus, Codăeşti, Tăcuta, Movileni, Roşieşti, Podul Oprii sau Pungeşti obţin rezultate foarte bune, înscrîndu-se, în acelaşi timp, şi în limita consumurilor de energie prevăzute, fără ca nivelul producţiei să scadă. Este vorba doar de o mai bună organizare, de respectarea strictă a programului de funcţionare şi de eficienţa activităţii desfăşurate în cadrul acestui program. Apoi, să mai spun că morile pe la care am trecut arată cu adevărat frumos, bine îngrijite şi întreţinute, cu utilaje în perfectă stare de funcţionare — ceea ce întoarce gîndul tot la spusele vîrstnicului morar din Zorleni, legate de necesarul spirit de bun gospodar al morarilor.

Acum, cînd primăvara nu-i departe, e de zăbovit cîteva minute în curtea morii „11 Iunie" din Vaslui şi de privit la sacii mulţi şi grei pe care-i aduc şi-i iau oamenii de-acolo. Te încearcă un sentiment tonic, ca ori de cîte ori, iarna, te gîndeşti la grîu. Morile sînt — la vremea aceasta — locurile unde poţi visa în linişte la pîinea nouă a verii viitoare.

D. M. ALEXANDRU ■

Corespondență din Atena

Simultanul balcanic continuă

Viscolește peste măslinii Greciei, pe Acropole este gheață, iar jos, la nivelul mării, în vestiarele jucătorilor, au fost „scoase de la naftalină" caloriferele electrice. Meciul s-a jucat pe stadionul „Karaiskakis" tocmai din motive climatice, sperîndu-se că aici, pe țărmul mării, terenul va fi mai bun și aerul mai cald. Vremea a rămas însă improprie pe tot parcursul meciului. Meciul a început cu 5 000 de spectatori și s-a terminat cu mult mai puțini. La pauză s-au purtat discuții pentru întreruperea meciului, gazdele noastre sugerînd o soluție de formulă: „jucăm pînă se dă primul gol". Conducerea federației noastre a fost însă fermă, cerînd ca meciul să se joace pînă la capăt întrucît numai astfel ambele echipe își vor atinge scopul. Aceste circumstanțe pot întemeia aprecierea că „testul Grecia" a fost doar parțial concludent pentru echipa noastră. Rezultatul e bun, și pentru că era păcat ca pe o astfel de vreme să existe vreun învingător. Seara asta ne pare mai puțin frigu-roasă decît este datorită „momentului" Hagi din minutul 82, cînd „Maradona din Carpați" („din Balcani", am putea spune) obține un penalti și tot el, marchează, cu sînge rece. Alcătuirea echipei noastre naționale se cere însă privită mai atent. După cum se vede, am aliniat o echipă cu multe schimbări, și din dorința de a verifica alte formule în vederea apropiatelor meciuri oficiale ale echipei naționale. Important este că „simultanul balcanic" dat de echipa națională în numai o săptămînă (3-1 cu Turcia, 1—1 cu Grecia) se va continua peste numai două săptămîni cu o partidă decisivă: cea cu Albania. Atunci vom desch de însă „cu albele", jucînd pe teren propriu un meci care este primul în fața suporterilor echipei naționale în această nouă campanie de calificare la turneul european. Două cuvinte despre gazdele noastre de astăzi: echipa Greciei a fost dornică de victorie din perspectiva meciului pe care îl va juca, tot pe 25 martie, cu Olanda, în deplasare. Arbitrul, localnic, Ghermanakos, a fost bun, dar, cum se comenta la masa presei un alt arbitru al acestui joc „a fost natura". Formația României: Lung — Rednic, Movilă (min. 77 Zare), Belodedici, Ungureanu — Mateuț, Bölöni, Klein (min. 53 Balint) — Lăcătuș (min. 70 Geolgău), Cămătaru, Hagi.

Vom reveni cu amănunte în numărul viitor al revistei.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fotbal

Prima etapă, ca la încălzire!

În pragul unei primăveri care se tot lasă așteptată, am reluat cu toții campionatul. Marea performanță a Stelei a strecurat în sufletul fiecărui suporter dorința secretă de a-și vedea favoriții evoluînd la cota campionilor, și, din acest punct de vedere, începutul returului a fost o mică sărbătoare. Desigur, o etapă este prea puțin pentru a „vedea" un întreg retur, cu atît mai mult cu cît ea pare a fi fost programată de Federația de hochei - și mai puțin de Federația de fotbal, dar ea a fost elocventă în ceea ce privește ambiția echipelor sărace în puncte de a scăpa de coșmaruri. Cîtă muncă și talent încap în rezultatele Jiului (mai ales), Gloriei și Rapidului vom înțelege mai tîrziu. Încolo, jos pălăria în fața seriozității steliștilor și a străduinței celei de a doua clasate — Dinamo — de a-și face o echipă care să amintească de cea europeană. Foarte pe scurt, prima etapă a noului campionat arată astfel:

Steaua — F.C. Argeș 1-0 (0—0); „U" Cluj-Napoca — Sportul studențesc 1—1 (0—1); Dinamo — F.C.M. Brașov 2—0 (1—0); Univ. Craiova — Gloria Buzău 0—0; F.C. Olt — Rapid 1—1 (1—1); Petrolul Ploiești — Corvinul 0—0; Victoria — Oțelul Galați 2—0 (1—0); Chimia — Flacăra Moreni 1—0 (0—0); S.C. Bacău — Jiul Petroșani 0—1 (0—1).

Vitrina Stelei a devenit mai bogată!

Un frumos preambul festiv la meciul Steaua — F.C. Argeș: cîștigătorii „Super Cupei" europene au prezentat prețiosul trofeu propriilor suporteri, conștienți fiind că în strălucirea lui se regăsesc și dragostea, pasiunea și încrederea cu care iubitorii fotbalului i-au însoțit pe steliști în lunga lor campanie europeană.

Alături de „Super Cupă" și de Cupa Campionilor Europeni, în vitrina cu trofee a Stelei se mai află de acum și simbolurile de prețuire și afecțiune oferite tot duminică fotbaliștilor militari de Consiliul Municipal București pentru Educație Fizică și Sport, de „veterani" ai acestui club (prin prof. Ion Sturzu, membru fondator al clubului), de componenții primei echipe de fotbal (prin Romeo Catană) și de cei ai celebrei formații a C.C.A. (prin Ion Voinescu).

Și, ca lista să fie completă, reamintim că tot Steaua, și tot datorită fotbalului, a primit și trofeul pentru fair-play acordat pentru anul trecut de Comitetul Olimpic Român, sensibilizat, asemenea întregii opinii publice, de frumosul salut înscris pe tabela de marcaj în urma meciului respectiv — „Notre respect Anderlecht! Bon chance, Anderlecht!"

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

O frază

Din comentariul pe care un redactor al cotidianului nostru sportiv îl face pe marginea plenarei Consiliului de Educație Fizică și Sport al județului Prahova, ne reține atenția o propozițione ce sintetizează în ea o experiență certificată de cei mai înalți lauri ai domeniului și o lecție de morală cu aplicabilitate nu doar în perimetrul, de formă variabilă, al unui teren sportiv, ci în toate domeniile activității umane. Mihai Gothe, binecunoscutul antrenor al școlii de natație care a dat sportului nostru și lumii pe marea campioană Tamara Costache, încerca să explice drumul, interesînd firesc atîta lume, spre performanțele obținute. A făcut-o în doar cîteva cuvinte. Le transcriem, cu aldine, așa cum sînt scrise de obicei propozițiunile memorabile: **„La început am avut două variante: ori a mă tîngui, ori a mă apuca de lucru. Am ales a doua alternativă și — după cum s-a văzut — am procedat bine".**

Nu bine, ci foarte bine! Și n-o spunem noi, degajați de normele modestiei pe care antrenorul le cunoaște, ci o spun rezultatele extraordinare ale elevei sale.

Dar nu toți facem sport, nu toți lucrăm în domeniul sportului. Și totuși, nu există domeniu în care, nu o dată, ci de atîtea ori cîte ne sînt clipele muncii și vieții, în care să nu ne aflăm în fața celor două variante: să ne tînguim, că nu avem cutare, că nu putem cutare, sau să ne apucăm de lucru. Nu e acțiune umană care să nu implice și dificultăți, și căi nelesnicioase, și soluții nedeslușite. „O luptă-i viața" spune cu adevăr poetul. Lamentația e varianta lașului. Cei bravi pornesc la treabă. Și izbînda e de partea lor.

Putem, deci, după exemplul lui Mihai Gothe, să ne fim fiecare propriul antrenor

Civilizația sportului

Cum întrebăm? Cum răspundem?

Reprezentanții unui sport care se bucură de o mare popularitate la noi—handbalul— au eșuat din nou în încercarea de a reveni în elita mondială. E adevărat, amintirile nu țin de cald, dar sînt anumite „amănunte" care nu trebuie uitate. În 1961, antrenorul Oprea Vlase a plecat la Dortmund cu echipa națională. I s-a luat un interviu. „Putem veni pe locul 5—6" spunea el. Și s-au întors campioni mondiali. În 1964, „tricolorii" au plecat la Praga fiind la fel de circumspecți în declarații și au venit cu al doilea titlu suprem. Au mai urmat victoriile memorabile din 1970 și 1974, clădite prin trudă, perseverență, curaj, dar și prin echilibru și modestie. Spiritul sportului românesc a fost atunci cuprins de o mare bucurie în urma inaltelor aprecieri de care s-au bucurat (ca și acum performanța fotbaliștilor de la Steaua) aceste realizări excepționale.

A venit anul 1986 și a fost rîndul unui alt antrenor emerit să dea un interviu înaintea campionatului mondial. „Nu cunoaștem decît locul 1". Și a venit pe locul...9! Antrenorii — ca și jucătorii, de altfel — nu trebuie să dea pronosticuri. Și nu trebuie să li se ceară! În cel mai bun caz, întrebarea este o ipocrizie care invită la o altă ipocrizie. Nimeni nu pleacă la un campionat mondial cu gîndul să se lase bătut. Toată lumea, buni și mai puțin buni, își dă sufletul ca să cîștige!

Actualul antrenor al naționalei masculine e greu de intimidat de orice reporter. A știut să se strecoare cînd i s-a cerut pronosticul. Dar de ce a fost pus în această situație? Cui ajută? Cît este de civilizat un interviu cu știreangul de gît?

Desigur, locul 5 în grupa B este cea mai slabă poziție ocupată vreodată de noi în acest sport. Este timpul să se sune adunarea tuturor membrilor marii familii a handbalului românesc. Decît să se schimbe antrenorul național (oare cine ar mai putea urma?) mai bine s-ar convoca un „sfat al înțelepților" — handbalul se poate lăuda cu mulți asemenea oameni, totul e ca memoria noastră să nu fie prea scurtă — care, cu siguranță, ar putea să spună conducerii sportului românesc unde, cum și mai ales cînd s-a greșit. (De exemplu neparticiparea la ultimele cinci ediții ale C.M. de tineret, sau desființarea diviziilor școlare în urmă cu vreo zece ani a creat o imensă „gaură" de valori. Se spunea pe atunci: „Nu ne interesează decît valorile olimpice și mondiale!"... Parcă aceste valori le scoate cineva din mînecă și nu trebuie să se nască și să se formeze într-un climat competițional!). Alături de actuala „echipă" a federației, oameni de handbal de recunoscută valoare ca Popescu-Colibași, Gațu, Ghermănescu, Goran, Grigorescu, Jude, Oțelea, Pană, Penu, Samungi, Voina, Vlase ș.a. (ordinea este alfabetică) vor găsi cu siguranță SOLUȚII, nu vorbe. Niciodată nu este prea tîrziu.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Rugby

Reluarea campionatului

— **Farul Constanța : 6—3 (0—3)**, realizată abia în penultimul minut de joc, printr-un eseu impetuos al lui Voinov și transformarea lui Roxin. Victoria studenților timișoreni asupra campionilor din ediția trecută, cei care ne-au reprezentat la „Masters"-ul tuluzan, este în mod firesc remarcabilă, adăugîndu-se și altor plăcute surprize de acest fel, dar sărăcia scorului denotă aceeași problemă pe care o subliniam și mai sus: **ineficiența modalităților de atac**, ceea ce trădează o tehnică individuală imperfectă și o tactică prea rudimentară, în ambele compartimentări. Ceea ce este mai îngrijorător este faptul că grămada **Farului**, în care acționau nu mai puțin de cinci oameni din lotul național, lot care și-a început pregătirile de condiție fizică la Băile Herculane, cedau inițiativă și baloanele introduse în favoarea grămezii timișorene.

Este foarte necesar să urmărim un efort crescendo al jucătorilor din „lot" și evoluțiile lor pozitive, bucurîndu-ne atunci cînd corespund cerințelor, ca în cazurile: Codoi, Alexandru, David, Hodorcă, Giucăl, Munteanu (toți de la **Steaua**) sau: Toader, Doja, Bucan, Tofan, Răducanu, Podărăscu, Paraschiv (toți de la **Dinamo**) și nu trebuiesc uitați jucătorii capabili de înaltă prestație, precum Strole, Ilcă, Noaga și Pongratz (de la **R.C. Grivița Roșie**, afirmîndu-se deopotrivă și excelentul mijlocaș la grămadă al **Sportului Studențesc** — Perneș, tot mai prezent prin tehnicitate și elan tinerești.

Trebuie să-l apreciem pe fiecare la valoarea lui justă, căci sorocele internaționale se apropie.

TUDOR GEORGE ■

În ciuda unui „mărțișor" capricios, păstrînd amprentele iernii cu ninsori și vînturi locale, campionatul de rugby s-a reluat cu cea de a 14-a etapă a sa, evidențiind prin mai toate partidele un tonus „fierbinte" și scoruri rezonabile. Eempele fruntașe din cele două serii și-au onorat emblemele de club cu victorii în deplasare, precum **Steaua** învingînd **C.S.M. Suceava** cu **21—0** (7—0), **R.C. Grivița Roșie** pe **I.A.M.T. Oradea** cu **16—3** (6—0), **Dinamo** pe **Gloria București** cu un scor mai ferm: **40—9** (24—6). În celelalte întîlniri, mai echilibrate și îndîrjite, echipele care au făcut „deplasarea" au fost învinse de către gazde, iar obținutele rezultate se raportează astfel: **C.S.M. — Sibiu — Știința Petroșani: 16—6 (9—0), Știința C.E.M.I.N. Baia Mare — Politehnica Iași: (12—9 (3—3), Contactoare Buzău — Mașini Grele București: 9—0 (0—0), Rapid — Olimpia P.T.T. Arad: 9—0 (9—0) și Sportul Studențesc București — Prefabricate Rulmentul Bîrlad: 9—0 (3—0).**

Scorurile realizate de **Contactoare Buzău, Rapid și Sportul Studențesc sînt identice (9—0)**, ceea ce denotă echilibrul partidelor, dar și scăzuta eficiență a compartimentelor de atac. Singura partidă egală din această etapă, **Universitatea 16 Februarie Cluj-Napoca — T.C. Ind. Constanța**, prin scorul total alb (0—0) ilustrează o insuficiență la fel de totală, puțin obișnuită în jocurile de rugby! Adevărata surpriză a etapei actuale a constituit-o, însă, partida dintre **Universitatea Timișoara**

Ştiinţa Bacău, se poate califica!

În opt ani de prezenţă în divizia A, echipa feminină de handbal Ştiinţa Bacău a cîştigat de şapte ori titlul naţional ! La acestea se mai adaugă patru „Cupe ale României", o prezenţă în semifinalele C.C.E., o alta chiar în finala acestei competiţii (disputată anul trecut în compania lui Spartak Kiev), o jucătoare (Mariana Tircă) selecţionată în echipa lumii şi foarte multe jucătoare selecţionate constant în lotul naţional. Asemenea rezultate fac din Ştiinţa Bacău una din grupările sportive cu cele mai dense performanţe pe unitatea de timp.

Saltul pe acest înalt nivel s-a produs în 1979, anul promovării în A şi, totodată, al cîştigării primului titlu. Deloc întîmplător, tot de atunci preşedinte al secţiei de handbal este ing. **Lazăr Moraru**, drept pentru care l-am întrebat despre secretele, cîte pot fi, ale acestei constanţe a performanţelor. „Nu e nici un secret, e vorba de spiritul de echipă, de colaborarea şi înţelegerea între toţi factorii implicaţi în activitatea secţiei, de munca unor oameni sufletişti, de abnegaţia deosebită a jucătoarelor, între care Mariana Tircă, lidera morală a echipei, datorită caracterului ei deosebit, imprimă colectivului o conduită exemplară". „Însăşi secţia s-a constituit din dragoste faţă de sport, adaugă celălalt «reazăm» al echipei, ing. **Nicolae Comis**, preşedintele de onoare al secţiei. Echipa noastră face sală plină, indiferent cu cine joacă. Media spectatorilor la meciurile de campionat este de peste 2 000. Iar la finala de anul trecut, alte mii de spectatori erau în jurul sălii, privind pe monitoare desfăşurarea jocului cu Spartak Kiev".

Popularitatea şi dragostea de care se bucură handbalul la Bacău pot fi o explicaţie pentru succesele înregistrate de acest sport, dar nu singura ; argumentele decisive sînt date de pregătire, de elanul şi seriozitatea manifestate în fiecare joc.

Invocăm aceste lucruri pentru că, duminică, echipa noastră campioană are un sever examen : returul cu A.S.K. Vorwärts Frankfurt/Oder, decisiv pentru calificarea în semifinalele C.C.E. În prima manşă studentele au pierdut la patru goluri diferenţă, handicap, desigur, pe deplin recuperabil. De fapt, nu înfrîngerea a sunărat cel mai mult, ci reapariţia într-un joc cu astfel de mize a unor slăbiciuni pentru care existau simptome mai vechi. De pildă, pericolul cel mai mare l-a reprezentat supralicitarea de către jucătoare a propriilor resurse psihice şi fizice, datorită cărora şi-au căpătat renumele de „echipă de repriza a doua". Anul trecut, în semifinala cu Buducnost Titograd, jucătoarele din Bacău au făcut asemenea tururi de forţă în reprizele secunde. În prima manşă, la pauză aveau un avantaj de 3 goluri, iar în final — de 8 ; în meciul retur, jucătoarele iugoslave recuperaseră diferenţa la pauză, dar meciul s-a terminat cu un avantaj de un gol pentru echipa noastră. Deci totul s-a terminat cu bine, dar, cum se ştie, urciorul nu merge de mai multe ori la apă... El chiar „s-a spart" anul acesta, în primul meci cu Vorwärts : în min. 19, studentele conduceau cu 6—2, dar, bazîndu-se prea mult pe... repriza a doua, au fost nepermis de neglijente în atac, încheind prima repriză cu un avantaj de numai un gol (8—7) ; iar după pauză, „sprintul" lor tradiţional n-a mai avut loc : au fost egalate (15—15, în min. 54), în ultimele cinci minute nemaiînscriind nici un gol (inclusiv un „7 m" ratat), dar primind patru !

În meciul tur, Ştiinţa Bacău n-a mai putut fi, deci, o „echipă de repriza a doua" — lucru care sperăm să-i fi oferit învăţămintele de rigoare. După cum sperăm că, în vederea returului, echipa noastră să-şi fi strîns rîndurile, eliminînd acele slăbiciuni mai vechi care ar atenta la obţinerea unui rezultat bun. Este vorba de o stare oscilantă în pregătire (în funcţie de adversari), de predispoziţia spre automulţumire, de prea dese absenţe din joc ş.a.m.d. Astfel de lucruri au determinat şi în campionat rezultate surprinzătoare pentru valoarea acestei echipe, cum au fost, de pildă, victoria doar la un gol în faţa ultimei clasate, înfrîngerile de la Iaşi şi Tîrgu Mureş, victoria doar la două goluri în jocul de acasă cu echipa din Braşov ş.a.

Dincolo de aceste aspecte care ţin de munca în cadrul secţiei (şi de care conducerea acesteia este pe deplin conştientă, fiind serios preocupată să le elimine), performanţele Ştiinţei Bacău şi faptul că această echipă este de cîţiva ani un etalon al handbalului nostru feminin, presupun şi un plus de atenţie şi de sprijin din partea forurilor centrale. Afirmăm acest lucru pentru că, de pildă, fosta conducătoare de joc a echipei şi titulara pe acest post în naţională a plecat anul trecut la Tîrgu Mureş fără acordul secţiei, doar cu cel al federaţiei, în timp ce Ştiinţa nu poate realiza transferul unor jucătoare de perspectivă. Nu lipsit de importanţă ar fi şi sprijinul în procurarea unui mijloc propriu de transport, ale cărui oportunităţi în condiţiile unui program competiţional încărcat sînt în afara oricărei discuţii. De asemenea, în pofida repetatelor invitaţii primite — ca dovadă ale valorii şi prestigiului de care se bucură peste hotare — echipa noastră campioană n-a putut participa decît foarte sporadic la turnee, acolo unde performanţele pe care le are şi postura de vicecampioană a Europei i-ar fi dat cu prisosinţă dreptul să fie prezentă mai des şi mai intens.

Pe solul fertil performanţelor sportive existent în judeţul şi municipiul Bacău a răsărit, aşadar, un portdrapel al întregului nostru handbal feminin. El se află în mîini bune, organele locale competente asigurînd toate condiţiile necesare menţinerii Ştiinţei Bacău în elita handbalului românesc şi a celui continental.

„Obiectivele noastre, afirma ing. Lazăr Moraru, sînt şi de-astă dată maximale : cîştigarea campionatului şi a Cupei României, calificarea în finala Cupei Campionilor Europeni. Pentru atingerea lor, trebuie să eliminăm neîntîrziat tendinţele echipei spre automulţumire, spre suficienţă şi, uneori, chiar indiferenţă în pregătire. De asemenea, ne preocupă dezvoltarea răspunderii fiecărei jucătoare faţă de propria evoluţie, indiferent de adversar. «Duşul rece» primit în prima manşă a sferturilor de finală a C.C.E. a pus punctul pe i-ul acestor slăbiciuni, arătîndu-ne şi mai clar ce avem de făcut". Luciditatea şi exigenţa conducerii secţiei, hotărîtă să nu încurajeze o atmosferă de „cocoloşeală" în viaţa echipei, sînt de bun augur pentru continuarea performanţelor acestei echipe îndrăgite. Proximul pas îl va face, fără îndoială, în meciul de duminică, în care-i dorim mult, mult succes.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Toată lumea face sport

● Primul Campionat mondial feminin de haltere va avea loc în curînd, meciuri de hochei pe gheaţă între echipe de femei s-au desfăşurat, de pe acum, în Canada, iar în ce priveşte polo-ul pe apă — un sport deosebit de dur, ca şi ciclismul, —, el are deja un palmares mondial, inaugurat anul trecut la Campionatele de la Madrid. Această scurtă introducere în tema rubricii de faţă, consacrată sportului feminin, nu vrea să spună decît că, din ce în ce mai evident, disciplinele considerate exclusiv masculine nu mai sînt deloc apanajul exclusiv al bărbaţilor. Ceea ce va fi demonstrat şi în continuare. Ca să nu vorbim de progresul excepţional al performanţelor femeilor în mai toate sporturile. ● Deţinătoare a unei diplome în antropologie a Universităţii din California, Lisa Lyon a devenit, cu şapte ani în urmă, prima „Miss Monde" adică prima campioană mondială de culturism. Destinată unei cariere de cercetătoare, Lisa a început să practice sportul „pentru a-şi reface celulele nervoase, după îndelungile şedinţe de studiu". Încet-încet, ajunge să ridice haltere cîntărind, în total, 20 de tone şi se prezintă la Campionatul mondial de culturism, unde am văzut ce s-a întîmplat. De atunci „body building"-ul a cunoscut o răspîndire spectaculoasă (ca şi „aerobicul"...), în prezent la întrecerile de culturism existînd şi o probă de perechi mixte ! ● Nume cunoscut în lumea hocheiului pe gheaţă, Compala este pe cale să devină celebru nu numai prin evoluţiile lui Joseph (arbitru vest-german remarcat la meciurile grupei A a Campionatului mondial), ci şi ale lui Nicole, care este prima arbitră (termenul, iată, pare forţat) din R.F. Germania la hochei pe gheaţă şi, pe deasupra, antrenoare a juniorilor din oraşul Kiefeld. După călărie, Nicole a îmbrăţişat pasiunea tatălui, avînd în prezent la activ peste 300 meciuri arbitrate, inclusiv în prima ligă a Campionatului vest-german. Trebuie să fiu mai bună decît bărbaţii, declară Nicole Compala, întrucît spectatorii nu-mi iartă nici cea mai mică ezitare. ● După prima antrenoare de rugby, românca Mariana Lucescu, care l-a descoperit, printre alţii, pe Mircea Paraschiv, recent a apărut şi prima arbitră a acestui sport, pînă acum exclusiv bărbătesc..., Julia Fitzpatrick, din Anglia, iar cu puţin timp în urmă s-a organizat chiar un meci între o echipă masculină şi una feminină ! Învingători, bărbaţii s-au plîns la sfîrşitul partidei de duritatea adversarelor !

LUCIAN OPREA ■

Cronica şoselei

Cine le respectă, se respectă!

Una din definiţiile disciplinei spune că acesta este ţelul fericit spre care trebuie să tindă educatorul cu toate forţele sale şi cu ajutorul tuturor mijloacelor pe care le are la îndemînă. Viaţa demonstrează permanent, uneori cu exemple zguduitoare, că încălcarea celor mai mărunte reguli (în aparenţă) de disciplină poate avea consecinţe ireparabile. Civilizaţia umană este de neconceput fără cea mai riguroasă disciplină. În circulaţie, ca de altfel în toate domeniile vieţii, disciplina reprezintă un factor hotărîtor. Există totuşi deosebiri. Un copil întîrzie la ore. Va primi o observaţie ori, dacă abaterea nu este singulară, i se va scădea nota la purtare. Prin conduita sa, el deranjează pe profesor, pe elevii care au început deja procesul de învăţămînt şi furnizează un exemplu prost pentru ceilalţi. Acelaşi elev, cînd traversează în fugă şi neatent strada, comite tot un act de indisciplină, dar de astă dată îşi poate pierde viaţa. Indisciplină se numeşte şi faptul că un student vine la cercul de creaţie ştiinţifică fără lucrarea pe care s-a angajat să o elaboreze. Nervi, reproşuri etc. Faptul că acelaşi student, venind, să presupunem, la întîlnire cu maşina, va trece pe roşu, e de asemenea un act de indisciplină. Imprudenţa lui poate însă avea consecinţe dramatice.

Rulînd la volanul maşinii, automobilistul întîlneşte instalat pe stîlpul din dreapta drumului un disc de culoare roşie pe care e desenat un dreptunghi alb. E vorba de banalul, dar nu şi neimportantul indicator „Accesul interzis tuturor vehiculelor". „Pe strada asta n-am întîlnit niciodată vreo maşină venind din sens opus", îşi spune pilotul. Dar tocmai atunci, în acel minut, în acea secundă, un partener de trafic, circulînd cu dreptatea de partea sa, apasă zdravăn pe acceleraţie, profitînd că strada e pustie. Merg pe sens unic. În cartierul ăsta oamenii sînt disciplinaţi, serioşi, nimeni nu şi-a permis să circule pe sens contrar", Deznodămîntul poate fi diferit. Observîndu-se, cei doi pot frîna puternic, evitînd o tamponare. O coliziune zdravănă soldată cu tablă îndoită şi geamuri sparte, poate fi a doua ipostază a încălcării cod se strecoare cu greutate decît cîte un autoturism. Un începător, rulînd prudent, de teamă să nu-şi lase urmele de vopsea pe partea laterală a mastodontului, se opreşte cu frică blocînd circulaţia. Peste cîteva momente, zeci de maşini claxonează solicitînd, nu tocmai civilizat, liberă trecere. Descărcări nervoase, invective (din păcate) etc. O ambulanţă care transportă un om ce a făcut un infarct, dînd continuu semnale sonore, încearcă să ajungă la spitalul salvator. E greu de presupus că în minutele de care depinde viaţa suferindului va ajunge la destinaţie. Şi toate acestea pentru ce ? Pentru o clipă. Aceea neze pe cineva, cum cred unii, ci, dimpotrivă, au avut în vedere interesele generale ale oamenilor.

Sînt în circulaţie pericole şi mai mari. Adevărat, apar situaţii cînd o depăşire în zona unui indicator care interzice această manevră, nu are aproape sau chiar nici o consecinţă. Tot aşa, cineva poate intra pe o arteră prioritară fără să oprească, aşa cum cere panoul octogonal. Nu se întîmplă deseori nimic. O secundă, doar o secundă poate avea însă în alt caz o valoare inestimabilă. Pe un drum puţin circulat, o dată pe an, numai o dată, poate apare o maşină care „să stea mise, iar a treia (nu şi cea mai gravă), putem să ne-o imaginăm sub forma unui accident în urma căruia ambii parteneri iau drumul spitalului.

Altă situaţie. Omul observă că în punctul unde şi-a parcat autovehiculul e un semn ce interzice acest lucru. Peste cîteva minute, la locul cu pricina apare un autotren care urmează să descarce mărfuri pentru magazinul a cărui faţadă se întinde pe cîteva zeci de metri. Sînt necesare mari artificii pentru descărcarea gigantului. Artera rutieră destul de îngustă nu oferă prea mult spaţiu de manevră. În curînd, pe lîngă cele două autovehicule dispuse paralel, nu poate să cînd şoferul indisciplinat nu a avut nici măcar un moment în vedere că şi el se va putea afla vreodată în postura nefericită a omului din ambulanţă. Putea, bineînţeles, să-şi găsească un loc de parcare pe o stradă ceva mai departe, era necesar, ce-i drept, să meargă cinci, zece minute pe jos, dar nu a anticipat, din păcate, implicaţiile care vor urma. Bineînţeles, în multe cazuri, o încălcare a semnificaţiei indicatorului de oprire sau de staţionare interzisă poate avea consecinţe minore. Alte ori, nu se întîmplă chiar nimic. Cei care au instalat panoul roşu-albastru în locul respectiv, au intenţionat nu să şicaîn calea" celui care nu a avut prudenţa să oprească şi să se asigure în dreptul panoului octogonal ce obligă la această măsură, urmările fiind uşor de dedus.

Nu puţini participanţi la trafic sînt deseori mai preocupaţi din ce motiv au instalat edilii localităţii anumite indicatoare (şi nu le imputăm curiozitatea), decît să le respecte semnificaţia, în interesul lor şi al tuturor. Spunînd aceasta, nu vrem să scuzăm inoportunitatea unor mijloace de semnalizare în anumite locuri, sau pur şi simplu uitarea lor în diverse zone, întrarea lor în desuetudine după ce mobilul pentru care au fost plantate a dispărut. Răul cel mai mare nu e acesta, deşi la mijloc sînt deseori neglijenţe nedorite, ci ignorarea lor, care costă multe, multe jertfe.

Disciplina rutieră, care include ca o condiţie sine qua non respectarea semnalizării, a indicatoarelor, marcajelor este indispensabilă în viaţa de toate zilele. Pentru a trăi, pentru a supravieţui. Este util să reamintim în acest context definiţia omului disciplinat, dată de un reputat pedagog : „Cel ce poate dispune de persoana sa şi care este stăpîn pe sine însuşi cînd e vorba de a urma o regulă de viaţă".

Pentru trecătorii neavizaţi, panourile de diferite forme şi culori reprezintă doar un mijloc de atenuare a monotoniei străzilor, şoselelor, a peisajului în general. Alţii nici nu le observă. Pierderea din vedere a unui asemenea „banal" panou poate fi însă fatală automobilistului şi chiar pietonului neatent.

O semnalizare rutieră bine pusă la punct, corect întreţinută şi mai ales respectată de către toţi participanţii la trafic, începînd de la copilul de vîrsta grădiniţei şi pînă la redutabilul automobilist, înseamnă extrem de mult : bun simţ, cultură, civilizaţie. Dacă ne gîndim bine, ajungem la concluzia că pe stradă se consumă o bună parte din viaţa noastră, drumul la serviciu, apoi către casă, clipele de bunădispoziţie spre teatru, cinema, parcuri etc. De ce să fie strada un loc de întîmplări nefaste şi nu o trăire civilizată a timpului, care, vai, e aşa de puţin ?

VICTOR BEDA ■

Realitatea cu privire la drepturile omului în lumea capitalului

The Sunday Times Magazine:

„Viața pe grămada de gunoi"

„Tabloul minerilor și copiilor de mineri scormonind după cărbune în grămezile de steril este probabil cea mai relevantă metaforă vizuală a sărăciei și disperării pe care a produs-o Marea Britanie în secolul XX. Autori de filme documentare, pionieri în domeniul lor, au filmat asemenea imagini pentru prima oară în anii '30 și mai recent în 1984 cînd a avut loc marea grevă a minerilor și televiziunea prezenta imagini ale bazinelor carbonifere Yorkshire și North-East.

Putem acum să le ultăm. Putem să le ștergem și de pe banda magnetică și să le lăsăm moștenire folclorului, alături de fetița cu chibrituri și mizerul stabilment pentru orfani al lui Mr. Bumble (din romanul „Oliver Twist" de Dickens — *N.R.*). În schimb putem să le întîlnim în prezent în comitatul Merseyside și pe cîmpul de gunoi de lîngă localitatea Birkenhead. Aici șomeri — uneori alături de soțiile și copiii lor — încearcă să obțină cele necesare traiului scormonind în mii de tone de deșeuri pe care lucrătorii municipalității Merseyside le aduc în fiecare săptămînă pe cei 23 de acri de teren, mărginit de o linie ferată, un doc vechi și o uzină metalurgică. „Deșeuri" nu este decît un eufemism pentru că nu este vorba de oameni care vin pe înserat să culeagă cîteva scînduri. Acești oameni stau „îngropați" zi de zi, scormonind printre resturi de pachetele de ceai folosite, cutii de conserve ruginite și foi putrede de ceapă, alunecînd și căzînd pe zdrențele de polietilenă și pe oasele aruncate, scormonind pentru a găsi fir de cupru înaintea celuilalt căutător, pentru a pune mîna pe o pereche de încălțări desperecheate, dezgropînd triumfător cîte o pompă de bicicletă, adresînd avertismente cînd buldozerele municipalității se pun în mișcare și amenință să îngroape pe cei cîțiva oameni căutînd febril în grămada de resturi. Vizitatorului acestor locuri îi vine greu să-și creadă ochilor ceea ce vede. Ulterior, în trenul ce-l readuce la Londra, el nu mai este sigur dacă a văzut scenele respective la Birkenhead, Marea Britanie, sau într-un slum mizer dintr-o țară în curs de dezvoltare.

Firește recuperarea materialelor a atras din totdeauna pe „totters", cum se numesc „profesioniștii" ce string asemenea materiale, și în anii '70 la Bidston Moss, cum se numește acest maidan de gunoaie, existau unul sau doi asemenea totters. Însă, în ultimii ani, aici a apărut un gen cu totul nou de scormonitori în mormanele de gunoi. Rata șomajului la Birkenhead a ajuns, oficial, la 20 la sută din populația aptă de muncă. În zonele din apropierea maidanului ea este și mai mare; potrivit lui Frank Field, deputatul local, aproximativ o persoană din două nu găsește un loc de muncă. Pe scurt, șomajul a creat o nouă clasă de scormonitori în gunoi. În fiecare săptămînă Bidston Moss atrage noi recruți.

La Bidston Moss am stat de vorbă cu un om care fusese decorator de firme, iar acum ardea învelișul de plastic de pe cîteva bobine de cupru, pentru a obține în schimbul a o sută de kilograme cîteva zeci de lire. Mi-a spus că a venit pe acest maidan aproape zilnic în ultimii doi ani. În fața noastră vreo zece oameni se străduiau să ocupe o poziție cît mai strategică în snatele unui camion cu deșeuri care tocmai sosise. După ce a fost coborît oblonul din spate, și a fost pus în funcțiune dispozitivul de ridicare a platformei camionului, gunoiul a început să cadă, vîntul ridicînd praful, în timp ce oamenii se luptau în gunoiul ce venea peste ei, să găsească ceva bun de pus în pungile lor de plastic. Noi camioane veneau la fiecare cîteva minute. Mereu se putea vedea aceeași îmbulzeală.

„Nu-mi puteam crede ochilor cînd am venit aici prima dată", îmi spuse omul cu bobinele de cupru. Timp de vreo două săptămîni veneam și mă uitam doar la ei. Nu mai fusesem încă în situația de a nu avea un loc de muncă și nu mai văzusem așa ceva. Dar nu prea ai de ales, vă dați seama? Prin asta pot să cîștig ceva în plus. Însă nici pînă acum nu m-am obișnuit cu mirosul de excremente și de hoituri de cîini...".

Unii din scormonitorii gunoiului de la Bidston Moss merg chiar mai departe și spun că acest maidan de gunoaie i-a salvat de la nebunie, crimă, divorț, alcoolism sau heroină. Mick, care a fost ultima dată muncitor pe șantierul naval Cammell Laird afirmă că scormonitul zilnic pe acest maidan i-a salvat cîsnicia. Max este convins că această activitate l-a ajutat să-și revină dintr-o depresiune nervoasă. Mai mulți oameni mi-au spus că această ocupație și banii obținuți astfel constituie o alternativă mai bună la „ a cerși de la bătrînele doamne din Wallasey". Unul spune: „Prin asta n-am ajuns la închisoare". Iar altul: „Vii zilnic și îți întîlnești tovarășii. Este aproape ca o slujbă. Este atît de groaznic să fii șomer".

Ziua în care am fost acolo, circa 50 de persoane scormoneau în gunoi căutînd ceva ce poate fi vîndut, reparat, îmbrăcat sau chiar mîncat. Potrivit primăriei din Merseyside, același fenomen poate fi observat și pe alte maidane de gunoi din comitat, deși la o scară mai modestă. Căutătorii în gunoi opinează, la rîndul lor, că acest fenomen poate fi întîlnit nu numai în comitat, ci în întreaga țară. „Sau se va întîlni în curînd", afirmă Gerry, desurubînd un miner de alamă".

Le Monde:

„Încălcarea drepturilor omului în Franța"

„De treizeci de ani, cîteva echipe ale mișcării Ajutorul pentru cei săraci (A.T.D. Quart Monde) țin la zi, cu descrieri și fapte, odiseea marii sărăcii. Prezentăm în continuare cîteva dintre aceste contraste, consemnarea lor fiind rezultatul unui efort de lungă durată. Familiile foarte sărace nu au adeseori drept adăpost decît un hangar sau un camion dezafectat, un cort sau o pivniță, ori o locuință meschină și nesănătoasă, într-un cartier în prag de demolare. Bărbații — capii familiilor nu obțin un loc de muncă stabil și din cauză că adresele lor nu sînt înregistrate oficial. Paradoxal, faptul că familiile nu au autorizație pentru a locui într-un anumit loc este suficient pentru a li se refuza cererile repetate de a obține o locuință adecvată. În acest caz, ce înseamnă libertatea de circulație, dacă stabilirea reală într-un anumit loc este imposibilă. În anumite împrejurări, ea se poate transforma în obligația de a circula, autoritățile trimițînd, dintr-o parte în alta, familii pe care nu le acceptă pe teritoriul lor.

Caracterul precar al situației locuințelor este un factor agravant și pentru găsirea unui loc de muncă. Faptul că familiile respective locuiesc într-o zonă ce nu este deservită de transporturile publice, într-un loc unde muncitorul nu se poate odihni, nu se poate spăla, nu-și poate întreține o ținută vestimentară corespunzătoare constituie o altă piedică în calea obținerii unui loc de muncă. Fără o locuință decentă, fără un loc de muncă, fără resurse și uneori chiar fără posibilitatea de a avea un adăpost cît de mic, familiile cele mai sărace sînt lipsite și de alte drepturi, mai ales de a-și întemeia o familie și de a-și îngriji sănătatea.

Există, în zonele mai defavorizate ale orașului, femei epuizate pentru că sînt obligate să întrețină singure, în condiții subumane, menajul unei întregi familii. Stînd în locuințe insalubre, copiii sînt permanent bolnavi și își pierd somnul. Este pus sub semnul întrebării dreptul de a-și întemeia o familie, copiii fiind plasați sub alte tutele, sub pretextul că acolo vor fi protejați.

Din cauza sărăciei lor, părinții pot fi privați de drepturile lor părintești elementare. Din aceeași cauză este compromis dreptul copiilor la instruire. Studiile statistice confirmă clar această stare de lucruri. În pofida numeroaselor eforturi pentru democratizarea învățămîntului, eșecul școlar rămîne, fără excepție, urmarea condițiilor social-economice ale familiilor respective.

Lipsa drepturilor economice, sociale și culturale paralizează viața de grup, de colectivitate. Cînd locuiești în condiții precare sau cînd ești condamnat să rătăcești dintr-un loc în altul nu mai ai posibilitatea să legi prietenii adevărate. Familiile care trăiesc din fondurile asistenței publice sau particulare nu mai au nici dispoziția, nici posibilitățile materiale de a se lega între ele sau de a întreține relații cu familii mai favorizate. Părinții școlarilor care au rezultate proaste nu mai îndrăznesc să intre în organizațiile de părinți.

O parte importantă a populației naționale nu-și face niciodată auzită vocea în incintele unde sînt consultați partenerii sociali recunoscuți oficial. Neștiind prea bine să citească și să scrie, aceste familii nu înțeleg nici programele partidelor politice și, nedispunînd de mijloacele elementare de comunicare, ele nu pot explica oamenilor politici situația lor extrem de precară.

Familiile care trăiesc într-o mare sărăcie demonstrează că absența drepturilor economice, sociale și culturale compromite drepturile civile și politice. Cu toate acestea trebuie subliniat extraordinarul curaj de care sînt animate aceste familii, obligate să-și consacre întrega energie pentru a supraviețui, cu demnitate, de pe o zi pe alta.

Cum se face că drepturile care îi sînt recunoscute omului pentru că este om devin în realitate drepturi pe care acesta nu și le poate exercita? O națiune nu poate ignora o parte a membrilor săi excluzîndu-i atît de la responsabilitățile care le revin, cît și de la drepturile elementare recunoscute fiecărui om.

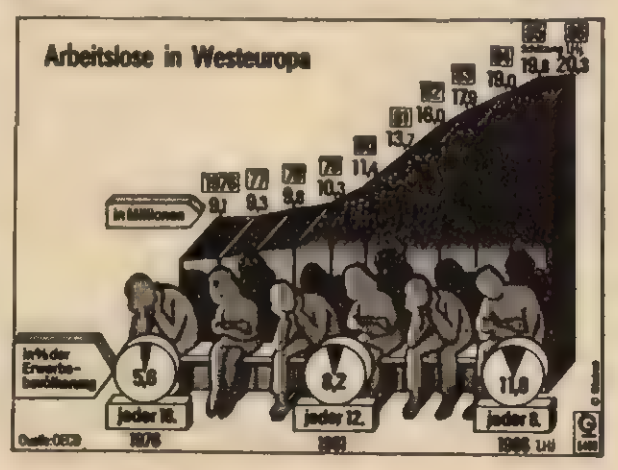

Șomajul: o spirală fără sfîrșit

Graficul de mai sus, reprodus după sursa OECD, ilustrează amploarea pe care a căpătat-o în ultimul deceniu în țările membre ale Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (care reunește principalele 24 de țări dezvoltate occidentale) nerespectarea unui drept fundamental al omului: dreptul la muncă. De altfel, pentru a ne menține la fapte — extrem de elocvente în sine — să citățm o relatare din sursă occidentală: Agenția spaniolă EFE: „Peste 16 milioane de șomeri în țările CEE".

Agenția Spaniolă E.F.E.: „Peste 16 milioane șomeri în țările C.E.E."

Comunitatea Economică (vest-) Europeană număra, la 1 ianuarie 1987, 16,4 milioane de șomeri, cifra cea mai ridicată înregistrată în Piața Comună, după cum relevă și Comisia Executivă a „celor 12". În cursul anului 1986, numărul șomerilor a sporit în CEE, cu 1,4 la sută; a crescut în special numărul femeilor lipsite de un loc de muncă. Dintre cei 16,4 milioane de șomeri, 2,9 milioane de persoane se află — potrivit datelor provizorii — în căutarea unui loc de muncă în Spania și 360 300 în Portugalia. Grecia a înregistrat în cursul anului trecut cea mai mare creștere a șomajului, rata acestuia fiind de 11,1 la sută. Din totalul populației active, la 1 ianuarie anul acesta Spania înregistra 22,1 la sută persoane în căutarea unui loc de muncă, Irlanda 18 la sută, Belgia și Olanda 13,6 și, respectiv, 13,3, Italia 12,9, Marea Britanie 12, iar Franța 10,5 la sută. Portugalia, Danemarca și R.F.G. aveau fiecare peste 8 la sută șomeri din totalul forței de muncă.

Dintre cei 16,4 milioane de oameni lipsiți de un loc de muncă, 9,2 milioane erau bărbați și 7,2 milioane femei. Cele două țări care înregistrau cel mai mare număr de șomeri din CEE erau, la începutul acestui an, Marea Britanie, cu 3,2 milioane și Italia cu 3,1 milioane, urmate de Spania — 2,9 milioane, Franța — 2,6 milioane și RFG — 2,2 milioane.

Procentul șomerilor din totalul populației active este pentru Piața Comună — fără Spania, Portugalia și Grecia — de 11,2 la sută, față de 11,1 la sută la 1 ianuarie 1985 și 7,6 la sută la sfîrșitul anului 1981. Pentru cele nouă țări ale CEE în care statisticile utilizează calculul privind creșterea șomajului în rîndul diferitelor categorii ale populației se evidențiază că procentul femeilor lipsite de un loc de muncă a sporit de la 11,9 la 12,3 la sută.

În ce privește tinerii sub 25 de ani care își caută un loc de muncă, procentajul acestora din totalul populației active s-a diminuat în decurs de un an numai de la 45,3 la 43,3 la sută".

Pagină realizată de
ION VIRGIL ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Un papă răpitor de minore

Roger Melchior, fiul unui jandarm de la Palatul Regal din Bruxelles, spera să facă o carieră europeană frumoasă. În 1956, fiind student, se căsătorește cu o colegă a sa, nepoata fondatorului ziarului „La libre Belgique", și în același timp nepoată a bancherului Brunel. Scurt timp după aceea, Roger Melchior devine secretar general pentru Belgia al „Oficiului catolic de informații pentru Europa", organ care depinde direct de Vatican. El își termină studiile universitare cu o teză de doctorat în 1962. Teza sa, susținută la Universitatea din Louvain are ca subiect „Teroarea ca sistem de dominație". În pregătirea tezei sale, Roger Melchior a studiat teoriile de manipulare a maselor, de propagandă și de teroare psihologică. În lucrare, el face un inventar complet al metodelor de aservire colectivă, subliniind — coincidență ? — acțiunea indirectă și mijloacele invizibile ale manipulării inconștientului.

În 1964, Roger Melchior aderă la un grup parareligios condus de un anume Emil Baudet de Tournai, care se pretinde că este „sfîntul Petru" reîncarnat pe pămînt. Acest nou „sfîntu Petru" a reușit să adune în jurul său 12 comercianți și învățători, pe care i-a denumit „apostoli ai ultimului timp".

Roger Melchior, doctor în drept, înzestrat cu o vie inteligență, reușește să se impună repede în cadrul grupului avînd o ascensiune rapidă în rîndul adepților. Mai întîi, el începe să țină predici în care arată că se află în legătură directă cu dumnezeu care îi transmite mesaje pe care apoi el le dactilografiază și le dă fiecărui „apostol". Aceste mesaje îi desemnează pe el, Roger Melchior, ca „apostolul Ioan, preferatul lui dumnezeu". Apoi Melchior determină primirea în comunitate a celor doi frați ai săi. Unul din aceștia, André este inginer chimist : el fabrică în laboratoarele sale din Franța un medicament denumit „Pianto" care combate constipația, obezitatea, diabetul iar în prospectul produsului se lasă să se înțeleagă că, ar putea acționa și asupra cancerului. Roger Melchior, pentru a se impune mai mult în cadrul sectei, confecționează mici „statuete sfinte" (cruciflxuri) care, în prezența sa, și a comunității, „sîngerează, prețiosul sînge al tatălui". De fiecare dată însă, înainte de aceasta, „apostolul Ioan" primește cîte un mesaj de la dumnezeu și anunță această sîngerare.

Comunitatea se transformă în sectă a cărei conducere este preluată de cei trei frați. Bisericile catolică și protestantă încep să acorde atenție sectei și o serie de preoți ai acestora, călugări și călugărițe catolice aderă la grup. De altfel, un preot catolic, Paul Frateur, fost profesor de teologie într-un seminar francez devine consilier al lui Roger Melchior. Un alt preot catolic, Demien acceptă să primească numele de „apostolul Bartolomeu" : sora Marie-Pierre, directoarea școlii de infirmiere din Coutances devine și ea membră a sectei.

Cu ajutorul unei reviste și al prospectelor „pianto" secta își face reclamă și trimite buletine de adeziune. Treptat, Roger Melchior devine șef unic al sectei, este divinizat și anturat de un grup de „apostoli" inițiați care, reușesc prin manipulare să stăpînească pe adepții care se înmulțesc.

La 20 iulie 1970, „dumnezeu trimite un mesaj" lui Roger Melchior (apostolul Ioan) în care îi spune :

— Îi încredințez lui Ioan ștafeta lui Petru (Emil Baudet), care nu a reușit în misiunea sa pe pămînt.

În această situație, Baudet și ceilalți „apostoli" numiți de el părăsesc secta.

Din „apostol", Roger Melchior devine „papa Ioan" care, va învia trei zile după moartea sa și care, are puterea să ordone și să condamne. „Papa Ioan" vorbește direct cu dumnezeu și primește directive numai de la el. Prin gura reprezentantului său pe pămînt, dumnezeu conduce comunitatea și dă ordine fiecărui membru al sectei. Acest „telefon roșu" cu dumnezeu permite lui „papa Ioan" să exercite asupra adepților săi dreptul de viață și de încarte.

— Bisericile mele, spune el, trebuie să piardă tot ceea ce este diabolic sau ceea ce este uman. Acela care refuză îl voi alunga, în schimb discipolii drepți vor avea tronurile lor în ceruri, asigurate încă de pe acum.

Cum poți deveni însă un bun discipol ? Mai întîi și întîi renunțînd la toate bunurile pe care le ai.

— Dați-mi bunurile voastre, pentru ca eu să le folosesc conform voinței mele, spune într-un mesaj al lui dumnezeu din 2 iulie 1972. Adeptul este deci rugat să-și vîndă bunurile și să remită sumele încasate lui André Melchior, unicul trezorier al lui dumnezeu pe pămînt.

Unul din discipoli refuzînd să-și vîndă însă bunurile este exclus din sectă. Este vorba de un comerciant parizian, denumit „apostolul Jacques" care nu vrea să înstrăineze nici magazinul, nici casa sa. „Dumnezeu", încearcă atunci să determine pe soția „apostolului Jacques" — Martha din Evanghelie — să-și părăsească soțul și să-și ia jumătate din bunurile familiei, pe care să le predea lui „papa Ioan". Aceasta a refuzat însă și ea.

Ceilalți adepți care și-au vîndut bunurile sînt duși să lucreze în fabrica „Pianto", a inginerului Melchior. În virtutea principiilor sectei, salariile primite de adepți sînt vărsate însă lui „papa Ioan".

Într-un nou mesaj primit de la dumnezeu, Roger Melchior arată membrilor sectei :

— Vă cer să adunați cît mai mulți bani pentru André. El are nevoie de bani pentru voi toți, iar Andre este trezorierul meu.

Colecta bunurilor și a banilor produce însă și scandaluri în sectă iar Roger Melchior începe să aibă neplăceri. Între timp, „papa Ioan" determină o fetiță de 14 ani, Carmen Deverchin, nepoata unui adept al Sectei din Mons să-și părăsească familia și să plece cu el. Într-o cameră goală plutește un miros de esență de flori. În fața unei mese de lemn pe care „sîngerează" trei inimi străpunse de pumnale, Carmen, palidă, cu ochii negri înecați de lacrimi este înconjurată de cca. 50 de persoane ce se roagă. Sîntem la Rusaliile din 1972. Această scenă are loc într-o căsuță de țară lîngă Beauraing în Belgia. Tînăra fată și cei prezenți ascultă un om mic de statură cu fața cutată și părul șlinos. El declară „sfîntă" această fetiță și-i dă numele Myriam, proclamînd-o totodată „soția mistică" a sa. El citește apoi „un mesaj de inspirație divină" :

— Aștept de la tine să mi te dăruiești în victimă de iubire pentru totdeauna pentru că dumnezeu mi-a spus că tu vei fi focioara și noua Evă care vei naște un fiu și o fiică care vor regenera lumea.

Timp de cinci luni, Carmen Deverchin este ascunsă în Anglia, Elveția, la Paris, Neuilly, Brunoi, în comunitățile sectei. Ceea ce nu spusese Melchior „apostolilor" săi este faptul că fetița este moștenitoarea unei importante averi. În octombrie 1973 începe la Mons procesul lui Roger Melchior și al fraților săi. El este condamnat pentru răpire de minori dar dispare și nu execută pedeapsa.

Au loc apoi și alte procese intentate împotriva celor „trei inimi sfinte". Roger Melchior este căutat de Interpol.

Fabrica de medicamente din Franța este urmărită pentru producerea ilegală a tabletelor „Pianto". André, „trezorierul lui dumnezeu" moare. „Papa Ioan" rămîne însă în Franța, reușind — ce nu face banul ? — să nu mai execute pedeapsa. El se află și în prezent pe receptic, pretinzînd a primi în continuare „mesaje de la cel de sus..."

Că, vorba proverbului, lac să fie că broaște mai pot apare. Adică inși slabi de minte cu ambiții de apostoli.

I. G. VULCĂNEANU ■

Surîsul misterios

Celebrul tablou al lui Leonardo da Vinci, Gioconda, pictat în urmă cu 500 de ani, a suscitat și suscită numeroase discuții și controverse. Cele mai multe se referă la surîsul femeii care pare ciudat și căruia i s-au dat tot felul de interpretări.

Misterul planează și în jurul modelului care a pozat pentru acest tablou : să fi fost Mona Lisa — soția lui Francesco del Giocondo sau una dintre amantele lui Medici ?

De curînd o nouă ipoteză a fost lansată de Lillian Schwartz, care crede că a găsit cel mai corect răspuns la întrebarea pe cine reprezintă tabloul pictat de Leonardo. Lillian Schwartz testa un nou program pe computerul de la AT and T Bell Laboratories cînd, atrasă de asemănarea izbitoare dintre partea stîngă a autoportretului lui Leonardo și partea dreaptă a portretului Mona Lisei, a încercat să le suprapună. Rezultatul a fost uluitor; o suprapunere aproape perfectă ! De aici și concluzia ei că surîsul, faimosul surîs al Mona Lisei este „surîsul din oglindă" al lui da Vinci.

Ipoteza pare incitantă cu toate că mulți experți nu sînt convinși de viabilitatea ei. Astfel, James Beck, directorul departamentului de istoria artei de la Columbia University, argumentează că și alte portrete pictate de Leonardo au trăsături similare, dar aceasta este o problemă de stil. „Un artist pictează ceea ce are în minte nu ce vede" — susține el.

Lillian Schwartz se bazează pe faptul că artistului îi plăceau enigmele și paradoxurile optice De asemenea el păstra însemnări despre comenzile ce i se făceau ori despre tabloul în cauză nu există asa ceva. (și nici nu a fost plătit.) În plus, Leonardo a cărat tabloul în peregrinările sale : Florența, Milano, Roma și în Franța.

Dacă ipoteza este adevărată putem spune că da Vinci a avut intenția să ne păcălească. Și a reușit, fără ca aceasta să ne împiedice să-i admirăm capodopera. Dimpotrivă !

DAN DANUȚ DORU ■

Un ghetou dat de exemplu

Schingiuirile pentru determinarea oamenilor să-și declare bunurile ascunse a întrecut orice imaginație în ghetoul din Oradea, despre care ziarul budapestan, „Uj Magyarság", afirma că, „este fără îndoială cel mai reprezentativ ghetou din provincie". Drept sediu al torturii au fost alese cîteva încăperi ale fabricii de bere Dréher. Într-una din hale, pe cimentul gol sau pe cîteva fire de paie, victimele își așteptau rîndul. Cîte 40—80. În unele zile peste 100. Aici acționa un detașament compus din zbiri — unii locali, alții aduși din alte părți — aleși pe sprînceană ; numai unul și unul ; oameni cărora nu li se înmuia inima, nu le tremura vina de bou în mînă, nici cînd sîngele țîșnea pînă în tavan, nici cînd urla victima, nici cînd sucomba.

Anchetarea în masă a început în ziua de 11 mai. Primii care au intrat în camera supliciilor au fost frații Kormos. Celelalte victime din ziua aceea, vreo 40, așteptau în hală, alăturați, așezați direct pe ciment, înghesuiți unii în alții, înfricoșați. N-au așteptat prea mult. Ușa s-a deschis. Eugen Kormos se ținea greu pe picioare. Capul îi era umflat ; fața tumefiată. Detectivul horthyst l-a împins pînă în mijlocul halei. Cînd și-a luat mîna de pe el, Eugen s-a prăbușit ; a rămas nemișcat.

Peste 10 minute a fost introdus fratele său Feri. Înfățișarea lui era și mai groaznică. Ochii ieșiți din orbite, fața cadaverică. În timp ce se prăvălea ca un corp inert, jandarmul și-a început amenințarea :

— Ei, îi vedeți cum arată frații Kormos ! Trebuiau să declare de la început. Așa că, dacă vreți să evitați ce-au pățit ei — vi se pot întîmpla lucruri mult mai grave dacă vă încăpățînați — vă sfătuiesc să vă fortați un pic creierul și să vă amintiți exact : ce, cît și unde ați ascuns, cărui creștin i-ați dat în păstrare : bijuterii, valută, bani, aur, argint, blănuri, haine... Dacă vă e dragă viața, spuneți tot... Să vă intre bine în cap : tot !

Se lucra în echipe. Numărul celor din detașamentul schingiuitorilor se ridica uneori la peste 40. Așa că se putea lucra, la nevoie, în trei schimburi și în mai multe camere deodată. Nu se acționa șablon. Aproape zilnic se „inventau" noi metode. Cei mai săraci în fantezie se mulțumeau să imbine în mod personal metode „puse la punct" de alții. Aproape toți erau de ecord că victima trebuie „luată tare" de cum intră în sala de supliciu. Deseori cel care trecea pragul, fără a fi întrebat, era izbit cu pumnul în față de șeful echipei în timp ce ajutoarele aplicau cîte două lovituri, cu vina de bou.

— Dezbrăcarea, jidane ! Mai repede că n-avem timp de pierdut, răsuna prima comandă.

Toți din detașamentul schingiuirilor erau de părere că omul în pielea goală se simte mai slab, mai neajutorat. „Odată cu zdrențele de pe el, își leapădă și voința de a rezista" filozofau, sorbindu-și coniacul, șefii detașamentului, îngăduindu-și o scurtă pauză după cîte o schingiuire mai îndelungată.

Tineretul are dreptul să știe

Jurnal însîngerat

La Dréher, în hala uriașă de beton, îngrămădiți pe pardoseala de ciment, ori pe cîteva fire de paie, se aflau mereu zeci de oameni. Unii nu mai fuseseră lăsați acasă de cîte 3 sau 4 zile și nopți. Așteptîndu-și rîndul, îi ajutau pe cei treiți de la interogatoriu să-și revină în simțiri. Dar și cei care reușeau — susținuți de jandarmi — să vină pe propriile picioare, lăsați din mîini, se prăbușeau ca niște saci. Tu țipau ; nu mai aveau putere. Horcăiau doar. Cei care urmau să „intre" pentru prima oară, uitînd de spaima ce-i copleșise din momentul primirii citației, încercau să-i ajute pe cei neputincioși să-și oblojească rănile sîngerinde. Mulți trecuseră de cîte două-trei ori prin camera de tortură și așteptau cu nervii zdruncinați rundele următoare.

Printre supraviețuitorii lagărelor de concentrare care se vor prezenta ca martori ai acuzării la procesul ce va avea loc la Cluj în fața Tribunalului Poporului vor fi și dintre foștii „locatari" ai ghetoului din Oradea care au fost interogați la Dréher. Mărturiile lor vor sintetiza cumplitele torturi la care i-au supus anchetatorii horthyști :

„Imediat ce am intrat mi-au înfășurat picioarele într-o zdreanță umedă, mi-au astupat gura cu cîrpații, au adus o mașină generatoare de curent electric. Un pol mi l-au agățat de penis, iar celălalt pol de degetul mic al mîinii stîngi și au dat drumul la mașina care producea curent alternativ. De durere am sărit un metru de la pămînt... Tot timpul cît eram schingiuit, megafonul cînta cu o intensitate neobișnuită, să-mi acopere urletele. Știu că aparatul electric l-au aplicat și la femei : un pol le era introdus în uter, iar celălalt legat la degetul mic al mîinii stîngi. Aceasta am auzit-o de la soția lui Ladislau Bardos care a fost anchetată în aceleași zile. Știu, tot de la ea, că a fost obligată să se dezbrace și să danseze goală în fața anchetatorilor jandarmi, în timp ce era biciuită fără întrerupere. Eu am fost chinuit timp de cinci zile". (Adalbert Nussbaum).

„Eu am fost cercetată la fabrica Dréher timp de 6 zile, imediat după înființarea ghetoului. Cînd m-au dus pe mine, acolo erau deja mulți oameni și chiar cunoștințe de ale mele, trîntite la pămînt, zbătîndu-se în chinuri insuportabile, după primele bătăi și schingiuiri la care au fost supuși. În prima zi, cum am intrat în camera de tortură, cei trei oameni care erau acolo m-au întrebat cum mă cheamă și unde îmi sînt bijuteriile, apoi mi-au spus să mă dezbrac. Eu ezitînd, au rupt hainele de pe mine și au început să mă lovească cu bastoanele de cauciuc. Cînd mă uitam într-o parte, mă loveau din cealaltă parte. Mi-au spus să mă descalț, ceea ce am făcut ; după primele lovituri am căzut la pămînt. Atunci au început să mă lovească cu bastoanele de cauciuc peste tălpi pînă mi-am pierdut cunoștința. Cînd m-am trezit mi-au aruncat hainele și a trebuit să fug în curte după ele. A doua zi tortura a început la fel ca și în prima zi. S-a completat cu smulsul unghiilor și zdrobirea degetelor cu ușa. Apoi a început chinuirea cu curent electric. Mi-au dat în mînă un miner legat prin fir cu un mic generator electric, pe care a trebuit să-l țin pe inimă, iar celălalt pol al cablului mi l-au prins de limbă. Au încercat inițial să-mi introducă cablul electric în vagin, dar au renunțat, eu avînd hemoragie din cauza bătăii primite în ziua anterioară. La fel au făcut în zilele următoare pînă cînd am spus unde sînt bijuteriile și m-au dus cu o mașină în oraș și le-am adus în ghetou. La inventarierea bijuteriilor a fost prezent Péterffy personal". (Depoziția soției lui Emanoil Guttman).

Inginerul dr. Nándor Kahan, bărbat puternic, sportiv, a suportat fără să icnească cele mai teribile torturi. Furioși, zbirii l-au spînzurat — cu mîinile legate de picioare — de un drug de fier și au început să-i izbească ritmic, cu vina de bou peste spate. Inginerul n-a mărturisit. A fost pus în lanțuri. La încheieturile mîinilor, lanțul era răsucit metodic, verigă cu verigă, pătrunzînd pînă la os. Concomitent, un jandarm îl plesnea fără întrerupere peste față. Kahan tot n-a mărturisit. Atunci a fost introdusă în camera de tortură fetița sa. Abia împlinise șase ani. Văzîndu-și părinții în lanțuri a întrebat speriată :

— Tată, ce vor de la mine ?

— Nu-ți fie teamă Gretti ; nenea vrea numai să te întrebe ceva.

— N-o să-ți punem nici o întrebare ; va răspunde tăticul și neîntrebat spuse un nenea — cel mai mătăhălos — și se repezi la fetiță. Cu stînga o înșfăcă de păr cu dreapta a pleznit-o, nemilos peste față. Micuței Gretti îi țîșni sîngele și pe nas și pe gură.

Tatăl a țipat, a urlat aproape.

— Costumele mele și bijuteriile soției le găsiți la avocatul Pelle György.

Sintetizînd, cunoscutul istoric american al holocaustului Randolph L. Braham va zugrăvi astfel ororile săvîrșite de horthyști în căutarea avutului evreilor ghetoizați.

„O clădire specială în ghetou servea drept „monetărie" — locul în care erau schingiuiți să mărturisească unde și-au ascuns lucrurile de valoare. Bărbații erau adesea torturați în văzul soțiilor și copiilor lor, femei erau adesea bătute în fața soților lor. Procedeele folosite erau crude și neobișnuit de barbare ; victimele erau bătute peste tălpi cu vergi sau bastoane de cauciuc, erau pălmuite și lovite cu picioarele pînă își pierdeau cunoștința. Bărbații erau adesea bătuți peste testicule ; femeile, uneori chiar tinerele fete, erau controlate vaginal de colaboratoare voluntare și moașe, care nu se sfiau de loc, în prezența anchetatorilor bărbați. Unii dintre aceștia, deosebit de sadici, utilizau dispozitive electrice pentru a le determina pe victime să mărturisească. Introduceau un capăt al unui astfel de dispozitiv în gura victimei și celălalt în vagin respectiv îl aplicau pe testicule. Aceste torturi inumane i-au făcut pe mulți evrei să-și piardă mințile sau să se sinucidă".

OLIVER LUSTIG ■
(Va urma)

FAC CINSTE SPORTULUI ROMÂNESC

Doina Melinte, aur, și Maricica Puică, bronz, la Mondialele atletice de sală

La prima ediție a Campionatelor Mondiale de atletism în sală (6—8 martie, Indianapolis, S.U.A.), singurele medalii pentru țara noastră au fost obținute de aceleași sportive exemplare care sînt *Doina Melinte* și *Maricica Puică*.

Declarată pentru anul trecut, în urma unei largi anchete internaționale, drept cea mai bună alergătoare din lume în proba de 1 500 m, Doina Melinte și-a confirmat acest renume cîștigînd detașat proba respectivă, la capătul unei curse pe care a dominat-o tactic și fizic, evitînd într-o manieră entuziasmantă „blocajul" ce-o amenința din partea tandemului de alergătoare sovietice.

În proba de 3 000 m Maricica Puică a dovedit aceeași cadență de învingătoare pe care a avut-o în toate marile concursuri din ultimul deceniu. Numai că diferența de vîrstă și-a spus cuvîntul în ultimul tur, în partea de sprint a cursei, cînd Samolenko și Bondarenko au avut resursele necesare unui tempo superior, care le-a adus în frunte. Toată considerația, însă, pentru eforturile Mariciței Puică de a se situa mereu, în pofida celor aproape 37 de ani ai săi, între protagonistele probelor de fond ale concursurilor internaționale.

Atletismul nostru a mai punctat la aceste mondiale prin Mititica Junghiatu (locul IV la 1 500 m, o bună secundantă a Doinei Melinte), Sorin Matei (locul V la înălțime, cu 2,32 m — record național egalat) și Vali Ionescu (locul V la lungime, cu 6,68).

Asemenea europenelor în aer liber din vara trecută (cînd tot Melinte și Puică au obținut singurele medalii pentru atletismul nostru), evoluția sportivilor noștri la aceste campionate mondiale prilejuiește un moment de analiză și bilanț; pe care le vom face din perspectiva angajamentelor și multelor declarații de intenții care au urmat europenelor de la Stuttgart, neomițînd nici „tăcerea" ce există în jurul participării la Campionatul European în sală, desfășurat în februarie anul acesta la Lievin (Franța).

Alte „epistulae ex Ponto"

Lucrările de construcții efectuate recent în municipiul Constanța, în arealul ocupat de anticul Tomis, au oferit arheologilor posibilitatea executării unor săpături de salvare, care au pus în evidență un important lot de materiale arheologice de mare valoare, provenit din necropole de epocă elenistică, romană și romano-bizantină.

Printre descoperirile recente notabile, menționăm două mari complexe funerare, construite din plăci de calcar, datate, după bogatul inventar recuperat, în sec. II și în primele decenii ale veacului următor.

De asemenea, cu ocazia lucrărilor de construcție a falezei, pe strada Mircea au fost scoase la lumină sarcofage de epocă romană, toate conținînd numeroase obiecte, între care: opaițe de tipuri și forme variate, ceramică diversă, fibule, monede, obiecte de podoabă etc. Se disting în mod deosebit: un frumos candelabru de bronz, reprezentînd figurine, și două amfore, gen „terra sigilata", cu reprezentarea unor divinități: Mercur, Dionysos, Minerva și Afrodita. Sînt reprezentate și divinități aparținînd panteonului oriental: Isis, Jupiter, Dolichenus etc, toate înrîurind la vremea aceea mentalitatea și spiritul oamenilor.

O categorie aparte de descoperiri — declară cercetătorul Virgil Lungu — o constituie obiectele, foarte numeroase, lucrate în aur, cum sînt: inele, cercei, brățări, diademe, coliere și pandantive.

La intersecția Bd. 1 Decembrie 1918 cu str. București a fost descoperită o nouă necropolă a Tomisului, ce cuprinde complexe funerare de incinerație din epoca elenistică (sec. IV—I î.e.n.). Prezența unor asemenea obiecte ca acelea scoase aici la lumină — afirmă specialiștii — este o dovadă incontestabilă a legăturilor strînse între cetatea Tomis și teritoriul său rural, locuit în special de băștinași geți — cum o demonstrează toate descoperirile arheologice și o confirmă poetul Ovidiu (Publius Ovidius Naso) în scrierile sale din exil — datate la începutul sec. I e.n., „Tristia" și „Epistulae ex Ponto".

Este de semnalat și faptul că în zona peninsulară a orașului, în apropierea Cazinoului, au fost scoase la lumină în urma unor săpături, numeroase fragmente arhitectonice din marmură și calcar, obiecte ceramice, monede, etc. Se impune în mod deosebit atenției istoricilor un tezaur de semne premonetare (vîrfuri de săgeți) aflat într-un vas grecesc, datat în sec. IV î.e.n. — deci, în perioada de întemeiere a Tomisului.

O altă piesă de o valoare deosebită, descoperită zilele trecute, este capul unei statui de marmură albă, reprezentînd-o probabil pe Fortuna. Piesa respectivă aparține sfîrșitului epocii elenistice sau, mai degrabă, perioadei de început a epocii romane.

Toate aceste valoroase mărturii arheologice, ce se integrează patrimoniului cultural național, vor îmbogăți în curînd tezaurul Muzeului de istorie națională și arheologie din Constanța, unde vor fi expuse începînd din această vară.

CONSTANTIN ISMAILEANU ■

„Serbările zăpezii", mereu ceva nou

Ne-am obișnuit ca la fiecare sfîrșit de iarnă, atîta timp cît zăpada mai cochetează încă, prin grija Biroului de Turism pentru Tineret să fim martorii unor suite de manifestări cultural-educative intitulate „Serbările zăpezii". Anul acesta sarcina de a organiza întreaga gamă de spectacole a revenit celor de la Izvorul Mureșului. Desigur, este foarte greu să cuprinzi în cîteva rînduri tot ceea ce s-a întîmplat acolo, dar dacă trebuie să începem cu ceva, nu putem să ignorăm faptul că cea mai mare grijă a organizatorilor a fost aceea de a păstra, să spunem așa, zăpada. Ca un făcut, localnicii nu-și amintesc să fi trăit un asemenea fenomen, un vînt subțire de primăvară, chiar la sfîrșitul lunii februarie, a topit zăpada. Deci, prima grijă a celor care ne-am obișnuit să-i numim activiști, și fără să greșim putem să-i numim marii actori anonimi, a fost aceea de a proteja pîrtia de schi, marea scenă unde avea să se desfășoare principalul spectacol. S-a lucrat enorm. I-am văzut. Au fost nopți cînd s-a muncit ca ziua. La margine de pădure și nu o dată, s-a și dormit pe acolo, mîncîndu-se pe furate, avînd grijă ca vîntul să nu dărîme ceea ce grupa de tineri plasticieni condusă de către profesorul Sergiu Georgescu decorase ca o veritabilă scenografie a unui mare spectacol, pîrtia de schi. Mai mult decît atît. S-a cărat din pădure, pe pîrtie, zăpadă. Da. Ați citit bine. Echipe întregi de tineri au făcut acest lucru dorind un singur fapt: ca toată acțiunea să se desfășoare în condiții cît mai bune fiindcă cei 15 000—20 000 de tineri așteptați ca musafiri din toată țara să poată asista la un recital pe zăpadă așa cum ne-a obișnuit ani la rînd B.T.T.-ul. Desigur prietenii noștri n-au să se supere că le-am dăruit acest secret știut numai de cei care au muncit acolo. N-a fost deloc ușor și, credem, nimeni din cei care au participat nu și-a putut da seama că pîrtia aceea frumoasă, plină cu zăpadă bătătorită a fost făcută de o mînă entuziastă de oameni tineri care au demonstrat încă o dată că se pot face multe cînd există dorința de a face. A da în totalitate numele lor ar fi o chestiune frumoasă dar ne-ar trebui un important spațiu tipografic. Credem că este suficient doar să le mulțumim... De fapt „Serbările zăpezii" din acest an au debutat printr-o serie de spectacole ținute la Gheorgheni, Miercurea Ciuc și, se înțelege, la Stațiunea tineretului de la Izvorul Mureșului. Focurile de artificii, rachetele luminoase, grupurile de schiori îmbrăcați în tot felul de costume colorate, tot felul de personaje coborîte din basmele noastre populare, jocurile pe zăpadă și culminînd cu o „superdiscoteca" pe zăpadă, au făcut cîteva zile din județul Harghita o capitală a tineretii. În ciuda faptului că părerile unor ziariști și specialiști au fost împărțite (ultindu-se desigur modul de realizare a unui asemenea spectacol grandios) „Serbările zăpezii" din acest an reprezintă o reușită în domeniu a B.T.T.-ului. La bunul mers al lucrurilor și-au dat concursul cunoscuții prezentatori Cristian Țopescu și Octavian Vintilă. Punctul culminant, să-l botezăm așa, a fost stabilirea directă a legăturii cu Monte Carlo de unde cunoscuții fotbaliști Hagi și Bölöni au vorbit tinerilor aflați pe pîrtia de schi. Actorul Eugen Cristian Motriuc a susținut un adevărat recital de umor. Tînăra, cîntă-

La „Serbările zăpezii" — o premieră mondială; pentru prima oară, în aer liber, pe zăpadă, un dublu salt mortal. Execută trupa de acrobați Moșoianu.

reață de muzică ușoară Cornelia Vorvoreanu, Mircea Baniciu cît și formațiile vocal-instrumentale „Compact" și „Primplan", la care s-au mai adăugat și grupurile umoristice „Divertis" și „Ars Amatoria" au contribuit în mod direct la reușita manifestărilor. Nu putem trece cu vederea nici contribuția, care s-a dovedit inspirată, a lui Ion Pascu, intervenția grupurilor salvamont, zborurile cu planoarele executate de către clubul sucevean au dat o notă aparte și alte dimensiuni întregului recital pe zăpadă. Regia cît și întreaga concepție a jocurilor pe zăpadă aparțin arhitectului Dodu Bălășoiu. Efectele speciale, jocurile de artificii au fost semnate de către maestrul din Orăștie, Vasile Nicolae. Un aport substanțial l-a avut și Ion Tiberiu de la centrul cinematografic Buftea și Ileana Popovici care a făcut întreaga ilustrație muzicală. Și, ca un punct culminant, trebuie să mai spunem că pentru prima oară pe zăpadă a evoluat trupa de acrobați Moșoianu, printr-un dublu salt mortal în aer liber — evoluția fiind considerată, cu această ocazie, o premieră mondială. Întors după un lung turneu prin mai multe țări, cunoscuta trupă de acrobați a ținut să fie prezentă și la Izvorul Mureșului. Osteneala lor a fost răsplătită cu premiul spectatorilor. Federația Aeronautică Română a prezentat cîteva evoluții spectaculoase cu deltaplane, după construcții originale (Barac Miclos) și motodelta (ing. Radu Ionescu). Toată echipa „zburătorii" a fost dirijată, să spunem așa, de către Nicolae Dimovici. Nu putem încheia aceste rînduri fără să aducem cuvinte de laudă și, se înțelege, mulțumiri colectivului de oameni tineri conduși de Constantin Solomon, cei însărcinați de către conducerea B.T.T.-ului cu bunul mers al lucrurilor la stațiunea Izvorul Mureșului și care timp de săptămîni au muncit zi și noapte pentru ca toți cei care au venit pînă acolo să se simtă într-adevăr bine și toată lumea să fie mulțumită. „Serbările zăpezii" din acest an, acțiune organizată într-un an jubiliar al U.T.C.-ului, reprezintă o reușită, caracterizînd încă o dată importantele trăsături ale generației noastre tinere, valențele educative ale turismului pentru tineret.

S. OTOPEANU ■

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 66; Publiciști-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 17 00; Sport: 25 66; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXVI
12 (1 657)
VINERI
20 MARTIE
1987

Săptămînal politic al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Cu adeziunea fierbinte
a întregii națiuni,
cu larg ecou
pe cuprinsul planetei

După rodnicele vizite oficiale de prietenie efectuate în Republica India, Republica Populară Bangladesh, Republica Socialistă a Uniunii Birmane, Regatul Nepal și întîlnirea prietenească de la Karachi, înscriind o nouă contribuție românească la cauza păcii, înțelegerii și cooperării în lume

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU s-au reîntors în patrie

Comentariul în paginile 2, 3 și 4

Crezul de viață și luptă al tînărului comunist, generoasa șansă de afirmare a tineretii

Să slujești cu credință partidul, să faci totul pentru patrie și popor!

Nici nu se putea altfel decît acum, în prag de primăvară, să sărbătorim aceste evenimente cu adînci semnificații pentru viața tinerilor din România : 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și 30 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România.

Nici nu se putea altfel decît acum, cînd renaște întreaga fire, să ne amintim cu emoție și justificată mîndrie de drumul glorios de luptă revoluționară și de împliniri totale pe care, sub conducerea partidului, asemenea întregului popor, l-a cunoscut și tineretul patriei noastre.

Și tot acum, în chipul cel mai firesc, cînd poporul, în semn de prețuire, își sărbătorește cu căldură cele mai tinere vlăstare, ca pe o promisiune a unor împliniri viitoare, tinerii și, alături de ei, noi toți omagiem cu adînc respect pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu care, cu abnegație și cutezanță, și-au pus de la cea mai fragedă vîrstă energia în slujba poporului lor, luptînd cu dîrzenie împotriva împilării de orice fel, împotriva fascismului și războiului, pentru libertate și dreptate socială și națională, pentru independență și suveranitate, făcînd din fiecare clipă a vieții și luptei lor înălțătoare exemple de abnegație comunistă și eroism legendar, participînd, organizînd și conducînd ca militanți ai organizației revoluționare de tineret și ai partidului comunist, mari și semnificative acțiuni revoluționare înscrise cu litere de aur în cartea de istorie a partidului nostru, a poporului român, călăuzind astăzi, cu clarviziune și înțelepciune, destinul nou al națiunii socialiste.

Și este de aceea, clipa de-acum, semn de perpetuă înflorire, fiindcă îi sărbătorim pe tinerii minunați ai acestei țări, convinși că faptele lor prezente și viitoare, întemeiate pe vibranta adeziune la politica partidului, continuîndu-ne în timp efortul și năzuințele, așa cum la rîndu-ne și noi am adus spre ziua de azi jertfa și visarea înaintașilor, vor contribui la ridicarea patriei noastre socialiste pe noi culmi de civilizație și progres. Dînd viață fără ostenire îndemnului fierbinte rostit prin fapta și cuvîntul marelui erou al națiunii : să slujești cu credință partidul, să faci totul pentru patrie și popor.

Articole și reportaje în paginile 5—10, 12—13 și 22.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în noul itinerar de pace, înțelegere și cooperare în țări din Asia

Republica Populară Bangladesh

Largi perspective relațiilor de colaborare reciproc avantajoase

Primire călduroasă pe Aeroportul Internațional din Dhaka

Aspect de la convorbirile oficiale româno-bangladeshiene

Cea de-a doua etapă a noului itinerar de pace, prietenie și cooperare al președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări ale Asiei a constituit-o vizita oficială de prietenie în Republica Populară Bangladesh, la invitația președintelui Hussain Mohammad Ershad și a doamnei Raushan Ershad. Și în această țară înalții soli ai poporului român au fost întîmpinați cu sentimente de caldă prietenie, de înaltă prețuire și stimă. Dialogul fertil, atît în problemele bilaterale, cît și în cele privind pacea, edificarea unei noi ordini economice internaționale, realizarea unei lumi mai bune și mai drepte deschide noi și rodnice perspective pentru dezvoltarea colaborării multilaterale dintre România și Bangladesh.

După cum se menționează în Comunicatul comun dat publicității la sfîrșitul vizitei, în timpul convorbirilor oficiale dintre cei doi șefi de stat, președintele Ershad a apreciat în mod deosebit eforturile susținute și rezultatele remarcabile obținute de România, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, în procesul de dezvoltare social-economică a țării. El a dat, de asemenea, o înaltă apreciere politicii externe realiste și constructive a României, puse în slujba cauzei păcii, dezarmării și colaborării internaționale. Cei doi președinți au subliniat că există reale posibilități de extindere a colaborării în domeniile economic, comercial, cultural și tehnic între România și Bangladesh și au evidențiat necesitatea amplificării și diversificării în continuare a schimburilor comerciale și ale cooperării economice bilaterale. Avînd în vedere potențialul și interesele celor două țări și pentru a da un nou impuls colaborării lor bilaterale, au fost semnate Acordul pe termen lung privind cooperarea economică, tehnică și științifică, Acordul cu privire la promovarea și garantarea reciprocă a investițiilor de capital, Acordul de navigație maritimă și Convenția pentru evitarea dublei impuneri. S-a apreciat că aceste documente creează cadrul juridic pentru o colaborare și o conlucrare fructuoasă de largă perspectivă. În mod deosebit a fost subliniat rolul important pe care îl poate avea în această privință crearea de societăți mixte. Președinții celor două state au subliniat, de asemenea, importanța colaborării în domeniile învățămîntului, științei, culturii și sportului pentru promovarea prieteniei și înțelegerii între cele două popoare, s-au pronunțat pentru o strînsă colaborare bilaterală în aceste domenii, în cadrul Acordului de colaborare culturală și științifică dintre România și Bangladesh.

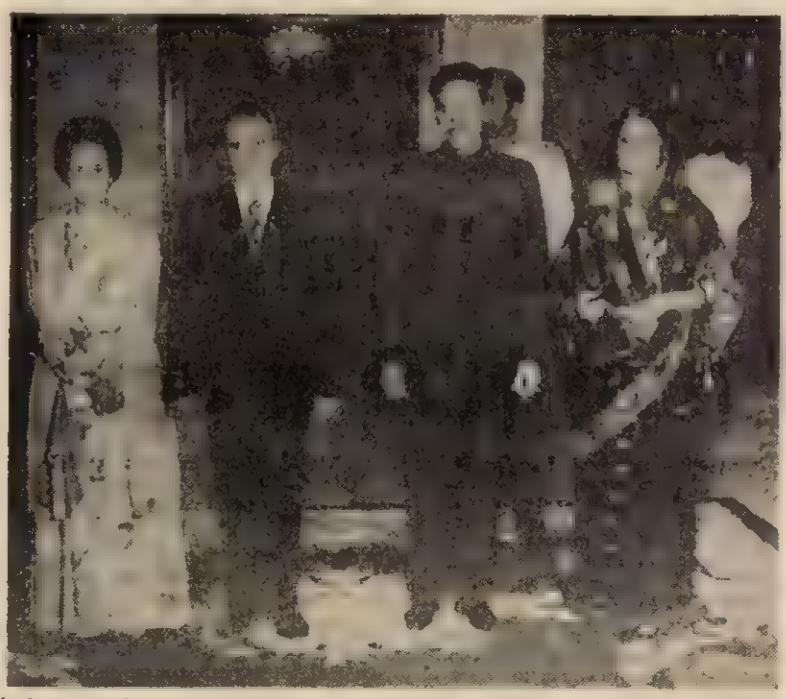

Înaintea banchetului oficial oferit de președintele Bangladesh-ului în onoarea înalților oaspeți români

Abordînd probleme ale situației internaționale actuale, cei doi președinți și-au exprimat adînca îngrijorare în legătură cu escaladarea cursei înarmărilor, apreciind că oprirea acesteia și trecerea la dezarmare constituie problema fundamentală a lumii contemporane, au reafirmat hotărîrea țărilor lor de a continua să depună eforturi stăruitoare, în colaborare cu alte țări iubitoare de pace, pentru realizarea dezarmării generale și totale, atît nucleare, cît și convențională. S-a remarcat că o cerință imperativă pentru pacea și securitatea popoarelor, pentru însuși viitorul omenirii, o constituie lichidarea subdezvoltării, reducerea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace și edificarea noii ordini economice mondiale. Președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Hussain Mohammad Ershad și-au exprimat profunda satisfacție în legătură cu cooperarea strînsă, reciproc avantajoasă dintre România și Bangladesh pe plan internațional, s-au pronunțat pentru extinderea în continuare a cooperării dintre cele două țări la Națiunile Unite și în instituțiile sale specializate, în cadrul „Grupului celor 77" și în alte foruri internaționale, în vederea realizării obiectivelor comune de promovare a păcii, securității și cooperării în lume.

Dînd o înaltă apreciere dialogului la vîrf româno-bangladeshian, președintele Nicolae Ceaușescu a spus : „Vizita pe care o facem în țara dumneavoastră constituie o expresie a bunelor relații de prietenie și colaborare care s-au statornicit între țările și popoarele noastre, a dorinței comune de a le dezvolta în continuare, pe multiple planuri. Sînt încredințat că vizita și convorbirile, înțelegerile la care vom ajunge vor da un nou impuls colaborării și conlucrării reciproc avantajoase dintre țările noastre". Președintele Hussain Mohammad Ershad a declarat, la rîndul său : „Nutresc în mod sincer speranța că relațiile de prietenie și colaborare între țările noastre se vor adînci și amplifica în anii ce vin".

Prin rezultatele materiale și concluziile politice puse în evidență, prin documentele încheiate, recenta vizită în Bangladesh a președintelui României se înscrie ca un eveniment de referință în istoria celor două țări, marcînd o contribuție importantă la intensificarea conlucrării lor în interesul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

ION CODRU ■

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în noul itinerar de pace, înțelegere și cooperare în țări din Asia

Republica Socialistă a Uniunii Birmane

Impuls determinant raporturilor bilaterale pe cele mai diverse planuri

La muzeul Național din Rangoon

În timpul întîlnirii dintre conducătorii României și Birmaniei

La întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu Ne Win, președintele Comitetului Central al Partidului Programul Socialist Birman

Eveniment de cea mai mare însemnătate în cronica relațiilor de prietenie, solidaritate și cooperare româno-birmaneze, recenta vizită oficială de prietenie a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Socialistă a Uniunii Birmane, la invitația președintelui acestei țări, San Yu, și a doamnei San Yu, s-a desfășurat într-o atmosferă dominată de alese sentimente de prietenie, stimă și prețuire pentru iluștrii reprezentanți ai poporului român.

În cadrul convorbirilor oficiale care au avut loc, președintele San Yu i-a salutat cu deosebită căldură pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu, exprimîndu-și satisfacția pentru vizita pe care înalții oaspeți români o efectuează în Birmania, vizită ce marchează un moment de seamă în istoria relațiilor dintre țările și popoarele noastre. Președintele României a arătat că există toate condițiile ca relațiile româno-birmane — în domeniile economic, tehnico-științific, cultural și în alte sfere de activitate — să cunoască o dezvoltare continuă.

O atenție deosebită a fost acordată, de asemenea, unor aspecte ale vieții internaționale. În acest context, a fost exprimată îngrijorarea față de agravarea situației internaționale determinată de cursa înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, de menținerea stărilor de tensiune și conflict din lume, de amplificarea crizei economice mondiale, care adîncește continuu decalajul dintre țările sărace și cele bogate. S-a subliniat că astăzi, mai mult ca oricînd, problema apărării păcii și a vieții, a unirii eforturilor tuturor popoarelor în vederea opririi cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război reprezintă o cerință vitală pentru însăși existența omenirii. S-a evidențiat, totodată, necesitatea lichidării subdezvoltării și, legat de aceasta, necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale, a sprijinirii tuturor țărilor în curs de dezvoltare în efortul lor pentru depășirea dificultăților generate de criza economică mondială, de povara datoriilor externe și a dobînzilor ridicate.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, s-a întîlnit, de asemenea, cu Ne Win, președintele Comitetului Central al partidului Programul Socialist Birman. În timpul convorbirii care a avut loc cu acest prilej, s-a procedat la un schimb de vederi cu privire la stadiul și perspectivele de dezvoltare ale relațiilor dintre România și Birmania. S-a apreciat că aceste raporturi au evoluat pozitiv și a fost evidențiată dorința celor două țări de a identifica și transpune în viață, prin eforturi comune, noi căi și modalități care să ducă la extinderea colaborării, îndeosebi pe plan economic, în concordanță cu programele de dezvoltare ale României și Birmaniei. În timpul întîlnirii au fost abordate, de asemenea, probleme actuale ale vieții internaționale.

Referindu-se la noul dialog româno-birmanez la vîrf, președintele Nicolae Ceaușescu a spus: „Vizita pe care o facem în Birmania constituie o ilustrare a cursului pozitiv al relațiilor dintre țările noastre, a dorinței comune de a le conferi noi perspective de dezvoltare. Deși România și Birmania sînt situate la mari distanțe geografice, există, după convingerea noastră, largi posibilități ca țările noastre să dezvolte o bună colaborare, îndeosebi pe plan economic, tehnic, științific, cultural, precum și pe plan internațional — în interesul și spre binele amîndurora, al cauzei păcii și înțelegerii între națiuni. Sîntem convinși că în timpul vizitei vom ajunge la înțelegeri care să deschidă noi perspective colaborării și conlucrării româno-birmane în domenii tot mai largi de activitate".

La rîndul său, președintele San Yu a declarat: „Noi am urmărit întotdeauna cu interes și admirație eforturile creatoare ale conducerii României avînd ca scop asigurarea progresului social și economic al țării. Dorim poporului român noi succese. Îmi exprim convingerea că vizita dumneavoastră va constitui un moment de cotitură în relațiile dintre țările noastre și că ea va contribui în mod semnificativ la extinderea raporturilor bilaterale".

Fără îndoială că prin rezultatele sale prin întreaga sa desfășurare, recentul dialog la nivel înalt româno-birmanez se va înscrie ca o contribuție importantă la întărirea prieteniei și colaborării fructuoase dintre țările și popoarele noastre, la promovarea păcii și înțelegerii în lume.

ION DUMBRAVĂ ■

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în noul itinerar de pace, înțelegere și cooperare în țări din Asia

Regatul Nepal

Bune auspicii pentru intensificarea conlucrării dintre cele două țări

Vizita oficială de prietenie în Regatul Nepal a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, făcută la invitația regelui Birendra Bir Bikram Shah Dev și a reginei Aishwarya Rajya Laxmi Devi Shah, este prima vizită oficială pe care a efectuat-o un șef de stat român în țara de la poalele Himalayei. A fost însă o vizită rodnică, în urma căreia există toate premisele ca România și Nepalul să-și intensifice legăturile reciproc avantajoase în mai multe domenii. În acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu spunea : „Noi apreciem că România și Nepalul, deși se află la mari distanțe, au posibilitatea să dezvolte trainice legături de colaborare economică, tehnico-științifică, culturală și în alte domenii, să conlucreze activ pe plan internațional pentru afirmarea politicii de pace și înțelegere între națiuni. Dorim ca vizita pe care o facem în țara dumneavoastră, convorbirile și înțelegerile la care vom ajunge să dea un puternic impuls eforturilor comune în această direcție. Considerăm că dezvoltarea colaborării dintre România și Nepal — pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — corespunde pe deplin intereselor de progres și dezvoltare liberă ale celor două țări și, totodată, servește cauzei păcii în lume". Apreciind în același mod, regele Birendra Bir Bikram Shah Dev : „Avem convingerea că această vizită, care ne va da posibilitatea să efectuăm un schimb de vederi în probleme de interes comun va contribui la conlucrarea mai strînsă dintre România și Nepal. Urmărim cu interes și apreciem progresele remarcabile obținute de România sub conducerea dumneavoastră. Sper că actuala vizită a dumneavoastră va amplifica domeniile de cooperare bilaterală, în interesul celor două popoare ale noastre".

În cadrul convorbirilor oficiale dintre cei doi șefi de stat au fost abordate probleme privind dezvoltarea relațiilor bilaterale, subliniindu-se posibilitățile de care dispun cele două țări pentru a promova o colaborare și o cooperare rodnice în domeniile economic, tehnico-științific, cultural, pe bază de deplină egalitate și în condiții reciproc avantajoase. Abordînd probleme ale situației internaționale, președintele Nicolae Ceaușescu și regele Birendra Bir Bikram Shah Dev au acordat o atenție specială opririi cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, și trecerii la dezarmare. A fost relevată, de asemenea, însemnătatea creării în diverse regiuni ale globului a unor zone ale păcii și cooperării, lipsite de arme nucleare. S-a subliniat necesitatea de a se face totul pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative, a conflictelor și a problemelor litigioase dintre state, pentru lichidarea subdezvoltării și înfăptuirea unei noi ordini economice mondiale, relevîndu-se rolul important ce revine, în această privință, țărilor mici și mijlocii, țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate, care constituie marea majoritate a lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de independență, de colaborare și pace. Președintele României și regele Nepalului au hotărît să se intensifice și să se adîncească contactele la diferite niveluri între cele două țări, în vederea dezvoltării continue a colaborării și conlucrării româno-nepaleze, atît pe plan bilateral, cît și în arena mondială, în lupta pentru promovarea păcii și destinderii internaționale. Șeful statului român a salutat cu satisfacție inițiativa suveranului nepalez ca Nepalul să devină o zonă a păcii. Apreciind personalitatea conducătorului român, regele Nepalului a spus : „Dumneavoastră, domnule președinte, vă bucurați de respect în Nepal, ca un conducător care apără cu curaj cauza păcii mondiale și a independenței naționale. În numele guvernului și al poporului din Nepal, precum și al meu personal, doresc să vă exprim, domnule președinte, sincera apreciere pentru înțelegerea manifestată de România față de aspirațiile de pace ale Nepalului". La încheierea convorbirilor oficiale, cei doi șefi de stat și-au exprimat satisfacția față de rezultatele dialogului la nivel înalt, convingerea că acest dialog, vizita în totalitatea ei au pus în evidență posibilitățile de extindere a relațiilor dintre cele două țări în diferite domenii de interes reciproc, spre binele ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

Bunele auspicii sub care s-a desfășurat îndreptățesc aprecierea că prima vizită oficială a unui șef de stat român în Nepal va deveni un moment de referință în cronica relațiilor româno-nepaleze, un factor puternic stimulator al dezvoltării pe viitor a raporturilor dintre cele două țări și popoare.

P. NICOARA

Ceremonia întîmpinării pe Aeroportul Tribhuvan

Flori și aclamații pentru înalții oaspeți români

În timpul întîlnirii dintre conducătorii României și Nepalului

Întîlnire prietenească cu președintele Republicii Islamice Pakistan

În drum spre patrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au avut, la Karachi, o întîlnire prietenească cu Mohammad Zia-ul Haq, președintele Republicii Islamice Pakistan.

Eveniment cu profunde semnificații pentru raporturile româno-pakistaneze, întîlnirea s-a desfășurat sub semnul stimei și considerației reciproce, într-o atmosferă prietenească plină de cordialitate caracteristică relațiilor statornicite între țările și popoarele noastre, în promovarea cărora un rol determinant îl are dialogul la nivel înalt.

Convorbirile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu le-au avut cu șeful statului pakistanez au prilejuit examinarea stadiului actual al relațiilor bilaterale, posibilităților de extindere în continuare a colaborării precum și un schimb de păreri privind actuala situație politică internațională. În cadrul convorbirilor ca și în toasturile rostite la dejunul oferit în onoarea înalților oaspeți români s-a exprimat satisfacția pentru rezultatele întîlnirii, convingerea că înțelegerile la care s-a ajuns vor da noi impulsuri colaborării și cooperării dintre cele două țări.

65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist

30 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România

Sărbătoarea tinereții revoluționare

Întotdeauna societatea și-a îndreptat cu speranță privirile spre tineret; în toate timpurile, generațiile tinere au năzuit și au avut menirea să asigure continuitatea progresului, să împlinească aspirațiile cele mai înalte ale umanității. Nu însă în toate timpurile tinerii au avut și posibilități reale de a împlini această menire, nu întotdeauna problematica lor a constituit obiectul unei politici de stat și nu dintotdeauna ei au avut condițiile necesare de viață, muncă și pregătire; în țara noastră, revoluția și construcția socialistă au produs mutații revoluționare în statutul social al tinerei generații, conferindu-i înaltă responsabilitate în societate, în viața politică, economico-socială și culturală asigurîndu-i condițiile optime de formare multilaterală și afirmare plenară în ampla operă de înfăptuire a obiectivelor dezvoltării sociale și economice. Pe acest fundal istoric radical înnoit, în care-și desfășoară activitatea, se formează și se pregătesc tinerii României socialiste, epoca deschisă de Congresul al IX-lea al partidului proiectează într-o lumină nouă problematica tinerei generații, cristalizînd o adevărată concepție cu privire la locul și rolul tineretului în societate, o veritabilă doctrină referitoare la tineret, în care se articulează orientări și dimensiuni fără precedent ca amploare și profunzime, ca importanță teoretică și istorică.

Evocarea acestor pregnante adevăruri este cu atît mai firească acum, cînd tineretul patriei — și, dimpreună cu el, întregul popor, mai mîndru ca oricînd de faptele fiilor săi — sărbătorește împlinirea a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și 30 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, ca formă specifică de organizare a activității social-politice a studențimii.

Aniversarea acestor jubilee din viața organizației revoluționare a tineretului prilejuiește evocarea luptelor eroice pe care tînăra generație le-a desfășurat sub stindardul partidului comunist, pentru eliberare socială și națională, împotriva fascismului și imperialismului, pentru independență și suveranitate, pentru construirea socialismului și comunismului pe pămîntul patriei. În istoria mișcării revoluționare din România, organizația de tineret, creată și condusă de partid, a înscris pagini glorioase, de jertfă și eroism pentru cauza înaltă a unei patrii libere și demne.

Aceste glorioase tradiții de luptă și muncă ale tineretului au continuat pe o nouă spirală a istoriei în anii socialismului, cînd tinerii țării, sub permanenta îndrumare a partidului, s-au aflat în primele rînduri ale edificării noii orînduiri, transmițînd astfel din generație în generație făclia nobilă a devotiunii față de patrie și partid.

Dînd o înaltă apreciere potențialului revoluționar al tinerei generații, contribuției sale active la măreața operă de construcție socialistă, Partidul Comunist Român a elaborat, pentru prima oară în istoria țării, o cuprinzătoare concepție cu privire la tineret, parte integrantă din viziunea științifică, revoluționară ce guvernează amplul proces al devenirii comuniste a patriei.

Existența acestei concepții revoluționare cu privire la tineret fundamentează o amplă politică a partidului nostru în acest domeniu, fiind indisolubil legată de gîndirea teoretică și activitatea practică ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a avut, încă de la începutul deceniului al patrulea, cel mai însemnat rol în afirmarea Uniunii Tineretului Comunist ca sprijin de nădejde al partidului. Format încă din tinerețe în aspra luptă pentru victoria clasei muncitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu rămîne un impresionant exemplu de trăire pasionată, de abnegație și dăruire revoluționară în îndeplinirea tuturor sarcinilor încredințate de partid. Contribuții prețioase ale secretarului nostru general au fost aduse în conducerea Comitetului Național Antifascist, în reorganizarea și conducerea Uniunii Tineretului Comunist, acțiuni în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a dovedit maturitate și clarviziune, spirit organizatoric și deosebită putere de convingere, încredere nestrămutată în drumul just arătat de partid. Pagini însemnate din biografia noastră sînt tot atîtea pagini din istoria neamului nostru., a marelui bărbat de stat. Astfel, în 1936, la Brașov, intervenția tînărului revoluționar Nicolae Ceaușescu a reușit să transforme procesul într-o adevărată tribună de luptă de la care au răsunat chemările dîrze ale partidului. Cu aceeași emoție este cunoscută intensa și eroica activitate desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, alături de tovarășa Elena Ceaușescu, pentru pregătirea și desfășurarea marii demonstrații antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939, cînd muncitorimea română s-a ridicat cu tărie împotriva fascismului, din dorința de a apăra pacea, democrația, libertatea și integritatea țării.

Au urmat apoi primele zile, primii ani ai noii orînduiri, care l-au găsit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, alături de tovarășa Elena Ceaușescu, în fruntea tinerilor comuniști ai țării, mobilizînd, electrizînd conștiințe, dedicîndu-și întreaga energie și capacitatea creatoare mersului înainte pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării societății noastre spre comunism. Tovarășul Nicolae Ceaușescu se identifică în mod indestructibil cu modelul înălțător de viață și muncă, de gîndire și acțiune revoluționară pe care întreaga sa personalitate îl reprezintă în conștiința tinerei generații a patriei. Aceasta este rațiunea esențială pentru care întregul nostru tineret se regăsește, cu multitudinea aspirațiilor și idealurilor sale, în orientările și ideile, în exigențele și direcțiile de acțiune ce compun concepția cu privire la tineret a secretarului general al partidului. Pilduitoarea viață și operă teoretică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, gîndirea sa cutezătoare și acțiunea revoluționară acordă în mod constant un loc important problematicii tineretului, exercitînd astfel, prin ele însele, o uriașă forță de atracție pentru tînăra generație a patriei.

Pentru tineretul țării, un minunat exemplu de muncă și dăruire patriotică îl reprezintă, de asemenea, personalitatea strălucită a tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic, cu un rol de frunte în istoria mișcării revoluționare din România, comunist înflăcărat ale cărei viață, luptă revoluționară și contribuție prestigioasă la dezvoltarea științei, a învățămîntului și culturii românești constituie un model înălțător pentru tînăra generație a patriei.

Este relevant, în această ordine de idei, faptul că, încă din zorii noii orînduiri, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia într-un articol apărut în ianuarie 1945 în ziarul „Scînteia tineretului": **„Prin munca noastră să contribuim la clădirea unei Românii îmbelșugate și frumoase cum n-a fost ea niciodată pînă acum... O Românie cu adevărat democratică nu poate să neglijeze tineretul. Dar în afară de revendicările economice, politice ale tineretului este problema educației tineretului. Democratizarea învățămîntului și a întregii munci de educație a tineretului este o problemă principală pentru România".**

Soluția acestei „probleme principale" pentru o țară ce pășea pe o nouă cale istorică de dezvoltare avea să fie obținută în timp printr-o politică susținută a partidului comunist, derulată în ultimele două decenii de-a lungul cîtorva direcții fundamentale. Este vorba mai întîi de abordarea într-un cadru organizatoric unitar a problematicii corelate a tineretului la toate nivelele și structurile vîrstei tinere — copii, elevi, studenți, tineri din activitatea productivă — fapt exprimat și prin modul specific de ființare și acțiune al tuturor organizațiilor de tineret. Forța, vigoarea și deosebita originalitate a acestei concepții privitoare la tineret se întemeiază pe încadrarea ei în praxisul social-istoric, pe definirea unitară a problematicii concrete a tinerei generații în strînsă concordanță cu viața, cu imperativele practicii revoluționare, ale construcției noii orînduiri. Astfel, binecunoscuta apreciere conținută în Programul partidului conform căreia „tineretul reprezintă o puternică forță socială" evidențiază calitățile dar și răspunderile definitorii ale tinerei generații în societatea noastră socialistă, de a-și afirma marile sale disponibilități creatoare în organică și fertilă corelație cu nevoile și interesele societății.

De asemenea, o altă direcție de principiu a politicii referitoare la tineret decurge din interdependența semnificativă evidențiată de partid între tineret ca purtător uman al viitorului și societatea comunistă.

Ca urmare, aprecierea conform căreia tînăra generație reprezintă „viitorul însuși al națiunii noastre socialiste" constituie un îmbold de preț pentru toți tinerii patriei noastre, ca și cuvintele memorabile rostite nu demult de secretarul general al partidului: „Desigur, în trecut a fi revoluționar era foarte greu. Se cerea un puternic spirit de sacrificiu și abnegație. Lupta revoluționară cerea spirit de sacrificiu, cerea să-ți dai chiar viața — și comuniștii și revoluționarii au făcut acest lucru. Nici acum însă nu sînt cerințe mai mici! Avem nevoie de revoluționari care să-și însușească bine uriașele cuceriri ale științei, ale tehnicii, în toate domeniile, oameni cu spirit de sacrificiu, cu o înaltă concepție revoluționară și răspundere față de prezentul și de viitorul patriei...".

Concepută drept cadru fundamental în care se educă și se formează tînăra generație, organizația revoluționară a tineretului beneficiază de largi și importante răspunderi încredințate de partid, privitoare la educarea prin muncă și pentru muncă a tinerilor, la formarea lor multilaterală, la creșterea spiritului revoluționar al fiecărui membru al organizației. Pe această bază, un merit istoric al societății noastre socialiste îl constituie grija permanentă pentru afirmarea deplină a personalității tinerilor, pentru valorificarea socială a potențialului de gîndire și acțiune pe care-l reprezintă tineretul, pentru creșterea rolului său în viața social-economică a țării. Din această perspectivă, esența concepției profund științifice, revoluționare cu privire la locul și rolul tinerei generații în procesul vast al construcției noii orînduiri, elementul care-i conferă profunda originalitate este considerarea tineretului nu numai ca un factor de socializare, ca obiect al acțiunii sociale, ci, dimpotrivă, ca subiect conștient și activ al operei istorice care se înfăptuiește pe pămîntul României. În această realitate a implicării în cunoștință de cauză, ca drept și obligație totodată, își află izvorul responsabilitățile uriașe ce-i sînt conferite tineretului și organizațiilor sale revoluționare în activitatea economică, politică și socială, în conducerea treburilor obștești, în înfăptuirea tuturor programelor de dezvoltare stabilite de partid.

Dreptul și obligația de a participa la viața social-politică a colectivității, la organizarea și conducerea acesteia constituie chintesența posibilităților de formare și afirmare multilaterală create tinerei generații din patria noastră.

Situată în descendența directă a mutațiilor esențiale pe care, cu îndrăzneala creatoare și clarviziunea științifică atît de caracteristice gîndirii și acțiunii sale revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a imprimat modului de a concepe edificarea și dezvoltarea democrației socialiste, reificînd în practică principiul conform căruia poporul nu poate fi conceput ca beneficiarul pasiv al unei forme superioare de democrație, ci, în primul rînd, ca făuritorul ei, participarea tineretului la viața social-politică a țării constituie una din cuceririle istorice ale societății românești în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului.

În acest al 65-lea an al existenței sale, organizația revoluționară a tineretului din România este o organizație matură politic — și trebuie încă o dată, cu acest prilej aniversar, ca noi, cei care am beneficiat sau beneficiem de cadrul de participare și activism politic al organizației revoluționare a tineretului, să ne exprimăm gratitudinea profundă față de secretarul general al partidului, pentru claritatea cu care a definit nevoia de implicare și participare a tinerei generații, pentru fermitatea cu care o apără și o stimulează, pentru responsabilitatea istorică pe care i-o conferă, așezînd-o la baza integrării active și depline a tinerilor de ieri, de azi și de mîine în realizarea operei de construcție socialistă.

Înțelegînd pe deplin încărcătura social-politică și multitudinea semnificațiilor pe care le comportă instituirea, prin grija sistematică a partidului nostru, a unor multiple canale și mijloace de integrare și participare la viața societății noastre, tinerii României de azi au conștiința legăturii indestructibile dintre socialism și însuși viitorul lor, dintre trăsăturile structurale ale noii orînduiri și existența unor condiții fără precedent de afirmare și formare multilaterală, general umană. Realitatea conform căreia crezul de viață al tinerei generații îl reprezintă însăși cauza partidului nostru, a socialismului și comunismului pe pămîntul României, se exprimă în convertirea pentru fiecare tînăr a posibilităților de participare pe care le are într-o responsabilitate superior înțeleasă a însăși acestei participări.

Responsabilitate care se exprimă în faptele de muncă și creație ale tinerilor, în contribuția lor pregnantă la îndeplinirea planurilor și programelor adoptate de partid, în realizările subsumate afirmării tot mai plenare în economia românească a revoluției științifice contemporane, a noii revoluții agrare.

Sărbătorirea, în aceste zile, a aniversării creării organizației revoluționare a tineretului reprezintă, așadar, nu numai un prilej de evocare a glorioaselor tradiții de luptă ale tineretului și de bilanț al luptei tineretului de-a lungul celor șase decenii și jumătate, ci și un moment de angajare fermă a tinerei generații a patriei în efortul comun al întregului nostru popor, sub conducerea partidului, de a ridica pe noi culmi de civilizație patria și poporul român. Dubliul jubileu devine astfel și un prilej pentru ca tînăra generație să poată aduce tot prinosul recunoștinței, stimei și dragostei sale tovarășului Nicolae Ceaușescu, muncii și luptei sale revoluționare de mai bine de o jumătate de veac, un prilej de a exprima o profundă prețuire față de marele erou al neamului românesc, patriot înflăcărat și revoluționar neobosit. Pentru că privilegiul situării în nucleul dinamismului societății noastre, al atenției constante de care se bucură din partea partidului nostru, al conceperii sale deopotrivă ca subiect și obiect al devenirii revoluționare constituie pentru întregul tineret temeiul unei ineluctabile și lăuntrice motivații de angajare hotărîtă la realizarea programelor dezvoltării economico-sociale a țării, la îndeplinirea neabătută a sarcinilor ce le revin în largul front democratic al societății.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Trăim în miezul unui ev aprins

Să ne aducem aminte acum, în prag de primăvară, cînd firea însăşi se înnoieşte într-o perpetuă tinereţe, de epopeea romantică şi revoluţionară a brigadierilor de la Bumbeşti-Livezeni, de la Salva-Vişeu şi Agnita-Botorca. Tinerii acelor timpuri ce îmbrăcaseră salopeta albastră a clasei muncitoare şi se hrăneau din lumina unui ideal ce se întrupa în realitate au dăruit ţării, din prea plinul inimii lor, acea sevă şi-acel avînt atît de-asemănător apelor năvalnice ale primăverii menite, în curgerea lor, să vindece rănile unui întuneric în destrămare. Fapta lor de zi cu zi, uriaşească, mutînd, la propriu, munţii din loc, sau cîntecele lor, înaripate de steagul partidului, viaţa lor, aspră şi grea, dar mai ales crezul lor, fierbinte ca o inimă de om tînăr, răzbat prin vremuri pînă la noi, ca o legendă, ca apa unui fermecat izvor ce naşte pururi apă vie. Să ne aducem aminte, acum, la ceas aniversar, de împlinirea prin dăruire a acelor tineri ce s-au călit în focul luptei, al muncii, al dragostei de ţară. Acel tineri ce-au simţit, cu toată fiinţa lor, pulsul nou al unei epoci ce-abia se născuse şi căreia au înţeles să-şi dedice însăşi viaţa lor. Măreaţă, pilduitoare dăruire de sine, piatră de temelie la reconstrucţia ţării, închinare ţie! Nepieritoare îţi este flacăra ce arde, mai puternică, mai înaltă, la fel de pură şi strălucitoare, în prezentul de aur al patriei!

În ambianţa unui bilanţ sărbătoresc

Metroul — în peisajul nostru sufletesc

Se împlinesc, iată, în această primăvară, 65 de ani de la constituirea Uniunii Tineretului Comunist. Tînăr reporter fiind văzusem împreunîndu-se munţii Bucazului prin puntea de beton armat a celui mai mare baraj care se construise la noi şi naşterea primei mări interioare din care izvorăşte energia; fusesem apoi martor — ca reporter — pe Argeş, pe Lotru, pe Someş, pe Valea Sebeşului, pe Dunăre, la Porţile de Fier unde gestul constructorilor de pe Bistriţa se repeta la proporţii diferite, în condiţii diferite. Ei ne convingeau tot mai mult de competenţa, de clasa, de curajul lor. Construind neîntrerupt de cîteva decenii încoace, trecînd cele mai complicate examene de proiectare şi execuţie în teren, ei întemeiaseră o şcoală de baraje dintre cele mai prestigioase din lume.

I-am văzut după aceea pe Transfăgărăşan, în faţa unei experienţe noi: confruntarea cu muntele, cu natura şi clima potrivnice, cu slăbiciunile omeneşti întotdeauna depăşite de o nobilă ambiţie, de o neclintită hotărîre de a merge pînă la capăt. Îi priveam, o ţară întreagă îi privea pe constructorii militari şi civili ai Transfăgărăşanului în „cursa" pornită de la poalele munţilor, concomitent de pe ambele versante, pentru cucerirea Piscului Capra, pentru întîlnirea, la cota stabilită, sus pe culmi, a celor două detaşamente Nord şi Sud. Îi priveam cu emoţia cu care priveşti o cursă sportivă cu mii de atleţi pe distanţa de... 45 de mii de metri, fantastic „maraton" al bărbăţiei, temerităţii şi creaţiei în faţa căruia reporterul trăia un intens sentiment patriotic, un sentiment de mîndrie şi încredere.

Cînd în martie 1975 însă, constructorii — o parte dintre ei — de pe şantierele de care pomeneam mai sus au coborît din munţi în vatra Capitalei, desfăşurîndu-şi forţele tehnice şi umane de-a lungul Dîmboviţei, confirmînd faptic ştirea privind începerea construcţiei metroului, ne era prea greu să ne imaginăm cum va arăta el în final. Ba, de ce n-am recunoaşte, mulţi dintre spectatorii care îşi strecurau privirea prin rosturile panourilor cu însemnul „M" care încadrau perimetrul construcţiei îşi exprimau scepticismul şi neîncrederea în finalizarea unei astfel de lucrări ieşite din comun. Această îndoială nu era cu totul fără acoperire. Prin anii '50, o comisie de specialişti însărcinată cu studierea posibilităţilor de construire a unui metrou în Bucureşti ajunsese la concluzia, de altfel întemeiată, pentru acea vreme, că într-adevăr lucrarea este înabordabilă.

Dar, o concluzie valabilă în anii '50 avea să fie complet depăşită în anii '70. Condiţiile economice şi tehnice, cadrele de care dispuneam schimbau radical datele problemei. Numai că de data aceasta nu specialiştii români, ci cei din străinătate — invitaţi la faţa locului şi consultaţi în această chestiune — îşi exprimau rezervele privind fezabilitatea construirii unui metrou în solul nisipos, străbătut de pînze freatice al Capitalei. Excepînd doar situaţia în care lucrarea ar fi încredinţată unei firme străine, cu experienţă în materie, mai precizau ei.

Inginerii şi minerii români care formau colectivul de prospectare şi proiectare a lucrării, conştienţi de dificultatea şi complexitatea ei, nu s-au lăsat totuşi copleşiţi de aceste descurajări. Ei au trecut la fapte cu mijloace proprii: inteligenţă, tehnică şi tehnologie. Avea să fie primul metrou din lume construit fără asistenţă tehnică sau de specialitate străină, după concepţia orginală a specialiştilor români, cu maşini, utilaje şi soluţii româneşti. Preţul n-a fost mic. Constructorii l-au plătit cu eroism prin eforturi extraordinare, prin neodihnă, tenacitate, încredere nezdruncinată în ei înşişi, în ceea ce fac. Experienţa de viaţă a reporterului — care i-a urmărit ani în şir pe şantier — era unică pentru că se întîlnea cu situaţii necunoscute pînă atunci, incredibile chiar, dar mai ales pentru că descoperea valori morale şi de caracter nebănuite la oamenii obişnuiţi. Mulţi dintre ei mi-au devenit modele de viaţă, de comportament, de atitudine.

După numai patru ani de la prima lovitură de tîrnăcop în caldarîmul Bucureştiului, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tăia la 16 noiembrie 1979 panglica inaugurală a primului tronson al metroului, pe o lungime de 8 km. Nicăieri în lume nu se realizase o lucrare de asemenea complexitate şi amploare într-un timp atît de scurt şi în condiţii de teren atît de vitrege. Astăzi, magistralele metroului măsoară zeci de kilometri. Scepticii ar trebui să-şi muşte degetele.

După şcoala barajelor în munţi şi alte atîtea înalte şcoli întemeiate în anii socialismului de constructorii români ei ne-au dat, iată, şi o prestigioasă şcoală de constructii a metrourilor admirată şi preţuită de toţi specialiştii străini şi vizitatorii care au luat contact cu ea în aceşti ani. Faptele i-au înălţat pe constructori în conştiinţa naţiunii pentru că ei au dat şi dau ţării în continuare frumuseţi eterne şi dimensiuni materiale şi spirituale noi. Dar toate aceste realizări impresionante — faţa nouă a oraşelor şi satelor, nenumăratele uzine şi combinate, sistemele energetice şi de irigaţii, Transfăgărăşanul, Canalul Dunăre — Marea Neagră, metroul — finalizate în anii socialismului, sub privirea noastră au nu numai darul de a ne îndestula şi înfrumuseţa viaţa, ci şi de a ne schimba pe noi înşine, de a ne îmbogăţi sufleteşte prin puternica lor forţă educativă.

ROMULUS LAL ■

Anotimpurile oamenilor-primăvară

Un reporter tînăr nu poate să aibă, firesc, raniţa plină chiar pînă la refuz cu întîmplări de viaţă, aşa după cum numărul kilometrilor pe care i-a parcurs în interes profesional, deşi mare, este încă departe de a fi astronomic. Suma întîmplărilor şi a kilometrilor contează însă mai puţin. Cu adevărat importante sînt, mai mult decît orice, amintirile. Şi amintirile, mai ales în ce-i priveşte pe reporteri, dincolo de faptul că se constituie ele însele într-un anotimp aparte, se grupează, în mod obligatoriu, pe anotimpuri: amintiri-primăvară; amintiri-vară, amintiri-toamnă, amintiri-iarnă. Primele sînt, uşor de dedus, doldora de fel de fel de miresme. Ultimele au, dacă mai e nevoie s-o spunem, chenar de zăpadă.

De necrezut cît de repede poţi merge înapoi pe firul anilor în locuri unde sufletul şi-a fost răsplătit c-o sărbătoare!

Iată, e iarnă. Un birou cu pereţi albi, albi de var, cu o masă, albă şi ea, de hîrtii însă. Printr-un ochi de fereastră, se zăreşte o alee pe care, vîntul, cu osîrdie de rîndea neîmblosă lustruieşte dale de piatră. De-o parte şi de alta a aleii, barăci. Linişte, îngrozitor de multă linişte. Un pic mai încolo, cîmpia nesfîrşită. De pe întinderile ei vine liniştea. Între pereţii albi ai biroului, în faţa cîmpiei, împreună cu barăcile însingurate, ei, Victor Seştacov. Un fel de dispecer al liniştii. Un om care zăgăzuieşte cu ochii cîmpia. Altminteri, s-ar revărsa, poate, peste barăci şi peste satul dinapoia barăcilor. De cîţiva ani, omul acesta tînăr îmblînzeşte cîmpia. Aici, pe şantierul Viişoara Nord, unde se află acum, preţul acestei „dresuri" fascinante însemnă circa 4 milioane metri cubi de pămînt excavaţi. Adică un munte. Dar muntele nu se vede tocmai din pricina ei, a cîmpiei. Se văd însă canalele de irigaţie care alcătuiesc sistemul lui vascular. Deşi ascunsă, viaţa muntelui există. Ea este, oricît ar părea de paradoxal, partea de măreţie a cîmpiei.

Alt colţ de ţară. Alt anotimp. Peste tavanul pădurii se înfiripă înserarea. Şantieriştii au coborît deja în Rovinari. A rămas sus doar el, Ion Văleanu. E din Satu Mare, de fel. Îmi spune: s-au împlinit zece ani de cînd tot umblu pe şantiere. De cînd umblă cu şantierele, mai exact spus. De ce umblă? Simplu, fiindcă se crede un om statornic.

Îi place muzica. Nu, nu este vorba de cea din sălile de concerte. N-a prea avut vreme de aşa ceva. Muzica pădurii îi place lui. Şi a înălţimilor. Acesta este şi motivul pentru care întîrzie, deseori, sus. Ar mai sta un pic, dar nu-l poate lăsa pe reporter să coboare singur în oraş. Haideţi pe la mine, zice, să vedeţi cum stau. Nu stă într-un palat, ci într-o cameră ca oricare alta. Pereţii sînt proaspăt văruiţi. I-a văruit, îmi spune, chiar el. Ce-ar fi, îl aud apoi vorbind, să luaţi masa cu mine. Într-adevăr, ce-ar fi! Mîncăm împreună slănină cu pîine. Ştiţi, se jeneză el, am tot zis să cumpăr o faţă de masă, dar... E bun şi ziarul, spun eu.

El se bucură. Îmi împinge grijuliu pîinea în faţă. Mă iertaţi, zice, miros tot a cărbune. Să te iert, de ce să te iert? rostesc eu şi simt cum vocea începe să-mi tremure. Îmi vine să-l îmbrăţişez, dar emoţia mă împiedică s-o fac. Înainte de a ne despărţi, îi string mîna, spunîndu-i: îţi mulţumesc.

Pentru ce? întreabă el.

Pentru că laşi, e bine? Pur şi simplu pentru că laşi, şi mă reped afară unde, uitînd că trebuie să ajung la hotel, o iau împreună cu multele stele ale cerului la întîmplare prin oraş.

Zi de toamnă. Cade ploaie mărunţă şi rece peste Anina. Mă uit puţin supărat la Gheorghe Scînteie, comandantul adjunct al Ş.N.T.-ului de aici. El a fost cu ideea să urcăm la ultimul cat al coşului de fum abia terminat. Sîntem la peste 200 metri de pămînt. În felul acesta, ploaia ne ia mai repede în primire. Simţindu-se puţin vinovat, Gheorghe Scînteie zice: în vale, o să-ţi prezint un om de excepţie.

Ajungem în vale. Mi-l prezintă. Se numeşte Petre Pascu. E montator de turbine. Se află cu întreaga familie pe şantier. Aude că sînt din sud. Şi eu sînt din sud, sare el vesel.

Din aproape în aproape constatăm că sîntem din acelaşi sat. Nemaipomenit! se miră Scînteie.

Deşi e toamnă, Petre Pascu, începe să vorbească despre grîu. N-a mai fost din primăvară acasă. Îi e dor de grîu.

Afară, ploaia se înteţeşte. Înăuntru, însă, între mine şi consăteanul meu, montatorul de turbine, se face dintr-o dată vară. E vremea secerişului şi a pepenilor daţi în pîrgă. Mai rar aşa zi de toamnă! Frumoasă ca o scrisoare primită de acasă!

Amintiri-primăvară, amintiri-vară, amintiri-toamnă, amintiri-iarnă. Ele sînt cu adevărat importante. Şi sînt importante pentru că, chemîndu-le aproape, reîntîlneşti oameni care, indiferent de anotimpuri, îţi răsplătesc sufletul cu primăvară. În numele amintirilor de pînă acum, ca şi al celor viitoare, acestor oameni, se cuvine, într-adevăr, să le spui: vă mulţumesc, vă mulţumesc că existaţi!

ŞTEFAN MITROI ■

şi-i dăm a-nsufleţirii noastre vamă

Şi durata unui moment pentru eternitate

A fi brigadier, azi, în România, a trăi, a munci, a visa, a te călii, a te forma ca om pe unul din zecile de şantiere naţionale ale tineretului, înseamnă a-ţi pune semnătura pe cele mai de seamă cititorii ale epocii pe care cu mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceauşescu. Înseamnă a transpune în fapt cele mai cutezătoare visuri ale poporului tău, înseamnă a dărui ţării, prin însăşi dăruirea ta, un nou chip. Înseamnă a continua şi a împlini în flacără mereu suitoare romantismul revoluţionar al primilor brigadieri ai ţării. A fi brigadier, azi, în ţara noastră, înseamnă a fi nu numai contemporan cu uriaşul, nemaintîlnitul avînt al ţării ce-şi adaugă, zi de zi, noi lumini pe fruntea-i tînără şi pururi învingătoare, ci a fi, totodată, tu însuţi unul din cei ce zămislesc această uimitoare şi nestăvilită primăvară a renaşterii noastre. Acolo, pe şantier, confruntîndu-te, cu greutăţile inerente vieţii de constructor, dar înnobilîndu-ţi inima şi gîndul cu semnificaţia înaltă a sacrificiului de sine, fiinţa ta intră, încetul cu încetul, în legendă, în istorie, în nemurire. Acolo, în iureşul tînăr al muncii, descoperi sensul major şi real, profund patriotic, al tinereţii tale. Sîngele tău, cald şi clocotitor, este aidoma sevelor ce urcă în trunchiul arborilor şi-aidoma zborului pescăruşilor, spintecînd, liber şi plin de cutezanţă, zările mării, este zborul tău pe cerul străluminat al patriei.

Addenda la un reportaj despre Canal

...Iată o „ecuaţie" cu doi termeni mai mult sau mai puţin necunoscuţi ; în orice caz, necesar a fi explicaţi : de ce **despre Canal ?** şi de ce **addenda ?** Risc această explicaţie.

De ce Canalul ? Pentru că este un vis străvechi, care a fascinat încă din zorii istoriei noastre.

Cea dintîi încercare de transpunere a visului în faptă datează din anul 1850 şi aparţine marelui patriot paşoptist Ion Ionescu de la Brad. Visul a rămas însă în aceeaşi capcană a mirajului. Peste aproape un veac, inginerul Jean Stoenescu-Dunăre lansează dezbaterii publice proiectul unui canal pe traseul Cernavodă—Medgidia—Basarabi—Valul lui Traian—Constanţa. Dar nici acest proiect nu depăşeşte faza de vis. A venit, în sfîrşit, acest timp, al nostru, tinăr, înălţător şi rodnic, care a transformat visul milenar în realitate. Şi deşi Canalul este azi un fapt cunoscut, cîteva sublinieri se impun totuşi. Noul drum de apă al ţării se constituie într-un arc de triumf al ştiinţei şi tehnicii româneşti, la care, fără a fi o metaforă, a contribuit practic întreaga ţară : specialişti, lucrători din unităţi economice, constructorii propriu-zişi. Dimensiunea acestui uriaş efort este ilustrată fie şi numai de cele 300 de milioane de metri cubi de pămînt şi rocă excavaţi — cu 25 de milioane mai mult decît la Canalul de Suez şi cu 140 de milioane mai mult decît la Canalul Panama. Dealtfel, după normele în vigoare ale O.N.U., Canalul Dunăre—Marea Neagră se înscrie, prin amploare şi dificultate, în cea mai înaltă clasă, a VI-a.

Să zicem, aşadar, că într-un fel, unul din cei doi termeni ai „ecuaţiei" din titlu l-am explicat. Dintre numeroasele cititorii ale timpului nostru nu puteam să nu mă opresc — să nu ne oprim — asupra nestematei care dă strălucire saibei. Dar atunci, **de ce addenda ?** — la această cititorie. Pentru că niciodată nu vom putea spune totul, nici măcar îndeajuns, despre o astfel de cititorie. În ce mă priveşte, am scris o carte consacrată Canalului şi făuritorilor săi. Nici din celelalte cărţi de reportaj pe care le-am scris nu lipseşte **şantierul.** Deoarece, tot ceea ce înseamnă astăzi faptele şi mîndria noastră a fost, mai întîi, şantier. Şantiere care au crescut prin oameni, şantiere care au crescut oameni. Şantiere ale tineretului, acest uriaş detaşament ce poartă cu justificată mîndrie steagul unei organizaţii revoluţionare, comuniste aflată azi în prag de sărbătoare aniversară. Cum să cuprinzi această epopee în desfăşurare — într-o carte, sau în mai multe, oricîte ? Este nevoie de o carte amplă, aflată ea însăşi în desfăşurare. Iată, deci, necesitatea addendei, a unei addende neîntrerupte. Iar dacă mă gîndesc astăzi la cartea pe care am consacrat-o Canalului — aparută nu tocmai demult, în 1983 — aproape fiecare erou, reîntîlnit între timp pe alte şantiere, are nevoie de o addenda la portret. Nu atît la chip, cît mai ales la faptă, la cuget, la năzuinţă. Şi, totuşi, nu acestor eroi le voi consacra succinta addendă ce urmează (ar fi, şi din acest unghi de vedere, necesară o carte a addendelor !) — ci unui obiect aparent neînsemnat, pe lîngă care trecem adeseori nepăsători, despre care eu însumi am scris prea puţin în cărţile mele: **baraca.** Da, baraca! Baraca — adică blazonul de nestins al şantierului. „Apartamentele" **coloniei muncitoreşti,** răsărită peste noapte pe tipsia lunii ; „oraşelul de carton", cum i se mai spune, cu ironie caldă şi alint duios, care rămîne un statornic Univers în mişcare, ca însişi constructorii ce le populează — aceşti peregrini cu sensul statorniciei.

Despre barăcile de la Canal am scris, mărturisesc, foarte puţin. Dar dacă stau să mă gîndesc bine, nici ele n-au venit la timp, la întîlnire. Primele barăci au fost, de fapt, nişte vagoane scoase la reformă, trase pe o linie secundară şi încălzite de la cazanul unei locomotive cu abur. O iarnă întreagă s-a trăit, s-a dormit şi s-a visat în aceste „barăci". Primăvara au sosit barăcile adevărate, cu miresme proaspete de brad în încheietura fibrei — şi-au alcătuit colonia muncitorească. Aci, într-o astfel de baracă — prin căprioriî căreia ţiuia vîntul, se strecura zăpada ori briza de Agigea ; după anotimp — am locuit, cu oarecare intermitenţă, zile, luni, ani : opt ani, trudind şi visînd alături de constructorii la unirea bobului de apă dulce a Dunării cu lacrima sărată a Mării. Iar acum, cînd însemn la această addendă, îmi dau seama, şi recunosc, încă o dată, că am scris prea puţin despre barăci, aceste mărgele de viaţă, de trudă şi speranţă la gîtul Universului predestinat, care este şantierul. Fie ca această succintă addendă să li se alăture credincioasă şi sinceră ca o bătaie de inimă. Şi deşi sînt tentat, în continuare, să trec la a doua „bătaie", primesc, iată, o veste, care întrerupe addenda : pe Olt — acolo unde constructorii înalţă noi palate luminii — au început să freamăte pescăruşii ! Să ieşim împreună, stimate cititor — primenindu-ne gîndul şi inima — în întîmpinarea primăverii...

ION ANDREIŢĂ ■

Descoperiri în memoria reporterului

Memoria reporterului... Un conglomerat colţuros, rareori şlefuit, de informaţii extrase din fapte. Căutate. Descoperite. Văzute. Selectate. Auzite. Citite. Imaginate. Inoculate. Împrumutate... De cele mai multe ori le-ai comentat pe loc, „la cald", ori „la rece", în exerciţiul profesiunii. Insinuant. Calculat. Delaşat. Pe altele le-ai ascuns. Unele ţi s-au ascuns. Te pîndesc. Şi, între timp, alte drumuri, alte locuri, alţi oameni, alte destine...

Memoria reporterului se bazează pe principiul informaţiei dominante. Dominantă prin cantitate, dar mai ales prin forţa impactului. Din prea-plinul ei, într-o zi sau alta, în mod ordonat ori total haotic, faptele, faptele pe care le-ai ascuns şi cele ce ţi s-au ascuns, îşi vor cere dreptul, vor să „iasă" în lume. După atîtea amînări, ori după atîtea aşteptări eşti, în sfîrşit, de acord cu ele...

„Desconăr" astfel, ce m-a oprit să scriu în prima mea carte de reportaj **„Vedere din turnul de control"**, despre Marian Răducu. Despre romanticul şi bravul brigadier Marian Răducu, cel „mic la stat şi mare la sfat", olteanul din Mihăileşti, cu ochi de antracit, incendiari, cu vorba tensionată, pătrunzătoare. L-am cunoscut în vara lui '78 la Rovinari, filmînd între excavatoarele uriaşe şi banda transportoare. Din înaltă sarcină de partid, luase fiinţă aici, în acel fierbinte iulie, un şantier naţional al tineretului (în treacăt fie spus, primul său comandant, Răutescu, este azi primarul noului oraş Rovinari), brigadierii şantierului adăugîndu-se celor sute mii de oameni ai muncii veniţi din întreaga ţară să mărească albia şi debitul riului de cărbune ce trebuia înghiţit de gurile multe, uriaşe ale „uzinelor de lumină" din Gorj. Peste un an, şi tot în iulie, l-am reîntîlnit la Galaţi, pe marea platformă siderurgică. Purta ecusonul de brigadier al şantierului naţional al tineretului. La bateriile de cocsificare numărul 7 şi numărul 8, apoi la fabrica de aglomerare numărul 3, Marian Răducu a lucrat pînă în 1982. Cîte 10—12 ore pe zi. A ajuns la categoria a V-a. Cîştiga bine. Avea 25 de ani şi se simţea un bărbat împlinit şi cu rost. Curînd va lua de soţie pe o fată cu care discuta încă din '76, muncitoare la „Industria lutei". Despre acest important pas din viaţa lui aveam să aflu în vara lui '82, la Anina. Anina era al treilea şantier naţional din biografia brigadierului Marian Răducu, fostul ucenic de la Vulcan. Am urcat împreună, cu liftul exterior, de la cota zero la cota 92 a viitorului cazan nr. 1 al termocentralei. Mi-a vorbit pătimaş despre munca lui şi despre dimensiunile lucrărilor la care participa. M-am convins încă o dată că pentru el romantismul revoluţionar avea înţelesuri clare, concrete. Mi-a vorbit şi despre familia sa, despre primul său copil, un băiat. Al doilea „era pe drum". Am înţeles repede că în viaţa brigadierului, o viaţă dăruită şantierelor, construcţiilor monumentale, apăruse o dimensiune nouă, devoratoare : **dorul de casă.** Un sentiment cu nimic străin romantismului revoluţionar...

Peste un an şi ceva nu l-am mai aflat pe Marian Răducu printre brigadierii de la Anina. Îşi făcuse „lichidarea". Am resimţit constatarea ca pe o durere. Multă vreme, după aceea, n-am avut nici o ştire despre el. Şi pentru că nu-mi puteam explica şi nu-i puteam justifica „actul final", am ezitat să scriu despre Marian Răducu în prima mea carte de reportaje, o carte despre oameni tineri care mi-au pătruns în suflet şi de la care am învăţat multe despre viaţă.

Pe cînd cartea era apărută, o întîmplare dintre acelea pe care doar viaţa le „regizează" cu măiestrie ne-a pus din nou faţă în faţă. Adevărul m-a zguduit şi m-a făcut să mă simt ruşinat. Marian Răducu a plecat de pe şantier şi nu s-a mai întors acolo pentru că a trecut printr-un necaz. A găsit, totuşi, cuvinte de laudă pentru colegul său de profesională, sudorul Radu Gheorghe, despre care scrisesem în carte. O citise, deci. Nu m-a întrebat de ce n-am scris şi despre el. Şi nici eu nu l-am mărturisit că în acele momente luasem hotărîrea de a scrie o carte care să începă cu el, cu viaţa lui, şi care să aibă titlul **„Dor de acasă".** O carte care ar fi să apară anul acesta, an pe la începutul căruia Marian Răducu m-a sunat la redacţie — aşa cum sună pe un prieten ca să ţi-l faci părtaş la bucuria ta : i se născuse al treilea copil, o fetiţă ! Viaţa merge înainte, mi-am zis. Cu ochii minţii l-am găsit, apoi, pe Marian Răducu, printre sutele de muncitori care intră zilnic, prin „Sebastian", în marea uzină bucureşteană Vulcan, acolo unde cu şaptesprezece ani în urmă, venise dintr-un sat din Olt, să înveţe o meserie şi nu să treacă prin viaţă oricum...

Marian Răducu, un tînăr despre a cărui viaţă mă simt dator să scriu pe larg, un tînăr călit în focul aspru al vieţii şantierelor naţionale ale tineretului, veritabile citadele pe care fluturăsteagul Uniunii Tineretului Comunist, organizaţie care, în această primăvară va împlini 65 de ani de la înfiinţarea sa.

IOAN SIMION POP ■

Orez de Dunăre

Eram cu miile, cu zecile de mii, porneam în cohorte, în fiecare toamnă, aproape deseară, și veneam spre orașe să cucerim școlile, meseriile, universitățile. Eram tinerii anilor '50, eram închiderea-deschiderea altei trepte a revoluției. Preluasem fanionul și ne croiam idealurile. Ele s-au atins, am încheiat ciclul pentru ca mereu altul să se deschidă. În fiecare toamnă, satul românesc trăiește acest eveniment de fior și tandrețe al marilor plecări și în sens invers. Am zice, mai ales, în sens invers. În fiecare an zeci și sute de ingineri agronomi vin ori se întorc la sate, unde revoluția continuă, ca pretutindeni în spațiul românesc. Noua revoluție agrară, ca deschidere spre timpul de mâine și ca un nou ideal al propășirii țării, cucerește spiritul tipăr în modul cel mai firesc. La 23 de ani, un tînăr agronom, intra cu 18 ani în urmă, pe porțile unui sat, unde abia se contura o premieră. Era încă un vis. Dăruirea lui și patosul lui și competența lui sînt astăzi, așa cum a fost și pentru el sprijin țăriî generației din urmă, stîlp de reazim pentru cei mai nou sosiți...

Ride în hohote. Cum aducă, mi-am imaginat o ploaie albă de sidef, curgînd în șuvoaie din coada avionului, peste cîmp ? Peste cîmpul acoperit cu o pînză de apă ? Este, ce-i drept, un tablou pictural și romantic, dar trebuie să știu că „ploaia" nu este albă și de sidef, este galbenă, de aur. Nu vrea să mă complexeze, deși rîde iarăși, nu se poate abține, nu sînt primul reporter care și-a imaginat astfel semănatul orezului, drumul lui spre un nou ciclu de viață. Mă afund jenată în mîne și în scaun, cu atît mai mult cu cît credeam, ca orice om cu copilăria trăită la țară, că știu destule despre agricultură. Dar, pe vremea aceea, în satul meu, orezul se vindea la „Coloniale", ca tot ce se aducea de peste mări și țări. Deschide ușa, vede un bărbat în pufoaică, un tractorist venit de la atelier cu treburi la birouri. „Nea Ioane, mergi la magazie și adu un pumn de orez. De sămînță !". Cîntăresc în palme, țărănește (ca într-o revanșă), boabele grele, nedecorticate, cu reflexe de aur vechi, enigmatic, ca al bijuteriilor antice. Îi sparg în dinți, îi desfac învelișul și, obsedată de sidefui minusculei scoici vegetale, scotocesc cu atenție prin materia densă, caut embrionul ce va da naștere curînd valurilor verzi de pe o mare întinsă pe 2.640 hectare. Atît a numărat astă toamnă orezăria de la I.A.S. Tichilești, sat din poarta Brăilei, orezărie apărută acum cîțiva ani pe un pămînt clisos și încăpățînat, mlăștinos și tiranic împotriva trudei omului de a-l face să rodească în fire de grîu ori lujeri de porumb. Din ce să dea, cînd sarea și pînzele freatice urcate deasupra, îi mărunțesc structura și-l transformă într-un creuzet chimic, cu reacții alcaline, imposibil să mențină viața vegetală ? Om al locului, Dumitru Coman, contabilul șef al I.A.S., spune că aici, unde stăm noi, acum, de vorbă, era zonă inundabilă a Dunării (care e atît de aproape, îi auzim boncăluitul sloiurilor împinse la vale, pe spinarea apei), unde, din cînd în cînd, se mai prindea pește, căci porumb nu s-a prins nicodată, „deși le aveam — pămînt și porumb —, prinse în plan, drept pentru care, lucram mereu în pierdere, încît nu mai găseam cu cine să mai muncim restul terenului bun pentru agricultură. Cu jumătate din cele 5 350 hectare trebuia să acoperim și cealaltă jumătate — cu producții, cheltuieli, totul. Era imposibil, chiar dacă am fi făcut minuni". Munca la I.A.S. Tichilești era ca un fel de pedeapsă.

Inginerul Mihalache Ciocan nu mai rîde. Am început reportajul. Acum 16 ani, cînd a terminat Agronomia la București, el însuși nu știa mare lucru despre orez și nu văzuse vreo orezărie, decît în filmele neorealiste italiene, în vogă pe vremea studenției sale. Auzise că ar exista în țară, una, prin jurul Olteniței, dar, n-a ajuns s-o vadă. Ce i-ar fi trebuit, din moment ce, în facultate îi se predau doar 2 cursuri despre orez, probbail, mai mult pentru cultura generală a inginerului agronom ! De ce era să îi se răpească timpul, de ce era să îi se încarce memoria ?! Dacă i s-ar fi propus un pariu că va lucra la orez, ar fi mizat poate pe viața întreagă, ca un personaj goethian, noroc că n-a făcut un asemenea pariu. Un pariu posibil, totuși, pe care l-a cîștigat profesorul ce se urca la catedră, vorbindu-le despre tehnologia orezului, încredințat că, într-o zi, România va ajunge o importantă cultivatoare din Europa. Surpriza a trăit-o mai curînd decît se aștepta. În 1968, la repartiție, au apărut 23 de posturi pentru o orezărie de pe Dunăre, în Balta Brăilei, la I.A.S. Stăncuța. S-au bulucit cu toții pe hartă. Puțini au fost atrași. Cei mai mulți au venit de nevoie, iar, după cîțiva ani, și mai puțini au rămas. Mihalache Ciocan, de fel din Lehliu, cunoscînd cîmpia și Dunărea, s-a conectat rapid la gîndurile profesorului de la catedră. La Stăncuța, orezăria nu exista încă, atunci se croia. Un patrulater imens de 5 000 hectare vuia în clocotul șantierului, era un teatru de luptă, de luptă, cum va înțelege rapid, pentru agronomia românească. Și astăzi, directorului de-atunci al I.A.S. Stăncuța, i se spune Ionescu Orez, nume de care se simte, pe bună dreptate, onorat. Inginerii învățau și ei odată cu pămîntul să stăpînească în mîini această cultură dificilă ca o mimoză. Învățau transpirînd, tremurînd, cu nopțile dominate de coșmaruri. Al semănat cu o zi mai tîrziu, pierzi 10 la recoltare ! N-ai nivelat toată parcela ca în palmă, s-a dus densitatea, s-a dus producția ! Ai întîrziat cu 24 de ore să scoți apa după răsărire, iarăși s-a dus producția ! Îl ții prea mult pe uscat, iarăși pierzi ! Ca un copil în față, trebuie tot timpul să stai cu ochii pe el, tot timpul de veghe la căpătîiul lui. O faci, te răsplătește din plin. Mihalache Ciocan asta a făcut 15 ani în șir la Stăncuța, din primăvară pînă în toamnă.

Cînd, în 1975, a ajuns în California, ca bursier al Asociației internaționale pentru educația tinerilor fermieri, și-a dat seama că este „un bătrîn al orezului", că îi cunoaște toate tainele și secretele, că examenul era dat și luat, orezarii români se pot măsura oricînd cu cei mai renumiți din lume, indiferent de tradițiile acestora. Și-a mai dat seama că, tinerii fermieri pot învăța și se pot educa în mod egal, și în Lunca Dunării. Cînd s-a întors, asta a și făcut. A organizat o fermă etalon, unde au fost aduși tinerii fermieri din toată țara, începători în cultura orezului. Cultură ce nu mai este un fapt izolat și insolit în România. Programul orezului este parte integrantă din vastul Program național pentru reconstrucția pămîntului, pentru obținerea unor recolte înalte, sigure și stabile în toate zonele țării. Orezăriile sînt terapeutica de însănătoșire a solurilor sărăturate, a solurilor mlăștinoase, aluvionale, gleizate. Costă scump, ca și sistemele de irigații, ca și sistemele de combatere a eroziunii, investițiile însă, ne vor răsplăti pentru secole. România era aproape o exclusivă importatoare de orez, astăzi își acoperă aproape integral necesarul, urmînd ca din acest cincinal, prin noile orezării ce vor intra în producție, să poată propune și la export. Deja se numără printre importantele cultivatoare din Europa. Avem stațiuni de cercetări pentru cultura orezului, la Banloc, în Banat, și la Brăila. Avem cultivate soiuri proprii, realizate de cercetătorii români. **Polizești 28**, de pildă, este unul dintre ele, unul puternic și de viitor. Citesc într-o broșură, editată la Brăila, „Fruntași în producția agricolă", că Ferma nr. 3 de la I.A.S. Stăncuța, a inginerului Relu Untaru, a cules, în toamna trecută, 6 239 kg la hectar. Pentru cine nu cunoaște potențialul orezului îi spunem că este un record. Și îi mai spunem că orezul nu-i un produs ieftin și că pe plan mondial cotele orezului sînt la fel de importante și atent urmărite, ca ale grîului și petrolului. La Tichilești, sînt ferme care după anumite suprafețe au depășit și acest record, au ajuns la 6 500 kg.

Întorcîndu-mă la Tichilești, volens nolens, ajung pe „drumul Romei". Mă întîlnesc cu inginerul Mihalache Ciocan. La 40 de ani a fost nevoit să ia viața de la capăt. Dar tot în lumea orezului. În 1984, la Tichilești s-a deschis șantierul pentru amenajarea orezăriei pe cele peste 2 600 hectare de smîrcuri și sărăturări nefertile. În coasta Dunării dincoace de dig, pe o fîșie nu mai lată de 1—2 km, dar lungă de 30. În iarna lui 1985, prin ianuarie, a fost trimis s-o preia. La Tichilești nu se pricepea nimeni la orez, vreau să spun, dintre cadrele de conducere ale întreprinderii; muncitori orezari erau destui, făceau naveta spre satul vecin. A fost numit director tehnic iar în această calitate i s-a încredințat responsabilitatea noii culturi. Era cel care deținuse, aproape un deceniu și jumătate, recordul pe țară la producția de orez. A întîlnit imaginile știute — drăgi, escavatoare, tractoare, .. o lume în salopete și căști. Pînă în primăvară totul trebuia terminat, la 25 aprilie, cel mai tîrziu 5 mai, începe semănatul orezului, „dacă vrei să obții ceva". Este o cultură scumpă, cere cheltuieli mari, nu-și poate permite nimeni riscuri. Dimineața era pe șantier, serile — la catedră. Profesor la școala pe care a înființat-o ad-hoc pentru cei ce urmau să se numească orezari. Nu sînt mulți, 150. Sînt 16 la o fermă, sînt 8 ferme la 2 640 hectare (cu 8 șefi de fermă, dintre care doar 3 ingineri, tinerii agronomi se feresc încă de orez), 50 de vadagii și 90 de mecanizatori. La început, s-a speriat că n-o să lasă nimic, decît pierderi și prejudecăți, nu erau semănate din toamnă decît 500 de hectare. O orezărie nu este un ogor oarecare, mai mult sau mai puțin pretențios, mai mult sau mai puțin bine lucrat, unde mai poți să îndrepți pe parcurs cîte ceva, din ceea ce nu s-a făcut bine la timpul cuvenit, o orezărie este o imensă uzină subterană (cu canale, conducte, vane, robinete), ce trebuie să funcționeze perfect în completare cu cea de la suprafață. Nivelarea pămîntului, înainte de a arunca sămînța, nu permite o toleranță mai mare de plus, minus 5 centimetri, înălțimea apei, pînă dă prima frunză, n-are voie să crească ori să scadă sub 10—15 centimetri. Evacuarea apei pentru înrădăcinare nu poate să depășească durata a 24 de ore, nici măcar cu un ceas, precum nici reîncărcarea, căci rădăcinile de uscat nu se mai pot adapta ca rădăcini de apă, putrezesc și mor... dar cîte alte sensibilități tehnologice nu are cerealea de sidef ?!

Inginerul Ciocan, n-a putut să-și aducă (n-a avut voie să descompleteze efectivul de la Stăncuța) decît prea puțini oameni dintre cei cu știința culturii. O orezărie nouă are nevoie de orezari noi. Ștefan Budur, mecanizatorul, îmi spune că el se tîrăște pe burtă, ca la militărie, la capătul fiecărei brazde și apoi încă odată, cînd încheie de arat toată parcela de 3 hectare, ca să vadă dacă toată întinderea e „coală de hîrtie", să-i cîntărească netezimea de la nivelul ochiului. Dacă nu e „masă" o ia de la capăt, bagă din nou tractorul, cu cupa cu screper și cu nivelatorul NT 2, altfel „s-a dus densitatea, s-a dus producția, ai muncit degeaba". După ce s-a semănat — cu tractorul încălțat cu roți cu zăbrele, în loc de cauciucuri, ca să poată avansa în apă, sau cu avionul (orezăria are pistă special amenajată pentru aterizarea și decolarea avioanelor utilitare) — urmează, la rînd, să intre în schimbul de veghe, zi și noapte, vadagii. Responsabilii cu apa. Veghe ce durează pînă toamna, în septembrie. Orezul are o mulțime de dușmani, de dăunători care pot să-l secere definitiv, ca invaziile de lăcuste un lan de grîu. Periculoși sînt și țînțarii orezului și răcușorul și molusca și algele, toți îl atacă, toți au nevoie de proteina și vitaminele lui. Cine nu știe să-l păzească și să-l ocrotească la timp, nu cîștigă nimic. De aceea, Mihalache Ciocan a început cu 3 lucruri odată : cu șantierul, cu sămînța (experiența l-a învățat multe lucruri despre alegerea soiurilor și multe secrete despre semănatul lor), cu omul. Din primul an de recoltare, orezul a sălțat I.A.S.-ul, pentru întîia oară în istoria acestuia, de la pierderi la beneficii. În 1985, bilanțul a înregistrat 11 349 000 lei, de 3 ori mai mult față de primul an de producție. În toamna lui 1986, „crescînd producția și reducînd cheltuielile", orezăria a înregistrat dublarea acestora, au atins 23 764 000 lei. Au acoperit pierderile de ani și ani de zile ale întreprinderii, după care au rămas, pe total unitate, tot cu beneficii, în valoare de 4 320 090 lei.

Nu mai e mult și primăvara astronomică își ia în stăpînire anotimpul. La Tichilești, lîngă timpla Dunării, în poarta Brăilei, orezăria e în plin șantier. Se pregătește aruncatul seminței în brazdă. Toată lumea are emoții. Nu este vorba despre acea stare de suflet comună oamenilor pămîntului, cînd dă colțul ierbii, iar ciocîrlia îl cheamă pe cîmp, este vorba despre un nou eveniment. După ciclul primilor 3 ani de orez, pe o parte din suprafața marei amenajări se vor însămînța culturile refuzate dintotdeauna de aceste locuri, în ciuda trudei din răsputeri a locuitorilor. Se vor semăna porumb, floarea-soarelui, soia, grîu, plante furajere, căci solul de clisură s-a vindecat de boala lui ancestrală, sarea a fost împinsă în straturile cele mai adînci, forțată de tehnologia orezului. Pînă va reveni la suprafață, adusă de pînzele freatice și de nivelul fluviului, se va relua și ciclul orezului, disciplinîndu-se iarăși structura pămîntului. Viața solului este ca și a omului, trebuie menținută, îngrijită, supravegheată. Planta de apă cu rod de scoică este marea lui taină. Iar taina aceștela rămîne priceperea și dragostea omului.

Cîntărese din nou în palme orezul de Dunăre cu boabele grele ca niște monezi prețioase de aur. Inginerul mă privește grav, zîmbind aevea unui gînd ascuns. Ne sculăm de pe scaune și o pornim spre șantier, acolo unde noi suprafețe de gleizură vor intra în primăvara aceasta într-un nou destin geologic. Orezăria se extinde, orezăria devine, totodată, grînar. Chiar dacă pe Dunăre mai curg încă sloiuri, chiar dacă pămîntul e încă sub hlamida albă a zăpezii, iar gerul ne pișcă obrazul, primăvara se simte în vîntul ce leagă cîmpia ca un cîntec. Se pregătește pista de aterizare, pe 25 aprilie coboară avionul. Ciudat, inginerul Mihalache Ciocan mă invită să revin însă, la toamnă. Dacă va fi un an cald, să revin în jur de 15 septembrie. Atunci începe recoltatul orezului. Îl consideră „spectacolul cel mai măreț al muncii". Cînd se retrag apele iar primele combine intră în lanuri, în lanurile foșnitoare, pășfrînd în ele culorile dimineților de vară înundate de galbenul copt al soarelui, „este o imagine feerică, pe care n-ai să poți s-o uiți niciodată". Orezul alb se naște din ape, lăsînd sub el pămînt pentru pîine.

CICI IORDACHE-ADAM ■

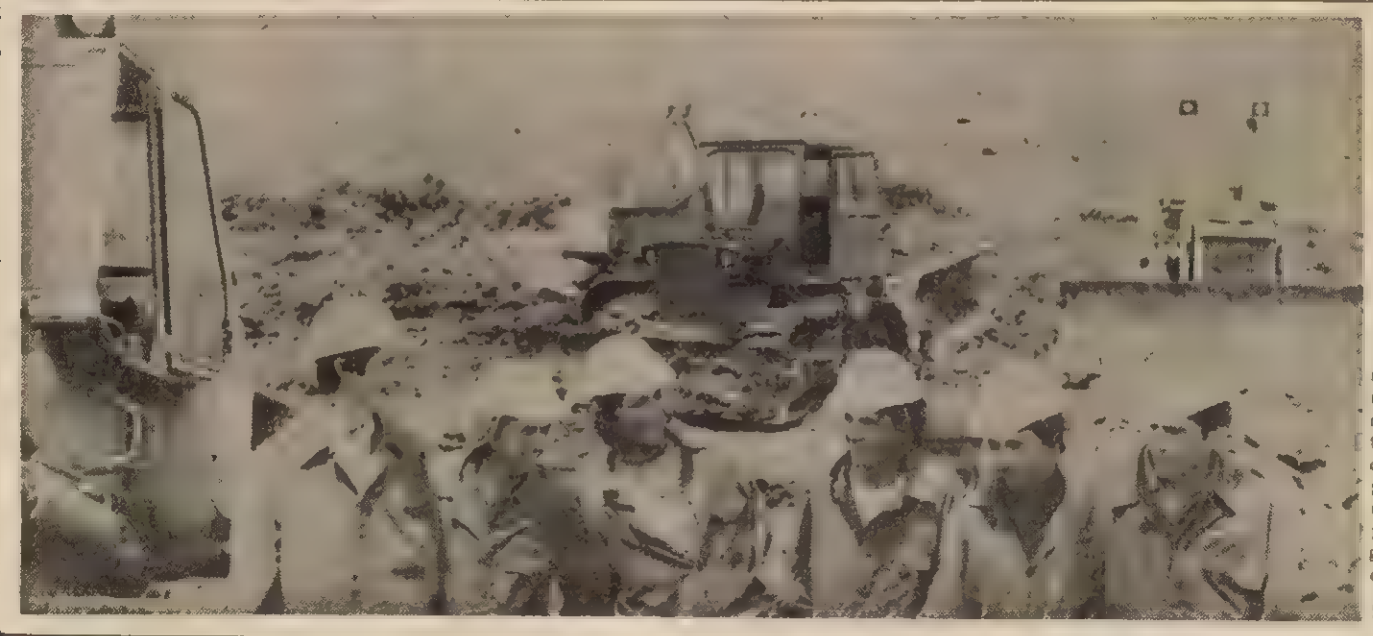

Grija față de pămînt se învață de mic și nu se mai uită niciodată : iată ce cred din toată inima tinerii brigadieri aflați nu odată acolo unde bătălia pentru pîine începe chiar cu bătălia pentru pămînt, pentru înbunarea lui cu gîndul la viitoarele recolte.

Fotografie de M. CONSTANTINESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Alianța cu timpul

Despre tinerețe, ca și despre primăvară sau despre speranță, se poate vorbi oricînd, în afara oricăror aniversări sau prilejuri, ca despre singură vîrstă — crescută din cea nepămînteană a copilăriei pentru care eternitatea are un înțeles bine determinat, în „perfectă" sinonimie cu prezentul. A face din clipă un fapt durabil dincolo de timp poate fi o altă definiție a tinereții.

Nimeni mai bine decît creatorul tînăr nu lucrează în mai fertilă alianță cu timpul. Asumat ca dimensiune a beneficiului și nu a pierderii, timpul artistului tînăr cunoaște o singură cadență : a faptei. La unison cu vremea în care trăiește, prozatorul tînăr, ca și poetul, ca și cineastul sau, în felul lor, plasticianul ori compozitorul tînăr al zilelor noastre „suferă" de ceea ce s-a numit prizа la real. Așa cum e firesc ca adevărurile despre „ieri" să iasă mai ales de sub condeiul celor de ieri, tot astfel azi este tema definitorie a actului creator al celor de azi. Ca o ștafetă nepieritoare, ochiul scrutător al artistului tînăr are în primul rînd menirea să discearnă substanța încă în fierbere a prezentului, din care se va modela, după puteri, chipul viitorului.

E o tradiție, și nu numai o tradiție ci chiar un act de înțelepciune, de a rezerva, cu fiecare prilej de bilanț, un loc statornic tinerilor creatori. Nu există for artistic, cultural care să fi exclus din exercițiul sufragiilor sale arta tînără. Ștafeta generațiilor se petrece sub sigiliul de preț al progresului. Încrederea în cei tineri, încrederea în cărțile și muzica lor, în formele și culorile plastice ale lor, încrederea în capacitatea lor de a palpa cu sensibilitate, cu luciditate pulsul timpului, nu mai înseamnă demult îngăduință, ci clarviziune și speranță.

Trăim într-un veac care, grăbindu-se, își conservă de fapt tinerețea. Pretutindeni în lume vîrsta marilor performanțe scade uimitor, către limite aproape neverosimile. Putem oare uita că azi, în mod obișnuit, orchestre românești acompaniază soliști care n-au trecut încă pragul claselor primare ? Sau că, nu demult, experimente din domeniul informaticii au avut ca subiecți copii de 8—10 ani ?...

Despre tinerețe putem vorbi oricînd. Tinerețea este starea de a fi a prezentului. Lăsînd tinerilor noștri dreptul la cuvînt în artă, în domeniile superioare ale gîndirii, ca și, firește, în perimetrul faptei pur și simplu, lăsăm drum deschis viitorului. Iată un adevăr pe care timpul prezent românesc îl redă, fără demonstrație, ca pe o axiomă.

T. MIHAI ■

Sărbătoare

Tapiserie de ILEANA BALOTĂ ■

Artistul — conștiință a epocii sale

DAN MICU:

Contemporani ai unui timp românesc definitiv

— Mai întîi, Dan Micu, felicitări pentru premiul A.T.M. obținut de curînd.

— Vă mulțumesc.

— Iar acum, să vedem cum vă explicați dumneavoastră faptul că, deși încă un om tînăr, ați reușit într-un atît de scurt timp să vă afirmați, să vă împliniți.

— Dar eu nu mă socotesc împlinit. Adică, nu sfîrșit. Cred că am făcut cîteva spectacole bune din cele peste treizeci cîte am pus în scenă. Am avut o sumedenie de idei și multe planuri, puține s-au materializat, altele nu, unele mai au șanse — și eu putere, probabil, pentru ele — celelalte nu mai au șanse sigure prin mine. Nu absolut sigure, așa cum gîndeam la început, în urmă cu cincisprezece ani.

— Dar ce-ați fi vrut și nu s-a realizat ?

— Atunci, la început, voiam mai mult decît acum, acum știu mai bine și ce se poate și ce nu se poate. Întotdeauna mi s-a părut că e contra naturii umane zicala : „De-aș avea acum la bătrînețe puterea de la tinerețe!" Fiecare vîrstă cu mintea și cu puterile ei.

— Experiența de dinainte de Teatrul Nottara, unde sînteți acum, a contat?

— Am fost mai întîi la Teatrul Național din Tîrgu-Mureș care atunci, în 1971—1972, îl avea în frunte pe marele regizor și însuflețitor de teatru care a fost Gheorghe Harag. Am plecat acolo cu încă cinci actori, cu care lucrasem în institut și care toți își dăduseră examenul de stat cu ceea ce interpretaseră în spectacolul meu de absolvire cu „Lăpușneanul". La Tîrgu Mureș s-a ales cel dintîi pămîntul de ape pentru mine.

— Ce-a urmat ?

— În 1972 m-a chemat Horia Lovinescu la „Nottara" să pun în scenă **Paradisul**. În 1975 mă chema la concursul pentru ocuparea unui post de regizor. La Tîrgu Mureș se destrămaseră mai multe din planurile mele, dar nu visurile. Am venit cu ele la „Nottara". Aici l-am cunoscut mai bine pe acest om deosebit care a fost Horia Lovinescu. Am avut noroc !

— De ce ?

— El a fost dintre acei oameni de teatru care fac să meargă înainte lucrurile. Le stîrnesc, le prilejuiesc, fără să le conducă și să le verifice cu centimetrul și cu ceasul.

— Adică ?

— N-a fost neapărat un director harnic, n-a fost un păstor nepărtinitor și întotdeauna drept, a avut și pasiuni care, poate, au dezechilibrat forțele din teatru ; dar oare într-un ce echilibru apare ceva valoros, ceva de excepție ? A condus teatrul ca un dramaturg și eseist. La vremea aceea și mai înainte, Liviu Ciulei dăltuia ființa Teatrului „Bulandra". Altminteri !

— Cum ?

— Ca un arhitect. Horia Lovinescu a fost în toate piesele un mare dramaturg : conflictul și semnificant.

— Încă de tînăr ați fost un regizor căruia i s-a dat „pe mînă", i s-a dat în grijă un colectiv teatral care cuprindea forțe artistice de primă mărime. Nu v-a cuprins teama ? Nu erați timorat la gîndul că veți lucra

(Continuare în pag. 14)

GEORGE ARION ■

Muzică

Speranță și certitudine

De cîțiva ani buni, inițiativa — plină de înțelepciune — a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, de a crea „Cenaclul Tinerilor Compozitori" își demonstrează viabilitatea tocmai prin roadele excelente pe care le oferă spiritualității românești. Acest Cenaclu constituie, în fapt, o perioadă pregătitoare de formare, observare și îndrumare a celor mai buni absolvenți ai secțiilor de compoziție din cadrul celor trei Conservatoare aflate la București, Cluj-Napoca și Iași, avînd un sprijin total, moral și material, oferit din partea Uniunii Compozitorilor ; și este normal, deoarece, pînă la urmă, acești tineri constituie — în fond — rezerva necesară de cadre. Dară mai adăugăm că respectivul Cenaclu l-a avut ca îndrumători, la început pe Aurel Stroe și Ștefan Niculescu, iar actualmente pe Doina Rotaru-Nemțeanu și Ulpiu Vlad, vom conclude că tinerii compozitori se bucură astăzi de condiții pe care nici un creator din generația mediе sau vîrstnică nu le-a avut, lor rămînîndu-le doar îndatorirea, sacră pentru fiecare creator, de a-și îmbogăți necontenit suma cunoștințelor, limbajul și stilul.

Sorin Lerescu a obținut calitatea de membru al Uniunii Compozitorilor în anul 1982, după ce crease un număr apreciabil de lucrări în mai multe genuri. Discipol sîrguincios al maeștrilor Tiberiu Olah și Anatol Vieru, el și-a însușit scriitura muzicii contemporane trecînd, bineînțeles, prin filtrul marilor epoci creatoare, făurindu-și, treptat, un stil propriu, evoluînd pe o linie între modalism și post expresionism, care îi îngăduie culori timbrale neobișnuite, menținute pe o bază ce cuprinde elemente specifice ale melosului românesc. Astfel, cele două cicluri : „Modalia" (I și II) și „Phologos" (I-II-III) destinate orchestrei simfonice și genului cameral, vădesc încă din titulaturi intențiile compozitorului, dar și diversitatea mijloacelor de expresie ; „Simfonia per archi" și Simfonia I-a, distinsă cu Premiul pentru creație al C.C. al U.T.C. în anul 1985, relevă obișnuința tînărului artist cu scriitura destinată colectivului simfonic, ca și paleta sa coloristică ; iar cantata „Efigii", pentru tenor, bas, grup de copii și orchestră, arată preocuparea sa de a înnoi și a exploata la maximum ambitusul vocii umane. Amintind și alte lucrări din genul cameral, scrise în folosul unei mari diversități de instrumente solistice, cum ar fi ciclul „Solo-Multipli" (clarinet, sau percuție, ori trombon, chiar și solo de contrabas), rezultatele acestei osîrdii ne apar ca normale : bursele din Norvegia (International Summer Course, de la Trondheym), Republica Federală Germania (cursurile internaționale de muzică nouă, de la Darmstadt), Italia (Roma, Florența, Veneția, Milano), dialogurile purtate la Tallin (U.R.S.S.) cu tinerii compozitori sovietici, în calitate de delegat al Uniunii Compozitorilor din R.S.R. etc. ; iar faptul că muzica sa a fost apreciată și în afara granițelor țării noastre, ca de pildă în Franța, Spania, Anglia, R.F. Germania, U.R.S.S., Norvegia și altele, constituie mulțumirea firească a tuturor acelora care i-au acordat, de la început, încrederea în forțele sale componistice.

Sorin Lerescu a înființat, de cîțiva ani, ansamblul bucureș-

(Continuare în pag. 14)

CLAUDIU NEGULESCU ■

U.T.C. — organizator inspirat, competent și pasionat în viața noastră culturală

EMBLEMELE TINEREȚII

Printre organizatorii cei mai inspirați ai vieții noastre cultural-artistice se numără, fără doar și poate, și Uniunea Tineretului Comunist, promotoare, competentă și pasionantă în repetate rînduri, a unui larg evantai de manifestări ce au cuprins toată suflarea tineretului patriei noastre. Tineri muncitori, tineri de pe ogoarele patriei, elevi, studenți, intelectuali au beneficiat de un cadru vast de afirmare a talentului, aptitudinilor artistice, a chemării lor către cultură și artă. Bucurîndu-se de o mare audiență la public, — nu numai la cel tînăr, fapt ce neapărat trebuie subliniat —, aceste acțiuni au o covîrșitoare influență politico-educativă atît asupra celor cărora li se adresează, cît și, în egală măsură, asupra celor ce le dau viață. Formarea omului nou, imperativ major, de stringentă actualitate a politicii partidului nostru, insuflarea înaltelor sentimente de nobil și ardent patriotism, slujirea luminoaselor idealuri ale umanismului, între care cel al păcii, cel mai fierbinte și actual deziderat al întregii lumi, și multe alte idei generoase de aceeași anvergură și susținute cu aceeași dăruire s-au aflat permanent în atenția organizației tinerilor comuniști din țara noastră în activitățile lor cultural-educative.

Din șirul acestor ample manifestări ce au devenit, de-a lungul timpului, bunuri spirituale ale întregii țări, vom desprinde cîteva care și-au cîștigat un binemeritat renume, ele contribuind cu eficiență la educația politică, la modelarea tinerei generații în sprijinul atașamentului față de valorile noi, proprii societății socialiste.

Printre acestea, de un deosebit succes s-au bucurat **Galele tînărului actor** organizate în ultimii ani, vara, în frumoasa stațiune a tineretului de la Costinești, în cadrul cărora au evoluat cu precădere acei actori ce bat la porțile deplinei afirmări. Sîntem siguri că mulți dintre aceștia vor ajunge — dar, ce vorbim ?, mulți dintre ei au și ajuns! — artiști de frunte ai scenei românești grație și confruntărilor exigente de la Costinești. De un succes aparte se bucură și **Gala spectacolelor de teatru pentru tineret** de la Piatra Neamț, unde tinerii își văd reflectate în pagini dramaturgice pline de forță de culoare cele mai semnificative trăiri ale lor, gală ce este totodată un vast laborator de creație pus în slujba artei teatrale tinere.

Arta cinematografică își găsește și ea un sprijin nepreținut în organizația revoluționară a tineretului prin **Gala filmului cu tematică, pentru tineret**, un anual prilej de confruntări și dezbateri fertile și pasionante. Vara, la Costinești, o stațiune a tinereții și a artei, publicul tînăr se întîlnește cu actorii, regizorii și, în general, cu producătorii filmelor ce au ca subiect, în principal, viața tinerilor din România.

Nici tinerii plasticieni nu au fost uitați în agenda culturală a U.T.C., lor ținîndu-le destinate două tabere naționale de anvergură, la Sibiu și Babadag, prilej de continuă verificare și șlefuire a artei lor, a experienței lor artistice, de fructuoase dialoguri asupra menirii artelor plastice, asupra locului lor în ordinea nevoilor spirituale ale omului din lumea contemporană.

Girul organizatoric al Uniunii Tineretului Comunist, care colaborează în realegerea obiectivelor sale cu instituțiile de stat, cu alte organizații de masă și obștești este o garanție a calității manifestărilor muzicale, extrem de numeroase, ce au cîștigat deja o frumoasă tradiție, ele aflîndu-se, pe tot parcursul anului, în centrul atenției melomanilor. **Concursul cîntecului politic pentru tineret, Concursul interjudețean de creație și interpretare „George Dima", Concursul de muzică de dans pentru tineret, Galele artei tinere, Studioul tînărului muzician, Galele tinerilor concertiști, Zilele jaz-ului** organizate la Sibiu, Brașov, Satu Mare, acestora adăugîndu-li-se o întreagă pleiadă de alte acțiuni, demonstrează cu forța de convingere a faptelor cît de mult se implică U.T.C.-ul în viața muzicală a țării, cît de diversă și aplicată este activitatea sa în acest domeniu.

Ar mai trebui să amintim, desigur, la toate acestea, și **Taberele de documentare ale tinerilor creatori,** organizate în diverse județe ale țării, cu precădere în marile centre industriale, pe șantierele naționale ale tineretului sau în preajma unor vetre istorice de rezonanță pentru ființa poporului nostru, numeroase prilejuri cu care tinerii poeți, prozatori, ziariști în devenire, precum și reprezentanți ai altor arte, fac cunoștință sau aprofundează realitățile de azi și dintotdeauna ale vieții de pe meleagurile românești.

La loc de cinste se înscriu, avînd o importantă forță stimulatoare și confirmînd la un înalt nivel valorile artistice în plină afirmare, premiile anuale conferite de Uniunea Tineretului Comunist unui mare număr de poeți, prozatori, critici literari, dramaturgi și publiciști.

Se cuvine să amintim, totodată, și o manifestare de proporții care angajează inițiativele și talentele artistice din rîndul studențimii, intitulată Festivalul Național al Artei și Creației Studențești, organizată în colaborare cu Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România.

Toate aceste acțiuni poartă emblema tinereții și se caracterizează prin exuberanță, dăruire plenară, prospețime, inventivitate, dar și respect față de tradiție, prin neacceptarea rutinei, a formalismului, precum și printr-o impecabilă organizare, asigurîndu-se astfel cele mai potrivite condiții pentru desfășurarea unor manifestări care să nu rămînă în anonimat și care nu sînt nici o clipă rodul vreunei improvizații de moment, ele nefiind nicidecum doar niște manifestări bifate în rapoartele periodice, ci realități zilnice și palpabile, cu un vibrant ecou în rîndul tinerilor, și nu numai al lor, ceea ce le asigură durată și prestigiu.

La 65 de ani de la înființarea sa, Uniunea Tineretului Comunist se dovedește a fi nu numai un detașament încercat în îndeplinirea sarcinilor politice și economice ce-i stau în față, dar și un excelent organizator al vieții culturale din țara noastră.

DUMITRU ANGHEL ■

Elevi în competiție

Se poate spune, fără exagerare, că participarea uteciștilor în Festivalul Național „Cîntarea României" îmbracă, mai totdeauna, o anumită notă de originalitate, de căutare a unor modalități de exprimare artistică deosebite, care, deși sînt oarecum dependente de statutul, de regulamentul concursului, tind să depășească limitele genurilor, ale categoriilor de concurs, ale unei rubricații suficient de elastice însă pentru a face loc faptului de artă interesant, original, autentic. De asemenea, diversitatea modalităților de exprimare nu este neglijată, uteciștii din sectorul 3 al Capitalei, de pildă, concurind în etapa pe municipiu — mai exact, este vorba de elevii liceelor și claselor superioare ale școlilor generale — propunînd juriului numere, recitaluri, scenete, brigăzi satirice, formații vocal-instrumentale etc., astfel încît evasitotalitatea genurilor artistice accesibile amatorilor a fost „acoperită" prin momente de interes, calitate.

Ce distinge însă pe elevii de liceu — concurenți în festival — de aici de cei din alte sectoare și, totodată, ce le este comun tuturor liceenilor din țară atunci cînd schimbă uniforma de școală pentru vestimentația de concurs? Răspunsul se creionează interesant, pe marginea unui foarte amplu spectacol găzduit de generoasa scenă a Ansamblului „Rapsodia Română", spectacol astfel gîndit încît fiecare liceu al sectorului 3 să își prezinte grupat forțele artistice, de aici reieșind și intensitatea preocupărilor pentru faptul de artă, pentru creativitate din respectiva unitate de învățămînt, prin comparație cu ceea ce se face și se realizează la „vecini". Bineînțeles, nu numărul este aici criteriu determinant: Liceul „Unirea" a prezentat 26 de momente, Liceul industrial nr. 30 numai două, însă, practic, de la fiecare subpunct al programului, juriul a putut selecționa, pentru faza imediat superioară, artiști amatori de indiscutabilă vocație.

Să insistăm mai întîi asupra calității. De pildă, pianistul de jazz Ion Berchi (Liceul „Unirea") poate aspira oricînd la premii pe scenele principale ale competițiilor noastre de gen. La fel, Antoniu Mitroaică, la chitară clasică (Liceul de matematică-fizică nr. 3), interpret excelent a două extrem de dificile lucrări (de Villa-Lobos și Bach). La fel ,estrada Liceului „Unirea" sau cea a Liceului „Timpuri Noi". La fel, recitatoarea, povestitoarea, scenarista, actrița, interpreta de muzică ușoară Luminița Halip (Liceul „Unirea"), însuși faptul (aflat de la organizatori) că această elevă se pregătește pentru concursul de admitere la I.A.T.C. fiind relevant în sensul că tribuna propice pregătirii unui atît de dificil moment o constituie participările la diferite faze ale „Cîntării României". La fel, corul Liceului „Matei Basarab". La fel, grupările de dans modern ale liceelor „Unirea" și industrial nr. 5, la fel ansamblul folcloric de la Liceul industrial nr. 6, la fel... la fel...

În privința diversității participărilor, observăm că s-a apelat deopotrivă la modalități bine definite (în special în privința soliștilor vocali) cît și la momente de frecvență mai mică (de pildă, teatrul de păpuși al Liceului economic nr. 2 sau momentul de dans modern cu temă al Liceului industrial nr. 2).

Nu putem omite diversitatea repertorială a manifestării. Multe montaje literar-muzicale se sprijină pe osatura „de fier" a versurilor unor mari poeți români, piesele din repertoriile corurilor sînt, de asemenea, preluate din marea noastră literatură de gen, momentele de teatru, poeziile alese spre recitare nu fac excepție de la acest principiu director ; alături de versuri celebre însă, întîlnim creații originale, alături de lucrări scrise de profesioniști auzim și sunetele unor compoziții proprii. Sensul acestor „întîlniri artistice" este la îndemînă : creativitatea este înțeleasă plenar de către tineri, ea sprijinindu-se pe două repere de maximă importanță — respectul pentru tradiție și căutarea neîncetată a noului, a expresiei artistice adecvate pentru zugrăvirea remarcabilelor realizări ale contemporaneității.

VIOREL CREȚU ■

Anii luminoși ai studenției noastre

În contextul amplelor manifestări dedicate aniversării a 65 de ani de la crearea **Uniunii Tineretului Comunist** și a 30 de ani de la înființarea **Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști** din România joi, 12 martie, **Opera Română** din București a fost gazda a două manifestări culturale de mare interes : expoziția omagială de afiș politic și artă plastică studențească și spectacolul muzical-literar-coregrafic **„Anii luminoși ai studenției noastre".**

Numeroșii participanți la vernisajul expoziției au putut descifra în lucrările prezentate cu inspirație și îndrăzneală mesajul revoluționar al tinerilor artiști plastici, adeziunea deplină a autorilor la politica partidului nostru, atașamentul lor entuziast față de ideile secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu privire la locul și rolul artei în societatea contemporană. Am remarcat îndeosebi tablourile lui **Constantin Teodor, Daniel Claudiu** și **Remus Moldovean**, sculpturile realizate de **Gabriela Popovici, Damian Popa, Dan Radu Lucea** și **Ionel Tănase**, precum și afișele semnate de **Florin Săceanu, Adrian Avram** și **Bogdan Bedeagă**.

Spectacolul care a urmat a cuprins șapte momente distincte, dar perfect eșalonate și îmbinate de realizatori într-un tot unitar care a prilejuit o impresionantă paradă a potențialului artistic studențesc, acum, în pragul etapei finale a **Festivalului Artei și Creației Studențești**, cea mai importantă manifestare în domeniu, organic integrată grandiosului **Festival Național „Cîntarea României".** Mesaj profund educativ și angajant, voie bună și confort spiritual, o stare de atotputernică și atotcuprinzătoare tinerețe au degajat interpreții și formațiile studențești prezente în acest spectacol, de la coruri (**Cantores Amicitiae** din Iași, **Intermezzo** din Cluj-Napoca sau **Song** din București) la brigăzile artistice reunite ale **Academiei de Studii Economice** și **Facultăților de Energetică** și **Drept**, trecînd pe la ansambluri folclorice din toate zonele țării, formații de muzică rock (**Impact** din Timișoara și **Conexiuni** din Brașov) sau de dans modern, recitatori — studenți ai **Institutului de Artă Teatrală** și **Cinematografică „I.L. Caragiale"** din București. O contribuție deosebită la reușita spectacolului au avut-o realizatorii coloanei sonore (**Ileana Popovici**) și imaginii (**Florin Tolaș**). Concepția și realizarea întregului spectacol aparțin lui **Lorin Vasilovici** și **Cornel Diaconu.** Cele mai calde felicitări deopotrivă gazdelor — activiștii și studenții din Centrul Universitar București și tuturor invitaților sosiți din celelalte centre universitare ale țării pentru a-și aduce entuziasta și valoroasa lor contribuție la împlinirea acestui prestigios act artistic care a reușit să omagieze cu cele mai adecvate mijloace cele două aniversări pe care întregul nostru tineret le cinstește în această lună.

PAUL NANCĂ ■

Salonul republican de grafică satirică pentru tineret

Uniunea Tineretului Comunist, Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Uniunea Artiștilor Plastici, organizează în Stațiunea tineretului Costinești, în perioada iunie-august 1987, cea de-a VII-a ediție a Salonului republican de grafică satirică pentru tineret.

Pot participa tineri creatori — membri sau nemembri ai U.A.P. în vîrstă de pînă la 35 de ani ; autorii vor trimite minimum 4 lucrări, dimensiunea exterioară a passepartout-ului 42X60 cm, pe adresa Biroului de Turism pentru Tineret, Str. Onești, nr. 4—6, sector 1, București, cu mențiunea : „pentru Salonul republican de grafică satirică pentru tineret". Coletul va mai cuprinde : o fișă de înscriere și o fotografie alb/negru 4/6. Termenul limită de depunere este 15 mai 1987.

Organizatorii, unele ziare și reviste de cultură, Stațiunea tineretului Costinești vor acorda premii și diplome.

Gala tinerilor actori

Uniunea Tineretului Comunist, Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația Oamenilor de Artă din Institutiile Teatrale și Muzicale, organizează în Stațiunea tineretului Costinești, în perioada 16—21 iulie 1987, cea de-a V-a ediție a „Galei tinerilor actori".

La manifestare pot participa : actori profesioniști, în vîrstă de pînă la 35 de ani, cu recitaluri individuale sau de grup (cel mult 3 persoane), studenți de la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică București și Institutul de Teatru Tîrgu Mureș, cu recitaluri individuale, recitaluri de grup și spectacole.

Repertoriul va cuprinde creații artistice din literatura românească sau universală, de valoare, poezie, proză, fragmente dramatice, piese de teatru, care să se circumscrie obiectivelor de formare multilaterală și educație estetică a tinerilor.

Pînă la data de 15 mai 1987, participanții vor depune la agențiile județene B.T.T., fișa de înscriere însoțită de o fotografie și 2 (două) exemplare dactilografiate ale textelor recitalului individual sau de grup ; textul va fi avizat de conducerea teatrului și de Comitetul județean de cultură și educație socialistă.

Organizatorii, unele ziare și reviste de cultură, Stațiunea tineretului Costinești vor acorda premii și diplome.

Vitrina cărţilor

Eveniment

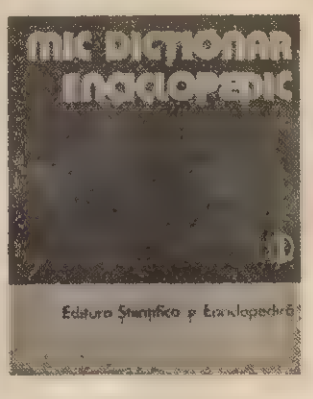

Banca de date

Apariţia celei de-a treia ediţii a **„Micului dicţionar enciclopedic"** (Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1986) poate fi considerată un eveniment editorial atît din punct de vedere al faptului în sine cît mai ales din cel al calităţii acestei lucrări de referinţă. Ediţia prezentă este revăzută şi adăugită ceea ce îi conferă, faţă de ediţiile anterioare (ed. I — 1972 şi ed. II — 1978) un număr sporit de articole şi un plus de actualitate. Numărul de articole creşte pînă la impresionanta cifră de 77 000 într-un conţinut de peste 1900 pagini.

Lucrările la **Micul dicţionar enciclopedic** s-au încheiat la finele anului 1985 (multe date statistice fiind conforme cu situaţia din 1984) şi au necesitat, desigur, un imens travaliu din partea a 27 de redactori şi peste 170 de colaboratori, aceştia din urmă reprezentînd domeniile cele mai variate şi fiind cunoscute personalităţi : academicieni, cadre didactice universitare, doctori în ştiinţe. Coordonarea generală a aparţinut dr. Mircea Măciu, lui Nicolae C. Nicolescu, dr. Vasile Suteu, George Timcu şi ing. Vasile Văcaru.

Un numeros colectiv, incluzînd şi Institutul de Geodezie, Fotogrammetrie, Cartografie şi Organizarea Teritoriului, s-a ocupat de ilustraţiile din text, de planşele din afara textului (acestea în majoritate color), de prezentarea grafică generală a **Dicţionarului.** Tipărirea lucrării a fost realizată de Întreprinderea poligrafică „Arta Grafică" în condiţii în general foarte bune, deşi unele reproduceri alb-negru mai lasă de dorit.

Dicţionarul se prezintă la această ediţie într-o nouă formulă : enumerarea numelor proprii şi a celor comune se face împreună. Iniţiativa ni se pare fericită. Doar în ceea ce priveşte partea centrală, anume paginile de expresii şi locuţiuni, considerăm că ar fi fost necesară tipărirea pe hîrtie de altă culoare, după modelul altor lucrări de acest fel, pentru a facilita găsirea ei în compactitatea opusului.

Remarcabil este faptul că ediţia de faţă oferă majorităţii termenilor şi etimologia. În general se reuşeşte prezentarea esenţialului într-un minim de cuvinte, oferind informaţie utilă şi concentrată aşa cum este şi firesc la scopurile urmărite de un asemenea dicţionar.

Alături de personalităţile marcante ale istoriei universale, ale ştiinţei, tehnicii, artei de pretutindeni, **Dicţionarul** conţine articole numeroase despre personalităţi române ce s-au remarcat în domenii diverse, pe tot parcursul istoriei, fără a omite perioada contemporană. Sînt evidenţiate de asemeni, prin articole şi material iconografic, aspectele principale ale geografiei României precum şi realizările artistice şi economice ale ţării în ultimii ani.

Micul dicţionar enciclopedic, în noua sa ediţie, este o lucrare importantă şi utilă ca instrument de studiu, o „bancă de date" necesară oricui. Ca întotdeauna cînd apare o astfel de enciclopedie, impresionează volumul de muncă şi erudiţie înglobate în ea, marea pasiune şi hărnicie ale realizatorilor, aici ca şi la ediţiile precedente, admirabile.

În contextul apariţiei tot mai accelerate a noi şi noi informaţii, revederea ediţiei precedente se dovedeşte utilă, cum utilă este în general, tipărirea, o dată la cîţiva ani, a unei noi ediţii.

Apariţia **Dicţionarului** răspunde unei necesităţi şi o face cu distincţie, la un nivel ştiinţific şi de prezentare elevat, în concordanţă cu aşteptările publicului.

HORIA GÎRBEA ■

Vervă şi rigoare

Frumoasa expresie românească „neastîmpărat ca argintul viu" i se potriveşte de minune lui Dinu Săraru, care nu se mulţumeşte niciodată să la lucrurile aşa cum sînt, ci caută de fiecare dată o îmbunătăţire a lor, fie şi cu preţul unei mari risipe de energie. Stilul „Dinu Săraru" — adică dinamism plus aplomb plus responsabilitate cetăţenească — se recunoaşte imediat în peisajul culturii noastre actuale. Este de ajuns să treci pe strada cunoscută cîndva sub numele de Sărindar şi să afli ce spectacole extraordinare se mai joacă la Teatrul Mic pentru a-ţi da seama că acolo nu poate fi director decît Dinu Săraru, scriitorul, publicistul şi omul de teatru de o inepuizabilă fervoare, manifestată atît în planul creaţiei spirituale, cît şi în acela al acţiunii practice.

Vitalitatea şi spiritul inovator constituie şi trăsăturile caracteristice ale recentului său volum de publicistică **Adevăruri de toată ziua,** apărut recent la Editura Eminescu, cu o prezentare plină de căldură semnată de directorul acestei edituri, Valeriu Răpeanu. Transferate din ziare şi reviste (îndeosebi din **Flacăra**) în paginile unei cărţi, articolele nu şi-au pierdut nimic din prospeţime ; ele au în continuare capacitatea de a-l face să se simtă implicat chiar şi pe cel mai indiferent cititor, trăgîndu-l parcă de mînecă şi obligîndu-l să vadă ce se întîmplă în jurul său şi să ia atitudine. Dinu Săraru este publicistul şi cetăţeanul care mereu ridică probleme şi nu ca un spectator ironic, din afara situaţiei, ci ca un personaj real al vieţii din România de azi ; ca dovadă, imediat după ce ridică probleme propune şi soluţii de rezolvare a lor şi, adeseori, le rezolvă el însuşi, din mers, asumîndu-şi benevol sarcini care altora li s-ar părea peste puterile unui om.

Intervenţiile lui Dinu Săraru în sfera vieţii noastre de zi cu zi, intervenţii adeseori vehemente, au totuşi, întotdeauna un efect tonic, deoarece exprimă o încredere în progresul societăţii româneşti şi o atitudine constructivă. Chiar şi cînd simţi că publicistul se înfurie de indignare, denunţînd ignoranţa, lăcomia, lăcătuşia, formalismul, inerţia, îţi dai seama că el pune atît de mult suflet în campania sa tocmai pentru că nu se îndoieşte de capacitatea colectivităţii din care face parte de a-şi înţelege şi remedia propriile deficienţe. Deşi se avîntă cu nerăbdare chiar şi împotriva celor mai dificile obstacole, Dinu Săraru nu dă niciodată impresia că ar lupta cu morile de vînt. Articolele lui se caracterizează printr-un profund **realism,** prin capacitatea de a vedea multiplele faţete ale vieţii, fără prejudecăţi. Citind volumul **Adevăruri de toată ziua,** ni-l putem închipui pe autor luînd cuvîntul la şedinţe şi ridiculizîndu-l pe un vorbitor dinaintea lui care a dat dovadă de demagogie, întrînd în magazine şi reproşîndu-le vînzătorilor că una scrie pe firmă şi alta au în rafturi, mergînd în satul natal Slătioara, şi contrazicîndu-se cu un pretins specialist venit de la „judeţ" care cere să se cultive roşii într-un loc impropriu pentru cultivarea roşiilor, întrebîndu-l pe un responsabil de restaurant din Poiana Braşov de ce nu poate să ofere clienţilor un pahar cu lapte, în condiţiile în care de jur-împrejur se află numai păşuni bune pentru creşterea vacilor, acuzîndu-l faţă în faţă pe un funcţionar de la spaţiul locativ că are o atitudine boierească şi aşa mai departe. Nici un subiect care îl interesează pe oamenii de azi nu i se pare lui Dinu Săraru prea „prozaic" sau nedemn de stilou său. El ni se înfăţişează ca un **om complet** care ştie ce înseamnă şi frumuseţea ireală a unui tablou de iarnă, dar şi meschinăria unui „om mic şi de nimic" care, încadrat de geamul unui ghişeu, îl priveşte impenetrabil şi dispreţuitor pe solicitanţi.

Este evident că pentru Dinu Săraru scrisul reprezintă **numai una** dintre direcţiile de manifestare ale personalităţii sale, că el nu face din scris un scop în sine sau un act de narcisism. De altfel, cel mai simpatic element din biografia scriitorului îl constituie tocmai faptul că el nu şi-a propus de la început să fie scriitor, că iniţial s-a ocupat de cronica de teatru, de publicistică şi că abia apoi s-a lansat în scrierea romanului **Nişte ţărani** şi a celorlalte romane, toate intrate imediat în raza de interes a criticii literare şi a publicului larg. Este o mare realizare să fii unul dintre cei mai valoroşi prozatori români de azi fără ca în proprie ta viaţă scrierea prozei să reprezinte lucrul cel mai important. După cum reiese şi din acest volum de publicistică, Dinu Săraru nu are răbdarea să se izoleze multă vreme într-o cameră de lucru şi să-şi fixeze pe cap cu minuţie aureola condiţiei de scriitor. El nu scrie, ci **şi scrie,** prins mereu în vîrtejul unei existenţe active pe toate planurile. Aşa se explică de ce articolele sale ciocnesc de viaţă.

Cît priveşte mijloacele de exprimare, trebuie să recunoaştem că puţini publicişti de azi dau dovadă de o atît de mare mobilitate în alegerea formulei celei mai potrivite. În articolele incluse în volumul **Adevăruri de toată ziua** întîlnim şi scurte naraţiuni, şi interpelări directe adresate cititorilor, şi mici scenete, şi pasaje pline de lirism, şi expresii populare parafrazate cu vervă, şi demonstraţii de o rigoare ştiinţifică.

La sfîrşitul lecturii îţi rămîne în minte un personaj pe care îl simţi foarte apropiat. Acest personaj spune mereu : Nu e simplu, sînt probleme. Şi tot el continuă, energic, activ, întreprinzător : Sînt probleme, dar nici o grijă, le rezolvăm !

ALEX. ŞTEFĂNESCU ■

Arma meditaţiei

Cronica literară

de Valeriu Râpeanu

Cu douăzeci şi doi de ani în urmă în paginile presei cotidiene îşi făcea debutul un tînăr absolvent al facultăţii de litere din Bucureşti ce lăsase în urma sa amintirea unui student cufundat cu o asemenea devoţiune în paginile cărţilor încît părea abstras din contingent manifestînd din pricina acestei existenţe întîrziate şi o naivitate invers proporţională cu vîrsta. Cronicile sale n-au întîrziat să vădească în persoana lui Adrian Anghelescu, pentru că despre el este vorba, un critic înzestrat cu o deosebită fineţe, mai ales cînd atenţia lui se oprea asupra acestor opere ce-şi propuneau să releve străfundurile sufletului omenesc. Cititorului nu putea să-i scape altitudinea intelectuală a acestor cronici ce-şi aveau temelia în frecventarea valorilor certe ale culturii universale şi româneşti şi în refuzul de a lua în seamă tot ceea ce reprezenta expresii minore sau nesemnificative ale scrisului şi ale artei în general. Şi, în sfîrşit, Adrian Anghelescu vădea o preocupare relevantă pentru expresia aleasă, pentru un stil care dacă nu era saturat de metafore preţioase nici nu rămînea la nivelul unei grăbite comunicări jurnalistice. Nu scria mult şi de aceea prezenţa sa publică este şi astăzi cît se poate de parcimonioasă. Adrian Anghelescu manifestînd încă o sfială adolescentină faţă de tot ceea ce i se pare că poate să fie socotit drept o dorinţă de a ieşi în evidenţă, de a-şi afişa ostentativ numele prin ubicuitatea prezenţei. De aceea a dovedit o reţinere invers proporţională cu valoarea scrierilor sale pe care le-a strîns în volum cînd trecuseră aproape cincisprezece ani de la debut. E drept, între timp, Adrian Anghelescu îşi lărgise sfera interesului său abordînd din perspective de sinteză cîteva din marile momente ale literaturii precum Caragiale, Sadoveanu, Tudor Arghezi aducînd puncte noi de vedere, abordînd opera lor din unghiuri inedite. A dovedit în acelaşi timp şi o conştiinţă civică ce l-a făcut să îmbrăţişeze domenii care nu păreau că fac parte din sfera istoriei literare aşa cum era înţeleasă îndeobşte. Astfel lui Adrian Anghelescu i se datorează reintrarea în circuitul valorilor contemporane a uneia din cele mai elevate expresii ale culturii noastre : arhitectul G.M. Cantacuzino. Ediţia pe care i-a dedicat-o în 1976 tipărită de Editura Eminescu şi studiul care o însoţea au readus în circulaţie după o îndelungă şi nedreaptă uitare scrierile de o elevată intelectualitate ale acestui arhitect care a avut o contribuţie esenţială în anii dintre cele două războaie mondiale la definirea specificului naţional.

– Ceea ce vădea primul său volum la care ne referim intitulat „Creaţie şi viaţă" — şi cred că frecventarea unor spirite de aleasă înzestrare culturală precum George Mihail Cantacuzino şi-a pus amprenta asupra gîndirii sale — era larga deschidere către orizonturile culturii universale cărora le erau integrate fără emfază, fără ostentaţie şi fără supralicitări bombastice valorile artei româneşti. Peste şase ani, Adrian Anghelescu tipărea o nouă carte intitulată „Vîrstele lui Proteu" care rămîne una din cele mai originale perspective româneşti asupra barocului, remarcabilă sinteză ce cheamă toate artele la un colocviu spiritual desfăşurat pe vaste planuri. Stăpînirea exhaustivă şi profundă a obiectului studiat se metamorfozează într-o trăire autentică volumul nefiind doar o expunere teoretică şi erudită ci o pasionantă călătorie într-o lume la care autorul aderă sufleteşte.

Şi acum, în urmă cu două luni, a apărut cea de-a treia carte a lui Adrian Anghelescu purtînd un titlu, „Vedere dinspre Eyub", care nu mi se pare întru totul concludent pentru sensurile ei multiple. E un volum care constituie examenul de maturitate al acestui spirit de aleasă vocaţie prin profunzimea gîndului, cutezanţa judecăţilor, eleganţa stilului. În noua sa carte, Adrian Anghelescu demonstrează că între subtilitatea unei analize artistice ce urmăreşte relevarea specificului literar şi explicarea acestora prin factori psihologici sau de apartenenţă la anumite structuri geografice, morale, intelectuale, etnografice chiar nu există un raport de incompatibilitate ci, dimpotrivă, unul de convergenţă şi interdependenţă ce ne oferă posibilitatea de a merge mai departe adîncind explicaţiile şi aflînd motivaţii ce nu ni se relevă decît printr-o lărgire a cîmpului de investigaţie în toate direcţiile.

La cea dintîi privire, sumarul pare compozit : un studiu despre Nicolae Iorga prilejuit de reeditarea acelei cărţi fundamentale a marelui savant : **Istoria românilor prin călători,** o altă operă de cultură editată cu prefaţă şi sub îngrijirea lui Adrian Anghelescu, un studiu despre Gala Galaction, un altul care a constituit introducerea la seria **Operelor** lui Ion Pillat în curs de apariţie şi partea cea mai întinsă intitulată „Cînd documentul de viaţă depăşeşte imaginaţia" despre Constantin Mavrocordat, ce leagă aceste patru studii încît avem la lectura volumului sentimentul cert al unei structuri unitare şi nu al unei alăturări întîmplătoare.

În primul rînd atracţia, aş spune evidenţa atracţiei pentru ceea ce interferenţele sociale, morale, intelectuale, estetice dintre două arii de civilizaţie, mentalitate şi cultură : Orient şi Occident. Printr-o analiză simplă şi riguroasă, ce nu o dată pare de-a dreptul o reconstituire cu mijloacele unui prozator, Adrian Anghelescu se opreşte mai cu seamă asupra unor zone de contact căutînd să vadă cum şi în ce măsură receptivitatea sau indiferenţa unui creator faţă de una sau alta din ele îşi află ecouri în structura intimă a operei. E o perspectivă originală care nu şochează prin teribilism ci impune prin seriozitate şi rigoare, cucerindu-te prin justeţea concluziilor. A doua trăsătură care ca şi prima de altfel constituie o caracteristică a scrisului său este faptul că studiile sale au cel mai adesea ca axă fundamentală călătoria care nu este privită în incidenţa ei biografică, în latura ei anecdotică, ci în răsfrîngerile sale sufleteşti, în înrîuririle ei morale, în şocurile ei intelectuale, în consecinţele asupra operei şi a amprentei asupra sensibilităţii artistului.

Volumul denotă o metodă critică de o reală modernitate : istoria nu mai e redusă în cartea lui Adrian Anghelescu doar la o înşiruire de fapte ci este înţeleasă ca o vastă panoramă spirituală şi morală, o întrepătrundere de mentalităţi, de tipuri umane, de monumente de cultură şi civilizaţie. Între psihologia creatorului şi lumea în care a trăit sau i s-a relevat conştient sau accidental, Adrian Anghelescu nu stabileşte legături forţate sau care se oferă imediat percepţiei ci motivaţii subtile. Modernitatea actului său critic nu se echivalează însă în analize seci, uscate, reci, cum se întîmplă adeseori, ci prin pagini de adevărată artă, prin reconstituiri în care Adrian Anghelescu se vădeşte deopotrivă un scriitor cu sensibilitate pentru reînvierea lumilor apuse.

De aceea judecăţile sale, riguros delimitate istoric, îşi află echivalenţe plastice, dau un farmec aparte. Adrian Anghelescu este prin excelenţă un spirit constructiv, un artist care vede plăsmuirile gîndului său în proporţii armonioase, chiar cînd ascund frămîntate tendinţe contradictorii. Deşi un iubitor al barocului nu este un adept al lipsei de măsură şi al grandilocvenţei. El reconstituie universuri morale şi artistice fără să polemizeze cu cei dinaintea sa pe care bineînţeles nu o dată îi infirmă. Propune o interpretare substanţial şi esenţial nouă fără să ascută armele luptătorului, ci meditînd la proporţiile exacte, clare, net conturate, armonioase aşa cum se desprind de pe planşeta unui arhitect care gîndeşte şi contemplă îndelung şi abia după aceea definitivează ceea ce va fi zidit în alcătuirea armonioasă a cuvintelor. După ştiinţa mea, nu a susţinut polemici, nu a coborît în arenă şi a evitat — aşa cum spuneam — întîlnirile cu literatura mediocră. Şi-a făcut cîteva repere calitative în jurul cărora gravitează. Uneori acestea îl subjugă şi îl fac să vadă totul prin prisma lor. E cazul lui Proust, acest zeu tutelar al scrisului său faţă de care raportează uneori cu bună dreptate, alteori cam forţat, motive, atitudini, idei.

„Vedere dinspre Eyub", ultima carte a lui Adrian Anghelescu, reprezintă un moment important în peisajul criticii actuale, proiectînd perspective noi asupra cîtorva momente ale literaturii române integrate în contextul istoric naţional şi european.

Seralul la lumina zilei

Tinerețea rămîne vîrsta idealului. Ea găzduiește pregătirea pentru marile țînte, pentru înfăptuirea curajoaselor proiecte. Învățînd, te pregătești pentru viață, pentru cucerirea înaltelor piscuri, pentru însușirea cuceririlor revoluționare ale vremii tale. Iar organizația revoluționară a tineretului și-a făcut un titlu de mîndrie din a călăuzi viața și munca tuturor celor aplecați spre tainele producției, ale științei și cunoașterii, căci tineretul beneficiază acum de cele mai frumoase condiții de învățătură, de muncă și viață, rod al luptei pentru progres dusă de Partidul Comunist Român, sub stindardul căruia Uniunea Tineretului Comunist a fost totdeauna prezentă la un loc de frunte, în primele rînduri. De aceea, partidul a înscris între adevărurile sale esențiale preocuparea pentru creșterea și educarea tinerei generații, pentru pregătirea ei multilaterală, pentru afirmarea deplină a virtuților înnobilate de dragoste, patriotism și sete de cunoaștere. Condițiile asigurate acum tinerei generații depășesc chiar și cele mai frumoase vise ale predecesorilor. Amplul tablou al școlii românești poate fi conturat cu greu, atîta vreme cît el se compune dintr-o sumedenie de noi izbînzi, pornind de la o bază materială modernă, de la apariția unor noi centre universitare, de la cadre didactice de înaltă pregătire ca să includă apoi amplul proces de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția spre a contura o arie largă de preocupări, de la participarea intensă la realizarea marilor obiective ale economiei naționale pînă la descoperiri științifice demne de cataloagele unor institute celebre.

Din acest amplu tablou al muncii și învățăturii am decupat doar o singură imagine capabilă însă să ilustreze deopotrivă întinsele posibilități de instruire și specializare puse la îndemîna celor tineri ca și rîvna lor în a le valorifica pentru binele societății.

Ca niciodată viscolul de martie se aude mai puternic și mai rău ca un animal. Coridoarele răsună ca după trecerea unei motociclete. Femeile de serviciu încep să măture. Din săli se aud vocile profesorilor și, rar, aproape fluierat, cîte un scîrțîit de cretă pe tabla uscată. Călare pe un calorifer, un bărbat așteptă țîrîitul soneriei.

— Te-a dat afară ?

— Da de unde ? Am venit să-mi iau nevasta ! Nu vezi ce viscol e afară ? Femeile de serviciu controlează luminile și robinetele.

— Uită-te și tu la toate apele ! strigă o femeie din capătul coridorului la alta ascunsă într-o sală de curs. Nu se aude decît hîrîitul măturii. Un student și-a uitat mănușile. Într-o bancă a rămas un bilet de dragoste și unul care fixează o întîlnire în oraș. Nu departe se află un indigo mototolit, o mină de pix, un pachet de țigări desenat cu un telefon scris în grabă. Deasupra, pe dealul Cotrocenilor, orașul se pregătește de culcare, iar jos, la Politehnică, luminile se sting una cîte una. În șir indian, ascunși sub căciuli și gulere ridicate, seraliștii urcă sprințari spre metrou. Din cînd în cînd, șirul indian se rupe. Trece cîte un bărbat sau o femeie mai în vîrstă. Aceștia sînt profesorii. Mai toate sălile au intrat în stăpînirea femeilor de serviciu. Mătură, șterg praful și spală. Au stins luminile de pe toate coridoarele. Într-o singură sală, vocea profesorului, clară, neiertătoare, continuă expunerea cursului. Soțul fidel tremură și așteaptă, ascultînd atent lecția de geometrie. Dacă prin punctul B ducem o paralelă, ea se intersectează... iar coridoarerele prelau teorema și-o plimbă spre viscolul de afară.

— Ăștia n-au de gînd să mai plece odată ?

Celelalte femei ridică din umeri. Școala e școală. Chiar dacă seraliștii le îngreunează munca și le țin pînă tîrziu cînd termină curățenia, femeile acestea au o considerație sinceră pentru toți cei care învață după-amiaza. „Ai carte, ai parte, zice una. Bine că pot și vor să facă și ei ceva în viață ! Trudesc acum și-apoi le-o fi și lor ceva mai bine". În cele din urmă, profesorul iese cu paltonul pe umeri și cu cîteva hîrtii ținute academic sub braț. Pe coridor e întunericul sfîrșitului de program și portarii împreună cu femeile de serviciu închelie socotelile zilei. Gălăgioși, studenții se îndreaptă grăbiți spre ieșire. Sînt veseli ca niște adolescenți. Încă mai au putere să rîdă și să glumească.

— Noi sîntem liliecii, spune unul în chiotelile fetelor.

— Să nu uiți să-mi aduci cursul de geometrie !

— Mai dă-mi mîine un telefon la serviciu !

Seralul e un fapt de viață. E chiar o lume aparte, risipită ziua prin mii de locuri ale Bucureștilor, care începe să prindă contur abia spre după-amiază, cînd metrourile și mijloacele de transport în comun se împinzesc de cei care se bat pentru un loc pe scaun pentru a putea cîți. Abia seara, ea capătă dimensiuni precise, dar numai pentru cîteva ore, spre a se risipi din nou, ca o colonie de ființe ciudate pe care nu o mai recunoști decît după caietele de sub braț, după picotitul discret deasupra foilor unei cărți, după oboseala ascunsă în cutele unei priviri. În ea poți cîți și putere, și inteligență, și voință, și dorință de a schimba viața și un strop de înfrîngere, semn că bătălia s-a sfîrșit numai pentru o zi.

Două femei pentru o singură diplomă

Nu pare să aibă 20 de ani. Poți să-i dai și 16, deși în unele momente e atît de gravă, de tristă, de îngrijorată încît ai putea crede că e mamă.

— De ce vă uitați așa la mîinile mele ?

Am ridicat din umeri. Nici nu știam de ce-i priveam mîinile cu atîta curiozitate.

— Sînt mîini de muncitoare ! Cînd atîta lume poate spune același lucru, reacția aceasta semănînd cu o scuză nu spune nimic în plus. Dar ea are cu totul alte înțelesuri în momentul cînd aparține unei fete cu o biografie aparte. Daniela Băciucu lucrează ca sortatoare la I.C.R.T.I. Textile-Încălțăminte, într-un depozit din Militari. N-a încercat niciodată la cursuri de zi. I-ar fi fost prea greu. Trăiește împreună cu mama. Din copilărie, au rămas fără casă. Un foc le-a mistuit totul. Au refăcut-o și mama, de 35 de ani, neclintită, bobinează motoarele electrice ale unei întreprinderi textile. Ca să se descurce, trebuia ca fiica să înceapă serviciul cît mai curînd cu putință. După școala generală, s-a angajat, cu gîndul de a continua la seral. A început din prima toamnă și acum este elevă în clasa a XII-a la Liceul economic numărul 2. E în toate acestea puțină încrîncenare. „Aș vrea să-i demonstrez tatălui meu că a umilit-o pe mama atunci cînd a considerat-o sub nivelul lui și a părăsit-o. Să-i arăt că a fost în stare să crească și să educe un copil chiar mai bine decît au făcut-o alții cu posibilități mai bune".

Mama e de la țară. Vrea ca fiica ei să facă un pas înainte, să-și cîștige pîinea ceva mai ușor. Să-i fie mai bine. Și pentru asta e în stare de sacrificii, e gata să facă orice ca să aibă timp de școală. Iar fiica e gata s-o ajute în orice chip, cu riscul de-a învăța doar noaptea: Vrea ca mama ei să nu sufere, ca să n-o ducă la fel de greu. Își dorește teribil să-i poată face o bucurie. Uneori ai sentimentul că aceste femei fac școala împreună. Una, silindu-se la muncă și la lecții, ceailaltă, în spatele frontului, pregătind totul.

De cele mai multe ori, seralul e ca o revanșă, un fel de recalificare într-o probă olimpică în care, dacă nu cîștigi, nici n-ai ce pierde. Mulți au ratat examenele de admitere la zi și n-au mai avut curajul să repete încercarea, dar nici puterea de a renunța. Seralul a devenit, astfel, o cale de mijloc. „Am pierdut admiterea la aeronave și pe urmă am dat la T.C.M. la seral" (Iancu Jianu, I.C.P.I.L.A.) „Întîi am încercat la energetică la cursuri de zi. N-am intrat și m-am gîndit că la metalurgie aș putea să intru mai ușor. M-a lovit atît de mult însuccesul că n-aș mai fi îndurat încă unul, deși, dacă stau să judec lucrurile la rece, poate că ar fi fost mai bine să dau la T.C.M." (Antoaneta Constantin, I Metalurgie, controloare la Întreprinderea de motoare Diesel).

Dacă intri într-un amfiteatru în care se află o serie de studenți de la seral te surprinde un lucru. Toți sînt tineri. Se vede de la o poștă că majoritatea o formează absolvenții de liceu din ultimii ani. Extrem de rar mai găsești cîte un bărbat trecut puțin de treizeci de ani. S-a dus vremea celor cu funcții puși pe completarea studiilor, cînd se zicea, mai în glumă, mai în serios că seralul nu este decît școala care se face noaptea ca să treci clasa cu ochii închiși. Seralul a devenit o școală de-adevăratelea în care învață tineri de aceeași vîrstă cu studenții sau elevii de la cursurile de zi și care, în plus, și-au asumat varianta muncii. Acestora li se mai adaugă o categorie. Cea a bucureștenilor pragmatici care au găsit în seral o mică șmecherie în a evita repartiția privită ca o aventură trăită departe de mămica și tătucu. Despre ei — nimic. Dar dincolo de toate acestea, seralul rămîne o școală a celor mai tari, dispuși să lupte, cărora viața le-a agățat o piatră de pulpanele hainei, iar ei, în ciuda acestei greutăți, încă mai încearcă să zboare.

Școala caracterelor

Existau cîteva trenuri personale care în cursele de seară aveau parte de o populație liniștită, pusă pe lectură sau pe moțăit. Oricît ar părea de ciudat, peste o sută de oameni coboară în fiecare după-amiază pe peroanele Gării de Nord, pentru a învăța în București și seara, uneori tîrziu, chiar cu acceleratele de noapte, se întorc în Ploiești pentru ca dimineața, cu noaptea în cap, să-i vezi în stațiile de autobuze sau la porțile întreprinderilor. Cristian Spălățelu a încercat varianta seralului din motive financiare. S-a angajat la Teleajen și a lucrat într-un atelier mecanic. A reușit la admitere abia după a treia încercare și la puțin timp, n-a mai avut încotro, a trebuie să plece pentru că oamenii i-au spus, nene, aici e de muncă, școala e distracția ta. „Nu pot să renunț la facultate. Prefer să fac naveta, să depun niște eforturi în plus în acești ani, decît să rămîn toată viața să trag de fiare". S-a transferat la o unitate aparținînd de T.M.U.C.B. și acum este student în anul doi la economia industriei și agriculturii, la Ploiești fiind în continuare tratamentist. Paula Fota și Carmen Iordache fac naveta din Ploiești tot pentru Academia de Studii Economice. Doina Alecu face naveta de la Videle. Dar cei mai mulți ploieșteni fac naveta la Institutul Politehnic. Nu le ajung slujba și școala. Le mai trebuie și o navetă cu trenul căreia i se adaugă drumurile prin București. Ca să reziști la toate acestea îți trebuie putere, trebuie să fi îndurat ceva, să fi știut ce-i greul ca apoi să-ți poți dori un pas înainte și să-l faci chiar dacă pentru asta trebuie să mergi și-n genunchi. La seral nu mai faci școală de dragul școlii. „Tata era bolnav, mama — casnică. N-aveam nici o șansă să mă descurc la zi ca să urmez medicina. Așa că am ajuns la mecanică și muncesc în acest atelier de proiectare unde nu

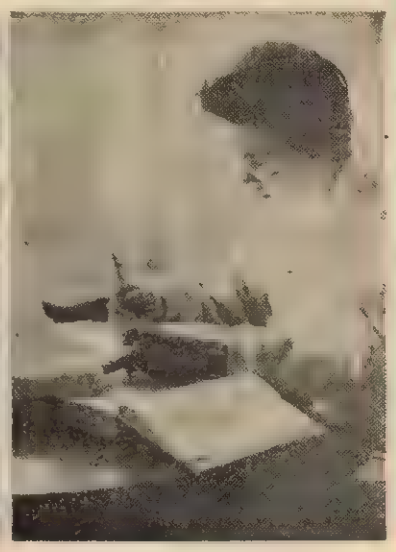

sînt decît pentru cei care nu-mi cer datoriile" (Bogdan Niculescu, II, Mecanică). Uneori trebuie să-i păcălești pe cei de la slujbă în favoarea școlii, alteori școala în favoarea serviciului. Dar de înșelat nu reușești cu nici una. Mereu sosește hîrtia cu notele de la examene și cu frecvența, iar cifrele de plan nu țin cont de ambițiile particulare ale fiecăruia. Marian Bucur de la I.C.P.I.L.A. este student în anul V la Institutul de construcții. Are un copil iar soția lui învață tot la seral. Trebuie să-și întrețină și mama. În institut e un om care contează. La facultate nu are nevoie de îngăduință. E greu de crezut că în următorii ani acest om se va lăsa mișcat de prima adiere de vînt. Cînd ai de înfruntat pe cineva e mai bine să n-ai ghionul de a da peste o asemenea biografie. Imediat îi simți forța, simți că te izbești de un zid, de un caracter. Într-o competiție cu asemenea oameni e ca și cum ai alerga împotriva trenului. Ca să învețe, timp de cinci ani, un seralist se scoală dimineața la cinci și se întoarce acasă seara tîrziu, după telejurnal. La început e entuziast, plin de energie, chiar optimist. Încet, încet, drumurile, slujba, examenele, cursurile îl liniștesc și-l duc pînă la limita epuizării. În anul V seral de la Facultatea de mecanică, din 150 cîți au intrat în anul întîi, n-au mai rămas decît 70. Ceilalți s-au pierdut pe drum. Au obosit, au cedat, au pierdut. Au rămas în cursă cei care au tras cu dinții. Ioan Cristian a terminat o facultate de subingineri. L-a apăsat prepoziția și a mai început o dată facultatea la seral. După aproape nouă ani de facultate e greu de crezut că va mai avea energie și tragere de suflet pentru încă una, chit că între seraliști există și un fel de profesioniști ai școlii, oameni în stare să învețe constant, riguros, temeinic, zi de zi, ani la rînd, fără nici o clipă de poticneală. Unii sînt gata să facă asta pînă la șaizeci de ani. Un cadru didactic trecut prin multe povestea despre un examen la seral. A înșirat bileteie pe catedră și i-a invitat pe primii cinci studenți să-și aleagă cîte unul și să pregătească subiectele. În vreme ce aceștia și le alegeau, profesorul, curios de noutățile zilei, se pregătea să parcurgă ziarul. Chiar găsise ceva interesant. Dar unul dintre seraliști a rămas lîngă catedră. Nu voia timp de gîndire. Puțin iritat, profesorul l-a rugat să ia loc și să-și facă măcar o schiță sumară a subiectului. N-am nevoie, a răspuns omul. Profesorul s-a enervat și cu cea mai relaxată mină a început examenul, gata să-i dea o lecție celui care-i deranjase neînsemnatul tabiet matinal. Și-l ascult și încep să-l învîrt, povestește profesorul, și-l întorc, și-l sucesc și el, calm și limpede ca lacrima, trecea prin materie ca un print. Simțeam că înnebunesc și obosesc. Și n-am mai rezistat și i-am zis, lasă-mă în pace, esti grozav, dar nu vezi că n-am pălărie. Pentru ce, l-a întrebat acesta mirat? Ca să mi-o scot în fața dumitale!

Viața pe brînci și școala la seral a scos mulți oameni de nădejde. Cei puțin pentru șansa în plus acordată celor sosiți mai tîrziu în bătălia pentru un loc mai bun sub soare, pentru un pas înainte meritată toată considerația. Nu știu cîți savanți a dat seralul. Poate că mai puțini. Dar a dat cu siguranță o mulțime de caractere de oameni puternici, aspri și greu de speriat cu un strigăt. Cei mai mulți au fost muncitori, băieți de la țară, care au înțeles abia mai tîrziu că între șaibă și carte e totuși o diferență.

Să nu roșești niciodată

Seraliștii au o viață dublă. Fața e munca și reversul e școala. Cap și pajură în aceeași zi, în egală măsură. „Cea mai mare satisfacție o ai cînd ajungi să înveți aceleași lucruri la care lucrezi. Atunci te simți mai stăpîn, te miști mai lejer, parcă ești cineva între ceilalți. Alteori, mai ciupești cîte puțin de la serviciu. Ar fi nedrept dacă tot stai zi de zi în fața planșetei să nu-ți faci și proiectele. Noi am fost obligați să ducem la facultate o adeverință că am efectuat 68 de ore peste program în proiectare. Dar aici, cînd a fost de lucru, am făcut sute de ore. Cînd se apropia termenul de predare al proiectului aproape că uitam de facultate" (Norica Vintilă, inginer la I.C.P.I.D.A., absolventă a cursurilor serale, facultatea de hidraulică). La I.C.P.I.L.A., un institut de cercetări în domeniul îngrășămintelor și azbocimentului, lucrează o sumedenie de seraliști. Cei mai mulți își fac seralul la o facultate de profil. După absolvire sînt încadrați imediat pe posturile adecvate. Conducerea institutului a făcut din seral un mod de pregătire a cercetătorilor de mîine. Cei care au ținut sus steagul seriozității pe parcursul celor cinci ani de muncă, imediat după absolvire sînt promovați cercetători. Și pînă acum, strategia s-a dovedit mai mult decît folositoare. A creat o atmosferă de muncă și competiție, de seriozitate și răspundere. Și asta e un cîștig adevărat. „Am primit repartiție de la liceu la un atelier de energoreparații. După ce-am intrat la seral, mi-au spus că eu nu-s făcută să lucrez acolo, că n-au cum să mă folosească și că trebuie să aștept pînă s-o găsi ceva în proiectare. Am stat o săptămînă și mi-am căutat de lucru. Așa am ajuns la I.C.P.I.L.A. Acum sînt în anul IV la Electrotehnică. Stau în gazdă și o dată la două săptămîni merg la părinți la Cîmpina ca să mă aprovizionez. Ei îmi plătesc chiria, ei îmi fac aprovizionarea și eu mă descurc cu restul". (Sabina Oprică). „Am lucrat întîi la un grup de șantiere. Mi-au zis, nenică, școala te privește, noi trebuie să ne terminăm construcția! A trebuit să plec. Tot ca sudor am venit și aici. Din cînd în cînd mai lucrez și în proiectare. Stau la un cămin de nefamiliști, doi în cameră, și seara mănînc la o cantină aparținînd de o autobază. Masa de prînz o sar. N-o duc prea ușor, dar dacă vreau să fac ceva, vorba celor de pe șantier, nenică te privește, e distracția mea. Atîta doar că nu e distracție, e un fel de viață trăită din simbătă în simbătă" (Iancu Jianu, IV, T.C.M.). Mulți din studenții de la seral lucrează numai șase ore. În anii terminali îi încearcă oboseala. Abia mai rezistă. Fetele ajung chiar la program de patru ore. Asta nu înseamnă că o duc mai ușor. Lîngă Centrala sticlei și ceramicii fine există o secție de termometre și densimetre. Lumea sticlei a adunat aici o mulțime de elevi și studenți la seral, majoritatea fete. Șefa secției, inginera Elena Ionescu a încercat întotdeauna să găsească un echilibru între nevoile producției și viața seraliștilor, socotind școala nu numai un beneficiu particular, ci și un mare cîștig, pentru instituție. „Înainte de admitere am lucrat 6 luni într-o fabrică de geamuri la Scăieni ca observator de cuptoare. Acum, în anul V, cînd facem tehnologiile sticlei, mi-e mult mai ușor. Vă dați seama, ni se predă despre cuptoare și la noi, cînd a fost în reparație, a trebuit chiar să intru într-unul. Normal că mi-e mult mai simplu și mă bucur că se leagă între ele". (Carmen Iacob, V, Tehnologica sticlei). Valentin Preda este șeful tor la aceeași întreprindere și student în anul IV la tehnologie chimică. Lucrează mereu la o mașină de șlefuit, în umezeală și într-o mare concentrare. „Tot timpul alerg, sufocat de timp. Cînd e concediu, e sesiune: cînd e vacanță e slujbă. O dată am prins cîteva zile după examen și mă pregăteam să mă bucur de ele.

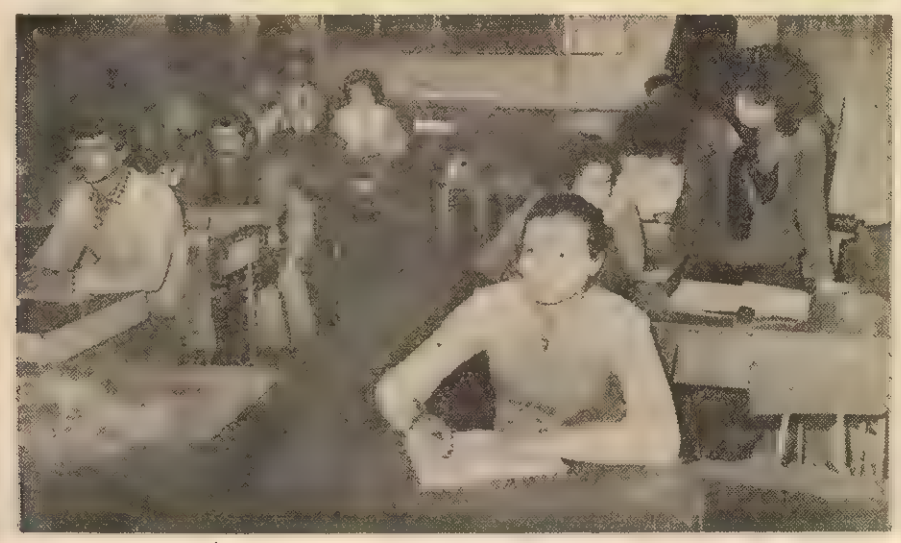

Dar m-au sunat că nu merge treaba, că sînt niște necazuri cu mașinile la care am început să mă pricep. A trebuit să vin să dau o mînă de ajutor. Cine își imaginează că seralul este o distracție se înșeală, sau, din rătăcire, e dispus să creadă că în afara modului său de a fi nu mai contează nimic" (Valentin Preda). Sigur, seralul nu este o glumă. În cel mai rău caz, e un pariu pus de caracterele tari, o șansă în plus pentru cei dispuși să nu cedeze la prima înfringere. Iar în întreprinderile pe care le-am văzut, seraliștii nu erau decorul pitoresc al coridoarelor, nici studenții zgomotoși și distrați. Erau niște oameni obișnuiți care lucrau cot la cot cu ceilalți, fără nici o pretenție în plus, ca apoi, la sfîrșitul programului, să alerge spre poartă, să se înghesuie la ieșire și în stațiile de autobuz, să se zbată pentru a ajunge la timp la cursuri. „Dacă nu ești în stare să citești în tramvai sau pe scara autobuzului ca să nu roșești la seminar înseamnă că nu-ți dorești decît o diplomă" (Carmen Șerban, II, Economia industriei și agriculturii, desenatoare I.P.C.F.).

Oameni de cursă lungă

La serviciu ți se spune că școala e afacerea ta personală. La școală, profesorul ridică din umeri. Te crede că ai probleme, dar el ce vină are. Școala-i școală. „Sîntem patru fete în gestiune care plecăm la seral. Ca să nu avem necazuri și ca să ținem pasul și la școală, ne-am împărțit. Într-o zi pleacă două, în cealaltă stau ele și plecăm noi mai repede. Ghinionul nostru e că nici una nu sîntem colege de clasă. Așa că, a doua zi, trebuie să telefonăm pe la colegi, să ne facem rost de caiete ca să copiem lecțiile". (Mariana Zelenco, cl. XII-a, liceul economic nr. 3). A trecut vremea cînd la seral umblau ciinii cu covrigii în coadă. Nu se mai trece atît de ușor. O dovadă e faptul că în anul cinci, la politehnică, din cîți au intrat la admitere, n-au mai rămas decît jumătate. „Eu, ca să iau o notă de trecere, muncesc mult mai mult decît un student la zi. Profesorul îmi spune că seralul nu e obligatoriu, și dacă vreau să-l fac, atunci să-l fac ca lumea. Din păcate, lumea a rămas cu o imagine deformată. Are impresia că seralul e un fel de școală de complezență. Faptul că după absolvire începem să contăm ca specialiști e o dovadă că n-am făcut figurație în amfiteatre, chiar dacă era seara sau după-amiaza" (Garibald Popescu, V, Termoenergetică). Ce spun profesorii? „Se simte imediat disciplina producției și a muncii, atît în frecvență cît și în pregătirea ritmică. Noi ne străduim să adaptăm activitățile de predare și cele aplicative la numărul mai redus de ore, fără a abdica de la nivelul de cunoștințe sau de la exigențele obișnuite. Studenții de la seral sînt în general ceva mai virstnici și au o capacitate deosebită în a discerne esențialul, în a emite judecăți mai pertinente. Cu toate acestea, datorită bugetului lor de timp relativ redus și a unui grad mai mare de oboseală, nivelul răspunsurilor lor la dezbateri e adeseori mai mic, compensînd însă cu un plus de superioritate la analizele de caz unde sînt înarmați cu situații concrete. La fel, la referate, studenții de la seral sînt mai buni, după cum cei care își iau lucrări de diplomă în specificul întreprinderii în care lucrează, reușesc să le imprime un pragmatism mult mai pronunțat. De obicei, le încheie cu propuneri concrete, utile, demne de adoptat imediat. De aceea, eu aș pleda ca la seral să nu se înscrie decît în consens cu activitatea pe care o desfășoară în producție". (Prof. univ. dr. Alexandru Albu, A.S.E.). Chiar dacă între seraliști au început să apară mulți absolvenți de liceu din anul trecut sau din celălalt și continuă să fie încă băieții mamei, cei mai mulți sînt oameni pe picioarele lor, în cel mai bun sens al cuvîntului. Seralul continuă să fie școala caracterelor tari, a celor care vin din urmă, cu vigoarea unui tren de marfă pornit într-o cursă lungă. Au trasee fixe. Rar trec prin cinematografe, prin restaurante, prin discoteci. Ani la rînd, viața lor e o încordare de arc trăită pe aceleași drumuri. Cînd ies dintr-un amfiteatru, la terminarea cursurilor, ai sentimentul că nu părăsesc o facultate, ci tot un loc de muncă.

Cînd am intrat într-o sală de curs din A.S.E., nu mai era aproape nimeni. Un singur student își confrunta notițele cu caietul unui coleg. Cei mai mulți din anul I comert erau deja în drum spre casă. Pe tablă, rămăseseră scrise formulele matematice și calcule. Cu cretă roșie, cineva adăugase peste toate cifrele și literele. „Noapte bună!" Într-o bancă, o fișă tehnologică luată de la serviciu și uitată în pupitru. Lîngă ea, un bilețel mototolit. „Anca, te rog să stai în altă bancă pentru că-mi strici ora. Din cauza ta nu pot să-mi iau notițe. Ești fabuloasă!" Gata! a strigat femeia de serviciu, stingînd luminile. A mai trecut o zi din această lume a seralului. Printre atîtea hîrtii și destine, un bilețel trece luminos ca un fapt de viață care bate la ușa zilei de mîine.

CORNEL NISTORESCU ■

Fotografii de
ELENA GHERA ■

Rubrica „Profesorul de literatură" a revistei **Luceafărul** a tipărit de curînd o incitantă intervenție semnată Grigore Sorescu privind „Limba română actuală" și, o spun din capul locului, am parcurs-o cu deosebit interes (lasă că Sorescu e un nume la care vibrez) cu atît mai mult cu cît erau puse în discuție unele probleme de copleșitoare importanță pentru destinul școlii românești.

Meritele (scurtei) intervenții, sînt evidente, multe din ideile ei îmi sînt familiare totuși, mă văd obligat să exprim cel puțin cîteva nedumeriri (de nu chiar spaime) provocate de cîteva pasagii la litera cărora nu ader. G.S. are toată îndreptățirea să militeze pentru o revizuire a programei de limba română (clasele V—VIII) și implicit a manualelor școlare, dar atunci cînd afirmă că unele lecturi literare ar fi inadecvate scopului de a propaga „limba română actuală" dă unele exemple cel puțin deconcertante. Textele incriminate (din păcate acesta e cel mai potrivit cuvînt) n-ar contribui la „însușirea limbii literare actuale". Dezvoltarea vocabularului elevului de gimnaziu nu ar putea fi realizată „prin texte sufocate de arhaisme, regionalisme, elemente populare. Astfel de texte încetează să mai fie pentru elev un model viu de exprimare. El este îndepărtat de limbajul cultivat". Manualul, continuă autorul „clarifică prompt în josul paginii, aceste elemente, în timp ce neologismele sînt expediate la sfîrșit".

De acord, glosarul ar trebui conceput mai „democratic", termenilor acordîndu-li-se aceeași șansă (metodă) de explicitare dar...

Dar ce ne facem cu exemplele ?

S-ar putea ca „Darul lui moș Miron" de I. Agîrbiceanu, „Puiul" de Brătescu-Voinești să fie „inadecvate"... Dificultăți prea mari ar impune lecturarea lui C. Negruzzi „Sobieski și românii". Cum zic, se poate, s-ar putea... Pe lista „inadecvărilor" figurează însă și Nicolae Iorga („Ștefan cel Mare") Mihail Sadoveanu (!) cu „Domnu' Trandafir" și „Luarea Grivi-ței" și — stupefiant ! — Ion Creangă cu „Amintiri din copilărie" (!!!), repet, Ion Creangă !

Dacă o Școală socotește că „Amintiri din copilărie" trebuie să lipsească din lista lecturilor literare pentru clasele V—VIII, nefiind ele accesibile decît „unui elev aflat într-o etapă superioară de însușire a limbajului cultivat", apoi ea ar trebui să-și tragă obloanele.

Și de ce ar trebui ca ele, „Amintirile" să ilustreze exclusiv și neapărat „limba română actuală" ? Și nu e limbajul lui Creangă altfel decît „cultivat" ?

DESENE PE ASFALT

Nedumerire

Creangă poate fi citit și fără glosar, glosarul la el e „inclus" în text, termenii sînt lesne „traduși", regionalismele deduse și, mai e vorbă? ele aparțin (încă) limbii actuale (sigur, peste un secol vom mai vorbi...) Creangă e riguros actual și modern, „măcar" prin geniu și unicitatea rostirii. Ca și Sadoveanu.

Lipsa de precauție a autorului articolului face loc impresiei că s-ar propune exploatarea acestor texte, întîmplător sacre, din manuale. S-a neologizat românească noastră într-atît încît să-i indemne pe dascălii la dezlipirea din coroanele ei, a broboanelor de smaragde ?

Copilul îl citește pe Creangă și **crede** că-l înțelege. Această credință e totul și nu are prea mare importanță dacă e nevoit să deschidă, în răstimpuri, dicționarul. Și spre deosebire de un trecut nu prea îndepărtat **avem** aceste dicționare. Eu unul, deși nu mai sînt tînăr dar nici contemporan cu Negruzzi, să zicem, l-am citit și iubit și l-am învățat pe dinăuntru și pe dinafară pe Creangă (aflat, iată, din nou în prag de „răspopire") fără a mă sluji prea mult decît de prețiosul (și cam terfelitul) meu Șeineanu și fără a fi moldovean.

Hai să credem că am putea scoate din manualele cu lecturi impuse, ale claselor în cauză paginile „sufocate de arhaisme". Ba chiar regionalismele. Dar cum devine cu „elementele populare" ? Să n-arbe ele „mare amestecare" cu întreg destinul (îmi place să repet termenul) limbii române, deci și cu viitorul ei ? Nu sînt ele temeiul oricărei „limbi actuale" „cultivate", acum și în veac ?

Sînt simple întrebări pe care nu îndrăznesc să i le pun lui G.S. ci mi le pun mie și mă îngîndurez și încerc să înțeleg cîte ceva...

Îmbogățirea limbii, prin primenirea ei cu expresii ce se impun cumva **singure** și pentru care nu avem sinonime pe măsură ne convinge de necesitatea unor schimbări în optica de predare, în școli ; unele pagini au cu adevărat pe ele colbul petimării și pot lăsa locul altora, fericit alese dintr-un bogat tezaur, dar...

Dar... Iorga ?

Dar... Sadoveanu ?

Dar... Creangă ?

Crede autorul comentat că Eminescu e mai „ușor" de citit mai bine înțeles decît aceștia ? Și la el, la Eminescu, ne „sufocăm" (uneori sufocarea e confundabilă cu **sublimitatea**) de arhaisme și regionalisme (care a fost România și mai este o țară de țări) iar de „elementele populare" ce să mai vorbim...

Cînd ne vom „descotorosi" și de ei și-i vom propune căror manuale și cît și cum ?

Și ?...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Contemporani ai unui timp românesc definitiv

(Urmare din pag. 9)

cu actori de frunte ai teatrului românesc ?

— Aveam 22 de ani cînd m-am dus la Tîrgu-Mureș și 25 cînd am venit la „Nottara". A fost o imensă șansă ca în orașul unde fusesem repartizat să joc cu actori dintre cei „grei", la secția română și la cea maghiară. La „Nottara" aveam în distribuție pe George Constantin, Ștefan Radoff, Marcel Anghelescu, și alți actori dintre cei mai buni și mai „răi".

— Cum v-ați împăcat cu ei ?

— Ne-am certat, ne-am iubit, impactul s-a produs. La Bulandra, în 1977 am lucrat cu Ion Caramitru, Virgil Ogășanu, Ileana Predescu, D. Onofrei, Florian Pittiș, Mircea Diaconu și alții, care, iarăși, erau dintre cei „grei". Greu, ușor, impactul s-a produs. Am avut din nou norocul să-i am în preajmă pe Liviu Ciulei, pe Marin Sorescu, pe Toma Caragiu ca sfetnici.

— Totuși, nu v-ați speriat niciodată de marii actori ?

— Dacă m-am speriat de marii actori ? Nu m-am gîndit niciodată serios la asta. Bănuiesc -nu mă speriam în principiu, mă speriam zilnic ! Și atunci, și acum, dimineața, înainte de repetiții, mi-e rău aproape fizic. Mi-e frică de fiecare repetiție, de întîlnirea aceea care, știu că face parte dintr-un lanț, dar care e unică totuși, iar fiecare verigă a lanțului e egală cu întregul. Nu mi-e frică decît de actorii slabi, de mediocritate, de suficiență, de agresivitate, de lene și mai mi-e frică de boală, de necazuri, de nefericire...

— Sînt curios cum citiți dumneavoastră un text pe care urmează să-l transpuneți în scenă.

— Întîi îl citesc pur și simplu și îmi notez prima impresie. Asta e extrem de important. Pe urmă vine analiza textului, după o anume metodă pe care mi-am însușit-o, am adaptat-o structurii mele și, pe care, am reinventat-o altminteri. Această metodă și oricare alta validă e în măsură să verifice prima impresie constituindu-se într-o analiză a chiar mecanismului instituției — deci o analiză asupra mea — și a intuiției ca instrument de cunoaștere artistică. Analiza regizorală este supremă, ostenitoare la culme și plină de neprevăzut. Ea te adună înlăuntrul textului, dar te poate și îndepărta definitiv de el. Odată am renunțat să mai pun în scenă o piesă, descoperind în timp ce o analizam, că e falș construită.

— Ce leagă toate spectacolele pe care le-ați realizat ? Vă întreb acest lucru fiindcă ele sînt extrem de diverse.

— Să ne înțelegem : orice piesă conține nu un spectacol, ci mai multe.

— E de la sine înțeles.

— Fiecare dintre ele exprimă unitatea operei dramaturgice, constituindu-se în, totuși, tot atîtea entități inconfundabile. Eu nu invent nimic în afara materiei piesei și nicidecum în afara spiritului și respirației pe care sînt în măsură să le simt și înțeleg eu însumi. Gîndesc și provoc unul și numai unul dintre spectacolele unei piese de teatru. Deci eu nu inventez, ci invent înlăuntrul unei tendințe și unui efort spre creație.

— Cam cețos ! Dar ce părere aveți în legătură cu disputa regizor — autor ? Cine e suveranul ? Unele voci susțin că ar fi regizorul. Chiar așa să stea lucrurile ?

— De ce suveran ? Poate doar asupra propriei lui persoane. **Regizorul este principial un om liber.** Singurul în întreg conclavul text-spectacol. Liber de a accepta ori de a refuza cu orice preț un text, pînă la a face cu propria sa viață orice în slujba teatrului. Între aceste limite nu face altceva decît să creeze provocînd creațiile actorilor, scenografului, compozitorului și, diferențiat, ale tuturor celorlalți concurenți la reprezentație.

— Totuși, aș vrea să înțeleg mai bine care ar fi unitatea ce guvernează spectacolele realizate de dumneavoastră.

— Există, cred, o anume unitate în diversitatea despre care vorbești. Or, mai exact, o tendință de unitate. Să vedem : **Lăpușneanul, Prințesa Turandot, Răceala, Karamazovii, Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă, Paradisul, Fedra, Ultimul bal...** Pe de altă parte : **Speranța nu moare în zori, Piticul din grădina de vară, Noi subsemnații, Conul Leonida față cu reacțiunea, O noapte furtunoasă...** Prima categorie are în centru personalități din prima linie a temperamentelor politice și filozofice. A doua, personaje medii ori mărunte înglodate sub covîrșitoare structuri filozofice și politice. **Un teatru** nu politic, ci **despre politică,** despre mecanismele omului gînditor, ori abia gîndind înlăuntrul unor structuri politice marcante.

— Sînt încă sub impresia spectacolului pe care l-ați realizat cu O noapte furtunoasă. Cum trebuie să se apropie un regizor de un clasic al dramaturgiei cum este Caragiale ?

— Caragiale își ajunge singur. El nu trebuie neapărat pus în scenă. Nu neapărat. El fără noi poate, noi...

— Ba mie îmi place să fie pus în scenă cît mai mult.

— Piesele sale sînt perfecte, iar personajele sale par că trăiesc perfect, așa cum le-a creat, în vid. În clipa în care deschizi o ușă pătrunde aerul, personajele se animă, dar mișcarea lor scapă de sub controlul suveranului vid și intră într-o mișcare și interacțiune haotice. Odată deschisă ușa nu se mai poate închide, iar să repui ființele acelea mărunte ca viruși și la fel de potente în pozițiile lor inițiale cere, of, doamne...

— E numai cazul lui Caragiale ?

— Cu Cehov, Beckett, Gogol, Ibsen și încă puțini alții lucrurile stau la fel. Eu am nevoie de ei, dacă am, dacă aveți !... Și cînd. Și dacă...

— Dar ce-i cu Shakespeare ? Nu l-ați pomenit.

— Cu Shakespeare e altfel, ne șoptește un duh. El nu e. Pare a fi... Duhul e rău sfetnic. Shakespeare pare abordabil și liniștitor pentru meseriaș și chiar pentru artist. Dovadă că americanii au putut scrie rezumate după piesele sale pentru doar uzul alfabetizaților. În realitate **Shakespeare nu e îngăduitor. E doar trufaș și divin risipitor.** Ați observat cîte castele și-a risipit prin Danemarca, Italia, Grecia, Roma, Egipt ? Că toți acești greci și romani și alții vorbesc englezește, iar această engleză se traduce perfect și în românește ?

— Ultimul bal e un spectacol **pentru care ați fost premiat, e un spectacol în care istoria noastră, o secvență din istoria noastră, e prezentată cu lux de amănunte și cu o mare vibrație sufletească. Cum ați reușit să vă apropiați de o epocă pe care — în mod fatal — n-ați putut s-o cunoașteți decît prin intermediari ?**

— Așa cum m-am apropiat și de Karamazovi, de Vlad Țepeș, de Lăpușneanul și de încă unii care mi-au umplut zilele și nopțile cu spaimele lor. Am avut cîndva o suferință fizică. Îmi provoca dureri greu de suportat. Cineva din preajma mea încerca să mă întărească psihic prin vesnica tactică a mimării cinismului. „Haide, că nu te poate durea chiar așa !" Un doctor isteț i-a explicat aproapelui meu că există un prag al suportabilității durerii, cînd omul, chiar și bărbat fiind — și deci mai slab la atari încercări — începe să urle în modul cel mai sincer și expresiv. **Ultimul bal** este un spectacol scris de Ion Brad și de mine pentru a vorbi de România, despre și pentru o Europă aflată prea adeseori în suferință și pentru care românii au cugetat europenește cu timplă îndurerată de mai multe ori decît se știe și decît se recunoaște. Iar românul Liviu Rebreanu este un mare scriitor al lumii.

— Indiscutabil.

— Bunicul soției mele, locotenent român din Țara Făgărașului a dezertat — în vremea lui Bologa — din armata austro-ungară cu întreg plutonul pe care-l comanda. Au fost prinși de ruși, suspectați ca spioni și închiși într-o școală. Au sărit pe geamuri de la etaj, au ajuns, cu chiu cu vai, ajutați de niște țărani pînă în Moldova, unde era atunci armata română. Acolo, după verificări amănunțite, și după o perioadă de internare preventivă au fost repuși în grade și, în sfîrșit, în uniforme românești și-au servit patria adevărată și adevărul însuși pînă la sfîrșitul războiului și cuvenita unire pe vecie.

— E o întîmplare emoționantă.

— **Eu m-am născut în Sibiu,** stimate George Arion, iar bunicii mei erau țărani din satele — trist și orgolios numite — grănicerești de sub munții dintre Sibiu și Făgăraș. Pe urmă, da, au fost și cărțile pe care le-am citit și toată viața noastră...

— Ce v-a determinat să vă alegeți profesia de regizor ?

— Copil fiind, la Sibiu, unde locuiam într-o curte cu trei rînduri de ganguri suprapuse și unde bîntuiam prin poduri și pivnițe cam douăzeci de copii, ne jucam — de luni pînă sîmbătă — „de-a teatrul". Eu eram un fel de provocator la joc, cel puțin așa spune mama, care mă certa că nu-mi vedeam de-ajuns de carte și de lecțiile de pian. Fiindcă făceam pianul, iar minunatul meu tată, compozitorul și dirijorul Ilie Micu, dorea să isprăvească din mine un dirijor adevărat !

— Nu cumva dintr-un sentiment al puterii, din dorința de a mînui oamenii ați ajuns pînă la urmă regizor ?

— Probabil îmi plăcea să mînuiesc oamenii, deși pe vremea mea eram fiecare cîte-o mînă de om, situație care nu s-a schimbat prea mult, ținînd seama că și curtea aceea cu ganguri suprapuse „s-a mărit" iar noi, proporțional, am progresat aceiași...

— Nu v-ar fi plăcut să fiți actor ? Nu-i invidiați pe cei de pe scenă care sînt mai cunoscuți decît dumneavoastră ?

— **Evident,** mi-ar fi plăcut să fiu actor. El este suveranul spectacolului. Chiar și sensul peiorativ al termenului îi onorează. El este regele, chiar gol fiind !

— Deci, îl invidiați !

— **Nu, nu-l invidiez ! În fața** lumii el e locotenentul meu. În fața legii lucrurilor eu sînt locotenentul și avocatul. Eu sînt vinovatul, eu sînt instigatorul la crima care se numește fapta actorului : refacerea altminteri a vieții ! !

— Cît de mult contează experiența dumneavoastră de viață în realizarea spectacolelor ?

— **Nici o piesă nu** trebuie pusă în scenă decît în „flagrant delict" de personalitate a regizorului și într-o conspirație autosacrificantă a actorilor, pentru promovarea cu orice preț a învățăturii omenești enunțate în chiar materia piesei de teatru. Eu nu aș putea pune în scenă spectacolele mele decît trăind cum trăiesc și n-aș trăi așa decît lucrînd în teatru așa cum o fac. E un cerc închis... Dar există oare cercuri deschise ?

— Cum vi se pare teatrul românesc de azi ?

— Teatrul românesc de azi este exact cît este și se exprimă prin chiar valorile care-l reprezintă. El este evident viu și în căutare de sine în raport cu viața societății noastre, cu valorile sale exprimabile înlăuntrul valorilor generale ale societății românești socialiste de azi. Din cîte cunosc teatrul mondial o duce cum o duce, ba mai bine, ba mai rău, suporturile social-financiare sînt proporționale și adeseori invers proporționale cu veniturile pe cap de locuitor, artiștii luptă pentru progres, pentru pace, pentru o viață mereu mai demnă și, la urma urmelor, mai culturală, așadar mai umană. În numele marilor înaintași și dascăli, în memoria marilor regizori harnici, în numele celor de azi, tineri și virstnici, în numele teatrului românesc fără de moarte, mă oblig să fac cîte spectacole voi mai putea, acum și mîine și aici, împreună cu cei de azi, cei de ieri și cei de mîine, contemporani vremelnici ai unui timp românesc definitiv într-un răstimp fără de moarte !

Speranță și certitudine

(Urmare din pag. 9)

tean **„Traiect"**, care și-a propus drept scop principal **promovarea muzicii românești moderne** și în acest sens, peste 40 lucrări și-au aflat aici prima audiție absolută. Sprijinit de cîțiva tineri virtuozi : pianista Ina Oncescu, violonistul Ladislau Horvath, clarinetistul Leontin Boantă, contrabasistul Ovidiu Bădilă și percuționista Viorica Ciurilă, tînărul nostru compozitor a luat bagheta în mînă tocmai pentru a-și sprijini colegii de generație care, astfel, beneficiază de un aport extrem de consistent ; iar deviza Ansamblului : „Uniți într-un ideal estetic", glăsuiește singură despre preocupările Traiectului ca și despre dăruirea și concepția umanistă a lui Sorin Lerescu, acest tînăr al cărui nume se află de acum înscris în marile lexicoane muzicale, apărute recent în Statele Unite ale Americii și Marea Britanie.

Mihaela Sturza s-a făcut cunoscută publicului — mai ales — prin ciclul de emisiuni radiodifuzate sau televizate purtînd diverse titluri, ca „Integrala simfoniilor beethoveniene", „Istoria muzicii în pași de dans", „Ora de muzică" etc, multe dintre ele fiind realizate cu Iosif Sava, (ciclul a fost achiziționat de televiziunile a nu mai puțin de 15 țări !) și toate avînd ca nobil țel, educația muzicală a tineretului ; apoi, destul sînt aceia care i-au citit Poemele pentru copii, care i-au adus — în 1984 — Premiul „Mariu Preda" al Uniunii Scriitorilor. Dar, Mihaela Sturza, muzicolog, poetă și scriitoare, este componentă — încă — a Cenaclului Tinerilor Compozitori, iar activitatea sa componistică a fost deosebit de laborioasă pînă astăzi. Stilul său aerat și simplu la prima vedere, mergînd pe linia postenesciană, fără multe artificii, căutînd o expresie profundă și mult interiorizată, cu o deosebită sensibilitate, se desfășoară — în special — în genul cameral. În care cele patru lieduri pentru mezzosoprană și harpă, cvartetul de coarde, cantata camerală intitulată „Umbrei mele" (toate folosind versuri proprii) și Simfonia de cameră, strălucesc alături de alte opuri destinate flautului, pianului, vocii umane, sau încă alte multe lucrări simfonice („Simfonia valsurilor", „Concertul pentru clarinet") etc. Adăugînd că tînăra muziciană a primit două distincții ale Uniunii Compozitorilor, în domeniul compoziției și al muzicologiei, vom observa cu ușurință o activitate pluri-valentă, mai rară, află în ceea ce privește arta sunetelor cît și în cea a scrisului ; toate la o înaltă calitate a măiestriei timpurii, numitor comun al acestor doi ucenici ai maestrului Anatol Vieru, trăsătură unitară, dealtfel, a tinerei generații de creatori, speranță și certitudine — încă de astăzi — a creației românești de mîine !

Constelația lirei

7 poeme

de Marin Sorescu

Vase comunicante

Vase comunicante de pămînt
Împing într-o fantastică maree
Bărbatul către-un idol, o femeie,
Femeia către-un viscol de descînt.

Împleticiri de zări și curcubeie
De a nu fi deloc și de mai sînt ..
Scade la fel nivelul unui gînd.
Cînd sorbi în vis fantastica scînteie ?

Oglinda ochilor ți se afumă
Și ceilalți ochi se-ncețoșează-n patimi,
Ca să păstrăm gradația de lacrimi

Comunicăm pămînt : argilă, humă,
Ne lăcălim cu degetul pe brumă.

Stoicii

Cu crocodilii frați, cu Nilul,
Veri de luceferi, unchi de stele,
Prinși de balonul unui suflet,
În tihnă reflectați de lucruri
Pluteau sub cerul lor moral
Ploaie și secetă de-odată.

Văzînd că moartea nu există,
Zîmbeau la curgerea eternă.
Materia le era pernă.
Trăiau beția învierii.
Acea urcare totuși tristă
De dincolo de rău și bine.

Și cerul le primea în stele
Și para flăcării în sine
Și carnea dulce-amară-a ceril.

Pastel

Oile cu capu-n clăi
Și țurcane și țigăi,
Oi birsane, buzurine,
Rumegă, cu boturi pline,
Transhumanța — clăi — din mine.

Rotund

Ca o țigară-n colțul gurii
Ard muguri verzi la marginea pădurii
Cîmpul fumează-un rotogol de drum
Și primăvara mă include-n fum.

Ți se dilată sufletul. Îl vezi ?
Ca roata ce își sare din obezi
Te risipești de orizonturi dus
O roată și mai mare te-a închis.

Statuie

Stă pe gînduri Buda
De mii de ani
Cu picioarele sub el,
Încropind o filozofie.

Să știi sau să nu știi ?
Gînduri.
Oricum, poziția e convenabilă.
Mai așteptăm.

Opac

Apa bolborosea fără rime.
Era o gîlgîire acolo,
Care nu se îngîna,
Nu-și căuta ecoul.

Narcis a venit ca de obicei
Să-și vadă chipul.
Chipul i-a rămas lipit de față.
Reflectarea care nu mai reflectă.
Nimic nu mai absoarbe nimic.
Totul e întors în sine.

Narcis își pipăia presupusa față
În unda neagră.
Apa bolborosea fără rime.

Pustnicul

Stă țeapăn
În buza peșterci
Și ascultă căderea de pietre.

Atins de copita stelei
Sau de pana vîntului,
Sau poate doar din nevoia de echilibru
Se prăvale cîte un bolovan
Rar, o dată pe an.

Pustnicul cu mînă dibace
Leagă căderile una de alta,
Făcînd o bură continuă
De piatră
Afară din timp.

Uneori îl apucă spaima,
Ascultînd huruitul pietrei
Dornice de adînc :
De nu s-ar termina muntele
Înainte de-a apuca
Să-l gîndesc tot !

Premiile revistei Flacăra pe anul 1986

PROZĂ : Radu Tudoran

POEZIE : Alexandru Andrițoiu

ISTORIE LITERARĂ : Zoe Dumitrescu-Buşulenga

CRITICA LITERARĂ : Mircea Martin

DRAMATURGIE : Ecaterina Oproiu

TRADUCERE : Balogh József

ACTORI : Tamara Buciuceanu ; Ildiko Jarcek-Zamfirescu; Teofil Vâlcu; Valentin Uritescu

REGIE: Dominic Dembinski

PLASTICĂ : Eugen Bratfanov

COMPOZIȚIE : Pascal Bentoiu

ARTĂ INTERPRETATIVĂ : Maria Slătinaru-Nistor, Simina Ivan

DIRIJORAT : Horia Andreescu

PENTRU ÎNTREAGA ACTIVITATE : Ioana Radu; Oleg Danovschi

ISTORIE : Colectivului de autori ai volumelor IV–V–VI „Desăvîrșirea unității național-statale a poporului român. Recunoașterea ei internațională" —Varvara Aioanei, Alecsenia Andone, Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Constantin Botoran, Tudor Bucur, Valentina Costake, Ielița Gămulescu, Mircea Mușat, Rodica Mușetoiu, Emilia Poștăriță

INVENTII, DESCOPERIRI și TEHNICI DE EXCEPȚIE : Petre Milu; Iulian Mincu; Gabriel Racz; Marioara Godeanu

SPORT : Tamara Costache ; Helmuth Ducadam

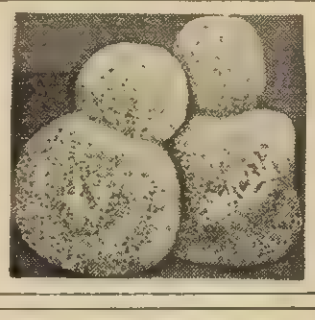

Săptămîna viitoare la „Simeza" din Capitală, pictorul Nicolae Drăguşin ne va oferi, printre primele flori de primăvară, florile pe care le-a transpus cu binecunoscuta sa măiestrie în tablourile prezentate în noua sa expoziție.

atelier literar

de G. Dumitrescu

N. Azur : Pare să fie un fel de zvon liric, dar încă nu e clar (în paginile în general încîlcite, hermetizante, inegale) care sînt realmente șansele și perspectivele. Vom vedea, poate, data viitoare.

R. Tall : „Antirăzboinică", „Neliniște", „Două ipostaze". (Dar parcă aveați o altă semnătură ?...).

R. — Lugoj : Gingășie, diafană consistență (dacă se poate spune), bun gust, în versuri și culori. Întreg ciclul e dintre cele mai bune lucruri pe care ni le-ați trimis vreodată. Felicitări ! (și mulțumiri...).

Paula Maxim : Nimic nou ! Îndemnul de a continua presupune nu doar o simplă inerție grafică, ci (mai ales !) eforturi multiple care vă pot ajuta să vă perfecționați mijloacele, să vă puneți în valoare din ce în ce mai bine înzestrările native (lecturi ample și diverse, studiu, exercițiu, etc.).

W. Kramps : Un buchet omogen, aproape în întregime demn de reținut.

Em. Soare : Ceva mai bine în „Strigăt", „Femeia" (de bătut la mașină !). În rest, în fel de fel de plicuri trimise cu grămada, lucruri slabe, însăilări grăbite, facile. Ar fi de dorit să așteptați răspunsul la plicul trimis, înainte de a expedia altul (asta, spre evitarea unor încurcături reciproce și ținînd seama că „Flacăra" apare tot... săptămînal !...).

A. M. Ploscaru : Am reușit să descifrăm (cu mare efort !) scrisoarea, și numai în proporție de trei cuvinte din cinci !... Proporție care, vă dați seama, nu se poate aplica și în cazul versurilor. Ne pare rău, dar trebuie să aminăm răspunsul pînă ce vom primi niște texte integral descifrabile.

Ion D. : Vagi ecouri barbiene (uneori, chiar eminesciene), în pagini dominate de efort, adesea livresc, programatic (deficitare, adică, oarecum, în sensul spontaneității, vibrației, fanteziei...). În „Trecură anii" (sic !), „Pastel venețian", „Respirări" (v. Nichita !...), lucrurile par să se apropie, într-un fel sau în altul, de poezie. Să vedem ce mai urmează.

Tedi Arin (?) : N-am putut descifra scrisul dv.

C. Mija, D. Velici, C. Dihoru, V. Pîrneci, E. Bălușcanu, N. Cordoș, Maitreyi, Cr. Rusu, Trofin Fl. M., Crenguța L., I. Chichiur, Alexa Teo, Eug. Enc, S. Severina, S. Fildan, D. Necșulescu, El. Padure, Levantin, D. Benea, A. Virlan, D. Grosu, M. Șinca, A. Pandele, Fl. Tomșa, D. Atudosie, Tudor Alex., Marco D., E. St. Emil, G. Talabă, St. Hănescu, Sandra Isac (ceva în „Adevăr"), **L. Dumitrașcu, Șerban Viziru, D. Mușuțan, Ionescu Nicolae, Anahita, C. Gierri, Carmen Mănescu** („Trecere"), **I. Gered, C. Gindeș, Al. Mareș, Ștefan Șt., D. Rădaș, Nic. C-tin Neculaș, Al. Crețan** („Metamorfoză"), **Gh. Drăgoi, M. Vartic, Nicoleta Petrescu, Monica Marin** (mai citeț !), **Val. Solomon, Luminița R., C. Ștefănescu, I. I. Tiri, Ramona L., Iul. Nedelcu, R. Beltechi, Tib Oancea :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

SOLDATULUI

Erai atent
Pînă în adîncul ființei tale.
Pîndeai
Raza blîndă de lumină
Furișată
Printre ramuri și încercai s-o prinzi
Între gene.
Unde era acum războiul ?
Poate
Stătea ascuns în zîmbetul tău
Înghețat
În ochii tăi care nu mai puteau
Iubi
Năruirea de lumină a soarelui
Poate
Se odihnea pe patul
Puștii tale
Rămasă singură pe lume.

CARMEN POPOVICI

EPILOG

Între mine și tine
aerul s-a spart
și lumina în două s-a despicat
amară.
Una mie, una ție — ajută-mă să împart
mai repede
razele,
mai repede, pînă nu vine seara.

Cuvintele
să le strîngem în pumni
și cu pumnii în cer să izbim
făcînd stele să cadă ;
între mine și tine
aerul să se umple de rod...

Una mie, una ție,
ajută-mă să împart mai repede
roadele,
mai repede, pînă nu vine larna.

O ! Îmbrățișează-mă cu toate tăcerile
timpul să n-aibă loc
între mine și tine ;

Ajută-mă să împart mai repede
secundele...
Una mie,
una ție,
mai repede,
pînă nu vine moartea...

ANGELICA MIHALCEA

LÎNGĂ DRUM

Eu sînt măslinul
prea tînăr
ca să fie crezut
deși multe am iertat
și multe am văzut.
eu sînt măslinul
prea înflorit
ca să fie iubit
și prea departe
ca să-l înțelegi
în umilința lui.

MARIUS SÂRBU

DEPOZIȚIE

Sînt multiplul cel mai comun
împărțit la mărimea fiecărui lucru
sînt amprenta ascunsă în mănușa îndoielii
sînt izbitura a două gînduri
pe circumferința unui inel
tangent la inimă
sînt aschia rămasă în carnea realului
cu fiecare vers mă preschimb într-o
pagină albă
ridicînd cu greu între cer și pămînt
haltera privirii

o mare de cuvinte mă înbeție deodată
peste față
asemeni unui orb simțind partea nevăzută
a desăvîrșirii
cînd trec rotitor și în toată suferința
cu palmele întinse
dintr-un aer în altul
ca un fel de ecou
călătorind pe cu totul alt drum
spre gura care l-a spus

COSTIN GRIGORAȘ

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

● „Am citit în Almanahul „FLACĂRA '87" articolul „**Al. Papadopol Calimah — un istoric în odăjdii voievodale**", scris de prof. Ionel Necula și am fost profund impresionat de rememorarea acestui modest și aprig luptător pentru unire, apropiat al domnitorului Cuza care i-a și încredințat portofoliul ministerului de externe, colaborator al lui Kogălniceanu, cărturar și istoric, membru al Academiei Române, din părate astăzi aproape dat uitării și tratat cu indiferență — după cum notează autorul. Cite ceva știam și eu din scrierile istorice ale lui Const. C. Giurăscu, dar laboriosul document publicat în almanah m-a pus complet în temă, mi-a satisfăcut curiozitatea, lăsîndu-mi totodată un gust... hai să-i spunem amar, și iată de ce : autorul menționează, cu vizibilă competență, că Al. Papadopol Calimah s-a născut și a trăit prin părțile Tecuciului, a deținut funcții de conducere locale în acest oraș, a scris studiul „Notițe istorice despre orașul Tecuci" care a figurat multă vreme în manualele de geografie etc. Mai puțin se știe, însă, că în orașul Tecuci există, pînă acum aproximativ 25 de ani, o stradă care se numea „Al. Papadopol Calimah" în memoria marelui patriot și istoric revoluționar. Strada există și acum, dar se numește „Măgura", ceea ce nu spune mai nimic. De ce i s-a schimbat denumirea ? ! N-ar fi mai bine să se treacă la reconsiderarea acestei denumiri ? În acest scop v-am scris și nu mă îndoiesc că organele locale tecucene și ale județului Galați vor fi receptive față de propunerea de mai sus (**ing. Gh. Dimoftache**, strada Lt. Victor Manu 38, blocul E. 1, scara A, apartamentul 14, sectorul 2, București).

● Primim, din partea **Ministerului Muncii** : „Referitor la scrisoarea numitului **Daniel Pal** din comuna Gherăești, județul Neamț, adresată redacției și trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă informăm că Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Neamț, împreună cu conducerea IEIAMC Roman, a analizat posibilitatea încadrării în muncă a lui D. P. ca muncitor calificat, începînd cu luna martie, la Baiastiera Gherăești, localitate unde acesta își are și domiciliul".

● **U.J.C.M. — Cooperativa „STĂRUINȚA" — Brăila** : „Ca urmare a articolului „**N-aveți ce doriți. Și totuși aveau !**", apărut în revista „Flacăra", vă comunicăm următoarele : lipsurile semnalate în activitatea Casei de Modă sînt juste, conducerea cooperativei și le-a însușit, luînd imediat măsurile necesare pentru ca neajunsurile să nu se mai repete. Totodată s-a luat și măsura de înlocuire a responsabilei de unitate, Coman Maria. Vă mulțumim pentru ajutorul dat și vă asigurăm că pe viitor unitatea noastră, Casa de Modă, va avea o prezentare corespunzătoare firmei pe care o poartă".

● „Mă numesc **Gheorghe Tudora**, locuiesc în municipiul Botoșani pe strada Manolești, blocul A. 3, scara A, apartamentul 7, și vă rog să mă ajutați în următoarea problemă : am fost detașat de Antrepriza de construcții industriale Botoșani pe data de 5.01.1986, pe o durată de 4 luni, la Antrepriza de construcții industriale Timișoara în meseria de instalator, lucrînd la abatorul nou din acest municipiu. În fiecare lună mi s-a oprit din retribuție 20 la sută, drept garanție pentru lucrări. Reîntors în Botoșani, am apelat la întreprinderea timișoreană respectivă în sensul de a mi se trimite suma oprită, am scris de mai multe ori, dar nu am primit nici un răspuns. Mulțumind anticipat pentru publicarea acestor rînduri, rămîn cu speranța că organele în drept îmi vor rezolva doleanța, sau îmi vor comunica măcar ce s-a făcut cu acești bani".

● **Direcția județeană P.Tc. — Iași** : „Urmare sesizării adresate redacției de către **Toma Ambrozie** din municipiul Iași, strada Socola nr. 2, blocul F, scara D, apartamentul 8 : reanalizîndu-se situația postului telefonic instalat la domiciliul acestuia, s-a constatat că dintr-o eroare de calcul s-a acordat scăderea numai a sumei de 740 lei. Cu această ocazie informăm că potrivit reglementărilor în vigoare, scăderea sumelor provenite din convorbiri adiționale se acordă în funcție de media ultimelor trei luni anterioare reclamației. În cazul lui T. A., scăderea acordată este de 1 468 lei, iar reglarea contului postului său telefonic va avea loc în factura lunii martie a.c.".

● „După cum știm cu toții, recuperarea materialelor refolosibile — printre acestea numărîndu-se și ambalajele — este o acțiune importantă în cadrul măsurilor de economisire a materialelor în general. Zilele trecute m-am prezentat la un centru de recuperare a ambalajelor, subordonat Magazinului alimentar nr. 22, cartierul V. Aaron — Sibiu, cu un număr de borcane cu capacitatea de 420 grame tip N-5308-73 ; menționez că la ora actuală majoritatea gemurilor și altor conserve din magazinele sibiene sînt vîndute în aceste borcane. Cu stupoare am aflat de la gestionara centrului că aceste borcane **nu se mai primesc** ! ? Cerînd lămuriri, mi s-a precizat că în baza unei circulare emisă de I.C.S. Mărfuri alimentare Sibiu, începînd cu data de 1 ianuarie 1987 recuperarea acestor borcane a fost sistată. Mă întreb în mod firesc, atunci cînd s-a luat această măsură, cei în drept nu s-au gîndit că majoritatea borcanelor format mic din rețeaua comercială sînt de acest gen ? Consider că prin această măsură se irosește o mare cantitate de borcane în care se află înglobate muncă, materiale și energie. Sînt afectate astfel atît economia, cît și veniturile cetățenilor, ca să nu mai amintim faptul că se va crea un stoc nevandabil, degradîndu-se în depozite anumite mărfuri ambalate în astfel de borcane". (**C. Bosânceanu**, strada Iezer nr. 5, apartamentul 61 — Sibiu).

● **Consiliul popular al municipiului Roman** : „În legătură cu scrisoarea numitului **Alexandru Antoni** din Roman, strada Toma Stelian nr. 4, prin care acesta sesizează unele greutăți întîmpinate în legătură cu eliberarea unei autorizații de înstrăinare, vă facem cunoscut că situația a fost rezolvată în sensul dorit de semnatar : la data de 30 ianuarie a.c. Notariatul de stat Roman a autentificat cu nr. 396 contractul de vînzare-cumpărare pentru imobilul menționat și anexele aferente, între Alexandru și Tecla Antoni și soții Alexandru Bogliș și Matilda".

● **Departamentul Căilor Ferate-Direcția mișcare, comercial** : „Referitor la articolul intitulat „NEFUMĂTORI ÎN TREN", apărut în revista „Flacăra", nr. 1 639, vă facem cunoscut : cercetările efectuate de organele noastre au confirmat aspectele semnalate în articol, iar pentru eliminarea deficiențelor s-au luat următoarele măsuri : a fost preluc rat personalul de tren pentru ca în viitor asemenea cazuri să fie tratate cu toată exigența ; se va intensifica organizarea de acțiuni de control cu concursul organelor M.I., în scopul sancționării ferme a călătorilor aflați în neregulă, cît și a celor care fumează în compartimente, consumă — sau se află sub influența băuturilor alcoolice, care se ocupă de comerțul ambulant, etc. ; s-a intervenit pe lîngă Divizia de vagoane București pentru luarea de măsuri în scopul asigurării iluminării pe timp de noapte a trenurilor ce circulă pe secțiile București — Titu — Pietroșița și Pitești. Se va intensifica difuzarea anunțurilor asupra regulilor de comportament și normelor igienico-sanitare ce trebuiesc respectate de călători, precum și sancțiunile de care sînt pasibili pentru nerespectarea lor".

● **Consiliul popular al municipiului Ploiești** : „Conducerea Întreprinderii de panificație Prahova a luat legătura cu numitul **Ștefan Coasă**, însă acesta nepăstrînd produsul reclamat (**N. R.** — este vorba de un colet adresat redacției, în care, pe lîngă scrisoarea respectivă, se afla și o „mostră" : o bucată de pîine conținînd impurități vizibile), nu au putut fi luate măsuri de sancționare personale. Avînd în vedere însă gravitatea afirmației, scrisoarea sus-numitului a fost prelucrată cu factorii de răspundere din unitate și cu colectivele de lucru ale formațiilor 5 și 10, care au livrat pîine în dimineața zilei de 5.01.1987 la centrul 230 (Cîna). Pe de altă parte, Întreprinderea de morărit și panificație a fost avertizată să ia măsuri deosebite pentru asigurarea desfășurării tehnologiei de fabricație în condiții perfecte de igienă".

● Redăm, pe scurt, cele sesizate în scrisoarea adresată redacției de către **Gavrilă Stețco**, născut la 26.09.1969 și domiciliat în localitatea Borșa, strada Repezi nr. 136, județul Maramureș : absolvent al școlii profesionale, calificat ca electrician de mină, G. Stețco primește de la școală repartiție la I.M. Baia Borșei — cu care școala avea contract — și se prezintă pentru încadrare aici ; află că nu poate fi încadrat decît atunci cînd va împlini 18 ani și, chiar atunci, numai ca miner și nicidecum ca electrician. Tînărul se adresează I.M. Burloala dar aici află că poate fi angajat, la fel, **numai ca miner**, profesie pentru care, după cum bine menționează autorul, nu i-ar fi fost necesară absolvirea școlii profesionale respective ! În mod firesc, G. S. solicită negație din partea întreprinderii, este refuzat însă, oferindu-i-se cele două alternative : ori lucrează ca miner în subteran, ori plătește cheltuielile de școlarizare.

Dacă așa stau lucrurile într-adevăr, problema devine discutabilă. Și tocmai în acest sens sugerăm organelor de resort ale județului Maramureș să analizeze situația tînărului absolvent, avînd deplina încredere că acestea vor rezolva problema sa cît mai curînd, în cadrul dispozițiilor legale în vigoare.

● **C.N.E.F.S. — Comisia pentru scrisori și audiențe** : „Referitor la scrisoarea lui **Grup de oameni ai muncii de la Întreprinderea de exploatare portuară — grupul de intervenții și salvări maritime — Constanța**, adresată redacției și remisă instituției noastre, vă comunicăm următoarele : s-a luat legătura cu Consiliul Județean pentru Educație Fizică și Sport Constanța, care a fost de acord cu înființarea unei secții de yachting afiliată unei asociații sportive sindicale, urmînd ca semnatarii să se adreseze acestui organism".

● „Mă numesc **Alexe Maslinicov** și locuiesc în municipiul Galați, strada Republicii nr. 139 B, apartamentul 18. La data de 29.04.1976 am depus o cerere la Direcția Județeană P.T.T.R. Galați, înregistrată sub nr. 50/11 379, pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu. Am făcut mai multe reveniri, am fost și în audiențe, dar strădaniile mele au rămas fără nici un rezultat. Sîntem, atît eu cît și soția mea suferinzi, putem face dovada cu certificate medicale. Avem copiii stabiliți în alte localități, iar ei vor să știe **ce se mai întîmplă cu noi...** ! Cunosc faptul că instalarea unui post telefonic trebuie să îndeplinească anumite criterii : condiții tehnice existente, circuit liber în rețeaua telefonică stradală și număr de apel liber în centrala telefonică de care aparține cu domiciliul și poate că or fi mai multe, pe care nu le cunosc, sau nu le-aș putea verifica autenticitatea. Un lucru însă știu cu siguranță : instalarea unui post telefonic se face în ordinea vechimii cererii (repet : **29.04.1976** !). Mai menționez — fără a acuza pe nimeni ! — că blocul în care locuiesc are 24 apartamente, din care, în 23 (douăzeci și trei) au fost instalate posturi telefonice și numai în 1 (unul), cel în care locuim noi, nu s-a făcut acest lucru. Respectuos, vă rugăm să ne ajutați..."

Socotim că alte argumente sînt de prisos. După 11 ani, nu credem că mai este cazul să apelăm la „corectitudinea" tovarășilor de la Direcția județeană P.Tc. Galați, în rezolvarea scrisorii reproduse mai sus ; apelăm la **omenia** acestora.

● **Consiliul popular al municipiului Craiova** : „Urmare scrisorii privind pe numita **Luminița Florea**, domiciliată în municipiul Craiova, strada Trifoiului nr. 31, care solicită sprijin în vederea reîncadrării sale la Întreprinderea metal-lemn Craiova, vă comunicăm că aceasta a fost încadrată începînd cu data de 24.01.1987 ca timplar la secția mobilă, cu o retribuție corespunzătoare categoriei III/B".

● „Mă numesc **Dumitru Comea**, din satul Ostrovul Mare, comuna Gogoșu, județul Mehedinți, și vă scriu în numele mai multor locuitori ai acestui sat : încă din primăvara anului 1985, trei cetățeni — Budiideu Radu, Răduț Gheorghe și Budiuleu Gheorghe — în mod abuziv au închis ulița ce trece pe lîngă gospodăriile lor sub motiv că sînt deranjați de trecători. Această ulițâ este prinsă în planul satului odată cu înființarea lui și reducea considerabil distanța dintre centrul satului și pontonul de pe Dunăre al navei de pasageri ce parcurge ruta Ostrovul Mare — Drobeta-Tr. Severin. În mai multe rînduri cetățenii au sesizat organele locale, precum și pe cele județene, de abuzul celor trei concetățeni și tot de atîtea ori ni s-a promis că ulița în cauză va fi deschisă. Ultima oară au făcut o deplasare la fața locului patru lucrători din cadrul consiliului popular comunal însoțiți de o tovarășă instructoare C.U.A.S.C. Aceștia au promis celor care au făcut sesizări că începînd cu data de 1.11.1986 ulița va fi redată circuitului public, dar nici pînă în prezent nu s-a făcut nimic. Vă rugăm să publicați aceste rînduri, în speranța că poate astfel cei în drept vor lua măsurile corespunzătoare. Chiar dacă poate părea o problemă minoră la prima vedere, pentru noi, cetățenii satului, nu este".

● **Consiliul popular al municipiului Ploiești** : „Referitor la scrisoarea adresată revistei de către **Frantz Uistalsche** din Ploiești, strada Gării nr. 113, blocul 110, apartamentul 131, vă comunicăm că solicitarea sa a fost rezolvată favorabil, în sensul că i s-a aprobat transferul în interesul serviciului la Teatrul municipal Ploiești, conform articolului 11, litera „a", din Legea nr. 1/1970, cu drepturile ce decurg din acesta".

● „Sînt abonat la **Revista de istorie și teorie literară** pe anul 1986 (chitanța nr. 754 053) și 1987 (chitanța nr. 015 104). La sfîrșitul anului trecut a apărut primul număr pe 1986, urmînd ca următoarele trei numere să apară în cursul acestui an, revista apărînd trimestrial și cu oarecare întîrziere. Deși am anunțat dirigintele poștei din comună imediat după apariția primului număr (aceasta fiind consemnată în **România literară**), apoi am făcut demersuri la Direcția județeană P.Tc. Caraș-Severin, revista nu mi-a parvenit nici pînă astăzi, 12 februarie, cînd vă scriu aceste rînduri. Și nici măcar vreun răspuns din partea factorilor cărora mă adresasem. Menționez că această situație s-a petrecut și cu unele numere ale revistei **România literară**. Dacă locuiesc la țară, cred că nu este normal să fiu privat de aceste mijloace de informare culturală din pricina lipsei de responsabilitate a unor lucrători. Plătesc pe abonamente sute de lei anual, aceștia sînt bani munciți, nimănui nu i-ar da mîna să-i arunce în vînt (**Vasile Pistolea**, comuna C. Daicoviciu, jud. Caraș-Severin).

● Pensionara **Floarea Pop** din București, strada Witting nr. 3, sectorul 1, ne relatează că în ziua de 17 martie a.c., la unitatea Produse lactate care funcționează în clădirea Halei din Piața „Ilie Pintilie", printre alte produse se vindea și Sana — dar numai cu ambalaj la schimb. Cerînd explicații (pentru că laptele și iaurtul se vindeau și cu ambalaj cu tot), i s-a răspuns că așa sînt dispozițiile primite de la Fabrica de lapte. În acest caz, de unde se pot cumpăra sticluțele pentru Sana ? !

● „În ultima vreme caietele școlare de 3, 50, 4, 50 și chiar cele de 10 lei sînt făcute fără prea multă grijă față de cei ce urmează a le folosi : după cîteva zile de la „inaugurare", foile încep să se desprindă dintre coperți. Se pare că asemenea nedorite rechizite școlare se datoresc întreprinderii „MUCART-Cluj". Este oare atît de greu să se găsească o soluție pentru îndepărtarea acestor neajunsuri astfel încît și noi să putem evita observațiile aproape zilnice ale tovarășilor noștri profesori ? (**Iulia Petru**, clasa X-a A. Liceul electrotehnic — Alexandria).

● **Consiliul popular municipal Iași** : „La scrisoarea adresată de către **Georgeta Asoltanei** : numitei i-a fost repartizat un apartament cu 2 camere confort I în D. Cantemir nr. 3, scara A., etajul III, problema fiind astfel soluționată favorabil".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Feher Iulia — Lupeni : Pentru a vă încadra ca personal casnic la o familie, prezentați-vă la Oficiul pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Petroșani cu cartea de muncă, buletinul de identitate și cu o persoană din familia respectivă. ● **Șerban Ion** — satul Seimenii Mici, com. Seimenii Mari (Constanța) : Pentru obținerea adeverinței de vechime pentru perioada care vă interesează, trimiteți la I.E.E.L.I.F. Constanța, str. Zburătorului nr. 4, o cerere în care menționați datele de stare civilă, denumirea exactă a locului de muncă, timpul efectiv lucrat, meseria exercitată, numele unor persoane cu care ați desfășurat activitatea (șef sistem, maistru, șef lot, alți colegi de muncă). ● **Ștefănescu Tudor** — com. Dudești (Brăila) : Nu aveți ce face, pentru că trebuia să lucrați pînă la emiterea deciziei de pensionare. ● **Nuica Dumitru** — Medgidia : Medalia obținută nu vă oferă dreptul de a obține permisie gratuită pe C.F.R. și nici alte înlesniri. ● **Iancu Ion** — Hunedoara : Trebuie să plătiți o singură contribuție bănească conform Legii 1/1985 pentru familia dv. Trimiteți consiliului popular comunal respectiv o cerere însoțită de o copie legalizată a chitanței. ● **Dima Paulina** — Adjud : În conformitate cu prevederile pct. 29 al. 2 din Precizările 2 038/1968 pentru aplicarea Legii 26/1967 privind concediile de odihnă, unitățile sînt obligate ca în cazul încetării raporturilor de muncă să acorde compensarea în bani atît a concediului neefectuat pe anul calendaristic în curs, cît și a eventualelor diferențe de concediu pe anul 1967 și stabilit pentru perioada cuprinsă între începerea ultimului an de muncă și 31 decembrie 1967. ● **Mitrea Mariana** — Tulcea : Soțul dv. să adreseze cerere către conducerea I.C.N.U.T. pentru a fi trecut pe lista de priorități pentru locuință cît și pentru butelie de gaze lichefiate. ● **Bușilă Constanța** — Ploiești : Luați legătura cu U.J.C.M. telefon 28010/18. **Ciobanu N. Dumitru** — Slatina : Solicitați unității înscrierea la un curs de policalifcare pentru meseria de operator, pentru ca odată cu punerea în funcțiune a cazanelor cu abur la I.P.C. să îndepliniți condițiile legate de promovarea în categoria a VI-a. ● **Căpleșcu Mihail** — sat Albulești, com. Dumbrava (Mehedinți) : Perioada lucrată ca șef de fermă C.A.P. poate fi luată în calcul la determinarea drepturilor de pensie în sector de stat numai în situația în care sînt îndeplinite următoarele condiții cumulative : să fi lucrat pe baza unui contract de muncă ; să fi fost virată lună de lună contribuția de asigurări sociale de stat de către C.A.P. ; anual să fi avut aprobarea Direcției generale a agriculturii, U.J.C.A.P. și adunării generale ; lună de lună să se fi oprit și virat contribuția pentru pensie suplimentară ; lună de lună să fi realizat o retribuție tarifară la nivelul șefilor de fermă încadrați în unitățile agricole din sector de stat. ● **Borbei Viorel** — sat Chelința, com. Ulmeni (Maramureș) : Dacă nu respectați indicațiile medicale, mai ales cele cu privire la oprirea consumului de alcool, sînteți principalul răspunzător de înrăutățirea stării sănătății dv.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Dimineața cărbunelui

Golit de mineri, autobuzul va păstra încă un timp căldura trupurilor lor asemenea unei haine abandonate la intrarea în casă. Minerii se întorc seara în Tîrgu Jiu, din toate carierele cuprinse între Rovinari și Motru. Fiecare cu gîndurile lui, fiecare cu sentimentul personal al cărbunelui care a trecut în acea zi prin vama ființei sale.

Rămas o clipă singur, după ce toată ziua a transportat schimburile de mineri de la un punct de lucru la altul, șoferul Scrieciu Constantin va simți în nări căldura aceea a trupurilor îmbibată cu izul dulceag al cărbunelui și mirosul de motorină arsă. În momentul acesta cînd e părăsit de toți se va simți o clipă descumpănit. Doar o clipă. Apoi va opri motorul și o liniște apăsătoare îl va presa singurătatea. Va împinge capacul de aerisire al autobuzului și brusc tiparele călduroase ale minerilor care ocupau cu cîteva clipe înainte fiecare scaun se vor destrăma absorbite de gerul întunecos de afară. Dacă n-ar lăsa deschis toată noaptea capacul acesta, dimineața ar găsi geamurile pleznite ca niște pînze de gheață izbite cu cîlciiul.

Întors la hotel, va face un duș fierbinte, se va spăla de izul inconfundabil al cărbunelui din carierele Gorjului, ca mîine mirosul acela să se însinueze din nou în toate cutele trupului. Apoi va umple vana cu apă fierbinte și fiindcă vana nu are dop, va meșteri unul din hîrtie. Cu siguranță că peste o oră, două, cînd el va fi adormit deja, va mai veni cineva, vreun călător obosit și s-ar putea să se bucure găsind la ora aceea tîrzie o vană cu apă fierbinte. De cînd doarme în hotelul acesta, așa face în fiecare seară, înainte de a se culca. Un gest simplu care vrea să spună : atenție, în patul de lîngă dvs. doarme un om de omenie.

Dimineață se va trezi, ca de obicei, înaintea apelului telefonic. Autobuzul îl așteaptă în parcarea din piață cu frigul adormit pe scaunele goale. Va închide aerisirea, apoi se va duce în spatele autobuzului, va desuruba capacul galeriei de admisie și va spreia motorul. Din cauză frigului de peste noapte uleiul și motorina s-au îngroșat ca aracetul. Amestecată cu sprei, motorina pulverizată de injectoare va lua foc mai repede. După ce motorul va începe să toarcă gerul dimineții liniștit ca bizîitul unui ventilator va aștepta un sfert de oră pînă se vor debloca pernele cu aer ale suspensiei. Abia după aceea va porni spre prima stație unde va ajunge, desigur, mai devreme decît trebuie. „Mai bine ajungi cu cinci minute înainte decît să aștepte oamenii".

Va arunca pe bord lăcătul mic și verde cu care încuiase autobuzul peste noapte. Te aștepți ca lăcătul să trozneaască de ger și să se împrăștie ca o bucată de sticlă spartă. Dar rezistă. Lîngă el, aparatul de capsat bilete. Cutia de lemn pentru banii călătorilor din Calafat, de unde a fost detașat aici, la cărbune. Nici o irinaloghin-japoneză-trăgîndu-cu-ochiul, nici un londolănescu-de-plastic-cu-frații-săi, nici măcar o soficaloren zîmbind pînă la briu și ultîndu-se la tine de la briu în jos. Primul „bună dimineața" se va sparge în auz ca un bulgăre de zăpadă în parbriz. Primul „bună dimineața" va fi dat de directorul Voicu de la transporturi.

Străzile Tîrgului Jiu au copci mari de gheață de parcă cineva le-ar fi împroșcat peste noapte cu meteoriți. Autobuzul se apleacă și se ridică peste gropile lunecoase ca motocicletele la dirt-track pe un teren accidentat. Spatele unui luxos autocar decorat în interior cu mineri (număr de București : 37-B-6 731) dansează sîrba în lumina farurilor, balansîndu-se dintr-o bordură într-alta. „Accelerează prea tare și e în viteza mică" — apreciază Constantin Scrieciu". „I s-a pus un circel la roata din spate" — sare o voce din întuneric. Oiteanul tot oltean. Nu se dezminte nici la șase dimineața cînd se îndreaptă spre cariera de cărbune de la Tismana, să spunem. Umorul e ca lignitul în dimineața aceasta geroasă. „Hai să-i împingem". „Aici nu-i vorba de împins ci de competență a conducerii". Iată o propoziție spusă de una din vocile anonime ale unui autobuz plin de mineri care ar merita să fie trecută pe agenda fiecărei zile de lucru pe frontul cărbunelui din munții Gorjului.

În cele din urmă luxosul autocar cu număr de București din față se oprește pe diagonala unei răscruci de străzi blocînd întreaga circulație. Doar cîteva clipe. Pentru că imediat les minerii. Se împinge, se dau sfaturi, se organizează mai bine conducerea. Convoaiele de autobuze pornesc din nou. Farurile lor luminează străzile încărcate cu oameni. Tot Tîrgu Jiu e treaz la ora șase dimineața. Fiecare miner are un loc precis de unde îl ia un autocar. Străzile sînt pur și simplu niște ghirlănzi de oameni la gîtul autocarelor. Parcă tocmai se intră grăbit la un mare spectacol, parcă tocmai iese mulțimea agitată de pe un mare stadion. La ora șase dimineața, în Tîrgu Jiu, spectacolul care agită mulțimile de oameni pe străzi, meciul care face să sară mușchii tineri și puternici din așternuturile calde pe străzi are o singură miză : cărbunele.

Șirurile lungi de oameni se vor decupa în lumina farurilor, de-a lungul străzilor, pînă departe la ieșirea din Tîrgu Jiu spre Drăgușești. Și lunecîndu-și privirea peste fețele lor, Constantin Scrieciu va zări o clipă chipul tatălui său orbit de o schijă în război, imediat după căsătorie, ca peste ani și ani, un medic de renume să-i redea vederea implantîndu-i în orbite doi ochi aduși dintr-un laborator celebru, doi ochi congelați, și cu acei ochi străini să-și vadă pentru prima dată în viață, după treizeci și ceva de ani de întuneric, copiii, să-l vadă pe el, cel care primește acum bună-dimineața fiecărui miner urcînd în autobuz ca un semn al victoriei căldurii umane asupra înghețului cosmic și apoi, mai tîrziu, cînd tatăl, lucrînd în grădină, s-a răcit sau pur și simplu i-a intrat un vrej de viță în lumina ochilor întunecîndu-i, de data aceasta pentru totdeauna, a rămas din nou mama să-l poarte de mînă — și pentru o clipă fața blîndă a mamei luminează drumul înainte în locul farurilor autobuzului său plin de mineri — da mama sa a fost o femeie teribilă și de aceea cînd unul din copii o supără, el nu-i spune decît atît: femeia asta uscată și mică a dus toată viața ei un om de mină, n-aveți voie s-o supărați nici măcar cu umbra unui gînd !

Și astfel zi de zi, șoferul Scrieciu Constantin, detașat la Calafat pentru o lună sau două, asemenea altor sute de șoferi din toată țara aici, la Rovinari, în campania carboniferă de iarnă, de primăvară, de vară de toamnă, în presanta campanie de conștiință a momentului, va purta schimburi de mineri de la șase dimineața pînă la șase seara între carierele de cărbuni și Tîgu Jiu. Ar putea dormi, desigur, în dormitoarele de la Rovinari asemenea tuturor celorlalți detașați la cărbunele Gorjului, dar asta ar însemna ca în fiecare seară, după ce a adus minerii în Tîrgu Jiu, să se întoarcă la Rovinari, iar dimineața să se reîntoarcă iarăși și să-i aducă în cariere. Altă soluție ar fi să plece seara la Calafat, să doarmă acasă, dar ar trebui în acest caz să se scoale la 4 dimineața ca să ajungă la 6 în Tîrgu Jiu, or zilele și nopțile sînt pline de ceață, drumurile sticlesc de polei, el duce în spatele său zi de zi 60 de oameni, e răspunzător de viețile lor, trebuie să fie odihnit tot timpul, nu poate risca. Așa că a hotărît să doarmă la hotelul din Tîrgu Jiu, să se odihnească, să fie și el liniștit ducîndu-i pe oameni, dar mai ales să fie oamenii liniștiți că-i duce el. La sfîrșitul lunii va lua o chitanță, dar nu știe dacă i-o vor deconta la autobază. În cazul ăsta o să plătească din buzunarul său, 47 de lei pe noapte. Și chiar dacă va pierde niște bani, banii ăștia sînt nimic pe lîngă ceea ce s-ar putea întîmpla dacă ar dormi în fiecare noapte doar cinci ore. Dar poate că ar trebui găsită o soluție să i se normalizeze și problema buzunarului. Sau dacă nu se va găsi o cale legală de decont nopților sale dormite în contul siguranței celor 60 de mineri pe care îi transportă, ar merita măcar un premiu care să-i echivaleze grija pentru ceilalți, un premiu care să se numească astfel : Distincție pentru un om al cărui somn obligatoriu de 8 ore este o formă a conștiinței sale.

Întors la hotel, după o zi de muncă pe drumurile de cărbune ale Gorjului, șoferul Scrieciu Constantin va face un duș fierbinte, apoi va umple vana cu apă pentru posibilul călător care va sosi după ce el va fi adormit deja. Un adînc bun simț se caligrafiază frumos în gesturile acestui om care deși umblă de mulți ani pe drumurile țării și se întîlnește continuu cu mulți oameni, nu și-a pierdut acea trăsătură care-l distinge de departe și care a fost exprimată genial în două versuri populare : „dragu-mi-i omul frumos / că și noaptea-i luminos".

Acum e noapte în Tîrgu Jiu. Șoferul Scrieciu Constantin tocmai a rugat telefonista de serviciu să-i facă un apel la 5 dimineața. Peste cîteva clipe omenia lui va lumina departe în noaptea geroasă pe fondul și mai întunecat al cărbunelui care umple visele și somnul oricărui miner de pe Valea Jiului.

ION ZUBAȘCU ■

Printr-un fantastic efort de voință, 26 diplome sportive

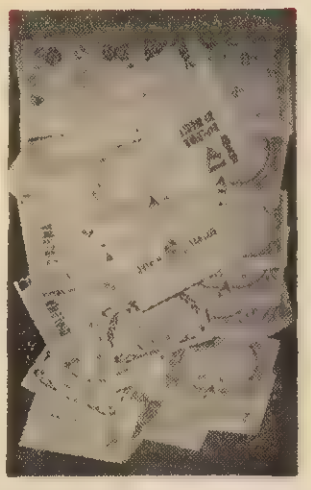

Pentru orice om de suflet și de bine, viața tînărului la care ne vom referi în aceste rînduri aduce fără îndoială una din cele mai emoționante, mai pilduitoare mărturii despre ceea ce înțelegem în mod obișnuit prin puterea voinței și a curajului, prin demnitate, abnegație.

Nicolae Popcov s-a născut în orașul Jimbolia în anul 1948, dar a văzut lumina zilei într-o „zodie a nenoroculuí", îi vom spune așa chiar dacă nu credem în dictatele destinului, deoarece sosirea lui pe lume a avut loc cu foarte puțin timp înainte ca medicina să răpună un teribil flagel, poliomelita, căreia tînărul Popcov i-a căzut victimă la vîrsta de numai 8 luni. Boala i-a afectat piciorul drept, condamnîndu-l pentru tot restul vieții. Prin grija celor dragi și apropiați, el s-a bucurat de tot ajutorul posibil, iar mai tîrziu, mulțumită unor intervenții chirurgicale de finețe, handicapul fizic a fost redus, situația sa ameliorîndu-se într-o anumită măsură. Cu toate acestea ani la rînd, tînărul nostru a fost constrîns să poarte cîrje sau proteză ghipsată, să suporte privațiunile fizice și morale inerente unor sechele grave. Infirmitatea poate fi ea însăși o boală cronică, chinuitoare, demoralizantă cu atît mai mult în biografia unui tînăr. Pentru însul lipsit de voință, mai ales pentru acesta, viața se poate transforma într-o închisoare a sufletului, izolîndu-l într-o lume a spaimelor și durerilor surde. Sînt lucruri știute. Vom nota în schimb că, în cazul de față, un om lovit de o boală cruntă, a înțeles mai bine, mai repede și mai hotărît ca alții că acolo unde se sfîrșesc puterile curative ale științei medicale, omul poate afla în sine însuși mijloacele de tămăduire, disponibilitățile latente ale organismului fiind puțin cunoscute și exploatate. E adevărat, uneori disperarea poate suplini lipsa de voință, dar foarte mulți se mulțumesc cu ce le-a mai rămas, resemnîndu-se să-și tragă viața pe unde se mai poate, sau în cel mai fericit caz să respecte prescripțiile medicului. Nicolae Popcov a dovedit însă imposibilul.

„Mi-am spus în primul rînd că sînt om — ne declară interlocutorul nostru — deci o entitate biologică ce trebuie să se caracterizeze prin rațiune și demnitate, că în lumea în care trăim sîntem legați nemijlocit de restul semenilor prin obligația de a participa la munca socială. Desigur există și limite de netrecut. Dar imposibilul este relativ, deoarece relativă și incompletă este și cunoașterea pe care o avem despre propriul nostru organism. Indiferent de situația în care ne găsim, din respect pentru noi și față de cei ce ne înconjoară, avem datoria de a alunga orice gînd de pasivitate sau pesimism."

Iată pe scurt povestea acestui om între oameni, a unui om cu inimă de bărbat, pornit să cîștige, cum singur o spune, lupta cu imposibilul.

Începutul l-a făcut mersul pe jos. Mai întîi își propune să nu folosească troleibuzul o stație, apoi două, și încet, încet se dispensează complet de serviciile mijloacelor de transport. Parcurge zilnic pe jos 6 kilometri. Un tînăr, constrîns pînă la 25 de ani să facă economie de pași, se hotărăște de la o zi la alta să-și înscrie traiul cotidian într-o nouă cadență, apropiată de a oamenilor valizi. Au urmat zile chinuitoare, de eforturi supraomenești, nu lipsite de abdicări dureroase, dar după fiecare eșec, lupta cu sine însuși, a fost reluată cu aceeași încrîncenare. Interlocutorul nostru ne povestește despre toate acestea cu un surîs trist, dar o face totuși cu seninătatea biruitorului și, cum singur ne-o mărturisește, din dorința expresă de a demonstra prin adevărul faptelor cît de imense se pot fi cîștigurile unei vieți disciplinate prin armele voinței, ale pasiunii mistuitoare și opțiunilor dominante.

Din fericire, în această aprigă bătălie cu boala, Nicolae Popcov n-a fost singur, cum nimeni nu poate fi într-o societate de frățească solicitudine, cum este a noastră. I s-a întins de îndată o mînă de ajutor din partea unor antrenori, instructori și medici ai clubului sportiv „Voința", ai stadionului „Olimpia" și ai Centrului de medicină sportivă București. La îndemnurile acestora se angajează într-un exercițiu fizic ambițios : alergare pe pista stadionului (400 m). Cu prima ocazie efectuează trei ture, dar efortul se dovedește atît de enorm pentru un handicapat încît se hotărăște să abandoneze. Izbutește totuși și de data aceasta să-și înfrîngă inerția și revine pe stadion. Cu o tenacitate rar întîlnită, înghițindu-și durerea, lac de transpirație, la limita puterilor, izbutește, după luni și luni de antrenament, să alerge zilnic chiar și 25 de ture, deci nici mai mult nici mai puțin decît 10 kilometri ! Vă rugăm să rețineți : performanța aceasta, ce poate face onoare chiar și unui bărbat tînăr și sănătos, aparține unei persoane care, cu șase ani mai devreme, gîfîia, trăgîndu-și piciorul, pînă la prima stație de troleibuz.

Între 1982 și 1983 își organizează următorul program săptămînal : luni : urcă pe jos 24 etaje. Marți : efectuează 10 ture de stadion. Miercuri : 10 ture de stadion. Joi : 5000 m alergare pe stadion. Vineri : pauză. Simbătă : 60 minute de mers pe jos în ritm alert. Duminică : 10 ture pe stadion. În tot acest răstimp, continuă gimnastica de recuperare și mersul pe bicicleta medicinală.

Începe să devină un vizitator activ al stadioanelor, dar în calitate de sportiv, nu de spectator. Treptat cîștigă simpatia, prețuirea unor tineri prezenți la antrenamente, ca și pe cea a antrenorilor și medicilor sportivi. Munca, osîrdia, activitatea metodică impun totdeauna respect. „N-am suportat niciodată compasiunea. E un sentiment care mă jignește. Individul e dator, în limitele sale biologice, să-și păstreze demnitatea lucrînd. Rolul de victimă e comod dar ingrat". Printre persoanele de care se apropie cel mai mult este și doctorul Ioan Drăgan, directorul Centrului de medicină sportivă București. La îndemnurile acestuia, se încumetă să atace o altă disciplină sportivă : crosul. Participă la mai multe competiții și reușește să obțină, de-a lungul anilor, nu mai puțin de 26 de diplome și mai multe medalii. Iată cîteva dintre ele : Crosul „Cupa mărțișorului", 12 kilometri într-o oră și 16 minute ; Crosul primăverii : 6000 metri în 38 minute și 35 secunde ; Crosul Vulcan : 8000 metri. Cititorii noștri vor înțelege desigur că acest imens travaliu, despre care se poate vorbi pe scurt într-o relatare gazetărească, a durat în fapt 13 ani, că totul a fost cucerit bucată cu bucată, cu răbdare și voință de fier. E o istorie în care apar doi oameni : tînărul din 1974, pentru care parcurgerea unei distanțe de 50 metri constituia un veritabil chin și bărbatul de azi care aleargă 10 kilometri. E fantastic !

Ameliorarea treptată a condiției sale fizice (și eliberarea din strînsoarea dureroasă a complexelor de inferioritate) i-au dat curajul să-și caute o tovarășă de viață. A găsit-o în persoana Mariei Popcov economistă la I.A.P.L. „Amzei". Familia s-a întregit apoi cu o fetiță, Iolanda, în prezent în vîrstă de 8 luni.

Aceasta e povestea lui Nicolae Popcov, un om care și-a învins soarta prin propriile sale forțe. E istoria emoționantă, pilduitoare a unui tînăr ce a luptat pentru o viață demnă, alegînd drumul cel mai greu. E un exemplu seducător pentru toată lumea. Dar nu numai atît. Noi considerăm că, prin vasta sa experiență, alături de medici de profil și în cadrul unor așezăminte medicale de recuperare, el ar putea deveni un ghid prețios și chiar un sfătuitor competent al altora aflați în situații asemănătoare.

LIVIU TIMBUS ■

Telefonul fără fir

La Întreprinderea de Vagoane Arad se impunea de urgență o nouă cale de comunicare între calculatorul care optimiza asamblările prin sudură ale vagoanelor, din hala 3 de croire vagoane călători și calculatorul „șef" de la Centrul de Calcul al uzinei. Între acest computer „mamă" și computerele „pui" din marea uzină arădeană se poartă un dialog permanent care era dificil și scump de transmis prin închirierea cablurilor telefonice, și așa aglomerate, iar altă legătură eventuală prin fir între ele ar fi fost perturbată de cîmpurile electromagnetice ale liniilor electrificate. Arădenii s-au gîndit să ceară o mină de ajutor doctorului inginer Vladimir Doicaru și colectivului lui de la Întreprinderea de Calculatoare Electronice din București, deschizători de pîrtie în transmisiile neconvenționale. De altfel, Vladimir Doicaru este părintele familiei Fellas de echipamente moderne de transmisie prin fibre optice, familie cu prestanță științifică mondială, exportată în diverse țări și medaliată la diverse tîrguri internaționale. De data aceasta, problema era mai de noutate, moda ultimei zile, deoarece comunicarea trebuia să se facă doar prin atmosferă, fără nici o legătură fizică, cum s-ar zice, ochi în ochi. Dacă pînă acum dialogurile calculatoarelor se purtau transportînd informația sub formă electrică prin cable, acum gîndurile acestora vor zbura prin eter purtate de o rază laser invizibilă, în infraroșu. Nu au trecut decît 7 luni de la solicitarea adresată conducerii întreprinderii de către inginerul Vladimir Doicaru: — „Economiile de cabluri metalice de cupru, sau optice sînt evidente și substanțiale. Poți face să stea de vorbă calculatoare și terminale de diverse tipuri și proveniențe, ba poți schimba cînd vrei și partenerii de discuție fără să întinzi fire între ei, ci pur și simplu „ocolindu-i" cu raza vizibilă pînă de curînd să nu știu valul necunoscutului. Lucrăm în ritm accelerat căci nu ne place să ne dovedim beneficiari să le dovedim o știință, ci este mai convingător să le pui cît mai rapid aparatura pe „masă" și să facă să funcționeze." Vom încheia cu o mică întîmplare de semnificație, condițiile în care multe munți de pe aiurea se chinuie să facă laserul cît mai distrugător. În timp ce montau echipamentul lor pe acoperișul centrului de calcul din Arad pentru convorbirile despre cum să fie mai utile și plăcute vagoanele de călătorie, specialiștii români au descoperit la streașină un cuib de porumbei cu un pui ce de abia învăța să dea din aripi. Deși erau grăbiți, au amînat experimentul 3—4 zile pentru a nu stînjeni încercările de zbor ale micului porumbel. Niște tineri cu har de muncă, o rază de laser transportînd gînduri frumoase și un pui alb de porumbel...

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Un lucru bine făcut

Ascultîndu-l pe Eduard Fickl, inginerul șef al Întreprinderii de Geamuri Mediaș, îți dai seama că fabricarea geamurilor nu este un lucru din cele mai simple, ba poate deveni chiar pasionantă. Aici, la Mediaș, ne spune interlocutorul nostru, în materie de geamuri, s-au făcut pentru prima oară în țară multe lucruri. Este prima fabrică de sticlă care folosește gazul metan pentru topirea amestecului. În primii ani, adică după 1919, anul înființării, geamurile se făceau prin suflare. Se sufla niște cilindri urlași din sticlă, care mai apoi erau tăiați, încălziți și îndreptați. Am văzut unul din aceștia la expoziția întreprinderii și ne-am dat seama cîtă muncă și sudoare era necesare pentru un metru pătrat de geam. Apoi fabrica din Mediaș a fost din nou prima care a folosit tragerea mecanică printr-o piesă de șamotă, numită debiteuză. Asta s-a întîmplat pînă în 1972, cînd tot aici, a apărut un procedeu nou: debiteuza a fost înlocuită cu o bară de tragere imersată în sticla topită și cu role de azbest. Geamurile au căpătat o calitate sporită prin reducerea frecării dintre sticlă și debiteuză, productivitatea a crescut cu 30 la sută. Noul procedeu a creat baza pentru realizarea unor produse prelucrate, de pretenții sporite: parbrize securizate pentru camioane și parbrize duplex pentru autoturisme, parbrize izolatoare, oglinzi. Tot aici, la secția de construcții de mașini s-a realizat cea mai mare parte a mașinilor și tehnologiilor pentru tragerea geamurilor. Obișnuindu-se cu premiercle, sînt unii oameni care se simt bine pe primul loc, cei din Mediaș au mai comis o premieră în lumea geamurilor, ba chiar două dacă ne gîndim bine. Despre ele vă vorbim astăzi prin intermediul inginerului Carol Römer, șeful biroului mecano-energetic.

Pentru topirea amestecului din care se face sticla, într-un cuptor, în fabrică sînt trei asemenea cuptoare de dimensiuni impresionante, se ard într-o oră cam 2 000 metri cubi de gaz. Pentru ardere e nevoie de 20 000 metri cubi de aer, deci în total 22—25 mii metri cubi de gaze arse care erau evacuate pe coș la o temperatură de 600—650 grade. Tot pe atunci, pentru nevoile de căldură ale întreprinderii funcționa o centrală termică, cu două cazane Gama 2, care furnizau fiecare 2 Gcal pe oră. Soluția de recuperare e simplă, ieftină și sigură. Pe un baipas al canalului de evacuare a gazelor arse la coș s-a montat un schimbător de căldură. Gazele sînt evacuate acum la temperatura de 250 grade, necesară tirajului și evitării punctului de rouă. Schimbătorul a fost proiectat tot aici, lucru de altfel la îndemîna multora. După montarea primului recuperator, în 1978, centrala termică a fost scoasă din funcțiune și înlocuită cu un punct termic prin care se distribuia căldura în punctele unde era necesară. În anii următori au fost puse în funcțiune recuperatoare la toate cele trei cazane. Amortizarea lor s-a făcut în mai puțin de un an. Recuperatoarele furnizează energia pentru apa caldă menajeră și căldura necesară fabricii, pentru nevoile tehnologice și pentru o seră de legume. Mai mult, doar în anul care a trecut, întreprinderea a furnizat cartierului de locuințe Vitrometan 8 235 Gcal pe oră, pe bază de contract cu E.G.C.L. Printr-un studiu realizat de I.C.P.T.S.C.F. Ploiești, Institutul de cercetare și proiectare de specialitate, s-a constatat că randamentul recuperatoarelor poate fi îmbunătățit prin adăugarea a unuia sau două pachete de țevi. Soluția a fost generalizată la toate fabricile de geamuri din țară.

La prima vedere, soluția pare la îndemîna tuturor. O recuperare de căldură din gazele arse care se evacuează pe coș nu este tehnic vorbind un lucru dificil. Totul este să-l faci. Cei de la Mediaș l-au făcut.

Și acum despre a doua realizare a întreprinderii, pe care, din păcate am văzut-o doar la expoziție, cu produsele întreprinderii. Ea ne este destinată, însă iată au trecut doi-trei ani de la apariția ei fără să ajungă la noi. Este vorba de un geam dublu — două foi, menținute la distanța de aproximativ un centimetru de un distanțier, lipite cu chituri și cu un sistem simplu de îndepărtare a umidității dintre ele. Geamul izolator, să-l numim astfel, reduce pierderile de căldură cu 30 la sută. Un calcul tehnico-economic ar pune în balanță prețul geamurilor, mai mare evident decît al geamului simplu, și economia de căldură realizată prin reducerea pierderilor. Decizia fabricării și folosirii lor la clădirile de locuit sau social-culturale ar trebui luată pe această bază. Sînt țări care au hotărît obligativitatea folosirii unor astfel de geamuri cu coeficient de izolare mărit. Deci, Întreprinderea de Geamuri Mediaș a pus la punct tehnologia lui de fabricare. Îl avem, să-l folosim!

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Competență și dragoste (II)

Cum am arătat în trecutul nostru articol, această frumoasă deviză, „Geniul nu are sex", a fost înscrisă într-o revistă medicală la întoarcerea în țară a primei românce cu diplomă de medic, Maria Cuțarida-Crătunescu, de care ne-am ocupat pe larg. E drept, ulterior nu puține au fost prejudecățile pe care le-a avut ea de întîmpinat din partea colegilor ei bărbați și cu greu s-a putut totuși afirma. De altfel, după cum am mai arătat, în anul 1901, marele igienist dr. Iacob Felix consemna într-o scriere că, la începutul veac XX, în România profesau doar 20 de medici-femei, față de 1 200 medici-bărbați; în schimb, 225 femei erau împiegate la poștă, iar 902 învățătoare la sate.

Cea dintîi femeie care a obținut diploma de medic în țară a fost **Hermina Walch-Kaminski** (1869—1946), fiica unui refugiat politic austriac, care trebuise să caute azil la noi deoarece țara sa îl izgonise, în urma participării la mișcarea revoluționară. Ea și-a susținut bacalaureatul în 1883 (după ce fusese colegă de liceu cu Iulia Hasdeu), iar apoi s-a înscris atît la Facultatea de Științe, cît și la cea de Medicină, obținînd la cea dintîi licența în 1886, iar la cea de a doua doctoratul în 1890 (prima femeie de la noi care a absolvit, după cîte știm, două facultăți). Teza ei de doctorat îi definește o **preocupare constantă: Studiu asupra stării higienice a școalelor publice din București.** Chiar titlurile unor lucrări pe care le-a publicat ulterior dovedesc aceasta: **Influența mediului școlar asupra deviațiunilor coloanei vertebrale** (1908), **Miopia în școalele secundare de fete** (1909), **Mijloacele educative** (1909), **Cîteva cuvinte despre examenul de absolvire** (1910) ș.a.m.d. A preocupat-o și igiena casnică (**Rolul femeii în higiena casnică**, 1900).

Hermina Walch-Kaminski a fost profesoară de științe naturale, fizică și igienă la o școală de fete, directoare la mai multe școli de infirmiere, inspectoare sanitară la școlile de fete din București, iar în timpul primului război mondial a fost directoare de spital, asimilată cu gradul de maior. După cum a arătat istoricul medicinei Const. I. Bercuș, s-a numărat printre membrii fondatori ai Societății pentru profilaxia tuberculozei și a făcut parte din forul de conducere a Societății de Cruce Roșie. Fermă în lupta ei pentru ameliorarea condițiilor sanitare din țară, a denunțat fără menajamente neajunsurile și a preconizat soluții concrete, în conferințe ținute la Ateneul Român, în articole și broșuri. Iubitoare și a făpturilor necuvîntătoare, a fost o pioneră a psihologiei animale la noi, publicînd între altele lucrarea **Inteligența și sentimentele la animale**, care se baza pe o conferință cu acest titlu.

Ca și pe alte femei-medic din trecut, medicina socială și pediatria au atras-o și pe **Ecaterina Arbore-Ralli** (1873—1937), fiica militantului socialist Zamfir Arbore-Ralli, ea însăși curajoasă militantă și publicistă socialistă. În 1890, cînd Hermina Walch-Kaminski își obținea diploma de medic, Ecaterina Arbore-Ralli își susține bacalaureatul, pentru ca în 1897 să devină, la rîndul ei medic, cu teza **Cîteva considerațiuni asupra sarcinilor extrauterine.** A fost profesoară de liceu încă din vremea studenției (1892), medic comunal la București (1898—1905), demisionînd din acest ultim post din pricina unui conflict cu primarul Capitalei, care nu înțelegea să sprijine eforturile de îmbunătățire a condițiilor sanitare, medic la dispensarele de combatere a tuberculozei, medic pediatru. Și în ce o privește, cîteva dintre titlurile lucrărilor ei o definesc: **Leagănele publice din punct de vedere al higienei infantile** (1898), **Mama și copilul sau higiena practică pentru uzul mamelor** (1900), **Copiii găsiți și orfani din Capitală** (1905), **Mortalitatea copiilor la săteni** (1907), **Cincizeci de zile între holerici** (1914) etc. Crezul și l-a exprimat întotdeauna cu neînfricare.

Cea dintîi femeie-chirurg din România a fost **Martha Trancu-Rainer** (1875—1950), sora omului politic Grigore Trancu-Iași și soția medicului și anatomistului Francisc Rainer. Ea a absolvit Facultatea de Medicină din Iași în 1899, cu teza: **Hematomul subperitoneo-pelvian. Timp de trei decenii a fost șefă de clinică obstetricală la Iași** (1899—1930), iar ulterior a condus servicii de chirurgie la București. A adus contribuții mult apreciate privind trombusul vulvei în graviditate, influența unor maladii infecțioase asupra graviditățiii, endocrinologia ovarelor, ligatura arterei iliace externe etc. A publicat o lucrare în care își sintetizează experiența de medic militar (1918). În **Jurnalul** ei, publicat în 1892, mărturisea: **„De n-aș avea atîta curățenie și mîndrie în suflet, viața mi-ar fi fost mai ușoară."**

Dacă Martha Trancu-Rainer a fost prima româncă medic-chirurg de la noi, **Cornelia Moga** (1885—1962) a fost cea dintîi femeie medic-radiolog. A absolvit Facultatea de Medicină în 1910. A practicat medicină internă la Arad, unde dispunea de un laborator de radiodiagnostic și radioterapie modern, introducînd cea dintîi în țară radioterapia de contact. Un timp a și condus Sanatoriul de T.B.C. din Arad.

Personalitatea cea mai proeminentă a medicinei feminine din trecut a fost **Elena Densușianu-Pușcariu** (1875—1965), fiica lui Aron Densușianu, care a obținut doctoratul la Facultatea de Medicină din Iași, cu o teză privind cancerul sînului (1899). Ulterior, s-a specializat în oftalmologie, iar în 1920 a devenit (prin concurs), prima femeie profesor universitar de medicină din România, la Iași, în această specialitate. A condus, totodată, clinici oftalmologice la București și apoi la Iași, a fost membră a Societății de Medici și Naturaliști din Iași, a societăților de oftalmologie din Anglia, Franța și Italia. Elena Densușianu-Pușcariu a descris cea dintîi trahomul incipient, a adus contribuții, adesea citate, privind tumorile oculare, oftalmia simpatică, conjunctivita, glaucomul, totodată introducînd noi tehnici operatorii. A publicat peste o sută de lucrări științifice. A popularizat, de asemenea, în scrieri și conferințe, profilaxia bolilor de ochi, propunînd crearea de centre oftalmologice pe județe, organizarea de campanii împotriva conjunctivitei granuloase etc.

A manifestat un mare interes față de medicina socială, spre pildă, ridicînd-se cu vehemență împotriva lipsei de sprijin a statului burghezo-moșieresc față de mamele singure și de copiii nelegitimi, așa cum o face în broșura semnificativ intitulată: **O crimă socială sau urmările lipsei unei legi pentru căutarea paternității (1906).**

Competență, patos, devotament, generozitate — trăsături caracteristice la toate aceste pioniere ale medicinei românești.

I.M. ȘTEFAN ■

PRECIZARE

În numărul trecut al revistei noastre a apărut articolul „Primul ceas radiofonic a fost realizat în România cu 40 de ani în urmă". Precizăm că textul reprodus în facsimil a văzut lumina tiparului în ziarul „Cotidianul de amiază" la 27 martie 1918 și nu în „Informația Bucureștiului", cum greșit s-a specificat.

Idei despre

industria mică

Investiția de încredere

Discutăm cu Nicolae Rizea, directorul Întreprinderii județene de producție și prestări servicii Vîlcea, o întreprindere care merge bine, care și-a îndeplinit planul, un plan care anul acesta va fi mai mare. Ajungem cu discuția în punctul inevitabil al dorinței de mai bine. Dialogul cu economistul Nicolae Rizea a fost extrem de interesant. Motivul : interlocutorul nostru este un om plin de idei, capabil să-și gîndească meseria fără prejudecăți. Ajungem la concluzia că ideile constructive se nasc și din neîmpliniri și abordăm discuția noastră din acest unghi de vedere. Ne aducem aminte de reclama proprietarului unui restaurant : „Veniți să mîncați la mine ! Altfel murim amîndoi de foame". Fără îndoială, insolitul acesteia i-a sporit pentru o vreme clientela. Că va fi murit sau nu de foame, va fi dat sau nu faliment adică, nu putem ști. Pare-se însă că restaurantul cu pricina n-avea un nume făcut în lumea restaurantelor, abia încerca să pătrundă în ea și să-și confere stabilitatea. Deci, o primă întrebare :

— Este industria mică o firmă de renume ?

— În unele activități, da, în altele, nu. Ceea ce este mai interesant, industria mică înregistrează unele insuccese tocmai în domeniile de activitate care ar trebui să-i fie specifice. La noi, în județ, este o expresie împămîntenită : „Marfă în întîmpinarea populației". Deci, trebuie să ne gîndim activitatea în așa fel încît să pronosticăm cu exactitate ce se cere, să facem un pas înaintea cumpărătorului sau, în alte situații, să răspundem cu maximă operativitate solicitărilor acestuia. Ar fi interesant să analizăm puțin aceste aspecte.

— Vă rugăm, cîteva exemple concrete.

— După o documentare foarte atentă, în care am consultat medici pediatri, am realizat în anul 1984 un set de lenjerie pentru nou născuți. Setul era compus din 20 de piese din bumbac sută la sută. Spre mirarea noastră, setul n-a prins. Lumea nu le cumpăra.

— Ne surprinde. Poate nu erau de calitate.

— Am ieșit cu ele la export. În primul an am vîndut 20 mii, în al doilea an 36 mii.

— Poate era necesară o reclamă corespunzătoare sau o insistență pe piață care ar fi obișnuit cetățenii cu astfel de produse, fără îndoială comode și igienice.

— Pentru reclamă avem nevoie de fonduri. Insistența se poate produce în anumite limite. Perioada de încasare normată a produsului finit este scurtă, în cazul acestuia de aproximativ 10 zile. Deci, în 10 zile de la fabricație, produsul trebuia să ajungă la beneficiar, să fie vîndut și banii să ajungă la noi. Legea este făcută pentru înlăturarea imobilizării produselor. Să produci fără să vinzi este intolerabil, sîntem cu toții de acord, însă în cazul produselor noi, cred că banca ar trebui să cumpănească lucrurile în spiritul legii, care este de fapt interesul unității și al cetățeanului. E drept că unele unități au posibilitatea să facă înainte de începerea fabricației o testare.

— Dumneavoastră nu aveți această posibilitate ?

— O unitate de mărimea noastră nu-și permite să aibă un nucleu de 7—8 oameni care să realizeze numai lucruri noi pentru testare. Seria e mică, vînzarea scurtă, moda trecătoare. Obiectele noi se realizează în timpul liber, de regulă prin stăruința sau adaptarea unor obiecte existente. Un exemplu : după un proiect propriu am realizat 3 instalații de biogaz, zicem noi, mai ieftine și mai eficiente decît cele de catalog. Am executat instalațiile în ideea că se vor vinde, vom mai avea și alte comenzi. Una a cumpărat-o un C.A.P., care a primit sarcină s-o achiziționeze. Pentru a doua am convins un lucrător de-al nostru s-o cumpere, pentru a recupera o parte din bani. Cea de-a treia este încă nevîndută. Vînzarea unor asemenea instalații se face în timp, într-un sezon propice construirii și punerii lor în funcțiune. Interesul cetățeanului trebuie să primeze. Cetățeanul este de multe ori imprevizibil. Vrea să-și cumpere un lucru sau să-și construiască un gard acum, pe loc, e în concediu, are bani, așa s-a gîndit el că e bine. Dacă nu-i rezolvăm cererea pe loc, se poate foarte bine răzgîndi, se plictisește și renunță. Nu întotdeauna avem posibilitatea să ne aprovizionăm operativ cu materialele de care avem nevoie. La o instalație de biogaz e nevoie de un minimum de materiale pe care trebuie să le am în stoc, în așteptarea clientului : cărămidă refractară, beton, țeavă, cărămidă cu care să pot demara imediat o comandă. Altfel trebuie să treacă 2—3 săptămîni să fac rost de cărămidă refractară, să găsesc o unitate care are stoc supranormativ, să mi-o dea prin reparație. Pînă atunci cetățeanul poate renunța. Același lucru se întîmplă și la reparațiile TV, construcții lemn sau metal, reparații aparate de uz casnic, mori. La mori, din cînd în cînd se sparge valțul. Nu avem un valț de rezervă pe care să-l folosim imediat și abia după aceea să-l reparăm pe celălalt. Comand reparația la o altă unitate care are strung, lucrează în fontă, timpul trece și moara stă. Lipsa lui sau a unor materiale în cantități mici, dar care să ne permită să atacăm imediat comenzile ne îndepărtează de clienți.

— Nu cumva gama de servicii oferită de industria mică, cea vilceană în cazul nostru, a devenit stereotipă ? Nu se simte nevoia diversificării ei ? În această direcție aveți deplină libertate de mișcare ?

— Avem mînă liberă. Dacă avem inițiativă, idei, dăm dovadă de operativitate, calitatea prestărilor este bună, în mod normal ar trebui să avem numai succese. Făcînd abstracție de unele necazuri pe care le-am amintit în treacăt, totul depinde numai de noi... și de cetățeni. O să vedeți de ce spun asta. Prin anul 1983 am încercat să oferim populației prestări de servicii „elevate" — meditații — și am demarat cu entuziasm. Am asigurat clasă, tablă, magnetofon. Am avut 3 profesori. Ora era 35 de lei, din care jumătate intra profesorul și jumătate noi. N-a prins. Ca să stea liniștit, părintele simte nevoia să dea o sumă mai mare, copilul lui să fie pregătit în plus și mai altfel. Am încercat să organizăm un serviciu de femei care să supravegheze copiii mici cînd părinții sînt plecați la teatru sau în vizită. N-au fost prea mulți amatori, deși femeile la care ne gîndeam să facă munca asta erau selectate cu mare grijă. Am încercat și alte lucruri. Am organizat echipe complete de zugravi, fațiantări, vopsitori și tîmplari care să execute finisări de apartamente și decorațiuni interioare pentru perioada cînd cetățenii erau plecați în concediu. La comandă executau lambriuri, tapete, jaluzele, ornamente de ipsos, lustre înglobate, rafturi, zugrăveli, vopsitorii. Am făcut proiecte, execuția a fost din cele mai îngrijite, ne-am dat cum se spune toată silința. Am onorat 3 asemenea cereri și au ieșit foarte bine. Am realizat și 3 apartamente la București. Au venit aici, au văzut, le-a plăcut ideea și calitatea și ne-au solicitat. Un apartament de 4 camere, dat la cheie, în condiții de calitate perfectă, costa între 11 și 17 mii de lei. Am avut aprobarea de prețuri, tot ce ne trebuie. Din păcate, după șapte luni a trebuit să desființăm echipa din lipsă de comenzi. Într-o asemenea acțiune ai nevoie de continuitate. Ne-ar trebui și niște scule mai deosebite, un compresor nichelat, compact, să renunțăm la tradiționala scară pășitoare, mai totdeauna murdară de var. Ne gîndim să ne procurăm astfel de scule care au rolul să crească cota de încredere a clienților în noi. Ni se spune: cine o să vă dea cheia apartamentului pe mînă? Avem oameni cinstiți, de o cinste ireproșabilă, buni meseriași, pe care îi selecționăm cu grijă. Trebuie să existe o încredere în noi, altfel nu putem progresa. Unii mai au impresia că industria mică este o cenușăreasă care trebuie să preia tot ce nu fac alții. Noi nu ne-am considerat niciodată astfel. Am înțeles să cooperăm cu toate unitățile, să suplinim, prin profilul nostru, necesitățile neacoperite ale populației. Părerea mea este că și unitățile industriale pot face foarte bine industrie mică în perioadele în care asta este posibil. De ce n-ar produce o întreprindere mare din cupoane sau căzături jucării, seturile de care am vorbit, obiecte casnice, mașini de tocat ? Noi ieșim în întîmpinarea cetățeanului încercînd să realizăm tot ce are el nevoie, însă am dori ca și cetățeanul să aibă mai multă încredere în noi. Cred că o merităm. Industria mică și cetățenii au interese comune. Vom căuta să sondăm piața cu prestări necesare. Sîntem convinși că vom avea succes. Calitatea serviciilor este principalul nostru argument.

OPREA GEORGESCU ■

Trișorul

Dacă nu l-aș fi văzut că încearcă să frîneze și în maxi-taxi, nu m-aș fi hotărît să pun mîna pe creion și să scriu. Eram pe linia lui 507. La oprirea din intersecția Moșilor cu Eminescu, s-a urcat și el. Din felul cum a deschis ușa, dar mai ales din momentul cînd s-a instalat între noi, ne-am dat seama că ieșise dintr-o circiumă. După ce s-a scotocit de cîteva ori prin buzunare fără să scoată nimic, s-a așezat așa, cam într-o dungă ca șoferul microbuzului să nu-l poată vedea direct. S-a făcut cît a putut de mic și a început să privească pe fereastră. Sînt convins că privea, dar nu vedea nimic. Se gîndea, probabil, cît o să poată sta așa neobservat, dacă va ajunge unde vroia fără să plătească cei cinci lei.

Omul de la volan oprea unde i se cerea și acolo unde, de afară, din stradă, i se făcea semn. Atent la tot ce se întîmplă în jur, invita politicos oamenii la bilete. Dați din mînă în mînă, banii ajungeau în față, iar biletele se înapoiau la cei ce plătiseră. El, cel așezat într-o dungă, nu mișca, nu vorbea. Stătea și tăcea mîlc. Șoferul i-a observat totuși, și revine cu rugămintea ca toți pasagerii să-i trimită banii pentru bilete. Sosesc alți bani, se dau alte bilete. Omul cu privirea fixată afară, undeva departe, nu face nici un gest. O nouă rugăminte a șoferului. De data aceasta cu adresă mai exactă : „tovarășul de pe banca de lîngă ușă ; vă rog, dumneavoastră aveți bilet ?". Toate privirile se îndreaptă spre acesta. El însă, nimic. Parcă nu ar fi fost acolo. Conducătorul auto nu mai rabdă. Oprește mașina, se dă jos, ocolește prin față, deschide ușa lîngă care era așezat cel ce n-auzea și nu vedea nimic, și întreabă :

— Dumneata, tovarășe, nu scoți bilet, nu plătești ?

Omul — poate în acest caz e prea mult spus, omul — murmură ceva, încercînd să spună că are, că a plătit, că...

N-avea. Pînă la urmă ne-am convins toți că nu plătise. Nu avea bilet. În schimb, avea tupeul, îndrăzneala și neobrăzarea de a lua ca martori pe alți călători pentru a-l scoate basma curată. În final a fost tras jos din microbuz și a plecat, scoțînd din buzunar un pachet „Kent" extra long. Cînd mașina a pornit din nou, cineva a zis :

— Uitați-vă la el, fumează „Kent", dar de plătit nu plătește, s-o fi crezut în tramvai.

Iată vorbe care deși n-ar trebui nici măcar spuse, ele reflectă totuși o realitate de care orice om de bună-credință, cu simț civic și cetățenesc pe măsura timpurilor pe care le trăim, se jenează. E o realitate pe care ne-o dă cel care se urcă în tramvai, autobuz sau troleibuz eschivîndu-se să compostezе un bilet de călătorie.

Poate fi văzut mai ales în orele de vîrf ale circulației. De regulă, se urcă pentru o stație, două sau trei. Odată suit în mijlocul de transport în comun de care are nevoie, se instalează lîngă ușă. Nu-l pasă și nici nu se jenează că rămînînd acolo provoacă greutăți celorlalți călători, transportului în general. Deși invitat și rugat să avanseze, nu se sinchisește. Stă țintit cu ochii spre ușă pentru ca la cel mai mic indiciu că a venit controlorul să poată coborî.

Pentru o mai mare siguranță, mai ales atunci cînd, vrînd nevrînd, a ajuns în mijlocul tramvaiului, autobuzului sau troleibuzului, își ia măsuri suplimentare de siguranță. Se așează lîngă compostor. Scoate biletul, dar nu-l compostează. Îl ține în mînă, ațintindu-se discret, dar cu mare atenție în toate părțile, pentru ca, la cel mai mic semn de pericol pe care-l sesizează, să-l compostеze. Cînd mijlocul de transport se află în stație, privirile-i sînt ațintite spre ușă, pentru a depista din timp pe eventualul controlor. Și, uite așa, cu biletul în mînă, gata pregătit, așteaptă parcă semnalul și comanda „pericol-compostează", ajunge la destinație. Coboară satisfăcut, pune biletul la loc în buzunar și... calculează cîștigul. Poate pe săptămînă, poate pe lună. E un ins cu tupeu. Face această „treabă" cu oarecare regularitate. Pentru el a devenit un obicei. Că are tupeu, reiese și din felul cum răspunde cînd cineva, cu mărunțișul în mînă, îl întreabă dacă nu-l poate ajuta cu un bilet. „Regret, zice, eu am abonament".

L-am văzut și în posturaăluia prins cu mîța în sac. În ciuda măsurilor de siguranță pe care și le luase, controlorul îl „prinsese" fără bilet. Nu, nu recunoștea. Nu se jena și nici nu ținea cîmpul în pămînt de rușine, cum te-ai fi așteptat, așa cum face cel care mai are, cît de cît, obraz. Din contră, vocifera. Și încă pe un ton ridicat, încercînd să invoce fel de fel de motive. De recunoscut, nu recunoștea nimic. Surprinzător este că printre cei de față se găseau și cîțiva care să-i țină parte. În final, toți se conving că, într-adevăr, cel în cauză încercase să frîneze. Nu numai I.T.B.-ul și pe controlor, ci și pe noi toți care asistasem la penibila scenă.

— Ceea ce mă surprinde, spunea un amic, este că toți acești certați cu cinstea și corectitudinea la nivelul unui bilet de tramvai, autobuz sau troleibuz, sînt oameni care, după haine și înfățișarea lor generală, par a fi cu o poziție socială și o situație materială bună și foarte bună. N-am văzut niciodată un om, să-i zicem, simplu, care să se preteze la așa ceva. Eu, spunea prietenul meu în continuare, mă gîndesc că toți acești trișori de ultimă clasă, care pozează în oameni respectabili și corecți, ar trebui repede demascați și prezentați opiniei publice exact așa cum sînt. Dacă ar fi după mine, pe lîngă amenda pe care prin lege sînt obligați s-o plătească, eu l-aș pune și în discuția colectivelor de muncă de care aparțin sau a organizațiilor din care fac parte.

VASILE DUMITRU ■

Nu există ac de cojocul lor?

Fondul de rulment al unei asociații de locatari reprezintă o asigurare pentru cheltuielile colective. Iată că în București, pe strada Bozieni, 9, din sectorul 6, Asociația de locatari din blocul 830 bis... supraviețuiește de mai mult timp, fără acest legal fond de rulment.

— O excepție de la regulă ?

— Am avut și noi bani la C.E.C., confirmă Nicu Munteanu, administrator, și Victor Andreescu, președintele asociației.

— Au dispărut misterios ?

— Nu, se știe leu cu leu unde sînt. Fondul a fost consumat pînă la ultimul bănuț nu pe reparații, nu pe înfrumusețări, cum ar fi fost de dorit, ci pentru plata luminii, a apei, a gazelor.

Mi s-a părut că nu înțeleg bine. Cei doi mi-au repetat și mi-au explicat că altfel funcțiile vitale ale blocului încetau din cauza neplatnicilor.

— Și nu ați avut ac de cojocul lor ?

— Am ajuns să credem că ei sînt mai puternici decît noi cu toate somațiile peste somații, discuțiile cu toți locatarii, procesele la tribunal, mandatele de evacuare care rămîn neexecutate. Neplatnicii ocupă aceleași elegante apartamente, se bucură de toate comoditățile civilizației, cei corecți suportă cheltuielile comune, iar în dreptul celor care ne fac viața amară debitul crește.

Nu e de crezut, dar sînt unii care bat cu datoriile la poarta zecilor de mii. Emil George Niculescu, din 1979, plătește cînd și cînd întreținerea. În luna februarie a acestui an datora 37 214 lei. L-am căutat la sediul CICLOP din Bulevardul Magheru, locul său de muncă... declarat. De peste un an nu mai figura printre cei care se prezintă conștiincios la lucru. Probabil, fostului controlor munca i s-a părut prea grea, nu venea decît cînd și cînd la program, respectînd aceeași regulă de viață „din cînd în cînd, oriunde lasă o urmă".

Constantin Balotă datorează asociației 20 379 lei ; Paul Stroescu 17 334 lei ; Remus Bistrița, instrumentist la Ansamblul „Rapsodia Română", 8 795 lei ; Gheorghe Gheorghe 7 177 lei și tot așa... Acești răi platnici cu telefonul sînt la zi pentru că altfel pierd abonamentul, cu lumina din apartamentul lor sînt la zi, fiindcă nu există bani colectivi care să le acopere obligațiile. Atitudinea lor este un semn al strîmtei înțelegeri a principiului convețuirii într-o colectivitate, care are răspunderi și obligații comune. 19 dintre locatarii acestui bloc fac, de ani de zile, notă aparte, discordantă datorînd, una peste alta, 200 000 lei. Nu este o sumă oarecare ! Într-un bloc nou, modern, care și-a primit primii locatari în 1979 sînt multe semne de degradare, tot în apartamentele unor neplatnici. Cei mai mulți dintre locatarii blocului 830 bis, din strada Bozieni, numărul 9, sînt buni meseriași : instalatori, zugravi, electricieni, lăcătuși, tîmplari, toți lucrători ai I.C.R.A.L.-urilor Herăstrău, Colentina, Berceni, Giulești. Ar fi fost de așteptat din partea lor, atunci cînd se strică o instalație, măcar în apartamentul lor, s-o repare imediat, nu să tulbure întreaga viață a blocului.

Să nu existe oare ac de cojocul lor ?! Evident, o întrebare retorică...

CARMEN DUMITRESCU ■

Eticheta-șaradă

Trebuie să recunosc că nu pot întotdeauna să am umor, nu știu — și nu vreau — să rîd, chiar dacă și rîsul e o armă, în fața unor lucruri și situații ieșite din matca firescului, pe care ni le provoacă unii dintre semenii noștri. Tocmai de aceea întîmplarea despre care vreau să scriu, nu o pot trata decît cu gravitate, chiar dacă, la prima vedere, poate părea mărunță. Ea se referă la etichetele-act de identitate, buletin de garanție al mărfurilor ce ne stau la dispoziție în magazin. Concret, iată exemplul. Deunăzi, am cumpărat dintr-un magazin bucureștean un „coarșaf plic brodat" executat la Cooperativa „Progresul" din Galați. Cînd l-am scos din ambalaj, mi-a procurat tot soiul de surprize. Erau, practic, două bucăți, tighelul de îmbinare a trecut, fără să le atingă, peste o mare distanță (am măsurat cu centimetrul de croitorie și a depășit lungimea lui) din mijlocul cearșafului. Pe deasupra, marginile țesăturii erau atît de destrămate, încît orice încercare de a-l repara, n-a ieșit decît o penibilă cîrpeală, cu care nu prea te poți consola cînd știi că l-ai plătit de nou, preț în care a intrat, firește și manopera. Am căutat atunci eticheta, pașaportul de liberă trecere spre comerț eliberat de controlorul tehnic de calitate. În mod normal și legal ar fi trebuit să aflu numărul controloarei, a lucrătoarei care a făcut o asemenea treabă de mîntuială, putînd astfel sesiza conducerea cooperativei. Eticheta nu-ți dă însă nici un indiciu; cunoscutul triunghi abia se zărește, este atît de abil aplicat, încît într-o vagă cerneală mov încît nu poți descifra nimic, nu poți afla nimic. De altfel, din toate inscrisurile imprimate pe un astfel de buletin de garanție al mărfii nu sînt completate decît 3, cele mai generale cu putință — producătorul, prețul, denumirea produsului. În rest, o tăcere circumspectă. O tăcere însă, costisitoare și păgubitoare nu numai pentru cumpărător dar și pentru respectiva unitate gălățeană. Întîi — pentru că este o încălcare a unor norme bine statuate, prin lege, privind punerea pe piață a unei mărfi, și apoi fiindcă o firmă compromisă, greu își mai recîștigă prestigiul. Vom expedia pe adresa cooperativei eticheta cu pricina pentru a ne comunica dezlegarea șaradei, pe care, singuri, n-am putut-o dezlega.

C. I. ADAM ■

Va fi al treilea meci al echipei noastre naționale în grupa 1 preliminară a campionatului european. Această competiție datează din 1960, în prezent derulîndu-se, deci, cea de-a 8-a ediție a sa. Turneul final, la care vor participa cîștigătoarele celor șapte grupe preliminare și echipa țării organizatoare, se va desfășura anul viitor între 10—26 iunie, în R.F.G. Trofeul acestei întreceri este, cum bine se știe, Cupa „Henri Delaunay" — de la numele fostului secretar al Federației Franceze de Fotbal care a avut ideea organizării acestei competiții în anii de mijloc dintre turneele finale ale campionatului mondial.

„Vîrfurile" atinse pînă acum de echipa noastră națională în campionatul european datează din 1972 și 1984 ; prima dată, am ajuns în sferturile de finală (cam pe un neoficial loc V, jucînd trei meciuri în compania Ungariei, pentru calificarea în Belgia, la turneul final de patru echipe, cîte erau admise pe atunci) ; a doua oară, ne-am calificat la „Euro '84", dintr-o grupă puternică (Italia — campioană mondială en titre la ora aceea —, Cehoslovacia, Suedia, Cipru), dar în turneul final din Franța n-am reușit mare ispravă (locul IV, în grupa semifinală cu Spania, Portugalia și R.F.G., cu o „linie de clasament" sub așteptările noastre de atunci : 3 0 1 2 2—4 1) și locul șapte re. Deocamdată, toate cele patru echipe au cîte două jocuri — unul acasă și unul în deplasare, pe locul 1 aflîndu-se Spania, singura care a jucat pînă acum la Albania acasă, unde a și învins (destul de greu) cu Iar o victorie a Spaniei o va duce pe aceasta la +4 la „adevăr", obligîndu-ne la victorii în ambele meciuri pe care le mai avem de susținut în deplasare (Albania — 28 octombrie, Austria — 18 noiembrie).

Miercuri, pe stadionul Ghencea, în preliminariile C.E. la fotbal

România – Albania

(înaintea Iugoslaviei) din cele opt participante.

Inutil să mai precizăm cîte speranțe se pun într-o nouă calificare a noastră la turneul final din 1988, mai ales că jucăm într-o grupă apreciată ca mai puțin dificilă decît cea din ediția precedentă și că „setea" noastră de performanțe la echipa națională este în creștere, după ratarea calificării la Mundialul mexican și după suita de triumfuri ale Stelei. Cu meciul de miercuri încheiem jumătate din meciurile grupei preliminare. Deocamdată, toate cele patru echipe au cîte două jocuri — unul acasă și unul în deplasare, pe locul 1 aflîndu-se Spania, singura care a jucat pînă acum la Albania acasă, unde a și învins (destul de greu) cu Iar o victorie a Spaniei o va duce pe aceasta la +4 la „adevăr", obligîndu-ne la victorii în ambele meciuri pe care le mai avem de susținut în deplasare (Albania — 28 octombrie, Austria — 18 noiembrie).

2—1. Noi ne aflăm pe locul doi (cu o victorie la Austria și o înfrîngere în fața Spaniei), dar miercuri seara putem trece în fruntea clasamentului cel puțin pentru o săptămînă ; spunem asta întrucît pe 1 aprilie se va disputa partida Austria — Spania, apreciată, deloc paradoxal, ca „cel mai important joc din grupă pentru ...echipa României" : o victorie a austriecilor (posibilă, dar nu la scor mare) ne va menține în frunte datorită golaverajului (în prezent : 4—1, al nostru, 3—4 al Austriei) ;

În tot acest „scenariu", victoria noastră în meciul de miercuri este subînțeleasă ; nici nu se poate concepe altceva, deși „lecția de Skanderbeg" oferită în toamna trecută de „17 Nentori" Tirana este un real avertisment că acest joc nu poate fi tratat cu superficialitate sau ușurință, chiar dacă internaționalilor din amintita echipă albaneză (vreo șase la număr) li se va opune „blocul" de jucători ai cîștigătoarei „Super Cupei" europene.

În altă ordine de idei, este al cincilea meci — și primul pe teren propriu — al naționalei de cînd aceasta este condusă, în postura de, „single", de Emerich Jenei. Și pentru că se înfiripă un palmares, iată rezultatele de pînă acum ale „mandatului Jenei" : 4—2 cu Israelul, 0—1 cu Spania, 3—1 cu Turcia, 1—1 cu Grecia (plus 2—2 cu Norvegia și 4—0 cu Austria, meciuri pentru care echipa reprezentativă a fost pregătită, împreună, de Jenei și Lucescu). Sperăm că acest prim joc oficial din 1987 al tricolorilor se va încheia cu o victorie, care va constitui, fără îndoială, și un frumos cadou pe care jucătorii naționalei îl vor face actualului lor antrenor, pentru cei 50 de ani pe care-i va împlini mîine, deci cu patru zile înainte de meci. Succes tricolori, la mulți ani, Jenei !

Lotul s-a reunit ieri, cînd a și plecat pe calea aerului la Cluj-Napoca pentru un stagiu de pregătire de patru zile. Va reveni în Capitală luni, stabilindu-și cartierul general la Complexul sportiv „Steaua", în Ghencea, unde se va disputa și jocul cu Albania, miercuri de la orele 15,30.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

„Avem un singur scop: calificarea !"

interviu cu antrenorul lotului olimpic, Gh. Staicu

Lotul olimpic de fotbal intră peste o lună în focul preliminariilor turneului din cadrul Jocurilor olimpice, ediția 1988. Facem parte, după cum se știe, din grupa A, alături de R.F.G., Polonia, Danemarca și Grecia, adversare cu „nume" în fotbalul european, fapt ce vorbește de la sine despre aprigа bătălie din grupă. Dacă ne mai reamintim că din continentul nostru vor lua drumul turneului final numai cinci echipe, adică exact cîte grupe sînt, ne putem imagina mai lesne dificultățile care ne așteaptă.

Pînă una alta ne pregătim. Cum facem aceasta, care sînt problemele lotului, ce mai avem de perfecționat, ce știm despre adversari și alte cîteva lucruri asemănătoare privind pregătirea olimpicilor noștri am încercat să le aflăm de la antrenorul lotului, Gheorghe Staicu.

— Așadar, tovarășe Staicu, după meciul cu olimpicii italieni, turneul din Franța și întîlnirea cu echipa olimpică a Bulgariei, ultimul, cred eu, mai puțin elocvent în privința stadiului pregătirilor, din cauza timpului prost pe care s-a jucat, jucătorii noștri au intrat în linie dreaptă. Să-i reamintim, care sînt aceștia ?

— Lotul este format din Liliac, Stancu, Bălan, Cristea, D. Ștefan, Mujnai, Majaru, Vaișcovici, Weissembacher, Orac, Speriatu, Mihai Marian, Cîmpeanu II, Șoiman, Zare, Pană, Movilă. Nucleul s-a format anul trecut, în toamnă, și s-a cristalizat după meciul de la Ruse, meci pe care eu îl consider util, în ciuda rezultatului care știm bine cui s-a datorat...

— Nu de scor este vorba, ci de temperatură, de zăpadă, mă rog, de un teren care nu te lasă prea mult să faci ce-ți propui.

— Eu zic că aici l-am cîștigat pe Cîmpeanu II. S-a descurcat foarte bine. La lotul de mai sus să-i mai adăugăm pe Rada și Lasconi.

— Înainte de a vă întreba care sînt problemele de rezolvat, vreau să știu cine sînt antrenorii. N-o fac întîmplător. La Ruse, era și Halagian.

— De lot mă ocup eu, sub supravegherea lui Jenei. Halagian a fost în Bulgaria, fiindcă avea cei mai mulți jucători. Trebuia să vină și Puiu Iordănescu, pentru că și de la Steaua erau destui.

— Deci, problemele lotului.

— În privința lotului, lucrurile sînt clare, așa cum spuneam și la Ruse. Mai avem însă, de muncit la finalizare. Trebuie să realizăm o mai bună omogenizare între cupluri și mai ales să găsim omul de gol.

— Omul de gol ? Acum ?

— Da. Mai este o lună și de căutat căutăm mereu. Între Vaișcovici, Cîmpeanu II, Șoiman, Lasconi, Orac. De asemenea, mai avem de luptat cu această labilitate psihică, un neajuns care parcă ne taie picioarele după un gol primit, chiar dacă el se datorează unei grave erori de arbitraj, cum s-a întîmplat în Bulgaria.

— De curînd, ați urmărit la Berlin meciul R.D.G. — Polonia. Cum au jucat polonezii ?

— Deși au fost învinși cu 2—1 mi se par puternici. Au 6—7 jucători de la națională mare, gabaritul este impresionant, joacă aerisit, modern.

— Rezultatele din pregătiri, nu spun totdeauna mare lucru. De pildă, în turneul din India, echipa R.D.G. a fost întrecută de formația Bulgariei, care, în meciul cu noi, nu i-a impresionat nici pe cei trei sute de spectatori.

— Sigur, în pregătiri, rezultatele contează mai puțin. Toată lumea încearcă jucători, formule. În plus, la Berlin, polonezilor li s-au anulat două goluri absolut valabile. În ceea ce ne privește, repet, ne așteaptă un meci greu. Este și părerea lui Dino Zoff, prezent și el la meci, cu doi specialiști, pentru a înregistra meciul, R.D.G. fiind în grupă cu Italia.

— Ce știți despre celelalte echipe din grupa noastră ?

— Mă pune pe gînduri formația R.F.G., pentru că nu cunoaștem mai nimic despre ea. Este antrenată de Wogst, supraveghează de Beckenbauer, am auzit că are în componența ei cam 3—4 jucători din prima națională, dar încolo, nimic. Oricum, cunoaștem fotbalul din R.F.G. și nu este puțin, știm la ce să ne așteptăm.

— Spuneați că Wogst este supravegheat de Beckenbauer. Este limpede interesul pe care europenii îl acordă turneului olimpic.

— Personal cred că pentru această olimpiadă interesul este mai mare ca niciodată. Motivele îmi par a fi două : echipa olimpică are drept principal obiectiv calificarea, dar și promovarea de jucători la echipa națională, dovadă fiind numărul mare de jucători care apar în ambele loturi.

— Ce știm despre danezi și ceilalți ?

— Din păcate și mai puțin decît despre R.F.G.. Fotbalul danez e în mare progres și nu se poate ca acest fapt să nu se reflecte și la olimpici. Oricum, trebuie să ne pregătim și să cîștigăm toate meciurile de acasă.

— Meciuri care încep la 18 aprilie, la Cluj-Napoca, în compania R.F.G. Reamintiți-le și pe celelalte.

— Pe 20 mai cu Polonia, la noi ; pe 10 iunie, cu Danemarca, la Copenhaga ; pe 3 septembrie, acasă, cu Danemarca. Acestea sînt pe 1987. Deocamdată ajung.

— Cum continuați pregătirile ?

— Cu cîteva meciuri în țară. Primul va fi simbătă 21 martie, pe Giulești, cu Rapidul. Important este că avem bune condiții de antrenament, printre altele, președintele federației, tovarășul Mircea Angelescu supraveghind direct pregătirile. Repet, avem un singur scop : calificarea.

— Aceasta este și pretenția noastră, a iubitorilor sportului !

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Patinajul încearcă să nu mai „patineze"

Există în practicarea sportului o regulă a piramidei : cu cît baza este mai largă, cu atît vîrfurile de performanță pot fi mai înalte. Patinajul nostru face o ciudată excepție : în pofida frumuseții și popularității sale incontestabile, rezultatele de mare valoare internațională au întîrziat multă vreme să apară.

Sînt mai multe argumente care ar îndreptăți un „triplu salt" în performanțele acestui sport : mai întîi, patinajul este cel mai ieftin dintre toate sporturile de iarnă (față de un bob sau o săniuță competitive, care au ajuns la prețuri exorbitante, aici sînt suficiente doar ghete cu patine) ; apoi, are un potențial teoretic de medalii la olimpiadă (39 pentru cele 13 probe) incomparabil mai mare decît hocheiul, de pildă, unde este necesar un lot de 25 sportivi (bașca echipamentul de rigoare) ce poate concura cel mult la o medalie ; în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, pentru acest sport s-au făcut investiții considerabile, materializate în cele 23 patinoare existente în țară.

Cu toate acestea, în patinajul nostru se instalase un scepticism greu de învins, conform căruia „la noi nu se poate face patinaj" și, deci, ar rămînea doar să-i contemplăm pe alții. Păgubos ca stare de spirit, acest scepticism a generat și o stare de lucruri la fel de păguboasă. Astfel, în prezent există în țară mai puține secții de patinaj (doar în cadrul a 10 asociații) decît numărul patinoarelor ! După cum multe grupări sportive (inclusiv I.E.F.S.-ul) au renunțat la sau au redus normele didactice la această specialitate, în favoarea altora, „mai rentabile", să zicem.

Aspectele de mai sus sînt legate între ele, întrucît peste toi patinoarele sînt folosite și chiar supersolicitate dar, paradoxal, nu produc sportivi de performanță. Agrementul este considerat suficient pentru organismele ce se îngrijesc de soarta acestor patinoare, folosindu-le cu predilecție sau în exclusivitate ca sursă de venituri (ce uneori se îndreaptă, bănuim, spre alte sporturi).

Analizînd și argumentele ce pot favoriza performanțele în patinaj, și cauzele care le împiedică de atîta vreme, conducerea federației (unde în sfîrșit, există un birou federal tînăr, pasionat și activ) a încercat să urnească din loc acest sport al patinajului, care el însuși cam „patina" în anonimat. Numai că apăruse un cerc vicios : după cum se știe, orice idee nouă care ar putea duce la rezultate este încurajată și susținută numai dacă sportul respectiv are rezultate — ceea ce nu era cazul patinajului. Și totuși secretarul federației, prof. Puiu Nedelcescu a reușit să abiliteze și să realizeze o astfel de idee, și anume concentrarea valorilor din patinaj într-un centru de pregătire. Experiența unor astfel de centre — la gimnastică, judo, caiac-canoe, canotaj ș.a. — se dovedise benefică pentru sporturile respective astfel încît a putut „prinde" și la patinaj. Cu ajutorul substanțial al conducerii întreprinderii respective, și îndeosebi al directorului adjunct, ing. Traian Grigore s-a înființat, așadar, Centrul olimpic Mecanică fină, singurul din țară specializat în patinaj. Spațiul, dotările și celelalte acareturi necesare unui astfel de centru sportiv nu sînt perfecte dar sînt în continuă modernizare și perfecționare — și nu despre ele intenționăm să ne ocupăm în rîndurile de față. Important este că, încet-încet, patinajul a început să „spargă gheața" unor performanțe internaționale deloc neglijabile sau, cel puțin, în premieră pentru sportivii noștri.

La campionatele europene de patinaj viteză din 1984, Tiberiu Kopacz obține în proba de 5 000 m prima medalie (de bronz) din istoria participării noastre la astfel de competiții. (În paranteză fie spus, greșelile acestui valoros sportiv la Olimpiada din acel an i-au atras o binemeritată suspendare. Revenit în acest sezon pe pistele de concurs, Kopacz s-a remarcat în cîteva prestigioase concursuri internaționale, dovedind că suspendarea i-a fost de folos și sub aspectul odihnei și refacerii, al „prospețimii", în vederea Olimpiadei de anul viitor). Dar dezvoltarea patinajului viteză depinde, vrînd-nevrînd, de climă. Pe cele două piste naturale de 400 m (de la Suceava și Miercurea Ciuc) se poate lucra în medie 30 zile pe an (și chiar 13 zile, cum s-a întîmplat anul acesta). Se înțelege că șansa vine dinspre pista redusă, drept pentru care federația noastră se poate mîndri că a fost prima din Europa care a organizat concursuri pe o astfel de pistă, fapt „omologat" cu plăcere și interes de federația internațională și generalizat rapid și-n alte țări. Mai mult decît atît, inspirația și corecta anticipație a inițiatorilor acestor concursuri sînt vădite și de faptul că patinajul viteză pe pistă redusă figurează deja între probele olimpiadei din 1988 (cu titlu „demonstrativ") și celei din 1992 (probă olimpică în toată regula).

Progrese confirmate și la recentul C.M. de junioare (desfășurat pe pista naturală din Strömsund, Suedia), unde Mihaela Dascălu a ocupat locul 7 în clasamentul general, după patru probe, din 39 participante reprezentînd 18 țări.

Roadele Centrului olimpic n-au întîrziat să apară și la patinajul viteză feminin; la „Cursul Prietenia" desfășurat în R.P.D. Coreeană, la începutul lunii februarie a.c., Mihaela Dascălu obține nu mai puțin de patru medalii : aur, argint și două de bronz (cu un record național la 500 m) ! Sînt primele medalii obținute de patinajul nostru feminin într-o competiție internațională oficială. De fapt, Mihaela Dascălu și Cerasela Hordobețiu au punctat în acest sezon în „Cupa Mondială", ceea ce iarăși este un semn al progreselor înregistrate în acest sport.

La patinajul artistic problemele sînt de altă natură. Talentatul Cornel Gheorghe putea urca mai sus la „mondiale" dacă ar fi fost însoțit de antrenorul său. Urmarea clasării necorespunzătoare este neparticiparea la europenele încheiate de curînd... Este cotat ca un sportiv foarte bine pregătit fizic, fiind, de pildă, printre puținii competitori de talie internațională ce pot realiza într-un concurs trei sau patru sărituri triple. Dificultățile lui sînt dificultățile întregului nostru patinaj artistic : pregătirea coregrafică și artistică propriu-zisă. Se resimte nevoia acută a unor cadre specializate la aceste capitole, astfel încît eforturile strict sportive ale antrenorilor și patinatorilor Centrului olimpic să poată fi completate în aceste laturi importante ale evoluției în orice concurs. Casele pionierilor ar avea, de pilda, potențialul necesar să acorde sistematic și la înalt nivel profesional această „asistență artistică" în pregătirea patinatorilor noștri. Mai ales că se apropie și pentru ei un test important — „Concursul Prietenia", în Polonia, luna aprilie.

Un suflu nou adiе, cum se vede, pe gheața patinajului nostru — și el nu este deloc străin de entuziasmul și competența tinerei conduceri a federației. Centrul olimpic este deja o realitate căreia antrenorii de aici (Gabriela Munteanu și Cornel Munteanu — la artistic, Adrian Ciobanu și Horia Timiș — la viteză) îi dau un tot mai pronunțat sens spre marea performanță. Se fac eforturi pentru a găsi soluții ca cei 17 sportivi actuali ai Centrului să împace obligațiile lor școlare și profesionale cu necesitatea acordării a cel puțin 6—7 ore pe zi antrenamentelor (limită minimă pe plan internațional). Recent s-a constituit un colectiv (Luminița Ancuța și Anca Cristescu) ce se ocupă cu selecția copiilor de 3—5 ani, apți pentru performanță și care să constituie ulterior o clasă de patinaj (după modelul, invocat deja, al gimnasticii). La concursul național de speranțe s-a introdus cerința ca fiecare secție să participe cel puțin cu o pereche ; este iarăși o „mutare" cu bătaie lungă, întrucît, pe plan internațional, „concurența" la probele de perechi este mult mai redusă și nu include figurile impuse la care noi, prin tradiție, sîntem deficitari. În țară ne putem baza pe munca unor antrenori destoinici cum s-au dovedit a fi Ion Armenciu (Sibiu), Urich Ernest (Brașov), Gail Carol (Tîrgu Mureș), Loffler Maria (Miercurea Ciuc), a căror pasiune n-a putut fi înăbușită de scepticismul cvasigeneral la care ne refeream mai sus. Mai rămîn cîteva întrebări : de ce în Brăila, Medgidia, Constanța, Iași, Buzău, Hunedoara și în alte locuri nu există secții de patinaj din moment ce există patinoare ? Și, în altă ordine de idei, pe cînd un spectacol de revistă pe gheață, care s-ar potrivi ca „o mănușă atît sportivilor cît și spectatorilor ? Sau și aici lipsește inițiativa și conlucrarea eficientă cu scepticismul și contemplația altora.

$ OCTAVIAN ■

„Zonalul" feminin

La Balatonföldvár, într-o izolare totală, federația ungară a organizat sub nivelul așteptărilor turneul zonal contînd pentru campionatul mondial individual feminin. La data începerii competiției FIDE a comunicat hotărîrea reducerii la patru a numărului jucătoarelor cu drept de calificare în faza superioară a C.M. ca urmare a propunerii federației sovietice de reevaluare a tuturor grupelor zonale din lume. Astfel, lupta în „zonalul" țărilor socialiste, considerat a fi cel mai puternic, a devenit mult mai aprigă. Întrecerea a reunit 17 jucătoare cunoscute, din care șapte mari maestre internaționale : Zs. Veróci (Ungaria, Elo 2 415), I. Mádl (Ungaria, 2 350), E. Klimova (Cehoslovacia, 2 320), M. Mureșan (România, 2 315), M. Voiska (Bulgaria, 2 305), H. Erenska (Polonia, 2 300) și M. Ivánka (Ungaria, 2 290), care și-au disputat prima șansă în calificare în compania a nouă maestre internaționale și a unei maestre FIDE într-un turneu cu coeficientul Elo mediu de 2 267 puncte.

În cele cinci runde G. Stanciu a ajuns la 50% din punctele puse în joc, dar fără a emite pretenții la prima jumătate a clasamentului, unde erau fixate, se pare definitiv, marile maestre. Marcată de oboseala ultimului sezon și de efortul primelor partide grele, G. Baumstark a trecut printr-un moment regretabil de criză și a pierdut patru partide consecutiv, ieșind din lupta pentru șefia clasamentului. Constant, dar cu multe nefructificări ale avantajelor, a evoluat M. Mureșan. După înfrîngerea la întrerupere cu E. Klimova, M. Mureșan a reluat situația de tatonare a poziției fruntașelor clasamentului.

Neașteptat de sigur a concurat Eliska Klimova la prima sa apariție după o întrerupere de doi ani a activității competiționale. Pregătită cu multă dibăcie de un secondant pasionat, J. Gross, marea maestră cehoslovacă nu a avut rival, a înscris 10 puncte întregi, a pierdut doar o partidă și a fost egalată în cinci partide. Realizarea a 12,5 p (+10, =5, —1) din 16 posibile reprezintă un record al „zonalului" țărilor socialiste. Lupta pentru următoarele locuri s-a dat între M. Ivánka, M. Voiska și M. Wiese. După un start slab, cu eforturi uriașe au revenit în lupta pentru calificare Zs. Veróci și I. Mádl. Jucătoarele H. Erenska, M. Mureșan și P. Anghelova puteau deveni rivale în momentul realizării a două victorii din ultimele trei partide, avînd în vedere adversarele mai slabe, ceea ce nu s-a întîmplat. Ultima rundă a decis configurația finală a clasamentului prin partide de extremă importanță, jucate într-o mare tensiune și, din păcate, cu intervenții nereglementare și favorizante din partea arbitrului F. Gál. E. Klimova a stins ambiția polonezei M. Wiese înscriind o nouă victorie, M. Voiska a trecut prin mari emoții în fața jucătoarei ungare M. Grosch, dar a cîștigat în final obținînd dreptul primei sale participări la „Interzonal". După o evoluție slabă în concurs (ajutată de șansă și de... colegele de lot) M. Ivanka a reușit o prețioasă remiză în fața Ligiei Jicman (autoarea celor mai mari ratări). Cumulînd 10 puncte, a trecut pe poziția II—III în clasament. Remizînd cu G. Szmaczynska, Zs. Veróci a deschis perspectiva unui meci de baraj pentru locul patru cu una dintre concurentele încleștate în ultima confruntare a turneului : M. Mureșan — I. Mádl. Partida s-a desfășurat clar sub dominația conducătoarei pieselor albe, autoare a unui atac imparabil la rege. Intervenția neregulamentară a arbitrului F. Gál, care a dat dovadă de incompetență și favoritism, a schimbat soarta partidei scutind jucătoarea maghiară de urmările crizei de timp. Partida s-a continuat și albul a ratat victoria expunîndu-se unui șah etern. Astfel I. Madl a egalat punctele colegei sale de lot, Zs. Veróci, cu care își disputâ șansele într-un meci de patru partide.

Jucătoarele române nu au fructificat pe deplin șansele avute. Deși au avut numeroase ratări, rezultatele lor sînt conform valorii matematice atribuite de coeficientul Elo. Cu mai multă luciditate și dibăcie în lupta psihologică și tactică s-ar fi putut atinge măcar unul dintre primele patru locuri. S-a simțit clar lipsa unui tehnician competent, care să conducă pregătirea fiecărei runde. Clasamentul final al turneului zonal este următorul : 1. Klimova 12,5 p, 2—3. Ivánka, Voiska 10p, 4—5. Veroci, Madl 9,5 p, 6 Mureșan 9 p, 7—8. Wiese, Anghelova 8,5 p, 9—11. Erenska, Baumstark, Stanciu 8 p, 12. Szmaczynska 7,5 p, 13. Savova 6,5 p, 14. Porubszky 6 p, 15. Jicman 5,5 p, 16. Kubikowa 5 p și 17. Grosch 4 p.

MARGARETA MUREȘAN

Rugby

Competiții actuale

Pe plan intern, după hiatusul unei etape excesiv de geroasă, campionatul divizionar A și-a continuat confruntările programate, fără surprize deosebite. Poate doar înfrîngerea echipei **R.C. Grivița Roșie** de către **T.C. Ind. Constanța** cu 11—3 (11—0) să nedumircască din cauza ineficienței grivițene (numai o lovitură de pedeapsă, prin jucătorul Carp !) față de cele două eșecuri (prin G. Mircea și Manea) și un dropgol (prin M. Dorel) primite din partea constănțenilor, aflați în situația de organizatori. Problema comportării în deplasare se mai ameliorase în ultima vreme, iar printre echipele remarcate în acest sens este și **Știința CEMIN — Baia Mare**, care, chiar în etapa ultimă, a învins la București pe **Mașini Grele** cu 8—4 (4—0), înscriind două eșecuri prin Pujină și Demian, față de unul singur al adversarilor, datorat lui Tulpan, care, însă, împreună cu „tunarul" I.Constantin a irosit multe alte ocazii de a puncta. O altă comportare plăcută ne-a oferit-o jocul echipei **C.S.M. Suceava**, a cărei grămadă a dominat jocul cu **Sportul Studențesc**, tot în București, studenții obținînd o egalare în ultimele minute : 10—10 (6—3) într-o concretizare simetrică (cîte un eșec prin Conachi și Marin Ionescu, dropgoluri și lovituri de picior prin Livadaru și V. Năstase).

Totuși „gazdele" au fost învingătoare în cele mai multe cazuri : **Rulmentul Bîrlad — C.S.M. Sibiu 9—3 (6—3), „U"-16 Februarie — Cluj-Napoca — I.A.M.T. Oradea 15—9 (9—3), Farul — Pohtehnica Iași 26—3 (12—0), Contactoare Buzău — „U" Timișoara 15—9 (12—9) și Rapid București — Gloria București 10—3 (7—0).** În schimb, liderii celor două serii divizionare, **Steaua** și **Dinamo**, au realizat scoruri consistente, atît „acasă" cît și „în deplasare". Astfel, **Steaua** învinge (la Ghencea) pe **Știința Petroșani** cu 59—3 (23—3), înscriind nu mai puțin de 10 eseuri prin Alexandru, Hodorcă, Moțoc, Leonte, L. Constantin, Florea, Munteanu, Boldor, precum și cinci transformări și 3 lovituri de pedeapsă prin Alexandru, dovedind o mare eficiență datorită rapidei și corectei circulații a balonului.

Deplasîndu-se la Arad, **Dinamo** învinge pe **Gloria R.T.T.**, cu numeroase eșeuri datorate lui Lungu (2), Fl. Ion, C. Popescu, Tutunea, Pascu sau Paraschiv, multe fiind transformate de Podărăscu.

Rezultatele liderilor sînt remarcabile, în ciuda faptului că le lipsesc cei doi excelenți jucători : Caragea (Dinamo) și Rădulescu (Steaua), a căror pregătire pentru lot e viciată de cîte o exagerată suspendare !

Pe plan extern, ne preocupă evoluția **Turneului celor 5 națiuni**, în care Franța s-a și profilat drept cîștigătoare, prin cele trei victorii consecutive : la Paris, cu Țara Galilor 16—9 (3—9), la Londra, cu Anglia 19—15 (3—12) și la Paris, cu Scoția 28—22 (18—7).

TUDOR GEORGE

Civilizația sportului

Pe culmi, dar nu... în nori

Multe lucruri nu voi uita din ceea ce am văzut în micul grup de suporteri steliști la Monte Carlo, acolo unde echipa noastră campioană a izbutit o performanță excepțională, fără egal în istoria fotbalului românesc, dar unul îmi va rămîne mult timp adînc întipărit în memorie : la sfîrșitul meciului, cînd campionii Europei s-au îndreptat spre locul în care ne aflam pentru a mulțumi suporterilor ce cîntau „Mulți ani trăiască !", oameni în toată firea plîngeau ca niște copii. Mi-au mărturisit că nu li s-a mai întîmplat demult așa ceva. „Sînt echipe care te fac să scapi lacrimi de bucurie. C.C.A. a fost una din acestea. Steaua a întrecut-o". „Sînt echipe care-ți dau o cotă a onoarei și a strălucirii sportive. La Sevilla și aici la Monte Carlo, ne-am simțit mîndri că sîntem români". Sînt cuvintele lor, ale celor care din tribuna stadionului Louis II au transmis putere roș-albaștrilor, menținîndu-le trează convingerea în izbîndă mai ales atunci cînd erau dominați de adversari. Îndemnurilor scrise care au făcut o frumoasă impresie (nu au lipsit salutările civilizate „Bucarest salue Monaco" și „Merci Monaco") li s-au adăugat scandările ritmate care deveneau tot mai puternice pe măsură ce ne apropiem de sfîrșitul meciului. Am avut la un moment dat impresia că sîntem pe stadionul nostru din piatra căruia steliștii au împrumutat tărie, rezistență, în ambianța căruia au căpătat dorința de a juca nu numai la rezultat, ci și pentru spectatori, aceste suflete devotate fără de care ei „artiștii", n-ar mai avea pentru cine lupta și cîștiga.

Așadar, după ce Universitatea Craiova (vă mai amintiți meciurile de la Florența și Kaiserslautern ?) și Dinamo București (n-ați uitat, desigur, partidele de la Liverpool și Hamburg) au asaltat, harnice și ambițioase, culmile fotbalului european, „urmașa" lor — STEAUA — a ajuns pe aceste culmi. Și o dată cu ea s-a format, ne place să credem, un nou tip de suporter, cel care înțelege că pentru a rămîne puternici trebuie să fim uniți în bine, că pentru a fi respectați, trebuie să respectăm. În acest spirit, scandurile corului românesc „Di-na-mo, Di-na-mo" adresate fotbaliștilor kieveni în timpul festivității de premiere au mărit cota de simpatie și prețuire de care ne-am bucurat din partea „neutrilor" de pe stadionul monegasc.

Am scris toate acestea acum și nu atunci, după meciul care ne-a înfierbîntat pe toți, fiindcă am trăit în ultimii 30 de ani mai multe momente în care fotbalul nostru era apreciat de clasă, de superclasă și nu mai avea cuvinte pentru ca în meciul următor să o băgăm pe mînecă și de la osanale să trecem la ocări.

Meciul următor e miercuri. Reluînd una dintre ideile de bază ale sportului, anume aceea că partenerii pătrund în arenă cu șanse egale și că nimeni nu se poate considera dinainte învins, să fim alături de ECHIPA ROMÂNIEI cu dragoste și speranță noastră, urindu-i și urindu-ne o comportare demnă în toate împrejurările. Pentru a obține ceea ce credem că ni se cuvine, să dăm ceea ce ni se cere.

CRISTIAN ȚOPESCU

Cronica șoselei

Intenții eșuate

„Ce ești așa tăcut astă-seară, Mitrule ? Te-a supărat cineva, ai vreun necaz ?". „Nicidecum, totul e în regulă. Priveam doar ceva mai atent la șoferul autobuzului nostru. Pe jos, porțiunile de drum uscat alternează cu porțiuni mari de gheață, unele din ele chiar în curbe, de care șoseaua pînă la Tomulești nu duce lipsă. Nea Codarcă, însă, le ignoră. Conduce de parcă ar fi în plină vară : cu țigara în colțul gurii, cu obrazul inundat permanent de fum, căci fumecază țigară după țigară, e preocupat mai mult de discuția cu nea Epure decît de conducerea colosului ăsta de autobuz articulat. În care sînt totuși vreo 60 de oameni", remarcă Mitru, uitîndu-se peste umărul drept, spre interiorul mașinii, parcă pentru a verifica dacă nu a aproximat cumva greșit numărul pasagerilor. „Și, tu, de ce nu-i atragi atenția ? Doar ai fost ani de zile la cîrma atîtor feluri de mașini. Numai la întreprinderea de la Dealul Morii ai lucrat, după cît țin minte, vreo 5 ani, plus 10 la trust. Observația ar veni din partea unui om competent. Toată lumea te știe drept un om serios și cu autoritate în comună. Apropo, de ce te-ai lăsat de șoferie, Mitrule ? Episodul ăsta din viața ta nu-l cunosc. M-am trezit doar, deodată, cu tine maistru la mina noastră. Ai intrat în probleme din prima zi de parcă te născuseși sub pămînt. M-a uimit acest lucru. La volan te știam un as, iar în minerit erai și ești un specialist de la care pot învăța mulți". Mitru, care pînă atunci își avea îndreptată privirea către interlocutorul său, Badea, un om cam de 35 de ani, mecanic de utilaje, întoarce capul spre luminile comunei Mereni care, din acel punct înalt al șoselei, strălucesc ca niște licurici. Nu-i răspunde colegului său de șut. Oftează. Celălalt își dă seama că maistrului nu-i face plăcere să discute subiectul respectiv și nu mai insistă. O tăcere jenantă pentru amîndoi bărbații, pe care o rupe Mitru. „Uită-te la Codarcă. Acum conduce hărăbaia numai cu o mînă și e aproape complet întors spre Zamfir, cu care e în mare discuție despre reluarea returului de fotbal. Șoferul e chiar supărat că Zamfir, magazinerul, nu-i împărtășește opiniile privind modul cum antrenorul echipei din comună și-a alcătuit formația în această primăvară. Fii atent, Badea, ăsta nu mai privește deloc la drum. Pe el nu-l preocupă acum decît un lucru, ascultă-l : „L-au băgat mijlocaș central pe lunganul ăla de Patlagină. Păi ăla habar n-are de fotbal, dom-le. Ce folos că are doi metri, nici șut, nici dribling, nimic. Și în poartă, ghici pe cine l-au pus ? Pe Lae ! Păi el, desteptul de antrenor, nu știe că ăsta nu vede cu un ochi ? Adică, cum se spune, e chior". „Ca să vezi ce coincidență, strigă un mucalit din al treilea rînd. Lae chioru era un lăutar din poeziile lui Goga". „Care ești, mă, deșteptu'ăla ? [illegible]. Noi discutăm lucruri serioase și tu îți dai ifose că îi știi pe toți autorii din literatură, ca și cum noi, soferii, n-am citit nimic la viața noastră". „Domnule Codarcă, sînt eu, învățătorul de la Prundu. N-am vrut să vă jignesc. Uite așa, am făcut și eu o remarcă. M-a frapat coincidența din spusele dumneavoastră". Șoferul nu-l onorează cu vreun răspuns. Trece la alt subiect, discutînd cu omul de lîngă el despre apropiatele căsătorii din comună. „Acum ai înțeles, dragă Badea, de ce nu vreau să mă amestec eu în «stilul de conducere» al lui Codarcă. Ăsta te face albie de porci în cîteva secunde. Să-mi pun mintea cu el ? Are vreun rost ? Mai ales că nici nu mă aleg cu nimic. El tot în legea lui va conduce. Dacă îi fac o observație, chiar la modul cel mai politicos, el tot mă va repezi. Abia atunci, nervos și iritat, va face vreo greșeală care ne poate fi fatală". „Și atunci ce facem ? Îi lăsăm să ne omoare ?". „M-ai întrebat, Badea, de ce am abandonat șoferia ?". „Da, te-am întrebat". „Păi tu nu știi că eu am pierdut carnetul, mai bine-zis dreptul de conducere, în urma accidentului cu muncitorul de la exploatarea forestieră ? Ăla care mi-a [illegible] în față de pe mormanul de zăpadă. E adevărat, puteam să-l observ mai din timp, asta mi s-a reprosat și la tribunal. Cineva m-a întrebat dacă cursa trece prin „Platul Domnesc". Atît a trebuit ca să nu-l văd la timp pe omul care se clătina sus, pe movila de zăpadă". „Nu, n-a murit, dar a rămas cu genunchiul blocat. Adică infirm, ce să mai ocolesc. Acum îți dai seama mai bine de ce nu-i fac morală șoferului. «Bine, mă, tu care ai carnetul anulat și ai fost condamnat, mă înveți pe mine să conduc ? Eu știu drumul ăsta pe dinafară, de conduc cu ochii închiși, domnule maistru, fost șofer ratat», mi-ar arunca el".

Geamul a înghețat în partea dreaptă de nu se vede aproape nimic prin el. E de un alb lăptos. Din această direcție se apropie omul pe două cărări agitînd o sticlă în mîna dreaptă. Face acum haotic, cu ambele mîini, semne de oprire șoferului. „Oprește, nea Codarcă ! E Micu al Ilenei, ia-l și pe dînsul. Are 10 kilometri pînă acasă. Ajunge abia dimineață, dacă nu cumva cade pe drum și îngheață", intervine învățătorul : „la ascultă, domnule ! Ce, autobuzul lui tata ? Dumneata să fii în locul meu, ai culege de pe drum toți betivii ?". Învățătorul tace jenat. Peste cîteva secunde remarcă cu voce înceată, ca pentru el : „Dumneavoastră răspundeți de mașină, e drept... dar... e om și el". Șoferul nu reduce viteza, caută să-l ocolească prin stînga, tocmai cînd omul, pierzîndu-și echilibrul, se prăbușește înaintea roților autobuzului. E luat în mașină și dus la spital. Nu se știe dacă va scăpa. Mitru, posomorît, galben la față, se adresează mecanicului : „Cînd te gîndești că acasă îl așteaptă patru copii, toți mici [illegible]".

VICTOR BEDA

Toată lumea face sport

● Evantaiul sporturilor se mărește continuu. Iată, la Olimpiada de iarnă de anul viitor de la Calgary se intenționează introducerea în program, ca sport demonstrativ, a săriturii peste butoaie, disciplină practicată de mai mulți sportivi decît bobul, de pildă, cum declarau cei ce se încumetă la astfel de exhibiții. ● Recent, și-a disputat primul campionat mondial paraschiul, un sport care cuprinde două probe : una de sărituri cu parașuta și alta de schi alpin, în speță o probă de slalom uriaș. La campionatele desfășurate în Iugoslavia, pe Muntele Bjelasnica, în apropiere de Sarajevo, au luat parte sportivi din 14 țări. ● Extrema engleză John Barnes, selecționat și în reprezentativa de fotbal a Angliei, a devenit vedetă de videocasete. Pe piața britanică a apărut o astfel de casetă, cuprinzînd faze în care s-a remarcat rapida aripă, la diferite cluburi — spaniole, italiene, franceze — unde a evoluat ! ● În timpul Universiadei de vară de la Zagreb (iulie, anul acesta) și-a anunțat prezența și celebrul tenor Placido Domingo, mare iubitor al sportului și un practician asiduu, în special al fotbalului. Cîntărețul spaniol va prezenta „Tosca" de Puccini, alături de Radmila Bakocevici, cu care a obținut un succes răsunător la „Scala" din Milano. ● Federația uruguayană de fotbal a luat măsura radicală de a dizolva selecționata olimpică, datorită unor diferende între jucători și conducătorii lotului, și a decis ca la turneul preolimpic ce va avea loc în curînd în Bolivia să prezinte o formație de juniori... ● Numărul raliurilor gen Safari a sporit cu încă o astfel de dură competiție, poate cea mai dificilă dintre toate. Anul acesta, în noiembrie, se va disputa ediția inaugurală a Raliului transamazonian, de la Caracas la Buenos Aires, de pe acum anunțîndu-și participarea 1 200 automobiliști, pentru 540 vehicule. ● Controversa, care va ajunge în fața tribunalelor, dintre fotbalistul vest-german Bernd Schuster și clubul F.C. Barcelona se află în centrul atenției studentilor din ultimul an al Facultății de drept din capitala Cataloniei, care au propus profesorilor organizarea unui seminar dedicat exclusiv acestui diferend. Unul dintre studenți a anunțat chiar că intenționează să-și aleagă ca temă de absolvire respectivul proces. După cum se știe, Schuster, scos din lot de dirigunții Barcelonei, a actionat în judecată clubul, acuzîndu-l de nerespectarea contractului și daune morale.

LUCIAN OPREA

Tineretul, care reprezintă, desigur, viitorul fiecărei națiuni, al societății, al planetei, este deosebit de receptiv la nou, este promotorul consecvent al progresului, constituind, în consecință, un factor activ al proceselor înnoitoare. Și este firesc să fie așa, întrucît, prin însăși natura idealurilor sale, tineretul reprezintă o uriașă forță a progresului și a păcii, care poate aduce o contribuție deosebit de importantă la transformarea societății umane, la lupta popoarelor pentru libertate și independență, împotriva imperialismului, la instaurarea unei politici de echitate între state, bazată pe respectarea dreptului fiecărui popor de a-și făuri singur soarta, fără nici un amestec din afară. Prin aceleași idealuri și aspirații, prin interesele sale fundamentale, tineretul se asociază organic forțelor înaintate ale lumii, acționînd cu hotărîre pentru libertate și independență, pentru diminuarea pericolelor generate de acumularea armelor nucleare, pentru dezarmare și pace, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Rolul tineretului ca factor activ al proceselor înnoitoare se manifestă, evident, atît la nivel național, cît și la scară planetară. În primul caz, misiunea tinerilor diferă în funcție de condițiile și de problemele concrete din fiecare țară sau grup de țări. Astfel, în țările socialiste tinerii acționează pentru înfăptuirea programelor de edificare a noii societăți. În statele în curs de dezvoltare și nealiniate, tînăra generație este un factor important în eforturile popoarelor de lichidare a consecințelor perioadei de dominație colonială, pentru accelerarea progresului economic și social, pentru consolidarea independenței economice și politice. În țările capitaliste dezvoltate, tineretul participă activ la lupta oamenilor muncii pentru asigurarea dreptului la instrucție și educație, împotriva șomajului și a exploatării, acționînd totodată pentru destindere, securitate și pace, pentru înfăptuirea dezarmării. Însă indiferent în ce țară s-ar afla, tinerii sînt adînc implicați în soluționarea problemelor majore ale epocii contemporane. „Acționînd pentru făurirea propriului său viitor, spunea președintele României, tînăra generație este profund interesată în instaurarea pe planeta noastră a unui climat durabil de pace și securitate, de încredere și colaborare fructuoasă între națiuni, în eliberarea umanității de coșmarul unor noi războaie, și în primul rînd al confruntărilor nucleare pustiitoare, în respectarea dreptului sacru al popoarelor de a-și decide singure destinele, de a participa, în mod egal, la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane".

Pornind de la această concepție, țara noastră a fost în permanență preocupată de afirmarea pe plan internațional a tinerei generații, subliniind, în acest sens, necesitatea acțiunii unite a tinerilor din întreaga lume pentru edificarea unei lumi a păcii, independenței și progresului, în care ei să poată munci și trăi, să se poată realiza, pentru a fi gata să ducă mai departe torța civilizației umane. Este bine cunoscut că de-a lungul anilor, la ONU sau în alte împrejurări, România a inițiat mereu acțiuni și a avansat propuneri larg apreciate în toată lumea, dintre care amintim : Declarația cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare (1965) ; Tineretul, educația sa în spiritul respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului ; problemele și nevoile sale și participarea sa la dezvoltarea națională (1969) ; Acțiuni concrete pe plan național și internațional în vederea satisfacerii necesităților și aspirațiilor tineretului și promovării participării sale la dezvoltarea națională și internațională (1973) ; Politici și programe referitoare la tineret (1976) ; în 1979, la inițiativa României anul 1985 a fost proclamat An Internațional al Tineretului, sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace" ; între 1979 și 1985 România a acționat intens, pentru pregătirea și marcarea corespunzătoare, la nivel național, regional și mondial a Anului Internațional al Tineretului. La cea de-a 40-a sesiune a Adunării Generale a ONU, a avut loc, din inițiativa țării noastre, Conferința mondială a ONU pentru AIT, în cadrul căreia a fost adoptat documentul intitulat „Linii directoare pentru programe de viitor în domeniul tineretului și urmărirea punerii lor în aplicare", document ce avea să consacre ideea continuității preocupărilor comunității internaționale față de tineret și după încheierea AIT. Tot țara noastră a propus și documentul intitulat „Politici și programe de tineret — Participare, Dezvoltare, Pace", adoptat anul trecut de Comitetul ONU pentru probleme culturale, sociale și umanitare.

Tineretul român, urmînd politica partidului, desfășoară o bogată activitate, fiind prezent în toate sectoarele vieții social-economice și culturale, aducîndu-și, împreună cu întregul popor, o contribuție activă la progresul și înflorirea patriei. În același timp, tineretul contribuie activ și la realizarea politicii externe a țării noastre. „Tineretul României socialiste, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, crește și se dezvoltă în spiritul respectului față de alte popoare, al idealurilor înțelegerii și colaborării, al răspunderii față de viitorul de liniște și pace al întregii omeniri. Tînăra generație din țara noastră își aduce contribuția activă la înfăptuirea politicii externe a României, o politică consecventă de pace și colaborare, de respect al independenței și al dreptului la dezvoltare liberă a fiecărei națiuni, de participare activă la soluționarea constructivă a complexelor probleme ce confruntă epoca noastră." În acest cadru, tineretul român este implicat ferm și responsabil în rezolvarea celor mai de seamă chestiuni ale contemporaneității, precum și în soluționarea problemelor specifice tinerei generații. La toate acțiunile inițiate de România pe plan internațional în problemele tineretului, din care am amintit mai sus cîteva, aportul tinerilor din țara noastră a fost considerabil. Menționăm totodată importantele reuniuni organizate în ultimii ani de Uniunea Tineretului Comunist și de Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România, manifestări la care au fost dezbătute, printre altele, temele : „Participarea tineretului la edificarea unei noi ordini economice internaționale", „Locul și rolul tineretului în procesul dezvoltării sociale", „Accesul tinerilor la muncă și participarea la viața publică", „Tineretul anilor '80 — aspirații, drepturi, perspective". Desigur, deosebit de activă a fost prezența tineretului român la reuniunile și la alte acțiuni de tineret organizate în diferite țări ale lumii.

Și astfel, în anul jubiliar 1987 — în care se împlinesc 65 de ani de la constituirea UTC și 30 de ani de la înființarea UASCR — se pot releva cu satisfacție atît ampla activitate desfășurată de tineretul român, de cele două organizații ale sale în opera de edificare în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate, cît și prezența lor de mare eficiență în mișcarea internațională a tinerei generații, în soluționarea marilor probleme cu care se confruntă astăzi mapamondul. Fără îndoială că, în spiritul politicii generale a partidului și a statului nostru, tineretul României își va aduce și în viitor întreaga sa contribuție la promovarea înaltelor idealuri de dezvoltare liberă și independentă, pe calea progresului și civilizației, a bunăstării și fericirii tuturor națiunilor, la cauza generală a luptei pentru pace, pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor la viață, la existență liberă și demnă.

ION DUMBRAVĂ

Comentariul săptămînii

Implicare fermă și responsabilă

Dromaderul iute de picior

Noi, europenii, ne-am obișnuit atît de mult cu alergările de cai, încît aproape nu ne vine să credem că se pot organiza întreceri și de alte animale. Dar asemenea întreceri există : de tauri în America, de cîini și de reni în zonele nordice, de struți în Africa ș.a. Amănunte pitorești despre desfășurarea curselor de cămile cu o cocoașă (dromaderi) în Emiratele Arabe Unite publică recent „International Herald Tribune".

Cîndva, în aceste emirate, ca, de altfel, și în alte țări arabe din Golful Persic, cursele de cămile cu o cocoașă nu erau altceva decît o distracție populară. Ele se organizau doar în împrejurări festive — la sărbători importante sau la nunți. Pe atunci spectatorii priveau cursele destinși, liniștiți, singurul lucru care-i interesa era să vadă care cămilă aleargă cel mai repede. Așa stăteau lucrurile, de altfel, cu toate sporturile, pe toate meridianele, în epoca, să-i zicem, romantică. În prezent însă, de organizarea alergărilor de cămile se îngrijește în emirate însuși guvernul, cu scopul de a stimula creșterea de cămile și pentru menținerea unei trăsături importante a modului de trai al beduinilor, a unuia din cele mai răspîndite obiceiuri ale lor. De altfel, în Emiratele Arabe Unite cămilele cu o cocoașă sînt aproape toate proprietatea familiilor conducătoare, a șeicilor, singurii care pot face față cheltuielilor legate de întreținerea acestor animale. Conducătorii locali cheltuiesc milioane de dolari cu construirea de piste de alergări, cu plata premiilor și cu antrenarea dromaderilor. Ca urmare, cursele de cămile s-au transformat în mari întreceri sportive : pe dromaderi se fac pariuri, jocheii sînt călăreți profesioniști iar organizarea întrecerilor a devenit o adevărată artă. Mecenații sportului — cunoscuții șeici — vin la curse cu elicopterele, antrenorii urmăresc desfășurarea întrecerilor cu ajutorul televiziunii și dau indicații călăreților folosind aparatură electronică.

Cum se desfășoară, practic, o cursă de dromaderi ? Pentru a afla, să ne deplasăm pe cel mai mare „hipodrom de cămile" din emirate, situat la Basaba, la 30 de mile (48,2 kilometri) de capitala țării, Abu-Dabi. Aici premiile depășesc adesea un milion de dirhame (272 000 de dolari) pentru fiecare cîștigător, iar dromaderul care ocupă primul loc în cursă poate să aducă beduinului care are grijă de el pînă la un milion de dolari. Cei ce îngrijesc cămilele primesc din partea guvernului o indemnizație pentru fiecare animal. Iată-ne la Basaba. La un semnal anumit, concurenții sînt chemați la start. Linia de plecare este marcată de un cordon viu de polițiști. În spatele acestui cordon se aliniază 30—50 de cămile. Din rîndurile spectatorilor se ridică un vacarm de nedescris. Jocheii, dintre care unii sînt în vîrstă de pînă la 5 ani, se cațără fiecare pe animalul său și se instalează îndărătul cocoașei, aproape de coadă. În mîna dreaptă ține un baston de bambus, iar în stînga frîiele. Greutatea unui jocheu nu trebuie să depășească 45 de funți (20,3 kilograme). După ce se dă startul, jocheii, cu strigăte și cu lovituri de băț, își mînă „armăsarii" spre linia de sosire. Antrenorii pot da indicații călăreților pe tot parcursul cursei. Iată-l, de pildă, pe unul dintre ei frămîntîndu-se nervos pe bancă : jocheul său, apropiindu-se de linia albă a finișului, începe să piardă teren. „Arde-l, pocnește-l !" — strigă el călărețului. Jocheul se conformează și izbutește să „prindă" ultimul loc cu premii — locul 10. Cel mai rapid dromader acoperă distanța de 5 mile (8 kilometri), cît are cursa, în 5 minute, ceea ce înseamnă o viteză de circa 100 kilometri pe oră.

Și astfel, prin atenția care i se acordă, s-a putut ca și după un important boom al modernizării, după importante prefaceri pe plan economic și social, dromaderul să-și păstreze în viața locuitorilor acestei zone geografice un loc privilegiat. E drept, cămila cu o cocoașă nu mai are pentru beduin aceeași valoare din trecut ca unic mijloc de transport și ca unică sursă de existență. Dar în condițiile în care fotbalul a devenit pentru tineri cel mai popular sport din Emiratele Arabe Unite, reprezentanții generațiilor mai vîrstnice nu-l uită pe bunii lor tovarăși dintotdeauna, cursele de dromaderi fiind pentru ei spectacolul cel mai îndrăgit.

ION CODRU

Louis nu mai este la modă

Nicolas și Aurelia sînt prenumele cele mai îndrăgite în prezent în Franța, ele fiind întîlnite cel mai frecvent la copiii născuți după 1980. Tovarășii lor de joacă se numesc cel mai adesea Julien, Sebastien sau Celine. Nu mai este la modă Louis, prenumele preferat de francezii secolelor trecute.

Pînă în secolul al XIX-lea era respectată o strictă tradiție familială în botezarea urmașilor. Prenumele era moștenit, la fel ca proprietățile, de către fiu de la părintele său, în cazul cînd copilul nu primea numele nașului. Două treimi dintre tineri purtau pe atunci unul din cele patru-cinci nume preferate de francezi, cum ar fi Louis, Pierre, André și Jean. Fetele se numeau de obicei Marie, Jeanne sau Simone. În 1890 ,de pildă, fiecare a cincea fată se numea Marie. Vă închipuiți ce se întîmpla cînd pe o stradă foarte frecventată cineva striga : „Marie !". Poate din această cauză, copiii primeau cîte două-trei sau chiar mai multe prenume.

Statisticile arată că între cele două războaie mondiale prenumele preferat pentru fete era Jeanine, Jacqueline, Yvette sau Josette. Dar și această modă, ca orice modă, a fost trecătoare. În anii '50, au dominat prenume ca Michele, Patrique, Thierry și Stephane. Succesul marii actrițe Bardot a făcut ca numărul Brigittelor să sporească vertiginos în registrul de nașteri. Cinematograful și televiziunea au exercitat, cu timpul, o influență tot mai mare asupra alegerii prenumelui.

Fireste, moda a cunoscut mai multe oscilații în cazul prenumelui fetelor, decît în alegerea celui al băieților. Părinții francezi au la dispoziție totuși un repertoriu vast de prenume. Legal sînt permise orice prenume menționate în calendar, precum și cele ale unor personalități istorice. Sînt acceptate și calendarele evreiești și arabe, precum și cele din perioada Revoluției Franceze, care cuprind multe nume de plante și animale. De pildă, poți să-i dai copilului numele de anemonă sau trandafir. Numai teama de ironii îi face probabil pe părinți să se abțină de a da copiilor nume ca pătlagină sau ridiche. Pentru a ușura această misiune dificilă a tatilor și a mamelor de a găsi cel mai potrivit apelativ pentru odrasla lor, există liste ce conțin peste 8000 de prenume. În deceniul trecut, au fost acceptate și prenumele basce și bretone, mai dificil de pronunțat pentru vorbitorii melodioasei limbi franceze.

Se pare deci că problema alegerii prenumelui este, ca pretutindeni, și în Franța o problemă care consumă multe pasiuni și provoacă mari frămîntări.

ROMEO NĂDĂȘAN

Flagelul bine cultivat

Jeffrey McDonald, Jean Harris, Frances Schreuder. Trei nume, trei biografii, trei delicte similare și tot atîtea lucruri care-i aduc la același numitor comun: sînt pensionari ai unor închisori americane pentru crimă, despre ei s-au scris una sau mai multe cărți, au fost eroii unor emisiuni televizate. A apărut chiar o concurență feroce între scriitori, pe de-o parte, și producători pe de alta, pentru a nu scăpa din mînă aceste mănoase afaceri cu viețile triste ale unor deținuți pe umerii cărora apasă implacabil aripa morții. În fond, asta-i face cu atît mai interesanți și, cum în afaceri scrupulele n-au ce căuta, cele mai notorii vedete au devenit... pușcăriașii! În ianuarie, în numai o săptămînă, telespectatorii americani au văzut transformîndu-se în veritabile documente dramatice două fapte diverse asupra cărora presa a insistat multă vreme. Pe canalul CBS în emisiunea „At mother's request", adică „La cererea mamei" eroina a fost Frances Schreuder, o femeie din înalta societate mormonă din Salt Lake City care, în 1983, împreună cu fiul ei și-a ucis soțul milionar. Pe NBC, un alt „story" emoționant: Roswell Gilbert, în vîrstă de 70 de ani, și-a ucis soția, atinsă de maladia lui Alzheimer, pentru a o cruța de suferințe. Tribunalul l-a condamnat pentru crimă. Același NBC a difuzat propria sa versiune asupra paricidului lui Frances Schreder. Acestor două emisiuni despre aceeași crimă le-au urmat, parcă la concurență, două cărți cu același subiect însă de autori diferiți, care autori, în spiritul reclamei tipic occidentale, se acuză și se calomniază unul pe celălalt, metodă sigură de a atrage pe cumpărătorii creduli. Și totuși, două cărți-anchetă asupra aceluiași fapt divers nu e mult în America, tuturor posibilităților. Cinci lucrări despre viața și crimele lui Ted Bundy (care așteaptă să fie executat în Florida pentru asasinarea a zeci de tinere femei), alte patru despre singerosul ucigaș John Gacy, care are pe conștiință 33 de tineri din Chicago, s-au vîndut ca pîinea caldă! În cursul ultimilor ani, povestirile despre crime și criminali au proliferat, spunea agentul literar Russell Galen, iar editorii și scriitorii știu că această cărți aduc bani grei.

După apariția, în 1965, a capodoperei lui Truman Capote „Cu sînge rece", care rămîne fără îndoială modelul genului, multe volume despre crime în care narațiunea se bazează pe o documentație stufoasă ce răscolește și viețile străbunicilor, au înregistrat vînzări spectaculoase. Dacă volumul lui Capote a atins 5 milioane de exemplare numai în S.U.A., tirajul a fost depășit de „Helter Skelter" cu 6,7 milioane exemplare. A urmat apoi „Sugrumătorul din Boston" cu 2,3 milioane, „Cîntecul călăului" cu peste un milion, etc. Mai multe state americane au adoptat o serie de legi pentru a-i împiedica pe condamnați să profite financiar de crimele săvîrșite.

IOAN ROȘCA

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

De la Antoine sectantul, cetire...

Dacă ați fi vizitat vreodată un templu „antonist", sînt destule prin țările Occidentului, ați fi văzut desigur că interiorul acestuia este dominat de un mare portret. Este portretul unui bătrîn cu păr lung de culoare albă, cu barba mare în evantai și cu o mustață de pare de vată și care parcă îi extaziază fața.

Dar cine este acest personaj ? Nu altul decît acela care a întemeiat secta antonistă — după numele său — la sfîrșitul secolului trecut. Louis Antoine s-a născut în 1846 la Mons-Croteux, în Belgia. Era cel mai mic din cei unsprezece copii ai unei familii. La 12 ani el a renunțat la școală cu intenția să muncească ca și tatăl său într-o mină. Dîndu-și însă curînd seama că munca fizică nu este deloc ușoară, a renunțat repede la intenția sa dedicîndu-se studiului „cărților sfinte".

În timpul serviciului militar, în cadrul unui exercițiu de tragere își omoară involuntar un camarad. În scurta detenție Louis Antoine își pune deseori întrebarea „de ce tocmai el ucigaș ? de ce tocmai această încercare cu el ? nu cumva acesta este un semn al celui de sus ?"

După cîțiva ani un prieten al său, Gustave Gony îl introduce pe Louis Antoine într-un cerc de spiritism — era în vogă pe vremea aceea — iar după cîteva luni și-a fondat un propriu grup spiritist, Treptat, împreună cu adepții săi el se dedică — bineînțeles contra unor sume de bani — unor practici de „vindecare spiritistă". Pretinde că se află în legătură cu spiritele a doi medici : dr. Carita și dr. Demeure care îi dictează rețete pentru diferite boli. Antoine mai susține că „vindecă" și prin „punerea mîinilor" asupra bolnavilor vinzînd în același timp pelicule de pînză „magnetizate" care au puterea să „vindece orice boală".

Iată-l deci pe Louis Antoine „vindecător spiritist". Publică apoi o broșură în care lansează teoria vindecării unor boli, a îndepărtării demonilor și altor spirite rele din corpul omenesc, a învierii morților și a comunicării cu cei decedați etc.

Desigur, ignoranța multora a determinat ca Louis Antoine să-și atragă mai mulți adepți. Pentru ei și pentru adepții săi, corpul omului nu însemna nimic material și dacă trebuia ca o suferință să fie vindecată trebuia să te adresezi spiritului, sufletului și nu corpului în sine. El susținea — și mulți l-au crezut — că Antoine se află în contact cu un „ghid" de „dincolo", care îl sfătuiește cum să procedeze în „vindecările" sale miraculoase.

„Acest ghid — spunea el — îmi apare ca un nor luminos ; dar cînd bolnavul care vine la mine nu crede, ghidul pleacă și eu rămîn singur. Credința ne vindecă Dacă noi vom crede că nu sîntem bolnavi, boala pleacă din noi".

În 1901, Louis Antoine este condamnat de un tribunal din Liège pentru practicarea ilegală a medicinei. Dar cum se întîmplă în astfel de situații presa de scandal îi face o publicitate și mai mare.

Prin 1905, într-o duminică dimineața își adună adepții și pe o voce calmă le spune :

— Copii, astă noapte am avut o revelație. Va trebui să abandonăm invocarea spiritelor ; vom arde toate broșurile cu teorii spiritiste și în curînd voi lansa o nouă doctrină.

Cu un an mai tîrziu își demolează „cabinetul medical spiritist" și în locul lui construiește un adevărat templu. Antoine devine „Tatăl" și se poartă îmbrăcat cu o robă de culoare neagră încheiată de sus pînă jos.

Timp de cîțiva ani își întregește noua „doctrină" apoi se retrage în „contemplare" pentru șase luni. În 1910 reluîndu-și locul în templu nu mai „vindecă" cîte un adept bolnav ci pe toți cei care se află în sală deodată. Astfel a luat ființă noua secță denumită „antonistă". Din 1912 el moare, soția sa devine „Mama" noii secte și lansează versiunea că Louis Antoine trăiește nu a murit ci numai s-a „dezîncarnat". Ea preia conducerea afacerii atrage noi adepți, construiește noi temple în Belgia și Franța.

În 1914 se „dezîncarnează" însă și ea. Secta continuă să aducă însă profituri frumoase și își continuă existența, dar, ca orice altă secță cunoaște și ea dizidențele sale. Astfel, Pierre Dor, nepotul „Tatălui" Antoine, nereușind să preia conducerea afacerilor de la „Mama" își constituie propria secță în Hainant (Belgia) afirmînd că el este Hristos și că Antoine, unchiul său, n-a fost decît precursorul său. Apar apoi certuri între templele franceze și cele belgiene. Primele susțin că „vindecările" trebuie făcute în mod individual pe cînd cele belgiene pretind că acestea trebuie făcute asupra întregii adunări a adepților.

Dar să vedem în ce constă în realitate doctrina acestei secte bazată pe „revelațiile" lui Louis Antoine ? Încercînd să-i rezumăm teoria constatăm că din spiritism el a preluat noțiunea de „fluid" pe care a extins-o la tot ce era imaginabil, ajungînd la concluzii de-a dreptul ridicole. Așa putem afla de exemplu că planetele din spațiul infinit al universului se mișcă prin contact fluidic, că valoarea unei învățături nu rezidă în expresia cuvintelor acesteia ci în fluidul care decurge din ea ; că inteligența este facultatea ce servește la asimilarea fluidelor etc. etc.

După teoria secței antoniste nu poate exista suferință. Ea este un produs al imaginației și aceasta trebuie vindecată.

„Dumnezeu este bun, spune Antoine. El nu poate crea rău Dacă răul există, acesta ar fi opera lui dumnezeu pentru că totul este creat de el ; or, din moment ce el a creat răul încetează să mai fie bun..."

Omul, după părerea „Tatălui" Antoine, nu poate fi suferind decît în măsura în care el ar fi material, adică o ființă materială (!). Dar omul nu este material pentru că el treptat se evaporă în lumea „fluidelor". Omul nu poate muri, el se reîncarnează în mod succesiv pînă la o stare perfectă.

„Trebuie numai să îndrăznești, spune Antoine : evoluția este continuă pînă se ajunge la nuditatea absolută a ființei ; toți putem deveni divini — deci dumnezei "

Deși am aflat cele de mai sus de la „Tatăl" Antoine, mă doare totuși o măsea și parcă m-a luat și o durere de cap. Sînt material deci. Și mai și gîndesc. Deci exist.

I.G. VULCĂNEANU

Insula fantomatică

De la distanță păreau niște astronauți pe un sol selenar, anid. În realitate era vorba de muncitorii unei firme specializată în combaterea dăunătorilor, îmbrăcați în costume de protecție, iar peisajul era al insulei britanice Gruinard — situată în Scoția.

În toamna anului 1942 oameni de știință britanici au efectuat pe insulă experiențe pentru producerea unei arme biologice pe bază de antrax. Bacteriile de antrax (dalac) provoacă o boală foarte molipsitoare la oi, vite, cai, dar care pune în primejdie și viața omului. La 3—5 zile de la infestare se formează pe piele băsici roșii-maronii și singeroase. Apar febra, senzația de vomă, greutatea în respirație, urmate de șoc și comă.

S-au efectuat 23 de experiențe, iar rezultatele i-au speriat și pe militari. În fața bacteriilor, foarte rezistente, nu ar fi putut fi salvate nici măcar trupele proprii așa încît s-a renunțat la proiect. Dar...

Gruinard a rămas o insulă fantomatică, nelocuită, pe a cărei coastă o placă roșie indică „Debarcarea interzisă !".

În anul 1981 un grup pentru ocrotirea mediului înconjurător a expediat ministrului britanic al apărării o mostră din solul infectat al insulei. Autoritățile s-au hotărît să dezinfecteze, cu mari cheltuieli, insula.

Muncitorii de la firma specializată în combaterea dăunătorilor, după ce au fost luni de zile imunizați cu injecții, au montat pe sol un sistem dens de furtunuri, prevăzute cu găuri mici, cu ajutorul cărora s-a stropit pămîntul. Au fost necesare 283 tone de apă de mare diluată cu formaldehidă, substanță care urma să distrugă, într-o oră, bacteriile ce au rezistat 1/2 de secol. Oamenii de știință speră ca formaldehida, ea însăși foarte otrăvitoare, să fie dizolvată de către microorganismele din pămînt. Insula astfel dezinfectată ar putea fi locuită începînd cu anul acesta. Fostul proprietar ar putea s-o redobîndească la suma de 500 de lire (cum a vîndut-o ministerului apărării !), dar nu și-a manifestat deloc această intenție.

Gruinard are doar 2 km², și se pare că a putut fi dezinfectată. Pămîntul are mult mai mult, iar în cazul unei conflagrații nucleare nu ar mai fi cine să-l „dezinfecteze".

DAN DĂNUȚ DORU

La Tolentino

Recent, caricaturistul român Anton Dragoș, colaborator al revistei noastre, a avut o amplă expoziție personală de desen satiric în Italia, ca invitat al primăriei orașului Tolentino și al Asociației Regionale de Cultură Italiană (A.R.C.I.). Expoziția cuprinzînd multe lucrări publicate chiar în revista „Flacăra" a fost găzduită, de cunoscuta sală Nerpiti din Palazzo Sangallo fiind considerată, pe drept cuvînt, un veritabil muzeu al umorului. De fapt, după închiderea expoziției, șase dintre lucrările lui Anton Dragoș au rămas definitiv în colecția muzeului. Mai mult decît atît : în toată perioada cînd a fost deschisă expoziția, sala unde au fost afișate, era decorată cu ștergare românești și, putea fi ascultată numai muzică românească. Un gest frumos al organizatorilor făcînd dintr-o expoziție de desen satiric veritabilă prezență românească în orașul Tolentino. De asemenea, nu o dată, pe posturile de televiziune, radio și în presă au fost prezentate aspecte din expoziția lui Anton Dragoș, caricatura românească fiind apreciată ca o artă ancorată în mod direct în problemele importante care frămîntă omenirea la ora actuală.

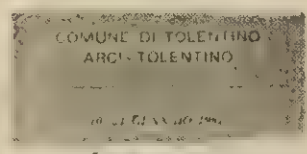

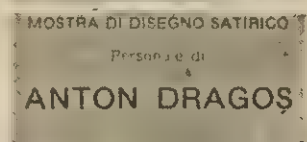

SORIN POSTOLACHE

Sinucideri în lanț...

Cred că se cuvine să consacru în acest jurnal cîteva file celor care au fost considerați cînd eroi, cînd lași, cînd curajoși, cînd fricoși — sinucigașilor. Au fost mulți. Au fost în toate ghetourile.

Are perfectă dreptate Zsolt Béla — care l-a cunoscut, a stat de vorbă cu mulți dintre cei care-și procuraseră din timp otrava necesară — cînd spune: Sinucigașii și-au închipuit exact, detaliat cum ar fi înghesuiți împreună cu alți 70 într-un vagon... Apoi să stai presat, să te îmbrînceștî, să te zbați pentru un loc mai bun, mai aproape de fereastră, de aer. Mai aproape de bidon, de apa care peste un sfert de oră și așa se va termina, pentru că cei mai tari și mai violenți o s-o bea imediat, iar unul poate va și răsturna bidonul. Părinții vor șantaja în numele copiilor lor ca să obțină ei înșiși spațiu, aer, apă. Apă — ea este cea mai de temut. Limba ți se lipește de cerul gurii. Apoi să te înghesui să ajungi cît mai aproape de ciubăr, să-ți faci necesitățile; ciubărul se umple în cîteva minute și dă pe dinafară... Nespălat, nebărbierit, terorizat de o mîncărime insuportabilă, să înhalezi duhoarea, groaznica sudoare a trupurilor presate. Și vor fi unii care vor muri subit, fără să poată să se apuce de inimă, căci în acea cumplită înghesuială nu-și vor putea mișca brațele, și nu vor putea nici să se prăbușească; nu vor avea unde și vor fi din aceia care-și vor pierde mințile. Și vor fi și nașteri prenatale. Și vagoanele vor sta uitate în noapte pe cine știe ce linii de triaj...

La Satu-Mare, sinuciderile au început în afara ghetoului. Aici, inițial un număr de medici evrei au fost lăsați în oraș. După cîteva zile s-a răspîndit vestea că vor fi aduși și ei.

Doctorul Gusztáv Rácz n-a vrut să intre în ghetou. Și-a otrăvit mama, soția și pe el. Dar numai el a murit. Mama lui, în vîrstă de 80 de ani, și soția sa, medic și ea, au fost salvate pentru a-și găsi moartea la **Birkenau**. Nici dr. Samu Fekete, cunoscut oftalmolog, și excelentul radiolog dr. Gheorghe Oszkár n-au așteptat momentul. Și-au pus singuri capăt zilelor. „Știrea né-a zguduit, își va aminti Ana Molnár. Îi plîngeam dar îi și invidiam pentru puterea lor de a muri..."

Doctorul Gheorghe Oszkár își otrăvise mai întîi mama care, suferind de cancer, era condamnată la moarte. Doctorul a fost readus la viață și atunci a trebuit neapărat salvată și mama pentru ca fiul să nu fie acuzat de omucidere. Cu mari eforturi medicii au reușit această performanță, dar Oszkár nemaiputînd ajunge la otravă, într-un moment de neatenție a celor din jur, s-a strangulat cu șiretul de la pijama.

Peste cîteva zile, ghetoul a fost răscolit de altă veste. Minunata Annuska, fiica apreciatului țarist Alexandru Dénes, se otrăvise. Logodnicul ei, creștin, a urlat înnebunit, toată ziua, la una din porțile ghetoului, pînă cînd i s-a dat cadavrul iubitei sale pentru ca, îmbrăcîndu-l în haine de mireasă, s-o înmormînteze în cimitirul orașului.

Timeri au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Doctorului Eugen Farkas, unul din cei mai buni avocați ai orașului, știrile alarmante ce circulau prin ghetou i-au provocat infarct. A stat nemișcat zile și nopți la rînd. Îngrijirea atentă, plină de tandrețe a soției sale l-a menținut în viață. A suportat și drumul pînă la **Auschwitz**. Susținut de blînda lui soție, a reușit să se tîrască, pe propriile picioare, pînă în camera de gazare.

Și noi cei din Cluj am rămas nu o dată impietriți la auzul veștilor ce fulgerau ghetoul: „Ai auzit? s-a sinucis... s-a otrăvit... s-a spînzurat... Nora Diamantstein a făcut o tentativă încă înainte de a ajunge în ghetou.

„Pierzînd orice nădejde și hotărîtă să mă sinucid, luasem obiceiul să mă duc în fiecare zi la o farmacie. Mă plîngeam de insomnii, și ceream cîte o tabletă de somnalin. Farmacistul, care suferea și el, de zece ani, de insomnie, îmi dădea din ale lui, atrăgîndu-mi atenția că sînt tari și să nu iau decît o jumătate de tabletă în fiecare seară. Astfel, în trei săptămîni, am strîns vreo douăzeci de pastile. Și farmacistul nu înceta să mă sfătuiască și să mă avertizeze:

— Băgați de seamă. Zece pastile înseamnă moarte. Nu abuzați. Luați cît mai rar. Nu vă amețesc ?

Eu mințeam, spunînd că sufăr de trei ani de asemenea însomnii și continuam să cer alte pastile. Astfel am strîns, zi cu zi, cele douăzeci de pastile.

Într-o zi, d-na Rethy vine să ne anunțe că am face bine să ne pregătim, deoarece peste două zile va veni rîndul nostru de a fi ridicate. Soțul ei, care fusese la poliție, venise cu vestea. Atunci, am luat ultima hotărîre".

Nora s-a închis în cameră, a dizolvat toate pastilele într-un pahar cu apă. A desfundat o sticlă de Tokay și în timp ce sorbea din vin pentru a-și face curaj, și-a distrus toate amintirile — scrisori, bibelouri, fotografii. Tot sorbind din vin, Nora a ametit și a adormit. Cînd mama, speriată cu nu răspunde la sonerie a luat un topor și a spart ușa, ea a împins paharul cu pastilele dizolvate sub șezlong. Ulterior le-a ascuns în cămară. Cînd au venit horthyștii să le ducă în ghetou, s-a repezit în cămară. Paharul însă i-a alunecat din mîna tremurîndă, și astfel Nora a străbătut pînă la capăt calvarul ce i-a fost hărăzit. În schimb a fost martoră la sinuciderea altora.

Într-o zi sosise un grup de oameni care inițial fuseseră internați la spitalul evreiesc din oraș, va relata Nora. În ultima vreme, autoritățile nu le mai îngăduiau să rămînă în spital. Începuseră deportările. Printre aceștia se afla și doctorul Simon Aladár, un ginecolog foarte cunoscut, iubit și stimat de toate cercurile. Soția lui, Margit, era o bună prietenă a mamei mele. Mă anunțase despre sosirea soțului, rugîndu-mă să-i găsesc un loc în spital.

A sosit și doctorul Simon. Era un om înalt, fin, foarte amabil. Prezența lui m-a bucurat. Îmi făcea plăcere să stau de vorbă cu el. Dar nu mai era omul de altădată. Se schimbase cu desăvîrșire. Omul acela atît de încrezător și sigur de el, își pierduse și încrederea și vlaga. Devenise un fel de copil speriat. Nu se putea împăca cu soarta aceea nedreaptă.

Într-o zi s-a sinucis cu cianură de potasiu. Am aflat-o a doua zi dimineață. Primul meu gînd a fost spre soția lui. Am găsit-o culcată, întinsă pe un pled, zdrobită de durere. Plîngea. N-am știut ce să-i spun. Am apucat-o de mîini. Mi-a mulțumit pentru tot ce făcusem pentru soțul ei. Era extrem de palidă. Adesea, vorbind, se crispa. M-am gîndit că are dureri la stomac. M-am dus să-i fac un ceai. La întoarcere, am găsit-o în nesimțire. Înspăimîntată, m-am dus să-l caut pe medicul șef. Prea tîrziu. Doctorul șef n-a putut decît să constate că d-na **Margit se otrăvise, la rîndul ei, tot cu cianură**.

Cel mai puternic val de sinucideri s-a abătut asupra ghetoului din Oradea. În prima zi a ghetoizării s-au sinucis Deziderîu Reinchard și soția. Majoritatea sinuciderilor s-au datorat insuportabilelor torturi de la Dréher. Primul care a fugit în moarte, pentru a scăpa de schingiuiri, a fost doctorul René Otsvath. Era om de mare prestigiu, respectat de întreaga colectivitate. A făcut parte din consiliul evreiesc al ghetoului din Oradea. Acest fapt însă nu l-a scăpat de interogatoriu de la Dréher A cunoscut zile și nopți la rînd „așteptarea" în magazia de beton. I-a venit rîndul, la „tratament", la 21 mai 1944. Era duminică. A fost bătut crunt, schingiuit fără milă. A declarat totul. Însoțit de doi detectivi, a fost urcat într-o mașină și dus la fața locului. Avea o căsuță la marginea orașului. În grădina din spatele ei, a arătat cu degetul spre un butuc de vie : aici ! Detectivii s-au pus pe treabă. În cîteva minute au dat de bijuterii. S-au întors la Dréher. Au confruntat prada cu declarația consemnată. Aproape nimic nu corespunde. Furioși au pus mîna pe vina de bou. Otsváth se clătina. Dîndu-și seama că — agitat, speriat grăbit — indicase ascunzătoarea bijuteriilor celui mai bun prieten al său, a intrat în panică. A început să se bibilie. Detectivii l-au izbit peste față fără să-i spună nimic. Îngrozit, simțind că-i părăsesc puterile, Ostváth fără să mai poată raționa a rostit numele prietenului. Apoi, neputincios a mărturisit propria ascunzătoare.

Încă în seara aceea, întors între cei ce-și așteptau rîndul la interogatoriu, le-a spus vecinilor: „Vă rog transmiteți-i soției mele că mi-a fost de-ajuns — am plecat. Aceștia au crezut că halucinează. Au încercat să-l liniștească. El însă era hotărît. A luat otrava fără să șovăie. Auzindu-i horcăitul, ceilalți din magazia de beton au început să se agite, să strige după ajutor. „Cu siguranță s-a otrăvit " spuse cineva. „Ori și-a injectat o doză prea mare de morfină" își dădu cu părerea altul. „Da, pentru un medic e ușor, filozofă macabru al treilea: se leapădă de viață cînd vrea". Peste șase minute Ostváth era mort.

OLIVER LUSTIG

(va urma)

Prezent în tot ce s-a înfăptuit, prezent în tot ce se va înfăptui

Poem tinereții

Tinerețe readusă din balada ei primară, de-i vedem frumoși și tineri pe strămoșii înțelepți. Tinăr ca în ceas de nuntă a sosit Ștefan cel Mare, — cel mai zvelt și cel mai tinăr este Mircea cel Bătrîn. Nu e numai o legendă sau un vis ce se năzare în prologul primăverii de din evul tineresc, ci e însăși tinerețea fără bătrînețe, scutul virstei noastre și a țării ca o cumpănă-n azur.

Tinăr pom crescut din aur cu șaizeci și cinci de cercuri, gurilor de rai splendoare și cunună lîngă cer, — clima dulce-a poeziei a făcut din pom pădure, tinerii cutreierînd-o cu noi cîntece în piept. Inima întinerește ascultîndu-se pe sine și-ascultînd mulțimi de inimi tinere, în rîm cu ea. Pe șaizeci și cinci de trepte urcă virsta tinereții cu eroii ce-o creară și care trăiesc în noi.

Dunăre, Carpați și Mare în triunghiul tinereții, — Oltul poartă o baladă despre un copil bărbat, se aud — ecou spre Birsa, undeva la umbra Timpei, Dimbovița îl murmură către Bărăgan frumos. File tinere de cronici se întorc foșnind a cîntec, — e un cîntec toată țara și-ntreg evul ei rotund. Tinerețea baricadei se rostește-n revoluții ca un mers rotat de astre pe un cosmos primenit.

Tinerețe, steag albastru, lîngă tricolorul țării, — tinerețe steag albastru forfecat din pur azur, ți-am călcat și eu pe urmă cu un milion de vise, cu un milion de tinderi către țelul tău suprem. Și am fost vecin de umăr cu acei ce te creară în tipare comuniste la sorocul tău de foc, pe măsură românească cum te-au fost visat străbunii. Unii din eroii-ți, iată-l stau în fruntea țării azi !

Cronică se face, vie, orice-aducere aminte care a purces cu tine din izvor de flăcări vii. În baladă se preschimbă și în imn de slavă-adîncă verbul, versul, ritmul, pulsul, glasul nostru tineresc. Iată-mă-s din nou romantic prin poeme avîntate ca în anii ce-ntrupară idealul tineresc, — voi pleca deci să mă caut undeva pe șantiere, undeva în marș pe stîngul, undeva pe-un plai frumos.

O, aș vrea din nou să scapăr cu un milion de vise, cu un milion de tinderi către țelul meu suprem, să fiu cel de altădată cu romantică alură, să fiu brigadierul vajnic în costumul meu de-azur. Dunăre, Carpați și Mare să le-ntineresc cu suflul tinereții mele aspre și frumoase de mai ieri. Să-i urmez pe cei ce-n luptă ne-au dat aripi tinereții, jos pe Olt, sau sus, pe Timiș, sau pe-ai Dimboviței șplai.

Dar și astăzi tinerețea reînvie-n mine clară, caldă, aspră și frumoasă ca-n tiparele-i dintîi, minunat copac de aur cu șaizeci și cinci de cercuri, gurilor de rai splendoare și cunună lîngă cer. Ea mi-aduce iar în suflet clima dulce-a poeziei să-mi reprimenească verbul, ritmul, pulsul ca pe-atunci.

AL. ANDRIȚOIU

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXVI
13 (1 658)
VINERI
27 MARTIE
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Într-o atmosferă de profundă angajare revoluționară, a avut loc

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a desfășurat, în zilele de 24 și 25 martie, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Plenara a avut următoarea ordine de zi :

1. Raport privind realizarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe trimestrul I, măsurile pentru îndeplinirea planului pe trimestrul II și pe întregul an 1987, precum și pentru desfășurarea în bune condiții a lucrărilor agricole de primăvară.

2. Raport privind efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului la 31 decembrie 1986 și activitatea politico-organizatorică desfășurată de organele și organizațiile de partid pentru înfăptuirea hotărîrilor și directivelor partidului.

3. Raport cu privire la activitatea desfășurată de organele de partid, de stat și organizațiile de masă în anul 1986 pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului.

4. Raport privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în anul 1986.

5. Raport cu privire la activitatea internațională a partidului și statului în 1986 și principalele obiective ale politicii externe în anul 1987.

6. Probleme organizatorice.

Raportul la primul punct al ordinii de zi a fost prezentat de tovarășul Constantin Dăscălescu.

În continuare, în cadrul dezbaterilor, au luat cuvîntul tovarășii Constantin Olteanu, Carol Dina, Neculai Ibănescu, Marin Enache, Radu Bălan, Agurița Alexandrescu, Ștefan Rab, Emil Huidu, Gheorghe Enică, Maria Gheorghe, Dumitru Constantin, Maria Bradea.

Exprimînd sentimentele de profundă dragoste, stimă și prețuire ale comuniștilor, ale tuturor cetățenilor patriei față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, participanții la dezbateri au dat o înaltă apreciere rolului esențial, determinant, al secretarului general al partidului în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, în fundamentarea planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării, în organizarea și conducerea operei istorice de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul României, în promovarea cauzei păcii, înțelegerii și colaborării rodnice între națiuni.

În cadrul dezbaterilor, au fost examinate, cu exigență și răspundere, rezultatele obținute în înfăptuirea planului pe primul trimestru al acestui an, în utilizarea cu eficiență sporită a capacităților de producție, a întregului potențial tehnic și uman de care dispune economia națională. Totodată, au fost analizate cauzele neajunsurilor care au dus la nerealizarea unor indicatori de plan, evidențiindu-se măsurile întreprinse în vederea îmbunătățirii întregii activități economice. În acest sens, a fost înfățișat modul cum se acționează pentru recuperarea neîntîrziată a restanțelor, perfecționarea și modernizarea în continuare a proceselor tehnologice, sporirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței economice, reducerea consumurilor, a cheltuielilor materiale și încadrarea strictă în normele stabilite, pentru realizarea ritmică a producției fizice, în structura planificată, onorarea tuturor sarcinilor la export, pentru înfăptuirea integrală a planului pe trimestrul II și pe întregul an. Au fost prezentate, de asemenea, măsurile luate în domeniul agriculturii pentru executarea, într-un timp cît mai scurt, a tuturor lucrărilor agricole de primăvară, astfel încît să se obțină recolte superioare, în conformitate cu prevederile planului pe anul 1987, cu obiectivele noii revoluții agrare.

Participanții la plenară au reliefat însemnătatea deosebită a documentelor supuse dezbaterii, a măsurilor stabilite care asigură întărirea pe mai departe a rîndurilor Partidului Comunist Român, creșterea rolului său conducător în toate domeniile de activitate, perfecționarea stilului și metodelor de muncă ale organelor și organizațiilor de partid, intensificarea activității lor politico-organizatorice pentru înfăptuirea hotărîrilor și directivelor partidului. În același timp, s-a relevat că măsurile prevăzute contribuie la realizarea în cele mai bune condiții a politicii de cadre a partidului, corespunzător cerințelor și exigențelor actualei etape de dezvoltare a țării. Totodată, acestea asigură soluționarea cu maximă operativitate a propunerilor, sesizărilor și cererilor oamenilor muncii, în conformitate cu hotărîrile de partid și legile țării, stimulîndu-se o participare tot mai largă a maselor la conducerea treburilor societății, la dezvoltarea democrației muncitorești revoluționare în patria noastră.

Reafirmînd aderiunea deplină la politica externă a partidului și statului nostru, participanții la lucrările plenarei au subliniat, cu legitimă mîndrie patriotică, deosebita însemnătate și larg ecou al strălucitelor acțiuni și inițiative întreprinse pe arena internațională de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a vieții politice mondiale, a cărui întreagă activitate este închinată fără preget înfăptuirii dezarmării, instaurării unui climat de destindere, securitate, pace, înțelegere și cooperare, făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie, în care toate popoarele să-și poată concentra eforturile creatoare dezvoltării lor libere, independente, pe calea progresului economic și social.

Comitetul Central a aprobat, în unanimitate, documentele supuse dezbaterii și a adoptat, în legătură cu acestea, o hotărîre, care se va da publicității.

În ceea ce privește problemele organizatorice înscrise pe ordinea de zi, plenara a aprobat :

— eliberarea tovarășului Miu Dobrescu din funcția de președinte al Colegiului Central de partid, în legătură cu trecerea sa în altă muncă ;

— desemnarea tovarășului Nicolae Constantin pentru a fi ales de Colegiul Central de partid ca președinte al colegiului ;

— eliberarea tovarășei Alexandrina Găinușe din funcția de membru al Comitetului Politic Executiv, în legătură cu trecerea sa în altă activitate ;

— eliberarea tovarășului Iosif Banc din funcția de secretar al C.C. al P.C.R. și de membru al Comitetului Politic Executiv, la cererea sa, ca urmare a stării de sănătate și trecerea la pensie.

Tovarășul Iosif Banc a mulțumit cu căldură Comitetului Central, Comitetului Politic Executiv și în mod deosebit secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru încrederea și sprijinul nemijlocit de care s-a bucurat în munca sa de activist al partidului, în îndeplinirea sarcinilor ce i-au fost încredințate. Plenara a adresat mulțumiri tovarășului Iosif Banc pentru activitatea desfășurată în diferite sectoare, ca membru al conducerii partidului, pentru contribuția adusă la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru și i-a urat multă sănătate.

În încheierea lucrărilor plenarei, a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, amplă și profundă analiză a direcțiilor principale de acțiune pentru îmbunătățirea în continuare a muncii în toate domeniile de activitate, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului pe 1987, a obiectivelor actualului cincinal, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., a fost urmărită cu viu interes, cu deplină aprobare și satisfacție, fiind subliniată, în repetate rînduri, cu îndelungi aplauze.

Desfășurată sub semnul unității depline a întregului partid în jurul conducerii sale, a secretarului general al partidului, plenara a dat glas voinței unanime a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor de a acționa cu dăruire și abnegație, în spirit revoluționar, pentru transpunerea exemplară în viață a hotărîrilor adoptate, a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru realizarea integrală a planului pe acest an, a prevederilor actualului cincinal, pentru înfăptuirea neabătută a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

MINUNATULUI TINERET AL PATRIEI –

„Tot mai multe împliniri şi succese în muncă, în învăţătură,

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au participat la adunarea solemnă prilejuită de

gloriosul jubileu al tineretii

65 de ani de la crearea U.T.C. şi 30 de ani de la înfiinţarea U.A.S.C.R.

În cadrul manifestărilor consacrate împlinirii a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist şi a 30 de ani de la înfiinţarea Uniunii Asociaţiilor Studenţilor Comunişti din România, un eveniment important a fost adunarea solemnă de la sfîrşitul săptămînii trecute, la care au participat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi tovarăşa Elena Ceauşescu. Adunarea a prilejuit exprimarea sentimentelor de preţuire şi stimă ale tineretului patriei faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, conducătorul partidului şi statului nostru, care s-a identificat din anii tinereţii cu lupta partidului şi a poporului pentru dreptate şi libertate, pentru făurirea unui viitor luminos. A fost adus un călduros omagiu tovarăşei Elena Ceauşescu, militant de frunte al partidului, savant de largă recunoaştere internaţională.

Cei care au luat cuvîntul au arătat că participarea secretarului general al partidului, a tovarăşei Elena Ceauşescu la acest moment sărbătoresc constituie pentru tineretul patriei o nouă şi clară expresie a grijii şi a preocupării statornice pe care partidul nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu le manifestă faţă de prezentul şi viitorul tinerei generaţii, faţă de formarea sa multilaterală pentru muncă şi viaţă, în consens cu marile mutaţii revoluţionare pe care le cunoaşte România în prezent. S-a arătat că în aceste momente aniversare, Uniunea Tineretului Comunist, reunind peste patru milioane de tineri muncitori, ţărani, elevi, studenţi, intelectuali, fără deosebire de naţionalitate, se prezintă ca o puternică organizaţie politică, revoluţionară a unei generaţii unite prin gînd şi faptă în jurul partidului, al secretarului său general, generaţie al cărei crez îl constituie dăruirea pentru înflorirea continuă a patriei. Tînăra generaţie a României socialiste, s-a arătat în luările de cuvînt, se angajează în faţa partidului, a secretarului său general că va acţiona în aşa fel încît întreaga sa activitate să se situeze la cote ridicate de eficienţă, aceasta reflectîndu-se în participarea tot mai activă a tuturor tinerilor la viaţa economico-socială a ţării, în formarea lor temeinică pentru muncă, pentru viaţă ; Programul partidului, hotărîrile adoptate la cel de-al XIII-lea Congres reprezintă mobilizatoare programe de muncă şi viaţă pentru toţi tinerii patriei, pentru organizaţia lor comunistă, întărindu-le hotărîrea unanimă de a-şi consacra întreaga energie tinerească făuririi, împreună cu poporul şi pentru popor, a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism. Acum, la aniversarea a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist şi a 30 de ani de la înfiinţarea Uniunii Asociaţiilor Studenţilor Comunişti din România — s-a spus în cadrul adunării —, toţi tinerii patriei exprimă cele mai adînci simţăminte de gratitudine şi de recunoştinţă partidului nostru, secretarului său general, pentru grija şi atenţia deosebite pe care le acordă tinerei generaţii, prezentului şi viitorului ei luminos, pentru conducerea şi îndrumarea permanentă a organizaţiei sale comuniste, revoluţionare, astfel încît aceasta să-şi îndeplinească exemplar înalta misiune încredinţată de partid.

În luările de cuvînt s-a arătat, de asemenea, că în acest moment aniversar Uniunea Asociaţiilor Studenţilor Comunişti din România, organizaţie revoluţionară a tineretului universitar, se află pe deplin angajată în marele flux înnoitor al societăţii, dînd proba conştiinţei comuniste pe pasnicul front al muncii pentru ţară, toţi studenţii, însufleţiţi de grandioasele perspective ale înfloririi patriei, pregătindu-se temeinic pentru muncă şi viaţă, pentru a fi demni şi competenţi continuatori ai procesului revoluţionar de construire a noii societăţi, aşa cum este prefigurat în opera secretarului general şi în Programul partidului.

În cadrul aceleiaşi adunări s-a subliniat că pionierii şi şoimii patriei, toţi copiii ţării se angajează, în acest moment sărbătoresc, să nu precupeţească nici un efort, să facă totul pentru pregătirea lor multilaterală, pentru a deveni, prin muncă şi învăţătură, prin abnegaţie şi dăruire, constructori destoinici ai socialismului şi comunismului, luptători-patrioţi înflăcăraţi pentru continua măreţie a Republicii Socialiste România.

Luînd cuvîntul la adunarea solemnă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a adresat tinerei generaţii o vibrantă chemare : „Dragi prieteni tineri, partidul, societatea noastră socialistă, prin eforturi mari, au asigurat şi asigură tinerei generaţii condiţii minunate de viaţă, de învăţătură, de muncă. Sînteţi membri ai unei organizaţii cu un glorios trecut de luptă revoluţionară. Nu uitaţi nici un moment că tot ceea ce s-a realizat, minunatele condiţii pe care le aveţi astăzi în toate domeniile sînt rezultatul luptei şi muncii revoluţionare a înaintaşilor, a părinţilor voştri, care au trebuit să înfrîngă multe greutăţi, să renunţe la multe pentru a asigura dezvoltarea patriei, cele mai bune condiţii de viaţă tinerei generaţii, întregii naţiuni. Învăţaţi şi munciţi, munciţi şi învăţaţi, însuşiţi-vă continuu cele mai noi cunoştinţe profesionale, tehnice, ştiinţifice şi cea mai înaintată concepţie revoluţionară despre lume şi viaţă ! Învăţaţi să creşteţi ca revoluţionari, acţionaţi întotdeauna în spiritul tradiţiilor revoluţionare ale organizaţiei tineretului comunist, ale partidului nostru ! Serviţi întotdeauna cauza poporului, a libertăţii şi independenţei sale, cauza socialismului şi comunismului în patria noastră !".

Conducătorul partidului şi statului, referindu-se la sarcinile de acum ale tineretului, ale întregului popor, a subliniat din nou că este necesar să se pună în centrul întregii activităţi a tuturor organizaţiilor de partid şi de stat, a organismelor democraţiei muncitoreşti revoluţionare, deci şi în centrul activităţii organizaţiilor Uniunii Tineretului Comunist, a întregului tineret, înfăptuirea neabătută a tuturor planurilor şi programelor, care sînt hotărîtoare pentru dezvoltarea viitoare a patriei noastre, pentru ridicarea bunăstării generale a poporului. În cuvîntare se arată că prevederile pentru acest an asigură dezvoltarea în ritm intens a tuturor sectoarelor de activitate, hotărîtoare fiind acum activitatea de organizare şi de transpunere în viaţă a tuturor programelor şi planurilor de dezvoltare, creşterea răspunderii, întărirea ordinii şi disciplinei în toate sectoarele de activitate. În acest cadru, a precizat secretarul general al partidului, este necesar ca organizaţiile Uniunii Tineretului Comunist, întregul tineret să se angajeze cu şi mai multă hotărîre, împreună cu toţi oamenii muncii, cu întregul popor, în realizarea neabătută a planului pe acest an şi pe întregul cincinal ; aşa cum tineretul a fost prezent în anii construcţiei socialiste pe toate marile şantiere, în toate unităţile economice, industriale, şi acum tineretul trebuie să se angajeze ferm în activitatea din toate unităţile economico-sociale, dar şi pe marile şantiere ale construcţiei socialiste pentru a-şi aduce o contribuţie şi mai importantă la realizarea obiectivelor actualului cincinal, la înaintarea ţării spre comunism.

Îndemnurile adresate de tovarăşul Nicolae Ceausescu tinerei generaţii a ţării, întregului nostru popor au avut un puternic ecou în rîndul celor prezenţi, care au dat expresie hotărîrii oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul ţării de a acţiona, în strînsă unitate, sub conducerea partidului, pentru înfăptuirea importantelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, pentru continua înflorire a patriei noastre socialiste. A fost reafirmată hotărîrea tinerei generaţii a ţării noastre de a contribui cu toate forţele şi cu tot elanul vîrstei, împreună cu întregul nostru popor, la transpunerea în viaţă a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism.

ION CODRU ■

CALDA URARE A MARELUI CONDUCĂTOR

în viață, un viitor tot mai luminos în libertate, independență și pace!“

Partidul și statul nostru, întregul popor dau o înaltă prețuire activității revoluționare a Uniunii Tineretului Comunist care, din primele momente ale constituirii sale, a acționat neabătut, sub conducerea eroicului și gloriosului nostru partid comunist, pentru apărarea intereselor fundamentale ale tineretului, ale națiunii române, a independenței și suveranității țării, pentru cauza socialismului și comunismului în România.

★

În istoria îndelungată și glorioasă, de mai bine de două milenii, a poporului nostru nu au existat momente mai importante în care tineretul să nu-și fi adus contribuția și jertfa sa pentru formarea poporului și a națiunii române, pentru realizarea Unirii și apoi a statului național unitar român.

În toate marile bătălii împotriva cotropitorilor străini, pentru independență, tineretul român, ca parte integrantă a întregului nostru popor, și-a adus întotdeauna jertfa supremă, nu a precupețit nimic pentru asigurarea libertății și independenței poporului nostru. Așa se și explică faptul că, secole de-a rîndul, țările românești, prin lupte grele, — plătind citeodată greu — nu au putut fi niciodată ocupate, tocmai pentru că poporul nostru, tineretul patriei au știut să dea totul, inclusiv viața, pentru ca țările românești, poporul român să fie permanent liber și independent !

★

Consider o îndatorire de onoare de a menționa, la această aniversare a Uniunii Tineretului Comunist că primii pași în mișcarea revoluționară i-am făcut în rîndul Uniunii Tineretului Comunist. În Tineretul Comunist, sub conducerea partidului, am învățat să lupt pentru interesele poporului, pentru cauza socialismului și comunismului. Am învățat că nu este nimic mai presus decît de a acționa întotdeauna ca revoluționari, de a promova nou, de a asigura triumful socialismului și comunismului în România, de a asigura permanent independența, bunăstarea și fericirea întregii națiuni !

★

În noua etapă de dezvoltare a societății noastre, un rol deosebit îl are ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, tehnică și științifică a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru tineret. În această activitate tineretul, organizațiile sale trebuie să se angajeze cu întreaga forță avînd în vedere că numai și numai cu tineri, cu oameni ai muncii de înaltă calificare, cu înalte cunoștințe în toate domeniile, se pot înfăptui în bune condiții planurile și programele de dezvoltare. Numai cu oameni cu o înaltă calificare și cunoștințe științifice se poate asigura mersul ferm înainte al patriei noastre spre piscurile înalte ale societății comuniste !

★

Tineretul trebuie să se afle în primele rînduri ale dezvoltării conștiinței revoluționare, să-și însușească continuu tot ce este nou în toate domeniile, să-și însușească concepția și spiritul revoluționar despre viață și muncă, despre transformarea lumii. Trebuie să nu uităm nici un moment că procesul revoluționar de transformări sociale nu s-a încheiat odată cu victoria revoluției socialiste. Am intrat într-o nouă etapă, superioară, în care se cer noi și noi cunoștințe, un spirit de luptă revoluționară și o abnegație și mai fermă și hotărîtă. Trebuie, permanent, să studiem și să înțelegem noile realități și legități care apar și să acționăm în concordanță cu ele, asigurînd continuarea procesului revoluționar și dezvoltarea transformărilor economico-sociale pe noi și noi trepte. Acest proces legic este, de altfel, însăși esența concepției revoluționare, a materialismului dialectic și istoric despre lume și viață.

Dragi prieteni tineri

Aprecieri și îndemnuri din CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

De la înalta tribună a acestei mari adunări mă adresez tinerilor comuniști, întregii generații tinere cu chemarea :

„Dragi prieteni tineri, partidul, societatea noastră socialistă, prin eforturi mari au asigurat și asigură tinerei generații condiții minunate de viață, de învățătură, de muncă. Sînteți membri ai unei organizații cu un glorios trecut de luptă revoluționară. Nu uitați nici un moment că tot ceea ce s-a realizat, minunatele condiții pe care le aveți astăzi în toate domeniile sînt rezultatul luptei și muncii revoluționare a înaintașilor, a părinților voștri, care au trebuit să înfrîngă multe greutăți, să renunțe la multe, pentru a asigura dezvoltarea patriei, cele mai bune condiții de viață tinerei generații, întregii națiuni.

Învățați și munciți, munciți și învățați, însușindu-vă continuu cele mai noi cunoștințe profesionale, tehnice, științifice și cea mai înaintată concepție revoluționară despre lume și viață ! Învățați și creșteți ca revoluționari, acționați întotdeauna în spiritul tradițiilor revoluționare ale organizației tineretului comunist, ale partidului nostru ! Serviți întotdeauna cauza poporului, a libertății și independenței sale, cauza socialismului și comunismului în patria noastră !“

★

Generația tînără de astăzi are marea fericire de a trăi într-o etapă de mari transformări revoluționare, hotărîtoare pentru viitorul de aur al patriei noastre. Tineretul trebuie să se angajeze cu toate forțele sale pentru a participa activ la înfăptuirea tuturor planurilor și programelor, la ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație. Acestea deschid minunate perspective de afirmare a talentelor, a personalității umane în toate domeniile de activitate. Tot ceea ce am realizat pînă acum reprezintă garanția justeței Programului partidului și a drumului pe care mergem.

★

Să facem totul — și mă adresez îndeosebi tineretului —, să faceți totul, dragi prieteni tineri, pentru a putea să spuneți cu satisfacție și mîndrie că v-ați făcut întotdeauna datoria acolo unde au cerut partidul și poporul, că nu v-ați dat în lături de la nici o greutate, că v-ați făcut datoria față de partid, față de popor, că ați servit și veți servi cu devotament fără margini cauza socialismului și comunismului, că vă pregătiți și acționați să fiți demni de încrederea pe care partidul o are în voi, pregătindu-vă temeinic pentru a asigura mersul ferm înainte al poporului nostru, spre înaltele culmi ale civilizației comuniste !

★

Avînd în vedere că în lume s-au acumulat uriașe armamente nucleare în stare să distrugă de mai multe ori întreaga omenire, însăși viața pe planeta noastră, problema fundamentală a epocii contemporane o constituie oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare nucleară, la eliminarea completă a armelor nucleare, la reducerea, sub un control strict internațional, a armamentelor convenționale, asigurarea unei păci trainice. Nu există astăzi problemă mai importantă decît aceea de a face totul pentru dezarmarea nucleară, pentru a asigura dreptul suprem al popoarelor, al oamenilor, la existență, la viață, la libertate și independență !

În această uriașă luptă pentru a apăra însăși existența vieții pe planeta noastră, tineretul, tînăra generație de pretutindeni, are un rol tot mai important și trebuie să-și ridice cu putere glasul, să acționeze împreună cu toți oamenii iubitori de pace, pentru a asigura viitorul omenirii, pentru a asigura pacea, dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni !

La Expoziția națională de creație tehnico-științifică a tineretului

ORGANIZARE, MODERNIZARE, RĂSPUNDERE

Faclele nu mai ard gazul!

Toți ne obișnuisem cu acea priveliște a autostrăzii București-Pitești luminată feeric de flăcările faclelor combinatului petrochimic piteștean. La fel la Borzești, acele veritabile „luminări" anunțînd petrochimia alungau inserarea de pe dealurile moldovene din preajmă.

Un grup de specialiști de la Institutul de Inginerie Tehnologică și Proiectare pentru Industria Chimică — I.I.T.P.I.C. din București, conștienți de importanța drămuirii fiecărei kilocalorii — nu au vrut să accepte eticheta de inutile ce se aplicase acestor gaze reziduale. După ce s-au frămîntat, au calculat, au desenat scheme tehnologice, au dimensionat utilaje, inginerii Nicolae Barbu, Andrei Breiner, Traian Stan, Ion Oprea, Floriana Potlog au conceput o instalație de recuperare a acestor gaze de facă. „Gazele de presiune mică, mai sărace în hidrocarburi, rezultate din unele instalații, precum și din eșapările accidentale ale supapelor de siguranță, nu mai iau drumul faclelor, ci sînt dirijate spre noua instalație de recuperare alcătuită dintr-un compresor, gazometru, închizătoare hidraulice etc., ne spune șeful de colectiv Andrei Breiner. Comprimate, ele sînt introduse în rețeaua de gaze combustibile ale combinatelor și devin folositoare, cedînd capacitatea lor calorică în diverse procese tehnologice. Faclele, acea «firmă» superluminoasă și costisitoare, nu mai ard de dimineața pînă seara, ci se aprind doar la porniri și opriri de instalații și la situații neprevăzute". Instalația, simplă, flexibilă, ușor de operat, cu automatizări ingenioase și numai cu utilaje românești, a mers ceas de la început pe platformele Pitești, Brazi, Borzești, și acum o alta este în fază avansată de construcție la Timișoara. Gazele ce pînă mai ieri erau considerate deșeu, nu mai ard în facle, ci se „duduie" cu folos în fluxurile tehnologice, economisind cantități importante din prețiosul gaz metan al țării. La Borzești, recuperînd aceste gaze se obțin circa 28 de mii de tone pe an combustibil convențional, degrevîndu-se în jur de 20 de milioane de metri cubi de gaz metan ce pot fi dirijați spre alte utilizări. La Combinatul Petrochimic Brazi, gazele reziduale nu mai sînt înghițite fără folos de flăcările faclelor, ci se transformă în 16 mii t.c.c./an și fac cu randament treaba a 11 milioane metri cubi de gaze naturale ce pot servi în alte direcții. În uzina petrochimică din Pitești, 85 de mii de tone pe an gaze eliminate pînă acum în atmosferă, redevin gaze utile după ce au trecut prin instalația de recirculare.

„O parte importantă din aceste gaze de facă (peste 70%), ne spune inginerul Nicolae Barbu, le-am îndreptat la Pitești, spre alimentarea instalațiilor de piroliză. Această valorificare avansată a lor, efectiv ca o materie primă în lanțul fabricațiilor petrochimice, înseamnă economie de țiței, deci de petrodolari. Iată cum niște gaze banale pot deveni produse valoroase care se numesc polietilenă, polistiren etc., cu mare cerere la export." Așa cum ne relatau inginerul Traian Stan și Ion Oprea, și la Brazi s-a intrat mai în adîncimea problemei prelucrîndu-se în continuare prin distilare condensul din gazele faclelor. Indivizii chimici cu mai mult de 5 carboni (1 700 t/an) sînt astfel superior refolosiți sub formă de materii prime în procedeele de obținere a izoprenului pentru cauciucuri.

Inginera Cornelia Ioan, șefa biroului energetic al platformei Borzești, ne relata că s-au montat recuperatoare de căldură pe coșurile cuptoarelor uzinei de cauciuc, obținîndu-se abur de joasă presiune (4 000 t.c.c./an). Gazele arse ale cuptoarelor rafinăriei nu mai încălzesc inutil atmosfera, ci sînt dirijate prin schimbătoare de căldură pentru a preîncălzi aerul de combustie, cele 3 000 t.c.c. astfel recuperate într-un an substituind abur prețios. „De ce să condensăm produsele din vîrful coloanelor de distilare de la instalația de fenol răcindu-le cu apă, ne spune directorul Horia Chelariu de la combinatul moldovean, și să nu le răcim cu alte fluide ce trebuie încălzite, astfel refolosind orice zestre de căldură. Aceste amenajări tehnologice aflate în faza de proiectare vor aduce un beneficiu de aproximativ 3 000 t.c.c./an. De asemenea, avem un proiect de recuperare a potențialului termic al produselor fierbinți din rafinărie pentru termoficare urbană și industrială."

Și la Combinatul Petrochimic Pitești, oameni harnici, cu sprijinul specialiștilor de la I.I.T.P.I.C., au început să „pună" pe teren o întreagă listă de amenajări care să facă să pulseze mai economic energia prin arterele marelui complex. Vom cita doar una mai de amploare, care, așa cum ne spunea directorul Petre Pop : „după ce am demolat faclele, am reușit să smulgem 100 de grade din temperatura gazelor arse de la cuptoarele instalațiilor de piroliză și DMT cu care vom fabrica circa 106 mii de tone de abur pe an, deci recuperînd echivalentul a 12 mii de tone de combustibil convențional." S-au întreprins multe acțiuni notabile, dar a mai rămas cel puțin tot atît de mult de făcut. Așa cum ne spuneau șefii de secție Vasilica Tudose și Minodor Florea, trebuie luate din rafturi proiectele tuturor instalațiilor în funcțiune, analizate pe toate fațetele, scormonit cu gîndirea fiecare „ungher", pentru a găsi o modernizare, o îmbunătățire a fluxurilor tehnologice care să conducă la economii de energie, de materii prime și materiale, la recuperări și recirculări avantajoase, la creșterea calității produselor, și astfel a început să se procedeze în I.I.T.P.I.C. Aceste imperative ale zilelor noastre trebuie să fie motto-ul permanent al muncii noastre !

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Orele unui dispecerat

Nu e chiar atît de simplu să faci țesături de ordinul milioanelor de metri pătrați, chiar dacă într-una din secțiile Întreprinderii „Relon" Panduri se află un cazan fabricat în anul 1913. Ceea ce ar putea să spună că există o tradiție în domeniu, că de-a lungul anilor au ieșit meserii de clasă. Dar vechea clădire de pe Șoseaua Panduri nu mai există. A fost demolată în urmă cu cîțiva ani iar cazanul a fost tăiat cu sudură și trimis la fier vechi. Numele întreprinderii a rămas tot Panduri, cel puțin ca o recunoaștere a muncii tuturor celor care au trudit la baterea tărușului în industria textilă. Acum Întreprinderea Relon Panduri se află pe Bulevardul Ghencea, împărțită în trei unități. Iar 20 de milioane de metri pătrați de țesături pe an înseamnă o muncă intensă, o organizare ireproșabilă și susținută de eforturi serioase pentru a face față tuturor impedimentelor apărute aproape cotidian. Una dintre chestiunile cele mai importante o constituie economisirea energiei, strîns legată de realizarea sarcinilor de plan. La Întreprinderea „Relon" Panduri, economisirea energiei nu este o noutate, așa că măsurile întreprinse în această iarnă au venit pe un teren de mai vechi preocupări în domeniu. Inginera Diana Iordache, șefa sectorului mecano-energetic, spunea că măsurile de economisire a energiei n-au atins în nici un fel activitatea productivă. Încă din anii precedenți, cînd energia începea să devină o cauză a tuturor, întreprinderea a stabilit și transpus în practică un plan concret pentru înlăturarea oricărei forme de risipă. Prima măsură a vizat instalarea limitatoarelor de mers în gol la războaiele de țesut. La această oră, cea mai mare parte din războaiele întreprinderii este dotată cu asemenea limitatoare. Un dispecerat, alcătuit din oameni cu sarcini concrete în fiecare secție, acționează permanent în vederea încadrării în cotele stabilite de consum. Și în această iarnă, întreprinderea s-a încadrat cu mare exactitate în cotele atribuite, reușind să-și realizeze sarcinile de plan și să nu perturbe în nici un chip procesul de producție. Acest dispecerat analizează zilnic consumurile pe ore și vîrfuri energetice, stabilește măsuri imediate și urmărește modul în care energia este folosită în scopul producției. În ateliere a fost introdusă iluminarea individuală a locurilor de muncă, a fost redusă la maximum folosirea energiei pentru sectoarele neproductive, iar la centrala termică de zonă, care alimentează celelalte Întreprinderi din microzona Ghencea, au fost puse în funcțiune cazanele cu o capacitate mai mică, cu un consum redus de energie dar cu un randament mult mai mare. „Nu s-a pus niciodată problema opririi producției. Doar stoparea risipei, raționalizarea și economisirea energiei. Am reorganizat activitatea atelierului de reparații, pentru ca utilajele din acest sector indirect productiv să funcționeze în afara orelor de vîrf, în restul timpului muncitorii urmînd să execute doar reparații de lăcătușerie. Am schimbat și orarul de funcționare al uzinei de ventilare și pregătim intrarea în funcțiune a unor utilaje moderne, de mare productivitate, prin care vom obține alte importante economisiri de energie". Din cele afirmate de energeticianul responsabil, inginerul Gabriel Iliescu, se poate deduce că la „Relon" Panduri economisirea de energie a fost realizată inteligent, prin măsuri care să nu afecteze în nici un chip activitatea productivă, dimpotrivă, să o sporească și să o ridice la cote superioare. Directorul întreprinderii, inginerul Gheorghe Boian, spunea că energia a fost socotită o chestiune esențială, ca și munca, ca și realizarea sarcinilor de plan. Adunarea generală a oamenilor muncii, ca și ședința comitetului de partid, au avut ca puncte distincte pe ordinea de zi modul cum fiecare colectiv al întreprinderii se încadrează în cotele de energie repartizate și au dezbătut posibilitățile de realizare a unor economii suplimentare a acest capitol.

În această iarnă aspră, pe viscol și frig, în timpul programului, dar și în afara lui, oei de la „Relon" Panduri au săpat canale, au muncit din greu pentru a racorda întreprinderea la o altă rețea de gaze, care să asigure presiunea stabilă necesară realizării producției. Concomitent, specialiștii au lucrat la punerea în funcțiune a unui schimbător de căldură pentru recuperarea aburului folosit în diverse tehnologii de prelucrare a pînzelor, obținîndu-se astfel o creștere a randamentului acestora. Au fost reduse pierderile de abur, iar apa caldă tehnologică a fost realizată din condensul obținut din abur. În aceste zile, sectorul mecano-energetic se află în faza finală la punerea în funcțiune a altor recuperatoare de căldură de la mașinile de imprimat și de la agregatele de uleiuri. Chiar dacă iarna este spre sfîrșite, oei de la „Relon" Panduri se pregătesc cu noi soluții pentru chivernisirea acestui bun de preț. „Cine știe ce iarnă vine, așa că noi ne vom face sania încă din această primăvară". La „Relon" Panduri energia e un capitol deschis numai ideilor folositoare.

VASILE M. TOMUȘ ■

Adnotări la teoria electrodului

Pe plan mondial, interesant de știut, pentru producerea unei singure tone de aluminiu este nevoie între 14 000 și 17 000 de kilowați-ore energie electrică, în funcție de tehnicitatea echipamentului de fabricație și, desigur, și de alți factori.

— Care-i situația la noi, la I.A. Slatina, din acest punct de vedere ? l-am întrebat pe ing. Alexandru Orzață, directorul întreprinderii.

— În general, ne încadrăm într-un consum economicos, aproape de limita de jos a consumului mondial pe tona de aluminiu : în jur de 14 400 kWh În decursul anului trecut, pe parcursul a circa nouă luni, ajunsesem să consumăm chiar sub această limită. Au fost de ajuns însă cîteva scurte întreruperi în furnizarea energiei în ultimul trimestru al anului și depășirea a fost evidentă...

— Să nu uităm că ne aflăm, totuși, într-una din cele mai mari uzine de acest fel din Europa, și chiar din lume, și că întreprinderea de aluminiu din Slatina dispune de o dotare tehnică de înalt nivel.

— În 1965, cînd a intrat în funcțiune, consuma 17 631 kWh/t. La sfîrșitul anului 1986, ajunsesem la 14 426 kWh pe tona de aluminiu, ceea ce, desigur, cred că înseamnă ceva. Am intrat însă în alertă. Cu prilejul ultimei vizite de lucru efectuate în întreprinderea noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, analizînd consumurile și disponibilitățile de reducere existente încă în uzină, ne-a trasat sarcina să reducem chiar din acest an, cu 91 kWh, consumul pe tona de aluminiu. Practic, încă din ultimele luni ale anului trecut ne străduim să nu depășim 14 335 kWh pe tona de produs finit. E drept că nu întotdeauna izbutim.

— Asta era sarcina înainte de apariția noului Decret privind reducerea cu cel puțin 30 la sută a consumurilor neproductive de energie electrică și gaze ?

— Da, și am luat și luăm în continuare măsurile corespunzătoare în acest sens. Per total, anul acesta ne-am propus să reducem consumul de energie electrică, pe uzină, cu cel puțin 25 000 MWh, puritatea aluminiului rămînînd pe mai departe excelentă : 99,5—99,9%.

— Secretul ?

— Nu-i nici un secret. Am făcut și facem în continuare un mare efort de introducere în producție a calculatorului, pentru implementarea programării și optimizarea parametrilor funcționali ai instalațiilor, fapt ce constituie un mijloc foarte important de combatere a risipei, de respectare a cotelor de energie repartizate. Dar despre aceasta s-a scris chiar într-un articol apărut în revista Flacăra. Mai puțin ne-am referit atunci la eforturile pe care ne-am propus să le facem, în privința perfecționării și modernizării instalațiilor și echipamentelor din dotare, a întregului proces tehnologic, precum și în direcția întăririi răspunderii și disciplinei întregului personal. La Întreprinderea de aluminiu a început, într-adevăr, încă de acum cîteva luni, o serie de preocupări de schimbare a tehnologiilor de descompunere a oxidului de aluminiu cu ajutorul curentului electric, procedeu descoperit în lume de aproape o sută de ani. La ora actuală există preocupări pe plan mondial care vizează înlocuirea tehnologiei clasice de producere a aluminiului. Împreună cu Institutul de fizică București, noi încercăm insistent electroliza aluminiului cu electrozi neconsumabili.

— Ce înseamnă electrozi neconsumabili ?

— Simplu : electrozi care nu se consumă. Ca să înțelegeți mai bine, gîndiți-vă că pentru producerea electrozilor pe care-i folosim în procesul de electroliză aveam nevoie, anual, de peste 130 000 tone cocs-petrol și de 30 000 t smoală-huilă specială. Noul tip de electrozi, pe care am început să-i producem și să-i folosim, înseamnă un consum substanțial redus de energie. Aceasta și este una din sarcinile principale date nouă de însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Conformîndu-ne întocmai acestor sarcini și indicații, în ultimii ani noi am pus, cum spuneam, un accent mare pe modernizarea, pe automatizarea procesului tehnologic actual de obținere a aluminiului. Direcția principală în care acționăm este creșterea volumului și intensității celulelor sau cuvelor de electroliză ; cu alte cuvinte, în locul cuvelor de 63 KA am introdus și continuăm să introducem cuve de 83 KA (pe plan mondial s-a ajuns și la cuve de 200—240 KA), întrucît ele se pretează mai bine la mecanizare și automatizare, fiind dotate fiecare cu calculator de proces. Prin programul de introducere a progresului tehnico-științific, ne-am propus să construim cu forțe proprii cuva de 175 KA, mai întîi printr-o stație pilot, urmînd să ajungem cu această celulă de electroliză la un consum doar de 13 900 kWh pe tona de aluminiu.

— Va trebui, am aflat, chiar din anii ce vin, să tintiți la consumuri de energie electrică mult mai mici, chiar sub 12 000 kWh pe tona de aluminiu. Bineînțeles, solicitînd și primind sprijinul unor oameni de știință și specialiști de la Universitatea din Craiova, de la institutele politehnice și de cercetare din București, Timișoara, din alte orașe din țară.

— Este adevărat, vrem cu tot dinadinsul să introducem în producție cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în domeniu. Dorim să colaborăm. Pînă atunci însă, vrem să folosim la maximum propriile noastre rezerve și posibilități, să valorificăm întregul potențial de care dispunem. O primă direcție fundamentală în acest sens rămîne ridicarea calificării profesionale a oamenilor, cu ajutorul cursurilor de pregătire și policalificare la locul de muncă.

— Și o altă direcție fundamentală ?...

— Asigurarea bunei funcționări a utilajelor, asigurarea unei calități superioare a anozilor, a electrozilor fabricați de întreprindere și, nu în ultimul rînd, creșterea disciplinei și răspunderii fiecăruia în muncă. Ne preocupă pînă și punerea la punct a fiecărui contact electric, a fiecărui loc de sudură pasibil să devină o fisură de scurgere în van a energiei. Am introdus — cum spuneam — calculatoarele de proces și, prin asimilarea lor în țară, șase din cele zece hale de electroliză sînt acum deja computerizate. Colaborăm cu institutele de cercetări specializate din București și Timișoara pentru continua perfecționare a utilajelor, pentru extinderea automatizării proceselor tehnologice. Avem un program special de reducere a consumului de energie, aprobat și de M.E.E., și de C.N.S.T. Ne vom strădui să le împlinim pe toate fără nici o îndoială, să ne facem cît mai bine datoria.

MIHAI STĂNESCU ■

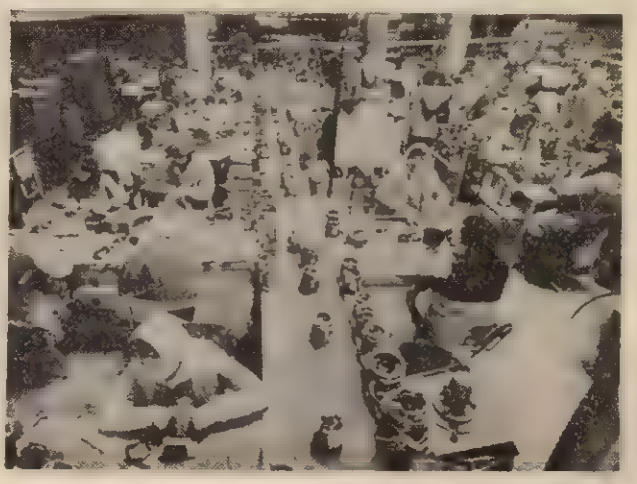

Fotografie de PAUL AGARICI ■

PRODUCTIVITATE, EFICIENȚĂ, CALITATE

Necesară investiție de har

În ziua în care am intrat în biroul său, inginerul Adrian Savu împlinea 45 de ani. Nu mi-a spus asta pentru că se dorea felicitat și nici pentru că ar fi vrut să scape de vizitatori. Sînt momente însă cînd fiecare se gîndește să-și facă, fie și numai în cîteva clipe, un soi de bilanț de viață. Veniserăm pur și simplu acolo, în biroul său de inginer-șef și de conducător al compartimentului cercetare, proiectare și pregătirea producției din cadrul întreprinderii Electroceramica din Turda și iată, fără să apuc măcar a-mi expune scopul vizitei, m-am trezit ascultînd. Dar nu o poveste obișnuită de viață, ci un fel de istorie a devenirii sale ca specialist. Și nici asta în totalitate.

Atunci cînd a păsit pentru prima oară în întreprinderea din Turda, Adrian Savu a găsit-o în plină extindere și modernizare. A participat la acest proces, s-a implicat cu osîrdie, a văzut ridicîndu-se hale noi și, într-un tîrziu, a văzut profilîndu-se și un sector de cercetare, pe care a fost pus să-l coordoneze. Erau, pe atunci, 30 de oameni cu toții, dintre care numai trei ingineri. Asta în '78. Acum, după nici un deceniu, sînt trei sute, între care o sută de ingineri de toate specialitățile. Și, în strînsă legătură cu activitatea acestui numeros și specializat colectiv, întreaga întreprindere a început să cunoască bucuria unei producții tot mai aproape de cotele cele mai înalte ale calității. A fost teribil de greu, poate depune mărturie oricine. Oamenii plecau, după o zi de muncă al cărei sfîrșit depășea cu mult obișnuita oră de program, „cheaun de cap", cum se zice prin părțile acelea. Dar o luau iar de la început, în ziua următoare. Și tot așa. Fără pauze. Au fost reproiectate în întregime zeci de produse de tot felul de tipodimensiuni, au fost, în același timp, reproiectate și scule, și tehnologii, tot...

Ascultam fără să-mi notez și fără să înțeleg pe deplin. Pentru ce această bătălie fără răgaz ? Ce lucruri cu totul și cu totul aparte se produc aici ? Produse izolatoare de medie tensiune, izolatoare pentru stații, cam toate produsele izolatoare cu care ne întîlnim zi de zi, în viața casnică sau pe drum, privind stîlpii pe care sînt montate firele care ne aduc lumina în case. Și de ce atîta îndîrjire pentru acele mici obiecte de porțelan ? Asta n-am mai spus-o în gînd, ci am făcut imprudența s-o zic tare. Inginerul Savu a tresărit de parcă, lipsit de orice fel de izolație, s-ar fi trezit electrocutat. După uimirea de moment, începe așa, pe îndelete, didactic, firul explicațiilor. Datorită intensei activități de cercetare, se produc la Turda izolatori care se încadrează fără probleme în toate normele internaționale, avînd chiar rezerve suplimentare în ceea ce privește rezistența lor. Așa se face că aceste produse sînt foarte căutate și-și află lesne piețe de desfacere. Ceea ce, în ultimă instanță, a făcut ca planul de export pe anul trecut să fie realizat în proporție de 300 la sută ! Asta numai la exportul direct. Pentru că nici un produs al industriei constructoare de mașini sau al celei electrotehnice nu se poate lipsi de reperele produse la Electroceramica Turda.

Avem nevoie — continuă să mediteze inginerul Savu —, pe zi ce trece, de tot mai multă inteligență. De tot mai mari investiții de har. Vrem și trudim pentru ca rezultatele muncii noastre de cercetare să se situeze cu cel puțin cinci ani înaintea a ceea ce se realizează în producție. Numai obținînd acest avantaj minim putem să acționăm în cunoștință de cauză și să nu ne trezim niciodată descoperiți atunci cînd ne este solicitat un tip sau altul de izolatori. Trăim o epocă a materialelor ceramice oxidice, de înaltă clasă, de mare performanță. Din asemenea materiale se realizează, ca să dau numai un exemplu, scuturile de protecție ale navetelor spațiale. Au o rezistență mecanică de zece ori mai mare decît a celor clasice, și acestea rezistînd la 5 tone pe milimetru pătrat. Sînt, de asemenea, rezistente la arc electric, adică la temperaturi de moment de 2 000—3 000 de grade. La astfel de materiale lucrăm acum și sîntem în stadiul de a pune la punct pilotul. Ne trebuie neapărat, fiindu-ne necesare pentru electronica de putere și pentru contactoare. Avem, fără să ne facem că uităm de necesara modestie, multe lucruri cu care ne putem mîndri. Am rezolvat, de pildă, problema strunjirii rapide a porțelanului în stare uscată, ceea ce duce la toleranțe foarte strînse. Pînă acum, această strunjire se făcea, precum la roata olarului, pe umed. Asta înseamnă însă, mai întîi, să aducă produsul la performanțe mecanice deosebite pentru a putea fi așchiat. Am reușit și realizarea unei tehnologii de presare izostatică a pulberilor. Vă uitați puțin mirat, nu înțelegeți termenul. E foarte simplu — să faci dintr-un praf extrem de fin un material foarte rezistent și ușor de prelucrat. În sfîrșit, de trei ani prelucrarea de izolatori se realizează la noi în baza unei tehnologii a noastre — prelucrarea cu scule diamantate, ceea ce determină o mare precizie în execuție, dar și rapiditate, și absența pierderilor, și consum redus de energie. Iată, atunci cînd se lucra cu carbură de siliciu — binecunoscuta piatră de polizor —, o piesă finită se executa în 25—45 de minute, cu 5—6 la sută pierderi și în condițiile unui consum de 36 kW pe oră. Acum o piesa e gata în 7 minute, cu o calitate foarte bună, practic fără pierderi și cu un consum de maximum 3,8 kW la oră. Munca aceasta, de cercetare, este extrem de rentabilă. Iată colectivul nostru a avut, anul trecut, realizări — numai în baza temelor de cercetare rezolvate — de aproape 53 milioane lei. În luna ianuarie am realizat jumătate din suma pe care o obțineam, în 1978, de-a lungul unui an.

Am avut multe de aflat cu prilejul acestui neașteptat monolog. Dar esența celor ce mi-au fost spuse poate fi cuprinsă într-o frază : nu există probleme de nerezolvat sau dificultăți insurmontabile acolo unde pasiunea, inteligența și disciplina fac mereu casă bună. Ca în acest compartiment de cercetare unde „n-am știut" și „am uitat" sînt sintagme de mult ieșite din uz.

Inginerul Adrian Savu poate să pară un dur. Și chiar este dur cu toți cei care nu-și utilizează așa cum se cuvine cunoștințele, nu se implică în intensa activitate care pulsează aici. Mi-a povestit, între altele, o pățanie cu un stagiar care considera că a fi stagiar e totuna cu a sta și a privi. Într-o zi, inginerul-șef i-a cerut să-și aducă diploma de acasă. Și i-a demonstrat, citind-o împreună, că pe diplomă scria numai „inginer", nicum „stagiar". Numai așa poți fi în frunte, numai așa poți cuceri piața mondială, numai așa ai dreptul să te consideri util — punînd în slujba profesiei alese tot ce ai mai bun în tine. Și asta nu doar prin vorbe. Am auzit, apoi, alte și alte lucruri ținînd de modul de organizare al muncii de cercetare, de ergonomia și frumusețea birourilor în care lucrează cercetătorii — dar pe care tot ei le îngrijesc, pînă la a le vopsi ori decora după propriul gust —, despre brainstorming și rolul unei mese cu multe scaune în biroul inginerului șef, în fața unei table... Dar, se pare că trecuse mult timp de cînd veniserăm, pentru că Adrian Savu, care nu-i deloc un fumător înrăit, își aprinse a doua țigară.

DAN MUCENIC ■

Cei care n-ar trebui să lipsească din fotografie

Da, iată cum a trecut timpul, parcă a fost ieri, nici nu-ți vine să crezi, poți să citești pe fața inginerului Dionisie Bucur, directorul Întreprinderii Automecanica Mediaș, un om care a crescut și s-a format odată cu ea. Și aici, în cea mai mare unitate industrială a municipiului s-a pornit ca mai peste tot de la barăcile modeste ale unor ateliere de reparații. Pînă în 1963 se reparau camioane și tractoare. Apoi i s-a fixat întreprinderii un profil, un plan de dezvoltare și i s-au asigurat mijloacele tehnice necesare și condiții să-și formeze specialiștii de care are nevoie. Și acei viitori meseriași și specialiști, în mare parte țărani de prin împrejurimile orașului, au învățat pentru început să se scoale dimineața nu după cîntatul cocoșilor sau răsăritul soarelui, ci după ceasuri deșteptătoare și să-și măsoare ziua după chemarea sirenelor și după mersul trenurilor sau al autobuzelor.

Anul trecut, la Automecanica Mediaș s-a realizat prima cisternă semiremorcă pentru combustibilii cu o capacitate de 52 000 litri și un furgon pentru transportul confecțiilor de 100 metri cubi capacitate. Produsele întreprinderii — cisterne pentru combustibil, lichide alimentare și gaze lichefiate, furgoane pentru mărfuri alimentare și generale, mașini pentru gospodăria comunală, remorci și semiremorci, betoniere și macarale — sînt mult solicitate, pentru că ele sînt menite să împingă civilizația înainte.

Planul de export pe anul trecut a fost depășit. Pentru anul acesta, el este acoperit cu contracte în proporție de 110 la sută, semn sigur că va fi depășit. Produsele întreprinderii circulă pe șoselele din Polonia, R.D.G., Ungaria, Bulgaria, Cuba și peste tot pe unde mărfurile românești sînt transportate cu mașinile care poartă emblema T.I.R. În colaborare cu 1 Mai Ploiești și cu Electroputere Craiova, Automecanica Mediaș participă la realizarea unei familii de incinte termostate pentru industria extractivă de țiței ce se exportă în U.R.S.S. Automacaraua este realizată printr-o veche și fructuoasă colaborare cu Polonia.

Vasta acțiune de modernizare, ideile-program lansate de conducerea partidului și statului, care animă viața economiei românești în această etapă se regăsesc concret și nu de puține ori spectaculos în activitatea Întreprinderii Automecanica din Mediaș. Ideea este la mare preț la toate nivelurile de activitate. Prin cele două ateliere de proiectare ale întreprinderii, conduse de inginerii Nicolae Nuțu și Iosif Szabo, în anul trecut a fost reproiectată a cincea parte din produse, urmînd ca anul acesta să fie reproiectate circa 40 la sută. Unul din produsele cu cea mai nouă înfățișare este autobetoniera fără motor auxiliar de acționare a tobel. Mișcarea tobei este realizată printr-o priză specială, proiectată la Mediaș, cuplată la cutia de viteze a mașinii. Cinci asemenea prize au fost executate tot aici. Alte cinci au fost excutate de I.M.A.S.A. Sf. Gheorghe. Cele 10 autobetoniere echipate cu prize totale funcționează fără repros, ceea ce a determinat trecerea la producția de serie. În paralel, s-a mărit capacitatea tobei de la 5,5 la 6 metri cubi. Partenerii externi s-au arătat receptivi la noul model care prezintă avantaje în exploatare și întreținere. De altfel, activitatea de service a fost organizată avîndu-se în vedere noul model. Perfecționarea acționărilor hidrostatice — pompe și motoare hidraulice — a permis ca prin adaptări ale brațului, infrastructurii și suprastructurii, folosindu-se însă același motor, să se mărească capacitatea macaralei Hydrom de la 16 la 18 tone. Hydrom 16 a devenit Hydrom 18, spre avantajul României și al Poloniei.

Una din ideile care se au în vedere la reproiectarea produselor este mărirea capacității de transport. Pe planșetele proiectanților se află azi betoniera cu semiremorcă de capacitate utilă de 10 metri cubi. Se urmărește de asemenea reducerea consumurilor de metal : oțel și aluminiu. În 1986 economiile de metal au fost de 50 de tone. Anul acesta, ca urmare a măsurilor de modernizare se preconizează cel puțin 100 tone. La cisterne și furgoane se gîndește înlocuirea aluminiului cu poliesteri armați cu fibră de sticlă, material rezistent și corespunzător din punct de vedere sanitar. Înlocuirea aluminiului prin polistiv, placaj de lemn stratificat sau oțel zincat, acțiune ce se desfășoară la nivel național, a căpătat la Automecanica Mediaș concretețe cu maximă rapiditate.

Un sfert din manopera întreprinderii o constituie sudura. Tocmai de aceea în această direcție s-a acționat cu mai multă atenție. S-au extins procedeele de sudură automată, în gaze protectoare și sub strat de flux, în paralel cu metodele de control cele mai avansate, cu raze Roentgen și lichide penetrante. Multe din aparatele și dispozitivele de asamblare, standurile de probă, standurile hidraulice, dispozitivele de sudură sînt realizate prin autoutilare, de asemenea instalația de injectare cu poliuretan a vagoanelor și furgoanelor frigorifice, oferită și celor de la Întreprinderea de vagoane Arad. Așa cum ne spune inginerul Gheorghe Simplăcoanu, șeful Biroului Plan, deși sîntem în martie, finanțarea pentru investiții de utilaje nu este încă deschisă. Furnizorii, dacă văd că ești sub rezerva deschiderii finanțării, dau prioritate altora.

Spuneam că ideile sînt la mare preț la Automecanica Mediaș. În cadrul acțiunii de modernizare au fost luate în discuție 134 de măsuri organizatorice, constructive și tehnologice. Printre ele au fost și cele mai reușite inițiative privind acțiunea de autoutilare. M.I.C.M. a solicitat unităților în subordine, ne spune inginerul Nicolae Nuțu, cele mai reprezentative soluții de autoutilări. Asta în vederea generalizării pe ramura construcțiilor de mașini. Intenția era de a se edita un album sau un catalog, cum vrem să-i spunem, care să slujească drept material de informare. A apărut, e drept, unul însă cu realizări vechi de vreo trei ani. În rîndul în care apar ideile noi la Mediaș, cît și în altă parte, se pare că amintitul album nu va fi publicația cea mai citită de specialiști.

Deviza nescrisă și aproape neamintită de cei cu care am stat de vorbă, pentru că oamenii o gîndesc în fiecare secundă, le-a intrat în sînge, este : Nici un rabat la la calitate. Automecanica Mediaș se poate mîndri cu produse ireproșabile — nici o reclamație sau respingere ; parametri competitivi pe orice meridian al globului.

Dacă inimosul și talentatul colectiv al întreprinderii ar fi să se fotografieze pentru o ocazie oarecare, în primul rînd și cu zîmbetul liniștit al datoriei împlinite pe față ar trebui să se găsească lăcătușii Nicolae Macarie, Ștefan Schmidt, Liviu Dragoș și Arpad Birtalam, strungarul Simion Mara și frezorul Traian Moldovan. Imediat lîngă ei, tehnicianul Horst Schuller și inginerul Ion Pleșa de la proiectare. Și lîngă acești fruntași de primă mînă ceilalți care, iată, privesc cu încredere și liniște zilele de muncă ce vor veni.

OPREA GEORGESCU ■

Topoloveni, în pragul primăverii

Directorul Nicolae Nica trebuia să intre într-o ședință, la ora 15, cu cei care ieșiseră din schimbul întîi. De fapt, ne-a spus el, era vorba despre un fel de consfătuire, un fel de adunare generală.

— Bine, l-am întrebat, dar am înțeles că adunarea generală s-a ținut în urmă cu vreo două săptămîni în această întreprindere.

— Așa e, ne-a răspuns el, dar adunarea generală s-a ținut cu reprezentanții oamenilor muncii iar noi vrem să ne întîlnim acum chiar cu toți cei ce lucrează aici, cu toți cei ce lucrează în fiecare schimb. Zilnic ne aflăm printre acești oameni și muncim alături de ei, vreau să spun că nu ne întîlnim niciodecum doar în orele de audiențe, așadar fiecare dintre ei are posibilitatea să-și spună părerea în legătură cu problemele care apar în viața întreprinderii. Desigur, așa s-a întîmplat și în cadrul adunării generale ce s-a desfășurat de curînd. Și cu toate acestea, credem noi, există încă posibilitatea ca oamenii să nu fi rostit chiar tot ce au pe inimă și vrem ca într-un cadru, să-i zic așa, neoficial, dezbărat de orice formalități, absolut fiecare om să aibă prilejul de a-și spune părerea în legătură cu mersul întreprinderii și cu ceea ce avem de făcut cu toții aici pentru ca munca noastră să fie mai spornică. Fie că e vorba de probleme personale, fie că e vorba de probleme care țin de viața întreprinderii, ele trebuie discutate, trebuie știute, nu poate exista altă cale de-a merge înainte, cu toții, și orice propunere ar formula cineva, chiar dacă poate să pară neînsemnată la prima vedere, ea trebuie ascultată cu toată atenția cuvenită pentru că, nu o dată, astfel de propuneri s-au dovedit cît se poate de utile.

Întîlnirea proiectată pentru ora 15 este un exemplu destul de semnificativ, credem, pentru ceea ce reprezintă stilul de lucru al conducerii acestei întreprinderi. Întîmplător sau nu, conducerea Întreprinderii de producere și industrializare a legumelor și fructelor din Topoloveni este alcătuită numai din oameni tineri. Iar confirmarea în funcții de conducere a acestor tineri, în cadrul recentei adunări generale, a însemnat incontestabil un eveniment în viața întreprinderii. În ultimii cinci ani, aici au fost schimbați cinci directori. Nicolae Nica a venit în primăvara anului trecut, cu cîteva săptămîni mai devreme decît contabilul șef Ilie Găgeanu și inginera șefă Cezarina Tănase, care răspunde de producția agricolă. Ingineră șefă Iuliana Gheorghe, care răspunde de producția industrială, venise înaintea lor cu un an. Și trebuie să spunem că în cursul anului 1986 întreprinderea a obținut rezultate însemnate la toți indicatorii economici. Redresarea acestei întreprinderi este un proces care nu s-a încheiat încă, dar care continuă cît se poate de promițător din moment ce există anumite certitudini că planul pe acest an va fi îndeplinit. Această fabrică de conserve va produce în 1987 aproximativ 8 000 tone de băuturi răcoritoare, peste 7 000 tone de conserve de legume și 3 500 tone de conserve de fructe. Avînd un sector de producție agricolă, întreprinderea reușește ca o bună parte din producția ei industrială să valorifice legumele culese din cele trei ferme, înființe pe 300 de hectare, în comunele Popești, Izvoru și Slobozia. Acum se lucrează, în aceste ferme, la producerea răsadurilor, ca pretutindeni, de altfel, în unitățile agricole cu care întreprinderea colaborează.

Una dintre aceste unități este Asociația economică de stat și cooperatistă Topoloveni. La Ferma nr. 5 a acestei asociații se produc, în fiecare primăvară, 12 milioane fire de răsaduri. Serele fermei se întind pe 2,5 hectare și cei 50 de oameni care lucrează aici în fiecare zi țin permanent sub control temperatura care nu trebuie să scadă sub 22 de grade, ca să nu se piardă deodată ceea ce au semănat pînă acum. A existat speranța că în această primăvară munca lor migăloasă va fi ceva mai ușoară. „La sfîrșitul anului trecut, ne spune șeful fermei, Florian Anastasescu, am fost chemat la o instruire de opt zile unde ne-a fost arătat setul de mașini pentru legumicultură, între care și două tipuri de mașini pentru semănatul semințelor mici. Tipul de mașină creat în atelierul mecanic al Stațiunii de cercetări agricole Șimnic, de lîngă Craiova, este purtat de un tractoraș și cu ea poți să semeni 1,7 hectare pe zi, ceea ce e foarte mult dacă ținem seama că un om seamănă doar cîteva zeci de metri pătrați pe zi. Mașina făcută la I.P.I.L.F. Oradea este tractată manual și are o productivitate de 0,3—0,5 hectare pe zi. Eram de față, acolo, la instruire, 130 de legumicultori din mai multe județe și cu toții ne-am grăbit să comandăm astfel de mașini. Eu am cerut 2, două de tip Oradea și una de tip Șimnic. Am dus comenzile la serviciul de investiții al Direcției economice a horticulturii, din cadrul Ministerului Agriculturii. În timpul iernii am fost de trei ori la minister și mi s-a spus să am răbdare. Apoi am dat telefon la Șimnic. De acolo mi-a spus cineva că nu au deocamdată astfel de mașini de vînzare, că nu au acum decît una pe care o plimbă prin tot județul. Am vorbit și cu Oradea și de acolo mi s-a spus că au vreo cîteva mașini făcute în '86 pentru unii care le-au comandat și-au uitat apoi să le mai ridice. Pe scurt, cei de la Oradea ne-au promis că or să ne dea și nouă o mașină din asta. Chiar la noapte pleacă într-acolo cu trenul un delegat, merceolog la asociație, Liliana Vaida". Că Florian Anastasescu ceruse trei mașini, să zicem că nu mai are acum importanță. Tot e bine că va reuși să aibă și una singură. Oricum, aceea va fi o mașină adevărată, care va ușura munca oamenilor. Nu va fi o mașină plimbată numai prin văzul lumii ca femeia care, la circ, înghite foc sau sabii. Primăvara, cei ce lucrează în agricultură n-au timp de astfel de distracții.

D. CONSTANTINESCU ■

Nisipuri de aur la Valea lui Mihai

Cînd îi zărești pe Rizo Pavel, bărbatul acesta de statură mijlocie, îmbrăcat cu îngrijire niței desuetă, avînd părul lins și dat patriarhal pe spate, o frunte lată sub care strălucesc de bunăvoință doi ochi albaștri, nu poți să crezi că omul din fața ta este un „beduin" care a reușit să învingă amenințarea dunelor de nisip încălzindu-se la soare ca reptilele și să atingă performanța ca, sub conducerea sa, C.A.P. Valea lui Mihai să obțină înaintea aniversării a douăzeci și cinci de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare".

La Rizo Pavel clasica clepsidră de nisip are o cu totul altă semnificație decît aceea a trecerii inexorabile a timpului. De peste douăzeci de ani, viața lui a devenit o pîndă stăruitoare și dureroasă asupra vîntului aducător de nisipuri și pacoste dinspre sud-vest, un adevărat sirocco al locului care-ți umple gura de praf și înțeapă ochii cu mii de ace usturătoare, lăsîndu-te toamna cu buzunarele goale.

De peste două decenii fosele nazale i se întorc ca niște giruete minuscule adulmecînd mișcările viclene ale aerului, pe cînd ochii sînilii parcă preschimbați în telescoape aburite de o presimțire rea și mărite de spaimă scrutează orizontul sfîșiat de vînturile gonite dinspre Atlantic către Europa Centrală și care înainte de Valea lui Mihai se cabrează, scrîșnind cu copitele nevăzute ziduri, apoi se năpustesc, ridicînd trombe uriașe de nisip în văzduh pe care le lansează ca dintr-un bombardier urlător în întinse covoare înăbușitoare peste semănăturile fragede.

Vara, la Valea lui Mihai, dunele de nisip se încălzesc pînă la 45—50° C. Ca să mănînci un ou, nu mai e nevoie de oală, apă și surcele pentru foc : e suficient să-l dai de-a dura pe jărăitecul cu sclipiri infinitezimale. Dacă faci cumva greșeala de a te descălța, te alegi cu arsuri grave pe tălpile picioarelor. E perioada cînd președintele C.A.P. Valea lui Mihai nu-și mai află liniștea. Noaptea, are coșmaruri, iar în gură simte scrîșnindu-i între măsele fire de nisip. Iese afară, pe furiș, și lumina palidă a stelelor îi dezvăluie chipul tras pe roatu nesomnului și grijii. Se uită la oștea Carului Mare cu instinctul ancestral al țăranului. Se întoarce în casă. Soția, fata lui și cei doi băieți dorm duși. Dar el nu poate să comită imprudența asta. L-ar costa prea mult. Dumnealui trebuie să cunoască toate semnele timpului. Și mai ales, cînd începe să-și îndrepte aruncătoarele de flăcări, cu nisip, dușmanul lui de peste două decenii — sirocco-ul acestor locuri care poate să-i decimeze în cîteva ceasuri cumplite toată truda de peste un an. Mai trebuie să cunoască revărsările apelor, ca vechii egipteni. În 1978, în urma unor ploi furioase, undele de viitură au rupt barajul lacului de acumulare al ceapeului. Luate separat, apa și focul distrug pămîntul. Apa îl dilată, focul îl contractă. Pămîntul e ca un plămîn extenuat care nu mai poate să respire. Omul acesta se află în luptă cu toate elementele ; mai abitir ca în „De rerum natura": cu apa și focul, cu aerul și pămîntul. Dar el și oamenii acestor locuri au învins. De nenumărate ori.

Exact la jumătatea drumului între două mari orașe ardelene, Oradea și Satu Mare, cea mai întinsă comună a Bihorului, Valea lui Mihai, cu „armata" sa de 2 631 clădiri, și peste 12 000 de suflete, dispusă strategic ca un „sacru batalion" spartan ține piept sirocco-uhui local și sub uriașa și concentrica pavăză materială și umană, în spatele lor, la adăpost, cresc copiii iubiți ai marii comunități rurale : culturile de 8 037 kg grîu/ha, de 22 580 kg porumb știuleți/ha, de 52 000 kg sfeclă/ha, de 40 200 kg cartofi/ha și 1 600 kg tutun Virginia la hectar.

Aproape de locul numit „La Stubemberg", pămîntul este acoperit încă de petice zdrențuite și mursecate de rozătorii nevăzuți ai căldurii. În 1907, grofu acestor locuri, Stubemberg, înspăimîntat de ecoul răscoalei țăranilor de peste munți a consimțit să aloce cîte 1 400 mp de pămînt mlăștinos și cu dune de nisip pentru fiecare familie de țărani ai moșiei lui pentru ridicare de locuințe (astăzi străzile Proletarilor, Vulturilor, Sucevei, Sebeșului și Plugarilor).

Cîzmele mi se înfundă în cernoziomul moale și întunecat. Pe alocuri zăresc însă fîșii de pămînt palid și omul din fața mea se oprește. Nu poți trage șapte piei de pe pămînt fără să nu-i dai nimic în schimb, îmi spune el. Noi, cei puțin o dată la patru ani, îngrășăm bine pămîntul cu gunoi de grajd. Pămîntul e ca o vietate uriașă : trebuie să-i scoți apa din plămîni că să poată respira prin desecare, așa cum am făcut noi pe o suprafață de 690 ha, în alt loc să-l „îndulcești" cu amendamente contra acidității (am corectat aciditatea solului pe o întindere de 814 ha), să-l stimulezi cu îngrășăminte conform strictei cartări agrochimice și să-l ari adînc sau mai puțin adînc, după nevoie și la umiditatea cea mai potrivită. Dar mai presus de toate, trebuie să-l iubești. Și toate celelalte vin pe urmă.

Pămîntul Bihorului nu este chiar țara făgăduinței. Dacă la Salonta, oamenii luptă cu sărăturile, la Valea lui Mihai, ei luptă cu dunele de nisip și cu vîntul aprig de sud-vest care le răscoală contra oamenilor și culturilor. Și, totuși, oamenii sînt instruiți cu răbdare cum să depășească aceste dificultăți. Pădurile de salcîmi care s-au plantat se iau la trîntă cu vîntul, domolindu-i puterea și absorbindu-i demonica aură de nisip fierbinte. Sub această „pavăză verde" mecanizatorii Suteu Alexandru, Szalai Ludovic, Pal Alexandru, Turucz Alexandru sar pe semănători ca pe niște mașini de luptă cu care începe bătălia pentru pîine. Ei știu foarte bine că producțiile record nu se pot obține fără 700—800 spice de grîu pe metru patrat, fără 80 000—90 000 știuleți de porumb la hectar, fără 70 000—80 000 rădăcini de sfeclă sau fără 50 000—55 000 cuiburi de cartofi la ha, repartizate uniform pentru folosirea maximă a zestrei de lumină și energie solară. Mai știu că nu e nici un secret de serviciu că la cultura sfeclei furajere, prașila oarbă (răritul) trebuie făcută la cîteva zile după răsărire și nu abia după 2—3 săptămîni cînd din cauza... păduru de buruieni nu se mai văd tulpinile de sfeclă. Agricultura cere precizie și finețe de ceasornicar, dacă vrei să ai cu ce să-ți umpli traista, îmi spune el.

Dacă nu, atunci stai proptit în coada sapei și fluieri a pagubă la buruieni, întrebîndu-te cînd dracu au apărut. Și dacă nu le întorci cu rădăcinile în sus, spre soare și dacă le mai răcorește o rouă sau o ploicică nevinovată, constați că într-un blestem, că ele înviază, a treia zi, după prășit. Agricultura nu e o treabă ușoară, așa cum pare unora, la prima vedere, adaugă el. Avem aproape 1 000 de cooperatori care lucrează efectiv și eu trebuie să-i cunosc pe fiecare în parte ca să știu ce-i place și ce nu și să-i pun pe fiecare acolo unde lucrează cu tragere de inimă și nu umblă după potcoave de cai morți, așteptînd să apună soarele și el cu o zi muncă la catastif.

La întoarcere, la sediul C.A.P., observ cîteva mănunchiuri dintr-un snop de grîu și tulpini de porumb cu știuleții nedepănușați. Mă opresc nedumerit, o femeie îmi explică că a doua zi urma să fie adunarea generală a membrilor cooperatori. Așadar, grîul și porumbul, cele două personaje principale ale revoluției agrare de la Valea lui Mihai, vor vorbi, prin simpla lor prezență și frumusețe, mai mult decît oratorii de profesie.

În biroul președintelui C.A.P. unde se odihnesc cîțiva tuberculi mari de cartofi lîngă patru știuleți de porumb și o grămăjoară de boabe de grîu cîtesc la întîmplare următoarele fraze din darea de seamă — prezentată la adunarea generală : „Nu putem fi de acord cu concepția acelor cadre care susțin că pe nisip producțiile sînt limitate plafonului. Trebuie urgent întocmit un program complex de **ameliorare a nisipurilor** pentru valorificarea superioară a acestor terenuri care pînă acum au produs unității noastre numai pierderi bănești".

Beduinii au obsesia nisipurilor încinse peste care vor trece într-o furtună șuierătoare de praf. Care din ei n-a visat să preschimbe deșertul sterp în oază de verdeață ? Rizo Pavel visează cu ochii deschiși dunele de nisip de la Valea lui Mihai. Cînd vorbește, îi simți în voce o puternică undă de emoție ca înaintea unei confruntări decisive, îndelung așteptate și parcă a unei răzbunări legitime. Din cîte spune înțeleg că la toamnă oamenii din comună vor începe o mare ofensivă contra terenurilor mlăștinoase, dar mai ales a dunelor de nisip — adevărate riduri înălțate de vînt pe obrazul înfaculat al pămîntului din această parte a țării.

Cînd am ieșit afară și mi-am luat rămas bun de la acest soldat al pămîntului, o ușoară boare de vînt mi-a răsfirat părul, dar însoțitorul meu s-a chircit ca sub o amenințare nevăzută : o fi sirocco-ul ?

PASCU BALACI ■

Tehnici nucleare în sprijinul agricultorului

Că pămîntul este una din cele mai mari valori ale unei națiuni e un adevăr ce nu mai are nevoie de demonstrații. Un adevăr pe care, însă, deseori, l-am uitat. Afirmația aparține conf. dr. Constantin Caramete, șeful colectivului de cercetare pentru aplicarea tehnicilor nucleare în agricultură și medicină veterinară din Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" din București. De grija pentru pămînt, pentru sănătatea și fertilitatea sa depind calitatea și cantitatea recoltelor noastre. Prezentul impune realizarea unei agriculturi științifice; tehnicile tradiționale nu mai sînt suficiente. Alături de metodele agrotehnice moderne, tehnicile nucleare constituie, în ultimele decenii, elemente esențiale în conturarea unei agriculturi moderne, științifice.

În aria largă de preocupări a colectivului condus de conf. dr. C. Caramete, aplicarea tehnicilor nucleare în problemele legate de nutriția plantelor, studiul fertilității solurilor și aplicarea îngrășămintelor ocupă un loc special, motivat de importanța majoră a acestora în obținerea unor producții foarte mari, în condițiile conservării calității solurilor și asigurării sănătății celor ce consumă fructele, legumele, cerealele produse.

În ce constau, practic, aceste tehnici nucleare? În marcarea, cu ajutorul izotopului stabil ^{15}N și a izotopilor radioactivi (^{32}P, ^{42}K, ^{35}S, ^{65}Zn, ^{99}Mo, ^{22}Na, ^{36}Cl, ^{59}Fe ș.a.) a elementelor de mare interes în metabolismul planetei. Este astfel posibilă cunoașterea dinamicii elementelor nutritive în sol, mecanismului de absorbție a acestora de către plantă, transportului în plantă, localizării și metabolizării elementelor nutritive.

Pătrunderea în intimitatea fiziologiei și biochimiei nutriției plantelor, adevărată revoluție în lumea verde, face posibilă eliminarea hazardului și înlocuirea lui printr-o acțiune fundamentată științific pe baza cunoașterii cerințelor reale de nutriție a plantei.

Dialogul om-natură — definit, de astă dată, de relația omului cu solul și plantele — devine astfel un fapt real în coordonate determinate cu exactitate.

Deschizînd larg perspective agriculturii viitorului, rezultatele studiilor și cercetărilor colectivului amintit oferă o adevărată bancă de date privind resorturile intime de acțiune a diferitelor elemente cu importanță decisivă în fertilitatea solului și nutriția plantelor, informații transformate în norme științifice de acțiune, multe dintre ele deja aplicate în țară (fixarea cantităților și formelor în care trebuie administrate îngrășămintele, precum și perioadele optime de fertilizare). Să ne oprim numai asupra cîtorva dintre ele, conturînd astfel o lume pînă nu demult necunoscută, ale cărei taine descifrate înseamnă pentru știința agricolă tot atîtea șanse de victorie.

Separarea în plantă, cu ajutorul izotopului stabil ^{15}N a fracțiunilor azotului amoniacal și nitric a permis diagnosticarea stării de nutriție minerală a fiecărei culturi față de formele de azot din sol. Urmare directă — determinarea formei celei mai eficiente și a momentului oportun de administrare a îngrășămîntului, faptul contribuind direct la obținerea unor recolte foarte mari.

Stabilirea gradului de utilizare a azotului din azotatul de amoniu aplicat în condiții de producție intensivă a tomatelor de seră se traduce în practică în remarcabile sporuri cantitative și calitative ale recoltei de tomate.

Influențînd direct cantitatea de porumb obținută în cultură, fosforul, acest element deosebit de important în metabolismul plantei de porumb, a fost studiat, reușindu-se, cu ajutorul izotopului radioactiv ^{32}P, determinarea modului în care se realizează absorbția sa de către diferiți hibrizi de porumb.

Reluarea perioadei de vegetație la pomii fructiferi și vița de vie, primăvara, are ca bază rezervele existente în sol. Cunoașterea acestora și deci posibilitatea de a interveni prompt, asigură necesarul unui start bun prin îngrășăminte chimice iar prin aceasta, o evoluție normală a plantelor și recolte bune în final. Colectivul Institutului agronomic Nicolae Bălcescu a pus la punct o metodă bazată pe utilizarea ^{15}N tocmai pentru determinarea rezervei de azot la pomii fructiferi și vița de vie.

Se adaugă, acestor studii în domeniul nutriției plantelor, altele, foarte valoroase, privind fertilitatea solurilor (Stabilirea dinamicii elementelor nutritive, Ameliorarea agrochimică a solurilor acide și alcaline); de asemenea, studii privind aplicarea îngrășămintelor (Efectul îngrășămintelor chimice la grîu, porumb și soia pe solul brun-roșcat; Fertilizarea foliară stimulatoare la culturile însămînțate tîrziu, după orz și grîu), toate finalizate în tehnici și metode de lucru, în realizarea unor noi îngrășăminte, sau îmbunătățirea calității celor existente.

„Investigația științifică se cere amplificată masiv în viitorii ani. În același timp, însă, se impune cu stringență cunoașterea și aplicarea în practică a constatărilor acestor cercetări. Pentru ca solul să dea maximum de randament, trebuie respectate cu strictețe condițiile de folosire corectă a îngrășămintelor — ne spune conf. dr. Constantin Caramete. Subliniez cuvîntul corect, deoarece trebuie să depunem încă o foarte serioasă muncă de educare a specialiștilor, a tuturor celor ce muncesc în agricultură, pentru a înțelege exact atît eforturile foarte mari ale țării pentru a asigura agriculturii aceste substanțe chimice (este clar astăzi tuturor că, în condițiile cerințelor actuale și de perspectivă, fără chimizare nu mai poate fi concepută agricultura) cît și faptul că orice cantitate, cît de mică introdusă în sol peste cea strict necesară sau introdusă într-un moment nepotrivit poluează solul, distrugînd astfel una din marile bogății ale țării.

P. MANOLESCU ■

Propolisul, un pas înainte

NIVCRISOL O și NIVCRISOL D sînt două noi medicamente (avînd la bază propolisul, care încă în acest an vor putea fi găsite în farmaciile din întreaga țară.

Revista noastră, în urmă cu trei ani a oferit cititorilor informații privitoare la crearea de către colectivul de chimioterapie al Institutului de virusologie „Ștefan Nicolau" a acestor două medicamente în formă farmaceutică. De atunci, în cîteva clinici din București, noile medicamente au foste testate, rezultatele obținute certificînd valoarea terapeutică a celor două produse.

Așadar, NIVCRISOL O soluție de uz oftalmic ce poate fi folosită în tratamentul cheratitei herpetice și în conjunctivitele cu etiologie virală și NIVCRISOL D soluție de uz dermatologic, pentru tratarea herpesului cutanat, genital și a zonei zoster, avînd ca autori pe cercetătorii *Iuliana Crișan* și *Vladimir Eșanu*, cu numai puțin timp înainte de momentul în care se va da start producției lor. Medicamentele, realizate în întregime cu componente indigene, înloculesc cu succes (testele în clinici și în institut au demonstrat-o) medicamente de import intrate în terapia „clasică" a herpesului, Dendrid, Iduviran ș.a.

Istoria celor două medicamente începe cu aproape 14 ani în urmă, în 1973, cînd doctorița Derevici și doctorul Petrescu au probat pentru prima oară proprietățile antivirale (antigripale) ale propolisului. Au urmat testările antiherpetice, realizate de Iuliana Crișan și Vladimir Eșanu inițial în culturi de celule, apoi pe animale ; în 1976, la Simpozionul internațional de apiterapie al Apimondiei se comunicau lumii științifice calitățile antiherpetice ale propolisului.

Acest produs al stupului se folosea, pînă în acel moment, exclusiv în soluție alcoolică, imposibil de întrebuințat însă în tratamentul oftalmologic și, uneori, chiar în cel dermatologic. Cercetătorii au recurs la o soluție apoasă de propolis, ceea ce a constituit o premieră mondială. Procedeul tehnic de realizare a soluției apoase a ridicat o serie întreagă de probleme a căror rezolvare s-a concretizat în final în cele două brevete pentru NIVCRISOL O și NIVCRISOL D. Însă pînă la forma farmaceutică definitivă a produselor, testate în prima fază în Spitalul Colentina și Clinica de oftalmologie a Spitalului Colțea, au mai trecut cîțiva ani ; cei doi cercetători insistă să amintim aici aportul profesorului Colțoiu, al doctorilor Florian Șerbănescu și Călin Giurcăneanu, al doctoriței Georgeta Ciortoloman, al farmacistei Vasilica Cioca, de la Combinatul apicol Băneasa.

După obținerea avizului de necesitate și aprobarea normelor tehnice în 1982, medicamentele, de astă dată în formă definitivă, sînt testate și în alte clinici din București — Spitalul de dermatologie Berceni, Clinica de oftalmologie a Spitalului municipal, Spitalul oftalmologic, în care au fost tratate cu succes peste 200 de cazuri. Concomitent, în cadrul institutului, de virusologie, în care funcționează un centru de depistare a herpesului oftalmologic și dermatologic, prin teste de imunofluorescență (dr. Pierette Atanasiu) au fost diagnosticate și tratate circa 600 de cazuri. De notat că aceste teste de imunofluorescență înlătură reacția subiectivă a aprecierii rezultatelor tratamentului aplicat, ele indicînd exact prezența sau absența antigenului (virusului) herpetic.

Rezultatele înregistrate în cei trei ani de testare în clinici și în institut au confirmat valoarea noilor medicamente, astfel că în 1986 Comisia de medicamente eliberează avizul terapeutic și de fabricație pentru microproducție în Institutul de virusologie. Dat fiind faptul că farmacopeea noastră este încă săracă în produse antiherpetice, Comisia recomandă producerea medicamentelor pentru toată țara.

Primite cu deosebit interes la Simpozionul național al medicamentului românesc (1985) și la Sesiunea științifică a Institutului de stat pentru controlul medicamentului și cercetare farmaceutică (1986), NIVCRISOL O și NIVCRISOL D s-au particularizat prin cîteva calități : în primul rînd, o toleranță excelentă (100%) manifestată prin absența oricărei reacții adverse ; și reducerea cu cîteva zile a duratei bolii (puseul herpetic) ca și o reducere considerabilă a frecvenței recidivelor ; atenuarea marcată a durerilor ; efect antiinflamator ; stimulează epitalizarea (vindecarea plăgilor herpetice) ; are și acțiune bactericidă ; prezintă o stabilitate de minimum un an.

Continuînd demersul științific, Iuliana Crișan și Vladimir Eșanu lucrează în prezent la diversificarea produselor · sub diferite forme farmaceutice. Într-o primă etapă, ținînd seama de acțiunea antigripală a propolisului, aceștia, în colaborare cu farmacista Elena Ciobanu de la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, au elaborat picături pentru nas, care la testările efectuate pînă în prezent s-au comportat excelent, avînd ca efect îndepărtarea stării gripale. De asemenea aflată în stadiul testărilor de laborator, folosirea soluției apoase de propolis și sub formă injectabilă deschide largi perspective tratării encefalitei herpetice.

ROXANA PAICU ■

Inventatorii din Alexandria

Întreprinderea de aparataje și accesorii Alexandria ar fi avut toate motivele să fie mulțumită de activitatea ei. Ce face, face bine. Și totuși, cele mai reușite produse ale ei au fost trecute în acțiunea de modernizare printr-un filtru total. Motivația e simplă : producția de serie cea mai mare tocmai ele o au. Cît de puțin ai cîștigat la o bucată, acel puțin va fi înmulțit cu sute de mii de bucăți. S-a dovedit pînă la urmă că ceea ce s-a economisit la materiale, manoperă, energie n-a fost deloc puțin.

Convectorradiatorul tip panou din oțel, nu este altceva decît caloriferul cu care sîntem obișnuiți, caloriferul acela cu aripioare care de cîțiva ani buni încoace a înlocuit pe cele cu țevi din fontă. Convențional el se numește CRP și așa o să-i spunem și noi. CRP, în urma încercărilor efectuate la INCERC București, a fost decretat caloriferul cu cele mai bune performanțe din țară. Pe linie C.A.E.R. se găsește pe locul II, înaintea lui găsindu-se un altul, fabricat din materiale mai bune conducătoare de căldură, însă mult mai scumpe. În fiecare an la Alexandria se produc aproximativ 200 mii de asemenea calorifere. Pentru informarea dumneavoastră, vă amintim că el are la bază o invenție românească. Pentru modernizarea acestui produs, în întreprindere s-a inițiat un concurs în toată puterea cuvîntului. Fiecare a fost invitat să se gîndească la noi soluții menite să-i îmbunătățească performanțele tehnice, să reducă consumurile de materiale, manoperă și energie. Nici aspectul estetic n-a fost ignorat. Concursul e permanent.

Rezultatele de pînă acum, ne spune inginerul Nicolae Dinu, șef birou organizarea producției și a muncii, sînt din cele mai bune. Prin reproiectarea tehnologiei de fabricație a ecranului, debitarea fără pierderi a tablei din rulou, s-au făcut economii de 60 tone de tablă într-un an. Modernizarea liniei de vopsire a dus la mărirea productivității muncii. Încărcarea totală a benzii de vopsire, eliminarea spațiilor dintre panouri au redus consumul de energie cu circa 30 la sută, ceea ce este echivalent cu 1 200 MW pe an. Proiectarea de SDV-uri specializate a permis debitarea și prelucrarea prin ștanțare a capetelor țevilor verticale. Anual se prelucrează 3 milioane de astfel de țevi. S-au eliminat pierderile de material și s-a redus manopera de prelucrare. Trei prese vor înlocui 7 strunguri. Strunjirea capetelor a 3 milioane de țevi nu era posibilă decît cu ajutorul a 3—4 întreprinderi din oraș. Astăzi întreprinderea se descurcă fără ajutoare. Anul acesta linia va fi complet automatizată. Fiecare element trebuie să treacă prin două probe de presiune. Automatizarea proiectarea dispozitivului de prindere al piciorului reglabil a dus la o economie de 10 tone metal anual. S-au înlocuit reperele prelucrate cu altele standardizate, ceea ce a dus la reducerea manoperei. Totul e pus la punct, cum se spune, întreprinderea este pregătită cu utilaje specializate, achiziționate din timp pentru că a fost asigurată că nu vor lipsi comenzile. În anii buni, spune inginerul Gheorghe Tudor, șef birou mecano-energetic — investiții, făceam 100 000 captatoare pe an. Anul acesta avem comenzi pentru 35 000. Putem face mult mai mult de 100 000. Am fost asigurați de către Ministerul Turismului și C.N.S.T. că nu vom bancurilor de probă a adus un important cîștig de manoperă.

Un alt produs de serie mare, care a făcut cunoscut numele întreprinderii, este captatorul solar, fabricat aici din anul 1980. Se produc 7 tipuri de captatoare și cîteva tipuri de instalații solare complete, livrate beneficiarilor la cheie, inclusiv asistența tehnică de rigoare.

Și captatoarele au fost reproiectate cu cea mai mare atenție. Cuva se face din mai multe repere. Au fost achiziționate utilajele care permit realizarea ei dintr-o singură bucată. Reduce lipsă de comenzi. Constatăm însă că nu mai avem comenzile la care ne așteptam. Anul trecut, grupa de instalații solare a avut o pondere de circa 40 la sută din totalul producției. Într-o măsură oarecare, asta ne miră. Știm că programul de implementare a energiilor neconvenționale este încă departe de a fi finalizat.

I.A.A. Alexandria nu s-a mulțumit doar cu fabricarea captatoarelor solare, ci a trecut la realizarea unor instalații solare complete. Pînă la data discuției noastre, întreprinderea livrase 1 500 bucăți instalații solare în termosifon cu 12 captatoare — IST 12, 6 000 bucăți module de acoperiș cu aer și 800 bucăți instalații individuale — ISIS 100.

ISIS 100 are la bază invenția lui Nicolae Mitroi, muncitor specialist al întreprinderii. Deși, iată, s-au vîndut pînă astăzi 800 de asemenea instalații, credem că un plus de publicitate nu-i strică. ISIS 100 este compactă, se montează ușor, practic nu necesită întreținere. Este formată dintr-un panou solar, un rezervor de 100 litri, un stîlp de susținere și racordurile pentru apă caldă și rece. Instalația completă este livrată la prețul de 3 400 lei. Investiția se amortizează în mai puțin de doi ani. Oferă zilnic 100 litri apă încălzită la aproximativ 70 de grade. Poate fi montată în orice loc, prin asigurarea unei mici fundații pentru stîlpul de susținere. Este prevăzută cu un sistem simplu de orientare a panoului solar. Durata de funcționare a unei asemenea instalații este de 20 de ani. Nicolae Mitroi, inventatorul, are meritul de a fi simplificat și compactizat părțile componente ale unei instalații teoretic cunoscute, reușind un montaj din cele mai simple și eficiente.

Să încheiem intervenția noastră spunînd că Alexandria este nu numai orașul în care se produc captatoare și instalații solare, ci și orașul care le folosește din plin. La I.A.A. Alexandria o instalație solară cu 70 de captatoare încălzește zilnic 8 000 de litri de apă, folosită la vestiare și grupul administrativ. Schimbul III face dimineața baie cu apă încălzită cu o zi înainte. Instalații solare importante funcționează la Hotel Parc, Sala Polivalentă, licee, Căminul de copii, Parcul de agrement și spitale. Numai instalația solară care funcționează la I.A.A. Alexandria economisește anual 13 t.c.c.

Pledoarie pentru folosirea energiei solare s-a făcut și se va mai face. Ca și pentru alte energii neconvenționale. Însă, surprinzînd aici, la sursa implementării ei o oarecare stagnare, sperăm accidentală și de scurtă durată, tragem cuvenitul semnal de alarmă.

OPREA GEORGESCU ■

O monografie medicală românească reeditată la New York după o jumătate de veac

Valoarea sfidează numărul anilor

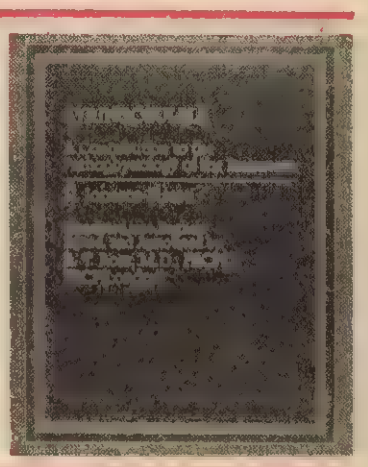

Ne bucurăm să vă putem informa în rîndurile care urmează, asupra unui eveniment menit să atragă atenția asupra excepționalei valori a unei opere științifice românești care, iată, sfidează numărul anilor. E vorba de monografia medicală SYRINGOBULBIA a profesorului Nicolae Ionescu-Sișești, neurolog de prestigiu, nume de referință în istoria științei mondiale.

După o jumătate de veac de la apariția ei și după mai mult de trei decenii de la moartea celui care a scris-o, monografia apare din nou în librăriile de specialitate, tradusă în limba engleză, sub îngrijirea editurii Praeyer din New York. Considerînd recenta reeditare un eveniment științific cu totul excepțional, am cerut amănunte doctorului Constantin Bălăceanu-Stolnici de la Institutul Național de Gerontologie și Geriatrie din București, nu doar în calitatea domniei sale de eminent neurolog, ci și în virtutea anilor pe care i-a petrecut ca discipol, alături de cei ce i-a fost maestru : Nicolae Ionescu-Sișești.

— A fost pentru mine, ca medic și ca fost colaborator al profesorului, o imensă bucurie. Am lucrat împreună pînă la tragica lui moarte. A murit prematur, se știe, în 1954, ca și asistentul său I. Oiteanu, în urma unei infecții cu histoplasma, făcînd cercetări asupra animalelor de laborator. Și-a dat viața pentru progresul științei, o viață pe care, de altfel, a închinat-o în întregime medicinei. A fost urmașul demn al profesorului Gheorghe Marinescu, fondatorul școlii neurologice românești, căruia i-a urmat la catedră și la conducerea clinicii de la Colentina. Cu o echipă de oameni de prim ordin a continuat școala neurologică a profesorului Marinescu, dîndu-i toată prestanța pe care o implica personalitatea sa. Vedeți, profesorul Sișești nu era numai un medic, un neurolog distins, un orator mare, didact foarte bun. Era un om de o vastă cultură și un neîntrecut maestru al condeiului. Conferințele sale, cursurile, lucrările, sînt remarcabile opere din acest punct de vedere. Iar cartea la care ne referim — chiar acum am reluat cîteva pagini — este scrisă într-o limbă extraordinară, într-adevăr de literat. Vorbea perfect limba franceză, limba germană și limba latină. Dar nu era numai latinist. Cunoștea limba greacă și era un ebraist foarte bun. Locul lui de baștină este Sișești, undeva în Oltenia. Era fratele mai mic al unui alt mare om de știință român, agronomul Gheorghe Ionescu-Sișești.

Profesorul Nicolae Ionescu-Sișești a fost nu numai un neurolog clinician de prim ordin, dar în același timp s-a format și ca un foarte distins anatomopatolog, cu alte cuvinte, cunoștea foarte bine și anatomia macroscopică și anatomia microscopică. Nicolae Sișești și-a făcut cea mai mare parte din studii și specializarea în neurologie la Clinica Salpetière din Paris, unde a lucrat în serviciul profesorului Georges Guillain, unul dintre cei mai mari neurologi pe care i-a avut Franța. Acolo s-a axat pe studiul anatomoclinic al unor boli cronice ale sistemului nervos. Prima sa lucrare era un fel de monografie care poate fi considerată începutul acestei cărți, despre relația dintre tumorile cerebrale și siringomelie. Apoi a atacat problema siringobulbiei, publicînd în 1932 la Editura Masson din Paris cartea la care ne referim astăzi : „La syringobulbie" cu un subtitlu : „Contribution a la Physiopathologie du tronc cérébral".

— Ce este, de fapt, siringobulbia ?

— Este o boală cîudată a sistemului nervos în care, în bulbul rahidian se formează, prin boala însăși, o serie de cavități, de fisuri, fante care înaintează și mănîncă diferitele porțiuni din bulbul rahidian. Ori, lucrarea despre siringobulbie care analizează leziunile, demonstrează — și asta este o primă concluzie asupra cărții însuși Guillain insistă în prefața pe care o face cărții — extrem de laudativă și pe bună dreptate — că siringobulbia, distrugînd porțiuni foarte mari din bulb, nu determină, totuși, nici moartea și, uneori, nici fenomene foarte grave. Lucrarea venea într-un moment în care exista curentul acesta de dezvoltare a demersului anatomoclinic, pe de-o parte ; pe de altă parte, apărea necesitatea de a se contura limpede substratul anatomic al siringobulbiei, dar și necesitatea de a se clarifica exact funcțiile bulbiale și rezistența bulbului la impactul diferitelor boli. Umplea, deci, un gol.

— Ce mai aducea nou la vremea respectivă ?

— Cartea a adus întîi, delimitarea exactă a conceptului de siringobulbie și în raport cu celelalte boli degenerative ale sistemului nervos, pe care le-a definit clar. După aceea, a descris cu foarte multă preciziune — folosind tehnicile epocii sale —, leziunea și a arătat cum se formează fanta, cum apar proliferările celulare pe marginea fantei, ce rol au vasele. Ei a arătat că fantele merg de-a lungul vaselor. Descrierea este așa de completă încît, ulterior, profesorul H. Barnett — un mare cunoscător al siringobulbiei, în monografia pe care a publicat-o, folosește denumirea „fantele lui Sișești". În medicină, a da numele unei anumite structuri este cel mai mare omagiu. Este ca o statuie ridicată, căci în literatura respectivă, ani și ani, secole de-a rîndul se va spune „fantele lui Sișești" cum se spune, spre exemplu „nodulele lui Babeș". Aceasta este a doua sa contribuție. A treia contribuție este că a dovedit rezistența enormă a bulbului la leziuni foarte mari. A arătat că bolile sau leziunile care evoluează lent, chiar într-o structură foarte delicată cum este axul cerebral sînt suportate de sistemul nervos, contrar părerilor care existau pînă atunci. Și în fine, ultimul aspect important este că a analizat anumite sisteme prin care, fanta trecînd, le perturbă și declanșează niște simptome. În acest sens a adus o serie de clarificări. Întîi, a urmărit funcțiunea ultimilor nervi cranieni. Mare parte din ei își are din bulb. Nucleii lor sînt niște structuri foarte complicate care se găsesc împrăștiate în bulb. Anatomic, structurile acestea erau bine cunoscute, dar funcțional erau destul de nebuloase, căci nu se poate experimenta pe ele. Analizînd leziunile și modul în care se produc diferitele simptome, profesorul Sișești a putut să disece cu amănunțime funcțiunile acestor nervi cranieni. A arătat niște lucruri curioase. A dovedit, spre exemplu, că pentru nucleul gustativ există localizări diferite. Se știa că există o localizare în funcție de topografia limbii, dar nu se știa că mai există o localizare în funcție de diferitele calități ale gustului. A arătat că leziunile sistemului vestibular — sînt nucleii responsabili de echilibru, „aprovizionați" de informații care vin de la urechea internă — pot determina un simptom care nu era cunoscut : diplopia, adică vederea dublă. Exemplele pot fi continuate. A arătat care sînt leziunile care provoacă tulburări vegetative : tulburări mari de respirație, de ritm cardiac, digestive, pentru că și acestea își au o determinare cerebrală. Cartea profesorului Sișești a pus ordine în comprensiunea structurilor extrem de complicate care sînt, toate, reunite în bulbul rahidian.

— Să vedem ce spune și Georges Guillain în prefață : „O astfel de lucrare face, într-adevăr, o mare onoare autorului, pentru că toți neurologii îl vor citi cu cel mai mare profit". Afirmația rămîne valabilă și peste ani. Dar, cum a fost primită cartea la vremea apariției primei sale ediții ?

— Vedeți, o carte de tip științific nu este un roman și nu poți să spui că a fost un best-seller. Este o chestiune foarte greu de cîntărit. N-o judeci după ce se întîmplă atunci, ci după felul în care apare ea citată în lucrările ulterioare. Și efectiv, nu s-a mai scris niciodată ceva despre siringobulbie în care cartea lui Sișești să nu fie citată drept un element de referință pentru înțelegerea acestei boli. Nu trebuie să credem că nu s-a mai scris între timp nimic interesant despre siringobulbie sau despre organizarea anatomofuncțională a trunchiului cerebral. Au apărut multe lucrări în care s-a revenit mereu la cartea lui Sișești, așa încît, în 1973 marele anatomopatolog englez J. Greefield de la Londra, foarte impresionat de valoarea lucrării, dă primul impuls pentru traducerea și retipărirea ei : „Ar trebui tradusă, pentru a sta la dispoziția tuturor. Este inutil să scoatem o altă carte, mai bine n-o s-o putem scrie". Ediția în limba engleză apărută la New York în 1986 — deci la 54 de ani după cea de la Paris —, înseamnă un record. Un fapt important este că n-a fost tradusă de oricine, ci de o personalitate în materie : profesorul R. T. Ross de la Universitatea Manitoba din Canada. Dar, Ross nu s-a mulțumit doar s-o traducă și asta este extrem de interesant. La fiecare capitol a adăugat o mică anexă în care a făcut completări cu ceea ce a mai apărut nou, iar bibliografia a fost revăzută complet. Cartea merita, așadar, nu numai să fie reeditată dar să fie și completată și adusă la zi cu bibliografia. S-a mai schimbat și iconografia. Prima ediție avea o iconografie frumoasă, bazată, însă, pe condițiile tehnice ale anilor '30 — microfotografii, fotografii de secțiuni, așa cum se făceau în epoca aceea. În lucrarea tradusă de Ross se găsește o colecție nouă de lame care vin, cu cazuri noi, să confirme și să ilustreze datele pe care le-a analizat profesorul Sișești.

Vedeți, deci, o traducere făcută în condițiile în care a apărut „SYRINGOBULBIA" nu este un simplu omagiu istoric adus unei cărți care reprezintă un moment din evoluția științelor medicale. Este limpede că această a doua ediție este considerată astăzi, după 54 de ani, de cea mai mare utilitate pentru toți specialiștii, absolut necesară cercetărilor moderne. Aceasta este suprema recunoaștere — care poate veni chiar după ani — a unei opere științifice.

Este, totodată, o recunoaștere a valorii școlii românești de neurologie.

LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Dovezi ale continuității [I]

Retragerea armatei și a oficialității romane la Sudul Dunării în anii 271—274 e.n. nu a întrerupt în niciun fel procesul de etnogeneză din spațiul intra- și extracarpatic. Grupată în obști teritoriale, populația daco-romană și-a păstrat ființa și unitatea etnică, arheologii descoperind sute de așezări omenești specifice, pe întreg teritoriul țării. Asupra poporului român în curs de plămădire, s-au abătut valurile succesive ale năvălitorilor, ale popoarelor migratoare, dar acestea nu au fost decît minorități războinice, avînd nevoie de populația agricolă autohtonă, care a reprezentat în spațiul dacic, în secolele III—X, cum arăta istoricul Gheorghe Ștefan, **„elementul etnic care asigura continuitatea civilizației"**, cu o cultură materială și spirituală proprie. Populațiile migratoare, nomade prin excelență, **„nu puneau mîna pe plug"** (Ammianus Marcellinus), nici nu se îndeletniceau cu exploatarea subsolului. În ce privește caracterul sedentar al daco-romanilor, să reținem această observație explicită a specialistului american John Matley, pe care îl cităm după istoricii Ștefan Pascu și Valeriu Cazacu : **„Teoria părăsirii Daciei și a repopulării acesteia ulterior, printr-o masivă migrare din Sudul Dunării este o teorie fantezistă, care neflind confirmată de izvoare istorice, nu poate fi acceptată nici măcar ca ipoteză".** Populația daco-romană de țărani, crescători de vite, meșteșugari, mineri, orășeni săraci, a rămas pe loc. Mai mult, chiar atunci cînd migrațiile s-au intensificat, iar așezările urbane ridicate de romani au fost distruse, străromînii au continuat să graviteze, sub aspect politic, economic și cultural, în sfera de influență a imperiilor roman și bizantin, ceea ce a întărit procesul de romanizare. Un factor important de cimentare l-a constituit acum limba de sorginte latină (să ne amintim de acea expresie păstrată, din anul 587 : „torna, torna, frate") un altul l-a reprezentat creștinismul, vehiculat inițial în latină.

O expresie importantă a continuității de viețuire a autohtonilor în spațiul carpato-danubian a constituit-o permanența activității tehnice tradiționale, uneori chiar cu elemente de inovare. Populația locală perpetuează nu numai obiceiurile și credințele, ci și vechile îndeletniciri, de care depinde însăși existența de zi cu zi. Continuă să practice agricultura și păstoritul, viticultura, pomicultura și pescuitul (cu unelte adesea specifice), macină cereale cu ajutorul rîșnițelor de mînă, dar și la morile de apă, exercită feluritele meșteșuguri, extrage din pămînt fier, aramă, aur, argint, păcură și sare, construiește piuțe, femeile țes și torc ; săpăturile arheologice dovedesc că nici străvechea prelucrare a oaselor și coarnelor (de animale sălbatice, cu rezistențe superioare) nu este uitată, căci din ele se obțin feluritе mijloace de muncă și alte obiecte, de pildă unelte pentru prelucrarea textilelor, mai ales sule și împungători, piepteni și chiar podoabe (caracteristice sînt atelierele de prelucrat coarnele de cerb de la Valea Seacă — Bîrlad, din veacul al IV-lea). Înmuierea materialului osos se obținea empiric prin fierberea în leșie sau cufundarea în acizi naturali (zeamă de măcriș etc.), utilizîndu-se apoi drept unelte cuțitul, sfredelul, sula înroșită în foc și gresia ; ulterior, produsul era uns cu grăsime și frecat cu o bucată de piele sau de pîslă.

Extrem de bogată și de diversă se prezintă ceramica epocii. Tot din secolul al IV-lea datează centrul de confecționat ceramică de la Medieșu Aurit (Satu Mare), unde s-au găsit zece cuptoare, putînd produce chiar și vase mari de provizii (chiupuri) ; ornamentele utilizate vădesc influența ceramicii ștampilate care se producea nu departe, la Porolissum (Moigrad). În lunca riului Bîrlad, lîngă comuna Zorleni, a fost descoperit un cuptor de meșter olar, cu circa 150 vase realizate cu iscusință, care îmbină forme, ornamente și tehnici dacice și romane. Un cuptor de ars oale de la Dulceanca — Teleorman, din secolul al VI-lea, este și el edificator în această privință. În secolele VII—IX, grupurile slave ce conviețuiau cu românii își însușesc o serie de elemente ale ceramicii de inspirație romanică. Să amintim și un interesant atelier pentru confecționarea mărgelelor de cele mai diferite culori descoperit la Jupa (Tibiscum), în Banat.

În ciuda condițiilor grele de existență, continuă și **construcția de case din lemn** (din bîrne mari) sau de piatră, amintind de casele dacice, așa cum s-a încercat să fie reconstituite. Cuptoarele de stins varul și centre pentru confecționarea cărămizilor sînt de asemenea documentate, în mai multe locuri din întreaga țară, cel mai important fiind cel de la Sucidava (pe teritoriul satului Celei, în raza orașului Corabia). De remarcat și faptul că meșteri locali au participat la edificarea mai multor poduri construite de romani și apoi de bizantini peste Dunăre, începînd cu podul de piatră al împăratului Constantin cel Mare, în lungime de 2 400 m, la Celei, realizat în anul 324. Intensă a fost în această perioadă și construcția de diferite ambarcațiuni, mai mari și mai mici, destinate atît transportului, cît și pescuitului. Deosebit de semnificativă este descoperirea, în insula dunăreană Păcuiul lui Soare, a unor instalații de port naval (secolul X).

Izolarea relativă a locuitorilor de pe aceste meleaguri a stimulat conceperea a numeroase tehnici de aprindere a focului, nu numai prin frecarea de lemne uscate, dar și prin procedee mai complexe, utilizabile în orice anotimp. Este vorba de așa zisul „foc viu", devenit un adevărat ceremonial, mai ales pentru ciobani, și păstrat, ca obicei simbolic de creativitate, pînă la începutul secolului nostru. Excepționat de ingenioase sînt și diferitele tipuri de capcane concepute de țăranii noștri, adevărate „automate", bazate pe intuirea unor principii ale fizicii și mecanicii, ca și pe o bună cunoaștere și abilă utilizare a psihologiei animalelor.

Printre cele cîteva așezări impunătoare durate în această perioadă, este cea de la Morești (jud. Mureș), apărată de trei linii de valuri, cel exterior avînd o lungime de 1,5 km și o înălțime de 4 m. Istoricul K. Horedt observă pe drept cuvînt că prin **„dimensiunile și prin numărul locuințelor, așezarea de la Morești, din secolul al VI-lea, reprezintă, nu numai pentru teritoriul României, dar și în restul Europei, ceva unic, pentru care, în stadiul actual al cunoștințelor noastre, cu greu se găsesc analogii"**. Printre încăperile dezgropate la Morești, cîteva adăposteau adevărate ateliere, dintre care cel mai celebru, cu trei războaie verticale, a fost reconstituit. De altfel, tot în domeniul țesutului, o descoperire demnă de atenție este cea din așezarea prefeudală de la Garvăn — Dinogeția (secolele VIII—IX), lîngă Galați. Aici arheologul Gheorghe Bichir a semnalat existența **unui război de țesut orizontal**, unul dintre primele de acest fel cunoscute în spațiul european, veritabil monument tehnic. Tot la Garvăn a fost descoperită o termă, o „casă a fierarului", puncte de prelucrare a unor metale ca aurul, bronzul, plumbul, mercurul, de asemenea de prelucrare a lemnului, pieilor, osului, ateliere de producție a uneltelor agricole, de pescuit și țesut.

Toate aceste elemente — tehnica țesutului și îmbrăcămintea femeilor și bărbaților, tehnica construirii digurilor și țezăturilor, sistemul de construcție a locuințelor, tehnica prelucrării lemnului, făurăria și ceramica etc. — au perpetuat peste secole, fără întrerupere, tradițiile tehnice ale dacilor și romanilor, uneori, cum am văzut, perfecționîndu-le, asigurîndu-le continuitatea, în creuzetul existenței unui neam care nu și-a părăsit niciodată vatra.

L. M. ȘTEFAN

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

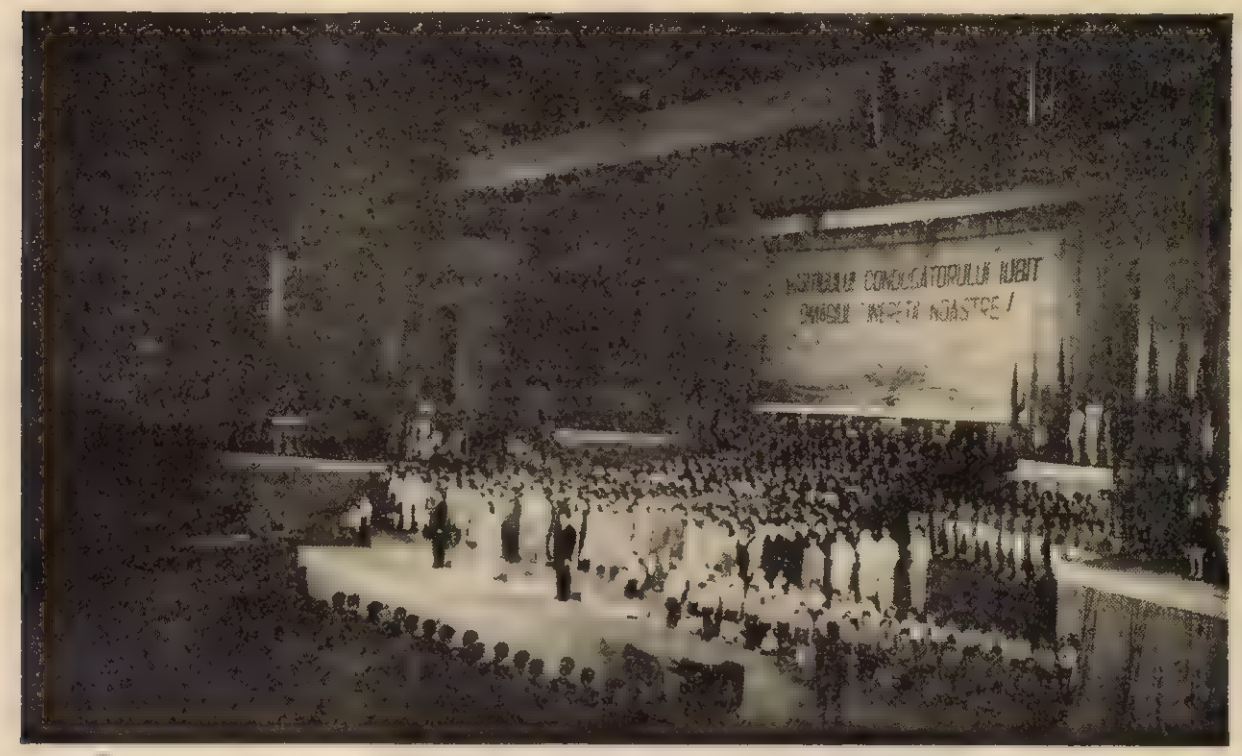

Nichita Stănescu

Poporul român*)

Poporul nostru are cetățenia
Republicii Socialiste România

Cindirea abstractă nu justifică
sufletul gingaș al omului
ci numai frunza

Țara mea care este o frunză
pe atît de lunga sa istorie
dorește
desprimăvărare
în zona geografică
a limbii noastre

În dezvoltare
vom fi națiune cît vom avea
un singur poet. Cît
nu vom avea a se alege
vom fi.

Sint robul lui Eminescu
că de altul nu s-a mai îndurat
poporul său să se numească
și altfel

**) Text reprodus după „Cronica Sătmăreană" din 23 martie 1980.*

Vibrant imn de slavă

Desfășurat în uriașa sală a Palatului sporturilor și culturii, spectacolul omagial dedicat aniversării a 65 de ani de la crearea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, s-a constituit într-un adînc și vibrant imn de slavă pe care tînăra generație l-a adus partidului, strălucitului său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

S-au reunit, sub genericul „Partidului, conducătorului iubit — omagiul tinereții noastre", eforturile artistice, de gînd curat și aleasă simțire ale tinerilor din întreaga țară — muncitori, țărani, studenți, elevi, militari — ce au alcătuit prestigioase formații, coruri, orchestre, colective de balet, precum și actori soliști vocali și instrumentiști afirmați pe marea scenă a Festivalului Național „Cîntarea României". Toți acești artiști au reprezentat cu cinste forurile ce au organizat spectacolul, acestea fiind Uniunea Tineretului Comunist, Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Consiliul Național al Organizației Pionierilor, ConsiliulCentral al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, împreună cu Comitetul municipal București al Partidului Comunist Român.

Semnalul de începere al acestui grandios spectacol omagial l-au dat, firește, trompeții. Două cîntece, „Venim la sărbătoarea tinereții" și, în primă audiție, „Din inimă — omagiu și cinstire", interpretate de un fastuos cor-ansamblu format din muncitori, țărani, elevi, studenți, pionieri, militari și brigadieri, dispuși pe toate platformele scenei, au conferit manifestării un cadru generos, de profundă angajare revoluționară pentru împlinirea viitoriului comunist al României socialiste. În continuare, grație unor evocări cinematografice de document, inserate într-un amplu tablou literar-muzical-coregrafic, este adus în scenă momentul istoric, de-acum 65 de ani, cînd a luat ființă Uniunea Tineretului Comunist. După o sugestivă trecere în revistă a evenimentelor politice ce au contribuit decisiv la crearea Uniunii Tineretului Comunist, prilej cu care este transpus scenic mărețul eveniment din 8 Mai 1921, momentul făuririi Partidului Comunist Român, din a cărei ființă, la naștere, în martie, 1922, Uniunea Tineretului Comunist, sînt evocate cele mai de seamă etape din istoria și lupta organizației tinerilor comuniști români a cărei existență se împletește strîns cu viața și activitatea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, temerar și neobosit militant pentru cauza revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Un loc aparte în spectacol îl ocupă anii de deplină afirmare a tovarășului Nicolae Ceaușescu în focul luptelor revoluționare, cum au fost, de exemplu, istoricul proces din 1936, de la Brașov, sau marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au făcut încă o dată dovada curajului revoluționar, a spiritului organizatoric și a devotamentului față de cauza Partidului Comunist Român. Moment de răscruce în viața și lupta partidului și a tinerei lui organizații, evenimentul de la 23 August este la rîndul său evocat, prilej cu care sînt reamintite eroismul și profundul patriotism al celor ce s-au jertfit pentru eliberarea patriei, pentru înfrîngerea totală a Germaniei fasciste, pentru lumina nouă a soarelui ce începea să urce peste țară. Versul, muzica, dansul și imaginile filmate, conferind actului artistic o emoționantă autenticitate au transpus, apoi, anii de legendă ai tinerilor comuniști români care, învestmîntați în romantice bluze de salopetă, au participat cu toată ființa lor la reconstrucția țării. Urmînd firul evenimentelor istorice, spectacolul reînvie momentul înființării, la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, în anul 1957, a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, clipă de seamă în viața tineretului universitar al țării. Această emoționantă evocare ne-aduce spre un prezent imediat din istoria patriei, prefigurînd marile prefaceri ce au marcat decisiv „Epoca Nicolae Ceaușescu". Viața de zi cu zi a tinerei generații, uriașa fereastră deschisă în fața tuturor dorințelor ei de afirmare, abnegația și entuziasmul cu care s-a dăruit construirii marilor ctitorii ale „Epocii Nicolae Ceaușescu", sînt admirabil traduse în fapt artistic, cu o adevărat pasionantă relatare a vieții tinerilor din România, tineri pentru care înflorirea continuă a patriei și nevoia stringentă de-a trăi în pace și înțelegere cu toate popoarele lumii sînt luminoase și supreme idealuri.

DUMITRU ANGHEL

De cîte ori...

...vine primăvara mă găsește suspinînd; nu suspinuri din dragoste, ci neodihna sufletului pentru ceea ce n-am izbutit să realizez peste iarnă. Toamna, anotimpul pe care eu îl înalț în gînduri, melancolii, despicări de trecut și promisiuni de viitor, cam pe la sfîrșitul lui septembrie, mă apropie ideal de forma de a exista: îmi zic, atunci, plin de speranță: voi scrie și voi munci mai mult decît un clasic mort (deci veritabil) și doi în viață (în prag de academie).

Toamna îmi dăruiește primăvară. În martie, limpede — în aprilie, îmi recunosc singura vină: merită să trăim, să iubim și să fim mereu în așteptarea înfloririi. Uneori, luna martie ne astupă fereastra cu ninsori și viscole; dar vine aprilie (poetul Emil Botta îl numea, din rațiuni de ploaie, iubire, destin, multiplă inaccesibilitate: întunecatul april), vine descoperirea caisului, spargerea într-o mie de fiori (dirdori) a prunului, și vine, inaccesibilă proștilor, deschiderea a o mie și una (șeherazade) de gorgane și dealuri îndrăgostite de vișini. Se suie (undeva pe o nemulțumire de lume, undeva pe o fericire trecută și nebăgată în seamă) un om și strigă în firea și glasul florilor din trei forme de iubire: sînt palid în iubire, alb în speranță, descoperit în așteptări, iată-mă, eu sînt...

Atunci, acolo sus, în disperarea fiecărui suflet ia naștere primăvara. Nădejdea mea e că unul dintre noi se va fi aflînd în locul așteptării și al deznădejdii. Asta, ca să nu fim deprimați (pe obraz) în marea trecere a nedeslușirii.

Vine primăvara. Venim, cu toate drepturile, înaintea ei.

FĂNUȘ NEAGU

Martie, dimineața, chiar la ora echinocțiului, '87

DOMINIC DEMBINSKI:

„Am descoperit nevoia de comunicare"

— Domnule Dembinski, ce întrebări își pune un regizor la 30 de ani ?

— As zice că la 30 de ani, un regizor începe să afle răspunsuri. E singura soluție de a merge mai departe. Și cum din răspunsuri se nasc mereu alte întrebări...

— Bun, atunci, cu ce întrebări și cu ce răspunsuri mergeți mai departe ?

— Pot spune că, de cîtăva vreme, am sentimentul că un prim bilanț devine posibil. Nu-mi număr spectacolele, mai ales că tocmai lucrez la al treisprezecelea. E vorba însă de un anume sentiment pe care mi l-au adus ultimii, să zic, doi ani : sentimentul comunicării cu ceilalți, în cazul profesiei mele, cu spectatorul. Am venit la Constanța acum 6 ani cu o atitudine absolut indiferentă față de public. Foarte cinstit vorbind, nu mă interesa în nici un fel cum se vede din sală, teatrul pe care îl fac. Mă luptam doar cu mine însumi, să ating cotele adecvării la propriile mele idei. Nici măcar nu credeam foarte tare în capacitatea de înțelegere a spectatorilor mei. Pur și simplu, această chestiune nu mă interesa. Eșecurile — căci au fost, firește, și dintr-acestea — tindeau să mă absolve de vina cea mare, aruncînd totul în seama spectatorilor de calitate îndoielnică. Au trecut așa cîțiva ani, fără revelații uimitoare, cîțiva ani în care am descoperit niște actori de care acum mă simt foarte legat și, absorbit de munca alături de ei, nu m-am gîndit la relația cu publicul. Cînd, deodată, colegii mei actorii mai întîi, apoi secretarul literar, în cele din urmă și eu, am început să primim scrisori de la spectatori. Nu obișnuitele solicitări de autografe, ci altfel de scrisori, un fel de corespondență aparte, care a devenit repede un nesperat dialog cu cei din sală. Constănțenii ne scriu despre spectacolele pe care le facem, le comentează, ne susțin sau se delimtează de ideile noastre. Fenomenul s-a născut, cred, printr-un salt de la o calitate la alta a publicului.

— Cum era spectatorul Teatrului din Constanța acum 6 ani?

— N-aș vrea deloc să las impresia că Dominic Dembinski ar fi deschis o nouă „eră" teatrală la Constanța. Mutațiile de care vorbesc sînt spectaculoase poate numai pentru mine, pentru măsura în care ele îmi dau răspuns unora din întrebările mele. Cred însă că acum 6 ani am găsit la Constanța un public aproape inert, care venea la teatru doar în ideea de divertisment ușor, prea obișnuit cu spectacolul festival de duzină, prea mult așteptînd vara pentru turneele teatrelor din Capitală. Într-un cuvînt, cred că era un public care părăsise teatrul. Nu spun că înainte de venirea mea nu s-ar fi făcut nimic bun aici la Constanța. Firește că s-a făcut. Mă gîndesc doar la ponderea spectacolelor vertebrate pe idei teatrale clare și în același timp incitante, care să scoată spectatorul din pasivitate. Treptat am înțeles că publicul poate fi recuperat de la o calitate la alta, mai ales că, se știe, avem un public generos, îndurător, ca să zic așa, care înghite chiar și spectacolele de minimă rezistență. Ceea ce se întîmplă de aici încolo depinde exclusiv de ceea ce se face pe scenă. Se spune adesea că teatru fără actori nu se poate. Eu zic mai degrabă că teatru fără public nu se poate. Lipsa vocației spectatorilor — pentru că eu, unul, cred într-o asemenea vocație — anulează oricîte calități ale actorului sau regizorului.

— Cum se „recuperează" un spectator ?

— Schimbînd atitudinea omului de teatru față de el. Grotowski vorbea de actorul-curtezană, actorul care se oferă pur și simplu ca marfă, în condi-

(Continuare în pagina 15)

TANIA RADU

Din toate artele

Reviriment spiritual

Primăvara folclorică

Dacă, după cum am fost informați în ediția „Teleenciclopediei" de simbătă, 14 martie, „primăvara astronomică" a început la echinocțiu, cea folclorică, strict calendaristic evaluînd-o, a debutat ceva mai devreme, sub diferitele forme ale mijloacelor de comunicare în masă. Faptul nici nu ni se pare surprinzător, deoarece, după cum aprecia un scriitor la primele zboruri în cosmos, ciobanii din „Miorița" ajunseseră demult pe Lună. „Primăvara folclorică" e de fapt un anotimp perpetuu. Intrucît pînă la jumătatea lui martie, momentul în care am ținut să consemnez venirea primăverii, atît televiziunea ne mai oferise cîteva seri luminoase cu Alexandru Grozuță, Lucreția Ciobanu și Ion Luican. Ba, printre picături, o revăzusem și pe Maria Pietraru, focoasă cîntăreață moldoveancă, pe care o cunoscusem în timpul Festivalului Mondial al Tineretului, reprezentînd tineretul utecist din România la confruntările cînteculuj popular de pretutindeni.

— „Hiuve, hiuve !", aclamau finlandezii, adică „bună, bună". Dar să mă refer la acest mijloc de martie care a marcat „Primăvara folclorică". Pe 14 martie, „Luceafărul", sub genericul „Permanența izvoarelor", consacra o pagină „reginei Romanței", Ioana Radu, în care nu știai ce să citești cu entuziasm mai întîi, interviul cu sărbătorita, în care ni se declara cu înțelepciune că „Muzica rămîne dacă e bună, ca și literatura", eseul lui Doru Popovici despre fascinația romanței și comentariul atît de pertinent și avizat al lui Mihai Ungheanu „În slujba marii poezii".

Duminică, 15 martie, emisiunea-sinteză „Din cununa cîntecului românesc", de la prinz, alcătuită de Marioara Murărescu, ne-a oferit cîteva flori alese care au purtat rod și au să mai poarte, între care eu aș opta pentru cîntecele Angelei Buciu, Laurei Lavric și ale acestui bărbat-rapsod care este de decenii Ion Cristoreanu.

„Finis coronat opus", zice latinul, această „primăvară folclorică" de la mijlocul lunii martie a fost încununată de emisiunea „Tezaur folcloric" consacrată de data aceasta de Marioara Murărescu unei mari cîntărețe din Cîmpia Dunării, Ileana Constantinescu. Faptul că această cîntăreață a plăcut încă din anii debutului marelui nostru scriitor Mihail Sadoveanu nu ne surprinde deloc. „Dunăre, Dunăre", „fragmentul de baladă", cum îl numea marele reprezentant al spiritualității românești, vine, într-adevăr, de foarte departe și el pune în valoare prin modul de a-l zice duios, nu numai „calitatea glasului" Ilenei Constantinescu, ci și „înțelegerea" textului, adîncimea interpretării. Scurtul interviu pe care l-a făcut cu acest prilej Marioara Murărescu, cu „Fata de la Coman", ne prilejuiește reflecții în asocieri de idei tulburătoare. Am aflat astfel că idolul cîntăreței din Cîmpia Dunării era oltenca Maria Lătărețu. Mai convingătoare decît explicitarea vocală propusă de emisiune mi s-a părut o apreciere a unui prieten al meu din Oltenia, care ori de cîte ori o auzea cîntînd pe Maria Lătărețu, deși era asaltat cu tot felul de treburi, stătea pe loc și o asculta pînă își termina cîntecul. Îi plăcea pentru că, după cum credea dumnealui, aceasta „cînta dulce", adică duios, cum ar fi zis Ileana Constantinescu. Dar oare „doina" însăși nu e definită de cel ce a scornit-o („Cine mi-a scornit doina, friptă i-a fost inima" zice poporul) drept un cîntec dulce, niciodată dulceag sau vesel, ci mai curînd totdeauna trist și aspru, bărbătesc. Nu întîmplătoare dealtfel apariția Ilenei Constantinescu în această lume aspră a „Moromeților", a căror dramă o urmărești în cartea lui Marin Preda cu același nume, ru o dată cu lacrimi în ochi. Făcînd demonstrația „bătrîneții plină de tinerețe" a folclorului, Marioara Murărescu ne-a mai oferit un argument pro Maria Lătărețu, pe tînăra cîntăreață Vasilica Dinu.

Dar să ne oprim aici cu considerațiile asupra „primăverii folclorice". Nu înainte însă de a reaminti o bătrînă înțelepciune : „cu o floare — și chiar cu mai multe, aș adăuga eu — nu se face primăvară". Cine are urechi de auzit, să audă...

NICULAE STOIAN ■

Concert omogen

Coincidență sau nu, fapt deliberat sau întîmplător, în ultimele manifestări ale Filarmonicii „George Enescu" — într-un interval de numai trei săptămîni — și-au făcut apariția pe podiumul dirijoral doi șefi de orchestră din Oradea ; în ordine cronologică, Miron Ratiu și Ervin Acél. Sigur că înapoia acestor programări se află o atenție mult sporită — manifestată, mai ales, în ultimul timp — a conducerii instituției bucureștene față de artiștii din țară care, cu talentul lor, dublat de o muncă stăruitoare, reușesc să mențină trează atenția melomanilor asupra creației simfonice, autohtone și universale.

Concertul dirijat de **Ervin Acél** a avut ceea ce se numește un program cam „subțire", motivația principală referindu-se la numărul redus de repetiții al ansamblului instrumental, datorat reîntoarcerii în Capitală abia la început de săptămînă a colectivului simfonic ce a reprezentat — cu cinste — arta noastră în cadrul „Săptămînii culturale românești", organizată în Republica Federală Germania. Așadar, afișul în care se înscrau creații de **Johann Michael Haydn** (Simfonia în Mi bemol major și cantata „Bucuria Revederii", ambele prezentate în primă audiție bucureșteană), **Wolfgang Amadeus Mozart** (Simfonia nr. 36, „Linz") și **Giovanni Paisiello** („Cantata Comică"), ne-a transpus în atmosfera și stilistica celei de a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea · căci această muzică, avînd drept punct culminant genialitatea lui Amadeus, are foarte multe puncte comune : filozofia, privirea olimpiană, galanteria dar și începuturile dramatismului care prevestesc apariția lui Beethoven în simfonism și a lui Verdi în teatrul muzical ; cu alte cuvinte, un program omogen din toate punctele de vedere și, poate tocmai din acest motiv, anevoios de dus la capăt.

Sigur că Johann Michael, fratele mai mic al părintelui simfoniei clasice — Joseph Haydn — are aceeași claritate și concizie a frazei muzicale ; motiv pentru care această „descoperire" instrumentală nu este întotdeauna pe placul orchestrelor căci, aici, fiecare eroare este vizibilă de departe, chiar pentru ascultătorul neavizat. Spre bucuria noastră, Acél a reușit ca ansamblul să se închege ca o pastă sonoră, obținîndu-se astfel o execuție precisă, situînd-o și în stilul adecvat cerințelor.

Sonorităților luminoase, ample, gratiozitatea scriiturii, ritmul trepidant, caracterul sărbătoresc, strălucirea celei de-a 36-a simfonii mozartiene a fost redată de Acél cu o energie tenace și o gestică pilduitoare, simplă dar foarte sugestivă ; iar momentele mai dramatice ne-au făcut să ne gîndim, parcă, la „Marea Trilogie" care cuprinde ultimele trei lucrări simfonice ale lui Mozart, asemuit aici — cu toată dreptatea — Titanului din Bonn.

Soprana **Georgeta Stoleriu** și mezzosoprana **Liliana Nichiteanu** de la Teatrul Muzical din Galați — maestra și fosta sa elevă — alături de basul **Gheorghe Roșu** din Cluj-Napoca (solist și în cantata lui Haydn) au interpretat pagini

din Paisiello mai rar cîntate astăzi. A fost o bună demonstrație a unei înalte școli de canto, ca și a cunoașterii acestui stil timpuriu din care s-a născut marea operă a secolului al XIX-lea ; s-a mai reliefat și faptul că epocile creatoare au avut frumusețile și scăderile lor, de la fiecare, însă, puțindu-se învăța destule, și din fericire, mai avem, încă, profesori care transmit generațiilor tinere această cunoaștere necesară oricărui artist adevărat ; începînd cu acel recitativo, acompaniat sau nu, cu aria ce urmează și care — uneori — se repetă obsesiv, cel puțin pentru ascultătorii contemporani și terminînd cu trilurile și vocalizele tipice ale belcanto-ului de început. (Se cuvine însă a face observația că nu toți spectatorii înțeleg limba germană, sau după caz, italiană, franceză, engleză și rusă, atunci cînd opurile se cîntă în limba originală ; mai ales că prelungirile silabelor nu vin în sprijinul unei vorbiri curente. De aceea, fără a abdica de la principiul normal, de redare a creației în limba originală în care a fost scrisă, ne amintim cu nostalgie de vremea cînd cel puțin subiectul era inserat în programul de sală, ca să nu mai vorbim chiar și de libretele scurte ale oratoriilor și cantatelor ; mai ales, cînd este vorba de lucrări necunoscute. Altminteri, totul devine prea sobru și începe să se degaje un vag iz de snobism.

Ervin Acél, la cei 52 de ani ai săi, ne-a relevat de mai multe ori talentul și cunoștințele sale, ca și munca fără preget întru perfecționare. Succesele sale, obținute pe marile estrade de concert ale Europei și din Statele Unite ale Americii, vin să confirme încrederea acordată încă de acum 27 de ani · cînd debuta la Botoșani ; iar ultimele sale realizări discografice atestă nivelul la care a ajuns acest artist împreună cu orchestra din Oradea, la a cărei formare a avut o contribuție decisivă. Prezența sa la pupitrul dirijoral de la Ateneul Român, conducerea în stil a acestui program omogen, ca și prestația obținută cu sprijinul orchestrei simfonice și al corului Filarmonicii „George Enescu" (dirijor Nicolae Bica) ne-au bucurat ; motive pentru care așteptăm, cu încredere, o programare bucureșteană mai continuă a acestui muzician.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Eseu de Romul Munteanu

Fascinația ideilor

Întotdeauna am avut convingerea că Mircea Eliade face parte din rîndurile acelor cercetători eruditi care, pînă la adînci bătrînețe, nu s-au putut decide între plăcerea de-a ști, prin acumularea de informații cît mai bogate, furnizate de alți specialiști, și bucuria de-a deveni un creator eliberat de erudiție, gata să regîndească datele fundamentale ale științei și culturii prin modul său propriu de-a fi în existență.

Ca și atîția intelectuali români din diferite generații, Mircea Eliade pare să fi fost obsedat într-o **„etapă originală"** de spaima unei informații precare sau periferice, nepătrunse în fața unei gîndiri stîrnite de ambiția de „cosmizare". Nu este vorba, așadar, de o simplă sincronizare a cunoașterii, raportată la datele generale ale unei probleme dintr-o anumită etapă istorică, ci de acel tip de acumulare de documente și informații, menite să ofere de la început deschiderea spre un punct de vedere original. Referindu-se la Unamuno, Eugenio d'Ors și Ortega y Gasset, cunoscutul istoric al religiilor, scria : **„Eseiștii spanioli stăpînesc o informație mult mai vastă, mai nouă și desfășoară o gîndire mai curajoasă și mai plastică".** Compararea acestei situații cu orizontul informațional al unor intelectuali români din vremea sa impune o concluzie nu prea măgulitoare pentru confrații noștri de odinioară. **„Sare în ochi deosebirea. Fiecare eseist se folosește de aceeași documentare pe care o folosește Parisul, Roma sau Berlinul. Nici o încercare de autonomie, de originalitate în căutarea materialelor, de curaj în interpretarea lor."** (În Spania și la noi.)

Există astfel, la Mircea Eliade, o dorință programatică spre originalitate, spre gîndirea creatoare de concluzii noi, destinată să sporească orizontul de cunoaștere. Dar autorul **Insulei lui Euthanasius (1943)** s-a dovedit a fi un inepuizabil devorator de informații. Pentru a ajunge la **operă** ca proiect al unei idei fundamentale, el vrea să știe tot. Citite superficial, glosele sale pe marginea unor cărți de antropologie, mistică, critică literară, monografii despre viața și opera unor scriitori etc., par niște comentarii modeste și cuminți. Aparența aceasta este profund înșelătoare. Mircea Eliade a fost de la început un însetat de absolut, de știința unor adevăruri esențiale și dorința exprimării sinelui printr-un act de profundă **sinceritate.** Erudiția de suprafață l-a agasat întotdeauna, chiar dacă ea nu era atît de sumară cît ne lasă uneori acest învățat să credem. Pe Aldous Huxley l-a considerat drept unul dintre cei **„mai tapes de o parte, solidarizarea individului cu cosmosul, solidarizarea generatoare de suferință rezultată dintr-o ignoranță „creatoare", pe de altă parte, nevoia ieșirii din devenirea dureroasă, eliberarea de eterna întoarcere, realizarea beatitudinii și a autonomiei printr-o existență reală, nu una iluzorie. Or, contactul cu Logosul,** cu realitatea suprastorică, reprezintă una din căile de asigurare a libertății. Dar meditația desprinsă din textele sacre îndiene duce la centrarea gîndirii asupra unor **puncte fixe.** Acestea sînt de natură să reveleze misterul și să înlăture ignoranța și iluzia.

Tipul de meditație pentru care a optat Mircea Eliade duce și el spre puncte fixe: relația adevăr-sinceritate, eterna întoarcere și integrarea, repetate el anumite texte, conștient fiind de faptul că atît **despersonalizarea** prin **adevăr** cît și eliberarea totală prin **sinceritate** pot duce la aberații.

Fără îndoială că acest tradițional exeget al misticilor caută și în textele literare anumite **puncte fixe,** determinate de **„ritualul"** meditației sale. Dar aceste puncte fixe erau, ca și celebrul **punct pascalian,** prezente peste tot. Mircea Eliade nu a fost un critic literar, iar punctele sale fixe, evidente în studiile de folclor comparat, istorie a religiilor și în creația literară, nu erau numeroase, însă aveau un caracter obsedant.

Pentru un înțelept dornic să încercuiască misterele și să releve **fenomenele sociale,** destinate să reliefeze specificitatea unor culturi, ca și a unor epoci **„mai grăbiți ai timpului".** Ironia sa este nimicitoare, iar circumstanțele atenuante acordate cunoscutului scriitor și eseist englez sînt convenționale. **„Posedă una dintre cele mai frumoase culturi literare și filozofice, dintre intelectualii englezi, — dar e grăbită, gazetărească. Există și o explicație pripită : un gazetar trebuie să știe întotdeauna altceva decît ceea ce știe toată lumea."**

Preocupat de matricea originală a gîndirii lui Lucian Blaga, care la rîndul său căuta o matcă specifică a stilului românesc în diferitele moduri de realizare a artei, Mircea Eliade trebuie supus aceluiași proces de întoarcere spre surse, spre tipurile inițiale care i-au modelat gîndirea.

În **Concepția libertății la gîndirea indiană,** cunoscutul filozof român pune în lumină, pe lîngă altele, **relativitatea și originalitatea,** universalul și particularul, dinamica și statica formelor creatoare etc. Paradoxală, gîndirea lui Mircea Eliade pledează pentru **înțelepciune,** pentru exprimarea **sinelui,** nu pentru o filozofie codificată, prefixată. În **Soliloquii** (1932) întîlnim una din cele mai frumoase profesiuni de credință ale acestui gînditor solicitat de **adevăr** și **sinceritate.** Opțiunea sa este elocventă, ca și întreaga motivație a acesteia. **„O filozofie eficace implică nesinceritatea. Căci evident sinceritatea nu are ce căuta într-un travaliu filozofic care nu-mi cere să fiu eu însumi, nu să mă descopăr așa cum sînt, ci să descopăr realitatea ultimă. Sinceritatea e adesea alături de adevăr sau împotriva lui".**

Mircea Eliade ajunge la concluzia că într-un anume fel filozofia este mitologie. Elocvent ni se pare însă felul cum citește literare, demersul adoptat față de textele sacrale ni se pare că rămîne același ca și față de operele literare. Mircea Eliade citește textele printr-o grilă **mitică** și **simbolică,** bazată pe caracterul arhetipal al **culturii prealfabetice** și **alfabetice.**

Prezența unor simboluri în textura operelor literare nu reprezintă întotdeauna un act conștient. Considerațiile sale despre sensul polivalent al **trepte**lor din Jurnalul lui Julien Green sînt elocvente în acest sens. **„Se poate constata că „voința" sau „cultura" autorului nu prea contează, cînd e vorba de identificat într-o operă literară un simbol sau un principiu metafizic. Simbolul își face loc și luminează în felul lui întreaga operă, cu sau fără voia autorului".**

Critica arhetipală este aplicată asupra lui Aldous Huxley, iar cea simbolică și mitică asupra lui Italo Svevo, Unamuno și D'Annunzio. Eseurile despre D'Annunzio demonstrează că autorul nu poate fi alungat din istoria literară, iar relația sa cu opera nu este aberantă. Cu multe reticențe față de psihanaliză, Mircea Eliade caută să deceleze matricea originară a omului pentru a putea să confere un sens simbolurilor și miturilor din opera sa. Înainte de acreditarea esteticii actuale a receptării (Jauss, Iser), gînditorul român intuise faptul că scriitorii pot trăi într-un timp care nu se sincronizează întotdeauna cu epoca înțelegerii și acceptării lor.

Mircea Eliade practică o lectură selectivă asupra unor texte de informare pentru ca printr-un unghi anumit de refracție să ajungă la o concluzie personală. Referindu-se la **influențe,** el afirma în mod tranșant: **„Nu orice „influență" poate fi luată în seamă în explicarea unei culturi. Numai acele intuiții care pornesc de la un neam creator, care sînt purtate de acest neam prietenoase unde ajunge el, care dovedesc polivalență — adică pot fi asimilate de mai multe culturi străine —, numai asemenea intuiții pot fi luate în seamă".**

Printr-un asemenea concept despre influență poate să fie explicată și originalitatea. Referindu-se la Brâncuși **(Témoignages sur Brancusi),** autorul ajunge la concluzia că marele sculptor pare să-și fi regăsit sursa de inspirație românească numai după întîlnirea cu unele creații artistice primitive și arhaice. Gîndirea lui Mircea Eliade evoluează pe mai multe trepte ale **cercului hermeneutic.** De aceea, lectura textelor literare rămîne **pluralistă,** dar limitată între anumite demersuri conforme cu obsesiile sale, situate între **adevăr** și **sinceritate.**

Miracolul operei lui Mircea Eliade rezultă din faptul că erudiția sa uluitoare nu a putut sufoca originalitatea gîndirii sale, mereu amenințată de prea multă știință.

Vitrina cărților

„Mărgăritarele binelui și adevărului"

Este întru totul îndreptățită aprecierea pe care o face reputatul nostru cărturar Șerban Cioculescu în **Cuvîntul** său înainte la volumul **Gînduri albe** de Vasile Voiculescu : „Inițiativa lui Victor Crăciun și a lui Radu Voiculescu de a strînge la un loc totalitatea scrierilor sau cuvintelor rostite de marele poet și prozator, dar rămase netipărite și evazinedite, trebuie relevată ca una dintre cele mai binevenite pentru cunoașterea deplină a celui ce a fost, mai presus de toate, un mare om de bine".

Într-adevăr, paginile acestei ample antologii aduc în atenția publicului larg și a specialiștilor toate argumentele care ne fac să credem că doctorul Vasile Voiculescu a fost un mare scriitor patriot, legat prin toate fibrele ființei sale de viața, de istoria, de spiritualitatea poporului român, căruia a încercat să-i fie și un inspirat educator, un tămăduitor de metehne fizice și morale, un inspirator de elanuri și crezuri pozitive, făuritor, cum bine se spune în același **Cuvînt înainte**, de „mărgăritare ale binelui, frumosului și adevărului", un împătimit al limbii române, din seva căreia și-a hrănit opera de poet și prozator, vigoarea și prospețimea colorată a stilului.

Înainte de-a reliefa valoarea și semnificația textelor cuprinse în cele cinci secțiuni ale cărții, aș vrea să remarc pasiunea, migala și priceperea cu care Victor Crăciun a alcătuit „Biografia manuscriselor voiculesciene", supuse și ele, ca și viața artistului, unor tribulații și întîmplări zbuciumate, cronologia, notele și explicațiile, demne de o ediție critică, ce premerg capitolul de versuri, sau încheie ultima parte a volumului. Cu achizițiile unui astfel de studiu și aparat științific putem spera la o integrală a operei lui Vasile Voiculescu, cunoscută fragmentar și readusă în circuitul viu al literaturii noastre abia în ultimii douăzeci de ani, deci datorită de o atenție specială, care nu trebuie să întîrzie.

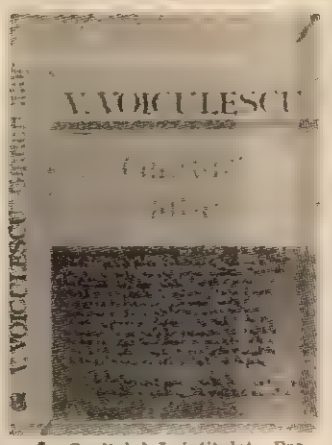

În Capitolul I, intitulat „Problema interpretării", impresionează largile orizonturi de cultură ale doctorului și scriitorului Vasile Voiculescu, modul în care integrează el factorul cultural în dinamica dezvoltării și progresului social și uman, atenția specială acordată culturii noastre populare, în special producției lirice, pe care o studiază în amănunțime, cu pasiunea literatului, dar și obiectivitatea omului de știință.

În același capitol găsim admirabile portrete și evocări ale unor oameni care au făcut din cultura noastră populară un liant sufletesc pentru românii din toate provinciile, printre ei Popa Grigore din Măhaciu, Anton Pann, Tudor Pamfile, sau alții care și-au ridicat opera pe temeliile acestei culturi, înălțind pînă în sferele universalului specificul limbii și sufletului românesc : Dinicu Golescu, Mihai Eminescu, Alexandru Vlahuță, Ion Pillat. Nu lipsește însă nici interesul pentru fenomenul literar unic care a fost Urmuz, colegul său de clasă din anii liceului, ca și actorul și dramaturgul G. Ciprian.

Literatura și arta universală vin în paginile acestea evocatoare prin numele lui Leonardo da Vinci, Shakespeare, Novalis, Pușkin, Ibsen, pline de observații personale, revelatoare.

Vasile Voiculescu și-a dăruit ani îndelungați de muncă și de mari eforturi, nu numai pentru cultura națională (fapt evident mai ales în secțiunea a doua a volumului, intitulată „Permanența culturii") dar și altor sfere ale grijii pentru viața și înălțarea poporului român. larg reflectate de secțiunea a treia : „În ocolul țării noastre". Cu o pană sobră, precisă în mișcări, dar mereu inspirată, scriitorul evocă munții României („Privelîștea românească este dominată de munte așa cum un cap mîndru înalță și împlinește frumusețea unei frunți"), florile țării („Ele stau la temelia vieții animale, și toată falnica zidire, cu omul în culme, se reazimă pe firul de iarbă".), florile cultivate și cele sălbatice, cu sevele lor tămăduitoare de boli fizice și sufletești, dar mai presus de toate oamenii țării.

Rînduri patetice, vibrante, sînt închinate, în același capitol, Transilvaniei, socotită „piscul conștiinței naționale românești", „Toate luptele transilvanice — spunea Voiculescu — sînt lupte pentru afirmarea și apărarea ființei naționale. Ele nu s-au dat numai pe cîmpul de bătaie, cu arma, între oștiri. Luptele Transilvaniei au fost luptele sufletului și ale minții, cei mai multe, încordări ale conștiinței, alături de gîlgîirea sîngelui, suferințele și schingiuirile trupurilor. Ca în istoria martirilor, cele mai groaznice fringeri ale noastre în Transilvania s-au socotit tot ca niște nesterse biruințe și au intrat ca piatra cea din unghi la cheia bolților istoriei noastre".

Pagini multe și dense, uimitoare ca observație social-morală, întîlnim în „Starea sanitară a țării", în celelalte preocupări privind munca și odihna, apropierea de natură, cunoașterea și folosirea leacurilor naturale, toate grijile specifice acelui timp plin de contraste și contradicții sociale, cu implicații directe în viața și igiena satelor.

În ce privește capitolul de versuri : „De la primele la ultimele", chiar dacă ne impresionează semnul lăsat de unghia leului, chiar dacă ne emoționează poeziile cu un caracter special, mai ales în tradiția sfîșierilor lăuntrice din lirica lui Arghezi și Blaga, cred că nu fac o impietate afirmînd că marea artă a lui Vasile Voiculescu se întîlnește în altă parte, în **Ultimele Sonete**, unde lipsesc canoanele ce și le impune aici singur poetul, unde ideea nu se spiritualizează pînă la uscăciune. Dar, oricum, e bine că am ajuns să cunoaștem și această față a personalității și artei lui Vasile Voiculescu.

Vii și foarte originale ne apar, în schimb, prozele ultime, scurte, stranii, percutante ca sens etic și filozofic. Cum, la fel de revelatoare, ne apar „Confesiunile" dedicate, în cea mai mare parte, poeziei și vieții, frumuseții limbii române, sensurilor tradiției și specificului național în artă, relațiilor dintre scriitor, critică și public, teme mereu vii și actuale pentru noi toți care, în succesiunea firească a generațiilor, în noile condiții social-istorice, încercăm să le dăm răspunsuri în sensuri specifice, simțind însă tot timpul în Vasile Voiculescu un precursor de seamă, cinstit și devotat culturii române. Căci el ne străgea atenția să luăm aminte și să măsurăm : „Nu suprafața pămîntului, ci volumul istoric al poporului nostru și întinderea lui spirituală".

ION BRAD ■

Scriitorul ca martor

Radu Tudoran este un romancier ale cărui cărți cunosc întotdeauna un mare succes la public. Dar scriitorul nu întreprinde nimic pentru a întreține în jurul numelui său zarva literară care l-ar propulsa imediat în centrul atenției. Veritabil profesionist al condeiului, harnic și tenace, el este interesat în exclusivitate de scrisul său și nu se preocupă nicidecum să devină simpatic criticii literare pentru ca ea să se simtă obligată să-l elogieze și nici nu face reverențe cititorilor pentru a le smulge adeziunea.

În ultimii ani, autorul acelui de neuitat roman **Toate pînzele sus !**, care ne-a fermecat adolescența, întocmește cu o devoțiune cum rar se întîlnește, o cronică a „sfîrșitului de mileniu", din care au apărut pînă acum **Casa domnului Alcibiade, Retragerea fără torțe, Ieșirea la Mare, Victoria neinaripată** și, nu demult, **Privighetoarea de ziuă,** (Editura Eminescu) un roman frumos, pasionant la lectură, care prezintă destinul unei tinere pe fundalul evenimentelor sîngeroase premergătoare celui de-al doilea război mondial. O fată frumoasă și înzestrată cu un har artistic ieșit din comun e smulsă printr-o întîmplare din mizerie și cunoaște un timp o spectaculoasă ascensiune socială, pînă cînd destinul i se frînge tragic. Parcurgînd această carte de 600 de pagini cititorul descoperă însă o sumedenie de alți eroi care, chiar dacă au o apariție episodică, se reține printr-un amănunt revelator.

În această cărte istoria secolului XX e urmărită cu ochi scrutători și severi de un judecător incoruptibil. E o istorie care se amuză și-i preschimbă uneori pe oameni în simple marionete, mînuite după bunul lor plac de cei puternici ; alteori, ea își bate joc de popoare întregi și le aservește unor dictatori ca Hitler, Mussolini, însetați să-și impună voința fără a ține cont de nimeni, sacrificînd fără scrupule pe cei care îi se opun și încercînd să transforme colectivitatea umană într-o gloată care se supune fără crîcnire.

Privighetoarea de ziuă este un roman despre dragoste, un roman despre prietenie, despre năzuința de a trăi curat și demn, într-un deplin respect al valorilor cele mai scumpe umanității, care însă sînt terfelite într-o vreme cînd temeliile lumii sînt răvășite de ură, de spaimă, de domnia arbitrariului, de crimele monstruoase. Evocînd evenimente și personalități despre care oricînd poți afla răsfoind documentele sau presa din acea perioadă, Radu Tudoran nu ne oferă conspecte conștiincioase ale acestora, relatări fastidioase și reci. Dimpotrivă, el ne înfățișează cu o mare vibrație sufletească întîmplările din acei ani, așa cum s-au repercutat ele asupra oamenilor din epoca respectivă, și ca urmare nu mai au nimic din uscăciunea didactică a paginilor din cărțile de istorie. E adevărat, scriitorul e mai mult captivat să prezinte faptele eroilor săi, comportamentul lor în diverse situații, dintre care multe sînt veritabile încercări pentru ființa umană, și mai puțin se preocupă să le sondeze abisurile din suflete. Acțiunea romanului, desfășurată pe multiple planuri, atît la noi în țară cît și în alte părți din Europa sau de pe alte continente, se urmărește cu o mare curiozitate. Întotdeauna limpede, fără a căuta originalitatea cu orice preț, Radu Tudoran continuă să ne încînte cu narațiunile pe care ni le oferă fiindcă știe, așa cum puțini mai știu astăzi, să povestească fluent și atractiv.

GEORGE ARION ■

Cronica literară de Al. Piru

Despre ediții

Cea de a doua carte pe anul 1988 a lui Mircea Anghelescu, după Ion Heliade Rădulescu, apărută la Editura Cartea Românească, Lectura operei, cuprinde în jur de patruzeci de recenzii de ediții obișnuite și critice din diverși scriitori români, de la Dimitrie Cantemir pînă la Dinu Pillat și o eventuală ediție Mircea Eliade care ar fi într-adevăr de dorit. Cele mai multe observații sînt pertinente și bine venite, observații ale unui filolog avizat și sagace, excelent editor el însuși, de altfel, al operei lui N. Filimon. Este dificil totuși ca într-un spațiu de patru-cinci pagini să examinezi o ediție care numără unul pînă la zece volume și de aceea criticul se rezumă de obicei la cîteva semnalări : cuvîntul **zamaz** la Cantemir înseamnă timp, Tache Ralet la Odobescu nu e Dimitrie Ralet, o persoană neidentificată căreia i se adresa Lovinescu e Adina Moscu, cuvîntul grecesc din textul lui Olănescu transcris de editor **to peipero** trebuia tradus **piperul, dans popular, videv-aș la Burada e vide-v-aș** etc. Editorii vor ține seama fără îndoială de îndreptările criticului, cititorii vor lua aminte, adevăratul profit ar fi însă dacă s-ar recurge la avizul lui Mircea Anghelescu în faza prezentării ediților în manuscris. Poate că în locul semnalărilor fugitive de neajunsuri la toate ediții, mai bine ar fi să se cerceteze amănunțit o singură ediție efectuată sau în curs, cum este aceea a jurnalisticii lui Eminescu (în **Lectura operei** se are în vedere doar volumul al IX-lea din 1980, deși au mai fost publicate pînă în 1985 încă trei volume).

Nici o observație nu face Mircea Anghelescu în legătură cu modul cum a fost îngrijită cea de a doua ediție revăzută și adaugită din **Istoria literaturii române** de G. Călinescu. Se arată că ediția, apărută prin grija lui Al. Piru, restituie literaturii noastre un monument, dar că, la această „operație", „o largă echipă a editurii Minerva a depus o competentă și stăruitoare activitate". Așa este. Eu n-am avut decît grija apariției, competența restituirii monumentului a avut-o Editura (după colofon, la primul tiraj, un colectiv redacțional compus din trei persoane, iar la al treilea tiraj, din 1965, identic, un colectiv redacțional de 23 de persoane). „Ediția ne oferă, scrie Mircea Anghelescu, poate, imaginea cea mai nimerită a autorului său, schimbător în amănunte și neschimbător în esențe, mereu în ebuliție, mereu în căutarea perfecțiunii de care era, mai totdeauna aproape." Dar, intervine un dubiu : „Nu știu dacă într-o ediție de **Opere**, pe care va trebui s-o avem odată, va intra mai nimerit ediția a doua a acestei **Istorii**, sau cea care a marcat cu apariția sa o întreagă generație, adică prima." Ce se spune în prima frază, se contrazice în a doua. Se pare că larga și competenta echipă a Editurii n-a știut pînă la urmă care era „imaginea cea mai nimerită" a autorului **Istoriei**... Bine că n-a intrat în joc competența mea.

După un amplu sondaj cu privire la adaosurile cărții sale aduse de G. Călinescu în ediția a doua, Mircea Anghelescu arată că cele mai multe sînt de natură documentară, deși „limitate doar superficial la domeniul meșteșugăresc al biografiei, completările dau perspectivă istorică, lărgesc un cadru social și cultural pe care metoda monografică a **Istoriei** îl diminuase fără a-i dispreți virtuțile." Completările merg de la cîteva rînduri pînă la cîteva pagini. La Eliade, Negruzzi și Caragiale se adaugă cîte două pagini și jumătate, la Odobescu zece pagini (capitolul e triplat). Autorul a vrut să-și republice articolele în noua formă în prealabil în reviste, fără să izbutească întotdeauna. Capitolul despre Negruzzi a apărut în **Steaua** cu paginile intervertite, articolul despre Odobescu în **Studii și cercetări de istorie literară și folclor** (revista Institutului condus de G. Călinescu), articolul despre Caragiale a fost refuzat însă de revista **Viața românească**. Comunicarea ținută la sesiunea festivă organizată de Academie și Uniunea Scriitorilor cu prilejul comemorării lui I.L. Caragiale în 1962 (**Caragiale. Omul și opera**), publicată în **Contemporanul** și în **Studii și cercetări de istorie literară** în același an, e altul decît capitolul din **Istoria literaturii române**, ediția a II-a.

„Nu este îndoială, mai scrie Mircea Anghelescu, că unele completări făcute (de G. Călinescu), sînt însă conjuncturale, impuse de dorința autorului de a-și vedea cartea retipărită." De pildă, în noua ediție, la capitolul Negruzzi publicat întîi în revista **Steaua** (în iulie 1958) a făcut o completare de un „sociologism pueril" care sună așa : „Norodul asuprit urăște pe boieri. Lăpușneanu îi urăște nu mai puțin, din punctul său de vedere, bănuindu-i în stare de a-l săpa ca domn. Înduplecîndu-se la strigările mulțimii, Lăpușneanu face un gest popular și totodată se descotorosește de un intrigant. Boier el însuși, domnul e departe de a înțelege cu adevărat drama gloatei." Acest comentariu i se pare lui Mircea Anghelescu atît de penibil, încît presupune că poate fi „rodul colaborării vreunui redactor al revistei în care textul a apărut". În același capitol, după o frază cu referiri la Salvator Rosa, Monti și Manzoni, s-a făcut o completare care sună așa : „Printre hîrtiile sale se găsesc copii după teatrul de păpușari al lui Conachi". „Asemenea accente, scrie Mircea Anghelescu, dovedesc că revizuirea **Istoriei**, completarea și îmbogățirea ei, operațiuni fără îndoială dorite de autor, urmărite și împlinite în măsura posibilităților de atunci, n-au fost încheiate și, cunoscînd maniera de lucru a autorului, nici nu puteau fi încheiate înainte ca el să fi văzut tot textul rescris, corectura, corecturile chiar, ceea ce destinul nu i-a mai îngăduit." Adevărul e că autorul a văzut capitolul Negruzzi publicat în întregime în **Steaua** și că a mai trăit aproape încă șapte ani fără să renege ce a scris. A colaborat la **Steaua** cu alte articole în continuare despre Bolintineanu și Pantazi Ghica.

Și în capitolul despre Caragiale, Mircea Anghelescu consideră că apar concesii de aceeași natură, fiindcă după diagnoza „Problemă serioasă de psihopatie strecurată în comicul aparent al unui monolog" lipsește completarea : „ceea ce nu exclude, firește, satira socială." Pentru noi completarea este, dacă nu neapărat necesară, inofensivă. Să nu uităm totuși încheierea articolului lui Mircea Anghelescu : „Este în afară de orice îndoială că această ediție trebuia să apară și că prezența ei pe masa noastră de lucru e un eveniment.". ✱

Pădure, dragă pădure

Parcă am călări un pikamer. Totul se zguduie, țăcăne, geme și drumul de munte e din ce în ce mai răsucit. Muntele se zbate să-și apere crestele de nepotiții. Ac de păr, piept de găină, potcoavă și opți de analfabet se desenează pe neașteptate în fața camionului. Loți trage de covrig cu putere și taie curbele la mustață, mușcindu-și buzele și dind mereu cite un bobirnac peste cozorocul răsucit al unei șepci tricotate și îmbibate cu ulei și lubrifiant. Pe fundul văii nu e decît zăpadă murdară și gheață. Cam așa trebuie să arate intrarea în infern. Un miros de fier ars umple cabina și toți înjură.

— Unul mi-o zis că mai bine face turul României pe tractor decît să urce o singură dată pe drumul ăsta. Șoni, încă o găleată !

Șoni este văcar. De primăvara pînă toamna poartă pe dealuri și pe munți toate vitele țăranilor din comună. Iarna se retrage la sobă, taie lemne pe la vecini, și, rar, mai pleacă în cursă cu prietenul său Loți. Loți e șofer de 20 de ani și, cînd se strică vremea, îl ia cu el pe drumurile forestiere. Se mai întîmplă să derapeze, să scape într-o văiugă și atunci trec amîndoi la lopată. Scurmă în pămîntul pietros, îl pun sub roți și se chinuie să scoată mașina încărcată de pe marginea prăpastiei. Camionul e vechi, bătrîn ca un cal reformat și abia mai tușește pe drumurile de munte. Șoni la două găleți din spatele cabinei și coboară spre pîriul limpede, acoperit de gheață. Alunecă. Chiar cade. Pînă la urmă, pe turul pantalonilor își dă drumul pînă la marginea apei. Încearcă să spargă gheața cu bocancul. Nu izbutește. Caută un pietrol. Nu-l poate desprinde. De sus, Loți îi aruncă un ciocan. Face o copcă și umple găleata cu apă. Pune ciocanul în găleată și el și întoarce pe brînci. Ca o gheretă de paznic, remorca închisă a tăietorilor de lemne. De o parte și de alta a drumului, trunchiuri de stejari și goruni, de ulmi și paltini, exemplare groase și lungi, alese subțiri și cocîrjate ca niște mîini bolnave, trunchiuri butucănoase de grăsani și firele subțiri și înmărmurite de frig ale pădurii tinere privesc această înfrîngere a virfului de culme. Un pui de fum se ridică dintre buzele văii înghețate. La un foc sănătos, ca un comandă pornit să cucerească înălțimile, tăietorii de lemne își iau masa de prînz. Stau pe trunchiuri retezate scurt, niște fotolii groase semănînd cu gălețile. Au fețele roșii de la dogoarea căldurii și spatele rece ca gheața. De cum dă toamna, pînă primăvara tîrzie, fundul văii e umed și rece ca un congelator. Un noroi lipicios frămîntat de tractoare și troli, n-apucă să se usuce la razele soarelui firav care trece grăbit peste creste. Dar și atunci discret, palid, amăgitor. Mereu își iau drujba în spinare, trăgînd și înoptînd de taful răscrăcănat ca o caracatiță, urcă spre vîrf, semănînd cu o companie într-un film de război, susținută de un blindat.

În presimțirea focului stă pădurarul. Se numește Florian Gavriș și nu pare sărit de treizeci de ani. A lucrat în fabrica de mobilă și s-a tras spre casă. A luat durda în spinare și la umbra păliriei verzi a început să colinde culmile, asta în vreme ce tatăl său, drujbist bătrîn, continua să culce pădurea străveche. Nu s-a lăsat nici atunci cînd un lemn scorburos și-a culcat crengile peste el și l-a strîns la pămînt, fracturîndu-i coloana, coastele și brațele. Era în asta o răzbunare a pădurii sau o stupizenie, oricum un accident care putea stinge un om. Dar tăietorul de lemne, după luni de suferință, s-a ridicat iar în picioare, și-a pus drujba pe umeri și a pornit spre coaste la doborîtul copacilor. Nici un pas înainte nu poți să faci fără un strop de sufeu. În fiecare focului, pădurarii mestecă și înghit pe tăcute. Cite unul se mai întoarce cu spatele ca să-și încălzească șalele înghețate. Din lăstărișul tînăr se aude un nechezat de cal. Calul tăietorului de lemne e o ființă scundă, cu picioare groase, cu un smoc de păr căzut pe frunte, cu genunchi zdrelți de animal fugărit, cu urechi căzute și ochi nepăsători, de ființă tristă și resemnată. Buzele lui umede se chinuie să prindă cîte un mugure, cîte un fir uscat de iarbă cîte o frunză de murar ascunsă sub ulițadă și rămasă încă verde. Amarnică e viața de cal în slujba tăietorului de lemne. În acest început de martie, cînd toți se întorseseră cu gîndul la căldura primăverii, iarna a mai avut o izbucnire de gheață. Mugurii s-au făcut de sticlă, nuielele înghețate se fring iar salcia cu mițișorii speriați își plînge delicatețea. Parcă s-ar fi născut pentru un alt anotimp. Frunzele sînt tari, au sunet de alamă și zgîrie încălțămintea. Copacii surzi și nemișcați așteaptă. Trebuie să vină odată dezghețul, trebuie să se rupă odată stăvilarele frigului ca viața pădurii să redevină aceeași, calmă, amețitoare, muzicală și veselă. Stejarii îmbătriniți de frig mîriile în vînt iar nuielele însetate se apleacă umil. E și-n codru o luptă pentru lumină și apă, pentru supraviețuire la fel de surdă ca și aiurea și, deasupra tuturor, cu crengile strîmbe și înnodate, cu ghinda picurind a cearâ, cu timple albite de vîsc copt și rășini puturoase, stă stejarul bătrîn în care se opintesc toate vînturile.

— Ce glod se face cînd începe dezghețul și vin ploile de primăvară, zice pădurarul !

— Trebuie să vină dezghețul, zice un tăietor de lemne cu barbă.

— Tre' să mai întindem din urechi oleacă, îi zice pădurarul. Singurul om vesel dintre tăietorii de lemne e studentul, pe numele său adevărat Ioan Gug II, un bărbat solid, cu fața rotundă și roșie. El e ajutorul

Pădure, dragă pădure

șefului de brigadă și un fel de enciclopedie a tăietorilor. Vine vorba despre Guyana. Pe unde o fi ? Să-l întrebăm pe studentu' ! Studentu' își dă căciula pe ceafă și spune ce-a citit despre Guyana. Are unul o problemă cu zilele de concediu. Să-l întrebăm pe studentu'! Și studentul ie spune ce prevede Codul muncii. Acasă are o bibliotecă enormă. Pe dealul Brusturilor din partea muntoasă a Bihorului, în nisipul uscat rămas dintr-un fund de mare, și-a săpat două pivnițe în care își ține vinul, cartofii, sfecla și butoalele cu țuică. Grota tăiată în nisip are un fel de anticameră cu o sobă și un pat de fier. Acolo, de primăvară pînă toamna, în murmurul salcinilor care umbresc intrarea, studentul citește în fiecare seară marile capodopere ale literaturii universale. Dealul de nisip fin, impregnat cu acizi și urme de viețăți prinse în prefacerile geologice seamănă cu un porumbar.

Picuri de apă pocnesc în spuza focului ca alunele coapte. Studentul dă comanda de plecare. De pe butucii umezi, tăietorii de lemne se ridică și pornesc spre creastă. De pe valea Tarniței, a Fărcașei și de pe Pîcloru Lung se aude scheunatul drujbelor mușcind din trunchiurile copacilor. Nagy Balint, un bărbat de doi metri, urcă pe taf și încet, ca un melc pornit pe peretele unui borcan, se cațără spre creastă. Gheorghe Pîrcălab și Teodor Cotuna poartă drujbele. Cotuna a avut două operații la picioare. N-a scăpat și fără o fractură la brațe. Nici slovacul de pe taf n-o duce mai bine. Cînd i se sparge roata, se prionește de un copac mai gros și se ridică de față. Cînd scoate copacii groși din cîte un pîriu sau dintr-o prăpastie, se proptește de cîte un lemn ca să nu pornească la vale. Cabiurile de oțel se rup și cu un fluierat scurt lovesc năprasnic stejarii și se înfășoară ca șarpele în jurul lor. Lemnele mai subțiri le trag cu călușii. Primul și al doilea drum sînt mai grele. Pe urmă, cali învață potecile și se duc singuri. Cînd plouă, tăietorii de lemne nu se ascund sub copaci. Nu pot avea încredere în ei. Cali sînt mult mai ascultători, așa că se grămădesc sub burțile lor calde și stau acolo pînă trece potopul. Bărbatul de pe taf leagă cîteva trunchiuri groase cu un cablu metalic. Pe pămîntul înghețat, lemnele alunecă mai ușor. Unul se agață și cablul se rupe ca o coardă de arc. Grea viața de tăietor de lemne. Singurii care fac față cu niște specialiști sînt țapinarii veniți din Maramureș. Oamenii aceștia sînt gata să-ți răstoarne o pădure în cîteva zile. Vin în grupuri, cu țapinele lor străluci toare, stau în cantoane forestiere, cite 10—15 într-o încăpere, își gătesc la ceaunul spînzurat de un protap deasupra focului. Se aprovizionează de la un magazin forestier și cîte unul pleacă după un rucsac cu pîine, slănină și costiță afumată, și nu ies la lumînile orașului decît o dată la lună, dar și atunci pentru a ajunge în gări spre a lua personalele de Baia Mare. Cînd se retrag definitiv spre casă, o dată pe an, au aceleași rucsacuri în spinare, cu niște saci de campanie, peste care stau dinții țapinelor înveliți în cîrpe și legați cu ață. Ei sînt profesioniștii pădurii și jumătate din lemnul fabricilor de mobilă și din scîndura birourilor pe care scriem și al meselor pe care mîncăm și al paturilor care ne îngăduie a trecut prin mîinile lor mari și vinete.

Brigada maistrului Gug doboară în fiecare lună sute de metri cubi de lemn. N-are nici un moroșan în componență. Toți sînt din Brusturi, din Picîău sau din Tătărus, sate răsfirate în vale, la 10—15 kilometri de parchet. Mai vin la lucru și pensionarii. Pentru o mînă de ajutor se mai aleg cu cîte un braț de crengi. Mai vin și zilierii. Pădurea îi primește pe toți, și pe destoinici și pe fugari, și pe singuratici și pe leneși. Le dă de muncă și pe nesimțite și-i alege. Se lasă tăiată, călcată în picioare, murdărită, sfîrtecată, ca să-și pregătească triumful după ce trece dezghețul. Prinde viață, se ridică din genunchi, devine puternică și furioasă și crește iar ca un animal fără moarte, reintors din agonia provocată de îngheț și de umbra copacului bătrîn.

Drujba, scula zgomotoasă și blestemată, înjunghie ca un cuțit care face dreptate. Ea taie copacii bătrîni spre a crăi nuielelor și puilor subțiri un drum spre lumină. Cînd Teodor Cotuna taie un stejar, întîi își împăturește haina, o așază pe pămînt și se sprijină cu genunchiul de ea. Opintește drujba în coajă și începe să apese. În cîteva minute falnicul trunchi se înclină și se întinde peste vale. Un stejar bătrîn stă ca un moț pe culme și fasonatorul îngenunche lîngă el. Parcă i-ar părea rău, parcă i-ar fi frică. Asta-l legea pădurii. Și scula cu dințîi începe să bîzîie și să-și împlinte coada în trunchiul stejarului bătrîn. Taful coboară cu o legătură de copaci iar călușii cuminți se întorc singuri pe marginea prăpastiei. Stejarul geme, e un fel de plînș, de iertare și crengile lui tremură, de pască s-ar zbate să-și apere supremația sa de pe coamă, dar dinții mărunți ai fierăstrăului îi sfîrtecă mărunțaiele. De pe fruntea fasonatorului cad broboane de sudoare și umezeala i-a ajuns prin haină pînă la genunchiul bolnav, dar tot nu se lasă, se apasă cu toată greutatea pe minerul drujbei și aceasta retează fibrele încă verzi, trecînd prin inelele lui de noblețe. Mai are puțin și se desparte de munte. Crengile lui tremură de frică. Bătrînul stejar de pe culme se înclină ușor, ușor, ca un soldat lovit de glonț într-un film cu imagini la relanti. Aerul fierbe și brațele lui se agață disperate de copacii mai mici pe care-i doboară în cădere. Cu o bufnitură surdă se întinde peste vale și o acoperă, ecoul căderii învăluind pădurea într-un vaier prelung. Numai fasonatorul țipă de bucurie. Fără stejar, virful se vede chel și caraghios. Nu mai are cine opri vînturile. Poate acum chiar poate să vină dezghețul, să sosească primăvara. Lăstărișul va crește în voie, înecat de lumină. Ca o punte neagră peste vale, bătrînul stejar așteaptă taful și călușii care să-i care crengile. Pe mijlocul trunchiului gros se vede gaura neagră a unui încopt de scorbură. Cuțite, penare, rigle, ziare, bănci, dulapuri, dormitoare, rumeguș.

Ceva mai jos, Biro și Szabo încarcă troliul. Loți stringe trunchiurile cu lanțuri groase și lungi și pregătește gălețile cu apă. Umplu burta motorului cu zăpadă și bucăți de gheață și încep marea aventură a coborîrii.

CORNEL NISTORESCU ■

PIETRARII DIN ALBEȘTI

Munca începe, bineînțeles, în carieră

Numai dălțile sînt de vreo 15 feluri"

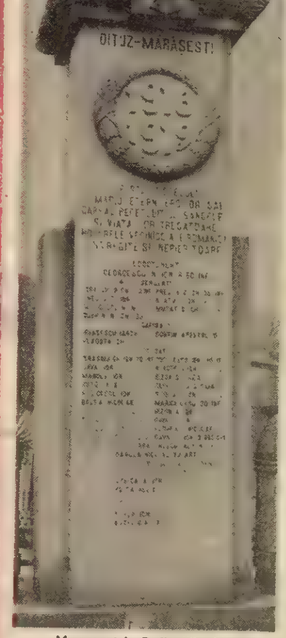

Monumentul Eroilor din Albești este făcut, bineînțeles, din piatră de Albești

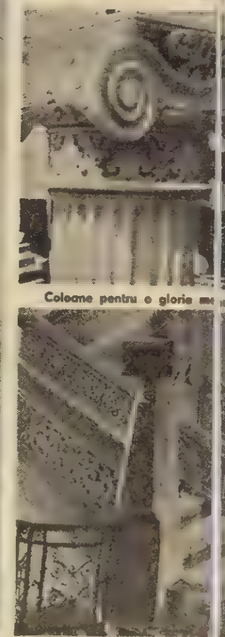

Parcă și frumusețea unei ajută să urci cu pași sig

Din piatra rece, rămîne inima ei caldă. Cum se produce această minune, hotărăște numai meșterul. El aduce, sub privirea lacomă de frumusești a lumii, arc și linie, frunză, floare, pasăre și șarpe, ochi și stea, roată și val.

Îi simți afectuos cu materia pe care degetele lui agere o preface într-o dantelă în piatră. Și piatra, ca prin farmec, pare mătăsoasă, fragedă, plină de grație. Iar pentru că frumusețea nu poate fi despărțită de un acut sentiment al bucuriei de a-l fi martor, rămîne să înțelegem că toi cu bucurie, nu altfel, poate fi creată lumea altor frumuseți. Munca grea a pietrarului nu exclude nicidecum ci se înfrățește cu această bucurie. Altfel, îndeminarea strict tehnică a meșterului n-ar fi în stare să aducă la lumină, săpată în piatră, armonia cînd a unui cîntec de leagăn, cînd a unei doine, cînd a unui imn.

Nu degeaba satul se numește chiar așa, Albești. Piatra scoasă din carierele de lîngă sat e albă, asta e culoarea care predomină, spune Octavian Bodea, cu toate că pietrarii, în funcție de comenzile pe care le primesc, pot găsi și blocuri de piatră de nuanță alb-gălbuie sau roșiatică sau roz sau gri deschis. Octavian Bodea este muzeograf la Cimpulung și de fel este chiar din Albești. Prin urmare, el știe totul sau aproape totul despre pietrarii de aici. Cu piatră de Albești, zice el, a fost construit în parte și castrul roman aflat cu cîțiva kilometri la miazăzi de Cimpulung Muscel. De fapt, adaugă el, se apreciază că aproximativ trei sferturi din numărul caselor ridicate în această zonă au fost construite cu piatră din carierele de la Albești de Mușcel. Și nu numai case au făcut meșterii dar și linuri pentru stors struguri și teascuri pentru fiecrea vinului, jgheaburi pentru adăpat vite, stiubeie, balustrade pentru poduri. Numai în Albești fiind 85 de tîrlini și cîsnicle construite cu plăci din carierele de lîngă sat.

Cititorilie voievozilor Țării Românești cuprind în ele și munca pietrarilor de la Albești de Mușcel. La complexul feudal Negru Vodă din Cimpulung, la Cozia, la Curtea de Argeș, pietrarii de aici au lăsat urma în piatră, nemuritoare, a meșteșugului lor desăvîrșit. Cum spune Octavian Bodea : meșterul Manole a lucrat și cu pietrarii din Albești. Mai tîrziu, palatele brâncovenești au fost ridicate și prin truda lor, iar mai aproape de vremea noastră alte generații de meșteri au lucrat la edificiile prin care Bucureștiul s-a conturat ca un mare oraș european. Meșteri al căror nume e rostit cu venerație, ca Petre Gava, Ion și Gheorghe Bizon, Traian Dobrin, au lucrat prin anii '30 la Arcul de Triumf din București. Arcul de Triumf fiind construit chiar din piatră, de Albești, ni se spune. Tot din piatră de Albești sînt și coloanele Universității, bunăoară. Locurile unde au muncit pietrarii din Albești se numără cu zecile de mii.

Într-o zi de sfîrșit de iarnă, cînd peste zăpada care rămăsese pe alocuri se așternea praful alb și pietrel, i-am cunoscut pe Gheorghe Mitulescu, cel ce răspunde de utilajele de tăiat sau de șlefuit, și pe cioplitorii în piatră Dorel Bodea, Cornel Comănescu, Constantin Gava. Cel din urmă ne-a spus, intrucîtva neașteptat : puteți să-mi puneți orice întrebări fiindcă sînt că sînt acum mai vesel decît altădată. L-am întrebat și mi-a povestit despre lucrările lui sau despre uneltele lui între care numai dălțile sînt de vreo 15 feluri. Dar ceea ce mi-a spus, pe urmă, s-a adeverit și din cuvintele unui meșter mai bătrîn, ieșit de cîtva timp la pensie. Acela, pe nume Constantin Ștefan, este unul dintre cei mai cunoscuți meșteri din Albești și poate fi crezut pe cuvînt cînd spune că meseria asta „va rămîne în doliu" dacă nu se iau măsuri. Nu vroia să spună că meșterii n-ar avea comenzi. Comenzi există. Nu vroia să spună nici că lucrul n-ar fi plătit cum se cuvine. Munca asta grea e plătită foarte bine, ni s-a spus. Dar nu prea se încumetă mulți s-o ducă mai departe, asta era și este problema. Cei ce ar putea să fie urmași, ucenicii, meșterii de mîine, își aleg alte drumuri în viață. Cîtva timp, o jumătate de clasă la școala din Albești învață ceva meserie de la șeful atelierului Nicolae Gheorghe. Apoi s-a renunțat la această idee bună și pietrarii nu înțeleg de ce. De ce ?

În multe meserii pot să existe multe la arat. Dar nu și la cioplitul pietrei. Aici, cum zic meșterii, nici zilieri n-au ce să caute. Ar da bir cu fugiții chiar a doua zi. Hotărît lucru, nu e pentru oricine meseria aceasta grea și plină de secrete. Trebuie să vrei și trebuie să ajungi să știi s-o iubești. Și s-ar putea spune că, pînă acum, dragostea pentru această meserie s-a menținut, la Albești. De aceea, în lucrul lor, se simte bucuria de-a lucra.

După cecea ce reușesc ei să facă, îți simți comunicativi și oameni buni, avînd darul conciziunii, al exprimării esențiale.

Și e limpede că pentru ei, în numele lor, vorbește chiar lucrul lor. Dar asta nu înseamnă că modestia lor n-ar trebui înțeleasă cum se cuvine. Ei știu perfect valoarea lucriului lor, convertibil nu doar în bani ci și în puțină glorie, meritată din plin.

D. CONSTANTINESCU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

Echinocțiu

Nu l-am văzut plecînd, dar s-ar putea să fie
cel care se întoarce acum, ca o lumină
ce lasă șoaptă caldă în crengi și rădăcină
și vindecă-așteptarea din suflet și cimpie.

Vin visîă lîngă visîă, cum știu doar ei să vină,
perfectă prin văzduhul albastru geometrie,
redeschizînd cu strigăt porți spre copilărie,
deltă zidită-n singe ca anii în tulpină.

Deschide-ți țară, sinul, albă năframa florii
ridic-o-n pomi pe mîndrele-ți coline
și te-nvestimintă-n verde că se întorc cocorii.

Un dor fără opreliști de țărmuri dunărene
din neștiutul zării mină către tine
fragile escadrile de cintece și pene.

DARIE NOVĂCEANU ■

Absurda vînătoare

Iubito, tu porți numele-ntîmplării
în care mi-este bine și mă doare,
ești ciută rătăcită-n stinca mării
și țintă-ntr-o absurdă vînătoare.

Frumoasă întîlnire. Și ciudată.
Rămînem în nisipuri, lîngă ape
statui în așteptare-nfiorată :
cine de cine vine mai aproape ?

Adulmeci țeava flintei ireale
și glonțele iubirilor sperate,
mă simți ochind sub arcul frunții tale
smaraldul din privirile curate.

Și parcă ne jucăm de-a căutatul
și mîinile ni le sucește dorul —
aproape nu mai știm cine-i vinatul
și cine-i, pin' la urmă, vînătorul...

...Închide ochii. Lasă-te vinată.
Sau fugi în munți o ciuta mea, și zburdă.
De dragul tău te știu țintă ratată
în trista vînătoare. Și absurdă...

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

1907: mărturii și documente

Procesul „sutelor o sută"

Noiembrie 1930. Clujul avea să fie, timp de aproape o lună, martorul unui proces care a ținut trează atenția întregii Românii.

La început, totul părea o ciudățenie: septuagenarul mareșal Alexandru Averescu îl chema în fața justiției pe studentul Bazil Gruia, în vîrstă de numai 21 de ani ! Dar obiectul procesului anula prima impresie, acordînd acestui eveniment însemnătatea impusă de gravitatea cauzei ce urma să fie judecată — răspunderea în fața istoriei pentru „oroarele inutile" (cum le-a numit, cu dreptate, Constantin Mille) care au însîngerat țara în primăvara lui 1907. Cine au fost adevărații vinovați pentru crimele făptuite atunci ? Din ce „înalte rațiuni" a trebuit să se ajungă la asasinarea a 11 000 de bărbați, bărbați, femei și copii ? Cine trebuie să-și plece, acoperită de rușine, privirea în fața viitorimii ? Acestea erau marile întrebări la care verdictul tribunalului din Cluj trebuia să dea răspunsuri.

Cum s-a ajuns la acest proces ? Cum s-a desfășurat el ? Ce argumente au fost așezate în talerele balanței dreptății ? Ziarele vremii au vărsat multă cerneală, s-au rostit opinii tranșante, astfel încît numai din cercetarea lor ar putea fi întrevăzută, cu destulă amănunțime, desfășurarea întregului proces. Dar mai există un șir de cărți ale căror amintiri pot oferi o imagine mult mai fidelă și mai nuanțată a evenimentelor din acel noiembrie 1930. Este chiar Bazil Gruia, astăzi poet bine cunoscut, în vîrstă de 78 de ani.

L-am căutat de curînd la Cluj-Napoca și, pe parcursul cîtorva zile, am reușit să recompunem atmosfera procesului, a zilelor care l-au precedat și i-au urmat. Sînt mărturii de mare interes istoric, mărturii ale unei conștiințe relevante pentru o anume stare de spirit care domnea, la momentul procesului, pe întreg cuprinsul țării. Sînt dovezi în slujba ideii că dosarul unui eveniment de proporțiile celui de la 1907 nu poate fi niciodată închis atîta vreme cît principalii vinovați nu sînt demascați și nu sînt supuși — dreapid pedeapsă — oprobriului public.

Pentru, acolo, în reconstituirea marelui proces, alături de acela care, acum aproape cinci decenii, a avut curajul și dirzenia de a-l înfrunta, în numele dreptății, pe mareșalul Averescu.

I. Scandalosul articol „Între modestie și tupeu"

Străbatem, de cîteva ceasuri bune, străzile orașului Cluj-Napoca. Cînd și cînd, împinși de ger, intrăm în vreo cafenea, bem lichidul fierbinte fără a înceta să discutăm, și pornim mai departe. Bărbatul de lîngă mine are o înțuită sportivă, finală, volubil și de bucurăa de o invidiabilă memorie. A venit pe lume la 5 ianuarie 1909, într-un sat de pe valea Mureșului — Cisteiul de Mureș. Acolo a făcut clasele primare, după care a plecat, pentru trei ani, la Turda, unde a fost coleg și prieten cu Pavel Dan. Merge în continuare la Aiud, unde termină liceul, avîndu-l ca profesor de română și director de școală pe Ovidiu Hulea, cumnatul lui Liviu Rebreanu. E pasionat de literatură, fapt pentru care este ales președinte al societății de lectură a elevilor. În ultimii doi ani de liceu este trimis, ca reprezentant al liceului din Aiud, la concursul național „Tinerimea română" (asemănător olimpiadelor de azi), primind de fiecare dată, din mîna lui Ion Petrovici, ministrul instrucțiunii publice, cîte o distincție. La liceu scoate, trasă la șapirograf, pentru uzul elevilor, o revistă satirică și literară — „Ghionoaia". În 1927 se înscrie la Facultatea de drept din Cluj și publică poezii în paginile literare ale ziarului „Patria". Din 1929 devine prim-redactor la ziarul săptămînal „Chemarea", un fel de supliment literar al „Patriei".

— Deși plină de privațiuni, viața de student era frumoasă. Citeam și scriam mult. Devenisem bursier. Locuiam la căminul studențesc „Avram Iancu", ceea ce, pentru mine, venit din județul Alba, însemna că stau acasă. Aveam trei colegi de cameră, trei oameni minunați, din care m-am împrietenit pentru toată viața. Făceam publicistică din pasiune, ascultînd numai de glasul propriei mele conștiințe, pledînd constant pentru adevăr și dreptate. Din acest mod de a gîndi misiunea presei s-a născut și articolul care a declanșat procesul meu cu mareșalul Averescu.

Era într-o dimineață de ianuarie. Bazil Gruia merge la redacția „Chemării", într-un imobil existent și azi pe strada Dr. Petru Groza, la numărul 36. Aici, răsfoind gazetele sosite din toată țara, descoperă, în ziarul „Indreptarea", ziar al Partidului Poporului condus de Alexandru Averescu, un text care, discutînd problemele țărănimii, susținea că „singurul tovarăș sincer al țăranului român este Partidul Poporului".

— Afirmația m-a indignat. Eu nici nu eram născut la 1907, dar știam, din cărți, despre modul în care fuseseră supraimate, cu sălbăticie, mișcările țărănești. În vremea în care președintele Partidului Poporului, mareșalul Averescu, era ministru de război. El a ordonat atunci ca tunurile, pe care poporul le socotea menite să apere frunțile țării, să-și verse focul chiar asupra acestui popor. Ce fel de prieten al țăranilor s-a dovedit mareșalul ? Cu ce drept se autointitulează astfel Partidul Poporului ?

Bazil Gruia se așază la masa de scris și așterne, în cîteva minute, dintr-o suflare, un scurt și violent articol intitulat „Între modestie și tupeu", articolul în care se spunea :

Oficiosul Partidului Poporului — care numai al poporului nu este — se chinuie de o vreme încoace să ne demonstreze cît se mănucește în tabăra generalului Averescu pentru binele patriei (s-ar putea altfel ?).

„Indreptarea" — care mai mult strică și se strică decît îndreaptă — încearcă să ne convingă prin tiluri kilometrice de febrila activitate a Partidului Poporului pentru salvgardarea veșnicelor „interese superioare"....

„Singurul tovarăș sincer al țăranului român, glăsuiește „Indreptarea", este Partidul Poporului". (Ce greu și ironic se impacă această nomenclatură).

Și în consecință toate puterile acestui partid sînt închinate unei munci intensive pentru crearea unei situații mai bune pentru pătura noastră rurală. Numai că acestor bizare elucubrații stilistice ale confraților averescani, mai au și alții un cuvînt de spus. Și în primul rînd țocmai țăranimea noastră, care din nenorocire, a avut prilejul să cunoască „tovărășia sinceră" a averescanilor. Țăranii noștri cunosc pe d. general Averescu din 1907 — cînd mii de bărbați, floarea satelor din Vechiul Regat, au fost împușcați în virtutea acestei „sincere tovărășii". (Sau de ce, d-le general Averescu ?).

Articolul a apărut chiar a doua zi, în numărul 2 din 12 ianuarie al „Chemării" semnat cu inițialele B.G.

— De ce doar cu inițiale și nu cu numele întreg ? De teamă pentru eventualele urmări ?

— Nici vorbă. Eram și am rămas un partizan al îndelungatei elaborări stilistice. Or, articolul acesta, ale cărui fraze aveau ceva de pamflet, nu era rodul unei scrituri prea exigente cu ea însăși. Se dorea doar o intervenție promptă și energică. Astfel încît, din motive care țineau de inaltul meu respect pentru cuvînt, și nu doar pentru adevăr, am semnat B.G. Dar, cum aceste inițiale erau, la rîndu-le, bine știute, n-a fost deloc greu să se afle numele autorului.

Așa se face că, la puține zile de la tipărirea articolului, Bazil Gruia a primit o citație de la procuratură pentru primele cercetări.

— V-ați speriat ?

— Nu mai avusesem de-a face cu procuratura. Dar, fiind student în anul al III-lea la Drept, știam să mă apăr și aveam încredere în puterea justiției de a decela adevărul.

Multe nopți n-a dormit Bazil Gruia gîndindu-se că avea să-l înfrunte pe cel care era socotit „mîna de fier a coroanei" ! Dar, pînă la procesul propriu-zis, aveau să se mai petreacă multe...

DAN MUCENIC ■

(va urma)

Anchetă Flacăra: **Ce faceţi ca legatari ai unui nobil şi sfînt testament?**

„Creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire“

Se vor împlini 120 de ani de cînd, în mai 1867, la Bucureşti, se convoca „Societatea Literară Română“, ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani, în care cultura şi ştiinţa românească s-au ridicat la rangul de instituţie de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare şi de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoţie evenimentul atît de important în cîtitorirea culturii noastre naţionale, ne amintim dintre atîtea fapte şi idei de răsunet tulburătorul discurs de „recepţiune“ pe care o personalitate a timpului, Ştefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidenţă „misii“ cu adîncă semnificaţie pentru ziua de atunci şi pentru totdeauna : „nu poate fi dorinţă mai legitimă... pentru membrii aceleiaşi naţiuni... decît aceea de a-şi cultiva limba naţională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ieie de la un popor“. (...) „d-voastră primiţi astăzi de la naţiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală şi în această zi, în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce au ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim acea dorinţă ca „Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoşi, limba, trebuie să-l lăsăm posterităţii române... întreg şi intact“.

Inspiraţi de această deviză patriotică, superbă în expresia şi adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitaţia de a fi părtaşi la dezbaterea deschisă tuturor generaţiilor despre „creşterea limbii româneşti“, propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1) În ce fel aţi comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani ?

3) Cum vedeţi actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3) Ce faceţi prin truda, prin opera şi viaţa dumneavoastră, pentru creşterea limbii române ?

Au răspuns, în nr. 11, la ancheta noastră, Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu.

În continuare vă prezentăm alte opinii.

Eugen Barbu

„Scrisul frumos nu e numai o caligrafie artistică“

Limba este un cod, un mijloc de comunicare, nu spun nici o noutate, o zestre cu care te naşti şi pe care trebuie s-o ocroteşti pentru că există paraziţi care atentează la puritatea ei, cum există snobismul de a o „îmbogăţi“ cu expresii exotice din alte limbi, deşi naturînd-o, transformînd-o prin exces într-o păsărească că din care devine din ce în ce mai greu să-i extragi rădăcinile. Şi aşa cum sînt furate tezaurele se poate fura şi o limbă prin împrumuturi, argotizare sau, pur şi simplu, prin lipsă de respect. Dacă omenirea nu a avut şansa de a vorbi un singur grai, cel puţin să ne gîndim la conservarea limbii noastre, apărînd-o de influenţe străine şi mai ales nepermiţînd schimonosiri în sunet şi grafie. Imperialismele încep prin ocupări de teritorii, dar continuă cu atacuri, mai vizibile sau mai absconse, asupra acestui fond de bază asupra căruia, ca nişte termite, tehnicieni exercită presiuni şi şiretlicuri, nu lipsite de imaginaţie. Revendicări abia mascate stabilesc filiaţii care, prin cantitate, pot convinge spiritele naive şi neavizate, dar poporul care a fost şi a rămas depozitarul cel mai avizat al trunchiului lexical menţine, conservă şi apără de două mii de ani şi mai bine integritatea graiului nostru. Sigur că de-a lungul anilor s-au ivit influenţe, ba chiar perfecţionări care, într-un fel ou îmbogăţit fondul iniţial de cuvinte, îmbogăţindu-l, dar şi primejduindu-l.

Ca scriitor mă încintă vasta noastră paletă a expresiilor, limba română are parfum, e ca o grădină bogată care emană cele mai subtile adieri, lucru care o face şi dificilă la traduceri, dar şi incitătoare la lecturi. Am avut mari meşteri ai cuvîntului de la Varlaam la Tudor Arghezi, de la Eminescu la Sadoveanu, de la literatura orală populară la cel mai elevat limbaj intelectual. Iată de ce iniţiativa luată de dv. întru apărarea limbii noastre mi se pare bine venită pentru că bag de seamă am cam început să **reciclăm** buna noastră românească ce începe să aducă cu **franglieza** de care vorbea de curînd şi Titus Popovici. Dacă trebuie să veghem şi la provincializarea graiului cît şi la implantările fertile în unele cazuri, dar nocive în cele mai multe, nici un refuz al împrospătărilor nu trebuie refuzat pentru că cu cît fondul de cuvinte va creşte, nu arbitrar, cît bine grădinărit, limba noastră se va îmbogăţi. Plivirea aceasta trebuie exercitată cu grijă ca să nu ajungem la exagerările cunoscute ale fanaticului Timoleon Pisani care mai mult a stricat decît a ajutat la această îndeletnicire atît de delicată a apărării limbii române.

Ajunşi aici trebuie să spun cu mîhnire că din surmarele informaţii pe care le am, tocmai acolo unde grija faţă de limbă ar trebui să se facă cel mai simţită, în şcoli adică, tocmai acolo zic, se fac cele mai neînsemnate eforturi de a o apăra. Limba nu este un instrument neglijabil şi în ce priveşte generaţia mea, ea avea păzitori străşnici pe care-i înţeleg abia acum. La „Vlaicu“, un liceu foarte serios al timpului meu, preda la această catedră profesorul Gerota care nu se sfia să ne mai „ardă“ cu trestia de mare pe degete sau la palmă cînd nu răspundeam înaltelor lui exigenţe profesionale. Lui şi altora, ca profesorului Arbore, de la Focşani, dacă nu mă înşel, autor de excelente manuale de „Limba română“, le datorez ştiinţa de a desluşi subtilităţile graiului nostru. Din lecturile acelor ani m-am ales cu pasiunea pentru cuvînt, cu sorbirea acelor „**filtre**“ lingvistice ce mă încîntă şi acum. A trebuit să descopăr după mulţi ani, straturile acestui grai admirabil, subtilităţile lui, bogăţia fără sfîrşit, cînd de bună voie şi nesilit de nimeni am trecut prin „**Cronici**“ unde mierea cea mai diafană domneşte în cuvînt, înaintînd ca printr-o mirifică junglă, printre capcanele ei dulci, pentru a ajunge, după mulţi ani la studierea de ani de zile a perioadei paşoptiste care mi se pare cea mai fertilă, cea mai încîntătoare, un fel de răscruce a lungii sale epopei lingvistice din care nu au lipsit atentatele, schimonosirile pe care le cunoaşteţi şi revenirile la fondul latin de bază ce a asimilat şi el nuanţe noi, de o bogăţie fără seamăn, pentru că asta trebuie spus înainte de toate: că avem una dintre cele mai bogate limbi în sinonime, ceea ce pentru literatură mi se pare o adevărată mană cerească, fiindcă există graiuri care s-au fosilizat spre nefericirea lor. Nu vreau să dau exemple pentru a nu ajunge să jignesc pe nimeni, dar afirmaţia mea are acoperire. Ce vreau să spun mai degrabă: că nici conservatorismul în acest domeniu, dar nici asimilările exagerate nu folosesc, deopotrivă şi cînd afirm acest lucru mă bazez pe bunul simţ al acestui popor care posedă măsura tuturor lucrurilor de cînd îl ştim.

Aş mai dori să amintesc de unele schimonosiri de dată mai recentă, suferite de limba noastră. Că a existat un individ ce recomanda, lingvist fiind, întoarcerea la alfabetul kirilic, nu e o noutate, că un altul ne-a silit să scriem ani de zile **Romînia** în loc de **România** şi **sînt** în loc de **sunt**, că spre durerea noastră încă, magazinele de desfacerea **pîinii** poartă păsărească firmă : **piine**, ceea ce a devenit intolerabil. Vina cea mare, o spun fără reticenţe, o poartă alcătuitorii de manuale, care ar trebui să întreprindă urgent ceva pentru a îndrepta situaţia. Vorbim şi scriem peste tot, de la radio pînă la cărţile tipărite despre latinitatea limbii noastre, dar nu o dovedim, pentru că, vorba lui Arghezi: una spunem, alta fumăm! O radicală cercetare a ortografiei din zilele noastre ar duce la rezultate neplăcute, pentru că în realitate favorizăm nişte influenţe ce nu mai pot fi tolerate.

Aici aş adăuga şi numărul redus de ore dedicate limbii române ca şi celor de istorie. A existat o vreme foarte scurtă cînd latina revenise la loc de cinste în programa analitică a şcolii, dar, ciudat lucru, s-a renunţat parţial. Nu am nimic împotriva tehnicizării pentru că trăim într-un secol al ştiinţei, dar nu vom vorbi şi scrie niciodată numai în cifre şi ecuaţii. Mai multe ore de învăţămînt umanistic se recomanda cu stăruinţă. Avem nevoie de ingineri, de savanţi, dar şi de poeţi şi artişti ai cuvîntului. Harfa poate sta foarte bine lîngă echer fără să dăuneze cuiva. Înţeleg să ajutăm prin muncă fizică pe ţărani şi să dăm un aport acolo unde e mai greu, să construim cum am construit pînă acum lucruri măreţe ce vor dăinui veacuri întregi, dar şi în domeniul abstract poate al îngrijirii limbii româneşti mai sunt încă multe de făcut! Gramatica se poate împăca foarte bine cu minuirea uneltelor mecanice fine. Să nu uităm vechea vorbă: „Minte sănătoasă într-un corp sănătos“, dar dacă pentru corpul sănătos e nevoie de stadioane, pentru mintea sănătoasă e nevoie de Olimpiade gramaticale. Scrisul frumos nu e numai o caligrafie artistică, ci şi rezultatul unui studiu adînc al limbii noastre, de la origini pînă în vremurile noastre pentru că limba se poate asemăna cu un copac care are o tinereţe-a lui, o maturitate frumoasă şi o bătrîneţe mîndră. Cum se ştie, limbile şi mai dispar în negura timpului, şi atunci ce face „Grădinarul?“

Ioanid Romanescu

Împotriva stricătorilor de limbă

Subiectul în discuţie prezintă o deosebită importanţă, e chiar unul din cele, implicîndu-ne direct în seria preocupărilor de continuă actualitate. Mulţumind pentru invitaţie, declar de pe acum că voi urmări cu interes opiniile, îndeosebi cele din partea lingviştilor, esteticienilor, criticilor literari şi editorilor.

În virtutea bunelor intenţii ale revistei **Flacăra**, de la început îmi voi permite o mică observaţie. Chiar în motivaţia anchetei s-a strecurat o eroare. Nu : «(...) a rostit un discurs „de recepţiune“, **unde** a afirmat (...)», ci : «(...) a rostit un discurs „de recepţiune“, **în care** a afirmat (...)». Cuvîntul „discurs“ nu determină locul oratorului ; persoana care vorbeşte nu are cum „să încapă“ în ceea ce exprimă, decît — cel mult — la figurat. Şi, acum, răspunsurile.

1. Fragmentul selectat pentru o asemenea dezbatere constituie un argument incitant. În nestăvilitul entuziasm, autorul discursului a omis una din datele problemei. Anume : limba, ca fenomen în continuă evoluţie. Dar, desigur, o cuprinzătoare privire de ansamblu nu trebuie să pretindem decît specialiştilor. Nu mă-ndoiesc, nimeni dintre cei anchetaţi nu va înţelege **ad litteram** expresia „întreg şi intact“, ci îi va acorda sensul „mai mult decît întreg“ („îmbogăţit“).

Pe bună dreptate, acel „depozit sacru“ a fost cercetat, însuşit cu acribie de toţi marii noştri scriitori, operele lor fiind superbe lecţii de **eternă reîntoarcere** spre matca şi rostirile poporului. Exemplele sînt numeroase, începînd de la cronicari, oprindu-ne la Alecsandri, Creangă, Eminescu şi Caragiale, apoi la Sadoveanu, Arghezi, Rebreanu, pînă la cei mai tineri clasici în viaţă Fănuş Neagu şi Marin Sorescu. Un comentariu, fie şi succint, al textului pus în discuţie trebuie să sublinieze eforturile eroice ale multor lingvişti, folclorişti, scriitori, esteticieni, critici şi istorici literari care au trudit pentru limba română. Cum spaţiul anchetei nu ar admite lungi înşiruiri de nume şi de fapte semnificative, să amintim doar vasta activitate a enciclopedistului Hasdeu, excepţionala serie de articole prin care Maiorescu a făcut ordine între contemporani, precum şi gestul de înaltă probitate prin care Alecsandri a reacţionat faţă de exagerările etimologismului latinist, prezentîndu-şi demisia — în 1871 — din Societatea Academică.

2. Pentru noi, care nu dăinuim pe un teritoriu insular, unitatea limbii a constituit liantul hotărîtor — mai ales în perioadele cînd provinciile erau (din punct de vedere administrativ) separate. Influenţele, asimilările au păstrat un echilibru, în măsura bunului simţ natural şi a psihologiei aparte a românului. De altfel, aspectul e subliniat pregnant, e însăşi concluzia discursului „de recepţiune“ al lui Ştefan Golescu. Idealul exemplu de aplicare în extenso a acestui crez va rămîne — consider eu — întreaga operă a lui Sadoveanu.

Ce se întîmplă în actualitate ? Se întîmplă ce ştim cu toţii. În primul rînd, poluarea folclorului (datorită unor activişti culturali obişnuiţi să încropească). Pe locul al doilea ai stricătorilor de limbă se situează majoritatea autorilor de texte pentru muzică uşoară, precum şi compozitorii care admit bizdîngăniile. Ai treilea „canal“ e oarecum scuzabil, pentru că lucrează cu „autoservire“ ; e vorba de autorii unor lucrări ştiinţifice. Ocupanţii locului patru, deşi „nu comit grav“, sînt principalii vinovaţi — pentru că ei dau tonul ; ziariştii, scriitorii şi editorii. Ne vom referi doar la aceştia din urmă. Fără maliţiozitate. Numai cu tristeţea că trebuie să ne permitem semnalarea unor erori (dacă nu flagrante, măcar mai puţin observabile) şi cu speranţa de a fi cuiva de folos.

Îi lăsăm la o parte pe ziariştii sportivi - care nici în ruptul capului nu ar comenta un meci de fotbal sau de rugby fără a pronunţa „mingiie“, (sing.) „tuşe“, „degajează terenul“. **Verba volant...** Cel mult, pentru ca **scripta maneat**, să ne întrebăm dacă filologii care le verifică articolele sînt pregătiţi, într-adevăr, în specialitatea limba română, sau în comerţul de legume-fructe. Citim prin ziare, uneori în titluri cu litere de-o şchioapă : „Se schimbă faţa ţării“, „Situaţia însămînţărilor în judeţele ţării“, „Soluţii de o excepţională importanţă practică cu (sic !) privire la construcţia societăţii, (...)“. Strict autentice ! În urmă cu un secol, Maiorescu numea **fistiluri** exprimările de acest fel. Astăzi, dacă nu vede cel care scrie (o fi lipsit de la „lecţia aia“), nu vede nimeni (de la corector, pînă la redactorul şef) ? În repetate rînduri am fost martor cînd asemenea „perle“ constituiau deliciul tipografilor.

Autorul X îşi intitulează o lucrare „Ars poetica“, sau „Poetică“, dar primul vers începe : „Cînd (...)“. Criticul Y declară că X e un autor matur şi „scrie ca un profesionist“. Într-adevăr, amîndoi sînt maturi, au cîte patruzeci de ani ! Un prozator şi mai în vîrstă îţi dă „în moalele capului“ cu prima frază din al nu ştiu cîtelea volum, folosind un cuvînt al cărui sens nu-l cunoaşte. Nu-i pretinde nimeni să lucreze după sistemul lui Robbe-Grillet, să revadă-n dicţionar lămuririle pentru fiecare cuvînt întrebuinţat, însă nici aşa !

Poetul Z, la aproape şase

Gheorghe Tomozei

Cum „vorbesc inimile românilor"

decenii (experiență, nu glumă !), oferă o antologie (traduceri din lirica unor nume de referință în secolul nostru). Dincolo de faptul că pune în circulație aproximativ cinzeci de cacofonii și semicacofonii, plus alte aglomerări enervante la lectură, plus forme bizare de plural, vine prefațatorul (anglist, cadru universitar !) și, după ce sporește numărul cacofoniilor, lasă — negru pe alb — „aport adus". Te apucă mila de respectivul editor, care (probabil), copleșit de prestigiul autorilor, sfiindu-se, a tăcut milc. El avea în primul rînd o asemenea datorie, să-i atenționeze (!) pe autori. Cu atît mai mult, în situația în care greșelile traducătorului și ale prefațatorului fuseseră comise nu din naivitate, ci din grabă.

În fine, astfel de cazuri sînt frecvente. Nu știm cum ar trebui să procedăm, care e formula delicată pentru a semnala și altele. A motiva la infinit cu dictonul **Errare humanum est** nu cred că e o tactică demnă de un scriitor. „Perle" de toată mina oferă și revistele literare (inclusiv cele din București, Cluj-Napoca, Iași, de la care pretențiile sînt mai mari). Consider că redactorii au obligația să-și impună exigențele, avînd în vedere atît profilul respectivelor publicații, cît și prestigiul literaturii române. Din perioada în care lucram la **Convorbiri literare**, îmi amintesc un fapt amuzant. Un tînăr începător (nu fără talent) îmi trimisese cîteva poezii ; într-o epistolă (cu destule greșeli), în care își etala gusturile și preocupările pentru artă, scrisese de vreo două-trei ori : „Mikelangelo" (așa, cu „ajutorul" lui k de la **kilogram**). Dacă poeziile mi-ar fi revelat un spirit voltairean, le-aș fi publicat. Oricum, un pic de așteptare i-a prins bine omului. Acum e autorul unei cărți — și cred că e mai atent la scriere. Îi doresc mult succes **din sauza mea** ! Un proaspăt redactor de revistă îmi solicită colaborarea. Începe așa : „Stimate d-le Romanescu", iar încheierea e următoarea : „Cu respect, X". Păi, dacă un poet (absolvent de filologie) nu simte măcar în „vîrfurile degetelor mîinii drepte" cuvintele, ce să-i răspund ? E vorba de condei, nu de retevei. Pot să cred că e necesară colaborarea mea la revista respectivă ? Să mă mai gîndesc... Probabil, redactorul cu pricina va apela tot la omniprezentul criticpoet care în urmă cu doar cîteva luni **i-a servit** hilare ambuscade și pleonasme („Dacă cunoști (...)" ; „Dacă-aș **mai** putea pleca **încă** o dată", „Și **încă** o **altă** lumină" — s.n.) Bravos ! Dar cine-i „inimosul" ăsta, care îă un ton fals ? — ar putea să-ntrebe cineva de la **Sportul**. Ei, bine, atît de încîntatul de sine e chiar „mentorul" nostru, al poeților, cel care a negat mai totul, de la Baconsky la Stănescu, Sorescu și ceilalți, apoi de la Mara Nicoară (acuzată de „neosămănătorism motorizat") la — în sfîrșit ! — un poet „remarcabil" : Chițimuș. Păstrăm **tăcere asupra „otorității"**, ne opunem oricărui transfer, ni-i teamă că vreți un dinții-or la galeria Rapidului !

Nu voi încheia această parte a dezbaterii, fără a prezenta scuze față de cititori, pentru erorile de exprimare pe care și eu le voi fi comis în activitatea de scriitor.

3. Vor spune alții. Cînd vor vedea că majoritatea poeziilor mele au trecut prin cel puțin zece transcrieri iar unele au ajuns chiar pînă la a șaptezecea variantă. Pentru „a nu expedia", totuși, răspunsul, voi relata un fapt ; cum am parcurs o mie de kilometri pentru două cuvinte. Era în 1978, Editura „Cartea Românească" dăduse în lucru tipografiei din Bacău volumul meu **Trandafirul sălbatic. Făcînd, la Iași, prima corectură, am observat că două cuvinte fuseseră înlăturate din manuscris. Mă urc în primul accelerat spre București. Mircea Ciobanu (redactorul de carte) — văzîndu-mă „c-o falcă-n cer și una-n pămînt" — a procedat înțelept, evitînd o altercație a celui „pus în priză" cu „Monșer" (Marin Preda). Cum eram „pornit" să retrag manuscrisul, problema s-a rezolvat în favoarea mea, fapt pentru care și eu am avut obraz : am acceptat, la rîndu-mi, **floricica** de pe coperță (că tare îi plăcuse lui „Monșer"). De la București, am fus corectura la Bacău, apoi m-am întors la Iași. Manifestasem un orgoliu peste limite ? Nu ! Pentru ambele poezii din care lipsea cîte un cuvînt, poezii considerate acum reprezentative de către majoritatea criticilor, destul așteptasem (**Trandafirul sălbatic**, scrisă în 1959 ; **Mașina de tocat**, prin anii '60). Sîntem datori să ne apărăm creațiile, inclusiv lucrările din perioada începutului. Cum aveam să trec indiferent pe lîngă două cuvinte cărora le dădusem un rost anume ? Cărțile noastre sînt copiii noștri. Mutați Dumneavoastră, de la **Flacăra**, măcar o virgulă din ce am scris aici — și e gata scandalul !**

Nota redacției

„Cînd...", prudent, autorul articolului de mai sus își prezintă scuze pentru erorile de exprimare pe care le va fi comis, știa ce știa. Flindcă, cincizeci este **ciazeci** doar, vorba dumnealui, la „legume și fructe." !

Fără a fi refractari la observații, îi reamintim distinsului nostru participant că propoziția atributivă poate fi introdusă și prin adverbul relativ **unde.**

1—2. Cuvintele lui Ștefan Golescu (ce naște din Goleștl...) sînt scrise cu apăsată participare la Idee, cu vibrație cronicărească, patos civic, fervoare de tribun și nu e de mirare că ne pot răscoli și azi.

El a fost o continuare firească a unor și mai vechi (străvechi) rostiri, o reactualizare a „pohtelor pohtite" de bătrînii începuturilor, cărturarii Dintîi ce au adaos trudei cu sabia și plugul fierbintea dorință de a păstra, vii, tezaurele mitice ale moștenirilor getolace, între care bucuria cînteculul, frumusețea grîului, datinele ce au dat unicitate și „nedezruptă continuație" pe moșia primordială, bunilor și străbunilor.

Datoriile noastre sînt la fel de mari ca în momentul discursului „de recepțiune" al vajnicului Golesc, datorii sfinte. Limba românilor, am mai spus-o, se apără **singură** cum **singuri** s-au apărat, la grele încercări, românii și „avocația" noastră pare oricum un palid sunet dar nu se poate altcum. Limba română e un „pămînt" de stea al cărei „bolovani" sînt, toți, „cloști cu pui de aur", ale cărei ape sînt platină fluidă. E de neclintit, nimeni și nimic nu-i poate primejdui întocmirile și totuși, vie fiind, știe, tot singură, să-și innoiască tiparele, să se apere de vocabule intruse ce nu-i seamănă. În cuprinsul ei începe însă și rîvna soldaților ce-o apără (nouă **gardă civică** am zis cîndva) și n-avem a ne sfii să spunem că există unii ce-o sărăcesc de podoabe. Prea mulți locuitori ai limbii române o „simplifică" absurd refuzîndu-și rostirea colorată, lăsîndu-se cu imprecație apăsați pe cîrja neologismului nu neapărat trebuitor ; prea mulți o „nivelează" renunțînd, stupid, la acele — cîteva — „regionalisme" ce le-ar trăda obîrșia, prea mulți abuzează de savorile cu gust sălciu ale exprimării argotice. Există în noi o îndreptățită dorință de a ne face traiul mai bun, mai bogat, ne „chivernisim", ne împroprietărim cu „scule" și acareturi, cînd — care cum poate — cu o casă, cu un dulap fastuos, cu o mașină de umblat, ce drăcărie ! cu un „video" și rîvna aceasta, firească atunci cînd se întemeiază pe bani munciți, poate fi pusă în cumpănă de o Lege a controlului averilor. Dar cine „controlează" (reacție în sens invers) cîte **cuvinte** le avem în stăpînire, cine-i pedepsește pe „săraci" ?

Scriitorii, jurnaliștii, dascălii de școală au misii de mare răsunet în salvgardarea destinului limbii dar, uneori, acea „sărăcie" de care pomeneam pornește și de la ei. Cum se face că, intervievați, și inginerul cibernetician și mulgătoarea de vaci se exprimă **la fel**, cu prețiozitate și rigiditate, cu grupuri de cuvinte repetate stereotip, cum se face că nimic nu-i particularizează omenește. Flindcă de omenie e vorba pînă la urmă.

Sigur, nu visez o reactualizare a unor arhaisme pe care ea, tot ea, **singură**, limba română le-a îngropat în cenușa de floare a cronicilor și hrisoavelor, îmi refuz o limbă română de nuzeu, cu orice chip dulcenetaforică, totuși nu sînt de tot liniștit ascultîndu-mi (citindu-mi) frații și confrații.

3. Binecuvîntat de soartă de norocul de a trăi în România și de a gîndi românește, scriu cu semeață bucurie ascunsă în limba română, cît și cum mă pricep. Scriu. Nu știu să fac altceva. Trăiesc în limba română. Am iubit cu cuvintele limbii române. Chiar cînd tac, **tac** românește.

Nu știu dacă voi aparține capitolelor de fală ale istoriei literaturii române dar, e sigur că există în această istorie și firida ce va păstra măcar cîteva „risipuri" din multele (cam prea multele) „șire" cîte le-am scris.

Iar de murit voi muri în limba română...

Anchetă organizată de
AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

DOMINIC DEMBINSKI:

„Am descoperit nevoia de comunicare"

(Urmare din pag. 9)

țiile în care „cumpărători" se găsesc oricînd. Cred că trebuie tins către altceva, către actorulsfînt, dacă pot spune așa, către care spectatorul vine dintr-o nevoie superioară, nu în calitate de „plătitor", ci de neofit. Se naște astfel o relație spirituală greu de definit, dar fundamentală pentru viața actului teatral.

— Ceea ce-mi povestiți înseamnă succes ?

— Nu întotdeauna. Deși într-un teatru care nu lucrează pe sistemul abonamentelor, sălile pline înseamnă foarte mult. La Constanța teatrul cunoaște cuvîntul „concurență". Toată vara, teatrele din țară susțin spectacole pentru litoral în spațiile noastre de joc. E un lucru care ani de zile a sufocat viața teatrului de aici și care, de cîțiva ani, a devenit doar un stimulent. Am început să cred că publicul iubește ceea ce facem. Am primit chiar ieri o scrisoare în care mi se răspunde la întrebarea formulată într-un articol publicat în **România literară** cu cîteva luni în urmă, dacă nu e un curaj prea mare acela de a monta **Hamlet** la Constanța. Scrisoarea mă ceartă chiar și pentru umbra acestei îndoieli. Dar stau acum și mă mir : oare eu sînt cel care vorbește acum ?...

— De ce ?

— Pentru că, uite, convorbirea aceasta mă face să mă întorc la anul venirii mele la Constanța cînd literalmente gîndeam altfel, în multe privințe, diametral opus.

— Nu vă temeți de afirmarea unor „revizuiri" așa de tranșante ?

— Cîtă vreme le simt fertilizatoare, n-am de ce să mă tem. Foarte probabil că peste zece ani de pildă n-o să mă mai grăbesc cu sinceități de felul ăsta. Deocamdată sînt prădă unei descoperiri foarte importante pentru mine : nevoia de comunicare.

— Se poate gîndi teatrul, regia de teatru și în afara el ?

— Da, se poate, dar în marginea artei. Cînd am absolvit Institutul...

— Cînd a fost asta ?

— În 1981, în aceeași serie cu Tompa Gabor, Victor Ioan Frunză și Andrei Mihalache, la clasa profesorului Mihai Dimiu. Cînd am absolvit, credeam că lucrul principal e să fii original, șocant chiar. Credeam că arta e subiectivitate pură. Sînt tentat să spun acum tocmai contrariul. Arta adevărată este ieșirea din subiectivitate, depășire a subiectivității către lume, către umanitate. Am numit asta, în sinea mea, **a face teatru fără cuvinte**. Cuvintele s-au tocit foarte tare. Cînd spectacolul ajunge să reflecte doar gîndurile tale, ideile tale, să te restituie ție însuți ca o oglindă, înseamnă că te afli într-un cerc vicios, sub un clopot de sticlă în care singur vorbești, singur te auzi. Cea mai mare satisfacție am avut-o cînd am descoperit deodată spectacolul sălii, pulsul reacțiilor ei adăugat ritmului spectacolului în sine, cînd am descoperit că rîsul gregar, exterior, fără obiect a făcut loc tăcerii ca semn al înțelegerii. Din acel moment publicul a început să existe pentru mine ca termen al unei relații în afara căreia nu mai pot înțelege teatrul.

— Ce este un spectacol pentru Dominic Dembinski, ce se ascunde în spatele obsesiei pentru viziunea rotundă, coerență, întemeiată pe o idee centrală pe care critica de specialitate a remarcat-o în cîteva din cele mai bune spectacole pe care le-ați montat ?

— Mult mai mult decît traducerea ideii mele regizorale. Spectacolul cred că este suma unor energii spirituale pe care regizorul le focalizează cu o lupă uriașă către un punct. Acest zenit, acest punct trebuie să fie în afara ta ca regizor. Trebuie să tinteștl sus, deasupra frunții tale, altfel spus, cu o vorbă care și ea s-a tocit, să te depășești. Orice spectacol nou începe cu o serie de prejudecăți. Mă apuc și notez totul într-un caiet de regie, totul, pînă la amănunte ridicole, de care bineînțeles că nu se mai ține seama pe urmă. Această „buchiseală" se întîlnește însă cu subiectivitatea actorului, cu personalitatea lui, într-o ciocnire necesară. De aici se naște un conglomerat care va fi spectacolul. În acest moment, simt întotdeauna că mă aflu la jumătatea drumului. De acum înainte mă pot aștepta să apară (sau să nu apară, dacă drumul e greșit !) acel **ceva** din personaj, care este numai al lui, nici al meu ca regizor, nici pur și simplu al actorului, o scînteie în care începe să trăiască teatrul. Cuvintele în sine par banale, le-am socotit și eu multă vreme așa, pînă cînd le-am descoperit... acoperirea în timpul minunat al repetițiilor.

— E o rețetă ?

— Evident că nu. Nu poți vedea curcubeul **astăzi**, ci numai cînd se întîmplă, cînd condițiile atmosferice îl fac posibil. Slavă domnului, nu există rețete. Nici fiul clopotarului din **Andrei Rubliov** al lui Tarkovski nu știa de fapt cum a turnat clopotul. Suma gesturilor artistice nu spune mai nimic despre artă.

— Care socotiți că e cea mai importantă reușită a acestor ani de cînd sînteți regizor ?

— Dacă e vorba de spectacole, nu pot numi unul singur. Nimic din ce-am făcut nu mă mulțumește integral. Cel mai bun lucru pe care l-am făcut sînt vreo 15 minute din toate spectacolele mele. Minute, secunde poate, cînd teatrul a trăit cu adevărat. Uneori, „minunea" asta se întîmplă dincolo de cortină, numai pentru noi. Așa a fost la una din reprezentațiile cu **Acești îngeri triști**, de D. R. Popescu, cînd, la ieșirea din scenă, am avut cu toții senzația continuării relației tată-fiu din piesă în extratext. Cei doi actori se găseau izolați împreună în personajele respective. Greu de povestit, dar minunat de aimțit...

— Cît de important este actorul în ceea ce considerați că este teatrul ?

— Extrem de important, mai ales atunci cînd iese din... actorie.

— Adică ?

— Repet în această perioadă la Teatrul Foarte Mic o piesă chineză de Xie-Mjn, **Pentru ce am murit**, lucrînd pentru prima dată cu Mariana Cercel și Mihai Dinvale. Din cînd în cînd le spun : asta e actorie ! La început au fost contrariați. După un timp însă cred că m-au înțeles. Mă interesează actorul care nu **mai** este actor (care deci a fost actor adevărat), care-și depășește meseria pur și simplu și fuzionează cu personajul, cu fiecare personaj. N-am descoperit eu ideea personalității infinite a actorului, dar sînt totuși atîția mari actori în vremea noastră care sînt, cu fiecare spectacol, aceiași, de fapt, într-un tîrziu numai ei înșiși. Mi se pare un pericol și o limitare care vine dintr-un șir de comodități. Pe de o parte, ale regizorilor, pe de altă parte, ale actorilor, care nu mai au curajul să-și riște box-office-ul în alte ipostaze și reeditează la infinit tipul de personaj care l-a consacrat. Lucrul e mai evident în teatrele din Capitală, unde marii actori au un cuvînt greu în privința distribuțiilor și mai puțin în provincie, unde regizorul, secretariatul literar, directorul dețin oarecum suveranitatea.

— Bucureștiul este, poate fi o tentație pentru un regizor tînăr ?

— Ba bine că nu, chiar și pentru mine. Glumesc. Nu e numai o tentație, ci o probă de valoare și maturitate, tocmai pentru că în Capitală „condițiile" de a face teatru par infinit mai bune : actori de primă mînă, public numeros și deja educat pentru teatru etc. Și totuși, dintr-un punct de vedere, aici la București e locul unde nu se întîmplă nimic. Poate părea o obrăznicie ce spun, dar fiecare generație are dreptul să creadă că va lua totul de la capăt, că va schimba fața lumii, nu-i așa ? Îmi amintesc cîtă vîlvă și chiar rezistență a întîmpinat opțiunea lui Liviu Ciulei pentru Victor Rebengiuc în rolul lui Caliban din **Furtuna**. Și a fost un mare rol, și pentru Rebengiuc, și pentru teatrul românesc. Respect, din aceleași motive, ideea lui Dan Micu de a-l distribui pe Mircea Diaconu în Apostol Bologa (**Ultimul bal**), chiar dacă a reușit, chiar dacă nu. La urma urmei, prefer o experiență nereușită unei platitudini reușite.

— Deci Capitala este o tentație reală ?

— O treaptă. O treaptă la care ajungi după ce urci altele. Nu fac demagogie, ci relatez experiențe personale, cu toată sinceritatea. Ca școală pentru omul de teatru tînăr, depărtarea le Capitală e extraordinar de bună. Ceea ce realizezi într-un teatru de provincie ți se datorează aproape în întregime, oricum într-o măsură mult mai mare decît în București. Aș îndrăzni să argumentez și altfel. Veniți în București, fie și numai în calitate de colaboratori, regizorii tineri primesc oferte mult sub exigențele pe care și le permit acolo unde muncesc. Nu e vorba de ceea ce au semnat colegi de-ai mei de generație în București, sau chiar eu, ci de ceea ce am fi semnat dacă am fi acceptat tot ce ni s-a oferit. Ideea că „actorii trebuie să te cunoască" e și nu e valabilă. Sigur că trebuie. Și actorii și publicul. Dar trebuie să te cunoască așa cum ești, cu tot ce poți, la maximum de posibilități, dacă vrei să te adopte și nu pe texte de mîna a șaptea. Or, știm toți, la teatrele care ne-au crescut, cele de provincie, lucrul acesta nu se întîmplă(dacă nu considerăm la ei din comoditate). Tind să se formeze în țară cîteva centre de artă teatrală tînără : la Piatra Neamț, la Oradea, la Ploiești etc., tocmai în jurul unor tineri regizori și actori. Așadar, nu văd folosul de a refuza o astfel de șansă profesională pentru o ucenicie irelevantă în Capitală. Nu sînt fariseu, teatrele bucureștene sînt ceea ce visăm cu toții, dar trebuie să le cucerim ca excelenți profesioniști.

— Ați montat în relativ puține teatre din țară, spre deosebire de alți colegi. E o întîmplare sau un principiu ?

— Și una și alta. Din întîmplare am dedus principiul. Continuitatea e necesară. În cîțiva ani, ajungi să formezi o trupă conform cu intențiile tale. Montînd cînd aici, cînd dincolo, te lași mai degrabă format de diverse trupe, sau, știu eu, deformat. Cu fiecare spectacol am avut sentimentul a ceva neîncheiat, care trebuie continuat, ca un fel de spectacol continuu, care-ți dă posibilitatea să-ți respecți miza.

— Pentru că v-am prilejuit un „bilanț" destul de timpuriu, m-aș întoarce la întrebarea de la început : cu ce mergeți mai departe ?

— Cu satisfacția că la Constanța am aflat un început de răspuns la întrebarea — și necesară, dar și chinuitoare — dacă **e nevoie de mine**. Probabil că da, este nevoie de mine, de vreme ce, după șase ani, la Constanța se vorbește mult mai mult de teatru decît înainte. Într-un aluat bun — publicul de acolo — am fost fermentul. E o șansă și un punct de sprijin pentru tot ceea ce am să mai fac.

„A te sprijini pe propriul tău pământ"

Pe parcursul citorva zile bune am fost alături de **Nichita Stănescu** într-o „peregrinare" prin Nordul aspru și mirific și fabulos al Transilvaniei : triunghi de foc de țară și de spiritualitate care avea să-l încinte pe marele nostru poet. Nord statornic unde, aluminteri, avea să-și facă prieteni de soiuri. Cu acei prieteni s-au cunoscut libere și fără prejudecăți acolo, cu cei mai instelmați poeți ai generației post-labișiene. O pleiadă de tineri scriitori sătmăreni și maramureșeni erau numai ochi și urechi la rostirea poetului. După cite îmi aduc aminte — vezi și imaginile foto semnate de **Martin Sarca** —, îl însoțeau poeții **Gheorghe Pituț, Ion Iuga, Petre Got**, iar pictorul maramureșean **Mihai Oțos** a fost nelipsit din preajma sa.

Zile și seri la rînd ne-a delectat cu vorba sa, povestindu-ne emoționant despre Blaga și Bacovia, Arghezi și Barbu, Volculescu și Vinea, Jebeleanu și Baconski, M.R. Paraschivescu și generația poetică '60 ,— care a însemnat un „reviriment" în poezia noastră. În vorbe frumoase, dar și în calambururi denotînd disponibilități orale imprevizibile, de nuanță caragialescă, ne-a ținut cu sufletul la gură, pur și simplu. Excelente „întîmplări" cu scriitori. Unele snoave inventate chiar de Nichita, căci aveam să le regăsesc curînd în paginile pline de umor ale revistei **Urzica**, sub semnătura sa.

Ne-a vorbit mult și cumpătat despre poetul care este „o pată de sînge care vorbește", sau într-o altă ipostază : „o ureche neinventată de ere". Despre „patria scrisă cu colțul inimii", ne-a vorbit. A pledat convingător despre această țară, mult frămîntată de-a lungul și de-a latul timpului, restrînsă ca întindere, e drept, dar imensă ca disponibilități spirituale. România a dăruit lumii nenumărate genii și talente.

Pe drept cuvînt Nichita Stănescu este cotat de către unele personalități marcante ale lumii literelor drept unul dintre „reformatorii" liricii europene postbelice. Chiar și **neologismele** sale — a inventat o adevărată sintaxă poetică — țin locul rosturii poetice, cînd noi și semenii noștri — „simpli spectatori la spectacolul fără de sfîrșit al lumii" — conviețuim într-o aceeași ființă cosmică, luminată de plăcerea cîntecului. Modern pînă la bîtlma vocabulă, poetul nu uită să se întoarcă la cele vechi și noi și eterne din ființa noastră „clătinată de zbor". La ființa noastră de trestie legănătoare aflată mereu sub vremi și peste vremi, prin care ne „desăvîrșim viețuind". O poezie de cunoaștere, conceptuală, s-ar putea spune, dar și o poezie cu fața spre om, spre „cocorul care zboară pe de dinlăuntru". Căci a scrie cărți înseamnă „a comunica cu departele tău, pentru a deveni conștiința lui mai bună", cum ar spune un mare gînditor de azi.

Cît de modern este Nichita Stănescu în litera și spiritul poeziei sale ; spiritul său sfredelitor și înnoitor, se nutrește, din spiritualitatea poporului său, din care bucuros era că descinde : **„Bai din aripi și dorm — / aici, / înlăuntru desăvîrșit, / care începe cu sine / și se sfîrșește cu sine, / nevestit de nici o aură, / neurmat de nici o coadă / de cometă".** Din cînd în cînd doar briul poeziei este secerat de o rază de cocori și acel șir de bărbați ai neamului îl străluie în veghea și somnul oarecum timpuriu predestinate : **„Și nu dorm numai eu aici, / ci și întregul șir de bărbați / al căror nume-i port".**

Cu cîteva zile înainte de a se săvîrși din viață, îl văzusem ieșind din „Casa Scînteii", urcînd apoi în mașina 331. Părul cînepiu era răsfirat în neorînduială, aproape căzînd pe umerii puternici. Mersul aducea a puțină șchiopătare, ca al acelora trecuți prin lumea umbrelor precum Orpheu. Ochii spălăciți, „ca cicoarea", pătrundeau undeva dincolo de mine. În momentul în care l-am salutat, a înțeles ceva în sensul că „bine te revăd, bătrîne", dar n-aveam să-i țulbur defel liniștea îngrijorată. Apoi am aflat despre moartea lui neașteptată. A trecut în neființă, am spus, cel mai destoinic plugar între desemn de omagiu s-o rememorăm împreună : **„A te sprijini pe propriul tău pămînt / cînd ești sămînță, cînd iarna / își lichefiază oasele ei albe și lungi / și primăvara se ridică. / / A te sprijini pe propria ta țară / cînd, omule, ești singur, cînd ești bîntuit / de neiubire / sau pur și simplu cînd iarna / se descompune și primăvara / își mișcă spațiul sferic / asemeni inimii / din sine însăși spre margini. / / A intra curățit în muncile / de primăvară, / a spune semințelor că sînt semințe, / a spune pămîntului că e pămînt ! (...) / Dar mai înainte de toate, / noi sîntem semințele și ne pregătim / din**

noi înșine să azvîrlim în altceva... / cu mult mai înalt, în altceva... / care poartă numele primăverii... / A fi înlăuntrul fenomenelor, / mereu / înlăuntrul fenomenelor. / / A fi sămînță și a te sprijini / de propriul tău pămînt".

Temerare porți de lumină și de pătrundere a noastră în universalitate.

DORIN SĂLĂJAN ■

Evocări

PROFIRA SADOVEANU :

„Mă simt mereu în livadă la Fălticeni"

...La Fălticeni, „oraș în care nu se întîmpla nimic", noutățile care l-au transformat într-o celulă vie a țării, sînt în progresie geometrică. Pentru viața culturală, galeria fălticinenilor de seamă (Eugen Lovinescu, Ion Creangă, care a urmat în oraș Școala de catiheți, Grigore Vasiliu Birlic, Jules Cazaban, Matei Millo) s-a îmbogățit cu o casă și o livadă. Pe strada Rădășeni, la numărul 78 a locuit familia marelui Sadoveanu. Acum, prin deosebita grijă a factorilor de răspundere din Fălticeni, cine vrea să se pătrundă de atmosfera de creație a scriitorului împinge poarta și intră. Eu, fiind primăvară, deschid o fereastră, cu ajutorul scriitoarei Profira Sadoveanu. „Ferestrele, ca toate dinprejur, aveau un chip și un suflet aparte, fiecare. Așa, fereastra din sufragerie era ursuză, cu spatele întors spre tot ce era ploaie, ninsoare, soare ori vînt, parc-ar fi spus : lăsați-mă în pace!".

— Ca un veritabil cronicar al tatălui dumneavoastră, ați înregistrat în scris absolut tot ce ați considerat că prezintă interes. Și în ultima dumneavoastră carte, „Planeta părăsită", gravitează Fălticenii, tatăl dumneavoastră, livada, casa...

— Am mult din temperamentul tatei, din firea lui, altfel nu s-ar fi legat o prietenie atît de strînsă între noi. Dacă tata vola, de pildă, patine și pulovere pentru toată casa, dintre toți cei zece frați, pe mine mă lua la cumpărături.. Eu aveam grijă de biblioteca lui, eu i-am făcut toate corecturile, pînă după moartea mamei, cînd s-a recăsătorit. Încă înainte de a ști să citesc am fost... bibliotecarul tatei. Îmi cerea să-i dau Victor Hugo, îl luam din raft, știam unde se află Maupassant.

— Ați trăit în lumea fantastică și reală a lui Mihail Sadoveanu. V-ați ocupat cumva și de nemuritoarele sale unelte de pescuit ?

— Tata spunea că-i pare rău că nu sînt băiat, să-l însoțesc la vînătoare, la pescuit. Nici cu fratele meu, Miti, pictorul, care a murit la 53 de ani, nu mergea la vînat, ci juca numai șah. Îl găsiți pe Miti în cartea mea „Foc de artificii", unde reînviu pe mulți din familie într-un mod, consider eu, original. Cartea e centrată pe un mister, pe care-l dezleagă Topîrceanu, bineînțeles cu tata în centru, eu fiind povestitorul...

— În ce colțuri ale țării v-ați petrecut viața ?

— Fălticeni, unde m-am născut apoi perioada ieșeană. Din 1935 cînd aveam 29 de ani, sînt în aceeași casă în București. Aici a locuit între 1936—1942 și tatăl meu.

— În afară de dumneavoastră cine a mai moștenit puterea netrecătoare a scrisului ?

— Sora mea Teodora, care face versuri de la 14 ani numai pentru plăcerea ei. Acum ar vrea să publice, dar e greu să mai debuteze... Despina, după ce a ieșit la pensie, a scris amintiri din copilărie și adolescență reunite în vol. „Călușii năzdrăvani" și „Livezi în floare". Fratele meu, care a murit în 1944, n-a apucat să scrie decît o singură carte, „Ca floarea cîmpului". El, însă, promitea să fie un mare scriitor. Sora mea Marioara, a încercat și ea să scrie pe la 15—16 ani, mi-a dat un eșantion, eu l-am citit, acum n-aș mai face la fel, dar atunci eram foarte crudă și am sfătuit-o să renunțe.

— Profira Sadoveanu, îndrăzneați să-i arătați maestrului ce scriați pe ascuns ?

— Tata știa că lucrez, deși nu m-a întrebat niciodată. Cînd a fost gata prima mea carte i-am citit-o. A ascultat, n-a corectat nici un cuvînt. Iubindu-l pe Flaubert și pe Maupassant pentru stilul lor, unde nu se poate mișca un cuvînt fără să se strice totul, am scris și eu cu aceeași dorință.

— Și ce v-a spus?

— „Eu n-am avut mediul, n-a avut cine să mă îndrume. Tu poate ai să ajungi mai departe!". Dar n-aș vrea să publicați acest lucru, să nu se interpreteze greșit...

— Am intrat în atmosfera sadoveniană de familie. Ce spuneți de ziarista Profira Sadoveanu?

— Veniseм la București, cu soțul meu Costăchel, să fim de capul nostru. El era magistrat, dar nu-i plăcea această profesiune. M-am întîlnit cu Mihail Sevastos, nu-mi mai aduc aminte cum a fost, i-am propus eu, mi-a propus el colaborarea ! ? A rămas stabilit să scriu niște reportaje sau interviuri, săptămînal, doi ani, cu pseudonimul Valer Donea.

— Mai țineți minte cu cine ați deschis această lungă serie ?

— Cu actorul G. Morțun.

— Și interviurile dumneavoastră semănau cu cel pe care vi-l iau eu astăzi ?

— Nu ! Eu nu mă serveam de casetofon ca să înregistrez, mă bazam pe memoria mea imediată. Dacă am ceva deosebit, am această memorie a senzațiilor, a observațiilor. Era foarte greu să predau un reportaj de 18—20 de pagini săptămînal, cu toate că-l scriam dintr-o suflare. Valer Donea primea scrisori chiar de dragoste. În timpul acela am terminat și o serie de nuvele care au apărut în „Ploi și ninsori", așa că ziaristica m-a ajutat să mă descătușez. Scriu ușor, ca și tatăl meu. Stau întins pe divan, mă gîndesc, mă duc la masă și... transcriu. Toate poeziile vin pe lume plimbîndu-mă, apoi acasă le... transcriu.

— Ziaristica n-a avut forță de atracție pentru dumneavoastră încît să-i rămîneți credincioasă întreaga viață ?

— Nu mă exprima!

— Livada din Fălticeni, pentru mine este o altă... „Dumbravă minunată" !...

— E ceva mai mică acum decît era cînd locuiam noi acolo, din 1909 pînă în 1918.

— Cine se îngrijea de livadă?

— Fratele tatei, Vasile Sadoveanu, era agronom, și harnicul gospodar înnăscut Mihail Sadoveanu. Împreună altoiau, aduceau pomii, întocmeau planul de bătaie.

— „Livada liniștii" cum ați numit-o, intră în circuitul valorilor sentimentale, care întregesc cunoașterea despre marele Mihail Sadoveanu.

— Casa și livada vor fi, cît se mai poate după atîția ani, aceleași. Teii sînt la locul lor. Organizatorii fălticinenі, cărora le mulțumim încă o dată și pe această cale, au venit să ne ceară cărți, fotografii, ar fi vrut și celebrul birou al tatei, cu postav verde. După 70 de ani, de unde? În camera tatei erau un pian, o dormeză, patru biblioteci și o turnantă. Tata, cînd lucra, era ca posedat de toate dealurile, văile, cîmpiile și pădurile ce înviaseră din el. Cînta fără glas odată cu păsările, se legăna în vînt dimpreună cu florile și pomii, sclipucea ca razele de soare și răpăia înfundat ca ploile furtunoase. Nu se putea ca tata să nu semene, atunci cînd scria, cu eroii cărților lui, cu Ștefan cel Mare, cu Nicoară Potcoavă, cu Simion Jder, cu vînătorii și pescarii lui, cu umiliții acestui pămînt pe care se născuse și-i era așa de drag. Se scula cîteodată din somn ca să mai însemne ceva pe paginile lui, zugrăvite așa de frumos cu scrisu-i mărunt și dantelat.

— La fel este și scrisul dumneavoastră, fără lupă nu-l poate citi un om chiar cu vederea bună.

— Noi copiii, făceam clacă și copiam întotdeauna cartea nouă a tatii, pentru că zețarii nu-i puteau descifra scrisul. Tată alegea titlurile cărților dinainte. Pe unele le-a purtat cu sine ani de zile, de pildă „Frații Jderi". „Dumbrava minunată" a scris-o stînd în pat, cu febră.

— Să mai insistăm și să ne mai plimbăm pe strada Rădășeni la numărul 78. Pentru mine este o lume de vrajă, în care pătrund ori de cîte ori deschid o carte de Mihail Sadoveanu.

— Să mergem pe strada Rădășeni în anul 1987. Pe primar, pe Costică Arteni, nu l-am cunoscut, dar pe Gheorghe Dăscălescu, directorul Muzeului orășenesc, l-am întîlnit la mine în casă. Le-am dat cărți de Mihail Sadoveanu și de Profira. Tîfel Mitru, cumnatul tatii, le-a donat 1 270 de fotografii.

— Am vorbit cu tovarășul primar Costică Arteni și mi-a spus că a reușit să găsească un birou al maestrului la Iași. A fost reparată și „teribila sanie". Iarna era... sania lui Mihail Sadoveanu și vara... trăsura lui Mihail Sadoveanu.

— Aveți și pagini preferate din opera tatălui dumneavoastră sau dragostea filială adună totul în aceleași sentimente de admirație ?

— Am și eu preferințele mele. Povestirile de vînătoare și de pescuit sînt extraordinare. Cred că romanul „Frații Jderi" din punct de vedere istoric este monumental. Nuvelele sînt toate frumoase, el era, după părerea mea, un extraordinar nuvelist. „Creanga de aur" și „Nopți de sînziene" sînt cu totul deosebite. Cînd eram mică plîngeam la unele pagini din „Șoimii".

— Dintre marii scriitori care l-au înconjurat și au venit la dumneavoastră în casă...

— Vă întrerup. Nu intrau mulți la noi în casă pentru că tata, în afara obligațiilor sociale, era un singuratic. Nu făcea vizite deloc. Era numai al nostru și al colaboratorilor de la „Viața românească". Ibrăileanu a venit o singură dată în casa noastră, ceea ce nu înseamnă că tata sau noi nu-l vedeam, dar la redacție. Topîrceanu se juca cu noi, era prietenul tatei și al casei.

— Parc-am deschis o carte de povești și intrăm tot mai adînc în istoria literară trăită de dumneavoastră..

— Cu Demostene Botez jucam volei, își ținea echipamentul de sport în hall. Păstorel și cu Philippide erau printre intimii noștri.

— Trece o zi fără să-l evocați pe tatăl dumneavoastră ?

— Sînt atît de vii toate încît sînt mereu în livadă la Fălticeni, la Iași. „Masa umbrelor" a lui Ionel Teodoreanu e prezentă. Acum mă „plimb" prin planete și universuri, stau mai puțin la odihnă în livada care mă mîngîie duioasă, mă leagănă în brațele-i de vînt, și-mi cîntă dulce la ureche, cu glas de păsărele.

— Din această „plimbare" ce va ieși pentru tipar ?

— Am predat Editurii Eminescu un volum de 111 sonete, între timp am adunat un alt volum tot de... 111.

— Pentru ușurință ați pus ca titlu 111 sau ascunde un tîlc ?

— Așa mi-a plăcut mie. Aș vrea să scriu și niște cărți polițiste, nu în genul Agathei Christie, dar deși am trăit fără spaima și apăsarea calendarului, nu uit că împlinesc 81 de ani. Fantasmele mele, cum numesc eu galeria de portrete la care lucrez acum, sînt străbătute de o notă de senzațional. Am o listă întreagă dar îmi vine greu să găsesc poanta pentru fiecare personalitate pe care am cunoscut-o. La unii o am dar nu știu dacă se cade s-o dezvălui.

— Florul liric este incontestabil structura de rezistență a scrisului dumneavoastră...

— Constantin Ciopraga mă crede un memorialist. Dacă-l cred și-i dau dreptate, atunci cine poate fi memorialist bun dacă nu cel ce simte atît de mult încît totul i se imprimă, pentru cît trăiește, ca o ghiară? N-am scris decît despre întîmplări care m-au izbit sau pe care le-am cunoscut foarte bine și am intrat profund în mediul lor. Mai zac în mine petice de viață și vreau să le aduc la lumina tiparului...

CARMEN DUMITRESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

După cum precizam și în anul dintre numerele anterioare ale revistei, nu este cituși de puțin în intenția noastră să minimalizăm în nici un fel activitatea unor instituții sau foruri competente în soluționarea semnalărilor și propunerilor adresate nouă de către cetățeni, dar, din păcate, ne vedem nevoiți să amintim încă odată că răspunsurile pe care le așteptăm din partea acestora, de fapt, sînt așteptate de oameni, ele neflind în nici un caz facultative. Conform Legii nr. 1/1978, termenul de rezolvare stabilit, de 30 de zile, rămîne — după cîte știm — valabil în continuare, iar prevederile legii nu pot fi eludate de nimeni sub nici un motiv, sub nici un fals pretext. Ne determină să facem aceste precizări, absența răspunsurilor, pe care le așteptăm de mai multă vreme din partea Uniunii județene a Cooperativelor agricole de producție Caraș-Severin, din partea Consiliilor populare ale sectoarelor 3, 4 și 5 ale Capitalei, a Direcțiilor județene Iași și Vrancea pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, Consiliului popular județean Mureș, precum și indiferența unor întreprinderi ca I.C.A.B., I.T.H.R. Constanța, I.T.B., „Nufărul" și I.C.R.A.L. „Pajura" din Capitală, care nici în urma unor note publicate în cuprinsul acestei pagini nu s-au hotărît să comunice nici pînă în prezent măsurile stabilite în vederea eliminării neajunsurilor semnalate. Menționăm că ori de cîte ori va fi cazul vom reveni, reamintindu-le în acest mod acelora care încă mai cred că „tăcerea e de aur", obligațiile legale ce le revin.

■ „În comuna Topîrcea, din județul Sibiu, unde locuiesc și părinții mei, comună frumoasă cu oameni frumoși și ei la suflet, pricepuți și buni gospodari, aprovizionarea cu apă a constituit dintotdeauna o problemă. Apa de băut, mai ales, se aducea cu dificultate tocmai de la un izvor numit Șipot, situat la o distanță de mai bine de 4 kilometri — ne scrie **Ana Grevuț Cirligei din București**, str. Făurei nr. 5, bl. C 9. Vă relatez despre acest neajuns la timpul trecut, pentru că nu demult, prin efortul unor oameni inimoși — Ion Vecerdea și Nicolae Păraian, fii ai comunei, apa izvorului a... „poposit" în această localitate, spre bucuria tuturor. Nu îmi rămîne decît să le mulțumesc acestor oameni, gîndindu-mă la binele pe care l-au făcut în acest fel și bătrînilor și bunilor mei părinți".

■ Pentru Mircea Viorel Jac din Reșița, str. Herculane, bl. 14, sc. 4, apart. 5, județul Caraș-Severin, care solicita sprijin în vederea stabilirii unui diagnostic exact în privința sănătății sale, un răspuns primit din partea **Ministerului Sănătății prin Direcția asistență medicală**: „Scrisoarea dumneavoastră a constituit obiectul unor consultări cu Direcția Sanitară a județului Caraș-Severin, în urma cărora s-a stabilit că suferiți de sechele importante datorate poliomielitei contractate în copilărie. S-a dispus internarea dumneavoastră — dacă sînteți de acord — într-o clinică de specialitate din Timișoara în vederea precizării unui bilanț complex și stabilirea unui plan terapeutic de recuperare corespunzător".

■ **„Dialog" la Oficiul P.T.T.R. București nr. 17, situat pe Calea Giulești :**

— Aș dori să ridic un colet sosit pe numele soției. Puteți și actul ei de identitate !

— Ce mă bați la cap dom'le ? Ce, ea n-are picioare să vină pîn-aici ? Ce, vă credeți în Patagonia ?

— ...Vedeți... ea este acasă cu cel mic... eu sînt soțul. Puteți și buletinul meu...

— Nu mă interesează cine ești ! Ne-am obișnuit cu d'ăștia, așa că reclamă-mă unde vrei, că oricum pierzi timpul de pomană !...

Autoarea replicilor — **Elena Miricescu**... chiar dirigintele oficiului !

N.R. — Dincolo de faptul că un colet a fost, sau nu, ridicat la timp, rămîne certă și stupefiantă atitudinea de neînțeles, ireverențioasă și ostilă, pe care însuși coordonatorul activității unui oficiu poștal o manifestă în relațiile cu cetățenii. Pentru că — după cum am putut constata la fața locului — situația intolerantă semnalată la Oficiul 17 nu este singulară aici, așteptăm grabnic, din partea Direcției de Poștă a municipiului București, măsurile cele mai ferme ce se impun în vederea înlăturării unor asemenea grave abateri de la disciplina muncii.

■ În legătură cu problemele cuprinse în scrisoarea semnată de **Bucur Ionescu din satul Bueșți, comuna Albești**, care își exprima dorința de a fi încadrat pe un post ce nu presupune eforturi fizice deosebite, dată fiind starea precară a sănătății sale, ne răspunde cu promptitudine **Consiliul popular al județului Ialomița** : „Petiționarul a lucrat în cadrul C.A.P. Bueșți din anul 1953 pînă în luna august 1985, cînd s-a internat în spital cu diagnosticul de colecistită. În ianuarie 1986 și în noiembrie, același an, a fost din nou supus unor intervenții chirurgicale, avînd diagnosticul de deșul Hunedoara, • scrisoare semnată de **Alexandru Curetean**, str. Minerului, bl. 30, sc. 2, apart. 35, lucrător al Întreprinderii județene de transport local Deva, care „ne roagă sufletește să îi ajutăm, să îi sprijinim" să scape de toate necazurile pricinuite dumnealui și familiei sale de către insuportabila familie Pop, care locuiește deasupra apartamentului său. Argumentele, exprimate pe un ton patetic, curg în valuri, ne conving, și în aceeași zi trimitem spre cercetare scrisoarea către forurile competente, în vederea soluționării acestei sesizări. Se constituie o comisie alcătuită din reprezentanți ai Procuraturii Militare din Timișoara, ai miliției municipiu-

Iubiți-vă copiii, oameni!

Deși s-ar putea spune că nu face parte din profilul strict al acestei pagini, vom consemna succint, poate prea succint totuși, un caz cu totul neobișnuit, supus de curînd atenției opiniei publice de către unul dintre colegii noștri giurgiuveni — Ion Gaghii, în coloanele ziarului „Steagul roșu". Din păcate, relatarea faptelor, așa cum s-au înlănțuit în neomeneasca lor derulare, nu reușește să schițeze decît parțial profilul moral al unor indivizi iresponsabili, ale căror inimi de tinichea bat cinic ritmul egoismului, fățărniciei și cruzimii, departe de a fi în măsură să cuprindă totalitatea resurselor răului cuibărît în adîncurile ființei lor. Așadar...

Afroda Udrea, cu ultimul domiciliu în comuna Crevedia Mare, era mama unui băiețel, copil rezultat dintr-o căsătorie eșuată. Din dorința de a-i reface căminul, dar mai ales pentru ca Nicușor-Daniel să aibă un tată, Rada Burada, mama vitregă a lui Dumitru Negoi din satul Malu Spart ,comuna Bolintin Vale, încearcă în mai multe rînduri să-l convingă pe acest tînăr, fără ocupație, să se însoare cu Afroda „că poate așa s-o stringe și el de pe drumuri și se va apuca să muncească". În cele din urmă, după ce la început Dumitru refuză, pretextînd că femeia are deja un copil, acesta se hotărăște totuși să o aducă la el acasă pe Afroda.

La început, toate sînt bune și la locul lor, numai că băiețelul, care abia împlinise un an, nu își află încă locul pentru că deocamdată, fiind internat pentru niște afecțiuni minore în Spitalul de copii din Bolintin Vale statutul lui rămîne incert. Cu atît mai încert cu cît mama „îl uită" acolo în continuare pentru cîteva luni, gestul ei făcînd ca acest caz să devină deja o „problemă socială" pentru personalul spitalului. Într-un tîrziu, totuși, Nicușor-Daniel este adus „acasă". Neștiind că plînsul lui naiv s-ar putea să-l supere cumva pe „tătică", se manifestă firesc, ori de cîte ori îl copleșesc foamea sau setea. Pentru a-l aduce „la ordine", Dumitru Negoi, însă, găsește de cuviință să îl lovească mînios oriunde apucă, fără să-i pese de nimeni și de nimic. Privirile nevinovate ale copilului caută, parcă ocrotirea mamei. Dar mama se teme la rîndu-i să nu-l piardă pe Dumitru. Așa că se simte pe deplin îndreptățită să recurgă, ca „mamă bună" a copilului, la metodele concubinului ei. Ba mai mult, într-una din zile, enervată peste măsură de plînsetele micuțului, îl ridică de pe podea, cuprinzîndu-l cu ambele mîini, și îl izbește violent cu picioarele de marginea de lemn a patului. Fracturate fiind, piciorușele se umflă, se învinețește, fapt ce îi determină pe „părinți" să se adreseze medicilor... după abia două zile ! Starea sănătății copilului se agravează. Este dus de urgență la Spitalul „Grigore Alexandrescu" din Capitală, unde lui Nicușor-Daniel i se aplică aparat ghipsat la ambele picioare. Urmează pentru el peste 90 de zile și nopți de grea suferință...

Dar toate trec și în sfîrșit este din nou adus „acasă". Din nou, încep maltratările... Într-o zi ,Afroda pleacă dis-de-dimineață la o consăteancă, pentru a o ajuta la culesul tutunului. Pe la ora prînzului, cînd cele două femei se pregăteau de masă, îl văd pe Dumitru intrînd pe poartă cu copilul în brațe. Băiețelul plîngea. Nicușor este lăsat mamei, iar Dumitru pleacă „la o țuică" la niște amici. Abia după cîteva ore încetează plînsul copilului, care în tot acest interval de timp refuză să mănînce ceva. Într-un tîrziu este adus acasă și culcat, rămînînd în continuare în grija lui Dumitru. După un timp, băiatul se trezește și — spre enervarea „tăticului" — începe să plîngă. Lovit zdravăn cu palmele, se pune și mai tare pe plîns. De data aceasta, scos parcă din minți, Dumitru Negoi îl apucă pe Nicușor cu ambele mîini și ridicîndu-l, îl izbește de două ori cu capul de perete. Îl aruncă apoi în pat, unde, pentru a fi și mai sigur că micuțul va înceta să mai plîngă, îi aplică o puternică lovitură de pumn în abdomen. Copilul încetează plînsetele și țipetele, începe să răsufle din ce în ce mai greu și după cîteva minute micul trup rămîne inert.

Nicușor tocmai împlinise un an și zece luni...

Puși în fața unor argumente incontestabile, Afroda Udrea și concubinul ei recunosc adevărul. Sînt judecați și condamnați la închisoare : Afroda Udrea va ispăși o pedeapsă de 6 ani, iar Dumitru Negoi 16 ani de detenție. Comentariile sînt prisos...

lecter mecanic. Drept urmare, B.I., în perioada august 1985 — februarie 1987 nu a mai putut lucra în Cooperativa agricolă de producție. În prezent, discutîndu-se cu acesta, i s-a oferit un loc de muncă la sera C.A.P., ca paznic, post pentru care i s-au întocmit formele de încadrare."

■ Din păcate, se întîmplă uneori ca dreptul, consfințit prin lege, al fiecărui cetățean de a adresa organelor locale și centrale ale puterii de stat propuneri, sesizări și reclamații, să fie interpretat de către unii, în chip eronat, ca modalitate de a-și denigra semenii, de a-i șicana în fel și chip, de a le face viața amară. Și nu de puține ori, în asemenea cazuri, întrîndu-se în intimitatea amănuntelor se constată că de fapt reclamantul ar fi trebuit... reclamat, că argumentele sale sofisticate sînt false, ireale, în spatele lor stînd la pîndă interese personale meschine, pentru rezolvarea cărora reclamagiul știe prea bine că nu poate aspira decît pornind pe căile obscure ale inducerii în eroare, ale minciunii. Iată un caz tipic : în luna ianuarie a acestui an primim din Deva, județul Deva, ai unității militare în care Pop Ionel — locatarul reclamat — își desfășoară activitatea ca subofițer M.A.N., ai I.J.T.L.-ului, etc., se discută cu locatarii blocului în care locuiesc familiile Curetean și Pop, iar nouă dintre aceștia formulează chiar declarații scrise. Dar... surpriză: se constată că toate neajunsurile și necazurile incriminate se potrivesc „ca o mănușă", nu familiei Pop, ci chiar... reclamantului, care, deși aflat într-o situație penibilă în urma stabilirii adevărului, continuă să țignească și să amenințe... De fapt, sub pretextul neînțelegerilor cu vecinul de deasupra apartamentului său, Alexandru Curetean speră să obțină un alt apartament mai bun, situat în centrul municipiului Deva, „ului" complet că în afara acelula pe care îl deține, mai are o locuință proprietate personală în satul Hondol, din apropiere.

...O mulțime de oameni și-au irosit timpul (inclusiv noi) pentru a dezlega țițele încurcate ale unor minciuni... Poate acest caz îi va îndemna la meditație pe toți aceia care confundă dreptul democratic de a reclama, de a sesiza autorităților aspecte reale aflate în discordanță cu etica și echitatea noastră, cu „dreptul" de a împroșca obrazul altora cu noroi ..

■ **Ministerul de Interne; U.M. 0878** : „Analizînd aspectele semnalate de un grup de 4 profesori de la Școala specială de muncă și reeducare pentru minori din comuna Tichilești, județul Brăila, subordonată Ministerului de Interne, vă aducem la cunoștință următoarele: dată fiind situația deosebită pe care profesorii respectivi o prezentau cu privire la modul în care li s-au desfăcut contractele de muncă de către școlile unde au fost încadrați anterior, prin adresa nr. 135781 am•solicitat Ministerului Educației și Învățămîntului relațiile necesare în legătură cu retribuirea acestora. Prin adresa nr. 51774 1987, Ministerul Educației și Învățămîntului ne-a precizat ca retribuirea profesorilor respectivi să se facă în conformitate cu prevederile art. 200 din Legea 57/1974 — republicată în 1980 — dacă motivele desfacerii contractelor de muncă se încadrează în prevederile alin. 2 sau 3, lit. „a" de la articolul sus-menționat. Acest răspuns a fost transmis organului tutelar al școlii respective din Ministerul de Interne, pentru a se lua măsurile ce se impun, în vederea repunerii în drepturile avute anterior de semnatari".

■ „Mă numesc **Ana Tudor**, sînt profesoară și am domiciliul flotant în **satul Mioveni, județul Argeș**. În dimineața zilei de 15 mai 1986, în jurul orei 7,30, coborînd din autobuzul liniei 15, cu ruta Mioveni — Pitești, am constatat, cu amărăciune, dispariția din geanta pe care o aveam asupra mea a unui libret C.E.C. în valoare de 5 000 lei, cu cîștiguri în autoturisme. În mod firesc, am anunțat unitatea C.E.C. locală, precum și Sucursala din Pitești, dar în puținul timp care s-a scurs de la dispariția libretului și pînă la sesizarea mea, cel ce mi-l „subtilizase", în mod cu totul surprinzător, reușise deja să retragă suma de 2 000 lei. Desigur, nu înțeleg să pun întreaga vinovăție pe seama altora, dar nici nu îmi explic, totuși, cum oficianta unui ghișeu s-a lăsat indusă în eroare să elibereze bani, atîta vreme cît persoana care i-a ridicat — aveam să aflu ulterior — nu completase pe foaia de restituire nici măcar... adresa mea exactă! În plus, știu că la restituirea unei sume de pe astfel de librete ar fi trebuit anunțată în primul rînd unitatea C.E.C. la care a fost depusă inițial suma, pentru ca libretul respectiv să nu mai participe la tragere. Oricum, cert este faptul că după toate insistențele mele (care durează de aproape un an), Sucursala C.E.C. Argeș îmi trimite prin poștă un răspuns din care reiese că, de fapt... chiar eu aș fi retras cei 2000 lei ! Situația rămîne cu atît mai de neînțeles, cu cît mi s-au luat și probe grafologice, constatîndu-se veridicitatea afirmațiilor mele, după care a urmat asigurarea că problema va fi rezolvată în cel mai scurt timp. Mă întreb, oare recunoașterea neglijenței comise de oficiantă nu ar fi calea cea mai dreaptă a rezolvării ?"

■ Aflăm cu satisfacție — **de la un grup de locatari ai blocului A 7, situat pe strada Covasna la numărul 27, din cartierul bucureștean Berceni-Sud II** — despre realizările salutare ale Asociației de locatari de aici, în strînsă colaborare cu toți cetățenii domiciliați în acest bloc. Astfel, printr-o muncă susținută, printr-o atenție majoră acordată sporirii gradului de civilizație și confort, au fost întrunite aproape toate dezideratele la care pot aspira buni gospodari: în jurul blocului au fost plantați arbori ornamentali, s-au sădit tufe de trandafiri, au fost create mici „loturi legumicole". De asemenea, s-a procedat la salubrizarea întregului subsol, la înlocuirea becurilor incandescente cu lămpi fluorescente, s-au amenajat spații tehnice.

Este plăcut să primim asemenea scrisori trimise de oameni harnici, care prin acțiunile lor grăbesc parcă sosirea... primăverii !

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Suteșteanu Niță — Drăgășani: Dacă altfel nu vă înțelegeți, susțineți-vă în fața instanței, pe bază de probe, contribuția personală la ridicarea și amenajarea imobilului. • **Georgescu Marin** — Uricani: Am trimis la rîndul nostru scrisoarea revistei „Agricultura socialistă" de unde sperăm să primiți răspunsuri competente. • **Dudău Ion** — Călimănești: Cartea de muncă și documentele se află la noi. Cînd doriți, le puteți ridica (nr. 3810). • **Gheltu Aneta** — Birlad: Pentru a primi pensie de la C.A.P. trebuia să fi realizat volumul de norme pe o perioadă de cel puțin 10 ani. Dar oricum, nu aveți dreptul decît la o pensie. • **Negoescu Nicolae** — Craiova: Nu se poate decît după schimbarea domiciliului stabil. • **Sava Gh. Ion** — satul Armășoaia, com. Pungești (Vaslui): Nu poate beneficia. • **Milea C. Ion** — satul Slatina, com. Nucșoara (Argeș): După verificările ce se vor întreprinde la C.A.P. Domnești, cauza dv. va fi reexaminată de Comisia Centrală de Pensii. • **Ștefan Sarita Laura** — Brăila: Pentru a urma învățămîntul liceal cursul seral trebuie să susțineți examen în sesiunea august 1987. • **Ianeu Elena** — Constanța: La adunarea generală din 22 februarie s-a hotărît ca efectuarea lucrărilor de hidroizolații la terasa blocului să înceapă la 15 aprilie. • **Dumitru Nicolae** — satul Băneși, com. Sălcioara (Dîmbovița): Dacă nu ați lucrat în C.A.P. nici înainte, nici după pensionare, nu aveți dreptul la lot în folosință. • **Duțu Gh. Constantin** — com. Predeal — Sărari (Prahova): Nu este vorba despre o lege nouă, ci de statutul cooperativelor de credit. • **Farcaș Tiberiu** — com. Vințul de Jos (Alba): Reținerile de 20 la sută se vor primi de la I.A.S. Oarba, după recepționarea lucrărilor. • **Kisfaludi Nicolae** — Cristuru Secuiesc (Harghita): Trimiteți-ne o scrisoare în care să ne relatați ce s-a întîmplat. • **Virlan Alexandra** — București: Știm că nu, dar trebuie să consultați publicațiile de specialitate. Ne permitem să vă dăm un sfat: trebuie să semnați orice adresare în scris. • **[illegible] Valeria** — satul Orțăști, com. Brusturi — Drăgănești (Neamț): Am primit asigurarea că problema dv. va fi rezolvată în trimestrul II. • **Mare Eugen** — satul Săcel, com. Băișoara (Cluj): Ați fost invitat de două ori la D.P.M.O.S. pentru emiterea dispoziției de repartizare pentru Exploatarea minieră Băișoara. • **Băducanu Constantin** — Găești: Vă recomandăm să consultați volumul „Bioterapie" de Virgil T. Geiculescu, apărut în 1986 la Editura Științifică și Enciclopedică. • **Dobrean Viorel** — stația C.F.R. Baia Dobrogea (Timiș): Pretențiile băneși urmează să vi le valorificați pe calea acțiunii civile. • **Purcel Avram** — satul Bălcaciu, (com. Jidvei Alba): În baza prevederilor art. 41 al. 3 din Legea 4/1977 și art. 63 din Legea 3/1977, cuantumul celor două pensii nu poate fi mai mare decît nivelul pensiei ce s-ar fi cuvenit dacă întreaga activitate ar fi fost prestată într-o unitate de stat. • **Gheorghică P. Marinela** — com. Slătioara (Vîlcea): Gheorghică Emil locuiește în com. Fundeni, jud. Călărași și este încadrat la Uzina „23 August", secția Turnătorie, București.

REGHINA VÂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

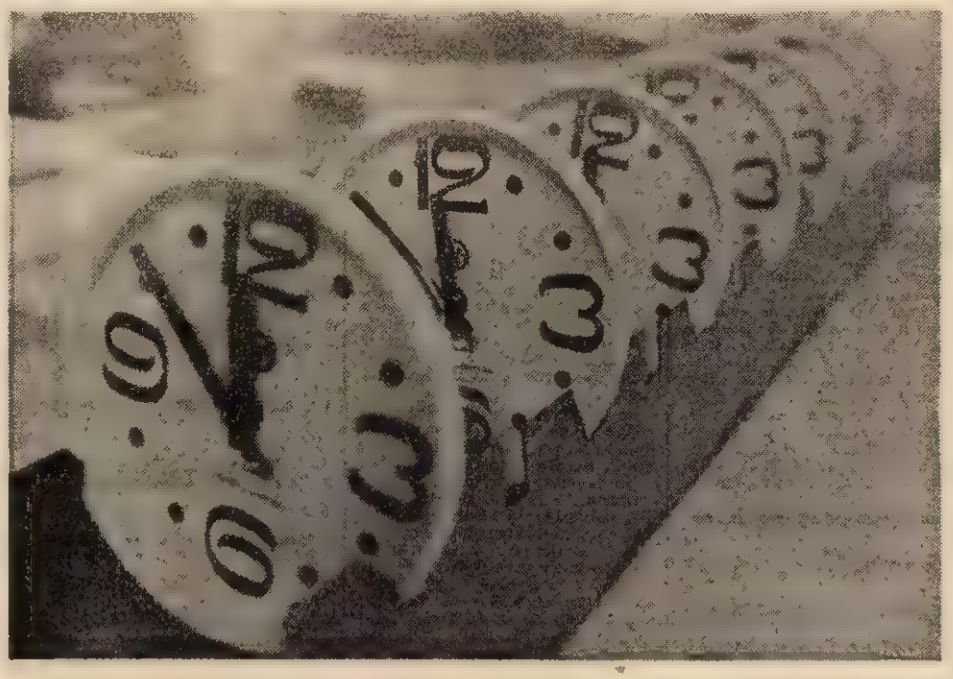

Ora exactă la Arad

— Interviu cu Iosif Berenz, directorul Întreprinderii de ceasuri „Victoria" —

— Tovarășe director, dacă reușim să fim punctuali în momentele esențiale ale unei zile, faptul se datorează nu doar conștiinței noastre, ci și deșteptătoarelor fabricate la „Victoria" Arad. Mari sau mici, cu sau fără cuc, plantate într-o tigaie sau într-o farfurie, ceasurile produse aici fac și ele parte din familie. Și, mai în glumă, mai în serios, le pomenim de cîte ori ne scoală cu noaptea în cap. Dv. cînd ați pomenit pentru prima oară un ceas fabricat la „Victoria" ?

— Imediat după ce l-am fabricat : în 1955. Atunci s-au realizat la Arad, de fapt, în țară, primele ceasuri românești.

— Cu ele începe istoria ceasurilor arădene ?

— Nu, mai devreme : în 1950. Pe atunci fabrica de azi era numai o cooperativă. Se numea „Precizia". Fabricam în jur de o sută de produse, printre ele și lacăte, fermoare, și reparam ceasuri. Deșteptătoarele, mă rog, toate tipurile de ceasuri existente pe atunci erau importate.

— Chiar și ceasurile „C.F.R."?

— Sigur că da. Erau nemțești, comandă pentru noi, cum facem și noi astăzi pentru alții.

— Care au fost primii meșteri ?

— Tatăl tuturor a fost maistrul ceasornicar Petru Simolan. Motorul producției de ceasuri. Știa tot. Avea o minte și o răbdare... Și la ceasuri și la oameni. Eram ceasornicar aici, sub mîna lui.

— Cum au fost primele două sute de ceasuri ?

— Bune. Foarte bune. Un mecanism propriu, gîndit de noi, fiindcă știam atîta censornicărie, încît ne miram că n-am început să le facem mai devreme. Un alt mester foarte bun era și Alexandru Hologi. Matrițer de excepție. Fără un matrițer foarte bun, fără matrițe perfecte nu poți să faci performanță. La fel ca strungarii și frezorii, meseriași foarte importanți pentru o producție de ceasuri.

— Cum arătau acele prime ceasornice ?

— Aici era hiba. Mari, grele, metal mult. Dar erau românești. Știți cum era ? Noi, la „Precizia", ne pricepeam și la fermoare, și la ceasuri, și la alte cîteva zeci de produse. Dar ceasul ni se părea cel mai nobil. Un ceas are personalitate, are viață, depinzi de el. Ni s-a părut cel mai sigur produs al nostru și am rămas la el.

— Firma „Victoria" cînd a apărut ?

— În 1961, la 1 ianuarie. Sistemul cooperatist era prea strîmt pentru noi. Atunci au început și primele investiții. Producția era de aproximativ 150 000 de ceasuri anual, în 12 modele, concepție proprie. De altfel, avem și un atelier de cercetare.

— Se poate vorbi de modă în fabricarea ceasurilor ?

— Un ceas trebuie să fie util, dar și să placă. Fiecare timp a avut ceasul lui. Mulți căutau un ceas după numărul de rubine. Apoi au venit cele electrice, electronice. Se schimbă dotările, tehnologiile de fabricație. Ceasurile noastre din 1961, făceau parte din prima generație. Consum mare de metal, precizie de 5 minute la 24 de ore. Azi am ajuns la 200 de modele, ceasurile deșteptătoare fiind din generația a patra. Precizia lor este de 1,5 minute la 24 de ore. Lor li s-au adăugat ceasurile de perete, mecanice și electrice. În acest moment pregătim mecanismul cu cuart. Producem acum peste un milion de ceasuri.

— Și cumpărăm noi atîtea ceasuri ?

— Cumpărăm, dar o parte din această producție o exportăm. Primele ceasuri au fost exportate în 1969. De atunci și pînă azi am vîndut în peste 30 de țări, în condițiile unei concurențe serioase. Mai ales în Europa. Mulți fac deșteptătoare și vor să vîndă. În 17 ani am exportat două milioane și jumătate de ceasuri. Tot atîtea familii din lume se trezesc după ceasurile fabricate la „Victoria". Am ajuns și pe piața S.U.A., unde se răzbate greu. Pentru anul acesta, vom mări producția de export cu 50 la sută, avînd asigurate și contracte și comenzi.

— Revin la întrebarea de mai sus : cumpărăm atîtea ceasuri la fiecare an ?

— Să facem o socoteală simplă. Dacă fiecare familie, să spunem de trei persoane, își ia un ceas la zece ani, veți vedea că ceasornicele noastre nu stau, ci se vînd. Și nu avem reclamații.

— Știți ce vor cumpărătorii ? Ce fel de ceasuri își doresc ?

— Știm. Ne consultăm frecvent cu comerțul. Se caută și mari și mici.

— Au căutare și pendulele ?

— Da. Sînt practice, nu este vorba doar de o modă retro. Nu fac zgomot pentru că nu bat, iar precizia este mare. În plus, se întorc o dată la două săptămîni, cele mecanice, și la circa șase luni, cele electrice.

— Ceasurile cu cuc se mai vînd ?

— Au avut un timp al lor. Eu nu le-aș putea suporta. Iar la bloc, nici nu știi la ce etaj cîntă, cîntă pentru tot blocul.

— Mai fabricați și ceasuri mai speciale : în tigaie, în ceramică, în lemn. Aveți designeri ?

— Am spus, avem un atelier propriu de cercetare. Acolo sînt și ingineri, și tehnicieni, și designeri. Știu ce vreți să spuneți, că sînt kitsch-uri. Nu este adevărat. Nu sînt de prost gust. Le adaptăm mediului : bucătării, camere pentru copii, pentru tineret, săli de așteptare etc. Așa este peste tot în lume. Am văzut la firme serioase ceasuri montate în ceainice, pe scînduri de tocat, în curea, mari, de perete. Dacă vorbim de kitsch, acesta există peste tot în lume cînd e vorba de un produs de serie sau unicat. Poate pentru că, vrînd, nevrînd, printr-un obiect sau altul, de o anumită utilitate, kitsch-ul face parte și din viața noastră. Dar vreau să vă spun că am văzut unicate la magazine ale fondului plastic din țară de un gust mult mai îndoielnic decît al unui ceas fixat într-o tigaie. De pildă, un ceas de-al nostru era montat într-un suport de portelan, discutabil în privința esteticii, la prețul de 3 000 lei bucata. El face unicat, eu serie, eu zic că al nostru este mai frumos, iar al lui inacceptabil. De prețuri nu mai vorbim. Ni se poate reproșa uneori calitatea lucrărilor pe care le folosim, pentru că nu sînt întotdeauna la fel, dar asta e altă problemă.

— Ce exportați și cui ?

— Ceasuri deșteptătoare cu doi clopoței. În S.U.A., Anglia, R.F.G., Israel, Iran etc.

— Cum se lese pe piață ?

— Greu. Dar și mai greu rămîi. Unii n-au rămas. Noi, da. De ce ? Pentru că din 1969 și pînă azi n-am avut nici un refuz cauzat de calitate.

— Azi, după atîția ani de meserie, vă mai spune ceva un ceas, altceva decît ora ?

— Ceasurile, mai puțin problemele legate de ele, însă foarte mult. Diferența seamănă cu aceea dintre un zbîrnîit de ceas și unul de telefon.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Pînă cînd, Godot... ?

Hipertensivii, ca și cei ce suferă de inimă, nu fac parte, se-nțelege, dintre răsfățații soartei ; își duc și ei crucea cum pot, mai cu medicamentele în servietă, mai amăgindu-se cu iluzia că vor fi în stare să trateze cu indiferență necazurile și greutățile, că se vor putea da la o parte din calea efortului mare și a stresului, mai trăgînd dimineața cu urechea la „sfatul medicului". Și medicii, atît la radio, cît și cu alte prilejuri, nu sînt deloc zgîrciți cu sfaturile : asta nu, asta nu, cealaltă tot nu, o pădure de nu de jur-împrejur, care-i ia omului orice putință și orice speranță de a se bucura de ce-i bun pe lume. Un nu hotărît al medicilor vizează și clorura de natriu, mult hulita sare de bucătărie. Cel care a avut ghinionul să intre în tabăra hipertensivilor pierde ipso facto dreptul la sare pentru tot restul zilelor lui. La fel de categoric îi este interzis și piperul, cu atît mai mult cu cît adesea, din cauza regimului alimentar și a doctoriilor pe care trebuie să le îngurgiteze, hipertensivul suferă și de stomac. O viață fără sare și piper... Grea povară !

Unii s-au resemnat și o duc așa, cu fierturi fără nici un dram de clorură de sodiu și, desigur, fără nici un gust. Altora însă un astfel de trai li s-a părut și îl se pare prea de tot insipid. Și la un moment dat, oameni de... inimă s-au gîndit și la necazurile hipertensivilor, ale cardiacilor și au inventat sarea fără sodiu. Nu e ea chiar ca cealaltă, dar, oricum, îți faci treaba cu ea. Decît nimic, bună este și o sare de potasiu amestecată cu țipirig. Ai în ce să întinzi o bucățică de pîine (dietetică și ea, firește), după obicelul nostru din bătrîni. În plus, după cum susțin specialiștii, sarea fără sodiu este și medicament, întrucît kaliul are în organism efect hipotensiv.

Pe la începutul lui noiembrie 1986, cînd ultimul meu tub de sare fără sodiu era pe jumătate, m-am dus să mai cumpăr. N-am găsit. Am încercat cîteva zile la rînd — același rezultat. Am fost apoi la alte farmacii, întîi la cele de pe aproape de casă, pe urmă la cele de pe lîngă slujbă și, în sfîrșit, la cele din centru. Nu aveau nicăieri sare fără sodiu. Am aflat însă în timpul acestor peregrinări că în jur de 20 ale fiecărei luni farmaciile primesc cotele de medicamente pe care le-au comandat. În consecință, după data respectivă mi-am reluat turneul ; ați ghicit, tot fără succes. Pe aceleași itinerarii am mai umblat — evident, tot în zadar — și în decembrie anul trecut, în ianuarie și februarie anul acesta. Tocmai mă organizam să aștept voinicește și cu răbdare și ultima decadă a lui martie, cînd deodată mi-a apărut în minte o întrebare : dar dacă, în realitate, îl așteptam pe Godot ? Și-am început să bănuiesc atunci — l-adevărat, cu destulă întîrziere — că ceva nu-i în regulă și am căutat să aflu ce se-întîmplă.

În acest scop, m-am adresat Oficiului Farmaceutic nr. 1 din Capitală, unde am aflat cele de mai jos. Sarea fără sodiu a fost produsă de Întreprinderea de Medicamente București pînă la jumătatea lui 1986, cînd fabricarea ei a fost preluată de Întreprinderea „Terapia" din Cluj-Napoca. Ultima livrare pentru București, un lot de 3 000 de flacoane, s-a făcut de către unitatea clujeană la 6 octombrie 1986. La sfîrșitul anului trecut, restanța pentru Capitală era de 35 500 de flacoane. La acestea se adaugă alte 12 000 de flacoane, comanda pentru trimestrul I 1987. Cînd se va primi ceva, nu se mai știe. Să așteptăm.

Ce-a spus Clujul ? Că sînt dificultăți în aprovizionarea cu unele materii prime. Din această cauză, în ultimele luni nu s-a mai produs nici un flacon de sare fără sodiu. Cînd se vor primi materiile respective ? Nu se știe. Trebuie să așteptăm.

Și iată cum, învîrtindu-ne în cerc, am ajuns tot la Godot. De ce nu vine odată ? Explicații se pot dat multe de către toți cei care au un rol în aducerea în farmacii a sării fără sodiu, însă hipertensivii și cardiacii nu de explicații au nevoie, n-au ce face cu ele. Nu ne rămîne decît să întrebăm, în dulcele stil, al unui brav strămoș de-al nostru : pînă cînd, Godot, ai să ne pui răbdarea la încercare și al să te lași așteptat ? Iată ce am dori tare mult să știm.

ION D. GOIA ■

Un fel de aritmetică

Rămîn un om cu sufletul la mere, oricîte soiuri de fructe s-ar afla prin preajmă. Mă năpustesc asupra lor și oricînd sînt gata să cumpăr pînă-mi umplu sacoșa și buzunarele, să mai iau și în mîini și să țin cîteva și la subsuoară. Aflat pe aiurea, într-o piață halucinantă în care nu cunoșteam nici jumătate din fructele de pe tarabe, am preferat să dau aproape două sute de lei pe un măr ca să-mi astîmpăr o pornire aproape inexplicabilă. Așa că într-o bună zi, cînd în Piața Cringași am văzut două cărucioare încărcate cu superbe mere Golden, m-am emoționat mai tare decît în fața unui ciorchine de banane. Am stat la rînd să cumpăr trei kilograme. Mi s-a părut că sînt puține și am mai luat trei. Un adolescent de 14 ani, îmbrăcat în costum de elev, punea cu migală fiecare fruct în coșul cîntarului și, după ce potrivea instrumentul la gramaj, îmi lua un măr înapoi. O clipă am avut sentimentul că învață să înșele. Și i-am retezat-o scurt, încă înainte de a cumpăra. M-a privit de parcă mi-ar fi dat două palme. În ochii lui nu era nici o umbră de vinovăție. Dimpotrivă, parcă ți jigneam cerîndu-i să fie corect. Și drept răsplată pentru această atitudine, mi-a plătit-o. Cînd mi-a deșertat merele în sacoșă a făcut-o în așa fel încît trei sau patru să ajungă pe jos. În primul moment am fost gata să-l suspectez de o nepoliticoasă lipsă de atenție. Dar la următoarele trei kilograme a procedat la fel. Cu o grabă nedisimulată a mimat o neatenție și mi-a mai pus cîteva mere pe lîngă sacoșă. M-am aplecat, le-am numărat și m-am servit liniștit cu 7 mere. Am plătit 48 de lei și am plecat în grabă pentru că tramvaiul se apropia amenințător. Am și fugit puțin și, cînd mai aveam cîțiva metri, am lăsat-o ușor. Atunci m-am trezit prins de haină. În spatele meu era elevul vînzător de mere. Tinea întinsă mîna cu banii pe care-i dădusem pe cele șase kilograme. M-ai păcălit, zicea el acuzator. Mi-ai dat mai puțin ! Cum adică, zic eu ? Desfac palma și numărăm. Douăzeci și cinci, treizeci și cinci, patruzeci și cinci, plus trei, patruzeci și opt, nu ? Da, dar șase ori opt fac 56, zice el. Îmi mai datorați opt lei ! Socoteala lui m-a paralizat. În prejma noastră, un fel de opinie publică improvizată de cei care-l văzuseră fugind după mine aștepta deznodămîntul. Pînă să mă dumiresc, tramvaiul a plecat și am rămas doar noi doi pe refugiul pustiu. Pustiul mă ținea cu o mînă de haină, cu cealaltă îmi arăta banii, dovada incontestabilă a micii înșelătorii pe care as fi comis-o. Cei care așteptau lîngă tonetă au început să-mi strige, plătește, bre că n-avem timp de pierdut ! Îngrozit de gîndul că printre ei s-ar putea afla unii care mă cunosc și m-ar putea acuza de cine știe ce intenție, m-am întors să le explic. Nu departe, la cîteva zeci de metri, era o altă tonetă, dar cu mere mai zbîrcite, parcă mai mici și murdare. Omul nu avea nici un client. Stătea cu brațele încrucișate și privea piața. A observat neînțelegerea și nemulțumirile celor de la rînd și discuțiile mele cu pustiul. S-a apropiat și l-a întrebat, ce s-a întîmplat, mă ? Nimic, a răspuns acesta, dînsul mi-a plătit mai puțin ! Cum adică ? a întrebat el cu autoritate. Păi i-am dat șase kile. Șase ori opt. Cincizeci și șase și el nu mi-a dat decît patruzeci și opt ! Omul, probabil tatăl sau unchiul copilului, a zîmbit și-a zis, mă, da' prost mai ești ! șase ori opt fac patruj' doi ! Dă-i șase lei și ai grijă că mă bagi la necaz ! Pustiul, rosu ca racul, mi-a întins șase lei. Să-i iau ca să-l învăț că prostia se plătește sau să plec? Atunci am descoperit merele căzute printre picioarele oamenilor. Cu grijă, am început să le adun și să le pun înapoi în coșul tonetei. Cu gîndul la o anume matematică am plecat spre stația de tramvai unde ar fi trebuit să sosească vehicolul următor.

CORNEL NISTORESCU ■

Familia: două aripi — un singur zbor

AUZIM pe cite cineva : „Aș fi avut planuri mari, dar m-am căsătorit !" lăsind limpede să se înțeleagă că familia a rupt un destin, a oprit un vis. Dar și : „Norocul meu a fost că m-am căsătorit, altfel n-aș fi făcut nimic".

Familia se constituie din două personalități. Ele vin din sfere diferite, cu un trecut diferit, fiecare cu aspirațiile, cu năzuințele sale, cu frămîntări dintre cele mai intime. Și iată-le, deodată, pornind alături, formînd o comunitate nouă, în care încep să acționeze legi proprii : legile familiei. Are el, momentul o importanță fundamentală și în ce fel ? Cere el renunțarea la ceea ce a fost sau nu-i vorba de nici o claustrare ? Poate fi familia un sprijin pentru a ieși dintr-un impas, un climat pentru refacerea forțelor, pentru stimularea capacităților și afirmarea lor ?

Pasionat de discuție, administratorul blocului în care locuiesc, Constantin Stoescu, face mai intîi o remarcă : în familie se unesc, desigur, doi oameni diferiți, dar ei sînt totuși apropiați prin numeroase trăsături, pe baza cărora se și realizează, de fapt, atracția reciprocă. Să numim numai eternul țel al familiei — căutarea fericirii — și să ne dăm de îndată seama de atributele celor doi : tinerețe, încredere în viață, sete de afirmare, dorința de a fi stimat, apreciat de colectivitate. Administratorul îmi dă exemple dintre cele mai simple și, totodată, convingătoare, atît noul bloc, cît și blocurile în care a locuit mai înainte fiind, de fapt, locuite de familiști, cei mai mulți devenindu-i buni prieteni. Unul dintre foștii săi vecini, de pildă, s-a visat de mic copil profesor, dar facultatea a făcut-o după ce s-a căsătorit. O bună perioadă de timp soția lui și-a luat asupră-i aproape toate grijile casei, numai ca el să-și fi atins țelul care era și-al ei ! Ea lucra ca funcționară la un serviciu de contabilitate și nu-și dorea mai mult decît ca bărbatul să fi ajuns ceea ce și-a propus. Desigur că și soția — îmi spune administratorul — își avea propriul ei vis : ar fi voit să fi fost doctoriță, dar a renunțat în numele familiei. Într-o căsătorie, deci, oamenii nu stau în niște bănci — mă gîndeam ascultîndu-l — străini ca la un concurs : care pe care ? Există și renunțări aproape neștiute și necomentate, din partea unuia sau altuia (uneori chiar a amîndurora în folosul copiilor), dar toate acestea sînt renunțări de un fel deosebit, prin care, mai degrabă, omul se împlinește.

ASCULT APOI povestea unui constructor de la trustul în cadrul căruia lucrează împreună și care locuiește în căminele pentru burlaci. De ani de zile el trece de la un șantier la altul, lăsîndu-și în toată această vreme familia acolo, în satul depărtat. Cum se desfășoară o asemenea viață de familie ? Cum rezistă ? Nu se clatină de la o clipă la alta ? I-a rugat să-i spună administratorul, dar constructorul nu s-a lăsat deloc impresionat de întrebarea sa cam alarmistă. Iată pe scurt relatarea : omul și-a îndrăgit meseria ca pe o înzestrare a lui. Cînd i s-a propus să fie scos din producție pentru o muncă de birou, el a adus argumentul cel mai convingător : „Eu dacă nu văd schelele și nu aud uruitul macaralei nu pot dormi noaptea. Și-atunci ce-o să faceți cu mine ziua ?". A fost pe mai multe șantiere dar n-a trecut niciodată mai mult de o lună de zile fără ca el să nu-și fi văzut familia. În vacanțe, copiii fac de fiecare dată o excursie pe șantier, încît toate compunerile lor pe tema : „Unde v-ați petrecut vacanța ?" au drept titlu : „Pe șantierul cutare". Cînd administratorul l-a întrebat dacă nu a avut vreodată sentimente de neîncredere, dacă nu l-a sîcîit gelozia, constructorul i-a spus că așa ceva nu le-a trecut prin gînd nici lui, nici soției. S-au căsătorit dinainte de a fi făcut armata, stînd despărțiți aproape doi ani, cînd erau și unul și celălalt foarte tineri, și nici atunci nu le-au trecut prin minte gînduri dintr-astea, care te pot chinui din nimic. Satisfacția lui ? Nu-și irosește timpul dat o singură dată în viață, timpul anilor tineri cînd poate lăsa în urma lui ceva de preț. Și pentru dorința aceasta a găsit sprijin în familie. Și soția și copiii i-au dat întotdeauna încredere și curaj în propriile-i forțe. „Și, uite-așa — surîde administratorul — „se clatină" familia tovarășului meu de muncă !". Iar eu mă gîndeam, ascultîndu-l, că nu întotdeauna trăinicia familiei ține de durata convețuirii zilnice. Asta o demonstrează viața însăși. Unii nu s-au despărțit niciodată, dar sufletește sînt de mult înstrăinați. Ei se întîlnesc seară de seară, dar nu-și împărtășesc nici un gînd, nici o frămîntare. Fiecare s-a închis în sine.

AM CUNOSCUT un inginer a cărui soție, întrebînd-o despre planurile lui mai importante, mi-a răspuns fără nici o exagerare, simplu, ca și cum aș fi întrebat-o dacă ninge la munte : „Dacă vreți să știți adevărul, trebuie să vă spun că nici nu mă interesează !" Am cunoscut un alt inginer care s-a căsătorit pe cînd soția lui abia terminase liceul. O ținea în casă necerîndu-i nimic, decît să-l aștepte liniștită. Cînd prietenii l-au întrebat de ce n-o ajută să învețe mai departe, să-și facă o meserie, să intre într-o muncă utilă și pentru ea și pentru societate, inginerul le-a argumentat astfel : „Ne înțelegem foarte bine. Dacă aș îndemna-o, ar însemna s-o forțez la un lucru pe care nu-l dorește. Și dacă i-aș cere să facă un lucru la care ea singură nu se gîndește aș crea, cu siguranță, motive de neînțelegere". Chiar cu siguranță ? am reflectat. Are el, inginerul, dreptate ? Sigur, pe măsură ce trec anii, familia se întărește, soții se leagă mai puternic prin o mulțime de fire nevăzute, dar așa cum își propune el evoluția familiei sale, abia creează, apropape din toate punctele de vedere, cadrul unei posibile dezamăgiri. La el schimbarea, lărgirea orizontului se produce neîncetat. Pe cînd la ea, stînd mereu numai acasă, închisă, dezinteresată de tot ce face el esențial, ce se poate petrece ? Omul din ea trăiește nevăzut, ca într-o cutie. Cu anii se întîmplă ca tensiunea sentimentului de dragoste să scadă, și el va simți nevoia unei prietene, a unui om apropiat, în fața căruia să-și aaprindă mereu ideile. Și se va lovi de zidul frunții ei blinde, ca un cer senin, cum se zice într-un cîntec de muzică ușoară, dar fără fulgerele pe care și le-ar fi dorit. Ululă, soția nu-și va da seama ce dorește de la ea : i-a făcut totul, i-a gătit ani de zile, i-a spălat rufele, l-a îngrijit ! Și acum, iată, el vine cu niște pretenții absurde ! Cine va fi vinovat ? Vinovat va fi el, pentru că el are acum un orizont mai larg asupra vieții. Prietena pe care și-o va dori cîndva o are acum lîngă el, dar pentru asta i se cere s-o dirijeze cu înțelepciune, cu tact, chiar împotriva firii celei pe care ar trebui să-și propună s-o facă învingătoare ! În familie soții nu pot fi străini de mersul, de ideile, de scopul muncii celuilalt !

Îi spun interlocutorului meu aceste concluzii ale mele și dîndu-mi dreptate, vine, la rîndu-i cu următoarea observație : „Unele familii se recunosc chiar după identitatea opiniilor". Și-mi aduce exemple : ideile soților se grupează, merg, cu timpul, în aceeași direcție, se întîlnesc pe același plan. Faptul este dintre cele mai firești. Acasă soții discută între ei. Își formează punote de vedere comune asupra a ceea ce este fundamental în viață, în societate. Se întîmplă însă să vezi și bărbați care abia la o petrecere, își descoperă soțiile și invers. Rămîn uluiți : „Ia uite, frate, ce-i mai trece prin cap soției mele !" sau : „Habar n-aveam că am un bărbat cu-asemenea idei sclipitoare !" Sigur că așa se întîmplă cu cei care își obligă familia să respire într-un univers mic, izolat și artificial, dîndu-i drept rațiune conviețuirea de pe o zi pe alta, de la un anotimp la celălalt, precum păsările.

UNII acordă unor probleme minore o importanță atît de mare, încît din rivna de a le judeca adînc, se și ceartă între ei. Alții pur și simplu adoptă în viața de familie o atitudine seniorială, nu admit nimic fără consimțămîntul lor, nici măcar o părere oarecare. Am avut un vecin — îmi spune administratorul — destul de apreciat în viața „de dinafară", galant și respectuos, dar despre care se auzea că uneori, atunci cînd „se înfierbînta" își lovea soția. Pînă la urmă scandalurile au izbucnit în văzul întregului palier. „De ce-o bați, omule ?", l-a întrebat administratorul. O vreme, rușinat, a tăcut, dar mai apoi a dat cu o înversunare neașteptată, detaliile : „Pentru că eu spun una, ea alta ! Nu ne înțelegem !" „Bine, a încercat administratorul să-l facă să priceapă absurditatea metodei, dar dacă în legătură cu un fapt nu sînteți de aceeași opinie, ce faci ? O bați ?" O întrebare dintre cele mai cuvenite — reflectam eu, ascultînd relatarea acestui caz — fiindcă toată ziua te întîlnești și discuți în contradictoriu : la serviciu, pe stradă, într-o ședință, cu un prieten. Unul spune una, altul alta, se confruntă păreri, se adună judecăți. Asta înseamnă că nu te înțelegi cu oamenii ? A discuta în contradictoriu înseamnă ceartă ? Într-o dispută, pe oricare temă ar fi ea, și oricît ar fi ea de aprinsă, se operează cu argumente, cu forța logicii. Omul nu poate abdica de la rațiune, el vrea să desprindă un adevăr, dar acolo nu ajungi cu pumnul ! Gîndindu-mă la caz, făceam o paralelă între personajul din viață și bietul Filibaș, eroul nuvelei lui Rebreanu cu același titlu, cel care își schimba dispoziția în familie după cum îi mergeau lui treburile în vreo împrejurare a zilei. Femeia se pomenea, deodată, la ușă cu un om de-o veselie molipsitoare, ca numai peste o zi abia să poată îndrăzni să-și ridice privirea, fiindcă nu știa la ce s-o fi gîndind, ce-o fi ascunzînd mutenia lui : un buchet de flori sau un par ?

SE ÎNTÎMPLĂ în viață cele mai felurite lucruri, dar cei mai mulți nu urmează neapărat un drum contorsionat de stări sufletești și nici unul plin de duritâți. Cînd își spun supărările, nu își analizează faptele cu lecții moralizatoare și nici nu ajung la scandal ; de cele mai multe ori e de ajuns un gest simplu : „Lasă că rezolvăm noi !". Sînt astfel de atitudini calme, înțelepte, de o mare importanță în viața familiei și care țin, de asemenea, de capacitatea de a înțelege.

Așadar, familia : o comunitate restrînsă, sau cum s-a mai spus, două aripi într-un singur zbor. Obligația de bază este crearea acelui climat în care personalitatea fiecăruia, a soților și copiilor, să se dezvolte firesc !

Întreaga societate este formată din familii. Țelurile tuturor se întîlnesc ca liniile dintr-un vast plan arhitectural al împlinirilor personale și sociale.

VASILE BARAN ■

Maxi-taxi cu program de restaurant

Maxi-taxi 524, după ce se lasă așteptat, sosește la capătul de linie Scînteia. Cei 14—16 călători, cîți sîntem, zgribuliți, ne uităm deodată la ceas. Au trecut 35 de minute de așteptare, dar bine că a venit ! Bate un vînt tăios, astăzi, 21 martie, prima zi de primăvară după calendarul astronomic, încît minutele trec și mai greu. Ne căutăm banii, ne pregătim să urcăm dar șoferul de pe 37-B-5413 ne lasă perplecși. Trage mașina pe dreapta și fără să o încuie traversează strada. Încep presupunerile : „dacă ușile au rămas neîncuiate se întoarce repede"... „poate vrea omul să se dezmorțească și să ia o gură de aer proaspăt"... Într-adevăr, ia o gură, dar de friptură, sau așa ceva, vis-à-vis, la restaurant. Cronometrăm timpul ca la o cursă de atletism, iar numărul călătorilor care așteaptă se dublează.

După 17 minute, șoferul nostru revine și fără nici o explicație, sau o scuză, ne poftește să urcăm. Îndrăznesc să-l „tulbur".

— Luați masa la restaurant în orele de serviciu ?

— Ce, n-am voie să mănînc ! E trecut și-n lege ! Dacă n-am cantină, mănînc la restaurant... V-ați supărat ?

Ne-a supărat chiar și tonul, tovarășe șofer de pe maxi-taxi 524, 37-B-5413, ne-a supărat că în timp ce noi constatam lipsa de disciplină și de încălcare a regulamentului, dumneavoastră, liniștit, la orele 11.40 vă savurați masa... „legală". Ne-a supărat și comparația cu alte mijloace de transport în comun, care cu seriozitate își făceau datoria. N-am văzut nici un 331, sau 334, sau 178 în pauza pentru... masă.

— Și dacă vă lua cineva mașina ?

— Să mi-o fure ! Nu erați dumneavoastră acolo !?

„Ingeniosul și descurcăretul" șofer ne-a găsit și o întrebuințare cît stăm în stație, paznici ai vehiculul încredințat dînsului pentru 8 ore de lucru. Îi mulțumim pentru... încredere, dar nu sîntem de acord cu metoda sa. „Poftă bună" îi dorim la mesele din familie, nu pe traseul I.T.B.

CARMEN DUMITRESCU ■

Cronica șoselei

N-a avut putere să renunțe

Frumoasa comună de la poalele munților se redeștepta la viață. Firișoarele de iarbă își scoteau capul cu timiditate acolo unde se bucurau de mîngîierile unui soare care pînă mai zilele trecute își arătase mai mult dinții decît căldura razelor. Ghioceii și alte flori ale începutului de primăvară își făceau tot mai des apariția prin grădini și pe la marginea pădurilor. Îmbrăcați în veșminte groase, căci căldura soarelui era încă o iluzie, cei doi prieteni își deapănă amintirile.

„Sîntem, cum se zice, aceeași promoție. În aceeași zi am plecat amîndoi de acasă. Vecini, prieteni de joacă, ne-am împărtășit întotdeauna bucuriile și necazurile. Parcă le văd acuma pe mama mea și pe a ta plîngînd la poartă înaintea plecării noastre spre școala de mecanizatori. Tu întotdeauna ai fost mai curajos, mai stăpîn pe tine, aș putea spune mai cu tupeu. Parcă te aud : «Lasă, mamă, nu mai plînge, doar nu plecăm peste mări și țări, ci aici, la 30 de km. Vom veni în fiecare duminică acasă și după terminarea școlii, unde vom lucra ? Nu aici în comuna noastră, unde vom fi tractoriști ?» Se vede că încurajarea ta a avut efect. Fețele mamelor noastre s-au înseninat, au început să zîmbească. Eu stăteam ca un cățeluș pricăjit, mut datorită emoției despărțirii de mama care singură mă crescuse pe mine și încă două surioare. Acestea, în momentul plecării mele, scînceau ținîndu-se de fusta mamei. Nu pricepeau ele prea bine despre ce-i vorba, dar totuși înțelegeau că ceva se întîmplă cu frățiorul lor, care se abținea cu greu să nu izbucnească în plîns. Au trecut apoi anii în goană. Îmi amintesc momentul solemn al înmînării diplomelor de mecanizatori. Ce mîndri eram ! «Mamă, i-am spus eu, după ce ea a admirat îndelung foaia lucioasă de hîrtie cu litere aurite, de acum înainte nu mai ești singura care muncești pentru familia noastră. Voi fi alături de tine». Bietei mame i-au dat lacrimile. M-a sărutat în tăcere pe amîndoi obrajii. Se vedea că-i doborîtă de emoție. Pe tine, Dragoș, care ai fost mereu primul printre noi, te-au trimis la facultate. Meritai pe deplin. Acum ești inginer, șef de secție. Mă mîndresc cu tine. Alături de atîția oameni de seamă pe care i-a dat comuna noastră transilvăneană, academicieni, generali, profesori, ziariști, scriitori, doctori, din acest palmares deosebit faci parte și tu, cel mai tînăr intelectual, inginer specialist în mecanizare. Bravo ! Mi-ai cerut părerea dacă e bine să pleci acum la viitorii tăi socri. Sînt bucuros și onorat, în primul rînd că îmi ceri părerea. Față de tine, deși sîntem de aceeași vîrstă, eu sînt mic, un tractorist oarecare. Am vrut să-ți spun de mult că te admir pentru modul cum conduci această unitate, una dintre cele mai mari, pe acest profil, din județ. Nu te pierzi cu firea în momentele grele, nu intri în panică, ești calm, echilibrat, te sfătuiești cu oamenii... Părerea mea poate n-o să-ți fie pe plac. Nu, nu e bine să pleci. Înțeleg, vrei să duci tocurile de uși, ferestre și alte lucruri la casa unde vei locui tu cu viitoarea ta bătaie de joc. Nici n-are lanțuri de siguranță. Iar cupla improvizată te va lăsa după nici doi, trei kilometri. Subinginerul, venit recent, un om invidios, fățarnic, care te pierde de cîte ori are ocazia, nu pierde însă prilejul de a te birfi, a te denigra. «Aici nu e nevoie neapărat de inginer, zice el. Dacă e așa capabil, să-l ia la județ. Aici ajunge și un subinginer. În plus, nici nu e bine să conducă o unitate în localitatea unde are toate neamurile». Amină, dragă prieteană. Vei fi alături de tine». Bietei mame i-au dat lacrimile. M-a sărutat în tăcere pe amîndoi obrajii. Se vedea că-i doborîtă de emoție. Pe tine, Dragoș, care ai fost mereu primul printre noi, te-au trimis la facultate. Meritai pe deplin. Acum ești inginer, șef de secție. Mă mîndresc cu tine. Alături de atîția oameni de seamă pe care i-a dat comuna noastră transilvăneană, academicieni, generali, profesori, ziariști, scriitori, doctori, din acest palmares deosebit faci parte și tu, cel mai tînăr intelectual, inginer specialist în mecanizare. Bravo ! Mi-ai cerut părerea dacă e bine să pleci acum la viitorii tăi socri. Sînt bucuros și onorat, în primul rînd că îmi ceri părerea. Față de tine, deși sîntem de aceeași vîrstă, eu sînt mic, un tractorist oarecare. Am vrut să-ți spun de mult că te admir pentru modul cum conduci această unitate, una dintre cele mai mari, pe acest profil, din județ. Nu te pierzi cu firea în momentele grele, nu intri în panică, ești calm, echilibrat, te sfătuiești cu oamenii... Părerea mea poate n-o să-ți fie pe plac. Nu, nu e bine să pleci. Înțeleg, vrei să duci tocurile de uși, ferestre și alte lucruri la casa unde vei locui tu cu viitoarea ta. Nici n-are lanțuri de siguranță. Iar cupla improvizată te va lăsa după nici doi, trei kilometri. Subinginerul, venit recent, un om invidios, fățarnic, care te pierde de cîte ori are ocazia, nu pierde însă prilejul de a te birfi, a te denigra. «Aici nu e nevoie neapărat de inginer, zice el. Dacă e așa capabil, să-l ia la județ. Aici ajunge și un subinginer. În plus, nici nu e bine să conducă o unitate în localitatea unde are toate neamurile». Amină, dragă prieteană. Vei fi alături de tine». Bietei mame i-au dat lacrimile. M-a sărutat în tăcere pe amîndoi obrajii. Se vedea că-i doborîtă de emoție. Pe tine, Dragoș, care ai fost mereu primul printre noi, te-au trimis la facultate. Meritai pe deplin. Acum ești inginer, șef de secție. Mă mîndresc cu tine. Alături de atîția oameni de seamă pe care i-a dat comuna noastră transilvăneană, academicieni, generali, profesori, ziariști, scriitori, doctori, din acest palmares deosebit faci parte și tu, cel mai tînăr intelectual, inginer specialist în mecanizare. Bravo ! Mi-ai cerut părerea dacă e bine să pleci acum la viitorii tăi socri. Sînt bucuros și onorat, în primul rînd că îmi ceri părerea. Față de tine, deși sîntem de aceeași vîrstă, eu sînt mic, un tractorist oarecare. Am vrut să-ți spun de mult că te admir pentru modul cum conduci această unitate, una dintre cele mai mari, pe acest profil, din județ. Nu te pierzi cu firea în momentele grele, nu intri în panică, ești calm, echilibrat, te sfătuiești cu oamenii... Părerea mea poate n-o să-ți fie pe plac. Nu, nu e bine să pleci. Înțeleg, vrei să duci tocurile de uși, ferestre și alte lucruri la casa unde vei locui tu cu viitoarea ta. Nici n-are lanțuri de siguranță. Iar cupla improvizată te va lăsa după nici doi, trei kilometri. Subinginerul, venit recent, un om invidios, fățarnic, care te pierde de cîte ori are ocazia, nu pierde însă prilejul de a te birfi, a te denigra. «Aici nu e nevoie neapărat de inginer, zice el. Dacă e așa capabil, să-l ia la județ. Aici ajunge și un subinginer. În plus, nici nu e bine să conducă o unitate în localitatea unde are toate neamurile». Amină, dragă prieteană. Vei fi alături de tine», cursa asta. Mai gîndește-te".

Dragoș tăcu încruntat. Se vede că e pus în dificultate. Nu știe ce hotărîre să ia. „Ai dreptate, Virgile. Tu întotdeauna mi-ai vrut binele. Dar... știi cum e cu socrii. Vor interpreta că nu vreau să urgentez terminarea casei și, implicit, să tărăgănez căsătoria. Îți dai seama în ce situație sînt ?". „Te înțeleg perfect, dragă Dragoș, dar în cazul că pleci, riscurile pot fi și mai mari. E vorba de prestigiul, de autoritatea ta. Ce va spune lumea, uite șeful secției, folosește tractoare după bunul lui plac, transportă clandestin tîmplăria pentru socru-său etc.". „Apa, vîntul și gura lumii nu le poți opri", răspunde Dragoș. „Adevărat, dar ce nevoie ai tu de faimă proastă ? Ca să nu mai vorbim că se poate întîmpla și o nenorocire cu remorca asta care oricînd se poate desprinde de tractor".

Inginerul totuși a plecat. La cîțiva kilometri după intrarea în județul vecin, remorca s-a desfăcut și, în virtutea inerției, a pornit-o în legea ei, pe o traiectorie paralelă, mai întîi cu tractorul, apoi, după ce a trecut peste niște denivelări, a început un slalom halucinant, pentru ca în final să încalece șanțul. Ghinionul a fost că în acel loc drumul devenea înclinat. Viteza vehiculului lipsit de control a început să crească. Dragoș, neputincios, a oprit tractorul și a coborît. Nu mai putea interveni cu nimic. A fost doar spectator în clipa cînd remorca a lovit din spate bărbatul care mergea alături de altul pe poteca paralelă cu șanțul șoselei. L-a doborît exact ca o bilă care, expediată cu îndemînare, lovește cu precizie ultimul popic. Pătru, un om de 45 de ani, ține sub braț pachetul cu cele două paltonașe cumpărate în ziua aceea pentru copiii săi.

„Tocmai îmi vorbea, povestește Anton, colegul lui Pătru de la combinat, despre cei doi băiețași gemeni pe care îi adora. «Ce bucurie pentru Petruț și Vlad cînd își vor îmbrăca paltonașele îmblănite. Cît de mîndri vor fi !». Acestea au fost ultimele lui cuvinte înainte de a fi doborît de remorcă."

VICTOR BEDA ■

Prieteni în viață...

COSTEL CERNAT

Născut la 2 aprilie 1953, la Galați ● Începe să joace baschet la Școala sportivă Constanța, în 1966 ● Debutează în divizia A în 1970, în echipa I.E.F.S. București ● Absolvent al I.E.F.S. în 1978 ● Din 1973 este component al echipei Steaua București ● Maestru al sportului ● De 7 ori campion național la seniori ● Printre recordmenii prezențelor în prima divizie de baschet a țării ● Peste 250 de selecții în echipa națională

...rivali în sport

DAN NICULESCU

Născut la 14 martie 1953 ● Începe să joace baschet la Liceul sportiv nr. 35 din Capitală ● Din 1972 este component al echipei Dinamo București ● De 4 ori campion național la juniori și de 9 ori la seniori ● Maestru al sportului ● Peste 240 de selecții în echipa națională ● Asemenea lui Costel Cernat (față de care este mai în vîrstă cu aproape trei săptămîni...), este printre jucătorii cu cele mai multe prezențe în prima divizie de baschet a țării.

„Simțul coșului cere multă muncă"

— Felicitări, Costel Cernat, pentru noul titlu de campion național. Cum a fost această ediție a campionatului, față de alți ani ?

— Mult mai echilibrată. Nu numai pentru că titlul s-a decis abia în al 9-lea meci cu Dinamo, dar și pentru că celelalte echipe din serie au progresat mult, punîndu-ne probleme indeosebi în meciurile lor de acasă.

— A fost primul an al noii formule competiționale la baschet. Ce implicații a avut ea asupra pregătirii echipelor ?

— Măsura luată de federație — cu împărțirea în grupe valorice — s-a dovedit deosebit de stimulativă pentru toate echipele : pentru cele fruntașe, de a evolua constant bine, întîlnind mereu adversari apropiați valoric ; pentru celelalte, de a intra în ștalonul fruntaș. Crescînd nivelul disputei, s-au putut evidenția mai bine jucătorii apți de a fi selecționați în lotul național.

— Care au fost atu-urile Stelei în acest campionat — al patrulea consecutiv pe care-l cîștigă ?

— Buna pregătire — fizică și tehnică a fiecărui jucător, tactică a întregii echipe. Am jucat mai bine faza de finalizare, înscrînd în medie cîte 90 de puncte fiecărei echipe. A crescut aportul tinerilor din echipă — îndeosebi al lui Cristescu și Reisenbithler, care nu de puține ori au marcat coșuri decisive în finaluri de meci.

Totodată, campionatul ne-a arătat că trebuie să ne preocupe mai mult faza de apărare, care a devenit principalul atu al marilor echipe.

— Slăbiciunile apărării s-au putut vedea și în jocul de la Focșani, cînd Dinamo a fost la o grosime de inel de cîștigarea titlului.

— Dinamo a condus majoritatea timpului, avînd chiar 14 puncte avans la vreo cinci minute după pauză. Ne-am întrebuințat serios pentru a recupera handicapul și a lua conducerea.

Faza aceea de final, cînd mingea aruncată de Uglai s-a rostogolit de pe inel în exterior, se datorează unui moment de derută a lui Brănișteanu, care a pierdut mingea cu ușurință, după ce, în numai vreo 30 de secunde, marcase cinci puncte consecutive. Însă, promitem suporterilor mai puține emoții în astfel de partide decisive !

— Ce impresie ți-a făcut Dinamo în cele 9 jocuri ?

— Dinamo este o echipă mult întinerită de antrenorul Novac și, deci, care are frumoase perspective de evoluție. Este o formație redutabilă, căreia îi putea reveni la fel de bine titlul de campioană. Principala lor forță de atac o reprezintă Dan Niculescu, jucător de la care încep toate acțiunile echipei. Dan a prins și un sezon foarte bun, în ciuda vîrstei pe care i-o doresc cît mai lungă pe terenul de sport.

— În ce relații te afli cu liderul echipei dinamoviste ?

— În relații foarte bune. Noi, de fapt, am fost colegi la lotul de juniori, după care, în '73, drumurile noastre s-au despărțit. Mă gîndesc ce era să fi jucat în aceeași echipă de club !

— Acea echipă n-ar fi avut mulți ani adversari. Spune-mi, îndeminarea și precizia prin care excelezi sînt educabile ?

— Cred că e vorba și de un simț nativ al coșului — al distanței și al forței de aruncare, dar acest simț trebuie perfecționat continuu, prin pregătire generală și specifică.

— Adică ?

— Adică vreo 300 de aruncări de la semidistanță în fiecare antrenament. Și astea, în dinamica procesului de pregătire, din situații cît mai apropiate de condițiile de joc. Apropo, mulțumesc pentru nota aceea din „Flacăra" despre coșul din ultima secundă a meciului cu Dinamo. „Socunda unei definiții" se cheamă, nu ?

— Da, de fapt era definiția unui sentiment față de o fază extrem de rar întîlnită pe terenurile de baschet. Spune-mi ceva despre națională, pentru că, deși campionatul s-a încheiat, competiția continuă...

— Continuă cu pregătirile naționalei pentru participarea la campionatele europene. După pregătirea fizică generală, la Timiș, lotul național se va pregăti la Oradea, cu accent pe tehnică și tactică, în vederea „Cupei Federației" — întrecere internațională ce va avea loc tot la Oradea.

— Cum anticipezi evoluția echipei noastre la europene ?

— Sîntem într-o grupă extrem de grea : cu U.R.S.S., Iugoslavia, Spania, Franța și Grecia. Ne-ar fi avantajat mai mult cealaltă grupă, dar asta e situația. Cert este că mergem să ne luptăm, neconsiderîndu-ne învinși dinainte. Trebuie să ne pregătim cît mai bine, astfel încît, fiecare pe postul lui, să dea europene randamentul maxim. Experiența mea și-a lui Dan Niculescu, forța de pătrundere a lui Ermurache, aportul celor „mari" — Sandu Vinereanu și Sorin Ardeleanu, calitățile celorlalți jucători din lot îndreptățesc speranța că vom constitui o formație redutabilă, care să facă rezultate cît mai bune la aceste europene.

— Ce știi de Opșitaru ?

— Opșitaru a fost operat de menisc în toamnă. A revenit, dar mai are de recuperat pînă la un nivel care să-l recomande cerințelor de acum ale naționalei. Sperăm și-l dorim o refacere grabnică.

„Numai pasiunea poate susține efortul"

— Felicitări, Dan Niculescu, pentru titlul de cosgeter al campionatului recent încheiat. Ai înscris 1 270 p, aproape un sferi din totalul echipei. Te consolează asta pentru neciștigarea campionatului ?

— Oarecum. Am pierdut campionatul în meciul decisiv — și e al patrulea an cînd se întîmplă așa.

— Ai vreo explicație ?

— Steliștii au finalul mai bun, sînt mai bine pregătiți sau mai rezistenți din punct de vedere psihologic. Oricum Steaua și Dinamo sînt echipe apropiate valoric, și chiar dacă acum victoria a fost lor de partea lor, noi nu renunțăm la ideea de a ne pregăti și mai bine, pentru a obține din nou titlul de campioană. Faptul că nu pot să apun că ei au o echipă mai bună ca a noastră nu mă împiedică, însă, să am cele mai frumoase cuvinte de apreciere pentru Steaua, care este o formație robustă, solidă și valoroasă.

— Care sînt explicațiile deosebitei eficacități pe care ai avut-o în campionat ?

— Finalizarea, în baschet, depinde de foarte mulți factori. În ceea ce mă privește, atu-ul principal a fost capacitatea de concentrare. Adică să ai forța să te detașezi de atmosfera unui meci sau de gîndul la miza lui. Hiperemotivitatea este nefastă, mai ales în momentele decisive, în finalurile de meci. E suficient să-ți tremure puțin mîna, și al „pus-o alături", cum se spune. Am 23 de ani de baschet, și-am avut și eu astfel de ezitări. Stăpînirea de sine vine cu timpul, pe măsură ce acumulezi experiență.

În general, însă, echipa noastră a dat dovadă de o bună pregătire pentru atac, înscrînd cele mai multe puncte în campionat.

— ...Pe care l-ați încheiat cu o ratare antologică !

— Nimic nu i se poate reproșa lui Uglai, mingea s-a rostogolit de pe inel, în loc să intre într-un coș care ne aducea trei puncte, victoria în meci și, în campionat. Cheste de neșansă, dar, e adevărat, nici noi nu trebuia să ajungem să depindem de o astfel de fază.

— E greu să te menții în frunte, în elita baschetbaliștilor ?

— Totul depinde de pregătire, iar aceasta — de pasiunea cu care o faci. Mie mi-a plăcut enorm acest sport, pentru care am muncit extraordinar de mult în toți acești ani. Efortul mi-a fost susținut de pasiunea cu care am lucrat. Nu mi-au plăcut niciodată jumătățile de măsură — o trăsătură moștenită —, și de aceea am tras pentru baschet pînă la limita rezistenței. Cam aceasta ar fi secretul menținerii în frunte.

— Costel Cernat spunea același lucru — și nu cred că e o simplă coincidență.

— Am o deosebită stimă față de Costel, mai ales că am pornit împreună spre baschetul de performanță, fiind colegi la juniori. Este un jucător de excepție, cu toate calitățile de rigoare, inclusiv cu o „mînă de aur" pentru aruncările de la semidistanță și distanță. În plus, este sociabil și prietenos — lucruri foarte importante pentru un jucător de valoarea lui.

— Vă veți revedea la lotul național. Te întreb și pe tine : cum vezi participarea la campionatul european ?

— Am avut nesansa unei trageri la sorți mai puțin favorabilă, dar nu ne socotim învinși aprioric. Avem meciuri extrem de grele, chiar și cu echipa țării gazdă, dar ne vom strădui să ne clasăm pe un loc superior celui de la precedentele europene. „Cupa Federației" care se va desfășura la Oradea e un bun prilej de verificare, mai ales că vor participa și cîteva redutabile echipe de peste hotare.

— Cum se poate pregăti mai bine, în baschetul actual participarea la o astfel de competiție cum este campionatul european ?

— Pregătirea de bază o dau antrenamentele, specifice fiecărei perioade. Din acest punct de vedere, volumul de pregătire al echipelor noastre este comparabil cu cel de la nivelul internațional. Mai contează, e adevărat, și cum privești munca, pasiunea pentru ceea ce faci — dar asta e o altă poveste.

Barometrul cel mai sensibil al valorii și al pregătirii îl reprezintă, totuși, întîlnirile internaționale. Particip la activitatea diferitelor loturi de 17 ani — și m-am putut convinge cît de mult contează aceste contacte internaționale. Acum, peste tot în Europa se joacă baschet de calitate — și dacă vrem să ținem pasul cu dezvoltarea acestui sport, trebuie să ne aliniem la ritmul în care alte echipe, de club sau reprezentative, își concep și realizează programele de jocuri internaționale.

— Cum se vede din ieren publicul de baschet ?

— Există, într-adevăr, un public pentru baschet, sau al baschetului. Un public exigent, bun cunoscător și, ca urmare, dornic de spectacole de calitate. Ne-am dat seama încă o dată de asta chiar în recentul campionat : la primele meciuri, mai slabe calitativ, publicul a fost mai puțin numeros ; cum cobori stacheta, cum te părăsește. Apoi, crescînd nivelul spectacolului, „vestea" s-a dus rapid și din nou am avut aflux de spectatori.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

La box, continuă numărătoarea inversă în vederea campionatelor europene din Italia. Asemenea situației din alte sporturi, această importantă competiție este prefațată de un adevărat circuit de turnee, menite să selecteze... și verifice sportivii ce vor fi desemnați să lupte pentru titlurile continentale. Astfel de gale internaționale, „minicampionate europene" în toată regula, au fost organizate pînă acum în Bulgaria (Stranjada), Italia (Mestre), R.D.G. (Halle), Cehoslovacia (Usti na Laben). Este rîndul țării noastre să se integreze acestui circuit, prin tradiționala competiție „Centura de aur", ajunsă în acest an la a XVI-a ediție. După cum ne informează Gabriel Danciu, arbitru internațional, pînă în prezent și-au anunțat participarea sportivi din 12 țări : Bulgaria, Nigeria și Cuba — cu echipe complete, apoi U.R.S.S., Turcia, Japonia, R.P.D. Coreeană, Egipt, Iugoslavia, Cehoslovacia, Siria și, bineînțeles, România. Întrecerea se va desfășura în săptămîna 13—19 aprilie, pe un ring amenajat în pavilionul central al Complexului Expozițional din Piața Scînteii.

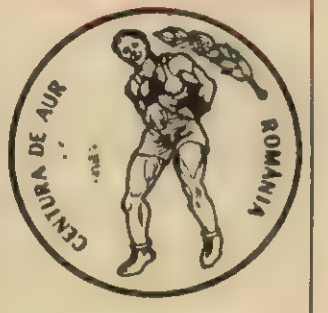

BOXUL ȘI PUNE „CENTURA DE AUR"

Dincolo de semnificațiile sale tradiționale, „Centura de aur" reprezintă pentru boxul nostru un moment deosebit de important, prin verdictul pe care urmează să-l dea asupra valorilor pe care le (mai) avem în acest sport. Vor fi înscriși atît cîștigătorii turneului pe categorii, desfășurat nu de mult la Iași și Timișoara cît și sportivii selecționați în ultima vreme pentru a ne reprezenta la diferite concursuri internaționale. Se speră că filtrul sever al acestei competiții va edifica pe deplin colectivul de antrenori (condus de Calistrat Cuțov) ce se ocupă de pregătirea lotului pentru europene.

Reamintim că de la ediția din 1975 (Katowice) boxul nostru n-a mai obținut nici un titlu european, palmaresul în medalii fiind, de atunci, într-o îngrijorătoare descreștere.

Federația de specialitate a încercat în ultima vreme să aducă un suflu nou, împrospătînd loturile, colectivele de tehnicieni, chiar și metodele și stilul de selecție și pregătire. Campionatele europene de la Torino vor fi primul test cu adevărat relevant pentru eficiența acestor măsuri, pentru valoarea și perspectivele de progres ale noii generații de boxeri. **(O. Ș.).**

Toată lumea face sport

● Excepționalele performanțe sportive — dar mai ales umane — ale lui Nicolae Popcov, descrise în numărul precedent al revistei noastre, ne-au reamintit și de alte astfel de exemple de extraordinară voință, cînd oameni atinși de boli sau infirmități grave au reușit să-și depășească, printr-un efort deosebit, condiția de handicapați, reușind performanțe sportive deloc neglijabile. ● Primul caz care ne vine în minte este cel — notoriu — al românului Gheorghe Bănciulescu, primul om din lume care a pilotat un avion cu proteze la ambele picioare. ● În urmă cu doi ani, televiziunea belgiană a prezentat un film — premiat apoi la festivalul de la Lausanne —, avînd drept erou un bărbat de 42 de ani, tată a patru copii, care vădește o tehnică peste medie în 15 discipline total diferite, între care parașutism, alpinism, judo, călărie, schi nautic, patinaj, planșă cu vele, mars, înot, schi, gimnastică. Willy Mercier, acest polisportiv neobișnuit, este orb din naștere. La întrebarea unui reporter privind opinia comună potrivit căreia nevăzătorii au celelalte simțuri mai dezvoltate, Mercier a răspuns : „Se spune adesea acest lucru, dar după părerea mea este inexact. De fapt, celelalte simțuri nu se dezvoltă mai mult, ci noi ne servim mai bine de ele". ● Aflat la Roma pentru a-și sărbători aniversarea primei victorii pentru titlul de campion mondial la categoria mijlocie, pugilistul argentinian Carlos Monzon, care și-a apărat centura de 14 ori — record în boxul profesionist — a declarat că noua stea a tuturor categoriilor, americanul Mike Tyson, are o valoare îndoielnică, fiind de fapt marioneta unui urias tamtam publicitar, un campion fabricat, nu născut ! Referindu-se la cei mai mari boxeri de categorie mijlocie din istoria pugilismului — Monzon a devenit campion mondial în 1970 —, argentinianul a dovedit destulă modestie : „Iată ordinea mea, care este o ordine valorică : Robinson, Monzon, La Motta, Hagler și Benvenuti". ● Rămînînd la box, vom semnala prezența în Europa a unei puternice echipe cubaneze, cuprinzînd printre alții pe campionii mondiali Juan Torres Odelin, Angel Espinosa și Felix Savon. Pugiliștii cubanezi și-au anunțat deocamdată, prezența (nominal) la două turnee, de la Berlin și în Cehoslovacia. Cum urmează „Centura de Aur" (13—19 aprilie, la Pavilionul expozițional din Piața Scînteii), iar Cuba și-a confirmat participarea (cu echipă completă), ne putem aștepta la o prezență valoroasă la tradiționalul turneu bucureștean. ● Se anunță o interesantă recadă în „calcio" : Diego Maradona a declarat recent că ar fi posibil să se transfere din sezonul următor la Juventus (alături de galezul lui Liverpool, Ian Rush), în locul lui la Napoli urmînd să apară... frățiorul Hugo Maradona. Știrea a fost publicată de „Il Messagero" din Roma.

LUCIAN OPREA ■

Campioană mare într-o școală mică

Gabriela Coman este campioană națională la tenis de masă. Sigur, încă n-ați auzit despre ea, așa cum este aproape sigur că în anii următori se va vorbi despre această fată cu pistrui, modestă și cuminte, ca despre unul din sportivii de frunte ai țării. Am descoperit-o noi sau ea a țișnit în față ca să ne facă o bucurie ?

Veți spune că aceste rînduri sînt scrise prea devreme, Gabriela are doar 14 ani neîmpliniți. La 15 martie , în finala disputată la Craiova a obținut „Cupa pionierului" și titlul de campioană națională la categoria fete 13—14 ani. A cîștigat într-o manieră detașată, absolută, la „zero", ceea ce ne îndreptățește să credem în posibilitățile ei de afirmare.

Este elevă în clasa a VII-a A la Școala nr. 133 din București, o școală obișnuită, cu copii obișnuiți, cu profesori dăruiți muncii de învățare și îndrumare, acei oameni: Lucia Patache, Niculina Grigorescu, Constantin Videanu și Carmelita Voina, profesoară a Gabrielei Coman, care știu să privească spre ceea ce ar putea fi mîine elevii lor.

Iată cum, la această școală, munca profesorilor este răsplătită ; adunarea de unitate cu ceremonialul pentru evidențierea pionierilor fruntași la concursul pe obiecte, la Festivalul național „Cîntarea României", la Daciadă, a fost prilej de sărbătoare. Au primit felicitări Petrică Barbu, Laurențiu Mareș, grupul de orientare turistică și, desigur, Gabriela Coman, campioană a țării la tenis de masă pe 1987, la categoria ei de virstă.

PAUL AGARICI ■

O umbră a Salatierei?

La un deceniu și jumătate de la momentele sale de apogeu (prezența în finalele „Cupei Davis"), tenisul nostru își caută încă drumul spre performanțe similare. În pofida exploziei de popularitate și a emulației create atunci, perspectiva timpului arată, cum se sublinia și în recenta plenară a federației de specialitate, că startul spre performanțe constante și sistematice, pe deplin posibil atunci, a fost ratat. Succesele izolate, cite au mai fost în acest răstimp, n-au putut estompa regresul evident al sportului alb, de la acea culme a jocurilor cu „Salatiera" pe masă, la anonimatul tentativelor de a reveni în grupa mondială. Se înțelege că, în orice sport, este foarte greu să dețiî supremația ani în șir ; chiar la tenis, recent, Paraguayul (citeva mii de jucători legitimați) învingea S.U.A. (40 milioane de jucători „în scripte"), iar Israelul — echipa Cehoslovaciei. Dar nu permanenta reașezare a valorilor ne deranjează, ci faptul că în acest proces echipa noastră nu se înscrie de multă vreme pe o tendință ascendentă.

După cum se știe, nici anul trecut n-am reușit promovarea în grupa mondială — deci în „cimpul magnetic" al „Salatierei". S-ar putea spune că, într-o oarecare privință, „Cupa Davis" a lăsat o umbră apăsătoare asupra tenisului nostru, obiectivul de a ajunge iarăși „acolo" inhibind și precipitînd, după unele opinii, o muncă sistematică, de clădire cu multă răbdare și temeinicie a unor performanțe similare. Susținînd această idee, antrenorul federal Alexe Bardan sugera chiar în plenara amintită, ca cel puțin o vreme să renunțăm la acest obiectiv (apropierea de „Cupa Davis"), pentru a lucra în liniște la perspectivă. Dintr-o direcție oarecum opusă, antrenorul lotului național, Ștefan Georgescu, aprecia că „numai un element cu totul excepțional ne poate reintroduce în circuitul internațional", fiind nevoie „de o strategie și o tactică pentru găsirea și formarea acestui element".

Desigur, nu se poate renunța la obiectivul calificării în grupa mondială, o astfel de performanță constituind nu numai un stimul, ci și însăși rațiunea de a fi a unei mișcări sportive care se respectă și care are tradiția pe care o are. După cum este și un truism că performanțe deosebite se pot obține cu și de sportivi deosebiți. Revenim, astfel, la două întrebări fundamentale, ce se pot contopi în una singură, relativă la perspectivele tenisului nostru : cum ne putem califica în grupa mondială ? și cum putem descoperi și forma acele „elemente excepționale" de care depind viitoarele performanțe ?

Dacă e să localizăm la federație sursa unor posibile răspunsuri, se poate spune că aici există mult realism și luciditate în legătură cu toate aspectele pe care le implică situația actuală a tenisului. Măsurile stabilite de plenara comitetului federal sînt dătătoare de speranțe — și le amintim aici avînd convingerea că ele vor fi aduse și la îndeplinire : definirea precisă a ariei de performanță (secții, terenuri, antrenori, necesar de materiale) — lucru care este bine că e făcut mai tirziu decît niciodată, pentru a ști, în sfîrșit, „pe ce ne bazăm" ; analiza fiecărei secții și a fiecărui antrenor — pentru a stabili drepturi și obligații în fiecare caz în parte ; controlul aplicării normelor metodice de instruire ; departajarea, începînd cu acest an, a sportivilor și competițiilor în două categorii, A și B, în funcție de stadiul și calitatea pregătirii ; întărirea discernămintului în aprecierea calităților fiecărui sportiv desemnat să beneficieze de condiții superioare de pregătire ; obligativitatea componenților loturilor naționale de a participa la minimum 6—8 turnee interne (măsură salutară, revendicată, de pildă, de delegatul județului Cluj, unde „Florin Segărceanu n-a evoluat niciodată, deși prezența lui ar avea efecte stimulatoare asupra copiilor și juniorilor" ; s-ar putea astfel repeta „în mic" experiența cunoscută pe vremea lui Ilie Năstase) ; înființarea unui Centru național Olimpic, care să pregătească ritmic și dirijat jucătorii competitivi, cu aptitudini și calități psihice și morale indispensabile marii performanțe ; consolidarea participărilor la turneele internaționale, singura cale de făurire a unei „identități sportive", prin implacabilele clasamente de specialitate, în tenisul actual, (în cursul anului trecut, primele trei jucătoare ale țării — Moise Daniela, Teodora Tache și Diane Samungi — au participat — prima, la trei concursuri punctate, ultimele două — la nici unul).

Redobîndirea poziției pe care tenisul nostru l-a avut în ierarhia mondială este un proces ce se cere condus cu atenție și fermitate. Este o axiomă că jucătorii valoroși, de excepție nu pot apărea din senin. Formarea lor nu se poate produce dintr-o dată, ci presupune — ca în cazul gimnasticii și, mai recent, al natației — efort sistematic și anonim, în primă instanță. Cu acele cuvinte ale antrenorului Tamarei Costache, pe care le-am mai citat în această pagină, am spune că în loc să ne tînguim („că echipa națională e printre cele mai bătrîne din lume", că „Segărceanu și Dîrzu, de pildă, nu mai au «nebunia» de altădată" etc. etc), mai bine ne-am apuca de treabă. Este „piatra filozofală" a tenisului nostru la ora actuală !

OCTAV IONAȘC ■

SAH
cu Margareta Mureșan

Recorduri

● **Revanșă, dar pentru cine ?** Campionul lumii, Garri Kasparov, a susținut în luna februarie un simultan contra cronometru împotriva a opt jucători din campionatul vest-german. Comentatorii de presă au numit reprezentația publicitară : „revanșa". La sfîrșitul anului trecut primul simultan s-a încheiat cu 4,5 : 3,5 puncte, scor care, deși favorabil, l-a nemulțumit pe tînărul mare maestru sovietic. „Revanșa" a fost dură, Kasparov a învins cu 7 : 1 ! Iată rezultatele conținute de acest scor record : masa I-a : **Kasparov — Bernd Stein** (IM, Elo, 2385, 32 ani, șahist profesionist) 1. d4 Cf6 2. c4 d6 3. Cc3 Cbd7 4. e4 e5 5. Cf3 c6 6. Ne2 Ne7 7. 00 00 8. d5 a6 9. Ne3 c : d5 10. c : d5 b5 11. Cd2 C : e4 12. Cc:e4 f5 13. a4! b : a4 14. D : a4 f : e4 15. C : e4 Cf6 16. C : f6 T : f6 17. b4 Tf8 18. Dc2 Ng5 19. Nd3 h6 20. b5 Nb7 21. b : a6 N : e3 22. f : e3 T : f1 23. N : f1 N : d5 24. Td1! Nf7 25. De4, 1:0, masa a II-a : Mathias Wahls (2 440, 19 ani, elev) — Kasparov 0—1 (50 mutări), masa a III-a : Kasparov — Oliver Schulte (2 370, 18 ani, elev) remiză, masa a IV-a : Hannu Wegner (2 345, 19 ani, elev) — K. 0—1 (23), masa a V-a : dr. Helmut Reefschläger (2 365, 43 ani, matematician, semiprofesionist) — K. 0 : 1 (40), masa a VI-a : K. — Frank Behrhost (2 335, 29 ani, profesor) remiză (52), masa a VII-a : Rainer Grünberg (2 285, 32 ani ziarist) — K. 0 : 1 (22), masa a VIII-a : K. — dr. Hans-Jörg Cordes (2 385, 28 ani, medic) 1—0 (34). ● **Date statistice.** Cîștigătoarea turneului zonal al grupei a treia europene, Elișka Klimova, nu a propus, la acest turneu, niciodată remiză ! Totuși a încheiat la egalitate cinci partide. Jucînd numai pentru victorie, a fost înfrîntă doar o dată, de marea maestră maghiară Zs. Veröci și a înscris 10 victorii ! Cele mai multe înfrîngeri le-au suferit cehoslovaca Hanna Kubikowa și maghiara Mária Grosch : cîte 9 ! Recordul remizelor a fost înregistrat de Margareta Mureșan : 12 egaluri, urmată de Margarita Voiska (Bulgaria) — 10 remize. Cele mai controversate întîlniri au avut loc între reprezentantele Bulgariei : Voiska — Anghelova și Ungariei : Ivánka — Porubszky, încheiate cu victoria primelor jucătoare, deși se aflau în situație dezavantajoasă. Seria înfrîngerilor consecutive s-a extins la patru, autoare : M. Grosch, H. Kubikowa și G. Baumstark. Crizele de timp cele mai tensionate apăreau zi de zi și la fiecare control al ceasului la M. Ivánka și S. Savova. ● **După multă vreme.** Este prima oară în ultimele două decenii cînd șahiștii vest-germani vor avea doi reprezentanți la „interzonale" : R. Hübner și J. Hickl. Cel de-al doilea jucător s-a clasat la egalitate de puncte (10,5 din 14 posibile) cu J. Grünfeld (Israel) în fruntea clasamentului turneului zonal al grupei a 2-a. ● **Unul din doi.** Reprezentantul nostru în turneele interzonale, Mihai Marin, poate avea ca adversar în grupa pe unul dintre cîștigătorii „zonalului mediteranean", marii maeștri iugoslavi P. Popovici și D. Barlov autori a 7 puncte din 9 posibile. ● **Un nou meci Kasparov — Karpov ?** La 24 februarie a început în localitatea spaniolă Linares super-finala meciurilor candidaților la titlul mondial dintre ex-campionul lumii, Anatoli Karpov, și Andrei Sokolov. Calculele pronosticau victoria lui A. Karpov 53 : 47. Suporterii așteptau un nou șalanger, mai ales că A. Sokolov trecuse în palmaresul său numai victorii. Se considera că numai factorul psihologic poate răsturna pronosticul Elo, evoluția meciului între alte limite decît cele ale valorii matematice. Tocmai de aceea, din rațiuni psihologice, nici unul dintre finaliști nu și-a permis să propună primul remiză în prima lor confruntare. Partida s-a jucat pînă la ultima șansă : **Sokolov — Karpov** 1. e4 c4 2. c4 d5 3. e:d5 c:d5 4. c:d5 Cf6 5. Cc3 C:d5 6. d4 e6 7. Cf3 Cc6 8. Nc4 Ne7 9. 00 00 10. Te1 a6 11. Nb3 C:c3 12. b:c3 b5 13. Dd3 Ta7 14. Nc2 g6 15. Nh6 Te8 16. h4 Td7 17. De3 Nf6 18. Ng5 Nb7 19. Df4 N:g5 20. C:g5 Dc7 21. Df6 C:d4 22. N:g6 h:g6 23. e:d4 Td5 24. Tac1 Dd7 25. Tc5 De7 26. T:c6 D:f6 27. T:f6 Td7 28. a3 Te2 29. Tc3 Rg 7 30. Tb6 Ted2 31. Cf3N:f3 32. T:f3 T2d4 33. T:a6 T:h4 34. g3 Th5 35. Rg2 Thd5 și remiză. Karpov a preluat inițiativa în meci cu 2 : 1, distanțîndu-se după 9 partide la 5,5 : 3,5. Deși e dovedit că Sokolov este capabil de finișuri formidabile, Karpov nu poate scăpa victoria. Un nou meci al celor doi „K" se conturează. Lupta va fi cu atît mai interesantă cu cît adversarii se cunosc prea bine. Recordul întîlnirilor dintre cei doi mari maeștri sovietici va fi greu de egalat în lupta pentru titlul mondial, el atingînd în momentul de față incredibila cifră de 100 partide.

MARGARETA MUREȘAN ■

Civilizația sportului

„Cine nu are bătrîni..."

A făcut sport de la vîrsta de 15 ani. A împlinit acum 75 ! A jucat rugby, baschet, volei, handbal. A făcut atletism, bob, schi și înot. Toate de performanță. A jucat în echipa națională de rugby. Din 1947 este antrenor de handbal. A ajuns antrenor emerit, fiindcă a cîștigat două titluri mondiale cu naționala de fete, dar cînd anonima formație masculină Tractorul Brașov a promovat, sub mîna lui, în divizia A, a declarat : „Pentru mine, ca antrenor, este un succes mai mare decît orice titlu mondial". Timp de 20 de ani (!!) cu echipe de juniori, de școlari sau cu reprezentative naționale, la toate competițiile la care a luat parte s-a situat „pe podium", cum se spune, adică pe unul din primele trei locuri, indiferent dacă a fost handbal în 11 sau în 7 ! Cîți antrenori din țară și chiar din lume se pot lăuda cu o asemenea performanță ? 28 dintre fetele cărora le-a pus mingea în mînă au ajuns jucătoare internaționale. A așezat pietrele de temelie ale handbalului feminin la Buhuși și la Vaslui. Echipele pregătite de el au acumulat cele mai puține sancțiuni disciplinare, nu s-a plîns niciodată de arbitraj (noblețea în sport de aici începe !), elevele și elevii lui au învățat să considere sportul ca un adevărat act de cultură, adică exact ceea ce trebuie să fie. Toți arbitrii au fost încîntați să arbitreze echipele sale, fiind antrenorul care i-a ajutat cel mai mult să-și ducă la îndeplinire misiunile.

Acum este unul din cei cîțiva înțelepți de autoritate ai sportului nostru. A ținut cursuri de specialitate în Portugalia. Antrenează și azi echipa masculină a tractoriștilor brașoveni dar rămîne, după părerea a numeroși specialiști din țară și străinătate, cel mai bun antrenor de fete din lume.

Nu se poate spune în cîteva rînduri totul despre viața și activitatea sportivă ale unui om. Dar, numai din cele spuse, nu sînteți de părere că o astfel de carieră merită — dacă nu un trofeu fair play — măcar o diplomă de onoare ? Ar fi un uriaș gest de etică sportivă, de recunoaștere binemeritată a unei vieți dedicate sportului ! Ce ar mai putea face un om de sport, un singur om, într-o viață sportivă, într-o singură viață, pentru a i se acorda o astfel de distincție ? Este ea frumoasă și demnă gloria sportivă postumă, dar mai stimulativă (și mai educativă pentru tineret, pentru campionii de azi — antrenorii de mîine) este cea recunoscută în timpul vieții.

Aceasta e problema. Iar omul se numește, ca numeroși cetățeni demni ai patriei noastre, Popescu, Popescu-Colibași, *dar toată lumea, de o eternitate, îi zice „tata Pik", sau și mai scurt „Tata" (nu tată !), ceea ce — vorba lui Radu Cosașu — în sport nu se prea aude, iar dacă se aude înseamnă totul.*

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Rugby

Două derbiuri

În sfîrșit, publicului atras de sportul cu balonul oval i s-a oferit satisfacția unui cuplaj de înalt nivel în Capitală. Stadionul grivițean din Parcul Copilului a fost plin de spectatori în trecuta duminică, programîndu-se două derbiuri autentice, la vîrful celor două serii divizionare A, cu participarea liderilor respectivi (Steaua și Dinamo), a echipelor situate pe locul secund (R.C. Grivița Roșie și Farul).

Pe lîngă miza întîietății în serie și a situării în clasamentul turneului final pentru locurile 1—4, jocurile respective ne-au prilejuit și aprecieri valorice asupra multor internaționali, urmăriți în cadrul lotului lărgit, care în curînd se va restrînge pînă la cel reprezentativ în Cupa F.I.R.A. și Cupa Mondială.

Prima întîlnire din cuplaj, disputată între **R.C. Grivița Roșie — Steaua**, s-a încheiat cu un scor echitabil: 18—18 (9—6), deși către mijlocul reprizei a doua grivițenii au condus chiar cu 18—9! De fapt, evoluția scorului e în directă legătură cu numărul greșelilor regulamentare comise și în consecință cu duelul celor două uverturi **Tudor** (Gr. Roșie) și **Alexandru** (Steaua), care au marcat, prin lovituri de picior, majoritatea punctelor. Astfel, toate punctele grivițene s-au datorat eficacității lui Tudor, printr-un dropgol și cinci lovituri de picior reușite, iar punctele steliștilor au rezultat din cele patru lovituri de pedeapsă și o transformare, prin Alexandru, marcîndu-se un singur eseu prin Hodercă.

Jocul grivițenilor a fost mai bine închegat pe înaintare, cu aportul deosebit al lui **Stroe, Ilcă, Poncratz** și **Dinescu**, beneficiind de o deschidere foarte bună, atît prin **Neaga** cît și prin **Anton** (repriza a doua), cît și de un bun fundaș — **Marin.** Înaintarea stelistă s-a remarcat prin **Munteanu, Murariu, Laurențiu** și **Florea**, dar treisferturile au compromis multe transmiteri prin David, remarcîndu-se totuși, abia înspre final, **Ignat, Hodorcă** și **Boldor**, precum și **Vărzaru**, în mod deosebit.

În general, steliștii au arătat o nervozitate care le-a anihilat preocupările tactice, dezlănțuind atacuri sporadice și refuzînd jocul deschis!

În cel de-al doilea meci, Dinamo a învins Farul cu 22—9 (16—0), într-o manieră categorică, printr-un bun joc tactic, de ansamblu, cu o deschidere **Paraschiv—Podărăscu** în excelentă dispoziție de joc, cu luciditate și execuții impecabile în multe faze de atac (**Lungu—Tofan—Aldea**) și cu excelente intercalări ale fundașului **Toader.** Înaintarea s-a impus, de asemenea, atît la grămadă cît și în joc la margine, în pofida faptului că i-a lipsit superjucătorul **Caragea.**

Revirimentul spectaculos al lui **Borș,** împreună cu evoluția mai tinerilor **Doja, Răducanu** și **Zafiescu,** au adus multe baloane dinamoviștilor la tușe, iar **Bucan, Pașcu** și **Vereș** s-au dovedit superiori unor **Opriș, Grigore** și **Prisăcaru** de la Farul. De altfel, echipa constănțeană s-a prezentat fără aplombul cărții sale de vizită — finalistă în „Masters" — cu o înaintare „bătută" încă din prima repriză (0—16), cînd dinamoviștii au și înscris două eseuri, prin **Lung** și **Tofan,** pe greșelile elementare ale treisferturilor fariste. S-au remarcat, totuși, două incursiuni constănțene prelungite prin **Necula** și **Ploțchi,** nerezolvate însă. În repriza a doua, Farul se regrupează mai prompt, greșind însă prin dispeceratul abuziv „controlat" de **Dumitru,** aflat în linia a treia, prin faze stereotipe. Totuși, reușește către final un eseu prin **Ploțchi,** transformat de **Bică,** același care mai marcase și o lovitură de pedeapsă, ratînd, în schimb, multe altele. Dinamoviștii au inițiat numeroase șarje spectaculoase, din păcate realizînd un singur eseu prin mijlocașul **Paraschiv.** Lui **Podărăscu** i se atribuie două transformări și două lovituri de pedeapsă înscrise. Dinamo a dovedit o destul de rapidă circulație a balonului și luciditatea treisferturilor, iar Farul a fost prea puțin timp o echipă demnă de vigoarea și prestigiul creat.

Cele două derbiuri au lăsat impresia unor împliniri parțiale, iar jucătorii propuși pentru lot n-au strălucit.

TUDOR GEORGE ■

Comentariul săptămînii

Potrivit cerințelor

Am arătat altă dată că în ciuda unor minusuri și neîmpliniri, în ciuda continuării cursei înarmărilor, în ciuda faptului că situația în lume se menține încordată, că pe planetă au loc în prezent circa 20 de conflicte armate și că un număr imens de locuitori ai globului trăiesc în sărăcie, activitatea Organizației Națiunilor Unite a fost și a rămas deosebit de importantă și de valoroasă.

Dar tot atît de adevărat este și că eficiența organizației mondiale a fost, mai ales în anii din urmă, mult mai redusă decît era necesar și decît era de dorit. A contribuit la aceasta, în bună măsură, jocul de interese, practica ocolirii ONU în abordarea unor chestiuni și în luarea unor hotărîri care privesc toate popoarele de pe glob. Or, după cum a subliniat președintele Nicolae Ceaușescu, astăzi nici una dintre problemele care interesează toate națiunile nu poate fi soluționată cu adevărat doar de cîteva state sau de un grup de state, ci de comunitatea internațională în ansamblul ei, iar ONU reprezintă singurul for recunoscut de aproape toate țările lumii ca loc pentru căutarea în comun a soluțiilor celor mai bune, în conformitate cu interesele tuturor popoarelor, reprezintă tribuna de cea mai înaltă autoritate, de la care fiecare națiune își poate expune și susține pozițiile, reprezintă locul în care se pot realiza înțelegeri valabile, prin contribuția și participarea activă a tuturor membrilor comunității internaționale, indiferent de mărime, de potențial economic și militar, de grad de dezvoltare și de situație geografică.

În același timp, trebuie ținut seama că de la crearea ONU au trecut aproape 42 de ani. În această perioadă pe mapamond s-au produs mutații și transformări — de tot felul, dar în primul rînd politice și economice — care schimbă substanțial datele problemei cu privire la Națiunile Unite. Firește, pacea a rămas țelul de bază al acțiunilor organizației, însă în condiții cu totul diferite. Dacă în 1945 statele care s-au considerat învingătoare în cel de-al doilea război mondial au conceput ONU ca pe un mijloc de a se păzi de eventualele tentative de revanșă ale puterilor învinse, astăzi pericolele la adresa păcii vin din alte direcții, iar măsurile ce se cer luate (sînt cunoscute, în acest sens, propunerile românești privind dezarmarea, cu tot ce ține de ea, lichidarea conflictelor armate, a focarelor de încordare de pe glob, rezolvarea tuturor diferendelor fără folosirea forței, prin tratative, ș.a.m.d.) au în vedere situația de acum. De-a lungul anilor, au dobîndit o importanță tot mai mare, aflîndu-se acum în prim plan, alături de pace și securitate, problemele economice mondiale, în primul rînd cele ale dezvoltării. De fapt, astăzi cele două categorii de probleme sînt într-o strînsă interdependență.

Din toate aceste considerente, se impune perfecționarea ONU, democratizarea formelor sale de funcționare, adaptarea structurilor și procedurilor organizației la schimbările profunde petrecute în lume timp de mai bine de patru decenii. În viziunea țării noastre, adaptarea mecanismelor și a funcționării ONU la noile cerințe, ridicarea întregii activități a organizației mondiale pe o treaptă superioară constituie unul din principalele imperative ale prezentului. În acest sens, România, președintele ei militează ferm pentru îmbunătățirea activității și ridicarea rolului ONU, pentru creșterea contribuției sale la promovarea cursului destinderii, la instaurarea unui climat de pace și colaborare pe planeta noastră.

ION DUMBRAVĂ ■

Adjudecat!

Bătaia de ciocan care anunță încheierea unei licitații provoacă, de obicei, reverberații mai mult sau mai puțin fericite în inimile cumpărătorilor, proprietarilor și conducătorilor sălilor de vînzare. Ultimul sunet emis de nemuzicalul obiect (în decembrie 1986) a adus zîmbetul pe buzele șefilor caselor de licitație londoneze care și-au frecat fericiți mîinile — sezonul de toamnă-iarnă a bătut toate recordurile de încasări. La jocul „Cine dă mai mult" Sotheby's și Christie's au depășit previziunile experților și toate așteptările vînzătorilor. Concurența frenetică între bogății clienți europeni, americani, arabi și japonezi nu a influențat numai prețurile pînzelor marilor maeștri, ci a provocat o inflație galopantă a obiectelor de artă, fie că este vorba de bijuterii, sculpturi, jucării vechi sau bibelouri. După ce s-au încheiat strigările în sălile de vînzare lambrisate unde s-au înfruntat cele mai mari averi, Sotheby's a afișat o creștere a cifrei sale de afaceri cu 77 la sută față de anul precedent. Mai modestă, firma Christie's a anunțat doar 23 de procente. În fața exploziei creșteri a prețurilor declanșată la New York experții oferă o explicație simplă : fenomenul actual este rezultatul apariției simultane pe piață a multor adevărate capodopere în momentul în care investitorii bogați abundă. Rezultatul — licitațiile au culminat cu sume fără precedent. O scenă impresionistă de Edouard Manet a fost adjudecată pentru 11 milioane dolari. Afacerea a durat mai puțin de trei minute, timp în care un colecționar japonez s-a măsurat în putere monetară cu un misterios achizitor european la strigări de 285 000 dolari fiecare. Singura pictură care s-a apropiat de această sumă a fost „Adorația magilor" de Mantegna, vîndută în 1985 pentru 8,1 milioane lire sterline. Sotheby's, casă mai mult decît tricentenară, cumpărată cu doi ani în urmă de omul de afaceri american Alfred Taubman, este recordmena vînzărilor cu 40 de milioane lire sterline realizate într-o singură seară. Ciocanul implacabil a bătut la 9,5 milioane dolari pentru „Femele citind", un Braque din 1911. Niciodată un tablou din secolul XX n-a atins un asemenea preț. Explicabil, pentru colecționarii americani îmbogățiți la operațiunile de bursă de pe Wall Street care îi privesc cu dispreț pe marii maeștri clasici și consideră că arta a apărut după 1870. Eo-menta, nu fără maliție, criticul de artă al cotidianului „The Times". Și totuși, o săptămînă mai tîrziu Sotheby's scoate la licitație un Rembrandt care n-a mai fost expus de 20 de ani, estimat la 2 milioane lire. Portretul oval al unei tinere necunoscute executat în 1632 a fost adjudecat pentru 7,36 milioane lire sterline ! Valsul prețurilor a dus la creșterea valorii de vînzare a altor pînze, nu prea bine cotate pînă acum. Un Monnet și un Leger au luat drumul Japoniei pentru 1,7 și, respectiv, 1,1 milioane lire sterline. Modigliani a depășit bariera a 3 milioane, iar Toulouse Lautrec a trecut cu mare ușurință de 5 milioane lire sterline. Nu există pictori, oricît de puțin cunoscuți ar fi, care să nu profite de această spirală ascendentă. Într-o mică sală din Dorset sudul Angliei, s-au obținut 105 925 lire pentru un tablou al pictorului neozeelandez Nocholas Chevalier de la finele secolului XIX. Pînza a fost cumpărată în 1954 pentru... 6 lire ! Alte obiecte, același destin. Un pandativ din aur din evul mediu s-a vîndut cu 1,43 milioane lire. Un pion de șah din filde de elefant de mare lucrat în secolul XII a obținut 88 000 lire. Un amator din Ohio a cumpărat un urs de jucărie din blană zmotocită cu 28 000 de lire pentru a-l oferi copiilor de Anul Nou. Un ait original a plătit 7 200 de lire pentru o mașină Mercedes în miniatură !

Averea vărsată pentru pictura de Manet de care aminteam la începutul articolului reprezintă de trei ori bugetul anual al celebrei National Gallery din Londra pentru achiziționarea de piese noi. El corespunde, de asemenea, costului noii aripi de la Tate Gallery unde va fi expusă în curînd o impresionantă colecție Turner. Se poate afirma fără a greși că marile muzee naționale sînt scoase din luptă în fața bogaților amatori individuali sau a fundațiilor de tipul Getty. Aceasta din urmă cheltuiește lunar echivalentul bugetului anual al multor state în curs de dezvoltare, preciza cotidianul „The Guardian".

IOAN ROȘCA ■

Planeta vie?

„Planeta noastră albastră este un organism viu, care respiră, uneori oftează sau geme și este atent la temperatura corpului. Mareele sînt pulsul său, apa rîurilor și oceanelor circulul său sanguin. El posedă inteligență și voință. Numele acestei hiperființe este Gaia — Mama Planetă". Cele de mai sus nu sînt o metaforă izvorîtă din imaginația unui poet, ci teoria foarte serioasă, sau, în orice caz, cu pretenții de seriozitate a unui om de știință : James Lovelock, profesor invitat la Universitatea britanică Reading. Geochimistul Lovelock a fost dispus să își apere tezele și în fața reputatei Asociații britanice pentru progresul științei, din Bristol. „Ideea că Pămîntul care constă aproape numai din rocă ar fi viu nu mai este atît de absurdă dacă privești un copac mamut — afirmă Lovelock. Deși este viu, el constă în proporție de 99 la sută din lemn mort. Ca și Pămîntul, el nu are decît un strat subțire de țesut viu".

În sprijinul teoriei sale, Lovelock aduce o serie de argumente științifice, majoritatea descoperite de el de pe vremea cînd lucra pentru Agenția spațială americană N.A.S.A., ocupîndu-se de cercetări asupra atmosferei planetei Marte. Spre deosebire de această planetă evident moartă, pe Pămînt există o serie de fenomene uimitoare care nu pot fi explicate decît prin faptul că Terra este o planetă vie, care este preocupată activ de asigurarea pe mai departe a existenței sale. Lovelock consideră că mediul înconjurător în care trăim, în pofida unei radiații solare ce a devenit tot mai puternică de-a lungul ultimelor miliarde de ani, este în continuare viabil, iar temperatura medie a planetei noastre a rămas aproape constantă. El apreciază că și faptul că mai putem respira este un miracol deoarece, potrivit legilor chimice, atmosfera ar fi trebuit să fie suprasaturată demult cu bioxid de carbon. Chiar și faptul că oceanele nu au secat încă și hidrogenul nu s-a risipit în Cosmos este considerat de el drept inexplicabil prin altă ipoteză decît presupunerea că în spatele acestei situații se ascunde forța și rațiunea unei ființe uriașe !

Inițial, Lovelock dorea să numească descoperirea sa cu o sintagmă cu iz foarte științific — „ființă cibernetică cu autoreglare" — dar prietenul și vecinul său, cunoscutul scriitor William Golding, laureat al premiului Nobel, l-a convins să adopte un nume împrumutat din mitologia greacă : Gaia. Lovelock avertizează că în prezent omul, care nu prea conta în comparație cu uriașele circuite vitale ale Gaiei, a început să-și pună în pericol mediul său de viață. Tăierea fără măsură a pădurilor tropicale ar putea să ducă la „perturbări serioase ale sănătății" giganticei ființe. Geochimistul britanic este de părere că Mama Planetă a reacționat deja cu mare sensibilitate la această situație prin creșterea temperaturii sale. Ca un fel de febră !

Firește, tezele lui Lovelock, unul dintre cei mai reputați specialiști în chimia atmosferei, au fost întîmpinate cu scepticism de lumea științei, deși el afirmă că numărul adepților săi este în continuă creștere. Dar chiar și ca literatură, ipoteza lui este frumoasă și simbolică. Mama Terra are grijă de noi, dar și noi trebuie să fim atenți cum ne comportăm cu ea, pare să fie mesajul omului de știință britanic. O concluzie cu care nu putem să nu fim de acord. Oare nu lumea Emile Zola Pămîntul „mamă obștească, unicul izvor de viață, veșnic, nemuritor, în care se rotește sufletul lumii, acea sevă ce răzbate pînă în pietre și preschimbă copacii în înalți frați ai noștri" ?

ION VIRGIL ■

Fumul care ucide

Acțiunile vizînd limitarea sau chiar interzicerea fumatului, fie că-i vorba de propagandă antitabacică, fie de măsuri administrative, de constrîngere, au în vedere, firește, și sănătatea fumătorilor înșiși, dar și pe aceea a persoanelor care nu fumează, a așa-numiților fumători pasivi, nevoiți să respire aerul viciat de alții cu fum de tutun. În numeroase țări chestiunea a început să fie tratată cu toată seriozitatea, la nivel guvernamental. După cum am arătat cu alte prilejuri, în unele țări se iau măsuri severe împotriva fumatului la locul de muncă, precum și în toate încăperile cu destinație publică sau chiar pe stradă. Mai greu este însă cu fumatul acasă. Aici, deocamdată nu se poate recurge la interdicții prin lege și trebuie să se acționeze prin metoda convingerii, prin argumente. Este ceea ce face și un recent raport al Academiei de Științe din SUA.

În acest document se arată că fumatul în casă de către părinți sau de alte persoane constituie o gravă amenințare pentru sănătatea copiilor. „La copiii ai căror părinți fumează, se arată în raport, funcțiile plămînilor se dezvoltă, în raport cu vîrsta, mult mai lent iar îmbolnăvirile căilor respiratorii sînt mult mai frecvente decît la copiii de nefumători". O cercetare făcută în acest sens asupra a 10 672 de copii sub un an a arătat că, în comparație cu copiii de nefumători, copiii ale căror mame fumează între 1 și 10 țigări pe zi au un risc de îmbolnăvire de bronșită și de pneumonie cu 14 la sută mai mare, cei ale căror mame fumează între 11 și 20 de țigări zilnic — un risc cu 71 la sută mai mare, iar cînd țigările fumate de mamă depășesc un pachet pe zi, riscul de îmbolnăvire a copilului este cu 234 la sută mai ridicat. Se înțelege de la sine că morbiditatea și, legat de ea, și mortalitatea în rîndul copiilor este și mai mare, în cazul în care fumează amîndoi părinții. Raportul amintit cheamă pe părinți să renunțe la fumat ori cel puțin să se abțină de la fumat în încăperile în care se află copii, cu scopul de a-i proteja pe aceștia de efectele nefaste ale inspirării fumului de tutun.

Ce se întîmplă, de fapt, în încăperile cu fumători, cu alte cuvinte, care ar fi mecanismul „consumului" de țigări, adică de tutun, definit, în glumă, ca fiind produsul agricol care în proporție de 90 la sută se arde și în proporție de 10 la sută se aruncă ? Din clipa în care aprinde țigara și pînă o stinge, fumătorul trage în piept mai puțin de jumătate din fumul produs. Peste 55 la sută din acest fum se răspîndește în mediul ambiant, în timpul cînd fumătorul ține țigara în mînă sau o lasă în scrumieră. Acesta este așa-numitul fum indirect, mult mai periculos decît cel inhalat direct, întrucît nu mai trece prin nici un filtru. În afară de îmbolnăvirile copiilor, la care ne-am referit mai sus, fumul de tutun provoacă și îmbolnăvirea tinerilor și a adulților, mai ales de cancer la plămîni. Potrivit datelor oficiale publicate în Statele Unite, în 1986 diagnosticul de cancer la plămîni a fost pus unui număr de 150 000 de americani, și tot în acest an în SUA au murit de boala respectivă 130 000 de oameni. 90 la sută din aceste cazuri de îmbolnăviri și de decese s-au datorat nemijlocit fumului de tutun.

ION CODRU ■

Lovitura a executat-o portarul

Schumacher, copilul unor oameni modești, a cunoscut, datorită fotbalului, dar mai ales muncii și talentului său, consacrarea internațională. El, care a fost atît de hulit în urma incidentului de la Sevilla, a avut curajul să ridice vălul ce ascundea o serie de dedesubturi ale fotbalului profesionist scriind o carte intitulată „Anpfiff" (Fluier de început). De fapt cartea a fost scrisă de ziaristul francez (de ce nu vest-german ?) Michel Meyer pe baza materialului dictat de Schumacher pe casete.

Cartea este un fel de răzbunare a portarului care nu a avut voie să scrie în timpul campionatului mondial din Mexic pentru ziarul „Express" din Köln. Parcă presimțind ceva Franz Beckenbauer, antrenorul național al R.F.G., i-a spus : „N-ai vrea să vorbim despre cartea ta, Toni ?". Răspunsul a fost : „Bineînțeles, Franz, după ce apare !".

Schumacher descrie pe larg modul cum s-au desfășurat „ostilitățile" în cantonamentul echipei R.F.G. înaintea și pe parcursul campaniei mexicane. Arată îngrijirea medicală deosebită de care s-au bucurat jucătorii, cărora li s-a dat să ia o mulțime de vitamine, sărurî minerale, ba li s-au făcut și vreo 3 000 de injecții. Plin de umor el ne dezvăluie că lîngă masa unde a mîncat era un palmier care va face șuruburi de la mineralele turnate la rădăcina lui.

Și cum fără intrigi o echipă de fotbal este neinteresantă pentru presă, sînt dezvăluite toate micile sau marile disensiuni. Nu este cruțat U. Stein, portarul de rezervă (cunoștința noastră de la Hamburg S.V.) care a și fost trimis acasă, dar nici Rummenigge care, rănit fizic dar și psihic, suferea de mania persecuției.

Cartea nu a rămas la nivelul cancanurilor și a plătirii polițelor, ci a intrat pe un teren considerat tabu : acela al faptului că anabolizantele, amfetaminele, efedrina — sub forma nevinovatului sirop de tuse, într-un cuvînt dopingul este ceva obișnuit, necesar pentru a obține performanțe. Acest lucru nu s-a iertat ; F.C. Köln, clubul la care a jucat 15 ani, l-a scos din lot și a anunțat că nu-i va înnoi contractul care expiră în luna iunie „datorită lipsei de fair play", iar Franz Beckenbauer, l-a exclus de la națională pentru, cel puțin 2 meciuri. Deh, adevărul supără și doare (cînd rănește interesele !). Pedepsirea lui Schumacher presupune, implicit recunoașterea faptului că, în dorința de a obține victoria, mijloacele nu contează.

Cartea se bucură de un succes imens, dar ea ar trebui să se constituie și într-un semnal în rîndul suporterilor care uită că fotbalul este, în primul rînd, un joc și nu o afacere — cum a ajuns din păcate.

Cu privire la viitorul lui Schumacher nu sînt probleme : managerul său, Rüdiger Schmitz, îi păstrează un birou la firma sa „Sport — agentur Rödiger Schmitz".

Probleme se pun numai cu privire la j o c u l de fotbal !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

„Duhul sfînt“ și trupa Osborn în turneu

Prin 1906, se țineau la Los Angeles în Statele Unite adunări ale unor exaltați, pe care unii le considerau atît de pline de „har“ că aceștia aveau impresia că asupra lor coboară „duhul sfînt“. Se năștea practic o nouă sectă, cea a botezaților cu „duhul sfînt“, denumită mai tîrziu a penticostalilor.

Primul penticostal, arată apologeții sectei, ar fi fost un pastor negru, W. J. Seymour, care „vorbea în limbi“. Publicitatea pe care el și-a făcut-o a determinat pe mulți să vină să-l vadă, unii dintre ei plecînd cu convingerea că au asistat la o veritabilă coborîre a „duhului sfînt“, devenind la rîndul lor misionari ai „noilor rusalii“. Pe bătrînul continent noua sectă a fost implantată de un pastor metodist care a reușit să atragă pe mai mulți baptiști și chiar luterani.

Ca și celelalte secte „botezații cu duhul sfînt“ admit numai botezul la majorat prin imersiune, cred în venirea viitoare a lui Hristos și au convingerea că mișcarea lor zisă de „trezire“ este ultima înainte de sfîrșitul lumii. De asemenea, ei pretind că și-au regăsit puritatea bisericii primitive, rezumîndu-și credința lor la o frază care este repetată necontenit : „Isus salvează, Isus revine, Isus vindecă“.

Adepții sectei sînt oameni exaltați religios și trăiesc cu convingerea în „vindecări miraculoase“.

Un pastor penticostal din S.U.A. se lăuda prin tracte difuzate pe străzi că, „într-o singură seară a redat vederea la 28 de orbi iar 54 de surzi au început să audă, iar într-o altă seară 124 de surdo-muți și 90 de orbi ar fi fost vindecați fără a mai număra alte sute de cazuri“. Erau bineînțeles statistici mincinoase a căror aparență se voia indiscutabilă.

Un prieten al meu, ziarist francez, care făcea o anchetă asupra acestei secte a cerut unui pastor să-i prezinte cazuri concrete, cel puțin unul-două, pentru a le supune unor investigații medicale. Dar, surpriză ! Pastorul interpelat l-a refuzat cu indignare susținînd că „dumnezeu ar fi jignit și insultat dacă i s-ar pretinde verificarea minunilor sale“.

Curiozitatea, dar mai ales dorința de a descoperi impostura, m-a determinat în vara lui '74 să mă amestec în mulțimea adepților din Rennes a acestei secte. Citisem prin Paris pe un zid din cartierul latin un afiș care anunța mai multe adunări ale sectei menționate în termeni ce puteau determina de altfel teama față de providență. Se anunța că va fi „ultima adunare“ după care va începe „sfîrșitul lumii“.

Răsfoiesc acum notițele mele rătăcite printre alte hîrtii ale acelor ani. Vedeta serii de atunci nu era nici Sheila, nici Ringo, nici Silvie Vartan ci pastorul american Osborn, marele și unicul servitor al lui dumnezeu.

Intru în sală tocmai cînd el spunea :

— Isus a zis : mergeți, predicați și vindecați ! nu numai : predicați așa cum fac unii ci : vindecați ! Este ceea ce fac eu, servitorul lui dumnezeu. Credeți ?

Mulțimea adepților : Aleluia !

— Isus a spus : iată miracolele care vor însoți pe acei care vor crede în numele meu. Isus s-a urcat la ceruri (schițează un gest cu mîna spre tavanul sălii). Dar Isus se află astă-seară aici în mijlocul nostru. Credeți ?

Mulțimea adepților : Aleluia !

Să fi fost ora nouă seara cînd, în sfîrșit, pastorul american s-a hotărît să treacă la „minuni“. În acel moment el a cerut sălii :

— Ridicați mîinile, voi cei care credeți !

Și s-au ridicat desigur toate mîinile adepților.

El își începe de altfel imediat campania sa de „vindecări“. Și fiecare din ele stîrnesc strigăte de bucurie dar și risete în sală.

Iată o femeie surdă de patru luni care aude. O alta, care avea timpanul spart cu un creion încă din timpul copilăriei. Slavă lui dumnezeu ! Ea poate repeta cuvintele ce i se spun la ureche. Deci Osborn i-a reparat timpanul... Aleluia !

Încă o femeie. I se acoperă urechea sănătoasă.

— Spune : Amin !, zice Osborn.

Ea nu aude și nu răspunde.

— Spune : Aleluia !

Ea tace din nou.

Osborn spune sălii :

— Nu crede destul. Altul la rînd !

Se urcă pe scenă un bătrînel, puțin cocoșat, venit din Elveția. Osborn își ia măsuri de precauție. El spune sălii :

— Va fi greu. Încerc totuși. Cred că va merge...

Se repetă povestea cu femeia căreia i s-a „reparat“ timpanul.

— Bravo ! Ați văzut ? A venit din Elveția surd și se reîntoarce vindecat. E simplu, nu ? Aleluia !

Cazul cel mai curios este însă acela al unui copil surdo-mut. Trei-patru sau poate cinci ani. I se ajustează microfonul la înălțimea sa.

— Spune : Amin !

— Maman, răspunde copilul.

Spune : Aleluia !

— Papa, răspunde copilul.

Hmm, mormăie Osborn și se adresează sălii :

— Sînt sigur că el aude !

Puțin mai tîrziu, contraprobă. Soția lui Osborn readuce copilul pe scenă.

— E perfect ! Copilul aude, zice ea.

O nouă încercare la microfon. Dar copilul nu este capabil să mintă precum ceilalți „vindecați“ din trupa lui Osborn. Este retrimis în sală.

Apoi se fac fotografii cu cei „vindecați“. Peste 20, adică toți figuranții, însoțitori ai pastorului. Fotografiile vor servi la propaganda sectei și la racolajul unor noi adepți din alte orașe.

— Vedeți cum domnul a lucrat în această seară, spune Osborn.

Mulțimea așezată în genunchi se află în extaz. Se strigă, se plînge. Ea așteaptă coborîrea „sfîntului duh“ iar Osborn se pregătește să-și încheie reprezentația. El spune sălii :

— Eu sînt acela care am puterea asupra răului și-i pot comanda : Du-te ! ieși din aceste corpuri (arată cu degetul către asistență). Dumnezeu să intre în ele.

Se trece apoi la botezarea noilor convertiți.

Mai mulți dintre ei intră într-o cadă mare de tablă. Osborn îi chestionează asupra credinței și apoi îi afundă pe rînd în apă :

— Prin această mărturie a credinței tale te botez în numele tatălui, fiului și „sfîntului duh“.

Un tînăr musulman se prezintă și el spunînd că vrea să devină membru al sectei.

— Crezi în Hristos ?

— Nu ! noi credem în Allah !

Osborn insistă :

— Nici acum nu crezi în Hristos ?

— Acum cred pentru că nu am aici în Franța nici tată, nici mamă.

El venise în Franța să-și cîștige o pîine.

Osborn și trupa sa aflată în turneu se retrag după cortină pentru a număra banii cîștigați în acea seară de la naivii ce umpluseră sala.

I.G. VULCANEANU ■

N.R. Secta la care face referire autorul este tratată din punct de vedere al doctrinei, dogmelor și practicilor și nu din cel al statutului său juridic. În țara noastră există unele comunități religioase care beneficiază de statut juridic ca și cel al cultelor tradiționale.

Racul

ZAHARIA BUZEA ■

Bețe-n roate

- Cînd își pune unghia-n gît, se crede samurai.
- Roata este modestă : nu se umflă-n pene.
- Un Făt-Frumos, de frica Zmeului, s-a dus la frizer să se slutească.
- E greu să faci curte femeii care locuiește la bloc.
- Dacă nu stîrnești invidia nimănui, n-ai făcut mare lucru.
- Dintre oameni, cei mai mulți îmi plac femeile.
- Zgîrcitul nu-și poate permite decît o viață leftină.
- Iubirea n-are vîrstă. Nu pot să uit că înaintea mea, s-au căsătorit doi octogenari.
- Zîmbetul — cea mai plăcută strîmbătură.
- A uns peste tot. Acum nu mai scîrțîie nimeni.
- Anticipînd o percheziție morală, și-a ascuns gîndurile la un prieten.
- Soția — o femeie care ne scapă de toate celelalte.
- Lipsa înflăcăratei iubiri face din om neom, adică zeu.
- Nu e în rînd cu lumea cel cu un pas înainte.
- Sălbăticiunile au făcut ravagii. Păcat că au lăsat amprente digitale.
- Tot ce s-a putut valorifica la licitație de pe urma geniului, au fost notele de plată neachitate.
- Pentru a înfrunta fricoșii, îți trebuie curajul să bați o dată din picior.
- Perseverența înseamnă să-ți pierzi viața într-o încercare și să o iei de la capăt.
- De n-ar fi credința, n-ar exista nici măcar un singur ateu.
- Pentru dreptul său de a trăi, lăsa pe ceilalți fără nici un drept.
- Spre deosebire de ceilalți, era om cu cap.
- Cînd i s-a urît cu binele, s-a căsătorit cu o femeie frumoasă.
- Glonțul i-a trecut la două palme de ureche. Drept în inimă.
- Cînd umplu cuiva paharul, caută să o faci cu vin.

DANIEL MILITARU PITEȘTI ■

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

„I-au zdrobit nu numai trupul, ci și voința de a trăi“

Emeric Kurtag și-a așteptat aparent calm rîndul la interogatoriu. Mai avea doar cîteva minute să intre la Dréher. Exact cît i-a trebuit pentru a se sinucide.

Soții Márton au fost chemați la cercetări înainte de a fi internați în ghetou. Întîi a fost adus soțul, Vasile. Cînd au venit după soție, aceasta s-a aruncat de la etajul doi în stradă. A murit pe loc.

Cu cît scădeau efectivele ghetourilor, cu atît devenea mai febrilă activitatea în camerele de tortură. Zbirii vroiau să folosească puținele zile pe care le mai aveau la dispoziție cît „mai eficient“. S-a dezlănțuit o adevărată vînătoare în case, în curți, pe străzi. Cu sutele erau duși în „sanatoriul Dréher“, deopotrivă bărbați și femei, bogați și mulți lipsiți de orice avere, dar bănuiți că au ascuns cîte ceva pentru ca, minuind mai virtos ca pînă atunci vina de bou, apelînd la noi metode de tortură să poată jefui de la victime și ultimul inel sau costum de haine. Stomatologul dr. Stolcz, cunoscut în tot orașul ca un om deosebit de modest, a fost schingiuit înspăimîntător ca să declare „avutul ascuns“ pe care sărmanul nu-l avusese niciodată. A fost bătut la tălpi atît de crunt, încît a trebuit să lase din camera de tortură desculț. Picioarele umflate nu-i mai încăpeau în ghete. Era către prînz. I s-a spus că după masă la ora 16 să se reîntoarcă. Pînă atunci, poate i se va reîmprospăta memoria, i s-a sugerat amenințător.

Zbirii reușiseră să-i zdrobească nu numai trupul, ci și voința de a trăi.

Stolcz s-a dus „acasă“, s-a întins pe saltea — ea reprezenta acum apartamentul său — și-a luat de sub pernă seringa și morfina. Gestul a părut firesc celor din jur. Stomatologul care a diminuat de atîtea ori durerea de dinți a pacienților încerca acum să-și potolească propriile suferințe. Numai că doctorul și-a injectat o asemenea doză încît a pus capăt nu numai durerilor, ci și zilelor sale. La ora 16, zbirii de la Dréher au luat pe altul la rînd.

Inițial, un număr de evrei scăpaseră de ghetoizare. A treia săptămînă, Péterffy a ordonat ca toți cei rămași în afara ghetoului să fie reverificați și, pe cît posibil, toți să fie internați. Primii adușii au fost cei 6 medici exceptați. „Nu fac ei atîta bine pe linia sanitară colectivității maghiare, cît dăunează spiritului creștin“ a concluzionat ofițerul-jandarm, pecetluindu-le soarta. A ordonat apoi introducerea în ghetou a tuturor bolnavilor, care datorită stării grave în care se aflau, au fost lăsați inițial în spitalele orașului. Nu a admis nici o excepție. Au fost ghetoizați inclusiv cei 17 pacienți evrei ai spitalului de nebuni.

S-a șovăit o clipă cînd s-a ajuns la sanatoriul pulmonar. Erau acolo opt pacienți și doi medici evrei. Péterffy a admis o mică excepție. Să fie internați numai șase dintre tuberculoși și doctorița Cornelia Mozes, iar cei alți doi, fiind încă infecțioși, împreună cu medicul Béla Fürst, să mai rămînă. Peste 3 zile însă s-a răzgîndit. Cînd camionul a sosit la sanatoriu, după ce au scos din salon pe cei doi bolnavi, asistentele au bătut la ușa medicului Fürst. Nu le-a răspuns nimeni. Au intrat timide în încăpere. Încăperea era goală. Erau convinse că doctorul, fiind anunțat că dis-de-dimineață vor veni după el, a dispărut în timpul nopții. În realitate, dr. Béla Fürst, care se afla în sanatoriu din ordinul ministerului de interne, în calitate de detașamentist, în seara precedentă își vizitase cu răbdare fiecare pacient ; la doi, care erau într-o stare mai gravă, le făcuse o injecție, apoi și-a luat pardesiul pe el, ca și cum ar fi intenționat să facă o plimbare lungă în noapte. Dar n-a făcut decît cîțiva pași, pînă la terasa sanatoriului. S-a așezat obosit într-un șezlong și și-a băut paharul cu otravă. Aici l-au găsit pacienții. Ordinul de ghetoizare a lui Péterffy n-a putut fi executat.

Un nou val de sinucideri avea să se declanșeze odată cu pornirea transporturilor spre necunoscut. În unele ghetouri existau grupuri de evrei polonezi scăpați ca prin minune. Aceștia au descris exact succesiunea evenimentelor de îndată ce se hotărîse obligativitatea stelei galbene. Inițial nu i-a crezut nimeni. Cînd a urmat ghetoizarea pe unii dintre ei informați i-a cuprins șovăiala, au început să nu mai creadă în propriile iluzii și să mediteze nopți întregi asupra celor auzite de la polonezi. Iar cînd a început lichidarea ghetourilor, în timp ce aproape toți își pregăteau baloturile, care potrivit precizărilor făcute de autorități, urmau să fie trimise ulterior prin poștă, la Kenyérmezo, ei se zbăteau să-și procure otravă. Cît mai sigură.

Unii au spart fiola în gură în clipa cînd au fost anunțați că vor pleca cu următorul transport. Doi medici — transferați în ghetoul din Oradea dintr-un detașament de muncă forțată — s-au sinucis în ajunul primului transport, cînd vagoanele fuseseră trase pe linia de triaj. Cei doi — doctorul Szöcs din Debrețin, om între două vîrste și doctorul Biró din Budapesta, de 26—28 de ani — și-au injectat reciproc morfina în vene și ca efectul să fie sigur au înghițit și cîte o doză mortală. 24 de ore s-a chinuit dr. Szöcz — care tot timpul își striga fiica de 17 ani și băiatul de 15 ani — pînă să-și dea sufletul. Organismul tînăr al doctorului Biró a învins otrava.

Au fost și dintre aceia, și nu puțini, care s-au pregătit febril, pentru marele drum. S-au tîrît și ei gîrboviți sub povara geamantanelor și rucsacurilor din ghetou pînă la gară. Au urmărit cum sînt înghesuiți în vagoane unii peste alții, oameni și baloturi, bătrîni și copii, bolnavi și gravide, apoi, acolo, în fața trenului gata de plecare, au înghițit doza pregătită din timp.

Dr. Dezideriu Klein, redactor responsabil la revista de finanțe din Oradea „Pénzvilág“, dr. Ludovic Erczmann, medic O.R.L., Solomon Czitrom, procurist al „Băncii de Credit“, au urcat în vagon cu otrava ascunsă ; au apelat la ea, după ce trenul s-a pus în mișcare, de fapt abia cînd s-au convins că este vorba nu de o transmutare într-un alt loc din țară, ci de deportare.

Familia Horbatz din Oradea a rezistat tentației de a folosi otrava — pe care tatăl o avea în buzunar pentru toată familia — pînă în momentul în care trenul a ajuns la stația finală. Se întunecase bine cînd șuierul lung al locomotivei a semnalizat sosirea la **Birkenau**. Crematoriile erau supraaglomerate, SS-iștii hotărîseră să amîne deschiderea vagoanelor pînă în zori. Familia Horbatz n-a mai așteptat. Prin crăpăturile scîndurilor văzuseră doar frînturi din sîrma ghimpată, barăci și SS-iști ; în nări un miros dulceag de carne arsă stăruia tot mai insistent. Atît a fost suficient. Tatăl a stat puțin pe gînduri apoi, fără să spună un cuvînt, a scos cutiuța de metal din buzunar. A dat soției și celor două fiice dozele dinainte stabilite. Pe a lui și-a introdus-o direct în gură. Cumnatul, dr. Ladislau Barna, medic, s-a străduit toată noaptea să-i salveze. N-a reușit să readucă în simțiri decît femeile. Dar și pe ele numai pentru cîteva ore. Sub efectul otrăvii înghițite, erau amețite, se țineau cu greu pe picioare. Mengele, cu o ușoară zvîcnire a mîinii, le-a trimis pe toate trei spre stînga. Pînă la camera de gazare au avut de parcurs mai puțin de un kilometru.

(va urma)

OLIVER LUSTIG ■

ROMÂNIA — ALBANIA 5-1 (3-1)

Au înscris pentru învingători

Pițurcă Bölöni Hagi Belodedici Bumbescu

O victorie categorică aduce echipa noastră pe primul loc în clasamentul grupei

În primul meci oficial al anului, echipa reprezentativă a obținut o victorie reconfortantă — din perspectiva imediată a meciului cu Spania și din cea, mai îndepărtată, a unei eventuale importante pe care golaverajul o va avea pentru calificare. „Jocul a decurs în condiții normale, avea să aprecieze antrenorul Jenei după meci, chiar dacă ne așteptam la o replică mai puternică din partea albanezilor, cel puțin după cele arătate de ei în partida cu Spania". Proporțiile scorului și atmosfera destinsă de la vestiare nu l-au împiedicat, însă, pe același Jenei să fie realist și lucid ca de fiecare dată, menționînd că „am greșit acțiuni foarte simple, cedînd multe mingi adversarilor". Dacă am adăuga și observația lui Bölöni („jocul a fost oscilant, cu multe momente foarte bune, dar și cu destule mai slabe"), vom putea argumenta suficient, credem, ideea că sînt încă lucruri de perfecționat în jocul echipei noastre naționale. Cele cinci goluri marcate constituie, desigur, o performanță a spiritului ofensiv de care este animată prima reprezentativă, acest 5—1 fiind ca un „vînt de primăvară" peste fotbalul nostru, care de mult n-a mai înregistrat victorii la acest scor. Satisfacția este cu atît mai mare cu cît echipa Albaniei n-a fost deloc un adversar din categoria celor „învinși dinainte" (dacă se mai poate vorbi de astfel de echipe în fotbalul internațional actual). Reluînd, însă, fazele golurilor, vom putea constata că ele au fost mai degrabă rodul unor „salve de artilerie", cu protagoniști (numai) steliști, decît al unor combinații subtile în cîmpul de joc. Faza „centrare Iovan-reluare Pițurcă" (petrecută cînd doar vreo trei jucători atinseseră mingea) a rămas, din păcate, prea izolată, față de frecvența cu care ea se repetă în meciurile de campionat ; golul lui Bölöni, de asemenea după „tipar clasic", a fost o reușită (care a deconectat echipa noastră) într-un lanț neverosimil de ratări ale căpitanului echipei noastre ; penalty-ul transformat impecabil de Hagi a urmat unui fault, în stil „tradițional" asupra lui Lăcătuș, decizie potențată și de rezistența lui la faultul imediat anterior ; la golul patru, Belodedici a desăvîrșit splendid excelenta execuție a lui Hagi, satisfăcîndu-și astfel și frumosul apetit ofensiv pe care tînărul nostru libero îl manifestă tot mai mult ; în sfîrșit, golul lui Bumbescu (primul marcat de el pentru echipa națională) a repetat faza golului marcat de același jucător în meciul cu Argeșul, numai că la „rampa" de la colțul terenului s-a aflat de-astă dată Bölöni.

Dar, ca întotdeauna în fotbal, scorul scuză mijloacele ! Numai că la mijloacele tactice de exprimare ale echipei noastre credem că mai trebuie umblat. Sfertul de oră din prima repriză, cînd la cîrma jocului s-au aflat jucătorii albanezi, s-a putut desfășura așa datorită, mai ales slăbiciunilor din partea dreaptă a „mijlocului" nostru ; iar golul primit a fost nimic altceva decît consecința logică a... lipsei de logică din jocul nostru în această perioadă, o evoluție mult prea „stinsă" față de posibilitățile create (sau, poate, tocmai din cauza lor ?!) de deschiderea rapidă a scorului. În plus trebuie subliniată prestația din nou foarte bună a lui Lung, în toate fazele specifice postului său, inclusiv repunerea rapidă și precisă a echipei în atac.

Felicitîndu-i pe tricolori pentru această frumoasă victorie (la o „normă" de patru goluri moștenită de la ultimul meci al naționalei pregătită de Lucescu, acel 4—0 cu Austria), credem că ei vor transforma satisfacția, firească la acest succes, într-o resursă psihologică propice pregătirii în liniște a partidei decisive cu Spania.

Gîndindu-ne (altfel nu se poate !) la o victorie măcar la un gol diferență în acel meci, trebuie luate în calcul, credem, toate „micile avertismente" primite de echipa noastră în ultimele jocuri — de la nesincronizările (rare, dar decisive) din apărare (amendate cu cîte un gol și la Sevilla, și la Atena, și miercuri, la București), la „forța de respirație" a mijlocului și cea de penetrație a atacului. Obligată, iată, de accidentarea lui Hagi (contuzie cu hematom pe mușchii gemeni ai piciorului drept, recuperabilă în cîteva zile) să facă cele două schimbări numai la mijlocași, echipa națională a resimțit unele dificultăți în integrarea, mai degrabă psihologică decît tactică, a noilor veniți în compartimentul median. Pledînd, în continuare, pentru ideea unei familii a tricolorilor, aceasta poate căpăta substanță numai în și prin joc, grație eforturilor conjugate (și premeditate...) ale tuturor componenților echipei. Chiar dacă Mateuț și Rednic nu pot fi (poate și datorită temperamentului sau vîrstei), la fel de imperturbabili ca Ungureanu, de exemplu, față de con-stelația din jurul lor, la națională se impun eforturi sporite pentru omogenizarea, din toate punctele de vedere, a unui lot apt oricînd să furnizeze „rezerve" pe măsura titularilor. După cum și absența lui Cămătaru din anturajul acestui meci (cauzată și de o leziune, dar și — după spusele lui Jenei — de „o indisponibilitate psihică") invită la eforturi care s-au mai făcut cîndva pentru recuperarea acestui valoros jucător în beneficiul echipei naționale.

Formația care a înscris în palmaresul echipei naționale această frumoasă victorie este : **Lung — Iovan, Bumbescu, Belodedici, Ungureanu — Stoica, Bölöni, Klein** (min. 64. **Mateuț**), **Hagi** (min. 67. **Rednic**), — **Lăcătuș, Pițurcă.**

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Cu gîndul la 29 aprilie

Să învățăm, mai ales, din victorii!

În multe moduri se poate cîștiga o victorie, dar parcă mai frumoasă decît oricare e bruiința pentru care te-ai pregătit cu luciditate, în deplină cunoștință de cauză în ceea ce privește adversarul pe care îl întîlnești și fără a te iluziona că totul va fi ușor. Nimic nu l-ar fi împiedicat pe jucătorii români, pe antrenorii lor, ca înaintea meciului cu Albania să se lanseze în declarații prezumțioase, excesiv de optimiste în legătură cu partida pe care o aveau de disputat. Dar vă mai amintiți cît de circumspecte au fost cuvintele lor de această dată, cît de rezervați s-au arătat cînd au fost întrebați care le sînt pronosticurile ? Nu a fost vorba în nici un caz de timorare, ci, dimpotrivă, de o atitudine cu adevărat bărbătească, de un refuz hotărît de a minimaliza în mod nechibzuit partenerul de întrecere, care oricînd l-ar fi putut surprinde vulnerabili dacă ar fi fost desconsiderat, dacă nu s-ar fi luat cele mai potrivite măsuri pentru a-l anihila. Desigur, au fost rezultate care ne-au bucurat poate mai mult decît cel confortabil, de miercuri, obținute într-o manieră mai spectaculoasă. Dar e un bun la care nu trebuie renunțat în nici un caz acest superb gest al echipei noastre, al celor care o conduc, de a nu nesocoti acest meci, de a nu-l vedea o simplă formalitate, un examen ușor, dar care se poate dovedi pînă la urmă extrem de important pentru calificarea noastră. Și, oricît ar părea de ciudat...o astfel de atitudine lucidă, care demonstrează curajul modestiei și forța ei, trebuie păstrată ca pe o floare de preț, mai ales după această victorie. Fiindcă, uneori, se poate întîmpla ca să fie nevoie să înveți mai mult tocmai atunci cînd ieși cîștigător, și nu atunci cînd cunoști înfrîngerea.

GEORGE ARION ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Semnări-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02.** Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ